IASONIS MAYNI MEDIOLANEN. IN SECVNDAM CODICIS PARTEM COMMENTARIA.

Summa diligentia, & fide emendata, & suo candori restituta.

QVIBVS, PRAETER SOLITAS INSIGNIVM DOCTORVM PRAESERTIM PVRPVRATI ADNOTATIONES,

ACCESSERVNT EMINENTISS. I.C. BELLACOMBÆ, PANCIROLI, Trotti, Masueri, & aliorum Additamenta, receptarumq; Sententiarum, quas communes opiniones vocant, & forensium quæstionum, ac Decisionum Centuriæ, suis quibusq; locis adiectæ.

Hęc nouissima Taurinensis editio, præter characterum pulchritudinem, & totius operis venustatem, quod primo aspectu statim agnosci poterit, mendis, quibus prior non omnino carebat, perpurgata in publicum exit, ita vt nullus in posterum dubitaturus sit, quin IASONIS Commentarijs vtatur, omni ex parte correctis, & emendatis.

Diolo al Collegio [illegible] de [illegible] de esta S.ta Casa y [illegible] de 1697

AVGVSTÆ TAVRINORVM.

M. D. XCII.

Tituli, Leges, & Paragraphi, qui in Secunda Codicis parte continentur.

FINIS.

IASONIS MAYNI MEDIOLANENSIS, IVRISCONS. PRÆSTANTISS.

In Secundam Codicis partem commentaria, longè plurimum quàm anteà præter exactissimam castigationem & illustrata, & additamentis locupletata.

Ad auditores Præfatio.

Aristoteles Monere solitus traditur, viri fratres, & auditores dilectissimi, tribus indigere disciplinam, natura, solicitudine, & documento. Natura enim reluctante, inuitaque Mineruа, studiorum labor in irritum cadit. Propterea Fabius Quintilianus in procemio oratoriæ institutionis illud in primis testandum est, inquit, nihil præcepta, atque artes valere, nisi adiuuante natura. Quibus ergo deerit ingenium, non magis hęc scripta sunt, quàm de agrorum cultu sterilibus terris. Studiorum autem solertiam, & si legalis scientia pręter cæteras ob densa iuris volumina requirat, præsens tamen annus supra alios quam maximè exigit. Sextus enim liber. C. cuius interpretationem aggredimur, vltimarum voluntatum amplam, & difficilem materiam complectitur, nec minus vtilem quàm necessariam, & in forensibus controuersijs assiduam. In eo omnes prætoriæ, & ciuiles successiones, testatorum elogia, supremæ defunctorum dispositiones, nec non omnes intestatæ successionis modi exacto ordine, & pleno (vt aiunt) cornu continentur. Qui hunc sextum librum. C. diligenter, accurateque reuoluent, cognoscent se vberrimam iuris partem, & reliquis omnibus opulentiorem excoluisse: ex qua maximos fructus, optimosque prouentus metent. Documenti verò vim, & effectum ex eo percipient, quod scribit Aristoteles in secundo Ethicorum, virtutem intellectualem ex doctrina indies generationem, augmentumque suscipere, ideoque documento, & tempore indigere. Altius præterea in animo sedent, quæ præceptorum voce audiuntur, quàm quæ leguntur. Nam (vt morales Philosophi tradunt) aptior est sensus auditus ad percipiendum, & memoriæ commendandum, quàm sensus visus. Sed vtinam quantum vos naturę indulgentia, & studiorum vestrorum solicitudine consequi possetis, tantum ego doctrina mea præstare possem. Quod tamen mearum virium fuerit, meæq; facultatis, saltem indefessum, & fidele studium accommodabo. Verùm ne longius quàm par est, ab instituto discedam, adeste quæso fratres proprijs auribus, & benigna audiendi facilitate: sicque inuocato diuini numinis pręsidio ad aliquam huius sexti libri. C. explanationem accedamus.

De seruis fugitiuis. Rub.

¶ In gl. rub. dic, ꝙ istam continuationem gl. sequuntur Cy. & plenius Bal. & Saly. hic, sed impugnant Ang. & Fulg. & Pau. hic, & postea Ang. aliter continuat, sed quia ista sunt sine fructu, satis est in voce referre.

SVMMARIVM.

1 *Seruus fugiendo à domino, facit suimet furtum, etiam si non peruenerit ad manus alicuius.*

2 *Sicut est differentia inter baptizantem, & baptizatum, ita debet esse inter præsentantem, & præsentatum.*

3 *Argumentum de contractibus ad delicta valet.*

4 *Vulnerans, & percutiens seipsum, delinquit, sicut si alium vulneraret.*

5 *Seipsos interimentes non poßunt sepeliri in Ecclesia, nec pro eis possunt fieri orationes.*

6 *Stante statuto, ꝙ bannitus possit impunè offendi, si aliquis bannitus seipsum vulneraret, non excusatur virtute statuti.*

7 *An clericus, qui studiosè seipsum vulnerat, incidat in canonem, si quis suadente diabolo. 17. q. 4.*

8 *Si statutum dicat, si quis per vim vulnerauerit, &c. non includitur ille, qui vulnerat seipsum: secus si simpliciter loquatur.*

9 *Furtum est vitium reale.*

10 *Crimen expilatæ hęreditatis est grauior furto.*

11 *Triplex reperitur furtum.*

12 *Regulariter non licèt sumere arg. à contrario sensu, quando resultat absonus intellectus.*

13 *Fuga, nec quoduis seruorum factum, debet dominum damno afficere.*

14 *Ex delicto famuli sui dominus non tenetur in aliquo.*

15 *Potestas an teneatur in syndicatu pro familia sua, vel eius delicto.*

16 *Seruus fugiendo facit furtum sui, ideo qui daret opem, vel consilium tali furto, teneretur furti.*

17 *An, & quando quis ex consilio teneatur.*

18 *An dans consilium teneatur eadem pœna, qua faciens.*

19 *An si aliquis instigat, vel consulit, aut solicitat, quòd clericus percutiatur, incidat in excommunicationem.*

20 *Si quis vul occidere inimicum, qui latet, an indicans teneatur de occiso.*

21 *Mandans homicidium fieri, an teneatur de hominidio, quando mandatarius erat aliàs facturus.*

22 *Ad hoc vt mandans teneatur, requiritur quòd præcesserit mandatum: aliàs prioritas temporis non præsumitur.*

23 *Quando consilium potest se verisimiliter habere ad bonum, & ad malum, ille qui dedit tale consilium, potest interpretari.*

24 *In dubio actus præsumitur factus tempore, & loco licitis.*

25 *Contractus in dubio non debet censeri vsurarius.*

26 *Si minatus sum alicui, quòd facerem vindictam, & ille reperiatur mortuus, talia verba nihil faciunt contra me, cùm talia verba possint dupliciter intelligi.*

27 *Si quis dixerit famulo suo, non reuertaris vnquam domum, nisi sentiam nouum de tali, qui domino fecerat iniuriam, si famulus occidat illum, tenetur dominus de homicidio, limita tamen sex modis, vt infra nu. 30.*

28 *Præsumptio violenta in ciuilibus habet vim plenæ probationis, licèt in criminalibus non sufficiat ad condemnandum.*

29 *Quando iudex procedit super delicto ex præsumptione, debet multum moderare sententiam suam, & non condemnare ad pęnam corporalem.*

31 *Ad hoc, vt quis dicatur mandasse delictum, non requiritur quòd interueniant verba imperatiua, aut præceptiua, sed sufficiunt verba enunciatiua.*

32 *Laudans aliquem volentem committere homicidium, non dicitur mandator, & nu. 34.*

33 *Si debitor surripiat rem pignoratam, licèt committat furtum, tamen si reuersa est ad dominum, potest vsucapi.*

35 *Res aliena pignorari non potest.*

36 *Ad hoc, vt res efficiatur inusucabilis, non sufficit, quòd fiat furtum, nisi res efficiatur furtiua.*

37 *Negatiuæ an, & quando negent, & affirment.*

38 *Serui ascriptitij qui sint, & quid differant à censitis.*

39 *Ad hoc, vt vsucapio habeat locum, quæ requirantur.*

40 *Lex, vel statutum prohibens præscriptionem longi temporis, non intelligitur prohibere præscriptionem longissimi temporis, & nu. 41.*

42 *Stante statuto, quod instrumenta publica, puta dotalia mandentur executioni, nulla obstante longa præscriptione, non poterit opponi præscriptio longissimi temporis nedum 30. imò nec etiam. 40. ann*

43 *Seruus fugitiuus licèt non possit longo tempore præscribi, potest tamen præscribi. 30. annis, & sic longissimo tempore.*

44 *Donec dominus retinet ciuilem possessionem rei, quæ in absentia solo animo retinetur, an & quando alius naturaliter possidens possit præscribere.*

45 *Si vassallus alienauit rem feudalem ignorante directo domino, licèt ille, in quem alienauerit, possit præscribere. 30. annis quo ad præiudicium vaßalli, non tamen potest quo ad præiudicium domini.*

46 *Quando tempus non est limitatum à iure, relinquitur arbitrio iudicis.*
47 *Per longum tempus inducitur obliuio, siue agatur de damno, siue de lucro.*

LEX PRIMA.

SEruum fugitiuum. Cynus exorditur, quòd ista lex tanquam primá filia, quæ ad nuptias venerit; amplissimam dotem reportauit à Scribentibus; ego tamen propria dote contentus extrauagantia, & inutilia omittam. ¶ Ista lex communi diuisione diuiditur in tres partes. In prima ponitur antecedens. In secunda ponitur illatio, quæ infertur ex antecedenti. In tertia ratio illationis. Secunda ibi, (& ideo.) Tertia ibi, (ne seruorum fuga.) ¶ Summatur varijs modis, non differentibus in effectu per Docto. hic, maximè Bald. circa princi. Tu summa not. vt per Bald. in 7. colum. In seruo non cadit vsucapio temporis perfecti, nec plusquam perfecti. hoc dicit, & illud, quod dicit de tempore plusquam perfecto, colligit ex tex. in verbo, nec longi tempo. præscriptionem. Nam in re mobili, vt est seruus, tempus perfectum accommodatum est vsucapionis in specie, & sic triennij: illud autem de præscriptione est tempus plusquam perfectum, quod propriè cadit in rebus immobilibus, de quo in glo. magna in versi. præscriptionem, &
1 figura casum vt hic per Paulum de Cast. ¶ † No. ex prima parte, quòd seruus fugiendo à domino facit suimet furtum, prout etiam dicit text. in l. ancilla. ff. de furt. alleg. in glo. etiam si non peruenerit ad manus alicuius, secundum Paul. de Cast. hic in 2. colum. Et si dicatur obstare diffinitionem furti, de qua in §. furtum. Institut. de oblig. quæ ex delict. & in l. 1. ff. de furtis, vnde deberet esse differentia inter personam contrectantem, & rem contrectatam, sicut debet esse differentia inter contrahentem, & rem super qua contrahitur. l. 2. cum
a ibi pulchrè traditis per Bart. ff. de stipu. seruo. † sicut debet esse differentia [a] inter baptizantem, & baptizatum cap. debitum. de baptis. sic debet esse differentia inter patronum præsentantem, & præsentatum. cap. per vestras. de iurepatro. cap. fin. de insti. sicut ergo in contractibus debet esse differentia inter contrahentem, &
3 rem super qua contrahitur, ita etiam in delictis: † cùm bonum sit argumentum de contractibus ad delicta, & ècontra. l. omnem. ff. de iudi. Respondent omnes hic, & Barto. in l. qui seruo. in princip. ff. de furt. quòd obiectum procedit in furto regulari, & proprio: sed istud est furtum irregulare, vel secundo respondet Bald. hic in 1. oppo. quòd in isto proposito non procedit æquiparatio de contractibus ad delicta. patet, quia nemo potest secum contrahere non adiecta persona extranea, & ta-
4 men quis potest secum delinquere. patet, † quia vulnerans, & percutiens seipsum delinquit, sicut si alium vulneraret, de quo vltimo habes textum assignantem rationem in l. fin. §. si quis autem. ff. de bon. eorum, & in l. sed si damnum. §. si ipse, & ibi gloss. not. de pecu. & in l. omne delictum. §. qui se vulnerauit. ff. de re milit. & in l. 1. §. excusantur, secundo. ff. ad Senatuscon. Sylla. & in l. cum. §. excipitur. ff. de ædil. edic. & in l. si quis aliquid. 2. §. fina. & ibi not. Barto. ff. de poen. & text. not. in cap. non licèt. 23. quæst. 5. & text. in cap. placuit. iuncta glo. eadem causa,
5 & quæstio. † Vbi habes text. cum gloss. quòd qui seipsos inter-
b rimunt, [b] non possunt in Ecclesia sepeliri, nec pro eis possent
c fieri orationes [c] in Ecclesia. imò tenet Bald. hic in 8. colum. &
6 sequuntur Saly. Fulgo. & Paul. hic. † quòd stante statuto, quòd
d bannitus possit [d] impunè offendi, si aliquis bannitus seipsum vulneraret, non excusaretur virtute statuti. Tu ad prædicta adde Ioan. And. plenè disputantem in addi. Specu. in titu. de poen. §. 1. versicu. secundo quæro, an vulnerans seipsum, &c. vbi latè disputat, an vulnerans seipsum, incidat in poenam statuti impositam vulneranti alium. Arguit pro & contra, & dicit de consuetudine seruari, quòd non: posteà refert Ricard. Malumb scripsisse, quòd ista quæst. euenit in quodam aduocato, qui verecundia æris alieni, dum vellet seipsum occidere, vulnerauit tantum, refert fuisse obseruatum, quòd aduocatus debebat puniri, sicut si alium vulnerasset: & dicit, quòd malè fuit iudicatum, sed quòd solùm debebat excludi ex ordine aduocatorum, & sic de collegio. Item adde Bal. in proœ. Decre.
7 in 8. colum. † vbi quærit, an clericus, [e] qui studiosè se ipsum
e vulnerat, incidat in cano cap. si quis suadente. 17. quæst. 4. & distinguit, quòd quædam delicta committuntur contra personam delinquentis, & non continetur: quædam extra personam, vt rapina, & furtum, & idem, quia nemo sibi infert vim,
8 vel furtum. † Et ideo si statutum dicit, si quis per vim vulnerauit, non includitur ille, qui vulnerat seipsum: sed si simpliciter loquitur dicendo, si quis vulnerauerit, tunc punitur pœna statuti, quia delinquere in se, non est minus delictum, quàm delinquere in alium, vt not. in l. athletas. §. Pomponius. ff. de infamib. vnde si monachus in Ecclesia trahit sibi sanguinem percussiuè, Ecclesia est interdicta. Facit, quod not. per Docto. in l. sed si damnum. §. si ipse. ff. de pecu. ¶ Secundò not. ex isto tex. rationem, quare seruus fugitiuus non potest vsucapi, nec præscribi, dato quòd ille, ad cuius manum peruenit, vendat talem seruum tertio bona fide ementi, nam ille tertius licèt habeat titulum, & bonam fidem, tamen non potest talem seruum vsucapere, nec præscribere. Ratio est, quia cùm seruus fugien-
9 do faciat furtum sui, † furtum dicitur vitium reale, quòd taliter afficit rem vitio reali, quòd rem semper concomitatur, ad quemcunque perueniat. § furtiuæ. Institu. de vsucapio. & l. sequitur. § quod autem. ff. eo. ¶ Iuxta illud notabile, & per hunc text. moueo altam difficultatem. Nos habemus, quòd crimen expilatæ hæreditatis non impedit vsucapionem, si talis res ab hæreditate expilata perueniat ad manus tertij titulo, & bona fide. text. est in l. si homo cuius. ff. de vsucap. & secundum Bar.
10 in illa l. est ad hoc singu. † & tamen crimen expilatæ hæreditatis
11 est grauius furto. † Triplex enim reperitur furtum. Improbum, vt est simplex furtum. Improbius, vt est expilatio hæreditatis. Improbissimum, vt quando res cum armis violenter aufertur. glo. est approbata in l. si te. in gloss. fin. in fin. C. de infam. ideo dixit Bal. in l. de his. ff. de furt. quòd statutum loquens de furto, multo magis habet locum in crimine expilatæ hereditatis, quod est grauius, & improbius furto. durum ergo videtur assignare rationem diuersitatis, quare furtum impediat rem furtiuam vsucapi, vel præscribi, vt hic, & tamen crimen expilatæ hæreditatis non impedit. d. l. si homo cuius. Considerabam, quòd falsum esset assumptum, & forte non esset ponere os in cœlum, tenere, quòd imò crimen expilatæ hæreditatis impediat vsucapionem: quia tex. in d. l. si homo cuius. non probat hoc in sensu directo, sed à contrario sensu, prout etiam dicit Paul. ibi, qui propterea miratur de summario Bart. summantis illum text. quòd crimen expilatæ hereditatis non impediat vsucapionem. Secus in furto commisso aduersus fructuarium, vel hæredem, cùm ille text. non dicat hoc in sensu
12 directo: † & est regula, quòd non est licitum sumere argum. à contrario sensu, quando resultat absurdus intellectus glo. est in l. 2. C. de condi. inser. probat text. in l. conuenticulam. C. de Episco. & cler. tamen non pono hoc pro constanti, quia inuenio omnes istud firmare, quòd crimen expilatæ hæreditatis non impediat vsucapionem. ita tenent Iaco. de Rauen. Albe. Commen. & Pau. in d. l. si homo cuius, & Bald. in l. vitia. C. de acquir. poss. & Bald. in l. si abducta. in fi. ff. de fur. & licèt Bart. & alij dicant, quod illa l. si homo cuius. sit singularis, quæ tamen vt dixi non probat nisi à contrario sensu, addo text. qui idem à contrario, & clarius probat in l. hæreditariæ. cum l. sequen. & expressius in alia l. sequenti, quæ incip. his enim casibus. ff. de furt. non respondent tamen Docto. dictæ difficultati, nec de ea mentionem faciunt. Solus Raph. Cuma. in d. l. si homo cuius. licèt difficultatem principaliter non attingat, in discursu videtur ita respondere, quod ideo crimen expilatæ hæreditatis non impedit vsucapionem, quia non afficit rem expilatam vitio reali, sicut afficit furtum, & aliud non dicit. sed hoc non tollit difficultatem, nam hoc modo instarem, quare crimen expilatæ hereditatis non ita afficit rem vitio reali, sicut furtum? ideo cōsiderabam si dici potest, quod ratio possit elici ex his, quæ dicit Bar. in l. hereditariæ. ff. de fur. dum quærit, quare hæreditate iacente nō pōt furtum fieri, sed bene possunt res hæreditariæ expilari, & in l. fi. ff. vn̄ vi. & in l. sed nec legatarius. ff. de cōdi. fur. vbi omnino

ADDITIONES.

a ¶ Differentia. Adde eundem Ias. in l. cum filio. 4. not. ff. de legatis primo. PANCIR.
b ¶ Interimunt. Adde text. in c. 1. & 2. de tornea. & ibi per Ioan. de Ana. & Docto. & gl. in c. ex parte. el 2. de sepul.
c ¶ Orationes. Adde glo. in versi. pro valde malis. in c. tempus. 13. q. 2.
* Et quòd occidens seipsum, carere debeat eccles. sepultura, allegatur cap. placuit vbi glo. 23. quæst. 5. refert Iacobin. in inuestitu. versicu. dictique vassal. promiserunt non committere feloniam. colum. 5. in fin. versic. addo vobis. MASVER.
d ¶ Quod bannitus possit. Adde Belen. in cap. contingit. de senten. excommu. in apostil.
e ¶ An clericus. Adde Io. de Imo. in l. si vero. §. de viro in 10. col. ff. sol. matrimo. Doct. in c. 1. de uita. & hone. cler. lib. 6. Doct. in cap. si quis abscidit. in 2. no. 55. idem Docto. in c. qui partem. in 4. no. ea. dist. & dicit quòd hoc ponit Arc. in c. si non licet. 24. q. 5.

omnino videas,& dicit, ꝙ ratio est propter diffinitionem fur-
ti,quia est contrectatio rei alienæ inuito domino : sed hæredi-
tate iacente nullus est dominus , quo inuito posset res contre-
ctari,ergo non potest committi furtum. Et huic rationi addo,
ꝙ licèt hæreditas iacens habeatur loco domini. l. hæredi. in
princip.ff.de acquiren.hæred.& l.1.§.1. ff.si quis test.lit. esse iuss.
fue.tamen hæreditas iacens cùm non habeat velle, nec nolle,
non potest dici inuito domino cõtrectari,& miror,quòd Bart.
non viderit text.assignantem istam rationem in l. fin. ff. de cri-
mi.expil.hæredi.vbi text.aliam ponit rationem: quia hæredita-
te iacente,res à nemine possidentur.l.1.§.Scęuola.ff.si quis test.
lib. esse iussus fuerit.& licèt Ange. in d. l. hæreditarię. reprobet
istam rationem Barto. quia etiam si hæres adiuerit hæredita-
tem,seu appręhenderit possessionem rerum hæredit.quo casu
* non transfertur * ipso iure in eum dominium.l.cùm hæredes.
in princip.ff.de acquiren.poss. tamen isto casu, si expiletur res,
non fit furtum.l.2.ff.de crim .expil.hęr. & tamen est dominus,
& nihilominus non fit furtum.certè si Ange. vidisset,quòd ista
fuisset ratio Iurisconsul.in d.l.fin.ff.de crimi. expil. hęr. non re-
probasset eam. Non obstat eius obiectum de hærede, qui adit
hæreditatem,sed non appræhendit possessionem, quòd est do-
minus,& tamen non fit furtum.Respondeo,ꝙ hæres talis non
est dominus verè , & de iure gentium mediante naturali actu
appręhensionis rerum hæredita. sed est dominus de iure ciuili
tantum,de quo non intelligitur diffinitio furti reprobati à iure
gentium,de qua in l.1.in verbo,iure naturali. ff. de furt.& in §.
furtum.Institu.de oblig. quæ ex delicto. Et sic ex prædictis ap-
paret,quòd hæreditate iacente,quia contrectatio fieri non po-
test contra voluntatem veri domini, ibi non potest cadere vi-
tium circa res,licèt persona,quæ expilat res hæreditarias,delin-
quat,& teneatur crimine expilatæ hæreditatis: & ideo quia tale
delictum non afficit res,sed personas,ideo non impedit vsuca
pionem,nec præscriptionem sicut facit furtum.Cogita tamẽ,
quia ista radicitus non extirpant ambiguitatem . ¶ Limita ta-
men istum text.volentem seruum fugitiuum non posse vsuca
pi,vt procedat quo ad illum,ad quem seruus aufugit, vel quo
ad alium , qui ab eo emisset , vel causam habuisset; sed si talis
seruus vsucapiebatur ab aliquo , & postea fugit , talis fuga me-
dio tempore superueniens non impedit nec interrumpit vsu-
cap.iam cœptam, quia licèt seruus fugiat ab eo,qui vsucapie-
bat,tamen vsucapiens retinet ciuilem in seruo, quæ sola suffi-
cit ad vsucap.l.1.§.per seruum, qui in fuga. ff.de acquiren.pos.
& de ista limitatione habes text.in l.si à bonę fidei. ff.de rei ven
di.& ita limitat Cyn.hic in princip.& sequuntur Fulg. & Paul.
hic,pro qua limitatione adde in simili text. not. in l.si fundum.
13 ff.de fund.dotali qui text.est singu.secundum Ang.hic.¶† Vl-
timò not.ex 3. parte text. quòd fuga seruorum non debet do-
minum damno afficere, sicut nec quoduis factum serui. & se-
cundum Bald.hic in fin.colum.in fin. nota. istud procedit non
solùm in seruis fugitiuis, sed etiam in quibuscunque subditis,
per text.in l.1.C.vbi quis decurio, vel cohortalis, & sequuntur
14 Saly.& Fulg.facit text.in l.oẽs.C. de agri. & censi.lib.11.† Hinc
est, quòd ex delicto famuli sui dominus non tenetur in ali-
quo,secundum Barto.in l.ne quid. ff. de incen. & à quo præsu-
matur ignis immissus,vide Bald. in l.pignus. C. de pignor. act.
Bald. in l. 1. C. de Episcop. & cler. & in l.ad inuidiam. C.quod
metus causa. dom. Anto. & alios in cap. 1. de restitu. spolia.&
ideo si famulus meus immitteret ignem in domum condu-
ctam,ego non teneor,vt not.Bart.in l.si seruus seruum.§. Pro-
culus , & ibi Flor. ff. ad l. Aquil. nisi quando ipse delinquit in
mynisterio,in quo eius opera vtebatur dominus, & in alio ca-
su,quem ibi vide,& fortius consuluit Ioan. de Ana.in 2. consi.
incip.An hospes vulneratus. quòd hospes, qui tenet hospitiũ,
non tenetur de vulnere illato per famulum suum hospitanti,
nedum criminaliter, sed nec ciuiliter ad aliquas expensas , nec
15 ad aliquod interesse. † Quid autem in Potestate , an teneatur
in syndicatu pro familia sua,vel eius delicto , ponit Barto. in l.
1.§.familiæ.ff.de publi. cum concord. quas dedi in l. si familia.
ff.de iur. omn.iud.¶Glo.in versi.facere. diuiditur in 4. partes.
In prima alleg.concord.ad text. In secunda oppo. & in effectu
dupliciter soluit. In tertia ponit vnum dictum remissiuè . In
quarta, quæ est ibi , ꝙ tamen in vno dicitur. respondet tacitæ
quæst. Secunda ibi,sed contra.ff.eod.Tertia ibi,& dic quis sit fu
gitiuus.Prima clara est.In secunda parte format oppo. glo. se-
cundum Albe.& Moder. hic , nam si seruus fugiendo faceret
16 furtum sui,vt dicit text.† sequeretur,ꝙ qui daret opem, vel cõ
silium tali furto,teneretur furti.l.is,qui opem. ff.de furt. iuncta.
l.sæpe. vbi glo. not. in verb. condici põt.ff. de verbo. signifi. &
tamen qui consuluit seruo fugam , non tenetur furti.l. qui ser-
uo alleg.in glo. Respondet glo. quòd ideo est , quia nemo ex
consilio tenetur,quæ solu.reprobatur per Barto. per l. consilij.
ff.de regul.iur.quæ l.nihil facit secundum Fulg.& Pau.hic,me-
lius facit , quia quilibet tenetur ex consilio ad malum tenden-
te.l.si quis vxori.§.neque verbo,& l.inficiando.ff.de furt. Vnde
responde secundum Docto. ꝙ qui præstat opem , vel consi-
lium furto,tenetur furti,verum est in furto proprio, & regula-
17 ri , sed istud est irregulare , vt declaraui in 1.not.tex. ¶† Hinc
sumpta occasione Bald.dilatauit multum fimbrias vestimen-
a ti examinando , an & quando [a] quis ex consilio teneatur , &
quid in persuadente fieri delictum,& quid in mandante , & si-
mili , & de consilio ad delinquendum an , & quando quis te-
neatur,habes glo.not.in §.ope.Instit. de oblig. quæ ex delicto.
& glo.in d.l.sæpè,& in l.2.in fin.ff.manda. per Dyn. in reg. nul-
lus ex consilio.& quid in aduocato, vel consultore, qui dede-
runt malum consilium clientulo,an teneantur,ponit Barto.in
l.2.& in l.idem quæ.§.si quis ea.ff.mand.& in l.ex maleficijs.§.si
iudex.ff.de actio.& oblig.Specu.in tit. de requi. consilij.in §.1.
versi.consiliarij.Ludo.Roma.in consi.129.incip. pro plena de-
cisione.in fin.Paul.in l.penul. C. de pact.vbi per eum, quid in
consultore electo à iudice , vel à partibus , & quid in teste , &
quid in notario , & an ex consilio de spoliando quis teneatur
interdicto vnde vi , & possit conueniri sicut si ipse spoliasset.
Bald.tenet,quòd non in l.2.in 10. colum.in 6. quæst. C. de ser.
& aqua.vbi tangit,an saltem teneatur condictione ex decreta-
18 li querelam.de elect.& determinat post Innoc. ibi in 3.col.† Et
an in prædictis debeat distingui , an ille esset aliàs delictum fa-
cturus,vel ne,vt primo casu mandans vel consulens teneatur,
* secundo non,remitto te ad Barto.cuius doctri. *communiter tene-
tur*, in l. non solùm. §. si mandato. ff. de iniur. vbi etiam ponit
differentiam inter mandantem , & persuadentem,& consulen
tem notabil. & vnde oriatur obligatio , qua tenetur mandans,
quod est notatu dignum,Bald. in l. data opera. maximè in 20.
colum. C.qui accus.non pos. & in l. non ideo minus. C. de ac-
cus.& in l.ob hæc verba.vbi multa pulchra ponit. ff. de infam.
& in l.1.in princip.in lect.antiq. post Iaco. Butr.ibi.ff.de eo,per
quem fac.erit.vbi per Barto.& Ange. in l. 1. §. persuadere.post
glo.ff. de ser. corup.Docto.plenè in c.1.de offi. deleg. & in c.si-
cut dignum. §.fin.de homicid. vbi text. & in c. nuper. de sen-
tentia excommu. & latè per Ange. de Are. in tracta.malefi.in
versic. Sempronium mandatorem, & ibi per dom.Ange.Ari-
19 minen. in suis addi. cum multis concordan.† Et si aliquis in-
stigat , vel consuluit , aut solicitat , quòd clericus percutia-
tur,incidit in excommunicationem.c. si quis suadente. 17.q.4.
secundum Imo.Pau.de Cast.& Moder. in l.quid ergo.§. penul.
b ff.de leg.1.qui autem dicantur consiliarij , [b] qui fautores,& q
participes delicti , vide glo. in clem. 1.in verb. defensauerit.de
20 pœnis.habetur in l.1.C.si rector prouin.† Et quid in indicante,
si aliquis intendit occidere inimicum suum, qui latet,& stat in
abscondito,& ego indico,vbi lateat,an teneat de occiso? Ponit
Bald.in l.ob hæc verba , vbi multa pulchra scribit. ff.de infam.
¶Non omitto tamen tres notabi & vtiles decisiones,quas po-
21 nit in materia Bald.hic,ad quem semper remittimur.† Prima
est, quam ponit Bald. hic in 2. colu. ꝙ mandans homicidium
fieri,non tenetur de homicidio, quãdo mandatarius erat aliàs
facturus homicidium absque mandato , quod ex tribus colli-
gitur secundum Bald.hic. Primò , quando præcedebat inimi-
citia capitalis inter mandatarium , & eum qui est occisus . Se-
cundò, quando præcesserant minæ mandatarij de occidendo.
Tertiò quando inferior mandaret superiori , puta filius patri,
seruus domino,vel frater minor maiori,quia non est verisimi-
le,quod superior sit motus propter tale mandatum,& hoc di-
ctum commendat Paul. hic dicens tenendum menti , quia ex
eo poteris lucrari multas pecunias,& euadere amicum à mor
te.& dicit se de facto habuisse. Alij non tangunt. Adde Bal.in l.
metum.post Iac.But.C.ꝙ met.causa. & in locis.s.in prin.alleg.
maximè in l.1.in prin.ff.de eo per quem fac. erit. & ibi Ang.al-
leg.gl.meliorẽ de iure in l.apud Celsum.in prin.ff.ex qb.cau.in
poss.ca.& Bar. Veron.in cau.158.incip. si quis mandat.& oĩno
Ange.

ADDITIONES.

* Corrupta videtur hæc lectio,& ita legendum . Quia etiam si hæres adiuerit hæreditatem,sed non appręhenderit possessio.rerũ hæredita.quo casu transfertur.

a ¶Quando. Adde Dec.in l.consilij,& quæ ibi posui in apostil. ff. de reg.iur.& in c.1.extra de offi.deleg.

* Boer.q.262.nu.11.& seq.Dec.in c.quia quæsitum.de offi.deleg.

b ¶Consiliarij. Adde Innocen.in c.sicut dignum. de homicid.Lap.in cap.si sententia.de senten.excommu.lib.6.Card.Zab.in clem.1. de foro competen.in 16.quæstio.

Ang.in consi.22.inci.pro decis.quæstionis. & ibi limitando di-
cit, ꝙ licèt mandans non teneatur isto casu tanquam mandās
homicidium, quando mandatarius aliàs erat facturus, tamen
tenetur tanquam persuasor, seu instigator, puniendus arbitrio
iudi. vt ibi per eum. Sed tu aduerte, ꝙ ista sing. doct. Bar. proce-
deret tenendo, ꝙ in mandante fieri homicidium debeat distin
gui, an mandatarius erat aliàs facturus, aut non; vt primò casu
* mandans non teneatur, secundo sic. Sed hoc *communiter repro-*
a *batur*, quia mandans [a] fieri homicidium tenetur indistinctè, si-
ue mandatarius esset aliàs facturus, siue non, vt tenet Bart. in l.
non solùm. §. si mandato. in fin. colum. de iniur. & clarius not.
Bald. in l. ob hæc verba. in 2. colum. ff. de infam. & magis com-
muniter Docto. in locis. s. in princip. alleg. & ideo pondera, ꝙ
Bald. met hic in 2. colum. not. ponit hoc pro constanti, sed di-
cit, ꝙ si tenemus illam opin. ꝙ in mandante fieri delictum de-
bet distingui, an mandatarius esset aliàs facturus, tunc proce-
dit illa singularis doctri. aliàs non; sed in consultore, vel in per-
suadente delictum aut instigante, qui minus delinquunt quàm
mandans fieri delictum, vt dicit Bald. hic in 2. colum. & in d. l.
ob hæc verba, licèt Bart. in d. l. non solùm. §. si mandato. in pen.
colum, relatis varijs opin. tenuerit, ꝙ etiam distingui non de-
beat, an ille esset aliàs facturus, vel ne, tamen in hoc, ꝙ distingui
debeat, facit tex. cum gl. in §. ope. Instit. de oblig. quæ ex delict.
nas. secundum Math. in not. 96. & diffusè Saly. in l. 1. C. de rap.
virgi. & melius, quàm alibi Bald. in d. l. ob hæc verba. in 2. colu.
& communiter Docto. in locis. s. in princip. alleg. licèt aliqui
varient adhærentes Barto. & hoc vltimo casu potest practicari
singu. doct. Bald. hic, per quam tribus modis cognoscitur, ꝙ
32 aliàs quis esset facturus. ¶ † Secundò diligenter not. illud, quod
tenet Bald. hic in 4. colum. dum dicit, ꝙ accusator, vel iudex
inquirens debent esse cauti, vt dicant, mandatum vel consi-
lium præcessisse, aliàs non præsumitur prioritas temporis, &
mandans, vel consulens puniri non posset, per glo. in l. si verò
non remunerandi. §. si post creditam. ff. manda. Adde, quòd
idem dicit Bald. in d. l. ob hæc verba. in 2. colum. vbi ad hoc re-
putat singu. glo. in d. §. si post creditam. & Iac. de Aren. in d. l. ob
hæc verba. eandem extollit, & licèt Bal. si ascribat, fuit dictum
Paul. de Leaz. in clemen. 1. de pœnis, & ibi Card. multum com
33 mendat. ¶ † Tertiò multum not. quod singu. Bald. dicit hic in
4. colum. quod si consilium potest verisimiliter se habere ad
bonum, & malum, ille, qui dedit tale consilium, potest inter-
pretari; imò lex interpretatur in bonam partem, per regulam.
l. merito. ff. pro socio. Adde, quòd istud dictum refert, & sequi-
tur Alexan. in consi. 220. in 2. volum. incip. quoniam abundè. in
34 2. colum † Confirmo, quia in dubio actus præsumitur factus
tempore licito, & loco licito, non autem illicito, & punibili. se
cundum Barto. & alios in l. non solùm. §. sed vt probari. cum
suis concord. ff. de oper. nou. nunc. Saly. in l. precibus. in 6. colu.
35 j. de impub. Panor. in c. audit js. de præscrip. † Sic etiam dici-
b mus, ꝙ contractus in dubio [b] non debet censeri vsurarius, imò
licitus, secundum Bald. in l. rogasti. §. si tibi. ad fin. ff. si certum
peta. sequitur Alexan. in consi. 221. in 2. volum. incip. super tit.
36 quæstionis transmissæ. in 2. colum. ¶ † Tertiò facit solennis
decis. Gul. Paul. & Moder. in l. 1. per glo. ibi. C. de his quib. vt in-
dign. vbi decidunt, ꝙ si minatus sum alicui, ꝙ facerem vindi-
ctam, & ille reperiatur mortuus, quòd talia verba nihil faciunt
contra me, quia talia verba faciam vindictam, possunt duplici-
ter intelligi. Primò de facto te occidendo. Secundò per viam
iuris, te accusando, & isto secundo modo debent intelligi. ¶ Se
cundum istam doctri. puto posse limitari decis. Barto. ab om-
nibus approbatam, & qua vtilis est, ac quotidiana, recollegi. 6.
fallen. ad illam decis. quas nunc inuenies. Decidit enim Barto.
in l. si quis mihi bona. §. pater filio, per illum text. ff. de acquiren.
37 hæred. † decapitatum fuisse quendam militem Floren. qui cū
iniuriam ab aliquo recepisset, dixit famulo suo, non reuertaris
vnquam mihi in domum, nisi sentiam nouum de tali negotio.
Ille famulus iuit, & occidit eum, & dominus fuit decapitatus,
ꝙ eius mandato occidisset: & fuit tempore domini Fran. de Eu
gubio, & illam deci. sequuntur Bald. Ange. & alij Moder. ibi, &
Pau. de Cast. in consi. 260. incip. videtur per prædicta. & Ange.
de Aret. in tracta. male. in versi. Sempronium mandatorem. in
21. quæst. & est bon. text. in c. ex literis, quem ad hoc ibi ponde-
rant Pet. de Anch. & Panor. de excess. præla. & quem alleg. ad
hoc Io. de Ana. in consi. quod alleg. j. in fi. limitationis. & Lu-
do. Roma. in sing. 719. & illam decisio. etiam sequitur Bald. in
c. veritatis. in 3. colum. in fi. de dolo, & contu. Facit, quod de-
cidit Barto. in l. si ventri. §. fin. ff. de priui. cred. Fortius extendit
istam decis. Barto. Math. in not. 177. vt etiam procedat, quando
dominus proferens talia verba famulo, expresse inhibuisset ne
occideret: nam tunc etiam tenetur mandati, per text. singula-

rem in c. fin. de homicid. in 6. Bald. in l. non ideo minus. in 18.
quæst. C. de accus. not. Bartol. in l. licet. ff. de adi. leg. & illa deci-
sio. Barto. ab omnibus approbatur. Sed caue, quòd dominus
mandando seruo, ꝙ faciat vindicte, debet intelligi de iusta, &
licita vindicta, videlicet de accusando. l. 1. cum gl. 1. de his qb.
vt indi. & ibi per Paul. de Cast. Tu aduerte, ꝙ licèt illa decisio
* ab omnibus *communiter approbetur*, tamen mihi videtur ex mul
28 tis reddi dubia. † Primo ex reg. quæ habet, ꝙ præsumptio vio-
lenta, quæ in ciuilibus habet vim plenę probationis, tamen in
criminalibus non sufficiat ad condemnandum, vt no. Docto.
in c. quia verisimile, & in c. afferte. de præsumpti. Bald. in l. fin. in
vlt. colum. C. de proba. dom. Anto. & dom. Abb. in d. c. afferte.
Ludo. Roma. in l. 1. §. si quis in villa. ff. ad Sena. Syll. Math. vbi
limitat in no. 118. dom. Alex. in consi. 15. incip. viso processu
inquisitionis formatæ per Potestatem Parmæ. in 5. colum. in
1. volum. in consi. 116. in 3. volum. incip. in causa inquisi. forma
tæ contra dom. Hele. circa fin. Secundò in contrarium facit, ꝙ
not. Bald. in c. literas. in 3. colum. de præsump. arg. illius text. ꝙ
propter præsumptionem præcedentium minarum, vel inimi-
citiarum non est quis condemnandus de homicidio, quod
nescitur à quo factum sit, alleg. Specu. in titu. de præsump. in
versicu. sed pone. P. minatus. Tertiò facit, ꝙ vult Bal. in l. fin. ad
fi. C. de proba. ꝙ ex præsumptiua probatione non infligitur
29 mors, sed minoratur pœna, † & idem tenet not. Innoc. in d. c.
quia verisimile. de præsumpt. vbi tenet, ꝙ quando iudex pro-
cedit super delicto ex præsumptione, debet multum modera-
ri sententiam suam, & non condemnare ad pœnam corpora-
lem, & ita refert & sequitur dom. Abb. in c. auditis. in vlt. col.
de præscrip. Bald. in d. l. fi. in vlt. colum. C. de proba. & est gl. no.
in c. inter solicitudines. in gl. fi. de pur. canon. ¶ Tenendo cum
30 Bart. † puto ꝙ illa decisio Bart. procedat in terminis, scilicet, in
tali famulo, in quo non poterat cadere alia verisimilis interpre
tatio, quàm homicidij committendi: sed quando talia verba,
facias, ꝙ sentiam nouum de tali, essent prolata ad talem perso
nam, in qua posset cadere alius sensus, tunc statur interpretatio
ni domini, puta si iniuriatus diceret procuratori suo, vel aduo-
cato, facias, ꝙ sentiam nouum de tali, ita habes ex doctri. Bal.
hic declarata, vt s. ¶ Secundò notabi. limita illam decis. Barto.
nisi offensa fuisset illata domino, non cum ferro, sed cum pu-
gnis, quia dominus vtens verbis talibus, facias, ꝙ sentiam no-
uum de tali famulo, intelligitur de simili vindicta cum pugno
mandasse; ideo si famulus occideret, non tenetur dominus, per
not. in l. 1. cum simi. C. vnde vi. ita Comen. & Ludo. Roma. in
d. §. quid si mandaui. & sequitur Alexan. in l. 1. C. de his, quibus
vt indig. & in d. consi. 220. ¶ Tertiò ego limito decis. Barto. non
procedere, quando passus iniuriam diceret famulo, ꝙ accipe-
ret vnum bastonum, & faceret, ꝙ sentiret nouum, nam ex ge-
nere instrumenti, quod verisimiliter non est aptum ad mor-
tem inferendam, dominus non tenetur siue per se, siue per p-
curatorem faciat, vt ff. ad l. Corn. de sicar. l. 1. §. sed si claua. licèt
cum occideret cum illo bastono, ita singu. Bal. in l. cùm man-
dati. circa fi. C. manda. ita sing. limitans text. in d. c. fin. de homi-
cid facit, quod signanter vult Bald. in d. l. si quis mihi bona. §. si
coram, vbi limitando d. c. fi. dicit non procedere, quando mā-
dassem, ꝙ pcuteret alapa, vel ligno, & ille ferro pcuteret. Facit
doctri. Bald. in l. non ideo minus. in penul. colum. ad finem. C.
de accu. vbi quærit, an mandans teneatur in delictis, si manda-
tarius excessit mandatum, & dicit, ꝙ si verisimiliter non erat in
potestate mandatarij, puta mandauit, ꝙ tantum vulnerares,
certè, quia vulnera non possunt inferri ad mensuram, si occi-
deres, mandans tenetur de homicid. aliàs si verisimiliter erat in
potestate mandatarij ne excederet, puta mandauit, ꝙ percute-
res alapa, pugno, vel ligno, & tu ferro occidisti, non tenetur
mandans, & sequitur Ange. de Aret. in d. versic. Sempronium
mandatorem. in 18. quæstio. ¶ Quartò limita, nisi famulus re-
pudiasset commissionem patroni, licèt posteà iuerit, & secu-
tum sit homicidium. ita Bald. not. in l. si literis. in fi. C. manda.
quid autem si famulus à principio acceptasset mandatum, sed
postea repudiato mandato deliquisset, an dñs teneatur? vide
Bal. hic in 1. col. in fi. post Inno. in c. ad audientiam. de homici.
& punctus stat in eo, ꝙ mandatum præsumitur durare semp.
& eius vigore diceretur homicidiū fieri, nisi expresse reuocet,
& reuocationē intimet mandatario: & declarat Bar. in l. non so
lū. §. si mandato. ff. de iniur. cū suis cōcor. ¶ Quintò mirabiliter
limita

ADDITIONES.

a ¶ Mandans. Adde facere, quæ scribit Osasc. Decis. 67. nu. 10. & seq.

b ¶ Dubio. Adde Io. Cal. & Pet. de Anch. in c. nauiganti. de vsuris. idem Petr. de Anch. in repe. regulæ peccati. in 9. q. de reg. iur. lib. 6.

limita decis. Barto. & nunquam obliuiscaris, ꝙ ad hoc vt illa
decis. Barto. procedat, requiritur, ꝙ tria copulatiuè concurrãt.
Primò, quòd præcederet inimicitia capitalis inter dñm, &
illum iniurantem. Secundò, ꝙ dominus secretè mandauerit
famulo loquendo sibi ad aurem. Tertiò, ꝙ incontinenti secu-
tum sit homicidium, aliàs vbi vnum ex istis cessaret, non habe-
ret locum illa decisio Barto. dato, ꝙ famulus vel domesticus,
aut amicus homicidium perpetrauerit. ita est de mente Bald.
hic in 3. col. versi. & probatur mandatum. ita intelligit not. per
Bar. in d. l. si quis mihi bona. §. fin. iunctis notatis per Bart. in l. si
ventri. §. fi. ff. de his, quæ in fraud. cred. & ita ad literam ponde-
rat, & firmat Io. de Ana. in consi. 59. incip. visa inqui. formata
per magnificum dominum Capitaneum Floren. in 3. colum.
& hoc teneas fixum cordi. ¶ Sextò mirabiliter, & sing. limita il-
lam decis. Bar. secundum Alex. in d. consi. 220. incip. Quoniam
abundè. in 2. col. vt procedat, quando dominus receperat iniu
riam illicitè, vnde tunc illa verba domini, facias ꝙ sentiam no-
uum de tali, important, ꝙ sicut iniuriam illicitè receperat, ita
videtur mandasse famulo, ꝙ illicitè vulneraret, aut occideret,
aliàs non procederet doct. Bart. quia qualitas præcedentis iniu
riæ arguit, qualis sit animus domini in seq. artic. c. scriptum. de
elect. & d. l. si ventri. §. fi. & in sing. deci. declarat Bald. in l. præ-
dium. in fi. col. C. de ędi. act. ¶ Pondera etiam septimo loco ex
31 illa decis. Bar. in d. §. sed quid si mandauit, † ꝙ ad hoc vt quis
dicatur mandasse delictum, non requiritur, ꝙ interueniant ver
ba imperatiua, aut præceptiua, imò sufficiunt verba enuncia-
tiua, quibus coniecturatè appareat, ꝙ optat fieri vindictam, ita
patet in exemplo Bar. ibi, & ita ponderat, & elicit Bal. hic in d.
3. col. ver. & probatur mandatum. Alibi tamen Bal. in l. ob hæc
32 verba. in 2. col. ff. de infam. in versic. gl. vltra procedit, † dicit, ꝙ
si tu volebas occidere homininem, & ad amicum iuisti, & dixi-
sti, ego delibero occidere talem, & ille laudauit dicendo bene
facies, non dicitur mandatum, sed quædam laudatio, vt ibi di-
cit gl. Ideo sm Bald. quando testes inducuntur ad probandum
mandatum, iudex debet interrogare testes, quib. verbis sit vsus
ille, qui accusatur: nam ex seriè, & qualitate verborum appare-
bit, vtrum fuerit mandatum. Item aliud debet apparere, quod
mandatum pręcesserit factum, & sic debet probari ordo tem-
poris: aliàs non posset quis condemnari de mandato. gl. sing. in
d. §. si post creditam. Imò plus tenet Ang. in consi. 22. incip. pro
33 decisione quęstionis, † ꝙ si iuisti ad amicũ, & dixisti, volo occi-
a dere talem, & dixit bene facies,[a] & hortatur, ꝙ cito expedias,
aliàs non consequeris factum tuum, nisi cito occidas, ꝙ adhuc
iste non tenetur de mandato, & sic de homicidio, licèt tenea-
tur tanquam persuasor, vel laudator, vel potius tanquam in-
flammator, alleg. tex. in c. sicut dignum. cum gl. in verb. inflam-
masse. de homi. gl. tamen in §. ope. Insti. de obli. quæ ex delict.
dicit, ꝙ non debet quis laudando malitiam augere. ¶ In tertia
parte, gl. bene loquitur, & adde gl. in rub. ff. de serui fug. In vlt.
par gl. ibi, ꝙ tamen in vno dicitur. Aduerte ꝙ gl. potest duplici
ter intelligi. Primò sm l. quam alleg. gl. debet intelligi. Bart. in l.
non solũ. 2. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. & sic loquitur in
receptante, & ita gl. bene dicit, ꝙ sicut punitur receptans fugi
tiuum ita receptans erroneum. ita loquitur l. 1. §. pen. alleg. in
gl. & isto modo gl. planè procedit. Secundò potest intelligi gl.
referendo ad text. ꝙ sicut seruus fugiendo efficitur fugitiuus,
ideoq; vsucapi non potest, ꝙ idem sit in errone: & isto modo
gl. loquitur malè, quia erro faceret tunc solùm furtum in pos-
sessione, non in proprietate, vt declarat glo. in l. qui iumenta. ff.
de fur. & tale furtum ratione possessionis, vel vsus non impe-
dit vsucapionem, vt dicam in glo. seq. & ita reprobat Cy. hic
post alios per eum relatos, & plenius Sal. ad quem te remitto.
¶ Gl. in versi. & ideo. opponit contra tex. & dupliciter soluit, &
34 sic habes tres par. vt patet in ea. ¶ In fi. gl. habes duo. † Primò,
ꝙ si debitor surripiat rem pigno. licèt committat furtum, ta-
men quia reuersa est ad dominum, talis res potest vsucapi. l. se
quitur. §. si rem. alleg. in gl. In contrarium habes tex. fortem in l.
fin. ff. de vsucap. pro solu. gl. & Bar. in d. §. si rem. dupliciter re-
35 spondet, ꝙ licèt Bar. primam solu. impugnet, eo † quia res alie
na pignorari non potest. l. rem alienam. ff. de pigno. act. tamen
non est bona impugnatio, quia res aliena potest pignorari à
bonæ fidei possessore. l. si ab eo. ff. de pigno. declarant Bal. & Sal.
in l. certi iuris. C. loc. Secundò habes ex gl. ꝙ ad hoc, vt res effi-
ciatur inusucapibilis, non sufficit, ꝙ fiat furtum, nisi res efficia
36 tur furtiua, & ideo istud secundum glo. addit huic. l. † Tu au-
tem vt perfectè intelligas considera tres casus. Aliquando fit
furtum, & efficitur res furtiua, & competit actio furti, vt quan-
do subtrahitur res aliena inuito domino. Aliquando fit furtũ,
& res efficitur furtiua, sed non competit actio furti, vt quando
filius, vel seruus surripiunt rem patris, vel domini, l. serui, & fi-
lij. ff. de fur. Aliquando fit furtum, sed res non efficitur furtiua
respectu proprietatis, vt est, quando debitor surripit rẽ pigno
vt hic in glo. & l. si ęs. ff. de furt. Aliquando non fit furtum, nec
res fit furtiua, & tamen competit actio furti, vt in persuaden-
te, consulente, vel opem præstãte in casu no. in l. si quis seruo. in
princip. ff. de furt. Ita declarat glo. in §. aliquando autem. Instit.
de obl. quæ ex delict. & glo. not. in l. si quis vxori. in princip. in
glo. magna, quam bene no. ff. de furt. declarat hic Cyn. in 1. op-
po. Pau. & alij: tamen quia ambæ solu. gloss. sunt vitiosæ, quia
prima supplet ad text. quod est ridiculum. secunda, quæ dicit
speciale esse, refugit ad refugium miserorum, secundum glo. in
l. filium quem. s. famil. ercis. Ideo respondeo aliter absque ali-
qua suppletione ad text. ꝙ iste text. loquitur, quando fit fur-
tum respectu proprietatis, tale furtum bene afficit rem vitio
reali, & impedit vsucapi. ita loquitur text. hic. sed text. in d. §. si
rem. loquitur, quando debitor, qui erat dominus rei pignora-
tæ, eam surripiendo facit furtum solùm respectu possessionis,
& illud furtum non impedit, quin proprietas possit vsucapi. d.
§. si rem. sed non posset præscribi quo ad ius hypothecæ com-
petens creditori, nisi purgaretur vitium furti reuertendo ad
manus creditoris, secundum glo. & Docto. in d. §. si rem. &
37 alios hic. ¶ † Glo. in versic. nec vsucapionem.[b] de istis negati-
b uis an, & quando affirment, & quando non, dixi in l. manife-
stæ turpitudinis, vbi Bald. & Moder. de iureiuran. ponit Bald. in
proœ. feud. in pen. col. Lud. Rom. in l. 1. §. si quis ita. ff. de verb.
oblig. Ioan. And. & alij in c. & si Christus. de iureiuran. & est
text. in l. si duo patroni. § Marcellus. in versi. quam non esse ex-
tra æquitatem positam non negauerim. ff. de iureiuran. & de
tribus negatiuis habes etiam text. in l. 1. ff. de cada. punitorum.
& l. nonnunquam. in princip. de colla. bono. Barto in l. 1. §. sin-
autem. per illum text. ff. de hære. instit. & Barto. in d. l. duobus.
ff. de iureiuran. & de respondente positionibus cum duplici ne
gatione ponunt Bald. & Saly. hic, & Cyn. in l. qui se patris, & ibi
Bald. in 4. colum. ꝟ. vnde liberi. ¶ Glo. magna in verbo, præscri-
ptionem. videtur formare plures quæstiones, & verè sunt op-
po. contra text. excepta quæst. quam vltimo loco format gl. &
licèt ista glo. ad rudem corticem posset diuidi in 5. partes. pro-
ut in effectu format quatuor princ. oppo. contra text. & vlti-
mò, quærit de vna quæst. tamen eam diuide secundum Paul.
in 3. partes princip. In prima dum text. dicit, præscriptionem
longi temporis non habere locum in seruo fugitiuo, quia vi-
detur ineptè dictum, cùm præscriptio longi temporis locum
habeat tantum in rebus immobilibus, glo. ponit tres solu. & sic
tres intellect. ad text. In secunda quæ est ibi, (item quæro,) quia
dicitur in text. ꝙ seruus fugiendo facit furtum sui. contra istud
glo. per viam quæst. format tres oppo. princip. quod imò talis
seruus non possit dici furtum facere, vel si facit furtum, ꝙ tale
furtum est sine effectu, cùm non teneatur furti. In tertia, quæ
est ibi, (item nunquid) quia dicitur in text. seruum fugitiuum
non vsucapi triennio, nec longo tempore præscribi, quærit an
præscribatur longissimo tempore, & sic 30. ann. & ista vltima
pars est multum vtilis, & multum commendata a Scribenti-
* bus. In prima parte glo. dic, quòd tres intellectus glo. *magis com
muniter reprobantur*, primum reprobat gloss. & bene, & plenius
38 Saly. hic, † & qui sint serui adscriptitij, habes in l. cùm scimus.
C. de agri. & censi. lib. 11. & quid differant adscriptitij à censitis,
ponit glo. in l. 2. C. in quibus caus. colo. domi. accus. poss. lib.
11. & octo species similium colonorum ponit glo. in rub. C. de
agri. & censi. lib. 11. & Ange. de Are. Instit. de iure perso. in 3. col.
in versicu. pro cuius declaratione, vbi ponit formam instru-
menti de talibus colonis. & licèt Barto. dicat, quòd secundus,
& tertius intellectus gl. sint satis boni, tamen secundum repro-
bant Bald. Saly. & Fulgos. hic, dic vt per eos. ideo extra glo. Ri-
card. posuit alium intellectum, quòd licèt res mobiles possint
triennio vsucapi, tamen si quis nollet triennio vsucapere, pos-
set pręscribere longo tempore, & istum intellectũ tenent An-
ge. & Barto. hic, & in d. l. in seruorum. per illum text. in dictio-
ne cùm vsucapio. ꝟ. in quibus caus. ces. longi tempor. præ-
scrip. & secundum istum intellectum ista lex est singu. secun-
dum Ange. hic in duobus locis, licèt dicat, quòd iste fuerit in-
tellectus Guid. de Suza. & pro isto intellectu pondera text. in
d. l. in seruorum. in versic. superfluo, & sic non necessariò, quasi
sentiat, quòd possit locum habere, & istum intellectum pul-
chrè ponderat Bald. in c. si quis per 30. circa princip. in tit. si de
feud. defun. conten. sit inter dom. & agna. ꝙ si aliquis opponat
vsucapi. & præscriptionem longi tempo. non dicitur intenta-
re remedia ꝯtraria. facit ꝙ dicit Bal. hic in 8. col. & sequit Ful. ꝙ

quis si

ADDITIONES.

a ¶ Bene facies. Adde Docto. in l. item si obstetrix. ff. ad l. Aquil. & in l. 1. in §. vlt. de ser. corr. Doct. in c. tanta. 86. dist.

b ¶ Vsucapionem. Vide Ias. in §. Marcellus. hic allegato.

PVRPV.

ſi quis opponit præſcriptionem longi temp. & probet de vſucapione triennij, debet obtinere. Iſtum intellectum reprobant Bal. & Fulg. hic, vt hic per eos, & licèt eorum fundamentis poſſet faciliter reſponderi, tñ ex alio non placet iſte intellectus, qua non eſt veriſimilis: nam fatuus eſſet, qui poſſet triennio vſucapere & nollet, ſed vellet præſcribere longo temp. maximè cùm fortior ſit vſucap. triennij, per quam acquiritur directum dominium, quàm ſit præſcriptio longi temp. per quam tantum vtile acquiritur, vt per gl. & alios in Auth. niſi triceṅnale. ſ. de bon. mater. Et ideo Cyn. aliter recitat iſtum intellectum Ricar. ꝙ ſi quis non poſſet vſucapere ſeruum triennio propter malam fidem, ꝙ dubitetur an ſaltem longo tempore. In quo tu aduer-
39 te, † ꝙ cùm vſucapio triennij in rebus mobilibus ita demum cadat, ſi tria concurrunt, ſcilicet titulus, bona fides, & cõtinuata poſſ. certè ſi vnum ex iſtis deficeret, vel titulus, vel bona fides, tunc de iure ciuili ſolùm procederet præſcriptio 30. ann. ſm Bal. in d. l. in ſeruorum. Ang. in l. ſeruum. C. familiæ erciſc. Barthol. Veronenſis in cautela 180. Ego reiectis aliorum opin. ſic dico ad hunc tex. nam licèt regulariter res mobilis triennio vſucapiatur, & ſic fatuitas eſſet quærere de præſcriptione longi tempo. tamen quia in certis caſibus res mobilis, quæ non poteſt vſucapi triennio, tñ præſcribitur longo tempore, vt in ſeruis adſcriptitijs, in ſeruo ſe vendicante in libertatem, item in præiudicium creditoris, vt hic in gl. ſm tres intellectus, potuit ergo probabiliter dubitari in hoc tex. de ſeruo fugitiuo, qui eſt res mobilis, dato ꝙ non poſſit vſucapi triennio, an poſſet præſcribi longo tempo. ſicut contingit in illis tribus caſibus, & deciditur, ꝙ ſic, & ſic præſcri. longi temporis, licèt propriè cadat in rebus immobilibus, quia aliquando cadit in rebus mobilib. fuit in hoc tex. probabiliter dubitatum, & iſte eſt verus intellectus ad hunc tex. ¶ In ſecunda parte gl. ibi, Item quæro, forma tu clarius iſtam primam opi. gl. vt per Cy. in 1. oppo. & alios, & ex ſolu. gl. no. ſm Saly. & Fulg. hic, ꝙ ad hoc vt committatur furtum, non requiritur, ꝙ dominus vtraq; poſſeſſione priuetur, ſatis eſt, ꝙ priuetur detentione, & ita limita l. rem quæ nobis. & l. ſi rem aliquam ff. de acquir. poſ. licèt Pau. impugnet ſine l. & ratione in ſeq. par. gl. dic vt per Cyn. hic in 5. oppo. declarantem apertè gl. ¶ In vlt. par. glo. ibi, item nunquid. iſta pars eſt ſummè vtilis, & multum commendatur hic per omnes, & facit de ea feſtum Dy. in c. 2. de reg. iur. in 6. & Paul. hic in fin. dicit, ꝙ iſtud eſt melius, quod habeatur in hac l. & vt glo. habeas
40 claram, ex ea elicio tres notabi. concluſio. ¶ † Primò no. ex gl. vnum, ꝙ non inuenio ab aliquo ponderatum, ꝙ lex vel ſtatutum prohibens præſcriptionem longi tempo. non intelligitur prohibere præſcriptionem longiſſimi tẽp. & ſic 30. ann. ita dicit gl. relata ad tex. & pro hoc facit, quia præſcriptio longi temporis, non currit niſi mediante titulo, bona fide. & continuata poſſeſ. vt no. Bar. declarat poſt gl. in l. Celſus. ff. de vſucap. Can. in c. vigilanti. de præſcriptio. ſed præſcriptio longiſſimi temporis currit abſq; poſſeſ. Item cum vitio, & mala fide: & ideo de iure ciuili etiam fur præſcribit 30. ann. niſi ſit violentus raptor. l. ſicut. & l. ſi quis emptionis. in princ. & §. ſed & ſi quis. C. de præſcri. 30. vel 40. ann. ideo iſta præſcrip. longiſſimi temporis dicitur merè odioſa, quia currit ex ſola negligentia non petentis abſq; titulo & bona fide: vt declarat Bar. & alij in l. ſi. in princ. ff. de eo per quem fac. erit, & eſt tex. melior de iure in c. placuit.
41 ſecundo. in §. poteſt. 16. q. 3. † Ideo cùm præſcriptio longiſſimi tempo. habeat locum, vbi non haberet locum præſcriptio longi, ergo bene ſtat, ꝙ lex vel ſtatutum excludens præſcriptionẽ longi tempo. non intelligitur excludere præſcriptionem longiſſimi tempo. Aduerte tamen inquantum dixi, ꝙ præſcriptio. 30. ann. eſt merè odioſa, iſtud ſing. fallit in feudis, in quib. præſcri. 30. ann. cenſetur fauorabilis, non odioſa. ita Bal. ſingulariter in c. 1. §. ſi quis de manſo. in 3. colu. per rationem de qua ibi per eum. ſi de inueſti. feu. controu. fuer. Ideo pondero hic eſſe glo. ꝯ id, quod ſing. dicit Bar. in l. cùm ſatis. in 1. col. circa med. C. de
42 agri. & cenſi. lib. 11. vbi mirabiliter determinat, † ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ inſtrumenta publica, puta dotalia mandentur executioni nulla obſtante longa præſcriptione, ꝙ etiam non poteſt opponi præſcriptio longiſſimi tempo. nedum 30. imò nec 40. ann. Mouetur ſolùm iſto fundamento: quia ſtatutum ſimpliciter, & generaliter loquitur, ergo indiſtinctè eſt intelligendum. In contrarium facit doctri. huius gl. ad hoc nunquam ponderate, & contra Bar. ibi expreſsè tenet Ang. in l. ſi quis decurio. C. de decu. lib. 10. In quo aduerte, ꝙ Bart. eſt ibi corruptus, dum præſupponit ſtatutum loqui nulla obſtante longa præſcriptione: credo, ꝙ illa dictio longa, non debeat eſſe in lect. Bart. vt oſtendit ratio Barto. tunc ſublata dictione longa, non eſſemus in caſu huius glo. relatæ ad text. & tunc in caſu Barto. quando ſtatutum diſponeret, ꝙ inſtrumenta dotalia mandentur executioni nulla obſtan. præſcriptione; credo ꝙ Barto. verum dicat, quòd iſto caſu non poſſet opponi etiam præſcriptio longiſſimi temporis non quidem ratione Barto. quia fragilis eſt, ſed quia ſi ita tutum iſtud intelligeretur ſolùm reijcere præſcriptionem longi tempo. eſſet fruſtratorium, quia in iuribus perſonalibus non cadit præſcriptio longi temporis: neceſſario ergo ſtatutum intelligitur de præſcrip. 30. aut 40. anno. & ita per iſtud fundamentum tenet Bald. in iſtis terminis in c. 1. §. præterea. de capit. Cor. ſed vbi eſſemus in caſu, quo præſcriptio longi tempo. locum habere poſſet, vt eſt in rebus immobilibus, teneo, quòd ſtatutum vtens illis verbis, nulla præſcriptione obſtante, intelligitur ſolùm reijcere præſcri. longi temporis, non longiſſimi, quia regu. eſt, ꝙ per illa verba vniuerſalia negatiua, nulla præſcriptione obſtante, non impeditur præſcrip. longiſſimi temp. 30. vel 40. ann. glo. eſt not. & approbata in d. c. 1. §. præterea, & ibi Bald. & alij ordinariè ſequuntur, & Ioan. And. in addi. Spec. in titu. de feud. ſuper in rub. in 2. colum. & multò minus intelligitur reiecta præſcrip. 100. ann. ſecundum Bald. in l. 1. C. de anna. excep. Ange. in Auth. vt de cætero nõ fiant commuta. Confirmo prædicta per id, quod vult Ange. not. in l. quod ſi nolit. §. ſi quid ita. ff. de ædil. edic. & in l. item illa. §. quod adijcitur. ff. de conſti. pecu. & in d. Auth. vt de cetero, &c in quibus locis quærit Ang. an poſſit reperiri cautela, qua mediante debitor præſcribere non poſſit, & dicit, ꝙ ſic, quando debitor promiſit ſoluere, & ante præſcriptionem, & poſt: tamen dicit Ange. quòd per iſta verba non intelligitur renuntiatum præſcrip. 30. ann. quia cùm ſit merè odioſa, non poſſet renuntiari. Cogita tamen, quia in caſu Ange. iſta cautela eſſet ſuperflua, quia de alia præſcriptione non poteſt intelligi, vt. ſ. dixi. ¶ Secundò habes
43 principaliter ex glo. † ꝙ ſeruus fugitiuus, licèt non poſſit longo tempore præſcribi, poteſt tamen præſcribi. 30. ann. & ſic tempore longiſſimo, & cum glo. *communiter alij transeunt.* Fulg. ſolus reprobat per §. ſed aliquando. Inſtit. de vſucap. in verſic. illo tempore, & ibi glo. dicit etiam 40. ann. & alleg. l. fin. in §. 1. de præſcrip. longo tempo. quæ pro liber. ſed reſponde ex his, quæ dixi, ꝙ talia verba non excludunt præſcriptionem longiſſimi temporis; tamen iſta gl. in alio ineptè dicit, ꝙ ſeruus fugitiuus 30. ann. præſcribatur, quia per præſcriptionẽ. 30. ann. nihil acquiritur, ſed ſolùm paratur exceptio. vnde non eſt verum, ꝙ ſeruus præſcribatur, quia licèt per vſucapionem triennij acquiratur directum dominium, & per præſcriptionem longi temporis acquiratur vtile, tamen per præſcrip. 30. ann. non acquiritur ius directum nec vtile, ſed ſolùm exceptio præſcrip. vt per glo. & omnes in Authen. niſi triceṅnale ſ. de bon. mater. & in l. traditionibus. ſ. de pact. & ratio eſt, quia præſcriptio longiſſimi temporis cauſatur ex ſola negligentia, & curſu tẽporis, abſque titu. & poſſeſſione, ſed ſolum tempus non poteſt eſſe cauſa inducendæ, vel tollendæ obligationis. l. obligationum ferè. §. placet. ff. de actio. & obliga. ¶ Tertio prin. habes ex glo. & iſtud eſt vtilius quod habeatur in iſta l. & credo ꝙ ſit magis vtile ver-
44 bum, quòd poſſit tradi in materia præſcriptionum, † quòd donec dominus retinet ciuilem poſſeſ. rei, quæ in abſentia ſolo animo retinetur. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſſeſ. quòd alius naturaliter poſſidens non poteſt interim præſcribere, nec præſcriptionem inchoare, niſi tranſeat tantum tempus, per quod veriſimiliter inducatur obliuio, puta decennium, & ſic perdatur ciuilis poſſeſſio, quæ animo tenebatur: tunc elapſo decennio, per quod veriſimiliter obliuio inducitur, poteſt inchoari præſcriptio per illum, qui eſt in naturali poſſeſſione, & non ante, & iſta doctri. eſt multum vtilis in practica, quando allegatur præſcriptio completa, nam ad eam excludendam habes replicare, quòd dominus retinuit ciuilem poſſeſ. animo, licet abſens: interim ergo donec durauit ciuilis poſſeſſio, non potuit naturaliter poſſidens ſuam præſcriptionem inchoare, vt hac glo. not. & ſecundum Imol. in l. 1. §. per ſeruum qui in fuga. ff. de acquiren. poſſeſ. iſta glo. eſt ad hoc ſingu. in iure. Sed tu adde ſimilem in §. ſed aliquando. Inſtitut. de vſucap. & aliam in l. malè agitur. in glo. magna circa med. C. de præſcrip. 30 ann. quam alleg. Barto. ad hoc in l. 3. §. ex contrario. in 1. colum. verſicu. quæro quę eſt poſſeſſio, quę cauſat vſucapionem. ff. de acquiren. poſſeſ. & iſtam glo. ſequuntur Antiqui Barto. & Saly. hic. Barto. in l. Celſus. in 4. colum. vbi per hoc tradit notabilem cautelam. ff. de vſucap. Et pro iſta determinatione gloſſ. facit ratio: nam ſola ciuilis poſſeſſio, quę animo retinetur, eſt potens ad præſcribendum, ſed non ſola naturalis: & ideo ciuilis poſſeſſio in hoc cenſetur potentior, & nobilior naturali, ſecundum Barto. in l. ſi vt certo. §. ſi duobus. in fine ff. commodati. gloſſ. Barto. & Moder. latè, vbi videas, in l. 3. §. ex contrario. in prima, & ſecunda colu. ff. de acquiren. poſſeſ. cum limitatione Barto. ibi. not. glo. & ibi Docto. in c. cauſam. de præſcrip. donec ergo durat ciuilis poſſeſſio, alius naturaliter poſſidens non poteſt præſcribere, aliàs

eueniret

eueniret absurdum, ꝙ duo possent eodem tempore præscribe
re. Et per istam glo. dicit alibi Ioann. Andr. in addi. Spec. super
rub. de feud. in 2. colu. in vers. 38. quem sequuntur Ang. & Fulg.
45 hic, licèt eam corruptè allegent, † ꝙ si vasallus alienauit rem
feudalem ignorante directo domino, ꝙ licèt ille, in quem alie-
nauit, possit præscribere. 30. ann. quo ad præiudicium vasalli,
non tamen potest ad præiudicium directi domini, quia cùm
directus dominus retineat ciuilem possessionem in re feudali,
interim alius non potest inchoare præscriptionem, vt hac glo.
¶Sed aduerte, quia ista glo. in terminis, in quibus loquitur, pes-
simè loquitur, & eam reprobat Pau. hic in fin. col. qui miratur
ad hoc Doct. non aduertere: nam præsupponit glo. ꝙ quando
seruus fugitiuus fuit apprehensus per alium, ꝙ dominus reti-
neat ciuilem poss. animo, istud est falsum in seruo fugitiuo,
quia benè dominus retinet ciuilem, donec apprehendatur ab
alio, sed quamprimum est ab alio apprehensus, statim amittit
ciuilem. d. l. 1. §. per seruum, qui in fuga. & istud dicit gl. nostra
in secunda parte princ. gl. ergo verum diceret in alio casu quã
in seruo fugitiuo, puta in re immobili me absente, & si nemi-
nem reliquissem domi, tunc licèt quis ingrediatur domum, &
naturaliter possideat, ego tamen retineo ciuilem animo. d. l.
clàm possidere. §. qui ad nundinas, & tunc procedit glo. nostra,
ꝙ donec durat illa ciuilis, impedit naturalem possessorem præ-
scribere, & ante Pau. Ang. hic reprobat glo. in hoc, & Saly. in
sua distin. & etiam Fulg. Item in alio glo. malè loquitur. s. in præ
scriptione. 30. an. quia cùm præscriptio. 30. an. nõ currat ex pos-
sessione, nec titulo, nec bona fide, sed ex sola negligentia non
petentis, ideoque procedat sine possessione, vt dixi, istud ꝙ glo.
dicit, est ineptè dictum, quia possessio ciuilis existens penes do-
minum, non potest esse impedimento, vnde intellige pro cer-
to, & sine hæsitatione, ꝙ ista glo. procedat in præscrip. long. tẽ-
poris. 10. vel 20. an. in qua requiritur possessio, titulus, & bona
fides, vt supra declaraui, & ideo si quis habeat naturalem pos-
sessionem, donec dominus retinet ciuilem, non potest inchoa-
re præscriptionem, ita Pau. hic in fin. colu. ita ante eum repro-
bat, & bene Bald. hic in fin. colum. Et per hoc vltimum nouiter
reprobo prædictam decis. Ioann. And. de qua supra approbatã
per Ang. & Fulg. hic, quia cùm loquatur in præscriptione lon-
gissimi temporis, ciuilis possessio existens penes dominum nõ
impedit præscriptionem, vt dixi. ¶Secundò contra Ioan. And.
facit, & fortius, & erit tertia limitatio ad istam gl. ꝙ ciuilis pos-
sessio existens penes directum dominum, impedit naturaliter
possidentem ne præscribat, illud est verum, quando ille vellet
præscribere proprietatem contra directum dominum, & sic
vtile dominium, per ꝙ dominus excluditur. ita glos. ista loqui-
tur, sed quando naturaliter possidens vellet solùm præscribere
aliquod ius feudale, vel emphyteuticum, vel vsumfructum,
certè ista talia iura recognoscunt directum dominum, & se
compatiuntur cum directo domino, tunc ciuilis possessio exi-
stens penes directum dominum non impedit talem præscri-
ptionem, secundum Bart. & alios post glo. ibi in d. l. 3. §. ex con-
trario. & Pau. hic in pen. colu. istud ostendo viua ratione: nam
qui non est vasallus, si possideat 30. ann. rem tanquam vasallus,
præscribit, & constituitur ac si esset vasallus. c. si quis per 30. si
de feud. defun. conten. sit inter don. & agna. quid ergo impedit
a in deci. Ioan. And. cùm emptor possit præscribere [a] 30. ann. ius
feudale, per ꝙ recognoscitur directum dominium? Cogita, ni-
si fortè dicas interesse directi domini non mutari sibi vasallũ,
& illam decisi. Ioann. And. etiam reprobat do. Abb. Pan. in c. ad
audientiam in pen. col. de præscrip. Quartò limita istam glos.
non procedere in præscribendis iurib. incorporalibus, puta ser-
uitutum, quia talis præscriptio statim incipit currere non obst.
ciuili possessione domini, quæ statim perditur. ita sing. ad lite-
ram Bald. in l. si quis diuturno. in vers. in præscriptionib. incor-
poralium, & ibi præclaram facit distinctionem. ff. si ser. vend.
b quãtùm autem tempus [b] requiratur ad hoc, vt inducatur ob-
liuio, & sic amittatur ciuilis possessio, quæ animo retinetur, gl.
& Doct. plurimum variant. nam alibi glo. tenent, ꝙ requiritur
decennium, vt glos. in l. si de eo. §. 1. vbi Doct. ff. de acquir. poss.
& glo. not. in l. furtum. §. 1. ff. de vsucap. & in l. licèt. in fin. & ibi
Bald. & Ang. C. de acquir. poss. Inn. tamen in cap. 2. de rest. in in-
teg. tenet, ꝙ non sit necessarium decennium, quem refert, & se-
quitur Bald. hic in fin. colu. alibi Inno. in c. querelam. de elect. te-
net, ꝙ hoc relinquitur arbitrio iud. & istud si inspicias, tenet gl.
in d. l. furtum. & Sal. hic, & Bald. in l. 2. in 10. & 11. colum. C. de
ser. & aqua. & in l. fi. C. de his, qui à non domi. manum. & Cy.
in l. 1. C. vbi causa status. & Pau. in l. 3. §. si quis nunciet. ff. de acq.
* poss. & istud vltimum *magis communiter tenetur*, per vulgatam
46 regulam, † ꝙ quando tempus non est limitatum à iure, relin-
quitur arbitrio iud. l. 1. in fi. ff. de iure delib. intellige tamen sem-
per fm not. limitationem Bal. in d. l. si quis diuturno. in fi. quam
47 proximè retuli. † Item aduerte, [c] ꝙ illud, ꝙ dictum est, ꝙ post
c longum tempus [d] inducatur obliuio, limitatur valde not. vt
d procedat, vbi tractaretur de damno. Et sic in damnis euitãdis,
quis potest alleg. post longum tempus obliuionem, secus quan
do agitur de lucro quærendo cum alterius iniuria, vt est in præ-
scriptione inducenda, tunc non est probabilis ignorantia, vel
obliuio etiam post longum tempus. Ita sing. limitat Ioann. de
Imo. in l. qui fundum. §. seruus. ff. pro emp. per illum text. cum
glos. quam limitationem pro singulari exclamat, & sequitur
Ang. de Aret. in §. si quis agens. in pen. colu. Insti. de act. Tu ad-
uerte, ꝙ ista limitatio est de directo contra gl. & Doct. hic, vbi
in præscriptione inducenda, & sic in lucris allegatur, ꝙ post 10.
an. dominus desinat ciuiliter possidere, & sic possit contra eum
præscribi. Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶Præscribere. Adde, quod hoc fallit contra Ecclesiam Rom. contra quam nõ præscribitur, nisi spacio. 100. an. vt in c. cũ nobis. & in cap. si diligenti. de præ scrip. & in cap. 1. eod. tit. lib. 6. Limita dicta iura, vt procedant in iurib. immediatè pertinentib. ad Eccles. Ro. secus si ad subditos Eccles. Ro. tunc sufficit tempus commune secundum glo. & Doct. in c. ad audientiam. de præscrip. & per Abb. cons. 18. in 2. volu.

b ¶Tempus. Et ideo octo menses non dicuntur longum tempus secundum Alex. lib. 4. consil. 7. colum. 3. in fin. Adde eundem Alexan. lib. 4. cons. 6. col. 5. PVRPV.

c ¶Item aduerte. Limitat Soc. in l. quod te. col. fi. ff. si cert. peta. Cacialup. in l. 1. C. de sum. trin. colu. 66. PVRPV.

d ¶Tempus. Adde, quod dicatur tempus longum, est glos. 2. in l. cùm de in rem verso. ff. de vsur.

* Et fac. illud, quòd inducitur seu præsumitur obliuio ex lapsu decem annorum in re magna, & graui, & quod fortius est in re propria. Natt. cons. 315. col. 8. num. 10. non tamen præsumitur in facto multum [illegible] o a. etiam ex antiquitate temporis, teste Aym. cons. 134. num. 31. pro his autem, quæ scribit Ia. hic, vide Alex. in l. si de eo. §. si forte. ff. de acquir. poss. Neuiz. cons. 8. nu. 61. Boer. quæst. 39. nom. 8. Rot. Bono. Decis. 10. Alex. cons. 33. num. 4. cons. 35. lib. 6. vbi Doct. in apost. plura not. cons. 99. num. 26. lib. 5. cons. 6. num. 14. lib. 3. consil. 88. colum. fin. vers. non obst. lib. 2. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Ex contractu serui quocunque modo celebrato acquiritur domino.*
2 *Dans alicui pecunias, vt emat ei domum, & emit nomine suo, cui acquiratur dominium.*
3 *Pro furto rei meæ prodita sunt mihi duo remedia.*
4 *Allegans contraria non est audiendus. & num. 12. & 20.*
5 *Furtum non fit sine animo lucri.*
6 *Si quis contrectat pecuniam, vel quid aliud ad vtilitatem domini, si tamen dominus nolit contractum approbare, dicitur committere furtum, licèt animum furandi non habuerit, & num. 7.*
8 *Ex contractu serui domino acquiritur actio mandati, si contractum approbauit.*
9 *In casu legis nostræ an domino possit compere rei vendicatio.*
10 *Frater in communi si emat prædium, an tale prædium efficiatur commune.*
11 *Actio mandati, & actio furti possunt aliquando concurrere.*
12 *Intentans remedia contraria non auditur, nisi incertitudo processerit facto rei. num. 13.*
14 *Ex quacunque causa creditor probibiliter dubitat, admittitur libellus incertus.*
15 *Sicut admittuntur actiones contrariæ propter factum rei, ita admittuntur positiones contrariæ.*
16 *Probationes contrariæ, vel sententiæ contrariæ non admittuntur. & nu. 18. & 19.*
17 *Positiones alternatiuæ an admittantur.*
20 *Allegans contraria est repellendus, fallit tamen in septem casibus, vt infra num. 21.*
22 *Reus excipiendo, an possit vti contrarijs exceptionibus tam in criminalibus quàm in ciuilibus. num. 23.*
24 *Ad euadendam pœnam homicidij non sufficit, quòd reus dicat, & probet, quòd fecit ad suam defensionem, sed oportet, quòd dicat ad necessariam.*
25 *An si sententia iudicis contineat contrarietatem, admittatur, & numero 26.*
27 *Si testis dicat aliquid factum mense Maij, imò mense Iulij, an valeat vltimum.*
28 *An in modo procedendi sit licitum intentare diuersas iurisdictiones.*
29 *Si iudex in causa criminali procedat contra reum accusatum ex accusatione, & inquisitione processus est nullus.*

De

De furtis. Rubr.

LEX PRIMA.

SI ex pecunia. Iſta lex ſecundũ, quod exordiunt
Docto.eſt multum vtilis, & difficilis, & licet
per Cyn.& Bal. plura ſcribantur, tamen ego
ſolùm attingam ea, quæ pertinent ad intelle-
ctum text. & gloſ. Diuiditur in duas partes.
In prima ponitur deciſ. In ſecunda ponitur
ratio decidendi. Secunda incipit ibi, [neque.n.æquitas.] vel ſe-
cundum Sal.diuiditur in tres partes, vt in tex.partes tres ponũ-
tur. In prima ponitur thema, ex quo tacita quæſtio. In ſecunda
deci. In tertia ratio decidendi. Secunda ibi, [eligere debes.] Ter
tia ibi, [neq;.n.æquitas patitur.] h.d.in ſumma.ſecundum Bart.
Allegans contraria non eſt audiendus, vel ſic ſecundum Bart.
Quando ſunt duæ actiones, quæ non contradicunt origine ad
inuicem, ſed in exercitio contradicunt, non poſſunt ſimul in-
1 tentari, ſed debet quis vnam eligere.h.d.¶† Ad euidentiam pri
mò præmitte ſecundum Pau.de Caſt. ꝙ ex contractu celebra-
to per ſeruum, ſiue nomine domini, ſiue nomine ſerui, ſiue ſim
pliciter celebretur, ſemper & omni caſu quæritur ex tali con-
tractu domino ignoranti, & inuito.l.ſeruus verante.ff.de verb.
2 oblig.& l.1.ff.de preto.ſtipu.& quaſi per totum tit. ¶† Secũdò
præmitte propter figurationem caſus, quod ſi trado pecuniam
meam alicui, & mando, vt quærat mihi domum ex tali pecu-
nia mea, pone nunc, ꝙ qui debebat emere nomine meo, emit
nomine proprio, tunc iſto caſu non tranſit in me dominium,
ſed tranſit dñium in eum, cui mandaui, vnde ſecuta traditione
non poſſum agere rei vend. quia non ſum dominus, ſed ego
habeo poſtea actionem mandati contra illum, cui mandaui,
vt tradat poſſeſſionẽ, & ſic trãsferat dñiũ in me. de hoc habetis
multos caſus no.quos.ſ.alleg.in vlt.not.& in l.ſi ita quis promi
3 ſerit.§.Seia cauit.ff.de verb. oblig. ¶† Tertiò præmitte propter
iuuenes, ꝙ pro furto rei meæ prodita ſunt mihi duo remedia.
vnum eſt, ꝙ appellatur condictio furtiua, quæ competit ad re-
ſtitutionem rei. ſecundò competit actio furti, & iſta competit
ad duplum, vel quadruplum, & iſtæ actiones competunt ad di
uerſa, & poſſunt ſimul intentari.l.ſi pro fure.§.1.ff.de cond.fur.
licet.n.iſtæ duæ actiones competant ad diuerſa, tamen quia ten
dunt ad improbandum factum aduerſarij, poſſunt ſimul inten
4 tari, licèt tendant ad diuerſa.¶† Primò not hic *ſecundum omnes* il
* lud vulgatum, ꝙ allegans contraria a non eſt audiendus.con-
a cor.ſunt in gl.adde text.not.in c.qui duas. & ibi glo. tangunt.de
ele.in 6 gl. in c.ſollicitudinem, & ibi percipuè Bald. in vlt.colu.
de appel.Et pondera text.ibi, (ex pecunia tua.) & ibi, tu, nã prę-
ſupponit text. ꝙ pecunia eſſet dñi, in qua procedit, ꝙ in text.di
citur, quid ſi peculiaris eſſet pecunia ſerui, nunquid tunc proce
deret tex? & omiſſis allegationibus, dico, ꝙ ſic, ꝙ iſte tex.proce-
deret, qa licet in pecunia ſeruus habeat adminiſtrationem etiã
in damnificando dñm.l.ſed ſi damnum.§.ſi ipſe ſeruus.ff.de pe
cu.etiam inuitum.l.& ancillarum.§.ſi ſeruus.eo.tit.tñ in iſta ad-
miniſtratione non venit alienatio, ꝙ ſeruus poſſit diſtrahere, ni
ſi habeat adminiſtrationem cum libera, per text.in l.ſi liberam.
C. ꝙ cum eo.& in l.ſi conuenerit.2.§.fin.ff.de pign.act.¶ Secun-
dò habetis not.ex text.ibi, (vtrum furti actionem,) ꝙ ſi ſeruus
mandet alicui, vt ex pecunia dñi aliquid emat, ꝙ ſi iſte manda
tarius ſciens faciat emptionem, iſte mandatarius dicitur con-
trectare pecuniam dñi eo inuito.l. qui vas.§. vetare. ff. de furt.
b Sed opp.ſm Bart. ꝙ furtum non fit ſine animo b lucri. l. ſi quis
teſtm.§. fin.ff.ad leg.Aqui.l.1.§.furtum.ff.de furt. & Inſt.de obl.
quæ ex quaſi deli.naſ.in prin.quomodo ergo iſti mandatarij di
cuntur committere furtum, cùm non habuerunt animum lu-
crandi? Cyn.in 1.opp ſoluit trib.mod. poſt Antiquos.vera ſolu
5 tio eſt, † ꝙ furtum committitur animo lucrandi ſibi, vel alte-
ri.l.ſi qs quid perferendum.ff. de fur. ſicut iſti mandatarij in ca-
ſu noſtro volebant lucrari ſeruo, ergo, &c. ſunt tñ aliqui caſus
ſpeciales.quos non tango nunc, vbi fit furtum ſine aĩo lucran-
di, videlicet in l.ſi fullo.§.qui ancillam.ff.de fur.& in l.q ſaccum.
eo tit Sed vt dixi illi ſunt caſus ſpeciales.¶ Tertiò ex eo.tex.no.
6 ſm Ang.in vna lect. † ꝙ hic eſt caſus not. ꝙ ſi qs contrectat pe
cuniam dñi, & ad vtilitatem dñi, tñ dñs nolit ꝯctum approba-
re, committit furtum, etiam ſi non habuit animum furandi, &
propterea dicit Ang.in d.lec.per iſtum text. ꝙ ſi aliquis proxe-
neta familiaris dño intrauit ſtabulum dñi, & vendiderit equũ
vitioſum dñi ſine licentia dñi, tñ iſte proxeneta committit fur-
tum, ſi dñs non approbat factum per iſtum proxenetam. Tñ
tu aduerte, ꝙ iſte text.non probat hoc, qa in text.iſto tales man
datarij non faciebant vtilitatem dñi, tñ auctoritas Ang eſt ma-
7 gna. ¶† Quartò not. ibi [actionem furti,] ꝙ hic eſt caſus, vbi
ſtat in voluntate dñi, an aliquis committat furtum, quia in ca-
ſu noſtro ſi dominus approbat factum ſerui, mandatarij non
faciunt furtum, aliàs ſic, ita no.Ang.hic in fi.& propterea Ang.
hic dicit eſſe text. contra doctr. Bart. in l.inter omnes.§.rectè.ff.
eod.vbi quærit Bart.iudex inquiſiuit contra aliquem de furto,
comparet dominus rei ſubtractæ, & dicit illud furtum fuiſſe
factum voluntate ſui, an liberetur ab actione furti? arguit ibi
Bart.pro & contra, finaliter videtur determinare, ꝙ non, dicit
Ang. ꝙ in contrarium eſt text. hic. Ego puto non procedere
iſtam reproba. Ang. quia iſtud procedit quo ad præiudicium
partis, ſed quo ad pœnam corporalem non eſt in poteſtate do
mini, vt relaxetur fur, tanquam iſte non ſit fur, ſed quo ad pœ-
8 nam dupli iſta aſſertio domini bene prodeſt. ¶† Quintò not.
ibi [an mandati potius inferre debeas,] ꝙ ex contractu ſerui do
mino acquiritur actio mandati, ſi contractum approbauit,
ſed oppo. de l.ſi pupilli. §.ſed ſi ego.ff. de neg.geſt.vbi, ꝙ meo
nomine geſtum non eſt, ratum habere non poſſum, ſed hic nõ
eſt geſtum nomine domini, ergo, &c. Reſpondent hic Doct.
ꝙ illud, ꝙ dicitur, ꝙ non poſſum habere ratum illud, ꝙ meo
nomine geſtum non eſt, eſt verum, ſi tamen volo habere ra-
tum tanquam geſtum nomine meo, ſecus ſi aliorum, & alibi
ita reſpondet Bart. in l.1. C. qui admi. in pen.colu.verſ.vlterius
opponitur.& ibi Cyn.in 10.oppo.aliàs quarta.& Bal.in 19.opp.
& ſic habes, ꝙ in hoc text.dominus habet actionem manda-
ti, & actionem furti. ¶ Pulchrum eſſet nunc videre, an iſti do-
mino competat rei vendicatio, quando dominus approbauit
contractum, & vtilitas eſt magna, quia pone, ꝙ iſtud prædium
perueniſſet ad manus tertij, contra quem non competit actio
mandati, poſſet tamen agere rei vendi.& ſic iſta eſt vtilitas. tan
git Cyn.in 2.q.princ.& dicit, ꝙ non, quia rei vend.non com-
petit niſi vero domino, & non datur niſi contra poſſidentem.
l.1.C.de alie.iudi.mun.cauſa fac.tunc ſic, quando aliquis emit
aliquid ex pecunia mea, illud non efficitur meum.l.1. C.ſi quis
alte.vel ſibi.Fallit in pecunia minoris, Eccleſiæ, & militis, quia ſi
quis ex illa emit aliquid, dominium ipſi cuius eſt pecunia quę-
ritur.vt eſt text.in l.ſi vt proponis, vbi gl.& Doct.C.de rei vẽd.
& gloſ. in l.vxor marito.in 1.glo. & fin. ff.de dona. inter vir. &
vxo. & multos caſus, in quib. ſi ex pecunia mea ſuo nomine
quis emit, quæritur mihi non ſibi, ponit Bald.in l.1.C.ſi quis al-
te.vel ſibi. & ſic per iſtam regulam concludit Cyn. ꝙ iſte domi
nus non poſſet agere rei vend.Ego puto Cy. malè dicere, quia
text.non aperit, an iſta prædia empta ſint nomine mandatario
rum, an ipſorũ ſeruorũ, ſed de ſi iſti mãdatarij emiſſent prędiũ
nomine ſerui, aut nomine domini, tunc dico, ꝙ competeret
rei vend. quia dominium non eſſet eis acquiſitum, ſed domi-
9 no.¶† Dubitat etiam Cyn.poſito, ꝙ in caſu huius legis directa
rei vend.non competat domino, an ſaltem in ſubſidium com
petat rei vend.quando aliàs non poſſet conſequi.prædium, vi-
detur, ꝙ ſic per l. mater. C. de rei vend. Sed Cyn. determinat
contrarium, quia l.mater. procedit, qnando res deſijt extare. al-
leg.glo.in l.Proculus.ff.de fun.dot. ponunt Bart. & alij Doct.in
d.l.mater.Bald.in l.pen.C.de ſer.pign. dat.man.&c.Et ad id, ꝙ
dixi, ꝙ res empta ex pecunia mea non efficitur mea, dubita-
10 tur, quid in plurib. fratribus. † Quid.n.ſi frater ſtat in commu-
ni, & emat prædium nomine proprio ex pecunia communi,
an efficiatur commune prędium? dicit alibi Bald. ꝙ non.ita te-
net Bart.in l.Titium, & Meuium.in §.altero.in vlt.col.ff. de ad-
c mi.tut. Contrarium eſt verius, & contrarium c tenet Bald.in l.
1.C.ſi quis alte.vel ſibi.& in l.ſi vt proponis.in fin.C.de rei vẽd.
l.ſi ſocius.ff. ſi cert.pet. & in l.fin. §.quatuor. per illum text. vbi
pulchrè

ADDITIONES.

a ¶Contraria. Adde l.eum qui. C.de inof.teſta l. Titiæ. ff. de cond. & demon.l.
vbi repugnantia.ff.de reg.iur.reg. nullus plurib.de reg iur.lib.6.

b ¶Sine animo. Limitat Dec. in c.appellatum. in 8.not. de appel. in c.gratum.
col.4.lim.3.de of.deleg. PVRPV.

c ¶Contrarium. Adde, quod imò Bart.dicit verum, quod non efficitur mea, fa-
teor tamen, quòd venit communicanda, & vide Iaſ.in l.1.in 5.colu.ſ. qui te-
ſta.fac.poſſ.

* Et quæ not.Barb.conſil.22. num.9.lib.1.Bertr.conſil.37.lib.5.Natt.conſil.94.
num.10.358.num. 6. & ſeq.& dic, quod ſi vnus fratrum emat fundum com-
muni nomine, & in inſtrumento non dicatur de cuius pecunia, quod præſu-
mitur de propria ementis. Natt. d.conſ. 94 nu. 10. & ideo ſi alter vult fundi
partem, debet partem pecuniæ refundere.Bart.in l.1.C. pro ſoc.Deci.conſil.
628. in prin. cuius contrarium ſcribit Natt. d.conſ.358.nu. 6. vbi poſt plura
concludit, quod frater emens nomine ſuo, & fratrum, præſumitur emiſſe de
bonis communibus, & de cõmuni pecunia.pro quo vide limitata. quam po-
nit Aym.conſ.129.nu.4.vbi tenet contra Rom.conſ.3.ibi alleg. ſi ſit emptus
fundus nomine proprio de pecunia communi non communicatur. l.pen. C.
ſi quis alteri, vel ſibi.l.ſi patruus.C.communia vtr.iud.l.ſi ex ea pecunia.C.de
rei vend.fallit in pupillo, in ſocio omnium bonorum, & ſi talis contractus fie
ret ignorante fratre.Alex.conſ.49.nu.12.lib.1. MASVER.

pulchrè loquitur.ff.de leg.2. & in l. cùm duob.§.ſi fratres.ff.pro
ſocio.in lect.antiq. vbi poſt Cyn. refert fuiſſe vnam arduã quæ-
ſtionem in facto,de qua ibi per eum,& ita etiam tenet Bald. in
l.ſi patruus. per illum tex.C.communia vtriuſque iud.& iſtam
partem ſecutus eſt.d.Alex.in conſ.46.in 1. vol.inc.maturè pon
deratis.in verb.hoc expreſsè decidit Bald. ¶Capio gl.in verbo,
bonæ fidei.Iſta gl.ordinatè proceſſit. ideo ego diuido iſtam gl.
in ſeptem partes.Primò declarat.Secundo opponit cõtra text.
allegando quinq; leges pro contrarijs, & licet gl. alleget ſimul
omnes,tñ ſm Doct.veniunt ſeparatim. Tertiò gl.reſpondet ad
omnes ſimul.Quarto ſm Doct.dat aliam ſolu.ſeparatam, ſed
ſententia mea eſt declaratio primæ.Quintò glo.ponit aliud di-
ctum,quæ eſt alia ratio ad text. noſtrum, & non eſt alia ſol.ad
text. prout dicunt aliqui.Sextò gl.opponit contra text.& ſe re-
mittit.Septimò glo.reuertendo ad contraria formata in ſecun
da parte,reſpondet alio modo.Secunda incipit ibi, [ſed certè.]
Tertia ibi,ſol.Quarta ibi, [vt clarius videas.] Quinta ibi, [eſt ẽt
ratio.]Sexta ibi,[quandoque tñ contraria.]Septima ibi, [alij re
ſpondent illi legi.]¶In ead.glo.ibi.[& ff.commodati.l.ſi ſeruus.
1.]licèt glo.ſimul miſceat iſtud contrarium cum alijs,& ſimul
reſpondeat,tamen malè facit, quia alio modo reſpondetur ad
iſtud contrarium, & alio modo reſpondetur ad alia contraria,
& prima ſol. glo. quantum ad d.l. ſi ſeruus. non eſt bona. vnde
a *omnes Doct.*excepto Bald.tenent vltimam ſol.gl. ad illam.l.Bald.
in 1.oppo.ponit aliam ſol.& dicit.l.ſi ſeruus. non facere ad pro
poſitum,quia in l.ſi ſeruus.ſiue agatur actione furti,ſiue actio-
ne commodati,ſemper agitur ad vnam rem. Sed in caſu no-
ſtro.l.iſtius legis non eſt ſic,quia actio mandati,& cõdictio fur-
tiua competunt ad diuerſa, quia cõdictio furtiua competit ad
pecuniam,ſed actio mandati competit ap prædia empta.ſub-
11 dit etiam ſubtilius Bald.& dicit, ꝙ in l.ſi ſeruus, † actio com-
modati,& actio furti ſimul concurrunt,etiam in exercitio,ſed
in caſu noſtro non. & diuerſum eſt,quia in caſu noſtro, ſi vult
dñs agere actione mandati,approbat contractum, ſi vult age-
re furti,reprobat,ſed in caſu.d.l.ſi ſeruus.actio furti,& commo
dati tendunt ad improbandum factum. vnde Bal. ſentiens ſuũ
errorem dicit, ꝙ quis poteſt improbare, ꝙ approbauit circa
qualitatem facti, ſecus ſi circa factum principale, tñ Bald.erra-
uit,quia in caſu.l.noſtræ,qñ dñs agit actione mandati,oportet,
ꝙ approbet contractum: qñ agit furti,oportet, ꝙ improbet.
Item in l.ſi ſeruus, qñ dñs agit cõmodati, approbat, vnde dic,
ꝙ illa lex intelligitur ſm iſtam,& iſta ſecundum illam.l. ꝙ in l.
ſi ſeruus.ille duæ actiones competunt origine,ſed contradicũt
exercitio,vt hic,& ſic patet,ꝙ vlt.ſol.glo.eſt vera.¶In ea.gl.ibi.
[l.ſi mandauero.2.§. ſi tibi.]inquantum Iuriſcon.ponit caſum,
& non decidit, videlicet, ꝙ ſi do pecuniam alicui, vt cui vult,
tradat,ſi retineat pro ſe,committit furtum,ſed cui debet trade
re,videatis Bald.in l.ſi is cui.ſ.eod.¶In ead.glo.ibi,[cùm vtro-
bique agatur.]iſtam primam ſol.tenent omnes Doc.hic,quan
tum ad quatuor leges allegatas hic, excepta.l. ſi ſeruus.ff.com-
12 mo. ex qua ſol. not. † ꝙ ideo in hac lege non poteſt dominus
effectualiter agere mandati,& actione furti,& cõdictione fur-
tiua,quia agendo mandati approbat factum ſerui, ſed agendo
furti, & condictione furtiua improbat, & ideo tanquam con-
trarius repellitur, ſecus in caſibus contrarijs,vbi exercitio non
ſunt contrariæ actiones, quinimo in legibus contrarijs omnes
illæ actiones tendunt ad eundem effectum. ſ. ad improbandũ
factum ſocij.iſtam ſolu.tenet glo.in c. vt quis duas. in gl.fin.de
elect. in 6. Puto aduertendum, licèt omnes ſic tranſeant cum
cum iſta ſol. quòd in legib. contratijs illæ actiones admittan-
tur, eoquia non ſunt contrariæ exercitio. Mihi videtur, ꝙ
Doct.non bene dixerint circa.l.3.ſ.depoſi. inquantum volũt,
quòd ibi actio depoſiti,& furti non ſint contrariæ in exercitio,
nec in origine;nam ſi ſic eſſet, ſequeretur, quòd qui egit depo-
ſiti,poſſet poſtea agere furti,per reg.l.rei communis.cum.l.ſeq.
ff.pro ſocio.& tamen in ſententia text.in d.l.3.C.depo.dixit op
poſitum, ſi bene ponderetur ille text. & tamen ſi verum eſſet
illud,quod dicunt Doct.ille text.malè diceret,& propterea pu-
to, quòd alia ſit verior ſolu. ad illud contrarium, quòd illa.l.3.
concordet cum.l. noſtra, & ſic quemadmodum in iſta.l.actio
mandati, & furti à princ. origine competunt, tamen exercitio
contradicunt. ita in l.3.C.de poſ.actio furti,& depoſiti compe-
tunt origine,ſed exercitio contradicunt,& ratio eſt, vt in l.no-
ſtra: nam ſi hic dominus ageret mandati, approbaret factum
ſerui:ſi furti,improbaret, & ſic eſſet ſibi contrarius,ita ibi agen
do depoſiti cùm vſuris aprobat illud, quod fecit depoſitarius
vtendo re depoſita:ſi furti,improbat. Eſt tamen verum, quòd
ſi ageret depoſiti ſine vſuris, poſſet agere & furti, & iſtud eſt,ꝙ
dicit text.in l.rei communis.in fin.ff.pro ſoc.quia iſtę duę actio
nes tenderent ſolum ad impugnandum factum depoſitarij, &
iſta eſt veritas.¶In ea.gloſ. ibi, [hic contingit hæc contrarietas,
ibi non] iſta reputatur ſecunda ſol. ſecundum Doct. ſed opi-
nione mea iſta eſt declaratio primæ ſolutionis, quia non po-
teſt agere mandati,& furti,quia agendo furti, agit nomine pro
prio,agendo mandati, agit nomine ſerui, ad quod non debet
admitti tanquam contrarius, ſed in caſib. contrarijs ſemper
agit nomine proprio:Iſtam ſolutionem reprehendit Bart.& ali
ter reprehendunt Sal.& Fulg.per l.ſi ſeruus.1.ff.commo.vt hic
per eos, licèt de illa. l. ſatis.ſ. dictum fuerit. ¶In ea.glo. ibi[.l.ꝙ
in hæredem.§.eligere]dicunt Doct.quòd ideo in l.1.§.quod au
13 tem. † intentans remedia contraria auditur, quia incertitudo
proceſſit facto rei,quo caſu tunc licet actori intentare contra-
ria remedia cum proteſtatione, quòd vnum tantum remediũ
proſequatur.Circa.d.§.quod autem, aliàs quia autem.Bald.hic
in 3.opp. plura ſcribit. ponunt Bart. & alij in l.edita. in materia
cumulationis.C.de eden.& Bart. in l.vbi autem.§.fin. & in l.ſti-
pulationes non diuiduntur. in vlt.quæſt. & ibid.Imo.in vlt.col.
a ff.de verb.oblig.& Inn.& Canoniſtæ [b] in c. 2. de lib. oblat. Bart.
in l.certi condictio.in princ. in pen.col.ff.ſi cert. pet.& in l. ſi cũ
exceptione.§.hæc autem.ff.quod metus cauſa. & in l.nemo ex
his.§.1.ff.de reg.iur.glo.in c.Abbate. in glo. magna.de re iudi.in
6.vide text.in cap.cùm cauſam.de emp.& vend.& in cap.con-
ſtitutus.vbi not.Inn.de in integ.reſt.& ibi Inno.egregiè extendit
d.§.quod autem, vt procedat non ſolùm quando incertitudo
prouenit ex facto aduerſarij, ſed etiam quando prouenit ex
alio quocunque errore probabili, & ſequuntur Ioann. Fab. &
Angel.de Aret.in §.ſed iſtæ.Inſti.de actio. Item adde elegans di
14 ctum Inn.in d.cap.2.de libel.oblat.† quòd quando ex quacun-
que cauſa creditor probabiliter dubitat, admittitur libellus in-
certus.Item vide Inn. & alios in cap. ex literis.de pign. gloſ.in l.
ſiue contra.§.1.in verbo, ex Senatuſconſ.ff. de lib.agno. Item
limita.d.§.quia autem. per Angel.in d.l.ſtipulationes non diui-
duntur,& ibi per Angel. in fin.princ.refert, & ſequitur Alexan.
in conſil.182.in 2.vol.incip.lectis,& ponderatis. Item adde ſin-
gulariſſimum dictum Bald.in repe.l.tale pactum.§.qui prouo-
cauit.ff.de pact.in 10.colu.in verſ.2.quæritur,pone, quòd reus
contra ſententiam opponit. Dicit etiam ſignanter hic Bald. in
15 3. opp. † quòd ſicut admittuntur actiones contrariæ propter
factum rei, quòd ita admittuntur poſitiones contrariæ, alleg.
cap.ex parte decani. in verbo dolo. de reſcrip. cum ibi not.per
16 Inn.† Dicit tamen Bald.quòd licèt libellus,& actiones contra-
riæ, & poſitiones contrariæ admittantur propter incertitudi-
nem aduerſarij,tamen dicit,quòd non admittuntur probatio-
nes contrariæ, vel ſententia. Addo idem tenere Ant.de Butr.in
cap. tertio loco. ad fin. de proba. Bald.in l.2.C.de ſen. quæ ſine
17 cert. quanti. † An poſitiones alternatiuæ admittantur,ponunt
Can.in cap.ex parte decani.extra de reſcrip.per illum text.& di
cunt, quòd ſic dicunt tamen Imo. & Ant.de Butr.quòd ideo
ibi admittitur alternatio, quia vtrunque remedium ſufficiebat
18 pro victoria. † Inquantum vult Bald. quòd nunquam proba-
tio contraria admittatur, adde idem velle Bart.in l. ſi rem.in fi.
19 ff.de rei vend. Bald.in l. 2.C. de ſen. quæ ſine cert. quanti. † An
ſententia contraria valeat, vide hic Bald.in 3.opp. & plenius in
8.colum.¶In ea glo. ad fin. puto iſtam glo.quantum ad l.ſi ſer-
uus.1.ff. cõmoda. & l.3. C.depoſi. bene dicere. quantum verò
20 ad alias leges glo.non bene dicit.¶† Extra glo. quomodo pro-
cedat illud,quod dicitur in l.noſtra,quod allegans contraria,eſt
repellendus,materia eſt brocardica, & Doct. varias theoricas
tradiderunt, inter alias videtur melior illa Bart. hic in verſ. ſu-
mus expediti de glo.qui diſtinguit, quòd aut quis vult intenta-
re contraria remedia contra diuerſos,aut contra vnum. In pri-
mo caſu poteſt in diuerſis inſtantijs, & non repellitur. Alleg. l.
Papinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſt.Fulg.hic dicit,
quòd ille. §. non meretur allegari, quia illa remedia non ſunt
contraria, ſed ſe compatientia. & licet Fulg. non dicat,Bartol.
met ibi dicit,quòd ille.§.non facit ad propoſitum, & quod nõ
faciat ad propoſitum,probo,quia nos loquimur quãdo reme-
dia contraria agendo intentantur. ille.§.loquitur, quando duo
contraria remedia intentantur excipiendo. Aut intentantur
duo remedia contraria contra vnum, & tunc quædam ſunt
contraria origine, & exercitio,quędam contraria non origine,
ſed exercitio. Primo caſu adhuc diſtinguitur, vt hic per eum,
Inquantum Bart. allegat.l.Aurelius. §.fin.ff.de lib.leg. malè al-
leg.quia nunquam origine in illo.§.competijt niſi vnum reme
dium, & non duo, vt ibi, ita inuenio dicere Ang.& Fulg.hic.
¶Ego in hac materia capiendo omnia dicta Bart. Cyn. Bald.
Sal.& Pau.de Caſt.faciam regulam cum fallentijs. Regula eſt,
ꝙ allegans remedia contraria nõ eſt audiendus. concordantes
allegaui

ADDITIO.

a ¶Canoniſtæ,Adde Maria.de Sen.in d.c.2.de libel.oblat.

21 allegaui in text.in not.¶†Iſta regula primò fallit, quando quis
intentat contraria remedia contra diuerſos in diuerſis inſtan-
tijs,quia res inter alios acta,&c. Secundò fallit, quando reme-
dia ſunt contraria & origine,& exercitio,& quando quis inten
tauit vnum remedium ſibi non competens, iuſta ignorantia
tunc admittitur ad remedium contrarium competens. d.l.ma
ter.ff.de inoffi.teſta.cum concor.de quib.hic per Bart.Fallit niſi
obtinuiſſet in iſto remedio incompetenti.l. ſi ſeruus plurium.
§.1.ff.de leg.1.vt hic per Bart.Tertiò fallit in caſu.l.fin.verſ.pen.
C.de codic.Quartò iſta regula fallit, quando incertitudo cau-
ſatur ex facto aduerſarij,& ſic rei, tunc admittitur contrarium
remedium cum proteſtatione, quòd cum vno tantum vult
obtinere.l.1.§.quia autem.ff. quorum leg.de quo text. ſ.latè di-
xi. Quintò iſta regula fallit,vbi remedia contraria intentantur
non purè,ſed conditionaliter,puta ſi dico ſententiam nullam,
& ſi qua eſt,appello.de quo puncto plura ſcribit Bald.hic in 3.
opp.per totam,& plenius Bart.in l.ſi expreſſim.ff.de appel.cum
infinitis concor.Sextò fallit,niſi ex generali conſuetudine con-
trarium ſeruetur, ꝙ remedia contraria intentētur, puta, quis
non poteſt intentare publicianam, & rei vend. tamen ex con-
ſuetudine inductum eſt.per c.Abbate ſanè.de re iud. in 6.ſecun
dum gl.quæ facit mentionem de hac conſuetu.in §.aliæ. Inſti.
de act.ponit Bart.in l.1.in prin.ff.de public. & latè Bal. hic in 5.
op.& Imo.& Butr.in c.2.de lib.oblat. & dicunt Bal. & Sal. hic,
ꝙ ideo ſuſtinetur iſta conſuetudo, quia eſt fauor litiū minuen
darum,& quia quaſi eadem probatio requiritur in rei vend.ſi-
cut in publiciana. Septimò limita alijs duob.modis, qui colli-
guntur ex dictis Bartol. in l.naturaliter.§. nihil commune.ff.de
acq.poſſ.& ibi Alex.not.in 28.colu.& ibi dixi Ad vnum tamen
aduerte,quòd licèt allegans contraria non debeat audiri,vt hic,
tamen ſi aduerſarius non vult eum repellere in totū, ſed vnū
de contrarijs acceptare pro ſe, poteſt hoc facere. ita ſingulari-
ter Bal.in l.cùm præcum. C.de lib.cau. & reputat iſtud dictum
22 not.dignum.iſta procedunt in actore.¶†Quid in reo,nunquid
reus excipiendo poſſit vti contrarijs exceptionib. Bartol.hic in
verſ.quæro an excipiendo,tangit, & ſe remittit ad l.nemo.ff.de
excep.Bald.hic tangit in 6.quæſt.in verſ.circa ſecundum, & vi-
detur ponere vnam regulam, quòd ſic fauore liberationis, &
ponit multas fallentias,quas ponit gl.in l.nemo ex his.ff.de reg.
23 iur.¶† Quid in criminalibus, an reus accuſatus [a] de homici-
a dio poſſit opponere exceptiones contrarias,puta negare, quòd
fecerit homicidium,& ſi fecit,quòd iuſtè fecit, puta ad defen-
ſionem ſuam neceſſariam, ponunt Bald.& Sal.hic. Dyn & Io.
And.in regula nullus plurib.de reg.iur.lib.6.tenet, quòd non,ta
men Bart. tenet contrarium in Auth.contra, qui propriam.C.
de non nu.pec.& Bart.in l.cùm de indebito. in princ.ff.de prob.
& Bart.in conſ.incip.quidam accuſatus de adulterio.dicens, ꝙ
illa l.nihil facit pro eis,imò cōtra eos,rationib.per eum in vtra-
que.l.hic alleg.ponit And.de Iſer.& Bal. in c.1.§. item ſi vaſal.ſi
24 de inueſt.feud.contr.fue.d.Abb.Pan.in c.is, qui.de ſol.¶† Cir-
ca illud vltimum perpetuò no.ꝙ ad euadendum pœnam ho-
b micidij nō ſufficit,ꝙ reus diceret, & probaret, [b] quòd fecit ad
ſuam defenſionem,ſed oportet,ꝙ dicat, ad neceſſariam ſuam
defenſionem. ita ſingulariter Bald. in l.data opera.C.qui accu.
non poſſunt,in 15.colu.de quo facit feſtū Lud.Ro. in ſing.ſuis.
28.de cuius dicti veritate latè ſcripſi.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.
25 ¶† Quid in ſententia, ſi ſententia iud.contineat contrarietatē,
an admittatur? ponit Bald. hic in 6.colu. & Bald.in §. quib.in
1.conſti.C.& Bart.not.in l.duo iudices.in fin.ff.de re iud. aliquæ
lect.habent ſub.l.præſes.vbi dicit,quid ſi cauſa eſt commiſſa ad
conſilium ſapientis & vnus cōſuluit vno modo,alius alio mo-
do,& iudex fert ſententiam ſecundum conſ.ſapientis,quid iu
ris, & latè Ioann. Andr. in regula, nullus ex conſ.de reg.iur.in
merca de hoc Cano.habent glo. in cap.ſi is, qui præeſt.§.cùm
ergo.in glo.1.mag.1.quæſt.3.de qua glo. facit magnum feſtū,
& eam alleg.pro ſing.in propoſito Rom.in repe.rub.de arbi.in
24.colu.Rom.in conſ.14.inc.idem de iure concludendum pu
26 to.¶†Et circa iſtud,an ſententia contraria valeat, dicit Bald in
8.colu.quòd ſi iudex diceret, condemno, imò abſoluo, ꝙ iſta
ſnīa valet. per l. Stichus imò Pamphilus. ff.de manum. teſt. &
dicit Bald.quòd de hoc eſt vna glo. in Decretis.voluit Bald. al-
leg. not.glo.in cap. prædicator. in glo.3.16.quæſt.1.quam glo.
not.alleg.d.Abb.Pan.in cap.innotuit.in 2.colu. in prin.extra de
elect.de hoc eſt text.in l.ſi ita ſcriptum fuerit. ff.de hær. inſti.in
27 princ.vbi Bart.pulchrè loquitur.¶†Quid in teſte, qui dicit fa-
ctum menſe Maij,imò menſe Iulij, an iſtud vltimum valeat?
ponit Barto.in l.Stichus imò Pamphilus.per illū text.ff.de ma-
num.teſt.& in d.l.ſi ita ſcriptū fuerit.in fi.princ.ff.de hær.inſt.ꝙ
28 ſic. ¶† An in modo procedendi ſit licitum intentare diuerſas
iuriſdictiones,puta ſi iudex dicit, quòd procedit tanquam or-
dinarius,& tanquam delegatus,vel tanquam arbiter,& arbitra
tor,an valeat iſte proceſſus? Bald.hic in vlt.colu.& in vlt.quæſt.
ponit, & Bald. in l.1.C.qui pro ſua iuriſd. & melius quam alibi
Bald. in cap. ſi autem inter pares. in princ. de leg. Conra.in vſi.
29 feud.† dicit tamen Bald.hic,quòd ſi iudex in criminali proce-
deret contra reum accuſatum ex accuſatione, & inquiſitione,
ꝙ proceſſus eſt nullus,& ita etiam vult Bald.in repe. Paduana.
l.edita.in 22.col.verſ.quæro.C.de eden. Iaſon May.

ADDITIONES.

a ¶Accuſatus.Adde Bald.in l.lacus.ff.de acq.rer.dom.
b ¶Probaret.Vide Decium in l.nemo ex his.ff.de reg.iur.
* Et quæ habentur inter communes opin.lib.8.verſ.Homicidij.Bald. in l.ſiqui-
dem.C.de excep.in Auth.contra,qui propriam.C.de non nu.pec.& dic,quòd
confitens ſe occidiſſe ad ſui defenſionem, eam non probando, non punitur
vt homicida,ſed mitius,teſte Rob. de ord.iudi.cap. 42.nu.29. Grammat. De-
ciſ.5.num.14.Declara,vt per Hippol.ſing.185.Bonifa.Vital.tit.quid ſit accu-
ſatio,num.114. & vide eundem Iaſ. in l.vt vim.nu.13.ff.de iuſt. & iur.Por.lib.
1.concl.15. Boër.quæſt.164. par.1.& quando, & ex quib. ſignis præſumatur
factum ad defenſionem,not.Aymo conſ.119. num.7.conſ.151.num.18.verſ.
alibi ſcribit Ang.vbi, quòd ſemper præſumitur ad defenſionem. Dec. conſil.
459.colu.2.496. col.pen.conſ.528. in fin.Fel. in ca.ſignificata.2. colum.4.&
5.de homicid. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *In omni iudicio quantuncunque ſummario debet tamen perſona legi-timari.Et quid in iudicio, quando imploratur officium iudicis. numero 3.*
2 *Quando cauſa principalis eſt ſummaria, vel executiua, omnes articuli,qui ex illa cauſa emergunt,debent ſummariè expediri, & numero 4.*
5 *An qui agnouit bonorum poſſeſſionem præſumatur in dubio tempore congruo agnouiſſe.*
6 *Quando tempus eſt fundamentum intentionis alicuius, tenetur præcisè tale tempus probare.*
7 *Vbi in aliquo actu reperitur interueniſſe decretum iudicis, omnia præſumuntur ritè, & rectè facta.*
8 *Iſte terminus occaſio,denotat cauſam remotam.*
9 *Bonorum poſſ.an ſit ius perſequendi.*
10 *Multæ ſunt differentiæ inter bon.poſſ.& hæreditatem.*
11 *Solus pupillus non poteſt hæreditatem adire ſine tutore.*
12 *Hæreditas ſolo animo aditur ſine præſentia iudicis.*
13 *Tempus adeundi hæreditatem de iure ciuili currit ignoranti.*

Qui admitti ad bon. poſſ.poſſunt. Et intrà quod tempus. Rubr.

¶Iſta rub.habet duas partes.Prima reſpicit perſonas, quæ poſ-
ſunt ad bon.poſſ.admitti.Secunda reſpicit tempus. Circa pri-
ma partem.d. And.Barb.in ſolenni repe.huius rub. in 6.col. di-
cit ſe colligere vnum nouum per alios non tactum. ſ. probari
ex iſta rub. iuncta.l.3.§. ſi cauſa cognita.ff.de bon.poſſ.illud, ꝙ
voluit glo.reputata ſing.in l.2.in glo.pen.& ibi Bart. in fi.& alij
1 poſt eum.C. de edi.diui Adria. tol. quæ ſing. vult, † ꝙ in omni
iudicio quantuncunque ſummario, debent tamen perſonæ le-
gitimari.Idem probatur in hac rub.nam iſtud iudiciū eſt ſum-
marium.d.§.ſi cauſa cognita,& ibi melius decla.Bar. & tamen
iſta rubr.dicit, qui admitti,denotando, ꝙ non omnis perſona
admittenda eſt, ſed ita demum ſi ſit legitima. imò ſingularius
2 probatur in iſta rubr. ſecundum eum, † quòd etiam in omni
iudicio,in quo ſolum imploratur officium iudicis, non in figu
ra iudicij,vt eſt in materia noſtra,& decla.Bart.& omnes in l. 1.
ſuper glo.2.ſ.eod.debent tamen perſonæ legitimari.Tu aduer-
te in primis,quod ſecundum iſtam inductionem præſupponi-
tur, quòd requiritur, quòd perſonæ ſint legitimæ, ad hoc, vt
admittantur ad bon. poſſ. hoc non videtur verum propriè lo-
quendo: nam ſeruus non habet legitimam perſonam.l.ſeruus.
C.de iudi.l.vix certis.ff.eod. & l.quod attinet.ff.de reg.iur. & ta-
men ſeruus admittitur ad bon.poſſ.ſiue ſit delata ſeruo,ſiue do
mino.l.ſeruus.in princ.& ibi glo.ff.de bon.poſſ. Item filiusfam.
non habet legitimam perſonam ſine conſenſu, & licentia pa-
tris.l.fin.§.neceſſitate. ſ.de bon. quæ libe. & tamen ſolus poteſt
a gnoſcere bon.poſſ.l.1.ſ.eo.ſimiliter fœmina [a] d.l.ſeruus.in princ.
Ratio

ADDITIO.

a ¶Similiter fœmina.Supple,quæ tamen pro alio non habet legitimam perſo-
nam.l.quia abſente.& l. alienam.ſ.de procu. PVRPV.

Ratio prædictorum, quia bon. poss. agnoscitur non in figura iudicij, sed extra omnem iudiciariam solennitatem, vt per gl. & Doct. in l. 1. ꝭ. eod. & glo. & Bart. in l. 3. §. si causa cognita. ff. de bon. poss. Et de prædictis vide per Bald. in 2. quæst. & 21. opp. infra cod. imo generaliter quilibet censetur habilis, vt admittatur ad bon. poss. nisi propter defectum ætatis, vt quia pupillus, vel minor, qui solus non admittitur. l. bonorum. ꝭ. eo. l. si infanti. in fi. infra de iure delib. & l. 1. §. 1. ff. de bon. poss. furioso, infan. Spec. in titu. de actore. circa princ. Item in casu. l. vnicæ. ff. quibus non compe. bon. poss. ¶ Secundò aduerte ad quartū, ꝙ singularitas illius glos. in d. l. 3. consistit in alio. s. quod quamuis iudicium principale sit summarium, tamen personæ debent plenè legitimari, sic quod non sufficeret summaria, vel semiplena informatio legitimationis, & licèt illa glo. non exprimat, tamen Bart. Sal. & do. Alex. ibi dicunt, quòd in hoc est singularis, cum concor. quas ibi tradam. ad istud autem, quod plenè
3 probari debeat, nihil facit præsens rubr. ¶ † Item ex alio singularitas illius glo. ostenditur: nam habemus reg. ꝙ quando causa principalis est summaria, vel executiua, certè omnes artic. qui in illa causa emergunt, debent summariè expediri, vt decla. Bart. in extraua. ad reprimendum. in verbo summariè. in 2. col. Facit, quod singulariter decidit idem Bart. in l. 3. in vlt. col. ff. de alimen. & ciba. leg. Bald. in l. 1. in vlt. colu. C. de reb. credi. & probat bene text. in l. si quando. in vers. credere debent. C. de test. & ibi Bald. circa princ. not. & reputat not. dignum. & tamen volunt Doct. super glo. in dicta l. 2. quòd quamuis iudicium principale sit summarium, vel executiuum, tamē legitimatio personarum debet plenariè tractari, & hoc nil facit ad rub. ¶ † Præ
4 terea, [a] & quartò illud de legitimatione personarum procedit, si fuerit oppositum per aduersarium, & non aliter, quia per iudicem non venit opponendum de legitimatione personarum, secundum Bart. per illum text. facit. l. quos prohibet. ff. de postu. arguendo à speciali. Bartol. in l. inter quos. §. alieno. circa fin. ff. de dam. infect. sed in isto titu. non apparet expresè, quod esset aduersarius contradictor, patet, quia tunc non procederet. l. 1. ꝭ. eod. quia tunc filiusfa. non posset sine patre agnoscere secundum Bal. & alios ibi. & clarius Sal. in l. 1. infra de bon. poss. contratab. & tanto fortius hodie, quo iure contradictor non auditur, ex quo sufficit qualiscunque agnitio. l. fi. & ibi expressè Bald. vbi dicam. infra eod. Benè fateor, quòd notabile est in se verum, quod in iudicio quantuncunque summario debet persona legitimari. Et ad hoc benè facit text. cum glo. in l. 1. §. ea. ff. de ven. in poss. mit. quem ad hoc alleg. Bald. idem tenens
b in l. fi in 5. q. circa medium. C. de edi. diu. Adria. tol. & idem [b] facit, quia etiam in causis summarijs, & executiuis filiusfa. nō potest esse in iudicio sine consensu patris, & sic etiam tunc requiritur legitimatio personæ, vt not. probat Bal. in l. nec quicquam. §. de plano. in vlt. colum. vers. sed nunquid ibi potest. ff. de offi. procon. & leg. quem sequitur do. Alex. in consil. 58. inc. viso processu causæ tam principalis in 1. colum. in 2. volu. ali-
5 quid per Bald. in l. 3. §. sed vtrum. ff. de mino ¶ † Circa secundā partem rub. quærit hic do. And. Barb. in repet. in 2. col. & seq. an qui agnouit bon. poss. præsumatur in dubio tempore congruo agnouisse, an verò teneatur istud probare, dicit, quòd est noua, & inaudita quæstio, in qua concludit ipse, quòd teneretur hoc
c probare. s. se tempore legitimo agnouisse. motus, [c] quia regula
6 † est, quòd quando tempus est fundamentum intentionis alicuius, tenetur tale tempus præcisè probare, aliàs succumberet, glo. in l. eum actum. quam Barto. ibi multum not. ff. de nego. gest. & glo. in l. qui iurasse. §. si pater. el 2. ff. de iureiur. Bartol. & alij in l. non solum. §. sed vt probari. cum suis concor. ff. de ope. no. nun. & in l. & an eadem. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. not. Bald. & Sal. in l. fin. per illum text. C. an ser. ex suo fac. glo. not. in c. venerabilibus. in gl. pen. de senten. excom. in 6. cum alijs per eum alleg. Ad idem facit, quia tempus requisitum à lege, vel statuto censetur esse de forma, vt not. Bald. & Sal. in Auth. quæ supplicatio. in 3. not. per illum text. C. de preci. Impe. offe. cum concor. quas ibi dedi. Dic, quòd est de forma essentiali actio,
d non probatoria, vt probari debeat. Pro eadem parte [d] facit text. in. §. fin. Insti. de bon. poss. ibi, *sed quocunque modo admittentis eam, iudicium intra statuta tempora ostenderit.* vbi pondera, quòd text. loquitur conditionaliter, & sic conditio debet impleri in forma specifica. l. qui hæredi. & l. Meuius. ff. de condi. & dem. & debet intelligi de vera probatione. l. Lucius. ff. de cond. & demon. Ad idem text. in l. fin. infra cod. vnde sumitur ille §. fin. Insti. sed caue, quia in illa. l. fin. vbi est text. originalis non sunt illa verba, quæ sunt ibi, sed dicit, quod debet ostendere apud iudicem, ergo loquitur de probatione. Ad idem text. in l. 1. in verbo *intra tempora edicto præstituta.* C. de bono. poss. contratab. & text. etiam in milite. in l. in fraudem. §. fin. ff. de testa. mili. & in l. 2. in fin. ff. de vetera. militum successio. iuncta. l. si fratris. C. de iur. delib. Vltra eum bene facit, quia vbi ad aliquem actum requiritur certum tempus, debet tale tempus probari. l. 1. §. fina cum l. sequen. & ibi ad hoc not. Bartol. ff. de incend. ruin. naufra. & not. Bald. in l. 1. in princip. ff. de alea. Spec. in titu. de test. §. iam de interrogatorijs. vers. item de tempore. Item vbi actus potest vna die valere, alia non, de necessitate debet scribi dies, vt not. in cap. Abbate. de re iudi. in 6. secundum Bal. in l. si quando. in 6. quæstio. C. de testi. Sed præmissis non obstantibus puto contrarium, & ostendo à partibus enumeratis. Aut. n. loquimur considerato tempore Digestorum, & etiam tempore. C. ante. l. fin. infra eod. quo tempore regulariter in agnitione bon. possesso. requirebatur, quòd interueniret decretum iudicis cum causæ cognitione, vt in l. 3. §. si causa cognita. ff. eod. & ibi gloss. & Bartol. & text. in l. 2. §. dies, & ibi glo. ff. quis ordo in bon.
7 possesso. ser. † Et tunc [e] ego habeo regulam, quòd vbi in ali-
e quo actu reperitur interuenisse decretum iudicis, omnia præsumuntur ritè, & rectè facta, secundum Spec. in titu. de emp. & vendi. §. nunc dicendum restat. in vers. breuiter scias. quem refert, & sequitur Bald. in l. cùm hi. §. si prætor. ff. de transact. & in l. non autem. ff. de adop. & in l. final. C. de præd. mino. & in l. quæcunque. §. fin. ff. de publicia. in rem acti. & in addi. Specu. in titu. de appel. in 5. colum. & not. in capit. sicut. in 2. colum. per illum tex. de re iudic. vbi sing. dicit, quòd istud procedit etiam si iudex esset vnus ribaldus, & idem, quod supra tenet Imol. in l. si quis cùm aliter. ff. de verbor. obliga. dom. Alexan. in consil. 104. in 2. vol. incip. visis scriptis mihi transmissis. in 3. colum. in verbo, & præsumitur pro decreto. facit gloss. ordi. in l. actor. ff. rem rat. hab. quamuis contrarium tenuerit, & non benè dom. Fran. de Aret. in consilio 69. incip. viso puncto, & consultatione ad me transmissa. nisi respondeas prout sing. limitauit Bald. in l. tutores. ff. de confir. tuto. vbi dicit, quòd prædicta regula procedit in maioribus magistratibus, pro quorum decreto multum præsumitur, secus in inferioribus, vt municipalibus, vel pedaneis, isto modo intelligitur text. in §. nos autem. Instit. de aucto. tut. melius de Atti. tut. & refert ita dicere Azo. in
f sum. titu. C. de tut. & cur. qui nō satisd. Aut loquimur [f] secundum iura noua. C. secundum quæ in agnitione bono. possesso. non requiritur decretum, & ideo sublata est bono. possesso. decretalis, & solùm remanet iudicialis. l. fin. & ibi Cyn. Bartol. & alij. infra eod. gloss. in l. 3. §. à municip. ff. eod. §. fin. Institu. cod. & l. fin. §. 1. C. de cur. fur. & tunc aut iste, qui agnouit bono. possesso. est in poss. reali bonorum, & tunc clarum est, quòd nihil tenetur probare de tempore, quia vbi aliàs quis teneretur probare tempus, certè si sit in possessione, releuatur ab onere probandi, & transfertur in aduersarium, secundum Bartol. in l. 1. §. non autem. ff. de bono. possesso. secundum tabul. Facit text. in capit. ex literis. de prob. & in capit. si à sede. de praben. in 6. Bald. in capit. capitulum Sanctæ Crucis. in 1. colum. de rescrip. & Bald. not. in capit. ex literis in 2. colum. de consue. Istud enim est commodum possessionis, quia transfert onus probandi in aduersarium. §. commodum. Instit. de interdic. Aut iste, qui agnouit, non est in possessione, & hic est punctus, in quo etiam dico, quòd si ipse agat contra possessores bonorum, non tenetur probare, quòd agnouit bono. possesso. intra tempus congruum, quia istud non est suum fundamentum, sed bene erit fundamentum aduersarij, si excipiendo velit repellere, ergo aduersarius est, qui tenetur probare tempus. l. ab ea parte. ff. de prob. & istud demonstrat glos. quam Bald. ibi dicit esse sing. in l. 2. C. de peti. hæred. quę declarat, quis teneatur probare tempus, an agens, an excipiens, & determinat, quòd ille, qui principaliter se fundat in tempore, & sic hoc casu exci-
g piens probabit, & non actor. Ad idem est doctri. [g] gloss. not. in clem. fin. in glo. pen. de rescrip. quam dom. Card. ibi ad hoc reputat sing. per quam dicit Bartol. in l. si is, qui. §. fin. in fin. ff. de iur. fisci. & in dicta l. non solùm. §. sed vt probari. de op. no. nun. in

ADDITIONES.

a ¶ Præterea. Limitat Ias. in l. 1. & in l. quamuis. colum. fin. infra de edi. di. Adri. PVRPV.

b ¶ Et idem. Adde Ias. in l. 3. vers. tu fortifica. ꝭ. eod. & in l. quamuis. alleg. infra de edi. diu. PVRPV.

c ¶ Motus. Et in exceptione. Alex. lib. 1. consi. 86. ad fin. PVRPV.

d ¶ Pro eadem parte. Corrobora, quia lex disponens conditionaliter, dicitur requirere non leuem solennitatem, Alexan. in l. 1. in fin. de lib. & posthum. PVRPV.

e ¶ Et tunc. Adde, quòd pro iudice præsumatur. Ias. in l. si donatione. colum. fin. ꝭ. de collat. PVRPV.

f ¶ Aut loquimur. Limitat Bart. in fin. l. matrem. C. de probat. Fely. in c. ex literis. 5. not. de prob. Ias. in l. 1. col. 2. ff. sol. matr. PVRPV.

g ¶ Doctrina. Adde Ioan. de Imo. in l. post dotem. in 6. colu. ff. sol. matr.

in l. eum actum. ff. de nego.geſt. & in l. matrem. C. de prob. & not. Bald. in l. ampliorem. §. fin. C. de appel. & in l. ſi minorem. C. de in integ. reſt. Ad idem bene facit, quod vult in ſimili Bald. in l. poſt dotem. in fin. ff. ſolu. matr. pone, in inſtrumento dotali dicitur, Titius eſt confeſſus habuiſſe, & recepiſſe centum à Sempronio nomine dotis filiæ ſuæ, quæ centum ſtipulatus eſt Sempronius ſibi reddi, deinde Sempronius agat ex tali ſtipulatione, quamuis requiratur, quod talis ſtipulatio ſit facta incontinenti. l. quoties. ff. ſolu. matr. ipſe tamen non tenetur probare, quòd ſit facta incontinenti, ſed filia, quæ dicit ex interuallo factam, cùm in illa ſe fundet, debet ipſam probare, per gloſſ. in d. clem. fin. de reſcrip. & generalem theoricam. d. l. eum actum. ff. de nego.geſt. pro ea parte facit. l. 1. C. quorum bonorum. vbi debet probare duo. ſ. filiationem, & ſe fuiſſe admiſſum. De tempore autem nihil dicit. Ad idem fortius ſtringit text. in l. non hoc. infra vnde legi. vbi ſufficit probare ſe admiſſum.

¶Vlt. circa iſtam ſecundam partem rubricæ, quòd aliqui libri habent intra, aliqui infra, melior litera videtur intra, quæ ad tempus propriè refertur, infra ad locum. Lau. Vallen. in 2. elegan. cap. 91. ſed in contrarium eſt text. Iuriſcon. in l. ſcire oportet. §. multa. in verbo infra 50. dies. & in §. ſufficit. in verbo, intra conſtitutum tempus. ff. de excu. tut. & in capit. quoniam frequenter. §. in alijs. vt lite non conteſt. in capit. 2. de regularib. & in capit. 2. de obſer. ieiu. Tamen, quod hic in rub. debeat eſſe dictio intra, facit text. in l. emancipata. in verbo intra annum. infra eo. ¶Gloſ. rub. diuiditur magiſtraliter in quinq; partes princip. In prima continuat rubr. ad præcedentes. In ſecunda eam ſubordinat ad titulos ſequen. In tertia ponit diffinitionem bon. poſſeſſo. In quarta declarando illam diffinitionem, & ſupplendo remouet duo contraria. In quinta, & vlt. per viam notabilis ſe remittit. Secunda ibi, *& dic, quòd hic tit.* Tertia ibi, *item dic, quod bon. poſſ.* Quarta ibi, *& intellige.* Quinta, & vlt. eſt, ibi, *& nota hæc, quæ dixi.* Et præmitte pro intelligentia gl. tria debere eſſe in conſideratione, vt decla. Bart. in l. 1. in 1. colu. infra eod. in princip. cùm dicit, item ſicut dixi in ſummario tria præmitte de iure

8 antiquo. & in l. 3. §. bon. ff. eod. ſ. de bon. poſſ. ¶† In prima parte pondera, quòd gloſ. cum myſterio dixit occaſione: nam iſte terminus, occaſio, denotat cauſam remotam. capit. ſolitæ. de maio. & obe. capit. poſt tranſlationem. de renun. vbi Doct. & in capit. cùm ceſſante. de appel. & alibi ſæpè. Primæ tres partes gloſſ. ſunt claræ. In quinta parte gloſſ. vt ſoluat duo contraria tacita, facit duas ſubauditiones ad diffinitionem Iuriſcon. tra-

9 ditam in d. l. 3. §. bonorum. ¶† Primum contrarium eſt: nam videtur, quod bon. poſſeſſo. non ſit ius perſequendi, & conſequenter non ſit inſtrumentum agendi, nec actio. Nam bono. poſſ. ad patrimonium defuncti agit bono. poſſ. hæredi. petitione, quæ eſt eſt actio inuenta ad ſimilitudinem pet. hære. competentis hæredi de iur. ciuili. l. 1. & 2. ff. de bono. poſſ. hered. pet. Gloſ. fatetur iſtud primum contrarium, quòd non ſit ius quo agat, & ſic non ſit inſtrumentum agendi, ſed bene ſit ius, propter quod primò debet agnoſcere bon. poſſ. ſi vult poſſe agere bono. poſſeſſo. hæred. petitione. Idem tenet gloſ. in dicta. l. 3. §. bonorum. ff. eo. Ex quo collige, quòd bono. poſſeſſio non eſt actio, & de hoc vide Bal. hic in 2. quæſt. & Lud. Rom. vbi etiam per Bald. an bono. poſſ. ſit ſaltem offic. iudi. & concludit, quòd non. Idem Bartol. in dicta. l. 3. in princip. in 2. colum. tenet, quòd non ſit neceſſaria illa expoſitio gloſſ. ſed quod diffinitio bene ſtat de per ſe, ſed illud, quod dicit, non placet, nec ſatisfacit, quòd ſit ius perſequendi. ſ. per confirmationem à iudice. Sed obſt. quod infra ſubijcitur, patrimonij ſiue rei, & ſic eſt ius perſequendi patrimonium vniuerſale, & rem ſingularem, non autem confirmationem. Secunda opin. quam vult remouere gloſſ. eſt, nam videtur, quòd iſta diffi. bono. poſſeſſ. non ſit bona, cùm conueniat hæreditati, vt patet ex l. nihil aliud eſt hæreditas. ff. de regu. iur. & ſic ad hoc, vt diffinitio ſit bona, debet conuerti cum omni diffinito. l. 1. §. dolum. & ibi Barto. ff. de dolo. gloſ. in dicta. l. nihil aliud eſt hæreditas. & in l. fin. ff. de verbor. ſign. & glo. in rub. extra de ſum. Trin. ſed iſta diffinitio non conuertitur cum omni diffinito, quia non omne ius perſequendi, retinendique, &c. eſt bon. poſſeſſio, cùm etiam hæreditas ſit ius retinendi, &c. & ideo gloſſ. vt poneret differentiam, addidit ius. ſ. pretorium. idem dixit glo. in dicta. l. 3. §. bonorum. vbi plenius loquitur, & gloſſ. in dicta. l. nil aliud eſt. & Inſt. eod. in princip. & Cyn. in l. certum. in 1. quæſt. infra vnde legi. & not Bald. hic in 9. quæſt. Sed Bartol. in dicta. l. 3. in princip. iſtud reprobat, & dicit, quòd eſt peſſimè dictum, quia eſt contra text. l. vnicæ. & in rubr. ff. vt ex leg. vel Senatuſconſul. & quod imò bon. poſſ. eſt ius non ſolum prætorium, ſed etiam ciuile, patet, quia eſt dare bon. poſſ. quæ ſit de iur. ciuil. l. vnica. ff. vt ex legi. vel Senatuſconſul. & §. ſeptima. Inſtit. de bon. poſſ. & ſequitur do. Alex. hic. Et ad motiuũ, quod ſentit glo. reſpondet, ꝙ hæreditas eſt ius ſuccedendi, non autem dicitur, ꝙ eſt ius perſequendi, quia hæreditas ſolo animo aditur. l. pro hærede. in prin. ff. de acquir. hæred. non ſic eſt in bon. poſſ. quæ eſt ius perſequendi, quia non ſolo animo aditur, ſed expedit, quod illud ius coram

a iudice perſequatur. Pro iſta parte [a] Bartol. facit ſtricta ratio: nam vbi competit iſta bon. poſſ. vt ex legib. ibi etiam competit bon. poſſeſſio vnde legiti. text. eſt in l. 3. ff. vnde legi. Bal. & Sal. in rubr. infra vnde leg. Cyn. Raph. & Moder. in l. fin. eod. titu. ſed ſic eſt, quòd bon. poſſeſſio. vnde legi. non competit, niſi vbi quis poteſt ſuccedere de iur. ciuil. l. 2. §. fin. ff. vnde legi. & patet ex dictione legitimi. l. lege obuenire. ff. de verbor. ſign. l. 3. §. de illo. ff. pro ſoci. cùm ergo bon. poſſeſſio. vnde legiti. competat, quando ſuccedi poteſt per illam bono. poſſeſſ. vt ex legibus, ergo neceſſario concludit, quòd per eam ciuilis ſucceſſio defertur. Veriora videntur dicta gloſſ. quia non videtur, quòd illa bon. poſſeſſio. vt ex legibus ſit ius ciuile, imò prætorium, patet etiam ex nomine, & ex diuerſitate effectus: nam ſi eſſet de iure ciui. eſſet perpetua, vt decla. Bald. hic in 9. q. Et quod ſit de iure prætorio, ſonat text. in dicto. §. ſeptima. ibi, quam prætores optima ratione introduxerunt, & text. in dicta. l. vnica. circa princip. ff. vt ex legibus, & Senatuſconſul. bono. poſſeſſ. detur. Niſi intelligas approbatione prætoris, ſed pro hoc non deſinit eſſe de iur. ciuil. l. 1. in princip. cum gloſſ. ff. ſi pars hæred.

10 pet. ¶† Adde tamen, quòd ſunt multæ differentiæ inter bon. poſſeſſ. & hæredi. nam filiuſfam. non poteſt adire hæreditatem niſi præcedente iuſſu patris, & ſic eo ſciente. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquir. hæred. & tamen poteſt agnoſcere bon. poſſeſſ. etiam ignorante patre. l. 1. infra eod. Item bono.

b poſſeſſ. [b] poteſt acquiri per procuratorem. l. 3. §. acquirere. ff. de bon. poſſ. & tamen hæreditas non poteſt adiri per procuratorem. l. Paulus. alias per procuratorem. vbi gloſ. & Bartol. ff. de

11 acquir. hæred. Tamen iſtud vltimum non firmo. † Item ſo-

c lus [c] pupillus non poteſt [d] adire hæreditatem, ſine tuto. Inſtitu. de

d de aucto. tut. in princip. & l. 1. ff. eo. & tamen pupillus ſine tutore poteſt agnoſcere bon. poſſ. cum iudice. l. bonorum. vbi reddam rationem. infra eod. ſecundum Alb. de Ro. Tu vide tamen. l. ſi infanti. in fin. C. de iure delib. vbi Imperator inter cætera dicit, quòd ſi pupillus non habeat tutorem, dummodo ætatis ſuæ annos exceſſerit, poteſt adire prætorem, & eius decreto

12 hæreditatem conſequi. † Item hæreditas ſolo animo aditur ſine iudicis præſentia. l. ſi auia. ꝟ. de iure delib. l. pro hærede. in prin. ff. de acquir. hær. ſed in bono. poſſ. eſt neceſſaria præſentia iudicis. l. fin. ꝟ. eod. Item hæreditas poteſt perpetuò adiri. i. vſque ad 30. annos. l. licèt. ꝟ. de iure delib. ſed bon. poſſ. delata liberis intra annum agnoſci debet, & per tranſuerſales intra centum dies. l. 2. & l. emancipata. ꝟ. eod. & l. 1. §. largius. ff. de ſucceſ. edi-

13 cto. † Item tempus adeundi hæreditatem de iure ciuili cùm ſit perpetuum currit ignoranti. l. licèt. cum gloſ. C. de iure delib. ſecus in tempore agnoſcendi bon. poſſ. l. 2. & l. quandiu. ꝟ. eod. & l. fin. ff. quis ord. in bon. poſſ. ſer. & ſic etiam ſi ſtaret per mille annos ignorans, nunquam excluderetur à bon. poſſ. Item hæreditas transfert iura directa, ſed bono. poſſ. vtilia. §. quos autem. Inſtit. eod. & l. 2. ff. eod. & ibi Bartol. & latius in l. ex aſſe. ff. ad Trebell. ¶Extra gloſſ. habent iuuenes præmittere ad euidentiam quædam, quæ ponit Bald. hic, & ea ad literam reaſſumit Ang. de Aret. Inſtit. eod. in princ. & ea adhuc clarius ponit Pau. de Caſt. hic, quæ referam in voce. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Iſta parte. Eſt contra text. & glo. in l. 1. ff. vt ex legibus. verſ. & dein. & in §. ſeptima. verſic. vt detur. Inſtitu. de bono. poſſe. Sed glo. in dicta. l. 3. ſaluat eam, tamen iſtud fundamentum ſi conſideretur facit contra. PVRPV.

b ¶Bon. poſſ. Gloſ. in l. qui in aliena. in verſ. ſed. de acquir. hæred. in princip. PVRPV.

c ¶Item ſolus. Iſtam ponit gloſ. in §. tutor. in l. impuberi. de tutorib. & curad. ab his.

d ¶Poteſt. Adde l. pupillus, & ibi Bartol. ff. de acquir. hæred. Bartol. & Bald. in l. potuit. C. de iur. delib.

SVMMARIVM.

1 *De iure veteri quicquid acquirebat filius, acquirebat patri, adeo, quod nec momento durabat penes filium.*

2 *Filiuſfamilias efficaciter obligatur ex omni contractu de mundo, præterquam in mutuo, & voto.*

3 *Si quis ſolo animo adiuit hæredi. non tenetur creditoribus etiam in foro conſcientiæ, niſi interueniſſet actus facti extrinſecus.*

4 *Si aliquis abſens, & ignorans inſtituatur hæres, dicitur ſibi propriè hæreditas delata, adeo, quòd caderet in ſtatuto faciente mentionem de eo, cui delata eſt hæreditas.*

5 Si

5 *Si mortuo patre filius dicat,quia scio hæreditatem patris mihi delatã, ideo eam accepto,talis aditio nihil valet.*
6 *Scientia,& negligentia filij in petenda bon.pos.præiudicat patri.*
7 *Repudiatio expressa plus nocet,quàm tacita,quæ inducitur per lapsum temporis.*
8 *Filiusfamil.ignorante patre potest petere bon.poßeßionem.*
9 *Fratres minores,qui non poßunt iure actionis petere aliquid, quòd eis est relictum,poßunt tamen implorare officium iudicis,vt hæredes compellat.*
10 *Ex temporis diuturnitate quando præsumatur superioris authoritas, consensus,vel præsentia interuenisse. & numero 11. 12. 13. 14. 15. & 16.*
17 *Hodie per leges nouas potest filiusfamilias solus ignorante pasre agnoscere bon.pos.& etiam hæreditatem sibi delatam adire, sicut potest patre recusante,vel inuito.*
18 *In correctorijs etiam ex maioritate rationis non est licita extensio.*
19 *In electionibus prælatorum debent vocari absentes, quibus ignorantib. electio fieri non debet,licèt eis inuitis sic.*
20 *Statutum disponens,quòd mulier non contrahat absque consensu duorum propinquorum, & ea requirente eorum consensum absque iusta causa recusent consentire,poterit ipsa sola contrahere.*
21 *Edictum prætoris habet quatuor capita,& quæ.*
22 *Filius respectu patris habet qualitates,& quas.*
23 *Si filius staret per 30.ann.quòd non adiret,de iure ciui.esset tantum exclusus à primo capite,tamen ex secundo capite posset per alios.30.annos adire.*
24 *Filij mortuo patre succedentes adinuicem conferunt bona, quando succedunt ex primo capite vnde liberi,secus si ex secundo, vel tertio.*
25 *Filius mortuo patre nihil potest præscribere pro hærede, quando succedit ex primo capite,secus si ex secundo,vel tertio.*
26 *Filiusfamilias potest ex triplici capite succedere patri.*
27 *Licèt in bonis aduentitijs sit immutatum per leges nouas Imperdtoris, quòd filiusfam.poßit efficaciter adire patre ignorante,tamen in profectitijs nihil est immutatum.*
28 *Quæ sit ratio diuersitatis,quare hæreditas non poßit adiri de iure ciui. per filium,aut seruum nisi præcedat iussus patris, vel domini, & tamen in bon.poß.sufficit,quòd sequatur ratificatio patris.*
29 *Aditio hæred.est de iure ciui.& actus solennior,& potentior,cũ transferat iura directa,quàm sit restitutio hæreditatis.*
30 *Aditio hære.est actus legitimus, qui non potest stare in pendenti, sed*
3 *agnitio bon.pos.item resti.hære.non sunt actus legitimi.*
1 *Aditio hære.fit solo animo,sine facto alterius,sed in aguitio.bon.pos.interuenit factum duorum,scilicet agnoscentis,& iudicis.*

LEX PRIMA.

BOnorum. Condera,ꝙ Bar. præ-
mittit duo euidentia-
lia. Primum est generale ad totam materiã
tituli,quare prætor induxit bono.pos.& di-
cit,ꝙ ipse prætor, qui semper mouebatur
æquitate naturali non considerato rigore iu
re ciui.eam introduxit, per quam succede-
bat filius emancipatus patri, & cognati inuicem inspecta po-
tius natura,quàm rigore iuris ciui.vt patet Insti.de bono. poss.
Tu tamen in hoc dic,vt latius per Pau.de Cast.s̃.in rub. Secũ
dum euidentiale est speciale ad istam l.vnde præmitte, secun-
1 dum Bart.†ꝙ de iure veteri quicquid acquirebat filius statim
acquirebat patri,adeo ꝙ nec momento durabat penes filium.
l.placet.ff.de acquir.hære.& l.1.in princ.ff.si à par.quis fue.ma.
& si continebat merum commodum,acquirebat patri etiam
inuito.l.etiam inuitis.ff.de acq.rer.dom. l. seruus vetante. ff.de
verb.oblig. Si autem acquisitio continebit mixturam,vt quia
posset habere commodum,& etiam incommodum,vt est in
hæreditate.l.si hæreditatem.in princ.ff.mand.l.more.ff.de acq.
hære.tunc non acquirebatur patri, nisi prius iuberet filiũ adi-
re.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.hæred.ne continge-
ret patrem ex facto filij inuitum obligari, & hoc est, quòd di-
cit tex.ibi,si ratam petitionem &c. Dubium ergo huius legis
erat,quia cùm hic tractaretur de successione,& consequenter
de actu mixto, videbatur ꝙ solus filius non posset agnoscere
nisi patre iubente,tamen deciditur contrarium, ꝙ imò filius
ignorante patre possit agnoscere,quia satis est, ꝙ pater posteà
ratificet,vt hic,& in l.fi.ff.quis or.in bono.pos.seruetur. tamen
ista agnitio solius filij non est efficax,nisi patre ratificante, d.l.
fi.& declarat Bar.hic in 2.col.Stat ergo,quòd si filius sine patre
agnoscit bon.poss.licèt possit,vt hic,tamen est inefficax,donec
pater ratificet, vnde si pater nollet ratificare,esset pro non fa-
cta.Sed tunc obstat maxima difficultas, quia imò dicitur, ꝙ
2 debeat esse efficax quantum ad obligandũ ipsum filium, † cũ
regu.sit,quòd filiusfam. efficaciter obligatur ex omni contra-
ctu de mundo præterquam in mutuo,& in voto.l.tam ex cõ-
tractib.ff.de iud.& l.filiusfam.ff.de act.& oblig.& fit executio
contra ipsum filiumfam.mediante captura.l.3.§.sed vtrum.&
ibi Bar.ff.de mino.Bar.in l.si filio.ff.sol.mat.& in trac. de carce-
re.in 4.q.& in l.qui in aliena.j.alleg.vbi etiã & eleganter quæ-
rit,quid sit votum,& quomodo debet fieri,& corã quo.Ang.
in l.j.ff.de excep.rei vend.& trad.quare ergo si filius agnouit si-
ne patre,non erit ipse efficaciter obligatus, cùm agnoscendo,
vel adeundo dicatur quasi contrahere.l.ex maleficijs.ff.de act.
& oblig.cum simil? Respondet Bar.in l.qui in aliena in prin. ff.
de acq.hære.ꝙ licèt filiusfam.ex omni contractu obligetur, ta
men sola voluntate ad similitudinem voti non obligatur, qđ
esset si sola aditione obligaretur. Quæ ratio reprehenditur per
Pau.de Cast.in l.mutum.in princ.ff.de acqui.hære.per Imo.in
l.seruo inuito.in princ. ff.ad Treb. per Alex.hic,& in d.l.qui in
aliena.in prin.quia in aditione hæredit.non obligatur quis so-
lo animo,vel volũtate,nisi actus facti extrinsecus interueniat,
3 secundum gl.no.in d.l.mutum.in prin.†ideo concludit notabi
lius ipsemet Bar.in l.gerit.in 1.col.ff.de acq.hær. ꝙ si aliquis so-
lo animo adiuit hæredi.(quod potest)tamen non tenetur cre-
ditorib.etiam in foro conscientiæ,nisi interuenisset actus facti
extrinsecus.Vnde aliter respondent Imo.Cum.Pau. & Alex.
in d.l.qui in alie.in princ.& Do.Alex.hic,ꝙ ratio est,eo quia fi-
liusfam.adeundo hæredita.vel agnscendo bono.poss.non po-
terat sibi acquirere commodum successionis,quia totũ quęre
batur patri,vt prædixi.ergo succedit regula naturæ, quòd qui
non potest sentire commodum, non debet etiam incommo
dum,vel obligationem pati, propter magnitudinem pręiudi-
* cij,quòd potest in hæreditate cadere,*& ita transeunt omnes*.Sed
ista ratio in nihilo mihi satisfacit, quia etiam in contractibus
totum commodum quæritur patri,& tamen filius obligatur,
& posset contractus esse magni præiudicij,ergo regula naturę
in hoc nihil facit.Puto nouiter, ꝙ ratio sit, quia hæreditas est,
quid indiuiduum.l.1.& 2.ff.de acqui. hæred. ergo apud vnum
non possunt esse obligationes passiuæ, & apud alium actiuæ,
quòd esset,si filius adeundo obligaretur, cùm sibi commodũ
non quæratur,quæ ratio in contractibus cessat.¶Hoc pręmis-
so diuido istam legem in tres partes,prout tria habet dicta. Et
summa per te.¶In tex.ibi,*delata*,sed quando dicatur hæreditas
alicui delata,habes tex.in l.delata.ff.de verb.sign. & tex. in l.is,
qui hæres.in prin.cum gl. 1.& ibi Bar.in 1.opp.ff.de acq. hær.&
glo.not.ad tex.nostrum in l.fi.ff.quis or.in bono. pos. seruetur.
Bar.in l.is potest.ff.de acqui.hæred.& ibi Io.de Imo.in 1. colu.
4 sing.dicit,†ꝙ si aliquis absens,& ignorans instituatur hæres, ꝙ
sibi propriè dicitur hæreditas delata, adeo ꝙ caderet in statu.
faciente mentionem de eo, cui delata est hæreditas, & cũ eo
simpliciter transit D.Alex.ibi in 4.col.& idem voluit Bald. in l.
infantis.in 1.opp.j.eo.Contrarium,& melius tenet no. D. Ma-
thes.in no.194.vbi pulchrè loquitur,& dicit, ꝙ licèt hæreditas
possit dici delata largè & impropriè, quando concurrit aliqđ
impedimentum, tamen propriè hæreditas dicitur delata ali-
cui,quando ille statim posset adeundo consequi, nec aliquod
impedimentum obstaret, & isto modo esset intelligendũ sta-
tutum faciens mentionem de hæreditate delata.Et pro eo ad-
do,quod sing.decidit Bar.in l.ventre.ff.de acqui.hæred.per illũ
tex.in 2.col.in 1.oppo.vbi determinat,ꝙ si proximior agnatus
alicuius defuncti decedat intra annum pendente dubio, an ali
quis posthum. nascatur, licèt sciat testatorem defunctum, ꝙ
interim non transmittit ius deliberandi ad hæredem benefi-
cio.l.cũ antiquioribus. C. de iure deliber. eo quia talis hæredi-
tas non dicitur propriè sibi delata, & illud sequitur simplici-
ter Raphael.Cuman.in 1.colum.in fine. Alij non tangunt. se-
quitur Dom.Alexand.in d.l.cùm antiquioribus.circa finẽ.Ad-
de,quòd mirabiliter decidit Bar.in l.is qui putat.circa princ.de
5 acqui.hæred.†vbi mirabiliter determinat, quòd si mortuo pa-
tre filius dicat, quia scio hæreditatẽ patris mihi esse delatam,
ideo eam accepto, decidit, ꝙ illa aditio nihil valet, quia filio
non potest dici propriè delata hæreditas patris, quia hæredi-
tas dicitur alicui delata, quando potest eam adeundo conse-
qui,sed filius non põt adire hr̃ditatẽ p̃ris,quia ipso iure est suus
hr̃s, sed bene potest se immiscere, tamen nimis dura decis.est,
quam latè reorobat Bal.dicens,ꝙ est truffa.in l.potuit.in 7.q.j.
* de iure deliber.*& determinant communiter Mod.*in d.l.is qui putat.
¶In textu ibi,*cum ignorante*, intellige quando non apparet aliqs
contradictor, aliàs contradictore se opponente requireretur
consensus patris, quia tunc deberet res tractari in figura iudi-
cij,& sic oporteret tunc, quòd persona filij plenè legitimare-
tur, ita declarat Odoffr.hic in 5.colum.Cyn.in 2.opp. Bald. in
2.3.4.& 5.opp.Albe.& Saly.hic,& Saly.in l.1.j.de bono.posses.
secundum tabu.& dicit Pau.de Castr. hoc multum sibi place-
re,& sequitur etiam Dom.Alexand.in 6.colum.¶In text. ibi,

etiam

a *etiam patri*, non intelligas, ꝙ dictio etiam, ª faciat implicationē circa perſonas, vt ſic emolumentum quæratur non ſolùm patri, ſed etiam filio, quia eſſet malus ſenſus, quia iſto iure filio nihil poteſt quæri, ſed id quod acquirit filius, totum quæritur patri, vt dixi in euidentialib. ſed illa dictio etiam, facit implicationem factorum, ſecundum Cyn. hic in 8. opp. Bal. in 28. opp. Salyce. in 10. & alios. & ſic eſt ſenſus, ꝙ non ſolū poteſt peti ignorante patre, ſed etiam affert commodum patri, & ſic implicat facta, & non perſonas. Vel & clarius referas dictionem etiam, ad participium allatura, & non ad dictionem patri. Et ſic habes ex prædictis omnib. ꝙ in hæreditate delata ipſi filio filius agnoſcendo nihil ſibi quærit, ſed totum quęrit patri. Iſtud limitabat Rich. Malum. quem omnes referunt, non habere locum in hæreditate materna delata filio, in qua etiam de iure iſto C. quærebatur filio, & non patri, per tex. in l. filius. in prin. in verſ. emolumentum victoriæ. ff. de inoff. teſta. & fuit opi gl. in l. is qui hæ-
* res. §. fi. de acq. hær. *quam Bar. & omnes ibi damnant*, eo quia iſtud ex hæreditate matris eſt hodie nouiter inuentum per l. 1. ꝟ. de
b bon. mat. & per quædam alia, niſi tu diceres ᵇ ſubtiliter, quòd diſpoſitio illius l. 1. C. de bon. mat. potuit eſſe facta ante iſtam. l. licèt tit. ſit poſitus poſtea, ſecundum gl. ordi. ſ. in procemio. C. in ver. primo loco. & gl. & Bar. in l. 2. in prin. C. de iur. cal. Bar. in l. 2. §. prius. ff. de vulg. & pup. Hinc eſt, ꝙ l. vnica. §. in nouiſſimo. C. de cadu. tol. fecit mentionem de l. vnica. C. de his, qui ante aper. tab. & tamen ille tit. eſt inferior iſto, eodem modo. l. fin. §. 1. ſ. de cu. fur. facit mentionem de l. fi. huius tit. patet etiam in l. pe. ꝟ. qui teſta. face. poſſ. iuncta l. fi. §. ſin autem patre recuſante. C. de bon. quæ libe. Et ad l. filio. allegatam. reſponde clarius, ꝗ reſpondeant Bar. & Doc. ꝙ verum eſt, ꝙ emolumētum victoriæ quæritur filio, quia querelato teſtamento matris, filio competit facultas adeundi ab inteſta. & non patri, vt ibi dicit tex. tamen ſi filius adeat, poſteà acquireret patri. alia notabilia colli-
6 ge per te ſecundum Doct. ¶† No. quòd ſcientia, & negligentia filij in petendo bon. poſ. præiudicat patri, vt hic, & l. fi. ff. quis or.
c in bon. poſ. ſer. Quod intelligunt Bar. ᶜ hic in vlt. col. & Docto. hic, & in l. is qui hæres. cum ſimil. §. fi. ff. de acq. hære. procedere in tacita repudiatione reſultante ex negligentia filij, & lapſu temporis, ſecus in expreſſa repudiatione filij, quæ non præiudicaret patri. d. l. is qui hæres. §. fi. & l. ſeq. & l. fi. in prin. C. de bono. quæ lib. Fortius. n. operatur tacita repudiatio reſultans ex diſpoſitione legis propter negligentiam, & curſum temporis, quàm expreſſa renuntiatio, vel excluſio hominis. patet ex l. aduerſus. C. de vſu. iuncta l. præſes. C. de tranſac. patet ex c. de quarta. de præſcr. iuncto. c. 2. de dona. Facit. l. ſed & ſi inter me. in princip. cum ibi no. ff. de ſer. vrba. præd. & no. in l. longæ. ff. de diuer. & tempo. præſcrip. Adde, quod no. Bal. in l. 3. in 1. not. C. de iur. & fac. ignor. quòd tacita repudiatio, quæ inducitur per lapſum temporis, plus nocet, quàm expreſſa repudiatio hominis. l. facta. §. ſi quis bonorum. ff. ad Trebel. limitando, vt ibi per eum. Item adde, quòd duplicem rationem diuerſitatis aſſignat pulchrè Bal. hic in 28. opp. quia tempus excludit excuſſione legali. Item renuntiatio excludit perſonam à iure ſine præiudicio tertij, ſed præſcriptio, & negligentia excludit ius à perſonis omnibus, & in rem. Confirmo per no. ſimile, nam ſuus ſi expreſsè abſtinet ab hæreditate, poteſt intra terminum ſuam abſtenſionem reuocare. l. fina. C. de repud. hæred. & tamen ſi excluditur per lapſum temporis ad adeundum, eſt funditus excluſus, nec ei datur reuocatio, glo. in l. 2. in 2. ſol. C. de iur. & fac. igno. Bart. in l. 3. eo. tit. expreſſius Bal. & Pau. in l. ſi quis ſuus. ff. de iure deli
7 ber. Pau. & Alex. in d. l. fin. C. de rep. hæred. ¶† Sed contra opp. nam inuenio, ꝙ eſt totum ècontra, quòd repudiatio expreſſa plus nocet, quàm tacita, quæ inducitur per lapſum temporis. Nam filius excluſus per lapſum anni de iure prætorio, vel triū annorū de iure ciuili intelligitur ſolùm excluſus à primo capite. l. 1. §. ſed videndum. ff. de ſucceſ. edi. Bald. no. & Mod. in l. licèt. ꝟ. de iure delib. & tamen ſi expreſsè repudiat, excluditur ab omnib. trib. capitib. glo. eſt not. in d. §. ſed videndum. in verbo, ſuccedat, quam ad hoc reputat ſingu. Pau. hic in 5. colu. & per eam in ſpecie no. quòd expreſſa repudiatio plus operatur, cū excludat ab omni capite, eo quia habet voluntatem veram, quàm tacita, quæ inducitur per lapſum anni, per quam excluditur ſolùm à primo capite, eam etiā reputat ſing. idem Paul. in l. 3. in fi. C. de iure, & fac. igno. ¶Capio primā glo. in ver. bon. poſſeſ. quæ facta eſt propter contrarium, quia videbatur, quòd ex quo pater præcedebat filium in gradu, quòd hæreditas non poſſet dici delata filio, ſed patri cum præcedenti. l. fin. infra eodem. & glo. tacitè reſpondet, quòd iſtud procederet ab inteſt. in ſucceſſione agnatorum, ſed iſta lex debet intelligi in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ, vel aliorum cognatorum, vel condito teſtamento, poteſt intelligi in omni ſucceſſione. Et circa hoc vide Cyn. hic in 3. q. ponentem multa exempla, &

inter alia in auo habente filium & nepotem, vtroſque in poteſtate, nam ſi filius moriatur hodie ab inteſtato nepos ſuccederet, & non auus, & ſequitur Alber. hic. Fulgo. autem reprobat. ſed tu vide Dom. Alex. non hic, ſed in rub. ꝟ. vnde lib. ſuſtinentem exemplum Cyn. & reſpondentem fundamentis Fulgo. & ad eum te remitto, quia plenè examinat. ¶Capio gloſſ. in verbo, [ignorante,] quam diuido in 3. partes principales. In prima opp. contra tex. & multipliciter ſoluit. In ſecunda propè fin. ibi, [& his etiam duobus] remouet vnum contrarium. In tertia, & vltima quæ eſt ibi, [ſed hodie.] glo. ponit vnum dictum. Rurſus prima pars ſubdiuiditur in ſeptem. In prima opponit, vt dixi. In ſecunda ſolu. vno modo. In tertia ſol. reprobat. In quarta ſoluit alio. In quinta alio. In ſexta alio. In ſeptima, & vlt. approbat duas vltimas. vide partes per te. Et quia glo. in formatione oppoſitionis eſt multum intricata, ideo aduerte, ꝙ glo. format duas opp. ad duas partes text. Prima opp. gl. eſt, dum dicit, imò videtur, ꝙ non eo ignorante, aliud non dicit. Secunda eſt ibi, & ſic non amittat, & ꝙ ſint duæ opp. declarat glo. ꝟ. dum dicit, ſed hæc ſolu. non eſt ad primum punctum, & ſic oſtendit, ꝙ ſunt duo obiecta. ideo tu aduerte, ꝙ tex. duo dicit, & ad vtrun-
8 que gl. opp. ¶† Primò dicit tex. ꝙ filiusfa. ignorante patre poteſt petere bono. poſſeſ. deinde dicit in fi. ꝙ amittitur tranſacto tempore, contra primum opponit, nam bon. poſ. debet de neceſſitate peti & olim, & hodie in iudicio. l. fi. ꝟ. eo. ſed filiusfam. non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris. l. fi. C. de bono. quæ libe. nec poteſt agnoſcere bon. poſ. ergo non eo ignorante, & ad hoc glo. voluit allegare. l. fin. ff. quis ordo in bono. poſſ. ſer. & de illa voluit propriè glo. opponere in 1. par. & iſtud eſt, quod vult dicere gl. imo videtur, ꝙ non eo ignorate, licèt non explicet. Ex iſto ſecundo arg. ſequitur correlariè ſecunda opp. contra tex. qui dicit, amittitur tempore tranſacto. & ſic gl. correlariè arguit, dum dicit, & ſic non amittat, nam non valenti agere non currit præſcriptio, regula eſt in l. 1. in fin. C. de anna. excep. cùm ergo filius non poſſit eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, vt prædixi, & ſic eo ignorante non poſſit bon. poſ. agnoſcere, ergo non valenti petere, non debet currere tempus, ergo non debet amitti tranſacto tempore. Tu fortifica arg. glo. quia
d filius ᵈ nedum non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, vbi proceditur ordinariè. §. neceſſitate. l. fin. ꝟ. de bon. quæ liber. imo etiam in cauſis ſummarijs, & executiuis filiusfam. non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris. ita ſing. tenet, & probat Bal. nec alibi legi, in l. nec quicquam. §. de plano. verſi. ſed nunquid vbi poteſt. ff. de offi. procon. & leg. vbi dicit, ꝙ conſenſus patris eſt magis de ſubſtantialitate, quā de ſolennitate. Ad hoc enim adhibetur, vt filius legitimam perſonam habeat, quam ſine patre nō habet, cui curationem, & protectionem filij lex committit, & ſic pater debet conſentire in ſignum protectionis, & curationis. aliquid per Bald. in l. 3. §. ſed vtrum. iuncta ibi gl. in verbo, inuito. ff. de min. & ſequitur D. Alex. Imo. in conſi. 58. in 2. vol. inci. viſo proceſſu cauſæ tam principalis in 1. colu. ver. nam in primis, quod no. quia eſt magna extenſio ad regulam. d. §. neceſſitate. Et tu pondera, quòd licèt Bal. & Do. Alex.
* non aduertant, tamen *gl. noſtra, & omnes hic innuunt* iſtud, quòd in ſummarijs, vt eſt agnitio bon. poſ. requiritur conſenſus patris. conſidera, ꝙ gl. ponit. 4. ſol. duæ primæ propriè vadunt ad ꝯtrium. d. l. ſi aliæ duæ ad ſm. glo variis modis rńdet ad vtrunq; ꝯtrium ſimul, nam vno ſublato tollitur vtrunque; ſed aliæ ſolu. nihil valent, & non tollunt ꝯtrium, quas reproba, vt per Saly. & D. Alex hic, & tene vltimā ſol. ꝗ eſt notabilis, ꝗ declara, vt hic ꝑ Bar. & alios, & ex oīum dictis ſimul iunctis, & ex hac gl. hēs, ꝙ filiusfā. non pōt eſſe in iudicio, nec agendo, nec implorando
e officiū iud. ſine ꝯſenſu patris. d. §. neceſſitate. ſaluo, ᵉ qñ imploraret offi. iud. extra ordinem. hoc eſt non in figura iudicij, prout eſt qñ agnoſcitur bon. poſ. & nullus eſt ꝯdictor, illo caſu poteſt filius eſſe in iudicio ſine ꝯſenſu patris, vt hoc tex. q a tūc nō dr̄ propriè iudiciū, & ita limitatur reg. d. §. neceſſitate. Hinc eſt, ꝙ ſi apparet contradictor, non procederet iſte tex. vt dixi in litera. Et iſta gl. eſt ad hoc ſing ſm Ang. & Lud. in repe. rubr. ff. de arbi.

ADDITIONES.

a ¶Dictio etiam. Adde Bar. in l. ſi tertius. in §. officium. ff. de aqua plu. arcē. & in l. etiam. C. ſi tut. vel cura. c. accuſatus. in §. de quæſtionib. de hæret. lib. 6. & in cle. diſpend. oſam. in fi. de iudi.

b ¶ Niſi tu diceres. Vtique non eſt ſubtilis, quia hæc lex fuit facta ante eam, & ante longè præceſſerunt Conſtan. & etiam Triph. author. l. filius. PVRPV.

c ¶Intelligunt Bar. Adde Dec. in c. perſonas. de appel. & facit, quod de procuratore &c. no. Alex. in l. is qui hæres. §. ſi. col. 5. ff. de acqui. hære.

d ¶Quia filius. Adde Bal. in l. fi. §. neceſſitate. C. de bonis quæ libe.

e ¶Saluo. Idem tenet Arc. conſi. 36. caſus talis. &c. 1. argu. Alex. in l. 2. ff. ſol. matrimon. PVRPV.

arbi.in 8.col Sed adde sociam in l.3.§.si causa cognita.in versi.
pro tribunali.ff.de bon.pos.& in l.seruus.in prin.in ver.admit-
tere.& ibi bonus tex.ff.eo.& in l.cogi.§ si pater.in versi. contra
obsequium.ff.ad Treb.aliam gl. pro concordanti in l. cùm fi-
lius.ff.si cer.pet.ponderat ibi Lud Rom.sed nihil facit,quia lo-
quitur in casu speciali,quando pater erat absens.Et vide,ꝙ de-
termināt per hanc gl.Spe.& Io.And.in tit.de actore.§ j.in ver.
9 quid si conuenitur.& hic per D.Alex.†Adde, ꝙ fratres mino-
a res, [a] qui non possunt iure actionis petere aliquid,ꝙ est eis re-
lictum.cle.exiui.de verb.sign.possunt tamen implorare offic.
iudi.vt hæredes compellat.l.hæreditas.in fi.ff.de pet.hære.l. 5.
in prin.& ibi Bar.ff.de annu.leg.& l.seruos.& ibi Bar.ff.de alim.
leg.Bar.in l.nec quicquam.§.fi.ff.de offi.procons.& leg.in l.ser
uo.ff.de leg.1.Bal.in l.1.C.de fideic.¶In 2.par.prin.glo.dum di-
cit,& his duob.vltimis modis, dic melius, ꝙ solu penultimo
modo soluitur.l.filius.C.de pac.quia procedit in iam quæsitis,
non in quærendis.¶Capio gl.in versi.[ratam.]quam diuido in
duas partes.In prima declarat tex. In secunda remouet ꝯriū.
10 Secunda ibi,[sed hodie potest.]†Ex prima parte habes multū
notare,ꝙ si filius diu possederit hæreditatem sibi delatam ex
b diuturnitate temporis.[b] s.decem ann.præsumitur patrem ra-
tificasse:sicut ex diuturnitate temporis,ꝙ pater possederit,præ
sumitur,ꝙ filius adiuerit hæreditatem sibi delatam. l. si filiusf-
fam.C.de pet.hære.alleg.in gl.& Bar.ibi dicit,ꝙ illa lex est sing.
& ꝙ nescit eam alibi.ad idem alleg.l.fi.ff.de bon.pos.quæ nihil
facit,& est corrupta allegatio,ſm Fulg.hic.ad idem alleg. d. l.
qui in aliena.in prin.ver.sed & si non adierit,quæ ponit casum
è contra,quando hæreditas erat delata filio , & pater solus diu
possedit,præsumitur,ꝙ filius primò adiuerit.cum glo. tenent
Bar.Ang.Saly.Fulg.Lud.& D.Alex. hic. Quamuis ꝯrium te-
neat Bal.hic in 6.q.& ante eum Cy.hic.in 2.q. & Pau. de Castr.
* hic,sed tene *primam,quæ est communis*, quam etiam tenet ipse-
met Bal.sibi ꝯrius in l.2.C.de leg.hær.& ibi sing.multum limi-
c tat istam conclu.gl.[c] & Doc.ꝙ procedat quantum ad præsu-
mendum consensum patris,vel ratificationem,quæ pręsumi-
tur ex diuturnitate temporis ꝑꝑ vnitatem personarum, quia
ꝙ possidet filius,pater pręsumitur possidere,tñ ex diuturnitate
temporis non præsumeretur pñtia iudicis,& sic,ꝙ bo. pos.fue
rit agnita præsente iudice,vt requiritur, quia ſm eum nō pōt
præsumi præsentia,& per hoc infert Bal.duo valde singularia,
11 †ꝙ si aliquis per decem annos possedit rem sibi donatam,ex
diuturnitate possessionis non præsumeretur,ꝙ donatio fuerit
12 insinuata in præsentia iudicis.†Pro secundo infert,ꝙ stante sta
tuto in ciuitate,ꝙ mulier,vel minor non possit contrahere si-
ne præsentia duorum propinquorum , certè ex diuturnitate
temporis non præsumitur,ꝙ in contractu talium personarū
13 interuenerit præsentia requisita .† Et sic habes [d] signanter, ꝙ
d ex diuturnitate temporis non præsumitur in actu interuenis-
se authoritas,vel præsentia requisita à iure communi, vel à sta
tuto.Videndū est,an hæc dicta sint vera,quia quotidiana sunt.
Addo quo ad principalem limitationem, ꝙ præsentia iudicis
non præsumatur interuenisse in agnitione bon.pos.vel in actu
ex diuturnitate temporis,sequitur Lud.Rom.in l.sciēdum. ff.
de verb.oblig.& expresse D.Alex.in consi.50.in 4. vol.incip.vi
e so instrumento.in 1.col.Tamen in hoc vehementer dubito,[e]
& pondero in contrarium facere illud , ꝙ determinat Aret.in
c.nemo.de consecra.dist.1.Cardin.Flo.in c.requisisti.de test.&
Can.in d.c.illud.per illum tex.de præsump.in quib.locis con-
cludunt,ꝙ capella diu ædificata patiēte diœcesano præsumit
ædificata ipsius Episcopi authoritate, & sic volunt, ꝙ ex diu-
turnitate temporis præsumatur interuenisse authoritas supe-
rioris requisita.Sed ꝙ fortius in agnoscenda bon.pos.require-
batur decretum iudicis,& sic superioris,& tamen ex diuturni-
tate temporis omnia præsumuntur solenniter intercessisse, vt
videntur voluisse Doc.in d.l.qui in aliena.& hic, & illam limi-
f tationē [f] Bal.reprobat D.And.Barb.in repe.huius rub.in 3.co
14 lum.Bal.in illa.l.2.†ponit de statuto requirēte præsentiam, vel
consensum propinquorum, ꝙ ex diuturnitate temporis non
præsumatur intercessisse. Adde,ꝙ idem sentiunt Bal.& Saly.
in d.l.filiusfa.& D.Alex.Imo.in d.l.qui in aliena.in prin.Contra
rium tamen in statuto determinant Bar.Ang.& Imo.in l.scien
dum.ff.de verb.obl.& in d.l.qui in aliena.in prin.per illū tex.&
d.l.si filiusfa. quod pro nunc aliter non examino. Et sic habes
15 vnam limitationem ad d.l.filiusfa.cum concor.¶†Limita se-
g cundò valde singulariter in mandato , [g] quia diuturnitas tpis
non facit præsumi mandatū pręcessisse , qđ erat necessariū ad
talem actum.ita notabiliter limitat Bal.in l & qui non.C.si ex
fal.instr.& in l.1.C.de reb.alie.non alie.sequitur D.Alex.Imo.in
ꝯs.1.in 4.vol.qđ inci.Ponderatis his,de quib.in themate fit mē
tio.in 5.col.ver.non obst.ꝙ post tp̄s dictarum concessionū. fa-
ciunt no.ꝑ Bar.in l.qui fundū.§.procurator.ff.de vsuc.ꝑ emp.

Ego vehementer dubito,ꝙ nō sit verum, quia esset de directo
ꝯ.d.l.si filiusfa.vbi iussus patris,qui requiritur,ꝙ de necessitate
præcedat,ad hoc,vt filius possit adire hęreditatem. d. l. si quis
mihi bona.§.iussum,tñ ex diuturnitate tp̄is præsumitur p̄cessis
se,vt ibi est tex.quem ita summat Barto.quare ergo non dice-
mus in mandato præsumendum , ꝙ est necessarium ad actū?
h ¶Tertiò sing.[h] limita d.l.si filiusfa. non procedere , qñ ageret̄
de præsumenda aliqua solennitate,q̄ principaliter tenderet in
damnum alterius,tunc nō sufficeret diuturnitas , & sic spatiū
decem ann.imò requireretur spatium.30.ann.per tex.in c.per-
uenit.iuncta gl.& ibi traditis per Can.de empt.& vend.& ibi in
specie ad hoc no.Io.de Imo.in 6.col.& ita dicit limitari. d.l.si
filiusfa.& sequitur D.Alex.Imo.in cons.1.in 4.vol.quod incip.
Ponderatis his.in 8.col.& in ꝯs.50.in eo.vol.inci.viso instrō lo-
cationis.in 3.col.Addo,ꝙ istud idē expresse tenet Raph. Fulg.
hic in pe.col.licèt nihil de prædictis alleget , vbi dicit formali-
liter,ꝙ præsumptio,q̄ insurgit ex diuturnitate per d.l. si filiusf.
non h̄ret locū,qñ ageretur de auferendo dominio alterius. al-
leg.ad hoc.l.nullo.C.de rei ven.& l.diutina.C.de præscr. longi
temp.Tñ istam limitationē expresse reprobat idem Do.Alex.
sibi ꝯrius,in d.l.qui in alie.in prin.per tex. in c.continebatur. de
his,quæ fiu.à pręla.sine consensu capi.& per alia,de quib.ibi ꝑ
eum.¶Quartò limita reg.d.l.si filiusfa.vt solū procedat,qñ tra
i ctatur de modico præiudicio, [i] prout formaliter contingit in
d.l.si filiusfa . vbi agitur de modico præiudicio præiudicādi fi-
lio in spe hęreditatis,& acquirendi patri , cui om̄no postea suc-
cedat,& ita ēt contingit in casu valde notabili,quem ponit gl,
in l.pe.§.cōi diuid.vbi tenet gl. ꝙ ex diuturnitate tp̄is pręsuma
tur facta diuisio inter fratres,quia ista præsumptio est modici
p̄iudicij,secus esset,vbi tractaret̄ de magno p̄iudicio.ita singu-
lariter,& latè limitat Bar.in qōne per eum dispu.q̄ incipit,mu
lier habens amplum p̄rimonium.in vlt col.per totam.vbi me
lius,q̄ alibi examinat intellectum.d.l.si filiusfa. & sequitur Do.
Alex.in ꝯs.10.in 4.vol quod inci.Viso processu iuxta probabi
lem consuetudinem in vlt.col.& in d.l.qui in aliena.in prin. &
in ꝯsi.105.in 4.vol.inci. Viso,& diligenter ꝯsiderato themate.
in pe.col.vbi vide,& idem expresse tenet Raph.Fulg.hic in pe.
col.licèt de Bar.mentionem non faciat,& multum signa hanc
limitationem,quia magni ponderis est ad euadendum dispoſi
k tionem. d.l.filiusfa. ¶ Quintò limita illam l. [k] vt procedat in
casu dubio,secus esset,qñ ex inspectione instr̄i appareret non
interuenisse solēnia requisita ad actum,quia tunc cessaret præ
sum-

ADDITIONES.

a ¶Fratres minores. Adde Bar.in l.5.ff.de annu.leg.Bal.in l.1 C.de sacros. Eccl. Io.And.in c.in præsentia.de proba.Fede.Senen.consi.26. inci.casus talis est, quidam est ingressus.
¶Adde Alex.lib.7.consi.129.visis.col.pen. PVRPV.

b ¶Diuturnitate temporis.An ex diuturnitate temporis præsumatur solennitas,Fely.plenè in c.Alb.col.2.de testi.& in c.sicut.13.col.ver.fallit tertiò.de re iudi. Et in directo domino patiente rem emphyteuticam teneri , singul. Alex.lib.4.consi.113.col.pen.& lib. 1.consi.3. Et in ecclesiastici contractus collatione,Alex.lib.3.consi.45.ad fi.Et vide Fely. cum ibi addi. in cap. licèt Hely.ver.3.conclu. de simo.Alex.lib.5.consi.48.in fi.& Soc.consi.15.col.11. ver.8.& consi.254.col.1.ver.sed contra.vide in ver.diuturnitas.& Soc.cons. 187.4.col.& notatur 270.col.5.Alex.lib.5.consil.50.& consilio 5. colum. 1. PVRPV.

c ¶Conclusionem gl.Limitat Alex.in lib.4.consi.17.col.1.ver. nec potest. Ias. in l.si certis annis.col.3.ver.9.supra de pac. PVRPV.

d ¶Habes.Lege plenè Philip. Dec. consilio 36.primo dubio. versicu. vltimo. PVRPV.

e ¶Dubito.Respondet Fely.in d.c.illud.propter vnitatem superiorum , & quia verisimiliter subditi non tolerassent,&c.Et contra Alex.lib.1.consi.79.cōpromissum. PVRPV.

f ¶Limitationem.Alex.lib.2.consi.33.1.dub. circa finem. PVRPV.

g ¶In mandato.Fran.Cur.in trac.ser.2.col.Alex.in l.qui in aliena.1.no. col.3. de acq.hære.& l.sciendum.4.col.ff.de verb.obl.& sequitur Bal.consi.49.col. 5.ver.fi.& consi.154.col.3. PVRPV.

h ¶Singulariter.Limitat Alex.lib.4.consi.17.col.2.& lib.1.consi.79.in fi. secūdi dubij.& in l.sciendum.col.3.ff.de verb.obl.Soc.consi.254.col.2.Ias.in l.si certis annis. col.fi.supra de pac. PVRPV.

i ¶Præiudicio.Idem vult Alex.in l.si donatione.col.6.infra de colla.Alex.lib. 5.consi.1.col.12.Fely.in c.illud. 3.not.ver.1.de præsump.Alexan. in l. qui in aliena.in prin.col.3.ff.de acq.hær. PVRPV.

K ¶Illam.l.Fely.in c.illud.3.not.de præsum.Sextò limita,dummodo vltra sciētiam interueniat longum tempus.Alex.d.consi.1.5.vol.12.col.alleg.no.in d. l.qui in aliena.ff.de acq.hære.& lib.2.consi.12.col.fi.Septimò limita,quando tractatur de aliquo iure quærendo contra ius commune , vel impræscriptibili.ita Alex.lib. 4.consi.70.in causa.col.1.ver.& sic patet.Limita octauò,vt non faciat præsumi causæ cognitionem.Alex.d.consi.80.col.3.circa mediū. Nonò limitat Bal.in l.pen.in fi.pe.col.C.commu.diui. Decimò limitat Abb. in d.c.Albe.de testib.quando alia coniectura capi potest.& Alex.lib.4. cons. 16.col.3.Limita vndecimò,quando iusta causa præcessit,alias secus. Bal.in l. solennitas.1.q.supra de rei vendi. PVRPV.

ſumptio.d.l.ſi filiusfam.quę aliàs ex diuturnitate inſurgeret.ita limitat Pau.de Caſt.in conſi.50.quod incip. in cauſa quæ vertitur inter reuerendum patrem &c.circa medium conſilij. & ſimpliciter ſequitur Dom. Alex. in conſi. 1.in 4.volum.incip. Ponderatis his, de quibus in themate fit mentio.in pen. colu. ver.præterea.& eſt conſilium primum quarti vol.¶Item ad l. ſi filiusfam.quam Bar.& alij ibi reputant ſing. adde alium tex. in c.continebatur.& ibi Cano.de his,quæ fiunt à præla.ſine cõſenſu capi.& vide per te multa notabilia,quæ per illam. l.decidunt Scribentes.& ibi refert D.Alex.in d.l.q in aliena.in princ. ff.de acqui.hær.& multa plura per eundem D.Alex. in conſil. 79.in volum. 1.incip.Circa primum,de quo quæritur.in 6.colum,& conſil. 9. in 3. volum.quod incip.Viſo themate ſupra ſcripto.in pen.& vlti.colum,& in conſi.64. in 3. volum. incip.
a Viſa facti narratione mihi tranſmiſſa. Item pro extenſione [a]
16 d.l.ſi filiusfam.†adde,& no.quòd licèt emphyteuta, vel vaſſallus ſi alienāt ſine conſenſu domini,poſſint priuari eorum iure. l.fi.C.de iure emphy.tamen ex longa patientia decem annor. præſumitur dominum conſenſiſſe,quòd emphyteuta,vel vaſſallus alienaret ius ſuum.ita in ſpecie per illam l.ſi filiusfamil. determinat Dom.Alexan.in conſi.105.in 4.volum. quod inci. viſo diligenter,& conſiderato themate.in pen.colum. & præ-
17 dicta bene notabis.¶†In ſecunda parte princ. gl.habes, quòd hodie per ll.nouas Iuſtiniani inſtitutum eſt, quod filiusfam.ſolus ignorante patre poteſt agnoſcere bon.poſſ. & etiam hæreditatem ſibi delatam,ſicut poteſt patre recuſante, vel inuito. §.ſinautem patre recuſante,allegato in glo.cùm regula ſit, ꝙ illud,quod poteſt fieri nobis inuitis,poteſt etiam fieri ignorantibus.l.quod poteſt inuitis.ff.de regu.iur.facit.l.4. §. illud. ff. de fideicom.lib.tamen eſt differentia inter iſtos duos caſus, quia quando filius adijt patre recuſante, certè pater perdit vſumfruct.quem debet habere in omnibus bonis aduentitijs filij. l. 1.infra de bon.mater.§.1.Inſti per quas perſo.no.acq.ſed quando filius ſolus adijt patre ignorante.pater non perdit vſumfr. imò illum conſequitur,ſi ratificet.iſta eſt intentio glo. Sed caue,ne glo.te decipiat,quia etiam ſecundum iſtam.l poterat patre ignorante,ſed licèt per hanc.l.poſſit filius agnoſcere ignorante patre,tamen talis agnitio erat penitus inefficax, niſi pater ratificaret,vult glo.dicere, ꝙ hodie per l. nouam Iuſtiniani poteſt filiusfam.ſolus efficaciter, & in effectu agnoſcere bon. poſſeſ.vel adire hæreditatem ſibi delatam patre ignorante. *Et cum glo,tenent omnes Doct.* Antiqui,& noui,excepto Angel. hic, idem tenet glo.fina.in l.cùm filiusfam.ff.quis or.in bono.poſſ. ſer.Bar.& omnes Moder.in l. ſi quis mihi bona. §.iuſſum.ff.de acq.hæred.Bar.in l.fi.in prin.C.de bon.quæ lib. Dy. & Ang. ſibimet contrarius in l.filio pater.ff.de leg. 1.Pau.de Caſt.in d. l. fi.in prin.C.de bon.quæ lib.vbi Pau.de Caſt. truffatur de opin. Angel.dicens, quòd ſomniauit in hoc.Et vide,quòd per hanc gl.tenet Bal.in l.fi.in prin.in vlti.col.C.de bon.quæ liber. Idem in effectu tenet Raph.Cum.in d.l.qui in aliena. in princi. ff. de acqui.hæred.licèt referat arg.Ang.& ſibi adſcribat,tamen poſtea tenet cum communi.Solus ergo Ang.hic in vna lect. tenet oppoſitum:mouetur inter cætera,quia cùm d.§.ſinautem patre recuſante,ſolùm corrigat regulam iuris antiqui, quę habet,quòd ſolus filius non poteſt agnoſcere,nec adire,niſi præcedat iuſſus patris,ſolum corrigit in vno caſu, quando pater recuſat conſentire,ergo non debet extendi ad alium caſum,
18 quando pater ignorat,præſertim † quia vera regula eſt, quòd in correctorijs etiam ex maioritate rationis, nedum ex identitate non eſt licita extenſio. in Auth.quas actiones.C.de ſacroſ. eccle.Et quia aſſumptum gl.non eſt ſemper verũ, quòd illud, quod poteſt fieri nobis inuitis,poſſit etiam fieri nobis ignorantib.nam habes inſtantiam in l.duo ex trib.ff.de re iud.& in l. ſi
19 in tres.ff.de arbi.†Secundò patet in electionib. prælatorũ, vbi vocantur abſentes,& ſic eis ignorantib. fieri non poteſt, & tamen bene eis præſentibus,& inuitis.d.c. quia propter. Itẽ hodie vigent rationes iuris antiqui. ſ. ꝙ filius non eſt integra perſona,Item,ꝙ ex aditione filij poteſt præiudicari patri.ſecundũ Ang.Item fortè pater certificatus induxiſſet filium,vt non adiret, ideo non debet licere patre ignorante, quod non licèt eó inuito,in c.quod ſicut.de elect.& in c.1.de arbi. in 6. Sic etiam iudicium,& ſententia poſſunt ferri contra inuitum. l. inter ſtipulantem.§.1.de verb.obl.& tamen non poſſunt ferri in ignorantem,& abſentem l.ea quæ.C. quomodo,& quando iudex. ¶Sed ad fundamentum Ang.reſpondet originaliter Ioan. de Imo.in d.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.quòd virtute regulę antiquæ parificantis inuitos,& ignorantes. d.l.quod poteſt inuitis. in correctorijs licita eſt extenſio de vno ad alium,quia iſta eſt extenſio paſſiua,& iſto caſu.l. noua corrigens in vno ex caſibus parificatis,extenditur, & intelligitur corrigere etiam in alio caſu parificato,ſecundum Barto.in l.2.ff. de leg. 1. & in l. Marcellus.in princip.ff.ad Trebel.& oportunè declaraui in d. Authen.quas actio.& iſtud fundamentum ſibi aſcribit Dom. Alex.hic.Tu aduerte inquantum Ang.Imo.& Moder. dicunt, quòd d.§.ſinautem patre recuſante,eſt ius correctoriũ,errant, quia non eſt correctorium,ſed ſolùm limitatorium reg. antiquæ,quia non corrigit regul. antiquam, ſed eam limitat vno caſu,nam in iuribus limitatorijs bene licita eſt extẽſio ex identitate rationis,vt declarat Bar. in l.ſi conſtante.in princip. in 9. q.1.par.princip.ff.ſoluto matrimo.& in ſpecie, quando l. noua ponit vnam exceptionem, vel limitationem ad reg. antiq. quod in tali.l.ponente exceptionem licita ſit extenſio ex identitate rationis,habes tex.valde ſolennem ad hoc in cap. cùm dilecta.in verſic.nos igitur.de confir. vtil. vel inutil. quem ad hoc ibi no.Cano.præſertim Panorm.ibi, & not. in cap. ad audientiam.in primo no.de cler.non reſid.bo.tex.in capitu.poſt tranſlationem.§.quamquam.& ibi Bal.ad hoc no. de renunc. & in hoc fundamento facio magnum capitale, & ſubuertit
b multum fundamentum Ang.Item facit [b] contra Ang.ſecundum Raph.Fulgo. hic, nam etiam in correctorijs ceſſante ratione.l corrigentis ceſſat diſpoſitio.gl.no.in l.1.in princip.& ibi Bar.ad hoc no.ff.de leg. tut.ſed ratio quare filiusfam. olim ſolus non poterat agnoſcere bono. poſſ. nec adire hæreditatem efficaciter,erat,quia filiusfam.erat penitus incapax acquiſitionis bonorum,quia totum quærebat patri, vt declaraui ſupra in euidentialibus,ideo requirebatur conſenſus patris ad conualidandum talem agnitionem,ſeu aditionem, ſed cũ hodie per ll.nouas Inſti.ſit ſtatutum, quòd in aduentitijs filiusfamil. ſibi acquirat proprietatem.l.1.& per totum.C.de bon. mat. §. 1.Inſti,per quas perſo.no.acq.certè debet hodie filiusfa. ignorante patre poſſe agnoſcere,vel adire hæreditatem,cùm ſit capax acquiſitionis,& ſic ceſſat ratio l.antiquæ. Quid tenendũ? Ego indubitanter teneo ſententiam Angel. contra omnes, & credo,quòd ſit ipſa veritas,& ita conſulerem,& indicarem.& inuenio,quòd conſulendo eam tenet Raph.Cuman.in conſi. 106.incip. Antonius Thomæ Can.Luca.in 4.colum. & ad ita tenendum mouet me multum vnum, cui non video reſponſum,nam licèt in aduentitijs filiusfam.ſit hodie capax quo ad proprietatem,patri tamen quærit vſumfruct.tamen pater habet à lege adminiſtrationem talium bonorum, & propterea appellatur legitimus adminiſtrator.l.fina.§.vbi autem.& §. filijs autem. C. de bon. quæ liber. & per hoc ceſſat obiectum Fulg.quia licèt filiusfam.hodie ſit capax acquiſitionis, tamen non eſt capax adminiſtrationis,ideo ſolus ſine patre non poteſt agnoſcere,vel adire,& per hoc oſtendo nihil facere dictũ §.ſinautem patre recuſante. alleg. & per gloſſ.& omnes, quia bene verum eſt,quòd quando delata eſt hæreditas filiofamil. & filiusfam.interpellat patrem,quòd ſibi conſentiat ad adeundum,iſto caſu ſi pater recuſet conſentire, tunc bene verũ eſt, quòd filius ſolus poteſt adire,quia tunc filiusfam. facit debitũ ſuum requirendo conſenſum patris,& iſto caſu,ſi pater recuſet,filius ſolus adit,quia tunc ſtat per ipſum patrem,argumẽ. l.iure ciuili.ff.de condi.& demonſt. & in iſtis terminis propriè loquitur dict. §. ſinautem, quæ ratio ceſſat patre ignorante, & non requiſito,quia ſi filius poſſet patre ignorante adire,certè fruſtratoria eſſet legitima adminiſtratio, quam habet pater in bonis filij; & per hoc apparent ceſſare obiecta Doctorum, quia illa regula,quæ habet, quòd illud, quod poteſt fieri nobis &c. procedit,vbi eſt eadem ratio, ſed in propoſito noſtro
20 eſt longè diuerſa,vt ex prędictis patet. ¶†Confirmo per optimum ſimile,pone,quòd ſit ſtatutum in ciuit.quòd mulier nõ
c poſſit contrahere [c] ſine conſenſu duorum propinquorum,certè ſi mulier requirat conſenſum propinquorum, & ſic faciat debitum ſuum, ſi conſanguinei abſque iuſta cauſa recuſant conſentire,poterit ipſa ſola contrahere.ita determinat Barto. quem omnes ibi ſequuntur,in l.ſi cùm dotem. §. eo autem tẽpore.ff.ſol.matr.cum multis concor.ibi traditis per D.Alex.& vltra eum ponit Pan.in c.nullus.de prẹſum.& Saly.in l. dudũ. C.de ꝯh.emp.& propterea dicit oportunè Pau de Caſt. in l.1. C.vnde vir,& vxor,ꝙ ſi ſtatutum diſponat, ꝙ in ꝯctu mulierum debeat interuenire conſenſus conſanguineorum, ſi adſunt

ADDITIONES.

a ¶Extenſione.Facit,quod dicit Alex.lib.5.conſ.124.col.2.Iaſ.in l.ſi certis annis.ſupra de pac.Idem Alex.lib.5.conſi.50.col.pe. PVRPV.

b ¶Item facit.Adde,quòd illam gloſſ.ſequitur Iaſ.in l. vt liberis.C.de collatio. PVRPV.

c ¶ Quòd mulier non poſſit contrahere. Adde Paul. de Caſtr. in l.prima. C. vnde vir,& vxor.Bald. in l.quoties.in 2.& 3.quæſtio. in lectu. antiq.C. de fideicommiſ.

sunt consanguinei, & rogati nolunt interesse, reddunt se alienos recusando, per l. si legatario. in fi. ff. de fideicom. lib. tamen ridiculum esset dicere, quod mulier posset ignorantib. consanguineis contrahere, sicut potest eis recusantibus cōsentire. ita erit in proposito, & ita teneo, & semper tenui contra omnes. ad idem facit tex. in l. fi. §. similique modo. C. de bon. quæ libe. iuncto no. quod ex illo tex. colligunt Cy. & Bar. vbi filiofa. milite recusante successionem castrensem, pater admittitur, & tamen non posset filio milite ignorante. ergo consequentia glo. & Doc. non est bona, & pondera, quòd iste. §. similique modo. venit post. §. sinautem patre recusante. super quo gl. & Doc. se fundant. & ibi tex. facit æquiparationem de isto casu ad præcedentem. ¶Capio gl. fi. quæ est in ver. transacto tempore. quam diuido in 5. par. prin. In prima declarat tex. In secunda format vnam q. In tertia aliam. In quarta per viam quæstionis remouet vnum contrarium. In quinta, & vlt. remouet aliud. Secunda ibi, sed quando incipit currere. Tertia ibi, sed quæ est bono. pos. Quarta ibi, item quare. Quinta, & vlt. est ibi, at bono. poss. ¶In prima parte habes, ꝙ filiusfam. ex quocunque capite succedat, de iure prætorio habet annum, eodem modo alij discedentes in infinitum. quid vult dicere gl. ex quocunque capite
21 veniat? †debes scire, ꝙ edictum prætoris habebat quatuor capita, & ita habemus quatuor titulos. Primū erat vnde liberi, ex quo vocabantur filij, & descendentes in infinitum, & ascendentes. Secundum est vnde legitimi, ex quo capite, quādo nul
a li sunt descendentes nec ascendentes, succedunt legitimi, [a] idest omnes agnati, & cognati, qui cognati vocantur ad hæreditatem de iure ciui. vt est mater in successione filij, & è contra. l. 2. §. fi. ff. vnde legi. Tertium caput est vnde cognati, nam cùm per l. 2. vnde cogna. nullus cognatus ab intest. succederet, sed de iure prętorio. deficientib. duob. primis capit. veniunt cognati per bon. pos. vnde cognati. Quartum, & vlt. caput est vnde
22 vir & vxor. † Modo debes aduertere, ꝙ filius respectu patris habet tres qualitates. prima, ꝙ est de liberis, & istud est clarū. Item est agnatus patri, quia iungitur per lineam masculinam. l. filius. ff. de suis, & legi. Item etiam est cognatus, quia quilibet agnatus est cognatus, sed non è contra. l. inter agnatos. ff. vnde legi. ergo cùm filius habeat tres qualitates trium capitum prætoris, potest venire ex triplici capite, vnde si staret per annū, ꝙ non agnosceret, excluderetur à primo capite vnde liberi, sed posset venire per secundum caput vnde agnati, & exclusus à 2. cap. posset venire per tertium vnde cognati, quia habet tres qualitates, & ita clarè dicit tex. in l. pe. §. filius. ff. quis ordo in bono. pos. ser. dicit ergo gl. ꝙ ex quocunque capite veniat filius, siuè ex primò, vel secūdo, vel tertiò, semper tractatur vt filius, quia semper habet annum, dato ꝙ veniat tanquam vnde cognatus, licèt cognatis non dentur, nisi centum dies. l. 2. ꝟ. eod.
23 †Et per ista determinat sing. Bar. in l. licèt. 4. q. C. de iure delib. ꝙ si filio delata sit hæreditas matris, & staret per 30. ann. ꝙ nō adiret de iure ciui. esset exclusus, vt ibi, verū est à primo cap. tamen ex secundo cap. posset de iure per alios 30. ann. & sic successiuè tempus 30. ann. indultum à l. ciuili ad adeundū, est eiusdem naturæ, prout annus statutus à prætore. ita dicit ibi Bal. referens ita consuluisse Bar. an sit verum, ibi plenè examinabitur.
24 †Per ista redditur dubia decisio sing. Bal. in l. si emancipati, in 2. col. in fi. 3. oppo. C. de colla. dicit enim ibi Bal. ꝙ quando filij mortuo patre succedunt patri, debent adinuicem cōferre bona, vt per totum illum tit. dicit ibi sing. Bal. ꝙ est verum, quando succedunt ex primo capite vnde liberi, secus si ex secūdo, vel tertio, nihil tunc debent conferre, nam ſm Fulg. & Ludo. ibi istud vr̄ falsum, quia ex quocūq; capite veniant filij, semper tractantur vt filij, vt hac glo. quod an sit verū, ibi dicetur.
b ¶Item per hanc gl. [b] redditur dubium illud, ꝙ decidit Bal. in rub. C. de prescr. in 5. col. dicens esse nouum, nec per aliquē ta-
25 ctum. †Nam filius mortuo patre nihil potest præscribere pro hærede. l. nihil. C. de vsucap. pro hærede. dicit singulariter Bal. quòd istud est verum, qn̄ filij succederent patri ex primo capite vnde liberi, secus si ex secundo, vel tertio, quia tunc possent præscribere pro hærede, & est maxima limitatio ad d. l. nihil. & dicit D. Alex. in l. qui se patris. in 4. col. ꝟ. vnde lib. ꝙ istud dictū est mirabile, & Legistis incognitum. Istud vr̄ ꝣ hanc glo. quia ex quocunq; capite veniat filius, semper tractatur vt filius, q̄a semper habet annum. Posses subtiliter dicere, ꝙ filius ex quocunque capite succedat patri, reputatur vt filius, verum est, qn̄ est sibi vtile, puta quia habet annū, secus qn̄ esset damnosum, puta quia non posset præscribere, vel teneretur conferre. Stat ergo ꝙ filius ex quocūque capite succedat patri, vel alijs ascendentibus, semper habet annum. Adde, ꝙ ista conclusio procedit non solū in bon. pos. tribuentib. ius, quæ sunt septem, sed ēt in bon. pos. quæ non tribuunt aliquod ius, & dicūtur facti, vt est in Carboniana bon. pos. ad quam agnoscendam eodem modo filius habet annum. tex. est in l. 3. §. hoc autē. & §. fi. ff. de Carbo. edic. gl. in l. fi. ꝟ. de Carbo. edic. Idem est in bon. pos. ven. noīe, de qua per totum tit. ff. de vē. in pos. mit. Idem in bo. pos. gratia litis agnoscendæ. l. Papinianus. vbi gl. & Bart. declarant. ff. de inoff. test. ita sing. determinat Bal. in l. certū. in 7. colu. in ver. quo ad sextum punctum. ꝟ. vnde legi. Io. Fab. in §. fin. In-
26 sti. de bon. pos. & D. Alex. in l. 2. ꝟ. eo. ¶†Item aduerte, ꝙ filiusfam. quia potest ex triplici capite succedere patri, vt dixi, quia in eo concurrunt tres qualitates, si stet per vnum annū, ꝙ non agnoscat, nō excluditur nisi à primo capite vnde liberi, & potest venire per secundum caput, & postea per tertium, vt declaraui, iurib. alleg. in gloss. Istud procedit in exclusione tacita, q̄ tacitè inducitur ꝑ lapsum tp̄is, secus est in exclusione expressa, & ideo si filius expressè, & simpliciter renunciaret successioni patris, tunc excluderetur ab omni capite. gl. sing. est in l. 1. §. sed videndum. super verbo succedat. ff. de succes. edi. quam reputat. sing. Pau. de Cast. hic, allegat etiam Bald. in l. 1. ꝟ. titu. 2. Et sic vides, ꝙ plus operatur renunciatio expressa, quam tacita. ¶In secunda patre prin. glo. habes, ꝙ in bonis profectitijs nihil est hodie immutatum, quantum ad propositum nostrum, vo-
27 luit dicere gl. †ꝙ licèt in bonis aduentitijs sit hodie immutatū per ll. nouas Imperatoris, ꝙ filiusfam. possit hodie solus efficaciter adire patre ignorante, vt tenuit gl. & communiter Doct. in gl. præced. licèt ibi ꝣrium tenuerim, tamen in profectitijs nihil est immutatum, quia si sit hereditas profectitia delata filio contemplatione patris, nihil est hodie immutatum, quia non posset talis filius inuito, vel ignorante patre efficaciter adire. idem tenent Bar. & Doc. hic. gl. & Bar. & Doc. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hær. & in l. is qui heres. §. fi. ff. eo. tit. & gl. in l. fi. ff. quis or. in bon. pos. serue. & gl. in l. 1. C. de rep. bo. pos. Contrarium tenuit Cy. & Bar. sibi contrarius in l. fi. § similiq; modo. per illum tex. qui valde vrget. C. de bo. quæ lib. & Pau. de Cast. in d. l. fi. in prin. Et istam contrarietatem Bar. not. & pōderat Io. de Imo. in d. §. iussum. & Lud. Ro. in d. l. is qui hæres §. fi. & D. Alex. in d. l. is qui hæres. §. fi. & hic. & vtrobiq; tenet primam opi. & ēt Raph. Ful. in d. §. similique modo. Pau. de Cast.
* & D. Alex. in d. §. iussum. & illa prima *est communis opi.* & ad d. §. similique modo. responde duobus modis, vt per Do. Alexā. hic, & ibi, licèt illæ solu. de facili subuerti possent, nam prima sol. ꝙ illa sunt iura correctoria, est falsa, quia imò sunt limitatoria, in quibus bene fit extensio ex identitate rōnis. Tu autem aduerte, quia Bar. quem oēs Moder. ponderant vt ꝣrium, pōt optimè saluari à ꝣrietate, nam aliud est quærere, nunquid si pr̄ recuset præstare ꝯsensum filio volenti adire hęreditatem profectitiam, solus filius possit tunc inuito, & ignorante patre efficaciter adire, & dico, ꝙ non, quia spectat ad patrem, & nō ad filium, & in tali hęreditate profectitia nihil est hodie immutatum per ll. nouas, & in istis terminis procedunt glos. nostræ. & Bar. & Doc. aliud est quærere, quid si pr̄ repudiet hæreditatem profectitiam, & nolit ad se spectare, non dico nunc, ꝙ recuset præstare ꝯsensum in aditione, sed applicet, & repudiet, & tūc teneo, ꝙ filius solus possit eam acceptare, & in istis terminis loquitur Bar. in d. §. similiq; modo, qui reputatur ꝣrius, & licèt verba Bar. ibi aliqualiter repugnent, tn̄ ita debet intelligi Bart. ſm illum. §. similiq; modo. per quem mouetur, qui. §. loquitur propriè in his terminis, quia dicunt Doc. ꝙ debet intelligi ſm l. quam allegat, vt inquit Bar. in l. non solū debitorem. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. cogita tn̄ super hoc vltimo, quia in effectu idem est in vtroq; casu, nam si pr̄ recusat præstare cō-
28 sensum filio ad adeundum, in effectu repudiat. ¶†In 4. par. gl.
c pro clara intelligentia quæro, quæ sit rō diuersitatis, [c] quare hęreditas non possit adiri de iur. ciu. per filium, aut seruum, nisi præcedat iussus patris, vel dn̄i. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hær. & tn̄ in bon. poss. sufficit, ꝙ sequatur ratificatio patris, vt hic, eodem modo in restitutione fideicom. l. seruo inuito. in prin. ff. ad Treb. Gl. hic assignat vnam rōnem, Bar. & Alb. adducūt aliam. Tu iunge ambas simul, & habebis veritatem,
29 †nam aditio hæreditatis est de iure ciuili, & actus solennior, & potentior, cùm transferat iura directa, quo iure ciuili est ēt patria p̄tas. l. nam, & ciuium. ff. de his, q̄ sunt sui vel alie. iur. nimirū si impedit actū aditionis adeo solennē, & efficacē, sed restitutio hr̄ditatis, q̄uis sit de iu. ci. tn̄ non est actus sic solēnis, q̄a non

ADDITIONES.

b ¶Succedunt legitimi. Subtilius decidit Bal. in l. 1. col. 3. ver. sed quia tot cap. infra tit. 1. PVRPV.

b ¶Item per hanc gl. Adde, ꝙ illud sequitur Alex. hic 2. col. Ias. in l. si emancipati. col. 6. ver. 1. requiritur. infra de colla. Alex. in l. si filius, qui patri. col. pe. de vulg. PVRPV.

c ¶Diuersitatis. Gl. videtur sequi Bal. in c. 2. col. 1. quo tempo. miles.

non transfert iura directa,eodem modo dicendũ in bon. poſ,
per quam non transferuntur niſi iura vtilia.§.quos autem. In
ſti.eo.& licèt aliquando trãsferat iura directa,& directas actio
nes,quando nullus alius de iure ciuili eſt futurus hæres, neque
re,neque ſpe,vt declarat Bar.poſt Dy.in l.2.ff.de bo. poſ. tamẽ
eſt de iure prætorio,quod nõ curat pa.pot. & ita ẽt tenet Nic.
de Neap.in §.alienus.Inſti.de hære. inſti. & ita teneas,quamuis
aliam rationem plenius aſſignet Bar.in d.l.qui in aliena.in prin.
* *quæ communiter reprobatur* per Doc.ibi.¶Aliam rõnem,& ſatis
probabilem aſſignat Bald. in d. l.qui in aliena.& ibi ſequuntur
Raph,Cu.Pau.de Caſt.& D.Alex.& Io.de Imo. in l.ſeruo inui
30 to.in prin.ff.ad Treb.& Raph.Fulg.hic. †nam aditio hæredita
a tis [a] eſt actus legitimus,qui non poteſt ſtare in pendenti. tex.in
l.actus legitimi.ff.de reg.iur.ſed ſi poſſet ratificari per patrem,
ſtaret in pendenti,ſed agnitio bon.poſ.item reſtitutio hæredi-
tatis non ſunt actus legitimi,ideo poſſunt ſtare in pendenti,&
expectare ratificationem patris.¶Aliam rationẽ aſſignat Nic.
de Neap.in d.§.alienus.& ante eum Cy.hic in 1.opp. & ſequũ
31 tur Fulg.& Pau.de Caſt.hic , † nam aditio hæreditatis fit ſolo
animo,nec in ea interuenit factum alterius, ſed in agnitione
bo. poſ.neceſſariò interuenit factum duorum. ſ. agnoſcentis,
& iudicis.l.fi.ſ.eo.eodem modo in reſtitutione hæreditatis in-
teruenit factum duorum.ſ.hæredis grauati reſtituentis, item
fideicom.cui reſtituitur.vnde firmiora ſunt,quæ à duob.fiunt,
quàm quæ ab vno.l.qui poteſt facere.§.quod quis.ff.de reg.iu.
Iſtæ rationes ſunt perſuaſiuæ, ſed nihil neceſſariò concludũt.
Et per hæc remanet expedita l.1. Iaſon Piſis.

ADDITIO.

a ¶Hæc veriſſima eſt,quam etiam Bal.hic tenet in 9.opp.num.10. Si intelligas actum legitimum eum dici,qui ſtatim voluntate declarata habet à lege firmitatem,& effectum nullo temporis, aut facti iudicis, aut alterius auxilio expectato,vt per Montanum in l.actus.ver.in quib.de reg.iu.Superiores nãque rationes ſi ſubtilius examines,inter ſe non differunt. Sed ſi placent,addere poteris,quod aditio perfectum animum exigit.l. ſi auia. C. de iure delib.Ius autem ciuile non reputat perfectam voluntatem filij,quem nec integrum hominem exiſtimat, ſed partem patris,iux.no.in l.fi.infra de bon.quæ lib.ius autem prætorium æquitatis intuitu diſcrimen patriæ poteſtatis non admittit,& filij animum integrum reputat.

SVMMARIVM.

1 *Terminus proximitas,eſt valde generalis,tamen vt plurimum capitur pro cognatis.*
2 *Quæ differentia ſit inter proximos,& conſortes.*
3 *Hæres ad adeundum habet 30.ann.quod tempus eſt continuum,& currit ignoranti,ſed tempus ad agnoſcendum bono.poſ.eſt vtile, & non currit ignoranti.*
4 *Ea,quæ de iure ſpeciali implorari poſſunt,non conſiderantur antequam impetrentur.*

LEX II.

SI bonorum. Hoc dicit.Bon.poſ. com
petens tranſuerſalib. dẽt
peti intra centum dies vtiles computandos a tem
1 pore ſcientiæ mortis defuncti.h.d.¶† In tex.ibi,pro
a ximitatis.licèt iſte terminus ſit valde generalis, [a] tamen in iu-
b re,vt plurimum,capitur pro cognatione. [b] §.fi.cũ gl. Inſtit. de
ſucceſ.cog.& l.1.§.ſed videndum.ff.de ſucceſ.edi.& l.1.in prin.
ver.1.ff.de iur.& fac.ign.& Inſti.de ſer.cog.in prin. & ibi glo.in
ver.proximitatis.& l.item prætor.in prin.ff.de ſuis & leg.decla-
2 rat Old.Lau.in conſi.153.¶† Quæ aũt ſit drĩa inter proximos,
c & conſortes;nam proximi [c] dicuntur coniuncti per lineã ſan-
guinis;conſortes verò per participationem dominij,ita decla-
rat Bal.in l.dudum.ad fi.C.de ꝯh.empt. quod dicit eſſe vtile ꝑ
ſtatuto Flo.diſponente,ꝙ conſortes non poſſunt domum vẽ
dere,tamen in hoc vlt.de conſorte,dic melius,vt per Saly.poſt
gl.ibi,& pondera,ꝙ tex.dicit,tñ proximitatis nomine, ad de-
notandum,ꝙ ſi ex duplici,vel triplici capite venire potuiſſet,
iuxta l.1.§.ſed videndum.ff.de ſucceſ.edic.& gl.fi.in l.1.ſ.eo. ꝙ
ſimiliter haberet duplex, vel triplex tp̃s, vñ ſi fuiſſet agnatus,
quia in eo eſt duplex qualitas,quia quilibet agnatus eſt cogna-
tus.l.inter agnatos.ff.vnde cog.certè habuiſſet bis centũ dies.
d.§.ſed videndum.iſte ſenſus plus placet,quam gl.ꝙ tex. dicat
proximitatis tantum nomine,ad drĩam liberorum,quibus da-
tur annus.nam ſic taxatiua dũtaxat,fruſtra adijceretur in text.
d & nihil importaret: & prædicta, [d] ꝙ agnatus habeat duplex
caput veniendi,& ſic duplex tp̃s probat bene tex.in d.§.ſed vi-
dendum.iũcto §.præcedum generaliter dicit,quib. ex edicto.
Idem vr̃ probari in l. octaui.in prin.ff.vnde cog.vbi gl. 1.videt

expreſsè hoc dicere,tñ ſi ſubtiliter conſideres,nõ loquitur, qñ
vtrunque caput intentatur iure p̃to. ſed ibi à primo capite vñ
agnati erat excluſus de iure ciuili, vt patet referendo ad text.
¶In tex.ibi,vtilium. adde,ꝙ hoc tp̃s eſt vtile non ſolũ in prin.
ſed in med.& in fi.l.2.in prin.ff.quis or.in bon.poſ. ſer. & adde,
3 quod vult gl.no.in rub.ff.de diuer.& temp.præſcri. †Et ex hoc
e tex.habes [e] colligere vtilitatem,quam afferunt bono.poſ.quia
licèt hæres ad adeundum de iure ciui.habeat 30.ann.l.licèt. C
de iure delib.tñ illud tempus eſt continuum,& currit ignorã-
ti,& ideo ſi per ignorantiam ſtaret.30.ann.quib.non adiret, ex
cluderetur de iure ciu.ſed ſi ſtaret per centum ann.ꝙ non ſuc-
cederet de iure præto.nunquam excluderet, quia iſtud tẽpus
eſt vtile,& non currit ignoranti,& ita declarat Bal.in d.l.licèt,
& plenius in rub.ſ.eod.in 6.q. & dicit Fulg.hic,ꝙ ita aliàs de fa
cto allega. & obtinuit in quadam ſucceſſione, à qua quis erat
quodammodo excluſus per lapſum pluſquam 30.ann.Tamẽ
aduerte,ꝙ ẽt excluſus de iure ciuili per lapſum 30 ann.poteſt
ex cã iuſtæ ignorantiæ petere reſti.in integ. ex clauſula genera-
li, ſi qua mihi iuſta cã,&c.per id quod tenet Bar.in l.1.§.ſi quis
propter innundationem.cum concord. ff.de iti.act.priu.& eſt
4 bona gl.in l.1.C.de pa.po.†Tamen ea, quæ de iure ſpeciali im-
plorari poſſunt,non debent eſſe in conſideratione, antequam
impetrentur.l.4.§.1.ff.de fideicõ.lib.l.exceptiones, quæ perſo-
næ.§.1.ff.de excep.Bar.in l.fi.in 2.col.C.de ſen.paſ.nunquid au
tem in dubio ad l.noſtram præſumatur ſcire,vel ne, dic ꝑ om-
nia,vt per D.Alex.hic,cum concor.per eum alleg.quib. adde
Bar.in terminis in l.in bonorũ.ff.eo.& quod dicit Bar.in l. 1. ad
fi.C.ad Maced.per illum tex. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Nam quæ longius non diſtant,ea proxima dicuntur.l.2.cum ſim. ff.de ſtatu homi.Sic pupillum dicimus infantiæ,aut pubertati proximum.l. pupillum. cum ibi no.de reg.iur.Et proximum annum,qui primus futurus eſt à re geſta. l. tali.ff.de iure dot.Et proximitas pro ſimilitudine etiam ſumitur.iux.illud Ouid.2.de arte.Et lateat vitium proximitate boni.& eſt tex.in l.2. ff. loca.Eſt etiam proximitas dignitatis nomen. de qua in l. vnica. C. de magiſtr. ſacr.ſcrin.& in Rubri. & l.1.C.de proxi.ſacr.ſcrin.lib.12.
b ¶Ita gl.hic declarat,& in l.dudum.ſupra de contrah.empt. quod cõprobant ꝑ l.3.& 4.ff.vnde cog.l.Seius.ff.ad Treb.l.1.infra de bon.poſ.ſecundum tabu. l. 1.l.ad inteſtati,infra de legi.hæred.
c ¶Nam proximi,Adde Bal.in l.1.C.de conſor.eiuſ.lit. Spe.titu.de appel. in §. 1.ver,ſed & præmiſſa.
c ¶ Prædicta. Adde Alexand.ita velle in l. filiam teſtamento. infra de collat. PVRPV.
e ¶Habes,Adde iſta eſſe dicta Alex.in l.quandiu.vlt.col.qui admi. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Bon.poſſ.agnita nomine infantis,illi perfectè acquiritur,ideo ad hæredes tranſmittitur.*
2 *Infans cùm non habeat intellectum,æquiparatur furioſo.*

LEX III.

1 INfantis. †Bon.poſ. agnita noĩe infantis illi
perfectè acquiritur,ideo ad hære
des infantis tranſmittitur.h. d. & pondera, quia vt
alibi dicit Bar. Imperator plerunq; dabat reſponſa
ambigua,ne ab oĩb.intelligeret̃,ita facit hic, quia in fi. dicit re-
ctè cõpetere,& non declarat cui,ideo ſ̃m gl.aliqui intelligunt
a cõpetere alij ſucceſſori primi defuncti, [a] ſed iſtud eſt falſum,
alij intelligunt ꝯpetere hæredib.ipſius infantis, & iſtud eſt ve-
2 rũ,quia tex.eſt in l.2.§.ſed ſi infanti.ff.ad Tertul.alleg.in gl.†Du
bium faciebat,quia infans cũ non habeat intellectũ,æquipa-
ratur furioſo.l.in negotijs.ff.de reg.iur. eo quia vterq; caret in-
tellectu,ſed qñ hæreditas defertur furioſo, licèt poſſit adiri per
eius curatorẽ,& furioſo in vita ſua acquiratur.l.j.ff.de bo.poſ.
furioſo infantiúe delata,tñ furioſo non acquirit̃ perfectè. pa-
tet,q̃a eo mortuo nõ tranſmittit̃ ad hr̃des furioſi,ſed ad alios
perinde acſi nõ fuiſſet adita noĩe furioſi,iurib.alleg.in 1.par.gl.
idẽ videbat̃ in ſucceſſione delata infanti agnita ꝑ eius tutorẽ,
ꝙ ſibi nõ dicat̃ perfectè acq̃ſita,ita ꝙ eo mortuo in infantia,vt
dicit tex.nõ trãſmittat̃ ad hr̃des infantis,ſed ad alios,ꝯriũ deci
dit̃ hic,& clarius in d.l.2.§.ſed ſi infanti.ff.ad Tert.vbi Iuriſc.ex
preſsè dicit in hoc eſſe drĩam quantũ ad tranſmiſſionem,inter
hæreditatẽ delatã furioſo,q̃ eo mortuo nõ trãſmittit̃ ad hr̃des
furioſi,& hr̃ditatẽ delatã ĩfanti,q̃ ſi ſit adita,trãſmittit̃ ad hr̃des
infan-

ADDITIO.

a ¶Defuncti.Iſtud ſentit gl.in l.1.in fi.infra de ſucceſ.edic. PVRPV.

infantis. ¶Est ergo operæpretium videre, cur diuersum sit, & quæ sit ratio diuersitatis. Cy. in l. si infanti. C. de iure delib. assignat rationem, quam ante eum assignat Odoffr. hic, sed eam reprobat, & bene in d. l. si infanti. & in l. 1. ff. de bon. pos. infan.
a fur. &c. Vera ratio est, quam assignat Bart. in prædictis locis, [a]
a & sequuntur omnes hic, excepto Ang. qui leuiter mordet. nā maior est potestas, quàm habet tutor infantis, qui principaliter datur personæ, quàm curator furiosi, qui principaliter datur reb. l. in copulandis. C. de nup. & clarè probatur in l. cùm in vna. §. tutor. ff. de appel. ideo firmior est aditio, vel agnitio bon. poss. agnita per tutorem nomine infantis, quàm per curatorem nomine furiosi, ideo potentiorem effectum operatur transmissionis, & ita teneas. Aliam tamen rationem diuersitatis assignant Bal. & Saly. & Fulg. hic, quia infantia non est vitium, sed furor sic, sed certè non est vitium punibile, sed cui fauetur miserationis causa, vt habetur in l. 2. C. de cur. fur. & sic infanti deferē iure pleno, sed furioso miserationis causa. Aliam, & quartā assignat Ang. hic, quia furor est impedimentum perpetuum, sed infans speratur perduci ad perfectam ætatem, in qua poterit sibi consulere per restitutio. in integ. si hæreditas est damnosa, & sic ibi non tractatur de tanto præiudicio. Quintam, & vlti. assignat Lud. Ro. hic, quia lex magis prouidet his, quæ frequētius, & generalius accidunt. tex. no. est in l. iusto. in princip. ff. de vsuc. sed frequentius ꝯtingit esse infantes (quia quilibet à prin. est infans) quā furiosos, quod est ex accidenti, persuasiua ratio est, sed non concludens, tene rationem Bar. ¶Pro clara tamē intelligentia tex. & eorum quæ tanguntur in gl. & eorum, quæ dicta sunt, aduerte, ꝙ iste tex. nō potest loqui in hæreditate patris, quamuis Odoff. inaduertenter in hac l. ponat casum in hæreditate patris. Ratio est, quia si esset hęreditas patris delata infanti anniculo, non procederet iste tex. qui dicit, agnita bono. poss. & sic requiritur, ꝙ agnitio sit facta, nec in ea esset tūc differentia inter infantem, & furiosum, quia quilibet eorum ex potentia suitatis transmitteret ad hæredes. tex. est in l. fin. §. finautem perpetuus. C. de cur. fur. quia hæreditas patris absq; aliqua aditione ipso iure perfectè acquiritur cuicunque filio, ēt infanti furioso, & transmittitur ad omnes, vt determinat Bal. reprobata gl. ibi, quæ aliter tenebat, in l. si infanti. vbi dicetur. C. de iure delib. & ita malè dicit in d. l. fi. §. sinautem perpetuus. & pro hoc est bo. tex. in l. Antistius. §. fi. in ver. necessarius. ff. de acqui. hær. alleg. in gl. Debet ergo ista lex intelligi in hæreditate alterius præterquam patris delata infanti, dic melius, vt dixi infra in l. seq. & in hoc, vt clarè habeas, considera tres casus: aut talis successio non fuit adita, vel agnita per tutorem, vel per alium nomine infantis, & isto casu non esset differentia inter infantem, & furiosum, quia neutro casu hæreditas non adita transmittitur, vt statim plenè dicam in l. seq. ideo tex. iste cum mysterio præsupponit fuisse agnitam nomine infantis. Secundus casus est, quando successio fuisset adita nomine infantis, vel furiosi per tutorem, vel curatorem, & tunc donec vterq; viuit, non est inter eos differentia, quia vtrique eorum in vita acquiritur, iurib. alleg. in 2. parte gl. Tertius casus est post eorū mortem, & iste est casus l. nostræ, & in hoc propriè est differētia inter infantem, & furiosum, quia successio agnita nomine infantis adeo illi perfectè acquiritur, ꝙ ad eius hæredes transmittitur, vt hoc tex. secus in successione agnita nomine furiosi, quæ non transmittitur ad eius hæredes. l. 3. §. sed si infanti. ff. ad Tertul. alleg. in gl. rationem diuersitatis. s. assignaui. Istud vltimum limita, quando furiosus est hæres necessarius, tex. est in l. Antistius. §. fi. in ver. nisi necessarius. ff. de acq. hær. quia ipso iure per l. fit hæres. ¶Secundò limita, vt procedat, quando successio est delata ipsi furioso immediatè, secus si sit delata seruo, seu filio furiosi, quia si talis seruus, vel filius mandato curatoris adeat, tunc perfectè acquirit furioso, adeo ꝙ isto casu eo mortuo transmittitur ad hæredes furiosi. iste est tex. not. in l. Antistius. §. fina. ff. de acquiren. hæred. de quo text. glo. opp. &
b non soluit, [b] & hoc modo remanet enucleata præsens materia. Ias. Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Idest in d. l. si infanti. & d. l. 1. Dec. huic rationi vti minus sufficienti coniungit alias. Tu autem considera infantem non omnino æquiparari furioso. l. fi. §. pupillus. de verb. obl. ponderando dictionem non multum, & maximè quādo infans fari potest. l. in negotijs. de reg. iur. furiosus enim mortuo æquiparatur. l. si quis alicui. in fi. de acqui. hæred. & Bald. in l. humanitatis. C. de impub. vnde perinde ac captiui iura pendent ex spe postliminij, ita furentis ius pendet ex spe resipiscentiæ. l. fin. §. tali. supra de cur. furio. & si non resipuerit, præsumitur mortuus prima hora furoris quo ad ea, quæ consensum, & animum requirebant suum.

b ¶Tertiò limita, quando pater est curator, & legitimus administrator filij furiosi, nam talis acquirit cum perpetua causa filio, vt ex mente Bar. docet Marant. in l. is potest. nu. 1 2 4. ff. de acq. hær. TROT.

SVMMARIVM.

1 *Triplex reperitur species transmissionis.*
2 *Filius repudians hæreditatem patris expressè sicut potest extensionem reuocare intra 3. annos, an ita transmittat ad hæredem potentiam reuocandi. & nu. 3.*
4 *Condito testamento transmittit filius ius petendi supplementum legitimæ, quando in testamento esset sibi minus relictum.*
5 *An portio, quæ defertur ex statuto masculis, exclusis fœminis, si non sit adita transmittatur ex potentia suitatis ad hæredes etiam extraneos, præsertim ad alias filias fœminas ipsius masculi.*
6 *Ho die emancipatus etiam non transmittit ex potentia suitatis.*
7 *Secunda species transmissionis est, quæ fit ratione sanguinis beneficio. l. vnic. infra de his, qui ante aper. tab.*
8 *Tertia species transmissionis quæ sit, & quando locum habeat, nu. 9.*
10 *Licèt filius ad successionem patris possit iure prætorio venire ex triplici capite, tamen si non agnouerit bon. pos. ex aliquo capite, & sit transactus annus, licèt supersint alij anni veniendi ex alijs capitib. tamen nullam vendicationem ad hæredes transmittit.*
11 *Bon. pos. non agnita non transmittitur, sicut nec hæreditas non adita.*
12 *Quare bon. pos. non agnita non transmittatur, nec hęreditas, nec substitutio. & nu. 13. & 15.*
14 *Resti. in integ. requirit factū. s. impetrationem à iudice, & trāsmittitur.*
16 *Bon. pos. non agnita regulariter non transmittitur.*
17 *Hæreditas non adita transmittitur iure ciuili beneficio. l. vnic. infra de his, qui ante aper. tabu.*
18 *An beneficium d. l. vnicæ. habeat locum in successionib. prætorijs.*
19 *Virtus l. est in eius inductione.*
20 *Filiorum appellatione continentur nepotes.*
21 *In legibus nouis etiam correctorijs licita est extensio de stricta significatione vocabuli ad latam, concurrente identitate rationis.*
22 *Appel. hęr. de qua in d. l. vni. saltē largo sumpto vocabulo, uenit bo. pos.*
23 *Filius iure prætorio succedens ex triplici capite, an beneficio. d. l. vnica. transmittat omnia tria capita.*
24 *Bon. pos. non fauorabiles non transmittuntur beneficio. d. l. vnicæ.*

LEX IIII.

EMancipata. Ista lex ex. ꝟ. dicēdis redetur valde solēnis. Ad cuius euidentiā pmitte, ꝙ licèt regulariter hr̄ditas non adita non transmittat. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. tol. eo. modo bo. pos. non agnita intra tp̄s debitum
a nō transmittitur, [a] vt hoc tex. & l. 3. §. acquirere. ff. de bon. pos. & idē in similib. vt dicam. ꝟ. in 1. no. & ibi assignabo rationem fundamentalē huius regulæ. ¶Tamen in iure nostro q̄tum
1 attinet ad propositum, † reperitur triplex species transmissionis, & sic triplici modo pōt successio nō adita transmitti ꝯ regulam prædictā, & licèt tres species transmissionis aliter declaret Bal. in l. 3. in 4. col. ꝟ. de hęr. inst. & aliter in l. cū antiquiorib. in 8. q. C. de iur. delib. ego tn̄ aliter declaro, sequendo communes theoricas Doct. præcipuè Bar. quę videas, præsertim in l. ven-
b tre. ff. de acq. hęr. ¶Prima species transmissionis [b] est illa, quę fit rōne suitatis. nam mortuo patre filius in potestate transmittit hr̄ditatem patris nō aditā ad quoscunque ēt extraneos. l. apud hostes. C. de suis, & legi. l. ex militari. §. final. ff. de test. mil. & latè Bar. vbi plenè disputabo, in l. si infanti. ꝟ. de iur. delib. & Bart. & alij in d. l. ventre. & ratio est, quia mortuo patre filius suus, & in potestate absque alia aditione ipso iure efficitur heres, perinde acsi actualiter adiuisset. §. sui. insti. de hæred. qualita. & differ. l. 1. §. qui sunt in potestate. ff. si quis omis. causa test. l. in suis. ff. de lib. & posthu. l. si filius qui patri. ff. de vulg. & pupil. ¶Intellige sanè tamen, nisi filius in vita expressè repudiasset hæredi-
c tatem patris, quia tunc tolleretur suitas, & nihil [c] transmitteret

ADDITIONES.

a ¶Non transmittitur. Vide Ias. in l. 1. col. 8. de vulg. PVRPV.
b ¶Transmissionis. De transmissione ex vi suitatis. Adde, ꝙ istam opin. dicit veriorem Bartol. in l. si quis filium. §. 1. de acquir. hæred. & in l. si filius hæres. col. 2. in fin. ff. de lib. & posth. & in l. si filius, qui patri. col. penul. in fi. de vulg. Alex. libr. 1. consil. 89. viso puncto. & Bald. in l. si fratris. colum. 1. & Bartol. in l. 1. si vt se ab hære. abstin. PVRPV.
c ¶Nihil. Ergo repudians excluditur etiam à legitima, & supplemento, cùm amittat suitatem, & hanc communem esse opinio. dicit Socin. in l. 1. colum. 47. nume. 31. versicul. præterea cùm hodie. de verbor. obligat. Tamen Iaso. in l. hæres. ꝟ. de impub. Barb. consilio 19. in fin. volum. 1. & alij quos citat Tiraq. in tracta. primigeni. q. 55. num. 2. tenuerunt contrarium, quòd repudiatio non tollat ius legitimæ, nisi specialiter dictum sit. per l. si quando. §. fi. infra de inoffic. testamento. & quidem hæc est communior, illa tamen iudicio meo verior. Si verò repudiationi additum sit iuramentum, tollitur suitas, & ius legitimæ, secundū communem opin. teste Rip. in rubric. de verbor. obligat. num. 4. & libr. 1. responsorum. de iure gentium. capit. septimo. num. 13. Ias. in d. §. fin. & consil. 207. Contrariam tamen communem esse dicit Boer. decis. 3. nume. 10. quòd iuramento non tollatur legitimæ ius, quam ego nec communem, nec veram esse credo, interim vide Didac. in cap. quamuis. §. 3. num. 3. de pact. in 6. TROT.

teret ad hæredes.l.vnica.C.de his,qui ante aper. tabu. ita limitat Bar.& bene in d.l.ventre.in 9.colum.& ibi Ang.Imo. & Ludo. Roma.ſequuntur.& idem Bar.in d.l.ex militari.§.fi. in fi. & Bal.in d.l.vnica.C.de his,qui ante aper.tab.¶In hoc tamen cadit ſubtile dubium,†nunquid ſicut ipſemet filius, qui repudia
2 uit hæreditatem patris expreſsè,poteſt abſtenſionem ſuam reuocare intra tres annos.l.fi.C.de repud.hære.l.ſi quis ſuus. ff.de iure delib. ita tranſmittat ad hæredem potentiam reuocandi abſtenſionem,diſputabo latè in l.qui ſe patris. ꝭ.vnde liber. & ibi ponit Dom.Alex.poſt Moder.in 20.col. & ſubtiliter Raph. Cuma.in l.ſi quis ſuus.in 1.colum.de iure delibe. ¶ Secundò intellige,niſi mortuo patre ſtatutus ſit terminus filio ad deliberandum,an velit eſſe hæres patris,quia ſi decedat intra talē terminum , cenſetur tanquam extraneus , & non tranſmittit ex potentia ſuitatis ad quoſcunque , ſi autem non eſſet ſtatutus terminus à iudice,quo caſu à iure habet annum ad deliberandum,tunc ſi moriatur intra illum annum,ſecus eſt , & ita ſingulariter declarat Bar.in d.l.ex militari.§.fi.circa fi. de quo vlt. (quia valde ambiguum eſt)reſeruo dicendum poſt Bal.& Angel.in d.l.cùm antiquioribus.& ibi plenè Dom. Alex. in 1.& 2.
3 colum.& latè Ludo.Roma.in d.l.ventre.¶†Item adde, quòd quemadmodum mortuo patre inteſtato , filius in poteſtate ex potentia ſuitatis tranſmittit hæreditatem patris non aditā ad quoſcunque,vt dixi,ita eodem modo ſi pater fecit teſtamētum,& habens plures filios,& vnum pupillum habentem bona aduētitia matris ſubſtituat illi filio pupillo pupillariter aliū fratrem,eodem modo ſicut tranſmittit hæreditatē patris non aditam,ita tranſmittit ſucceſſionem fratris impuberis nō aditam,cui erat ſubſtitutus pupillariter,& hoc per eandem potētiam ſuitatis,quia quantum ad hoc cenſetur patris.tex.eſt in l. ſed ſi plures.§.quos poſſum.& ibi Barto.& Docto. ad hoc notant.ff.de vulg.& pupil.cum concor.ibi traditis, & idem Bart. in l.2.in fi.princ.ff.de vulg.& pup.& tex.in l.1.ver. cæterum. ff.
4 de acqui.poſ.¶†Eodem modo condito teſtamento tranſmittit filius ius petendi ſupplementum legitimæ, quando in teſtamento eſſet ſibi minus relictum legitima,quia ſi filius mortuo patre decedat non petito ſupplemento legitimæ, tamen trāſmittit ad quoſcunque hæredes facultatem petendi legitimā , ſicut ſi ipſe viueret:ita ad ſimilitudinem,nam pro ſupplemento legitimæ competit filio cōdictio ex lege,& ſic actio perſonalis.l.omnimodo.& l.ſcimus.in prin. C.de inoffi.teſtam.ergo ad ſimilitudinem aliarum actionum perſonalium, quæ tranſmittuntur ad hæres.l.pro hæreditarijs.C.de hered. actio.debet etiam iſta tranſmitti.ita in ſpecie determinat Saly. ad literam in l.ſcimus.in princ.C.de inoffic.teſtam.quem ſequitur Domi. Alex.in conſi.197.incip.viſo tit.q.in 3.colum.ad fi.& eſt conſil. 55.in 2.volum.& eſt de mente Bal.ſi rectè inſpiciatur in l.ſi arrogator.in 2.opp.ff.de adop.& l.2.in vlt.q.C.de lib.præte.quod
5 bene no.†Nunquid autem portio, [a] vel ſucceſſio patris, quæ
a defertur ex forma ſtatutorum filijs maſculis excluſis fœminis, eodem modo, ſi non fuit adita per filios maſculos in eorum vita , tranſmittatur ex potentia ſuitatis ad quoſcunque hæredes etiam extraneos,pręſertim ad alias fœminas ipſius filij maſculi?Eſt multum alta q.quam ponit Saly.in l.1.C.ad l.Iuliā.de adult.Pau.de Caſt.in l.fin.ff.de acqui.hære.poſt conſi. Bald. ibi per eum relatum, ponit Lud. Ro. qui relinquit cogitandum, in l.ventre.ff.de acqui.hære.& plenè Do.Alex.de Imo.in conſ. 20.quod incip.viſo proceſſu cauſæ vertentis inter Rayn. in 1. volum.quem paſſum diſputaui in l. ſi arrogator. ff. de adopt. ideo hic nō pono.¶ Prædicta procedunt in filio in poteſtate, nunquid idem ſit hodie in filio emancipato, vt hodie ex potētia ſuitatis tranſmittat etiam ipſe hæreditatē patris nō aditam ad quoſcunque?Dubium facit,quia emancipatus ſuccedit hodie ad ſimilitudinem ſuorum.l.meminimus ꝭ.de leg.hære. Itē ſublata eſt hodie differentia emācipationis,& pat.pot. §.nullā verò.in Auth.de here.quę ab inteſt.tangit Bar.& relinqt cogi-
6 tandum in d.l.vētre.in pe.col.Breuiter † veritas eſt,ꝙ et hodie emancipatus nō tranſmittit ex potentia ſuitatis,quia licèt hodie ſit ſublata dĩa emancipationis,& patrię poteſtatis, q̃tum ad ſuccedendum ab inteſt.vt declarat gl.in l.ſi emācipati.ꝭ. de
b colla.tñ in alijs [b] non ſunt ſublatæ dĩæ, vt in propoſito quātum ad ius tranſmittendi, & ita expreſsè firmat Angel. hic in lect.Fio.& Bal. in Auth. in ſucceſſione.C.de ſuis, & leg. & in l. ſi fratris.C.de iure delibe. & in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.vbi Pau.de Caſt.& Mod.ff.de lib.& poſth.Ang.& Pau.de Caſt.& Mod.in l. ſi emancipati ꝭ.de colla.& dicit Angel.in l.illud.ff.ſi
* pars here. pet. *quod iſta eſt communis opi.* q̃ etiā cōiter tenent alij in d.l.ventre.& Io.de Imo.in l.iam dubitari.ff.de here.inſtitut. & in l.cùm quidam.§.ſuum heredem.ff.de acquiren.hereditа. ¶ Et circa iſtam primam ſpeciem tranſmiſſionis,quę fit ex potentia ſuitatis , attende quod non facit ad materiam noſtram bon.poſſ.quia licèt hæreditas patris non adita de iure ciui.trāſmittatur ad quoſcunque ex potentia ſuitatis, vt dixi , eo quia lex ciuilis facit ſuum ipſo iure hrēdem , & eſt perinde ac ſi fuiſſet adita hęreditas,vt ſupra declaraui,non tamen credas,quòd bonor.poſſ.non agnita in bonis patris,tranſmittatur ex potentia ſuitatis , eo quia ſuitas non poteſt hoc facere , cùm illa requirat agnitionem iudicialem in præſentia iudicis.l.fin. ꝭ. eod. & ſic firmat in ſpecie.d. Alex.hic in penul.colum.qui dicit hoc eſſe ſubtile, & non tactum ab alio , quòd puto verum quantū ad bon poſ.decretalem,quæ requirit pręſentiam iudicis, vt dixi,ſed quid in bon. poſ.edictali? Relinquo cogitandum, & per hęc ego limito,& emendo illud,ꝙ dixi in l.infantis.ꝭ.eod.dum dixi,ꝙ illa lex non poteſt intelligi in hæreditate patris , eo quia propter ſuitatem tranſmitteret , & quòd tunc non eſſet differentia inter furioſum,& infantem,dic melius, quod illud procedit in hæreditate de iure ciuili,in qua bene verum eſt, quòd non eſſet differentia inter infantem,& furioſum, quia in vtroque ex potentia ſuitatis hereditas non adita tranſmitteretur.l. fin.§. 1. C. de cur.fur. ſed in bon. poſſ.de iure prætorio in ſucceſſione patris,puto,quòd haberet locum.d.l.infantis. quicqd ibi dixerim, quia ſuitas quantum ad tranſmiſſionem bon. poſ.
7 nihil poteſt operari, & iſta eſt veritas. ¶† Secūda ſpecies tranſmiſſionis eſt , quę fit ratione ſanguinis , beneficio. l.vnicæ.ꝭ.de his,qui ante aper.tab.nam ſi moriatur aliquis deſcendens quiſquis ſit,hęreditate aſcendentis non adita, nec repudiata, illam tranſmittit ad quoſconque deſcendentes,& declarat Bartol.in
c dict.l.ventre.in pen.colum.verſi. quintus caſus, & iſta ſpecies [c] tranſmiſſionis ſe habet cum pręcedente tanquam excedentia, & exceſſa. nam tranſmiſſio ex potentia ſuitatis fit ad quoſcūque etiam penitus extraneos hęredes , ſed illa , quę fit beneficio.d.l.vnicę.ſolum fit quantum ad deſcendentes,ſed non extraneos. Iſta autem excedit illam in alio , quia illa non habet locum , niſi in hereditate patris habentis filium in poteſtate: iſta autem. d. l. vnicę. habet generaliter locum in hæreditate cuiuſcunque aſcendentis,& conſequenter matris, & lineæ maternę , & ſic ſuitas non eſt illa , quę operatur iſtam ſecundam tranſmiſſionem,ſed ſolùm qualitas ſanguinis. Et circa hoc cadit pulchrum dubium , nunquid dict. l. vnica, habeat locum in ſucceſſionib.pretorijs,& conſequenter nunquid bo. poſ. non agnita per emancipatum in bonis aſcendentis tranſmittatur beneficio.dict.l. vnicę. & conſequenter nunquid iſto caſu limitetur iſta.l.quem paſſum tangit gloſſ.2. ad fi.& ibi re-
8 ſeruo.¶† Tertia [c] ſpecies tranſmiſſionis eſt, quæ fit beneficio.
d l.cùm antiquioribus. C.de iur. delib.quando aliquis ſcit hæreditatem alicuius ſibi delatam eſſe intra annum , quem habet ad deliberandum , an velit eſſe hæres , vel ne, nam ſi decedat intra talem annum pendente adhuc deliberatione, & ſic nec adita,nec repudiata illa hæreditate,tranſmittit illud ius deliberandi ad quoſcunque hæredes intra illum annum tantum, & conſequenter potentiam adeundi,& tangit Bart. in dict.l.ventre.in vltim.colum. in verſicul. ſeptimus caſus eſt . Et aduerte, quia iſta tranſmiſſio eſt longè plenior,& vtilior quo ad qd, quàm ſint duæ pręcedentes , nam iſta tranſmiſſio non ſolùm habet locum in hereditate patris, prout prima,& in ſucceſſione cuiuſcunque aſcendentis,prout ſecunda,imò habet locum generaliſſimè in quacunque ſucceſſione cuiuſcunque etiam penitus extranei tam ab inteſta. quàm ex teſtamento . Et ex hoc reſultat alia vtilitas , quia ad hoc , vt competant duę precedentes , oportet probare , aut defunctum fuiſſe filium , & in poteſtate , aut fuiſſe ex deſcendentibus illius , ex cuius hæreditate agitur , hic non expedit probare de hoc , ſed ſolum quòd ille deceſſit ſciens intra annum deliberandi, vt declarat Bal. in d. l. cum antiquioribus. in prima col. & ibidem Mod. Sed in alijs duobus duę pręcedentes ſunt vtiliores , primò, quia illę tranſmiſſiones fiunt perpetuò vſque ad triginta annos , ſed iſta tertia non tranſmittit niſi reſiduum illius anni, quòd ſupererat hęredi defuncto ad deliberandum . [d]
Item ad hoc , vt habeat locum iſta tertia tranſmiſſio dictę l. cùm antiquioribus. requiritur , quòd decedens expreſsè ſciuerit

ADDITIONES.

a ¶Portio.Adde Bart.in l.Titia.in §.vſuras.de leg.2.Doct.in l.1. C. de his, qui ante aper.tab.Doct.Can.in regula priuilegium.de regul.iur.lib.6. Adde Socin.conſil.1.in 2.parte.incip.pulchra.

b *Vnde nec habet beneficium reuocandi abſtinentiam ex. l. fin. C.de repud. hæredit. Doctor. omnes tenent in dict. l. fin. & eſt communis opin. vt per Iaſ.ibi num.3:& Bened.in capitu..Raynutius.in verbo mortuo. numero 135. de teſtamen.Contrariam tamen opin. dicit eſſe communem immemor Iaſ. in l.emancipa.a.in 1.glo.§..de iur.& fac.ignor.& malè. TROT.

c Et iſta ſpecies. Adde Alex.lib.2.conſil.89. viſo puncto.1.col. PVRPV.

d ¶Tertia.Not.Bartol.conſil.178.Peruſinus,&c.Alexand.libr.3. conſil. 86.verſo.colum.2. PVRPV.

sciuerit hæreditatem sibi fuisse delatam ex testamento, vel ab intest.aliàs non posset dici, quòd deliberaret, si nesciret. d. l. cũ antiquiorib.in versi.sciens.sed duæ præcedentes habet locum, siue transmittens sciret hæreditatem sibi delatam, siue non.
9 ¶†Nunquid autem ista tertia transmissio, quæ fit beneficio. d. l.cùm antiquioribus.habeat locum in bon.pos. & consequenter in successionibus prætorijs, tangit Cy.in l.qui se patris.in vlti.col.j.vnde lib.vbi(sub dubio fortè)tenet ꝙ non, cùm requirat agnitionem in præsentia iudicis.l.fi. infra eo. & sequitur ibi Pau.de Cast.in d.l.cũ antiquiorib.& Sal.in l.1.in prin. supra de testi.mili.& pro hoc bene videtur facere; ꝙ in successionibus prætorijs regulariter non dantur nisi centum dies.l.2.supra eo. nisi in ascendentib.& descendentib. ergo non potest conuenire remedium de anno, per d.l.cùm antiquioribus.arg.l.ꝙ constitutum.ff.de testa.mil.& propterea Ang.in repe.d.l.qui se patris.in 20.col.dicit, ꝙ l.cũ antiquiorib. habet locum in successionib.prætorijs, in quib.datur annus, vt in ascendentib. & descendentibus, sed non in alijs, quem reprehendit Lud. Roma. ibi dicens contrarium, ꝙ imò d. l. cũ antiquiorib. habeat locũ in successionib. prætorijs anno, si annum habeant, aliàs cẽtum diebus.firmat expressè idem Cy.in d.l.cũ antiquiorib.in 1.q.& ibidem sequuntur Raph. Fulgos.& D.Alex.& idem Fulg. in l. licèt.infra de iure delib.& Alex.hic, propter identitatem rationis, & per ea, quæ dicam in glo.1.ad fi. ¶ Secundò proprius ad text. præmitte inquantum dicit, si non agnouit intra annum, intelligitur altero de duobus modis.vno modo secundũ Pau. de Cast.& D.Alex.hic, ꝙ iste tex.debet intelligi, quando tempore, quo mortua est ista filia emancipata, nondum erat elapsus totus annus, sed aliqua pars, puta duo, vel tres menses, ita ꝙ adhuc supererat de anno, aliàs si intelligeremus, ꝙ in isto tex.fuisset elapsus totus annus, antequam ista filia moreretur, certè iste tex.nullam haberet dubitationem, cũ non potuisset transmittere, si iam erat elapsus annus, & sic ipsa exclusa, & sic mors filiæ nil faceret, vt ergo sit text. dubitabilis, oportet præsupponere, ꝙ adhuc supererat de anno, ita ꝙ si ipsa filia viueret, posset agnoscere, & tamen hic notabiliter deciditur, ꝙ nõ transmittit ad hæredes facultatem agnoscendi vltra residuum illius anni, & dicit Pau. de Cast. quòd iste est verus intellectus huius tex.Credo, ꝙ errent, & teneo, ꝙ in ista.l.annus erat ex toto elapsus, vt tex.clarè dicit non violando eum ibi, *si non agnouit intra annum*, & istud expressè tenet Barto. hic, qui dicit circa fi.ꝙ ista.l.loquitur in filia decedente post annum.Istud etiã sentit Ang.hic in lect.Peru. qui post suum summarium quærit, quid esset si in casu istius.l.filia decessisset intra tẽpus bono. poss.petendæ, & sic intra pendentiam anni, nunquid saltem residuum transmisisset? Et respondet, ꝙ sic, & ita dicit sentire no. gl.in l.sed si decesserit.ff.de bon.poss.contratab. ergo vult, ꝙ in casu istius.l.iam erat lapsus annus.Tamen caue, quia illud, ꝙ vult Ang.ꝙ residuum anni ad agnoscendum bon. poss. transmitteretur, est falsum, & contra istam.l. prout expressè dicunt Pau.de Cast.& D.Alex.quos retuli, licèt de Ang.mentionem non faciant.Teneo ergo, ꝙ in hoc tex. erat ex toto transactus integer annus, vt litera dicit, nec est necessarium, vt dicũt Pau. & Alex.ꝙ iste tex. solũ intelligatur, quando nondum erat lapsus totus annus, quamuis etiã in illo casu posset procedere, quando verba tex.paterentur. Et si dicas, quæ ergo erat ratio dubitandi in hoc tex.quæ fecit errare Mod? Hic respondeo, ꝙ erat pulchra ratio dubitandi, nã licèt esset elapsus integer annus, & consequenter filia esset exclusa à primo capite, & sic à bon.poss.vnde lib.tamen ipsa habebat aliũ annum, intra quẽ
a ipsa potuisset venire ex secundo capite vnde agnati.[a] Itẽ tertium annum ex capite vnde cognati.l.pe.§.fi.ff.quis or. in bo. pos.ser.& declaraui in l.1.super gl.fi.s.eo.dubium ergo erat, an transmitteretur facultas veniendi ex secundo capite, vel ex tertio.& tex.hic singu.decidit, ꝙ nullam transmittit, & hoc est, ꝙ sing.dicit litera ibi, *nullam vendicationem.* pondera illam vniuersalem negatiuam nullam, & sic nedũ ex primo capite, à quo filia erat exclusa per lapsum anni, sed nec ex secundo, vel ter-
10 tio.† Et sic habes hic tex.bene sing.in versi.nullam. quòd licèt filius ad successionem patris possit de iure prætorio venire ex triplici capite, & intra tres annos, vt declaraui super gloss.fina. l.1.s.eod.tamen si filius in vita non agnouerit bono. posses.ex aliquo ex istis capitibus, & sit transactus vnus annus, licèt supersint alij anni veniendi ex alijs capitibus, tamen nullam vendicationem ex vllo capite ad hæredes transmittit, ita est hic text.solennis, quem habes medullitus declaratum.Istis sic pręmissis venio ad tex.

Emacipata. Hoc dicit.Bon.pos.etiam liberis intra annum competens non agnita,
11 non transmittitur.h.d.¶†No.ex isto tex.regulam, quòd bono. poss.non agnita non transmittitur ad hæredes, vt hic, & l.3. §. acquirere.ff.de bon.poss.Sicut etiam in hæreditate de iure ciuili, quæ non adita non transmittitur.l. vnica. §. in nouissimo. C.de cadu.toll.Sic etiam in substitutione, quæ est secunda institutio.l.qui liberis.§.hæc verba.& l.sed & si plures.in princ. ff. de vulg.& pupil.& est tex.magistralior, quã habeat totus mũdus, in l.ex plurib.ff de suis.& leg.& ibi dicit tex.aliud esse in iure accrescendi, ꝙ transmittitur, licèt non aditum in vita; quia ipso iure accrescit etiam inuito, & ideo non requiritur alia acceptatio quo ad transmittendum; & per hoc infertur, ꝙ licèt quando substitutio esset iuncta cũ iure accrescendi, tunc substitutio quamuis non agnita de per se nõ transmittatur, tamẽ propter ius accrescendi annexum transmittitur.text.habes & exemplum, quem Bart. ibi, & omnes dicunt esse sing. & non reperiri alibi in iure, in l.qui patri.ff.de acq.hære & dicit Bar. in l.vnica.§.sinautem aliquid.C.de cad.tol. ꝙ in d. l. qui patri. est
12 casus mirabilis, & singularissimus in iure. ¶ † Necessarium est
b nunc videre, quæ sit ratio prædictarum[b] regularum, quare bono.poss.nõ agnita nõ transmittatur, nec hęreditas de iure ciuili, nec substitutio.Bal.hic assignat duas rationes. Prima est, qa ex quo hęres ipse non adijt, & non agnouit, videtur neglexisse, & sic quodammodo repudiasse.allegat l.1.j.de testam.mili. l.cùm quidam.& l.Antistius.ff.de acqui.hęred.quę nil faciunt. ergo non mirum, si non transmittit; sicut si verè repudiasset. Ego, licèt leges allegatę per Bal.nõ probent intentum suum, allego & pondero tex.optimè probantem, in l.illud.§.fi.cùm l. seq.ff.de contratab.alleg.in gl.arguendo subtiliter à specialitate illius tex.vbi scriptus hęres non agnoscendo bono.poss.non dicitur neglexisse, nec tacitè repudiasse, imò in casu illo transmittit, & rationem specialitatis dicam statim in gloss.ergo extra illum casum, qui non adit, vel non agnoscit, intelligitur negligere, & tacitè repudiare. Ad hoc faciunt pulchra verba Bar. quę videas omnino, in d.l.ventre.in 3.col.in ver.venio ad 3. & 4.partem simul.Ista ratio mihi non placet, quia non est verum pręsuppositum Bal.ꝙ ille, qui non adijt, vel non agnouit, dicatur neglexisse, ex quo enim scit adhuc sibi durare tempus, puta de iure ciuili vsque ad 30.ann.vel de iure pretorio vsque ad annum, vel ad centum dies, certè si stetit per mensem, quòd nõ agnouit, nõ propterea dicitur neglexisse, nec tacitè repudiasse, ex quo scit sibi durare ius suum.l.sicut.§.non videtur.ff.
13 quibus mod. pign. vel hypot. solu. ¶ † Secundam rationem, & magis coloratam assignat Bald. hic, quam tenent expressè Saly.& D.Alex.hic in 3.colum.in discursu, & ante eos assignat Cy.hic, & plenius in l.vnica.in 2.quest. C.de his, qui ante aper. tabu.nam dicunt, quòd ideo bonorum posses. non agnita nõ transmittitur, vt hoc text.eo quia requirit actum facti extrinsecum, scilicet quòd fiat in pręsentia iudicis.l.fi.a. infra eod. sed ea, quę sunt facti, vt est posses. nõ transmittuntur ad hęredes. l.1.§.Scęuola.ff.si quis testam lib.esse ius.fuerit.& l. cùm hęredes.in princip. ff.de acquir.posses. eodem modo aditio hęreditatis, quamuis inducatur solo animo.l. pro hęrede. in princip. & l.gerit.ff.de acquir.hęred.tamen requirit actum facti extrinsecum declarantem animum, vt dicit gloss. in l. mutum. ff.de
14 acquir.hęredi.& no.Barto.in d.l.gerit.¶ †Sed tu aduerte, licèt ista ratio sit subtilis, & ab omnibus approbata, puto quòd non sit vera, nam restitutio in integrum etiam requirit factum extrinsecum, scilicet impetrationem à iudice, & tamen transmittitur.l.non solùm. ff. de in integrum restitutio l. Pantonius. in princip.ff.de acquiren.hęredi.& l qui duos .ff.de rebus dub.nisi dicas, quòd speciale sit in restitutione.Secundò, & subtilius impugno, nam quando quęritur, quare hęreditas non adita non transmittatur, & idem in bonorum possessio.nõ intelligo ego, quòd transmittatur ipsa aditio, vel agnitio, quia bene est facti, sed intelligo, quòd transmittatur ius, seu facultas possendi adire, vel agnoscere, & ista facultas nõ requirit actum facti extrinsecum, quia consistit in sola potẽtia, ita dicit glo.not.in l.vnica. super versicu.transmittere.C.de his, qui ante aper. tab. no. Bar. in d.l.ventre.in 2.colum.& tex.in l.cùm antiquioribus.C.de iure deliber.& melius quàm alibi declarat Pau.de Cast.in l. si fratris.in 1.colum.& seq.C.de iure delibe.vbi ostenditur, ꝙ quãdo tractatur de transmissione, ipsa aditio, vel agnitio non est, quę transmittitur, quia esset facti, sed sola facultas, & sola potẽtia,

ADDITIONES.

a ¶Vnde agnati.Adde, ꝙ imò emancipata non habebat caput vnde agnati de iure.ffoꝛ ũ, hodie aũt bene habet iura agnatorum.l.meminimus.C.de suis.& legi.Dec.consi.13. BELLOT.

b ¶Ratio prædictarum. Ratio diuersitatis, Ias.in l.si arrogator.colum.7.versic his præmissis.ff.de adop.contra istum est casus.l.Pantonius.ff.de acqui.hære. PVRPV.

tia, quæ non requirit factum extrinsecum, & quod istud sit ve
rum, ostendo luce meridiana clarius, nam quando quęrimus
vtrum bono. pos. non agnita transmittatur, non intelligimus
de bo. pos. decretali requirente præsentiam iudicis, & sic actū
facti, sed intelligimus de bo. pos. edi. propter quam dabitur no
bis spes consequendæ decretalis, vt in simili dicit gl. l. 1. in gl. fi.
in 2. par. s. eo. sed bon. poss. edictalis, quæ datur ipso iure ab edi
cto prætoris mortui, non requirit factum extrinsecum, ergo
15 ratio Doc. non vera. & hoc est valde subtile. ¶ † Aliam rationē
assignat Bar. in l. si in personam. C. de fideicomm. quia suo ani-
mo, & non alieno, puta per procuratorem quis efficitur hæ-
res. l. per procuratorem. ff. de acq. hære. Sed ista ratio nō est bo-
na, quia bon. pos. acquiritur per procuratorem, & tamen non
a transmittitur. l. 3. §. acquirere. ff. eo. & hoc tex. ¶ Puto [a] ergo, ꝙ
vera, & clara sit ratio, quam alibi assignat Bal. in l. quoniam so-
rorem. C. de iure delib. nam hæreditas nobis delata, vel ex te-
stamento, vel ab intestato, vel bo. pos. nobis competens, ante-
quam adeatur hæreditas, vel agnoscatur bon. pos. non dicitur
esse in bonis nostris, nec nobis acquiritur, tex. est melior de iu-
re in l. pretia rerum. in prin. ff. ad l. Fal. quem tex. reputat singul.
ad hoc Bal. in l. 2. in vltimis verbis. C. de iur. & fac. ignor. tenet
Bar. in l. post emancipationem. in prin. ff. de lib. leg. Bal. in l. Deo
nobis. ad fi. C. de epis. & cle. & Bar. vbi limitat, in l. qui duos. in
prin. in pen. col. ff. de reb. dub ergo illud, quod non est nostrū,
vel non est in bonis nostris, nec ex bonis acquisitum, non pos-
sumus ad alios transmittere, per regulam. l. id, ꝙ nostrum. & l.
nemo plus iuris. ff. de reg. iur. vide tamen tex. in l. substitutio. ff.
de acqui. rerum dom. Hinc est, ꝙ hæreditas patris quamuis nō
adeatur per filios in potestate, nec filij se immisceant, tamen
quia ipso iure censentur sui hæredes, & propter suitatem ipso
iure continuatur in filios dominium paternorum bonorū, er-
go hæreditatem patris, quamuis actualiter verè non agnitam,
transmittunt ad quoscunque. l. 1. §. qui sunt in potestate. ff. si
quis omis. causa testa. & credo, ꝙ ista sit melior ratio, quæ red
di possit. eandem rationem in effectu vult Bar. in l. à testatore.
ad fi. ff. de condi. & demonstr. vbi dicit, ꝙ hæreditas non adita
ideo non transmittitur, quia hæres ante aditam hæreditatem
nullum ius habet, & dicit Bar. in l. 1. in 1. col. ff. de acq. hær. ꝙ hę
reditas non est hæredis, antequam adeatur, subtiliter conside-
rando, nec ista ratio mihi satisfacit, nec me reddit ex toto cla-
rum, quia licèt hæreditas nobis delata antequam adeatur non
sit in bonis nostris, nec nobis actualiter quæsita, & idem in bo-
no. pos. non agnita, & consequenter id, quod nostrum nō est,
ad alios transmittere non possumus, nec aliquid iuris plus in
alios transferre, quàm ipsi habemus, tamen hic nō quærimus,
nunquid dominium successionis transmittatur ad hæredes,
quia tunc militat ratio prædicta, sed bene nos quærimus, nun
quid illa facultas, quæ competebat defuncto, dum viueret,
adeundi hæreditatem, vel agnoscendi bon. pos. quare illa fa-
cultas etiam non transmittatur ad hæredes, ad hoc non cadit
ratio prædicta, & sic quare bono. pos. edictalis, quæ ipso iure à
lege defertur, & ipso iure competebat defuncto dum viueret,
quare illa non transmittatur ad hæredes, qua mediante habe-
tur spes consequendæ decretalis, cogita quia subtile est. Item
nec ratio Barto. videtur tuta, ꝙ ideo hæreditas non adita non
transmittatur, eo quia hæres nullum ius habet: nam imò vide
tur, ꝙ dicitur habere ius, ex quo ei præscribitur. l. licèt. infra de
iure delib. & declarat Bar. in l. is potest. in 2. & 3. col. ff. de acqu.
hære. vnde idem Bar. in d. l. is potest. in 6. col. in discursu sermo
nis dicit, quòd ideo hæreditas non adita non transmittitur, qa
tunc hæres non dicitur habere aliquod ius quæsitum, sed solū
habet ius quærendum, quod alteri non acquiritur. Sed caue,
quia fideicommis. vniuersale ante aditam hæreditatem trans-
mittitur ad hæredes, vt tenent Bar. & Doc. in l. cùm filio. in 5. q.
ff. de leg. 1. & probatur in l. quidam ita testamento. ff. ad Treb.
& tamen in fideicommisso vniuersali solùm adest ius cogen-
di hæredem adire, & restituere, & sic est solùm ius quærendū,
& non ius quæsitum, & tamen transmittitur. Potes subtiliter
dicere, ꝙ illud ideo ibi est, quia ad illud cogere hæredem adi-
re, & restituere competit offic. iudic. vt declarant gl. & Bart. in
l. si legatus. ff. ad Treb. sed offic. iudi. sui natura est transmissibi
le. l. non solùm. ff. de in integ. resti. & illud, quod est transmissibi
le, dicitur quasi quæsitum, & esse in bonis nostris, vt declarat
Bar. in l. qui duos. in prin. in pen. col. ff. de reb. dub. limitando d.
l. pretia rerum. in prin. ff. ad l. Falc. Sed obst. quia etiam in bon.
poss. competit off. iudi. l. 1. §. decretalis ff. de succes. edi. gl. & Do
cto. in l. 1. s. eo. & tamen bo. pos. non agnita non transmittitur,
vt hic, & l. 3. § acquirere. ff. eod. nisi subtiliter dicas, quòd aliud
est offic. iud. ꝙ competit fideicommissario vniuersali, in quo
aliquid petitur fieri ab aduersario, & istud actionis verbo con-
tinetur. l. actionis verbo. ff. de actio. & oblig. declarat Bar. in l. 1.
ff. de iurisd. om. iud. & in isto implorando requiritur libellus,
vt declarat Bar. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. in 2. col. cū
concor. ff. de off. procon. & leg. & dicit Bart. ibidem idem esse
in off. iudi. per quod petitur restitutio in integr. & illud officiū
iudi. bene transmittitur, vt prædixi. Non sic est in officio iudi-
cis inuento à prætore in bon. poss. loco iuris adeundi, vt decla
rat gl. & Bar. in l. 3. §. si causa cognita. ff. eo. & maximè hodie, p
l. fi. j. eo. ¶ Capio gl. in ver. [nullam.] quam diuido in tres par-
tes. In prima assignat rationem ad tex. In secunda per viā fal-
lentiæ remouet vnum contrarium. In tertia remouet aliud.
Secunda ibi, nisi in casu. Tertia ibi, sed de iure ciuili. ¶ In pri
16 ma, & secunda parte habes regulam, & fallētiam, † regula est
ꝙ bon. pos. non agnita regulariter non transmittitur. Fallit in
casu d. l. illud. §. fi. cum l. seq. cui concordat tex. in l. scriptus. ff.
de Car. edi. & tex. in l. ventre. ff. de acqui. hæred. quas ll. allegat
pro concordanti gl. in l. 3. §. acquirere. ff. de bono. pos. & ratio
istius fallentiæ est, secundum Ang. Pau. de Cast. Lud. Rom. &
D. Alex. hic, & ante eos sentit gl. in d. l. illud. in §. fi. in versi. mo-
riatur. & in l. seq. in glo. 1. & in effectu Saly. & Fulg. hic. nam ibi
hæres scriptus in testamento poterat beneficio posthumi præ
teriti contrabulare testamentum, sed quia potius voluit expe-
ctare, an posthumus nasceretur, vel ne, vt eo non nato succe-
deret ex testamento, & voluntas defuncti haberet effectum,
propter hoc statuit tex. quòd si interim moriatur bono. poss.
non agnita, ꝙ illam transmittat. Hic aduerte, quia valde neces
sarium est, præsupponunt. Doct. in d. l. illud. §. fi. quòd scriptus
hæres in testamento possit contratabulare beneficio posthu-
mi præteriti aperientis edictum instituto ad contratabulan-
dum, illud videtur valde mirabile, quia posthumus prętcritus
antequam nascatur non contratabulat testamentum. l. post-
humo. infra de bon. pos. contratab. quomodo ergo antequam
nascatur, potuit aperire edictum contratabulandi hęredi scri-
pto, si adhuc sibi non competit? Lud. Rom. & Dom. Alex. hic
dicunt, ꝙ illud probatur in l. si post mortem. §. hi qui. ff. de bo.
pos. contratab. quæ nil facit, quia loquitur iam nato præterito,
qui bene aperit edictum contratabulandi scripto hæredi, da-
to quòd ipse nolit contratab. sed nos loquimur in posthumo
prętcrito. Dic ergo tu, ꝙ illud expresè dicit tex. in d. l. illud. §.
fi. dum dicit, alius qui hæres institutus est bon. pos. contratabu.
admittere potest, quem text. expresè ad hoc ponderat, & re-
putat no. dignum Bal. in l. si pater. in 9. opp. C. de insti. & substi.
sub condi. fac. dicens ibi esse text. quod quamuis posthumus
præteritus non rumpat testamentum patris antequam nasca-
tur, tamen scripto hæredi aperit edictum ad contratab. ante-
quam nascatur. & idem tenent glo. & Bar. in d. l. illud. §. fina. &
Bar. in l. ventre. in 1. col. in fi. ff. de acq. hære. quod valde no. pro
limitatio. l. posthumo. infra de bon. pos. contratabu. & de facili
17 teneretur contrarium, sed non bene. ¶ † In tertia parte glo. ha-
bes, ꝙ hęreditas non adita transmittitur de iure ciuili benefi-
b cio. l. vnicæ. C. de his, qui ante apert. tabu. ad suos. si intelligas [b]
suos propriè, gl. malè diceret. sed intellige suos. i. proprios. Ista
gl. potest dupliciter intelligi. primò, ꝙ velit constituere differē-
tiam inter hęreditatem, & bon. posess. ꝙ hęreditas non adita
transmittatur beneficio. d. l. vnicæ, secus in bonorum posses-
sio. & consequenter velit, ꝙ d. l. vnica non habeat locum in suc
cessionibus prætorijs, & isto modo glo. tenet contra commu-
c nem sententiam. Secundo modo [c] potest intelligi ista gloss. ꝙ
quamuis bon. pos. non agnita non transmittatur attento iure
prætorio, vt hoc tex. tamen bene transmittatur attento iure ci
uili, & sic dispositione. l. vnicæ. & isto modo glo. tenebit com
munem sententiam, ꝙ d. l. vnica. habeat locum in successioni
bus prętorijs, & hoc modo per d. l. vnicam. limitabitur ista lex,
non autem corrigetur, vt declaraui supra in l. 1. & ostendo,
nam si in ista l. emancipata filia non reliquisset descendentes,
18 sed alios hęredes, non haberet locum. d. l. vnica. ¶ † Pro clara
ergo

ADDITIONES.

a ¶ Puto. Adde, quòd aliam rationem assignat idem Ias. in l. more. col. 2. de iu-
risd. omn. iud. l. sed non est bona, quia agnitio bon. poss. est ex dispositione iu
ris, tamen non transmittitur. Alc. lib. 4. c. 5. Paradox. ponit aliam, s. quia mens
testatoris est, vt vellet etiam consultum hæredi instituto, & non alijs, sed con
funditur per tex. in l. vnic. §. 1. C. de cad. tol. quia si esset vera, etiam nō trans-
mitteretur legatum purum. Alij aliter dicebant, quia ius adeūdi est simplicis
facultatis, ideo non transmittitur. l. apud Iulianum. §. si quis alicui. de lega. 2.
sed dic, quòd non est facultatis, sed iuris. secundum Are. in l. quod si dubitet.
de acq. hær. & fortè poterit dici, ꝙ sunt iura merè personalia, ideo non trās-
mittuntur. l. quia personale. ff. sol. matr. BELLOT.

b ¶ Intelligas. Declaratio est legis primæ. de his, qui ante apertas tabulas.
PVRPV.

c ¶ Secundo modo. Et ita Bald. in rubr. infra de his, qui ante aper. tabu. 9. q.
PVRPV.

ergo intelligentia reassumo in dubium, nunquid beneficium. d.l.vnicæ, habeat locum in successionibus prætorijs, & in hoc
* *communis conclu.* est ꝙ sic. Quam tenent Iac.de Are.Pet.Cy.Iac. But.Ray.Barto.& Bald.hic,& Cyn.in d.l.vnica.in 2. qō. Raph. Fulg.Pau.de Cast.& Dom.Alexan.hic, quia eadem ratio est in vtraque.Secundò secundum Fulg.quia d.l. vnica, habet locū
a in hæreditate,cuius appellatione [a] venit bono.poss.l.fina.infra eod.l.1.infra vnde lib.in ver.hæredes extitisse. & in l. hæreditatis.secunda.ff.de verbo.signifi.Pro ista parte Dom. Alexan.hic adducit tria fundamenta,quæ per te videas, tamen secundum
b puto,ꝙ nil valeat,dum adducit glo. [b] sing.in d.l.vnica.in vers. in liberos. quæ extendit illam l. vnicam, loquentem ex testamento,vt habeat locum in successionibus ab intestato, dum dicit,quòd glo.sit vera,quia communiter tenetur, nil facit in proposito,quia vtrunque est de iure ciuili. vnde in habentib. symbolum facilis est transitus, & sic illa l. vnica,quæ loquitur ex testamento de iure ciuili, facilè extenditur ad succedentes ab intestato eodem iure ciuili.Sed nos disputamus, an extendi possit ad aliud ius, & sic ad succedentes de iure prætorio. Sed tu stringe istam inductionem hoc modo,nam si illa.l.vnica,quæ loquitur in successione ex testamento,& sic in scripto hærede,extenditur ad eum,qui venit ab intestato, qui non potest ex lata significatione vocabu. comprehendi, quanto magis veniet bon.poss.quæ de lata significatione continetur,vt infra dicam?Contrarium tenent Saly.& Lud.Rom.valde debiliter moti.Nam dicit Saly.quòd ius prætorium illud non disponit,nec etiam ius ciuile loquitur in bono.poss.Mouetur etiam Ludo.Roman.quia in bono.possess.cessat ratio d.l.vnicæ. quæ est,ne descendentes fraudentur successione ascendentiū, quæ ratio cessat,cùm bon.poss.possit venire de iure ciuili, quod nihil est dicere,si præsupponeremus lapsos 30.ann.quib. excluderetur de iure ciuili,sed non de iure prætorio,vt dixi in l. 2.§. eod.Pro ista parte facit,quia tenendo eam, sequeretur,ꝙ corrigeretur regula.l.3.§.acquirere.ff.eod.& huius l.sed per subauditos intellectus non debet induci l.correctio, secundum glo. in c.cupientes.§.ꝙ si per 20.de elect.in 6.sed dic, quòd per hoc non inducitur correctio,sed limitatio.patet,quia d.l. vnica.nō habet locum, nisi quando adsunt descendentes, ergo vbi non adessent descendentes,ad quos fieret transmissio, per d. l. vnicam,procederet.d.§.acquirere.& ista l.¶Quid tenendum? teneo communem sententiam,quam vltra alios multis medijs confirmo.& in primis pondero.d.l.hęreditatis.la secunda.ff.de
19 verbo.signifi.alleg.per Fulg.&†quia virtus.l.est in inductione. l.non solùm.§.qui primipilum.ff.de excus.tuto.quam sic allegat Bal.in repe.l.petens.C.de pact pondero, ꝙ in illa l. hæreditatis.dicitur,quòd hæreditatis app.bon.pos.continetur,pondera vers. continetur, quòd significat de propria significatione vocabuli,ita dicit sing.Bar.in l.cui eorum.§.affinitates.ff.de postul.sic etiam in verbo,pertinere, quòd importat propriam significationem, secundum Bar.in l.hæc verba.in princip. ff.de adul. si ergo bon.possess.de propria significatione venit appellatione hæreditatis,ergo d.l.vnica.loquens in hæreditate habebit locum in bon.pos.& istud vltimum expresè tenet Bart. in l.1.§ bonorum.per illum tex.ff.ad Treb. per quem not. quòd lex noua, vel statutum loquens in hereditate,habet locum in bon.pos.allegat tex.meliorem de iure in l.in conditionibus. §. si patronus.ff.de condi.& demon.& cum Barto. tenent ibi alij Moder.Confirmo per illud,ꝙ tenet glo.approbata in l.fin. super vers.legitimo.in 3.par.C.de edic.diui Adria.toll. quam expresè ibi sequitur Bar.in 7.colum.ad fi.in vers. quæro quid de testamento.& alij sequuntur,ibi dicam,vbi concludunt,quod beneficium.d.l.fi.C.de edi.diui Adri.tol. loquens in hærede de iure ciuili,habeat locum in bon. pos. eo quia leges etiam nouæ loquentes in hereditate,habent locum in bono.possess. Ad idem facit,quod dixi supra in euidentialibus, ꝙ beneficium.l. cum antiquioribus.ĵ.de iure delibe.habet locum etiam in successionibus prætorijs.Caue tamen ad illud,quod dicit Bart. in illa.l.cui eorum.§.affinitates. de illo versi.continetur. prolato à lege,quòd importet de propria significatione vocabuli,nam licèt non inueniam ab aliquo de mundo reprobatum, puto, ꝙ sit falsum,& in contrarium pondero tex in l.in legibus.ff.de testib.in ver.contineri.iuncta l.si qua.§.1.& seq.in versicu. non propriè.ff.de ritu nup.Secundò ad idem pondero fortem tex. in l.actionis verbo.dum dicit continetur.& glo.ibi dicit largissimè.ff.de actio.& oblig.iuncta l.actio in personam.ff. eod.iuncta glo.Ad idem facit contra Barto.d.l.hæreditatis. secunda. ff. de verbo.significa.quam nunc ècontra retorqueo, in versicu. continetur.iuncta l.2.in ver.vice hæredum.ff.de bon. possess. l. 1.& 2.ff.de bon.poss.hære.pet.& iuncto.§.quos autem.Insti.de
20 bo.poss. Quartò † pondero,quòd tex.in l.liberorū.circa med.
c ff.de verborum significat. dicit, quòd filiorum appellatione [c] continentur nepotes,& tamen Barto.ibi in 8.col. circa princi. respondendo ad dicta Iac.But.tenet,quòd non continetur nepos de proprietate vocabuli, sed ex extensione passiua, & ita ponderat Domin Franc.de Aret. in l. Gallus. §.instituens in 4.
21 colum.ff.de liber.& posthum.¶†Ad idem pro communi sententia moueor vltra alios, nam in legibus nouis etiam corre-
d ctorijs licita est extensio [d] de stricta significatione vocabuli ad latam,concurrente indentitate rationis,glo. est ad hoc vulgaris in clem. 1.in ver.libri.iunctis ibi no. per Pau. de Elea de ba-
22 ptis.sed sic est,†quòd appellatione hæreditatis, de qua loquitur.d.l.vnica.saltem largè sumpto vocabulo venit bono.poss. quando obstinatè diceres,quòd non propriè,ergo ex identitate rationis extenditur ad bon.poss.& eo magis,quòd l. vni. nō est correctoria,sed limitatoria, & sic extensibilis ex identitate rationis,vt declaraui in l.1.supra eod.Ad idem vltra alios pro communi moueor.nam etiam in correctorijs, quando ratio est expressa in l.corrigente, certè ex identitate illius rationis scriptæ etiam in correctorijs licita est extensio, ita Bald in Authen.quas actiones.in 2.colum.C.de sacrosanct.Eccle. Pau de Cast.in l. quamuis.post glo.ibi.C.de fideicommis. not.expressè Raph.Cum.ex illo tex.in l.cùm mulier.ff.sol.matr. facit tex. in l.his solis.in vers.satis etiam tacitè cautum putamus.C.de reuoc.do. Sed sic est,quòd ratio expressa in d. l.vnica.videlicet, ne propter casus fortuitos descendentes fraudentur successione ascendentium,illa ratio expresè militat etiam in bon. pos. vnde dato,quòd esset lex correctoria, extenderetur: caue tamen,quia posses dicere,quòd ratio assignata in d.l. vnica, videlicet ne propter casus fortuitos filij defraudentur, non est ratio finalis,sed solùm impulsiua, patet, quia etiam si nullus casus fortuitus interuenisset,haberet locum.d.l.vnica.ergo est ratio impulsiua,& non finalis,quæ attendi non debet, & credo verè,quòd non sit finalis ratio,& isto modo posses respondere aliquibus fundamentis meis,quia ad hoc replico, & fortius,quòd saltem ratio finalis.d.l.vnicæ.est propter coniūctionem sanguinis,illa enim transmissio d.l.vnicę.fit solùm ratione sanguinis,vt declaraui in euidentialibus, & ista ratio militat etiam in bon.pos.quia quamuis prætor non curet de suitate, curat tamen semper de coniunctione sanguinis naturalis,& cùm sit ratio vnica,habetur pro expressa,iuxta glo.reputatam sing.in d.l.quamuis.& ibi Bald.& Pau.de Castr.C.de fideicom.& Bal. in l.maximum vitium.in 4 colum. C.de liber. præte.concludo ergo ex prædictis,licèt passus sit disputabilis, veram esse communem sententiam,quòd d. l.vnica. habet lo-
23 cum etiam in successionibus prætorijs. † Cogita tamen de parte,quia non inuenio ab aliquo cogitatum. Stante ista communi sententia, nunquid filius, qui de iure prætorio potest succedere ex triplici capite,vt declaraui in l.prima. super glo. fina.supra eod.eodem modo beneficio d.l.vnicæ. transmittat omnia tria capita,an vnum tantum,attento quòd materia est fauorabilis principaliter?dic quòd non, cùm ille text. propriè loquatur ex testamento, vbi omnino cadit ista multiplicatio
24 capitum,tamen glo.ibi extendit etiam ab intestato. ¶† Limi-
e ta [e] tu communem sententiam,secundum Bald.Fulg. & Domi.Alexan.hic,vt procedat in bonorum possess.fauorabili, secus in ea, quæ non est fauorabilis,puta in bon.possess.contratab.quæ non transmittitur beneficio.d.l. vnicæ. vt hic per eos. contra tamen istud multum facit,quod singu.vult Bal.in l. filio præterito.ff.de iniust.rup.vt ibi expresè refert, & sequitur Imo.in pen.char.qui voluit,quòd beneficium dicendi nullum testamentum patris,transmittitur beneficio.d.l.vnicæ. Sic ius dicendi nullum non agnitum transmittitur ex potentia suitatis,secundum Bal.in cap.sciscitatus.in penu.colum.de rescrip. per tex.in l.2.secundo responso.C.de posthu hered.instit. Respondet Do.Alexand.quòd ideo est, quia ius dicendi,nullum
f reducit nos ad ius succedendi ab intestato. Tamen [f] istud mihi non satisfacit, quia etiam bono. possessio in effectu reducit nos ad ius succedendi ab intestato, ꝯtratabulato testamento, &

ADDITIONES.

a ¶Appellatione.Adde Bar.& Bal.in l.licet.C.de pac.dota.Doct.in l. fin. C.de vsufruc.leg.

b ¶Gl.Adde,quòd illam glo.sequitur Alex.in l.fin.col.7.& 8.infra de edic. diui Adria.tollen. PVRPV.

c ¶Appellatione.Adde Bar.in l.si filius tuus.C.ad Maced.

d ¶Extensio.Adde Alex.de Imo.in l.si constante.in prin.ff.sol.matr.

e ¶Limita. Adde, & sublimita in contratabulante beneficio præteriti, vt in casu l.illud.§.fina. & l.sequenti.ff.de contratabu.qui etiam transmittit. BELLOT.

f ¶Tamen.Limitatio,quam sing.tenet Ias.in l.2.in col.2.infra de secun. tab. & l.cùm mota.col.4.ver.sed audi.supra de transac. PVRPV.

a & ideo teneo,[a] quòd d.l.vnica non habeat locum in bon.poſ. contra tabu. nec etiam in iure dicendi nullum, quia verba.d.l. vnicæ non conueniunt, & ratio videtur refragari, quicquid alij teneant hic,& quòd verba non patiantur,patet,quia loquitur,quando ille qui tranſmittit, erat ſcriptus in teſtamento, ſed hic erat præteritus. Item ratio ibi eſt propter auitum deſiderium,vt apertè ibi dicit litera,nam ſcriptus venit ex voluntate teſtatoris,præteritus autem contra. Confirmo, quia qui ſuccedit de iure prætorio contra teſtamentum,non dicitur habere voluntatem defuncti,ſecundum Bal.in rub.ſ.eo.in vlt.q. poſt gl.& Bar.in l.1.§.quoties.ver.vel maximè.ff.de colla.bon. & eſt tex.in l.ſed cum patrono.§.1.ff.de bon.poſ. Item iſtam limitationem Bal.etiam ſimpliciter reprobat Dom.Franc.de Are.in l.1.in prin.in penul.colum.ff.de vulg.& pup. Tamen verum eſt,quòd querela inofficioſi teſtamenti etiam non præparata tranſmittitur ad filios, nō per l.vnicam,ſed per l.ſi quis filium.§.fin.& l.ſcimus.in prin.C.de inoffi.teſtam.de quorum intellectu dixi ſingulariter limitando in l.cùm mota.C.de tranſa.& ſicut querela inofficioſi teſtamenti non præparata tranſmittitur ad filios,iuribus præalleg.adde,quòd idem eſt in querela inofficioſæ dona.non præparata. ita ſingulariter extendit Bald.in l.1.in pen.colum.C.de inoffic.dona. Et per hæc remanet expedita iſta l. Iaſon Piſis.

ADDITIO.

a ¶Teneo.Adde,quòd contra Iaſ.hic tenet Alex. quia d.l.vnic. habet locum etiam ab inteſta.ſecundum gl.ibi,ver.in liberos.poteſt dici,quòd ille qui venit ab inteſt,vbi omnino non eſt factum teſtamentum,dicitur venire ex voluntate defuncti.l.conficiuntur de iure codicil.ſecus quando per ius dicendi nullum.vel aliter ſaluando poteſt dici,quòd ratio illius.l.eſt fundata ratione ſanguinis,quæ ratio militat in iure dicendi nullum,ergo & cætera. BELLOT.

SVMMARIVM.

1 *Propter incertitudinem cauſæ teſtati, vel inteſtati, impeditur curſus temporis aſſignati ad petendum bon.poſ.cùm ſit vtile.*
2 *Ignorans,& dubitans æquiparantur.fallit,vt nu.7.*
3 *Quemadmodum iuri,quod quis ſibi competere ignorat, nunquam intelligitur renunciare,eodem modo nec iuri, quod dubitat quis ſibi competere.*
4 *Quemadmodum omittens opponere exceptionem dilatoriam ante litẽ conteſtatam,eo quia ignorat ſibi competere,poteſt eam opponere poſt litem conteſta.idem eſt etiam in dubitante.*
5 *Quemadmodum litigantes per ignorantiam, vel errorem nunquam intelliguntur prorogare iuriſdictionem iudicis non ſui, eo modo litigantes,qui ſunt dubij,an ſit iuriſdictio,vel no.*
6 *Præſcribens,qui habet conſcientiam læſam,dicitur eſſe bonæ fidei,& illa dubitatio ſuperueniens non impedit præſcriptionem, ſicut ſi ignoraret.*
8 *An agnoſcens bonorum poſſeſ.in præſentia iudicis debeat exprimere ex quo capite agnoſcat,an verò ſufficiat ſimpliciter dicere, agnoſco bon.poſſeſ.*
9 *An,& quando tempus ſtatutum à l.vel à ſtatuto currat ignoranti.*
Et an ſtatutum diſponere poſſit,vt currat ignoranti.nu.10.
11 *An valeat ſtatutum generaliter diſponens,quòd tempus currat etiam ignoranti.*
12 *Forenſis poteſt petere reſtitutionem in integrum aduerſus ſtatutum, quod ignorauerat probabiliter.*

LEX V.

Qvandiu. Hoc dicit ſecundum Barto. & Ang. Quandiu poteſt ſuccedi ex teſtamento,nō poteſt ſuccedi ab inteſtato, nec tempora currunt. quod ſummarium eſt in ſe veriſſimum.l.quandiu.ff.de reg.iur.& l.quandiu.ff.de acqui.hær. præterquam in caſu.l.ſi quis ita hæres inſtituatur. vbi gloſſ. & Doc.ff.de hære.inſti.eo quia teſtator ſic expreſsè diſpoſuit, vt declarat Bal.in l.3.ſ.de impub.tenet Bar.in rub.ſ.de ſuc.edi.in pe.q.in fi.Tamen iſtud ſummarium Barto. non concludenter elicitur ex hoc tex.Ideo aliter ſummo. Ei, qui non eſt certus, an ex teſtamento,vel ab inteſtato ſuccedat, vel ex quo capite veniat,non currit tempus aſſignatum ad petendum bon.poſ. hoc dicit.
1 ¶†No.ex iſto tex.quòd propter incertitudinem cauſæ teſtati,vel inteſtati impeditur curſus temporis aſſignati ad petendum bono.poſſ.cùm ſit vtile.l.2.ſupra eodem, & l.2.in prin.ff.quis ordo. Limita vt dixi infra circa fi.¶No.ex hoc tex. ſecundum Fulg.Pau.de Caſt.& Dom.Alex. hic, quòd quemadmodum ignoranti non currit tempus petendæ bono.poſ.l.
2 2.ſ.eod.eodem modo nec dubitanti,† & ex iſtis[a] legib ſimul
a iunctis habes notare,quòd ignorans,& dubitans æquiparātur. facit tex.in l.manifeſtiſſimi.§.ſin autem neſcius.& dubitans. C. de fur. quem Bartol. ibi ad hoc not. & dicit ſe neſcire alibi. &
b per[b] illum tex.dicit no. Bar.in l.leges ſacratiſſimæ.C.de leg. ꝙ parcitur dubitanti, ſicut ignoranti, vel erranti, quod reputat notatu dignum,ſequitur Io.de Ana.in conſi.72. Viſis,& conſideratis his,quæ in facti narratione,in vlti.col facit tex. in l.2. in prin.ff.quis or.in bon.poſ.ſer.vbi expreſsè Iuriſcon.dicit, quòd ille,qui dubitat,dicitur neſcire.Itẽ adde text.in l.3.§.is qui ne-
* ſcit.ff.de libero homine exhibendo.ad idem tex.in l.fina. *& ibi*
3 *Bar.& omnes no.*C.de condi.indeb.† Hinc ex iſta æquiparatione dicit Barto.in d.l.manifeſtiſſimi.§.ſin autem neſcius. ꝙ quemadmodum iuri,quod quis ſibi competere ignorat, nunquam intelligitur renunciare.l.mater decedens.ff.de inoffi.teſtam.eo-
4 dem modo nec iuri,quod dubitat quis ſibi competere. ¶†Secundò dicunt Cyn.& Bal.in d.l.manifeſtiſſimi. quòd quemadmodum omittens opponere exceptionem dilatoriam ante litem conteſta. eo quia ignorabat ſibi competere, poteſt eam opponere poſt litem conteſta.l.ita demum.C.de procur. iuncta.l.2.C.de conſor.eiuſdem lit.idem eſt etiam in dubitante,ꝙ
5 videtur valde fortius.¶†Adde tertiò illud,quod in ſimili decidit Bart.in l.2.in 3.colum.ff.ſi quis in ius voca.non ierit. vbi dixi,vt dicit Barto.quòd quemadmodum litigantes per ignorantiam, vel per errorem nunquam intelliguntur prorogare iuriſdictionem iudicis non ſui.l.ſi per errorem. ff. de iuriſdictio. omn.iudi.eodem modo litigantes,qui ſunt dubij,an ſit iuriſdi-
6 ctio,vel ne,per hanc æquiparationem.¶†Ad idem adduco illud,quod expreſsè dicit glo.can.quam reputo valde ſing. in c. ſi diligenti.in glo.in ver.bona fides.in fi.de præſcrip.quæ ſingu. dicit,quod præſcribens,qui habet conſcientiam dubiā, tamen bonam,dicitur eſſe bonæ fidei, & illa dubitatio ſuperueniens non impedit præſcriptionem, ſicut ſi ignoraret,& propterea pondera ibi eſſe glo.expreſſam pro eo,quod ſingu.decidit Bar. non recordatus de illa glo.in l.naturaliter.in 3.colum. in fin.ff. de vſucap.poſt Inn.in c.fi.de præſcrip.nam decretalis dicit, ꝙ malæ fidei poſſeſſor nunquam vllo tempore præſcribit, vt in regula malæ fidei poſſeſſor.de reg.iur.in 6.dicit Barto. ꝙ ſi poſt inceptam præſcriptionem quis inciperet dubitare,tamen præſcriberet etiam de iure canonico,& ſequitur Bald.in l.ſuper lōgi.C.de præſcrip.long.temp.credo, ꝙ Bar.melius potuiſſet allega.glo.in d.c.ſi diligenti.eſt verum, quòd dictam deciſionem Bar.reprehendit Dom.Anto.in c.fi.de præſcrip. & vide ibi latè Imo.in repet.in 6.& in 9.q. tenentem contra Barto. ꝙ aliter nunc non examino,& dicit Bald.in cap.fin.in 3.col. de conſue. quòd dubius in conſcientia non intelligitur facere contra conſcientiam,niſi poſtquam monſtrata eſt ſibi veritas, & reperit idem Bal. in c.bonæ.el ſecondo.in 5.colum.de poſtul. præla.& no.in d.c.ſi diligenti.in 2.colum.Ad idem pro prædicta æquiparatione addo,quod decidit Bal.in l.1.in colum.4.in princ.C. de fal.cauſa adiec.leg.dum ponit,an ſtetur dubitatiuo dicto te-
7 ſtatoris,aliquid dubitatiuè aſſerentis.¶†Stat ergo ex prædictis,
c quòd dubitans, [c] & ignorans æquiparantur. Limita tamen ſecundum Bal.in d.l.manifeſtiſſimi.in 3.colum.ver.vlterius quæro,niſi talis dubitans poterit de facili certiorari, & pondera illud verbum de facili.per glo.l.locus.ff.de acqui.poſſeſ.in verſi. mei iuris.dum dicit.Sed reſponde de facili.& c.ſequitur Dom. Alex.hic per tex.l.regula.§.ſed facti.in verſ.diligenter inquirendo.ff.de iu.& fac.igno.Secundò ſing limitat quantum ad contrahentem cum aliquo, quia dubitans non excuſatur, ſicut ignorans per prædicta,imò ſi dubitat,debet prius inquirere,&
* certiorari de conditione eius,cùm quo vult contrahere,*aliàs ſibi imputet,& non excuſatur,ſicut dubitans,ita Bald.in c.1.in §.perſonam.in tit.per quos fiat inueſt.in vſib.feud. ¶Secundo
d principaliter [d] pondera tex.ibi, & ex quo capite poſſ. ſit delata.hic eſſe tex.ſecundum quod ponderauit Fulg.Pau.de Caſt. Ludo.Rom.& Dom.Alex.pro eo,quod decidit Bal.in rub.ſu-
8 pra eod.in 3.colum.in ver.his ergo viſis,†vbi quęrit, nunquid hodie agnoſcens bono.poſſ.in præſentia iudicis debeat exprimere

ADDITIONES.

a ¶Et ex iſtis.Illatio Iaſ.in l.error.1.colum.ſupra de iu. & fac.ignor. vbi addo. PVRPV.
b ¶Et per.Melius probat text.in l.3.§.is qui neſcit.ff.de libe.hom.exhib.quem infra alleg. PVRPV.
c ¶Dubitans.Adde Barto.in l.fin.C.de condi.indeb.Barto.& Bal.in l. manifeſtiſſimi.C.de fur.Bal.in c.1.§.perſonam. per quos fi.inueſt. in vſibus feudor. Aym.conſi.7.col.pe.in prin.
* Facit regula iuris,qui cùm alio contrahit.ff.de reg.iur.
d ¶Principaliter.No.Alex.in l.6.§.not.ff.de lib.& poſth. PVRPV.

mere ex quo capite agnoscat, an verò debeat simpliciter dicere, agnosco bon. poss. & concludit Bald. ꝙ est necesse, ꝙ in specie exprimat, ex quo capite agnoscat, aliàs agnitio reddit nulla, quia cùm fieri debeat coram iudice. l. fi. ꝭ. eo. ergo iudex debet in specie intelligere, ex quo capite agnoscat. l. coram. ff. de verb. sign. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. nam pro illa decisione videtur multum stringere iste tex. in ver. ex quo capite poss. sit delata. & dicit Dom. And. Barb. qui sequitur illam decis. Bal. in repe. huius rub. in 35. colu. & trib. vel quatuor seq. ꝙ totus mundus non responderet ad istū tex. illam decis. Bal. refert Dom. Card. Flo. in c. fi. de maio. & obed. quamuis aliàs nō examinet, & pro ista opi. D. And. Barb. qui Bal. sequitur in prædicto loco, addit alium tex. in l. emancipata. §. eo. in versi. si non agnouit intra annum vnde lib. bon. pos. dicit, quòd in illo text. defecit ingenium Mod. & Antiquorum, tamen si consideras, nil concludenter probatur. ad idem allegat. l. 2. ꝭ. de suc. edic. & quædam alia leuia, quæ non refero. ¶ Breuiter tene contrarium, quòd sufficit in iudicio agnoscere bon. poss. simpliciter hodie, absq; eo quod exprimatur ex quo capite, prout tenuit Bal. sibi contrarius in l. fi. circa fi. ꝭ. eo. & licèt ratio sua fundata per l. solam. C. de testi. cum gloss. reprobetur per Pau. de Cast. hic, tamen eius decisio est vera, quam tenet Pau. de Cast. & plenius D. Alex. hic, & Raph. Cuma. in l. fi. per illum tex. ff. de libe. & posthu. Idem tenet Alb. in d. l. fi. in 3. col. ꝭ. eo. & pro ista sententia facit tex. in l. fi. in ver. qualiscunque testatio. ꝭ. eo. & in §. fi. Insti. cod. pondera illam dictionem qualiscunque, per illud, quod dicit glo. no. in cle. 1. in ver. aut earum parte. de foro compe. licèt Moder. faciant magnum fundamentum de illo ver-
a bo, qualiscunque [a] attestatio. tamen facilè respōderetur, quia intelligitur qualiscunque, dummodo idonea. Istud in simili dicunt glo. & Bar. de statuto disponente, quòd sufficiat qualiscūque probatio, intelligitur aliàs idonea. l. 3. C. de fide instru. & iure hast. fisca. lib. 10. & Bal. in l. 1. C. de fide instrumē. Adde bene facere gl. in §. sed solennia. Insti. de verb. obl. nam text. dicit stipulationem fieri quibuscunque verbis & glo. supplet habilib. tamen facit, quod not. Barto. in l. 2. §. prætor ait. per illum text. ff. qui satisd. cog. de statuto disponente, quòd sententia arbitri qualiscunque fuerit, mandetur executioni, iunctis multis similibus, quæ ibi dixi. Ad idem pro ista sententia facit tex. in l. 1. in ver. pos. agnouisti. & quod ibi no. Bal. ꝭ. vnde leg. & per illum tex. ita ibi tenet Lud. Rom. & in rub. §. eo. Facit tex. in l. vnica. in ver. *bon. poss. agnouerunt*. ꝭ. quando non pen. par. & plerique similes tex. qui tamen necessariò non concludunt. & tex. in l. 3. supra de iur. & faci. ign. Ad idem bene facit, quòd pulchrè decidit Bal. in l. 1. supra eo. in 14. col. in versi. circa primum punctum. vbi quærit Bald. pone, grossi homines vadunt ad iudicē, & dicunt, domine iudex agnosco possessionem defuncti, vel agnosco dominium rerum talis defuncti, nunquid dicatur sufficienter agnita bono. poss. & determinat, quòd sic, & tenendo istam partem. quid respondebimus ad istum tex. in ver. ex quo capite? Pau. de Cast. dicit, quòd procedebat ista l. de iure antiquo, sed hodie secus, per l. fina. infra eo. quasi dicat, ꝙ est correcta in hoc per illam l. fin. Aliter respondet Dom. Alexā. diuinando, quòd in ista l. erat mortuus frater, & nesciebatur, an filios reliquisset & c. Ego subtilizando text. aliter respondeo in forma, quòd iste tex. nil concludenter probat. Nam bene dicit, quòd quamdiu dubium est & c. interim non currit tēpus, & sic vult tex. quòd ad hoc, vt alicui currat tempus ad cognoscendum bonorum possessio. quia est tempus vtile, debet esse certus, & ex quo capite admittatur, & consequenter debet scire causam, tamen per hoc necessariò non probat tex. ꝙ quando agnoscit bonorum possessio. debeat hoc exprimere, dato quòd debeat scire, & esse certus. Tolle optimū simile, ad hoc, vt quis possit adire hæreditatem de iure ciuili, debet esset certus, & scire causam suæ aditionis, & scire, an ex testamento, vel ab intestato, vel ex quo capite. l. sed & si de sua. & l. ꝙ si dubitet. ff. de acq. hæred. & tamen tempore quo adijt, non debet exprimere, cùm aditio fiat sola voluntate, attento maximè, ꝙ in isto proposito æquiparantur aditio hæreditatis, & agnitio bon. pos. per glo. & Barto. in l. 1. vbi dicetur. infra de bon. poss. secundum tabu. & sic ista non est bona consequentia, ad hoc, vt alicui currat tempus, debet scire ex quo capite sibi deferatur, ergo quando agnoscit, habet necesse exprimere, istud non sequitur, quicquid dicat Pau. de Cast. fortius inducendo istum tex. Breuiter pro ista etiam sententia adde tex. in l. 3. §. de iu. & fac. igno. per quem tex. patebit responsum ad l. emancipata. §. eo. posses etiam dicere, quòd si factum sit aptè, & sufficienter narratum, non attendatur postea, quod caput exprimat, vel ne, & an aptum vel ineptum, sicut in simili dicimus, quod quando factum est aptè narratum, non curamus de expressio-
* ne actionis, etiam si ineptè exprimatur, *vt glo. Bart. & omnes* in l. 1. in prin. ff. de eden. & ad hoc bene facit, quod in specie decidit Bal. in l. 1. 4. col. ꝭ. vnde leg. nam debes scire, quod in hæreditate matris, vel lineæ maternæ non habet locum bon. pos. vnde lib. Pone modo, ꝙ filius in iudicio dicat, agnosco bon. pos. vnde lib. in hæreditate matris, an per hoc vitietur agnitio bo. posses? videretur dicendum, quòd sic, ex quo ex inepto capite agnouit. Bal. ibi determinat sing. oppositum, quòd non est cu-
* randum de modo, dummodo casum * habeamus. l. quoniā
6 indignum. ꝭ. de test. ¶ † Vltimò Bal. & Saly. hic satis extrauagāter examinant, an & quando tempus statutum à lege, vel à sta-
b tuto currat ignoranti, vel ne. [b] de quo per Barto. & Ang. in l. fin. ff. si quis test. lib. esse ius. fac. cum mille concord. hic traditis
10 per Dom. Alexan. ¶ † No. tamen ad propositum nostrum, ꝙ licèt tempus taxatum ad agnoscendum bon. poss. sit vtile, & per consequens non currat ignoranti, vt hoc tex. iuncta l. 2. §. eo. tamen per statutum, vel consuetudinem posset induci, ꝙ tempus agnoscendæ bon. pos. curreret ignoranti, & valeret talis consuetudo, & tale statutum. tex. est quem ego solus pon-
11 dero in l. pe. in fi. ꝭ. eod. inducendo, vt ibi inducam. ¶ † An autē valeat statutum disponens generaliter, quòd tempus currat etiam ignoranti, determinat Bal. quòd sic in l. vnica. in princ. in 3. colum. C. de cad. tol. alibi Barto. in l. diuus. in fi. ff. de fals. determinat valere statutum disponens, quòd non liceat allegare ignorantiam alicuius statuti, sequitur Bal. in l. 1. ff. de leg. Imol. in l. de pupillo. §. nunciationem. ff. de no. oper. nunc. Dicit tamē signanter Saly. in l. Senatus. C. de his, qui sibi adscribunt. & in l. ita nobis cordi pudor. C. de adult. quòd tale statutū sic disponens deberet intelligi de ignorātia crassa, & iniusta, aliàs secus, de quo etiam per Lud. Rom. in l. is potest. ff. de acquir. hæred. & in l. 1. §. occisorum. ff. ad Sena. Sylla. & in l. 1. §. nunciatio. ff.
12 de ope. nou. nunc. ¶ † Not. tamen perpetuò, quòd forensis potest petere resti. in integ. aduersus statutum, quòd ignorauerat probabiliter, & hoc ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, & c. Ista est solennis decisio Inn. Ioan. Andr. & Domi. Anto. de But. in rub. extra de consue. & plenius Domin. Ant. de Butr. in cap. 2. in pe. char. de consti. Ioan. Fab. in l. cunctos populos. in 6. colum. C. de summa Trin. Alex. in consi. 37. in 2. volum. incipit. viso, & optimè discusso processu. in 8. colum. Domin. Franc. de Are. in consi. 11. quod incip. procedendum est breuiter. in 3. colum. ad fi. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶ Qualiscunque. Adde Ias. in l. fi. col. 4. infra eo. 4. no. PVRPV.

* Alias, causam.

b ¶ Vel ne. Et adde decisionem Bal. in l. si solennib. supra de rei vend.

* Et dic, ꝙ tempus præscriptum ad aliquid agendum, non currit ignoranti secundum communem per Cur. Iun. consi. 8. nu. 2. Quam limita, vt per Villa. inter com. opi. lib. 18. ver. tempus. & vide quæ scribit Rom. consi. 228. nu. 6. & 9. dixit tamen Cast. in l. ita demum. nu. 4. C. de procu. quod terminus datus à iure, præiudicat etiam ignoranti, de quo plura no. Aym. consi. 179. col. 2. Doc. in apost. ad Ferra. caut. 18. & in terminis q. Ias. hic. Bar. & alij in l. fi. ff. si quis test. lib. esse ius. fue. & quando non currat ignoranti, Tiraq. de retract. munic. §. 35. gl. 3. in princip. Quid de tempore dato in fauorem alicuius ad agen. actu. vide quæ scribit Didac. in capitu. nos quidem. numero 4. de test. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Iuris ignorantia etiam mulieribus non prodest in lucris, & nu. 2.*
3 *Iuris ignorantia non excusat rusticum.*
4 *Iuris ignorantia non excusat mulieres, quando potuerunt consulere peritiores, aliàs secus.*
5 *Grauior est mora, quæ committitur faciendo, quam illa, quæ committitur omittendo.*
6 *Potentius operatur repudiatio expressa quàm tacita.*
7 *Mulier, & rusticus qui non potuerunt consulere peritiores, quando excusentur, & quando non. nu. 8.*
9 *Si quis consuluit peritiores, & habuit consilium, sed malum, tunc excusatur, ne sibi iuris error noceat. fallit in quatuor casib.*

LEX VI.

IVris. Iuris ignorantia ēt mulieribus non prodest in lucris. h. d. & materiam huius l.
1 posui in l. 3. C. de iu. & fac. ign. ¶ † No. summarium, & vt intelligas summarium, aduerte, ꝙ error iuris in damnis euitandis prodest cuicunque, nedum mulieri. l. error. in fi. & l. regula. in prin. ff. de iur. & fac. ign. sed in lucris iuris ignorantia nemini prodest, neque ēt mulieri, iurib. prælleg. quia non est eadem ratio lucri, & damni. l. fi. ꝭ. de codic. & ideo quī per errorem iuris perditur bon. po. & consequenter successio, quæ

quæ acquiri poterat,dicitur perdi lucrum,nimirū ſi iuris igno
rantia non prodeſt, & iſtud procedit, etiam ſi eſſet hæreditas
patris,quia illa non eſt debita, ſed quaſi, ideo de ea iudicatur,
prout de quaſi lucro,ſecundum glo.no.in l.3.C.de iur. & fact.
ign.vbi de hoc vltimo plenè dixi.& eſt tex.in l.& quia.in verb.
quaſi debitum.ff. pro ſocio.& in l.fi.§.ſinautem perpetuus.C.
de cur.fur.Barto.in l.fi.ff.de lib.agno.idem in his, quæ originē
trahunt à lucro,licèt poſtea damnum inferant , vt eſt hæredi-
tas.glo.no.iuncto tex.in l.ſi duo.in ver.ſcire potuit.& ibi Imo.
3 ad hoc no.ff.de acqui.hæred.¶†Not. ꝙ iuris ignorantia regu-
lariter non prodeſt mulieribus,nec maribus , vt hic, & l.iuris.
la ſeconda.ff.de iu.& fac.igno.& l.fi.C.eo. ſecus in errore facti.
l.quamdiu.ſupra eodem.Limita,quando eſt probabile dubiū
in iure,nam tunc error iuris æquiparatur errori facti , & dici-
tur iuſtus,per no.per Io.And.in c.1.de poſtul.prelat.in 6.& eſt
tex.in c.cū dilectus.de conſue.quem ad hoc ibi ſing.facit Do.
Abb.in 4.col.& in c.ſi diligenti.in 8.col.de præſcrip.& in c.du-
dum.in vlt.col.de deci.& in c.fi.in 2.no.de conſti. & in cap. de
quarta.in 2.col.& ibidem Dom.Ant.de præſcrip.Imo.in repe.
c.fi.in vlt.col.eo.tit.de præſcri.Item adde,quòd licèt iuris igno
rantia non proſit mulieribus,quominus eis currat tēpus agno
3 ſcendæ bono.poſ. † ſecus eſt in ruſtico,quem iuris ignorantia
excuſat,quominus ſibi currat tempus iſtud. text. eſt fortis in l.
quicunque,& ibi gl.expreſſa.& ibi Odoff.& Fulg.infra eodem.
& idem per illum tex.Fulg.& Ludo.& D.Franc.de Are.hic,&
ibi.Ex quo ſequitur mirabile,quòd magis fauetur ruſtico,quā
mulieri.Tamen regulariter æquiparantur.l.2.§.fi.ff.de iur.fiſ.l.
1.in fi.ff.de eden.Hinc eſt,ꝙ ſicut mulieri non ſuccurritur ma.
gis,quàm alijs,niſi in caſibus in iure expreſſis.l.fi.C.de iu.& fac.
igno.gl.1.q.4.c.fi.in prin.idem in ruſtico. ſecundum D. Ant. in
c.2.in 4.col.de conſti.quem ſequitur D.Alex.in l. ſi quis id, ꝙ.
in princip.in 4.col.ff.de iuriſdict.om.iudic.& hic, & eſt glo. in
d.c.fi.in princ.Item pondera,quòd Bal. Saly. & Moder.intelli-
gunt regulam huius tex.procedere in ruſtico,dum loquuntur
de ruſtico,qui omiſit ponere inſtrumentum in memorialibus
ſecundum formam ſtatuti.& ad tex.in d.l. quicunque. nō po
4 teſt reſponderi,niſi cum diuinatione,vt ibi dicetur. †Alibi etiā
ruſticus excuſatur à præſumpta fraude vſurarū,propter igno
rantiam iuris.gl.in l.cùm allegas,& ibi Bal.in 4.opp.C.de vſur.
per quam glo.infert ibi no.Fulg.quod ſi ruſticus emat fundū,
cum pacto de retrouendendo , non cenſetur contractus vſu-
rarius,quod no.pro limitatione eorum,quæ habentur in c.ad
noſtram.de empt.& vend.& in c.illo.de pig. ¶ Capio gloſſ. in
ver.[manifeſtum eſt.] quam diuido in quatuor part. In prima
allegat concor.In ſecunda remouet vnum contrarium.In ter-
tia remouet aliud.In quarta,& vlti. allegat concordantem ad
totam hanc.l.Secunda ibi,[ſed facti ſic] Tertia ibi [ſed in iu-
re diſtingue.] Quarta,& vlt.eſt ibi.[& facit.]¶ In fin.glo. no.ex
gl.magnam limita.ad regulam huius tex. quæ eſt,ꝙ iuris igno
rantia non excuſat etiam mulieres,verum eſt,ſi potuerunt cō
ſulere peritiores, alias ſecus,& quando mulier moraretur in
aliqua ciuitate,vel loco inſigni,præſumeretur adeſſe copia pe
ritorum.cap.ſtatutum.in princip. de reſcript. in 6. ſecundum
Barto.in l.idemque.ff.pro ſoc.& l.ſi ab hoſtibus.§.1.ff. ſol.ma-
trim.& in l.in bonorum.ff.de bon.poſ.& dato,ꝙ non adeſſent
in loco, tenentur tamen ad alium locum vicinum accedere,
quia vt dicunt Bal.Saly.& Mod.hic,& Dom. Ant. de But.in c.
2.de conſti.& Lud.Rom.in l.ſi duo.ff.de acqui.hære.quemad-
modum mulieres vadunt ad ciuitatem pro indulgentijs.& ru
ſtici ad nemus pro lignis,ita debent ire ad ciuitates pro capiē
dis conſilijs,aliter non excuſantur,& pro iſta concl. alleg. Lu-
do.Rom.hic tex.in l.diuus.ff.de tuto.& cur.da.ab his. ego ad-
do ſimilem in l. 1 .§. ſi quando. ff. de magi.conue.¶Stat ergo
concluſio,quod error iuris nocet mulieribus, quando potue-
runt conſulere peritiores,aliàs ſecus.¶ Limita iſtam regu.pro-
cedere in repudiatione tacita proueniente ex curſu temporis,
quia ſi mulier non agnouit bo.poſ.intra tempus debitum pro
pter errorem iuris,quia non potuit conſulere peritiores , excu
ſatur,vt ex prædictis patet,ſecus autem eſt in repudiatione ex
preſſa facta errore iuris,quia dato,ꝙ non potuit conſulere pe-
ritiores,valet tamen repudiatio,& ſibi præiudicat.l.1.ꝟ.de rep.
bo.poſ.quæ illud apertè decidit,ſecundum Pau.de Caſt.ibi,&
facit ratio.quia magis delinquit,qui facit,quam qui non facit.
5 per no.in l.2.ad fi.ff.ad Sena.Sylla.Hinc dicimus, †ꝙ grauior eſt
mora,quæ committitur faciendo , quàm illa,quæ committi-
6 tur omittendo gl.eſt no.in l.ſi mora.ff.ſol.matr.† Pro iſta limi-
ta.addo bene facere , quia potentius operatur repudiatio ex-
preſſa,quam repudiatio tacita. nam filius per repudiationem
tacitam non excluditur,niſi ab vno capite.l.2.§.fi.quis ordo in
bon. poſ.ſeruetur.& tamen per expreſſam excluditur ab om-
nibus tribus capitib.gl.eſt ſing.in l.1.§.ſed videndum.in verbo,

ſuccedit.ff.de ſucceſ.edic.¶Iſtis tamen non obſt.teneas, quòd
ſiue ſit repudiatio tacita,ſiue expreſſa facta per errorem iuris,
propter defectum conſilij peritoris,quòd neutra nocet,vt de-
terminat Bar.in l.Clodius.ff.de acqui.hære.& Dom. Alex.in d.
l.1.ꝟ.de repudianda bo poſſ.vbi dicetur. ¶Secundò limita præ
dictam conclu.quæ habet , quòd error iuris excuſat mulierē,
& pari ratione ruſticum,quando non potuerunt conſulere pe
7 ritiores.Iſta regula notabiliter fallit†in omnibus his , quæ ſunt
inducta pro forma actus , vel concernunt rigorem iudiciorū
inductum ob publicam vtilitatem. Hinc eſt,quòd ſi mulier fa
ceret teſtamentum,& non adhiberet ſeptem teſtes,& alia quę
ſunt inducta pro forma teſtamenti, dato quòd faceret per er-
rorem iuris,& quia non potuiſſet conſulere peritiores, in hoc
non propterea excuſaretur mulier,nec actus valeret,vt eſt gl.
no.in l.ambiguitatis.ꝟ de teſtam.Eodem modo,ſi mulier non
produceret inſtrumenta,vel probationes intra tempus taxatū
à lege,vel ſtatuto,quia iſtud reſpicit rigorem iudiciorum,non
8 excuſaretur per errorem iuris. ¶ † Iſtam regulam tradit Bald.
* hic in fi.& millies allegatur ad hoc, *& ſequuntur omnes Mod.* &
Saly.in l.pe.ꝟ.eo.& Bar.in l.1.§.nunciatio.ff.de ope.no.nunc. &
ad hoc probandum,& confirmandum vide multas concord
& multa ſimilia addita per Dom.Alex.hic,quæ non refero,ne
ſim nudus tranſcriptor,ſed tu conſidera,quòd licèt Bal.hic in
fi.non aperiat,an iſtud procedat indiſtinctè, ſiue potuerit con
ſulere peritiores,ſiue non,tamen alij omnes,vt Fulgoſ.Pau.de
Caſt.Lud.Rom.& cæteri Mod.expreſsè dicunt, quòd iſto ca-
ſu in his,quæ ſunt inducta pro forma actus,vel ad rigorem iu
diciorum conſeruandum,error iuris indiſtinctè nocet etiam
mulieribus,& ruſticis,ſiue potuerunt conſulere peritiores,ſiue
non.idem dicunt Bal.& Saly.in l.1.C.de iur.& fac.igno. ibi ta-
men dicit ſing Saly.ꝙ ſi mulier, vel ruſticus non potuit conſu-
lere peritiores,ꝙ iſta ſaltem eſſet iuſta cauſa , per quam debe-
ret reſtitui in integ.& ſequitur Petr.de Ancha.in conſi.393.qđ
9 incip.viſa diligenter gratia &c.¶† Vltimò circa iſtam gloſſ. &
prædicta attende , ꝙ ſi aliquis conſuluit peritiores , & habuit
conſilium,ſed malum,tunc excuſatur , ne ſibi error iuris no-
ceat,& tunc lapſus temporis ſibi nō noceret,ſecundum Bart.
in l.bonorum.ff.de bo.poſ.& ſequuntur Bal.& alij omnes hic.
¶Tu limita quatuor notabilibus modis prædictam conclu.q̄
habet,ꝙ malum conſilium periti excuſat ab ignorantia iuris.
¶Primo fallit in eo , qui de per ſe debet ſcire iura , vt eſt in
Docto.quia credendo alij perito non excuſatur, ſecundū Bar
in d.l.bonorum.in fi.ſequuntur Bal.& Salyc.& alij omnes hic,
Bar.Ang.& Imo.in l.ſi conuenerit.ff.de re iud. quæ autem ſint
illę perſonæ, quæ debent de per ſe ſcire iura,declarat Bart.in l.
generali.C.de tab.lib.10.¶†Secundò limita ſecundum Bal.hic
in 2.q.dummodo habeatur cōſilium in iure à pluribus peri-
tis,ſecus ſi ab vno tantum. Et per hoc Fulg.not.ꝙ iura noſtra
loquuntur in plurali,in l.bonorum.ff.de bo.poſ. Facit tex in c.
ſtatutum.in prin.de reſcri.in 6.idem dicit Raph.Cuman.in l.ſi
duo.ff.de acq.hære. vbi etiam ſubdit,ꝙ non ſufficit requirere
plures peritos in iure,ſed debet habere conſilium à plurib. pe-
ritis,& ab his,qui ſunt prudentiores.per l.vtique.§.culpa. & ꝙ
ibi no.Ang.ff.de rei ven.quia tamen alibi tex.in l.regula. §. ſed
iuris.loquitur in ſing.ff.de iur.& fac.ign.nam dicit,ſi periti co-
piam habere potuit,ideo diſtingue,vt per Lud. Rom. & alios
Mod.hic,per tex.no.in §.quod autem.in Auth.de non alie.an
plures reperiantur periti in loco, vel ne, ſicut in ſimili decidit
Bar.in l.1.§.fi.in 1.col.ff.de verb.obl.vbi ſic intelligit illum tex.
cum ſuis concor.& idem Bar.in procœ.ffo rum. ¶Tertiò limi-
ta,qñ habitum eſt conſilium à bonis Doc.& non à malis, vel
parum peritis,ſecundum Fulg.& Mod.hic, per tex. in l. quod
ſi nolit.§.ſi mancipium.cum gl.in ver.adhibuerit medicum.ff.
de ædi.edi.fortius voluit ſing.Ang.nec alibi legi, in l. plagij. C.
ad l.Flauiam de plagia.ꝙ ille qui conſuluit Docto. qui nō erat
de peritioribus ciuitatis,nō excuſatur,quod bene no.¶Quar-
tò,& vltimò limita,ſecundum Angel.in l.terminato.C.de fru.
& lit.expen.vt non procedat in eo, qui conſuluit aduocatos
de iure,quia ſuſpecti ſunt , quòd qualiter procedat, dic vt per
Dominum Alex. nunquid autem mulieri,vel ruſtico ſuccur-
ratur actione in factum ad intereſſe contra aduocatum , vel
Iuriſperitum,qui malum conſilium dedit, ponit Barto.in l. 2.
in fine. & in l. inter cauſas. §.abeſſe. ff.mand.in iſta l.aliud non
habetis. Iaſon Piſis.

S V M M A R I V M.

1 *Solus tutor poteſt agnoſcere bon.poſ.nomine pupilli.*
2 *Solus tutor an poſſit repudiare bon.poſ.delatam pupillo.& nu. 3.*
4 *Ratione conſilij coniunctorum pupilli tutor an præſumatur fuiſſe in do
lo,vel in aliqua culpa.*

Solus

5 *Solus pupillus sine authoritate tutoris non potest agnoscere bon. possess. nisi in certis casib. vt infra per totum nu.*
6 *Quando non potest haberi copia iudicis, & in casu in quo requiritur iudex, est in defectum recurrendum ad Decuriones, vel ad alios, qui psunt regimini.*
7 *In agnoscendo bon. pos. iudex supplet defectum tutoris.*
8 *Si pupillus haberet tutorem in ciuitate, qui sine causa recuset consentire, an isto casu iudex poterit supplere.*
9 *Stante statuto, quòd in contractibus mulierum debeat interuenire consensus duorum propinquorum, si mulier habeat consanguineos, & nolint consentire absque aliqua causa, isto casu iudex poterit supplere.*
10 *An iudex in aditione hæreditatis de iure ciuili possit supplere defectũ tutoris.*
11 *Quando iudex intercedit supplendo defectum tutoris, non obstante authoritate iudicis, si minor sit læsus, potest & debet in integrum restitui.*
12 *An iudex possit supplere in infante, si careat tutore, sicut in pupillo.*
13 *Tex. noster an sit correctus der l. fi. infra eo.*
14 *Quemadmodum solus tutor sine consensu pupilli non potest adire hæreditatẽ, ita nec solus tutor sine pupillo maiore infante potest bon. pos. agnoscere.*
15 *Quæ sit ratio diuersitatis, quare solus tutor sine pupillo non potest adire hæreditatem de iure ciuili, & tamen solus potest agnoscere bonorum possessionem.*

LEX VII.

BOnorum. Ista erit vtilis. l. & habet tria dicta principalia.: nã primò ponitur vna decisio affirmatiua vsq; ibi, [ipse aũt:] ibi ponitur secunda decisio negatiua vsq; ibi, [nisi etiam,]& ibi ponitur fallentia à decisione negatiua. Tutor solus agnoscit bon. pos. sed non solus pupillus, nisi iudex scienter
1 suppleat defectum tutoris. h. d. ¶†No. ex primo dicto, ꝙ solus tutor potest agnoscere bon. pos. nomine pupilli, & rõ est, quia habet plenam, & liberam administrationem in persona, & bonis pupilli, & ideo tutor dr̃ habere mandatum cum libera à lege, dixit gl. no. in l. mandato generali. in gl. vlt. ad fi. ff. de procu. Bar. in l. inter tutores. ff. de admin. tut. Adde etiam, ꝙ quamuis solus tutor possit agnoscere bon. pos. noĩe pupilli, vt hic, secus
a tñ est in matre, tex. est no. in l. pe. ff. eod. ¶†Nunquid autem solus tutor sicut põt agnoscere bo. pos. noĩe pupilli, vt hic, ita ẽt solus tutor possit repudiare bo. pos. delatam pupillo, quia sibi iudicatur damnosa? Videretur dicendum, ꝙ sic, cùm regula sit, ꝙ ille, qui potest adire, potest repudiare, & ẽ. l. is potest. ff. de acq. hæred. Breuiter dicit alibi tex. ꝙ licèt solus tutor possit agnoscere bon. pos. noĩe pupilli, tamen non põt solus repudiare. ita dicit tex. in l. tutor. ff. de bon. poss. Et ad regulam d. l. is potest. responde, ꝙ procedit in persona, quæ potest liberè ꝓprio noĩe adire, illa bene potest repudiare, secus est in persona, quæ licèt possit alieno nomine adire, tñ nõ potest repudiare, & ita declarat gloss. & ibi Bald. in d. l. tutor. plenius in d. l. is potest. ff. de acq. hær. Et si tu vlterius quæras, quæ sit rõ diuersitatis, quare solus tutor possit agnoscere bon. pos. noĩe pupilli, vt hic, & tamen non possit solus repudiare, dicunt Alb. & Raph. Fulgo. hic, ꝙ rõ est, quia ꝙ tutor solus possit agnoscere, vel adire nomine pupilli, istud non potest esse damnosum pupillo. quare? min. pupillus potest restitui aduersus talem aditionem. l. 1. C. si quia ab hære. se absti. non sic esset, qñ tutor repudiaret, quia si res hr̃ditariæ nõ essent integræ, nõ posset minor restitui. l. ꝙ si
3 minor. §. Scæuola. ff. de min. l. fi. C. de rep. hære. ¶†Limita [a] ta-
a men istud vltimum, ꝙ solus tutor repudiare non potest, verũ est solus, sed bene potest repudiare cum iudice interuenientibus amicis, vel cõsanguineis pupilli. gl. est in l. tutor. & ibi Bart. ff. eo. ꝙ intellige, & declara, vt ibi per Bar. idem tenet Bal. hic, in 3. q. & etiam Pau. de Cast. hic, de quo ẽt per Cy. & Bal. in l. si pupillorum. in prin. ff. de reb. cor. D. Math. in no. 187. Facit tex. in l. 3. §. si quid minori. ff. de min. Confirmo per illud, ꝙ vult gl. solennis, quam multum notant, qui sunt tutores, in l. Polla. C. de his, quib. vt indig. in gl. mag. super ver. pupillo. circa mediũ. quam gl. Pau. de Cast. ibi in vlt. col. no. & reputat valde sing. &
4 perpetuò tenendam menti ad excusandum tutores,† quia qñ habent facere aliquod factum dubium, debent semper facere cum consilio matris, vel consanguineorum pupilli, quia tunc licèt malè succedat pupillo, tutor non tenebitur de vlla culpa. Illam etiam gl. summè no. Bal. ibi in 1. colu. ꝙ ratione consilij coniunctorum pupilli tutor non præsumitur fuisse nec in dolo, nec in aliqua culpa, ꝙ est no. dignum, secundum Bal. ibi, vide etiam, ꝙ per illam gl. decidit no. Bal. in rub. C. de pœna iud. qui malè iudi. & Saly. in l. fi. eiusdem tit. est tamen verũ, quòd Raph. Fulg. l. in d. l. 2. tenet contra illam gl. ibidem examinabi-
5 tur. ¶†Ex secundo dicto tex. no. regulam negatiuam, ꝙ solus pupillus sine authoritate tutoris non potest agnoscere bonor. pos. & huius regulæ inuenio assignari duas rationes. Iurisc. vnã assignat in l. more. ff. de acq. hær. quam assignat Pau. de Castr. hic, nam acquisitio bon. pos. vel hæreditatis non continet merum lucrum, sed mixturam, hoc est commoda, & incommoda. l. si hæreditatem. in prin. ff. mand. & consequenter continet obligationes passiuas, etiam si hæreditas sit locuples, sed sic est, ꝙ solus pupillus non potest obligari sine authoritate tutoris. Insti. de autho. tut. §. neque. nimirum si pupillus non põt agnoscere bono. poss. vel hæreditatem adire sine authoritate tutoris, vt hoc tex. Ista ratio à communiter accidentibus probaretur, tamen non esset generaliter vera, quando esset hæreditas opulenta, de qua habes gl. sing. in d. l. si quis mihi bona. §. si seruus fisci. ff. de acq. hære. in qua hæreditate opulenta nulla sunt debita, nullæ obligationes, tamen quia rarissimè contingit, Iurisc. considerauit frequentius occurrentia, non quæ raro eueniunt. l. nam ad ea. ff. de leg. Aliam rationem, quę mihi magis satisfacit, & est generalior, assignat Iurisc. in l. pupillus si fari. ff. de acq. hær. quia ad hoc, vt quis possit adire de iure ciuili, requiritur, quòd intelligat causam suæ aditionis, vtrum ne ex testamento, vel ab intestato, vel ex quo capite veniat, vnde si dubitat, non potest adire. l. sed & si de sua. & l. quod si dubitet. & l. hæres institutus. de acqui. hær. sicut nec potest bon. pos. agnoscere. l. quamdiu. š. eo. sed pupillus solus non potest intelligere causam suæ aditionis. l. 1. C. de fal. mo. ideo solus non potest adire, vel agnoscere, sed bene misericorditer dispensatum est,
b quòd possit simul cum tutore. Et per hanc [b] rationem infert, quòd si hæreditas esset opulenta, tamen solus pupillus nõ posset adire, vel agnoscere, vt determinat Bal. in l. potuit. infra de iure delib. & ibi dicetur, quid si esset pupillus doli capax. ¶Istã reg. limita primò non procedere in pupillo filiofam. & consequenter existente sub potestate patris, qui tamen infantiã excessisset, qa solus posset adire, & agnoscere, ac repudiare bon. pos. patre contradicente, vel recusante consentire. text est in l. fi. §. finautẽ in secunda ætate. C. de bon. quæ lib ꝙ est valde mirabile secundum Bal. ibi, & dicit idem Raph. Fulg. ꝙ iste est singularissimus casus in iure. idem tenent Lud. Rom. & D. Alex. hic, ratio est, quia ex quo filius est in potestate patris, non potest alium tutorem habere. l. fi. in princ. C. de cura. furi. & non sufficeret authoritas curatoris ad adeundum. l. cùm in vna. §. tutor. ff. de appel. & ita expressè dicit gl. in d. §. sinautem in secũda ætate. in ver. facere Ego puto, quòd ista limitatio sit falsa, licèt neminem vnquam viderim cõtradicere, vnde ego teneo, ꝙ solus pupillus existens in potestate patris patre contradicente non possit solus adire, vel agnoscere, quia etiã isto casu militant duæ rationes supra redditæ, præcipuè illa ratio, quia non intelligit causam suæ aditionis, vel agnitionis, ista rõ, quæ est Iurisc. d. l. pupillus si fari. militat isto casu, quando habet patrẽ, qui non vult consentire, & inuenio, ꝙ Raph. Fulg. in d. §. sinautem in secunda ætate. ita expressè tenet. Nec est verum fundamentum D. Alex. dum dicit, ꝙ filiusfam. existens in potestate patris, non potest habere tutorem, quia dico, quòd ista regula procedit, qñ pater vult administrare, aliàs autem ad iliũ actũ, quem pater non vult administrare, potest, & debet dari tutor, licèt regulariter ad vnum actum non detur tutor, etiam vbi non sufficit curator, vt in adeundo hæreditatem. d. l. cùm in vna. §. tutor. ff. de appel. tunc debet dari tutor. Et ad hoc, ꝙ qñ pater non vult administrare, ꝙ debet dari tutor, tex. est in l. im puberi. & ibi expressè ad hoc not. Bart. ff. de tuto. & cura. da. ab his. & tex. in d. l. cùm in vna. §. tutor. ff. de app. & tex. in d. l. fin. §. sinautem patre recusante. C. de bon. quæ lib. optimè facit text. in l. fi. C. de sen. pas. sicut in simili dicit Ang. hic, in pupillo habẽte tutorem, ꝙ iudex supplere non possit, est verum si tutor velit administrare, aliàs secus, de quo tamen vltimo infra plenius dicetur. ¶Limita ẽt duob. alijs modis, vt per Lud. Rom. & plenius D. Alex. hic, videlicet nisi statutum ciuitatis conditum à principe aliter disponeret. Item implendo conditionem. l. conditionib. pupillus. ff. de condi. & demon. vt hic plenè per Dom. Alex. ¶Quartò limita, quando pupillus careret tutore, & non adesset copia iudicis, quia tunc solus pupillus posset agnoscere bon. pos. ita limitat Lud. Rom. in l. de pupillo. in prin. in addi. nouis. ff. de no. ope. nunc. per gl. ibi, super verb. rata. & istud dicit esse singulare, & à nemine ponderatum. Istam reprobat D. Alex. hic, & ibi, motus, quia præalleg. gl. in ver. rata. reprehẽ
* ditur *per Bar. & omnes ibi.* Sed ego clarius ostendo, ꝙ hæc limitatio

ADDITIONES.

a ¶Limita. Limitatio Bal. in rub. supra eod. q. 3. PVRPV.
b ¶Et per hanc. Tex. formalis in d. §. sed neque. PVRPV.

ſatio ſit falſa:nam cùm agnitio bon.poſſ. debeat de neceſſitate fieri in præſentia iudicis.l.fi.ꝟ.eo.ergo procedere non poteſt iſta limitatio.Et ſi dicas,ꝙ d.l.fi.procedit, quãdo adeſſet copia
6 iudicis,aliàs ſecus, †dico,quòd quando non poteſt haberi copia iudicis in caſu,in quo requiritur iudex, debet in defectum recurri ad Decuriones,vel ad alios,qui præſunt regimini. tex. eſt in l.vbi abſunt.per quem tex.Bar.ibi multa bona decidit.ff. de tuto.& cur.da.ab his.Bal.in c.cũ omnes.in 12.col.de conſti. facit tex.in §.ex hoc peruenit.in Auth.vt nulli iudic.quem reputat ſing.Bal.in l.2.C.quando fiſ.vel priua.& in l.1.in 19. q. ff. de offi.conſu.& gl.& Bar.in l.nulli.ff.quod cuiuſque vni. & in l.1.ff.de adopt.Item contra iſtam limita.facit,quia cùm pupillus non intelligat cauſam ſuæ aditionis , certè impoſſibile eſt,
7 ꝙ ſolus adeat,per rationes ſuperius adductas. ¶†Ex tertia parte tex.no.ꝙ in agnoſcenda bo.poſ.iudex ſupplet defectum tutoris , quemadmodum etiam iudex aliquando ſupplet defectum Prælati Eccleſiæ.ita dicit gl. alibi allegando hunc tex. in
a c.ſi qua de reb.in gl.2.12.q.2.quam alleg. Ang.hic , intellige [a] tamen iſtum tex.procedere,quando pupillus nullum haberet tutorem,vel tutor eſſet abſens in partib.valde remotis, aliàs ſi tutorem haberet,non poſſet iudex ſupplere. ita tex. probat à cõtrario ſenſu.in l.ſi infanti.ꝟ.de iu. delib.& ita in ſpecie declarat iſtum tex.Bar.in l.ſi curatorem habens.in 2.col.C. de in in-
8 teg.reſti.mino.Io.Fab.Pau.de Caſt.& alij Mod. ¶† Hinc ſe offert pulchrum,& neceſſarium dubium,quid ſi pupillus haberet tutorem in ciuitate, qui ſine cauſa recuſet conſentire, an iſto caſu iudex poterit ſupplere? Ang.hic in lect.Florentina determinat,ꝙ ſic,quia paria ſunt non habere tutorem, vel habere,& nolle conſentire,vel adminiſtrare. facit tex.in l. ſi infanti. in ver.ſi verò vel non ſit tutor.ꝟ.de iure delib.& idem inuenio ante eum tenere Odoff.hic declarantem hunc text. vt procedat ſiue pupillus nullum habeat tutorem,ſiue habeat, ſed negligentem.Pro iſta opi.addo illud , quod *determinat Bar. & omnes* in l.ſi cùm dotem.§.eo autem tempore.ff.ſol.matr. cũ con
9 cor.ibi ſignatis,vbi volunt,†quòd ſtante ſtatuto,[b] ꝙ in contra
b ctibus mulierum debeat interuenire conſenſus conſanguineorum , certè ſi mulier habeat conſanguineos, & nolint conſentire abſque aliqua cauſa,iſto caſu iudex poteſt supplere.ita dicimus in propoſito. Iſtam deciſio. reprobat Raphael. Fulg.hic,quia ſecundum eum iſta non ſunt ſemper paria,non habere tutorem,vel habere qui nolit conſentire, allegat text. l.fi.C.de admin.tuto.iuncta gl.3.in ver.hoc munus, quæ dicit, ꝙ licèt tutor inuitus non poſſit cogi conſentire in contractib. celebrandis per pupillum,tamen bene poteſt cogi conſentire in iudicijs.Ego etiam teneo contra Ang. & moueor , quia qñ tutor ſine cauſa recuſat conſentire pupillo,poteſt præciſè cogi per iudicem,vt conſentiat,iuxta doctr.Bar.in l.ſi tutor.ff.de autho.tut.ſecundum cuius diſtinctionem intelligo iſtum paſſum.Bal.in l.ſub prætextu.C.de hære.vel actio ven.& in l.1. C. quando fiſ.vel priua.& in ſimili Bar & Doct. in l. eum qui res.
10 C.de procu.¶†Quid autem ſit in aditione hæred.de iure ciuili,nunquid iudex poteſt ſupplere defectum tutoris? Eſt paſſus dubius,in quo te remitto ad D.Alex.hic,& Pau.de Caſt. Bald. & Saly.in l.potuit.C.de iure delib.gl.& Bar. in l. impuberis. de
11 tut.& cur.dat.ab his ¶†Addo etiam , quòd quando iudex intercedit ſupplendo defectum tutoris,non obſt.authoritate iudicis,ſi minor ſit læſus,poteſt & debet in integ.reſti. Imò reſtitutio in integ.tunc propriè procedit.text.eſt no.in l.ſi quidem. C.de prædi.min.Ita determinat Cy.hic in vlt.q.Alb. & Fulgo.
12 hic.¶†Nunquid autem iſte tex.qui loquitur in pupillo,procedat in infante,vt ſi careat tutore,poſſit iudex ſupplere,ſicut in pupillo.Bal.hic in 2.q.determinat,ꝙ non,quem ſequitur Lud. Rom.in l.pupillus ſi fari.ff.de acqui. hære. & pro hoc ponderat Saly.in d.l.ſi infanti.tamen relinquit ſuper hoc cogitandũ. Contrarium determinant Fulg.Lud.Rom.& plenius D. Alex. hic,moti,quia ſi in agnoſcenda bon. poſſ. iudex ſciens ſupplet pro ſeruo,item pro abſente,& ignorante.l.ſeruus.in princip.ff. eo.ergo eodem modo debet poſſe ſupplere pro infante . Teneo in hoc contrarium,quia verba tex.noſtri repugnant,dum dicit,niſi etiam impuberi ſine authoritate hoc poſtulanti,quę poſtulatio non cadit in perſona infantis, vt in ſimili dicit Bart. in l.qui habet.in prin.ff.de tutel. niſi diſtingueres, an infans habeat aliquem intellectum, vel ne,prout in ſimili dicunt Doct. poſt Imo in l.1.§.adipiſcimur.ff.de acqui.poſ.& per Imo.in d. l.pupillus ſi fari.Ad idem facit text. in d.l. ſi infanti.ad fi.in verbo.poſt impletos ſeptem annos.Nec obſt.d.l.ſeruus.ſuper qua ſe fundant Mod.vbi iudex ſupplet defectum ſerui , vel abſentis,quia reſpondeo,quòd ibi non eſt defectus naturæ,ſed alius defectus,nam quando aliquis eſt infans , talis defectus naturæ non eſt ſupplebilis,vt inquit Bal.hic,allegando Inn. & Domi. Ant.de But.in commen.c,conſultationib.de iure patro.& ſic [c]

limito iſtum textum non procedere in infante. ¶ Vltimò in-
13 quantum iſte tex.dicit competens iudex,poſſet † dubitari, an ſit correctus per l.fi.in ver.apud quemlibet iudicem.ꝟ.eodem. Raph.Fulgo. hic ſimpliciter determinat,quòd non.Illud ego confirmo duplici fundamento. Primum eſt, nam habemus regulam , ꝙ quando lex antiqua loquitur in aliquo caſu ſpeciali,prout facit hic,lex noua ſuperueniens, quæ aliquid generaliter diſponit, non intelligitur in illo caſu ſpecialiter poſito. per l.antiquam.gl.eſt ordi.& approbata in l.ſciendum. in prin. in gl.mag.ff.qui ſatiſd.cog.vbi dixi.Secundò moueor, quia aliquando præſentia iudicis ſolùm requiritur ratione ſolius agnitionis fiendæ coram eo , & tunc quicunque iudex ſufficit , & iſto caſu loquitur.l.fi.ꝟ. eo. Aliquãdo in aliquo actu requiritur præſentia iudicis,non ſolùm ratione agnitionis fiendæ coram eo,ſed etiam vt ſuppleat defectum intellectus,& iſto caſu requiritur,ꝙ ſit competens,ita loquitur.l.noſtra,quę non poteſt dici correcta per illam.l. fi. cùm in terminis diuerſis loquatur, vt declaraui,& iſta eſt veritas.¶Capio glo.ſuper verbo[agnoſcere,]quam diuido in 2.par.princip.Prima remouet contrarium.l.potuit.ꝟ.de iure delib.fatendo contrarium,quòd iſta. l. debeat intelligi ſecundum illam.In ſecunda,quæ eſt in fin. ibi, [& facit,]allegat duas concord.ad text. ¶ In prima parte ha-
14 bes,†ꝙ quemadmo.ſolus tutor ſiue conſenſu pupilli non poteſt adire hereditatem,ita nec ſolus tutor,ſine pupillo maiore infante non poteſt bon.poſſ.agnoſcere.& conſequenter gloſſ. videtur reſtringere iſtum tex.vt loquatur in infante,vel in eo, qui nullum conſenſum habeat.Idem tenet gl.in l. ſed nec ipſi. ff.ad Treb. Breuiter in contrarium eſt veritas, quia in hoc eſt differentia inter aditionem hæreditatis de iure ciuili , quæ non poteſt fieri per ſolùm tutorem ſine pupillo.d.l.potuit.& agnitionem bon.poſ.quæ bene poteſt fieri per ſolum tutorẽ abſq; conſenſu pupilli,dato quòd ſit maior infante,& poſſet conſentire,prout tenuit gl.fi.in d.l.potuit.& in l.impuberi.ff.de tut. & cur.da.ab his.gl.Bar.& alij in d.l.pupillus,ſi fari.& Doctor.hic. Iſta concluſio,quòd ſolus tutor ſine pupillo poſſit agnoſcere bon poſſ.probatur per iſtum.tex.in prin. indiſtinctè procedentem.& per l.ſi pupillo.ff.eod.& per æquiparationem,quam facit tex.in l.ſeruus.§.impubes.ff. eod. Tamen quia ad generalitatem iſtarum legum poſſet reſponderi,vt diſtinguatur per d. l.potuit.vt dicit gl.ideo ſtrictius induco tex.noſtrum.¶In ſecũda parte ibi,[ipſe autem pupillus] pondero illam aduerſatiuã autem,quæ debet aduerſari pręcedentibus & in iure, & in facto,vt declarat Bar.in l.hoc amplius.§.de his autem.cum ſim. ff.de dam.infect. ſed ſi in princ.text.ſolus tutor nõ poſſet agnoſcere ſine pupillo,non eſſet diuerſitas in iure inter primum, & ſecundum caſum,quia in ſecundo caſus ſolus pupillus nõ poteſt agnoſcere ſine tutore,certè ſi diceremus , ꝙ etiam in primo caſu tutor ſine pupillo non poſſet agnoſcere,non eſſet diuerſitas in iure inter primum,& ſecundum caſum , quam tamen denotat aduerſatiua autem. ¶ † Opportunum ergo eſt
15 inquirere,quæ ſit ratio diuerſitatis, quare ſolus tutor ſine pupillo non poſſet adire hereditatem de iure ciuili.d.l. potuit. & tamen ſolus poſſet agnoſcere bonor.poſſ.vt hoc tex. Inuenio aſſignari quatuor rationes differẽtiæ,quæ ſunt perſuaſiuę , ſed non concludentes.¶Prima ratio redditur per Bal.& Saly. hic, quia cùm agnitio bono.poſſ.debeat neceſſariò fieri in præſentia iudicis,vt l.fi.infra eod.& per conſequens habeat fomentũ iudicis,nimirum ſi non requiritur alius conſenſus pupilli, ꝙ non eſt in aditione hæredi.eandem rationem tenet Io. Fab. in §.neque.Inſti.de autho.tuto.Sed eam impugnant Raph.Fulg. Lud.Rom.& D.Alex.hic.moti,quia attenta hac ratione ſequeretur , ꝙ ſi aditio hæreditatis fieret per tutorem in iudicio in præſentia iudicis,ꝙ etiam tunc non requireretur cõſenſus pupilli contra generalitatem.d.l.potuit. ſed ad iſtud reſponde ſecundum Bal.& dic,ꝙ quãdo in aliquo actu de neceſſitate nõ requiritur præſentia iudic.certè ſi interueniat, nullum fomentum præſtat,prout eſt in aditione hæredit.ſecus quando de neceſſitate requiritur,vt in agnitione bon.poſſeſ.tunc ſi interueniat,fomentum præſtat.de primo eſt text.in l. ſiue apud acta, in prin.vbi dixi.C.de tranſac.& ibi Bal.no. Sed hoc non eſt bñ tutum,per l.ſi infanti.in fi.C.de iu.delib.vbi iudex ſupplet etiã vbi non eſt neceſſaria pñtia eius. idem probatur in l. profectitia.§.1.ff.de iu.dot.& in l.ait prætor.§.permittitur. ff. de minor.

¶Aliam

ADDITIONES.

a ¶Intellige, Comprobat Decius conſilio 72. viſo puncto.columna ſecunda. PVRPV.

b ¶Statuto.Adde Bal.in l.quoties.1.C.de fideicom.Pau.de Caſt.in l.1.ſupra ve de vir,& vxo.Bar.in l.ſi cùm dotem.in §.eo autem tempore.ff.ſol.mat.

c ¶Et ſic.Et vide Angel.hic.Felyn.in cap.ſciſcitatus,colum. fina.de reſcript. PVRPV.

¶Aliam rationem aſſignat Angel.hic, quam ſequitur Pau. de Caſt.& D.Alex.hic,& in effectu Saly.quia aditio hæredit.conſiſtit in animo,nimirum ſi debet interuenire animus, & cõſenſus pupilli,cui acquiritur,ſed agnitio bono.poſ.conſiſtit in facto,nimirum ſi poteſt per alium expediri. ¶ Tertiam rõnem reddit Lud.Rom.hic,quia aditio hæreditatis de iure ciuili eſt actus magis potens,& magis ſolennis,quàm agnitio bon.poſ. patet,quia transfert iura directa,ſed agnitio bono.poſ.vtilia.§. quos autem.Inſti.de bon.poſ.nimirum ſi in aditione hæredit. requiritur maior ſolennitas,& conſequenter conſenſus pupilli non tutoris,ſicut in ſimili,quia teſtm̃ eſt actus potẽtior, quã codicilli,ideo requiritur maior ſolennitas,quàm in codicillis. l.fi.ȷ̃.de codi.& ſimili rõne vtitur Bar.in l.1.in 2.col. in princ.s̃. eo.Iſtam rõnem impugnat D. Alex. quia reſtitutio hæreditatis per fideicommiſſum transfert ſolũ iura vtilia.l.pe.ad fin.C. ad Treb.& tamen non poteſt fieri ſoli tutori abſq; pupillo. l. ſed nec ipſi.ff.ad Treb.Ego aliter impugno,nam data ratione Lud.Rom.pro vera,ſequeretur,ꝙ qñ bon.poſ. tribueret iura directa,ꝙ eſt qñ nullus alius futurus eſt hæres de iure ciui. vt declarat Bar.poſt Dy.in l.2.ff.eod,ſequeretur tunc, ꝙ ſolus tutor non poſſet agnoſcere ſine pupillo, ꝙ eſt contra iſtum tex. ¶Quartam,& vlti.rationem ſatis debilem aſſignat Io.de Imo. in l.reſtituta.§.fi.ff. ad Treb. quæ fuit ante eum Frãciſci Tigrini de Piſis in d.l.potuit.quia bonor.poſ.eſt de iure præto. ergo prætor habens ſolam æquitatem ante oculos, non conſiderato rigore iuris, attenta æquitate credidit ſatis eſſe conſenſum tutoris in agnoſcenda bon.poſ.quod eſt leue. Iaſon Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum an poſſit diſponere,vt tempus agnoſcendi bono.poſſeſ.currat ignoranti.*
2 *Dictio alius,quando faciat relationem,vel non.*
3 *Si teſtator mandat debita ſolui certis creditoribus huius ciuitatis,cum clauſula,& quibuſcunque alijs creditoribus,intelligitur,ſcilicet eiuſdem ciuitatis.*
4 *Magis fauetur ruſtico,quàm mulieri.*

LEX VIII.

* QVicunque. Legitur in gl. trib. modis, tene primum intellectũ, quem Bar.*& communiter alij tenent*, ſecundum quẽ hoc dicit.Ignorantia facti,vel abſentia,vel ruſticitas excuſat,ne currat tempus præfixum agnoſcendæ bon.poſ. hoc dicit,& eſt communis intellectus,vel ſic.Ruſticitas, ignoraotia facti,abſentia,& alia iuſta cauſa impediunt curſum tẽporis ſtatuti ad agnoſcendum bon.poſſ.h. d. Verùm,qa iſtud erat apertè deciſum in l.2.& in l.quandiu.s̃.eod.quib.legib.dr̃, ꝙ tale tp̃s agnoſcendæ bon.poſ.eſt vtile,& non currit niſi ſciẽti,non aũt ignoranti,vel impedito,& Pau.de Caſt. ſimpliciter dicit,ꝙ iſta lex idem dicit, ꝙ l.quandiu,s̃.eo.Ideo non expedit vlterius laborare.Ideo dico,ꝙ alius eſt intellectus huius tex.q in iſta.l.redditur ſing.& de dubitabili, & non inuenio vſq; adhuc fuiſſe ab alio ponderatum,nam aduerte,quòd text. dum dicit in fi.qm̃ hęc ſanctio huiuſmodi conſuetudinis neceſſitatem mutauit,præſupponit,ꝙ erat conſuetudo, ꝙ quis haberet neceſſe agnoſcere bon.poſ. intra tp̃s, ſiue eſſet ignorans,ſiue ruſticus,ſiue abſens.Imperator principaliter venit ad remouendum iſtam conſuetudinem,ſtatuens ꝙ ea nõ obſt. & ſub-
1 lata tempus non currat abſenti,vel impedito,† & ex hoc infero nouiter hic eſſe tex.ſingu.nec ab aliquo vnquam ponderatum,ꝙ licèt tp̃s agnoſcendæ bon.poſ.ſit de iure cõi vtile, & ꝑ ꝯñs non currat ignoranti,vel impedito.l.2.& l.quandiu.s̃.eod. tamen per conſuetudinem, & à pari rõne per ſtatutũ poſſet induci,ꝙ tale tp̃s currat ignoranti,vel impedito, & valeret talis conſuetudo,aliàs ſi non valuiſſet, fruſtra mutaretur, ꝑ iſtũ tex.in fi.& ſic habes hic tex.pro eo,quòd tangit Bal.in l. vnica. in prin.C.de rei vxo.ac.quòd valet ſtatutum diſponens,quòd tempus currat ignoranti,nam caſus eſt hic,& pro hoc facit,ꝙ decidit Bar.in l.diuus.in fi.princ.ff. de falſis. & dixi plenius in l.
2 quandiu.s̃.eo.¶†No.in ver.[quãcunque [a] aliam,] ſecundum
a D.Fran.de Aret. hic, ꝙ licèt dictio alia, [b] de per ſe,& abſolutè
b poſita,faciat relationem ſimilium,vt eſt gl.in l.ſi fugitiui.C.de ſer.fug.& glo.& Doct.in c.ſedes.de reſcrip.& glo.in l. quidam relegatus.ff.de rebus dub.& tex. in c. cùm non ab homine. de iudi.Bal.in l.conuenticulam.C.de epiſ.& cler.tamen ſi habeat dictionem generalem ſecum annexam,vt hic, quamcunque aliam,quę de ſui natura videtur importare,vt aliquid plus ſignificaret quàm oratio abſoluta, vt habetur in l. Baliſta.ff.ad Treb.& in l.generali.§.idem quęſijt.ff. de vſu & vſufr.leg.tunc non facit relationem ſimilium.Adde tex. cum gl. melius probantem in c.ſi tibi abſenti.in verb.alius.de præb.in 6.& in l.1.§. debitum.in fi.ff.de conſti.pec.quem allegat glo.in d.c.ſedes.& quod vult gl.reputata ſing.in cle. 1. in ver.aut earum parte. de foro compe.Sed in ꝯ̃rium vr̃ facere glo.relata ad text.in d.l.ſi fugitiui.in verbo,qualibet alia pœna. In contrarium etiam fa
3 cit,quod vult Oldr.in conſi. incip. quidam teſtator. † quòd ſi teſtator mandat debita ſolui certis creditorib. huius ciuitatis cum clauſula,& quibuſcunque alijs creditorib. tamen intelligitur.ſ.eiuſdem ciuitatis,& ſic facit relationem ſimilium non obſt.vniuerſali quibuſcunque.ſequitur D.Ant.de But.in c. cũ dilecti.in 1.col.de dona.Facit etiam, quod vult Lud. Rom. in conſi.13.quòd ſi ſtatutum prohibet opponi cõtra inſtr̃m guarentigiæ exceptionem doli,& quãcunque aliam,intelligitur tamen de illis ſimilib.Item no.quòd l. ſequens tollit cõſuetudinem pręcedentem, quòd ideo eſt,quia facit de ea ſpecialem mentionem,aliàs vr̃ ſecus,vt in c.1.de conſti.in 6.de quo vide tex.in l.3.§.diuus.& ibi Bar.ff.de ſepul.viol.Bar.in l.fi. in fi.ȷ̃.de teſt.& in extrauaganti ad reprimen.in ver.non obſt. ad fi. per Cano.in c. fi. de conſue. Item in contrarium facit, quod vult Ludo.in l. damni.§.ſi is qui.ff.de damn.infec. ¶Vlti.diligenter aduerte,quòd iſta.l.in verbo,per ruſticitatem. iuncta.l.iuris. s̃.
4 eo.notabiliter probat vnum,quòd eſt mirabile,quòd † magis faueatur ruſtico quàm mulieri,nam ſi ruſticus per ignorantiã iuris non agnouit intra tempus debitum,non currit ſibi tempus,tex.eſt hic,& expreſsè dicit gl. & tamen non excuſat mulierem.d.l.iuris.s̃.eo.& ibi expreſsè Fulg.& Ludo.Ro.firmant, quòd in hoc magis ſuccurratur ruſtico,quã mulieri, & iſtud expreſsè tenet Odoff.hic in vlt.col.Et verè ſi non ſit violẽtia, iſtud probant iſti duo tex.ſimul iuncti, tamen quia in hac materia æquiparantur ruſticus,& mulier,vt per Bal.& Salyc.in d. l.iuris.vbi dixi,ideo oportet te intelligere iſtum tex.ſed nõ ſine violentia, quòd ideo hic parcitur ruſtico in ignorantia iuris, eo quia non habuit copiam conſulendi peritiores, tamẽ aliàs ſic noceret ruſtico,ſicut mulieri,ita intelligunt iſtum tex. Albe.Saly.Fulg.& Alex.hic.& D.Ant.de But.& Imo. in c. fin.de conſti.attento, quòd alibi à pari procedunt ruſticus, & mulier.l.1.§.fi.ff.de eden.& l.2.§.fin.ff.de iure fiſ.cum ſim.vnde iſta l.neceſſariò ſuppletur per alias, certè iſto modo non eſſet aliquod priuilegium ruſticitatis, prout præſupponit iſte text. cũ idem in alijs.l.in bonorum.ff.eo.& l.2.in fin.ff.quis ordo. Item iſte intellectus diuinat,& reſtringit iſtum tex.vnde pro ſolutione conſidera tres caſus.Aut enim certũ eſt, quòd mulier, vel ruſticus habuit copiam conſulendi peritiores, vel actualiter conſuluit,& tunc iuris ignorantia vtrique præiudicat.Aut certum eſt,quòd neuter habuit copiam conſulendi peritiores,& ſimiliter neutri præiudicat.Aut ſumus in dubio, & tunc credo,quòd propriè loquitur iſta.l.quòd in dubio excuſetur ruſticus,quia propter qualitatem loci in dubio præſumitur, quòd non habuerit copiam conſulendi peritiores,ſecus ſit in muliere.ita loquitur.d.l.iuris ignorantia.& ſic credo, quòd vtraque lex loquitur in caſu dubio, & quòd qualitas loci in dubio excuſet ruſticum,& non mulierem. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Quamcunque.Adde Barb.lib.1.conſi.33.vbi tenet artic.& hanc limitationem,& regulam tenet lib.1.conſi.28.in 1.dub.Et idẽ lib.3.conſi.38. col. 12. & 44.col.4.& 87.col.5.vbi aliter ſublimitat regulam.& conſi.59. dominus. col.5.eod.lib. PVRPV.

b ¶Alia.Adde gl.& Doc.in l.4.C.de ſer.fugi.gl.in Auth.ſed neque.C.de epiſ.& cle.gl.in c.ſacris.de ſepul.

* Et dic,ꝙ contrarium eius,quod hic in 1.col.tenet idem Iaſ. in l. ſi vnus.in fi. principij.ff.de pac. BELLOT.

SVMMARIVM.

1 *Duumuiri qui ſint.*
2 *In agnoſcenda bon.poſ.de neceſſitate requiritur præſentia iudicis, rationem vide nu.4.& quid hodie,nu.5.*
3 *In inſinuatione donationis non ſufficit præſentia tabellionis, & teſtiũ, ſed requiritur præſentia iudicis.*
6 *In bon.poſ.ventris nomine,vel Carbo.requiritur decretum iudicis.*
7 *Excommunicatus ęquiparatur deportato.*
8 *An l.noſtra habeat locum in bon.poſ.gratia litis agnoſcendæ.*
9 *Si alicui ſit delata bonorum poſſeſſio de iure prætorio, qui non poterat ſuccedere de iure ciuili,relicto tamen vſufructu Titio in certo fundo hęreditatis, & iſte cui eſt delata bonorum poſſeſſio,iuit ad iudicem, & petijt ſibi caueri tanquam hæredi, quòd ille vſufructuarius vteretur arbitrio boni viri,per iſtum actum intelligitur agnouiſſe bono. poſſeſ.*

10 Qui teſtatur ſe amplecti hæreditatem, dicitur agnouiſſe de iure prætorio.
11 Suſtinetur libellus, in quo libellans agnoſcit bon.poſſ.& ſic de iure prætorio, dicit ſe hæredem.
12 Procedit libellus, in quo quis dicit ſe hæredem ex teſta. quare petit ſe mitti in poſſ.bono.
13 Habens mandatum ad agnoſcendum bon.poſſ.poteſt eius virtute hæreditatem adire de iure ciuili.
14 Non procedit libellus, in quo fideicommiſtarius vniuerſalis, cui erat reſtituta hæreditas, ageret contra tertios poſſeſ.& diceret ſe adiuiſſe hæreditatem, cùm fideicom.non dicatur adire hæreditatem.
15 Si iudex ſimul, & ſemel ſtatuit actori tempus decem dierum ad probãdum, & poſtea tempus decem dierum reo, ſi actor ſtatim repudiet ſuo termino, ſtatim incipit currere terminus aſſignatus reo.
16 An ſi plures ſint habentes diuerſas expectatiuas in Eccleſia, quorum alij ſunt priores, alij poſteriores, ſi poſteriores acceptant primo excluſo, an eorum acceptatio valeat.
17 Paria ſunt facere ante initium temporis, & poſt eius lapſum.

LEX IX.

VT verborum. Iſta lex hoc dicit magiſtraliter, ſummando ſecundum verum intellectum, quem infra tenebo. Hodie ſufficit agnitio bon.poſſ. coram quocunque iudice etiam minimo facta, dummodo ſit facta intra tempora debita, à iure veteri præfixa, & agnitio ſecundi in gradu facta intra tempus primi, primo poſtea excluſo, valet perinde, acſi ſuo tempore facta eſſet.h.d.Et iſte eſt verus ſenſus totius.l.In qua aduerte, quod verſic.fin. edicti vtitur verbis valde ambiguis, circa quorum interpretationem laborat gloſſ. magna ponens duos intellectus, qui in ſe ſunt veri, ſed non congruunt literæ, vt infra dicetur, ideo tene intellectum notabilē, & verum traditum à Ludo. Rom.hic, quòd iſte tex.velit hoc addere iurib.antiquis, quòd ſi aliquis deceſſit duobus ſuperſtitibus relictis, quorum vnus ſit prior in gradu defuncto, alius ſit remotior, puta in ſecundo gradu, ꝙ ſi exiſtens in ſecundo gradu intra annum, hoc eſt intra tempus primi properantius, quàm deberet agnouerit bon. poſ. & poſtea primus excludatur vel tempore, vel repudiatione, quòd agnitio facta per ſecundum intra tempus primi, tamen remanet efficax, ac ſi eſſet facta ſuis curriculis, hoc eſt ſuo tempore.iſtud eſt, quod ꝓ-
a priè vult tex.vide per te.¶Item pondera, ꝙ iſta l. [a] in prin.corrigit.ll.antiquas quantum ad decretum iudicis, quia hodie nō requiritur, ꝙ interponatur decretum. Item corrigit quantum ad præſentiam iudicis, quia hodie quilibet iudex eſt idoneus, ſed quantum ad tempus vult, ꝙ iura antiqua remaneant incorrecta, & conſequenter, ꝙ bon poſ.debeat agnoſci intra tēpora ſtatuta à iure antiquo, quæ declaraui in l.2.ſ.cod. & iſtud vult dicere litera ibi, ſtatutis priſco iure temporibus coarctan-
1 da.†& dum litera facit mentionem de Duumuiris, qui ſint, iatè declaraui in l.vnica.in prin.ff.ſi quis iuſdic.non obtem. non repeto hic, & apud Legiſtas Duumuiri intelliguntur magiſtratus minimi, & ſic defenſores villarum, vel ciuitatum, qui non habent merum, vel mixtum imperium, ſed ſimplicem iuriſd. in cauſis pecuniarijs, & ad hoc vide glo.in l.1.ff.de iuriſdi. om.
2 iudi.¶†No.ꝙ in agnoſcenda bon. poſ. de neceſſitate requiritur præſentia iudicis, & ſic, quòd fiat in iudicio, aliàs nō valet, ſecus eſt in aditione hæreditatis, quæ poteſt fieri extra iudiciū
b ſolo animo.¶Neceſſarium [b] ergo eſt videre, quæ fuerit ratio. Mihi videretur, quod potius debuiſſet ſtatui totum ècōtra, ꝙ potius in aditione hæredita.requiratur neceſſario præſentia iudicis, quàm in agnitione bono.poſſ.primò, quia vbi eſt maius præiudicium, ibi cautius eſt agendum, ſed in aditione hæredita.quæ transfert iura directa actiuè, & paſſiuè, tractatur de maiori præiudicio, quàm in bon.poſ.quæ transfert ſolùm vtilia iura regulariter, vt dixi in l.2.ſ.eod. ergo potius debebat requiri præſentia iudicis in aditione hæredit.de iure ciui.quàm in bono poſſ.Præterea prætor regulariter non ſequitur rigorē, prout facit ius ciuile. ſed meram æquitatem.l.quod ſi Epheſi.in fi. ff.de eo, quod certo loco, potius ergo ius ciuile debuiſſet introducere talem rigorem, quòd aditio hæredit.fieret in præſentia iudicis, quàm prætor, attenta ſola æquitate, & tamen eſt totū ècontra, cur ergo diuerſum? Bal.hic circa princ.aſſignat rationem, ꝙ ideo prætor in agnitione bon. poſſ. requiſiuit præſentiam iudicis, eo quia præſentia iudic.remouet omnem ſuſpicionem fraudis, vt traditur in l.tranſactione. C. de tranſact. & propterea ſubdit Bal.quòd agnitio bono.poſſ. non poſſet fieri coram tabellione, & teſtibus & idem dicit Bal. eſſe in inſinuatione donationis, quæ debet fieri corā iudice, per l.ſancimus. C.de dona. quia non ſufficeret illam fieri coram tabellione, ſeu notario actorum, & teſtib.& idem Cyn.hic poſt Iacob.de Are.& Alb.de Roſ.& iſtud vltimum, quòd non ſufficiat præſentia tabellionis, & teſtium, tenet latius idem Bal. hic in vlti. col.in ver.item quæritur.Iſta ratio Bal.non valet, quia idem deberet eſſe in aditione hęredita.& multo fortius, & ita reprehē-
3 dit Pau.de Caſt.hic.¶†Not. tamen diligenter illud, quod volunt Bal.& Cy.hic, ꝙ in inſinuatione dona.non ſufficit pręſentia tabellionis & teſtium, ſed requiritur præſentia iudicis. Adde, quòd Pau.de Caſt.in l.acta.in prin.ff.de re iud.dicit ſe de facto conſultum ita reſpondiſſe, per rationem, de qua ibi per eum, & ſequitur ibidem Dom.Alex.Imo.ſed nullam authoritatem adducunt, & miror, ꝙ non allegauerint Cy.& Bald.hic expreſſè, & idem tenet Imo.in effectu in commen.c.cùm cōtingat.in pen.char.in ver.quid autem.de iureiur.& ita aliàs ha-
4 bui de facto conſulere. ¶ † Aliam rattionem diuerſitatis aſſignat Bal.hic, in vlti.colum.circa medium, quam tenet Pau.de Caſt.licèt Bal.non alleget, ꝙ ideo ſtatutum eſt, ꝙ in agnoſcenda bon.poſſ.requiratur præſentia iudicis, ne aliàs in totum intelligatur derogatum authoritati prætoris, qui ſtatuerat, quòd interponeretur decretum.l.3.§.ſi cauſa cognita.ff.eo.& l. 2. §. dies.ff.quis or.in bon.poſſ.ſer.ideo hodie ſaltem requiritur pręſentia iudicis in locum decreti, quòd olim requirebatur. Sed iſta ratio non ſatisfacit, imò auget dubitationem, quare cùm olim prætor in agnoſcenda bon.poſſ.requireret decretum, cuius loco requiritur ſaltem præſentia iudicis, quare non ſic in aditione hæred tatis?¶Vnde tertiam rationem aſſignat Alber. de Roſ.hic, in 3.col.& reſpondet, quòd ideo in agnitione bon. poſſ.requiritur præſentia iudicis, ne falſum fieri poſſit, nā poſſet aliquis dicere ſe agnouiſſe bono. poſſ. intra tempus debitum, & tamen eſſet falſum, ideo ſtatutum fuit, quod fiat in præſentia iudicis, & ꝙ ponatur in ſcriptis tempus agnitionis. arg.l.data.C.de dona.& l in contractibus.§.pe.cum Authent. hanç autem.C.de non num.pecu.quod non fuit expediens in aditione hæredit.cùm in ea ſtatutum ſit longiſſimum tempus
c 30.anno.¶Ego cogitabam, [c] quòd alia ratio poſſet colligi ex his, quę dicit Bar.in l.qui in aliena.in prin.ff.de acq.hæred. vbi dicit Bar. quòd nullo iure obligatur quis ſola voluntate, niſi de iure ciui.cùm ergo aditio hæreditatis ſit de iure ciuili, nimirum ſi inducitur ſola voluntate abſque alia præſentia iudicis, ſecus eſt in bono.poſſ.quæ eſt de iure prætorio, ideo non poteſt ſola voluntate induci, ideo præſentia iudicis eſt requiſita. Licèt iſtæ rationes ſint perſuaſiuæ, non tamen neceſſariò concludunt, præſertim, quia aſſumptum Bar.in d.l.qui in aliena.in prin.non ſufficienter probatur per eū.¶In text.ibi, [apud quēlibet iudicem,] adde, quòd huic non obſt.tex.l.bonorum. 2. in ver competens iudex.ſ.eo.quia reſpondetur dupliciter, vt ibi
5 dixi.¶†In tex.ibi, [quamcunque teſtatio.] alibi tex.in §.fi. Inſti. eo.dicit quocunque modo agnitionem bono poſ.hodie fieri poſſe, & ſic habes, ꝙ hodie ſufficit ſimplex agnitio, & ſic hodie non requiritur aliquod decretum indicis, prout olim; & ꝯñr hodie ſublata eſt bon.poſ.decretalis, & hodie iudicialis dicitur, ſm Cy.& Bar.hic, & eſt gl.in l.3.§.à municipib.in gl. ſi in ſi.ff.eo.& Bar.in l.3.§.ſi cauſa cognita.in 2.opp.ff. eo. vbi alleg. D.Azo.in ſumma huius tit.idem tenere. debet tamē fieri ſcriptura in actis, ſecundum Io.Fab.alleg.& Doct.hic. ¶Adde, ꝙ iſta lex habet locum non ſolùm in bonor. poſſ. quæ ab inteſt. deferuntur, vel in bon.poſſ.ſecundum tab.ſed etiã, (ꝙ videtur mirabile) habet locū in bon.poſſ.contratab. quæ datur ad rūpendum teſtamentum, ibi etiam ſufficit ſimplex agnitio corā iudice, gl.eſt no.in l.ſi §.1.in verſi.pro antiqua.ſ. de cur.fur.quę gl.eſt ſing.in iure, ſm Bal.in l.1.ff.de iuriſd.omn.iud. & Ang.de Are.in §.fi.in 1.col.Inſti.de hęred.qual.& diff.& Ang.hic.Licèt idem Ang.in l.1.in 1.col.ſ.eod dicat ſe ponderare aliam concordantem in l.1.ff.de bon.poſ.hær.pet.quam etiam pro concordanti pōderat Ang in l.ita tamen.§ quoties.in ſi.ff.ad Treb. & idem Ang.in illa.l.1.ff.de bonor poſ.hęred.pet.& idem dicit Bar.

ADDITIONES.

a ¶Iſta l.Vide no.ad iſtam legē Cur.in 4.parte feu.in 25.cauſa priuationis feudi.col.pen.Et Bar. conſi. 137. ſtatuto communis Gualdi cauetur. 1. dubio. PVRPV.

b ¶Neceſſarium.Limitat Iaſ.in l.de pupillo.in fi.princ.ff.de oper. nou. nuncia. PVRPV.

c ¶Cogitabam. Bartol. dicit, quòd imò de iure ciuili quis non obligatur ſola voluntate.

* Poteſt dici ex quo tempus eſt vtile in bon.poſſ.& tempus vtile dicitur, quando poteſt haberi copia iudicis.Limitatur iſta opi.in l.3.§.ſi duos. ff. de bon. poſſ.contra tab.Dec.in l.1.2.no.infra quando non pet. par. Secūdò, qñ non adeſſet copia iudicis, & periculum eſſet in mora, poſſet cognoſci coram notario.l.de pupillo.§.ſi quis riuos. ff.de ope.no.nunc.Iaſ.ſupra in l.bonorum nu.6. BELLOT.

Bart.in l.1.C.quorum bono.& in d.l.3.§ si causa cognita.ff.eod.
& Bald. & alij , vide Bald. in l.1.in vlt. col. C.si de mo.po. fue.
app.vbi distinguendo concor.opi.Aliud tamen est in quærela
inof.test.in qua requiritur accusatio,& sententia,& quæ sit ra-
tio differẽtiæ,declarat Alb.de Ros.hic in 3.col.Aliam assignat
6 Bal.in l.fi. in pen. col. ꝭ. vnde legi. ¶† Limitate [a] tamen istum
a tex. non habere locum in bon. pos. facti , quæ non tribuunt
aliquod ius,vt est in bon.pos.ventris nomine, vel in carboniа-
na,in quib.requiritur hodie decretum iudicis, sicut & olim.ita
determinat Alb.hic, post Mar.de Fano, quem etiam refert, &
sequitur Bal.in pe. col.in fi.in l.fi.versi. quo ad tertium.ꝭ. vnde
legi. & sequuntur Paul. de Cast. & d.Alex.hic. Sed ego allego
Bart.quem isti non viderunt,qui tenet contrarium,in l.si impu
bes.§.quæsitũ.in 1.opposi.ff.de Carb.edi.& patet clara ratione,
quia si sufficit simplex agnitio in alijs bon.pos.vt hoc tex.mul-
tò fortius debet sufficere in istis pos.facti,quæ sunt magis priui
legiatæ. Potes tamen concordare distinguendo , prout distin-
guit Raph.Fulg.hic.Aut quæris,nunquid in bon. pos. facti suf-
ficiat simplex agnitio coram iudice ad hoc, ne currat tempus
anni,intra quem agnosci debet.l.3.§.hæc autem.ff.de Carb.edi.
vt declaraui in l.1.s̄.eod.& dic, quòd sic.ita procedit sententia
Bart.Aut quærimus,nunquid sufficiat simplex agnitio quantũ
ad transferendum pos.& dic,quòd non,imò requiritur decre-
tum iudicis , & quòd cum decreteto transferatur pos. ventris
nomine, vel impuberis, quæ translatio pos.non fit in alijs, sed
requiritur , quòd intentetur interdictum quorum bon. l.1. C.
quorum bon.& declarat Bart.in d.l.3.§.si causa cognita.in vlt.
col.Nunquid excomunicatus possit hodie bon.pos.agnoscere;
videtur,quòd sic,quia de plano fit, nec vlla exceptio ventillan
da est,vt hic,& l.seruus.ff.eod.In contrarium facit, quia iudex
non debet ei assidere,sicut nec diffidato. l. edicto. ff.de bo.pos.
dic,quòd nihil potest petere,sed suum animum potest decla-
rare,sicut in contractib. Ita Bal. in c.cùm inter.ad fi. de excep.
7 † Tu aduerte , si excommunicatus æquiparatur deportato , [b]
b prout est gl.in §.minor.in verbo,interdictũ.Insti.de capi.dimi.
quam Nico.de Neap.ibi dicit esse singularem,eam etiam dicit
sing.Bald.in c.licèt vndique. in vlt.col. de offi. deleg. tunc non
admitteretur,sicut nec deportatus.dict.l. edicto , sed illa gloss.
reprobat p Io.Fab.Nico. de Neap.& Ang.de Are.ibi, & est ra-
c tio , quia deportatus [c] non potest facere testamentum.l. eius
d qui.§.1.ff.de testa.sed excommunicatus sic. [d] Auth.credentes ,
& ibi Bart.C.de hære.Bal.in l.si quæramus.in fi.ff.de testa.vnde
videtur,quòd excommunicatus æquiparetur relegato.gloss.in
c.pastoralis.in gl.fi.ff.de app.cùm possit testari sicut relegatus.l.
releagatorum. §.differentia. ff.de interd.& relegat.& relegatus
admittitur.d.l.edicto.Contra hoc facere videtur,quia excom-
municatus repellitur non solùm à petitione iudiciali. c. intel-
leximus.de iud.c. cum inter.de except. sed etiam ab extraiudi-
e ciali [e] facta coram iud.ita no. d.Abb.& Doct. in c.cùm parati.
in 1.not.per illum tex.de appel.habetur in c.pia. de excep.in 6.
Inn. in c. veritatis. de dolo , & contu. Sed dic , quòd hodie in
agnitione bon. pos.non requiritur actio in vim petitionis pro-
priè.Adde etiam,quòd excommunicatus succedit vt suus pa-
tri ab intesta.& ex testamẽto,quia iura patrimonij non perdit,
& iura agnationis retinet , secundum Bal. in d. c. intelleximus
8 ad fin. ¶† Nunquid autem ista lex habeat locum in bon. pos.
gratia litis agnoscendæ,dic, vt per Alb.de Ros.& Bal. hic in pe.
colum. & plenius do. Alex. ad quem te remitto. ¶Successiuè
* pondera text. ibi , *amplectendæ hæreditatis*. nam hic tractatur de
bon.pos.agnoscenda,& tamen tex.expresè dicit,quòd si quis
coram iudice diceret , protestor , quòd volo amplecti hære-
ditatem,idem esset acsi diceret bonor.possess.quia, vt dicit tex.
non curamus de formulis, & captionibus verborum, ita text.
9 est multum not. hic , † & per istum text. dicit Fulgos. se illo
anno respondisse de facto, cùm alicui esset delata bonor.pos-
f sess. de iure prætor. qui non poterat succedere de iure ciuil. [f]
Deinde relictus erat vsusfru.Titio in certo fundo hæreditatis,
iste cui delata est bonor. possess. iuit ad iudicem , & petijt sibi
caueri tanquam hæredi, quòd ille vsufructuarius vteretur
arbitrio boni viri, nunquid per istum actum intelligatur agno
uisse bonor.possess.dicit singul.Fulgos.se respondisse, quòd sic,
quia licèt petierit sibi caueri tanquam hæredi, & non tan-
quam bon.pos.tamen vnũ pro alio sufficit.text.est hic,& licèt
istam cau. petierit pp aliud, tamen sufficit, vt inducatur agni-
* tio bon.pos.per text.istum.ibi, *qualiscunque testatio* , & idem se-
quitur d.Alex.hic,licèt aliter,& non bene referat Fulg. Tamen
ad istum tex.potest respõderi, quòd intelligitur qualiscunque,
dummodo idonea,sm subiectam materiam, vt dixi in l.quã-
10 diu.s̄.eo.¶† Scđo per eundem text. dicit Fulg.hic, se de facto
in contingentia facti dixisse,In regno Neapolitano cõiter fiunt
instrumenta coram iudice,& aliquis tenens multa castra cõsti-

tuit procuratorem ad adeundam hr̄ditatẽ , quę erat delata iã
g 30. annis elapsis. [g] opponebatur, ꝙ lapsis 30.annis erat exclu-
sus,ne posset adire hæreditatem de iure ciu.l.licet.ꝭ.de iure de-
liber. dicit Fulg.se dixisse, ꝙ licèt esset exclusus ne posset adire
hæreditatem de iure ciui. tamen non erat exclusus, quin pos-
set agnoscere bon. pos. de iure præto. cùm tale tempus non
currat ignorati.l.2.s̄.eo.Replicabatur, ꝙ erat exclusus ab adeũ
da hæreditate,ergo non poterat bo.pos.agnoscere. Dicit Fulg.
se dixisse,ꝙ imò poterat per istum tex.vbi quia testatur se am-
plecti hæreditatem,dicitur agnoscere de iure præto.& ita dicit
se defendisse illum procuratorem , qui iam erat penè cõfusus.
Pulchra est, & notabilis decisio , de qua alij non faciunt men-
tionem.Pro cuius confirmatione addo eundem Fulg.in l.non
hoc.per illum tex.secundum vnum suum intellectum.ꝭ. vnde
leg.Addo etiam text. not.in l.1. in versi. hæredes eos extitisse.ꝭ.
11 vnde lib.quem text.not.ibi Bald.& Docto.† pro sustinendis li-
bellis,in quib.quis agnoscit bon.pos.& sic succedit de iure prę-
to. tamen si dicat se hæredem in libello, sustinetur libellus. Fa-
cit,quod vult Bald. in c.pastoralis.in pen. colum. de causa pos-
12 sess. & proprieta. vbi quærit , † pone , quòd in libello dico me
esse hæredem ex testamento , quare peto me mitti in bonor.
pos.an procedat ille libellus? videtur,quod non,quia bo. poss.
h est ius ab omni possessione abstractum. l.1. ff.de bon. possess. [h]
contrarium determinat,intelligendo, quòd sint duę partes, &
sic factum significabit,nam verba libelli debent congruentius
intelligi.argumen.l. sed & si possessori.§. sed & si rerum. ff. de
iureiurand. Facit , quod decidit Bartol.in l.1. §. bonorum.per
illum text.ff.ad Trebellian.cum alijs,quæ plenè dixi in l. emã-
cipata.s̄.eod.vbi determinat Bartol.quòd lex,vel statutum lo-
quens in hærede,habeat locum in bon. possessore,& sic bono.
possessor dicitur hæres. Ad idem facit text. not. in l. si quis
13 mihi bona.§ sed quid si mandauit.ff.de acquirend.hære.† vbi
habens mandatum ad agnoscendam bonor. possess.potest eius
virtute hæreditatem adire de iure ciui. Ratio est secundum
Bald.& domin.Alexan.ibi, quia mandatum non debet neces-
sario impleri in forma præcisa , & superficiali , sed satis est ,
quòd impleatur in effectu,per illum solennem text. per quem
debet limitari regula , quæ habet , quòd forma mandati est
diligenter seruanda.l.diligenter.in princ.ff.manda. c.cum dile-
cta. de rescript. Contra tamen prædicta facit decisio Bald. per
illum textum. cum gloss. in l.si non lex Aelia Sentia. §. 1. ff.de
14 hæred.insti. per quem dicit fuisse consultum de facto, † quod
cùm fideicommis.vniuersalis , cui erat restituta hereditas,age-
ret contra tertios possessores bonorum , & in libello diceret se
adiuisse hereditatem,quòd libellus est ineptus,quia fideicom-
missarius non dicitur adire hæreditatem , sed bene dicitur sibi
restitui , vt ibi est tex. & glo.Semper reputaui mirabilem hanc
decisi.cùm regula sit,quod in libellis verba debent impropria-
ri,vt sustineantur.vt not. Bartol.in l.sed & si possessori. §.item si
iurauero cum concord.ibi traditis. ff. de iureiurand.¶Vltimò
* in quantum text. in fin. dicit, *quasi suis sitam curriculis*,idest ac si
esset posita in suo debito cursu temporis secundum Oldr. &
Alberic.hic.¶Capio gl.1.glo.vult, quòd si habeatur, (excludi-
mus,) & sic verbum præsentis temporis,debet intelligi per ti-
tulum.s̄.de formulis, sed si habeatur, (exclusimus,) & sic præ-
teriti temporis, tunc refertur ad l. proximè præcedentem, sed
cur ita variè? Puto , quòd ideo sit , quia Imperator seruat
hunc ordinem , vt sub vno titul. prius ponat leges principum
anteriorum , & sic leges antiquiores , deinde de gradu in gra-
dum vsque ad magis nouum Imperatorem , sed in diuersis
titulis non sic, quia potest esse,quòd vltimus titul. C. fuerit fa-
ctus ante primum titulum. ita dicit gloss. supra in prima con-
stitutione.C.in versi.primordio.& Bartol.in l.secunda. §.prius.
ff. de vulgari & pupillari , & de hoc est. text. in l. vnica. §. in
nouissimo.C.de caduc.toll.vbi tex. facit mentionẽ de l. vnica.
C.de

ADDITIONES.

a ¶Limitate.Limito ego secundò,vt non requiratur præsentia iudicis,quando bon.pos.acquireretur ipso iure.Ias.in l.1.in tertio no.ꝭ.tit.1.
b ¶Deportato.Adde Bal.in addi.Spe.in tit.de spon.versi. pari ratione.Abb.in c.pastoralis.de appe.Abb.in rub.de test.
c ¶Deportatus.Adde Bal.in l.1.in 2.& 3.q.prin.C.de sacros.Eccle.
d ¶Sed excommunicatus sic.Adde glo. in c. decernimus.de sen. excom. lib.6. Inn.in c.cùm voluntate.de sent.excom. Bal.in c.intelleximus.de iudi.Fel. de Sen.in consi.73.inci.vetus quærela.& per Abb.in rub.de test.
e ¶Extraiudiciali.Adde Docto.in c.decernimus.de senten.excom.lib.6.
f ¶Ciuili. Alexan.in rubr. supra eodem. colum.final. Bald. in l. 1.in 1.q. supra eodem. PVRPV.
g ¶Elapsis.Vide Pet.de Ancha.consi.145.si dicta positio,&c. PVRPV.
h ¶Bon.pos.Vbi nihil , sed not.in l.1.ff.de acq. pos. sed in hoc tene oppositum, quòd ista præposteratio non noceret.vide Io.Fab.in rub. de bon.pos. Inst.& ibi scripsi.in prin.& est tex.in l.si minor.ff.de acq.hær. PVRPV.

C.de his,qui ante aper.tabu.quę eſt poſt illũ titulum.Ad idem
tex.l.fi.§.1.s̃.de cur.fur.vbi illa.l.quæ eſt.s̃.1.libro refert.l.no-
ſtram,quæ tamen eſt ſequẽs, & ſic quamuis iſta lex ſit ſub titu
lo poſteriori,tamen fuit facta ante illam.In diuerſis ergo titulis
non attenditur prioritas,nec poſterioritas, ſed in vnomet titu
lo ſic, modo vult dicere glo.noſtra,ſi tu habes excludimus de
præſenti,referre debes ad titulum.s̃.de formulis,qui cùm ſit in
diuerſo titulo,potuit eſſe factus tempore iſtius legis. Si autem
habes excluſimus, in præterito, referas tunc ad præcedentem
legem,quæ cùm ſit in vno met titulo, & ſic poſità ante iſtam
l.per conſequens in prçteritũ erat facta ante iſtam legem. cre-
do, ꝙ iſta fuerit intentio gl. quamuis eam nemo declarauerit.
¶Capio gl. in verbo (teſtatio,) quam diuido in tres part.In 1.
ponit vnũ dictum. In 2.ex illo dicto infert.In 3.& vlt. oppo. &
ſoluit.Secunda ibi, (& ſic videtur.) Tertia ibi, (argumentum
tamen contra.) & gl. bene dicit. ¶Capio gl. (exeratur,) quã
diuido in tres par.prin. In 1. tripliciter exponit verbum exera-
tur.In 2. ponit primum intellectum ad verſi.fin. qui eſt valde
obſcurus. In 3. & vltima ponit ſm intellectum ad illum verſi.
Secunda ibi, (& dic properantius.) Tertia, & vltima eſt ibi,
15 (vel expone ſecũdò.) ¶† In 1. parte gl.inquantum gl.exponit
exeratur.i.petatur, dic, quòd iſta expoſitio procedit tenendo
ſecundum intellectum gl. ſecundũ quem exiſtens in ſecundo
gradu nimis celeriter petijt intra tempus primi, & tunc exera-
tur,exponitur.i.petatur.Alia autem expoſitio,quæ eſt melior,
exeratur.i.aperiatur, procedit tenendo primum intellectum
gl. ſecundum quem, quia primus ſtatim repudiauit, ſtatim
aperitur via ſecundo ad petendum. ¶In 2. parte gl. adde, ꝙ
* iſtum primum intellectum *tenent Bar. & omnes Scibentes.* Ego
autem puto,quòd ſit veriſſimus in ſe,ſed ꝙ non cõgruat huic
l.nam cùm iam iſtud eſſet deciſum,quòd ſi primus ſtatim re-
pudiat, ſtatim incipit currere tempus ſecundo, iſtud decide-
bant tex.in glo.allegati. malè ergo dicit tex. dum dicit ſe iſtud
addere prioribus legibus,ibi (eo adito.) iſtud non eſſet addere,
cùm eſſet deciſum iure antiquo.Tamen quòd iſte ſit verus,&
proprius intellectus huius.l. eſt text. clarus in §.pen.Inſti.eod.
16 ¶† Iſtum tamen primum intellectum inducit Bal. hic in pen.
col. quòd ſi iudex ſimul, & ſemel ſtatuit actori tempus decẽ
dierum ad probandum, & poſteà tempus 10. dierum reo, ꝙ
ſi actor ſtatim renunciet ſuo termino, ſtatim incipit currere
terminus aſſignatus reo, in quo dic plenè,vt per d.Alexan.hic
poſt Ful.& Pau.de Caſtr. quem non refero. ¶In 3. parte gloſſ.
habes ſecundum intellectum ad verſi.fi. quòd ſi exiſtens in ſe-
cundo gradu celerius petit intra tempus primi, iſtud non præ
iudicat primo,quin primus intra tempus ſuum poſſit petere,
& iſtum intellectum probant expreſsè duæ leges in glo. alleg.
tamen meo videre non congruunt verbis text.ibi, (quaſi ſuis
ſitam curriculis conſequatur.) qui vult, quòd petitio prope-
ranter facta intra tempus primi,tamẽ parem effectum habeat,
ac ſi eſſet petita ſuo tempore.Item iſtud erat iam deciſum per
ll.antiquas.vt iurib. in gl.alleg.& ſic non eſſet additum de no-
uo,vt dicit tex.ibi, eo addito.Ideo Oldra.Lau.quem refert, &
ſequitur Albe.de Ro.hic in fin.ponit tertium intellectum, vi-
delicet, ꝙ ſi exiſtens in primo gradu,qui habet annũ ad agno-
ſcendum elapſis duobus menſib.repudiauit, ſtatim incipit cur
rere tempus ſecundo, vt dicit primus intellectus glo. Sed du-
bium eſt, an ſequenti in gradu dabitur ſolum reſiduum illius
anni inchoari, an vero habebit integrum tempus, acſi ſuo
tempore petijſſet, & reſpondetur, quòd habebit integrum
tempus. ¶Sed omnibus iſtis reiectis Ludo. Rom. hic poſuit
quartum, & verum intellectum, quòd ſi exiſtens in ſecundo
gradu, properantius agnouit bon.poſ.intra vicem,& tempus
prioris, ſi contingat primum repudiare, certè illa agnitio bon.
poſ.facta per ſecundum intra tempus primi, nihilominus ha-
bet efficaciam, ac ſi eſſet petita ſuis curriculis, hoc eſt in ſuo
debito curſu temporis, quia repudiatio facta per primum, fa-
cit,quòd acceptatio ſecũdi,licèt nimium accelerata, valeat &
habeat effectum, & iſtud eſt, quòd addit iſta.l. de nouo. Et di-
cit Ludouic.quòd in hoc iſte text. eſt peregrinus, & ſingu.ab
alio non ponderatus, & iſtum intellectum ſenſit Salycet. hic,
17 in quæſtio. quam diffusè diſputat † de habentibus diuerſas
expectatiuas in Eccleſia, quorũ alij ſunt priores,alij poſterio-
res, quorum ſi poſteriores acceptant primo excluſo, an
eorum acceptatio valeat, quam quæſtio. ponit Ioan. And.in
addi.Specul.in titul.de conceſ.præbend.ſuper rubr.& domin.
Card. in clem. 1. eodem titul. Iſtum intellectum reprobat do.
Franciſ.de Are.quia ſicut ille, qui repudiat ante tempus, non
videtur poſteà repudiare adueniente tempore. l. qui ſuperſti-
tis ff.de acquirend.hæred.ita ècontra, cum aditio, & repudia-
tio regulentur à pari.l.is poteſt. ff.de acquirend. hæred.ſed ibi,
quia repudiatio in vita fieri non poteſt, quia viuentis non eſt
hæreditas, vt per gloſſ.& Doctor. in d.l. qui ſuperſtitis. Sed tu
dic, quòd in contrarium facit, quia non eſt licitum prçuenire
18 terminum iuris.l.ſi ita ſcriptum ſit.§.j.ff.de lega.2.† Item paria
ſunt facere ante initium temporis,& poſt eius lapſum, ſecun-
a dum Bartol. in l. qui ante calendas[a].ff. de verbor. oblig. Bald.
& Paul. hic. Item ſecundum domin. Franciſ. de Are. contra
iſtum intellectum facit,quia in iſtis actibus,& maximè in adi-
tione hæreditatis videtur ſpectandum initium, ſicut in ſimili
dicimus in l.1.§.ſed ſi filiusfamil. ff.de legat. 3.& in l. qui ex li-
beris. §.teſtamento.ff. de bono. poſ. ſecundum tab. Sed tu de
hoc dic, vt per Bartol.in l. quòd ait lex. §. quòd ait. ff.de adul.
Item pro Lud.facit.l.1.§.quibus.ff.de ſucceſ.edic.quia quando
primus repudiat, fingitur ac ſi ex eo numero non fuiſſet,ergo
acceptatio ſecundi debet conualidari. Item tu contra Lud.
vide, quod volunt Bartol. & Doctor. in l. ſed & ſi nolit. ff.de
acqui.poſſeſ.

Quando non petentium partes petentibus accreſcunt. Rub.

ADDITIO.

a Calendas.Vide ibi Bar.qui non dicit hoc,ſed oppoſitum. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Terminus legitima,in iure capitur varijs modis.*
2 *Quot modis deferatur legitima ſucceſſio.*
3 *Propriè dicitur legitima ſucceſſio,quæ defertur ab inteſtato.*
4 *Legitimi hæredes qui dicantur.*
5 *Si aliquis acquireret emphyteuſim pro ſe, & legitimis hæredib.non venirent niſi qui ſunt propriè legitimi hæredes,& nu.6.*
7 *Si teſtator dicat,ſi deceſſerit ſine hærede legitimo,de quo legitimo intelligatur,& num.8.& 9.*
10 *Qui ſunt illi,in quibus ceſſat legitima ſucceſſio.*
11 *Inter plures, qui poſſunt ſuccedere de iure ciui. habet locum ius accreſcendi.*
12 *Quæ ſit ratio fundamentalis, quare introductum fuit ius accreſcendi.*
13 *In fiſco hærede inſtituto an habeat locum ius accreſcendi.*
14 *Deportatus non poteſt habere hæredem, quando fiſcus vult habere bona deportati, aliàs fiſco nolente venire deportatus habet hæredem.*
15 *Decretum iudicis interpoſitum ſuper parte trahitur ad totum per ius accreſcendi.*
16 *Quando bon. poſ.acquiritur mediante iure accreſcendi, non requiritur aliqua preſentia iudicis.*
17 *Regulariter acquiſitio ſucceſſionis, & repudiatio à pari procedunt.*
18 *Regula,nihil eſt tam naturale, &c.ff.de regul.iur. habet locum,quando vinculum eſt inductum, ſecus ſi non, quia tunc poteſt aliter tolli, quàm inducatur.*
19 *Quando vni competunt duo iura,vni renunciando,non videtur alij renunciare.*
20 *An ius accreſcendi tranſeat ad emptorem, qui partem à cohærede emit hæreditatis.*
21 *Iuri immiſcendi an præſcribatur. 30.annis.*
22 *Quotieſcunque Legiſlator narrat contingentiam facti, ex talibus verbis narratiuis facti non eſt licitum arguere,nec ſumere argument,fallit tamen in aliquibus caſibus, vt infra nume.23.*
24 *Ius accreſc. impedit ſucceſſorium edictum de primo gradu ad ſecundum.*
25 *An potentius ſit ius accreſcendi quàm tranſmiſſio.*
26 *Ad hoc,vt locum habeat ius accreſcendi, opus eſt,quòd illa pars, quæ debet accreſcere, ex toto deficiat.*
27 *An tacita ſubſtitutio impediat ius accreſcendi.*
28 *Ius accreſcendi quando habeat locum in bonorum poſſeſ.omiſſa vel repudiata.*
29 *Filij in poteſtate non poſſunt abſtinere ab hæreditate patris attento iure ciuili, quia inuiti ſunt ipſo iure hæredes, ſed bene de iure prætorio.*
30 *Beneficium abſtinendi non competit filijs in poteſtate, niſi de iure prætorio, & non de iure ciuili.*
31 *Pater non poteſt relinquere filio legitimato plus, quàm relinquat vni filio legitimo, & naturali.*
32 *Si quis poteſt ſuccedere duplici iure, ſcilicet prætorio, & ciuili, quamuis excludatur ab vno iure, ſcilicet prætorio expreſsè, vel tacitè, non habet locum ius accreſcendi, ex quo poteſt venire alio iure, ſcilicet ciuili.*
33 *Cui competunt duo iura, renunciando vni non videtur renunciare alteri, & num.35.*

Ad hoc,

34 *Ad hoc vt habeat locum ius accrescendi, requiritur quòd illud, quod accrescit, sit omnino amissum.*
35 *Ius accrescen. non habet locum nisi ex duplici radice, s. ex non facta acquisitione, & funditus resoluta.*
36 *Ius accrescendi non habet locum, nisi vbi est caducitas.*
37 *Si aliquis est exclusus à iure pretorio, est locus iuri accrescendi.*
38 *Exclusus à iure prætorio intelligitur exclusus à iure ciuili.*
39 *Successorium edictum est inductum principaliter à prætore, ne creditores nimium differantur.*
40 *Si aliquis sis exclusus à iure prætorio, dato, quòd possit sucedere de iure ciuili, tamen habet locum ius accrescendi reuocabiliter.*
41 *Ius accrescen. competit inuitis, quando portio vacabat, antequam quis adiret partem hæreditatis suæ.*
42 *An in contractibus, & in feudis, & in emphyteusi habeat locum ius accrescendi.*
43 *An in iurisdictione tam oadininarij, quàm arbitri, vel delegati habeat locum ius accrescendi.*
44 *In executionib. testa. locum habet ius accrescendi.*
45 *Si sint electi duo Ambasiatores, & vnicuique statutum sit salarium, vno impedito, vel mortuo salarium accrescit alteri.*
46 *An in plurib. tutor ib. sit locus iuri accrescendi.*

LEX PRIMA.

Voties. Ad euidentiam premitto, quòd ista l. in gloss. legitur altero de quatuor modis, secundum primũ modum loquitur in hæditate materna, vel lineæ maternę. Secundò modo legitur in hę reditate paterna, vel lineæ paternæ. s. in filijs emancip. Tertio modo legitur in vtrisque, sed ista verba (cessante legitima succes.) denotãt contingentiam facti. Quarto modo illa verba, (cessante) &c. intelliguntur. i. reiecta, & debent transportari, & poni in fi. Tu autem reiectis his ambagib. dic, quòd sensus literæ est clarus, & q uòd illa verba, (cessante legitima succes.) intelliguntur in filijs emanci. & in omnibus alijs liberis, in quib. cessat successio de iure ciu. & qui sunt isti, statim declarabo, & sic est sensus, quòd quãdo sunt plures liberi, in quib. cessat legitima successio, hoc est, qui non possunt succedere de iure ciui. sed tantum de iure prætor. si aliqui ex eis omittant succedere de iure præto. vel repudiando expresſè, vel tacitè per lapsum anni, portio eorum accrescat alijs, & tex. ideo dixit cessante legitima succes. quia si essent liberi, qui possent vtroque iure succedere, tam de iure ciu. quam prætorio, licèt omitterent successionem de iure præto. tamen quia possent venire alio iure ciuili. l. suum. ÿ. de iure delib. facit. l. si domus. ff. de ser. vrb. præd. & sic portio eorũ non esset omni iure deserta, certè non haberet locum ius accresc. & iste est realis sensus huius tex. ¶Secundò ad euidentiã præmitte, quia tota difficultas stat in illis verbis, cessante legi-
1 tima suc. ideo debes aduerte, † quòd iste terminus legitima, de per se in iure nostro capitur varijs modis, de quib. per Salic.
a hic, in prin. Item legitima [a] successio in specie dicitur illa, quæ defertur à l. ciuili, seu à quacunque parte iuris ciu. ad differentiam iuris prætorij, seu successionis, quæ defertur de iure præ-
2 torio, vt declarant Odof. Cy. & Alb. hic. † Necessarium ergo est scire, quot modis deferatur legitima successio, qa in omnib. intelliges, quòd loquitur ista. l. Item, qui sunt isti, in quib. cessat legitima successio. ¶Circa primum ex mente Odof. Cy. & Alb. hic, vt plenius loquar, dic, quòd sex modis defertur legitima successio à iure ciu. ¶Primò modo filijs in potestate. l. in suis. ff. de lib. & posth. §. sui. Insti. de hære. quali. & dif. ¶Secundò, quã non essent aliqui filij, sed nepotes, vel pronepotes superessent ex filijs præmortuis: nam isti subintrant locum patris, & suitatis, vt Insti. de hære. quæ ab intest. §. 1. & §. admonendi. & in §. posthumorum. Insti. de exhære. libe. in l. posthumorum. ff. de iniust. rup. in §. 1. in Auth. de hære. quæ ab intest. ¶Tertiò loco prædictis omnib. deficientib. admittuntur parentes, & alij ascẽdẽtes per lineã masculinam, turbato ordine naturæ. l. nam &
b si parentib. ff. de inoff. test. l. cũ ratio. ff. de bo. dam. l. octaui. [b] ff. vnde cognati. ¶Quartò loco prædictis omnibus deficientibus admittuntur omnes agnati, hoc est omnes, qui per lineam mascu. coniunguntur. Insti. de legi. agn. su. in princip. l. legitimis. ff. vnde cog. Item mater succedit filio, & ècontra, licèt non sint adinuicem agnati, sed cognati, & ideo olim vnus non succedebat alteri. scilicet filius non succedebat matri, & ècontra, sed posteà per Senatusconf. Tertul. vel Orfi. & proptereà in eis cadit legitima successio, quia nunc vocantur à l. ciuili, hoc est à Senatusconf. ¶Sextò modo, & vltimo dicitur legitima successio omnis illa, quæ defertur ex testamento, quicunque in testamento sit institutus, etiam penitus extraneus per legem ciuilem ex testamento succedit. l. lege obuenire. & l. legitima. ff. de verb. sig. iuncta l. legitima. ff. de pet. here.
c In omnib. istis modis cadit legitima successio. ¶Tamen [c] di-
3 ligenter aduerte, † quòd illa propriè dicitur legitima successio, quę defertur ab intestato: illa aũt, quæ defertur ex testamẽto, & sic ex dispositione testatoris, nõ dicitur propriè legitima successio, sed largè, eo quia confirmata est à lege 12. tab. vt dicit tex. in l. lege obuenire. ff. de verb. sig. ꝓpriè, ergo & strictè illa
4 dr̃ legitima successio. † Et illi dñr legitimi hr̃des, qui tñ ab intesttato à l. ciuili vocantur. ita probat text. in l. 1. in princ. ff. de legi. tu. & tex. est melior de toto corpore iuris, qui ponit istam dñam, in l. 3. §. de illo. ff. pro soc. & Raph. Fulgos. ita expresſè declarat super. l. 1. ff. pro socio. & dicit Bald. in d. §. de illo, quod casus illius. §. est singularis. Ad idem facit text. in l. illud. de
5 acquirend. hæredi. † Hinc resultat in practica maximus effe-
d ctus, quòd si aliquis acquireret emphyteusim [d] pro se, & legitimis hæredibus, non venirent nisi, qui sunt propriè legitimi hæredes, & sic qui ab intesta. à l. ciuili vocantur, nõ à testatore in testamento, & ita in specie per prædicta determinat do. Alexand. de Imol. nec alibi tactum inuenio, in consilio 56. in 2. volum. quod incip. viso processu causæ vertentis inter Anton.
6 in secunda colum. † Adde, quod idem domin. Alexand. in l. ex facto. §. fin. ad fi. ff. ad Trebel. similiter dicit, quòd illa verba, [sine legitimo hærede.] non intelliguntur de filio tantum, sed de successuro ab intest. non autem ex testamento, per d. l. 3. §. de illo. Item adde, quod vult Bartol. circa illum. §. de illo. in l. 3. in vltim. colum. ff. de lega. 1. Tamen Raphael. Cuman. in
7 d. l. ex facto. §. fi. dicit, quòd habuit de facto consulere, † quando testator dicit, si decesserit sine hærede legitimo, quod non intelligitur de filio tantum, sed de omni alio, qui de iure ciuili ab intestato succederet, & etiam de extrano hærede instituto. allegat. l. 1. cum gloss. C. si socius imperia. lib. 10. & ita limitat
8 text. in d. l. ex facto. §. final. † Et si testator substituit [e] Titium,
e & eius legitimam successionem, quomodo intelligitur illud, legitimam successionem, vide per Abb. in consil. 3. in 2. vol. incip. Nitar in præsenti causa. in tertio dubio. Sed in contrarium fortiter facit text. in dict. l. lege obuenire. in verb. non impropriè. & ibi glo. tenet contra respon. ad d. §. de illo. Sed d. Fulg. in d. l. 1. §. 1. respondet, ꝙ debet intelligi minus propriè, & mediate testamento. Tu dic melius secundum Alb. in d. l. lege obuenire, ꝙ qñ iste terminus profertur à l. tunc intelligitur etiam de ea, quæ obuenit ex testamento, secus si ab homine, vel contrahentibus. ita loquitur. d. §. de illo, & rationem ibi assignat Bartol. quia hæreditas, quæ obuenit ex testamento, mediante testamento defertur, sed illa, quæ defertur ab intestato, obuenit immediatè; & verba contrahentium, prout ad aliquid referuntur, debent intelligi propriè, & immediatè, vt ibi est
9 text. not. in 2. colum. ¶† Aduerte etiam, quòd ista verba, quæ apponuntur in substitutionibus, videlicet si moriatur absque
f legitimis filijs, vel si pater acquirat emphyteusim [f] pro se, & filijs legitimis, talia verba, filijs legitimis, non intelliguntur de filijs masculis tantum, sed etiam de fęminis, ita expresſè declarat Ioan. And. in capitul. Raynaldus. de testam. & ibi domin. Anton. de Butr. in secunda colum. & alij Canonistæ per multa iura per eos allegata, & sequitur domin. Alexand. in consil. 55. in 3. vol. quod inci. põ deratis his quę in themate narrantur, in penultim. colum. Et sic habes, quæ dicatur propriè legiti-
10 ma successio, & qui propriè legitimi hæredes. ¶† Videndum nunc est de secundo, qui sunt illi, in quibus cessat legitima successio, & breuiter, & necessario dic, quòd quatuor principalibus modis, & in omnibus istis exemplifica, & intellige istam l. ¶Primò filij, & alij descendentes emancipati à patre, vel auo, nam emancipati secundum ista iura sunt incogniti de iure ciuili, & sic in eis cessat legitima successio, quamuis de iure prætorio admittantur. §. emancipatos. Institut. de exhæ-

ADDITIONES.

a ¶Legitima. Adde Ias. in l. 1. 5. col. ÿ. vnde vir & vxor. PVRPV.
b L. octaui Nihil facit. sed. l. scripro. ff. vnde lib. PVRPV.
c ¶Tamen. Tangit Iason in rubr. ÿ. vnde legi. gloss. 1. in l. legitimam. ff. de peti. hæred. PVRPV.
d ¶Emphyteusim. Adde Alex. consi. 75. lib. 1. Dec. consi. 32. col. 1. hic tamen videtur tenere cõtra Ias. dum distinguit, sed ab Alex. non est receden. tanquam ab Ill. viro, inquit Dec. consi. 62. & fac. quia verba contractus dant esse rei. Bal. in l. quoties. C. de suis, & legi. nec à proprietate verborum est receden. l. non aliter. de leg. 3. Itẽ verba contract. strictè sunt intelligenda. l. quicquid adstringendæ. de verb. obl. fac. tex. in l. veterib. ff. de pac. BELLOT.
e ¶Substituit. Adde Docto. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad Treb. Bar. in l. Gallus. in §. etiam. de lib. & posthum. Docto. in l. si tibi decem. in §. si pactus. ff. de pact.
f ¶Emphyteusim. Adde Doctor. in l. 1. ff. de verbor. sign. Doctor. in l. 1. C. de condi. inser.

de exhere.lib.& §.emancipati.Inſti.de hær.q̃ ab inteſt. ¶Secū-
dò,deſcendentes ex fœminis, vel linea fœmina, ideo ſi ex filia
mea naſcantur liberi,vel alij deſcendentes, quia iunguntur mi
hi ex parte matris tantum, non ſuccedunt de iure ciuili, ſed
ſunt penitus incogniti.Et in hoc diligēter aduerte, ꝙ quamuis
mater admittatur ad ſucceſſionem filij,& ècontra filius ad hę
a reditatem matris per Senatuſcon.& ſic per l.ciuilem, [a] tamen
excepto filio alij liberi, vel deſcendentes non veniunt per ali-
quod Senatuſconſ.& ſic in eis ceſſat legitima ſucceſſio.& ideo
plures nepotes in hæreditate aui materni,vel auię maternę nō
ſuccedunt de iure ciu.per aliquod Senatuſ.nec ècontra, & ſic
in eis ceſſat legitima ſucceſſio.l.nepotib.cum gloſſ. j̃.vnde leg.
Inſt.ad Senatuſc.Orfi.in prin.cum gl.ibi.in verbo. liberi.vocan
tur tamen de iure prætorio, cùm ſint cognati, & in iſtis etiam
poſſet exemplificari regula huius text.¶Tertiò modo omnes
tranſuerſales iuncti per lineam fœmininam, & ſic cognati,
puta ſi mater habeat plures filios,item habeat fratrem,iſte fra
ter eſt auunculus iſtis filijs,& conſequenter cognatus tantum,
certè in iſtis liberis in hæreditate auunculi ceſſat legitima ſuc-
ceſſio,quia de iure ciu.non ſuccedunt.Inſti.de cog.ſuc.in prin.
ſed tantum de iure prætorio, & in iſtis etiam poteſt exempli-
ficari iſta l. ¶Quartò modo poteſt ceſſare legitima ſucceſſio
in omnibus illis ſex generib. in quib. s̃. dixi deferri legitimam
ſucceſſionem, qñ ab ea excluderentur per repudiationem ex-
preſſam, quia renunciaſſent ſucceſſioni de iure ciuili, vel per
lapſum 30. anno. ignorantes eſſent excluſi à ſucceſſione de iu-
re ciuili, & ſic à legitima ſucceſſione: nam poſſent tantum
venire de iure prætorio. l. ſuum. infra de iure deliberan. & in
his etiam potes exemplificare hanc. l. & ſic vides, quomodo
generaliter intelligo iſtam. l. non reſtringendo, prout faciunt
glo.& alij Doct.¶Iſtis ſic præmiſſis venio ad text.quem ſum-
ma ſic.Illis,qui de iure prætorio ſucceſſerunt,ita demum por-
tio omittentium ſuccedere eodem iure accreſcit, quando
etiam ſucceſſio de iure ciui.ceſſat.h.d.Et ratio eſt, quia quam-
uis cohæres excludatur vno iure, & ſic iure prætorio, ex quo
tamen poteſt alio iure venire,certè, quia eius portio non eſſet
11 plenè defecta,non haberet locum ius accreſcendi. ¶† Not.
quòd quemadmodum inter plures, qui poſſunt ſuccedere de
iure ciuili,habet locum ius accreſcendi. l. vnica. §. his ita. s̃.de
cadu.tol.l.cùm hæreditate.ff.de acquirend.hæred. l.ſeruus cō-
munis ab extero. & l. fin. eod.tit.& l.ſi ex pluribus.ff.de ſuis, &
legit.l.ſi ſolus.ff.de acquir.hæred.l.1. §.ſi nemo. ff.ad Tertul. &
b vt iſtud ius accreſcendi [b] habet locum in portionibus hære-
ditarijs delatis diuerſis hæredib. ita etiam habet locum in di-
uerſis portionibus hæreditarijs delatis vni met tantum, quia ſi
vnam ex iſtis partibus hæreditarijs acceptat, neceſſariò ſibi in-
uito accreſcunt aliæ.l.quidam elogio.C.de iure delib. l.1. & 2.
ff.de acquir. hæred. Et adde vnum, ꝙ videbitur tibi mirabile,
ꝙ iſtud procedit etiam ſi hæres in aliqua ex iſtis partib. habe-
ret ſubſtitutum. Exemplum, pone,teſtator inſtituit me hære-
dem in diuerſis partib. deinde ſi hæres non ero in tali parte,
ſubſtituit Caium, nunquid poſſim accceptare alias partes
omiſſa iſta,in qua habeo ſubſtitutum? Videretur,quòd ſic,q̃a
teſtator dando ſubſtitutum in illa parte, videtur mihi dediſſe
facultatem abſtinendi ab illa parte.Contrarium tamen eſt ve-
rum,prout determinat text.mirabilis in d.l.ſi ſolus. in princip.
nam per dationem ſubſtituti intelligitur data licentia abſtinē-
c di, quando eſt datus ſubſtitutus vniuerſaliter, [c] ſecus ſi parti-
culariter. text. eſt ibi, cùm idem iuris videatur eſſe de parte
quo ad partem,quod eſt de toto quo ad totum.l.qui ſcit. ff.de
vſur.cum glo. Tu conſidera, quòd Bartol.in dicta l. ſi ſolus.in
ratione quam aſſignat, ſentit contrarium. Item iſtud ius ac-
creſcen. habet locum, nedum quando ſucceſſio immediatè
nobis defertur ex perſona noſtra, ſed etiam quando ex perſo-
na ſerui, vel filij.l. ſeruus communis ab extero. ff. de aquirend.
hæredita. ſicut ergo ius accreſcendi hàbet locum inter ſucce-
dentes de iure ciuili, ita etiam habet locum inter ſucceden-
tes de iure prætorio.caſus eſt hic,& in l.tertia.§.final. cum l.ſe-
12 quen.& princip.ſequentis. ff. eod. ¶† Nunc videamus,quæ ſit
ratio fundamentalis iſtius regulæ, quare introductum eſt ius
accreſcendi. dicit Ludouic. Roman. hic, & ante eum plenius
Odofr.hic in quinta colum.in fin.quòd ratio eſt,ne contingat,
quòd teſtator decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſta-
tus, quod ius non patitur. l.ius noſtrum. ff.de regul.iur. Iſtam
rationem originaliter aſſignat glo. in l. ſeruus communis ab
extero.in gloſſ. penultim. ad fin.ff.de acquirend. hæred.Bartol.
in l.vnica. § his ita. C.de caduc.tollen.Bald.in l.ſi mihi, & tibi.
in principio.ff.de legat.primo.Et pro iſta ratione eſt bonus tex.
in l.ſi duobus.ff.de teſtamen. mili. & iſtam rationem etiam te-
net Bartol. in l. re coniuncti. in 11.colum. ff. de legat tertio.&
* etiam in antepenult.colum.*& iſta ratio communiter aſſignatur*,ſed
d iſta ratio [d] eſt falſa ex 4. argum. ¶Primò, quia ius accreſcendi
non ſolùm habet locū in ſucceſſione ex teſtamento, quo ca-
ſu ratio dicta poſſet eſſe colorata, ſed etiam habet locum
e inter ſuccedentes ab inteſta. [e] vt patet ex generalitate huius
legis, & l. qui ex duabus. §. final. ff. de acquirend. hæred. ſed
inter ſuccedentes ab inteſtato ceſſat ratio prædicta, quia omni
13 caſu ſemper eſſet in totum inteſtatus. ¶† Secundò confun-
ditur, quia licèt teſtator à princip. non poſſet decedere pro
parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, tamen ex poſt facto be-
ne poteſt,text.eſt in l.circa.ff.de inofficioſ. teſtament. ¶Tertiò
confunditur per text. in præalleg. l. ſi ſolus. in princip. vbi in
omni parte erat prouiſum per dationem ſubſtituti, vt non
poſſet teſtator decedere quo ad partem inteſtatus, & tamen
habet locum ius accreſcendi, text. eſt ibi. Niſi dicas, vt per
Bartol.ibi, quòd iſtud ſit, ne ſtet in pendenti. ¶ Quartò, quia
ſi prædicta ratio eſſet vera, ſequeretur, quòd ius accreſcendi
non haberet locum in contractibus,& tamen iſtud eſt falſum.
l.fundus ille. ff. de contrahen. empt. ſecundum tamen diſtin-
ctionem Bartol.& aliorum in l.ſi mihi, & Titio. ff. de verbor.
obligationib.per Alberic.Bald.& Salicet.hic cum concordan.
¶Tu ergo dic, quòd duplex fuit ratio,quare eſt adinuentum
ius accreſcendi, & iſtas duas rationes ſentit clarè text.in l.vni-
ca.§.his ita.C.de caduc. tollend. & Bartol.in l. prima. in prima
colum.ff.de acquiren.hæred. propter abſurditatem euitadam.
Prima ratio eſt, ne ſit in poteſtate hæredis vnam partem acci-
pere,& aliam omittere,quod videtur abſurdum.l.prima.& ſe-
cunda.ff.de acquirend.hæred.& ſic non poteſt ſcindere, vt di-
cit Bartol. in dict.l.ſi ſolus. tamen verè iſta ratio parum eſt vl-
tra dubitationem. Alia eſt ratio, quia hæres repreſentat per-
ſonam defuncti, & fingitur eadem perſona cum defuncto. in
Authentic.de iureiurand.à mori. præſtito. in princip. glo. in l.
cùm à matre.C.de rei vendic. ideo non poteſt repreſentare in
parte, & in parte non, quando in totum poteſt ſuccedere,
quod eſſet, ſi non haberet locum ius accreſcendi. pro iſta ra-
f tione [f] facit, quòd licèt in hæreditatibus habeat locum ius ac-
creſcendi.l.ſeruus communis ab extero.ff.de acquirend.hęred.
ſecus eſt in legatis. l.& Proculo. ff.de legat.ſecundo. declaran-
do,vt ibi per Bartol. & Bald. in l. vnica.§. vbi autem. C. de ca-
duc.tollen. quia in legatis non accreſcit inuito. dict. l. vnica.§.
vbi autem.ſed in hæreditate accreſcit ipſo iure,& inuito. dict.
l.vnica.§. his ita. & etiam cum onere, quod non eſt ſemper in
legatis,vt in iuribus præallegat.Et iſtam rationem etiam tenet
Bartol.in l.mulieri, & Titio. ff.de condi. & demonſtrat. & no-
tabiliter Bald. in l.prima. C.de indict. viduita. tollend. Tamen
etiam huic rationi obſtat illud, quod dixi de contractibus, in
quibus non haberet locum ius accreſcendi, quia ceſſaret prę-
dicta ratio, quod eſt falſum. Bald. autem in l. vnica. §. in pri-
mo.in vltima columna.C.de caduc.tollend.dicit, quòd eſt ra-
tione vnionis. Aliam rationem aſſignat Bald. in l. prima. C.
de indict. viduita. tollen. & facit text. in dicta l. ius noſtrum.
ibi, (earumque rerum inter ſe naturaliter pugna eſt.) Aliam
rationem aſſignat breuiloquè Franciſc. de Aret. in dicta l.
prima. ff. de acquirend. hæreditate. quia eadem res non de-
bet diuerſo iure cenſeri. l. eum, qui hædes. ff. de vſucapionib.
14 ¶† Prædictam regu.limitat Lu.Ro.hic,& in l.1. ff.de acq.hęr.
non habere locum in fiſco hærede, in quo non habet locum
ius accreſcendi. ad hoc allegat gloſſ. pro ſing.in l. ea ſola.ff.de
reg.iu.ſed do. Alex.in d.l.1.in pen.col.ff.de acq.hære.reprehen-
g dit iſtam fallentiam, [g] eo quia rationes præallgatæ habent
etiam locum in fiſco hærede,& dicit,quòd gloſſ.in d.l.ea ſola,
non loquitur, quando fiſcus veniebat tanquam hæres, ſed
h aliter.Bene verū eſt, [h] ꝙ gl.in d.l.ea ſola.eſt ſingul. ad aliud, ad
15 regulā,q̃ habet,ꝙ deportatus nō pōt habere hr̃dē, † vt ſit ve-
rum,

ADDITIONES.

a ¶Ciuilē.Adde Alex.hic 2.col.& Iaſ.in 7.col.& in l.ſi emancipati.col.3.in fin.
C.de collat.vbi iſtud replicat. PVRPV.

b ¶Ius accreſcendi.Adde text.in l.& ſi.ff.ſi pars hær.pet.

c *Vniuerſaliter. Adde contrarium per text.in l.Iulianus.in princip. ff. ſi quis
omiſ.cauſa teſt.notat Iaſ.in l.1.ff.eo.tit.ſi quis omiſ.cauſ. BELLOT.

d ¶Ratio.Iſtam appellat fragilem Alex.j̃. col.vlt. ſed eam ſequitur Iaſ. inſti.de
vulg.in prin.in 2.addi.ad Chriſtopho.Por. PVRPV.

e ¶Ab inteſtato.Idem dicit Alex.hic in vlt.col.in prin. PVRPV.

f ¶Ratione.Limi.Cur.conſi.37.7.col.verſi.nec obſt.arg. PVRPV.

g *Et quidem bene,q̃a fiſcus vbi non habet expreſſum aliquod ſpeciale,vtitur
iure communi priuatorum.l.1.cum ibi no.C.de pet.hære.l.item veniunnt.§.
in priuatorum.ff. eod. tit. ergo ſi eſt hæres,habebit ius accreſcendi ſicut alij
hæredes, ſed quando capit bona deportati, aut alterius delinquentis, aut
aliàs vacantia,non dicitur hæres. l.4.§.non hæres.j̃. de fideicommiſ.liberta.
Bal.in l.fi.in 4.q.j̃.de iur.delib. TROT.

h ¶Verum eſt Iaſ.in l.1.in 8.limi.C.de hære.inſti. PVRPV.

rum,quando fiſcus vult habere bona deportati,aliàs fiſco no-
lente venire, deportatus habet hæredem.Iſta eſt gl.ſing. quam
ad hoc allegat pro ſing.Bal. in l.eã quã.in 6.col.C.de fideicom.
& Lud.Rom.in d.l.1.in fi.ff.de acq.hær.& hic, & eſt tex. in l.ſi
15 ſeruus plurium. §.ſi quis ante. ff. de leg. 1. ¶† Not.ex iſto tex.
ſecundum Bald. quòd decretum iudicis interpoſitum ſuper
parte,trahitur ad totum per ius accreſcēdi, quod procedit in
decreto interpoſito ſuper bon. poſ. quæ eſt ipſo iure, ſecus
ſi ſuper poſ.bon.iuxta.l.fi. ĵ. de edi. diui. Adria.tollen. ita limi-
26 tat Bal.met.ſ̃.in vlt.col. ¶† Tertiò no.caſum, in quo acquiritẽ
bon. poſ. & non requiritur aliqua præſentia iudicis, quando
ipſo iure acquiritur mediante iure accreſcendi, & ita limita-
tur.l.fi.ſ̃.tit.1.Facit text.in l.3.§.fi.cum duab.ſeq.& ibi not. Bar.
ff.eo.& l.tutor.cum gloſſ. ff.eod.tit.arguendo à ſpeciali, & de
hoc eſt text. expreſſus in l.ſecunda. §.ſi duo. ff. de ſecund. tab.
17 ¶† Quartò not. quòd licèt regulariter acquiſitio ſucceſſionis,
& repudiatio à pari procedant.l.is poteſt.de acqui.hęre.tamen
in iſta materia non æquiparantur, quia in repudiatione bon.
poſ.vel expreſſa, vel tacita per lapſum temporis non requiri-
præſentia iudicis,ſicut in agnitione.l.fi.ſ̃.tit.1. & ſic facilius in-
ducitur priuatio, quàm acquiſitio. idem bene probatur in l.
puberem.iuncta.l.ſuum.ĵ.de iure delib.vbi etiam non proce-
dunt à pari,acquiſitio hæreditatis,& repudiatio.Conſidera ta-
men in prædictis, quia ſolùm poteſt repudiari bon. poſſeſſio
edictalis. l.1.§. decretalis.ff. quis ordo in bon. poſ. ſeruetur, &
ſpes habendæ decretalis, vt per gl.in l.1.in gl.fi ſ̃.tit.1. & ſic ibi
perditur illud,quod etiam ſine iudice habetur.Item, quòd nō
18 ſint paria,probatur in l.tutor.cum gl.ff.eo. ¶† Quintò not.de-
clarationem ad regulam, quæ habet, quòd nihil eſt tam natu
a rale,[a] quàm vnum quodque tolli eo modo, quo inductum,
vel ligatum eſt. l.prout.ff.de ſolu. & l. nihil tam naturale. ff.de
regu.iu.nam procedit poſtquam vinculum eſt inductum,ſed
ante poteſt aliter tolli quàm inducatur, vt patet hic in bo.poſ.
quæ poteſt ſola voluntate repudiari,& tamen non poteſt ſola
voluntate agnoſci,ſed requiritur præſentia iudicis.l.fi.ſ̃.titul.1.
19 ¶† Sextò no.in verb.ceſſante legitima ſucceſſione.à contrario
ſenſu ſecundum verum ſenſum,quòd ſi eſſent liberi, qui poſ-
ſent ſuccedere tam de iure ciuili quàm prætorio, & omitterēt
de iure prætorio, tamen non haberet locum ius accreſcendi,
ex quo poſſunt venire de iure ciuili, & ſic eorum portio non
eſt plenè defecta,vt l.ſuum.ĵ.de iure delib.licèt Bar.ĵ. repoban
do gl velit contra,& malè,ꝙ qui renuntiat ſucceſ.quæ compe
tit de iure prætorio,videtur etiam renunciare ei, quæ compe-
tit de iure ciuili. per l.puberem. ĵ.de iure delib.& malè, prout
eſt gl.& ibi ipſemet Bar.ſibi cōtrarius in l.nec is.§.fi.ff.de acqui.
b hęre.quia qñ vni competūt duo iura,vni renunciãdo non vr̃
alij renunciare.l.ſi domus,& ibi no.Bar.ff.de ſer.vrb.præd. & l.
ſi mihi.ff.de ſer.ruſt.pręd.& l.hr̃s meus.ff.de ꝯd.& dem.Niſi rñ
deas,ꝙ verum eſt.quando tendunt ad diuerſa,ſecus ſi ad eun-
dem effectum,vnde tex.hic pręſupponit, quòd ceſſat legitima
ſucceſſio de iure ciuili,ad hoc, vt repudiatio iuris p̄torij faciat
eſſe locum iuri accreſcēdi,& iſte eſt verus intellectus huius.l.
20 ¶† Circa iſtum tex.& eius materiam quæro,an ius accreſcen-
di tranſeat ad emptorem, qui partem à cohærede emit hære-
ditatis.Ray.& Flo.in l.1.§.interdum.in 4.col.ff.de vſufru.accre.
tenent, quod non, & pro eis eſt, quia venditor hæreditatis re-
manet hæres,& conuenitur actionib.hæreditarijs ſicut prius. l.
2.C.de hære. vel act.vend.& l. 2.C.de pact. ergo ad eum debet
ſpectare ius accreſcendi, ſicut & ſpectat ſubſtitutio.l. ex facto.
§.Iulius longinus.ff.de de vulg.& pup.& idem per hanc ratio-
nem tenet ſubtilis Pet.de Bellaper.in l.re coniuncti.ff.de leg.3.
Sed ad hoc poteſt reſponderi, quòd aliud ſit in ſubſtitutione,
& aliud in iure accreſcendi, quia ſubſtitutio concernit perſo-
nam, ſed ius accreſcendi concernit rem, ſeu portionem. l.
ſi ex pluribus. ff.de ſuis, & legit. Eandem opin. tenet Salycet.
hic, [ſub dubio tamen fortè] motus, quia venditor habet
pretium portioninis hæreditatis venditæ,& ſic cenſetur habe-
re ipſam portionem hæreditatis, cui debet accreſcere,cùm in
iſtis vniuerſalibus pretium ſuccedat loco rei.l.ſi & rem,& pre
tium.ff.de pet.hær.in l.2.§.perueniſſe.ff.de hær.vel act. vend.&
l.Imperator.§.fi.cum l.ſeq. ff.de leg. 2. Contrariam partem te-
net Bar.in l.re coniuncti.ff.de leg.3. in 5. q.1. quæſtionis princi-
palis:motus fortiter per l. ſi totam. ff. de acq. hær. vbi reſtituta
hæreditate fideicommiſſario, quamuis reſtituens remaneat
hr̃s. tñ ius accreſcendi non competit ei, ſed fideicommiſſario,
& ratio aſſignatur ibi in tex.quia rem non vr̃ hr̃e, & ſic ius ac-
creſcendi reſpicit rem, & non perſonam, ideo tranſmittitur,
ſecus in ſubſtitutione.l.ſi ex plurib.ff.de ſuis,& leg.ꝑ Bar.alleg.
* tex.in l.2.§.cū quis debitori.ff.de hær.vel act. ven.ibi, *emptorem
hęreditatis vicem hæredis obtinere*. Scd̃o conſidera tex. in rõne ſui
in l.2.§.illud.poteſt quæri.ff.de hære.vel act.ven.Item pro Bart.
facit,quia in iure accreſcendi portio accreſcit portioni, & non
perſonæ.l.ſi quis Titio.in fi.ff.de vſufru.l.interdum. ff. de vſufr.
c accre.l.hæc ſcriptura.§ fi.ff.de condi.& dem. Tene ꝯ̃ Bart.[c] qa
ratio quare eſt inductum ius accreſc. militat ꝑ hærede, & nō
pro emptore hæreditatis, quamcunque rationem teneas ex
his,quas aſſignaui.ſ̃. in 1. not. & maximè vltimam. Secundò
contra Bar. moueor, quia in emptorem hæreditatis non tran-
ſeunt niſi actiones, quæ tunc t̄pis competebant, non quæ in
futurum competunt.l.hęredem.cum gl.& ibi Bar.ff.man. quæ
lex eſt ad hoc ſing.ſ̃m Bal.in l.ſi in ſolutum. C.de act. & oblig.
facit.l.1.§.1.ff.de hære.vel act. ven. Tertiò ꝯ̃ Bar.facit certa re-
gula,quia inter ſuccedentes iure diuerſo non habet locum ius
accreſc.l.ſed cum patrono.in prin.ff.de bon.poſ.Non obſtat. l.
ſi totã. alleg. per Bar.quia reſpon.tripliciter.Primò ſ̃m Sal. hic
ꝙ aliud eſt in hærede,qui vendit hæreditatem, quia habet pre-
tium, ꝙ in vniuerſalib.ſuccedit loco rei, vt dixi,ideo cùm cē-
ſeatur habere hæreditatē, portio ſibi accreſcit, ſecus in hærede
poſtquam reſtituit hæreditatem, cùm nō habeat aliquod pre-
tium loco rei,& hoc propriè vr̃ dicere text.in d.l.ſi totam.in fi.
Scd̃o tu notabilins ĩñde ex mente Bald.in l.2.in 1.oppo. C.de
pac. ꝙ aliud eſt in fideicommiſſario, quia in eum tranſeunt
iura vtilia actiuè, & paſſiuè ex diſpoſitione teſtatoris, & Sena-
tuſcon. Trebelliani, & repræſentat perſonam teſtatoris, quæ
omnia tria ceſſant in emptore hæreditatis. Tertiò reſpondꝫ,
ſecundum Raph.Cum.in l. Papin. ff. ad Treb. vbi etiam tenet
contra Bar. ꝙ l.ſi totam. loquitur, quando accommodauit fi-
dem de reſtitueddo incapaci,& ſic in caſu prohibito,vt ibi per
glo. & Docto. nimirum ſi priuatur etiam iure accreſcend. Itē
loquitur, qñ compulſus adijt.d.l.Pap.in verbo cōpulſus adijt,
quæ probat à ꝯ̃rio ſenſu, ꝙ ſi hæres ſponte adijſſet, ſibi com-
peteret ius accreſcendi, & non fideicom. & ſic ꝯ̃ Barto. Sed tu
ꝯſidera,ꝙ text.in d.l.ſi totã.non fundat ſe,qa grauatus ſit reſti-
tuere incapaci,nec quia ꝯpulſus, ſed quia rē non vr̃ hr̃e. ¶ Ca-
pio gl.primam magnam,quæ ſecundum Doct. eſt valde diffi-
cilis, & dum Doct. ſtudent declarare eam, magis obfuſcant,
pręcipuè Bal.quia vt atteſtatur Pau de Caſt.hic in 1.col.in hac.
l.volauit ꝑ aera, & nubes, & loquutus eſt ad oſtentationē, ſed
non ad vtilitatem, & neceſſitatem. Quia ergo difficultates
præſentis gloſſ. debent ſubtili ingenio declarari, ideo diui-
de eam in quatuor partes princip. prout ponit quatuor prin-
cipales intellectus ad hunc text. partes patent in gloſſ. Verùm
quia tota difficultas gloſ. pendet ſub primo intellectũ,& con-
ſequenter ſuper prima parte principali gloſſ. ideo eam magi-
ſtraliter ſubdiuide in quinque particulas. In 1. parte gloſſ. po-
nit primum intellectum, quòd iſta lex loquitur in pluribus li-
beris veniẽtibus ad ſucceſſionem lineæ maternę.In 2. oſtendit,
quare iſta lex non poſſit loqui in aliquibus de linea paterna.
In 3. gloſſ. remouet oppoſitionem contra id, quod proximè
dixit, quod iſta lex non poſſit loqui in liberis ex linea paterna.
In 4. vult remouere aliam oppoſitio. quæ directò venit con-
tra iſtum primum intellectum, quòd imo iſta lex non poſſit
loqui in liberis ex linea materna, & in hoc bene reſpondet. In
5.gloſſ. fortiter opponit contra eundem intellectum, & malè
reſpondet diuinando. Secunda ibi,quia ſi l.12.tab. Tertia ibi,
ita tamen ſi cæteri. Quarta ibi, & quod dicit. Quinta ibi, nec
obſt. ¶ Venio ad primam partem gloſſ. In 1. gloſſ. ponit pri-
mum intellectum ad iſtum text. & iſte primus intellectus ha-
bet duas partes. Prima eſt, quòd iſta loquitur in pluribus li-
beris venientibus ad ſucceſſionem lineæ maternæ, in quibus
gloſſ. intellexit hanc legem, quia præſupponit, quòd tales
liberi non poſſent venire niſi de iure prætorio per vnum
caput,ſcilicet per caput vnde cognati. Secunda pars iſtius in-
tellectus, quæ ponitur in gloſſ. ibi, quia ſi.l. duodecim tabu-
lar. eſt, quod iſta lex non poſſet loqui in pluribus liberis ve-
nientibus

ADDITIONES.

a ¶Naturale. Vbi videas ſubtilem. d. Phi. Decium, & quæ ibi poſui in apoſtil. ad eum.

b ¶Quia.Idem dicit ĵ.colum.13.in prin. PVRPV.

c * Et hanc contra Bart. dicit communem Iaſ in d. l. re coniuncti, & ideo ab ea non recedendum,tñ dicit eſſe.q.pro amico,& cùm ibi Iaſ.rñdeat fundamẽtis hic ꝯ̃ Bar.adductis, omnino verior eſt opi. Bar.quia conſtat emptorē nec plus, nec minus iuris hr̃e, ꝗ ipſum hæredem.l.2.in princ.& §. illud.& §.ſi ut lucrum.& §.ſi Titius.ff.de hær.vel act.ven.l. emptor. C. eod. tit. ibi,oĩa iura vtilia tranſeunt. Et in quem transfertur principale,in eum & oĩa iura tranſferuntur,quæ illud augere poſſunt.l.grege.l.ꝙ in rerum.§.1. cum ſim.de leg. 1.& incrementum fit rei,& conſequenter ei,qui rem habet. l.dominus.§.hu. de vſufr.& qui pretium dedit,vtique dedit etiam pro hoc iure accreſcendi, quod iam inerat portioni ab initio in ſpe. Et quamuis emptor non ſit hæres propriè, tamen quia habetur pro tali, habet omnes effectus illius talis. l. 1.§.hoc autem.ad Treb.in fin.l.3.de bon.poſſ. TROT.

niētibus ad ſucceſſionem patris, vel lineæ paternæ. Ratio, quia tales liberi poſſunt venire ex triplici capite. l. 1. § ſed videndū. ff. ſucceſ. edic. ideo licèt excluderentur repudiatione expreſſa, vel per lapſum temporis à primo capite. ſ. vnde liberi, quia tamen poſſent venire per alia duo capita, certè non habet locum ius accreſcendi. In tertia particula, quæ eſt ibi, ita tamen ſi cæteri. gl. fortiter opponit conra ſecundam partem dicti intellectus, quòd imò iſta lex poſſit procedere in pluribus liberis venientibus ad ſucceſſionem patris, vel lineæ paternę non obſtante fundamento facto in ſecunda parte, dum dicebatur, quòd filius excluſus à primo capite, poſſet tamen venire per alia duo capita, ergo non haberet locum ius accreſcendi. nam iſtud fundamētum non eſt verum: nam ipſe filius excluſus à primo capite tempore vel repudiatione, nunquam poteſt redire ad illud caput, vnde ſemel excluſus eſt. §. admonēdi. Inſti. de hęre. q̄ ab inteſt. & alijs iur. in gloſ. alleg. Ex primo ergo capite, à quo ſemel fuit excluſus, amplius venire nō pōt: nō pōt quoq; venire per ſucceſſorium edictū de capite in caput ex alijs duob. capitibus, & ſic ex capite vnde legitimi vel vnde cognati, ex quo in iſta. l. p̄ſupponitur, quòd erant alij liberi in primo gradu, & ſic filius excluſus à primo capite, bene poteſt venire per alia * duo capita, [a] quando non ſunt alij liberi in primo capite, ſed quando ſunt alij liberi in primo capite, non eſt locus ſecundo. l. 1. §. ſed videndum. ff. de ſuc. edi. Gl. huic opoſitioni voluit reſpondere, & ſecundum Bar. dicit, quòd in iſta. l. non erant alij liberi, ſed iſtud eſſet de directo contra text. qui dicit, quoties plurib. liberis. Ideo ego intelligo, (& eſt verum,) quòd gloſſ. reſpondet, quòd bene erant alij liberi, ſed erant in remotiorib. gradib. ita dicit gl. ibi, ita tamē ſi cęteri eſſent in remotiorib. gradib. & ſic vult dicere gl. ꝙ erant omnes liberi, ſed non omnes primi gradus, ſed ſolùm ille qui repudiauit, vel eſt excluſus. Bar. reprobat leuiter, quia cùm text. dicat plurib. liberis. ergo præſupponit, ꝙ iſti plures liberi erant in eodem gradu. Sed certè iſta non eſt neceſſaria conſequentia. In 4. particula, quæ eſt ibi, & quod dicit bon. poſ. gl. nunc opponit contra primā partem, inquantum dictum eſt, ꝙ iſta lex loquitur in plurib. liberis venientib. ad ſucceſſionem matris, vel lineæ maternæ, quòd illud ſit falſum oſtenditur: nā iſta lex loquitur in plurib. liberis, qui veniebant ex bon. poſ. vnde liberi, ſed ſic eſt, quod bo. poſ. vnde lib. non habet locum in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ. l. quoties. j. de ſuis. & legi. Gl. ad iſtud optimè reſpondet, quòd iſta lex loquitur generaliter de plurib. liberis ſuccedentib. de iure præto. ſed non dicit in ſpecie, quod ſuccederent per caput, vnde liberi, tunc. n. militaret arg. vnde dicit glo. quòd iſti plures liberi venient per bon. poſ. vnde cognati, & quantum ad hoc gl. bene reſpondet, quia verè text. non dicit in ſpecie, quòd iſti plures liberi intentauerint in ſpecie bo. poſ. vnde liberi. In 5. & vltima parti. quæ eſt ibi, nec obſt. gl. etiam format oppoſitionem contra primam partem intellectus prædicti, quæ eſt valde fortis oppoſitio. Nam, quòd iſta lex non poſſit loqui in plurib. liberis venientib. ad ſucceſ. matris tātum, patet, quia eſſet contra text. qui dicit, quòd in talib. liberis ceſſabat legitima ſucceſſio. nam iſtud eſſet falſum in hæreditate matris, quia filij ad hr̄ditatem matris legitimo iure ſuccedūt, & conſequenter de iure ciuil. per Senatuſconſ. Orfic. Hinc eſt, quòd filijs in hæreditate matris competit bon. poſ. vnde legitimi. l. 2. §. fi. ff. vnde leg. & firmauit gl. in l. 1. s̃. tit. 1. Ergo cum in talib. filijs in ſucceſſ. matris non ceſſet legitima ſucceſſio, ergo in eis non poteſt intelligi iſta lex, quæ dicit ceſſante legitima ſucceſſione. Iſtud eſt forte arg. ad ꝙ gl. voluit rn̄dere, ſed rn̄det obſcurè, & non bene, & dicit, quòd verū eſt, ꝙ filij ad hęreditatem matris veniunt per Senatuſ. Orfi. & cōſequenter de iure ciuili, & conſequenter habent vnde legitimi. Nec iſtud gl. pōt negare, ſed gl. dicit, quòd iſti liberi voluerunt venire per vnde legitimi, nec de iure ciuili per Senatuſ. forte, quia repudiauerunt, vel excluſi ſunt tempore, vnde habent bon. poſ. vnde cognati, vnde hoc attento, quòd ſunt excluſi voluntate per repudiationem, tex. dicit ceſſante legitima ſucceſſione, quod eſt b diuinare. Iſtam gl. reprobat [b] Bar. per verba obſcura, quia ſi verum eſſet, quòd ibi liberi prius renunciaſſent iuri legitimo veniendi de iure ciuili, eſſent etiam excluſi à iure prætorio per l. puberem. j de iur. delib. arguendo ab aditione ad repud. & malè dicit, vt dixi. s̃. in text. in vlti no. Sed caue, dum Bart. allegat pro ſe. l. ſuum. j. de iure delib. illa lex dicit contrarium, quòd renuncians iuri prætorio, poteſt venire de iure ciuili, prout etiā dicit tex. in l. 1. j de ſuis, & leg. Sed intellige ſanè Bar hic loq. qn̄ adeſt cohęres, & ſic pōt habere locū ius accreſcendi, tūc, vt habeat locum ius accreſcendi, qui renunciat vni iuri, intelligitur vtrique renunciare, ſed qn̄ non adeſt cohęres, & ſic ceſſat ius accreſcendi, tunc procedunt leges contrarię, & ita declarat ipſemet Bar. in l. filio præterito. in pen. col. ff. de iniuſto rupt. teſt.

& an iſta opi. poſſit defendi, dixi. j. in vlt. char. Caue tamen, quia d. l. puberem. in qua ſe fundat Bar. nihil loquitur de iure accreſcen. & ſic vides tu prouectè, quòd gloſſ. ponens primum intellectum habentem duas partes, format tres obiectiones, quarū prima vadit ad ſecundam partem intellectus, aliæ duæ oppo. vadunt ad primam partem intellectus: ſecundæ oppoſitioni gloſſ. bene reſpondet, ſed non primæ, nec vltimæ, ideo iſte * *intellectus communiter reprobatur.* videbitis tn̄. j. an poſſit ſubtiliter aliquo modo ſaluari. Adde inq̃tum ad primā oppo. ꝙ q̃uis gl. non bene rn̄deat, tn̄ ſm̄ Fulg. Pau. de Caſt. & d. Alex. hic, pōt ſaluari gl. aliter, videlicet, ꝙ iſta. l. non poſſit loqui in filijs in ptāte, qa quāuis excluderet à bon. poſ. vnde liberi, tn̄ hr̄et locū ius accreſcendi, eo quia poſſent ꝑpetuò ſuccedere de iure ciuili, & excluſus à iure p̄torio nō dr̄ excluſus à iure ciui. d. l. ſuū. C. de iure delib. & l. 1. C. de ſuis, & leg. Iſta ſaluatio mihi non placet, quia ſm̄ hanc rationem iſta lex etiam non haberet locum in ſucceſſione materna, quia filius excluſus de iure prætorio poſſet perpetuò venire de iure ciuili per Senatuſc. Orfic. ¶Circa tertiam oppo. etiam glo. non bene reſpondet, dum intelligit filijs nō competere ſucceſſionem de iure ciuili in hæreditate matris, per Senatuſconſultum Orfician. eo quia filij noluerunt venire, nam idem poſſet dici in ſucceſſione patris, vel lineæ paternæ. Tamen ab iſta obiectione ſaluant gloſſ. Cy. Rayn. Bartol. & dom. Alexand. hic, intelligendo iſtum tex. non in ſucceſ. matris, ſed in alia ſucceſſione lineæ maternæ, & ſic glo. loquitur in linea materna, non autem in ſucceſſione matris, quia vt declaraui in euidentialib. Senatuſconſultum Orficianum ſolum habet locum in ſucceſſione filij erga matrē, ſed non in alijs liberis, vel deſcendentibus. Iſta ſaluatio eſt vera in ſe, ſed non eſt de mente gloſ. quæ dicit, quòd renuncia. vnde legitimi. & venit vnde agnati, ex quo præſupponit, ꝙ renunciatio vnde legitimi nō pōt loqui, niſi in ſucceſſione matris, & non in alia linea, cùm in alia linea non habeat locum vnde legitimi, vt prædixi. Item quia per eam nimium reſtringeretur iſta lex non ſolum ad lineam maternam, ſed ad aliam ſucceſſionem quàm matris, ideo iſtum primum intellectum glo. non teneo. ¶Sum in ſecunda parte principali glo. ibi, vel pone ſecundo. quam ſubdiuido in tres particulas. In prima ponit ſecundum intellectum ad hanc. l. ꝙ iſta. l. loquatur in filiis emancipatis. In ſecunda reddit rationem, quare iſta l. non poſſit loqui in filijs in poteſtate. In tertia aſſignat aliam rationem ad idem. Secunda ibi, ſi autem eſſent in poteſtate. Tertia ibi, item cùm inuiti. Ex iſta parte glo. habes tria. Primò ſecundum intellectum. Secundò, ꝙ iuri immiſcendi non præſcribitur longiſſimo tempore, & ſic etiam 30. annis. Tertiò, ꝙ beneficium abſtinendi non eſt de iure ciuili, ſed de iure prætorio tantum. ¶Habes ergo ex glo. ſm̄ intellectum, ꝙ iſta lex intelligatur in liberis emancipatis, & iſte intellectus eſt bonus, ſm̄ Odofr. Cyn. & Alber hic, & dicit Pau. de Caſt. ꝙ iſta lectura clarè procedit, & miratur de Bart. ꝙ iſtam lect. non approbet, ſed ſequatur quartam lect. gl. quæ nil valet. Non nego tn̄, quin etiam poſſit procedere in filijs in poteſtate, quando eſsēt excluſi à iure ciuili expreſsè, vel tacitè, vt dicunt Iac. Butr. Bart. & Lud. Rom. hic, ſed dico, ꝙ in filijs emacipatis ſemper procedit abſq; aliqua repudiatione expreſſa vel tacita, cùm à iure ciuili non agnoſcantur. ¶Secundò habes ex gloſ. duas rationes, quare iſta lex non poſſit habere locum in filjs in ptāte, vt declarant Bart. & alij, ego autem ſubtilius conſiderando, puto, ꝙ ambę rōnes debeant ſimul iungi, & ꝙ gl. velit ꝓbare à partibus ſufficienter enumeratis, ꝙ iſta lex non poſſit vllo modo loqui in filijs in poteſtate, quia licèt excluderentur à iure præto. tamen non haberet locum ius accreſcendi, cum alio iure, ſcilicet ciuili ſuccedere poſſent, & in hoc glo. vult probare, ꝙ à iure ciui. filij in poteſtate nullo modo excludi poſſint, nam quæcunque excluſio de mundo fit dupliciter, aut tacitè per lapſum temporis, aut expreſsè per expreſſam repudiationem, ſed nec tacita, nec expreſſa poteſt habere locum in filijs in poteſtate. igitur, &c. Nam in primis tacita repudiatio per lapſum temporis locum habere non poteſt, eo quia iuri immiſcendi ſe hæreditati paternę de iure ciuili non eſt præfixum aliquod tempus, intra quod debeat fieri, patet; quia perpetuò

ADDITIONES.

a *Qualiter filius ſpacio. 30. annorum excluſus à capite vnde lib. habeat tantundem temporis ad caput vnde legit. item & tertiò tantundem ad caput vnde agnati, vid. Bar. conſi. 129. Iaſ. in conſi. 84. nu. 10. vol. 1. & in l. quandiu. col. 3. de acqu. hære.

b ¶Reprobat. Defenſio Barttol. quia vult intelligere, quòd hi liberi erant tales, vt poſſent excludeee hunc filium venientem per vnde cognati ex ſucceſſorio edicto, cùm prima cauſa ſit liberorum in quocunque gradu. §. admonendi. Inſti. de hære. quæ ab inteſta. PVRPV.

petuò poſſunt adire,vel immiſcere,ergo per lapſum temporis
tacitè nunquam poſſunt excludi,cùm perpetuò admittantur.
Quòd autem expreſsè repudiare non poſſint, glo. probat, ſed
a obſcurè, ideo opus eſt ingenio. nam ſi filius * in poteſtate de
iure ciu.eſt ſuus,& neceſſarius hæres.§.1.inſti. de hære.quali.&
dif.ergo ipſo iure etiam inuitus eſt hæres, & licèt prætor de-
derit beneficium abſtinendi. §.ſed his prætcor permittit. Inſti.
de hære.quali.& dif.tamen ille,qui ſemel fuit hæres de iure ci-
uili, non poteſt remedio prætoris deſinere eſſe hæres, quia
ſicut prætor non poteſt facere quem ipſo iure hæredem. §.
quos autem.Inſt.de bon.poſ.ita non poteſt facere,quin ille,qui
fuit hæres de iur. ciui. non ſit ſemper hæres de iure ciuil. l. & ſi
ſine.§.ſed quod Papinia.ff.de min.glo.in l.in ſubſtitutione. ff.de
vulg.& pupil.Hinc eſt, quòd filius in poteſtate quamuis abſti-
neat ab hæreditate patris beneficio prætoris, tamen remanet
hæres de iure ciui.l.& ſi ex modica.§.ſi filius.ff.de bon. libert.&
b iſtud [b] ſufficit ad confirmandum libertates relictas in teſtamē
to, & ad confirmandum tutelas. text. eſt melior de iure in l.
cùm quaſi. §.ſed & ſi quis.ff. de fideicom.lib. ergo apparet, ꝙ
filius in poteſtate cùm attento iure ciui. ſit hæres etiam inui-
tus dato, quòd repudiet expreſsè beneficio iuris prætorij per-
mittentis, quòd liceat abſtinere, per hoc tamen non deſinit
eſſe heres de iure ciui.ergo cùm eius portio non ſit vacua,non
poteſt habere locum ius accreſcendi.Iſtud eſt, quod ſubtiliter
cōſideranti voluit dicere gl. licèt obſcurè, & diminutè loquu-
ta. ¶Sed tu dic,quòd vtraque pars argumenti glo.nil obſtat.
Nam in 1.parte dum gl. probat, quòd filius in poteſtate non
poſſit de iure ciuili excludi per lapſum temporis,ſi iſta gl.intel
lexit, quòd iuri immiſcendi nunquam præſcribatur,& ſic,ꝙ ſi
filius etiam ſtaret vltra 30.aut centum annos, ꝙ nunquā præ-
ſcriberetur iuri immiſcendi,prout iſtam glo.intelligit Bal. hic,
& etiam Angel. qui propterea reputat eam ad hoc ſingular.
21 † ꝙ iuri immiſcendi non præſcribatur etiam 30. annis, tunc
prima pars arg. gl. eſt vera, ſed quia glo.dicit, ꝙ perpetuò ad-
mittuntur,& alleg.tex.Inſtitu.de perpe.& temp.act.in prin. vbi
c perpetuò intelligitur. [c] ſ.30.annis.certè gloſ.intellecta ſm text.
quem allegat,vult,ꝙ iuri immiſcendi non pręſcribatur 30.an-
nis,prout eam declarat Alexan. hic, & tunc quia ſaltem poſſet
præſcribi 40. ann. ergo tempore filius in poteſtate poteſt ex-
cludi à ſucceſſione de iure ciuili, ergo prima pars argum.glo.
d non eſt vera.De hoc tamen puncto [d] nunquid iuri immiſcē-
di poſſit præſcribi aliquo tempore,eſt paſſus ſubtilis, quem la-
tè ponam in l. licèt.infra de iure delib. & ibi concludam con-
* tra *communem ſententiam*, ꝙ nullo vnquam tempore præſcriba-
tur,etiam 40.vel centum annorum, ibi dicetur. Similiter ſcđa
pars arg gl.non eſt vera, qa rñdeo, ꝙ licèt filius attento iuri ci-
uili ſit neceſſarius hrs velit,nolit,tñ quia habet beneficium ab-
ſtinendi de iure prætorio,certè licèt ꝑtor non poſſit facere de-
ſinere ipſo iure,quin ſit hrs,eſt verum ipſo iure, tñ facit in effe-
e ctu:nā filius in ptāte, [e] q abſtinet de iure prætorio, quāuis du-
ret hæres de iure ciuili vano noīe, & illud vanum nomen ſit
in quibuſdam caſib. ſpecialib. puta fauore libertatis. d. l. cùm
quaſi.§.ſed & ſi quis.ff.de fideicom.lib.tñ.regulariter non cura-
tur,& ſic non impedit ius accreſcendi. Et ꝙ ſit verum, patet,
quia inter ſuos hæredes habet locum ſucceſſo.edictū ſm Bart.
hic,allegat ad hoc text.in l.1.§.ſi nemo. ff. ad Tert. qui nihil fa-
cit, quia non loquitur in ſuis, patet, quia loquitur in filijs in
ſucceſſione matris.melius alleg. l.cùm hæreditate. ff.de acqui.
hær.& diſputabitur in l.qui ſe patris.j̃.vnde lib.Ergo apparet,ꝙ
vanum nomen de iure ciuili non curatur, quia ſic impediret
ſucceſſorium edictum, ergo nec impediet ius accreſcendi.
Nunquid autem ſit verum illud,quod pro conſtāti, ponit gl.
ꝙ filij in poteſtate non poſſunt abſtinere attento iure ciuili, ſed
tantum attento iure prætorio, & conſequenter, quòd benefi-
cium abſtinendi non ſit de iure ciuili,ſed de prætorio tantum,
dicetur ſtatim. j̃. ¶Breuiter quantum ad iſtum intellectum
dic,quòd eſt bonus,& quod in filijs emancipatis poteſt exem-
plificari iſta.l.ſed non dico,quòd per hoc.iſta. l. reſtringatur ad
iſtum caſum tantum, imò poteſt exemplificari non ſolùm in
filijs emancipatis, qui erant excluſi à legitima ſucceſſione, &
ſic à iure ciuili,ſed etiam poteſt exemplificari,& debet genera-
liter intelligi in omnibus,qui ſunt excluſi à iure ciuili, vt decla
raui in euidentialibus, & ſic etiam poſſibile eſſet, quòd exem-
plificaretur in filijs in poteſtate, ſi præſupponeres eos eſſe ex-
cluſos à iure ciuili per expreſſam repudiationem, aut etiam
per tacitam, vt modo dixi. ¶In tertia parte gl.& ſic in tertio
intellectu, ibi, vel dic tertio. pro cuius introductione oppon.
contra text. & aſſumo oppoſitionem, quam in principio for-
mabat Bartol. & ante eum Iacob. Butr. ſed iſta oppoſitio ſo-
lùm vadit ad iſtam tertiam lectur. & non ad alias: nam pon-
dera in tex.illos ablatiuos abſolutos, ceſſante legitima ſucceſ-
ſione: nam ablatiui abſoluti reſoluuntur in conditionem. l.
à teſtatore.ff.de condi.& demonſtr.l. ab emptione, vbi dixi.ff.
de pact.ergo eſt perinde ac ſi diceret,ſi ceſſauerit legitima ſuc-
ceſſio. tacitè ergo innuit, quòd ſi adeſſet legitima ſucceſſio,
quòd ibi ceſſaret ius accreſcendi, & ſic tacitè innuit, quòd in
legitimis ſucceſſoribus de iure ciuili non haberet locum ius
accreſcendi, iſtud autem eſt falſum, vt in iuribus allegat.
in text.gloſſ.propter hoc eſt facta, & reſpondet,quod illa ver-
ba ceſſante legitima ſucceſſione,non fuerūt appoſita in tex. vt
importent myſterium iuris, ſed quia ita euenit de facto, &
22 ſic Imperator narrat hic contingentiam facti. ¶† Et pro-
f pterea [f] tu iuuenis habes notare ex hac gloſſ.quòd quotieſcun-
que Legiſlator narrat contingentiam facti, ex talibus verbis
narratiuis facti non eſt licitum arguere, nec ſumere argumen.
gloſſ. eſt hic ordinar. & ita iſtam gloſſ. pro ſingular. ad hoc al-
legat Ludouic. Roman. in repeti.Authent.ſimiliter. C.ad leg.
Falcid.in 10.ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas voluntates, & in
conſilio 134.incip. Pro declaratione primæ dubitationis. in ſe-
cunda colum. & in conſilio 79. quod incipit. Totum funda-
mentum, circa fin. & in conſil. 191. quod incipit.Spectabilis
domine mi.Sed tu aduerte, quòd licet Ludouic. Roman.vbi-
que alleg. hanc gloſ. pro ſingul.ego alleg. concordantem ma-
gis expreſſam in capitul. auditis.in gloſ. in verbo ex poſt facto.
ad fin.de elec.& gloſſ.expreſſam in capit.ſecundo. in verb.non
teneris,& ibi Gemin.ad hoc not. de dolo,& contum. in ſexto.
& gloſ. not.in capit. 1. in verbo collationem. poſt medium.de
rerum permut. in ſexto. Facit text. in l. illam. in §. nepotibus.
iuncto,quod ibi not. Bartol. in ſecundo notab. & domin. Ale-
xand.in 3.infra de collatio.Idem notant Ioan.Andr. & Cano-
niſtæ in capit. dilecti. de præbend. dum dicunt, quòd ibi text.
refert allegationem partis; quæ allegabat electionem non te-
nere tanquam factam contra iuramentum partis, dicunt Ca-
noniſtæ, quod ex illa allegatione partis, & ex illa relatione fa-
cti non conſtituitur lex, nec licitum eſt arguere, & iſtud vlti-
mum ſequitur ſimpliciter dom. Alexand. in conſilio 96. in ſe-
cundo volum.incip. Ponderatis narratis in themate. in ſecun-
da colum. Addo etiam,quod prædictam regul. ponunt Ioan.
And.dom.Anto.& Pan.in capitul.publico.de elec.dom.Anto.
& Imol.in capit.cum apoſtolica. de his, quæ fiunt à præl. ſine
conſen.capi.& Pan.in capit. in præſentia.in 13. colum.de pro-
bat.& Imol.in com. capit. potuit.in octaua colum.de locato.
Hinc dicunt Imol.& Raph.Cuman.in l.ſi inſulam.ff.de verbo.
obligat.reſpondendo ad l.Lucius. ff.de act. emp. quòd ibi non
debet ſumi argum.à contrario ſenſu ex his, quæ ibi narrantur
in themate, & non in deciſione. Hinc etiam dicit Raph. Cu-
man.in l. qui Romæ. §. Callimachus. circa princip. ff. de ver-
bor. obligationib. quod licèt Dyn. & Bartol. dicerent, quòd
quando proponebatur quæſtio longa, quòd erat prolixior
quàm.§. Callimachus.dicit ibi Rapha.quod iſtud non fuit cau
ſa Scæuolæ auctoris illius text. qui erat breuiſſimus, ſed culpa
procuratoris, qui narrabat factum verbis prolixis. Hinc eſt,
quòd ex verbis narratiuis nunquam eſt licitum arguere, vt ibi
g per eum, & confirmo [g] per optimum ſimile, & fortius.nam
verba enunciatiua prolata à Legiſlatore non diſponunt, nec
licitum eſt ex eis arguere,ſecundum Bartol.in l.extat.,in vltim.
col.ff.quod met.cauſa. & Sal.in l.accuſationem. C.de accuſat.
& in l.qui ſe patris.in 8.colum.vbi do.Alexan. & ibi fortè dicā.
infra vnde liberi.quamuis contrarium ſenſerit Bartol in l.con-
23 ficiuntur.in princip. ff. de iure codi. ¶† Stat ergo regula, ꝙ ex
verbis

ADDITIONES.

a ¶Nam ſi filius.Adde Bal.in l.1.C.de cōdi.inſer.Pau.de Caſt.in l.antiquitas.C.
de vſufruct.
b ¶Et iſtud.Eſt gl.in d.§.ſi filius. PVRPV.
c ¶Intelligitur.Adde l.omnes.& l.ſicut.C. de præſcrip.30.ann. Specul.titul.de
ſenten.in §.8.in fin.
* Et etiā vid.tex.in l.minor.§.pater.in fi.ff.de euic.in l.prętor.§.hoc interdictū.
de nou.ope.nun. & quod dictio perpetuum,ita intelligatur,vid.Did.Couarr.
var.reſol.lib.1.c.9.nu.4.
d ¶Puncto. Iaſ.equidem tenet non præſcribi iuri immiſcendi in l. licèt.j̃.de iu.
deliberan. & in l. quandiu.ſa 1.de acquirend.hæred. ſed tu aduerte. Nam &
ſi Bar. in conſi.13.in fi. ſimpliciter dicat non præſcribi,& Ful. in d. l.licèt.&
Ang.de Perigl. in l.in ſuis.de libe. & poſth. dicant perpetuò hoc ius durare,
Tamen * communis eſt opi.vt præſcribatur 30.annis,vt per Iaſ.dictis locis,
& conſi.19.vol.1.Soc.conſi.63.Gabriel.in tract. com.concluſ.lib.5. de præ-
ſcri.concl. 6.numer.1.Sed & Docto. conſentiunt, quòd nunquam præſcri-
batur vt ibidem dicit Gabriel.nu.3.ex quo videtur inferri, quòd ſemper vi-
geat cauſa immixtionis,quę eſt ſuitas.
e ¶In poteſtate.Adde Iaſ.in l.qui ſe patris. col.8.infra vnde lib. PVRPV.
f ¶Et propterea.Adde Iaſ.in l.illam.col.3.j̃. de collat. & in Authen. ingreſſi.5.
col.C.de ſacroſanct.Eccleſ. PVRPV.
g ¶Confirmo.Adde Alex.in l.1.col.2.vbi Iaſ.j̃. de ſucceſ. edict.Roma.conſilio
192.ſpecialis.colum.1. PVRPV.

verbis narratiuis facti prolatis à Legiſlatore, non eſt licitum arguere in iure, nec ad deciſionem cauſarum. Limita iſtam
a regu.[a] niſi intentio Legiſlatoris fundetur ſuper illis verbis narratiuis facti, tunc idem iudicamus, quod de verbis diſpoſitiuis, & deciſiuis iuxta cle. 1. de proba. iuncto ca. ſi Papa. eod. tit. in 6. ita limitat Ioan. de Imol. in c. cùm apoſtolica. de his, quæ fiunt à præla. ſine conſen. capi. d. Alex. de Imo. in l. 1. in princip. in 20. colum. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſd. Secundò ſingu.
b limita[b] d. regu. procedere in verbis narratiuis facti poſitis in Decretalibus Greg. quę ſepius ponunt narrationem facti, licèt non ſemper integram, ſecus eſt in cle. quia ex omnibus verbis poſitis in clem. licitum eſt arguere in iure, quia ibi ponuntur narrationes factorum, ſed totæ ſunt deciſiuæ. Iſta fuit ſingu. limitatio Guid. de Mon. Lau. in clem. 1. in verbo præſentatos. de exceſſi. præla. quam multoties pro ſing. allega. domin. And. Barba. in ſcrip. ſuis præſertim in rep. rub. ſupra qui admi. in 35. colum. in fin. & in capitul. coram. in fin. de offic. deleg. & alibi ſæpe. Tamen iſte intellectus gloſſ. tertius non eſt tenendus, quia Imperator venit ad tradendum regu. generalem, non autem ad narrandum factum, ſecundum Cyn. Bartol. & alios hic. ¶Sum ergo in quarto, & vltimo intellectu gloſſ. ibi, vel planius. iſtum quartum intellect. ſequuntur expreſſè Petr. Cyn. Barto. Angel. & domin. Alexan. qui dicit, quòd iſta eſt vera, & plana lectu. Ego autem nullo modo teneo iſtum intellectum ad hunc text. tribus medijs. Primò, quia ſecundum iſtum intellectum oportet tranſportare literam, & ponere iſta verba ceſſante legitima ſucceſſione, in fin. quod eſt abſurdum. Secundò & fortius iſta verba legitima ſucceſſione, impropriantur, & reſtringuntur, vt intelligantur pro agnatis tantum, & tamen iſte terminus legitima ſucceſſio, eſt generalior, & comprehendit omnes, qui de iure ciuili poſſunt ſuccedere. Tertiò, quia ſecundum iſtum intellectum gloſſ. iſta. l. eſſet de indubitabili, & poneret caſum quodammodo clarum, ꝙ ſi ſint plures liberi in primo gradu, deinde agnati in ſecundo, & aliqui ex liberis accipiant, & alij repudient, ꝙ portio repudiata accreſcet liberis exiſtentibus in primo gradu, excluſis agnatis, qui ſunt in ſecundo, quòd parum haberet dubitationis, quia textus eſt clarus de hoc in l. 2. infra vnde liber. & in §. pen. Inſtitu. de bon. poſſ. quia donec poſſibile eſt, ꝙ aliqui liberi primi gradus ſuccedant, nunquam eſt locus ſecundo. Tamen iſte intellectus eſt in ſe ve-
24 rus, & indubitatus. ¶† Ex quo habes notare ſecundum Bart. &
c pulchrius Bald. in 7. col. ꝙ ius accreſcendi[c] impedit ſucceſſorium edictum de primo gradu ad ſecundum. idem probat text. in l. meminimus. circa medium. in ver. ſucceſſionis iure, & ibi ad hoc not. Bald. C. de legi. hære. Limitando tamen, vt per Bald. hic in 8. colum. in verſicu. ad 2. q. ſ. in caſu Auth. preterea. infra vnde vir, & vxor. vt hic per Bal. & in d. Auth. præterea.
25 ¶† Sed pulchrum, & ſubtile dubium eſt, & nō tactum ab alijs hic, nunquid potentius ſit ius accreſcendi, quam tranſmiſſio. pone. n. quòd ſint plures filij vnius matris, aliqui acceptant ſucceſſionem pro eorum parte, aliqui moriuntur hæreditate matris nec adita, nec repudiata, & inſtituuntur deſcendentes hęredes, clarum eſt, quòd illa hæreditas matris non agnita tranſmittitur ad quoſcunque deſcendētes, etiam inferioris gradus. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. vt declaraui in l. emancipata. §. titul. 1. Quid erit hoc caſu, nunquid alij liberi fratres per ius accreſcendi venient, vt hac. l. & ſic impedient ius tranſmiſſionis, an è contra illa tranſmiſſio impediet ius accreſcēdi? Bal. in d. l. vnica. C. de his, qui ante aper. tab. dicit, quòd tranſmiſſio impedit ius accreſcēdi, & ponderat de hoc eſſe tex. expreſſum in illa. l. vnica. vbi aſcendens in teſtamento inſtituerat non ſolum deſcendentes, ſed etiam extraneos cohæredes, vt ibi dicit text. in verſicul. ſeu cum extraneis, & tamen portio deſcēdentium nō acreſcit illis cohæredib. ſed tranſmittitur ad deſcēdentes, ergo apparet, quòd tranſmiſſio impedit ius accreſcēdi, & eſt potentior quam ius accreſcēdi. Idem tenet Pau. de Caſt. in d. l. vnica. & idem Bald. in l. 3. C. de hære. inſti. & hoc modo
26 limita regu. text. noſt. ¶† Confirmo iſtam limita. quia ad hoc, vt habeat locum ius accreſcendi, opus eſt, quòd illa pars, quæ debet accreſcere, ex toto deficiat, ſed hic non deficit, cùm tranſmittatur, & ſic alius beneficio tranſmiſſionis poteſt ſuccedere. Contrarium tamen ponderat Bartol. in l. ſed cum patrono. circa fin. princip. ff. de bono. poſſeſ. vbi expreſsè not. ꝙ ius accreſcendi nō impeditur per exiſtentiam ſui hæredis, & ſic, quòd ius accreſcendi impedit beneficium tranſmiſſionis ex potentia ſuitatis. Idem expreſsè dicit Bald. in l. ſi fratris. in vltima colum. circa medium. C. de iure delib. Sed concorda, & eſt mera veritas, quòd quædam eſt tranſmiſſio, quæ fit beneficio. d. l. vnicæ, & iſta non impeditur per dationem cohæredis extranei, nec per ius accreſcendi, ita propriè loquitur. d. l. vnica. Quædam eſt tranſmiſſio, quæ fit ex potentia ſuitatis, vt declaraui in l. emancipata. §. titul. 1. & iſta bene impeditur per ius accreſcendi, non quia ius accreſcendi ſit potentius, ſed illa
d ratione, quia per dationem cohſ dis extranei tollitur ſuitas,[d]
* ſecundum *magis communem concluſionem*, vt habetur in l. ſi fratris. C. de iure delib. & l. apud Iulianum. §. idem Iuliaus. vbi text. ff. ad Treb. & in iſtis terminis loquitur Bartol. in d. l. ſed cum
27 patrono. & iſta eſt veritas. ¶† Nunquid autem tacita ſubſti-
e tutio[e] impediat ius accreſcendi (de expreſſa nō eſt dubium. l. 2. §. ſi duo. ff. de bon. poſſeſ. ſecundum tab. & l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cadu. tol. & eſt ratio, quia ſubſtitutus venit ex expreſſa diſpoſitione teſtatoris, ideo facit ceſſare ius accreſcendi, quod venit ſolum ex diſpoſitione l.) dic, quòd etiam ſubſti-
f tutio tacita excludit ius accreſcendi, ita probat text.[f] melius quàm alibi in l. fina. C. de hæred. inſti. in verbo partemúe, & ibi ad hoc ponderat Bald. in 33. quæſtio. & Alexand. circa fin. quæſtio. nam dum dicit partemúe, apparet, quòd habebat cohæredem. Item ibi facta fuit ſubſtitutio extraneo, quæ cùm ſibi non conueniret, continet ſub ſe vulgā. tacitam, vt ibi not. Bartol. in 4. not. quæ vulgaris tacita impedit ius accreſcendi. Ad idem eſt gloſſ. final. iuncto text. l. final. C. de inſti. & ſubſti. & ibi Bald. in 2. colum. ad hoc eam not. & ſic ex prædictis habuiſti quatuor intellectus in gloſſ. ſecundus eſt bonus, generaliter tamen intelligo, vt ibi dixi. ¶Alium quintum intellectum ponit Ludouic. Roman. hic, quem dicit eſſe cæteris
28 omnibus notabiliorem, † quòd tunc demum in bon. poſſeſ. omiſſa, vel repudiata habet locū ius accreſcendi de iure pretorio, qn̄ repudiās non poteſt admitti de iure ciuili, & ſic portio eſt penitus deſecta, & hoc eſt, quod vult dicere text. ibi, ceſſante legitima ſucceſſione, vnde ſi repudiās, vel omittens bo. poſ. de iure ciuili poſſet admitti, non haberet locū ius accreſcendi. Sed certè ponit iſtum intellectum gloſſ. in primo, & ſecundo intellectu, & ibi Doct. & clarè Salicet. in ſecunda quæſt. vbi dicit Salic. quod iſte eſt ſuus nouus intellectus, & fortè cęteris magis amicus literæ. An ſit verum, dixi infra in vltim. chart.
29 ver. Sed hic pone. ¶† Nunc reſtāt duo altius examinanda pro plena intelligentia: Primum eſt, quia gloſſ. ſupra in ſecundo intellectu firmauit, quod filij in poteſtate non poſſunt abſtinere ab hæreditate patris attento iure ciuili, quia inuiti ſunt ipſo iure hæredes, ſed beneficium abſtinendi ſolùm eſt de iure prætorio, idem ſentit gloſſ. in l. qui ſe patris, in glo. prima. in fin. & ibi Doctor. examinant. infra vnde liber. & ibi domin. Ale-
* xand. in decimaquarta colum. & duabus ſequen. *Et iſta eſt veritas, & communis ſententia*, & eſt caſus clarus in d. §. ſed his prætor permittit. Inſti. de hæred. qualit. & differen. & text. in l. neceſſarijs. ff. de acquiren. hæred. & ibi Ludouic. Roman. & plenius quam alibi examinat domin. Alexand. Imol. & ante eos latè defendit Ioan. de Imol. à quo Modern. habuerunt omnia, in l. ventre. ff. de acquiren. hæred. tenuit Bald. in capitul. primo. an agnatus, vel filius, & Paul. de Caſtr. in l. prima. C. ſi min. ab hæredita. ſe abſtin. & ibidem domin. Anton. de Alexand. Neapolit. & pro iſta ſententia ſtringit viua ratio, quia ſi bene-
g ficium abſtinendi[g] competeret de iure ciuili, certè filius abſtinendo deſineret ipſo iure in totum eſſe hæres, non ſolùm in effectu, ſed etiam vano nomine, & ſic iura directa, & vtilia non eſſent penes eum, ſed tranſirent in alium, & tamen contrarium eſt veritas, quia filius abſtinens remanet hæres de iure ciuili vano nomine, & iſtud ſufficit in caſibus ſpecialibus. l. cùm quaſi. §. ſed & ſi quis. ff. de fideicommiſ. libert. ſupra allegat. & iſta eſt vtilitas præſentis titu. & ita teneas, quamuis multi teneant oppo. & minus bene, quòd imò beneficium abſtinendi competat filijs in poteſtate, etiam de iure ciuili, prout tenuit Bald. hic poſt Iacob. Butr. in 6. colum. in 3. q. & in l. vnica. C.

ADDITIONES.

a ¶Regulam. Limitat Bartol. in l. conficiuntur. §. 1. de iur. cod.
* Et vide Alexan. conſil. 15. libr. 5. Fely. in capit. 1. col. 4. de conſti. Barba. in rub. ſupra qui admitti. colum 7. PVRPV.
b * Limita. Adde, & limita tertio, qn̄ Legiſlator recitaret factū, & poſtea illud non reprobaret ſecundum Dec. in c. cùm acceſſiſſent. colum. 4. de conſti. hæc tamen limitatio videtur dubitabilis, quia licèt non approbet, nec reprobet, eſt tamen dare medium inter approbare, & reprobare, per ea, quæ tradit Dec. in l. eius eſt nolle. de regul. iur. BELLOT.
c * Accreſcendi. Adde, & vide declarationem per Bald. in Authen. præterea. C. vnde vir & vxor.
d ¶Suitas. Hæc concordantia non comprehendit caſum, quando cohæres eſſet ſuus. PVRPV.
e ¶Subſtitutio. Adde Bald. & Ioan. de Imol. in l. ſed ſi plures. in §. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pupil.
f ¶Text. Adde, & limita non procedere in l. ſi ſolus. de acquir. hæred.
g ¶Abſtinendi. Adde. l. ſi defunctus. §. de ſuis, & legit.

ea. C.de his, qui ante apert. tab. & in l. qui se patris. in 7.col.ʒ. vnde lib.& in l.si pr̃.C.de his, qui à nō dom.manu.vbi dicit de hoc esset ex.ab alio non ponderatum in l.si.in vers.& hæc quidem, ibi, ex præsentis legis auctoritate. C. de iur.delib.vbi apparet in text. ꝙ filij in potestate habent beneficium abstinendi auctoritate illius. l.ciuilis. Sed responde, ꝙ nil facit, quia illud, ꝙ ibi dicitur, præsentis.l.auctoritate, refertur ad aliud.s.ꝙ quis potest adire hæreditatem damnosam cum beneficio inuentarij, & nil oberit sibi auctoritas pn̄tis. l. Iste est proprius sensus istius text. Eandem sententiam tenet latè Sali.in l. apud hostes. C.de suis, & leg. vbi ponit aliam vtilitatem præsentis inuestigationis, quæ vtilitas sit, an beneficium abstinendi sit de iure prætorio, [a] an de iure ciuili, & respondet, ꝙ vtilitas est, quia si esset de iure ciuili, duraret. 30. an. prout durant regulariter remedia ciuilia, sed si esset de iure prætorio, duraret tantum per annum. Instit.de perpe.& temp. act.in princip. Sed ista vtilitas nihil valet secundum Imol.in d.l.ventre. & Lud. & d. Alex.in d.l.necessarijs.& d.Alex.in d.l.qui se patris.in 14.col.quia dato, ꝙ beneficium abstinendi esset de iure prætorio, tamen esset perpetuum, quia tendit ad excipiendum. Si enim creditores, vel legatarij dicerent, quòd filius est hæres ipso iure, exciperet filius, quòd haberet beneficium abstinendi, sed ea, quæ tendūt ad excipiendum, semper sunt perpetua, quia quæ annalia sunt ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum.l.purè.§.fin. ff.de excep. dol. Eandem sententiam tenet Sal.in l.1. C.si minor ab hære.absti. per illum text. qui nil facit, quia est relatiuus iuris prætorij, secundum Pau.de Castr.ibi.Idem tenet Lud. Roma. in l.qui se patris.ʒ.vnde lib.per text.in d.l.fin.§. si verò postquā. C.de iure delib.alleg.etiam.§.1.in Auth. de hær. ab intest. cui rn̄det, vt supra rn̄di. Eandem sn̄iam tenet vltimo loco. d. Cato Saccus hic, motus, quia qn̄ aliquid additur iuri prætorio, efficitur ius ciuile.l.ius autem ciuile.ff.de iust.& iur.sed beneficio abstinendi additum est à iure ciui. videlicet, ꝙ non habeat locum, nisi qn̄ est vtile filio.l.si filius, qui patri.ff. de vulg. & pup. ergo censebitur de iure ciui.Item addit, ꝙ sicut filius transmittit hæreditatem non aditam, ita transmittit beneficium abstinendi.l. si quis filiusfam. ff.de acquir.hæred. Ad hoc respon. dupliciter. Primò, ꝙ arg.procedit, qn̄ aliquid addit, in substātia. Secundò verum est, quod illud, ꝙ additur, efficitur de iure ciuili vltra ius prætorium. Item pro ista parte vr̄ stringere text.in l. cùm antiquiorib. ʒ. de iure delib. inducendo, prout eum in alio proposito inducit Angel. in rep. d.l. qui se patris. nam per illam.l. est concessum filijs etiam in potestate ius deliberandi intra annum, ergo per illam.l. est concessum ius repudiandi, seu abstinendi. Et si dicis, ista non est bona ꝯn̄a, patet, quia de iure fforum filius habebat ius deliberandi toto titu. ff. de iure delibe. & tamen non habebat ius abstinendi de iure ciuili. patet, quia si se abstinebat, non desinebat in totum ipso iure esse hæres.d.l.cùm quasi. §.sed & si quis. Rn̄de s̄m Ang. ꝙ ille titulus loquitur in iure delib. ꝙ indulgetur hæredi ad instan. substituti, vel creditorum, & sic mediante facto hominis, & illud est de iure prætorio, & ideo illo iure si filius abstinebat, non desinebat esse hr̄s ipso iure. Sed d. l.cùm antiquiorib. loquitur in iure delib. quod indulgetur ipso iure à l.ciuili absque facto hominis. vnde sicut ius ciuile detulit beneficium deliberandi, ita etiam detulit beneficium abstinendi. & ad istam differentiam vide Bart. in l. ex militari. §. fin.circa si ff.de test.milit. Tu dic, ꝙ tex. in l.cùm antiquiorib.non intendit inducere, quòd filius habeat beneficium abstinendi à l.ciuili, imò refert ad iura vetera, & dicit, quòd olim filius deliberans, & interim moriens solùm transmittebat ad suos posteros, hodie transmittit ad quoscunq;. In alijs stant firma iura antiqua, & sic, quòd beneficium abstinendi sit concessum à iure prætorio. Tu pro illa parte adde fortem text.in l.cùm hæreditate.ff.de acquir.hæred. nam nisi ibi filius abstinendo desineret esset hæres de iure ciuili, certè alius filius, qui prius adiuerat, esset in parte hæres de iure ciuili, & in parte de iure prætorio, quod est absurdum,
30 vt per Bald.hic in sexta colum.† Concludo ergo, quòd beneficium abstinendi non competit filijs in potestate, nisi de iure prætorio, & non de iure ciuili. ¶Limita, quando esset hæreditas, quæ haberet annexum feudum, nam propter feudum statutum est in iure consuetudinario feud. quòd licèt abstinere, per text. in capit. primo. in titul. an agna. vel filius. quem ad hoc not.ibi Bald.in 1.colum. & dicit non reperiri alibi. Tu adde similem in capit. filius, de capit. qui cur. ven. Adde tamen, quòd est vnus casus singular.in quo filius non potest vllo modo abstinere, nec de iure prætorio, nec ciuili, sed inuitus est hæres absque vllo beneficio abstinendi, videlicet quando filius naturalis patitur se legitimari per oblationem curiæ, iuxta formam, quam declarat gloss.magistralis Institu. de hæredi.quæ ab intestat.in princip.in versic.curijs.text.est singul.in §.& quoniam variè. ibi, non sinimus eos abstinere à patrum hæreditate.in Auth. quibus mod.nat.effic.sui. Quem text.not. ibi Ang.ad hoc pro singul. & Bald. vbi multa pulchra dicit in capit. per tuas.de maior. & obed. & per illum text. dicit Lud. Roman.in l.necessariis.ff.de acquir.hæred.quòd cùm filius naturalis legitimetur per oblationem curiæ, vt proximè declaraui, ita etiam legitimatur per ingressum monasterij, secundū Gul.de Cun. in l.1.C.de sacrosanct.Eccles. & ibi Bald.in lect.in 5.colum. Certè eodem modo legitimatus per ingressum monasterij [b] non habebit beneficium abstinendi ab hæreditate, & ita dicit se didicisse à quodam viro, qui ex aspectu videbatur sibi Catelanus, dum iret Romam, à quo refert se multa alia didicisse. Tamen hoc vltimum reprehendit dom. Alexan. in d.l.necessarijs.in 5.col. quia quòd ingressus monasterium legitimetur, hoc est inductum fauore monasterij, ergo non debet retorqueri in odium, & sic per hoc non debet resultare, quòd inuitum monasterium astringatur hæreditati. Quæ ratio cessat in legitimatione per oblationem curiæ. prætereà nō est bonum simile de legitimato per oblationem curiæ ad legitimatum per ingressum monasterij, quia legitimatus per ingressum monasterij, acquirit hæreditatem monasterio, sed legitimatus
31 per oblationem curiæ acquirit sibiipsi. ¶† Item attende, quòd in illo.§.& quoniam variè. est text.singul. ad aliud secundum Angel. ibi, quòd pater non potest [c] relinquere filio legitimato plusquam relinquat vni filio legitimo, & naturali, cui minus reliquerit, & ita etiam not.Bald.illum text. pro sing. in capit. per tuas. de maior. & obed. vbi per hoc signanter infert, quòd stante statuto, [d] quòd filiæ fœminæ dotatæ nihil possint consequi in hæreditate patris vltra dotem, quod filius legitimatus à patre non poterit habere à patre vltra illud, ꝙ ascendit ad dotem vnius filiæ, & sequitur Alex. vbi refert omnia dicta Bald. in l.ex facto. §.si quis rogatus. in penult. colum. ff.ad Treb.& in dicta.l.necessarijs.in penult. colum. Limitat tamen Bald. in illo capitul. per tuas, & sequitur do. Alexand. in præal.text.d.§.& quoniam variè, vt procedat tantum in legitimatione, quæ fit per oblationem curiæ, secus si fiat per subsequens matrimonium, quia legitimatus per subsequens matrimonium [e] nil differt à verè legitimo. §. illud. in Auth. quib. mod. nat.effic.legit.Inuenio, ꝙ Ang. in d.§.& quoniam variè. quantum ad illum text. in 1. & 2. not. est sibi aliqualiter ꝯrius, de quo valde admiror, nam in 1. not. illius text. vult, ꝙ pater non possit relinquere filio legitimato plusquam relinquat filio legitimo, & naturali, dicit Ang. esse verum in legitimato per oblationem curiæ, secus si esset legitimatus per subsequens mat. posteà in 2. not. dicit, quòd legitimatus per oblationem curiæ non habet beneficium abstinendi, vt ibi est tex.dicit Angel. quòd istud procedit quomodocunque facta sit legitimatio. Et sic vides, quòd Angel. euidenter vario modo intelligit. Mihi plus placet in vtroque, quòd non procedat in legitimatione, quæ fit per subsequens matrimonium, vt tenent Bal.
32 & alij præalleg. ¶† Secundò principaliter pro intellectu text. & prædictorum aduertendum est, inquantum firmaui, quòd si aliquis potest succedere duplici iure. s. prætorio, & ciuili, quòd quamuis excludatur ab vno iure.s.prætorio expressè, vel tacitè, quòd tamen non habet locum ius accrescendi, ex quo potest venire alio iure.s. ciuili.oportet ergo, ꝙ etiam cesset legitima successio de iure ciui.& hoc est, ꝙ vult dicere iste text. in versic.cessante legitima successione, prout etiam declarant
* Salic.in 2.quæst.& Ludouic.Roma. *pro ista communi sententia* facit text. in l.suum.ʒ.de iure deliberan. & in l. 1. C.de suis, & legit.in §.1.in versic.sed & remota quoque.Institut. de bon. pos.
33 ¶† Secundò facit, quia cui competunt duo iura, renunciando vni, non videtur alij renunciare.l. si domus. & ibi not. Bart. ff.de serui.vrba. prędior.l.si mihi. de serui.rust.prædior.& l.hæres meus. ff. de condi. & demon. ¶Tertiò pro ista communi facit text. in l. vnica. §.his ita. in verb. quocunque modo euacuatum. C. de caduc. toll. sed intelligas, & bene quocunque;
34 scilicet vel per renunciationem, vel per mortem. ¶† Quartò facit,

ADDITIONES.

a ¶De iure prætorio. Adde insti. de bon. pos. in §.quos autem.Bart.in l. sed si plures.§.quos possum.ff.de vulg.& pup.

b ¶Monasterij. Adde an spurius legitimetur per ingressum religionis, vide Gul.de Cun.in l.1.C.de sacrosan.Eccles.Lud.Ro.in l.nenessarijs.ff.de acquir. hæred.idem in Auth.similiter.in 7. priuilegio. C.ad l.Falcid. Barb. in capit. quia nos.in 2.not.de test.

c ¶Non potest. Adde Doct. in c. quintauallis. de iureiurand. Ant.Ro.in tracta. de legitimatione.

d ¶Statuto. Adde Petr. de Ancha.in repetit. cap. canonum. de constitutionib. versi.item ex prædicta.

e ¶Matrimonium. Adde Card. Alexan.post Ia.Zochum in repe.c. per venerabilem.qui fil. sint legit.

facit, quod vult gloſſ. in l. ſi duo patroni. in princip. in verſic.
iuraſſet. ff. de iureiuran. ꝙ ad hoc, vt habeat locum ius accre-
ſcendi, requiritur, quòd illud, quod accreſcit, ſit omnino amiſ-
35 ſum. ¶† Quintò facit, ꝙ dicit Bald. in c. bonæ. el 2. in vlti. col.
de elec. ꝙ ius accreſcendi non habet locum, niſi ex duplici ra-
dice. ſ. ex non facta acquiſitione, & funditus reſoluta. ¶Sextò
facit, quia excluſus vno remedio prætorio non intelligitur ab
alio excluſus. l. 1. §. ſed videndum. ff. de ſucceſ. edict. ſed reſpon
de, ꝙ loquitur, qñ non ſunt alij eiuſdem gradus, quibus poteſt
36 accreſcere, vt ibi, & hic in gl. in 1. intellectu. ¶† Item, & ſepti-
mò facit, quia ius accreſcendi non habet locum, vbi non eſt
* caducitas. Bal. in l. vnica. §. ſinautem aliquid. C. de cad. tol. *Et li-
cet omnes ſic teneant*, ego ſemper dubitaui in hoc, & puto, ꝙ for-
tè poſſet attentari ꝯrium, quòd quando quis eſt excluſus à iu-
re prætorio, habeat locum ius accreſcendi, vel ſucceſſorium
edictum, non attento, an poſſit ſuccedere de iure ciuili. Primò
tex. eſt fortis in §. cùm igitur. verſi. & ſi intra hoc tp̃s. Inſtit. de
bon. poſ. & l. 1. §. quib. & §. qui ſemel. ff. de ſucceſ. edict. & ille
text. in §. cùm igitur, loquitur ḡnaliter in parentibus, liberis, &
agnatis, & cog. ꝙ niſi intra tp̃s ſtatutum à prætore agnoſcant
bo. poſ. cæteris accreſcit: & dicere, ꝙ in oībus iſtis ceſſaret ſuc-
ceſſio de iure ciuili, eſſet nimia violētia in tanta ḡnalitate. ¶Se-
cundò fortiter facit d. l. 1. §. quib. vbi generaliter loquitur de
omnibus, quib. competit bo. poſ. ꝙ ſi intra tēpus ſtatutū non
agnouerūt, tunc cæteris bon. poſ. perinde competit, ac ſi prior
37 ex eo numero non fuiſſet. ¶† Tertiò. l. 2. in prin. ff. de bo. lib. per
quā, iura ſi non deſtruantur, vr̃ probari, ꝙ ſi aliquis ſit exclu-
ſus à iure prætorio, eſt locus iuri accreſcendi, nec aliquid cu-
38 ratur in illis legib. an poſſit ſuccedere de iure ciuili. ¶† Quar-
tò iſtud voluit Bartol. hic, dum dixit ſub dubio fortè, ꝙ exclu-
ſus a iure prætorio, intelligitur fortè excluſus à iure ciuili, per
tex. in l. puberem. in ſimili. C. de iure delib. vbi ſicut agnoſcens
de iure prætorio, intelligitur etiam agnoſcere de iure ciuili, ſic
excluſus à iure prætorio intelligitur ab vtroque iure excluſus.
Tamen in hoc vlt. glo. & ipſemet Bart. tenent contrarium in
l. nec is. §. 1. ff. de acquir. hære. & ſequitur plenius d. Alex. repro-
bando Bartol. hic, tamen idem propriè, ꝙ s̃. tenui, vult. glo. hic
39 in tertio intellectu, ſi bene conſideres. ¶† Quintò ad idem fa-
cit, quia niſi ita diceremus, nihil prouideret ſucceſ. edict. quod
pr̄icipaliter eſt inductū à p̃tore, ne creditores nimiū differātur,
vt dicit text. in §. cùm igitur. Inſti. de bon. poſ. nam cùm præ-
tor videret, ꝙ hæres de iur. ciui. poterat perpetuò adire. l. licèt.
C. de iure deliber. & l. fin. in princip. C. de repud. hæred. cùm
remedia iur. ciu. regulariter ſint perpetua. Inſtitu. de perpet. &
temp. act. in princip. & excluſo primo tantum dabitur ſecun-
do, prætor ne tam longa mora creditorib. fieret, ſtatuit, ꝙ ſi
primus ſtet per annum, ꝙ non agnoſcat, admittitur ſecundus,
ac ſi primus non fuiſſet, ita dicit text. in l. 1. in princip. ff. de ſuc-
ceſ. edict. ſed iſtud non eſſet verum, nec poſſet ſtare, ſi exclu-
ſus à iure prætorio per lapſum anni poſſet venire de iure ciui.
per iſta conſidera ſi poſſet teneri ꝯ glo. & communiter Doct.
ꝙ quando quis eſt excluſus à bon. poſ. & ſic à iure prætorio
per lapſum anni, ſi habet cohæredē, & ſic poteſt eſſe locus iuri
accreſcendi, ꝙ etiam excludatur à iure ciuili. Et ꝙ iſte ſit alius
ſextus intellectus ad iſtum tex. directò contrarius alij, ꝙ ſi ſunt
plures liberi, qui omittant agnoſcere bon. poſ. ꝙ cæteris accre-
ſcit, qui agnouerunt ceſſante legitima ſucceſſione, quia ius ac-
creſcendi competēs in parte omiſſa de iure prętorio facit ceſ-
ſare legitimam ſucceſſionem, fateor, ꝙ prima inſpectione iſte
40 intellectus videtur aliqualiter alienus à mente literæ. † Sextò
pro prædictis ad idem multum facit illud, ꝙ vult Bald. hic in
7. col. & ſequuntur Fulg. & plenius. d. Alex. hic, inq̃tum, ꝙ ali-
quis ſit excluſus à iure prętorio, dato, ꝙ poſſit ſuccedere de iu-
re ciui. tñ habet locum ius accreſcendi reuocabiliter tñ, quia
ius ciuile nō impedit, quin hēat locum ius accreſcendi de iure
prætorio, licèt in hoc vltimo Lud. Rom. teneat hic oppoſitū,
& pro hoc alleg. præfati Doct. text. l. ſi impubes. §. quæſitum.
iuncta gl. ff. de carb. edic. & ſic interim adminiſtrabit oīa bona,
& erit in eorum poſſeſſione, donec alius adibit de iure ciui. Ibi
enim dicitur, ꝙ ſi filius in poteſtate ſit prętéritus, & per lapſum
anni ſit excluſus à bo. poſ. ꝯtab. vel poſtquā ꝯtabulauit, ſtetit,
poſteà per annum, ꝙ non agnouit bon. poſ. vnde liberi, ꝙ ſcri-
ptus hæres habebit bon. poſ. ſm̃ tab. dato, ꝙ filius præteritus
haberet à iure ciui. ius dicendi nullum, quia ſufficit, ꝙ ſit ex-
cluſus à remedio iuris prætorij, & ille text. eſt ad hoc ſing. ſm̃
Bald. in l. 1. C. de ſuis, & legi. & in c. ſciſcitatus. in pen. col. de re-
ſcrip. Et ſic interim adminiſtrabit bona, & poterit agere ꝯ de-
bitores hæredita. & interim lucrabitur fructus, quos conſue-
uit, tanquam habens titulum. l. & generaliter. ff. de noxa, donec
præteritus expugnet de iure ciuili per ius dicendi nullum, ſe-
cundum Bald. in l. fi. in verſi. eſt & ſextus caſus. C. vnde leg. Sed
potes tu dicere, ꝙ ibi teſtamentum reconualeſcit de iure prę-
torio propter tacitam approbationem, quæ iuſurgit ex lapſu
tp̄is, vt l. 2. in prin. & ver. expectandi. ff. de bon. poſ. ſm̃ tab. Pro
eadem parte facit text. in l. 2. §. ſi duo. ff. de bo. poſ. ſm̃ tab. Sed
obſtat text. in l. ſuum. C. de iur. delib. & l. 1. C. de ſuis, & leg. & in
d. §. 1. in ver. ſed remota. Inſti. de bon. poſ. vbi excluſus de iure
prætorio, poteſt tñ ſuccedere de iure ciui. Poſſes dicere, (ſed
non ſine aliquali diuinatione,) ꝙ in illis legib. nō aderat cohr̃s,
cui competeret ius accreſcendi, & ſic reſpondet Bartol. in l. fi-
lio pręterito. in antepen. colum. ff. de iniuſt. rup. tamen iſte in-
* tellectus Bart. *communiter* damnatur, tamen poteſt adiuuari,
quia ꝙ ibi eſſet cohęres, eſt facti, ſed facta non præſumuntur,
a niſi probentur. l. in bello. §. factę. ff. de capti. Sed aduerte,[a] quia
ad text. in d. l. ſuū. & in d. l. 1. C. de ſuis, & leg. & in §. 1. Inſt. de bo.
poſ. vltra reſponſionem. s̄. datam potes reſpondere, & iſta eſt
veritas, ꝙ excluſus à bon. poſ. non excluditur à iure ciuili, vt
iurib. præalleg. quia ius prętorium illud facere non poſſet, ſed
interim eſt locus iuri accreſcendi, & ſucceſſorio edicto, & ſic
hoc, ꝙ poſſit ſuccedere de iure ciuili, non impedit, quin de iu-
re prętorio accreſcat, & ſic interim adminiſtrabit, & ſatisfaciet
creditorib. l. 1. in princip. ff. de ſucceſ. edic. & faciet fructus ſuos,
vt prædixi, cùm auctore prætore poſſideat. l. iuſtè poſſidet. ff.
de acquir. poſ. ¶Capio glo. fin. in verbo accreſcere. quam diui-
de in quinque partes, prout format quatuor quæſtiones, dein-
de alleg. multas concordantes. in gloſ. partes patent per ſe. Et
dicit Pau. de Caſtr. hic in fin. poſt Bald. hic, ꝙ iſta gloſſ. eſt pue-
rilis, & format quatuor leues quæſtiones, nec aliud ſcribit. ¶In
b ſecunda parte, dum gl. ponit fallentiam[b] in caſu. l. ſi ſolus. §. fin.
ff. de acquir. hæred. dic, ꝙ text ille ineptè alleg. quia ibi non tra-
ctatur de iure accreſcendi indulto ex diſpoſitione legis, vt eſt
materia noſtra, ſed ex exp̃ſſa diſpoſitione teſtatoris, & ſic ho-
minis, qui ſuper vtraque parte diſpoſuerat, ſuper vna purè,
& ſuper alia ſub conditione, & ſic nihil facit ad propoſitum.
ratio illius legis, ſi ſolus. § final. & ſecundum Salyc. hic in tertia
quæſtio. propter iuſſum domini, quem apparet intercedere:
nam diuerſus eſt primus iuſſus domini ab iſto ſecundo, qui
nunc requiritur. ¶In tertia parte gloſſ. ibi, vt infra de impub.
& alijs ſubſtitutionib. l. 1. dic, quòd ille text. loquitur in inſtitu-
tione expreſſa, & non in iure accreſcendi, ſed melius probatur,
quia portio acceſcit portioni, & non perſonæ. l. ſi totam. in
fin. ff. de acqu. hær. & l. ſi Titio. §. 1. in fi. ff. de vſufruct. poteſt etiā
probari ex illa. l. 1. arguendo à fortiori, quia ſi in ſubſtitutione,
quæ accreſcit perſonæ, ideo non tranſmittitur. l. ſi ex pluribus.
ff. de ſuis, & legit. tamen attenditur portio hæreditaria, quanto
fortius attendetur in iure accreſcendi, quod propriè accreſcit
portioni, & non perſonæ, iuribus præallegat. ¶In quarta par-
te gloſſ. dum tenet, ius accreſcendi competere inuitis, alleg. l.
cùm hæreditate. ff. de acquirend. hæred. text. ille dicit totum
c oppoſitum,[c] & eſt valde ſingul. tex. ſecundum Bald. in l. vnica.
§. his ita. C. de caduc. tol. ideo aduerte, quod ille text. limitat
41 totam materiam noſtram. † nam ius accreſcendi competit
inuitis, verum eſt, quando portio vacabat, antequam quis adi-
ret partem hæreditatis ſuæ, quia adeundo intelligitur adire cū
onere ſuo. ſ. quòd portio vacans ſibi accreſcat. l. ſi duo. ff. de ac-
quir. hæred. Et in iſtis terminis procedit gloſ. noſtra. Si autem
tempore aditionis portio non vacabat, ſed poſtea cœpit va-
care, tunc non accreſcit inuito, imò operatur, quòd ille, qui
ſemel adiuit, poſſit poſteà dimittere propter partem, quæ
vacare cœpit, niſi creditores eius parte contenti ſint, text.
eſt in dicta. l. cùm hæreditate. Item intellige concluſio. gloſſ.
quòd portio deficiens accreſcit inuito, eſt verum, quando
deficit de iure communi, ſecus ſi deficiat per ſpeciale benefi-
cium reſtitu. in integr. tunc non accreſcit inuito, text. eſt in
d l. ſi minor. ff. de acquiren. hæred. quem alleg. Angel.[d] hic, quia
e beneficium[e] reſtitut. in integr. non debet concedi cum læſio-
ne tertij. l. cùm filiusf. ff. de teſt. mil. & l. nec auus. C. de emancip.
lib. quem limita, niſi minor dolo cohæredis fuiſſet inductus
ad adeundum, quia ſi poſteà reſtituatur in integrum, & ſic
portio ſua deficiat de iure ſpeciali, tantum tunc accreſceret
cohæredi inuito, ita ſingular. limitat Bartol. in l. qui res. in prin-
42 cip. ff. de ſolution. ¶† Extra gloſ. reſtarent aliquæ quæſtiones
traditæ per Doctor. hic, videlicet an in contractibus habeat
locum

ADDITIONES.

a ¶Aduerte. Iaſ. in l. 1. col. fi. infra de carbo. edict. PVRPV.
b ¶Ponit fallentiam. Idem dicit Alexand. hic in col. 4. in fin. PVRPV.
c ¶Oppoſitum. Adde, quòd ipſo iure accreſcat. glo. in l. apud Iulianum. ff. de tributor. PVRPV.
d ¶Angel. & Alexand. hic colum. 4. in fine. PVRPV.
e ¶Beneficium. Adde Iaſ. in l. ſi emancipatus. colum. 7. in 1. requiſito collationis. 1. de co. la. PVRPV.

43 locum ius accresc. † Et quid in emphyteusi, & in feudo, [a] de
a quibus quæstionibus, quia plenè tangitur per Bartol. & Modern. in l. si mihi, & Titio. ff. de verbor. oblig. cum suis concor.
44 ideo hic non pono. ¶† Quid autem sit in iurisdictione tam ordinarij, quam arbitri, vel delegati, ponit Bald. hic in vlti. col. & est text. in capitul. vno delegatorum. de offic. deleg. ponit etiam Bartol. in l. Imperatores. §. si magistratus. & ibi per An-
45 gel. & Imol. ff. de appellat. Bald. in l. 1. ff. de offic. consul. † In executionibus testamenti clarum est, quòd accrescit, text. est in capit. fin. §. fin. de test. in sexto. Angel. in d. §. si magistratus.
46 † Eodem modo si sint electi duo Ambasciatores, & vnicuiq; statutum sit salarium, vno impedito, vel mortuo salarium accrescit alteri, ita not. Bartol. in l. cùm vos. in fin. per illum text.
47 C. de leg. lib. 10. & reputat not. † Quid autem sit in pluribus tutoribus, habes text. in l. si quis sub conditione. circa fin. ff. de testa. tute. & ista sufficiant. Ias. Pisis.

ADDITIO.

a * Feudo. Adde Alex. consil. 89. col. fin. lib. 4. Dec. consil. 53. & 263.

De bon. poss. secundum tabulas. Rub.

¶ Continua istam rubri. vt per gl. hic. Et quare iste titulus ponatur ante titulum de bon. pos. contra tabulas, cùm in. ff. si totum ècontra, declarat glos. in rubr. infra tit. 1.

SVMMARIVM.

1. *Appellatione pendente nihil est innouandum, fallit in multis casibus. infra nume. 3.*
2. *Si iudex ecclesiasticus innhibeat iudici seculari, ne procedat in aliqua causa, quæ fortè asseritur vsuraria, si posteà iudex eccles. reuocet talem inhibitionem, & pars appellat à tali reuoca. pendente tali appell. iudex secularis non potest procedere, & si procedat, totum est nullum.*
4. *Licèt de iure ciuili non appelletur à sententia lata in posses. est verum in possessorio facti, secus in possè. iuris.*
5. *A sententia lata in posses. non potest appellari de iure ciuili, fallit tamen in trib. casibus.*
6. *Licet lex, vel statutum requirat, quòd interueniat conscientia alicuius in aliquo actu, sufficit tamen illi notificare, absque eo, quòd interueniat eius consensus.*

LEX PRIMA.

a PEndente. Donec [a] pendet dubiũ super validitate testamenti, nunquam potest ab intesta. succedi. hoc dicit. ¶ Et videretur, quòd casus in hac. l. posset poni in vnam et persona, quæ voluit succedere ex testamento defuncti, sed oppositum fuit sibi, ꝙ testamentum erat falsũ, & ita pronunciatũ est à iudice, sed ipse appellauit, vnde pendente appellatione ipsemet tanquam proximior volebat succedere ab intest. Sed iste intellectus non est bonus, quia imò isto casu posset ab intest. succedere. l. illud. ff. de acquiren. hære. vt plenè per Odofr. Cyn. Abb. & Moder. hic, cum limitatione, de qua per eos. ¶ Vnde secundo modo pone casum secundũ Bald. & Sal. hic, & Pau. de Castr. in duabus personis. s. ꝙ scriptus hæres volebat succedere ex testamento, sed proximior agnatus opposuit, quòd testamentum erat falsum, & sic pronunciatum fuit à iudice, & à tali sententia fuit appellatum, interim ille proximior agnatus volebat ab intesta. succedere, & deciditur, quòd non potest. Et isto modo intelligendo text. qui est proprius sensus. l. gl. nostra frustra opponit de l. cùm falsum. ff. de acquirend. hæred. quia ibi loquitur, quando scriptus hæres volebat adire, sed in l. nostra non erat scriptus hæres, qui volebat adire ex testamento, sed erat proximior, qui volebat ab intest. succedere, quo casu ista. l. nil facit ad propositum, secundum Fulgos. & Paul. de Castr. hic. Præterea, & secundo in ista. l. erat plusquam in illa. l. cùm falsum, quia hic erat lata sententia super falsitate, quia iudex pronunciauerat testamentum esse falsum dato, quòd appellatio penderet, sed in l. cùm falsum. non erat lata aliqua sententia super falsitate. Si tamen velles, quòd illa. l. cùm falsum. aliquid faceret, oporteret te figurare casum in hac. l. quòd scriptus hæres erat ille, qui interim pendente appellatione volebat succedere ex testamento, & deciditur, quod interim non potest, tunc bene obstaret dicta l. cùm falsum. tamen verè text. non decidit de scripto hærede, sed de proximiore, qui interim volebat ab intest. succedere, ideo tene secũdum intellect. & dic, quod illa. l. cùm falsum.

1 nihil facit. ¶† Not. ex hoc text. regul. quod pendente appellatione nihil est interim innouandum, vt hic, & in toto tit. ff. nil noua. appella. interpo. l. ex illo. & l. minimè. C. de appellationib. sicut nec pendente nullitate sententiæ, secundum Bartol. in l. prima. C. quando prouoca. non est necesse, & Bald. in Auth. quæ supplicatio. ad fin. C. de precib. Imperat. offerend. Item ista regula procedit etiam pendente dubio, an appellatio sit admittenda, vel ne, nedum, quando est admissa, gloss. & Bald. in l. 4. C. de appellat. Et attentata, vel innouata interim appellatione pendente adeo sunt nulla, quòd non reconualescunt, quamuis appellatio fuerit posteà deserta, vel ei sit renunciatum, text. est de hoc not. in capit. cum venissent. secundum vnam lectur. & ibi domin. Anto. Imol. & Panor. & alij ad hoc
2 notant, de eo qui mit. in possess. ¶†. Hinc ex prædicta regula
b multum no. quia sæpissimè contingit, quòd si iudex ecclesia. [b] inhibeat iudici seculari ne procedat in aliqua causa, quæ fortè asseritur vsuraria, pone, quòd posteà ipse iudex ecclesiasti-
c cus reuocet talem inhibitionem, [c] pars appellat à tali reuocatione ad Papã, certè pendente tali appellatione iudex secularis non potest procedere, & si procederet, totum esset nullum, ita determinat Fed. de Sen. in consilio 88. incip. Nic. Petri. quem refert, & sequitur domin. Anton. de Butr. in capit. tuam. in secunda quæst. in versic. quæro pendente quæstione. de ord. cog. domin. Alexand. in consilio 63. in tertio volu. quod incip. In causa, & lite vertente inter Thom. quod not. quia per hunc modum poteris in effectu trahere causam à manibus iudi-
3 cis secularis. † Ista tamen regula, quòd appellatione pendente nil sit innouandum, fallit in multis casibus, de quibus vide glo. magistam. secunda quæstio. sexta. in capitul. post appellationem. Specul. in titul. de appellationib. §. penult. in princip. vbi ponit 16. fallentias ad hanc regulam. Canonistę in capit. bonę. de appellatio. Bald. in l. si quis filio exhæredato. §. hi autem. ff. de iniust. rup. cum alijs concordan. de quibus hic per domin. Alexan. item quæcunque possunt attentari pendente lite, non obstante pendentia litis, ea possunt attentari etiam pendente appellatione, non obst. appellatione, ita dicit gloss. not. in l. creditor. in princip. ff. manda. in verb. posse. in princip. quam reputat singul. Bald. in capit. contingit. in 10. colum. de dolo, & contuma. in capit. ex parte Adæ. in sexta colum. de testib. & in l. ampliorem. ad fin. princip. C. de appella. Sed dic, quòd de hoc est text. in l. postquam. §. Imperator. versicul. quod enim, & ibi ad hoc not. Barto. ff. vt leg. nom. caue. hinc infero, quòd sicut pendente lite coram iudice seculari potest tamen haberi recursus ad Episcopum ratione iuramenti, prout tenet not. Bal. in l. 1. in vi. col. C. de reb. credi. & Auth. sacramenta puberum, in 3. col. C. si aduersus vendi. quia iuramentum addit forum foro. c. fin. de for. comp. in 6. idem etiam erit lata sententia, & pendente appellatione coram seculari, quod not. ¶ Secundò, & pulchrius no. ex isto tex. s̃m Bal. Sal. & Lud. & do. Alex. hic, ꝙ sicut pendente appellatione ab actu gesto per iudicem in his, quæ sunt contentiosæ iurisdictionis, nil potest innouari, ita etiam pẽdente appellatione ab actu gesto per iudicem in his, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, casus est hic solennis secundum eos. Ego puto, quòd istud non bene colligatur in hoc text. quia quamuis agnitio bon. possess. posset esse iurisdictionis voluntariæ, tamen in isto text. sententia erat lata super falsitate testamenti, & consequenter super eo, quod erat ꝯtentiosæ iurisdictionis. ¶ Secundò, & fortius dato, quod sententia esset lata super bon. pos. tamen dico, quod agnitio bon. pos. non est voluntarię, sed contentiosæ iurisdictionis, quando apparet cõtradictor, vt erat in hoc text. vt declrat Odofr. Saly. & Paul. de Castr. hic, & Bald. in l. 3. §. si causa cognita. ff. de bo. poss. vnde per ista duo teneo, quòd notabile Bald. & Modern. non bene colligatur ex hoc text. Et si velles sustinere, quod illud no colligatur in hoc text. oporteret præsupponere, quòd in hoc tex.
4 nullus esset contradictor, quod non est verisimile. ¶ † Tertiò not. ex hoc text. secundum Alberic. Bald. Salicet. & Roma. hic, quòd licèt de iure ciuili non appelletur à sententia lata in causa possessorij. l. vnic. C. si de momen. possess. fue. appel. illud est verum in possessorio facti, secus est in possessorio iuris, vt hic,
d tamen, [d] vt supra proximè dicebam, istud etiam non colligitur

ADDITIONES.

a ¶ Donec. Quomodo hic admissus sit contradictor, Bald. notat in l. 1. 4. oppo. infra qui admitti. PVRPV.
b ¶ Ecclesiast. cus. Adde Doct. in in capit. lator. qui fil. sint legit. Doct. in capit. si iudex laicus. de senten. excommunic. lib. 6.
c ¶ Inhibitionem. Amplia quinto etiam pendente dubio, an sit appel. consequenter. j. decem dies. Ias. in l. & post. in 2. not. ff. de transa. PVRPV.
d ¶ Tñ. Ita et reprehendit Alex. 2. no. & à carboniana ventris nomine appellatur. Bald. libr. 1. consil. 181. præmissis verbis. in fine. PVRPV.

tur in hoc text. quia hic ſententia, à qua fuit appellatum, non
erat lata ſuper bo.poſ.& ſuper poſſeſſorio iuris, ſed ſuper falſi-
tate teſtamenti, vt proximè declaraui. Et ita iſtum text. con-
tra Cyn. ponderat Bald. in l. poſt ſententiam. C. de ſent. & idem
Bald. in l. 1. in vlt. col. vbi plenius loquitur. C. ſi de momen. poſ.
5 fue. appel. ¶† Tu tñ tene menti, quia ſæpiſſimè euenit in pra-
ctica, tres not. limita. ad illam regulam, ꝙ à ſñia lata in poſſeſ-
a ſorio non poteſt appellari de iure ciui. primò [a] not. ꝙ quis ap-
pellari non poſſit, tñ ſi iudex à quo fuit appellatum detulit, vel
admiſit appellationem, poterit appellans in eo obtinere, ita
ſing. limitat Bald. in l. poſt ſñiam. in 2. col. C. de ſen. quem ſequi
tur ſimpliciter. d. Alex. in conſi. 10. in 3. vol. ꝙ incip. pondera-
tis. in pe. col. ad fi. & ſeq. & dixi in l. patre furioſo. ff. de his, qui
ſunt ſui, vel alie. Limita ſecundò, ꝙ in cauſa poſſeſſoria ab in-
ordinato proceſſu poteſt appellari, ita limitat Bald. ſing. repu-
tans no. dignum in c. ex conqueſtione. in 1. colum. de reſt. ſpol.
nec alibi legi Tertiò, & vlt. limita, ꝙ licèt lata ſententia in cau-
ſa poſſeſſorij non appelletur de iure ciuili, tñ bene poteſt dici
de nullitate, ſm Bald. in d. l. vnica. in pen. col. C. ſi de momen.
poſſe. fue. appel. & in l. 1. in 1. col. vbi omnino videas Bald. C.
quando prouoc. non eſt neceſ. & ſequitur dom. Alex. Imol. in
præalleg. conſil. 10. in 3. vol. in 4 col. Et in iſto vltimo caſu ſi
quis ſimul, & ſemel à ſententia lata in cauſa poſſeſſorij diceret
ſententiam nullam, & ſi qua eſt appellaret, an tunc vtrunque
vitiaretur, dixi plenè in l. 1. princip. ff. de iuſtit. & iur. vbi repre-
hendi deci. Salic. tenentis, ꝙ iſto caſu vtrunque vitiaretur, ad
ibi dicta me remitto. ¶ Capio glo. in verb. bon. poſ. quam diui-
de in tres partes principales. In prima declarando text. ponit
triplicem rationem decidendi. In ſecunda, quæ eſt ibi, ſed non-
ne, glo. per viam quæſt. opponit, & ſoluit. In tertia, & vlt. ibi, &
facit. glo. alleg. concordan. ad text. ¶ In prima parte habes tri-
plicem rationem decidendi ad hunc text. ratio autem dubi-
tandi potuit eſſe ſecundũ Sal. hic, qa ſententia lata in fauorem
agnati, & quia actus concedendæ poſteà poſſeſ. eſt voluntariæ
iuriſdictionis, ideo facilius concedi debet. l. 2. & 3. ff. de offic.
proconſul. & leg. ¶ In ſecunda parte habes, quòd diſtinctio. l.
cùm falſum. ff. de acquir. hæred. non habet locum in bon. poſ.
* idem tenent Bar. & *communiter Doct.* hic, Cy. & Pau. de Caſtr. in
d. l. cùm falſum, quamuis ↄ̃rium teneat gl. in l. cùm quidam. in
verbo certus. per illum text. ff. de bon. poſ. Cy. Sal. & Fulg. hic,
quorum opin. poſſes concordare diſtinguendo, vt per Bald.
hic in 3. oppoſi. quam ſibi aſcribit d. Alex. hic, ſed non eſt cu-
* randum, *quia ſecundum Bart. & omnes*, ex quo hodie agnitio bo.
poſ. poteſt fieri ſola voluntate. l. fi. C. qui admit. in ea haberet
locum hodie diſtinc. d. l. cùm falſum. quæ l. nil facit contra. l.
6 noſtrã, ex duobus, quæ daclaraui. ſ. in poſitione caſus. ¶† Not.
etiam iſtam gloſ. dum facit mentionem de conſcientia, nam
eam reputat not. Bald. in rubr. C. de exer. in 4. col. ꝙ licèt vbi
lex, vel ſtatutum requirit, quod interueniat conſcientia alicu-
b ius in aliquo actu, [b] ſufficiat illi notificare abſque eo, ꝙ inter-
ueniat eius conſenſus. capi. cùm in veteri. de elect. fallit, quan-
do requiritur conſcientia eius, qui habet ius dicere, quia tunc
debet expectari conſenſus illius per hanc gl. Adde pro hoc fa-
cere, ꝙ licèt vbi alias. l. vel ſtatutum requirit conſcientiam ali-
quorum, non requiratur eorum conſenſus, adeo, ꝙ determi.
not. Ang. in §. emphyteuſis. ſecundo. in Authen. de alie. & em-
phyt. per illum text. in verbo conſcientia, & conſenſus, & ſic
ponuntur tanquam diuerſa, ꝙ ſi ſtatutum requirit in contra-
ctibus mulierum conſcientiam duorum propinquorum, ſuf-
ficit ſcientia eorum abſque eo, quod conſentiant, de quo etiã
per Angel. in §. non autem aliter. in Authen. quomodo opor.
epiſ. Tamen vbi requiritur conſcientia alicuius perſonæ in di-
gnitate conſtitutæ, vt puta Epiſcopi, vel ſimilis perſonæ, tunc
non ſolum conſcientia, ſed etiam conſenſus requiritur, dictũ
fuit nota. Archid. in capit. quidam, per illum text. 18. q. 2. quod
reaſſumit Bald. in l. fin. §. neceſſitate. in ſeptima col. C. de bon.
quæ liber. Angel. & Lud. in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de
acquir. hæred. Alexan. in l. 2. §. voluntate. in 2. colum. ff. ſol. ma-
trimon. & ita remanet expedita iſta. l.

ADDITIONES.

a ¶Primò. Duas limitatio. de poſſeſſorio retinen. & de mixto poſſeſſorio. ponit Bald. lib. 1. conſil. 379.

b ¶Aliquo actu. Adde, quòd probat aliud glo. de quo per Iaſ. in l. fin. colum. 6. infra vnde legi.

SVMMARIVM.

1 *Dictiones non, niſi, ſimul poſitæ diſponunt.*
2 *Quando teſtamentum eſt conditum non ſecundum formam traditam à prætore, ſed ſecundum formam iuris ciui. competit tantum vtilis bonor. poſ. ſecundum tabulas.*
5 *Teſtamentum an, & quando probet, & num. 3. 4. & 6.*
7 *Teſtator non præſumitur feciſſe niſi vnum teſtamentum.*
8 *Pluralitas actuum generaliter non præſumitur. & num. 15.*
9 *Pluralitas ſententiarum, item factorum, item in proprio nomine non præſumitur.*
10 *Confeſſio venientium ab inteſtato dicentium teſtato. feciſſe teſtamen. ſed non cum debita ſolennitate, an ſufficiat.*
11 *In duobus caſibus ſufficiunt duo teſtes ad probandum teſt. etiam ſi eſſet quæſt. non ſolùm de ſolennitate teſt. ſed etiam de voluntate teſtatoris. & num. 12.*
13 *In teſtam. debent eſſe teſtes rogati, ſi tamen oppo. quòd non fuerunt rogati, poteſt hoc probari per duos teſtes.*
14 *Si teſtes deponant ſuper teſtamento, qualiter talis teſtator coram ſeptem teſtibus fecit teſta. in quo talem hæredem inſtituit, & quilibet teſtis particulariter deponat ſe fuiſſe præſentem tali teſtamento, qui interrogati de conteſtibus, qui alij fuerint, dicant, quòd non recordantur, tamen tales teſtes bene probant teſtamentũ, & præſumuntur omnes fuiſſe conteſtes.*
16 *Sufficit, quòd teſtes recordentur de eo, quòd eſt de ſubſtantia negotij, ſuper quo litigatur, dato, ꝙ de alijs dicant ſe non recordari. & nu. 18.*
17 *Si teſtes in facto principali, in quo conſiſtit ſubſtantia negotij principalis, in aliquo modico ad inuicem contradicant, nec per hoc cenſentur varij, nec per hoc reprobatur dictum eorum.*
18 *Si teſtes producantur ad probandum aliquid formaliter, non ſufficit, ꝙ concordent in effectu.*
19 *In rebus bene præſumitur pluralitas, & num. 20.*

LEX II.

BOnorum quidem. Ex teſtamẽto cõ-
dito in ſcriptis petitur bon. poſ. ſm tab. directò ex
edicto prætoris, ſi autem ſit teſtm̃ nuncupatiuum,
competit vtilis bo. poſ. ſm nuncupationem. h. d. tex. iuncta gl.
fi. Ratio primi eſt, quia prætor eſt, qui introduxit iſtam formã
teſtandi in ſcriptis. §. 1. Inſti. de teſta. Et adde, ꝙ decidit text. in l.
1 ſi ita ſcriptum. § fi. ff. eod. ¶† Not. ex iſto text. ꝙ dictio non, [a]
a niſi, diſponit, & ſic facit ↄ̃ not. deciſi. Bal. in c. cum nobis olim.
in 2. col. de elect. vbi tenet, ꝙ ſi teſtator dicat, non lego tibi ſer-
uos, niſi Stichum, & Io. ꝙ Stichus, & Io. non cenſentur legati,
niſi dicas, ꝙ Bald. loquitur, quando iſtæ dictiones ſeparatim
2 proferuntur, non autem quando ſimul, vt hic. ¶† Not. ex ſe-
cunda parte, quòd quando teſtamentum eſt conditum non
ſecundum formam traditam à prætore, ſed ſecundum formã
iuris ciuilis, competit tantum vtilis bo. poſ. ſecũdum tab. ¶ Et
propterea decidit Odofr. hic in 1. colum. ꝙ ſi pater faciat te-
ſtamentum inter ſolos filios, quo caſu valet de iure ciuili con-
ditum coram duobus teſtibus. l. hac conſultiſſima. § ex imper-
b fecto. j. de teſt. l. fi. C. fam. ercil. eod. modo [b] ſi teſtator in teſta-
mento inſtituat hæredes ali s quàm filios, qui tamen ab inte-
ſta. ſucceſſiſſent, tunc valet teſtamentum cum quinque teſtib.
de iure ciuili. text. eſt in d. l. hac conſultiſſima. §. ſi quis autem.
Certè quamuis tale teſtm̃ non valeret de iure prætorio, quia
tñ valet de iure ciuili, certè ↄpeteret vtilis bo. poſ. ſm tab. ita
notabiliter ꝓbat iſta l. in 2. parte, licèt de hoc dubitauerit Bald.
in l. certum, ad fi. j. vnde leg. & ita tenet etiam d. Alex hic, & in
l. 1. ſ. eod. Veritas tamen pendet ab illo paſſu, nunquid filij tũc
dicantur propriè ſuccedere ex teſtamẽto, an potius ab inteſt.
de quo plenè dicam in d. §. ex imperfecto. Adde, ꝙ Lud. in d. l.
certum. in 2. col. & hic tenet ↄ̃; cùm requiratur, ꝙ teſtm̃ ſit fa-
c ctum coram ſeptem teſtib. [c] aliàs non datur bo. poſ. ſm tab.
vt hoc text. Tu dic, ꝙ dummodo teſtm̃ valeat de iure ciui. da-
tur ſm tab. §. ſunt autem. Inſtit. eod. & hoc tex. ibi, iure ciui.
teſtm̃ factum videri. hoc patet, nam ex teſtõ iure militari con-
fecto competit bo. poſ. ſm tab. l. 1. iuncta gl. rub. ff. de bon poſ.
ex teſta. mili. & tñ in eo non interueniunt ſeptem teſtes, vt ibi,
& l. 1. ff. de teſt. mili. glo. in l. milites. C. eod Nec obſt. iſte text.
quia loquitur ſm cõem reg. nam regulariter, niſi in teſtõ inter
ueniant ſeptem teſtes, non valet teſtm̃, ideo ſcripti hæredes
non ſunt iure ſcripti, ideo non datur bon. poſ. ſed in teſtõ patris
inter liberos condito cum duob. teſtib. ſunt iure ſcripti, ſicut in
teſtamẽto militis. igitur, &c. ¶ Sed vt iſtum articulum habeas
plenius

ADDITIONES.

a ¶Dictio non. Adde. c. per tuas. qui fil. ſint legit. & c. nobis. de iure pat. Raph. Cum. conſil. 114. incip. Ant. in 2. vol.

b ¶Eod. modo. Declaratio. §. ex imperfecto. adde Alex. in l. fin. 3. colum. in fin. infra vnde leg.

c ¶Teſtibus. Adde text. & Doct. in c. cùm eſſes. de teſt.

plenius excussum, arguam pro vtraque parte, & pro parte negatiua arguitur sic. nam.l.aliquid generaliter disponens non intelligitur loqui in casu, qui iure speciali valet. l.mulieri,& Titio.ff.de condi. & demon.l.2. §.sed si coniunctim.ff.de leg.præstan. Secundò facit, quia text. iste conditionaliter loquitur, si septem testes affuerint, & text.in §. non tamen. instit. quibus mod.test.infir.& in l.posthumus.in princip.ff.de iniust.rupt.sed quando.l.loquitur conditionaliter,illud censetur de solennitate non leui.ita Bal.in Auth.matri, & auiæ.in 1.colum.in fin. C. quando mul.tu. off. fun.potest.per text.in l.prætor. in princip. ff.de colla. bonor.sequitur dom.Fran.de Aret.in c. in causis. in 4.colu.de testib.¶Tertiò facit,quia text.in §.sunt autem.Instit. de bon. pos. dicit, omnibus iure scriptis hæredibus, sed cum minori numero non est testamentum iure factum.l.hac consultissima. §.fin.ibi, non quasi testamentum. C. de test. & l.filij, & l.fin.C.fam.ercifcun. vt dicam in d.l.hac consultissima. §.ex imperfecto.¶In contrarium pro parte affirmatiua, quæ videtur verior,facit, quia in testamento militis videtur habere locum dict.l.vnica.ff.de bon. pos.ex testamento milit.iuncta rubric.& l.in fraudem.§.fin.ff.de test.mili. & l.1.& 2.ff.de vete. & mili.suc.& tale testamentum militis,licèt cum minori numero,dicitur rectè factum,vt Instit.de mili. testa. in princip.Item habetur pro perfecto.l.miles si testamentum.* ff. de testa.milit. Secundò facit,quia ista.l.& similes debent recipere interpretationem per alias leges, & ista appellatur interpretatio passiua.l. 1.§.lex falcidia.vbi Bartol.& Doct. not.ff.ad leg. Falcid.Tertiò facit,quia videtur text.in §.aliquando.in verbo rectè testamēto facto.Insti.de bon.poss.& in §.sunt autem.Instit.eod. in verbo omnibus iure scriptis hæredibus. debet generaliter intelligi in omni iure siue communi, siue speciali, quo testamenta sustineantur,* quia cùm tractetur de conseruatione testamenti, vt valeat etiam de iure prætorio, certè agitur de publica vtilitate.[a] l.vel negare.ff.quemad.testam.aper.glo.in l.Gallus.§.quid si is. in verbo vtilitatem. ff.de lib. & posthum. ergo debet fieri lata interpretatio.l.hoc modo.in fin.ff.de condi. & dem. &per hoc potes respondere ad tria fundamenta superius adducta. Quartò facit, quia ex testamento imperfecto, & sic cum minori numero.7.testium,competit bon.pos.contratab.l. si duobus.§.si prius.ff.de bon.pos.contratab.ergo fortius debet competere secundum tab. quæ est fauorabilior, cùm sit ex voluntate testatoris,& illa est odiosa, & propter hoc non transmittitur sicut bonor. pos. secundum tab. vt dixi in l. emancipata.§. qui admit.patet etiam ex.l.si à milite.§.fin.& l.seq. ff.de test.mili. iuncta. l. in fraudem. §. final.infra eodem titul. Tamen ad hæc potes dicere,quòd hìc sit diuersa ratio: nam cùm contratab. detur ad infringendum, & annullandum, l. vt liberis. in verbo rescisso.infra de collat.& l.1.in princip.ff.de leg.præstan. certè si rescinditur testamentum per contratabul. quando est cum septem testib.facilius rescindetur, quando est cum quinque, & sic imperfectum. l. eius militis. §. militia missus. ff.de test.milit.quod secus est in bon.pos.secundum tab. ¶Item per istum text.potest dari not.extensio ad l. posthumus.in princip. de iniust.rupt. qui text.conditionaliter dicit, si signatum fuerit testamentum,& sic loquitur in testamento in scrip. quòd etiā si esset testamentum nuncupatiuum factum in præsentia septem testium,haberet locum bon.pos. vti.secundum tab. per istum textum.cùm vna.l. debeat per aliam declarari. l.vtrum. ff. de peti. hæred. maximè cùm etiam leges nouæ declarentur & distinguantur per veteres.l.non est nouum, & l.sed & posteriores. ff.de leg.gl.in l. sciendum, in princip. ff.qui satisda.cog. & in Authen.de hæred.ab intesta.in princip. in ver.vacantibus. nisi dicas,quòd quando lex ponit casum specialem, prout facit.d.l.posthumus, quòd tunc lex generaliter loquens non intelligitur loqui in illo casu,secundum gl.& Bar. in d.l.sciendū. in princip. & probatur in l. in testamentis. infra de testamen. iuncta.l.hac consultissima. in princip. vbi gloss.& Doct.C.qui testa.fac.pos.& sic prima pars est vera, ita etiam potest intelligi text.in §.non tamen.Instit. quib.mod.testamen. infirm. ibi,

* *si septem testium signis signata sunt.* ¶Capio glo. super verbo potest,quam diuide in tres partes princi.prout in quæst. per eam

3 formata ponit tres opin.partes patent in gloss. ¶† In fine gloss. pro clara intelligentia præsentis materiæ, quæ non bene enucleatur à Doct. tu præmitte aliquos casus indubitatos: nam aliquando de testamento est confecta scriptu. public. per manum publici,& authen. notarij continens numerū septem testium, prout tota die fit, & tunc tale testamentum de per se plenè probat,dato,quòd testes omnes sint mortui, glo.est in l. 2.in princ.in glo.3.quam Bartol. & omnes tenent. ff.quemad. testa.aper.Illam glo.approbat Bart.in l.1.in tertia lectu.& ibid. Bald.in 2. colum.infra de testa. & ibi Angel. & Salicet.dicunt, quòd illa gloss.est ad hoc sing.in iure.Et dicit Ang.in dict.l.1.in fin. C.de test.in lect. Florent.quòd Bartol. eo audiente faciebat multum signanter notari illam glos. sed habes concordan. & pleniorem in l.fin. in verbo ostenditur. C.de fideicom. & tunc nil expedit pbare per testes, quia scriptu. authen.notarij absq; quòd testes examinentur,probat,& iste casus est indubitabilis.

4 ¶† Aliquando de testamento nulla est facta scriptura, sed nūcupatio in præsentia septem testium, vt si fuit facta priuata scriptura ipsius testatoris,vel alterius,qui non erat notarius, & tunc si iudex authenticauerit talem scripturam, & sic eam fecit publicari citatis citandis, vel dicta testium redacta sunt ad scripturam, & publicata autho. iudicis secundum formam, quam videbitis in l.publicati.vbi dicam.infra de testam.& tūc etiam non est dubium, quòd talis scriptura publicata authoritate iudicis faciat semper plenam fidem, absque,quòd alij te

5 stes examinentur,& iste casus etiam indubitatus. ¶† Aliquando de testamento non est facta scriptura authen. nec sequuta aliqua publicatio iudicis,& agitur de probando,quòd testator fecit tale testamentum, in quo Titium hæredem instituit, & tunc aduersarij, qui succederent ab intesta. si non esset tale testamentum, negant omnino testatorem fecisse testamentum, & iste casus est etiam indubitatus, quia tunc ad probandum testamentum requirerentur septem testes, qui interfuissent testamento, & deponerent de tenore testamenti, iuxta doctri.

6 quam ponam in l.cùm antiquitas. infra de testam. ¶† Aliquādo, & vltimo venientes ab intestato confitentur verum esse, quòd testator fecit testamentum, sed non fecit cum debita solennitate, quia non adhibuit septem testes rogatos, prout requiritur,& ista est propriè quæstio, quæ disputatur hic in gl.

b per quot testes[b] possit probari,quòd testator fuerit solenniter testatus,postquam contenditur de solennitate, in quo puncto Martin.tenuit,quòd duo testes sufficiant,qui deponant, quòd testator fecit testamentum in præsentia septem testium,& istā opin.tenet Hostiens. in summa sua,in tit. de fid. instr.§. ex quibus, versic. 1. & in titul. de testam. §. quot testes. in versic. sed quid si facit testamentum,& Spec.in titul.de instru.edi.§ compendiosè.versi. sed quid si vnus ex testib. vbi subdit, quod ista opin. Mart. seruatur de consuetudine. sequitur etiam gloss. in capit. Deus omnipotens. §. quando autem. 2.quæstio.1. Breuiter ista opin. Mart.non videtur posse procedere, quia ex quo aduersarii fatentur, quòd testator fecit testamentum, sed non solenniter, illi autem testes deponunt, quòd testator fecit testamentum solenne, ergo apparet necessariò, quòd de alio testamento sentiunt aduersarij confitentes,& de alio probatur per testes, nisi secundum Bartol. omnes illi testes ita coarctarent dictum eorum loco,& tempore,quòd appareret testatorem non fecisse nisi vnum testamentum, & illud de quo aduersarij confitentur, vel nisi aduersarius confiteatur, quòd tantum vnum testamentum fecit, tunc sufficiet, vt hic

* *per Bart.& omnes* in l.hæredes palàm.in princip. ff. de testamen. & in l.1.§.si quis neget.circa fin. ff.quemadmo. testam aperian.

7 ¶† Not.ex ista deci.Bart.& Docto. limitationem ad regulam, quæ habet, quod testator non præsumitur fecisse nisi vnū testamē

c tū,& sic non præsumitur pluralitas[c] testamentorum.l.omniū. cum glo.in verbo comprobatur, & ibi Bartol. infra de test. & l.fin.inducendo, vt ibi per Bald.in fin. C. de rebus credit. Salic.

8 in l.2.C.de erro.aduoc.† imò generaliter non præsumitur pluralitas actuum. capitul.in præsentia. §. verò. el secundo, & ibi domin. Anton.de Butr.in 13. colum. ad hoc not. de probatio. glo.in l.eum qui. §. in popularibus.in gloss.magn. circa med.ff. de iureiurand. Bald. in l. testium. in quinta colum. in fin.C.de testib.& in l.neque natales.in secunda colum. de probationib. & in l.edita.C.de eden. Similiter non præsumitur pluralitas sen

9 tentiarum secundum Bal.& Sal.in d.l.2.C.de erro.aduo.† Nec pluralitas factorum,Bald.in l.qui iurasse.§.fin.ff.de iureiurand Similiter non præsumitur pluralitas in proprio nomine, & sic. in personis,secundum Bartol. in l.si rem. ff.de rei vendic. & in not.quæstione Bartol.in l.si quis seruum.§. si inter duos. in fin. ff.de leg.2.& dom.Anton.de Butr.in cap.1.in 2.not.col.fi.in fi. de libel.obla. Fallit, quando cōtrarietas inter assertio. partis,& dictum testium argueret pluralitatē, quia sic faceret cessare præsumptionem vnitatis, cū et vna præsumptio tollat aliam. l.diuus.

ADDITIONES.

a ¶Vtilitate.Adde Alex.in l.fi.7.col.in fin.vbi Ias.in 8.j. de ed ict.diui Adr.tol. Facit,quod vult Ias.in Authen.præterea.colum.2.circa med. in argum. de dote minima.infra vnde vir, & vxor.

b ¶Testes.Adde Bart.in l.1. in 9. quæst. C.de testa. Bart. in l. hæredes palàm.in princip.ff.eod.tit.Bald.in l.fin.C.de fideicommis.

c ¶Pluralitas.Adde Alexand.hic in fi.& Ias.j.col.5.& fi. ¶VRPV.

10 tius.ff.de in integr. reſt. facit. c.cum Io.de fid.inſtr. † Adde tñ ꝙ pro opi.Mart.*cõiter approbata*,vr̃ ſtringere, ꝙ ex quo venientes ab inteſt.confitẽtur,ꝙ teſtator ita fecit teſtm̃, ſed non cum debita ſolennitate ſeptem teſtium,vr̃, ꝙ eorum cõfeſſio ſufficiat.Nã Bar.poſt Iac.But.tenet in l.1.ff.de condi.inde.& in l.cũ qs.C.de iur.& fac.igno. ꝙ numerus ſeptẽ teſtiũ in teſtõ non ſit de forma ſubſtantiali , ſed ſolùm de forma ꝓbatoria , quia de forma ſubſtantiali eſt voluntas teſtõris , inſtitutio hæredis , & ꝙ eum noĩet noĩe proprio. l. iubemus. C.de teſt.ſi ita eſt,ergo vbi adeſt ꝯfeſſio partis debet ſufficere,vt not.Bal. in Auth.nouo iure.C.ſi cert.pet. qa ſolennitas probatoria non attenditur, qñ ꝯſtat de actu per ꝯfeſſionẽ partis.Sed dic,ꝙ Bar.in l. nemo põt, in 1.oppoſi. ff.de leg. 1. tenet, ꝙ numerus ſeptem teſtium in teſtõ ſit de forma ſubſtãtiali,& eſſentiali teſtamẽti, cũ iſtud ſit inductum ꝑꝑ falſitatem euitan.l.fi. C.de fideicom. & idem tenet Bal.duplici bona rõne in d.l.cũ.quis.in 2. char.& d. Alex. in d.l. 1.ff.de condi.inde.ꝙ patet,quia.l. vltra procedit annullãdo teſtm̃,ſi non interuenit numerus ſeptem teſtium. l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.in verbo *pro nullo haberi.* C.de teſta. quod non eſſet, ſi ſimpliciter requireretur ad probationem. l. duo ſunt Titij.ff.de teſt.tu. & ad hoc vide Bal.in l.vniuerſa.circa medium.C.de preci.imper.offe.& iſta eſt veritas, ꝙ ex quo lex vltra procedit annullando,ꝙ dr̃ de forma ſubſtantiali.Pro iſta parte pondera bene facere.l.ſi vnus.in princ.ĩ.de teſt. vbi ſi ex ſemptem teſtibus], qui in teſtõ requiruntur,vnus deficit, teſtamentũ eſt ipſo iure nullum , & tñ poſſet per ſex probari,ergo apparet,ꝙ eſt de forma ſubſtantiali, & hoc apertius patet, quia tex.ibi annullat ipſo iure teſtm̃,ſi vnus de 7.teſtib.deficiat, ergo eſt de forma ſubſtantiali.Tene idem, ꝙ primò, ꝙ numerus ſeptem teſtiũ non ſit de forma teſtamenti , ita tenet Bal.in repe.l.1.in 29.col.C.de ſacroſanct.Eccleſ.vbi hoc probat,quia forma eſt,quæ dat eſſe rei,& cõſeruat ineſſe. l.Iulianus.§.ſed & ſi quis.ff.ad exhib. vnde ꝙ teſtm̃ fiat vno ꝯtextu, & ꝙ teſtator nominet hæredem proprio ore.l.iubemus. C.de teſta.iſta ſunt de forma ſubſtantiali,non numerus ſeptem teſtium.Et pro eo ſtringit. d.l fina. C.de fideicom. quia ſi eſſet de forma ſubſtantiali,non ſufficeret confeſſio hæredis iurata,ex quo deficit forma ſubſtatialis. Item aduerte, ꝙ iſto caſu vr̃, ꝙ ceſſet ſuſpicio falſitatis,ob quam.l.requirit numerum.7.teſtium in teſtamentis.d.l.fin. ex quo aduerſarius confitetur, ꝙ teſtator ita voluit.

11 ¶† No.tamen duo caſus ſingulares,in quibus duo teſtes [a] ſuf-
a ficiunt ad plenè probandum teſtm̃ , etiam ſi eſſet quæſtio non ſolum de ſolennitate teſtamenti , ſed etiam de voluntate teſtatoris.¶ Primus eſt, quando teſtator fecit teſtm̃, in quo inſtituit filium hæredem , & in illo teſtõ fecit legata alicui, deinde ipſemet teſtator ſtipulatus eſt talia legata ab hærede pro legatario, & ſic in teſtõ admiſcuit contractum, prout fieri poteſt, ſm gl.& Bart.in l.hæredes palàm. §.fi.ff.de teſta. cum concor. iſto caſu etiam ſi hæres totum negaret, ſufficerent duo teſtes
b ad probandum illa legata, [b] quia agunt de probando ſtipulationem,& ſic ꝯ̃ctum,vbi duo teſtes ſufficiunt. l. vbi numerus. ff.de teſti.cap. in omni negotio.extra eo.Et ſi dicas,quomodo teſtator potuit alteri ſtipulari? dic , quia legatarius in re legata cenſetur eadem perſona cum defuncto. l. ad id tp̃s. §. 1. ff.de vſuc.ita colligitur ex verbis Bar.in l.nemo poteſt.in 1.col.ff.de leg.1.dum rñdet ad l.fi. C.de fideicom. & ibi expreſsè not. Io. de Imo.in 2.col.& d. Alex.in 3. & plenius.d.Bartho. Veron. in caut. 177. & Bart. in quæſtione diſputata, quæ incipit ſtatuto cauetur,ꝙ fenerator.in 3.char. & iſtum caſum nullus Scribentiũ tradidit hic.Tu in ꝯ̃rium alleg.tex.in l. 1.§.ſi qs ſub ꝯditione.ff. vt leg.nom.cau. licèt non oĩno in terminis videat̃ loqui.

12 ¶† Secundus caſus [c] eſt, qñ de teſtõ fuiſſet ꝯdita publica ſcri-
c ptura manu notarij , quæ poſtea fuiſſet perdita caſu fortuito, certè talis amiſſio teſtamenti,& tenor eiuſdem teſtamenti per duos teſtes tm̃ probaretur,& ſufficeret,dato,ꝙ etiã eſſet qõ de volũtate,per tex.in ſimili not.in l.teſtiũ. C.de teſti.& ibi Bald. in 2.col. ad hoc no. & reputat valde mirabile, & ibidem Saly. in vlt.not.Lud.& plenius Alex.hic, Raph.Cum.in d. l. hæredes palàm. in princi.cum alijs concor.de quibus per do. Alex.hic,
13 ad quem te remitto. ¶† Addo ẽt prædictis , ꝙ cùm in teſtõ [d]
d teſtes debeant eſſe rogati.l.hac conſultiſſima. in prin. ĩ.de teſt. vbi dicam, certè ſi opponeretur teſtamento, ꝙ teſtes adhibiti non fuerunt rogati,ſufficeret iſtud probare per duos teſtes, ſecundum Bald.Pau. de Caſtr. & d.Alex.hic.& Imol. in c. cùm eſſes.in 14.col.de teſt.& idem expreſsè tenet Bal.in l. ꝯparationes.in 3.not.C.de fid.inſtru. quamuis contrarium, & malè tenuerit idem Bald.ſibi contrarius in d.l. hæredes palàm. in prin. referens ſe habuiſſe de facto quæſtionem iſtam, quam ſequabatur Petr.de Anch.in d.c.cùm eſſes,vt hic plenius per d.Alex. Adde etiam , ꝙ vbi ageretur de probando aliquo extrinſeco, ſeu neceſſariò ad validitatem , & ſubſtantiam inſtitutionis, ꝙ tamen non dependet à voluntate teſta. quòd tunc duo teſtes ſufficiunt,puta ſi teſtator dixit,inſtituo Titium filium meum, iſta filiatio eſt de ſubſtantia inſtitutionis.l.ſi pater. C.de hæred. inſti. & probabitur per duos teſtes , ita not.Paul.de Caſtr.in l. cùm proponebatur.ff.de legat.2.& in l. errore. C.de teſtamen. facit bene,quod vult Bald.hic,quòd ſi in teſtamento continetur , ꝙ teſtator filiæ reliquit decem , poterit probari per duos teſtes, ꝙ reliquit tit. inſtitutionis, cùm non ſit dubium, niſi de ſolennitate.Secundò ad idẽ facit,ꝙ dixi.ſ̃.de rogitu teſtium, ꝙ põt probari ꝑ duos teſtes , & hic cadit.Adde etiã,ꝙ ſi teſtator dixit,Titius hæres eſto,& notarius per errorẽ omiſit illa verba, hr̃s eſto,& ſolũ ſcripſit Titius, ꝙ ad ꝓbandum talem errorem notarij, ſeptem teſtes requiruntur , quia non põt eſſe quæſtio de iſto errore,quin ſit de ſubſtantia ipſius teſtamenti, gl.eſt reputata ſing.in l.cùm ꝓponebatur,& ibi Bar.ff.de leg.2. Bald.& cæteri in l.errore.C.de teſta.& in l. quoties.in prin. ff. de hæred. inſti.& illa gl.eſt ad hoc ſing.ſm Bald.in c.ſi quis feudum. in tit. ſi de inueſti.inter do. & vaſſal. lis ori. & in l.fi.in 5.col. C.de fideicom.& in l.fi.in pen.col.C.de eden. & in c. cum Io. Eremi. in 3.colum.de fid.inſtrum.Facit, quod vult gloſſ. in l.hæredes palàm.§.ſi quid poſt.in verb.poſſe. & ibi not. Bartol. ff. de te-
14 ſtam. † Item diligenter attende id , quod ſignanter dicit Bald. hic , quòd ſi teſtes deponant ſuper teſtameto,qualiter talis teſtator coram ſeptem teſtib. fecit teſtamentum , in quo talem inſtituit hæredem , & quilibet teſtis particulariter deponat ſe fuiſſe præſentem tali teſtamento, interrogati de conteſtib.qui alij fuerint teſtes, dicant , quòd non recordantur, tamen tales teſtes plenè probant teſtamentum , & præſumuntur omnes fuiſſe conteſtes,quod dictum Paul.de Caſtr. hic reputat multum not.& quotidianum,& dicit,ꝙ de hoc vidit Specu. in tit. de inquiſitio. §.nunc tractemus. verſic. ſuper probatione autem infamiæ.idem tenet d.Alex.hic,alleg. Inno. in cap. qualiter.el grande.de accu.& Imol.in c.cùm oportet.eod. tit. & idẽ d.Alex.in conſi.142.in 2.volum.ꝙ incip.Ponderatis.in penul. colum.& ita teneas, quamuis ſolus Ludo.Rom. debilibus rationibus oppoſitum teneat,& malè hic . ¶ Ex iſta deciſi.Bald. ego elicio duo valde notanda. Primum eſt, quod ſi teſtes omnes concordent in dicto, ſuperquo deponunt, licèt aliter non appareat , quòd omnes eodem tempore fuerint præſentes,tamen in dubio præſumuntur conteſtes,& de eodem actu deponere,quòd multum not.quia valde quotidianum eſt. Et idem tenet Bald.in l.de quibus.in antepen. colum. ff. de legib. & Pan.in c.cùm Ioan.in 3.colum. de fid.inſtru. & dom.Alex.
15 in præallegat.conſil.147.in 2.volum.† Et huius dicti eſt ratio, quia in dubio non præſumitur pluralitas actuum , & ſic teſtamentorum.l.omnium.cum glo. in verbo comprobatur. ĩ.de teſta.& l.fin.C.ſi cert.pet.bonus tex.in c.in præſentia. §.verum. el 2.& ibi ad hoc expreſsè notant.d.Ant.de But.& alij. de probationib. idem tenet Bald. in l. 2. C. de erro. aduoc. vbi dicit, quòd in dubio non præſumitur pluralitas ſententiarũ, & ibid. Sal.no.quòd in dubio non præſumitur pluralitas actuum.not. Bald.in l.teſtium.in 5.colum.in fin.C.de teſtib. Et dicit Bald.in l.neque natales.in fin.colum.C.de probat.quòd non præſumitur pluralitas in actibus hominum , niſi probetur , ſicut nec præſumitur pluralitas in nomine proprio, ſecundum Bar.in l. ſi rem. ff.de rei vendi.& Bart. in pulchra.q. in l.ſi quis ſeruum. §.ſi inter duos.in fin.ff.de leg.2.& ad literam.d.Ant.de But.in c. 2.in 2.col.de lib.oblat.Et per iſta puto, quòd non ſit verum illud,quòd conſulendo firmat dom. Alexan. nullam de prædictis faciens mentionem,in conſi.133.in 2.volum.incip.In cauſa,& lite vertente inter Alberic.de Maynardis.in 2.colum. vbi expreſsè firmat,quòd in rebus præſumitur pluralitas, niſi identitas probetur, alleg.not.per Iacob.But.& Bald. in l.1. ad fin. ff. quemadmod.teſtam.aper. & in l. demonſtratio. in princip. in verſic.6.quæro.ff.de conditio.& demonſt.Sed non puto,quòd ſit verum ex prædictis , & Doct. per eum allegati non dicunt hoc,contra morem dom.Alex.tamen ſi vera eſſet deciſio ſua, eſſet magna,& ſingul.limitatio ad prædicta, quòd licet in alijs nunquam præſumatur pluralitas, niſi probetur,fallit in rebus, in quibus præſumitur pluralitas , niſi identitas probetur , ſed tunc expediret inuenire rationem ſpecialitatis , vide tamen
16 quæ dixi infra ad fin.huius.l.¶† Secundò ex doctrin. Bald.elicio

cio

ADDITIONES.

a ¶Duo teſtes.Iaſ.arg.contra in l.nemo. col.5.ff.de leg.1. PVRPV.

b * Legata.Adde,ꝙ contrarium voluit idem Iaſ.in l.nemo poteſt.1. lect.nu.31. ff.de leg.1.de quo ibi per Rip.num.32. Cepol. cautel. 129. Alciat.lib. 1. Paradox.cap.4. PANCIR.

c ¶Caſus.Iaſ.ſublimitat in l.admonendi,in repe. colum. 82. ff. de iureiurand. P V R P V.

d ¶In teſtamento. Adde. l.hæredes palàm. in §. in teſtamentis. ff.de teſt. & in Authen.rogati. C.de teſtam.

cio aliud, quod non inuenio ab alio fuisse ponderatum, quòd sufficit, quòd testes recordentur de eo, quod est de substantia negotij, & super quo litigatur, dato, ꝙ de aliis dicant se non recordari, vt expresse vult Bald. hic, qui tenet, ꝙ sufficiat, ꝙ testes deponant, qualiter testator coram septem testibus fecit testamentum, in quo instituit Titium hæredem, sufficit, dato, quòd non recordentur, qui alij fuerint præsentes pro testibus. Adde Bald. idem expressius tenentem post Cyn. ibi in l. 2. C. de don. ante nupt. vbi dicit facias longam manū ad istud dictum Cyn. Et isto modo limito illud, quod vult glo. not. in l. Lucius. in glo. magn. circa princip. ff. de infam. quæ expresse dicit, ꝙ nihil valet dictum testis, qui non plenè deponit super toto facto, nam intelligo sufficere, quòd deponat super eo, in
a quo consistit [a] substantia negotij, de quo litigatur, & de illius glo. intellectu vide plenè Bald. in l. data opera. C. qui accusa. non pos. & in capit. 1. §. sacramentum. de consue. rec. feud. & in c. 1. si de inuest. inter domi. & vas. lis oria. ¶ Confirmo prædictam regulam per optimum simile: nam sufficit, quòd testes concordent super facto principali, in eo, in quo consistit substantia negotij, & dato, quòd in alijs posteà discordent, non per hoc censentur testes varij, nec reprobatur. Et istud millies in causis alleg. text. est in capit. nihil obstat. & ibi Canon. omnes notant, de verb. signific. facit text. in c. dudum. cum glo. in versi. substantia. de conuers. coniug. & text. in cap. cum Ecclesia. iuncta glo. in versic. vacillasse. de causa possess. & proprieta. adde text. not. de iure ciuili ad hoc in l. qui sententiam. quam ad hoc ibi not. Bart. & Angel. C. de pœn. & illum text. not. ad hoc originaliter Oldr. Laud. vt refert Bald. in l. 1. ad fin. C. si plures vna sententia. Istam regul. etiam ponit Io. de Ana. in consil. 76. quod incip. Visis, & consideratis attestationibus, vbi subdit, quòd imò tūc melius vñr testes deponere, ne videantur eundem, præmediatumque sermonem attulisse, contra. l. tertiā §. 1. & ibi Bartol. ff. de testib. cum concord. Istam regul. etiam ponit domin. Alexand. in consil. 105. in 4. volum. incip. Viso ac diligenter examinato processu. in vltim. colum. Confirmo etiam per illud, quod ad literam decidit dom. Anton. de Butr. in cap. cùm causam. in fi. de testi. post Spec. in tit. de test. §. 1. in versic. item, ꝙ addit aliquid de suo. vbi tenet, quòd si testis scienter addit aliquam falsitatem in dicto suo, dummodo falsitas illa non tangat substantiam necessariam negotij, super quo deponit, quòd tamen dictum eius valet, puta si interrogatur de nomine contrahentium, vel de agnatione, vel de parentela, aut de qua parochia sunt, & refert ita contigisse in persona Ioan. Andr. & sequitur ibidem Ioan. de Imo. sed ante eos istud idem dicit Bartol. in l. eos. in 2. colum. circa princip. ff. ad l. Corn. de fal. & expresse not. Bald. & Imol. in l. his verbis. §. final. per illum text. ff. de hæred. instit. Ego plus dico, quòd imò tales testes in nullam falsitatem incidunt, & trado tibi vtilem regulam, q̄d ad hoc, vt testis incidat in falsitatem, & possit puniri de falso, oportet, quòd falsum deponat super facto principali, in quo consistit substantia negotij, & propter quod principaliter examinatur, secus si super alijs, quia tunc licèt mentiatur, non tamen committit falsum, nec potest de falso puniri, sed tantum extra ordinem arbitrio iudicis, ita singul. dicit Iacob. Butr. in l. Lucius. ff. de infam. & adducit terribile exemplum in teste, qui interrogatus, an sit attinens, vel coniunctus producentis, respondet, quòd non, & tamen est falsum, quod non incidat in pœnam falsi, tamen quia mendax est, potest puniri extra ordinem arbitrio iudicis, & istam decisionem refert ibi Angel. in 2. colum. reputans not. dignam, tamen dicit, quod dictum Iacob. de Butr. non probatur. l. sed debet sufficere eius auctoritas. illam etiam decisio. pro mirabili, & singulari sequitur Angel. in consil. 194. incip. Visis processibus. in secunda colum. Sed ego allego Bartol. referentem illud dictum Iacob. Butr. & tenentem in l. penult. in 2. lectur. si est Bartol. C. de transactio. Dubium tamen est, ex quo testis iurauit dicere veritatem super facto principali, & super appendicijs. Intellige tamen, & erit optimum granum salis, quando illud est omnino impertinens ad causam, sed si aliqualiter tangeret, est secus. ita domi. Francisc. de Aret. in consil. 171. quod incip. diligenter, & matu-
17 rè perspectis. in 2. colum. ¶† Item etiam in facto principali, in quo consistit substantia negotij principalis, si testes in aliquo modico adinuicem contradicant, non per hoc censentur varij, nec per hoc reprobatur dictum eorum. ita singul. dicit dom. Anto. de But. nec alibi legi in c. 2. de reg. per illum tex. cum gl. Et istam limita. sequitur. d. Alexan. consulendo in mille locis in consil. 24. in 1. volum. incip. animaduersis. in vltim. colum. & in consil. 65. in 2. volum. quòd incip. Visis processibus. in tertia colum. & in consil. 105. in 2. volum. incip. Reuerende domine. in vltim. colum. & in consilio 264. incip. Viso processu vtriusque causæ. in quarta colum. & in consilio 42. in 3. volum. quod incip. in causa, & lite vertente inter Christoph. in vlt. col. Ego tamen alibi inuenio Bald. in l. de quibus. in 27. colu. ff. de legib. expresse dicentem, quòd minima differentia in testibus habet imaginem contrarietatis, nisi respon-
18 dendo ponderares illum terminum imaginem. ¶† Vltimò limita inquantum dictum est supra, quod sufficit, quòd testes concordent in substantia, & in effectu, istud est verum, nisi testes producerentur ad probandum aliquid formaliter, puta formalia verba dicta à testatore, quia tunc non sufficeret, quòd testes concordarent in effectu, ita concludunt Canon. in dict. capit. nihil obstat, vbi ponunt exemplum de eo, quod euenit in facto in eo, qui prætendebat se esse hæredem, & articulauit, qualiter testator in testamentò vsus est istis formalibus verbis, videlicet, te Titium hæredem instituo, & ad istud probandum produxit duos testes, quorum vnus deponit qualiter testator dixit, te hæredem facio. alius testis deponit, quod testator dixit, te hæredem instituo, fuit iudicatum, ꝙ tales testes essent varij, & nihil probarent, quia tunc agebatur de formalibus verbis testatoris. Facit, quod in simili decidit signanter Bald. in capitul. bonæ. el secundo. in septima colum. de elec. de testibus deponentibus super mutuo, quorum vnus dicit, quòd mutuauit duos solidos, alius dicit, quod mutuauit. 24. denarios. isti testes concordant in effectu, & probarent, nisi ageretur de probanda formalitate, tunc reprobarentur. ¶ Item attende circa fin. præsentis glo. inquantum gl. vult, quòd duo testes deponentes factum testamentum, licet non probarent, operantur tñ hunc effectum, ꝙ impediūt, ne interim possit ab intesta. succedi, licèt istam gloss. Bartol. simpliciter sequatur, & Ioan. de Imol. in capit. cùm esses. in 14. colum. de test. & eam etiam conetur defendere Salicet. hic, tamen ista gl. malè dicit,
* *& est communiter reprobata*, & eam reprehendunt Bald. Fulgos. Pau. de Castr. Lud. Rom. & d. Alex. hic, & Raph. Cum. in l. hæredes palàm. in prin. in pen. col. ff. de testa. quia cùm ista sit dubia probatio, per consequens nihil releuat, & nihil operatur. c. in præsentia. de proba. l. non hoc. ꝟ. vnde legi. vbi dicetur, sed salua glo. & Bart. vt procedat, quando duo testes deponunt, ꝙ testator fecit testamentum in præsentia eorum, & aliorum quinque testium, nam si alij quinque testes sunt in rerum natura, licèt fortè absentes, & sic possibile est per eos probare testamentum, tunc quia dubium est de testamēto, credo, quòd non possit ab intest. succedi, sed quando essent soli duo testes, tunc quia certum est, ꝙ non potest succedi ex testamento, quod non probatur, nisi per duos testes. l. si vnus. & l. hac consultissima. in princip. ꝟ. de test. non impeditur successio ab intesta. ita loquuntur alij Doct. contra Bart. hic, & pro ista parte contra gloss. & Bar est bonus tex. in l. 1. ff. si tab. testa. nul. extab.
19 ¶† Vltimò attende inquantum in superioribus dixi, ꝙ pluralitas non præsumitur in actibus hominum, nec in testamentis, nec in personis, nec in sententijs, & ꝓpterea reprobaui. d. Alex. in consi. 134. in 2. vol. tenentem, ꝙ in reb. bene præsumitur pluralitas, si non probetur identitas, allegando Bart. in plerisque locis, in quibus istud non bene dicit. Si velles tenere illam opi. do. Alex. ꝙ in rebus præsumatur pluralitas, potes allegare opportunè illud, ꝙ determinant Cano. in c. auditis. de præscrip. in versi. si per illam constiterit, ꝙ vallis de heuescham sit ille locus, &c. per quem text. dicit ibi. Ioan. And. fuisse īniatum in ci-
20 ui. Bon. ꝰ quædam Bidellum, † qui conduxerat equum [b] pro
b eundo ad certum locum, & equus in itinere naturaliter perijt, & ita probauit per socios itineris, locator autem respondit, tu bene probas, ꝙ equus in itinere perijt, sed non probasti, quòd fuerit ille, quem tibi locaui, certè fuit lata sententia contra Bidellum, qui debuit probare de illo equo per signa, & colores equi, quod est bene notandum ad instructionem Aduocatorum iuuenum, & istam decisio. sequitur ibi Anton. de Butr. in penultim. colum. Pan. in 9. & alij, & dom. Alex. in consil. 118. ꝙ incip. In causa, & lite vertente inter Peregrinum. in vlt. col. & in consi. seq. in 4. col. in 1. vol. & dicam in l. non hoc. ꝟ. vnde leg.

ADDITIONES.

a ¶ Consistit. Ista fuerunt Alexand. vsque ad versi. item attende, in l. 3. §. 1. in prima addi. ff. de testam. Adde Ias. in l. sciendum. in princip. colum. 4. ff. qui satisda. cogan. PVRPV.

b ¶ Equum. Adde eundem Ias. in l. non hoc. numer. 12. infra vnde leg. Catel. versic. scholaris. Alexand. consi. 119. colum. penultim. circa fin. lib. 1. consil. 217. lib. 7. & de condu. equum, qui in itinere mortuus est, Nat. consil. 80. col. 2. Dec. in l. contractus. nume. 34. ff. de regul. iur. Quid de eo, qui habuit mandatum emendi, & ducendi equum, qui posteà in itinere mortuus est culpa inducen. vide Paris. consil. 123. libro 1. Quid de conducen. equum ad vecturā an teneatur de custodia, quando locans misit famulum? & vide Bart. in l. 1. §. fi. ff. de lib. agnos. Quid de eo, qui onerauit equum vltra solitum, vide Bart. in l. vnic. C. ne quid oner. publ. lib. 11. Quid de eo, qui percussit equum, & inde mortuus est? & vide Bar. in l. 1. C. de cur. pub. lib. 12. MASVER.

legi.& ſic ibi Canon.ˀper illum text.tenent, quòd in rebus præſumatur pluralitas, nec credo, quod quicquam melius adduci potuiſſet.

De bon.poſ.contratab. Rubric.

¶Capio gloſſ. Rubricæ, quam diuide in duas partes.In prima continuat rubr. ad præcedentes. In ſecunda format quæſtio-
a nē.ᵃ Rub. bene reſpondet. Secunda ibi. Sed quare hic titulus.

ADDITIO.

a ¶Quæſtionem.Et vide Fel.in c.ſuper eo.el 2. de teſt.Cur.conſil. 18. colum. 1.

SVMMARIVM.

1 *Liberi emancipati præteriti in teſta. patris, ſi tale teſta. contratabulando expugnent, licèt expugnato teſtam. regulariter omnia legata corruant,tamen ex æquitate prætoris conſeruantur legata parentibus, liberis, vxori, nurui, & ſimilibus.*

2 *Hodie etiam ſi filius in poteſtate ſit præteritus, vel exhæredatus in teſtamen. patris, tamen omnia legata quibuſcunque relicta conſeruantur.*

3 *Liberis præteritis in teſtamen. patris, competit bon. poſſ.contratabul. ad expugnandum teſtamentum.*

4 *Legitimatus cenſetur verè legitimus.*

5 *Stante ſtatuto,quòd exiſtentibus maſculis filiæ non ſuccedant patri,filij legitimati excludent fœminas.*

6 *An filius præteritus,qui contratabulat teſtamen.patris, ſi ſuccumbat, debeat perdere legatum relictum in eodem teſtamento.*

7 *Dictio ſolis,eſt taxatiua,tamen non excludit perſonas ſimiles, vel connexas.*

LEX PRIMA.

Liberi. Expugnato teſtamẽto per ꝯtabul. debẽtur legata perſonis cõiunctis expreſſis in edicto prætoris, de quo loquitur.ff.de legat. præſtan. h.d. iuncta glo. final.¶Et conſidera, quòd hic eſt text. contra multos, qui dicunt, talis lex eſt de indubitabili, quia illud eſt deciſum in alia lege: nam nos habemus vnum titulum integrum.ſ. ff.de leg.præſt. de eo, quod decidit iſta. l. quam ergo dubita. habet? ſed ĩñde, ideo facta eſt iſta. l. quia in C. non erat deciſum alibi, niſi hic.

1 ¶† Not. ex iſta. l. ꝙ liberi emancipati præteriti in teſtamento patris, ſi tale teſtamentum ꝯtab. expugnent, licèt expugnato teſtõ regulariter omnia legata corruant.l.ſi nemo.ff.de teſtam. tute.& l.ſi nemo.ff.de reg.iur. & l.eam quam. C. de fideicom. tñ ex æquitate prætoris iuxta totum tit.ff.de leg. præſt. conſeruantur legata parentibus, liberis, vxori, nurui, & ſimilibus. Et
a ratio,ᵃ quæ mouit prætorem eſt,ſm Odofr. Paul. de Caſtr.& Mode.hic,nam quia prætor fecerat iniuriam legatarijs,admittendo filium emancipatum præteritum,qui de iure ciuili erat penitus incognitus.§.emancipati.Inſtit.de hæred.quæ ab inteſta.l.ſed cum patrono.§.1.de bon. poſ.in recompenſationem modificando ſtatuit, ꝙ talis filius emancipatus præteritus expugnando teſtm̃ per bo poſ.ꝯtab. ſaltem teneatur præſtare legata prædictis coniunctis perſonis.Hinc eſt,ꝙ qñ filius in pñáte erat præteritus in teſtõ patris, quo caſu abſque remedio prætoris poterat dicere teſtm̃ nullum de iure ciui.quamuis vtatur remedio prætoris, & ſic ꝯtab.talis filius in poteſtate contratabulando non tenetur præſtare legata liberis, nec parentibus, text.eſt in l.is,qui in poteſtate.in princip.ff.de leg.præſtan.Et ex hoc inferas,quod text.iſte licèt ſimpliciter dicat liberi,neceſſariò tamen debet intelligi de liberis emancipatis, quia in liberis in poteſtate non habet locum. Item per hoc ego infero rationem diuerſitatis, quare rupto teſtamento patris per querelam inoſſicioſ. teſtamen.legata non conſeruantur liberis, nec parentibus, nec alicui perſonæ, ſed in totum corruunt.l.Papinianus.la ſecunda §.penult.& § fin.& l.filius ff.de inoſſic.teſta. & dico, quod ratio eſt, quia querela eſt remedium inductum de iure ciuili, ad expugnandum teſtamentum, ergo cùm non ſit remedium prætoris,ſed iur.ciui. ideo prætor non eſt, qui facit iniuriam legatarijs hoc caſu, ideo ſi non habet locum titulus de legat. præſtand. non eſt mirum. Et iſta eſt melior ratio differentiæ, quàm illa, quæ eſt aſſignata per Cyn. hic in tertia oppoſi. & ante eum per Odofr. & ſequitur Alberic. hic, quia querela eſt de iur. ciui. ideo in totum rumpit teſtamentum, ꝙ ſimiliter eſt de iur. ciui. ſed bon. poſ.contratab.eſt de iure prætorio, ideo teſtamentum, quod eſt de iur. ciui. non rumpit in totum,nam ſecundum iſtam rationem, quia per contratabulas non rumpitur in totum, deberent omnibus indifferenter legata præſtari, & per iſtam rationem ego infero vnum nunquam ab alio cogitatum, quòd reputo valde pulchrum, & egregium,ꝙ ſi filius emancipatus ſit exhæredatus in teſtõ pr̃is, quo caſu teſtm̃ valet de iur.ciui. nec filius emancipatus poteſt querelare,quia cenſetur penitus extraneus de iur.ciui.vt ſ̃.dixi, ſed prætor concedit ſibi bon. poſ. gratia litis agnoſcendæ, qua mediante cognoſcatur à iur. ciui.& poſſit querelare, vt declarant gl.& Bar.in l.Papinianus.§.fi.ff.de inoffic.teſt.Cy. in l.2. C. de inof. teſta. Bald.& alij.in l.fin.j̃. vnde leg.Certè cùm iſto caſu etiam prætor faciat iniuriam legatarijs, faciendo per viam ſuam,ꝙ emancipatus admittatur ad querelandum, qui aliàs à iure ciuili erat excluſus,non eſſet ponere os in cœlum,tenere, quòd iſto caſu emancipatus querelando teſtamentum patris, teneatur conſeruare legata liberis, parentibus, nurui, & vxori teſtatoris, quia iſto caſu militat eadem ratio iniuriæ prætoris, & ſic eadẽm æquitas conſeruandi legata talibus perſonis. Confirmatur iſtud, quia facilius debent conſeruari legata, qñ filius eſt exhæredatus,quàm quando eſt prçteritus,quia primo caſu venit ꝯ̃ expreſſam voluntatem teſtatoris, ſecundo caſu venit ꝯ̃ tacitam.Et ſi hoc eſt verum,eſt ſolennis,& inaudita limitatio ad d.l.Papinianus.§.pen. & fin.volentem, ꝙ expugnato teſtamento per querelam legata in totum corruant,nec alicui conſeruentur,quia procedit,quando teſtamentum querelatur per filium in poteſtate,ſecus ſi per filium emancipatum, & iſtud eſt,quòd bene probat text.in illa.l. Papinianus.§. final.
* in verſi.*& ſuus hæres erit*,ad denotandum, ꝙ ſecus ſit in emancipato. Per hoc etiam habes magnam extenſionem ad titulũ. ff.de legat.præſtan. & ad l.noſtram, vt procedat non ſolùm in filio emancipato præterito ꝯtabulante teſtamentum patris, ſed etiam in filio emancipato exhçredato in teſtõ patris, & illud querelante, vt vtroque caſu conſeruentur legata coniunctis perſonis ex æquitate,& ratione prætoris,quæ pariter vtroque caſu militat,& caripenderem inuenire auctoritatem Doctoris in hoc.¶Aduerte tamen, ꝙ diſpoſitio illius tit.de legat. præſtan.& l.noſtrę non ſemper,& paſſim procedunt,ſed multifariè limitantur, ideo ſuper hoc vide plenam doctr. Bart.facientis. 4. caſus principales in l. is, qui in poteſtate. ff. de legat. præſtan.ponunt Angel.Raph.Fulg.& Lud.Rom. ¶Inter alias limitationes not.illam præcipuè,quam ponit text.not.in l.Saluius Ariſto.ff.de legat.præſtan. quæ modificat totum illum titulum, ꝙ emancipatus præteritus teneatur conſeruare legata perſonis coniunctis, eſt verum, dummodo talia legata non ſint ampliora, quàm ſit illud, quod habebit emancipatus in bonis paternis,quia ſi legata ſunt ampliora, non conſeruantur in totum, ſed eatenus quatenus eſt illud, quod emancipatus
2 conſequetur. ¶† Et ideo pulchrum dubium eſt,nunquid ſe-
b cundum eandem çquitatem.d.l.Saluius.ᵇ dẽat hodie limitari Auth.ex cauſa.j̃. de lib. præt. diſponens, ꝙ hodie ẽt ſi filius in poteſtate ſit præteritus,vel exhæredatus in teſtõ patris, tñ omnia legata quibuſcunque relicta conſeruentur, nunquid debeat modificari, ita ꝙ legatarij non conſequantur pluſquam ipſe filius,& ſi legata ſint ampliora,debeant reſecari, vt ſaltem filius tantum habeant, quantum habent legatarij. d. l. Saluius. tangit ibi Bartol. & relinquit cogitandum, & nihil decidit,ſed Bald.& not.Angel. & Mod.hic, & Bald.in d.Auth.ex cauſa.in 44.colum. in 3. oppo.tenent, ꝙ illa Authen.ex cauſa.indiſtinctè procedat, quia Imperator non habuit iſtam conſiderationem quòd hæres debeat eſſe æqualis legatarijs, ſed ſolùm conſiderauit, quòd hæres detrahat falcidiam, vel trebellia. & illis debeat eſſe contentus. Tamen tu ex aduerſo conſidera, quòd cùm diſtinctio dict.l.Saluius.ſit æqua multum, ſuccedit regula, quòd leges nouæ etiam correctoriæ, & aliquid generaliter & de nouo diſponentes, debent tamen intelligi, & modificari per leges antiquas, & ſecundum leges antiquas diſtingui, vt eſt glo. approbata in l.ſciendum, in princip. ff. qui ſatiſda. cogant. etiam ſi in talibus legibus nouis dicatur expreſsè, non obſtantibus quibuſcunque legibus,ſecundum Bartol. in dict.l. ſciẽdum.in princip.vbi dixi, & in extrauag. ad reprimendum, in verſicul.non obſtantibus in 2.colum. per glo. ſing. in §.1.in Authen. de hæred. ab inteſt. niſi reſpondeas, quòd verum ſit, quando lex noua loquitur de eadem materia,de qua leges antiquæ,aliàs ſecus.glo.in c.1.in verbo declaramus. ne clerici,vel monachi.in 6.& in c. licèt cano. in verbo parrochiali. de elect. in 6.& in capit. conſtitutionum.de regula. in 6.& in c.ea, quæ de

ADDITIONES.

a ¶Et ratio.Idem dicit Iaſ.in l.fin.col.4. infra vnde leg.

b ᵇSaluius.Adde, quòd lex Saluius,eſt correcta per Auth.ex cauſa.infra de lib. præterit,vt per Alexan.ibi in d.Auth.colum.fi.verſi.item videtur,& in l.ſciendum.colum.2.verſi.in glo.ff.qui ſatiſda.cog.& per Dec.hic col.fi. BELLOT.

de reg.iur.in 6.Tamen potes dicere, ꝙ satis loquitur de eadem
materia in genere.s.conseruationis legatorum. Sed caue,quia
videtur dicendum, ꝙ sit diuersa materia, duplici ratione. Pri-
ma,quia dispositio titu.de lega.præstan.est ius prætorium. Sed
d.Auth.ex causa,est merum ius ciuile.Secunda, quia titulus de
leg. præstan. solùm conseruat legata coniunctis personis, sed
Auth. ex causa conseruat indifferenter legata omnibus perso-
3 nis.¶† Secundo nòt. ex princ. text.ibi,liberi, ꝙ liberis præteritis
in testamento patris competit bon. poss. contratab. ad expu-
gnandum testamentum.vt hic.& l.seq. & toto.tit.ff.eod. Intel-
lige istam regulam procedere in filijs legitimis, & naturalibus,
secus est in filijs naturalibus tantum, quia filij naturales tantū
licèt possint aliquid consequi ex voluntate, & testamento pa-
tris, tamen contra voluntatem nihil vnquam consequuntur,
ideo quia præteriti non coutratabulant testamentum pater-
num.glo.est sing.in l.2.in princ.in vers.naturales.ff.eod. quæ est
sing.secundum Bald.in l.1.C.quo.bon.& in c.innotuit.in 3.col.
de elect.Istam gl.etiam pro eleganti sequitur Bald. in c.1.in 11.
col.de consti.idem tenet Bal.in l.fin.in 3.colu.̄j.vnde leg.& pro
batur optimè in l.fin. & ibi ad hoc not. Bald.C.de natu. lib.illā
glo.in d.l.1.etiam sequitur, & reputat sing.do.Alex.in cons.74.
in 2. vol. ꝙ incipit viso processu causæ vertentis inter Faustinā.
circa fin.eam.sequitur Lud. Rom.in cons.33.inc.licèt naturalis
a filius.ibi tamen determinat [a] Lud.Ro.secus esse in filio natura-
li legitimato,quia si sit præteritus in testamento patris,bene ha
4 bet ius contratabulandi,& dicendi nullum,vt ibi per eum.† Et
pro eo facit, ꝙ legitimatus censetur verè legitimus, vt firmat
Bart.in l.si is,qui pro emptore. in 24.col.ff.de vsuc. tenet Bal.in
l.nuper.C.de nat.lib.& d.Alex.in cons.2.in 1.vol.incip.visis co-
5 dicillis.in 8.colu.& seq.¶† Hinc est, ꝙ stante stat.in ciuitate, ꝙ
existentib.masculis filiæ fœminæ non succedant patri, certè fi-
lij legitimati vigore talis statuti etiam excludent fœminas, se-
cundum Bal.in l.cùm acutissimi. & in l. eam quam.C.de fidei-
com. tamen pro nunc aliter non discutio. Ad prædicta facit,
ꝙ voluit Bald.& Sal.in l.fratres.C.de inoffi.test.Ang.in l.1.ff.eo.
ꝙ frater naturalis contra testamentum fratris non habet que-
relam,nec aliud remedium,quamuis sint eo.patre,& matre na
ti. Adde tamen valere statutum disponens, ꝙ filius naturalis
præteritus,vel exhæredatus querelet, vel contratabulet secun-
6 dum Bald. in c.1. in 10.col. de const. ¶† Nunquid autem filius
præteritus, qui contratabulat testamentum patris,si succum-
bat,debeat perdere legatum relictum in eo.l.Papinianus.§.me-
minisse.ff.de inoffi.test.& gl.in l.si is,qui contra, & ibi Bart.ff.de
vulg.& pup.tenēt,ꝙ sic,& Pau.de Cast.in l.alia.C.de his, quib.
vt indi.vbi do.Alex.etiam plenè examinat istum passum,sed in
contrarium habes text. expressum in l. filium.§. si quis contra.
ff.de leg.præstan.per quem text.contrarium tenuit glo.expres-
sè in l.si seruus.ff.de bon.poss.secundum tab.quę dicit,aliud es-
se in querela,aliud in bon.poss.contratab.per tex.in l. post lega-
tum.in prin.vers.ille.ff.de his,quib.vt indi.Tenendo tamen pri-
mam opi.Bart.eam limitat per text.not.in l. si filiusfa.substitua
tur.& ibi Bart. & expressius Ang.de hær.insti. & est similis text.
in l.ex facto.§.Lucius.ff.de vulg. & pupil. & dicam plenius in l.
7 seq.in 2.not.¶†Tertiò not.ex text.in verbo solis.iuncta gl.quòd
b licèt dictio solis, [b] sit taxatiua, & sic exclusiua. l. his solis. ff. de
cond.indeb.& l.aduersus.C.si aduer.rem iud.tamen non exclu-
dit personas similes,vel connexas. vnde dicit Arch.in c.2.de ac
cu.in 6.quem refert,& sequitur Bald.hic. quòd si statutum di-
cat,quòd solus Episcopus faciat, non intelligitur excludi capi-
tulum suum, eo quia non excluditur id, quod est connexum,
& idem generaliter procedit in omnib.taxatiuis, quòd non ex-
cludant casus similes, vel similem rationem habentes.l.ob æs.
cum glo.1.C.de prædi.min.glo.in l.serui nomine.& ibi Bart.ff.
de vsucap. bonus text. in l. 1.§.1. ff. si mens. falsum mod. dixe.
Bartol. in l. si constante. in princ.in 9. quæst.1.partis principalis.
ff.solu.matr.Facit,quod dicit Bald.in l.nullus.C.ad l.Iul.maiest.
quod dictio taxatiua excludit solùm dissimilia. Facit glo. not.
iuncto text. in l. fin.C.de reuo.dona. quæ loquitur in pœnalib.
& sequuntur Cy.& Sal.ibi. Item natura termini taxatiui est ex-
cludere extranea, sed cuncta pertinentia indulgere.cle.exiui.in
vers.cum autem natura,de verb.sign.quem text. ad hoc repu-
tat aureum, & singularem Ioann. de Ana. in consil. 36.vtrum
Cofani.Lud.in l.vnica.in princip.ff.si quis iusdi. non obtem.ta-
men ille text.non propriè loquitur de taxatiua. Item facit, ꝙ
not.Angel.in l.si mora.ff.sol.matr.per illum text.in verbo dun-
taxat,quòd si aliquis esset electus Rector cum hoc,quòd possit
syndicari de furtis,& baratarijs tantum, &c. licèt Imo.& Alex.
c ibi aliter dicant. Ista sol.non videtur bona [c] in proposito, quia
nurui,& vxori conseruatur dos prælegata,per l.1.ff.de leg. præ-
stan. & tamen non sunt personæ similes hic expressis, nec ea-
dem ratione eis conseruatur,nec sub eo.modo.l.virilis.§.fin.ff.
de leg.præstan.¶Vnde melius responde secundum Bald. quòd
hic non ponitur dictio taxatiua solis,simpliciter, sed cum mo
dificatione,secundum edictum prætoris,vnde extenditur qua-
tenus est in edicto, ad quod fit relatio, ne aliàs inducatur cor-
rectio iuris antiqui, quia vt not. Saly. ex isto text. iuncta glos.
dictio, solis, non excludit casus prædictos per alias leges, vnde
dictiones tales taxatiuæ nunquam stant taxatiuè, quando in-
ducitur correctio. ita Bartol. in pulchra decisione in l.3.§. cùm
Titio.ff.de adi.leg. quem sequitur Imo.in l.si verò.§.de viro.in
6.colum.ff.sol. matr.Petr. de Anchar. in cap.canonum statuta.
in 8.colum.in 14.quæst. licèt contra Bartol. in l.viros. per illum
text.C.de diuer.offic.libr. 12.Facit, quod vult Angel.in l.sciendum.
dum.ff.de euict.& in l. si tamen.§. in ædilitijs, per illum text. ff.
de ædil.edi. & in l. Paulus. §.1.ff.de vsur. & in l.si debitor. ff. qui
pot.in pign. hab. & in l.ita nobis cordi pudor. C.de adul. quod
si statutum permittat contra instrumentum guaren. opponi
aliquas exceptiones tantum, & sic per taxatiuam, non videtur
excludere alias exceptio.similes, vel venientes ex alijs statutis.
Adde etiam,quod not.Bald.& Ang.in l. cùm notissimi.in prin.
2.colum.C.de præscrip.30.ann.per illum text. cum glo. in ver-
bo,solis,quòd dictio solis,nunquam excludit, quando resultat
absurdus intellectus,vel contrarietas. facit glo.in l. sed & quod
principi.Instit. de iure nat. Bartol. in l.vnica,in princip. ff.si quis
iusdi.non obten.¶Tu posses saluare tex.aliter,quod bene dicat
solis liberis,& parentib. quia aliæ personæ.s.vxor, & nurus de-
functi,quib.reseruatur relictum pro dote, cùm dotem habeāt,
non est propriè, & effectualiter legatum, sed debitum, patet,
quia si dos verè non debetur,quamuis legatum valeat expres-
sa certa quantitate.l.3.C. de falsa causa adie. leg.tamen non cō-
seruatur per istam legem ille titulus. ff.de lega. præstan. text.est
in l.is,qui in potestate. §.1.ff.eod.& hoc est, quod propriè dicit
text. in l.virilis.§.fin. eod.titu. quia mulier ad æs alienum venit,
& ibi est text.quòd si aliquid relinquitur vxori, vel nurui præ-
ter dotem, non habet locum ille titulus. vide tamen.l. seq. sed
& si pro dote. eod.tit. & iste text.optimè dicit, quòd solis libe-
ris, & parentib. legata præstari debent, & ista est veritas,quam
etiam sentit Fulg. hic. ¶Glos. 1. diuiditur in tres partes, prout
in effectu remouet tria contraria. In prima parte pondera se-
cundum Sal.quòd dictio solis, quamuis sit taxatiua,tamen nō
excludit casus positos per aliàs leges, & adde concordat. per
d dom.Alex.hic. In secunda parte glo. [d] fortiter opponit, quòd
imò quando filij nedum emancipati,sed in potestate sunt prę-
teriti, hodie conseruantur legata facta omnibus personis quā-
tacunque sint, per Auth. ex causa. C.de libe. præte. ergo malè
dicit text.conseruari legata solis parentib.& liberis, imo omni-
bus. gloss. fatetur contrarium, quod hodie plenius prouisum
est per illam Auth. ex causa, & sic hodie secundum glos. fru-
stratoria est dispositio, & prouisio titu.de lega. præstan. & hu-
ius. l. Tu dic, quòd imò est vtilis in omnib. casib. in quib. illa
Auth. locum non habet præsertim, quando filius est ignoran-
ter pręteritus,quo casu non conseruantur legata per illam Au-
then. ex causa.conseruarentur tamen legata facta coniunctis
personis, vt per dictum titulum. ff. de lega. præstan. vt decla-
rant Angel. & Moder. & Paul. de Castr. in d. Authen. ex cau-
sa. in 4.colum. & Ioann. de Imol. in l. filio præterito. in 26.co-
lum. ff. de iniu. rup. Eo. modo institutio parentis, vel libero-
rum conseruatur expugnato testamento per contratabul.
per illum titu. de lega. præstan. vt ibi est text. in l. filium. §.
sed si portio. & l. virilis. §. si quis ex liberis. & §.sequen. & l. sed
& si pro dote. quòd not. etiam per Authen. ex causa. & ille.
§. sed & si porrio. non est hodie correctus, secundum Fulgo.
hic, quamuis aliter teneat domi. Alexand. in dicta Authen.ex
causa.in penul.colum.vbi dicetur.¶In tertia, & vlt.glo.oppo-
nit de l. quidam. C. de fideicom. vbi si pater filium emancipa-
tum præterijt in testamento,quia non instituit filium,tn̄ graua-
uit legatis,dicitur ibi, ꝙ non tenetur ad aliqua legata,ergo non
tene-

ADDITIONES.

a Determinat. Adde Curt. seniorem consil. 25. statuto, seu capit. colum. 2.
PVRPV.
b ¶Solis.De dictione taxatiua Fel. in c. 1.de const. & in cap. pastor. in princip.
de rescrip.Rom.consil.8. colum.fin. Alex.lib.4.cons. 130.colum.2. Præpo.in
cap.fin.de spon.Ang.in l.Paulus.§.hæres. de vsucap. Amplia per l.si. ̄j.de re-
uoc.dona.& §.porro.quæ fuit prima causa benefic.amit. PVRPV.
c ¶Bona.Declara, vt non excludat à consuetudine. Rom.consil.114.1.dub.fa-
cit Bart.in l.viros.C.de diuer.offic.sed regula obst.l.Lucius.§. qui habebat.ad
Trebell.iuncta.l.Titio,& Meuio.ff.de leg.2.& l.1.ff.de vulg. PVRPV.
d ¶Glo.Collige tu ex hac glos. reg.l decurionib. C.de silentiar. libr. 11. & arg.
per Bald. in l.non plures. in fin.s.de sacrosan.Eccles. Alex.cons.123.4.lib. &
cons.fin.Rom.cons.456.1. dub.& 498.2.dub. PVRPV.

tenetur etiam coniunctis perſonis.contra iſtum text.glo.ibi dupliciter reſpondet,vera ſolutio eſt,ꝙ illa.l.pen.loquitur, quando legata erant nominatim relicta ab ipſo filio emancipato præterito,quo caſu ſunt nulla per regulam,quia quem nõ honoro,non poſſum grauare legatis.l.ab eo.C.de fideicom. & talia legata nulla non conſeruantur , etiam coniunctis perſonis. per tit.de leg.præſtan.Nos autẽ loquimur,quando legata erant relicta ab alio inſtituto hærede, quo caſu ſi emancipatus præteritus contratabulet teſtamentum, tenetur conſeruare talia legata,ſi ſunt relicta coniunctis perſonis. In iſtis terminis loquitur iſta.l.& tit. de leg. præſtan. quæ debet limitari per d.l.quidã. quæ hodie remanet incorrecta.ſecundum Ang.hic, & Dyn.& Bart.in l.2.ff.de leg.3. Iaſon Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Infans poteſt emancipari à patre per reſcriptum principis.*
2 *Licèt filius naturalis non poſſit legitimari inuitus, tamen ſi ſit infans, poterit legitimari.*
3 *Poſthumus antequam naſcatur,non eſt in poteſtate patris.*
4 *Nam poſthumo nato rumpitur teſtamentum.*
5 *Quis dicatur propriè præteritus.*
6 *Contratab.& ſecundum tab.ſimul concurrere non poßunt.*
7 *Bono.poſſ.contratabul. poteſt agnoſci per ſolum tutorem nomine infantis.*
8 *Inſtitutus non habet bon.poſſ.contratab.*
9 *An filius præteritus poſſit approbare teſta.& hoc modo impedire inſtitutum contratabulare.*
10 *An filius præteritus poſſit approbare teſta. ne inſtituti eius beneficio habeant ius dicendi nullum.*
11 *Poſthumus olim poterat inter cæteros exhæredari,ſed an de iure.C.poſſit exhæredari.*
12 *Filij præteriti habent de iure ciuili ius dicendi nullum, quod durat 30, ann. filij autem exhæredati habent de iure ciuili ius querelandi, quod durat quinquennio.*
13 *Prætor fundatur in mera æquitate.*
14 *Præteritio filij, vel deſcendentium per lineam maternam, habetur pro exhæredatione,& quæ ſit eius ratio.nu.15.*
16 *Bon.poß.contratab.non competit contra teſtam.fœminarum, vel lineæ fœminæ.*
17 *Filijs, vel deſcendentibus non competit bon. poſſ. vnde liberi, matribus decedentibus ab inteſtato.*
18 *Si hodie mater præteriret filium in teſta.ſine inſertione cauſę,teſtamentum eſt nullum de iure ciuili.*
19 *Etiam in correctorijs, quando ſunt duo caſus parificati à lege antiqua in illa materia,de qua agitur,l.noua corrigens expreſsè in vno caſu ex illis caſibus parificatis,intelligitur etiam corrigere in alio.*
20 *Hodie filio præterito ſine cauſa competit bon.poſſ.contratab.contra teſta.matris,ſicut competit ius dicendi nullum.*
21 *Hodie in ſucceſſione matris,vel lineæ maternæ competit ab inteſtato vnde liberi.*
22 *De iure ffiorum, vel C. filijs impuberib. ab inteſt.in ſucceſſione matris, vel præteritis competebat bon.poß.carb.*
23 *Teſtamentum,in quo filius in poteſtate eſt præteritus, de iure ciuili eſt nullum,abſque eo,quòd filius dicat nullum.& num.26.*
24 *Emphyteuta Eccleſiæ, vel priuati ſi non ſoluat canonem, cadit à iure ſuo domino volente,& expreſsè petente,aliàs non.& num.25.*
27 *Licèt hodie filius non poſſit exhæredari à patre, niſi commiſerit vnam de 14.cauſis ingratitudinis, tamen ſi filius conſenſiſſet ſe exhæredari, valeret exhæredatio ſine alia cauſa.*
28 *Teſta.in quo filius in poteſtate eſt præteritus, eſt nullum tam de iure ciuili,quàm de iure prætorio.& num.30.*
29 *Solennitas ſeptem teſtium in teſta.fuit à prætore inducta.*
31 *Teſta.in quo filius eſt præteritus, quomodo poteſt contratabulari, ſi ſit nullum omni iure.*
32 *Appellatio à ſententia lata, tendit ad reſcindendum ſententiam, quando fuit aliqua, ſecus ſi fuit ſententia nulla, quia tunc tendit ad declarandum ſententiam nullam.*
33 *Vnum, & idem verbum relatum ad duo, reſpectu vnius poteſt ſtare propriè, reſpectu alterius impropriè.*
34 *Licèt bon. poſſ. contratab. impediat ſcriptum hæredem agnoſcere bon. poß. ſecundum tabul.non tamen impedit adire hæreditatem de iure ciuili.*
35 *Quando bon. poß.contratab. rumpit teſt.in totum, & totam ſucceſſionem aufert hæredi,bon.bon. poſſ.contratab. impedit ſcriptum hæredem intentare ſecundum tab.*
36 *Si præteritus,& inſtitutus ſint in eo.gradu liberorum, bon.poſſ.contratab.& ſecundum tab.an poſſint ſimul concurrere.*
37 *Contratabulatio eſt inducta à prætore ad ſimilitudinem iuris dicendi nnullum.*
38 *Remiſſio iniuriarum facta ſacerdoti in foro pœnitentiæ, vel conſtientiæ non operatur in foro contentioſo.*
39 *Hæc verba, facimus tibi gratiam, important ſimplicem indulgentiam remiſſionis pœnæ, non autem reſtitutionem bonorum, niſi princeps diceret,facimus tibi plenam gratiam, quia tunc recuperat bona non alienata per fiſcum.*

LEX II.

a POſthumo. [a] Iſta l.eſt ſubtilis, & repetibilis, & pro intelligentia
text. præmitte, quòd iſta. l. legitur altero de duob.
mod. vno modo ſecundum Odof. & Alb. de Ro.
hic,quòd iſta.l.ponat duos diuerſos caſus, & ſic varientur perſonæ. Prima pars loquitur in poſth. præterito in teſtamento
patris, & iſta eſt clara, quia ſi talis poſthu.naſcitur, teſtamentum rumpit ipſo iure.In ſecunda verò parte mutat caſum, &
perſonas,nec loquitur amplius in illo poſthumo, ſed in infante iam nato,& emancipato præterito in teſtamẽto patris, quia
valet, ideo poteſt contratabulari per tutorem nomine infantis, & præſupponunt iſti Doct. quòd ſecunda pars text. neceſſariò debeat intelligi in infante emancipato, quia ſi non eſſet
emancipatus,ſed in poteſtate,& eſſet præteritus, teſtamentum
fuiſſet ipſo iure nullum, & quòd eſt nullum,non poteſt expugnari, nec contratabulari. l.nam & ſi ſub condi.verſ. poſt defe-
1 ctum. ff.de iniuſt. rup. ¶† Et ſi dicas,quomodo infans [b] potuit
b emancipari à patre? Reſponde, quòd potuit per reſcriptum
principis, ſecundum formam. l. penul. infra de emancip. lib.
Per quam. l. dicit ibi Bartol. ſe aliàs dixiſſe cuidam magno ad-
2 uocato in Tuſcia, † quòd quamuis filius naturalis [c] non poſ-
c ſit legitimari inuitus, tamen infans poteſt legitimari, & idem
tenet Bartol. in l.inuiti. in fin.ff.de his, qui ſunt ſui, vel alie.iur.
Ego annis ſuperiorib. vidi de hoc vltimo magnam quæſtio.
in ciuitate Parmæ,& multa conſilia præſtantiſſimorum virorum contra Bartol. contra quem tenet Ludo.Rom. in conſil.
194.incip.in propoſita conſultatione primò videndum occurrit,in quarto dubio. & latè Raph. Fulg. & dom.Mart.Laud.in
dicta.l.inuiti.ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie.iur.ſed quia non eſt
materia noſtra, aliter non examino, ſed vltra prædictos vide
Bald.in l.pen.C.de eman.lib.& in Authen.præterea.C. de natu.
lib. per Ang. in quæſtio. per eum diſputata, quæ incip. nobilis
quidam genere, & plenè per dom.Ant. de Roſ.Doct. Patauinum in ſuo celebri tractatu legitimationum in duob.locis.
¶Tamen, quia iſto modo intelligendo text. fieret violentia literæ præſenti, ſubaudiendo, quòd iſte infans fuiſſet emancipatus à patre per reſcriptum principis, ideo conſidero de mente Doct.omninm fuiſſe,quòd iſta.l.proſequatur vnum,& eundem caſum,& in vnamet perſona, quamuis Doct. non declarent, & ita arbitror tenendum, vt infra plenè diſputabitur,
quia dato,quòd teſtamentum,in quo filius in poteſtate eſt præteritus,ſit ipſo iure nullum, hoc non obſtante poteſt contratabulari de iure prætorio, & quo caſu iſtud fieri poſſit, quod illud, quod ipſo iure eſt nullum, contratabuletur, eſt alta difficultas, quæ declarabitur infra in gloſ. pen. & ſecundum iſtum
* intelle.qui verus eſt,*& communis*.h.d.Per natiuitatem poſth.præteriti teſtm̃ patris rumpitur ipſo iure, nihilominus poteſt etiam
intentari bon.poſſ. contratab. per tutorem nomine talis infantis,quæ bon. poſſ. ꝯtab. intentata facit, vt hæres ſcriptus in tali
teſtõ non poſſit habere ſ̃m tab.h.d.tota.l.& ſ̃m iſtud ſummarium apparet, ꝙ tota iſta.l.loquitur in eademmet perſona,hoc
eſt in poſthumo nato,qui per conſequens erat infans. ¶In primis pondera text. qui cum myſterio dicit, poſthumo nato:
nam ante natiuitatem poſth. præteriti bene valet teſtamẽtum,
d & rumpit [d] aliud præcedens validum. l. 3. §. ſed & ſi ſtante. ff.
de

ADDITIONES.

a ¶Adde circa hanc,l. an infans præteritns poſſit contratabulare teſtamentum per eundem Iaſ. in l. in arenam,nu. 2. C. de inoffic. teſt. Secundò quæritur, an ius dicen.nullum tranſmittatur ad hæredes quoſcunque,& dic,vt per eundem in l. ſi infanti.col.pen C.de iur.dol.in l.cũ mota.col. 4.C. de tranſ. Tertiò an fiſcus poſſit dicere teſtamẽtum nullum, quãdo ſuccedit filio occaſione delicti ſecundum formam.l.1. C.de vi pub.dic, quòd non, per Bal.in l.ſi quæ pœna.ff.de his,qui ſunt ſui,vel alieni iur.Crem.ſing.12.& 89. BELLOT.

b ¶Infans.Adde Bald.in l.pen.C.de emanc.lib.

c ¶Naturalis.Adde Ant.Roſ.tract.de legi.

* Et quòd poſſit infans legitimari,communem dicit Dec.conſ.55.316.Lud.Sar.tract.legit.verſ.an infans. BELLOT.

d ¶Et rumpit aliud. An teſtamentum valeat ante poſthumi natiuitatem,Bartol. conſil. 13.3.dubio.Bald.in cap.1.de gra.ſucceſ.in feud.Curt. in 2.parte feud. quæſt.8.

de iniu.rup.Tamen donec nascitur, non potest adiri hæreditas
ex testamento,nec agnosci bon. poss.secundum tab.l.ventre.ff.
de acq hær.& l.illud.§.fin.cum l.seq.ff. eod.& propterea ponde
ra,quod illud, ꝙ dicit text.in secunda parte ibi, petita est.deno-
tat contingentiam facti:nam etiam si petita non esset, posset ta
men peti,& impediretur secundum tab.l.æquissimum.§.expe-
ctandi.ff. de bon.poss.secundum tab.Item aduerte, ꝙ licet an-
tequam nascatur posthumus,non rumpatur testamentũ, nec
ante possit contratabulari,vt hic,tamen posth.præteritus ante-
quam nascatur aperit scripto hæredi edictum ad contratabu-
landum, & sic tribuit ex persona sua alteri,antequam ipse ha-
beat,text.est in l.illud.§.fin.& ibi glo.& Bart.in l.ventre.in 1.col.
in fin.ff.de acq. hær. & illum text.ad hoc ponderat, & reputat
not.dignum Bald.in l.si pater.in 9.op.C.de insti.& subst.ꝙ not.
3 pro limitatio.huius.l.† Adde etiam,ꝙ licet posthumus [a] ante-
a quam nascatur,non sit in potestate patris. l.fi.ff.de coll. bon.l.fi.
ff.de assig.lib.tamen posth.antequã nascatur est suus.ita est text.
si non cauilletur, in §.posthumi. Insti de hære. quæ ab intest.ꝙ
videtur durum,& contra tenet Bald.in d.l. si pater.in 9.opp. &
pro hoc ego allge. text. in l.1. §.toties.ff. de ven.in poss. mit.ibi,
& id,quod in vtero est,inter suos hæredes futurum erit. & in §.sed & si
incertum,ibi,*editur suus futurus sit*.quem alleg Bald.in d.l. si pa-
ter.Item, quia aliàs statim rumperet antequam nasceretur, ꝙ
est contra istum text.Facit etiam l.antiqui.in prin.ff. si pars hær.
pet. Tamen pro primo facit, quia posth. habentur pro natis,
quando tractatur de corũ commodo.l. qui in vtero. ff. de stat.
ho.sed suitas non potest afferre nisi commodum. Sed pro Bal.
4 est text.in l.posth.C.de colla.¶† Secundò not. ꝙ nato posthu-
b mo [b] rumpitur testamentum, vt hic, & l.1.& per totum. j.de
posth.hær.inst.Limita quinque modis.Primò nisi talis posthu-
mus nasceretur abortiuus.l.vxoris abortu.j.de posth. hær.insti.
Item intellige in tali posthumo, qui si natus fuisset viuo testa-
tore,agnasceretur testatori,quia fuisset suus, & in potestate te-
statoris, aliàs secus, puta si esset posthumus ex filio emancipa-
to.l. 2.§. si quis ex liberis. ff.ad Orfici. secundum Fulg. & Mod.
hic.Item quamuis natiuitate posthumi præteriti rumpatur te-
stamentum,vt dixi,tamen si talis posthumus moriatur viuo te
statore, tale testamentum reconualescit de iure prætorio. text.
est sing.in l.posthumus.in princ.ff.de iniu.rup.& non solùm re-
conualescit primus gradus, sed etiam secundus,& sic substitu-
tio.gl.est not.in l.si à primo.ff.de lib.& posth.quã Ang. & Imo.
ibi ad hoc not.& reputant sing.vide tamen ibi Alex.est not.ex-
tensio ad illum text.Item intellige istum text.in eo, qui est verè
posthumus & naturaliter, secus est in posthumo ciuiliter, vt
est quando post conditum testamentum aliquis arrogatur in
filium,iste arrogatus censetur posthumus ciuiliter,vt est gl.or-
di.in rub.j.de posth. hær. inst. nam agnatione talis filij arrogati
non rumpitur testamentum de iure prætorio.l. non putauit. §. si
quis emancipatum. iuncta glo. ff.eod. de qua glo. facit festum
Ang.hic dicens,ꝙ est pulchra limitatio,& ꝙ nunquam ab alio
5 audiuit. ¶† Tertiò not.ex hoc text.secundum Pau. & Mod.qs
dicatur propriè præteritus, quia est ille, qui non est institutus,
c nec nominatim [c] exhæredatus. Ad idem est text. in §. eadem.
Instit. de hær. quæ ab intest. vnde dato, ꝙ in testamento fieret
mentio de filio, tñ dicitur præteritus, qñ non est institutus nec
exhæredatus.l.quidam. vbi Bart.not.j.de fideicom. Bart.in l.2.
ff.de leg.3.Imò si in testõ aliquid sit relictum filio,sed alio titu-
d lo q̃ institutionis, dicitur præteritus, [d] & potest contratabula-
re.l.ita tamen.§. qui rogatus.ff.ad Trebell. & l. si quis filio. ff.de
iniu.rup.præcipuè per iura Authenticorum,vt dixi in Auth.no
uiss.s.de inof.test.Imò si filius substituatur vulgariter,vel pupil.
hæredi scripto,dicitur præteritus.l.ex facto.§. Lucius.ff.de vulg.
& pupil.l.si filiusfa.ff.de hær.inst.Lud. Ro.in cons.516. ꝙ incip.
In casu propositæ consultationis,in quo primò quæritur, &c.
6 ¶† Quartò not. ꝙ secundum tab. & contratab.simul concur-
rere non possunt,quia sunt remedia contraria,quæ simul stare
non possunt. Fallit in casib. de quib.in glo.donec.n. potest peti
bon.poss.contratab. non habet locum secundum tab.l. 2.§. ex-
pectandi.ff.de bon.poss. secundum tab.l.illud §. fi.ff.de contra-
7 tab.l. 1.§ fi.ff.si tab test. nullæ extab. ¶† Quintò no.ꝙ bon.poss.
contratab.potest agnosci per solum tutorem nomine infantis,
Idem si non esset infans,sed pupillus.l.bonorum. vbi dixi.s.qui
admitti. & l. si infanti. j. de iure delib. ¶Venio ad glos.in quib.
Lud. Ro. & d. Alex.multos articulos examinant, qui non sunt
de materia huius.l.sed.l.filio preterito.ff.de iniu.rupt.Ego attin
gam illos,qui propriè sunt de materia.l.nostræ. ¶Capio glo.1.
& oppono contra text. in vers. qui neque hæres institutus. qui
8 à contrario sensu innuit, † ꝙ institutus non habeat bon. poss.
contratab.d.l.si post mortem.§.fin.ff.eod.Glo.respondet, & be
ne, ꝙ institutus ex persona sua non habet contratab. ita loqui-
tur text. hic, sed ex persona filij præteriti committentis. i.ape-
rientis sibi edictum,bene posset si vellet contratabulare. ita lo-
quitur contrarium.quædam.n.quis consequitur ex persona al
terius,quæ ex propria persona non haberet.l.petendæ.C.de tẽ-
po.in integr.resti.pet.gl.in l.Aristo.ff.quæ res pig.oblig. nõ poss.
c & institutus, [c] qui beneficio filij præteriti adiuuatur ad contra-
tabulandum,potest afferre duplicem vtilitatem,secundũ Pau.
de Cast.& do.Alex.hic. vna est,quando filius esset institutus in
testamento in minori parte q̃ esset habiturus ab intesta. nam
contratabulando testm̃ in plus succedet.l.non putauit. §. fin. &
l.ex duob.in prin.ff.eod.Secunda vtilitas est, quia emancipatus
hæres institutus,si veniret ex testõ, teneretur præstare omnia le
gata omnib.sicut testator disposuit, vnde si beneficio præteriti
veniat ad contratabulandum, non tenebitur præstare legata ni
si liberis,& parentib.l.si duo.in prin. & l.is, qui in potestate.ff.de
lega.præstan.quæ iura sunt hodie incorrecta,vt dixi in l.præce-
denti.Istud vltimum limitat text. valde solennis in l.nonnunq̃.
ff.de leg.præstan. ꝙ institutus, qui beneficio præteriti contrata-
bulat, tenetur solùm ad legata coniunctis personis,dicit ibi Iu-
riscon.ꝙ est verum,si etiam præteritus contratabulat, alias eo
9 abstinente tenetur ad legata omnibus. ¶† Nunquid autem fi-
f lius præteritus [f] possit approbare testm̃, & isto modo impedi-
re institutum ꝯtabulare? ponunt Bald. & Pau. de Cast. & latè
* d.Alex.hic, & Bart.& omnes in d. l. filio præterito, *& communis
conclusio est* contra Bart. ꝙ non possit per d.l. si post mortem.§.
10 fin.¶†Quid autem sit in iure dicendi testamentum nullum, [g]
g ꝙ competit de iure ciuili filio in potestate præterito, an talis fi-
lius præteritus posset approbare testamẽtum patris,& isto mo
do impedire,ne instituti eius beneficio haberent ius dicen. nul-
lum,Spec.in tit.de test.§.1.in vers.pone Berta. ad fin.post Alber
tum Galeoti concludit,ꝙ sic.per text.in l Papinianus.in princ.
in ratione sui,ibi,*ipsius.n.iniuria est*. ff.de inoffi.test. & ibidem te-
net Bald. per illum text. Tene contrarium, quia à pari proce-
dunt ista duo remedia.s.ius contratabulandi de iure prætorio,
& ius dicendi nullum de iure ciuili,vt dicam statim in glo.2.si-
cut ergo filius prætetitus non potest approbare,vt excludat in-
stitutos à contrabulando,vt proximè dixi, ita nec, vt excludat
à iure dicendi nullum. ita concludit Bartol.post Iacob. de Are.
in dicta.l.si post mortem. §.fin.Iacob. de Bel. in dicta.l Papinia.
in princ.latè Ludo. Rom.in consil.34. post medium. ¶Glos.in
vers.nominatim.diuiditur in tres partes,prout in effectu remo
uet tria contraria. Secunda ibi, item not.hic, quòd neque in-
11 stitutus.Tertia ibi idem in prætorio.¶† In prima parte glo. ne
glo.te decipiat,dum dicit, quòd olim posthumus poterat inter
cæteros exhæredari,non intelligas olim.i.de iure Digestorum,
quia esset contra l. posthumi. in princip.ff.de iniu. rup. intelli-
ge ergo de iure veteri antiquissimo. Nunquid autem posthu-
h mi de iure C. possint exhæredari, [h] sunt duo text.contrarij. l.si
quis in suo.C.de inoffic.test. in fin.qui dicit, quòd non, ex quo
posthu-

ADDITIONES.

a ¶Posthumus. Adde pro Bald. l.inter agnatos.ff.vnde legi. & in l.1. §. scien-
dum.in fin.ff. de suis, & legit. quod vult Ias. in l. si pater. j. de instit. & substi.
text.in §.3.Insti.de tute.& adde pro opin.Alex.in l.si filius, qui patri. colum.
7.de vulg.
* Et dic, quòd licet ante natiuitatem posthumus non sit in potestate patris,
est tamen suus spe,& non re, text.in l.inter agnatos.in fin.ff.vnde leg.ita in-
tellige illum.§.posthum. alleg. hic per Ias.& aduerte, quia posthumus etiam
ante natiuitatem dicitur suus, nam posthumus poterat exhæredari.l. si post-
humus.in princip.ff. de liber. & posth. & ad hoc,vt valeat exhæredatio, re-
quiritur, quòd exhæredatus sit in potestate, vel suus, vel saltem emancipa-
tus, aliàs dicitur extraneus, in quo non cadit exhæredatio. l. quidam cùm fi-
lium de verbor. obliga. sed talis posthumus non est in potestate. l. fin. ff.de
collat. bon. nec etiam emancipatus. l. iubemus. C.de emancip.lib. ergo ne-
cesse est, quòd sit suus, & per hoc fundamentum disputando tenui quando-
que cont.Ias.hic. BELLAC.
b Posthumo.An nato posthu.rumpatur testamentum, limita,vt per Ias. in Au-
then.non licet.colu. pen.j.de lib.præte. PVRPV.
c ¶Nominatim. Adde, quòd idem tenet Bart. in Auth.ex causa.colu.7.1.quæst.
C.de liber. præte.Dec. consil. 105. colum.1.Oldr.consil.171.item, qui iussit
filios esse religiosos,& si nolint,instituit te in centum, dic,quòd tales filij di-
cuntur præteriti.Dec.cons.86.Guid.Pap.q.493. BELLOT.
d Præteritus. Imo etiam si instituatur in bonis aduentitijs, tunc etiam dicitur
præteritus.Alex.cons.20.lib.3.Dec.hic.nu.7.
e ¶Et institutus. Adde Rom.cons.24. PVRPV.
f ¶Filius præteritus. Adde Bart.in l.cùm quis.de iur.& fact.ign.Bart.in l.2. C.de
lib.præte.Bald.in l.si pater. C.de insti.& substi.
g ¶Nullum. Adde,an in iure dicendi nullum, vel in querela in offic. habeat lo-
cum success.edictum,& vide eundem Ias.in l.si quis posthumos. §.1.ff.de lib.
& posth.aliquid in l.fin.eod.tit. BELLOT.
h ¶Exhæredari. Adde, quòd hodie etiam posthumus potest exhæredari,dum-
modo non mala mente.l.multi non notæ, vbi Alex.& Ias.colu.fin.ff.de liber.
& posthu. BELLOT.

posthumus non potest committere causam, sed text. in l. fin. C.
de lib. præte. dicit oppositum, sed non est curandum, ex quo
clarè constat, quòd hodie per iura Auth. non potest, ex quo
non potest causam ingratitudinis committere. §. aliud quoq;
capitulum. & §. causas. in Auth. vt cum de appel. cogn. ¶ In se-
cunda parte habes, quòd nec instituto, nec exhæredato purè
ab omni gradu competit ius contratab. Iuxta hanc partem oc
currit dubium vehemens, quare prætor non adinuenerit in spe
cie remedium prætorium filijs exhæredatis tam in potestate
quàm emancipatis, sicut in omnib. alijs casibus plenè prouidit,
tam ab intestato, quàm institutis, & præteritis, si autem sint ex-
hæredati, text. dicunt, ꝙ non est aliud remedium, nisi ꝙ habent
querelam. dicit text. in l. 1. in princ. & in l. non putauit. in princ.
& in l. si post mortem. §. fin. ff. eod. ꝙ est, quia prætor sicut filijs
præteritis, tam emancipatis, quàm in potestate prouidit de re-
medio contratabulandi, quare non sic prouidit filijs exhęreda-
tis, tam emancipatis quàm in potestate, & maximè, quia ego
considero, quòd magis fuisset necessaria prouisio, quando filij
12 sunt exhæredati, quàm quando sunt præteriti; probo, † quia
filij præteriti habent de iure ciuili ius dicendi nullum, quod du
rat 30. ann. Filij autem exhęredati habent de iure ciuili ius quę-
relandi, sed non durat nisi quinquennio. l. si quis filium. §. fin. C.
de inoffi. test. l. si quis libertatem. ff. de peti. hęred. Remedium er
go, ꝙ competit filijs exhæredatis, est breuis temporis. s. quin-
quennij, ius dicen. nullum est perpetuum, ergo magis fuisset
expediens prouidere filijs exhæredatis, qui citius excluderentur
à iure querelandi de iur. ciuil. quàm præteritis, qui habent re-
medium perpetuum, & tamen filijs præteritis vltra remediū
iuris ciuilis prouidit de remedio prætoris. s. contratabulandi,
quare omnino sic in exhæredatis? Et sic est duplex dubitatio,
vna circa filios in potestate exhæredatos, quare prętor nō pro-
uidit sibi de aliquo remedio, cùm prouideat in omnibus alijs
casib. Secunda dubitatio est circa filios emancipatos exhæreda
tos, quare etiam prætor non prouidit sibi de aliquo remedio
prætorio Et si tu dicis, ꝙ filijs emancipatis, quando sunt exhæ-
redati, bene prouidit prætor, quia dedit bonorum possessionē
gratia litis agnoscendæ, per quam admittuntur ad querelan-
dum, vt est glo. magistra in l. Papinianus §. fin. ff. de inoffi. test.
& ibi Bart. & glo. in l. 2. ff. eod. Ego fortissimè replico, quare fi-
lijs exhæredatis in potestate non prouidit prætor de aliquo re-
medio, sicut filijs in potestate præteritis, quia bon. poss. gratia
litis agnoscendæ solùm competit emancipatis. Præterea in fi-
lijs emancipatis quando sunt exhæredati prætor non aliter pro
uidet, nisi ꝙ dat eis signum, quo mediante cognoscantur à iu-
re ciuili, & possint querelare, vt declarat glo. in d. l. Papinianus.
§. fin. quare non sic fecit prætor, quando filius emancipatus est
præteritus? Satis erat etiam tunc dare bon. poss. gratia litis agno
scendæ, qua mediante cognosceretur à iure ciuili, & sic habe-
ret ius dicendi nullum absque eo, ꝙ adinueniret bon. poss. con-
tratab. Et si dicis, ꝙ de istis vltimis hodie non est curandū, quia
hodie sublata est differentia emancipationis, & pat. pot. §. nul-
lam vero, in Auth. de hæredi. ab intestato venientib. quia dico,
ꝙ verum est, ꝙ est sublata quantum ad succedendum ab inte
stato, sed condito testamento durant differentiæ inter emanci-
patos, & filios in potestate, glo. est approbata in l. si emancipati.
j. de coll. & gl. in Auth. ex causa. j. de lib. pręt. & ideo filio eman
cipato exhæredato à patre est hodie necessaria bon. poss. gratia
litis agnoscendę, sicut olim. quia non plus habet querelam quā
olim. secundum Doct. in l. 2. C. de inoffi. test. Bald. & alios in l.
fin. vnde legi. Cogitaui multum in prædictis, & occurrebat, ꝙ
13 ideo factum sit, quia † prætor fundatur in mera æquitate. l. ꝙ
si Ephesi. in fin. ff. de eo, ꝙ cert. loc. sed qn̄ pater in testamento
exhæredat filium etiam ritè, non putauit prætor æquum hoc
casu prouidere, sicut quando præterijt, quasi pater hoc casu
minus deliquerit sed mihi hoc non satisfacit. ¶ In tertia, & vlt.
14 parte glo. habes duas conclusiones. prima est, † ꝙ præteritio
matris, vel lineæ maternæ habetur pro exhæredatione. §. ma-
ter. alleg. in gl. Eo modo ècontra, præteritio filij, vel descenden-
tium per lineam maternam habetur pro exhæredatione quo
ad matrem, text. est in l. cùm filium, & ibi gl. & Bart. s. de inof-
15 fic. test. gl. in d. §. mater. in glo. 1. † Quæ autem sit ratio, quare ta
lis præteritio habeatur pro exhæredatione, ponit Bartol. & ibi
latè Ang. & Mod. omnes in l. in suis. ff. de liber. & posth. & in l.
pater filium. ff. de inoffi. test. cum suis concor. & Fulg. & Lud.
Ro. hic. Sed quia attento iure hodierno habet modicum vtili-
16 tatis, ideo ad eos te remitto. ¶ † Secūda conclusio gl. est (& hic
aduerte) ꝙ bon. poss. contratab. non competit contra testamen
ta fœminarum, vel lineæ fœmininæ. l. illud. §. ad testamenta. ff.
eod. Rationem ibi assignat tex. sed tu melius declara in effectu
secundum Bart. & ideo fit, quia pręteritio lineę maternę habe-
tur pro exhęredatione, vt dixi, sed exhęredatis non competit
contratab. vt declaraui. Sed ex ista concl. sequitur alia, ꝙ sicut
condito testamento filijs, vel succedentib. pręteritis non com-
17 petit bon. poss. contratab. & sic contra testam. mulierum, † ita
si tales mulieres ab intesta. decederunt, non competit filijs, vel
descendentib. bon. poss. vnde liberi in hęreditate matris, vel li-
neę maternę, tex. est in l. quoties. C. de su. & leg. & ratio est, quia
filijs ab intest. competit bon. poss. vnde liberi, quib. pręteritis in
testamento competit contratab. aliàs si non competit contra-
tab. nec vnde liberi competit. l. 1. §. rectè ff. si tab. test. nul. exta.
gl. in rub. j. vnde lib. ergo cùm non competat contratab. vt prę
18 dixi, ergo nec ab intest. vnde lib. ¶ † Sed operępretium est vi-
dere, nunquid hodie de iure nouissimo Auth. ista procedant,
quia hodie pręteritio matris, vel lineę maternę non habetur
pro exhęredatione §. aliud quoque capitulum. in Auth. vt cū
de appel. cog. imò hodie si mater pręteriret filium in testamen
to sine insertione causę, testamentum est nullum de iure ciui-
li, sicut si pater pręterijsset, est tamen vna differentia inter testa-
mentum patris, & testamentum matris, vel lineę maternę,
quia si mater in testamento pretetiret filiū sine insertione cau-
sę, testamentum est nullum, & non habetur pro exhęredatio-
ne, vt prędixi, sed si pręteriret filium inserta causa legitima, tūc
bene haberetur pro exhęredatione etiam hodie. ita declarat gl.
magistralis, quę est sing. & approb. in §. exhęredatos. in gl. mag.
super verbo noluit. in Auth. de hęr. & fal. Dubium ergo est, cū
hodie pręteritio matris sine causa non habeatur pro exhęreda
tione, sed pro præteritione, nunquid hodie contra testamentū
matris competat bon. poss. contratab. & sic nunquid hodie sint
correcta iura pręalleg. Ang. in l. 1. in lect. Flo. s. eod. & in l. 1. s. de
carb. edi. & Lud. Ro. hic tenēt, ꝙ hodie contra testam. fœmina
rum, quando prętereunt filios sine insertione causę, competit
bon. poss. contratab. ex quo hodie pręteritio matris non habe-
tur pro exhęredatione, vt prędixi. imò hodie à pari procedunt
pręteritio matris, & patris. §. aliud quoque capitulum. iuncto
§. sin autem hęc obseruata non fuerint. in Auth. vt cùm de ap-
pel. cog. & ꝙ not. glo. in d. §. exhęredatos. Contrarium expres-
sè tenet do. Alex. hic, & in l. in suis. in vltima colu. ff. de liber. &
posth. motus, quia hodie solum reperitur immutatum quo
ad ius dicen. nullum. d. §. aliud quoque capitulum. non autem
quo ad ius ꝯtab. ergo iura antiqua remanent incorrecta. l. prę
cipimus. in fin. C. de appel. & l. sancimus. C. de test. Et quia nul-
la. l. est, quę dicat dari ei bon. poss. contratab. nec istud etiam di-
cit gl. in d. §. exhęredatos, & ita refert tenere Bal. in l. fi. in 4. col. j.
vnde legi. in discursu sermonis. Istud potest fortificari, quia per
a subauditos intellectus non debet induci correctio [a] ll. vt dicit
gl. repu. sing. in c. cupientes. §. ꝙ si per 20. de elect. in 6. ¶ Ego te-
neo primam sententiam, ꝙ hodie filio pręterito sine causa, si-
cut competit ius dicendi nullum de iure ciuili ꝯ testm̄ matris,
ita etiam competat ius ꝯtab. de iure prętorio, & in primis ad-
duco d. Alex. qui consulendo tenet sn̄iam Ang. & Lud. Ro. in
cons. 89. in 2. vol. inc. Viso puncto, & instrumentis. in 2. colu. Et
pro ista sn̄ia adduco tria bona fundamenta, quib. ita tenerem
qn̄ non esset auctoritas Ang. nec Lud. Ro. Primum est, qa cor-
recta ratione legis corrigitur necessariò lex. gl. est repu. sing. in l.
1. in prin. & ibi not. ff. de leg. tut. Bal. in l. 1. ff. sol. matr. Saly. in Au
then. ingressi. in 1. col. C. de sacros. Eccles. & Imo. in l. 2. §. fin. ff. de
don. & in l. si verò. §. de viro. ff. sol. matr. sed ratio d. §. ad testa-
menta. quare nō haberet locum ꝯtab. erat, quia pręteritio ma-
tris habebatur pro exhęredatione, gl. hic, & ibi etiam gl. & ex-
pressè declarat Bart. & Bald. in l. sicut certi. C. de test. mil. nam
text. ibi dicit, *quia suos hæredes non habent*, nam exhęredatio est in-
troducta pp suitatem; vnde, qui non est suus, non est necessa-
riò exhęredandus, vt per Bart. in l. in suis. ff. de lib. & posth. ergo
cùm ista ratio sit hodie correcta, qa hodie pręteritio matris
nō habetur pro exhęredatione, ergo correcta ratione, erit cor-
recta ipsa l. Caue, qa posses dicere, ꝙ in d. §. ad testamenta. assi-
gnatur ratio, quę etiam hodie militat: nam vt ibi declarat Bar.
text. voluit dicere, pręcor intendit emancipatos, qui antea erāt
sui, reducere ad instar suorum, remoto obstaculo emancipa-
tionis, vt qui de iure ciuili poterant dicere nullum, si sint
emancipati, veniant per contratabul. l. 3. §. si emancipatus. ff.
de contratab. sed mater non potest habere filios suos, qui di-
cant nullum de iure ciui. vnde remedium pręcoris de contra-
tab. ad testamenta fœminarum non porrigitur. Sed dic, ꝙ li-
cèt ratio suitatis ita cesset hodie in fœminis sicut olim, tamen
pręcor non tantum considerat suitatem, quantum effectum,
qui resultabat ex suitate. s. ius dicendi nullum, ꝙ cùm cessaret
in fœminis, certè similiter cessabat ꝯtab. vnde cū hodie contra
testa-

A D D I T I O.

a ¶ Induci correctio. Adde Alex. de Imo. in l. dotalem. ff. sol. matr. idem Alex. in
l. testamentum. ff. de testa. ord.

testamenta mulierum competat de iure ciuili ius dicendi nullum.d. §. aliud quoque capitulum. similiter etiam debet hodie competere contratab. Vel clarius dic, quòd prætor considerauit duo. Primò, quòd cui ius ciuile dat ius dicendi nullũ, eidem vult dare contratab. vt infra dicam. Item considerauit prætor, quòd de iure ciuili non datur ius dicendi nullum, nisi ratione suitatis, vnde cùm fœminæ non habeant suos hęredes, & consequenter de iure ciuili cesset ius dicendi nullum, sic etiam vult, quòd de iure prætorio cesset contratab. verùm cũ hodie per iura noua Auth. competat ius dicendi nullum, etiã vbi non esset suitas.s.contra testamenta fœminarum, per con-
19 sequens ibi etiam debet competere contratab.¶†Secundò, & fortius moueor, quia etiam in correctorijs, quando duo casus sunt parificati à l. antiqua, in illa materia de qua agitur, lex noua corrigens expresse in vno ex illis casib. parificatis, intelligi-
* tur etiam corrigere in alio.ita in correctorijs tenent *Bart. & omnes* in l.Marcellus. in princ.ff.ad Treb. & in l.2.ff. de leg. 1. & declaraui optimè in Auth. quas actiones. C. de sacrosan. Eccles. sed à l.antiqua isti duo casus parificantur, & conuertuntur affirmatiuè, & negatiuè.s.ius dicendi nullum de iure ciuili, & ius contratab. de iure prætorio: nam quibus competit ius dicendi nullum de iure ciuili, competit etiam ius contratab. de iure prætorio eo modo negatiuè.l.1.in princ.l. si post adoptionem. §.1.& l.non putauit.in princip.ff.eod.expresse Bartol.in l.si post mortem.§.fin.ff.eod. ergo cùm hodie statutum sit, quòd contra testamenta fœminarum competat ius dicendi nullum de iure ciuili.d. §. aliud quoque capitulum. ergo etiam competit ius contratab.Nec hic cadit responsum. tamen dom.Alex.hic, qui vidit obiectum, respon. quòd illa æquiparatio de iure dicendi nullum ad ius contratab. & econtra procederet in liberis quo ad testamenta parentum masculorum, sed illa æquiparatio non potest procedere quo ad testamenta mulierum, dico, quòd non bene respon.quia imò illa ęquiparatio ita procedit in filijs respectu matrum, sicut respectu patrum.ita in ter
a minis Barto.[a] in l.qui se patris. circa fin. infra vnde lib.¶Tertiò moueor, quia ita tenendo non corriguntur ex toto iura antiqua, vt præsupponit dom.Alex.licèt bene limitentur, quando mater præterijt filium sine causa, talis prætetitio non habetur pro exhæredatione, imò pro præteritione, ita procedant prædicta. Sed si mater preteriret filium cum insertione causæ, adhuc hodie talis præteritio haberetur pro exhæredatione, & tali filio præterito cum causa non competeret contratab. sicut nec olim. & sic isto casu remaneret incorrectus. d. §. ad testamenta. ergo nõ sumus in materia merè correctoria in totum, vt præsupponit dom.Alex.sed tantum limitatoria, & in limitatorijs bene fit extensio, secundum Bart. in repe.l. si constante.in 9.quæst.1. partis principalis.ff.sol. matr. & est melior text. de iure ad hoc in cap.cùm dilecta.in vers.nos igitur, & ibi Pan.
20 & alij ad hoc not. de confirma. vti.vel inuti.¶† Per ista infero tres infra scriptas conclusiones.prima, quòd hodie filijs præteritis sine causa competit bon.poss.contratab.contra testamentum matris, sicut competit ius dicendi nullum, & isto casu li-
21 mitatur d.§.ad testamenta.¶† Secunda conclusio infertur correlariè, quod hodie in successione matris, vel lineæ maternæ competit ab intest. vnde liberi, & sic hodie limitatur in hoc. l. quoties.C.de suis, & legi. & istud expresse tenet Lud. Rom. in rub.ſ.vnde lib.quamuis do.Alex.ibi contrarium teneat. Quod ostenditur, quia illis competit ab intest.bon.poss.vnde lib.quib. præteritis competeret contratab.l.1.§.rectè.ff.si tab.test.nul.exta.ergo cùm filijs competat contratab.vt prædixi etiam ab intest. competit vnde liberi. Tamen in hoc secundo vehementer dubito, nec vnquam cogitaui nisi nunc. Nam si filijs præteritis competeret indistinctè bon. poss. contratab. contra testamentum matris, tunc ab intestato competeret vnde liberi, sed quia præteritis non semper cõpetit contratab. vt prædixi, quia aliquando sic, aliquando non, & sic cùm matres prætereunt filios sine insertione causæ, contratab. competit, alias non. ergo non est licitum arguere, q͂ competat vnde liberi, & pondera,
22 q͂ reputo istud verbum multum substantiale.¶† Vltimã conclusionem infero ex prædictis, quia licèt olim de iure ffõrum, vel C.filijs impuberib.ab intest.in successione matris, vel præteritis competeret bon. poss. carb. l.de bonis. in princ. ff.de carb. edi.eo quia illis competit carb.quib.etiam competit bon.poss. contratab. text.est in l. 2.§.generaliter.ff.de carb. edi. ergo cùm contra testm̃ matris non competeret contratab.per consequẽs non competeret carb. poss. d l.de bonis.in prin. Vnde cùm hodie competat bon.poss.c͂tab.vt prædixi, per consequens competeret etiam in bonis matris carb.bon.poss.& in specie firmãt Ang. & Lud. Ro.in l.1. ſ.de carb. edi. Tñ ego dubito ex proximè dictis, cùm bon. poss.contratab.non indistinctè competat hodie contra testm̃ matris, ergo non est bona illatio, q͂ debeat competere carb. & sic potes tenere, q͂ hodie non sit correcta. d.l.quoties.C.de suis, & leg.nec d.l. de bonis.§.1.ff.de carb. edidato, q͂ hodie sit limitatus text.in l.illud.§.ad testamenta. ff.eo. Et prædicta not. quia subtilia sunt, & magnæ vtilitatis, nec per aliquem ita declarata, & ita remanet expedita ista glo. ¶Gl.in verb. petita est. diuiditur in tres partes princ. In 1. opp. contra text. In secunda respondet. In tertia infert ex responsione. Secunda ibi, respondeo licèt sit rescissum. Tertia, & vlt.est ibi, hac etiam ratione. Et dum gl.in prima parte dicit, quòd testamentum est nullum, & alleg.s.l.proxi.quæ nihil facit. Credo, quòd glo. voluerit dicere sic, vt supra proximè in verbo rumpitur, & dum in vlt. parte alleg. l. fin. de lib. præte. vult allegare vers. sancimus, dum dicit, vel testamentum ipso iure euertat, vel contratab.stare non patiatur. ¶In fin. glo.habes ex glo. 3.principales conclusiones, & erunt tres articuli de summis apicibus iuris.Prima conclusio est, quod testamentum, in quo filius in potestate est præteritus, de iure ciui.est nullum. Secunda conclusio est, quòd tale testamentum de iure præto. est validum. Tertia, & vlt.conclusio est, quòd cùm testamentum valeat attento iure prætorio, quòd etiam illo iure prætorio potest in-
23 fringi, & contratabulari.¶†Assumo primum articulum, quod testamentum, in quo filius in potestate est præteritus, de iure ciui.est nullum, & istud est indubitatum.iurib. in gl.alleg. & l.inter cætera. & l.fin.ff.de liber.& posth.& l.bona.§.1.ff.de cap.Sed dubium notabile est, nunquid tale testamentum sit de iure ciuili nullum ipso iure absque eo, quod filius pręteritus dicat nullum, an verò ita demum sit nullum de iure ciuili, si filius expresse dicat nullum, & non aliter. In hoc passu glo.variè respon-
* dent. *Tamen communiter tenuerunt*, quòd sit nullum de iure ciuili,
b si filius[b] præteritus dicat nullum, & non aliter.ita tenuit glo. in l.filio præterito. in verb. tuebitur.ff. de iniu.rup.& in l.is, qui in potestate.in princip. & in l. si duo.in princ.ff. de leg.præstan. & in l.scimus.in princip.C.de inoffic.testa.& dicit Ang.hic in lect. Floren.quòd ista fuit opin.quam glo.tenuit sicut Euangelium. in l.ita tamen.§.quoties.ff.ad Trebell.idem tenuit Dyn.in l.Gallus.in princip. in distinctione magna.ff.de lib.& posth. Pro ista opin.facit regula:nam quotiescunque actus annullatur fauore alicuius, nunquam annullatur nisi ipso volente, & petente. si-
24 cut in simili, † si emphyteuta Ecclesiæ, vel priuati non soluat canonem tp̃e congruo, cadit à iure suo, verum est dño volẽte, & expresse petente, aliàs non.l.2.in vers.volẽti, & in vers.volue
* rit.& ibi notant *Bar. & oẽs*.C.de iure emphy.gl.& Bar.in l.2.ff.si
25 ager vecti.vel emph.pet.† Idem est in emphy.priuati alienante irrequisito consensu domini, quia licèt text. diceret, quòd cadit à iure suo, tamen intelligitur domino volente, & expresse petente:aliàs secus.ita probat notabiliter Sal.in l.fi. C.de iur. emph.& Io.de Imo.in repe.c.fin.in 34.col.de præscrip.& dom. Alex.in cons.106.in 4.vol.incip. viso themate, & instrumentis concessionis.imò generalius dicit Bald.in l.fin.in fin.C. de reuo. don. quod vbicunque dicimus, quòd res ipso iure reuertitur ad dominum, semper tamen intelligitur si dominus voluerit, & petierit, & sequitur do. Alex.in consil.173. in 2.vol.quod incipit viso themate, & scripturis.in vlt.colu.Ita dicamus in proposito, quòd cùm testamentum tale annulletur de iure ciuili fauore filij præteriti, ita demum erit nullum, si velit, & hoc patet, quòd autem illud sit fauore filij, patet ex.§.fiue igitur. iuncto.§. si autem hæc omnia non fuerint obseruata. in Auth. vt cùm de appella.cog.dum in eis dicitur, vt iniuria à filijs remoueatur. Sed responde, quòd istud sit introductum pro forma, & solennitate testamenti, quòd filius instituatur, vel exhæredetur. vt Instit. de exhæred.lib. in princip. l.inter cætera. ff.de liber. & posthum. certè forma non seruata, actus est ipso iure nullus etiam si filius nollet.l. cùm hi.§.eam.ff. de transact.glos. in cap. dilecto. de præben. habetur in l.nemo potest. de lega. 1. Vel potes respondere.primò, q͂ prædicta regula procedit, quando aliquid annullatur mero fauore alicuius. sed in casu nostro testamentum nõ annullatur solo fauore filij præteriti, sed etiã in odium patris non seruantis formam traditam à l. Instit. de exhæred.lib.in princip.pro ista opin.videtur text.in l fin.in vers. sancimus.C. de lib.præte.vbi dicit, *vel testamentum ipso iure euertat, vel per contratab.bon.poss. stare non patiatur.* ergo antequam alterum ex istis remedijs intentetur, testamentum stabit. Sed certè text. in verbo ipso iure, respondet. ad idem. l. filio præterito.ff. de iniu.rup. in verbo si p̄teritus *à fratribus partem hæreditatis auocauit*, iuncto versic. fin. Ad idem l.posthumo. infra de colla.

ADDITIONES.

a ¶Bart.Qui hoc non dicit, nec ex eo colligitur.

b ¶Filius. Adde, quòd præt. dicen.nullum ponit Bart.in l. filio præterito.colu 10.ad fin.3.par.ff.de iniust.rup. BELLOT.

colla.ibi, *patris teſtamentum rumpenti*, ergo valet. Sed intellige per
contratab. vt innuitur in ſequen. ibi, *emancipatum petita bon. poß.*
Ad idem fortiter facit text. in l. ſi duob. §. ſi prius. ff. de bon. poſſ.
contratab. Sed reſponde, vt ſupra proximè ſequitur. Iſtam opi.
tenuit alibi Bart. reſtringendo, quando in tali teſtamẽto, in quo
præteritus eſt filius in poteſtate, ſunt inſtituti alij venientes ab
inteſtato, quia tunc tale teſtamentum de iure ciuili ita demũ
eſt nullum, ſi filius præteritus dicat nullum, & non aliter. ita te-
nuit Bart. in l. ſi duob. §. ſi prius. ff. eod. per illum text. quem dicit
eſſe ad hoc ſing. & ſe neſcire alibi, vbi ſecundum teſtamẽtum,
in quo erat præteritus filius, rumpit primum teſtamentum præ
cedens validum, eo quia erant inſtituti aliàs venientes ab inteſt.
ergo ibi eſt fortiſſimus text. ꝙ tale teſtamentum eſt validum,
quia ſi eſſet nullum, non rumperet primum. Iſtud non eſt ex
alio, niſi quia tale teſtamentum, in quo filius in poteſtate eſt
præteritus, fauore venientium ab inteſt. valet, donec filius dicat
nullum. idem tenuit Bart. in l. ſi duobus. ad fin. per gl. ibi in verſ.
non poſſit. ff. eod. idem viſus eſt velle Bald. hic in 2. & 3. q. vbi vi-
detur velle, ꝙ idem ſit, quando inſtituti eſſent pauperes Chri-
ſti, per d. §. ſi prius. Iſta opi. Bart. eſt falſa, quia contra text. in l. fi-
lio præterito. ff. de iniu. rup. vbi filius erat præteritus in teſtamẽ-
to patris, & erant inſtituti alij fratres, & tamen teſtamentũ non
valet de iure ciuili, ſed de æquitate prætoria, ſi filius præteritus
approbet abſtinendo, vt ibi dicit text. Ad idem text. in l. poſthu
mus, in princ. & in verſ. idem & circa. ff. de iniu. rup. per quæ iu-
ra confunditur illud. ꝙ ſentit Bald. hic de pia cauſa. Et ita in ſpe
cie opi. Bart. damnant Imo. & Raph. Cum. in d. l. filio præterito.
& Bald. in l. certum. ȷ̃. vnde leg. & ipſemet Bar. in illo, §. ſi prius.
prætendit ad hoc alleg. contra ſe illam. l. filio præterito. & relin-
quit cogitandum ſuper eo. Nec obſt. ille. §. ſi prius. quia ille tex.
habet penè infinitos intellectus, quot ferè Scribentium capita,
qui ponuntur in l. ſi filius, qui in poteſtate. ff. de lib. & poſth. for-
tè referam in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. ȷ̃. de teſt. &
ideo text. habens tam varios intellectus, non poteſt allegari, ſe-
cum Bar. in l. in ambiguo. ff. de reb. dub. & Can. in c. capellanus.
* per illum text. de ferijs. *Et communiter tenetur*, ꝙ. §. ſi prius. loqua-
tur in filio emancipato præterito, vt aliqualiter ſuadet natura
tituli, aliàs debes ſcire, ꝙ quando filius emancipatus eſt præte-
ritus, ꝙ tale teſtamentum valet de iure ciuili, & etiam de iure
prætorio, vt eſt glo. ord. & approbata in l. filium. in prin. in ver-
bo contra emancipatum. ff. eod. ideo nimirum ſi tale ſecundũ
teſtamentum, in quo filius emancipatus erat præteritus, valet,
& rumpit præcedens. Et ſi tu dicas, ſi in illo. §. ſi prius. erat præ-
teritus filius emancipatus, fruſtra ibi tex. conditionaliter requi-
reret, ꝙ in eo eſſent inſtituti venientes ab inteſt. prout ibi text. &
principaliter, & omnino requirit, quia ſubdit text. ꝙ *ſi non eſſent
inſtituti venientes ab inteſt.* ꝙ non procederet ille tex. & tamen ſe-
cundum hunc intellectum ſi ibi filius emancipatus fuiſſet præ
teritus, teſtamentum valuiſſet omni iure, & habuiſſet rumpere
primum præcedens, abſque alio, ꝙ eſſent inſtituti venientes ab
inteſtato. Sed reſponde, ꝙ in illo. §. ſi prius. erat duplex defectus.
ſ. præteritionis filij emancipati, vt prędixi. Item erat defectus in
numero teſtium, vt probat ibi text. in verbo imperfectum. iun-
cta. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. ȷ̃. de teſt. propter iſtum
ſecundum defectum text. ibi requirit, ꝙ ſint inſtituti venientes
ab inteſt. qui poſſunt venire ex teſtamento imperfecto, vt ibi
eſt text. Et ꝙ ibi eſſet duplex defectus. ſ. præteritionis filij eman
cipati, item & numeri teſtium, patet, quia ſi ſecundum teſta-
mentum non laboraſſet niſi vitio præteritionis, tunc ſi filius
extaret, quicunque eſſet inſtitutus in illo ſecundo teſtamento,
certè ſecundum rumperet primum. l. 1. & 2. ff. de iniu. rup. ꝙ
* Iuriſcon. ibi negat. Iſte *eſt communior*, & minus periculoſus in-
tellectus, aliqualiter tamen diuinans, quem tene. ¶ Breuiter cõ-
cludendo teneas, ꝙ teſtamentum, in quo filius in poteſtate eſt
præteritus, de iure ciuili eſt ipſo iure nullum, abſque eo, ꝙ fi-
lius dicat nullum, prout ſentit iſta gl. & in l. ſi ita ſcriptum. §. fi.
ff. de lib. & poſth. & in l. 3. §. fin. eod. tit. & in l. ꝙ vulgò. & in l. nõ
putauit. §. ſi quis emancipatum. ff. eod. & in l. 1. in fin. ff. ſi tabul.
teſt. nul. exta. & in l. 2. ff. de exce. rei iud. & in §. ſunt autem. Inſti.
* de bon. poſſ. *& iſta eſt vera, & communis ſententia*, quam tenent
Doct. tam Citramon. quam Vltramon. hic. & in d. l. filio præ-
terito. Pro qua opin. multi text. ſtringunt, & fortius quam ali-
quis tex. Inſti. de exhær. lib. in princ. ibi, quia. ſ. ab initio non cõ-
ſtiterit teſtamentum, & text. in l. poſthumi. in. §. ex his. ff. de iniu.
rup. vbi text. ponens differentiam, quando præteriti ſunt filij
poſthumi, & quando filij iam nati, dicit *illi iniuſtum faciunt, iſti
rumpunt, illi ſi naſcuntur, iſti ſemper*, & tamen non eſſet verum, ꝙ
ſemper facerent nullum, ſi requireretur, ꝙ dicerent nullum. Et
text. in l. qui vxorem. circa fin. in verſ. continuo. ff. de iniu. rup. &
text. in l. 2. & l. pen. C. de poſth. hæred. inſti. in verſ. illico. quod im
portat ipſo iure. ſecundum Bart. & Angel. in l. pen. C. depo. Ad
idem facit text. in l. inter cætera. in fin. ff. de liber. & poſth. in ver-
bo *inutile eſt teſtamentum*, & ſic vtitur verbo præſentis temporis
ergo ipſo iure. glo. in l. in criminali. C. de iur. omn. iud. Ad idem
facit text. in l. 1. in verſ. *nullius eſſet momenti*. ff. de iniu. rup. & text.
in l. 1. §. non interdictum. in verbo *ab initio inutiliter facta eſt*,
iuncta glo. ff. de tab. exhi. & text. in l. ſi à primò, ibi, *quaſi ab initio
a inutiliter inſtitutus*. ff. de lib. & poſth. ſed caue, dum dicit quaſi.[a]
Et vltra text. & varias rationes, quæ pro hoc adducuntur, con-
firmatur ſubtili ratione, quia ſi valeret teſtamentum de iure ci
uili, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, antequam diceret
nullum, ſequeretur, quòd ſi filius eſſet præteritus à primo gra-
du inſtitutionis, & exhæredatus à ſecundo gradu ſubſtitutio-
nis, quòd rumpendo primum gradum, rumperet & ſecundũ,
qui ſequæretur, & haberet dependentiam à primo, ſi primus
valeret, ſicut diximus in poſth. l. nam & ſi ſub conditione. §. fin.
ff. de iniu. rup. & tamen hoc eſt falſum, text. eſt expreſſus in l. 3.
§. fin. ff. de lib. & poſth. Ergo neceſſarium eſt dicere, quòd pri-
mus gradus, à quo filius eſt præteritus, eſt ipſo iure nullus. Ad
idem vide aliam rationem per do. Alex. hic in 10. colu. de l. ſi
filius, qui in poteſtate. ff. de lib. & poſth. vbi ſi filius in poteſtate
eſt præteritus in ſecundo teſtamento, & viuo teſtatore dece-
dit, quòd per illud ſecundum teſtamentum non tollitur pri-
mum, ergo eſt nullum abſque eo, quòd filius dicat nullum,
cùm ibi filius prædecedens non potuerit dicere nullum viuo
patre. Tu reſponde, quòd ibi eſt, quia ad hoc, vt ſecundum te-
ſtamentum rumpat primum, requiritur, quòd ſit tale, quòd ex
eo poſſit adiri hæreditas. §. poſteriore. Inſt. quib. mod. teſt. infir.
quod non eſt ibi: nam vt ibi dicunt Bart. & Doct. licèt mortuo
filio præterito poſſet agnoſci aliquo caſu bon. poſſ. per ſcriptũ
hær. de iure præto. tamen non poteſt adiri hæreditas de iure ci-
uili, ideo non rumpit, per d. § poſteriore. Tamen, quòd ibi non
potuerit adiri hæreditas, eſt ex ratione nullitatis procedentis
26 ex prẹteritione filij, & ſic arg. militat. ¶ † Facit ergo ex prędictis
concluſionem, quòd teſtamentum, in quo filius in poteſtate
eſt præteritus, de iure ciuili eſt ipſo iure nullum, abſque eo, ꝙ
filius dicat nullum. Iſtam concluſionem limita primò ex opi.
Bart. in dicta l. ſi duob. §. ſi prius. ff. eod. quam retuli. ſ. in hoc co.
fol. Secundò iſtam concluſionem limitat d. Alex. hic, & in 13.
colum. & ante eum Lud. Rom. non procedere, quando filius
in poteſtate conſenſiſſet expreſsè, vel tacitè ſe præteriri, vale-
ret tunc teſtamentum de iure præto. & de iure ciuili, quia vo-
lenti non fit iniuria. l. 1. §. vſque adeo. ff. de iureiur. l. cùm dona-
tione. C. de tranſact. ad hoc alleg. bonum text. in arg. l. non pu-
tauit. §. ſi quis ſua manu. ff. eod. quæ l. hodie remanet incorre-
cta, ſecundum Imo. in l. filio præterito. in 42. colum. ff. de iniu.
rup. Facit bene illud, quod tenet gloſ. & Bart. in l. ſi quando. §.
27 fin. C. de inoffic. teſt. vbi tenet gloſ. ſing. † quòd licet hodie fi-
lius non poſſet exhæredari à patre niſi commiſerit vnam de
b 14.[b] cauſis ingratitudinis numeratis in §. cauſas. in Auth. vt
cùm de appel. cogn. & gl. in cap. quintauallis. de iureiur. tamen
c ſi filius conſenſiſſet ſe exhæredari, valeret exhæredatio[c] ſine
alia cauſa, & ſequitur Imo. in loco prealleg. Sicut in ſimili te-
net Cyn. in l. ſi pater. in vlt. quæſt. C. de inſti. & ſubſt. quod ſi fi-
lius inſtituatur à patre ſub conditione poteſtatiua, poteſt in
eius defectum exhæredari ſine alia cauſa, quia talis exhæreda-
tio procederet à voluntate filij, licet Sal. ibi contrarium tenue-
rit, & malè, vt dicetur in Auth. non licet. ȷ̃. de lib. præte. Ita in
propoſito ſi filius ſit præteritus eius voluntate, valebit teſtamẽ-
tum etiam de iure ciuili. Valde admiror, quòd do. Alex. non
alleg. Ang. qui per vnam col. examinat iſtam limitationem, in
l. qui ſe patris. in repet. in 11. col. & ſequen. ȷ̃. vnde liber. vbi di-
cit, quòd alias repetendo publicè. d. l. filio præterito. ſuſtinuit
publicè hanc limitationem, ꝙ quando filius in poteſtate con-
ſentit præteritioni, ꝙ teſtamentum valet de iure ciuili. Et mo-
uetur ratione: nam ideo filius in poteſtate debet exhæredari à
patre, quia aliàs dominium rerum paternarum continuaret in
eum. l. in ſuis. ff. de lib. & poſth. §. ſui. Inſt. de hær. qua. & dif. de-
bet ergo pater interrumpere hanc continuationem dominij,
qñ alium vult inſtituere, & filium exhæredare, ne poſtea duo
con-

ADDITIONES.

a ¶ Quaſi. Ad hoc reſponde, quòd eſt expreſſiuum veritatis, gl. in l. ſi ante nup.
ff. ſol. matrimonio. PVRPV.

b ¶ Vnam de. 14. Adde glo. in verbo exhæredaret. in c. quintauallis. de iureiur.
& an exhæredando poſſit ei alimenta denegare, eſt text. iuncta glo. in verbo
detulerat. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de lib. agn. Abb. in cap. cùm
haberet. de eo, qui dux. in matr. quam pol. per adu. Bartol. in tract. de ali-
ment.

c ¶ Exhæredatio. Idem ſubtilis d. Phil. Decius in l. nemo videtur fraudare. ff. de
reg. iur.

concurrant ad idem dominiium,sed qñ filius est cōtentus præ-
teriri, per consequens,tacitè vult, ꝙ continuatio dñij non fiat
in eum, sicut quando instituitur sub conditione potestatiua. l.
iam dubitari. ff.de hær.inst. ergo nimirum si valet talis præteri-
tio ꝑꝑ voluntatem filij interrumpentis continuationem domi
nij.Ad hoc etiam inducit.c.quamuis.de pact.in 6.& text.in d.l.
non putauit.§.si quis sua manu.vt ibi diffusius per eum. Caue
tñ,quia illa ratio, ꝙ filius debeat exhæredari à patre. s. vt inter-
rumpatur cōtinuatio dñij bon.paternorum filij, fuit ratio Bal.
in d. l.in suis. sed illa ratio multis modis reprobatur ibi per ip-
summet Ang.& Mod. Pro ista limitatione bene facit, quia ꝙ
testamentum, in quo filius in potestate est præteritus, sit ipso
iure nullum,est ꝑꝑ iniuriam,quæ fit per testatorem filio,ita di-
cit text.in §.hęc autem disposuimus.in Auth.vt cùm de appel.
cog.cùm ergo iniuria non fiat volenti,vt supra dixi,igitur, &c.
Item quis potest iniuriam remittere. l.non solùm. §.iniuriarū.
ff.de iniu.Ad idem benè facit,ꝙ vult Ang.in l.si qs posthumos.
§.1.& ibi Alex.in fin.ff.de lib.& posth. qui tenent, ꝙ d.§.si quis
sua manu.qui loquitur in eo,qui consentit tacitè se à patre.ex-
hæredari,habet locum etiam in eo, qui consensit se præteriri,
cùm sit eadem ratio in præteritione, prout in exhæredatione.
a ¶Puto,ꝙ ista limitatio [a] non sit vera:nam pro forma, & solen
nitate testamenti est inductum, ꝙ filius in potestate debeat in-
stitui,vel exhæredari, & si prætereatur, testm̄ sit nullum.l.inter
cætera.ff.de lib.& posth.l.1.ff.de iniust.rup.& ꝙ istud sit de for-
ma, patet ex l.3.in fin. ff.de testa. & l.testandi.C.de test.clarum
est autem, ꝙ consensus priuatorum non potest derogare for-
mæ à l.introductæ, nec facere, ꝙ actus valeat non seruata for-
ma legis,vt l.nemo pōt.ff.de leg.1.& l. cùm hi.§. si prætor.ff.de
transf.Bart.in l.de his.ff.de transf.Bal.in Auth.iubemus.C.de iud.
b & in l.fin.§.& hæc quidem.C.de iur. delib.Non obst. si dicatur,
ꝙ illud est verū, nisi forma esset inducta in fauorem alicuius,
hoc est in fauorem filij,ꝑꝑ eius iniuriam:nam tunc videtur, ꝙ
ei possit renunciari, quia dico, ꝙ istud non est inductu in me-
rum fauorem filij; sed etiam in odium patris non seruantis for
mam traditam per legem. Secundò not. ꝙ etiam qñ actus est
introductus in fauorem alicuius, tñ si lex illud introduxit pro
forma, certè per consensum partium non potest illi renuncia-
ri.gl.est not.in l. à diuo Pio.ff.de ri.nup.quam multum no.Bal.
in l.non dubiū.in 11.col.C.de leg.& in l.iubemus.2.§. sanè post
princ.C. de sacros. Eccles.& in l.ea quæ.C. de don. ante nup.&
in l.cùm mulier.ff.sol.matr.& in c.lator.in fin.de re.iud.Tertiò,
& adhuc notabilius dico,qñ lex aliquid introducit pro forma,
& vltra expressè procedit annullando actum, vt in casu isto,&
clarè patet Inst.de exhæ.lib.in princ.& in l.1.ff.de iniu.rup. cer-
tè tollit omnem dispensationem,& facit,vt consensus partium
nihil operetur.gl.in d.c.dilecto.de pręb.gl.in c.statutum.in prin.
in verbo committantur, & in c.dispendia. in verbo processus.
de rescrip.in 6.Arch.& Gem.in c.cùm de beneficio.de pręben.
in 6.Ioan.de Ana in c.quia frustra.in 3.col.de vsur.Quartò mo-
ueor,qa speciale est in l.posthumus.in prin.ff.de iniu.rup.qa ibi
testm̄ à prin.valuit propter præteritionem posthumi à testato-
re, & sic causa efficiens adhuc viuit, & solum reconualescit
de iure prætorio,& idem in vers.idem & circa.& in l.filio præ-
terito.ff. de iniu. rup. Tamen potes respondere, quod ista iura
intelliguntur post conditum testamentum, sed nos loqui-
mur, quando filius tempore editi testamenti consentit præte-
ritioni.Quintò facit.l.si quando.§.illud.C.de inof.test. maximè
ponderata ratione illius text.& quia in effectu esset pactum de
non succedendo,ꝙ non valet.l.pactum.C.de coll.Sextò addu-
co,ꝙ tenet Bald.in d.l.si quando.§.& generaliter. vbi latè con-
cludit,ꝙ consensus filij non firmat testamentum.quantum ad
nullitatem, nec quantum ad remouendum filium à querela;
* quia qñ ius disputat * de certa solennitate seruanda in actib.ho
minum, non potest illi per pactum derogari. d.l.nemo potest.
& ad d.§.si quis sua manu.respondet dupliciter,vt ibi per eum.
Septimò facit, ꝙ vult Imo. contra Ang. in d. l. si quis posthu-
mos.§.1.ff. de inof.test. ꝙ d.§.si quis sua manu. loquens in filio,
qui à princ. tacitè consensit se exhæredari, non habet locum,
quando consensit se præteriri, quia non est seruata forma.l.in-
c ter cætera. ff.de lib. & posth. [c] Not.obst. glo.in d.l. si quando.§.
fin.quia loquitur,quando filius fuit exhæredatus à patre, & sic
seruata fuit forma tradita à l. & licèt aliàs in exhæredatione re-
quiratur pro forma insertio causæ,tamen illud procedit, quan
do quis exhæredatur propter demerita,& sic inuitus, ꝙ non est
hic. Tenendo istam opin. non obst.etiam text. in d.l.non puta-
d uit.§. si quis sua manu. nam aduerte, ꝙ in superiorib. [d] Iuris-
con.ostendit,ꝙ quamuis exhæredato non detur cōtratab.pro-
cedit, quando exhæredatio valet. dubitatur ergo, si filius pro-
pria manu scripsit exhæredationem,videtur ꝙ non valeat pro
pter Senatuscōsultum Libonianum,prohibens filium propria
manu sibi ascribere. Iuriscon. determinat contra, quia contra
28 se ascripsit, & sic nihil facit. ¶† Assumo secundam conclusio-
nem, ꝙ testamentum in quo filius in potestate est præteritus,
e quamuis de iure ciuili sit ipso iure nullum, [e] tamen valet de
iure prætorio, idem tenet glo.in l. si ita scriptum.§.fin. & in l.ꝙ
vulgò.& in l.non putauit.§. si quis emancipatum. ff.eo. & gl.in
§.sunt autem.Inst.de bon.poss.& gl.in d.l.filio præterito.*Et fuit
communis sententia* gl.quæ motæ sunt ad ita tenendum: nā bon.
poss. contratab.competit ad rescindendum.l. vt liberis. in vers.
rescisso.j.de colla. & in l.1.in princ. in vers.rescindunt. ff.de leg.
pręstan.sed testamentum, in quo filius in potestate est præteri-
tus,potest contratabulari, vt hoc text. cum sim. ergo necesse
est fateri, ꝙ sit validum de iure prætorio, quia si esset nullum
de iure prætorio,prout est de iure ciuili, certè illud, ꝙ est nul-
lum, non potest rescindi.l. nam & si sub conditione. vers. post
defectum.ff.de iniu.rup. Tamen huic fundamēto respondebo
j.in 2.concl. Istam opi.gl.tenuerunt aliqui nouissimi,studio,vt
puto,contradicendi.Raph.Cum.in repe.l.si filius, qui in pote-
state.ff.de lib.& posth.& Lud.Ro.hic,moti per aliqua, quæ re-
fert,& eis respondet do.Alex.hic. Eandem tenuit subtilitatum
Princeps.d.Christ.de Castil.& do. Iac.de Put.in d. l.filio præte-
rito. Respondent Lud. Ro. & do. Cato Sachus hic per aliqua
non multum stringentia,& sunt quinque fundamenta,quę hic
refert Tortus,& tu hic pone. ¶Teneas contrariam opi.ꝙ imò
testamentum, in quo filius in potestate est præteritus, est etiā
nullum de iure prætorio,& sic vtroque iure tam ciuili, quàm
* prætorio.Istam opin.tenuerunt antiqui Bart. *& communiter om-
nes Doct.* hic tam Citramon. quàm Vltramon. & ista est vera,
quam etiam tenuerunt duæ glo.in l.1.in fin.ff.si tab.test.nul.ex-
ta.& glo.in l.2.ff. de excep. rei iud. Pro ista opin. omissis istis le-
uib.stringit fortiter text.expressus,in quo pēdent leges, & Pro-
phætæ,in l.1.§.fin.ibi,*perinde atque si nullas tabulas pater reliquisset.*
ff.si tab. test.nul. exta.quem text.alleg. Bart.& omnes hic. & si-
milis text.in l.fin.ff.de lib.& posth.vbi quando filius in potesta-
te est pręteritus,certè emancipatus,& exhæredatus succedit ab
intest. per bon.poss. vnde lib. ergo testamentum etiam de iure
prętorio est nullum, quia si valeret de iure prætorio, quandiu
posset de iure prętorio succedere per secundum tab. non suc-
cederet ab intest.per vnde lib.l.1. §.de bon. poss.secundum tab.
istis duab.ll.multæ accommodantur sol. quę nihil valent.duas
diuinatiuas ponit Sal.in l.vxoris abortu.j.de posth.hęr.inst.prę
cipuè, q. ibi filius in potestate pręteritus dixerat testamentum
nullum ad causam intestati, ꝙ est diuinare,& hoc modo text.
ille esset de indubitabili, vel secundum eum ibi pendente du-
bio, an filius pręteritus vellet dicere nullum, potest exhēdatus
petere vnde liberi,& ita ambas sol.reprobat do.Alex.hic in 12.
col.& seq.vbi etiam reprobat opin.Sal.in hoc passu. Aliam sol.
dedit Raph.Cum.in repe.d.l.si filius, qui in potestate. quā etiā
reprobat do.Alex hic in 9.col. & bene.Istis prætermissis Ludo.
Rom. hic tradidit aliam subtilem sol. nam dicit Lud.Rom.te-
nendo primam opin.glo.ꝙ tale testamentum de iure prętorio
valeat,dicit Lud.ꝙ ista conclusio fallit in casu posito in d.l.1.§.
fin.& in l.fi.ff.de lib.& posth. quia in illo casu speciali testamen
tum est nullum etiam de iure prætorio, & ratio specialitatis
est subtilis:nam cùm ibi filius in potestate esset pręteritus, filius
verò emancipatus erat exhęredatus, certè emancipatus exhę-
redatus erat destitutus omni remedio. non.n poterat contrata-
bulare,quia exhęredatis non datur contratab.vt dixi in gl.prę-
cedenti. Item nec exhęredatis committitur, seu aperitur edi-
ctum ad contratabulandum per filium pręteritum.l. si post
mortem.§.exhęredati.ff.eod.Non quoque emancipatus exhę-
redatus poterat admitti ad querelandum per bon. poss. gratia
litis agnoscendę, eo quia querela non potest intentari nisi adi-
ta hęreditate per scriptum hęredem.l.si is, qui filium.vers.si in
adoptionem. ff. eodem. & l.Papinianus. §. si conditione. ff. de
inoffi.

ADDITIONES.

a ¶Limitatio. Adde,quòd pro hac opi.Ias.contra limita. Alex.consuluit Corn. cons.31.lib.2. BELLOT.

b ¶Non obst. Adde, quòd filius non potest renuntiare solennitati secundum Ale.& Corn.cons.31.lib.2.vbi respondet ad l.filio præterito.ff. de iniust.rup. BELLOT.

* Disponit.

c ¶De lib.& posth.Adde, quòd pro opin.Alex.facit, quia filius præteritus potest approbare testamentum,vt not.in l.filio præterito.ff.de iniust. rup. & sic videtur, quòd possit consentire suæ præteritioni.item facit,quia si non posset consentire præteritioni,sequæretur,quòd ei inuito daretur beneficium contra l.inuito.ff.de reg.iur. BELLAC.

d ¶Superioribus. Adde, & limita.3.nisi in testamento adesset clausula codicil. vt per Bart.in l.1.q.4.ff.de iur.codicil.Dec.hic num.10. BELLOT.

e ¶Nullum. An valeat de iure prætorio, adde Ang.in d.§.sunt autem, in princip. Insti.de exhæred.lib.col.2. PVRPV.

inoffi. teſt. ſed per ſcriptum hęredē nō poterat adiri hęreditas, cùm filius in poteſtate eſſet præteritus, nec etiam bon. poſſ. ſecundum tab. donec filius præteritus poteſt contratabulare. l. æquiſſimum. in princ. ff. de bon. poſſ. ſecundum tab. ergo cùm filius emancipatus, qui erat exhæredatus, eſſet deſtitutus omni remedio, pretor ex æquitate conceſſit ab inteſt. bon. poſſ. vnde lib. Iſtam ſol. reprehendit do. Alex hic in 9. col. eo quia non eſt abſurdum, ꝙ filius deſtituatur omni remedio, nec propterea debent infringi regulæ, ad hoc alleg. text. in l. filium. in prin. ff. eod. in qua Bart. ibi exorditur, ꝙ illa eſt magis difficilis. l. quæ ſit in toto Infortiato. ibi. n. filius in poteſtate fuit exhæredatus, & emancipatus præteritus extraneo ſcripto hærede. Certè donec extraneus adit, vel non adit, filius in poteſtate exhæredatus ſtat in pendenti, & nihil poteſt conſequi, cùm antequam adeatur hęreditas, non poſſit querelare, & tamen iſto medio præteritus non conſequitur bon. poſſ. vnde lib. ¶ Teneo ſolutionem Lud. pro vera, & credo, ꝙ text. in d. l. filium. in prin. decipiat do. Alex. propter tria, quia text. in d. l. filium. ponit caſum contrarium omnino ad l. 1. §. fi. ff. ſi tab. teſt. nul. extra. & ad. l. fi. ff. de lib. & poſth nam in illis duab. ll. filius in poteſtate fuit præteritus, & emancipatus fuit exhæredatus, & ſic teſtamentum nullum. ſed in d. l. filium. totum ècōtra. & ad hoc non aduertit d. Alex. quia ibi filius in poteſtate fuit exhæredatus, & emancipatus fuit præteritus, quo caſu quando emancipatus eſt præteritus, teſtamentum valet omni iure, vt ibi firmat glo. in verſ. contra emancipatum. ergo cùm ibi valeret teſtamentum omni iure, nedum prætorio, ſed etiam ciuili, prætor noluit concedere ab inteſtato bon. poſ. vnde lib. quia ſic violaſſet regulas nedum iuris prætorij, ſed etiam iuris ciuilis: ſed in alijs duabus. ll. cùm filius in poteſtate eſſet præteritus, & conſequenter teſtamentum eſſet nullum de iure ciuili, dato, ꝙ aliàs potuiſſet valere de iure prætorio, prętor tamen ex ęquitate ſupradicta conceſſit ab inteſtato bon. poſſ. vnde liberi. Secundò, & fortius dico, ꝙ in illa. l. filium. in princ. ſcriptus hæres poterat adire de iure ciuili, & etiam de iure prætorio agnoſcere bon. poſſ. ſecundum tab. vt ibi expreſsè dicit text. quia teſtamentum erat validum vtroq; iure, & ſic cùm ibi poſſit competere ſecundum tab. impoſſibile eſt, quòd competat vnde lib. ab inteſtato. l. 1. §. de bon. poſſ. ſecundum tab. ſed in illis duabus. ll. non poterat per ſcriptum hæredem agnoſci bon. poſſ. ſecundum tab. nam filius in poteſtate erat præteritus, nimirum ſi prætor ibi concedit ab inteſt. bono. poſſ. vnde lib. Tu caue, quia cum ibi filius emancipatus præteritus poſſet contratabulare de iure prætorio, ergo ſecundum tab. locum habere non poteſt, vt hoc text. & iſtud eſt verius. Bene verum eſt, ꝙ ibi ſcriptus hæres poterat de iure ciuili adire, vt ibi dicit text. ¶ Item in illa. l. filium. filius in poteſtate exhæredatus poterat querelare teſtamentum, cùm ſcriptus hęres poſſit adire, & ſic non erat deſtitutus omni remedio. Sed in illis duab. ll. querela non poterat intentari per emancipatum mediante bon. poſſ. gratia litis agnoſcendæ, quia querela non competit niſi adita hæreditate, vt prædixi, ſed ibi non poteſt adire, cùm filius in poteſtate ſit præteritus, & ſic ibi querela nullo modo competebat nec habitu, nec actu. ſed in d. l. filium. ſemper competebat potentia. Ergo ex iſtis trib. apparet, ꝙ d. l. filium. decepit d. Alex. nec aliquid obſtat ſolutioni Lud. & credo, quòd ſit verum, & ſubtile. Ibi ergo in dicta. l. filium. cū ſcriptus hæres poſſit ex teſtamento ſuccedere, nimirum ſi prætor noluit concedrre bon. poſſ. vnde lib. ¶ Secundo pro communi ſententia do. Alex. hic in 10. colu. adducit rationem: nam ſecundum eum maior eſt defectus præteritionis filij, quàm ſit numeri teſtium defectus. iſtud probat in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. & §. ſi quis autem. ĵ. de teſt. vbi ſuſtinetur teſtamentum, quamuis adſit defectus numeri teſtium, & tamen non ſuſtineretur, ſi adeſſet defectus præteritionis. idem probatur in l. ſicut certi. & in l. ſi cùm vel in vtero. C. de teſt. mil. vbi ſi miles in teſtamento prætereat ignoranter filium, non valet teſtamentum, & tñ ſi adſit defectus numeri teſtium, bene valet. l. 1. & l. Lucius. ff. de teſt. mil. ſi ergo teſtamentum, in quo deficiūt ſeptem teſtes, eſt nullum de iure prætorio. l. 2. §. tit. 1. quanto magis erit nullum teſtamentum de iure pretorio, in quo adſit defectus præteritionis? cui fundamento reſpondeo not. in forma, ꝙ maior eſt defectus præteritionis quàm numeri ſeptem teſtium, verum eſt de iure ciui. ſed non de iure prætorio, de quo agitur, patet, quia de iure prætorio ſunt multi caſus, in quib. filio præterito non obſtante defectu preteritionis valet teſtamētum, tamen nunquam ſuſtinetur de iure prætorio, quando adeſt defectus numeri teſtiū. ita patet in l. filio præterito. ff. de iniu. rup. & in l. poſthumum. in princ. & in verſ. idem, & circa. ĵ. eod. titu. & pondera, quia facit text. in illa. l. poſthumus. dum dicit, attamen ſi ſignatum fuerit. ad idem facit text. in §. non tamen. dum dicit, nam ſi ſeptem teſtium ſignis ſignata ſunt. Inſt. quib.

29 mod. teſt. infir. † Ratio diuerſitatis eſt, quia ſolennitas numeri ſeptem teſtium fuit à pretore inuenta. §. 1. Inſt. de teſta. ideo prętor magis curat vitium numeri, quàm defectum preteritionis, quia eſt de iure ciuile, ſed ius ciuile facit ècontra, quia cùm ius ciuile adinuenerit pro forma, ꝙ filius debet inſtitui, vel exhæredari, certè magis curat iſtud vitium præteritionis, quàm vitiū numeri 7. teſtium. Pro hac parte do. Fran. de Aret. hic adducit tale fundamentum de l. non putauit. §. à primò gradu. ff. eod. vbi ſecundum eum text. dicit, ꝙ primus gradus intelligitur nullus ipſo iure, ex quo neque hæreditas, neque bon. poſſ. peti poteſt, ſed ex teſtamento, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, non poteſt peti bono. poſſ. ſecundum tab. l. 1. §. fin. ff. ſi tab. teſt. nul. exta. & l. fin. ff. de lib. & poſth. ergo concluditur, ꝙ teſtamentum non valet etiam de iure prætorio. Tu dic, ꝙ text. in d. §. 1. non dicit ſic, nec loquitur in primò gradu, ſed in ſecundo, & dicit, ꝙ cùm in ſecundo gradu ſubſtitutionis filius eſſet exhæredatus, neque hæreditas de iure ciuili, neque bon. poſſ. peti po-
a teſt. pro eadem parte [a] videtur facere text. in l. 1. ff. de iniu. rup. teſt. in verbo *nullius eſſe momenti*, ꝙ cùm ſit vniuerſale negatiuū, videtur importare, ꝙ omni iure ſit nullū. argum. l. ſi quis Sempronium. ff. de hær. inſt. & l. ſi poſthumus. §. fin. ff. de lib. & poſth. Niſi diſputando reſpondeas, ꝙ illud ſit verum, quando adijceretur dictio præciſa penitus, puta, ꝙ dicatur nullius penitus eſt momenti, arg. c. ordinarij. in fin. & ꝙ ibi not. Archi. de offi. ordi. in 6. Ego pro communi ſententia adduco forte text. qui aliàs in publica diſputatione magnum mihi honorē fecit, in l. poſthumus. in princ. & in verſ. idem, & circa. ff. de iniu. rupt. vbi ponuntur duo caſus ſing. & ſpeciales, in quib. teſtm̄, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, valet de iure prætorio, ergo apparet, ꝙ regulariter de iure prætorio tale teſtamentum non valet. nec obſt. ſolutio, quam ad illum text. dabat Raph. Fulg. hic in antepen. col. & ita aliàs mihi publicè reſpondebatur, ꝙ in d. l. poſthum. bene ponuntur duo caſus ſing. in quib. non obſtante præteritione filij valeat teſtamentum de iure prætorio, & inexpugnabiliter, quia cōtratabulari non poterit, ſed in propoſito noſtro dato, ꝙ teſtm̄ valeat de iure prætorio, tñ bene poteſt cōtratabulari, & h. dabi text. in verbo ſecuri, quia dico, ꝙ iſta ſol. nihil valet nam ſi vera eſſet ſententia glo. ꝙ teſtm̄, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, valeret de iure prętorio fruſtra eſſet facta d. l. poſthumus. in illis duob. caſibus, præſertim in primo: nam cùm ibi filius in poteſtate præteritus eſſet mortuus viuo patre, certè illo iure ſuorum non habere poterat hæredem, quia pater omnia occupabat iure peculij. l. 2. ff. de caſtr. pec. Item ibi pater viuebat, & viuentis nulla eſt hæreditas. l. qui ſuperſtitis. ff. de acquir. hæred. ergo ibi non poterat tractari de tranſmiſſione hæreditatis, cùm ibi non eſſet hæreditas. Item contratab. non tranſmittitur ad hæredes, vt dixi in l. emancipata. ſupra, qui admitti. valuiſſet ergo expugnabiliter teſtamentum de iure prætorio abſque illa. l. ſi vera eſſet ſententia prima gl. Niſi reſpondeas, ꝙ in d. l. poſthumus. teſtamentum reconualeſcit etiam de iure ciuili, vt probat ibi text. in tribus locis. Primò, dum dicit, *iuris ſcrupuloſitate*. Secundò dum dicit, *remque obtinebit*, & ſic de iure ciuili. Tertiò dum dicit, *vt Imperator noſter, & diuus Addrianus reſcripſerunt*, quamuis Bart. ibi contrarium teneat, per l. ſi filius,
30 qui in poteſtate. ff. de lib. & poſth. quæ nihil facit. ¶ † Concludo ergo in iſto ſecundo articulo, ꝙ teſtamentum, in quo filius in poteſtate eſt præteritus, eſt nullum etiam de iure prætorio, nedum ciuili. ¶ Limita iſtam concl. procedere, quādo filius in poteſtate eſt omnino præteritus, ſecus autem ſi ſit inſtitutus ſub conditione caſuali, & non eſſet in defectum exhæredatus, quia quamuis de iure ciuili teſtamentum ſit ipſo iure nullum, vt eſt text. expreſſus in l. Lucius. in fin. ff. de condi. & demon. glo. not. in l. ſi ſub conditione. in princ. & in verſ. tuendum ff. de bon. poſſ. ſecundum tabul. tamen de iure prætorio valet, & poteſt agnoſcere bon. poſſ. ſecundum tab. perinde ac ſi conditio eſſet purificata, nec vitiabitur agnitio dato, ꝙ pdō deficiat. text. eſt in l. 3. §. ſi ſub conditione ff. eo. & in l. æquiſſimum. §. ſi ſub con-
31 ditione & in l. ſi ſub pdōne. ff. de bon. poſſ. ſm tab. ¶ † Aggre-
b dior tertium princ. palem articulū, retento pro vero, ꝙ teſtm̄, [b] in quo filius in poteſtate eſt præteritus, ſit nullum omni iure, quo poteſt contratabulari. ꝙ remedium competit ad rumpendum, & illud, ꝙ nullum eſt, rumpi non poteſt, vt dixi ſupra. In iſta difficultate Docto. noſtri plurimum laborarunt, & quinque principales fuerunt ſolu. quas refert ſeriatim, & tres primas reprehendit domi. Alexan. hic. Primam ſolu. quòd ſi contratabuletur, rumpatur illa ſpes, qua poſſet teſtamētum con-

ADDITIONES.

a ¶ Eadem parte. Vide Iaſ. in l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. 1. PVRPV.
b ¶ Teſtamentum. Adde Alex. in l. ſi ſtræ dotem. 2. col. ĵ. de coll.

confirmari,impugnant Bart. & plenius Mod. Tamen ad iura
Barto.potes respondere, ꝙ in illis veniebat rescindendus ipse
actus spe ad actum deducta.Ideo non rescinditur ibi spes : sed
in casu nostro spe deducta ad actum,non potest ipse actus re-
scindi,ideo nimirum si spes rescindatur. Vnde ipse Bart.hic, &
in l.filio præterito.in pen.colum. ff. de iniust. rup. respondet,ꝙ
quamuis tale testamentum sit omni iure nullum, tamen filius
prȩteritus quamprimum incipit contratabulare, dicitur testa-
mentum ita probare,vt illud improbet, per tex. in simili in l. 3.
§.falsus.ff.rem rat.hab.Istam solu.reprobant Bald. & alij hic,&
in locis hic alleg.per dom.Alex.& dicit Bal.Barto. in hoc som-
niasse. Et vltra impugnationes aliorum reprȩhendant etiam
subtilitatum princeps dom.Christoph.de Cast.& dom.Iaco.
de Put.in d.l.filio præterito.& Rapha. Cuma. in repe. l.si filius,
qui in potestate.ff.de lib.& posthu.moti, quia inducta ad impu
gnationes non debent operari confirmationes, quia sic opera-
rentur contrarium effectum.l.legata inutiliter. ff. de leg. . & l.
legata inutiliter.ff.de adi.leg. Facit,quia conuentio inducta ad
resoluendum,non potest operari effectum productiuũ actio-
nis.l.ab emptione.versic.fin.& ibi Bal.in vltim. no. ff. de pact.l.
venditi. 2. C. de actio. empt. Sed ego retorqueo ineuitabiliter
contra eos,& dico ꝙ imò inducta ad impugnationem, vel ad
diminutionem operantur necessariò confirmationem, & au-
gmentum, quando non possent operari diminutionem, nisi
prius operarentur confirmationem,text.est not.quem Bar. ita
summat,in l.deniq;. §.interdum. ff.de pecu. leg. & in l.Procu-
lus.ff.de vsufru.qui enim vult consequens,intelligitur velle om
ne necessarium antecedens ad illud.l.ad rem mobilem, & l.ad
legatum.ff.de procuratori.& l.illud. ff. de acquiren. hȩred.sed
ita est in casu nostro, in quo testamentum cùm sit omni iure
nullum,non posset per contratabu. impugnari,nisi prius indu-
ceretur tacita confirmatio. Præterea illud eorum fundamen-
tum per d.l.3.§.falsus.ff.rem rat.hab.alleg.per Barto.tollitur:ta-
men ex alio confunditur solutio Barto. nam pone, ꝙ scriptus
hȩres in testamento,in quo filius in potestate est pȩteritus,post
mortem testatoris ipse moriatur hȩreditate non adita, certè
testamentum efficitur caducum. Certè attenta solu. Barto. fi-
lius prȩteritus non posset contratabu. ex quo non potest tale
testamentum confirmari etiam expressè, & tamen istud est
contra.l.non putauit.§.à primo, & l. filium. ff. eod. secundum
Ludo.Roma.& dom.Alex.hic. Sed ego credo, ꝙ Barto. non
negasset istum casum,sicut & in alijs duobus casibus,quos ip-
se ponit.Item non debet considerari approbatio,quæ fit vt eo-
dem instanti improbetur,argum.l.qui sic.ff.de solu. secundum
Fulgo.hic,& dom.Anto.in c.cùm dilectus.de arbi.facit.l. Titio
cùm morietur. ff. de vsufru. Item actus agentium operantur
secundum eorum intentionem.l.non omnis.in princ.ff.si cert.
pet.sed intentio contratabulantis est rescindere, ergo non ap-
probat.l.cùm tale.§.penul. ff. de condi. & demonstr. Tertiam
solu.ponit Ange.hic,& in multis locis relatis per dom. Alexan.
bene eam reprobantem post Imol. quem ipse alleg. Aliam
a solu. [a] ponit dom Fran.de Are.hic, ꝙ ille, qui contratabulat,
non expugnat testamentum vt validum de iure prætorio, sed
vt nullum,quatenus de facto processit, sicut dicimus in l. mi-
nor. §. si seruus. ff. de euict. & in l. ex empto.§.is,qui vina. ff.de
actio. empti. & per Bart.in l.1.§.nunciatio.el 1.ff.de oper.nou.
b nunc.¶Vera solu. [b] est,& hanc tene,quam ponit Pau.de Cast.
hic,& multum gloriatur se de nouo adinuenisse, & maiores
nostros non vidisse lumen in hac difficultate, eo quia decepti
sunt in falso fundamento. Nam inquantum dicitur, ꝙ bonor.
posses.contratabu.competit ad rescindum, & expugnandum,
est verum,quando testamentum valet,vt quando filius eman-
cipatus est præteritus,tunc cùm testamentum sit validum, be-
ne potest expugnari : sed quando testamentum est omni iure
nullum,vt quando filius in potestate est præteritus, tunc bon.
poss.contratabu.competens filio in potestate præterito, non
datur ad rumpendum,sed ad declarandum nullum, sicut de
iure ciuili filio in potestate prȩterito competit ius dicendi nul-
lum,quo mediante testamentum declaratur nullum, non au-
32 tem ꝙ rumpatur. † Sicut in simili appellatio à sententia lata
tendit ad rescindendum sententiam.l. 1.§.fin.ff. ad Turpil. illud
est verum,quando sententia erat valida:sed si erat nulla,appel-
latio non venit ad rescindendum,sed ad declarandum senten
tiam nullam.l.si expressim,vbi Barto.& alij. ff. de appel. l.quæ-
dam mulier.ff.fam.ercisc.& ista est verior, quam tenet Imol.&
Pau.de Cast.in d.l.si filius,qui in potestate,& dom. Alex. & di-
cit Pau.in d.l.si filius qui in potestate. ꝙ ista est veritas lucida,
licèt alij dixerint multa somnia hic. Pro ista solu. pondero vl-
tra eos bene facere text.in l.1.in prin.in ver.rescindunt.ff.de leg.
præstan.vbi tex.bene dicit,ꝙ bon.pos.contratabu.rescindit te-
stamentum,eo quia illa.l.& ille titu. loquuntur, quando filius
emancipatus est præteritus,vt declaraui in l.1.s̃. cod. quo casu
cùm testamentum valeat,tunc contratabu.bene rescindit.Ad
idem text.in l.3.§.si emancipatus.ff.de bono. poss.contratabu.
Tamen in contrarium ponderabam tex.in l. vt liberis, in versi.
rescisso.j̃.de colla.vbi text. expressè loquitur, nedum quando
filius emancipatus fuit præteritus,sed etiam filius in potestate,
& in vtroq; casu dicit,ꝙ contratab. rescindit testamentum, &
33 sic contra prædictam solu.† Sed no. responde, ꝙ non est ab-
surdum,ꝙ vnum, & idem verbum relatum ad duo respectu
vnius stet propriè,& respectu alterius stet impropriè. glos. est
approbata in l.2.ff.de offi.proconsul.& leg. Non obstat etiam
iste tex.in verbo rumpitur,quia procedit attento princip.quo
valuit ipsum testamentum.¶Glo.fin.in versi.secundum tabu.
ista glo.format 3. oppo.quarum duæ primæ tendunt ad illud,
quod dicit text. ꝙ bono. pos. contratab. & secundum tabu.si-
mul intentari non possunt, & ex duabus solu. glo. habes duas
notabiles limitationes ad regulam huius text.¶In vltima parte
glo. oppo.ad aliud, inquantum text. vult, ꝙ solus tutor possit
agnoscere bono.poss.nomine infantis : nam in contrarium vi-
detur text.in l.potuit.j̃.de iure delibe. vbi solus tutor non po-
test,nisi etiam concurrat voluntas pupilli, & huic vltimo non
respondet.Tu responde dupliciter. Primò, ꝙ aliud est in bon.
pos.de qua loquitur iste text.quam solus tutor potest agnosce
re;aliud est in hæreditate, quam solus tutor adire non potest,
ita loquitur.d.l.potuit. Et rationem diuersitatis dixi in l. bono-
rum quidem. s̃. qui admit. Secundò responde, ꝙ iste text. lo-
quitur in infante,qui non potest consentire, sed contrarium
loquitur in pupillo habente consensum. ¶Redeo ad primam
34 partem glo.ex qua habes limitationem ad tex. nostrum,† ꝙ li
cèt bono.posses.contratab.impediat scriptum hȩredem agno
scere bono.pos.secundum tabu.non tamen impedit adire hȩ-
reditatem de iure ciuili,& sic diuerso iure, text. est not. in l.is,
qui in potestate.§.sed si scriptus.alleg.in gl. Aliam subtiliorem
rationem assignant Rapha.Cuma.Fulg.& do. Alexan.hic,qua-
re sit,ꝙ bono. pos. contratabu. non impediat scriptum hære-
dem adire de iure ciuili : nam dicunt ꝙ sicut prætor non po-
test facere quem directo hȩredem. §. quos autem. Instit. de
bono. poss.ita non potest facere desinere ipso iure hæredem
esse illum,qui est hæres de iure ciuili.glo.est ordin.in l in substi-
tutione.ff.de vulg.& pupil.Sed puto, ꝙ hæc ratio sit falsa, quia
licèt prȩtor non possit facere quem directò hȩredem,nec face-
re,ꝙ ille,qui est hæres directo de iure ciuili desinat esse hæres,
tamen non sequitur,ergo prætor per suum remedium non po
test impedire, antequam quis sit hȩres, quin efficiatur hæ-
res : istud est falsum per regulam, quæ habet, quod multa
possunt impediri antequam fiant, quæ postquam facta
sunt, prohiberi non possunt. l.patre furioso. ff.de his, qui sunt
sui, vel alie. iur. & ꝙ prȩtor per suam bono. poss.contratabu.
possit impedire,ne quis efficiatur hæres de iure ciuili, ostendit
Barto.viua ratione in l.cùm in secundo. in fin. ff. de iniust.rup.
istud patet ex eo,quod alibi tenent gloss. & Barto. in l. illud.in
princip. in glo.2.ff.eod.& in l.vt liberis.in glo. 1.vbi omnes Do
cto.ponunt.j̃.de colla. vbi declarant,ꝙ bono. poss. contratab.
intentata antequam hȩreditas adeatur de iure ciuili, aliquan-
do reducit rem in totum ad causam intestati, ergo impedit
adire de iure ciuili. Puto,licèt non inueniam declaratum, ꝙ
ista est mera veritas,ꝙ aliquando in testamento filius emanci-
patus est præteritus,& alius scriptus hȩres,& tunc quia tale te-
stamentum,in quo emancipatus est prȩteritus,valet de iure ci
uili,& etiam de iure prȩtorio,licèt possit contratabulari, vt s̃.
dixi,tunc bono.poss.contratabu. competens filio emancipato
non impedit scriptum hȩredem adire de iure ciuili : & in istis
terminis propriè loquitur text.in l.is, qui in potestate. in 6. sed
si scriptus.allega.in glo.Et ratio est, quia quando filius eman-
cipatus est prȩteritus,bono.poss. contratab. quandocunq; per
eum intentata nunquam reducit rem ad causam intestati. tex.
est notabilis in l.ex duobus. in princip. ff. eod. Intellige tamen
sanè,quando scriptus est hȩres aliquis ex liberis testatoris, quia
eorum fauore ita dispositũ est.ita expressè dicit d. §. sed si scri-
ptus. dum dicit,nam & prætor hac ratione eum tuetur, quia
ex liberis est: secus quando in testamento,in quo emancipatus
est præteritus,scriptus est extraneus hȩres, quia contratab. cõ-
petens emancipato prȩterito reducit rem ad causam intesta-
ti,text.est de hoc in l.cùm emancipatus.in princ.& ibi glo. pri-
ma,aliàs est §.sub l.si duobus.ff.cod.facit tex.in l.filium.in prin.
in versi.

ADDITIONES.

a ¶Aliam solu.Quarta solu.Pro qua adde Bart.in l.ambitiosa.in 1.oppo. ff. de decre.ab ord.faci. PVRPV.

b ¶Vera solu.Adde dom. Alex.in l.3. §.fi.3.no.ff.de lib.& posthu.obst.l.fi.§. fi.j̃. de lib.præte.& Alex.consi.59.lib.1. PVRPV.

in verſi.nihil laturi ex hæreditate.ff.eod. Aliquando in teſtamẽto eſt præteritus filius in poteſtate, & tunc quia teſtamentum eſt omni iure nullum tam ciuili, quàm prætorio, tunc ſcriptus hæres non poſſet adire hæreditatem de iure ciuili ex teſtamento, nec de iure prætorio, quia tunc reducitur ad cauſam inteſtati, non eo quia contratab. ſit illa, quæ reducat ad cauſam inteſtati immediatè, ſed eſt defectus formæ ſubſtantialis, quia filius in poteſtate fuit præteritus. l. 1. §. fin. ff. ſi tab. teſtamenti nullæ extab. Iſtam differentiam poſuit ſolus Bal. in loco peregrino, nec aliquis vidit præter eum in l. fin. in penul. colum. ſ. vnde legitimi. Ad hoc ego conſidero, ꝙ omnia iura, quæ dicunt, ꝙ bono. poſſ. contratabu. competens præterito, non impedit ſcriptum hæredem adire de iure ciuili, & ſic ſi non reducit rem ad cauſam inteſtati, ſemper loquuntur in filio emancipato præterito, ita loquitur tex. in d. l. is qui in poteſtate. in §. ſed ſi vnus, & in §. ſed ſi ſcriptus. ff. de leg. præſtan. & text. in l. filium. in prin. ff. de bono. poſſ. contratab. & tex. in l. virilis. in princ. ff. de leg. præſta. & iſta benè no. quia forè aliàs non ſic bene intellexiſti.

35 ¶† Ex ſecunda parte glo. habes ſecundam notabilem limitationem ad regulam text. noſtri, in qua cauetur, ꝙ bono. poſ. contratabu. impedit ſcriptum hæredem intentare ſecundum tabu.[a] quia illa regula procedit, quando bono. poſ. contratab. rumpit teſtamentum in totum, & totam ſucceſſionem aufert ſcripto hæredi, prout regulariter facit. l. cùm emancipatus. in princip. ff. eod. Sed ſi bono. poſſ. contratabulas non aufert totam ſucceſſionem ſcripto hæredi, ſed ſolùm illam partem legitimæ, quæ ſpectat præterito, vt apparet, quando patronus eſt præteritus in teſtamento liberti ſui, tunc contratabulando nõ rumpit teſtamentum in totum, ſed ſolum aufert legitimam, quæ ſpectat patrono, vt eſt glo. & ibi ponam rationem, in l. 1. ſ. titu. 1. Certè quia tunc talis bono. poſſ. contratab. ſolùm aufert legitimam, reliquam autem ſubſtantiam ſucceſſionis dimittit ſcripto hæredi, ideo non impedit ſcriptum hæredem in reliqua parte adire ſecundum tabu. l. ſed cum patrono. in princip. alleg. in glo. Adde bonum text in l. illud. in fi. princip. dum dicit, ꝙ in patrono ſecus eſt. ff. eod. ¶ Extra glo. reſtat vltimo loco difficillima oppo. formata per Barto. hic, de l. ſi duo. §. proinde. ff. de leg. præſta. vbi text. videtur præſupponere, ꝙ emancipatus ſcriptus hęres poſſit agnoſcere bono. poſ. ſecundum tabu. dato, ꝙ filius in poteſtate præteritus intentet contratabu. quod pro certo videtur longè admirabilis ex alio, ad ꝙ non inuenio aliquem aduertere. nam cùm ibi filius in poteſtate ſit pręteritus, eius pręterito debet omnino reducere rem ad cauſam inteſtati, vt declaraui. ſ. in prima parte gloſſ. fin. & tamen text. ibi in illo ver. proinde. ſentit, ꝙ emancipatus inſtitutus hæres poſſit agnoſcere bono. poſ. ſecundum tabu. & ſic ille terribilis text. affert duas difficultates. Primò probat, ꝙ contratab. non impedit ſecundum tabu. quod eſt de directo contra text. noſtrum. Secundò fortius probat, ꝙ pręteritio filij in poteſtate non reducit rem ad cauſam inteſtati, & propterea non impedit emancipatum ſcriptum hęredem agnoſcere ſecundum tabu. ¶ In prima difficultate inuenio in effectu dari ſeptem ſolutiones principales, quas refert, & omnes reprehendit d. Alex. hic, excepta vna ſolutione Petr. & Cyn. quam dicit eſſe minus periculoſam cæteris, & eã tenet. Inter cæteras ſolu. Barto. hic mirabiliter reſpondet, ꝙ in d. l. ſi duo. verſi. proinde, filius in poteſtate præteritus, & filius emancipatus inſtitutus, erant in eodem, & in pari gradu, quo caſu dicit Barto. ꝙ tunc contratab. non impedit ſecundum tabul. tunc militat eadem ratio, prout eſt in patrono, ſecundum quod declaraui. ſ. in glo. fi. in ſecunda parte, quia tunc præteritus contratabulando non rumpit teſtamentum in totum, ſed rumpit in parte præteriti tantum: ideo in alia parte non impeditur filius ſcriptus agnoſcere ſecundum tabu. Non probat tamen Barto. aliqua lege, vel ratione, ꝙ quando præteritus, & inſtitutus ſunt eiuſdem gradus, ꝙ contratabu. non rumpat teſtamentum in totum, ſed in parte tantum. Tamen idem quod hic, tenuit ipſemet Barto. in d. l. ſi duo. verſi. proinde, & idem Barto. in l. æquiſſimum. in princip. ff. de bono. poſſ. ſecundum tabu. Et iſtam ſolu. ſequuntur Ange. Saly. & Ludo. Roma. hic, & Ang. in l. ventre. ff. de acq. hære.

36 ¶ Ex iſta ſolu. Barto. ſi eſt vera, ego elicio tria. † Primò elicio duas ſingu. limitationes ad regulam text. noſtri. & d. l. æquiſſimum. in princip. cum ſim. in quibus dicitur, ꝙ contratabu. impedit ſecundum tabu. Limita ſingu. ſecundum Barto. niſi præteritus, & inſtitutus eſſent in eodem gradu liberorum, tunc ambæ poſſunt ſimul concurrere, nec vna impedit aliam. Et ex hoc ſecundo infero ſubtiliter, ꝙ ſi vera eſt ſolu. Barto. oportet neceſſario præſupponere, ꝙ in iſta l. in qua infans erat præteritus, erat ſcriptus hæres vnus, qui non erat de liberis eiuſdem gradus cum infante, quia ſi eſſet ſcriptus vnus de liberis vnius gradus, iſte text. non procederet, ſecundum Barto. quia tunc contratabu. competens infanti non impediret ſcriptum hæredem petere ſecundum tabu. cuius contrarium dicit hic text. ꝙ non eſt abſque diuinatione, & reſtrictione iſtius text. Tertiò ex ſolu. Barto. infertur limitatio ad l. cùm emancipatus. in prin. aliàs eſt. §. cùm emancipatus. ſub. l. ſi duob. ff. eod. vbi traditur regula, ꝙ bonorum poſſ. contratab. competens liberis præteritis rumpit teſtamentum in totum, & totum aufert à ſcripto hærede, prout etiam dicit text. in l. filium. in princip. ff. eod. & in l. 1. ſ. titu. 1. quia debent illa iura intelligi, niſi ſcriptus hæres eſſet de liberis. Iſtam ſolu. Barto. impugnant Fulgo. Pau. de Caſt. & Moder. & dicit Pau. de Caſt. ꝙ eſt truffa, quia eſt cõtra caſum. l. illud. §. fin. cum l. ſeq. ff. eod. vbi inſtitutus, & poſthumus præteritus erant eiuſdem gradus, & tamen ſcriptus hæres non habet ſecundum tabu. pro ſua parte. Et per eundem text. reprehendit Imol. in l. 1. ff. de iniuſt. rupt. & plenius in l. ventre. in 7. colum. ff. de acquiren. hæred. & licèt Barto. in d. l. illud. §. fi. & in l. æquiſſimum, in princip. ff. de bono. poſſ. ſecundum tab. conetur ad hoc reſpondere, ꝙ illud operetur ſpes natiuitatis poſthumi præteriti, ſecus in iam nato, vt ibi látius per eum, & cum eo tranſit Ludo. Roma. hic, & Ang. in d. l. ventre, & fortificant per l. 2. §. fin. ff. de libe. & poſthu. tamen eius ſolutio nihil valet, vt per Imol. in dictis locis, & dom. Alexan. hic, quia iam natus debet fortius rumpere, quàm poſthu. vt per eos. Facit. l. poſth. in prin. iuncto verſi. idem & circa. ff. de iniuſt. rupt. nam quando præteritus eſt poſthu. qui moritur viuo teſtatore, ad hoc vt ſuſtineatur teſtamentum de iure prætorio, non requiritur, ꝙ in eo ſint inſtituti venientes ab inteſt. prout requiritur, quando

37 præteritus eſt filius iam natus. † Pręterea contra Bar. facit, nam contratabulas eſt inducta à prætore ad ſimilitudinem iuris dicendi nullum. l. 1. in prin. & l. ſi in adoptionem. in fin. ff. eo. Bart. in l. filium. ad finem prin. & in l. ſi poſt mortem. §. fin. ff. eod. ſed de iure ciuili filius in poteſtate præteritus dicit teſtamentum nullum in totum, licèt alius filius ſit inſtitutus. l. filio præterito. ff. de iniuſt. rupt. ergo ſimiliter præteritus debet contratabulare in totum, licèt alius ſit inſtitutus, quia non debet induci differentia inter ius ciuile, & ius prætorium in iſta materia, in qua pari paſſu procedunt, quando non reperitur lex, quæ de iure prætorio aliud expreſsè diſponat. argum. cap. cùm expediat. de elect. in 6. & in l. vnica. C. de inoff. don. Aliam ſolutionem ponunt Petr. & Cyn. hic, quam ſequitur Dom. Alex. dicens, ꝙ eſt minus periculoſa cæteris. ſequitur etiam Imol. in d. l. 1. ff. de iniuſt. rup. & in d. l. ventre. & inuenio, ꝙ eam etiam tenet Alb. hic, nam intelligunt d. l. ſi duo. verſi. proinde. dum dicit text. ſi contratabulas non acceperit, non intelligunt, ergo accepit ſecundum tabulas, quia tunc contrarium obſtaret, ſed intelligunt, ꝙ emancipato ſcripto hæredi fuit conſeruata portio hæreditatis, per tit. de leg. pręſta. & l. filium. §. ſed & ſi portio. ff. de leg. præſt. & l. virilis. §. 1. & l. nam ſecundum. eod. tit. & iſto modo ſecundum tabu. non concurrit cum contratabu. Et ſi dicis, prout dicebat Barto. qui reprehendit hanc ſolutionem in illo. §. proinde, ꝙ ſi ibi conſeruaretur hæreditas, vel portio hæreditatis per titu. de leg. præſtan. certè ille, cui conſeruatur portio, non tenetur conſeruare legata niſi liberis, & coniunctis perſonis. tex. eſt in d. l. filium. §. fin. & tamen tex. in illo. §. proinde. vult ꝙ teneatur præſtare legata omnibus. reſpondet Ioan. ꝙ d. l. filium. §. fi. debet intelligi, & reſtringit, quando ille, cui conſeruatur portio hęreditatis, erat de liberis, qui non poterant contratabu. vt in liberis in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ. l. illud. §. ad teſtamenta. ff. eod. ſi autem poſſet contratabulare, & non vult, tunc dicitur frui plena voluntate, & legata tunc præſtat omnibus. ita loquitur. d. verſi. proinde. Tamen iſta eſt magna reſtrictio ad regulam. d. l. filium. §. fin. ſecundum Fulgo. & Ludo. Roma. hic. Pro iſto intellectu bene facit tex. ibi, dum dicit, tuendum eum, nam illud verbum tuendum, debet intelligi ſecundum naturam tituli, & ſic per titulum illum de leg. præſtan. argum. l. Imperatores. ff. de in diem addic. glo. in c. 1. de offic. deleg. in 6. Ego puto, ꝙ iſta ſolutio non ſit bona per iſtud fundamentum: nam in illa l. ſi duo. filius in poteſtate pręteritus fuit ille, qui contratabulauit, quo caſu non habet locum tit. de leg. præſtan. quia filius in poteſtate contratabulans nemini tenetur aliquid conſeruare. l. is qui in poteſtate, in princ. ff. de leg. præſtan. Sed bene habet locum ille titulus, quando filius emancipatus præteritus contratabulat, iſte bene tenetur conſeruare legata coniunctis perſonis, quia propter eum prætor facit iniuriam, vt declaraui in l. 1. ſ. eo. Cùm ergo d. l. ſi duo. loquatur in filio in poteſtate præterito contratabulante, non eſt verum, ꝙ tunc habeat locum titulus de leg. præſta. cum certè iſto caſu locum habere non poſſit. Et ſi diceres, ꝙ filius in poteſtate

ADDITIO.

a ¶ Secundum tab. Adde Bar. in l. illud. in prin. ver. quæro. ff. eod. PVRPV.

ſtate præteritus quamuis non teneatur conſeruare legata con-
iunctis perſonis,tñ bene tenetur conſeruare inſtitutiones,truf-
fa eſſet,quia vtroq; caſu militat ratio, quam aſſignaui in l. 1.§.
eo.Et quia conſeruare leg. & inſtitutiones, à pari procedunt,
tex.eſt in d.l.filium. §. ſed & ſi portio. Sed reſponde ſm Alex.
hic,ꝙ d.l.is, qui in poteſtate.limitatur per d.l.ſi duo.vt non ꝓ-
cedat,quando relictum eſt ei, qui aliàs poſſet ꝯtabulare. nam
tunc nulla fit iniuria filio in poteſtate, ſi conſeruetur portio
virilis alteri filio, qui eandem eſſet habiturus, ſi voluiſſet con-
tratabulare,ſeu ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet. Item iſta ſolutio di-
a uinat ad d.l.ſi duo.§.fi.Item non videtur rationabile, [a] ꝙ eman
cipatus magis oneretur in præſtando legata omnibus, per hoc
b ꝙ habuerit facultatem contratabulandi, & omiſerit, & ſic ꝯ-
tab.conceſſa in eius fauorem [b] retorqueretur in odium, con-
tra l.ꝙ fauo.C.de legi.& in contrarium videtur tex. in l. is, qui
c in poteſtate.§.ſed ſi ſcriptus. ff.de leg. præſt. Et ad id, ꝙ proxi-
mè dixi,facit optimè l.ſi ex duob. [c] in fi.princ.ff.de ꝯtab.præte-
rea illa verba,tuendũ cũ in partẽ,intelliguntur,qñ inſtitutus ve
nit per bon.poſ.ſm tab.tex.eſt in l.ſi ex duobus.§. 1. ff. de con-
tratabu. & in l.virilis. §.ſed ſi vnus.ff.de leg. præſt.Præterea ſm
iſtam ſolutionem ſuperflueret tex.in d.ver.proinde.dum dicit,
plena fruatur voluntate,non bene frueretur voluntate, qui nõ
plena:& ſic plena ſuperflueret,vt ĩ.declarabo:ſic in ſimili aliud
eſt,ꝙ procurator habeat mandatum ſimplex, aliud ꝙ habeat
plenum mandatum,quia habens plenum mandatum eſt ac ſi
haberet liberam adminiſtrationem. l. ſi procurator. in verbo,
plenam,vbi Barto.& Doct.C.de procu.Bar.& Docto.in l.pro-
curator,cui generaliter libera.ff.eod.Bald.in rub. C.de exerc.in
38 vlt.col.† Sic etiam in ſimili remiſſio iniuriarum facta ſacerdo-
ti in foro pœnitentiali,vel conſcientiæ, non operatur in foro
contentioſo,quin agi poſſit,vt per Bart. & Doct. in l.ſi tibi.§.1.
ff.de pact.& in l.non ſolùm.§.1.ff.de iniur.tamen fallit,quando
diceret ſe facere plenam remiſſionem, ſm Bald. in c. 1. §. iniu-
riam.in 2.col.de pace iur.fir.& in l.non ſolùm.§. 1. ff. de iniur.
Ludo.Roma.in l.2.ff.ad Senatuſ.Syl.Alex.in d.l.ſi tibi.§.1.Tol-
le tertium ſimile:nam ſimplex reſtitutio degradati, & priuati
beneficio non trahitur ad beneficium, tamen fallit niſi ſit ple-
nè reſtitutus,ita Spec.in tit.de legato.§.1.verſ.quid ſi degrada-
tus.ſequitur Io.And.in c.quamuis,& ibi Gemi. in fi. de reſcrip.
39 lib.6.† Quartò accedit,ꝙ tenet d. And.Barb.in repe.c.teſtimo
nium,in pen.char.de teſti.& in ca.eam te.in 2.col.de reſcr. vbi
dicit ſe obtinuiſſe Ferrariæ,ꝙ licèt iſta verba, facimus tibi gra-
tiam,importent ſimplicem indulgentiam, & remiſſionem pę
næ,non tamen reſtitutionem bonorum, vt concludit Sal.con
tra Bar.in l.fi.ad fi.C.de ſent.paſ.tamen fallit, quando princeps
d diceret, [d] facimus tibi plenam gratiam, quia tunc recuperabit
bona non alienata per fiſcum.ad hoc inducit verba Bal. in tit.
de pace conſtan. in verbo plenitudine gratiæ noſtræ recepi-
mus.Quintò facit,quod dicit gl.in cle. conſtitutionem,in ver-
bo,fides.de elect.Aliam ſecundam ſolu.ponit Fulg.hic. Aliam
Raph.Cum.in d.l.is,qui in poteſtate.Aliam Pau.de Caſt.ibi,&
hic aliam.Sed nihil habent ſaporis,vt hic per do.Alex. ¶Quid
dicendum?Pro certo cõtrarium eſt ſummè difficile: ego aliàs
dum eſſem ſcholaris Paduæ ſub domino meo do.Alex. Imol.
dedi alium intellectum, qui etiam mihi nunc non diſplicet,
quamuis prima fronte legenti literam, aliud ſonare videatur:
vnde inquantum ibi dicit,proinde ſi contratabulas non accę-
* perit,intelligunt glo.*& communiter Doct.*ꝙ fuit emancipatus in-
ſtitutus,qui non accepit contratabu. vt poterat beneficio præ-
teriti, ſed vt frueretur voluntate teſtatoris, accepit ſecundum
tab. & iſto modo intelligendo militat fortiſſimè contrarium,
quia hoc modo ſecundum tabulas, & contratab. concurrunt.
Sed ego non intelligo tex.ſic,ſed aliter dum dicit,proinde ſi ꝯ-
tabu.non acceperit:intelligo filius in poteſtate præteritus,& ita
etiam intelligit Pau.de Caſt.hic,& in d.l.ſi filius qui in poteſta
te,& Fulg.hic,quo caſu ſubdit text. tuendum eum in partem,
intelligo eum ſcilicet emancipatum in portione præteriti ab-
ſtinentis,hoc mòdo,nam ſi filius præteritus,qui poteſt contra-
tab.omittit,tunc prætor tuetur ſcriptum hæredem in totum,
quia hæres ſcriptus ſm tabulas poteſt in totum ſuccedere.l.
æquiſſimum.in prin.& in §.expectandi. ff. de bono. poſſeſ. ſm
tab.& tunc bene ſubiungit text. quia plena fruatur voluntate,
hoc eſt ſuccedit in totum in omnib. bonis, ſm ꝙ teſtator di-
ſpoſuerat tenetur vtiq, præſtare legata omnib. pro parte ſua
ſcilicet filij præteriti abſtinentis.Et ſic erit ſenſus,ꝙ ſi filius præ
teritus, qui poteſt contratabulare, non accipit contratabulas,
tunc emancipatus inſtitutus poteſt in totum ſuccedere per ſm
tabulas,& hoc modo ſuccedente, quia plena fruitur volunta-
te defuncti,omnibus etiam legata præſtat. Et niſi iſto modo
intelligas tex.illa dictio,plena,in text.poſita nihil importabit,&
hoc modo ille text. nihil penitus obſtat. Et ſi dicis, quod du-
bium haberet iſte text? dic, ꝙ dubium faciebat, quia quamuis
præteritus abſtineat à contratabulando, tamen inſtitutus be-
neficio præteriti etiam abſtinentis poterat contratabulare ſi
volebat,vt vidiſtis ſupra in glo.1.quo caſu ſi contratabulaſſet,
videbatur, ꝙ non debuiſſet præſtare legata niſi coniunctis per-
ſonis:ergo eodem modo ſi noluit contratabulare, ſed venire
per ſm tab.videbatur,quòd non teneretur præſtare legata niſi
coniunctis perſonis, ne deterioris conditionis ſit, qui venit ex
voluntate teſtatoris,quam qui contratab. ita declarat glo.in l.
is qui in poteſtate.§.ſed ſi ſcriptus.ff.de leg.pręſtan.Et ſi iterum
dicas.quòd iſtud erat iam antea deciſum in l. nonnunquam,
& in l.is,qui in poteſtate. §. ſed ſi vnus. ff.de leg.præſtan. vbi, ſi
præteritus abſtinet,legata omnibus præſtantur: quia dic, quòd
illi duo tex.loquuntur, quando inſtitutus contratabulat bene-
ficio præteriti licèt abſtinentis, tunc bene præſtat legata omni-
bus,ita loquuntur præallegati text.Sed d.l.ſi duo, verſi. proin-
de.loquitur quando præterito abſtinente emancipatus inſtitu
tus non contratbulauit,ſed venit per ſecundum tabu. qui cà-
ſus non erat alibi deciſus: ita ego intelligo illum text. & hoc
modo nihil obſtat. Non nego tamen, quin literam inſpicienti
prima fronte videatur aliter ſonare text.præſertim in fine,dum
dicit, pro ſua parte, ſed iſta dictio ſua, poteſt intelligi ſcilicet
emancipati,vel etiam ſua,ſcilicet filij in poteſtate præteriti Et
hoc modo intelligendo videtur fieri aliqua violentia literæ
propter verbum ſua,quod debet intelligi,ſcilicet ipſius eman
cipati præteriti,non autem alterius, per text. in l.cùm in teſta-
mento,& quod ibi pulchrè decidit Barto. per illum text. ff. de
aur.& argen.leg.& glo.in l.ex facto.in princ. in verbo, ſuum,
& ibi Bartol.& Imol.ff ad Trebell.& Rapha. Fulg. in alia pul-
chra quæſtione in conſi. 53. incip. quidam Gaſpar. Non nego
tamen,quin contrarium ſit valde arduum.

ADDITIONES.

a ¶Rationabile.Vide Bald.in d.l. quod fauore. in 7. oppo. C. de legibus.
PVRPV.
b ¶Fauorem.Facit magis propriè.l.illud.§.fina.C.eo. ſed ibi propter penden-
tiam dubij. PVRPV.
c ¶Duobus.Imò ibi intelligitur,quando adiuit de iure ciuili, & alia lex nihil
facit,ſed eſt gl.1.§.ſed ſi ſcriptus.hic alleg.in verbo certis perſonis. PVRPV.
d ¶Quando princeps diceret.Adde Doct.in c.1.de elect.in 6.
* Eundem Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.num.64.& in Repe.num.21.ff.de
lib.& poſthu. Cagnol.in l. in condemnatione.§. cùm verbum. de regul. iur.
Plot.tracta.de in lit.iur.§.1.num.5.Viui.inter com. opin. lib.14. verſic. ban-
nitus.Pract.Maſuer.tit.de intereſſe.nu.29.Neuiz.conſi.68.& diſtingue, vt per
Plot.vbi ſupra,aut gratia fit per viam gratiæ,aut per viam iuſtitiæ: quod au-
tem gratia principis non præiudicet tertio,in quem bona iam fuerant alie-
nata,communem dicit Neuiz.d.conſ.num.48.de quo vide etiam quæ ſcribit
Alex.conſ.101.nume. 6.lib.2.Boer.q. 65.par.1. & in terminis Iaſ.hic,Clar.in
pract.§.vlt.q.59.verſi.Item quæro. MASVER.

De bono.poſſ.contratab.liberti. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Contrariorum eadem eſt diſciplina,& eadem eſt potentia, & idem & vnum ſtatutum eſt.*
2 *Vbi exceptio non poteſt probari per teſtes ex forma ſtatuti, ſimiliter non poterit probari actio,vel replicatio.*
3 *Licèt quis manumittat ex neceſſitate fideicom. tamen habet contratab. contra teſtamentum manumiſſi ſi prætereatur.*
4 *Munus dicitur cum cauſa,donum ſine cauſa.*
5 *Bonorum poſſeſ. contratabu. competens patrono præterito non rumpit teſtamentum in totum, ſed tantum competit ad legitimam, & non vltra.*
6 *Quatuor differentiæ inter bono.poſſ. contratabu. quæ competit patrono præterito, & illam quæ competit liberis præteritis.*

LEX PRIMA.

LIcèt ex cauſa. Hoc dicit. Etiã
patronus, qui
ex neceſſitate fideicommiſſi manumiſit, ſi
ſit præteritus à liberto,habet bon. poſſ con-
tratabu.per quam ſolùm auocat legitimam
ſibi debitam, à qua bono.poſſeſ.contratabu.
excluditur per munerum,& operarum exa-
ctionem.hoc dicit totus titu.cum l. ſeq. Et dubium faciebat.l.
1.quia qui manumittit ſeruum non ex libera voluntate,ſed ex
neceſſitate fideicom.iniuncti, non videtur habere iuſpatrona-
tus.l. 1.§. de libe.& eorum lib.Ita eodem modo videbatur,ꝙ ſi
eſſet

eſſet præteritus, quòd non haberet ius contratabulandi: contrarium deciditur hic. Secundò, & notabilius faciebat dubium text. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis à liberti filio. ff. de libe. agno. vbi æquiparantur patronus, qui manumittit ſeruum ex fideicom. & patronus, qui exigit operas à liberto, ſed ſecundo caſu perdit contratabu. vt hac l. 2. ergo videbatur etiam primo caſu
1 contrarium decidi. ¶† Not. ex l. 1. ꝙ ſicut reperitur bono. poſſ. ſecundum nuncupationem, vt l. 2. ſ. de bono. poſſ. ſecundum tabu. ita etiam inuenitur bono. poſſ. contratabu. nam contrariorum eadem eſt diſciplina. l. 1. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie.
a iur. Item [a] contrariorum eadem eſt potentia. l. ab empt. & ibi
b Bald. [b] ad hoc not. ff. de pact. Item contrariorum vnum, & idem ſtatutum eſt. c. cùm veniſſent, & ibi Bald. in vlti. colum.
2 de iud. vbi per hoc notab. infert, † ꝙ vbi exceptio non poteſt probari per teſtes ex forma ſtatuti, ſimiliter non poterit probari per teſtes actio, vel replicatio, vt ibi per eum. Facit, ꝙ not. Bald. in c. 2. ad fin. per illum text. de teſti. ſpol. ꝙ cùm renunciatio beneficij poſſit probari per teſtes, vt ibi eſt tex. ꝙ eo modo & collatio, cùm contrariorum eadem ſit diſciplina, quod
3 reputat bene tenendum menti. ¶ † Secundò not. ꝙ licèt quis manumittat ex neceſſitate fideicom. tamen habet contratabu. contra teſtamentum manumiſſi, ſi prætereatur. Non tamen poteſt operas imponere, nec eum propter ingratitudinem in ſeruitutem reducere. l. q. ex cauſa. ff. de bon. lib. & l. 2. ſ. de ope. lib. & l. 1. ſ. de lib. & eorum lib. ¶ Poſtea in l. 2. debes aduertere, ꝙ quando patronus manumittit ſeruum ſuum, & tempore manumiſſionis imponit ſibi aliquas operas: puta patronus habebat vnum ſeruum, qui erat bonus pictor, manumiſit eum cum hoc, ꝙ teneatur præſtare omni menſe. 10. operas pictorias. Certè per iſtas operas non amittitur iuſpatronatus in aliquo. l. ſicut. ff. de iur. patro. quicquid dicat glo. fi. in 1. oppo. quæ nihil valet. Sed ſi talis patronus exigeret tales operas à liberto in vita, tunc perdit ius contratabulandi, vt ſi poſtea prætereatur à liberto, non poſſit contratabulare teſtamentum. Ratio eſt ſecundum Saly. quia non debet patronus gaudere liberto in vita, & etiam poſt mortem, vnde ſi vult haberet operas, perdit ſucceſſionem, ſi ſit præteritus à liberto. Item ob aliud ſecundum Ange. propter coercendam auaritiam patronorum. Eodem modo ſi patronus non exigit operas impoſitas, puta operas pictorias dum manumitteret, ſed eligit aliquod aliud munus, puta mercedem, eodem modo excluditur à contratabulando, & iſtud vult dicere l. 2. ponens duos caſus ibi, muneribus electis ſcilicet loco operarum, & operis ſcilicet exactis impoſitis, per alterum iſtorum perdit ius contratabulandi.
4 ¶† Et circa hoc dum glo. tua dicit, munus dicitur cum cauſa, donum ſine cauſa: alibi aliter videtur dicere text. in l. munus propriè. ff. de verb. ſignifi. & propterea Laurentius Vallenſis in 6. lib. elegan. in c. 454. reprehendit differentiam vtriuſque Iuriſconſul. Sed tu vide text. in l. munus tribus. ff. de verb. ſigni. ¶ Gl. 1. declarat text. ponendo illud totum quod dicit text. in § ſed noſtra. Inſtit. de ſucceſ. lib. Caue tamen dum glo. dicit, quòd ſi libertus maior centenario inſtituat extraneum, & exhæredet patronum, patrono datur contratabu. glo. eſt corrupta ſecundum Saly. hic, quia exhæredato non competit contratabu. vt dixi in l. poſthumo. ſupra titu. 1. ſed debuit glo. dicere, ſi prætereat, prout formaliter dicit tex. quem allega. in d. §. ſed noſtra. tunc bene patrono præterito datur contratab. non autem exhæredato. Et ideo cogita per te, ſi libertus exhæredat patronū, quando eſt maior centenario, an contratabu. competat, an ha-
5 beat querelam. ¶† Item habes ex fi. glo. ꝙ bon. pol. contratab. competens patrono præterito non rumpit teſtamentum in totum, ſed tantum competit ad legitimam, & non vltra: ideo concurrit cum ſecundum tab. l. ſed cum patrono. in prin. ff. de bon. poſ. vidiſtis in l. poſthumo. in glo. fi. ſ. tit. 1. Sed contratab. quę competit liberis præteritis, rumpit teſtamentum in totum, vt dixi in d. l. poſthumo. Et ratio diuerſitatis eſt, ſm Odof. Alb. & Sal. hic, quia hæreditas magis debetur liberis, quàm debeatur patrono, quia debetur iure naturæ, & iure ciuili, ſed quæ debetur patronis, ſolùm debetur iure ciuili. ¶ Adde, ꝙ idem eſt in bon. poſ. contratab. quæ competit parenti præterito, illa non rumpit teſtamentum in totum, ſed ſolùm quo ad legiti-
6 mam. l. Pantonius. in prin. ff. ſi à par. quis fue. manum. † Et ſic habes duas differentias inter bon. poſ. contratabu. quæ competit patrono præterito, & illam, quæ competit liberis præteritis. ¶ Adde tertiam dñam, quia patronus præteritus ſi ꝯtabulat teſtamentum, non tenetur præſtare legata alicui, etiam coniunctis perſonis, etiam pro parte ſua, eo quia ſolùm vendicat legitimam ſuam, quæ non debet eſſe onerata legatis. §. ſed noſtra. Inſtit. de ſucceſ. lib. l. ſi is legatum, in princ. iuncta glo. ff. de condi. & demonſt. ſecus eſt in filio ꝯtabulante, quia ſi ſit emancipatus, tenetur conſeruare legata coniunctis perſonis. l. 1. vbi declaraui. ſ. tit. 1. ¶ Ex his no. quartam differentiam, quia ꝯtab. competens patrono præterito non poteſt intentari niſi adita hæreditate per hæredem. l. ſiue. §. excluditur. ff. de iur. patr. Ratio, quia non irritat teſtamentum in totum, ſed aufert legitimam tantum, ſm Ange. in l. filio. §. contratabulas. ff. de inoffic. teſt. ſed contratab. competens liberis præteritis poteſt intentari etiam hæreditate non adita. l. illud. §. fin. & ibi Bar. reddit rationem. ff. de bon. poſ. contratab. ſm Cy. Alb. & omnes Mod. hic. ¶ Vltima differentia eſt, licèt non ad propoſitum, quia legitima, quæ debetur filijs, debet eis relinqui titulo inſtitutionis, vt declaraui in Auth. nouiſſima. ſ. de inoffi. teſt. Sed illa, quæ debetur patronis, quia non eſt in tantum debita, poteſt relinqui quocunq; tit. d. l. ſiue. §. excluditur. Tu, vt faciat iſta differentia ad propoſitum, dic, ꝙ patronus non habet contratabu. ſi ſit ei relicta legitima, licèt non tit. inſtitutionis. l. etiam. §. fi. ff. de bon. lib. & d. l. ſiue. §. excluditur: ſecus in liberis. l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad Trebel. Iſta ſunt, quæ habes ad corticem glo. ¶ Sed aliud ſubtilius ſentit glo. ꝙ quando libertus nullos liberos habet, ꝙ iſto caſu ſemper patronus ab inteſt. ſuccedit, & ſic ſentit gl. ꝙ patronus excludit omnes agnatos, & cognatos liber. excep. liberis, ſic vult glo. & idem tenet Ioan. Fab. in §. cunque antea. Inſtitut. de bono. poſ. per tex. in l. liberto ſine liberis. ff. de bon. lib. tamen dicit Ioan. Fab. ꝙ Imperator bene feciſſet iſtud declarare. Idem ſequitur dom. Alex. hic, & non tamen faciunt mentionem de iſta glo. Adde, ꝙ plus tenuit Raph. Fulgo. hic, & latius in l. 2. ſ. ſi quid in fraud. patro. q; in ſtricta diſputatione iuris patronus excludit patrem, & fratres liber. per d. l. liberto ſine liberis, & l. inteſtato, ff. de ſuis, & legi. hæred. quæ ſunt ho-
c die incorrectæ ſecundum eum. Ego valde admiror [c] de tot patribus, cùm in contrarium ſit tex. expreſſus in §. 1. Inſtit. de ſer. cog. & ibi glo. ad literam in verbo, alterius, vbi eſt text. ad literam, ꝙ patronus non excludit patrem liberti. & glo. ibi tangit, quid de fratre. ergo non eſt verum, ꝙ patronus excludat omnes agnatos liberti, cùm non excludat patrem, nec ſecundum glo. ibi fratres liberti.

ADDITIONES.

a ¶Item. Ille tex. non probat, ſed lex ſequens in fi. & idem ponit in rub. ff. de acquir. poſ. PVRPV.

b ¶Bal. Quem ſequitur ſubtilis d. Philip. Decius in l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. in princip.

c ¶Admiror. Vide glo. & d. l. liberto. quæ hoc dicit. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Quibus datur contratabu. quando ſunt præteriti, illis ab inteſta. datur vnde liberi.*
2 *Dictum glo. vel Doct. debet intelligi ſecundum l. quam allegat.*
3 *Bono. poſſ. vnde libe. non habet locum in ſucceſſione matris.*
4 *Si actio inepta exprimatur in libello, non vitiat libellum, ex quo de neceſſitate non eſt exprimenda.*
5 *Quando aliquid de neceſſitate nō requiritur, ſi illud interueniat, & ineptè, non vitiat.*

Vnde liberi. Rubrica.

a ¶ Capio glo. rubr. quam diuide in tres partes prin. In prima [a] continuat rubr. ad præcedens. In ſecunda per viam notabilis ponit vnum dictum. In tertia infert ex illo dicto. Secunda ibi [& not. ꝙ illis.] Tertia ibi. [vnde in bonis maternis.] In ſecun-
1 da parte gl. intellige hanc regulam ſanè, ꝙ † quibus datur contratab. quando ſunt præteriti, illis ab inteſt. datur vnde liberi: aliàs non poſſet dari vnde liberi, vbi non daretur contratabu. tex. eſt in l. fi. ff. de lib. & poſthu. & in l. 1. §. fi. ff. ſi tab. teſt. nul. extā. de quarum intellectu dixi in l. poſthumo. ſ. de bono. poſ.
b contratab. quam prætor. Item adde, [b] ꝙ regula gl. etiam procedit è contra; quia illis datur contratab. qui poſſunt ab inteſt. ſuccedere per vnde liberi, l. 1. in prin. & l. non putauit. in prin. ff. de contratab. & l. fi. in prin. ff. de leg. præſt. & eſt melior text. de iure in §. item adoptiuos. Inſtit. de hære. quæ ab inteſt. Et ratio eſt,

ADDITIONES.

a ¶In prima. No. & limitat Bar. in l. qui autem. §. hæc editio. ff. de leg. præſt. PVRPV.

b ¶Item adde. Adde Alexan. addentem alium text. in l. filiæ dotem. 2. colu. ſ. de coll. Iaſ. in rub. ſ. de car. edi. coln. 1. & in l. ſi emancipati. 1. col. ſ. de coll.

* Et dic, ꝙ qui non admittitur ab inteſt. non admittitur contra teſtamentum fallit in nepote ex fratre, qui admittitur ad ſucceden. patruo ſuo ab inteſt. non tamen poteſt intentare querelam contra teſtamentum patrui. § cùm illius. Inſti. de hęr. quæ ab inteſt. & l. fratris. C. de inoffi. teſt. niſi dicas, quod hęc reg. procedit ſolùm in deſcenden. quod eſt tutius. BELLAC.

est, quia frustra daretur contratab. si expugnato testamẽto postea ab intest. non succederet per vnde liberi. Intellige etiam regulam gl. non simpliciter, sed in liberis, de quib. loquitur. l. 1. §. rectè. alleg. in glo. aliàs non procederet, quia patrono datur contratab. l. 1. §. tit. 1. & tamen non datur vnde liberi. ſm Fulg. & Ludo. Roma. in l. qui se patris. in gl. fi. ᷑. eo. sed in contrarium facit tex. in l. filius. §. videamus. ff. de bon. pos. contratabu. vbi filius emancipatus, qui non potest succedere ab intest. vnà cum filio suo, nisi conferat, tamen potest contratabu. vnde intellige istam regulam, quando quis excluditur ab intest. absolutè, ille non potest contratab. sed emancipatus non excluditur à successione intestati absolutè, sed nisi conferat: & vide l. prætor. in prin. ff. de colla. bon. ¶ Secundò, & fortius obst. l. non putauit. §. in adoptionem. ff. de bon. pos. contratabu. vbi filius adoptiuus, qui de iure fforum non succedebat patri ab intest. si sit institutus, potest intentare contratab. alio committente edictum: vnde per illum tex. secundò limita istam regulam, ꝙ qui succedit ab intest. non admittitur ad contratab. verum est ex persona sua, sed ex persona alterius bene potest admitti: quædam enim possumus ex persona alterius, quæ non possumus ex nostra. l. petendæ. C. de temp. in integ. resti. & glo. in l. Aristo. ff. quæ res pign. obl. pos. Et hoc modo potes etiam respondere ad d. l. fi. ff. de lib. & posth. Tertiò limita, quòd qui non succedit ab intest. tamen admittitur ad rumpendum, qñ ei non opponitur ante lit. contest. l. posthu. §. si quis ex his, & ibi Bar. ff. de inoffic. test. Per istas tres limitationes habes declaratam, & defensatam istam regulam. Adde tamen, ꝙ istud vlt. non habet locum in contratab. ita Ray. & Bar. in l. filium. §. si quis contratabulas, per illum tex. ff. de leg. præst. Bal. in l. fi. in fi. C. de fideicom. & in l. 2. C. de re iud. Et ratio diuersitatis traditur ex dictis glo. in l. si ser-
a uus. ff. de bon. poss. secundum tab. ¶ In vlt. parte glo. [a] nunquid hodie sit correctum, & sic nunquid hodie habeat locum bon. pos. in successione matris, ponunt Ludo. Rom. & do. Alex. hic, tetigi in l. posthumo. §. de bon. pos. contratabu. quam præte. & ibi tenui contra d. Alex. hic, & ibi. Et caue inquantum d. Alex. ponderat esse de mente glo. hic, & in §. sunt autem. versi. vnde liberi. Insti. de bon. pos. ꝙ etiam hodie bon. pos. vnde liberi non competat in successione matris. nam istæ gl. loquuntur de iure C. patet, quia allegant. l. fin. C. de suis, & legi. quid autem sit de iure Auth gl. istæ non dicunt: vnde non bene ponderantur per
2 d. Alex.† dictum enim gl. vel Docto. debet intelligi ſm l. quam allegat, vt inquit Bart. in l. non solùm. §. si liberationis. verba. ff. de lib. leg. Sal. in l. si ex cautione. in 10. col. C. de non num. pecu.
3 Io. And. in c. cùm nuntius. de testi. ¶ Item dum gl. vult † ꝙ bon. pos. vnde liberi non habet locum in successione matris, adde tamen ꝙ filius si in iudicio dicat, agnosco bon. poss. vnde liberi in hæreditate matris, per hoc non vitiatur agnitio, quia non est curandum de modo, nec de nomine, dummodo causam habeamus. l. quoniam in dignum. C. de test. ſm Bald. in l. fi. in 4. col. ᷑. vnde leg. Facit quod vult idem Bal. in l. 1. in 14. col. in ver. circa primum punctum. §. qui admit. Facit etiam, quia nomen bon. pos. non est de necessitate exprimen. sed qualiscunque attestatio sufficit. l. fin. §. qui admit. ergo si exprimatur, & ineptè, non debet vitiare, dummodo factum aptè narretur; sicut in si-
4 mili dicimus,† quod si actio inepta exprimatur in libello, non vitiat libellum, ex quo de necessitate non est exprimenda, secundum Inno. & Doct. in c. examinata. de iudi. Bar. in l. 1. circa
5 fi. prin. de eden. cum concor.† Sicut generaliter dicimus, quòd quando aliquid de necessitate non requiritur, si illud interueniat, & ineptè non vitiat. l. vnica. in prin. C. de rei vxo. act. cum simil.

ADDITIO.

a ¶ Gl. Adde, quod habetur in l. posthumo. col. 4. supra tit. 2.

LEX I. & II.

SI auus tuus. Filij emancipati succedunt æqualiter per vnde liberi: & donec est locus successioni descendentium, alius succedere non potest. hoc dicit cum l. seq. & l. 1. respondet nepoti interroganti, & quamuis loquatur in filijs emancipatis ex contingentia facti, idem est in liberis in potestate, secundũ Cy. Alb. & Sal. hic. Et cogita quæ fuerit ratio dubitandi in istis ll. præsertim in prima: certè videtur decisio penitus indubitata, præsertim exponendo tex. pro rata portione hæredes eos extitisse, hoc est successores de iure præto. secundum gl. & Doct. hic, quia qui succedit de iure prætorio, non propriè est hæres, sed solùm largo sumpto vocabulo. §. quos autem. in verbo, vice hæredum. Insti. de bon. pos. & l. 2. ff. de bon. pos. & in l. 1. in verbo, velut hæ̃des. ff. de bon. pos. hære. pet. Quod facit secundum Bal. & Sal. & Mod. hic, ad sustentationem libellorum, vt latè dixi in l. fi. §. qui admit. Ego autem
a subtilius intelligo [a] tex. in ver. hæredes, vt stet propriè, quia qñ liberi succedunt de iure prętorio, & sic alius non potest succedere de iure ciuili, nec re, nec spe, illa succes. de iure prætorio facit eos directè hæredes, & propriè, vt declarat Bart. post Dy. in l. 2. ff. de bon. poss. efficiuntur ergo propriè tunc, & de directo hæredes, & istud est, quod faciebat subtile dubium in hac l. quia prætor non potest facere quem directò hæredẽ. §. quos autem. Insti. de bono. poss. contrarium deciditur hic in verbo, hæredes eos extitisse, intelligendo text. propriè iuncta doctrina Bar. in d. l. 2. ff. de bon poss. & in l. ex asse. post glo. ibi ff. ad Treb. per l. puberem. ᷑. de iure delib. Potes etiam dicere, quòd ratio dubitandi fuerit in ista l. propter nepotem, qui dubitabat, an propter eum deberetur patri suo maior portio, quàm alijs, quasi successio esse deberet in capita, & non in stirpes.

ADDITIO.

a ¶ Intelligo. Adde. l. posthumus. in prin. ff. de iniust. rupt. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Quatuor sunt species liberorum, quæ hic enumerantur per ordinem, & nu. 2. 3. 9. & 19.*
4 *Quid sit suitas, seu existentia suitatis.*
5 *Nepos non dicitur suus hæres auo, quando pater eum præcedit in gradu, quantum ad hoc vt admittatur ad rumpendum testamentum, sed quantum ad hoc, vt destituto testamẽto succedat ab intestato vt suus, sufficit, ꝙ obtineat primum locum tempore quo testamentum destituitur.*
6 *Exhæredatus desinit esse suus, licèt remaneat in potestate.*
7 *Quicunque filius prohibitus est succedere patri, vel de iure communi, vel statutario, non est suus.*
8 *Stante statuto, quod existentibus masculis fœminæ non succedant patri, tales filiæ virtute statuti non sunt suæ.*
10 *Casus, in quibus quis est suus, & non in potestate.*
11 *Filius adoptiuus dicitur suus, & succedit tanquam suus.*
12 *Existentia sui hæredis habet locum in adoptiuis, & etiam in filijs legitimatis.*
13 *Legitimatus censetur suus hæres, & succedit tanquam suus.*
14 *Si aliquis acquirit emphyteusim, vel feudum pro se, & pro suis hæredibus, appellatione suorum hæredum venit filius naturalis, vel spurius legitimatus ad feuda.*
15 *Legitimatus post testamentum conditum, rumpit testamentum, sicut si verus, & proprius filius fuisset præteritus.*
16 *Quando nepos viuo auo eßet conceptus in vtero, sed non natus, non est in potestate, tamen succedit auo vt suus.*
17 *Filius in potestate si ingrediatur monasterium, desinit esse in potestate, tamen durat suus hæres patri.*
18 *Per Episcopalem dignitatem filius eximitur à potestate patris, tamen non perdit iura legitimorum.*
20 *Triplex reperitur qualitas hæredum.*
21 *Modus succedendi est duplex, vnus de iure ciuili, alius de iure prætorio, & nu. 22. & 23.*
24 *Quidam reperitur modus succedendi secundum l. Mosaicam.*
25 *Præcepta iudicialia veteris testamenti non obligant in nouo.*
26 *Circa successionem emancipatorum sunt quatuor iura consideranda.*
27 *Successorium edictum quid sit.*
28 *Successorium edictum habet locum quadrupliciter.*
29 *Quid sit caput, & quid gradus in materia successorij edicti, & nu. 30.*
31 *An in suis hære. hodie habeat locum successo. edictum.*
32 *An successorium edictum habeat locum de vna persona ad eandem met personam.*
33 *Success. edictum non competit nisi volentibus.*
34 *Dictio maximè, includit casum magis dubitabilem, & nu. 35.*
36 *Dictio præsertim, quid importet.*
37 *Pater in potestate aui ab intestato præmortui, qui obstat nepoti de iure ciuili, propter prioritatem gradus, & suitatem, non obstat nepoti de iure prętorio.*
38 *Verbum suscipere, importat non quidem appręhensionem nudę possessionem, imò acquisitionem dominij.*
39 *Nomen facultas, idem importat quòd hæreditas, seu vniuersalis successio.*
40 *Verbum peruenerit, importat directam successionem de iure prætorio, non autem obliquam, seu fideicommissariam.*
41 *An per ista verba, nego me hæredem, vel nolo eße hæres, vel non adire, inducatur repudiatio hæreditatis.*
42 *Regula quæ habet, ꝙ filius hæred. patris non aditam transmittit ex potentia suitatis ad quoscunq; non habet locum in casu huius l. quandiu superest nepos, qui negat se hæredem patris, & nu. 43.*

Priui-

44 Priuilegium personale concessum à l. non transit ad hæredes etiam suos.
45 An hodie de iure ciuili nepos possit venire ad successionem aui tanquam agnatus.
46 Circa suauitatem non est quærendum, nec tractandum de successorio edicto.
47 Regula, quæ habet, quod hæreditas non adita transmittitur ex potentia suitatis ad quoscunque, fallit quando superest nepos ex tali filio.
48 Facultates, seu bona inelliguntur sine aliquo onere.
49 Emancipati hodie veniunt ad legitimam successionem.
50 Nepos natus, & conceptus post emancipationem filij, patris eiusdem nepotis, non est agnatus auo, imò nec ipse filius emancipatus.
51 Vassallus regulariter de feudo testari non potest.
52 Stante statuto quod agnati litigantes compellantur ad compromissum, cùm tale Statutum sit fauorabile, quia inductum ad amouendas lites inter agnatos, sub tali statuto comprahenduntur emancipati, non tamen filij legitimi, vt infra nu. 53.
54 De iure communi nemo inuitus cogitur facere compromissum.
55 Statutum cogens agnatos ad compromissum dicitur fauorabile.
56 Statuta, quæ respiciunt publicam vtilitatem principaliter, censentur fauorabilia.
57 Statutum disponens, quòd existentibus masculis fœminæ non succedant, dicitur fauorabile ex parte masculorum, & ideo est extendendum.
58 Etiam quando statutum est fauorabile verba non debent impropriè intelligi.
59 Statutum cogens affines ad compromittendum, comprahendit eos, qui sunt in secundo genere affinitatis.
60 Statutum cogens agnatos ad compromissum, comprahendit etiam eos, qui largè & impropriè sunt agnati.
61 Si filiusfam. non habeat peculium castrense, & an olim, & hodie possit testari.
62 Remedia, quæ competunt filio, non competunt patri.

LEX III.

Qui se patris. In ista l. exorditur Bart. quod ista l. est difficilior, quæ sit in toto C. & Paul. de Cast. dicit quod ista l. cum gl. suis dicitur horribilis non solum scholaribus sed etiam Doct. valentibus. Dicunt etiam Cy. & Albe. hic in prin. quod ista l. reputatur difficilis, sed non vtilis per aduocatos ignorantes, quod nunquam studuerunt in hac l. sed secundum eos est summè vtilis, & summè necessaria: ideo ad eam est diligēter aduertendum. Tu ergo considera, quod ista l. iunctis gl. suis tractat principaliter de trib. scilicet de personis succedentium, de modo succedendi, & de successorio edicto, ita triplicia euidentialia ponam, quædam respiciunt personas succedentium, quædam modum succedendi, quædam successorium edictum. ¶ Circa
a ergo personas succedentium [a] debes præmittere, s'm Bald. hic, & Bal. in l. si filius hæres. ff. de lib. & posthu. sed plenius loquar
1 quàm ipse, † quod quadruplex est species liberorū, quidam sunt sui, & in potestate, vt sunt filij tenentes primum locum, vt declarat tex. in §. sui. Insti. de hære. quali. & differ. & cessantibus filijs, hoc est mortuis, nepotes viuo auo subintrant in locum filiorum, & isti sunt etiam sui, & in potestate. d. §. sui. & l. 1. §. si filius. & §. sequ. ff. de suis, & legi. & l. Gallus. in princ. & per totum. ff. de lib. & posthu. & l. si quis filio exhæredato. §. 1. ff. de iniust. rup. & l. posthumorum. eo. tit. cum mille sim. & istud procedit etiam si sint filij legitimati, vt dixi j. in fol. seq. in prima fa
2 cie ad fin sed hic cadit. ¶ † Quidam, & secundò [b] sunt liberi in
b potestate, sed non sunt sui, vt est si auus habeat filios, & ex filijs nepotes, & pronepotes, omnes isti bene sunt in potestate aui, tamen donec supersunt filij, qui tenent primum gradum; nepotes, & pronepotes, licèt sint in potestate aui, tñ non sunt sui hæredes, quare? quia suitas est ita nobilis, quod non capit nisi vnum gradum. l. 1. §. sciendum. ff. de suis, & legi. iuncto. d. §. sui. Institut. de hære. & quali. diffe. l. si quis posthumos. ff. de libe. & posthu. Et sic existentes in potestate, sed non tenentes primū locum, non sunt propriè sui, largo tamen modo appellantur sui. l. suus quoque. in prin. ff. de hæred. institut. glo. in l. sed & si
3 in conditione. §. nepotes. cod. titu. † Sed tu intellige sanè, quod nepotes, & pronepotes donec extant filij, non sunt sui hæredes auo, verum est quantum ad succedendum ab intest. vel contra testamentum si essent præteriti, vel exhæredati, sed in testamento bene possunt esse sui hæredes auo, quando auus in testamento exhæredasset filium, & instituat nepotes in testamento, tales nepotes ex testamento sunt sui hæredes auo, absque aliqua immixtione: & ratio est, quia talis qui præcedit, ex quo est exhæredatus, habetur pro mortuo. l. 1. §. si pater. ff. de coniungen. cum emancip. lib. Intellige, quod habetur pro mortuo,
c quando nepotes [c] sunt instituti, quo casu efficiuntur sui hæredes auo: sed si essent præteriti, filius exhæredatus [d] non habetur
d pro mortuo, donec naturaliter viuit, quia nepotes quamuis præteriti non rumpunt testamentum. l. si quis filio exhæredato. in princip. ff. de iniust. rup. d. l. si quis posthumos. §. 1. sed quando filius tenens primum locum est exhæredatus, nepotes autem instituti, tunc habetur exhæredatus pro mortuo, quantum ad hoc vt nepotes instituti censeantur sui hæredes auo, text. est solennis in l. qui in aliena. §. interdum, & ibi Barto. in 3. oppo. sic declarat, & omnes sequuntur. ff. de acquiren. hæred. & est mirabilis casus secundum Bald. ibi. Et dicit Ioan. Fab. in d. §. sui, quod per ilium. §. interdum, limitantur omnia iura de mundo, quæ dicunt, quod nepotes, qui non obtinent primum locum, non possunt dici sui hæredes, quia intelliguntur ab intest. vel ex testamento contra voluntatem aui, sed secundum voluntatem, quando sunt instituti, bene dicuntur sui hæredes. Ita illū text. not. ad hoc, & reputat singu. Ioan. de Imol. in cap. Raynutius. de testa. & in l. sub conditione. ff. de lib. & postu. sed habes consimilem text. & meliorem in l. filius patroni. ff. de bon. libe. quem pro concordan. alleg. Barto. in l. fin. in 3. colum. ff. de con di. instit. Ego vltra alios puto, quòd sit alia ratio d. §. interdum. nam ego considero, quod suitas non capit nisi vnum gradum: & ideo donec sunt filij, nepotes non possunt dici sui: sed considera, quòd exhæredatio facit quem desinere esse suum heredem, suitas enim nihil aliud est nisi respectu hæreditatis paternæ, cū ius dominium ipso iure continuatur à patre in filium, ideo dicuntur sui hæredes, quia etiam viuo patre quodammodo sunt domini. l. in suis. ff. de lib. & posthu. & d. §. sui. dicta ergo suitas tollitur per exhæredationem, quando filius est exhæredatus à patre, ita habes text. & ibi pulchrè Barto. in l. 1. §. sciendum. ff. de suis, & leg. vt j. proximè referam. Quando ergo filius est exhæredatus, & desinit suitas esse in primo gradu, merito transit ad secundum gradum. Et si diceretur, quod attenta
e ista ratione pro vera, quod filius exhæredatus [e] desinat esse suus, & per hoc nepos efficiatur suus, sequeretur, quod filio exhæredato nepos, qui dicitur suus, si esset præteritus, rumperet testamentum, & tamen istud est falsum. l. si quis posthumos. §. 1. ff. de lib. & posth. l. posthumorum ff. de iniust. rup. & istud est, in quo valde admiratur dom. Alex. in d. l. si quis posthumos. §. 1. nam cùm filius exhæredatus debeat haberi perinde ac si non esset in rerum natura. l. si proponas. § fi. ff. de inoffi. testa. no. Docto. in l. planè. §. si duobus. ff. de leg. 1. quare ergo filio exhæredato nepos non semper dicitur suus? nec aliter, nec aliud respondet. Cogitabam si posset dici, quòd filius in potestate, quando est exhæredatus, desinit esse suus non facto legis, sed hominis eum exhæredantis: ideo facit locum in suitate nepotibus, quādo pater istud vult, hoc est, quando nepotes instituit, iuribus præalleg. Secus, quando præterit, vel decedit ab intest. Confirmantur prædicta per illud, quod dicit Bald. in l. apud hostes.
4 in 2. colum. C. de suis, & leg. † vbi quærit, quid est suitas, seu existentia suitatis: & respondet, quòd est quid intellectuale, propter quod quis immiscetur à l. ignorans successioni patris mediante continuatione dominij: ergo cùm per exhæredationem istud intellectuale tollatur, per consequens desinit suitas. Tamen caue, quia Bald. ibi reprobat talem diffinitionem. ¶ Adde etiam, quod in d. l. qui in aliena. §. interdum. est text. ad alia tria. Primò, quod filius in potestate acquirit hæreditatem absque eo, quòd præcedat iussus patris, eo quia lex ipso iure facit eum hæredem, sicut in l. in conditionibus. §. si patronus. ff. de condi. & demonstra. & ita limitatur. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquirend. hæredita. Secundò ibi est casus, in quo filius exhæredatus efficitur suus, & necessarius hæres patri exhæredanti, & hoc propter personam nepotis instituti. Tertiò ibi est casus, in quo suitas confirmat exhæredationem absque alia aditione, & ita no. ibi dom. Alexan. in fi. & ita limitatur. l. filium. §. sed cùm exhæredatio. ff. de bono. possess. contratabu. & l. Papi-
5 nianus. §. si conditionis. ff. de inoffic. testa. ¶ † Secundò intellige illud, quod dixi, quòd nepos non dicitur suus hæres auo, quando

ADDITIONES.

a ¶Succedentium. Et agnati dicuntur sui. Bar. lib. 1. conf. 28. colum. penul. PVRPV.
b ¶Secundo. Adde, & vide quæ idem Ias. scribit in l. Gallus. §. etiam. primo no. ff. de lib. & posthu.
c ¶Nepotes. Est contra casum. d. §. si pater. vbi emancipatus exhæredatus, filius in potestate, & nepos præteriti, & con. ra. l. si quis filio, vbi ab intest. iura suitatis quo ad quid habent. PVRPV.
d ¶Filius exhæredatus. Adde, quòd imò filio exhæredato si nepos sit præteritus etiam hodie querelat testamentum l. si quis filium. vbi Bar. C. de inoffi. testa. Bar. in l. suus. col. fi. ff. de lib. & posthu. vbi etiam Ias. & idem Iaso. in rub. col. 4. infra de succes. edic. BELLAC.
e ¶Filius exhæredatus. Adde Bar. in l. 1. in §. sciendum. de suis, & leg.

quando pater eum præcedit in gradu, verum est, vt dixi, quantum ad hoc vt admittatur ad rumpendum testamentum, vel quando nullum esset conditum testamentum; sed quantum ad hoc vt destituto testamento succedat ab intest. vt suus, sufficit quòd obtineat primum locum tempore, quo testamentum destituitur: vnde si auus fecisset testamentum, in quo exhæredasset filium, & nepotem prætérijsset, instituto extraneo: deinde mortuo auo moriatur filius exhæredatus, & scriptus hæres repudiet, vel aliter excludatur, ita ꝙ testamentum reducatur ad causam intesta. certe nepos efficitur suus hæres auo, eo quia licèt non esset primus tempore mortis aui in gradu, tamen satis est, ꝙ reperiatur primus tempore, quo testamētum destituitur ad hoc, vt dicatur suus. text. est in l. si quis filio exhæredato, & ibi Barto. ad hoc no. ff. de iniust. rup. & istum casum posuit gl. nostra post prin. allegando ad hoc text. meliorem de iure in l. scripto. vbi Iurisconsul. disputat. ff. vnde lib. & in l. 1. §.
6 sciendum. ff. de suis, & leg. ¶† Vltra Bald. addo alium casum, in quo filius dicitur in potestate, sed non est suus, scilicet, quando pater exhæredat filium in potestate, nam exhæredatus desinit esse suus, licèt remaneat in potestate, ita expressè dicit Bart. in
7 d. l. 1. §. sciendum. per illum tex. per quem infert Barto. † ꝙ quicunq; filius prohibitus succedere patri, vel de iure communi,
a vel de iure statutario non est suus: & per hoc singulariter [a] in-
8 fert Barto. & eius decisionem plurimum extollunt omnes, † ꝙ stante statuto in ciuitate, ꝙ existentibus filijs masculis filiæ fœminæ non succedant patri, tales filiæ virtute statuti non sunt suæ, quod est notabile, & prodest scire ad multa secundum eum. Idem tenet Bald. in l. maximum vitium, circa fin. C. de libe. præte. & in l. cunctos populos. C. de summa Trini. sequitur Imol. in l. ventre. ff. de acquiren. hæred. & Ludo. Rom. in l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. ff. ad Treb. & ibi dom. Alex. ad fin. simpliciter refert. ¶ Intellige istam decis. Barto. procedere, quan-
b do statutum simpliciter excluderet filiam [b] existentibus masculis, tunc, tanquam exhæredata à statuto, non est sua hæres. Sed si statutum disponeret, quòd filiæ debeant dotari, tunc quia dos succedit loco legitimę. l. quoniam nouella, vbi Saly. ad hoc not. C. de inoffi. testa. no. Docto. præsertim Imo. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de condi. & demonst. ergo cùm statutum velit filias fœminas debere esse dotatas, & per consequens debere habere legitimam, certè tunc non dicuntur ex-
c hæredatæ à statuto. l. Papinianus. §. si quis [c] mortis, & ibi ad hoc no. Ang. ff. de inoffic. test. per consequens tunc non desinit esse sua. imò plus mirabiliter dixit Bal. nec alibi legi, in d. l. apud hostes. in 2. colum. quòd si filius sit institutus à patre in certa re, vel minus legitima, & agat ad supplementum legitimæ per l. omnimodo, & l. scimus. in prin. C. de inoffi. test. vel si est exhæredatus, & agat querela, & obtineat, semper & omni casu succedit vt suus, & censetur suus, quamuis in eum non continuetur dominium, tamen non allegat ad hoc legem nec rationem. ¶ Secundo limita decisionem Barto. procedere, nisi talis filia esset instituta à patre in testamento, quia cēsetur sua, quia tunc statutum non vendicat locum, cùm procedat ab intesta. vel contra testamentum. Istas duas limit. tradit, & plenius do. Alex. in cons. 131. quod incip. transmissum est ad me nuper cō-
9 silium. in 1. not. ¶† Tertiò, † quidam sunt è contra sui, sed non in potestate, vt est posthu. qui natus est post mortem patris. l. si. ff. de colla. bon. l. fi. ff. de assig. lib. nam quando est natus, dicitur esse suus hęres patri, siue ab intestato, siue ad rumpendum testamentum. l. posthumo. s̄. de bon. poss. contratabu. quia omnia iura conseruantur posthumo, quando nascitur, acsi esset natus viuo patre. l. antiqui. ff. si pars hære. peta. & pro hoc vltra Bald. allego meliorem text. de iure in §. posthumi. Institut. de hære. quæ ab intest. deferun. & in l. intestato. C. de suis, & legi. Ante tamen quàm nascatur posthumus, non est suus, vt expressè dicit Bald. in l. si pater. in 9. oppo. C. de instit. & substitu. quamuis contrarium velit glo. si subtiliter inspicias, in d. §. posthumi. dum dicit, quòd ratio est, quia donec est in ventre, habetur pro iam nato, de quo dixi in d. l. posthumo, vbi vide.
10 ¶† Vltra Bald. addo alios not. casus, in quibus quis est suus, & non in potestate, nam filius substitutus à patre pupillariter fratri suo impuberi, est suus, & necessarius hæres fratris sui impuberis, & eius hæreditatem non aditam transmittit ex potentia suitatis: & tamen liquidum est, quòd non est in potestate fratris sui, text. est in l. sed si plures. §. quos possum, & ibi Barto. & alij notant ad hoc multum. ff. de vulg. & pupil. & text. notabilis in l. si pupil. ad fin. princip. in versicu. cæterum. ff. de acqu. hęred. Barto. in l. 2. ad fin. princip. ff. de vulg. & pupil. Tu caue, quòd ibi non est suus hæres fratri, sed solùm patri, licèt ex potentia suitatis transmittat etiam hæreditatem fratris, quæ quantum ad hoc censetur eadem cum illa patris, cùm ex eodem
11 testamento deferatur. l. patris, & filij. ff. de vulg. & pupil. † Eo-
d dem modo filius adoptiuus [d] quamuis hodie non transeat in potestatem adoptantis, nisi sit adoptatus ab auo materno, vel paterno. §. sed hodie. Institut. de adopt. tamen talis filius adoptiuus dicitur suus, & succedit tanquam suus, text. est in l. cùm in adoptiuis. in vltim. colum. in princip. in versic. [habere eum etiam sui hæredis ius.] C. de adopt. & ibi Bald. in 3. colum. ad hoc notans istum text. dicit esse mirabile, quod quis sit suus, & non in potestate. Idem videtur probare text. Institut. quibus modis testa. infirm. in princip. quamuis necessario text. ille intelligi debeat in adoptato ab auo paterno, vel materno, ita ꝙ transeat in potestatem: aliàs non procederet ille text. quia alias præteritus non rumperet testamentum. d. l. cùm in adoptiuis. §.
12 sed ne articulum. ¶† Adde etiam, quod dicit Bald. in l. eam quam. in 2. colum. C. de fideicom. quòd existentia sui hæredis
e habet locum in adoptiuis, & etiam in filijs legitimatis; [e] quod
13 vltimum diligenter not. quia non recolo alibi me legisse, † ꝙ legitimatus censeatur suus hæres, & succedat tanquam suus,
f licèt text. dicat, quòd legitimatus [f] bene transit in potestatem legitimantis patris. §. generaliter. in Authen. quibus modis nat. effic. sui. sed quòd sit suus, non legi alibi præter Bal. nisi tu ponderares illam rubr. quibus modis natu. effic. sui, considerans an
14 illa dictio sui, stet propriè, vel ne. † Facit, quia si aliquis acquirit emphyteusim, vel feudum pro se, & suis hæredibus, quod appellatione suorum hæredum venit filius naturalis, vel spurius legitimatus ad feuda. Rapha. Cuma. in consi. 216. incip. Reuerendus pater dominus Episcopus Vicen. in 5. colum. quia sunt verè filij, & verè legitimi, siue ius naturale, siue ius ciuile attendamus, vt in Authen. quibus modis natu. effic. sui. per totum. Faceret illud, quod dicit Barto. quòd legitimatus censetur verè legitimus, vt dixi in l. 1. s̄. de bono. possess. contratabu.
15 † Hinc est, quòd legitimatus post testamentum [g] conditum
g rumpit testamentum, sicut si verus, & proprius filius fuisset preteritus, secundum Bald. & Moder. in l. filius à patre. §. 1. ff. de lib. & posthu. & Bald. in d. l. cùm in adoptiuis. in 3. colum. cum concord. quas plenè ponam super rubr. j̄. de posthu. hære. in-
16 stit. vbi reseruo. ¶† Alius casus est, quando nepos viuo auo esset conceptus in vtero, sed non natus, iste non est in potestate: certè si moriatur auus condito testamento, in quo exhæredauerit filium, qui etiam sit mortuus, & hæres scriptus repudiet, & alter abstineat ab hæredit. certè nepos natus post mortem succedit vt suus auo, & sic est suus, dato ꝙ nunquam fuerit in potestate, text. est in d. l. si quis filio ex hęredato. in princip. ff. de iniust. rup. cum alijs iurib. s̄. alleg. in secunda specie liberorum.
17 ¶† Alius casus est, qn̄ filius in potestate ingreditur monasterium: nam desinit esse in potestate patris, cùm transeat in potestatem Abbatis. gl. est ordi. in l. si ex cā. §. pen. ff. de mino. tex. in c. indecorum. de ætate, & quali. & tn̄ durat suus hęres patri, & succedit sicut suus. tex. est in l. Deo nobis. C. de episco. & cler. & ibi Cy. & Bal. ad hoc notant. Bar. in l. item in potestate. ff. de his, qui sunt sui, vel ali. iur. Bal. in l. apud hostes. in vlt. col. C. de suis, & legi. & l. sub conditione. ff. de lib. & postu. Bald. in d. l. cùm in adoptiuis. in 3. col. in fi. C. de adop. & Bal. hic in 1. colum. Bar. in Auth. si qua mulier. in 2. col. & ibi Bal. in pen. colu. C. de sacros. eccle. & Bal. & Ang. in l. nepotes. ff. de his, qui sunt sui. quamuis c̄trium, & malè teneat Ang. in d. l. sub conditione. qui repręhen-
18 ditur per Mod. ibi. † Similiter per episcopalem dignitatem filius eximitur à patria potestate, vt in Auth. presbyteros. C. de
h episc. & cler. & similiter dignitas sacerdotalis [h] ordinis liberat à patria potestate, s̄m Host. in c. indecorum. de ætate, & qualit. & tamen

ADDITIONES.

a ¶Singulariter. Adde Bar. in l. 1. §. si pater. col. 2. versi. ex hoc concludo. ff. de coniungen. cum emancip. libe. PVRPV.
b ¶Excluderet filiā. Adde Bart. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu. Bar. in l. 1. ff. ad Tertul.
c ¶Si quis. Adde Alex. in l. filiæ dotem. 2. colum. j̄. de collat. PVRPV.
d ¶Filius adoptiuus. Adde gl. in c. 1. de cog. le. Instit. de adop. in §. sed hodie.
e ¶In filijs legitimatis. Adde An. Ro. in tract. de legitimatione.
f ¶Quòd legitimatus. Adde Card. Alex. in repe. c. per venerabilem, qui fil. sint legitimi.
g ¶Legitimatus post testamentum. Adde Bal. & Bart. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu. Io. de Imol. in l. ex facto ff. de vulg. & pup. l. Bal. in addi. Spec. in tit. de success. ab intest. ver. no. quòd legitimatio.
h ¶Sacerdotalis. Adde Docto. in c. quia nos. de testa. Doct. in c. si annum quartum decimum. in §. in huiusmodi. de iud. lib. 6. Card. Alex. in c. per venerabilem. in §. quod autem. qui fil. sint legi.
* Declara, vt per Cate. ver. sacerdotium. eundem Ias. in l. in pupillari. num. 9. & in l. moribus. nu. 22. ff. de vulg. Pract. Masuer. tit. de excep. nu. 23. Boer. q. 121. nu. 12. Rolan. cons. 35. nu. 19. lib. 3. Quid in clericis secularibus, vide Boer. d. q. Abb. in c. cùm desideres. de sent. excom. in c. in presentia. de proba. & quomodo dissoluatur patria potestas, dic, vt per Villal. inter com. opi. lib. 14. ver. patria potestas. Ias. in l. patre furioso. nu. 46. & seq. ff. de his qui sunt sui. MASVER.

tamen iura legitimorum non pdit.§.illud.in Auth. conſti. quæ de digni. Item & ſuitatem, quia non deſinit eſſe in poteſtate præteritus, niſi ſit ſibi commodum, & non aliter. glo. in l. ſi ex cauſa.§.Papi.& ibi Bar.ff.de mino.Bar.in l.item in poteſtate,& in l.filium.ff.de his, qui ſunt ſui.Bal.in d.l.Deo nobis, & l. apud
19 hoſtes.C.de ſuis, & legit. ¶† Alij, & quartò ſunt filij, qui non ſunt ſui, nec in poteſtate, prout ſunt emancipati filij. Item nepotes nati, & concepti poſt mortem aui.§.1.Inſti.de hære.quali.& diffe.
20 ¶† Et iuxta hæc ſubiungit Bal.in ſecundo euidentiali reperiri triplicem qualitatem hæredum: aliqui ſunt ſui, & neceſſarij, aliqui neceſſarij tantum, alij merè voluntarij, quos ad literam declarat tex.Inſti.de hære.quali.& diffe.ideo non refero.¶Debes etiam aduertere, quòd circa ſucceſſionem nepotum habes tria iura principaliter: Primò legem iſtam declarantem, qualiter nepos ab inteſtato poſſit ſuccedere auo. Secundum ius eſt.l.Gallus. cum ſim. ff. de lib. & poſthu. quæ tractat de modo rumpendi teſtamentum aui, quando nepos eſt præteritus. Tertium ius eſt.l.ſi quis filium.§.fi. C.de inoffi.teſta.tractans de querela non præparata, quæ tranſmittitur ad nepotes. Et iſta ſufficiant quantum ad primum, ſcilicet quãtum ad per-
21 ſonas ſuccedentium. ¶ † Circa ſecundum ſcilicet circa modum ſuccedendi, dic, ꝙ eſt duplex, vnus de iure ciuili, alius de iure prætorito. Modus ſuccedendi de iure ciuili etiam eſt duplex, vnus ex teſtamento, nam quicunque inſtitutus eſt hæres, de iure ciuili ex teſtamento ſuccedit.l.lege obuenire.ff.de verb. ſignifi.iunctis pulchrè declaratis in euidentialib. l. vnicæ. §.qñ non pet.par.vbi declaraui, an talis propriè, & ſtrictè ſit legiti-
22 ma ſucceſſio. † Alius, & ſecundus eſt modus ſuccedendi de iure ciuili ab inteſtato: & hic debes conſiderare quatuor iura. Primum fuit ius antiquiſſimum legis 12.tabularum, quo iure ab inteſtato ſolùm duo ſuccedebant, ſcilicet ſui hæredes, & il-
a lis non extantibus proximus agnatus: [a] aliàs ſtatim admittebatur fiſcus, vt Inſti.de leg agna.ſucceſ.in prin. & l.fin.ff.de ſucce. edi.& l.2.in prin.cũ glo.& §.1.ff.de ſuis, & leg.& clarius patet in §.ſi plures.iuncto §.placebat. Inſti.de leg. agna.ſucceſ.& verba eius ponuntur in l.pronunciatio.§.1. ff.de verb. ſign. nam verba illius.l.12.tabul.erant iſta: [non exiſtente ſuo hærede, proximus agnatus familiam defuncti habeto.] Verùm, quia iſta l.erat nimium rigoroſa, & nimium fauebat fiſco, cùm excluderet matrem à ſucceſſione filij, & ècontra, item excludebat omnes cognatos, ideo ſecundo loco factum eſt ſecundum ius ciuile ſcilicet Senatuſconſultum Tertulianum, quo cautum eſt, quòd mortuo filio ab inteſt.ſuccedat mater, & non fiſcus: eodem modo factum eſt Senatuſconſul.Orficianum, quo ſtatutum eſt, quòd matri mortuæ ſuccedat filius, & non fiſcus. toto titulo ad Senatuſconſultum Tertul. & Orficianum. Superuenit poſteà tertium ius, ſcilicet prætorium, quo iure excluſo proximo agnato non ſuccedebat fiſcus, ſed ſuccedebant cognati. Hinc dicimus, quòd cognati erant incogniti de iure ciuili, ſed prætor eos admiſit.l. fina. vbi dicetur. ĵ. vnde leg. l.1.in princip.ff.vnde cogn.& Inſtitu.de ſucceſ. cog. in princip. Hinc conſiderato iure prætorio reſultat maxima iniquitas, ad quam prætores non aduerterunt. Pone, mortuus eſt aliquis ab inteſt. relictis pluribus agnatis. Item relictis pluribus cognatis. pone, ꝙ primus agnatus excludatur, alij omnes ſunt excluſi: quia per l.12.tabu.ſolùm proximus agnatus ſuccedebat: pone, ꝙ reperiebatur vnus cognatus longè inferioris gradus, quàm eſſet aliquis de agnatis ſtantibus, certè de iure prætorio iſte cognatus ſuccedebat quamuis remotiſſimus in gradu, & non aliquis de agnatis: ideo ſuperuenit quartum ius, & eſt illud, quo vtimur, & eſt ius Authen. quo iure ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis, & vſque ad 10.gradum agnati, & cognati admittuntur, ſalua prærogatiua, quia qui eſt proximior, præfertur, non attento an ſit agnatus, vel cognatus. §. reliquum. in Auth.
23 de hæred. quæ ab inteſt. ¶ † Secundus modus ſuccedendi de de iure præto.de quo tractant tituli, quos legimus nunc, & iſte etiam eſt duplex: vnus ex teſtamento, qui dupliciter competit, primo ſcriptis hæredibus ſecundum teſtamentum. Item & præteritis contra teſtamentum: alius eſt ab inteſt.& habet quatuor capita, vnde liberi, vnde agnati, vnde cognati, & vnde vir,
24 & vxor, de quibus videbitis in iſtis titu.¶† Adde etiam, quòd eſt alius modus ſuccedendi ſecundum legem Moſaicam, & ſic veteris teſtamenti, quæ traditur numeri.27. cap. Et eſt iſte; Homo cùm mortuus fuerit abſque filijs, ad filiam eius tranſibit hæreditas. Si filiam non habuerit, habebit ſucceſſores fratres ſuos: quòd ſi fratres non fuerint, dabit is hæreditatem fratribus patris eius Sinautem nec patruos habuerit, dabitur hæreditas his, qui proximi ſunt. Eritque hoc filijs Iſrael ſanctum lege perpetua. Et ita refert Ange. in conſi. 191. ſuper puncto videtur prima fronte, in vltim. colum. Et not. quòd inter Iu-
b dæos [b] adhuc de præſenti non ſeruantur in ſucceſſionibus leges noſtræ, ſed iſta lex Moſaica, vt pulchrè conſuluit Io. Calde. in conſi. 11. poſito ſuper rubrica de conſtitu. quod incip. factum ſuper quo conſilium petitur, tale ſupponitur: Matheſias, &c. Et idem Calder. in conſilio 10. incip. lex Moſaica.in eodem titulo, de conſtitu.& in titu. de conſuetud. in conſil. 2. quod incip. Conſuetudo, quæ habet, & in titu. de teſt.conſi.50. Ludo. Roma.in conſil. 154. incip. Præmiſſum laudum. ad finem. Et refert Flor.in l.maximum vitium. C. de libe. præte.ita fuiſſe conſultum in hæreditate cuiuſdam Iudæi, quæ erat 30.
c millia ducatorum. Tamen iſta lex [c] veteris teſtamenti hodie non vendicat ſibi locum inter Chriſtianos, ex quo ius ciuile
25 aliter diſpoſuit, † cùm præcepta iudicialia [d] veteris teſtamen-
d ti non obligent in nouo, niſi in nouo ſint approbata, vt not.in 6.diſtin.§.his ita.& cap. fin. Et ita tenet expreſsè Ioan. de Imol. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. in 3. colum. ad fina. ff.de
26 verborum obligat. ¶† Item præmitte, quòd circa ſucceſſionem emancipatorum quatuor iura debent eſſe in conſideratione. Primum fuit ius ciuile ff.orum, & C. vſque ad hæc tempora, quo iure filij emancipati à patre reputabantur penitus extranei, & non cognoſcebantur à iure ciuili, nec ab inteſt.ſuccedebant.§.emancipatos.Inſtitut.de exhæred. libe. §. emancipati. Inſtitu.de hæred.quæ ab inteſt. Secundum ius eſt prætorium, quo iure filij emancipati ſunt cogniti à prætore, & ſuccedunt quemadmodum filij in poteſtate, reſciſſa emancipatione. Inſtit.de bono.poſſeſ.& l.ſed cum patrono. §.1. ff.de bonor. poſſeſ. Verùm, quia attento iure ciuili, ſi pater habens filium, & nepotem vtrunque in poteſtate ſi emancipat filium, nepos ſtatim ſubintrat in locum patris, & efficitur ſuus auo.§. ſui.Inſtitut. de hæred. qualita. & diffe. & ideo de iure ciuili nepos in totum ſuccedebat auo, quia filius emancipatus licèt præcederet in gradu, reputabatur penitus extraneus, prætor ergo admittendo emancipatos, ſicut ſi eſſent in poteſtate, fecit iniuriam nepoti, & ideo ad eam mitigandam fecit edictum de coniungendis cum emancip.lib. per quod diſpoſuit, quòd iſto caſu nepos ſimul, & ſemel ſuccedat cum filio emancipato, & ſuper hoc erit.1.pulchrum dubium, nunquid ille titulus ſit correctus attento, quòd hodie de iure ciuili ſublata eſt differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis, & ſic ceſſat iniuria prætoris, cùm emancipatus hodie de iure ciuili ſuccedat. Tertium ius eſt in conſideratione.l.meminimus. ĵ.de leg. hær. per quam ſtatutum eſt nouiter, quòd emancipati ſuccedant ab inteſta. ad ſimilitudinem ſuorum, non tamen dicit, quòd ſint ſui: ideo fuit pulchrum dubium, nunquid emancipati hæreditatem patris non aditam tranſmittant ex potentia ſuitatis: de quo dixi in l.emancipata. ſup. qui admit. Quartum, & vltim.eſt ius Authenticorum, quo iure ſublata eſt omnis differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis. §. nullam vero, in Authen.de hęred.quæ ab inteſta.intellige ſecundum naturam illius tituli, quantum ab inteſtato, ſed condito teſtamento durat adhuc differentia, vt videbitis per gloſſ. in l. ſi emancipati, vbi declarabo.ĵ.de colla.& hæc ſufficiant quantum ad ſecun-
27 dum, ſcilicet quantum ad modum ſuccedendi. ¶ † Circa tertium, ſcilicet circa ſucceſſorium edictum debes ſcire, quid ſit ſucceſſorium edictum. dic, quod ſucceſſorium edictum eſt, quo prioribus non petentibus ſequentes admittuntur, text.in
28 l. 1.in fin.& ibi glo.vltim. ĵ. de ſucceſ. edicto. † Et iſtud ſucceſ. edictum habet locum quadrupliciter: aliquando de capite in caput; aliquando de gradu in gradum: aliquando de perſona in perſonam: aliquando, & quarto mixta conſideratione ca-
29 pitis, & gradus ſimul, & ſemel. † Quid autem ſit caput, quid ſit gradus, declarat Bald.diffiniendo in rubr. ĵ. de ſucceſ. edict. circa princip. Caput enim nihil aliud eſt in iſta materia niſi quædam digreſſio, puta de liberis ad agnatos, de agnatis ad cognatos. Gradus autem eſt dinumeratio in eadem linea per ſuperius, & inferius, & ex latere, ſecundum Bald. licèt huic diffinitioni obſtet text.in l.vnica, in princip.ff.ſi tabu.teſta. nul. exta.

¶† Circa

ADDITIONES.

a ¶Agnatus. Adde Alex.& Iaſ.in l.illam.ĵ.de colla.in 1.euiden. PVRPV.

b ¶Quod inter Iudæos. Adde Spec. in tit.de Iudæ.in §.1.

c Iſta l.Ampliatur ergo ad Iudæos in omni caſu, vbi lex Moſaica diſponit, Barba.lib.3.conſi.65.illud.col.pen.& fin. PVRPV.

d ¶Iudicialia. Adde, quod præcepta iudicialia veteris teſtamenti tendentia ad deciſionem cauſarum, vel imponentia certam pœnam pro delicto, non obligant, nec ſeruari debent niſi quatenus per haben. poteſtatem l.conden.poſt legem noui teſtamenti fuerint approbata, teſte Alex.conſ.13. num. 19.lib.7. Rol.conſ.35.num.46.lib.2. Quid de pręceptis veteris teſtamenti figuratiuis ſeu continen.ceremonias, & dic, ꝙ non ſunt obſeruanda, ſecus ſi mores contineant, Abb. in titu. de purifi. poſt par. quæ omnia declara, vt per Rob. de ordi.iudi.3.parte prin.c.3.nn.13. MASVER.

30 ¶† Circa ergo caput debes scire, quòd sunt quatuor capita, liberorum, agnatorum, cognatorum, & vnde vir & vxor, & in omni capite potest habere locum succes. edic. de capite in caput: puta deficente capite liberorum, quia nulli sint, vel sint exclusi, succedit secundum caput agnatorum, & sic habet locum succes. edic. hęc est quędam transgressio successionis de vno capite ad aliud, & sic successiuè. l. post consanguineos. in princip. ff. de suis & legit. l. 1. in princip. ff. si tabu. testa. nul. ext. &
a Insti. de leg. agna. succes. in prin. Fallit in suis, [a] hoc est in filijs in potestate, vel in similibus, in quibus non potest habere locum successo. edict. quia de iure ciuili filij in potestate velint nolint sunt sui hæredes: ideo non potest deficere eorum caput. Existentibus ergo suis, non est tractandum de aliquo succes. edic. nec de capite in caput, nec de gradu in gradum, vt tenet glo. in rub. j. de succes. edic. ita etiam tenet Bart. in l. 1. §. post suos. ff. de suis & legi & dom. Alexan. hic in 1. & 9. colum. circa fin. & ratio est, quia suis existentibus non potest deficere locus, quia de iure ciuili sunt sui, & necessarij hæredes. Hinc videbimus infra, nunquid attento, quòd suis hæredibus est datum beneficium abstinendi, quod permittit prætor. §. sed his pretor. Insti. de hę-
31 redi. quali. & diffe. † nunquid in suis heredibus hodie habeat locum successo. edict. vel ne. ¶ Secundò dixi, quòd est conside-
b randus gradus: [b] nam in quolibet capite possunt esse plures gradus excepto gradu viri, & vxoris: nam in capite liberorum possunt esse filij, nepotes, & pronepotes, & deinceps: nam omnes isti sunt sub eodem capite liberorū, & tamen sunt diuersi gradus. Eodem modo in capite agnatorum possunt esse plures, & diuersi gradus. possunt esse fratres defuncti, filij fratrum, & filij filiorum fratrum: isti omnes sunt in capite agnatorum, sed diuersis gradibus, & in istis nunquid sit locus successorio edicto de gradu in gradum, dic, quòd in suis attento iure ciuili non potest tractari de successorio edicto, cùm ipso iure sint hæredes. ¶ In capite autem agnatorum, si sint exclusi existentes in primo gradu, nunquid sequentes in gradu admittātur, & sic sit locus successorio edicto de gradu in gradum in agnatis, debent in hoc esse tria iura in consideratione. Primum est ius. l. 12. tab. confirmatū de iure Digestorum, quo iure, excluso primo agnato defuncti, aut repudiāte, statim admittebatur fiscus, omnibus alijs exclusis, & tunc non poterat esse locus successorio edicto, cùm fiscus omnes excluderet, vt supra ꝓximè fuit dictum. Verùm quia istud ius erat valde rigorosum, ideo superuenit prætor, qui disponit, quòd excluso agnato proximo non veniret fiscus, sed succederent cognati, qui iungebantur per lineam fœmininam, & statuit prætor, quòd in istis cognatis esset locus successorio edicto de gradu in gradū, quia quando erat exclusus cognatus existens in primo gradu, non veniebat fiscus: imò succedebat sequens in gradu, & sic successiuè.
c l. 1. §. gradatim. [c] ff. de succes. edic. Et sic vides tu pronecte, quòd olim in capite agnatorum non erat locus succes. edicto de gradu in gradum, imò excluso agnato primi gradus non veniebant sequentes agnati, sed admittebatur fiscus. In capite autem cognatorum erat locus succes. edict. à primo gradu vsque ad vltimum, excluso fisco. d. l. 1. §. gradatim. Et potuit esse ratio istius iuris antiqui secundum Cyn. in rubri. j. de succes. edic. in 3. quæst. & dom. Christoph. in §. fin. in pen. col. Insti. de legi. agn. succes. nam ius ciuile non curauit de linea fœminina, nec de venientibus per lineam fœmininam, & sic de cognatis, sed solus prætor cognatos admisit. Considerans ergo prætor, quòd cognati non admittebantur, nisi excluso agnato: ideo in recompensationem tarditatis, prætor volens multum fauere cognatis, statuit, quòd in capite cognatorum esset locus succes. edict. de gradu in gradum, quamuis in capite agnatorum secus
d esset. Verùm quia considerato [d] isto secundo iure, resultabat maxima iniquitas, nā eueniebat, ꝙ excluso primo agnato per repudiationē, vel aliter, sequens agnatus non succedebat, sed succedebat cognatus, cuiuscunq; gradus, & ordinis esset: eueniebat ergo aliquando, ꝙ cognatus, q. erat in quinto vel sexto gradu, admittebatur ad successionem excluso agnato, qui erat secundi gradus. Ideo superuenit tertium ius Imperatoris positum in §. placebat. Insti. de legi. agna. succes. quo iure statutum est, ꝙ ita in capite agnatorum habeat locum succes. edi. de gradu in gradum, sicut erat in capite cognatorum de iure præto. ¶ Intellige tamen prædicta, quòd hodie tam in capite agnatorum, quàm cognatorum est locus succes. edic. de gradu in gradum, quando existens in primo gradu excluditur de iure communi per repudiationem, vel lapsum temporis, tunc sequentes in gradu bene admittuntur: ita intellige prædicta: sed si existens in primo gradu de iure speciali excluderetur: puta, quia adiuisset hæreditatem, postea beneficio restitutionis in integrum, quia minor 25. annis esset restitutus, & sic excluderet iure speciali restitutionis in integrum: tunc nec in agnatis, nec in cognatis est locus succes. edict. attento iure prætorio, sed succedit fiscus, text. est singul. in l. fin. ff. de succes. edict. secus est de iure ciuili, quia etiam si primus in gradu excludatur de iure speciali beneficio restitutionis in integrum, tamen sequentes admittuntur, & non fiscus l. 6. si quis adita. ff. ad Tertul. Et sic vides, quòd in hoc vltim. est differentia inter ius prætorium, & ciuile, & ita declarat Barto. in rubric. j. de successo. edict. in 1.
32 colum. in versic. quæro. 2. ¶† Tertiò dixi, quòd est consideranda persona, & in hoc aduerte. Aut quæris nunquid succes. edic. habeat locum de vna persona ad eandemmet personam. Exēplum in filio, qui habet tres qualitates respectu patris. nam est de liberis. Item est agnatus patri, quia iungitur per lineam masculinam, & est cognatus, quia quilibet agnatus est cognatus, & sic potest venire ad successio. patris triplici capite, vt declaraui in l. 1. supra qui admit. pone, quòd sit exclusus à primo capite, nunquid ipse possit venire ex secundo capite, & sic nunquid habeat locum successo. edict. de persona filij ad eadem met personam? Responde, quòd sic, dummodo non supersint alij in priori gradu. text. est in l. 1. §. sed videndum. & §. largius. ff. de successo. edict. & l. penult. §. 1. ff. quis ordo in bono. possessio. seru. Aut quæris, nunquid sit locus successo. edict. de vna persona ad aliam. exemplum pone, sunt plures liberi eiusdem gradus: pone, vnus eorum excluditur, vel repudiat, nunquid alij admittantur per successo. edict? Et in hoc responde, quòd non, sed habet tunc locum ius accrescendi. l. vnica. vbi
33 dixi. supra quando non pet. part. † Et est magna vtilitas quærere, vtrum veniant per successo. edict. an per ius accrescendi, quia successo. edict. non competit nisi volentibus. l. 3. §. acquirere. ff. de bonorum posses. sed ius accrescendi competit ipso iure inuitis, vt declaraui in dict. l. vnica. supra quando non pet. partes. ¶ Aliquando, & vltimò habet locum successorium edictum mixta consideratione capitis, & gradus simul, & semel. tex. habes, & exemplum in l. 1. & ibi dicetur. infra de successo. edict. & ibi declarat Bald. super rubric. circa princip. & domi. Christopho. in §. fin. ad fin. Insti. de legi. agna. succes. & ista sufficiant quantum ad successorium edictum. ¶ Nunc condescendendo propius ad text. quædam præmitto ad intelligentiam literæ & ad figurationē casus, quia Imperator multum breuiter, & obscurè locutus est, nam non aperit litera, vtrum pater istius nepotis emancipati esset in potestate aui, an verò etiam ipse esset emencipatus: ideo oportet necessariò præsupponere, ꝙ esset in potestate, quia si ambo fuissent emancipati, ista l. esset de indubitabili, quia emācipati isto iure erant penitus incogniti de iure ciuili, sed admittebantur de iure prætorio. Eodem modo si pater nepotis fuisset emancipatus, & nepos in potestate, certè nepos fuisset suus auo, & tunc etiam ista l. non procederet. Necessario ergo præsuppone, ꝙ pater istius nepotis erat in potestate, quod etiam expresse declarat Bald. hic in 7. col. in ver. & ex prædictis est conclusa, &c. Et si tu subtilis dicas, ꝙ istud est diuinare ad tex. ego respōdeo, ꝙ non, & probo, nam ista l. loquitur in dubio; sed in dubio filius præsumitur in potestate, nisi probetur emancipatus, text. est in l. si filius. ff. de proba. & in l. si emancipat. in versi. *teque emancipatum probatum fuerit*, quem ibi ad hoc notāt Mod j. de colla. idem tenet Ang. & alij in l. sed & si de sua. ff. de acq. hęrc. & plenè do. Bartho. Veron. in cautela. 164. & ita tenet, licèt glo. nostra faciens quatuor casus dicat, ꝙ ista l. procedat in tribus primis. ¶ Secundò, quia tex. non aperit, vtrum pater nepotis adiuerit hæreditatem aui, vel ne, oportet necessariò præsupponere, ꝙ pater nepotis non adiuit hæreditatem aui, & licèt tex. non dicat, istud ostenditur, & est indubitatum, quia si pater adiuisset hereditatem aui, esset effectum vnum patrimonium, & vna hæreditas, & ideo tunc non posset procedere ista l. quia nepos non posset acceptare hereditatem aui, & repudiare hæreditatem paternam, ex quo nunc esset vnum patrimoniū. l. sed & si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil. l. 2. ff. de acquir. hæred. Et istam ratio. assignat glo. 1. hic circa med. imò plus si pater adiuisset hæreditatem aui, quia per aditionem esset effectum proprium patrimoniū filij, non esset

ADDITIONES.

a ¶ In suis. Limita vt per Ang. hic, & Socin. in l. 1. colum. 78. in 4. q. vlt. q. princ. ff. de vulga. PVRPV.

b ¶ Gradus. Adde tria iura Alex. vbi limitat, nisi ille qui erat prior in gradu, & pro cuius exclusione tractatur, aliquid accepisset, dicens se esse contentum, quia tunc impediretur edictum successorium. Alexand. in l. pactum. col. 3. ver. 2. casus. j. de colla. PVRPV.

c ¶ Gradatim. Non inuenio, sed probatur in §. placebat. Instit. de legi. agn. successi. PVRPV.

d ¶ Considerato. Imò non eueniebat ista iniquitas, sed ille agnatus secundi gradus poterat admitti tanquam cognatus. §. placebat. Insti. de leg. agn. succes. l. inter agnatos. ff. de gradi. PVRPV.

esset amplius hæreditas aui, nec amplius posset tractari de hæreditate aui, sed esset patrimonium, & hæreditas filij. gloss. est in l. hæres quoque. ff. de acquiren. hæredita. & glo. in l. 1. §. per seruum. vbi Docto. præcipuè Moder. ff. de acquirend. possessio. & melior text. de iure Institu. de hæred. qualit. & differen. in princ. & in §. 1. Institu. quibus ex caus. ma. licet, vel non. Videas ergo, quòd necessariò præsupponendum est, quòd pater nepotis nō adiuit hæreditatem aui, & licèt text. non dicat, tamen ita oportet præsupponere. Quid ergo fecit? aliqui intelligunt, quòd iste pater nepotis repudiauit hæreditatem aui, & ita etiam videtur intelligere Barto. in l. si quis filium famil. §. 1. in fin. ff. de acquirend. hęredit. & si istud tenemus, verbum negat, positum in tex. non importabit mysterium iuris, sed accidentiam facti: tamen iste text. in verb. negat, vt declarat Bar. probat duo. vnum expresè, & aliud tacitè: expresè, quòd nepos qui negat se hæredem patris præmortui, non posset habere successionem auitam, nisi de iure præto. ergo innuit, quòd si nepos non negaret se hæredem patris, quòd tunc posset habere hæreditatem aui de iure ciuili, & tamen si pater repudiasset hæreditatem aui, dato, quòd nepos esset hæres patris, non posset ex persona patris habere hæreditatem aui, postquam pater istam repudiauit, & sic verbum negat, positum in text. nil importaret. & istud fate-
* tur gl. magna ante medium, *& communiter Docto.* sed quia illud non est præsumendum, quòd Imperator in ista l. sine mysterio dixerit, quòd nepos negabat se hæredem patris, idcirco iste primus sensus ex hoc, & alijs infra dicendis nō satisfacit mihi. Nisi tu subtiliter diceres, quòd dato, quòd pater nepotis repudiasset hæreditatem aui, tamen si ipse pater viueret, posset reuocare abstensionem intra triennium l. fi. C. de repu. hæred. Ita eodem modo nepos si non negasset se hæredem patris, potuisset etiam ipse ex persona patris reuocare intra triennium, vt firmant Ful. & Ludo. Rom. & propterea tex. præsupponit, quòd nepos negauit se hæredem patris. tamen an istud vltimum sit verum, quia est pulchrum & subtile, infra disputabitur in loco suo. ¶ Ego ex alijs plerisque non teneo istum sensum, quòd in ista l. pater nepotis repudiauerit hæreditatem aui. Primò, quia ista l. loquitur in dubio, & in dubio nemo præsumitur iactare, & sic repudiare hæreditatem aui locupletem. l. cùm de indebito. in princip. ff. de proba. Secundò, & fortius (& huic nunquam vidi responsum) quia si pater repudiasset hęreditatem aui, dato, ꝙ de iure ciuili esset suus hæres: tamen si repudiasset, ex quo etiā est mortuus, non crederem, quòd nudum nomen sui hæredis habeat nocere nepoti, quominus nepos etiam de iure ciui. ad-
a mitteretur, ꝑ tex. ad literā in l. 2. §. sed si sint sui. [a] ibi *ne nudum nomen sui hæredis noceat.* ff. ad Tertul. & text. in l. si ex modica. §. si filius. ff. de bon. libe. & l. siue libertus. §. fin. ff. de iure patro. firmat Bald. in l. vnica. in 1. colum. C. de his, qui ante aper. tab. Item mouent me, quæ dixi in l. vnica. in glo. in 2. intellectu. supra quando non peten. par. vbi tenui, quòd quando filius in potestate repudiat, quamuis propter suitatem remaneat hæres de iure ciuili, tamen illud nudum nomen hæredis non impedit ius accrescend. Sicut ergo in filio suo repudiante, vel aliter excluso habet locum ius accrescen. non obstante suitate, vt ibi dixi, ita etiam debet habere locum succes. edi. & istud videtur etiam fortiter facere. Mouet etiam me multum, quia si ista l. intelligeretur quando pater nepotis repudiauit hæreditatem aui, certè ista l. esset indubitanter correcta per l. defunctis. ĵ. de legi. hæred. alleg. per Bar. cui bene responderi non potest. Et propterea teneas, & melius, quòd pater nepotis non adiuit hæred. aui, vt primò dixi, nec etiam repudiauit, quòd in dubio præsumendū est, & per alia, quæ dixi, sed deliberans decessit hęreditate auita non adita, nec repudiata, & tunc omnia bene procedunt in tex. quia tunc tex. rectè pręsupponit, quòd nepos negat se hæredem patris, quia si non negaret se hęredem patris, sed eius esset hæres, tunc pater hæreditatem auitam non aditam nec repudiatam transmisisset ad nepotem ex multiplici capite. Primò ex potentia suitatis. Secundò beneficio l. vnicæ. C. de his, qui ante aper. tab. Tertiò beneficio iuris deliberandi, per l. cùm antiquiorib. C. de iure delibe. Ista omnia declaraui in l. emancipata. supra qui admi. Sed huic vnum obstat, quod dixi infra in sequen. char. in 2. pagina. in prin. Tertiò habes ponderare, quòd tex. cum mysterio præsupponit, quòd auus decessit intestatus: nam secundum Cy. hic in 3. opp. & ego plenius dicam, si auus fecisset testamentum, nepos ex testamento potuisset succedere de iure ciuili, dato, quòd pater præcessisset eum in gradu. Primò, quando auus fecisset testamentum, & instituisset filium, deinde nepotem substituisset, iuxta. l. fin. ff. de condi. insti. potuisset tunc nepos ex substitutione venire de iure ciuili, dato, quòd fuisset emancipatus, quia etiam emancipatus succedens ex testamento, est cognitus de iure ciuili: secus si ab intesta. l. si ex duob. in prin. & ibi Bar. ad hoc not. ff. de bon. poss. contratab.

idem Bart. in l. illud. §. fin. eod. titu. bonus tex. in §. cæteri. instit. de hęred. qual. & differen. Item condito testamento per auum, dato, quòd pater præcederet nepotem in gradu, tamen ex testamento nepos potest esse suus hęres auo in duobus notabilibus casibus, quos declaraui. s. in 1. euidentiali. ideo tex. congruenter pręsupponit auum intestatum. ¶ Successiuè tex. præsupponit, ꝙ pater fuerit mortuus post auum defunctum, & istud etiam est cum mysterio, quia si pater decessisset ante auum, filius fuisset in primo gradu auo, & sic suus hæres, & sic de iure ciuili suc-
34 cederet auo, vt declaraui in euidentialibus. ¶ † Successiuè text.
b dicit, *maximè emancipatus*, ista dictio maximè, [b] includit etiam si nepos fuisset in potestate. Et pondera secūdum Fulg. & Lud. Rom. hic, quòd dictio maximè, includit casum magis dubitabilem. nam quando nepos erat emancipatus, & sic incognitus de iure ciuili, minus dubium erat, quòd non poterat succedere auo de iure ciuili, sed solùm de iure prætorio, tamen concluditur, quòd idem sit, si nepos fuisset in potestate, & rationem statim intelligetis. dictio ergo maximè, quæ est inclusiua, debet includere casum magis dubitabilem. gloss. est in l. illud. ff. ad l. Aquil. glo. in l. quod si minor. §. restitutio. ff. de mino. adde l. si quis pro vxore. in princip. ff. de dona. inter virum & vxo. & de ista dictione dic, vt not. per Barto. in extrauag. ad repri. in verbo, & maximè, per glo. in l. sequitur. §. 1. ff. de vsucap. cum simi. & in l. qui status. ff. de re milit. Et hic adde bonum text. in l. non-
c nunquam. ff. de coll. bon. Secus [c] est secundum Fulg. in dictione etiam, quæ est pariter dictio implicatiua, quæ implicat casum minus dubitabilem, & tam scholaris intelliget istam l. quæ implicat casum minus dubitabilem, quàm etiam Doctor, in quo minus est dubij. l. etiam. C. si tuto. vel cura. interu. Tu circa istam dictionem maximè, nota, & aduerte subtilius, quòd in isto tex. nepotem fuisse emancipatum non importat causam
35 finalem. Et istud patet per pulchram regulam, † quòd quando dictio maximè, iungitur cum verbis importantibus causam finalem, tunc abundat, nec stat implicatiuè, imò tunc ponitur pro taxatiua. ita dicunt Ioan. Andr. dom. Anto. de But. Imo. & alij in c. ad abolendam. per illum text. & glo. de fi. presby. dom. Alex. in consi. 77. in 3. volum. incip. visis dubitationibus eleganter formatis, in vltim. colum. Adde text. in c. si quis Episcopus damnatur, iuncta gloss. in verbo. & maximè. 11. quæst. 3. & in c. cùm olim, in verb. maximè senes. iuncta glo. fin. in fin. de testi.
36 & in c. cum contingat. iuncta glo. 1. de for. compe. † Et idem in
d dictione præsertim. [d] cap. illud. iuncta glo. 12. distin. ¶ Istis sic p̄suppositis pone sic casum, mortuus est ab intest. auus, relicto filio in potestate, item relicto nepote, non curo an esset in potestate, vel emancipatus, quia tex. dicit, *maximè emancipatus*: deinde mortuus est pater nepotis non adita tamen hęreditate patris sui, s. aui, nec etiam repudiata, nūc superest solus nepos, qui videt duas hr̄ditates vnam aui, aliam patris sui. Itē videt, ꝙ hæreditas aui est locuples, hæreditas aūt patris est inuoluta multis debitis, & propterea vellet hr̄e hęreditatē aui, sed nollet esse hęres patris, quęritur, nunquid de iure ciuil. istud posset ꝯsequi? Rn̄det Imperator, quòd non. Et ratio huius decisionis est, prout in duobus verbis declarat Bald. hic in 6. colum. in princ. quia cùm tempore mortis aui intestati pater in gradu præcederet nepotem, per consequens etiam præcedit non solùm ordine, sed etiam acquisitione, quia l. ciuilis fecit eum ipso iure suum, & necessarium hęredem absque alia aditione, & propterea, quia de iure ciuili locus patris non est euacuatus, ideo de iure ciuili nepos non admittitur ad hęreditatem aui. Quod etiam clarius ostēditur (& hic iacet punctus) aut. n. nepos vult succedere auo de iure ciuili tanquam suus hęres, & istud facere non potest duplici ratione. Prima, quia nepos ab intest. non potuit esse suus hęres auo, quia tempore mortis aui pater nepotis pręcedebat eum in gradu, & suitas, quę est nobilis, nunquam capit nisi vnum gradum, vt declaraui supra in euidentialib. Secunda ratio est, quia in suis non est locus successo. edicto de gradu in gradum, vt declaraui in euidentialibus, dato,

quòd

ADDITIONES.

a ¶ Sunt sui. Illum. §. sed si sint. valde notat Ias. in l. precib. col. 4. versi. secundus. ĵ. de impub. PVRPV.

b ¶ Dictio maximè. Adde l. 1. C. de rescin. vend. Raph. Cuma. consi. 88. inc. Fran. de la Canipa. in vlti. colum. Fely. in c. sicut. colum. 11. versic. fallit tertio, de re iudic. Ias. in l. 1. de officio eius. Plura Abb. in cap. 2. 11. nota. de summa Trinitate.

c ¶ Secus. Ias. in l. 1. versi. 5. fallit. de offic. eius. & in l. 1. ad fi. ĵ. tit. 1. Alexan. lib. 1. consi. 133. in col. 4. PVRPV.

d ¶ In dictione præsertim. Adde l. fi. de his, quæ in testa. delen. l. in ambigua. ff. de legi. Ioan. And. in addi. Spec. tit. de test. in §. 1. ver. item excipitur. Doct. in c. licèt. de for. compe. & in c. per venerabilem. qui fil. sint legit.

ꝙ millies iste nepos possit esse suus, ꝙ est falsum, & sic stat, ꝙ
de iure ciui. nepos ab intesta. non poterat succedere auo tanq̃
suus. Aut iste nepos vult succedere tanq̃ agnatus, q̃a iungitur
auo per lineam mascu. & istud ẽt facere nõ poterat de iure ci-
uili tempore istius legis, quia cùm tempore mortis aui pater
nepotis esset proximior agnatus auo, quia erat in primo gradu,
certè excluso primo agnato admittebatur fiscus ẽt exclusis
alijs agnatis, vt declaraui in euidentialibus. Apparet ergo, ꝙ iste
nepos non poterat succedere tanquam agnatus: minus pote-
rat succedere de iure ciuili tanquam cognatus, quia cognati
tempore istarum ll. non erant cogniti à iure ciuili. Insti. de suc-
ces. cog. in prin. ergo apparet, ꝙ ex nullo capite, & ex nullo mo
do nepos potest venire ad hæreditatem aui intestati de iure
ciuili. Quæritur ergo, nunquid saltem possit venire de iure prę-
torio, & respondetur, ꝙ sic, ꝙ potest venire de iure præto. per
bon. pos. intellige. s. vnde liberi, licèt tex. non dicat, vt conueniat
præsenti tit. Et ratio diuersitatis est, quia licèt de iure ciuili. pri-
mum caput esset plenum, & occupatum propter suitatẽ: ideo
non poterat esse locus sequenti in gradu: tamen quia attento
iure præto. primum caput potest dici euacuatum, ex quo at-
tento iure prætorio filij in potestate non sunt hæredes, sed ha-
bent beneficium abstinendi, quando expresse se abstinent, vel
morte excluduntur prout est hic, ideo nepos de iure pręto. ad-
mittitur ad succes. aui, non obstante, ꝙ pater præcedat. Et iste
est proprius, & verus sensus huius l. enucleatus vsque ad inti-
mam medullam. Et propterea omissis summarijs aliorum Scri
37 bentium, summa istum tex. sic pulchrè, & subtiliter. † Pater in
potestate aui ab intest. præmortui, qui obstat nepoti de iure ci-
uili, propter prioritatem gradus, & suitatem, non obstat nepo-
ti de iure præto. h. d. subtiliter ista solennis l. Verùm, quia hodie
per iura noua statutum est, ꝙ in agnatis sit locus succes. edi. de
primo gradu ad sequentes. §. placebat. Insti. de legit. agn. succes.
Item hodie attento iure prætorio videtur, ꝙ etiam in suis hæ-
redib. sit locus succes. edi. ideo hic insurgit maxima difficultas,
nunquid hodie ista l. sit correcta, vel ne, & sic nunquid hodie
iste nepos possit venire ad solam hær. aui de iure ciui. præsertim
tanquam agnatus, attento, ꝙ hodie excluso agnato primo nõ
venit fiscus, prout erat olim, & tempore istius l. imò per suc.
edi. admittuntur sequentes agnati de gradu in gradum fisco
excluso, quam difficultatem plenè videbimus in glo. 1. Stat er-
go ex prædictis, ꝙ ista l. nullo modo potest loqui in patre nepo
tis qui adiuisset, vel se immiscuisset hęreditati aui, & istud est
indubitatum. Non etiam potest loqui in patre, qui repudiasset,
quia tunc nudum nomen filij abstinentis, & mortui nõ obesset
nepoti de iure ciuili. Et sic videtur, ꝙ ista l. debeat intelligi in pa
tre nepotis, qui decessit hęreditate aui non adita, nec repudiata.
Sed caue, quia nec iste casus procedit sine difficultate: nam aut
pater nepotis decessit intra annum datum ad deliberandum,
& tunc hæreditatem aui non aditam transmisit ad quoscunq;
beneficio iuris deliberandi, per l. cùm antiquiorib. ĩ. de iure de-
libe. Aut decessit elapso iam anno ad deliberandum, & tunc
cũ iste pater nepotis esset in potestate aui, vt prædixi, ergo erat
suus hæres auo, ergo hæreditatem aui, licèt non aditam, ex po-
tentia suitatis transmisit ad quoscunque l. apud hostes. ĩ. de suis
& legiti. declaraui in l. emancipata. s̃. qui admit. ergo si nepos
non vult hæreditatem patris, non habebit etiam hæreditatem
aui de iure pretorio, quia qui erit hæres patris, habebit etiam hę
reditatem aui transmissam ex potentia suitatis, & sic hæres pa-
tris, in quem transmittitur hæreditas aui ex potẽtia suitatis, ex-
cludet nepotem etiam de iure prætorio. Istam difficultatem
tangam in vlt. particula primæ partis glo. primæ. ¶ Istis sic præ-
missis, licèt Cy. & Ang. diuidant istam l. in duas partes, tu diui-
de melius secundum Bal. & Saly. in 3. par. In prima ponitur the
ma, ex quo elicitur tacita quæstio. In secunda ponitur respõsio
negatiua attento iure ciuili. In tertia ponitur responsio affirma
tiua attento iure præto. Secunda ibi, mortui aui. Tertia ibi, nisi
per bonor. posses. Notabilia collige per te ex proximè dictis.
38 ¶ † No. tex. in verbo, suscipere, qđ importat non quidem appre
hensionem nudæ possessionis, imò acquisitionem dominij, &
a hoc ideo, quia adijcitur vniuersitati, seu quotæ bonorum,[a] vt
hic, & l. cùm mota. & ibi Bar. in 2. col. & Mod. not. C. de transac.
Bar. in l. fi. ff. de condi. ob ob cau. secus si adijceretur certæ rei,
vel speciei, tunc non importaret translationem dominij, text.
est in l. naturalis. §. 1. & ibi Bar. no. ff. de præscrip. verb. Bart. in l. 1.
39 ff. de rer. permu. dixi in d. l. cùm mota. ¶ † Secũdò no. in verbo,
facultates, ꝙ idem importat, ꝙ hęreditatem, seu vniuersalem
successionem, ideo si testator dicat, relinquo Titio facultates
meas, intelligitur eum hęredem instituere. Facit l. cogi. in prin.
in verbo facultates. ff. ad Trebel. not. per Bar. in l. si constante. in
40 princip. in 2. oppo. post gl. ibi. ff. sol. matrim. ¶ † Tertiò pondera
verbum, peruenerit, quòd directam successionem de iure prę-
torio importat, non autem obliquam, seu fideicommissariam.
Aliquando stat obliquè. l. hęredes mei. §. cum ita. & l. hęredibus.
§. fi. ff. ad Trebel. & in l. hęreditatis. ĩ. de hęred. instit. ideo iudica-
tur verbum commune, secundum Bar. in l. centurio. in penult.
colu. in fin. ff. de vulg. & pupil. & notabiliter Bald. in l. fin. C. de
sacros. Eccles. in vlt. col. per Inn. & Can. in c. Raynutius. vbi tex.
& glo. de testa. Bart. in l. Lucius. in 2. quæst. prin. & ibi Bald. ff. de
vulg. & pupil. Bald. in l. iam hoc iure. §. 2. eod. tit. & in repetitio-
ne. c. si pater. in 15. col. de test. in 6. Alex. in cons. 57. in 2. vol. inc.
Prospectis. in 2. col. & in cons. 171. in 2. vol. inc. circa primum
dubium. in pen. col. & in cons. 171. in 2. vol. Viso processu cau-
sæ vertentis inter dominam Antoniam, & in cons. 36. in 3. vol.
inc. Viso themate super quo dubitari contingit. ¶ Gl. in verbo
negat, pro cuius intellectu debes scire, ꝙ Accursius glo. inuenit
super hac. l. glo. Ioan. Cremonensis, & eam posuit de verbo ad
verbum, postea inuenit gl. Vgolini, & eam posuit de verbo ad
verbum. ideo glos. in 2. par. repetit aliqua ex dictis in prima, &
ideo s̃m omnes ista glo. diuiditur in duas partes prin. In prima
ponitur gl. Io. Cremo. In secunda ponitur gl. Vgolini. Secunda
ibi, [item ideo dicit maximè.] ¶ Expedio primò glos. Io. & illa
s̃m Bar. & Ang. subdiuiditur in quatuor particulas. Sed tu sub-
tilius subdiuide in septem particulas. In prima opponit contra
text. in quantum vr̃ velle, ꝙ negando se hęredem inducatur re
pudiatio, & fatetur contrarium subaudiendo ad text. In secun-
da, quæ est ibi, q̃nque tñ. ponit vnum dictum. In tertia, quæ est
ibi, si ergo ponas. gl. enumerat tres casus, in quib. procedit ista. l.
quorum duo primi sunt indubitati, q̃n vterque fuisset emanci-
patus, vel nepos tñ. tertius autem casus est congruus, & dubita
bilis, q̃n vterque erat in potestate, & quia pater erat proximior,
nepos de iure ciuili excluditur. In quarta, quæ est ibi, nisi in
duob. casib. gl. opponit contra vltimum casum, ꝙ quamuis fi-
lius in potestate præcedat, tamen nepos de iure ciuili succedit
auo, & allegat tres ll. quarum prima. s. l. fin. ff. de cond. inst. ponit
vnum casum, alium casum ponunt aliæ duæ ll. in gl. alleg. & re
spondet glo. ꝙ fallit in illis duabus. Dic melius, ꝙ ista. l. proce-
dit, quando auus est mortuus ab intest. & tunc cùm pater præ-
cedat, nunquam nepos de iure ciuili ex propria persona succe
dit auo. sed ll. alleg. in gl. loquuntur, quando auus decessit con-
dito testamento, quo casu licet pater præcedat nepotem tamẽ
ex testamento in duob. casib. nepos potest succedere auo. Pri-
mus est, quando pater fuit institutus ab auo sub conditione po
testatiua, quæ non poterat per eum impleri vltimo vitæ spiri-
tu, puta instituit eum si iuerit Mediolanum: nam si non imple-
uit, quia stetit per eum, excluditur pater, & nepos potest auo
succedere. l. fin. ff. de cond. inst. Alius casus est, quando auus in
testamento exhæredauit filium, nepotem præterijt, & instituit
extraneum: nam si post auum moriatur filius exhæredatus,
deinde scriptus hæres repudiet, certè nepos, qui tpe destituit te-
stamenti reperit se proximiorem, succedit tanq̃ suus auo. l. scri-
pto. ff. vnde lib. & l. 1. §. sciendum. ff. de suis, & leg. & istis duob.
casib. Bartol. addit alium casum in l. intestato. ff. de suis, & legi.
est corruptus Bartol. quia illa. l. non reperitur, sed debuit allega.
text. expressum in l. item prætor. §. final. ff. de suis, & legit. In
quinta, quæ est ibi, sed cum hodie. gloss. etiam opponit, quòd
ista. l. hodie procedere non possit, & fatetur verum esse, & sic,
quòd hodie ista. l. sit correcta, & istud idem repetit gloss. infra
ponendo gloss. Vgolini. In sexta, quæ est ibi, & si poneres fi-
lium. gloss. addit quartum casum, in quo ista. l. procedere non
posset, & bene dicit. In septima, & vltima, quæ est ibi, sed in
eo, quod dicit, quæ est magis difficilis, & obscura quàm reli-
quæ. gloss. opponit contra illud, quod iste text. innuit à con-
trario sensu, dum innuit, quòd si nepos non negaret se hære-
dem patris, quòd tunc posset habere hereditatem aui de iu-
re ciuili, istud videtur falsum à partibus sufficienter enume-
ratis, vt in gloss. & sic videtur, quòd negare, vel non negare
se hæredem patris nihil facit, respondet ponendo duos casus,
in quibus secundum Ioan. non negando se hæredem patris
haberet hæreditatem aui de iure ciuili. Et caue, dum gloss. di-
cit, item in eo, quòd dicit, negat, scilicet secundum duos pri-
mos casus, dic, quod illi duo casus verè continent tres, quia
sunt tres casus, in quibus gloss. supra dixit hanc. l. procedere
posse. ¶ Redeo ad primam partem gloss. pro cuius plenio-
ri intelligentia reassumo articulum dubium, qui valde di-
sputabilis est. Nunquid per ista verba, nego me hæredem,
41 vel nolo esse hæres, † vel nolo adire, inducatur repudia-
tio hæreditatis, vel ne? Et quantum ad subauditionem
gloss. per quam resoluitur præsens disputatio, non fuit
necessaria

ADDITIO.

a ¶ Bonorum. Adde. l. hæredes mei. in §. cùm ita. in fin. ff. ad Trebellia. PVRPV.

neceſſaria, vt per Fulg. hic, in 2. col. quia dato, quòd per iſta verba, negat ſe hæredem, non induceretur repudiatio: tamen donec ſtat iſta negatio, rebus ſic ſe habentibus non poſſet ex perſona patris habere hæreditatem de iure ciuili, & conſequenter eſt materia extrauagans à l. noſtra: ideo perſtringam articulū, nec referam per alios ſcripta, ſed addam vbi occurret. In iſto ergo articulo reperio fuiſſe ſex principales opin. quas habes relatas per do. Alex. hic, referam duas principales: alias vide per te. ¶ Prima fuit ſententia gl. noſtræ, ꝙ non inducatur repudiatio. Idem tenet gl. & Bar. [a] in l. 2. ꝟ. de iur. & fac. igno. & Bart. in l. fi. ꝟ. de repu. hære. & in l. ſi quis ſuus. ff. de iure delib. tenuit Iaco. But. vt refert Bald. in 3. col. Ang. & Pau. de Caſt. hic, Ang. in l. facta. §. ſi in danda. ff. ad Treb. Et dicunt Cyn. Alb. Bal. & Fulg. hic, ꝙ iſta opinio ſeruatur de facto in Palatijs, præſertim in ciuitate Bonon. ¶ Pro qua opinione multa adduci poſſunt, quæ latè proſequitur Saly. hic in 3. colum. & quatuor ſequentibus. & d. Alex. poſt eum. inter alia ſtringere videtur tex. in l. nonnunquā. in prin. ff. de colla. bon. dum dicit, ſed benignior eſt diuerſa ſententia, maximè cùm de bonis paternis inter fratres diſputetur: concludendo, ꝙ etiam ſi agatur de hæreditate extranei, per ſimilia verba non inducitur repudiatio, & dicit Sal. hic in 4. col. per illum tex. ꝙ præſens quæſtio deciditur, & quid ſit tenendū, demonſtratur. Ad illum tex. reſpondet dupliciter do. Alex. hic. Ego aliter reſpondeo ſecundum Rapha. Cu. in l. ſi quis ſuus. in 2. colum. ff. de iure delib. ꝙ illa l. nonnunquam. nihil penitus facit, iuncto tex. qui declarat in l. prætor. eod. tit. ff. de colla. bono. nam debes ſcire, ꝙ quando filius emancipatus eſt præteritus à patre in teſtamento, de iure ciuili eſt incognitus, ſed de iure prætorio habet bon. poſ. contratab. ad rumpendum teſtamentum, quo rupto habet vnde liberi: ſed prætor, qui per hoc facit iniuriam filijs in poteſtate, vult, ꝙ filius emancipatus contratabulans teneatur conferre bona própria cum filijs in poteſtate, & propter hoc prætor fecit tit. de colla. bon. Modo attende, ꝙ filius emancipatus poteſt purè, & ſtatim contratabulare, ſed tenetur cauere de conferendo. dicit text. no. in d. l. prætor. in princip. modo nunc in d. l. nonnunquam. quæritur: pone, filius emancipatus non vult cauere de conferendo, dicens ſe nolle conferre, nunquid per hoc repellitur ab agnatione iam facta, cùm eam facere poſſit antequam caueat? Dicit text. quoſdam putare, ꝙ ſic: Iuriſcon. decidit, ꝙ benignior eſt contraria ſententia, ꝙ dummodo filius intra annum præſtet cautionem, nō priuatur ſucceſſione prætoria. Ille ergo annus ſtatuitur emancipato ad conuincendam eius contumaciam: ineptè ergo allegatur ille tex. ꝙ per illa verba, nolo conferre, inducatur repudiatio, cùm iam prius agnouiſſet bon. poſ. & iſte eſt verus ſenſus illius tex. Pręterea ille tex. loquitur in bo. poſ. contratab. quę eſt odioſa, quia datur contra voluntatem teſtatoris: ideo nimirum ſi facilius per illa verba nolo conferre, tollitur. ¶ Secundò principaliter adducitur tex. in l. Titius. la 1. in prin. ff. de act. empti. vbi ſi legatarius legatum ad ſe pertinere noluiſſet, non per hæc verba inducitur repudiatio legati, & Ludo. Ro. hic multū extollit illum tex. dicens, ꝙ eſt ſing. text. pro deciſione præſentis articuli, & ꝙ eſt de inuentione ſua noua: ſed ſalua eius pace ante eum allegauit Sal. hic, & dom. Alex. reſpondet dupliciter. Vltra eum dic clarius, ꝙ ille tex. nihil penitus facit, eo quia loquitur in caſu claro, cùm Iuriſconſ. vltra procedat, dum dicit, nec tamen liberaſſet hæredem. ¶ Tertiò adducitur tex. in l. Celſus. §. fi. cum l. ſeq. ff. de arb. vbi per illa verba, nolo accipere, non inducitur repudiatio. d. Alex. hic reſpondet. Ego aliter reſpondeo, ꝙ text. ibi dicit, ꝙ non inducatur repudiatio. Vnde dico, ꝙ per illa verba, nolo adire, inducitur repudiatio, ſed poteſt mora purgari, aliàs l. ſequens, quæ dicit, ꝙ poteſt eum pœnitere, eſſet penitus de indubitabili, ſi nō induceretur repudiatio. ¶ Et tenendo iſtam partem, ꝙ per ſimilia verba non inducatur repudiatio hereditatis, eam limita quatuor notabilibus modis. ¶ Primò ſecundum Ang. hic, niſi poſt terminum hæredi aſſignatum ad deliberatè reſpondendum, reſponderet ſe nolle adire, vel ſimilia, tūc bene induceretur repudiatio hæreditatis. arg. l. de ætate. §. nihil. ff. de inter. act. & ita limita. d. l. filij mater. §. 1. ff. ad Tertu. Idem tenent Sal. Pau. de Caſt. Lud. Ro. & d. Alex. hic, & pro iſta limitatione d. Alex. hic allegat tex. in l. ſed & ſi alio. in verſi. planè. & ibi ad hoc in primo not. Bar. & in l. omnes qui. & ibi etiam not. Bar. ff. ad Treb. & plenius Bar. & ibi Pau. de Caſtr. in l. ſi quis ſuus. ff. de iure delib. & in d. l. filij mater. §. 1. Et iſta iura ad hoc allegat ipſemet Ang. in repe. huius l. in 2. col. Facit, qđ per iſta iura vult Bart. in l. gerit. in 3. col. ff. de acq. hæred. ꝙ licèt per iſta verba, volo adire, non inducatur aditio, vt per glo. in l. ſerui electione. in prin. ff. de leg. 1. tamen ſi iſta verba proferantur poſt terminum datū ad delib. tūc bene inducitur aditio, ꝗa aditio, & repudiatio iiſdē paſſibus ambulant, vt ibi per Bar. & l. is poteſt. ff. de acq. hær. & l. nec is. in prin. eo. tit. facit etiam, quod per iſta iura dicit Bar. in l. ſerui electione. in prin. ff. de leg. 1. ꝙ licèt per iſta verba, volo eligere talem rem, non inducatur electio, vt ibi eſt gl. tamen ſi poſt terminum datum ad deliberandum diceret, volo eligere talem rem, tunc inducitur aditio. Sed tu aduerte, ꝙ ille leges notatæ ad hoc per Bart. & allegatæ per do. Alex. nihil concludenter probant, quia nihil loquuntur de repudiatione, ſed bene declarant, quando hæres grauatus reſtituere hæreditatem dicatur compulſus adire, & quando non, & diſtinguunt, an aſſignatus ſit terminus ad adeundum, vel nō, & ita in propoſito nihil faciunt, prout expreſsè declarat Bald. à quo didici, in l. fin. §. cùm igitur. in 2. col. ꝟ. de iure delib. & ipſemet do. Alex. ad hoc poſtea perpendens fatetur alibi, ꝙ ille leges nihil probant in propoſito ſuo. in l. recuſare. §. ſi quis alio. ff. ad Trebel. vbi ſimul legit dictum verſi. planè. tamen ex mente Bar. illi tex. ſic inducuntur, quia ſi per illa verba dico hæreditatem mihi non expedire, vel hæreditatem ſuſpectam, poſt terminum datum ad deliberandum inducitur repudiatio hæreditatis, quanto magis per iſta verba nolo adire, cum lapſu termini ad deliberatè reſpondendum? Sed reuera illi tex. de repudiatione nihil vrgenter probant. ¶ Secundò limitat ſingulariter Pau. de Caſt. hic, & in d. l. ſi quis ſuus. ff. de iure delib. niſi poſt talia verba ſint elapſi tres menſes, quia talia verba cū curſu trium menſium ſequentium bene inducunt repudiationem hæreditatis. per tex. in l. ſi. §. ſimilique modo. iuncta gl. ibi in verbo menſium. & ibi Bart. ꝟ. de iure delib. Facit bene, quod per illum tex. dicit Bar. in l. gerit. in 3. colum. ff. de acquir. hæred. quòd licèt per iſta verba, volo adire hæreditatem, non inducatur aditio, vt per gl. in l. ſerui electione. in prin. ff. de leg. 1. tamen ſi poſt prolata dicta verba concurrerent tres menſes, induceretur aditio. de hoc dicit eſſe caſum ſing. in d. l. fin. §. ſimilique modo, qui licèt loquatur in repudiatione, tamen idem eſt in aditione, & hic adde Bar. in l. filij mater. §. 1. ad Tertul. & Lud. Rom. hic. in hoc omitto, ꝙ do. Alex. ponderat aliquos velle contrarium. Sed vltra eum ego dico, ꝙ §. ſimilique modo. nihil penitus facit, vt ibi expreſsè declarat Bal. in 1. col & ibi etiam Sal. & ipſemet do. Alex. alibi de hoc perpendens fatetur, ꝙ ille text. nihil facit, ſcilicet in d. l. recuſare. §. ſi quis alio. nam ille tex. loquitur, quando hæres expreſsè renunciauit hæreditati. nam dicit ibi text. quòd hæres, qui putat hæreditatem eſſe damnoſam intra ſpatium trium menſium aſſignatum ad conficiendum inuentarium, debet repudiare hæreditatem, & erit alienus, & ſic loquitur in repudiatione clara. ¶ Tertiò limitat notabiliter Saly. hoc non procedere, ſi adijceretur dictio amplius, vt quia diceret, nolo amplius adire, vel nolo amplius eſſe hæres, tunc bene induceretur repudiatio. allegat ad hoc glo. in l. poſtquam liti, quam etiam Saly. c. ibi ad hoc not. C. de pact. & idem Saly. c. in l. accuſationem. C. qui accuſa. non poſ. ¶ Quartò mirabiliter limitat Saly. hic, & ſimpliciter refert, & ſequitur dom. Alex. vt prædicta concluſio non procedat, quando talia verba proferuntur in futurum, vt ſi diceretur, non adibo. allegat text. in l. vnius. §. 1. in verbo, *neget ſe aditurum*. ff. quibus ex cauſ. in po. eatur. & l. 1. ff. de cur. bon. dan. Ego [b] in contrarium pondero, quòd non ſit differentia, quòd talia verba proferantur in futurum, an de præſenti cum infinito. habes duos tex. ſimul iunctos. l. ſi is qui. in princip. ff. de inoffic. teſtam. iuncta. l. ſi maritus. ſecunda. §. ſi negauerit. ff. de adult. ¶ Secunda principalis fuit opin. ſubtilium Vltramonta. ꝙ imò per talia verba inducatur repudiatio hæreditatis, & ita tenent Iacob. de Are. Pet. Cy. Ray. Albe. & Fulg. hic, & Pet. Cy. Bald. & Fulg. in l. 2. C. de iuris, & fac. igno. & Bar. met. ſibi contrarius in d. l. filij mater. §. 1. ff. ad Tert. Et iſtam ego teneo, & pro ea [c] ineuitabiliter ſtringit text. in d. l. filij mater. §. 1. multipliciter ponderando. Primò dum dicit antequam conſanguineus, vel agnatus adierit. ergo per illa verba filij negantis ſe hęredem matris, fuit inducta repudiatio, aliter ſequens agnatus non potuiſſet adire. l. 2. §. ſi mater hereditatē. el 1. in verſi. ſed ſi mater. eod. titu. ff. ad Tertul. & l. 3. ff. de acquir. hære. & ſic d. l. filij mater. §. 1. iuncta cum d. §. ſi mater. multum ſtringunt. Et ſi dicatur, ſi ibi filius repudiaſſet, non habuiſſet locum pœnitentia. l. 2. C. de iur. & fact. igno. Reſponde, quòd ſpeciale eſt in filio propter verba Senatuſcon. extenſiua, quòd habeat locum pœnitentia vſque ad annum, d. l. filij mater. §. 1. ſed in dict. l. 2. ideo non habet locum pœnitentia, quia erat elapſus

ADDITIONES.

a ¶ Barto. Verbum nullum facit Barto. eſt tamen glo. in l. quia poterat. ff. ad Trebell.

b ¶ Ego. Et hic Alexand. in tertia & quarta colum. vtrobique circa medium. PVRPV.

c ¶ Et pro ea. Huius text. omnes ponderationes ſunt Alexand. hic in tertia colum. PVRPV.

elapsus annus, vt probat ibi tex. in verbo *sera prece.* & ibi glo. in 2. solu. & Doct. Item si per illa verba non fuisset inducta repudiatio, filius per Senatuscons. potuisset de iure ciuili perpetuò vsque ad 30. annos adire, quia tanto tempore durat facultas adeundi de iure ciuili. l. licèt. ꝟ. de iure delib. & tamen tex. ibi dicit, ꝙ non est licita pœnitentia, nisi vsque ad annum, quia bon. posses. filij annalis est. Pondera etiam, quia aliàs text. non bene diceret mutata voluntate, & pœnitentia, si verum esset, ꝙ per talia verba non repudiasset, quia si non repudiauerat, non mutasset voluntatem. Pro certo tex. ille fortissimè stringit. Licèt Sal. hic. in 6. col. dicat, ꝙ illa verba, *antequam agnatus adierit*, sunt verba legis enuntiatiua, quæ non disponunt, & ad hoc vltimũ do. Alex. hic addit c. si Papa. de priuilegijs. in 6. per quem tex. ita consuluit Fede. in consi. 38. incip. Viso puncto. d. Anto. & Imo. in c. cum apostolica. de his, quæ fiunt à præla. Miror, ꝙ non allegauerit Bar. in l. extat. in vlt. col. ff. quod metus causa. dicentẽ, ꝙ verba tex. ibi, *ius crediti non habebit*, sunt verba legis enunciatiua, quæ non disponunt. Poterat etiam alleg. gl. no. ad hoc in c. 2. in verbo, non teneris. de dolo & contu. lib. 6. firmat etiam Ludo. Rom. in consi. 191. incip. Spectabilis domine mi. Alex. in consi. 83. in 3. vol. incip. Viso processu causæ vertentis inter vniuersitatem. in pen. col. ad fi. Lud. Ro. in l. 4. §. Cato. in 6. col. ff. de verb. obli. Saly. in l. accusationem. C. qui accusa. non pos. Tamẽ ego pondero Bar. in contrarium ad hoc hactenus non allegatum, in l. conficiuntur. §. 1. ff. de iure codi. dicentem, ꝙ sicut verba enunciatiua prolata à testatore disponunt. l. ex his verbis. vbi dicetur. ꝟ. de testa. milit. ita verba enunciatiua principis, vel legislatoris. Poterat congruentius respondere Saly. ꝙ illa erant verba narratiua facti, quæ non possunt ponderari ad decisionẽ iuris, vt est glo. in l. vnica. in 3. lect. & ibi multa dixi. s. quando nõ pe. par. Sed vt ibi dixi, neutra solutio posset stare, cùm illa verba sint principaliter prolata, seu inferant ad rem, de qua principaliter agitur, cùm ostendant, ꝙ nisi res sit integra, nõ potest filius mutare voluntatem: ergo talia verba licèt enunciatiua inducunt dispositionem. vt cle. 1. & ibi glo. antepe. de proba. & expresè declarat Imo. in d. c. cum apostolica. Alex. hic. Sed ad hoc potes dicere, ꝙ decisio illa Iurisconsulti non fundatur in hoc, an agnatus nõ adierit, sed quia verba Senatuscon. sunt suspensiua, si nemo adierit, & sic tex. ibi principaliter se fundat in natura verborum suspensiuorum, & pondera, ꝙ text. ibi geminam facit mentionem, quia extensiua sunt. Primò in propositione quæstionis. Secundò in eius decisione. sed de illis verbis antequam consanguineus, vel agnatus adierit, quamuis faciat mentionem in narratione facti, tamen postea non facit mentionem in decisione, & sic non videtur se fundasse in illis, prout facit in istis, quia suspensiua sunt. Sed caue, quia isto modo illa verba, *antequam agnatus, vel consanguineus adierit*, essent superflua, & sine virtute aliquid operandi, contra. §. quia. in prima consti. C. & l. si quando. in prin. ff. de leg. 1. & isto casu certè operantur, vt patet ibi, & in l. fi. C. de repu. hære. Item aduerte, quia nõ tolluntur aliæ inductiones de illo tex. supra factæ. Imo. etiam in l. gerit. ff. de acqui. hęre. respondebat (sub dubio fortè) ꝙ in illa l. filij. mater. illa verba erant deliberatè prolata, ideo repudiationem inducunt. Sed istud est somniare ad illum tex. qui proculdubio est ineuitabilis. ¶ Ad idẽ [a] facit. l. 1. §. qui semel. & §. quibus. ff. de succes. edi. & l. si res aliena. §. 1. ff. ad Treb. & in l. in plurium. in fi. ff. de acq. hæred. & l. 3. §. si is cuius. in prin. ff. de sepul. vio. & l. 1. §. si nemo. ff. ad Tertu. & in l. si is qui. in prin. ff. de inof. testa. & l. proinde. §. 1. ff. si cert. peta. & l. si maritus. 2. §. si negauerint. ff. de adult. Nec est bona solu. Sal. hic dicentis, ꝙ in dictis iuribus fuerunt verba. l. loquentis in casu certo, quia sic posset dici, ꝙ etiam iura alleg. pro contraria parte nihil probarent, & tamen Doct. inferunt ex verbis. l. ad verba hominis. ¶ Ad idem facit ista l. nihil subaudiendo, vt facit glo. licèt posses respondere ex mente Fulg. prout dixi supra in prin. huius articuli. ¶ Ad idẽ tex. in l. si seruum. §. si quis suus. in verbo, *retinere hæreditatem nulli.* ff. de acquir. hæred. ¶ Ad idem facit, quia per ista verba, volo esse hæres. [b] vel volo hæreditatem, inducitur aditio, vt probatur in l. iam dubitari. in fi. ff. de hęre. insti. & in l. apud Aufidium. ff. de op. leg. per quæ iura ita tenet Bar. in d. l. gerit. in 3. col. & habetur plenius in d. l. serui electione. in prin. ff. de leg. 1. ergo similiter per ista verba, nolo esse hęres, debet induci repudiatio, cũ à pari procedant aditio, & repudiatio. l. is potest. & l. nec is. in princ. ff. de acqui. hæred. §. fin. Insti. de hęred. qual. & diffi. quicquid dicat Bald. in l. potuit. in 5. q. ꝟ. de iure delib. ꝙ non semper à pari procedant aditio, & repudiatio, vt ibi per eum. ¶ Et ista est vera sententia in puncto iuris, & in infinitis iuribus fundata, nec in contrarium est aliquis tex. qui multum vrgeat, vt patet ex responsionibus supra datis ad allegata in oppositum. Non obstat si subtiliter diceres, ꝙ talia verba necessariò nõ inferunt repudiationem, quia ita respondens fortè deliberat, prout opponebat Sal. hic in 3. colum. quia respondeo, ꝙ imò necessariò inducunt repudiationem, per iura proximè alleg. non quidem ex propria significatione grammaticali, quia etiam competunt deliberanti, sed ex iuris præsumptione, secundum Cy. hic Alb. & Fulg. ita concludo reiecta distinctione Bald. qui tenet, quòd inducatur repudiatio commutabilis, sed non incommutabilis. nam istud est contra d. l. filij. §. 1. vbi est speciale in filio, quòd talis repudiatio sit commutabilis, vt etiam dicit Fulg. hic in 2. col. Reijcio etiam distinctionem Salyc. hic satis verbosam, qui dicit in effectu, quòd aut negatiua est posita post voluntatem, vt quia dico, volo non esse hęres, vel nolo non adire, & tunc importat repudiationem irreuocabilem, ex quo constat voluntatem adesse, vt est glo. in l. 2. §. quod obseruari. in gl. 1. C. de iur. calum. Et probatur secundum eum in l. in plurium. ff. de acquir. hæred. vbi per illa verba, *neutram hęreditatem ad se velle pertinere*, inducitur repudiatio. Et ita etiam tenet Salyc. in l. accusationem. C. qui accus. non pos. si autem negatio est præposita, vt nolo, vel non volo adire hæreditatem, & tunc non inducitur repudiatio ante annum, per d. l. nonnunquam. ff. de colla. bon. cum simi. Non etiam satisfacit distinctio, quam hic tradit Lud. Rom. qui distinguit, quòd si talia verba proferuntur post tempus datum ad deliberandum, tunc repudiationem inducunt, per text. in l. sed & si alio. §. planè. ff. ad Trebel. quem text. ostẽdi supra nil probare. Aut sunt prolata ad interrogationem partis, & idem: aut simpliciter, & tunc cum lapsu trium mensium est idem, per tex. in l. fi. §. similique modo. ꝟ. de iure delib. quem text. etiam supra ostendi nil probare. Non etiam placet distinctio do. Alex. hic distinguentis inter verbum nolo, & verbum, non volo. [c] Vnde teneo indistinctè, ꝙ per talia verba inducatur repudiatio, præsertim per text. inconcussum in d. l. filij mater. §. 1. cui non cadit responsum, & si placet distinctio do. Alexan. erit vna limitatio ad istam conclusionem, & ita est expedita prima pars gl. Sequentes particulæ vsque ad septimam sunt claræ, dic vt dixi in decisione. ¶ In septima, & vltima particula glo. ibi, sed in eo, quod dicit, negat. dic, ꝙ solu. Ioan. non potest procedere, quia si fuisset adita hæreditas aui per patrem nepotis, & sic effectum vnum patrimonium, non diceretur amplius hęreditas aui, nec posset procedere ista l. vt declaraui supra in euidentialibus. Tamen glo. volunt ad hoc respondere, quòd hæres hæredis testatoris, seu primi defuncti dicitur hęres. l. fi. C. de hęre. instit. Præterea secundum Bar. & Doct. responsio glo. esset extra casum l. nostræ, quæ loquitur, quando nepos non agnouit hæreditatem patris. Tu dic, quòd impossibile est, quòd ista l. intelligatur, quando pater adiuit hæreditatem aui. Et hoc per fundamentum glo. quia esset effectum. vnum patrimonium realiter. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil. & sic non posset tunc procedere ista l. quia nõ posset separari vna hæreditas ab alia. l. 2. ff. de acqui. hæred. & l. quidam elogio. ꝟ. de iure delibe. Vnde responde melius secundum Docto. quod in argum. glo. partes non fuerunt sufficienter enumeratæ, inquantum dicitur, ꝙ aut pater nepotis adiuit hęreditatem aui, aut repudiauit. nã est dare alium casum, quando decessit deliberans, hæreditate aui nec adita, nec repudiata. quo casu verbum, negat, in tex. positum importat mysterium iuris, quia pater deliberans transmittit hæreditatem aui non aditam, vel ex iure delibe. vel ex potentia suitatis, & ita transmitteret ad nepotem, si non negasset se hæredem patris, & refert Cyn. hic in secunda oppositione in fi. Iac. de Are. dicere, ꝙ aliter non posset defendi ista l. per omnes Docto. mundi, quotquot sunt vsque Parisios. * Contra *istam communem sol.* duo fortiter obstant. Primò obstat, quia si nepos non vult esse hæres patris, ergo alius, qui erat hęres patris, ad quem transmittitur ẽt hęreditas aui non adita, vel iure deliberandi, vel ex potentia suitatis, impedit nepotem succedere auo etiam de iure prętorio, & sic sicut pater si viueret exclu-

ADDITIONES.

a ¶ Ad idem. Omnia iura Alexand. hic colum. 4. excepta. l. si res aliena. & §. si is cuius. & illa l. si res aliena. facit contra vers. sic. sed repudiauit. & ibi adire coga. & l. in plurium. in fin. procedunt propter infinitiuum pertinere, quod comprehendit futurum, & l. 4. §. stipulatio. de verborum obligationibus. & l. si seruum. §. si quis suus. probant oppositum, quia ibi si inducta fuisset repudiatio per amotionem rerum, non efficeretur hæres, sed priuaretur. l. 1. ff. de cri. expi. hær. sed cauere volo, per l. pen. eo. tit. PVRPV.

b ¶ Volo esse hæres. Adde Bart. in l. Pamphilo. in §. propositum. de lega. tertio. Pau. de Castr. consilio 178. incip. fundamentum præfati domini Vicarij.

c ¶ Verbum volo, & verbum non volo. Adde, quid important ista verba simul prolata, vide Bald. in l. quidam elogio. in tertia columna. C. de iure deliberandi.

* Eundem Ias. in l. serui electione. de lega. primo. Alexand. consilio 168. colum. 1. libro 5.

excluderet nepotem, ita hæres patris, ad quem ex potentia suitatis transmittitur hæreditas adita, quæ videtur illi annexa, per tex. in l. hæreditatem. §. 1. ad finem. ff. de castren. peculio, & l. 2. §. quis ex liberis. ff. ad Tertul. & l. 1. §. ibidem. ff. de colla. bon. & ponit Bar. in l. si filius hæres. ff. de libe. & posth. & in l. si quis filiumfam. §. 1. circa finem. ff. de acqui. hæred. In ista difficultate variæ dantur solutiones, & varij intellectus ad istam l. In primis huic * difficultati respondent Iac. de Are. Cy. Bar. *& communiter Doct.* ꝙ verum est contrarium, & quod ista lex debet intelligi, quando hæres patris, in quem facta est transmissio hæreditatis aui, noluit hæreditatem aui, procedit ista l. ꝙ nepos de iure prætorio admittatur: sed si hæres patris voluisset habere ex transmissione, exclusisset nepotem, & non haberet locum ista l. Idem quando hæres patris esset exclusus tempore. d. l. cum antiquioribus. & l. licèt. C. de iur. deli. secundum Bal. hic. vel quando nullus esset hæres patris, secundum Guli. de Cu. vt hic refert Bald. Ista communis solutio non placet vllo modo. Primò, quia nimium diuinat. Secundò, quia (quod deterius est) nimium restringitur ista lex, vt non possit procedere, nisi quando hæres patris noluit hæreditatem aui ad se transmissam ex suitate, qđ etiam non est in dubio præsumendum. Tamen potes dicere, ꝙ satis est, ꝙ verbum negat, positum in text. possit aliquo casu quocunque modo eueniat, aliquod mysterium iuris importare. Item ad illud de transmissione per ius deliberandi, & sic per d. l. cum antiquiorib. potest dici, ꝙ cùm illa sit posterior, & nouior, ista lex non potest declarari per illam. Item potest esse, ꝙ hic pater decessit ignorans hæreditatem aui, & sic de ea non deliberabat, sed istæ sunt diuinationes. ¶Addo etiam, ꝙ Bart. in l. si quis filiumfam. §. 1. in fi. ff. de acquir. hæred. dat alium intellectum ad istum tex. ꝙ debeat intelligi, quando filius ab hæreditate paterna erat penitus exclusus, vnde eam non poterat transmittere, & sic Bar. voluit intelligere tex. quando pater repudiauit, & isto modo esset in totũ exclusus, quod an possit procedere, dixi supra in euidentialib. & ibi tenui, ꝙ non, & etiam

42 est diuinare ad istum tex. † Idcirco Bal. in 4. col. dicit, ꝙ aliàs in scholis in discursu lectionum tenebat, & solebat dicere, ꝙ regula, quæ habet, ꝙ filius hæreditatem patris non aditam transmittit ex potentia suitatis ad quoscunque, fallit in casu istius l. quãdo superest nepos, qui negat se hæredem patris, quia ad ipsum nepotem transmittitur duplici iure, suitatis, & sanguinis, per l. vnicam. C. de his, qui ante aper. tab. Et idem visa est velle gl. in l. si quis filiumfa. §. 1. in ver. abstinere. ff. de acq. hære. Tamen ista * gl. *communiter reprobatur* ibi. Et ita etiam contra Bal. tenent Sal. Fulg. Pau. de Cast. Ludo. Rom. & do. Alex. hic, quia ex quo nepos negat se hæredem patris, certè non potest transmissio fieri ab ipso patre in nepotem repudiantem hæreditatem patris. d. l. vnica. & propterea Bal. met se correxit in l. 2. in 1. col. ad fin. C. ad Orfic. Secundò aliud obstat huic solutioni, quia cùm in ista l. nepos esset emancipatus, & per consequens incognitus de iure ciuili, quomodo pater potuisset in eum transmittere hæreditatem aui de iure ciuili, quia quo iure succedit patri, eodem iure succedit auo. l. 3. cum gl. ff. de pet. hær? Nisi præsupponeres aliam diuinationem ad tex. ꝙ pater fecisset testamentum, quia bene ex testamento nepos emancipatus est cognitus de iure ciuili, vt declaraui in tex. quamuis aliter inter dentes respondeat Ang. hic in repet. in 4. col. reputans no. dig. Sed nescio intellige-

43 re, quid velit Angel. ¶†Quid tenendum? Ista est alta difficultas, quæ multum me turbat in intellectu huius text. quia durũ est rñdere, si pater nepotis decessit hæreditate nõ adita, nec repudiata, & sic deliberans, si nepos nolit esse hæres patris quare alius hæres patris, ad quem transmittitur hæreditas adita ex potentia suitatis, non impediat nepotem etiam de iure prætorio succedere auo, & fateri hoc esse verum, vt omnes dicunt, esset penitus destruere hanc l. dicere, ꝙ hic hæres patris noluit ex transmissione habere hæreditatem aui: ideo nepos venit, quẽ exclusisset hæres patris si voluisset: fatua, & vana redderetur ista l. hoc modo. ¶Ideo cogitabam posse defendi solutionem Bal. sed non illo modo, quo ipse dicit, quia puto, quòd malè loquatur, & bene reprehendatur à Doctoribus, vt prædixi. Vnde non dico, prout dicit Bal. quòd pater transmittat ad ipsum nepotem ex potentia suitatis, & sanguinis, nam hoc puto malè dictum, ex quo nepos repudiat hæreditatem patris; sed bene dico aliud, quòd regula, quæ habet, quòd hæreditas non adita ex potentia suitatis transmittitur ad quoscunque, posito, quod * sit vera, quia *magis communiter tenetur*, vt dicam in l. si infanti. ĵ. de iure delibe. vel transmittitur intra annum de iure deli. debet singulariter limitari per istam l. nisi supersit nepos in potestate, vel emancipatus, quia impedit transmissionem hæreditatis fieri ad alios, & ipse nepos admittitur, non de iure transmissionis, vt dicit Bald. sed de æquitate prætoria considerante, quod hæc duo concurrunt, quòd filius quamuis in potestate & suus, tamen habet à iure prætorio beneficium abstinendi. Item etiam, ꝙ mortuus est, & propterea nepos admittitur, & ita text. huius l. redditur sing. & limitabit regulas prædictas, nec aliquid obstabit, nisi earum generalitas, cùm sufficiat habere regulam pro se, & qui vult allegare fallen. vel exceptionem, debet eam probare, vt inquit Bar. in l. 2. in 1. col. ff. si quis in ius voca. non ierit. & in l. quoties. ff. si quis cau. Bal. in l. si tutor. in fi. C. de ser. pigno. da. ma. & in c. 1. in 3. col. de alie. iu. mu. causa fac. & est text. in l. suus quoque. §. puto. ff. de hære. insti. & in l. ab ea parte. ff. de proba. & in c. ad decimas. de resti. spol. in 6. & in c. venerabilibus. §. potest quoque. de sent. excom. in 6. sed potes dicere, ꝙ ista fallentia satis expresse probetur per hunc tex. aliàs nõ video quomodo vnquam in æternum defenderetur ista l. Ad istam opin. meam adde, quod eam etiam tenet Alber. de Ros. hic in pen. col. in ver. vlt. ex hac l. colliguntur plura argumenta, &c. vt retuli in 4. char. in prin. ver. sed hic debet esse. Adde ẽt, ꝙ istud est quod vult propriè gl. relata ad text. in d. l. si quis filiumfam. §. 1. in verbo, abstinere. ff. de acqui. hære. & ibi Raph. Cu. dicit, ꝙ ista opi. potest defendi, quia casus est in ista l. qui se patris. & per rationem, quia de iure prætorio defertur ista hæreditas aui nepoti ex successorio edicto, ex quo pater eam non petit, & datur nepoti bono. posses. vnde liberi. vnde licèt alius vocetur de iure ciuili vigore transmissionis, tamen æquitas dictat, ꝙ ipse nepos præferatur, & ita intelligitur ista l. secundum eum. Sed contra istam opi. pondero tex. in l. 2. §. sed si sint sui. & §. si quis ex liberis. in verbo. si non suus patri agnascitur. ff. ad Tertul. vbi propter transmissionem, quæ fit vigore suitatis, excluditur mater à successione filij, tunc arguitur sic. magis debetur in illis. ll. hæreditas filij matri, q̃ in ista l. hr̃ditas aui nepoti. patet, quia mr̃ ad

a mittitur [a] ad successionem filij de iure ciuili per Senatusc. Orficia. Item de iure prætorio. l. 2. §. fi. ff. vnde leg. sed nepos in ista l. non poterat venire ad succes. aui de iure ciuili, cùm pater eũ præcederet in gradu. §. ita tamen. Insti. de hære. quæ ab intest. & l. si quis posthumos. §. 1. ff. de lib. & posth. si ergo ex transmissione, quæ fit ex potentia suitatis, mater excluditur, & mater non potest impedire tale transmissionem: ergo multo magis poterit in ista l. nepos. Et per hoc apparet, ꝙ simile, quod adducit Albe. hic de tacita substitutione, quæ non excludit matrem, nõ est bonum, quòd trahatur ad nepotem respectu aui in ista l. cũ minus iuris habeat. Ad confirmationem prædictorum facit, nam illud dicitur fortius deberi, quod duplici iure debetur, quàm illud, quod vno. l. scripto. in fi. ff. vnde libe. quia duo vincula magis ligant quàm vnum. in Auth. de consan. & vter. fra. in prin. Auth. itaque. C. communia de succes. sed matri debetur duplici iure, igitur, &c. Facit etiam, quia mater respectu filij di-

b citur ibi in primo gradu, [b] sed hic nepos respectu aui dicitur in secundo. Et quamuis vbi simul concurrerent ad vnam successionem, nepos excluderet matrem, quia omnes descendentes excludunt ascendentes. §. 1. in Auth. de hęr. ab intest. tamen loquendo in istis diuersis hęreditatibus, certè mater in hæreditate filij dicitur habere plus iur. quia est in primo gradu, & quia duplici iure venire potest, vt prædixi, quàm in ista l. habeat nepos emancipatus respectu aui, cùm sit ei in secundo gradu, & solo iure prætorio venire possit. Ad idem videtur aliquid facere. l. vnica. C. de his, qui ante aper. tab. vbi alij fratres non impediunt transmissionem. ¶Redeundo ad contrarium gl. addo, ꝙ alio modo, & valde subtiliter respondebat Raph. Fulg. hic, qđ verbum negat, in tex. positum, importare potest mysterium iuris, intelligendo, qđ pater nepotis repudiasset hęreditatem aui: nam sicut ipse pr̃ dum viueret, posset abstensionẽ suam intra triennium reuocare. l. fin. C. de repu. hęre. ita eodem modo nepos, si non negasset se hr̃dem patris, potuisset ex persona patris abstensionem reuocare. Quod dictum est bene solenne, qđ facultas concessa filio reuocandi abstensionem ab hæreditate patris, transmittatur, & transeat ad nepotem hæredem patris. Idẽ tenet Lud. Ro. hic per tex. in l. cum antiquiorib. iuncta gl. in ver. pręcipua. ĵ. de iure delibe. vbi certè istud non dicitur: nam bene ibi dicitur in gl. quòd ipse suus posset reuocare abstensionem, sed de eius hærede verbum nullum: allegat etiam quædam alia, quæ nihil faciunt secundum d. Alex. hic. Contrarium tenet Ang. in l. ventre. ff. de acq. hær. & ibidem Io. de Imo. in 18. col. & ibi Lud. Ro. & sibi contrarius. d. Alex. hic, quia sequeretur, ꝙ hęreditas patris, à qua filius se abstinuit, trãsmitteretur in effectu,

quod

ADDITIONES.

a ¶Mater admittitur. Adde Bal. in Auth. defuncto. C. ad Tertul. Et an & quando mater succedat spurio, vide in l. si qua illustris. C. ad Senat. Orfi. & in §. vulgò. cum gl. insti. de succes. cogna. & in c. fi. 19. q. vlt.

b ¶Dicitur in primo gradu. Adde in arbore affinitatis. & per Docto. in c. non debet. de consan. & affini.

quod est contra.l.vnicam.in verbo, si tamen *hereditatem non recusant*.C.de his,qui ante aper.tab. Ad hoc etiam addit quasdam
44 ponderationes Bar.d.Alex.vide per test. ¶†Pro ista parte facit, quia regulariter priuilegium personale concessum à l.non transit ad hæredes.l.1.in fin.& ibi Bar.ff.de consti.princ.& l.qui tale. vbi Bar.& Docto.ff.sol.mat.& non solùm non transit ad hæredes extraneos, sed nec etiam ad suos.l. non solùm.§. si puellæ. iuncta gl.in verbo,simplex.ff.de ritu nup. & glo. no.in l.ex pluribus.ff.de admi.tuto.& ibi Barto. & multò minus in casu isto, quia priuilegium d.l.fi.C.de repu.hære.est concessum filio propter suitatem,vt ibi dicit tex.dum dicit,si quis suus, sed ista suitas,quæ est causa finalis concedendi istud priuilegium,cessat in hærede,igitur,&c. Et istud fundamentum satis stringit pro hac parte, per quod poteris respondere ad plura allegata pro parte contraria. Adde tu, ꝙ istam secundam opi.videtur tenere Bart. in l.ex militari.§.1.in fi.ff.de testa.milit.per d.l.vnicam.C.de his,
a qui ante aper.tab.Adde & simile,ꝙ facultas reuocandi [a] donationem, quam habet donator,non transit ad eius heredem.l.1. in fi.& l.fi.in fi.C.de reuo.dona.c.fi.in fi.de dona. Tamen Raph. Cu.in l.si quis suus.in 1.col.ff.de iure delib.tenet primam opin. Fulg.per l.Iulianus.aliàs incipit,si pupillus. ff.de acqui. hær.quæ non facit.dicit tamen, ꝙ durum est contra stimulum calcitrare. ¶Ego quoque non recederem in consulendo, aut iudicando ab ista secunda sententia, nec videtur congruum, ꝙ ista l. debeat declarari,vel exemplificari per d.l.fi. ℑ. de rep.hære.quæ est posterior,& sic de ea verisimiliter non debuit cogitare ista l. vt l.iubemus.ad fi.C.de testa.tamen in stricta disputatione attẽdendum est,si posset teneri, ꝙ sicut pater, qui abstinuit ab hæreditate si viueret, posset abstensionem suam reuocare, an eodem modo eius hæres nepos posset. Et consequenter,ꝙ facultas reuocandi abstensionem transmittatur ad nepotem hæredem filij,ad hoc multum me mouet tex.in d.l. si quis filium sa. §.1.ff.de acquir.hæred.in ratione sui, ibi, *quia & patri eius idem tribueretur.* Secundò multum me mouet.l. non solùm. ff.de in integ.rest.quam etiam allegabat Lud. Rom.hic, vbi beneficiũ restitutionis transmittitur ad hæredes. Nec est vera solutio do. Alex.hic, ꝙ illa l.loquatur in restitutione minoris, quia est de directò contra illum text. loquentem etiam in restitutione maioris ætatis,quæ conceditur absenti ex iusta causa. Tertiò multum considero verba Bar.in d.l.ventre.ff.de acquir.hęr. in fi.quartæ regulæ,dum dicit, ꝙ si filius repudiauit hæreditatẽ patris,ꝙ illam non potest transmittere, ne plus commodi trãsmittat, quàm ipse habiturus esset. nã bene verum est, ꝙ ipsam hæreditatem postquam repudiauit, non transmittit, sed facultatem reuocandi abstensionem suam bene potest transmittere,per rationem propriam Bar. quia illam ipse quandoque habiturus esset. Quartò facit text.in l.veteres. C.de contrahen.& commit.stip.pręsertim in ratione sui.& quod no.Bar.in l.libertus.§.patris.ff.ad muni.& q a hæres censetur eadem persona cũ defuncto,in Auth.de iureiur.à mo.præsti. in prin. tamen potes respondere,ꝙ est priuilegium personale, & non est eadem ratio in hærede,vt s̃.dixi.Nec obst.d.l.vnica.in versi. *si tamen hereditatem non recusant*,& summarium Bar.ibi,quia dico, ꝙ ista verba, *si tamen hereditatem non recusant*, sunt valde ambigua, & possunt intelligi, si tamen hæreditatem non recusant ipsi transmittentes,& tunc faceret pro secunda opi.possunt etiam intelligi, si tamen hæreditatem non recusant.s.illi, in quos fit transmissio.& tunc ille tex.nihil obstabit, nec summarium Bart.repugnat,nec tex.ibi refragatur.ita posset disputatiuè dici, & isto secundo modo relatio fiet ad illud, quod erit magis proximũ in illo tex.vt l.si idem cum eodem.§. fi.ff.de iurisd.omn.iud. Tamen Bald.in d.l.vnica.in notabilib.& Pau.de Cast. ibi expresśè intelligũt illa verba tex.si tamen hæreditatẽ non recusant.s.ipsi transmittentes.& ita etiam expresśè intelligit Bar. in l.ex militari.§.1.ff.de testa.milit.& in l.ventre.in 9.col.in fine quartæ regulæ.ff.de acq.hæred. Ideo non esset tutum recedere à communi sententia. Rapha.Cu.in d.l.si quis suus.aliter respondet ad d.l. vnicam,ꝙ loquatur de transmissione,quæ fit ex quadam æquitate, ratione sanguinis, ab ascendentibus in descendentes, de qua non est q.nostra.Nec est ibi tanta ratio transmittẽdi,prout quando transmissio fit ex potentia suitatis.Non obstat aliud simile de reuocatione donationis, quæ non transit ad hæredem. nam illud facit pro ista parte.nam quando donatio poterat reuocari ratione alicuius delicti,tunc quia odiosa, non transit ad hæredem,vt iuribus præalleg.sed quando donatio potest reuocari propter pacta non seruata, tunc facultas reuocandi bene transit ad hæredem.Ita tenent Bald. & Sal.in d.l.fin. C.de reuo. dona.tamen ratio assignata in d.l.1. & in d.l.fin. videtur ad hoc aliqualiter repugnare. Tutius est tamen tenere aliam partem, præsertim per vltimum fundamẽtum,quod.s̃.feci.Et ex doctr. Bar.in d.l.quia tale.& in l.1.ff.de consti. prin.apparet responsio ad l.non solùm.ff.de in integr.resti.supra alleg. Et ita manet expedita glo.Io. ¶Glo.Vgolini,quæ incipit ibi. [Item dicit maximè,] in qua probatur à partibus sufficienter enumeratis quod in ista.l. nepos etiam in potestate non potuisset auo succedere de iure ciuili, sed hodie bene posset succedere tanquam suus, & tanquam agnatus auo de iure ciuili,& sic vult glo.duo. Primum,quòd ista l.hodie sit correcta. Secundò vult glo. quòd hodie in suis sit locus successorio edicto, prout etiam tenuit gloss.rubr.ℑ.de succes.edic. & gloss.in d.§. placebat.& in d.l.1.§. sciendum.ff.de suis & legitimis. ¶Contrarium in vtroque tenuerunt subtiles Vltramontani, & secuti sunt Cyn.& Alb.hic, & Doct.omnes Bono.& Bald.in repe.l. in suis.in 9.colum. ff.de liber.& posthu.latè Paul.de Castr.in repeti.l. si filius hæres.ff.de libe. & posthum. in 16.colum. & duabus sequentibus, & propterea ista l.erit hodie vtilis, quia ponit casum, in quo est necessaria bono.posses.hodie,& sic successio prætoria, & pro ista sententia vnum stringit, quo mouetur Cyn. hic in 2.q.& Saly. in 9.vel 10.col.nam si diceremus, prout dicit gloss.quòd ista l. hodie esset correcta, eo quia suus hæres hodie habet beneficiũ abstinendi, & propterea hodie in suis habeat locum successorium edictum,certè etiam olim de iure Digestorum sui habebant à prætore beneficium abstinendi.l.necessarijs.ff.de acquir. hæredita. & l.nec is. eod. titu. & l.nam nec emancipatus. ff. de leg.1.& sic etiam olim ista l. fuisset correcta,antequam esset facta.ineptè ergo glo.diceret, quòd hodie, quia istud etiam erat olim de iure Digestorum, & verè credo,quòd Vltramontani in hoc verum dicant, quia ex isto capite ista l. non potest dici correcta,& Barto.respondendo fundamentis Vltramontanorum expresśè fatetur, quòd ista l.non sit hodie correcta, per d. §.sed his prætor permittit.Institu.de hæred.qual.& differ.Vnde puto, quòd nec olim nec hodie in suitate cadat successorium edictum,quia suitas nunquam capit nisi vnum gradum ab intestato, vt declaraui supra in euidentialibus, nec est possibile, quòd in hac l. quantum ad nepotem nepos succedere possit tanquam suus, quia in eo non potest cadere qualitas suitatis, cum tempore mortis aui pater eum præcederet, qui occupauit suitatem,quę non potest postea migrare de persona in personam §.ita tamen. Instit. de hæred. quæ ab intest.l.1.§. sciendum. ff. de suis & legi. & istud ego teneo tanquam indubitatum contra gloss.quòd nepos hodie tanquam suus non veniret,& puto fatuum dicere,quòd nepos hodie veniat tanquam suus. Et si consideras Bart. & Docto.non contradicunt,nec ipsi dicunt,quod nepos hodie possit venire tanquam suus, & ideo in persona ipsius nepotis, si ipse moreretur antequam adiret hæreditatem, non caderet transmissio ex potentia suitatis, secundum Angel. hic in repet. in 8.colum. qui reputat hoc esse not.dignissimum. Bene verum est, quòd non obstante, quòd fuerit suus, tamen si se abstineat, sequens potest admitti tanquam agnatus,& sic illa suitas non impedit esse locum successorio edicto,quin sequens tanquam agnatus veniat,vt patet in l.defunctis.infra de suis,& legi.alleg.per Barto.in l.2.§. sed si sint sui.ff.ad Tertul.quem text.alleg. Ray. de Forliu.hic,& dicit esse suum textum,vbi suo herede se abstinente, tamen postea mater defuncti succedit de iure ciuili per Senatusconsul. Orficia.
b & secundum prædicta [b] debes intelligere illud,quod dicit Bar. in l.1.§.post suos.ff.de suis & leg. vbi tenet Bart. quòd existentibus suis non potest esse locus successorio edicto de capite in caput,nec de gradu in gradum. Idem tenet glo.1.rubr.infra de succes.edic.dom.Alex.hic in 1.colum. & in 9.col.in fi. quia sic simpliciter intelligendo diceret Bar.contra d.l.defunctis. vbi casus rotundus,quod erant sui, & tamẽ est locus successorio edicto de capite suorum in caput agnatorum. Ad idem est tex.in d.l. 2.§.sed si sint sui.debes ergo sanè intelligere,& declarare,vt prę-
45 dixi.¶†Difficultas [c] ergo tota consistit, nunquid hodie de iure
c ciuili nepos posset venire ad successionem aui tanquam agnatus,attẽto, ꝙ hodie in agnatis excluso primo repudiatione,vel morte,non venit fiscus, sed sequentes agnati de gradu in gradum,& ista erit pulchra inuestigatio.In hoc etiam subtiles Vltramont. & alij proximè relati tenuerunt contra glo. ꝙ hodie nepos non possit de iure ciuili venire tanquam agnatus, & sic ista l.hodie non sit correcta,eo quia pater,qui pręcedit,est suus hæres

ADDITIONES.

a ¶Quòd facultas reuocandi. Adde Bar.in l.1.in pen.& vlt.col. C.de inoffi.don. Bar.in l.Titia Seio.in §.Imperator.de leg.1.

b ¶Prædicta. Idem repetit infra colum. 20. versicu. & secundum prædicta. PVRPV.

c ¶Difficultas. An nepos agnatus veniat per successorium edictum,vide Bald. in l.1.colum.1.ℑ.de his,qui ante aper.tab. Idem, quod hic, Bar.in l.1.§.si quis adita.ff.ad Tertul. PVRPV.

hæres de iure ciuili,nec deſinit eſſe hæres de iure ciuili, dato, ꝙ de iure prætorio habeat beneficium abſtinendi, ergo impoſſibile eſt,ꝙ alius eodem iure ciuili ſit hæres,quia ſic duo eo. iure eſſent hæredes inſolidum,quod eſt impoſſibile. Nec obſt.§.placebat.allegatus in glo.diſponens,ꝙ hodie in capite agnatorum ſit locus ſucceſſorio edicto de gradu in gradum. Reſpondent ſubtiles Vltramon.ꝙ ille §.procedit in alijs agnatis,qui non habent qualitatem ſuitatis: nam vno excluſo,quia in totum euacuatur ſuus,bene admittitur ſequens. Secus eſt in agnato, qui eſt ſuus,quia cùm ſemper remaneat ſuus, attēto iure ciuili ſequentes agnati admitti non poſſunt, vt hoc text. Pro iſta ſolu. ego pondero, ꝙ text.in d.§.placebat.dicit, ꝙ proximo agnato repudiante,vel mortuo cæteri admittuntur de gradu in gradū. Tunc ſic,ego probo neceſſariò, ꝙ ille tex.non loquitur in agnato,qui eſt ſuus,quia ſi agnatus ſuus eſſet mortuus, non eſſet verum, ꝙ alius ſequens admitteretur, imò ille agnatus ſuus ex potentia ſuitatis tranſmitteret ad quemcunque,excluſis ſequētibus agnatis. Et credo, ꝙ nunquam audiuiſti iſtum intellectū ad iſtum tex.Pro iſta ſolu.Vltramon.iſta reſponſio etiam bene comprobatur ex principio illius tit. vbi dicit Imperator, poſt ſuos videndum eſt de agnatis, ergo in illo tit.non loquitur de agnatis ſuis,ſed de non ſuis,& ſic de tranſuerſalib. ¶Bar.hic, & in l.1.§.poſt ſuos.ff.de ſuis & legi.& in l.ex contractu. ff.de re iu. & in l.1.in antepe.col.ff.de vulg. & pup.& in rub. C. de ſuc.edi. poſt glo.ibi.& in l.1.§.prætermittere.ff. ſi quis omiſ.cauſa teſta. tenuit opin.gl.noſtræ contra Vltramon.ꝙ iſta l.ſit hodie correcta,& conſequenter, ꝙ hodie nepos tanquam agnatus ſuccedat auo de iure ciuili.& iſtam opi.poſteà tenuerunt *magis communiter* reliqui omnes poſt Bar.nam ſecundum Bar. non eſt abſurdū, ꝙ eod.iure ciuili duo ſint heredes, ſed vnus habeat iura directa,alius vtilia, & iſtud probat per tria ſimilia, de quib.hic per eum.Caue [a] tamen in ſecundo ſimili, inquātum tenet Bar. ꝙ ſi inſtitutus adit hæreditatem, & reſtituatur in integrum, ꝙ ſubſtitutus de iure ciuili ſuccedit. nam in contrarium eſt text. expreſſus, ꝙ imo tunc ſubſtitutus venit ſolùm de iure prætorio.l.2.§.interdum.in verſic. ergo etiam ſi minor. ff.de vulga.& pupil. Reſponde, vt ibi per Bart.cum magna tamen violentia, & tenentem idem,quod hic.Ad idem adducit Bar. tex.vt ipſe dicit,rotundum in l.defunctis.C.de leg hære. Et dicit Bart.in d.l. defunctis. ꝙ ibi eſt caſus pro opi.glo.cui non poteſt reſponderi iudicio ſuo.& pondera, ꝙ ille optimus tex.ſeruit in duob. Primò ſeruit, ꝙ exiſtente ſuo, tamen ſequentes agnati admittuntur de iure ciuili.Secundò, & notabilius ſeruit in alio, & funditus deſtruit fundamentum Vltramōtanorum, quia ibi eſt text. ꝙ duo de iure ciuili ſunt hæredes ſimul: ſuus ratione ſuitatis, & agnatus ratione aditionis, & ſic ſuitas non impedit agnatos de iure ciuili ſuccedere,& dicit Bald.hic in 5.col. ꝙ illa l.defunctis.eſt de propria burſa Bart. dicit etiam Pau. de Caſt. hic in 1. col.quòd illa l.fuit de propria farina Barto. & quod nemo eum perpendit de ea.dicit etiam Raph. Fulg.in d.l.defunctis. ꝙ illa l.eſt vna ex legib. quas Bart. in ſua propria arca habebat. Iſta l.defunctis.vt ego video,magnam æmulationem, vel verius inuidiam attulit Doctorib. & præcipuè Bald. nam conati ſunt varijs modis reſpondere. In primis Bald.hic in 5.col.dicit, ꝙ ſi illa l.defunctis.intelligeretur prout iacet, deſtrueret totum mundum, & propterea putat, quod illa l. neceſſariò debet intelligi ſecundum l.noſtram, quòd ibi agnati admittuntur, verum eſt de iure prætorio, prout etiam dicitur hic, ſed non de iure ciuili. Sed huic ſolutioni de directò repugnat text.ibi, qui dicit,*iure conſanguinitatis ſuccedere poteſt*.Sed cogita [b],ſi poſſet defendi ſolu.Bal.vt intelligatur ille tex.iure conſanguinitatis,ideſt iure cognationis,& ſic de iure prætorio.hoc probo per l.qui in adoptionem.ff.de adop.ibi, non ius ſanguinis, ſed ius agnationis affert.iuncta l.iura ſanguinis.ff.de reg.iur. cum glo. ibi, quæ exponit ſanguinis, ideſt ius conſanguinitatis. Ad idem eſt glo. ord.in l.cùm quidam.§.quod dicitur.el 1.in verb legitimum.& ibi Bar.ff.de acquir.hæred.quamuis iſte terminus conſanguinitatis,poſſit plurib. modis capi,vt l.poſt conſanguineos. in prin. cum gl.ff.de ſuis & leg.& c.ad ſedem.35.q.5.no. Arch.& Ioan. And.in c.1.de ſpon.in 6.dom.Alex.in conſi.82. in 1.vol.in cauſa vertenie inter Pet. & Io.vt ergo vitetur correctio huius l.debet iſta interpretatio ſumi. ¶Alio modo reſpondet Bald.in d.l.defunctis.& dicit animoſè,quòd Bar.qui illam.l. allegauit contra Vltramon. non intellexit eam.nam dicit, quòd illa l. loquitur, quando ſuus hæres abſtinuit de iure ciuili, eo quia pater in teſtamento dedit ſibi facultatem abſtinendi, & ſic fecit eum voluntarium,tunc bene ſequentes agnati admittuntur de iure ciuili. Et ſi dicis, pater ibi mortuus eſt ab inteſtato, quomodo ergo dedit licentiam abſtinendi filio? Reſpondet Bald. quod ſufficit in quacunque voluntate,etiam non ſolenni,ſi talem licentiam dederit,arg.l.fi.ff.de rebus eorum. & iſtam ſol.ſequuntur Ang.& Lud.Rom.hic. Sed iſta nōn placet,quia ſomniat ad illum text.Item obſtat text.dum dicit, ſuis abſtinentibus. ergo propriè erant ſui. ¶Alio modo reſpondet Raph. Fulg.hic, qui ſe multū inuoluit circa d.l. defunctis. tamen nihil relatu dignū affert.Alio modo reſpondet Pau.de Caſt.hic, & in d.l.defunctis.dicens quòd iſte eſt verus, & proprius ſenſus huius l. & ſibi adſcribit do.Alex.hic, non nominans eum, nam dicit Pau.de Caſt. ꝙ in iſta l. nepos volebat venire vt de liberis, & vt ſuus. Imperator ſibi reſpondet, quòd illo modo non poteſt venire de iure ciuili, ſed de iure prætorio tantum, & per hoc non negat,quòd ſi iſte nepos fuiſſet ſapiens,& voluiſſet venire tanquā agnatus de iure ciuili,bene potuiſſet,per d.l.defunctis.Ita etiam tenet Pau.de Caſt.in repetitione.l.ſi filius hæres.in 16.col.& ſeq. ff.de libe.& poſthu.vbi dicit, ꝙ iſta opi. fuit quorundam Antiquorum, quos glo.recitat in l.1.§.poſt ſuos.ff. de ſuis & legi.ibi alij dicunt contra,& eſt ipſa veritas ſecundum eum.& ibidem Pau.de Caſt.reprobat opinionem Bar. & ſequacium, & ſequitur opinionem Vltramon. & reſpondet [c] ad tria ſimilia adducta per Barto. quòd in illis non fit admiſſio ex eadem parte iuris ciuilis,ſed bene ex diuerſa, vt ibi per eum. Et ita etiam dicit Ludo.Rom. hic. Sed certè hic etiam admittitur diuerſo iure, quia primus per l.12.tabul.fuit admiſſus,ſed iſte ſecundus venit per d.§.placebat.vel per d.l.defunctis.Addo,licèt ipſi non dicant,ꝙ Saly.hic,qui in 6.col.& in duab.ſequentib. late examinat iſtum paſſum,& tenet opi.gl.& Docto.īndet ad hunc text. ꝙ procedit habito reſpectu ad l.12.tab.tantum, & non ad alia iura,quo iure dato, ꝙ filius habuiſſet beneficium abſtinendi, tamen nepos non vocabatur poſtea ab aliqua lege ciuili, ſed à iure prætorio tantum,vt hic. Et ꝙ iſta lex habuerit reſpectum ſolùm ad tēpus legis.12. tab. dicit colligi ex ſubiecta materia, quia Imperatores hic voluerunt ſolùm tractare de beneficijs prætorum contra legē 12.tab. nam per hoc non negauit Imperator,quin nepos in caſu huius l.potuiſſet de iure ciuili venire per alias leges tanquam agnatus. ſed iſta ſolutio minus placet cæteris, quia hoc modo iſta lex adeo ſolennis eſſet impoſita verbis, & non rebus.contra l.2.in fi. C.communia de leg. Item litera iſtius l.repugnat,quæ dicit negatiuè, quod non poteſt habere facultates aui,niſi de iure prætorio,quod eſſet falſum,ſi veniendo vt agnatus de iure ciuili admitteretur. Alio modo reſpondet dom.Alex.& dicit,ꝙ tranſuerſales agnati,vt eſt frater, de quo loquitur.d.l.defunctis. bene admittuntur de iure ciuili, filio ſuo abſtinente.ita propriè loquitur. d.l. defunctis. ſecus eſt in nepote, & alijs agnatis deſcendentib. qui non admittuntur de iure ciuili.tex.eſt hic.Et ſi dicis,prout dicebat Bal.hic,ꝙ ſi illa l.defunctis.procedit in agnatis tranſuerſalibus, quantò magis debet procedere in nepote, & in alijs agnatis, qui ſunt de linea deſcendentium? Reſpōdet d. Alex. ꝙ illa l.defunctis. eſt correctoria, & in correctorijs non eſt licita extenſio ex identitate rationis. Sed pro certo omnes prædictæ ſolutiones ſunt refugia,& non reales reſponſiones. Et propterea ego nunc aliter reſpondeo. Addo tamen,ꝙ eandem opi.Bar. & gl.tenuit Ray. hic,referens ita obtinuiſſe Bononiæ contra Iac. But. per aliqua, quæ refert d.Alex.hic.Idem tenuit Bal.ſibi contrarius in l.vnica. in 1.col.C.de his,qui ante aper.tab. motus fundamento, quod eſt de directo contra iſtum tex.inducendo, vt per Cy.hic in pe. col.in prin.& ipſemet Bald.hic in 4.col.in 3.oppoſitione,quantum ad hoc aliter,& melius dixit.¶Vltimò Fulg.hic in 5.col.& tribus ſequentib.per multa verba videtur conari ſuſtinere opi. Vltramontanorum contra Bar.ꝙ iſta l. non ſit hodie correcta, & ꝙ in ſuis non habet locum ſucceſſorium edictum,poſtea finaliter concludendo tenet cum glo.& Bart. per §.1.& 2. & expreſſius.§.conſequens.in princip.in Auth.de hære. ab inteſt.per quem tex.tenet, ꝙ ſit correcta iſta l. & ꝙ in ſuis habeat locum ſucceſſorium edictum. Sed tu caue,quia ille.§. conſequens.non probat,ꝙ in ſuitate ſit locus ſucceſſorio edicto, ſed bene dicit, ꝙ excluſo filio alij deſcendentes admittuntur, ſed non dicit, ꝙ veniant vt ſui,& de ſuitate verbum nullum.præterea illa l. non loquitur, quando filius fuit mortuus poſt mortem patris, ſed poteſt intelligi,quando eſt ſublatus de medio ante mortem patris,& ſic non loquitur in caſu iſtius.l.¶Ego autem reiecta conſideratione Fulg.Ang.& aliorum Mod.& do. Alex. conſidero, & teneo, ꝙ ſi intelligimus, ꝙ in hac l.pater nepotis repudiauit hæredi-

ADDITIONES.

a ¶Caue. Adde, quòd Bart.ibi ſequitur Alex.in l.fin.colum.5. infra vnde legiti. PVRPVR.

b ¶Cogita.Adde tamen,quòd in dubio conſanguinitas capitur pro agnatione §.pen.Inſti.de ſuc.cog. PVRPV.

c ¶Reſpondet.Adde,quòd hanc reſponſionem ſequitur Angel.inſti. de vulga. in fi. prin.

hæreditatem aui,& tunc teneo, ꝙ nepos de iure ciuili ſucce-
dat tanquam agnatus, & in iſtis terminis propriè loquitur. d.l.
defunctis.alleg.per Bar.Et ratio eſt,quia quando ſuus hæres ab-
ſtinet,vel repudiat,ſibi ſolùm remanet vanum, & nudum no-
men ſuitatis,quod non debet ſequentib.nocere.vt dicunt text.
expreſsè,quos allegaui ſupra in primo euidentiali, & iſto mo-
do etiam procedit.d.§.conſequens. & hoc modo intelligendo
iſta lex eſt hodie correcta. Sed vitanda eſt legum correctio.c.
cùm expediat.de elec.in 6.l.vnica. C.de inoffi.dona. & abſurdũ
eſſet dicere, ꝙ iſta l.corrigatur per d.l. defunctis. quæ fuit prius
facta quàm iſta.patet, quia illa l.fuit Diocletiani Imperatoris,
vt patet ex eius ſupraſcriptione, ſed iſta l.fuit Conſtantini Im-
peratoris,qui fuit poſt eum duob.alijs medijs. nam Diocletia-
nus fuit 34.Romanorum Imperator,ſed Conſtantinus fuit.35.
vt inquit Euſebius de temporibus. Et ſic potius iſta l.tanquam
poſterior debet corrigere.d.l. defunctis. Vnde pro concordia
iſtarum ll.dic clarè (& eſt pura veritas) ꝙ d.l.defunctis.loquitur
expreſsè,quando ſuus abſtinuit, vel repudiauit, quo caſu non
impedit alium agnatum venire de iure ciuili, vt ibi. Ratio eſt,
quia ex quo ſuus abſtinuit verè, certè poſtea vanum nomen
ſuitatis,quod ſupereſt, non debet nocere ſequenti de iure ciui-
li.ita dicit text.in l.2.§.ſed ſi ſint ſui.ff. ad Tertul. cum alijs, quæ
allegaui ſupra in vltimo euidentiali. ſed iſta lex loquitur in pa-
tre nepotis, qui non adiuit, nec repudiauit hæreditatem aui,
tunc nil obſtaret.l.defunctis, allegata per Bar. Et ſic iſta.l.hodie
remanet incorrecta, & nepos non admittitur tunc ad ſucceſ-
ſionem aui, niſi de æquitate iuris prætorij, quia ex quo pater,
qui erat ſuus,non repudiauit,certè ſuitas non dicitur tunc vano
nomine, imò eſt firma,& efficax,& operatur tranſmiſſionem
in quemcunque hæredem, & ſic tunc bene impedit ſequentẽ
de iure ciuili venire, vt hoc text. ſed non de æquitate iuris præ-
torij,non curante de iſta ſuitate,vt hic. Et iſto modo iſta l.red-
detur incorrecta, & valde ſing.per totum mundum. Et tunc
nihil obſtabit niſi.d.§.placebat. cui reſpondeas nouiter, & pul-
chrè, prout reſpondi.ſ. Iſtam perſuadeo mihi eſſe veritatem,
quia tamen eſt contra communem ſententiam,relinquo illam
diligentiori veſtræ ſpeculationi. Et ſecundum prædicta habes
intelligere illud, quod dicit Bart. in l.1.§.poſt ſuos. ff.de ſuis &
legi.vbi tenet Bar. ꝙ exiſtentibus ſuis non poteſt eſſe locus ſuc-
ceſſorio edicto de capite in caput,nec de gradu in gradum, &
idem tenet gl.in rub.ȷ̃.de ſucceſ.edic.& do.Alex.hic in 1.col.&
in 9.col.in fi.quia ſic ſimpliciter intelligendo diceret Bart.con-
tra caſum d.l. defunctis. vbi erant ſui, & tamen habet locum
ſucceſſorium edictum de capite ſuorũ in caput agnatorum.
vnde dic prout dixi ſupra in fol.ſecundo præcedenti, ꝙ Barto.
loquitur ſecundum prædicta, quando ſuus non repudiauit, &
46 ſic ſuitas remanſit illæſa.¶†Adde etiam prædictis,inquantum
dixi,ꝙ circa ſuitatem non eſt quærendum, nec tractandum de
ſucceſſorio edicto.tamen Pau.de Caſt.hic in 8.col.ponit vnum
caſum, in quo nepos in caſu huius legis poſſit ſuccedere auo
de iure ciuili,& tanquam ſuus, quando adeſſet ſtatutum in ci-
uitate,ꝙ filiusfam.poſſit repudiare hæreditatem patris. nam cũ
ſtatutum debeat ſemper ſic intelligi, vt aliquid addat iuri com
muni,ſecundum Bar.in l.2.ff.de vſucap.& in l.4.§. prætor ait.ff.
de dam.infect.tale ſtatutum intelligetur,ꝙ ſi filius repudiet hæ-
reditatem patris,ꝙ in totum deſinat eſſe hæres,etiam nomine,
& redigatur ad ſimilitudinem emancipati, vel extranei, & ſic
locus eius deſinat in totum re, & nomine eſſe vacuus: per con
ſequens nepos tunc ſuccederet vt ſuus, & ſic nepos tranſmitte
ret talem hæreditatem non aditã ex potentia ſuitatis ad quoſ-
cunque etiam extraneos hęredes, & ita ponderat velle Bal. hic
in antepe.col.ad fi.verſi.item dubitatur ſi ſtatuto ciuitatis, &c.
Et idem dixit Pau.de Caſt.in l.ſi fratris.in pen.col.ȷ̃. de iure de-
libe.& idem Pau.in l.ventre.ff.de acq.hæredit. Tamen iſtud eſt
falſum,& reprehenditur etiam per do. Alex.hic,quia cùm tale
ſtatutum non procedat niſi filio repudiante, prout dicunt Bal.
& ipſemet Pau. hic, ergo tempore mortis aui filius erat ſuus.
vnde dato poſtea,ꝙ repudiet, & vigore ſtatuti redigatur ad ſi-
militudinem extranei,vel emancipati,impoſſibile eſt, ꝙ nepos
efficiatur ab inteſtato ſuus hęres auo, cùm non obtineat pri-
mum locum tempore eius mortis, quo tempore ſuitas erat à
filio occupata.§.ſui.Inſti.de hęred.qua.& dif.& §.ita tamen. In-
ſti.de hære.quæ ab inteſt.nec contrarium dicit Bal.hic, quia nõ
dicit, ꝙ tunc nepos veniat vt ſuus, ſed bene dicit, ꝙ veniet de
47 iure ciuili.Et per iſta remanet expedita hæc glo. ¶†Antequam
veniam ad gl.ſequentem,quia ſuperius tenui, & adhuc teneo,
ꝙ in iſta l.pater nepotis mortuus eſt, hęreditate aui nec adita,
nec repudiata, quia ſuperius moui aliam difficultatem, quare
hæres patris, ad quem tranſmittitur ex potentia ſuitatis, vel ex
iure deliberandi hæreditate adita non excludat nepotem repu-
diantem hæreditatem patris, ita quod cum impediat ſuccede-
re de iure prætorio in hęreditate aui,quia ſicut pater ſi viueret,
excluderet nepotem,ita hæres patris,ad quem ex potentia ſui-
tatis tranſmittitur hæreditas adita, quæ videtur illi annexa, per
tex.in l.hæreditate.§.1.ad fi. ff.de caſt.pec.? Ego quicquid alij di-
xerint diuinando, dixi ꝙ in hac l.eſt caſus ſing. in iure, per quẽ
limitatur regula, quæ habet,ꝙ hæreditas non adita tranſmittit̃
ex potentia ſuitatis ad quoſcunque hęredes. Quia fallit,qñ ſu-
pereſt nepos ex tali filio,quia dato,ꝙ nolit eſſe hæres patris, ta-
men impediet,ne hæreditas aui tranſmittatur ex potentia ſui-
tatis ad alios: imò ipſe nepos de æquitate prætoria ſuccederet,
vt hoc text. & quia ſuperius nihil allegaueram ad hoc,& pro-
pterea,quia non erat firmatum auctoritate,poterat videri am-
biguum.Addo nunc, ꝙ iſtud in terminis tenet Alber.de Roſ.
hic in pen.col.in verſi. vltimo ex hac l. colliguntur plura argu-
menta, &c. vbi mouens difficultatem proximè relatam, re-
ſpondet notabiliter, vt prædixi, ꝙ eſt ſpeciale priuilegium ne-
potis in hac l.vt impediat hæreditatem aui ex potentia ſuitatis
tranſmitti ad alios. Ratio priuilegij eſt ſecundum eum,eo quia
hæreditas aui eſt etiam debita nepoti. allegat ad hoc. l. 2. ff. de
interdi.& rele.l.ſi ex patronis.§.fi.ff.de bo.lib.& l.fi.C.de codicil.
Et quia per tacitam, ſeu præſumptam immixtionem, quæ re-
ſultat ratione ſuitatis, non debet nepos excludi, ſicut in ſimili
dicimus, ꝙ tacita ſubſtitutio inducta à lege non excludit ma-
trem.l.precibus.ȷ̃.de impub.aliàs ſecundum eum induceretur
iniquitas,& abſurdum contra ius naturale, ꝙ per illam tacitã,
ſeu de iure præſumptam immixtionem nepos excluderetur,
ſed iſta abſurda interpretatio non debet capi.l.2.C.de condi.in-
ſer.& l.conuenticulam.C.de epiſc.& cler. Et iſtud vltimum eſt
tutius,& magis coloratum, quam illud, quod dicit, ꝙ hæredi-
tas aui eſt debita nepoti. quod falſum eſt, cùm tempore mor-
tis aui pater eum præcederet.§.ita tamen. Inſti.de hære. quæ ab
inteſt.l.ſi quis filio exhæredato.in prin.ff.de iniu.rup. & in l.ſi qs
poſthumos.§.1.ff.de libe.& poſthu. ¶Capio ſecundam glo. in
verb.[facultates] quam diuide in quatuor part.princ.In prima
timore taciti contrarij glo. exponit text.facultates, ideſt hære-
ditatem.In ſecunda,quæ eſt ibi, [hic autem quæritur] glo.for-
mat vnam quæſtionem.In tertia format aliam,quæ eſt ibi [itẽ
quæritur,an vnde liberi.] In quarta & vltima ad finem gl.alle.
concord.ad tex.ibi, [& facit ad legem iſtam.] ¶Redeo ad pri-
mam,in qua,vt dixi,gl.timore contrarij exponit tex.vnde opp.
ꝙ tex.malè dicat, ꝙ nepos per bonorum poſſeſſionem conſe-
quatur facultates aui: nam tantum eſt dicere facultates,quan-
48 tum bona.† Sed ſic eſt, ꝙ facultates,ſeu bona intelliguntur ſi-
ne aliquo onere,quia dicuntur deducto ære alieno.l. ſubſigna-
tum.§.bona & l.princeps bona.ff.de verbo.ſignif.ſed bonorum
poſſeſſio tribuit commoda,& incommoda,ſicut hæreditas,di-
cit tex.in l.1.ff.de bono.poſſeſ. propter hoc gl. bene exponit fa-
cultates,ideſt hæreditatem,ſeu ſucceſſionem, quia ſi ſolùm ha
beret facultates propriè,certè haberet bona ſine oneribus. ¶In
ſecunda parte glo.inquantum gloſſ.dicit, niſi per Anaſtaſium.
vult glo. ꝙ ſi ſint plures fratres germani, & ſic nati ex eodem
patre, ꝙ ſi aliqui fuerint emancipati à patre, licèt deſinerẽt eſſe
agnati quo ad alios fratres olim, hodie tamen per l. Anaſtaſij
ſunt agnati,quia vocantur ad legitimam tutelam aliorum fra-
trum, & ad legitimam ſucceſſionem, ſicut ſi emancipati non
49 fuiſſent. † Et ꝙ emancipati hodie ad legitimam ſucceſſionem
veniant,eſt tex.in l.fi. C.de eman.lib.& pondera, ꝙ tex.ibi dicit,
a *& legitima iura omnimodo habere.* [a] pondera illam dictionem, om
nimodo,vt eſt glo.in cle.1.de foro compe. Tamen glo.in hoc
decipitur,quia non eſt verum, ꝙ hodie per Anaſtaſium indu-
catur agnatio,quo ad illos fratres, qui ſunt emancipati, ſed be-
ne inducitur legitima ſucceſſio, & legitima tutela, ac ſi eman-
cipatio facta non fuiſſet,tamen per hoc non ſequitur, ergo in-
ducitur agnatio, quia non omnes, qui habent legitimam ſuc-
ceſſionem,hodie ſunt agnati. patet, quia hodie etiam cognati
admittuntur à l. ciuili ſicut agnati. §. nullam vero. in Auth. de
hære.quæ ab inteſt.& ſic habent hodie legitimam ſucceſſionẽ,
& tamen non ſunt agnati.Et iſtud eſt,quod dicit in terminis gl.
rub.ȷ̃.vnde legi.& ibi Bart. Et propterea dicit multum oportu-
nè Bal.alibi in l.lege.12.tab.in fin.ȷ̃.de legi.hære. ꝙ aliud eſt quẽ
eſſe agnatum, aliud eſt quem habere iura agnatorum. fratres
enim emancipati bene habent hodie iura agnatorum, ac ſi eſ-
ſent agnati,verè tamen non ſunt agnati. ¶Item dum glo.dicit
fallit in ſuis, voluit dicere glo. ꝙ quamuis omnes illi dicantur
agnati,qui iunguntur per lineam maſculinam.§.fi. Inſti de leg.
agna.ſucceſ.tamen fallit in ſuis, non intelligas ſuis propriè, &
ſtrictè,

A D D I T I O.

a ¶Habere. Adde de illa deciſione text.in l.ventre. in fin. ff.de acquirend.hære-
ditate. PVRPV.

ſtrictè, ſed in ſuis, hoc eſt in filijs, vel in nepotib. eo quia cùm poſſint emancipari à patre, vel auo. Inſtit. quib.mod. ius pa.poteſta.ſol.in prin. certè per emancipationē deſinunt eſſe agnati, quis iungantur per lineam maſculinam. Iſtud autem nō poteſt teſt cadere in alijs agnatis, qui non ſunt de liberis, quia in eis nō cadit emancipatio, imò eſſet res inepta.l. quidam cùm filium. in prin.ff.de verbo.oblig. ¶ Poſſet etiam aliter reſponderi huic arg. quàm gl.reſpondeat ſecundum Cy.hic in pen.col. ꝙ illud quod dicitur, ꝙ agnati ſunt, qui iunguntur per lineam maſculinam, verum eſt niſi media perſona per quam iunguntur ſit emancipata, & ſic deſierit eſſe agnata, vt in caſu noſtro nepos iungitur auo mediante perſona filij maſculi, qui erat emanci-
50 patus.¶†Concludit ergo gl. ꝙ nepos natus, & conceptus poſt emancipationem filij, patris eiuſdem nepotis, non eſt agnatus auo, imò nec ipſe filius emancipatus, dato, ꝙ habeat iura agnatorum. Et quamuis aliquæ glo.hic allegatæ per Bart. tenuerint contrarium, tamen ſententia glo. noſtræ eſt vera, *& approbatur per omnes:* & adde Bar.in l.1.§.domini.el 3.ff. ad Senat. Sylla.ex his, quæ dicta ſunt. Et ſubiungit Bar. pro glo.noſtra facere, ꝙ in emancipatis cadit fiduciaria tutela.l.3.§.fin. cum l. ſeq.ff.de leg.tu.ergo apparet, ꝙ non ſint agnati, quia eſſet legitima tutela. Sed in hoc errauit Bar. ꝙ imò hodie inter fratres emancipatos cadit legitima tutela, & legitima ſucceſſio.l.3. & 4. C.de legit.tuto.alleg.in gl.ſecundum Bal.& Sal.hic.¶Et vtilitas huius puncti poſſet eſſe ſecundum Ange.hic in repetitio. & plenius Saly. quando teſtator reliquiſſet caſtrum agnatis, & fundum cognatis, vel quando adeſſet ſtatutum, ꝙ exiſtentibus agnatis vſque ad talem gradum filiæ fœminæ non ſuccedant, iſti non venirent ſub appellatio. agnatorum, cùm propriè non ſint agnati, quod an ſit verum, patebit ex.j.dicendis. ¶Conclude ergo, ꝙ filius emancipatus, & nepotes nati, & concepti ab eo poſt emācipationem non ſunt verè, nec propriè agnati auo, licèt Ang. hic in repetitione in 9. col. mirabiliter concordando glo. contrarias ſupra alleg.dicat, ꝙ quamuis ipſi emancipati non ſint propriè agnati, quo ad auum, eo quia tollitur agnatio per emācipationem quo ad eos: tamen auus emancipatis non deſinit eſſe agnatus, quia ipſe nō patitur capitis diminutionem. Iſtam opinionem ante Ang.refert, & plenius Cy.hic. Eam etiam ponit Io.Fab.& reliquit indeciſam in §.fi.Inſti.de legi.agna.ſucceſ. Sed iſta conſideratio eſt falſa, & eam reprehendunt Pau. de Caſt.Lud.Rom.& d.Alex.hic per aliqua, de quib.per eos: præſertim ratione correlatiuorum. Vltra eos allegatur tex.in l.ſi ab eo.& quod ibi dicunt Bart.& alij.j.de leg.hære. Et tangit etiam Cy.hic.¶Dicunt tamen Iac.But.Bal.Sal.Pau.de Caſt. Lud.Ro. & do.Alex.hic, ꝙ licèt filius emancipatus, & nepotes ex eo nō dicantur propriè agnati, tamen largo modo cenſentur agnati, cùm ſint coniuncti per lineam maſculinam. Et per hoc inferunt duas pulchras, & vtiles concluſiones. Prima eſt, ꝙ eman-
a cipati [a] ſuccedunt in feudis ſicut alij agnati. Ratio, quia in feudis non attenditur patria poteſtas, ſed an ſit quis de deſcendentib.per virilem ſexum, text.eſt in c.1.§.& ſi clientulus.de alien.feu.per quem tex. & alias rationes ita determinant Bal. & Pau. de Caſt.in Auth.in ſucceſſione.j.de ſuis & legi.hæred. & in c.1. in 2.col.in titu.an agna.vel filius. idem tenet Fulg.hic. Nicol.de Neap.& Mod.in c.1.§.pen.de his, qui feu.dare poſ. Pau.de Caſ. in l.ſi ab eo.j.de legi.hære. Et vltra eum facit bona ratio, quia in ſucceſſionibus ab inteſtato ſublata eſt differentia emancipanis, & patriæ poteſtatis.§.nullam verò. in Auth.de hæred.ab inteſta.gl.in l.ſi emancipati.vbi dicetur.j.de coll.& gl.in Auth.ex cauſa.j.de liber.præte.in gl.2.& glo.in l.Gallus.§. & quid ſi tantum.ff.de libe.& poſthu.Et cauſæ, quæ non ſunt deciſæ per ius feudorum, decidi debent per ius commune, glo.eſt in c.1. quā Bal.ibi notat, & reputat no.dignam. de feudi cogni. & eſt text. in c.1.& ibi gl.no.& Bal.de ſuc.fra.& gra.ſuc. in feu. Bald.in l.2. C.de ſuis & legi.& in l.cùm oportet.in fi. princ. C. de bon.quæ lib.& vtrobique dicit Bal. ꝙ ad hoc, vt diſcedatur à iure communi in cauſis feudalibus, requiritur, ꝙ aliter ſit expreſsè deciſum in conſtitutionib. feudalib.Et idem Bal. notabiliter in c.1.
51 §.præterea.in 5.col.de prohi.feud.alie.per Fede.† De ſucceſſione ex teſtamento in feudis non eſt quærendum, cùm regulari-
b ter vaſſallus de feudo [b] teſtari non poſſit. tex. eſt in c.1.de ſucceſ.feud.& ibi notat Bal.in c.1.in prin.de prohi.feu.alie.per Fed. in 5.col.& in c.1.§.donare.qualiter olim feu.pote.alie.& ſing.in Auth.niſi rogati.ad fi.C.ad Treb.vbi ſing.limitat. & ſic puto, ꝙ
52 iſta prima illatio Doctorum ſit clara.¶†Secundò infert [c] ſing.
c Bal.hic in pen.col. ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ agnati litigantes compellantur ad compromiſſum, cùm tale ſtatutum ſit fauorabile, quia inductum ad amouendas lites inter agnatos.l.fin.ff.famil.erciſ.certè ſub tali ſtatuto comprehendentur emancipati, licèt non ſint propriè agnati, ſed largo modo. Adde, ꝙ licèt Sal.hic dicat, quòd fortè ſtandum eſſet communi vſui ſtatuentium, & Fulg.hic teneat contra Bald. per regulam, ꝙ in ſtatutis verba propriè ſunt intelligenda, & ſtrictè, vt ſtatim infra dicam. Tamen alij Mod.Lud. Ro.Pau.de Caſt. & do.Alex. hic tenent deciſionem Bald.quam confirmant aliquibus medijs, de quibus plenè hic per d.Ale.Et ita etiam tenuit Pau.de Caſt.in d.Auth. in ſucceſſione, & in l.1.j.communia de ſucceſ.& ita teneas, & eſt multum pulchra deciſio, vt ſtatim intelliges, quamuis contrarium tenuerit ipſemet Bal. ſibi contrarius in l. meminimus. j.de legi hær.per illum text.vbi tales non propriè agnati dicuntur, licèt fingantur, vt probat ibi text.in verſ.*quaſi*. & in verſ. *ad ſuorum ſimilitudinem*.Sed ſic eſt, ꝙ ſtatuta debent intelligi in caſu vero, non autem in caſu ficto, vt not.Bart.in l. 3.§. hæc verba. cum mille concor. ff.de neg.geſt. Bart.in l.1.ff. de fonte. & plenius Imo.& Mod.in l.Gallus. §.& quid ſi tantum. ff.de liber.& poſth. Sed poſſes hoc arg. retorquere contra Bald. ſecundum Lud. & Alex. hic, quia quando caſus fictus, & verus ęquiparantur à lege, vt in caſu noſtro. l. meminimus. tunc etiam in correctorijs lex noua corrigens, vel ſtatutum loquens in caſu vero, extenditur ad caſum fictum, text.eſt in c.cùm dilectus, & in cap. ad audientiam, & vtrobique not.Canoniſtæ ad hoc.de cle.non reſi. Ioann.And. & alij in cap.fin.de conſue. in 6. probat bene text.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum, & ibi Bart.& plenius Imo.& Mod.ff.de lib.& poſthu.Secus eſſet, quando caſus fictus non ęquiparatur vero, tunc procedit alia regula, ꝙ ſtatuta debent intelligi in caſu vero, non ficto. Niſi reſpondeas, ꝙ ęquiparatio d.l. meminimus. non fit in iſta materia, ſed in alia, vnde non ſufficit, vt eſt glo.in c.1. ne cle. vel mon.& in c. licèt canon.de elect.in 6. & glo.in cap. quę à iure.de reg. iur.in 6.& glo.in cap.ſi poſtquam.§.fin.& ibi Gem.not.de elect. in 6. & expreſsè Gem.in cap.1.in 3.& 6.fal.de temp.ord.in 6. Lud.in conſ.178.inc.Ampliſſime Doct. in vlt.colu. vbi ad hoc allegat pro ſing.text.in l.ſi furioſi.C.de nup. iſtud clarè patet in Auth. quas actiones.cum glo.C.de ſacroſ. Eccleſ.iuncta.l.fin. eod.tit. vt declarat Mathe. in tracta. extenſionum. in 2.colu. Et ſic videtur militare fundamentum Bald. & iſta opin. videtur mihi in iure ſuſtentabilis, maximè, quia Bald.& ſequaces Moderni ſolùm mouentur in vno, quia iſtud ſtatutum eſt fauorabile; ergo eſt extendendum etiam ad caſum improprium; nam iſtud fundamentum non videtur tutum, ex his, quę ſtatim infra ſubijciam, & multę auctoritates ſunt etiam pro iſta parte, per ea, quę latè dixi in Auth.quas actiones. C.de ſacroſ. Eccleſ. Ad idem videtur facere, ꝙ dicit Pau.de Caſt.in l.fin.§.in computatione. in fin.C.de iure delib. & in l. lege. 12.tab. ad fin.C.de legi.hęred. ꝙ ſtatuta debent intelligi ſecundum ius commune, verum eſt regulare, & non extraordinarium: Vnde ſecundum eum ſi ſtatutum dicat, ꝙ exiſtentibus agnatis mater non ſuccedat, & extet filius ſororis, qui non eſt agnatus, ſed cognatus, tamē per d.l.meminimus.redigitur ad inſtar agnati.certè, quia hoc eſt extraordinarium, & exorbitans, non excludet matrem,
53 ꝙ reputat bene tenendum menti. ¶† Ad idem facit, ꝙ vult Pau. de Caſt. in conſ.69. ſuper eo. verſ. ꝙ quæritur vtrum dicti legitimati. ꝙ tale ſtatutum non comprehendit etiam filium legitimarum: motus per doctrinam Bald.in l.quiſquis.C.ad l.Iul.
54 maie. quam refert. † Ad idem, quia de iure communi nemo
d inuitus [d] cogitur facere compromiſſum, vt probat Bartol.in l. furti.§.qui iuſſu.ff.de infami.Bald. in l.ex ſtipulatione. C.de ſen. & in c.1.§.ſi quis verò.de pace t enen. Bal.in proœ. Decreta.in 5. colu. ad fin.& ſeq. probat text.in cap. fin. & ibi Bald.in 3.colu. not.de reſcrip.vbi nemo compellitur cōponere, ſicut nec tranſigere, imò tranſactio facta iuſſu iudicis, nullius eſt momenti. text.eſt not. in §.quia verò.& ibi Ang.multum not. in Auth. vt lit.iurent. ſed compromiſſum dicitur tranſactio. ergo cū iſtud ſtatutum deroget iuri communi, debet intelligi ſtrictè, vt minus lędat ius commune, ex quo ſtatutum de ſe multum operatur, vt eſt glo.in l.fin.§.in computatione, & ibi Bart.& Doct. j.de iure delib. l. 2. ſ. de noxa. & cap.cùm dilectus. de conſue.
55 ¶† Tu not. diligenter ad aliud dictum Bald. ꝙ ſtatutum cogens agnatos ad compromiſſum, dicitur fauorabile, & conſequenter extendendum, & idem tenet Bald. in multis locis, & alij plerique relati per Alex.hic, ad quem te remitto. Idem tenet do.Alex.in l.1.§.lex falcidia.in 1.col.ff.ad leg.fal.& in rub.ff. ſol.

ADDITIONES.

a ¶Emancipati. Adde Bald. in Authen. in ſucceſſioue. C. de ſuis, & legitimis.

b ¶Vaſallus de feudo. Adde Bald.in l.2.in princip.C.communia de lega.

* Et diſtingue, vt per Clar.§.feudum.q. 49. & vide Ro.conſ. 199.& ſingu.533. Rol.conſ.42.lib.1.

c ¶Infert. Adde Iaſ.in l.1.col.2.j.de ſucceſ.edi.

d ¶Inuitus, Adde Ioann, And, in c.pen, de elect.lib.6.in nouella.

solut.mat.in 7.col.seq.Raph.Fulg.consil.136.incip. Item si qua quæstio. Istud reputat multum sing. Pau.de Castr.hic.& ex hoc dicit se aliàs consuluisse in ciuitate Florentiæ, vbi est statutum, ꝙ affines cogantur ad compromissum: erant duo adinuicem affines, sed in secundo genere affinitatis, de quo ius ciuile nihil curat: tamen de iure canonico olim istud secundum genus
a affinitatis [a] erat prohibitorium nuptiarum, hodie non, dicebatur, ꝙ tales affines non cadebant sub statuto, quia est affinitas sine effectu. dicit Pau. de Castr. se contrarium consuluisse, ex doctr. Bal. quia quemadmodum secundum Bald. hic. statutum de compromissis, quia est fauorabile, extenditur ad eos, qui nō sunt propriè agnati, sed largo modo: eodem modo statutum de affinibus extenditur ad tales affines. ¶Ego autē ex decisione Bal.& Pau.de Cast. approbata per Ludo Rom.& do.Alex.hic,
b elicio solennem limitationem, [b] quam ego magnifacio, sed non inuenio adhuc ab alio ponderatam, ad regulam vulgatā,
c quę habet, ꝙ in statutis, quia sunt stricti iuris, verba debent [c] strictè, & propriè intelligi, vt not. Bar. in l. quicquid astringendæ. in fi.prin.ff.de verb.obl.& declarat Bart. post gl.in l.non dubium. in 3 col.& 3. q. C. de legi. vbi aliquando dixi de ista regula singulariter. Fallit nisi statutum sit fauorabile, quia tunc intelligitur etiam largè, & impropriè. ita volunt expressè Bal.& præfati Mod. præsertim Pau.de Castr. dum volunt expressè, ꝙ statutum cogens agnatos ad compromissum, quia est fauorabile, comprehendit etiam emancipatos, & nepotes ex eis, quamuis non sint propriè agnati. Et caripenderem inuenire aliquem, qui ponderaret ad hoc, vel alibi istud diceret. Bene verum est,
56 ꝙ alibi inuenio, † ꝙ statuta, quæ respiciunt publicam vtilitatē principaliter, puta, quæ disponunt super delictis puniendis, quamuis viderentur tibi pęnalia & odiosa, tamen ego habeo, ꝙ censentur fauorabilia, & non intelliguntur strictè, sed largè, & impropriè istud expressè dicit Bar. in l. quemadmodum. circa medium. C. de agri.& censi.lib.11.& Bal. in l. non sine. ante finem. C. de bon. quæ libe.& voluit Bart. post Dy.& glo. ibi in l.2. §.exercitum. ff.de infam. Pau.de Castr. in l. bona fides ff. deposi. Lud. Rom. in consi.105. incip. Viso themate proposito, & allegationibus. quod vltimum, an sit verum, tetigi hoc anno in l. si quis id quod. in prin.ff.de iurisdi.om.iud. sed quando statutum principaliter respicit priuatam vtilitatem, licèt in consequentiam publicam, vt est illud de compromissis faciendis, tunc magna est fallentia, quæ non bene probatur iure. vnde sufficit habere regulam pro se, ꝙ in statutis, quia sunt stricti iuris, verba debent capi propriè, & non impropriè. vnde qui vult dicere esse fallentiam, debet illam probare, vt dicit Bar. in l.2. in 1.col. ff. si quis in ius voca.non ierit. & in l. quoties. ff. qui satisda.cog. cum alijs, quæ allegaui in gl. præcedenti. Alibi etiam dicitur, ꝙ vbi tractatur de fauore publico, debet fieri extensio, vt declarat Bar. in repe. l. si constante. in 9. q. primæ partis principalis. ff. solut mat.& ibi do. Alex allegat multa iura ad hoc: sed miror, ꝙ Docto. nunquam allegauerint tex. expressum meliorem de iure in l. hoc modo. in fi.& ibi Bart. not. ff. de condi.& demonst.
d Adde, ꝙ pro ista doctrina, quam ego collegi, [d] ꝙ quando statutum est fauorabile, & agitur principaliter de fauore priuatorum, ꝙ tale statutum extendatur etiam ad casum, qui largè, & impropriè venit, bene facit illud, quod volunt Bald.& Sal.&
57 Mod. in l.2. per glo. ibi. C. de in ius voc. cum suis concor. † vbi tenent, ꝙ statutum disponens, ꝙ existentib. masculis filiæ fœminæ non succedant, quia tale statutum ex parte masculorū est fauorabile, extenditur, vt etiam comprehendat nepotes ex
e filio masculo, & tamen nepotes non veniunt [e] propriè appellatione filiorum, sed largè, & impropriè, secundum Bart. in l. liberorum. cum simi. ff. de verb. sig. Adde etiam, ꝙ propter qualitatem personæ, ad quam verba referuntur, recedimus in statutis à proprietate vocabuli, & intelligimus etiam in casu improprijssimo. Ita colligitur ex decisione Bar. subtiliter intuenti in l.1.§. lex Falcidia. & ibi multum notat do. Alex. ff. ad l. Falcidiam. Similiter causa honestatis cōseruandæ recedimus à proprio significatu, vt probatur in l.4.§. parentes. cum glo. in verbo in infinitum. ff. de in ius voc.& ibi ad hoc notant Ang. Fulg. & Alex.& bene probatur ibi in tex. in verbo, quod & honestius
58 est. ¶†Tamen contra principalem regulam, quòd etiam quando statutum est fauorabile, tamen verba non debeant impropriè intelligi, facit. l. non aliter in prin. & ibi gl. & latius Bart. in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de lega.3. & l.1. §. si is qui nauem. ff. de exer.& tamen legata sunt fauorabilia. l. in testamētis. ff. de reg. iur.& c. cùm dilecti. de dona. Sed responde dupliciter, vel ꝙ istud sit, quia testator præsumitur minus grauare hæredem quàm sit possibile. Vel secundò, ꝙ quando agitur de sustinendo testamento, tunc bene fit larga interpretatio, quia respicit publicam vtilitatem, ꝙ testamenta sustineantur. l. vel negare. ff. quemadmodum testa.aper. glos. in l. Gallus. §. quid si is
59 qui. ff. de libe.& posthu. ¶†Item adde decisionem Pau.de Cast. hic, in qua dicit se consuluisse ex doctr. Bal. ꝙ statutum cogens affines ad compromittendum, comprehendit eos, qui sunt in secūdo genere affinitatis, quamuis illa affinitas fiat sine effectu. Si vis scire, qui dicantur affines in secundo genere, & qui in secundo gradu, habes glo. in c. non debet. de consan.& affi. Ioan. And. in arbore affinitatis in 2. parte. Tamen non puto, ꝙ decisio Pau. de Cast. sit vera, nec bene colligitur ex decisione Bal. in qua dato, quòd isti sint agnati impropriè, tamen talis agnatio non est sine effectu, imò est cum magno effectu quo ad legitimam tutelam, & legitimas successiones, vt supra declaraui. Sed in isto secundò genere affinitatis nedum tale secundum genus affinitatis est omnino improprium, sed etiam sine vllo penitus effectu, & de eo nihil penitus curatur, non solùm in foro ciuili, sed etiam de iure canoni. secundum gl. in d.c. non de-
60 bet. ¶†Adde etiam ad decisionem Bal. & Docto. hic de statuto cogente agnatos ad compromissum, quòd comprehendat etiam eos, qui largè, & impropriè sunt agnati, illud, quod consuluit Lud. Rom. in consi.82. quod incip. Quo ad id, quod quęritur an Andreas, &c. vbi quærit, & disputat, an tale statutum comprehendat existentem intra gradum, & ius agnationis respectu sanguinis, si per statutum ciuitatis erat segregatus ab illa agnatione, & finaliter determinat, quòd non. Et per hæc est expedita secunda pars glo. ¶Sum in tertia parte gl. ibi. [item queritur, an vnde liberi.] in qua aduerte, quòd arg. gl. contra Placentinum multum malè formatum, venit à remotis, quia qō Placen. non est de filio in potestate, sed solùm de filio emancipato mortuo ab intestato, & in isto membro si aduertis, gl. concordat cum opin. Placen. licèt videatur eam velle impugnare. Item aduerte, quòd istud argu. glo. contra Placentinum est falsum in multis partibus. primò, inquantum dicitur, quòd filiusfamiliàs miles, vel habens peculium quasi castrēse, si prætereat, vel exhæredet patrem in testamento, quòd eius testamentum non valet, & non potest querelari, vel aliter subuerti. istud procedit attento iure. C. ita loquitur. l. fi. ad fi. C. de inoffi. test. alleg. in gl. Sed illa l. fi. est hodie correcta per ius Auth. secundum gl. ibi.& Cy.& Fulg. hic. quia si hodie miles prætereat, vel exhæredet patrem sine causa legitima, eius testamentum hodie subiacet querelæ. de quo dicetur in l. sicut certi. ī. de testamento milit. Item inquantum dicit glos. quòd quando filiusfamiliàs habens peculium castrense, vel quasi moritur ab intestato, pater non succedit filio tanquam hæres, sed occupat iure peculij: nā sicut alia peculia aduentitia, vel profectitia iure isto, mortuo filio sunt propriè patris, sicut erant etiam viuo filio, dato quòd filius haberet administrationem, ideo mortuo filio nihil obuenit patri, quia pater capit, & occupat illud, quod est suum, ita
f etiam facit in peculio castrensi, vel quasi. Et duplex est vtilitas, [f] quia quando pater venit iure peculij, debes scire, quòd viuente filio pater obligatur ex contractu filij, quatenus est in peculio, & non plus. toto titu. ff. de pecu. mortuo autem filio, quia peculium est proprium patris, pater amplius non est obligatus, tamen de ęquitate prętoria tenetur adhuc vsq; ad vnum annū, quatenus erat in peculio. Istud disponit tit. quando actio de peculio est anna. in occupante ergo iure peculij pater mortuo filio non tenetur creditoribus, nisi vsque ad annum, & non tenetur insolidum, sed eatenus, quatenus reperitur in peculio. Sed si pater succederet filio iure hæreditario, tenetur perpetuò creditoribus hæreditarijs, nedum vsque ad annum, & teneretur insolidum etiam vltra vires hæreditarias. Istas duas vtilitates, & differentias ponit glo. magistra, quam Bart. not. in l. pater qui castrēse. in prin. ff. de castr. pecu. Tamen istud, quod gl. dicit, est hodie correctum, quia hodie filiusfamiliàs in talibus, & etiā in aduētitijs habet hæredem ab intestato. §.1. in Auth. de hære. quæ ab intestato.& sic hodie pater non occuparet bona filij, sicut peculium, sed oporteret, quòd succederet iure hæreditario, & tunc esset obligatus perpetuò, & vltra vires hæreditarias,
61 vt prædixi. ¶ † Item inquantum dicit gl. quòd si filiusfam. non haberet

ADDITIONES.

a ¶Affinitatis. Adde Doct. in c. non debet. de consan. & affinit. & in arbore affinitatis.
b ¶Limitationem. Adde eundem Ias. in l. non dubium. col.9. versic. 2. adde. ī. de legi. in l.4.§. prætor ait. ff. de in ius voc.& ad limita. Ias. vide Bald. consi.286. super prima. lib.3. BELLAC.
c ¶Debent. Adde Doct. in c. in nostra. de iniu. Cardin. Zab. in c. cùm dilectus. in 13.q. de consuetu.
d ¶Collegi. Adde his limitationib. Ias. in l.4.§. prætor. ff. de in ius voc.& in l.1 col.2. ī. de succe. edi. PVRPV.
e ¶Nepotes non veniunt. Adde Bar. in l. librorum. in prin. ff. de verb. sig. Bar. in l. filius. C. ad Maced. Inno. in c. si verò. de sen. excom.
f ¶Vtilitas. Ias. in §. actiones. col.2. Insti. de act. PVRPV.

habere peculium caſtrenſe, vel quaſi, ꝙ nec olim,nec hodie teſtari poteſt,quia tunc omnia ſunt patris.in hoc etiam gl.malè dicit, quia hodie bona aduentitia non ſunt patris, quorum pater habet ſolùm vſumfr.l.1.ꝗ. de bon. mat.l. cùm oportet.in prin.ꝗ.de bo.quæ liber. Item multa ſunt aduentitia,in quib.pater non habet vſumfruc.quos caſus enumerat glo. magiſtra in Auth.excipitur,& in Auth.ſeq. C. de bon. quæ libe. & in talib. aduentitijs,quorum vſuſfr.non quæritur patri,eſt aliud dubiũ, nunquid filiusfa.poſſit teſtari,vel ne, quod examinabimus in l. pen.ꝗ.qui teſt.fa.poſ.Et ſic vides,ꝙ arg.gl. contra Placentinum non ſolùm non obſt. Placentino,quia venit à remotis, ſed etiã eſt falſum in pleriſque partib. ¶Et in quæſtione principali Placentini,quæ eſt,quando filius emancipatus moritur ab inteſta. glo.ſi conſideras concordat cum Placentino,ꝙ patri non ſolũ competat bon.poſſ.vnde legi.ſed etiam competat bon.poſ. ex primo capite.ſ.vnde liberi,ſub quo etiam parentes veniunt. Et vtilitas reſultat, quia pater iſto modo poſſet venire ex triplici capite, & ſic habere tres annos vtiles ad ſuccedendum filio.ſ. per vnde liberi,per vnde agnati, & per vnde cognati.l.1.§. ſed videndum.ff.de ſucceſ.edi.declaraui in l.1.ſuper glo.ſi.ſ.qui admit. Item intereſt noſtra habere plura remedia.l.cùm filius.§. varijs.ff.de leg.2. quia renunciando vni non videtur alij renunciare l.ſi domus.ff.de ſer.vrb.præd.intelligendo, vt per gl.not.in
* l.1.§.ſed videndum.ff.de ſucceſ.edi. Et ita tenent *magis communiter Docto.* hic, præſertim Citramontani, & glo.in §.& cùm de teſtamentis.in verbo vnde liberi. Inſti. de bono.poſ.& melius, quàm alibi Bald.in l.fi.ꝗ.vnde legi.in 2.col.in ver. ſequitur vnde liberi.Et ſuadetur,quia prætor tractat parentes ſicut liberos: nã ita concedit eis vnum annum ſicut liberis.l.1.§.largius.ff.de ſuc. edic.Ita videretur tenendum, quamuis contrarium tenuerint Vltramontani,& Cyn. Richar.Mal.Oldr.Lau. & Albe.de Roſ. hic,& Io.Fab. in d.§.& cùm de teſtamentis. per duas rationes, quib.reſponde,vt per Bar.hic, & Bal.in d.l.fi.Et vltrà reſponſionem Bart.dic, ꝙ quẽadmodum præteritio matris habetur pro exhæredatione,ideo filio in ſucceſ. matris, vel lineæ maternæ non datur cõtratab.nec vnde liberi,vt dixi in l.poſthumo. poſt gl.ſ.de bon.poſ.contratab. quam præt.ita eodem modo èconrra præteritio filij de matre habetur pro exhæredatione.l. cùm filium.& ibi Bar.C.de inoffi.teſta.glo.in §.mater.in gl.2.Inſti.de exhære.lib.ideo matri ſimiliter non datur contratab. nec vnde liberi,quæ ratio ceſſat in patre.¶Si velles defendere opi. Vltramontanorum,potes ita arguere,quia cùm non conueniant patri verba edicti loquentia de liberis.l.1.& 2.ff.eo. ergo nõ debet conuenire diſpoſitio.l.quod conſtitutum. ff.de teſta.milt. & ibi Bar.no.& tex.in l.ſi furioſi in verbo *non loquitur.* & ibi Bald.not. C.de nup.& in l.4.§.toties.& ibi Bar.in fi.no.ff.de dam.infect.& idem Bar.in l.ita autem.in prin.per illum tex.ff.de admi.tut.Facit,quod mirabiliter tenet Bar.in l.ſcimus.in fi.prin.C.de inoffi. teſt.ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ frater excludat ſororem à ſucceſſione patris eam congruè dotando, ꝙ ſi ex filia præmortua ſupereſt nepos maſculus,cum in eo non cadat dos,]& conſequenter in eo non poſſit habere locum forma ſtatuti,non habebit locum ipſum ſtatutum.d.l.ita autem.in princ.& in l. conſtitutionib.ff. ad mu.& tamen pondera, ꝙ ibi erat maior ratio.de quo per d. Franc.de Are.in l.Gallus.§.nunc de lege Velleia.in fin.ff.de libe. poſth. Adde etiam l.ſi ſeruum.§. non dixit prætor. ff.de acquir. hære.Nec obſtat,quod dicit Bar.de identitate rationis,quia non eſt verum,vt ꝗ.ſtatim dicam. ¶Secundò facit text.in §.& cùm de teſtamentis.Inſti.de bono.poſ.& l.1. in princ. ff. quis ord. in bon.poſ.ſeruetur. ¶Tertiò,quia pater venit vt manumiſſor,& æquiparatur patrono, quo ad contratab.& non rumpit cõtratabulando teſtamentum in totum,ſed auocat legitimam tantum.l.1.in prin.& l.Pãtonius.in prin.ff. ſi à parẽ.quis fue.manu. ſed patrono nõ datur vnde liberi, ſed vnde legitimi, ergo idem in parente.Facit ad hoc, quod dicit Bart.in Auth.nouiſſima.in pen.q.C.de inoff.teſt.¶Quartò ſi aliter diceremus, ſequeretur, ꝙ cùm hodie ad ſucceſſionem filij ſimul admittantur pater, mater,& frater vtrinque coniunctus, & filius fratris. Authen. defuncto.C.ad Tertulianum,ꝙ iſtis omnibus deberet dari vnde liberi, aliàs excluderentur ſi ſolùm haberent vnde legitimi, quod videtur abſurdum,quicquid dicat Bal.in d.l.fi.in 2.col.C.
62 vnde legitimi. ¶†Quintò [a] facit,quia remedia,quæ competũt filio, non competunt patri. patet, quia filius poteſt detrahere duas quartas.ſ.Trebellianicam, & quartam legitimam, ſecun-
* dum *communem ſententiam.* c. Raynutius. & c. Raynaldus.de teſt. Bart.& alij in l.quamquam.ꝗ.ad l.Fal.& in l. Papinianus.§. meminiſſe.cum ſimi.ff.de inoff.teſt.& tamen pater non poteſt detrahere niſi vnam quartam,quia in patre iſtud non eſt expreſsè ſtatutum.Ita ſing.Bal. in l.ſi à milite.§.1.ff.de teſtã.milit. de quo latè per d.Alex.in l.in ratione.§.quod vulgò. in 9.col.ff.ad l.Fal. cũ alijs per eũ alleg. Item ſi pater alienet in fraudem filij,& ille participet fraudem, poteſt filius reuocare vſque ad legitimam ſuam,ſed non èconrra pater.l.non vſque adeo, & ibi Bar. no.ff. ſi à parẽ.quis fue.ma. Item inter filios ſuccedentes aſcendentibus locus eſt collationi, ſed non èconrra, quando aſcendentes ſuccedunt deſcendentib.quia lege non cauetur,ita ſingulariter Bal.in l.ſi emancipati.& ibi Alex.ꝗ.de colla.Item filius exhæredatus tranſmittit querelam non præparatam ad liberos.l.ſi quis filium.in prin.& l.ſcimus.§.fin.C.de inoffi. teſta. ſecus in aſcendentib.exhæredatis,ita ſingulariter Ang.in l.nam & is.ff.de inoff. teſta.quamuis indeciſum relinquat Cy. in d.l.ſcimus.in vltimis verbis. Item liberi primi gradus non computant fructus per-
b ceptos in quartam.[b] l.iubemus.in prin. C. ad Treb.ſecus in patre,& aſcendentib.& ſic primi gradus l.filiusfam. & ibi Doct.ff. ad l.Falc.Ad fundamentum Bar.reſpondet, ꝙ non eſt identitas rationis in patre, & filio, & ſic non videtur contracurrere mẽs prætoris,vt dicit Bar.Facit,quod dicit Iuriſcon.in l.ſcripto.in fi. ff.eo.tit.¶Caue tamen inquantum Bar.contra Vltramon.probat, ꝙ parentibus debeat competere bono. poſſ. vnde liberi,& probat ſic.nam bon.poſ.vnde liberi illis competit ab inteſtato, quib.præteritis in teſtamento competeret contratab. alleg. l.1. in prin.ff.eo.melius allegaſſet tex.in l.1.§.rectè.ff. ſi tab.teſt.nullæ exta.ſed ſic eſt,ꝙ patri præterito in teſtamento filij, competit contratab.vt iurib.alleg.in gl.& l.1. in prin.ff.ſi.à pa.quis fue. manu.ergo ab inteſtato videtur cõpetere vnde liberi. Et iſtud argu.licèt videatur coloratum, tamen falſum eſt, prout etiam perpendit Raph.Fulg.& Lud. hic, quia æquiparatio bene procedit èconrra,ꝙ illi, quib.ab inteſtato competit vnde liberi,ſi ſunt præteriti in teſtamento, tunc habent contratab. ita loquitur Iuriſcon.in locis prællег.Sed iſta regula non procedit èconrra.vt dicit Bar.hic,ꝙ quib.competit contratabulas vt parentibus,etiam ab inteſtato competat vnde liberi, falſum eſt: nam patrono competit contratab.l.1.ſ. de bon.poſ.contratab. liber. & tamen patrono ab inteſtato non competit vnde liberi. Et quantum ad contratab. pater, & patronus æquiparantur.d.l.1. in princ.ff.ſi à parẽ.quis fue.manu.& verè text. in l.1.§.rectè.ff.ſi tabu.teſt.nul.exta.loquitur in liberis, ꝙ quib.liberis datur contratab.eis datur vnde liberi, ſed nõ in alijs, vt patet in patrono, vt dixi.Et ſic ad arg.Bar.reſponde tripliciter. Primò,ꝙ ad tollendum conſequentiam ſufficit dare inſtantiam. glo. in c.ſicut vrgeri.1.q.1.& hic eſt inſtandum. Secundò, ꝙ illa regula procedit èconrra,vt prædixi. Tertiò, ꝙ illa regula procedit ſolùm in liberis,& tunc nunquam fallit.

ADDITIONES.

a ¶Quintò.Adde Alex.in l.ſi emancipati.col.2.vbi Iaſ.col.5.ꝗ. de colla. Adde quod l.cùm acutiſſimi.C.de fideicom. nõ procedit in patre rogato fideicom. Iaſ.in l.generaliter.§.cùm autem.4.col.C.de inſtit.& ſubſti.ver.7.limita. Itẽ licèt ſit dubium,an ſtatutum poſſit tollere legitimam filiorum, tamen eſt clarum,quòd ſic de aſcendentib.Ang.in conſi.103.Bãrb.lib.3.conſi.54.col.7.in 1.dub.Multa adducit Are.in l.ventre.col.antep.ff.de acq.hær. PVRPV.

b ¶In quartam.Iaſ.in d.verſi.ſeptimò limita.Flor. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus.6.col.ff.ad Trebel. PVRPV.

Vnde legitimi. Rubrica.

¶Capio glo.rubricæ,quam diuido in duas partes.In prima declarat,qui dicantur legitimi, poſtea ſecundo continuat rub. ad præcedentes. Secunda ibi. [poſtquam ergo dixit.] ¶ In prima parte dic melius,ſecundum Bar. Bal.& Sal. ꝙ omnes dicuntur eſſe legitimi non habito diſcrimine an ſint agnati, vel cognati, qui vocantur ad ſucceſſionem ex aliqua lege ciuili, vel aliquo Senatuſconſulto,& iſtud denotat vis vocabuli. dicuntur enim legitimi quaſi à lege ciuili vocati. Et ſi dicis, ſi vocati à lege ciuili ad ſucceſſionem veniunt per vnde legitimi, quando ergo habebit locum ſeptima bo.poſ.extraordi. vt ex legib.vel Senatuſcon.quæ competit illis, qui vocantur à lege ciuili ad bono. poſ.& eſt extraordinaria,& nõ concurrit, nec habet locum vbi habet locum alia.l.vnica.ff.vt ex leg. vel Senatuſcon.§. ſeptima. Inſti.de bon.poſ? tangunt Sal.& Pau. de Caſt.ſuper hac rub.dicam in l.fin.ꝗ.eo. vbi ponam quatuor neceſſaria requiſita,quæ requiruntur ad hoc, vt illa ſeptima bon.poſ.locum habeat, ex quib.apparebit,quid differat ab iſta vnde legit.¶Qui autem dicantur legitimi ſucceſſores,& ſic, quę dicatur propriè legitima ſucceſſio,de qua ſtatutum deberet intelligi, declaraui notabiliter in euidentialib.l.vnicæ.ſ.quando non peten.par. ¶Item aduerte, ꝙ licèt iſta rubrica habeat duas part. Tamen de prima parte.ſ.vnde legitimi,non habemus aliquam.l. in hoc titu.quæ de hac tractet, ſecundum Odof.& Paul. de Caſtr. ſuper hac rub.imò quinque leges huius tit. ſolùm loquuntur de ſecunda parte vnde cognati. prima pars rubricæ omiſſa eſt, quia non

expediebat

expedicbat. Adde, ꝙ idem tenet gl. in l. fi. ȷ̃. eo. tamen, quia istud videtur incongruè dictum, potes dicere secundum Saly. & do. Alex. in l. 1. ȷ̃. eo. ꝙ illa l. 1. tractat de prima parte. s. de bo. pos. vnde legitimi, intelligendo consobrinos non propriè, vt ibi dicit gl. pro natis ex duab. sororib. sed largè pro fratrib. amitinis, vt dicit tex. in §. quarto gradu Insti. de gra. qui sunt agnati, & veniũt per vnde leg. Item l. non hoc. ȷ̃. eo. secundum Odof. ibi.

SVMMARIVM.

Rex Apulię & si vtile tantum habeat dominium ipsius Regni: tamen castra singularia sunt de dominio directo.

LEX PRIMA. II. & III.

Consobrinorum. Cognati, vt sũt consobrini per lineam transuersalem adinuicem, item cognati per lineam descendentiũ, vt sunt nepotes ex filia, auo materno non succedunt nisi de iure prætorio. hoc dicunt tres leges primæ vsq; ad legem non hoc. Inquantum tex. in l. 1. dicit, [tu qui eorum possessionem agnouisti.] ponderatur per Bal. Lud. do. Franc. de Are. & do. Alex. hic, ꝙ in agnitione bon. pos. sufficiat dicere, agnosco possessionem, absque eo, quod adijciat bonorum, & do. Alex. addit Cy. in l. fi. in 1. q. ȷ̃. eo. Io. Fab. Insti. de bon. pos. in prin. & Bal. plenè in l. 1. in 1. q. s̃. qui admi. Sed tu aduerte, ꝙ iste tex. probat de directò oppositum: nam cum. s̃. dixerit intestatorum bona, deinde apponat relatiuum eorum possessionem, facit relationem ad dictionem bona, & est perinde, acsi diceret bono. poss. vnde si tex. dixisset simpliciter, tu qui possessio. agnouisti, bene probaret tũc notabile Docto. sed cùm dicat eorum possessio. probat contrarium, & Cy. in d. l. fin. & alij superius alleg. per do. Alex. loquuntur in terminis diuersis, nam dicunt non esse differentiam, an dicatur agnosco bon. poss. an dicatur pos. bon. ad hoc allegant. l. 2. §. incertum. ff. de præt. stipu. & istud non est ad propositum nostrum. Nisi dicas, ꝙ ad hoc vltimum possit induci iste tex. nam dato, quòd dictio eorum, faciat relationem ad dictionem bonorum, tamen sunt duæ dictiones diuersæ, & separatæ, quę idẽ important, acsi essent simul vna dictio, & sic acsi simul diceret bon. pos. agnouisti, & sic idem importat separata, sicut vnita, & si istud voluit notare Bal. tunc iste tex. bene faceret. ¶ Gl. in verbo persequi, concludit gl. ꝙ bo. pos. ad persequendum res hæreditarias competit poss. hær. peti. & quid sit, declaraui in rub. s̃. qui admi. Item competit rei vendicatio ad res singulares. Tu aduerte, nam vtilitas resultat per istud, quod dixit glo. eo quia petitio hæreditatis, quæ competit hęredi de iure ciuili, vel bon. pos. & hæreditatis petitio, quæ competit hæredi de iure prætorio, non datur contra possidentẽ titulo. l. hæreditatis, & ibi Bar. & Doct. assignant rationem. C. de peti. hær. Bart. in l. pro hærede. in prin. ff. eod. ideo tunc necessaria est rei vendicatio, quæ bene competit contra quemlibet possidentẽ titulo. Sed ista rei vendicatio non competit ad vniuersitatem iuris, sicut facit petitio hæreditatis, sed ad res singulares. l. vendicatio. ff. de rei vendi. & quæ sit ratio diuersitatis, tradit subtiliter Bar. in rub. ff. solu. mat. in vlt. col. circa med. ¶ Et ex hac gl. iunctis hic traditis per Doc præsertim Cy. & Mod. hic no. ꝙ ille, qui succedit de iure prætorio tantum, quamuis non consequatur directum dominium in vniuersitate successionis, nisi in casu, quem ponunt Dyn. & Bar. in l. 2. ff. de bon. pos. tamen quantum ad res singulares bene iure singulari consequitur directum dominium, & propterea
1 habet rei vendicationem ad res singulares, vt dicit glo. ¶ † Et
a istud [a] facit s̃m Bal. ad Regnum Apuliæ, [b] ꝙ licèt Rex in vni-
b uersali regno sibi concesso in feudum ab Ecclesia Romana, iuxta clem. pastoralis. de re iudi. habeat tantum vtile dominiũ, sicut regulariter habet quilibet vassallus. c. 1. §. 1. de inuest. de re alie. fac. gl. in c. 1. in prin. in gl. magna. & ibi Bal. in §. præterea. de cap. Corra. & tex. in c. 1. & ibi gl. & Bal. de contro. inter vassal. & alium. Bald. not. in l. vnica. in 17. col. C. de confes. & sing. in l. 1. in vlti. col. C. si plures vna sent. Bald. in prælud. feud. in 3. col. vbi opportunè dixi: tamen singularia castra Regni dicuntur esse de directò dominio ipsius Regis, & ita tenuerũt Antiqui Doc. Regni, & bene secundum eum. Adde, ꝙ idem etiam tenet Bal. in princ. Digestorum. in 4. col. & ex hoc sequitur vtilitas, quòd cùm habeat directum dominium in singularib. locis Regni, & per consequens habeat ciuilem possessionem, quæ retinetur animo. gl. in l. j. in gl. fi. & ibi Doct. C. vti possid. & glo. in l. 3. §. ex contrario. & ibi Bart. in vlt. col. ff. de acq. poss. & ista ciuilis possessio, quæ solo animo retinetur per directum dominium, facit, ꝙ si alius naturaliter possideret, nunquam posset præscribere, donec ille retineret ciuilem animo, & sic donec sequeretur obliuio, vt est glo. quam Bar. & alij ibi multum commendant, in l. 1. in gl. magna. ad fi. C. de ser. fug. quam reputat sing. Imo. in l. 1. §. per seruum. ff. de acqui pos. sed habet consociam in l. malè agitur. C. de præscr. 30. ann. vide aliam in §. sed aliquando. Insti. de vsuca. Bar. in l. Celsus. in 4. col. ff. de vsuc. vbi per hoc instruit aduocatum, vt sit cautus, & Bar. in l. 3. §. ex contrario. in 1. col. ff. de acq. pos. ¶ Intellige tamen decisionem Bald. procedere, cùm Ecclesia Romana solùm haberet directum dominium in vniuersitate Regni Apuliæ, quia non est absurdum, ꝙ duo habeãt directum dominium, vnus in vniuerso, alius in singulari. in l. 3. in prin. ff. de rei vend. Bal. in l. 1. §. per hanc. el 2. ff. eo. sed si Ecclesia Romana haberet directum dominium non solùm in vniuersitate Regni Apuliæ, sed particulariter in quibuscunque ciuitatibus, & locis, tunc non procederet dictum Bal. per regulam. l. si vt certo. §. si duob. ff. commo. secundum Lud. & Alex. hic. & in l. nepotib. ȷ̃. eod. super dictione etiam iure honorario. Aduerte, quia dictio etiam, debet stare implicatiuè. l. etiam. C. si tuto. vel cura. interue. Bar. in l. 1. C. etiam per procu. in glo. dicit, ꝙ implicatiua est nouarum constitutionum. l. si defunctus. ȷ̃. de suis, & leg. Sed ista l. non putuit hoc diuinare. l. iubemus. in fi. C. de test. dom. Fran. de Are. dicit, ꝙ hic dictio etiam, non stat implicatiuè, sed expositiuè pro scilicet, sicut in l. 1. §. fin. ff. vnde libe. Tu dic, quod implicat, & casum magis dubitabilem reddit, prout debet, vt dicunt Fulg. & Lud. in l. qui se patris. s̃. titu. 1. & sic implicat, quòd non solùm nepotes aui paterni succedũt de iure prætorio in viriles, de quib. est minus dubij, cùm etiam de iure ciuili admittantur, sed etiam nepotes aui materni succedunt in viriles de iure prætorio. Et ista videtur veritas, quicquid aliter respondeat Fulgo. hic: sed ista solutio non videtur bona, cùm implicatiua etiam, non sit super dictione nepotib. sed sit ibi ẽt iure honorario. Vel potes dicere, ꝙ dictio etiam, [c]
c abundat, prout etiam est gl. in l. suus quoque. in princ. in verbo etiam, & ibi Bar. ff. de hær. insti. Dic melius, ꝙ implicat, ꝙ quando nepotes aui materni succedunt, ꝙ etiam de iure prætorio succedant in viriles, & sic in capita, & nõ in stirpes, & tunc implicat, ꝙ idem est, quando nepotes aui paterni succedunt de iure ciuili, quia etiam tunc succedunt in viriles, vel etiã si succederent de iure pretorio. Pro solutione domini Fran. habetur simile, quia dictio etiam, aliquando resoluitur in expositiuam, idest. gl. in l. 1. in prin. & ibi Bar. ff. de pact. glo. & Bart. in rub. C. de agri. & censi. lib. 11. & Bar. in l. 1. in prin. ff. de iust. & iur. Similiter glo. in rub. ff. si ager vect. glo. in l. vbi pactum. in prin. vbi Bart. & Docto. C. de trans. gl. in l. 2. ff. ad l. aquil. Et vna coniunctio ponitur pro alia, secundum gl. in l. eas causas. ff. de condi. & demon.

ADDITIONES.

a ¶ Et istud. Alex. lib. 5. consi. 13. col. antep. PVRPV.

b ¶ Regnum Apuliæ. Adde Card. Zab. in c. cum inter vniuersas. in fi. in 2. opp. de elect. & ibi Abbas post eum.

c ¶ Dictio etiam. Adde Bar. in l. si tertius. §. officium. ff. de aqua plu. arcen. Bart. in l. etiam. C. si tuto. vel cur. Bart. in l. etiam. C. de fur. in c. accusatus. in §. de quæstiomb. de hær. lib. 6. & in cle. dispendiosam. in fi. de iud.

SVMMARIVM.

1 *Probans aliquem possedisse res hęreditarias, non per hoc dicitur probaße eum hęredem esse.*

2 *Depositio testis, & quęcunque probatio debet de necessitate concludere, aliàs non probat.*

3 *Articuli, & probatio debent de necessitate concludere.*

4 *Probatio vbicunque non concludit, semper interpretatur contra probantem.*

5 *Probatio nunquam concludit per possibile, sed debet concludere per neceße, vel probabile.*

6 *Probatio non concludens nedum non releuat, sed etiam non facit rem dubiam de iure, vel de facto, & nu. 7.*

8 *Testes si deponunt, quòd Titius cognouit Bertam per vim, ista verba an possint interpretari actiuè, & passiuè, & quomodo.*

9 *Testes deponentes super violentia, sic commissam fuisse violentiam, quia viderunt accusatum auferre rem de manibus accusantis, an probent.*

10 *Testis deponens super fama, si reddit rationem dicens, quia audiuit publicè dici, an talis testis probet famam.*

11 *Ratio testis est adiuuanda, & non calumnianda.*

12 *Equus si probetur mortuus, & eius color, ac qualitates non probantur, equi conductor illum soluere tenetur.*

13 *Testes si deponunt hominem venditum, vel equum, & non crispum, vel equum, & non stellatum in fronte, cùm tamen tales essent, an probent.*

14 *Indefinita prolata à teste non equipollet vniuersali, licèt regulariter contra.*

LEX IIII.

NOn hoc. Ad probandum quem hæredē non ſufficit probare, ꝙ poſſedit, ſed quòd legitimè adiuerit. h. d. & iſta l. poteſt intelligi de prima parte rub. vnde legi, quod adde ad ea, quæ dixi. ſ. in rubr. huius tit. ¶ Caſum in iſta l. figurat Bald. ſed caue dum loquitur de hæreditate conſanguinei, oportet te præſupponere, ꝙ alius eum præcederet: aliàs eſſet ſibi delata hæreditas ab inteſta. tanquam proximiori, & tunc ex poſſeſſione
1 præſumeretur adſtio, vt declarat Bar. hic in 1. opp. ¶ † Not. ex tota. l. ꝙ ſi probo aliquem poſſediſſe res hæreditarias, non per hoc dicor probaſſe eum hæredem eſſe, quia potuit eſſe, quòd poſſedit tanquam prædo, qui nullum ius habet: ſed ſi probo, ꝙ adiuit hæreditatem, tunc bene probo eum eſſe hæredem. Adde, quod dicit Bal. in 5. col. in tit. an agnatus, vel filius, quòd ſi fieret poſitio, quòd filius poſſedit, & non diceretur, quòd tanquam hæres, quòd licèt filius confiteretur poſitionem, non tamen confiteretur pro hærede geſtionem, quia poſitio eſt indiſcreta, & non concludens de neceſſitate, per hanc l. Iſtud, quod dicit Bal. poteſt procedere in alio quam filio, per illud, quod ſtatim dicam. per l. 1. ĩ. de repudian. hæredi. ¶ Contra vtrunque membrum opponitur fortiter, & contra primum, ꝙ ex poſſeſſione rerum hæreditariarum probetur quem hæredem, niſi ille liquidò probet, quòd ex alia cauſa poſſederit. l. 1. in verbo liquidò probatum fuerit. ĩ. de repu. hæredi. Reſpondent Bar. & Doct. quod ex ſola poſſeſſione rerum hæreditariarum nō probatur, quòd alicui ſit delata hæreditas, & conſequenter, quòd ſit hæres. vult dicere Bart. quòd in d. l. 1. erat filius, cui in dubio præſumitur delata hæreditas, & tunc ex poſſeſſione bene præſumitur hæres, niſi probetur contrarium. In iſtis terminis propriè loquitur d. l. 1. quod non eſt in iſta l. facit, quia filius in dubio præſumitur hæres. glo. ordin. in §. res autem. in verbo paren
a tibus. in Auth.[a] vt lic. mat. & auiæ. quam no. Bal. in c. 1. in 1. col. in tit. an agna. vel fil. & eam reputat ſing. Bal. in l. apud hoſtes. C. de ſuis & legit. & l. neceſſarijs. ff. de acquir. hæred. ¶ Circa ſecundum membrum fortius opponitur, & videtur, quod ſit idem, quod in primo, ꝙ per hoc, ꝙ quis adiuit hæreditatem, non per hoc probatur, ꝙ ſit hæres, quia poteſt eſſe, quòd nullum ius habet. Reſpondent Barto. & omnes. quòd iſte text. debet intelligi, quando apparet, quòd huic erat delata hæreditas. Sed tu aduerte, quia durum videtur ſuſtinere hunc tex. & differētiam in eo poſitam, quia data paritate terminorum, idem eſt in primo caſu prout in ſecundò: nam ſi apparet, quòd delata ſit hæreditas, tunc ex poſſeſſione rerum hæreditariarum probatur hæres. l. 1. ĩ. de repud. hær. ſicut ex aditione, & ſic idem eſt in primo caſu prout in ſecundo. aut non apparet, quòd ſit delata hæreditas, & tunc idem eſt in primo prout in ſecundo, quia etiam in ſecundo caſu ex aditione nō probatur hæres, ſicut nec ex poſſeſſio-
* ne rerum hæreditariarum, & *ideo Bar. & omnes* dicunt, ꝙ in ſecundo caſu oportet præſupponere, quòd erat delata hæreditas, ſed certè hoc pſuppoſito, idem erit in primo. Dicūt tamen Fulg. & d. Alex. hic, ꝙ verbum admiſerit, in ſecunda parte text. tollit contrarium, quia verbum admiſit, præſupponit pro neceſſariò antecedenti, quòd hæreditas fuiſſet delata, aliàs admitti non potuiſſet, vt declarat Bart. in l. is poteſt. ff. de acquir. hære. Sed verbum tenuerit, poſitum in prima parte, non præſupponit neceſſariò, ꝙ hrditas fuerit delata, & iſtuerit eſt quantū poteſt dici. Sed certè Bar. & Doct. non fundant ſe in verbo admiſerit, an ſit differentia in hoc, & in verbo tenuerit. Præterea ſi vtrunque verbum referas ad iuridicam poſſeſſionem, ſicut ad iuridicam aditionem, oportet præſupponere in vtroque delatam hæreditatem. Sed ſi referas ad actum facti, ſicut quis poteſt poſſidere res hæreditarias de facto, quamuis non ſit hæres, nec ius habeat: ita de facto quis poteſt adire, vel admittere hæreditatē, licèt ei non ſit delata hæreditas, & ſic realiter loquendo, quaſi ſemper idem erit in primo, qđ in ſecundo caſu, data paritate terminorum. Niſi poſtremò dixeris, ꝙ verbum admirit, in dubio magis referatur ad ius, quàm verbum tenuerit, & ſic verbum admiſerit, præſupponit, ꝙ legitimè, ſed verbum te-
2 nuerit potius ſignificat actum nudi facti. ¶ † Secūdò not. ex hac
b l. illud generale,[b] ad quod tota die allegatur iſta l. ꝙ dictum teſtis, & quælibet probatio debet de neceſſitate concludere, aliàs non probat hoc eſſe, & c. vt in gloſſ. & in iurib. in ea alleg. Concordat tex. in c. in præſentia. de proba. & tex. in l. pen. §. docere. & ibi Bar. no. ff. ne quis eum qui. & tex. in c. fi. de ſucceſ. ab
3 inteſt. & c. fi. de cau. poſſ. & propri. ¶ † Hinc dicit Bar.[c] hic in fin.
c multum notando iſtum text. ꝙ articulus[d], & poſitio debent
d de neceſſitate concludere, vt hic per eum. Adde, ꝙ articuli debent eſſe concludentes ſicut probatio, ita not. Bal. in l. interpoſitas. in vlti. col. per illum tex. C. de tranſa. Item dicit Bal. in c. 1. in 5. col. in tit. an agna. vel fil alleg. Bart. hic, ꝙ oportet poſitiones, & articulos ſpecificè, & formaliter cōcludere. ¶ Ego in iſta regula ſic procedam: primò ponam multas extēſiones ad iſtam regulam. Secundò ponam multas notabiles fallentias, & eo libentius, ꝙ hæc regula tota die neceſſaria eſt in actu practico. ¶ Et in primis adde, ꝙ probatio non concludens non eſt pro-
4 batio. l. matrem. & ibi Bal. in prin. ad hoc no. C. de proba. ¶ † Secundò adde, ꝙ vbicunque probatio neceſſariò non concludit, ſemper interpretatur ꝯ probantem. glo. eſt in d. c. in præſentia. de proba. quam pro ſingulari ad hoc alleg. Bal. in l. quoties. §. ſi quis ita. ff. de hær. inſti. idem Bar. in l. inter ſtipulantem. §. 1. in vlt. col. ff. de verb. obl. & idem Bart. in l. ſi quis intentione ambigua.
5 ff. de iudi. ¶ † Tertiò adde ad iſtam regulam illud, qđ not. dicit Bald. in l. ad probationem. 2. C. de proba. ꝙ probatio nunquā concludit per poſſibile, ſed debet concludere per neceſſe, vel
6 probabile. ¶ † Dicit etiam Bal. in l. 2. in vlt. col. ſ. de bon. poſſ. ſin tab. ꝙ probatio non concludens nedum nō releuat, vt hic, ſed etiam non facit rem dubiam de iure, vel de facto, vt ibi nota.
7 per eum. ¶ † Ad iſtam regulam quintò adde illud, quod volunt Bart. & alij in l. non ſolùm. §. ſed vt probari. ff. de nou. ope. nun.
8 cum ſuis concor. ¶ † Sextò adde ad iſtam regulam facere illud, quod decidit Bar. in l. 2. in §. 1. in vlt. col. per illū text. ff. de duob. re. & in l. ſi vxor. §. pen. per illum text. ff. de adult. & in l. ſi ita ſit ſcriptum. ff. de ma. teſt. & in l. filiusfam. arg. illius tex. ff. de teſta. in quib. locis determinat mirabiliter Bart. ꝙ ſi accuſo aliquem, ꝙ cognouit talem mulierem per vim, & volens probare violentiam eius, formo articulos, qualiter Titius cognouit violenter Bertam, & ita deponunt teſtes: talis probatio eſt dubia, & nil releuat, quia neceſſariò non concludit. nam licèt teſtes dicant, ꝙ Titius cognouit violenter Bertam, iſta nomina poſſunt intelligi in actiua ſignificatione, & in paſſiua iurib. præalle. poſſent ergo intelligi actiuè, ꝙ violenter cognouit committendo ipſe violentiam in mulierem: poſſent etiam intelligi paſſiuè, ꝙ Titius non cognouit ex voluntate Bertam, ſed violenter, quia ipſa violētauit eum. Idem tenet Ang. in d. l. 2. §. 1. qui propterea ſubdit, ꝙ conſilium eſſet, ꝙ iudex ex officio repeteret teſtes, vt declararent quomodo intelligerent eorum dictum: nam iudex licèt ad inſtantiam partis nō debeat repetere teſtes poſtquam depoſuerunt, tamen ex officio ſuo poteſt parte nō inſtante. glo. eſt ſin. in §. licèt. in Auth. de teſti. Iſtam deciſi. Bar. etiam ſequitur, & multum no. dom. Math. in not. 102. limitans ſub dubio fortè, niſi communis vſus loquendi intelligeret terminum violenter, in actiua ſignificatione. pro Bart. facit, quod ĩ. proxi. ſubijciam. Ego teneo, ꝙ iſta deciſio Bar. ſit falſa, & eam reprehendit Ang. ſibi contrarius in l. 2. per illum tex. in ver. vio-
e lenter.[e] C. vi bo. rap. reprobant etiam Io. de Imo. & Raph. Cu. & d. Fran. de Are. in d. l. 2. §. 1. ff. de duo. reb. Pau. de Caſt. ibi nil dicit. Et contra Bar. multum ſtringit fallentia, quam. ĩ. ponam ad iſtam regulam: nam licèt probatio debeat de neceſſitate concludere, tñ ſufficit licèt neceſſariò non concludat, ꝙ concludat à communiter accidentib. & ab eo, qđ frequenter euenit. Item dicam. ĩ. Sed communiter accidit, ꝙ viri violētiam cōmittant in mulieres, & non èccontra. ideo dixit gl. nota. in l. vnica. in verbo ſuā ſponſam. C. de rapt. virg. ꝙ viri rapiant vxores, vel ſponſas frequenter accidere: èccontra raro accidit, ꝙ vxor, vel ſpōſa rapiat virum. Imò plus dicunt Ioan. And. & Cano. in c. ſacris. quod metus cau. & in c. is qui. de ſponſa. prout etiā refert Imo. in d. l. 2. §. 1. vbi dicunt, ꝙ poſſibile eſt, ꝙ vir per violentiam cognoſcat mulierem inuitam, ſed nō eſſet poſſibile, aut rariſſimè contin-

ADDITIONES.

a ¶ In Auth. Adde, qđ eſt in Auth. vt hi, qui oblig. ſe hab. perhi. res min. colla. 6. limitando tamen, vt per Bar. in l. 1. C. ſi vt ſe ab hæred. abſtin. gl. in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſol. mat. BELLAC.

b ¶ Generale. Not. Bar. dictum, qđ teſtis neceſſariò debet concludere. Amplia etiam ſtante conſuetudine, contra Fely. in c. 2. col. 3. verſi. limita ſecundo. de proba. & de inſtrumento venditionis Alex. lib. 4. conſi. 10. circa fin. Cur. côſi. 5. col. 6. PVRPV.

c ¶ Dicit Bar. Adde Fel. in c. in præſentia. col. 2. & 3. de probatio. PVRPV.

d ¶ Articulus. Adde tex. in c. in præſentia. de proba. Bald. in l. ſi quis non dicam rapere. C. de Epiſ. & cler.

e ¶ Violenter. Ille tex. nihil facit, quia ibi nō poterat referri ad res niſi paſſiuè ſecus in q. Bar. vbi poterat referri ad mulierem actiuè. PVRPV.

cōtingeret, ꝙ mulier poſſet cogere virū per violētiam, vt eam
9 cognoſcat. ¶† Septimò adde, quòd no. tenet Ang. in l. poſtquā.
in fi. ff. de peti. hære. vbi dicit, quòd ſemel euaſit accuſatū de ra
pina. nam teſtes dicebant ſe rapinæ fuiſſe præſentes, & interro-
gati de cauſa ſcientiæ, dixerunt, quia viderunt rem auferri de
manibus accuſantis per accuſatum. nam nō probatur rapina,
quia verbum auferre, habet duplex ſignificatum, cum violen-
tia, & ſine, vt ibi eſt gl. in verbo abſtuliſſet. vnde probatio trahi-
bilis ad plures ſenſus, contra producentem interpretatur: quia
probatio debet eſſe concludens neceſſario, & maxime in ma-
leficijs. l. ſciant cūcti. C. de prob. ita ibi dicit Ang. & ſequitur ſim
10 pliciter Fran. de Are. in l. filiusfa. ff. de teſt. ¶† Octauò principa-
liter ad iſtam regulā adde bene facere illud, quod decidit Bar.
in l. de minore. §. 2. ff. de queſt. in 5. col. in ver. ſed quid ſi teſtis di
cit. & in l. 3. §. eiuſdem quoq;. ff. de teſt. in l. Labeo. ff. de ſup. leg.
in quib. locis dicit no. Bar. & eſt notabilis deciſio. pone, quòd te-
ſtis deponit de publica fama: interrogatur quomodo ſcit, quòd
ſit publica fama de hoc: reſpondet, quia ſic audiuit dici publi-
cè: talis teſtis ſecūdum Bar. nil probat, quia eſt dubia probatiò,
& non neceſſariò concludens: quia poteſt eſſe, quòd audiuit pu
blicè ab vno, vel duobus, qui iſtud dicebant publicè. oporteret
ergo, quòd diceret, quòd audiuit publicè à maiori parte popu
li, & idem tenet Ang. in l. 3. ff. ad Macedo. & Bal. in additio. Spe.
in tit. de ſenten. in 6. col. & d. Alex. in conſi. 25. in 4. vol. quod in-
cipit, in cauſa vertente inter Anto. in penulti. colum. & in cōſi.
117. in 4. volum. incip. viſo proceſſu cauſæ vertentis inter domi
nam Luciam. Contrarium tenet Bald. in c. per tuas. in 1. colum.
de probatio. per illum tex. vbi dicit, quòd ille text. in verbo pu-
blicè, facit ad dictum teſtis, qui dicit, quòd audiuit publicè dici,
quòd probet famam. & contra Bar. tenet etiam notabiliter Bal.
in c. præterea. in vlt. colum. de teſtibus. & idem Bald. in c. literas.
in 2. colum. de pręſum. vbi dicit illum tex. in verbo *publica voce*,
facere ad dictum teſtis, qui dicit ſe audiuiſſe publicè dici, quia
intelligitur. i. publica voce populi: & ſic probat famam. nā iſta
eſt aptior expoſitio, & ſecundum communem intellectum lo
quentium, ad quem eſt recurrendum. capitulo ex literis. de
11 ſponſal. ¶† Ad idem facit, quia ratio teſtis eſt adiuuanda, & nō
calumnianda, vt inquit Bal. in repe. l. de quib. in vlt. col. ff. de leg.
& c. cauſam quæ. in vlt. colum. de reſcr. & in c. cùm dilectus. in
pen. colum. in fin. de conſue. & in capitu. præterea. in vlt. colum.
de teſti. in c. 1. in 7. colum. de conſti. & in l. 2. C. de tempo. appel.
12 ¶† Nonò ad iſtam regulam [a] adde tex. in c. auditis. de præſcr.
a in verbo, *ſi per illa conſtiterit, quòd vallis de heueſcam ſit ille locus.*
per quem tex. dicit ibi Ioan. And. ſe practicaſſe pro Bidello, qui
conduxerat equum ad vecturam pro eundo à Bon. Flo. & talis
equus in itinere perijt ſine culpa Bidelli, & ita probauit per ſo-
cios itineris. dicit Ioā. And. ſe obtinuiſſe pro domino locatore
equi contra Bidellum, quòd Bidellus deberet cōdemnari, quia
eius probatio erat dubia: nam Bidellus bene probauit, ꝙ vnus
b equus [b] erat mortuus ſibi in via, ſed non probauit, quòd fuit il
le equus, quem conduxerat: ideo dubia probatio, quæ neceſſa-
riò non concludit, nihil releuat. debuit ergo Bidellus eſſe cau-
tus probare colorem, & qualitates equi mortui, & ſequuntur
d. Ant. ibi in pen. col. & Pan. in 9. dicens, ꝙ iſta ſunt notanda ad
inſtructionem aduocatorum iuuenum. ſequitur. d. Alex. in cōſi.
118. incip. in cauſa vertente inter Peregrinum. in vlt. col. in 1.
vol. & in conſi. ſeq. 119. quod incip. viſo proceſſu ſuper cauſa
vertente. in 2. col. ad fi. in 1. vol. Tamen contra iſtam deciſionē
ab omnib. approbatam pondera multum ſtringere, ꝙ in du-
bio non præſumitur pluralitas, niſi probetur, vt plenè dixi in l.
2. §. de bon. poſ. ſecundum tab. Niſi dixeris, ꝙ iſta regula fallit in
rebus: nam in rebus penè ſemper præſumit̄ pluralitas, niſi iden
titas probetur, ſecundum Alex. in conſi. 134. in 5. volum. in cau
ſa & lite vertente inter Albericum de Maynardis. in 2. colum.
per allegata per eum, quæ parum tamen faciunt, ſed nihil me
lius pro eo facit, quàm iſta deciſio Cano. licet ipſe non alleget,
13 vt retuli in d. l. ¶† Decimò adde, quod dicit Bald. in l. edita. in
vlt. col. C. de eden. ꝙ ſi dico, ꝙ vendidiſti mihi ſeruum tuum
criſpum capillis, vel equum ſtellatum in fronte, ſi teſtes dicunt
hominem venditum, ſed neſciunt de criſpo, vel deponunt de
equo vendito, ſed neſciunt de ſtellato, ꝙ nihil probant, quia
probatio eſt incerta, & poſſet hic eſſe fallentia & circumuētio,
14 ſi vnum deberetur pro altero. ¶† Vndecimò ad iſtam regulā
adde illud, quod no. dicit d. Abb. Pan. in d. c. auditis. in 5. colum.
c poſt Inno. ibi, ꝙ licèt apud nos indefinita æquipolleat [c] vniuer-
ſali. l. ſi plures. ff. de leg. 3. l. ſi plurib. vbi latè Bar. ff. de leg. 2. in c.
ſolitę. de ma. & obe. glo. magiſtra. in c. vt circa, in ver. aliorum
eccleſiaſticorum. de elect. in 6. & glo. in c. 2. in glo. pen. de con-
iugio leproſo. in anti. tamen iſta regula fallit in dicto teſtis, quia
cùm debeat de neceſſitate concludere, vt in regula tex. noſtri,
indefinita prolata à teſte non æquipollet vniuerſali. Et ideo po
ne, quòd teſtes deponunt, qualiter canonici talis Eccleſiæ con-
ſenſerūt in electione talis Syndici: pars aduerſa dicit eſt bene ve
rum, quòd duo, vel tres conſenſerunt, ſed in illa Eccleſia ſunt
octo canonici, certè illa indefinita prolata à teſte non æquipol-
let vniuerſali, nec probat, quòd omnes conſenſerint, imò nil re
leuat. & idem tenēt Pet. de Ancha. & Imo. in c. quanto. de his
quæ fi. à præla. ſine conſen. cap. Iſtam deciſi. ſequitur d. Alex. in
mille conſilijs. in conſi. 110. quod incip. viſis acutiſſimis dubita
tionib. in 2. col. in 1. vol. & in conſi. 68. in 2. vol. incip. viſo & be-
ne diſcuſſo proceſſu. in 4. col. & in conſi. 108. in 2. vol. quod inc.
in cauſa & lite vertente inter dominos. in pen. col. in conſi. 112.
in 2. vol. incip. viſo ſuperiori themate. in 4. colum. & in conſi.
10. in 4. vol. quod incip. viſo proceſſu cauſæ vertentis inter do.
Franc. ad fi. Alibi tamen neſcio quo ſpiritu d. Alex. tenuit con-
trarium, & malè in conſi. 118. §. alleg. in 2. col. in 1. vol. & ſic ha-
bes regulam tex. noſtri cum 11. extenſionib. ¶ Nunc pono plu
res no. fal. ad iſtam regulam, quas non inuenies ab aliquo recol
15 lectas, nec hic, nec alibi. ¶† Primo limito iſtam regulam ſecun
dum Sal. Pau. de Caſt. & do. Alex. hic, quòd probatio debet ne
ceſſariò concludere, aliàs nil releuat; nam ſufficit ſi præſumpti
uè concludat præſumptione inducta à l. puta ſi teſtis interro-
gatus quomodo ſciat, reſpondet, quia ſum coniunctus, vel
conſanguineus, vel vicinus, iſtud neceſſariò non concludit: es
conſanguineus, ergo ſcis, quid faciat conſanguineus tuus: tamē
præſumptione legis conſanguineus præſumitur ſcire facta cō-
ſanguinei. & ideo dictum teſtis valet, vt probat Bart. in l. j. in 4.
col. ff. ſi cer. pet. cum concord. ibi traditis; quod qualiter proce-
dat, ad ibi dicta me remitto. Facit, quòd præſumptiones legum
ſunt liquidiſſimæ probationes. glo. in l. ſi tutor petitus. C. de pe-
ri. tut. quam ita allegabat Bal. in rubrica extra de præſumpt. in
fi. & illam glo. dicit eſſe ſing. & meliorem de iure Imo. in l. quæ
ſitum. ff. de re iud. & in l. in tempus. §. j. & in l. ſi ita quis hæres in
ſtitutus fuerit excepto. ff. de hære. inſtit. no. Ang. & Lud. Rom.
in l. j. ſup. de teſt. mil. per illum tex. in verbo liquido probatur. iū
cta glo. Facit l. ſi quis locuples. ff. de manu teſt. & l. licet Impera
tor. ff. de lega. 1. ſicut in ſimili dicimus, quod ſufficit libellum
præſumptiuē concludere præſumptione legis. l. omnes. §. Lu-
cius. ff. de his quæ in frau. credi. Confirmo per aliam regulam,
quæ habet, quòd vbi requiritur certa & determinata probatio
temporis pro forma, certè ſufficit præſumptiuè probare, pro-
bando, quod olim inerat. nam præſumptiuè probatur, quòd
etiam fuerit illo tempore certo & determinato. text. eſt ſing. ad
hoc in cap. propoſuit. de cle. excommu. min. & ibi expreſsè ad
hoc no. d. Anto. de But. poſt Inno. & ſequitur d. Fran. de Are. in
conſi. 51. quod incip. videtur dicendum. in 1. col. & eſt verum,
quòd in hoc tenet contrarium Bald. in l. ſiue poſſidetis. C. de
proba. in q. de illo, qui dicebatur olim excommunicatus. Iſta li-
mitatio multò magis procedit, quando adeſſet non ſolum prę
ſumptio legis ſimpliciter, ſed etiam præſumptio legis violenta,
quæ ſecūdum ius habet vim plenæ probationis, de qua eſt tex.
d in c. literis. de præſump. & in c. afferte. eo. tit. & tex. [d] ſing. in l. ſi
hi, qui adulterij. C. de adul. Intellige tamen, quòd violenta præ-
ſumptio iuris habet vim plenæ probationis, eſſe verum in cau-
ſa ciuili ad probandum delictum vxoris, vt fiat ſeparatio ma-
trimonij, propter quod vxor non perdit ſolùm dotem, ſed etiā
e perdit bona paraphernalia. [e] glo. eſt ſingul. in c. plerunque. de
dona. inter vir. & vxor. ſed non ſufficit in cauſa criminali quan
tum ad condemnandum criminaliter, niſi in caſu ſingul. d. l. ſi
hi, qui adulterij. ita declarant Inno. & Hoſtien. in c. quia veriſſi-
mè. de præſumpt. Domi. Anton. de Butr. in c. quanto. eod. titu.
Pan. in c. 2. de præſum. Lud. in l. j. §. ſi quis in villa. ff. ad Sena. Sil-
la. d. Matheſi. in no. 118. dom. Alex. in conſi. 105. quod incip. vi-
ſo proceſſu inquiſitionis formatæ per Poteſtatem Parmæ. in 5.
colum.

ADDITIONES.

a ¶ Regulam. Deci. conſi. 91. in fi. Iaſ. in l. 2. in fin. §. de ſecun. tab. PVRPV.
b * Equus. Adde, quod equus mortuus in itinere præſumitur mortuus ſine cul-
pa conductoris, ſecundum Bald. in l. ſi pecuniam: §. ſed vbi accepit. per illum
tex. ff. de cond. cau. dat. & ibi Alexan. & pro conducen. equum qui mortuus eſt
in itinere, vide Bar. in l. vnic. C. ne quid oneri pub. in l. ij. C. de naufrag. lib. 11.
in l. j. in fi. C. de curſ. pub. eo. lib. in l. ſi vt certo. in prin. ff. commod. & ad dicta
Iaſo. hic adde eundem Iaſ. in l. eum qui. §. in popularib. nu. 21. ff. de iureiur. in
l. 2. in fi. ſup. de bo. poſſ. ſec. tab. BELLAC.
c ¶ Indefinita. Adde Anch. in rub. de re iu. li. 6. in 5. col. Bar. in l. ſi is qui ducenta.
in §. vtrum. ff. de re. dub.
d Et tex. illum dicit etiam ſingu. Fely. in c. 2. 5. col. de homici. Alex. in l. ſi ab ho-
ſti. §. 1. colum. 3. ff. ſo. ma. Fely. in c. tertio loco. col. fi. de prob. & in c. niſi malū.
col. 2. de ſimo. PVRPV.
e ¶ Bona. Adde Ludo. Roma. ſingul. 315. incip. propter adulterium. Iaſ. in rub.
C. de iudic.

colum. & in conſi. 15. in 3. volum. incip. viſo proceſſu inquiſitionis formatæ contra dominam Luciam. ad fin. ¶Secundò limita, & eſt corroboratio primæ limitationis, per glo. not. in l. neque natales. C. de proba. quæ ſing. dicit, quòd vbi probaui vnum, videor reliquum probare, quod cum primo frequenter contingit, quamuis non ſemper, & ſic quamuis probatio tunc de neceſſitate non concludat, tamen dicitur ſufficiens, eo quòd l. præſumit de eo quod frequenter accidit, & ita illam gl. multum notat, & reputat tenendam cordi Saly. hic, & per illã inferunt Iac. But. & Bar. in d. l. neque natales. ad multa, præſertim ad probandum aliquam eſſe meretricem, quia probatur probando, ꝙ ſcholares ad eam vadunt. nam ſubiungit ibi Bal.
a ꝙ ſcholaris [a] quando loquitur cum muliere, non præſumitur dicere pater noſter. de quo etiam ponit Bal. in l. data opera. in 19. col. C. qui accu. non poſ. & no. Bal. & Imo. in l. fi. ff. de hære. inſtit. per Bar. in l. ij. in prin. per illum tex. ff. de fur. Bar. in l. iij. §. fi. & in l. quod ait lex. in prin. & in l. capite quinto. ff. de adul. item per illam not. glo. in d. l. neque natales, dicit Saly. hic, ꝙ ſi mortuus ſit aliquis agnatus, qui reliquit multas poſſeſſiones, & aliquis apprehendit poſſ. aliquarum rerum mobilium, ꝙ per hoc non præſumitur adiuiſſe hæreditatem, quia communiter, qui adeunt hæreditatem, res immobiles magis pretioſas apprehẽdunt. & ita dicit limitari regulam. l. j. ff. de repu. hær. & licet do. Alex. dicat Sal. moueri per tex. noſtrum cum gl. qui nihil faciũt ſecundum eum, tamen verè mouetur Sal. per d. glo. in d. l. neq; natales. Idem dicit Bal. in c. 1. in 5. col. in tit. an agna. vel fil. ¶Tertiò limita, & erit corroboratio præcedentium limitationum, quia ſufficit dictum teſtis concludere à cõiter accidentib. per gl. in l. cùm dotem. in gl. fi. quã ad hoc ibi no. Bal. C. de iure do. & per illam glo. dixit Bal. in l. neque ſine. C. de nup. arguendo à
b cõiter accidentib. ꝙ per inſtru dotalia [b] probatur matrimoniũ & legitimatio filij, de quo vltimo ẽt per Inn. in c. illud. de præſump. Bal. in rub. C. de priui. do. in pe. col. & in Auth. ſi quis in aliquo. in pen. col. C. de eden. Ang. in l. ꝯhitur. ff. de pig. Pe. de Ancha in c. 1. de prob. Adde ẽt, ꝙ dicit no. Bal. in c. fi. de cau. poſ. & proprie. ꝙ locus à cõiter accidentibus cõcludit in materia probationum. & idem Bal. in c. vaſſallus. el 1. ſi, de feu. defun. conten. ſit inter do. & agna. & Cy. in l. oportet. in prin. C. de bo. quæ lib. & ibi refert Bal. in 2. col. vbi reputat omnes Aſtenſes vſura-
c rios à cõiter accidentib. & ꝙ argumentum à cõiter accidẽtib. [c] procedat, adde tex. in c. 1. & ibi no. Abb. in 3. no. de cleri. nõ reſi. & ibi dicit plus Io. Cal. per illum tex. ꝙ argumentum à cõiter accidentib. valet ad ferendum ſententiam, ẽt cum agitur de crimine ciuiliter, & ſequitur Abb. in conſi. 114. in 2. vol. incip. tria
d ſunt principaliter in cauſa mota. in 4. col. ¶Quartò limita [d] ſm̃ Gemi. poſt Io. An. ibi in c. 1. in vlt. col. de pact. in 6. vbi notat, ꝙ probatio dubia, quæ verificabilis eſt, & concluſiua in quolibet intellectu, quo ad intentum probantis, prodeſt probanti, vt pro eo ſit ferenda ſententia: quod dicit eſſe notandum pro limitatione huius regulæ; & iſtud tu confirma ex limitatione ſexta, quam ſimul iunge cum iſta, quia eſt in effectu eadem. Et per hoc infert notabiliter Alexand. in l. inter ſtipulantem. §. j. in vlt. col. ff. de verb. ob. ꝙ ſi accuſo Titium, ꝙ occidit Seiũ, & teſtes omnes deponunt alternatiuè, ꝙ occidit eum cum gladio, vel cum claua, ꝙ licet tẽſtes videantur incertè & ambiguè deponere, tñ quia vterque intellectus concludit homicidium, habẽt pro probatione certa. Bene facit. l. ꝙ ſi dubitet. ff. de acq. hæred. & illam deciſionem Gemin. etiam ſimpliciter ſequitur Alex. in l. Gallus. §. ſi eius. in 3. col. in fi. ff. de lib. & poſth. ¶Quinto limita prædictam regulam, vt procedat, qñ agitur de probãdo aliquo certo & limitato, tunc probatio dubia, & non concludens nil releuat: ſecus vbi ſufficit probare aliquid incertum, vel indeterminatum, vt eſt quando duo contendunt de poſſeſſione, ille debet obtinere, qui probat de poſſeſſione longioris tẽporis. l. ſi duo. ff. vti poſſide. & c. licet cauſam. de proba. Certè ſi vnus probaret de poſſeſſione. 10. ann. alius probaret de poſſeſſione 20. ann. & plurium, iſte ſecundus obtineret, & iſta ſecunda probatio, licet videatur incerta, faceret eum obtinere. ita dicunt Bal. & clarius Alberi. de Roſa. in l. cum furti. ff. de in li. iur. & idem Bald. in l. ab hoſtib. §. ſed quod ſimpliciter. in pen. col. ff. ex quibus cauſ. maio. & in repet. l. & ſi poſt tres. in 18. colum. ff. ſi quis cau. & eſt bonus textus in c. cum cauſa. de emptio. & vẽdit. no. dom. Franciſ. de Are. in d. c. cum cauſa, quæ inter œco-
e nomum. in 4. not. Per iſtam deciſionem ſoleo reprehendere [e] illud, quod vult Bald. in repe. l. ij. in pen. col. C. de reſcin. vendi. & Ioan. de Imo. in c. fi. de emptio. & vendi. dum volunt, quòd ad hoc vt habeat locum remedium. d. l. ij. debet venditio eſſe citra dimidiam iuſti pretij, ſi res eſſet vendita pro quinque, & producantur teſtes, qui dicunt eam valere decem, & plus, nil releuat in eo, quod dicunt, & plus, quia illud eſt incertum, & ambiguũ. Hoc ego reprobo ex prædicta limitatione, vt dixi in l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cautio. ¶Sexto limita prædictam regulam, vt procedat, quando probatio dubia nil concludit: ſecus eſt, quando probatio dubia neceſſariò alterum duorum cõcludit, quorum alterum ſufficiat, quodcunque illorum ſit, tunc talis probatio releuat, & ſufficit, ita expreſsè limitat d. Anto. de But. in c. pleruque. in fin. de reſcript. vbi reputat valde notandum, & idem d. Anto. in c. ex parte. in 5. colum. eo. tit. de reſcrip. ad hoc etiam allegans tex. in c. per tuas. qui fi. ſint leg. & idem do. Ant. in c. tertio loco. ad fi. de prob. ¶Septimo pro limitatione adde, quod no. Bald. in l. cùm virum. per illum tex. in j. no. C. de fideicom. quòd admittitur probatio pertinens, licèt non vrgens, & per hoc ſubijcit, quòd poſitio, quæ parum facit ad factum, re-
f putatur pertinens, & admittenda. [f] Adde text. in c. fin. in verb. non tanquam ſufficienter probantes, ſed tanquam vehementer adminiculantes. de ſuc. ab inteſt. Tamen iſta limitatio non eſt bene ad propoſitum iſtius regulæ, nec ex toto hic bene cadit pro fallentia. Tamen venit hoc modo, quòd licèt probatio non concludens non releuet in effectu, ſemper tamen eſt per iudicem admittenda. Alibi dicit Bald. in l. ad probationem. C. de probat. quòd probatio dicitur pertinens, quæ per ſe, vel coniuncta cum alijs facit ſaltem adminiculum, & idem in effectu not. Bar. ibi. & in l. ſi duo patroni. §. idem Iulianus. vbi vide in vlt. col. ff. de iureiur. Ang. in l. iam dubitari. per glo. ibi in ver. non ab re. ff. de hæredi. inſtit. & dicit Bal. in l. ordinarij. in pen. colum. C. de rei vendi. quòd iudex debet admittere omnes probationes, ſiue faciant plenam probationem, ſiue ſemiplenam, ſiue indicium, ſiue aliquod adminiculum. & ita dicit eſſe verba notabilia Iac. Bu. in l. incerti. C. de interdi. ¶Octauam limitationem collige ex eo, quod decidit Bar. in l. non ſolùm. §. ſed vt probari. & ibi latè Alex. poſt alios. ff. de ope. no. nuncia. vbi decidit, quòd ſi accuſatur Titius, quòd vulnerauit Sempronium de menſe Maij, & ita eſt probatum: Titius verò ad ſui defenſionem dicit, quòd potuit illum percutere, quia erat bãnitus, qui ex forma ſtatuti poteſt impunè occidi, & producit bannum latum in medio menſis Maij, concludit Bar. ꝙ iſta exceptio ita dubiè probata eſt ſufficiens pro victoria rei accuſati, cùm in dubio debeat interpretari, quod non ſit delictum. l. meritò. ff. pro ſoc. Quod dictum do. Abb. in c. in præſentia. in 3. col. de proba. reputat ſingulare pro limitatione iſtius regulæ, quòd probatio dubia nihil releuat. & latius idem d. Abb. in c. auditis de preſcr. Bald. in l. precib. in 6. colum. C. de impube. & alijs ſubſtit. ¶Nonò limita ex eo, quod decidit Bar. poſt Dyn. in l. fructus. in fin. ff. ſol. mat. quòd ſi teſtes deponunt, quòd teſtator inſtituit hæredem Titium, poſteà Sempronium, & dubitetur an fuerint duæ inſtitutiones, & an vltimus tantum ſit hæres, quòd cùm illa di-
g ctio poſtea, [g] ſit verbum ambiguum, ꝙ in dubio ambo intelliguntur hæredes. idem tenent Bald. & Imo. in l. quoties. §. ſi quis ita. el 2. per illum tex. ff. de hære. inſti. Cyn. & Alb. in l. 1. ff. ſi certù pet. Tamen illud ibi ideo eſt, non quia probatio, quæ eſt dubia, ſufficiat, ſed quia ſtante dubia probatione, ſuccedit diſpoſitio iuris, quæ declarat. Bene facit, quod no. Bal. in l. ſi quis ita ſcripſerit hæredem. in fin. per illum text. & ibi Ang. & Imo. ff. de hære. inſti. quòd ſi teſtes deponunt tres fuiſſe hæredes inſtitutos, ſed non recordantur pro quib. partibus, licèt videatur dubia probatio, tamen ſufficit, & erunt hæredes pro æquis portionibus, quod eſt perpetuò notandum ſecundum Bal. ¶Decimò limita dictam regulam, vt procedat, quando probatio eſt dubia in ſe, & ex facto ſuo: ſecus qñ probatio eſt in ſe ipſa perfecta, ſed aliqualiter offuſcatur per exceptionem à reo probatam, quæ tñ neceſſariò non concludit, licet aliqualiter elidat: nam licèt videatur facere in aliquo eſſe dubiam primam probationem, tñ non

ADDITIONES.

a ¶Scholaris. Adde Anch. in regula ſemel malus. de reg. iu. lib. 6.

b ¶Inſtrumenta dotalia. Adde Bal. in l. ab executore. C. quorũ app. non reci. & tex. iuncta gl. in verbo contubernia. in c. aliter. 30. q. 5. Car. Ale. in c. tanta. qui fil. ſint le. Pan. in c. 1. col. 3. ad fi. de proba. ſed contra firmat in d. c. illud quoq; col. 3. & 4. Barb. li. 1. conſi. 7. col. 10.

c ¶Argumentum à cõiter accidentib. Adde. l. quod ſi nolit. in §. quia aſſidua. ff. de ædi. edi. & in l. vel vniuerſorum. ff. de pig. act. Adde, quæ poſuit ad Dec. in l. qui in alterius. ff. de re. iu. litera c. in fi.

d * Limita. Adde eundem Iaſ. in l. vbi autem. §. qui illud. col. 2. de verb. ob. in l. de di. ad fi. 1. no. ff. de cond. ob cauſ. in l. & ſi poſt tres. col. 4. verſi. 3. moueor. ff. ſi quis cau. Fely. in c. 2. col. 14. extra de reſcri. BELLOT.

e ¶Repræhendere. Hæc limitatio loquitur, quando probatur incertũ, hic quñ certum & determinatum, & adde, quod illud ius interpretabitur iudicis arbitrio. Ang. in §. fi. Inſti. de hære. quæ ab inteſt. PVRPV.

f ¶Admittenda. Adde Iaſ. in rep. l. quominus. col. 6. in prin. ff. de fluminib. Bal. in l. 2. §. quod obſeruari. 4. col. C. de iura. calum. & facit, quod dicit Bar. in l. ſi ex eo. §. ſi ſeruum. ver. fi. ff. de acq. poſſ. vbi addidi. PVRPV.

g ¶Poſtea. Adde l. fructus. ff. ſolu. mat. & in l. illud. ff. de acq. hære.

non tollit effectum primę probationis perfectę, quin sufficiat
ad consequendum victoriam. ita probat tex. in d. c. in pñtia. &
ibi D. Abb. in 2. col. ad hoc multum no. de proba. Tu in hoc
dic melius, & clarius, vt per Bal. in l. admonendi. ff. de iureiu. in
13. col. in ver. quæro quid si actor probauit intentionem suã.
cum concor. & additio. quas ibi posui, & Bar. in l. 1. in prin. per
illum tex. ff. de ven. inspi. Cano. in c. fi. de iureiu. & ibi dicit Do.
* Ant. ꝙ opi. Bar. *est communis.* ¶ Adde ad octauam limitationẽ
supra traditam, nam eam potes sic formare, quòd probatio
* dubia releuat, quando iuuatur pręsuppositione iuris, vt patet
16 ex superius dictis. ¶ †Tertiò principaliter ad hunc text. adde,
quòd cum allegat Bal. in l. pe. in prin. C. si à non compe. iud. es-
se dica. probari in isto text. quòd in acquirendo dominio non
sufficit animus quærendi poss. nisi etiam sit animus acquirẽdi
dominium, & sic licèt probetur, quòd quis habuerit animum
possidendi, imò plus quòd possederit, non per hoc probatur,
17 qđ acquisiuerit dominiũ. ita vult in text. in 1. regula. ¶ †Alibi
Bal. in l. etiam. in 5. col. C. de execu. rei iudi. alleg. istum tex. qđ
a licèt aliquando ex possessione præsumatur [a] dominiũ, vt ple-
nè declarat Bar. in l. pen. ff. de conditio instit. & in l. sicuti. §. sed
sed si quæratur. ff. si seru. vend. est verum si istud allegetur, aliàs
non, & simpliciter sequitur D. Alex. hic. Tamen istud vltimũ
non probat multum iste tex. sed hoc voluit Bar. in l. rem alie-
nam. in 2. col. ff. de pig. act. Alex. in consi. 94. in 2. vol. incip. in cã
& lite vertente coram arbi. in 3. col. & in consi. 137. in 2. vol. in-
ci. in causa, & lite vertente inter Lancel. in 2. & 10. colu. facit. l. si
adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. ff. de adult. Facit, qđ
licèt in dubio præsumatur bona fides. l. pen. C. de euic. gl. in c. si
diligenti. & in c. fi. de præscrip. & Institu. de vsuca. in prin. Bart.
in l. Celsus. in antepe. col. ff. de vsuca. hoc est verum, si allegatͅ,
aliàs si non allegatur, non præsumitur. Ita Bal. in c. si quis p 30.
in 3. col. si de feud. defun. conten. sit inter dom. & agna. & in c.
per tuas. in 2. col. ad fi. de testib. Bald. & Ang. in l. super longi. C.
de præscri. long. temp. Ang. in l. eum qui. §. fi. ff. de pub. in rem.
act. Alex. in consi. 94. in 2. vol. in causa, & lite vertente corã ar-
bi. in 3. col. & notabiliter in consi. 69. in 3. col. incip. in causa, &
lite vertente inter Romeum. in 3. colu. licèt contra teneat Do.
Abb. in c. fi. de præscr. Item facit, quod vult Bar. in l. cùm quid.
in vlt. col. ff. si cer. pet. Facit etiam rõ, quod licèt sit præsumptio
iuris, tamẽ debet allegari, quia illud, quòd est notorium, debet
allegari, quia notorium licèt releuet ab onere probandi, non
tñ releuat ab onere allegandi, vel proponendi. cle. app. de app.
18 Bar. in l. 1. in 2. col. ff. de excep. ¶ †Vltimò Bal. hic inducit istam.
l. ad qõnem, si pater non restituit dotem vxoris mortuæ, an ex
ista retentione videatur adijsse hæreditatẽ nomine filiorũ suo
rum, qui sunt infantes, de quo remitto me ad Bar. in disputa-
tione, quæ incip. debitor in diem. & in l. gerit. ff. de acqui. hære.
in versi. venio ad quartum principale. vbi per Imo. & Paul. de
Cast. & reliquos Mod. & plenè per D. Alex. hic, cũ infinitis con
cor. per eum adductis, vltra quas vide tu articulum hunc ple-
nè, & subtiliter examinatum per D. Fran. de Are. in consi. 161.
quod incipit in pręsenti consultatione videndum &c. & in cõ
silio seq. Iason Pisis.

A D D I T I O.

* Præsumptione.
a ¶Præsumatur. Præsumpta debent allegari. Limitat Alex. in l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. hære. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Bon. pos. nemo inuitus agnoscere cogitur.*
2 *Citra, hæc dictio quid significet, vide hic remissiuè tamen.*
3 *Agnati succedunt vsque ad decimum gradum, cognati vsque ad sextum.*
4 *Feudum an habeat aliquem nouum modum succedendi, & sic an sit aliquid immutatum in feudo, quo ad modum succedendi.*
5 *Bon. pos. ordinariæ sex an tribuant ius in possessione, & in proprietate. Quid in bon. pos. contra tab nu. 5.*
6 *Bon. pos. vt ex legib. quare sic appelletur. Quot requirantur, vt competat, & nu. 7. Quare appelletur extraordinaria. Quartò ponit exẽpla: omnia ista habes hic per ordinem.*
8 *Bon. pos. secundum tab. est hodie necessaria scripto hæredi in certo casu.*
9 *Literę Papæ si contineant istam clausulam, prouideas tali de beneficio, si eum idoneum reperieris, talia verba faciunt potius admonitionem, quàm conditionem.*
10 *Compromissum si est factum in aliquem secũdum eius conscientiam, an sententia possit fieri sine citatione.*
11 *Papa si mandat alicui, quòd prouideat alicui de beneficio, si est idoneus, an ille cui mandatur, possit extra iudicium se informare de idoneitate, & an sit opus aliquem citare ad sciendum, si est idoneus.*
12 *Iudex quando ad sui informationem procedit vt bonus vir, non requiritur alicuius citatio.*
13 *Potestatem habens disponendi secundum conscientiam, non debet sequi conscientiam propriam, sed conscientiam publicam, scilicet iurium.*
14 *Statuta sunt seruanda etiam in foro conscientię. Quid in legibus ciuilib. post nu. 14.*
15 *Pęnæ legales dupli, & quadrupli an habeant locum in foro conscientię.*
16 *Conscientia, istud verbum importat arbitrium boni viri, non liberam voluntatem.*
17 *Citatio est de iure naturali.*
18 *Citatio an requiratur in principe.*
19 *Papa quando mittit commissionem alicui, adiecta clausula, si tibi constiterit, vel si ita compereris, an sint citandi illi, de quorum præiudicio agitur.*

L E X V.

CErtum est. Hoc dicit. Cognati non suc-
cedũt nisi de iure prætorio,
& nemo inuitus cogitur bo. pos. agnoscere. h. d. po-
1 nit duo dicta, quæ ex summario patent. ¶ †Not. ꝙ
nemo inuitus cogitur agnoscere bon. pos. concor. sunt in gl. &
sic no. secundum Bar. quòd nemo est de iure prætorio neces-
sarius successor, vt hic, & l. nam emancipatus. ff. de leg. 1. & §.
sed his permittit prætor. Insti. de hære. quali. & diffe. Adde, qđ
dicit Bal. in l. qui se patris. s̃. vnde lib. quod nulla lex facit neces-
sarium hæredem, nisi l. 12. tab. sed tu dic, quòd imò etiam alia.
l. est, quæ facit necessarium. l. in casu sing. §. & quoniam variè.
& ibi no. Ang. in Auth. quib. mod. na. effi. sui. & no. Bal. in c. per
tuas. de maio. & obe. & extendit Lud. in l. necessarijs. ff. de acq.
2 hęr. vt dixi in l. vnic. s̃. quando non peten. par. ¶ †In text. ibi, ci-
tra. de ista dictione vide per Bar. in l. Celsus. in pen. colum. ff. de
vsucap. no. Bal. in l. transigere. in princ. per illum tex. C. de tran-
sact. latè Bald. in l. falsus. in 4. colu. C. de furt. & in l. indicia. C. de
rei vendi. Do. Ant. in c. licèt causam. de proba. ¶ Gl. fi. in versic.
non vrgentur. diuiditur in 4. par. prin. In prima allegat concor
dantes, & istud est clarum. In secunda per viam notabilis de-
clarat, vsque ad quem gradum succedunt agnati, & ad quem
cognati. In tertia enumerat quot sint bo. pos. & enumerat sin
gulas declarando. In quarta, & vlt. gl. declarat, an bon. pos. ho-
die sint sublatæ, an verò adhuc hodie sint necessariæ, vel saltẽ
vtiles. Secunda ibi, & nota hic tria. Tertia ibi, secũdo quot sunt
3 bon. pos. Quarta, & vlti. ibi, tertiò no. an sint sublatæ. ¶ †Ex se-
cunda parte habes, ꝙ agnati vsq; ad decimum gradũ, cognati
vsq; ad sextum succedunt. Ista regula fallit in eo, qui ɔ̃xit nu-
ptias incestas, quia non admittuntur agnati nisi vsq; ad tertiũ
gradum. l. si quis incesti. C. de incest. nup. ſm Bald. hic in 6. colu.
¶ Secundò fallit in milite, cui nõ succedunt agnati, vel cogna
ti nisi vsque ad quintum gradum. l. 2. ff. de vetera. & mili. suc-
ces. ſm Ang. hic, in lect. Flor. ¶ Tertio fallit in agnatis patroni, q
liberto vsq; ad quintum gradum succedunt. §. multis. vbi glo.
Insti. de succes. lib. Considera in fal. præcedenti in milite intesta
to, quõ in d. l. 2. ff. de vetera. & mil. suc. æquiparantur agnati, &
cognati, cũ differant. §. fi. Instit. de suc. cog. gl. in d. l. 2. dubitat &
non rñdet. Tu dic ideo esse, quia in successionib. militum attẽ
ditur ius gen. arg. l. 1. ff. de test. mil. & ſm ius gen. non constituiͭ
dñia sexus, & sic, ꝙ sit agnatus, vel cognatus. arg. l. fi. C. de lib. p̃-
te. Scđo considera, quare in successione militum non succedũt
agnati, vel cognati nisi vsq; ad quintũ gradum, si in alijs agna-
ti succedunt vsq; ad decimum gradum. §. fi. Insti. de suc. cog. &
sic in successione militis non datur nisi dimidia pars de decem
vsq; ad quintum gradum, & tñ deberet esse totum ɔ̃rium, cũ
lex magis faueat militib. q̃ alijs. l. 1. & per totum. ff. de test. mil.
Considera, ꝙ rõ possit esse, quare in castrensib. bonis fiscus ci-
tius admittitur, q̃ in alijs bonis post quintum gradum. l. 2. ff. de
vete. & mili. succes. eo quia bona castrensia sunt, vt quæ pluri-
mum ab ipso principe acquiruntur, vel in castris ipsius princi
pis, ideo nimirum si fiscus citius admittitur, quã in alijs bonis.
a ¶ Quartò fallit in feudis, [a] vbi agnati transuersales non succe-
dunt nisi vsq; ad septimũ gradum. c. 1. §. hoc quoq; sciendum.
de his q feu. da. pos. & c. 1. §. hoc quoq;. de suc. feud. gl. no. & ibi
Bal. in c. 1. de feu. Marchiæ. Bal. & alij in c. satis bñ. de prohi. feu.
alie. p Loth. Bal. in Auth. defuncto in 1. col. C. ad Tertul. Exten-
de, ẽt si esset feudum antiquum, vt dixi. ȷ̃. proxi. in 2. fal. sed me
lius hic cadit per viam extensionis. ¶ Istud vltimũ sing. limita
in

A D D I T I O.

a ¶In feudis. De hac, & sequenti sublimitatione latè Decius consil. 85. primo dubio. PVRPV.

in ſucceſſionib.Regni, nam ſi tota domus Regia ſit extincta,
& adſit aliquis de ſanguine antiquo, puta de domo Borbo-
nia, & non ſit alius proximior, certè iſte quamuis ſit vltra mil-
leſimum gradum, ſuccederet in Regno, iure antiquo con-
ſuetudinis, vt eſt in Regno Francorum, & licèt in alijs ſucceſ-
ſionibus agnati non admittantur vltra decimum gradum, ſed
fiſcus ſuccedat, tamē in ſucceſſionibus Regni aliud eſt, q̃a ibi
fiſcus non eſt admittendus. Ita dicit Bal.ſing.in c.1.in pen.col.
ad fi.de feud. Marchiæ.in vſib.feud.& iſtud dictum Iac. Alua.
ibi in §.1.refert ad literam, & ſequitur d.Mar. Lau. in illo c.1.
in prin.in vlt.colum.exclamans illud dictum Bal. vſq; ad cœ-
lum, & dicit, ꝙ non poſſet eſſe magis ſingulare, & cum eo
ſimpliciter ſequitur. Ego ſemper admiratus ſum circa illud
dictum Bal.& non recolo alibi de eo fieri mentionem, tamen
mihi videtur, ꝙ Bal.ex toto non firmat iſtud dictum, ſed velit
illud procedere tenendo vnam opi. ꝙ agnati in feudis, in infi-
nitum ſuccedant, quam tñ opi.Bald.ibi reprobat, & ſequitur
aliam, vnde ſi rectè inſpexeris præcedentia verba, ex quib. po-
ſteà ſequitur ad preſens dictum, tibi videbitur, ꝙ Bal. hoc ex
toto non affirmet, ꝙ ideo dixi, vt diligentius conſideres, quia
eſt deciſ. magni ponderis. ¶ Secundo principaliter intellige
predictam fallentiam, qñ feudum non eſſet antiquum, ſed no
uiter queſitum, tunc procedit, ꝙ dixi, ꝙ agnati tranſuerſales
non ſuccedunt niſi vſq; ad ſeptimum gradum, ſi autem feu-
dum eſſet antiquum, poſſet probabiliter dubitari, quid iuris
ſit.in quo puncto conſidera, ꝙ Bal.in d.c.1.de feud. Marchiæ,
tenet, ꝙ etiam tunc agnati tranſuerſales non ſuccedant vltra
* ſeptimum gradum.referens ita tenere Iac.de Bel.& ita *commu-
niter tenetur*.& idem Bal.in d.Auth.defuncto.in 1.col. Contra-
rium in terminis contra Bal.conſuluit d.Fran.de Are. in conſ.
penu.quod incip.Magnifici, & excelſi domini.in 2.col. motus
præcipuè per tex.ſm eum ad hoc clarum in c. 1. de natu.ſuc.
feud.Sed mihi videtur, ꝙ ille tex.non obſtat, & ꝙ pateat clara
reſponſio ex verbis Bal.in d.c.1.in penul. colum.de feud.Mar-
chiæ, vbi expreſsè dicit, ꝙ agnati tranſuerſales non ſuccedunt
niſi vſque ad ſeptimum gradum in feudo, niſi ſint quodam-
modo de linea deſcendentium, declarando, vt ibi per eum.in
quibus terminis loquitur ille text.in c.1. de natura ſucceſ.feu.
& per te videre poteris. Quinto principaliter limita conclu-
ſionem glo. non procedere hodie per iura Authenticorum,
per quæ in omnibus agnati, & cognati æquiparantur. §. nul-
lam vero.in Authen.de hær.ab inteſt.vnde hodie omnes tam
agnati quàm cognati vſque ad decimum gradum admittun-
tur glo. eſt in §.ſi vero neque fratres.in Authen. de hæred. ab
inteſt.glo.Barto.& alij in Authen.in ſucceſ.ꝭ.de ſuis, & legi.gl.
in §.fin.inſtit.de ſucceſ.lib.& Barto.& Docto.hic.Et iſtud pro-
cedit etiam ſi agnati hodie venirent de iure prætorio, quia ēt
tunc vſque ad decimum gradum admitterentur per tex. in d.
§.nullam vero. in verbo *in quacunque ſucceſſione*. dum dicit *in
omnibus ſucceſſionibus agnatorum, cognatorumque differentiam vaca-
re*, vt hic, plenius per dom. Alexan. reprobantem Saly. hic, qui
a dicebat oppoſitum & malè. Sed audi [a] nouam dubitationē,
nunquid hodie iſtud procedat etiam in 4. caſibus ſpecialibus,
quos.ſ̃.enumeraui, nunquid in iſtis etiam ſit hodie immuta-
tum, vt agnati, & cognati vſque ad decimum gradum admit
tantur.tex.in d.§.nullā vero. in illis verbis vniuerſalibus vr̃, ꝓ-
bare ꝙ ſic, ſed ego licèt tactum ab alio non inueniam, puto,
ꝙ argui poſſit in contrarium, per regulam, quæ habet, ꝙ lex
noua ſuperueniens aliquid generaliter diſponens, non intel-
ligitur loqui in caſibus ſpecialibus nec illis derogare. imò iſta
l.noua generaliter diſponens debet limitari, vt non procedat
in caſibus illis ſpecialib.gl.eſt ord.& approbata in l.ſciendum.
in prin.vbi Bar.& alij, & ibi aliquando dixi. ff. qui ſatiſd. cog.
Barto.in extrauagan.ad repri.in ver.non obſt.bene facit tex.in
l.in teſtamentis.C.de teſta.iuncta l.hac conſultiſſima, vbi glo.
& Docto. C.qui teſt. facere poſſ.In ꝯ̃rium vt dixi facit tex.in
d.§.nullam.ibi, in quacunq; ſucceſſione, & ibi in oı̄b.ſucceſſio-
nib.Nec dicas, ꝙ illud ſit nouū correctorium, ꝙ non dēt ex-
tendi, ſed limitari per ll.antiquas, vt iurib.prealleg. q̃a iſtud eſt
verum, niſi appareat de mēte l.nouæ, ꝙ velit corrigere ius an-
tiquum in materia, de qua agitur, quia tūc licèt verba. l. nouæ
ſint gñalia, tñ corrigunt l.antiquam ſpāliter loquentem; ita li-
mitat Imo.in l ſi vero.§.de viro.in 6.fal.ff.ſolu. matr. alleg. gl.
in c.ꝯ̃ Chriſtianos.de heret.in 6. Tu ꝯſidera particulariter. nā
in caſu.l.ſi quis inceſti.C.de inceſt.nup.nihil eſt hodie immu-
tatū, cū illud ibi ſit ſtatutum odio ꝯ̃hentis inceſtas nup.& ſic
in eius penā, ergo non dēt fieri extēſio ad eius fauorē.l.relega-
4 torū.in fi.ff.de interd.& releg.† Similiter in feudo puto, ꝙ non
ſit facta aliqua immutatio, q̃a in feudis nō attendimus ius ci-
uile, vel canonicū, qñ in ipſis feudis reperitur in ſpē aliter ſtatu-
tū.c.1.& ibi gl.& Bal.de gradi.ſuc.in feu. gl.in c.1. & ibi Bal. de
feu.cog.dixi in l.q ſe patris, in gl. 2. ſ̃. vñ lib. Sed in milite plus
vr̃ dubita.cum in ſucceſſionib.militū ſemꝑ maior fauor pſ̃tē-
tur quā in ſucceſſionib.aliorum. arg.l.1.de teſt.mil. Item agi-
tur de excludendo fiſco, contra quem in dubio debet iudica-
ri.l.nō puto.ff.de iure fiſci. ¶ Puto, ꝙ in milite nihil ſit immu-
tatum, & ſic, ꝙ d.l.2.ff. de vete.& mil.ſucce.remanet incorre-
cta. Moueor per primum fundm̃.ſ̃.factum. Secundò, & for-
tius, q̃a d.§.nullam.ſolùm corrigit iura, quæ faciebant dr̃iam
inter agnatos, & cog.& vult in quacunq; ſucceſſione nullam
eſſe dr̃iam, ſed vſque ad quem gradum ſuccedatur, ille text.ni
hil dicit. Et ſic quantum ad numerum gradum ille text.nihil
diſponit. Vnde cùm per d.l.2.in ſucceſſione militis inteſt.non
fieret dr̃ia inter agnatos, & cogna. ergo remanet incorrecta.
Præterea licèt de iure. C. & ffꝛorum agnati ſuccederent vſque
ad 10.gradum.d.§.fi.Inſt.de ſuc. cog.tñ diſpoſi. d.l.2.firma re-
manebat. Cogita tñ, q̃a vt dixi non inuenio ab aliquo tactū,
& ſic eſt expedita ſecunda pars gl. ¶ In tertia parte gl.dum gl.
dicit, ꝙ ſunt tres bon.poſſ.quæ non tribuunt ius in proprieta-
te, ſed in poſſeſſione. Aduerte, ꝙ iſta gl. vult duo, vnū expreſ-
sè, aliud tacitè; ad illud, ꝙ vult expreſsè, dic, ꝙ malè dicit quā-
tum ad bon. poſſ. gratia litis agnoſcendæ, vt dixi.ꝭ.in ſol.ſeq.
5 † Tacitè vult, ꝙ ſex bon.poſſ.ordinariæ. ſ̃. relatæ tribuant ius
in poſſeſſione, & in proprietate, dic, ꝙ fallit in bon. poſſ. ſm
tab.quæ interim competit inſtituto ſub cōditione. l.2. §.ſi ſub
conditione, & l.ſi ſub conditione.ff.de bon.poſſ. ſm tabul. q̃a
illa tribuit ius.ſ.adminiſtrationem illam, quæ competit cura-
tori bon.l.ſi q̃s inſtituatur hæres in diem.in princ.& ibi glo.&
melius Bar.ff.de hr̃di.inſti.Cyn.in l.filijs matrem.C. de inoffi.
6 teſtam. ¶ † Duo ſunt examinanda, quæ egent ſuppletione; q̃a
in alijs gl.benè dicit, primò habemus videre bon. poſſ.vt ex le-
gibus, circa quā quatuor breuiſſimè videamus. Primo, quare
appelletur bon. poſſ.vt ex legibus. Secundò, quare appelletur
extraordinaria. Tertiò, quot requirantur ad hoc, vt iſta com-
petat, & hoc declarabitur bene. Quartò, & vlt.inquirēda ſunt
exempla. ¶ Circa primum dic breuiter, ꝙ iſta bon.poſſ.aſſum-
pſit nomen à primis verbis edicti, vt ex legibus, vel Senatuſc.
ſicut in interdicto vti poſſidens, ſm Cy.hic in 2.col.& quam-
uis plura verba eſſent in edicto prætoris, tamen prima dede-
7 runt huic nomen. ¶ † Circa ſecundum, quare appelletur extra-
ordinaria, dic per rationem, de qua hic in glo. ¶ Circa tertiū,
quot requirantur, vt iſta competat, eſt valde neceſſarium ſci-
re, & licèt Cy.& Ang.hic dicant, ꝙ duo tantum requiruntur,
alij aliter dicant, & inuoluant, vt Bald. Saly.& Pau. de Caſt.in
* rub.ſ̃.eod. Ego omnium dictis penſatis, & retentis his, *quæ ma-
gis communiter approbantur*, credo, ꝙ quatuor ſunt neceſſaria ad
hoc, vt iſta bon.poſſ.vt ex legibus extraordinaria ſit, & ſi vnū
ex iſtis deficeret, nō haberet locum, ꝙ benè not.propter exē-
pla, circa quæ inueſtiganda glo.& Doct. plurimum ſudarūt.
Primò requiritur, ꝙ bon.poſſ.deferatur ex.ll.nouis, vel ex Se-
natuſcon. Secundò requiritur, ꝙ tales leges ſint ciuiles, & non
prætoriç, nam ſi bon. poſſ. deferretur à prætore, non haberet
locum iſta bon.poſſ.vt ex legib. Tertiò requiritur, ꝙ per iſtas
leges nouas deferatur bon.poſſ.expreſsè, & ſpecialiter, non ta-
men in iudiuiduo nominatim, aliàs ſi nominaretur in ſpecie,
illa nominata competeret, & non iſta. Quartò requiritur (&
hic aduerte ne erres) ꝙ ſit vocatus per l. 12. tab. ad hæredita-
tem, ſecus ſi vocaretur per aliam.l.ciuilem. Iſta quatuor requi-
ſita probantur per l.vnicam.ff.vt ex leg.iuncta l.generaliter.ff.
vnde legi.& iuncto.§.ſeptima.Inſt.de bon. poſſ.& iſtud quar-
tum requiſitum ſpecialiter probat text. in d.l.vnica. dum di-
cit, *ei, qui ex.l.12.tab.hæreditatem habet*, iſta non competit, & ibi
glo.fin.declarat, & probatur in l.3.in verbo non etiam.ff.vnde
leg.tenet Io Fab.in §.ſeptima.prealleg. & d. Alex. hic in 4.col.
quicquid teneat Cyn.hic in 2.colum. cum quo videtur tran-
ſire Bald. hic in 4. col. Ex iſtis quatuor requiſitis clarè apparet
reſponſio ad quartum.ſ.inuenire exempla iſtius ſeptimę bon.
poſſ.nam quodlibet exemplum, in quo dicta quatuor requi-
ſita concurrunt, eſt bonum.tamen gl. & Doct. plurimum la-
borarunt ad dandum in ſpecie exemplum. & gl.in d.l.vnica.
iuncta glo. in d. §. ſeptima. vbi Doct. referunt ſex principalia
exempla, quæ pro maiori parte reprobantur per Scribentes,
vt habes ſeriatim per do.Alex. hic alios referentem, ad quem
te remitto. Bald.hic in 3.colu. poſuit aliud ſeptimum exem-
plum, & aliud Bald. hic in vlt.col. ſed ambo reprobantur per
Lud.

A D D I T I O.

a ¶ Sed audi. Sublimitatio quintæ limitationis, quæ nō fuit neceſſaria ad.§.nul-
lam. venit ad tollendas differentias, ſed in iſtis quatuor caſib. nulla erat
differentia inter agnatos, & cognatos, ergo de hoc non dubitauit, cùm ver-
ba non conueniant. c. ꝯ̃ ecmmunitatib. de electi.in 6. & l.4. §.toties. de damn.
infect. FVRPV.

Lud.Rom.& D.Alex.hic. Ego alijs prætermiſſis pono exemplum clarum,in quo quatuor prædicta requiſita concurrunt, quando Princeps non recognoſcit ſuperiorem,ita ꝙ eius ſtatutum cenſetur lex ciuilis. nam ſtatuta condita ab inferiorib. puta à Marchione,Duce,& ſimilib.cenſentur ius prætorium, ſm Bar.in l.1.in fi.ff.de bon.poſ.& in l.5.in prin. cum concor. ibi traditis.ff.de verb.obl.quando ergo talis princeps ſtatuit,ꝙ curialis per bon.poſſ.vſque ad 12.gradum, & vſq; ad 40.an.ex teſtō,vel ab inteſtato ſucceſſat, hic concurrunt prædicta quatuor requiſita,vt per te conſiderabis,& iſtud eſt clarius exemplum,ꝙ poſſit afferri.¶ Poteſt etiam exemplificari ſm gl.prædictas in capto ab hoſtibus,& mortuo apud hoſtes, quo caſu lex ciuilis bon.poſ.ſpecialiter defert.l.nec nos. C.de cap.& l.3 §.eius.ff.de bon.poſ.ſecundum gl.præalleg.& Odof.Fulgoſ.& D.Alex.hic.& Io.Fab.in d.§.ſeptima.Quicquid teneant reprobando Iac.de Are.Cyn.& Ang.hic,alia exempla referre eſt ſuperfluum,quia vt dixi,vt plurimum reprobantur,& inter cætera exemplum gl.in d.l.vnica. per l.ſed cum patrono.in prin. ff.de bon.poſ.in ver.nominatim patrono poſ.pollicetur. licèt ſequatur Io.Fab.in d.§.ſeptima.& Lud.& Do.Alex.hic, ſed illud reprobat Bar.in d.l.ſed cum patrono.in prin.tamē ad eius reprobationem reſpondet Do. Alex.hic.Ego reprobo ex alio, quia cùm ibi bon.poſ.deferatur à prætore, & non à lege ciuili,deficit primum requiſitum.ſ.relatum, ergo exemplum nō bonum.Et eodem modo reprobo exemplum aliquorū Moder.hic per l.3.§.à municipib.ff.de bon.poſ.ſed obſtat, qa text. ibi in fi.dicit *prætorio edicto*,per id,quod proxi.dixi.Aliud exemplum videtur poſſe dari in caſu Auth.præterea.ĵ.vnde vir, & vxor.ſm Pau.de Caſt.ibi in 1.col.ſi tex.ibi expreſsè decerneret bon.poſ.Sed cùm tex.ibi non faciat mentionem de bo.poſ.& ſucceſſio illa deferatur à l.ciuili,melius eſt dicere,ꝙ competit bo.poſ.vnde legitimi per l.2.§.fi.cum l.ſeq.ff.vnde legi. ſecundum Pau.de Caſt.& Alex.ibi.Quæ autem ratio poſſit aſſignari in quatuor requiſitis.ſ.traditis,puto eſſe difficile. ¶ Secundò principaliter circa hanc gl.eſt videndum,quid ſit bon. poſſeſ. gratia litis agnoſcendæ.de quo dic,vt in gl.in l.Papinianus.§.j. & ibi Bar.ff.de inoff.teſtam.& Bal.hic in 7.col.& Moder.Iaco. But.& Ray.& alij.in l.2.ſ.de inoff.teſtam. Tamen Vltramonta.& Cy.hic in 2.colum.reprehendunt.& in d.l.2.ſ. de inoffic. teſtam.quia non probatur iure,& quia ius ciuile,quod eſt inuiſibile,quomodo poteſt cognoſcere ſignum prætoris ? Sed fortius dico,quòd idem eſſet,quia dat ſignum emancipato,& illud habebit recognoſcere, ſcilicet prætor, quod videtur abſurdum. Vnde ipſi Vltramontani,& Cyn.dicunt quod bono. poſſ.gratia litis agnoſcendę eſt bon.poſ.vnde lib.quæ datur filio emancipato exhæredato ſub conditione,ſi obtinebit in q̄rela,qua mediante expugnato teſtamento per querelam cogitur inuitus venire per vnde liberi.& licèt Barto.in l.Papinianus.& Moder.& D.Alex.hic,& Pau.de Caſt in d.l.2.C.de inofficio. teſtamen. reprehendant, eo quia prætor dat ſua remedia ad ſimilitudinem iuris ciuilis.l.1.in princ. ff.de bon. poſſeſ. contratab. ſed quando filius in poteſtate exhæredatus querelat teſtamentum,non propterea cogitur tamen ab inteſtato ſuccedere.l.quemadmodum.cum glo.ff.de inoffi.teſtamē.ita nec cogi debet emancipatus. Sed ad hoc poteſt reſponderi, quòd aliud eſt in filijs emancipatis,aliud in filijs in poteſtate, nam cùm prætor faciat iniuriam inſtitutis in teſtamento, faciendo ꝙ emancipatus exhæredatus, qui erat incognitus de iure ciuili,cognoſcatur mediante ſigno prætoris,& poſſit querelare teſtamentum, ideo in recompenſationem talis iniuriæ ſtatuit,quod querelato teſtamento inuitus ab inteſtato ſuccedat,ſicut per ſimilem rationem dicimus,quòd filius emancipatus præteritus contratabulando teſtamentum tenetur præſtare legata coniunctis perſonis,propter dictam rationem iniuriæ,ſecus in filio in poteſtate,vt declaraui in l.1.ſupra de bono.poſſeſ.contratabu.quam præt.¶ Tamen opinio iſta Vltramontanorum non probatur iure,ideo teneas communem,& no.quòd iſta bono.poſſeſ.gratia litis agnoſcendæ eſt hodie neceſſaria filijs emancipatis exhæredatis, qui aliter querelare nō poſſunt,ſecundum Bar.hic in fi.quia licèt ab inteſtato ſit ſublata differentia emancipationis,& patriæ poteſtatis, tamen cōdito teſtamento adhuc durat.ſecundum gl.vbi dicetur in l. ſi emancipati.ĵ.de colla.cum concor. & ita etiam tenet Bald.in vlt.col.in fi.& Io.Fab.in fi.Inſti.de bon.poſ.Gul.Ray. & Bal. in d.l.2.Quicquid ibi teneat Saly.per aliqua leuia,& ibidem Pau. de Caſt.per aliud ſubtilius fundamētum. Adde tamen vnum caſum valde ſingul.in quo filius emancipatus de iure ſtorum poterat intentare querelam non agnita bono.poſſ. gratia litis agnoſcendæ.in l.Papinianus.§.quarta autem.ver.niſi fortè,ſecundum primum intellectum.gl.ff.de inoffi. teſtam. & ibi ſolus Ang.reputat illum tex. ſing.ad hoc, & ſe neſcire illum caſum alibi.ſ.quando filius emancip.erat inſtitutus, & datus ſibi ſubſtitutus vulgaris,& ex toto eius legitima exhauſta legatis libertatum,quia ſi repudiet hæreditatem, & vadat ad ſubſtitutum vulgarem,corruent legata libertatum, & ipſe filius, qui in effectu eſt exhæredatus,ibi intentat querelam, nec ibi aliqd dicitur de bo.poſ.gratia litis agnoſc. Ratio, quia cum teſtator eum cognouerit inſtituendo,& ſic tunc erat cognitus de iure ciuili veniendo ex teſtō.l.ſi ex duob.in prin.ff. de bon.poſ.contratab.Bar.in l.illud.§.fi.eo.tit.Eodem modo vbi impugnat teſtamentum. i.ſecundum gradum ſubſtitutionis vulgaris, debet eſſe cognitus à iure ciuili, licèt aliàs emancipatus non poſſit intentare querelam,niſi prius agnita bonor. poſ. gratia litis agnoſcendæ,quæ etiam hodie eſt neceſſaria ſm eum.Item ibi eſt tex.no.ad aliud.ſ.ad limitationem.l.ſi poſthumus. §. quod vulgò.ff.de lib.& poſth.quando filius inuenit ſe priuari legitima per inſtitutionem factam in primo gradu,cùm ſit in effectu,perinde acſi de eo non eſſet facta mentio, quod etiam ibi Ang. valde no.& ibi glo.& Bar. Pau.de Caſt. ibi circa fi.& talis bon.poſſ.gratia litis agnoſcendæ eſt hodie ēt neceſſaria emancipatis exhæredatis.Item poſthumo alieno,& cognatis,ſecūdum gl.in d.l.Papinianus.§.1.debet peti intra annum, quamuis querela duret quinquennio.l.ſi quis filium.in fi.ſ. de inoffi. teſt.ſecundum Bal.hic in 8.& pe.col.quem ſequitur D. Alex. licèt Io.Fab.in §.fin.Inſti.de bon.poſ.tenuerit in diſcurſu contrarium,& malè.Et aduerte,quia iſta bon. poſ.gratia litis agnoſcendæ non tribuit ius,nec in proprietate, nec in poſſeſſione, ſicut faciunt aliæ duæ,de quib.hic in glo. ſed ſolùm præſtat facultatem emancipato,qui eſt exhęredatus,vt admittatur à iure ciuili ad querelandum,quamuis gl.teneat contrariū, & malè,ſecundum Pau.de Caſt.hic,& eſt tex.quem glo.hic allegat, in l.2.C.de inoff.teſtam.Item facit ratio,quia etiam ſi ſit filius in poteſtate,cui competit querela de iure ciuili, per hoc non impeditur hæres ſcriptus,quin mitti debeat in poſſeſ. bonor. defuncti.tex.eſt in l.2.ĵ.de edi.diui Adrian.tollen.quanto magis ſi eſt in poſſeſſione debet defendi, per regulam. l.patre furioſo.ff.de his,qui ſunt ſui.¶ Sum in quarta,& vltim.ibi,tertio quęro.In quarta parte gl.ibi,ſecundus.Inſti. quib.mod.teſt.infir.§.non tamen.intellige iſtum caſum,quando teſtator arrogatus poſtea factus ſuus declarauit coram quinque teſtib. ſe velle primum teſtamentum valere,aliàs ſecus.l.qui ex liberis. §.teſtamento.ff.de bono poſſ.ſecundum tabu. Quæ declaratio non requiritur,quando eſſent inſtituti venientes ab inteſt.

a tex.eſt in l.poſthumus.[a] in verſi.idem & circa.ff.de iniuſt.rup. Vel quando ſubſtitutio pupillaris facta impuberi filio à patre naturali,extingueretur per arrogationem impuberis, nā ceſſante arrogatione reconualeſcit ſubſtitutio abſque declaratione nouæ voluntatis.l.ſi arrogator. vbi plenè dixi. ff. de adopt.

8 ¶† Et ſic habes in glo.3.caſus,in quibus bon.poſſeſ.ſecundum tabu.eſt hodie neceſſaria ſcripto hæredi,qui de iure ciuili ex teſtamento venire non poſſet,ſed ſolùm venit de iure prætorio. Addunt alium caſum Doctores in l.filio præterito. ff.de iniuſto rupt.& alium in l.cùm hæres inſtituta.ff.ad Treb.& alium in l.facta.§.ſi in danda.ff.eodem. Alium habes in l. pater inſtituto.§ fina.& ibi Barto.ff.de captiu. idem Bar.in l. ſi pater captus.ff.de vulgar.& pupil. Quoſdam alios caſus referunt Fulgoſ.& Domin.Alexan.hic.& Bald.in rubr.ſupra qui admi.in 6. quæſt. ¶ Sed ad limitationem omnium iſtorum caſuum not. quòd in omnibus iſtis caſibus & ſimilibus, in quibus bonorū poſſeſ.ſecundum tabu.eſt hodie neceſſaria ſcripto hæredi,certè ſi teſtamentum eſſet factum in præſentia principis, in omnibus illis caſibus poſſet hæres ſuccedere etiam de iure ciuili, & ſic bono.poſſ.ſecundum tabu.non eſſet neceſſaria.gl.eſt ſingul.in l. omnium.in glo. antepenul. in verbo teſtibus.infra de teſtamen.quam ad hoc allegat Bald.hic in antepen.columna reputans not.dignam.Eam reputat ſingul.Angel.hic, & in dicta l.omnium.& in d.l.filio præterito.& ibi Imo.in 42.colum na.Tamen tu aduerte, quòd text. in l. omnium. per quem ſe fundat illa gloſſ.probat oppoſitum,dum dicit in fine, ſi ei alia nocere non poſſunt,& ibi gl.parua.in verſi.non poſſunt.& ibi expreſsè Pet.& Cyn.nam tex.in illa.l.omnium. quando teſtamentum fit in præſentia principis,ſolùm diſpenſat circa defectum numeri teſtium, & non circa alios defectus.

✱ ¶ Retenta tamen opin. gloſſ. *quæ eſt communis*, quæro,an idem eſſet,ſi teſtamen-

ADDITIO.

a ¶ Poſthumus. De illo text.vide Corn.lib.2.conſilio 170. colum. 3.Iaſ.in l.2. infra de poſthum.hæred.inſtitu.Ancharan.conſilio 144.ſi dicta poſitio. cuius tamen principalis deciſ.eſt contra l.1. & ibi Fulgoſ. ſupra, qui admitti. PVRPV.

ſtamentum fieret coram iudice,ſeu apud acta.Bal.hic in pen.
col.firmat,quod ſic,ſed eum reprehendunt Lud.Rom.hic,&
Pau.de Caſt.in d.l.omnium.quia quando non requiritur præ
ſentia iudicis, ſi interueniat, nil operatur. l. ſiue apud acta. in
prin.C.de tranſac. Sed tu caue, quia etiam in teſtõ non requi-
ritur præſentia principis,& tamen ſi interueniat,multum ope
ratur.d.l.omnium.ergo fundamentum Mod.non eſt verum.
item plus operatur factum in iudicio , quàm extra iudicium.
tex.eſt cum gl.in l.pacta nouiſſima.in verbo,& maximè.& ibi
Bal.& Mod.no.C.de pac.¶In glo.ibi,contratabu.autem ſicut
olim fuit neceſſaria.intellige gl.qñ emancipatus eſſet præteri-
tus cum cã,tunc verum dicit gl.Si verò ſine cauſa, habet ho-
die ius dicendi nullum de iure ciuili,iuxta glo.in §. exhæreda-
tos.in Auth.de hære.& fal.ergo tunc ꝯtab.non eſſet hodie ne-
ceſſaria,ſm Bal.hic in pen.col.& etiam vult in fi.Ang. & Bar.
in Auth.ex cauſa.j.de libe.præte.Tu aduerte ſubtiliter,ꝙ quã-
uis omnes ita teneant,poſſet nouiter teneri ꝯrium,ꝙ quando
filius emancipatus eſt præteritus ſine inſertione alicuius cau-
ſæ,ꝙ adhuc hodie non competit ſibi ius dicendi nullum , &
ſic adhuc hodie ſit ibi neceſſaria bon.poſ.ꝯtab.Nam l.memi-
nimus.in verbo *ad ſuorum ſimilitudinem*.C.de legi.hære.& §.nul-
lam.in Auth.de hære.ab inteſt.ſolũ loquuntur ab inteſt.vt pa-
tet ex ſcriptis earum,& ſic ſolùm tollunt differentiam eman-
cipationis,& patriæ poteſtatis ab inteſtato,ergo condito teſtõ
durant drĩæ,vt dicit gl.& Doc.in l.ſi emancipati.j.de colla.gl.
& Doc.in d.Auth.ex cauſa.quia condito taſtõ nihil reperitur
immutatum in filio emancipato, ergo cùm nullibi reperitur,
ꝙ condito teſtõ ſi filius emancipatus ſit præteritus ẽt ſine in-
ſertione alicuius cauſæ,ꝙ habeat ius dicendi nullũ , certè nec
nos dicere debemus,quia in correctorijs , ꝙ nõ mutatur,qua-
re ſtare prohibetur.l.præcipimus.in fi.C.de app.& l.ſancimus.
C.de teſt.& licèt tex.in Auth.non licèt.j.de libe.præte. & in §.
aliud quoque capitulum.in Auth.vt cùm de app. cog. diſpo-
nant in patre,& matre,ꝙ non poſſunt præterire filios ſine cã,
& mater non habeat filios in poteſtate.§. fœminæ. Inſtitu. de
adop.tamen nullibi tex.loquitur de filio emancipato,& in cor
rectorijs non ex identitate, imò nec ex maioritate rationis li-
citum eſt arguere,vt per gl.& Doc. in Auth. quas actiones. s.
de ſacroſ.Eccl.Cogita.¶*Item ſecundum omnes* poſt gl.hodie om
nes bon.poſ.ſunt ſaltem vtiles , & ſex notabiles vtilitates po-
nit in ſpecie Bal.in rub.s.qui admi.in 9.qõ. quas particulariter
referens Pau.de Caſt.hic dicit,ꝙ Bal.eſt in hoc melius.& ſing.
loquutus,quam alius de mundo.Extra gl.non omitto vnã bo
nam deciſio.quam ponit Bal.hic in 2.colu. licèt ſit aliqualiter
impertinens,quod quando Papa mandat aliquem examina-
ri,ſi eſt dignus,in tali examinatione non eſt citandus aliquis,cũ
ſufficiat probationem concludere ſoli examinatori, nam hæc
commiſſio potius eſt conſcientialis,quàm iudicialis,ſi tamen
citaretur pars per eum,deberet audiri , aliàs poſſet appellare.
cle.1.de offic.deleg. ita formaliter Bar.hic,vtilis eſt principalis
deciſio Bald. ſed adhuc vtilior eius ratio,ꝙ iſta ſit commiſſio
conſcientialis.Solus Lud.Rom.hic ad fi.examinat iſtud dictũ
Bal.& tenet,ꝙ non procedat,qñ extaret alia pars,de cuius ꝑiu
dicio agitur,quia illa eſſet citãda,per illud,quod vult gl.s.in l.
fin.s.de bono.poſ.ſm tabul. quæ dicit,ꝙ ad hoc, vt iudex re-
ctè determinet,neceſſe habet informare conſcientiam ſuam,
ergo debet citare partes, qua citatione mediante compareat
pars ad iudicem informandum.l.fi.C.ſi per vim, vel alio mo-
do.alij nihil dicunt.Addo,ꝙ iſtam deciſio.Bal. ſequitur Lud.
Rom.ſibi contrarius in repe.rub.ff.de arbi.in 2.col.per hoc in-
ferens,vt proxi.retuli.eam etiam ſimpliciter refert,& ſequitur
D.Alex.de Imo.in l.de vno quoque.in pen.col. ff.de re iudi. &
plenius in conſi.127.in 2.vol.incip.viſis verbis.quem. j.in ſpe-
cie referam. Pro iſta deciſione optimè facit illud , quod not.
Bar.in l.muto.§.1.in fi.ff.de tutelis.per illum tex.poſt Io. Andr.
9 in d.cle.1.de offic.delegat.†ꝙ ſi in literis Papæ apponatur hæc
clauſula,prouideas tali de beneficio, ſi eum idoneum repere-
ris,quòd talia verba potius faciunt admonitionem, quàm cõ
ditionem,& iſtud vltimum tenet Bal.in l.ſi in diem.ff.de con-
di.& demon.& in l.neque natales.in vlti.col.C.de proba. & in
l.non dubium.in ver.ſed iuxta hoc quæro.C.de leg.Adde Bar.
in l.eum qui.§.filiusfa.in fi.ff.de acqui.hære.Bald.in l.quinqua-
ginta.ff.de excuſ.tut.Adde etiam,ꝙ Lud.Ro.in præalleg.rub.
10 de arb.in 3.col.ad fi.refert Bal.hoc velle,& ſequitur,†ꝙ quan-
do factum eſt compromiſſum in aliquem, ſecundũ eius con
ſcientiam,iſto caſu ſententia ſine citatione aliqua ferri poſſet,
& licèt Lud.non dicat,conſidera ꝙ Bald.hic iſtud directò non
dicit,ſed credo,ꝙ Ludo.ponderauit rationem Bal.dum dicit,
ꝙ eſt commiſſio conſcientialis,in qua aliquis non eſt citãdus.
Pro deciſio.Bal.adde,ꝙ fortius tenet idem Bal.in l.2.in 2.colu.
C.qñ prouoc.non eſt neceſ.vbi quærit,pone,ꝙ Papa manda-
uit in forma pauperum hoc modo,conferas Petro clerico nõ
habenti tale beneficium,quòd non excedat tantam quantita-
tem annuam,ſi eum repereris ſufficientem in lectura,cõſtru-
ctione , & cantu , qui executor non examinauit aliter,ſed pu-
tans eum eſſe idoneum,cùm non eſſet, beneficium ei aſſigna-
uit,nunquid valeat collatio?vr ꝙ non, vt l. Seiæ egreſſæ. ff. de
tut.& cur.da.ab his.& l.cùm verò.§.ſubuentum. ff.de fideicõ.
lib.contra determinat Bal.per §.ſemel.Inſti.qui.ex cau. ma.nõ
lic.ſiue iſta verba faciant monitionem, ſiue conditionem , vt
ibi per eum.ſubdit Bal.ibi idem eſſe,ſi Papa dixerit , ſi inuene-
ris eum vitæ laudabilis, ac honeſtæ conuerſationis. ſufficit.n.
quòd fuerit taliter qualiter inquiſitum, quia executio ad nul-
lam formam arctatur,niſi ad formam mandati, vt dicit nota-
ri in d.cle.1.de offi.deleg.& per Inn.in c.ex rõne.de off.delega.
ſed debet allegare Inn.in c.fi.de præſump. vbi ponit iſtam ma
teriam.Adde,quòd D.Abb.in c.1.in pen.& vlti.col. de re iud.
refert prædictam deciſio.Bal.in d.l.2. formaliter, poſtea finali-
ter tenet,quòd quædam ſunt,quæ committuntur cognitioni
ipſius iudicis,vt puta,ſi reperiret eum vitę laudabilis,quędam
verò veniunt extrinſecus verificanda , vt puta,prouideas tali,
ſi nullum poſſidet beneficium. Primò caſu tenet prouiſio , li-
cèt conditio,vel monitio non exiſtat,dummodo executor fe-
cerit aliquam examinationem,ſeu inquiſitionem,quia cũ iſta
veniant verificanda per iudicis cognitionem,præſumptio eſt,
quòd inſint,ex quo iudex declarauit,d.§.ſemel. ſed in ſecũdo
caſu non tenet prouiſio,niſi conditio fuerit purificata,vt cap.
ſi pro te.& quod ibi no.de reſcrip.in 6.¶Adde etiam Inn. in c.
11 fi.de transla.præla.& ibi etiam Bal.in 2.col.† vbi tenet quòd il-
le,cui per Papam mandatur , ꝙ alicui ꝓuideat de beneficio,
ſi eſt idoneus, ꝙ poteſt extra iudiciũ ſe informare de idoneita
te, nec eſt neceſſe citare aliquem ad ſciendum , ſi velit dicere
eum non eſſe idoneum,de quo pũcto habes diffuſè per.8. col.
ꝑ Abb.in c.fi.de præſum.poſt Inn.& D.Ant.ibi, & alios quam
plures ibi per eum relatos,& per dominos de Rot.deciſ. 461.
12 & gl.plenam in d.cle.1.¶†Adde etiam regulam,quam firmat
D.Ant.in commen.in c.veſtra.in 38.col.de cohab.cle. & mul.
ꝙ quando iudex ad ſui informationem procedit vt bonus
vir,citatio alicuius non requiritur.¶Quid tenendũ ? Puto ad-
uertendum,ꝙ deciſio Bal.habet duas partes. Prima principa-
lis deciſio Bal.eſt,ꝙ quando Papa mandat aliquem examina-
ri,ſi eſt dignus,vel ſufficiens, & tunc an requiratur citatio par
tis , & debeat talis commiſſarius iudicialiter procedere, de
hoc dic plenè per gl.in d.cle.1.de off.deleg.& diffuſè per Ab-
ba.& alios in d.c.fi.de præſum.cum concor.s.& infra alleg. Se
cunda pars colligitur ex ratione,quam aſſignat Bal. & in hoc
credo,quòd ratio deciſionis Bal.nõ ſit vera,ex j.ſcriptis.¶Pri
mò moueor,quia ille, cuius cõſcientiæ aliquid committitur,
non propterea poteſt leges tranſgredi,quia intelligitur de con
ſcientia legibus munita, non de ea,quam quis ſibi fabricat,ita
pulchrè,& egregiè inquit Bal.quem videas in q. per eũ diſpu-
tata,quæ incip.Statuto cauetur,quòd fœnerator.in vlt.colum.
13 ¶†Confirmo vltra Bal. ſecundò,quia qui habet poteſtatẽ di-
ſponendi,& prouidendi ſecundum conſcientiam , non debet
ſequi conſcientiam propriam,ſed conſcientiam publicam iu-
rium,tex.eſt iuncta gl.in c.iudicet.4.q.7.Cy.in l.quiſquis.C.ad
l.Iul.maie.Bal.in l.1.C.qui accuſ.non poſ. Si ergo debet leges
ſequi,regula iuris eſt, ꝙ ſemper in aliquo actu debet pars cita-
ri,de cuius præiudicio agitur.l.de vnoquoque.ff.de re iudic. l.
14 nam ita diuus.cum vulgar.ff.de adopt.¶†Tertiò iſtis adde,ꝙ
vult gl.in c.quæ in eccleſiarum.in gloſſ. 1.de conſtit. ꝙ ſtatuta
a ſunt ſeruanda [a] etiam in foro conſcientiæ,& illam glo. no ibi
b Bal.in 1.col.& dicit,ꝙ non reperitur alibi.Item leges ciuiles, [b]
quando ſunt fundatæ ſuper veritate, & nõ ſuper aliqua fictio
ne,vel præſumptione,ſeruantur ẽt in foro cõſcientiæ, ita Dy.
in regula locupletari.Inn.in c.quia pleriq;.de immu.Eccl.Bald.
in Auth.ingreſſi.in 8.col.C.de ſacroſ.Eccl.& in l.pe.§.illo. C.de
neceſ.ſer.her.inſti.& in l.filium quem habentem.in pen. col.C.
famil.erciſ.plenius quam alibi Bal.in l.cùm quis.in 7. & 8. col.
15 C.de iur.& fac.ign. ¶ † Confirmatur quartò,quia ſpeciale eſt,
c quòd pœnæ legales [c] dupli, vel quadrupli in foro conſcientiæ
locum non habeãt,vt eſt gl.reputata ſing.in c. fraternitatis.12.
16 q.2.¶†Quinto,& fortius in contrariũ facit, quia iſte terminus
con

ADDITIONES.

a ¶Statuta ſunt ſeruanda. Adde Pet.de Anch.in repe.regulæ poſſeſſor.de reg.
iur.libro 6.
b ¶Item ll.ciuiles.Adde Abb.in c.1.in 2.col.de conſti.Abb.in c. tuam.in fin.de
vſur.Abb.in c.Rex pacificus.in 2.col.proœ.Greg.
c ¶Pœnæ legales.Adde Io.de Imo.in l.ſtipulatio,in 30.col.ff.de verb. obl.Mi
chel.in ſuis no.23.not.

conscientia,importat arbitrium boni viri,non liberam volun
tatem,ita notab.Bal.in l.fi.ad fi.C.de iure dominij impet.& in
* l.nulli.in 3.colum.C.de Episc.& cler.*Canonist.communiter* in ca-
pitul.statutum.§.assessorem.post glo.singul. ibi,de rescrip.in 6.
Modo ego habeo,quòd quando commissio fit alicui per ver
ba importantia arbitrium boni viri, debent partes necessariò
citari,ita Bald.in l.captatorias.in 3. quæstio. infra de testamen.
milit.& est de mente Bar. in extrauagan. ad reprimendum in
gloss.sua in verbo videtur.& in alia gl. in verbo figura,& istud
17 argumen.multum stringit.¶†Sexto facit pulchrum argumē
a tum:nam citatio est de iure naturali,[a] & diuino. clemen. pa-
storalis.de re iudic.ergo à nullo potest omitti,l.3.§.si ad diem.
b ff.de re milit.Hinc est,quòd licèt Princeps,vel Imperator[b] nō
teneatur seruare ordinem iudiciorum in procedendo,vt not.
in cap.in causis.de re iudic.debent tamen partem citare. text.
est in d.clem.pastoralis.aliàs non valet sententia Principis, &
potest de nullitate opponi.tex.est cum glo.nota.in l.fina.& ibi
Bald.multum no.C.de leg. & quòd non teneatur seruare or-
dinem iudiciarium,est tex.in c.ad petitionem.ad fin. de accus.
18 quem valde no.Bal.in cap.2.de no.for.fidel.†Et,quòd in Prin-
cipe etiam requiratur citatio,est tex.in c.1.in fin.de causa poss.
& propri.& pondera,quòd ibi est negatiua posita ante verbū
possumus,quæ denotat impossibilitatem,vt est glo. in c. 1. de
regu.iur.in 6.tunc arguitur sic: Papa,Imperator,& similes de-
bent iudicare secundum conscientiam,& non secundum al-
legata,& probata,aliàs peccarent,ita Barto. referens sic tenere
Theologos in l.vnica.ad fi.C.vt quæ desunt aduo. ergo vbi iu
dicandum est secundum conscientiam, tamen necessaria est
citatio. Potes tamen saluare dictum Bal.restringendo illud ad
casum specialem positum per eum, non autem generaliter
intelligendo,vt patet ex prædictis. ¶ Adde etiam, quòd dicit
Bald.in l.2.in 4.not. C.de fideicommis. quòd commissum ad
conscientiam videtur commissum ad veritatem, & satis est,
quòd sit munitum iure gentium.Et si dicis,si prædicta sunt ve
ra,prout sunt,quid ergo operatur commissio facta secundum
conscientiam alicuius?ex prædictis videtur, quòd redderetur
quodammodo superflua?Responde,quòd operatur alios ef-
fectus notabiles. nam ille, cuius conscientiæ committitur,nō
posset alium substituere loco sui,ita dicit Bal.in c.1.§. fina. de
notis feud.quod est multum notabile pro executoribus testa-
mentorum, quorum conscientiæ testatores committunt. nā
alios substituere non possent.in quo erratur in practica, & idē
vult Bald.in l. & in epistola. in fin. C. de fideicommis. ¶Item
quando fit commissio conscientiæ alicuius, intelligitur electa
eius industria,ideo causam alteri subdelegare non posset, etiā
si esset Delegatus Papæ,aut summi Principis, secūdum Imo.
& Panor.in c.fi.de offic.deleg.Panorm. in c. cùm in veteri. de
elect.Imo.in cap.super quæstionum.§.porrò.& seq.de officio
deleg.Card.Flor.in clem.1.in 12.q.de offic.deleg. Bal.in cap. si
pro debilitate.in 4.colum.de offic.deleg.facit text.in l. nulli.in
verbo *pro conscientia*,& quod ibi no.Bal.C.de Episco. & cleric.
Dom.Alex.in l.à iudice.vbi aliquando dixi.C. de iudic. & in l.
more.ff.de iurisd.omn.iud.¶Item est alia vtilitas, quia quādo
committitur conscientiæ alicuius, ab eius sententia non po-
c test appellari,[c] glo.est reputata sing.in c.statutum.§.assessorē.
de rescrip.in 6.quod ad hoc reputat singū. Pau.de Cast.in l.de
pupillo.§.qui opus.ff.de ope.no.nun.Ang.de Are.in §.sed istę.
Instit.de actio.idem tenet Bald.in cap.si sacerdos. de offi.ordi.
19 ¶†Septimò contra decisionem Bald. facit, quia quando per
Romanum Pontificem fit commissio alicui, adiecta clausu-
d la,si tibi constiterit,[d] & si ita comperies,vel per similia verba,
certè necessariò citandi sunt illi, de quorum præiudicio agi-
tur,aliàs quicquid faceret parte non citata, esset ipso iure nul-
* lum.ita dicunt Inn.& alij Canonistę *communiter* in c. dudū. de
p̄sum.glo.& Docto.in d.cle.1.in glo.mag. de offic. deleg. quā
Bald.hic voluit euitare allegando,& est tex.cum glo.in clem.
1.in versic.constiterit.de censib.& ibi Cano.no.Angel.& Imo.
in l.in illa stipulatione.ff.de verborum oblig. ¶Per ista media,
quæ valde stringunt,teneo,quòd decisio Bal. & eius ratio sint
falsæ.Non omitto tamen,quòd Dom.Alex.de Imo. in consil.
218.in 2.volum.incip.Visis verbis &c.refert istam decisionem
Bal.& dicit,quòd debet intelligi,& restringi, quando est clau-
sula sonans in solam monitionem commissarij, idest illa clau
sula,si est idoneus,vel dignus,vt nota.Barto.in d.l.muto.§.pri-
mo.in fin.cum concor.supra traditis.Ratio est, quia tacitè in-
erat illa monitio,etsi non fuisset expressa à Romano Pontifi-
ce.cap.cùm adeo.cum glo.in versi.si dignus, vbi Cano. de re-
scrip.cap.causam.& ibi not.de electio. ergo expressio eorum,
quæ tacitè insunt, quando exprimuntur illo modo, quo in-
sunt,nihil operatur.l.3.ff.de leg.1.Sed si Papa mihi simpliciter
committeret, non adiectis illis verbis, non requireretur cita-
tio.igitur &c. sed quando clausula adiecta per Romanum
Pontificem continet illud,quod tacitè non inerat, puta dum
dicit,si tibi constiterit ita factum esse, vel si ita reperies, tunc
bene requiritur citatio partium, quarum assertione constare
poterit,ita procedat secundum eum illud, quod vltimo loco
adduxi contra Bald.& sic pondera,quòd in principali decisio.
Bal.Dom.Alex.in effectu cum eo transit. Prędicta bene nota,
quia pulchra,& vtilia sunt,præcipuè in eo, quod secundo lo-
co vult sing.Bal.& non reperies alibi,vt puto,ita cumulata,ac
discussa. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Citatio est de iure naturali.Adde gl.sing.Io.Monach.in extrauag.Bonifacij octaui.inci.rem non nouam.Marian.in rubr.de dilatio.Oldra.consil.43,incip.quæritur,vtrum citatio.& Lud.Rom.consi.343.inci.circa primum consultationis articulum.

b ¶Princeps,vel Imperator. Adde Bald.in capitu.1.si de inuesti.inter dom. & vassal.lis ori.in vsi.feu.& per Arch.in c.anteriorum.2.q.6.

c ¶Non potest appellari. Adde Ioan.de Imo.in l. de pupillo. in §. qui opus. ff. de nou.oper.nunc.Ioan.de Ana.consilio 34.incip.visis, & diligenrer consideratis.

d ¶Adiecta clausula si tibi constiterit. Adde Bald.in l.non dubium.in 10. colu. C.de legib.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an intra tempora primi hæredis possit dare dilationem secundo, vel tertio ad deliberandum,an velit esse heres.*
2 *Dilationes plures an dari possint à iudice in successorio edicto.*
3 *Iudex an ad instantiam creditorum hæreditatis possit abbreuiare tempus heredi præfixum succedenti ex edicto prætoris.& nu.4.*
5 *Successorium edictum an habeat locum in querela inofficiosi testamenti, ita vt excluso exhæredato à querela, succedat nepos in dicta querela.*
6 *Nepos,quem filius in potestate præcedit,licèt tempore mortis aui non debeat institui, vel exhæredari, si tamen filius exhæredatus repudiat querelam, vel excluditur tempore, ipse nepos poterit intentare querelam.*
7 *Successorium edictum an habeat locum in iure dicendi testamentum nullum.*

De successorio edicto. Rubr.

¶Gl.rub.diuiditur in 5.par.prin.In prima continuat Rubr. ad pręcedentes,& hęc est clara,& pondera, ꝙ Imperator posuit istum titulū de successorio edicto,ante titu.Vnde vir,& vxor, quia ibi non pōt cadere successorium edictū, vt patet ad sensum.In secunda,quæ est ibi,& no.ꝙ q̄nque. gl.per viam notabilis declarat,quot modis habeat locū succes.edictum,& ponit duos modos,dic plenius,vt declaraui in l.qui se patris.§.vn̄ lib.vbi plenè aperui hāc materiam successorij edicti. & ibi ēt retuli intellectū Bal.in l.fi.ff.eo.quem sequuntur Pau. de Cast. & Lud.& ēt Fulg.in d.l.qui se patris.circa quem dum Bar.hic alleg.l.exhęredatum.ff.de re iudi.est corruptus, debuit allegare.l.ex ꝯctu.ff.de re iudi.¶Sed caue,quia intellectus Bar.nō v̄r posse procedere, quia si excluso primo per restitutionē in integrum admittitur sequens de iure ciuili, per l. 1. §. si quis & l.2.§.si bonorum.ff.ad Tertu.certè ēt admittitur de iure prætorio per vnde legi.quę competit oīb.qui de iure ciuili admittuntur ad successionē.l.3.§.fi.& l.generaliter. ff.vnde legi. Nisi dicas,ꝙ procedit,qn̄ admittitur de iure cōi,ꝙ esset restringere illum tex.Item ſm intēt. Bar.multum restringitur tex. in l.& si ex modica.§.si filius.ff.de bon.lib.Vnde ad l.fi.tutius esset tenere sol.gl.in ver.accepisset.ibi,dic ergo,q̄ ibi tenet Saly. & ſm illam tu declara solutionem Bar.hic,ꝙ tex.in d.l.fin.loquitur in cognatis,qui non pn̄t venire de iure ciuili, sed de iure p̄torio tm̄,vbi primo excluso per resti.in integ.non admittitur sequēs cognatus,sed venit fiscus.Sed qn̄ est talis,qui pōt venire de iure ciuili,tunc si excluditur per resti.in integr.admittitur sequēs per succes.edic.& hoc principaliter de iure ciuili.d.l.1.§ si quis adita.& l.2.§.si bonorum.ff.ad Tertu. licèt ēt in consequentiā veniat de iure prętorio.per regulam.d.l.fi.& l.gn̄aliter.ff.vnde legi.Et si dicatur,cū prętor adinuenerit succes.edictum, debe-ret facilius illud concedere,q̄ ius ciui. Rn̄detur subtiliter,ꝙ p̄-tor in multis offendit ius ciuile in ista materia.Primò admittē dos cognatos,qui de iure ciuili erant penitus incogniti. l. 1. in prin.ff.vnde cog.Itē introducendo inter eos successoriū edic. cum in agnatis.§.si plures. Institu. de leg. ag.suc. Ideo ne vlterius offenderet ius ciuile, noluit ꝙ primo cognato excluso,

non quidem de iure communi per repudiationem, vel mor
tem, ſed de iure ſingulari per reſti.in integ. ꝙ ſequens admit-
teretur per ſucceſ.edictum, imò ſtatuit, ꝙ tunc fiſcus admit-
tatur, & iſte eſt caſus.d.l.fi.ff.de ſucceſ.edic.¶In tertia, quæ eſt
ibi, item no. ꝙ hic titulus. gl. declarat, quare factus ſit iſte titu-
lus. In quarta, quæ eſt ibi, ſed videtur, ꝙ parum.gl. fortiter op-
po.& dupliciter ſoluit. Secunda eſt melior ſolutio. In quinta,
& vlt.ibi. Item oppo. ꝙ in ſuis.gl. dicit, ꝙ licèt olim in ſuis, &
in agnatis non eſſet ſucceſſorio edicto locus, hodie ſecus eſt,
de quo dic, vt plenè dixi, & declaraui in l.qui ſe patris. ſ. vnde
lib.& ibi dedi pulchrum, & no.intellectum ad §.placebat. al-
leg.in glo.declarando in quibus agnatis procedat, & in quibus
non, ad ibi dicta me remitto. ¶Reſtant ergo expeditæ omnes
partes gloſſarum, excepta tertia, & quarta. Pro quarum intel-
ligentia quæro de quatuor principaliter. Primò, an intra tem-
pora primi hæredis ſequentes in gradu, vel in ſequenti capite
poſſint interrogari, an velint eſſe hæredes, & ſi reſpondeant, ꝙ
non, an ſtatim ſibi præiudicent. glo. *& communiter Doc.* hic te-
nent, quòd ſic per tex. optimũ in ſimili. in l.1.ff.de cu. bo. dan.
alleg.in gl. Quicquid teneat Pau.de Caſt.hic in fi.motus, quia
quouſque non ſit ſibi delata ſucceſſio, nõ debet ſibi terminus
aſſignari.l.fi.ſupra qui admi.& l.quandiu.ad fi.ff.de acq.hære.
ſed ante excluſionem primi non eſt ſibi delata. igitur &c. Sed
iſtud fundamentum tollitur per d.l.1. ff. de cu. bon.dan. Nec
obſt. quòd iuri de futuro renunciari non poſſit per ſimplicẽ
renunciationem.l.ſi ita ſcriptum.§.ſi ſub conditione. ff. de le-
gat.2. quia verum eſt extra iudicium, ſecus in iudicio, vt hic,
gl. eſt o rdi.in l.in pluriu m.ff.de acqu.hære. Bar.& alij in l.1.vbi
aliquãdo dixi C.de pact. facit tex.in l.1.§.ſanè.ff.eo. alleg.in gl.
2 ¶†Secundò quæro, an intra tempora primi hæredis poſſit per
iudicem dari dilatio ſecundo, vel tertio ad deliberandum, an
velit eſſe hæres. Glo. hic innuit, quòd ſic. In contrarium facit
regula, quæ habet, ꝙ pendente prima dilatione, ſecunda dila-
tio per iudicem dari non poteſt, & ſi detur non valet. l. ſi-
ue pars.& l.à procedente.C.de dilat.& l.fi.§.donec.infra de iu-
re deliberan. Iſtam difficultatem mouet Bal.hic, & nihil reſpõ
det. Sed Bar.in l.quamdiu.vlti.& ibi Angel. Imo. & alij. ff. de
acq.hæred. reſpondent ad illa iura, ꝙ pendente prima dilatio
ne non poteſt dari ſecunda dilatio, verum eſt, quæ ſtatim inci
piat currere, ſed bene poteſt dari ſecũda dilatio, q̃ poſtea inci-
piat currere finita prima, quòd eſt no. ſecundum Bart. Sed iſta
ſol. eſſet ſine effectu quantum ad propoſitum noſtrum: nam
ſi dilatio non ſtatim curreret pendente prima, non eſſet ſuc-
curſum creditoribus per iſtum tit. Ideo Bar.in l.2.ad fi. ff.de re
iud. aliter reſpondet, ꝙ pendente prima dilatione non poteſt
dari ſecunda, verum eſt, ſi ſecunda eſt præiudicialis primæ,
aliàs ſecus. Tu dic plenius ſecundum Bal.in d.l. quandiu. vlti.
3 & hæc eſt veritas: † Si quæris, an plures dilationes dari poſſint
à iudice, ſi loqueris à princ. dic, ꝙ ſic, arg.l. nonnunquam.ff.de
iudi. Aut quæris ex poſtfacto, poſtquam iudex dedit primam
dila.an ea pendente poſſit aliam dare, & tunc aut quæris reſpe
ctu diuerſarum perſonarum, & tunc poteſt per illud, quod in
ſimili not.glo.in l.creditor, in prin. ff.manda.& iſte eſt propriè
caſus noſter, qui loquitur reſpectu diuerſarum perſonarũ, &
ratio eſt, quia tunc ſecunda non eſt præiudicialis primæ. Aut
quæris, nunquid eidemmet perſonæ pendente prima dilatio-
ne poſſit dari ſecunda, & tunc aut loqueris circa idem capitu
lum, & dic, ꝙ non, & ita propriè loquuntur iura, ſ. in ↄ̃rium
adducta. Aut loqueris quo ad diuerſa, & ſeparata capitula, &
adhuc poteſt, ita procedit quod no.gl.in l.1.§.1.ff. de ferijs. ita
ibi perfectè Bal. licèt non ita plenè. Caue tamen per tex. in l. ſi
plures gradus.ff.de iure delib.dum dicit, vt à primo quoq; ad
ſequentem tranſlata hæreditate &c. de quo text. opponebat
Ang.hic, & non ſoluit relinquens cogitandum in lec. Floren. ſi
qua ſolutio dari poterit, patebit ex dicendis in ſeq.q.¶†Tertiò
3 quæro, an ad inſtantiam creditorum hæreditatis poſſit iudex
abbreuiare tempus hæredi præfixum ſuccedentib. ex edicto
prætoris, quod eſt in deſcendentibus annus, in tranſuerſalibus
centum dies.l.2.vbi dixi ſupra qui admit. Dicunt Pau.de Caſt.
& D.Alex. iſtam gl. ſentire, quòd iudex poſſit. Sed mihi videt̃,
ꝙ gl. iſtud nullo modo ſentiat. Punctus eſt ergo valde vtilis,
quando creditores hæreditarij petunt, & inſtant ſibi ſatisfieri,
cùm tex.in l.1.in prin.ff.eo.& in §.pe.dicat, ꝙ heredes non ſunt
per iudicem præcipitandi, ſi volunt deliberare an debeant eſ-
ſe hæredes, nunquid iudex ſtatuendo heredib. tempus ad deli
berandum, poſſit ſtatuere minus tempus, q̃ eſt præfixum ab
edicto prætoris, eſt caſus frequens, in quo Bar.in l.ſi quis inſti-
tuatur hæres in diem.§.1.per illum tex.ff.de hæred.inſtit.& ibi
Imo.in 3.& 4.col.& idem Bar.in l.quandiu.vlti. & ibi Imo. ff.
de acq.hær.& idem Bar.in l.1.§.fi.per illum tex.ff. de iure deli-
be.& idem Bart. in l.ſi diu.ff.quib.ex cau.in poſ. eatur. tenet, ꝙ
nullo modo abbreuiari poſſit per iudicem, quin filio ſaltem
ſtatuatur annus, extraneo verò centum dies ad minus, & dicit
Bar. ſe mille proceſſus in contrarium factos deſtruxiſſe. Sim-
pliciter ſequitur Ang.de Are.in §.extraneis. Inſti.de hære.qual.
& diffe. Sed Lud.Roman.in d.l.quandiu.vlti. & in conſi. 493.
quod incipit, in caſu conſultationis propoſitæ aduertendum,
&c. reprehendit Bar.in filio, cui non debet aſſignari terminus
anni, ſed nouem menſium per tex.l.fi.§.ſed quia quidam. ĵ.de
iure delib. Ad quem reſpondent Dom. Alexan.hic, & Pau.de
Caſt.ibi, quòd non loquitur in filio, ſed in extraneo. Sed iſta ſo
lutio non ſatisfacit. Primò diuinat, & reſtringit iſtum text. ſed.
dic, quòd imò neceſſariò loquitur in extraneo, quia in filio da
tur annus. Secundò, & fortius dato, quòd ille tex. loquatur in
extraneo, adhuc durat obiectum, quia ſic deberet ſtatui termi
nus centum dierum, non autem nouem menſiũ. Contra Bar.
etiam facit tex.in l.ſi curatoris.in fi.in verbo *moderatum ſtatuet.*
infra de iure deliberan.& ibi Pau.de Caſt.in fi.ad hoc not.nam
ſi deberet dari tempus legale, text. ibi non committeret iudi-
ci, quòd moderetur tempus. Illum tex.ante Pau. ponderat ibi
Ang.in lectu. Peruſina, vbi dicit in illo tex.apertè patere, quòd
iudex moderatur tempus ſuo arbitrio, & ideo multum mira-
tur de opin. Barto. qui dicit, quòd multos proceſſus fecit caſſa
ri, eo quia iudex ſtatuit minus tempus centum dierum con-
tra formam.l.1.in fin.cum l.ſequen.ff.de iure deliber. nam ſe-
cundum Ang. imò arbitrio iudicantis debet ſtatui, quia caſus
eſt ibi in illa.l.ſi curatoris, quæ lex eſt poſterior d.l.1. Tu dic, ꝙ
ille tex.nihil facit, per tex.clarum in d.l.1.§.fina.iuncta.l.ſequẽ.
nam in l.1.§.fina. dicitur, quòd tempus ad deliberandum eſt
arbitrarium iudici, & tamen in l. ſequen. dicitur dummodo
iudex non arbitretur minus centum dierum. Ita text. in d.l. ſi
curatoris.in fin.in verbo moderatum ſtatuet. intelligitur arbi-
trio iudic. fateor dummodo non arbitretur minus tempus cẽ
a tum dierum. d.l. 2. Ad tex.[a] in dicto §.ſed quia quidam.tu re-
ſponde, quòd nos loquimur de breuiori termino, qui poſſit à
iudice ſtatui, & iſte non poſſet eſſe minor centum dierum, ita
procedit opin. Barto. & prædicta, aut quæris de termino lon-
giori, qui poſſit à iudice ſtatui, & ille eſt nouem menſium, ita
clarè loquitur tex.in d.§.ſed quia quidam. intellige tamen, ꝙ
ille eſt longior terminus, qui poſſit in extraneo ſtatui, nam in
filio non poteſt loqui, cùm ad minus habeat annum, vt prædi
4 xi.¶†*Vera, & communis concluſio eſt*, & hanc tene, quòd aut quæ
rimus, nunquid ad inſtantiam creditorum poſſit iudex ſtatue-
re minus tempus hæredi, quàm ſit præfixum in edicto præto-
ris, ad iſtum finem, & effectum, quòd ſi hæres intra talem ter-
minum non adeat, poſſit dari curator bonis, qui creditoribus
ſatisfaciat, & tene, quòd ſic, aliàs creditores nimium longam
dilationem haberent.l.1.§.ſanè.ff.eodem. Aut quæris, nunquid
hæredi poſſit ſtatui minus tempus, quàm illud, quod eſt præfi
xum à prætore, ad finem, quòd eo elapſo excludatur hæres à
facultate ſuccedendi, & ſic ad inſtantiam ſubſtituti, & dic, ꝙ
non, per regulam.l.licèt. infra de iure delib. ita concludunt Ia-
cob. But. Ang. Saly.& omnes Moder.hic. Ang.& Pau. de Caſt.
in l.ſi curatoris. per illum tex.infra de iure delib.& in d.l.quan-
diu.vlt.per gl.ibi, & Ang.in l.ſi ſeruus.per illum text.ff.de bon.
* autho.iud.poſſ.*iſta eſt magis communis*, & vera ſententia, ſecun-
dum Dom. Alex.in conſi.3.in 2.volu.incip. videretur inſpectis.
b in 5.col. Tu ſubtilius[b] pondera, quia iſti Doc. ſentiunt vnum,
de quo ſępius dubitaui, nec vnquam fui bene clarus, quòd ſi
iudex ſtatuit hæredi ad deliberandum minus tempus, quã ſit
inductum ab edicto prætoris, dato ꝙ hæres non ſuccedat in-
tra tale tempus, poteſt bene dari curator bonis, tamen hæres
non excluditur à facultate ſuccedendi, ergo volunt, quòd ſi
iudex inſtantib. creditorib. ſtatuit tantum tempus ad delibe-
randum, quantum eſt pręfixũ à pretore, puta ſtatuit tp̃s anni fi-
lio, ꝙ elapſo tali anno filius excludatur à facultate ſuccedẽdi,
& ſequens admittatur, & iſtud vr̃ ſonare litera in l. 1. in prin.§.
quib.& §. ſanè.ff.eo.& iſtud indubitanter procederet in eo, qui
tm̃ poteſt venire de iure pręto. quia omnino abſq;, ꝙ iudex ta-
lẽ terminum ſtatuiſſet, erat à lege præfixum, & eo elapſo erat
excluſus.¶Sed magnum dubium habeo, quid ſi iſte hęres po-
terat ẽt de iure ciu. ſuccedere vſq; ad 30. annos, & iudex ad in-
ſtantiam creditorum ſtatuit ſibi terminum anni ad deliberan-
dum,

ADDITIONES.

a ¶Ad tex. Fuit hæc ſolutio de mente Imo.in l.quandiu.la vltima.ff.de acq. hæ-
red.& vide Alex.hic in 1.& 2.col.in ver.dicebat. PVRPV.

b ¶Tu ſubtilius. Articulus nouus Iaſ. contra quem facit, quia iudex non poteſt
etiam ex cauſa quem ſuo iure priuare, niſi in caſib. à iure expreſſis. §. cũ igi-
tur.in Auth.de non elig.ſecun.nub. ſed hoc non reperitur expreſſum, nam ſ...
cas, quod non eſt propria priuatiò ante aditam hæreditatem. l.cùm hære-
des.in prin.vbi Alex.in 2.col.de acq. poſſ.

dum,nunquid elapso anno sit exclusus ab omni facultate succedendi,non solùm de iure præto.(quod est expeditum,) sed etiam de iure ciui.Nunquam fui in hoc clarus,nec Docto.hic aperiunt,quamuis Pau.de Cast.hic in versic.& si dicatur quid expedit.aliquid intra dentes attingat,sed non aperit clarè,& regula vr̃,ꝙ non,quia exclusus ab vno iure, non intelligitur exclusus ab alio.l.suum.j̃.de iure delib. tamen illa regula non loquitur,qñ tempus est præfixum à iudice viuo. Fortè non esset ponere os in cœlum,tenere, ꝙ isto casu hæres excludatur per lapsum anni sibi statuti à iudice ad deliberandum,ab oı̃ facultate succedendi,ẽt de iure ciu ita ꝙ sequens in gradu admittatur, prout expressè videntur dicere tex.in d.l.1. in prin.& §.quibus. & §.sanè. quos aliàs oponeret multum restringere. ita ẽt fortiter probat tex.in l.si impubes.§.quæsitum.ff.de carbo.edi. & fortis tex.in §.cũ igitur.Insti.de bono.pos. ¶Et propter hoc considerabam licèt tactum non inueniam,ꝙ ista sit rõ,quare prætor adinuenerit succes.edic.fauore creditorum, vt dicunt gl.& Bar.hic,& sic transeo ad quartam qõnem. nam cùm videret prætor,ꝙ primus hr̃s habet de iure ciu.30.ann.ad adeundum.& alios.30.sequentes, & sic successiuè, isto modo nunq̃ satisfieret creditorib.propterea prætor ordinauit, ꝙ instantib. creditorib.statuatur hæredib.tp̃s anni,si sint de descẽdentibus, vel centum dierum,si sint de transuersalib.quo elapso alij admittantur,vt creditores sciant quem conuenire,vt dicunt tex. prælleg.& fuit de mente Bal.& Mod.in l.posth.s̃. de bo. pos. contratab.vbi temperant,ꝙ tñ primus non excludetur irreuocabiliter.Non pono tñ istud pro constanti,quia periculosum est,& nimium restringeretur regula l.licèt.j̃.de iure delib. concedens.30.ann.ad adeundum de iure ciuili. Cogita tñ, quia si est verum,est pulchrum,& subtile.Tñ Pau. de Castr. & Alex. hic dicunt,ꝙ succes. edic. fuit inuentum à prætore p̃p aliud, quia s̃m l.12.tab. excluso proximo agnato statim succedebat fiscus.l.post consanguineos.in prin. ff.de suis & legi. declaraui in l.qui se patris.in prin.s̃.vnde libe.ideo sæpius bona vacabãt longo tempore antequam fiscus apprehenderet. Itẽ fiscus habet varios iudices,& multiplices fauores.l.si constante.§.quoties.vbi notatur.ff.solu.matr.& istud cedebat damno creditorum.ideo prætor induxit succes.edic.quo disposuit,ꝙ excluso proximo agnato nõ veniat fiscus,sed veniant cognati de gradu in gradum,intra breue tempus taxatum a prætore.d.l.1. in

5 prin.ff.eo.¶†Extra gl.no.illud,quod tenet Bar.ꝙ in querela inofficio.testamenti est locus succes.edi.& ideo excluso filio exhæredato à querela per lapsum quinquennij, vel morte, nepos succedit in querela,ad hoc alleg.tex.bene probantem in l.si is qui.in prin.ff.de inoff.test.& est tex.in l.si non mortis.in fin. ff.eo.facit.l.qui repudiantis.eo.tit.Ad idem tex.in l. si quis filiũ. C.de inoffi.testa.& ibi gl.& Bar.idem tenent.Sed considera, ꝙ ille text. probat de directo ꝯrium in verbo, *omne adiutorium nepotem dereliquit.* Nisi dixeris,ꝙ ibi nepos volebat venire ex p̱sona patris sui,quod apparet clarè in illo text. vbi quæritur de meritis filij,& non nepotis,secus si voluisset ex propria persona venire,& ita respondet gl.in d.l.si is qui.in prin.& in d.l.si q̱s filium.in prin.Tamen multum obst. ille text. dum vniuersaliter dicit omne adiutorium.Item dum tex.dicit, ꝙ *Iurisconsulti inhumanè hunc articulum indecisum reliquerunt*,sed nulla esset inhumanitas,si nepos possit venire ad querelam per successorium edictum.Sed veritas est,vt dixi, ꝙ quando nepos volebat venire ex persona patris,tunc erat destitutus omni remedio, nisi fuisset. d.l. si quis filium. sed qñ volebat venire ex sua propria persona,tunc bene habebat locum succes. edic.in querela d.l. si is qui.in prin.& d.l.si non mortis.& sic Bar.bene allegauit. d. l.si quis filium.ad probã.ꝙ semper in querela locus est succes. edic.siue nepos velit venire ex persona propria.d.l.si is qui. in prin.siue etiam velit venire ex persona patris.d.l.si quis filium. Sed tu aduerte,quia nec isto modo Bar.bene induxit illũ text. quia ibi nepos non venit ad querelam ex persona patris p̱ succes.edic.sed solũ per ius transmissionis,cũ ibi de nouo statuat, ꝙ querela non præparata transmittatur ad liberos, contra regulam.l.posthumus.§.fi.cũ l.seq.& seq.ff.de inoff.test. Et quod ibi non veniat per successorium edic.& sic,ꝙ Bar.non bene alleget illum tex.ostendo,nam si veniret per succes.edic. etiam si pater repudiasset,vel esset lapsum quinquennium,tamẽ nepos admitteretur,d.l.si is qui.in prin.& l.qui repudiantis. ff. de inoff.test.& l.2.in prin.ff.de bon.lib.quod negat ibi tex.Sed potes dicere,ꝙ illud ideo sit,quia nepos veniebat ex persona patris,vt ibi dicit tex.ideo repudiatio patris,vel lapsus quinquennij nocet nepoti,secus si nepos vellet venire ex persona sua,& ita procedunt iura prælle.Tamen reuera tex.ibi loquitur,qñ nepos venit ex iure transmissionis,& non ex succes.edic. & sic Bar.non bene alleg.illum tex. imò tunc propriè habet locum

* edic.quando primus est exclusus repudiatione,vel morte,*q̱a succes.edic.dicitur,quando remedium competens primo,illo excluso defertur sequenti in gradu.l.1.j̃.eo. & sic in succ. edic. nepos semper venit ex sua persona, & non ex persona patris. patet,quia cùm pater esset exclusus repudiatione,vel tempore,non potest nepos venire ex persona patris,vt in simili declarat Bar.in l.1.§.si sit.ff.de colla.do.& in l.1.§.si sit filius. ff.de cõiun.cum eman.libe.sed quando venit iure transmissionis,tunc bene venit ex persona patris.ita loquitur. d.l.si quis filium. Facit bene tex.in l.3.de bon.lib.vbi sequens per succes.edic.venit acsi prior ex numero non fuisset,ergo non venit ex p̱sona prio

a ris.Istam opi. [a] Bar.*sequuntur communiter Mod.*hic,& gl.Bar.Bal.

* & Ang.in l.pater filium.ff.de inoffi.test. Bar. & Bal. in l.in suis. ff.de lib.& posth.Bar.Ang.Imo.& communiter Mod.in d. l. si quis posthumus.§.1.Cy.Bar.& Bal.in d.l.si quis filium. Bal. in l.qui se patris.in 2.col.supra vnde liberi.& in l.posthumorum.

6 ff.de iniusto rup.¶†Tenendo istam communem opin. sequi-

b tur notabilis effectus,quòd licèt nepos, [b] quem filius in potestate præcedit tempore mortis aui,nõ debeat institui, vel exhæredari.l.Gallus.§.in omnibus.ff.de lib. & posthu. & l. si quis filio exhæredato.in prin.ff.de iniust.rup.tamen si filius exhæredatus repudiat querelam,vel excluditur tempore,poterit ipse nepos intentare querelam, & circa hoc multum insistit Paul. de Cast.in d.l.si quis filium,ꝙ etiam videtur mirabile, cũ querela competat illi,qui passus est iniuriam exhęredationis. l.Papin.in prin.ff.de inoff.test.in verbo,*ipsius enim iniuria est*. Sed ad hęc patebit responsio ex his,quæ infra dicam in prima limitatione,& circa illum tex.& præsentem passum vide Mod. præsertim Raph.Cum.& Alex.in l.si quis posthumos.§.1.ff. de libe.& posthum.Sed contrariam opi.tenet gl.in d.l.si quis posthumos.§.1.& gl.in l.posthumorum.ff.de iniust.rup.sequuntur Gul.de Cun.Iac.But.& Saly.in d.l.si quis filium. præcipuè per illum text. vbi Imperator statuit, vt querela non præparata transmittatur ad nepotem, quia aliàs nullum remedium cõpetebat nepoti,ergo non est verum,ꝙ nepos posset venire per succes.edic.dic de illo tex.vt supra dixi.Istam opi.per eundem tex.tenet D.Fran.de Are.hic.Secundò mouetur per tex. in l.1. §.si pater in potestate.ff.de coniun.cum eman.lib. Sed responde,ꝙ ibi filius exhęredatus nõ erat exclusus repudiatione, vel tempore.Nam tunc bene nepos admitteretur per d.l. si is qui. in prin.& l.qui repudiantis.& l.si non mortis.§ fi. ff.de inoffic. testam.Tertiò mouetur per fortem text. vbi dicit esse expressum.in l.scripto.ad fi.prin.ff.vnde lib.& ibi glo. ad hoc ponderat illum tex.& dicit Do.Alex. in d.l.si quis posthumos.§.1. ꝙ non inuenit illum tex.in proposito ab alio allegatum. tamen eum alleg.D.Fran.de Are.hic,vbi dicit text.ꝙ filius exhæredatus moriens obstat nepoti in causa testati, licèt in causa intestati non obstaret.D.Alex.in d.l.si quis posthumos.respondet, quòd ibi bene deciditur nepotem non posse venire ad querelam vigore transmissionis,per l.posthumus.§.fi.cum l.seq.ff.de inoff.testam.sed non negat ille tex. quin nepos ex persona sua propria posset ad querelam venire per succes.edic. Tu dic, ꝙ imò tex.fortiter vrget,& negat nepotem etiam ex succe.edic. ad querelam venire posse, cùm dicat filium exhæredatũ morientem obstare nepoti in causa testati. Item cùm text.dicat scriptum hæredem posse adire hæreditatem mortuo filio exhæredato,ergo intelligitur de aditione effectuali, quæ nõ possit per querelam infringi,aliàs nihil refert, quòd filius exhæredatus esset mortuus,quia etiam eo viuo potest hæreditas adiri per scriptum hæredem, imò requiritur, quòd adeatur, vt querela locum habeat.l.Papinianus.§.si conditioni.de inoffic. testam.l.filium.§.sed cùm exhæredatio.ff.de bono.posses.contratabu. Nisi dicas,quòd ideo dixit hæredem scriptum posse adire,vt ostendat testamentum non esse nullum l.si quis filio exhæredato.ff.de iniusto rup. ¶Tene communem opi. quam etiam latè tenet D.Fran.de Are.in l.in suis.ff.de libe. & posthu. Limita eam notabiliter,vt procedat,quando querela fuit delata filio,quia fuit exhæredatus,& superuixit post mortem pa

c tris,quo casu aperit viam ad succedendum,& facit, vt cæteri sequentes per succes. edic. admitti [c] possint, secus si non esset sibi delata,puta q̱a ipse fuisset institutus, vel esset mortuus viuo

ADDITIONES.

* Vel tempore.

a ¶Istam opi.Adde Barto.in l. 3.§.si emancipatus.lo primo. ff. de contratabu. PVRPV.

b ¶Nepos.Adde,quòd nepos ex filio exhæredato præteritus potest intentare querelam contra testamentum aui,& an hodie hoc procedat,vide Ias.in l.in suis.col.pen.& fi. ff.de lib.& posth. BELLAC.

c ¶Admitti.Sed tex.allegatus facit contra,nisi dicas,quòd ibi illi filij patroni admittuntur ex propria persona. PVRPV.

uo teſtatore, tunc in querela non eſſet locus ſucceſſorio edicto.tex.eſt no.in l.2.ff.de bon. liber. & facit ratio, quia ſucceſ. edic.dicitur,quando remedium competens primo,illo excluſo defertur ſecundo.l.1.§.eo.& ſic ſucceſ.edic.comperit in iure delato.l.1.in princ.ff.eo.& hic in gl.l.1.§.eod.Secundò limitat ſing.Bald.in repe.l.in ſuis.in 11.oppo.ff.de liber. & poſthu. niſi filius primus exhæredatus approbaret teſtamẽtum, quia tunc teſtamẽtum hẽt vires irreuocabiles.arg.l.filio præterito. ff.de iniuſt.rup. & ſic per ſequentes non poterit amplius querelari.Iſtam limitationem pro valde ſingulari, & notabili refert Alexand.in d.l.ſi quis poſthumos.§.primo. & dicit, quòd non reperit ab alio tactum,ſed eam reprobat per d. l. ſi is qui. in princip.in verbo noſſit.& d.l.qui repudiantis. in princip. Ad
a d.l.filio præterito.reſpondet,quòd cùm ille caſus ſit exorbitans,& ibi non fiat alij præiudicium, cùm ibi eſſent inſtituti venientes ab inteſtato,non debet trahi ad iſtum caſum, quo nepoti prę̨iudicium infertur.ego reprobo duplici ratione,vna quam tenuit Dom.Alexan. nam quando filius exhæredatus expreſsè renunciat querelæ,dicitur approbare teſtamentum, & tamen tunc habet locum ſucceſ.edic.in querela.d.l.ſi is qui.in princip.& l.qui repudiantis.in princip.Secundò moueor,quia eo ipſo,quòd filio exhę̨redato delata eſt querela, certè aperta eſt via cæteris deſcendentibus ad impugnandum eo excluſo: ergo non poteſt eis præiudicare.l.ſi poſt mortem.§. fina. ff.de bono.poſſeſ.contratabu.& traditur plenè per Alex. in l. poſthumo.ſupra de bono.poſſeſ.contratabu. quam præt. Ad d. l. filio præterito.reſpondeo aliter,quòd ibi bene dicitur, quòd filius præteritus poteſt approbare ad ſuum præiudicium, an autem iſtud alijs fratribus præiudicet,quia ipſi poſſint dicere nullum, ibi nihil dicitur. ¶ Dubitat etiam Paul. de Caſtr. hic,
7 †nunquid in iure dicendi teſtamentum nullum ſit locus ſucceſ.edic.& licèt Pau.de Caſt.hic firmet, quòd non, & Angel. in l.1.in lectu.Flor.infra eod.tamen Domin.Alexan. poſt alios ibi firmat contrarium,& ibidem ipſemet Pau.de Caſt.ſibi cõtrarius.¶ Subdit etiam Bar.hic,quod eodem modo in contratab. locus eſt ſucceſſorio edicto per tex.in l. 3. §. ſi emancipatus.infra de bono.poſſ.contratabu.& licèt Fulgoſ. dicat,quòd idem tex.parum facit,mihi videtur, quod optimè probet. ibi enim filius emancipatus fuerat exhæredatus, eo quòd vxorẽ ignominioſam duxerat,quæ erat iuſta cauſa attento iure ſſorum.dicit ibi tex.quod nepos qui non debebat inſtitui,nec exhæredari,cùm pater eum præcederet tempore mortis aui, tamen cùm filius excludatur, nepos per ſucceſſorium edictum admittitur ad contratabulandum ex perſona ſua propria, nõ prĩs.paret,q̃a ibi quæritur de ſuis meritis,& nõ filij. Poterat tamen allegari tex.magis clarus in l.2.ff.de bon.liber. & glo.l.ordina.in l.illud. §. 1. ff. de contratabu. & ibi per Barto. in l. ſi ex duobus.§.fina.eodem titu.Tamen Fulgoſ. in hoc etiam contradicit. Et paſſus non eſt ſine dubio, & remitto etiam te ad Modernos,præſertim Dominum Alexand.in d.l. ſi quis poſthumos.§.1.vbi plenè de his videas.& Bar.in l.1.§.ſi pater in poteſtate.ff.de coniung.cum emanci lib. Iaſon Piſis.

A D D I T I O.

a ¶Ad d.l.filio.Contrarium tenet Io.Fab.Inſti.de exhæ.lib.in prin.in fi.col.& facit,quia tractatur de conſeruatione voluntatis,ergo caſus fauorabilis.gl. in l.Gallus.§. quod ſi is.de libe.& poſthum.facit pro extenſio.gl. in l.ſi conſtante.in princ.ff.ſolu.matrim.

S V M M A R I V M.

1 *Frater matris tuæ licèt non ſit tibi patruus,ſed auunculus, tamen qui eſt patruus matris tuæ,hoc eſt frater patris matris tuæ, eſt tibi patruus magnus largè,& impropriè.*
2 *Magnus dictio,quid hic denotet.*
3 *Patruus magnus an dicatur propriè patruus.*
4 *Statutum correctorium iuris communis debet intelligi, & interpretari,vt minus lędat ius commune quam poteſt.& nu.5.*
6 *Proximior in gradu quotieſcunque excluditur,ſequentes etiam excluduntur.*
7 *Statuta recipiunt interpretationem per punctum rationis.*
8 *Statutum ſi excludat patruum ſimpliciter,vel amitam, intelligitur ẽt excludere patruum magnum,& amitam magnam.*
9 *Statutum ſi excludat matrem exiſtentib fratribus defuncti, vel agnatis,vigore talis ſtatuti excludetur auus maternus.*
10 *Statuto diſponente,quod extantibus maſculis ſilia fœmina non ſuccedat,vigore talis ſtatuti excludentur nati ex fœmina.*
11 *Extenſio eſt licita etiam in correctorijs ex maioritate rationis.*
12 *Statutum excludens fratres ſimpliciter,multo magis intelligitur excludere fratres patrueles.*

LEX PRIMA.

SI mater tua. Excluſo eo, qui eſt in primo gradu,ſequentes in capite, vel in gradu admittuntur per ſucceſ.edic.l.1.ff.eo.¶ In textu ibi, patrui ma
1 gni. iuncta glo.in verbo magni.Aduerte,†ꝙ licèt frater matris tuæ non ſit tibi patruus, ſed auunculus, tamen quia eſt patruus matris tuæ,hoc eſt frater matris tuæ, eſt etiam tibi patruus magnus: tamen eſt largè,& impropriè, cùm ſit mediante perſona matris tuæ,vt hic in glo.ſecundum opin.Pla. quæ eſt vera ſecundum Cy.Ray.& Mod.hic,& gl.in §.quarto gradu.in verbo auunculus.Inſti.de gradi. & in hoc non eſt vlterius inſiſtendum.¶ Sed pulchrum dubium eſt, nũquid patruus magnus, hoc eſt frater aui paterni dicatur propriè patruus,ita quod caderet in ſtatuto faciente mentionem de patruo.Iac. Butr. hic determinat quòd non,& propterea infert, quòd ſtante ſtatuto in ciuitate Bononiæ, quòd ſi adſit patruus, mater defuncti non ſuccedat,certè ſi adeſſet patruus magnus, non excluderet matrem, quia ſtatutum debet intelligi de patruo proprio,ſed patruus magnus non eſt propriè patruus.& idem tenet expreſsè Ang.hic,idem tenet Bal.in l.omnes populi. in 14. col.ff.de iuſti.& iur.Sed Bal.hic tenet, quod imò patruus ma-
2 gnus eſt propriè patruus,†quia illa dictio magnus, non denotat improprietatem, ſed apponitur, vt diſcernatur frater patris,qui eſt patruus, & frater aui paterni, qui eſt patruus magnus,tenet tamen cum deciſione Iaco. But.ſecundum quam refert multos Bononienſes conſuluiſſe, ſed alia ratione, quia verbum indifferenter prolatum debet intelligi per prius,& ſic de patruo magis proximo,& non per poſterius,ſeu per remotum.l.qui liberis.§.hęc verba.ff.de vulgar.& pupil. Item quia iſtud ſtatutum eſt odioſum,& contra ius commune,quia excludit matrem à ſucceſſione filij exiſtente patruo,ergo debet intelligi in patruo magis proximo,in quo eſt minor exorbitãtia,& maior ratio admittendi.Et cum vtraque deciſione, videlicet,quòd patruus magnus ſit propriè patruus,item,quòd non veniat tamen in præſenti ſtatuto,tenent Salyc.Fulg. Pau. de Caſt.Dom.Franc.de Are.& D.Alex.hic.& Bal. in alijs locis additis per Dom.Alex.idem tenet Bal.in l.iubemus.§.fi.per illum tex.ff. ad Treb. ¶ Ego vltra alios contra vtrunque mem-
3 brum,vt dem materiam cogitandi,arguo ſic,†& in primis circa primum membrum,ꝙ patruus magnus non dicatur propriè patruus,arguo ſic. Quotieſcunque aliqua dictio nõ profertur ſimpliciter, ſed cum aliquo adiuncto, apparet quod illa dictio propriè non ſignificat. Hinc videmus, ꝙ frater patruelis non dicitur frater,quia non profertur ſimpliciter, ſed cum illo adiuncto patruelis,idem in fratre cõſobrino,& ſimi. Iſta eſt doctr.Bar.approbata in l.Lucius.§.quæſitum. ff.de leg. 3.ſed patruus magnus non appellatur ſimpliciter patruus, ſed cum illa dictione magnus,& ſic ſecundum quid, ergo apparet,ꝙ non eſt patruus propriè. hic tamen cadit reſponſum, ſi
a bene cogitabis verba Bal.hic. ¶ Circa[a] vero principalem deciſionem,in qua omnes indifferenter concordant,ꝙ ſi ſtatutũ admittit patruum excluſa matre defuncti, ꝙ non venit patruus magnus,ab hac ego non diſſentio; ſed vt dem materiã cogitandi,arguo ſic,nam iſtud ſtatutum ex parte patruorum eſt fauorabile,licèt ex parte matris ſit odioſum, probo per ſimile ſtatutum,quòd exiſtentibus filijs maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant,ex parte maſculorum eſt fauorabile,& extenditur, ex parte fœminarum eſt odioſum, ideo reſtringitur. ita volunt Bald.Saly.& Mod.in l.2. C.de in ius vocan. per gl. ibi, cum alijs concordan. ibi traditis;modo ſic, ſi iſtud ſtatutum eſt fauorabile reſpectu patruorum, habeo aliam regulam, ꝙ ſtatutum fauorabile in eo caſu,in quo eſt fauorabile,extenditur ad caſum largum,& improprium.ita ponderaui velle Bal. & Pau.de Caſt.in l.qui ſe patris in pen.col.ff.vnde libe. vbi volunt,ꝙ ſtatutum cogens agnatos compromittere,quia eſt fauorabile,comprehendit emancipatos,quamuis largè, & impropriè ſint agnati.Idem volunt Bal.& Saly.in præalleg.l. 2. ff. de in ius voc.vbi ſtatutum admittens filios maſculos ad excluſionem fœminarum, quia ex parte maſculorum eſt fauorabile,comprehendit nepotes ex filijs, qui tamen non veniunt propriè appellatione filiorum,ſed largè,& impropriè,vt declarat Bar.in l.liberorum.ff.de verb.ſig. ergo idem dicemus in ꝓpoſito,ꝙ ſtatutum loquens de patruo, cùm eius reſpectu ſit fauorabile, comprehendet etiam patruum magnum, dato etiam,

A D D I T I O.

a ¶Circa.Adde Ang.& Io.de Pla.in §.1.Inſti.de gra.

etiam, ꝙ impropriè sit patruus. Nec huic obstaret, si tu subti-
a lis respondeas [a] ex fundamentis Bal.& D.Alex hic, ꝙ cũ istud
statutum sit ꝯ ius commune, debet intelligi de patruo magis
proximo, in quo est maior ratio admittendi, quia dico, ꝙ hoc
non est verum, quia etiam statutum admittens filios mascu-
los exclusis filiabus, est contra ius commune, contra l.fi. C. de
lib.præte.& tamen non intelligitur de filijs magis proximis, &
in quibus sit maior ratio admittendi, imo intelligitur & in ne
potibus, & pronepotibus, & deinceps, ergo per hoc tolluntur
b fundamenta Doc.hic. Nisi dicas, [b] quod aliud ibi sit, eo quia
nepos subintrat in locum patris. §.cum filius. Insti.de hær. quæ
ab intest. quod non est in patruo magno, qui non subintrat in
locum patrui, licèt re vera Doctores præallegati non videan
tur habuisse istum respectum, sed solùm, ꝙ tale statutum es-
set fauorabile ex parte masculorum, & consequenter tẽderet
* ad nepotes. ¶Secundò contra *communem arg. sic: nam* in isto sta-
tuto, ꝙ patruus excludat matrem, non potest assignari alia ra
tio, nisi ꝙ sit fauore agnationis. l.1.§ pe. ff. de ven. inspi. eo quia
patruus est agnatus, mater cognata, ergo ista ratio propter fa-
uorem agnationis debet haberi pro expressa in statuto, vt sta-
tim infra declarabo, sed ista ratio agnationis ita militat in pa-
truo magno, sicut in patruo simpliciter, ergo vterque admitti
debet, sicut per eandem rationem dicunt Doc. in statuto, ꝙ
existentibus filijs masculis, filiæ fœminæ non succedant, quia
ratio istius statuti est fauore agnationis, quę ratio militat in ne
potibus, pronepotibus, & deinceps, sicut in filio, ergo idẽ ius,
& tamen in eis adest maior ratio. patet, quia prius admittitur
filius, quàm nepos. Cogitabis super his, pro quibus tamen nõ
recedo à communi sententia Doctorum hic. ¶Itẽ vltra alios
ego multum pondero fundamentum Bal.& Doc.hic pro de-
cisione vtilis q̃ōnis, quæ multis annis rotata est in ciuitate Cre
monæ, & in qua multi præstantissimi Iuriscon.& ego post eos
aliquando consuluimus, de qua non habetur decisio in termi
nis alia, quam ego viderim, nisi vna sola Lud. Rom. in consil.
16. incip. viso themate consultationis. Nam in ciuitate Cre-
monæ est statutum, ꝙ existentibus fratribus filiæ fœminæ nõ
succedant patri, quomodo intelligitur ille terminus fratribus,
nunquid intelligitur de fratribus filiarum, an de fratribus de-
functi, & sic de patruis filiarum? Lud. Rom. sing. consuluit, ꝙ
intelligatur etiam de fratrib. defuncti, & sic de patruis, & po-
c tissimè mouetur isto fundamento, [c] quia talis statuti non põt
assignari nisi vnica ratio. s. fauor agnationis, vt bona conseruẽ
tur in agnatione patris, & sic non transeant ad fœminas, quæ
mutant agnatione, & familiam. ita Cy.& alij in l.1.C. de adult.
& Io. And. in addi. Spe. in tit. de succes. ab intest. super rub. sed
illa ratio agnationis ita militat in fratribus defuncti, sicut in
fratribus filiarum, ambo. n. sunt agnati, ergo tale statutum sim
pliciter, & indefinitè loquens de fratribus, intelligitur non so-
lùm de fratrib. filiarum, sed etiam de fratrib defuncti, & sic de
patruis. Et vltra Lud. ꝙ in prædicto statuto fuerit sola rõ agna
tionis, & sic lineæ masculinæ, adde Bal. in l. maximum vitium.
in 4.col. C. de lib. præt.& in l. Titia cũ testamento § Lucius. 2.
ff. de lega. 2.& in l. cunctos populos. in 15.col. in prin. C. de sum
ma Trin.& in l.2.C. de in ius voc. Imo. in l. si vero. §. de viro. ad
fi. ff. sol. matr. Bal. in consi. inci. Martinus Io. de Flo. quod est in-
ter consi. Ang. consi. 68. sentit Bar. in l.2.§. videndum. versi. quid
de auo. ff. ad Tertu. imò plus dicit Bal. in d.l. maximum vitiũ.
in 4.col. ꝙ hr̃ perinde, ac si ista ratio esset expressè nominata in
statuto, adeo ꝙ ẽt si esset statutum correctorium, recipit exten
sionem ex identitate illius rationis, ac si esset expressa in statu-
to. istud vltimum volunt Bal.& Imo. in l. fi. de hære. institu. &
Saly. in l.2.C. de noxa. ¶Breuiter puto, ꝙ illa decisio Lud. q̃uis
sing. non sit vera, & sic confundatur ex doc. Bal. hic approba-
ta per omnes, quia quotiescunque in statuto profertur aliqua
decisio simpliciter, & indefinitè, debet intelligi per prius, & per
magis immediatum, & sic in eo in quo est maior ratio admit
tendi propter maiorem proximitatem, ergo illud statutum
Cremonense loquens de fratrib. simpliciter, debet intelligi p
prius, & sic de fratrib. ipsarum filiarum, in quib est magis pro
xima rõ, ꝙ excludant sorores, quàm ꝙ intelligatur per poste-
rius de fratrib. defuncti, & sic de patruis. Ad hoc ẽt me multũ
mouet, quia illud statutum Cremonense, ꝙ existentib. fratrib.
filiæ fœminæ non succedant patri, intellexit solùm de fratrib.
vnius modi, & sic aut intellexit de fratrib. defuncti, aut de fra-
trib. filiarum, de vnis solis fratrib. intellexit, ergo quis dubitat,
quòd intellexit de fratrib. filiarum? Ad idem coadiuuat, quia
statutum loquens de fratrib. intelligitur de fratrib. primis, &
non secundis, vel vlterioribus s̃m Bar. in l. Lucius. §. quęsitum. ff.
de leg. 3. cum concor. ĩ. proximè adducendis. Item, & quarto
cùm tale statutum veniat ad exclusionem filiarum, ergo illa
dictio, fratrib. intelligitur s̃m conditionem personæ, ad quam
refertur. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu & habi. l. ex militari §. fin.
ff. de testa. mili. l. pe. ff. de ali. leg. ergo dictio fratrib. intelligetur
de fratrib. filiarum, ad quarum exclusionem dirigitur sermo,
licèt posses dicere, ꝙ etiam sermo dirigatur ad patrem defun-
4 cti. ¶†Vltimò multum stringit, quia statutum correctorium
iuris communis debet intelligi, vt minus lędat ius commune,
quàm sit possibile, & minus corrigat, vt no. in l.2. C. de noxali.
& in c. cũ dilectus. de consuet. sed intelligendo illud statutum
in fratrib. filiarum, minus corriget ius cõe, quàm si intelligas ẽt
in fratrib. defuncti, & sic in patruis, quia isto secundo modo nõ
solùm fratres filiarum, sed etiam patrui excludent filias fœmi
nas, ꝯ. l. fi. C. de lib. præt. sed intelligendo secũdo modo de fra-
tribus filiarum, minus læditur, & corrigitur ius cõe, ergo ista
interpretatio capi debet ex istis fundamentis. Puto veritatem
esse contra. Lud. sed durum atque difficilè est respondere eius
fundamento, dum dicit, ꝙ rõ prædicti statuti est vna sola rõ,
s. fauor agnationis, quæ hr̃ pro expressa in statuto, & illa com-
prehendit vtrunque casum. nam si rectè consideras fundamẽ-
ta Bal.& Doc. hic volunt de directo oppositum, sed istud est
multiplicare ꝯria, & non soluere, vt dicit glo. in c. sicut vrgeri.
1.q.1.& gl. in l. creditori. ff. de ope. no. nunc. Vnde respondeo,
d ꝙ non est verum, ꝙ ista fuerit rõ statuti. s. fauor agnationis, [d]
ex quo non fuit expressa in statuto, ita ad literam dicit singul.
Bar. in l. liberorum. ff. de verb. sig. in 8. colu. in ver. his præmissis.
ad fi illius ver. quem bene signa.& Bal. in l. defunctis in vlt. col.
C. de suis, & legi.& expressè. D. Fran de Are. in consi. 23. incip.
proponitur ex facto. in 1. col. ad fi. Alex. in consi. 30. viso, & op
portunè animaduerso. in 6. colu. in 1. volu. licèt ꝯrium teneat
Pau. de Cast. in cons. 336 pñs casus modicam. in 1. colu Sed di-
ctum Bar. ego confirmo ex alio, quod singulariter dicit Salyc.
in l. si serui vestri. C. de noxali. ꝙ quando aliquis dicit non fuis-
se nisi vnicam rationem statuti, non creditur, quia præsumun
tur fuisse plures, nisi ipse hoc apertè ostendat, & istam decisi.
Saly. extollit pro valde sing.& sequitur D. Alex. Imo. in l. si con
stante. in prin. ff. sol. mat. in 6. col. ad fi. Tamen nec ista respon-
sio est in toto secura propter magnas, & multas authoritates.
s̃. in oppositum adductas, quamuis negari non possit, ꝙ red-
dat dubium, an illa sola fuerit ratio statuti. ¶ Redeundo ad
principalem. q. Doc. hic, à qua sum digressus, si quęratur, nun-
quid statutum faciens mentionem de patruo comprehendat
patruum magnum, vel ne. Ego sic distinguo generalius, quàm
Doc. aut statutum admittit patruum ad succes. aut eũ exclu-
dit. Primò casu, qñ statutũ admittit patruum, prout formali-
ter contingit in q̃ōne Doct. hic, in qua admittitur patruus ex-
clusa matre, & tunc in actu practico, & consulendo teneo, ꝙ
sub tali statuto non comprehendatur patruus magnus, & vl-
tra Bal.& alios hic, istud optimè declarat Bal. in l. quod verò
contra. ff. de leg. vbi refert Bal. omnes Doc. Bononienses, & eũ
consuluisse, ꝙ statutum priuilegians patruum in successione,
non vr̃ priuilegiare patruum magnum, quia minor rõ est in
remotiori gradu ad includendum, quàm in proximiori, & idẽ
sequi. D. Alex. in consi. 97. in 2. volu. incip. viso themate supra
scripto, & statuto ciuitatis Imo. in pe. col. Ad idem facit, quod
vult Bal. in l. hac edictali. versi. quam obseruationem. C. de se-
cun. nup. vbi vult, ꝙ statutum loquens de nouerca non exten
datur, vt comprehendat nouercam magnam. Ad idem facit,
quod vult Bar. in d.l. Lucius. § quęsitum. per illum text. vbi te-
net, ꝙ statutum loquens de fratrib. simpliciter, intelligitur de
fratrib. primis, & vltra concordantias ad hoc traditas per D.
Alex. hic, adde notabiliter Bald. in c. quæ in ecclesiarum. in 19.
col. de consti.& vide plenè Lud. Rom. in consi. 411. incip. qua-
tuor sunt, quæ refragantur pręmissæ cõclusioni.& in d. ꝯl. 16.

&

ADDITIONES.

a ¶Respondeas. Aliter potest responderi, quòd statuens magis videtur voluis-
se prouidere descendentib.& sic nepotibus quam patruis magnis, qui sunt
collaterales, arg. l. scripto. in fi. ff. vnde lib. arg. de statutis ad vltimam volunt.
iuxta Bar. in l.1. infra de his, quib. vt indig. PVRPV.

b ¶Nisi dicas. No. ampliationem ad §. cùm filius. Insti. de hære. quæ ab intest.
Nunc limita, vt illud beneficium non habeat ex persona patris, sed à lege.
Bar. in l. qui superstitis. de acqui. hær. sed contra prædictam ampliationem fa
cit Alex. lib. 2. consi. 204. col. 2. in fi. PVRPV.

c ¶Fundamento. Adde Io. Campeg. de dote. vlt. par. q. 24. Geor. Nat. repe. cap.
quamuis. col. 47. num. 148.& sequen. de pact. vbi dicit opin. Lud. Roman. me-
liorem, maximè quando in prooemio statuti esset posita ratio agnationis
conseruandæ, & vide Alber. Brun. tract. statut. 17. q. Dec. in l. si quis nec cau-
sam. ff. si cer. pet. BELLOT.

d ¶Agnationis. Addo, quòd istam rationem de agnatione voluit Alex. in l. Gal
lus. §. quod si is. in 2. col. 1. no. ff. de lib.& post. hu.& in l.2. colu. vlt. supra de in
ius voc. Soc. in rub. ff. sol. mat. col. 2. ver. secunda conclusio. Alex. vbi de alio
statuto in l. illam. col. 4. in summa de colla.

& plenius quam alibi Alex.in præalleg.conſi.97. in 2. volu.ad
a idem, ᵃ & quarto facit regula Philoſophi, ꝙ vbi aliquid dicĩ
de duob.de vno per prius. & de alio per poſterius, intelligen-
dũ eſt de eo, ꝙ eſt ꝑ prius.l.hoc legatum.& ibi Bar.ff.de leg.3.
5 & l.legatum vxori.ff.de leg.2.† Quintò facit ratio, de qua ſu-
pra in prin.huius paginæ, quia cùm illud ſtatutum ſit corre-
ctorium iuris communis, quia de iure cõi mater excludit pa-
truos in ſucceſſione filij.§.conſequens.in Auth.de hær. ab in-
te ſt.Auth.defuncto.C.ad Tertu.ergo debet reſtringi, vt mi-
nus lædat ius commune, quàm ſit poſſibile. c. cùm dilectus.
de conſuet. not. in l.2. C.de noxa.& ſic intelligitur de patruo
ſimpliciter, non autem de patruo magno,& quamuis in pra-
ctica ſit tenendum, tamen in oppoſitum multum vrgent me
fundamenta, quæ ſuperius ad oppoſitum adduxi. ¶ Aut verò
ſtatutum excludit patruum ſimpliciter,& tunc credo, ꝙ cõ-
6 prehendat magnum patruum. Iſtud probo. ¶ † Primò ᵇ per
b regulam, quia quotieſcũque excluditur proximior in gradu,
certè ſequentes etiam excluduntur.l.1.in prin.& ibi gl. not. in
7 verbo fiſco.ff.ſi quis ali.teſt.prohi. ¶† Secundò probo per re-
gulam.l.de acceſſionib.ff.de diuer.& temp.præſcri.Confirmã
tur prædicta, quia ſtatuta recipiunt interpretationem per pun
ctum rationis, ſm Bal.in c.1.in 6.col.de conſti.& in Authẽ. in-
8 greſſi.in 1.col.C.de ſacroſ.Eccl. ¶† Tertiò probo ex eo, quod
decidit Bal.in d.l.quod vero contra.vbi tenet, ꝙ ſi ſtatutũ ex-
cludat patruum ſimpliciter, vel amitam, aut materteram, in-
telligitur etiam excludere patruum magnum,& amitam ma
gnam, quia ſtatutum non repugnat,& maior ratio minorem
includit.l.cui pacto.ff.de ſer.expor. & ſequuntur Lud. & Do.
9 Alex hic. ¶† Confirmo per illud, quod decidit Bar.in l.2.§. vi-
dendum.ff.ad Tertu.& Bal.in l.illã.ī. de colla. vbi concludũt,
qđ ſtante ſtatuto, ꝙ frater defuncti,& alij agnati excludãt ma
trem, certè vigore iſtius ſtatuti excludunt auum maternum.
10 ¶† Confirmo etiam per illud, ꝙ tenet Bar.in d.§.videndũ. vbi
tenet, ꝙ ſtante ſtatuto, qđ exiſtentib. maſculis filia fœmina nõ
ſuccedat, certè vigore talis ſtatuti multo minus ſuccedent fi-
lij ex fœmina, abſurdum.n.eſſet quòd nepos ex filia eſſet in me
liori gradu, q̃ ipſa filia.l.ſi viua matre.circa medium. C.de bo
nis mater.prout tenet ẽt Bar.in l.liberorum.in 6. col.& ſeq.ff.
de verb.ſig.Bal.in l.maximum vitiũ.C.de lib.præt.& Io. And.
11 in addi.Spe.in tit.de ſucceſ.ab inteſt.ſup rub.in 1.col. ¶† Quar
to cõfirmo per punctum rõnis, quia ẽt in correctorijs ſaltem
c ex maioritate rationis licita eſt extenſio ᶜ de ſtricta ſignifica-
tione vocabuli ad latã, gl.eſt in cle.1.in verb.eligatur.de elect.
gl.in Auth.vt hi qui obli.ſe.in prin.in ver.ad curationem, quã
12 ibi ad hoc no.Ang. ¶† Quintò ad idem facit, quia ſtatutũ ex-
cludens fratres ſimpliciter, multomagis intelligitur excludere
fratres patrueles,& alios remotiores, vt conſuluit Ang. in ꝯſi.
389. quod incipit totum prædictum ſtatutum. In iſtis termi-
nis intellige Io. And.in tit.de ſuc. ab inteſt. ſuper rub. in 1.col.
Bal.in l.ſcimus.ad fi.prin ſ.de inoff.teſta. ſecus quando ſtatu-
tum admittit fratrem, tunc intelligitur de proximiore, ſeu de
primo tm̃, ita Bar.loquitur in d.§.quæſitum, & hoc modo ẽt
concordat iſtam ꝯrietatem Bar.in illo.§.quæſitũ. & Io. Andr.
in præalleg.loco. ¶ Gl.fi.diuiditur in quinq; partes prin.In pri-
ma declarat, quid ſit ſucceſ.edi.In ſecũda declarat, qũo in hac
lege locum habeat ſucce.edic.In tertia per viam limitationis
remouet vnũ ꝯrium.In quarta opponit, & dupliciter ſoluit.
In quinta,& vlt.allegat concor.ad hunc tex.Secũda ibi, & eſt
in hac.l.Tertia ibi, vnde intellige.Quarta ibi, ſed vr̃.Quinta,&
vlt.eſt ibi.& facit.ſ.qui admit. ¶ In tertia parte inquantum gl.
reſtringit iſtum tex.qñ non erant aliqui agnati illius patrui p̃-
defuncti, dic melius, ꝙ imo iſto iure ſi fuiſſent agnati, tñ filius
matris, qui erat cognatus patrui magni, fuiſſet admiſſus, vt di-
cit tex.eo quia iſto iure excluſo primo agnato ſequẽtes agna
ti non veniebant, ſed veniebant tm̃ cognati.l.poſt conſangui-
neos in prin.ff.de ſuis,& legi.declaraui in l.qui ſe patris. ſ. vn-
de liberi,& multo magis procederet iſta.l.attento iure Authẽ
ticorum, quo ſublata eſt dr̃ia agnationis,& cognationis. §.nul
lam vero.in Auth.de hære.ab inteſt.attento, ꝙ iſte erat proxi-
mior cognatus. ¶ In quarta parte gl.dic melius, ꝙ imò heredi
tas dr̃ delata furioſo,& põt ꝑ eius curatorem adiri, vt declara-
ui in l.infantis.ſ qui admitti.ſed non dr̃ delata quantũ ad hoc,
vt aliquid temporis currat furioſo, ita loquitur.l.1.ff.de bo.po.
furio.infantiſue dela.nec dr̃ delata quantum ad hoc, vt cura-
tor eius poſſit repudiare, ita loquitur.l.1.§.furioſi.alleg. in glo.
ideoq; ſi decedat furioſus non ſecuta aditione, vel effectus ſa
næ mentis repudiet, locus eſt ſucceſ.edic. ita loquitur iſta lex.

ADDITIONES.

a ¶ Ad idem. Adde Iaſ.in l.2.col.4.in fi.infra eod. PVRPV.

b ¶ Primò. Aduerte, quia hæc regula non videtur generaliter vera, vide deciſ. Alex.in l.illam.col.4.& Iaſ.in l.ſi emancipati.colum.1.infra de colla.& ideo Alex.in d.l.illam.5.col.declarat hoc procedere, quando ſequentes in gradu ſuccedunt loco excluſorum, & erat quædam repræſentatio in excluſis, PVRPV.

c ¶ Licita eſt extenſio. Adde Aut.de But.in c.olim.de verb.ſig.Alex. de Imo. in l.ſi conſtante.in prin.ff.ſol.matr.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſiones diuiduntur in tres ſpecies, nam quædam ſunt aſcendentiũ, quædam deſcendentium, quædam tranſuerſalium.*
2 *Tranſuerſales ſunt in triplici differentia inter ius canonicum, & ius ciuile; Qualiter, vide.*
3 *Computationes graduum quo ad iſtam legem.*
4 *Frater auiæ in ſucceſſione nepotum ex filio maſculo auiæ excludit filium alterius fratris præmortui.*
5 *Nepos non ſuccedit in locum patris præmortui in iure patron.*
6 *Filius fratris non ſuccedit regulariter in locum fratris.*
7 *Libellus obſcurus incertus ipſo iure procedit, ſi non opponatur.*
8 *Adire inutiliter, & non adire ſunt paria.*
9 *Filius fratris an dicatur propriè nepos. & nu. 10.*
11 *Copula eſt illius naturæ, vt intelligatur in præcedenti illa qualitas, quæ in ſequenti proximè ponitur.*
12 *Statuta ſunt intelligenda ſecundum communem vſum loquendi.*

LEX II.

SI auiæ frater. Iſta lex primo aſpectu vr̃ difficilis propter cõ-
1 putationem graduum, ideo † præmitte, ꝙ ſucceſſio-
num tres tantum ſunt ſpecies, aſcendentium, deſcendentium,& tranſuerſalium, vt in Auth.de hære.ab inteſt. in prin.& l.1.in prin.ff.de gradi.& in aſcendentib.& deſcendentibus non eſt difficultas, nec aliqua dr̃ia inter ius canonicum, & ciui.quia vtroque iure filius eſt in primò gradu, nepos in ſecundo,& deinceps.Sed in tranſuerſalib.eſt dr̃ia, quia duo fratres de iure can.inuicem ſunt in primo gradu, ſed de iure ciui. in ſecundo.filij fratrum de iure can.ſunt in ſecundo gradu, ſed
2 de iure ciu.ſunt in quarto. ¶† Ideo ᵃ aduerte, ꝙ quantum ad
a tranſuerſales triplex eſt differentia inter ius cano. & ius ciuile. nam de iure ciuili ſi vis ſcire, in quo gradu ſunt adinuicẽ duo tranſuerſales, neceſſe eſt inuenire ſtipitem.ſ.illum, à quo omnes iſti deſcendunt, tunc oportet aſcendere numerando vſq; ad ſtipitem. Deinde à ſtipite deſcendere numerando vſq; ad iſtam perſonam, de qua quæris.Sed de iure cano.non inquiritur ſtipes.Et conſidera, ꝙ licèt gl.in l.Iuriſc.§.1.in gl.magna, in verbo, item liberi, quæ eſt magiſtra. ff. de gradi. dicat, ꝙ ſtipes non ꝯnumeratur pro vna perſona,& idem dicit Bal.in Auth. ſi quas ruinas.in 2.col.in prin.C.de ſacroſ.Eccl.Ang.de Are. in §.hactenus.Inſti.de gradi.& D.Alex.in l.1.in prin.7.col.ff.de iuriſd.omn.iudi.Ego dico. ꝙ imò ſtipes connumeratur, ita dicit expreſsè tex.in §.ſunt & ex laterib.in d.l.Iuriſ. in ver. idem faciendum,& ita tenent gl.& omnes hic, ſi aduertis Doc. computationem. Sed dic, ꝙ ſi computatur ſtipes pro vno gradu, tunc primæ perſonæ, à quibus incipis computationẽ, non cõputabuntur, aliàs ſecus,& ita concordabis iſtam differentiam. ¶ Secunda dr̃ia eſt, quia ſm ius ciuile fit computatio per gradus ad ſimilitudinem ſcalarum, aſcendendo de gradu in gradum,& poſtea deſcendendo, ideoq; eſt propria computatio. Cano. autem non computant per gradus, ſed computant per ſaltus, ſaltando de vna linea ad aliam: ideo eſt impropria computatio. ¶ Tertia differentia eſt, quia ſecundum nos vnaquæque perſona facit gradum, ſed de iure canon. duæ perſonæ faciunt gradum, ratio quæ mouet Canoniſtas eſt,
b quia eorum computatio ᵇ regulariter fit propter matrimonium, in quo duæ perſonæ conſiderantur. Computatio autẽ, quæ fit per ius ciu.fit regulariter reſpectu ſucceſſionum, ideoque quælibet perſona gradum facit.ita declarat Bald.in l.meminimus.C.de legi.hære.& D.Chriſtoph.Inſt.de gradi.in prin. in 3.col.& Pau.de Caſt.hic in fi.hinc eſt, ꝙ computatio de iure can.procedit in materia matrimoniali, ſed compu.iuris ciui. in materia ſucceſſionum, ſm gl.in §.hactenus.Inſti.de gradi.in d.l.Iuriſc.§.1.& de prædictis vide bonam gl.in c.fi.de conſang. & affi.& gl.in d.l.Iuriſc.§.1.in glo.mag. & ſimilem in §.hactenus.

ADDITIONES.

a ¶ Ideo. Vide contra hanc primam, capitu.tua nobis.de conſang. & affinitate. PVRPV.

b ¶ Computatio. Ita dicit tex.in c.ad ſedem.col.1.35.q.1. PVRPV.

nus.in gl.mag.Inſti.de gradi.plenè per Io. And. in arbore con-
3 ſanguinitatis.per Bal.in c.1.in 9.col.& ſeq.de iudi.¶†Vt ergo
in iſta l.inuenias computationem,oportet ante omnia inueni
re ſtipitem,à quo omnes perſonæ,de quib.in tex. proceſſerũt,
iſte eſt pater auiæ,qui habuit iſtam auiam filiam,& duos ma-
ſculos ex auia,natus eſt filius, & ex filio nepotes,de quorum
ſucceſſione hic quæritur, frater ergo iſtius auiæ quo ad illos
nepotes eſt in quarto gradu, quia aſcendit ad patrem, & eſt
vnus gradus,poſtea deſcendit ad auiam ſororem fratris,& eſt
ſecundus gradus,poſtea ad filium auiæ, & ſic tertius, deinde
ad nepotes,& ſic eſt quartus gradus.¶Iſtis ſic præmiſſis iſta.l.
hoc dicit in ſumma. Si exiſtens in gradu anteriori non agno-
uit poſſeſſionem, vel agnouit, ſed non eo modo quo debuit,
ſequens admittitur per ſucceſ.edi.ſecus ſi debito modo agno
uit.hoc dicit,& conſidera quomodo poteſt procedere text. q
dicit,ꝙ ex teſtamento nepotum falsò adijt hæreditatẽ, quo-
a modo potuit eſſe teſtamentum nepotum,[a] & ſic vnum teſta
mentum plurium perſonarum?¶Caſum clarè figurat gl. Bar.
4 & alij.¶†No.ex tota iſta.l.quòd frater auiæ in ſucceſ.nepotum
ex filio maſculo auiæ,excludit filium alterius fratris præmor-
tui,eo quia frater,qui viuit,eſt in quarto gradu quo ad illos ne-
potes,filius autem fratris eſt in quinto,& ſic in remotiori,vn-
b de prior ſequentem excludit.¶Sed oppono [b] contra tex. pro
eius intelligentia,nam frater mortuus ſi viueret,æqualiter ſuc
cederet nepotibus cum iſto alio fratre ſuo, ergo eodem mo-
do filius fratris præmortui,cùm habeamus regulam, ꝙ filius
ſuccedit in locum patris ſui,& eo modo admittitur, prout ſi
eius pater viueret.§.cũ filius.Inſti.de hære.quæ ab inteſta. Re-
c ſponde,ꝙ regula.d.§.cũ filius.[c] procedit,quando tractatur de
ſucceſ.aſcendentium,ſecus quando tractatur de ſucceſ.tranſ-
uerſalium, tunc filius non ſuccedit in locum patris præmor-
tui,nec æqualiter admittitur cum patruo ſuo.tex.eſt in §.ſi plu
d res.Inſti.de legi.agna.ſuc. & in l. auunculo.[d] ꝟ. communia de
ſuc. & tex. eſt hic. ¶Sed aduerte, ꝙ iſta iura hodie limitantur
non procedere,quando tractatur de hr̃ditate patrui, vel auun
culi,ſeu amitæ,vel materteræ, quia tunc filius vel nepos ſuc-
ce.loco patris, & ſimul,& ſemel admittitur cum alijs patruis
æqualiter.tex.eſt in Authẽ. ceſſante,& in corpore vnde ſumi-
e tur.C.de leg.hæredi. Quantum [e] autem ad alios tranſuerſales
filius,vel nepos non ſuccedunt in locum patris præmortui,
imò excluduntur per patruos,qui viuunt.tex.eſt in Auth.poſt
fratres.& ibi Bar.C.de legi.hæred.& not.declarat Cy. in d.Au-
then.ceſſante.in fi.Bal.in l.3.C.de legit.hæred.& Io.Fab.in d. §.
f cum filius.Et ſi dicis, quæ eſt ratio diuerſitatis, [f] quia quando
tractatur de hæreditate aſcendentium filius,& nepos,& dein-
ceps ſuccedunt æqualiter cũ patruis.d.§.cũ filius. ſecus quan-
do tractatur de ſucceſ.aliorum collateralium?Saluis proximè
dictis,inuenio quòd Nic.de Neap.in §.1.Inſti.de legi.agn. ſuc-
ceſ.& Io.Fab.in §.cæterum.eo. tit. qui licèt directò quæſtionẽ
non forment,tamen in diſcurſu verborum ſic reſpondent, ꝙ
ius,quod habet pater in ſucceſ.tranſuerſalium, non eſt ita po-
tens,quia non ita debetur ſucceſſio tranſuerſalium, ſicut aſcẽ
dentium,ideo non tranſmittunt, vt ex perſona eorum patris,
filij,vel nepotes veniant, prout veniunt in ſucceſ. aſcend. vbi
filij,& nepotes veniunt ex perſona patris præmortui. Sed ca-
ue,quia errant in fundamento,quia quando dicimus,ꝙ filius,
vel nepos ſuccedit in locum patris præmortui.d.§.cũ filius,in
telligitur, ꝙ ſuccedit in locum,hoc eſt in gradum ac ſi eſſet in
eo gradu,in quo erat eorum pater,ſed non ſuccedit ex perſo
na patris.nepos ergo dato,ꝙ ſubineret locum patris, non ſuc-
cedit vt pater,ſed vt nepos,& ita declarat Bar.in l.1.§. ſi ſit ne-
pos. in 1.col.ff.de colla.do.& in l.1.§.ſi ſit filius.ff.de coiun.cũ
5 emancip.lib.†Item attende,quòd ſimiliter in iure pat. nepos [g]
g non ſuccedit in locum patris præmortui,nec nepotes ex filio
præmortuo ſimul admittuntur pro alio filio.tex.eſt no. in l.ſi
libertus præterito.§.1.ff.de bon lib.& in l.à duobus.ff. de oper.
liber.& in l.3.§.proinde.& ibi gl.ff.de leg.tut. Ratio ſpecialita-
tis eſt,ſecundum Io.Fab.in d.§.cùm filius.quia ius patro. non
defertur iure hæreditario.l.vt iuriſiurandi.§.fi.de oper. lib. Iſta
ratio non placet,quia feudum non defertur agnatis iure hæ-
redita.cùm poſſint agnati feudum obtinere repudiata hẽredi.
c.1.an agn.vel filius.& tamen in feudo in agnatis filius ſucce-
dit in locum patris.c.1.§.his verò.de ſucceſ.fra. vel gradi. ſuc.
in feu.& c.1.circa prin.de ſucceſ.feud. Credo, ꝙ melior ratio
ſit ſpecialitatis,quam aſſignat Io.Fab.in §.fi.Inſti.de ſucceſ. lib.
propter ampliorem libertatem, ne libertus plures patronos
habeat.Item adde,quòd per ea,quæ dicta ſunt ſupra poteſt in
ferri,an vera ſit gl.no.in l.cũ ita legatur.§.in fideicom.ff. de leg.
2.quæ vult,ꝙ in fideicommiſſo relicto familiæ,filius fratris ſi-
mul admittitur cum alio fratre. per Auth.ceſſante. C. de legi.
hære.quam gl.ſequitur Bal.in conſi.incip.caſus talis eſt, quidã
Titius deceſſit.Alex.26.conſi.in 3.vol.incip. videretur fortaſ-
ſe.Sed Bal.in d.§.in fideicom.in fi.reprobat illam glo. quia di-
cta Auth.ceſſante.loquitur,vbi non conſideratur affectio, ſed
iuris diſpoſitio,hic autem in fideicom.conſideratur affectio,
quæ maior eſt ad fratrem,quàm ad filium fratris, allegat etiã
ad hoc.l.3.§.ſi duo.ff.de legi.tuto.& cum Bal. contra illam gl.
tenet etiam Raph.Cuman.ibi, & in notabili caſu in conſi.71.
mulier inſtituit maritum,in 1.vol.idem tenet Alex. in conſil.
204.in 2.vol.conſideratis.in 4.col.& in conſi.3. in 4. vol. Pon-
deratis verbis teſtamenti.in 4.col.Fran.de Are.in conſi.143.di-
6 ligenter,& maturè diſcuſſis.in pen.col.†Et iſta opi.videtur ve-
h rior,cùm regulariter filius fratris [h] non ſuccedat in locum fra
tris,vt ſupra declaraui,niſi in caſibus ſpecialib.ſ.relatis ſcilicet
quando agitur de ſucceſ.aui, & ſic aſcendentis, vel patrui,&
non aliter, & ſic pondera, quòd non ſolùm conſiderata affe-
ctione,vt conſiderat Bal. ſed etiam non conſiderata affectio-
ne procedunt prædicta.¶In tex.ibi,ſi auiæ. dic quod iſta erat
auia reſpectu nepotum eius filij præmortui, de quorum ſuc-
ceſſione hic tractatꝰ, ſed non erat auia reſpectu ſupplicantis,
de quo in tex.ſed erat amita,q̃ ſoror illius fratris p̃mortui, ex
quo p̃re p̃mortuo ſupererat iſte nepos. ¶In text.ibi,velut in te
ſtõ.no.ſ̃m Bal.poſt antiquos.ſ.Marti.de Fan. & Nic. de Mata-
rel. p eũ relatos, ꝙ qui agit peti.hær. & ſic petit hæreditatem,
debet in libello dicere, an ſit hæres ex teſtamento, vel ab in-
teſt.aliàs ſuccumberet,vt hic.Sed tu adde,quòd tex. iſte nihil
i probat,& ineptè ponderatur [i] per Antiquos.& Bal.hic,eo q̃
tex.iſte non loquitur de petente hæreditatem,ſed loquitur de
eo qui adijt,ita expreſsè dicit tex.ibi,ex teſtamento adijt hære
ditatem,ſed aditio fit ſolo animo.l.pro hærede.in prin. & l.ge
7 rit.ff.de acq.hær.nec ibi requiritur expreſſio.¶† Præterea cùm
k libellus generalis [k] incertus,& obſcurus ipſo iure procedat,ſi
non opponatur à parte.l.fi.in fi.C.de anna.excep. ergo proce-
dit libellus agentis peti.hæred.dato,quòd non declaret vtrum
ſit hæres ex teſtamento,vel ab inteſt.vt eſt tex in l. ex ſextante.
in prin.& ibi gl.no. ff.de except. rei iudic. ſed ſi opponatur per
reum cõuentum,ita demum tenebitur agens declarare vtrũ
ſit hæres ex teſtamento,vel ab inteſt. quando aliter reus con-
uentus non poſſet deliberare,an cederet,an contenderet,aliàs
autem adhuc agens non tenetur declarare.tex.eſt in l.ſi defen-
ſor.§.illud.& ibi Bar.declarat.ff.de interrog.actio.Bald.Pau.de
Caſt.& Mod.in l.ſi is ad quem.ff.de acq.hære.Cano. in c. 2. de
libel.obla.¶Item no.ex eodem.tex.in verbo veluti ex teſtamẽ
to,ꝙ aditio inualida facta ex teſtamento falſo non conuerti-
tur in aditionem ab inteſt.validam, per quam ſuccedere pote
rat.¶In contrarium pro intelligentia opponitur:nam ſucceſ-
ſio facta ex teſtamento inualida ſuſtinetur, & conuertitur in
ſucceſſionem ab inteſta.l.non nunquam. ff.de leg. præſtan.l.2.
§.ſi ſub conditione.& l.ſi ſub conditione.ff.de bono.poſ.ſecun
dum tabu.& l.filius emancip.in prin.ff.de collat.dotis.Reſpõ-
det notabiliter Iac.de Are.hic, ꝙ tex.cùm myſterio præſuppo
nit,ꝙ iſte frater ex teſtamento adijt hæreditatem, & ſic de iu-
re ciui.quæ cùm ſit inualida,non conuertitur in bon.poſ.ab in
teſt.ideo ſ̃m eum,ſi iſte agnouiſſet bonor. poſ. ex teſtõ,prout
vult dicere tex.in fi.illa inualida conuerteretur in bon. poſſ.ab
inteſt.

ADDITIONES.

a ¶Nepotum.Adde,quòd potuit eſſe ſubſtitutio pupil.facta per patrem iſtorũ
nepotum,quæ dicitur teſtamentum.l.patris,& filij.ff.de vulg. & pup.

b ¶Oppono.de §.cùm filius,Inſti.de hæred.ab inteſt. vide Alex. lib. 1.conſi.
83.col.2. PVRPV.

c ¶Cùm filius.Limita illum.§.cùm filius.in eo quod defertur iure hæreditatis,
aliàs ſecus,& ita in emphyteuſi tradit Alex.lib.5.conſi.29. ſi conceſſum eſt,
Lud.Bolog.conſi.38.1.dubio,aliam limitationem ponit Dec.in l.2.verſi.ſe-
cundum dubium.ſupra vnde lib. PVRPV.

d ¶Auunculo. Illa.l.non limitatur,quia loquitur de ſucceſſione patrui.PVRPV.

e ¶Quantum.Idem Alex.lib.5.conſi.44.videretur prima facie.col.pe. & lib.3.
conſi.5.col.fi.in fi. PVRPV.

f ¶Ratio diuerſitatis.Vltra impugnationem quam.infra Iaſ. facit, iſta ratio nõ
concludit,quando ſumus in ſucceſſione patrui, ſed dic, quòd tunc dicitur
quodammodo etiam tractari de ſucceſſione aſcendentium.c.2.de na.ſucceſ.
feu.Iaſ.in l.fi.2.col.infra vnde leg.

g ¶Nepos.Adde Bal.in l.2.C.de ſuis,& leg.Doc.in cle.2.de iur. patr. Ant. Roſ.
in trac.de ſucceſ.ab inteſt.in 51. colum. Docto. in c. cùm Bertoldus. de re
iudica.

h ¶Filius fratris. Adde Saly.c.in Authen. poſt fratres.la prima.C.de leg.hære.
PVRPV.

i ¶Ponderatur. Adde,quòd ponderatio Antiquorum,& Baldi eſt,quia ille qui
adijt ex teſtamento,quando poterat tantum ab inteſt.nihil agit,vt hic, ergo
vt ſciatur,an legitimè adierit,debet hoc exprimere. PVRPV.

k ¶Libellus generalis. Adde Pau.de Caſtr.in l.prima.ff.de edend.Angel. in l. 2.
C.quando prouoc.non eſt neceſſ.Lanfran.in repe. cap. quoniam contra. de
probatio.

Intest. quia vna bonorum possessio inualida bene conuertitur in aliam validam, sed aditio de iure ciu. inualida, non pōt conuerti in bon. poss. ab intest. Ratio diuersitatis, quia bono. poss. non potest fieri sine præsentia iudicis. l. fi. supra qui admit. si ergo facta sit cum præsentia iudicis, & sit inualida, potest conuerti in aliam validam, sed aditio hæreditatis fit solo aīo absq; præsentia iudicis, ideo si non valet, non potest conuerti in bo. possess. ¶Et si tu subtilis dicas, ista aditio hæredita. ex testamento de iure ciui. quamuis non possit conuerti in bono. poss. ab intest. per rationem prædictam, quare saltem non cōuertitur in successionem ab intest. de iure ciui. in qua cessabit obiectũ prædictum, & sic quare successio ex testamento de iure ciuili valida, non conuertitur in aliam ab intesta. de iure ciuili validam, dato ꝙ non possit conuerti in bon. poss. propter defectũ præsentiæ iudicis? Respon. quia in isto tex. frater auiæ respectu nepotum auiæ, de quorum successione agitur, erat cognatus, quia illis iungebatur mediante persona auiæ, & sic per lineam fœmininam, ergo erat cognatus. Insti. de leg. agna. tutel. §. sunt autem agnati. Item emancipatus, & quilibet extraneus condito testamento bene cognoscuntur de iure ciui. §. extraneis. Insti. de here. quali. & diff. Bar. in l. illud. ff. de bo. pos. contratab. & gl. in l. cùm emancipatus. in princ. eod. tit. sed ab intest. cognati sunt penitus incogniti, & non admittuntur de iure ciui. secundum ista tẽpora. Insti. de suc. cog. in princ. ideo impossibile est in hoc tex. ꝙ successio de iure ciui. ex testamento inualida sustineatur, & conuertatur in succes. ab intest. de iure ciu. quia in hac. l. cognatus ex testamento bene de iure ciui. succedere potest, sed ab intestato de iure ciui. nullo modo succedit, ideoq; talis conuersio fieri non potest, & nũc habes optimè declaratam solutionem Iac. de Are. ¶Eam tamen reprehunt Cy. Bar. Albe. & Ang. quia istud specialiter reperitur in filijs, quòd bon. poss. ex testamento inualida conuertatur in bono. poss. ab intest. validam, & malè reprobant, cùm idem sit in alijs successionibus vltra filios. d. l. si sub conditione. Dic ergo melius se-
* cundum Bal. Saly. *& omnes Mod. hic, &* Bal. & Pau. de Cast. in d. l. si is ad quem. ff. de acq. hær. & ante eos Bar. in l. 3. §. si sub ea. ff. de bon. pos. ꝯtab. ꝙ qñ successio ex testō est penitus inualida, siue sit facta de iure ciui. siue de iure prætorio, vt est in hac l. in qua testm̃ erat falsum, & tunc nunquam conuertitur in successionem, vel bon. pos. ab intest. validam, ita loquitur text. noster, & ratio est, quia quod est nullum, non pōt conuerti in aliquid. l. 3. §. qui fideicommissariam. ff. de hære. insti. sed quando successio ex testō, vel secundum tabu. à ptin. fuit valida, licèt postea reddatur inualida, bene tunc conuertitur in bonor. pos. ab intest. validam. ita propriè loquuntur iura. s̃. ad oppositum alleg. & ista est veritas. Confirmo rõne, quia illud, quod à principio valuit semel, facilius ex postfacto confirmatur, q̃ illud, quod nunquam valuit. ita probatur in l. posthumus. in prin. iuncto ver. idem & circa. ff. de iniust. rup. idem probatur in l. qui ex liberis. §. testō. ff. de bono. pos. secundum tab. & in §. non tamen. Insti. quib. mod. test. infir. iuncta. l. 1. §. sed si filiusfa.
8 ff. de leg. 3. ¶†Vltimò [a] no. ex hoc tex. ſm Bal. Saly. Ful. & alios
a hic, ꝙ paria sunt non adire, vel nulliter adire, seu via incompetenti. concordat. l. fi. in verb. *nil agit*. ff. de lib. & posth. & tex. in l. filius emancip. in prin. ff. de colla. dot. Sicut in simili paria sunt non cauere, vel satisdare, aut vitiosè. l. quoties cum his, quę ibi dixi. ff. qui satisd. cog. Item paria sunt aliquid non esse factum, vel esse factum, sed perperam, & nulliter. tex. est no. in l. 2. ff. de autho. tut. in l. quamuis. §. si conuenerit. & ibi Bar. no. ff. ad Velleia. & in l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. pos. contratab.
b Item paria sunt [b] non comparere, aut minus legitimè comparere. c. Nicolao. & ibi no. Bal. de appel. Item nihil, & inualidum æquiparantur. l. si autem nullum. & ibi Bal. no. C. de legi. hære. ¶Gloss. 1. ponit casum, & clara est. In quantum tamen filium fratris præmortui nepotem appellat, reassumo in dubium,
9 †nunquid filius fratris [c] dicatur propriè nepos, & sic nunquid
c quemadmo. qui veniunt per lineam descendentium, appellantur propriè nepotes, ita etiã appellentur propriè nepotes, qui descendunt per lineam transuersalem, vt est filius fratris, & q a presens passus est valde vtilis ad multa, ideo eum plenè examinandum duxi. In hoc passu inuenio fuisse quinque prin. opin. quas passim, & confusè referunt Moder. præsertim Do. Alex. hic, ego postremò ponam sententiam meam. ¶Prima fuit sententia glossarum. s. gl. hic. & in l. post emancipationem. in glos. 2. & l. cùm quis decedens. §. codicillis. in glo. 1. iuncto tex. ff. de leg. 3. & in l. auunculo. ff. de mor. cau. don. quæ glo. tenuerunt, quod filius fratris dicatur nepos, pro quibus Bald. & Salyc. hic allegant quatuor iura de iure ciui. s. l. illam. C. de colla. l. pen. ∫. de dona. quæ sub modo. l. & ideo. §. fina. cum l. seq. ff. de in rem verso & l. si instituta. §. fi. ff. de inoffi. testam. quæ non probant, quia loquuntur respectu aui, sed non respectu patrui, vel amitæ, prout dicit Bar. in l. si instituta. §. de inoffi. el secondo. ff. de inoffi. testam. Io. And. in c. fundamenta. de elect. in 6. in nouel. & Raph. Fulg. & Mod. hic, tamen pro glossis sunt multi text. de iure cano. tex. in c. tua nos. & in c. quod super. de consang. & affini. & in c. non sine. de arbi. in c. dilecto. in princ. de præb. in c. fœlicis. §. cæterum. de pœnis in 6. in c. 1. de schisma. eodem lib. & in c. duo pueri. de despon. impub. & in c. per tuas. in fi. de proba. Sed de iure ciui. habes etiam tex. rotundum in c. 1. §. similiter. in ver. nepotem, idest filium fratris, quibus mod. feud. amit. tit. 1. & dicit ibi Bal. quòd est magis expressum ibi, quàm reperiatur alibi de iure ciui. & quòd aduocati Bononienses multum allegant illum tex. & istum corruptè allegat Bal. hic in 1. colum. & per illum tex. refert ibi Iac. de Bel. se obtinuisse Bononiæ, quòd si aliquis est priuilegiatus pro se, & nepotib. veniunt in tali priuilegio, quamuis stricti iuris sit, etiam nepotes ex fratribus. Idem tenet Io. de Imo. in l. si dotali. ff. sol. matr. per tex. d. §. similiter. & quia ita se habet communis vsus loquẽdi. Idem tenet Bal. qui pluries variauit in rep. c. c. si pater. in 19. colum. de testam. in 6. Idem tenet Panorm. in d. c. non sine. in 2. not. vbi dicit, quòd istud semper fuit secutus propter communem vsum loquendi, quicquid secundum eum tenuerit Feder. de Sen. in consi. infra allegando, & ita etiam tenet idem Dom. Abb. in d. c. per tuas. in vlti. no. Tamen ad text. in d. § similiter. potest responderi, quòd cùm ius feudorum sit consuetudo postea redacta in scriptis. c. 1. in prin. de feu. cog. illud ibi processit ex communi vsu loquendi, & non de proprio significatu, vt patet ex c. 1. de succes. fra. vel gradi. succes. in feu. & c. 1. §. 1. de feu. Mar. ¶Secunda principalis fuit opi. quòd filius fratris non dicatur propriè nepos, & aliqui inaduertenter allega. ꝙ istam tenet Bar. in d. l. si instituta. §. de inoffi. el secondo, sed caue, quia Bart. ibi non firmat, imò potius tenet oppositum, dicens, quòd in nulla parte iuris reperitur, quòd filius fratris dicatur nepos, sed solũ in quadam constitutione Fede. & non allegat vbi, & in c. 1. de schismati. in 6. voluit Bar. allegare text. in præalle. c. 1. §. similiter. Istam etiam opi. alleg. Io. And. tenuisse in præalleg. cap. fundamenta. de elec. in 6. in nouel. Istam firmat Bal. sibi contrarius. in d. l. si dotali. quia nepos propriè dicitur, qui descendit ex filio, non autem ex fratre text. est in l. Iuriscon. §. secundo gradu. ff. de gradi. & hoc ostendit etymologia vocabuli, secundum Salyc. hic, dicitur enim nepos quasi natus post patrem. Item infert ibi Bar. ꝙ si aliquis accepit, vel acquisiuit emphyteusim pro se, & nepotibus, non veniunt nepotes ex fratre. allegat ita consuluisse Dy. Adde, ꝙ est in consi. 16. inci. diligenter. in vlt. col. Istam opi. etiam tenet Cy. in d. l. si instituta. in addi. quem ibi refert, & sequitur Bal. & præsertim, quando essemus in statuto pœnali, & sic odioso. Idem tenet Fede. de Sen. in consi. 39. incip. Viso puncto prædicto, & motiuis, per tex. in præalleg. l. Iuriscon. §. secundo gradu. per text. in l. liberorum. ff. de verb. sig. ideo pulchrè concludit, ꝙ in statuto excludente sororem extante nepote, non comprehenditur nepos ex fratre, & ad iura can. supra adducta respondet, quòd loquuntur impropriè, & sunt verba narratiua facti dicta à partibus, seu enunciatiua Papæ, quæ non constituunt ius, vt plenè dixi in l. vnica. super tertio intellectu glo. s̃. quando non peten. partes. sed Iurisc. in d. §. secundo gradu. ponit verba assertiua, & constituentia ius, & principaliter propter hoc adducta, ideoq; illis standum est, & cũ Feder. tenet Io. de Imo. in d. c. nõ sine. in vlt. col. de arbi. & Ang. hic in lec. Flor. reputans hoc notandũ ad statutum disponens, ꝙ filij, & nepotes excludant fœminas, & tamẽ nepotes ex fratrib. fœminas non excludẽt. Eandem opi. tenet Raph. Fulg. hic dicens, ꝙ non meminit se legisse, ꝙ filius fratris in iure dicatˀ nepos, nisi cõis vsus loquendi patriæ aliud induceret. Eandem tenet D. Franc. de Are. in d. c. per tuas. in 2. col. & duab. seq. de prob. ¶ Tertia fuit prin. distinctio Bal. in c. 1. §. similiter. præalleg. qui dicit, ꝙ quando aliquis accipit emphyteusim, & habet nepotes ex filijs, & nepotes etiã ex fratribus, & tunc intelligitur in dubio de nepotib. propriè, & sic de nepotibus ex filijs, quod vltra eum potest confirmari ex doctr. Bal. in l. 1. supra eo. quia verba in dubio deberent intelligi propriè: si aũt non haberet nepotes nisi ex fratribus, tunc de

ADDITIONES.

a ¶Vltimò. Quartum not. Alexan. facit simile, quia parum, & nihil æquiparantur. Ias. post Bald. in Authen. præterea. colum. 2. infra vnde vir, & vxor. PVRPV.

b ¶Paria sunt. Adde cap. penul. de procur. & in capitu. cùm dilecti. de dolo, & contuma.

c ¶Nunquid filius fratris. Adde Bal. in l. 1. in 2. col. de condi. inser. Bal. in c. 1. §. similiter. quib. mod. feu. amit. Io. And. in arbore. Doc. in c. 1. de schisma. lib. 6. Ant. de Ros. in trac. de succes. ab intest. in 42. col. Dy. consi. suo inci. diligenter considera. & est consi. 16. in ordine.

de illis intelligeretur,per tex.no. in ſimili in l.hæredib. §. fin. ff.
ad Treb.& in hanc ſententiam inclinat etiam Imo.in d.c.non
bne.in 1.col.& D.Fran.de Are.in c.per tuas.in 3. col. de proba.
¶Aliam diſtin.ponit Pau. de Caſt. in d.l. ſi dotali.relatam per
D.Alex.hic.¶Quintam,& vlt.diſt.ponit Bald hic, faciens tres
caſus prin.& cum eo tenet Saly.& Pau.de Caſtr.hic. & Dom.
Alex.qui dicit Bald. in hoc melius locutum eſſe, quã aliquis
alius loquatur.¶Ego vltimo loco omnium dictis penſatis fa-
cio in hac materia vnam conclu. & tres fal. Concluſio eſt, ꝙ
filius fratris propriè non dicitur nepos , & ideo non venit re-
gulariter appellatione nepotis, nec in ſtatutis , nec in contra-
ctibus,nec in alia materia.d. l. Iuriſconſultus. §. ſecundo gra-
du,& l.liberorum.§.ſed & Papirius.ff.de verb.ſig.cum alijs ad-
ductis ſupra in 2.opin. ¶ Iſta concluſio procedit,quando ter-
minus nepos,profertur ſimpliciter , ſed non quando proferẽ
ſimul cum termino filius,vt quia in aliqua materia fiat men-
tio de filijs,& nepotib.Si autem iſte terminus nepos , profer-
tur cum dictione fratris,vt qa aliquis acquirat emphyteuſim
pro ſe,fratrib.& nepotibus , tunc quia præcedentia declarant
10 ſequentia.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.ff.de leg.1.teneo,†ꝙ appella
tione nepotum veniant filij fratrum, quod etiam ſuadetur ex
illa copula,&,quæ ſtat augmentatiuè latinè. l.ea tamen adie-
ctio.ff.de leg.3.vt ergo augeat,erit ſenſus,ꝙ iſte non ſolùm vo
luit acquirere pro fratribus ſuis,ſed etiam pro nepotibus fra-
trum.ita concludunt Bal.Sal.Pau.de Caſt.D.Alex.hic. & Pau.
de Caſt.in d.l.ſi dotali.facit bene tex.in c.1.§.1. de feudo Mar-
chiæ.Accedat,quia de natura copulæ, &, eſt exæquare copu-
lata,& ea ad æqualitatem reducere.l.quamuis.vbi Bald. C. de
impub.& alijs ſubſti.& Bald.in l.1.§.O filius.in fi.ff.ne quis eũ
qui.Saly.& Lud.in Auth.ex teſtamento.poſt gl.ibi. C. de col-
a lat.& eſt tex.no.in l.Seiæ.§.Caio.[a] ff.de fun.inſtr.& gl. in l.2.in
prin.ff.de opt.leg.Bar.in l.fi.§.cui dulcia.ff.de triti. vi. & ole.*&
ſic copula &,facit vt vtrunque intelligatur de linea tranſuer-
11 ſali.†Facit,quod dicit gl.no.in l.ſi ſic.in glo.1. ff.quemadmod.
b ſer.amit.quæ notabiliter vult,quòd natura copulæ &,[b] eſt vt
intelligatur in præcedenti illa qualitas,quæ in ſeq.proximo po
c nitur.¶Secundò limito,[c] quando diſpoſitio aliàs nil operare-
tur, niſi nepotes intelligerentur filij fratrũ,vt eſt , quando quis
acquiſiuit emphyteuſim pro ſe,& nepotibus , & nullos habe-
ret nepotes ex filijs,nec habere ſperaret , fortè nullos habens
filios,& ipſe eſſet ſexagenarius,tunc dictio nepotibus , intelli-
geretur de filijs fratrum,ſm Saly.& Lud.hic, & iſtud etiã vult
Bal.in d.c.1.§.ſimiliter.& ad hoc bene facit tex.notab.in ſimili
in d.l.hæredibus.§.fi.quem tex.reputat ſing.Bal.in c.paſtoralis.
in 1.col.in fi.de appel.ꝙ verba , vt aliquid operentur,quando-
que trahuntur ad improprium ſignificatum.Facit text. in c. ſi
ciuitas.de ſent.excom.in 6.vbi verba contra naturam , & ſuã
ſignificationẽ latè interpretantur,quando aliàs diſpoſitio red-
deretur fruſtratoria,& ita illum tex.allegat Abb.in c.fi.ad fi.de
præben.etiam in materia pœnali,& odioſa,ita ibi eſt tex. Ter-
d tiò limita,[d] & hanc bene ſigna , niſi communis vſus loquẽdi
ſit,ꝙ nepos intelligatur filius fratris , vt eſt communiter apud
nos , quia filij filiorum ablatici appellantur, filij autem fratrũ
* appellantur nepotes,*ſecundum Bal.& alios omnes hic* , & in locis.
s.alleg.& Bal.in l.vxor.ꝗ.qui accuſ.non poſ. nam ſecundũ iſtũ
communem vſum loquendi intelligerentur verba contrahẽ
tium.l.ſi prius.§.placuit.cum ibi no.per Bar.ff.de aqua plu.arc.
& c.ex literis.de ſponſ.gl.no. in c. nonnulli. in verbo duas die-
12 tas.de reſcri.&†ſecundum illum vſum loquendi intelligeren
e tur ſtatuta loquentia de nepotibus,quia ſtatuta intelligenda[e]
ſunt ſecundum communem vſum loquendi,vt eſt glo.no.in
l.librorum.§.quod tamen.in verſic.non continebuntur. & ibi
Bar.ff.de leg.3.Idem Bar.in l.Labeo.ff.de ſuppel.lega.& l. 1. ff.
de ſuis,& legi.& l.1.C.de iur.cal.& alibi ſæpè , etiam ſi ſtatutũ
eſſet pœnale,& punitoriũ,& ſic odioſum , vt notabiliter vult
Bar.in ſtatu.puniente occupantem rem alterius.in rubri. ff. de
ope.nou.nunc.in 2.col.cum multis concor.ibi adductis p Mo
der.& dicit Abb.in c.2.in prin.de arbi.ꝙ in omni materia etiã
odioſa,& pęnali ſemper debet attendi communis vſus loquẽ
di.Item habet locum etiam ſi adeſſet ſtatntum, ꝙ verba ſtatu
torum intelligantur ad literam prout iacent, adhuc eſſent in-
telligenda ſecundum communem vſum loquendi,ita ſingu-
lariter oſtendit Iac.But.in proœ.ſforum,quem refert, & ſequi
tur D. Ant.de But.in proœ.Decre.in 9.col.in prin.& ibi D. Ab
ba.Pan.Facit,quod inquit notabiliter Bald.in l.omnes populi.
ff.de iuſti.& iur.in 12.col.in fi. declarando ſtatutum diſponẽs,
ꝙ verba ſtatutorum intelligantur ad literam , inter cætera di-
cit,ꝙ intellectus literalis idem eſt,ꝙ intellectus vulga.& idem
dicit Bal.in d.l.omnes.in pe.col.in prin.ꝙ ſtante dicto ſtatuto,
ꝙ verba ſtatutorum intelligantur ad literam,ꝙ litera intelli-
gitur,prout vulgò exponitur.Limita tamẽ, ꝙ dixi, ſtatuta eſ-
ſe intelligenda ſecundum communes vſus loquendi, vt pro-
cedat niſi adeſſet ſtatutum generale , ꝙ verba ſtatutorum in-
telligantur propriè,vel ſecundum proprium ſignificatum, qa
tunc ſtatuta non intelligerentur ſecundum communẽ vſum
loquendi.ita no.dicit Bar.in d.l.Labeo.in 2.col. & idem Bar.in
l.cùm de lanionis.§.aſinam.ff.de fun.inſtru. & propterea dicit
alibi Saly.in l.cùm antiquiorib.§.fi.in vlti.col.in prin. C.de iu-
re delib.ꝙ opi.Bar.tenentis,ꝙ ſtatutum loquens de inteſtato,
comprehendat etiam pupillum,& alium qui teſtari non põt,
propter communem vſum loquendi , non haberet locum in
ciuitate Bononiæ,vbi adeſt ſtatutum generale,ꝙ verba ſtatu
torum propriè intelligantur.Secundò limita,niſi adeſſet aliud
ſtatutum diſponens , ꝙ verba ſtatutorum intelligantur nullo
extrinſecus addito,vel intellecto, tunc non intelligerentur ſe-
cundum communem vſum loquendi , quia ille eſt extrinſe-
cus intellectus,ita ſing.limitat Iac.But.in pręalleg.proœ.ſforũ,
quem referunt,& ſequuntur D.Ant.& Pan.in d.proœ.Decre.
¶Gl.fi.in verb.petijt.quam diuide in quinque par.prin. In pri-
ma declarat tex.& remouet tacitum contrarium, dum dicit
niſi ignoraſſet ius,in quo dic melius quàm gl. vt per Bart. in l.
Clodius.ff.de acq.hær.per Iac.But.& Saly.in l. 1. ꝗ.de repudian.
hære.In ſecunda,quæ eſt ibi.Item no.ꝙ hos gradus. glo. refert
quorũdam computationem circa gradus huius tex.& repro-
bat.In tertia,quæ eſt ibi,alij dixerunt.gl.ponit quorundam in-
tellectum ad hunc tex.ꝙ iſte ſupplicans eſſet nepos.i.natus ex
filio fratris præmortui,& malè dicunt, quia eſſet in ſexto gra-
du,vnde erat filius fratris prætermotui,& non nepos. In quar
ta,quæ eſt ibi,tu ergo computa.gl.ponit veram computatio-
nem.In quinta,& vlt.ibi,ſi quæris.gl. circa illam computatio
nem quærit,& bene ſoluit,dic vt in ea.

ADDITIONES.

a ¶Caio.Adde,ꝙ illum.§.Caio.aliter intelligit Iaſ.in l.ſi pater. col. 9. infra de
inſtitu.& ſubſti. PVRPV.
b ¶Copulæ,&.Adde Barto.in l.ſi finita.in §.eleganter.ff.de damno infec. Iaco.
de Aret.in diſpu.incip. quidam paterfam.fecit teſtamentum. Raph. Fulgoſ.
conſi.8.incip.D.Petrus Longus.
c ¶Limito.Iſtam limitationem intellige in contractu,ſecus in ſtatuto.Ita Alex.
hic.2.col.& ratio diuerſitatis eſt,quia ſtatutum ſi non operetur hodie,pote
rit in futurum operari.l.Arriani.C.de hæret. PVRPV.
d ¶Limita.Bal.in l.lege 12.tab.col.fi.infra de legit.hæred.
* Et iſtas tres limit.ſublimitat Dec.hic poſt Corn.vt appellatione nepotis nõ
veniat pronepos ex fratre,niſi fortè militaret etiam in tali pronepote cõ-
munis vſus loquendi. BELLAC.
e ¶Statuta intelligenda.Adde Matheſ.in ſuis notabil.not.96.Innoc. in c.in no
ſtra.de iniur.

SVMMARIVM.

1 *Carboniana bonorum poßeßio quibus competat.*
2 *Carbonianum edictum an hodie habeat locum in bonis matris.*
3 *Carboniani edicti vtilitas quæ,& qualis ſit.*

De carboniano edicto. Rubr.

¶Capio gl.Rub.quam diuido in duas partes.In prima gl.con
tinuat Rubricam ad præcedentes.In ſecunda declarat, quare
dicatur carbonianum.Secunda ibi,& dicitur. Ad euidentiam
1 totius tituli præmitte,†ꝙ carbo.bon.poſ.competit impuberi-
bus, quibus mouetur qõ de ſtatu , & de bonis ſimul in hære-
ditate patris,nõ autem in hęreditate matris,nec fratris,& hoc
qñ non ſunt inſtituti,nec exhæredati,ſed præteriti,& præſum-
ptiuè ex ſummaria cognitione apparet eos eſſe filios.iſtis om-
nibus copulatiuè concurrentib.tribuitur carbo.bon.poſ.ſecus
ſi aliquid ex prædictis deficeret.ſecundum Bal.& Salyc. hi c.&
Cy.in l. 1.ꝗ.eo.in 1.q.& ibi Bal.& Ang.¶Dixi,ꝙ carboniana cõ-
petit impuberib.& hoc fuit ſtatutum à prætore ex magna æq
tate,quia mortuo patre relictis filijs impuberibus,vt plurimũ
agnati,qui eos iuuare deberent, curant eos priuare ſucceſſio-
ne,ideoque mouent qõnes,& quia in ea ætate ſe neſciunt de-
fendere,ſtatuit prætor,vt differatur , donec efficiantur pube-
res.¶Dixi ſecundò,ꝙ requiritur,ꝙ impuberi moueatur ſimul
qõ de ſtatu perſonæ,& de bonis,nam ſi ſolùm moueretur qõ
de hereditate,non differretur in tempus pubertatis.Eodẽ mo
do ſi moueretur qõ de ſtatu tñ,non habet locum carbo. edi-
ctum,ſed tunc prouidetur ex alijs conſtitutionib.no.in l.3.§.j.
& in l.de bonis.§.ita demum.ff.eo.Gl.Iac.But.Ang & alij in l.j.
ꝗ.eo.Copulatiuè ergo requiritur moueri qõnem de ſtatu , &
de bonis,ad hoc vt competat directum remedium carb. poſ-
ſeſſionis.Aliqñ tñ competit,qñ mouetur qõ de patria poteſta
te,& de bonis.tex.eſt no.in l.deceſſit.ff.eo.¶Dixi ẽt, ꝙ cõpetit

in ſucceſſione patris,& non matris.l.1.§.& generaliter.& l.de bonis.ff.eod.glo.in l.1.in verſi.patris.ʒ.eodem. Ratio eſt (& hic attende) quia bono.poſſeſ. carbo. non competit exhæredatis. Ratio rationis,quia quando impubes exhæredatur à patre,repellitur à ſucceſſione propter aliam cauſam,quam ſtatus perſonæ,ita quòd etiam ſi eſſet maior, & exhæredaretur, excluderetur,ideoque pariter impuberi exhæredato non competit carbo,l.1.§.Pomponius.ff.eodem.& l.qui de inofficioſo.ff. de inofficio. teſtam. Cùm ergo præteritio matris habeatur pro exhæredatione.§,mater.Inſtitu.de exhære. liber. ergo in bonis
2 matris locum habere non poteſt, iuribus præalleg. ¶† Hinc inſurgit pulchrum dubium, cùm hodie præteritio matris facta ſine cauſa non habeatur pro exhæredatione,nunquid ho-
a die in ſucceſ.matris [a] habeat locum carbo.poſſ.in quo Angel. & Ludo.Roman.in l.1.infra eod.tenuerunt, quòd ſic. Dic de hoc,prout dixi in l.poſthumo ſupra de bonor.poſſeſ. contratabu.quam præt.Dixi ſucceſſiuè,quòd iſta carbo.non competit inſtitutis, nec exhæredatis,ſed præteritis tantum, quare nõ competat exhæredatis,declaraui.quare non competat inſtitutis,habes tex.declarantem in l. cùm ſinc. ff. eod. Dicit tamen no.Bal.in l.1.in 2.oppo.infra eod.quòd ſi inſtitutio impuberis reuocaretur in dubium,}puta quia impubes eſſet inſtitutus vt filius,& non eſſet filius,iuxta l.ſi pater.infra de hęre.inſti.quòd tunc bene competeret carbo.nihil alleg.ſed tu allega. tex.in l. 1.§.Pomponius.in verſi.niſi fortè,& ibi ad hoc no.Bar. ff. eod. not.Ang.& Ludo.in l.1.infra eodem.& l.3.in princ ff.eod.quę iura loquuntur in poſthu.inſti.Tamen ſecundum Bald.idem poteſt dici in iam nato,quando eſſet inſtitutus vti filius, aliàs ſecus.& ita etiam dicit Barto.in d.l. 1.§. Pomponius. cùm ſit eadem ratio,prout in poſthum.& per tex.in l.3.§.quamuis. ff. eodem. Et nunc occurrit vnum, quòd non recolo legiſſe ab aliquo tactum,quòd iſto caſu etiam in hæreditate matris poteſt competere carbo.bono. poſſeſ. quando inſtituiſſet mater filium,cui moueretur quæſtio ſtatus,ita limito.d.l.ſi bonis.qa tunc ceſſat ratio ſupra adducta,quare in hæreditate matris locum non habeat, quando filius impubes eſt præteritus à matre.¶ Adde etiam,ꝙ iſta bon.poſ.carbo.locum habet ab inteſta.ſecundum Bal.& Salyc.hic,tex.eſt in l.de bonis.§.1.ff.eodẽ, oſtenditur ratione,quia carboniana competit illis,quib.competeret contratab.l.1.in prin.ff.co.Sed ꝯtab.competit illis,qui bus ab inteſt.competeret vnde liberi in ſucceſſionib.parentũ. l.1.§.rectè.ff.ſi tab teſta.nul.extа.¶ Vtilitas autem iſtius carbonianæ bon.poſ.eſt multiplex.Prima,quia per eam differtur qõ ſeruitutis oppoſitæ impuberi, ne interim poſſit tractari, ſed differri debeat,quoad efficiatur pubes,in l.1.in fi.ʒ.eo.Item interim debet mitti in poſ.omnium bo.patris,acſi in veritate eſſet filius.l.1.ʒ.eo.ſecundum formam ibi traditam, & interim poſſidet omnia bona patris,& illis fruetur, & aletur ſine controuerſia,vſque quo ſit pubes,& poſtquam fuerit pubes,dato ꝙ declaretur non eſſe filius,vt ſi declaretur eſſe ſeruus,non tenebitur reſtituere ſumptus,ſeu expenſas alimentorũ,quę percepit,vt dicit gl.fi.in l.2.ʒ.eo.quæ alleg.multos text. ad hoc, &
b talis filius virtute carbonianæ etiam poſſidebit interim feuda [b] patri conceſſa.ita ſing.Bal.in c.1.6.colu.in tit.an agna.vel filius. in vſib.feu.& ſequitur ſimpliciter pro ſing.D.Alex.in l. 1. in fi. ʒ.eo.Sed quãdo non haberemus authoritatem Bal. iſtud ego probo viua ratione, quia in materia feudali ſi contingat aliquis caſus non expreſsè deciſus in feudis,deciditur, & regulatur ſecundum ius cõe.gl eſt no.& ibi Bal.no.in c.1. de feu. cogni.& tex.gl.& Bal.in c.1.de ſucceſ.fra.vel gradi.ſucceſ. in feu. ergo cùm iſtud non ſit expreſsè deciſum in feudis alio modo, ſeruabit regulam iuris cõis,ita ꝙ in feudis etiam habebit locũ carbonianum edictum,ſicut in alijs bonis allodialibus.

ADDITIONES.

a ¶In ſucceſſione matris. Adde.l.de bonis.in princ. ad carbo. & quid in bonis fraternis,diffusè per Bal.in l.1.infra eod.

b ¶Feuda.Quid in feudis,& idem Bal.de bono.poſſeſ. ventris nomine.

SVMMARIVM.

1 *Impubes ſi non vult,vel non poteſt ſatiſdare, an ſtetur eius iuratoriæ cautioni.*

2 *Impubere non ſatiſdante, aduerſarij ſimul cum eo mittuntur in poſſeſſionem portionis impuberis.*

3 *Actor in certo caſu an poſſit mutare libellum inuito reo, etiam poſt litem conteſtatam.*

4 *Sententia lata contra matrem an præiudicet impuberi.*

5 *Carboniana bonorum poſſeſſio an poſſit ſimul intentari cum alia bonorum poſſeſſione ordinaria.*

6 *Sunt tres caſus,in quibus bonorum poſſeſſ. carboniana poteſt concurrere cum bonorum poſſeſ.ſecundum tabulas,quam ſcriptus hæres poteſt intentare.*

LEX PRIMA.

SI tibi. Iſta lex ſecundum Bar. eſt peſtilentioſa lex.¶ Ad euidentiam literæ,& gloſſ.1.afferentis duos intellectus ad hunc text.aduertendum eſt, quòd litera videtur contradictionem continere,inquantũ dicit,ꝙ filius vendicabit ſucceſſionem,ergo erat actor,aliàs poſſidebat.poſtea dum dicit aduerſarios filij reſtitutionem poſtulare,ergo præſupponitur, ꝙ filius poſſidebat.iſta autem ſunt contraria, & impoſſibilia, niſi præſupponeres,prout aliàs intelligebam iſtum text. quod poſſeſſio iſtorum bonorum non erat penes filium, nec penes aduerſarios,ſed penes tertium. ideo pro tollenda hac contrarietate,glo.ponit duos intellectus. vnus eſt Ioan. ꝙ filius poſſidebat,& erat in poſſeſſione,& tunc vendicat, impropriatur. ſ. retinendo. Alius eſt ſenſus in gloſ. ꝙ aduerſarij poſſidebant,& tunc tex.qui dicit reſtitutionem poſtulari per eos, impropriat poſtulari.ſ.ſe defendendo. vnde quemcunque intellectum teneas,impropriatur aliqua dictio tex.nam ſi teneas primũ,impropriatur dictio vendicat. ſi teneas ſecundum,impropriatur
* dictio poſtulari:ideo neuter vr̃ tenendus, quamuis *Bar. & alij ſic communiter tranſierint.*¶ Sed tu aduerte, ꝙ litera clarè procedit abſq; vlla impropriatione,referendo iſta duo verba ad filium,prout verè referri debent, nam Imperator reſpondens ſupplicationi matris,quæ nomine filij impuberis,cui mouebatur qõ ſtatus,intentauerat rei vendi.ꝯ conſanguineos iſtius filij poſſidentis bona paterna,& petebat ſubito reſtitutionẽ fieri,Imperator dicit,ꝙ vſa eſt malo remedio, quia præmaturè poſtulauit reſtitutionem rerum,quas filius vendicat velut de ſucceſſione patris.hoc modo referendo hęc oĩa verba ad ſolùm filium,litera eſt plana,nec reſultat aliqua ꝯrietas, prout reſultat,ſi verbum vendicat,referatur ad filium, & verbũ poſtulari,referatur ad aduerſarium, & licèt iſtum intellectũ ſibi aſcribat D.Alex.hic,tamen ante eum ponit Ang.in lect. Flor. in apoſtillatione tex.& iſtum ſenſum tene,qa planus eſt,alios reijcias.¶ Secundo aduerte circa tex.qui dicit,quòd filio mouetur qõ ſtatus ab his,ꝯ quos ſupplicatur,nec aliter declarat, qui eſſent iſti,qui mouerent qõnem ſtatus.ſolus Fulgo.tangit, & dicit,ꝙ erant alij filij fratres iſtius impuberis, & hoc ſubtiliter probat ponderando tex.in ver.portionem,qui vult, ꝙ impubes petebat portionem, ergo non totam hæreditatem patris. iſtud non poteſt eſſe niſi quia alios fratres habebat,aliàs ſi illi non fuiſſent pariter filij,ipſe impubes totam hęreditatem, & non portionem poſtularet; quòd eſt valde ſubtile pro intellectu huius tex.Tu aduerte,ꝙ Odoff.intelligit, ꝙ erant alij ꝯſanguinei,vel agnati defuncti.Alb.de Roſ.poſt Iac.de Aren. intelligit,ꝙ erat frater defuncti.Et ſic patet,ꝙ iſte text. non eſt de neceſſitate intelligendus, qñ erant alij filij fratres impuberis, imò vr̃, ꝙ iſte text. nullo modo intelligi poſſit, qñ illi alij erant ſimiliter filij,ꝯ Fulg.quia ſi fuiſſent alij filij, deciſio text. ſtare non poſſet,quia diſtinguit text. ꝙ ſi impubes intentans carbo.pręſtat ſatiſdationem,mittitur in poſſeſſionem omniũ
a bonorum, [a] & ſic ſolus.Si aũt non pręſtet ſatiſdationem, aduerſarij mittuntur in poſ.ſimul cum eo.Primo ergo caſu præſtita ſatiſdatione aduerſarij,cũ impubere non mittunt̃ in poſ. ergo euidenter apparet,ꝙ non erant filij.Quare?quia ſi fuiſſet & ipſi filij,ſiue impubes ſatiſdet,ſiue nõ, ſemper mittuntur in poſ.ſimul cũ impubere.tex.eſt in l.ſed & ſi is.in prin.ff.cod.ergo clarè liquet,ꝙ iſti aduerſarij non erant filij,ſed conſanguinei,vel aliter agnati,vel ẽt extranei.Nec obſt.tex.in verbo portionem.inductus ſubtiliter p Fulg. qa licèt aliàs dubitauerim, nunc puto,ꝙ non obſt.quia tex.non dicit,ꝙ iſte impubes poſtulauerit portionem bonorum,imò ſuperius in prin.dicit,qđ vendicabat ſucceſſionem rerum patris, & ſic indiffinitè, ſed tex.poſtea in verbo portionem,dicit,quòd ſi impubes nõ præſtat ſatiſdationem,ab oĩb.portionẽ,q̃ vendicat poſſideri.quaſi velit dicere text. quòd vnuſquiſque habebit portionem ſuam de

ADDITIO.

a ¶Bonorum.Caret hoc verbum in tex.facit,quia in prima parte dicit tex.rerum,quas &c.quod relatiuum ſolet reſtringere.l.ea tamen adiectio.de lega.2.ideo teneo cum Fulg.& ſecundum eius intellectum declara.l.ſed ſi is. ꝙ eo,cur ſit quæſtio,non cauente,alij fratres mittentur, & erunt in poſſeſſione hæredi.paternæ nedum pro virilib.ſed etiam pro portione impuberis, cum ſit quæſtio;

PVRPV.

de bonis, quæ pupillus vendicat, & iste videtur verus sensus istius tex. Tamen litera aliqualiter repugnat, quæ sonat, quod in portionem petitam ab impubere eo non satisdante, cæteri aduersarij simul cum eo in possessionem mittuntur. nam dicere, & intelligere tex. ꝙ impubere non satisdante vnusquisq; mittatur in portionem suam, esset ineptum. nam siue satisdet impubes siue non, certè aduersarij habent portiones suas, de quibus non est contentio, sed solùm est contentio de portione ipsius impuberis, & ita decidit iste tex. ꝙ impubere non satisdante cæteri simul cum eo mittuntur in possess. illius portionis, ergo isti alij similiter erant filij, & isto modo videtur, ꝙ procedat intellectus Fulg. ad istum tex. & per ista habes bene enucleatum sensum istius. l. Istis præmissis diuide istam l. in quatuor partes princ. In prima Imperator, vt dicit gl. respondet matri supplicanti pro filio impubere, & ostendit, ꝙ mater elegit malam viam agendo rei vendicat, & in consequentiam petendo restitutionem rerum, & sic agendo via ordinaria. In secunda, quæ est ibi, cùm sic in pupillari, consulit matri, ꝙ pro impubere intentet carbo. bon. poss. cuius effectus erit, ꝙ præstita satisdatione incontinenti mittetur in possessio. In tertia, quæ est ibi, vel hac non oblata declarat quis sit effectus carboniani edicti, si non præstatur cautio, vel satisdatio, eo quia impubes non velit, vel non possit: nam tunc solus non admittitur in poss. sed aduersarij simul cum eo. In quarta, & vltima, quæ est ibi, seruitutis causa, respondet tacitæ quæstioni. ¶ Hoc dicit. Si impubes status cōtrouersiam patiatur, debet bona patris persequi per remedium carbonianæ pos. per quam præstita satisdatione mittitur in possessionem solus, sed ea non præstita mittitur simul cum aduersarijs, & vtroque casu quæstio

1 status differtur in tempus pubertatis. hoc dicit. ¶ † Not. ex isto tex. in verbo, vel hac non oblata, secundum Fran. de Are. ꝙ si impubes non vult, vel non potest satisdare, non statur eius iuratoriæ cautioni, sed simul cum alijs mittitur in pos. & istud est loco satisdationis. l. de bonis. §. qui pupillo. ff. eo. tit. & sic secundum eum hic est vnus de casibus, vbi si non potest satisdari, non statur eius iuratoriæ cautioni, quod ideo est, quia de alio remedio prouidetur, aliàs regula est in oppo. vt habetur in Auth. generaliter. C. de epis. & cle. & in l. 1. ff. qui satisd. cogā. Tu confirma, ꝙ verum est, ꝙ vbicunque potest alio remedio esse consultum, cessat iuratoria cautio, vt est tex. in l. filiusfa. §. diui. el primo. ver. ijdem principes. ff. de leg. 1. & ibi Bal. Ang. & Imo. ad hoc notant illum tex. notat Bal. in l. fi. in fi. in 2. & 3. no. per illum tex. C. de ordi. cog. bene facit tex. in l. si constante. §. quoties. & ibi no. Pau. de Cast. ff. sol. matr. dic ēt ad istum text. qui tamen nihil dicit de iuratoria cautione, altero de duobus

a mod. Primò, ꝙ nunquam iuratoria cautio [a] præstita propter impotentiam satisdandi sufficit, vt arctet aduersarium ad aliquid faciendum, vel dimittendum, vel præstandum. ita Bal. in l. 2. in secundo not. C. de vsu. & fru. leg. secundo dic, ꝙ iura loquentia de iuratoria cautione loquuntur, quando quis venit in cā propria, & nomine proprio, secus si alieno, vt in procuratore, secundum Bal. in c. 1. in 2. col. de procu. & plenius in c. coram. in 2. col. de off. del eg. & in d. l. 2. C. de vsu. & fru. leg. q cquid teneat Alex. post Iac. But. non faciens de prædictis mentionem in l. actionem. C. de procur. † Secundo no. in verbo ab

2 omnib. quam vendicat, possideri. ꝙ impubere non satisdante, aduersarij simul cum eo mittuntur in possessionem portionis impuberis. Sed ꝯ, quia duo non possunt eandem partem insolidum possidere. l. 3. §. ex ꝯrio. ff. de acq. pos. propter hoc gl. in l. 1. §. 1. in verbo simul. ff. eo. dicit, ꝙ simul sunt in possessione, sed dissimiliter, vult dicere, quia impubes erit verus possessor, sed aduersarij erunt in possessione solùm cā custodiæ, & loco satisda. vt dixi in præcedenti notabili. Item aduersarius nō est de ipsis bonis alendus, sed impubes sic. l. de bonis. §. qui pupillo. ff. eo. & l. 2. ꝗ. eo. & gl. hic, & ꝙ impubes constituatur verus possessor, facit tex. in l. 3. §. missum. & ibi declarat Bar. ff. eod. & Bar. hic in summario. Nec obst. ꝙ in hoc tex. verbum possideri, referatur ad vtrunque, & in l. sed & si is. §. 1. & §. quoties. ff. eo. quia non est absurdum, ꝙ idem verbum ad duos relatum in vno intelligatur propriè, in alio impropriè. l. 2. cum gl. ff. de offi. proconſ. & leg. ¶ Gl. 1. in verbo si tibi, diuiditur in quatuor partes. In prima declarat text. & est plana. In secunda, quæ est ibi, & dic casum, ponit primum casum Ioan. In tertia, quæ est ibi, vel secundum alios, ponit secundum intellectum ad text. In quarta, & vlt. quæ est ibi, sed huic positioni. gl. opp. & dupli-

* citer soluit. *Prima communiter tenetur*, quamuis non careat diuinatione. Ex secunda parte dum gl. intelligit tex. vendicat. s. retinendo. no. ꝙ remedium introductum ad adipiscendum possessionem, cōpetit ēt illi, qui actualiter possidet, vt in tali poss. confirmetur, & manuteneatur, ideoq; facit *secundum Cy. Bar. & omnes hic*, ꝙ hæres scriptus, qui ostenso testō non abolito, nec cancellato habet beneficium. l. fi. C. de edic. diui Adr. tol. vt statim mitti debeat in pos. certè si reperiatur in possessione, adhuc ei competit illud remediū. d. l. fi. vt possessio manuteneat, & confirmetur. & dicit Angel. ꝙ istud non probatur alibi clarius, quàm in hac l. & idem tenet Bar. in l. 1. §. satisdatum. per illum tex. ff. quorum leg. & in l. fi. in 4. col. C. de edi. diui Adr. tol. & in d. l. 3. §. missum. per illum tex. & in l. de pupillo. §. q opus. post gl. & Alex. ibi. ff. de ope. no. nunc. & licet Bal. in d. l. fi. in 6. & 7. opp. refragetur huic conclusioni, tamē addo Bal. idem tenentem in l. 1. in 1. col. circa medium. C. communia de lega. & eundem Bal. hic circa prin. Adde etiam, ꝙ in simili volunt Angel. & Imo. in d. §. qui opus. per gl. ibi, ꝙ ille, qui obtinuit sententiam pro se, à qua non fuit appellatum, potest petere à iudice confirmationem ipsius sententiæ, & semel, & bis, & operabitur talis confirmatio, ꝙ dicetur habere tres sententias cōformes, & sic non poterit obijci aliquid de nullitate contra executionem earum. iuxta cle. 1. de re iudi. Bene facit, quod notat Bart. in l. si quos. C. de decur. lib. 10. per illum text. vbi dicit esse casum, qui non reperitur alibi, ꝙ partes possunt petere à iudice, ꝙ confirmet ꝯctum per eos factum, quando dubitatur, ne altera pars petat contractum infringi ex aliqua cā, puta deceptionis, vel simili, vt ibi plenius per eum. & in l. Iulianus. §. si quis colludente. per illum tex. ff. de act. emp. ¶ Et propterea dicit idem Bal. in c. fi. de prohi. feu. alie. per Loth. ꝙ quamuis. §. sequens. Inst. de interdi. ponat solùm tres species interdictorum, quòd per istum tex. est dare quartum interdictum. s. confirmandæ, & istud oportet addere ad dictum. §. sequens. & sic Bal. arguit Legislatorem de diminutione. Tamen Lud. Ro. & Do. Alex. hic dicunt, quòd istud continetur sub interdicto retinendæ. Tamen responde planius, quòd istud non est interdictū, sed est quoddam remedium extraordinarium differens ab interdictis, nam in interdictis alius ordo requiritur, item alia ꝓbatio est necessaria, sed in isto carboniano edicto sufficit præsumpta, & qualisqualis fides de filiatione, & tūc statim fit missio. eod. modo in d. l. fi. & per hoc apparet non esse dicēdum, quod istud sit species interdicti, vel contineatur sub interdicto retinendæ, imò multum differt in processu, & in probationibus, & hoc modo defenditur. d. §. sequens. Tamen si tu velles dicere, quòd istud probetur per alia iura. s. quòd ille, qui est in possessione, potest petere se confirmari, vt probatur in l. 3. §. missum. & ibi no. Bar. ff. eo. ad hęc est eadem responsio. Prædicta procedunt, quando quis est in possessione valida. Quid autem si sit in tenuta nulla? & quid si in pos. violenta? an earum confirmatio fieri possit? dic vt per D. Alex. hic, quem non refe

3 ro. ¶ † Ex tertia parte gl. no. secundum Saly. Ludo. & Do. Alex. hic casum, in quo actor inuito reo post litem contesta. potest mutare libellum, ita probatur in hoc tex. iuncto isto secundo intellectu gl. hic enim qui agit rei vēd. & sic petitorio iudicio, mutat libellum, & agit alio remedio poss. s. carboniano edicto. & ex hoc habes limitationem ad Auth. qui semel. ꝗ. quomodo, & quando iud. vbi traditur regula, quòd postquā fuit lis contestata super libello producto, actor inuito reo non potest amplius libellum mutare. Sed tu aduerte, quia tex. iste posset subtiliter retorqueri ad oppositum, cùm hoc videatur speciale in impubere, cui mota est qō status, vt si egit petitorio, possit mutare, & agere possessorio, ergò in alio maiore text. iste cum gl. potius probaret ꝯrium, dic ergo, quòd melius ꝓ

4 batur in c. pastora. vbi Canonistæ. de cau. pos. & propr. ¶ † Capio gl. fi. in ver. differt. quam diuido in quatuor par. princip. In prima per viam limitationis remouet vnum contrarium, postea format tres qōnes. Secunda ibi, item & nunquid differt. Tertia ibi, item nunquid Carbo. Quarta, & vlt. ibi, sed nonne etiam. ¶ In 2. par. gl. dum concludit, quòd sñia lata ꝯ matrē, non præiudicat impuberi, pro certo fortiter obstat. l. 1. in fi. ff. eo. gl. violando illum tex. rñdet, quòd ibi fuit lata sñia contra matrem, & ꝯ filium, illa ergo sñia, quæ fuit lata ꝯ filium, bene preiudicat filio. Sed ista solutio non valet, quia durante tempore pubertatis non debuit ferri sñia ꝯ impuberem. Vnde necesse est rñdere, sm Cy. hic in 2. q. Alb. & Fulg. hic, quòd sententia lata contra matrem non plenè præiudicat filio, affert tñ aliquale præiudicium saltem præsumptionis, aliter non posses

5 tex. euadere. ¶ † In 3. par. dum gl. quęrit, nunquid carb. possit simul intentari cum alia ordinaria bon. pos. alleg. duos text. pro ꝯrijs. l. si impubes. §. fi. & l. 3. §. missum. & melius in §. seq. qui incipit hęc autem. ff. eo. Dic, quòd isti tex. non sunt contrarij, sed sunt

ADDITIO.

a ¶ Iuratoria cautio. Adde Bal. in Auth. generaliter. C. de Epis. & cle. Bal. in Authen. cui relictum. C. de iudi.

* Prac. Pap. for. respon. Rei. versi. debitè satisdare.

ſunt diuerſi. nam §. hæc autem. dicit, ꝙ ſi impubes beneficio ætatis intentaret carbo.poſ.propter quam conſtituitur poſſeſſor,habet tamen poſtea neceſſe venire per ordinariam bonor. poſ.ſi vult conſequi dominium rerum,& ita ibi declarat Bar. in 2.col.& iſtud eſt,quod voluit dicere gloſ.hic,dum ponderat verbum oportebit,futuri temporis,in illo tex.ſed tex. in d. l. ſi impubes.§.fi.loquitur in caſu valde diuerſo, quando pater in teſtamento ſcripſit extraneum hæredem,filium autem impuberem præterijt,nunquid ſcriptus hęres poſſit venire remedio ordinario,itentando bon.poſ.ex teſtamento, & impubes intẽtare carbo.& text.ibi decidit,ꝙ ſic in tribus caſibus,ibi ergo loquitur in diuerſis perſonis, non in ipſomet impubere , prout loquitur d.§.hæc autem.Et in ſecundo quantum ad intellectũ d.l.ſi impubes.§.quæſitum.Bal.hic in vlt.q.& etiam Saly.in vlti.col.tenent,ꝙ carbo.bon.poſſ. competens impuberi præterito,non impedit ſcriptum hæredem intentare ſecundum tab. tamen licet ſcriptus hæres poſſit interim agnoſcere ſecũdum tab.tamen carb.differt effectum illius ordinariæ in tempus pubertatis.d.l.3.§.miſſum.& ſeq.ff.eo.Tu aduerte, quòd illud,qđ dicit Bal.ſic ſimpliciter intelligendo eſt contra caſum.l.expreſſum,in l.ſcriptus.ff.eod.vbi dicit tex.quod carb.bon.poſ.competens impuberi, cui mouetur quæſtio ſtatus,impedit ſcriptũ hæredem,ne poſſit agnoſcere ſecundum tabu.tamen quia per eum non ſtat,ſi interim decederet,tranſmitteret bon. poſſ. ſecundum tab.non agnitam ad hæredes,de quo vltimo dixi ſupra in l.poſthumo.s.de bon.poſ.contratab. quam præt. Item
a videtur obſtare, quia carb. [a] bon.poſ.competit impuberi præterito,cui etiam competit contratabu.ſed donec poſſibile eſt, ꝙ poſſit intentari contratab.impoſſibile eſt,quòd ſcriptus hæres habeat ſecundum tab.l.æquiſſimum.in prin.§. expectandi. ff.de bon.poſ.ſecundum tabu. ¶Dic ergo melius,quòd tex.in
6 d.l.ſi impubes.§.quæſitum.†ponit tres caſus,in quib. carboniana bon.poſ.competens impuberi concurrit ſimul cum bono. poſ.ſecundum tab.quam ſcriptus hæres poteſt intentare. Primus caſus eſt,quando impubes non eſt filius in veritate. Intellige tamen ſecundum Bar.ibi poſt gl.quando erat tamen præſumptio filiationis,vt eſt tex.no.in l.4.§.cauſe. in ver. ſummatim.ff.eo.& tunc quod bono.poſ.contratabu.præſumptiua,& non vera non impedit ſcriptum hęredem intentare ſecundũ tab.tex.eſt in d.§ fi.in ſecundo caſu,& ibi Bal.in fin.ſic declarat, quia tunc remedium extraordinarium competens ex ſola pręſumptione,quando veritas eſt in oppoſitum, non impedit ordinarium,& ſic ſ'm tabu.tex.eſt ibi ſingu. ad hoc,& iſto modo oportet neceſſario intelligere.l.ſcriptus.ff.eo.quæ alias ꝯ hunc primum caſum ineuitabiliter repugnaret. Secundus caſus eſt in illo.§.quæſitum.qñ impubes ſtetit per annum,qđ non agnouit bon.poſ.ꝯtab.qñ erat præteritus.Tertius caſus eſt, qñ ſtetit per annum,qđ non agnouit bon.poſ.ab inteſt.iſtis trib.caſibus non impeditur ſcriptus hęres agnoſcere bon.poſ. ſ'm tabu. ex teſtõ.Ratio,quia cùm impubes ſit excluſus à remedio iuris pͦtorij,ſcriptus hæres habet ſecundum tab.Et ſi dicis,ſi ibi impubes erat excluſus tpe,quomodo habet carbonianam? Reſponde dupliciter.Primò ſecundum gl.ibi, ꝙ habet mediante reſtitutione in integrum.Secundò,ꝙ licèt eſſet excluſus à facultate veniendi de iure prætorio,tamen non erat excluſus à facultate de iure ciu.quæ durat 30.ann.& propterea habet carb. tñ facultas veniendi de iure ciu.non impedit ſcriptum hæredem alio iure ſuccedere.ſ.prætorio.iſte eſt propriè caſus.d.§.quæſitum.ad quem omnino videas Bal.optimè declarantem,& ponentem caſum illius.§.quæſitum.in l.fi.in 7.col.s̃.vnde legi.tñ præcedens ſol.vr̃ tutior,quia carb.bo.poſ. ſicut,& cæterę non durat vltra annum.l.3.§.fi.ff.eo.gl.in l.2 ȷ̃.eo.eſt verum,ꝙ circa
b illum tex.verſatur alia difficultas, nũquid impubes excluſus [b] per lapſum anni à facultate ſuccedendi de iure prætorio, intelligatur etiam excluſus de iure ciuili,& Bar.ibi tenuit,quòd ſic. per illum.§. quæſitum.& idem Bar.in l.filio preterito. ff.de iniuſt.rup.quia quando filius præteritus excluſus erat per annũ, excludebatur non ſolùm à iure pretorio,ſed ẽt à iure ciuili.tamen
* iſta opi Bar.eſt *communiter damnata* per alios,vt latè p Imo. & Mod.in d.l.filio preterito.& latius per Bal.& Mod.& præſertim D.Alex.in l.poſthumo.s̃ de bonor.poſ.contratabu.quam præt.cum concor.ibi per eum alleg.¶In vlti.parte gl.dic,quòd prima ſolutio eſt falſa per tex in d.l.pen.in verſi. exigere.quod verbum ſignificat ab inuito extorquere.l.fideicom.§. ſi rem.ff. de leg.1.Tamen ſuſtinendo gl.poteſt dici, quòd etiam exigere eſt à volente.tex eſt in l.ſi cùm dotem.§.ſi poſt.& ibi gl. in verbo exactam,& ibi Mod.ff.ſol.matr.Teneꝙ ergo ſecundam ſolutionem, quam ſic amplia, & declara: nam ſi quæras,nunquid impubes qui impetrauit a iudice carbo.poſ. poſſit agere contra debitores hereditarios, dic quòd ſi non pręſtitit ſatiſdationem,de qua in hoc tex. non admittitur, ſed ea pręſtita, ſi velit agere tanquam hæres,vel bonor.poſſeſſ. non poteſt.ſed ſi velit agere tanquam carb. poſ. ſeu tanquam curator nudus bonorum,vigore ſatiſdationis,tunc bene poteſt, ſic intelligitur. d.l. pen.ff.eo.ita declarat Cy.hic in 5.q.& ſequuntur Saly. & Fulg. & D.Alex.hic,& Bar.in l.fi.ff.eo.& eſt glo.in l.qui de inoffic. in verb.non patiatur.ff.de inoff.teſta.& quomodo cognoſcatur, an intentet actiones hæreditarias contra debitores tanquam directo hęres,vel tanquam carb.poſſeſſor,declarat Bar.in l. 3. §.miſſum,in 2. col.ad fi.ff.eod. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Carboniana. Adde Bal.in l.qui de inoff.ff.de inoff.teſta.

b ¶Nunquid impubes excluſus.Adde Doct.in l.pater filio.ff.de hære. inſtit. & in l. cùm in ſecundo.ff.de iniuſt.rup.

SVMMARIVM.

1 *Carbonianum edictum facilius conceditur impuberi, qui iam erat natus tempore mortis patris,quàm concedatur impuberi nato poſt mortem patris.*

2 *Carbonianum edictum vt competat,requiritur ſummaria probatio filiationis legitimæ.*

LEX II.

CArbonianum. Imperator in l.pręcedenti declarauit carbon.quando competit impuberi,qui iã erat natus tempore mortis patris , hic tractat , quando erat in vtero tempore mortis patris.ſed poſtea natus eſt , qualiter impuberi poſtea nato poſt mortem patris detur carbon. & tex hic declarat,quòd datur tribus concurrentibus . Quando eſt natus ex matrimonio certo. Item quando partus fuit diligenter cuſtoditus à perſonis legitimis , ita quod alius partus ſupponi non potuiſſet. Tertiò quando ad eum ſpectaret legitima ſucceſſio,ſi in veritate eſſet filius illius. Vnde conſidero, an iſtud tertium requiſitum videatur ſuperfluum, quando cõſtat de matrimonio indubitato, & quòd partus non eſt ſuppoſitus.glo hoc videtur fateri, dum dicit , quòd iſtud certum ſequitur ex duobus primis , niſi dicas , ꝙ oportet illum probare legitimam ſucceſſionẽ. ſ. ꝙ non ſit alius de liberis anterior eo, & ſic probare ꝙ ipſe precedit alios,nã pondera,ꝙ iſte tex.non loquiť expreſsè de ſucceſſione patris:vñ põt loqui in ſucceſſione aui.& ſic oporteret probare,ꝙ legitima ſucceſſio ſibi deferretur,probando,ꝙ erat cõceptus viuo auo.l.item pͦtor.ff.de ſuis, & legi.& l.ſi quis filio exheredato.in prin.ff.de iniuſt.rup. & ꝙ eſt anterior.Tñ iſta tria non ſunt plenariè , ſed ſolũ ſummariè probanda,puta ſ'm Odoſ.& Iac.But.per vicinos atteſtantes de
1 opi.¶†Scdo no.ex iſta iuncta.l.pcedenti, ꝙ facilius conceditur carb.filio impuberi,& qui iam erat natus tpe mortis patris,in quo hęc tria non requiruntur,vt in l. pręcedenti , ꝙ concedatur impuberi nato poſt mortem patris,vt hic, pp timorem alieni partus,qui de facili ſupponi poſſet.Hinc eſt,ꝙ ſi mater non patitur cuſtodiri partum ab his,quorum intereſt,preiudicat filio in iſto poſſeſſorio remedio carb.non tñ in ordinario,per hunc tex.ſ'm Salyc.Fulg & Pau.de Caſt. Bñ facit tex. in l.1.§.ſi cui & ibi vide bonam gl.ff.de vent.inſpi.quem tex.alleg gl.hic,ꝙ idẽ tenet . Minus ad hoc fauet matri pregnanti, quia ſi mulier pͦgnans petat ſe mitti in poſ.ventris noĩe,non ſufficit ſummaria cognitio,vt hic,ſed requiritur magis plena.l vbicunꝗ.§.interdũ.& ibi gl.ff.de vent.in poſ.mit. Item qñ impubes mittitur in poſſeſſionem ex carb.edicto,conſtituitur verus poſſeſſor.l.j.vbi dixi s̃.eo.& l.3.§.miſſum.& ibi Bar.ff.eo.ſed qñ mater mittitur in poſ.ventris noĩe,non hẽt poſſeſſionem, ſed ſolùm detentationem,vt declarat Bar.in d.§. miſſum.& ibi aſſignat plures rõnes. precipuè q̃a hęc,quę conceditur ventri, concediť pp partum,& ipſi partui,ideo minus ei fauetur , & ſic p te conſidera tres caſus,aut impubes eſt iam natus ante mortem patris, aut poſtea , aut adhuc eſt in ventre matris, vt ex pdictis colligere
2 potes.¶†Tertiò no.ꝙ ad hoc,vt carb.bõ.poſ. ꝯpetat, requiriť ſummaria probatio legitimę filiationis.adde tex.ſingularẽ in l. 3.§.cauſę in ver.ſummatim.ff.eo.vbi dr̃,ꝙ ſi filius ſit in euidẽti calũnia,repellit,ſed ꝙ quęlibet pͥſumptio, vel ꝗcunꝗ leuis excuſatio facit,vt non dicať in euidenti calumnia. vñ ſ'm D.Frã. de Arc.hic p illũ tex.probatur aureum dictũ Bal.in l.deberi.C.
a de fideic.lib.vbi dicit,ꝙ leuis occaſio excuſat [a] citatũ dicẽtem nolle

ADDITIO.

a ¶Excuſat. Adde Alex.in l.qui Romę.§.duo fratres. col. 1.verſic.quod licet.de verbo.oblig.

nolle venire,à vera contumacia,per glo.ord. & ſingularem in
l.vnica.§.hoc iudicium.in fin.gloſſ. magnę. ff. ſi quis iuſdi. non
obtemp.Sed tu caue, quòd in d. §. cauſæ. illud ibi eſt, quia eſt
cauſa ſummaria,& modici præiudicij,ſecundum Barto. ibi, &
propter ætatem impuberis, vnde potius probat contrarium,
arguendo ab iſtis ſpecialibus, quæ innuunt in contratium eſſe
ius commune.Item in contrarium pondera text. in cap. cùm
parati.& ibi Bald.in ſecundo no. de appella. vbi Epiſcopus ha-
bebat excuſationem, & non paruam, quia fuerat in ſeruitio
Regis,& tamen quia excuſatio non erat iuſta,punitur vt con-
tumax,& excommunicatur.Ad idem fortis text. in l.2.§.1.ff.ſi
quis in ius voca. non ier. vbi ſtatuitur, quòd ruſticitas,quando
non intereſt citantis,excuſat à vera contumacia,ergo non quę-
libet leuis excuſatio.dixi plenius in d.§.hoc iudicium. item for
tius facit illa l.2.in princip. vbi ille non comparuit, quia non
erat de iuriſdictione citantis,& ſic habuit iuſtam cauſam, & ta
men non excuſatur à vera contumacia,quin poſſit mulctari.
¶Not.etiam in fin.illud vulgatum ſecundum Ang. ꝙ tolera-
a tur [a] minus inconueniens,vt maius euitetur, concordat text.
in l.1.§.toties.verſi.ſed & ſi incertum. ff.de vent.in poſ. mit. &
tex.in l.ſed & ſi is. §.an autem. ff.de Carbo. edi. & l. quoties ni-
hil.ff.de reg.iur.& c.duo mala,& c.nerui.13.diſt.

ADDITIO.

a ¶Toleratur.Adde c.duo mala.13.diſt.& in c.non ſolùm.22.q.4.

SVMMARIVM.

1 *Bono.poſſ.debet agnoſci intra centum dies.*
2 *Maritus,& vxor ſuccedunt ſibi inuicem, deficiente omni parentela legitima,vel naturali,in certis caſibus, vt hic, & conſequenter vſq; ad ſeptimam fallentiam incluſiuè.*
3 *Maritus,& vxor non ſunt propriè propinqui,& multo minus illi, qui efficiuntur affines per eos,nec veniunt appellatione proximorum, numero 4.*
5 *Vxor an dicatur de familia viri.*
6 *Teſtator ſi legat omnibus de cyppo,an vxor vnius de cyppo veniat ad partem legati.*
7 *Lex faciens mentionem de ſucceſſione viri,& vxoris,intelligitur ſi matrimonium durauerit vſque ad mortem.*
8 *Intelligitur,hæc dictio an importet veritatem.*
9 *Statutum ciuitatis Senarum diſponens, ꝙ mulier non poſſit teſtari de dote ſua,niſi de quarta parte in præiudicium filiorum ſuorum,an habeat locum in vidua.*
10 *Perſonæ excludentes fiſcum,quæ ſunt, vltra maritum,& vxorem.*
11 *Statutum ſi diſponat,ꝙ contractus virorum, ſeu mulierum non valeãt ſine conſenſu proximorum, non ſufficit conſenſus quorumcunq; propinquorum,ſed requiritur conſenſus proximiorum.*

Vnde vir,& vxor. Rubrica.

LEX PRIMA.

MAritus. Iſta.l.diuiditur in 2. partes.
In prima ponitur deciſio.
In ſecunda modificatio deciſio. Secunda
ibi,quoties.In text. ibi, pro antiquo iure.dic,
quòd licèt antiquum ius regulariter capia-
tur pro l.12.tabu.l.1.§. ſi nemo.ff.ad Tertu-
lianum.& l.penul. vel fin. ff. de regula Cato.
hic tamen antiquum ius capitur pro iure prætorio, poſito in
a l.1.ff.eo.quia maritus vxori, [a] vel ècontra non ſuccedit aliquo
iure ciuili,ſed prætorio tantum.† Et ex hoc reſultat effectus,ꝙ
debet bono. poſſ. agnoſci iuta centum dies.l. 1. §. largius.ff.de
ſucce.edic.ſecundum Rayn.in l.1.ff.eod.& dom. Alex. hic,niſi
in caſu Authen.præterea.j.eod. vbi admittuntur de iure ciuili,
ergo vſque ad 30.annos,& ibi ad hoc not.Bald.reputans no.di
gnum.ſequitur d.Alex.hic,& plenius do. Nicol. de Vbaldis de
Peruſio in ſuo tractatu ſucceſ.ab inteſt.in 1.& 2.col.Et ſi quę-
ras,quæ fuit ratio,quare maritus, & vxor adinuicem non ſuc-
cedant de iure ciuili,ſed de iure prætorio tantum, dic ſm prę-
alleg.d.Nicol.de Vbal.& ante eum Odofr. hic, ꝙ ius ciuile nõ
admittit aliquem ad ſuccedendum ab inteſt.niſi ſit de aſcendẽ
tib.vel deſcendentib.vel tranſuerſalib.& iſtos tres proprios gra
dus propriè voluit notare tex.dum dicit, quoties deficit linea
parentum,& ſic aſcendentium,vel liberorum,& ſic deſcendẽ-
tium,ſeu propinquorum,& ſic tranſuerſalium,ſed inter mari-
tum,& vxorem non eſt aliqua affinitas, ſed principium affini-
tatis.l.non ideo minus,vbi dicetur.j.de hære.inſti.propter hoc
de iure ciuili non ſuccedunt.pretor autem qui ſemper ęquita-
tem conſiderat.l.ꝙ ſi Epheſi.ff.de eo,quod cer.loco.conſidera-
uit,ꝙ maritus, & vxor inuicem ſunt ſocij diuinæ ſimul,& hu-
manæ domus.l.1.ff.de ritu nup.l.aduerſus. C. de cri.expila.hęr.
Item infortunia vnius debent eſſe communia alteri. l. ſi cùm
dotem.§.ſinautem in ſæuiſſimo. ff. ſolu. matrimo. propter has
rationes ex æquitate prætor motus eſt ad ſtatuendum, ꝙ ma-
ritus ab inteſt.ſuccedat vxori, & ècontra, fiſco excluſo, & per
iſtum tex.dicit Odofr. in ſumma ſua in tit. de ſucceſ. ab inteſt.
ad finem,quem refert,& ſimpliciter ſequitur Alb.hic,ꝙ ſi mo-
b riatur clericus [b] coniugatus, eius vxor ſuccedit, excluſa eius
Eccleſia.Tu vide tex.in l.ſi quis presbyter. C. de Epiſco.& cler.
2 ¶† Iſta l.primò fallit in marito occidente [c] vxorem, etiam cũ
c cauſa,quia faciendo ſibi ius propria aucto. perdit ſucceſſionẽ,
quæ ſibi defertur ex iſta lege.l.ſi ab hoſtibus. §.ſi vir. vbi Bar.&
alij.ff.ſol.matrimo.Bar.in l.fi.in vlt.col.ff.de his, quib. vt indig.l.
fi.circa medium.ff.ſi quis aliquem teſta.prohi.Bal.Pau.de Caſt.
& Ludo.Roma.hic, tamen iſte caſus non eſt ſine dubio,& ple
riq; oppoſitum tenent,præcipuè Sal.& do.Alex. hic.Et veritas
pendet ab illo paſſu, nunquid ius ſibi dicens per auctoritate ꝑ-
dat lucrum legale.habes tex.notabilem, ꝙ ſic.l.interdum.la 2.
§.qui furem.ff.de fur.in ꝯrium eſt fortis tex.in l. qui vas.in fi.ff.
de furtis.pro quorum concordia vide omnino do. Matheſi.in
no.72.remitto ergo te pro veritate huius fallentiæ ad plenius
ſcripta in d.l.ſi ab hoſtibus. §. ſi vir.Secundò iſta regula fallit in
d ſponſa de futuro, [d] quæ licèt aliàs dicatur habere priuilegia
competentia vxori,tex.eſt not.in l.1 §.fin.cum l.ſeq. & in prin.
ſeq.ff.de priui. cred. tamen non habet priuilegium ſuccedendi
ſponſo ab inteſtato,quia nondum eſt perfecta aliqua affinitas.
l.quod ſeruus. ff. de cond. cauſa dat. ſm Bal. hic in 2. quæſtio.
Saly.& Mod.hic,Cyn.in l.non ſine. C.de bon. quæ lib.Bald.in l.
fi.in penul.col.ſ̃.vnde legi.¶Tertiò fallit in concubina, quæ li-
cèt parum diſtet ab vxore.l.item legato.§.parui. ff. de leg.3.ta-
men non ſuccedit concubinario, nec ècontra. ſm Ange. in §.
conſideremus.poſt gl.ibi,in Auth.de trien. & ſemiſ. ſequuntur
Lud.Rom.& dom.Alex.hic.Et iſtud eſt,quod vult tex.in l.1.in
prin.ff.eo.in verſi.iuſtum eſſe matrimonium, & illa glo.in d.§.
conſideremus,eſt ad hoc ſingularis ſm Ludo.Rom. hic, eam
etiam dicit ad hoc eſſe ſingularem, & non reperiri alibi Bal. in
c.per tuas.circa fi.de maio.& obed. ¶Quartò fallit,quando fie
ret ſeparatio thori ex mala gratia,quia licèt hodie attento iure
Cano. non permittatur diuortium, quia quos Deus coniun-
e xit, [e] homo non ſeparet,tamen cùm ſeparatio thori ſuccedat
loco diuortij,certè ꝑdit̃ ſucceſſio,de qua hic.iſtud probat text.
f in l.1.ff.eo.requirens, ꝙ matrimonium duret [f] vſque ad tem-
pus mortis,& ita tenent Cyn. Saly. & Mod.hic, & facit, quod
g dicam in ſeq.fallen.¶Quintò fallit, quando maritus [g] expuliſ-
ſet vxorem de domo ſine cauſa, perdit eius ſucceſſionem. ita
Bal.in l.vni.§.ſed ſcimus.per illum text.C.de lati.liber.tol.Bald.
in l.quod in vxorem.C.de neg.geſt.& in Auth.dos data.in 2.co
lum.C.de dona.ante nupt. Pau. de Caſt. & d.Alex.hic.¶Sextò
h notab.fallit in feudis, [h] tex.eſt in c.1.quem ad hoc ibi not. Bal.
in 1.not.in tit.an maritus ſucceſ.vxori in benefi.& tex.in c.1.in
ver.ſed quamuis.aliàs eſt cap.quamuis.de inueſti.de re alie.fac.
Bal.in c.imperialem.in prin.in 4.col.de prohibita feudi alie.per
Feder.& in Auth.res quæ.in 2.col. C. communia de leg. ¶Se-
ptimò videretur poſſe limitari iſta l. ex omnibus cauſis,ex qb.
maritus põt denegare vxori alimenta,quæ enumerantur in l.ſi
cũ dotẽ.§.ſinaũt.ff.ſol.matr. vt ex eis deneget̃ ſucceſſio, de qua
i hic.Iſtud ꝓbatur ex alia regula,quæ hẽt,ꝙ ex quib. cauſis [i] pñt
filijs alimenta denegari,ex eiſdẽ cauſis pñt exh̃rdari, & priuari
ſucceſſione patris.gl.eſt no.in l. ſi qs à liberis. §. ſi quis ex his. in
verbo detulerat.ff.de lib.agno.& melior gl. in §.ſiue igitur oẽs

ADDITIONES.

a ¶Maritus vxori.Adde Barto.in Authen.licèt C.de iure dot.Bal.in Auth.præterea.C.vnde vir,& vxor.
b ¶Si moriatur clericus.Adde Doct.in l.3.de hæred,decur.
c ¶In marito occidente. Adde Anto. Roſa. in arbore conſanguinitatis,in 81. colum.
d ¶In ſponſa de futuro.Adde Bald.in l.Deo nobis.C.de Epiſco. & cler.Bald.in l.ſi verò.ſolu.matrimo.Bald.in l.certum.in vlt. colu. vnde cogn. Anto.Roſ.in tract.de ſucceſ.ab inteſt.in 93.col,
e ¶Coniunxit.Adde tex.in c.quos Deus.33.q.2.& in c.quanto.de transla.præla.& ſunt verba originalia Math.19.& Mar.10.c.
f ¶Matrimonium duret.Adde ff.pro ſoc.l.cum duob. §.idem reſpondit,& gl.in verſi.nunquam.in c.licitè.32.q.7.Doct.in c.fraternitatis.de frig.& malefi.
g ¶Quando maritus.Adde Bar.& Doct.in l.ſi ab hoſtib.ff.ſolu matrim.
h ¶Fallit in feudis.Adde Alex.de Imol.in Auth.præterea.j.eo.
i ¶Ex quib.cauſis.Adde gl.& Doct. in c. cùm haberet. de eo qui dux. eam, quã pol.per adul .Doc.in c.quintauallis.de iur. iur.Bar.in tract.de alimen.

memoratas.in verſi.habere. in Authen. vt cùm de appel. cog. Quod etiam ſtrictius firmatur, quia fauorabilior eſt cauſa alimentorum,quàm ſucceſſionis,patet quia multis alimenta debentur,qui prohibentur ſuccedere.patet in Authen.licèt.C.de natu.lib.in §.ſi quis igitur. in Authen. quibus modis, natu. effi. ſui.ſed iſta limitatio non poteſt congruere ad hunc tex.& eam reprobo in ſequen. charta, quia multi ſunt, qui ſuccedunt vt agnati,& cognati,& tamen eis non debentur alimenta. Nunquid autem in hac l.ſi non extaret vir,aut vxor,ſed ſocer extaret,nunquid ſuccederet genero excluſo fiſco? Bald.hic mirabiliter tenuit,quòd ſic,leui conſideratione, quia nomen ſoceri à matrimonio deſcendit l.cui eorum. §. affinitates. ff. de poſtu. Nec obſt.regula.l.affinitatis.ȷ̃.com munia de ſucce.reſpondet, quòd illa regula procedit in affinibus tranſuerſalibus,ſecus eſt, in affinibus aſcendentium, vt eſt in ſocero, qui locum patris obtinet. Eius opin. *reprahendunt omnes Moder.* hic, quia ad hoc vt habeat locum iſta l. requiritur, quòd matrimonium duret tempore mortis.l.1.§.vt autem.ff.eod.& glo. hic, facit glo.in l. a ſed hoc ita.in gl. 2.ff.de re iud.Sed fragilis [a] videtur impugnatio,quia d.§.vt autem.intelligitur,quòd nullum ſit factum diuortium, ſed durauerit matrimonium vſque ad tempus mortis eius,cui ſucceditur,tamen quando ſucceditur,neceſſarium eſt,quòd morte alterius ſolutum ſit matrimonium.Ego teneo contra Bald. alia ratione. nam conſidero, quòd ratio, quare prætor induxit, quòd maritus ſuccedat vxori, & ècontra eſt, quia ſunt ſocij diuinæ,& humanæ domus,vt dixi.ſ.ſed iſta ratio ceſſat in ſocero.Prçtereà habemus alibi text.qui dicit,quòd text. loquens de viro, & vxore non habet locum in ſocero, quando expreſsè non cauetur.l.ſi verò.§.de viro.ff.ſolu.matrimo.& propterea contrarium, & melius tenet ipſemet Bald.in l.fin.in 5. colum. in verſi. item quæritur an ſit inuenire. ſ. vnde legiti. Licèt alibi Bald.iſtud reliquerit indeciſū. in d.l.affinitatis. ȷ̃.communia de ſucceſ.Et iſtam vltim.partem tenuit etiam d. Nicol.de Vbal. de Peruſio in tracta. de ſucceſ. ab inteſta. in 2. colum.¶Aduerte etiam in quantum Bald. hic alleg. vnam gl. in §.mariti.in verbo poſtea.Inſtitut.de nupt. nam Ange. ibi reputat illam glo.multum ſingularem,& Nicol. de Neapol.ibidem eam ſummè extollit,& dicit, quòd non recolit ſe vidiſſe ſimilem glo.in toto mundo,ſecundum Ioan. Fab. & Ange.de Aret.ibi,illa gl.vult mirabiliter,quòd nedum maritus, & vxor ad inuicem ſuccedendo excludant fiſcum,vt hic,ſed etiam cognatos viri,qui licèt efficiantur affines vxoris, tamen cognati viri non efficiuntur affines alijs cognatis vxoris,tamen ad inuicem ſuccedunt excluſo fiſco, ꝙ eſt ſummè mirabile, & ſumma extenſio ad hunc text. Sed illam glo. reprobant Ioan. Fab. & Ange.de Aret.ibi,eo quia illa glo. ſecundum eos nullo iure probatur.Sed vltra eos facit fortius, cùm inter eos nulla ſit penitus affinitas, ergo nulla ſucceſſio. nam etiam vbi eſſet affinitas,non conceditur ſucceſſio ratione affinitatis.d.l.affinitatis. ȷ̃.com.de ſucce.Ego tamen dum legerem Inſtit.dixi, & adhuc dico,quòd illa glo. malè notatur per prædictos Doct. & quòd aliud dicit, quàm ipſi referant, nec meretur repræhendi, dicit enim illa glo.ſecundum realem ſenſum,quòd licèt omnes cognati mariti efficiantur affines vxoris, & ècontra omnes cognati vxoris efficiantur affines mariti,tamen per hoc inter cognatos mariti ex vna parte, & cognatos vxoris ex altera quantum ad eos nulla affinitas contrahitur, & ideo inuicem non ſuccedunt,niſi ſicut vir,& vxor coatracto matrimonio, vt hic. nam vult dicere glo.quòd agnati viri non ſuccedunt cognatis vxoris, nec ècontra, quia nullam adinuicem habent affinitatem,niſi contingeret, quòd cognatus vxoris contraheret matrimonium cum cognata mariti, tunc propter tale matrimonium bene ſuccederent,quia ſunt vir,& vxor, vt hoc text.Iſte eſt verus ſenſus illius glo.quamuis aliter,& ineptè vt puto pręallegati Docto.illam glo.intellexerint, & propterea circa eam diligentius conſiderabitis.¶Circa tamen 7. & vltimam fallen. in qua dixi, quòd videbatur iſtam l. poſſe limitari ex omnibus cauſis,ex quibus alimenta poſſunt denegari. Caue, quia illa limitatio non poteſt congruere ad text. noſtrum, quia text. iſte loquitur ab inteſt.ſed ea quæ ibi dixi procedunt condito teſtamento,quia condito teſtamento poteſt quis exhæredari,& priuari ſucceſſione, ex illis cauſis,ex quibus poſſunt alimenta denegari,ergo cùm iſta l.ab inteſta.loquatur,ergo dicta limitatio non congruit.Limita tamen in alio, inquantum text. vult, ꝙ vxor non ſuccedat marito exiſtentibus liberis, iſtud fallit in caſu ſingulari, ex quo exiſtentibus liberis tamen vxor ſuccedit marito in quarta parte bonorum, text. eſt in §. quoniam autem,& ibi glo.in Authen.quibus modis natu. effic. legi. quem text.alleg. & reputat ſing. ſolus Albe. de Roſa. hic, ſed alium ſimilem videbitis in Authen. præterea. immediate ſequenti.

3 ¶† Primò not. ex text.in verbo propinquorum, quod maritus,& vxor non ſunt inuicem propinqui, & multo minus, qui efficiuntur affines per eos,quod eſt notab.ſecundum Barto.ad ſtatuta requirentia conſenſum propinquorum in contractibus minorum,vel mulierum.dic vt per eum. facit text. in l. fi. verſic. ſed etiam his deficientibus, quem ad hoc ibi ponderat Barto,& alij poſt eum.ȷ̃.de verborum ſignifi.Fortius voluit hic b Bald.quòd ſtatutum cogens [b] affines ad compromittendum, per dictionem affines,eos non comprehendat. Sed malè dicit in hoc,& repræhenditur per Pau.de Caſt. & dom. Alexan.hic, ad quos te remitto,& contrarium tenuit ipſemet Bald.in l.affic nitatis.C.commu.de ſucceſ.Eod.modo maritus,& vxor [c] non veniant appellatione proximorum, vt probat text. in l. cùm rem alienam.C.de leg.Quem ad hoc not. Saly. pro ſtatutis facientibus mentionem proximorum.Eodem modo † non ve-
4
d niunt [d] appellatione attinentium, ſecundum Pau.de Caſt.hic, & in l.fi.ȷ̃.de verborum ſignifi.nil allegat,ſed eſt glo.in l.amitæ. in verſic.nam ſi. ȷ̃. communia de ſucceſ.quamuis contrarium teneat dom.Alexan.hic. Adde tamen, quòd veniunt appellatione coniunctorum.tex.eſt in l.fin. §.cùm autem in confinio. ſ.de fur.quem ad hoc ibi not.Saly. pro ſtatutis, & ibidem Bal. in §.fin.glo.in l.Quintus.prima.in glo.fin.ff.de aur.& argen.leg. Tamen difficile eſſet aſſignare rationem diuerſitatis inter iſta, ideo poſſes dicere ſecundum Ange.& Ludo.Roma.hic,quòd etiam non veniant appellatione coniunctorum, niſi ſubiecta materia ſuadeat largam interpretationem debere fieri. Ad hoc bene facit. l.ſi id quod §. ſed ſi quid in pueros. ff. de dona.
5 inter vir.& vxor.¶† Adde etiam,quod vxor [e] dicitur de famie lia viri.text.eſt in l.quicunque.& ibi Barto.C.de re milit.lib. 12.
f imò ſponſa [f] nondum nubilis ætatis dicitur de familia ſponſi. l.an etiam in patrem.quam ad hoc not.ibi Bald. ff.quod fal. tuto.aliàs eſt §.Iulianus.ſub l.penul.Facit text. in cap.hæc imago. & cap.manifeſtum.33.quæſt.5. Iſtud vltimum limita procedere in materia fauorabili, ſecus eſt in materia pœnali, & odioſa, vnde ſi ex forma ſtatuti pro tali delicto debeat exbanniri aliquis cum tota eius familia,tunc ſub nomine familię non contineretur vxor,ita no.Albe.de Roſa.in l.pronunciatio. §. familiæ.ff.de verborum ſignifi.& in vlt.par.ſtatutorum in vltim. colum.in quæſt.quæ incipit.Quid ſi ſtatuto caueatur,quòd familia bannitorum,&c.Facit quod vult Barto.in l. fin. in verſicu. 3.
6 dubitatur,ȷ̃.de verborum ſignifi.¶† Et in d. l. fi. ponunt etiam Ange.& Pau.de Caſt.an maritus,& vxor veniant appellatione vulgari de cyppo,ſi teſtator legat omnibus de cyppo aliquid tale,nunquid vxor vnius illorum de cyppo veniat. ¶Capio glo. primam,quæ intelligit iſtum text. ſi matrimonium erat tem-
7 pore mortis.¶† Not.ex iſta glo.quòd l. faciens mentionem de ſucceſſione viri,& vxoris,intelligitur ſi matrimonium eorum durauerit vſque ad mortem,& ita dicit text. in l.1.ff.eo.quem glo.alleg.Iſtam glo.induxit Nicol.de Mutina ad ſtatutum Mutinenſe diſponens,quòd ſi mulier tranſeat ad ſecundum maritum, & habeat filios ex vtroque matrimonio, teneatur relinquere dotem æqualiter filijs vtriuſque matrimonij, nunquid habeat locum,ſi talis mulier erat vidua, quia ſecundus maritus erat iam mortuus,& determinat per iſtam glo. quòd non, quia cùm per mortem antea ſecutam eſſe ſolutum matrimonium,etiam dos nón poteſt eſſe ſine matrimonio. l.fin.in verſi. ſicut enim dos.ſ.de dona.ante nup.l.3. ff.de iure dot. ergo non ſumus in caſu ſtatuti Mutinenſis loquentis de matrimonio,cū hic non eſſet matrimonium tempore mortis, vt hac glo.item loquentis de dote,& hic non eſſet dos,vt prædixi,quæ non poteſt eſſe ſine matrimonio: mouetur etiam quia l.faciens mentionem de affinitate, intelligitur de præſenti non de præterita.l.cui eorum.§.affinitates.ff.de poſtu. Iſtam deciſ. repræhendit Bald. hic ad fin. eo quia mulier dicitur dotata etiam poſtquam dotem recuperauit.l.fin. ſ.communia. vtriuſque iud.& l.ſi ſocius pro filia.ff.pro ſoc.& l.filiæ dotem.ȷ̃.de collat.& quia ſic

ADDITIONES.

a ¶Fragilis. Declara, quia primo maritus deceſſit vxore relicta, & filijs, inde filij,& poſtea vxor, ſuperuiuente ſocero. PVRPV.
b ¶Statutum cogens. Adde Bar.in l.quod ſeruus.ff.de condi.cau.dat.
c ¶Maritus,& vxor. Adde Saly.in l.fi.ȷ̃.de fur.
d ¶Eod.modo non veniunt. Adde l.penul.cum gl.& ibi Doct. ff. de dona.inter vir,& vxo.Doct.in l.quod attinet.ff.de regu.iur.Hoſt.in ſum.tit. de conſan.& affi.verſi.qualiter ipſa.Illa gl.loquitur in fratrib.adde Dec. conſ.112.colum. penul.in fi.
e ¶Quòd vxor. Adde cap. hæc imago.33.quæſtione.5. Bald. in l. etiam. C. de teſt.
f ¶Sponſa. Adde Bar.in l.Imperatores.in §.3.ff.ad muni.

sic se habet cōis vsus loquendi, quia mulier dr̄ habere dotem
a dato, ꝙ sit vidua, & Saly. hic in fi. referens istam opi. Bal.[a] dicit, ꝙ multum sibi placet. eam etiam tenent Fulg. Pau. de Cast. & Ludo. Rom. hic. Adde, ꝙ pro ista decis. vr̄ facere tex. melior de iure in l. etiam, in prin. ff. de fund. dotal. vbi dr̄, etiam dirempto matrimonio prædium dotale intelligitur, quem text. ad hoc alleg. solus Fulg. hic. Sed tu considera, ꝙ ille text. loquitur solu. matrimo. ante tñ quàm dos per ipsam mulierem exigatur. Secundò potest, & subtilius dici, ꝙ tex. ille vtitur verbo intelligitur, sed verbum intelligitur, denotat fictionem, vt expresè dicit Bar. in l. si is, qui pro empt. in 12. col. ff. de vsucap. Bal. in l. fur ti. & in l. qm̄. ff. de infam. Ludo. Rom. in consi. 405. inci. præsuppositis terminis fortiorib. Abb. in consi. 20. in 2. volu. incip. casus in effectu sic proponitur, in 2. colum. & est bonus tex. in l. si tibi homo. §. cùm seruus. ff. de leg. 1. & in l. nec emptio. in vlt. verbo, intelligitur. ff. de ꝯhen. emp. & tex. in c. ex studijs. iuncta gl. 1. de præsump. si per fictionem, ergo non debet habere locum in statuto, & hoc modo ille tex. fortiter retorquetur ꝯ Docto.
8 Sed rn̄de dupliciter.† Primò, ꝙ ibi dictio intelligitur, importat veritatem, propter implicatiuam dictionem etiam, ibi positā. Secundò rn̄de ex doct. not. Bal. in c. bonæ memoriæ. in penul. col. de appel. vbi dicit, ꝙ verbum intelligitur, in his, quæ iuris sunt, sonat veritatem, sed in his, quæ sunt facti, refer: aut est tale quid, quod per alium plenè acquiritur, & idem, vt l. certè. §. si procurator. ff. de preca. aut non plenè acquiritur, & tunc importat fictionem. Adde tamen, ꝙ istam deci. Bald. sequitur Paul. de Cast. in rub. ff. solu. matrimo. in 1. col. & ibidem simpliciter d. Alex. in 12. col. Idem sequitur d. Alex. in consi. 54. incip. consideratis verbis dicti statuti. in pen. & vlt. col. in 1. volu. & in consi. 102 in 3. vol. ꝙ incip. super eo, de quo quæritur, videlicet
9 an statutum. in 1. col.† Et per istam decis. Bal. dicit Pau. de Cast.
b hic se vidisse consultum in ciuitate Senarum, vbi est statutū,[b] ꝙ mulier non possit testari de dote sua in præiudicium filiorū etiam pro anima nisi de quarta parte dotis, ꝙ etiam si esset vidua, quo casu sine matrimonio non videtur, ꝙ sit dos, tamen haberet locum statutum propter matrimonium præteritum, vt patet in toto tit. ff. solu. matrimo. quemadmodum dos petatur, & per alia, de quibus hic per Bald. & quia etiam potest dici dos destinatione ante matrimonium, quando aliquid esset relictum pro dote: nam talis mulier diceretur dotata ante sequutum matrimonium, secundum Barto. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de condi. & demon. & quia sic se habet communis vsus loquendi. Et istam vlt. decisi. statuti Senensis etiam tenet idem Pau. de Cast. in rub. ff. solu. matrimo. in 1. col. eandem decis. statuti Senensis tenet Pau. de Cast. in l. fi. propter illum tex. ff. quando actio de pecu. annal. quia adhuc pōt dici dos, licèt non propriè illa, quæ semel fuit dos quantum ad hunc effectum, vt in ea habeat locum statutum disponens de dote, quando ad eam potest congruè adaptari per illam l. Itē quia quousque stat in viduitate, censetur stare in priori matrimonio. l. fi. C. de bon. mater. & quod ibi not. Bald. quòd istud statutum est inductum, vt consulatur liberis, & non propter aliam causam, & ideo cùm vidua habeat liberos, meritò statutum ad eam extenditur. Adde, ꝙ opi. Nicol. de Matar. reprobatam per Bal. & alios tenet dom. Franc. de Aret. in rub. ff. solu. matrimo. in 1. & 2. col. vbi dicit, ꝙ licèt solu. matrimo. antequam dos exigatur per vxo. duret nomen dotis. l. 1. in fin. & l. etiam. ff. de fund. dota. tamen postquam dos fuit exacta, & vnita cum relinquo patrimonio vxoris, non potest amplius dici dos, sicut hæreditas postquam semel fuerit appręhensa per hæredem, non dicitur amplius hæreditas, nec pro ea potest amplius agi petitione hæreditatis, vt est glo. not. in l. 2. & ibi Bar. ff. de fideicom. hæred. peti. ergo cùm statutum vetet relinqui dotem, vel testari de dote in præiudicium filiorum, oportet, ꝙ tempore quo relinquitur, illa sit dos, quia qualitas adiuncta verbo determinatur secundum tempus verbi. l. in delictis. §. si damnum extraneus. ff. de noxa. & l. Titius, & ibi Barto. ff. de testa. militis, & plenius Bar. in l. ex facto. in prin. ff. de vulg. & pup. adducitur etiam, ꝙ no. vult Bal. in l. 1. C. fine censi. vel re. ꝙ post quam res dotalis est restituta vxori, non habet locum priuilegium l. Iuliæ. de fund. dota. quia desinit esse dos. ¶*Teneas communem opin. Bal.* & aliorum, quia etiam postquam dos fuit exacta, remanet dos. l. si socius pro filia. in princip. ff. pro soc. hoc etiam patet in Authen. sed quamuis. C. de rei vxo. act. & quod vult glo. & not. Cy. & Bal. in l. rem quam. C. de iure dot. ꝙ si pater recuperauit dotem filiæ solu. matrimo. per mortem viri, non potest eam alienare, etiam dato, ꝙ de alia quantitate possit eam dotare, vt ibi per eum, & sic adhuc remanet dos. Item cū statutum. Mutinense supra relatum sit factū vt seruetur æqualitas inter filios vtriusq; matrimonij, propriè tunc habet locū in dote restituta, prout propriè probant iura hic alleg. p Bar. & ꝙ post solutum matrimonium dicatur dos, tenet Barto. in l. si marito. §. 1. ff. solu. matr. vn̄ pro veritate considera, ꝙ aliquando hæreditas nulli est per hr̄dem restituenda, & tunc postquā est per hæredem appręhensa, & commixta cum alijs eius bonis, quia est effectum vnicum patrimonium. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil. non dr̄ amplius hęreditas, vt per gl. in d. l. 2. cum alijs concord. Aliqn̄ hæreditas venit alij restituen. puta p fideicom. vniuersale, & tunc quamuis sit appræhensa per hæredem, tñ durat hæreditas. toto tit. ff. & C. ad Trebel. Sic etiam in dote, quia si per mulierem non est alij restituenda postquā fuerit per eam exacta, & cum alijs bonis admixta, desinit esse dos, sed qn̄ est alij restituenda, vt in casu isto ex forma statuti, tunc etiam si sit per patrem, vel mulierem exacta, tamen semper durat dos, & ita loquuntur tria iura alleg. per Bal. & ea, quæ superius addidi. & facit tex. in l. si cum dote. §. si post. ff. solu. ma
* trim. Tenendo istam partem, *quæ est communis, & vera*, non obst. ista gl. & l. 1. ff. eo. quia rn̄de, ꝙ procedit qn̄ fit mentio solùm respectu viri, & mulieris, tunc bene requiritur, ꝙ matrimonium durauerit vsq; ad mortem, vt ibi, sed hic fit mentio matrimonij non respectu viri, & vxoris, sed respectu liberorum, qui liberi dicuntur, ēt si prius sit solu. matrimo. igitur, &c. ¶Tu pro opin. Nicol. de Mutina ꝯ communem considera fortiter face
c re, nam ratio istius statuti fuit, ne mulier[c] inducatur per sm maritum ad relinquendum filijs suis ex secundo matrimonio, quia pariter tenetur relinquere vtrisq;. Ista ratio cessat, quando mortuus est maritus, & mulier dotem suam recuperauit. Nec dicas, ꝙ ratio fuerit, ne seducatur à filijs secundi matrimonij, quia verisimiliter, & à communiter accidentibus erunt tūc minores: sed ratio suspicionis statuti fuit, ne seducatur ab ipso secundo marito, quæ suspicio cessat eo mortuo, & dote iam per vxo. exacta. Ad id facit arguendo de peculio ad dotem, vt arguit glo. in l. quod debetur. ff. de pecu. vnde succedit decisio tex. in l. fi. ad fi. C. de inoffi. test. ꝙ priuilegium concessum peculio non durat, licèt durent bona, sed non cum ista qualitate peculij. Tamen per hoc non recedas à communi, & hæc dicta sint ad excitan. ingenia audientium. ¶Gl. in verbo naturalis, diuiditur in 2. partes. In prima timore taciti cōtrarij exponit text. In secunda per viam fallentiæ remouet aliud ꝯrium. Scd̄a ibi, sed hoc fallit. ¶In prima ergo parte, quia tex. dicit legitima, vel
d naturalis: de natura alternatiuę est,[d] vt cadat inter diuersa, ꝙ non est hic, quia legitima, & naturalis successio non sunt diuersæ, quia ēt legitima successio defertur iure naturali. l. scripto. in fi. ff. vnde liberi. ideo vt illa alternatiua bene stet, intelligit gl. ꝙ legitima succes. sit patris, naturalis fit matris. Dic melius, lt̄ima intelligitur, qn̄ de iure ciuili defertur, vt declaraui in l. vnica. ꝯ. qn̄ non peten. par. naturalis illa, quæ defertur de iure prætorio, considerante naturalitatem sanguinis solā, ideo tex. voluit dicere, ꝙ quando deficit oīs successio tam de iure ciuili quàm prætorio, tunc maritus, & vxor adinuicem succedunt. ¶In 2. parte adde, ꝙ idem tenet gl. in l. 1. ff. eo. sequuntur Iac. But. & Bart. hic. ꝯriū, & melius tenet gl. in l. 1. C. si libera. Impe. soc. sine hæred. decess. lib. 10. & ibi Io. de Pla. *sequuntur Pet. & Cy. & Ray. & omnes Mod.* ꝙ vxor pręferatur illi socio pp maiorē societatē, & p alia de quib. hic per eos. ¶Glo. in verbo excluso, diuidit in 2.
10 partes. ¶In 1. gl. addit alias personas,† quæ excludunt fiscum
e vltra vxorem, de quo habes gl. pleniorē in l. 1. de bon. vacan. lib. 10. Adde tex. in l. si quis filio exhęredato. §. eius. ff. de iniusto rup. per quem no. ibi Bar. arg. ꝙ si moriatur aliquis artifex sine alijs hæredib. ꝙ collegium illius artis succedit, fisco excluso, & idem Bar. in l. 1. C. de hær. decu. not. ex illo tex. ꝙ si decedat aliquis ex consiliarijs sine hærede, ꝙ vniuersitas succedit, excluso
f fisco. Litat[f] tñ singulariter Bald. in l. 1. §. fi. C. de ꝯsti. pecu. vbi dicit, ꝙ

ADDITIONES.

a ¶Bal. His tribus iurib. Bal. respondet, primò ad l. fi. ꝙ facit in oppositum. secundò ad l. si socius, ꝙ ibi loquitur propter spem secundi matrimonij, pro quo conseruatur, & in quo datam dotem defert ad primum. tertio ad l. filiæ dotem, respon. ꝙ non aperit an matrimonium esset solutum, aut non. PVRP.

b ¶Statutum. Statutum, quòd mulier non possit testari in præiudicium filiorū etiam pro anima, in quo vltimo credo non valere. Bart. in repe. l. 1. in 5. q. 1. prin. ꝯ. de sacrosan. eccle. PVRVV.

c ¶Mulier. Adde, quod imò ex quo mater transiuit ad secunda vota, est orta mala suspicio in eam. l. 1. ex quæ tutores. §. seruis. de adminis. tut. ergo semper præsumitur in eam. regula semel malus. de reg. iur. in 6. Secundo, quia ex quo filij ex secundo sunt minores, eos magis diligit, quia per eos magis memoria conseruatur, l. liberorum. ff. de verb. sign. PVRPV.

d ¶Alternatiuæ est. Adde l. seruus meus ff. man. l. si cùm dotem. ff. solu matrim. l. verbum. ff. de verb. signi. l. 1. C. vbi de crim. agi op.

e ¶Fiscum. Adde, ꝙ defuncto in clericatu fiscus temporalis non succedit. Rot. quam refert Dec. in c. si iudex laicus. §. fi. de sent. excomm. PVRPV.

f ¶Limitat. Facit. l. age cum Geminiano, & quod ibi plenè Ias. in 2. not. supra de transa. PVRPV.

cit, ꝙ ſi decedat mercator ſine hærede, ꝙ ſuccedit collegium
illius mercantiæ excluſo fiſco, verum eſt in bonis ſuis in illo
loco, & non in alijs, per tex. opti. in arg. iuncta gl. in l. diuus. ff. de
iure fiſci. Item deficientib. alijs tutor ſuccedit pupillo excluſo
fiſco, gl. eſt ſing. in l. quo tutela. ff. de reg. iur. quæ gl. non reperi-
tur alibi, ſecundum Dyn. ibi, & Alb. hic, & illam gloſſ. ſequitur
Bal. hic, & in d. l. ſi quis filio exhæredato. §. eius. & l. cùm in eo.
in fi. ff. de pact. & no. in l. fi. in 5. col. ſ. vnde legi. & in l. ſi qua. C.
ad Orfi. Tamen illam gl. latè rẽphendit Bart. in d. l. quo tutela,
& idem Bar. in l. nutritoribus. vbi per alios omnes videas. C. cõ-
munia de ſucceſ. & Ang. & Ludo. Roma. hic. ¶In ſecunda par
te glo. ibi, ergo not. glo. per viam notabilis colligit tres caſus, in
quibus maritus ſuccedit vxori, &ècontra. Caue tamen dum
iſta glo. vult, ꝙ perſonæ poſitæ in titu. ĩ. de hæred. decu. quam-
uis vincant fiſcum, tamen vxorem non excludunt. licèt glo. in
l. 1. ff. eo. contrariũ teneat. Tene gl. hic per tex. in l. ſi quis presby
11 ter. ſ. de Epiſcopis, & clericis, *& tenent Bar. & omnes hic.* ¶ † Ex-
tra gloſſ. inquantum Barto. & alij hic inducunt iſtum tex. ad ſta
a tuta requirentia conſenſum [a] propinquorum in contractibus
virorum, vel mulierum, vt ſ. retuli, non omitto, ꝙ Iaco. Butr.
hic dicit, & eſt ſolennis deciſio, ꝙ ſtante ſtatuto prædicto non
ſufficeret interuenire conſenſum quorumcunque propinquo
rum, ſed oportet, ꝙ proximiores propinqui conſentirent, quia
cùm ad eos ſpectet ſucceſſio de iure, fidelius ſe habebunt in p̃-
ſtando conſenſum, quàm cæteri remotiores. Subdit tamen, ꝙ
iſtud non ſeruatur de vſu, quia ſufficit conſenſus quorumcun-
que propinquorum. Iſtam deciſionem de verbo ad verbum
ſimiliter cum atteſtatione contrariæ conſuetudinis refert, & ſe
quitur Salyc. hic, & in l. viduæ. C. de nup. idem no. tenet Bal. in
l. fin. infra de verb. ſignifi. cum alijs concord. quas ponit dom.
Alex. in l. fin. in fi. C. de teſt. milita. vbi etiam Saly. idem repetit.
Tu pondera, ꝙ Bar. expreſsè vult contrarium, ꝙ etiam de iure
non requiratur conſenſus propinquorum, qui magis proximi
ſunt, niſi ſtatutum expreſsè requirat, in l. tranſactionem. C. de
tranſactio, & quia ibi ordinariè tetigi de hoc, ad ibi dicta me
remitto.

ADDITIO.

¶Conſenſum. Adde Iaſ. in l. fi. col. fi. ĩ. de verb. ſignifi. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ eſt ſine dote, ſuccedit marito in certam partem ſecundum tenorem huius Auth. ſecus ſi dotem habeat. Quid in nouerca. nu. 2. Quid ſi dos ſit parua. 3.*
4 *Lex vel ſtatutum loquens de dote, intelligitur de dote congrua.*
5 *Dotans Eccleſiam, vel altare dote parua, an efficiatur eius patronus.*
6 *Diſpoſitio huius Auth. an habeat locum ſi matrimonium ſit ſine dote, maritus prædefunctus locuples, vxor ſuperſtes nil habeat, ſed eius pater ſit diues, & nu. 7.*
8 *Filia poteſt petere ſe dotari à patre, licèt nupta ſine dote.*
9 *Pater non poteſt dici inops, quando habet filios diuites, & ad ipſum ſpectat vſusfructus omn. bon. filiorum, tamen habet quartam ex diſpoſitione huius Auth.*
10 *Dos licèt non poſſit eſſe ſine matrimonio, matrimonium tamen bene poteſt eſſe ſine dote.*
11 *Maritus, & vxor ſuccedunt ſibi inuicem de iure ciuili vno caſu, & ex hoc ſequitur effectus, quia perpetuò admittentur.*
12 *Mulier quando intelligatur, omnia bona ſua dediſſe in dotem.*
13 *Liberi prioris matrimonij non impediunt diſpoſitionem legalem, ſeu illud, quod à lege defertur.*
14 *Statuta recipiunt interpretationem paſſiuam à iure communi.*
15 *Argumentum licèt ſit bonum de pacto ad ſtatutum affirmatiuè, ſecus tamen negatiuè.*
16 *Statutum vtens dictione præciſa, & taxatiua, ea non obſtan. interpretatur, ne fiat derogatio.*
17 *Authen. præterea. C. vnde vir, & vxor. loquitur nedum ab inteſtato, ſed etiam condito teſtamento.*
18 *Legatum computatur in quartam, quæ debetur ex diſpoſitione huius Auth.*
19 *Liberalis nemo exiſtit in neceſſitate.*
20 *Debitor neceſſarius relinquens aliquid creditori ſuo in teſtamento, cenſetur relinquere in compenſationem debiti.*
21 *Quid de donatione facta inter viuos, & nu. 22. & 23. 24. 25.*
26 *Maritus ſi ex forma ſtatuti debet lucrari certam partem dotis, vxor vero aliquid ei leget in teſtamento, tale legatum quamuis ſimpliciter, computatur in lucro talis ſtatuti.*
27 *Pauper quis dicatur.*
28 *Extenſio an ſit licita in correctorijs ex maioritate rationis.*

AVTHENTICA.

a PRæterea. Iſta Auth. [a] eſt ſubtilis, pulchra,
& vtilis, in qua additur caſus li-
mitans. l. 1. ſ. eo. nam ibi maritus, & vxor non ſuc-
cedunt niſi vlt. loco deficientib. omnib. alijs ſucceſ-
ſorib. hic ponitur caſus, in quo inuicem ſuccedunt, etiam ex-
tantib. liberis, qñ tria concurrunt, de quib. in text. quem diuide
in 3. partes. In prima ponitur deciſio. In ſecunda limitatio. In
tertia rñdetur incidenti quæſtioni. Secunda ibi, vt tamen eiuſ-
dem. Tertia eſt ibi, & imputabitur. Nec breuius poteſt ſumma
ri. In primis pondera tex. ibi, *ſi matrimonium ſit abſq; dote*, pro cu
ius intelligentia ante oĩa inquirendum eſt, quare tex. requirat,
1 ꝙ ad hoc vt habeat locũ hæc † Auth. requiratur, ꝙ matrimo-
nium ſit ſine dote. Rñdent Pau. de Caſt. Ludo. Roma. & dom.
Alex. hic, ꝙ ratio eſt, quia ſi matrimonium eſſet cum dote, &
præmoriatur maritus, vxor rehabebit dotem ſuam, & ſic non
poterit dici laborare inopia, vt præſupponitur in text. Econtra
autem ſi præmoriatur vxor, filij habebunt dotem, ſed vſusfru.
in totum ſpectabit ad patrem. l. 1. & toto tit. C. de bon. mater.
ideo cùm pater habeat vſumfr. non poterit etiam tunc dici la
borare inopia. Hinc eſt, ꝙ ſi nulli extarent liberi, & mulier fuiſ-
ſet dotata, & maritus ex forma ſtatuti, vel ex pacto non lucra-
retur dotem, ſed deberet reſtitui alteri, tũc haberet locum iſta
Auth. dato ꝙ mulier fuiſſet dotata. gl. eſt ſing. in l. licèt. in gl. 1.
iuncto tex. C. de iur. dot. quam ad hoc ibi no. Cy. Bal. & Saly. &
Alb. & omnes Mod. hic qui dicunt illam gl. non eſſe alibi in iu-
re. & dicit Sal. hic, in 3. q. ꝙ illa gl. eſt tenenda menti, quia non
reperitur alibi in iure. idem tenet Pau. de Caſt. in l. 2. in prin. ff.
* ſolu. matrim. *Et ita tranſeunt* omnes vſq; ad pręſentia tpa. Et ex
iſtis tu intelligis, quare cum myſterio requirat tex. ꝙ matrimo-
nium ſit ſine dote. Sed ego in hoc vehementer dubito, nec hu
ius vnquam vidi rñſum, nam pone, ꝙ mulier nullam dotem
dedit marito, eo quia maritus non curauit de dote, ſed eam ac-
cepit ex ſola affectione, vt expreſsè dicit tex. in §. quia verò le-
gem. in Auth. vt liceat matri, & auiæ, vnde ſumitur iſta Auth.
deinde pone, ꝙ iſta mulier locuples decedit, non eſt dubium,
ꝙ filij ſuccedunt matri. Item ꝙ pater habebit vſumfru. in iſtis
bonis. l. 1. & per totum tit. ĩ. de bon. mater. ſic tunc non labora-
b bit inopia, ergo tunc non deberet habere quartam, [b] cuius ꝯ̃-
rium decidit text. hic: & ſic non video, quid referat, an mulier
locuples dederit dotem, vel non, quia vtroq; caſu filij eius ſuc-
cedunt, & vtroq; caſu pater habet vſumfru. cùm iſta ſint bona
aduentitia: & tñ in primo caſu, qñ dedit dotem, in qua filij ſuc
cedunt, & pater habet vſumfru. volunt præfati Docto. ꝙ non
habeat locum iſta Auth. ſed qñ non dedit, habeat locum, & tñ
iſto ſecundo caſu pariter filij ſuccedunt in hæreditate matris,
& pater pariformiter habet vſumfr. & ſic non poteſt dici labo-
rare inopia. Non vidi vnq̃ nec video, qũo huic difficultati rñ-
deri poſſit. Conſidera, ſi poteſt dici, ꝙ qñ matrimonium eſt cũ
dote, & præmoritur vxor, ideo non habet locum iſta Auth. q̃a
dato ẽt quod patri non deberetur vſusfr. tñ non poteſt dici la-
borare inopia, ex quo non poteſt maritus exigi in dote niſi de-
ducto ne egeat. l. maritum. ff. ſolu. matrimo. ſecus quando ma-
trimonium eſt ſine dote, & ſunt filij alterius matrimonij. Vel
c poteſt [c] teneri, vt ceſſet difficultas, quòd iſta Authen. ſolùm p̃-
cedat, quando maritus præmoritur, & ſupereſt vxor, quo caſu
res eſt clara, quia ſi habet dotem, non poteſt dici laborare ino-
pia, ſed non procedit ècontra, prout ſonat text. in §. quoniam
verò in Authen. de exhiben. & introduc. reis, vnde ſumitur iſta
Auth. licèt gl. 1. hic, & in §. quia verò legem. in Auth. vt lic. ma-
tri, & auiæ. teneat, quòd vtroq; caſu procedit iſta Authen. aliàs
nimium reſtringeret, & obſtaret natura correlationis, contra l.
fin. C. de indi. vid. toll. licèt ad hoc vltimum pateat reſponſum
ex diuerſitate rationis. Sed quòd iſta Authen. habeat locum in
vtroque, dicit clarè tex. in §. quoniam verò. in fin. in Authen. de
exhiben. reis. vnde ſumitur iſta Auth. ¶Inuenio etiam, quòd
Ang. hic in lect. Florentina apoſtillando iſtum text. dicit, quòd
iſte text. cum myſterio loquitur, quando ſuperſunt filij alte-
rius matrimonij, ſed non iſtius: nam ſecundum Ange. ſi ſu-
pereſſent filij eiuſdem matrimonij, tenerentur alere patrem,
vel matrem. l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de lib. agno. ideo
parens non poſſet tunc dici laborare inopia, ſed iſte text.
loquitur

ADDITIONES.

a ¶Iſta auth. Adde pulchrè Soc. conſi. 108. PVRPV.
b ¶Quartam. Vide quæſtionem de marito volente fraudare hanc quartam per Corn. lib. 1. conſ. 178. in hac &c. per totum. Amplia etiam ſi poſt mortem viri vxor diues efficiatur. nouiter Decius conſ. 204. PVRPV.
c ¶Vel poteſt. Ampliatio Auth. gl. 1. facit, quia vxor ita tenetur alere maritum inopem, ſicut maritus vxorem. Alex. in l. ſi cùm dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo. 3. not. ff. ſolu. matrimo. PVRPV.

loquitur in filijs alterius matrimonij,& sic in priuignis,quo ca-
su priuigni non tenentur alere nouercam , & si non esset pro-
uisio istius Auth. nouerca laboraret inopia. Sed grauiter errat
Ange.& admirat Fulg.& Lud.Ro.hic,qa dicit expresse ꝯ tex.
nostrum ibi, *cum liberis communib. alteriusue matrimonij*, nisi forte
vt dicit Raph.Ang.non habuit illud , liberis communib. in li-
bro suo,ꝙ non est credendum,cùm et sit in Auth. vnde sumit.
a ¶† Preterea in nouerca posset attentari(sed non firmo)ꝙ cùm
in vita mariti laboraret inopia , & sic maritus eam teneretur
alere.l.si cùm dotem.§.sinautem in sæuissimo. ff. solu.matrim.
ꝙ etiam priuigni heredes mariti ex pietatis officio eam alere
debeant.per l. si quis à liberis. §. item rescriptum est. ff.de libe.
agno.non pono tn̄ pro constanti , & circa istam difficultatem,
3 quæ semper me turbauit,relinquo vos cogitantes.¶†Adde ēt,
ꝙ illud,ꝙ dicitur hic,qn̄ matrimonium est sine dote,procedit
a etiam in dote parua,[a] quia paruum,& nihil equiparantur l. quis.
ff.de condi.& demonst.vt latè per Bal.hic ad fi. in vlt.q.per ali-
qua similia.Idem tenet Bal.hic , qui dicit hoc apertius probari
b in §.qn̄ verò.in ver.si verò quasdam [b] gl. forsan habeat à ꝯrio
sensu.in Auth.de exhib.reis.Idem tenet Ludou.Roma.in l.di-
uortio.in prin.ff.solu.matrimo.Item Pau.de Cast.Ludo.Rom.
& Alex.hic,& Pau.de Cast.in d.l. diuortio.in prin.Facit ꝙ vult
Bal.in simili.in Auth.sed iam necesse.C.de don.ante nup. ꝙ li-
cèt debitor possit iurari suspectus, fallit tn̄ in debito paruo.¶Fa
cit tex.in c.terrulas.12.q.3.Item vide,ꝙ decidit Bal. in l. eā quā.
4 ꝟ.de fideicom.in 7.col.in prin.in ver.consueuit quæri. ¶† Ter-
tiò pro ista parte vltra alios facit,quia lex, vel statutum loquēs
de dote simpliciter,intelligitur de dote congrua:secus si statu-
tum dicat,ꝙ mulier sit contenta dote data , quia intelligitur ēt
de incongrua,sm̄ Bal.in l.fi.in 2.col. C.de dot. promis.& nuda
pol.idem Bar.in Auth.res quæ.in pen.col.C.communia de leg.
5 ¶† Quartò facit in simili.nam licèt per dotationem Ecclesiæ [c]
c vel altaris acquirat ius patron.vt est gl.in c.piæ mentis.16.q.7.&
63.dist.in summa.Inno.& Cano.in rub. extra de iure patr.tn̄ il-
le,qui dat modicam dotem Ecclesiæ,vel altari,non per hoc ef-
ficitur patronus.gl.est no.in c.quicunq;.el 2.16.q. 7. quam prò
singulari alleg.d.Abb.in cons.106.in 2.vol.inci.casus super quo
consilium de iure postulatur.in 2. col. Item istud vltimum vl-
tra adducta per alios hic potes comprobare p multa pulchra
similia , quæ recollegi in l.sciēdum.in prin.super 4.q.gl.magnę,
ff.qui satisd. cog. quę habeantur hic pro repetitis. In ꝯrium tn̄
facit ꝙ no.Bal.in c.si proponente. arg. illius text. de rescrip. ꝙ
mulier dr̄ dotata etiam si sit dotata in vno nummo , & statu-
tum excludens mulierem dotatam,excludit eam,præsertim si
statutum fauet testō paterno.arg.gl.sing.in l.si quis priore.ff.ad
6 Treb. sm̄ eum. ¶† Quid autem esset si mr̄imonium esset sine
d dote,[d] maritus prædefunctus locuples , vxor superstes nil ha-
bet,sed eius pater est diues,nunquid ꝓcederet dispositio huius
Auth?Est noua q.quam tangit Raph. Cum.in l. in suis. per illū
tex.ff.de lib.& posth.in vtraq; lect. vbi dicit,ꝙ licèt viderit fuis-
se consultum per quendam Doct. ꝙ sic,ipse tn̄ determinat ꝯ-
rium,ꝙ tunc non haberet locum ista Auth.qn̄ pater vxoris est
diues:mouetur per illud,ꝙ vult gl.hic,& Bart.in l.si constante.
in prin.ff.solu.matr.vbi tenet,ꝙ an vxor superstes sit pauper,sta
tur opinioni vulgi , nemo autem reputabit filiam pauperem,
qn̄ pater est diues.Idem tenet d.Alex.hic,per gl.in l.2.C.qui ęta.
vel profe.se excu.lib.10.de qua gl. multa dixi in d. l. sciendum.
in prin.mouetur ēt do.Alex.quia in isto casu inopię filiæ debet
potius succurri per patrem,& in bonis patris, q̄ mariti præde-
functi,per ea quæ dicunt Dy.& Bar.in l. quemadmodum.ff.de
7 libe.agno.† Adde,ꝙ idem ꝙ.s̄.consuluit idem Raph. Cuma.in
cons.206.inci.duo fratres habent bona cōia , quia si pater mu-
lieris diues est,non pōt dici filia inopia laborare, cùm filij repu-
tentur quodammodo dn̄i viuo patre.d. l.in suis. per quam di-
cit Alb. de Rosa. se de consilio aliorum peritorium Bergomi
consuluisse,ꝙ filius , cuius pater habebat in bonis plusquā tre-
centa,posset eligi ad officium , ad ꝙ nullus potest eligi ex for-
ma statuti,nisi habeat in bonis trecenta,& quia filius Regis di-
citur,&c. 23.q.1.c.si.Subdit Raph. ꝙ istud ꝓcedit non solùm,
qn̄ pater diues viuit,sed ēt si esset mortuus, cū filia debeat suc-
cedere saltem in legitima de iure cōi , vel ex forma statutorū,
cùm non dicatur inopia laborare , quæ ex bonis patris tn̄ hēt,
ꝙ sufficit ad victum,& vestitum congruum, ꝑut dicit Bal.hic
8 in fi.Mouetur ēt,† quia filia pōt petere se dotari à patre quan-
* tuncunq; sit nupta sine dote,prout tenet gl.*communiter approba-
ta* in l.obligamur.§.1.ff.de act. & obli. licet Bart. ibi eam re-
probet,tn̄ eam sequuntur Bal.& Ang.in Auth.res quæ.C.com.
de leg.& in l.1.ff.solu.mat.& quamuis maritus eam non petat,
qui illam gratis accepit,potest tn̄ filia implorare of.iud.vt à pa-
tre cōgrue dotetur, & sic cessabit bn̄ficium istius Auth.¶ Sub-
e dit [e] etiam Raph. ꝙ ad excludendum beneficium huius Auth.
est aliud remedium , ꝙ vxor faciat ab alio dotē sibi constitui,
vel ꝙ maritus in instr̄o confiteatur se dotem recepisse, vt ibi
per eum.Idem quod Raph. Cum.tenet simpliciter Corn. hic,
in antepenul.col.dicens,ꝙ vidit nonnullos Mod.& legendo,&
consulendo sequi dictum Raph.Cum.& sic habes limitationē
ad hanc Auth.vt non procedat,qn̄ vxor inops superstes habe-
ret patrem diuitem,à quo debent alimenta filiæ præstari.¶Cō
sidera , an ista limitatio sit vera , & an confundatur per hunc
tex.vbi si præmoriatur vxor locuples,vel èconntra,filij, qui suc-
cedunt,& sunt diuites,tenentur alere patrem,vel matrem,vt s̄.
declaraui : & tamen quamuis pater debeat habere alimenta à
filijs,nihilominus dr̄ laborare inopia,& ꝓcedit ista Auth. Imo
plus nedum si pater debeat habere alimenta,imo qn̄ habet in-
tegrum vsumfr.in bonis aduentitijs hereditatis maternæ filio-
rum,adhuc tn̄ habet locum hæc Auth. vt s̄. declaraui , vnde
ego existimo quantum ad hanc Auth.ꝯ Bal. & Raph. Cuma.
& etiam ꝯ Sal.hic in 7.q.qui dicit,ꝙ ratio huius Auth.est,ne su
perstes,& sic infelix coniunx cogatur mendicare, ꝙ per hoc ꝙ
superstes debeat habere aliunde alimenta , non diceretur per
9 hoc desinere inopia laborare. † Item nō dr̄ pater laborare ino-
f pia,[f] qn̄ habet filios diuites,& ad eum spectat vsusfru. omn.ip-
sorum bono. & tamen habet quartam ex dispositione huius
Auth.ergo similiter èconntra,qn̄ vxor habet patrem diuitem,&
iste casus est fortior , ꝙ patet , quia filia viuo patre nihil potest
petere,imò debet habere alimenta solùm, & non legitimam ,
nec aliquem vsumfr.sed pater viuo filiò in potestate debet ha-
bere vsumfr.omn.bon.Tamen pro Raph.magis facit , quia fi-
lia debet habere dotem, ꝙ non est in patre,vt s̄.dixi. Et pro ista
limitatione adde tex.in §. fin. in Auth. de exhib. reis ibi,nam si
aliunde forsan habeat , &c. & subdit , non erit iustum grauare
filios per successionem, nisi dicas,ꝙ ibi habebat in actu,hic so-
lùm in potentia.Illud etiam ego credo,& pono pro constanti,
ꝙ decisio istius Authen.non sit facta propter alimenta tm̄ ec
consideratione alimentorum,quia vt s̄.demonstraui , dato, ꝙ
superstes posset aliunde alimenta consequi,non per hoc desi-
nit inopia laborare,quin consequatur quartam, de qua in hoc
tex.Vnde ego puto,ꝙ ista Auth.processerit non ꝑpter sola ali
menta,sed in recompensationem matrimonij præteriti, ꝑpter
quem honorem matrimonialem ista Auth. statuit, ꝙ super-
stes pauper deberet habere quartam partem bonorum con-
iugis prædefuncti , quia valdè absurdum videbatur , ꝙ præde-
functus fuisset diues,& superstes pauper , etiam si haberet ali-
menta. Quod etiam confirmatur , quia alimenta haberet ne-
cesse consequi per manus hæredum: istam autem quartam ꝓ-
prio iure habebit. Et circa hoc oportet subtiliter instare , quia
est valde necessarium pro intellectu huius text.& adde hic , ꝙ
statim. ꝟ. sequitur. ¶Limita tn̄ istam Auth. non procedere in
bonis feudalib. p iura,quæ.s̄.alleg.in l.1.s̄.in 2.fallentia,per quæ
iura dicit Lud.Rom.hic se ꝯ plures cōsuluisse,& sequitur sim-
10 pliciter d.Alex.hic in fi.† Secundò not. ex isto text. ꝙ licèt dos
non possit esse sine matrimonio.l.fi.s̄.de don. ante nupt. & in l.
g 3.ff.de iure dot. tn̄ bene potest esse matrimonium sine dote, [g]
vt hic,& in corpore vnde sumitur,determinat tamen no. Bald.
in c.iurauit.in 2.col.de proba. ꝙ si aliquis iurauit accipere ali-
quam in vxorem nulla facta commemoratione dotis , quòd
tamen non tenetur eam accipere in vxorem , nisi sibi det do-
tem secundum facultates, & conditiones ipsius mulieris.iuxta
glo.in l.obligamur.§.lege. ff. de actio. & oblig. & quia dos est
quid connexum matrimonio.l.quod seruus. ff. de condi. caus.
11 dat.vt ibi plenius per eum.¶† Tertiò [h] not.ex isto tex.casum,
h in quo maritus, & vxor de iure ciuili adinuicem succedunt,&
sic effectus erit,quia perpetuò admittentur,ita no.Bal.hic in 2.
col.& reputat no.dignum,& plenius Bal.in l. fin. in 6.col. s̄.vn̄
legi. *sequuntur Saly.Pau.de Cast.& omnes Mod.hic*,& Ludo.Rom.
in

ADDITIONES.

a ¶In dote parua.Adde Ludo.Roma.in l.diuortio.in prin.ff.solu.matrimo.
b ¶Quasdam.Sed iste tex.nihil facit,quia intelligitur de viro inope succedente vxori diuiti,vt ibi dicit gl. PVRPV.
c ¶Per dotationem ecclesiæ.Adde Ant.de Butr.in rub.de iud.Doct.in c. quanto.eod.tit.Barba.in cap. quæsitum.in 4.col.de rerum permu.
d ¶Esset sine dote.Adde Raph.Cum.in l.fi.in.fin.C.de impub. & alijs substi.idē in l. 2.de leg.hære.idem in l.diximus.in §.1.ff.de excu.tuto.
¶Adde Fely. in cap.1.in 1.not.de magistra.
e ¶Subdit.Cautela contra hanc Auth. quam reproba per dicta supra in argu. de dote minima,& per l.in fundo.ff.de rei vend.& per l.si forte.ff.de castren. pecu. PVRPV.
f ¶Laborare inopia.Adde in quo differunt pauper,& inops,vide Pau.de Cast. in l.id,quod pauperib.C.de Episc.& cler.& per Arch.in c.quo iure.8.dist.
g ¶Matrimonium sine dote.Adde c.nostrates.30.q.gl.in c.& si necesse. de donatione inter vir.& vxor.Inno.in c.per venerabilem.eo.tit.Io.And.in regula accessorium.de reg.iur.lib.6.in merc.
h ¶Tertio.Adde Ias.& Alex.in l.1.1.not.supra eo. PVRPV.

in l.diuortio.in prin.ff.ſolu.matrimo. & Nicol.de Vbal.de Pe-
ruſ.in tract.de ſucceſ.ab inteſt.in 2.col.Tamen ſecundum Pau.
de Caſt.& d.Alex.hic,etiam iſto caſu poſſet venire de iure præ-
torio intra centum dies per bon.poſſ.Sed dubium eſt, quæ ſit
iſta bon.poſ. cùm nulla extraordinaria ab inteſt. hic compete-
re videatur,nec ſeptima extraordinaria, cùm de bon. poſ. non
fiat expreſſa mentio in text.vt declaraui in l.fi.§.vnde leg. Vnde
d.Fran.de Aret.hic dicit,quòd ſicut bon.poſſ.ſecundum tabu.
inuenta à prætore, vbi eſt conditum teſtamentum in ſcriptis,
tamen extenditur ex identitate rationis ad teſtamentum nun-
cupatiuum,l.2.§.de bon.poſſ.ſecundum tab.& l. 1. §. de bono.
poſ.contra tab.lib.ita bon.poſ.vnde vir, & vxor delata à præto-
re extenditur ad caſum, in quo defertur vxori noua ſucceſſio
de iure ciuili,cùm ſit eadem ratio.Tu dic,quòd imò competit
bon.poſ.vnde legitimi,l.2.§.fin.& l.3.ff.vnde legitimi,& ſic non
eſt opus extendere iſtam vnde vir, & vxor. quæ ratio ceſſat in
iuribus alleg per dom.Fran. cùm ibi non poſſet prouideri alio
remedio iuris prætorij abſque extenſione: ideo in illis legibus
neceſſaria fuit extenſio.Et ꝙ competat iſto caſu bon. poſ. vn-
a de legitimi,tenent etiam Pau.de Caſt.& Alex.hic.¶Item [a] ad-
de his,quæ dixi in præcedenti notabili,quòd facultas percipiē-
di alimenta in caſu huius Authen. non excludit quartam, de
qua in hoc text.quæ debetur ob reuerentiam prioris matrimo
nij:quod vltra ſuperius adducta oſtenditur aliter ex hoc text.
nam ſi alimenta excluderent quartam huius legis,ſequeretur,
ꝙ ſi coniunx præcedens, qui erat valde locuples, feciſſet am-
plum legatum ſuperſtiti,quod tamen eſſet intra quartam, cū
ex tali legato poſſit alimenta percipere,ſequeretur, quòd non
poſſet reſiduum petere vſque ad quartam,cùm illud legatum
ſufficeret pro alimentis:& tamen iſtud eſt contra hunc tex. er-
go in eo non eſt habenda conſideratio facultatis alimentorū
12 percipiendorum.¶† Quartò [b] principaliter iſtum tex.pulchrè
b ponderat Pau.de Caſt.contra gl quæ reputatur ſingu.in l.mu-
lier bona.ff.de iur.dot.quæ vult, ꝙ ſi mulier habens magnum
patrimonium ſimpliciter nubat, intelligatur omnia bona de-
diſſe in dotem. & alleg. Ariſt.in Topicis,nam ſecundum Paul.
de Caſt.illa glo. eſt contra iſtum tex. vbi mulier erat valde di-
ues, & tamen non intelligitur omnia bona dediſſe in dotem,
cùm text. dicat, ꝙ matrimonium erat ſine dote. Puto, ꝙ iſte
tex.nihil concludenter probet contra illam glo. quę loquitur,
quando mulier ſimpliciter matrimonium cōtrahit.ſed in hoc
tex.fuit expreſsè actum, quòd matrimonium eſſet ſine dote,
quia vt dicit text.in §.quia verò legem. in Auth. vt liceat ma-
tri,& auiæ,vnde ſumitur hæc Authen.contractum fuit matri-
monium ex ſola affectione,& propterea actum fuit,vt dos nō
conſtitueretur,prout etiam declarat Ang hic.ſecundò quia po
teſt eſſe, ꝙ in hoc text.tempore contracti matrimonij mulier
non habebat iſtas facultates, ſed poſtea cōtracto matrimonio
ſibi prouenerunt ex ſucceſſione,vel aliter,ita ꝙ iſte tex.nil con
cludenter probat.Bene verum eſt ꝙ gloſſ. in d.l. mulier bona,
* *communiter damnatur*,& eam reprehendit Bart. in quæſtione di-
ſputata per eum, quæ incipit, mulier habens amplum patri-
monium,& in l.mulier bona.ff.de iur.dot. & in l. pen. §. vxor,
vbi alij Mod.ff.ſolu.matrimo.& Bal.in l.fin.in vlt. colum. C.de
ſent.quæ pro eo, quod intereſt.& in Auth. res quæ.in 2. colu.
C.com.de leg.& in c.1.an mar.ſucceſ. vxo. in benefi. Ange.&
Imo.in l.1.ff.ſolu.matrimo.Ang.de Are. in §.fuerat.Inſtitut.de
13 act.¶† Quintò principaliter pondera tex. ibi,*alteriusúe matri-
monij*,ſecundum Bald.hic in 3.colum. hic eſſe text. valde menti
tenendum ſecundum eum, ꝙ liberi prioris matrimonij non
impediunt diſpoſitionem legalem, ſeu illud, quod à l. defer-
tur,& per hoc infert, quòd licèt mulier habens filios ex priori
matrimonio non poſſit dare bona in dotem ſecundo marito,
cum pacto expreſſo, ꝙ maritus talia bona poſt eius mortem
lucretur,imò non obſt. pacto maritus non poteſt plus conſe-
qui quàm aliquis filiorum,qui minus habeat, text. eſt not. in l.
hac edictali.in prin.C.de ſecun.nup. tamen ſi adeſſet ſtatutum
in ciuitate, ꝙ mortua vxore maritus lucretur dimidiam par-
tem dotis, certè liberi ex priore matrimonio non impedirent
tale lucrum delatum à ſtatuto, nec poſſent filij prioris matri-
monij dicere, ꝙ dos debet diuidi inter filios,& vitricum, & ꝙ
vitricus non poteſt plus habere,quàm habeat aliquis filiorum
qui minus habet, quia quamuis vxor iſtud per pactum facere
non poſſit,d.l.hac edictali, tamen ſecus eſt per l. vel ſtatutum.
Tamen Bald. hoc non firmat,imò arguit ad oppo. vt hic per
eum.Tu aduerte, ꝙ tex.iſte nihil probat pro ſententia Bal.quia
ſi bene conſideras in iſto text.nunquam vitricus habuit plus,
quàm aliquis filiorum prioris matrimonij,cùm tex.dicat, ꝙ ſi
ſunt tres liberi aut pauciores, cōiunx ſuperſtes habet quartam.
Si autem filij ſunt plures,habet virilem, hoc eſt tantum, quan-
tum quilibet filiorum.Et ita reſpondet Pau. de Caſt.hic,& be-
* ne,dicens ꝙ contra Bald. in hoc ſe habet *communis opin.* Eſt ve-
c rum, [c] ꝙ contrarium tenet Barto.in d.l.hac edictali, in prin.vbi
per illum tex. quem dicit eſſe ad hoc multum notandum, te-
net, ꝙ quemadmodum ſi vxor fecerit pactum cum ſecundò
marito, ꝙ ea mortua maritus totā dotem lucretur, tñ ſi ſunt
filij ex priore matrimonio obſtant, licèt adſit pactū.eo modo,
modo qñ adeſſet ſtatutum, ꝙ maritus lucretur dimidiam par-
tem dotis, vel totam, tñ vir non poteſt lucrari ex forma talis
ſtatuti vltra illud, ꝙ acquiritur vni ex liberis primi matrimo-
nij.Et dicit Bar. ſe plenè dixiſſe de hoc in quæſtione diſputata,
quæ incip.mulier habens amplum patrimonium. ſed errat,q̃a
nil tangit de hoc.Idem tenet Ang.in §. quia verò.el 1.in Auth.
de nup.& Ludo.Roma.in conſi.44.quod incip.ex ſupra narra-
to themate vnum elicitur dubium.in 2. & 3. dubio principali.
Idem tenet ipſemet Bal.in c. 1. an mari. ſucce. vxo. in benefic.
Idem,& latius tenet Bal.in l.vni.in 3.q. C.de inoffi.do. in conſi.
ſuo ꝙ incip.in Chriſti nomine,an lex. &c.Adde, ꝙ pro iſta ſen
14 tentia videtur facere *communis regula*,quæ habet,† ꝙ ſtatuta re-
d cipiunt [d] interpretationem paſſiuam à iure communi.l.ſi ſerui
veſtri.C.de noxa.c.cùm dilectus.de conſuetud. gl. & Docto.in
l.fi.§.in computatione.C.de iure delib.Bar. in l.omnes populi.
in 3.q.6.q.prin.ff.de iuſt.& iur.& in l.1. §. lex Falcidia. per illum
tex.vbi plenius Mod.ff.ad legem Falcid. bonus text.in c.ad au-
dientiam,vbi Canoniſtæ,præſertim Panor.de cleri.non reſiden
tibus.ergo illud ſtatutum deferens ſimpliciter dotis lucrum
marito,recipiet interpretationem paſſiuam à d. l.hac edictali.
in prin. videlicet niſi ſuperſint filij ex priore matrimonio. Ta-
men huic fundamento poſſes rñdere, & retorquere ad oppo-
ſitum,quia illa regula,quæ habet, ꝙ ſtatuta recipiunt interpre-
tationem paſſiuam à iure cōmuni,ſingulariter limitatur, niſi
tale ſtatutum veniat derogatiuè ad ius commune, quia tunc
tale ſtatutum veniens ad derogationem iuris communis non
interpretatur ſ'm ius commune,cui venit derogando,ita egre-
giè limitat Bal.in l.maximum vitium.in pen.col. C.de lib. præ-
te.quem multum no.& ſequitur Pau.de Caſt. in d.l.fi.§.in cō-
putatione.Ludo.Rom.in conſ.399.inci.vt præſens conſultatio
reddatur clarior.in pen.col.idem tenet Bald.in c. cū non liceat.
in vlt.col.de præſcr.ſed ſic eſt in caſu iſto, in quo ſtatutum de-
ferens lucrum dotis marito, venit derogando iuri communi,
quia de iure communi mortua vxore dos debet reſtitui eius
filijs vel hæredib.l.aſſiduis.C.qui pot.in pig.hab.l.vnica. in prin.
C.de rei vxo.act.c.1.& 2.& c.nuper.de dona.inter vir.& vxo.&
de dote poſt diuor.reſti. ergo cùm iſtud ſtatutum ſit derogato
rium iuris communis, non accipiet interpretationem ab illa.l.
hac edictali.Iſta ſolutio non eſt bona, quia prædicta limitatio
eſt falſa,quod apparet,quia ſi ſtatutum diſponat, ꝙ filiusfamil.
poſſit teſtari,eſt derogatorium iuris communis,quia ꝯ l.ſeniū.
in fi.ī.qui teſta.fac.poſ.& tamen interpretatur à iure commu-
ni,dummodo ſeptem teſtes liberi, puberes, maſculi,rogati in-
teruenіant,*vt expreſsè dicunt Bar. & omnes* in l.1.§. lex falc. per il-
lum tex.ff.ad l.Falcid. cum concor. Et illam limitationem Bal.
reprehendit in ſpecie Io.de Imo.in l.ſi verò.§.de viro.in 1.mē-
bro prin.ff ſolu.matrimo.& Ludo.Roma.ſibi contrarius in l.ſi
quis priore.ff.ad Treb. vbi dicit ſe contra Bal. apud Valentiam
conſuluiſſe,& contrarium tenet d.Alex.in d.l.fi.§. in computa-
tione.in 8.& 9.col.& idem do.Alex.in l.inter cætera. ff.de lib.&
poſthu.& plenius,quam alibi in d.l.ſi quis priore, & ſic funda-
mentum adductum pro communi ſententia firmum remane
bit.¶Sed contra iſtam opin.tenet Bald.in l.ea lege.in 4. q. C.de
condi.ob cau.motus per tria,præcipuè per generalitatem ſtatu
ti,vt licèt mulier per pactum non poſſit dare in præiudicium
filiorum prioris matrimonij, tamen poſſit ex generali proui-
ſione ſtatuti,vt ibi per eum.Iſtam opin. tenet Io. Pet. de Ferra-
riis in Practica ſua in forma libelli, quo vxor agit ad dotem,in
verbo,dictæ dominæ Margaritæ. Et dicit, quòd iſtam partem
approbauit longiſſima cōſuetudo totius Lombardiæ,& ꝙ iſtā
q habuit de facto in Monteferrato.mouet, nā cùm ſtatutū di-
ſponat, ꝙ maritus lucret̃ dotē, & ſit factū,vt mulieres facilius
reperiant

ADDITIONES.

a ¶Item.Comprobatio tertiæ ampliationis,& facit. §.quoniam vero. in Auth.
vt liceat matri,& auiæ.vbi iſta quarta poteſt eſſe vſque ad centum lib. auri.
PVRPV.

b ¶Quarto.Adde,quòd licèt iſte dicat iſtam gl.communiter damnari, ꝙ Barto.
vbiq; ſe remittit ad illam quæſt vbi eam ſaluat,quando matrimonium aliud
præceſſiſſet, in quo illa bona data eſſent in dote, & contra illam glo. tenet
Alex.lib.5.conſ.144.1.dubio. PVRPV.

c ¶Eſt verum.Alex.lib.5.conſ.144.vlt.dub.vide plenè Dec.conſi. 19. & latius
conſ.283.& diligenter vide in tract.ſtat.in verſi.lucrum.per multos ver. no.
Soc.lib.4.conſi.35.viſa narratione puncti. PVRPV.

d ¶Statuta recipiunt.Adde Bal.in l.ex repudiatione.C.de fideicom.Doct.in c.
ſtatutum,& in c.conſtitutio de elect,lib.6.Inn.in ca.cùm cauſam. de reſcrip.

reperiāt maritū, per conſequens vī remouere omnem legē, per
quàm poſſit impediri tale lucrum, & ſic d.l. hac edictali. Et non
eſt dubium, ꝙ ſtatutum poteſt tollere diſpoſitionem. d.l. hac
edictali. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. commu. præd. & l. omnes po-
puli. ff. de iuſti. & iur. Tu ſubtilis conſidera, ꝙ iſta communis
ſententia ſolùm fundatur in d.l. hac edictali. in prin. & videtur
ꝙ tex. ille nihil faciat. Ibi enim dicitur, ꝙ ſi mulier habens filios
ex primo matrimonio det bona ſua in dotem ſecundo mari-
to, cum pacto expreſſo, quòd maritus poſt eius mortem do-
tem lucretur, dicit ibi tex. quòd mulier non poteſt iſtud facere
per pactū inter viuos, nec iſtud diſponere in vltima volunta.
quia liberi prioris mariti impediunt, vt ibi in tex. ſed dum Do-
cto. arguunt à pacto mulieris ad ſtatutum per illam l. vide-
15 tur, quòd non ſit bona argumentatio, † quia licèt bonum ſit
a arg. à pacto ad ſtatutum [a] affirmatiuè, ſecundum gl. & Bart. in
rub. C. de decre. decu. lib. 10. & in l. nec ex prætorio. ff. de regul.
iur. & l. non impoſſibile. ff. de pact. & melior tex. de iure. in l. fin.
ad fin. & ibi no. Bal. C. de fideiuſ. Bar. in l. omnes populi. in 3. q.
prin. ff. de iuſti. & iur. tamen negatiuè non eſt bonum argu. quia
eſſet arguere de minori ad maius negatiuè. nam non ſequitur,
iſtud non poteſt fieri per pactum hominis, ergo nec per ſtatu-
tum, non eſt bonum arg. l. non eſt ſingulis. ff. de regu. iur. & ꝙ
negatiuè argu. de pacto ad ſtatutum non teneat, dicit expreſsè
Bar. in l. alia. §. eleganter. ff. ſolu. matrimo. & quod negatiuè arg.
non procedat, ex multis oſtenditur, quæ multum magiſtraliter
recollegit Bald. quem omnino videas in repe. l. de quibus. in 3.
col. & ſeq. ff. de legi. ergo non videtur bonum arg. Bar. & Doct.
de pacto ad ſtatutum negatiuè: nam non ſequitur, mulier non
poteſt dare per pactum tertiam partem bonorum ſecundo
marito in præiudicium filiorum primi matrimonij, ergo &
iſtud fieri non poteſt per ſtatutum. non videtur bona argu. ex
prædictis, quia licèt d.l. hac edictali, reſiſtat tali pacto mulieris,
& velit, ꝙ non obſt. pacto maritus nil vltra habeat quàm vnus
filiorum, qui minus habet, tamen non reſiſtit diſpoſitioni ſtatu
ti, nec eſt dubium, quòd ſtatutum poſſet nedum partem, imò
totum deferre ſecundo marito, non obſt. filijs prioris matri-
monij, quod etiam fortificatur, quia ſtatutum ſimpliciter, &
de per ſe tantum poteſt operari, quantum pactum cum iura-
mento. ita ſing. vult Bar. & ibi ſoleo notare, in l. fi. in 3. col. C. de
pact. Bal. in l. cūctos populos. in 15. col. C. de ſum. Trinit. 15. er-
go apparet, ꝙ maioris eſt efficaciæ ſtatutum, quàm pactum
b de per ſe. ¶ Pro veritate [b] iſtius articuli conſidera tres caſus
principales. Aliquando enim ſtatutum clarè, & expreſsè loqui
tur, quòd maritus lucretur totam dotem, vel dimidiam par-
tem dotis, & ſi ſint filij prioris matrimonij, & iſto caſu quando
ſtatutum clarè loquitur, teneo quòd maritus lucrabitur, quia
dato quòd ipſa mulier non poſſit iſtud facere per pactum ex-
preſſum. d.l. hac edictali. in princ. tamen ſtatutum bene poteſt
iſtud facere, vt ſ. dixi contra Barto. nec iſto caſu ſtatutum reci-
piet declarationem, vel interpretationem per d. l. hac edictali.
in princip. quia in claris non eſt opus coniecturis. l. continuus.
c §. cùm quis. ff. de verbor. oblig. Et tale ſtatutum [c] iſto caſu po-
tuit moueri bona ratione, vt tales mulieres viduæ oneratæ li-
beris poſſint facilius reperire maritos, quos fortè aliter non ita
de facili reperirent, niſi ſecundi mariti deberent lucrari dotem,
vel partem dotis, non obſt. liberis prioris matrimonij. Aliquan
d do, [d] & ſecundò ſtatutum ſimpliciter loquitur, & tunc teneo,
quòd tale ſtatutum ſimpliciter loquens bene recipiat limita-
nem, & interpretationem, per d.l. hac edictali. in prin. niſi ſuper-
ſint filij prioris matrimonij, quia tunc non poteſt maritus lu-
crari plus de iſta dote, quàm habeat vnus ex illis liberis prioris
matrimonij: & in iſtis terminis procedit opin. Barto. & commu
e nis in d.l. hac edictali. [e] Et facit ratio, quia ſtatutum ſimplici-
ter loquens, recipit interpretationem paſſiuam à iure commu-
ni, vt ſuperius dixi. Aliquando, & tertiò ſtatutum dicit, ꝙ mor-
tua vxore maritus omni caſu lucretur dotem, vel partem do-
tis, prout diſponit ſtatutum ciuitatis Mutinæ, & iſto caſu tenet
Ludo. Roma. in d. conſi. 43. incip. ex ſ. narrato themate, in ter-
tio dubio, ꝙ per illa verba vniuerſalia omni caſu, maritus lu-
craretur dotem, non obſt. ꝙ adeſſent liberi ex primo matrimo-
nio, per vulgatam regulam, quæ dicit, qui totum dicit, nihil ex-
cludit. l. à procuratore. C. man. c. ſolitæ. de maio. & obed. & iſto
caſu tale ſtatutum propter verba vniuerſalia omni caſu, non
interpretabitur ſecundum ius commune, hoc eſt ſecundum
d.l. hac edictali. in prin. Non recolo alibi legiſſe, tamen puto, ꝙ
non ſit verum, quia habemus regulam, quòd lex noua quam-
uis generaliter loquatur, & vtatur terminis vniuerſalibus, puta
omnes, vel omni caſu, vel quilibet, tamen recipit interpreta-
tionem, & declarationem, præſertim vt minus derogetur iuri
communi quàm ſit poſſibile. glo. eſt ordin. in l. fin. & ibi Bal. in
4. colum. C. ſine cenſi. vel reli. & Bald. in rub. ff. qui accuſ. non
poſſ. in penul. & vltim. colum. Barto. & alij in l. 1. §. nunciatio.
ff. de oper. nou. nunc. per illum text. qui dicit, omnibus diebus,
glo. dicit non tamen feriatis, cum ſuis concordan. ergo dato, ꝙ
ſtatutum apponat verba vniuerſalia omni caſu, prout adeſt
ſtatutum in ciuitate Mutinæ, vt ibi refert Ludo. Roma. tamen
vt minus derogetur iuri communi, illa vniuerſalitas poterit li-
16 mitari, niſi ſuperſint filij prioris matrimonij. † Quod confir-
mo ex eo, quod ſingulariter decidit Barto. in l. 3. §. cum Titio.
ff. de adi. leg. vbi ſtatutum vtens dictione præciſa, & taxatiua,
ea non obſtan. interpretatur, ne fiat derogatio, vt ibi per eum,
de quo vlt. tetigi in l. vnica. in princip. ff. ſi quis ius dicen. non
obtemp. Et ſi tu ſubtilis dixeris, quid operabuntur illa verba
vniuerſalia omni caſu, in ſtatuto ſic vniuerſaliter poſita? non
potes dicere, quòd ſtatutum debeat intelligi potius, vt ſit ſu-
perfluum, quàm quòd quis indebitè damnum patiatur, iuxta
glo. & Barto. vbi dicam in l. fin. §. in computatione. j. de iure de-
libe. quia hic filij prioris matrimonij non patiuntur damnum,
dato quòd perdant lucrum, quia etiam hæreditas patris non
dicitur debita, ſed quaſi debita filijs, & iudicatur prout de lu-
cro, non prout de damno, vt eſt glo. not. & approbata, vbi dixi
de hoc, in l. 3. ſ. de iuris, & fac. igno. quia reſpondeo, quòd illa
verba omni caſu, in dicto ſtatuto Mutinenſi, poſſunt multum
operari abſque eo, quòd excludantur filij prioris matrimonij
contra ius commune: nam poſſent operari, vbi aliter maritus
non lucraretur dotem, niſi ſibi actualiter fuiſſet data, & ſic non
lucraretur dotem promiſſam. iuxta tradita per Barto. in l. iube-
mus nulli. §. ſanè. el 1. C. de ſacroſan. eccl. cum concordan. quas
ponit dom. Alexan. ad hoc in l. ſi donaturus. ff. de condi. cau-
da. vbi etiam Paul. de Caſt. ponit. Item vbi aliàs maritus non
f lucraretur dotem [f] ſequuto matrimonio, niſi vxorem tradu-
xiſſet ad domum, iuxta no. per Barto. & alios poſt gloſſ. ibi in
l. nihil. ff. rerum amo. per Canoniſtas in c. 1. de ſpon. cum con-
cordan. Certè iſtud ſtatutum Mutinenſe ad tollendum tales
ambiguitates multum operabitur, quia omni caſu maritus lu-
crabitur dotem, hoc eſt ſiue ſit data, ſiue promiſſa tantum, ſi-
ue ſit ſequuta traductio ad domum, ſiue non, & per hoc mi-
nus derogabitur iuri communi ſic intelligendo, quàm quòd
filij prioris matrimonij excludi debeant, contra iura ſupra ad-
ducta, & per hæc vt puto habes hunc vtilem articulum ſatis
17 bene diſcuſſum. ¶ † Quinto principaliter not. ex fin. text. dum
dicit, imputabitur legatum. duo principaliter. Primo, quòd
iſta Authen. loquitur non ſolùm ab inteſt. ſed etiam condito
teſtamento, vt probat text. in dictione legatum, quod aliter re-
linqui non potuiſſet, niſi condito teſtamento, & ita effectuali-
ter tenet Bald. hic in 1. colum. quamuis dicat poſſe reſponderi
ad hunc text. quòd loquatur de legato relicto in codicillis. Et
quòd iſta Authen. poſſit procedere etiam condito teſtamen-
to, tenuit gloſſ. expreſsè in §. ſi verò expreſſim. in verbo, hære-
dem. in Authen. de hæred. & falcid. *tenent Saly. & omnes Mo-
der. hic*, & Ludo. Roma. in d. l. diuortio. in princip. ff. ſolu. ma-
trimo. & vtrobique Ludoui. Roma. alleg. bonum text. in §. fin.
in Authen. de exhib. reis. vnde ſumitur iſta Authen. in verbo,
vir autem legatum ei, aut aliquam partem inſtitutionis reli-
querat. Sed ille text. nihil facit, quia non loquitur in caſu
huius Authen. ſed quando vxor ſuperſtes dotem non dede-
rat, & tamen non erat inops, nam tunc dicit ibi text. quòd mu-
lier nihil pōt auferre filijs de hæreditate defuncti, niſi defunctus
aliquid legaſſet, vel partem inſtitutionis reliquiſſet ſuperſti-
ti. Quamuis contrarium teneat ſolus Ange. hic in lectu.
Florentina, eo quia iſta Authen. venit ad interpretationem. l.
vnicæ. ſupra eodem, ergo debet intelligi ſecundum l. inter-
pretatam, in Authen. de conſanguineis, & vte. fratrib. in prin.

in

ADDITIONES.

a ¶ De pacto ad ſtatutum Adde Flor. de Bononia in l. ſi ædes. in princip. ff. de ſer. vrba. præd. PVRPV.

b ¶ Pro veritate. Alex. lib. 5. conſ. 158. circa prin. &c. in 1. dub. PVRPV.

c ¶ Statutum. Adde Dec. conſ. 19. 284. Soc. conſ. 52. lib. 3. conſ. 35. lib. 4.

d ¶ Aliquādo. Quòd iſtud ſtatutum ſimpliciter diſponens debeat intelligi ēt ſi ſint liberi ex priori matrimonio, facit. l. cùm vir. ff. de condi. & demonſtr. & quod vult Bar. in l. poſt dotem. col. 9. verſ. & iſta diſputatio. quem ibi ſequitur Alex. col. 11. ff. ſolu. matrimo. Et hunc 2. caſum ſequitur Alex. conſi. 158. lib. 5. Ange. conſi. 347. Caſt. in l. ſi ita quis. §. ea lege. colum. 2. de verbor. obliga. Corn. conſ. 33. lib. 1. Cur. ſen. conſ. 78. & communem dicit Dec. conſ. 19. BELLOT.

e ¶ Edictali. Adde, ꝙ hanc dicit communem Caſtr. hic. Cur. conſ. 122. col. pen. Pariſ. conſi. 91. col. 1. lib. 3. quos citat Gab. commun. opin. lib. 3. tit. de ſecun. nup. conclu. 4. nu. 12. & ſeq. TROTT.

f ¶ Lucraretur dotem. Adde Card. Zab. in ca. ex tenore. de teſt. Petr. de Anch. in c. quemadmodum. de iureiur. Sign. de Homod. conſ. 146. incip. in q. vertente inter dom. Vianinum. Abb. in conſi. 1. incip. facti contingentia. in 1. volu. Abb. conſi. 69. incip. caſus in his terminis. in 2. vol.

in Authen. itaque. C. com. de ſucceſ. ſed illa. l. vnica loqui-
tur ab inteſta.igitur, &c. Sed iſtud fundamentum non pla-
cet,quia non eſt verum, ꝙ iſta Auth.in aliquo interpretetur il-
lã l. vt patet. Ideo formo melius arg.& dico ſic: Iſta Auth.po-
nit vnam fallen.ad d.l.vnicam, quæ dicit, ꝙ maritus, & vxor
adinuicem non ſuccedunt extantib.liberis: nam ponitur fallẽ-
tia, in qua extantib.liberis maritus ſuccedit vxori, & ècontra,
ſed ego habeo, ꝙ ad hoc, vt exceptio ſit bona, oportet, ꝙ lo-
quatur in terminis, in quib.loquit regula, vt declarat Bar.in l.
ſi eum. §. qui iniuriarum ff.ſi quis cau. ergo debet loqui ab in-
teſt.prout loquitur.l.vnica.ſ.eod.Tamen nec iſtud obſtat,quia
fateor,ꝙ iſta Auth. poteſt loqui ab inteſt. prout loquitur illa.l.
vnica.ſed per hoc non impeditur, quin generalius loqui poſ-
ſit,etiam condito teſtamento, & ſic teneo, ꝙ iſta Auth. poſſit
a loqui & ab inteſt.& condito teſtamento, & quid [a] eſſet ſi con-
dito teſtamento vxor locuples præmoriens faceret legatũ ma
rito,ꝙ eſſet minus iſta quarta, de qua in hoc text.& prohibe-
ret expreſsè maritum,ne plus petere poſſet, an maritus poſſet
plus petere?Bald.hic in 2.col.determinat,ꝙ non poſſet plus pe
tere,& hoc tenet glo.in d.§.ſi verò expreſſim.in verb.heredem,
& Mod.quamuis Sal.cum modificatione.& Ang.contrarium
tenuerint, vt habes plenius per do. Alex. ad quem te remitto.
18 ¶† Vlt. not.ex eod. verſ. fin. ꝙ legatum computatur in quar-
tam, quæ debetur ex diſpoſitione huius Auth. in contrarium
fortiter obſtat.l.vnica.§.ſciendum.C. de rei vxo.act. & tu pon-
dera fortius rationem text.ibi,quia manifeſtiſſimum eſt,ꝙ ma
ritus, qui non expreſſit, vxorem vtrunque voluiſſe conſequi,
quo caſu cùm ratio ſit generalior, debet intelligi & generalius
quàm caſus ibi: vt not. Bald.& Bart. in l.regula.§. & licèt. ff.de
iur.& fact.ign.cum concor. aliàs traditis. Ad idem facit text.in
oppoſitum in l. creditorem.ff de leg. 2. vbi legatum relictum
à debitore creditori, non intelligitur relictum animo compẽ-
ſandi cum debito, niſi expreſsè ſit dictum,ergo contra tex.no-
ſtrum. Ad hoc reſpondent Bart.& Doct.hic, & in l. ſi cùm do-
tem.§.ſi pater.ff. ſol.matr. & in l.huiuſmodi.§. cùm pater.ff.de
lega. 1. Pau.de Caſtr. in conſil.331.licèt iſta domina Liſa.& in
conſ.387.In cauſa, quæ vertitur Bononiæ, ꝙ quando aliquis
eſt debitor ex facto ſuo ad hoc principaliter tendente (quia
tunc dicitur debitor voluntarius) ſi aliquid legat, non intelligi-
tur legare animo compenſandi cum illo debito voluntario,
niſi iſtud expreſsè dicat,ita loquuntur duo iura ad oppoſitum
adducta. Aliquando quis eſt debitor ex diſpoſitione alicuius
legis, vel ſtatuti,vt hic, quo caſu cenſetur debitor neceſſarius,
& tunc ſi aliquid legat in teſtamento,intelligitur ſemper lega-
re animo compenſandi.tex.eſt hic, ſicut quando pater aliquid
relinquit in teſtamento filio, illud ſemper imputatur in legiti-
mam.l.omnimodo. & l.quoniam nouella. ſ.de inoffi. teſta.&
19 l.etiam. §. 1. ff.de iure patr. † Et non eundo per mendicatã ra-
tionem,vt facit do.Alex.hic,puto,ꝙ ratio ſit clara, quia in ne-
b ceſſitatib. nemo liberalis [b] exiſtit. l. rem legatam.ff. de adi. leg.
in fin. quam rationem etiam tenet Imo. in d. l.ſi cùm dotem.
§.ſi pater.Et per hoc infert Bart.hic,& in d.§.ſi pater, ꝙ ſtante
ſtatuto, ꝙ decedente vxore in matrimonio maritus lucretur
certam partem dotis,ſi vxor in teſtamento aliquid legaret ma
rito, tale legatum compenſaretur in lucrum talis ſtatuti per
iſtam Auth.& d.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.¶Sed attende, quia
in intelligenda iſta doct. Bart.& Doct.vertitur magna difficul
tas: nam ꝙ in iſta Auth. & in caſu.d.ſtatuti, qui eſt debitor ex
diſpoſitione legis,vel ſtatuti cenſeatur debitor neceſſarius, ſa-
tis planum videtur, ſed punctus eſt intelligere diuerſitatem in-
ter caſum.d.l.vnicæ.§.ſciendum,ꝙ ibi maritus cenſeatur debi-
tor voluntarius,eo quia ſit factus debitor facto ſuo, & caſum
d.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater,quia ibi pater exegit dotem abſen-
te filio, & ſic effectus eſt debitor mediante facto ſuo, hoc eſt
mediante illa exactione,& tamen Bar. & Doct.volunt,ꝙ dica-
tur debitor neceſſarius,& propterea legatum per eum factum
computatur in dotem.Inter iſtos duos caſus quomodo cadat
iſta diuerſitas Bart.& Doct. ꝙ in d.§.ſciendum, ſit debitor vo-
luntarius, & in §. ſi pater. ſit debitor neceſſarius,cùm vtroque
caſu interuenerit factum hominis. ſ. exactio dotis, non inue-
nio bene declaratum. Et ſic punctus eſt videre,cur diuerſum
ſit in marito,& in patre. Raph.Cum.in d.§.ſi pater, qui non be
ne vidit differentiam inter iſtos caſus Bart.& Doct.dicit,ꝙ iſta
doct. eſt falſa, quæ confunditur per iſtos duos text. ſimul iun-
ctos.ſ.per d.§.ſciendum.& d.§.ſi pater, quia ſecundum doctr.
Bart. & Doct. in vtroque caſu deberet cenſeri debitor volun-
tarius propter factum hominis,ꝙ interuenit,& tamen vno ca
ſu eſt neceſſarius. ſ.in d.§. ſi pater. in alio eſt voluntarius.ſ.in d.
§.ſciendum.& alij Mod qui fuerunt poſt Raph.non defendũt
in hoc aliter differentiam doct.Bar.& Doct. ¶Conſiderabam,
ꝙ iſta fuerit intentio Bar. & ſi iſtud non voluit,nõ video quo-
modo ſaluari poſſit. nam in caſu d. §. ſciendum. poſt ꝯctum
matrimonium maritus non neceſſitatur à l. ad recipiendum
dotem,quia poteſt ſtare ſine dote,vt hic, & in l.fi. C. de dona.
ante nup.ſi ergo recipiat dotem,interuenit factum mariti,quo
mediante obligatur poſtea ad reſtitutionem:& ſic vides,quod
iſtud factum mariti eſt voluntarium merè,iſtud eſt ergo quod
dicit Bar.ꝙ in illo. §. ſciendum. maritus cenſetur debitor vo-
luntarius, eo quia obligatur ex facto ſuo merè voluntario,ſed
c in caſu [c] dictę.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.pater abſente filia exe-
git dotem, cùm eueniſſet caſus exigendæ dotis, puta morte
mariti,vel aliter,& ſic etiam ibi interuenit factum patris hoc
eſt exactio dotis, per quam obligatur pater ad dotem: ſed
illud factum patris non fuit merè voluntarium, imò neceſſa-
rium,quia licèt mortuo marito actio de dote ſit communis
patri,& filiæ.l.2.in prin.& §.voluntate.ff.ſolu matrimo.tamen
quando filia eſt abſens, vt erat in caſu d.§. ſi pater. tunc ſolus
pater tenetur, & adſtringitur à lege ad exigendam dotem, &
eam conſeruandam filiæ.Auth.ſed quamuis.C.de rei vxo.act.
& ſic illud factum patris in illo.§.ſi pater. non eſt merè volun-
tarium, ſed neceſſarium ex neceſſitate legis ſic diſponentis.ibi
ergo pater cenſetur debitor neceſſarius, ſed in d. §. ſciendum.
cenſetur voluntarius. Et nunquam audiuiſti iſtam doct. hoc
modo declaratam,& niſi iſta fuerit intentio Bar.& Docto.ne-
ſcio quid aliud dicere, aut ſentire voluerint. ¶Et ſic ex iſtis ſtat
concluſio, ꝙ qñ debitor neceſſarius aliquid relinquit in teſta-
mento,ſemper tale legatum intelligitur factum, vt compenſe-
tur cum debito:quia vt dixi, in neceſſitatibus nemo præſumi-
tur velle liberalitatem exercere.d.l.rem legatam.in fi. ff. de adi.
leg.¶Ad iſtam conclu. adde, ꝙ ſi pater filiam prius dotatam
poſtea inſtituat in legitima ſimpliciter hæredem,ꝙ intelligatur
computata tamen dote,ita no.determinat Bald.in l. quoniam
in priorib.in vlt.col.C.de inoffi.teſta.per iſtum tex. & d. §.ſi pa-
ter.ſequitur Pau.de Caſt.in l.quoniam nouella. in 1. col. C. de
inoffi.teſta facit,l.huiuſmodi.§.cùm pater,& quod ibi Barto.&
Doct not.ff.de leg 1.Adde bonum tex.in l.1.§.pen.ff.de collat.
dot. quem reputat mirabilem, & ſingu. Ludo.Roma.in l.poſt
dotem,& ibi ſecundum d. Alex.in 19.col. ff. ſolu. matrimo.eſt
tex.ꝙ ſi pater promiſit dotẽ ꝓ filia, deinde deceſſit, filio,& filia
hæredibus inſtitutis,vel ex teſtamento, vel ab inteſt. ꝙ onus ſol
uendi dotem promiſſam non pertinet ad filium pro dimidia,
pro qua eſt hæres, ſed totum eſt in parte ipſius filiæ. Item ex-
tende iſtam conclu.ꝙ ſicut obligatus efficaciter obligatione le
gali,quicquid relinquit intelligitur relinquere animo compen
ſandi cum illo debito neceſſario,vt procedat etiam ſi ſit debi-
tor in foro conſcientiæ tantùm: quia quando aliquis ſcit ſe ex
lege conſcientiæ eſſe obligatum ad aliquid reſtituendum, cer-
tè legando videtur propter conſcientiæ exonerationem legaſ-
ſe, cùm anima cunctis reb. præferatur.l.ſancimus.la 1. C. de ſa-
croſan.eccl.ita mirabiliter extendit Franc. de Aret. in conſi. 93.
inci.viſo legato facto.in 1. col. in fi. Dubito,cùm non ſit debi-
tum efficax,& exigibile, ſicut illud, ꝙ debetur ex diſpoſitione
legis,vel ſtatuti.Item aduerte (licèt ipſe non dicat,) ꝙ tamen
poteſt iſtud exemplificari,quando eſſet ſtatutum,ꝙ mulier nõ
poſſit contrahere, nec ſe obligare ſine præſentia, & conſenſu
duorum propinquorum,nam tenetur mulier in foro conſcien
tiæ non ſeruata forma ſtatuti,dummodo fraus non interceſſe-
rit,ſecundum dom.Abb in c.relatum.1.in 6 colum de teſta.&
in c.porrectũ.in 2.col.poſt gl.ibi.de regularib. & in c.1. ad fi.de
in integ.reſti.poſt Inno.in c.quia propter. de elect. ſed caue,q̃a
tunc iſta obligatio erit ex contractu,& ſic voluntaria, & debi-
tor voluntarius non intelligitur relinquere animo compenſan
di,per regulam.l.creditorẽ ff.de leg. 2. Nec poteſt dari exẽplũ,
in quo quis obligatur ex l. ſolum in foro conſcientiæ. cogita.
20 ¶†Item adde, ꝙ ex deci.Bald.ſ.relata, habes extenſionem ad
conclu.Doct.hic, vt in debitore neceſſario nõ ſolùm relictum
intelligatur animo compenſandi,ſed etiam illud,ꝙ eſt datum
inter viuos.¶Limita iſtam concl.procedere, quando neceſſi-
tas

ADDITIONES.

a ¶Et quid.Quarta ampliatio principalis Authen.Alex. quam comprobo: q̃a
arg.tenet de hac quarta ad legitimam filij. Bar.in l.ſi cùm dotem. §. ſi pater.
in 2.oppo. ſolu.matrimo.ſed in legitima illa verba,nec plus peti poſſit, nihil
operantur. §.cæterum.in Auth.vt cùm de appel.cogn.coll.9.Et cum Alexan.
concordat Deci.conſ.24.& ibi ponit quintam ampliationem ſing.in totum.
PVRPV.

b ¶Nemo liberalis. Adde l. ſi quis pro vxore. ff. de dona. inter vir. & vxo. l.ſi
vſusfru.ff.de iure dot.& Card.Zab.in c.cognoſcentes,in 7.q.de conſtit.

c ¶Sed in caſu.Aliter,& melius ſalua Bart. quia niſi pater in caſu. d.§. ſi pater.
exegiſſet dotem, res erat periculo ſui, quia ſi forte fuiſſet conſumpta ſine
culpa filiæ,tenebatur eam iterum dotare.Bart.in l.ſi cùm dotem.§.1. ff.ſolu.
matrimo.nimirum ergo ſi non cenſetur mera voluntas. PVRPV.

tas est immediatè in persona ipsius testatoris legantis, tunc bene intelligitur legare animo compensandi, secus vbi obligatio est legalis, & sic necessaria, tunc non cadit in personam ipsius testatoris, sed sic alterius, quamuis mediante facto testatoris, vt est quando testator facit legata Ecclesijs: nam de talibus legatis [a] debetur quarta canonica Episcopo loci, certè ista quarta non debetur immediatè ex persona testatoris, & si testator relinqueret Episcopo, illud non computaretur in quartā can. ita limitant do. Ant. Imo. & Pan. in cap. officij. de test. per illum text. meliorem de iure. & per tex. in c. requisisti. in eod. tit. ¶Secundò limita, quando pater, qui promisit dotem pro filia, quo casu est debitor necessarius, cùm officio iudicis saltem à l. ad hoc adstringatur, postea filiam in testamento exhæredauerit, vel preterierit, & eidem fecerit legatum, tale legatum non censetur relictum animo compensandi cum debito dotis, quamuis debitum dotis esset necessarium. tex. est not. in l. si pater pro filia. ff. de colla. dot. Et ratio est, vt voluit Bart. in d. l. si pater pro filia, qui communiter corruptus, & diminutus habetur, quia isto casu pater presumitur potius fecisse legatum filię in recōpensationem iniuriæ, eo quia eam exhæredauerat, vel eo quia præterierat, vt sic filia præterita acceptans legatum excludatur à contratab. quàm ꝙ fecerit compensandi animo cum debito dotis. Sed in contrarium videtur facere fortiter text. in d. l. si cùm dotem. §. si pater. in illa alternatiua, siue patri hæres extiterit, siue in legato tantum acceperit, ergo ita erat præterita ab institutione, sicut in d. l. si pater, & tamen legatum compensatur cum debito dotis. Nisi dicas, ꝙ ibi legatum tantum capiebat, quantum in effectu institutio, & sic in effectu aliter non dicitur præterita. Obst. etiam text. in l. Titia. la. 1. §. qui inuita. ff. de leg. 2. Item in d. l. si cùm dotem. §. si pater. etiam tantum accepit, vt ibi dicit text. Aliter respondet Bart. in l. huiusmodi. §. cū pater. ff. de leg. 1. ꝙ aliquādo pater legauit aliud quàm promisit, & tunc debetur vtrunque, ita intelligit. d. l. si pater pro filia. Aut legauit illud idem, vel tandundem, & in dubio videtur legare animo compensandi, & sic filia debet alterutro esse contenta. d. l. si cùm dotem. §. si pater. Vel secundum Imo. in d. l. huiusmodi. §. cui pater. responde, quòd ideo in dicta l. pater pro filia. non inducitur compensatio, quia dos erat debita genero, cui fuerat promissa, non autem erat debita filiæ. l. si pro te. C. de dot. promis. legatum verò erat legatum filiæ, & non genero, ideo legando filiæ non videtur legare animo cōpensandi cum dote debita genero, sed in quæstione nostra legatum erat relictum eidem, cui debebatur portio ex forma statuti, & istam sol. sequitur d Alex. hic, & etiam Fran. de Are. hic. ¶Circa statutū disponēs, ꝙ prædecedente vxore in matrimonio maritus lucretur certam partem dotis, si vxor in testamento aliqd legauerit marito, an cōpensetur cū lucro statuti, [a] *communis sententia est*, ꝙ sic, quam tenent Iac. de Aren. Ric. Mal. Bar. & Alb. hic, & refert Alb. ꝙ ita aliàs fuit obtentū, & iudicatū de facto in ciuitate Paduæ, & istā tenent vterq; Sal. & oēs Mod. hic, & Bar. & latius Imo. Pau. de Cast. & cæteri Mod. in d. l. si cùm dotē. §. si pater, & ibi Imo. respōdet ad ea, quę in contrarium dicuntur, præsertim ad fundamenta Bald. hic, idem tenet Bald. sibi contrarius in l. quoniam in priorib. s. de inoffi. te-

21 sta. & Imo. in d. c. officij. † Et hæc vera, *& communis* est. Pro ista communi opin. facit, quia in quartam legitimæ filij, vel patroni computatur verum legatum, & fideicom. l. etiam. §. si debita. ff. de bon. quæ lib. l. omnimodo. C. de inoffi. test. ergo similiter in lucro statuti, ꝙ non videtur ita fauorabile. Sed potest dici ex mente Bal. hic, ꝙ imò est fauorabilius lucrum, quam legitima filij, quia datur in recompensationem onerum matrimonij, & sic habet originem à causa onerosa. l. si donaturus. in fin. iuncta glo. ff. de cond. cau. da. Secundò allegatur text. in d. l. si cùm dotem. §. si pater. Tu potes dare nouam responsionem, ꝙ cùm ibi sit inductum vnum pro filia, ꝙ habeat communionem in actione de dote, licet dos sit profectitia, cùm cętera profectitia pleno iure essent ipsius patris. l. certum. C. fam. ercis. nimirum si aliud est contra ipsam filiam, ꝙ legatum ei factum intelligatur animo compensandi, contra regulam. l. creditorem. ff. de leg. 2. per regulam. l. eum, qui in princ. de iureiur. Itē ad fundamentum proximè præcedens potes respondere, non esse verum, ꝙ lucrum dotis defertur propter onera matrimonij: nam fructus dotis cedūt propter onera matrimonij l. pro onerib. C. de iur. dot. sed non ipsa dos: patet, quia etiam si matrimonium non durasset nisi momento, quo casu nulla essent onera matrimonij, tamē habet locum lucrum statuti, vt sing. tenet Bald. in l. non tantum. C. de leg. per illum text. & ibi Ang. in lect. Flo. Tamen pro Bald. ꝙ imò lucrum statuti videatur deferri ex causa onerosa, est text. in l. 1. §. lucratiuas. cum glo. in verbo, ad lucrum, & ibi ad hoc not. Ang. C. de impo. lucra descri. lib. 10. sed legitimam filius dicitur habere titulo lucratiuo; nam si filius perdat legitimam, non dicitur pati damnum, sed lucrum perdere, vt est glo. approbata in l. 3. C. de iur. & fac. ign. cum sim. vnde dicit Bal. in Auth. dos data. C. de don. ante nup. ꝙ maritus non sustinens onera matrimonij non lucratur partem dotis vigore statuti, vel pacti. Alibi tamen dicit Ang. in §. ascriptitio. ad fin. in Auth. de nup. ꝙ lucrum statuti non defertur propter onera matrimonij, cùm sit lucrum, & propter onera matrimonij præstantur fructus dotis. d. l. pro onerib. C. de iur. dot. Sed primum, ꝙ talia lucra statuti deferantur propter onera matrimonij, tenet expressè Bar. in tract. de duob. fratrib. in 5. quæst. ¶Contrarium disputando tenuit Fed. de Scalis de Bon. in disp. quæ incipit, quæstio talis, statutum est in ciuitate, ꝙ mortua vxore sine liberis. quem sequitur Bald. hic, & in l. Titia. la. 1. §. qui inuita. ff. de leg. 2. & plenius quam alibi Bald. in l. vxor. C. qui accus. non pos. & in l. si donaturus. §. 1. ff. de cond. cau. dat. & latè Raph. Cum. in d. l. si cùm dotem. §. si pater. licèt Bald. ibi nihil decidat. Et pro hac parte multa adduci solent, quib. respondetur per alios hic, & in d. §. si pater. Inter cætera adducitur text. in d. l. vnica. §. sciendum. & in d. l. creditorem. Nec obst. solutio data per Bart. hic, & in d. §. si pater, dum dicit, ꝙ in illis iurib. erat debitor ex facto suo, & sic voluntarius, sed in quæstione statuti erat debitor ex dispositione legis, & sic necessarius, quia replicat ad hoc subtiliter Raph. Cum. à partibus sufficienter enumeratis: Aut consideras tempus contractæ obligationis, aut tempus facti legati. Si consideras primum tempus contractæ obligationis, & vtrobique tam in d. §. sciendum. quam in quæstione præsenti, actus fuit voluntarius. s. ipsum contrahere matrimonium, & ista causa tanquā

b originalis debet præcipuè attendi. [b] l. si seruum. ff. de act. emp. Aut consideras tempus facti legati, & vtrobique erat debitum necessarium respectu dotis. Circa istud multum se inuoluit Imo. in d. §. si pater, & primò dicit non esse verum, ꝙ hic debeat attendi illa originalis causa, quia esset contra istum text. iuncta. l. de die. §. tutor. cum l. seq. & iuncta. l. si fideiussor. §. si ne-

c cessaria. ff. qui satisd. cog. Sed ista sol. [c] Imo. melius comprobatur; quia attendi debet causa proxima ad iudicandum debitum voluntarium, vel necessarium, arg. l. socium, qui in eo. ff. pro soc. Tamen eius sol. non euacuat obiectum, ideo planius responde ex declaratione, quam proximè feci ad doctr. Bart.

22 ¶† Secundo pro ista parte contra communem facit, quia si tale legatum intelligeretur factum animo compensandi cum lucro statuti, certè tale legatum esset penitus inutile, sed in dubio dicit capi præsumptio, vt actus valeat, non vt pereat. l. quoties idem. ff. de re. iur. & l. in ambiguis. la. 1. ff. de re. iur. Non potest aliter responderi, nisi fatendo verum esse, ꝙ legatum est inutile, nec istud videatur absurdum, quia etiam in hac Auth. legatum redditur inutile. simile in l. quoniam nouella. C. de

23 inoffic. testa. ¶† Tertiò pro ista parte facit, quia lucrum dotis prouenit ex dispositione statuti, legatum autem prouenit ex dispositione testatoris, & sic ex diuerso fonte, ergo vnum non debet cum alio computari, sicut in simili in quartam falcidiæ non computatur nisi illud, ꝙ prouenit iudicio testatoris, non autem, ꝙ aliunde ex diuerso fonte. l. in quartam. & l. ꝙ autem. & l. id autem. ff. ad l. fal. Ad hoc respondent Mod. quod fundamentum non est verum, per hunc text. & d. l. quoniam nouella. Sed istud est multiplicare inconueniens, & non realiter respondere. Vnde responde melius ex mente Barto. in d. §. si pater. retorquendo arg. ad oppositum, ꝙ aliud est in quarta falcidiæ, quæ debetur iure hæreditario, & in ea bene procedit, ꝙ dixi, sed in omnib. alijs quartis, vt est in quarta legitimæ, in quarta Trebellianicæ, in quarta, de qua in hoc text. & in omnib. alijs, semper computatur quicquid ex quocunque fonte, licèt diuerso prouenerit. d. l. in quartam. & ibi Bart. in 4. col. assignat rationem diuersitatis, & Bald. in l. filium quem habentē,

24 in 3. col. & 3. opp. C. fam. ercis. ¶† Quartò pro ista parte tu retorq; contra communem sententiam tex. huius Auth. & d. §. si pater. in quib. dicas, ꝙ ideo legatum computatur, eo quia lex vltra processit ita expressè disponendo, ꝙ compensaretur, ergo vbi non procedit vltra, vt in casu statuti, videtur, ꝙ legatum non sit compensandum. Nisi tu dixeris, ꝙ in istis iurib. ideo. l. processit vltra disponendo, eo quia erat debitum ex dispositione. l. & sic necessarium, quæ ratio militat etiam in casu statuti. Vel clarius potes dicere, prout etiam fatentur Mod. ꝙ text.

ADDITIONES.

a ¶Nam de talib. legatis. Adde Doct. in c. fin. de test. & diffusè, & melius quàm alibi per Petr. de Vba. in tract. de can. Episcopali. & per Fede. de Sen. com. 3. inc. quæstio talis est, nunquid Ecclesia parochialis.

b Attendi. Adde. l. 1. in princ. vbi plenè Dom. Sca. ff. de iust. & iur. PVRPV.

c ¶Ista solu. Sed tunc nihil facit, quia etiam in l. creditorem. est necessarium respectu causæ secundæ. PVRPV.

text.huius Auth. nil obſtat: nam ideo hic compenſatur legatum, eo quia ceſſat ratio inopiæ, propter quam proceſſit diſpoſitio huius Auth. vel tertiò potes ſubtiliter reſpondere ſecundum Fran. de Aret.hic, ꝙ hic coniunx capit iſtam quartã iure hæreditario, vt dicit text.vnde ſumitur iſta Auth.in §.fin. de exhi.reis, ibi, ex hac.ſ. hæres extiterit, nimirum ſi legatum, ꝙ eſt lucrum vniforme, & vtcunque debetur poſt mortem, imputatur alteri, & diminuit aliud, ſed lucrum, ꝙ defertur ex diſpoſitione.l. vel ſtatuti, hoc ipſo, ꝙ fuit data dos, videtur quæſitum ſub conditione mor. arg.l. cùm maritus. §.fin.ff. de pact.dot. & eſt magis difforme à legato, ideo non ita de facili videtur extenuatum. arg. eorum, quæ habentur in. l. Paulo Callimacho.§.fin. ff.de leg.3. & per Bart. in l.fideicommiſſa.§.

25 cùm ita.eod.tit.¶† Adde etiam, ꝙ Ang.hic,] & in d.§ ſi pater. & in conſ.369.ꝙ inc.quædam do.Marga.filia olim Stephani. tenuit etiam contra Bar. noua conſideratione: nam dicit Ang. ꝙ ex quo vxor ſoluerat dotem actualiter marito, ſolutione eius, ꝙ debetur, omnis tollitur obligatio. Inſti.quib.mod.toll. oblig. in princ. & ſic ipſa vxor non erat amplius debitrix, & ſic marito de dote non eſt creditrix, ſed debitrix, vnde ſi pater fecerit legatum marito, non eſt verum, ꝙ debitor legaret tunc creditori, & hoc modo dicit Ang. ꝙ deluſit quendam aduocatum, qui dicebat oppoſitum, & nõ aduertebat, quòd dos eſſet ſoluta: nam ſi non eſſet ſoluta, ſed tantum promiſſa, tunc bene procederet communis ſententia. Sed ad hoc reſponde, vt per Fulg. Lud.& Mod. hic, & Imo.in d.§.ſi pater. Et confirma ſecundum Dom.Fran. de Aret. hic à fortiori ratione, quia certum eſt, ꝙ dote tr adita maritus omnino moriente muliere eam lucrabitur ex forma ſtatuti, ſed non ſic in dote promiſſa, quia de illa eſt dubium, vt per Bald in l.iu-

26 bem. 2.§. ſanè. el. 1.C. de ſacroſ. Eccleſ. ¶† *Stat ergo communis* * *ſententia*, ꝙ ſi maritus ex forma ſtatuti debet lucrari certam partem dotis, & vxor àliquid ei leget in teſtamento, tale legatum, quamuis ſimpliciter factum, computatur in lucro talis ſtatuti. Adde, & amplia iſtam communem ſententiam, vt procedat non ſolùm, quando vtrunque eſſet in quantitate, puta mille ducatorum, ſed etiam quando dos eſſet in quantitate, legatum autem eſſet in ſpecie, puta, quia legata eſſet vna domus: nam licèt dicamus, ꝙ de quantitate ad ſpeciem non fiat compenſatio, nec èontra.l.ſi conuenerit. ff.de pign. act.l.fin.cum glo.C.de compenſa.illud procedit, quando cõpenſatio fit à lege, parte inuita, ſecus quando fit ex præſumpta voluntate legantis, vt in propoſito noſtro, ita ſing.tenuit Imo.in d.l.ſi cùm dotem. §.ſi pater. & in l. cùm pater filiæ.ff. de leg.2. & ſequuntur Lud.Rom. Fran.de Aret. & plenius d. Alex.hic poſt Bart. & alios, qui aliter ſentiunt in l. huiuſmodi.§.cùm pater. ff.de leg.1. & Bald. in d.l. quoniam in priorib.

a in vlt.colu.& in d.l. vxor. ¶Limita [a] iſtam communem ſententiam valde ſing.non procedere, quando vxor in teſtamento diceret hoc modo, lego marito de bonis meis, vel ex bonis meis, tantum, puta mille, tunc tale legatum factum talib. verbis non computaretur marito in lucrum dotis: Ratio, quia illa verba, de bonis meis, ſunt ponderanda, quia bona intelliguntur deducto ære alieno. l.ſubſignatum.§. bona.& l. Princeps bona. ff.de verb. ſign. ergo tunc legatum intelligitur deducto ære alieno, & ſic deducto debito ſtatuti.ita limitat Bald.in d.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.quem refert, & reprehendit ſolus Raph.Cum.ibi, quia illa verba ex bonis meis, intelliguntur..i.ex hæreditate, per l.cogi.in princ.& l.nam ꝙ.vbi Doct. ff. ad Trebell. Ego pro limitatione Bald. addo bene facere illud, ꝙ ſing.decidit Bart.in l.vt iuriſiurandi, §.ſi liberi.ad fin.ff.de oper.liber. vbi refert ſe conſuluiſſe in ſolenni caſu. pater in teſtamento reliquit certas res filiæ, quæ aſcendebant vltra eius legitimam, & in teſtamento iuſſit, & voluit, ꝙ filia remaneret contenta pro omni, & toto eo, ꝙ dicta eius filia poſſet quouis modo petere in bonis ſuis, filia acceptauit legatũ, poſtea vult petere dotem matris, nunquid poſſit? dicit Bart, ſe conſuluiſſe, ꝙ ſic, motus, quia pater ordinauit, ꝙ filia nihil amplius petere poſſet de bonis ſuis, bona autem intelliguntur deducto ære alieno, vt prædixi, ſed illa dos materna dicitur æs alienum, ergo peti poterit, & ſic vides non eſſe verum illud, ꝙ dicit Raph.Cum.reprobando Bald. ꝙ de bonis meis intelligatur de hæreditate, & credo, ꝙ pro limitatione Bald. nihil melius dici potuiſſet, & iſtam deciſio. Bart.refert, & ſequitur Bald.in l. quoniam nouella. ſ.de inoffi.teſt. de quo vlt. vide tamen plenius quàm alibi Bald. in l. libertæ. col. 1.ſ. de oper. lib.& omnino Ang. contra Bart. in 18.colu. Tamen do. Fran.de Atet.hic dicit, ꝙ licèt illa deciſio Bart. in d.§.ſi liberi. ſit vera, non tamen in caſu noſtro ſequitur, ꝙ legatum capietur de bonis, prout ſonant verba, & non extenuabit quartã, quia non eſt de bonis, quia hoc dicere, videtur contra tex. in l.ſcimus.§.repletionem. C.de inoffic.teſt. ¶Tertiò limitat do

b Fran. de Aret. niſi legatum factum marito [b] non ſit permanſurum penes eum, tunc.n.quo ad ipſum non conſideratur. l. fin.§.vlt.C.de bon. quæ lib. l.mulier. aliàs Sulpitius. ff.de don. inter vi.& vxo.bene facit, ꝙ habetur per Doct.in l.hac edictali.in princ.C.de ſecun.nup. & text.in l.cogi.§.hi, qui ſolidum. ff.ad Trebel.ſi tamen diu eſſet permanſurum penes eum, vel aliquo tempore, imputaretur ei commodum interuſurij medij temporis, ſicut dicimus in Trebellianica. l. mulier. la. 1 §. alia.ff.ad Trebell. not.in l. in fideicommiſſariam.eod.tit.facit. l.in quantitate.§.magna dubitatio.ff.ad l.falc. Sed dic, ꝙ iſtam limitationem ponit Ang.in d.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.¶Glo.

27 in verbo, [locuples.] in fin. de hoc, † quis dicatur pauper, [c]

c quia in hoc glo.ſunt multum variæ, vide Bart. qui omnes refert, in l.ſi conſtante, in princ. in 2. quæſt.1.partis principalis. ff.ſol.matr.cum concor. de quib. per do.Alexan.ibi, & hic, &

* *tenent communiter*, ꝙ relinquitur arbitrio iudicis. de hoc vide text.in l.in fundo.ff.de rei ven.quem Ang.ibi ad hoc not.in 1. colu.& dicit eſſe meliorem text.de corpore iuris, ꝙ ad probandum paupertatem ſufficit articulare, & probare ceſſationem, & fugam, qua ſæpe vtuntur mercatores Florentini. Itẽ vide omnino gl.ſolennem in §.ſi verò abſunt.in verſ. ſubſtantiam.in Auth.de hær.& falc.quę dicit, ꝙ ad hoc, vt teſtis productus dicatur idoneus teſtis, debet habere tantum in bonis, quantum valet cauſa, ſuper qua deponit, & illam expreſsè ſequitur do.Alex.in conſ.15.in 3.vol. ꝙ inc. viſo proceſſu cauſæ inquiſitionis, & iſtam glo.exclamat Ang.in §.hinc nobis. in Auth.de hæredi.& falc.& dicit, ꝙ illa gl.apertius declarat quã alia, quæ ſit in corpore iuris, qualiter iudex debeat arbitrari, an teſtis ſit diues, vel pauper, ꝙ ſi non habet tantum in bonis quantum valet cauſa ſuper qua deponit, reputatur pauper. Iſtam glo.etiam ſequitur, & reputat ſingularem Lud. Ro.in l.2.in princ. ff.qui ſatiſd.cog.Facit ſimile, ꝙ ibi adduxit glo.de tutore, qui non dicitur idoneus, ſi non habet tantum in bonis, quantum pupillus. §. ſed & propter paupertatem, & ibi glo.in fin.Inſtit.de excu.tut.& l.paupertas, cum glo.ff.eod.Ad idem facit ſimile, quia ad hoc, vt fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel alius ſimilis ſit idoneus, requiritur, ꝙ habeat tot immobilia in bonis, quæ aſcendant ad valorem cauſæ, pro qua intercedit.gl.in l.2.in prin.& ibi expreſſius Lud.ff.qui ſatiſd.cog. Ego non recolo vidiſſe Doct. magnæ auctoritatis reprobantes illam glo.tamen puto, ꝙ ſit falſa: nam licèt verum ſit, ꝙ teſtis, qui non habet tantum in bonis qnantum valet cauſa, ſuper quã deponit, debeat cenſeri pauper habito reſpectu ad

d ipſam cauſam, tamen propter ſolam paupertatem [d] teſtis non repellitur à teſtimonio, gl.eſt ordi.& approbata in c.ſi qui teſtium.in glo. fin.de teſt.Spec. in tit.de teſte. §. 1. verſ.item, ꝙ eſt pauper, & ꝙ propter ſolam paupertatem teſtis non repellatur, expreſsè firmat do.Fran.de Aret.in conſ. 13.inc. viſo diligenter themate. in 10. colu. & ſubtiliter, & plenè in d.c. ſi qui

28 teſtium.poſt alios ibi.¶† Glo.fin.in verſ. [non extantib.] diuiditur in duas partes, prout duas format quæſtiones. Secunda ibi, [item, quid ſi nullus.] ¶In prima parte Sal. hic in 9.q. not.hic eſſe glo. ꝙ in correctorijs, vt eſt hæc Auth.licita eſt extenſio ex maioritate rationis: nam ſi coniunx habet iſtã quartam extantib.liberis, multò magis debet habere ſi non extant liberi, ſed aſcendentes, quib.minus debetur ſucceſſio.l.nam & ſi parentib.ff.de inoffi.teſt.& ita tranſit, & malè, quia in contrarium

ADDITIONES.

a ¶Limita.Limitatio quarta Bart.ſed tene cum Fulg.quem ſic declara. Bonorũ appellatione in hæreditatib. veniunt etiam iura paſſiua, & ſic debita.l.nam quod.§ fin.ff.ad Trebell.ſed in hac Auth, maritus eſt hæres. §.fin.in Auth. de exhib.reis. ergo idem in lucro ſtatu.ex quo de vno ad aliud ſic Doct.argunt. Niſi dicas, quòd tunc non eſt hæres, quia non eſſet merum lucrum.l.hæreditatem.ff.mand.tamen hæreditas dicitur lucrum.l.inter ſtipulantem.§.ſi rem. ff.de verb.oblig.Secundò adde, quòd Bart.in §. ſi liberi.nihil facit, quia Bart. loquitur de repellendo filiam ab hæreditate matris debita ex hominis prouiſione, & legis diſpoſitione. l.aſſiduis. C. qui pot.in pign. hic autem loquimur de amittendo ex diſpoſitione ſtatuti tantum: inter quæ eſt diuerſa ratio, vt ſupra de ſtatuto pœnali dicit Alex.Tertiò pro Bald. tamen facit, quia illa verba, ex bonis meis, aliàs nihil operarentur. d.l. ſi quando. de lega.1. PVRPV.

b ¶Marito.Adde l.ſi para.in fin.ff.de inoffi.teſta. PVRPV.

c ¶Quis dicatur pauper? Adde glo. in verbo imparem.Inſti.de excu.tut.in §. ſed & propter.glo. in verbo, paupertatem, & ibi Doct.in c.prohibentur. 2. quæſt.1.Arch.in cap.pudor.11.quæſt.3.Petr.de Anchar. & Card.in cap.2.de maleſi.Bald.in c.ſignificantib.de offic.deleg.

d ¶Paupertatem.Adde glo.in l.3.in verbo, egens, & ibi Flo.ff.de teſt.Cyn. in l. 3.in 7.quæſt.C.de re.cred.glo.in cap.ſi teſtes.§.teſtium. in verbo, locuples. 4.quæſt.3.

* rium *est communis sententia*, de qua dixi in Auth. quas actiones. vbi glo. & Doct. s. de sacrosan. Eccles. & gl. in l. tam is. §. 1. ff. de don. causa mortis. Et ad istam glo. vide responsionem, quam ponit Imo. in l. nemo potest. ff. de leg. 1. in 1. col. & refert dom. Alex. hic, quod text. in. §. quoniam verò. in Auth. de exhib. reis vnde sumitur ista Auth. dicit coniugem superstitem succedere
a in quarta, [a] siue plures, siue minus filij fuerint, sed verbum, minus, comprehendit istum casum, quando nulli essent filij. l. illud. §. si cuius. ff. de trib. & l. minus. ff. de verb. sign. Tu ad hoc adde, quod decidit not. Bald. in l. fin. ad fin. princ. ff. si cert. pet. quòd stante statuto, quod habentes libram à centum & supra, soluant. 10. & habentes minus soluant quinque, quòd sub illo minus, etiam nullam libram habentes contineri videntur, nisi illud onus esset impositum personæ pro libra, vt ibi per eum. Vel secundò responde, quod ista Auth. non est correctoria, sed limitatoria in casu speciali, de quo hic, quo casu bene verum est, quòd iura limitatoria, & ponentia fallentias extenduntur ex identitate rationis. secundum Bart. in l. si constante. in 9. q. primæ partis princ. ff. sol. matr. & est melior text. de iure in c. cum dilecta. §. nos igitur, & ibi ad hoc multum not. Pan. de confir. vti. vel inuti. & licèt do. Alex. in d. l. si constante. in 6. col. conetur ostendere, quòd text. in cap. cùm dilecta. §. nos igitur. non probat, & malè ponderatur per Pan. Tamen tu omnino vide Pan. in c. ad audientiam. in 1. not. de cleri. non resi. pulchrè loquentem in hoc, & etiam notantem. d. c. cùm dilecta. ad hoc, & ipsemet do. Alex. in l. 1. in 31. colu. ff. de offic. eius cui mand. est iur. not. & in l. certi condictio. §. si nummos. in 2. colu. ff. si cert. pet. & in l. singularia, in 7. colu. eod. tit. ad idem est bonus text. in cap. post translationem. in vers. quanquam. & ibi Bald. ad hoc dicit esse valde not. de renun. Adde tamen, quòd Raph. Fulg. in l. cùm de nouo. s. de legi. & in l. non sine. j. de bon.
* quæ lib & in l. de quibus ff. de legi. *tenet contra communem sententiam*, quod etiam in correctorijs ex identitate rationis licita sit extensio nedum ex maioritate, per text. in d. l. non sine. j. de bon. quæ lib. dixi in d. Auth. quas actiones. ¶ In secunda parte tene sententiam Placen. per text. in l. 1. in ver. propinquorum, & ibi declaraui. s. eod. & adde glo. in §. quia verò. el. 2. in vers. in talibus, & ibi Iac. de Belluis. in Auth. vt liceat mat. & auiæ. Extra
b gl. [b] restaret videndum, an in casu huius Auth. si alij filij repudiarent, quib. accresceret, in quo dic, vt per Bald. hic in 2. colu. & latè Fulg. & Bald. in l. vnica. in 2. quæst. & ibi Ludo. Rom. supra quando non peten. par. per Iacob. de Bel. in §. quia verò legem. in Auth. vt liceat mat. & auiæ, & sic remanet expedita per hæc ista Authen.

ADDITIONES.

a ¶Quarta. Adde pro complemento materiæ, an in casu huius Auth. possit capi quarta auctoritate propria, & dic, quòd non. per text. in l. 2. C. quibus, & quando quarta pars deb. lib. 10. per quem ita consuluit Alex. cons. 134. lib. 4. Imò fortè ius suum amittere t vxor, si propria autoritate caperet, iux. l. non dubium. C. de leg. BELLOT.

b ¶Extra glo. Formo quæst. inauditam à me, dicitur hic, quod si extent liberi eiusdem matrimonij, proprietas quartæ eis seruatur, si verò non extent, sed alterius matrimonij, acquiritur pleno iure patri, quid si extet vnus ex eod. matrimonio, & alter ex alio, an proprietas quartæ spectabit vtrique? dicas, quod sic. ad quod vide Ias. in l. si emancipati. col. 3. & 4. vers. not. diligenter, & vers. ad idem quæro, & vers. 15. j. de coll. PVRPV.

De repudianda bonorum possessione. Rub.

Glo. rub. diuiditur in duas partes. In prima continuat rubr. ad præcedentes. In secunda per viam notabilis dicit de qua bon. poss. loquatur, & quæ bon. poss. repudiari possit.

SVMMARIVM.

1 *Repudiatio bonorum possessionis an possit infringi prætextu erroris iuris, resultantis ex eo, quòd renuncians non potuit peritiores consulere.*
2 *Dominus, an possit repudiare bonorum poss. delatam seruo absque ipsius serui consensu.*
3 *Seruus an possit repudiare bonorum possessionem sibi delatam absque consensu domini.*

LEX PRIMA. ET II.

1 Emancipatus. In ista. l. est videndum, † an repudiatio bon. poss. possit infringi prætextu erroris iuris, resultantis ex eo, quod renuncians non potuit peritiores consulere, quod examinant Fulg. Pau. de Cast. & dom. Alex. hic, & Bart. in l. Clodius. ff. de acq. her. & dixi in l. iuris ignorantiam. supra qui admit. ¶ Ex l. 2. not. quod pater nō potest repudiare bon. poss. delatam filio, quod intellige non solùm in hæreditate aduentitia, sed etiam in profectitia. l. is, qui hæres. §. neque filiusfam. vbi latè Bart. & alij. ff. de acquir. hæred. quamuis glos. hic aliter sentiat. dixi in l. 1. s. glo. fin. vbi alij po-
2 nunt. supra qui admit. Secus † tamen est in hæreditate delata seruo, quam solus dominus bene potest repudiare, secundum glo. hic, & glo. in l. is, qui hæres. §. neque filiusfa. ff. de acq. hær. & glo. & Bart. in l. tutor. ff. de bon. poss. & in d. §. neque filiusfa. & per text. in l. 1. §. per seruum. ff. de suc. edi. per quem text. Bart.
* *& magis communiter alij tenent* in l. legatum. ff. de leg. 1. & ibi laborant in reddenda ratione diuersitatis, quod solus pater non potest repudiare hæreditatem etiam profectitiam filij, sed dominus sic. Sed tamen caue, quia d. §. per seruum, decipit glo. & Doct. quia text. ibi non dicit, quod dominus possit repudiare bon. poss. delatam seruo, sed bene dicit, quod per seruum dominus potest repudiare hæreditatem, hoc est non solùm per se, sed etiam per seruum, prout dicit Sal. hic, cuius intellectum sibi adscripserunt Mod. in d. l. legatum. Idem tenet Lud. Ro. in l. 1. s. qui admit. & sibi adscribit, & est verus intellectus, licèt Alexan. hic eum non bene referens, reprobet. Et quod sit verus intellectus, patet, quia præcedentia declarant sequentia. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. 1. sed in §. præcedenti Iurison. posuit, an bon. poss. possit repudiari per procuratorem, deinde in §. seq. & sic in §. per seruum, an dominus possit repudiare bon. poss. per seruū, & respondet, quod sic. Et sicut bon. poss potest acquiri per procuratorem. l. 3. §. acquirere. ff. de bon. poss. ita & repudiari. Item suprascriptus intellectus comprobatur nedum ex §. præcedenti, vt prædixi, sed etiam ex. §. postea sequenti. vbi ponitur, an
3 bon. pos. possit repudiari per tutorem. ¶ † Pulchrius, & subtilius dubium esset, quid ècontra, nunquid solus seruus absque consensu domini possit repudiare hæreditatem in præiudiciū domini, contra ipsius domini voluntatem, quando ille seruus institutus habet substitutum vulgarem, an verò requiratur iussus domini, sicut requiritur in aditione, quia seruus adire non potest, nisi præcedat iussus domini. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquir. hære. dixi in l. 1. supra qui admit. Breuiter tex. in l. cùm proponas. j. de hær. inst. videtur probare prima inspectione, quod solus seruus bene possit repudiare hæreditatem, quāuis solus adire non possit, nisi præcedat iussus domini. Ibi videbitis de veritate huius subtilitatis, & ibi tangunt Sal. Paul. de Castr. & do. Alex. Et adde etiam text. in l. seruus dotalis. ff. solu. matr. quem text. in proposito eduxit in lucem solus Raph. Cum. in d. l. legatum. ff. de lega. 1. Adde etiam text. in l. qui autem. §. si seruum. ff. de his, quæ in frau. credi.

De collationibus. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Collatio, hoc verbum capitur in iure multis modis.*
2 *Titulus de collationibus quare fuit inuentus à prætore.*

¶ Pau. de Cast. hic dicit se putare, quod iste tit. & tit. s. de transf. sint difficiliores tituli, qui sint in tot. C. ille propter subtilitates, iste propter multiplicitatem iurium, quæ iura recolligunt Bart. & alij in l. si emancipati. j. eod. ¶ Et Imperator in hoc titulo sic procedit. Primò ponit iura vetera, quæ etiam fuerunt temporé ttorum vsque ad l. vt liberis. j. eod. Ab illa. l. vt liberis, vsq; ad fin. titu. posteà ponit iura nouiter edita ab Imperatoribus.
1 ¶ † Ad euidentiam totius tit. præmitte, quòd iste terminus collatio, capitur varijs modis in iure, de quib. plenè per Alber. de Ro. in dictio nario, in vers. collatores. per Bald. & Sal. in l. si emācipati. j. eod. Aliter tamen capitur apud cano. aliter apud Legi-
a stas: nam apud Cano. collatio [a] propriè est beneficij ecclesiaci assignatio, vt in cap. fin. de insti. Arch. in cap. à collatione. de appel. in 6. & in cap. cùm in illis. de præben. in 6. & ad quem de iure spectet collatio beneficij ecclesiastici, habetur in cap. si tibi absenti. 1. responso. & in §. 1. & in cap. licèt. & in cap. statutum. & in cap. mandatum. de præben. in 6. & in cap. nec captandæ. ad fin. de conces. præben. Apud Legistas aliquando reperitur collatio publica. Et ista dicitur oneris, seu muneris publici impositio. l. comperit. C. de præscrip. 30. ann. l. 1. C. de Epis. & cler. & de ista loquitur titulus in Authen. de collatio. Aliquando capitur pro diuisione librorum: nam liber Authenticorum est diuisus in nouem collationes. Aliquando capitur

ADDITIO.

a ¶Collatio. Adde Cyn. in l. posthumo. infra eod. Pau. de Lea. in clem. 1. de sup. negli. præla.

a pitur * collatio propriè, & tunc est contributio, & de hac loquitur iste tit. & ista dicitur rei propriæ in commune latio, vt diffinit glo. in rub. ff. eod. Bart. in l. pater filium. ff. de colla. dot.
2 Doct. omnes in l. si emancipati. ⁊ eod. ¶ Secundo præmitte, ꝙ iste titulus fuit principaliter adinuentus à prætore propter iniuriam, quam fecit filijs prætor in potestate, ad successionẽ
b patris filios emancipatos b admittendo qui de iure ciuili erãt penitus incogniti, & extranei: nam vltra hoc, ꝙ filij emancipati admittebantur ad successionem patris simul cum filijs in potestate resultabat alia iniquitas, quia filij in potestate quicquid acquisierant, patri in totum acquisierant, vnde post mortem patris filij emancipati habebant etiam dimidiam de bonis acquisitis per filios in potestate, quæ reperiebantur in hæreditate patris, filij autem emancipati quicquid quæsiuerant viuo patre, erat eorum proprium. Ideo prætor adinuenit istud principaliter propter filios emancipatos, vt dicit text. in l. 1. in princ. ff. eod. vt mitigaret iniuriam prædictam. statuit. n. ꝙ ita demũ filius emancipatus admittatur ad successionem patris, si confert omnia illa bona, quæ acquisiuisset patri, si in eius potestate remansisset, & ideo castrensia, vel quasi non conferuntur. l. 1. §. nec castrense. ff. eod. nec hodie bona aduentitia, nisi quo ad vsumfruct. l. fin. ⁊ eod. Et ex his habes meliorem continuationem tit. nostri ad præcedentes, quàm glo. ponat: nam prætor cùm principaliter adinuenerit bonorum poss. propter filios emancipatos, qui aliàs de iure ciuili erant penitus incogniti, propter quos fiebat iniuria filijs in potestate, prætor per istum tit. de collat. mitigat talem iniuriam, ideo congruenter post bonorum poss. subnectit istum tit. de colla. ¶ Hinc est, ꝙ si filius emancipatus non afficiat iniuria filium in potestate, sed potius commodo, non tenetur conferre. tex. habes, & exẽplum in l. 1. §. pater filium. & §. toties. ff. eod. quæ iura sunt hodie incorrecta, secundum Dyn. & Bald. hic. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Capitur. Adde Iaso. in l. illud. col. 2. ⁊ eod. PVRPV.

b ¶Emancipatos. Secundum euidentiale, de quo pulchrè Ias. in casus figuratione l. si emancipati, infra eod. colum. 9. vers. 3. vbi dicit hanc hodie non militare. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Collatio de iure. C. non habet locum inter succedentes ex testamento.*
2 *Pater in testamento an possit derogare collationibus.*

LEX PRIMA.

1 Emancipatos. † Not. ex isto text. quod inter succedens ex testamento a de iure. C. non habet locum collatio, & concordat. l. filiæ dotem. ⁊ eod. & l. si filia. ff. de colla. dot. ¶ Et istud procedit etiam in filijs in potestate. l. filiam testamento. ⁊ eod. & l. filiæ dotem. ⁊ eo. & declarat glo. 1. hic. Et dum dicit text. fratri, intellige. s. in potestate, quia si essent emancipati, inter eos non haberet locum colla. l. si emancipati. ⁊ eod. quia tunc cessa ratio infra assignata. ¶ Et triplicem rationem huius text. assignat Bald. hic. pro secunda eius ratione facit text. in l. cùm hic status. in prin. in vers. confirmatum. & ibi glo. ff. de don. inter vi. & vxo. tamen duæ vltimæ rationes non placent, quia qui non infirmat actum, bene intelligitur tacitè confirmare, quando esset in eius potestate infirmare si vellet, sed pater non posset infirmare donationem factam filio emancipato, quia statim valet, vt dicam in Auth. seq. ergo non est verum, ꝙ intelligatur confirmare. l. Titia. la. 1. §. Lucia. ff. de leg. 2. declarat Cyn. in Auth. ex testamento. in 2. colu. ad fin. ⁊ cod. Aliam, & quartam rationem assignat Bart. in l. si emancipati. in pen. colu. ⁊ cod. & in l. pater filium. in pen. colu. ff. ne colla. dot. Aliam fundamentaliorem assignant Pau. de Cast. & do. Alex. hic, & Raph. Fulg. plenius in Auth. ex testamento. in 1. colu. ⁊ eod. quia quando pater in testamento instituit filios emancipatos, tunc cessat ratio iniuriæ, propter quam prætor adinueuit istum titulum: nam emancipatus ex testamento est cognitus, & succedit de iure ciuili. §. cæteri. Instit. de hæred. qua. & dif. l. si ex duobus. in princ. ff. de bon. poss. contratab. Bart. in l. illud. § fin. eod. tit. Et per hoc patet, ꝙ illud,
2 ꝙ not. Fulg. hic ex isto text. † ꝙ pater in testamento potest derogare iuri publico. s. collationi. non est bene dictum. ¶ Tu aduerte, ꝙ ista vltima ratio, licèt subtilis, tamen est periculosa, quia si bene consideras, prætor admittendo filios emancipatos fecit duas iniurias filijs in potestate, vna est, nam de iure ciuili emancipati erant penitus incogniti, & non successissent patri, & in hoc bene verum est, ꝙ quando pater fecit testamentũ, cessat ista prima iniuria prætoris, quia emancipati instituti in testamento bene sunt cogniti de iure ciuili, ita procedit ratio Mod. hic. Secunda iniuria prætoris est, quæ fit admittendo filios emancipatos: nam filij in potestate quicquid acquirunt, acquirunt patri, sed mortuo patre filij emancipati, qui admittuntur a prætore, habent dimidiam illorum bonorum quæsitorum per filios in potestate, & tamen filij emancipati quicquid acquisierant, erat eorum proprium, ideo prætor per hũc tit. ordinat, ꝙ emancipati teneantur conferre fratrib. qui remanserunt in potestate patris, illud ꝙ acquisiuissent patri, si non fuissent emancipati, & ista secunda iniuria non cessat, dato ꝙ pater fecerit testamntum, ergo ista ratio Mod. non est vera, dum dicunt, ꝙ condito testamento cessat ratio iniuriæ, propter quam adinuenta est collatio, nam bene cessat prima, sed non secunda, propter quam immediatè est inuenta collatio à prætore. ¶ Item aduerte, ꝙ prædicta ratio procedit quo ad filios emãcipatos, sed in filijs in potestate est alia ratio. l. vt æqualitas seruetur inter liberos. l. vt liberis. & l. illud. ⁊ eod. tene tamẽ præcedentem opin. Mod. & eorum rationem, quia vtriusque iniuriæ prætor tunc non est causa, & cessante causa, propter quam prætor introduxit collationem, per consequens cessat ipsa colla. l. adigere. §. quamuis. ff. de iur. patro. quia tunc vtriusque iniuriæ pater dicitur causa, si qua iniuria potest dici, quæ tamen dici non potest, ex quo pater ex testamento vocauit, qui sicut instituit emãcipatum, ita potuisset quemlibet extraneum instituere, qui in nihilo fuisset obligatus conferre. Vide tamen pro limitatione text. in l. fin. C. communia vtriusque iud. qui secundum Bart. & omnes ibi est sing. & non reperitur alibi, prout etiam dicit Ang. in Auth. ex testamento. ⁊ eod. Itẽ vide text. in l. ex parte. §. 1. ff. fam. ercis. & ibi glo. in vers. indiuisum. dic melius, quòd etiam si sine errore ab intestato successissent, dummodo ab intestato non consequantur plusquam habuissent ex testamento, adhuc conferre non tenentur, secundum Mod. hic, per text. in l. si filia fuerit. ff. de collat. bon. & l. si filius, qui mansit. ff. si quis omiss. cau. test. quicquid dicant Iac. Butr. & Sal. hic. Iason Pisis.

ADDITIO.

a ¶Ex testamento. Amplia etiam si succedatur tantum pro parte ex testamento. Ias. in l. vt liberis. col. 6. ⁊ eod. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Collatio hodie cessat, siue ex testamento, siue ab intestato, si pater hoc expressè prohibuit, ergo à contrario sensu, si pater non prohibuit, collatio habet locum.*
2 *Pater si permittit filio percipere vsumfructum de bonis aduentitijs, qui de iure debet acquiri patri, intelligitur talem vsumfructum donare filio.*
3 *Donatio simplex facta à patre, vel matre, mortuis ipsis, in quibus casibus debet à filio conferri fratribus. & num. 5.*
4 *Donare & concedere in peculium qualiter differunt.*
6 *Donatio simplex facta per patrem filio in potestate habet vim relicti.*
7 *Quid si non interuenit traditio.*
8 *Falcidia an possit detrahi de donatione facta filio à patre, sicut detrahitur de legatis.*
9 *Donatio simplex facta à patre filio in potestate, an debeat conferri fratribus mortuo patre.*
10 *Cautela qua filius poterit retinere libros datos sibi à patre. ibi.*
11 *Donatio librorum facta filio, an censeatur donatio simplex, vel ob causam studiorum.*
12 *Fœmina an possit habere peculium castrense, vel quasi.*
13 *Donatio facta ab Imperatore, an extendatur ad Regem, quo ad præeminentiam.*
14 *Donatio simplex facta filio emancipato, an debeat conferri fratri, hæc est longa disputatio, vide eam diligenter.*

AVTHENTICA.

Ex testamento. Ista Auth. est summarium. §. illud. in Auth. de triente, & semis. vnde sumitur. ideo non summo. ¶ † Not. ex isto text. ꝙ hodie ex testamento,
a vel ab intestato a cessat collatio inter fratres, quando pater pro-

ADDITIO.

a ¶Ab intestato. Alex. ampliat, idem si succedat pro parte ab intesta. Ias. in l. vt liberis. col. 6 ⁊ eod. PVRPV.

prohibuit expressè, ergo à contrario sensu, si pater non prohibuit expressè, habet locum collatio etiam condito testamento, & sic in hoc corrigitur. l. 1. §. eod. Et ex hoc subtiliter not. Lud. Ro. hic, ꝙ licitum est sumere argumentum à contrario sensu ad correctionem iuris antiqui, quando lex noua in sensu directo nil operatur, vt in hac Auth. & fuit ante eum doctr. Bald. in l. obseruare. §. proficisci. in 3. quæst. ad fin. ff. de offic. pro consu. & leg. istud plenè examinaui in l. 1. in princ. ff. de offic. eius. ideo non pono hic. ¶ In text. ibi, & aliorum datorum, subdit Ang. in lect. Florentina, † ꝙ si pater [a] permittat filium per-
2
a cipere vsumfruct. de bonis aduentitijs, qui de iure debet acquiri patri. l. 1. & per totum. C. de bon. mater. intelligitur donare talem vsumfruct. filio, adeo, ꝙ mortuo patre non tenebitur fratribus conferre. l. cùm oportet. §. sinautem. vbi sing. text. de hoc. ʃ. de bon. quæ lib. Adde, ꝙ istud idem expressè tenet Bald. hic in duob. locis. s. in 9. & in 14. col. Sed tu aduerte, credo eos decipi, & errare, nam bene verum est, ꝙ iste est vnus casus sin-
b gularis, in quo donatio inter patrem, & filium [b] in potestate statim valet. s. in vsufructu aduentitiorum, text. est sing. in illa. l. cùm oportet, in hoc bene dicunt, & dum subijciunt, quòd mortuo patre filius non teneatur communicare, seu conferre, malè dicunt, quia in omnib. casib. in quib. statim valet donatio inter patrem, & filium in potestate, regulariter filius tenetur tale lucrum conferre, vt statim. ʃ. firmabo, & d. Alex. hic in 3. colu. enumerat inter alios dictum casum. l. cùm oportet, & in illo dicit, ꝙ filius mortuo patre tenetur conferre, tamen nõ facit mentionem de Bald. & Angel. hic tenentib. contrarium.
3 ¶† Glo. in verbo datorum. ista glo. principaliter fuit facta propter contrarium. l. illud. §. fin. ʃ. eod. vbi deciditur, quòd donatio simplex facta à patre, vel matre eis mortuis non debet per filium conferri alijs fratrib. nisi in duob. casib. Primus est, quando pater hoc expressit. Secundus ratione æqualitatis seruandæ, quãdo alius filius haberet donationem ob causam, quam debet conferre, sed ista Auth. in eius generalitate vult contrarium. propter istud contrarium facta est hæc glo. quæ recitat duas principales opin. Vna est, ꝙ donatio simplex etiam hodie non debet conferri, & sic illa. l. illud. hodie est incorrecta, nec corrigitur per hanc Auth. quia ista Auth. non loquitur de donatione simplici, sed de donatione facta ob causam, dum dicit de donatione dotis, & subiungit, & aliorum datorum: nã dictio aliorum, est repetitiua similium, glo. in l. si fugitiui. §. de ser. fug. etiam si adijciatur dictio vniuersalis, vt dixi in l. pen. §. qui admit. Intelligitur ergo de alijs datis ob causam, vt in donatione propter nuptias, vel quando pater donat causa militiæ, vel causa studij. Et sic vides, ꝙ donatio, quæ fit ex aliqua causa, est minus priuilegiata, quàm illa, quæ fit simpliciter, qa prima mortuo patre debet communicari cum fratrib. secunda non. ¶ Et sic apparet, ꝙ ista Auth. quæ loquitur in donatione ob causam, quæ debet conferri, non corrigit. d. l. illud. §. fin. quæ loquitur de donatione simplici, & vult, ꝙ illa non debeat conferri. dicit tamen glo. ꝙ illud fallit in trib. casib. ¶ Primus est clarus. Secundus est quando pater tempore quo donauit, expressit hoc, quia volebat illud donatum debere conferri. alleg. l. si quando. §. fin. §. de inoffi. test. quæ dicit, ꝙ donatio simplex facta per patrem filio in potestate computatur filio in legitimam, quando pater hoc expressit, vt dicit ille text. Modo regulam habemus, ꝙ quicquid computatur in legitima, etiam confertur. l. illud. 2. responso. ʃ. eod. tamen ista limitatio expressius probatur in illa. l. illud. in fin. Tertius casus est secundum
c glo. & est valde difficilis, quando pater donat filio [c] vt filio, siue vt habeat in peculio profectitio. alleg. l. si donatione. ʃ. eod. ¶ Hinc aduerte, nam quando pater donat filio, sed non vt filio, hoc est non mouetur pater ad donandum affectione filiali, sed propter aliqua merita filij erga patrem, & sic pater donat contemplatione meritorum filij, est perinde acsi donaret extraneo, & censetur aduentitium. glo. est not. & ibi plenè dicetur in l. si donatione. ʃ. eod. oportet ergo, ꝙ pater donet filio vt filio, & sic solùm propter respectum filialem, quia filius est, & isto casu pater non intelligitur donare, sed concedere in pe-
4 culium. † Nam debes scire, ꝙ differentia est inter donare, & concedere in peculium: nam donare est abdicare à se in totũ rem, quæ donatur, & eius dominium, & proprietatem in aliũ transferre, non sic est concedere in peculium: nam concedere rem in peculium, est permittere alicui vsum, & administrationem rei, retento tamen sibi dominio. Dicit ergo glo. (& ista est mens eius,) ꝙ quando pater dat aliquam rem filio vt filio, non intelligitur eam sibi donare, sed solum concedere in peculiũ, & isto casu tenetur conferre cum fratrib. sic intellige. l. si donatione. ʃ. eod. in 2. responso, & quia istud videtur diuinare ad illum text. ibi declarabo. Tamen glo. ineptè locuta est, quia cũ peculia remanent in dominio patris, vt dixi, mortuo patre diuiduntur sicut aliæ res patris, ideo in eis non cadit propriè collatio. l. certum. §. famil. ercis. ¶ Item, & quartò intelligit gl. illud, ꝙ dictum est donationem simplicem non esse conferendam, quando fuit facta filio in potestate, si autem fuisset facta filio emancipato, tunc dicit glo. ꝙ ex quo talis donatio inter patrem, & filium emancipatum statim valet. l. si pater. supra de inoffic. don. non tenetur emancipatus eam conferre, etiam (ꝙ est fortius,) si pater istud expressisset. In hoc glos. in vtroque malè dicit, imò quia donatio facta filio emancipato statim valet, illa est, quæ debet propriè conferri mortuo patre. l. vt liberis. in fin. ʃ. eod. & multò magis, quando pater istud expressisset saluo, quando emancipatus nollet esse hæres. l. pen. & fi.
5 de colla. dot. secundum Ang. & Mod. hic. ¶† Quòd autem donatio simplex facta filio in potestate non debeat conferri fratribus mortuo patre, probat glo. fundamentis duob. ibi, Item, quia. ¶ Primum est, quia ista Auth. quamuis sit noua, & disponat omnia data à patre debere conferri, tamen ista. l. noua debet distingui per leges antiquas, & sic limitari per l. illud. §. fin. ʃ. eod. vt non habeat locum in donatione simplici. Et vltra gl. ego fortius firmo: nam lex noua generaliter corrigens, nunquam intelligitur corrigere leges aliquid specialiter disponentes, imò potius debet limitari, vt non habeat locum in illis casib. specialibus. glo. est in l. sciendum. in princ. ff. qui satisd. cog. ergo ista Auth. noua, & generaliter disponens non intelligitur loqui in donatione simplici, & sic in casu, quem specialiter po-
6 nit. d. l. illud. §. fin. ¶† Secundò mouetur glo. nam donatio simplex facta per patrem filio in potestate, habet vim legati, seu relicti, & istud assumptum probat glo. dupliciter. Primò, donatio talis in vita patris nil valet, sed benè confirmatur morte patris. l. Papinianus, cum glos. ff. de dona. inter vi. & vxo. ergo cùm confirmetur morte, assimilatur legatis, quæ etiam mor-
7 tè testatoris robur capiunt. † Tamen istud fundamentum nõ generaliter militaret, quia donatio facta per patrem filio in potestate, tunc demũ confirmatur morte patris, quando interuenit traditio, quia pater viuus quando donauit, tradidit, illa bene confirmatur morte, aliàs secus. glo. est approbata in d.
8 l. Papinianus. ¶† Secundò, & fortius, ꝙ verum sit assumptum, ꝙ donatio simplex habeat vim relicti, probat gl. nam sicut de legatis detrahitur quarta falcidiæ per hæredem, ita etiam detrahitur de tali donatione, alleg. glo. l. pen. ʃ. ad legem fal. quæ nil facit, debuit allegare. l. in donationib. cod. tit. si ergo donatio simplex habet vim relicti, nos habemus, ꝙ relicta, quæ acquiruntur post mortem patris, non conferuntur. gl. ad hoc alleg. l. patre. ʃ. eod. quæ nihil facit, melius facit. l. nec emancipati. ʃ. eod. Tamen istud fundamentum glo. non est firmum: nam donatio simplex, & legatum in multis differunt, vt declarat gl. magistra. in l. si maritus. la. 2. §. de don. inter vir. & vxor. pater, quia talis donatio si excedat summam quingentorum aureorum, debet fieri cum insinuatione. text. est in l. donationes quas parentes. §. de don. inter virum, & vxo. sed in legatis non requiritur insinuatio. vt in l. Modestinus. ff. de don. Ista fuit prima opin. Balduini & aliorum, quos recitat glo. Alia, & secunda opin. principalis fuit Io Cremon. & Mart. ꝙ imò hodie do-
d natio simplex [d] facta per patrem filio in potestate conferri debeat fratribus, per istam Auth. & sic, ꝙ hodie est correcta. d. l. illud. §. fi. & dicunt Bald. & Sal. hic, ꝙ gl. nostra sequitur istam opin. ex quo eam vltimam recitat, vt not. Bart. in l. bona fides. per illum text. ff. depos. glo. in l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Trebell. cum mille simili. Sed decipiuntur, quia glo. met in l. quæ pater. in gl. mag. ad fin. ff. fam. ercis. dicit se tenere primam opi. Et ꝙ d. l. illud. §. fin. sit hodie correcta per hanc Auth. probat glo. vulgato arg. per generalitatem huius Auth. item, quia indistinctè loquitur, ergo indistinctè debet intelligi. tamen ex dictis in præcedentibus ad hoc patet responsum. ¶ Item mouetur glo. quia dos data per patrem filiæ exijt de patrimonio, tamen confertur, ergo multò magis donatio simplex. Sed responde, ꝙ ideo est, quia dos traditur per patrem filiæ ex necessitate legis, quæ necessitas cessat in donatione simplici, vt declarat Bart. in l. 1. §. nec castrense. in 3. colu. in fin. ff. eod. & ante eum Cyn. in l. filiæ licèt. in 1. quæst. ʃ. eod. sic habes declara-
9 tam totam glos. ¶† Nunc reassumo in dubium, nunquid donatio

ADDITIONES.

a ¶ Quod si pater. Not. Ias. qui tenet idem, quod hic, in l. fin. in 2. colu. vers. secundo limita. ʃ. eod. PVRPV.
b ¶ Filium. Adde Bald. in l. quoniam nouella. & in l. omnimodo. C. de inofficio. test. Ioann. And. in addit. Spec. in tit. de don. in §. 1.
c ¶ Filio. Adde l. 1. ff. de colla. bon. & in l. certum. §. fam. ercis.
d ¶ Simplex. Adde Azo. in l. filium quem. fam. ercis. Doct. in l. etiam. in §. si debita. ff. de bon. lib.

natio ſimplex facta per patrem filio in poteſtate, mortuo patre debeat conferri cum fratribus, vel ne, & ſic totus punctus eſt videre, nunquid.l.illud.§.fi.j.eod. ſit hodie correcta per hāc Auth.& in corpore vnde ſumitur. Et vt clarius habeas, diſtingue in duos articulos principales. Primus eſt, quid in donatione ſimplici facta filio in poteſtate. Secundus eſt, quid in donatione ſimplici facta filio emancipato. ¶Circa primum licèt Bald.dicat, quòd variæ fuerunt opiniones, tamen duæ principales ſunt, vna Ioann. & Mart. relata in fin.gloſ. quòd ſic, & ſic, quòd ſit correcta.d.l.illud.§.fin. Et iſtam ſententiam tenuit Raph.hic, qui multum audacter dicit, quòd ſi haberet conſulere, conſuleret pro hac parte. per text.d.§.illud quoque, iuncta eius ratione, in Authen. de trien.& ſemiſ. vnde ſumitur iſta Auth. Tu reſponde, vt per do. Alex.hic. Iſtam opin.etiam tenet Iacob.de Bel.in d.§.illud. Pro iſta opin.multa adducuntur per Cyn.hic, quæ per te videas. ¶Sed vnum fortiſſimè ſtringit, quod per alios non ſatis enuncleatur.ſ.text.in l.ſi donatione.in ſecundo reſponſo.j.eod. in quo tex.videre meo vertitur principaliter difficultas.ibi.n.dicitur, quòd fundus donatus à patre filiæ in poteſtate non debet eſſe præcipuus, ergo debet conferri. Et ſi dicas prout dicunt Doct. quòd ibi fundus non fuit donatus filiæ, ſed conceſſus in peculium: dico, *quòd iſte communis ſenſus* ſtare non poteſt. primò, quia diuinat ad illum tex. Secundò, & fortius, quia eſt directò contra verba clara illius text. dum dicit, quòd fundus filiæfamilias fuit à patre donatus, ergo non conceſſus in peculium. ¶Tertiò, quia ſi text.ille loqueretur, quando fundus non fuerat donatus, ſed conceſſus in peculium, text.ille remaneret de indubitabili, quia ille caſus erat expreſsè deciſus in l. præcedenti. Pro certo text. ille multum ſtringit. Poſſes dicere, quòd dato, quòd d.l.ſi donatione, decideret, quòd donatio ſimplex deberet conferri, tamē illud fuit expreſsè correctum per dict.l. illud. vbi text. expreſſus de hoc. ¶Tamen, quia vitanda eſt legum correctio. cap. cùm expediat. de elect.in l. vnica. in fin.C.de inoffi.don.ne incidamus in hoc abſurdum, ego ſuſtineo communem intellectum, & dico, ꝙ in d.l.ſi donatione.in ſecundo reſponſo, fundus non fuit donatus filiæ, ſed conceſſus in peculium, & iſtud videbitur tibi prima fronte valde durum, quia verba text.ſunt clara, dum dicit donatus, ſed hic erit verus, & hoc oſtendo viua ratione: nam ego habeo, ꝙ ad hoc, vt pater intelligatur donare rem filio, oportet, ꝙ vel eam emerit nomine filij, & filio tradiderit, tunc tantum intelligitur donare. tex.eſt ſecundum communē intellectum in l. filiç cuius.ſ.fam. erciſ.vel quādo pater donat propter benemerita filij, quæ præcedunt, aliàs ſi non appareat, ꝙ pater emerit rem nomine filij, vel ꝙ præcedunt benemerita filij, pater dando ſimpliciter rem filio, etiam ſi vtatur verbo donare, quia expreſsè dicat dono, tamen non intelligitur donare, ſed concedere in peculium tantum, & ſic non debet te mouere verbum donare, ibi in text.poſitum, text.eſt clarus de hoc in l.quòd fructuarius. in fin.ff.de acqui. rer.dom. & l.fin.ff. de pecu.lega.& in l.cùm pater.§.pater pluri b.& ibi glo.& Bar. de hoc.ff.de leg.2. ſed in illa.l.ſi donatione.2.reſponſo. non apparet, ꝙ fundus fuerit emptus nomine filij. Item non apparet, ꝙ præceſſerint benemerita filij, nec iſta præſumi debent, quia facta non præſumuntur niſi probentur. ergo cùm ille text. loquatur in caſu dubio, quamuis vtatur verbo donatus, non tamen intelligitur donatus, ſed conceſſus in peculium, & iſta eſt pulchra, & ſubtilis inductio de illo text. Cui non obſt.ſi dicas, quòd iſtud erat deciſum in l.præcedenti, quia reſpondeo ſing. ꝙ l.pręcedens loquitur, quando pater expreſsè conceſſit in peculium, ſed d.l. ſi donatione. ponit pulchrum caſum, quid in dubio, dato, ꝙ pater vtatur verbo donat. ¶Secundò pro iſta ſententia ſtringit, nam donatio ſimplex, quæ morte confirmatur, computatur filio in legitimam.l. filium quem habentem, ſecundum tertiam lec.C.fam.erciſ.probatur in l. etiam.§.ſi debita.verſ.ſed & mortis.ff.de bon.lib.Bart.in l.in quartam.in vlt. colu.ff.ad leg.falc.ſed ea, quæ computantur in legitimam, illa conferri debent. l. illud.in prima regula. j.eod. Reſpondet do. Alex.hic, ꝙ illa æquiparatio non procedit in his, quæ habent vim relicti, patet, quia relicta computantur in legitimam, & tamen non conferuntur. l.filiæ licèt. & l.filiam cum fratrib.j.eo. Vel potes reſpondere rectius ad argumentum, ꝙ imò donatio ſimplex non computetur in legitimam niſi expreſsè ſit dictum.l.ſi quando.§.& generaliter.ſ.de inof.teſt.& l. ſi non mortis.2.reſponſo.ff.de inof.teſt. & l.etiam.§.ſi debita.ff.de bon.lib. & tunc quando eſt expreſsè dictum, etiam confertur. d.l.illud.

10 in fin. † Secunda principalis opin. *vera, & communis eſt*, ꝙ talis

* donatio a ſimplex facta filio in poteſtate non debet conferri

a mortuo patre, quam expreſsè firmat glo.in l.quæ pater filio.in gl.magna ad fin.ff. fam. erciſ. hanc ſequuntur Antiq.& Mod. Doct.hic, & Io.And. in addi.in tit.de dona.§.1.in addi.quæ incipit, & ſcias. Old.Lau.qui dicit hanc opi.eſſe communiorem, in conſil. 151. incip. ſi quis verba donationis diligenter attendit. Barto.in l.1.§.nec caſtrenſe.in vlt.colu.ff.eod.Bald.in l.quoniam nouella, in princ.& in l.omnimodo.§.imputari.ſupra de inoffic.teſt.& in l.filiæ cuius. ſupra fam.erciſ. & in l. ſi donatione.in 1.colu.j.eod. ¶Pro iſta ſententia multa adducuntur per Cyn.hic, & dicit do.Alexan. quòd eſt text. propter quem non eſt opus diſputare, in dicta.l.illud.§.fin.j.eod.& in l.filiæ.ſ.fam. erciſ. Sed errat, quia dubium eſt, nunquid illa.l.illud. ſit correcta hodie, & ſic cùm iſtud ſit propriè de quo diſputatur, an illa.l.illud.§.fin.ſit hodie correcta, ideo non poteſt de illo text. fieri fundamentum. Præterea Lud.Ro.in l.ſi emancipati.j.eo. ſubtiliter probat, quòd d.l.illud.§.fin.neceſſariò loquitur in donatione ſimplici facta filio emancipato, non autem filio in poteſtate, vt dicam. j.in artic.ſeq. ¶Pro iſta ſententia bene facit, quia donatio ſimplex non valet in vita patris, ſed tantum confirmatur morte, ergo tanquam quæſita poſt mortem patris conferri nō debet.l.nec emancipati.infra eod.nec dicas, quòd trahatur retrò, ergo conferri debeat. l.2.§. id quoque. ff. cod. quia verum eſt, quod trahitur retrò quo ad fructus tantum, vt declarat Bart.in l. ſub conditione.ff.de ſol. Pro iſta ſententia vltra alios videtur ſtringere: nam collatio debet hodie fieri ratione æqualitatis ſeruandæ inter fratres. text.eſt in §.illud quoque.el.1.in Auth. de trien. & ſemi. vnde ſumitur hæc Authen. ſed habeo, quod ratio æqualitatis militat, quando alius frater habet donationem ob cauſam, text. eſt in d.l. illud. §.fin.infra eod. ergo donatio ſimplex de per ſe conferri non debet, quia ceſſat ratio ęqualitatis. Sed caue, quia aliter ſumitur ratio ęqualitatis in illo. §.illud. aliter in dicta.l. illud.§.fin.ſi bene conſiderabis. ¶*Stat ergo communis concluſio*, quòd donatio ſimplex facta per patrem filio in poteſtate, mortuo patre non debet fratrib.conferri, ex quo de facto non valet in vita patris, ſed per mortem confirmatur. Iſta concluſio fallit in caſib. poſitis hic in gloſ.qui ſunt tres. ¶Quartò limita, niſi pater donaſſet filio in poteſtate, dehinc eum emancipaſſet in vita, quia cùm per emancipationem ſtatim confirmetur donatio. l. ſiue emancipatis.C. de don.l.donationes. la.2.§. pater.ff.de don. certè talis donatio debet conferri fratrib. ita expreſsè Barto. in dicta.l. 1. §.nec caſtrenſe.in 6.colu.in fin.ff.eod.Bald.in dicta.l. quoniam nouella.in prin.Sal.& Mod.in l.vt liberis.j.eod. facit, quia do-

b natio ſimplex facta filio emancipato, b quia ſtatim valet, bene confertur, vt ſtatim dicam in ſequēti art. ¶Et per hoc redditur dubia cautela, quam ponit Bart. poſt Vbertum de Bobio, & Iac.de Aret.in d.l.donationes.§. pater.ff.de don. vbi per illum text.ponit cautelam, qua mediante filius poterit habere præcipuos libros, quando venit ad diuiſionem cum fratrib. ſ.quòd talis filius faciat ſe emancipari à pātre: nam ſtatim cōfirmabitur don. per illum text. Et illam cautelam ſequuntur ibi ſimpliciter Io. de Imo.Pau. de Caſt. & Raph. Cum. ibi, & Fulg.Lud.Ro.& do.Alex.in l.ſi donatione.j.eo.& ibidem Alb. in vlt.colu. Et pro illa cautela facit text. melior de iure ad hoc in l.quæ pater.ff.fam.erciſ.facit.l.1.C. de pecu.eius, qui libertamer.Lud.Ro.in d.l.donationes.§.pater. dicit, quòd illa cautela Bart.eſt ſuperflua.nam Bart.vult filium debere emancipari, vt donatio librorum ſtatim valeat.dicit Lud.hoc non eſſe neceſſarium, quia licèt re[illegible]a ſit, ꝙ donatio facta inter patrem, & filium in poteſtate ni[illegible]u valeat.l.2.ſ.de inoffi.don. Fallit, quan-

c do pater donat filio in poteſtate cauſa ſtudiorum, c talis donatio valet ſtatim, quia cauſa ſtudiorum, & cauſa dotis æquiparantur, ſecundum gl.in l.1.ff.ſol.matr. per quam glo.Bald.& Ang.ibi determinant talem donationem factam cauſa ſtudiorum ſtatim valere.eſt verum, ꝙ Imo.in d.l.1.& d. Alex. in vlt. col.& in l.ſi donatione.in antepen.col. j.eod.tenent contrariū. ¶Ego dubito de iſta cautela Bart. licèt non inueniam ab alio tactam, & mihi videtur, ꝙ illa cautela ſit magis damnoſa quā vtilis, quia emancipatio filij facit, vt potius debeat fieri collatio, quæ non fieret, ſi nō eſſet ſecuta emancipatio, patet ex proximè dictis, quia filius in poteſtate ſi emancipetur, tenetur cōferre donationem, quam aliàs conferre non tenebatur, & licèt emancipatio faciat donationem ſtatim valere, tamen quando donatio ſtatim valet, illa debet conferri, quæ non veniret conferenda, ſi confirmaretur morte. Et nullo modo video, & tu

ADDITIONES.

a ¶Donatio. Adde Bart. in l.1.ff.de colla.Bald.in l.cùm virum.in 3.colum.C.de fideicom.

b ¶emancipato. Adde Bal.in l.2.communia de leg.Doct.in l.ad eum. in §.aut ff.de don.

c ¶Studiorum. Adde Bald.in l.cùm oportet.in §.1.C.de bon. quæ lib. Bald.in l. fori.C.de aduoc.diuer.iud.

tu cogitabis, qd prosit emancipatio filij in illa cautela Bar. imò
potius nocet. ¶Nec dicas, quòd Bart. ibi loquatur, quando fi-
lius nolebat esse hæres patris, quo casu conferre non tenetur. l.
l. pen. & fin. ff. de colla. dot. quia Barto. loquitur, quando vole-
bat esse hæres, dum dicit, quòd in diuisione, quam facit cum
fratrib. habebit libros præcipuos. Tu aduerte, quod rectè intel-
ligendo Bart. benè loquitur, non enim loquitur Barto. quando
pater donauit libros filio, quia si donasset, clarum est, quod nõ
conferuntur per d. l. quæ pater. ff. fam. ercis. Bart. in l. si donatio-
ne, vbi dicetur. j. eod. & sic non esset opus ista cautela, sed Bar-
tol. loquitur secundum terminos d. l. donationes. §. pater, quã-
do pater non donauit libros filio, sed solùm in peculium con-
cessit, quod id dubio præsumitur secundum, ꝙ dicetur in d. l.
si donatione. j. eod. certè si filius in potestate, qui habuit libros
à patre, vult eos habere præcipuos, faciat se emancipari à pa-
tre, nam si pater expresse non ademerit in emancipatione, vi-
detur donare, vt est ibi text. & clarior text. in l. 1. C. de pec. eius,
qui libe. meruit. & sic illa cautela est potius ad faciendum pa-
11 trẽ donare mediante emancipatione, & ista est veritas. ¶† Nũ-
a quid tamen illa donatio librorum [a] censeatur donatio sim-
plex, an verò donatio ob causam studiorum, non examino
nunc, ponit do. Alex. in d. l. si donatione. j. eod. ¶Quintò limi-
ta prędictam conclusionem non procedere in donatione sim
plici facta per Regem, vel Imperatorem, vel alium, qui non
recognoscit superiotem filio in potestate, quia illa bene debet
conferri fratribus. ita limitat Lud. Ro. hic, motus viua tatione:
nam ideo donatio simplex facta filio in potestate conferri nõ
debet, eo quia non valet in vita patris, sed confirmatur per
eius mortem, & sic assumit naturam relicti, sed donatio Regis
facta filio in potestate statim valet, sicut valet donatio Regis
facta Reginæ, quæ valet constante matrimonio, cùm alias
b donatio facta [b] inter vi. & vxorem nihil valeat, sed morte cõ-
firmatur, vt l. donationes quas parentes. C. de don. inter vir. &
vxo. per quem text. in terminis decidit Bald. quòd donatio Re-
c gis [c] facta filio in potestate statim valeat, vt c. 1. §. item sacra-
menta. de pace iura. fir. ergo cùm statim valeat, debet fratrib.
conferri. Istud idem voluit do. Alex. hic, in 4. colu. licèt non ex-
primat, dum dicit, quòd in omnib. casib. in quib. valet statim
donatio inter patrem, & filium in potestate, filius tenetur con-
ferre: Inter alios enumerat istum, quem ponit Bal. in d. §. item
sacramenta. ergo vult, ꝙ in illo casu filius teneatur conferre,
non facit tamen mentionem de Lud. Ro. hic. ¶Sed mirandũ
est de his patribus, qui dixerunt contra casum. l. ad literam. nã
benè verum est, quòd donatio facta per Regem filio in pote-
state statim valet, hoc dicunt iura præalleg. & istud idem te-
net Lud. Ro. in l. si verò. §. de viro. in 16. colu. ff. sol. matr. & do.
Alex. in l. quanquam. j. de testa. mili. sed dum postea dicunt, ꝙ
talis res donata per Regem, quia statim valet, debet conferri
fratrib. in hoc errant, quia in contrarium est text. sing. in l. cùm
multa. C. de bon. quæ lib. vbi sing. deciditur, ꝙ quælibet dona-
tio facta per Imperatorem non solùm filio, imò cuilibet ex-
traneo, non solùm masculo, imò fœminæ, habet naturam ca-
12 strensis peculi, & censetur peculium castrense. † Et propterea
Bald. dicit ibi not. hic esse casum sing. in quo fœmina potest ha
bere peculium casttense, vel quasi, si ergo censetur peculium
castrense, clarum est, ꝙ castrensia, vel quasi non conferuntur. l.
13 1. §. nec castrense. ff. eod. l. filiæ licet. j. eod. ¶† Et licèt text. in d. l.
cùm multa. loquatur in donatione facta per Imperatorem, tñ
d extenditur ad Regem, [d] ex doctrina eleganti Bald. in l. pen. C.
de don. inter vir. & vxo. & ita in specie consuluit Old. in cons.
255. & in specie ad d. l. cùm multa. firmat And. de Iser. in c. 1. in
3. col. de his, qui feu. dar. poss. & pariter extendi debet ad omnẽ
alium principem, qui superiorem non recognoscit de iure,
vel de facto, quia habet vim Imperatoris, ſm Bart. in l. hostes.
e ff. de capitu. ¶Limita[e] etiã hoc in omnib. alijs casib. in quib. do
natio statim valet inter patrem, & filium in potestate, quos
enumeraui in l. frater à fratre. ff. de cond. indeb. in omnib. illis
casib. debet conferri cum fratrib. cùm statim valeat, & etiam
firmat Alex. hic in 2. col. Nisi in vno casu, qñ pater donasset fi-
lio pp benemerita filij, quia valet statim donatio, sicut si extra-
neo donasset, sed censetur peculium aduentitium, quasi quæ-
situm industria filij, ſm glo. in l. si donatione, vbi dicetur. j. eo.
& gl. in Auth. vnde si parens. C. de inoffi. test. sed aduentitia ho-
die non conferuntur. l. fin. j. eod. ¶Septimò limita, qñ pater fe-
cisset donationem simplicem filio emancipato, emancipatus
tenetur conferre, certè si etiam fecisset donationem simplicẽ
filio in potestate, tunc filius in potestate teneretur conferre
emancipatis ratione æqualitatis, sicut emancipatus confert. l.
illud. §. fin. j. eod Et licet ille text. loquatur quando alius frater
habebat donationem ob causam, quæ conferri debet, ꝙ tunc
donatio simplex conferatur, tñ extendetur ad casum prædi-
ctum per Raph. Fulg. Pau. de Cast. & do. Alex. ibi. Et sic habes
14 expeditum primum principalem articulum. ¶† Secundus ar-
ticulus est, quid in donatione simplici facta filio emancipato,
nunquid illa debeat conferri, clarũ est, ꝙ talis donatio statim
valet. l. 2. secundo resp. s. de inoffi. don. cum alijs alleg. s. in quar
f ta limitatione præcedentis articuli. Nec isto casu [f] potest intel-
ligi, ꝙ pater donando concesserit in peculium, vt dicebatur in
articulo præcedenti, quia emancipati peculium habere non
possunt, & si habeant, desinit esse. l. fin. C. de inoffi. test. ¶ Iste est
subtilis passus, & longè difficilior quam præcedens articulus,
in quo glos. hic tenuit, ꝙ non teneatur emancipatus conferre
talem donationem simplicem, ex quo statim valet, & (ꝙ est
fortius) etiam si pater donans hoc expresserit, sed vtrunque
reprobaui in glo. Istam opin. glo. quòd emancipatus non te-
neatur conferre donationem simplicem, tenuit Old. hic, qui
dicit sic sæpius fuisse consultum Paduæ per se, & alios Iurispe-
ritos. prout refert Bald. hic. in 4. colum. Istam opin. tenet Nico.
Mutinen. & Iacob. de Aren. in l. vt liberis. j. eod. prout ibi refe-
runt Cyn. & Bartol. ¶ Pro ista sententia tria valde stringunt,
omissis leuib. Primò stringit text. in d. l. illud. §. fin. vbi dicitur, ꝙ
donatio simplex nõ confertur. Nec dicas, quòd loquatur in do
natione simplici facta filio in potestate: nam in illo text. non
curatur de patris potestate, patet, quia loquitur de donatione
facta non solùm à patre, sed etiam à matre, & clarum est, ꝙ
g mater non habet [g] filios in potestate. § fœminæ. Insti. de adop.
& sicut valet statim donatio facta per patrem filio emancipa-
to, ita valet donatio facta à matre filio. l. si constante. C. de do-
na. inter virum, & vxo. ¶Huic fundamento respondet Bald.
hic. in 3. col. quòd d. l. illud. quatenus loquitur de matre, loqui-
tur in his, qui nec sunt sui, nec emancipati, sed participant de
natura extraneorum, nimirum si non conferunt, & aliud non
dicit. ¶Aliam tesponsionem tradit Bart. in d. §. nec castrense.
in pen. col. quem sequuntur Fulg. Lud. Ro. & do. Alex. hic, se-
quitur Pau. de Cast. in d. l. vt liberis. j. eod. vbi dicit, ꝙ non pos-
set dari melior ratio quàm sit illa Bart. nam dicit Bart. ꝙ aliud
est in filijs emancipatis, qui benè tenentur conferre donatio-
nem simplicem, vt est text. melior de iure in d. l. vt liberis, in fi.
Aliud est in filijs respectu matris, quia nec sui sunt, nec eman-
cipati: nam tales filij olim de iure fforum nihil penitus confer-
re tenebantur, vnde per d. l. illud. satis fuit statuere, ꝙ tenean-
tur donationem simplicem conferre, quando emergeret in-
æqualitas, qua cessante non tenentur conferre, sed emancipa-
tus olim iure fforum omnia conferre tenebatur, nimirum si
tenetur conferre hodie donationem simplicem d. l. vt liberis.
§. fin. ¶Ego assigno clariorem rationem diuersitatis, quam co
gitaui, dum essem scholaris, & multum placuit præceptori
h meo do. Alex. Imo. nam ratio [h] quare pretor statuit in eman
cipato,

ADDITIONES.

a ¶Librorum. Adde Bart. in l. donationes. 2. in §. pater. ff. de don. Bald. in l. 1. ff. sol. matr. Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedo. Bald. in l. omnimodo. in §. imputari. C. de inoffi. test. Pau. de Cast. cons. 84. incip. videtur dicendum, quod dicti libri. Bald. cons. 21. inc. quinque quæruntur. in 3. vol.

b ¶Facta. Adde Bart. in l. 3. §. ab vxoris. ff. de don. inter virum, & vxo. Bart. in l. nec vtilem. ff. ex quib. cau. maiores.

c ¶Regis. Adde Lud. Rom. in repe. §. de viro. in l. si vero. ff. sol. mart. Ioann. Andr. in addi. Spec. in titu. de don. in §. 1. in vers. hoc scias. Lud. Rom. in cons. 446. incip. primus propositæ consultationis articulus.

* Et dic, quòd ante Bald. hoc dixit Oldr. consil. 231. col. 1. Baro. tract. de præst. Card. vlt. quæst. 1. part. colu. 2. & adde alium casum, in quo donatio facta filio in potestate statim valet, quando scilicet pater donat filio pro sua legitima, quia tunc dicitur potius assignatio debiti.

* Quam vera donatio. Ita Ang. in l. si non mortis. ff. de inoff. test. Are. licèt non firmet in l. si duo. colu. 2. vers. 3. adde. eod. tit. Ias. in l. frater à fratre. col. antepen. vers. 7. prædicta reg. ff. de cond. indeb. in lect. & in Rep. col. pen. 6. fall. videtur simpliciter transire cum Ang. BELLOT.

d ¶Ad Regem. Adde Bal. in margarita. in verbo Rex, & per Inno. in cap. ex rescripto. de iureiur.

e ¶Limita. Sublimitatio, contra quam facit, quia dispositio d. l. fi. non loquitur, quando illa aduentitia prouenerunt ab eo, de cuius hæreditate agitur. l. vt liberis, vbi text. j. eod. qui tamen hoc non dicit. PVRPV.

f ¶Isto casu. Adde glo. quam Bart. sequitur in l. vt liberis. infra eod. in princip. glo. magnę. PVRPV.

g ¶Non habet. Adde Inst. de pat. pot. fallit, quando est tutrix filij sui, text. est fin. cum glo. in c. ex parte. de appel. quem text. alleg. sing. ibi Phil. Dec.

h ¶Dec. Nâ ratio. Ista ratio videtur non valere, qa nulla fit iniuria filio in potestate, nam si emancipatus mansisset in potestate, ista donatio valuisset in vim relicti l. in donationibus. j. ad l. fal. & ita non conferretur. l. filio. infra eod. Iniuria autem consideratur à prætore de donatis ab alijs, quæ non acquirebantur patri, nisi filij essent in potestate. l. placet. de acqui. hær. nec dicas, quòd pater non potuit eam reuocare, quia emancipato facta, & si potuisset, reuocasset, quia respondeo hoc non præsumi. l. Lucius. in fin. de leg. 3. PVRPV.

cipato, ꝙ teneatur omnia conferre, eſt propter iniuriam, quã fecit filijs in poteſtate admittendo ad ſucceſſionem emancipatos, qui de iure ciuili erant incogniti. ita dicit text. in l. 1. in princ. ff. eod. declaraui in l. 1. ſ. eod. ideo in recompenſationem ſtatuit, quòd tales emancipati teneantur omnia conferre, ſed iſta iniuria prætoris ceſſat in filijs in ſucceſſione matris, quia filij ſuccedunt matri de iure ciuili abſque prætore per Senatuſconſultum Tertulianum, ideo in filijs in ſucceſſione matris ſeruatur idem prout in filijs in poteſtate in ſucceſſione patris, quia vtrobiq; ceſſat iniuria. Sicut ergo filij in poteſtate in ſucceſſione patris non conferunt donationem ſimplicem, niſi quando emergit inæqualitas, ita pari modo filij in ſucceſſione matris non conferunt donationem ſimplicem, niſi emergat inæqualitas, text. eſt qui propter hoc æquiparat vtrunque caſum in d. l. illud. §. fi. ſ. eod. & iſta reſponſio eſt fundamentalis, & multum mihi placuit. ¶Et ſi dicis, data iſta ratione pro vera, ſequeretur, quod nec etiam donationem ob cauſam debet teneri conferre, cùm in ea ceſſet ratio iniuriæ prætoris, quòd eſt contra iſtam Auth. & in corpore vnde ſumitur. dico, quòd text. in §. illud. in Auth. de trien. & ſemiſ. vnde ſumitur iſta Authen. vult in donatione ſimplici ſeruari iura antiqua, dum dicit ſecundum, quod olim diſpoſitum eſt, & ſic ſtante firma deciſione. d. l. illud. §. fin. & quia ſubdit, omnib. quæ de collationib. ſancita ſunt in ſua virtute manentib. ſed in donatione ob cauſam vult collationem fieri ratione æqualitatis ſeruandæ, vt ibi dicit text. & decarat Bart. in l. pater filium. ff. de coll. dot. Bald. in d. l. illud. circa princ. quæ ratio militat in filijs in ſucceſſione matris. Tamen caue, quia adhuc vnum obſt. nam ideo donatio patris collata in filium in poteſtate non confertur, quia non ſtatim valet, & ideo aſſumit naturam relicti, ſed illa, quę fit à matre, ſtatim valet, vt prædixi. Tutius tamen eſt tenere rationem Bart. pro minus periculoſa. ¶Secundo pro iſta parte ſtringit fortiter text. in l. 2. in 2. reſponſo. ſupra de inoffic. dona. vbi eſt text. quòd ſi pater filio emancipato fecit immenſam donationem, eo mortuo fratres poſſunt eam reuocare tanquam inofficioſam, quo ad partem ſpectantem ipſis fratribus, ergo ibi probatur, quòd filius emancipatus non tenetur donationem ſimplicem fratrib. conferre, quia ſi habuiſſet cõmunicare fratrib. fratres non reuocarent tanquam inofficioſam. Tamen potes clarè reſpondere, quòd loquitur, quando filius emancipatus, qui habebat tantum donationem, nolebat ſuccedere patri, prout eſt veriſimile, quia tunc conferre nõ renetur. l. pen. & fin. ff. de collat. bon. ¶Tertiò pro iſta parte ſtringit iſta Auth. quæ loquitur in filio emancipato, quod probo, quia venit ad correctionem. l. 1. ſ. eod. Sed reſponde, quia iſta Auth. loquitur in donatione ob cauſam, vt declaraui in præcedenti articulo, non in donatione ſimplici. Adde, quòd iſtam opin. tenet Lud. Rom. non hic, ſed in l. ſi emancipati. ſ. eod. & ibi audacter dicit, quòd ſi caſus ſibi contingeret, quòd ita conſuleret, & ita iudicaret, & eum refert do. Alex. ibi in vlt. colu. motus per text. in d. l. illud. §. fin. vbi dicitur, quòd donatio ſimplex non debet conferri. Et ſi reſpondeas, quòd text. ille loquatur in donatione facta filio in poteſtate, non filio emancipato, dicit ipſe, & pro certo egregiè, & ſubtiliter, quòd imò text. ille loquit in donatione ſimplici facta filio emancipato, & probat ſic. nam text. in fin. dicit, quòd donatio ſimplex non debet conferri, niſi huiuſmodi legem donator tempore donationis impoſuerit. pondera illud *tempore donationis*: nam ſi loqueretur in donatione facta filio in poteſtate, non eſſet neceſſarium, ꝙ pater donator tempore donationis iſtam. l. impoſuiſſet, quia quemadmodum pater poteſt quandocunque talem donationem reuocare, ita poſſet quandocunque talem legem donationi imponere, etiam ex interuallo poſt donationem. debet ergo intelligi in donatione facta filio emancipato, in qua bene requiritur, ꝙ pater tempore donationis talem legem impoſuerit, quia ſi non imponeret, tunc non poſſet poſtea imponere. l. perfecta. C. de don. quæ ſub modo. Et per hanc inductionem tenet Lud. contra communem ſententiam. ¶Pondera tu ſi vera eſt, & ſubtilis inductio, ꝙ d. l. illud. §. fin. non loquatur in donatione ſimplici facta filio in poteſtate, ſed ſolùm facta filio emancipato, ꝙ eſſet *de directo contra omnes in duob.* primò inquantum Doct. in articulo præcedenti tenent, ꝙ donatio ſimplex facta filio in poteſtate non confertur alicui. dicta. l. illud. §. fin. in tantum, quòd dicit do. Alex. quòd de hoc non eſt opus amplius diſputare, per illum text. certè ſecundum inductionem Lud. ille text nihil probat, quia loquitur in filio emancipato, & ſecundum eius inductionem non poteſt loqui in filio in poteſtate. ¶Secundò opp. contra communem opin. in iſto ſecundo articulo, ꝙ imò emancipatus non tenetur donationem ſimplicem conferre. Reſponde ad inductionem Lud. ꝙ tex. in d. l. illud. §. fin. loquitur in donatione ſimplici facta filio in poteſtate, non autem loquitur de facta filio emancipato, quia ſic corrigeret. l. vt liberis. §. fin. ſ. eod. ꝙ non eſt dicendũ. ¶Nec obſt. illud, ꝙ text. dicit, niſi huiuſmodi legem donator tempore donationis impoſuerit, quia reſpondeo, ꝙ quando: l. loquitur in aliquo caſu ratione frequentioris vſus, quia ita ſolitum ſit magis frequenter fieri, non per hoc negat, quin idem ſit in alio caſu omiſſo. Iſta eſt doctrina glo. not. & approbatę in cle. 1. in verſ. præſidentes. de reſcrip. & ibi do. Ant. de Butr. Card. & Imo. ad hoc not. ſed habes aliam de iure ciuili meliorem de iure in l. 1. in glo. 1. C. de his, qui ad Eccleſ. confu. gl. in Authen. caſſa, & irrita. in verb. per totam Italiam. ſupra de ſacroſan. Eccleſ. & glo. in l. vnica. in verbo ſponſam. C. de rap. virg. Bald. & Doct. in cap. 1. §. ſi quis verò ruſticus. de pace tenen. in vſib. feud. quia ergo frequenter euenire ſolet, ꝙ pater quo tempore facit talem donationem, talem. l. apponit, ideo illud, ꝙ eſt appoſitum propter frequentationem, nõ excludit, quin idem eſſet ſi pater poſtea diceret, ſeu faceret illam legem, & per hoc limitatur regula cap. nonne bene dicimus. de præſcrip. Aliter reſpondet do. Fran. de Aret. in d. l. ſi emancipati. in pen. colu. ſ. eod. & recitat iſtam opin. Lud. & reprobat: nam dicitur, ꝙ d. §. fin. in d. l. illud. intelligitur, quando donatio fit à marre, vel linea materna, quo caſu ſtatim valet, & ſic effugitur contrariũ. Sed certè violatur ille text. qui ſuperius loquutus eſt tam de matre quàm de patre, & ſic de vtroque, tamen ipſe d. Fran. di-
* cit, ꝙ *ille eſt communis intellectus* ad illum text. ¶Secũdò pro iſta ſententia contra communem mouetur Lud. Ro. nam filius emancipatus tenetur conferre illa, quæ habuiſſet neceſſe conferre, ſi remanſiſſet in poteſtate patris, & non alia. text. eſt not. in l. ſi fratres. §. idem Papinianus. lib. eo. ait. ff. pro ſoc. ſed ſi remanſiſſet in poteſtate patris, non habuiſſet neceſſe conferre donationem ſimplicem, vt firmaui in articulo præcedenti. ergo etiam conferre non tenebitur nunc. Potes tripliciter rñde-re. Primò, ꝙ text. ille loquitur de iure ffoꝛum ante. l. vt liberis. ſ. eod. Sed hæc non placet, quia ſic præſupponerem correctũ eſſe illum text. Secundò rñde, ꝙ ille text. loquitur in bonis caſtrenſibus, vel quaſi, vt patet ibi in verſ. *ſtipendia, cæteraque ſalaria*. ¶Tertiò rñde, ꝙ illa æquiparatio procedat, quando militat identitas rationis, aliàs non, ſed in propoſito ceſſat: nam ſi remanſiſſet in poteſtate patris, ideo non debuiſſet conferre donationem ſimplicem, eo q̃a ſtatim nõ valuiſſet, ſed poſt mortem patris, & ſic habuiſſet vim relicti, ꝙ non confertur, quæ ratio ceſſat in emancipato, q̃a ſtatim valuiſſet. Eandem opi. tenuit Fran. Tigrini de Piſis in d. l. illud. motus per illud fundamentum, cui rñde, vt per d. Alex. in d. l. ſi emancipati. in vlt. col.
* ¶*Alia eſt communis ſententia, & vera*, quam tene, ꝙ filius emancipatus donationem ſimplicem conferre teneatur, tex. eſt inequitabilis in d. l. vt liberis. §. fin. & iſtam opin. tenent Bart. & alij oẽs Antiqui, & Noui, in d. l. vt liberis. ¶Nec dicas, ꝙ text. in d. vt liberis. §. fin. non loquatur in donatione ſimplici facta filio emancipato, ſed loquitur in donatione facta pp emãcipationem, & ſic pp cauſam, prout rñdebant tenentes primam partem. Quia dic, ꝙ imò talis donatio eſt ſimplex, procedens ex mera liberalitate, text. eſt in l. fi. in verbo liberalitatis. C. de emã. lib. & dicit ibi Bald. ꝙ de hoc non reperitur melior text. in iure. facit text. in l. vnica. C. de ingra. lib. & text. not. in l. 1. C. de offic. præto. patet, quia ſi eſſet donatio ob cauſam, non requireret
a inſinuationem. l. aliquib. cum glo. [a] ff. de don. cum concor. ſed donatio facta tempore emancipationis, vel pp eman. talis donatio bene requirit inſinuationem. l. data. & ibi Bald. C. de don. plenius Bald. in l. illud. in 2. quæſt. C. de ſacroſan. Eccleſ. ¶Ad idem bene facit text. in l. 1. ſ. eod. vbi emancipatus ideo conferre non tenetur, quia pater fecerat teſtamentum, ergo aliàs fuiſſet obligatus conferre, & ſic ibi ponderat illum tex. Raph. Fulg. & Pau. de Caſt. & do. Fran. de Aret. ibi, quia addit rationem, quam dicit eſſe manifeſtam: nam emancipatus præter caſtrenſia, & quaſi, omnia ſua bona tenet conferre. l. 1. in princ. & l. 2. §. id quoque. ff. eo. ergo multo fortius tenebitur conferre ea, quæ habuerunt originem à patre, & à ſubſtantia paterna. vt l. fin. ſ. communia vtri. iudi. & hoc patet de ſe ſm eum. Pro eadẽ parte arguit d. Fran. de Aret. qui eam tenet in l. ſi emancipati. in vlt. col. ſ. eo. nam de iure antiquo vſque ad l. illud. omnes fatentur, ꝙ emancipatus tenetur conferre donata, ſed text. in d. l. illud. §. fin. non ponit nouam regulam in materia, ꝙ probatur, quia niſi emergebat inæqualitas, non fiebat collatio de donatione ſimplici, ergo illa regula nõ de nouo inducitur, ſed erat de iure antiquo, de quo iure certum erat, ꝙ emancipatus donationem conferebat, & ſic regulla illa de hoc non poterat intelligi.

ADDITIO.

a ¶Cum glo. Adde Chriſtophorum Porc. Inſti. de oblig. in 1. colu. in princip. PVRPV.

telligi, & hoc eſt ſubtile, & veriſſimum ſm eum. ¶Limita iſtã
cõem ſnĩam, vt procedat ſi emancipatus vult ſuccedere pr̃i,
tunc bene tenetur conferre donationem ſimplicem. tex. eſt in
l.pe.& fi.ff.de colla.dot.iuncta.l.1.ſcđo rñſo.ſ̃.de inof.do.Scđò
notabiliter lĩta,& intellige prædictam concluſionem, ꝙ emã-
cipatus teneatur conferre donationem ſimplicem, verũ eſt fi-
lio in ptãte, ita vr̃ loqui.d. l.vt liberis. §.fi. in verbo pro tenore
præcedentium legum.ĩ.eo. nam præcedentes leges iſtud dice-
cebant, ꝙ emancipatus tenetur conferre filio in ptãte, ſed alio
filio emancipato non tenetur conferre talem donationẽ ſim-
plicem, quia emancipatus emancipato nihil ꝯfert, ꝗa vnus nõ
facit magis iniuriam alteri, ꝗ̃ è ꝯ.l.ſi emancipati.in prin.ĩ. eod.
ita lĩtat Ang. in repe.d.l.ſi emãcipati. & ibi ſeqtur Lud.Rom.
idem tenet Fulg.& Pau.de Caſt.in d.l.vt liberis. ¶Licèt diſpu-
* tando poſſit ſic teneri, tñ in ꝯ̃rium ſe habet *communis ſnĩa*, ꝙ
emencipatus tenetur ꝯferre donationem ſimplicem, nõ ſolũ
filio in ptãte, ſed ẽt emancipato. Ita cõiter ꝯcludit̃ poſt gl. quæ
recitat varias opin.in hoc in d.l.vt liberis. vbi Angel. & Salicet.
iſtud firmãt. Idem clarè tenet Bar.in d. l.ſi emancipati. in 2.col.
ad fi.& ibi Cy.in 2.q. q rñdent ad allegata in oppoſitum. & ibi
vide latè. d.Alex.in antepe. & pe.col. ad quem te remitto, qui
dicit, ꝙ diſputando vtraque opi.eſt ſuſtentabilis. ¶Tertiò lĩta.
d.cõem ſnĩam, vt procedat in donatione ſimplici facta ꝑ pa-
trem filio emancipato tꝑe emancipationis, aut poſt emãcipa-
tionẽ, in iſtis terminis ꝓpriè loqtur.d.l.vt liberis. ad fin. ſecus eſt
in donatione, ꝗ̃ feciſſet pater filio ante emancipationem, dein-
de poſteà filiũ emãcipaſſet, ꝗa licet ꝑ emãcipationẽ ſubſequẽ
tẽ reconualeſcat ſtatim talis donatio. l.ſiue emancipatis. C.de
don.l.donationes. la 2.§.ſi pater. ff. de don.tñ talem donationẽ
non tenebitur emãcipatus conferre, eo ꝗa iſtud nulla. l.cauet̃,
& vbi non habemus legem, ceſſat collatio. l.illam.ĩ. eod. quia
vt dixi.d.l.vt liberis.§.fi. loquitur ſolùm in donatione facta tꝑe
emancipationis, vel poſt emancipationẽ, non aũt de ea, ꝗ̃ ante
facta fuiſſet, ita lĩtat.d.Alex. non hic, ſed in d.l.ſi emancipati.in
pen.col. Sed tu aduerte, ꝙ ipſemet.d. Alexan.hic in 4. col.tenet
apertè ꝯ̃rium. Sed eum ſaluo à ꝯ̃rietate, nam in d. l. ſi eman-
cipati.in pe. col.loquitur d. Alex.de donatione facta ante emã
cipationem, an ſequuta emancipatione debeat coferri per ip-
ſum emancipatum alio emãcipato, & in iſtis terminis cõclu-
dit ſingulariter, ꝙ non, ſed hic loquitur, an debeat conferre fi-
lio in ptãte, & concludit, ꝙ ſic, tñ illa lĩtatio. d. Alex.eſt multũ
periculoſa, nec mihi ſatisfacit. ¶Quartò lĩta prædictam con-
cluſionem procedere in donatione ſimplici, quia illã bene
emancipatus tenetur conferre, ſecus eſt in donatione cauſa
mortis, quam emancipatus non tenetur conferre, eo quia illã
acquirit poſt mortem patris, & non in vita, & ſic eſt eadẽ ratio
prout in donatione ſimplici facta filio in poteſtate, text.eſt in l.
pen.cum glo. ff. eo. ¶Et per hæc remanet expedita hæc ſubti-
lis Auth. Iaſ.de May. Mediolanenſis vtriuſque cenſuræ Doct.
in Gymnaſio Piſano.

LEX II.

SI pater. Hoc dicit. Dos promiſſa confer-
tur liberando, vel cauendo. Nota
ex hoc text.cum gl. ꝙ dos, quæ non põt actualiter
conferri, debet conferri eo modo, quo põt. ¶Ad-
de, ꝙ eodem modo ad euadendum pœnam ſufficit implere
promiſſionem eo modo, quo impleri põt, vt probat text.in l.
quidam cũ filium.in verſi.fi.& ibi Bar.no.ff.de verb.oblig. Simi
liter ſufficit implere conditionem eo modo quo poteſt.l.mu-
lier. in prin. & ibi Bar. ff.de condi.inſti. facit text.in l.hæredib.in
fi.ff.ad Treb.& l.quib.dieb.§.dñs ſeruo.ff.de condi.& dem. ¶Et
a iſtud facit ſm Bald.ad q.de eo, qui promiſit liberare [a] fideiuſſo-
rem ſub pęna.cum quo Sal.& Mod.tenent cum concor. addi
tis ꝑ d.Alex.hic, & in l.facere poſſe.ff.ſol.matr.quib.adde Bal.in
l.2.§.1.ad fin.ff.ſi cer.pet. ¶Limita iſtam.l.& ſimiles in caſu. l.ex
parte.§.1. ff.fam. erciſc. & cogita, an ille text. ſit correctus ho-
die per Auth.ex teſtõ, & in corpore vnde ſumit̃. ſ̃.eo.gl.ibi du-
bitat, de hoc nil clarè decidit, vr̃ tñ tenere, ꝙ non. Tñ attenta
ratione, quam ad illam Auth. aſſignat Bart.in l. ſi emancipati.
in pen.col.ĩ.eod.& in l.pater filium. ff.de collat. dot. poſſet dici
oppoſitum, primum verius eſt. nam cùm illud ibi ſpecialiter
ſtatutũ ſit, non intelligitur correctum per l.nouam poſteà gñª-
liter loquentem.glo.in l.ſciendum.in princip. ff.qui ſatiſd.cog.

ADDITIO.

a ¶Liberare. Adde Bal.in l.Labeo.in §.fi.ff.de arb.Sal.in l.ſi ꝓ ea.C.mãd.in 6.q.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio hæreditatis facta à filio patri ſine iuramento, an valeat.*
2 *Pactum de non ſuccedendo, de iure ciuili non valet.*
3 *Pactum de non ſuccedendo, an firmetur iuramento.*
4 *Pactum negatiuum de non ſuccedendò non valet, ſex rationibus, hæc eſt regula, tamen fallit ſeptem modis, vt hic per ordinem.*
5 *Statuto diſponente, quòd mulieres non poſſit contrahere, vel ſe obligare ſine conſenſu duorum propinquorum, etiam cum iuramento, ſi filia contrahat cum patre, vel renunciaret patri, an habeat locum ſtatutum.*

LEX III.

PActum dotali. Diuiditur in tres
partes. In prima
ponitur deciſio. In ſecunda ponitur illatio, ibi, nec
inteſtato. In tertia ponitur deciſionis modificatio,
ibi, dotem ſanè. Ratio dubitandi erat, quia quilibet põt re-
nunciare fauori ſuo. l.pen. C.de pact. Ratio decidendi ponitur
ibi, iuris authoritate improbatur. iuncta.l.ſi quando. §.pen.ſu-
pra de inoffic. teſta. ¶Pactum, quòd filia dote contenta non
ſuccedat patri, non valet, ſed eo non obſtante ſuccedit, & do-
a tem confert. hoc dicit. ¶Et cogita, [a] quam dubitationem hic
habeat text. ſi filia erat in poteſtate patris, quòd in dubio præ-
* ſumitur. l. ſi emancipati, in verbo *teque emancipatum probatum
fuerit*, vbi dicetur.ĩ.eod. quia etiam ſi pactum non eſſet impro-
batum à iure, vt dicit text. tamen ex quo erat factum inter pa-
trem, & filium in poteſtate, erat de ſe inefficax, quia inter pa-
b trem, & filium in poteſtate non naſcitur obligatio efficax, [b]
ſed naturalis tantum.l. frater à fratre. in princip. ff.de condi.in-
debit. Propter hoc puto, quod Odofr. dicat, quòd neceſſariò
c iſte text. debet intelligi in filia emancipata, [c] tamen eſt diuina-
re, præſertim cùm in dubio filia non præſumatur emancipa-
1 ta. ¶† Et per iſtum textum infert Odofred. quòd quidam
ſcholaris Cremonenſis decepit patrem ſuum commendabili
fallacia, cùm haberet nouercam inſidiantem, quæ prohibebat
patrem ſubminiſtrare pecuniam neceſſariam filio ſtudenti,
venit ad patrem, & dixit, ſum contentus renunciare ſucceſſio-
ni paternæ, cum hoc, quòd des de præſenti tantam pecuniam,
quæ ſufficiat pro expenſis ſtudij. Nouerca, vt proprijs filijs
totam ſucceſſionem arrogaret, perſuaſit patri, vt faceret, per-
fecto ſtudio, mortuo patre filius partem hæreditatis obtinuit,
quia renunciatio non valuit, niſi iuramentum interueniſſet,
debet tamen computari in partem ſuam illud, quod expen-
dit in ſtudio, propter renunciationem factam, quæ expenſa
aliàs non computaretur filio, quia præſumeretur facta à pa-
tre affectione paterna, & animo donandi.l.quæ pater. ff.famil.
erciſcund.& idem tenet Bald.hic in 10. & 11.quæſtio. Salic.&
Paul. de Caſtr. hic reputant not. dignum.domin. Alexand.in
Authen. quod locum. ad fin. infra eod. Solus Cyn. hic tenet,
quòd impenſa ſtudij etiam in hoc caſu non computetur illi
in partem ſuam, per text.in l.prima.§.confertur. ff.eod.melius
facit.l.ſecunda.§.de illis.cum glo.not. ff.eod. ſed teneas primã
d oppo.vt dicetur in Authent. quod locum.ĩ. eod. [d] ¶† Not. ex
2 hoc text. quòd pactum de non ſuccedendo [e] de iure ciuili nil
e valet. concordantes habes in gloſſ. ¶Et vnam rationem aſſi-
gnat Iuriſconſul.in l.fin.de ſuis, & legit. Aliam aſſignat text. in
l.ſi quando. §. & generaliter, C.de inofficioſ.teſtament. Aliam
aſſignat Bart. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff.de verbor.
obligat. Aliam aſſignat Bald.hic in 19.quæſt. & Paul.de Caſtr.
Quintam rationem aſſignat Sal. in l. pactum, quod dotali. ſ̃.
de pac.per l.hęreditas.C.de pact.conuen. Tu adde 6.rationẽ, ꝙ
aditio, & repudiatio à pari procedunt, quia ille poteſt repu-
diare, qui poteſt adire, & ècontra.l.nec is.& l.is poteſt. ff.de ac-
quirend. hæredita. ſed viuentis non poteſt hæreditas adi-
ri. l.qui ſuperſtitis. ff.de acquirend. hæred. ergo etiam viuentis
non po-

ADDITIONES.

a ¶Et cogita. Adde, quod imò hic tex.probat eam emancipatam.in verſi.hac rõne.q.d.ſecus ſi filia emancipata, quia tunc non de iure ciuili, ſed prætorio, §.emancipatos.Inſti.de exhæred.lib. & ĩ.verſi.fratrib. qui in poteſtate mãſerunt, quia ſecus in filia, quæ exiuit.l.cùm prætor. ff. de iud. PVRPV.
b ¶Efficax. Adde, quod erat dubium, ex quo naſcitur obligatio efficax ex cauſa dotis inter patrem, & filium.l. Pomponius Philadelfus. ff.famil.erciſcund. ſic videbatur debere valere tale pactum, iuxta not. in l. ſi cùm dotem.in principio. ff. ſoluto matrimonio, ſed ratio decidendi eſt, quia tale pactum non interponitur ſuper ipſa dote, ſed ſuper alijs bonis patris, quòd filia ad alia bona nullum habeat regreſſum, & ſic tanquam factum extra cauſam dotis non valet. BELLOT.
c * Emancipata. Illatio Odofred. ad quam vide Alexand.in Auth.quod locum. in fin.infra eod. PVRPV.
d ¶Eod. Et idem tenet Alexand.in addi.ſub litera b.in l.1. §.nec caſtrenſe. col. 3.ff.eod. PVRPV.
e ¶Succedẽdo. Adde text.in c.1.de fil.nat.ex lib.ven.& in c.filij nati.ſi de feud. defunct.conten.ſit inter dom.& agna.

non pōt hr̄ditas repudiari. Hinc eſt, ꝙ ſi pater eſſet defunctus,
pōt hr̄ditas patris defuncti repudiari, tex. eſt in l. de fideicō. &
ibi Bar. ad hoc not. C. de tranſact. & text. in l. ſi qn̄. §. 1. s̃. de inof.
teſt. facit. l. 1. C. de pact. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. verb. oblig.
Alias limitationes. j̃. breuiter recolligā. ¶Gl. j. in verbo impro-
batur. diuiditur in quatuor partes. In prima aſſignat rōnem ad
text. & eum extendit. In ſecunda format vnam qōnem. In ter-
tia format aliam. In quarta, & vlt. oppo. ꝯ̃ tex. & tripliciter ſol.
a ¶In ſcd̄a parte concludit [a] gl. † ꝙ pactū de non ſuccedendo [b]
3 non firmatur iuro, imò iur̄m interpoſitum nihil valet. gl. be-
b nè dicit attento iure ciuili, ſed de iure cano. pactū de non ſuc-
c cedēdo [b] bene firmatur iuro. text. eſt in c. quamuis. [c] de pact. in
6. ꝑꝑ quem tex. inoleuit conſuetudo ſ̄m Ange. per totam Ita-
liam, ꝙ qn̄ filiæ traduntur nuptui, renunciant hr̄ditati patris cū
iuro. Et quamuis Cyn. dubitet, qūo poſſit d. c. procedere, quia
pactum, ꝙ eſt improbatum à iure ciuili, quia eſt ꝯ̃ bonos mo
res, non dēt poſſe firmari iuro etiam de iure can. Sed errat, ideo
aduerte, ꝙ pactum negatiuum de non ſuccedendo non eſt
improbatum à iure ciuili, eo ꝙ ſit ꝯ̃ bonos mores, ſed dicitur
quia filius pro modico pn̄ti de facili renunciaret magnæ hr̄di-
tati pr̄is, & ideo tale pactum firmatur iuro de iure can. ita loq-
tur. c. q̃uis. præalleg. ſed pactū affirmatiuū de ſuccedēdo, illud
eſt ꝯ̃ bonos mores, qa inducit votū captandæ mortis, & iſtud
non firmatur iuro, ēt de iure can. ita declarat Bart. in l. fin. in 2.
col. C. de pact. & in l. ſtipulatio hoc modo concepta. in 1. col. ff.
de verb. oblig. & Bal. hic in 19. q. Limitatur tamen. d. c. q̃uis. va-
rijs modis, vt per Moder. & præcipuè. d. Alex. in d. l. ſtipulatio
hoc modo concepta. non pono hic. In tertia parte gl. item qd
ſi cum vxo. inq̃tum gl. alleg. c. imperialem. §. fi. de prohi. feud.
alie. per Fed. debuit alleg. text. in cap. 1. de filijs natis ex matri. ad
morg. ꝯ̃cto. & tex. in c. filij nati. ſi de feud. conten. ſint inter do.
& agna. ꝑ quæ iura limitatur regula tex. nr̄i, ꝙ licèt pactum de
non ſuccedendo non valeat, tn̄ conſuetudine firmari pōt. ille
tex. in d. c. 1. facit ſ̄m Paul. de Caſt. Lud. Ro. & plenius. d. Alex.
hic, & ante eos d. Ant. de But. in c. per venerabilem. in 30. col. in
ver. ſed eſt dubium an pr̄, &c. qui fil. ſint legi. ꝙ pater non pōt
d facere [d] legitimari filium naturalē cum pacto, ꝙ pr̄i non ſuc-
cedat, vel ſuccedat, ꝓut pr̄i placuerit, & valeat legitimatio, vt
hic plenius per d. Alex. cum multis concord. per eum alleg. Et
vltra allegata ꝑ eum addo Pau. de Caſtr. in l. ſolet. ff. de iuriſd.
om. iud. & d. Alex. in conſi. 25. ꝙ incip. circa primum dubium,
quo quæritur, an exiſtentib. &c. in 4. col. in 1. vol. & in conſil. 30.
in 4. vol. ꝙ incip. iuxta ea, quæ aliàs, &c. & Bar. Veron. in caut.
158. Benè facit, ꝙ vult Bar. in l. fi. in vlt. col. ff. de cond. ſine cau.
vbi tenet, ꝙ filius natus ex nuptijs inceſtuoſis, cenſetur quo ad
aliqua legitimus, & quo ad aliqua non. Facit, ꝙ notant Bar. &
Bal. in l. cōium. in prin. ꝑ illum tex. C. de nat. lib. vbi ꝯcludunt,
ꝙ ſi quis legitimatur virtute alicuius ſtatuti, erit legitimus quo
ad bona, & perſonas illius loci, in quo viget ſtatutū, & non ali-
bi. Aduerte, tn̄ inq̃tum principaliter Doc. mouentur per illum
tex. d. c. j. de fil. nat. ex ma. ad morg. malè alleg. tex. illū. q. eſt feu-
dorum, qa iura feudorum, q̄ ſunt ſigularia, non pn̄t allegari ad
deciſiones aliarū cārum, q̃ feudalium, vt expreſsè dicit Bart. in
l. vt iuriſiurandi. §. vt liberis. ff. de oper. lib. Bald. in Auth. ſi quas
ruinas. C. de ſacroſ. Eccle. præcipuè, qn̄ iura feudalia non ſunt
fundata in rōne naturali, & iuſta, vt pulchrè firmat Lud. Rom.
in ꝯſ. 212. incip. quo ad primum quo quæritur. in ſcd̄o dubio.
ſed ſic eſt, ꝙ tex. d. c. 1. non fundatur in rōne naturali, vel iuſta,
imò ꝯtinet iniquitatē, vt ibi dicit Bal. ergo malè alleg. ꝑ Doct.
ad qōnem lr̄imationis. ¶In quarta, & vlt. parte gl. ibi, item op-
ponitur. Aduerte, ꝙ text. in d. l. 1. §. ſi parens. ff. ſi à paren. qs fue.
ma. ponit duos caſus, qui obſtant ꝯ̃ regulam tex. nr̄i. ¶Primus
eſt, qn̄ pater accepit pecuniam, vt filium emanciparet, ꝑꝑ hoc
repellitur à ſucceſſione filij, & ad iſtum caſum vadit tertia ſo-
lutio gl. ꝙ pr̄ repellitur non vi pacti, ſed qa turpiter fecit acci-
piendo pecuniam pro emancipatione filij, ideo repellitur à
ꝯ̃tabulando, ſicut qn̄ pr̄onus accepit pecuniam, vt manumit-
tat ſeruum, repellitur à ꝯ̃tabulando teſtm̄ liberti. l. ſi quam, vbi
gl. magiſtra. C. de oper. libe. eo maximè, qa contratab. datur
patri ad inſtar pratroni. l. 1. in prin. ff. ſi à paren. qs fue. man. Et
iſtā ſol. ēt approbat Bar. in l. fi. in 3. col. C. de pact. & licèt alibi ſit
tex. in l. vtrum turpem. ff. de verb. oblig. qui dicit, ꝙ ſi pr̄ acce-
pit pecuniam pro emancipatione filij, non turpiter facit, per
quem text. Imol. ibi, & Lud. hic reprobant iſtam ſolu. Tu de-
fende, vt per d. Alex. hic. ¶Secundus caſus ponitur in illa. l. 1. §.
ſi parens. quando pater accepit à filio emancipato, quod eſt
ſatis, & tunc rn̄de, ꝙ pater repellitur à contratabulando teſta-
mentum filij, quamuis ſit præteritus, eo quòd tantum habuit,
quantum aſcendit legitima ſua, ſecundum Bart. ibi, & in l. fi. s̃.
de pact. & ſequitur dom. Alex. hic, & in conſi. 60. in 2. vol. incip.
circa primum dubium. in 11. col. Tamen quia fortiter obſtat
tex. in l. ſi qn̄. §. fi. C. de inof. teſta. ideo dic melius, vt per Sal. hic;
4 & plenè examinaui in d. l. fi. C. de pact. ¶† Et ex his omnibus, q̄
dicta ſunt in text. & gl. fac breuiter regulam, & aliquas fallen-
tias, & regula eſt, quod pactum negatiuum de non ſucceden-
do, non valet per ſex rationes poſitas in text. ¶Fallit primò, ni-
ſi haberet mixturam delicti. d. l. 1. §. ſi parens, in primo caſu.
¶Secundò, quando tantum accepiſſet paciſcens, quantum ca
e pit ſua legitima. d. §. ſi parens. in 2. reſponſo. ¶Tertiò fallit, [e]
quando interueniſſet iuramentum. d. c. quamuis. de pact. in 6.
¶Quartò, qn̄ adeſſet cōſuetudo, quia conſuetudine tale pactū
poſſet validari, iurib. s̃. alleg. ¶Quintò, quando fieret pactum
ſuper hæreditate patris, vel alterius iam defuncti, iuribus in
text. alleg. ¶Sextò, quando filius legitimaretur, cum pacto, ꝙ
patri non ſuccederet, valeret, vt s̃. dixi. ¶Vltimò fallit in iure
primogenituræ, cui poteſt per pactū renuntiari, ſicut fecit Ia-
cob, quando renuntiauit Eſau, vt eſt in veteri teſtamento, &
glo. in l. quoties. ff. de hæredib. inſtit. & tex. in c. quam ſit pericu-
lum. 7. q. 1. & ibi habes, in quibus conſiſtat ius primogenituræ,
ita determinat Ang. in l. ſtipulatio hoc modo concepta, in ſuis
recollectis. ff. de ver. oblig. & ꝓ eo optimè facit, quia primoge
nitura eſt ius, quod competit ex priuilegio. facilius ergo tolli-
tur pactum, quàm ius commune. l. eius militis. §. militiamiſ-
ſus. ff. de teſta. mili. ita teneas, quāuis ꝯ̃rium teneat Lud. Ro. in
d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, in 10. col. & ibidem Imo.
quia iudicialia veteris teſtamenti non aſtringunt, niſi quæ ſunt
approbata, vt hr̄ in c. fin. §. his itaque. 6. diſtinct. & c. fi. de con-
ſue. ¶Extra gl. non omitto vnum, ꝙ dicit Bald. hic in vlt. col. in
5 21. q. quod eſt multum vtile in practica, † ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ
f mulieres [f] non poſſint ꝯ̃here, vel ſe obligare ſine cōſenſu duo-
rum propinquorum etiam cum iuramento, ſi filia ꝯ̃heret cū
pr̄e, vel renuntiaret patri, non requiritur cōſenſus propinquo-
rum, nec habet locum iſtud ſtatutum ꝑꝑ naturalem affectio-
nem, quæ veriſimiliter cadit in ipſo patre, per tex. in l. Aurelius.
§. Titius teſtamento, ad fi. ff. de lib. leg. & per l. quidam cum fi-
lium. ff. de hæred. inſti. cum alijs hic alleg. per eum, ſed in alijs
proximiorib. bene requireretur, ſiue fiat contractus, ſiue diſtra-
ctus, ſiue liberatio. Magna limitatio eſt ad ſtatutum ſic gn̄ali-
ter diſponens. Iſtam deciſionem Bal. attingit ſolus Lud. Rom.
hic ad fi. alij nihil tangunt, & idem Lud. Rom. eam ſequitur
in l. ſi quis mihi bona. §. ſed quid ſi mandauit. ff. de acquir. hær.
ſequitur. d. Alex. ſimpliciter nullo addito in conſil. 106. lib. 1. in-
cip. quo ad præſens quæſitum dubitationem facit, ad fi. & con-
ſil. 29. in 3. vol. incip. præclarè, in pe. col. ſequitur etiam. d. And.
Barb. in c. cauſam matrimonij. in 3. col. vbi nihil addit, de offic.
deleg. ¶Poteſt confirmari, quia nullus amor vincit paternum.
l. fi. in princip. C. de cur. fur. Item pater plus diligit filium quā
ſeipſum. l. iſti quidem. in fin. ff. ꝙ met. cauſ. Item filius non dēt
plus confidere de alio, quàm de patre. l. quidam cùm filium.
ff. de hæred. inſti. Non inuenio aliquem ꝯ̃dicere. Tamen valde
dubito, per rationem text. in l. data. C. de don. Secundò, quia ra
tio. d. ſtatuti eſt, eo quia mulieres, vel minores facile ſeducun-
tur, quandoque minis, quandoque blanditijs. Item æquiſſima
ſunt ſtatuta, quæ diſponunt, quòd debeat interuenire conſen-
ſus duorum propinquorum, ita dicit Bal. in l. 2. in 9. q. C. de re-
ſcin. vend. idem Bald. in l. 2. circa fin. C. de adoptionib. ſed faci-
lius poſſunt filiæ ſeduci à patre quàm ab alio, ideo ibi potius
eſt neceſſaria prouiſio ſtatuti, quàm in alijs, nam vbi maius eſt
periculum, ibi cautius eſt agendum. l. 3. §. duæ autem ſunt cau-
g ſæ. ff. de carb. edict. Confirmo [g] tertiò per illud, quod ſingular.
decidit Salicet. in l. tranſactionem. C. de tranſact. vbi licèt præ-
ſentia conſanguineorum, vel coniunctarum perſonarum, ne
quando minor, vel mulier contrahit, debeat interuenire, ne
mulier dicatur inducta metu, vel blanditijs ad contrahēdum,
vt ibi eſt text. & ibi not. Doctor. tamen dicit Salyc. quòd ſi filia
ꝯ̃heret cum pr̄e, non ſufficeret præſentia conſanguineorum,
quia

ADDITIONES.

a ¶Concludit. Adde ſimilē gl. in l. ex eo. j̃. de inuti. ſtip. vbi arg. de pacto. de nō
ſuccedendo ad pactum de ſuccedendo, & dicit vtrunq; contra bonos mo-
res. Idem Bar. ſibi contrarius in l. pactum, ꝙ dotali. s̃. de pact. idem per gl. in
l. ſi quando. §. 1. s̃. de inoffic. teſt. PVRPV.
b ¶Succedendo. Adde Georgium Natam in repe. c. quamuis. de pact. lib. 6.
c ¶Quamuis. Amplia. c. quamuis, ad filium, cui nihil daretur. Barto. conſil. 17.
quid de collat. PVRPV.
d ¶Facere. Adde Io. An. in addi. Spe. in tit. de ſuc. ab inteſt. in §. fi. Card. Alex. in
rep. c. per venerabilem, qui fil. ſint legi. Ant. Roſ. in tract. de legitimatione.
e ¶Tertiò fallit. Adde, ꝙ Fran. Are. in l. qui ſupſtitis. col. 5. ff. de acqui. hær. dicit,
ꝙ talis renuntiatio non valet ēt cum iuro, niſi præſens ſit is, de cuius hæred.
agitur, & conſentiat, vt ibi per eum. BELLOT.
f ¶Mulieres. Quæſtio Bald. de ſtatuto, quòd mulier non obligetur ſine con-
ſenſu propinquorum. Iaſ. in l. præſes. 2. colum. s̃. de tranſact.
g ¶Confirmo. Adde. l. 1. §. de inſpectione. ff. de vent. inſpi.

quia maior eſt reuerentia pr̄is, q̃ illorũ, licèt.d.Alex.ibi per aliqua impugnet.Quartò facit, q̃a præſumit̃ metus reuerentialis in pr̄e,& marito,ſ̃m glo.& Bar.in l. 1.§.q̃ onerandæ. ff.quarum
a rerũ actio non da.imò p̃ſumitur metus reuerẽtialis [a] ẽt in fratre, qui eſt maior natu, & gubernat minorem, ſecundum Franciſc. de Aret.in conſilio 24.incip. quatuor dubia.in prima columna. ad fin. & ſequen. Quintò facit, quia. l.magis confidit de tutore quàm de patre, patet, quia pupillus obligatur efficaciter cum auctoritate tutoris, ſed non cum auctoritate patris, text. eſt de vtroque in §. pupillus. Inſtitu. de inutil. ſtipulatio. & ibi gloſſ. aſſignat rationem, quia qui tutorem habet, obligatur, ſi malè auctoratur, ſed non pater. l. cùm oporter. §. ſub hac tamen. C. de bon. quæ liber. & ad id, quod dixi de metu reuerentiali patris, adde text. in l. ſi cùm dotem.§ eo autem tempore. ff.ſolut.matri. l.ſi patre cogente. ff.de ritu nup. iuncta. l.pen. ff.de furt. cogita diligentius ſuper veritate huius dicti. Iaſon Piſis.

ADDITIO.

a Reuerentialis. Adde Bartol.in tract.de Tyran.q.5.

* Et quanto tempore præſcribatur iuri dicen. contractum factum metu, vel reuerentia patris, vide Bald.conſil.189.lib.1. BELLOT.

SVMMARIVM.

1 *Dos profectitia eſt, quæ à patre, vel eius contemplatione proficiſcitur.*
2 *Aduentitia an hodie conferantur.*
3 *Filia tenetur conferre dotem non ſolùm profectitiam, ſed etiam aduentitiam fratribus, qui remanſerunt in poteſtatem, non autem fratribus emancipatis.*
4 *Bonorum poſſeſſio contratabulas an reducat rem ad cauſam inteſtati.*
5 *Statuto diſponente, quod exiſtentibus maſculis filia fœmina non ſuccedat ab inteſtato, ſi pater fecit teſtamentum, in quo inſtituerit filios, filiam præterijt, filia an debeat expectare, quòd fratres adierint hæreditatem, & poſteà quia eſt præterita, debeat contratabulare teſtamentũ.*
6 *Emancipatus nihil confert emancipato. & num. 7.*

LEX IIII.

Filię dotem. Iſta.l.ſ̃m Bar.& Pau.de Caſtr. eſt clauis, & fundã totius huius tit. aperit.n. materiam, & multas leges declarat. ¶Filia tenetur conferre dotem profectitiam,& aduentitiam filiis in poteſtate, ſed emancipatis confert profectitiam tñ. h. d. & habet tria prin. dicta, ſecundum eſt ibi, nec dubium eſt. tertium ibi, his etenim, qui in familia. ¶Et aduerte pro intelligentia ſecundi dicti, in quantum text. dicit profectitiam, ſeu aduentitiam à patre datam, vel conſtitutam (hoc enim valde neceſſarium eſt intelligere:) nam illa verba à patre datam, neceſſariò ſunt tranſportanda,& debent referri ad illud, quod ſupra dixerat dotem profectitiã, ſcilicet
1 à patre datam. † nam profectitia dos eſt, quæ à patre, vel eius contemplatione proficiſcitur, vt eſt tex.in l.profectitia.in prin. ff. de iure dotium. non autem debent referri ad illud, quod immediatè præcedit ibi, aduentitiam dotem, quia malè diceretur à patre datam, quia aduentitia dos non datur à patre, ſed à matre, vel auo materno, aut extranea perſona, ita intelligunt,& declarant iſtum text.Paul.de Caſtr. & domin. Alexan. hic, & ante eos Angel. in Authen. quod locum. infra eod.& idem eſt de mente Odofred. hic, alij nihil tangunt. Et ſecundum hanc declara. habes ex hoc text. vnum, quod Paul. de Caſtr.dicit,& meritò eſſe valde mirabile, quòd ſi filia ſuccedat in hæreditate patris ſimul cum fratrib. qui erant in poteſtate patris, quòd iſta filia non ſolum tenetur conferre dotem habi-
a tam à patre, vt dicit text.ibi profectitiam, [a] ſed etiam dotem aduentitiam habitam à matre, vel auo materno, vel alia extranea perſona,& iſtud addit iſta.l.de nouo ad omnia iura ſſorum: nam licèt de iure ſſorum filia in dote aduentitia eſſet capax pleno iure, quia etiam de iure ſſorum dos aduentitia in totum acquirebatur filiæ, nec actio de dote erat communis patris, & filiæ. l. Caius. ff. ſoluto matrimonio. gloſſ. in l. 2. §. quòd ſi in patris. in gloſſ. 1. ff.ſoluto matrimonio, ſed in dote
b profectitia, licèt talis dos dicatur [b] proprium patrimonium filiæ.l.Pomponius Philadelphus.ff.famil.erciſcund.tamẽ actio eſt communis patris,& filiæ.dict.§.quòd ſi in patris, tamen licèt de iure ſſorum ita eſſet ſtatutum in dote aduentitia, nullibi tamen habetur de iure ſſorum, an talis dos aduentitia debeat fratribus conferri.iſtud ergo de nouo deciditur in hac.l. & mirabilitas ſtat in hoc, quia ſi tractaretur de ſucceſſione matris, quòd dos aduentitia habita à matre deberet conferri, ſatis poſſet procedere.Similiter ſi tractaretur de hæreditate aui ma-
c terni, quòd dos aduentitia [c] habita ab auo materno conferri debeat, vtique rationabile eſſet, quia illa dos debet conferri, quæ eſt habita ab illo, de cuius ſucceſſione agitur, text. eſt notabilis in l.vt liberis.circa medium. in verſi. de cuius hæreditate agitur.infra eodem.ſed in hoc text. ſtat mirabile, quòd agitur de hæreditate patris, & tamen dos aduentitia habita ab alio, ſcilicet à matre, vel auo materno debeat conferri: tamen illud corrigitur per illam. l. vt liberis. in verſic. de cuius hæreditate agitur.infra eod.ſ̃m Paul.de Caſtr.hic in tribus locis. idem per omnia dicit Paul. de Caſtr.in l.ſi emancipati.in vlt. colum.infra eod. & in d. l.vt liberis. in tertia colum. idem tenet domin. Alexand. hic in primo notabili, & in dict.l.vt liberis. in prima colum. alij nil tangunt. ¶Ego puto, quòd iſte ſenſus non ſit verus, nec tenendus ad hunc text. Primò facit violentiam literæ, quam oportet tranſportare. ¶Secundò, quia reſultat illa mirabilitas, quæ poſteà corrigitur per illam.l.vt liberis,& ideo intelligo literam planè, prout iacet abſque aliqua tranſportatione literæ, & intelligo profectitiam, ſeu aduentitiam à patre datam, vel conſtitutam, & quod vtraque ſeu profectitia, ſeu aduentitia dos ſit data à patre. Et ſi dicas, quomodo poteſt eſſe aduentitia dos, quæ ſit data, vel conſtituta à patre? iſtud eſt, quod decepit iſtos Doctor.Sed reſpondeo, quòd poteſt eſſe profectitia dos, & etiam aduentitia, quæ ſit data à patre: nã ſi pater dat dotem filiæ propter benemerita filiæ, iſta dicitur aduentitia dos, & non profectitia, gloſſ.eſt ordinar. in l.ſi donatione. infra eodem, & Authent. vnde & ſi parens. ſupra de inofficioſ.teſtament.aliàs dicitur profectitia,& de iſta loquitur propriè text. noſter, & iſtud eſt, quod vult dicere text.quòd filia tenetur conferre dotem profectitiam habitam à patre tanquam filia. & iſto modo litera planè procedit ſine trinſportatione. Et iſto modo text. non probabit illud notabile, quod notant Paul. de Caſtr. & domin. Alexand. hic, quòd quando tractatur de hæreditate patris, quòd dos habita ab alia perſona puta matre, vel auo materno confertur, iſtud non dicit iſte text.ſed loquitur ſemper de dote habita ab ipſo patre, de cuius hæreditate agitur, & ſecundum hoc iſte text. non corrigitur per illam. l. vt liberis, vt dicunt iſti Modern. & inuenio, quòd Raphael. Fulgoſ.in dict. l. vt liberis. in prima colum. licèt non aliter declaret iſtum textum, expreſsè dicit, quòd iſte text. non corrigitur per d. l.vt liberis.Benè fateor, quòd quantum ad id, quod in hoc text.dicitur, quòd dos aduentitia confertur, iſtud eſt benè hodie correctum per l.final.infra eod. vbi de nouo ſta-
2 tuitur, † quòd aduentitia hodie non conferuntur, & iſtud expreſsè dicit gloſſ. hic approbata per omnes. Item benè fateor, quòd iſta. l. declarat vnum, quod non eſt alibi benè expreſſum, quòd filia, quando ſuccedit in hæreditate patris ſimul cum fratribus in poteſtate retentis, quòd non ſolùm tenetur conferre dotem profectitiam, ſed etiam dotem aduentitiam, quam habuit ab ipſo patre propter benemerita, & ſic tanquam extranea. Et de hoc, quod dixi, quòd iſta. l. ſit in hoc correcta per l. final. infra eodem. dic melius, vt ibi dicetur, & hoc modo habes enucleatum proprium, & verum intellectum huius tex. quem non inuenies ab aliquo ſic declaratum.
3 ¶† Not. ex tota. l. quòd filia tenetur conferre non ſolùm dotem profectitiam, ſed etiam aduentitiam fratribus, qui remanſerunt in poteſtate patris, fratribus autem emancipatis tenetur ſolùm conferre profectitiam, & iſtud vltimum addit iſta. l. de nouo ad iura ſſorum, quia de iure ſſorum iſtud non erat clarè deciſum, & ideo text. noſter dicit in fin. poſt varias prudentum opiniones. ¶Et ſi dicas, quæ poteſt eſſe ratio diuerſitatis, quare fratribus in poteſtate debeat conferri non ſolum dos profectitia, ſed etiam aduentitia, emancipatis autem ſolùm debeat conferri dos profectitia, cur diuerſum? Reſpondent Odofred. & Alberic. hic, quòd ratio eſt, quia filij in poteſtate ſi ſuccedunt patri cum ſorore, nulla fit ſorori iniuria, ſed quando emancipatus admittitur de iure prætorio ad ſucceſſionem, qui de iure ciuili erat incognitus, fit iniuria ſorori in poteſtate, dicit text. in l. prima. in principio. ff.eodem. ideo cùm in vno grauetur, in alio alleuiatur, quòd teneatur tantum dotem profectitiam fratribus conferre, nec melior ratio poſſet cogitari in mundo. Limita iſtum text. & ſimiles,& titulum.ff. de collat.dot. inquantum dicitur, quod filia tenetur conferre dotem cum fratribus, & iſtud dicũt multæ. ll. huius titul. ſed non eſt aliqua. l. quæ melius diſtinguat quàm iſta.Iſta iura fallunt in vno caſu ſing.quem non inuenio tactum in tota materia collationum, ſecundum quem poſſet practicari vtilis cautela, quando pater teſtator in teſtamento ſuo reliquiſſet mille ſimpliciter filiæ ſuæ, vel dixiſſet pro dote (non facio vim.) poſteà idem pater viuens ſoluiſſet mille pro dote

ADDITIONES.

a ¶Profectitiam. Adde Abb.in rubr. de pecu.cler.
b ¶Dicatur. Adde gloſſ. in l. Lucius Titius. ff. quibus modis pign. vel hypo. ſol.glo.in l.3.§.ſed vtrum.ff.de minor.Specul.titu.de inſtrum.edi.in §.13. in verſic.ſed ſuper.Idem Specul.titul.de empt. & vend.in §.3.
c ¶Aduentitia. Adde gloſſ. in Authen. quod locum. in verſic.mater. infra eodem.

dotæ filiæ ſimpliciter, certè iſto caſu, quia ipſa datio, & ſolu-
tio de mille venit ad implementum legati facti in teſtamento.
l.Lucins.1. ff.de legat. 2.ſumit ergo naturam legati, ſed legata
non conferuntur.l.à patre.cum ſimil.j.eod. iſto ſingulari caſu
ergo dos non debet conferri fratribus, ita ſingular.dicit Bal. in
l.filia.in 1.nota.C.de leg. & reputat eſſe valde notabi.¶Salicet.
in d.l.filia.in vlti. quæſt.dicit, quòd ſi iſtud dictum Bald.eſt ve-
rum, eſt multum notabile, ſed quòd non putat eſſe verum,
eo quia pater viuens ſoluendo intelligitur ſoluiſſe,vt legatum
tolleret,ita dicit tenere gloſſ.in d.l.Lucius.Item putat, quòd fi-
lia in tali pecunia ſoluta non habeat ſolum titulum legati, ſed
etiam titulum dotis. Sed poſito, quòd adeſſet titulus legati,
tamen titulus dotis tanquam dignior trahit ad ſe titulum le-
gati,argum.l.præcipimus.verſic. ex eod.C.de appellation. & l.
quæritur.ff.de ſtatu homin.Et ita reſidet Raph. Fulgoſ.ibi, vbi
dicit,quòd illud dictum Bald.eſt ſingulariſſimum,& perpetuò
not.dignum, ſed non putat, quòd in ſtricta diſputatione ſit
verum, eo quia cùm illud, quod erat legatum, nondum eſ-
ſet debitum, non poteſt dici, quòd pecunia ſit ſoluta pro eo,
quod nondum debebatur, & aliud non dicit. Alij ibi nihil
tangunt de hoc, nec domin. Alexand. ibi, nec in l.huiuſmodi.
§.cùm pater. ff.de legat.primo. nec alibi in alio loco quem le-
gerim. Puto, quòd illud dictum non ſit verum, etiam faten-
do pro vero, (quod tamen non affirmo,) quòd talis pecunia
ſoluta per patrem fuerit ſoluta cauſa legati, nam puto aduer-
tendum, quòd ratio quare legata non conferuntur,eſt, quia
acquiruntur poſt mortem patris.l.filiæ licet.& l.vt liberis. infra
eod.iuncta regula.l.nec emancipati j.eo.ſed ego habeo,quòd
talis pecunia ſoluta à patre acquiritur in vita patris,ergo debet
conferri. Hoc fortius confirmo, quia quandocunque illud, ꝙ
eſt legatum in teſtamento, ſoluitur ſimpliciter per teſtatorem
in vita, talis ſolutio trãſit in ſpeciẽ donationis inter viuos, nec
amplius poſſet reuocari,ita ad literam dicit Bart.poſt Dyn.in l.
legatum.ff.de leg.2.Bal.in l.2.in 3.colum. C. de iur.dot. & in l.
1.in pen. col.C.ſi quis omiſſa cauſa teſta. ſi ergo aſſumit ſpeciẽ
donationis inter viuos, eſt irreuocabilis, ergo recedit à natura
legati, ergo conferri debet, cùm non ſit donatio ſimplex, ſed
ob cauſam dotis. ¶Glo.in verſi. vel ꝯtabulas. diuiditur in tres
partes.In prima declarat text. & ex eo infert. In ſecuda oppo.
& dupliciter ſoluit. In tertia per viam fallentiæ remouet aliud
ꝯrium.Secunda ibi,ſed ꝯ.j.eo.Tertia ibi,ſed in caſu, qui venit.
4 ¶In ſecunda parte gl.teneas ſecundam ſolu. & de hoc † nun-
quid bon.poſ.ꝯtab reducat rem ad cauſam inteſtati,dixi, & li-
mitaui in l.poſthumo.ſ.de bon.poſſ.ꝯtratabul. quam præt. al-
a leg.Et quòd [a] reducat,habes tex.notabilem.in l.filium. in verſ.
* pen.ff.de bon.poſ.contratab.ibi dicit tex.quòd *qui contratabulat*
teſtamentum,mero iure hæres inteſtato exiſtit, pondera illud mero
* iure. *& magis communiter ſolet teneri*, reſeruatis his, quæ dixi in d.
l.poſthumo,ꝙ ſi primò hæreditas ſit adita à ſcripto hærede,&
poſtea intentetur bon.poſ.ꝯtabu. non reducit rem ad cauſam
inteſtati.ita tenet Bart.in l.illud.ff.de bon.poſ. contratab.Doct.
in l.vt liberis.j.eod.& Mod.hic. ¶Iſtud inducitur per Ang.hic
5 in lect. Florentina ad vtilem deciſionem, † ſtante ſtatuto,[b] ꝙ
b exiſtentibus maſculis filia fœmina non ſuccedat patri ab inte-
ſta. ſi pater fecerit teſtamentum, in quo inſtituerit filios, & fi-
liam p̄rerierit,filia debet eſſe cauta expectare, ꝙ fratres adeant
hæreditatem patris ex eius teſtamento, & poſteà, quia præte-
rita eſt,contratabularet teſtamentum, quia iſto caſu non pro-
priè dicetur ab inteſt.venire, & ſic iſte caſus non eſt compre-
henſus in ſtatuto,ſecus ſi ꝯtabularet ante aditam hęreditatem.
ita etiam tenet Bald.in l.ſi emancipati.in 4.col.j.eo.¶Iſta deci-
* ſio Ange.eſt falſa, & reprobatur *communiter per omnes hic*. Alibi
vbiq; Bal.met,& ipſe Ange. ꝯrium tenent,vt habes diffusè re-
latum per d.Alex. hic,& ꝯ Ang.duo ſtringuunt,nam præſup-
ponit Ang.vnum,ꝙ eſt falſum, ꝙ filia, quæ vigore ſtatuti non
poſſit ab inteſtato ſuccedere,ſi ſit præterita in teſtamento p̄ris,
poſſit illud ꝯtab. ſed iſtud eſt falſum, quia ille poteſt contrab.
qui poteſt ab inteſtato ſuccedere.l.1.§.1.ff.de bon. poſ.contra-
tab.bonus text.in §. item adoptiuos.Inſti.de hæred. quæ ab in-
teſt.Secundò facit, quia ille poteſt de iure prætorio contrata-
bul.qui de iure ciuili habet ius dicendi nullum: nam ſicut prę-
terito de iure ciuili competit ius dicendi nullum, ita de iure
prætorio competit ius contratabulandi, ſublato obſtaculo
emancipationis;prætor enim induxit remedium contratabu-
landi ad ſimilitudinem iuris dicendi nullum de iure ciuili, ita
dicit text.in d.l.1.in princip.& §.1.ff.de bon.poſ.contratab. ſed
ſic eſt, ꝙ huic filiæ præteritæ non competit ius dicendi nullũ
de iure ciuili, eo quia ius dicendi nullum deducit rem ad cau-
ſam inteſtati, & filia ab inteſta. virtute ſtatuti ſuccedere non
* poteſt.*ita concludunt Bar.& omnes* in l.Gallus. §.& quid ſi tantũ,
cum ibi concor.ff.de lib.& poſth.& diffusè Bald. in l.fin. in vlt.

char.C.de liber.præte.ſicut ergo non competit de iure ciui.ius
dicendi nullum, per ꝯñs nec de iure prætorio ius ꝯtabulandi,
ergo cùm præſuppoſitum Ang. ſit falſum, falſa redditur eius
* deciſio,quam reprobant omnes Mod.& ꝯ Ange. *ſe habet com-*
c *munis opin.* [c] quam tenet Bar.in l.fi.in vlt.col. ff.ad Tert. & Bart.
& alij in alijs locis relatis hic per d. Alex.quibus adde, ꝙ idem
de verbo ad verbum tenet d. Alex.in conſil.47. in 2.vol. incip.
abundè.in pen.col.vbi etiam dicit, ꝙ iſta eſt communis opin.
contra Angel. & alleg. formaliter eaſdem auctoritates, quas
hic,ita etiam facit in d. l. Gallus. §.& quid ſi tantũ. idem tenet
Lud. in conſil. 13. ꝙ incip.idem videtur mihi de iure conclu-
dendum. & d. Fran.de Are. in conſil. 160. incip. longa eſt con-
ſultatio.in 14.col.& ſeq.in 12.dubio, vbi etiam dicit, ꝙ iſta eſt
cõis opin. ꝯ Ang. Sed tu aduerte, vt ſubtilius inueſtiges, tota
vis ꝯ Angel.ſtat in vno fundamento, ꝙ ille, qui non poteſt de
iure ciuili ſuccedere ab inteſtato, vel habere ius dicendi nul-
lum, ille etiam non poteſt contratabulare de iure prætorio,ſi
hoc eſt verum,ſententia Angel.eſt falſa.Sed tu pondera,ꝙ cõ-
tra hoc in terminis eſt deciſio Bart. quam ſubtiliter conſidera-
bis,in l.1.in princip.in 2.colum. ff.de coniun.cum emancip. li-
ber. vbi quærit Bart. pone, moritur auus habens filium eman-
cipatum,& nepotem ex eo in poteſtate retẽtum,de iure prę-
torio per illum titul.filius emancipatus, & nepos in poteſtate
coniungebantur, & ſimul ſuccedebant auo, ſed hodie de iure
ciuili nepos non ſuccedit auo, ſed ſolus filius emancipatus, &
ſi ambo eſſent præteriti,nepos nõ haberet ius dicendi nullum.
Quærit Bartol. pone, ꝙ ille filius emancipatus ſit excluſus à
remedijs iuris ciuilis,fortè per lapſum tẽporis,vel per expreſsã
repudiationem, vel quia non velit, nunquid nepos de iure
prætorio ſimul admittatur, & nunquid huic nepoti de iure
prætorio competat ius contratabulandi? Determinat ex-
preſsè Bartol.ꝙ ſic,ergo ibi expreſsè Bartol.vult, quòd ille,qui
non ſuccedit ab inteſtato de iure ciuili,nec habet ius dicendi
nullum, tamen de iure prætorio poteſt contratabulare, ergo
contra prædicta.Et pro certò ſubtilis, & pulchra eſt pondera-
tio, cui non puto, ꝙ aliud poſſit reſponderi, niſi,ꝙ Bartol.ibi
malè dicat per regulas.ſ.adductas,quas ipſemet Bart.& alij ſe-
quntur in d.l.Gallus.§.& quid ſi tantum, & ita illam deciſionẽ
Bart.in l.1.reprehendunt Imol.Raph.Cum.& d.Alex.in l.fin.ff.
de lib.& poſth.& do.Fran.de Are.in præalleg.conſi.160.in 15.
col.licèt dicat poſſe aliter euadi, vt illa deciſio Bar. non con-
tradicat prædictis,tñ illa ſua euaſio non ſatisfacit,& melius eſt
6 dicere,quòd Barto. ibi malè dicat. ¶† Glo.in verbo non ſunt
aliqualiter obſcura. principaliter eſt facta propter contrariũ.l.
ſi emancipati.j.eod.cui glo. tripliciter reſpondet, nam dicitur
hic in fin.quòd filia in poteſtate,his,qui non ſunt in familia de
functi, profectitiam tantum dotem confert. Contra, quia ſi
emancipatus emancipato nihil penitus confert.dict.l.ſi eman-
cipati.in princip. ergo multò minus filia in poteſtate debet te-
nęri emancipatis ad conferendum. Gloſſ.primò fatetur con-
trarium eſſe verum,& quòd iſte tex.non loquitur de filijs emã-
cipatis, nec iſtud dicit, ſed bene dicit, his qui in familia defun-
cti non ſunt. vnde loquitur de nepotibus natis ex fœmina fi-
lia, qui non ſunt in poteſtate aui. Contra iſtud gloſſ. obſcu-
rè opponit: nam quomodo poteſt iſta.l. intelligi de nepotibus
ex filia? nam quod nepotibus ex filia debeat conferri, non
erat deciſum per leges antiquas ffotum,vel Codicis, prout eſt
iſta,ſed iſtud fuit hodie adinuentum per l. vt liberis. & l. illam.
infra eodem. Gloſſ.verbis obſcuris fatetur, & dicit, quòd iſtud
fuit additum per illos Iuriſcon. quibus Imperator dedit facul-
tatem componendi.ll.C.ſed quia eſt violentia, & diuinatio ad
text.hæc non valet. Secunda ſolut.gloſſ.eſt, quòd iſte tex.lo-
quitur in filijs emancipatis, & tunc non obſtat contrarium,
quia verum eſt, quòd emancipatis regulariter conferri non
debet,fallit in dote, vt hic. Sed hæc eſt falſa, quia emancipatus
emanci-

ADDITIONES.

a ¶Et quod. Ille verſic.nihil facit, ex quo refertur ad filium exhæredatum, qui non contratabulauit.d.l.filium.in princip.Cum.conſi. 37. colum. 7. verſi.9. vbi not. de illa lege. PVRPV.

b ¶Statuto.Adde Bald.in l.maximum.in 5. q.j.de lib. præterit. Bald. in repe.l. pater filium.in 5.colum.ff.de inoffi.teſtam.Albe.de Roſ.in 2.parte ſtat.q.104. incip.ex eodem. Ang. conſil. 136. incip.in q.vertente inter ſer Benedictum. Paul.de Caſtr.conſi.315.incip. ſuper puncto quo quæritur.

c * Communis opi.Pro qua vide,quæ ſcribit Clar.§.teſtamentum.q. 42. verſi. quæ quidem concluſio.Pract.Pap.for.libel.ex teſt.verſic. ac etiam.numer.9. vbi dixi,& not.idem Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.nume.58.& in repet. num.20.ff.de liber.& poſthum.in l.ſi quis poſthumos.§.ſi filium. nume.3.& ſeq.eo.tit.Doct.in apoſtil.ad Rom.in conſi.13.vbi differunt de cõi,in qua di-ſtinguit Suarez.lib.ſent.verſi.filiæ quæ.Tiraq.de iure primig.q.53. Dilect.de arte teſt.tit.3.caut.5.aliqua ponit Gabriel.com. opi.lib.6. tit.de ſtatu. concl. 4.num.31. & alijs ſeq. MASVER.

emancipato non confert etiam dotem; vt videbitis in l. vt li-
7 beris. ĩ. eod. ¶† Tene ergo tertiam solutionem glo. ꝙ emanci-
patus emancipato nil confert, eò quia vnus non plus facit in-
iuriam alteri quàm ècontra, ita loquitur d. l. si emancipati. sed
filia in potestate bene confert emancipato dotem profectitiã.
Ratio est, quia cùm emancipatus conferat oĩa aduentitia, &
profectitia, ſm tpa harum legum, in recompensationem sta-
tutum est hic, ꝙ filia in ptãte illi emancipato teneatur saltem
conferre profectitiam dotẽ, ſm Iac. Bu. d. Alex. & Pau. de Cast.
hic. Et per hæc remanet expedita ista lex. Iason.

LEX V.

DOtis. Hoc dicit. Dos soluta marito, quæ re-
cuperari non potest constante matri-
monio confertur, tantò minus accipiendo. h. d. &
distingue tres casus, vt totum habeas secundum
Bartol. & alios hic. Iason.

SVMMARIVM.

1 *Aduersatiua coniunctio sed, est huiusmodi naturæ, quòd denotat diuer-
sum factum, & ius diuersum.*
2 *Mulieri quando potest imputari culpa, vel negligentia dotis non exa-
ctæ, illa computatur in partem.*
3 *Pater si dedit pecuniã filio vt emat libros, & filius illã pecuniam inuti
liter consumpsit, talis pecunia tempore diuisionis debet sibi imputari.*
4 *Expensa doctoratus an imputetur filio in sua parte hæreditatis.*
5 *Expensa studij facta per fratres fratri, mortuo patre, qui remanent si-
mul in bobis paternis indiuisis, an possit per eos repeti.*
6 *Fratres mortuo patre si sunt socij omnium bonorum, vtrum debeant
considerare, quod vnus facit maiorem expensam, quam alter, vel qđ
alius lucratur plusquam alius.*
7 *Filia si perdit dotem sua culpa, vel negligentia, pater non tenetur eam
amplius dotare.*
8 *Alimenta debentur filio à patre de iure naturali.*
9 *Filiafamilias potest agere sine consensu patris in vno casu, vt hic, licèt
regulariter sit contrarium.*
10 *Minor 25. annis non potest esse in iudicio agendo ad dotem.*
11 *Filia potest esse in iudicio sine consensu patris pro dote aduentitia habi-
ta à matre, vel ab auo materno.*
12 *Pater si non vult consentire filiæ volenti agere de dote, filia non vide-
tur habere remedium.*

AVTHENTICA.

QVod locum. Ista Authen. est valde
not. & ſm Paul. de Ca-
str. est sing. in iure, & venit non corrigendo legem
Codicis, sed limitando, vt patebit ex diuisione, quã
nunc dicam. Diuido ergo in tres partes principales. In prima
ponit duos casus, in quibus procedit illud, quod fuit decisum
in l. præcedenti, vbi fuit decisum, ꝙ dos soluta marito compu-
tatur sorori in eius partem, & propterea tantò minus accipit
de hæreditate patris, & sic dos est periculo mulieris. posset. n.
contingere, ꝙ maritus non esset soluendo, & sic in effectu dos
esset inanis. dicitur hic, ꝙ illud procedit in duobus casib. Pri-
mus est indubitatus, qñ maritus est soluendo. scđus, qñ mari-
tus non est soluendo, sed mulier fuit in culpa non exigendi
dotẽ, q̃ ex l. Iustiniani poterat ꝯstante matrimonio exigere. In
secunda, quæ est ibi, quod ei licet, text. enumerat quatuor ca-
sus, in quib. filia potest exigere dotem absque patre, & propte-
rea si non exigit, fuit in negligentia, & sic sua culpa sibi nocet:
vnus est clarus, quando filia non est in potestate patris, & est
legitimæ ætatis: alij tres casus sunt in filia, quæ est in potestate,
vt habes in tex. & glo. declarat. In tertia, & vlti. quæ est ibi, hæc
obseruantur, ponitur extensio ad prædicta. ¶ Et aduerte pro
intellectu tex. in quarto casu, dũ text. dicit, ꝙ si dos est magna,
inuito patre filia potest petere, pondera illam aduersatiuam,
1 † sed:[a] nam de natura aduersatiuę, sed, qñ ponitur sine copula,
a est denotare diuersum factũ, & diuersum ius. gl. in l. sed & si le-
ge. in princip. cum concordan. ff. de petitio. hæred. Bar. in l. hoc
amplius. §. de his autem. ff. de dam. infect. modo sic, si debet
denotare diuersum ius à præcedentib. & dicatur, sed si dos est
magna, potest filia inuito patre petere, ergo in præcedentibus
alijs casibus filia inuito patre non debet posse agere, & tamen
* gl. *& magis communiter Doct.* dicunt, quòd hic ponuntur casus,
in quib. filia in potestate potest agere inuito patre, & hoc non
potest negari, saltem in primo casu, quando est sui iuris, & le-
gitimæ ætatis. Si ita est, ergo aduersatiua malè stat in text. de-
buit addi copula, &, quæ cùm non sit, litera valde repugnat. Et
si tu subtilius dicas, quamuis in hoc text. sit ista aduersatiua,
sed si dos est magna, fuit posita per Irnerium, qui non habuit
potestatem in hoc, nam in corpore vnde sumitur in §. illud
quoque. in Auth. de æqualit. dot. non habetur ista aduersatiua
sed si magna, ideo debet attendi ille text. & non iste. Quia di-
co, ꝙ imò etiam in corpore vnde sumitur, est aduersatiua, si-
cut hic, in versi. si verò maior fortè. Et istud aliàs me multum
fecit dubitare in hoc text. nec super hac difficultate ad istum
text. quisquam aduertit, puto, ꝙ possit tripliciter rñderi. ¶ Pri-
mò rñdeo, ꝙ aduersatiua bene aduersatur & in facto, & in iu-
re, sed aliter quam. s̃. induxi. nan pondera, ꝙ tex. dicit hic, cùm
dos est parua, quasi limitet casus antecedentes procedere in
dote parua, quæ tamen limitatio si bene consideres, non est
adaptibilis, nisi ad vlt. casum de dote materna, nam alijs præ-
cedentibus non congrueret. Vel dic subtilius, ꝙ cùm tex. dicat
in plurali, hæc cùm dos, ꝙ refertur ad omnes casus præceden-
tes, hoc modo, ꝙ qñ dos est parua, est necessarium vnum de il-
lis tribus casib. ad hoc, vt filia possit agere, vel ꝙ filia sit sui iu-
ris, & legitimę ætatis, vel ꝙ pater consentiat filiæ agenti, vel ꝙ
dos sit materna, sed qñ dos est magna, semper filia põt agere
inuito pr̃e. Item pondera, ꝙ qñ tex. dicit, hæc cùm dos est par-
ua. duo dicit, vnum expresè, aliud tacitè, & à ꝯ̃rio sensu ex-
presè vult, ꝙ filia põt agere ad dotem, si interueniat vnum de
illis trib. tacitè, & à ꝯ̃rio vult, ꝙ extra illos tres casus filia non
põt agere de dote. Ad istud tacitum aduersatur in iure iste ver.
sed dotem. in facto aũt clarè aduersatur, & sic pater, ꝙ iste ver.
sed dotem. denotat diuersitatem de iure, non in hoc, ꝙ possit
filia agere inuito patre, quia idem in duob. præcedentib. casib.
in hoc non est diuersitas iuris, sed diuersitas iuris est, quia præ-
cedentes casus de iure non procedunt, nisi in dote parua, in
tribus casib. s̃. positis, ergo alij casus tacitè excluduntur, & ad
istud tacitum bene aduersatur. Sed scđò potes dicere, ꝙ versic.
hæc cùm dos est parua. intelligitur solùm in aduentitia dote,
sed ver. sed dotem, loquitur in quacunque dote, siue aduenti-
tia, siue profectitia; & hoc modo denotabit diuersitatem in iu-
re, & in facto. Tertiò dic, ꝙ text. in corpore vnde sumitur ista
Authen. bene aduersatur præcedentib. in illa aduersatiua, si ve-
rò maior fortè, quia ibi non ponitur casus de dote materna,
qui fuit additus in ista Auth. ab Irner. ſm Nic. Bald. & Alex. hic.
prima tamen solutio verior est. In primis pondera ex prima
2 parte text. in versi. imputari, † ꝙ quando mulieri potest impu-
tari culpa, vel negligentia dotis non exactæ, illa computatur in
3 partem, quamuis sit inanis, quia maritus nõ sit soluẽdo. ¶ † Et
propterea per hunc tex. decidunt Bart. Alb. & Bald. hic, ꝙ si pa-
ter dedit pecuniam filio studenti, vt emeret libros, & filius pra-
uè consumpsit, quòd talis pecunia tempore diuisionis fiendæ
debet sibi imputari in partem, per hunc tex. Sed tu fortius strin
ge inductionem huius text. nam in isto text. filia solùm fuit in
culpa negligendo exigere dotem, sed in quæst. prædicta filius
fuit in culpa faciendo, sed grauius est delictum, quod commit
titur faciendo, quàm quod committitur omittendo. gloss. est
in l. si mora, cum similib. ff. solut. matrimon. & in l. lege Cor-
nelia. in princip. ff. ad Sena. Sil. si ergo dos perdita in hoc text.
computatur in dotem filiæ, quando solùm fuit in culpa ne-
gligendo, quantò fortius computabitur filio, qui deliquit fa-
ciendo, & idem tenet Bald. in Auth. ex testamento. in 16 q. s̃.
eod. Facit tex. in l. 1. § confertur. & in l. 2. §. de illis. & ibi bona gl.
ff. eo. Paul. de Cast. hic tenet contrarium, & dicit se mirari de
Bart. quia decisio Bart. posset procedere in omni filio alterius
exercitij, quàm in filio studente, & sic non potest procedere in
pecunia data filio pro libris emendis, eo quia etiam si talis pe-
cunia data extaret, filius non teneretur eam conferre, nec sibi
comptaretur in partem. l. quæ pater filio. & ibi glos. ff. famil.
ercisc. & l. si vni. §. Neratius. & ibi gloss. ff. eod. Bartol. in l. 1. §.
nec castrense. in 4. colum. ff. eod. Bald. in Authen. ex testamen-
to. in 15. quæst. s̃. eod. Et per hoc apparet secundum eum non
obstare istum text. qui loquitur in dote, nam dos etiam si exta-
ret, deberet conferri, si ergo sit consumpta, computatur in
partem, sed non sic est in pecunia semel data causa studij, quia
etiam si extaret, non computaretur in partem, iuribus præal-
legat. Et istud est, quod voluit Cyn. in l. pactum. vt ibi retuli. su-
pra eod. Alex. respondet non pro certo, vt decet tantum virũ,
ꝙ decisio Bart. debet restringi, & intelligi in casibus, in quibus
pecunia missa causa studij non intelligitur donata, q̃a semper
ſm eum non intelligitur donata, vt dicetur in l. si donatione. ĩ.
eod.

ADDITIO.

a ¶ Aduersatiuam, sed. Adde Bart. in l. Lucius. in §. quæ habebat. ff. ad Trebellia. Bart. in l. qui quartam. in princip. & l. planè. la prima. in §. si coniunctim. ff. de legat. 1. Ioan. de Imol. in l. patris, & filij. de vulg. & pupil.

eod.& ſic ſi conſideras, fatetur. d. Alex.ꝙ cùm regulariter intelligatur donata, regulariter non ꝓcederet doctr.Bar.& Doc. hic.¶ Ego aliter defendo Bartol.& Doct.hic, & dico,ꝙ regula, quæ hēt, ꝙ pecunia miſſa cauſa ſtudij filio ſtudenti, vel expēſa facta cā ſtudij regulariter non imputatur in partem filio ſtudenti ſiue extet,ſiue ſit conſumpta, intelligo, qn̄ eſt cōſumpta in bonos vſus, ſed qn̄ filius talem pecuniam prodegit in prauos,& flagitioſos vſus,tunc ſibi computatur in partem,ꝑ hūc tex.& iſtud eſt propriè,ꝙ voluerunt dicere Bar.& alij. Et ratio eſt pulchra, quia tunc cā,ꝑꝑ quam erat donata pecunia, non eſt ſequuta, & ſic intelligitur tacitè reuocata, ſicut dicimus in legato facto ob cām:nam ceſſante cā vr̃ tacita voluntate adēptum.l.2.& 3.ff.de his quib.vt indig.Confirmo per illud, ꝙ notabiliter tenet Ang. in l. filiæ licet.j.eod. vbi tenet, ꝙ licèt libri
a empti per pr̃em [a] noīe filij ſtudentis,& ſibi traditi cenſeantur ſibi donati, & donatio confirmetur morte, ꝙ filius in diuiſione debet hr̃e tales libros præcipuos, vt per Bar. in l.1.§.nec caſtrenſe.in 1.col.ff.eod.Bar.& Alb.& cæteri Mod.in l.ſi donatione. j.eo. iſtud intelligit verum Ang. qn̄ filius ad perfectionem ſtudij,& doctoratus apicem peruenit, ſecus ſi miſer, & ignorans permāſerit,quaſi cenſeatur donatio ob cauſam, quæ ceſſauerit, ideo tunc non debet habere libros præcipuos,& ſequitur Raph.Cum.in conſil.226.cuidam filio ſtudenti empti fuerunt libri.Alex.in d.l.ſi donatione.in pen.col.j.eod.& ita habes primam limitationem ad regulam prædictam. ¶Secundò limita,niſi filio habenti aliunde de proprio, puta ex ſucceſſione matris,pater pecuniam mittat, quia tunc talis expenſa ſtudij bene computatur in eius partem.ita limitat Bar.in d.§.nec caſtrenſe.in d.col.¶ Tertiò limita not.niſi filius ꝑꝑ expenſam ſtudij renunciaſſet ſucceſſioni paternæ, quia licet talis renunciatio facta ſine iuro nihil valeat, operatur tn̄ ꝙ talis expenſa cōputetur in eius partem,quia tunc præſumitur facta à patre nō animo donandi,ſed ꝑꝑ renunciationem.ſm Odofr.in l.pactū, & ibi Bal.in 10 & 11.q.Sal.& Paul.de Caſt.vbi dixi.s̃.eo.Raph. Fulg.hic etiam ꝯdicit determinationi Bar.& Doct. arguendo à partib.ſufficienter enumeratis,vt refert.d.Alex.præcipuè,qa ſm eum non reperitur in iure, ꝙ pecunia conſumpta computetur in partem, ſed bene computatur, qn̄ extat.nihil boni allegat,potuit alleg.tex.in l.filiæ licèt.in fin.in verſi. & in eadem cauſa durantes,& ibi Fulg.ad hoc not.j.eod. Sed rn̄de clarè,ꝙ loquitur, qn̄ non interuenit culpa in conſumente, vt hic, & iurib. s̃. alleg.¶† Item, ꝙ dictum eſt de expenſa ſtudij, [b] quæ
4 b regulariter non imputatur filio ſtudenti in eius partem,niſi in
c tribus caſibus. s̃.relatis, fortius ꝓcedit in expenſa doctoratus, [c] quam pater viuus fecit, illa multò minus confertur, aut computatur filio in partem, imò cenſetur quaſi caſtrenſis peculij, ſm Bart.in d.§.nec caſtrenſe.in 3.col.& in l.fi.ad fin.C.de ſilen. lib.12.Bald.in Auth.ex teſtamento.in 15.col.in fi.s̃.eo. & in l.ſi ſocietatem vniuerſarum.in lect.antiq.ff.pro ſoc. & in l.ex parte.§.filius.ff.fam.erciſcun. & in l.omnimodo.§.imputari. in 3. col.s̃.de inoffic.teſta.Ange.in repe. l.ſi emancipati. & in l.illud. j.eo. Iſta tamen intellige in expenſa doctoratus facta per patrem. ¶Quid in patruo mortuo patre, ſi patruus fecit expenſam doctoratus pro nepote,an remaneat creditor talis expenſæ, ita ꝙ ipſe, vel eius hæredes poſſent repetere, an intelligatur eam feciſſe animo donandi? Iſtum caſum in ſpecie tangit ſolus.d.Alex.nec alibi legi, in conſil.142.in 2. vol.incip. circa primam dubitationem.in vlt.col.& eſt duplicatum in conſi. 103. in 3.vol.incip. circa primam, & ibi d. Alex.arguit ad partes.finaliter determinat,ꝙ iſtud ſit arbitrarium iudici,per l.ex duobus.§.Titium,& quod ibi Bald.no.ff.de neg.geſt.& per ea,quæ habentur in l.vtrum. ff.de don.inter vir. & vxor.& l.ſi paterno. s̃.de neg.geſt.vbi Bald.ponit pulchram deciſionem,quam ponam in l.fin.j.eod. Et ſi appareat patruum fuiſſe proteſtatum, ꝙ talem expenſam doctoratus faciebat animo repetendi, vel ſi expoſuit eam in lib. rationum ſuarum, poterit eam repetere,aliàs iudex debet præſumere, quòd fecerit animo donandi. Et hoc modo habes ampliatam deciſionem Bart. præcedentē
5 circa doctoratum. ¶† Maius dubium eſt,quid de impenſa
d ſtudij [d] facta per fratres mortuo patre, qui remanent ſimul in communione,& remanent bona paterna indiuiſa,nunquid poſteà talis impenſa computabitur in eius partem? Clarum eſt enim,quòd ſi filius viuo patre inchoauit ſtudium,eo mortuo alij fratres non tenentur ſibi facere de communi expenſam in ſtudio,ſed debet eam facere de ſua parte, ita Bartol.determinat in d.§.nec caſtrenſe.in vltim.colum.& Bald.in dict.l. omnimodo.§. imputari, & in l. filiæ cuius.vbi pulchrè ponit, an ſaltem teneantur emere libros de communi. ſupra fam.erciſc.Quæſtio ergo eſt,quando fratres ſunt contenti, quòd frater perficiat ſtudium, & ijdem ſubminiſtrant expenſas fratri in ſtudio de communi patrimonio, an computabitur in eius partem, vel ne, & iſtud procedat, quando eſt ꝯcta ſocietas omnium bonorum, quod qualiter cognoſcatur, patet ex doctri.Bar.in l.Titium,& Meuium.§.altero.ff.de admin. tut. & in l.ſi patruus.vbi etiam alij ponunt.C.com.vtriuſ.iud.cum multis concor.aliàs ſi non eſſent ſocij oīum bonorum,res eſſet expedita, ꝙ talis expenſa intelligeretur facta de ſua parte,& non de cōi.Spec.ad quem ſemper recurre in materia ſimili,in titul. de iud.in 4.parte.4.q.in §.ſequitur.in ver.quid ſi vnus ex hæredib.tenet ꝙ talis expenſa in totum ꝯputetur in eius partem,& non intelligatur facta de cōi Bal.aūt in infinitis locis ſemper tenuit ꝯrium.l.ꝙ ſi ſunt ſocij oīum bonorum, talis impenſa intelligitur facta de cōi, nec in diuiſione poteſt illi ſoli imputari in partem. illud tenuit Bal. in tract.de duob.fratrib. quem perfecit poſt mortem Bart.à Bar. prius inchoatum. in pen. col. & in l.ſi patruus.C.com.vtriuſq.iud.& in l.filiæ cuius. s̃.fam.erciſ. & in d.l.omnimodo.§.imputari, & alibi ſæpè. Motus per illud
e fundm̄, [e] ꝙ eſt potiſſimum in materia collationum,† quia qn̄
6 plures fratres mortuo pr̃e ſunt ſocij oīum bonorū, non debet attendi,ꝙ vnus faciat maiorem expenſam q̄ alius, vel ꝙ vnus faciat maius lucrum alio, oīa æqualiter vadunt in cōe, donec ſtant in ſocietate oīum bonorum,nec in diuiſione ꝑꝑ iſta aliquid plus petit. iſtam regulam ponit ad literam Bald.in præalleg.tract.in 8. col.in fi.per tex.in l.ſi ſocius pro filia.in prin.iuncta gl. ff.pro ſoc. vbi eſt melior tex. de corpore iur. idem dicit Bal.in d.l.ſi patruus.in vlt.col.& Pet.de Anch. in conſil.302. incip.materia de qua quæritur, non eſt noua. & Lud. Ro. in ꝯſ. 172. ꝙ incipit, in propoſito themate.in vlt. dubio, & pro iſtis facit ſolennis deciſio Bald.iunctis his,quæ ibi dicam in l.fi.j.eo. Sed iſtam opi.Bal.circa expenſam ſtudij, & doctoratus reprobat Lud.Rom.in ꝯſi.145.inci.Pn̄tis conſultationis. vbi ſeqtur opi.Spec.de qua. s̃.damnata ſn̄ia Bal. ꝙ imò mortuo pr̃e, dato, ꝙ fratres ſtent in cōione, & ſint ſocij oīum bonorū, tn̄ expenſa ſtudij,& doctoratus ꝯputabitur illi fratri in partem ſuā, nec intelligetur facta de cōi,motus per tria fundamenta,& inter cætera, quia qn̄ fratres mortuo pr̃e ſunt ſocij oīum bonorum, ita demum impenſa intelligitur facta de cōi patrimo. ſi talis expenſa eſt neceſſaria, aut ſaltem vtilis ipſi ſocietati, aliàs ſecus,& ita limitatur regula Bal.in locis præalleg. iſtud probat per text.in l.ſi fratres.§ per ꝯrium,& l.adeo.§.ꝙ in alia.ff.ꝑ ſoc. probat ēt ꝑ ſimile,quia ſi fratres ſunt ſocij oīum bonorū, vnus nō poteſt maritare filiam de cōi patrimo. ſed de ſua parte tm̄, vt dicam nunc, eò quia illud maritare filiā non eſt impenſa neceſſaria,aut vtilis ſocietati,ſed egreditur ſocietatē, ita erit in propoſito in expenſa ſtudij, aut doctoratus, illa non cedit in vtilitatē ſocietatis,qa poſteaquā frater erit Doctor,qcquid acquiret, erit ſuum proprium, & non acquirit in cōe. l.fin.C.de inof.teſt.iunctis traditis ꝑ Bar.in d.§.nec caſtrenſe. in 2.colum. ¶Quid tenendum? Pro ꝑfecta intelligentia prædictorū examino plenius illud,ꝙ Lud.Rom.ꝓ fundō ꝓſupponit, qn̄ mortuo pr̃e plures fratres ſtant in cōione,ita ꝙ efficiātur ſocij om-
f nium bonorū,an filia [f] vnius ex fratrib. debeat maritari de cōi patrimo. & cōi expenſa, taliter, ꝙ ſi poſtea ad diuiſionem veniant, nihil imputetur in partem patris filiæ maritatæ, an verò debeat maritari de eius parte.Lud.Rom.in præalleg.conſ.145. tenet,ꝙ non debeat maritari de communi patrimo. ꝯrium tenet Bald.in d.tracta.de duob.fratrib. in pen. col. in princip. vbi quærit de expenſis, quæ licitè fiunt, & honeſtè, puta in ſtudio, vel in maritanda filia, nunquid debeant fieri de communi patrimonio,& determinat, ꝙ non,niſi ſint ſocij omnium bonorū,ergo vult, ꝙ qn̄ fratres ſunt ſocij oīum bonorum, expenſa maritandi filiam vnius fratris debet fieri de cōi. idem tenet Bald.

ADDITIONES.

a ¶Patrem. Adde Bartol.in l.donationis.la ſecunda.in § pater. ff.de dona.Bald. in l.prima.ff.ſoluto matrimonio. Bald.in in l. Macedoniani. C. ad Macedon. Bald.in tracta.de duob.fratribus.Bald.conſilio 21.incip. quandoque.quæritur.in tertio volum. Paul.de Caſtr. conſilio 184. incip. videtur dicendum, quòd dicti libri.Bartol.in l.Gaio.de alimen. & ciba.leg.

b ¶Studij. Adde Doctor. in l. quæ pater. ff.famil.erciſcund.Bartol.in l.Neſennius.de negot.geſt. Paul. de Caſtr.conſilio 184. incip. videtur dicendum.in vlt.colum.

c ¶Doctoratus. Adde Alex.de Imol.in l. ſi donatione. in fin.j.eod.

d ¶Studij. Adde Bald.in l.ſi vni.in §.idem ſcribit.ff.famil.erciſcund. Bar.in l.de bonis.in §.non ſolum.ff.ad Carbon.

e ¶Fundamentum. Contra iſtud fundamentum pondera capitul. prim. in fin. de duobus fratrib. de nouo bene inueſti. niſi dicas, quòd ibi propter æquitatem frater expendens in acquirendo feudum totum retinebat ſibi. P V R P V.

f ¶An filia. Adde Specul.& ibi Ioan.And.in addi.in titul.de iudic. in §. 4. verſi. quid ſi vnus ex fratribus.Petr.de Peruſi.in tracta.ſocietatis.in 3.parte.in 15. colu.& in 6.parte.q.9.

Bald.in l.si societatem vniuersarum.in lect.antiqua. ff.pro soc. idem tenet Angel.in l.ex duob.ff.de neg.gest. Pet. de Anch. in præalleg. consil.302. incip.materia de qua quæritur, &c.idem tenet dom. Anton. de Butr. in repertorio suo iuris ciuilis in versic.socius.& idem Anton.de Butr.in consil. 7. incip. dubiũ primum reducitur ad hoc. vbi dicit, quòd text. cum gloss. in dict.l. si socius pro filia, procedit, quando societas iam erat finita, si autem durabat, & erant socij omnium bon. tunc impensa dotis filiæ vnius debet fieri de communi, & ita in dubio præsumitur facta, nec posteà in diuisione debet haberi ratio talis dotis datæ, vt ibi per eum. idem tenet in quadam repetitio.quæ tribuitur Bartol. sed verè non est Bartol. & puto, quòd nec eam lecturæ impressæ habeant. l. cùm duobus. §. idem respondet. ff. pro soc. & pro ista parte aliàs vidi consilia præstantissimorum virorum domin. Martin. Lauden. do. Iac. de Put. & aliorum nonnullorum consulentium pro hac parte. ¶Ego semper & consulendo, & legendo tenui, & teneo
a oppositum, quòd imò filia vnius fratris non sit maritãda[a] de communi, dató, quòd sint socij omnium bonorum, per text. meliorem de iure in l. si socius pro filia.iuncta gloss. fin. ff. pro soc. vbi est text. iuncta gloss. quæ intelligit, etiam si sint socij omnium bonorum, quòd filia vnius fratris non est dotanda de communi, nisi expressè ita sit conuentum, & ita per illum text.tenent,& not.ibi Alber.& Fulgos.& idem Albe.in d.l.cùm duobus. §.si fratres. idem tenet Specul.in titul.de iud. §. sequitur.versic.quid si vnus ex fratribus. quem Spec. simpliciter alleg.Bald.in præalleg.tractatu de duob. fra.in 6. col.licèt posteà Bal.ibidem.in penult.colum.teneat contrarium.Eandem partem, quòd filia sit de communi patrimonio maritanda, tenet expressè Bald.sibi contrarius in duob.locis, scilicet in l.fin. in 5. colum.C.de dot.promis.& in Authen.ex testamento.in penul. colum. supra eod. vbi dicit, quòd requiritur, quòd esset expressè capitulatum inter fratres, quòd dotes filiarum soluerẽtur de communi, aliàs si non sit expressè capitulatum,non intelligetur, nec debebit solui de communi, per text.in d.l.si socius pro filia.idem tenuit Io.Petr.de Ferrarijs in practica sua in forma libelli in causa societatis,in verbo vndecunque quęsita. Istam partem tenet Ludouic.Roman.in consil. 145.incip.pręsentis consultationis articulus. istud idem tenet expressè dom. Alexand.in consilio 133.in 2. volum. incip.titulus quæstionis, & plenius in consilio 197.in 2.vol. quod incip. videretur circa consultationem præmissam. quòd consilium est postea duplicatum errore in consilio 104. in 3. vol. quia non est consilium domin. Alexand.ideo non reperitur, quod incipit, an dos, vbi refert Bald. in plusquam 12. consilijs idem tenere. refert etiam Angel. in duobus consiljs tenere idem, sed ego non inuenio. Eandem opin.tenet domin.Alexan.in consil. 87.& 56.in 4.vol. incip.viso themate.s̃.formato,sed credo,quòd istud vltimum non sit consil. domin. Alexan. sed cuiusdam dom. Siluestri de Florentia, vt patet ex subscriptione illius consilij. Idem Alex. consilio 183.libr. sexto. Et istam teneo per fundamenta & rationes, de quibus in dict. locis, præcipuè per d.l.si socius pro filia. in princip.iuncta glo. ¶ Tenendo istam partem, quam pu-
* to *magis communem*, limita eam procedere, quando talis dos præstaretur filiæ vnius fratris in quantitate, & sic in pecunia numerata, secus si dos constitueretur in aliqua specie, quæ sit communis, puta in aliqua domo cõmuni, vel in aliquo prædio, tunc si alij fratres cõsentiant fratri dotanti filiam suam de talibus communibus bonis, sibi pręiudicant, quia videntur cõsentire animo donandi, nisi ille alius frater esset minor, tunc restitueretur aduersus talem consensum. Item dato, quòd videantur consensisse quo ad istam filiam maritatam, non intelliguntur tamen consensisse quo ad alias filias, quæ restant maritandæ. Istam differentiam ponit Paul.de Castr. in consilio 220.facit text.in l.si seruus communis.ad fin.ff.de donat. inter vir.& vxor.Et prædicta tene multum cordi, quia frequentissi-
7 mè occurrunt. ¶† Secundò not.ex hoc eod. tex. quòd si filia perdidit dotem culpa sua, aut negligentia, quòd pater non tenetur amplius eam redotare, & ita istum text. ad hoc alleg. Bartol.in l.si cùm dotem. §.si post. vbi alij Mod. ff.solut.matri. secus si filia perdidisset dotem sine culpa sua, quia debet tunc denuo redotari per patrem, si filia transeat ad aliud matrimonium. Secus si primum duraret, cùm possit esse sine dote.& in istis terminis intelligatur gloss.in l.final.& ibi per Bald.in tertia colum. C. de dot. promiss. de quo puncto etiam tangunt Bald.& Sal.& Paul.de Castr.hic,& Bald.in l.1.§.1.ff.solut.matr. Angel.in l.pater.ff.de euic.Sic videmus in simili, quando pater in vita assignauit filio legitimam suam, si filius eam consumpsit,non tenetur pater amplius assignare, vel relinquere, secundum Bartol.& alios in dict.l.si cum dotem. §.si post. in fin. vbi etiam ad hoc alleg. text. & notabiliter Bald. in Authen. contra rogatus. in 2. colum. C. ad Trebellian. & in l. scimus. in princip.C.de inoffic.testamen.& in Authen.si captiui. in fin.C. de Episcop.& cleric.& in l.2. §. 1. ff.solut.matrimo.& in l. 1.§. ius naturale.ff.de iustit.& iur.& Ang. in dict.l.pater. ff.de euict. Imò plus tenuit Bald.in dict.Authent.contra rogatus. & in d.l. si cùm dotem, quòd quando filius turpiter, aut culposè consumpsit legitimam suam à patre in vita assignatam, si talis filius reuertatur ad patrem, pater nedum non tenetur ad aliam legitimam, imò non tenetur eum alimentare, sicut dicimus in simili de marito, vt quamuis non exigatur vltra quàm facere possit deducto ne egeat, tamen si maritus culposè consumpsit bona sua,tenetur vltra quàm facere possit. l. si rerum. ff.de re iudic. Tamen in hoc vltimo de alimentis tene contrarium,prout tenuit idem Bald. in l.scimus. in princip. præalleg. in 6.quæstio.& in dict.Authen.si captiui. idem tenet Ludouic. Roman.hic,per l.si furioso puberi. ff. de curato. furio. quæ ni-
8 hil facit. † Et ita teneas, cùm alimenta[b] debeantur filijs de iu-
b re naturali, quod nullo euentu tolli potest.l.eas obligationes. ff.de capit.dimin.Facit bene text. in l.Imperator. ff.ad Trebellian.& quia filius etiam cum iuramento non potest renunciare alimentis de futuro, secundum Specul.in tit. qui filij sint legiti.in versi.sed pone quidam.Bald.in l.pactum.in vltim. quę-
9 stio. supra eod. ¶† Tertiò principaliter not. ex secunda parte tex.ibi, quòd ei licèt. text. meliorem de corpore iuris ponentem casus speciales, in quibus filiafamilias potest agere sine consensu patris, quamuis regula sit in oppositum. l. finali. §. necessitate. C. de bon. quæ liber. & vltra casus positos in text. qui sunt tres,adde quartum,quando pater esset absens.argum. l.si longius.§.primo.ff.de iud.secundum Petr.Cyn.Alber.Bald. Salicet. & Modern. hic, & Bartol. in l. si constante. in princip. in tertia quæstio. secundæ partis principa. ff. soluto matrimonio.vbi ad hoc alleg. text. in l. sed si vnius.§.filiofamil. ff.de iniur.facit text.in l.filiusfamil.§.sed & filiafam.ff.de procurat.Intellige tamen sanè, dummodo filia caueat, quòd pater habebit ratum, & firmum, secundum Bartol. in præalleat. l.si constante. Quintus casus est,quando pater esset præsens, sed esset turpis, & abiecta persona, tunc enim eius consensus non requiritur. dict. §. sed & filiafam. & dict.l.si cùm dotem. §. eo autem tempore. ff.soluto matrimonio, & expressior textus in l.sed si vnius. §. filiofamil. ff. de iniur.Sextus casus est, quando pater non haberet iustam causam contradicendi, secundum Bald.Salicet.Fulgos.& Paul.de Castr.& Ludouic.Roman.hic, sed in hoc vltimo contrarium est verius,per gloss.singul.in dicta l. si cùm dotem. §.1. in gloss.prima. vbi Dyn.Bald.Imol.& Paul.de Castr.& Angel.idem tenent,& Bartol.& Raph.Cum. in l.non solùm.ff.soluto matrimonio,& ibi plenè domin.Ale-
10 xand. ad quem te remitto. ¶† Quartò nota ex hoc text. ibi,
* *cùm sui iuris sit, & legitimæ ætatis*, hic esse text.not.& expressum,
c quod minor 25. annis[c] non potest esse in iudicio agendo ad dotem, nec in causa dotali intelligitur habere personam legitimam, & ita ad hoc not. istum textum. Bald. hic in octaua quæstio.sequuntur Fulgos.& Paul.de Castr.hic, & ante eos ad hoc not. istum text. Bartol. in dict. l. si constante. in septima quæstio.tertiæ partis principalis, & stringe, quia si non admittitur in casu istius Auth. vbi periculum est in mora, & agitur causa dotis, minus ergo regulariter admittetur, vbi cessat periculum.in contrarium fortiter vrget text. in capitul.fin. ad fi.de iud.in 6. vbi est tex.quòd in causis spiritualibus, vel mixtis spiritualitati minor 25.ann. maior tamen 14.an. habet legitimam personam standi in iudicio, & gloss. ibi expressè exemplificat in dote.& est gloss. tertia. Propterea Ludouic. Roman.hic, & in dict. l. si constante.in princip. dicit text. nostrum procedere de iure ciui.secus est de iure.canon.per dict.capitul. fin.contrarium indistinctè, quòd imò in causa dotis vtroque iure maior. 14.ann. habet legitimam personam standi in iudicio, tenet Imol.in l.1.& ibi plenius domin.Alexand.in 9. colum. ff.solut.
* matrim.post.Angel.ibi, *& Cano.communiter in c.* de prudentia de do.inter vir.& vx per tex in d.c.fi.cui standũ est ẽt in foro ciui. idẽ tenet Lud.Ro.in l.2.§.ꝙ si in patris.ff.sol.mat.& d.Alex.hic.

¶Ego

ADDITIONES.

a *Maritanda.Adde,quòd hanc sequitur Neuiz.Syl.nupt.libr.2.num.83. Alex. consil.87.libr.4. vbi Docto. in apostil. ampliant etiam si sint socij omnium bonorum.Idẽ Alex.consil.154.libr.2. post Rom. consilio 145. de quo plura not.Rol.consil.91.numero primo,& 21.& alijs seq.lib.1. Gabriel. commun. opin.libr.3.titul.de iure dot.conclus.2. & dixi ad Pract.Pap.hic à Ias. allega. MASVER.

b ¶Alimenta. Adde Bart.in l.1.in §.huius studij. ff.de iust.& iur.Bart. in l.si quis à liberis.in §.parens.ff.de lib.agno. Bald.in l.fin.§.ipsum. C.de bon. que lib.

c ¶Annis.Adde Doct.in l.fi.C.de ali.pupil.præst.Doct.in cap.certis de causis. 15.quæst.4.

a ¶Ego aūt,[a] teneāt alij quicq̄d velint,teneo,ꝙ ſi principl̄r agit̄ cauſa m̄rimonialis, & in ꝯn̄am cauſa dotis, tunc ꝓcedat opi. præcedēs,& gl.3.d.c.fi.& tex.in c.nuper.& in c. de prudētia.de donat.inter vir.& vxor.& facit tex.in c.ex parte.de reſt. ſpol.& text. in c.1.& ibi Bal.vt lit. non conteſt.& in c.accedens. el 2.& ibi Bal.not.eo. tit. Si aūt qō dotis mouetur principaliter, & de ꝑ ſe , ſine aliqua diſputatione m̄rimonij, ita ꝙ ſit qō de cā pe- cuniaria dotis ſine ſpiritualitate, tunc cenſetur merè fori ſecu- laris,vt pulchrè oſtendit Pet.de Anch.in ꝯſ.21.inc.pro ſolone. ad fi.& d.Card.Flo.in cle.2.in vlt.char.in 30.q.de iud.& iſto ca- ſu teneo,ꝙ ꝓcedat tex.n̄r,ꝙ minor 25.an.nō poſſitin tali cā do tis ſtare in iudicio, vt hoc text. q̄ requirit, ꝙ ſit lt̄imæ ætatis,& tex.in corpore,vnde ſumitur,requirit,ꝙ ſi ætatis ꝑfectæ,iū ctạ. l.fi.C.de his,q̄ ve.æta.impe.& l.ex his verbis.C.qn̄ di.leg.ced.& gl.magiſtra.in c.1.in prin. de pa.iur. firm.in vſib. feud. Ad hoc facit,ꝙ no.dicit Bal.in l.in ꝯ̃ctib.§.fi.in fi.C.de nō nu.pec.vbi di cit,ꝙ Ep̄s non eſt iudex in cā dotis, niſi in defectum iudicis ſe- cularis , vel niſi cā dotis incidat ſimul cum cā m̄rimonij corā Ep̄o mota,hęc pulchrè determinat Pan.in c.Eccleſia.S.Marię. de conſt.& valet.l.ciuilis diſponens circa dotem,quia diſponit circa tp̄alia,quæ accedunt ad actum ſpiritualem m̄rimonij,vt ibi per eum,& per d.Ant.& Imol. in c.clerici.ad fi.de iud. Nec iſto caſu diſtinguo , aut ſumus in terris Imperij , aut Eccleſiæ,

11 prout diſtinguit. d.Alex.in l.1.in 9.col. ff.ſol. matr.¶† Quintò not.in verſ. & cùm m̄r.hic eſſe text. notabilem, & ſ̃m Paul.de Caſt.eſt ſing.in iure,ꝙ in dote aduentitia habita à m̄re,vel auo m̄rno filia pōt eſſe in iudicio ſine conſenſu p̄ris, & licet gl.1. in fi.(ſub dubio fortè) aliter tenuerit,tn̄ gl.in ver. m̄r. expreſsè fir- mat.idem tenent Bar.& Doct.hic,& gl.& Doct. in l.2.§.ꝙ ſi in p̄ris ff.ſol.mat.& gl.in §.illud.& ibi Iac.de Bel.in Auth.de æqua li.dot.& gl.in l.fi.§.neceſſitate.C.de bo.q̄ lib.Bal.in l. fi. in princ.

* C.de iur.do.Et *iſta eſt communis ſn̄ia*,vt per do. Alex.& alios hic, & in d.l.2.§.ꝙ ſi in p̄ris.Lud.Ro.hic refert,ꝙ Bal. in ſuo no.ꝯſi. inci.dn̄a.A.in p̄tāte p̄ris conſtituta, conſuluit pro cōi opin.tali fundamento,q̄a in his,in quib.p̄ri non quæritur vſufru filiusfa. habet legitimam ꝑſonam ſtandi in iudicio. c.fi. ad fi. de iud.in 6.ſed in dote aduentitia p̄ri non quæritur vſusfruc.tn̄ Bald.pro hoc nihil allegat,ſed Lud.dicit de hoc eſſe tex.ſing.in l.fi. ver.ſi tn̄.C.com.vtriuſq.iud.vbi hæredes p̄ris tenentur reſtituere fru- ctus perceptos ex dote p̄ri reſtituta, ergo ꝓbat ille tex. ꝙ vſuſ- fruct. dotis aduentitiæ nō pertinuit ad p̄rem, q̄a ſic pater fuiſ- ſet functus fructu à ſolo ſeparato. l. ſi vſufructuarius meſsē.ff. quib. mod. vſufr.amit.d.Alex.dicit,ꝙ iſtud nullo modo ꝓbat̄ in d. l.fin. & ꝙ verius eſt , ꝙ vſusfr. dotis aduentitiæ ſpectat ad p̄rem per regulam gn̄alem , qn̄ vſusfru. oīum aduentitiorum acquiritur p̄ri.l.cùm oportet.in prin.C.de bo.quæ lib.Sed dic, ꝙ illa regula eſt facta ꝑꝑ bona aduentitia , quæ olim pleno iu- re acq̄rebantur p̄ri , vt hæc ſolùm acq̄rantur quo ad vſumfru. l.cùm oportet.in prin.ꝭ.de bo. quæ lib.& Inſti ꝑ quas ꝑſo.nob. acq.§.1. cùm ergo de iure fforum in dote aduentitia non acq̄- reretur ꝓprietas p̄ri , ſed eſſet proprium patrimonium filiæ. l. Pomponius Philadelphus.ff.fam.erciſc.& l.Caius.ff. ſol.matr. ergo illa regula non habet locū in dote.& ita ſentit Raph. Ful. in d.l.fi.§.neceſſitate. C.de bo. q̄ lib. Et ꝙ in dote aduentitia de iur.fforū nihil acquireret̄ p̄ri,imò nec actio eſſet cōis p̄ri, & fi- liæ,patet ꝑ d l.Caius,vbi pōt ſolui filiæ, ſi tn̄ eſſet cōis actio,ſibi ſolui non poſſet.l.ſi cùm dotē.§.1.ff.ſol.mat. item per text.in l. q̄cunq;.C.de bo. q̄ lib.ſed certè non loquitur de dote aduenti- tia data filiæ , ſed loquitur de lucro , ꝙ facit maritus de dote, vel vxor de donatione ꝑꝑ nuptias,in quib.lucris bene acq̄ritur p̄ri vſusfr. vt ibi dicit tex. ſed talia lucra non hn̄t eandem cām fauoris,prout ipſa dos.Tu aduerte dum Bal. & Lud.dicunt,ꝙ vbi p̄ri non acquiritur vſusfr. ibi nō requiritur eius conſenſus, per d.c.fi. in fi.verum dicunt, & eſt gl.ord.in l.3.§.ſi filiof. in gl. 2.ff.commo.& declarat Bar.in l. fi.§.pupillus. ff.de verb. oblig. & in d.l.fi.§.neceſſitate.& dicit deinde Lud. quòd dotis aduē- titiæ fructus tenetur reſtituere , per dict. l. fin. §.ſi tamen. certè ille text.nullibi loquitnr de reſtitutione fructuum, ſ̃m Fran.de Are.& Alex.hic.prætereà ille tex. loquitur ēt in dote profecti- tia reuerſa ad p̄rem,quæ pleno iure eſt patris,licèt eā teneatur conferre pro ſcd̄o m̄rimonio.Auth.ſed q̄uis.C.de rei vxor.act. ſed ibi non pōt dici,ꝙ vſusfr. non ſit patris , ergo idem in dote aduentitia , cùm pariformiter determinet. prætereà ibi eſt ca- ſus ſp̄aliter inductus ꝑꝑ q̄dam æqualitatem ſeruandam inter filios,non q̄a pater non habeat vſumfru.vt ibi in tex.illo patet. Conſidera,ꝙ nō eſſet ponere os in cęlum tenere ꝯ̃ gl.& Doct.

b ꝙ imò ad dotem aduentitiam non poſſit filia in p̄tāte patris[b] agere ſine conſenſu p̄ris , cùm regula ſit , ꝙ filia in p̄tāte patris non poſſit agere ſine ꝯſenſu p̄ris.d.l.fi. §.neceſſitate. vbi in bo- nis aduentitijs q̄uis actio ſit ꝓpria filij , tn̄ exercitium actionis ſpectat ad ſolum p̄rem.Nec ibi excipitur iſte caſus in dote ad- uentitia, nec aliquid facit text. noſter , quia iſta verba , & cùm mater,non ſunt in corpore Auth. vnde ſumitur hæc Authen. ſed Irn. addidit ex ſuo capite, ſ̃m Nicol.de Neap. Bal.& Alex. hic,ideo de talib. verbis additis nihil eſt curandū. Prætereà,& ſcd̄o iſte text. in aduerſatiua, ſed,quæ ſequitur,probat de dire- cto oppoſitum,niſi rn̄deas,& bene,vt dixi in prin. iſtius Auth. Prætereà,& adhuc fortius,dato, ꝙ iſta eſsēt verba Legiſlatoris in hoc text.dico,ꝙ probant oppoſitum,quia text.iſte loquitur in caſu ſpeciali , qn̄ durat m̄rimonium , ſed maritus vergit ad inopiam, quo caſu ꝑꝑ periculum lex diſpenſat , ꝙ filia ſola ſi- ne conſeſu patris poſſit agere iſto caſu , quo adhuc dos deſer- uit onerib. matrimonij , cùm matrimonium adhuc duret, & ſic non eſt vera in exactione dotis,cū dos exacta adhuc debeat deſeruire oneribus matrimonij. l. vbi adhuc. C.de iure dot. & ſic pater non eſt habiturus aliquem vſumfruct. ergo iſtis ceſ- ſantib.in contrarium erit ius commune.& d.Alex.hic fatetur, ꝙ iſte text.non probat. Nihil etiā facit tex.in l.Caius.quem ad hoc Imol.& Lud.Rom.ibi not.ff.ſol.mat.q̄a licèt tex.ibi dicat ꝯpetere filiæ actionem vtil. tn̄ non dicit , ꝙ eidem competat exercitium talis actionis, & ſic, ꝙ filia poſſit eam exercere ſine conſenſu p̄ris, prout etiam dicit Alex. hic, niſi tu ſubtiliter in- ducas,ꝙ cùm ille tex.dicat dotem poſſe illi ſolui filiæ,ergo pa- tet, ꝙ ibi eſt ſolius filiæ, & non communis patris, & filiæ,quia tunc non poſſet ſoli filiæ ſolui. l.ſi cùm dotem.§. 1. ff.ſol.matr. ſed hoc non obſt. ꝙ actio ſit ſolius filiæ. ibi tamen non proba-

12 tur,ꝙ filia poſſit in iudicio deducere.¶† Sextò no. ex hoc tex. ꝙ qn̄ non vult conſentire filiæ volenti agere de dote , non vr̄ filia habere remedium , niſi dos ſit magna.iſtum tex. intelligit. d.Fran. de Are.hic, vt procedat conſtante matri. ſed eo finito vr̄, ꝙ iudex poſſit dare licentiam , ſi ſine cauſa pater contradi- cat.l.ſi cùm dotem.§.eo autem tp̄e,& ibi Bar.ff ſol.mat.ſed tu aduerte,ꝙ multò fortius in caſu iſtius Auth. iudex dēt conce- dere licentiam , cùm maritus vergat ad inopiam , & ſic peri- culum ſit in mora.Tene cōem ſn̄iam, non per iſtum text. qui re vera non probat per duo proximè adducta, non etiam per d.l.Caius.vt prædixi,ſed per aliud fundamentum, ꝙ ſ̃.adduxi, quia vbi patri non acquiritur vſusfruct. non eſt pater legiti- mus adminiſtrator , & conſequenter non eſt tunc neceſſarius eius conſenſus,& tunc filiafam. poteſt eſſe in iudicio ſine con- ſenſu patris,vt ſ̃ probaui,ſed in dote aduentitia p̄ri non acqui- ritur vſusfruct. per rationem , quam tetigi. ſ̃.nam Imperator, qui ſtatuit de nouo,ꝙ in aduentitijs p̄ri ſolùm acquiratur vſuſ- fru. illud ſtatuit fauore filiorum. olim.n. totum acquirebatur patri pleno iure.l.cùm oportet.in prin.C. de bon.quæ lib.& in- ſtit.per quas perſo.nob.acqui. in princip. hodie ſolùm quo ad vſumfru. ergo illa prouiſio Imperatoris non habet locum in dote aduentitia , vbi iure antiquo nihil acquirebatur patri. per d.l.Caius.inducendo, vt ſ̃. induxi, ergo in ea cauſa hodie non

* acquiritur vſusfr. iſta eſt veritas. Iſtam *communem ſententiam* ex- tende , vt etiam procedat in dote profectitia., quam pater ſti- pulatus eſt reddi ſoli filiæ,ſ̃m Bald.& d. Alex.in 1.not. & etiam Imol.in d.§.ꝙ ſi in patris. & per d. Alex.hic, & vltra allegata ꝑ eum adde bonum tex.in l.ſi extraneus, in fi. & ibi Lud. & do. Alex.ad hoc no.ff.de cond.ob cau.& ille tex. probat ſing.plus, ꝙ iſto caſu, quando pater dedit dotem pro filia , & ſtipulatus eſt ſoli filiæ reddi, actio & exercitium actionis non ſolum cō- petit filiæ poſt mortem mariti , ſed etiam competit in caſu nō ſequuti matrimonij , ꝙ eſt ſing. ſ̃m Lud. Rom.ibi. Et per hæc ſit expedita iſta Anth.quia gl.nihil habent.Iaſon.

ADDITIONES.

a Ego autem.Iaſ.diſtinctio, quæ ante fuit Fulg. referentis Alex. ſed quòd vtro- que caſu poſſit totum ſpecialiter tractari,arguo à cōnexis, quorum idem eſt iudicium.l. 1. vbi Iaſ.in 1.col. ſ̃.de tranſact. ſed cauſa dotis eſt connexa ma- trimonio.Iaſ.in Authen.prætereà.2.nota. ſupra vnde vir , & vxor,ergo de- bet coram eccleſiaſtico tractari. cap.lator, qui filij ſint legiti.

* Et vide quæ ſcribit Villal.inter commu.opi.lib.9.verſi.iudex ſecularis, quod autem cauſa dotis, vel matrimonij ad ſeparationem ſpectet iudici eccleſiæ. & non ſeculari,veluti ſi agatur de lucranda , vel amittenda dote ꝓpter adul- terium , communem dicit Dec. conſil. 212. de quo vide quæ nota. Abb. in capit.tuæ.de procur.Rob.de ord.iud.4.par.princip.11.diſtin.num.8. Afflict. deciſ.30.Euer.lib.2.Argu. loco à conceſſione anteced.idem Abb. in capit.1. de conſangui.Didac.in epit.ad 4.Decretal.2.par. capit. 8.§.12. & de iudice ſeculari in cauſa matrimonij, vide Afflic. deciſ. 219. num.5. & ꝙ non poſſit Iudex ſecularis etiam incidenter de cauſa matrimonij cognoſcere, ſcribit Rol.conſil.12.nu.15.& 24.libr.2. quæ concluſ.non procedit, ſi incidat quæ- ſtio facti,puta,an ſit matrimonium contractum.Roland. d. conſil.12. nu.34. Bart.in l.omni nouatione.C.de ſacroſanct.Eccleſ.Afflic.deciſ.24.colum.pe- nult. in fin. MASVER.

b ¶Patris. Adde gloſſ.& Doctor.in c.ſi annum quartumdecimum. de iud.lib.6. & Lud.Rom.in l.2.ff.ſol.matr.

SVMMARIVM.

1 *Conferri debent solùm ea bona, quæ reperiuntur penes fratres tempore mortis, & non alia.*
2 *Filia succedens ex testamento patris non tenetur conferre.*
3 *Collatio bonorum omissa, debet fieri officio iudicis.*
4 *Verba legis, vel statuti quando referuntur ad iudicem, semper oritur officium iudicis, & non actio.*
5 *Statutũ si disponat, ꝙ capitaneus, vel Potestas aliqd faciat, ex tali statuto oritur officium iudicis, & non condictio ex statuto, vbi loquitur contra opi. Bar. Adde nu. 6.*
6 *Statutũ si disponat, quòd victus victori condemnetur in oxpensis, intelligitur nisi victus habuerit iustam causam litigandi.*
7 *Diuisio si sit facta per arbitrium inter partes, si aliquæ res, quæ debuerant conferri, fuerint occultatæ dolo, vel culpa, poterit peti, vt conferantur officio iudicis, non obstante tali diuisione.*
8 *Ius, quod non impugnat sententiam, sed limitat, & minuit executionem, potest opponi post sententiam, non solùm per viam exceptionis, sed per viam petitionis.*

LEX VI.

EA demum. Hoc dicit. Emancipati tenentur conferre oĩa, quæ habẽt tempore mortis partis, deducto tamen prius ære alieno. hoc primò. Filia ex testamento succedens non tenetur conferre, hoc secundò. & si in diuisione facta à partibus, vel à iudice sit omissa collatio, dẽt denuo fieri offi. iud. hoc dicit cũ duab. legib. seq. vsq; ad l. si emancipa-
1 ti. ¶† Not. ex l. ea demum, [a] quod solùm debent conferri ea
a bona, quæ reperiuntur penes fratres tempore mortis, & non alia, quòd limita secundum Cyn. Bal. & alios hic, nisi filius esset stipulatus sub conditione, quia quamuis cõditio eueniat post mortem patris, tamen quia trahitur retrò ad tempus contractus, debet conferri. l. 2. §. id quoque, & §. sed si sub conditione. ff. eod. Secundò limita, nisi aliquid esset consumptum dolo, vel culpa vnius ex fratrib. quia illud computatur sibi in eius partem. l. 2. §. de illis. iuncta gl. ff. eo. dixi in Auth. quòd locum.
2 in 1. no. s̃. eod. ¶† Secundò not. ex l. filiam, quòd filia succe-
b dens [b] ex testamento patris non tenetur conferre, verùm, quia istud erat decisum in l. 1. s̃. eo. quasi superflua redditur decisio huius text. nisi eam intelligas loqui in filia in potestate, cùm. l. 1. s̃. eod. loquatur in filijs emancipatis. Intellige tamen istum text. nisi filia instituta beneficio præteriti contrabularet, & contratabulando plus consequeretur ab intestato, quàm esset habitura ex testamento, tunc bene tenetur conferre, ita loquitu text. in l. in adoptionem. ff. de colla. dot. de qua. l. gloss. hic opponit, & multipliciter solu. sed teneas secundam sol. quam
* retuli, quam tenet gl. hic, & *communiter Docto.* Nec dicas, quòd ista solu. diuinet, prout dicit Ful. hic, nam pondera, quòd text. in l. ista dicit, quòd filia data in adoptionem, & instituta non confert sicut emancipata, sed emancipata instituta non confert, vbi quando aperto per filium præteritum edicto ipsa contratabulat, plus consequitur quàm esset ex testamento habitura, ita declarat tex. in l. quæ sequitur. s. in l. si filia. ff. de collat. dot. Tamen decisio huius legis est correcta per Authen. ex te-
3 stamento. s̃. eod. ¶† Tertiò not. ex l. si soror, quòd collatio bonorum omissa debet fieri officio iudicis, intellige verum, quando ille, qui tenetur conferre, possidet bona, aliàs si non possideret, compelleretur conferre, denegando sibi actiones. l. posth.
* & l. filiæ. j̃. eod. *secundum Bart. & omnes hic.* ¶† Quartò not. ex
4 hoc text. iuncta glo. fi. quæ tota die allegatur ad hoc, quòd vbi verba. l. vel statuti referuntur ad iudicem, ibi semper oritur officium iudicis, & non aliqua actio. idem dicit glo. in l. si res obligata, in gl. vlt. in fi. ff. de leg. 1. & plenè Bart. in l. vnica. in 4. col. ff. de cond. ex leg. cum multis concor. alleg. per d. Alex. hic, vltra quas adde Bart. in l. 1. in prin. vlt. col. ff. si quis ius dic. & l. 1. §. ait prætor. ff. de postul. text. in l. metum. §. sed, quod prętor ait. & ibi Bart. ad hoc not. ff. quod met. cau. Adde etiam tex. in l. quòd si minor. §. fi. de min. Canoni. in c. 1. de offi. iudi. & illum tex. in d. l. quod si minor. §. fi. alleg. Bart. in d. l. vnica. & pulchrè Bart. in l. solent. in 2. col. ff. de ali. & cib. leg. vbi per hanc regulã
5 dicit, † quòd si statutum disponat, quòd Potestas, vel Capitaneus tale quid faciat, ex isto statuto oritur solum officium iudicis, & non condictio ex statuto, & ita tu limita doct. Bar. in l. omnes pop. in vlt. q. ff. de iust. & iur. dum cõcludit oriri actionem, quæ dicitur cõdictio ex statuto. Adde etiam ad hanc regulam gl. in l. cùm satis. C. de agri. & cen. lib. 11. quam Bart. ibi in 2. col. multum not. pro statutis dicentib. quòd iudex prouideat, ne damna dentur, iniuriæ inferantur, quòd vigore istius statuti nulla nascatur actio, sed solùm potest officium iudicis implorari, subdit tamen notabiliter Bartol. quòd si statutum diceret, quòd iudex debeat tueri tales iniurias patientes, tunc ex tali statuto oriretur actio, & exceptio per l. statuas ff. de acquiren. rer. domin. Pro certo magna est differentia, quã Bartol. ibi in hoc constituit, & puto, quòd etiam in secundo casu Bartol. malè dicat. nam, quòd ipse dicit, procederet, quando statutum impersonaliter loqueretur, sed cùm verba dirigantur ad iudicem expressè, videtur quòd debeat oriri officium iudi. per istã regulam hic traditam, q̃ limita procedere, qñ verba legis, vel statuti relata ad iudicem essent affirmatiua, secus si negatiua, vt not. ibi per Bart. in d. l. vnica. in 4. col. & pro ista limitatione est text. in d. l. metum. §. sed ꝙ prætor. vbi Bart. no. ff. ꝙ met cau. contra tamen istam regulam soleo ponderare duos text. vnus est in l. si pascenda. ad fin. in vers. per iudicem. C. de pact. vbi verba. l. expressè referuntur ad iudicem, & tamen ibi oritur actio pro socio, vel præscrip. verb. secundũ glo. & omnes, ibi dixi de responsione. Item in contrarium fa-
6 cit text. in l. si tibi. cum glo. in verbo iubebit. s̃. de loca. ¶† Item
c per istam regulam confunditur decisio [c] Bart. in l. non solum. per glo. ibi. ff. de rei vend. & l. 3. §. si rem. per glo. ibi. ff. de leg. 3. in quib. locis tenet Bart. ꝙ si statutum disponat, ꝙ victus victori condemnetur in expensis, prout etiam dicit ius commune, intelligitur statutum, nisi victus habuerit licitam causam litigandi: nam statutum satis operatur vltra ius commune, cùm ex eo oriatur noua actio. s. condictio ex statuto. nam hæc doctr. Barto. confunditur per hanc regulam: nam cùm statutum dicat, ꝙ victus victori condemnetur in expensis, verbum condemnetur, intelligitur necessariò à iudice, ergo debet oriri officium iudicis non actio, per istam regulam huius gl. per quã reprehendit Bart. Mathesi. in not. 1. sed potest saluari Bart. quando statutum loqueretur per alia verba, quàm dicat Bart. puta,
d ꝙ diceret, ꝙ victus victori [d] sit obligatus in expensis. ille terminus obligatus, excluderet officium iud. ꝙ nullam præsupponit obligationem, ita dicit Bald. in l. terminato. in pen. col. in fi. C. de fru. & lit. expen. Et dum ista glos. subdit per verba valde
11 obscura, ꝙ etiam potest intentari rei vendicatio ad res, quę debebant conferri tempore diuisionis, si opponas de diuisione, replicabitur, ꝙ ei, qui non vult conferre, denegandæ sunt actiones. l. posthumo. j̃. eod. & sicut denegandæ sunt actiones, ergo etiam exceptiones, quæ veniunt appellatione actionis. pro ista glo. videtur facere text. in l. si donatione. in verbo vendicare. j̃. eod. ista fuit intentio glo. licèt per verba obscura. sed reprehenditur per Moder. & bene, quia cùm per diuisionem translatum sit dominium in eum, cui ex diuisione res deuenerunt, ergo alteri, qui non habet dominium, non potest competere rei ven. ꝙ prosequere, vt hic per d. Alex. post Fulg. qui co-
7 nantur sustinere hanc glo. ¶† Vltimò not. ꝙ diuisione facta per arbitrum inter partes, si aliquæ res, quæ debuerunt conferri, fuerint occultatæ dolo aut culpa, non obst. tali diuisione poterunt peti officio iudicis, vt conferantur, quia licet iudicis diuisioni standum sit propter auctoritatem sententiæ, etiam si assignatæ sunt res, quæ non deberent, & in quib. pars non habe-
e ret ius. [e] l. cùm putarem. ff. fam. ercis. de qua. l. glo. opponit, & tripliciter soluit, tamen per hoc non receditur à sententia, vel ab auctoritate sententiæ, imò sententia remanet firma, & valida, dato, ꝙ peterentur conferri res, quæ omissæ fuerunt dolo aut culpa. & ista est vera, omissis alijs sol. gl. ¶ Item adde, quòd Bald. in c. conquerente. in vlt. colu. de offic. ord. dicit, ꝙ hic est gl. sing. ꝙ in iudicio vniuersali exceptio, quæ minuit bona, po-
8 test opponi post sententiam. Tu no. sing. ex isto † text. cum gl. secundum do. Fran. de Aret. hic, ꝙ ius, ꝙ non impugnat sententiam, sed limitat, vel minuit execu. potest opponi post sententiam non solùm per viam exceptio. vt l. Nesennius. §. fin. & ibi glo. & Bart. ff. de re iud. & l. si fideiussores. §. idem respondit. ff. de fideiu. & l. ex diuerso. §. fi. vbi Doct. ff. sol. matr. & not. Bar. in l.

ADDITIONES.

a ¶Ea demum. Facit l. filiæ licet. & l. nec emancipati. j̃. eod. Adde d. Ias. in l. illud. colu. 2. eod. vbi Alexa. vers. sed quid. vbi ampliant generaliter hanc. l. & eam limitat, nisi conferre debens dolo consumpsisset. Alex. & Ias. in l. fin. col. 2. j̃. eod. vbi Alexan. colum. 1. dicit etiam si filij in potestate nihil quæsissent. PVRPV.

b ¶Filia succedens. Adde aliud not. quod iudex debet videre allegationes partium. ad quod vide Ias. in l. 2. 4. not. s̃. de edendo. PVRPV.

c ¶Decisio. Et cogita, an per d. Bart. ibi posset dari tertia limitatio, videlicet quando verba nihil operarentur. l. si quando. de leg. 1. cùm saluatio Ias. hic sit violenta ad Bart.

d ¶Victori. Adde Alex. de Imo. in cons. 184. incip. viso puncto quæstionis. in 5. volu.

e ¶Haberet ius. Adde, quòd colligit Rom. & Alex. in l. filiæ licèt. 1. not. infra eo. & in l. Iul. §. offerri. ff. de act. empt.

in l.1.C.de iur.& fac.igno.ſed etiam per viam petitionis.tex.eſt
hic cum gl.per quam ampliatur regula.ll. præallegatarum. In-
tellige niſi tale ius fuiſſet ante ſententiam oppoſitum, & per
iudicem reiectu m, tunc non poſſet amplius poſt ſententiam
in executione opponi.gl.eſt in d.l.Neſennius.§.fi.Bart.& Doct.
in dicta.l.ex diuerſo.§.fi. & not.Bald. in l.ab executione.in pen.
colu.C. quo.appel. non re. & quod not.Barto.in l.ſi filiuſf.ff.ꝙ
cum eo.Et ita remanent expeditæ iſtę leges vſque ad l.ſi eman
cipati. Iaſon Piſis.

Hic reponenda eſſet lectura.l. ſi emancipati.quæ eſt infra poſt.l. final.

LEX X.

A Patre. Iſta lex hoc dicit ſecundum Bartol.
& Angel.hic. Quæ in vltima volun-
tate relinquuntur,non conferuntur, & ad hoc iſtũ
text.alleg. gloſſ. in Auth. ex teſtamento ſupra eod.
a Hoc ſummarium eſt verum in ſe [a] per l.filiæ licèt.in verſi.ſi ne
que relictum,& l.filiam fratrib.ĩ.eod.ſed non congruit ad iſtũ
text. vbi dicitur de collatione dotis, & non de collatione reli-
cti, ideo Iac.Bu. reprobato iſto ſummario aliter ſummat. Tu
ſumma ſic.Filia petens illud, quod per fideicom. eſt relictum
in codicillis, non tenetur dotem conferre. Et pondera, quia
text.videtur aſſignare rationem, quia extero iure capit, & ſic
non tanquam filia, ſed tanquam quilibet extraneus. Sed iſta
b non eſt bona ratio, [b] quia etiam ſi filia capiat vt extraneus, tñ
bene tenetur conferre. Ratio ergo eſt ea, quia filia non ſucce-
dit titulo vniuerſali in hæreditate, ſed titulo ſingulari relicti,
ergo conferre nõ tenetur.l.ex cã.C.fam.erciſ.& l.ſi.ff.de collat.
dot. ¶In text. ibi, extero iure. ego intelligo text. ſic, quòd filia
non volebat ab inteſtato ſuccedere patri ſimiliter cum alijs
fratrib. ſed erat contenta ſolùm conſequi legatum factum in
codicillis, ſicut ſi eſſet extranea. & ſic volebat vti iure filiatio-
nis,dicitur quòd non tenetur conferre,vt habes in tex.

ADDITIONES.

a ¶In ſe.Limita, quando tale legatum fuiſſet expeditum à teſtatore in vita.Iaſ.
in l.filiæ licèt.col.3.ĩ.eod. PVRPV.

b Bona ratio.Adde Iaſ.in l.ſi emancipati.col.10.ſ.eo. PVRPV.

SVMMARIVM.

2 *Poſthumus antequam naſcatur non eſt ſuus.*

3 *Conferre qui tenetur,ſi non vult conferre,quomodo compellatur.*
Et an talis exceptio impediat litis ingreſſum.

LEX XI.

POſthumo. Hoc dicit. Filius emãcipa
tus tenet̃ conferre poſthu
mo & ſi non faciat,denegat̃ ſibi actio. h.d. melius
quã ꝑ Bar.qui ſummat,ꝙ poſthumus pteritus con
fert,cùm iſte tex.dicat,ꝙ ipſi poſthumo nato debeat conferri,
& nõ ècontrà.Dubium faciebat,quia edictum prætoris diſpo-
nit, ꝙ emancipatus tenetur conferre filio in poteſtate. l. 1. in
princip. ff. eodem. ſed poſthu.natus poſt mortem patris nun-
quam fuit in eius poteſtate. l.fin.ff.de collat.dot. hic deciditur
contrarium: quia ſatis eſt,ꝙ poſthumus ſit talis conditionis,
ꝙ ſi natus fuiſſet viuo patre,debuiſſet cõferre,prout dicit text.
1 ¶†Not. hic bonum text. ꝙ poſthu. antequam naſcatur, non
eſt ſuus, cùm text. dicat, qui ſui futuri eſſent,ſi viuo patre nati
fuiſſent,& ita tenet Bal.in l.ſi pater.in 9.oppo.C.de inſti.& ſub-
ſtitu. & hoc examinaui in l. poſthum. in 1.not. ſ. de bon.poſſ.
2 contra tab.quam prætor. ¶†Secundò not.ex tex.ad fin.ibi, de-
negandas actiones,quòd qui tenetur conferre, cogitur ad col-
3 lationem per denegationem actionum. † Et ex. hoc dicit Bal.
ſe credere, quòd iſta exceptio impediat proceſſum, & ſic lit.
conteſt. idem ſimpliciter not.Sal. & Fulg.hic. ex quo.n. actio
denegatur, videtur per conſequens impediri litis conteſt. cũ
agere ſit litem conteſt. l.amplius non peti.ff. rem ra.hab.Bart.
in l.nam & poſteà.in prin.in 1.not.ff. de iureiu.Bald. in rubr.de
exceſ.prela.in vlt. col.& eſt glo.in l. ſi poſteaquam.ff. de pecul.
quã reputat ſing Bal.in c. quoniam contra falſam. de proba.in
7.col.Tu dic melius ex mente d.Fran.de Arc.hic,quia quando
exceptio concludit actionem ipſo iure non competere, tunc
quia ſine actione nemo experitur.l.ſi pupilli.§.item videamus.
ff.de neg. geſt.& l.quoties.§.item ſi temporali. ff.de admin.tut.
iſta exceptio bene impedit proceſſum, & lit.cõteſt.vt declarat
Inn.in c.vnico. de lit.conteſt. in 6.& not.Bart. in l.cùm quære-
batur.ad fi.prin.ff.de iudi.ſol.& in l.nam & poſteà.in prin.ff.de
iureiu. & in l. Papinianus.§. ſi quis impubes. per illum text. in
* verſi.*non admittendum*, & in l.mĩ.ff.de inoffi. teſt.& in l. ſi vnus.
§.ante omnia. per illum text.ff.de pact.& in d.§. itẽ videamus.
ſed non ſic eſt in propoſito,vbi ius,& actio competit ipſo iure.
l.prætor.in prin.ff.eod.& iſtud eſt regulare,quia quando.l.dene
gat actionem,in dubio nõ dicitur auferre actionem ipſo iure,
ſed ſolùm dare exceptionem,quæ elidat actionem.l. 1.in prin.
& ibi Bart.ff.ad Maced. idem Bart.& Mod. in l. 1.§.ſublata.per
illum text.ff.ad Treb.& in l.cùm lex.circa fin.ff.de fideiuſ.& in
d.l.nam & poſteà.in prin.ergo iſta non eſt talis exceptio, quæ
poſſit opponi ad proceſſum,& impedire lit.conteſt.

SVMMARIVM.

1 *Onus quando eſt aliquod intrinſecum actioni, vel exceptioni, debet etiam nemine opponente impleri.*

2 *Caſtrenſia,vel quaſi caſtrenſia non conferuntur.*

3 *Libri empti filio à patre quando, & in quib.caſib.debent conferri, & nume.4.*

5 *Filiusfamilias in poteſtate non poteſt facere teſtamentum.*
Clericus ſimplex primæ tonſuræ poteſt facere teſtamentum, licèt ſit in poteſtate patris.rationem ponit poſt nu.5.

6 *Adde ad idem cautelam,vt filiusfa.poſſit facere teſtamentum.*

7 *Libri empti,& traditi per patrem filiofamilias clerico ſtudenti,quamuis non ſit clericus beneficiatus, ſed clericus ſimplex, donatio ſtatim & irreuocabiliter valet, & cenſetur peculium quaſi caſtrenſe.*

8 *Filiusfamiliàs ſi non ſit Doctor,ſed licentiatus,an in eo habeant locum quæ dicuntur de Doctore,quo ad collationem expenſarum,ſeu librorũ.*

9 *Licentiatus etiam qui breui eſt doctorandus, an veniat appellatione Doctoris.*

10 *Filius in caſibus, in quibus tenetur conferre libros, non tenetur præciſè libros conferre,ſed ſufficit, quòd conferat æſtimationem eorum.*

11 *Pater ſi legat in teſtamento expenſas ſtudij filio, aut quæ factæ ſunt, aut quas fieri velit,an in tali legato comprehendantur libri.*

LEX XII.

FIliæ licèt. Hoc dicit. Filia dotata à pr̃e,
eo mortuo,debet fratrib.dotẽ
conferre,ſi vult cum effectu agere ad partem hære
ditariam.hoc primo.& peculia profectitia non cõ
feruntur, ſed ſicut & aliæ res patris hr̃ditariæ inter fratres diui-
duntur.hoc ſecundò,& peculia caſtrenſia,vel quaſi,item lega-
1 ta non ꝯferuntur,nec diuidunt̃,ſed pręcipua ſunt.h.d.¶† Not.
ex tex.ibi, vnde conſultè collationem offerens.hic eſſe tex. ſm
Bal.ꝙ quando onus aliquod eſt intrinſecum actioni, vel exce
ptioni, debet ẽt nemine opponente impleri. patet in hoc text.
vbi onus conferendi dotem procedit ex eo,quod filia vult ſuc
cedere,ergo tanquam ſit intrinſecum debet prius impleri, vel
offerri,ẽt ſi non petatur.Per hoc decidit Raph.Fulg.ꝙ emptor
volens agere actione ex empto ad rẽ vẽditam,vt ſibi tradatur,
debet prius ſoluere,vel offerre pretium, ẽt ſi non opponatur,
aliàs ſibi non cõpetit actio ex empto,quod vltimũ eſt falſum,
vt examinaui in l.iuris gentium.ff.de pac.vbi videas,& iſte tex.
non obſt.ſm Lud.& Alex.hic,quia dũ dicit denegari actiones,
2 intelligitur.ſ. ope exceptionis, non ipſo iure. ¶† Scdò not. ex.
tex.in verbo, neque caſtrenſe.ꝙ caſtrenſia, vel quaſi non con-
feruntur, vt in l.1.§. nec caſtrenſe.ff.eo. Vnde facit iſte tex.ſm
a Cy.Bar.& alios hic, ꝙ filius ſtudens [a] non tenetur conferre li-
bros ſibi traditos à patre cauſa ſtudij, ſed mortuo patre debe-
rent eſſe ſui præcipui, prout tenet gl.ord.in l. filiæ cuius.ſ.fam.
erci.& iſtud probat Cy. hic aliquib.medijs, quæ leuia ſunt, &
Ray.in l. ſi donatione.ĩ.eo.& ibi Alex.latè examinat iſtum paſ-
* ſum. Vnde concludẽdo ſolet in hoc *teneri communiter* doct.Bar.
in d.§.nec caſtrẽſe.in 1. &.2.col.q̃ tenẽt Bal.Pau.de Caſt. & latè
d.Alex.in d.l.ſi donatione.ĩ.eo.& Bar.ĩ d.l.filiæ cuius, & ibi ple
nius Saly.In qua doctrina vltra ea,quę latè ſcribit.d.Alex.in d.
l.ſi

ADDITIO.

a ¶Studens.Adde Bald.conſi.21.inci.quinque quærunt̃.in 3.vol.Paul.de Caſtr.
conſi.134.inci. videtur dicendum,quod dicti libri. * Et in hoc diſtingue, vt
per Viui.com.opi.lib.2.concl.126.vbi refert opi.contrarias,quas conciliat,
pro quo vide etiam quæ ponit Gerard.ſing.54.vbi,quòd libri empti à patre
filio ſtuden.non efficiuntur eius proprij,niſi doctoretur,vel efficiatur cleri-
cus primæ tonſuræ.ſed in terminis q.Iaſ. hic,an libri quos pater emit pro fi-
lio ſint conferendi,dic non eſſe conferen.teſte Imbert.in Enchirid.iur.Gal-
liæ.verſi.impenſæ.col.2.not.Prac.Maſueri tit.de ſociet. nu.23.vbi etiam re-
fert diſtin.Bar.aut filius ſcholaris compleuit ſtudium viuente patre, & tunc
non conferantur,aliàs ſecus, quæ omnia plenius explicat Pract.Pap.for.lib.
pro hæred.ver.communiter.nu.16. MASVER.

3 l.ſi donatione.ego aliqua addo. † In primis conſidera, ꝙ licèt
Bar.ibi faciat quatuor caſus principales,tñ ſolùm in primo ca-
ſu libri debēt conferri,qñ pater emit libros nomine filij,ſed ſibi
non tradidit,remanent in dñio patris, ideo diuidūtur mortuo
patre,ſicut aliæ res hæreditariæ:in alijs caſib. Bart. libri nunquã
conferuntur,ſed ſunt pręcipui illius, cui pater donauit ; eſt tñ
dñia, quia ſi talis filius erat Doctor, vel eſt effectus Doctor in
vita patris, cùm Doctor poſſit habere peculium quaſi caſtren
ſe.l.fi.§.de inoff.teſtam. tales libri tranſeunt in peculium quaſi
caſtrenſe filij,& ſtatim donatio irreuocabiliter valet,adeo ꝙ ſi
pater vellet,non poſſet amplius reuocare talem donationem,
& ſic non ſolùm libri ſunt pcipui filij exiſtentis Doctoris, ſed
etiam irreuocabiliter ſunt ſui.Sed in vltimo caſu qñ filius erat
ſcholaris tantum,cui pater emit libros,& tradidit,quo caſu in-
telligitur donaſſe filio,tunc talis donatio inter patrem, & filiũ
in poteſtate poſſet reuocari per ipſum patrē, tamen ſi non re-
uocetur,confirmatur morte patris, ideo non confertur, ſicut
nec alia donatio,quæ morte patris confirmatur,vt dixi in Au-
then.ex teſtamento. §. eo. & idem ſequitur vltra præalleg.do.
Alex.in conſi.142.in 2.vol.incip. circa primam dubitationem.
in pen.col.& eſt duplicatum in conſ.103.vol.3.Ita tenet Paul.
de Caſt.in conſ.182.Raph.Cum.in conſ.40. cuidam filio ſtu-
denti empti fuerunt libri.Licèt idem dubitauerit circa vltimũ
membrum Bar.in l.illud.ĵ.eo. cum cenſeatur donatio ob cãm
ſtudij,ergo conferri debet,ſicut alia donatio ob cãm.l. vt libe-
ri.ĵ.eo.& Auth.ex teſtõ.§.eo.reſpondet multipliciter do. Alex.
in d.l.ſi donatione.vera ſolutio eſt, ꝙ illud procedit in dona-
tione ob cãm,quæ ſtatim valet.¶ Limita illam doctr.Barto.de
libris donatis filio Doctori, aut qui poſtea in vita patris eſt ef-
fectus Doctor,ꝙ eius præcipui ſunt,& donatio ſtatim irreuo-
cabiliter tenet,vt ſit verum, niſi pater primò emiſſet libros ꝓ
alio filio,hoc expreſſo,ꝙ volebat,ꝙ teneretur tales libros con-
ferre,ſi poſtea eos ſecundo loco ſimpliciter tradidit huic ſecũ
do filio,qui perfecit ſtudium viuo patre, tñ tenetur conferre,
quia intelliguntur tranſlati cum illa conditione, quam habe-
bat primus,vt teneretur conferre. Ita limitat Bar. in l. Caio.in
prin.per illum tex.ff.de ali leg.¶Secundò doctr. Barto.limitat
no.Ange. hic, vt procedat,qñ filius ad perfectionem ſtudij,&
doctoratus apicem peruenit, ſecus ſi miſer, & ignorans per-
manſerit,quaſi cenſeatur donatio ob cauſam, quæ ceſſauerit,
ideo non debet libros habere præcipuos,arg.l.2.ff.de his,quib.
vt indi. ſequitur Raph.Cum.in d.conſ.40.Alex.in l.ſi donatio-
4 ne.in pen.col.ĵ.eo. ¶† Sed audi nouam qõnem, & valde vti-
lem,in cuius deciſione forſan adiuuaberis,quid in filiofamiliàs
clerico ſtudente, cuius nomine pater emit libros, & tradidit,
an ſit idem,prout in filiofamilias Doctore, an ſtatim donatio
talis irreuocabiliter valeat, & libri ſint eius præcipui? Et puto,
ꝙ ſic,nam pondero, ꝙ Bar.in d.§.nec caſtrenſe.in 2.colu.dicit,
ꝙ aliud eſt in ſimplici ſcholari,eo quia ſcholaris non poteſt ha
bere quaſi caſtrenſe peculium,ſed ego habeo ꝙ filiusfam. cle-
ricus quicquid conſequitur à patre vel aliunde, cenſetur quaſi
caſtrenſe peculium.l.cùm lege Leoniana, & Auth. presbyte-
ros,& l.ſacroſanctæ.§. deEpiſc.& cler.& iſtud in terminis inue
nio tenere in propoſito noſtro ſolùm Alb. in l. ſi donatione.in
vlt.col.in diſcurſu. ĵ.eo. vbi examinat,nunquid libri donati fi-
lio ſtudenti per patrem conferri debeant,& longam ponit di
ſtinctionem,dicit ꝙ ſi eſſent donati filiofam. clerico, ꝙ cenſe-
retur quaſi caſtrenſe peculium,& licèt ipſe non declaret,puto
ꝙ iſtud non ſolùm procedat in clericis beneficiatis, ſed etiam
in clericis ſimplicibus primæ tonſuræ, quia quamuis tales re-
maneant in patris poteſtate,vt eſt glo. in c.cum voluntate.in
gl.fi.de ſent.excommu.tamen quantum ad propoſitum idem
puto iudicandum prout in clericis beneficiatis, quantum ad
hoc, vt illud, quod donatur eis à patre, vel ab alio ſit eorum
proprium, & cenſeatur quaſi caſtrenſe,& licèt iſtud vltimum
5 in ſpecie tactum nõ inueniam, tamen probo, † nam filiusfa.[a]
a in poteſtate patris non poteſt facere teſtamentum.l.ſenium.in
fi.C.qui teſta.fac.poſ.& tamen ego habeo, quòd ſimplex cle-
b ricus[b] primæ tonſuræ poteſt facere teſtamentum, quamuis
ſit in poteſtate patris,eo quia illud,quod habet, cēſeatur quaſi
caſtrenſe peculium, vt prædixi, & de quaſi caſtrenſib. filiusfa-
miliàs teſtari poteſt.l.fi.§.de inoffi.teſt.quia in illis habetur pro
patrefam.l.2.ff.ad Maced.& quòd talis clericus primę tonſurę
poſſit teſtari,tenent Canoniſtæ. Hoſt.do. Ant. Petr. de Anch.
Inno.& Pan.in c.quia nos.de teſta.per generalitatem illius tex.
permittentis clericos omnes ſimpliciter teſtari, ergo de quo-
cunque clerico intelligitur. iſtud idem in generalitate ſui vult
glo.ſingu. 19. quæſt. vltima.in cap. quia ingredientibus.in glo.
ſuper verbo teſtandi. dum permittit clericis in poteſtate con-
ſtitutis facultatem teſtandi.& iſtud multum not.dom.Bartho.
6 Veronenſis in cautela.113.† ꝙ quando filiusfamil. vult teſtari
inuito patre,cautela, eſt ꝙ ſuſcipiat primam tonſuram, quod
facilè eſt, quod reputat valde notatu dignum, quia hoc
modo elidentur iura, quæ volunt, ꝙ filiusfamilias teſtari non
c poteſt.& licèt[c] Barto.in d.l.ſacroſanctæ.§.de Epiſco.& cler.re-
ſtringat prædicta,vt ſolùm procedant in acquiſitis ratione cle-
ricatus,& non aliter,tamen iſta limitatio Barto.eſt contra tex.
in d.Authen.presbyteros. in verbo quolibet modo, & contra
d.l.ſacroſanctæ.in verſic.ea quæcunque. ſecundum dom.Bar-
7 tho.in loco præalleg. † Et ſic ex prædictis habes,ꝙ libri empti,
& traditi per patrem filiofamilias clerico ſtudenti, quamuis
non ſit clericus beneficiatus, ſed clericus ſimplex, ꝙ donatio
ſtatim irreuocabiliter valet, & cenſetur peculium quaſi ca-
ſtrenſe,& propterea tales libri erunt ſui præcisè, & nullo mo-
do conferri debebunt, nec pater poſſet irritare aut reuocare,
& iſtud mihi placet pro vtili cautela ad faciendum,quòd filius
familiàs tempore diuiſionis cum fratrib. habeat libros præci-
puos, & non ſolum libros, ſed quaſcunque res ſibi donatas à
patre,& iſta videtur mihi expeditior, & verior cautela quàm
illa,quam tradit Bartol.poſt Vbertum de Bobio in l. donatio-
nes.la 2.ff.de don.per illum text.de qua dixi in Authē.ex teſta-
mento.§.eodem, & prædicta bene not. quæ fortaſſe, vt dixi,
ſimplicibus Legiſtis videbuntur noua, quamuis reſtrictio Bar.
8 §. relata videatur multum æquitatis in ſe continere. ¶† Item
aduerte circa prædictam doctr. Bartol. dum loquitur de filio-
famil.Doctore, ſeu doctorato, quid ſi non eſſet Doctor, ſed
d licentiatus[d] tantum,an idem erit, quòd in Doctore? Bald.in l.
1.penultim.colum.ff. ſolut.matri.dicit,quòd in materia fauo
rabili idem iudicamus de licentiato, quòd de doctorato, ſe-
cus in materia odioſa, vnde ſecundum eum ſi Epiſcopus fa-
ceret excõmunicari Doctores,non venirent licentiati,& idem
quod in materia fauorabili,& lata licētiatus veniat appellatio
ne Doctoris,tenent Imo.& Gemi.poſt Petr.de Anch.in proœ.
6.in 4.colum.& Bald in Authen.habita.in 8.colum.C.ne filius
pro patre, & Raphael. Cuman. in l.mulier.§.1.ff.ad Trebel.&
ſecundum hanc diſt.intellige illud, quod no.Bald.in l.Athletę.
in princip.ff.de excu.tut. per illum text.in verſicul. coronati,
e quem dicit facere in arg.contra licentiatos,[e] qui non habent
priuilegium Doctorum,niſi pileum Doct.aſſumant,vt dicunt
Vltramon.& quod decidit Bal. in l.1.§.pen.ff.de teſta.mili.vbi
9 concludit, † quod licentiatus etiam, qui breui eſt doctoran-
dus, non venit appellatione Doctoris. vnde ſecundum eum
f non ſufficit Poteſtati,[f] quòd ducat ſecum licentiatum pro vi-
cario, eo caſu quo debet ducere Doctorem, cum licentiatus
non habeat inſignia Doctoris. Adde etiam illud, quòd decidit
Barto.in l.qui indignus.ff. de Sena.adde, & notabilem text. in
l.1.C.de conſu.lib. 12.quem pro ſing.alleg.Angel.de Aret.in §.
quædam.in 10.colum. Inſti.de act.pro deciſio.quæſtio. quam
dicit contingiſſe in ciuita.Ferr. & aliàs, vt accepi, fuit de facto
in ciuita. Papiæ, in perſona magnifici domini Guiniforti de
Zazijs, quòd ſi aliquis ſit licentiatus iam tribus annis elapſis,
& iſto medio tempore aliqui efficiuntur Doctores, poſteà iſte
licentiatus poſt illos tres annos aſſumit gradum doctoratus,
debet præcedere omnes alios, qui medio tempore fuerunt
doctorati ante eum. per dict.l.1.Sed caue, quòd text.in dict.l.
1.malè allegatur per Ang.de Aret.quia in illo text.tam prima
quàm ſecunda erat dignitas tam cõſulatus quàm patriciatus,
nimirum ſi ſecunda ſuperueniens trahitur retrò ad tempus
primæ,ſed in q.noſtra licentiatus nõ habet dignitatem, prout
g doctoratus, & propterea vide Lud.Ro.[g] ad hoc,& prædicta,
qui

ADDITIONES.

a ¶Filiusfa.Adde Bal.§.fi.Inſti.de teſt. mil.in l.fi. in §.filius.C. de bon.quæ lib. in §.præter hos.Inſti.quib.non eſt per.fa.teſt.Spec.titu. de inſtr. edi.in §.12. verſi.5.Pau.de Caſt.conſi.201.inci.ad primum.

b ¶Clericus Adde Bald.in Auth. Iuramentum. C.de epiſc.& cle. Abb.in c.1.de teſt.in c.literas.de reſt.ſpol.

c ¶Et licèt.Tene illam reſtrictionem Bart.per d.l.ſacroſanctæ.in verſi.in eodē clericatus gradu.ſecundò per regulam.l.plenum.§.equitij.ff.de vſu, & ha.ad generalitatem,quam iſte ponderat reſponde, quòd recipit reſtrictionem de habilitate.l.1.cum gl.§.de ſacroſ.Eccl. ſed clerici in poteſtate ſunt inhabiles niſi in quęſitis ratione clericatus.l.qui in poteſtate.ff.de teſt.

d ¶Sed licentiatus.Adde Bal.in l.1.ff.ſolu.mat.Bal.in c.quidam.de renun.

e ¶Contra licentiatos.Adde Bart.in l.legatis.in §.ornatricibus.ff.de leg.3.Bar. in l.1.§.nec caſtrenſe.ff.de collatio.bon.

f ¶Poteſtati.Adde Philip.in proœ.6.in 2.col.

g * Rom.Cuius ſententiam negatiuã,quòd Doc.iunior antiquiori non pręferatur,ſi iunior priuſquam antiquior licentiatus fuerit,licèt in aſſecutione gradus fuerit poſterior, ſequitur idem Iaſ. in l.cum quid.1.lect.nu.16. ff.ſi cert.peta.Fel.in proœ.Decret.verſ.Grego.nu.17.Alcia.trac.pręſump.Reg.1.pręſump.45.nu.7.Ruy.conſi.19.num.16.lib.1.de qua diſputat Grat. conſi.116.lib.2.Gabr.com. opin.lib.6.tit.de maior. & obedi. concl.1.Por.lib.5.concl.22.vbi contrarium ſuſtinet. MASVER.

qui aliter videtur ſentire in conſi.333. inci. quo ad primũ articulum, in quo quæritur.in vlt.col.
10 ¶† Item attende, quòd in omnib.caſib.in quib.tenetur filius libros conferre cum fratrib. non tenetur preciſè libros conferre, ſed ſatis eſt, ꝙ conferat æſtimationem librorum, & poteſt libros retinere.ita no. concludit Bal.in l.Macedoniani.C.ad Mace.vbi putat iſtud ſing.in libris conferendis,vt ſufficiat eorum æſtimationem, vel valorem conferre,per illud,qđ vult gl.ſing.in ſimili in l.nepos Proculo.ff.de verb.ſig.Idem ſequitur Sal.in l.filiæ cuius.ſ̃.fa.erc.& d.Alex.in l.ſi donatione.in fi.j̃.eo. Sed Lu.Rom.in d. Auth.ex teſtõ.de quo d.Alex.nõ facit mentionem, dicit ſe valde admirari de Bal.qui dicit iſtud eſſe ſpeciale in libris conferendis, ꝙ ſufficiat eorum valorem præſtare. nam dicit Lu.Ro. ꝙ imò iſtud eſt regulare in quacunque re,quæ cõferri debeat, ſatis eſt eius valorem conferre. per tex. in l.1.§. iubet. circa fi.in verſi. ſed,& ſi tm̃ fortè.ff.eo.Tu aduerte, ꝙ Bar.ibi in illo. §.iubet.dicit illum tex.eſſe neceſſario intelligendum,qñ hæreditas erat in quantitate,& illud ẽt,quod conferri debebat, erat in quantitate, tunc bene ſufficiat tantũ remitti de hæreditate, quantũ eſt illud,quod conferri debebat,ſecus eſt ſi illud,quod conferri debebat, conſiſtebat in ſpecie, quia aliud pro alio conferri non poteſt,ſm Bar.& pro iſta ſol.videntur ſonare verba text.ibi,tm̃
a & quantum,quæ ſunt denotatiua quantitatis,vel ſecundò [a] dicit Bar.ibi,ꝙ tex.ille debet intelligi,qñ illud fit de voluntate illius,cui debet conferri,ſecus eſt eo inuito,vel fortè poſſet dici, ꝙ tex.ille loquitur quo ad releuandum aliquem à præſtatione ſatisdationis,nam qui vult ſuccedere,non eſt admittendus, niſi præſtet ſatisdationem de bonis ſuis conferendis, vt patet ibi ex præcedentib. vnde bene releuatur à præſtatione ſatisdationis tantundem præſtando,vel remittendo,vt ibi eſt tex.non aũt releuatur ab ipſa collatione.
11 ¶† Quid aũt ſi pater legat in teſtõ filio expẽſas ſtudij, aut quæ factæ ſunt,aut quas velit fieri,an in tali legato comprehendantur libri? Ponit Bar.in l.quib. dieb.§.1.per illum tex.ff.de cond.& dem.Bal.in rub.C.de verb. ſig.in 6.q.Bal.in l.cùm ſucceſſores. C.de eui.& quod no. Barto. in l.his verbis §.1.ff.de leg.3.Illud eſt expeditum, ꝙ ex quo pater miſit filium ad ſtudium, tenetur ei libros neceſſarios emere.gl.eſt in l ſed Iulianus.§. quod dicitur. in verbo ſolebat.ff.ad Mace.& gl.in l.Macedoniani.in verſi.non recuſare,& ibi Bart. Bal.& alij.C.eod.Et per hæc eſt expedita iſta l.

ADDITIO.

a ¶Vel ſecundò.Iſta ſolutio Iaſ.eſt contra illum text. in verſi. ſatis contuliſſe. ideo cautè vtitur, vel fortè igitur. gl.in l.ſi duo.ff.de arbitris. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Affectio paterna licèt ſit maxima,non tamen eſt tantæ efficaciæ,quòd faciat donationem effectualem præſumi.*
2 *Fundus concedi in peculium, & non donari, qualiter intelligatur.*
3 *Donatio facta per patrem filio in poteſtate ob merita filij,vt hodie ſtatim irreuocabiliter valeat,quot requiruntur.*
4 *Pater ſi confiteatur in inſtrumento donationis ſe recepiſſe ſeruitia à filio,an ſtetur eius confeſſioni.*
5 *Statutum ſi diſponat, quòd filiusfamiliàs mercator poſſit efficaciter obligari,ſi in inſtrumento dicatur, quòd filiusfa.contrahens erat mercator,an ſtabitur in hoc inſtrumento.*
6 *Pater ſi in ſpecie exprimat merita filij cui donat, & cum iuramento, an hæredes cogentur ſtare eidem.*
7 *Prælatus ſi cum capitulo confiteatur feudum,de quo aliquem inueſtit eſſe antiquum, licèt tali confeſſioni non ſtetur, ſi tamen interueniat iuramentum,valet.*
8 *Donatio facta extraneo non confirmatur morte.*

LEX XIII.

SI donatione. Ad euidentiam pro intelligentia literę pręmitte, ꝙ iſte tex. habet duo reſponſa. Primum eſt clarum,ꝙ filia, quæ acquiſiuit fundum poſt mortem patris,non tenetur illum conferre, & hoc eſt clarum,cũ attendi debeat tempus mortis patris,ideo acquiſita poſt eius mortẽ non conferuntur. l.ea demum.ſ̃. eo.l.nec emancipati.j̃.eo.Secundum autem reſponſum, quòd eſt ibi,nam ſi is, in quo dicitur, quòd fundus donatus à patre filiæfamiliàs nõ debet eſſe eius præcipuus,eſt valde difficile,& dubitabile,præcipuè propter tex.in l filiæ cuius.in 1.reſpon.ſ̃.fam.ercis.de quo tex.glo. oppo.vbi deciditur cõtrariũ huius,ꝙ filia,cuius nomine pater emit fundum, habet eum præcipuum, propter quem tex.inuenio,quòd ad hæc iura traduntur ſex varij intellectus, quos refero.j̃.in glo. Item alia magna difficultas eſt contra iſtud ſecundum reſponſum, quia donatio ſimplex facta per patrem filio in poteſtate,cùm non valeat in vita patris, ſed confirmetur per eius mortẽ, & ſic habet ſimilitudinẽ relicti, non debet conferri.l. illud.§. fi.j̃. eo. dixi in Auth.ex teſtamento. ſ̃.eo hic aũt dicitur contrarium, ꝙ fundus donatus ſimpliciter per patrem filiæ in poteſtate,non eſt ſuus præcipuus,ergo debet conferri.¶ Propter has difficultates tex. noſter in 1. & in 2.reſpon. intelligitur *per gl.hic, & omnes Doct.*& per gl.& omnes in Auth. ex teſtamento. vbi tetigi de hoc. ſ̃. eod. quòd in iſta l. iſte fundus non fuit donatus filiæ, ſed ſolùm conceſſus in peculium profectitium,hoc eſt.n.dicere,quòd pater bene conceſſit filiæ, quòd haberet vſum,& adminiſtrationem talis fundi, ſed non dominium.Sed quia iſte intellectus omnium videtur diuinare,imò plus videtur contra verba text.ibi,tibi à patre donatus. ſuſtinenndo communem intellectum, dicas non, prout dicunt Bar.& Fulg.hic, quòd opus ſit hac ſubauditione, ſ. quòd hic donauit, hoc expreſſo, quòd habeat in peculium, & iſtud ſuſtinetur ineuitabiliter per puncta rationis,vt declaraui in illa Auth. ex teſtamento. nam fundus donatus per patrem filio in poteſtate, non intelligitur effectualiter donatus, niſi quando pater emit fundum nomine filij, & illum ſibi tradidit, vt j̃.dicetur. Vel quando pater donauit filio propter benermita filij, aliàs extra iſtos caſus dato, ꝙ pater vtatur verbo dono, vt hic, tamen non intelligitur donatus, ſed cõceſſus in peculium tm̃, vt ſic filius habeat nudũ vſum,ſed non dñium,& verbũ donatus impropriatur.i.cõceſſus. ita probat tex.in l. qđ fructuarius. ff.de acqui.rer.do.quẽ corruptè alleg.Bar.hic in eius diſtinctione.& tex.in l.fi.de pecu.leg.& in l.cum pater.§.pr̃ plurib.vbi gl. & Bart. ff.de legat. 2.& idẽ Bart. in l.1. §. nec caſtrenſe. in pencolum.ad fin.ff.eodem.ergo cùm in iſta l.non appareat, ꝙ pater emerit talem fundum nomine filiæ, item non apparet, ꝙ præceſſerint benemerita filiæ, (nam iſta cùm ſint facti, in dubio non præſumuntur. l.in bello. §.factæ. ff.de capti.) ergo apparet, quòd iſte text. loquens in dubio, debeat per puncta rationis neceſſario intelligi, vt intelligunt gloſſ. & Doctor. hic, quod hic fundus fuit ſolùm conceſſus in peculium, & ſic in adminiſtrationem filiæ, & ſic verbum donatus, poſitum in text.exponitur,ideſt conceſſus, iurib.præalleg.¶ Et hoc modo ſubtiliter defenſatur communis intellectus,ſm quem.h.d.Fundus acquiſi. poſt mortem patris non debet conferri fratrib. ſecus ſi pr̃ conceſſit in peculiũ filiæ, qa non dẽt eſſe p̃cipuus ipſius filiæ, ſed dẽt diuidi ſicut aliæ res pr̃is. h.d. ſm cõem intel-
1 lectum gl.& Doct.hic.† Ex quo habes,ꝙ affectio paterna [a] cir-
a ca filium,licèt ſit maxima. l. iſti quidem.in fi.ff.ꝙ met.cau.iuncta.l.quidam cùm filium.ff.de hæred.inſti. tm̃ non eſt tantæ efficaciæ,ꝙ faciat præſumi donationem effectualem, ſed ſimplicem adminiſtrationem peculiarem, dato,ꝙ pater vtatur verbo dono, niſi benemerita filij proceſſerinit, aut talis res ſit empta nomine talis filij,& ſibi tradita, & donata, aliàs non obſtãte affectione paterna, & non obſtante, ꝙ pater vtatur verbo dono,tamen intelligitur conceſſio in peculium,& non dona-
* tio, & text. eſt ſing. ſm *communem intellectum* glo. & Doct.Et ſi dicas tenendo communem intellectum glo. & Doctor. ꝙ hic non fuerit reuera donatio, ſed conceſſio in peculium, ꝙ iſte erit de indubitabili,cùm iam eſſet hoc deciſum in l.pręcedenti. Reſponde ſing ꝙ in l. præcedenti pater expreſsè conceſſit in peculium,ſed in iſta.l.ponitur caſus not. qñ ſumus in caſu dubio, & pater eſt vſus verbo dono, & hic eſt text.not.quòd adhuc cenſetur conceſſio in peculium, & ſic talis fundus non
b debet eſſe præcipuus ipſius filiæ.Tu caue, [b] quia ſm iſtum cõmunem intellectum glo. & Doct. multum reſtringuntur duæ regulæ cões, prima, quòd donatio ſimplex facta per patrem filio in poteſtate non confertur.l.illud.§.fi.j̃.eod. dixi in Auth. ex teſtamento. ſ̃. eod. nam in donatione propter benemerita non poteſt procedere,quia ſtatim valet,vt ibi dixi,ſolùm ergo procedet, qñ clarè apparet, ꝙ pater voluit eſſe donationem, & non conceſſionem in peculium. Similiter reſtringetur alia regula, quæ habet, ꝙ donatio inter patrem, & filium in poteſtate ſtatim non valet,ſed confirmetur morte. l.Papi. cum gl. ff.de don.int. vir.& vxor. ¶ Ex iſto tex.no.ꝙ verbum donatus, propter ſubiectam materiam exponitur conceſſus in peculium.facit.l.inſulam.& ibi Bartol.ff.de præſcrip.verbis. l.ſi olei. vbi gloſſ. & Bartol. C. locat. & l. ſi vno. in principio. ff. cod.& in capit. conſtitutus. de relig. dom. Item ad proximam reſtrictionem duarum regularum ſupradictarum, adde ꝙ Bart. illud fatetur in diſtinctione per eum hic tradita. ¶Gl. in verbo poſtulas.dum alleg.l.vt liberis.j̃.eo.dic,vt per do. Alex.hic.Iſtã gl.fi.diuide in 6.par.prin. In prima oppo. contra text.& ſoluit. In ſecunda iuxta ſol. quærit de vna quæſt. In tertia ponit vnũ dictum. In quarta reprobat quæſtionem quorundam ſuper hoc. In quinta oppon. contra text. & reſpondet remiſſiuè. In ſexta

ADDITIONES.

a ¶Paterna. Adde Bald.in l. mater tua.C.de oper.liber.
b ¶Tu caue. Limitatio. l.illud. quam etiam limita in emancipato. l. vt liberis. in gl.magna.in fi.j̃.eod. PVRP.

in 6.alleg. concor. text.Secunda ibi, si quæras qualiter. Tertia
ibi, nec tenet ab initio.Quarta ibi, quam dist.Quinta ibi,item
ꝯtra.s̃.de inof.don.Sexta,& vlt.ibi,& facit.¶In 1.parte gl.istud
est valde difficile contrarium.gl. hic per verba satis obscura re
spondet,& secundũ Bar. & clarius Sal.& Mod.hic, licèt videa-
tur ponere vnam sol. tamen reuera sunt duæ, declarando vt
hic per eos,& quòd velut,sint duæ dictiones separatæ.Ego aũt
aliter intelligo,& declaro hãc sol.& dico, ꝙ in ista lege fundus
non fuit donatus filię, sed concessus in pecul.ita quòd haberet
vsum,& administrationem,sed non dominium, dato, quòd
tex.vtatur verbo donatus, & istud declaraui in euidentialib.s̃.
quantum ad hunc tex. sed in l. contraria fundus fuit donatus
filiæ. Et si dicis,quæ differẽtia est,an fundus ꝯcedatur in pecul.
filiæ,an verò donetur?gl.vt puto hic iuncto eo, quod dicit.j̃.
in 3.parte respondet, quòd qñ fundus conceditur in pecu. &
sic non donatur, illa concessio non confirmatur per mortem
patris donantis, sicut aliæ don. sed quando fundus donatur
per patrem filiæ, quamuis donatio statim non valeat in vita
patris,tamen confirmatur per mortẽ patris,quia si pater aliter
non reuocet,videtur ex supremo iudicio tacitè confirmare,&
* istud est,quod vult dicere gl.dum dicit *conferens supremum iudi-
cium*.cùm ergo talis donatio confirmetur morte patris vigore
supremi iudicij,assumit naturam relicti,ideo non confertur,&
sic vno verbo vult dicere gl. in isto text.fuit simplex concessio
in pecul.quæ nõ statim valet,quo ad transferendum dominiũ,
& non confirmatur morte,& sic non confertur in supremum
iudicium, sed in l. contraria fundus fuit donatus, & quamuis
donatio statim non valeat,confirmatur morte ex tacito supre
mo iudicio, ideo etiã assumit naturam relicti post mortem,
ideo non confertur. Et si dicis, quòd ista solutio diuinat ad
vtrunq; text. nã dicere hic,quòd fundus fuit ꝯcessus in pecul.
est magna violentia ad hunc text.Responde declarando, vt s̃.
in euidentialib.Item dicere,quòd in contrario.d.l.filiæ.fundus
fuerit donatus filiæ magis quàm hic, est diuinare, præsertim
cùm in dubio præsumatur concedi in pecul.& non donari, vt
declaraui.s̃.in euidẽtialib.gl. vt puto voluit ad hoc respõdere,
a dicant Doct. quicquid velint,ꝙ verum est, † ꝙ in dubio fun-
dus præsumitur cõcedi in pecul. & non donari, est verum nisi
præcedant benemerita filiæ, tunc.n.præsumitur donatus. Tñ
quia istud vlt.est diuinare ad illũ tex.cùm ibi non magis appa-
reat quàm hic,quòd benemerita pręcesserint,& ista sunt facta,
quæ in dubio non præsumuntur,ideo licèt alij Doct.hic tran-
seant cũ solutione gl. hic, ego eam non teneo. ¶Et propterea
inuenio,quòd alia datur solutio ad d.l.filiæ cuius, quòd ibi fun
dus fuit emptus nomine filiæ, vt clarè dicit text.ibi, & etiam
per patrem fuit facta traditio filiæ, & istis duob.concurrentib.
quòd sit res empta nomine filiæ, & sibi tradita, tunc intelligi-
tur donata,& tunc bene confirmatur morte,& habet vim su-
premi iudicij,& ideo non confertur. ita loquitur d.l.filiæ. Sed
in ista.l. quamuis fundus fuerit donatus, & sic traditus per pa-
trem filiæ,tamen non erat emptus nomine filiæ,quia istud nõ
dicit tex.hic,prout dicit in d.l.filiæ.ergo non intelligitur dona-
tus, sed concessus in pecul.ergo non est confirmabilis morte.
Istam sol.vult Bartol.hic in distinctio.quam facit,& expressius
Batol.in dict.l.filiæ. vbi dicit, quòd text.ibi dum dicit compa-
rauit.debet intelligi,& manualiter tradidit,aliàs videretur tan-
tum nomen filij in instrumento accomodare.l.2.C.si quis alte
ri,vel sibi.& l.1.C.de castren.pecul.libr. 12. idem tenet Bartol.
in l.si filij.per illum tex.quem ad hoc ponderat.C.de don.inter
vi.& vxo.sequitur Bal.in Auth.ex testamento.s̃.eo.& Lu. Ro.
in consi.291.inci.cùm isti fratres.in vlt.col. Sed caue, quia licèt
fundus in d.l.filiæ.fuerit emptus nomine filiæ,vt dicit ibi tex.tñ
dicere, quòd etiam fuerit facta traditio per patrem filiæ,istud
est diuinare ad illum tex. ideo reprehenditur per Bald. ibi in 2.
& 3.col.& etiam per Sal. eam ẽt reprobat Imo.in l.continuus.
§.fi.in 4.col. ff.de verb. obl. Tu defende istũ intellm̃ Bar.no. Et
ꝙ ibi interuenerit traditio, probat̃, quia aliàs non ꝯfirmaretur
morte,vt per gl.in l.Papinianus.ff.de don.inter vi.& vxo.ꝙ aũt
* ibi confirmetur morte,patet ex tex.ibi,*si non post contrarium eius
iudicium*.¶Aliã sol.& sic aliũ intellectum ponunt Bal.& Sal. in
a d.l.filiæ cuius, [a] & dicunt, ꝙ ibi bene fuit emptus per patrẽ fi-
liæ noĩe, sed non fuit traditus, & istud sufficit,ꝙ fuerit emptus
nomine filiæ, licèt non fuerit sibi traditus, quia licèt traditio
requiratur ad hoc,vt dicatur donare,vt s̃.in euidentialib.decla
raui,tñ nisi pr̃ aliter reuocet,aut penitentiã ostẽdat, filius hẽbit
quasi sibi legatũ, prout ibi expressè declarat gl.1. & ad hoc ille
est tex.sing. in iure secundum Saly. ibi. Istum intellectum se-
quitur Imo.in d.l.continuus.§.final.in 4.colum.cum vna mo-
dificatione, si illa persona, cuius nomine emptus est fundus,
erat talis,quæ habebat intentare iudicium famil.erc.quia cùm
tali iudicio eligendus sit arbiter,qui debet obseruare mentem
defuncti etiam coniecturatam. l.si cogitatione. C.famil. ercis
talis arbiter dabit fundum præcipuum illi filiæ per tex.sin.d.l.
filiæ. & istũ dicit esse nouum intellectum ad illũ text.¶Alium
intellectũ tradit Imo.in l.quæ dotis.ff.sol.mat. quem dicit fuis-
se Pet.de Bellaper. in d.l. filiæ cuius, ꝙ ibi pater emit fundum
nomine filiæ, & quamuis non tradiderit, tamen per vendito-
rem fuit traditus patri præsente filia, vnde ꝑꝑ præsentiam filię
est perinde,acsi fuisset traditus filiæ.l.falsus.§.1.& ꝙ ibi no.ff.de
furtis. & l.quod de suo. C. de dote cauta non nu. tamen ẽt iste
intellectus non caret diuinatione, ꝙ fundus fuerit emptus, &
traditus patri præsente filia, cùm de præsentia filiæ in text. illo
verbũ nullum.¶Alium quintum intellectum tradit Ang.hic,
in lect. Flo.ꝙ in isto tex. verè fundus fuit donatus filiæ, prout
litera dicit,non aũt concessus in pecul.sed dicit,ꝙ aduertendũ
est in constructione tex.dum litera dicit, eum præcipuum ha-
bere contra iura postulas.nam dicit Ange.ꝙ non erat filia do-
nataria,quæ postulabat fundum esse pręcipuum,sed erat alius
frater sororis, qui volebat habere fundum pręcipuum dona-
tum sorori.dicit tex.ꝙ istud postulat contra iura, quia ipse fra
ter nõ debet habere talem fundum præcipuum, sed bene ipsa
soror,cui fundus fuit donatus, & hoc modo cõcordabit cum
illa.l. filiæ cuius. Sed pro certo iste intellectus repugnat literę:
nam hic Imperator alloquitur ipsam filiam, cui fundus fuit
donatus in scd̃a persona,& dicit,tu soror postulas,&c.vnde ta
lia verba prolata in secundam personam sororis, cui fundus
erat donatus, non possunt referri ad fratrem alium. ¶Alium
intellectum ponit Raph.Fulg.in d.l.filiæ, & plenius in hac.l.di-
cit,ꝙ Docto.non bene construunt istum text.nam dicit,quòd
dictio à patre, debet referri ad verbum institutæ, & non ad
verbum donatus,& sic dum litera dicit,nam si is filiæfam. cõ-
stitutæ tibi à patre,post dictionem à patre,debet fieri punctus,
deinde sequitur donatus est, debet intelligi.s.ab vno extraneo.
nam iste text.vult facere differentiam,an iste fundus fuerit ac-
quisitus post mortem patris, & tunc conferri non debet. Aut
fuit donatus per extraneum filiæ tempore vitæ patris, & tunc
quicquid acquisiuit filius,acquisiuit patri, ergo cùm sit acqui-
situs patri,fila non poterit habere eum præcipuum,& isto mo
do nihil obstabit.d.l.filiæ cuius,quia ibi fuit donatus per patrẽ,
sed in isto text. fundus non fuit donatus per patrem, sed ab
vno extraneo. Et dicit, quòd quantò magis reuoluit singulis
annis istum intellectum, quòd tantò magis sibi placet ad istũ
text.istum intellectum Fulg. ego non teneo, quia si referas di-
ctionem à patre,ad participium constitutæ, ista dictio à patre,
nihil faceret,vt clarè apparet ad sensum, ideo necessariò refer-
tur ad verbum donatus. Vnde teneas secundam solut. s̃. relat.
defendendo eam, prout.s̃. not.defendi, quamuis etiam tertia
posset teneri, sed illa secunda est verior, & magis congruit
b vtrique.l. ¶In secunda [b] parte gloss. ibi respondeo si præcesse-
rint merita.not. ex gloss.quòd quando præcedunt benemerita
filij erga patrem, licèt pater simpliciter donet filio, & non ex-
primat ꝑꝑ beneficia, tñ intelligitur donare ꝑꝑ benemerita, &
non ex affectione paterna, & sic donatio hodie statim valet,
s̃m gl.in Auth.vnde si parens.s̃.de inof.test.& cum ista gl. tran
seunt Bar.& Angel.hic, & Bart.in l.si tibi.§.si pactus.ff.de pact.
facit text. in l. si verò non remunerandi. §.idem Papinianus.ff.
mand.Istud reprobat Lud.Rom.hic per text.in l.tutor petitus.
§.quæ tutorib.ff.de excu.tut. vbi si pater instituat filium,& cũ
ordinet tutorem alterius fratris, relictum præsumitur factum
ex affectione pr̃na,& non ꝑꝑ meritum tutelæ.Rñdet.d. Alex.
ꝙ ille text.loquitur in institutione filij, quam pater tenetur fa-
cere, qui debet filium instituere, vnde non præsumitur fecisse
ob tutelam. Sed tu aduerte, ꝙ hæc solutio procedit quatenus
institutio filij esset vsque ad legitmam,nõ vltra,nam si sit vltra,
pater non tenetur eam facere,vt l.parẽtib. C.de inof.test. ideo
dupliciter respondeo ad illum text.primò,ꝙ gl.hic loquitur de
benemeritis de præterito, vt expressè declarat Bald. hic in vlt.
col.sed d.§.quæ tutorib. loquitur in benemeritis de futuro.Se-
cundò respondeo, & melius, ꝙ ibi institutio filij non potest
præsumi facta ꝑꝑ tutelam, eo quia frater omnino est fiducia-
rius tutor à lege alterius fratris, absque eo, ꝙ pr̃ eum tutorem
3 ꝯstituat.Inst.de fid.tu.§.quo defunct.¶† Not.tñ diligẽter,ꝙ ad
hoc, vt donatio facta per patrem filio in potestate ob materia
filiæ hodie statim irreuocabiliter valeat, vt tenet gl.ordin.in d.
Auth.vnde si parens.tria copulatiuè requiruntur.Primò,quòd
talia merita verè appareant, nec in hoc staretur assertioni pa-
tris, vt dicam statim in gloss. Secundò, quod talia beneme-
rita

ADDITIONES.

a ¶Filiæ cuius.Dicto Bal.obstat.l.1. C.de castrensi peculio. PVRPV.
b ¶In secunda.Adde Ias.dicentem ita donata esse aduentitia,in l. filiæ dotem.
2.colum.supra eod. PVRPV.

a rita [a] sint æquiualentia rei donatæ, hoc est, quòd filius fecerit
tale meritum patri, quod si fuisset extraneus, tantum fuisset lucra
tus.c.relatum. el 2.in versi. iuxta seruitij meritum.de test. aliàs
illud donatum, quod excederet meritum, non esset aduentitium,
nec valaret, secundum Bal. & Sal. in l.illud. C.de sacros. Eccl. & latè
Imo.in l. Aquilius regulus.ff.de don.cum multis aditis per do.
Alex.hic, & apparet non esse verum illud, quod tenuit Bal. in
Auth.ex testamento, in 3.col.s̃.eo.& sequitur Lu.hic sufficere,
quòd benemerita filij non sint.j̃. dimidiam rei donatæ, arg.l.2.
C.de rescin.vend.& in specie reprehenditur per d.Alex.hic, quē
per te videas. Tertiò requiritur, quòd talia benemerita nō sint
obsequialia, ad quæ tenetur filius, quia non exigunt remunera
* tionem.l.filia.C.de pat.po.*secundum Bald.& omnes Mod.*& Sal.in
4 d.l.filiæ cuius. ¶† In gl.ibi, nec inspecto si dixit pater, &c. Ista
b gl.tota die alleg.pro valde no. quod si pater [b] in instrumento do-
nationis confiteatur se recepisse seruitia à filio, in hoc non sta-
tur confessioni patris, sed oportet, quod benemerita verè pro-
bentur, & istam glo.dicit Ang.in lec.Flo.esse bene notandam,
quia quotidie patres donant filijs pro benemeritis, & seruitijs filio-
rum, quæ confitentur ab eis recepisse, talis confessio nihil pro-
bat, vt hac gl.no.& potest reddi duplex ratio, prima, quia quando
confessio procedit inter personas prohibitas, non valet, nisi ve
ritas probetur. l. qui testamentum. ff. de proba. Secunda ratio
c est, [c] quia quotiescunque confessio, vel asseueratio fit à prohi-
bita persona, quæ non pōt liberè talem actum facere, sed ita
demum si interueniret illud, quod confitetur, talis confessio est
suspecta, & ei non statur, quia præsumitur facta in fraudem
legis, ad hoc, vt ille actus posset fieri, qui aliter fieri non po-
terat, ita probat tex.no. quem ad hoc no.Bar. in l.si fortè. ff.de
* cast.pecu.*gl.Bar.& omnes hic*,& idē Bar.in l.per diuersas.C.man.
& in Auth.si quis in aliquo.circa fi.C.de eden.Bal.in Auth.hoc
ius porrectum. C. de sacros. Eccl.& in l. cùm aliquis.C.de iur.
delib.Io.An.in addi.Spe.in tit.de reb.Eccl.non alie. super rubr.
5 ¶† Et per hoc infert Bar.& sequuntur Mod.quòd si statutum
disponat, quod filiusfa.quando est mercator possit contrahendo effica
citer obligari, certè si in instrumento diceretur, quod talis filiusfa.
contrahens erat mercator, non stabitur tali confessioni, prout
ēt tenet Io. And.in addi.Spec.in tit.de sen.pro la.§.vt aūt.in ad-
di.1.cum alijs additis hic per.d.Alex.& vltra eū, & alios addo
illud, quod no.decidit Bal.in præludijs feud.circa.15.col.in 3.diui-
d sione feudorū: nam scitis, quod prælatus Ecclesiæ [d] non pōt infeu-
dare res Ecclesiæ, nisi de antiquo ita solitæ sint infeudari. ca.2.
de feud.pone nunc, quod Episcopus, vel prælatus Ecclesiæ inue-
stiat aliquem in feudum de certo castro, tanquam de feudo
antiquo, asserens in instrumento, quod antecessores istius ab anti-
quo tenuerunt in feudum, quòd huic confessioni prælati non
est standum, ex quo prælatus non potest liberè infeudare, &
multa alia de quib.ibi pulchrè per eū, quæ omnia hic opportunè
cadūt.sequitur d.Mar. Lau.in c.j.in 7.col.de ijs, qui feud.da.pos.
& Io.de Imo.in c. 2.in antepe. col.de feu. vbi refert d. Car.ita
consuluisse.& d. Alex. vbi egregiè limitat in consi.10.in 4.vol.
quod inci.ponderatis his, quæ in themate narrantur.in 2.& 3.col.
Ad idem facit, quod sing.dicit Bal.in l.iubemus.§.1. C.ad Treb.quod
si pater faciat cessionē filio in potestate de aliqua re acquisita,
& confiteatur pretium exbursatum de pecunia filij, non sta-
6 tur confessioni patris per prædictam reg. ¶† Istam reg. sic am
pliatam limitat primò Bald.hic in 1.col.ad fi.& pondera bene
in quib. terminis loquatur, quando pater exprimeret in indi-
uiduo speciem, & qualitatem meritorum, & hoc cum iura-
mento, tunc hæredes tenentur ei stare.Auth. quod obtinet.C.
de proba.quæ nihil facit secundum d.Alex.cùm ibi non fieret fraus le
gi, sed solum damnū hæredi.& in contrarium adducit illud, quod
vult Bart.in l.cùm quis decedens.§.Titia.ff.de lega.3.de marito
confitente se esse debitorem vxoris cum iuramento, nam tali
confessioni licèt iuratæ non statur, quia est inter prohibitas
personas, vt ibi tenet Bar.& in alijs locis hic alleg.per do.Alex.
quib.adde Lud.Rom.in consil.205.inci. quo ad primum quis
melius ius prætendat. Sed tu aduerte, quia Bald. loquitur in
terminis, quando pater enumerauit benemerita filij in specie,
& in qualitate cum iuramento, cùm etiam sine iuramento
sufficeret specificare benemerita, & eis staretur, secundum
Bal.in l.illud.in 4.col.C.de sacros.Eccl.& in l.fi.in lect.antiqua.
ff.de exercito.& dicit Bald.in c.edoceri. in 4.colum. ad fin. de
rescrip. quòd si instrumentum dicat, quod donauit pro bonis, &
legitimis meritis, non probat, vt hic gloss.tamen si æquiualen-
tia merita nominentur specialiter, & expressè, tunc statur con-
fessioni, vt per gloss. in l.qui testamentum. ff. de proba. Alibi
Bald.in capitul. sciscitatus. in secunda colum.de rescrip. dicit,
quòd certam qualitatem meritorum verba generalia non
probant, sed specialia probant, vt ibi per eum. Et quamuis in
hoc vltim.contrarium tenuerit idem Bald. in l.si tibi. ff.si cert.
pet. cum alijs concor. hic adductis per domin. Alexan. tamen
dato, quòd sola specificatio benemeritorum de per se non
sufficeret, quando accederet iuramentum, fortè procederet
dictum Bald. Quod confirmo per illud, quod singulariter
tenet Bald. in præalleg.præludijs feudorum in dicta tertia di-
7 uisione feudorum, vbi tenet, quòd † si prælatus cum capitulo
confiteatur feudum, de quo inuestit aliquem, esse antiquum,
licèt non stetur tali confessioni, vt prædixi, tamen si appone-
retur iuramentum, præsumeretur vera, nec quicquam melius
posset adduci per Bald.hic, an tamen illud sit verum, ibi exa-
minaui post Bald. ¶Secundò prædictam regul. limitat Saly.
sub dubio tamen fortè in dict. l. filiæ cuius, quòd talis confes-
sio plenè probabit quantum ad ipsum patrem reuocare vo-
lentem, quia propter suam confessionem prohibetur venire
contra factum proprium. Istam limita. reprehendit domin.
Alexan.hic, quia quando actus est factus contra l. potest quis
venire contra factum proprium, secundum Bartol. in l. post
mortem.ff. de adop. Hinc est, quòd si quis fecerit dona. sine
insinuatione, potest ipsemet reuocare, secundum Imol. in l.
Attilius.ff.de dona.Ego addo plus, quòd quando factum pro-
prium est impugnatum à lege, vt est in donatione facta sine *
insinuatione, etiam si sit iurata, licitum est venire contra fa-
ctum proprium etiam iuratum, quando factum est lege im-
pediente, secundum Feder. de Sen. in consilio 172. quem re-
fert, & sequitur Imol. in commento capitul. cùm contingat.
in 57. char. in fin. de iureiuran. Sed ad propositum nostrum
aduerte, quia quamuis confessio patris de benemeritis filij
sit suspecta, tamen non credo, quòd dicatur contra legem,
sicut in simili pater prohibetur cōtrahere cū filio in potestate,
tn̄ si contrahat, non est contra l.sed præter.l.nā oritur naturalis obli
gatio.l.frater à fratre. & ibi declarat Bartol.in pen.q. ff.de con-
di. indeb.quæ naturalis non oriretur, si contractus esset contra
legem si non sortem.in princip.ff.de condi.indebit.Facit, quod
dicit Bald.in capit.sciscitatus. in 2.colum. de rescrip.quod si in
instrumento donationis apponantur illa verba pro beneme-
ritis, & seruitijs, tamen donatio non est falsa, licèt merita non
interuenerint, & idem tenet Bald.in l.prima. in penult. colum.
ff.de condict.ob causam, vbi notabilius loquitur. Tu adde tex.
not.in l.in summam.versicul.id quoque.ff.de condi. indebit.&
in l. damus.cod.tit. Verius est, quod dicat contra. l.cùm sit in frau-
dem.l.per l.qui testamentum.in fin.ff.de probationib.& per id,
quod decidit Bartol. in l. cùm quis decedens. §. Titia. ff. de legat.
tertio. ¶ Ego vltra alios limito tertio, quod confessio facta à perso
na, quæ non potest liberè actum facere, præsumitur falsa, & ei
non statur. ista regula procedit in personis priuatis, secus est in
iudicibus, vel in alijs habentibus iurisdictionem de publico.quia
si faciant confessionem in actu, in quo liberè non possunt di-
sponere, tamen statur eorum confessioni, imo plenè probat.
Hinc est, quod Potestas, vel alius ordinarius non potest delegare
causas meri, vel mixti imperij, nisi ex causa necessariæ absen-
tiæ, vel alterius iusti impedimenti. Pone, quod Potestas dele-
gat, & in instrumento delega. dicit, qualiter est impeditus legi-
timè, nunquid stabitur huic confessioni? Dico, quòd sic, quā-
uis non possit liberè actum delegationis facere, glo. est de hoc
solennis, & ordi. in capitul.pastoralis. in princip.in versic. exo-
nerare.de offic deleg.Bald.in capit.de causis.in 15.colum. cod.
titul.tenent Guido, & Alberic.& domin.Alexand.& ibi dixi in
l.prima in princip.ff.de offic.eius. Et ratio diuersitatis est, quia
lex multum plus præsumit pro iudice, quàm faciat pro pri-
uato, ita egregriè inquit Bal.in rubric. de offic.deleg.in penult.
colum. & not. istam limitationem, quia eam non tradunt in
specie nec hic, nec alibi Doctor. ¶ In tertia parte gloss. ibi, nec
tenet ab initio. Ista pars gloss. potest dupliciter intelligi. primo
vt referatur ad illud, quod dixerat gloss. supra de donatione
facta propter benemerita, quando de benemeritis non appa-
ret, & isto modo referendo istam gloss. secundum Angel. hic
in lect.

ADDITIONES.

a Benemerita. Idem Ias.in l.petens. col.6.s̃.de pact. Alex.lib.1.consi.55.col.3.
* Adde quæ scribit Catel.versi.donatio facta. eundem Ias. in l.ex hoc iure.col.
pen.& vlt.ff.de iust.& iur. & dic, quod in donatione facta à patre filio pro-
pter benemerita non statur solius patris assertioni de benemeritis, nisi
aliter probentur secundum communem per Dec.consil.366.colum.penu.
Old.consil.5.Titius dedit.in fin. de qua plura not.Clar.§. donatio.q.8. versi.
hinc infertur.Rol.consi.98.nu.49.& 53.lib.1.idē Ias. in l. frater à fratre.post
nu.44.ff.de cond.indeb.Deci.hic nu.18.Nat.consi.295.col.2.in fi.& col.seq.
declara, vt per Viu.inter com.opin.libr.4.versi. donatio facta, & suo.lib.2.
concl.95. MASVER.
b ¶Pater. Adde Alex.lib.1.consi.55.col.2. PVRPV.
c Ratio est. Plenè Curti.consi.45.col.6.versi.pacta.
d ¶Ecclesiæ. Adde Bal.in c.1.in 3.col.de his qui feu.da.pos.in vsib.feud.Petr.de
Anch.& Abb.in c.vt super.de reb. Eccl.non alie.& ibi per Io.de Imo.

in lectu. Perusina, est sing. notãda ad vnum, ad ꝙ alij non pon-
derant, sm eum, quòd si pater donauit filio propter beneme-
rita eius, quæ posteà non apparent, talis donatio non confirma
tur morte, sicut confirmantur aliæ simplices donat. Ratio est,
quia censetur simulata. Item censetur facta tanquã extraneo,
3 † sed donatio facta extraneo non confirmatur morte, & idem
per hanc gl. tenet Ang. in l. 2. §. si verò pater. ff. pro don. & ibi
Raph. Cu. qui limitat. Sed ista conclusio est falsa, & reprehen-
ditur per Fulg. & plenius per d. Alex. hic, ad cuius dicta me re-
mitto. ¶ Alio & scdo modo, & melius intelligitur ista 3. pars
gl. ꝙ referatur ad illud, ꝙ dixerat. s. qñ pater concedit rẽ filio
in pecul. & tũc bene dicit gl. ꝙ non tenet à prin. nec ꝯfirmatur
morte sicut alię similes donationes, qñ donat̃ à patre, & istud
patet ex seq. verbis gloss. ibi, quam distinctionem, & ita intelli-
gitur, vt declaraui in prin. huius gl. ¶ In 4. par. gl. ibi, q̃ distinctio
nem. adde, ꝙ Ang. hic in lect. Flo. no. ex ista gl. ꝙ si pater donet
filio emancipato in peculium, cũ peculiũ in eo non cadat, illa
adiectio peculij nihil operatur, sed remanet donatio simplex.
¶ Adde similem gl. in l. vt liberis. in gl. fi. in prin. & ibi. Doct. no.
j. eo. sicut qñ mater donat filiæ in peculium, remanet simplex
donatio. secundum Bal. in l. cùm virum. C. de fideicom.

SVMMARIVM.

1 *Collationis beneficium transit ad hæredes.*

LEX XIIII.

SI maritus. Ius petendi coll. transmitti-
tur ad hæredem ẽt posthu-
mum natum post mortem patris. hoc primò. Et
emancipati quęsita post mortem patris nõ tenẽtur
conferre, hoc secũdò. Et codicilli collationem nõ impediũt,
q̃uis in eis relicta non sint conferenda. h. d. tertiò. cum duab. ll.
1 seq. vsque ad l. vt liberis. ¶ † No. ex l. si maritus,[a] ꝙ beneficium
a colla. transit ad hæredem actiuè. Adde, ꝙ etiam transit contra
hæredem passiuè. l. cùm emancipati. in prin. ff. eo. & ꝙ actiuè
adde tex. in l. 1. §. ibidem. ff. eo. ti. Ex l. filiam no. ꝙ codicilli non
impediunt collat. adde gl. in l. si emancipati. in verb. iudiciũ. s.
eo. secus est in testamento, sm hęc iura. Et quę sit ratio diuersi
tatis, Ludouic. Roman. in illa. l. si emancipati. laborat, &
dicit, quòd difficile est assignare rationem diuersitatis. Sed
ratio est clara, quia in testamento disponitur plenariè de to-
ta voluntate, ideo si testator non ordinaret, quòd fieret colla
tio, cessat, sm Bar. in l. si emancipati, in pe. col. s. eo. sed in codi-
cillis non plenè disponitur. Hinc est, ꝙ si in codicillis testator
ordinaret plenè totam voluntatem, codicilli impedirẽt collat.
sicut testamentũ, tex. est no. in l. ex parte. §. 1. & ibi Bar. in sum-
mario ff. fam. ercis. nisi in codicillis expresè prohiberet, quia
contra voluntatem expressam defuncti nunquam fit collatio,
vt dicitur in l. si emancipati. s. eod. vbi glo. in verbo iudicium,
istud tenet, si bene inspiciatur. Iason.

ADDITIO.

a ¶ Maritus. Contra Soc. in consi. 116. col. 7.
* Et dic, quòd beneficium collationis transit ad sing. successorem sicut etiam
transit ius accrescendi, vt no. in l. 1. s. quando non per. par. in l. re coniuncti,
de leg. 3. & hoc suadetur, quia siue petatur per officium iud. siue per modum
excipien. omnia transeunt in emptorem hæreditatis. l. 2. §. fi. de hære. vel act.
ven. Bart. in l. si tertius. §. si prius. de aq. plu. arc. l. emptor. C. de hære. vel act.
ven. Quid in fisco? Dic, quod pariter trãsibit ad eum beneficium collationis
sicut ad eum transit ius accrescen. facilius quam ad emptorẽ serui. Doc. vbi
s. nam fiscus tenetur creditori. l. 2. C. ad l. Iul. de vi. & in l. si vt proponis. C. de
bon. dam. emptor hæreditatis non tenetur, l. 2. C. de hære. vel act. ven. Quid
in monasterio? & dic, quòd ad id transit beneficium collationis, quia habetur
loco filij. Auth. nisi rogati. C. ad Treb. idem dicen. est in eo, cui aliquid obue
nit per ius accresc. per rationem huius tex. hic. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Filius an teneatur conferre donationem propter nuptias.*
2 *Emancipati an hodie conferant inuicem donationem propter nuptias. & num. 3.*
4 *Aduentitia hodie debent conferri emancipatis.*
5 *Nepotes, & pronepotes, & alij, quòd teneantur adinuicem conferre, & quando.*
6 *Dos, & donatio propter nuptias quando conferri debeant.*
7 *Attendendum est, quod fieri solet.*
8 *Papa si motu proprio aliquid fieri velit, intelligitur tamen, quòd fiat, vt est consuetum.*
9 *Procurator constitutus ad fideiubendum, potest renuntiare beneficio ordinis.*
1 *Papa si consueuit in inuestituris, quas facit vicarijs, vel principib. super terris, & oppidis Ecclesiæ, concedere iurisdictionem publicationis bonorum. & vltimi supplicij, ista veniunt in simplici inuestitura facta per Papam, licèt in inuestitura non exprimantur.*
11 *Concessio facta pro se, & filijs, intelligitur facta etiam pro filijs fratris, si ita sit consuetum.*
12 *Conductio simpliciter facta de aliqua domo, intelligitur facta pro pensione consueta.*
13 *Notarius simpliciter rogatus de instrumento, intelligitur rogatus, vt apponat omnes clausulas, quæ de consuetudine sunt solitæ apponi.*
14 *Notarius in instrumento dotis debet apponere obl. hypothecariam, etiã si à partibus non sit dictum, si consuetum est apponi.*
15 *Bon. pos. quando intentatur antequam hæres scriptus adeat, tunc res deducitur ad causam intestati.*
16 *L. pater filium. an corrigatur per hanc legem.*
17 *Consanguinei sponsæ si donant aliquid sponso, an vidãntur donare contemplatione sponsi.*

LEX XVII.

a VT liberis. Secundũ Bar.[a] & Doct. vsque
ad hãc l. tradita sunt nobis iura
antiqua, quę ẽt reperiebantur de iure fforũ, sed ab
ista. l. in anteà vsque ad fi. tit. traduntur iura noua
edita nouiter ab Imperatorib. sed Bart. sic generaliter loquens
errat, quia ista l. præcedit l. filiæ dotem. s. eo. quæ ponit aliqua
noua, quæ non erant de iure fforum, vt ibi declaraui, & ista l.
fuit composita à Leone Imperatore, vt facit mentionem tex.
in l. qñ nouel. s. de inof. test. & introducit ista. l. quatuor de no-
1 uo, quæ non erant de iure fforum. ¶ † Primò addit ad totum
tit. ff. de colla. dot. vnum, ꝙ ibi erat omissum. Ibi in illo tit. erat
statutum, ꝙ filia, quæ habuerat dotem à p̃re, tenebatur talem
dotẽ fratrib. ꝯferre, ꝑut ẽt dicũt multæ ll. istius tit. ꝑ istã. l. addi-
tur, ꝙ eodem modo filius tenetur conferre don. ꝑꝑ nup. istud
non poterat statui de iure fforum, quia donatio ꝑꝑ nupt. non
erat cognita de iure fforum, sed fuit inuenta per tit. C. de don.
b ꝑꝑ nup.[b] vt omnia æqualiter seruentur[c] in don. ꝑꝑ nup. quæ
c in dote. l. fi. cum Auth. ibi posita. C. de don. ꝑꝑ nup. sicut ergo
de iure fforum filia tenetur conferre dotem, quam habuit à
patre, eod. titu. ff. de collat. dot. & in multis ll. huius tit. per hanc.
l. inducitur de nouo, ꝙ si filiusfam. habuit don. ꝑꝑ nup. à patre,
vel à matre, vel auo, tenetur eam conferre, quando tractatur
2 de hæreditate illius, à quo talem don. habuit. ¶ † Scdò de no-
d uo[d] inducit ista. l. ꝙ licèt emancipati inter se olim nihil cõfer-
rent, eo quia neuter alium iniuria afficiebat. l. si emancipati, in
prin. s. eod. hodie statuitur per hanc. l. ꝙ conferant ad inuicem
don. ꝑꝑ nup. & donat. simplicem, prout dixit hic gl. mag. in 4.
3 part. ¶ † Tertium est, quia de iure fforum in successione m̃ris
vel lineæ maternæ nihil statutũ erat de collat. vt ẽt dicit Bar. in
l. 1. §. nec castrense. in pe. col. ff. eo. ꝙ hodie per hanc. l. introdu-
4 citur. ¶ † Quartum, & vltimum est, ꝙ licèt olim solùm profe-
e ctitia[e] venirent emancipatis conferenda. l. filiæ dotem. ad fi. s.
eod. hodie per hanc. l. inducitur, ꝙ etiam aduentitia emãcipa-
tis conferri debeant, quando tractatur de successione illius, à
quo talia aduentitia prouenerunt, & ad ista vide Bartol. in l. si
emancipati. in 2. col. & seq. s. eod. ¶ Illud autem, quòd dicit 1.
gl. ad fi. & sequitur Ang. ꝙ per hanc. l. de nouo statuatur, vt in-
tentata querela locum habeat colla. & sic per hanc. l. corriga-
tur. l. pater filium. ff. de collat. dot. est malè dictum, vt tangetur
5 in illa gloss. 1. ad fin. ¶ † Item aduerte, quòd in hac. l. disponi-
tur, quòd nepotes, pronepotes, & alij teneant̃ adinuicem cõ-
ferre, intellige verum, quando succedunt cum alijs nepotibus.
Si autem succederent cum eorum patruis, non haberet locũ
ista. l. sed l. illam. j. eodem. ¶ Item ista l. quæ disponit dotem,
& don. propter nup. siue profectitiæ sint, siue aduentitiæ debe-
re conferri, intellige sanè, quando mater cui collata est dos,
est, quæ succedit. mortua autem matre, vel patre, nunquid
filij teneantur conferre dotem datam eorum matri, vel do-
nat. propter nupt. datam eorum patri, non tangit ista. l. sed l.
illam. infa eodem. ¶ Istis sic præmissis diuide hanc. l. in tres par-
tes principal. & est communis diuisio. In prima præmitti-
tur procemium, denotans causam fina. huius constitutionis.
In secunda ponitur vna decisio ibi, vt in diudendis rebus. In
tertia,

ADDITIONES.

a ¶ Secundum Bar. Adde, ꝙ dictum Bart. sequitur Ias. in rub. s. eo. PVRPV.
b ¶ Propter nup. Tex. est in §. pen. vbi glo. Insti. de dona. PVRPV.
c ¶ Seruentur. Not. ex text. ibi, æquitatis studio; quòd collatio hodie inducitur
gratia æqualitatis seruandæ. Limitat Alex. in l. illam. col. 3. j. eo. & dicit hanc
esse hodie rationem collationis. Ias. in l. fi. 1. col. j. eod.
d ¶ De nouo. Amplia, vt oĩa profectitia ꝯferantur. Alex. in l. si emancipati. 1. no.
j. eo. Et nota donationẽ factã emancipato valere, Cor. lib. 3. consi. 224. visa
copia. 2. dubio. PVRPV.
e ¶ Profectitia. Adde, quòd istud obuentum tunc dicitur profectitium, secundũ
Alex. hic in 1. not. PVRPV.

In 3.& vlt.ponitur alia decisio.ibi emancipatis. ¶Et quamuis
iſta l.ſit ſatis verboſa,vt dicit Odofr.hic, tamen breuib. iſte eſt
eius ſenſus.Dos,& donat.ꝓpter nup.debet inter filios tam ma-
ſculos,quàm fœminas,tam in poteſtate quã emãcipatos con-
ferri,dummodo tractetur de ſucceſſione illius, à quo proceſſe
rit, hoc primò.Et emancipati tenentur conferre ea, quæ ante
emancipationem,& poſt,in vita tamen patris,à parentib.con-
ſecuti ſunt. h. d. in effectu iſta l. ¶Et conſidera pro limitatio-
ne huius l. vnum, quòd non inuenio ab alio ponderatum,
nam Bart. in l. ſi emancipati. in 2. colum. in verſi. ſuperuenit
poſteà Imperator Leo,&c.ſ.eod.declarando iſtam l.dicit eius
fuiſſe rationem.nam conſiderauit Imperator Leo,quòd inter
filios emancipatos,vel in poteſtate vna filia poſſet habere ma-
iorem dotem altera,& vnus filius maiorem don.propter nup.
quàm alter, & ſimiliter in emancipatis poſſet contingere,quo
ad don.ſimplicem.Ideo vt inter eos æqualitas obſeruetur, ſta-
tuit,quòd inter eos fiat coll.ita dicit ibi Bart.Pondera,vt ſubti
lius inueſtiges,quia Bar.ſentit,quòd ita demum procedat iſta l.
quando ab vtraque parte vterque filiorum habet don.propter
nup. vel vnaquæque filiarum habet dotem, ſed vnus habet
maiorem altero.nam, vt ad æqualitatem redigantur, ſtatuit
inter eos debere fieri colla.ergo ſentit,quòd ſi vnus non habe-
ret don.propter nup.vel altera tantum dotem, ceſſaret colla.
& ſi iſtud eſt verum, eſſet mirabilis limitatio ad iſtam l. & ad
totam materiam collationis.Tamen quia per hoc deſtruerentur multæ leges,& iſta nimium reſtringeretur, non puto verũ.
Dicas, quòd ſi fieri debet collatio,quando ab vtraque parte
adeſt dos, vel don.propter nup.ſed vna eſt maior altera, pro-
pter inæqualitatem, certè maior inæqualitas ſurgeret,quando
ſolùm vna filia habet dotem, & vnus filius habet donatio-
nem propter nup.alius non,ideo magis hoc vltimo caſu coll.
deſideranda eſt.Nec exiſtimandum eſt, quòd alia fuerit mens,
6 & intentio Bartol.¶ Not.† diligenter text.ibi, cuius de hæredi
a tate [a] agitur, qui limitat, & declarat multas leges huius titul.
& ff.de coll. dot.quòd tunc demũ,& dos,& don.propter nup.
debẽt conferri,quando tractatur de hæreditate illius,à quo eſt
profecta, & non aliter.Facit, quòd dicit Bart. allegando iſtam
l.in l. quoniam nouella. in fin. C.de inoffi.teſta. quòd dos, vel
don.propter nup.computatur in legitimam,quando eſt pro-
fecta ex ſubſtantia eius,de cuius hęreditate agitur.Adde,quòd
iſte text. bene facit pro eo, quod dicit Bald. in l. 1. C. de legi.
hære.Statutum ſimpliciter diſponens,quòd exiſtentibus ma-
b ſculis [b] fœminæ non ſuccedant, intelligitur in hæreditate do-
tãtis, & non alterius, quòd demum ſequitur, & reputat no-
tabiliſſimum Alex. in l. 1. §. veteres.in antepenultim. colum.ff.
de acqui. poſſeſ.idem tenet Angel. in conſi. 126. incip. teſta-
menti factio.Petr.de Anch.in conſil 80.retento ordine.& Pau.
de Caſtr. in conſil. 12. ſuper 1. dubio. & in conſil.340. pręſens
caſus modicam dubitationem. in 3.colum.& in conſil. 350.in
puncto quæritur de multiplici hæreditate, in vltim. colum.
Ludouic.Roman.in conſi.485.in caſu propoſitę conſul.Alex.
in conſil. 29.quoniam abundè. in 3. & vltim. colum.in 1.vol.
& in conſil. 152.in 2. volum. viſo themate. ſ. ſcripto; & alleg.
elegantiſſimis. Raphael Fulgoſ.conſil.54.item, quod quælibet
hæreditas.Facit, quod decidit Bald. in l.neque mater pro filia.
C.de iure dotiũ,quòd ſtante ſtatuto, quòd filia dotata à patre
non habeat regreſſum ad bona patris, quòd ſi pater dotauit
filiam de bonis vxoris,habebit regreſſum, quia non eſt in effe-
ctu dotata de bonis patris, vt ibi. Similiter ſi ſtatutum dicat,
quòd ſoror dotata à fratre non ſuccedat fratri, & frater dota-
uit ſororem de propria portione ſororis, quòd ſuccedat, quia
ſtatutum per verbum dotare,ſignificat ius, & non actum nu-
di myniſterij.arg.l. pater ex prouincia. ff.de man.vindi. Limi-
c ta [c] primam conclu. quando ſtatutum ſimpliciter diceret,
quòd mulier dotata non ſuccedat,extante maſculo,vel quan
do ſtatutum diceret, quòd frater excluderet ſororem dota-
tam, nec vltra procederet, prout loquitur Bald. in d.l.1. ſecus
ſi ſtatutum ſpecificaret perſonas, à quarum ſucceſſione mu-
lier dotata excluderetur, puta, quia ſtatutum diceret, quòd
mulier dotata non ſuccedat patri, vel matri,vel patruo, tunc
ſi eſſet dotata ab vno iſtorum, ſufficeret, vt ab omnium illo-
rum ſucceſſione excludatur, quia quantum ad dotationem
ſtatutum loquitur in re, dum dicit mulier dotata, nec dicit à
quo.Ita latè limitat Paul.de Caſtr.in conſi.339.præſuppoſito,
quòd dictum ſtatutum. Tamen iſta limitatio videtur contra
iſtum text. ſpecificantem ſpecialiter perſonas, & tamen dicit
d de cuius hæreditate agitur. ¶Item ex vltim. part. text. [d] not.
illa verba, vt ſolet fieri, nam ſecundum Alberic. de Roſ. hic
7 ad fin. iſta verba ſæpius allegantur ad hoc, † quòd attenden-
dum eſt illud, quod fieri ſolet, & ad hoc not. Albe. hic alleg.
multos text.iu.ciui.& iuris cano.de quibus hic per eum. Vltra
quem adde text. in capitul. cum.M. Ferra.in verſic. ſicut con-
ſueuit.de conſtitution.quem text. Bald.d. Anto. Imo. & cæteri
dicunt eſſe meliorem de corpore iuris,quòd iſtud,quod ſolet
apponi in contractu, habetur pro appoſito, etiam ſi non ſit
appoſitum in inſtrumento contractus.Facit text.in l.ſi prius.§.
placuit,& ibi not.Bart.ff.de aqua plu.arc. cum multis iur. quæ
ad hoc ſolent allegari. Imò generalius dicit Inno.in c.olim. in
prin.de verb.ſig.quem refert,& ſequitur Abb. Pan.in c.certifi-
cari.in prin.de ſepul.ꝙ omnis diſpoſitio de mundo ſiue legalis,
ſiue vltimarum voluntatum,ſiue contractuum, accipit inter-
pretationem, & ſupplementũ à conſuetudine, & ab eo, quod
8 fieri ſolet. ¶† Similiter videmus, quòd omnes clauſulæ, quæ
ſolent apponi in bullis apoſtolicis, ſi ſint omiſſæ, ſubintelli-
guntur in eis,& habentur pro expreſſis.ita probat tex.in capit.
accepimus.& ibi domin.Anto.ad hoc not.de ætate,& qualita-
te,& probat text. in d.c.cùm M. Ferra. dom.Alex.in conſil.27.
in ſecundo volum. incip. in cauſa, & lite, & in conſilio 107.in
ſecundo volum.quod incip. pro inueſtigatione prædictorum.
in octaua columna. Sic etiam in clauſula ſolita apponi in cer-
to loco, ſi tranſportetur, habetur tamen pro appoſita in lo-
co proprio, & ſolito, ita probat text. in capitul. cauſam quę.
& ibi Canoniſtæ ad hoc notant. de reſcript. Simile dicimus in
e Papa, quòd etiam ſi motu proprio [e] aliquid reſcribendo con-
cedat, non præſumitur tamen velle aliter quàm ſit conſue-
tum reſcribi, & ideo ſi clericus ſecularis impetrauit benefi-
cium non ſolitum dari clericis ſecularibus,non valet talis im-
petratio,dato, quòd Papa etiam motu proprio conceſſerit.ita
determinat Bartol. in l.fideicommiſſa. §.ſeruo. ff.de legat. ter-
tio. Tu adde ad hoc text.in capitul.cùm de beneficio. de præ-
bend.in ſexto.& quòd dicit gloſſ.in capitul.poſſeſſiones.in glo.
ſecunda. de rebus Eccleſ. non alien.& ibi text.Similitèr ſi Epi-
ſcopus citauit aliquem non expreſſo loco,intelligitur, vt cita-
tus compareat in loco conſueto, ſecundum Petr.de Anchar.
in capitul.cùm Epiſcopus. de offic.ordinar. in ſexto.facit text.
in l.penult.ff.de iuſtitia & iure. Similiter alibi Bartol.in l. magi-
ſtratus. ff. ad municipal. pulchrè not. ex illo text.quòd officia
intelliguntur concedi ſecundum conſuetudinem, ſicut con-
tractus ſimpliciter confecti, intelliguntur ſecundum conſue-
f tudinem, vt ibi per eum. Simile etiam dicimus, [f] quòd con-
tractus ſimpliciter facti intelliguntur initi ſecundũ ꝙ conſue-
uerunt fieri in illo loco. ita habes ex deciſione Bartol. in l. ne-
mo eſt, qui neſciat. ff.de duobus reis, & ita expreſsè not.& ſe-
quitur Panor.in capitul.ad noſtram.de rebus Eccleſ.non alien.
& in dict.capitũ.cum M.Ferrarienſis. & ad hoc allegat bonam
gloſſ. in l. quarta. §.in commiſſoria. ff.de lege commiſ.¶Hinc
dicit in ſpecie Bald. in l. prima. in ſecunda quæſtio. C.pro ſo-
cio,quòd ſi ita conſuetum eſt, intelligitur tacitè actum in con
tractu, quia per conſuetudinem tacitè pactum induci vide-
tur.l.licèt.la prima.C.locat. & alibi Bald.in l. incendium. circa
fin.C.ſi certum petatur. inquit, quòd illud præſumitur factum,
g ꝙ fieri conſueuit in loco.Hinc ſecundò [g] dixit Ang. in l.bene à
Zenone. C. de quadr. præſcript. & deciſio hæc eſt in lectur.
Bald. per illum textum.in verſic. pacta emptionalibus inſtru-
mentis, ibi eſſe text. expreſſum, quòd procurator ſimpliciter
conſtitutus ad vendendum,vel ad emendum,poteſt tamen in
inſtrumento apponere omnia pacta etiam pęnalia, quæ ſunt
ſolita apponi in fine inſt.ꝙ dicit Ang.eſſe valde quotidianum,
quamuis dicamus, ꝙ procurator non poſſit egredi fines man-
dati.

ADDITIONES.

a ¶Hæreditate.Adde Alexan.in l.illam.col. 3. j.eod.Iaſ.in l.ſi.j. eo.Alex.in l.fi-
liæ dotem. vbi Iaſ.j.eo. PVRPV.

b ¶Exiſtẽtib.maſculis.Adde Bal.in l.mater.C.de iur.dot. Anch.iu rep.c.cano-
num.de conſti.Alex.de Imo.conſi.128. in 1. vol.* Anch.conſi 80. Dec.ↄſil.
346.nu.3.conſi.634.in l.pactũ.nu.8.hoc tit.Rub. Alex.conſ.71.nu.5. Decla-
ra,vt ꝑ Gabr.com.opi.lib.6.ti.de ſtatut.ↄcl.5.vbi alleg.ẽt Iaſ.hic. MASVER.

c Limita. Lĩtatio ſtatuti,quã reproba, quia qñ ſimpliciter, & in rem diſponit,
fortius debet operari,quàm qñ exprimit ꝑſonas.l.aut qui aliter.§.fin. ff.quod
vi aut clam.* Et adde Alex.conſi.29.num.7.lib.1. PVRPV.

d ¶Parte tex.Facit tex.in l.1.ff.de his,q̃ in teſtõ delen.Iſta oĩa repetit in l.certi
condictio.§.ſi nummos.3.no. ff.ſi cert.pet.l.ſi. ff. ſi quis aliq.teſt. proh. Iaſ.in
l.admonendi.in repe. col.73. ff.de iureiur. Alex.libr.1. conſil.74.1. dubio.

* Regula autem, quòd ſolita apponi habẽtur pro appoſitis in quacunq; diſpo
ſitione, fallit in iuramento,ſecundum Soc.in l.Gallus.§.idem creden. col.3.
de lib.& poſthu.Iaſ.in d.l.certi condictio.§.ſi nummos. BELLAC.

e ¶Si motu proprio. Adde Doc.in c. propoſuit.de conceſ.præben.

f ¶Dicimus. Adde Felin.in capit.1.colum.11.de ſpon.Alexand.3.volum. conſ.
51.& plura pono in reper.in verſic.contractus.§.1. PVRPV.

g ¶Secundò. Adde in his de procuratore, quæ ponit Iaſ.in l. ſi mora. colum.1.
ad fin.& l.2. in 4.not. ff.ſoluto matrimonio. Alexand. in l.3. §.ſi procurator.
3.not. ff.quod quiſque iuris. Facit. l.idem, quia. §. ſi procurator. ff. mandat.
Alexand.in l.prima.C.de edend.& ibi Landr.addit.ad Bartol.Felyn. in l. pri-
ma.colum.7. de probat. PVRPV.

dati.l.diligenter.ff.man.idem dicit Ang.in l.2. ff.de iurisdi.omn. iud.Idem Ang.in l.si quis hæredem.C.de insti.sub condi. factis. dicit, ꝙ procurator, qui habet simplex mãdatum in vno actu, vel ꝯtu potest tñ apponere omnes clausulas, & omnes pœnas, quæ de consuetudine solitæ sunt apponi. Et ad hoc vide, ꝙ decidit Pan.de prælatis,& ambasciatorib.in capit. 2. de precar. ¶Hinc & tertio dixit sing. Bar. se respondisse in contingentia fa
9 cti in l.si fraudator. ff.de his, quæ in fraud cred.† ꝙ procurator simpliciter constitutus ad fideiubendum, potest renunciare beneficio ordinis,& talis renunciatio præiudicabit principali suo, quia de consuetudine est, ꝙ fideiussores similes renuntiationes faciant,& sequitur Pan.in c j.in 9 col. vt lit.non contest.& Bal. in rub.§ de reuoc his,quæ in frau. cred.in vlt.col. imò singularius ex prædictis egregiè consuluit Lud.Rom.in consi. 59.ꝙ in-
10 cip. Ad discutiendum.in 2.col.† ꝙ si Papa consueuit in inuestituris, quas facit vicarijs, vel principib. temporalib super terris & oppidis Ecclesiæ, cõcedere iurisdictionem publicationis bonorum,& vltimi supplicij. ꝙ ista duo veniunt in simplici concessione facta per Papam, & dato, ꝙ in inuestitura non exprimatur.ꝙ no.facit tex. in c.2.in ver. etiam si non apponatur, & ibi no.Io de Imo.de resc.¶Hinc,& quarto videmus, ꝙ promissio simplex facta per prælatum Ecclesiæ de renouãda emphy. intelligitur secundum,ꝙ est consuetum, ita no.Ange.in §.emphyteusim. in Auth. de non alie. Imo fortius decidit singulariter Bal.nec alibi legi in add.Spe.in tit.de locato. ꝙ concessio in emphyteusim simpliciter facta per prælatum Ecclesiæ, censetur facta vsque in tertiam generationem, si ita erat fieri consue
11 tum.¶†Hinc alibi dixit singulariter Imo.in c.potuit.de locato. ꝙ concessio facta pro se, & filijs, intelligitur etiam de filijs fratris,si ita erat consuetum.¶Hinc etiam dixit Imo. in commento illius c.potuit.ad fi.quòd licet concessio facta simpliciter in emphyteusim pro se,& filijs,intelligatur de filijs masculis,& nõ
a fœminis,eo quia in contractib.vt est in contractu emphy.[a] masculinum non concipit fœmininum,& fuit decisio Arch. in c. si quis suadente.17.q.4.de quo aliàs plenè scripsi,& multa addidi in l.2.C.de iure emphy.dicit Imo.ꝙ istud fallit, quãdo aliter esset consuetum fieri, quia tunc etiam fœminæ comprehende
12 rentur.¶† Hinc videmus & quod conductio simpliciter facta de aliqua domo,intelligitur facta pro pensione consueta,
b quæ solet præstari.l.exceptio.& ibi gl.no.C.loc.& illũ tex.[b] Sal. ibi ad hoc reputat sing.¶Hinc etiam decidit alius tex. in l. domini prædiorum:& ibi Bar.& alij.C.de agri.& cẽs.lib.11. quòd si aliquis colonus conduxit prædium meum, pacto expressè apposito,ꝙ teneatur soluere censum in frumento tantum,puta.12.saccos frumenti annuatim, certè non obstante pacto poterit soluere pretium frumenti in pecunia inuito domino, qñ ita solui erat consuetum & no.illum tex.¶Hinc alibi dicit Bal. in l.liberti.in 5.col.C.de ope.lib. ꝙ conducens operarios simpliciter, tenetur eis præstare victum & ferramenta,si ita erat con-
13 suetum.† Similiter videmus, ꝙ notarius simpliciter rogatus de instrumento,intelligitur rogatus,vt apponat omnes clausulas, quæ de consuetudine sunt solitæ apponi in tali instrumento,& illas tenetur apponere, tex.est ad hoc in l.fi.ad fi. vbi gl.&
14 Bal.multum no.C.de fideius.¶† Hinc dicit Bal.in l.j.ad fi.ff.so-
c lut.mat. ꝙ notarius[c] in instrumento dotis debet apponere obligationem hypothecariam, etiam si non sit dictum à partib. si solet apponi in fi.instrumentorum.Et alibi Bal.in rub. C.de reuo his,quæ in frau.cred.in vlt.col dicit, ꝙ notarius simpliciter rogatus de instrumento, potest in instrumento apponere omnes renuntiationes consuetas apponi, cum limitatione, & declaratione,de qua ibi per Bald. Alibi Bald.in l. ita demum. §.1. C. de proc. dicit, ꝙ notarij possunt apponere omnes clausulas consuetas,quando sunt plenè rogati de instrumento.Et ad ista ad de l.huiusmodi in prin ff.de lega.1. & ibi Mod. præsertim d. Alex.multa copiosè dicunt, quæ videas per eos, & vide quod no.dicit Io.And.in addi.Spe.in tit.de instru.edi.in §. instrumentum.in 2.col.ꝙ in simplici rogatione notarij in instrumento veniunt consueta apponi: puta clausula precarij, declarando tñ, vt ibi per eum,& istud vltimũ de clausula precarij, & de clausula constituti omissa à notario,vidi multoties quæstionem de facto.¶Per ista puto,ꝙ sit falsum vnum,ꝙ no.Ang.de quo nõ inuenio aliquem vsque adhuc mentionem fecisse. Ang. in l.licet.la 1 C.loc.dicit ibi esse casum expressè, secũdum vnum intellectum, ꝙ si in ciuitate mos est in instrumentis adijci certa verba,ꝙ si reperiatur instrumentum absque illis verbis, ꝙ talia verba non debent suppleri ex consuetudine ciuitatis, ꝙ est valde notabile secundum eum,sed puto,ꝙ apertè ex prædictis cõ fundatur.¶Limita tamen & intellige prædicta omnia, vt procedant in consuetis communiter, & vt plurimum, non in his, quæ rarò solent fieri.ita limitat Bar.in l.Seio.§. medico.per illũ tex.ff.de annu.leg. & saltem poteris hanc limitationem eruere ex verbis Bar.ibi,facit tex.in c.translationem. in verbo sæpè de
d offi.deleg.¶Secundò limita[d] prædicta,& præcipuè dum dixi de contractu, ꝙ intelligitur initus secundum consuetudinem, limita vt sing.per Ange. in d.l.licet.C.loc.ſm intel.text. ꝙ si ſm morem regionis aut ciuitatis solitum est aliquem contractum celebrari sub certa forma, si contractus aliquis reperiatur celebratus sub alia forma,non obstante consuetudine stabitur literæ ꝯtus.& vltra Ang.puto,ꝙ ratio sit, quia qñ contractus est celebratus sub alia forma,certè in claris non est opus coniecturis.l.continuus §.cùm quis.in fi.ff.de verb.obli. & prædicta omnia peculiaria teneas, quia quotidie seruiunt in quæstionum contingentia.Item de prædictis dixi in l.certi condi.§.si nũmos. ff.si cer.pet.¶Gl.2 in verbo,petita: diuiditur in 3. partes prin.In j.oppo.ꝯ tex.& soluit.In 2.per viam no.remouet aliud ꝯrium, ꝙ fieri posset ꝯ tex.quia vr̃ diminutus,inquantum vult,ꝙ intestatus efficiatur duob.mod.imò septem.& glo.dicit,quod post aditam hæreditatem non fit quis intestatus nisi duob. mod. vt hic.ante verò alijs quinque modis. In 3. quæ est ibi, item quod
15 subijcit.gl.etiam opponit ꝯ tex.& sol.¶† In j. parte gl.inquantum gl.ad probandum,quod qñ bon. pos. ꝯtab.intentatur,antequam hæres scriptus adeat,quod tunc res deducitur ad cau-
e sam intestati.[e] allegat tex.in l.illud.in prin.ff. de bon.poss. ꝯtab. dicunt Fulg.& Pau.de Cast. quòd ille tex. nihil facit, & ineptè allegatur per gl.quæ melius allegasset tex.in l.filium.§.hoc consequens.eo.tit.de bon.pos.contratab. Sed ego puto, quòd glo. bene allegauerit tex.in d.l.illud.in prin sed ad aliud inquantum dixerat,quòd bon.poss.contratab.potest intentari anteq̃ adeat, expressè dicit tex.in d.l.illud.& ad hoc gl.alle.In contrarium videbatur per simile.nam querela inoffi.non potest intentari per filium exhæredatum anteq̃ scriptus hæres adeat.l.filium.§. sed cum exhæredato.ff.de bo.pos.ꝯtab. sed dic aliud esse in bono. pos.ꝯtab.aliud in querela. & rationem diuersitatis assignat Bar. in d.l.illud.in prin.& de hoc puncto an bon. pos. ꝯtab. reducat rem ad causam intestati,& an impediat scriptum hæredem de iur.ciui.dixi.in l.posthumo.§.de bon.pos.ꝯtab. q̃ præt. post glo. & Bar.in d.l.illud.in prin.ponunt Ang.& alij Mod.in l. filiæ dotem.§.eo.cum concor.ibi traditis per d.Alex.in quo aduerte, ꝙ dum ista glo.dicit,ꝙ si bon.pos.ꝯtab. intentetur anteq̃ scriptus hæres adeat hæreditatem de iu.ci.ꝙ tunc reducit rẽ ad causam intestati:non intelligas glo.velle, ꝙ si sit petita bon. pos. ꝯtab.ꝙ per hoc impediatur scriptus hæres adire hæreditatem de iu. ci. prout voluit Bal.in l.certum.in pen.col.C.vnde leg. & malè.& in l.is qui in potestate.§.sed si scriptus.& in l.virilis.§.si adierit ff. de leg.præst.& probatur in l.filium.in prin.in ver.repudiauerit. ff.de bon.pos.ꝯtab.iuncta regula.l.is potest. ff.de acq.hær. & ita tenent Bal.& Sal.*& omnes Mod.hic*, post Cy.in l.filiæ dotem.vbi Ang & Mod.§.eo.idem tenet Bar.in l.illud.in prin ff.de bo.pos. ꝯtab.Pau.de Cast.& Alex.in l.j.§.de bon.pos.ꝯtab.lib. Istud cõfirmatur ratione,ſm d.Fran.de Are.hic,quia si bon.pos. ꝯtabu. tolleret ius adeundi hæreditatem ex testo de iu.ci. certè qua ratione instituti expectant præteritos, vt non possint interim petere ſm tab.l.1.§.expectandi.ff.de bo.pos. ſm tab eadem ratione deberent similiter eos expectare,vt nõ possent ante eos adire,si remediũ ꝯtab.esset eis præiudiciale. Vnde distinctio gl. debet intelligi vera,non præcisè,vt dixi;sed bene occasionaliter,si propter bo.pos.ꝯtab non agnitam, hæres scriptus repudiet de iure ciu.tũc bene res reducitur ad causam intestati. d.l. filiũ. in prin.& istud verisimiliter contingit,ex quo effectualiter ille hæres scriptus nihil laturus est ex hæreditate, & sic sit futurus hr̃s de iure ciuili vano noĩe tñ,prout dicit tex in d.l.filiũ. in prin.in verbo *nihil laturi ex hæreditate*,& est tex.no. in l.is,qui in ptãte. §. fi.ff.de leg.prest. Hinc infero, licèt in specie nõ inueniã à Doct. declaratũ,ꝙ tunc bo.pos ꝯtab. intentata ante aditionẽ hæreditatis de iure ciuili reducit rẽ ad causam intestati,vt hac gl.& gl. in d.l.illud.in prin.ff.de bon. pos. ꝯtab. procedit, cũ in testo est scriptus aliquis hæres extraneus.& ita propriè loquit̃ tex. in d.l. filium.in prin.& tex.in l.cũ emancipatus.in prin. & ibi glo.ff.de bo.pos. ꝯtab. per rationẽ prox.assignatã. secus, qñ in testo esset scriptus aliquis ex liberis,tex.est in l.is, qui in ptãte. in versi sed si scriptus.

ADDITIONES.

a ¶In contractu emphy. Adde Barb.in c.potuit.de loca.

b ¶Illum tex.Tex.hic non vtitur taxatiua, sed pro tal. hic vide enumerata in l. 1.in prin.versi.3.limita.col.3.ff.si qui iussi. non obt. PVRPV.

c * Notarius.Limita,vt per Hippol.sing.123.

d ¶Limita.Tertiò limito & aliàs limitaui de facto in iuro, quia licèt soleat præstari,tamen si non fit pactum,notarius non debet ponere.

e * Intestati.Adde Cast.in l.fi.col.pen.ff vnde legit. Cæpol. caut. 165. & dic, ꝙ decisio Cast.est falsa,quia exclusus à successione ab intest.non rescindit testm̃ * secundum communem,quam refert Bru.tract.exclu.fœm.10.artic.4.q.vbi per 4.col. BELLOT.

si scriptus.ff.de leg.præst.ibi, *nam & prætor hac ratione eum tuetur, quòd ex liberis est*. Ex prædictis etiam patet, ꝙ non bene loquit gl.in d.l.illud.in prin.quæ dicit,ꝙ si bon.poss.ↄtab.intetetur ante aditam hæreditatem per scriptum hæredem, ꝙ facit ipso iure non valere testm̃.nam non est verũ, ꝙ facit ipso iure non va
16 lere testm̃,sed bene occasionaliter,vt prædixi. ¶† In vlt.par.gl. concludit, ꝙ licèt olim de iure ffōrum intentata, querela per filium exhæredatum cessaret collatio.d.l.pater filium.allegata in gl.secus est de iure isto,per hanc.l. & sic vult glo. ꝙ d.l.pater filium.corrigatur per hãc.l.Et idem tenet Ang.hic in lect. Flo. & dicit,ꝙ istud est quintum,quod de nouo inducit ista lex.Sed ista gl.malè dicit,& s'm Cy. & Pau. de Cast.ista glo.somniauit. Vnde dic,quòd qñ per querelam inof.test. testm̃ rescinditur in totum, ita quod in totum ab intest. succeditur, tunc procedit ista l.quia tunc habet locum coll.in istis terminis loquitur ista l. sed qñ per querelam testm̃ non rescinditur nisi pro vna parte, & pro alia remanet firmum,tunc cessat coll.ita loquitur.d.l.pr filium.Et si dicis,quõ cognoscam, qñ querela rumpit testm̃ in totum,& qñ in parte? R'ndē, quod qñ vnus filius est exhæredatus in testõ patris,& in eo est institutus extraneus,tunc querela rumpit testm̃ in totum,& in totum reducit rem ad causam intestati.Aliqñ in testõ patris est exhæredatus vnus filius, & alius est institutus,& tunc si filius intentet querelam inof.test.non rescinditur testm̃ in totum,sed pro parte sua dimidia, & pro alia parte dimidia testm̃ remanet firmum: & isto mõ ex postfacto pater decedit pro parte testatus, & pro patre intestatus.l. circa. & ibi gl.ff.de inof.test.& gl.in d.l.pater filium.Modo in proposito,cum in d.l.pater filium.vnus filius esset institutus, & alius exhæredatus, & sic per querelam ibi testm̃ reducatur ad causam intestati solùm pro dimidia filij exhęredati,& pro alia dimidia testm̃ remaneat firmũ, & sic ibi vnus filius venit ab intestato, alius aũt institutus succedit pro parte sua ex testõ: nimirum si in casu,d.l.pater filium.cessat collatio, non propter querelam, vt dicit gl.sed pp aliam duplicem rationem,prima, quia ibi illi filij succedunt diuerso iure,vnus ex testõ,alius ab intest.& de iure ffōrũ inter succedentes diuerso iure cessat coll.l. filium. §. videamus.ff.de bon.poss.ↄtab. Item per aliam rationem, quia ex quo alius filius institutus hęres succedit in sua dimidia ex testõ, certè de iure ffōrum & C. qñ succedebatur ex testõ, nunquam habebat locum collatio.l.j.vbi dixi.s̃. e. *Ita indifferenter tenent omnes Doct.in hac l.contra gl.* Et sic si bene ponderas,volunt Doct. ꝙ l.nostra ne corrigat.d.l.pater filium. intelligatur, qñ querela rescindit testamentum in totum, & sic in totum reducit rem ad causam intestati,quo casu ab intest.debet esse locus collationi. ergo volunt, ꝙ ista l.debeat intelligi, qñ filius fuit exhæredatus, & extraneus fuit institutus, tunc querela rescindit testm̃ in totum, vt declaraui,nam si alius filius esset institutus, aliud esset, & essemus in casu d.l.pater filium. Sed quis reuelauit Doct. ꝙ in ista l.extraneus fuit institutus, & filius exhæredatus? istud est diuinare,& restringere istum tex.nisi dicas ita fore necessariũ,vt iura iurib.concordentur,& euitetur correctio.d.l.pater filium. nam euitanda est legum correctio.l.vnica. C.de inof.don. ¶Secundò,& fortius si in ista l.fuit extraneus institutus, & filius exhæredatus, quid est tractandum de collatione, cùm extraneo nil debeat conferri? Item cùm filius exhæredatus iterum reducat rem ad causam intestati,certè ab intest.ille extraneus est exclusus,cum quo ergo habebat filius conferre? Nisi r'ndeas,& bene,ꝙ intelligendus est tex.ꝙ plures filij erant exhæredati, & extraneus institutus,tunc querelato testõ in totum tractari debet de collatione inter eos, ac si penitus ab intestato pater decessisset. Et iste est verus intellectus ad hunc tex. Et quòd hic essent plures liberi exhęredati,patet,quia tex.loquitur de liberis in plurali.Considera, quia retento isto intellectu pro vero posset attẽtari,quòd data pluralitate filiorum exhæredatorum idem esset in casu.d.l.pater filium. quòd inter ipsos filios exhæredatos haberet locum colla. quia tunc cessarent duæ rationes illius text. super quo tamen cogita. & sic stat ex prædictis omnib. ꝙ d.l. pater filium.non est hodie correcta per hanc.l. sed nunquid sit correcta per Auth.ex testamento. s̃. eo. vbi hodie statuitur,ꝙ siue succedatur ex testamento, siue ab intest. quomodocunq; semper habet locum collatio? videretur ꝙ sic:quia ratio quare in d.l.pater filium.cessabat collatio,erat,vt prædixi, eo quia alter filius succedebat ex testamento,& quando succedebatur ex testamento de iure ffōrum,& C.cessabat coll. ergo hodie omni casu fit collatio,siue ab intest.siue ex testamento, ergo vr̃, ꝙ illa l.sit hodie correcta, quia correcta ratione legis, intelligitur correcta ipsa lex,vt est gl.in l.j.& ibi Bar. ff.de leg. tu. Sed dices tu,quando reperiuntur duæ rationes,licèt vna tollatur, vel corrigatur,si alia remanet firma,remanet etiam firma legis dispositio.gl.est in §.affinitatis.cum tex.Instit.de nup. gl.in l.si ventri.§. si.ff.de priui.cred.& tex.melior de corp.iu.in l.si nõ lex Elia Sentia.in prin.ff.de hære.insti.ergo dato,ꝙ sit correcta vna ratio. d. l.pater filium.s.ratio testatoris testantis in parte, tamen restat ratio,quia diuerso iure succedunt,vnus ex testamento,alius ab intest.ergo cùm ista ratio adhuc militet hodie,illa l.non erit correcta per Auth.ex testamento.s̃.e.Hoc tamen non obstante *cõmuniter Doct.* tenent oppositum,ꝙ d. l. pater filium. sit correcta per d.Auth.ex testamẽto.ita tenet Cyn.hic in 2.opp.& Pau. de Cast.idem tenet Bar.in d.l.pater filium.in vlt.col.& ibi etiam tenet,ꝙ correcta sit illa regula,ꝙ qñ diuerso iure succeditur,cesset collatio.idem tenet Cy.in l.si emancipati.in 4.q. & ibi Lu.& communiter Mod.s̃.eo.quamuis solus Raph.Ful.in d.l.si emãcipati.teneat ꝙ d.l.pater filium.non sit correcta per Auth.ex testamento:motus quia lex loquens de simplicib. non cõprehendit casum mixtum l.vim passam.§. præscriptione.ff.de adulte. plenè traditur in l.3.in prin.ff.de verb.ob.ergo d.Auth.ex testõ, quæ loquitur in casib.simplicib.vt siue ex testa.siue ab intest.succedatur,locus sit collationi, non comprehendit casum mixtũ. d.l.pater filium.vbi succeditur simul & ex testamento, & ab intest.Sed facilis est responsio,quia imò in materia fauorabili, & fundata in ratione æquitatis, vt est ista, sub simplicib. comprehenditur casus mixtus.l.si ita scriptum.ff.de libe.& posthu.præterea,quando duo sunt,quorum vnumquodque de per se nocere non potest,certè etiam si concurrant, non nocent,nec impediunt.l.ꝙ si dubitet.& l.sed & si de sua.in prin.ff.de acq.hære. quo arg.voluit vti Bar.in d.l.pater filium.in vlt.col. ¶Capio gl. in verb.sponsos.quam pro singulari ponderat Ang. hic in lect,
17 Flor. † ꝙ attinentes sponsæ, a quando donant aliquid sponso,
a intelligitur donatum contemplatione sponsi, & ei acquiritur, non autem contemplatione sponsæ, quamuis eius attinentes sint, nisi appareat, ꝙ contemplatione sponsæ sit donatum: & sic ↄ decisionem Bar.in l.sed si plures.§.in arrogato. ad fin.ff.de vulg.& pup. subst. cõtra quem etiam dicit esse tex. expressum, de quo Bar.non fuit recordatus,in l.si seruus communis. in 2.re sponso.ff.de dona.inter vir. & vxo. quem text sibi approprians Lu.Ro.hic idem tenet, & idem ↄ Bar. consuluit Lud. Rom.in consi. 172.incip.in proposito themate strictum &c.per tex.quõ dicit esse ad hoc nouum,& sing.in d.l.si seruus communis. per quem etiam Raph.Cu.in d.§.in arrogato.tenuit ↄ Bar. Contra quem etiam tenuit Bal.& Sal.in aliquib.locis relatis per d. Alex. hic.tñ non recedas à distinctione Bar. quæ magis *communiter tenetur* per alios ibi,cum concord.de quib.ibi per d.Alex.nec obstat ista gl.quia loquitur in patre donante ipsi sponso,non autẽ in coniunctis sponsæ.Nihil etiam facit d.l.si seruus communis. cum loquatur,quando ipsemet maritus donat sponsæ,quęstio est,qñ tertius relinquit, ibi videas.¶ Gl.in verbo consequuntur, ista gl.est difficilis & intricata. Pro eius introductione aduerte, ꝙ duob.modis intelligitur per Scribentes hic. Aliqui tenent, ꝙ ista gl. sit facta ad declarationem tex. qui dicit pro tenore præcedentium.ll. vt respondeat quæstioni, quis sit iste tenor præcedentium.ll.ita intelligunt Odof.Ia.But.Cy.Ang.Alb.& Sal.hic. Alij verò,vt Bar.Bal.& Pau.de Cast.hic dicunt,quod ista gl. est facta,vt respondeat ↄrio.l.illud.§.fi.j.eo.vbi dicitur, ꝙ donatio non confertur nisi expressum sit à donante, hic simpliciter dr̃ ↄrium.Ego aũt teneo,ꝙ ista gl.sit mixtim facta propter vtrunque,vt r'ndeat,quæstioni prædictæ,& satisfaciat oppositioni.nã considero,ꝙ ex quatuor solutionib.huius gl. quarum tres sunt in prin.successiuè:quarta verò ponitur in fi.gl. prima & vlt.sol. tendunt ad respondendum quæstioni:secũda & tertia sol.mixtim respondent quæstioni, & oppositioni. Ideo diuide intellectualiter istam gl.in 5.partes prin.In j.respondet solùm quęstioni,quis sit iste tenor præcedentiũ.ll. In 2.mixtim respondet qõni & oppositioni. In 3. etiam mixtim respondet vtrique. In 4. per viam no.gl.declarat tria quæ de nouo inducuntur per hãc. l.In 5.& vlt.gl.ponit quartam solu.per quam solùm respondet. q.Secunda ibi,dic ergo secundò.Tertia ibi,tertij dicunt. Quarta ibi,& no.Quinta & vlt.est ibi,vnde dic & quartò. ¶Circa primam sol.gl.vltra reprobationem gl. reprehẽditur etiam à Doctorib. quia si esset concessio in peculium, peculia non conferuntur,sed diuiduntur.l.filiæ licet.s̃.eo.& l.certum.s̃.fam.ercis.

Secunda

ADDITIO.

a ¶Attinentes sponsæ.Adde Bal.in l.cùm te.C.de don.inter virũ & vxo. Bal.in l.si donatæ.ff.de don.inter vir.& vxo.

† Et dic, donata vxori à consang. viri in dominium vxo. effectualiter transeunt.l.seruus cõis.ff.de don.inter vi.& vx.Ro.hic col.pen.consi. 172.ver. sed secundum.de quo tñ vide quæ scribit Are.in §.fuerat.nu.26.inst. de act. Cor. consi.8 t.col.pen.li.1.Dec.hic nu.23.idem Ias.in l. sed si plures.§. fi.col.vlt.ff. de vulg.Alc.trac.præsum.Reg. 1.præsum.18.Villalob.inter comm. opi.lib.4. ver.donata.Rol.cõsi. 10.li.j.vbi arti.doctè & copiosè examinat.& Viui. com. opi.lib.2.concl.93.post Clar.§.donatio.q.101. MASVER.

Secunda verò ſolutio glo.vt ſatisfaciat,& q.& contrario,dicit, ꝙ iſta l.debet intelligi,& diſtingui ſecundum l. illud.§.fi.j̃.eo. & ꝙ ille ſit tenor,ad quem tex.relationem facit. Et ſi dicas, iſte non eſt tenor præced.ll.ſed legis ſeq. Glo. voluit reſpondere, ꝙ etiam ante illam l.ſimilis diſt.habebatur in d.l. ſi non mortis.& in d.l.ſi quando.alle.in gl.quæ præcedunt iſtam.Sed tu dic,ꝙ illæ.ll.nihil dicunt de colla. ſed ſolum dicunt, ꝙ donata à patre ita demum computantur in legitimam, ſi hoc expreſſum ſit ita à patre donante,aliàs ſecus,& ſic de colla. verbum nullum. Et ſi replicas, ꝙ quæcunque computantur in legitimam, iſta debent conferri,& ècontra.l.illud.in prin.j̃.eo.dic,ꝙ iſta æquiparatio fuit adinuenta poſt iſtam l. per d.l.illud. ergo hæc ſolu. non eſt bona. Tertia ſolu.glo.habet etiam duas partes. Prima quantum ad contrarium reſpondet, ꝙ iſta.l. loquitur in filijs emancipatis,ſed d.l.illud.loquitur in ſuis. Et hanc tenet Bar.ſic
* ſimpliciter referens,*& alij communiter*. Sed tu aduerte, ſi intelligis ſol.gl.& Bar.ſic ſimpliciter prout iacet, ꝙ d.l.illud.loquatur in ſuis propriè, eſſet peſſima ſolutio, cùm illa l. loquatur tam in donatis à matre,quàm à patre,& in filijs,reſpectu matris nõ eſt ſuitas.debes ergo intelligere, ꝙ gl.loquatur in filijs emancipatis à patre,ibi in illis,qui non fuerunt emancipati,ſiue ſint ſui reſpectu patris, ſiue qui non poſſint emancipari reſpectu matris,& iſta eſt vera, & rationem vltra Bart.aſſignaui in Auth.ex teſtamento.s̃.eo.& eſt mea ratio.¶Secunda pars glo.tendit ad reſponſionem quæſtionis, ꝙ tenor præcedentium.ll.ſit,ꝙ donata tempore emancipationis, vel poſtea conferri debeant, vt hic,ſed non donata ante, ſed iſte tenor nullibi habetur in præcedentib.ll.ideo hæc ſolutio reprehenditur per gl.hic, & latius. j̃.in parte ſeq.Vnde quantum ad quæſtionem teneas ſol.quam j̃.ponit glo.in vlti.par.ꝙ tenor præcedentium ſit diſtinctio.l. ea
* demum.s̃.eo.*& ita transeant communiter Doct.*Sed aduerte,quòd tenendo iſtum intellectum illa verba pro tenore præcedentiũ legum,tranſportantur,& referuntur ad participium collaturis in fin poſitum, vt ſit ſenſus, emancipatis collaturis pro tenore præcedentium.ll. & hoc modo oportet inueſtigare, vbi ſit tenor præcedentium.ll.circa collationem.Vnde tenetur alius intellec.quem ponunt Nico.de Muti.& Iaco.de Aret. & ſequuntur Oldra. & Bald hic in 1.col. quòd illa verba pro tenore præcedentium.ll.referantur ad proxima prout debent,& ſic ad verba emancipatis,& ſit ſenſus, ꝙ filij fuerunt emancipati ſecundum tenorem præcedentium.ll.nam tempore Leonis auctoris huius l.alius erat modus emancipandi filios, alius fuit adinuentus per Iuſtinianum,vt l.fi.j̃.de emancipa.lib.& Inſti.eod.in prin.& propter hoc facta eſt l.ſequens,quæ immediatè quærit, quid ſi filij fuerunt emancipati ſecundum modum adinuentum de nouo & dicit,ꝙ idem,& iſte intellectus placet.Primò, quia non tranſportat literam hic. Secundò propter l.ſeq.& ita teneas.¶In quarta parte gl.dum dicit,nec ſui ſuis, cum non habeant contratab.iſta glo.videtur ponere vnum dictum, & aſſignare eius rationem, & vtrunque rudi modo intellectum, eſt falſum.Primò videtur velle gl. ꝙ de iure Digeſtorum ſui non cõferebant ſuis,& ſic filij in poteſtate,iſtud eſt notoriè falſum, quia imo ſui in poteſtate conferebant dotem,toto tit.ff.de coll. dot.Secundò magis eſt falſa ratio gl.dum dicit,quia non habẽt contratab.iſtud eſt notoriè falſum,quia licèt bon.poſ.prætoriç principaliter fuerint adinuentæ propter filios emancipatos, tamen etiam competunt filijs in poteſtate, dicit tex. Inſti.de bo. poſ.in prin.& ideo filij ſui, & in poteſtate habent bene contratab.l.is qui in poteſtate.in prin.ff.de leg. præſt.& in l.fi. C.de lib. præte.Item ratio glo.redditur falſa ex alio,dum vult,ꝙ illi,qui non poſſunt contratabulare, nõ teneantur confere,falſum eſt, nam in teſtamento matris, vel lineæ maternæ non competit ius contratabulandi, ſm hæc iura.l.illud.§. ad teſtamenta.ff.de bon.poſ.contratab.plenè tetigi in l.poſthumo.s̃.de bo.poſ.contratab. quã præt. & tñ in ſucceſſione matris, vel lineæ materne habet locum colla.vt hac.l.ſed non de iure Digeſtorum,vt dicit Bar.in l.1.§.nec caſtrenſe.in pen.col.ff.eo.Pro certo dictum, & rationes gl.in hoc redduntur euidenter falſæ.Et propterea dicit Pau.de Caſt.ſe valde admirari de hac gl. Et non inuenio,ꝙ aliquis Scribentium aliter declaret,vel defendat iſtam glo. Sed ego puto, ꝙđ glo. bene intellecta bene dicit, ſed alius fuit eius ſenſus, quàm Doct.perpenderint. nõ enim credo, ꝙ Gloſſator fuerit ſic ſupinus,ꝙ diceret, ꝙ filij ſui de iure Digeſtorum non tenerentur conferre,& quod non haberent ꝯtab. quia vtrunq; fuiſſet falſum, & fatuitas, ſed alius eſt ſenſus gl.in his verbis. nã vt patet ex ſeq.verbis,gl.facit tres ſpecies filiorum, quidã ſunt ſui,quidam emancipati,& iſti duo ſunt clari, quidam ſunt,qui non appellantur nec ſui,nec emancipati,vt ſunt filij, vel nepotes in ſucceſſione matris,vel lineæ maternæ,vel clarius nepotes ex filia.iſti nec ſunt ſui, nec emancipati, & ita iſtas tres ſpecies proſequitur gl.in ſeq. Dicit ergo gl.ꝙ nec ſui, hoc eſt iſta tertia ſpecies filiorum non conferebat de iure fforũ, & verum dicit, quia de iure fforũ in ſucceſſione matris,vel lineæ maternæ non habebat locum collatio,& tunc bona erit ratio glo.quia ꝯtab. non habent,nam ꝯ teſtm̃ matris non competit ius ꝯtab. d.l.illud.§.ad teſtã.& propterea gl.dicit,nec ſui ſuis, cùm nõ habeãt ꝯtab.& ideo hodiè eſt immutatum per hãc l.vt dicit.j̃.gl.& ſiſr intelligo illud,ꝙ dicit gl.nec ſui emancipatis.Ang.reprehendit, quia imò ſui conferebant emãcipatis dotem, licet Alex.rñdeat ad hoc. ſed iſte non eſt ſenſus gl. ſed intelligit in tertia ſpẽ filiorum,hoc eſt in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ, & tunc obiectũ ceſſat. Et ꝙ iſta fuerit intentio Gloſſatoris, clarius aperit gl.in l.ſi emancipati.in glo.fi.s̃.eo.Et ſi ſubtiliter dicas, ꝙ iſta ſaluatio eſt bona quantum ad illud nec ſui: ſed quia glo. dicit nec ſui ſuis,ſubdit,ꝙ nec ſui non conferunt ſuis: iſtud non põt intelligi in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ, in qua non poteſt cadere ſuitas.oporteret ergo, ꝙ gl.diceret vtrunq; negatiuè,nec ſui non ſuis:quia in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ filij adinuicem non conferebant de iure fforũ: ſed cũ gl. dicat,nec ſui ſuis, iſta ſaluatio non vr̃ poſſe ſtare. Rñde, ꝙ imo gl.bene dicit,nec ſui ſuis. Nam pone, ꝙ moriatur auus relictis filijs in ptãte,vel eis non exiſtentib.relictis nepotib. in ptãte, iſti ſunt ſui.§.ſui.Inſt.de hære.quali.& diff.Item ex filia præmortua relictis filijs, vel nepotib. iſti quo ad hunc auum maternũ ſunt nec ſui;certè iſti nec ſui non cõferunt illis ſuis de iure fforũ, ſed bene hodie per iſtã l.& clarius per l.illam.j̃.e. Iſta eſt veritas, & propria mens & intentio huius gl.q̃ nunq̃ audiuiſti iſto modo à Doct.nec à tuis præceptoribus declarari.& hodie per iſtã l.& ſeq.ſtatim ẽt vbi nõ habet locum ꝯtab.prout eſt in ſucceſſione matris,vel lineæ maternæ,tñ habeat locũ collatio,vt prædixi.

SVMMARIVM.

1 *Caſus huius.l.ponuntur nu.2.& 3.*
4 *Caſus.l.vbi eſt expreſſus,nulla poteſt eſſe dubitatio.*
5 *Conferre nemo cogitur,niſi lege caueatur,& nu.6.*
7 *Aduocatus vnius partis ſi dicat,hoc ita debet fieri,debet aduocatus alterius partis reſpondere,doce vbi de hoc caueatur.*
8 *Doctori non eſt credendum,quamuis ſit magnus, niſi dictum ſuum probet per authenticam ſcripturam.*
9 *Iudex poteſt iudicare contra communem opin. ſi communis opinio non habet caſum legis.*
10 *Ratio legis ſi allegatur,an ſufficiat,quando legem non habemus.*
11 *Allegare vnam.l de pluribus ſufficit.*
12 *Pœna priuationis alicuius iuris,beneficij,aut priuilegij non habet locũ, niſi lex hoc expreſſè dicat.*
13 *Vaſſallus non perdit feudum,niſi expreſſè hoc iure caueatur.*
14 *Leges loquentes in auunculis,non habent locum in patruis.*
15 *Iura exorbitantia nõ extenduntur ex identitate rationis,vide exemplũ.*
16 *Legislator quando narrat ea,quæ allegabantur à partib. ex tali narratione facti, quamuis in iure ſit poſita, non tamen eſt licitum arguere. & nu. 17.*
18 *Nepoti ſi ſit facta donatio,vel data dos,non ab auo,de cuius ſucceſſione agitur,ſed ab eorum matre,vel patre,an debeat conferri.*

LEX XIX.

ILLam. Iſta l. debuit videri iuuenib. difficilis in tex.tamen reuera non eſt.¶Ad cuius dentiam præmitte, quod Imperator in l. vt liberis. s̃.e.determinat,quòd nepotes, qui ad inuicem ſuccedunt cum alijs nepotib. eiuſdem gradus, tenentur conferre, ſed quia nepotes aliquando ſuccedunt auo ſimul cum eorum patruis, vel auunculis, qualiter hincinde fiat collatio,deciditur in hac l.Iſta ergo l.loquitur,quando ſucceditur auo.& iſtud poteſt contingere tripliciter. aliquando ſucceditur auo paterno. aliquando auo materno.aliquando & tertiò auiæ paternæ, vel maternæ.& pondera,ꝙ in auis ſit differentia inter auum paternum,& auum maternum,ſed quantum ad auias non eſt differentia,an ſit paterna, vel materna. Ideo pro clara intelligentia fac tres caſus prin. ex quib. clarè percipies intellect. huius text.
1 ¶†Aliqñ enim ex vno filio maſculo præmortuo ſuperſunt plures neptes,vel nepotes, & quantum ad eos auus dr̃ paternus:& tũc ſi moriatur iſte auus paternus relictis filijs primi gradus, & ex vno filio præmortuo relictis nepotibus, clarum eſt,ꝙ iſti nepotes,qui viuo auo ſucceſſerunt in primum locum patris præmortui, & effecti ſunt ſui hæredes auo.l. poſthumorũ.in prin. ff.de iniuſt.rup.iſti ſuccedunt auo in totum in illa parte, in qua ſucceſſiſſet eorum pater ſi viueret. tales ergo nepotes ſuccedunt cum patruis, vel auunculis, amitis vel materteris in tota portione, quæ obueniſſet patri,defuncto auo, ſine vlla diminutione. & iſte caſus nihil facit ad hanc l. nec iſte caſus poni-

2 tur hic. ¶ † Secundus casus est, quando moritur auus maternus, hoc est pater matris defunctæ, & sic qñ ex filia prædefuncta sunt relicti plures nepotes, & sic iste auus maternus decessit relictis plurib. filijs, & ex filia præmortua relictis nepotib. clarũ est, ꝙ ſm l. 12. tab. tales nepotes ex filia existentib. patruis, vel amitis in nihilo succedebant auo materno: & ratio erat, quia ſm l. 12. tab. ad successionem defuncti solùm duæ personæ admittebantur, quibus exclusis admittebatur fiscus, vt declaraui in euidentia lib. l. qui se patris. ꝭ. vnde lib. solùm. n. admittebant sui hæredes, hoc est illi, qui erant sui in potestate, & eis non existentibus admittebatur solùm proxi. agnatus. sed in casu isto nepotes ex filia non erant sui, nec agnati. Item erãt alij filij, qui præcedebant, qui erant sui, & agnati, ergo bene stat, ꝙ ſm. l. 12. tab. nepotes ex filia non succedebant auo materno. sed quia istud est visum valde rigorosum Imperatorib. quòd nepotes ex filia in nihilo succederent auo materno, & tamen si eorum mater viueret, succederet: ideo statuerunt de nouo, ꝙ tales nepotes ex filia debeant succedere cum patruis in illa parte, in qua successisset mater sua, sed non integraliter, sed diminuitur 3. pars eius partis, quam mater integram habuisset, & illa diminutio accrescit patruis, vel amitis. ita deciditur in l. si defunctus. ꝭ. de suis & legi. & in §. item vetustas. Inst. de hære. quę ab inte. & istũ casum pro primo ponit tex. ibi, nam si intestatus quis sit defunctus.

3 ¶ † Tertius casus est, qñ moritur auia siue paterna, siue materna, quia hic non est differentia: isto casu nepotes siue sint ex filio masculo præmortuo, quo casu erit auia paterna, siue ex filia, quo casu erit auia materna, in successione talis auiæ paternæ, vel maternæ, quamuis olim non admitterentur, quia non erant sui, nec agnati, hodie tamen admittuntur, sed diminuitur tertia pars ex illa parte, quam eorum pater, vel mater integrã habuisset, iurib. proxi. alle. & istum casum ponit secundo loco tex. ibi, vel si qua intestata. Et si dicas, quare in successione auiæ paternæ nepotes ex filio masculo præmortuo non admittuntur sine diminutione illius tertiæ partis, sicut admittuntur eorũ patrui, cùm nec illi sint sui, nec agnati magis, quàm isti nepotes? Dic licèt Doct. non tangãt, quòd illa potuit esse ratio, quia patrui admittuntur ad successionem eorum matris per Senatuscon. Orfi. quod vocat filios, sed non nepotes, prout dicit tex. Insti. de Senatusc. Orfi. in prin. Et cur diuersum, positiuum est, nec aliud dici potest, secundum Fulg. in l. vnica. ꝭ. quando non peten. par. Et sic vides, ꝙ ista. l. loquitur in duob. vltimis casib. sed non in primo. ¶ His præmissis diuide hanc l. in 7. part. In j. præmittitur procemium ad duas quæstiones inferius decidendas. In 2. quæ est ibi, nam si intestatus. ponitur quæstio & decisio de casu non dubitato, scilicet, qualiter nepotes ex filia mortua succedunt auo materno cum auunculis, vel materteris. In 3. quæ est ibi, vel si qua intestata. ponitur etiam alia decisio indubitata, qualiter nepotes ex filio, vel filia præmortuis succedunt auiæ paternæ, vel maternæ cum patruis, vel auunculis. In 4. quæ est ibi, de collatione, ponitur quæstio dubitata, qualiter inter tales personas fieri debeat collatio. In 5. quæ est ibi, superstitib. quidem filijs, arguitur pro vtraque parte. In 6. quæ est ibi, tale igitur, ponitur decisio. In 7. & vlt. quæ est ibi, vt commixtis. ponitur practica decisionis. h. d. Nepotes ex filia succedũt auo materno cum auunculis, vel materteris in illa parte, in qua successisset eorum mater diminuta tertia illius partis, quæ auunculis, & materteris accrescit: & similiter succedũt nepotes ex filio, vel filia auiæ paternæ, vel maternæ cum patruis auunculis, vel amitis, & materteris, & vtrunque est indubitatum. s. qualiter inter eos succedunt, hoc primo. Et tales personæ sic succedentes debent adinuicem conferre dotem & donationem propter nup. & de eis debet fieri vnus aceruus, & ex eo partem sibi tangentem quilibet auferre debet. h. d.

4 ¶ † Not. ex tex. ibi, *minime dubitabatur*, iuncto tex. ꝭ. ibi, iam posita constitutione, quòd vbi est casus. l. ibi nulla potest esse dubitatio. & iste tex. melius probat secundum Ful. quam l. ancillæ. quam ad hoc not. ibi Bal. C. de fur. vbi Bald. ad hoc not. in 3. no. Et considera in tertia parte tex. dum litera dicit, sed etiam illud asserentib. Nam ex ista responsione nepotum apparet, quòd patrui eorum duo allegabant: primò, quòd ipsi patrui non tenebantur conferre nepotib. eo quia nulla constitutio legis hoc dicebat. Secundò, quòd econtra ipsi nepotes bene tenebantur cõferre ipsis patruis, propter constitutionem Arcadij & Honori, quam non habemus: nepotes aũt èconträrio totũ dicebant, & rñdebant, ꝙ constitutio Arcadij, & Honori solũ loquebatur in auunculis: ergo non

5 erat extendenda ad patruum. ¶ † No. ẽt ex isto tex. regulã, ꝙ nemo cogitur conferre nisi l. caueatur. Ratio, quia id ꝙ nostrũ est, non tenemur inuiti alijs cõicare, nisi per l. disponatur. l. id ꝙ nostrum. ff. de re. iu. l. in re mandata. C. man. & l. dudum. C. de ꝯh. emp. ¶ Item inquantum tex. iste dicit, *eo quod nulla constitutio sup huiusmodi collatione posita est*, tota die allegatur ad illud vulgatũ,

6 † ꝙ erubescimus cum sine l. loquimur, & ita no. ex isto tex. Bar. *& alij omnes hic*. Sed tu aduerte, ꝙ iste tex. malè allegat ad hoc, quia iste tex. non probat, eo quia ista erat allegatio nepotũ, sed non Imperatoris: imo Imperator. ꝭ. decidit ꝯrium, & ideo malè allegatur tex. iste ad hoc, prout ipsemet Bart. dicit in 2. no. & statim dicam. Istud ergo, ꝙ erubescimus cùm sine lege loquimur, expressius dicit tex. in §. consideremus. in Auth. de trien. & semis. & vide Bal. qui ad hoc plura iura alleg. in suo diuino consilio schismatis, quod ponit post rub. ꝭ. si quis aliq. test. prohi. in j. col. ad fi. Vltra cum facit tex. in l. dissentietis. in verbo *nulla iuris præcipit cõstitutio*, & ibi ad hoc no. Alb. C. de repu. & tex. in c. illa. in verbo, *cum nusquam inueniatur cautũ iure*, extra ne sede vac. & tex. in c. is qui. in verbo, *cùm non sit expressum in iure*, de sent. excõ. in 6. Facit in simili tex. in l. vnica. §. sin autem ad deficientis. C. de cad. tol. & tex. in l. si seruum. §. non dixit prætor. ff. de acq. hære.

7 † Et dicit Ange. hic in lec. Flo. ꝙ istud no. instruit aduocatos in modo allegandi. nam si aduersarius dicat debere fieri de iure, aduocatus debet respondere, doce, quia hoc nulla. l. cauetur, imo gl. in l. sed licet. ff. de offi. præsi. inuehit ꝯ Doct. & scholares,
a qui male faciunt, dum allegant[a] gl. vbi habemus leges, & idem dicit Arch. in c. nolite timere. 11. q. 3. magis ergo erubescẽdum est, allegare authoritates Doct. cùm habemus legem. Item ad
8 istud no. adde, ꝙ dicit Arch. in d. c. nolite. 11. q. 3. † ꝙ non debe-
b mus credere [b] alicui Doctori, licet magno, nisi dictũ suũ probet per authenticam scripturam, vt ibi, & c. ego solis. dist. 9. Alibi dicit Bal. in l. respu. C. ex quib. cau. maio. ꝙ non est credendũ gl. quando aliquam l. non allegant. Alibi autem Bald. in c. nihil. in vlt. col. de elec. ꝙ in l. non cauetur, in practica non habetur. Alibi dicit regulariter Bald. in c. in Genesi. in vlt. col. de elect. ꝙ
9 paria sunt aliquid fieri sine. l. & contra. l. † Adde etiam & signa, ꝙ possumus iudicare ꝯ communem opin. si communis opin. non habet casum. l. vel verè non probatur, secundum d. Ant. de But. in c. tua nos. in 2. col. de vsur. Barb in consi. 10. 2. volu. quod incip. præclarè scribitur apud psalmistam. in vlt. col. ¶ Limita,
c tamen, quòd erubescimus [c] cùm sine. l. loquimur, vt dicit Saly.
10 quando sine l. loquimur, vel ratione, nihil alle. † Tu dic, quòd
d sufficit allegare [d] rationem, vbi l. non habemus. ita dicit glo. in c. ex eo. in verbo rationis. de elect. in 6. & glo. in c. consuetudo. 1. distin. Adde etiam tex. in l. cùm ratio. in prin. ff. de bon. dam. ibi, *ratio naturalis quasi lex quædam*. Et tex. in c. fin. de transact. & tex. nota. in l. scire oportet. §. sufficit. in verbo *ex ipsa naturali iustitia*. ff. de excu. tuto. per quem tex. notat ibi Bald. post Cyn. & Iaco. de Rauen. quòd sufficit allegare naturalem rationem, licet quis legem non allegat. & dicit And. de Iser. in procem. feud. in vlt. col. quòd rationabile dictum debet ita mouere iudicem ad iudicandum sicut ipsa lex, quia lex est omne, quod ratione consistit: aliàs erubescimus, si quod dicimus. l. non probemus, vt hic secundum eum. alibi dicit Ang. allegando Arist. in consi. 367. inci. in q. vertente inter illustres principes. in 3. colum. & in cõsi. 275. incip. them. super quo consilium petitur. in vlt. col. quòd quærere legem, vbi naturaliter sentimus, nil aliud est, quam infirmitas intelle. Alibi dicunt Iac. But. & Bald. in l. nemo iudex. in 1. no. C. de sen. & interlo. om. iud. quòd Francigenæ leges non allegant, sed bene seruant rationem legis, non quia l. hoc dicat, nec quia Imperator hoc statuerit, sed quia ratio sic vult, & à ratione naturali nemo subduci potest. & idem Bald. in c. 1. §. ad hoc, in 3. colum. de pa. iur. fir. dicit, quòd leges non allegantur in curijs principum, aut Regum pro autho. sed pro ratione
11 sui. ¶ † Item limita ſm Nic. de Nea. post And. de Pisis. & est in lecturis Bar. in l. scire oportet. § fin. ad fi. ff. de excu. tu. vbi notat arg. illius tex. ꝙ de plurib. legibus sufficit vnã allegare, vt ibi. & l. si quis obrepserit. in ver. sufficit autem vnum referre. ff. de fal. facit tex. no. in l. ita vulneratus. circa fi. ff. ad leg. Aqui. & propterea d. Car. Flo. in cle. sæpè. in prin. ff. de verb. sig. dicit, quòd leges multæ

ADDITIONES.

a ¶Dum allegant. Adde Doct. in l. j. ff. de of. eius cui man. est iurif. Imo. in l. 1. in 2. col. de vulg. & pup.

b ¶Credere. Adde Card. Zab. consi. 78.

* Et dic, quòd ratio est, quia Doct. Authoritas probabilis est, non necessaria, gl. in l. j. C. de legi. Paris. consi. 31. nu. 10. lib. 4. declara, vt per Viui. comm. opin. lib. 2. conclu. 87. nume. 19. & conclu. 135. Cur. Iun. consi. 136. nume. 8. consi. 160. nume. 4. MASVER.

c ¶Erubescimus. Prima limitatio, cui adde l. cum pacto. ff. de ser. expor. Pan. in c. post cessionem. col. 9. de prob. & ea, quæ sunt per naturam manifesta, non egent probatione. PVRPV.

d ¶Sufficit allega. Adde c. frustra 8. distin. & in c. si Romanorum. 19. distin.

* Et dic, vt per eundem Ias. in l. quamuis. nume. 7. ff. de in ius vocan. in l. dedi. §. si liber. ff. de condi. caus. dat. colum. j. Ayn. consi. 31. Neuiz. consi. 50. nume. 56. MASVER.

multæ non ſunt ad vnum propoſitum allegandæ,maximè vul
gares,ſed ſufficit dici re iura ſunt vulgaria,vt ibi facit gl.¶Item
limita & tertiò,ꝙ erubeſcimus ſine l.loqui,etiam ſi allegemus
gloſſ.vbi lex reperitur,tamen qñ tex.iuris non reperitur,de hoc
ſufficit allegare glo.ita dicit Io.de Imo.in l.1.in 2.col.ff.de vulg.
a & pup.& de auctoritate gl.[a] multa ſcripſi in l.ex hoc iure.ff.de
iuſti.& iur.contra Pan. qui ꝯrium tenet in c. Capellanus.ex illo
tex.de fer.Item pro diffinitione, & deciſione dubij vbi l.deficit,
ſufficit allegare auctoritatem maiorum , ita notat Ange.in l.ſi
idem cum eodem.in princ.per illum tex.in verbo Sabino.ff.de
iuriſd.om.iud.d.Ant.in c.1.de deci.imo quando l.deficit,ſufficit
allegare auctoritatem,non ſolùm Doctoris, ſed etiam alterius,
gl.eſt in l.mulier bona.in prin.ff.de iure dot.per Bart.& Doct.in
12 l.1.ff.ſi cer.pet. ¶†Adde ad regulam prædictam bene facere,ꝙ
b pœna priuationis [b] alicuius iuris , beneficij,aut priuilegij nun-
quam habet locum,niſi vbi lex iſtud expreſsè dicit, tex.eſt in §.
cùm igitur.ibi,*nec quælibet lex eſt tale quid dicens*. in Auth.de non
eligen.ſecundo nubent.per quem tex.ita dicit Bald.in Auth.ex
teſtamento.in pen.col.C.de ſecun.nup.ſequitur Alex. in l.etiã.
§. 1.in 3. col.ff.ſol.mat. ſoleo pro hoc allegare text.not.in l.at ſi
quis.§.diuus. in verbo *pœnam tamen in eum ſtatutam non eſſe*. ff.de
reli.& ſump.fu.Hinc dicit gl.not.in c.fi.de iurepatr.quam mul-
tum not.Can.ibi præcipuè Pan. qui eã reputat ſing. ꝙ ad hoc,
vt pœna priuationis iuris eligendi,vel præſentandi imponatur
alicui,requiritur,ꝙ expreſsè ſit cautum in l.vel can. Alibi dicit
gl.19.q.1.in ſumma, ꝙ niſi lex ſpecialiter exprimat debere im-
13 poni pœnam depoſitionis,non debet vnq̃ quis deponi. † Hinc
infertur, ꝙ pro omni contrafactione vaſſalli etiam ſi veniat ꝯ
iuramentum fidel.tñ non perdit vaſſallus feudum,niſi in caſib.
ſpecialib.in quib.iura hoc exprimũt,vt probatur in c. 1.§. illud.
quæ fuit prima cau.benefi.ami.& expreſsè And.de Iſern.in c.1.
qualiter do.propri.feu.pri.& d.Alex.in conſi.103.ꝙ incip.vide-
tur prima conſideratione dicendum,in 12.col. in 1.vol.licèt in
contrarium videatur eſſe fortis tex. in c.1.§. porrò.verſi.prædi-
ctis.& in ver.ſed quia natura.& quod ibi not. Bald.in 3.col.quæ
14 fuit prima cau.benefi.amit.¶†Quartò no.in ver.nepotib.ſecũ-
dum Bal.ꝙ leges loquentes in auunculis non habent locum in
patruis,& ex hoc no.Fulg.& d.Alex.hic in 3.no.ꝙ lex noua cor
rigens,prout ſecundum eos erat lex Archadij Imperatoris, nõ
extenditur ex identitate rationis. Sed aduerte , quia non erat l.
corrigens,ſed bene erat lex noua, & exorbitans, ideo ſing.pro-
baret iſte tex.ꝙ l.noua aliquid de nouo inducens non extendi-
tur ex identitate rationis,& ꝙ iura exorbitantia non extendan-
tur ex identitate rationis, tenet Ant.de But.in conſ.26.viſo prę-
dicto legato.vbi tenet,ꝙ diſpoſitio cle.dudum.ver.huiuſmodi.
15 de ſepul. quæ vult , † ꝙ etiam fratres minores [c] prædicatores
c teneantur de legatis eis factis ſoluere quartam parochialem,
cùm ſit exorbitans,non extenditur ad fratres ſeruorum,quam-
* uis in eis ſit eadem ratio. Contra *communiter tenetur* , ꝙ in exor-
bitantib.ex identitate rationis fiat extenſio.l.liberorum.§.Sena
tus.ff.de ritu nup.& per multa alia iura ponit latè Lud.in repe-
titio.Authenticæ ſimiliter C.ad leg.Falc.in 11. ſpeciali piæ cau-
ſæ inter vlt.volun.Sed caue,vt dicit Bar. hic in ſecundo not.qđ
tex.iſte nihil probat de prædictis,eo quia iſta erat allegatio par-
tium,& non Imperatoris,patet,quia Imperator decidit cõtra-
16 trarium.† Et ex hoc tu no.ꝙ ex narratione facti,quando Legiſ-
lator narrat , quæ allegabantur à partib.ex tali narratione facti
quãuis in iure poſita, non eſt licitum arguere,de quo plenè di-
xi in l.vnica.in tertio intellectu glo. ibi. ſ̃. quando non pe. part.
¶Vlt.circa iſtam l.aduerte,nam tex. iſte videtur prætermittere
vnum caſum,quando moritur auus paternus.nã vt dixi in eui-
dentialib.ſolùm loquitur in auo materno,& in auia ſiue pater-
na,ſiue materna, ſed de auo paterno, qui moritur relictis filijs,
& nepotib.in poteſtate ex alio filio præmortuo , clarum eſt, ꝙ
tales nepotes ſunt ſui hæredes auo, quia ſubducto filio de me-
dio ſubintrant locum primum , & ſic effecti ſunt ſui hæredes,
& conſequenter ſuccedunt in totum ſine aliqua diminutione,
ſicut ſuccederet eorum pater ſi viueret.l.poſthumorũ. in prin.
17 ff.de iniuſt.rup.† ſed nunquid teneantur conferre cum alijs pa-
truijs,& an patrui teneantur talib.nepotib.conferre,iſta l.omit-
tit,nec Doct.tangunt,nec caſus iſte deciditur in terminis de iu-
re Digeſtorum,& propterea videretur,ꝙ ceſſare deberet colla.
cùm nulla l.cautum ſit. Et ſi dicas, ꝙ illo modo quo ſuccedi-
tur,illo modo debet conferri , certè fruſtratoria fuiſſet deciſio
iſtius tex.ex quo de ſucceſſione erat indubitatum , vt dicit lite-
ra. Tamen puto, ꝙ inter iſtos fieri debeat collatio,quia in arg.
poſſunt adduci aliqui tex. Digeſtorum, quos adducam ſtatim
in gl.Et quia in duob.caſib.poſitis in hac l. ceſſat hodie illa di-
minutio tertię partis,vt dicit Auth. hic poſita, & tamen durat
adhuc collatio,ergo idem dicam in iſtis nepotib.aui paterni,vt
licèt ſuccedant in totum in locum patris,tamen debeant con-
ferre.¶Gl.in ver.mortua.iſta gl.format duas qõ. ad tex.neceſſa
rias,quæ omittuntur in tex.prima eſt, quia tex. noſter bene de-
cidit,ꝙ nepotes teneantur cõferre patruis, vel a auunculis dotẽ,
vel donationem propter nup. quæ erat data eorum patri , vel
matri, quid autem ſi auus maternus , vel auia dediſſet dotem,
vel donationem propter nup.ipſimet nepoti,vel nepti, nunqd
eam conferre teneantur cum patruijs, vel auunculis ? & gl de-
terminat,ꝙ olim tenebãtur conferre, per l.1.§.ſed ſi ſit. melius
allegaſſet.§.fi.ff.de coniungen.cum eman.lib.tñ. quia ille tit. de
coniungendis,eſt hodie correctus , gl.determinat contrarium.
Sed certè correctio illius tit.nihil facit ad propoſitum. nam ille
tit. diſponebat , ꝙ quando moritur auus relicto filio emanci-
pato,& nepote in poteſtate,attento iure ciuili filius emancipa-
tus erat incognitus.Nepos ergo in poteſtate in totum ſuccede
bat auo,ſed quia prætor ita admittit emancipatum ſicut in po
teſtate,& per hoc fecit iniuriam,& damnum nepoti,in recom
penſationem ſtatuit per illum tit.ꝙ filius, & nepos coniungan
tur,& æqualiter auo ſuccedãt, ſed quia per iura noua Authen
ticorum filius emancipatus ſuccedit etiam de iure ciuili, abſq;
prętorio,& ſic abſque beneficio illius titu.ergo ille tit.remanet
ſublatus.ſed iſtud nihil facit ad quæſtionem noſtram de nepo-
tib.cum patruis , qui tenentur patruis cõferre, prout etiam eſt
tex.in l.1.§.ſed ſi ſit.ff.de colla.do.& ſic fundamentum glo.non
eſt verum.Circa hoc d.Alex.hic refert varias opin. vide per eũ,
* & tene diſtin. Bart. *communiter approbatum* in l.ſi emancipati.in
pen.& vlt.col.ſ̃.eo.& in d.l.1.§.ſed ſi ſit. ¶Secunda quæſtio glo.
18 eſt,† quid ſi huic nepoti , vel nepti fuit data donatio, vel dos,
non ab auo de cuius ſucceſſione agitur , ſed ab eorum matre,
vel patre,an debeat conferri ? & concludit,ꝙ ſic, & malè,quia
cùm hic non tractetur de ſucceſſione illius patris, vel matris , à
quib. talis dos proceſſit , ſed tractetur de ſucceſſione aui , ergo
* dos aliunde habita non debet conferri.l. vt liberis.ſ̃. eod. *ſecun-
dum omnes hic,&* Bar.in l.1.§.ſed ſi ſit.in fi.ff.de colla.do. ¶Extra
gl.Bal.hic examinat.2.q.circa quas Pau.de Caſtr.& Mod. ſe ex-
tendunt,ſed quia nil dignum additione occurrit, prætermitto.
19 † Prima quæſtio eſt , ſtante ſtatuto , ꝙ extantib. agnatis mater
non ſuccedat filio,quid ſi extarẽt cognati,qui eſſent proximio-
res agnati,qui excluderẽtur per matrem? quæ fuit quæſtio Bar.
20 in l.2.§.videndum.ff.ad Tert.† Secunda quæſtio eſt,an dos,vel
d donatio [d] propter nup.data patri,vel matri præmortuijs,com-
putetur nepoti,vel nepti in eorum legitimam,de qua per Bar.
& alios in l.in quartam.ff.ad l.Falc.per do. Alex.hic,& ibi, & in
conſi.23.quod incip.viſis dubijs.in 1.vol. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Glo. Adde Bald.in c.contingit.de dolo , & contu.in c.ne innitaris.de conſti. Io.de Imo.in c.cupientes.de elect.libr.6. Io.de Imo in c.paſtoralis.in prin.de offi.iud.in c.cùm contingat.de iureiur.Math.in tract. oppo.

* Et dic,quod gl.nihil allegan.non creditur,teſte Bald.in l.reſpubli. C. ex quib. cau.maior.Rolan.conſi.45.nu.37. lib. 1. cuius tamen auctoritas cæteras antecellit,vt not.Dec.conſi.146.num.7. idem Roland conſi.14.num.39.& alijs ſeq.lib.3.declera,vt per eundem Rolan.conſi.94.num.25. lib.1. poſt Alexan. conſi.92.nu.4.lib.2.conſi.139.col.fin.lib.6.Ferrat.caut.17. Guid. Pap.q.277. Afflic.deci.20.384.nu.3.omnium melius Euer.li.arg.loco ab auctoritate.vbi plura de gl.& quando ſeq.quando reijcienda , & quid in dubio. MASVER.

b ¶Priuationis.Adde Bal.in l.ſi quis non dicam rapere. C.de Epi.& cler.in l.4. C.de inſti.& ſubſti.

c ¶Fratres minores.Adde Pet.de Vbal. tract.de canon. Epiſcopali.

d ¶Dos,vel donatio.Adde Bar.in l.poſt dotem.in 4.quæſt. ff.ſolut.mat. Bar.cõſ. incip.Gilibertus.Raph.Cuma.conſi.72.incip. Angelus Andreæ.idem Rapha. Cu.conſi.107.incip.in ciuitate Laudæ.

* Et vide Dec.hic col.fin.Aret.in §.fin.col.fin.in prin inſti. de inoffi.teſta. Bertach.in Reper.verſi.dos materna.Mar.Socin.Iun.in l.in quartam.num.138.ff. ad l. Falcid. & in hoc artic. Barto. & Bald. diuerſum ſentiunt, cuius rationes notat Rip. Reſpon. 198. MASVE.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans à Papa beneficium vſque ad valorem centum florenorum annuorum, ſi ſit aliquod beneficium, ex quo percipiuntur trecentæ corbes frumenti, valentes trecentos aureos,tamen expenſæ aſcendunt vſq; ad trecentos aureos,an dicatur habere in redditib. vltra centum.*

2 *Conferri debent fratrib.omnia,quæ condito teſtamento computantur in legitimam filio, vel filiæ.*

3 *Conferri non debent omnia ab inteſtato illa, quæ debent in legitimam computari, & nu.4.*

5 *Pater ſi emit aliquod officium filio,an tale officium debeat conferri fratribus.*

6 *Pater ſi emit filio Romę vnam ſcriptoriam pro mille quingentis ducatis,an mortuo patre talis filius teneatur conferre aliquid fratrib.*

7 *Pater dedit vni filiorum pecuniam ad mercandum, filius multa lucratus eſt ex illa pecunia,an teneatur conferre fratrib.*

8 *Frater maior ſi diu gubernauit res paternas, etiam viuo patre, an in di-
uiſione bonorum poßit petere ſalarium pro tali gubernatione.*
9 *Donatio ſimplex non confertur, niſi in duobus caſib. vide hic.*

LEX XX.

ILlud ſine. In iſta. l. præmitte aliqua ad
euidentiam ſm Bal. & Saly.
hic.¶ Diuide iſtam l. in 5. partes prin. In j. ponitur re
a gula affirmatiua, [a] quam Imperator approbat, ꝙ
omnia, quæ condito teſtõ computarentur in legitimam filio,
qui vellet quærelare teſtm̃, eo quia eſſet exhæredatus, vel quia
haberet minus legitima, omnia illa debẽt conferri, qñ pater eſt
mortuus ab inteſt. quia de iure. C. nõ fit collatio niſi ab inteſt. In
2. quæ eſt ibi, ꝙ tam. ponitur exemplum cum extenſione. In 3.
quæ eſt ibi, hæc autem regula. ponitur alia regula, ꝙ non oĩa,
quę conferuntur ab inteſt. computantur in legitimam filio, qñ
conditum eſt teſtm̃, & talis filius reperit ſe exhæredatum, vel in
ſtitutum in minus legitima. In 4. quæ eſt ibi, ea enim. ponitur rõ
huius ſecundæ regulæ. In 5. quæ eſt ibi, ad hoc. ponitur alia prin
cipalis deciſio, ꝙ donatio ſimplex non debet cõferri fratrib. niſi
in duob. caſi b. de quib. in tex. h. d. Omnia, quæ computãtur filio
b in legitimam, [b] conferuntur, ſed non eꝯ: & donatio ſimplex ha
bita à patre, vel matre non confertur cum fratrib. niſi ratione
æqualitatis de qua in tex. vel niſi donans hoc expreſſerit. h. d. to-
ta. l. ¶ In tex. ibi, occaſione militiæ Legislator, vel Imperator ſo
let appellare militias quædam officia, quæ dabantur de pub. ex
quibus aliquod emolumentum annuatim percipiebãt, vt hic,
& in l. omnimodo. §. imputari. & ibi Pau. de Caſt. declarat. C. de
inoffi. teſt. poſt Bal. ibi, & latè Bar. in l. 1. §. nec caſtrenſe. in 2. & 3.
1 col. ff. eo. ¶ † No. ex iſto ver. primo huius. l. iuncta gl. in verbo lu
crum, id ꝙ per eam decidit Bal. in l. 1. in 2. col. in ver. pone impe
traui à Papa. C. de fru. & litium expẽ. ꝙ ſi impetraui à Papa be-
neficium vſque ad valorem florenorum centum in anno, ꝙ ſi
ſit aliquod beneficium, ex quo percipiuntur trecẽtæ corbes fru
menti valentes trecentos aureos, tñ tot expenſæ requirunt, quæ
aſcendunt vſque ad ducentos aureos, certè non dicor habere
in redditib. niſi centum florenos. ita dicit eſſe caſum hic in ver.
1. adde bon. tex. in l. non amplius. in prin. ff. de lega. 1. & ibi Pau.
de Caſt. & Mod. notant illum text. pro illa deciſio. Bald. tñ dicit
Pau. de Caſt. ꝙ fortè Romana curia iſtud non admitteret, cùm
tales gratiæ ſint odioſæ, & ꝯñr reſtringendæ. c. quamuis. el 1. de
præb. in 6. & vide de iſta q. per Io. An. in addi. Spe. in tit. de con-
2 ceſſ. præb. ſuper rub. in vlt. q. ¶ † Not. ex hac. l. duas regulas, vnã
affirmatiuam, aliam negatiuam: affirmatiua eſt, ꝙ oĩa, quæ cõ
dito teſtõ computantur in legitimam filio, vel filiæ, omnia illa
3 ab inteſt. debent conferri fratrib. & hoc eſt planum. † Alia eſt, ꝙ
non omnia, quæ ab inteſt. debent conferri, illa debent in legiti-
mam condito teſtamento computari, & de hoc videbitis mul
ta exempla in gl. Et dicit Bald. in l. illam. s̃. e. & hic in euidentia-
lib. ꝙ ratio iſtius regulæ ſecundæ eſt, quia legitima debet euelli
de bonis patris, & ſic reſpicit bona patris defuncti. l. in quartã.
ff. ad legem Fal. collatio autem fit de bonis ipſius filij, quia con
ferri dicitur, ꝙ eſt proprium conferentis, cũ collatio ſit rei pro-
priæ in commnne latio. gl. in l. j. in prin. ff. eo. aliàs deberet diui-
di. l. filiæ licet. s̃. eo. ſed tu conſidera, ꝙ prima regula ſimiliter ſta
4 re non poſſet, ſm hanc rationem. ¶ † Et ad iſtam ſecundam re-
gulam tex. ꝙ multa conferuntur cum fratrib. ab inteſtato, quæ
condito teſtamento non computarentur filio in eius legitimã,
vltra exemplum, ꝙ habes in gl. in verbo hæc autẽ. & alia duo,
quæ ibi addam, pone not. exemplum in feudo & emphyteuſi.
nam debes ſcire, ꝙ feudum acquiſitum per patrem filio ſuo ta
liter, ꝙ etiam in vita patris acquiratur filio, tale feudũ mortuo
patre debet cum alijs fratrib. conferri, quo ad eius æſtimatio-
nem. nam feudum ipſum actualiter non confertur. & idem in
emphyteuſi: ſecus, quando feudum eſſet acquiſitum pro ſe &
filijs, ſi in vita patris non acquireretur filijs, ſed poſt eius mor-
tem: tunc illud non debet conferri, cùm acquiſita poſt mortẽ
patris, non conferantur, niſi ſit acquiſitio, quæ fictione iuris tra-
hatur retrò. l. ea demum. s̃. eo. iuncta. l. 2. §. id quoque. ff. eod. ita
de feudo & emphy. determinat expreſſè Bart. in duob. locis in
l. j. §. nec caſtrenſe. ff. eo. in 3. col. Bal. & Sal. in l. omnimodo. §. im-
putari. C. de inoff. teſt. Pau. de Caſt. & Alex. hic, certè tale feudũ,
ꝙ acquiritur filio in vita patris, quamuis conferri debeat, quo
c ad æſtimationem cum fratrib. & ſimiliter in emph. [c] tamen cõ
dito teſtamento non computaretur filio in eius legitimam, &
ſic in eius partem, quia regula eſt, ꝙ feuda, & iura emphy. quæ
tranſeunt in filium vt filium, etiam dato, ꝙ nolit eſſe hæres pa
tri, nunquam ſibi computantur in eius legitimam condito te-
ſtamento à patre. ita probat gl. ſolennis in l. ſi patroni. in prin. in
gl. 1. in fi. ff. ad Treb. per quam gl. Ang. ibi ita expreſſè decidit in
feudò, & emphy. & dicit hunc caſum eſſe valde quotidianum.
& ꝙ de iſto caſu Bar. non facit mentionem in l. in quartam. ff.
ad l. Falc. & ſequuntur Raph. Cu. & Pau. de Caſt. in d. l. ſi patro-
ni. in prin. & idem no. Ang. in §. optimè. per aliam gl. quę eſt ibi.
in Auth. de nup. & licèt do. Alex. latè examinans iſtum paſſum
in d. l. ſi patroni. in princ. aliter legendo tenere videatur, tamen
conſulendo ſemper tenet iſtam deciſionem Angel. ita tenet in
conſi. 89. in 4. vol. incip. vtrum emphy. eccleſiaſtica. in 2. col. &
in conſi. 8. in 3. vol. quod incip. viſis ſubtiliſſimis. ponunt etiam
Bal. & Saly. in l. omnimodo. §. imputari. s̃. de inoffic. teſta. & ſic
vides optimum exemplum pro ſecunda regu. huius text. quia
feudum, vel emphyteuſis aliquando mortuo patre confertur
cum fratribus, quo ad æſtimationem, & tamen condito teſta-
mento non computatur quo ad eius legitimam. Et nota bene
hoc exemplum. Et poteſt aſſignari ratio diuerſitatis, ex eo, ꝙ di
cit Bal. hic in euidentialib. & in l. illam. s̃. eo. vt s̃. retuli, quia legi-
tima debet euelli de bonis patris. l. in quartam. ff. ad l. Falc. colla-
tio aũt fit de bonis proprijs ipſius filij, cùm ſit rei propriæ in cõ-
mune latio. glo. in l. 1. in prin. ff. eo. ¶ No. ex ſecunda regu. huius
tex. ꝙ plura conferuntur, quàm imputentur in legiti. Ratio, qa
collatio fit tantũ certis perſonis, vt l. ſi emancipati. s̃. eo. ſed im-
putatio fit reſpectu omnium hæredum, ſecundum Barto. in l.
quoniam nouella. C. de inoffi. teſta. Et in d. l. ſi emancipati. dici-
tur poſt Bal. ꝙ collatio fit ſolùm inter liberos. ¶ Gl. in verbo lu-
crum. Iſta gl. vr̃ ponere duas reſolutiones ad contrarium. l. 1. §.
ſed an id. alleg. in gl. ſed reuera non eſt niſi vna ſolutio, quia ſe-
cunda eſt declaratio primæ: ideo eas iunge, & eas ſic declara,
5 quia gl. obſcurè loquitur. † pone, pater emit aliquam militiam,
ſeu aliquod officium pro filio, & expoſuit pecuniã, puta emit
aliquod feudum, vel aliquod officium in ciuitate, hic poſſunt
tria conſiderari: primò, nunquid ipſum officium debeat con-
ferri ipſis fratribus, & dic, ꝙ non, quia eſt perſonale, ita loquitur
ꝯrium d. §. ſed an id. Aut queris nunquid iſte filius debeat tantã
pecuniam exponere, & conferre, quantam eius pater expoſuit
pro acquirendo officio, & dic, ꝙ non, quia non attenditur quã-
tum pater expoſuit, ſed quantum valeret tempore mortis pa-
tris, & quãtum tunc quis exponeret. Aut quæris, nunquid pro-
uentus, qui percipiuntur ex tali officio debebunt ꝯferri, & dic,
ꝙ ſi fuit collata æſtimatio, tunc prouentus peti nõ poſſunt, ſed
quando æſtimatio non fuiſſet collata, tunc prouentus, qui per-
cepti ſunt ex tali officio, debẽt cõferri, deducto eo, ꝙ rationa-
biliter debet præſtari filio pro exercitio eius perſonæ, quã pręſti
tit in eius officio, & ſic intellige iſtã gl. Vel potes vltra gl. cõcor-
d dare hos tex. vt loquantur in diuerſa militia, [d] & ſic in diuerſis
officijs, cùm ſm Bar. in d. §. nec caſtrenſe. in 2. col. & in 3. quem
ſequitur Bal. in d. l. omnimodo. §. imputari. quadruplex reperia-
tur militia, ſeu officium: quædam eſt militia, quę ad perſonam
merè refertur, vt ſi pater facit expenſam, vt filius efficiatur Do
ctor, vel miles, aut Epiſcopus, & iſtud conferri non debet, etiã
quo ad æſtimationẽ, quia cohęret perſonæ, & non põt vendi,
nec ad alium transferri. In alijs omnib. trib. militijs debẽt ꝯferri
prouentus deducta induſtria perſonæ, etiã ſi eſſet officium, ꝙ
poſſet vendi, ſed non tranſmitteretur ad hæredes. vt ſi in ciuita
te quis emeret officium ſalis, vel cuſtodiæ portarum, & multo
magis quando poſſet vendi, & ad hr̃des tranſmitteretur, vt quã
do quis expreſſè emiſſet officium ſalis pro ſe, & filijs, & hære-
dib. & idem ècontra, quando eſſet officium, quod tranſmitte-
retur ad hæredes, ſed non poſſet vendi, vt eſt in feudo. in tribus
iſtis vltimis concludunt Bald. & Bar. ꝙ prouentus talium offi-
ciorum bene confertur cum fratrib. deducto exercitio perſo-
6 næ, vel eius æſtimatione ſm tempus mortis patris. ¶ † Hinc ſe
e offert pulchra dubitatio, [e] quid ſi pater emit in ciuitate Romæ
vnam ſcriptoriam apoſtolicam pro mille, & quingentis duca-
tis, pro vno filio, nunquid mortuo patre debeat aliquid con-
ferri fratrib? iſte caſus tangitur in ſpecie per d. Nico. de Vbal. de
Peruſ. aduocatum cõſiſtorialem in ſuo tractatu ſucceſſionum
ab inteſtato, in 17. colum. & ſeq. vbi dicit, quòd de iſta quæſtio-
ne fuit

ADDITIONES.

a ¶ Affirmatiua. Vide Monferra. in l. ſi is qui pro emptore. col. 12. ff. de vſuc. ſubli
mitat Are. in l. ſi emancipati. nu. 2. s̃. eo. Cor. lib. 1. conſi. 105. PVRPV.
b ¶ Legitimam. Adde Alex. lib. 5. conſi. 89. ſuper eo. col. pen. ver. comprobatur.
* Et dic, vt per Deci. hic nu. 5. Rip. in l. in quartam. num. 149. 151. ff. ad l. Falcid.
Rym. conſi. 114. nu. 17. omnium doctè, & copioſè Rolan. conſi. 11. nu. 30. 33.
35. lib. 2. MASVER.
c ¶ Similiter in emphy. Adde Pet. de Ancha. & Io. de Imol. in c. potuit. de loca.
Doct. in c. in præſentia. de proba.
d ¶ Diuerſa militia. Nic. Vbal. in loco infra allegato ſequitur Bar. PVRPV.
e ¶ Pulchra dubita. Quæſtio de ſcriptoria apoſtolica. Iaſ. in l. omnimodo. §. fin.
C. de inoffic. teſta. loquitur de officio curſorum, & de officio ſcriptorum per
Nic. de Vbal. PVRPV.

ne fuit heri in contingentia facti interrogatus, & quia satis de hoc dubitat, quòd non dedit clarum responsum, tamen inclinat, quod talis filius nil debeat conferre, per prædictam doct. Bar. quia quotiescunque officium emptum à patre est tale, ꝙ non transmittitur ad hæredes, & non potest alteri cedi, seu vēdi, in tali officio nulla collatio habet locum, ita dicit Bar. in primo membro suæ distinctionis: sed tale officiū scriptoriæ apostolicæ non transmittitur ad hæredes, nec potest alteri cedi, sed debet resignari Papæ. c. admonet. & c. quòd in dubijs. de renuntia. & ita secundum eum curia Romana obseruat. ergo conferri non debet: dicit tamen, quod non vult decidere, & ita transit sine determinatione. Ego puto, quòd attenta doctr. Bar. prouētus talis scriptoriæ deducto labore personæ deberet conferri, quia tale officium licèt non transmittatur ad hæredes, tamen potest alij vendi, & tota die fit, ergo ibi cadit collatio: & dato ꝙ non possit vendi sine licentia Papæ, tamen attento, quòd Papa consueuit de facili consentire, non debet censeri inalienabile, vt no. in l. apud Iulianum. alias incipit idem Iulianus. §. constat. ff. de leg. 1. vbi Raph. Cuma. & d. Alex. idem dicunt Pau. de Ca. & Raph. Cu. in l. continuus. §. cùm quis. ff. de verb. ob. per l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. Et inuenio, quòd istam opi. in terminis tenet Pau. de Cast. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testam. vbi dicit, quòd si pater acquisiuit filio officium scriptoriæ in Romana curia, licèt illud non transmittatur ad hæredes, quia tamen consueuit vendi, computabitur sibi in legitimam, per illum tex. ergo per consequens debet conferri, per re-
7 gulam primam huius tex. ¶† Per hanc glo. examinatur vtilis
a quæstio, quid si pater dedit vni filiorum [a] pecuniam ad mercādum, & talis filius mediante pecunia patris exercuit mercantias, & multa est superlucratus, nunquid teneatur conferre fratrib. & quantum ad pecuniam habitam à patre non est dubiū, quia est peculium profectitium, quod semper remansit in dominio patris: ergo mortuo patre debet diuidi inter fratres, sicut aliæ res patris. l. certum. sup. fam. ercisc. Punctus ergo est de lucro inde acquisito, an illud etiam censeatur profectitium, vt sic diuidi debeat, an verò censeatur aduentitium tanquam acquisitum aliunde, quàm immediatè ex pecunia patris, scilicet, ex industria, & exercitio filij; nam aduentitia hodiè non conferuntur. l. fin. inf. eo. pulchra est, & quotidiana quæstio, in qua reperio quatuor principales opin. Prima fuit glo. in l. cùm oportet. in prin. glo. magnæ. s. de bonis quæ liber. quæ tenuit, quod lucrum factum per filium mercatorem mediante pecunia patris, censeatur profectitium, & sic diuidendum sit æqualiter inter fratres, & idem tenuit Spec. in 4. parte. in tit. de iud. in §. sequitur videre. in verbo quid si alter filiorum. Pro ista opinione facit bene tex. in §. 1. in ver. sancitum. Instit. per quas pers. nobis acqui. vbi expressè dicit tex. *si quid ex re patris ei obuenerit, totum patri acquiritur.* sed pondera, quod text. ibi dicit ex re patris. dictio ex, denotat causam immediatam. l. j. §. ex incendio. ff. de incend. ruin. naufra. l. non dubium. vbi Barto. no. C. de legi. sed istud lucrum non immediatè processit ex re patris, sed ex industria, & mercantia filij, vt statim per exemplum inf. declarabo. ergo text. ille retorqueretur ad oppositum. Sed tu stringe ineuitabiliter, iungendo istum tex. cum alio. nam optimus est modus arguendi, qui fit ex coniunctione duarum. ll. simul iunctarum. Ita no. Bar. & Mod. in l. Gallus. §. ille casus. per illum tex. ff. de libe. & posthum. iunge cum illo. §. j. tex. in l. ex re. ff. de vsufru. vbi dicit, quòd illud dicitur prouenire ex re, quod prouenit ex negociatione. Ad idem ex multis. ll. quas allegat Spe. in locis præalleg. facit. l. si ita legatus. §. fin. ff. de vsu & hab. ibi, vel ex pecunia nostra negociatum esse, vt quicquid eo modo acquisierit, in peculio nostro sit. & in l. per seruum. ff. de acq. rer. domi. Sed responde, vt per Barto. in tract. de duob. fratrib. in 2. colum. circa medium, quod prædicta iura loquuntur in seruo, qui nil proprij habere potest: secus in filiofam. qui potest habere castrēsia, vel quasi, item aduentitia. Eandem opi. tenet Bald. in l. certum. in 1. quæstio. in 1. & 2. colum. sup. fam. ercisc. motus, quia peculium est quid vniuersale, & crescit: tamen est semper idem. l. peculium. in prin. ff. de lega. 2. & l. peculiū nascitur. ff. de pecul. Quod confirmatur, quia augmentum debet esse eius naturæ, cuius est principale. l. etiam. ff. de iure dot. l. si conuenerit. la 2. ff. de pign. act. Tamen responde, quòd argu. procedit in eo, quod accrescit ex peculio, vt est in dimidia lucri, quæ pecuniæ datur: secus est in alia, quæ industriæ ascribitur. Secunda principalis est opin. Barto. hic, & vbique, quòd aut sumus in casu claro, quo filius acquisiuit absque opera sua, & absque labore personæ: puta quia pecuniam locaret apud campsorem, & tunc illud lucrum censetur profectitium. Ita procedit glo. in d. l. cùm oportet. Aut constat, quòd filius totum lucrum fecit ex solo labore personæ, & tunc totum est aduentitium. Aut sumus in dubio, & hic est aduertendum, quòd quemadmodum in societate medietas lucri attribuitur pecuniæ, & alia medietas industriæ personæ, gl. est in l. j. C. pro socio. iuncto tex. in §. ꝙ autem. Insti. per quas persō no. acqui. ibi, *ne quod ei suis laborib. vel prospera fortuna*, & tex. in d. l. cùm oportet. in prin. ibi, *& filij non lugebunt, quæ ex suis laborib. sibi possessa sunt.* Et vltra Bar. facit text. in l. societas. §. societas. & in l. si non fuerint. ff. pro socio. & tex. in §. de illa sanè. Insti. eo. idem erit in isto lucro: dimidium attribuitur pecuniæ, & erit profectitium. aliud dimidium personę filij, & erit aduentitium. Ita concludit Barto. hic, & in d. §. nec castrense. in 2. colum. & in d. l. cùm oportet. in prin. & in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pact. & in tract. de duo. fra. in 1. & 2. col. & etiam in 2. quæstio. principali. vbi plenius, quam alibi. & in consi. suo. 186. quod incip. Cucciarellus. Idem tenent Fulgo. & Pau. de Cast. hic, & dicit Pau. de Cast. quòd ista opin. Barto. est æquissima. Eam etiam tenet Ang. in consi. 85. incip. pater habens plures filios ad mercaturam. in vlt. colum. Ange. & Pau. de Cast. in d. l. cùm oportet. in prin. dom. Abb. in consi. 35. in 2. volum. circa primum dubium. Idem latè tenet Lud. Rom. in consi. 469. quod incip. quo ad primum propositæ consultationis art. vbi dicit, quòd licèt aliter legendo semper tenuerit, tamen consulendo non recedit à Bar. in quo semper esse solet substantia veritatis. Tertia est prin. opi. Bal. qui in hoc arti. vbiq; deridet Bar. in d. l. cùm oportet. in prin. 4. col. vbi dicit, quòd opin. Bart. processit ex sua ceruice, & est rusticana, quia fecit sicut rustici, qui diuidunt quæstionem per medium. vt inquit glo. 1. in l. Nesennius. ff. de neg. gest. & idem Bald. in Auth. ex testamento. in 10. col. s. e. dicit, quod opi. Bar. processit ex sui capitis æquitate. Et in l. omnimodo. §. imputari. in pen. colum. s. de inoffi. testam. & in c. 1. circa medium. de benefi. fratris. vbi dicit, quòd licet aliàs consulendo tanquam discipulus Bar. fuerit secutus opin. magistri sui, tamen quòd non est vera. Et idem Bal. in l. 1. in 11. q. C. pro soc. Et in omnibus istis locis concludit Bal. quòd non semper dimidia pars lucri debet attribui personæ filij, & alia dimidia pecuniæ patris, sed istud relinqui debet arbitrio boni viri, seu iudicis, qui consideret quantitatem principalis pecuniæ, & quantitatem lucri, & qualitatem personæ filij. Quid enim si cū centum ducatis filius mille lucratus sit, diuisio Barto. stare non posset. Et ad iura Bar. respondet Bal. quòd loquuntur in societate, in qua in dubio bene videtur actum de dimidia: sed inter patrem & filium nulla est contracta societas. Et istam opin. tenet d. Alex. hic. sed tu considera, quòd ista opi. non discrepat in effectu à sententia Bar. quia Bar. fatetur, quòd si posset apparere, an ex sua pecunia, an ex persona filij lucrum processisset, staretur certo, sed in dubio alio non apparente procedit distin. Barto. Vltima est opi. Lud. in Auth. ex testamento. s. eo. vbi distinguit quatuor membra. quod aut filius negociatur cum pecunia patris, & nomine patris, & tunc totum quæritur patri. l. si procurator. la 1. ff. de acqui. rer. dom. aut filius negociatur cum pecunia patris, sed simpliciter, & tunc etiam totum lucrum acquiritur patri: & in hoc contradicit alijs, motus, quia filius in dubio, qn̄ negotiatur ex pecunia patris, præsumitur negotiari nomine ipsius patris. alleg. tex. in l. post mortem. §. fin. & l. seq. ff. quando ex facto tutorum. quæ. ll. nihil faciunt, quia ibi est officium necessarium. Præterea licet filius debeat patri operas reuerentiales, & obsequiales, tn̄ non tenetur operari in operib. artificialib. vt declarat Bal. in Auth. ex test. in 10. col. s. eo. aut filius negociatur cum pecunia patris, sed nomine proprio ipsius filij, & eius periculo, tunc totum lucrum sit filij. nihil alleg. sed debuit allegare decisionem Bar. in l. quia poterat. §. fi. ff. ad Treb. aut filius negociatur cum pecunia patris communi nomine, & communi periculo, & isto casu procedit distinctio Bar. Tu autem teneas distin. Bar. in casu dubio, quando aliter non apparet, vnde tale lucrum processerit. Limita tn̄ non procedere, qn̄ filius negociaretur cum pecunia patris, & nomine patris: eo quia ita exprimit, vel quia ita scribit in libro rationum, & tunc totum lucrum est patris, ita in terminis decidit Ang. in præal. consi. 85. in 2. col. & Lu. in d. Auth. ex testamento. Secundò limita, qn̄ filius negociatur suo proprio noīe, & suo periculo tn̄, tunc ēt totum lucrū est suum filij, vt proximè dixi. & tenet Bar. in d. l. quia poterat. §. fi. facit. l. postulante. §. fin. in ver. quia suo periculo. ff. ad Treb. & tex. no. in l. si vnus ex socijs. §. 1. ff. pro socio. & l. idemq;. §. si mādauero. ff. man. Tertiò limita, qn̄ lucrum procederet illicitè, puta ex vsuris, vel ex maleficio, tunc nihil quærit̄ patri, nec est fratribus cōicandū. ita sitat Bar. in l. ꝙ seruus. per illū tex. ff. de acq.
8 pos. ¶† Scdo principalr per istam doctrinā gl. & Bar. decidit solus Raph. Ful. hic pulchrum & notabilem casum, qui frequenter pōt ɔtingere, & non recolo me alibi legisse tactū in specie. pone, pater viuus habet multas possessiones, quia est decrepitæ ætatis,

ADDITIO.

a ¶Filiorum. Adde Petr. de Vbal. in tract. societatis.

ætatis,filius maior natu omnia gubernat,tam domeſtica negocia,quàm curam poſſeſſionum:alius filius fortè infans,aut paulò maior, nihil facit in domo, & ita ille frater maior natu multis annis ſe exercuit: mortuo patre iſti fratres veniunt ad diuiſionem bonorum paternorum, iſte frater maior natu dicit, quòd longo tempore adminiſtrauit curam rei familiaris, & propterea ante partem petit tantum ſalarij,quantum pater dediſſet vni negociorum geſtori,decidit Fulg.quòd debeat habere tale ſalarium, motus, quia ſicut ſi exercuiſſet perſonam ſuã circa pecuniam patris, lucrũ aliquod deberetur exercitio perſonæ, ita quando exercuit circa poſſeſſiones paternas, dicit tamen Fulg. ꝙ vix poſſet obtineri, & quod aliquando petitum à fratre maiore natu vidit non obtentum.Adde pro iſta deciſione facere,ꝙ in ſimili decidit ſing.Lud.Rom.in conſi.168.incip. circa primum, quo quæritur,an renunciatio.in vltimo dubio. vbi quærit:pone quòd ſint plures ſocij vnius mercãtiæ;qui poſuerunt pecuniam communiter ad mercandum: vnus ex iſtis exercebat mercantiam,vel ſtabat ad fonticum ad vẽdendum, alij non impediebant ſe,iſte petit ante omnia tantũ ſalarij,quãtum daretur vni inſtitori,dicit Lud.ꝙ de tali ſalario iure cautũ
a non reperitur,[a] ſed bene putat, quòd ratione operæ, & induſtriæ perſonæ illius ſocij in diuiſione ſocietatis plus illi tribueretur,quàm alijs,per l.ſi non fuerit. ff pro ſoc. cum alijs per eum alle.¶Breuiter in q.Ful.teneo contrarium, & ita conſulerem,ꝙ talis filius,qui viuo patre longo tempore geſſit curam rei familiar.& ſe exercuit circa poſ.paternas,mortuo patre nil poſſit petere ſalarij à fratre,& ad hoc allego deciſionem Ange.in conſi. 85.quod inci. Pater habens plures filios ad mercaturã. in 3. col. vbi in fortiorib. terminis conſuluit Ange. ꝙ ſi filius viuo patre cum pecunia patris de eius mandato exercuit longo tempore mercaturam, ex qua multum lucratus eſt, ꝙ ex quo exercuit ex mandato paterno, tanquam miniſter & procurator, quòd omne lucrum,& damnum fuit ſolius patris.ll. per eum allegatis.& ꝙ talis filius non poteſt petere aliquod ſalarium ſuorum laborum,vel induſtriæ perſonæ ſuæ, tum quia mandatum ſolet eſſe gratuitum in non ſolito operas locare.l.j.in fi. ff.mand. tum quia filius ex debito reuerentiæ paternæ aſtringitur,vt ibi per eum.& ſic ibi aperta eſt deciſio Ang.ad oppoſitum.Ad idẽ facit,ꝙ decidit no.Bal.in c.j.circa medium.de beneficio fra.vbi ponit quæſtionem de duob. fratrib. ruſticis ſimul commorantib.ꝙ ſi vnus acquiſiuit cum bob. communib. debet eſſe commune inter fratres, eo quia opera perſonæ inter fratres negociantes præſumitur gratuita,& amicitia fraterna impenſa. l. ex duob.in prin.ff.de neg.geſt.tamen iſtud vltimũ procedit mortuo patre,præcedentia viuo patre,& an iſta vltima Bal. deciſio ſit vera,dicam ſtatim in fi.j.e.vbi eam reprobabo.¶Glo.in verbo hoc autem. pro cuius ingreſſu opp. contra tex. Imperator hic ponit duas regulas,& approbat primam,ꝙ omnia,quæ cõputantur in legitimam,conferantur. aliam reprobat, quia e𝔷 non omnia,quæ conferuntur,computantur in legitimam.Cõtra,imò Imperator debuit ita approbare ſecundam regulam, ſicut primã: quia regulariter ita procedit ſecunda regula ſicut prima.propter hoc facta eſt gl.quæ defendendo tex.dicit,ꝙ ſecunda regula procedere non poteſt,eo quia habet duas inſtantias:nam etiam prima habet vnam inſtantiam,quia legata cõputantur in quartam,& tñ conferuntur.vt in 1. gl. & ſic voluit dicere gl.ꝙ cùm ſecunda regula habeat plures inſtantias ad oppoſitum,ideo non procedit. Prima inſtantia ſm glo. colligitur ex hoc tex.nam donatio ſimplex confertur aliquãdo in duob. caſib.poſitis hic in tex.& tñ non computatur in legitimam,& ita tranſeunt alij Doctores: puto ꝙ iſta prima inſtantia non ſit
7 vera à partib. ſufficienter enumeratis.† nam donatio ſimplex non confertur niſi in duob. caſib.Primus,qñ eſt dictũ à donante,certè etiam iſto caſu bene computatur in legitimam. l.ſi qñ. §.1.C.de inof.teſt.& l.ſi non mortis.ff.de inoffi.teſt.ſecundus caſus eſt propter æqualitatem conſeruandam. & iſte caſus nõ eſt adaptabilis ad computationem in legitimam. Propterea, & fortius donatio ſimplex ideo non confertur, eo quia non valet in vita patris,ſed confirmatur eius morte, & ſic habet vim relicti,vt dixi in Auth.ex teſtamento. ſ.e. certè iſto caſu qñ confirmatur morte,etiam computatur in legitimam, *ſecundum Bart.*
b *Ang.& omnes* in l.in quartam.ff.ad l.Fal.Et ſi tu replices,[b] ſi cõputatur in legitimam, ergo ſemper debet conferri, ꝙ eſt cõtra iſtũ tex.in fi. propter ꝙ arg. ſatis dubitauit Sal.hic, & Cy. in l.ſi qñ.§ fi.ſ.de inof teſt. Reſponde clarè, quia prima regula huius tex.non procedit in his,quæ habent vim relicti, vt in 1.glo. per omnes approbata: ſed illa prima regula ſanè intelligit, qñ ſunt talia,quæ pertinent ad materiam collationis,tũc verum eſt, ꝙ quæ computantur in legitimam ẽt conferuntur.Secunda inſtãtia gl.eſt,qñ donatio propter nup.conferebatur tempore huius. l.& l.vt liberis.ſ.e.tñ computabatur in legitimam,anteq̃ eſſet facta.l.qm̃ nouella.ſ. de inof. teſta. Sed iſta inſtantia hodiè nil valet,quia donatio propter nup. ſicut confertur, ita computatur in legitimam.Alia ergo poteſt dari inſtantia,ſm Fulgo.Pau.de Caſt.& d.Alex.hic.nam donatio ſimplex facta emancipato cõfertur.l.vt liberis.ſ.eo. tñ non computatur in legitimam niſi ſic dictum,ſm Bar.& alios in d.l.ſi qñ.§.fi.& in l.in quartam.ff.ad l. Fal.Item eſt alia inſtantia,quia aduentitia olim conferebantur. l.filiæ dotem.& l.vt liberis.ſ.eo.ante.l.fi.j.e.& tamen non computantur in legitimam.l.ſcimus.§.repletionem.ſ.de inoff.teſta. Item vltra alios do pulchram inſtantiam in feudo, & emphyteuſi,quæ aliquando conferuntur,& non computantur in legitimã, dixi.ſ.in tex. ¶Gl.in verbo impoſuerit. clara eſt,& habet quinque partes claras. Iaſ. Piſis.

ADDITIONES.

a *Reperitur. Adde Corne.conſi. 116.li.4.vbi loquitur alternatiuè,dum inquit, vel ſalarium deberi,vel ſaltem maiorem partem lucri ſocio magis induſtrioſo contribui debere,& hoc vltimum inquit idem Corn.conſi.233. lib.3.cõſi. 311.col.2.li.3.quem ſequitur Dec.hoc tit.in l.pen.in fi.& no. idem Cor. cõſi. 243.ad fi.lib.1.conſi.58.nu.8.lib.4. MASVER.

b ¶Replices.Limitatio primæ regulæ,quam tenet Iaſon in l.ſi quando.§.fi.2.no. ſup.de inof.teſt. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum à ſimili quando procedat.*
2 *Emancipati an teneantur conferre aduentitia.Quod nõ.Et limitat.nu.3.*
4 *Tres pulchros caſus de collatione bonorum inter fratres poſt obitum patris vide nu.4.5.& 6.*

LEX XXI.

a VT nemini. Iſta.l. habet vtilẽ materiam. h.d. Aduentitia[a] hodie per hanc.l.non conferuntur, ſicut nec olim ꝯferebant caſtrenſia,vel quaſi.h.d. Cõſidera, quòd ſimilitudo tex.non vr̃ bona, eo quia caſtrenſia, vel quaſi ſunt in totũ filij ẽt quo ad vſumfruc.& in eis hr̃ pro patrefa.l.ij.ff.ad Mace.& in eis poteſt facere teſtm̃.l.fi.j.qui teſta.fa.poſ.ſecus eſt in aduentitijs:tñ dic,quòd æquiparatio eſt bona in hoc,vt quemadmodũ caſtrenſia, vel quaſi ideo conferri non debebant, eo quia non fuiſſent acquiſita patri, dato ꝙ filius remanſiſſet in poteſtate, prout etiam dicit tex.in l.ſi fratres.§.idem Papinianus li. eo. ait ſi inter fratres.ff.pro ſoc.idem eſt in aduentitijs,quia cùm ſtatutum ſit, ꝙ aduentitia non quærantur hodiè patri, quo ad proprietatem.l.cùm oportet.in prin.j.de bo.quæ lib. ita ẽt confer-
1 ri non debent,& hoc vult dicere iſte tex.¶† Et ex hoc pondera hic eſſe tex. not. ꝙ procedit arg.à ſimili, qñ adeſt ſimilitudo in materia de qua agitur,licet in alijs ſint multæ differentiæ. Facit tex.in c.conſtitutus.de appel.& ibi Abb.in 2.not.ad hoc notat,
b ꝙ procedit arg. à ſimili,[b] licèt illud non ſit omninò ſimile. Idẽ no.d.Abb.in c.quemadmodũ. per illum tex. de iureiu.d. Ant. in c.non debet.in pe.col.de conſang.& affi.d.Abb. in c.tranſla-
2 to.de conſti.& in c. cùm dilecta.de confir. vti.vel inuti.¶† Sed aduerte, iſta.l. procedit clarè in filijs in poteſtate. Quid in filijs emancipatis,nunquid aduentitia conferre teneantur, vel non, per hanc l.? *Ang.hic,& Mod.omnes tenent,*quòd non,moti,quia cũ iſta.l.loquatur indiſtinctè,procedit etiam in emancipatis.& idẽ tenet Cyn.in l.ſi emancipati.& ibi Bar.in vlt.col.Bal.& alij.ſ.eo.
c Et facit,quia iſtud,quod dicit tex.[c] de caſtrenſi, vel quaſi procedit etiam in emancipatis,ſecundum Bar. in l.j.§.nec caſtrenſe.ff.eo.circa prin.& iſte tex.arguit de aduentitijs ad ſimilitudinem caſtrenſium.pro iſta parte d.Fran.de Are.hic addit tex. notabilem in l.ſi fratres. §. idem Papinianus lib. eo. ait ſi inter fratres.ff.pro ſocio.vbi Iuriſcon.ſic arguit.emancipatus non confert caſtrenſia,quia ſi eſſet in poteſtate,non acquirerentur patri. ergo idem in aduentitijs, per eandem rationem. Confirmo, quia

ADDITIONES.

a ¶Aduentitia.Amplia etiam ſi habuiſſent originem à ſubſtantia patrum.Iaſ.in l.illud.col.3.ſ.de colla.Bar.in tra.de duob.fratrib.2.q.Alex.in d.l. illud. 1. col. verſic.ſed nunquid.Sed idem Iaſ.in ſeq.col.tenet contra.verſi.3.& fortius. PVRPVR.

b ¶A ſimili.Adde Doct.in l.1.ff.de offi.eius.Bal.in l.2.C.de pat.q.ſi.diſt. Bal.ſ.c.j. §.porro.q̃ ſit prima cã benef.ami.in vſi.feu. & p Inn.in c.qualiter. de accuſa.
* Alex.conſi.75.col.1.li.5.eundem Iaſ.in l.de quib.col.7.ff.de legi.Dec.in Rub. col.8.de app. BELLOT.

c ¶Dicit tex.Regula iſtius tex.facit ad q.an lucrum dotis,quod ex forma ſtatuti lucratur maritus,ſit conferendum fratribus, vt latè proſequitur Deci. conſi. 66. j.dub.& 67.Camp.in tract.do.par.5.Adde no.Rom.conſi.43. quo ad primum.in 1.dub.& conſi.469.viſo.Soc.conſi.64.in fi.

quia ratio quare hodie inter fratres debeat fieri collatio, est ratione æqualitatis seruandæ.l.vt liberis.§.eo.sed in aduentitijs nõ potest cadere inæqualitas, nisi quo ad vsumfructum, cùm etiã filius in potestate ea non quærat patri quo ad proprietatem,& sic ea non conferat,vt hac.l. Sed considera, quia si procederet inductio facta de d.§.idem Papin.li.co.ait si inter fratres. redderetur quodammodo superflua dispositio huius. l. & tamen in hac.l.dicitur, ꝙ erat dubitatio, dato, ꝙ esset d.§ si inter fratres. ergo ille.§.non stringit. dato enim ꝙ esset decisum in castrensi-
* bus,tamen fuit necessaria ista lex.vt hic in tex. Et *ista est commu-*
a *nis sententia*,licèt Odof. nihil firmet. Sed aduerte, [a] quia subtilis Iacob.de Ra.in d.l.si emancipatis.tenuit oppositum, ꝙ decisio huius tex.non procedat in filijs emancipatis,& mouetur bono fundamento: nam ista.l.referens debet intelligi secundum.l.ad quam se refert, in Auth.de filijs ante dot. instru.na. in princ.sed ista.l.se refert ad d.l. cùm opor.in princ.quæ solùm loquitur in filijs in potestate,nec in alijs potest loqui,ergo in eisdem loquetur, & istud prima fronte stringere videtur. Confirmatur per hunc tex.qui dicit res, quas parentibus acquirendas prohibuimus,nam relatiuum quas,positum sine copula stat restrictiuè. l.ea tamen adiectio.ff.de leg.3. ergo illa verba restringuntur ad filios in potestate, in quibus facta fuit illa prohibitio. Tertiò,& fortius pro ista parte facit,nam ista lex est correctoria.patet,qa
b corrigit.[b] l.filiæ dotem.§.eo. secundum gl.& Doct. ibi ergo nõ debet extendi ex identitate rationis.l.præcipimus.in fi.C.de appel.imò nec ex maioritate rationis,vt per gl.& Docto.in Auth. quas actiones.C.de sacrosan.eccles. Et ista opi.posset disputando teneri. Tamen inhærendo communi opin.potes dicere, ꝙ non sit verum, ꝙ illa.l.filiæ dotem. corrigatur per istam l.nam ista l. loquitur in aduentitijs prouentis aliunde quàm ab ipso patre,quæ per filium in totum acquirebantur patri, sed illa l.filiæ dotem.loquitur in dote aduentitia obuenta ab ipsomet patre,vt ibi declaraui,& isto modo ista.l.non esset correctoria.Secundo potes dicere, ꝙ etiam ista.l. non sit correctoria quãtum ad l.vt liberis.§.eod.vt statim.§.subdam, tamen corrigit.l.ea demum.§.eo.Sed potes dicere,ꝙ non corrigit illam l.sed eam generaliter loquentem limitat. Tertiò potes dicere,& respondere,ꝙ quamuis ista l.se referat ad d.l. cum oportet.tamen etiam fundat se in similitudine castrensis peculij, vel quasi, & cùm illud de castrensi, vel quasi ita procedat in filijs emancipatis, sicut in filijs in potestate, ergo pari modo hodie ista.l. quantum ad aduentitia in ambobus procedit.sed aduerte, quia text.in d. §.nec castrense. loquitur de peculio castrensi, & sic de filio in potestate l.fi.in fi.C.de inoffi.testa.ergo non de emancipato,nisi
3 dicas,vt dicit Bar.in d.§.nec castrense.in t.oppo. † Limita [c] not.
c regulam huius tex.procedere,quando tractatur de successione patris,vel alterius lineæ paternæ. sed si tractaretur de successione matris,vel lineæ maternæ, à qua habita est dos, vel donatio propter nup.certè illa debet conferri.per l.vt liberis.§.eo. Ratio est,quia talis dos,vel donatio propter nup. habita à matre, vel auo materno, quamuis dicatur aduentitia respectu patris, tamen hic non tractatur de successione patris, sed matris, certè respectu matris dicitur profectitia, ideo conferri debet, sicut olim, & sic l.vt liberis, non est correcta per istam. ita limitant Richard. Malumb. Marti.Sili.& Alber.de Ros.hic,& ante eos istud firmat Odof.in l.illam.circa medium.§.eo. Et ꝙ talis dos profecta à matre, vel linea materna dicatur profectitia, quando tractatur de successione matris, à qua profecta est, probat tex.in d.l.vt liberis.in verbo profecta,& ibi Cy.Saly. & Alex.ad hoc not.& ibi Cy.ad hoc etiam addit tex. in l. profectitia.§.fi.ff. de iur.dot.& in Auth.de æqua.dotis.in fi. Secundò limita istã.l.
d ꝙ aduentitia hodie [d] non conferuntur,verum est quo ad proprietatem,sed vsusfructus proprietatis debet conferri,quia debuit acquiri patri d l.cùm oport.in princ.& ita probat iste tex. à contrario sensu, secundum Roy. Pau.de Castr.& do.Alex.hic, & Bar.in l pater filium in vlti.col.ff.de colla.;do.Cy.in l.si emancipatu.in 4.q.§.eod. & ibi Fulg. Intellige sanè si tales fructus extant.secus si sint sine dolo, & fraude consumpti per l.ea demũ. §.eo.secundum Pau.de Cast.& do. Alex.hic. Secundò limitat istud,quod dixi de fructibus Bal.in Auth.ex testamento.in 9.& 14. col. §. eod. nisi percepisset conniuentibus oculis patris eo sciente,quia intelligerentur sibi donati, vt est tex.in d.l.cũ oportet.§.finautem.Ideoque conferri nõ debent, & ita tenuit Ang. ibi. Sed ego reprobaui istud vltimum in d. Auth.ex testamen-
4 to.ibi vide. ¶† Extra glo.quærit hic Bald.de solenni q.mortuo
e patre duo fratres [e] remanserunt in communione, vnus eorum ex lucro laborum suorum,vel ex fructibus bonorum suorum aduentitiorum multas pecunias exposuit in communi, alius non,nunquid tempore diuisionis debeat fratri illa maior impẽsa computari? determinat, ꝙ non per text.in c. duo fratres.de duob.fratri.de no.benefi.in vsib.feu.vbi etiam Bal.idem no.Idẽ expresè tenet Ang.hic in lect. Flor.dicens hoc esse notabile,& quotidianum, quia tota die accidit in fratribus, quorum vnus
f habens [f] maiorem familiam altero, de sua pecunia plus expendit in communi altero,ꝙ nil debeat ei computari. Idem tenet Raph. Fulgo.referens de facto se ita consuluisse in ciuitate Veronæ. Idem tenet Ludo. Rom.hic reputans istam decisionem Bal.tenendam menti.Idem expresè tenet Ang. in l.ex duobus. ff.de nego.gest.dicens, quod istam q.habuit pluries de facto in fratribus rusticis, quorum vnus plus expendit altero in domo communi. Sed idem Ang.hic in alia lectura Perusina,quæ est impressa, tenet contrarium, ꝙ quando impensa esset magna, non præsumitur facta animo donandi, per regulam.l. cùm de indebito.in princ.ff.de proba.secus si impensa esset parua,& talis frater esset diues,tunc propter cõiunctionem sanguinis præsumeretur donata,iuxta glo.in l.si filij.in glo.magna.§.de dona. inter vir.& vxo.& ista dist.multum placet Pau. de Cast.hic.do. Alex.aliter distinguit,sicut in simili distinguit Bart.in consi.168. incip.quidam habens bona communia,& respondet ad d.cap. duo fratres.pluribus modis, de quibus hic per eum. Ego autẽ distinguo,& ad hanc distinctionem semper recurro,cùm consilium à me petitur,& dico, ꝙ aut isti fratres erant socij omniũ bonorum,& istud quãdo sit, plenè examinabo in l.1.§. qui test. face.pol.& isto casu teneo cum Bald.hic, quia tunc non curatur,an vnus plus expenderit altero, & an vnus lucretur plus altero,quia omnia sunt semper communia, & in diuisione omnia æqualiter procedunt, per ea quæ notabiliter dixi in Auth. quod locum.§.eod.nam ista est regula, ꝙ quando sunt plures socij omnium bonorum,non debet attẽdi, ꝙ vnus faciat maiorem expensam in domo quàm alius, vel ꝙ vnus plus lucre-
g tur [g] quàm alter, quia in societate vniuersali hoc non attenditur,sed omnia sunt æqualiter diuidenda.Ita dicit Bald.in tract. de duob.fratrib.in 7.col.in fi.per tex.not.in l.si socius pro filia.in prin.iuncta.gl.ff.pro soc.Idem dicit Bal.in l.si patruus.in vltim. col.C.communia vtri.iudi. Petr.de Ancha.in consi. 302.incip. materia de qua quæritur non est noua.Lud.Rom.in consi.1?2. incip.in proposito themate strictim.in vlt.dubio.Tamen Bald. hic non loquitur clarè in fratribus, qui essent socij omnium bonorum.ex te videas. aut isti fratres non sunt socij omnium bonorum, dato, ꝙ sint in communione omnium bonorum paternorum,& tunc teneo,ꝙ in ista societate particulari,illud, quod vnus frater expendit plus altero, possit ab alio repetere per l.socium qui in eo.§.fin.& l.si vnus.§.si quid. ff.pro soc. Et si considerabis Ang.in lect. Flor.& in effectu dom.Alex.idem te-
5 nent,& est veritas,& comprobatur ex §.dicendis.¶ † Iuxta ista Pau.de Cast.annectit. q.quã dicit fuisse de facto in ciuitate Paduæ in duob.fratrib. nobilib.quorum vnus habebat magnam familiam.s.vxorem, filios, nutrices, & similes personas, sed gerebat totam curam rei domesticæ, & familiaris: alius frater, qui non habebat vxorem,nec filios nullam curam habebat de rebus familiaribus, nunquid tempore diuisionis possit iste frater minor natu petere à maiore illam impensam vxoris, filiorum, & familiæ, quas iste non habebat? concludit, ꝙ non, & refert ita se aliàs dixisse, & fuisse approbatũ per bonos, & probos viros,licèt quidam maligni suaderent contrarium ponendo scandalum inter fratres.Et istum casum ego habui plusquã trib.vicib.de facto.Adde Bal.in l.si paterno.ad fi.C.de neg.gest. ex cuius dictis habes modificationem,& declarationem.ibi.n. quærit Bal. de duob.fratri.rusticis,quorũ vnus habebat magnã familiam, puta vxorem, & multos filios, alter nullam habebat,nũquid in diuisione ille, qui maiorẽ familiam habebat, tenebitur computare illam impensam in plus factam altero? & determinat, ꝙ si ex talibus filijs percipiebatur in domo aliqua operatio,non tenetur soluere,aliàs sic,puta,quia filij erant parui.Et illam decisionem Bal.sequitur Ang.de Arc.in §.actionũ. in 30.col.Insti.de actio.in materia actionis negotiorum gesto. Pau.de Castr.in d.l.si paterno.ponit eandem.q. quam hic, quæ fuit Paduæ,& dicit, ꝙ illa maior impensa nunquam debet solui,quando filij operabantur in domo, vt dicit Bal.aut dato,ꝙ filij

ADDITIONES.

a ¶Aduerte. Pro hac opinione facit regula.l. quartæ.§.tóties.ff. de damno infecto. PVRPV.
b ¶Corrigit.An.l.filiæ dotem.per istam.l.corrigatur, Alex. ibi. primo nota.qđ sic,sed Ias.2.col.sentit,quod non. PVRPVR.
c ¶Limita.Limitatio,quam firmat Alex.in l.filiæ dotem.1.no.§.eo. PVRPV.
d ¶Quod aduentitia hodie.Adde Bar.in l.pater. ff.eo.tit.
e ¶Duo fratres.Adde Pet.de Vbald.in tract.societatis.vbi diffusè.
f ¶Quorum vnus habens.Adde text.in cap.2. de fratribus de no.benefi.inue. in vsib.feud.
g ¶Lucretur.Adde Decc.onsi.66.col.4. PVRPV.

filij nil operarentur, tamen ille frater maior natu, & eius vxor habebant totam curam rei domesticæ, & familiaris, tunc illud sufficit pro recompensatione filiorum, vt nulla impensa solui debeat, sed sufficiat, ꝙ frater maior natu, qui maiorem familiā habebat, etiam sustinebat pondus circa gubernationem bonorum paternorum, & miror, ꝙ do. Alex. nec hic, nec in l. si paterno. aliquid dixerit, cùm isti casus tota die contingant de facto.
6 ¶†Sed quid erit ècontra, si duo fratres [a] mortuo patre stant in
a communione bonorum paternorum: vnus frater habet filios, qui tota die lucrantur, & exponunt in communi lucrum: alter frater nullos filios habet, nūquid iste frater tempore diuisionis, qui habet tot filios laborantes, habebit plus altero, ꝙ verisimiliter lucrati sunt eius filij? vr̃ dicendum, ꝙ non, per illud, ꝙ determinat Bal. in c. 1. circa medium. de benefi. fratris in vsibus feud. vbi concludit, ꝙ opera præstita inter fratres negotiantes præsumitur gratuita, & amicitia fraterna impēsa, per l. ex duob. in princ. ff. de nego. gest. Breuiter tene contrarium, quando non sunt socij omniū bonorum, vt s̃. dixi. in ꝯrium in terminis decidit Ang. in d. l. ex duob. ff. de neg. gest. vbi dicit, ꝙ si sunt duo fratres in vna familia habitantes, & vnus eorum habeat plures filios qui multum operãtur, & ponunt in domo, alius nullos habet, an in diuisione debeat haberi ratio operarū filiorum suorum, dicit, ꝙ istam. q. pluries de facto habuit in duob. fratrib. rusticis, & determinat, ꝙ haberi debeat ratio illarum operarum, & ꝙ ante partem debent solui. per l. si id. §. si quas. ff. de donat. inter virum & vxo. Adde ēt Bald. in tracta. de duo. frat. in 9. col. vbi quærit, pone, ꝙ erant duo fratres rustici, qui tenebant terras ad laborandum, & vnus eorum habebat duos filios laborantes, alius nullos, decidit notabiliter Bal. ꝙ fructus ex cultura percepti debent tempore diuisionis diuidi in capita, & nō in stirpes, & sic ille frater, qui habebat duos filios, habebit tres partes, & alius vnam, & non habebit nocere, ꝙ illi duo filij essent in potestate patris, quia per hoc non debebit facere, ꝙ filij fraudent fructib. laborum suorum, per l. cùm oportet. in prin. j. de bon. quæ lib. Adde etiam Bald. in eo. trac. de duob. frat. in vlt. col. vbi refert se dixisse in l. si societatē mecum. ff. pro soci. ꝙ si sunt duo fratres rustici, & vnus habet filios, qui quotidie laborãt in agro, quem cōiter colunt, & alter non habet filios, ꝙ ille qui habet filios, quia plus de opera ponit, debet ēt in diuisione plus percipere de lucro, & illud plus intelligitur arbitrio boni viri, iuxta verisimilem operarum qualitatem. Et idē tenet Bal. in l. si patruus. in pen. q. C. cōmu. vtriusq; iu. Adde etiam Bal. in l. 1. in 11. q. C. pro soc. vbi quærit. pone, duo fratres mortuo patre habēt prædium cōe. item conduxerunt duo prædia ad laborandum: vnus istorum fratrum habebat duos filios laborantes, alius nullum habebat, & ex fructib. prædiorum multa acquisiuerunt, qualiter tempore diuisionis diuidentur inter eos ista lucra? Et respondet notabiliter, ꝙ si quæris de fructib. perceptis ex prædio communi, quia medietas attribuitur proprietati, illa æqualiter diuidetur per capita, non solùm fratrum, sed filiorum, qa ista est natura societatis, qđ diuidantur lucra per capita, de alijs verò fructib. perceptis ex prædijs conductis ad laborandum, tenet, ꝙ lucrum diuidatur per capita fratrum filiorum, & sic ille frater, qui duos filios laborantes habebat, ꝯsequeretur tres partes, & alius frater vnam. Et istam vltimam decisionem Bald. sequitur d. Alex. in cons. 133. in 2. vol. incip. Titulus qōnis talis est. Prædicta ēt sequitur latè. d. Alex. in consi. 99. in 2. vol. qđ incipit, habita super narratis. & ibi reprobat decisionē Bal. in præalle. c. 1. circa med. de benefi. fra. in vsi. feu. Et prædictas decisiones nota, quia solent frequenter contingere in facto. Iason Pisis.

ADDITIO.

a ¶Duo fratres. Quæstio de fratre habente filios laborantes. Ias. idem, quod hic tenet in l. illud col. pen. s̃. eo. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Alleganti aliquem decessisse ab intestato, ei incumbit onus probandi.*
2 *Filius præsumitur esse in potestate patris, nisi probetur emancipatus, & nume. 3.*
4 *Emancipatus emancipato nihil confert, quia vnus non facit iniuriam alteri.*
5 *Consequitur quis ex persona alterius, quod ex sua consequi non potest, & nu. 8.*
6 *Excommunicati, & non excommunicati si sint sepulti in vno cimiterio. omnes debent ibi remanere, si non possunt discerni.*
7 *Causa quando est communis monasterij, & laici, tunc monachus potest esse procurator laici in illa causa.*
9 *Socius omnium bonorum habet excusationem à munerib. publicis propter personam socij: secus in duob. fratrib.*
10 *Fratres duo habentes feudum ab vno Principe, & vnus committit feloniam contra dominum, quia reliquit dominum periclitantem, alter eum pro sua probitate defendit, vterque retinebit feudum.*
11 *Quid in ciuitate habente feudum.*
12 *Clericus, & laicus si sunt patroni vnius Ecclesiæ, Legatus Papæ non potest illud beneficium alteri conferre propter laicum. Multa alia similia adducit ad confirmationem supradictæ regulæ, scilicet, quòd quis consequitur per alium, quod per se consequi non potest. vsq; ad nu. 24.*
25 *Extraneus penitus succedens cum filio, non tenetur illi conferre.*
26 *Collatio nunquā habet locum, nisi inter descendentes succedentes ascendentib. & non inter alios.*
Inter transuersales succedentes transuersalib. non habet locum collatio. nume. 27.
28 *Collatio, quòd non habet locum inter ascendentes succedentes transuersalibus, & nu. 29.*
30 *Collatio inter descendentes vt habeat locum, tria requiruntur copulatiuè, & nu. 32.*
31 *Id est, hæc dictio non solùm est declaratiua, sed etiam restrictiua.*
33 *Statuto cauetur, quòd existentibus filijs masculis filiæ fœminæ non succedant patri ab intestato. Si pater instituat masculum, & filiam heredes, collatio non habet locum inter eos.*
34 *Stante tali statuto, an talis filia præterita habeat ius contratabulandi.*
35 *Collatio vt habeat locum inter descendentes, requiritur, quòd tales descendentes succedant titulo vniuersali, aliàs secus.*
36 *Emancipationis, & patriæ potestatis differentia, quòd hodie sit sublata.*

LEX IX.

SI emancipati. Ista l. est clauis totius tit. quia glo. & plenius Doc. posuerunt in ea fundamenta præsentis tituli, q̃ etiam ponit Bar. in l. pater filium. ff. de coll. do. Et habet duo dicta, seu duas decisiones. Secunda ibi, si autem frater tuus. h. d. Emancipatus emancipato nil conferre tenetur, sed bene emancipatus fratri retento in potestate, quando ab intestato succedit. h. d. Figura casum in prima parte in terminis valde dubitabilib. prout facit Bal. hic, & tenet Pau. de Cast. licèt de Bald. mentionem non faciat. Pone, pater duos habebat filios, vnum iam annis. 20. præteritis emancipauerat, & sic talis emancipatus tanto tempore multa acquisiuit, quæ sunt sua propria: alium filium retinuit in potestate, qui intra istos. 20. annos multa acquisiuit, sed patri, postea per duos menses ante eius mortem pater emancipauit istum s̃m filium, & sic tempore mortis patris ambo filij reperiuntur emancipati, inter eos exoritur probabilis. q. tempore diuisionis, quia de bonis quæsitis per illū, qui remansit in potestate, cùm fuerint acquisita patri, alius frater medietatem habet, nunquid ratione æqualitatis seruandæ teneatur alius frater, qui tanto tempore fuit emancipatus, etiā ipse conferre illa bona, quæ acquisiuit saltem ante emancipationem secundi fratris. In ista l. deciditur sin. ꝙ non, quia emancipatus nil confert emancipato, nec attenditur illa dr̃ia acquisitionis, quia lex non se adaptat ad omnes casus, qui possunt contingere. patet, nam ideo emancipatus tenetur cōferre filio in potestate propter iniuriam, eo quia filius in potestate totū acquisiuerat patri, vt declaraui in l. 1. s̃. eo. Ponamus, ꝙ filius in potestate nil vnquam acquisiuerit patri, tamen emancipatus tenebitur sibi conferre, & isto modo prima decisio huius text.
1 redditur sin. ¶†No. ex isto tex. ibi, *nec vllum testamentum relictum*, s̃m Lu. Ro. ꝙ alleganti quem decessisse ab intestato incumbit onus probandi, ita probat iste tex. iuncto verbo *infra probatum fuerit*. Sed errat Lud. non recordatus, ꝙ ꝯrium determinat Bar. in l. is potest. in pen. col. ff. de acq. hered. quem sequitur. d. Alex. hic, & ibi in vlt. col. Et ostendit euidenti rōne, nam ꝙ aliquis fecerit testm̃, istud est facti: facta autem non præsumuntur, nisi probentur. l. in bello. §. factæ. ff. de capti. Sed quō respondebitur ad hunc tex? d. Alex. nil rn̄det, sed in d. l. is potest. in vlt. col. solū dicit, ꝙ iste tex. nihil facit, & aliter non rn̄det. Fortè putauit, ꝙ illud verbum probatum fuerit, non referatur ad illud, ꝙ s̃. dixit, nec vllum testm̃, cùm sint duæ orationes perfectæ, licèt copulatæ. Et hoc est planum, si in tex. habetur verbum est, aliàs verbum probatū fuerit. j. positum ad vtrunq; vr̃, ꝙ referri debeat,
2 cùm aliàs non haberet orationem perfectam, nisi sit verbū est.
a ¶†Secundò [a] no. ex tex. ibi, teq; emancipatum probatum fue-
b rit. hic esse tex. meliorē de iure, ꝙ in dubio filius [b] præsumitur in po-

ADDITIONES.

a ¶Secundò. Adde Ias. in l. si pater. col. 6. ver. præterea. j. de instit. & substi. Ias. in l. pactum. 1. col. s̃. eo. Fel. remissiuè in c. 3. col. pen. de proba. Bart. contra consi. 42, visa. Adde Alex. lib. 3. consi. 3. col. 4. PVRPV.

b ¶In dubio filius. Adde Ang. in l. post mortē. ff. de adop. Spec. in tit. de act. in §. 1. ver. sed quid si postquā. cum ver. seq. Io. An. in regula infamib. de re iudi. lib. 6. in mercu.* Et dic, quòd in hoc contrarium tenet Cor. consi. 208. col. pen. & vlt. lib. 3. vbi dicit, qđ legendo, & cōsulendo, semper sibi visum fuit de iure verius, vt quis non præsumatur nec sui iuris, nec in potestate, sed qui se fundat in aliqua ex illis qualitatib. eam probare tenetur. BELLOT.

in potestate patris,nisi probetur emancipatus, vt dicit hic text.
quem sic no.Fulg.Lud.& d.Alex.hic.Facit.l.si filius.ff.de proba.
Ad idem ponderat Ang.gl.in l.sed & si de sua. in gl.1.ff. de acq.
hær.tamen illa gl.non probat,ſm Imo. Lud.& Rapha.ibi,quia
licèt glo.dicat, qđ pater alicuius in dubio præsumitur viuere,si
non probetur mortuus,quia in dubio quilibet præsumitur vi-
a uere [a] vsque ad centum annos,per hoc illa glo.non probat,ꝙ
filius præsumitur in potestate,quia ista stant simul, ꝙ pr̄ viuat,
& tñ filius non sit in potestate,quia sit emancipatus,vel quia sit
naturalis tātum. Ad idem facit, quia emancipatio est facti, fa-
cta autem non præsumuntur nisi probentur,vt dixi. ¶Limita
tamen istud notabile, nisi filius esset in quasi possessione existen
tiæ sui iuris, quia tunc transfert onus probandi in aduersarium.
gl.est in l.Titia.in gl.fi.ff.sol.mat.sequitur Bart.in l.is potest.in 6.
col.ff.de acq.here.cum concor.de quib.per dom.Alex.hic, qui
simpliciter transit cū ista limitatione, sed ista limitatio non est
b vera,& eam reprobant Pet.Bar.& ipsemet Alex.in d.l. Titia. [b]
quia primæuus status naturæ contradicit huic quasi possessio-
ni.l.item in potestate.ff.de his, qui sunt sui vel alie.iu.ergo non
releuat ab onere probandi,iuxta gl.in l.sicuti.§. sed si quæratur.
ff.si ser.ven.no.Bar.in l.si prius.in 5 oppo.tertiæ partis. ff.de ope.
c nou.nun.Tu limita,nisi filius [c] habitauerit seorsum à patre per
decem annos,tunc præsumitur emancipatus, si hoc alleget,ita
Bald.in l.post mortem.ad fin.ff.de adop.& in l.2.C.si aduer.rem
iudi.& ita declarat tex.in l.3.in prin.ff.ad Maced.Adde bene fa
cere tex. in l.1.in verbo *diu passus*. C.de pa.pote.Et in istis termi-
nis potest saluari gl.in d.l. Titia.item ad notabile tex.adde etiā,
ꝙ in contrarium vr̄ facere text.in l.si vxor. in verbo *monstretur*,
3 & ibi Raph.Fulg.j.de condi.in ser. ¶†Ista faciunt ad notabilem
practicam, & cautelam, quam tradit Angel.in d.l. sed & si de
sua.dicens, ꝙ ex ea poteris consequi magnum honorem,si sci-
ueris practicare:nam de iure communi in certis calib. & sæpè
ex forma statutorum filiusfamiliàs prohibetur facere contra-
ctus, certè qñ erit in iudicio propè finem instantiæ, debes esse
cautus,vt opponas,ꝙ aduersarius tuus est in potestate patris,&
istud in dubio præsumitur, vt hic, & quia ipse non poterit se
probare emancipatum, quia tempus non superest ad proban-
dum,succumbet in causa.Et licèt Imo.Raph.& Lud.ibi repro
bent per tria fundamenta,tamen ad illa rn̄det d.Alex.ibi,& ple
nius d.Barto. Vero.in caute. 164.dic,vt ibi per eos.¶Glo.in ver-
bo cessat.diuiditur magistraliter in quinque partes.In prima in-
fert vnum ex tex.In secunda,quæ est ibi, sed contra.glo.format
duas oppo. quæ tamen non simul veniunt, sed tendunt ad di-
uersa.Prima opp.de l.filiæ dotem.j.eo.non venit contra tex.sed
solùm cōtra illationem,quam gl.fecerat ex text. Secunda verò
oppo.de l.1.§.pen.ff.de coniun.cum eman.lib.tendit de directo
contra tex.sed vtriq; oppositioni simul rn̄det. In tertia,quæ est
ibi,vel ꝙ.ibi gl.rn̄det secundo modo secundæ oppo.In quarta,
quæ est ibi,vel dic nepoti.gl. tertio modo rn̄det secundæ opp.
In quinta & vltima,quæ est ibi, Item cessat collatio.glo.ponit
vnum dictum valde generale in materia collationum. fortè ti
more taciti ꝯrij,ꝙ dicam nunc. Redeo ad duas primas partes
gl.& licèt gl.simul formet illa duo ꝯria, & simul vtriq; respon-
4 deat,ego tñ separo,vt clarius habeatis.dicitur in tex.† ꝙ eman-
cipatus fratri emancipato nihil confert, & ratio est, quia vnus
non facit iniuriam alteri.l.1.in prin.ff.eo.si ita est,ergo sequitur,
ꝙ multo minus suus tenetur conferre emancipato, quia suus
nullam iniuriam facit,si recipit ab emancipato,dicit text.in l.1.
in prin.ff.eo.Hinc est,ꝙ emancipatus potius cogitur ad confe-
rendum quàm suus,vt habuistis in Auth.ex testamento.s̄.eod.
In ꝯrium habemus text. ꝙ suus tenetur conferre emancipato
dotem profectitiam.l.filiæ dotem.s̄.eo.ergo si illud,de quo mi
nus vr̄ inesse, inest, ergo fortius illud de quo magis. ergo cùm
suus ꝯferat emancipato,vt dixi,ergo multo fortius vnus eman
cipatus debet conferre alteri emancipato,ꝙ est ꝯ istum tex.gl.
respondet,ꝙ tex.noster licèt generaliter dicat, ꝙ emancipatus
nil conferat emancipato, tamen debet intelligi, & limitari se-
cundum d.l.filiæ dotem. qđ verum est, ꝙ nihil conferunt nisi
sint bona profectitia, quia illa tenentur adinuicem conferre, si-
cut suus confert emancipato. Et sic vult gl.quòd emancipatus
emancipato bene conferat profectitia, & malè dicit, & cōtra-
rium,& melius tenuit glo.met.j.in gl.fi.magna in prin.eo quia
de iure Digestorum ante l.vt liberis.s̄. eo. emancipatus eman-
cipato nihil penitus conferebat,vt hic,& l.1.§.portiones.& l.2.
* §.si tres.ff.eo. *Vera est ergo sol. secundum Iac.But.Bar. & omnes hic*,
quòd emancipatus emancipato nihil penitus cōfert,vt hic, sed
suus emancipato bene confert profectitia. ita loquitur contra-
rium.d.l.filiæ dotem.in fin. Et ratio diuersitatis est, vt etiam ibi
declaraui, quia cùm emancipatus suo omnia conferat, in ali-
qualem compensationem statutum est, ꝙ suus illi conferat
saltem profectitia,quæ ratio cessat,quando ambo sunt eman-
cipati,& ita teneas, & sic illatio,quam gl.s̄.in prin.facit,non est
vera,cùm sit diuersa ratio,secundum Bar.& Doct. Secundum
contrarium tendit de directò contra tex.d.l.1.§. pe.ff.de cōiun.
cum eman.lib.vbi erant duo filij,vnus emancipatus,alius in po
testate, & ex filio præmortuo duo nepotes, vnus in potestate,
alius emancipatus.ibi deciditur, qđ patruus emancipatus non
solùm confert nepoti in potestate,sed etiam nepoti emancipa
to,ergo ibi emancipatus confert emancipato,quod est contra
hunc tex.gl.tripliciter respondet. primam sol.s̄.proximè repro-
d baui.Secunda solu.gl.vltra reprobationes [d] Docto.est notoriè
falsa,quia si nepos erat in potestate patris,à quo fuit emancipa
tus,vt dicit gl. ergo non poterat esse in potestate aui, & si erat
potestate aui,non poterat esse in potestate patris.filius enim nō
potest emancipare nepotem ex eo,nisi eum habeat in potesta-
te,sed habere eum in potestate non pōt, nisi ipse filius sit eman
cipatus,& nepos conceptus post emancipationem.§.fin. Insti.
qui.mo.ius pa.pot.sol.& sic esset penitus extraneus auo,vt etiā
dicit Bal.hic.l.si quis filio exheredato.in prin.ff.de iniu.rup.& sic
non succederet tunc auo,& sic multo minus sibi deberet con-
ferri.Tertia solu.gl. ꝙ ibi nepoti emancipato cōferatur ex per-
sona patris sui præmortui, qui bene erat in potestate aui, licèt
teneatur per Cy.& Sal.hic, tamen reprobatur per alios omnes,
quia cùm ipse fuerit mortuus viuo auo, eo viuo nullum ius
habet succedendi,ergo ex persona patris nepos non potest ad-
mitti necessariò: ergo nepos admittitur ex persona sua pro-
pria,licèt succedat in locum patris. Vera ergo sol.est secūdum
* Bar.Bal.& *omnes Doct.communiter*,quòd illi duo nepotes compu
tantur loco vnius,& sic ibi patruus emancipatus cōfert eman
cipato nepoti,non propter illum, sed propter alium nepotem
in potestate,cùm ambo illi nepotes in stirpes succedant, & nō
5 in capita,& sic loco vnius habeantur. ¶ † Not.tu diligenter ex
e ista sol.Bar.& omnium hic,vnam pulchram regulam, ꝙ quis [e]
consequitur ex persona alterius illud, ꝙ ex persona sua conse-
qui non posset.nam hic nepos emancipatus propter alium ne-
potem in potestate consequitur,vt ei per patruum emancipa-
tum conferri debeat,ꝙ non consequeretur,si solus esset eman-
cipatus per hunc tex. Adde tex.in c.pen.& ibi per Bal. de appel.
6 † Item adde text.in c.in sacris.de sepul. qui vult, ꝙ vbi sunt se-
pulti in cemiterio excommunicati, & non excommunicati,ꝙ
7 omnes debent remanere,si non possunt discerni. ¶ † Facit etiā
tex.in clem.si religiosus.de procu.vbi dicitur, ꝙ quando causa
est cōmunis monasterij,& laici,ꝙ monachus procurator mo-
nasterij potest esse procurator laici in illa causa. Similiter dicit
Imo.post alios in c.fi.de postu.quòd si laicus, & Ecclesia habēt
causam communem, sacerdos poterit esse aduocatus pro tali
8 causa.† Item ad istam regulam adde,ꝙ illud, quod per me cō-
sequi non possum,non impedior consequi per aliū.l.1. in prin.
in versi.si quis igitur.ff.de verb.oblig.& ibi Mod.ad hoc notant.
præcipuè Alex.in 7.no.Facit.l. Aristo.in fi.ff.quæ res pig.obl.nō
pos.de quo tamen vide tex.ibi, & latius gl.in l.Labeo.in fin.ff.de
9 vsucap.† Adde tertiò ad hanc regulam bene facere glo.sing.in
l.fin.C.de munc.& hono.non cō.lib.10. quæ singulariter dicit,
ꝙ socius omnium bonorum habet excusationem à munerib.
10 publicis,pp personam socij,secus in duob. fratrib. † Ad idem
facit quartò,qđ vult sing.Bal.in c.1.in 3.col.quib.mo.feu. amit.
f quòd si sunt duo fratres [f] habentes feudum ab vno principe,&
vnus commisit felloniam,vt possit priuari,quia dereliquit do
minium periclitantem, alter verò sua probitate eum defendit,
quod vterque retinebit feudum, & iste, qui cōmisit felloniam,
11 non potest priuari propter alium,ꝙ bene not. † Similiter dicit
g ibi Bal.quòd si ciuitas habens [g] castrum in feudum habeat no-
biles,& populares, qđ si nobiles sint rebelles,populares non, qđ
propter

ADDITIONES.

a ¶Præsumitur viuere.Adde l.fi.C.de sacrosan.eccl. Spec.titu.de proba.in §.1.
ver.quid si testes.Card.Zab.in clem.1.de reb.eccle. non alięn. in 3.not.
* Et vide,quæ scribit Alcia.trac.præsump.Reg.1.præsum.44.vbi de hac reg.di-
sputat.Viui.commu.opi.lib.2.concl.318.vbi affirmatiuam sequitur vti magis
communem,de qua plura not.Gabr.commun.opin.lib.1.tit. de præsump.16.
Pract.Pap.for.libe.ex test.ver possidebat. vbi dixi. MASVER.
b ¶Titia.Adde,quod contrarium tenet Alci.tract.præsump. reg.2.præsump.2.
nume.2. PANCIR.
c ¶Nisi filius.Limitatio Barba.lib.2.consi.33.scripsit Psal. col.2. PVRPV.
d ¶Reprobationes. Ab hac posset gloss. defendi exemplificando in casu.l.4.
§.si quis Titio. ff. de contratabu. sed quia gloss. etiam hic diuinat;tene com-
munem. PVRPV.
e ¶Quòd quis.Adde,qđ ferè omnia ad hanc regulam dicta aggregauit Alex.in
l.præcipimus.§.eo obseruando.in apost.j.de app. Et adde Bar.in l. prægnan-
tem.ff.de pœnis. PVRPV.
f ¶Si sunt duo fratres. Adde Bal.in l.si is qui duos. ff.de lib.leg.
g ¶Ciuitas habens. Adde no.per Barto. in simili in l.omnes populi. ff.de iusti.
& iur.Bar.in l.aut facta.in §.fi. ff.de pœ.Docto.in c.in nostra.de iureiur.

propter talem mixturam nobilium,& popularum feudum nō
12 applicatur domino.† Ad idem quintò facit,ꝙ vult Abb.Pan.
a in c.fi.de iure patrona.vbi tenet,ꝙ ſi laicus,& clericus [a] ſunt pa
troni vnius Eccleſiæ,qđ Legatus Papæ non poteſt illud benefi-
cium alteri conferre propter laicum,quia vbi eſſet clericus pa-
tronus ſolus bene potuiſſet,& ita dicit tenere Feder.de Senis in
conſi.64.& idem tenet Gemin.in c.1.ad fin.de iure patron.in 6.
13 † Sic etiā,& ſextò videmus,quòd ſi clericus, & laicus ſunt hæ-
redes vnius,debet laicus coram Epiſcopo conueniri propter
clericum.ita Bar.decidit in l.præcipimus.§.eo obſeruando. per
illum tex.C.de appel.& in l.ſolet.ad fi.ff.de alim. lega.& in l.ſi is
qui duos.ff.de liber.lega.& in l. ſi communem.ff. quemadmo.
ſer.ami.& in l.1.C.ſi vnus ex plu.app.& idē tenet Pet.de Anch.
in c.ea quæ.in 27.col.de reg.iur.lib.6.& in c. Roma.in 13.col.de
14 appel. in 6. † Sic etiam videmus ſeptimò , quod quando lai-
b cus, [b] & clericus ſunt executores vnius teſtam. iudex eccleſia-
ſticus eſt iudex laici propter clericum. ita Cardi.Flor.dicit in c.
cùm Ioannes.de teſta.quē refert,& ſequitur And. Barb. in rub.
15 de offi.deleg.in 2.col.† Sic etiam videmus, & octauò,qđ cre-
ditur teſti domeſtico ratione alterius teſtis nō domeſtici, ſecū-
dum Ang.in conſi.1.per tex.in l.ſi quis ex argentarijs.§.1.& qđ
ibi in ſimili notant Bal.Ang.& Mod.& ibi dixi.ff.de eden. Bal.in
16 l.1.C.de teſti.Lud.Rom.in l.1.§.ſi ſtipulanti.ff.de verb.ob.† Sic
etiam videmus, & nonò , quod licèt aliàs ab arbitro iuris non
appelletur de iur. ciu.vt no.Bar.& alij in l.cū ſpeciali.C.de iudi.
cum concor.aliàs per me ibi traditis, tamen ſi cum illo arbitro
iuris ſimul iudicauerit alius compromiſſarius arbiter.poterit
appellari à ſententia vtriuſque,ſecundum Lu. Ro.in l.arbitro.
17 ff.qui ſatiſda.cog. † Sic etiam videmus,& decimò, ꝙ quando
priuatus habet ius commune cum Eccleſia Romana, qđ licèt
aliàs contra priuatum præſcriberetur.10.vel 20.ann.tamē pro-
pter Eccleſiam non pręſcribitur etiam contra iſtum priuatum
niſi centum ann. Ita dicit Imo. per illum tex.in c.ad audientiā.
18 de pſcr.† Facit vndecimò, ꝙ vult Abb. Pan.in c.1.de pręſcr.de
capitu.habente bona communia cum prælato mortuo, quod
ſicut ſede vacante non currit præſcriptio contra prælatum,ita
nec contra bona capituli illi connexa, contra quæ bene curre-
19 ret præſcriptio,ſi eſſent ſeparata.† Duodecimò facit,quia inſti-
tutus beneficio præteriti poteſt contratabulare teſtamentum
patris,vbi ex perſona ſua non poſſet.l. ſi poſt mortem. §.fi.ff.de
bon.poſ.contratab.gl.& Doct.in l.poſthumo.ſ. de bon.poſ.cō
20 tratab.quam præt.† Decimotertiò facit, ꝙ vult gl.no.in c.1.in
gl.fi.de iur.patro.in 6.ꝙ ſi Eccleſia,& patronus laicus ſimul ha-
bent præſentare,qđ ratione communionis priuilegium Eccle-
ſiæ tranſibit ad laicum,& ſic laicus propter Eccleſiam habebit
ſex menſes ad præſentandum , vbi aliàs de per ſe non haberet
niſi quatuor menſes,argu.l.ſi communem.ff.quemadmodum
ſer.amit. vbi in ſimili idem ſtatuitur in habēte rem cōmunem
21 cum pupillo.† Decimoquartò facit, [c] ꝙ conſuluit collegium
c Peruſinum inter conſilia Ange.in conſi.210. incip.ſtatutum.ſ.
dictum,qđ ſtante ſtatuto , qđ patruus excludat matrem à ſuc-
ceſſione filij,quando extat patruus mater,& ſoror vtrinq; con
iuncta , qđ propter ſororem mater æqualiter ſuccedet , iuxta
Auth.defuncto.C.ad Tertul.& excludetur patruus. Inter alias
rationes iſta ibi aſſignatur,quia quis habet per alium, qđ per ſe
habere non poteſt. Facit bene text.in l.2.§.ſi ſit agnatus.& §.ſi
ſit conſanguinea.ff.ad Tertul.vbi extabat pater in aliena fami-
lia,qui nihilominus matrem excludebat , vt in d.l. 2. §. obijci-
tur, & tamen ſi cum matre extabat ſoror conſanguinea , quæ
tanquam agnata excludebat patrem , certè ſuccedent pariter
mater,& illa ſoror conſanguinea. Et cum illa deciſione Ang.
tenet Pet.de Anch.in commento.c.canonum ſtatuta. de con-
ſti.iuxta fin.in 14.q.prin.in ver.inter conſilia, quæ habeo. Idem
tenet Alex.in l.illam.ĵ.eo.& in conſi.80. viſo & opportunè ani-
maduerſo.in 1.col.in 1.vol.& multum ſubtiliter Franc.de Are.
22 in conſ.159.viſo puncto ad me tranſmiſſo.in 3.col.† Decimo-
quintò facit , qđ not.decidit Bart.in l.filium quem.in 2. q.ff.de
bon.poſ.contratab.quòd ſi ſtatutum excludit ſororem vtrinq;
coniunctam à ſucceſſione fratris extante fratre conſanguineo,
quod ſi etiam extat mater , de qua non loquitur ſtatutum , &
quæ de iure cōi excludit fratrem ꝯſanguineum ꝯiunctum ex
latere patris tm̄. Auth.defuncto.C.ad Tertu.certè propter ma-
trem ſoror defenditur à ſtatuto , & ſuccedit æqualiter cū ma-
tre,excluſo illo fratre conſanguineo non obſtante ſtatuto.mo-
uetur Bar.per tex.in d.§.ſi ſit conſanguinea. & idem tenet Bal.
23 in d.l.ſi quis filium.ad fi.C.de inoffi.teſta.† Decimoſextò facit,
ꝙ vult Bal.in l.quicunque.in 4.col.C.de ſer.fug ꝙ ſtante ſtatu-
to,ꝙ exiſtente patruo nō ſuccedat auus maternus,ꝙ ſi aliquis
deceſſit ſuperſtitibus patruo,& auo materno,& auia materna,
de qua non erat facta mentio in ſtatuto , certè tunc admitten-
tur auus , & auia, quia auia non excluſa trahit ad ſe auum ex-
cluſum,& facit excludi patruum.l.fin.§.1.C.de legi.hære.ꝙ eſt
24 nota.ſecundum eum.† Decimoſeptimò facit tex.in c.per tuas.
d de arbi.vbi licèt laicus [d] de per ſe non poſſit eſſe arbiter ſuper
ſpiritualibus, tamen vnà cum alio clerico poteſt , & illum tex.
Abb.ibi reputat ad hoc ſing. Et iſta ſimilia ſint tibi peculiaria,
quia inſeruiunt ad multa.¶ In quinta & vltima parte gl.ibi , itē
ceſſat.pro eius introitu opponit contra ſecundam partem tex.
in qua deciditur , ꝙ emancipatus tenetur conferre fratri in po-
e teſtate retento. contra,nā talis emācipatus dicitur extraneus.[e]
l.vnica.§.extraneū.ſ. de rei vxo.act.Sed extraneus non tenetur
conferre.l.fi.ſ.com.vtriuſ.iudi. ergo contra text. Glo.quæ fortè
ſenſit obiectum,bene fatetur verum eſſe, ꝙ quando filius ſuc-
cedit cum extraneo , extraneus nil debet conferre per d.l.fi.ſed
non reſpondet arg.ſ.facto.Vnde tu reſponde, ꝙ quando filius
ſuccedit cum extraneo , verum eſt , ꝙ extraneus nihil tenetur
conferre,quando eſt penitus extraneus; ſed filius emancipatus
quamuis cenſeatur extraneus , quo ad quid , ſcilicet , reſpectu
ſuitatis,& patriæ poteſta.d.l.vnica.§.extraneum.tamen non eſt
extraneus reſpectu filiationis,quia licèt ſit emancipatus,tamen
25 eſt filius, ergo tenetur conferre, ita loquitur hic text. ¶ † Et ſic
ſtat conclu.ex gl.ꝙ penitus extraneus ſuccedens cum filio,non
* tenetur illi confere, *& iſtā glo.tenet Bar. & omnes hic*, & idē Bar.
in l.pater filium.in vlt.col.ff.de colla.dotis. Hæc glo.concluſio
inſpecto iure.C.& ff.nullius eſt vtilitatis,quia extraneus nō po-
teſt admitti ad ſucceſſionem vnà cum filio, niſi pater faciat te-
ſtamentum,& ambos inſtituat,ſed condito teſtamento nō ſo-
lùm extraneus non tenetur cōferre,ſed nec etiam aliquis filius
de iure Digeſtorum,vt hic,& l.1.ſ.eo.vt ergo iſta gl.afferat vti-
litatem , intelligenda eſt hæc concluſio , vt procedat etiam de
iure nouo Authenticorum , quo iure ſiue ſuccedatur ab inte-
ſtato,ſiue etiam ex teſtamento,locus eſt collationi.Auth.ex te
ſtamento , & in corpore vnde ſumitur.ſupra eodem , & tunc
concluſio gl.erit magnæ vtilitatis,quia extraneus ſuccedens ex
teſtamento cum filio nil ei tenetur conferre,& in hoc iſta glo.
eſt ſing.ſecundum Fulg.hic.Sed tu allega de hoc tex.in §.illud.
el 1.in verbo alio modo.vbi gl.in verbo omnino. in fi.in Auth.
de trien.& ſemiſ.& ibi gl.expreſsè dicit,ꝙ reg.d.l.fi. C.commu-
nia vtriuſque iud.quod extraneus nihil conferat,non eſt hodie
correcta,& idem tenet glo.in d.l.fi.in verbo omnimodo. Et ſic
ſtat,ꝙ nedum olim,ſed etiam hodie extraneus ſuccedēs ſimul
cum filio,nihil tenetur conferre. Confirmo,& facio vnam ne-
ceſſariam regulam , quæ illuminat totum iſtum titulum , per
quam videbis,quemadmodum anguſtetur tota præſens mate
26 ria collationum.Regula ergo eſt,† ꝙ collatio [f] nunquam ha-
f bet locum inter alias perſonas , niſi ſolùm inter ſolos deſcen-
dentes ſuccedentes aſcendentibus , & non inter alios , & iſtud
non habet etiam locum,niſi tria copulatiuè concurrant, vt ſta
tim declarabo, & non conferunt nec bona caſtrēſia,nec quaſi,
nec hodie aduentitia regulariter : ſolùm ergo profectitia con-
feruntur. intellige regulariter , & ſic vides quantum abbreuie-
tur materia collationum quantum ad perſonas , & quantum
ad res.Dico ergo,ꝙ ſolùm deſcendentes, qui ſuccedunt aſcen-
dentibus ſunt illi,qui tenentur conferre,& non alij,& in iſtis ter
minis procedunt omnes leges huius titu. & ff.eo. & iſto modo
intellige tex.in l.illud.in prin. in verbo cohæredib.ĵ.eo.& l.libe-
ros.Hinc eſt,quòd inter tranſuerſales ſuccedentes trāſuerſalib.
27 † nō habet locum collatio.pone ſunt tres, vel quatuor fratres,
moritur vnus ; alij fratres ſuccedunt fratri prædefuncto ab in-
teſtato,nunquid bona,quæ habuerunt in vita illius præmortui
teneantur conferre ? certè non,quia inter tranſuerſales non eſt
locus collationi,quando ſuccedunt tranſuerſali,glo.eſt ſin.in l.
1.in glo.fin.ĵ.de legi. hæred. quam ſequitur Pau. de Caſt.ibi,&
hic.

ADDITIONES.

a ¶Si laicus,& clericus. Adde Abb.in c.dilectus.de offic.delegā. & diffusè per Felyn.in tracta.quando literæ Apoſtolicæ voca.procura.Eccle.in 4.col. in 6. amplia.

b ¶Quando laicus. Adde Barba.in cap.dilectus.in penult.colum.de offic.de-lega.idem Barba.in c.verum.in 14.colum.de foro compe. per eundem Barb. conſi.ſuo inci.viſo puncto,quod conſilium eſt inſertum inter conſilia Alex. de Imo. conſi.122. in 4.vol.

c ¶Facit. Adde his comprobationibus vſque ad vltimam excluſiuè Alex. in l. illam.col.4.ĵ. eo. PVRPV.

d ¶Laicus.Adde,quòd iſta ſimilia ante Iaſ.retulit Fel.poſt Barb.c.1.col.3.& ſeq. de præſcr.& in rūb.de offi.dele.& vide eundem Iaſ.in l. Imperium.1.not.ff.de iuriſd.om.iud. BELLOT.

e ¶Extraneus.Adde text.qui æquiparat extraneo, in l. ventre. ff. de acquirenda hæred. PVRPV.

f ¶Collatio. Adde Iaſ.in l.illud.col.2.ĵ.eod.Corn.lib.1.conſi.271. in hac conſulta.col.2. PVRPV.

a hic. Hinc est fortius, quod si ascendentes [a] succedunt descen-
dentib.præmortuis, inter tales ascendentes non habet locum
collatio, & ideo si auus paternus, & auia, vel mater, & pater
succederent filio,vel nepoti prædefunctis,inter istos non habe-
bit locum collatio,& ideo dotem,vel donationem habitam à
filio, vel nepote, & sic profectam ab eo,de cuius successione
agitur,non tenentur conferre.ita tenet Cy. hic in antepe.q.Bal.
* in 10.col. *& indifferenter cæteri omnes Moder.sequuntur.* Idem tenet
Bar.subtiliter intuenti in d.l.pater filium.in vlt.col.in 5.q.3.quę-
stionis principalis.Bal.in rub.s.eo.ad fin.Bald.in l.quoniam no-
uella.in 1.col.s.de inof.test.Et istam sententiam totus mundus
tenet,quamuis solus Ang.in d.l.vt liberis.ad fi.in lect.Flo.tenue
rit contrarium.ibi enim quærit si pater, & mater facto adinui-
cem diuortio succedant filio,vel nepoti, nunquid inter eos ha-
beat locum collatio,& determinat,ꝙ sic propter æqualitatem.
Sicut enim ex testamento, & ab intestato hodie succedunt.§.1.
in Auth.de hæredi. ab intesta. ita ratione æqualitatis debet inter
eos fieri collatio.sed istam opi. Ang. reprehendit d. Alex.hic,&
tenet præcedentem, quia nulla.l.cauetur, & dispositum in de-
scendentib.non habet locum in ascendentib. Hinc est,quod li-
cèt testamentum conditum inter descendentes valeat cũ duo-
bus testib.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.ſ. de testa. secus
tamen sit,si fiat inter ascendentes,vt dicam in illo.§. ex imperfe
cto.nam dispositum in vno ex correlatiuis non intelligitur di-
spositum in alio,quando subest diuersa ratio,vt no.in l.curato-
rem.C.de interdi.matri. Antequam descendam ad veritatem
huius sententiæ,primò & ante omnia inquirẽdum putaui,quę
ratio potuit mouere maiores nostros ad ita tenendum, ꝙ in-
ter ascendentes, quando succedunt descendentib.non habeat
locum collatio super bonis, quæ à talibus descendentibus ha-
buerunt,& inuenio notari tres rationes.Vnam sentit Bar.hic in
vlt.col.& in specie ponunt Pau.de Cast.& do.Alex.hic.eo quia
istud nulla lege cauetur, & in materia collatio.dicimus,ꝙ nun-
quam habet locum collatio, nisi expressa lege caueatur, vt vi-
distis in l.illam.ſ.eo.sed huic rationi.ſ.clarè respondebo.Aliam
rationem voluit Bal. hic in 4. col.quia inter eas personas habet
locum collatio,quib.legitima debetur, & inter alias non. Hinc
infert sin.quòd si testator instituit filium in legitima tantum,&
nepotes masculos ex filio instituat hæredes vniuersales,ꝙ inter
istos non erit locus collationi,eo quia istis nepotib.non debea-
tur legitima, imò poterant penitus præteriri, ex quo pater in
potestate pręcedebat in gradu, & collatio solùm sit inter eos,
quib.legitima tantum debetur,si omnes leges mundi bene con
tractabis,secundum Bal. & ideo inter filium, & extraneum nõ
fit collatio,vt hac gl.nec inter transuersales eadem ratione.Sed
ista ratio Bal. est falsa ad propositum nostrum, quia ascenden-
tibus debetur legitima.l.nam & si parentibus.cum si.ff.de inoff.
testa.& tamen inter ascendentes non habet locum collatio, vt
ipsemet Bald.& alij tenent. Secundò in contrarium facit, quia
fratrib.debetur quarta,quando sunt institutæ turpes personæ.l.
fratres.s.de inoffi.test.& tamen inter eos non est locus collatio-
ni.vt s.proximè dixi. Nisi intelligas Bald.loqui quo ad descen-
dentes tantum,vt tantum inter illos descẽdentes sit locus col-
lationi,quib.legitima debetur.Aliam rationem assignat Ludo.
Rom.hic, quia inter eos est locus collationi, quibus præteritis
competit contratab.allegat.l.1.§.quoties. ff.eo. quæ nihil facit.
debuit allegare gl.in l.vt liberis.in gl.fi. circa medium, dum di-
cit,quia contratab.non habent.ſ.eod. Ista ratio etiam est falsa,
quia ascendentib.datur contratab. & tamen inter eos nõ habet
locum colla.vt prædixi. Secundò, quia in successione matris,
vel lineæ maternæ iure Digestorum, & C. non competit bon.
pos.contratab.l.illud.§.ad testamenta.ff.de bon. pos.ↄtab.& tñ
28 habet locũ collatio.l.vt liberis.& l.illam.ſ.eod.¶† Sed aduerte
* *licèt omnes communiter teneant*, ꝙ inter ascendentes,qui succedũt
descendentib.non sit locus collationi, præsertim, quia nulla le-
ge cauetur, puto, ꝙ saltem disputando possit attentari contra-
rium,attento, ꝙ eis debetur legitima sicut descendentib. & ita
ab intestato succedent,& superest ratio æqualitatis,quæ in ma
teria collationis præcipuè attendi debet.l. vt liberis.ſ.eod. item
hoc suadet natura correlationis.l.fin.vbi dixi. C. de indi. viduit.
tol. Ad idem facit tex.in generalitate sui,in l.1.§. inter eos.ff.eo.
Ad idem.l.illud.in 1.regula generaliter intellecta.ſ.eo.Præterea
considera,quòd ideo de iure Digestorum, & C.sub istis titu.de
collationib. nulla l. tractat de collatione inter ascendentes,eo
quia de iure Digestorum,& C. solus pater succedebat filio ex-
clusa matre, & idem in auo exclusa auia.l.2. §. obijcitur. ff. ad
Tertu.§. præferuntur. Insti.eod.l.2.C.eo.& ideo cùm solus pa-
ter succederet,non erat persona,cum qua deberet ↄferre, ideo
nulla lege cautum reperitur. Sed quia de iure nouo Authenti-
b corum est statutum, ꝙ filio ita succedat [b] mater sicut pater.
Auth.defuncto,& in corpore vnde sumitur.C.ad Tertu.& sta-
tutum est,ꝙ æqualiter succedant, si ergo æqualiter, ergo bona
profecta a filijs, vt sunt dos, vel donatio propter nup. ex quo
de filiorum successione tractatur,debent conferri,vt æqualitas
seruetur inter patrem, & matrem, quæ ratio æqualitatis potis-
simè attẽditur in materia collationum.Sic dato,ꝙ lege expres-
sum non sit,satis est probare ratione,vt limitaui in d.l.illã.vel se
cundò responde,ꝙ istud est satis expressum in d.l.1.§.inter eos.
ff.eo.Et si dicas,ꝙ ille tex.non potest intelligi, vt loquatur in ca
su. d.Auth.defuncto. quia non potuit diuinare de eo, ꝙ postea
statutum fuit.l.iubemus.in fi.C.de testa. Responde, ꝙ l.semper
loquitur,& semper est in viridi obseruantia.l.Arriani.in fi.C.de
hæret. Et ideo cùm hodie loquatur, potest intelligi, & hodie
exemplificari in casu.d.Auth.defuncto.facit.l. non est nouum.
& l.sed & posteriores.ff.de legi. Adde etiam text.in l.si quis fi-
lium.ff.eo.Non recedas tamen à communi sententia, & tenen
do communem sententiam,eam confirma ex plurib. quæ dixi
in l.qui se patris.in gl.pen.s.vnde lib.ex quib.probaui, ꝙ dispo-
ta in descendentib. non habent locum ècontra in ascendentib.
29 † Et sic stat,ꝙ collatio nunquam habet locum inter ascenden-
tes,nec inter transuersales, & multo minus inter extraneos,so-
lùm ergo habet locum inter descendentes illius, de cuius suc-
cessione agitur,puta inter filios,nepotes, vel pronepotes defun
30 cti,& nõ inter alias personas.¶ † Sed aduerte, ꝙ etiam ad hoc,
vt habeat locum collatio inter descendentes,adhuc tria copu-
latiuè requiruntur,& sic vides quantum restringitur hic tit.Pri
mò requiritur, ꝙ tales succedentes veniant ex primo capite
vnde lib. si autẽ essent exclusi à primo capite,& venirent ex se-
cundo capite vnde agnati, vel ex tertio vnde cognati, vt l.1.§.
sed videndum.ff.de succes. edi. & declaraui in l.1.post glo.ibi.s.
qui admit.certè inter eos non haberet locum collatio,sicut nõ
habet locum inter agnatos,vel inter cognatos. ita sin. dicit Bal.
hic in 3.col.& aliud non allegat.sequuntur d.Alex.& d.Fran.de
Are.hic in vlt.col.sicut videmus, quod quamuis filij non pos-
sint vsucapere pro hærede.l.nihil. C. de vsucap. pro hærede. si
tamen veniant ex secundo capite vnde agna. vel ex tertio vn-
de cognati,possunt præscribere pro hærede.ita Bal.in rub.extra
de præscr.in 5.col. Pulcher,& subtilis est hic passus. Raph.Fulg.
hic ad fi.dicit,ꝙ dictum Bal.est singulare,sed periculosum,per
tex.in l.vt liberis.in prin.in ver. quocunque iure.ſ.eo. d.Alex.&
d.Fran.de Are.respondent, ꝙ ille tex.nihil facit, eo quia proce-
dit se declarando, dum subijcit.i. aut testamento penitus non
condito,& c.aut rescisso. tu potes cõfirmare istam solutionem,
31 † quia dictio,idest, [c] non solùm est declaratiua, sed restrictiua,
c vt not.Bart.in l.2.ff.ad l.Aquil.& plenius Bart.in l.quæsitum. §.si
quis fundum.ff.de fund.instru. Tu potes etiam inducere,ꝙ ille
tex.fortiter stringat contra Bald.nam considera, ꝙ ille tex.dicit
d duo,vnum vniuersaliter, dum dicit *quocunque* [d] *iure.* aliud in-
definitè, dum dicit *intestatę successionis.* vnde declaratio, quæ ibi
sequitur in text.non refertur ad illud, ꝙ dicit quocunque iure,
sed ad illud, ꝙ dicit immediatè,ibi, intestatæ successionis: nam
quomodo contingat successio intestati,declaratur.i.siue non
sit conditum testamentum,siue rescissum:declaratio ergo quæ
ibi sequitur in tex.venit ad illud,intestatæ successionis, & illud
patet clarè,quia quocunque iure i.ex quocunque capite succe
datur, siue ex capite vnde liberi, vel vnde agnati, vel vnde co-
gnati,semper ab intestato succeditur.ergo ibi est tex.fortis con
tra Bal.ꝙ quocunque iure veniant liberi, & sic siue veniant vt
liberi, siue vt agnati, siue vt cognati, semper habet locum col-
latio ab intestato. Secundò contra Bald.mouetur Fulg.quia ex
quocunque capite veniant liberi, semper tractantur vt liberi,
non vt agnati,vel extranei: patet, quia agnatis,vel extraneis ad
succedendum de iure prætorio dantur solùm centum dies.l.2.
& l.emancipata.s.qui admi.tamen liberi exclusi à primo capi-
te si veniant ex secundo vnde agnati, vel ex tertio vnde cogna
ti, semper habent annum. allega.l.1.§.largius.& §.fin. de succes.
edic.per quem text.etiam Lud.Rom.tenet contra Bald.hic, &
melius allegasset tex.in l.si cohæredi.§.filius.ff.si quis ord. in bo.
pos.Respondet do.Alex.ꝙ quia prouisio anni est indifferenter
fauora-

ADDITIONES.

a ¶Ascendentes.Adde Ias.in Auth.nouissima.col.10.versi.confirmo.s.de inoffi.
testa.& in l.qui duorum.col.pen.s.vnde lib.& in l. filium quẽ habentem. col.
4.ver.limita eam sing.C.fam. ercis. PVRPV.

b ¶Filio ita succedat.Adde Bal.in l.1.in pe.col.C.si quis aliq. testa. prohi. Bal.in
l.si iure.C.de suis & legit. Spec.in tit. de testam.in §.3. versic. cùm sit etiam,
& seq.

c ¶Dictio idest. Adde Docto.in l. tres fratres.ff.de pact. & per Docto.in c.2.de
coha.cler.& mulie.

d ¶Quocunque. Ista ponderatio tollitur, quia ille genitiuus non regit, sed re-
gitur ab illo ablatiuo quocunque.gl.in §.5. Insti.de grad. PVRPV.

fauorabilis liberis, ideo ex quocunque capite veniant, eis datur annus, sed collatio non est æquè fauorabilis liberis, imò damnosa his, qui grauantur conferendo, ideo non semper habet locũ, ex quocunq; capite liberi succedãt: sed tu aduerte, ꝙ hęc solutio do. Alex. vrgt ad oppositum, nam si collatio, quæ non est æquè fauorabilis liberis, tñ habet locum, quando filij veniunt ex 1. capite, in quo minus essent grauandi, ergo multo fortius debet habere locum, quando veniunt ex alijs capitib. Eandem solutionem in effectu ponit d. Fran. de Are. hic in fi. sed eã melius probat. nam quando priuilegium conceditur cum onere, & grauamine alterius, est strictè intelligendum. l. fin. & ibi per Doct. ff. de constitu. prin. l. cùm filiusfa. ff. de testa. mili. & l. 2. §. si quis à principe. ff. ne quid in loco publ. Beneficium ergo anni, ꝙ non est in præiudicium alicuius, bene competit filio, etiam si veniat vt cognatus. Sed non sic est beneficium collationis, ꝙ grauat emancipatum ad conferendum, vnde non extenditur vltra quam sit expressum. l. illam. j. eo. Ideo crederem, ꝙ defensibilis esset hæc opi. gl. contra Bald. Et pro ista opi. adde bonum tex. in l. de bonis. §. 1. in fin. ff. de carbo. edic. in verbo sui sunt. vbi est tex. no. qui fortè non est alibi, ꝙ filij non solùm quando veniunt ex. 1. capite vnde liberi, sed etiam qñ veniunt ex inferiorib. capitib. puta ex capite vnde agnati, tamen semper sunt sui. si ergo semper sunt sui, ergo semper iudicantur vt liberi, cùm in alijs non cadat suitas. §. sui. Insti. de hære. quali. & diffe. confirmatur per tex. nota. in l. 1. in prin. ff. vnde legiti. vbi si filius exclusus à 1. capite vñ liberi, veniat ex secũdo capite vñ legitimi, dicitur venire quasi legitimus, & sic tunc filius non succedit vt agnatus, sed vt quasi agnatus, & ideo in gradu agnatorum pręfertur omnibus, ꝙ non esset, si propriè succederet vt agnatus l. octaui. in prin. in text. & glo. ff. vnde cognati. Et per ista apparet non obstare fundamentum Bal. dum dicit, qđ quãdo liberi veniunt ex secundo, vel tertio capite, quòd veniunt tanquã agna. vel tanquam cognati, sed inter agnatos, vel cognatos non habet locum collatio, quia imò, qñ filij veniunt ex secũdo, vel tertio capite, non veniunt propriè vt agnati, vel vt cognati, vt prædixi. patet, quia semper sunt sui, & in agnatis propriè non cadit suitas, vt Insti. de legi. agna. succes. in prin. & Insti. de succes. cog. in prin. Tertiò pro eadem opin. contra Bald. facit, quia etiam vbi non succeditur ex capite vnde liberi, sed ex secundo capite vnde legitimi, tamen habet locum collatio, qđ est de directo contra fundamentum Bal. hoc probatur. nam in successione matris, vel lineæ maternæ non habet locum bo. pos. vnde liberi. l. fi. C. de suis, & legi. sed bon. pos. vnde legi. l. 2. §. fi. & l. seq. ff. vnde legi. & tamen non habet locum collatio. l. vt liberis. & l. illam. j. eo. imò fortius licèt filij in successione matris admittantur per Senatuscon. Orficia. & sic de iure ciui. & hac ratione eis competit bon. pos. vnde legi. vt prædixi, tamen excepto filio alij liberi, vel descendentes non veniunt per aliquod Senatusc. & sic in eis cessat bon. pos. vnde legi. l. nepotib. cum glo. s. vnde legi. & Insti. de Senatuscon. Orfic. in prin. cum gl. in verbo liberi. sed eis compet solùm bono. pos. vnde cognati, prout etiam tenent Cy. Ray. & Bar. & Alex. in l. vnic. s. qñ non peten. partes, & tñ in eis habet locũ collatio. d. l. vt liberis. & d. l. illã ergo ẽt inter eos, qui non possunt venire ex primo capite, sed tñ ex secũdo, vel tantum ex tertio, habet locum collatio. ergo fortius in casu nostro qñ filij sunt exclusi ex. 1. capite, & veniunt ex secundo, vel tertio, debet inter eos habere locum collatio. tamen ad
a istud vltimum videtur obstare [a] tex. in d. tit. Insti. de Senatuscõ. Orfic. in versic. sed cùm ex hoc Senatuscon. sed intellige de auo materno, & auia materna, vt tenent Docto. supra relati. in d. l. vnica. Item non obstat si diceres, quòd arg. procedit in his, qui non possunt venire nisi ex secũdo, vel tertio capite, sed hic filij poterant ex triplici venire, quia habet locum diuersificatio casuum, & non realis est responsio. Nam arg. concludit, quòd inter liberos habeat locum collatio, etiam si solùm veniunt ex tertio capite. s. vnde cognati, dato, ꝙ ex alio venire non possint. ergo nõ est verum præsuppositũ Bal. & sequacium, qđ ad hoc, vt inter liberos habeat locum collatio, sit necesse, qđ veniant ex 1. capite liberorum, quia pręsupponunt, ꝙ in capite agnatorum, vel cognatorum non sit dare collationem, sed hoc est falsum in liberis, vt prædixi. Et hoc est nouum, & verum fundamentum. Tamen sustinendo Bal. aliter responde ad secundum obiectum, ꝙ ista non est bona consequentia, datur annus, quocunque capite liberi veniant, ergo reputantur vt liberi, quantũ ad materiam collationis. patet, nam etiam ascendentib. datur annus ad succedendum sicut liberis d. l. 1. §. largius. & tamen inter eos non habet locum collatio, *retenta communi sententia, de qua proximè dixi.* Item nulla lege cauetur, ꝙ quando liberi veniunt ex alio capite, q̃ primo, ꝙ inter eos habeat locum collatio, ergo non debet habere locum per l. illam. j. eo. & licèt reperiatur lege cautum de anno, tamen non reperitur de collatione cautum. Huic tamen vltimo videtur obstare d. l. vt liberis. in ver. quocunque iure, inducendo vt s. induxi. Et pro certo passus iste est dubius, & disputabilis pro vtraque parte. Item pro opi. Bal. facit, q a filij exclusi à primo capite vnde liberi, si veniãt ex secundo capite vnde agnati, non tractantur vt liberi, patet, quia si essent alij liberi, ipsi excluderentur. tex. est in l. 1. §. sed videndum. in verbo nec cæteris defertur, & ibi glo. expressa. ff. de succes. edi. Facit l. legitimi. ff. vnde cog. sed vide pro solutione
32 istius vlti. §. 1. Insti. de succes. cog. ¶ † Secundò principaliter requiritur ad hoc, vt locum habeat collatio in descendentib. ꝙ omnes tales descendentes sint in primo gradu, aut succedant loco primi, ita ꝙ nullus eos antecedat, aliàs data disparitate gradus, nõ habet locum collatio inter eos. ita sing. limitat Bal. hic in 4. col. & ideo secundum eum si pater habet filium in potestate, & ex istomet filio habet nepotes pariter in potestate, si instituit filium in vna vncia hæreditatis, & nepotes in 11. vncijs, inter istos non habebit locum collatio. Ratio est, quia ex quo pater præcedebat in gradu, certè auus poterat præterire tales nepotes, nec eis tenebatur relinquere aliquam legitimam, ergo si eos instituit, instituit tanquam extraneos, sed inter extraneos non est locus collationi, vt supra dixi, ergo nec inter istos. Ista pro certo est etiam valde elegans, & singularis limitatio ad
33 totum hunc tit. † Ex quo infertur aliud, ꝙ non est minus singulare, imò dignius, ꝙ stante statuto in ciuitate, ꝙ existentib. ma-
b sculis [b] filiæ fœminæ ab intestato patri non succedant, certè si pater institueret masculum, & filiam fœminam hæredes, inter eos non haberet locum collatio, ꝙ patet, quia huic filiæ pater in testamento non tenebatur legitimam relinquere, vt expressè determinat Bal. in l. maximum vitium. in vlti. col. j. de libe. pręte. ꝙ patet, quia legitima est hodie tertia pars eius, quod ab intestato debetur. l. parentib. & l. cùm quæritur. C. de inoffi. test.
34 sed huic filiæ ab intestato nihil debetur, ergo, &c. Hinc est, † ꝙ stante dicto statuto talis filia præterita in testamento patris nõ habet ius contratab. nec ius dicendi nullum, secundum Bar. in l. fi. in vlt. col. ff. ad Tertu. cum concor. quas dedi in l. filiæ dotem. s. eo. Et istud ostenditur viua ratione, quia illis competit contratab. quib. ab intestato competeret ius succedendi per vnde liberi. l. 1. §. rectè. ff. si tab. testa. nul. exta. Sed huic filiæ ab intestato nullum ius competit, ergo nec debet habere ius contratab. Et istam illationem de statuto in materia nostra collationis no. sequitur solus d. Alex. hic, & videtur bene firmari ex prædictis. Confirmatur ex eo, quod singulariter vult Bar. in l. 1. §. sciendũ. per illum text. ff. de suis & legi. ꝙ stante dicto statuto, ꝙ existentib. masculis filia fœmina ab intestato non succedat, ꝙ talis filia cùm sit priuata à statuto, desinit esse sua, sicut ibi exhæredato filio, sequitur Imo. in l. ventre. ff. de acqui. her. Videamus nunc, an principale dictum Bal. sit verum: deinde videbimus an sit vera etiam illatio do. Alex. Circa primum adde, quod Saly. hic refert istud dictum Bald. & reputat valde sing. relinquit tamen super eo cogitandum. Pau. de Cast. & d. Alex. illud sequuntur, & multum commendant. Raph. Fulgo. hic ad fin. dicit, ꝙ licèt decisio Bal. sit elegans, tamen est dura, quia auus paternus naturali affectu mouetur ad instituendum tales nepotes vt nepotes, non vt extraneos, & ideo tanquam liberi ad collationem cogendi sunt. arg. l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acquir. hæred. Sed tex. ille nihil facit, quia loquitur, quando pater, qui præcedebat in gradu, fuit exheredatus, & sic habetur pro mortuo, sed hic fuit institutus, vt per do. Alex. hic, & plenè declaraui illum tex. in l. qui se patris. in euidentalib. supra vnde liberi. Sed tu cõsidera, ꝙ dictum Bald. fundari videtur in ratione non vera, eo quia legitima non debeatur nepotibus, & in hoc etiam multũ se fundant Pau. & do. Alex. hic, certè istud de legitima non videtur considerandum in illa materia collationis, & sic istud nõ videtur tutum ex his, quæ supra tetigi, vbi probaui, ꝙ non est bona consequentia, debetur legitima, ergo habet locum collatio, nam ascendentibus debetur legitima, item transuersalib. instituta turpi persona, & tamen inter eos non habet locum collatio, vt dixi. Nisi dicas, ꝙ illud arg. Bal. & Alex. procedit negatiuè, hoc modo, istis non debetur legitima, ergo inter eos nõ habet locum collatio, sed ècontra arguendo affirmatiuè, non est bona argumentatio, quia non sequitur, istis debetur legitima, ergo inter eos habet locum collatio, vt patet ex instantijs supra proximè relatis. Sed caue, quia imò etiam negatiuè non procedit ista argumentatio, & hoc potest prima fronte disputan-

ADDITIONES.

a ¶Obstare. Imò nihil obstat, quia ibi dicitur, quòd erat omissum ab Orficiano, & suppletum a constitutionib. nisi aliter capias oppo. PVRPV.

b ¶Existentib. masculis. Adde Bal. in l. 1. C. de leg. hære. Alex. de Imo. in l. 1. in §. veteres. ff. de acq. poss. Ang. in consi. 126. inc. testamenti factio.

ſputando oſtendi, per l. illam. ꝟ. eod. dum loquitur de nepotib. ex filia reſpectu aui materni. Item propter l. vt lib. ꝟ. eod. dum loquitur de nepotib. in ſucceſſione matris, vel lineæ maternæ. iun a ćto. §. mater. [a] Inſti. de exhær. lib. Item pro iſta parte cõtra Bar. facit, nam licèt ll. expreſsè non dicant collationem fieri inter liberos, quib. legitima non debetur, tamen generaliter dicunt fieri inter liberos. Ideo autem non dicunt expreſsè de eis, quib. legitima non debetur, quia iſti non ſuccedunt ab inteſtato, & ante Auth. ex teſtam. ſ. eo. de iure Digeſtorum, & C. non fiebat collatio inter ſuccedentes ex teſtamento. vnde d. Auth. ex teſtamento, & in corpore vnde ſumitur inducens de nouo, vt conferatur inter ſuccedentes ex teſtamento, videtur inducere, ꝙ conferatur inter liberos, licèt eis non debeatur legitima, quia nihilominus poſſunt ex teſtamento ſuccedere. Tertiò pro iſta parte contra Bal. facit etiam fatendo, ꝙ eius fundamentum ſit verum, ꝙ inter eos habeat locum collatio, quib. debetur legitima, & non aliter. Nam conſidera rationem, quare olim fiebat collatio ſolùm inter eos, quib. debebatur legitima: illud erat ratione iniuriæ, quam faciebat emancipatus ſuo, ſuccedendo cũ eo. ita dicit tex. in l. 1. in prin. ff. eo. cùm eſſet incognitus de iure ciuil. ſed illa ratio hodie non habet locum, quia emancipatus ſuccedit de iure ciuil. §. nullam. in Auth. de hær. ab inteſt. & hic in gl. fi. hodie autem ratio eſt propter æqualitatem ſeruandã. l. vt liberis. ꝟ. eo. & hoc dicit expreſsè text. in §. illud. ei 1. in Auth. de trien. & ſemiſ. q̃ ratio æqualitatis ſeruandæ procedit etiam inter liberos, quibus legitima non debetur, vt patet in l. cùm oportet. in princ. C. de bon. quæ libe. quæ loquitur etiam de his liberis, qui non obtinent primum locum. Tamen caue ad primum fundamentum, ꝙ ſupra feci per d. §. mater. quia præſuppoſitum non eſt verum. nam licèt text. ibi dicat, ꝙ mater, vel auus poſſint liberos omittere, hoc eſt verum quãtum ad hoc, vt teſtamentum valeat, quia præteritio matris, vel lineæ maternæ habetur pro exhæredatione, ideo liberis tũc datur querela, ac ſi eſſent exhæredati, vt ibi dicit tex. in l. 3. & in l. parentib. & in l. filiam. C. de inoffi. teſta. & in l. ſi mater. C. de inoffi. dona. ſi ergo competit querela, ergo eis debetur legitima. d. l. parentib. & iſtud eſt planum. vnde alia fundamenta contra Bald. videntur diſputando tutiora: niſi fortè attentares, ꝙ licèt filio in ſucceſſione matris debeatur legitima, vt in iurib. præalleg. tamen nepotib. in ſucceſſione aui, vel auiæ maternæ non debetur legitima, quia legitima dicitur, quæ debetur à iure ciuil. l. lege obuenire. ff. de verb. ſig. ſed iſti à lege ciuili, nec ab aliquo Senatuſcõſ. non admittuntur, ſed ſolùm de iure prætorio per vnde cognati. l. nepotib. C. vnde legi. & inſti. de Senatuſcon. Orfi. in princip. Doct. in l. vnica. C. quando non peten. part. ſed hoc non eſt tutum, nec verum per d. §. mater. qui loquitur non ſolùm in ma- b tre, ſed etiam in linea materna, & patet, [b] quia eis præteritis, vel exhæredatis competit bono. poſ. gratia litis agnoſcendæ, vt eſt gl. in l. Papinianus. in prin. ff. de inoffic. teſta. circa verò illationẽ do. Alex. quam facit ex dicto Bald. & tenet, ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ exiſtentib. maſculis filia fœmina ab inteſta. patri non ſuccedat, ꝙ ſi inſtituatur hæres in teſtamento patris ſimul cum filijs maſculis, ꝙ inter eos non habet locum collatio, quia nec legitima c debetur, vt ſ. declaraui. Ego pondero [c], ꝙ in contrarium fortiter facit illud, ꝙ tenet ipſemet do. Alex. in conſ. 131. incip. tranſmiſſum eſt nuper ad me conſilium. in 1. vol. vbi limitat deciſionem Bart. in d. l. 1. §. ſciendum. in fin. ff. de ſuis & legi. vbi dicit Bar. ꝙ ſtante dicto ſtatuto talis filia deſinit eſſe ſua patri, dicit. d. Alex. illud eſt verum quantum ad ſuccedendum ab inteſt. vel quantum ad ſuccedendum ex teſtamento contra voluntatem teſtatoris, ſed quando ageretur de ſuccedendo ex teſtamento ſecundum voluntatem patris, vt quia pater inſtituiſſet filiam vnà cum fratrib. vt in caſu iſto, tunc talis filia inſtituta eſt ſua hæres, & ideo ſecundum eum iſto caſu hæreditatem patris nõ aditam ex potentia ſuitatis tranſmitteret ad quoſcunque: ſi ergo eſt ſua, ergo eſt falſum, qđ hic dicit, qđ ſit extranea. Itẽ dicit ibidem do. Alex. in d. conſi. 131. in 1. vol. qđ deciſio Bart. in d. §. ſciendum. procedit, qđ filia vigore talis ſtatuti deſinit eſſe ſua, quando ſtatutum in totum excluderet filiam fœminam exiſtentib. maſculis: ſecus ſi ſtatutum vult filiam debere dotari, d prout ſtatuta cõiter diſponunt, quia tunc dos ſuccedit [d] loco legitimæ, vt per Bar. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de cõdi. & demon. & ſic cùm filia non ſit in totum priuata à ſtatuto, & non habetur pro exhæredata, per conſequens iſto caſu erit ſua. ita tenet ibi Alex. ſi ergo eſt ſua, ergo non extranea: ergo iſta deciſio hic non eſt vera. vnde conſidera, qđ etiam poſito, quòd dictum principale Bal. eſſet verum: tamen ex eo non ſequitur illatio, quam facit d. Alex. ad caſum de filia excluſa per ſtatutũ, duplici ratione. Prima, quia Bal. loquitur in nepote, cui non debetur legitima, cùm pater ſuus eum præcedat in gradu. l. ſi quis filio exhæredato. in prin. & l. poſthumorum. ff. de iniuſt. rup. ſed huic filiæ debetur legitima, ſeu dos, quæ ſuccedit loco legitimæ vt prædixi, ergo non iudicatur pro extranea, prout nepos exiſtente filio. Secunda ratio, quia nepos non eſt ſuus, cùm pater inſtitutus eum præcedat in gradu. §. ſui. Inſtit. de hæred. quali. & dif. & l. 1. §. ſciendum. ff. de ſuis & legi. ſed iſta filia, quando eſt inſtituta à patre, dicitur ſua non obſt. ſtatuto, ꝙ eam excludit
35 ab inteſta. vt ſ. dixi ſm ipſummet do. Alex. igitur, & c. ¶†Tertiò principaliter requiritur ad hoc, vt inter deſcendentes habeat locum collatio, qđ tales deſcendentes ſuccedant patri titulo vniuerſali: ſi autem ſuccederent tit. ſingulari, puta, ꝙ acceptarent legatum, vel fideicommiſſum eis relictum à patre, & aliter nollent eſſe hæredes vniuerſales patris, certè tales deſcẽdentes, qui ſic ſuccederent titulo ſingulari, non tenerentur cõferre, text. eſt in l. à patre. ſecundum verum ſenſum, & in l. filiam cum fratribus. ꝟ. eo iuncta. l. fin. ff. de colla. do. & ita tenet Alb. de Roſa hic in 2. col. & eſt tex. in l. ex cauſa. vt ibi no. Bal. C. fam. erciſ. Et iſtas concluſiones tanquam præcipuas totius tituli teneas menti, quia vt prædixi, illuminat totum iſtum tit. ¶Gl. ſuper verbo iudicium. Iſta gl. eſt obſcura, & dupliciter ſoluit cõtrarium, ꝙ infra format. vnde habet tres partes, in quib. peruerſo ordine procedit. nam ponit duas ſolutiones, deinde format contrariũ. Secunda eſt ibi, vel dic teſtamentum. Tertia eſt ibi, non autem ſimpliciter. Incipio ergo ab illa tertia, & oppono cõtra tex. qui dicit, ꝙ quando eſt relictum teſtñ, vel nouiſſimum iudicium, non habet locum collatio. contra, codicilli dicuntur vltima voluntas, & ſic vltimum iudicium. l. fi. ad fi. ꝟ. de codi. & tamen codicilli non impediunt collationem. l. filiam cum fratrib. vbi rationem aſſignaui. ꝟ. eo. ergo contra tex. Et ſi dicis, ꝙ tex. dum loquitur de vltimo iudicio non debet intelligi de codicillis, ſed de teſtamento, dico, ꝙ iſtud eſt falſum, quia de teſtamento expreſsè dicit tex. dum dicit, *nec vllum teſtamentum*, & ſic vniuerſaliter. deinde ſubdit, *vel nouiſſimum iudicium*. Glo. dupliciter reſpõdet, & primò dicit iudicium de inhibenda coll. vult dicere glo. ꝙ vltimum iudicium, vt ſunt codicilli, non impedit collationem, verũ eſt, niſi teſtator in illis codicillis impediat, & ſic vult dicere gl. ꝙ codicilli ſimpliciter facti non impediunt collationem, niſi in ipſis impediatur collatio. iſtud vult dicere gl. ibi, de inhibenda collatione. Secunda ſolutio eſt clara. ¶Gl. fi. in verſi. veniẽtem. quam diuido in tres partes principales. In prima per viam fallentiæ remouet vnum contrarium, nec aliter aſſignat rationem fallentiæ, quia in textu ipſius. l. ꝯriæ aſſignatur. In ſecũda quæ eſt ibi, & nota in hac. l. gl. per viam notabilis declarat, inter quas perſonas, & de quib. bonis olim haberet locum collatio, & quando non, & facit quinque caſus, & ita ſubdiuidas in quinq; particulas. In tertia, & vlt. quæ eſt ibi, hodie idem. Gl. declarat, quid iuris ſit hodie, perficiendo doctrinam partis præcedentis. In prima parte gl. aduerte, ꝙ in illa. l. filium. in gl. alleg. ponuntur duo caſus ſpeciales, in quibus emancipatus non cõfert filio in poteſtate, & ſic non habet locum regula huius text. primus eſt in §. videamus. quando filius emancipatus præteritus contratabulauit, & quia extraneus hæres inſtitutus noluit adire conſiderans, ꝙ in effectu propter ꝯtab. intẽtatas nihil habebit, & ideo exhæredatio alterius filij redditur irrita. vterq; ergo ſuccedit ab inteſtato, ſed diuerſa via, ideo non eſt locus collationi, ſm Bar. hic, & l. pater filium. in j. col. ff. de colla. dotis. Bal. in rub. ſ. eo. Item ibi emancipatus non facit iniuriam filio in poteſtate, imò vtilitatem. nam quia intentauit ꝯtabui. fecit ſcriptum hæredem nõ ſuccedere, & ſic exhæredatio filij in poteſtate fuit irrita, & propterea emancipatus ibi non tenetur cõferre, quia ſolùm tenetur conferre, qñ facit iniuriam filio in poteſtate. l. 1. in prin. & l. pater filium. §. toties. ff. eo. Et iſta ſecunda eſt etiam ratio ſecundi caſus poſiti ibi in §. & hoc ſit conſequens. quando filius in poteſtate erat inſtitutus in multum modicam partem, ſi propter emancipatum præteritum, propter quem teſtñ contratabulatur, filius in poteſtate multo plus conſequitur de bonis patris. ideo iſto caſu emancipatus non compellitur ad conferendum ſibi. In ſecunda parte gl. ibi, vt ex filia nepotes. gl. verum dicit conſiderato tempore ſtorum, & C. ante. l. vt liberis. & l. illam. ꝟ. eod. per quæ iura iſtud hodie immutatur, vt voluit dicere

ADDITIONES.

a ¶Mater. Iſtud videtur erroneum fundamentum: nam iſtis debetur legitima. patet ex d. §. mater. in fi. iuncta gl. Et ſequens fundamentum militaret etiam in extraneo, & idem Iaſ. infra corrigit præcedens. PVRPV.

b ¶Et patet. Hoc non dicit, nec eſt dicendum, cùm iſti cognoſcantur à iure ciuili. PVRPV.

c ¶Pondero. Confirmo hanc limitationem ex deciſione Alex. in l. Papinianus. in fi. ff. ad Treb. PVRPV.

d ¶Dos ſuccedit. Adde l. quoniam nouella. & ibi Doct. C. de inoffic. teſtam. & an dos ſuccedat loco legitimæ ſtante ſtatuto, ꝙ filia dotata non ſuccedat, vide per Pau. de Caſt. conſi. 106. 107. 108. 117. 129.

dicere glo.1.Item dum glo.dicit, ꝙ emancipati conferunt ſuis
omnia,eſt verum attento iure Digeſtorum,& C.hodie autem
etiam emancipati non conferunt aduentitia.per l.fi.j.eo.quæ l.
habet locum etiam in emancipatis ſecundum Doct. ibi, & ibi
de veritate diſputaui,& iſtam opi.tandem firmaui ibidem. Itē
dum gl.dicit,ꝙ ſui emancipatis cōferunt profectitia, quia pro-
fectitia poſſunt haberi trib.modis.illud,ꝙ dicit gl. procedit tan
tum primo modo, vt declarat Bart.hic in vlt.col.quem per te
a videas.In tertia parte dum gl.dicit nec obſtat [a] Auth.not.bene
iſtam glo.quæ declarat,quomodo intelligatur ius nouum Au-
thenticorum in §.nullam.in Auth.de here.ab inteſt. vbi dicitur,
36 † ꝙ hodie ſublata eſt differentia emancipationis,& patriæ po-
teſtatis, quia debet intelligi verum quantum ad ſuccedendum
patri,quia hodie ita ſuccedunt filij emancipati, ſicut filij in po
teſtate, ſed non eſt ſublata differentia quantum ad conferen-
b dum.Adde, [b] ꝙ ſimiliter per.d.§.nullam, eſt ſublata differentia
agnationis, & cognationis, intelligitur, quo ad ſuccedendum
ab inteſtato,non quo ad alia,ſecundum Bar. in l.cùm ita.§.fi.ff.
c de leg.2.& infra ſtatim dicam. Et ſi tu ſubtilis dicas, [c] quæ po-
teſt eſſe ratio huius differentiæ gl.quare quantum ad ſucceden
dum ſit ſublata differentia, ſed non quantum ad conferendū?
dic ſm Bal.hic ſubtiliter in 4 oppo.ꝙ ratio eſt,quia in ſucceden
do agitur de bonis patris defuncti,ſed in conferendo tractatur
de bonis ipſorum filiorum, ergo de vno ad aliud non eſt bona
illatio,preſertim in correctorijs,& ſic quamuis.d.§.nullam.cor
rigat quo ad ſuccedendum patri, non tamen corrigit quātum
ad conferendum, & ſic habes primam limitationem ad d. §.
nullam. ¶Secundò limita, vt procedat quantum ad ſucceden-
dum ab inteſt. tantum. ibi ſublata eſt differentia emancipatio-
nis,& paternæ poteſtatis, ſed condito teſtamento durat diffe-
rentia,vt hic voluit gl.& clarius gl.in Auth.ex cauſa,in gl.1. ma
gna circa prin. & ibi plenius Doct.j.de lib.præt.& gl.in l.Gallus.
§.& quid ſi tantum.& ibi plenius Doct.ff.de libe.& poſth.& gl.
in l.fi.j.de codicillis. ¶Tertiò limitat ſing. Cy.nec alibi legi,in l.
qui ſe patris.s.vnde lib.in pen.col.ante med.ver.nec obſt.ſi dica
d catur.vt procedat [d] quantum ad emancipatos exiſtentes in pri
mo gradu,quantum ad illos eſt bene ſublata differentia: ſecus
quo ad alios emancipatos. pro certo magnum verbum eſt, &
e magna limitatio ad d.§.nullam verò. [e] ¶Quartò limita,quan-
f tum ad tranſmittendum, [f] ibi eſt differentia,quia filius in pote
ſtate bene tranſmittit hæreditatem patris non aditam ex po-
tentia ſuitatis,vt dicetur in l.ſi infanti.j.de iur.delib.ſecus eſt in
emancipato,ſecundum Ang.Pau.de Caſt.& do. Alex.hic cum
concor.ibi per eum alleg. Tetigi in l. emancipata.s. qui admit.
quamuis Bar.ſuper hoc vltimo reliquerit cogitandum in l.ven
tre.in pen.col.ff.de acq.hær.¶Extra gl. quærit Bar.hic poſt Cyn.
de quinque principalib.circa materiam collationum, quæ ſa-
tis declarata ſunt ex ſupra dictis,& reaſſumit idem Bart.in l.pa-
ter filium.ff.de colla.dotis.dic,vt hic per eum,eo addito, quòd
dum in 2.q.quo iure ſit inuenta collatio, Bar.conſiderat ſex iu-
ra,Bal.plenius in rub.s.eod.conſiderat nouem iura. & ita etiam
facit Pau.de Caſtr.hic, & per te videas. vide etiam ſeptem no-
tab.reg.in præſenti materia colla.quas tradit Bal.in l. quoniam
nouella.in 1.col.s.de inoffi.teſta. Iaſon Piſis.

A D D I T I O N E S.

a ¶Nec obſt.Adde Alex.& Iaſ.in l.fi.col.4.s. vnde legi. PVRPV.
b ¶Adde.Eſt gl.in l.fi. in ver.agnatis.j. de codi. PVRPV.
c ¶Dicas.Adde Dec.in l.fi.col.pen. vnde legit.
d ¶Procedat.Idem vult hic Alexan.in fin.3.colum.Iaſ.in d.§. & quid ſi tantum.
8.colum. PVRPV.
e ¶§.nullam verò. In Auth.de hær.ab inteſt.vide Galiaul. in l. Gallus.§. & quid
ſi tantum.col.11.de lib.& poſthu.
f ¶Ad tranſmittendum. Melius limita,vt per Bald.in l.2.col.fin.s. de iur.& fact.
igno.& ſubtilius per eum in Auth.in ſucceſ.j.de ſuis,& leg q.6. PVRPV.

a De teſtamento militis.[a] Rubr.

¶Circa hanc rub.inquantum Bar. reddit rationem,quare prius
Imperator tractauerit de teſta.milit. quàm de teſtamentis pa-
ganorum,ſed Iuriſc.facit ècontra,& dicit,ꝙ ratio eſt, quia etiā
Imperator eſt miles.ſed non eſt bona ratio propter titulos hic,
& Inſti.eo.qui editi ſunt ab Imperatore, & tamen ibi ſeruatur
ordo Iuriſc.Dic ergo,ꝙ ratio eſt,quia Imperator in Inſtitutio-
nib.& Iuriſc. in libris ſſorum procedunt tradendo doctrinam,
& in modo tradendæ doctri. primò ponitur reg. deinde exce-
ptio.vnde primò videndum eſt de teſt.regulariter, & ſic in ge-
nere,poſtea de ſpecialib. & ſic de teſta.milit.in ſpecie. Sed Im-
perator in C.non procedit per viam tradendæ doctr.ſed ſolum
ſecundum occurrentiam caſuum,& ideo incipit a teſtamentis
milit.tanquam milites ſint digniores, & eorum teſtam.magis
priuilegiata.quare autem Imperator hic prius poſuerit præto-
rias ſucceſſiones, & in tit.præceden. ſed Iuriſcon. fecerunt totū
ècontra, dic, quia Iuriſcon. conſiderauerunt, ꝙ ciuiles ſucceſ-
ſiones prius fuerunt adinuentæ, q̃ prætoriæ: ideo de eis prius
fuit tractandum.Sed Imperator conſiderauit,ꝙ prætoriæ fun-
dantur in æquitate, & ſunt paucæ reſpectu ciuilium, de quib.
latiſſimè in ſeq.titu.erat tractaturus,ideo prætorias præmiſit,vt
etiam declarat Salyc. hic.

A D D I T I O.

a ¶Militis. Adde, an iſte titu.locum habeat in miltibus cœleſtis militiæ; vide
Dec.in l.ius noſtrum.de reg.iur.

S V M M A R I V M.

1 *Decedere quis non poteſt pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus.*
2 *Miles ſi vnum inſtituat in bonis paganicis, alium in caſtrenſibus, ceſſat ius accreſcendi.*
3 *Teſtator,qui poteſt decedere teſtatus pro parte,& pro parte inteſtatus, vt eſt miles, poteſt prohibere ius accreſcendi, & nu.4.*
5 *Ius accreſcendi non procedit à voluntate defuncti.*
6 *Miles inſtituendo vnum in bonis caſtrenſibus, cenſetur in bonis paganicis decedere inteſtatus.*
7 *Miles ſi præterit matrem, talis preteritio non ſubuertet teſtamentum.*
8 *Miles non preſumitur vti iure communi, ſed priuilegio ſingulari.*
9 *Probatio vbi liquida requiritur,an ſufficiat preſumptio.*
10 *Præſumptio legis an dicatur propria,& vera probatio.*
11 *Argumentum bonum eſt de re ad tempus, ſed miles ſi vnum inſtituit in certa parte temporis hæredem, intelligitur in reliqua parte temporis inteſtatus deceſſiſſe, & nu.12. Adde nu.13.*

L E X P R I M A.

FRater. Iſta lex diuiditur in 3.partes. In
prima ponitur thema, & deci-
ſio. In ſecunda, quæ eſt ibi, modo ſi in eius.
ponitur duplex limitatio. In tertia, quæ eſt
ibi,nam voluntas militis. reſpondetur tacitæ
obiectioni, quā ſtatim declarabo. hoc dicit.
Inſtituto à milite in bonis paganicis non ac-
creſcunt bona caſtrenſia, ſiue in illis fuerit aliquis inſtitutus, &
repudiauerit,ſiue nullus fuerit inſtitutus, quo caſu bona vadūt
ad venientes ab inteſtato, quia miles, cuius voluntas ſeruatur
pro l.poteſt decedere pro parte bonorum teſtatus, & pro par-
te inteſtatus.h.d.cū l.ſeq.quæ ſimul debet legi.vel ſic.Inſtitutus
à milite in paganicis,nō pōt iure accreſcendi vendicare caſtren
ſia,nec ècontra, niſi ſit inſtitutus, vel niſi voluntas militis ꝯria
probetur.h.d.Vel ſic,& fundamentalius. Qn̄ vna hereditas cō-
putatur pro duab.inter heredes non eſt locus iuri accreſcendi.
h.d.¶In tex.ibi,petere non potes.dic,ꝙ inſtitutus à milite in bo
nis paganicis volebat petere per ius accreſcendi alia bona ca-
ſtrenſia,& ꝙ poſſet petere,pro eo facere videbatur regula,quia
qn̄ ſunt duo heredes inſtituti ab eodem teſtatore,ſi vnus adeat,
alter verò repudiet,certè pars iſtius repudiantis accreſcit ei,qui
adiuit etiam inuito.l.ſi duo.& l.cùm hrditate.in fi.ff.de acq.poſ.
dixi in l.vnic.s.qn̄ non peten.part. tn̄ in caſu noſtro Imperator
determinat ꝯrium, quia ſi inſtitutus in caſtrenſib. bonis repu-
diet adire, tn̄ talia bona caſtrenſia non accreſcunt tibi inſtitu-
to in paganicis,niſi eſſes ſubſtitutus expreſsè à milite,ſed vadūt
ad alios venientes ab inteſt.& ſic ad filios,vel ad matrem ipſius
militis,qui ab inteſt.excludunt fratrem militis. ¶In tex.in fi.dū
1 dicit,nam voluntas militis,reſpōdet tacitæ obiectioni.¶†Nam
a quis non poteſt decedere [a] pro parte teſtatus,& pro parte inte-
ſtatus.l.ius noſtrum.ff.de reg.iur.& propterea ne hoc ſequatur,
ſi vnus heredum adeat alio repudiante,portio repudiata ſibi in
totum accreſcit, vt ſupra declaraui: quomodo ergo procedit
illud, quod hic deciditur in milite? Huic obiectioni voluit re-
ſpondere tex.ibi, nam voluntas, ꝙ quemadmodum lex poſſet
facere,quòd quis poſſet decedere pro parte teſtatus,& pro par
te inteſta.l.circa.ff.de inoffic. teſtam. ita miles poteſt hoc face-
re,quia voluntas militis, quando eſt in expeditione militari,ſer
uatur pro lege. Et ſi dicas,iſta ratio Imperatoris nō videtur bo-
b na,quia etiam voluntas cuiuſlibet [b] teſtatoris etiam nō militis
habetur

A D D I T I O N E S.

a ¶Decedere. Adde Bar.in l.1.in 5.q.prin. C.de ſacroſan.eccle. Bal.in Auth. de-
functo.ad fi.C.ad Tertu.
b ¶Voluntas cuiuslibet.Adde Doct.in l.1.C.de verb.oblig.

habetur pro lege.§.disponat.in Auth.de nup. Responde, ꝙ verum est, qñ disponit præter.l.secus si contra. In milite autẽ eius voluntas habetur pro.l. etiam si disponat contra.l.& ꝯñr si velit, vel expressè, vel tacitè decedere pro parte testatus, & pro parte intesta.istud potest, quamuis sit ꝯ legem. Isto modo habes enucleatum sensum huius text. Nota, ꝙ dixi in summario,
2 & statim dicam in glos. 1.¶† Secundò not. ꝙ si miles instituat vnum in paganicis, alium in castrensib. cessat ius accrescendi. Ratio, qa cùm habeat duas diuersas hæreditates, vt hic in gl.s. paganicam, & castrensem.l.heredes §.1.ff.fam.ercis.l.si certarũ. §.1.ff. de test. mili. ideo fingitur loco diuersorum testatorũ, & sic cessat ius coniunctionis. l. si sub conditione. ff. quib. mod. vsusfr.amit.per ꝯñs cessat ius accrescendi, & in hoc considera
3 tres casus, vt per Bald.& Sal.hic.¶† Tertiò not. ex hoc text.ſm Ang.& d.Fran.de Aret.ꝙ testator, qui potest decedere pro parte testatus, & pro parte intest.vt est miles, potest prohibere ius accrescendi non solùm expressè, sed etiam tacitè, vt hic, & l.si
a duob.ff.eod.Quid in pagano? [a] dic, vt per Bart.in l.quoties.§.si duo per illum text.de hær.inst.& in cons.Mathioli per Bal. in l. dominus.§.1.vbi vide text.ff.de vsufr.& Ang.hic, cũ concord.
4 quas alleg. Alex.in l.quoties.in vlt. col.ꝯ.de hær. inst.¶† Quarto not.ex text.ibi, nam voluntas. rationem quare in milite cessat ius accrescendi, eo quia potest decedere pro parte testatus, & pro parte intest.vt hic, & clarius text.in l.si duob.ff.eod.ergo videtur, ꝙ in pagano ratio quare habeat locũ ius accrescendi sit, quia ipse non potest decedere pro parte testatus, & pro parte intesta. ꝙ an verum sit, dixi in l. vnica.ꝯ. quando non pe-
5 ten.patt.¶†Quintò subtiliter pōdera ex isto text.& d.l.si duob. ff.eod.ꝙ ius accrescendi non procedit à voluntate defuncti, vt dicit Imo.in l.1.§.si cohæredem.ff.ad l.Fal. per illum text.iuncto.§.præceden.ꝙ patet, quia si procederet à voluntate, ita haberet locum in milite, sicut in pagano, quia leges volũt, ꝙ voluntas militum quomodocunque appareat, semper obseruetur.text.est in l.licèt.C.de pact.& in l.milites.ꝯ.eo.l.1. & l.diuus. ff.eo.vnde videtur, ꝙ ius accrescendi potius immediatè procedit ex dispositione.l.quã ex dispositione defuncti directa, prout not. declarat Bart. in l. si in testamento. per illum text. ff. de vulg.& pupil. & sic salua glo. in l.apud Iulianum. §.Idem Iul. in glo.fin.ff.ad Trebell.quæ dicit, ꝙ illud, ꝙ venit ex iure accrescendi, nõ dicitur ex voluntate defuncti obuenire, debet enim intelligi de expressa, & immediata, sed bene venit ex tacita, patet, quia videtur quasi substitutus. text. est not.in l. si Titio, & Meuio.§. Iul.ff.de leg.2. principaliter tamen ex dispositione le-
6 gis.¶†Sextò not.ex l.secunda, ꝙ miles instituendo vnum in bonis castrensib. censetur in bonis paganicis decedere intestatus, & prohibuisse ius accrescendi, ꝙ an sit verum, dicam.ꝯ.in gl.3. Ratio huius.l. est secundũ Saly. quia miles in testamento vsus est dictione taxatiua tantummodo, adde tex.in l.idem est, & si paterfamil. ff.eod.sed aduerte, quia in hoc tex. dictio tantummodo, fuit prolata à l.non autem à testatore. Tamẽ dictum est in se verum, ꝙ taxatiua impedit ius accrescendi. text. est in l. Lucius.§.quæ habebat.ff.ad Trebell.quem sic alleg. Bald.in l.si arrogator.in prin.ff.de adop.Lud.in l.vnica in prin.ff.si quis ius dic.non obtem.facit, ꝙ si duob.sunt relicti fructus vnius fundi ad alimenta, vno repudiante, vel mortuo non accrescit alteri. l.dñs.§.1.ff.de vsufr. Ratio est, ſm Bal.ibi, quia legatum alimentorum dicitur habere taxatiuam, ideo impedit ius accrescendi, per text. in d. §.quæ habebat. Tu aduerte, ꝙ text. in dicta. l. Lucius.§. quæ habebat. non loquitur in dictione taxatiua tantum, sed in dictione limitatiua, ita tamen, ſm quod declarat Bar.in l.vnica.in prin.ff.si quis iusdi.non obtẽ.& hoc modo ille text.redditur singularior, ꝙ non solùm dictio taxatiua impedit ius accrescendi, sed etiam dictio limitatiua, ita tñ, & ita alleg. & melius Ang. post Gul.de Cun.in l. nulla.ff.de legi.vt ꝑ
7 eum.¶†Septimò not.ex eadem.l.2.secundum Ang. ꝙ si miles præterit matrem, talis præteritio non subuertit testamentum militis, & hoc fauore militiæ secundum eum. Tu dic, ꝙ imò idem in pagano prætereunte matrem, quia præteritio habetur pro exhæredatione.l.cùm filium, & ibi Bart. multum not.C.de inof.testa. in §.mater. Instit de exhær.lib.& in Auth. ex causa. C.de lib.præt.Bene differentia est, quia in pagano haberet locum querela, vt ibi, secus in milite. l.fin. C.de inoffi.test. ꝙ hodie, an sit correctum per.§.& hoc quidem.in Auth. vt cum de appel.cog.dicam in l.sicut certi.ꝯ.eo.& illo secundo modo in-
8 tellige Ang.¶† Octauò not. ꝙ miles non præsumitur vti iure communi, sed priuilegio sing. & ratio est, vt statim dicam in gl.2.& ad limitationem huius.l. cum seq.vide, ꝙ decidit Lud. Ro. cons.81.inc.ꝙ reliqua hæreditas. ¶Glo.in verbo probetur, quia text. iste videtur requirere, ꝙ liquidò probetur testatorẽ hic voluisse alia bona ei accrescere, cuius contrarium vult. l. sequens, absque vlla probatione voluntatis.ideo gl.videtur ponere tres solu.sed secunda est declaratio primæ. vnde dum gl. dicit, vel dic melius, debuit dicere, vel dic clarius. veritas ergo est, ꝙ miles instituendo vnum in vno patrimonio, & alium in alio, hoc ipso declarat se velle vti priuilegio mil.cum in paganis non cadat ista distinctio patrimoniorum. l. iurisperitos. §. cùm oriundus. ff.de excus.tut. sed quãdo testator instituit vnũ hæredem in vna vncia, alium in duab. vel vnum in certo fundo, ista dispositio cadit etiam in pagano, ideo tunc intelligitur iure communi vti. sic intelligitur.l.quanquam.ꝯ.eod. secundũ
* Cyn. Iacob. Butr. Alex. *& communiter Doct.* & ista est melior ratio, quam ratio glo.fundata in l.cùm prætor.ff.de iud.quia cõfunditur per d.l.quanquam. Et ad istum text.dum requirit, ꝙ liquidò probetur, secundum vtranque sol.respondetur, quòd liquidè dicitur probari eo ipso, ꝙ contrarium non probatur, & tunc concordabit.l.sequens. Tamen prædicta ratio Doct. videtur confundi per l.si duobus.ff.eo.nisi restringas illum tex.
9 secundum sol.primam gl.ibi. † Et ex hoc not. [b] Ang. & Lud.
b Ro.& do.Alex.hic, probari ex hoc text.iuncta gl. ꝙ vbi requi-
c rit [c] liquida probatio, non sufficit ꝑsumptio legis. facit.l. licet Imperator, & ꝙ ibi Bart. not.ff.de leg.1. & l.si quis locuples.§. fin.ff.de man.test. & text.in c. cùm dilecti. & ibi Abb.in 1. not. de don.& text.in cap.1.& ibi Abb.in 2.not.de censib.Adde fortius, ꝙ præsumptio.l.dicitur esse veritas, text.est not.iuncta gl. in l.fin.§.fin.in fin. ff.de prob. quem text.didici à quodam magno aduocato Papien. Hinc dixit gl.in l. si tutor petitus.in glo. fin.C. de peric. tut. quod præsumptiones legum sunt liquidissimæ probationes. quam glo.reputat sing. & meliorem de iure Imo.in locis hic alleg. per do. Alex. sin l. quæsitum. ff.de re iud. & in l. in tempus.§.1. & in l.si ita quis hæres institutus fuerit excepto fundo.ff.de hæred.inst. illam glo.etiam ad hoc not.
10 Bald.in rub.extra de præsum.in fin.¶† Nunquid [d] autem præ-
d sumptio.l.dicatur vera, & propria probatio, ita ꝙ caderet in statuto requirente probationem, Lud.Rom.hic, & plenius do. Alex.determinãt, ꝙ non, per aliqua hic adducta per do.Alex. ego contra eos alleg. in fortiorib. terminis Bald. in l. 1.C. de fideicom.in 3.colu.vers.quæro, quid si statutum.vbi sing.determinat, ꝙ etiam si statutum requirat probationem instrumentalẽ, sufficit habere ꝑsumptionẽ legis.per text. in l.3. C.de apo. pub.lib.10.facit etiam in contrarium text.in d.l. fin.in fin.cum glo. ff. de prob. Quia tamen sol.glo.videtur destruere literam, dicit Fulg. ꝙ quamuis litera text. communiter habeatur negatiua, dum dicit noluisse, debet esse affirmatiua voluisse, & ita habeo tex.& tunc contrarium cessat, & dicit, ꝙ in secreto conscientiæ istud plus placet.¶Alia sol.glo.ibi, alij dicunt, licet aliter intelligatur, & reprehendatur per do. Alex.hic, tamen vult dicere prout ipsamet glo.se declarat in l.seq.in vers.possidebit, & intelligunt Cyn. Sal.& Fulg. hic, ꝙ in ista. l.testator instituit vnum in paganicis, & iste per ius accrescendi non potest prætendere, ꝙ alia bona castrensia tanquam accessoria ad se spectent, sed in l.2.ꝯ.eod.fuit totumècontra, quia ibi fuit vnus institutus in castrensib. Sed istam differentiam gl.met.ꝯ.reprobat in seq.gl.& reprobat Cyn.& Fulg.hic, quia castrensia sunt eque principalia sicut paganica, & ècontra.l.hæredes.§.1.alleg.in gl. seq.¶Gloss.fin.in vers. militis. diuiditur in duas part. princ. In prima remouet vnum contrarium. In secunda magistralem distinctionẽ ponit, quæ habet quatuor combinationes, & ita secundam in tres partic.subdiuide per te.¶In secũda parte, & secundo membro.gl.dum dicit, ꝙ miles instituit vnum ex vncia, alterum in castrensib. ſm Iac. Butr. & Mod. debuit dicere vnum in vna vncia, alium in duab. prout loquitur.l.quanquã. quam gl.alleg.& licet Bald.Ang.& Mod.conentur saluare glo. non refero, qa paruę vtilitatis est. Ex hac parte gl.habes conclusionem valde dubiã, & valde disputabilem, ꝙ si miles in testõ instituit vnũ hr̃dem in certa re, aliũ in alia, & de residuo nihil disponat, intelligitur iure cõi vti, & idẽ erit, ꝙ in pagano, quia detracta rerum mentione illi erunt in totum hæredes, & ita te-
* nuit etiam glo. in l. si miles vnum.ff.eo. *& secuti sunt communiter Doct.* hic vsque ad nouissimos, ꝑ iura alleg.in gl. Alibi gl.tenuit de directo ꝯriũ in l.1.§.si ex fundo.in gl.1.ad fi.cuius sententiã tenet

ADDITIONES.

a ¶Quid in pagano. Adde Ang. in l.pen.ff.de iniusto test. Ang. in l.sed si plures. in §.si ex asse.ff.de vulg. & pupil. per Pau.de Cast.in l. si posthumus. in princ. ff.de lib.& posth.Bald.in cap.si pater.in 11.colu.de test. lib.6.Petr. de Anch. & Ioann.de Imo.in c.Rayn.de test.Fed.de Sen.cons.131.incip. casus talis est, testator in testamento, &c.Ang.cons.144.inc.reuocatur in dubium.

b ¶Hoc not. Adde latè Fely. in rubr. de prob. colum.1.& 2.vers.2. conclusio. PYRPV.

c ¶Vbi requiritur.Adde Ioann.de Imo.in l.quæsitum.ff.de re iudi.

d ¶Nunquid. Adde Alexand. limitantem in l. licet. 2.colum.2. not. de legat. primo.

tenet Imo. ibi, de hæred. inſtit. & in l. cogi. §. ſed & ſi miles. ff. ad Trebell. Tenent Fulg. Lud. & d. Cato Saccus hic. eam tenet Raph. Cum. in d. l. ſi miles vnum, & in l. ſi duob. ff. eo. ¶Pro iſta parte, vt ſtrictiora attingam, fortiter vrget d. l. ſi miles vnum ex fundo. in deciſione princ. text. & in ratione quam text. ibi aſſignat, & reſponde prout gl. & Doct. hic, creditur, n. ita à iure, ſi probetur militem ita voluiſſe. facit violentiam ad illum text. præterea eum redderet de indubitabili. ¶† Ad idem ſtringit ſecundum Fulg. nam bonum eſt argu.[a] de re ad tempus, ſed miles ſi vnum inſtituit in certa parte temporis hæredem, intelligitur quo ad reſiduum tempus inteſtatus deceſſiſſe. l. miles ita. in prin. ff. eod. ergo idem quantum ad bona. ad idem facit text. in l. 2. ſecundum Lud. hic. Sed reſponde, ꝙ loquitur quando teſtator inſtituit vnum in patrimonio caſtrenſi, ſed queſtio noſtra eſt, quando inſtituit in certa re, vbi detracta mentione rei, videtur in totum inſtitutus. Et ſimiliter reſponde ad d. l. ſi duob. quam Raph. Cum. ibi ad hoc ponderat. Quartò ad idē allegatur l. qui non militabat. in princip. iuncta glo. ff. de hęred. inſti. quam ad hoc ibi ponderat Imo. Reſponde, ꝙ parum facit. nam glo. ibi dicit aliud in milite. vult dicere, ꝙ paganus nō poteſt habere patrimonia diuerſa, quæ diuerſo iure cenſeantur. Ideo nominando patrimonium, idem eſt acſi fieret nominatio rerum, & ſic detracta mentione rerum habetur pro vniuerſaliter inſtituēte, ſecus eſt in milite, qui poteſt habere patrimonia diuerſa, quæ diuerſo iure cenſeantur, & iſtud eſt, ꝙ propriè dicunt. ll. ibi in glo. alleg. ¶Quinto pro iſta parte facit tex. in d. l. ſi duob. ff. eod. inducendo, vt ibi ſubtiliter inducitur per Raph. Cu. nam ibi miles fuerat teſtatus de omnib. bonis ſuis, & vno hæredum repudiante non habet locum ius accreſcendi, ſi ergo ius accreſcendi non habet locum eo caſu quo miles à princ. teſtatus eſt de omnib. bonis, & ſic quando apparet militem velle in totum decedere teſtatum, ergo multominus debet habere locum ius accreſcendi, quando miles ſolùm inſtituit hæredes in certis reb. & de alijs nihil diſponit. Sed reſponde, vt dixi, ꝙ ibi loquitur in inſtitutione facta de patrimonio, ſed ſecus, quando iſta eſt in inſtitutione in certa re. Nec concludit argumentum factum de iure accreſcendi, quod procedit ex poſt facto, ex eo, ꝙ vnus hæredum omittit adire præter intentionem teſtatoris, ad ius accreſcendi, ꝙ à principio procedit, ex eo, ꝙ teſtator ſolùm diſpoſuit de certis reb. Item ad l. 2. ℑ. eod. reſpon. adhuc melius, ꝙ ibi clarè patet, ꝙ voluit vti priuilegio militis, propter diſtinctionem patrimoniorum, quam fecit, vt dixi ſuper præceden. gl. ¶Alibi Ang. in l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pupil. diſtinguit, aut inſtitutio militis fuit facta in certa re, & tunc procedit. d. l. ſi miles. aut fuit facta per certas quotas, & tunc procedit. d. l. quanquam. ℑ. eod. ¶Quam diſtinctionem reproba, vt per do. Alex. hic. ¶Vltima fuit opin. Sal. hic, de qua gloriatur multum, & dicit, ꝙ vellet habere ſequaces, & ꝙ lectori non torto oculo inſpicienti bona videbitur, & eam refert, & ſequitur Ang. de Aret. in §. hæreditas. Inſti. de hær. inſt. ꝙ aut in teſtamento militis interuenit ſolennitas requiſita à iure communi, & tunc miles præſumitur teſtatus iure communi, ſic intellige d. l. quanquam. ℑ. eod. fallit qn̄ apponeretur dictio taxatiua tantum,[b] ſic intelligitur. l. ſeq. in verbo tantummodo. aut in teſtamento mili. non interuenit ſolennitas iuris communis, ſed militaris tm̄, & tunc procedit opi. huius glo. niſi de contraria militis voluntate doceatur, ſic intelligit d. l. ſi miles, & l. ſi certarum. in prin. ff. eod. ſed hæc diſtinctio non habet ſaporem, quia diuinat ad prædicta iura, pręſertim ad l. quanquam. ℑ. eod. vbi non apparet, ꝙ miles adhibuit ſolennitates iuris communis. Præterea licèt miles adhibeat ſolennitates iuris communis, non per hoc videtur recedere à priuilegio militari. l. 3. ff. eod. circa medium, in implicatiua etiam ponderant Bald. & Mod. in l. quanquam. ℑ. eod. & iſtam reprobat etiam Imo. in repe. d. l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hær. inſtit.

12 ¶† Quid tenendum? Teneo primam ſententiam, *quæ eſt communis*, contra iſtos nouiſſimos. per text. clarum. d. l. ſi certarum. in prin. ff. eod. nec eſt vera ſolutio Imo. & Mod. ad illum text. ꝙ ibi deberet eſſe dictio cæterarum, quia tunc malè diceret text. ibi, nam ſi vnus fuiſſet inſtitutus in cæteris reb. vt ipſi dicunt, alij duo fuiſſent loco legatariorum. l. quoties. ℑ. de hær. inſt. & ſic eis nihil accreuiſſet. ꝙ eſt contra text ibi. Niſi dicas, ꝙ regula d. l. quoties. procedat in pagano, ſecus ſit in milite, vt ibi. Aduerte etiam, quia Imo. & Mod. fortè voluerunt dicere, ꝙ inſtitutio fuerit in cæteris rebus, non quidem vniuerſalis de cæteris rebus, ſed particularis de alijs rebus, puta miles habebat quinque fundos, inſtituit vnum in vno fundo, alium in alio fundo, & alium in alijs tribus fundis, & hoc modo teſtatus eſt de omnibus bonis, & nullus eſt hæres vniuerſaliter inſtitutus, quo caſu detracta mentione rerum, habentur acſi fuiſſent ſine partib. vniuerſaliter inſtituti, & iſta videtur melior ſol. tamen conſidera, ſicut ibi detracta mentione rerum, habentur pro vniuerſaliter inſtitutis, ita debet eſſe hic, qn̄ aliqui ſunt inſtituti in certis reb. & dicere, ꝙ ibi diſtributio fuit de omnib. bonis, hæc videtur ſola diuerſificatio caſuum, tn̄ in effectu non videtur realis reſponſio. diſputando tn̄ iſta ſol. ſatis procederet. Secundò dico, ꝙ ſi text. diceret ibi cæterarum. neceſſariò eſſet exponendus. i. certarum, vbi dicit Bart. iuxta illud, ꝙ proximè dixi, & quia ibi dicit text. in prin. ſi certarum rerum, & ſic apparet, ꝙ miles non diſpoſuerat de omnib. bonis, & poſtea ſubdit veluti, quæ eſt dictio declaratiua. ¶Secundò facit. l. quanquam. ℑ. eod. nec eſt bona ſol. Imo. & Mod. ad illum text. quam ſol. ante eos ponit gloſ. in d. l. ſi miles vnum ex fundo. dum dicunt, ꝙ miles intellexit ibi de vncijs groſſis, ſub quib. vniuerſa hæreditas comprehendi poteſt, quia text. ibi expreſsè refragatur, nec de reſiduis portionib. quicquā ſignificauit, & ita ſentit ibi Bart. in ſummario, præterea videtur obſtare ille text. in verſ. ex ſextante. cuius ſignificatio reſtringitur ad vncias minutas. niſi dicas, ꝙ illa verba ex ſextante, ſunt verba Imperatoris, non autē militis teſtatoris, cuius verba ſupra poſuit ibi, filiam ex duab. vncijs, & vxorem ex vncia. ¶Tertiò ad idem poteſt diſputationis gratia induci text. in Auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. Eccl. in verſ. ꝙ eis non dederit, monaſterio competet. inducendo, vt ibi inducit Bald. in 6. q. Sed reſponde, ꝙ ibi eſt ſpeciale fauore monaſterij, & religionis, vt ibidem, dicit Baldus. Niſi replicaueris, ꝙ ibi bene eſt ſpeciale, ꝙ in alijs bonis monaſterium ſuccedat, ſed non eſt ſpecialitas monaſterij, ꝙ ibi teſtator decedat ꝓ parte bonorum teſtatus, & pro alia parte inteſtatus, niſi dicas, ꝙ ibi correlariè vnum ſequatur ex altero. Ad idem ſtringit. l. cogi. §. ſed & ſi miles. in verſ. *ex certa re, &c. actioneſque ei dabuntur.* ff. ad Trebell. quem text. alleg. glo. in d. l. ſi miles vnum ex fundo. nec valet ſol. Imo. ibi dum intelligit ex certa re. ſ. vniuerſali, aut alia ſol. d. Alex. quia diuinant, & reſtringunt illum text. ¶Facit etiam, quia in dubio miles præſumitur vti iure communi, & non ſingulari, niſi probetur de contraria eius voluntate, vt eſt text. in l. in teſtamento, mag. in fin. ℑ. eod. & ſtatim dicam in l. quanquam. ℑ. eod. Et tenendo iſtam partem eſt difficile reſpondere ad l. ſi miles. in contrarium adductam, ſed neceſſarium eſt propter tantam contrarietatem reſpondere, vt reſpondent glo. & Doct. hic, creditur, verum eſt ſi probetur, & ita eſt neceſſe dici propter duo, primò ꝑ regulam quam proxi. dixi, quia miles præſumitur in dubio vti iure communi, ſi non probetur de contraria voluntate. Secundò ꝑ text. ſ. in contrarium alleg. maximè ꝑ d. l. ſi certarum. in prin. & d. l. cogi. §. ſed & ſi miles. poſſes etiam diſputando reſpondere, ꝙ iſte tex. loquitur de poteſtate mil. ſ. ꝙ ita poſſit, vt patet ex ratione decidendi, non autem de voluntate, ꝙ ita velit, tamen ex quo text. ponit contingentiam facti, deinde aſſignat de potentia, certè primum videtur eſſe de voluntate, ne ratio ſit eadem cū dicto. contra gl. in l. Labeo, & Neratius. ff. de vſucap. & l. fin. ff. de offic. proc. Cæſa. Et ſi dicis, ꝙ illo modo illa. l. ſi miles vnum. erit de indubitabili, & ſeruiet de vento, dic, ꝙ ante illam non erat adhuc alibi deciſum, ꝙ miles poſſet decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ergo cùm hoc ibi decidatur, ſatis ſeruiet illa. l. non nego tamen, quin paſſus ſit ambiguus, & quin diſputando vtraque opin. poſſet ſuſtineri. Et ſimiliter reſponde ad arg. Fulg. ꝙ bonum eſt † arg. de re ad tempus, vel ſecundò dic, ꝙ iſta arg. procederent data paritate terminorum: 13 nam ſi miles inſtitueret à centum infra, cenſeretur à centum ſupra prohibuiſſe, ſicut ibi dicitur de tempore, ſed nos loquimur, quando miles ſimpliciter inſtituit in vna re, quo caſu nō cenſetur in cæteris denegatum, prout magis videtur in caſu præce. vbi clarius apparet de voluntate militis prohibitiua, & ſic d. l. miles, loquitur, vbi voluntas mili. erat clarior ad prohiben. ius accreſcen. tamen iſta ſol. non procedit ſine ſcrupulo, propter. l. ſicut certi. ℑ. eod. vbi inſtitutio ad tempus fuit ſimplex, & abſoluta, & tamen valet, ergo idem quando ſimpliciter inſtituit in re certa.

ADDITIONES.

a ¶Bonum eſt argu. Adde. l. miles ſi teſtamentum. ff. eod. tit. PVRPV.

b ¶Dictio taxatiua tantum. Adde Bartol. in l. 1. ff. ſi quis iuſd. non obt. Ioann. de Imol. in l. ſi quis. C. de præſcrip. 30. vel. 40. ann. Doct. in cap. cùm Eccleſia Sutrina. de cauſa poſſ. & prop. Card. Alexan. in cap. mos eſt. in not. 1. diſtinct.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum militis quando poteſt intelligi, vt valeat iure communi, & valeat iure ſingulari, in dubio debet capi, vt valeat iure communi.*

Princeps

2 *Princeps in dubio non præsumitur velle vti plenitudine potestatis, sed iure communi tantum.*
3 *Populus Roma. nunquam est vsus plenitudine potestatis, nec in iure ciuili reperitur talis forma.*
4 *Militibus quare est remissa solennitas iuris in testando. s. ratione simplicitatis, & ignorantiæ iuris.*
5 *Cardinales in testando gaudent priuilegio militum, cùm militent in sacro consistorio Papæ.*

LEX III.

1 QVanquam. Institutio facta à milite per quotas trahit ad bona vniuersa. h. d. ¶ † Not. ex hac l. quòd quando testamentum militis potest intelligi, vt valeat iure communi, item vt valeat iure singulari, in dubio debet capi præsumptio, quòd miles voluerit vti iure communi, & propterea Sal. reputat istum text. ad hoc not. dignum, & ad hoc alleg. istum text. Bald. in l. præcib. in 10. col. in 11. opp. j. de imp. & alijs subst. adde text. in l. in testamento. magna in fin. j. cod. & dicit ibi Pau. de Cast. in vlt. not. ꝙ illud melius probatur ibi, quàm alibi in iure. ¶ Obstat tamē d. l. si duob. & l. si miles vnū, & l. miles ita hæredem. in princ. ff. cod. & l. 2. §. eod. in quib. ll. non capitur præsumptio, eo ꝙ miles voluerit iure communi vti. & super hoc volo, quòd bene cogites, & ita dic, vt dixi in l.
2 1. §. eod. † Facit [a] hic text. in arg. quod Princeps in dubio [b] non
a præsumitur velle vti plenitudine potestatis, sed iure communi
b tantum, prout dicit Inn. in c. innotuit. circa princ. de ele. quem refert, & commendat d. Abb. Pan. in c. ad hæc. de rescrip. & in c. illa quotidiana. in 1. colu. in 2. not. de elect. & Ang. in l. bene à Zenone. C. de quadr. pscrip. Bal. & Pau. de Cast. in l. si testamentum. per illum text. j. de testa. vbi limitant verum, nisi Princeps apponeret in rescripto clausulam nō obst. vt ibi per eos. & per do. Ant. & Imo. in c. quæ in ecclesiarum. de const. ad prædicta optimè facit illa elegans, & sing. doctr. Inn. & ibi Io. And. in c. dudum. de deci. quam Can. & Pan ibi notant, & reputant sing. & dicit d. Ant. de Butr. ibi, ꝙ illa doctr. non reperitur de facili alibi: nam dicunt, ꝙ quando confirmatio Papæ potest referri ad actum validum, & ad actum, qui est nullus, debet referri ad actum validum, & non ad actum nullum, ne Papa intelligatur dispensationem contra ius facere, & sic, vt potius confirmatio sit sine emolumento, ꝙ dictum etiam commemorat Bal. in l. bonorum quidem. supra qui admi. & Bal. in c. 1. in 2. colu. vbi limitat duob. mod. in tit. per quos fiat inuest. Pau. de Cast. in l. Princeps. ff. de leg. Raph. Cum. in l. ex facto. in princ. per illum not. text. ff. de vulg. & pupil. istud dictum etiam compro-
c batur ratione, quia dispensationes [c] sunt odiosæ, & restringendæ. c. 1. in fin. de fil. presby. in 6. gl. in c. ordinarij. de offi. ord. in 6. istud dictum etiam sequitur, & commendat d. Alex. hic. istud dictum etiam sequitur do. Alex. in cons. 39. in 4. vol. incip. viso statuto. in 4. col. & in cons. 122. in 4. vol. inc. viso puncto, & accuratè ponderato. in vlt. col. Ad prædicta bene facit, quia Prin-
d ceps [d] debet rarò vti plenitudine potestatis, secundum Bal. in l. 2. circa med. C. de commu. rerum ali. vnde dicit Bald. in tit. de
3 pace constan. in 23. col. in verb. nō obst. † ꝙ populus Ro. nunquam vsus fuit ista clausula de plenitudine potestatis, nec in ciuili reperitur forma, vt ibi per eum. Item adde, ꝙ dicit gl. solen
e nis in c. paratus. in gl. 2. 23. q. 1. ꝙ verba apposita in rescripto [e] debent conformari iuri, & æquitati, licèt verba hoc non patiantur. sequitur Old. Lau. in cons. 208. q. est vtrum per priuile-
4 gium. ad fi. ¶ † Secūdò not. ex ista. l. quanq̄. in verbo pp simplicitatem. ſm Lud. & Alex. hic rationem, quare militib. est remissa solennitas iuris communis in testando, s. ratione simplicitatis, & ignorantiæ iuris, quam iustè prætendit miles, vt hic, & l. fi. in prin. C. de iure codi. Et per hoc inferunt, ꝙ Doct. & aduo. licet dicantur militare. l. aduo. §. de aduoc. diuer. iud. tñ nō possent testari sine solennitate iuris communis, qa in eis non tolleratur iuris ign. l. 2. §. Seruius autem Sulpitius. ff. de orig. iur. idē tenent Cy. & Sal. in l. 1. in 5. q. C. de iur. & fac. ign. ¶ Ego per hoc infero non esse simpliciter verum illud, ꝙ vult Bal. in cons. suo
5 inc. In primis videndum est, an onus fideicom. † vbi tenet, ꝙ
f Cardinales in testando [f] gaudent priuilegijs militum, cùm militent in sacro consistorio Papæ. Non credo verum per istum text. & prædicta, cùm in eis non cadat simplicitas, & iusta ignorantia iuris. Item fortius facit text. Inst. cod. in prin. in vers. propter nimiam imperitiam. ¶ Secundò infero, ꝙ si aliquis esset miles, & Doct. vt in simili dicit Bald. in l. sed & milites, in prin. ff. de exc. tut. ꝙ similiter non posset testari sine solennitate iur. communis, vt hic, & l. professio. cum glo. C. de mun. patr. lib. 10. Secundò facit, ꝙ not. decidit Bald. in l. si quis decurio. in vlt. colu. C. de fal. ꝙ si sunt duo statuta, vnum, quod miles possit retorqueri, aliud ꝙ Doctor non possit torqueri, quod si aliquis Doctor, & miles delictum committit, indifferenter debet attendi illud, ꝙ magis conuenit iuri communi, quia facilius cessat ius singulare, quàm ius commune. l. eius militis. §. si militiæ missus. ff. de test. mil. sequitur Petr. de Anch. in rep. c. canonum statuta. de const. in vers. quæro de statuto quo cauetur, & contra decretum Alex. in cons. 101. in 3. vol. ex inspectione dictorum statutorum. in fin. Vide tamen ad prædicta glo. not. in l. 1. §. est & alius. ff. si à paren. quis fuerit manu. quam hic sequuntur Ray. & Bar. ꝙ sicut testamenta militum non possunt contratab. nec querelari, idem in testamento Doct. vel aduocati, & istam glo. alleg. etiam Doct. in l. miles. in prin. ff. de re iud. vbi Alex. sed tu considera, ꝙ ratio, qua glo. & Bar. ibi mouentur, est, quia beneficium est latissimè interpretandum. l. fin. ff. de const. princ. Istud fundamentum stringit ad oppositum. Primò, quia non est beneficium, sed priuilegium. Secundò, quia etiam si esset beneficium, bene debet latissimè interpretari in præiudicium principis concedentis. d. l. fin. sed quoties respicit præiudicium tertij, vt hic, debet strictè intelligi. c. ex tuarum. de aucto. & vsu pallij. Inn. & Doct. in c. cùm dilecti. de don. & in c. olim tibi. de verb. sign. Bart. in l. si quando. 1. C. de bon. vacan. lib. 10. & in proprijs terminis text. in l. cùm filiusfa. in fin. ff. de test. mil. Aliud not. collige ex tex. in implicatiua etiam, vt hic per Bald. & do. Alex. post alios per eum relatos. Iason Pris.

ADDITIONES.

a ¶Facit. Illatio Ias. in l. causas. §. de trans. & in l. instantia. de iust. & iur. & vbique in 2. col. PVRPV.
b ¶Princeps in dubio. Adde glo. Zenze. in extraua. Ioan. 22. quæ inc. Ad o[illegible] Spec. tit. de leg. in §. nunc ostendendum. vers. 8. & vers. seq. [illegible] per A[illegible] cenomanensem. 60. distin.
c ¶Dispensationes. Adde Ant. Butr. in c. cùm in cunct[illegible]s. in §. cùm verò. de ele. Card. Zab. in c. quia circa. de consang. & affin.
d ¶Princeps. Adde, quòd imò nunquam præsumitur vti plenitudine potest[illegible] c. innotuit. de elect. nisi actus aliter non valeat, vt not. Cast. in §. [illegible] cto. j. de test. Dec. in l. si donatione. nu. 12. §. [illegible] BELLOT.
e ¶Verba apposita in rescr[illegible]p. Adde Fel. in c. [illegible] vlt. col. in [illegible] dicas in statutis, vt est text. sing. secundum Abb. in c. cùm dilectus. de cons[illegible]
f ¶Cardinales in testando. Adde Guindisalum, qui fuit auditor sacri pala[illegible] tract. de excellen. Card. in 9 quæst. in 8. col. Mart. de Lau. in tracta. de Card. [illegible] & Bart. in tract. de præstan. Card. in 3. q. basilica. 1. part. vlt. col.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium duplex quando concurrit in vna persona, vnum permittens, & aliud prohibens, præferri debet illud, quod prohibet.*
2 *Regulæ duæ quando in aliquo actu concurrunt, vna quæ nocet, & alia, quæ prodest, illa attenditur, quæ nocet.*
3 *Iura duo, vel statuta quando reperiuntur ad inuicem contraria, præfertur illud, quod est magis speciale.*
4 *Priuilegium alicui concessum non debet taliter interpretari, quod per illud tollatur aliud priuilegium ei debitè competens.*
5 *Statutum disponens, quòd scholares tractentur pro ciuib. quomodo intelligendum sit. & nu. 6.*
7 *Habeatur, hoc verbum positum super vero, significat veritatem, sin autem super ficto, significat fictionem.*

LEX IIII.

SI Ruffinus. Ista l. diuiditur in tres partes, prout habet tria dicta, quæ patent in litera. h. d. Non remittitur militi minori. 20. ann. illud, ꝙ in fauorem eius prohibitū
1 est propter consilij imbecillitatem. h. d. ¶ † Not. ex secundo dicto huius l. pulchram regulā, ad quam tota die allegatur ista l. secundum Bald. & Fulg. & d. Alex. hic, quòd vbi in eadem per-
a sona concurrit duplex priuilegiū, vnum permittens, & aliud a prohibens, præferri debet illud, ꝙ prohibet, ꝙ est not. ſm Bal. hic, cùm in milite reperiatur priuilegium amplū, ꝙ possit libere sine legum solennitate testari. Aliud priuilegium reperit, ꝙ nullus minor 20. ann. possit præstare libertatē seruo, nisi subsit iusta cā. Certè in milite minori. 20. ann. attenditur priuilegiū prohibitiuum, & casus est hic. Sic in simili. [illegible] in aliqua materia reperiuntur duæ reg. vna permissiua, alia prohibitiua, attendi debet illa, quæ prohibet. ita probat text. in l. 3. in prin. [illegible] sed si patronum, & ibi ad hoc d. Iac. de Are. Dyn. & Ba[illegible] suspec. tut. iuncta. l. 1. §. cōns. eod. tit. nam vna regula est permissiua, ꝙ quilibet potest accusare tutorem de suspe[illegible] & consequens. Reperitur alia regula prohibitiua, ꝙ libert[illegible] non possit accusare patronum suum. l. qui accusare. ff. de accu[illegible] nunquā libertes

ADDITIO.

a ¶Aliud. Adde pro fall. regu. eundem Ias. in l. si arroga[illegible] colu. [illegible] Barb. cons. 11. colum. 8. lib. 1. Doct. in apostil. ad Bart. [illegible] dio. Adr. toll. BELLOT.

libertus poterit accuſare pronum de ſuſpecto ſi ſit tutor? cer-
tè non,quia attenditur regula prohibitiua. d.l.3.in princ. Caue
tamen in hoc vltimo , quia iſtud ideo videtur eſſe , quia regu.
permiſſiua eſt valde generalis, regula autē prohibitiua eſt ſpe-
cialis in liberto,ideoque attendi debet , eo quia generi per ſpe-
2 ciem derogatur.¶Vide etiam , † & adde aliam regulā , ꝙ vbi
in aliquo actu concurrunt duę regulę,vna quę nocet,alia quę
prodeſt , attenditur illa , quæ nocet.l.ſi quis in graui.§.fin.& ibi
not.Bart.ff.ad Syll.l. Pedius.§. 1.ff.de arb.l.2.§. ſi à pupillo.ff.de
vſuc.pro emp.l .cùm pater.§.Meuio.ff.de leg.2.l.auia. §.1.ff.de
cond.& demon.declarat Bart.in l.ſi vir vxori.per illum text. ff.
de vſuc.pro dona.& in l.non intelligitur. §.ſi qs palàm. per illū
text.ff. de iur. fiſc. ego autem vltra alios nouiſſimè conſidero ,
a ꝙ alia ſit rō [a] huius tex.quare in milite minore 20. ann.attenda
tur regula prohibitiua,& non regula permiſſiua,qa alibi habe
mus regulā,ꝙ vbi reperiuntur duo iura adinuicem contraria,
vel duo ſtatu.adinuicē contraria,ſemper debet attendi,& præ-
fertur illud, ꝙ eſt magis fauorabile. iſtam regulam tradit Bart.
ſing.in extrauag.ad repri.in verſ.non obſt.in pen. col.quem re-
fert,& ſequitur Bal. in l.1.3.q.ff.de off.conſu.Bal. Ang.& Alex.
in l.Titiæ textores. in princ. ff.de leg.1.Petr. de Anch. in rep.c.
canonum ſtatuta.in 10.q.de conſt.Imo.in l.Gallus.§.ille caſus.
in vlt.col.ff.de lib.& poſth.Pau. de Caſt.in l. non eſt nouum.ff.
de leg.Alex.in l.Neſennius.in prin.in vlt.colu.ff.de re iud.Alibi
dicit Bal.in c.cùm olim.de conſue.ꝙ ſi in eo.vol.ſtat. reperian
tur duo ſtatuta contraria , & adinuicem repugnantia, ſeruan-
dum eſt illud ſtatutum, ꝙ eſt iuſtius, & æquius.ſequitur Alex.
in conſ.58.in 4. vol.in præſenti cauſa. Alibi idem Bald. in l.hac
3 conſultiſſima.in 1.col.circa fin. ī.qui teſt.fac.poſſ. dicit,†ꝙ vbi
reperiuntur duo iura adinuicem contraria,vel duo ſtatuta adi
nuicem repugnantia,præfertur illud,ꝙ eſt magis ſpeciale,& il
lud,cuius ratio eſt magis fauorabilis,cenſetur eſſe magis ſpecia
le,vt ibi pulchrè per eum , & ita aliàs allegaui , & obtinui pri-
mò in ciuitate Papiæ,deinde Mediolani coram Senatorib.cir-
ca ſtatutum ciuitatis Papiæ de admittenda, vel non admitten
da appellatione,ita erit in hac.l.ꝙ ſecundū ius prohibitorium
minorib.ne manumittant,qa fauorabilius alio permittente li-
beras habenas, ergo præferendum eſt , & ſeruari debet,& pōt
4 pro iſtis doctrinis allegari text.noſter,qui bene facit.¶† Secun-
dò not.ex eo.ſecundo dicto text.ſm Bal. Ang.& Fulg.& dom.
Alex.hic, ꝙ priuilegium alicui conceſſum nō debet taliter in-
terpretari , ꝙ per illud tollatur aliud priuilegium ei debitè cō-
petens,& dicit Ang.hic in lect.Flo. ꝙ iſtud practicauit in qua-
5 dam ardua.q.in perſona dñi Paduani , † & per hoc inferunt in
b ſpecie ad ſtatutum diſponens, [b] ꝙ ſcholares tractentur pro ci
uib. de quib. ſtatutum intelligit quo ad commodum , & non
quo ad damna, & quatenus per ſtatutum aliquid plus compe
teret ciuib. quam ſcholarib. non per hoc perdunt alia priuile-
gia indulta ſcholarib.per Auth.habita.C.ne fil. pro patr. & idē
tenet Bart.in l.3.§.ſi emancipatus. per illum tex.ff. de bon.poſſ.
contratab.cum multis concor. & multis ſimilib. hic adductis
* per do.Alex.ad quem te remitto.¶Limita tñ iſtam *communem*
6 *deciſi.*ſex prin. mod.† Primò limita , [c] ſm Bal. in l.ꝙ fauore.in
c 7.opp.C.de legib. niſi talia onera eſſent annexa ciuilitati, cū di-
cerentur prouenire ex natura rei,& ponit in datijs,& collectis
exemplum , qa propriè loquendo ſm eum iſta non tendūt ad
odium, per l. cùm ex oratione.§.fin.vbi Bald.ff.de excu.tut.ſe-
quitur Pau. de Caſt. in l.ſi duo. per illum text.ff.de acq. hær.&
in l.nulla.ff.de leg.& Lud. Ro.in l.adoptiuum.§. patronum.ff.
de in ius voc.& d.Alex. hic, ſed tu caue , qa ita tenendo rñdēt
ad prædict. doct Bart.in l.3.§.ſi emancipatus. per illum tex. ꝙ
loquitur in his,quæ competunt ſcholarib. ex priuilegio, illis.n.
derogatur per ſtatutum , de quo.ſ. ſecus ſi aliqua competunt
ſcholarib.de iure communi:nam hæc ſol. ſemper eſt mihi vi-
ſa falſa,& deberet dicere totum ècontra,per regulā vulgatam,
ꝙ facilius derogatur iuri ſingulari q̃ ius commune tollatur. l.
eius militis.§. ſi militia miſſus. ff.eo.ideo cogita. ¶Secūdò limi
ta,niſi ſtatutū plenius diceret.ſ. ꝙ ſcholares habeantur in om-
nib.& per omnia pro ciuib.iſta verba faciunt, ꝙ cùm habean-
tur tanq̃ veri ciues, ꝙ omnia tam actiuè, q̃ paſſiuè, tam com-
moda,q̃ damna ad eos ſpectarēt. Ita Ang.in l.2.§.furioſus.per
illum text.ff.de iur. codi. & dicit Ang. ꝙ non meminit aliàs le-
giſſe in iure ſimilem modum loquendi, niſi ibi. & iſtam deciſ.
ſequitur Lud. Ro. in d.l. adoptiuum. §.patronum. & ſequitur
d.Alex.hic.Sequitur do.Fran.de Aret.in l.1.in verſ.per omnia.
ff.de leg.1.& ibi do.Alex.in 6.col.plenius ponit quàm hic. Ego
addo , ꝙ in propoſito noſtro in fortiorib. terminis determinat
ſing.Bald.in l.omnes populi.in 20.col.quæ eſt antep. ff.de iuſt.
& iure,vbi pulchrè quærit,pone,ꝙ quis non poſſit creari prior
in ciuitate,niſi ſit ciuis originarius,prout Papiæ , & quaſi vbi-
que eſt ſtatutum,ꝙ nemo poſſit eſſe de collegio iudicum, ni-
ſi ſit ciuis originarius,pone,ꝙ aliquis forenſis recipitur ad ciui-
litatem,hoc adiecto, ꝙ habeatur per omnia pro ciue origina-
rio,nunquid poterit eligi prior?Determinat ibi Bal. ꝙ ſic,& ſic
pondera, ꝙ fortius loquitur,quādo ſolùm eſt dictum per om-
nia,ergo multomagis procederet ſi diceretur in omnib.& per
omnia. Facit , ꝙ decidit idem Bald.in l.omnia.per illum text.
C.de Epiſc.& cler. & licèt do.Alex.hic tranſeat cum iſta limi-
tatione,Ang.tamen eam reprehendit.idem Ale.in l.1. in 6.col.
ff.de leg.1.vbi vide . ¶Tertiò limita ſecundum Pau. de Caſtr.
in l.nulla.ff.de legib.niſi ſtatum vteretur verbo eſſent,denotan-
te veritatem,vt eſt glo.in l.2.ſ.de iur.aur.an.hanc improbat d.
Alex. quia in ſtatutis non debet attendi hæc differentia verbo-
rū,alleg.Bart.in l.ſi is,q pro emp.in 27.col.ff.de vſucap.¶Quar
tò limitat Pau.de Caſt.hic , niſi priuilegium eſſet cōceſſum ad
puſtulationem, tunc nedum quo ad honores , ſed etiam quo
ad incōmoda intelligeretur.arg.l.1. ff.ad municip. ¶Quintò li
mita niſi ſtatutum vtatur verbis geminatis,vt quia dicat,ſcho
lares habeantur, & ſint ciues, tunc habentur , ac ſi eſſent ciues,
& hæc verba veritatem important, ſecundum Bald. in proœ.
ffdorum in vlt.col. in princ. per text.in l.1.§.ſin.ff. quod quiſque
iur. ibi,pro nullo hoc habetur , nec eſt. & quia iungimus iuris
intellectum veritati.ſequitur do. Alex. in d.l.1.§. fin.ff. ꝙ quiſ-
que iur.Sequitur d. And.Barb.in rep.rub.ſ.qui admi. in 25.col.
vbi dicit ſe in contingentia facti ſæpe numero conſuluiſſe, ſe-
cundū hanc doct. confirmatur, quia aliàs illud verbū , & ſint,
nihil operaretur,contra legem.l. ſi quando.in princ. ff.de leg.1.
& gl.in c.ſolitæ.de maiori. & obed. Tñ text. ſuper quo ſe fun-
dat Bald.in d.l.1.§.fin.parum probat , & contrarium tenet idē
Bald. qui non ſolet allegari, in c. licet de vitanda. in 2. colu. in
7 princ.de elect.vbi dicit,quòd verbum habeatur, † poſitum ſu-
per vero ſignificat veritatem,ſi autem ſuper ficto,ſignificat fi-
ctionem , putà , ſi ſtatutum dicat , quòd mercatores forenſes
habeantur pro ciuib. nam talis ſermo fictionem inducit , etiā
ſi dicatur habeantur, & ſint,arg.l.filio quem pater.ff.de libe.&
poſth. ¶Sextò limita niſi commodum eſſet indultum ciuib.
propter aliquod grauamen pecuniæ exactæ , tunc ſcholares
non eſſent participes illius commodi , quia regula eſt , ꝙ vbi
grauamen eſt cauſa alicuius commodi , qui non patitur gra-
uamen,etiam priuilegium non ſentit.l.eum qui.in prin.in verſ.
abundè.& ibi not.Doct.ff.de iureiuran. facit text. in l.etiam.§.
1.ff.de min.¶Vlt.not. ex hac tertia parte in verbo probari po-
tuit.hic eſſe text.not.ſecundum Bald.Pau.de Caſt. & do.Alex.
hic,quod illud,quòd nō poteſt fieri in iudicio, niſi cauſa prius
cognita,& probata,poteſt tamen fieri per militem in teſtamē-
to,abſque eo , quod prius illa cauſa ſit probata , debet tamen
poſtea probari,ita dicit text.ī.

ADDITIONES.

a ¶Alia ſit ratio.Adde Iaſ.in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto. 5.lim.ī.tit.2.
PVRPV.
b ¶Ad ſtatutum diſponens . Adde Bart.in l.ſi maritus.in §. 1.ff.de adul.Bald.in
l.ea lege.in 5.col.de cond.ob tur. cauſam. Bald.in proœ.ffdorum.in §.fin. 6.q.
Ang.in l.ſi à milite.in.§.1.ff.eod.
c ¶Limita.Adde,quòd hanc reg.cum fal.ſequitur Dec.conſ.183.col. pen.& ad
confirmationem re.vide Rub.Alex.in l.1.verſ.per oĩa.6. & 7.char.ff. de leg.
1.vbi in contrarium etiam adducit.6.fundamenta,& Aret.in l. quidam cùm
filium.ff.de verb.oblig. LELLOT.

LEX V.

EX teſtamento. Ex teſtamento mili.debentur legata , & fideicom.omnib. niſi ſint ſpecialiter à iure prohibita.h.d.& quę ſunt perſonæ,quib.de iure communi prohibitum eſt legare , enumerat gloſ. magiſtra.in §.legari. Inſtit.de leg.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutiones,quæ dicantur directæ,& quæ obliquæ.*
2 *Subſtitutio reciproca non poteſt fieri niſi ſint duæ perſonæ , vel paris , vel diſparis numeri.*
3 *Subſtitutio breuiloqua nunquam comprehendit fideicommiſſarias, niſi ſi ſimul apponatur compendioſa.*
4 *Subſtitutio breuiloqua facta perſonis imparibus, quarum vna eſt minor.14.an. alia maior,continet illas ſubſtitutiones , quæ vtrique poſſunt mutuo conuenire,&c.*
5 *Subſtitutio vna,& ſic vna determinatio reſpiciens plura determinabilia,debet illa æqualiter determinare.*
6 *Miles in dubio non præſumitur velle vti priuilegio militari , ſed iure communi,niſi probetur eum voluiſſe vti iure ſingulari.*
7 *Subſtitutio tacita militaris an excludat matrem à ſubſtitutione filię pupillæ.*
8 *Subſtitutio quando eſt facta per verbum merè directum , vt per verbum hæres eſto,tunc apparet militem velle vti priuilegio militari.*

Sub-

9 *Substitutio tacita solùm præsumpta, matrem non excludit, quid de substitutione tacita probata.*
10 *Substitutio pup. comprehensa in breuiloqua, licèt regulariter sit expressa, tamen quando reciproca fit personis imparib. de iure non comprehenditur pupillaris, nisi probetur ex coniecturis.*
11 *Miles quando breuiloquè substitnit personis imparibus, & probatur eius voluntatem fuisse, quæ substitutiones tunc intelligantur.*
12 *Militis priuilegium in quo consistit circa vltimas voluntates.*
13 *Substitutio breuiloqua facta simpliciter personis imparib. nunquam continet fideicommissarias substitutiones, nisi fiat sub dinumeratione temporum, &c.*
14 *Testator si duob. filijs impuberibus in potestate reciprocè substituit, deinde vnum emancipàuit, & sic in eius persona substitutio expirauit, an etiam finiatur substitutio in persona eius, qui mansit in potestate, an verò duret, & nu. 15.*
16 *Substitutio non expirat propter pubescentiam alterius.*
17 *Pater inuitus cogitur emancipare filium, & non erit causa filij, sed ipsius patris.*
18 *Testamentum pendet à voluntate testatoris.*
19 *Destructio vnius correlatiuorum est destructio alterius.*
20 *Substitutiones contentæ in reciproca, sunt inuicem respectiuæ vna ad aliam, ideo exigunt æqualitatem.*
21 *Res quando deuenit ad eum casum, à quo incipere non potest, actu nondum consummato vitiatur.*

LEX VI.

IN testamento. Raph. Fulg. exorditur, ista ꝙ est noua, & extranea materia ab eis, quæ hactenus habitæ sunt, & pro certò ista. l. nimirum præmaturè se obtulit iuuenib. qui in materia substitutionũ nulla adhuc fundamenta perceperunt, & gratia commodioris intelligentiæ
1 melius fuisset situata in tit. j. de impub. & alijs subst. ¶† Vnde
a pro introductione sciendum est, ꝙ substitutionum [a] quædam sunt directæ, quædam obliquę. Directæ sunt quinq;, quas enumerat, & declarat glo. in §. qua ratione. in vers. ad exemplum. Inst. de pupil. subst. & glo. in c. Raynutius. in gl. 3. de test. de obliquis non est nisi vna. s. fideicom. de qua tractatur in titu. ff. & C. ad Trebell. & ista est duplex, quædam vniuersalis de tota, vel parte hæreditatis, quædam particularis, vt patet ex tit. Inst. de fideicom. hæred. iuncto titu. Instit. de sing. reb. per fideicom. relictis, quicquid dicat Bart. in rub. ff. de vulg. & pupil. Ex dictis quinque directis, duæ tm̃ sunt proprię species substitutionum. s. vulgaris, & pupillaris, de quib. facit mentio Iurisc on. in rubr. ff. de vulg. & pupil. aliæ tres non sunt propriæ species substitutionum de per se, vt declarant Bal. & Mod. in d. rub. ff. de vulg. & pup. Ideo dicit Bal. in l. quidam eulogio. in pen. col. j. de iure delib. ꝙ vulg. & pupil. sunt cardinales substitutiones: nam sub istis cardinalib. omnes species substitutionum directè fundatę sunt, & inde vitam exhauriunt. ¶In ista. l. tractatur de reciproca substirutione, & iste est terminus Iuriscon. in l. iam hoc iu-
2 re. in vers. reciprocam substitutionem. ff. de vulg. & pupil. † Et dr̃ reciproca, q̃a non potest fieri nisi sint duæ personæ, vel plures, paris aut disparis numeri, vt declarat Bart. in l. Lucius. in 3. col. ff. de vulg. & pupil. & dr̃ reciproca pp̃ mutuam, & alternã repetitionem substitutionis, quam in vnaquaque persona facere intelligitur, vt cùm plurib. hæredib. institutis testator dicit, vos adinuicem substituo, ista est propriè reciproca substitutio, q̃a hincinde reciprocat, & repetit mutuo subst. ita in persona vnius, sicut alterius, & ècõ, & istam Doct. appellant breuiloquã substitutionem, eo q̃a sub illa breuitate verborum contineat multas, & varias substitutiones, vt nunc dicam, sicut dicit tex. in l. cùm in testõ. §. hæc verba. in vers. vt breuiter. ff. de hær. inst. terminus ergo reciproca, est Legislatoris, & breuiloqua est Doct. tñ ambo sunt synonima. videtur tñ, ꝙ magis proprium vocabulum sit reciproca, q̃ breuiloqua, eo q̃a reciproca solũ conuenit isti substitutioni, & nulli alij potest adaptari, sed iste terminus breuiloqua, posset etiam adaptari compendiosæ, q̃a compendiosã etiam sub breuitate verborum multas substitutiones continet, licèt non ita breuib. verbis, & non ex vtraque parte. ¶Ista breuiloqua substitutio aliqñ sub se continet duas vulgares substitutiones tm̃. Aliquando duas pupil. tm̃. Aliquando duas fideic. tm̃. Aliqñ quatuor. Aliqñ sex. Aliqñ octo, vt declarat Bart. in d. l. Lucius, in 1. col. & in 3. q. prin. Tñ duas exemplarias nunq̃ potest continere de per se, sed duas pupil. tantũ, quia semper simul aderunt & vulg. ratio est, quia licet pupillares possint fieri exhæredatis §. pen. Inst. de pupil. subst. tñ exemplariæ non possunt fieri exhæredatis. l. humanitatis. j. de impub. & alijs subst. declarat Bart. in l. ex facto. in 7. colu. ff. de vulg. & pup. ꝙ vltimum non puto verum, vt dicam in d. l. humanitatis. ¶Quare autem in ista. l. ista breuiloqua substitutio non cõtineat etiam duas fideic. quæ poterant vtrique pariter conue-
3 nire, dicunt Doct. ꝙ ideo est, eo † quia breuiloqua substi. nunq̃ comprehendit fideic. nisi simul apponatur compẽdiosa, & hic nisi fiat sub dinumeratione temporum, vt quia dicatur, qñcunque aliquis vestrum decesserit, vos inuicem substituo, tũc propter dinumerationem temporum qñcunq;, bene breuiloqua continet fideicom. aliàs secus. Ita Bart. in d. l. Lucius. in vlt. col.
* *cum quo alij omnes tenent*, & ego. j. in gl. magna. in secunda parte iu prin. examinabo. Vnde cùm in ista lege breuiloqua substitutio fuerit facta simpliciter, & non cum adiectione qñcunque, ideo fideic. non continet. Tñ, ꝙ dixi hanc breuiloquam non posse duas exemplarias continere, intellige nisi fieret maioribus. ¶Secundò præmitte, ꝙ licet paganus non possit directò substituere maiori post aditam hr̃ditatem, tñ miles bene põt ex priuilegio militari. De primo est text. in l. post aditam. j. de impub. De secundo est tex. in l. in fraudem. §. pen. & in l. miles ita. §. 1. ff. eod. & ad hoc gl. tua voluit allegare istas. ll. Et ratio diuer. est q̃a post aditam hr̃dita. & sic postq̃ quis effectus est directò hæres, certè qui semel fuit hæres, nunq̃ amplius potest desinere esse hæres. l. & si sine. §. sed ꝙ Papinianus. ff. de min. gl. in l. in substitutione. ff. de vulg. & pupil. ergo post aditam hær. non potest alium directò substituere hæredem, q̃a cùm primus nõ possit desinere esse hæres directò, certè duo reperirentur eiusdem hæredes insolidũ directò, ꝙ est imposibile, sed per fideic. bene põt substituere, toto tit. ff. & C. ad Treb. & istam rationẽ posuit Bart. si bene inspiciatur, in repeti. l. 1. in 6. q. 5. partis prin. C. de sacrosan. Eccles. Ang. in d. l. post aditam, sed in milite est dispensatum, q̃a potest facere, ꝙ ille, q̃ fuit directò hæres, desinat in totum eius hr̃s esse, vt dicunt duæ. ll. proximè alleg. ideo miles ex priuilegio militari põt post aditã hær. directò substituere, & appellat̃ directa militaris à Doc. de qua pluries. j. mentionem faciam, & de ea habetur in l. cẽturio. ff. de vulg. & pup. ¶Vlt. præmitte, ꝙ tota difficultas huius. l. & gl. magnæ consistit circa duo prin. Primum est circa illud, ꝙ dicit hic text. circa fi. *si probata fuerit voluntas militis*, ꝙ non obst. disparitate personarum, voluerit duas substitutiones in breuiloqua comprehendi, in quo consistit priuilegium militis, cùm idẽ decidatur in pagano probata voluntate. l. iam hoc iure. §. sed si alter. vers. hoc itaque casu. ff. de vulg. & pup. & circa hoc gl. & Doct. multum laborant, vt dicam in gl. mag. in 2. part. prin. & super hoc Lud. posuit nouum, & peregrinum intellectum ad hanc l. ego dicam. j. in loco præalleg. ¶Secunda, & altior difficultas est, probata voluntate militis, quæ substitutiones habeant locũ post adi. hær. Ang. & clarius Pau. de Cast. & d. Ale. tenent, ꝙ habeãt locum duæ militares substitutiones, quas miles ex priuilegio potest facere maiorib. post aditam hæred. sed non præsumitur fecisse nisi probetur eius voluntas, & de ista intelligitur ista lex, quia directa militaris potest vtrique æqualiter conuenire, tam minori quàm maiori. Ego autẽ. j. latè tenebo, ꝙ imò in hac. l. probata voluntate mili. in persona pup. habeat locum pup. in persona fratris habeat locũ directa militaris, licèt diuersæ sint, eo quia si in ista. l. probata voluntate mili. solùm haberet locũ directa militaris, certè per directas militares succeditur militi tantum, & in bonis militis tantum. l. centurio. ff. de vulg. & pupil. & l. miles ita. §. exhæredato. ff. eod. & tamen in hac. l. tractatur de successione filiæ, & non mili. vt dicit textus ibi, in vers. *filiæ sibi successionem defendat*. ergo necessariò intelligitur de pupil. subst. per quam succeditur pupil. & non de militari, & licèt dom. Alex. conatus sit huic arg. respondere, tamen vt infra dicetur, bene responderi non potest, ideo teneo hunc secundum sensum. ¶Istis sic pro euidentia, & introductione præmissis, diuide, & summa hanc. l. vt per Barto. hic, vel summa sic. Substitutio breuiloqua facta personis imparibus, tam in pagano quàm in milite continet vulgarem tantum, nisi probetur militem voluisse vti priuilegio militis. hoc dicit. & figura casum in terminis, vt per Bald. & plenius per Paul. de Castr. hic.
4 ¶† Not. ex prima parte huius. l. quòd substitutio breuiloqua facta personis imparibus, quarum vna est minor. 14. alia maior, continet illas substitutiones, quæ vtrique possunt mutuo conuenere, vt sunt vulgares, sed non continet pupil. quæ solùm minori conueniunt, & non maiori, concor. l. iam hoc iure. §. 1. & l. Lucius. ff. de vulg. & pupil. Limita istum text. & similes notabiliter, vt procedant, quando substitutio breuiloqua est facta verbis simplicib. non expressa pup. puta vos inuicem substituo: nam ista reciproca appellatur tertia species, prout dicit text. in d. l. iam hoc iure. §. 1. si autem testator substitueret hoc

ADDITIO.

a ¶Quod substitutionum. Adde Bald. & Doct. in l. præcib. C. de impub. & alijs substi.

ret hoc modo, ſi aliquis filiorum meorum deceſſerit in pupil. ætatæ, vel aliàs quandocunque, ſubſtituo ſuperuenientes, licèt iſta poſſit appellari reciproca ſubſtitutio, ea ratione, quia reciprocè facta eſt, & licet perſonæ filiorum ſint impares, quia aliqui erant maiores, aliqui pupilli, tñ in perſona pupillorum cótinet pupillarem, quæ fuit expreſſa duplici ratione, prima, qa cùm pupillaris fuit expreſſa, certè in claris non eſt opus coniecturis. l. continuus. §. cùm ita. in fin. ff. de verb. oblig. Secunda, & ſubtiliori ratione, qa licèt iſta poſſit appellari reciproca ſubſtitutio ea conſideratione, qa reciprocè facta eſt, tñ quia facta eſt etiam ſub temporum dinumeratione, ibi in pupillari ętate, vel aliàs qñcunque, certè potius eſt compendioſa continens expreſſam pupil. & fideic. vt not. in l. centurio. ff. de vulg. & pupil. & in l. precib. j. de impub. Ita not. limitat Raph. Cum. in conſ. 16. Io. quondam Vitalis. Tu adde, ꝙ ɔ̃rium in terminis conſuluit Ric. de Sal. in conſ. quidam teſtator habens tres filios. vbi conſuluit, ꝙ ſi teſtator habens tres filios, duos impuberes, & vnum puberem, eos hr̃des inſtituat, & poſtea dicat, ſi quis eorum in pupillari ętate, vel poſtea qñcunque deceſſerit, alios ſuperſtites ſubſtituo, ꝙ tñ in illius perſona comprehendetur* pupillaris ſubſtitutio, quia non poteſt omnib. conuenire, quamuis fecerit mentionem de ætate pupillari, mouetur plurib. fundamentis, ſed potiſſimum fundamentum eſt ratione æqualitatis ſeruandæ. Iſtam deciſ. refert, & pro notabili ſequitur do. Ale. hic in fi. Item aduerte, ꝙ fundamentum Raph. Cum. non videtur verum, ꝙ iſta ſit potius compendioſa, q̃ breuiloqua, quia imò eſt mixta vtraq; ſubſtitutio tam breuiloqua q̃ compendioſa, vt declarat Bal. hic in 3. q. dicens, ꝙ teſtator miſcuit plures ſpecies ſubſtitutionis, vt ꝙ minus comprehendebatur in vna, ſuppleatur per aliam, dummodo æqualitas ſeruetur, ita dicit Bal. vnde licèt compendioſa facta de per ſe comprehendat pupillarem, vt tenet Bart. in d. l. centurio. in. 14. col. in verſ. 2. opponitur ad prædicta, & in conſ. 48. Nellus Falloppi. tñ qñ eſt ſimul cum breuiloqua, & eſt facta perſonis imparibus, tūc ratione æqualitatis, quæ requiritur in breuiloqua, nō comprehenditur pupillaris. Non obſt. aliud fundamentū Raph. Cum. inquantum dicit, ꝙ hic eſt expreſſa pup. ꝙ in claris nō eſt opus coniecturis, quia reſponde, ꝙ illa verba ſi in pupil. ætate, benè ſonant in pupillarem ſubſtitutionem, qñ ſubſtitutio talis fieret de per ſe, & vni, ſed qñ ſumus in breuiloqua ſubſtitutione, & perſonæ ſunt impares, tunc talia verba nullius perſonæ important pupil. ſubſtitutionem, prout etiam dicunt Ric. de Sal. & Alex. quos. ſ. retuli. Not. bene prædicta, quia caſus eſt frequens, & quotidianus. ¶† Secundò ex hoc text. correlariè not. illud,
5 ad ꝙ tota die allegatur iſta l. ꝙ vna ſubſtitutio, & ſic vna determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet illa æqualiter determinare, vt hic, & d. l. iam hoc iure. verſ. ſed ſi alter. vbi omnes notant, & l. Lucius. ff. de vulg. & pupil. & l. quamuis. & l. hęreditatem. j. de impub. Adde, ꝙ iſta regula habet locum etiam in ſtatutis, ſm Ang. in conſ. 143. tria videntur impugnare, ad fi. ſic in ſimili quando duo vocabula veniunt ad determinationem eiuſdem verbi, debent ſic intelligi, vt vniformiter operētur. text. eſt in d. l. ſi. C. de ſen. & interolc. omu. iud. quē Bar. ibi ad hoc not. & dicit ſe neſcire alibi illum text. Ad idem facit text. in l. ſi legatarius. §. cùm ita. ff. de leg. 3. per quem text. Bar. ibi decidit not. q. & eius deciſionem ſequitur Lud. Ro. in l. qui hoc
a anno. ff. de verb. oblig. ¶ Limita iſtam reg.[a] niſi maior fauor ſit in vno ex determinabilib. text. habes in l. ſi ita ſcriptum. ff. de manu. teſt. quem ad hoc ibi not. do. Bened. de Plum. & reputat ad hoc ſing. ſed eſt ſimilis text. in l. ſi ſeruus liber. ff. de ſtat. liber. quem alleg. glo. in d. l. ſi ita ſcriptum, & ita ſequitur do. Alex. hic, & in conſ. 50. in 4. vol. ꝙ inc. viſo inſtrumento tranſactionis. Secundò iſta reg. limitatur, quando ſubeſſet eadem ratio pariter determinandi in vtroque, ſecus quando in altero eſſet maior ratio. ita limitat Imo. in l. Caius. in 3. col. ff. ſol. mat. Ang. in §. hinc nobis. in vltimis verbis, per vnam gl. ibi, in Auth. de hæred. & falc. Sed iſta fallentia eſt contra iſtum text. & alios. ſ. alleg. vbi erat diuerſa ratio in pupil. quàm in fratre, & tamen fit æqualis determinatio in vtroque. Vnde plenius dic, vt per dom. Alex. hic poſt Imo. in locis per eum alleg. & plenius per dom. Alex. in l. Gallus. §. quidam rectè. in 5. & 6. colu. ff. de lib. & poſt. & per eundem in d. l. iam hoc iure. ¶ Tertiò not. ex tex. in verb. inteſtatæ. ſecundum Ang. Sal. & omnes. Mod. hic, ꝙ
b etiam pupilla,[b] quæ non poteſt teſtamentum facere, tamen dicitur inteſtata decedere, quod facit ad d. ſtatutum, de quo per Barto. in l. 1. ff. de ſuis, & legit. per Barto. & alios in l. generaliter. j. de inſtit. & ſubſt. ¶† Vltimo not. ex fin. text. quòd miles
6 in dubio non præſumitur vti priuilegio militis, ſed iure communi, niſi probetur eum voluiſſe vti priuilegio, & dicit Pau. de Caſt. hic in 6. col. in vlt. not. quòd iſtud melius probatur in hoc text. quàm alibi in iure. Adde l. quanquam. & ibi dixi. ſupra eod. ¶ Glo. in verſ. hæredibus, ibi, niſi mater eſſet in medio, ſi referatur ad text. probat, quod miles ſi vult non poteſt maiori directò ſubſtituere poſt aditam hæredit. quando mater eſt in medio, & iſtud tenet Imo. in dicta. l. centurio. dicens, quòd
* eſt noua ſua inueſtigatio, & de iure vera. *Contrarium communiter tenetur*, quia ſi miles vult, etiam matre exiſtente in medio poteſt, ſed non præſumitur. ita Sal. hic Fulg. & dom. Alexan. hic, & Doct. in dicta. l. centurio, quòd non examino aliter. ¶ Gloſ. fin. in verſ. ſenſerit. iſta gloſ. eſt difficilis, & intricata, ſecundum Doct. & aliquas. ll. ineptè alleg. ſecundum Scrib. & pro eius ingreſſu aduerte, quòd gl. in prima parte opponit de l. precibus.
* infra de impuber. & ſoluit, *& in hoc omnes concordant*. Sed in ſecunda parte ibi, ſed in quo erit priuilegium. Bart. hic, cum quo alij tranſeunt, dicit, quòd iſta gl. debuit opponere de l. iam hoc iure. duob. mod. & non oppoſuit niſi vno modo, & ſecundum Barto. illi oppoſi. omiſſæ reſpondetur duob. mod. & poſtea poſitioni, quam expreſsè formauit, reſpondet. ¶ Puto, quòd non ſit verum iſtud, quòd dicit Bart. quòd glo. debuit bis formare contrarium de l. iam hoc iure, eo quia duob. mod. obſtet. nam 1. oppo. quam inducit Barto. eſt inepta, nec illa l. in illo contradicit iſti. nam opp. formata per Barto. procedit in breuiloqua facta perſonis impuberib. tunc continet vulgarem, & pupil. etiam ſi nihil de volūtate probetur, ſed iſta lex loquitur in breuiloqua facta pſonis imparibus. ſ. impuberi, & maiori, quo caſu requiritur probatio voluntatis, & iſtud idem dicit d. l. iam hoc iure. vnde quantum ad hoc illa. l. non contradicit iſti. Vnde teneo, quòd tantum vnum ſit contrarium. ſ. quia iſta. l. vult, quòd in milite probata eius voluntate ſit priuilegium, quòd non obſt. diſparitate perſonarum intelligatur pupillæ poſt aditam ſubſtituiſſe, ſed certè in hoc nullum eſt priuilegium militis, quia idem eſt in pagano ſubſtituente breuiloquè imparib. perſonis, quia probata eius volun. intelligitur ſubſt. ita dicit ad literam text. in dicta. l. iam hoc iure, verſ. hoc itaque caſu, & ad iſtud contrarium tendunt ordinatè tres ſol. glo. quicquid dixerit Bart. primò reſpondet glo. quod priuilegium militis conſiſtit in hoc, quia in milite ſubſtituente imparibus perſonis non eſt opus aliquid probare de eius voluntate, ſicut in pagano, ſed in iſto caſu ideo debet probari voluntas militis, quia aderant aliquæ præſump. in contrarium. Tamen iſtud eſt diuinare. Vnde ſecundò dicit glo. quòd in milite ſatis probatur eo ipſo, ꝙ contrarium non probatur, ſed in pagano verè debet probari, ſed iſtud etiam nil eſt. Sequitur 3. ſol. ibi, ſed tu dicas, quæ clarè patet in glo. & ſic mihi videtur, quòd iſtæ tres ſolu. tendant ad idem contrarium. ¶ Vnde diuido iſtam gloſſ. in tres partes princ. In prima facit, quod dictum eſt, quia opponit de dicta. l. precib. In ſecunda q. quæ eſt ibi, Sed in quo erit priuilegium. glo. opponit alio modo contra text. & tripliciter ſol. & circa. 3. ſol. refert quandam opi. Pil. quam reprobat. In tertia, & vlt. ad fin. ibi, Item quæro. glo. format quæſt. & non ſoluit. Rurſus prima pars princ. quamuis videatur tota continuatiuè procedere, & non habere niſi vnam ſol. tamen ſubtiliter intuenti ſubdiuiditur in quatuor partic. prima eſt clara, aliæ ſunt valde difficiles, & vix ex verbis intelliguntur. In prima ergo reſpondet contrario d. l. precibus. vno modo. In ſecunda, quæ eſt ibi, expreſsè autem vult. glo. declaratio eſt obſcura, & difficilior particula, quæ ſit in tota gl. In tertia part. quæ eſt ibi, idem ſi tacitè. gl. bene intellecta ponit ſecundam ſol. ad l. precibus. In quarta, quæ eſt ibi, quæ quodam modo ſunt expreſſa. licèt, vt dixi glo. continuatiuè loquatur, & vix poſſit perpendi, tamen ſubtiliter intelligenti ponit tertiā ſol. & quòd in illis verbis ponatur tertia ſol. declarat Bartol. in prima opp. Cyn. in 2. Bald. in 4. colum. in princip. in 3. opp. & Sal. in 5. colum. in 6. oppo. & ſtatim inducam in ſcriptis. Rurſus ſecunda pars princip. quæ eſt ibi, ſed in quo erit priuilegium, ſubdiuiditur in octo particu. In prima opponit contra text. In ſecunda ſoluit vno modo, quæ eſt ibi, reſpondeo, hic aliquæ præſumptiones. In tertia reſpondet alio modo, ibi, alij dicunt. In quarta ibi, Sed tu dicas. reſpondet tertio modo. In quinta ibi, ſed Pileus dixit. glo. circa vltimam ſol. refert opin. Pilei contrariam. In ſexta, quæ eſt ibi, & pro eod. gloſſ. pro opin. Pilei allegat duo iura, quæ inducas, vt inducit Cyn. hic in 1. quæſtio. In ſeptima, quæ eſt ibi, ſed certè. ibi gloſſ. reſpondet ad illa duo iura vno modo. In vltima parte ibi, item ſatis habet lex. gloſſ. alio modo reſpondet

ADDITIONES.

* Non comprehendetur, legendum videtur.

a ¶ Limita iſtam regulam. Adde Bart. in l. ex empto. in 1. q. ff. de act. emp. & per lo. de Imo. & Doct. in l. ſtipulatio iſta. in §. alteri. ff. de verb. oblig.

b ¶ Quod etiam pupil. Adde l. ſi frater. C. qui teſt. fam. poſſ. & ibi Pau. de Caſt. & Spec. tit. de pign. §. 3. verſ. verum.

det ad illa duo iura,& istam solutio. declarat Bald.hic in 4.col. in 3.opp.aliàs per te ipsum vix vnquam intelligeres istam solutionem.¶Redeo ad primam partem,& pro eius ingressu opp. contra text.nam præsupponitur in hoc text.matrem filię prędefunctæ extare. Item pondera text.in fin. in verbo, senserit, quia non dicit expresserit, & sic loquitur de tacita substitutio-
7 ne,& sic vult, ꝙ † tacita substitutio militis excludat matrem à successione filiæ pupillæ. Contra, quia si testator miles substitueret filiæ pupillæ vulgariter hoc modo, si filia mea pupilla hæres non erit, Titium substituo, licet aliàs sub expressa vulgari facta modo quo supra, videlicet si hæres non erit, comprehendatur tacita pupil. videlicet etiam si pupilla sit hæres, & moriatur in pupil.ætate, illi substituatur, quia regulariter sub expressa vulgari continetur tacita pupillaris,& ècontra,tamen quando mater est in medio, tacita pupil.contenta sub expressa vulgari matrem non excludit.text. est in l. precibus. in vers. nam non est incerti iuris. ꝭ. de impub. Si ergo tacita substitutio matrem non excludit,ergo contra istum text. in fin.in vers. senserit,qui loquitur de tacita, & tamen matrem excludit, & vltra. d.l. precib. ꝙ tacita substitutio matrem non excludat, ostenditur clara ratione, nam lex [a] dispensatiuè permittit patri,ꝙ possit facere testamentum pro filio suo pupil.substituendo sibi pupillariter,& ꝙ possit substituere quemcunque extraneum, & excludere matrem à luctuosa hæreditate filij sui pupilli.l.Papinianus.§.sed nec impuberis.ff. de inoffi.testa.c.si pater.de test. in 6. vnde cùm istæ tales dispensationes, quæ sunt contra ius, [b] sint odiosæ,per consequens sunt restringendæ, & strictè intelligendæ.c.1.in fi.de fil. presby.in 6.gl. in c.ordinarij. de off.ord.in 6.ideo sequitur, ꝙ substitutio pupillaris facta per patrem non excludat matrem de legitima hæreditate filij sui pupilli,nisi qñ expressè est facta, & ideo tacita substitutio matrem non excludit, quia in istis dispensationib.odiosis nõ sufficiunt coniecturæ,& tacitæ interpretationes.glo .in 1.sol.fatetur contrarium,ꝙ tacita non excludit matrem.Sed in hoc tex. oportet probare, ꝙ miles expressè hoc voluerit, quæ solutio repugnat verbis text.dum dicit,senserit,& exponere senserit.i. expressè voluerit,est ponere album pro nigro. ¶Præterea ista sol.præsupponit, ꝙ interuentus matris istud faciat in hoc text. sed est falsum, quia etiam si mater non esset in hac.l.procederet iste text.nam est imparitas personarum, quæ facit, ꝙ post aditam hær.alia substitutio non intelligatur, non autem interuentus matris, qa de ea non est curandum quantum ad hanc. l.quæ procederet siue mater esset in medio siue non, prout et dicit gl.in l.Lucius.in vers. duplex.ff.de vulg.& pupil. Præterea, & tertiò ista lex esset sine dubio, si miles expressè disposuisset. ¶In secunda partic.ibi, expressè autem. vult gl.declarare præcedentem solutionem,qñ dicatur expressè sensisse, & qñ taci-
8 tè, & in effectu vult gl. † qñ substitutio est facta per verbũ merè directum,vt est verbum hr̃s esto, tunc apparet militē velle vti priuilegio militari.Ratio,quia paganus non potest per verba merè directa facere talem substitutionem.tacitè autem diceretur velle, qñ miles in substitutione vteretur verbo cõi, vt est verbum substituo. Sed ne æquiuoces,aduerte,qa ista pars est obscura,& recedit gl.ab exemplo.l.nostræ, quia casus.l.nostrę non est de Lucio,& Sempronio,prout gl.exemplificat.Itē istud exemplum gl.non conuenit reciprocę substitutioni,quę debet sub eadem determinatione saltem duas substitutiones in duab.personis continere. Vnde si vis ordinare istud exemplum gl.vt conueniat.l.nostrę,vt sit exemplum reciprocę substitutionis, sic dicas, ꝙ miles postꝗ instituit Lucium fratrem hr̃dem,& filiam pupillam,postea substituit hoc modo, ꝙ si alter eorum decesserit, adinuicem hr̃des essent,tunc per hęc verba intelligitur expressè voluisse post aditam vtrique substituere.Et vt intelligas illud, super quo se fundat glo.aduerte, quia sensus glo. est, ꝙ in ista.l.substitutio breuiloqua fuit facta per verbum cõe substituo, & ꝙ illud sit verbum commune conueniens tam directæ ꝗ obliquæ substitutioni, est text.in l. iam hoc iure,in verbo hoc cõi verbo.& in l.gñalitet.§.1. & ibi gl.ꝭ. de insti.& subst.& gl. in d.l.precib. Sed in exemplo gl.substitutio est facta per verbum directum. s.hr̃s esto. & ꝙ sit verbum directum,est gl.in d.l.verbis ciuilib.in gl.pen.ff.de vulg.& pup. Et patet ratione, qa per istud verbum hæres esto,directò fit hæres,& non habet necesse capere de manu alterius. Vnde vult dicere gl.ꝙ quando miles vtitur verbis directis,apparet ex talib. verbis directis expressè, ꝙ vult vti priuilegio militis, quia habet priuilegium, ꝙ potest substituere directò post aditam hære.& ad istud probandum vadunt duæ ll.allegatæ in gl.s.d.l. miles ita.§.1.& d.l.infraudem.§.pen. quæ dicunt, ꝙ miles post aditam hære. potest directò substituere. ista est intentio huius particulæ gl.¶In tertia particula ibi,idem si tacitè. habes 2.sol.
9 ad contrarium.d.l.precibus, quæ est ista, † ꝙ substitutio tacita solùm præsumpta matrem non excludat.ita loquitur ꝯrium, sed substitutio tacita probata per aliquas alias coniecturas, ita ꝙ nõ sit merè inducta ex sola dispositione.l.bene excludit matrem.ita loquitur hæc.l.in fi.& idem not.glo.in d.l.precibus.in verbo omnimodo.Et istam sol.tenet Bart. & quasi omnes hic. & dicit Ang.hic in 2.col.in lect.Flo.ꝙ ad hoc ista.l.est singularis pro limitatione d.l.precib.Sum in 4. particula glo.ibi, quæ quodammodo sunt expressa.gl.continuatiuè procedit, nec videtur aliam sol.ponere, tñ vt.s.retuli ſm Cy.Bar.& Bal.& Sal. gl. in istis verbis ponit tertiam sol. quæ mihi plus placet ꝗ duæ præcedentes,& eam plenius sic declara.nam verum est,ꝙ tacita pupillaris sub expressa vulgari contenta,illa matrem nõ excludit.ita loquitur.d.l.precibus. ratio est,quia tacita pupillaris, quæ continetur sub expressa vulgari,est omnino tacita, & verbis specialibus,& verbis generalib.imò verba vulgaris substitutionis sunt de directo ꝯria verbis pupillaris. vulgaris. n. fit hoc modo,si filia hæres non erit,talem substituo. Pupillaris autem fit ècontra,si hæres erit,& in pupillari ætate moriatur,&c.quia ergo verba vulgarium expressè repugnant pupillarib. & illa pupillaris est omnino tacita, ideo matrē non excludit.d.l.precibus.sed nos loquimur in substitutione pupillari, quæ continetur sub breuiloqua.Ista quamuis sit tacita quo ad verba specialia, tamē, vt dicit gl.nostra,est quodammodo expressa sub gñalitate verborum, qa illa verba gñalia,vos inuicem substituo,sub gñalitate hanc comprehendunt, vt etiam tenet Bart. * *& alij communiter hic*,& gl.in d.l.precib.cum concord.& ista bene excludit matrem.Casus est hic,& text. in d.l.Lucius.in fine prin.& ibi glo.& Doct.ff.de vulg. & pupil. Et istam sol. tenent Raph.Fulg.& Pau. de Cast.hic in 7.col. Sic dicimus in pupillari comprehensa sub compendiosa, quæ cùm sit expressa saltem verbis generalib.illa etiam matrem excludit.d.l.precib.& c.si pater.de test.in 6.& gl.in d.l.Lucius.¶Sed aduerte,qa Ang.
10 & Lud.hic tenent, † ꝙ licèt regulariter pupillaris comprehēsa in breuiloqua sit expressa, vt dixi,tñ qñ reciproca fit personis imparib. de iure non comprehenditur pupil. nisi probetur ex coniecturis,ergo dicetur tacita,tñ propter coniecturas probatas matrem excluderet ſm eos.Sed aduerte, quia Bart.& Pau. de Cast.hic sentiunt,ꝙ etiam isto casu dicitur expressa, & hoc est verius, cùm etiam isto casu sub gñalitate verborum comprehendatur,& probationes sunt necessariæ ad tollendũ obstaculum imparitatis personarum,ꝙ restringebat gñalitatem verborum,vt statim dicam,& ita tene.Et si dicas, si substitutio tacita contenta sub breuiloqua excludit matrem, eo quia dicit quodammodo expressa saltē verbis gñalib. quare est, ꝙ in l. nostra requirat probatio voluntatis? Dic,ꝙ est propter imparitatem personarũ,quæ facit, vt hæc probatio requiratur,& tūc si probetur per coniecturas,de quib.dicam in d.l.precib.mater excluditur per hanc tacitam, casus est hic.¶Limita tñ istud,ꝙ dicit gl.& declaraui, ꝙ pupillaris contenta sub breuiloqua dicitur quodammodo expressa verbis gñalib. vt limitat Bart. in d.l.Lucius.in pen.col.in ver.pone, ꝙ instituo duos impuberes. & sequūtur alij ibi,& Imo.in repet.c. Raynutius.de test.in materia reciprocæ substitutionis.vbi reputat not.dig.& refert, & sequitur d. Ale.hic.& in l.precib.in 13.col.C.de impub.& alijs subst.& idem tenet Alb. de Ro.in rep.rub. ff.de vulg. & pupil. in materia breuiloquæ in 15. q. ¶Sum in secunda parte gl.ibi, sed in quo erit priuilegium,quæ opponit contra text.vno modo tñ,vt declaraui.s.in diuisione, & caue dum etiam pro oppositio.alleg.l.Scæuola.est inepta alleg. secundum Bal.sed Iac. Bart.& Cyn.hic in 1.opp.& Alb.& Alex.dicunt, ꝙ ibi colligitur alia oppositio ad text.Puta, ꝙ ista oppositio possit fortiter sic induci,nam substitutio breuiloqua, quando non potest cōtinere substitutiones directas,benè interpretatur, vt contineat fideicommissarias,ita ibi est text.ergo cùm in l.nostra ista breuiloqua non possit continere substitutiones directas, propter imparitatem personarum, debet benignè inter pretari, vt fideicommissarias contineat,quæ vtrique personæ conueniunt. Responde,ꝙ contrarium procedit, qñ breuiloqua est facta in codicillis, vbi non potest valere aliqua substitutio iure directo.l.quidam in suo.§.fin.ff.de cond.insti. §.fi.Insti.de cod. ideo necessariò continet fideicommiss. sed hic breuiloqua fuit facta in testamento,vbi potest continere directas, & continet scilicet vulgares, licèt non pupillares propter imparitatem. ¶Pro clara intelligentia huius secundę partis, quia glos. multa ponit, quæ non benè declarat, ideo duo sunt principaliter videnda,

ADDITIONES.

a ¶Nam lex.Adde Petr.de Vbal.in rep.c.Rayn.de test.

b ¶Dispensationes quæ sunt contra ius. Adde Ant.de But.in c.cùm in cunctis. in §.cùm verò.de elect.Card.Zab.in cap.quia circa.de consang.& affinit.

videnda, in quib. conſiſtit tota vis. Primò erit videndum, probata voluntate militis, quæ ſubſtitutiones locum habeant in perſona vtriuſque, an duæ militares, & ſic ęqualiter in perſona vtriuſque, an vero in perſona pupillæ habebit locum directa pupillaris, ſed in perſona fratris maioris habebit locum directa militaris. Et vtilitas eſt duplex. prima, quia per directam militarem ſolùm ſucceditur in bonis, quæ fuerunt militis, & non in bonis aliunde prouentis. l. milites etiam. & l. miles ita. §. exhæredato. ff. eod. & l. centurio. ff. de vul. & pupil. Sed per pupillarem ſubſtitutionem ſucceditur pupillæ, nedum in bonis obuentis à patre, ſed vndecunque. l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pupil. eo quia pupillaris ſubſtitutio cenſetur teſtamentum ipſius pupilli. l. patris, & filij. ff. de vulg. & pupil. l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſt. Item pupillaris ſubſtitutio durat tantum pro tempore pupillaris ætatis. l. in pupillari. ff. de vulg. & pupil. ſed directa militaris ſemper durat vſque ad mortem inſtituti. l. centurio. ff. de vulg. & pupil. & talis pupillaris etiam ſi fiat à milite expirat adueniente pubertate. d. l. centurio. iuncta. l. cùm filiusfa. ff. de teſt. mil. & in examinatione iſtius paſſus aperiam bene intellectum huius text. Secundò correlariè erit viden. probata voluntate militis, in quo conſiſtat priuilegium milis. cùm idē videatur in pagano pro-
31 bata eius voluntate, per iura alleg. in glo. ¶† Circa primum, qn̄ miles breuiloquè ſubſtituit perſonis imparib. & probatur eius voluntatem fuiſſe, ꝙ etiam poſt aditam hær. ſubſtitutio locū habeat non obſt. imparitate, quæ ſubſtitutiones tunc intelligã-
* tur, dic, ꝙ *magis communiter concluditur*, ꝙ tunc in perſona pupillæ habebit locum pupillaris directa, per quam pupillæ in omnib. ſuccedetur, ſed in perſona fratris maioris habebit locū militaris directa. ita ſentiunt Cyn. hic in 1. opp. & clarius in 2. q. & Bart. in alio propoſito ad fin. hic ſuper vlt. q. gl. licèt Bar. loquatur, qn̄ conſtat, ꝙ voluit limitatè ſubſtituere vſque ad tp̄a pubertatis, quo caſu tenet, ꝙ in filia pupilla valeat iure directo pupillaris, ꝙ an ſit verum. ĩ. dicetur. Sed iſtam opi. clarius videtur velle Bal. hic. in 1. q. licèt in. 1. col. videatur vacillare. Idem tenet Sal. in 5. col. Raph. Fulg. in 4. & 6. col. dicens, ꝙ iſta eſt communis opin. Idem apertè tenet Lud. Ro. hic, & ita teneo. Sed Ang. & clarius Pau. de Caſt. hic in 7. col. & plenius d. Alex. hic tenēt, ꝙ in hac lege probata voluntate militis, in perſona vtriuſque lo cum habeat directa militaris, eo quia in breuiloqua ſubſtitutione debet ſeruari æqualitas, & intelligi talis ſubſtitutio, quæ æqualiter vtrique conueniat, vt hoc text. Item ſm̄ Paulum de Caſt. hoc probatur in hoc text. vbi patet, ꝙ frater per modum replicationis dicebat ſe debere admitti ex militari ſubſtitutione ad ſucceſſionem filiæ. Sed iſtud non dicit text. ¶ Vltra eos pro hac opi. adde tria fundamenta. Primum eſt, nam ſubſtitutio breuiloqua ratione mutuæ reciprocationis, & ꝑ vnitatē orationis, deſiderat æqualitatem quantum poteſt. d. l. iam hoc iure. §. 1. modo in propoſito, ſubſtitutio directa militaris fit à milite ex ſpeciali priuilegio, vt declaraui. ſ. in euidentialib. huius legis, ſed ſubſtitutio pupillaris, quæ fit pupillæ, fit de iure cōi. Item per directam militarem ſolùm ſucceditur in bonis militis, ſed per pupillarem etiam in bonis pupillæ, vt dictū eſt ſupra proxi. Item militaris durat perpetuò vſque ad mortem inſtituti, ſed pupillaris durat ſolùm vſque ad tp̄s pubertatis. ergo in caſu noſtro probata voluntate militis ſimpliciter, & abſolutè, non debemus dicere, ꝙ teſtator miles voluit prouidere de ſubſtitutionib. tam diuerſis. & tam difformibus, arg. l. Paulo Callimacho. §. 1. ff. de leg. 3. præſertim, vt dixi in breuiloqua, quæ de ſui natura ꝑ vnitatem ſermonis ęqualem determinationem requirit. Secundò pro iſta opi facit, quia ſi diceremus, ꝙ in perſona pupillæ habeat locum pupillaris, & in perſona fratris haberet locum directa militaris, ſequeretur abſurdum, ꝙ miles voluiſſet facere in teſtō meliorem cond. fratris, qui eſt de linea tranſuerſali, q̄ filiæ, quæ eſt de linea deſcendenti, patet, quia frater per pupil. ſuccederet pupillæ non ſolùm in bonis obuentis à milite, ſed etiam in bonis proprijs pupillæ excluſa matre, è͡ꝯ autem filia vigore directæ militaris non poſſet ſuccedere fratri niſi in bonis obuentis à milite, ſed ita præſumere videretur abſurdum, & contra l. ſi viua matre. circa med. C. de bon. mat. & l. Publius. §. fin. ff. de cond. & demon. ergo, ne ſequatur abſurdū tale, debemus dicere, ꝙ in perſona vtriuſque ęqualiter habeat locum directa militaris. Tertiò, & fortius pro eadem opin. videtur ſtringere, quia ſi in iſto tex. in perſona pupillæ haberet locum directa pupillaris, & non directa militaris, certè nullum eſſet priuilegium militis in hac. l. vt dicit tex. nam probata voluntate, ita paganus ſicut miles poteſt ſubſtituere pupillæ pupillariter. iſtud non eſt priuilegium reſpectu aliquo. Nec potes dicere, ꝙ hic eſſet priuilegium reſpectu fratris, cū in hac. l. ſubſtitutio reſpectu fratris non habeat locum in actu,
a ſed ſolùm in potentia. ¶ Ego teneo primam ſententiam,[a] ꝙ in iſta. l. probata voluntate militis in perſona pupillæ prædefunctæ, habeat locum pupillaris ſubſtitutio, & non militaris, quod probo, primo per vnum fundamentum Fulg. hic in 4. col. nam bonum eſt argumentum de perſonis ad tempus, & ècontra. l. qui plures liberos. in princ. ff. de vulg. & pupil. & ibi Bart. ad hoc not. ſed quando miles facit ſubſtitutionem comprehendentem plura tempora, valet intra tempora pupillaris ætatis iure pupil. & poſtea iure militari, text. eſt in d. l. centurio, quaſi videatur magna conformitas, ergo idem dicendum in plurib. perſonis. Tu ſtrictius inducas iſtud arg. nam maior eſt vnitas in eadem perſona quàm in diuerſis, ſi ergo in eadē perſona ſubſtitutio intelligitur diuerſimodè facta ſecundum diuerſa tempora, vt eſt text. in d. l. centurio. ergo multo fortius in diuerſis perſonis, in quib. non eſt tanta vnitas. Sed reſponde, ꝙ d. l. centurio. loquitur in ſubſtitutione compendioſa facta vni, nō in reciproca facta duob. & natura reciprocę eſt velle ęqualitatem hincinde, ꝙ non eſt in compendioſa, quæ fit ſub enumeratione plurium temporum, quia fit per diſtributiuū quandocunque, ꝙ eſt diſtributiuum temporum. l. ſicut in annos. in princ. ff. quib. mod. vſusfr. ami. ideo nimirum ſi variatur ſecundum curſum temporis. l. pater Seuerinam. §. conditionum verba. ff. de cond. & demon. Præterea in iſta materia non procedit
b arg. de tempore ad perſonas,[b] vt declarat Imo. in d. l. centurio. in 18. colu. & per text. ibi iuncto c. ſi pater. de teſt. in 6. iuncta. l. precib. ĩ. de impub. & alijs ſubſt. ¶ Secundò, & fortius pro iſta opin. ſtringit, quia iſta. l. tractat de ſucceſſione pupillæ, & non ſucceſſione militis, ſed per militarem non ſucceditur pupillæ, vt ſupra declaraui. Huic arg. d. Alex. poſt Pau. de Caſt. conatur reſpondere trib. mod. & inter cætera dicit, ꝙ in hoc text. bene mater erat illa, quæ prætendebat ſucceſſionem filiæ, ſed frater non curabat de ſucceſſionæ filiæ, ſed volebat bona, quæ fuerant militis ex ſubſtitutione militari. Sed iſta ſol. mihi videtur contra iſtum text. vbi non ſolùm mater, ſed frater prætendebat ſucceſſionem filiæ; nam dicit text. *& mater quidem inteſtatæ filiæ ſibi ſucceſſionem defendat, tu autem, ſcilicet, frater ex ſubſtitutione ad te pertinere contendas*, & ſic text. vult, ꝙ ſucceſſio hæreditatis filiæ erat in contentione tam fratris, quàm matris. Puto tamē, quòd melius poſſet dici, quòd cùm iſta filia mortua ſit paruula viuente adhuc matre, non eſt præſumendum, quòd aliunde bona haberet quàm militis patris, & ſic nō videtur referre, an habeat locum pupillaris, vel militaris. Tamen, quia potuiſſet eſſe, quòd poſt mortem patris bona aliunde obueniſſent huic filiæ, in illis non ſuccederetur ex militari, ſed bene ex pupillari. ¶ Tertiò pro eadem parte facit, quia in hoc etiam verſatur commodum ipſius pupillæ, quòd in eius perſona habeat locum directa pupillaris, quia eſt prouiſio, & eius teſtamentum. l. 2. in princ. & l. patris, & filij. ff. de vulg. & pupil. l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoff. teſt. licet poſſet reſponderi, quod arg. procederet, quando non extaret mater ab inteſt. ſucceſſura, quæ eſt magis coniuncta filiæ pupillæ quàm patruus. arg. eius, quod dicit gl. in dicta. l. Lucius. in verbo non ad matrem, & ibi Barto. & Doct. & pro arg. ſ. facto, quòd ſubſtitutio pupillaris ſit prouiſio, & vtilitas pupilli, facit l. ex trib. & ibi gloſ. C. de inoffic. teſt. Non obſt. arg. Pau. de Caſt. & dom. Alex. de æqualitate ſubſtitutionum, quæ debet intelligi in breuiloqua, quia retorqueo iſtud arg. contra eos, quia in ſubſtitutione reciproca bene debent intelligi ſubſtitutiones, quæ ęqualiter vtrique poſſint conuenire, iſtud eſt verum in caſu dubio, & ideo in caſu dubio, quando perſonæ ſunt inæquales, ſolùm intelliguntur illæ ſubſti. quæ vtrique conueniant, ita procedit eorum fundamentum, ſed probata voluntate etiam in pagano (quòd eſt plus) non obſtante diſparitate perſonarum habebit locum ſubſtitu. quæ vtrique non conueniet. text. eſt in d. l. iam hoc iure. in verſ. pen. quanto magis hic in milite probata eius voluntate, & iſtud tene. Secundò pro alia reſponſione conſidera, quòd Iuriſconſultus in dicta. l. iam hoc iure. §. 1. ſolùm habet pro incongruo, quòd in vna perſona ſit duplex ſubſtitutio, in altera vna ſola, non autem habet pro incongruo, quòd

ADDITIONES.

a ¶ Sententiam. Adde, & in hac quæſt. diſtingue primo aut non conſtat de voluntate militis, quod voluerit ſubſtituere poſt aditam, & videtur fienda ſecūdum Sal. hic. colu. 5. aut conſtat, quod voluerit facere directam, ſed non apparet de qua ſenſerit, & in pupil. valebit intra tempora pubertatis iure pupil. in alio iure militari. aut probatur per teſtes, quòd voluerit facere directam reciprocam l. centurio, & idem eſt, quòd in caſu præmiſſo. aut ſubſtituit vulgariter, & pupillariter, & in pupillo erit pupil. in alio militaris, quia vt ſeruetur voluntas militis, cenſetur vti iure communi, & militari. l. 3. ff. hoc tit. l. Pantoninus. ff. de fideicom. liber. BELLOT.

b ¶ Perſonas. Adde Doct. in l. qui plures liberos. & ibi elegan. per Bartol. ff. de vulg. & pupil. Bald. in l. miles ita. in §. & quia diximus. ff. de teſt. mil. Bald. in l. conuenticulam. C. de Epiſ. & cler.

ꝙ in persona vnius sint diuersæ substitutiones, quàm in persona alterius, dũmodo sint æquales numero. cùm text. solùm cõsideret æqualitatem in numero, & non inæqualitatem. Tertiò pro præced. solu. considera facere istum tex. qui in prin. dicit, ꝙ paganus substituendo breuiloquè personis imparibus, videtur facere substitutionem, quæ pariter vtriq; conueniat. postea ponit aduersatiuam, sed cùm ex testamento, quę aduersatur in iure. ergo vult, ꝙ probata voluntate militis, in breuiloqua contineantur substitutiones, quæ vtriq; non conueniant, ergo in persona pupillæ directa pupillaris, & in persona fratris directa militaris. Et istud erit quartum argum. de isto text. pro ista sen-
12 tentia. ¶ † Circa ſm videndum est probata voluntate militis, in quo consistat priuilegium militis, cùm idem videatur in pagano, d. l. iam hoc iure. & licèt glo. circa hoc posuerit tres solu. tamen illæ non euacuant difficultatem. Ideo dic, ꝙ priuilegiũ militis consistit in hoc, (& ita teneo) ꝙ probata voluntate militis, in istis duabus personis imparibus habebunt locum duæ substitutiones directę inæquales, scilicet directa pupil. in persona pupillæ, & directa militaris in persona fratris maioris, sed in pagano probata voluntate non sic esset, vt plenius declarat istud vltimum d. Alex. hic in 9. colum. & seq. reprobando Sal. vt hic per eum. Ludo. Roma. dicit se tradere pulchrum coloratum intellectum ad hunc tex. quem dicit vsque ad tempora sua ab alio non fuisse imaginatum. nam ſm eum non est credendum, ꝙ Imperator in hac l. veniat ad decidendum, ꝙ miles possit ex priuilegio directò maiori substituere post aditam hær. quia istud erat decisũ de iure. florũ. in multis ll. in l. centurio. ff. de vulg. & pupil. in l. milites etiam. & in l. miles ita hæredem, & in l. in fraudem. in §. penul. ff. eod. sed venit ad decidendum casum, ſm quem iste tex. in fi. redditur singu. & peregrinus, ꝙ si miles duabus personis imparibus hoc est pupillæ, & fratri maiori breuiloquè hoc modo substituat vos inuicem substituo. & frater probet, ꝙ miles voluit ipsi fratri maiori directò substituere ex priuilegio, hoc probato tantum scilicet, ꝙ voluit facere directam militarem in persona fratris, dato ꝙ de persona filiæ nil probet, tñ per hoc ꝙ probet militem voluisse facere militarem in persona fratris, dicitur probasse, ꝙ etiam voluit directam pupil. habere locum in persona pupillæ, & hoc modo habebit successionem pupillæ. casus est hic singu. licèt casus pupillæ esset omissus, & propter hoc dom. Alex. dubitat de intellectu Ludo. Roma. quasi casus omissus relinquatur dispositioni iuris communis. Sed istud est propter naturã breuiloquæ, in qua Ludou. Roma. se fundat, sed non sic est in pagano, quia paganus substituit breuiloquè minori, & maiori, & sic personis imparibus hoc modo, vos inuicem substituo. licèt probetur, ꝙ voluntas pagani fuerit, ꝙ in maiori post aditã hæred. haberet locum fideicommissaria, quia de directa in pagano post aditam tractari non potest. non sequitur, ergo pariformiter voluit in persona pupillæ habere locum pupillarem, propter nimiam difformitatem, quæ est inter fideicommissariam, & pupil. cũm vna sit obliqua, altera directa, ꝙ non est inter militarem, & pupil. cùm ambæ sint directæ. Et pro certo subtilis, & coloratus est intellectus Lud. Roma. licèt do. Alex. vt dixi, de eo dubitet. & adde, ꝙ istum intellectũ satis sentit Bal. hic in 2. quęst. prin. Sed pondera, ꝙ istum intel. facit iste tex. circa fi. ibi etiam hæredib. extraneis, in illa implicatiua etiam, iuncto tex. in fin. ibi, sed tibi probandum est, an ita frater suus senserit. ¶ Secundò pondera, ꝙ iste intellectus ex alio ad hunc tex. non videtur posse procedere, quia dato, ꝙ probetur ꝙ miles voluerit post aditam hæred. fratri directò substituere, & sic in eius persona facere directam militarem, non sequitur, ergo similiter ècontra voluit substituere filię pupillę, quia respectus idem matris non est quo ad fratrem, prout quo ad filiam, maximè tenendo, ꝙ in eius persona habet locum pup. vt s. tenui. Vnde melius est tenere, ꝙ in hac l. requiratur probatio, quòd in vtriusq; persona voluerit substitutionem facere. tñ istum intellectum Lud Roma. refert dom. Fran. de Are. hic, & dicit, ꝙ est multum amicus literæ, & eum sequitur rñdendo ad vnam obiectionem, de qua hic per eum. Per ista vides, in quo constat priuilegium militis in hac l. probata eius voluntate. ¶ Bald. hic in 2. & 3. colum. dicit priuilegium militis consistere in alio, quia ad probandum istam volũtatem militis duo testes sufficiunt, sicut in faciendo testamento. l. milites. cum glo. ꝗ. eo. sed in pagano requiruntur. 7. testes, sicut in eius testamento requirũtur. l. cùm proponebatur. ff. de leg. 2. & idem dicit Pau. de Cast. hic in vltim. colum. licèt de Bal. non faciat mentio. & sequitur dom. Alex in 12. colum. & ante eos idem tenet Barto. in l. 2. in prin. ff. de vulg. & pupil. in penul. colum. in versi. quæro, & reuoco in dubium, quot testes requirantur. Tu tamen vide, quod vult Barto. in d. l. Lucius. in 6. colum. in versicu. sed contra prædicta opponitur, vbi dicit, ꝙ an talis substitutio contineatur in breuiloqua, est quædam declaratio generalitatis breuiloquæ, sed declaratio potest fieri sine noua solennitate, vt l. hæredes palã. §. sed & si notam. ff. de testa. ¶ Item dato, ꝙ istud in se esset bene dictum, tñ non credo, ꝙ text. noster habuerit respectum ad istud scilicet, ꝙ priuilegium consisteret in modo probandi, vel in qualitate vltra ea, quæ tanguntur per glo. & Doct. moueo difficultatem contra hunc text. nam videtur, ꝙ in isto tex. & in pagano, & in milite iste frater debuerit in effectu semper obtinere successionem filiæ exclusa matre etiam absq; eo, ꝙ aliquid probet de volũtate militis, eo quia ista substitutio breuiloqua facta personis imparibus, licèt non potuerit post aditam hære. continere pupillarem substitutionem, eo quia vtrique eorum non conuenit, tñ saltem potuit continere duas fideicom. substitutiones, quæ vtrique conueniunt, præsertim cùm in hoc text. substitutio breuiloqua fuerit facta per verbum commune substituo, conueniens ita fideicommissariæ, sicut directæ; verba ergo substitutionis, item personæ æqualiter patiuntur fideicommissarias substitutio. quid est ergo quare frater in hac. l. ex fideicommissaria substitutione non semper excludit matrem in effectu absq; alia voluntatis probatione, pręcipuè attento, ꝙ ista filia, quæ defuncta est paruula, non verisimiliter habuit aliun-
13 de bona, ꝗ̃ quæ sibi obuenerunt ex successione patris? ¶ † In ista difficultate inuenio Docto. concludere, ꝙ substitutio breuiloqua facta simpliciter personis imparib. nunꝗ̃ continet fideicom. substitutiones, nisi fiat sub dinumeratione temporũ, & sic simul apponatur compendiosa substitutio, vt dicatur, qñcunq; alter vestrum decesserit, vos inuicem substituo, tunc propter dinumerationem temporum, & sic propter compen-
a diosam bene sub breuiloqua continentur [a] fideicommissariæ. De primo, ꝙ breuiloqua simpliciter facta personis imparibus non compræhendat fideicom. probat tex. in l. iam hoc iure. §. sed si alter. in verbo, in vulgarem tantummodo, & tex. in l. 2. in verbo, in vnum casum duntaxat, & melius ibi, ad tempora pubertatis porrigi non potest. ꝗ. de impub. & alijs substi. & ibi Bar. no. pro vno magno nouo, dicens se ita pridie in facto iudicasse, & ibi declarabo verba Barto. quæ tibi videbuntur repugnare. Tamen illæ taxatiuæ parum obstant, quia excludunt alias directas. ¶ De secundo, ꝙ quando adijcitur dinumeratio temporum, ꝙ tunc compræhendat fideicom. declarat Barto. in d. l. Lucius. in duobus locis. in 2. colum. & plenius in vltima, & Bald. post Rayn. in d. l. iam hoc iure. & Saly. Paul. & Moder. in d. l. 2. ꝗ. de impub. & alijs substitu. & Bald. hic in 3. quæst. & Pau. de Cast. in 3. colum. & Imol. in d. c. Raynutius. Quamuis fortissimè obstet ad oppositum tex. in d. l. qui plures hæredes. in verbo in omnem casum. ff. de vulg. & pupil. cui cum violentia respondet Bart. & alij in d. l. Lucius in vltim. colum. ergo cùm in l. nostra substitutio breuiloqua sit facta simpliciter, & de per se, ergo non comprænhendit fideicommissarias. ¶ Sed aduerte, licèt maiores nostri sic teneant, ꝙ substitutio breuiloqua simpliciter facta non contineat fideicommissarias, tamen non video quid repugnet, quare sicut breuiloqua continet & vulg. & pupil. & exemplarias, qñ disparitas personarum non repugnat, quare etiam non contineat fideicommissarias, postquam personæ patiuntur, & verba conueniunt, & ista conclusio contra omnes potest defendi per prædicta, & præcipuè per tex. in d. l. qui plures. Solus Pau. de Cast. licèt difficultatem non attingat, tamen in verbis suis sentit solu. in d. l. 2. ꝗ. de impub. & alijs substitu. Dicit enim; quare est, ꝙ breuiloqua non continet fideicõ. substitutiones? & rñdet quia breuiloqua de per se facta nunquam continet nisi directas substitutiones, & certè ista est eadẽ ratio cùm dicto: Nisi declares Pau. de Cast. velle, ꝙ cùm breuiloqua sit directa substitutio, & non contineat tractum temporis, ideo continet solùm substitutiones directas, quia illæ sunt propriæ substitutiones, non autem fideicom. quæ non sunt directæ, & sunt impropriæ substitutiones, vt probatur in rub. C. de institu. & substitu. & restitutionibus, cùm copula cadat inter diuersa, vt est glo. in rub. ff. de iur. & fac. igno. & in c. querelam. de simo. & ꝙ sint impropriæ substitutiones, no. Bal. Saly. & Pau. in rub. ꝗ. de impube. & alijs substit. Et per hoc non obst. si diceres, ꝙ compendiosa est directa substitutio, & tñ comprehendit fideicom. l. centurio. ff. de vulg. & pup. & l. precibus. ꝗ. de impub. quia respondetur, ꝙ compendiosa sit sub commemoratione

ADDITIO.

a ¶ Continent. Adde Secũdò ꝙ continentur fideicommissariæ sub breuiloqua, qñ facta est in codicillis, l. Scæuolã. ff. ad Trebel. Tertiò continentur, si id expressè testator voluerit. l. recusare. §. Titius. ff. ad Trebel. declarat Io. de Imol. in l. Lucius. quem refert, & sequitur Aret. consi. 37. col. penul. vbi dicit, quòd hoc totum procedit à voluntate disponentis, vt breuiloqua contineat fideicommissariam, vnde poterit etiam resultare ex verbis testamenti, & si testator expressè non dixerit, prout exemplificat in pulchro casu. BELLOT.

ratione mortis per dictionem, quãcunq;, vel ſimilem importantem tractum temporis, vltra aditam hæredi. vſque ad mortem hæredis inſtituti, ideo neceſſario fideicom. importat. hoc modo intelligendo & declarando, iſta videtur eſſe vera, & bona ratio, & per iſtam rationem bene infertur ad illud, quod volunt Doct. vt ſupra retuli, ꝙ quando cum breuiloqua ſit ſimul compendioſa, quia tunc propter compendioſam, quę habet tractum temporis vſq; in futurum, & vſque ad mortem, bene comprahenduntur fideicommiſſariæ. Secundò in contrarium facit, quia ea, quæ volunt Doct. poſſent eſſe vera, & procedere, qñ ſubſtitutio breuiloqua fuerit facta verbis directis, vt declaraui in 2. partic. primæ partis glo. tunc verum eſſet, ꝙ non contineret fideicom. quia verba repugnarent, ſed cùm in caſu noſtro ſubſtitutio breuiloqua fuerit facta per verbum commune, ſubſtituo, aptum fideicom. ſicut directæ, non video ex quo omnia conueniunt, & verba, & perſonæ, quare nõ contineantur fideicom. rñde, vt s. proximè dixi. Potes etiam quantum eſt ad tex. noſtrũ huic difficultati reſpondere, quod cùm in text. noſtro tractetur de ſucceſſione filiæ, & per fideicõ. ſubſtitutionem quæ eſt onus, & grauamen, non ſuccedatur pupillæ, ſed teſtatori. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulg. & pupil. ergo fideicommiſſaria non faceret ad propoſitum text. Sed nec iſtud ex toto ſatisfacit, cùm hæc filia mortua ſit paruula, & veriſimiliter non habebat bona niſi militis patris, & ſic fideicom. frater in effectu excluſiſſet matrem, quantum ad illa bona, quę fuerant militis, licèt tunc mater poſſet detrahere quartam Trebellianicam de fideicom. per totum tit. ff. & C. ad Trebel. Cogita in iſtis, quia reputo ſatis ſubtilia. ¶In ea. gloſſ. ibi, [ſed Pyleus dixit.] habeo opin. Pylei, ꝙ in hac. l. ad finem, etiam probata voluntate militis, non habet locum dicta directa militaris, ſed fideicom. tantum. pro hoc alleg. tex. in d. l. centurio, & dicit, quòd ſubſtitutus capiet. Pyleus vult inducere illum text. qui ſimpliciter dicit, quod ſubſtitutus capiet. Pyleus ex ſua pharetra intelligit capiet, ſcilicet iure fideicom. & nos ex noſtra, ſubdit Cyn. dicemus capiet, ſcilicet iure directo. Ad hoc etiam alleg. d. l. precibus. in fin. ſed ibi non loquitur in breuiloqua, ſed in compendioſa, quæ fuit facta filio pupillo quandocunque moriatur. vnde ſi filius moriatur effectus iam pubes, tunc poſt pubertatem valet iure fideicom. tantum, quia ſatis habuit lex, ꝙ intra tempora pup. ætatis valuerit iure directo. & iſtud eſt, quod voluit dicere glo. ſ. quæ eſt diminuta in 2. ſolu. Glo. dupliciter rñdet ad hæc iura. primò, quòd in illis legi. mater erat in medio. Sed certè iſtud non apparet in l. centurio, ꝙ ibi adſit mater. Fatetur gl. ꝙ vera eſt opi. Pylei, ꝙ in iſta. l. nullum ſit priuilegium propter matrem. Sed certè iſtud, quod dicit glo. de matre eſt ineptum, quia imò ſi probatur de voluntate militis, etiam mater excluditur ꝑ ſubſtitutum. l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſt. Ideo glo. ponit. 2. ſolu. ad illa duo iura per verba obſcura, & dicit, Item ſatis habet lex ꝙ vſq; ad pubertatem valuit iure directo, vult dicere glo. quę debet ſic ſuppleri, prout etiam declarat Bald. in 4. colum. in 3. oppo. quod in legibus contrarijs quamuis filius tempore mortis patris eſſet pupillus, tñ effectus poſtea maior deceſſit adultus, vnde ſatis habuit lex, ꝙ tempore quo fuit pupillus, ſubſtitutio valuerit iure directo, ſicut & hic, licèt poſtea poſt pubertatem valuerit iure fideic. tãtum. Breuiter iſtam opi. Pylei reprehendit Bar. per tex. in d. l. centurio. in verſi. fructibus, quia ſi ibi haberet locum fideicom. ſubſtitutio, non venirent fructus in reſtitutione fideicom. l. iubemus. C. ad Trebel. vt etiam per Barto. in d. l. centurio. in 2. colum. & Bald. & Imol. in d. l. precibus. in 3. colum. Bald. Salyce. & Ange. hic in fin. Sed errat Barto. quia l. centurio. loquitur in fructib. inuentis in hæreditate, non autem poſt aditam hære. perceptis, vt dicit tex. in ver. inuentis in hæreditate. quia poſt aditam non eſt propriè hæreditas, & quia ſi tales fructus non reſtituuntur fideicom. qui ſucceſſit ſm regulas iuris cõis l. in fideicommiſſaria, & l. ita tñ. §. 1. ff. ad Trebel. & in l. fideicommiſſi. in prin. & ibi glo. ff. de vſur. quantò minus debent reſtitui ſi ſuccedat de iure ſingulari ex ſpeciali priuilegio militis. arg. l. eius militis. §. militia miſſus. ff. de teſta. milit. Et ratio diuerſitatis eſt, quia quando fructus extabant in hæreditate tempore mortis teſtatoris, erant bona teſtatoris, & ſic pars hæred. vnde veniũt in ſubſtitutione ſicut alia bona teſtatoris. Sed fructus percepti poſt aditam in vita ab hærede, non cenſentur de patrimonio defuncti, ſed de proprio patrimonio hæredis, quia poſtquam adiuit, effectum eſt ſuum patrimonium, & ita tenet ipſemet Ang. in d. l. centurio, *& communiter* ibi Moder. & Fulgo. & Pau. de Caſt. & Ludo. Roma. hic. Tamen opin. Pylei eſt falſa ex alio, per tex. hic in fin. & in d. l. centurio. dum vtrobique loquitur de priuilegio milit. Nam ſi loqueretur de fideicõ. nullum eſſet priuilegium militis. Quæ etiam ex alio hic locum habere non poteſt, nam hic tractatur de ſucceſſione filiæ, in qua per fideicom. non ſucceditur, vt s. declaraui. ¶In vltima part. gl. ibi, [item quæritur.] inquantum glo. format quæſt. & non reſpondet. Barto. ad fin. reſpondet diſtinguendo 4. caſus. Sed aduerte in ſecũdo, dum dicit, ꝙ ſi apparet, ꝙ miles voluit ſubſtituere directè poſt aditam hæred. ſed limitatiuè vſque ad tempus pubertatis filiæ, tunc in perſona filiæ durabit vſque ad tempus pubertatis tantum, ſed in maiore erit compendioſa, & durabit perpetuò, niſi mater ſit in medio, & ſic erit inæqualitas in tempore. Et idem tenet Cyn. hic. Sed Iac. But. Bal. Saly. Fulg. & Ludo. Roma. *& communiter Moder. hic reprehendunt.* Barto. ꝙ imò non durabit etiam in perſona maioris vltra pubertatem filiæ, vt ſeruetur æqualitas, ſed pro opin. Barto. facit, quod not. decidit idem Barto. in l. Lucius. in verſi. quare habeo plures filios. præalleg. tamen Barto. ibi loquitur in ſubſtitionibus pupil. in quibus non eſſet tanta diſparitas, ſicut eſſet hic, ſi duraret ꝑpetuò, arg. l. niſi. §. fin. ff. de tuto. & rat. diſtra. ſm Bal. hic. Et iſtud quod in oppoſitum adducitur de æqualitate, procedit in caſu dubio, ſecus qñ de voluntate apparet, quia tunc etiam non eſt attendendum, quibus verbis vtatur, vt dicit Bart. quia quando ſenſus eſt clarus, de verbis non eſt curandum. l. 2. C. de lib. præte. ſm Fulgo. hic. Præterea ſicut non curatur inæqualitas reſpectu bonorum, quia in pupillari ſubſtitutione veniunt non ſolũ bona prouenta à teſtato. ſed etiam bona propria ipſius pupilli, in directa militari ſecus eſt: ita eodem modo non eſt curandum de inæqualitate reſpectu longioris temporis, cùm bonũ ſit argum. de rebus ad tempus. l. miles ita. in princi. ver. & quia diximus, & ibi Barto. ad hoc not. ff. eod. Præterea ſicut ſubſtitutio pupil. ex vna parte eſt pinguior reſpectu bonorum, vt prædixi, ita directa militaris ex parte extranei maioris debet eſſe pinguior reſpectu temporis, vt qui in vno alleuiatur, in alio grauetur. l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. ¶Potes concludere, ꝙ qñ apparet de voluntate militis, & miles aliter non limitauit tempus, teneo ꝙ duret vſque quo alter eorum deceſſerit, vnde ſi filia moriatur impubes, habebit locum pupillaris ſubſtitutio, vt dixi. ſi poſtea, habebit locum ſemper militaris, ſed in perſona fratris maioris ſemper durat militaris. iſta eſt doctri. Iuriſcõ. quam ſequor in d. l. centurio, & tenet eam Fulg. hic. In alijs mẽbris Barto. vide per Alex. hic, poſt Doct. per eum relatos. ¶Extra glo. poſſent tangi multæ quæſtiones in materia breuiloquæ ſubſtitutionis, de quibus per Bald. Ange. Saly. & Ludo. Roma. hic, & ante eos Barto. in d. l. Lucius, & per Bald. in materia reci-

a procæ ſubſtitutionis, [a] in c. ſi pater. de teſt. in 6. per Cano. maximè Imol. in d. c. Raynutius. per Ioan. Fab. in §. qua ratione. in 8. & 9. colum. Inſtit. de pupil. ſubſtitut. per Alex. in conſi. 30. in 2. volum. incip. viſo teſtamento. Abb. in conſi. 66. in 2. vol. incip. viſo teſtamento. in 1. colum. per Ang. in conſi. 307. teſtator de Verona. & in l. hæreditatem. in lect. Floren. ſ. de impube. & alijs ſubſti. latius per Albe. de Roſa in repe. rub. ff. de vulg. & pupil. in materia reciprocæ ſubſtitutionis. per Ange. de Are. in §. 1. In-

14 ſtitu. de vulg. & pup. ſubſtit. ¶† Vnam quæſtionem non omitto, quæ eſt valde diſputabilis. pone, teſtator duobus filijs impuber. in poteſtate exiſtentibus reciprocè ſubſtituit: deinde vnum emancipauit, & ſic in eius perſona pupil. ſubſtitutio fuit extincta, an ſimiliter finiatur in perſona alterius impuberis in poteſtate retenti, an verò duret ſubſtitutio pup. in perſona filij, qui remanſit in poteſtate. ¶Et partem negatiuam, ꝙ non extinguatur ſubſtitutio in perſona alterius retenti, tenet Bal. hic in 10. q. per tex. in l. fi. ff. de duob. reis. vbi tenet quod licèt vnus ex pluribus correis debendi eximatur ab obligatione, tamen alius nõ liberatur. ita in propoſito, ſi vnus pupillus eximatur à ſubſtitutione pupil. tamen alius non erit exemptus, & pondera, quia etiam ibi in duobus reis ſeruatur æqualitas. l. reos. §. cùm in tabulis. ff. de duobus reb. §. 1. & 2. Inſtitu. de duobus rebis. Sed reſponde, ꝙ d. l. fin. non videtur facere, quia ibi exemptio vnius debitoris non proceſſit ex voluntate creditoris, cui erat acquiſita obligatio, ſed ꝑ deportationẽ, vel aliam cap. dim. ſed in caſu noſtro exemptio proceſſit ex voluntate, & ex facto ipſius teſtatoris, à cuius voluntate dependet, an ſub breuiloqua contineatur pupillaris. d. l. iam hoc iure. in princi. & §. 1. ff. de vulg. & pupil. ſecundò Bal. alleg. tex. in l. tribunus. §. fi. ff. de teſt. milit. vbi ſi miles in aliquibus partibus caſſat teſtamentum prius factũ, in alijs non caſſatis valet, & confirmatur diſpoſitio. ita hic caſſando vnam ſubſtitutionem pupil. aliam videtur confirmare. Reſponde vt per Alex. in d. l. Lucius. in 6. colum. Tertiò mouetur Bald. quia ſubſtitutio pupil. eſt fauor, & prouiſio ipſius pupil. vt not. glo. in l. ex tribus. C. de inoffi. teſt. ergo debemus dicere ſubſtitutionem pupil. durare in perſona impuberis in ptãte retenti.

ADDITIO.

a ¶In materia reciprocæ ſubſtitutionis. Adde Alex. de Imo. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. l.

retenti Eandem opin. per ista fundamenta Bald. tenet Ang. in d. l. Lucius, & hic in lect. Perusina, vbi addit rationē, nā à principio contenta est pupil. in persona amborum propter paritatem, & coniecturaram volūtatem testatoris d. l. iam hoc iure. in prin. ergo ex postfacto non potest paganus eam tollere nuda voluntate, vel per tale factum emancipationis. l. sancimus. j. de testa. & §. ex eo autem solo. Instit. quib. mod. test. infir. secus si esset miles. l. militis codicillis. §. veteranus. & l. eius militis. §. 1. ff. de test. milit. vt hic per eum. Eandem opin. tenet Ang. in lect. Flo. in l. hæreditatem. in 2. colum. j. de impube. & alijs substitu. Motus, quia circa voluntatem testator nihil egit, vnde non p̄sumitur eam mutasse, vt l. fideicommissa. §. si rem. ff. de leg. 3. secus si testator declarasset eam noluisse ab initio includi. l. hęredes palàm. §. sed & si notam. ff. de testa. ¶ Pro ista parte disputationis gratia plura possunt adduci. Primò, quia inęqualitas, quę superuenit ex postfacto, non vitiat. l. eandem. §. 1. ff. de duobus reis. responde, vt per Barto. in d. l. Lucius. ¶ Secundò, quia licèt imparitas personarum impediat à principio, ne pupillaris contineatur, vt hoc tex. & d. l. iam hoc iure. in prin. & §. 1. tamen facilius durat aliquid, quando est in esse deductum, quàm si de nouo inducatur. l. patre furioso. ff. de his, q sunt sui. c. ad apost. de regula. Facit bene text. not. in l. si fundum. ff. de fund. dotal. Item tex. not. in l. fin. ff. vnde lib. iuncto eo, quod per illum text. decidit Bald. in l. si matre superstite. C. de suis, & legit. Sed responde, ꝙ argumentum procederet, quando actus habuisset perfectum esse, quod non est hic, cùm ambulatoria sit voluntas testatoris vsque ad mortem. l. cùm hic status. §. ait oratio. ff. de dona. inter vir. & vxo. In contrarium facit. d. l. si fundum. ¶ Tertiò facit, quia quando duo extrema sunt necessaria ad causandum vnum actum, si illa duo extrema concurrunt, & actus ipse causetur, licèt postea deficiat vnum, non tamen corruit actus. l. si ventri. §. in bonis, & ibi Bar. ff. de priui. cred. l. liberorum. in prin. & ibi Barto. ff. de infam. l. si non lex Aelia Sentia. ff. de hæred. instit. §. affinitatis. Institu. de nup. sed ita est, ꝙ ad causandum pupil. substitutionē in breuoliqua requruntur duo extrema. Primò paritas personarum. Secundò præsumpta voluntas testatoris, ita ꝙ non refragetur. d. l. iam hoc iure. §. 1. & l. Lucius. sed in casu nostro ista duo extrema interuenerunt à principio tempore factæ substitutionis breuiloquę, ergo licèt postea deficiat vnum extremum, non tamen debet actus deficere. Responde tripliciter. Primò, quòd argum procederet, q̄n actus fuisset perfectè causatus in esse, quod non est hic, vt sup. proximè dixi. Secundò responde, ꝙ hic deficit non solùm vnū extremum, imò deficiunt ambo extrema. Primò enim deficit paritas personarum. Item deficit voluntas testatoris, vt j. dicā.

a Tertio, & no. responde, ꝙ vbicunq; Princeps,[a] vel Legislator mouetur ex duabus causis simul consideratis, illarum altera deficiente cessat dispositio, quando altera de per se non erat sufficiens ad actum, vt probatur in cap. quoniam frequenter. §. porrò. iuncto. §. finautem. vt lit. non contest. ita not. Abb. in d. §. porrò. in fin. & in consi. 177. id de iure quæritur. ¶ Quartò facit, quia non præsumitur voluntas testatoris mutata nisi probetur, & sic semel inclusum ex voluntate testatoris semper durare præsumitur. l. cùm tacitum, & l. eum qui. ff. de proba. facit l. qui ex liberis. §. testamento. ff. de bono. poss. s̄m tabu. ¶ Quintò stringit fundamentum adductum per Ange. hic in lect. Flo. quia si diceremus, ꝙ per emancipationem factam de vno ex filijs intelligitur sublata substitutio pupil. in altero, sequeretur, ꝙ hæreditas posset adimi in minus solenni voluntate, quàm in testamento, & sic per tacitam volūtatem, quæ resultat ex hoc actu emancipationis, & t̄n istud est falsum, qa hæreditas neque datur, neq; adimitur preterquam in testamento. l. quidam in suo. §. fin. ff. de condi. institu. præter quàm in certis casibus, in qnibus tacita voluntas excludit hæredem ope exceptionis. l. nostram, & ibi dicetur. j. de testa. l. ex parte. ff. de adi. lega. ergo impossibile videtur, ꝙ emancipatio reuocet substitutionem directam. Barto. in d. l. Lucius. in 5. colum. sentit istam oppo. nā dicit Barto. opponendo. certum est, ꝙ illa substitutio pupillaris continetur ab initio in breuiloqua, quomodo ergo potest eam reuocare sine noua solennitate? Respondet, illud quod continetur in breuiloqua, est quædam declaratio huius generalitatis, sed declaratio potest fieri sine noua solennitate, vt l. hæredes palàm. §. sed & si notam. ff. de test. pro ista solu. Barto. bene facit illud, quod not. tenet Bald. in l. precibus. in 2. quæst. & seq. C. de impub. tacita pupillaris contenta sub expressa vulgari matrem non excludit, vt ibi, vt dixi. s̄. in prin. glo. certè testator ex interuallo post testamentum potest dicere, ꝙ intendit matrem excludi, quia actus quamtuncunq; perfecti recipiunt formam declaratoriam etiam seorsum, non autem dispositoriam. d. §. sed & si notam. Sed ista solu. non valet, & in ꝯrium facit, quod vult Bal. hic in 2. & 3. colum. Pau. de Cast. in vlt. col. dicit, ꝙ ista non est mera declaratio, sed dispositio. Secundò, & fortius ostendo, ꝙ solu. Barto. non possit procedere. Aut enim volumus dicere, ꝙ pater emancipando vnum ex filijs declarat, vt nunc, ꝙ nolit durare pupillarem in personam alterius fratris, & tunc quia à principio fuit pupillaris simpliciter, certè testator non potuit illam pupillarem tollere emancipando, sed fuit opus nouo iudicio solenni. d. l. hæredes palàm, in prin. & §. sed & si notam. vt s̄. probaui. Aut volumus dicere, ꝙ testator p̄ emancipationem factam de vno filio videtur vsque retrò declarare, ꝙ vsque à principio noluit pupillariter substituere, & idem, quia iste non est actus, qui necessariò, vel præsumptiuè istud inferat in præteritum, ergo non inducet hanc declarationem in præteritum, vt traditur per Barto. & Doct. in l. ex persona, post glo. ibi. C. de proba. & per Bar. & alios in l. si prius. 5. oppo. ff. de oper. nou. nun. & ꝙ præsens emancipatio non inferat in præteritum, patet, quia tempore quo condidit testamentum, pater non cogitabat de futura emancipatione filij, nisi ex breuitate temporis, puta quia emancipatio fuisset facta paulò post testamentum. l. si ventri. §. fin. & quod ibi no. Bar. ff. de priuile. credi. & quod dixi clarius procederet, quando pater emancipasset filium ex aliqua causa postea de nouo superuenienti. Tertiò in contrarium facit, quia illud, quod dicitur, ꝙ declaratio voluntatis potest fieri sine noua solennitate. d. §. sed & si notam. p̄cedit, quando declaratio fit circa circunstantias actus, secus vbi declaratur substantia ipsius actus, s̄m Ioan. de Ana. consi. 74. videndum est de virtute renouationis. in 2. colu. ¶ Sextò princip. pro ista parte facit, nam reformatio facta per testatorem in vno, in alio dispositionem non immutat. tex. est not. in l. alumnæ. §. qui filias. ff. de adim. leg. & ibi Bar. summat, quòd quantum ad reformatas videtur testator mutasse volūtatem, non quantum ad alias, ergo ita in proposito testator mutando substitutionem pupil. in vno, nō videtur in alio mutasse. Sed responde, ꝙ contrarium non loquitur in materia desiderante æqualitatem, vt est hic in breuiloqua propter vnitatem orationis ¶ Vltimò facit. l. post mortem. §. fin. ff. de bono. pos. contratab. iuncta. l. fi. ff. de pact. Sed responde, ꝙ loquuntur in iure irreuocabiliter quæsito, puta post mortem patris, quod non est hic, vt s̄. dixi. ista opin. est bene sustentabilis, & puto ꝙ sit de iure verior. ¶ Contrariam opin. & sic affirmatiuam, quòd imò finitur substitutio pupil. in persona alterius impuberis in potestate retenti, tenet Gul. de Cun. quia cùm fit mutatio in vno, videtur fieri in alio eadem ratione. argu. l. 1. C. de diuer. rescrip. Responde, ꝙ ibi est propter vnitatem causæ, & supplicationem porrectam communi nomine. argum. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. actio. & §. præterea. Institut. de inutil. stipu. ¶ Secundò mouetur per text. in §. ad hæc. versic. si autem pater. in Authen. vt lice. matr. & auiæ, vbi nominatio facta de vno filio in scriptis per patrem inducit legitimationē non solùm quo ad filium nominatum, sed etiam quo ad alios non nominatos. Sed responde, ꝙ sunt casus diuersi, ibi enim agitur de conferendo, hic de auferendo. Ibi enim dispositio beneficialis collata à principe in vnum filiū trahitur ad alios, in quibus est omnimoda ratio, sed hic ècontra quærimus, an dispositio fauorabilis collata à principe in plures liberos, si postea deficiat in vno ratione emancipationis de eo factæ, an per hoc reuocetur in alijs filijs non emancipatis. præterea ibi agitur de legitimatione, quæ est fauorabilis, & extendenda, vt tenet Gemi. post. Laph. in c. 1. §. 1. in penul. colum. de fil. presby. in 6. Petr. de Anch. in consi. 427. circa primum quæsitum fuisset satis expediens. ideo nimirum si ibi dispositio, per quam insurgit legitimatio, collata in vnum filium trahitur ad alios; sed hic agitur de auferenda substitutione pupilla. quæ similiter est fauor, & prouisio pupilli, s̄m glo. in l. ex tribus. C. de inoffic. testa. vnde per emancipationem vnius non debet induci reuocatio substitutionis pupil. in persona alterius filij non emancipati. ¶ Tertiò mouetur Gul. de Cun. per tex. in l. alteri. ff. de adi. leg. & dicit Barto. in d. l. Lucius, ꝙ illa. l. alteri. optimè facit, vbi si testator legat vni prædium, alteri verò iubeat cedi actionem ꝯ debitorem hæreditarium tantæ quantitatis, quantę erat ipsum prædium, certè si primò adimat legatum prædij, intelligitur ēt alij adimere legatum æstimationis, & ad illum text. adde etiam text. in l. Pamphile. §. fin. ff. de lega. 3. ¶ Ad illum tex. respondet Bald. hic in 10. quæst. & Ange. in d. l. Lucius, ꝙ d. l. alteri. loquitur de onere, non de mero fauore. ¶ Istam solu. irrident Ludo. Roma. & dom. Fran. de Aret. hic. Imol. & dom. Alex. in d. l. Lucius. qui dicit, ꝙ ista solu. est mala, & pessima, quia imò ibi erat dispositio

ADDITIO.

a ¶ Princeps. Et idem quando copulatiuè, Deci. in c. 1. colum. 16. versicu. 3 de proba. PVRPV.

diſpoſitio fauorabilis,ſicut hic: nam ſicut hic eſt fauor pupilli in ſubſtitutione pupilli,ita ibi eſt fauor legatarij reſpectu legati,cùm legatum ſit titulus merè lucratiuus. l. ſi hæreditatem.§. 1.ff.man. Puto, ꝙ ſol.Bal.& Ang. bene intellecta ſit bona, nam legatum reſpectu legatarij bene eſt fauor,ſed reſpectu hæredis grauati eſt onus,& de iſto ipſi intellexerunt: ſed ſubſtitutio pupillaris omni reſpectu eſt merus fauor. ¶ Secundò modo reſpondent Bal.& Ang.ꝙ ibi vna diſpoſitio habet ſe ad aliam loco finalis cauſæ.ibi enim ideo legauit æſtimationem ſecundo, quia primo legauerat prædium , ideo nimirū ſi vno adempto reuocatur & aliud , ſed hic iſtæ ſubſtitutiones pupil.contentæ in breuiloqua, licèt fraternizent adinuicem , tamen neutra eſt finalis cauſa alterius. patet quia vna extincta ſine facto teſtatoris,non extinguitur *alia,ſecundum omnes.* ¶ Ego aliter , & nota. reſpondeo,ꝙ d.l.alteri.loquitur in legatis,quę teſtator reuocat nuda voluntate,etiam tacita.l.3.§.fin.cum l. ſeq.ff.de adimen. leg.ſecus in directa pupillari, quæ non poteſt reuocari niſi per aliam ſolennem voluntatem.l.militis codicilis. §. veteranus.ff. eo §.ex eo autem ſolo.Inſtit.quib.modis teſt. infir. &dixi.ſ.in 5.fundamento partis contrariæ.Pro iſta ſolu. eſt tex.in l.ex parte.ff.de adi.lega.vbi propter inimicitias ſuperuenientes reuocatur legatum,ſed non inſtitutio eiuſdem, & ibi glo.not.aſſignat rationem diuerſitatis,quam dixi poſt Bald.& Ang.in l.hæreditas. C.de his quib.vt indig.Iſtam opin.etiam tenet Ray.per tex. in l.cùm eiuſdem.in fi. & l.plerunq;. ff. de ædil. edic. quæ leges parum faciunt,ibi,in cauſa, & ſic erat à prin. nam etiam hic ſi imparitas fuiſſet à principio,impediuiſſet pupillarem in perſona vtriuſq;.vt hac l.& d.l.iam hoc iure. in prin. & l.Lucius.ſed quæſtio noſtra loquitur,qn̄ inæqualitas non erat à prin.ſed ſuperuenit ex poſt facto , vnde non debet tollere legitimè factū, vt in reg.factum legitimè. de reg.iur.lib 6.præterea.d.l.plerunque.loquitur in his,quæ commodè ſeparari non poſſunt.Eandem opin.tenet Alb.de Roſa.in repet.rub.ff.de vulg.& pup.in materia reciprocæ ſubſtitutionis in 9.q.& Ioan.Fab.in §.qua ratione.in 8.colum.Inſtit.de pupil.ſubſti.Eandem opi.tenet Bar. in l.Lucius.in 5.col.cum limitatione, quando talis emancipatio fuit facta de voluntate propria ipſius teſtatoris , ſecus ſi ex aliqua cauſa fuiſſet coactus emancipare, per id,ꝙ in ſimili dicimus in l.rem legatam.ff.de adi.leg.& in l. fideicom. §. ſi rem. ff.de lega.3.Idem tenent Imol.Pau.de Caſt. & dom.Alex.in d. l.Lucius.Saly.hic.in 7.q.& Ludo. Roma. Idem tenet Ange.de Are.in §.1.in 2.colum. Inſtit.de vulga.ſubſti. & d.Pet.de Vbal. de Peruſio in repe.c.Raynutius. de teſta. in materia reciprocæ ſubſti.vbi dicit,ꝙ *iſtam communiter tenent Docto.*Iſtam limi. Bart. reprehendit Ang.eandem opin.tenet latius Imol.in d. c.Raynutius.in materia reciprocæ.in 6.q.& in d.l.Lucius , qa ex quo emancipatio proceſſit culpa,vel ex facto filij, multò fortius videtur,ꝙ debeat reuocari ſubſtitutio pupil.in perſonam alterius fratris,aliàs iſte filius qui coegit patrem emancipare , ſentiret commodum ex tali ſubſtitutione pupil.ſi duraret,quia per eā ſuccederet fratri,ſed illud reprobatur per Ludó. Roma.hic,& per Imo.& Mod.in d.l. Lucius,quia pupil.ſubſtitutio eſt fauor, & prouiſio illius pupilli cui fit.l.ex tribus,vbi glo. C.de inoffic. teſt. vnde propter culpam emancipati non debet ipſe grauari.

15 l.ſi quis in ſuo.§ legis.C.de inoffi.teſtamen.¶† Præterea,ꝙ ſubſtitutio pupil.reuocetur , iſtud eſt ex præſumpta mente teſtatoris,non autem ex facto, vel perſona emancipati,vnde quando pater voluntariè emancipat , videtur reuocare ſubſtitutionem,ſicut videtur reuocare rem legatam, ſecus ſi neceſſariò,

16 vt in iuribus alleg.per Bart.† Præterea ſubſtitutio non expirat propter pubeſcentiam alterius.d.l.Lucius,vbi per gl.ergo multò minus debet extingui,quando contra voluntatem patris in perſona alterius ſubſtitutio expirat per emancipationem ne-

17 ceſſariam. ¶† Præterea pater inuitus [a] cogitur emancipare

a filium,& non erit cauſa filij,ſed ipſius patris,vt patet ex 4.caſib. poſitis per glo.in §.fi.Inſtit.quib.mod.ius patr. pot. ſol.Imò tenet ſing.Raph.Cum.in conſi 87.incip. inſpectis cauſis premiſſis, ꝙ ex quib.cauſis poteſt filius excludere patrem à ſucceſſione,ex eiſdem poteſt eum cogere ad emancipandum , quod valde ſigna pro extenſione glo.in d. §.fin. & in l. ſi cui legatum. ff.de condi.& demonſt.Caue tamen ad ſimile Bart. quia quòd dicitur,per alienationem neceſſariam non reuocari legatum , vt iuribus per Bart.alleg. procedit, quando alienatur ex neceſſitate rei familiaris , ſecus quando ex neceſſitate per l.impoſita, vt poſſet hic eſſe,vt probatur in l.filia legatorum.,C.de leg.iuncta.l.fin. C.de dotis promiſ.ſecundum Nicol. de Mutina,& Alber.de Roſa.in d. l. filia legatorum. ¶Pro iſta parte diſputationis gratia quintò facit,quia poteſt teſtator declarare voluntatem ſuam ſine noua ſolennitate.l.hæredes palàm.§.ſed & ſi notam.ff.de teſta. videtur autem declarare emancipando alterū, cùm videtur velle æqualitatem inter filios ſeruari, præcipuè in breuiloqua propter vnitatem.d.l.iam hoc iure.in prin.facit.l.vt liberis.C.de colla.& voluntas ita declaratur facto, ſicut verbo. l.de quibus. ff. de leg. imò facta ſunt fortiora ad declarandum

b voluntatem,quàm verba,quæ ſæpè proferuntur [b] contra intentionem proferentis.cap.cùm dilecti.de appel. c. exiſtimant. 11.quæſt.3.ſecundum Abb.in conſi. 116.in 2. volum.illud de iure quæritur,vtrum viſa remiſſione.in penul. colum.in prin. Sed iſtud fundamentum nihil valet, vt monſtraui in 5.funda-

18 mento partis contrariæ.¶† Sextò pro iſta parte facit ſecundū Ange.de Aret.in d.§.1.Inſtit.de vulg. ſubſt. quia teſtamentum pendet à voluntate teſtatoris. l.in conditionibus. ff.de condi.& demonſt.ſed teſtator videtur ex facto ſuo reuocare pupillarē, cùm fecerit ex poſt facto inæqualitatem , & cui eſt data poteſtas mutandi, fortius cenſet data poteſtas declarandi voluntatem ſuam verbo , vel opere. Sed reſponde ſimiliter per id, ꝙ

19 dixi. ſ. in 5. fundamento partis contrariæ. ¶ † Septimò facit,

c quia deſtructio [c] vnius correlatiuorum, eſt deſtructio alterius. l.fi.ff.de accep.& l.ſi.cum ſi.C.de indic. vid.tollen.& l.1.C.de cupre.ex luco daph.lib.11.Sed reſponde,ꝙ procedit in correlatiuis,quorum vnum non poteſt ſtare ſine alio, vel vnum eſt cauſa alterius,vt patet ibi in cōtractibus, in quibus requiritur, ꝙ à principio ſint vltrò citroque obligatorij. l. ſi quis donationis.ff.de contrahend.emp.ſed ſubſtitutiones pupil.contentę in breuiloqua , quamuis fraternizent propter vnitatem rationis, tamen non ſunt correlatiuæ.patet, quia à prin. vna potuit eſſe ſine alia,ſi teſtator hoc voluiſſet, d.l.iam hoc iure. præterea in contractibus partes poſſent ex communi voluntate vtranque obligationem tollere , ſed hic teſtator non potuiſſet ſine noua ſolenni voluntate , vt dixi. ſ. in 5. fundamen. partis aduerſæ.

20 ¶ † Octauò facit, quia ſubſtitutiones in reciproca contentæ ſunt adinuicem reſpectiuæ vna ad aliam:& ideo exigunt æqualitatem.d.l.iam hoc iure.ſed in his, quæ reſpectiua ſunt,ſi vnū poſtea ceſſat, certè ceſſat,& aliud.l.filio. §.matri.& l.alumnæ.§. Seia.ff.de adi.leg.Reſponde,ꝙ iſta iura loquuntur, quando talis reſpectus eſt cauſa finalis. Ibi enim emolumentum legati fuit relictum propter onus, vnde ſublato onere tollitur legatum,vt declarat Barto. in l. ſi quis ſeruum. ff. de condi. & demonſtra.Bald.in l. 1.C.de pact.& in l.ſi plures.C.de condi.in ſer. ſed hic vna ſubſtitutio non eſt cauſa finalis alterius , cùm ſine ea poſſit etiam à princip.eſſe,ſi teſtator vellet,vt ſ.dixi.& decla

21 rat Bal.hic in 10.quæſtio.¶† Nono,& vltimò facit, quia quādo res deuenit ad eum caſum,à quo incipere non poteſt,actu nondum conſummato vitiatur.l. Vranius.verſi. ſed cùm duo. ff.de fideicō.l.ſi ſub vna.§.ſi quis viam,& l.plurib.§.ſi placeat.ff. de verborum oblig.Sed ſi à prin.fuiſſet hæc imparitas,non fuiſſet in breuiloqua contenta pupillaris. d. l. iam hoc iure. ergo idem ſi ſuperueniat talis inæqualitas, & adhuc viuat teſtator, ita ꝙ ſubſtitutio pupil.nondum eſt ſortita effectum , imò nec perfectè confirmata , cùm ambulatoria ſit voluntas teſtatoris vſque ad mortem,vt ſuperius dixi. Reſpondeo , ꝙ non eſt verum,ꝙ actus deuenerit ad caſum, à quo incipere non poteſt, quia,ꝙ in breuiloqua facta perſonis imparibus non contineatur pupillaris,non eſt ex defectu poteſtatis , nam tunc argum. procederet,ſed eſt ex defectu præſumptæ voluntatis, nam teſtator,ſi vellet,poſſet,non obſt.imparitate perſonarum.d.l.iam hoc iure.§.1.& l.Lucius,& ibi hoc dicit Barto. in 6. colum. Ex iſtis habes præſentem artic. bene ad vtranque partem diſcuſſum. In quo ſecūa opi.*eſt communis*, penes Doct.& ab ea durum eſſet in iudican.& conſulen.in practica recedere,tamen ſi fundamenta vtriuſque partis adinuicem conferantur,firmiora,& & meliora ſunt fundamenta primæ partis , & credo illam eſſe de iure veriorem,& ideo illam amplector,& teneo.

ADDITIONES.

a ¶Pater inuitus. Adde Spec.tit.de act.in §.item quod eſt filiusfam.idem Spec. tit.de adult.verſi.item quod.& quæ ſcribit idem Iaſ. in l. vtrum turpem.ff.de verborum oblig.& dic,quod in caſibus,in quibus cogitur pater filium emancipare,iuxta glo.in §.fin.inſtit quibus modis ius patr. pot. ſolut.in illis caſibus non poteſt pater habere aliquem vſumfru.in bonis filij,not.Cæpol.cautel.115.idem Iaſ.in Authen.ingreſſi.in fi.ſ.de ſacroſan. eccle.& fac.quę not. Rom.ſingul.309.547.Gerard.ſing.76.emancipatio.num. 2. quod autem regulariter non poſſit pater cogi emancipare filium, not. Pariſ. conſi,129.lib. 1.vbi ponit limit. MASVER.

b ¶Quæ ſæpe proferuntur. Adde Barto.in l.cùm oportet. C.de bon.quæ lib.& per Io.And.in regula qui tacet.de reg.iur.lib 6.in mercu.

c ¶Deſtructio vnius. Adde Bal.in l.3.in fi.C.de ſacroſan. eccl. Bald. in rub.C.de reb.cred.Bar.in l.ſi ab eo.C.de legi.hære.

SVMMARIVM.

1 *Verba enunciatiua quando diſponunt,vel non.*

2 *Verba enunciatiua prolata principaliter propter aliud,regulariter non diſponunt,imò nihil operantur.*

Notarius

3 *Notarius ſi in teſtamento dicat: Titius procurator Caij promiſit ſic, talia verba notarij non probant Titium eſſe procuratorem Caij, etiam ſi ſint aßertiua.*
4 *Verba ennnciatiua vbicunque diſponunt, hoc procedit ex fauorabili diſpoſitione, & ſic in odioſis, at in materia pœnali nunquam diſponerent.*
5 *Verba enunciatiua à teſte prolata non diſponunt, neque probant.*
6 *Quid in verbis enunciatiuis prolatis à lege, vel ſtatuto.*

LEX VII.

EX his verbis. Iſta lex diuiditur in 2. partes. In prima loquitur in verbis enunciatiuis, quando proferuntur à pagano. In ſecunda quando proferuntur à milite. Secunda ibi, at enim. ¶ Verba enunciatiua principaliter propter aliud prolata in pagano non diſponunt, ſecus eſt in milite
1 non errante. hoc dicit. ¶ † Et præmittæ ad euidentiam, ꝙ ali-
a quando verba enunciatiua [a] proferuntur principaliter propter ſe, hoc eſt ad hunc ſolùm finem, vt enuncient illud, quod proferunt, & tunc talia verba enunciatiua etiam in pagano bene diſponunt. text. habes, & exemplum in l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. ita poteſt intelligi. l. tale pactum, in princip. ff. de pact. de qua glo. oppo. & non ſoluit. Aliquando verba enunciatiua proferuntur propter aliud, vt eſt hic, vbi incidẽter dictum eſt, ꝙ eſſet libertus, & tunc iſta verba incidenter prolata in pagano nil diſponunt, ſed in milite ſic, ſed iſte text. videtur intelligen-
b dus, vt procedat concurrente fauore libertatis, [b] ſic intelligunt iſtum text. Ange. & Pau. de Caſt. & dom. Alex. & Ludo. Rom. hic, & Barto. in d. l. ex hac ſcriptura. in 3. colu. & per hoc inferunt, ꝙ idem eſſet in teſtamento pagani, ſi concurreret publica vtilitas. alleg. ad hoc l. ſi hæreditas. § fin. ff. de teſta. tutel. & in l. quidam. in prin. C. de neceſ. ſeru. hære. inſtitut. tamen iſta iura non videntur facere, quia in illis non ſunt verba enunciatiua. Item iſtum text. videntur generaliter intelligere Barto. Bald. & Saly. hic vt ex ſummarijs eorum patet. & Imo. in d. l. ex hac ſcriptura. vide tamen text. cum gl. in l. Lucius. §. 1. ff. eo. Sumendo iſto ſecundò modo propriè verba enunciatiua ſunt quædam adiectio in oratione aliud principaliter quàm ſeipſum ſignificans. ita diffinit Bald. in l. ſi voluntate. C. de fideicom. lib. Aliter
2 diffinit Bald. in l. 1. in 2. colum. C. de fal. cau. adiect. leg. ¶ † Fac
c ergo regulam, [c] ꝙ verba enunciatiua principaliter ꝓpter aliud prolata regulariter non diſponunt, & nihil operantur. caſus eſt
d hic. Iſta regula [d] recipit varias limitationes, quas potes colligere ex traditis per Barto. & alios in d. l. ex hac ſcriptura, per Bald. & Ang. hic, per glo. & Docto. in l. 1. in glo. magna ad fin. C. de falſa. cau. adie. & in cap. poſt ceſſionem. de proba. & in cap. ſi Papa. de priuil. in 6. in clem. 1. de proba. per Gemi. in c. 1. vbi no. deciſ. ponit. de procur. in 6. per Cyn. Ange. & Saly. in l. verba. C. de teſt. per Cano. in cap. fin. de ſucce. ab inteſt. glo. in clem. 1. iuncto tex. de proba. vbi habes aliam fallen. quando verba enunciatiua proferuntur à Principe. Adde tu plures alias fallen. quę in his locis communiter non traduntur. ¶ Primò ergo limita
e niſi talia [e] verba enunciatiua ſint geminata, tunc diſponunt, ſecundum Barto. & Ange. in l. cùm ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib. 11. ſequitur Pau. de Caſt. in d. l. ex hac ſcriptura. Ludo. Roma. in l. gerit. ff. de acquir. hære. & in conſi. 65. incip. viſo themate. propoſito circa id, de quo quæritur. Panor. in c. ſi cautio. ad fin. de fide inſtru. & in repe. cap. per tuas. in 9. colum. de arb. vbi ad hoc alleg. bon. tex. in l. 1. C. de plus peti. in verſi. *& ſecundis confeſſionibus ſiue inſinautæ ſint ſiue non.* ¶ Secundò ſingu. fallit in dote,
f cuius [f] fauore verba enunciatiua etiam inter aliàs perſonas, & propter aliud prolata bene diſponunt. l. 2. cum glo. C. de dot. promiſ. per quam ita expreſsè tenet Barto. in conſi. ſuo 123. quod incip. factum ſic ſe habet Titius, & Seius venerunt ad diuiſionem ſequitur Ludo. Roma. in l. 1. ff. ſolu. matrimo. & ibi ſimpliciter dom. Alex. in 12. colum. & in conſi. 52. in 2. volum. incip. videtur inſpectis. in 7. colum. Paul. de Caſt. in conſi. 92.
g lib. 2. Iuus de Bellais. [g] ¶ Tertiò limita, ꝙ licèt verba enunciatiua incidenter propter aliud à pagano prolata non diſponant, tamen ſaltem faciunt ſemiplenam proba. in fauorem tertij. Ita ſingu. tenet Barto. in l. admonendi. ff. de iureiuran. in 8. colum. in verſicu. item quæro quid ſi inſtrumentum publicum
* non eſt factum inter ipſas perſonas, & c. *& ſequuntur communiter* Cano. in c. fin. de iureiuran. accedat tex. in l. deſiderium. C. depoſiti, & de huius veritate dixi plenè in dicta. l. admonendi.
h ¶ Quartò ſingu. limita, quando eſſemus in antiquis, [h] tunc verba enunciatiua bene diſponunt, tenet Anto. de Butr. in c. fin. de ſucceſ. ab inteſt. & in d. clem. 1. de proba. & in clem. ſi ſummus Pontifex. de ſenten. excommu. & ita tenet dom. Alex. in in conſi. 75. in 4. volum. quod incip. viſis, & ponderatis narratis in themate. in 2. colum. Et iſtud optimè comprobatur, quia inſtrumenta de antiquo facientia mentionem de confinibus probant confinia. vt ſing. concludunt Bald. Saly. & alij in l. cùm aliquis. ſ. de iure delibe. cum concord. ibi traditis, & ibi declarabo, quando dicantur de antiquo, & quantum tempus requira-
i tur. ¶ Quintò limita fauore piæ cauſæ, [i] ſicut hic in milite, ita tenet ſingu. Barto. in repet. l. 1. in penul. colum. & eſt in 2. quæſt. vlt. quæſtionis princ. C. de ſacroſan. Eccl. probat tex. in d. c. fin. & ibi Hoſtien. Ioan. And. & alij ad hoc not. de ſucceſ. ab inteſta. Idem tenet Pan. in conſi. 11. incip. in cauſa, quæ vertitur inter hoſpitale. in 3. colum. in 1. volum. Idem confirmat dom. Card. Flor. in c. indicante. in 4. & 5. colum. de teſta. Secut in ſimili fauore libertatis. l. vnica. §. ſimilique modo. el 2. C. de lat. lib. tol. & §. fin. Inſtit. de adopt. ¶ Sextò fallit, quando verba enunciatiua eſſent iurata, tunc diſponunt ſiue teſtator enuncians iuret, ſiue aſſerat ſe iuraſſe. ita limitat Ang. hic in lect. Peruſi. moue-
k tur per Auth. quod obtinet. C. de prob. & quia iuramentum [k] habet vim clauſulæ, vt actus valeat omnimodo, ex l. cùm pater. §. filius matrem. ff. de lega. 2. adde, ꝙ idem ante eum tenet Barto. in d. l. ex hac ſcriptura. in duobus locis ſcilicet in 3. & latius in 4. colum. Petr. de Anch. in clem. 1. de proba. Bal. hic. in 1. colum. facit l. cùm quis decidens. §. codicillis, & quod ibi Bart. ff. de leg. 3. conſidera tamen, quia quando interueniret iuramẽtum, illa enunciatio diceretur principaliter fieri. ¶ Septimo li-
l mita, [l] quando ſunt verba enunciatiua, quæ requirunt ad valorem, & ſubſtantiam actus, qui geritur, vt eſt regulariter, ꝙ nemo poteſt alteri ſtipulari niſi ſit ſeruus, pone, ꝙ in inſtrumento ſtipulationis enunciatiuè dicatur, Titius ſeruus Sempronij ſtipulatur, certè iſta verba enunciatiua probant iſtum eſſe ſeruũ Sempronij, quantum ad validandum illum actum, & plenè probant, niſi aduerſarius ꝯtrium oſtendat: ſed ſi inter me, & Sẽpronium litigaretur principaliter ſuper quæſtione talis ſerui, nihil probant. ita probatur in l. optimam. C. de ꝯhen. & com. ſtipu. & iſtam doct. tradit d. Ant. in c. illud. de præſump. quam ſequitur d. Mathe. in no. 79. Adde, ꝙ idem dicit d. Ant. in d. c. fi. de ſucce. ab inteſt. & idem ꝙ dom. Ant. tenet etiam expreſsè Bal. in l. ad probationem. C. loca. in vlt. col. in verſi. quæro ſi inſtrumentum dicit. & idem Bald. hic in 1. col. & in c. ſeries. in 1. col. de teſtib. vbi dicit, ꝙ d. l. optimam. eſt ad hoc ſing. Ang. in l. iuriſgentium. §. ꝙ ferè. ff. de pact. Alex. in conſi. 130. in 1. volu. incip. viſo, & examinato proceſſu. in 10. colu. ad fi. & ſeq. & in. conſi. 202. in 2. volum. incip. ſuper cauſa, & lite. in 2. colu. Facit,
* quod vult Spec. & Io. And. in tit. de emphy. * §. nũc aliqua. ver. 52. Sed caue, quia iſta limitatio vr̃ confundi per iſtum text. vbi ad validitatem actus, & ſic ad validitatem legati requiritur, ꝙ talis ſeruus ſit liber, & tñ iſtud enunciatum, ꝙ ſit liber, eſt neceſſarium ad ſubſtantiam, & valorem actus ſcilicet legati, vt l. ſeruis. C. de lega. non inducitur, nec probatur, tex. eſt hic, cogita, quia prima fronte vr̃ aliquid in oppoſitum facere, maximè quia hic pendet à voluntate teſtatoris facere eum liberum, ibi non. ¶ Octauò limita prædictam reg. vt procedat, qñ enunciatur aliqd facti, ꝙ poteſt aliter haberi, quàm voluntate proferentis, ſecus qñ profertur enunciatiuè aliquid incidenter, ꝙ pẽdet à nudo, & mero aĩo proferentis, vt eſt in eo, qui eſt inſtitutus heres, pone, ꝙ in inſtr̃o incidenter dicatur, ego hr̃s talis, & c. nũquid iſtud verbũ hæres, ſimpliciter prolatũ inducat diſpõnẽ, adeo,

ADDITIONES.

a ¶ Enunciatiua. Adde l. cùm eorum. C. de ſenten. l. cùm tabernam, & ibi Barto. de pigno.
b ¶ Libertatis. Adde Doct. in l. 1. C. de falſa cauſa adie. lega. Anto. de Butr. in c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. & Doct. in c. ſi Papa de priuil. lib. 6. per Pau. de Leaz. in clem. 1. de proba. PVRPV.
c ¶ Regulam. Barba. lib. 2. conſi. 88. omnipoten. col. 3. PVRPV.
d ¶ Iſta reg. Exornat idem lib. 1. conſ. 42. illud in medium. vlt. dubio. PVRPV.
e ¶ Niſi alia. Barba. lib. 3. conſ. 14. Deum inuocent. & conſ. 170. planè etenim. PVRPV.
f ¶ Dote, cuius. Adde Bal. Nouel. in tract. de dote. par. 6. priuil. 78. dixi in l. admonendi. char. 66. ff. de iureiur. Dec. conſ. 135. nu. 2. PVRPV.
g ¶ Bellais. Adde Bal. Nouel. de dote. 6. par. prin. priuile. 78. Rom. ſing. 534. Alex. in l. admonendi. nu. 141. 85. 161. de iureiur. lect. 1. PANCIR.
h ¶ In antiquis. Adde Butr. & Lanfran. in c. quoniam contra. de proba. Barba. lib. 3. conſi. 64. illud, & lib. 3. conſ. 6. ſapienter ſcribitur, & lib. 2. conſi. 18. clarè. colum. 7.
i ¶ Piæ cauſæ. Adde Cardi. Zab. in c. indicante. de teſt.
K ¶ Iuramentum. Adde glo. fi. in c. tibi domino. iuncto tex. 63. diſt. gl. in c. vbi nõ eſt. 30. q. 2. Abb. in c. ex reſcripto. de iureiur. Abb. in c. ex literis. el 2. 1. colum. de ſpon.
l ¶ Septimò limita. Adde Abb. conſ. 33. Dec. conſ. 306. 310. Sed contra hanc limi. vide Soc. conſi. 46. col. 3. lib. 1. 217. colum. 3. lib. 3. 213. co. Alex. conſil. 112. lib. 6. BELLOT.
* Aliàs loca.

adeo,ꝙ probetur hunc adiuiſſe?certè ſic.ita ſing. tenet Bar.in l.
gerit,in 3.col.in verſ. circa fi͞m,ſcilicet qualiter probetur, & in
ver.ſeq.ff.de acquir. hæred. vbi inducit ad multa, & multum
not.d.Mathe.in not. 34. ¶Nonò limita,qn̄ verba enunciatiua
incidenter proferuntur per modum cāæ, tunc bene diſponūt.
tex habes,& exemplum in l.emptor.§.ancillam, & ibi Bart.&
Bal.ad hoc no.ff.de rei vend.idem Bart.in l. cùm tabernam. §.
idem quæſiit.per illum tex.ff.de pigno.& in l. qui volebat.ff.de
hære.inſti.& l.ſocer.§.Lucius vbi *alij omnes*.ff.ſolu.matrimo.&
in l.demonſtratio falſa.§.1.de condi. & demonſtra. & in d.l.ex
hac ſcriptura.¶Decimò fallit, qn̄ verba enunciatiua ſunt pro-
lata per modum conditionis,tunc diſponunt, ſaltem ad indu-
cendam exceptionem. text. habes, & exemplum in l.penul.&
ibi Bar.ff.de colla.dona.de cuius intellectu vide not. d.Alex.in
conſi.119.in 1.vol.incip.vr̄ prima facie reſpondendum.in pen.
col.& vide latius per Bart.in d.l. ex hac ſcriptura. ¶Vndecimò
a fallit in matrimonio,[a] ſm Bal.in c.ſeries.in 2.col.de teſti.per gl.
ibi,inducendo,vt ibi per eum, & ideo ſi in inſtrumento conti-
netur, qualiter Berta promiſit cētum Titio nomine dotis pro
* matrimonio inter eos ꝯcto; certè per iſtud fundamentum *
probatur non ſolùm promiſſio dotis, ſed etiam ipſum matri-
monium,licèt non fuerit tunc ꝯctum. Puto non eſſe verum,
pulchra ratione:nam matrimonium debet euidentius proba-
ri,quàm filiatio.glo.eſt valde not.in l.1.§.ſi ea. ff.de ven.in poſ.
mit.quam ita no.Bal.& ſequitur in c.per tuas.in fin. de proba.
b ſed verba enunciatiua [b] non probant filiationem. l. neq; pro-
feſſio.C.de teſt.& l.non nudis.C.de proba.ergo minus probant
mattimonium,niſi rn̄deas,quòd non probant in præiudicium
aliorum,ſed inter ipſos ſic. c. per tuas.de prob. vel niſi dicas,ꝙ
imò verba enunciatiua probant filiationem,niſi ꝯrium probe
tur.ita tenet glo.no.in c.Michael.de fil. presby. quæ ita intelli-
git leges præalleg.¶† Item in materia aduerte,ſi notarius in in-
ſtrumento dicit,Titius procurator Caij promiſit ſic, &c. talia
verba notarij etiam aſſertiua non probant, eum eſſe procura-
torem.Ita tenet Bal.in rub.C.de fide inſtru.in 4.col. motus per
duo.Primò,quia iſtud eſſe procuratorem, eſt narratiuum,ſed
quæ ſunt alio tempore geſta,non probant per præſens inſtr̄m,
quia quo ad ea non habet diem,& conſulem,vt no.in c.qm̄ ꝯ
falſam.de proba.Scd̄ò alleg.quod in ſimili vult Inno.in c.cùm
c in iure peritus.de offi.deleg.vbi tenet, ꝙ ſi in ſn̄ia [c] dr̄,quem
eſſe procuratorem,hoc non probat,& ſequitur iſtud vltimum
Ang.in §.& hæc inſuper.in 2.col. in Auth.vt ſpon.lar.& idem,
quod talia verba notarij non probant illum procuratorem,te
net Bal.in c.1.in 1.col.de procu.& no.in c.ſeries.in duob. locis,
vbi videas,de teſt.Petr.de Anch.in cle.1.de proba.Fortius tenet
d.Card Flor.in ca.ſi.de fide inſtr.in vlti. col.in verſi. quæro vlti.
pone,ꝙ tabellio.vbi refert ſe dixiſſe in q.de facto, procurator
fecerat quendam ſubſtitutum, & in inſtr̄o ſubſtitutionis dice-
bat notarius,ꝙ Titius procurator Caij,vt conſtat inſtrumento
publico manu talis notarij à me viſo, & lecto, quia adhuc per
iſta verba non erat probatum de mandato procuratoris, quia
eſt teſtimonium reddere, non autem mandatum authentica-
re,vt ibi per eum,qui dicit hoc eſſe bene notandum, quia ſæpè
videbitis de facto, & ꝙ procedit quo ad extraneos, nam inter
partes rogantes notariū bene probat de illo mandato ſic enun
ciato.Ita intelligit dictum Spec.in tit.de fide inſtru.§.reſtat.ver.
pen.Tu adde ad hoc tex.no.in l.ne ſatiſdatio,& ibi Ang.ff.rem
rat.hab. quem facit ſing.Ludo.Roma.in ſingu.358.incip.reue-
ren.Card.S.Marcelli,& vide per Ludo.Roma.in conſi.63.in ci.
ſolùm eſt videre,vbi limitat, ꝙ quamuis dicta verba non pro-
bent ad ſuum fauorem conſtituentis, vt per Spec. in loco per
eum alleg.in̄ bene probant ꝯ eum, etiam quo ad tertium per
d.l.ne ſatiſdatio.Item contra Card.qn̄ notarius diceret, vt con-
ſtat tali inſtr̄o à me viſo,& lecto,facit,quod vult Bal. in d. c.ſe-
ries.circa fi.faciunt no.in Auth.ſi quis in aliquo. C.de eden.Ca
ue tamen in prædictis per d.l. optimam, vt dixi. ſ̄. in 8. fallen.
¶Vnum etiā bene no. in prædictis limiationib. & alijs ſimi.ꝙ
vbicunq; verba enunciatiua diſponunt,procedit ex fauorabili
diſpoſitione: vnde in odioſis, aut in materia pœnali nunquam
diſponerent.ita Bal.in l.2.C.de neceſ.ſer.hær.inſti.¶Item not.ꝙ
verba enunciatiua prolata à teſte nunquam diſponunt, nec
probant,ita ſing.Bar.in conſi.ꝙ incip.ſtatuto ciuita. Flor. caue-
tur,ꝙ forenſis.& ratio eſt clara,quia dictum teſtis debet de ne-
4 ceſſitate concludere.l.non nudis, vbi dixi.C. de proba.† Quid
d autem ſit in verbis enunciatiuis [d] prolatis à l. & ſtatuto, dixi in
l.vnica,ſuper 3.lect. ibi.ſ̄.quando non peten.par.ponit Saly.&
Alex.in l.qui ſe patris.ſ̄.vnde lib.cum concord.¶Quid autem
in verbis adulatorijs, dic,ꝙ fauore libertatis tātùm diſponunt.
tex.in l.Paulus.§.Paulus,& ibi no.Bar. ff.de fideicom.lib. Adde
tex.in l.generali.in prin.cùm glo.& ibi Bart. ff.de vſufru. leg.&
per d.§.Paulus.Ang.ibi dicit vnum ſingulare, quod eſt notatu
dignum,ꝙ ſi Princeps committat oratori ſuó, ꝙ gratias agat
communitati ſuæ de ſe benemeritæ, intelligitur mandaſſe, ꝙ
eam faciat exemptam.pro quo adde alium tex.in l.vnica.circa
med.in ver.*ſin.verò gratias agendo*.C.com.de manum.tamen qa
iura ſpecialiter ſic diſponunt fauore libertatis, non debent ex-
tendi, vt hic per dom. Alex. Similiter verba generalia prolata
ad adulationem,ſeu ad vulgarem libertatem nihil diſponunt,
& in nihilo præiudicant,vt cùm dicitur,ſe & omnia ſua eſſe ad
bene placitum tuum,& quod diſponas prout placet, tex.eſt in
c.cùm veniſſent.circa med.vbi Io.And. d. Anto.dom. Card.&
etiam ibi Imo.& Pano.no.extra de inſti.Adde gl.in l.2.in verſi.
ipſi ſunt.C.in quib.cau.com. cenſ.dom.accuſ.poſ.lib.11. Ang.
in l.ſi cui.ff.de ſer.titu.generali,& per illum tex. in d.c.cùm ve-
niſſent.refert Ludo.Roma.in repe. rub. ff.de arb.in 4.col.fuiſſe
determinatam, quæſt.dum aliquis peteret à me,quòd donarē
ſibi librū, & rn̄dì non tantum librum, ſed omnia quæ habeo,
nil important.Sed in contrarium facit text. no.in c.cùm in iu-
ramento,& no.Cano.de homic. Sed ꝯcorda dupliciter rn̄den
do,vt per dom.Alex.in l.ita ſtipulatus in 2. col. ff. de verb.obli.
vbi dicit,ꝙ non reperit iſtud cōtrarium ab aliquo formatum.
¶Secundò prin.no.multum ex text. ibi, [ſed dandæ libertatis
animum habuit.] mirabiliter probari,licèt alij non aduertant,
ꝙ in pagano verba enunciatiua propter aliud prolata non di-
ſponunt,etiam ſi conſtaret de voluntate pagani, cùm hoc ſit
ſpeciale in milite,& ſic hoc eſt verum, eſt mihi mirabile,quia
ex hoc ſing. ſequitur, ꝙ in pagano verba enunciatiua non di-
ſponere,eſt ex defectu poteſtatis, non voluntatis, quia etiam
ex voluntate non diſponunt.Non pono tamen pro conſtanti,
quia ſi conſideres tex.non dicit,ꝙ conſtaret, ꝙ miles habuerit
talem animum,ſed illud, quod dicit,ſi dandæ libertatis animū
habuerit,dixit propter illud,quod dixerat dummodo non per
errorem dicat,ſed ſcienter, ex qua ſciētia præſumitur animus,
non tamen dicit text. oportere probare ſic fuiſſe voluntatem
militis,quia probata voluntate idem eſſet in pagano.Iaſ.

ADDITIONES.

a ¶Fallit in matrimonio.Adde Doct.in c.cum cauſam.de proba.
* Inſtrumentum.
b ¶Verba enunciatiua.Adde Iac. Zo. & Card. Alexan.in c.per tuas.qui filij ſint legi.
c ¶Sententia.Adde Inno.in c.ſuper literis.de reſcrip.Inn.in c.ex parte decani.eo.tit.Spec.tit.de ſyndi.in §.1.verſi.quid ſi index.& fac.quod ſi in inſtrumēto dicatur,talis procurator Titij,vt conſtat tali inſtrumento;per hoc non ꝓbatur ipſum eſſe procuratorem Titij,niſi producatur mandatum,limita,niſi mandatum eſſet aliàs productum in iudicio,& iudex pronunciaſſet ſuper legitimatione procuratoris,quia tunc ſi notarius dicat,hoc eſt exemplum mādati Titij,licèt non inueniatur originale,tamē facit fidem.Item & limita,niſi tale inſtrumentum eſſet antiquum,quia licèt non reperiatur originale, tamen faceret fidem.ita notant Doct.in Apoſtil.ad Bar. in l.iuriſgentium. §. ꝙ ferè.ff.de pact.vbi vide eundem Iaſ.nu.4.& ſeq.Rom.conſi.63. MASVER.
d ¶Verbis enunciatiuis.Adde gl.1.in l.1. C.quando non peten. par.Io. And.in c.inter cætera.de præben.

LEX VIII.

CErti iuris. Miles poteſt decedere pro parte temporis teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. hoc dicit. concordantes ſunt in gl. & aliud non habetis. Iaſon.

SVMMARIVM.

1 *Miles,& paganus qualiter differunt,quo ad præteritionem filiorum in ſuo teſtamento factam.*
2 *Pater ſi prætereat ignoranter filium,etiam ſi filius expreſſè poſtea approbet teſtamentum,non tamen reconualeſcit, quia deficit ſubſtantia, ideſt voluntas teſtatoris.*
3 *Argumentum à ſtatutis ad vltimas voluntates an ſit validum.*
4 *Præteritio facta à milite de filio ſcienter,dicitur exhæredatio tacita.*
5 *Tacitum quod dicatur.*
6 *Præteritio facta à ſciente,non ſolùm habetur pro exhæredatione, imò filius inſtitutus in teſtamento patris cenſetur in effectu exhæredatus, & ſibi competit querela, quando eſt inſtitutus vano nomine hæredis, ponit exemplum.*
7 *Filius emancipatus ſi ſit præteritus ſine inſertione cauſa legitimæ,teſtamentum eſt ipſo iure nullum.*
8 *Teſtamentum ad hoc vt valeat,debet relinqui filio iure inſtitutionis.*
9 *Correctio legis non debet induci per ſubauditiones.*
10 *Militis priuilegium de teſtando eſt clauſum in corpore iuris, & ideo non intelligitur ei derogatum per verba quantumcunque generalia, & nu.11.*

In

12 In derogatione priuilegiorum quantuncunque generali, siue speciali, nunquam intelligitur derogatum priuilegijs clausis in corpore iuris.

LEX IX. & X.

Sicut certi. Hoc dicit. Preteritio militis facta de filio, siue nato, siue posthumo scienter, habet pro exhędatione secus ᵃ si sit facta ignoranter, & si miles aliquid legauerit filio, præsumitur eius scientiam habuisse. hoc dicit cum l. sequen.

2 ¶ † Not. differentiam inter militem, & paganum. nam si miles prætereat scienter filium, valet præteritio, quia habetur pro exhæredatione, sed si ignoranter, tunc non differt à pagano, imò præteritio reddit testamentum nullum. Ratio, quia cùm tunc voluntas absit propter ignorantiam, præsumitur noluisse testari. l. militis codicillis. §. miles in supremis. ff. eo. s͂m Mod. hic post Bar. in l. cùm quis. in 4. col. C. de iuris & fac. igno. Tamẽ de hac ratione dubitari posset, propter text. in l. cùm mater. in prin. ff. de inoffi. test. facit. l. fi. ff. de hær. insti. sed ad hoc vide Barto. pro solu. in Auth. ex causa. in 2. col. ĵ. de lib. prete. veritas huius pen-

a det ab his, quæ ĵ. proximè examinabuntur. ¶ † Per has leges Bal. in ista l. & in l. si cùm vel in vtero. ĵ. eo. infert vnum, quod dicit esse nouum, & mirabile, ꝙ si pater prætereat ignoranter filium, dato ꝙ filius expressè posteà approbet testamentum, tamen non reconualidatur testamentum, cùm deficiat substantia, idest voluntas testatoris, & ita sing. limitat. l. filio præterito. ff. de iniust. rup. Sequitur Pau. de Cast. reputans singulare, & tenendum menti, cum limitatione, de qua hic per eum, quem etiam refert, & sequitur Alexan. hic. Ang. verò hic tenet contrarium per tex. in d. §. miles in supremis. & per text. in l. si filiusfam. miles. la 2. in versi. rumpatur. ff. eo. vbi natiuitate posthumi ignoranter à milite præteriti, rumpitur testamentum. ergo erat aliquod. l. nam & si sub cõditione. ver. post defectum. ff. de iniust. rup. si erat aliquod. ergo habebat volũtatem defuncti. dom. Alex. dicit ꝙ ista ratio Ang. est fragilis, quia clarum est quòd ibi testamentum erat aliquod ante natiuita. posthumi, quia vsque ad illud tempus aderat voluntas testatoris, ideo dicitur rumpi, quia valuit à principio, & potuisset nasci abortiuus. l. vxoris abortu. ĵ. de posthu. hære. insti. Sed certè mens Ange. videtur fuisse alia. voluit enim dicere, quòd si esset verum, quòd testamentum annullaretur, eo quia abesset, vel deficeret voluntas testatoris, certè text. prælleg. non dicerent, rumpitur, sed dicerent, quòd testamentum destituitur, vel simile. Item adde, quòd opin. Bald. reprobat etiam subtiliter dom.

* Franc. de Are. hic per istum tex. iuncta glo. dum text. dicit, *si est in potestate*, & glo. dicit si esset filius emancipatus, tunc testamentum valet, & ideo rumpitur per contratabu. modo si esset verum illud, quod dicit Bald. quòd testamentum tali casu annullaretur, quia abesset voluntas testatoris, certè ita annullaretur, quando esset præteritus filius emancipatus, sicut filius in potestate, & sic non haberet locum contratabu. l. quod vulgò. ff. de bonorum poss. contratabu. Tamen pro opin. Bald. videtur facere text. in l. cùm mater. ff. de inoffi. testa. & in l. fi. de hæred. instit. in quibus iuribus non potest dici, quòd testamentum annulletur ex alia causa, quàm ex defectu voluntatis. Sed aduerte, quod Bart. in Authen. ex causa. in 5. colum. ĵ. de lib. præte. tenet, quòd in d. l. cùm mater. testamentum annulletur propter defectum causæ. Retenta tamen opin. Bald. pro vera eam limitat Pau. de Cast. hic, vt procedat, quando instituisset extraneum, non sperãs habere filios, argum. l. si vnquam. C. de reuo. dona. & l. tale pactum. §. fin. cum ibi not. ff. de pact. secus autem si instituisset alium filium, quia verisimiliter eundem instituisset etiam si sciuisset se habere alium filium, quem ignorabat, & cum ista limitatione transit simpliciter dom. Alex. hic. Sed certè idem videtur dicendum instituto alio filio, non respectu totius hæreditatis, sed respectu dimidiæ, quia verisimiliter non instituisset nisi in dimidia, quem in totum instituit, ideo pro ista dimidia censetur cessare voluntas, argum. l. quæ de tota. ff. rei vend. attento, quòd miles potest testari in parte bonorum. l. 1. & 2. s͂. eod. & l. miles ita hæredem. in princip. ff. eod. Item aduerte, ꝙ contra opin. Bald. etiam facit, quia voluntas etiam errore causata, est tamen voluntas: patet, quia alibi non impedit translationem dominij, toto titu. de condi. indebi. & l. quod meo. §. si furioso. in fin. ff. de acquiren. poss. Et isto argum. contra Bald. vtuntur quidam Docto. noui Perusini hic. Sed istud argum. non valet, quia procedit, quando est erratum in causa, nam error in causa non impedit consensum, nec translationem dominij, si credo me esse debitorem, & non sum, ideo soluo. ita loquitur titu. ff. de condi. indeb. l. cùm tale. §. falsam. el 1. ff. de condi. & demonstra. & l. 2. §. circa. ff. de excep. doli. secus quando erratur in persona, vt hic; tunc errantis nullus est consensus. l. si per errorem. ff. de iur. omn. iud. quia tunc censetur esse erratum in causa finali institutionis, & sic in substantia. facit. l. si pater tuus. ĵ. de hæred. insti. & istam differentiam facit latè, & not. Barto. in l. 1. post glo. ibi. ff. de offic. procur. Cæsa. & secundum eius doctri. intelligo quæ dixi, quia posses dicere, ꝙ hic testator non errauit circa personam instituti, sed circa causam, quia non instituisset extraneum, si sciuisset se habere filiũ proprium, sed certè ista erat causa finalis institutionis, causata ratione personæ filij ignorantis. ¶ Successiuè aduerte, quia de-

b cisio ᵇ text. nostri, & prædicta loquuntur in actu odioso, puta præteritionis, vel exhæredationis, operæpretium est, videre, qd esset in actu fauorabili, pone, pater in testamento instituit hæredes vniuersales filios, an isto casu intelligatur etiam instituisse filium, quem ignorabat se habere, & quem credebat mortuum. text. not. in l. si quis ita. §. penul. ff. de testa. tutel. probat, ꝙ non, ibi enim dicitur, quòd pater in testamento prouidendo de tutore filijs suis in genere, non intelligitur dedisse illi filio, quem ignorabat se habere, & tamen datio tutoris est fauorabilis filijs, & per illum text. determinant ibi Dyn. & Barto. quod idem sit in institutione, quia institutio de filijs facta simpliciter à patre, non comprehendit filium, quem pater ignorabat habere, imò talis filius censetur præteritus, & testamentum est nullum, & idem in terminis tenet glo. ordin. in l. Titius. in prin. in glo. fin. ff. de libe. & posthu. quam ibi sequuntur Dyn. Nico. de Neapol. Rapha. Cuma. ibi, & dicunt ita fuisse determinatum vltra montes, & illam gloss. multum not. Bald. hic in fin. idem tenet Cyn. in l. si pater. in 3. quæst. C. de hære. institu. facit text. in l. qui filiabus. in princip. in versic. si mentionem aliqua

* parte testamenti posthumæ fecit. ff. de lega. 1. *& ita se habet magis communis sententia.* ¶ Tamen disputando potest teneri contrarium, & contraria est magis æqua, & fauet testamento, & filijs. & istam opin. tenet Pau. de Cast. hic fauore testamenti, ne rumpatur, & quia istud nihil nocet, & alijs prodest, & per hoc respondet ad d. l. si quis ita, quòd loquitur in tutela, & licèt datio tutelæ sit fauorabilis pupillo, tamen est onerosa respectu tutoris, facit secundum eum. l. 3. C. de inoffi. testa. eandem opi. tenent Imol. Pau. de Cast. & dom. Alexan. in d. l. Titius. in prin. argum. d. l. 3. & bene facit. l. fin. vbi bon. text. C. de postu. hæred. institu. & text. in l. cùm mater. iuncta glo. ff. de inoffic. testa. vbi glo. loquitur in filio iam nato. Istam opin. sequor contra Bar. & sequaces, & pro ea facerem in consulendo, aut iudicando, qa vbi diuersæ sunt opin. Docto, in aliquo passu, tenenda est opi. quæ fauet testamento. l. si pars, in princip. ff. de inoffic. testa. Secundò mouet me doctri. glo. reputatæ sing. in l. tale pactum. §. fin. ff. de pact. cum concord. quas ibi dedi. vbi statuentes præsumuntur statuisse in casu omisso, quando verisimiliter statuis-

3 sent, si fuissent interrogati. † sed bonum est argum. à statutis ad vltimas volunta. secundum Bar. in l. 1. vbi dicetur, de his quib. vt indig. ergo testator qui simpliciter instituit filios, debet intelligi, quod instituerit filium, quem ignorabat, quia debet præsumi, quòd instituisset si fuisset interrogatus. debet ergo haberi pro instituto, cùm verba testatoris in plurali numero comprehendant etiam illum filium, & ista opin. est valde æqua, & rationabilis, & per eam sustinetur testamentum, & tenendo istã partem non obst. text. in d. l. si quis ita. §. penul. super quo se fundant Barto. & alij, quia ad illum text. dupliciter respondetur. Primò responde ex doctri. ipsius Barto. & Alexan. in d. l. qui filiabus. in princip. vbi ipsimet dicunt, quòd in d. §. penul. si pater det tutorem filijs simpliciter, non intelligitur dedisse filio, quẽ ignorabat, quia agitur de præiudicio tertij, hoc est eius, qui est ordinatus tutor, cuius respectu tutela est onus, sed hic non resultat alicui præiudicium, si etiam filius, quem pater ignorabat, intelligitur institutus. Vel secundò responde, quòd text. in d. §. penul. loquitur in casu, qui non fuit de necessitate, ita ꝙ eius omissio non vitiat testamentum, dato quòd pater omitteret dationem tutelæ in testamento, non vitiatur testamentum, & ideo dato, quòd ibi filio, quem pater ignorabat se habere, non intelligatur datus tutor, per hoc non vitiabitur testamentum, & poterit sibi de tutore prouideri. sed nos loquimur in casu, in quo nisi filius intelligatur institutus, testamentum est nullum. nam sub illa institutione filiorum simpliciter facta nisi intelligatur etiam filius, quem testator ignorabat, testamentum est nullum, ergo vt actus valeat, & testamentum sustineatur, dicimus talem filium comprehendi. & ista secunda solu. mihi magis satisfacit, & isto secundo modo etiam r͂ndeo ad l. qui

ADDITIONES.

a ¶ Secus. Declarat Alex. lib. 3. cons. 31. col. fin.

b ¶ Deci. Nota ad l. si quis ita. §. pen. de test. tutela.

PVRPV.

qui filiabus. quòd ibi in legato facto filiabus, dato, quòd non
compræhendatur filia, quam pater ignorabat, per hoc teſta-
mentum non vitiatur.ita teneo, & concludo contra Barto. &
ſequaces.¶Nunquid autem diſtinctio, quæ fit in milite in hac
l.procedat in teſtamento condito ad piam cauſam, ponit Pau.
de Caſt.hic,& ante eum Barto.in repet.l.1. C.de ſacroſan.eccl.
in 2.quæſt.5.quæſt. princip. ponunt Cano. in cap. cùm eſſes.de
4 teſt.¶† Not.etiam ex iſto text.in verſi.tacitè. ſecundum dom.
Fran.de Are.hic, quòd præteritio facta à milite ſcienter de filio,
dicitur tacita exhæredatio, quod facit ad not.per Barto.in Au-
then.ex cauſa.in 2.& 3.colum.ꝫ.de libe.præte. & in l.filio præ-
terito.ff.de iniuſt.rup. vbi ponit triplicem eſſe exhæredationē,
& ſic miles, qui præterit filium ſcienter, non videtur eum for-
maliter exhæredare, ſed in effectu,& tacitè, ſed non expreſsè.
5 ¶† Et ex hoc not.vnum, quòd reputat perpetuò, tenendum
menti, quòd illud dicitur tacitum, quod nudis verbis compre-
hendi non poteſt; licèt veniat in conſequentiam neceſſariam
ad actum expreſſum, & ſic conſequens neceſſarium reſultans
ex aliquo actu, dicitur tacitum,& non expreſſum, nam hic mi
les inſtituendo extraneum, videtur de neceſſitate priuare filiū
ſuum hæreditate,& tamen in iſto tex.dicitur tacitè fieri, quod
facit ad materiam; quando quid dicatur expreſſum, vel taci-
tum, vt per Bart.in l.1.in princip.in 2.quæſt. princip.ff.de vulg.
& pupil. Tu adde Barto.in l.ſed & ſi quis. §.quæſitum. in 6.co-
lum.ff. ſi quis cau.vbi dicit, quòd illud eſt expreſſum, quod vo-
ce profertur, vel quod per ſcripturam apparet ad oculum. l.
1.in princip.ff.de his, quæ in teſta.delen. iſtud autem quod col
ligitur ſolùm per rationem intellectus, dicitur tacitum. facit.l.
vnica.ff. ſi tabu.teſt.nul.extab.Barto.tamen in l.prætor.in princ.
ff.de oper.nou.nunc. not. ex illo text.& glo. quòd iſtud eſt ex-
preſſum, quod continetur ex mente legis, vel ſub generalitate
6 verborum, vt ibi per eum cum concord. ibi ſignatis.¶† Item
ad iſtum text.adde, quòd non ſolùm præteritio facta à ſciente
habetur pro exhæredatione, imò filius inſtitutus in teſtamen-
to patris cenſetur in effectu exhæredatus,& ſibi competit que-
rela, quando eſt inſtitutus vano nomine, & hæreditas eſt in to
tum exhauſta; puta quia pater non habet in patrimonio niſi
ſeruos,& omnibus reliquit libertatem.text.eſt in l.Papinianus.
§.quarta autem.& ibi Bald.in 3.not.ad hoc not.ff.de inoffi.teſt.
7 facit, quod not.in l.qui volebat.ff. de hæred. inſtitu. ¶† Glo.in
verſicu. [ſi ſit.] bene dicit attento iure.ff.& C. hodie autem
attento iure Authentico.ſi filius emancipatus ſit preteritus ſine
inſertione cauſæ legitimæ, teſtamentum eſt ipſo iure nullum,
ſicut ſi eſſet filius in poteſtate, ſed ſi eſſet præteritus cum inſer-
tione cauſæ legitimæ, tunc valet, & opus eſt vt contratabu.ꝫ.
annum,& in hoc differt à filio in poteſtate, qui quoquo modo
prætereatur in teſtamento patris ſiue cum cauſa, ſiue ſine cau-
ſa, teſtamentum eſt nullum, ita declarat glo.ſingu.& approba-
ta in §.exhæredatos, in Authen.de hære.& fal.quam ſequuntur
Bald.& alij in Authen.ex cauſa. ꝫ. de libe. præte. Sed doctri. il-
lius ſingu glo.limitat ſingu.Ang.in hac lectu. Flor.vt procedat
in filio emancipato, quando præteritio eſt inofficioſa, & iniu-
rioſè facta, quod eſt; quando pater ſciebat ſe habere filium
emancipatum.Secus ſi eſſet facta ab ignorante, licèt cum cau-
ſa, teſtamentum eſſet nullum, & ſequitur Pau. de Caſt. hic, ſed
dom. Alexan.latè reprobat & bene, remitto te ad eum. ¶Glo.
fin.in verſi. [exhæredauit,] quàm diuido in 2. par.princ. prout
duo remouet contraria. Secunda ibi, [item hodie eſt contra.]
¶In prima parte dic, quòd illud, quod vult glo. ꝙ in priuato
8 ſufficiat, ſi aliquid relinquitur titu.legati, † ad hoc vt filius non
dicatur exhæredatus vel præteritus, procedit attento iure. C.
ſed attento iure Authenticorum eſt falſum, quo iure non ſuffi
cit relinqui titulo legati, imò oportet, quòd filio relinquatur
aliquid titulo inſtitutionis, aliàs teſtamentum eſt nullum, vt eſt
doctri. gl. in l.3.§.ſed vtrum.ff.de mino. ſecundum Cy.& alios
hic,& glo.in Auth.nouiſſima, vbi dixi. C. de inoffic. teſt. & in
hoc bene poteſt eſſe differentia inter teſtamentum pagani, &
teſtamentum milit.quia in primo oportet, ꝙ relinquatur filio
titulo inſtitutionis: in milite, in quo attenditur ſolùm iuſgen-
tium, iſtud non requiritur etiam hodie, ſed ſufficit quocunq;
relicti titulo, vt declaraui in d. Authen.nouiſſima.¶In ſecunda
par.gl. habes aduertere, ꝙ gl.reſpondet dupliciter cuidam con
trario, quod eſt, nam exhæredatio, de qua in text.cùm ſit facta
ſine inſertione cauſæ legitimæ, debet annullare ipſo iure teſta-
mentum, quia hodie teſtamentum eſt nullum, in quo filius eſt
exhæredatus, ſiue præteritus ſine inſertione cauſæ legitimæ,
Auth. non licèt,& in corpore vnde ſumitur. ꝫ.de lib. præte. Gl.
primò reſpondet, fatēdo, ꝙ hodie eſt ꝯ.quaſi dica iſtat iura ho
die ſunt correcta per ius Authenticorum. Secundo dicit gl. ꝙ
iura Authenticorum requirentia inſertionē cauſæ legitimæ ꝓ-
cedunt in teſtamento pagani, ſed non in teſtamento militis, &

hoc modo iſta iura remanent incorrecta. ¶Quid tenendum?
Punctus eſt videre, nunquid iura noua, quæ diſponunt nullam
eſſe exhæredationē, ſiue preteritionē, ſi fiant ſine inſertione cau
ſæ, nunquid habeant locum etiam in teſtō mili.& ſic nunquid
hodie iſtæ leges ſint correctæ. gl. vt vides, non clarè ſe firmat.
Sed ſubtiles Vltramon.& Cyn.tenent, ꝙ iura noua procedunt
etiam in milite, & conſequenter, ꝙ hodie in hoc ſunt corre-
* ctæ iſtæ leges,& iſtam tenent *cõmuniter omnes* etiam Citramon.
nam olim licebat exheredare etiam ſine cā, patet, quia poſthu
mi poterant exhæredari.l.3.in princ. ff.de iniuſt. rupt.l.poſthu-
mo.ſ.de bon.poſ.ꝯtab.quam præt.& l.fi.ꝫ.de libe.præte.ſed cū
hodie inſertio cauſę ſit de ſubſtantia teſtī.§. aliud quoq; capi-
tulum.in Authen.vt cùm de appel. cog.& Auth.non licèt.ꝫ.de
libe.prete. ergo hodie præteritio militis non expreſſa cauſa nō
habetur pro exhæredatione, *& eſt communis opin. & vera, ſecun-
dum* Saly.& Raph. Fulg. hic. ¶Solus Ludo.Rom.hic tenet ꝯ-
rium, eo quia tex.qui requirit inſertionem cauſæ, ſcilicet tex.in
§.aliud quoq; capitulum. in Auth. vt cum de appel. cog.non
loquitur in milite, ergo iura correctoria non debent extendi
etiam ex maioritate rationis, *vt no.per glo.& omnes in Auth. quas
act.*cum ſi.C.de ſacroſan. eccl. quia ſi Imperator idem voluiſ-
ſet in milite, expreſſiſſet, vt dicit tex.in l.vnica. §.penul.ſ.de ca-
du.tol.& in c.inter corporalia.poſt med.extra de tranſla. epiſc.
ſicut expreſſit in matre, cuius præteritio olim habebatur pro
exhæredatione.§.mater.Inſtit.de exhære. lib. Item ius nouum
debet interpretari ſm antiquum.l.non eſt nouum, & l.nam &
poſteriores.ff.de legib.Tu pro iſta opi.Ludo.Roma. ꝯ omnes
adde primò ad idem ſtringere, quia. l. noua gñaliter corrigens,
& diſponens, nunquam intelligitur corrigere caſus antiquarū
legum ſpeciales.glo. eſt approbata in l.ſciendum.in prin.ff.qui
ſatiſd. cog. ergo iura noua non intelligerentur corrigere caſus
antiquarum legum ſpeciales. gl. eſt approbata in l. ſciendum,
in prin.ff.qui ſatiſd.cog.ergo iura noua non intelligerentur cor
rigere iſtas leges ſpecialiter loquentes in militibus, quia in teſtō
mil.debet attendi merum iuſgentium.l.1.ff.eod. & hoc ꝓpter
nimiam ſimplicitatem ipſorum militum, vt dicit text. Inſti.eo.
in prin.& l.fi.in prin. C.de iur. delib. non autem debet attendi
9 ius ciuile,& ſic d. §. aliud quoq; capitulum. ¶† Tertiò facit, ꝙ
per ſubauditiones non debet induci legum correctio, vt inquit
gl.in c.cupientes.§.ꝙ ſi per 20. de elect. in 6. Et iſta opin.in ſtri-
10 cta iuris diſpoſitione eſt ſuſtentabilis ꝯ communem. ¶† Quar
tò pro iſta opin. Ludo.Roma. ꝯ omnes adde etiam facere, qa
iſtud priuilegiū mili. eſt clauſum in corpore iuris, vt hoc text.
ergo non intelligitur ei derogatum per verba quantuncunque
11 gñalia.† Et hoc probo dupliciter. Primò, quia per verba quan-
tuncunq; ampla,& gñalia non intelligitur derogatum priuile-
gijs, niſi de eis fiat ſpecialis mentio, text.eſt in l.3.& ibi glo. C.de
ſilen.lib.12. quā gl.ad hoc reputat ſing. Bal.in c.Eccleſia S.Ma-
riæ.in 3.col.de conſti. & in c.cùm ordinem.in pen.col.de reſcri.
& in c.licèt cauſam.in 15.colu.de proba.& in c. 1. in fi.quo tpe
miles.in vſib.feud.& idem tenet Bal.in l.non plures.C.de ſacro
ſan.eccl.& in l.fi.C.ſi ꝯ ius, vel vti. pub.& in 2. conſtitutione. C.
in verſi.ſi qua verò.per illum tex. & in c.1.in pen. col.de reſcri.
& eſt bon.tex.in d.c.cùm ordinem.Facit, ꝙ dicit glo.no.in cap.
vnico. in verbo, conſuetudine.de capel. monac. in 6. per con-
ſuetudinem contrariam tolli ſtatutum, ſed non priuilegium.
12 ¶† Quintò,& fortius facit, quia in gñali derogatione quorun-
cunque priuilegiorum, ſiue generalium, ſiue ſpecialium, nun-
quam intelligitur derogatum priuilegijs clauſis in corpore
iuris, vt eſt gloſſ. approbata in l. 2.§. legatis. & ibi Barto.& in l.
hæres abſens. in princip.& ibi Barto. ff. de iudi. & glo. & Barto.
in Authen.qua in prouincia.C.vbi de crim.agi oport.do.Alex.
hic retenta communi ſententia contra Ludo. Rom.ponderat
facere tex.per quem deſtrui videntur omnia.ſ.dicta, in præall.
§.aliud quoq; capitulum.in ver.ſed hęc quidem. vbi tex. dicit,
ꝙ ea, quæ dicta ſunt, habent etiam locum in filiis, qui poſſunt
teſtari.Neceſſariò ergo intelligitur ille tex.in filijs militi.nam de
filijs emancipatis loqui non poteſt, quia obſtat text.dum dicit
a de rebus, in quib. habent licentiam teſtandi.nam emancipati [a]
de omnibus poſſunt teſtari, ergo neceſſariò loquitur de filijs in
b poteſtate, [b] qui non de omnibus poſſunt teſtari.Item non pōt
intelligi de bonis aduentitijs, etiam quorum vſusfructus non
* acquiritur patri, qa de his teſtari non poteſt *ſecundum communē
ſniam*, vt diſputabitur in l.pen.in fi.ꝫ.tit. 1.neceſſariò ergo loquit
de

ADDITIONES.

a ¶Nam emancipati. Adde Spec.in §.3. verſi. alia quoque. Fallit in præiudiciū patris, ſecundum Bal.in l.fi.C.de fruct.& lit.expen.

b ¶De filijs in ptāte. Adde Bal.inſti. quib. non eſt permiſ. fac. teſt. in §.præterea hos. Bar.in Auth.in ſucceſſione.C.de ſuis & leg.Bar.in l.qui in poteſtate.ff.de teſt.Bar.in l.Imperator.ff.ad Treb.Spec.tit.de inſtru.edi. in §.12. verſi.1.

de castrensibus bonis,& sic de filiofamilias milite, ergo ibi est tex.apertus contra Lud.Sed aduerte,quia Io.de Imo. in l.filio præterito.ff.de iniust.rup.in 27.col.in ver.sed hic occurrit dubium.multa verba effundens in hoc passu, tandem respondet ad illum tex.in ver.sed hæc quidem.quòd ille tex. loquitur in
a quasi castrensibus, a quæ habent Doc.& Aduocati,& possunt testari,& isto modo in milite nil erit correctum, secūdū eum. Sed tu aduerte,nam castrensia, vel quasi castrensia æquiparantur in ista materia.tex.est in l.fi.C.de inoffi testam.& æquiparatio ibi fit quo ad duo.s.quo ad potestatem testandi, & quo ad querelam,ergo d.§.aliud quoq; capitulum. corrigens in vno, intelligitur in vtroque corrigere virtute æquiparationis legis antiquæ factæ in hac materia.secundum Bar.in l.Marcellus.in prin.ff.ad Treb.& in l.2.ff.de lega.1. & in Auth. sed cùm testator.ſ.ad l.falc. & ego opportunè declaraui in d.Authen. quas actio.Sed sustinendo opi.Lud.tu subtiliter dic,ꝙ in d.l.fi.bene æquiparantur castrensia, & quasi castrensia in materia illa fauorabili.s.vt neutro casu habeat locum querela,& sic testamēta expugnari non possint.Sed in d.§.sed hęc quidem. est materia odiosa.s.ꝙ testamenta querelentur, & expugnentur, vnde à materia fauorabili,vbi fit æquiparatio in d.l. fi.non est bonū arguere ad materiam odiosam.l.cū quidam.ff.de lib.& posth. Item pro sustinenda opi.Ludo.considera, ꝙ miles non habet istud priuilegium,ꝙ præterito scienter facta, habetur pro exhæredatione, nisi quando est in expeditione militari occupatus,tex.est in §.sed si in expeditione.& ibi gl.Insti.de exhære.libe.vnde dicendum est,quòd tex.in d.§. sed hæc quidem loquitur,quando filiusfam.miles fecit testamentum,sed non erat in expeditione militari,& isto modo istæ leges non erunt correctæ,& talis interpretatio debet fieri, vt euitetur legum correctio,& iura iurib.concordentur.c,cùm expediat.de elect. in 6. l. vnica. C. de inoffic.do.Et si dicatur,ꝙ est diuinare,& restringere.d.§.sed hęc quidem.dicere,quòd ibi filiusfam. miles non erat in expeditione militari,dico ꝙ nulla est diuinatio,qđ ostēdo. nam text.ibi simpliciter loquitur de filio,modo dicere, ꝙ ibi esset in expeditione militari occupatus, istud est facti, sed facta non præsumuntur nisi probentur.l.in bello.§.factæ.ff. de capitu. Et iste est verus, & pulcher intellectus ad d.§.sed hæc qdē, & sic tu pondera,ꝙ etiam si.d.§.sed hæc quidem.expressè loqueretur de milite,adhuc non obstaret,quia deberet intelligi,vt prædixi, quanto ergo minus obstabit, cùm in illo text. nullum verbum sit de milite? Item sustinendo primam solu. Imol.s.relatam,potes dicere, dum dicebatur,ꝙ castrensia, & quasi castrensia æquiparantur, ergo lex noua corrigens in vno intelligitur corrigere in alio,dic ꝙ arg.procederet,quando lex noua corrigeret in castrensib.quæ sunt illis æquiparata,sed nō sequitur ècontra,ꝙ corrigendo in quasi castrensibus, & sic in eo,quòd est minus, intelligatur etiam corrigere in castrensib. quibus plus est tributum. Et per ista mea fundamenta habes bene,& noniter defensatam opi. Lud. contra omnes,quæ nō solùm est disputando sustentabilis,vt prædixi,sed etiam puto, ꝙ sit de iure verior.

ADDITIO.

a ¶In quasi castrensibus.Adde Doc.in l.aduocati. C.de aduoc. diuers. iudic. & Abb.in rub.de pec.cle.

SVMMARIVM.

1 *Captatoriæ institutiones etiam in testamento militis non valent.*
2 *Captatoria institutio quæ dicatur,& quotuplex sit.*
3 *Legatum captatorium in testamento militis an valeat.*
4 *Captatoria institutio quot modis fiat.& nu.5.*
6 *Statutum si prohibeat ne maritus possit in testamento relinquere vxori vltra certam quantitatem,vel ꝙ nihil possit ei relinquere, maritus non potest soli vxori dare facultatem distribuendi pro anima ipsius testatoris,ne fraus fiat statuto.*
7 *Testator si relinquat tribus trecenta,& rogauit eos,vt de illa summa disponerent, prout eis ordinauit in secreto, an tale legatum valeat.*
8 *Testator dixit in testamento,quòd volebat erogari centum per Titium, illis personis,quas ei dixit in secreto,Titius non potest cogi illas personas specificare.*
9 *Captatoria institutio fit,quando quis alium instituit spe alterius institutionis.*
10 *Institutionis substantia licèt non possit conferri in expressam conditionem voluntatis alterius tertij,potest tamen conferri in tacitam,& velatam.*
11 *Libertas directa captatoria collata in voluntatem tertij,valet.*
12 *Captatoria dispositio an valeat facta ad pias causas.*

LEX XI.

CAptatorias. Ista l. non potest diuidi, nec breuius summari.
1 ¶†No.ex hac.l.ꝙ captatoriæ institutiones et in testam.mili.non valent.Et si dicatur,ꝙ ea, quæ sunt iuris ciuilis positiui,non obseruãtur in testamento mili.sed solùm ea,quæ sunt iuris gen.l.1.ff.eo. Respondetur,ꝙ est verum, nisi talis dispositio iuris ciuilis sit proficua ipsis militib.l. si Ruf-
2 finus.§.eo.& l.diuus.ff.eo.¶†Quæ autem dicatur a captatoria
a institutio,& quotuplex sit,declarat Bal.in l.1.C. de sacros. Eccle.in pen.col.in ver.iuxta hoc quæro. vbi dicit, ꝙ non dicitur captatoria voluntas,cuius sola declaratio,sed cuius essentia,& existentia est posita in alterius voluntate,& idem Bal.in reper. eiusdem.l.1.in vlti.col.super 9.q.1.par.prin.& secundum Pau. de Cast.hic,dicitur captatoria,quia ex ea testator sæpè remaneret captus.i.deceptus.Idem dicit D.Abb.in c.cùm tibi.de testi.& gl.1.in d.l.captatorias.ff.de hęr.insti.licèt aliam rationem assignet gl.in l.illa institutio.ff.de hęr.insti.& ibi Imo. in d.l.captatorias.post Ang.in vtroque loco. Et quemadmodum reprobatur institutio captatoria,ita etiam captatorium legatum est nullum.l.captatoriæ.ff.de leg.1.& l.nonnunquam. ff.de condi. & demon.Licèt nonnulli Moderni attentauerint nouam opi. in pagano,ꝙ quamuis institutio captatoria non valeat, secus tamen in legato captatorio.per tex.ad literam in l.Senatusc.§.
* legatum.ff.de leg.1:*sed communiter respondetur*,vt per gl.ibi,quòd legatum potest conferri in alienam voluntatem.s.ipsius legatarij,qui censetur alienus ab herede,tamen non est sine violētia tex.Ad idem stringit.l.1.ff.de leg.1.vbi disputatur iste pas-
* sus,*communiter tamen tenetur*,quòd verba ibi posita in text. stent interrogatiuè.Eodem modo ademptio captatoria nil valet. l. legata inutiliter.§.quibus ex causis.ff.de adim.lega. secundum Bal.hic in 6.q.& Saly.¶Sed pulchrum dubium esset, & nouū, retenta communi opi.ꝙ legatum captatorium in pagano nil
3 valeat,†quid in milite,datò quòd institutio captatoria in milite sit prohibita, vt hic, nunquid in eo legatum captatorium valeat?& videretur posse dici,quòd sic,ex quo nulla.l.prohibitum reperitur in milite,& quamuis reperiatur prohibita institutio,eo quia est maioris præiudicij, tamen non sic videtur in legato captatorio,quia est minoris præiudicij. In contrarium tamen facere videtur:nam ratio quare prohibita est institutio captatoria in milite,est quia istud est proficuum militibus,ne capientur,& sic ne decipiantur,& leges ciuiles, quæ sunt vtiles militi,in milite locum habent,ista ratio etiam militat in legato.Cogita tamen,quia noua quæstio est,nec per aliquem tacta.¶Gl.1.in ver.captatorias.Ista glo. primò declarat,quid sit captatoria institutio,& videtur ponere tria exēpla.Sed si subti
4 lius consideres, vult declarare,† quot modis fiat captatoria institutio,& respōdet,ꝙ tribus modis,quos declara, vt per Pau. de Cast.hic,& infra proxi. subijciam. & in hoc videt mihi, ꝙ perfectius locuta sit ista gl.quàm Bal.in l.1.in pe. col. C.de sacrosan.Eccl.vbi dicit,ꝙ duob.mod.fit.posteà in seq.glo.remouet tria contraria ad tex. ex quibus habes colligere tres limit. ad regulam huius tex.& sic gl.habet 4.par.Secunda ibi,[sed in præteritum valet.]Tertia ibi, [item secus si dicatur.] Quarta ibi,[item libertas valet.]Et vltra tres fallen. gl. adde quartam, nisi statutum disponeret,ꝙ valeat,secundum Ang.& Imol.in l.captatorias.ff.de hęred.insti.& plenius refert, & sequitur Do. Alex.hic,licèt in contrarium videatur facere,ꝙ vbicunque aliquid prohibetur,eo quia sit contra bonos mores, vel quia aliquid illicitum inducat,illud sicut nō potest pacto fieri,ita nec statuto induci,vt declarat Bar.in l.omnes populi.in 3.q.princ. ff.de iusti.& iur.& infra tangam.¶Alio,& quinto modo limitat Ang in l.centesimis.§.fi.ff.de verb.obl.dicens,quòd licèt nō valeat institutio captatoria hoc modo, instituo Seium,si Titius voluerit,tamen bene valet,si dicatur hoc modo, instituo Seium,si Caius declarauerit se velle. Sed istud reprehenditur, & bene per Imo.ibi.& per Dom.Alex.hic circa fi. ¶Redeo ad primam partem glo.in qua habes diligenter notare,ꝙ captatoria institutio potest fieri tribus mod. ¶ Primò modo,quando substantia ipsius institutionis confertur in voluntatem tertij, vt in primo exemplo,instituo te si Titius voluerit, vides quòd tota substantia institutionis confertur in voluntatem meram
5 tertij,& ista proculdubio nil valet. ¶ † Secundò modo potest fieri captatoria institutio,quando electio personarum confertur in voluntatem tertij,vt in secundo exemplo gl. quãdo instituo illos, quos Titius voluerit, hoc est quos Titius elegerit,

ADDITIO.

a ¶Quæ autem dicatur.Adde Ang.consi.201.incip.viso themate.

rit, hic etiam ſubſtantia inſtitutionis confertur in voluntatem
tertij,& iſta etiam non valet,vt l.illa inſtitutio.quæ alleg.in gl.
& ad hoc tendit.Intellige tamen iſtum ſecundum caſum , qñ
committeret electio incertarum perſonarum,& de incertis:ſi
autem cõmitteretur electio incertarum perſonarum , ſed de
certis,tunc bene valeret.l.fideicommiſſaria.la ſeconda.§. fin.ff.
de fideic. lib.& l.vtrum.§.cùm quidam. ff. de reb. dub. & iſtud
eſt,quod volunt Cy.& Bar.hic in q.in qua volunt, quòd ſi ali-
quis inſtituat pauperes eligendos per priorẽ, valet talis inſtitu-
tio, eo quia non ſubſtantia inſtitutionis ꝯfertur in voluntatẽ
prioris, ſed diſtributio,& electio perſonarũ. ſic dẽs intelligere
Bar.hic,quia aliàs contradiceret huic gl.& diceret contra tex.
in d.l.illa inſtitutio.ff.de here.inſti.& ita declarauit Bar. in d.l.il
la inſtitutio.in vlt.col.Et ratio diuer.inter hos caſus eſt in prõ-
ptu. nã in primo caſu,quando teſtator committit incertos de
incertis eligendos arbitrio Titij,vt qa dicat,inſtituo illos,quos
Titius elegerit,iſta inſtitutio dicitur captatoria , eo quia teſta-
tor poſſit decipi,eo quia Titius fortè nullos eliget , & ſi nullũ
eligat,nullus poterit eſſe hæres. aliàs omnes homines de mun
do deberent eſſe hæredes.§.& vnum.cũ gl.inſti.de hered. inſti.
ſed in ſecundo caſu,quando quis inſtituit incertos de certis eli
gendos volũtate Titij,puta inſtituo duos ex liberis meis , quos
Titius elegerit , vel quos Titius voluerit , vel inſtituo duos de
familia mea,quos Titius voluerit,iſta bene valet, quia non po
teſt ſequi captio teſtatori,quia dato, quòd Titius neminẽ ve-
lit eligere,certè omnes liberi intelliguntur inſtituti, vel omnes
de familia.l.ſi Titio.la ſeconda.& l.cùm quidam ita. ff.de lega.
2.& in inſtitutione pauperum ſpeciale eſt,vt non vitietur pro
pter nimiam incertitudinem.l.id quod pauperib.C.de Epiſ. &
6 cler.¶†Aduerte tamen, ꝙ ſi ſtatutu prohibet, ne maritus poſ-
ſit in teſtõ relinquere vxori vltra certam quantitatem , vel ꝙ
nihil poſſit ei relinquere,certè maritus nõ poſſet ſoli vxori da-
re facultatem diſtribuendi pecuniam pro anima ipſius teſtato
ris,ne fiat fraus ſtatuto.contra l.non dubiũ.C.de legi.& l. fraus.
& l.contra legem.eo.tit.ff.de leg.Ita determinat Io.And.in ad-
di.Spe.in tit.de inſtr.edi.§.nunc verò aliqua.poſt med. in addi.
inci.ad iſtum ſi. Alb.de Roſ.in 2.par.ſtat.q.112.incip.ſtatuto ca
uetur,ꝙ nullus poſſit relinquere vxori.& in q.ſeq. Do. Alex.in
conſi.57 in 2.vol.proſpectis in 3.col.& ſeq.& in l.cogi.§. hi qui
ſolidum in vlt.col.ff.ad Treb. quicquid ibi teneat Pau. de Ca.
intellige,quando vxor ſola haberet diſtribuere , ſecus ſi ſimul
cum alijs perſonis,quia tunc ceſſat ſuſpicio fraudis.arg. c.pru-
dentiam.de offi.deleg.& c.2.de ſtatu monach.ſecundum Do-
7 cto.in locis præal.¶†Adde gl.in l.Lucius.§.fi.& ibi Bar.ff.de le-
ga.1.quam gl.Imo.ibi dicit eſſe ſing. & per eam decidit qõnẽ
de facto,ꝙ ſi teſtator relinquat trib.trecenta.& rogauit eos, vt
de illa pecunia diſponerent,prout eis ordinauit in ſecreto, qa
noluit alium ſcire,ꝙ valet tale legatum ,licèt videatur aliqua
ſuſpicio fraudis.facit bene tex.in l.quem hæredi.& ibi no.Bart.
8 ff.de reb.dub.¶†Adde etiam Pet.de Anch.in conſi.436. incip.
in his dubijs.quod ſi teſtator dixit in teſtamento , quod vole-
bat centum erogari per Titium illis perſonis , quas ei dixit in
ſecreto quod Titius non poteſt cogi illas perſonas ſpecificare,
& no.Spe.in tit.de inſtr.edi.§.nunc verò aliqua.ver. ſed quid ſi
ille viuens.& ver.ſeq.Accedit ad prædicta,quando teſtator or
dinauerit,quòd heres ſolueret ea,quæ ſunt ſcripta in ſchedula
dimiſſa apud Guardianum fratrum minorum , vel iuſſit , ꝙ
ſoluat omnibus debentibus habere,& quod de hoc ſtetur di-
a cto fratris ſui, [a] an valeat.ponit Barto.in l.Theopompus. ff.de
dot.præleg.& in l.ſi ita ſcripſero.ff.de condi.& demon.cũ con
cor.traditis per D.Alex.hic,& in conſi.54.in 2.vol.incip. circa
id quod vertitur.vltra quos adde Abb.in conſ.4.in 2.vol. in q.
quæ vertitur.Pau.de Caſt.in l.hac conſultiſſima. §. per nuncu-
pationem.ĩ.de teſt.D.Fran.de Are.in l.hæredes palàm. in prin.
9 ff.de teſt.¶†Tertiò modo fit captatoria inſtitutio,qñ quis aliũ
inſtituit ſpe alterius inſtitutionis , vt in quarto exemplo gl. qñ
inſtituo te heredem, ſi me inſtitueris,iſta ẽt non valet,quia eſt
captatoria,& ratio eſt ſecundum Pau.de Caſt. hic,quia dece-
ptio poteſt eſſe in hoc,ego te inſtituo,ſi tu inſtituas me, pone
quod inſtituis,& eſt impleta conditio, certè ex interuallo po-
ſtea potes me decipere,reuocando inſtitutionem,quam feci-
ſti de me,quæ ſemper poteſt reuocari vſque ad vltimum vitę
ſpiritum.l.cùm hic ſtatus.§.ait oratio.ff.de donatio.inter vir.&
vxo.& c.cũ Marthæ.de celeb.miſ.ſic ẽt poſſum te decipere re
uocando poſtea.Sed iſta ratio mihi non placet, quia ea atten
ta ſequeretur,ꝙ non valeret collata in præteritum, puta inſti-
tuo te heredem,ſi me inſtituiſti,eo quia etiam iſto caſu poſſet
ſequi illamet deceptio ex reuocatione inſtitutionis , & tñ eſt
falſum,quia collata in præteritum valent l.illæ autem.alleg.in
gl.Ideo puto,quòd ſit melior rõ,quam aſſignat Bar.& ipſemet
Pau.& D.Alex.non hic,ſed in l.cũ donationis.C.de tranſa.vbi

dicunt,ꝙ teſtamenti factio debet eſſe oĩno libera , non ſolũ à
metu pœnæ,ſed etiam à ſpe pręmij futuri , & ideo. ſicut non
valeret inſtitutio facta mętu pęnæ,ita non valeret inſtitutio fa
cta ſub ſpe lucri,quia non dicitur libera.d.l.illæ autem . An tñ
iſta vltima ratio ſit vera,quia aliqui impugnant, & videtur re-
fragari.d.l.illæ autem.in exemplo,qñ inſtituo te ſi alium tertiũ
inſtitueris,dixi in d.l.cũ donationis.& defendi rõnem Barto.&
ibi habes glo.ord.poſito,ꝙ inſtitutio ſub ſpe lucri non valeat,
quid ſit in ꝯctu,nunquid valeat ꝯctus,puta tranſactio,ſub cõ
ditione , ſi me inſtitueris hæredem , ibi videas,vbi diſputatur.
10 ¶†In 3.par.gl.habes,ꝙ licèt ſubſtantia inſtitutionis nõ poſſit
conferri in expreſſam conditionem voluntatis tertij,tñ poteſt
conferri in tacitam,& velatam: puta,inſtituo te,ſi Titius capi-
tolium aſcenderit,valet.l.nonnunquam.alleg.in gl.& l. ſi quis
Sempronium.ff.de here.inſti.Et rõ ponitur ibi in tex. qa mul-
ta expreſſa nocent,quę non expreſſa non nocent.Tñ dicit Cy.
in l.in vendentis.in 2.col.poſt Iac.de Rau.C.de ꝯh.emp.quod
rõ poſita per Iuriſc.in d.l.nonnunqnam.hẽt minus rõnis, quã
alia rõ,quę ſit ĩ corpore iuris. Sed iſta rõ cõiter ſic declaratur,
ꝙ ideo non valeret inſtitutio collata in meram voluntatẽ ter
tij,ſed bene collata in factum extrinſecum tertij , quia in pri-
mo caſu ad hoc,vt inſtitutio valeat,opus eſt, ꝙ Titius velit, &
abſq; eius voluntate conditio inſtitutionis non poteſt imple-
ri,ſed in ſecundo caſu,qñ ego inſtituo te hrđem,ſi Titius aſcẽ
derit capitolium,iſta cõditio poteſt impleri,dato, ꝙ Titius ni-
hil ſciat de iſta inſtitutione:nam pone, ꝙ Titius ignorans aſcẽ
dit capitolium,certè eſt purificata cõditio, & ego ſum heres,
quia ergo ſecundo caſu conditio poteſt impleri abſq; ſciẽtia
tertij,in primo non,ideo ſecunda valet,ſed non prima, ita de-
clarat Bal.hic in 2.opp.& Pau.de Caſt.in 1.col.Cy.& Bal.in d.l.
in vẽdentis.Ang.Imo.& alij Mod.in l.cẽteſimis.§.fi.ff.de verb.
obl.& no.Ang.in conſi.201.incip. inter cætera continetur.vbi
multa pulchra ſcribit ĩ materia captatoriæ inſtitutionis.Iſtud
eſt ẽt,quod in effectu vult Bal.in d.l. ſi quis Sempronium. vbi
dicit,ꝙ in primo caſu confertur in liberam voluntatem tertij.
ideo non valet,ſecundo caſu in velatam, & iſtud vltimũ pul-
chrè declarat Ang.in d.l.centeſimis.§.fin.ff.de verb.obl.vbi di-
cit,ꝙ illa dicitur voluntas non velata , quæ ſtat in nuda voli-
tione,illa verò dicitur voluntas velata , quæ non ſtat in nuda
volitione,ſed in aliquo facto extrinſeco,& ad aliud principali
ter tendente,vt ſi Titius capitolium aſcenderit.iurib.præalleg.
¶In vlt.par.gl.habes 3.fallen.ad hunc tex.in libertate captato-
ria,quæ bene valet.l.fideicõ.3.alleg.in gl.Circa quam.l.quia dif
ficilis eſt,aduerte,quia habet 4.reſponſa princ.Primum ponĩt
in prin.ꝙ fideicom.lib.poteſt relinqui in voluntatem hęredis,
quamuis aliud relinqui non poſſit . Secundum eſt, ꝙ libertas
põt relinqui in voluntatẽ ipſius ſerui,ſi ſeruus voluerit , & iſte
caſus nullum dubium habet,nec in hoc ſpeciale eſt in legato
libertatis collato in voluntatem ipſius ſerui,imò quodlibet le
gatum poteſt conferri in voluntatem legatarij. l. ſi ita legatũ.
§.illi ſi volet.ff.de leg.1.Tertium reſponſum ponitur in ver.ſed
& ſi ita.vbi dicitur, ꝙ legatum libertatis põt conferri in volun
tatem tertij,& in hoc bene eſt ſpãle in legato libertatis,in alio
eſſet ſecus,vt dixi in tex. Et caue,ne tex,te decipiat,quia ſimili-
tudo,quæ ponit ibi in ver.quemadmodum. venit hoc modo.
ſpeciale eſt in libertate collata ſub conditione expreſſa , ſi ter-
tius voluerit, vt valeat , quemadmodum valeret aliud legatũ
ſub conditione velata , puta ſi Titius capitolium aſcenderit.
Quartum reſponſum ponitur in ver.quòd ſi ita.vbi dicitur,ꝙ
non valet legatum libertatis collatum in voluntatem ipſiuſ-
met hęredis,licèt valeat, quando collatum eſt in voluntatem
tertij.Rõ diuerſitatis eſt,quia veriſimile ſit, quod hęres de cu-
ius pręiudicio agitur , nunq̃ diceret ſe velle , ſecus eſt in ter-
tio,qui nullum pręiudicium ſentit.arg.l.à Titio.§.fi.ff.de verb.
obl.Bene facit,quod dicit Cy.in d.l.in vendentis.in 2.col. C.de
contrah.emp.vbi vult,qđ accidentalia contractus non poſſint
conferri in voluntatem contrahentium,ſed bene tertij per ra-
tionem ſupra dictam.Subdit tñ tex.in illo verſi.qđ ſi ita. quod
qñ libertas relinquitur in voluntatem ipſius hæredis, aut relin
quitur in liberam,& abſolutam voluntatem , puta ſi hæres uo
luerit,& tunc non ualet. Aut relinquitur ꝑ uerba importãtia
arbitrium boni uiri,& ualet,ut ſi hæredi placuerit.l.Thais.§.ſo
rore.ff.de fideicommiſ. liber. & quæ ſint illa uerba , quæ im-
important liberam , & abſolutam uoluntatem , & quæ im-
portant

ADDITIO.

a ¶Fratris ſui.Adde Bal.in l.iuſiuran.quod ex conuentione.in prin.ff.de iureiu.
Bal.in l.1.in 2.col.C.de ſent.quæ pro eo,qđ intereſt. Bal. in Auth. iubemus.
C.de iud.Io.And.in addi.Spe.tit.de prob.§.videndum.ſuper ver. quid ſi ibi.
Ant.de But.in c.finem litib.de dolo,& contu.in pe.col.

a portant arbitrium boni viri, [a] declarat Bar.in l.si sic.in princip.
ff.de legat. 1.Et si dicis, quæ potest esse ratio diuersitatis inter
vnū,& aliū casum,quare nō valeat,si relinquatur in liberā vo-
luntatem hæredis,secus si tanquam arbitrio boni viri. Ratio
est,quia in primo casu non potest recedi à voluntate hęredis,
& quia verisimiliter hæres non vellet,ideo nihil valet.Sed in se
cundo casu potest haberi recursus ad bonum virum, si hæres
non faciat,quod facere debuerit,secundum mentem testato-
ris.l.si Titio.ff.de leg.2.iunctis plenè no.in l.1.ff.de leg.2.¶Nūc
superest maxima difficultas concordare principium.d.l. fidei-
commissaria.cum ver.ꝙ si ita,qui de directo sunt contrarij. In
ista difficultate inuenio quinque principales intellectus. Ego
postremò ponam sextum meum intellectum.Primi tres intel
lectus in effectu mihi videtur,quòd ad idem tendant. Primus
est intellectus glo.1. ibi, quod verum est,ꝙ legatum libertatis
collatum in voluntatem hæredis nihil valet,vt in ver. quòd si
ita:nec obst.illud,quod dixerat tex.in prin. ꝙ posset dari, quia
verum est,ꝙ posset dari;sed an valeat, nihil ibi deciditur, sed
deciditur postea ꝙ non,in versi. quòd si ita.Istum intellectum
reprobat.D.Alex.quia imò in prin.l.deciditur, quòd valet, &
hoc probat ex seq.aduersatiua, vbi dicitur, quāuis nihil aliud
in testō sit,potest valere.Sed hoc non multum vrget,quia stat
simul,ꝙ in prin.tex.formet qōnem, sed nihil decidat,licèt ad-
uersatiuè dicat pro constanti,quamuis nihil aliud possit poni
in voluntatem hæredis, tamen quid sit in fideicommissaria li-
bertate relicta in voluntate hæredis, tex. in princ. non decidit,
sed relinquit indecisum tanquam magis dubium, sed postea
decidit in ver.quòd si ita. Ita posset responderi sustinendo in-
tellectum gl.licèt pro reprobatione D.Alex faciat,quia aduer-
satiua debet importare diuersitatem in iure,& in facto, vt per
Bar.in l.hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam. infect. ergo,vt
importet diuersitatem in iure,est necessarium, ꝙ in præceden
* ti ponatur decisio.Secundus est intellectus, qui *communiter tene
tur*,sed in effectu nil discrepat à primo,quem ponit Bar. in re-
pe.l.1.C.de sacrosan.Eccl.in 3.q.5.q.principalis,& in l.Lucius.
1.ff.de fideicom.lib sequitur Imo.vbique in locis hic alleg.per
D.Alex.& istum tenent Lud.& D. Alex. hic. s.ꝙ non valet le-
gatum libertatis collatum in voluntatem hæredis.d.ver.quod
si ita.& licèt tex.dixerit in principio valere, tamen postea ple-
nius inuestigando decidit,quòd non valet.Sed iste intellectus,
qui est communis,mihi minus placet,quàm aliquis alius, q̄a
non est verisimile,quod Iuriscon.tam cito in eademmet l. se
ipsum correxerit.l.non ad ea.ff de condi. & demon. prout di-
cit Bal.hic in tertia oppositione. Alius est tertius intellectus, q̄
ad idem cum præceden. tendit, sed magis coloratus qui fuit
And.de Pisis,quem refert, & sequitur Bal.hic in 1.colu.in ter-
tia oppositione,& sequitur Saly.hic,& Iac.de Are.& Alber.de
Ros.& Ang in d.l.fideicommissaria.ꝙ verè tex.in princ.decidit
valere legatum libertatis collatum in voluntatem hęredis,q̄-
uis nil aliud valeat, vt patet in aduersatiua quamuis, sed po-
stea Iuriscon.in ver.quod si ita. non corrigit, sed limitat illud,
quod in princ. dixerat. nam ibi in prin.dixerat valere legatum
libertatis si hæres voluerit,istud limitat in ver.quod si ita. pro-
cedere non quando testator vsus esset verbo importante libe
ram voluntatem,prout dixerat in princ. si volueris. quia non
valeret,sed bene valet, si vtatur verbo importante arbitrium
boni viri.Et licèt Imo.in d.l.illa institutio.& D.Alex.hic aliter,
& malè referant hunc intellectum,& propterea damnent, ta-
men relatus,vt dixi,habet aliquid coloris.Et si consideras,non
discrepat in effectu a prioribus. Quartum intellectum ponit
Bal.hic in 1.col.in tertia oppositione. Licèt Dom. Alex. inad-
uertenter adscribat Ang.in d.l.illa institutio.ꝙ vers.quod si ita.
non referatur ad legatum libertatis,ne contradicat ei,qđ text.
in principio dixerat,sed referatur ad alia legata,de quib.in ver.
quemadmodum.sed iste intellectus videtur contra tex.ibi, nō
dubitamus,quin libertas debeatur.ergo loquitur de legato li-
bertatis.Et ita reprobat Imo.in d.l.illa institutio.& Do. Alexā.
hic.Quintum,& nouum intellectum tradit Benedic. de Plūb.
in d.l.fideicommissaria.quod aut relictum libertatis commit-
titur in voluntatem hæredis præsentis, quando fit testamen-
tum,& annuentis,& tunc bene valet, quia hæres præsens in-
telligitur acceptare tanquam bonus vir,secus si committatur
in voluntatem hæredis absentis:quòd autem in princip. legis
ibi hæres esset præsens,patet, quia ibi testator eum alloquitur
in secunda persona,dum dicit,fidei tuæ committo,si tu volue
ris,qđ autem in ver.quòd si ita.hæres esset absens, patet, quia
ibi testator vtitur verbis tertiæ personæ,& sic denotantib. ab-
sentiam hæredis.Sed caue,quia glo.ibi in versi.quòd si ita. ex-
presè damnat istam differentiam,quæ etiam confunditur ex
alio secundum Dom. Alex. hic, quia non sequitur,hæres erat
præsens,ergo committitur tanquam bono viro,quando testa
tor vtitur verbis importantibus absolutam volūtatem. ¶Ego
vltimo loco considerabam posse dari sextum,& nouum intel
lectum,qui præ cæteris quinque supra relatis mihi magis sa-
tisfacit:nam ego dico,quod in prin.illc text. expresè loquitur
in fideicommissaria libertate,vt ibi clarè dicit tex.fideicom.li-
bertas. & ista bene potest conferri in voluntatem hæredis ita
loquitur prin.clarè.postea in ver.quòd si ita.Iurisc.loquitur in
directa libertate,in qua debet distingui,vt supra declaraui Qđ
autem tex.in ver.quòd si ita.mutet casum principij, & loquea-
tur in directa libertate,istud probo ex duobus, quæ ponderat
ibi tex.primò,quia tex.dicit,quod si ita. & sic loquitur, prout
in ver.proximè præceden.vbi dicit,si Seius voluerit, liberū es-
se volo,illud liberum esse volo,est directa libertas, quia præsta
tur à testatore.Item & clarius ostendo,quia in isto ver.ꝙ si ita.
non adest oratio perfecta,ergo necessario supplēda est ex vers.
præcedenti,qui vt dixi loquitur in directa libertate, & sic iste
videtur mihi verus sensus,quòd fideicommis.libertas bene po
test relinqui in voluntatem hæredis absolutam. ita loquitur
princ. sed directa libertas non potest conferri in absolutā vo-
luntatem heredis,sed bene tāquam in arbitrium boni viri. ita
propriè loquitur ver.qđ si ita.Et ratio diuersitatis est, quare in
primo casu valeat,quia verisimile est,quod hæres volet, quia
ipse efficietur patronus liberti, & sic saltem habebit commo-
dum patronatus, quòd in multis prodest,præcipuè in operis,
& quantum ad successionem.§.fi.insti.de sing.reb. per fi.reli. &
no.in l.planè,in prin.vbi litera videtur obstare. ff.de leg. 1. Sed
secus est in libertate directa,quæ præstatur à testatore,ista non
potest committi in absolutam voluntatem hæredis, quia ve-
risimiliter hęres non volet,quia nullum commodum repor-
taturus,nec habiturus ius patronatus. Et quanto magis consi-
dero illum tex.plus placet iste intellectus.Nec obst.tex.dum di
cit,libertas debeatur,& sic in futurum, quia intellige ex testa-
b mento.nec obst.verbum volo, [b] quod quamuis fideicommis
sum importare possit.§.fi.inst.de sing reb.& l.2.in prin.C.com.
de leg.quia est verum,quando refertur ad hęredem,vt quia te
stator dicat,volo hæredem facere sic, tunc importat fideicō-
missum,secus si dicat liberum esse volo, tunc directam liber-
tatem importat,vt ibi in tex. Aliqualiter tamen obst.quia tex.
ibi in ver.seq.semper loquitur de fideicom. libertate. Et inue-
nio,quòd istum meum intellectū sensit in duob.verbis Raph.
11 Cu.in d.l.illa institutio.ad fi.¶†Stat ergo ex prædictis, ꝙ dire-
cta libertas captatoria collata in voluntatem tertij valet,secus
si in absolutam voluntatem hæredis. ¶Sed operæpretium est
videre,quid in dispositione captatoria ad pias causas, videre-
tur, ꝙ similiter non valeret,cùm bonum sit argum.à libertate
ad piam causam,& ècontra,vt no.Bar.in l.proximè.ff.de his,q̄
in testam.delen.& l.si vnus.ad fi.ff.de testa. cum concor. & est
bonus text. in l.1.§. pen.in verbo,ad hanc rationem pietatis. &
ibi ad hoc no.Bal.C.de communi seruo man.Alibi tamē Bar.
in repe.l.1.in 3.q.5.q.principalis limitat singularissimè, vt sit ve
rum,quando legatum libertatis fit pro anima,vel amore Dei,
tunc censetur pium,aliàs secus, sed contrarium vult Barto. in
locis præal.& facit text.in contrarium in l.1.§.penul. præalleg.
vbi libertas non erat relicta pro anima, & tamen dicit text.
quod est legatum ad piam causam,& in terminis reprehendi-
12 ditur Imo. in d. l. captatoriæ. ff.de legat.1. ¶.† Breuiter quan-
* tum ad principale propositum, *magis communis sententia est*,
c quòd dispositio [c] captatoria ad pias causas valeat, ita latè fir-
mat

ADDITIONES.

a ¶Boni viri.Adde Bar.in l.si quis arbitratu.ff.de verb.obli. Bar.in l. Lucius. ff. de fideiul.Bal.in l.in vendentis.& l.fi.C.de contrah.empt. in l. vxorem. ff. de leg.3.& de verbis importantibus liberum arbi.vel arbitrium boni viri, vide Alex.Ias.& alios in l.si sit legatum.de leg.1.Bar.in l.centesimis. §. fi.de verb. obl.Fely.in c.ne innitaris.& in c.1.nu.76.vbi Dec.nu.21.de cōsti. Dec.cons. 293.nu.18.Quid de verb.prout sibi videbitur,& placebit?& dic, quòd important arbi.boni viri.teste Abb.consi.9.lib.1.Rom.conn.228.colu. 6. post med.& consi.467.Quid de verb.vel e suum?& dic, quòd importāt liberam voluntatem,vt no.Rom.consi.112.nu.2.Quid de verbis ad suam liberam voluntatem?& dic,quòd important meram,& absolutam dispositionem,vt per Rol.consi.42.nu.17.lib.1.Alex.consi.214.col.2.lib.6. MASVER.

b ¶Volo.Adde Bar.in l.cùm quis.de leg.3.in l.apud Aufidium de optio.leg. & dic,quòd in actibus vltimarum volun.prolatum, inducit dispositionem. l. quoniam indignū.C.de testa.Alex.consi.168.col.1.circa med.lib.5.& voluit idem Ias.in l.serui electione.nu.44.in l.huiusmodi.§.Stichum. ff.de leg. 1. & hoc verbum est fons,& radix omnium dispositionum,& dicitur verbum dispositiuum,teste Alex.consi.290.nu.32.lib.6. MASVER.

c ¶Dispositio.Adde Bal.in l.& in epistola.C.de fideic.Bal. in Marga. in verbo, testator.& hanc sequitur,& communem dicit Clar.§.testamentum.q.6. ver. quarto infertur.Declara,vt per Suarez.lib.sent.ver.Captatoria.Gabri.communem opi.lib.6.titu.de pia causa.conclu. 3. vbi ponit ampliatio. & limita. MASVER.

mat Bar.in d.repe.l.1.in 3.q.5.q.princ. & in l. Theopompus.ff.
de dot.præleg.& in l.quidam.& in l.vtrum.ff. de rebus dub. &
Bar.& Bal.in d.l.captatoriæ.ff.de leg.1.& Bal. in d. l.illa inſtitu-
tio.& in repe.c.ſi pater.in materia compendioſæ. de teſt. in 6.
Ang.in d.l.captatorias.& D.Alex.hic,& in conſi.14.incip. circa
primum dubium quo quæritur,nunquid dicta donatio.in vl-
ti.col.in 1.volu.vbi dicit, ꝙ ita ſemper eſt ſolitus tenere,& qđ
iſta videtur magis communis ſententia.Totum fundamentũ
Bar.& aliorum eſt in c.cũ tibi.de teſta.qui tex. pro certo nihil
facit pro eo,quia habet varios,& multiplices intellectus,vt ibi
a per glo.& Doct.& regula eſt,quòd quãdo lex, vel canon [a] ha
bet varios intellectus, non poteſt allegari ad deciſionem cau-
b ſarum,ſecundum Bar. [b] in l.in ambiguo.ff.de reb.dub. & Bal.
in l.1.in 2.col.C.quando prouo.non eſt neceſ.Imo.& Lud.in l.
cùm prolatis.per illum tex.ff.de re iudi.hinc dixit Bal.in c.fi.de
c conſti. quod ſtatutum ambiguum [c] non meretur allegari in
palatio,nec eſt nulla ſententia contra ipſum lata. Hinc etiam
eſt, quòd licet ignorantia iuris neminem excuſet, etiam mu-
d lierem. [d] l.iuris ignorantia. §. qui admit. tamen ignorantia iu-
e ris obſcuri, [e] & habentis varios intellectus quemlibet excuſat.
ita dicit.D.Card.Flo.in cle.fi.in 4.q.de regularib.in cle.1.§.ſanè.
in 3.oppoſitione.de vſur.& in cle.1.in 25.qõ. de reb.eccle.non
alie.Hinc etiam eſt,quòd qui facit contra legem præcepti, in
cuius intellectu ſunt variæ opi.non peccat.c.capellanus. cũ gl.
& ibi Io.And.& alij ad hoc no.de ferijs. Do.Alex. in conſi.1.in
1.vol.incip.circa.1.dub.in 5.col. Secundò reſpondeo, quòd in
* illo tex.de pia cauſa verbum nullum.Tertiò reſpondet Saly.*
hic in 2.q.quòd ibi non fuit commiſſa in alterius voluntatem,
vnde valet,vt ſupra examinaui.& cum hoc concordat intel-
lectus Inn.approbatus communiter per Cano. in d. c.cũ tibi.
quòd ille in cuius voluntatem committitur, intelligitur inſti-
tutus hæres,cum hoc,quòd bona diſtribuat in piam cauſam.
Quem intellectum ſequitur,& limitat ſing.Bar.in d.repe. l.1.in
3.q.5.q.principalis,quam limitationem refert, & ſequitur Do.
Alex.hic.in 6.col.Raph.Cum.in conſi.131.incip. magiſter Ioã.
Et ideo D.Alex.apertè fatetur ſe tenere iſtam partem not.per
tex.d c.cùm tibi.qui reuera nihil facit,vt ex prędictis patet,ſed
eo quia in diſpoſitionibus ad pias cauſas non attendimus di-
ſpoſitiones iuris ciui.ſed ſolũ iuris gen.c.cùm eſſes & c. relatũ.
el primo.de teſt.Nec obſt.quòd etiam in milite attendatur ſo-
lùm ius gen.l.1.ff.eo.& tamen in teſtamento militis non valet
diſpoſitio captatoria,vt hic.Quia reſpondet,ꝙ ideo eſt,eo qa
diſpoſitio militis eſt ſubiecta.ll.ciuilib. ſaltem de ea ſpecialiter
loquentibus,quod non eſt in pia cauſa, ſecundum Bar. in re-
pet.d.l.1.in vlti.q.Pau.de Caſt.hic refert ambas opi. & nullam
clarè firmat.pro iſta opi.faceret in conſulendo, & iudicando,
quia quando in aliquo arti.ſunt variæ opi. Doctorum,tenen-
da eſt illa,q̃ fauet piæ cauſæ.l.ſunt pſonæ.ff.de relig. & ſum pt.
fun.Alia eſt contraria opi.quæ in puncto iuris mihi magis pla
cet,ꝙ ẽt ad pias cãs non valet diſpoſitio captatoria, qñ ſubſtã
tia diſpoſitionis confertur in voluntatem tertij, & iſtam tenet
Bal.hic in 2.q.Saly.& Ang.& Bal.in l.1.in pen.col.C. de ſacroſ.
Eccl.in lectu.& latius in d.repet.in 9.qõ.1.partis principalis.eo
quia nullo iure iſtud reperitur in pia cauſa, & in contrarium
ſtringit iſtud,quod dictum eſt de libertate arguendo de ea ad
piam cauſam,vt ſupra deduxi.vnde videtur concludendum,
prout in libertate diſtinguit Iuriſcon. in d. l.fideicommiſſaria.
Et ita tenet Imo.in d.l.captatoriæ.ff.de lega. 1. & in l.captato-
rias.ff.de hæred.inſti.& Lud.Rom.hic.Nec obſtat fundamen
tum Dom.Alex.quòd ad pias cauſas non ſeruentur regulę iu.
ciui.quia reſponde formaliter ſecundum Bar.in repe.d. l. 1. in
* vlt.q.ꝙ eſt verum,niſi tales regulæ iur.ciui. repugnent * bonis
moribus,quia tunc etiam ad pias cauſas ſeruandæ ſunt.Quaſ-
dam alias quæſtiones in materia captatorię inſtitutionis ha-
bes per Bar.Sal.& aliquid per D.Alex.hic,per Bar.in d.l. Theo
pompus.per Cano.in d.c.cùm tibi.per Ang.in conſi.201.inter
cætera continetur.per Barto.in l. ſi ita ſcripſero.ff.de conditio.
& demonſtr.& in l.quem hęred. per illum tex. ff. de rebus du-
bijs. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Canon.Adde Fely.in proœ.Decre.4.col.ver.dixit no.Bal.
b ¶Barto.Dic,quòd nec Bar.in d.l.in ambiguo, nec Bald. in d.l. 2. hoc dicunt. PANCIR.
c ¶Ambiguum. Adde Felyn.in procem.Decre.in 4.colum.verſic.ideo ſtatutum ambiguum.
d ¶Mulierem.Adde glo.fi.in l.error.ff.de iur.& fac.igno.& in l.emancipata.C. eod.titu.
e ¶Obſcuri.Adde Fely.in procem.Decre.in 2.col.verſi. & ideo ignorantia iuris obſcuri.
* Alias,Bal.

* Non repugnent, legendum videtur, vt etiam per ſcripta per eundem Iaſ.in l.ſenium.infra qui teſta.face.poſſ.nu.6.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Falcidiæ detractio non habet locum in teſtamento militis.*
2 *Falcidiæ detractio an potuerit olim prohiberi,& quid hodie.*
3 *Quid autem hodie iure Auth.an Falcidia habeat locum in teſtamento militis,& an etiam Trebellianica.*

LEX XII.

1 IN teſtamento. †In teſtamento mi
litis non habet lo-
cum detractio falcidiæ,tamen hęres vltra vires hæ
reditarias non tenetur.hoc dicit. Et habet duas par
tes,quæ patent in tex.Secunda ibi,*ſanè ſi quid*.Concordat lex,in
teſtamento.j.ad l.Falc.& ibi vide gl.fi.magiſtram,quæ enume-
rat quoſdam alios caſus ſimiles, in quibus ceſſat detractio falã
cidiæ.Contra iſtum tex.moueo pulchram difficultatem, qu-
mouet Dom.Chriſtoph.Inſtit.ad l.Falc.in princ.in 1.col. & ſe-
quen.vbi dicit ſe mouiſſe in publico quodam examine cuiuſ
dam ſcholaris:nam clarum eſt,quòd omnes.ll.fauorabiles mi-
litibus habẽt locum in teſtamento militis. l. ſi Ruffinus. & l
captatorias.ſupra eod.ſed quòd in teſtamentis habeat locum
detractio Falcidię,& Trebellianicæ, iſtud eſt fauorabile & te-
ſtatoribus,& teſtamentis,quia aliàs hęredes,qui nihil eſſent de
tracturi, nunquam adirent hęreditates, & ſic teſtamenta de-
ſtruerentur,ſed cùm hæredes ſemper ſint habituri ſaltẽ quar-
tam Falc.aut quartam Trebel.propter eam ſaltem iuuitaban-
2 tur ad adeundum.†Hinc eſt, quòd olim teſtator non poterat
etiam expreſsè prohibere,ne Falcidia detraheretur. l. quod de
bonis.§.fi.ff.ad l.Falc.cùm ergo detractio Falcidiæ,& Treb. ſit
inducta fauore teſtatorum, ergo tanquam fauorabilis debet
habere locum etiam in teſtamento militis, contra iſtum text.
& d.l.in teſtamento.Et refert,ꝙ in illo examine dabantur ſibi
duæ ſolutiones,ipſe verò dat tertiam,& dicit ſe putare, quòd
ex quo lex diſponit,ꝙ in teſtamento militis ceſſet Falc.& Tre-
bel. intelligitur velle, quòd hæres inuitus poſſit cogi adire fa-
uore militum.Quæ ſolutio apud me eſt falſa, quia priuilegiũ
militum,vel alterius nunquam debet intelligi in damnum ter
tij,tex.eſt in l.cũ filiusfam.§.fin.ff.eodem.facit l.nec auus.C. de
eman. lib. quod eſſet,ſi tertius inuitus ſine emolumento coge-
retur adire,ideo puto quòd tex.hic in verſi.ſanè,ponit reſpon-
ſionem,nam in alio hærede ſi adeatur, tenetur inſolidum etiã
vltra vires hæreditarias de ſuo proprio ſoluere, ideo propter
iſtud periculum nemo vnquam adiret hæreditatem, niſi ſal-
tem ſperaret lucrum Falcidiæ,aut Treb. ſed in hærede militis
eſt iſtud ſingulare, quia vltra vires hæreditarias non tenetur,
quicquid dicat gl.hic in ver.ſanè.allegando l.fi.in prin. j.de iu
re deliberan.quę nihil facit, quia loquitur in teſtamento paga
a ni.Et ita tenet Pau.de Caſt.hic.Et ratio [a] poteſt eſſe duplex,ſe
cundum Pau.de Caſt.quia priuilegium militis non debet alte
ri eſſe nociuum.l.impuberi filio.ff.de admini.tuto. & l. cùm fi-
liusfam.in fin.ff.de teſtam.mili.ſed ſi hęres militis tenerętur de
ſuo ſoluere creditoribus & legatarijs,quatenus eſſent vltra vi-
res hæreditarias,damnificaretur,quòd eſſe non debet. Secun-
da ratio eſt,quia qui in vno grauatur,in alio alleuiatur. l. eum
qui. in princ.ff.de iureiuran.cùm ergo hæres militis grauetur,
vt non poſſit detrahere Falcidiam,vel Trebellianicam, certè
in alio alleuiatur, vt non teneatur creditoribus, vel legatarijs
vltra vires hęreditarias.Facit.l.1.§.denique.ff.ad Trebel.¶Glo.
in verbo,*& fideicommiſſis*. quam diuido in duas partes. In pri-
ma declarat text.In ſecunda oppo.& ſolu.ibi,ſed contra in ea-
dem lege.In prima parte dic,quòd tex.in dicto §.pen. non ex-
preſsè loquitur de Treb.nec etiam tex.noſter, quamuis Dom.
Alexan.dicat,quòd melius probetur in hoc tex. quàm alibi in
iure,tamen etiam iſte tex.non vrget, quia dum dicit fideicom
3 miſſis,intelligit ſcilicet particularibus.¶†Sed circa hoc non ex
pedit inſtare, quia hodie per iura Authenticorũ iſtæ leges ſunt
correctæ, quia hodie etiam in teſtamento militis habet locũ
nedum Falcidia,ſed etiam Trebellianica.per tex.in §. penul.in
Auth.de her.& falc.in ver.militari.iuncta gl.& licèt tex. loqua
tur in falcidia tantum, propter ęquiparationem extenditur &
ad Trebellianicam.& ita in vtroq; tenet Iac.de Belui. & Ang.
ibi,& Dy.Bar.Imo.& Mod.in l.1.§.in filij.ff.ad Treb. & Angel.
hic,

ADDITIO.

a ¶Ratio.Adde meliorem rationem quam dat Galiaul.in repe.l. centurio. col. 16.nu.80.ff.de vulg. BELLAC.

hic, & Cy. & Saly. in d. l. in testamento. ͡. ad l. fal. & Cy. in l. precib. in 2. col. & ibi Salyc. in 6. & Pau. de Castr. infra de impu. & ali. subsiti. quamuis contrarium tenuerint, & malè, Ang. & Raphael Cum. in d. §. in filij. & Ang. in repe. d. l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui plusquam per l. fal. vbi Imo. super hoc relinquit cogitandum. In secunda parte dum glo. dicit, quo ad alia remedia, dic quòd sunt quinque, quæ enumerat gloss. magistra. in l. in testamento. in glo. 1. infra ad l. falc. & Barto. in l. 1. in princ. ff. ad Treb. Iason Pisis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum habens, si impetrat aliud beneficium curatũ, quod est incompatibile, & si postea impetrat dispensationem à Papa, quòd possit tenere duo beneficia curata, an talis dispensatio trahetur retrò.*
2 *Papa quod approbat, & nos approbare est necesse.*
3 *Notarius si sit damnatus de falso, an sibi possit reseruari in sententia facultas instrumenta conficiendi.*

LEX XIII. & XIIII.

ET militibus. Militi capitaliter dãnato potest reseruari testamenti factio in castrensib. bonis, in alijs fiscus succedit. Et in testamento militis non requiritur solennitas iuris communis, & ideo ex testamento non solenni potest adiri hæreditas, per quam excluduntur venientes ab intestato. hoc dicit cum l. seq. Et intellige tex. quòd talis miles damnatus capitaliter de crimine militari, poterit testari etiam cũ priuilegio militari. tex. est in l. ex militari. in princ. ff. eo. & in l. si quis filio exhæredato. §. irritum. ff. de iniusto rup. Nec obst. reg. l. si quando. vbi glo. no. C. de inoffi. testam. quia respondet Bar. in d. l. ex militari. in fi. prin. ꝙ istud prouenit propter conditionem personæ militis, & sentit ibi tex. [nam cùm ei,] imo ex tali reseruatione testamentum antea factum reconualidatur absque declaratione nouæ voluntatis. tex. est in d. l. si quis filio exhæredato. §. irritum. in ver. qua ratione. Per quem notabiliter limitatur regu. l. qui ex liberis. §. testamento. ff. de bon. poss. secundum tab. & in §. non tamen. Insti. quib. mod. test. infir. ſm 1 Bar. in d. l. si quis filio. §. quatenus. †Et per illum tex. decidit singulariter Pau. de Cast. hic, ꝙ si habens beneficium curatũ impetret aliud beneficium curatum, quod est incompatibile, ponè ꝙ postea impetret à Papa dispensationem, ꝙ possit obtinere duo beneficia curata, nunquid ista dispensatio trahet retrò ad conualidandum illud ſm beneficium curatum, ꝙ obtinuerat ante dispensationem Papæ? concludit ꝙ sic. Facit qđ ꝑ illum tex. decidit idem Pau. de Cast. in l. hæc cõditio filiæ mee. §. si sic. ff. de condi. & demon. vbi decidit, ꝙ si Papa concedat Cardinali, vel Episcopo licentiam, ꝙ possit facere testm̃ de fructib. beneficiorum suorum, ista licentia trahetur ad testm̃, qđ fecerat ante dispensationem, & sequitur simpliciter Alex. hic, quæ bene no. Sed certè tex. in d. ver. qua rõne. non bñ probat hanc decisionem, qm̃ ibi testm̃ à principio valuit, licèt postea efficiatur irritum, vnde facilius reconualescit testm̃, qđ à principio valuit, licèt postea efficiatur irritum, quàm illud, quod à principio fuit nullum, vt probatur in l. posthumus. in prin. iuncto ver. idem & circa. ff. de iniu. rup. Et hanc rõnem sensit Imo. in d. §. irritum. dum oppo. de l. 1. §. 1. ff. de leg. 3. Præterea est dubium, an Papa possit ᵃ concedere licẽtiam Cardinali, vel Epo, vt testetur de fructib. seu reditib. Ecclesiæ, quòd vr̃ prohibitũ. per c. relatum. el 2. de test. & est gl. magistra, in c. pręsenti. de offic. ord. in 6. in c. fi. vbi Cano. de pecu. cle. Et istud disputat Abba. in repe. c. cũ esses. de testa. dicens, ꝙ non reperit hoc ꝑ Doctores declaratum. Sed posito, ꝙ Papa hoc possit, prout reuera tenet Host. in summa de peni. & remis. §. cui Cardinalis. ver. con fiteri aũt. Ang. & Imo. in l. si seruus cõis meus. in prin. ff. de stip. 2 ser. †Et ꝙ Papa approbat, & nos approbare necesse est, vt dicit gl. 1. in c. si Roma. 19. dist. claue tamen non errante, vt dicit glo. in c. quanto. de iureiur. & in c. non est. de voto. Tamen cũ istæ dispensationes sint odiosæ. ᵇ c. 1. in fi. de fili. presby. in 6. gl. in c. ordinarij. de off. ordin. in 6. & in eis non fiat extensio ẽt ad causam habentem maiorem rõnem, prout tenent Cano. in c. postulasti. de rescri. Abb. in c. ad aures. col. tit. & in c. at si clerici. § de adulterijs. in 5. col. vbi limitat. de iudi. Pet. de Anch. in cõsi. 16. incip. dominus noster. in vlt. col. ergo non vr̃, ꝙ bene fiat illatio ad hunc casum. per tex. in d. §. irritum. in ver. qua ratione. ꝗ̃ ibi illa reseruatio testamenti possit de iure communi fieri à quocunque iudice, ꝙ non est in casu isto. Itẽ ibi testm̃ à principio valebat, qđ non est hic, vt prædixi. ¶ Intellige tñ istũ tex. procedere in milite damnato alio crimine, ꝗ̃ fidei ruptæ. text. 3 est in d. l. ex militari. in 2. respon. ff. eo. ¶ †Hinc dubitat Bar. post Antiquos, an notario damnato de falso possit reseruari in sñia facultas instrumenta conficiendi, cùm iuret legaliter officiũ exercere. c. ad audientiam. de præscrip. & sic taliter damnatus videatur damnatus de fide rupta, & determinat, ꝙ sic per l. diuus. vbi etiam Bar. ff. de iniur. Sed ille tex. probat contrariũ, nisi iungas illud, quod dicit gl. fi. ibi, & clarius Bar. ꝙ ideo ibi nõ valuit, quia fuit facta per errorem, & sine causæ cognitione. intellige tamen, qñ notarius ᶜ fuit damnatus de falso, ex falsitate cõmissa in alio, quã in officio suo, puta qa deposuit testimoniũ falsum, secus si falsificasset instr̃a, tunc sine cã non posset amplius reseruari sibi facultas conficiendi instr̃a. d. l. ex militari. qa qui semel deliquit in vno officio, semper est suspectus, vt non possit amplius ad illud aspirare. l. quotiescunque. & l. si aliqđ. C. de suscepto. & archa. lib. 10. Requireretur ergo tunc aliqua iusta causa, ex his, quæ numerantur per Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. ſm Dy. Bar. & Ang. in d. l. diuus. & Bar. in l. si quis in prin. §. miles. ff. de leg. 3. & plenius per D. Alex. hic cum alijs concord. per eum adductis, quamuis ͡ꝯrium, & malè teneant Ang. & Lud. hic. ¶ In l. si à fratre. cogita quæ fuerit ratio dubitandi, quòd ex testõ militis non solenni possit hæreditas adiri, cùm istud esset clarè decisum in l. ex testõ. & l. quãquam. s̃. eo. nisi dicas, ꝙ dubium hic faciebat, eo quia filius militis erat præteritus, sed nec istud sufficit, cũ habeatur pro exhæredato. l. sicut. & l. seq. s̃. eo. Item fortè faciebat dubiũ, quia iste frater erat vtrinque cõiunctus, & sic volebat excludere sororem coniunctam ex vno latere tantum, quòd hodie posset facere ab intestato, per iura noua Authenticorum. in Authẽ. defuncto. ad Tertul. Cogita. Item intellige quantum ad militem, secus quantum ad hęredem scriptum, in quo dispositiones iuris bene seruandæ sunt. l. in fraudem. §. fi. ff. eo.

ADDITIONES.

a ¶Possit. Adde Guidisaldum, qui fuit Auditor Rotæ. in trac. de excellentia Cardinalium. in 9. quæstio. Mar. Lau. in tracta. de Cardinalibus. quæstio. 58. Barba. in tractatu de præstantia Cardinalium. in 3. quæstio. basilic. prim. partis in vlti. colum.
b ¶Odiosæ. Adde Ant. de But. in c. cũ in cunctis. in §. cùm verò. de elect. Card. Zaba. in c. quia circa. de consang. & affin.
c ¶Quando notarius. Adde Ang. in l. & si seuerior. supra de his, qui nõ. infa.

SVMMARIVM.

1 *Milites licèt in testamentis suis non teneantur obseruare solennitates iuris ciui. tenentur tamen obseruare solennitates iuris gentium.*
2 *Potestas non potest aliquem ponere ad torturam, nisi adsint legitima indicia, vigore cuiuscunque ampli arbitrij, quod habet Potestas, vel Commissarius.*
3 *Statutum si disponit, quòd Potestas in criminalib. liberè possit inquirere, tamen per illud aduerbium liberè, non poterit inquirere non præcedente fama, vel indicijs.*

LEX XV.

MIlites. Milites in expeditione existentes habẽt priuilegium testandi quõ volũt, & quo possunt. h. d. intellige tñ sanè, dummodo aliqđ turpè, vel illicitum, vel ͡ꝯ bonos mores non disponat. tex. est no. in l. si à milite. §. edictum. ff. eo. quẽ tex. inducit Ang. hic, & ibi ad intellectum statuti Florẽtini permittentis magnũ arbitrium in certis casib. ͡ꝯ magnates, vt per eũ. ¶ Gl. fi. no. istã 1 gl. magistralem, & similem habes in l. 1. ff. eo. †Et ex ista gl. iuncto text. habes diligenter notare, ꝙ licèt in testamentis militũ, præsertim qñ fiunt in discrimine belli, sint remissę oẽs solennitates iu. ciui. tamen hñt locũ solennitates iuris gentiũ, & ideo 2 cùm de iure gentium in ore duorum, vel trium ᵃ consistat oẽ verbum, requiruntur saltẽ duo, vel tres testes, vt hac gl. not. Et istud no. Bar. hic, & in l. 1. & in l. neque. §. deportati. ff. eo. ad statuta, ꝙ in maleficijs Potestas non teneatur obseruare aliquas solennitates iuris, quid importet tale statutũ, & certè importet, ꝙ solennitates iu. ciu. intelliguntur remissæ, sed non illæ, q̃ sunt de iure gen. vel diuino, puta ꝙ vni soli testi credatur. Circa qđ in specie aliquas q. examinant Bar. Imo. & Ludo. Rom. in l. filiusfa. in 2. col. & seq. ff. de don. vbi inter cætera quærunt, an vigore talis statuti intelligantur sublatæ ferię inductæ in honorem

ADDITIO.

a ¶Vel trium. Adde c. cùm esses. & in c. relatum. el primo. de testa. originaliter Deuteronomij. 19. & ad Corinth. 13. c. & Mathei. 18. c.

tem Dei,ita ꝙ in talib. dieb. procedi possit,& credere testi sine iuramento,quas quæstiones plenè prosequitur D.Alex. hic cũ concor.per eum additis.& in consi.215.in 2.vol.incip. nec arguendi sumus.in 4.col.& no.Bal.in c.consanguinei.ad fi. de re iudi.& in l.1.C.si propter pub.pesi. vbi ponit notabilem deci-
2 sionem.Lud.Roman.in Rubr.ff.de arbi.in 17.q.¶ †No.tamen vnum,quòd ipsi omittunt, quòd vigore cuiuscunque ampli arbitri,quod habet Potestas, vel Cõmissarius circa maleficia,
a non poterit [a] ponere aliquem ad torturam, nisi habeat legitima indicia.allegatur ad hoc Bal.in c.1.in 1. col.de offi. ordina. vbi nihil dicit de hoc,vt statim infra referam. sed istud dicit in terminis Alb.de Gandino in tractatu suo maleficiorum.in ca. incip.item quæro,vtrum Potestas qui habet arbitrium. dum tractat de tormentis,& expressè Pau.de Eleaza. in c. grauis in pen.col.de deposito.vbi alleg.quod habetur in c.venientes. & in c.Quintauallis.de iureiu.& quod habetur per glo.in cle.sæpè.de verb.sig.Refert,& sequitur D.Alex.consi.65.incip.habita. super cõtentis.in 2.col.in 1.vol.quod teneas cordi,qa valde quotidianum est.Et reperio,ꝙ idem tenet Raph.Fulg.in consi.
3 69.super quæstione formata.ad fi.†Adde etiam, quòd si statutum dicat, ꝙ Potestas in criminalibus liberè possit inquirere, tamen propter illud aduerbium,liberè,non poterit inquirere non præcedente fama,vel prius quàm sint indicia.ita Bal. in c. 1.de offic.ordin.per illum tex.in verbo,liberam.cum glo. Alibi not.Bald.in capitu.vndique.per gloss.ibi.de offic.ordi.quod licèt Papa mandet inquiri in genere, tamen hoc mandatum Papæ debet intelligi,& limitari fama præcedente, & non aliter. Item requiritur citatio. & testes debent esse idonei, vt ibi per eum. Iason Pisis.

ADDITIO.

a ¶Non poterit.Adde,quæ idem Ias.scribit in l.si sic legatum.nu.17.ff.de leg. 1.Hipp.in prac.§.diligenter.nu.24.& §.constante.& Iac.quæ dixit Bal. in l.1. per illum tex.ff.sol.matr.ꝙ omne arbitrium commissum in re aliena, intelligitur commissum cum iustitia,quibuscunque verbis committatur. Declara,vt per Abb.in c.dilecti.de iud.Bal.in l.1.ff.hoc tit.in l.filiusfam. ff.de don. Nat.consi.115.num.6.& seq. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Cancellarij capitaneorum guerræ,non gaudent priuilegijs militum, licèt sint descripti in matricula.*
2 *Priuilegium concessum alicui personæ,non extenditur ad eius ministros, vel familiares temporales,&c.*
3 *Bidelli,vel notarij vniuersitatis an gaudeant priuilegijs scholarium.*
4 *Artem non exercens,non gaudet priuilegijs artis,licèt sit descriptus in matricula artis.*
5 *Scholares non intrantes scholas,vel non studentes, non gaudent priuilegijs Auth. habita.licèt sint descripti in matricula.*
6 *Clerici non seruientes in diuinis, non debent habere fructus beneficiorũ suorum.*
7 *Scholaris,qui non intrat scholas,sed studet domi, an gaudeat priuilegijs scholarium.& nu.8.*
9 *Nullatenus,hæc dictio posita in lege,vel canone quid importet.*
10 *Causa priuilegij cessante,cessat priuilegium.*

LEX XVI.& XVII.

SCriniarios. Notarij, vel apparitores militum, quamuis sint descripti in matricula militum, tamen in condendis testamentis non gaudent priuilegijs militum.hoc primo. & beneficium testandi quomodo volunt & possunt, indulgetur militibus, quando sunt in expeditione militari, aliàs secus.hoc dicit cum l.sequen.vsque ad l. fina. Et intelliguntur scriniarij,vt dicit gloss.1.notarij militum, quos hodie scribas,
1 vel cancellarios appellamus.¶Ex quo habes,quòd † cancellarij capitaneorum guerræ non gaudent priuilegijs militum,da
2 to etiam,quòd sint in matricula descripti.† Ex quo not. quòd
a priuilegium concessum [a] alicui personæ non extenditur ad eius ministros,vel familiares temporales, vel etiam ad beneplacitum,secus fortè si essent ministri perpetui,vt conuersi,vel similes,vt est tex.no.in c.per exemptionem. in princip. de priuileg.in 6.vide tamen in l.2.C. de Episc. & cler. & in cap.1. de foro compe.& in cap.fi.de verb.signifi.in 6.Io. de Platea in l. 2.C.de mune.patr.lib.10. Apparitores autem dicuntur illi seruitores,qui de publico sunt deputati ad citandum,vel ad similia officia publica.l.si apparitor.cum glo.C.de cohorta.lib.10.
3 hic autem credo,quòd capiũtur pro his, qui publicè seruiunt.
b †Quid autem sit in notarijs, vel in Bidellis [b] vniuersitatis nostræ,an gaudeant priuilegijs scholarium,ponunt Pau. de Cast.
4 & Bal.& Ang.hic,& plenius cæteris Domin.Alexan.¶†No.ex text.ibi [& si nomina eorum matriculis militaribus referri videantur] secundum Cyn.Barto.Bald. & alios, quod non exercens artem quamuis sit descriptus in matricula illius artis, ta-
5 men non gaudet priuilegijs artis.†Et ideo secundum eos scho
c lares,qui non intrant, [c] vel non student, quamuis sint descripti in matricula, tamen non gaudent priuilegijs scholarium positis in Auth.habita.C.ne filius pro pat.nec alijs priuilegijs, & idem est in mercatore,prout dicit Bart.in l.sub prætextu.C. de sacrosanct.Eccle.& ponit Ludo.& Dom.Alex.hic,& idem Bar.in l.1.C.de colle.lib.11.& in l.pen.circa fin. ff.eod.Bald. in proœ.ffortum.in 2.colum.& in Auth.habita.in 6.colu.C.ne filius pro patre.Adde,quod vult Spe.in tit.de reo.ver. sed quid si scholaris,quod dispositio.l.1.C.qui ætate.lib. 10. non procedit in scholari non studente,per c.gloria.12.q.2.facit c. cauete.
6 20.q.5.Item adde,quod†no.Bal.in l. 1. in 1. notabili per illum tex. C. de his quibus,vt indig.quod clerici,qui non seruiunt in
d diuinis,& omittunt officium, [d] non debent fructus beneficiorum lucrari,imò tanquam indigni,tenentur ad restitutionem omnium fructuum.Facit tex.in cap. fin.in princi.& ibi ad hoc no.Gemin.de rescrip.in 6.& tex.in ratione sui,in c.1.& ibi ponderat Io.Cal.de celeb.mis.& bonus tex.in c.si canonici.§.scitu ri.& ibi Gemin.in prin.ad hoc no.de offic.ordin.in 6.facit, qd pulchrè tenet Pet.de Anch.in consi.333. Primò inquirendum est.& tex.in c.cùm ex eo. de elect. in 6. contrarium tamen per plures rationes tenet Dom.Abb.in c.1.in vlt.colum.post Card.
7 ibi.de celeb.mis.†Quid de scholari,qui non intrat scholas, sed studet domi,an gaudeat priuilegijs scholarium? vide Bal.in l. si cũ dies.§.si arbiter.ff.de arbi.vbi quærit, quid si scholares stantes in studio habent priuilegium,vt percipiant fructus præbẽdarum,& aliquis habens præbendas venit ad studium, non tamen intrat scholas,sed studet in camera,an habebit istud priuilegium,& determinat, quòd sic, si erat scholaris prouectus, & dubia explanabat cum Doctoribus, quæ non potuisset explanare in ciuitate sua,aliàs secus.Item aduerte,quòd communiter Doctores hic malè colligunt illud,quod dixi.s.de scholari,& mercatore.Nam aut isti notarij in hoc tex.erant descripti in matricula militum tanquam milites,& matricula esset falsa, quia ipsi non sunt milites, aut sunt descripti in matricula
8 militum tanquam notarij,vel simpliciter, † & hoc modo iste tex.nihil facit ad illationem Doctorum de scholari, & mercatore,quia ibi erat verè scholaris,& verè mercator: vñ ad hoc, vt ista illatio bene sumeretur ex hoc textu,oporteret inferre, ꝙ si notarius scholarium describeretur in matricula scholarium tanquam notarius,vel simpliciter, per hoc non debet gaudere priuilegijs scholarium.Alibi tamen no. Bar. in l.1.per illum tex.C.de tyronib.lib.12.Dom.Ant.de Butr.& alij in proœmio Decret. vbi notant, quòd scholaris vagus gaudet priuilegijs scholarium,quia scholaris est.Adde Gemin.in proœmio.6.in vlti.colum.vbi post alios per eum relatos tenet, quod scholaris matriculatus,qui intrat,& defert habitum scholasticũ,gaudet priuilegijs scholarium,quamuis nihil studeat per text. ibi, in verbo,commorantib.qui non dixit studẽtib.Et ita refert de facto fuisse obtentum.Adde,quòd in contrarium facit text.in capitu.cùm ex eo.in verbo student.de elect.in 6. & in cap.generaliter.in verbo non denegantes.16.quæstione 1.ponit Abb. in proœmio Decretalium.& in cap.1.in vlti. colum. de iudic. Ioan.de Lig.& alij in proœmio cle.¶ Circa mercatores descriptos in matricula,& non exercentes artem, adde plus ad hoc, vt mercator descriptus in matricula mercatorum gaudeat eorum priuilegijs,non sufficit, quod artem exerceat, imò requiritur,quòd maiorem partem habeat fortunarum suarum in illa negotiatione.ita Barto.in l.semper.§.negotiatio. per illũ tex.ff.de iure immu.& idem Bar.in rub. C.de nauicularijs. lib. 11.& Dom.Alex.in consi.51.in 2.volum.incip.viso themate supra scripto. Item requiritur, & quartò, ꝙ talem mercaturam ipse exerceat,& non per factores,seu institores suos. tex.& ibi Bar.est in l.fina.in verbo per semetipsos.ff.de excusat. tuto. per

quem

ADDITIONES.

a ¶Concessum.Adde Doc.in l.inter eos.in §.1.secundum vnam lect.ff.ex quib. cau.maio.Doct.in l.non aliàs.in §.1.ff.de iudi.Cyn. & Bald.in l. 1. supra de vxor.militum.
b ¶Vel in Bidellis.Adde Doc.in c.1.de loc.
c ¶intrant.Adde Io.de Lig.in proœ.cle.& Fely.in c.clerici.in 1.col. de iudi. & Doc.in proœ.Decre.
d ¶Officium.Adde Card.in c.1.in 9.q.de celeb.mis.Cardi. in c.cũ tu, in ver.circa diuinum officium.de vsur.Doct.40.dist.in gl.summæ.

quem tex.ita tenet Lud.Rom.hic,& in d.l. diem functo. ff. de
offi.aſſe.& D.Fran.de Are. hic, quod eſt valde notabile contra
mercatores noſtri temporis.Quanquam Dom.Alex.in d.l.diē
functo.circa.11.col.reſpondeat ad l.fi.duobus modis,de quib.
9 ibi per eum.¶†Tertiò pondera tex.in verbo,nullatenus.[a] qui
a videtur probare contra vnam regulam, quæ alibi traditur, ꝙ
dictio nullatenus,appoſita in lege,vel canone tantum impor-
tat,quantum clauſula decreti annullatiua,& ſic tollit faculta-
tem diſponendi,ita tenent Dom.Anto.de Butr. & Imo.in cle.
1.de ſequeſt.poſ.& fru.& ſequitur ibi Dom.Cardi.Flor.in §. ſi
quis autem.in 6.q.Arch.in c.quoniam.in verbo nullatenus. de
immun.eccle.in 6.Gemin.in c.Romana.§.pe.poſt Ioan.Andr.
de appel.in 6.facit feſtum Io.de Ana.in c.quia fruſtra.in 3.col.
de vſur.poteſt confirmari,quia dictio nullatenus, eſt vniuerſa
lis negatiua,& ſic videtur importare idem, quòd dictio nullo
modo,quæ ſimiliter impedit diſpenſationem,vt eſt glo.in cle.
2.de æta.& quali. quam pro ſing.alleg.Ang.& Imo.in l.ſi quę-
ramus.ff.de teſtam.Imo.in cap.2.de teſt.Alex. in l.fin.infra eo.
Iſta regula non videtur ſemper vera,vt patet per iſtum tex.vbi
l.vtitur dictione nullatenus, & tamen admitteretur diſpenſa-
tio in contrarim.l.fina.ff.eod. Econtra vult gloſ.in d.clem.1.in
verbo nullatenus.& Gemin.in cap.quoniam.de immu.Eccle.
10 in 6.¶†Quartò no.ex l. ne quidam. & concordan.allegatis in
gl.quòd ceſſante cauſa priuilegij,ceſſat priuilegium.facit text.
in l.Titia Seio.§.vſuras.& ibi Barto.ff.de leg.2. Hinc eſt, quòd
priuilegia conceſſa filijs propter parentes, non durant mor-
tuis parentibus.glo.in l.2.in fin.& ibi Barto.C.de Epiſco.& cle-
ric. ſimiliter priuilegium conceſſum propter paupertatem,
ceſſat ſuperuenientibus diuitijs.l.cura.§.deficientium.ff.de mu
ner.& honorib.

ADDITIO.

a ¶Nullatenus.Adde Doct.in l.ſi qua mulier.C.ad Velleia.Card.Zaba.in ca.ſu-
per literis.de reſcri.in 14.no.

* Et dic,ꝙ hæc dictio nullatenus,quia eſt vniuerſalis, importat ipſo iure, teſte
Rolan.conſi.57.num.51.lib.3.de quo vide Olaſc.deciſione 165. numero 14.
MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus poteſt creari miles.*
2 *Pupillus poteſt eſſe tribunus militum.*
3 *Pupillus nunquid poſſit creari miles per electionem Principis, vel Regis.*
4 *Curator licèt non detur inuito,tamen Regi debet dari &c.*
5 *Pupillus licèt ſit miles,tamen non poteſt facere teſtamentum,neq; codicillari,nec donare cauſa mortis.*
6 *Princeps an poſſit diſpenſare cum pupillo,vt poſſit teſtari, abſque eo, quòd apponat clauſulam non obſtante,vel ſimilem.nu.7.*
8 *Statutum an poſſit diſponere,quòd pupillus doli capax poſſit teſtari.*
9 *Pupillus ſi ſit maior infantè,an habeat vocem in capitulo.*

LEX XVIII.

LIcèt. Pupillus licèt ſit tribunus militum,tamen
teſtari non poteſt.hoc dicit.& eſt bona, &
1 notabilis lex.¶†No.ex iſta l.quòd pupillus[a] poteſt
a creari miles.Et ſi opponatur contra,miles quando
creatur,debet iurare ſe non euitaturum mortem propter Rē-
publicam,vt eſt glo.in l.pen.ff.ex quibus cau.maio. & gloſſ.in
§.pen.in Auth.de man.princ.ſed ſic eſt, quòd pupillus non po
teſt iurare.l.qui iuraſſe.in princ.ff.de iureiur.Reſpondet Bald.
hic in prima oppoſitio.& ſequitur Saly.Pau.de Caſt.& Ludo.
ꝙ iſte tex.debet intelligi in pupillo,qui creatus eſt miles à Prin
cipe,vel à Rege,qui præſumitur ſecum diſpenſaſſe, & faciunt
quæ no.Barto in l.quidam conſulebant.in ſecunda oppoſit. &
melius in pen.colum.ff.de re iudic.Et ad hoc vide Bal.in l.fina
C.ſent.reſcin.non poſ. ponentem circa hoc aliqua notabilia,
præſertim an Papa concedendo impuberi dignitatem,intelli-
2 gatur ſecum diſpenſaſſe,& eſt materia ſatis trita. ¶†Secundò
no.ex tex.quòd pupillus poteſt creari tribunus militum. Con-
tra,ego habeo,ꝙ talis tribunatus eſt dignitas, nam licèt verū
b ſit,ꝙ ſimplex militia[b] non ſit dignitas, niſi ſit Romana eque-
ſtris dignitas.glo.in l.vnica.C.de equeſtri digni.lib. 12.& in l.1.
C.ſi ſeruus aut lib.eod.lib.niſi militia eſſet iuncta nobilitati,pu
ta,quia vnus nobilis creatur miles,tunc bene militia eſt digni-
tas.ita valde ſingulariter limitat Albe.in l.milites.C. loca. quē
ſequitur Dom Marti.Lau.in tractatu ſuo de Princip.ſub Rub.
de militib.tamen ſi quis ſit tribunus militum, bene eſt digni-
tas.tex.eſt in l.apparitores per Orientem.C.de oſt.ma.mili.quā
ad hoc multum no.Mart.Lau.in loco prælle.ſed pupillus nō
poteſt habere dignitatem.l.ad rem publicam.ff.de mun.& ho
no.l.2.§. impuberes.ff.de iure immun.Rñdet Bal. poſt Odoffr.
ꝙ verum eſt,ꝙ pupillus non poteſt habere dignitatem cū ad-
miniſtratione,vt actualiter adminiſtret.l.cùm prætor.§.1.ff.de
iudi.ſed habere dignitatem,quæ ſit ſine adminiſtratione,ſic,vt
eſt tribunatus;patet,quia poteſt eſſe canonicus, licèt non ha-
beat vocem in capi.c.ex eo.de elect.in 6. & c. 2. & ibi notatur.
de ęta.& quali.& vide per Bar.in l.1.C.qui æta.lib.10. Bal. in l.
fi.C.ſen.reſcin.non poſſ.& in l.exigendi.C.de procu. & adde l.
1.& 2.C.de tuto.& cura.illu.perſonarum. Sed caue, cū pupil-
lus non poſſit creari notarius,cum hoc,ꝙ poſſit exercere,quā
do erit maior,prout determinat Bar.in l.impuberem.in princ.
ff.de falſis.vnde tutius puto reſpondere,vt in præcedenti ɔ̃rio,
3 ꝙ iſtud ſit ex diſpenſatione Principis. ¶†Nunquid autem pu-
c pillus[c] poſſit creari miles per electionem Principis, vel Regis
(nam per ſucceſſionem eſt expeditum)Bal.hic determinat, ꝙ
ſic,per c.grandi.de ſuppel.neg.præla.quamuis videatur dubita
bile,per c.indecorum.de æta.& quali.Tamen talis pupillus de
bebit regi per eius tutores.d.c.grandi.ſicut dicit Bal.hic in fi. ſi
moriatur Rex relicto poſthumo in vxoris vtero, interim dan
dus eſt curator per Patritios Regni, nunquid autem in Rege,
vel in Principe tutela finiatur in 14.ann. ſicut finitur in alijs. l.
1.& fi.C.quando tutor,vel cura.eſſe deſi.& Inſti.quib.mo. tut.
fi.in prin.diſputat Oldr.Lau.in conſi.52.inci.qō talis eſt,an tu-
d tela Regis &c. & ibi per aliqua arguit pro tutore Regis,[d] vt
non finiatur in 14.ann.ſed demum elapſo.25.ann.tamen Old.
iſtud non tenet,ſed tenet,ꝙ finiatur in 14.ann.ſicut in alijs, &
ꝙ poſt finitam tutelam dandus eſt curator,per tex. d. c.grādi.
4 †Dicit tamen vnum,qđ eſt bene notabile,ꝙ licèt curator non
detur inuito.§.item inuiti.Inſtit.de curat.tamen iſto caſu Regi
inuito dandi ſunt curatores,per tex.in d.c.grandi. quod eſt ſin-
gulare ad limitationem.d.§.item inuiti. & totum quod ponit
Old.refert de verbo ad verbum Io.And.in addi.Spec. in tit.de
tutore.ſuper rubr.ſequitur Gemi. in d. c.grandi.Io.de Ana.in
Rubr.de delictis puerorum.in 1.col.Lud.& Alex.hic,& idem
ꝙ poſt 14.annum dandi ſint curatores,qui adminiſtrent,tenet
Bar in l.quidam conſulebant.in vlti.col.in pen. q.cū limitatio
ne de qua ibi per eum.ff.de re iudi.quem refert, & ſimpliciter
5 ſequitur Pan.in c.cū viceſimum.ff.de offic.delega. ¶†Vltimò
no.ex hoc tex.ꝙ pupillus dato,ꝙ ſit miles,vel tribunus, tamē
non poteſt facere teſtamentum,eodem modo nec poſſet co-
dicillari,nec donare cauſa mortis. l. 1.ad fin. prin. & ibi Bal. ff.
de tutel.& ra.diſtra.quem reputat ſingularem Imo.in l.2. ff. de
leg.1.Bal.in c.cū omnes.in 16.col. de conſti. ſed tu adde ſimilē
tex.in l.diſcretis.ꝟ.qui teſta.face.poſſ.& ibi Moder.no.ꝙ qui eſt
prohibitus teſtari,intelligitur etiam prohibitus donare cauſa
mortis.intellige verum,quando impeditur impedimento ne-
ceſſario,aliàs ſecus.l.tam is.§.1.ff.de don.cau.mor. & l. filiusfa.
§.pari.ff. de don.imò pupillus etiam ſi ſit proximus pubertati,
e non poteſt teſtari,etiam ad pias cauſas,[e] vt concludit Barto.
quem vide in repe.l.1.in 2.q.1.partis principalis.C.de ſacroſan.
Eccl.& idem tenet Bal.per hunc tex.in l.ſi pater.ꝟ.titu.1.Cano.
6 in c.2.de teſta.¶†Nunquid autem Princeps poſſet cum pupil
lo diſpenſare,vt poſſit teſtari,vt poterat per antiquas leges,qñ
erat miles,vt dicit tex.hic,Bal.in l.vnica.C. de confeſ. circa 20.
q.in verſi. quæro quæ ſint exempla.determinat ſingulariter,ꝙ
etiam Princips non poſſit cum eo diſpenſare,per iſtum text.
quem licèt Bal.aliter non inducat,tu pōdera tex.in fi.ibi,[hoc
fieri;nullo modo ɔcedimus,] nam illa verba [nullo modo,]
ſunt tantæ importantiæ,ꝙ oſtendunt,ꝙ non pōt diſpēſatio in
ɔ̃rium fieri.gl.in cle.2.in ver.concedatur.de ęta.& qual.quam
no.Imo.in c.2.de teſta.& de ea dicā in l.fi.ꝟ. de teſta. Sed Ang.
hic limitat verum,niſi pupillus eſſet doli capax, vt latè per D.
7 Alex.hic, quem per te videas.†Et adde, ꝙ fortius tenet Pau.de
Caſt.

ADDITIONES.

a ¶Quòd pupillus.Adde Bal.in l.fi.infra eo.gl.in l.ſed & milites.in §. qui autē.
de excuſ.tut.Bar.in l.1.C.de aur.coro.lib.10.

b ¶Militia.Adde Bar.in l.ex eo.de mili.teſt.Doc.in l.1.C.de iur.& fac.ign.Abb.
in c.quanto.de magiſt.

c ¶Pupillus.Adde diffusè per Ant.Corſe.Siculum in repet.c.grandi.de ſuppel.
negli.prælato.

d ¶Regis.Adde Barto.in l.quidam conſulebant.ff.de re iudic. Bald. in l. prima.
de confeſ.

e ¶Cauſas.Adde Barb.poſt Pet.de Anch.in c.quia ingredientib.de teſt. Pet. de
Anch.in c.ſi pater.de teſta.lib.6.

* Et hanc ſequitur,& communem dicit Cla.§.teſtamentum.q.5.verſi. hinc in-
fertur.Dilect.de arte teſta.tit.1.cau 5.declara,vt per Viui.inter commu.opi.
lib.14.ver.pupillus,& quibus remedijs vti poſſit pup. vt diſponat de bonis
ſuis in euentum mortis,no.Dilec.vbi ſupra. MASVER.

Caſt.in l.reſcripta.C.de preci.Impe.offe.vbi tenet plus, ꝙ Princeps poſſet per reſcriptum concedere pupillo facultatem teſtandi etiam abſque eo,quòd apponat clauſulam non obſtante,vel ſimilem,licèt dicat Bal.ibi ſentire contra:mouetur,quia iſtud reſcriptum nullius præiudicium tangit, ſic quando concedit indulgentiam criminis,quia venientes ab inteſtato nullũ ius habent viuente pupillo,aliàs eſſent ſoliciti de hæreditate viuentis,& ſic non poſſent conqueri. Sed iſtud videtur directò contra rationem hic aſſignatam in tex.ibi,ex tali ſententia pa-
8 rentibus fortè ſuis,vel alijs propinquis nocere.¶†Similiter ſta-
a tutum [a] poſſet hoc diſponere,quòd pupillus doli capax poſſit teſtari,vt ponit Bar.in l.ſi quæramus.ff.de teſta.& Cano. in c. 2. in eod.titu.Et an valeret ſtatutum,quòd pupillus ſine authoritate tutorum poſſit adire hæreditatem, ponunt Angel. & alij
9 in l.more.ff.de acqui.hæred. †Et an pupillus, ſi ſit maior infan-
b te,habeat vocem in capitulo, [b] tangunt Cyn.& Alber. hic, & eſt glo.ordinaria, vbi Cano. in capitu. ex eo.de electio. in 6. & glo. in clemen.2.de æta.& quali.ponit Barto.in l.de pupillo. in princ.ff.de oper.nou. nunc. cum concor.hic, & ibi traditis per Domin.Alexan. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Statutum.Adde Bal.in repe.l.1.C.de ſacroſan.Eccle.
b ¶In capitulo.Adde Bar.in l.ſpurij.in §.minores.ff.de decurio.Bal.in l. fi. C.de teſta.Bal.in l.exigendi.C.de procu.

SVMMARIVM.

1 *Teſtari an aliquis poſſit, vel non.*
2 *Papa an poſſit ſibi eligere ſucceſſorem.*

Qui teſtamen.face.poſſ. Rubr.

¶Glo.Rub.continuat Rub.ad præcedentes, ſed non perfectè, ideo eam perficiendo ſic dicas.Supra in titu. præcedenti viſum eſt de his,qui poſſunt teſtari iure ſpeciali,modo videndum eſt de his,qui poſſunt teſtari de iure communi, & quia primò videndum eſt de perſonis.l.ſi quæramus.ff.eod.& l.quidam referunt.ff.de iure codi.ideo primò tractat in hoc titu. quæ perſonę poſſunt facere teſtamentum,& quæ non.deinde in titu.ſeq.
1 tractabit de teſtamentis.¶†Circa hanc Rubricam moueo difficultatẽ,& videtur, quòd nullus poſſit teſtari, quia paria ſunt, quid fieri tempore prohibitio,vel in tempus prohibitum conferri.l.quod ſponſæ.C.de don.ante nup.vbi Bart. dicit, ꝙ iſtud nunquam fallit,ſed quando quis facit teſtamentum, confert eius effectum poſt mortem,nam teſtamentum morte confirmatur.c cùm Marthæ.de celebra.miſſa.l.cùm hic ſtatus. §. ait oratio.ff.de don.inter vir.& vxo. quia viuentis nulla eſt hæreditas,l.qui ſuperſtitis.ff.de acqui.hære. ſed poſt mortem cũ nõ habeat bona nec habitu, nec actu, creditur penitus inhabilis. no.in Auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.Eccle.cum illo tempore nõ habeat nec velle,nec nolle.§.pen.in Auth.de nup.iuncto.c.fi.
2 de teſta.in 6.†Facit quod vult gloſ.no. 8.q.1.c.apoſtolica.§. his
a omnibus,quòd Papa non poteſt [a] in vita ſibi eligere ſucceſſorem,quia effectus confertur in tempus,quo non erit Papa. facit etiam quod dicit Bar.in repe.l.1.C.de ſacroſan.Eccl.in 2.q. 1.quæſtionis principalis, vbi tenet, quòd pupillus doli capax, & proximus pubertati,non poteſt teſtari etiam ad pias cauſas, & quòd in hoc nõ proficeret authoritas tutoris, quia effectus vltimæ voluntatis confertur poſt mortem, & ſic tutoris authoritas conſertur poſt tempus finitæ tutelæ,quod non licèt.d. l.quod ſponſæ.iſtud obiectum ſentit gl.in l.illa inſtitutio.in verbo pendere.ff.de hære.inſti.Propter hanc oppoſitionem ſubtilitatum Princeps Dom.Chriſtoph. de Caſtil. cuius ſententiam ſequutus eſt Dom.Chriſtoph. Porcius Inſtitu. de teſtamentis, in prin.tenuit,ꝙ de rigore iuris nullus poteſt facere teſtamentum per rationes ſupra adductas,ſed ob neceſſitates hominũ, & ob grauamen,& ſic ex quadam æquitate contra rigorẽ iuris eſt à lege diſpenſatum,& ſic facultas teſtandi eſt hominib. quaſi gratioſè conceſſa.idem tenet Abb.in Rubr.extra de teſtamen in 1.colum.& hoc etiam voluit gloſſ.d.l.illa inſtitutio. in princ.Sed tu dic,quod etiam de rigore iuris quilibet habilis poteſt teſtari,nec obſtat, quòd effectus teſtamenti conferatur in tempus inhabile,videlicet in tempore,quo teſtator non habebit bona nec actu nec habitu,quia reſponde, quòd ſemp erit hæreditas iacens, quæ fictione iuris repræſentat perſonam defuncti.l.hæreditas.ff.de acqui.rer.dom.& l.mortuo. de fideiuſſ. vel hæres, qui cenſetur eadem perſona cum defuncto. vt in Auth.de iureiu,à mori.præſti.in princ. & l.vnic. C. vt actio ab hæredibus,& contra hære. & ita reſpondit Bald.& Raph. Cuman in d.l.illa inſtitutio. & quantum ad voluntatem ſatis eſt, quòd habuit effectum,ideo non vitiatur,licèt deueniat ad cauſam,a qua incipere non poſſet, vt no.in l.plurib.§.& ſi placet.ff. de verb.oblig.facit.l.eandem.ff.de duob.reis, quia quantum ad voluntatem nihil aliud deſideratur.

ADDITIO.

a ¶Non poteſt.Adde Archi.in c.ſit tranſitus Papæ.79.diſtinct. Ioan. de Lig. in clem.ne Romani.de elect.Abba.in c.accepimus.in vlti.colum. de pact. Abb. in rub.de teſtam.in 1.colum.

SVMMARIVM.

1 *Societas conuentionalis, vel incidens non impedit teſtamenti factionẽ.*
2 *Teſtari quis poteſt,licèt habeat bona communia, quia quod commune eſt,quo ad diſpoſitionem partis,dicitur eſſe meum.*
3 *Statutum diſponens,ꝙ ſi quis vulnerauit aliquem in domo percuſſi, ꝙ amputetur ſibi manus,tale ſtatutum habet locum etiam ſi domus ſit communis cum alio,quàm cum vulnerante.*
4 *Fundum communem habens cum alio,ſi legat totum fundum nominando,& non confinando fundum in totum, an intelligatur legare totum fundum.*
5 *Fratres ſi ſimul habitant mortuo patre in domo paterna,an videantur inuicem contraxiſſe ſocietatem,in hac quæſtione examinat ſingulariter quemlibet caſum.nu.6.7.8.9.& 10.*
11 *Duo fratres ſimul habitantes, qui ambo negotiantur, ſi vnus eorum emat fundum proprio nomine,ipſum communicare non tenetur,ſed eſt ſuus proprius.nu.12.& 13.*
14 *Patruus,& nepos ſi ſimul morantur, & fructus ſimul percipiunt de communi,patruus verò ſagacior vendit fructus,& emit inde prædia ſuo nomine tantum,tenebitur communicare,ſi erant ſocij omnium bonorum.& nu.15.16.17.18.19.& 20.*
21 *Socius vendens rem ſuam,quàm habet communem cum alio,ſi facit venditionem ſimpliciter,an intelligatur totam rem vendidiſſe,*
22 *Emphyteuta ſi ſimpliciter vendit,an intelligatur tantum vendidiſſe ius emphyteuticum.*
23 *Quidècontra,ſi dominus vendit Titio rem, quam alteri conceſſerat in perpetuam emphyteuſim,quid intelligatur vendidiſſe.*
24 *Frater meus,& ego habemus domum communem, ipſe recedit, & locat partem domus cuidam ſtipendiario,an tenear illum ſtipendiarium admittere.*
25 *Socij duo habent domum communem,vnus vult locare,alter non, quid iuris.*
26 *Quid ſi habent fundum communem, alter vult quod ſeminetur, alter vult quod non ſeminetur,quid erit.*
27 *Socij duo, vel fratres ſi habent domum communem, & vnus totam domum inhabitat, non tenetur ſoluere penſionem locationis ſocio,vel fratri.*
28 *Scholares plures ſi conducant domum ſimul, & vnus eorum recedat ad patriam,an alij teneantur ſoluere totam penſionem domus.*
29 *Quid ſi duo habent caſtrum commune, an alter poſſit vendere partem ſuam ad æmulationem alterius.*

LEX PRIMA.

QVamquam. Iſta lex habet materiam vtilem, & amenam. diuiditur in duas partes. In prima loquitur de ſocietate conuentionali,ſeu expreſſa.In ſecunda loquitur de ſocietate incidenti.Secunda ibi, [itemque non idcirco.] hoc dicit.†Societas conuentionalis, vel in-
1 cidens non impedit teſtamenti factionem. de vtraque habes tex.& exemplum in l.vt ſit.ff.pro ſoc.& in l.hæredes.§.non tãtum.ff.famil.erciſ.No.ex iſto tex.ſecundum quoſdam Modernos,& Dom.Franc.de Are.contra ſtipendiarios, qui arbitrantur,quòd propter factam fraternitatem, vel vniuerſalem ſocietatem bonorum,ꝙ bona præmorientis ad ſe pertineant,nã hoc eſt contra iſtum tex.& concor.alleg.in gloſſ.nam ſocietas morte finitur.l.actione.§.morte.ff.pro ſoc.& ideo de parte ſocij nihil pertinet ad ſocium poſt mortem ſocij.l.cùm duobus. §.idem reſpondit ſocietatem.ff.pro ſoc.Limita notabiliter,niſi inter ſtipendiarios eſſet alia conſuetudo in caſtrenſibus bonis,vt per Ang.in quæſtione per eum diſputata, quæ incipit, renouata guerra. & Imo.in l.ille autem.in vlti.colum.ff.de hæred.inſti.& ibi dat aliam notabilem limitationem,quòd ſi duo armigeri,vel alij contrahunt inuicem fraternitatem, & iurant ſe tractare vt fratres,iux.l.quidam cùm filium. ff. de verb.obl. quòd licèt per hoc non contrahatur fraternitas, nec ab inte-

ſtato

stato succedatur, tamen si in testamento præteriret eum instituta turpi persona, iuxta. l. fratres. C. de inoff. testam. posset agere contra hæredem ad pœnam si promissa est, vel ad interesse, secundum d. l. quidam cùm filium. de quo per Dom. Alex. in l. licèt. C. de pact. & de istis fraternitatibus iuratis, quas præcipuè armigeri contrahunt, vide etiam per Bal. & Ang. in d. l. ille autem. per Fulg. & Do. Alex. in l. nec apud. per illum tex. ī. de hæred. instit.

2 ¶ † No. quòd qui habet bona communia, [a] & cum
a alio indiuisa, tamen potest testari, eo quia quod commune, est quo ad dispositionem partis meæ, dicitur meum. l. illud. in ver. non propriè. ff. de ritu nup. l. duo fratres. ff. de acqui. hære. & est gl. no. in l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. De quo puncto ordinariè ponitur per Bar. & alios in l. serui electione. §. Labeo. ff. de leg. 1. & in c. cùm in illis. §. fi. in gl. fi. vbi no. Doc. de præben. in 6. Cy. & Ang. hic cum concor. de quibus plenè per Domin. Alex. hic, & in d. §. Labeo. tamen non dicitur propriè meum, sed fictè, secundum Ang. & Mod. hic, Barto. & Moder. in d. §. Labeo. per d. l. illud. in verbo non propriè. & glo. in d. l. id quod nostrum.

3 ¶ † Et istud inducit Bal. ad quæstionem, quòd si quis vulnerauit aliquem in domo percussi, quòd amputetur sibi manus, ꝙ istud statutum locum habebit, etiam si sit domus communis cum alio, quàm cum vulnerante. sequitur Ang. & Saly. & plenius Do. Alex. hic, & in d. l. serui electione. §. primo. quamuis contrarium, & malè tenuerit Ludo. Rom. vt hic, & ibi videas per Dom. Alex. Et quòd istud sit per fictionem, adde etiam tex. in l. extraneo. §. 1. ff. de quæstio. qui vtitur verbis importantibus fictionem. Hinc consuluit notabiliter Abba. in consil. 83. in 2. volum. quod incipit, disponente statuto terræ collis. ꝙ si statutum disponat, quòd transiens per territorium talis loci teneatur soluere certam gabellam sub pœna, nō habet locum in transeunte per locum, qui est communis cum alio. Item istam legem limitat Bar. vt procedat in his, quæ sunt communia pluribus vt singulis, secus si vt vniuersis. de quo in l. sed si hac. §. qui manumittitur, & ibi dixi. ff. de in ius vocā. & in l. per fundum. ff. de serui. vrban. prædio. Accedit, quod vult Pet. de Anch. in consi. 204. incip. visis, & ponderatis. aliàs incip. Punctus vnius instrumenti, ꝙ si Domini Veneti promiserūt non ponere officiales in certis terris Regis Vngariæ, nec se impedire de eis sub pœna, tamē si vnus ciuis Venetus est electus ab hominibus illius terræ, potest acceptare officium, quia nihil fit nomine dominij Veneti tanquam nomine vniuersitatis, sed ab illo, vt à singulari. ¶ Extra gl. Bal. & Ang. hic tangunt nonnullas bonas, & vtiles quæstiones, quas conclusiuè, & vtiliter expediam.

4 ¶ † Primò quærit Bal. an qui habet fundum cōmunem cum alio, & legat totum fundum nominando, & confinando fundum in totum, intelligatur totum fundum legare, & notabiliter determinat, ꝙ intelligatur solùm relinquere partem, quam habet in fundo, eo quia latior demonstratio nō ampliat legatum, quod est limitatum à iure, vt quis censeatur legare illud, quod habet, non plus. l. si domus. §. fin. ff. de leg. 1. l. vxor patrui. ī. de leg. Et cum eo transit Pau. de Cast. hic, & reputat, ꝙ sit sing. deci. & idem Pau. de Cast. in d. l. serui electione. §. cùm fundus. licèt ibi malè referat Bal. & cum eo sic malè relato transeat. Sed tu dic in hoc, vt plenius per Bald. in l. cū rem alienam. in vlti. col. ī. de leg. iunctis his, quæ dicuntur per Bal. & omnes in d. l. serui electio. §. 1.

5 ¶ † Secundò quærit Bal. an
b fratres [b] mortuo patre simul habitantes in domo paterna, intelligantur adinuicem contraxisse societatem. Et quia pluries pollicitus sum hanc quæstionē, quia quotidiana est, plenè examinare, ideo eam accuratius prosequar, & similiter quæritur, quid de patruo, qui simul moratur cum nepotib. & sic filijs alterius fratris præmortui, in qua materia variæ doctrinæ tradūtur positæ per Oldr. & Rich. Mal. & alios Antiquos, vt hic refert Bal. & plenius Alb. de Ros. Et istud est expeditum, ꝙ fratres mortuo patre retinendo hæreditatem patris in communi, per hoc non intelliguntur societatem contraxisse. text. est melior de iure in l. ex parte. §. filius. ff. famil. ercis. & in l. cùm duobus. §. si fratres. ff. pro soc. aliàs incipit, idem Papinianus, si fratres. aliàs est lex de per se. ¶ Subiungit Bal. hic solenne verbum post Nico. de Muti. ꝙ ex quo fratres simul habitauerunt diu, seu longo tempore, & omnia bona simul habuerunt, & com munibus expensis sine computo vixerunt, & negotia sic promiscuè exercuerunt, ex istis præsumitur inter eos contracta societas. l. 1. in fi. cum seq. ff. de his, qui deiec. vel effu. & c. si quis. de beneficio fratris. in vsib. feud. & dicit, ꝙ ita consuetudo obseruat de maioribus, quod diligenter not. & sequitur simpliciter Dom. Alex. in consi. 23. in 2. volum. incip. consideratis his, quæ in processu. in 2. colum. ¶ Verùm quia ex istis non remanet clarè expedita ista materia, ideo Bar. ad quem semper habetur recursus, posuit pleniorem doctrinam. s. in l. cùm duob. §. idem Papinianus. aliàs in §. si fratres. ff. pro soc. & in l. si patruus. C. cōmunia vtriusq. iudic. & melius, & plenius, quàm alibi in l. Titiū & Meuium. §. altero. ff. de admin. tuto. & in istis locis Bar. facit quatuor casus principales. Et si consideras doctrinam Bar. nunquam in aliquo ex istis quatuor casibus intelligitur contracta societas omnium bonorum, nisi hoc expressè sit actum, ad istud volo te attendere, quia hoc modo nunquam habet locū societas omnium bonorum inter fratres, nisi expressè sit actū, an sit verum dicam. ī.

6 ¶ † Examino de per se vnumquemque casum Bar. vt melius habeatis. primus casus est, quando isti
c fratres [c] nō sunt omnes maiores, sed alter eorum est pupillus, alter maior, tunc concludit Bart. in locis præalleg. ꝙ inter eos non est contracta societas. l. vt in conductionib. ff. pro soc. sequitur Ang. in consi. 60. incip. de pluribus fratrib. socijs omniū bonorum. aliàs incip. morte dicti filij. Lud. Roman. in cons. 28. quod incipit in casu proposito præmittendum est. & Pau. de Castr. in consi. 183. vbi ponit, quando fratres mortuo patre habent apothecam communem, in qua se exercent, & eorū frater minor licèt sit pupillus, tamen etiam ipse exercet se in apotheca, ꝙ tamen etiam tunc non intelligatur inter eos contracta societas. Amplia istam conclusionem Barto. & intellige, ꝙ procedat etiam si de vtilitate pupilli tractaretur, quia & si valde conduceret, ꝙ intelligeretur contracta societas, adhuc non intelligeretur, ita ampliat Bal. in l. cùm oportet. in princi. in 3. colum. C. de bon. quæ libe.

d ¶ Limita [d] nunc primū casum Bar. quatuor notabilibus modis. Primò limita, nisi talis pupillus haberet tutorem, qui communicaret alijs fratrib. & alij sibi communicarent, tunc intelligeretur contracta societas. tex. est in l. vt in conductioni. ff. pro soc. Bald. expressè in d. l. si patruus. in vlti. colum. Nec obst. si dicatur, ꝙ tutor debet interponere authoritatem pupillo verbis. l. 1. in fi. ff. de autho. tut. quia respondet Bar. in d. l. si patruus. ꝙ verum est quo ad actus, qui expediuntur verbis, secus quo ad ea, quæ expediuntur factis, vt hic. & l. fistulas. § fundum. ff. de contrahen. emp. & ita etiam tenet, & respondet Bal. in l. mandatum. in 2. oppositione. C. manda.

e ¶ Secundò notabiliter limita, nisi pater [e] mandasset cōmuni nomine exerceri, quia quo nomine iussit testator, eo nomine factum præsumitur, non obstante, ꝙ aliquis esset pupillus. tex. est in l. qui negotiationem. in princ. ff. de admin. tuto. quem tex. allegat formaliter Bal. ita limitans in l. cùm oportet. in 3. colum. C. de bon. quæ libe. sequitur Dom. Alex. in consi. 23. consideratis his, quæ in processu. in 1. colum. Tertiò limita dictam conclusionem procedere in pupillo, secus est in adulto carente curatore, per regulam. l. si curatorem habens. C. de in integr. restit. mino. ita in specie limitat Domin. Alex. in consi. 49. in 1. volum. incip. maturè. in 4. colum. & in præceden. & etiam in dicto consi. 23. in 2. col. & idem D. Alex. in præalleg. consi. 30. in 2. vol. attentat aliam limitationem quo ad fructus, vt ibi p eū.

f ¶ Vltimò limita prædictam conclusionem, ꝙ licèt pupillus [f] non possit expressè vel tacitè societatem cum fratribus contrahere, tamen si aliquid secum communicatum sit, vel communi nomine factum, poterit pupillus, quando pupillarē ætatem excesserit, ratum habere, si fuerit bene gestum ita notabiliter limitat Bal. in tractatu de duob. fratrib. quem perfecit post Bar. qui incompletum dimiserat, allegat ad hoc. l. si pupillus. in princ. ff. de noua. & refert etiam, & sequitur Dom. Alex. in præalleg. consi. 23. in 2. volum. in 2. col.

7 ¶ † Secundus casus principa-
g lis [g] Bar. est, quando omnes fratres sunt maiores natu, sed neuter eorum negotiatur, quia sunt nobiles, & diuites, & tunc concludit Bar. in locis præalleg. ꝙ quamuis hæreditatem paternam indiuisam possideant, tamen non præsumitur inter eos cōtracta societas, nisi expressè sit dictum, per tex. in d. l. ex parte. §. filius. ff. fam. ercis. & cum Bar. tenent Raph. Fulg & Pau. de Cast. in

ADDITIONES.

a ¶ Bona communia. Adde Pau. de Cast. in l. serui electione. in §. primo. infra de lega.

b ¶ An fratres. Quæstio Bal. de tacita communione. Adde latissimè de istis. q. Bal. Barba. lib. 2. consi. 27. præclarè scribitur. 1. dub. PVRPV.

c ¶ Quando isti fratres. Quando vnus fratrum pupillus dici possit, no. Corne. lib. 4. consi. 251. PVRPV.

d ¶ Limita. Limitationem hanc declarat restringendo Barb. lib. 4. consi. 10. illud referam. 8. dub. & hanc, & alias ponit Dec. consi. 11. col. 1. Et istam declarat, ac sextam limitationem ponit Corn. consi. 1. in 1. vol. & illam sextam comprobat, & addit septimam Soc. consi. 67. in præsenti consultatione per ordinem. in 2. 3. 4. dub. Octauam limitationem Corn. lib. 1. consi. 12. quamquam. PVRPV.

e ¶ Nisi pater. Vide igitur Socin. libro 4. consilio quarto. quantum ad primum. PVRPV.

f ¶ Licèt pupillus. Corn. lib. 3. consi. 187. videtur in hac. & lib. 4. consi. 34. quia de pluri. vlt. dub. vbi declarat. PVRPV.

g ¶ Principalis. Adde Alcia. trac. præsum. reg. 1. præsump. 25.

in d.l.ſi patruus.Confirmo per illud, quod in fortioribus ter-
minis vult ſignanter Saly.in d.l.ſi patruus.in vlti. colu.vbi for-
tius tenet,ꝙ ſi fratres omnes fructus,& reditus poſſeſſionū pa-
ternarum,imo etiam lucra adinuicem communicent,tamen
per hoc non intelligitur contracta ſocietas,cùm iſta talis com
municatio habeat cauſam diſcontinuam, niſi legitimo tem-
pore talis communicatio ſit facta.& ſit facta vt de fructib. rei
communis.arg.l.cùm de in rem verſo.ff.de vſur.& l.ſi certis an
nis.C.de pac.vnde concludit Saly ce.ꝙ ſola communicatione
fructuum,vel aliorum lucrorum non inducitur tamen ſocie-
tas omnium bonorum,imò nec etiam illorum ſingulariū bo
norum,ex quibus fructus & reditus percipiuntur, nec propte
rea ad communicandum in futurum tenerentur. arg.l.itaque.
ff.pro ſoc.Et iſtam ſententiam Saly.refert ſimpliciter, & ſequi
tur Dom.Alex.in conſi.24. incip. viſis dubijs probabiliter per-
ſpectis.ad fi.in 1.vol.& in conſi.48.in 2.vol.quod incipit,diligē
ter pſpectis, in vlti.col.Sed aduerte,ꝙ in hoc ſecundo mem-
bro contra Bar.ꝙ imò ſocietas poſſit tacitè contrahi etiam in-
ter eos,qui non negotiantur,& ex alijs actibus poſſit appare-
re ſocialis effectus,tenuit Bal.in d.l.ſi patruus.in pen. col. circa
fin.& ſeq.vt eſt ſecundum eum inter nobiles, qui non faciunt
quæſtuarias mercantias, tamen quæcunque dona, quæcunq;
ſalaria,& quæcunque dotes in communi conferunt,nemo ne
gare poteſt,quin iſti ſint ſociales actus, ex quibus præſumatur
intentio,& voluntas,arg.l.ſi duo fratres.ff.de acqui.hære.cum
etiam factis declaretur ipſa voluntas.l.reprehendenda.C.de in
ſti.& ſubſti.& ita refert tenere tres Doc.Iac.de Are.Richar. &
Oldr.Idem per omnia tenet idem Bal.in tractatu de duob. fra
trib.in 8.col.Sed Raph.Cum.in d.l.Titium,& Meuium. §.alte
ro.in vlt.col.refert primo opi.Bar. deinde reprehēſionem Bal.
& dicit,ꝙ non eſt reprehēſio,ſed limitatio, ſed ipſe dicit ſe pu
tare,ꝙ illud ſit relinquendum arbitrio iudicis,qui ſit iudicatu-
rus ſecundum actus,quos probabunt interceſſiſſe.argu.l.cū de
in rem verſo. ff. de vſur. & plus non dicit. Sed tu adde, ꝙ pro
opi.Bar.contra Bal.tenet formaliter Pet.de Anch.in conſ. 302.
incip.materia de qua quæritur non eſt noua. idem expreſsè te
net Dom.Alex in conſi.49.in 5.vol.quod incip.maturè ponde
ratis.in 4.col.& in d.conſi.23.in 2.vol.in 2.col. in fi. & idem eſt
de mente Ang.in conſi.112.incip.Vanutius,& Anto.fratres.&
Saly.in d.l.ſi patruus. Tu ergo ex prædictis omnibus in iſto ſe-
cundo caſu Bar.facias concluſionem cum vna limitatione, ꝙ
inter fratres omnes maiores natu,quorum neuter mortuo pa-
tre negotiatur, quamuis indiuiſam hæreditatem paternam
poſſideant communiter,tamen non cenſetur contracta ſocie-
tas,iuribus,& authoritatibus poſt Bar.ſ.alleg.Limita niſi inter-
uenirent alij actus,licèt non quæſtuarij,aut mercantiles,vt per
Bal.& alios in locis præalleg. Limita ſecundò niſi ex diuturni-
tate temporis,& communi vſu viuendi,& concurrente con-
iunctione ſanguinis,quia fratres ſunt, ex iſtis tribus abſq; alia
negotiatione etiam inter eos cenſebitur contracta ſocietas, p
regulam.l.Procula. ff.de proba. iuncta l. ſi ſeruus communis.
ff.de dona.inter vir.& vxo.iunctis his, quæ traduntur in l. quæ
dotis ff.ſolu.matr.ita tenet Oldr.Lau.hic, quem referunt Alb.
de Roſ.& Bal.hic.idem tenet Saly.in d.l.ſi patruus.in pen. col.
8 cuius verba ſupra retuli.¶†Tertius caſus principalis eſt, quan-
do mortuo patre alter ex fratribus tantum negotiatur, alter
non,& iſto caſu concludit Barto.in locis præalleg. quòd inter
eos non eſt contracta ſocietas,cùm alter nihil ponat.l.1.in fin.
ff. pro ſoc. & ille qui negotiatur,magis videtur donare quàm
contrahere,vnde quæſita ab altero, qui negotiatur,nō debent
communicari.d.l.ſi patruus.& d.l.cùm duob.§.ſi fratres. & cū
Bar.tranſeunt ſimpliciter Raph.Fulg & Pau. de Caſt. in d.l. ſi
patruus.ſed Bal.in d.l.ſi patruus.in vlti. colum.& in tractatu de
duobus fratrib.in 8.col.tenet etiam in hoc contra Bar.ꝙ etiam
iſto caſu quando vnus fratrum negotiatur,alter nō, inter eos
intelligitur contracta ſocietas, dummodo ille frater, qui non
negotiatur,conferat in commune omnia, quæ ſibi vndecunq;
perueniunt,puta vel ex donis,vel ex reditibus præbendæ eccle
ſiaſticæ,vel ex ſalario,quod percepit, nam ex iſtis actibus reci-
procis ſimul cum negotiatione alterius, præſumitur inter eos
contracta ſocietas.Et idem cum Bal.contra Bar.tenent expreſ-
sè Pet.de Anch.& Dom.Alex.in conſi. allegatis in membro p̄-
cedenti.tamen iſta etiam eſt potius limitatio,quàm reprehen-
9 ſio Bar.†Adde illud,quod pulchrè no.Bal.in l. prætor. §. ſed &
ſi filiusfam.per illum text. ff. de edendo.vbi dicit,quòd ſi ſunt
duo fratres ſimul habitantes mortuo patre, quorum vnus eſt
notarius,vel aduocatus,vel mercator, & lucrum ſuum ponit
in communi,quòd ex hoc intelligitur,& præſumitur quidam
10 ſocialis conſenſus inter eos,& plus non dicit. ¶†Quartus, &
vltimus caſus eſt,& cæteris frequentior,& vtilior, quādo om-
a nes [a] fratres mortuo patre negotiantur, & in hoc concludit
Bar.quòd inter eos præſumitur contracta ſocietas,ſicut in du
bio præſumitur contractum matrimonium inter virū, & mu
lierem ſimul habitantes.l.in concubinatu.& ibi Bar.in fi.etiam
ad hoc no.ff.de concub.& in l.in liberæ.ff.de ritu nupt.& quia
eſt actus,qui non poteſt geri citra ius,& nomen ſocietatis.arg.
l.pro hærede.in prin.ff.de acqui.hære.Item quia hic non cadit
iudicium famil.erciſ.nec communi diuidundo, quæ tendunt
ad diuidenda,ſed hic agitur de communicanda, ergo intelli-
gitur inter eos contracta ſocietas,vt plenius per eum. Subdit
tamen,(& hic iacet punctus) ꝙ non intelligatur per hoc con-
tracta ſocietas omnium bonorum,vt quidam putant, ſed ſo-
lū illius negotiationis, vel mercantiæ, quæ exercetur,eo quia
actus noſtri voluntarij nō extenduntur vltra, quàm geruntur.
l.1.§.ſi quis hoc interdicto.ad fin.vbi Barto.ad hoc no. ff.de iti.
11 actuque priua.†Et per hoc infert in ſpecie Bar. multum vti-
liter,quòd ſi ex iſtis duob.fratrib. qui ambo negotiantur, alter
emeret fundum proprio nomine,licèt de communi pecunia,
licèt pecuniam conferre teneatur.l.cū proponas. vbi pulchrè
per Barto.& alios.C.pro ſocio.tamen fundum communicare
non tenetur, imò cenſetur ſuus proprius,ſecus eſſet ſecūdum
Bar.ſi fundum emiſſet communi nomine, tunc non eſſet du-
bium.Et ſubdit idem eſſe in tempore, ꝙ à tempore quo cœ-
perunt ſimul negotiari,intelligitur ſimul contracta ſocietas,&
12 nō ante.Subdit poſtremò Bar.†& hoc ſigna, ꝙ poſtquam illi
ambo fratres cœperunt ſimul communiter negotiari, ſi po-
ſtea ex interuallo vnus negotietur communiter,alius vero in-
cipiat ſeorſum de per ſe negotiari,tunc dicit Barto.quòd eſſet
ſeruandum illud,quod habetur in l.actione. §.diximus. ff. pro
ſoc.Iſta ſunt dicta Bar.in præalleg.§.altero.quæ alibi non dicit.
13 ¶†Videamus nunc particulariter de vno in vnum,an Bar. be
ne dixerit,vel ne.Et in primis diligenter attende,inquantū Bar.
concludit,quòd ſi mortuo patre omnes fratres ſint grandio-
res natu,& omnes communiter negotientur,ꝙ licèt inter eos
intelligatur contracta ſocietas tacita,tamen nō intelligitur cō-
tracta ſocietas omnium bonorum,ſed illius negotiationis tan
tum,quæ exercetur,& ſic acquiſita tantum ex illa negotiatio-
ne debent conferri, alia non, & ſic ſocietas tacita reſtringitur
ad actus ſociales tantum,qui exercentur.Bald.in d.l.ſi patruus.
in vlti.col.& in d.tractatu de duob.fratrib.in 8.col.& ſeq.intelli
b git,& inducit egregiè,vt ſit verum [b] in actibus vniformib. qñ
iſti fratres negotiantes omnes exercentur in eadem mercan-
tia,vel negotiatione, puta quia oēs ſe exercent in mercantia
pānorum,vel tenent apothecam,tūc verum eſt, quòd intelli-
geretur ſolū cōtracta ſocietas tātum illius negotiationis,& in
iſtis terminis procedit doctr.Bar.ſed in actib. difformib. & va-
rietatem habētib.credit Bal.quòd intelligatur ſocietas omniū
bonorum cōtracta,ſi lucra vndecūque prouenientia ex diuer
ſis exercitijs in commune cōferantur,quia ex actib. ita promi-
ſcuis,& indifferētibus debet præſumi ſocietas generaliter con
tracta omnium bonorum. Saly.in d.l.ſi patruus.in pen.colum.
referens vtramque doctrinam,& Bar.& Bal.dicit,ꝙ aut nō in-
telligit quid velint,aut ꝙ eorum doctrina eſt irrationabilis, eo
quia ſecūdum eum nūquam capitale debet intelligi commu-
nicatum, dato ꝙ perceptio lucrorum adinuicem communi-
cetur,nam ſecundum eum ſi duo fratres habeant apothecam
communem mortuo patre, & vnus habeat mille in dotē vxo
ris ſuæ,alius vero fr̄ ſit Doctor,vel Aduocatus, ſeu Notarius,
dato ꝙ omnia lucra in commune ponantur,nō creditur inter
eos cōtracta ſocietas quo ad capitale, vt latius ibi proſequit̄.
Quid tenendum? Adde,ꝙ cōcluſionem Bar.tenet Dom.Abb.
Panor.in conſi.66.quod incipit, attingam breuiſſimè deciſio-
nem huius dubii.in 1.vol.& Dom.Alex.in cōſi.78.in 2.vol. in-
cip.diſcuſſis.Mihi magis placet doct.Bal.ꝙ in actibus difformi
bus,quādo omnes fratres negotiantur, & diuerſas negotiatio-
nes exercent,& lucra conferunt, ꝙ inter eos intelligatur con-
tracta ſocietas omnium bonorum, & iſtud per quatuor ratio
nes comprobat Ludo.Rom.in conſil. 291. incip.cùm iſti fra-
tres.vbi plenius quàm alibi videas,& idem tenet Ludo.Rom.
in conſi.470.quod incipit. cùm iſti fratres lucra ex negotiatio-
nib.Et ſi caſus mihi contingeret,ita ſolitus ſum cōſulere,nō ꝯ
Bar.ſed præter.Secundò intellige,& limita non ſolū Barto. ſed
prædicta omnia, vt procedant quādo fratres grandiores natu
negotiationem exercuerunt mortuo patre, ſed ſi viuo patre
omnes negotiabantur,& mercaturam licèt diuerſam exerce-
bant,tamē inter eos per hoc nō cēſetur cōtracta ſocietas, nec
ad

ADDITIONES.

a ¶Quando omnes.Sequitur Alex.in l.fi.in fi.ſupra de colla.Dec. conſi. 66. & conſi.67.aliàs 98. PVRPV.

b ¶Vt ſit verum.Dec.conſi.304.in caſu propoſito.2.dub. PVRPV.

ad debita vnius alter tenetur, vel ècontra, eo quia cũ viuo patre fructus aduentitiorum debeantur ipsi patri, intelliguntur tales filij negotiari pro patre, & sic inter eos non censetur aliqua societas contracta. ita limitat Bal. in l. cùm oportet. in princip. in 3. col. C. de bon. quę libe. & in l. certum. in 2. colu. & in l. filiæ. circa 6. col. C. fam. ercis. & in l. cùm duob. §. si. in lect. antiqua. ff. pro soc. & in l. si filius pro patre. C. de negot. gest. & in præal. tractatu de duobus fratrib. & idem met Ludo. Rom. in consi. 471. incip. lucrum autem ex dote proueniens. Secundò inquantum Bar. (sub dubio fortè) tenet, quòd si vnus ex fratribus communiter negotiantibus emerit suo proprio nomine fundum, licèt de pecunia communis negotiationis, quòd nõ cogitur talem fundum communicare, sed bene pecuniam, quæ ex negotiatione processit. l. si vnus ex socijs. §. 1. ff. pro soc. Adde, quòd idem tenet Saly. in d. l. cùm duob. §. si fratres. aliàs incipit, idem Papinianus. aliàs est lex. ff. pro soc. & Io. de Ana. in consi. 65. quod incipit, viso puncto, in quo præmittitur. Tu aduerte, ꝙ hæc decisio Bar. si est vera, est valde sing. sed Bar. dubitatiuè loquitur per verbum fortè, sed puto, quod hæc decisio sic indistinctè non sit vera, nam in primis non potest procedere in socijs omnium bonorum, quamuis Bar. non loquatur in istis terminis. Non etiam potest loqui in emptione facta ex pecunia communis negotiationis, quando est facta suo nomine per vnum ex pluribus fratribus altero ignorante, & ita comprobo ex infra adducendis. primò ex vno quod deci-
a dit Bal. [a] in l. 1. C. si quis alteri, vel sibi, vbi decidit, ꝙ si duo fratres mortuo patre stant simul, & sunt socij omnium bonorũ, & vnus de pecunia communi emit vnum fundum pro se solo seorsum, quamuis ipso iure non acquirat alteri fratri, tamẽ
14 per actionem pro socio tenetur illi communicare. † Ad idem facit, quod decidit Bal. in l. si vt proponis. in fi. C. de rei vendi. ꝙ si patruus, & nepos simul stant, & fructus simul percipiunt de communi, & patruus magis sagax vendidit fructus, & emit inde prædia suo nomine tantum, quòd tamen tenebitur communicare, si erant socij omnium bonorum, & secundum eũ intelligitur talis tacita, & præsumpta societas esse in dubio cõ-
15 tracta ex æquis partib. l. si non fuerint. ff. pro socio. † Ad idem facit, quod decidit Bal. in l. si socius. ff. si cer. pet. quod si plures sint fratres socij omnium bonorum, & vnus emit fundum altero ignorante, & recipit chartam pro se tantum, certè quod emit pro se tantum, ipsius est, sed iure societatis communicare tenetur, quia ignorantibus fratrib. non potuit distrahere societatem, secus si hoc fecisset illis volentibus, & patientibus.
16 † Alibi idem Bal. in præalleg. l. cùm duob. §. si fratres. in lect. antiqua, post Cy. ibi dicit, quòd aliàs accidit quæstio de facto, quã duo fratres remanserunt in communione in hæreditate paterna, quorum vnus maior natu ibat ad emendum merces, alter domi stationem tenebat, & exercebat, maior frater qui pecuniam retinebat, & expendebat, fecit quasdam emptiones fundorum, & instrumenta faciebat fieri in sua persona tãtum, fratre ignorante, & his prædijs solo suo nomine emptis promiscuè vtebatur cum alijs fratribus. Tandem frater minor decessit relicta vna filia, & frater maior dicebat illas possessiones emptas suo nomine esse suas proprias. & dicit Cyn. consuluisse pro fratre minore, seu pro filia, & sequitur simpliciter Bart. & Bal. in d. l. cũ oportet. refert ita tenuisse Rich. & Cy. in d. §. si fratres. Idem tenet Bald. in l. fi. §. quatuor. per illum tex. ff. de leg. 2.
17 † Ad idem facit, quod vult Bal. in d. l. si patruus. vbi not. ex illo tex. quòd si sunt plures patrui, vel nepotes socij, & vnus clam ignorante alio emat pos. pro se, & suis hæredibus, quòd nihilominus talis possessio debet communicari, quia clandestina emptio non debet sibi patrocinari, cùm non potuerit altero inscio renunciare societati. Et ita contra Bar. in eo qui emit fundum nomine proprio, quòd imò tenetur cõmunicare, quando omnia ante, & post fuissẽt hincinde collata, tenet in terminis Pet. de Anch. in præalleg. consi. 302. incip. materia de qua quæritur. & Ang. in consi. 174. incip. filius Hugonis. & plenius, quàm alibi Dom. Alex. in consi. 49. in 1. volu. quod incip. maturè. in pen & vlti. col. & in præalleg. consi. 23. in 2. volu. in penul.
18 colum. ¶ † Tertiò aduerte, inquantum tenet Bar. ꝙ si alter fratrum fecit emptionem fundi communi nomine, quòd tunc etiam huius negotiationis intelligitur contracta societas, & tenetur talem fundum communicare, adde Barto. in l. 2. ff. communi diui. vbi no. ex illo tex. quòd si emimus aliquam rem simul, dicimur esse socij in illa re, quod est bene tenendum mẽti secundum eum. intellige tamen sanè, si talis emptio sit facta animo contrahendæ societatis, aliàs secus, puta si incontinenti, vel paulò post diuiserunt rem emptam, vt declarat Rapha.
19 Cuman. in l. reos. in prin. ff. de duob. reis. ¶ † Quartò, & vltimò aduerte, quòd inquantum Bar. vult, quòd si ex fratribus communiter negotiantibus vnus continuat communicare lucra, alter verò sibi retinet, sed societati expressè non renunciat, ꝙ seruanda est decisio. l. actione. §. diximus. ff. pro soc. tu clarius conclude, ꝙ imo tenetur communicare socio totum illud, quod sibi retinuit clam, cùm & fratribus ignorantib. non possit distrahi societas. vt no. Bal. in l. si socius. ff. si cer. pet. & in d. l. si patruus. Anto. de But. in consi. 72. incip. primo videtur Dom. Franc. & notabiliter Ludo. Rom. in consi. 291. incip. cùm isti fratres. in pen colu. vbi decidit, ꝙ si post contractam societatẽ omnium bonorum aliquis suo proprio nomine quædã agere incipit, ꝙ ex hoc solo non videtur dissoluta societas, imo illa
20 veniunt communicanda, vt ibi per eum. ¶ † Et ex his habes bene expeditam, & enucleatam doctrinam Bar. & vltra prædicta de hac materia, an & quando fratres mortuo patre simul habitantes intelligantur contrahere societatem, quando non, & ex quib. actibus perpendatur, adde Alb. Bal. & Saly. in d. l. cum duob. §. si fratres. qui aliàs est lex, vt dixi. & Bal. in l. eius qui in prouincia. ff. si cer. pet. & in cap. duo fratres. de duob. fratrib. a capi. inuesti. Spe. in tit. de offi. iudi. & ibi Bal. & Spec. in tit. de iudi. in 4. par. §. sequitur. in ver. vt autem circa hoc. & in ver. seq. & Io. de Ana. in consi. 65. incip. viso puncto. in quo præmittitur. Adde etiam prædictis Bal. in l. ex diuerso. in prin. ff. sol. mat. vbi no. ex illo tex. in ver. socia. societatem non solùm inter fratres masculos, sed etiam inter mulieres posse contrahi, & sic præstat argum. ad quæstionem fratrum rusticorum, simul cũ sororibus habitantium, & facientium omnia communiter, ꝙ mulieres rusticæ sint ligonizantes in prædio sicut masculi, ꝙ cum eis intelligitur contracta societas, sicut cum masculis, & ita debent fœminæ ad portionem lucri computari sicut masculi, de qua decisione habes tex. in l. alimenta. §. fi. ff. de alimẽ. & cib. lega. ¶ Quid autem esset, si post factam bonorum diuisionem inter fratres, & executam denuo ipsi fratres communiter, & pro indiuiso possideant, an censeatur inter eos inducta recommunio sicut prius? Lud. Roman. determinat, quod sic in consil. 418. incip. in eo quod quæritur, an executa posses-
21 sione. ¶ † Tertiò successiuè quærit Bald. an ille, qui vendidit rẽ, quam habet communem cum alio, & venditionem simpliciter fecit, an intelligatur totam rem vendidisse, an verò eã partem, quæ ad eum solùm spectat, & distinguitur inter emptorẽ scientem, & ignorantem, vt primo casu tantum partem sibi spectantem emisse intelligatur. secũdò verò casu totam rem. In dubio autem ex quantitate pretij perpendi potest, an totã vendiderit, an solùm eius partem, vt hic plenius per eum, cum quo transeunt Ang. in lect. Perusina. & Pau. de Cast. hic. Et pro distinctione Bal. est bonus tex. in l. fi. in vers. nescienti. C. de cõmu. rerum alien. ista est materia, quæ ordinariè examinatur ꝑ Bal. & alios in l. si domus. §. fi. vbi plenè per Dom. Alex. ff. de lega. 1. cum concor. ibi signatis. ponunt Cano. in c. pastoralis. de donat. vbi bonus tex. de donante rem, quam habet cum alio communem. de quo vltimo ponit etiam Bar. in l. prædia. C. de
22 loca. prædi. ciuili. vel fis. lib. 11. Bal. in l. 1. ff. de statu ho. ¶ † Quid autem sit in emphyteuta simpliciter vendente, an intelligatur solũ vendere ius emphyteuticum, est quæstio quã ponit Cyn. in l. fi. in 3. q. & ibi plenius Saly. in 3. col. vbi dixi. C. de iu. empht. ponit Spe. in tit. de emphy. §. nunc aliqua. vers. 93. Saly. in l. 1. C. de contrahen. empt. Pau. de Cast. in l. serui electione. §. fin. ff.
23 de leg. 1. ¶ † Quid autem sit ècontra in domino directo, ꝙ simpliciter vendidit Titio rem, quam alteri prius in perpetuã emphyteusim concesserat, an intelligatur solũ vendidisse ius directum, quod sibi spectabat, an vero totam rem cum omni dominio, ponit singulariter Bal. in l. vnica. supra quando non pe-
24 ten. par. in antepen. colum. in ver. quid si dominus. ¶ † Quartò quærit Bar. de quæstione, quæ posset frequẽter contingere. frater meus, & ego habemus domum communem pro indiuisa, ipse recedit, & locat partem suam cuidam stipendiario, ego nolo pati, quòd stipendiarius inhabitet, eo quia sto ibi cũ vxore, filiabus, & familia mea, & sic non est honestum, ꝙ stipẽdiarius simul inhabitet, ipse ex aduerso respondet, ꝙ non inuenit alium conductorem, & petit, ꝙ aut ego capiam partem suam & soluam, vel admittam illum stipendiarium conductorem: similis quæstio potest formari in duobus socijs. arguit Bart. ad partes, & nihil clarè decidit, tamen magis inclinat, quòd nõ tenear admittere illum stipendiarium, vel ꝙ fieri debeat diuisio domus inter nos. Breuiter licèt glo. in §. fin. Insti. loca. tenuerit,
* quòd teneat admittere alium conductorem, tamen *communis opi.* est, ꝙ si quem idoneum ponat, teneat admittere, aliàs secus.

ADDITIO.

a ¶ Decidit Bald. Adde, quòd quinque dicta Bald. hic relata ipse Iaso. commemorat in l. prima. in tertia colum. versic. & ad id quod dixi. supra de furtis. PVRPV.

cus.l.non aliter.cũ gl ff.de vſu,& habi.ita determinat Cyn. in l. viam veritatis.C.loca.Bal.in l.nemo prohibetur.C.eo.tit.Pau. de Caſt.in l.& hæc diſtinctio.§.cũ fundum.ff.loca.Et an ſit idoneus,relinquitur arbitrio iudicis per reg.l.1.in fi.ff. de iure deliberan.Et idem deciditur in pluribus ſcholarib. ſocijs, an vnus

a recedens [a] poſſit aliũ in camera ſui loco ſubrogare. ¶† Quin-

25 tò quærit Bal.ſi duo ſocij,vel fratres habent domum cõmunem,vel hoſpitium cõmune,quòd conſueuit locari, & vnus vult locare,alius non vult ꝙ locetur,concludit Bal. hic in fi. ꝙ præfertur ille,qui vult locare attenta conſuetudine præcedenti.l.arboribus.§.vſufructuarius.cum ibi no.in glo. ff.de vſufru. Adde,ꝙ idem tenet Bar.in l.& hæc diſtinctio.§.cùm fundum. & ibi Pau.de Caſt.ff.loca.Bal.& Ang.in l.duo fratres.ff.de acq. hære.& idem Bal.in c.cùm omnes.in 11.col.de conſti.& in c.1. §.ſi quis de manſo.ſi de inueſti.feu.contro.feu. Limitat tamen ſingulariter Bal.in l.Sabinus.in vltimis verbis per illum text.ff. communi diuid.niſi eſſet diſcordia inter fratres,quia vnus vellet inhabitare domum,alter verò vellet,ꝙ locaretur, præfertur ille,qui vult inhabitare.Dicit etiam ſingulariter Saly.in l.iubemus.la ſeconda,in prin.C.de ſacroſ.Eccle.†ꝙ ſi duo fratres,

26 vel duo ſocij habent fundum communem, & vnus vult, ꝙ colatur,& ſeminetur prout debet,alter verò qui eſt rixoſus,dicit,ꝙ non vult,ꝙ pars ſua ſeminetur,& dicit fratri,quòd faciat coli,& ſeminari partem ſuam,iam fundus erat communis,& pro indiuiſo,& vt faciat quæſtionem dubitabilem,ponit ꝙ pater in teſtamento prohibuerat,ne talis fundus poſſet inter eos diuidi vſque ad decem annos,ſub pœna priuationis, quæ diſpoſitio quando adeſt tempus,valet,vt no. Bal. & Ang.in l. cũ duo.per illum tex.ff.de condi.indeb.dixi in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.eo.tit.pone,ꝙ alius frater, qui eſt prudentior,fecit totum fundum coli,& ſeminari, nũquid tenetur reſpondere de fructib.ſaltem pro parte dominica? determinat ibi ſingulariter Saly.ꝙ non,& ita decidit ſentire gl.ibi,pro certo fortis de-

27 ciſio eſt.¶†Subdit etiam Pau.de Caſtr.hic in fin.ꝙ ſi duo fra-

b tres, [b] vel duo ſocij habent domum communem pro indiuiſa, & vnus eorum totam domum inhabitat, ꝙ non tenetur ad aliquam penſionem fratri,vel ſocio pro parte ipſius fratris vel ſocij,cùm vtatur re communi ad vſum deſtinatum. l. Sabinus.ff.communi diuid. Adde,quòd idem tenent Bal.& Ang. in l.duo fratres.ff.de acqui.hære.vbi refert Bal.poſt Richar. ita alias in contingentia facti fuiſſe iudicatum. idem tenet Bal. in c.1.§.præterea ducatus.in pen.col.de prohi.feud.ali. per Feder. Lud.Rom.in conſi.168.incip.circa primum quo quæritur,an

28 renunciatio dominæ Catharinæ.in vlt.dubio.¶†Quid autem ſi ſunt plures ſcholares ſocij,qui conducunt domum, & vnus recedit,& reuertitur in patriam,an alij ſocij,qui remanent,teneantur ſoluere totam penſionem etiam pro parte illius, qui receſſit,vide Io.And.determinantem quòd non.in addi. Spec. in tit.de iudi.in 4.parte in §.ſequitur.in addi.magna Ang.in d.

29 l.duo fratres.¶†Vltimò perpetuò no.illud, quod ſingulariter

c vult Bal. [c] hic circa fi.in pe.q.de duob.habentib.caſtrum commune,ꝙ vnus non poteſt partem ſuam alicui vendere,quando talem venditionem ſolùm facit ad æmulationem ſocij,vel fratris,& non ad commodum principaliter, quia ſpecialiſſimum eſt ſecundum Bal.in iuriſdictionib. caſtrorum, ꝙ vnus non poſſit ad æmulationem alterius vendere partem ſuam,& facere de parte ſua,& moderari,prout libet, allegat ad hoc. l. quicunque caſtellorum.C.de fundis limit.lib. 11.Quod dictũ ſi eſt verum,eſt ſtalde egregium,& multum limitat vulgatam regulam,quòd in re propria quilibet eſt moderator,& arbiter. l.in re mandata.C.manda.etiam abutendo. l. ſed & ſi lege.§. conſuluit.in verbo *cùm re ſua ſe abuti putant*.ff.de peti. hær. quia iuſtum eſt vnicuique ſua committere.l.nemo exterus.C.de iudæis.Sed puto,quòd iſtud dictum Bal. non ſit verum, & illud reprobat Ang.hic in lect.Peruſina in 1.col.quia imò ad æmulationem priuati licitum eſt facere de ſua parte quod libet, tex.eſt in l.cùm eo.ff.de ſeru.vrb.præd.niſi in duobus caſibus, vt ibi in gl.nec obſtat.d.l.quicunque caſtellorum. per quã mouetur Bald.quia loquitur, quando quis fecit ad æmulationem Reipublicæ,tunc verum eſt,ꝙ non licet,vt eſt gl.ordi. in l. per prouincias.C.de ædific.priua.Puto tamen, quòd dictum Bal.

d poſſit ſaluari [d] in caſu,quem ponit Bar.in l.2.per illum tex.C. ne fiſcus,vel Reſpub.per quem dicit Bart. ſæpè contingere,ꝙ duo fratres habent caſtrum commune, & vnus expellit aliũ de caſtro, frater expulſus vadit ad aliquem principem, vel ad aliquam communitatem,& vendit ei partem ſuam,quam habet in caſtro pro certo pretio, talis venditio non valet per illum text. eo quia frater non vendit, niſi quia expulſus eſt, & ideo tale caſtrum ſic litigioſum prohibetur ſuperior, puta Princeps,vel Communitas emere,per illum notabilem text. & ſequuntur ibi ſimpliciter Fulg.& Pau.de Caſt.& Do. Alex. & dicit Pau.quòd iſtum caſum vidit de facto Florentiæ, licèt Fulg.dicat,quòd ille tex.non ſufficienter probat dictum Bart. in iſtis terminis intelligendo, puto quòd procedere poſſit, & ſaluari dictum Bar. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Recedens.Adde gl.fi.in §.fi.Inſti. loc.Spe.in tit.de iudi.in §.1.ver.circa hoc Io.And.in c.inter dilectos.in gl.pe.de fide inſtr.

b ¶Duo fratres.Adde Alex.in l.ſerui elec.§.1.col.2.q.4.de leg.1.Iaſ.ibi colu.4. PVRPV.

c ¶Vult Bal.Adde pro Bal.multa dicta Iaſ.in l.ex hoc iure.col.3.ni fallor. de iuſti.& iur. PVRPV.

d ¶Poſſit ſaluari. Iaſon in l. ex hoc iure. ff. de iuſtitia, & iure.columna tertia. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Furioſus licèt non poſſit facere teſtamentum,ſi tamen quis fecerit teſtamentum dum eſſet ſanæ mentis,furor poſtea ſuperueniens non infringit teſtamentum.*

2 *Committens delictum,pro quo ingeri debeat pœna mortis, ſi ſe ipſum interficiat,efficitur inteſtabilis.*

3 *Qui non potuit viuus morari in ciuitate,non poteſt in illa ciuitate ſepeliri.*

4 *Vxor debet lugere maritum per annum, & per annum deferre veſtes lugubres.*

5 *Volens ſeipſum occidere ſi fuit prohibitus, an idem ſit, acſi ſeipſum actualiter occidiſſet.*

6 *Lex licèt habeat aliquem pro confeſſo,acſi confeſſus eſſet delictum, hoc tamen non obſtante admittitur probatio in contrarium.*

7 *Bannitus non tantum eſt admittendus ad probandum de ſua innocẽtia, imò quicunque extraneus pro ipſo.*

8 *Committens delictum publicum, & capitale, ſi ipſum occidat antequam accuſetur,& deprehendatur in delicto,an eius bona ſint publicanda.*

9 *Condemnatus ſi quis ſit de crimine publico, an eius bona ſint publicanda.*

10 *Condemnatorum ex forma ſtatuti bona,an debeant confiſcari.*

11 *Authentica,bona damnatorum.C.de bonis damna. an corrigat iſtam.l. & ſimiles.*

LEX II.

His,qui. Teſtamẽtum eius, qui ſeipſum interfecit,non irritatur, niſi ſe interfecerit metu futuræ pœnæ delicti cõmiſſi.hoc dicit. Et habet duo dicta.Secundum ibi,[ꝙ ſi futuræ pœ-

1 næ.]¶†Not.tex. ibi, *quando teſtamentum ordinabat,ſanæ mentis fuit,* iunctis verbis ibi, *aut aliqua furoris rabie,* quia licet furioſus non poſſit condere teſtamentum.l.furioſum.vbi dicetur.ȷ. eod. tamen ſi quis fecerit teſtamentum,dum eſſet ſanæ mentis, furor poſtea ſuperueniens non annullat teſtamentum,concor.l.1.§. ſi quis autem.ff.de bon.poſ.ſecundum tabu. & melior text. de corpore iuris in § furioſi. Inſti. quib. non eſt permiſ.facere te-

2 ſtamentum,& facit.l.patre furioſo.ff.de his,qui ſunt ſui. ¶†Secundò no.ex ſecundo dicto tex.quòd ſi aliquis commiſit delictum,pro quo ingeri debeat pœna mortis, ſi ſeipſum interficiat,redditur inteſtabilis,& teſtamentum ab eo factum vitiatur.Et ratio eſt ſecundum Cy.hic in 1.q.& alios, quia ſeipſum occidendo videtur de crimine fateri vt l.ſi poſt prin.in verbo, veluti confeſſo.ff.de bon.cor. qui ante ſen. mor. ſibi conſci. & ex iſta ficta confeſſione habetur pro condemnato, vnde ſi verè fuiſſet condemnatus,eſſet effectus ſeruus pœnæ,& ſic teſtamentum eius fuiſſet nullum.l.eius qui.§.1. ff. de teſta. Intellige tamen ſanè,ꝙ qui ſeipſum occidit metu delicti commiſſi, habetur pro confeſſo,& condemnato,verum eſt quantũ ad hoc, vt cenſeatur ſeruus pœnæ,& quantum ad bona,ſed non quãtum ad imponendam ſibi pœnam corporalem, quia ex quo delictum morte extinctum eſt.l.defuncto.ff.de publi.iudi.non debet amplius affici pœna corporali.l.1.& 2.ȷ.ſi reus,vel accu. mor.fue.& l.ex iudiciorum.ff.de publ.iud. Ideo ſecundũ Cyn.

a & Pet.poſt Iac.de Arc.errant iudices [a] maleficiorum,nam pone,ꝙ aliquis eſt in carceribus pro delicto,pro quo debet ſuſpẽdi,eius cognati vel affines, ꝗ nolunt ſuſtinere tãtã verecundiã publicè,faciunt eũ in carcerib.toxicari, vel ipſe ſe interimit,iudices tamen faciunt cadauer ſuſpendi, & malè faciunt, quia quan-

ADDITIO.

a ¶Errant iudices.Idem ſimpliciter dicit Ang.in §.interdum. inſti.de hære.quæ ab inteſt. PVRPV.

quantum ad pœnam corporalem delictum est morte extin-
ctum, & tale cadauer, quod omni sensu caret, non est pœna
afficiendum, & idem sequitur Bal. & Ang. in locis hic additis
per D. Alex. quib. adde bon. tex. in l. vniuersi. in fi. in versi. viuus
concremetur. C. vbi cau. fis. licèt Bal. hic in 1. col. in fi. dixerit, ꝙ
est in arbitrio iudicis, cùm tale cadauer sit seruum pœnæ. alle-
ga. no. in cle. 1. de pœn. & remis. & licèt Fulg. dicat, ꝙ nihil in-
ueniat in illa cle. quod sit ad propositũ, tu dic, ꝙ est gl. in ver-
bo pœnitentiæ, quæ dicit, ꝙ postquam aliquis fuit publicè su-
spensus propter delictum, potest iudex facere, ꝙ sic mortuus
remaneat suspensus, & sic post mortem vr̃ addi pœna, ita te-
neas, quicquid teneat Lud. Rom. qui dicit, ꝙ in famoso latro-
ne, qui vltra publicam mortem etiã punitur, ꝙ eius cadauer
non potest sepeliri, sed debet dari feris, & volucrib. laniandũ,
vt est tex. in l. 2. ff. arborum fur. cæsarum. In alio etiam, quàm
publico latrone, adhuc tenet contra Cyn. quia dato ẽt, ꝙ quis
se occidat, & aliter mortuus sit, tamen cadauer debet suspẽdi,
quia licèt omni sensu careat, tamen videmus, ꝙ etiam illud,
qđ ratione caret propter delictum publicè punitur, tex. est in
c. mulier. 15. q. 1. vbi si animal irrationale, puta canis ascende-
ret mulierem, debet comburi. Facit in simili tex. in c. cũ ad mo
nasterium. §. 1. de statu monac. vbi si monachus non reddidit
in vita rationes administrationis bonorum Ecclesiæ, post mor
tem etiam punitur, quia debet extra cœmiterium in stercore
a sepeliri. [a] Et fuerunt iura per Imo. adducta in l. defuncto. ff. de
publ. iudic. Tenuit etiam Ludo. Roman. in l. si verò. §. de viro.
in 17. fal. ff. soluto matrimonio. Sed tu dic, quòd isti sunt casus
3 speciales, qui non sunt in consequentiam trahendi. ¶ † Alibi
tamen habes tex. quem Bar. ad hoc no. in l. 2. ff. de cadaue. pu-
nito. ꝙ qui non potuit viuus in ciuitate morari, si sit mortuus,
4 non potest in illa ciuitate sepeliri. ¶ † Adde etiã pro distinctio-
ne quam facit hic tex. simile, ꝙ vxor debet per annum lugere
maritum mortuum, & per annum deferre vestes lugubres, est
verum, nisi seipsum occiderit maritus conscientia delicti per
eum commissi, tunc non tenetur eum lugere. l. liberorũ. §. non
b solent. ff. de infami. ¶ Adde tamen, [b] ꝙ hæc distinctio text. no-
stri non habet locum quantum ad denegandum sepulturam,
quia quõcunque quis se occidat, siue impatientia doloris, siue
propter delictum a se commissum, non debet in Ecclesia se-
c peliri. [c] tex. est in c. placuit. iuncta gl. no. 23. q. 5. † Quid autem si
5 aliquis voluit seipsum occidere, [d] sed fuit occursum? Cyn. hic
d in q. tenet, ꝙ idem sit acsi actualiter se occidisset, per tex. in l. fi.
§. sic autem. ff. de bon. eor. & l. omne delictum. §. qui se vulnera
uerit. ff. de re mili. per quos tex. idem simpliciter tenent Alber.
Fulg. & Pau. de Cast. h c. tu allega expressiorem text. in l. si quis
aliquid. la seconda. §. fi. ff. de pœn. ¶ Gl. 2. in ver. probation b. di-
uiditur in duas partes princ. In prima dupliciter respondet ad
ꝯrium. l. 1. ff. de bon. eorũ. quod est in ver. fi. ibi, nisi de crimine
fuerit probatum. In secunda, quæ est ibi, & est hic annectenda
distinctio. glo. ponit trimembrem distinctionẽ in hac materia.
In prima parte Fulg. tenet primam solutionẽ glo. Saly. & Pau.
de Castr. tenent secundam, sed neutra vr̃ posse stare, nam pri-
ma destruit tex. secunda diuinat. Ideo Pet. & Cy. hic in 1. opp.
* quorum doctrina *magis communiter tenetur*, & eã approbat. D.
Alex. distinguunt, ꝙ aliqñ quis seipsum occidit, antequam es-
set deprehensus, vel accusatus de crimine, & tunc onus probã
di pertinet ad fiscũ, ita loquitur ꝯrium. Aliqñ quis se occidit,
postquam fuit deprehensus, vel accusatus, & tunc onus probã
di pertinet ad eius hæredes, qui debent probare de innocẽtia
sua, & in istis terminis loquitur tex. hic. Mihi vr̃, ꝙ ista sit pro-
priè declaratio secundæ solutionis gl. dũ dicit, ꝙ ideo hic hæ-
redes tenentur probare innocentiam occisi, eo quia erant præ
sumptiones ꝯ eum, quo essent præsumptiones, declaratur, qa
fuerat accusatus antequam se occideret. Tamen ista solutio
mihi non satisfacit, quia diuinat, diuinare est, ꝙ in isto text. iste
fuerat accusatus, vel deprehensus, istud nõ dicit tex. & ideo est
diuinare. Item considera, ꝙ ꝯ istam distinctionem vr̃ facere il-
lud, qđ alibi totum ècontra distinguit Bar. in l. 1. in princ. ff. de
bon. eor. & sequitur. D. Mathes. in no. 147 & est doctrina appro
e bata, quam Assessores obseruant, nunquid fuga [e] faciat p̃sum-
ptionem, aut saltem indicium ꝯ fugientem, ita vt possit tor-
queri. distinguitur totum ècontra. Aut quis effugit antequam
fuerit accusatus de delicto, & fuga facit indicium, & præsum
ptionem. gl. in l. lege Corn. ff. ad Sena. Syll. & in l. admonendi.
vbi opportunè dixi. ff. de iureiur. sed si aliquis aufugit postquã
fuit accusatus, vel postquam est inculpatus, fuga nullum indi
cium facit, secundum Bart. in d. l. 1. in princ. Cogita, quia bene
6 potest responderi ex prædictis. ¶ † Et ex isto tex. habes diligen-
ter notare s̃m Ang. Saly. Pau. de Cast. & D. Alex. hic, ꝙ licèt ali
quis habeatur à lege pro confesso, & conuicto, acsi esset con-
fessus delictum, tñ hoc non obst. admittitur probatio in ꝯriũ
de innocentia eius, & propterea facit s̃m Ang. & Pau. de Cast.
hic, pone ex forma statuti ciuitatis Mediolani, & totius dñij
Principis Mediolani, si aliquis accusatus, vel inquisitus pro ali
quo delicto sit contumax in comparendo, hr̃ pro confesso, &
conuicto. pone ergo, ꝙ talis ex contumacia habitus pro con-
fesso, sit positus in banno publicè, hoc non obst. admittitur p̃
batio eius in ꝯrium, si velit ostendere, & probare de innocen-
tia sua, non obst. quod habuerit publicè bannum, sicut in simi
li, qui est contumax in respondendo positionib. hr̃ pro cõfes-
so. c. si post præstitum. de confes. in 6. tamen non obst. ficta cõ
fessione potest probare ꝯrium si vult, ita expressè tenet Ioan.
And. in addi. Spe. in tit. de posi. §. nouo. ver. verumtamen. Bald.
in l. 2. §. ꝙ si actor. per illum tex. C. de iura. calum. Ang. & Pau.
de Cast. hic. & idem, ꝙ licèt à lege vel statuto quis habeatur p̃
f confesso, & conuicto, & debeat banniri, ꝙ etiam post bannũ [f]
possit probare ꝯrium, & ostendere de innocentia sua, tenet la
tè Imo. istud disputans in l. fi. §. iussus. ff. de appel. & D. Anto. in
c. fi. in vlt. col. de ꝯfes. & Bal. in trib. locis hic alleg. per D. Alex.
& plenè no. per D. Fran. de Are. in consi. 146. incip. visa consulta
tione, & statutis ad me transmissis, in toto primo dubio princ.
7 ¶ † Et aduerte diligenter, qđ non solùm ipse bannitus est ad-
mittendus ad probandum ꝯrium de innocentia sua, imò qui-
cunque ẽt penitus extraneus admittẽdus est ad eum excusan
dum, & allegandum causas innocentiæ suæ, quia licèt regula
sit, ꝙ regulariter in criminalib. nõ admittitur procurator. l. pe.
§. ad crimen. ff. de publ. iudi. præsertim apud Mediolan. ex for-
ma Decreti Ducalis, s̃m quod reus primò debet se personali-
ter in carcerib. ponere, tñ aliam regulam habes, ꝙ vbicunque
de iure cõi, vel ex forma statuti potest procedi ꝯ absentem, &
potest absens condemnari, tunc qualecunque crimen sit, ad-
mittitur excusator ad allegandum causas innocentiæ illius ab
sentis, dummodo non compareat tãquam procurator, & sine
mandato. ista regula probatur in l. seruum quoque. §. publicè.
ff. de procu. s̃m intellectum Bar. peregrinum, quem dat ibi ad
illum tex. & idem latius tenet Bar. in d. l. pen. §. ad crimen. in 4.
col. & in extrauag. ad reprimen. in ver. legitimè. & Io. Andr. in
addi. Spe. in tit. de procu. super Rubr. & licèt aliqui ꝯdicant, tñ
ista est vera, & cõis sñia, quam etiam tenet. D. Fran. de Aret. in
præalleg. consi. 146. in 3. col. Quod patet, quia etiam iudex ex
mero officio non obstante, ꝙ quis sit habitus pro confesso, nõ
obstante etiam, quod sit conclusum in causa, non solùm po-
test, imò debet ex mero officio assumere probationes, & in-
formationes innocentiæ absentis. l. 1. §. si quis vltro. vbi Bar. no.
ff. de qõ. & idem Bar. in d. §. ad crimen. in 4. col. & in l. 4. §. hoc
aũt iudicium, vbi Mod. ff. de dam. infec. quanto magis dẽt iu-
dex admittere, qñ comparet tertius excusator pro tali absen-
te, & ista bene no. quia ex eis poteris euadere amicum, qui au-
* fugit, & non audet comparere coram Potestate. ¶ *Et sic stat* [g]
g *communis teorica Legistarum*, & Cano. ꝙ ꝯ fictam confessionẽ
delicti inductam à lege, vel statuto, admittuntur probationes
in ꝯrium de innocentia. Solus D. Alex. hic reprehendit præfa-
tos Doc. dum loquuntur de ficta cõfessione, nam dicit, ꝙ im-
propriè, imò & malè loquũtur, quia ꝯ fictionem, quæ dr̃ esse,
qñ lex fingit super certo, non admittitur probatio in ꝯrium, li
cèt admittatur probatio ꝯ præsumptionem iuris, tñ ꝯ fictionẽ
nunq̃ admittitur probatio in ꝯrium, gl. sunt approbatæ in l. si-
ue possidetis. C. de proba. gl. in l fi. in princ. ff. quod met. cau. &
gl. in c. is qui fidem. de spon. debuerunt ergo loqui Doc. de præ
sum-

ADDITIONES.

a ¶Sepeliri. Adde gl. in ver. peculiare. in c. Ioan. de regularib.
* Et quæ scribit idem Ias. in Rub. nu. 5. & 6. supra de ser. fug. prac. Bal. tit. de sta-
tut. q. 11. Foler. prac. crim. 4. par. 3. par. nu. 70. Iodoc. prac. crim. c. 88. vbi de
hoc assignat rationem, & ibi plura notab. ponit. MASVER.
b ¶Adde tamen. Bar. in l. miles. ff. de aduoc. PVRPV.
c ¶Sepeliri. Adde gl. & Doc. in c. ex parte. el secondo. de sepul. c. prohibemus.
de deci. gl. in c. quicunque. 23. q. 8.
d ¶Occidere. Adde c. 1. & 2. & vtrobique per Doc. de tornea.
e ¶Fuga. Adde Bar. in l. lege Corn. ff. ad Sena. Sylla. l. quoties propter rem. ff. de
iureiu. Io. And. in addi. Spe. in tit. de præsum. in §. 2. ver. violenta. Ant. de But.
in c. veritatis. de dolo & contu.
* Et dic, ꝙ fuga facit indicium contra fugientem, quando ipse fugiens aliàs est
malæ conditionis, teste Hipp. sing. 117. circa fi. & quando faciat vel non in-
dicium ad torturam, dic, vt per eundem sing. 115. Bar. in l. 1. ff. de bon. eor.
qui ante sen. Hipp. sing. 497. Rip. in l. admonendi. nu. 165. vbi Ias. nu. 156. ff. de
iureiuran. Mathes. singul. 145. Dec. consi. 234. Rolan. consi. 7. nume. 8. lib. 1.
MASVER.
f ¶Bannum. Adde Bald. in l. ita demum. C. de procura. in l. iubemus. la seconda.
in § sanè. el primo. C. de sacros. Eccl. Io. And. in addi. Spec. in tit. de depos. in
§. 9. ver. verum.
g ¶Et sic stat. Quando statutum habet aliquem pro confesso, admittitur pro-
batio contraria &c. Adde Dec. in c. 1. primo not. de proba.

ſumpta confeſſione,quę cadit vbi eſt dubium.fictio autem cadit,vbi lex eſt certa,tamen fingit ↄ̃rium,vt eſt gl.ordi.in l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.act. Tu aduerte, quia aut non intelligo,quid velit D. Alex.aut credo,ꝙ erret, dum putat præfatos Doc. debuiſſe loqui de præſumpta confeſſione, & non de ficta. Ego puto totum ècontra,ꝙ in iſto propoſito ſi Doc.fuiſſent loquuti de præſumpta confeſſione,malè dixiſſent, ſed bene loquuti ſunt de ficta confeſſione,retinendo doc.gl. approbatam in d.l.vnica.§.accedit.quòd fictio dicatur, qñ lex fingit ſuper certo,in contrarium tamen veritatis: præſumptio autē eſt ſuper dubio,mihi vr̃, ꝙ in iſtis terminis ſit fictio,& nō præſumptio, pone aliquis eſt contumax, nam qñ abſens à l. vel à ſtatuto reputatur pro confeſſo,non eſt,quia ſit dubium,an ſit confeſſus vel non,imò eſt certum,ꝙ non eſt confeſſus,tamen lex fingit,ꝙ cenſeatur confeſſus,& habeatur pro confeſſo.dico,ꝙ iſta eſt fictio legis ↄ̃ria veritati. & non obſtat fundamentum D.Alex.ꝙ ↄ̃ fictionem l.non admittitur probatio in contrarium,quia eſt veriſſimum, ſed ad iſtud fundamentum rñdent D.Ant.in d.c.fi.in vlt.col.de confeſ.& Io.de Imo.in l.fi.§.iuſſus ff.de appel.& D.Franc.de Aret.in præalleg. conſ.146.in 4.col.in quib.terminis expreſsè mouent iſtam difficultatē,& dicunt ꝙ,quando lex,vel ſtatutum fingit aliquem eſſe confeſſum,& mediante dicto,& confeſſione eum cenſeri conuictū, bene verum eſt, ꝙ ↄ̃ illam fictam præſumptionem nō admittitur probatio in ↄ̃rium,quia ſi quis vellet probare, ꝙ non eſſet confeſſus, fateor ꝙ non admitteretur probatio in ↄ̃rium, quia verum eſt,ꝙ non eſt confeſſus,ſed lex ita fingit, tñ lex nō fingit,ꝙ delictum ſit verum,& ideo quantum ad ipſum delictum poteſt probari ↄ̃rium de innocentia delicti,ſaluo niſi ſtatutum vltra procederet diſponendo, ꝙ iſte contumax nō ſolùm habeatur pro confeſſo, ſed ēt delictum verum cēſeatur.

8 ¶†In 2.par. prin. gl. ꝗ vt dixi ponit trimembrem diſtinctionē. ex ſecundo membro gl.no. ꝙ ſi aliquis commiſit delictū publicum,& capitale, qđ qñ ſit,declarat tex.in l.1.& 2.ff.de pub.iud.& Inſti.co.in prin.ſi ſeipſum occidit,antequam accuſaretur,vel deprehenderetur in delicto,eius bona non ſunt applicanda fiſco.& cum gl.tranſit ſimpliciter Bal.hic, ſed Cy. Fulg.& alij Mod hic reprehendunt gl.quia qñ crimen eſt publicum & capitale,bona ſemper ſunt publicanda,ēt ſi non ſit accuſatus in vita,vt hac.l.iuncta.l.cū hic ſtatus.§.ſi maritus.el 2.ff.de don.inter vir.& vxo.Bene verum eſt,ꝙ accuſatio,quæ præceſſit in vita,transfert onus probandi hæredi de innocentia eius, vbi aliàs ſecus ſi accuſatio vel deprehenſio non præceſſiſſent, onus probandi ſpectaſſet ad fiſcum.ita loquitur tex. qui gloſſ. decepit,in l.fi.ff.de bon.eor.qui ante ſent. mortem ſibi ꝯſciue.

9 ¶†In vlti.membro gl.adde,ꝙ eam ad hoc reputat ſing.Bal. in l.3.poſt med.C.ſi pend.appel.mors interue. ꝙ quando quis cōdemnatur ex crimine non enumerato inter publica crimina, in l.1.& 2.& per totum.ff.de pub.iud. nunquam venit publicatio,vel confiſcatio bonorum.Hinc dixit Bal.in tit.de pace cōſtan.in ver.criminalib. ꝙ condemnatus ad mortem pro furto ex forma ſtatuti,& ſic pro crimine priuato, non patitur publi-

10 cationem bono.¶†Fortius,& generalius dixit Bald.hic in fin. vnum,quod in practica valde notandum reputo, ꝙ condemnatorum ad mortem ex forma ſtatutorum bona nunꝗ publicantur,niſi nominatim in ſtatuto caueatur, quia ſm eum omnia ſtatuta ſunt leges priuatorum iudiciorum,& in cōdēnatis priuato iudicio non venit confiſcatio bonorum, vt hac gl.& ideo infert,ꝙ tunc non eſt neceſſaria prouiſio Auth. bona damnatorum.C.de bon.proſc.quæ reſeruat bona damna-

a torum,vt non applicentur fiſco, ^a ſed ſpectent ad agnatos vſque ad tertium gradum tñ,quia imò de iure cōi agnati ſuccedent vſq; ad decimum gradum ab inteſtato, qđ eſt notandū, ſm eum,& ſequuntur Ang.& Saly.hic.& Bald. Ang.Saly.Pet. de Anch.Imo.& Pau.de Caſt. in locis hic additis per D. Alex. Prò confirmatione vltra alios addo bene facere illud, ꝙ vult Bal.in l.vni.C.ne ſine iuſ.prin.& in c.1.in prin.de pa.tenen.ꝙ licèt Princeps concedat alicui, puta commiſſario liberum arbitrium condemnandi aliquem,nunquam venit publicatio bonorum,niſi princeps expreſſerit. Licèt in vlti.faciat in ↄ̃rium gl.in §.in ſumma Inſti.de iniur.ꝗ gloſſ.multi reprobant,alij tenent,de qua per Imo.latè impugnantem in l.2.ff.de pub. iudi. plenius Cano.in c.ex literis.de conſti.cum ſuis concor. licèt deciſio Bal.ſit egregia,tñ vr̃ dubitabilis,& eam reprehendit Pau. de Caſtr. hic, qui dicit,ꝙ licèt ſit ſingularis,tñ non putat, ꝙ ſit vera,quia ſi tenemus,ꝙ in caſu ſtatuti non habeat locū Auth. bona damnatorum,vt præſupponit Bal. tñ ante illam Authē. damnatus patiebatur confiſcationem bonorum, dummodo pro tali crimine eſſet pœna mortis,& hoc non habita dr̃ia,an tale crimen eſſet publicum, an verò priuatum, ita vr̃ dicere fortis tex.in quo ſolo pendet veritas huius paſſus, in l.fin. circa princ.ibi, *quolibet crimine damnatus.*& ſic in illa vniuerſali quolibet.C.de bon.proſcr.ſuper qua l.poſita eſt d.Auth. bona damnatorum.Idem in effectu ↄ̃ Bal.tenet.D.Alex.hic,qñ quis eſſet damnatus plenis probationib. ad pœnam capitalem: mouet per tex.in d.l.fi ſecus ſi eſſet condemnatus extra ordinē, vt hic per eum,allegantem ēt ↄ̃ Bal.Io.And in addi Spec. vt hic per eum.& Ang in q.diſputata,quæ inci.duo inuicem litigātes. in 1.dubio.Tu potes tenere primam deciſionem Bal. & ad text. d.l.2.C.de bon.proſcr.vbi eſt punctus,rñde dum text. ibi dicit quolibet crimine.ſ.publico.vt hac gl.in fi.iuncta.l.fi.in princ.ff. de bon.eor.ad quem conatur D.Alex.rñdere,ponderādo text. in ver.modici furti.& pro hoc ſtringeret, quia in dubijs opin. Doc.tenenda eſt illa opi.quæ eſt ↄ̃ fiſcum.l.non puto.ff.de iure fiſ.præſertim qñ tractat de lucro mediante cōfiſcatione bonorum,vt plenè examinat D.Alex.in l.1.ff.ſol.matr.& aliàs dixi,tñ quod dicit Bal.ſtatuta omnia eſſe leges priuatorum iudiciorum,intellige ſanè,& limita ſm ſing.doc.Bar.in l.1.in pe. q.

11 ff.de pub.iudi.¶†Extra gl.reſtat neceſſarium dubium, nunquid iſta.l.in fi.& ſimiles ſint hodie correctæ per §.fi.in Auth.vt nul. iud.vnde ſumitur Auth.bona damnatorum.ſ. de bo. proſcri. Iac.de Rau.vt refert Cy.in 2.q. tenet, ꝙ illa Auth. nil faciat in propoſito,quia hic interuenit duplex delictum.primò delictū ante commiſſum,deinde ꝙ ſeipſum occidit.ergo grauius puniendum.l.nemo la prima.C.de epiſ.aud. ibi autem interuenit vnum delictum tantum.Pet.& Cy.hic tenent ↄ̃rium, cū quibus concordant Ray.& Alb.de Roſ.hic.Tu aduerte,ꝙ quādo quis ſeipſum occidit propter delictum à ſe commiſſum iſta.l.& ſimiles duo diſponebant,primò ꝙ eius bona confiſcabant. ſecundo,ꝙ reddebatur inteſtabilis. Quantum ad primum, & ſic quantum ad bona,iſtæ leges bene ſunt hodie correctæ, quia ſi vbi verè quis fuerit damnatus pro delicto tm̃,bona non confiſcantur.d.Auth.bona damnatorum.ergo ēt non publicabuntur in caſu iſto,ne plus operetur fictio in caſu ficto,quàm veritas in caſu vero l.qui ad certum.ff.loc.& ita tenet gloſſ.no.in l. eius qui.§.1.in ver.publicabuntur.ff.de teſt.& ita gl. in l. fi.in gl. mag.C.de iur.fiſ.lib.10.& Bar.in l.fi.§.1.in vlt.q.ff.de bon.corū. * *& Bal.hic,& communiter alij.* Secundò verò caſu, quantum ad factionem teſtamenti, dic ꝙ iſtæ. ll. non ſunt in aliquo correctæ,eo quia publicatio bonorum non erat cā,quę olim irritaret teſtm̃.ſed eo quia per cōdemnationem efficiebatur ſeruus pęnæ,& ſic inteſtabilis,quæ ratio hodie militat,quia in hoc nihil eſt immutatum,& ita tenet gl.in d.l.eius qui.in §.1. Ang.& Mod.hic.& Bal.in l.3.C.ſi pend.app.mors interue. Iaſ. Piſis.

ADDITIO.

a ¶Fiſco.Adde,quòd fallit in caſibus notatis in c.fœlicis.de pœn.lib.6.& in c. cùm ſecundum.de here.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Habens ſanam mentem,& intellectum,licèt aduerſa valetudine grauetur,poteſt tamen facere teſtamentum.*

2 *An ſtabitur verbis notarij dicentis quem ſanum mente,& intellectu,licèt aduerſa valetudine grauatus condidit teſtamentum.&c.*

3 *Notario non creditur niſi de his,quę fuit rogatus a parte.& nu. 4.*

5 *Filiusfa.non poteſt facere teſtamentum.*

6 *Filiusfa.an poſſit ad pias cauſas teſtari.*

7 *Filiusfa.poteſt ſibi eligere ſepulturam ſine conſenſu patris.*

8 *De iure canonico in diſpoſitione ad pias cauſas patria poteſtas eſt in conſideratione.*

9 *Filiusfa.licèt non poſſit teſtari cum conſenſu patris, poteſt tamen cum eius conſenſu cauſa mortis donare.*

10 *Quæ ſit ratio,quare filiusfam. poteſt donare cauſa mortis patre conſentiente.*

LEX III.

SEnium ætatis. Iſta. l. diuiditur in duas partes, prout duas deciſiones habet. Senectus,vel infirmitas corporis in homine ſanæ mentis teſtamenti factionē

1 non impediunt, ſed bene patria poteſtas.h.d.¶†Ex prima parte no.ꝙ ſi aliquis habeat ſanam mentem,& intellectum, licèt

2 aduerſa valetudine grauetur,poteſt facere teſtamentū ¶†Circa hoc occurrit pulchra quæſtio:pone,ꝙ notarius, prout ſemper fit de conſuetudine, in exordio ſcripturæ teſtamenti dicit, Titius ſanus mente,& intellectu,licèt corporis ægritudine grauatus,volens &c. nunquid ſtabitur iſtis verbis notarij, & an probabunt teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis tempore conditi teſtamenti?Io.de Imo.in l.2.ff.de teſt.ſub dubio tamen fortè,tenuit

quòd

quòd sic, eo quia quando creantur notarij, iurant in princ. fideliter exercere officium tabellionatus, & non cõficere instrumenta illorum, quos non sanæ mentis esse cognouerint. c. ad audientiam. de præscri. ergo standum est dicto notarij deponentis super eo, quòd ad officium suum iuratũ spectat. c. cũ parati. de appel. c. quoniam. de proba. & poterit secundum eũ notarius ex verbis testatoris cognoscere, an sit sanæ mẽtis, vel
a ne. Confirmatur ista opin. qua creditur nuncio iurato,[a] quòd aliquem citauerit, quia spectat ad officium suum, vt l. omnes. §. verum si apparitor. C. de Epis. & cle. & l. magis puto. §. ne tamen. ff. de reb. eorum. Bar. in l. 1. §. cura carnis. ff. de offi. præfec. vrb. & in l. tres denunciationes. ad fin. C. quomodo, & quando iud. & in extrauag. ad reprim. in ver. per nuncium. & est tex. in d. c. cùm parati. & ibi Can. ibi tamen Bald. dicit, quòd ideo est, quia tractatur de leui præiudicio. s. de citatione. Sed in casu no
3 stro tractatur de graui præiudicio. ¶ † *Communiter tenetur* cõtrarium, quòd non stetur dicto notarij, nec illa verba aliquid probant, ita tenent Bal. Ang. & Raph. Cum. in d. l. 2. ff. de testamẽ. eo quia an aliquis sit sanæ mentis, vel ne, est quid inuisibile, quod non percipitur sensu corporis, sed magis intellectu, ergo etiã non statur dicto testis, vt no. in l. solam. C. de testi. Idem nota. tenet Bal. in l. vnica. in 9. col. & seq. in versic. modo sequitur alia quæstio. ad fi. C. de confes. & in §. item furiosi. Instit. eod. & Saly. in l. furiosum. j. eo. & Ang. in l. quidam in suo. ff. de condi. insti. vbi dicit Ang. caueant notarij facientes instrumentum testamenti pro eo, qui non est sanæ mentis, quia licèt in scriptura attestentur, quòd erat sanæ mentis, eis non credetur, quia non pertinet ad eorum officium. idem tenet. D. Alex. in consi. 141. quod incip. maturè. & in pe. & vlt. col. in 1. vol. & in consi. 85. in 2. vol. incip. viso themate, & dubijs. ad fi. eandem opi. tenet. D. Fran. de Are. in d. l. 2. ff. de testam. & pro ea adducit nouam rationem. nam de qualitatib. & reb. naturalib. non potest notarius conficere instrumentum, ad inducendum effectum, q non dependet à potestate partium rogantium. ita tenet Nic. de Mutina vt refert Bal. in rub. C. de fide instr. in 2. char. Ioann. And. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. postquam. ver. item nunquid. sed quòd testator possit facere, vel non facere testamẽtum, hoc non dependet à voluntate ipsius testatoris, sed ab ordinatione legis, vt l. si quæramus. ff. de test. ergo ẽt si testator expressè rogauerit notarium, vt scribat, quòd esset sanæ mentis, istud nihil prodest, & licèt testis possit deponere de sanitate corporis per aspectum, vt per Bar. in l. quæsitum. ad fi. ff. de re iudi. tamẽ notarius non posset etiam rogatus à partibus conficere instrumentum super sanitate, vel ægritudine ad inducendum effectum, qui non pendet à potestate partium. Pro ista sententia,
* *quæ est vera, & communis*, ego adduco tria fundamenta. Primũ
b est, quòd quemadmodum non creditur testi[b] deponenti super facto proprio. l. omnib. C. de test. ita ẽt non creditur deponenti super facto alieno, quando ex tali facto potest sibi qri laus, vel opprobrium. Ita Io. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. 1. super vers. sed pone, quòd administrator. quem refert, & sequitur. D. Ant. de But. in consi. 24. inci. q. hæc dubia vulgaria habet. in 10. col. tenent Cano. præsertim Imo. in c. ex literis. de transact. D. Ant. de But. in c. cùm à nobis. de testi. Sequitur Do. Alex. in consi. 141. incip. maturè. in 8. col. in 1. vol. & in consi. 86. in 2. vol. inci. visis dubitationibus elegantissimè formatis. in vlt. colu. & in consi. 70. in 3. vol. inci. in causa vertente inter D. Baldesarem. in pen. col. in prin. sed sic est in proposito, quòd si talis testator non fuisset sanæ mentis, ex hoc sequeretur opprobrium, & pęna ipsi notario, ergo eius dicto non est credendum, si attestetur testatorem fuisse sanæ mentis. ¶ Secundò moueor per simile, quia si notarius in instrumento dicat se certiorasse mulierem, vel minorem de beneficio ei competenti, non creditur notario, cui solùm creditur de his, quæ gesta sunt per partes corã eo, non autem de his, quæ sunt gesta ab eo. d. l. omnibus. C. de testi. ita tenet Feder. de Sen. in consi. 199. inci. quæritur, an Domina Margarita. quem refert, & sequitur. D. Anto. de But. in c. quoniam contra falsam. in vlti. char. & in 14. colu. de proba. & sequitur Pan. in c. causam. in 5. col. de testi. sequit Pau. de Cast. in consi. 332. & Lud. Rom. in l. sciendum. ff. de verb. obl. & Do. Alex. in consi. 82. in 2. vol. inci. viso themate, & dubijs. in fin. & ibi attestatur Scribentes tenere istam decisionem Fede. Est verum, quòd in hoc vltimo multi tenent oppositum. Alber. de Ros. in l. 2. §. sed & si mulier. ff. ad Velleia. & Angel. in repet. d. l. sciendum. & ibi D. Alex. sibi contrarius in 14. col. Io. de Imo. in repe. c. cùm contingat. in vlti. col. de iureiuran. & D. Barth. Veron. in caut. 249. & dicit Pan. in c. cũ causam. de empt. & vend.
4 quòd de stylo seruatur ista opi. contra Fede. ¶ † Tertiò pro ista parte moueor, quia notario non creditur nisi de eo, de quo est rogatus à testatore, vel à partib. §. nos autem. in Auth. de tabel.
* Bar. in Auth. si quis in aliquo. in 2. col. C. de eden. ¶ Si aũt notarius in prin. testamenti diceret ècontra, quia diceret, Titius q̃uis sanus corpore, tamen mente, & intellectu languens, nõ propterea vitiaretur testamentum, quia præsumeretur notarium sic errore dixisse, sm̃ Bal. in l. Imperator. la prima. in 1. col. in fi.
5 ff. de statu homi. ¶ † Ex secunda parte tex. not. quòd filiusfa.[c] non
c potest facere testamentum. adde, quòd ẽt cum cõsensu patris, vt
d dicit gl. Ista regula procedit ẽt in dote,[d] de qua filiusfa. testari non potest ex generalitate huius. l. & l. pe. in fi. j. eo. & no. in l. filiæ meæ. ff. sol. mat. sm̃ Bal. Ang. Saly. & Mod. hic, cũ alijs concor. additis per Do. Alex. quamuis dubium videretur, eo quia filiafam. in dote non habet plus iuris, quàm filiusfam. in castrẽsibus, vel quasi. patet, quia filiafam. in dote de iure sforum ab intest. habebat heredem, vt probat Bar. in l. post dotem. in 6. lectu. ff. sol. mat. & tñ in castrensib. vel quasi filiusfa. de iure fiorũ, vel C. non habebat ab intestato heredem, sed pater occupabat iure peculij. l. fi. ff. de castr. pecu. declaraui in l. qui se patris. in gl. vlti. s. vnde liberi. Ista regula recipit multas limitationes, quas ponam in l. pe. j. eo. ¶ † Nunc se offert ardua, & disputabilis q̃o,
6 nunquid filiusfa. possit ad pias causas[e] testari. In hac difficul-
e tate reperio quatuor principales opiniones. prima est, quam tenet Bal. hic ad fi. in vlt. q. quòd sic, dummodo testetur cum cõsen
* su patris, *& ista est magis communis* snĩa, & plurium Doc. authoritate suffulta, quã ẽt tenent Ang. & Salyc. hic, & pro ista snĩa isti tres Doc. afferunt duo fundamenta. primò, quia ea q̃ nutu Dei aguntur, non sunt sub legib. c. duæ sunt inquit leges. 19. q. 2. & l. licèt. de reg. sed ad hoc responde sm̃ glo. no. in cle. ad nostram. §. 3. de heret. quòd verum est, quòd quæ nutu Dei aguntur, non sunt sub lege. s. pacti, sed bene subsũt alijs legib. Vel & secundò responde notabiliter sm̃ Imo. in l. qui soluendo. la prima. §. 1. in vlt. col. ff. de here. insti. quòd præallegata authoritas loquit in eo, qui ingreditur religionem, vt no. in c. licèt. de regu. licèt idẽ sit, si non ingrediatur religionem, quamuis aliquid ad pias causas disponat. Secundò mouetur per tex. in quo principaliter iacet difficultas, in c. licèt. §. fi à contrario sensu. de sepul. in 6. iuncta gl. fi. ibi in ver. iudicare. q̃ generaliter intelligit tex. in quacũque vlt. voluntate. Eandem opi. tenet Fede. de Sen. in consi. 194. incip. habuistis. & in consi. 268. incip. quoniam veritas. ibi tñ subdit, quòd quamuis ista opi. sit æqua, tñ non auderet pro ea consulere, quia Io. And. tenuit contrarium in c. si pater. de test. in 6. in nonel. Eandem opi. tenet Io. Cal. in consi. 10. posito sub rub. de testi. & Bal. in l. 1. §. sed si filiusfa. ff. de leg. 3. & Ange. qui variauit, in l. qui in potestate. §. 1. ff. de test. Eandem tenet Imo. qui pluries in hoc variauit, in d. c. licèt. & ibidem Gem. moti, quia verbum iudicare in illo tex. est generale, & aptum ad quamlibet vlti. voluntatem. ergo intelligendum est in qualibet vltima voluntate, ergo etiam in testõ, quia si Papa ibi intellexisset de dona. cã mor. istud expressisset. ¶ Eandem tenet Ludo. Rom. hic, & in l. pe. j. eo. motus per tria. Primò per tex. in d. c. licèt. §. fin. à contrario sensu. Et si dicis, quòd tex. ibi à contrario sensu volens, quòd filiusfa. cũ consensu patris possit donare pro aĩa, verum est per dona. cã mor. ne ius ciuile corrigatur, & sic iura iurib. cõcordentur, dicit

ADDITIONES.

a ¶Iurato. Adde Spe. tit. de cita. in §. sequitur. versi. sed nunquid creditur. Host. in summa titu. de dolo, & contum. in §. qualiter. versic. quid si absens. & versi. sequen.

* Viui. commu. opi. lib. 2. conclu. 301. & inter commu. opi. lib. 12. versi. nuncio. & dic, quòd nuncio referen. se citasse non creditur, nisi constet de commissione, secundum com munem per Rol. consi. 90. nu. 32. lib. 1. de quo tamen vide, quæ scribit Neuiz. consi. 79. nu. 22. Quid si nuncius referat de extorsione pignorum, violentia, vel iniurijs, aut percussionibus? vt vidi de anno. 1564. in hac subalpina patria, cũ essem iudex in ciuitate Cherij, & dic, quòd videtur creden. esse nuncio, medio eius iuramento, ex text. in l. 1. §. cura carnis. ff. de off. præfec. vrb. in l. 1. C. de cur. & statio. lib. 12. Fely. in c. ad petitionem. colu. 8. in fi. de accus. Are. in §. quadrupli. col. 6. nu. 15. insti. de act. sed contra prædicta stat Corn. consi. 79. nu. 7. lib. 3. pro cuius q. resolutione, vide Gabr. com. opi. lib. 2. tit. de cita. conclu. 4. MASVER.

b ¶Non creditur testi. Ista sunt fundamenta Alex. consi. 192. num. 13. libro 6. PVRPV.

c ¶Filiusfa. Adde Bal. Insti. quib. non est perm. fac. test. in §. pter hos. Bal. in §. si. de test. mil. Abbatem in rubr. de test.

* Et hanc communem dicit Clar. §. testamẽtum. q. 18. vbi declarat, & vide, quæ scribit idem Ias. in l. cũ antiquis. nu. 3. C. de inoff. test. Viui. inter com. opi. lib. 6. ver. filiusfam. Quo autem remedio vltima voluntas filij viuo patre vires habeat. no. Dilec. de arte test. tit. 1. cau. 1.

d ¶In dote. Adde Bal. in l. pro hæreditarijs. in pe. col. C. de hære. act.

e ¶Causas. Adde Barto. in l. 1. §. 1. de leg. 2. Barto. & Docto. in l. qui in potestate. de testam.

* Et dic, quòd affirmatiuam magis communem dicit Clar. §. testamentum. q. 5. ver. sed nunquid filiusfam. intelligendo, vt per eum ibi, dummodo interueniat consensus patris, & vide quæ ponit Suarez. lib. lent. ver. filiusfa. Viui. inter cõ. opi. lib. 6. ver. filiusfam. MASVER.

dicit Lud. quòd istud stare non pōt, quia tūc verbum pro anima positum in tex. esset superfluum, quia filiusfam. cū consensu patris potest indistinctè donare cā mor. dato, ꝙ non donet pro anima. l. tam is. §. 1. ff. de don. cā mor. l. filiusfa. §. pari. ff. de don. ¶ Secundò mouetur, & fortius, quia cùm tex. ibi generaliter dicat iudicare, debet generaliter intelligi etiam de testō, dato ēt, ꝙ corrigatur ius ciuile, quia vbicunq; tractatur de fauore animæ, vel piæ causæ, ēt in correctorijs licita est extēsio, vt colligitur ex dictis per Bar. post gl. in Auth. sacra puber. vbi dixi. C. si aduer. ven. cum concor. ibi traditis. & istam regulam ponit. D. Ant. de But. in commen. c. fin. in fi. de consue. ¶ Tertiò mouetur, quia in dubijs opi. Doc. sequenda est illa opi. quę est pro pia cā. l. sunt personæ. ff. de relig. & sump. fune. ¶ Et eandē opi. tenet latè. D. Alex. per quatuor, vt ipse dicit, fundamenta, sed in effectu sunt tria. Primò ponderat in d. c. licèt. exceptionem, quæ ponitur in ver. nisi peculium castrense, aut quasi castrense habeat. nam exceptio declarat regulam, in quo casu loquatur. l. nam quod liquidæ. §. fi. ff. de pen. leg. Item exceptio firmat regulam, ergo illa excep. nisi peculium castrense, quę cōuenit ita testō, sicut donationi cā mor. declarat, ꝙ illa verba iudicare non solū procedunt in donatione, sed ēt in testō, & licèt sibi ascribat, tamen est fundamentum Fede. de Sen. in præalleg. consi. 298. & Lud. Ro. in repe. Auth. similiter. C. ad leg. fal. in 19. speciali piæ causæ inter vlti. volun. ¶ Scđò mouet̄, & fortius, quia qñ. l. vel canon nil operatur in sensu directò, vt est in d. c. licèt. §. fi. tunc licitum est sumere argu. à ꝯrio sensu, etiā ad corrigendum ius cōe, ne aliàs lex, vel canon sint superflui, vt firmaui in l. 1. in princ. ff. de offi. eius cui. ergo in illo. c. licèt. necessariò debet sumi arg. à ꝯrio sensu, dato ꝙ corrigat ius cōe. Istud fundamentum tu corrobora, quia sumendo ibi argu. à contrario sensu non erit corrigere, sed limitare ius commune, nam ius cōe disponit, ꝙ filiusfam. non possit testari cū consensu patris, vt hic. Istud limitatur per illum tex. nisi filiusfami. testetur pro anima, hoc modo non erit correctio, sed limitatio iuris communis, & dato quòd aliàs in correctorijs non fiat extensio, tamen fit in limitatorijs. c. cū dilecta. §. nos igitur. vbi Panor. notat. de confirm. vti. vel inutil. c. post translationem. §. quamquam. & ibi Bal. no. de renunc. ¶ Tertiò mouetur, quia in dispositiune, vel in testō ad pias causas condito, non attēditur aliqua prohibitio, seu dispositio iuris ciuilis, sed tantum attenditur ius gen. vel canonicum, vt probat Bart. in repet. l. 1. in vlt. q. C. de sacrosan. Eccl. ergo non attendimus, ꝙ ius ciuile ꝓhibeat filiumfa. testari. sed oībus istis fundamentis, & alijs supra adductis dabitur statim congrua responsio, *& ista vt dixi est magis cōis sententia.* Pro ista cōi sñia potest aliter pōderari tex. in d. c. licèt. §. fi. dum dicit, ꝙ filiusfam. non potest iudicare pro aīa præter patris assensum, nam qñ præcedit oratio negatiua, dictio præter, stat inclusiuè. l. nam quod liquidæ. §. fi. ff. de pec. leg. declarat Bar. in l. actione. C. de transf. & in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. ergo tex. ibi in recto sensu includit filiumfa. posse cum consensu patris testari, & sic non venit à ꝯrio sensu, ne fortè dicas, ꝙ argu. à ꝯrio sensu ibi sumi non debeat. ¶ Secunda principalis fuit sñia Bart. in l. qui in potestate. in fi. prin. ff. de test. quam simpliciter tenet Pau. de Castr. hic, ꝙ aut loquimur in bonis aduentitijs, in quib. non quærit̄ vsusfruc. patri, in casib. qui enumerantur per gl. in Auth. excipitur. ȷ̃. de bon. quæ lib. & in illis potest filiusfam. cū voluntate patris testari ad pias causas, aliàs secus per tex. d. cap. licèt. quem hoc modo restringe. Secundò, quia rō quare filiusfam. cū consensu patris testari non potest, est, quia vlt. voluntas non debet pēdere ex alieno arbitrio, sed ista rō cessat ad pias cās, vbi captatoria voluntas pendens ab aliena voluntate valet. c. cū tibi. de testa. & probatur, quia idem in libertate, quæ pōt pendere ex alieno arbitrio. l. fideicommissaria libertas. la 2. in prin. ff. de fideic. lib. & bonum est arg. à libertate ad piam cām, vt no. Bart. in l. proximè. §. 1. ff. de his, quæ in testō delen. & in l. si vnus. ȷ̃. de test. Sed ista opinio seipsam confundit, quia attenta rōne Bar. siue sint aduentitia, quorum vsufr. quærat̄ patri, siue nō, vtroque casu debent posse testari cum consensu patris, quia vtroque casu militat rō Bar. Præterea non est firmum, ꝙ captatoria volūtas ad pias cās valeat, & tenui ꝯrium in l. captatorias. s. tit. 1. Tertia fuit opi. ipsiusmet Bartoli directò præcedenti ꝯria, quam tenui in repe. l. 1. C. de sacrosſ. Eccl. in 3. q. primæ partis principalis, vbi in effectu concludit, ꝙ aut loquimur in aduentitijs, in quib. quæritur vsusfruc. patri, prout est regulariter, & in illis pōt testari ad pias causas, sed cum cōsensu patris: aut loquimur in bonis aduentitijs, in quib. non quæritur vsusfruc. patri, & sic quæ spectant pleno iure ad ipsum filium, & in talibus pōt filiusfa. indistinctè testari ad pias causas, siue cū cōsensu patris, siue sine. Motus per tex. d. l. 1. in ver. liber. inducēdo, vt ibi per eum. Istam opi. tenet Imo. in c. 2. de testa. & latè Ludo. Rom. in repe. Auth. similiter. C. ad legem Falcid. in 19. speciali piæ causæ inter vltimas voluntates. & ibi in vlt. colu. illius specialis. mouetur inter cætera per tex. in c. fin. de iudi. in 6. vbi est tex. ꝙ filiusfam. in spiritualib. & beneficialib. causis pōt esse in in iudicio sine consensu patris, eo quia in talib. pater non hēt se intromittere. ergo idem erit in aduentitijs, in quib. non quæritur vsusfru. patri, quia in eis pater non habet se intromittere, & subdit, ꝙ ille text. sic subtiliter inductus decidit pñtem qōnem, sed certè parum, imò nihil facit, quia ex illo tex. nil ad testamenti factionem inferre poteris, & propterea Ludo. qui de hoc perpendit, roborat argm̄ suum, quia in talib. aduentitijs, quorum vsusfr. non quæritur patri, filiusfa. habet legitimā personam sine patre, vt sine eo possit esse in iudicio, vt no. glo. & plenius Bar. & alij in l. fi. §. necessitate. ȷ̃. de bon. quæ liber. ergo multò magis habebit legitimam personam in testando, & vltra eum potes hoc confirmare, quia facilius est testari, quā esse in iudicio. patet, quia adultus habens curatorem potest testari sine curatore. l. Aurelio. §. Caius. vbi gl. & Bar. no. ff. de lib. leg. & l. si frater. vbi dicetur. ȷ̃. eo. & tñ sine curatore nō potest esse in iudicio. l. 1. C. qui leg. perso. hab. stan. in iudicio. Itē testari quis potest in 14. ann. l. qua ætate. ff. de test. sed in iudicio esse non potest nisi post 25. ann. l. 2. C. qui leg. perso. Itē iudicia sunt stricti iuris, & contentiosæ iurisdictionis. l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb. obl. sed in testamentis fit benigna, & lata interpretatio. l. in testīs. ff. de reg. iur. & c. cū dilecti. de don. sed tu attende, quia si fundm̄ Lud. esset verum, procederet ēt si filiusfa. testaretur ad nō piam cām, ꝯ. l. pe. & fi. cum ibi no. ȷ̃. eo. ¶ Quarta & vlti. fuit opi. Io. And. in c. licèt. de sepult. & in c. si pater. de test. in 6. in nouel. ꝙ filiusfa. ēt ad pias cās cum cōsensu patris non pōt testari, sed bene donare cā mor, & istam tenet Pet. de Anch. in d. c. licèt. vbi dicit, ꝙ opi. Io. And. est magis tuta, & ꝙ ita de facto interrogatus rñdit. eam ēt tenet Pet. de Anch. in c. 2. de test. eam tenet Io. de Imo. in d. l. qui in potestate. in princ. ff. de test. & in l. tam is. §. 1. ff. de don. cā mor. eo quia tex. in d. c. licèt. non probat nisi à ꝯrio sensu, quod argm̄ à ꝯrio sensu fieri non debet, ne resultet absurdus intellectus. ſm gl. in l. 2. C. de cōdit. inser. & ad tex. ibi dum dicit *pro anima*, debet subaudiri dictio maximè.[a] Secundò mouetur, quia duab. ratiobib. prohibetur filiusfa. testari, vt hic in gl. ergo licèt vna sit correcta, qa ad pias causas vltima voluntas potest dependere ex alieno arbitrio, tamen restat alia rō, quia testamenti factio est publici iuris, & militat in pia causa. ergo &c. Eandem opi. tenet Raph. Fulg. hic, & in l. 1. ad fi. C. de sacrosſ. Eccl. per hunc tex. in l. pe. in ver. nullo modo. ȷ̃. eo. quibus iuribus non reperitur derogatū in pia causa. & ad d. c. licèt. respondet, ꝙ non debet sumi arg. à contrario sensu per rōnem supra relatam. & sumendo à contrario sensu dicit, ꝙ verbum iudicare, non debet intelligi de testamento, sed de donatione causa mortis, vt iura iuribus concordentur. Istam eandem opi. tenet Franc. de Aret. in d. l. qui in potestate. motus noua consideratione circa verbum iudicare, positum in d. c. licèt. nam ibi est oratio negatiua, ꝙ filius nō potest aliquid iudicare pro anima. in illa ergo oratione negatiua verbum iudicare, indefinitè positum æquipollet vniuersali negatiuæ. l. si pluribus. ff. de leg. 2. & sic vniuersaliter comprehendit, ꝙ nullam speciem vltimæ voluntatis potest filiusfa. facere sine cōsensu patris, & sic nec testari, nec codicillari, nec donare causa mort. sed si sumas arg. à ꝯrio sensu, oratio affirmatiua non ęquipollet vniuersali. Ratio diuersitatis, quia primo modo tu non offendis ius, secus fit sumendo argu. à ꝯrio sensu vniuersaliter, quia sic sequeretur, ꝙ cum consensu patris filiusfa. posset testari, vnde licèt sine consensu patris nullā possit vltimam voluntatem facere, ergo aliquam dispositionem vltimæ voluntatis cū consensu patris potest facere, & sic oratio indefinita sumitur vniuersaliter, non tamen sic affirmatiua, quæ colligitur à ꝯrio sensu, ex quo est diuersa ratio. Istud probat per duos tex. primò per l. discretis. in fi. ȷ̃. eo. vbi videt̄, ꝙ mutus à natura, vel ex accidenti si sit peritus literarum, potest omnia facere. i. testari, & codicillari, & tamen à contrario sensu non intelligitur, ꝙ si non sit peritus, ꝙ nihil possit facere, quia imò potest codicillari, & legare. l. nutu. ff. de leg. 3. secūdū Doc. ibi. Secundò adducit tex. in l. fi. §. filijs autem. ȷ̃. de bon. ꝙ libe. vbi dr̄, ꝙ filiofa. non datur potestas testandi, nec aliter disponendi de aduentitijs, quorum vsusfr. acquiritur patri ꝯ parentum voluntatem, & tñ nō sumitur ibi arg. à ꝯrio sensu ita vniuersaliter, ergo cū voluntate patris poterit testari, qa esset

contra

ADDITIO.

a ¶ Maximè. Adde Doc. in c. cū olim. de test. Doc. in c. auditis. de elec. Abb. in c. cùm contingat. de foro compe. Abb. in c. quoniam frequenter. in §. porrò. vt lite non contest. Abb. in c. damnamus. de sum. Trin.

* contra l.penul.& fin. ȷ̃.eod. *secundum communem opin.* ibi,sed be-
ne poterit quædam alia facere. Tu istud argum. vno verbo
clarius inducas.nam contrarium vniuersalis negatiuæ est par-
ticularis affirmatiua,non autem vniuersalis affirmatiua,vt si di
cam,si Imperator nolit nullum ire in exercitum, contrarium
huius est,quòd si Imperator velit,nonnullus ibit, & sic aliquis,
non autem infertur,quòd omnes ibunt. Istæ sunt maiorum no
strorum sententiæ. ¶ Quid tenendum? Ego in iudicando, &
consulendo non auderem recedere à prima sententia, quæ
* *est magis communis*, vt dixi, præcipuè quia iudicandum est pro
pia causa, tamen in stricta disputatione puto, quòd vlti.opin.
Ioan. Andr. sit verior in puncto iuris, quòd filiusfamil. etiam
cum consensu patris non possit ad pias causas testari, & quia
tota difficultas pendet circa text.d. c.licèt. qua sublata, res re-
manet clara.ostendo,quòd text. ille nihil facit, & tollam om-
nia.s̃.adducta.In primis ergo aduertendum est, quòd text. ille
principaliter venit ad decidendum,nunquid filiusfamil. possit
sibi eligere sepulturam, prout suadet natura titu. Ita conside-
ra,quòd dum text. ibi excipit peculium castrense vel quasi, de
mente Pontificis ibi est referre potius ius antiquum, quàm de
nouo statuere.Istis sic præsuppositis videtur intelligendum ne-
cessariò illud verbum iudicare,pro dona.causa mortis, vt mi-
nus lædatur ius commune,& iura iuribus concordentur. Et si
dicis,prout subtiliter dicebat Ludou.Roma. quòd isto modo
text.ille esset de indubitabili,& quòd verbum pro anima,esset
superfluum,quia indubitabile est, quòd filiusfamil. cum con-
sensu patris potest donare causa mortis,dato,quòd non donet
pro anima, quia respondeo, (& hic aperio intellectum illius
text.) & dico,quòd ille text. in sensu directo est multum dubi-
tabilis, imò singu. & quòd illud pro anima, est valde necessa-
a rium.nam clarum est, quòd filiusfamil. [a] non potest donare
causa mortis nisi interueniat consensus patris.iuribus prealleg.
in illo text.fuit probabiliter dubitatum,pone,quòd filiusfamil.
vellit donare causa mortis pro anima, nunquid poterit donare
7 sine consensu patris? Dubium faciebat, † quia cùm filiusfam.
b possit sibi eligere sepulturam [b] sine consensu patris, videbatur,
quòd etiam pro anima posset donare causa mortis,tamen hoc
non obst. decidit ibi text. quòd etiam pro anima præter patris
assensum non potest.illud ergo pro anima,erat quòd faciebat
dubitationem,& sic in sensu directo,& negatiuo text. ille mul-
tum operatur, & decidit casum, qui adhuc non erat decisus.
Sed si tu sumas argum. à contrario sensu, ergo cum consensu
patris,fateor, quòd in illo sumpto à contrario sensu nil opera-
bitur,quia cum consensu patris etiam sine anima potest dona-
re causa mortis,sed de hoc non est curandum,quia sufficit mi-
hi,quòd ille text.in sensu directo multum operetur,dato quòd
in eo, quod sumitur à contrario sensu,nihil operetur. Et per
hoc vides,quòd nihil obstat illud,quod dicit dom.Alexan.hic,
quòd quando lex, vel canon non operatur in sensu directo,
tunc sumitur argum.à contrario sensu etiam ad corrigendum
ius commune,quia istud stringit contra eum, ex quo text. ibi
in sensu directo multum operatur, & isto modo intelligendo
etiam excep.ibi posita in text.erit bona, & de regula, quòd fi-
liusfamil.etiam pro anima non possit donare causa mortis,ni-
si habeant peculium castrense vel quasi, quia si habet, potest
donare causa mortis etiam sine consensu patris,& sic verbum
iudicare, intellectum pro donatione causa mortis,remabit si-
ne difficultate, & hoc modo cessant,quæ in contrarium supra
adducebantur. ¶ Restat vltimum fundamentum dom. Alex.
dum dicebat, quòd in testamentis conditis ad pias causas non
attenditur ius ciuile,sed iusgentium,vel canonis, ergo non de-
bet attendi, quod per ius ciuile filiusfamil. prohibeatur testari.
Quia si istud fundamentum esset verum, sequeretur, quòd fi-
liusfamil. posset testari ad pias causas etiam sine consensu pa-
tris,& tamen istud est contra text. in d.cap.licèt.inductum, vt
ipsi inducunt. Secundò sequeretur,quòd miles,in cuius testa-
mento etiam non attenditur ius ciuile,sed iusgentium.l. 1.ff.de
test.mil.posset testari in aduentitijs, & tamen est falsum. §.1.&
§. præter hos. Institu. quibus non est permis. face.testa. Tertiò
responde secundum Barto.in repe.d.l.1.in vlt.quæst.quòd non
attenditur ius ciuili,est verum, nisi aliquid disponat, quod bo-
7 nis moribus conueniat.† Preterea,& quartò etiam de iure ca-
no.in dispositione ad pias causas patria potestas est in conside-
ratione,vt probatur in d.c.licèt.§.fin.vbi filiusfamil.non potest
donare etiam pro anima,& sic ad pias causas sine consensu pa
tris. Nisi dicas, quòd ideo ibi requiritur consensus patris pro-
pter præiudicium vsusfru.in aduentitijs,& proprietatis in pro-
fectitijs. Præterea, & quintò non est ita simpliciter verum, ꝙ
in testamentis ad pias causas attenditur merum iusgentium,
patet,quia pupillus quamuis sit doli capax, tamen non potest
testari ad pias causas,vt not.concludit Barto.in repet.l. 1. in 2.
quæst.1.partis.princip.C.de sacrosan.eccle.Bald.in l. si frater.ad
fin.ȷ̃.eod.Petr.de Anchar.& Imol.in c.2. de testa. vnde attendi-
tur iusgentium quantum ad numerum testium, quia duo vel
tres testes sufficiunt.cap.cùm esses,& c.relatum.de testa.¶Non
recedas à communi sententia, qua retenta esset videndum,
quid si filiusfamil. cum consensu patris fuerit testatus ad pias
causas,sed in testamento etiam fecerit legata alijs personis,nũ-
quid valeant, & si non valent, an accrescant piæ causæ, vel
quibus debeantur,quam quæstionem ponit Bald. hic in fin. &
alij post eum, ego ponam in l.hac consultissima.§.ex imperfe-
cto.vbi bonus ad hoc text.ȷ̃.de testa.¶Glo.in versi.non posse,
quam diuide in tres partes princip.In prima extendens text.re-
spondet tacitæ quæstioni.In secunda,quæ est ibi,sed donare po
test.remouet tacitum contrarium. In tertia, & vltim. quæ est
ibi, sed quæ est ratio. assignat duas rationes diuersitatis,quare
filiusfamil.cum consensu patris potest donare causa mortis,&
8 non testari.¶† Ex secunda parte habes, quòd licèt filiusfamil.
non possit testari cum consensu patris, potest tamen donare
causa mortis patre consentiente,vt dicunt text. in glo. alleg. *Et*
* *hanc conclusionem tenent omnes.* Nouissimè excellentissimus inter
Moder.Rapha.Cuma.tentauit nouam,& mirabilem opi. con-
tra omnes,quòd imò sicut filiusfamil.non potest testari etiam
cum consensu patris,ita etiam non possit donare causa mor-
tis,etiam cum consensu patris. ita tenuit in l. qui in potestate.
in princip.ff.de testa.& in d.l.tam is.§.1.Et quia est publica, &
subtilis opinio,& aliàs publicè defensata, ego eam plenius ꝓse-
quar, quia Rapha. Cum. breuius transit. & ita tenendo non
esset opus quærere de ratione diuersitatis.¶ Pro ista sententia
videtur stringere text.in l.1.ff. de tut. & ration. distra.vbi tradi-
tur regula negatiua, quòd qui non potest testari etiam cum
consensu alterius,non potest etiam donare causa mortis, & il-
le text.est ad hoc singu.secundum Imol.in l.2. ff. de lega. 1.se-
cundum Bald.in c.cùm omnes.in 17. colum. in fin. de consti.
Confirmo per text.in l.discretis. in versic. neque mortis causa
dona.ȷ̃.eod.nec hic placet mihi responsio,quam dant Barto.&
glo.in d.l.tam is.in princip.& dom.Alex.in l.si frater. ȷ̃.eod.qui
dicunt,quòd illa regula,qui non potest testari, non potest do-
nare causa mortis,procedit in alijs,quàm in filijsfamil.& aliud
non dicunt quia istud est solùm ponere diuersitatem facti sim
c pliciter.Secundò facit, [c] quia dona.causa mortis est vltima vo
luntas.l.fi.C.de dona.causa mortis,vbi tex.per omnia æquipa-
rat dona.causa mortis,vltimæ voluntati, sed vltima voluntas
non potest dependere ex alieno arbitrio, ergo nec dona. causa
mortis,imò nec legatum potest dependere ex alieno arbitrio.
l.captatoriæ.ff.de leg.1. & l.non nonnunquam. ff. de condi.&
demonstra.not.in l.1.ff.de leg.2. Tertiò multum stringit, quia
ista æquiparantur,legatum,seu fideicom. & dona. causa mor-
tis.l.legatum.la 2.ff.de leg.1.sed sic est,quòd qui non potest te-
stari,non potest etiam legare,vel fideicommittere. l.2.ff.de leg.
1.ergo etiam non debet posse donare causa mortis, & ad hoc
facit text.æquiparans hæc tria in l. discretis. ȷ̃. eod. Quintò ista
opin.comprobatur ex multiplici æquiparatione, quæ fit inter
vltimas voluntates,& dona.causa mortis, vt patet ex. ȷ̃. dicen-
dis.Hinc videmus,quòd qui potest capere ex testamento, po-
test etiam capere ex dona.causa mortis.l. omnibus.ff.de dona.
causa mortis,& qui habet priuilegium in testando, vt est mi-
les,habet in donando causa mortis, & ècontra. l. Marcellus.in
princip.ff.de dona.causa mortis, & quemadmodum in legato
dominium transit in legatarium recta via.l. à Titio. in fin.ff.de
furt.idem in dona.causa mortis.l. 2. ff. de publ. in rem actio.&
quemadmodum in vltimis voluntatibus habet locum ius ac-
crescendi.l.re coniuncti. ff. de lega. 3. ita etiam in dona. causa
mortis.text.est in l.vnica.§.fin.ff.de cadu. tollen. de quo Barto.
non fuit recordatus in repe.d.l.re coniuncti.Item quemadmo-
dum in vltimis voluntatibus reijcitur iuramentum continens
quid turpe,ita in dona. causa mortis. l. quæ sub conditione. §.
hoc edictum.ff.de condi. instit. Item distinctio, quæ fit,an per
alienationem testatoris intelligatur reuocatum legatum,an sit
alienatio voluntaria,vel necessaria.l.fideicommissa.§.si rẽ.ff.de
leg.

ADDITIONES.

a ¶Filiusfam. Adde Bar.& Ang.in l.1.in §.fuit quæsitum.ff.ad Treb. Bar.& Do-
cto.in l.tam is.in §.filiusfam.ff.de don.causa mor. Dy.in l.1. de leg.3.Spec.in
tit.de instr.edi.in §.compendiosè.in ver.6.

* De quo vide quæ scribit Clar.§.donatio.q.6. Pract.Pap.for.lib. dona. ver. ex
causa.nu.9.vbi dixi,& an possit donare causa mortis patri suo, dic,ꝙ sic in-
teruenien.auctoritate iudicis, quia auctoritas patris hoc casu est suspecta,vt
no.Catel.ver.filiusfam.potest vbi latius declarat, cui adde Rom. cons. 512.
515.Turz.inter com.opi lib.6.versic.filiusfam. MASVER.

b ¶Sepultu. Adde tex.in c.licèt.de sepul.in 6.Bar.in l.q in potestate.de testam.

c ¶Secundò facit.Istud corruit per l.sancimus.la vlt.C.de sacrosan.eccl.

leg.3.habet ẽt locum in dona.cã mor.dictum fuit ſing. Dyn.in l.Stichum qui meus erit.ff.de leg.1.quod dictum Bal. ibi reputat aureum,& alij ſequuntur. Punctus eſt reſpõdere ad d.l.tam is.§.1.& ad d.l.filiusfamilias.§.pari.quib. videtur quaſi impoſſibile rñdere,cùm tex.non poſſent eſſe clariores,ſed rñde clarius & plenius quàm Raph.Cum.ꝙ illi tex.loquuntur in don.cauſa mortis ipſius patris,& de re patris, quam filius poteſt facere tanquam organum patris, ſed non poteſt teſtari tanquam organum ipſius patris,& iſta eſt propriè dña,quam ibi conſtituit Iuriſcon.ꝙ filiusfam. donando cum conſenſu patris cenſeatur organum patris,eſt tex.in l.in ædibus.§.penul.ff.de dona.& in l. ſi quis hac.l.§.1. ff. qui & à quib. Item, ꝙ ibi donet de re patris, patet, quia de iure ffõrum filiusfam. nihil proprium habebat, ꝙ poſſet donare cauſa mor.donabit ergo de re patris, verùm de iure.C.filiusfam.poteſt hr̃e bona aduentitia propria, & iſto caſu tenet Raph.Cum.ꝙ ſicut in his non poteſt teſtari cũ conſenſu patris,ita non poſſit donare cauſa mor. & huic concluſioni nihil aliud obſtare vr̃. Si tamen vis tenere cõem ſententiam, à quo nullo modo eſt diſceden. licèt prædicta ſint pulchra,& ſubtilia ad acuendum ingenia ſcholarium, primò hẽs aduertere inquantũ Raph.vult ꝙ pater poſſit vti organo filij in donando cauſa mor.ſed non in teſtãdo,ita intelligitur.d.l.tam is.§.1.certè confunditur per fundamentum ipſiuſmet Rapha. arguendo negatiuè,qui non poteſt teſtari,non poteſt etiam dona.cauſa mortis, ſicut ergo pater prohibetur vti organo filij in teſtando,ita etiam debet prohiberi in donando cauſa mor.Niſi tu reſpondeas,ꝙ illa argumentatio negatiua procedit in eo, qui facit actum nomine proprio, ſecus ſi faciat nomine alieno ſcilicet patris.ſed iſta non eſt realis rñſio,ſed ſola diuerſificatio caſuum.Item durum eſt reddere rationem diuerſitatis. nam ſi dicas,ꝙ ideo fit,eo quia teſtm̃ ſit actus ſolennior,aliud fortiter obſtabit,quia ſequeretur,ꝙ pater legando,& fideicommittendo præſertim in codicillis, vel ab inteſtato, poſſet vti organo filij,ſicut donando cauſa mort.& tñ non eſt verum,& ad regulam.d.d.l.1.§.1.ff.de tu.& ration. diſtr.qui non poteſt teſtari, nõ poteſt dona.cauſa mor.rñde,ꝙ illa regula eſt vera,qñ quis prohibetur teſtari ex defectu naturæ, vt eſt in pupillo propter imbecillitatẽ intellectus.ita loquitur. d.l.1.§.1.eo. modo in eo,qui eſt ſurdus,& mutus à natura,ita loquitur.d.l.diſcretis. ȷ̃.eo. ſed filiusfam.non prohibetur teſtari ex defectu naturæ,ſed ex prohibitione legali propter patriam poteſtatem, & iſtud eſt,ꝙ debuerunt dicere gl.& Bar.in d.l.tam is. in prin. Ad alia oĩa fundamenta rñdeas vno verbo,& eſt communis doctrina, ꝙ dona.cauſa mor.poſtquam eſt in eſſe deducta,cenſetur vlt.voluntas.patet,quia non habet effectum niſi poſt mortem donantis, nimirum ſi regulatur regulis vltimarum voluntatum. ita procedunt omnia ſimilia.ſ̃.adducta, ſed dona. cauſa mort. prout in eſſe deducitur,æquiparatur contractibus,& non vltimę voluntati, patet,quia requiritur præſentia donatarij,& eius ſtipulatio.l.inter mortis.in prin.ff.de dona. cauſa mort.& tamen in alijs vltimis voluntatibus eſt ſecus,quia poſſunt fieri abſenti,& ignoranti.l.cùm pater.§.ſurdo.ff.de leg. 2. iſta eſt doctrina glo. approbata in l.2.in prin. ff. de dote præleg.plenè ſcribitur in l.2.

9 ff.de leg. 1.¶† In vlt. parte gl.pro eius intelligentia quæro, quæ ſit ratio,quare filiusfam.poſſit donare cauſa mor.cum conſenſu patris,& tñ non poteſt teſtari cum conſenſu patris. glo. aſſignat duas rationes.Prima ratio eſt, quia teſtm̃ eſt publici iuris, ſed in his,quæ ſunt publici iuris,conſenſus priuatorum nihil facit.l.fin.ff.de ſuis,& legi.& l.ius publicum.ff.de pact.ſecunda ratio *gl.eſt verior,& communior.* nam teſtamentum eſt vltima voluntas,ſed vlt. voluntas non poteſt dependere ex alieno arbitrio, quia eſſet captatoria.l.illa inſtitutio.ff.de hæred. inſti. iuncta l.captatorias.ſ̃.de teſt.mili.ſed dona.cauſa mor.prout in eſſe deducitur, cenſetur eſſe contractus,prout ſtatim. ſ̃. dixi.ſed contractus poſſunt dependere ex alieno arbitrio.l. fi. cum glo. magna.C.de contrahen.emp.l.ſi quis arbitratu. ff. de verb.obl. ¶Contra iſtam communem rationem moueo quatuor alias difficultates.In primis ſubtilis Raph.Cum. reprobat iſtam cõmunem rationem in d.l.qui in poteſtate.in princ. & in d.l.tam is.§.1.ȷ̃.eo.quia iſta ratio gl.& Docto. probat opp.nam illud,ꝙ dicitur,ꝙ vltima voluntas non poteſt dependere ex alieno arbitrio,quia eſſet captatoria, verum eſt de futuro,quia poſſet ſe qui captio,ſed de præſenti, vel de præterito poteſt dependere, & valet.l.illæ autem inſtitutiones.in prin. ff.de hær.inſti.Ratio, quia quando eſt conſenſus de præterito, vel de præſenti, tunc nulla poteſt eſſe deceptio, & ſic talis diſpoſitio non eſt captatoria,& per conſequens non eſt prohibita. Tunc ſic,pone, ꝙ pater conſentiat filio teſtanti, iſta voluntas non pendet ab alieno arbitrio de futuro,imò ſtatim eſt perfecta, & licèt Rapha.non dicat, inuenio ante eũ iſtam communem rationem per iſtud fundamentum latius inductam, adhuc reprobat Bald. vbi videas,in repet.l.1.C.de ſacroſan.eccle.in 6. colum.in verſi.iuxtà hoc quæro incidenter quare filius. vbi inter cætera dicit, quòd illa bene eſt diſpoſitio captatoria, quæ eſt collata in alienum arbitrium de futuro,ſecus ſi de præterito, vel de præſenti. iſta enim non eſt captatoria voluntas, in qua teſtator perfectè exprimit animi ſui votum.l.clemens patronus.§.fin. ff.de hæred. inſti.ſed illa diſpoſitio dicitur captatoria, in qua ſubſtantia diſpoſitionis confertur ad ſecretum alienæ voluntatis l. captatorias.& l. ſi quis Sempronium. de hæred. inſtitu. cùm ergo hic præſens conſenſus patris interueniat de præſenti,idem puto,ergo prædicta ratio ſecundum eum non eſt vera; ſed reſponde huic difficultati, quòd procederet, quando pater poſtquam præſtitit conſenſum de preterito vel preſenti,non poſſet illum amplius reuocare, ſed ex quo pater poteſt in futurum reuocare,vt ſtatim.ȷ̃.ſubijciam,hoc reſpectu dicitur à futuro pendere. Vnde dicendum eſt in propoſito, quòd imò ſi poſſet filiusfamil.teſtari cum conſenſu patris, ſicut donare cauſa mortis, ꝙ penderet ex alieno arbitrio de futuro. Probo, quia ſicut quando pater conſentit filiofam. donanti cauſa mort. poteſt ſolus pater inuito filio ſaltem donec filius viuit reuocare, vt declarat Cyn.in l.nec fratris.C.de dona.cauſa mort. & Bald. hic in 1. colum.& Barto.in l 2.§.1.in vlt.quæſt.ff.de dona. Ita penderet ab eius voluntate reuocare teſtamentum, quando fieret eius conſenſu,& hoc reſpectu dicitur pendere de futuro ex alieno arbitrio.Præterea in d.l.illæ autem. in prin. diſpoſitio non pendebat ab alieno arbitrio, etiam in præſenti, vel in præterito, quia ibi dixit, inſtituo Mæuium hæredem pro illa parte, pro qua Titius me hæredem inſtituit. & ſic iſta eſt potius deſignatio quotæ hæreditatis facta per regulam ad inſtitutionem alterius, quàm diſpoſitio in alterius voluntatem collata, vt patet ex l.2.ff.de hære.inſtitu. ¶Secundò vltra Docto. moueo aliam difficultatem,nam ſi verum eſſet,quòd filiusfamil. ideo poſſet donare cauſa mortis,eo quia don.cauſa mor. dum in eſſe producitur,cenſeatur eſſe contractus,ſequeretur, quòd filiusfam. poſſet facere omnes contractus, & obligare ſe efficaciter ſine conſenſu patris,niſi in mutuo, & voto. l.tam ex contractibus. ff.de iudic.l.filiusfamil.ff.de acti.& oblig.ergo deberet poſſe donare cauſa mor.ſine conſenſu patris,& tamen eſt falſum, quia in dona.cauſa mor.requiritur conſenſus patris. Ad hoc reſponde,ꝙ ideo in donatio.cauſa mor.neceſſariò requiritur conſenſus patris,eo quia tractatur de præiudicio ipſius patris, cùm filiusfam.nihil proprium habeat,quia aut ſunt bona profectitia, & illa cenſentur eſſe patris.idem ſi aduentitia, quorum vſusfr. acquiritur patri,cùm in illis ratione vſusfru.paterni ſit filio interdicta omnis alienatio,tam per viam contractus,quàm vltimæ voluntatis ſine conſenſu patris, ergo in iſtis neceſſarius eſt conſenſus patris ad hoc,vt poſſit mortis cauſa donare.l.fina.§. filijs autem.C.de bon. quæ libe. Sed ſi in alijs contractibus oritur ſolùm obligatio perſonalis,etiam perſona filij obligatur,& contra eam fit executio,vt eſt glo.ordin.in l.3. §. ſed vtrum, & ibi declarat Barto.ff.de mino.& text.in l. fina. vbi Barto. C. qui bon.ced.poſ.Hinc eſt,quòd hodie filiusfam.habens bona aduẽtitia,quorum vſusfru.non quæritur patri, poteſt illa donare cã mor.ſine conſen.patris.tex.eſt in Auth. vt liceat matri,& auię. in prin.iuncta glo.& expreſsè Raph.Cuma.in d.l. tam is. §. 1.& Ludo.Roma.in Authen.ſimiliter. C. ad leg.Fal. Paul. de Caſt. hic,quicquid teneat dom.Alexan.in l.penu.vbi dicam.ȷ̃.eo.Et ſi dicatur,quòd etiam ex dona. cauſa mortis cauſatur obligatio perſonalis,vt eſt glo.in l.1.ff.de dona.cauſa mortis,& in l.legatum.la.1.ff.de leg.2.& hoc patet, quia oritur actio perſonalis ex teſtamento.l.1. C. de dona. cauſa mortis. & per Barto.in d.l.1.ff.de dona.cauſa mortis,quia reſpondeo,quòd talis obligatio perſonalis in dona.cauſa mortis non eſt efficax ſicut in alijs contractibus,vt poſſit fieri aliqua executio in perſonam:patet, quia poteſt pœnitentia quandocunque reuocari. l. qui mortis, & l.non videtur.ff.de dona.cauſa mor.& l.non omnis.in princ. ff. ſi certum petatur. ¶Pro confirmatione prædictorum adde bene facere illud,quod tenet Raph. hic, quòd filiusfamil. rem alienam ſine conſenſu patris poteſt donare cauſa mortis,& inter viuos,dummodo interueniat conſenſus illius domini, cuius eſt res, & ex hoc infert,quòd conſenſus patris in dona.cauſa mortis non requiritur ad habilitationem filij, ſed occaſione rerum.¶Tertia difficultas eſt,quia ſi verum eſſet, quòd filiusfamil.poſſet donare cauſa mortis cum conſenſu patris, eo qa dona.cauſa mortis, prout in eſſe deducitur, cenſeatur contractus,ſequitur,quòd ſicut pupillus cum auctoritate tutoris poteſt facere omnes contractus de mundo. Inſtitu. de autho. tuto.in prin.ita etiam deberet poſſe donare cauſa mort.& tamen eſt falſum,quia ↄ̃ tex.l.1.§.1.ff.de tut.& ratio.diſt.Huic obiectioni dupliciter rñde.Primò dic, ꝙ pupillus cum auctoritate tutoris poteſt facere omnes ↄ̃ctus,eſt verum,qñ ſunt tales ↄ̃ctus,

cx

ex quib. saltem potentia, & aptitudine potest resultare vtilitas ipsi pupillo, sed quando sunt contractus merè præiudiciales, non potest. Hinc est, ꝙ cùm donatio sit species dilapidationis, non potest pupillus cum auctoritate tutoris donare. tex. est in l. non omni, & ibi Docto. C. de admit. tuto. per quem tex. ita in terminis declarant Io. Fab. Nicol. de Neap. & Ang. de Are. Insti. de aucto. tuto. in prin. Hinc est, ꝙ vbi donatio non sapit dilationem, vt quando fit coniunctis personis, vel propter benemerita, vel propter honorem, potest tunc pupillus cum auctoritate tutorum donare. ita dicit tex. in d. l. 1. §. 1. & tex. in l. cùm plures. §. pen. ff. de administ. tuto. Secundò responde, ꝙ ideo pupillus cum auctoritate tutoris non potest facere dona. causa mortis, sicut potest facere alios contractus, eo quia dona. causa mortis confertur post mortem pupilli, & sic auctoritas tutoris inueniretur quo ad effectum interposita eo tẽpore, quo mortuus est pupillus, & sic quo tempore finita est tutela, ideo non valet. istam rationem assignat in simili gl. in l. si frater, & ibi Bal. ỹ. eo. Bar. in repe. l. 1. in 2. q. 1. q. prin. C. de sacrosan. eccl. ¶Quarta difficultas est, nam si filiofam. ideo permittitur donare causa mor. cum consensu patris, eo quia dona. causa mortis censeatur esse contractus, certè multo fortius debet permitti, ꝙ possit testari cum consensu patris. nam facilius permittitur testari, quàm contrahere. istud assumptum probatur. nam adultus habens curatorem, cùm æquiparetur pupillo. l. si curatorem habens. C. de in integ. resti. minor. non potest contrahere sine aucto. curatoris, vt ibi, & tamen potest testari siue auctor. curatoris. l. aurelio. §. Caius. ff. de lib. leg. & l. cùm pater. §. curatoris. ff. de leg. 2. Item in minori ætate quis admittitur ad testandum, scilicet in 14. ann. completo. l. qua ætate. ff. de test. sed non ad contrahen. nisi sit legitimæ ætatis. l. 2. & l. fi. C. de his, qui ven. ætat. impetrau. Sed responde, ꝙ ideo est, quia minor. 25. an. testando non potest lædi, cùm semper pro libito possit illud reuocare. ſm gl. in d. §. Caius, & dicam in l. seq. sed non sic est in contrahendo, & contra prædictum assumptum facit, quia filiusfam. in bonis aduentitijs, in quib. patri non acquiritur vsusfr. potest contrahere, & esse in iudicio. c. fi. in fi. de iud. in 6. l. fi. §. filius autem. C. de bon. quæ lib. & tamen non potest testari. l. pen. ỹ. eo. Isto modo habes defensatam rationem glo. & mundatam ab omnib. spinis. ¶Vltra glo. adde, ꝙ aliam rationem diuersitatis assignat Iac. de Are. vt refert Cyn. hic, eo quia actus testandi est solennior, quàm dona. causa mor. sed hæc ratio est falsa, quia ea attenta sequeretur, ꝙ posset facere legata, & codicillos cum consensu patris, contra l. 2. ff. de leg. 1. & glo. & Bar. in d. l. tam is. §. 1. ¶Quartam rationem latè prosequitur Ful. hic, sed in effectu vult dicere, quia testamenti factio est de iure ciuili, vt secundum eum probat tex. in l. 3. ff. de test. dum dicit testamentum est iuris publici. nam secundum eum intelligitur, id est, iuris ciuilis. probatur in l. qui testamento. §. seruus. ff. de test. eod. modo patria potestas est etiam de iure ciuili, quo attento, cũ persona filij sit diminuta, ideo testari non potest; sed donatio causa mor. censetur contractus iurisgen. l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. & de iure gen. patria potestas non est in consideratione, imò illo iure filiusfam. est integra persona, ideo potest quoscunq; contractus facere. Tamen hæc ratio est periculosa, quia præsupponit testamenti factionem esse de iure ciuili, imò est de iure gen. secundum Bar. in l. interdum. vbi dixi. ff. de condi. indeb. quicquid teneat in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. vbi dixi. Duas alias rationes diuersitatis assignat alibi Bal. in repe. l. 1. in 6. colum. C. de sacrosan. eccle. in versi. iuxta hoc quæro incidẽter, quare filiusfam. quas per teipsum videas, quia videntur ꝑsuasiuæ, sed non vrgentes.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus non potest facere testamentum.*
2 *Adultus etiam habens curatorem potest facere testamentum.*
3 *Licèt adultus habens curatorem in vita non possit alienare res immobiles sine auctoritate curatoris, & iudicis decreto, tamen potest in testamento dare licentiam executoribus suis alienandi res immobiles sine curatore, & iudicis decreto.*

LEX IIII.

a SI frater. Pupillus[a] non potest testari, sed bene adultus licèt malitia nõ suppleat ætatem, vel nondum sit 25. ann. hoc dicit ſm intellectum gl. & Doct. Item eunuchus potest facere testamentum. hoc secundò. Et testamentum, in quo Imperator institutus est hæres, potest mutari, & Imperator in testamenti factione tam actiuè quàm passiuè vtitur iure communi. hoc dicit cum ll. seq. vsq; ad l. hac consultissima, & de materia l. si quis Imperatorem, vide & sequere distinctionem Bar. in

1 l. ꝙ principi. ff. de leg. 2. ¶† No. ex l. si frater, ꝙ pupillus non po-
b test[b] facere testamentum, vt hic, & iurib. in gl. alleg. & si fecerit testamentum, non reconualescit testamentum, quando postea est factus pubes. tex. est in §. præterea. insti. quib. non est permiss. fac. testa. & l. 1. §. sed si filiusfam. ff. de leg. 3. Istud procedit etiam si pupillus sit miles. l. fi. s̃. de testa. mili. Item non potest etiam cum auctoritate tutoris. l. 1. §. 1. ff. de tut. & ratio. dist. & quia vltima voluntas non potest dependere ex alieno arbitrio, vt declaraui in l. præcedenti, & ista est melior ratio, quam gl. hic, cum qua in effectu concordat ratio Bald. hic, qui dicit, ꝙ ratio est, quia nihil valet auctoritas, quę in id tps confertur, quo non erit tutor, cùm post mortem incipiat status vltimæ voluntatis, & istam rationem etiam ponit Bar. in repe. l. 1. C. de sacrosan. eccl. in 2. q. 1. q. prin. Imò plus (& bene signa) etiam si pupillus sit doli capax, & sit talis, ꝙ in eo malitia suppleat ætatẽ, adhuc non potest testari etiam cum auctoritate tuto. etiam ad pias causas. ita signanter decidit Bal. hic. & Lud. Rom. & sequũtur Can. maximè Pet. de Anch. & Imo. in c. 2. de testa. & Bar. in repe. l. 1. in 2. q. 1. partis prin. C. de sacrosan. eccl. & ꝑpter hoc inanis est dubitatio Pau. de Cast. hic, & in l. qua ætate. in prin. ff.
c de test. dum dubitat, an pupillus[c] doli capax, in quo malitia supplet ætatem, prout cõiter sunt pueri Florentini, possit testa-
2 ri et ad non pias causas. ¶† Secundò no.[d] ꝙ adultus potest fa-
d cere testm̃. Intellige etiam si curatorem habeat, & curator ꝯdicat, ſm Bal. Ang. Sal. Fulg. & Pau. de Cast. hic, per tex. in l. cùm pater. §. curatoris. ff. de leg. 2. & l. Aurelio. §. Caius. ff. de libe. lega. Nec sibi competit restitutio in integ. aduersus tale testamentum. Ratio, quia potest illud reuocare, secundum gl. in d. l. Aurelio. §. Caius. & Bar. in l. verba contraxerunt. per illum tex. ff. de verb. signifi. & in l. 1. §. fuit quæsitum. ff. ad Treb. si tamen talis adultus dolo inductus fuerit, vt aliũ institueret heredẽ, succurritur venientib. ab intest. per actionem de dolo. l. Lucius. la 2. §. Sempronia. cum gl. in ver. actionem. ff. de leg. 2. ſm Bal. Fulg. & d. Alex. hic. facit tex. in l. eum. & ibi Ang. ad hoc no. ff. de inoffic. test. gl. & Cy. in l. quicquid. in ver. acquisierint. C. arbitrium tute.
3 ¶† Et no. mirabile, ꝙ licèt adultus habens curatorẽ non possit in vita alienare res immobiles sine auctoritate curatoris, & decreto iudicis. l. lex quę tutores. C. de administ. tut. & l. magis puto. ff. de reb. cor. tñ adultus in testõ põt dare licentiam executorib. suis alienandi res immobiles sine curatore, & decreto iudicis. ita concludit Bal. in l. prædium. C. quando decreto opus non est, & ibi dicit hunc passum non esse ab alijs tactũ, sed adde, ꝙ idem tenet Bal. in l. 1. in prin. ff. de reb. cor. quod bene not. pro limitatione iurium præalleg. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Pupillus. Et quid de maiore habetis ingenij. Pau. de Cast. hic. Deci. in consi. 112. in rub. & c. pastoralis. col. pen. de iudi. in l. humanitatis. ỹ. de impub. col. 1. Distinguit Alcia. in l. 1. §. 1. de verb. obl. char. 7. ver. secunda conclu. PVRP.
b ¶Non potest. Adde Spec. in tit. de pigno. in §. 2. in ver. verum.
c ¶Pupillus. Adde Bar. & Pau. de Cast. in l. 1. §. 1. de leg. 3. Bar. in l. 1. §. exigit. de bon. pos. secundum tab.
* Et vide Dilect. de arte test. tit. 1. caut. 5. vbi docet quib. remedijs pupil. possit disponere de bonis suis in euentum mortis suæ. Clar. §. testamentum. quęst. 5. versi. hinc infertur. eundem Ias. in l. licèt. nu. 5. s̃. de milit. testa. Capram inter com. opi. ver. pupillus, vbi quid in terminis statuta super hoc disponant. MASVER.
d Nota. Adde quod per istum tex. decidit Ias. in l. ex facto. col. 13. ff. de vulg. ꝙ fatuus potest facere testamentum, & Ang. & Io. Fab. in §. præterea. inst. quib. non est permissum fac. test. & vide eundem Ias. in l. furiosum. infra. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *In testamento cæci requiruntur specialiter quatuor solennitates vltra requisitas in testamento aliorum.*
2 *Si in instrumento reperiatur, ꝙ pater primò donauit, & postea emancipauit, quod istorum dicatur præcessisse.*
3 *In dubijs opi. Docto. tenenda est illa, quæ fauet testamento.*
4 *An cæcus possit facere testamentum inter liberos cum duobus testibus.*
5 *Quod non potest fieri per pactum, non potest etiam fieri per statutum, vel consuetudinem.*
6 *Si per statutum fieret simpliciter immutatio circa formam testandi, non intelligitur immutatum de testamento cæci.*
7 *Cæcus potest facere omnes contractus inter viuos.*
8 *Qualiter poterit probari quem esse cæcum, quando habet oculos claros in capite, remissiuè.*
9 *Lex nostra procedit, siue quis à natiuitate sit cæcus vtroque lumine, siue ex accidenti fuerit excæcatus.*
10 *An solennitates requisitæ in testamento cæci sint necessariæ, si velit facere codicillos.*
11 *Rei satis demonstratæ frustrà aliquid adijcitur.*
12 *Demonstratio facta per nomen valde singulare, sufficit, nisi aliud requireret statutum.*

LEX VIII.

HAc conſultiſſima. Cæci vtroq; luminæ carentes à natura, vel accidenti, poſſunt condere teſtamentum per nuncupationem, ſeruatis ſolennitatibus, de quibus in hac l. hoc dicit. Diuide iſtam l. in ſeptem partes, vt per Cy.& Alb.hic. ¶Et dicit Bar. ꝙ iſta.l.eſt multum tenenda menti, & ex ea poteris magnum honorem conſequi, quia ſæpè homines excæcati faciunt teſtamentum ſcd̃m formam iuris communis, ꝙ erit nullum per hanc. l. ideo ne erres in practica, aduerte quicquid dicant Ang.Bald.& Pau.de Caſt. hic, ꝙ vltrà ſolennitates, quæ de iure communi requiruntur in teſtamentis aliorum, conſidera, ꝙ quatuor ſpecialiter requirũtur in teſtõ cæci, quæ in aliorum teſtamentis non requiruntur.
1 ¶† Primò requiritur, ꝙ cæcus conuocatis ſeptem teſtib. & notario dicat ſe velle teſtari ſine ſcriptis, & debet iſta verba ante omnia proferre, vel ſimilia, & hoc eſt ſpeciale in cæco, ſm Cy. Ray. Bar. Fulg & Pau.de Caſt.hic, & d.Bar.Vero.in cau.127.lecus in teſtamentis aliorum.l.in teſtamentis.j̃.titu. 1. & tangitur hic in gl.2.licèt Sal.hic teneat, ꝙ in hoc iſta l.ſit correcta per d. l.in teſtamentis, quæ eſt poſterior, vt ex ordine dep̃hendi põt Sed credo, ꝙ malè dicat, quia cùm iſtę. ll. ſint ſub diuerſis titulis, non ſequitur, iſta.l.eſt in poſteriori titulo, ergo eſt poſterius facta, ſm gl.ſ.in proę.C.in ver. primordio. cum concord. Præterea dato, ꝙ illa lex eſſet poſterior, & gñaliter loquatur, tñ non corrigeret iſtam.l.ponentem caſum ſpecialẽ in cæco, iuxtà gl.in l.ſciendum.in prin.ff.qui ſatiſda.cog. tamen credo, ꝑut dicit.d. Alex.hic, ꝙ iſta ſit leuis ſolennitas, cuius omiſſio non vitiaret teſtamentum cæci, vt patebit ex his, quæ dicam in ſeq. no. ¶Secundo requiritur, (& iſtud eſt plus, ꝙ ſit in hac l.) ꝙ notarius ſe ſubſcribat huic teſtõ, & vltra notarium etiam teſtes quilibet de per ſe debent ſe ſubſcribere manu propria, & iſtud non ſeruatur in alio teſtõ, quàm cæci nuncupatiuo, aliàs regulariter vbi notarius rogatur de actu, nõ requiritur ſubſcriptio teſtium, ſatis eſt, ꝙ notarius ſe ſubſcribat. l. in donationib.& ibi gl.& Bal.C.de dona.& gl.in §.ſi verò abſunt. in Auth. de inſtrumentorum cautela, & fide.& gl.no.in l.generali. C.de tab. lib. 10.Cano in c.cùm Io. de fide inſtru. ¶Tertiò ſpecialiter requiritur, ꝙ in locum notarij, qui non reperitur, adhibeatur octauus teſtis, qui ſciat ſcribere. ¶Quartò videtur requirere text. ꝙ nomina hæredis, vel hęredum debeant in prin.ante alia legata, vel fideicom.deſcribi, licèt in teſtĩs aliorum non ſit vis. §.ante hæredis.Inſti.de leg. & l.ambiguitates.j̃.de teſt.& ꝙ iſtud quartum requiratur in teſtõ cæci, aliàs teſtm̃ annullatur, tenent Cy. Ricar.Bar.Alb.& Fulg.hic, Ang.de Are.in d. §. ante hęredis, & in §.cæcus.Inſti.quib.non eſt permiſ.fac.teſta.& d. Bar. Vero.in cau.127.& Nicol.de Neap, vt refert Bal.hic in 3.col. & ponderat tex.in ver.ex ordine. Tu melius pondera iſtum tex. circa fi. ibi, *ante latæ formæ* Contrarium latè tenet Bal.hic, quem ſequuntur Pau.de Caſt. Ludo.Roma.& d.Alex.hic. motus præcipuè, ꝙ iſta dicitur leuis ſolennitas, ergo eius omiſſio nõ vitiat actũ. l.1.§.fin.ff.de ven.inſpi. ꝙ autem ſit leuis ſolennitas, probat no. Bal. ꝙ illa dr̃ leuis ſolennitas, quæ non eſt ratione munita, & iſtud multum notat, & ſequitur d.Alex.in conſi.4. in 2. vol.incip.viſo, & conſiderato themate. ſ. ſcripto.in vlt.col. ¶Ego ẽt teneo iſtam ſecundam partem contra Bald. & ſequaces. & ita aliàs de facto conſului in ciuitate Cremonę, motus præcipuè authoritate Spec.qui eſt pater practicæ, vbi ponens formam teſtamenti condendi à cæco, incipit à legatis, & fideicom. & vlt. loco ponit hæredes. ita Spec. vbi videas practicam huius legis, in tit.de inſtr.edi.§.vt autem. ver. illud quoq; non eſt ignorandum.aliàs inci.compendioſè. Secundò motus ſum, quia omiſſio leuis ſolennitatis non vitiat actum, ꝙ autem iſta ſit leuis ſolennitas, vltra Bal.hic patet ex doctrina Bar. poſt Old.in l.1.§.ſi plures.in 4.q.ff.de exerci.& in l.cùm hi.§.ſi prætor. ff.de tranſa. vbi dicit, ꝙ illa eſt leuis ſolennitas, cuius omiſſio facti ſubſtantiam non mutat. Alibi dicunt Bart.& Ang.in l.fi.§.ſi verò poſtquam.j̃. de iur.delib. ꝙ illa dicitur modica, vel leuis ſolennitas, & non eſt ſubſtãtialis, cuius omiſſio eſt modici, vel nullius præiudicij, prout eſt in caſu noſtro. Tertiò multum mouet me iſte tex.in fin.vbi ponitur ratio, quare iſtæ formæ ſint adinuentæ in teſtamento cæci, ſcilicet, propter falſitates euitandas, ſed falſitas non poteſt committi, dato, quòd nomina hæredis ſcribantur in fine magis, quàm in princip. teſtamenti. Quartò mouebat me text.in d.§.ante hæredis.in verſicu. hoc vitium emendauimus. nam ſi illud vitioſum eſt, quomodo Imperator iſtud adinueniſſet in teſtamento cæci, contra l.altius. ff.ſi ſerui.ven & l.
2 2.§.fin.in fin. C.de iuram. calum. † Quinto facit, quod notabiliter determinant Cyn.Bald.& Ange.in l.cùm in teſtamento.§. hæc verba. per illum text. ff.de hære.inſtitu. pone, quòd in inſtrumento emancipationis inuenitur, quòd pater primò donauit, poſtea emancipauit, quod iſtorum dicatur præceſſiſſe? & intellige, quando in donatione non interuenit traditio, & ſic non potuit confirmari donatio emancipatione, ſicut nec morte.iuxta glo.in l.Papinianus.ff.de dona.inter vir.& vxor.& in l. 2.C.de in[illegible].dona. Breuiter determinant præfati Doct. quòd licèt penes ordinem ſcripturæ inſtrumenti præcedat donatio, & poſteà emancipatio, tamen fingitur illum actum præceſſiſſe, qui facit actum valere, & ſic emancipationem præceſſiſſe, quod Bald.ibi reputat not.dignum, & tenendum menti perpetuò, ſequitur Alex.in conſi.81.in 3.volum.lecto, & diſcuſſo laborioſo proceſſu.in 5.colum.& in l.diuortio.in princ in 4.col. ad fin.ff.ſolu. matrimo. vbi dicit, quòd eſt menti commend. quia non meminit alibi ita in terminis legiſſe. Facit glo. not. in l.vt iuriſiurandi.in princip.& ibi pulchrè Barto. ff. de oper. lib. Ita in propoſito non attento ordine ſcripturę debet cenſeri inſtitutio præceſſiſſe. Sextò facit doctrina Barto. & Docto. in l.2. §. prius.ad fin.ff.de vulg.& pupil.cum concor.per Bal.in l.præ-
3 poſteri.j̃.de teſt. Vlti.multum adiuuat iſtam opin. † quia in dubijs opin.Doct. tenenda eſt illa, quæ fauet teſtamento.l.ſi pars. ff.de inoffi.teſt.ad hoc vt teſtamenta valeant, & non pereant. ¶Quintò iſte tex.videtur requirere, ꝙ iſtud teſtamentum quãuis nuncupatiuum, de neceſſitate fiat in ſcriptis per notarium ſi reperitur, alias per octauum teſtem.de quo dic, vt in glo. 1.
4 ¶† Sed pone, ꝙ pater [a] ſit cæcus, & faciat teſtamentum inter
a liberos, nunquid teneatur ſeruare formam huius legis, an verò poſſit facere teſtamentum inter liberos cum duobus teſtibus, iuxta.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto. j̃.tit.1.& l.fi.ſ.fac.erciſ.per quos tex.Mar.de Fan. qui diſputauit hunc paſſum, arguebat, quòd ſic. In contrarium mouebatur, quia illæ ſunt leges generales in quocunque patre, iſta autem eſt ſpecialis in teſtamento cæci, ergo generi per ſpeciem derogatur.l.ſanctio legum.ff.de poen.nec aliquid determinauit, & ita ſimpliciter refert Albe.hic, qui etiam nihil decidit.ſed Barto. hic in 2. col.tenuit, ꝙ imò pater cæcus ſi faciat teſtamentũ inter liberos, poſſit teſtari cum duobus teſtibus tantùm abſque alia forma.d.§. ex imperfecto.eo quia ſecundum Bald. non eſt verum, ꝙ illa ſit generalis, iſta ſpecialis, imò ſecundum eum ambæ ſunt ſpeciales, ſed inter ſpecies illa derogat alteri, quæ eſt ſpecialior. ſecundum Bar.& not.multum hæc verba Bal. qui ſubdit, illa diſpoſitio dicitur magis ſpecialis, cuius ratio eſt magis fauorabilis, & ad hoc aliqua pulchra addidi in l.ſi Ruffinus.ſ.de teſt.milit.ſed ratio.l.noſtræ eſt, ne falſitas committatur, vt dicit tex.hic in fi. Ratio autem.d.§.ex imperfecto. eſt, quia filij omnino ab inteſt.ſuccederent, & ſic quando pater teſtatur inter filios, dato ꝙ ſit cæcus, ceſſat timor falſitatis, cùm deberent ſuccedere ab inteſta. Item fauor liberorum, qui eſt de iure naturali, & fundatur in veritate, & æquitate ſcripturæ, ſed metus ne falſum committatur, fundatur in fictione, & magis in rigore q̃ in æquitate, ergo diſpoſitio. d. §. ex imperfecto. tanquam magis fauorabilis eſt attendenda. Et iſtam opin. ſequuntur Ang.Saly. Paul.de Caſt.& dom.Alexan.hic. pro iſta opin. addit Paul.de Caſt.rationem, quæ in effectu eſt Bald. vt prædixi, quòd quando teſtatur inter liberos, ceſſat ſuſpicio falſitatis, propter quam fuit inuenta ſolennitas huius l. quia etiam ſi non feciſſet teſtamentum, liberi eſſent ab inteſt. habituri.nec curandum eſt ſecundum eum, an eos inſtituat æqualiter, vel inæqualiter, poſtquam non immiſcet extraneos, arg.l.2.de ſecund. nup.ſed certè data magna inæqualitate militaret ratio ſuſpicionis in eis, imò maior, quàm in alijs.arg l.1.C.de don.iuncta. l.cùm oportet.in prin.j̃.de bon.quæ lib. contrarium tenet Raph. Fulg. hic dicens, ꝙ re integra conſuleret cæco teſtanti etiam inter liberos, ꝙ ſeruaret formam. l. noſtræ. ſed ſi teſtamentum feciſſet ſecundum d.§.ex imperfecto, & iam eſſet mortuus, dicit Fulg. quòd licèt auctoritas Bald.ſit magna, tamen non ſic iudicaret. Motus, quia d.§ ex imperfecto.non poteſt loqui in teſtamento cæci, quod probat ſic, nam in §.ex imperfecto.ponitur exceptio à prin. illius legis, ſed principium illius l.loquitur in teſtamento in ſcriptis, ergo etiam.§.ex imperfecto loquitur in teſtamento in ſcriptis, aliàs non eſſet bona exceptio, ſed ſic eſt, ꝙ cęcus non poteſt condere teſtamentum in ſcriptis, ſed nuncupatuũ, vt hoc tex.Sed iſtud nihil obſtat ꝑꝑ tex.in l.fi.C.fam.erciſ.

vbi.

ADDITIO.

a ¶Quod pater. Pro limitatione vide Soc.conſ.162.non fuiſſet opus, Cor. lib. 3.conſi.85.quamuis.col.1.& fi.

* Et quo remedio ſuſtineatur vlt.voluntas cæci, non ſeruata forma, quæ ſeruari debet in teſtamento cæci; vide Dilect.de arte teſt.tit. 1.caut.8.

vbi cessat inductio sui. Item, quia §. ex imperfecto. loquitur tam in testamento cum scriptis, quàm sine scriptis, vt ibi tenet glo. 1. & loquendo de vtroque erit bona exceptio. Secundò mouetur Fulg. quia in hac l. posita forma testi cæci, non subijcitur ista exceptio, videlicet nisi testetur inter liberos, sicut fit in l. hac consultissima. ꝗ. tit. 1. vbi posita forma, quæ de iure communi requiritur in testō, ponitur exceptio in d. §. ex imperfecto. Ludo. Rom. hic etiam tenet ꝯ Bal. & sequaces, motus, qa ista lex est magis specialis, quàm tit d. §. ex imperfecto, ꝙ probat subtiliter sic. Nā illud dicitur minus speciale, ꝙ habet pauciora indiuidua sub se, sed plures reperiuntur patres testantes inter liberos, quàm reperiantur homines cæci, ergo illa censetur gnālior, quàm ista. Subdit tñ Ludo. Roma. ꝙ in iudicando sequenda esset opi. Bal. quia non habet ꝯdicentem, & quia in dubijs est iudicandum pro testō l. si pars. ff. de inoff. test. & c. fi. de re iud. Tu aduerte, si consideras personas testantium actiuè, fateor, ꝙ illo respectu illa est gnālior ista, quia plures reperiuntur patres testantes inter liberos, q̃ cæci. Sed si consideras personas heredum, illa est specialior ista, quia ille. §. non habet locū, nisi qñ filij instituuntur hrdes: sed ista lex gnāliter ꝓcedit, quicunq; hæres instituatur à cæco, & ad hoc vltimum Bal. habuit respectum, ꝙ si cæcus non faciat testm̃ instituendo extraneos, sed inter solos liberos, & sic habito respectu ad hæredes, illa sit specialior ista, & sic teneas primam opin. Bald. & sequacium, quam tenet Ang. de Are. in §. cæcus. Instit. eo. Pro qua facit vt dicit Ludo. Roma. quia in dubijs opin. tenenda est illa, quæ fauet testamento. d. l. si pars. ff. de inoffic. test. & c. fin. de re iud. tñ pro opin. Fulg. & *Ludo. Roma. contra communem pondera*, ꝙ text. in d. §. ex imperfecto. & melius in l. fin. C. fam. ercis. dum dicit, ꝙ parens sine solennitate potest condere vltimam voluntatem inter liberos, disponit circa solennitatem requisitam in actu illam remittendo, ergo non intelligitur de solennitate respicien te personam ipsius testatoris, arg. eius, ꝙ vult gl. reputata sing. in cle. 1. in fi. de sequestra. pos. & fruc. de qua latè per Imol. & Mod. in l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de oper. nou. nunc. Confirmatur, quia dispensatio facta circa vnum defectum, nō porrigitur ad alium. l. cùm propter, & ibi ita no. Bar. iuncta l. præcedenti. ff. de leg. præsta. Item adde, ꝙ istam eandem opin. contra Bal. tenet Raph. Cum. in consi. 113. incip. si testator fecit primū testm̃. Mouetur per tex. in §. cæcus. Instit. quib. non est permis. fac. test. vbi dicitur, ꝙ cæcus non potest facere testm̃, nisi per obseruationem huius legis, & sic negat absolutè poten. facta vna tñ exceptione. ideo generaliter debet intelligi. l. de pretio. ff. de pub. in rem act. Secundò mouetur, quia tex. in d. l. hac cōsultissima. ꝗ. tit. 1. loquitur in prin. in non cæco, & etiam in §. fin. ergo similiter debet intelligi. §. ex imperfecto. qui est medius, in non cæco, quia præcedentia, & sequentia declarat medium. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. 1. Item cùm ibi ponatur exceptio à prin. illius. l. ergo ad hoc vt exceptio sit bona, debet intelligi, vt sit de contentis sub regula. l. nam ꝙ liquidæ. §. fi. ff. de pecu. leg. per Dyn. in rub. de regu. iur. Tertiò principaliter mouetur, quia sicut testm̃ cæci est separatum, & diuersum à testō aliorū facto de iure communi, ita pariter debet esse separatum, & diuersum à testō facto iure speciali, cùm non sit ratio diuę, & per hoc dicit tolli rationem Bal. quia imò d. l. est generalior, quàm ista, quæ est specialis, & loquitur in cæco, & sic derogat generi. ¶Tu circa istam rationem tertiam, quia in alijs facilis est rñsio, considera tenendo communem opinionem, ꝙ Imperator in testō cæci circa numerum testium nihil de nouo inducit, sed vult, ꝙ id obseruetur, ꝙ in alijs testamentis, dum dicit, ista. l. in prin. ibi, præsentib. septem testib. quos alijs quoq; testamentis interesse iuris est, sed solùm, ꝙ adderetur tabellio, vel eius loco alius testis, & sic vult text. ꝙ in testamento cæci sufficerent tot testes, qui sufficerent in alio testō non cæci, dum vltra adsit tabellio, vel alius testis. ergo cùm in testamento patris inter liberos sufficiant duo testes. d. §. ex imperfecto, videtur, ꝙ cęcus inter liberos possit coram duob. testib. testari, dummodo addat tabellionem, vel eius loco alium testem, & alia obseruet, de quib. in hac l. & ista potest esse tertia opinio principalis in præsenti artic. ¶ Retenta communi opin. habes primam limitationem ad hanc l. vt non procedat in testamento patris cæci testantis inter liberos, vbi duo testes sufficiunt absque alia solennitate, & est magna limitatio ad hanc l. ¶ Secundò limita istam l. non procedere in testamento cæci condito ad pias causas, quando relinqueret pijs, & venerabilibus locis, in quib. cessat suspicio falsitatis, secus si alijs priuatis personis pauperibus, quæ propter egestatem ad delicta declinant, ita limitat singu. Ange. hic in lect. Peru. sed dom Alexan. generaliter tenet, ꝙ ista lex non habeat locum in testamento cæci ad pias causas, qualescunque personæ instituantur, cùm in eis non attendatur ꝓhibitio iuris ciuilis, sed obseruetur iusgen. c. cùm esses, & c. relatum. el 1. de testa. ¶Tertiò limita, quando per statutum sublata esset forma huius legis, quia cùm ista forma sit positiua, & iuris ciuilis, potest tolli per statutum, & consuetudinem. Ita Petr. de Anch. in c. 2. de testa. & dom. Alex. hic, moti ex doctrina Barto. in l. si quæramus. ff. de test. in contrarium videretur fa-

5 cere: nam illud, † quod non potest fieri per pactum, non potest etiam fieri per statutum, vel consuetudinem, quando per pactum fieri non potest, eo quia sit contra bonos mores, vt quia sit nutritiuum alicuius falsitatis, tunc etiam fieri non potest per statutum, vel consuetudinem. ista est doctrina Bar. approbata in l. omnes populi. in 3. quæst. 3. quæst. princ. ff. de iust. & iur. sed dispositio huius l. est propter falsitatem euitandam, vt dicit tex. in fin. sicut ergo contrarium non posset induci per pactum, ita nec per statutum. Sed collige responsum ex his, quæ dixi in l. 1. ꝗ. de sum. Trinit. responsionem habes per Bart.

6 ibi. ¶† No. tamen, ꝙ si per statutum simpliciter fieret immutatio circa formam testandi, non intelligeretur immutatum de testamento cæci, nisi specialis mentio fieret, quia per. ll. generales nunquam intelligitur derogatum legi ponenti casum specialem, secundum glo. in d. l. sciendum. in princ. & ita in specie Bal. Imol. & Raph. in d. l. si quæramus, & Pet. de Anch. & Imo.

7 in d. c. 2. & dom. Alex. hic. ¶† Adde, ꝙ licèt cæcus non possit testari, nec vltimam voluntatem condere, nisi secundum formam huius. l. tamen potest donare inter viuos, & omnes contractus facere, sicut quilibet alius, saluo, ꝙ non potest esse aduocatus. l. 1. §. casum. ff. de postu. Ita declarat dom. Alex. in consi.

8 12. incip. viso instrumento donationis. in 2. colum. ¶† Qualiter autem poterit probari aliquem esse cæcum, quando habet oculos in capite claros, declarat Barto. in l. 2. ff. de bon. pos. quæ

9 fur. infan. per Imo. in l. 1. §. fi. de verb. oblig. ¶† Secundo principaliter not. ex tex. ibi, [seu morbo, vel ita nati,] quòd dispositio huius l. habet locum siue quis natiuitate sit cæcus vtroque lumine, siue per infirmitatem ex accidenti fuerit excæcatus. ¶Quid autem sit, si propter delictum commissum fuerit excæcatus vtroque lumine an poterit testari secundum formam huius l? Responde, ꝙ si fuit delictum graue, tunc absq; eo, ꝙ fuisset cæcus, efficitur intestabilis, secus si commisit furtum, vel aliud delictum, propter quod non venit pœna vitæ, neque libertatis, neque amissio ciuitatis, l. eius qui. §. fin. & l. is qui. §. fin. vbi Barto. ff. de testa. quia quamuis vltimo casu efficiatur infamis damnatus, tamen infamis potest facere testamentum. l. 1. vbi videas Bal. notabiliter in 2. colum. C. de secund. nup. & Bal. in l. fi. C. si à non compe. iud. fue. appel. nisi fuerit talis infamia, quæ reddat eum intestabilem. tex. est in l. is cui. §. fina. vbi Bart. ff. de test. ita in proposito nostro de excæcato vtroque lumine propter delictum commissum, determinant Spec. in tit. de instru. edi. §. compendiosè. versic. quid de exoculatis, & Ricard. Malumb. & Albe. hic. ¶Tertiò principaliter no. ex secunda parte tex. in ver. quæ & in eundem modum. quod si cæcus vult codicillos facere, & non testamenta, in eundem modum debet

10 facere. Pro clara intelligentia huius versi. † quæro, pone, quòd a cæcus [a] vult facere codicillos, nunquid debeant interuenire septem testes, & notarius, vel si notarius non reperiatur, debeant interuenire octo testes sicut si testaretur? Glo. hic, in ver. codicillis. ponit duas opi. Primam opinionem, ꝙ in codicillis requiruntur octo testes, vel septem cum notario, tenent Iaco. Butr. Bald. Ange. Fulgo. Ludo. Roma. & dom. Alexan. hic per istum text. qui dicit, quæ in eundem modum erunt seruanda. Contrariam opin. & sic secundum glo. tenet Salyc. & Pau. de Cast. hic per istum text. in versi. quæ in codicillis habentur congrua. sed congrua ordinatio in codicillis est quinque testium. l. l. fin. ꝗ. de codicil. ad hoc respondet dom. Alexan. quòd text. qui dicit, quæ in codicillis habeantur congrua, habuit respectum ad hæredis institutionem, quę non est congrua in codicillis, sed dom. Alexan. non bene inspexit text. qui de hærede expressè dicit, ibi, [quamuis non hæredes instituere, &c.] Pro ista secunda opinione multum mouet me, quia sequeretur magnum absurdum, quòd Imperator maiorem solennitatem induxisset in codicillis cæci, vbi tractatur de minori præiudicio, quàm in testamento. patet, quia in testamento cæci quantum ad testes vltra ius commune non addidit, nisi quòd adhibeatur vnus testis, vel notarius. sed si idem requireretur in codicillis, maiorem solennitatem induxisset, quia cùm in codicillis solùm quinq; requirantur, essent adiuncti illi tres. & ad hoc confirmandum considera doctrinam Barto. approbatam per omnes in casu contrario in l. 2. ff. de leg. 1. vbi dicit, pone, quòd fiat statutum, quòd in testamentis quinq; testes sufficiant, nunquid virtute

ADDITIO.

a ¶Quod cæcus. Adde Doct. in c. cùm esses. de test.

virtute iſtius ſtatuti intelligantur diminuti teſtes in codicillis, vt tres ſufficiant? dicit, ꝙ non. Ita ècontrario in caſu noſtro ſtatutum augens numerum teſtium in teſtamento, debet intelligi, ꝙ augeat etiam in codicillis tantundem numerum. Tertio mouet me, (& hic facio capitale) quia ſi in codicillis cæci tanta ſolennitas, & idem modus requireretur, prout in teſtamento, certè cæcus poſſet inſtituere heredem directò in codicillis, contra hunc tex. quia ſi diceret ſe facere codicillum, non eſſet codicillus, ſed teſtamentum, quia tunc non eſſet differentia niſi in nomine, ſed non in forma. l. teſtamentum. §. nõ ideo. vbi notant ad hoc Bal. & Sal. ĩ. tit. 1. dicã in l. nõ codicillũ. ĩ. tit. 1. ¶ Breuiter quicquid alij teneant in hoc, ego puto, ꝙ alia ſit mens, & ſenſus iſtius verſi. dum dicit, *quæ & in eundem modum erunt ſeruanda, quando cæcus codicillos facit.* nam non intelligo, ꝙ debeant interuenire. 7. teſtes prout in teſtamento, ſed pondero ꝙ tex. in hac l. in teſtamento cæci circa numerum teſtium nihil de nouo induxit, ſed voluit ꝙ tot teſtes ſufficerent in teſtamento cæci, prout in teſtamento non cæci. iſtud clarè dicit tex. in princip. dum dicit, præſentibus ſeptem teſtibus, quos alijs quoque teſtamentis intereſſe iuris eſt, poſtea ſubdit, tabulario etiam, ecce ꝙ in teſtamento cæci vltra ius commune addit tabularium, nunc in iſto verſi. dicit, quæ in eundem modũ erunt obſeruanda, ſcilicet quinq; adhibitis his, quæ ſunt congrua in codicillis, & ſic adhibitis quinque teſtib. qui requiruntur de iure communi, debet addere tabularium, & ſic teneo, ꝙ in codicillis cæci vltra quinq; teſtes requiſitos à iure communi, debeat etiam interuenire tabellio, ſicut in teſtamento vltra ſeptem teſtes requiſitos à iure communi, debet etiam interuenire tabellio. Item ſicut in teſtamento debent omnia clarè exprimi, poſtea notarius, & etiam teſtes debent ſe ſubſcribere, ita etiam in iſtis codicillis, & teſtes, & notarius debent ſe ſubſcribere, & iſta etiam bene ſunt ſpecialia in codicillis cæci, & iſtud vult dicere text. ibi, [quæ in eundem modum ſunt obſeruanda,] iunctis illis verbis, *quæ in codicillis habentur congrua*, non autem voluit dicere, ꝙ requirantur. 8. teſtes, ſicut in teſtamento, & iſte eſt verus ſenſus huius verſ. & ſic non adhæreo in totum primæ, vel ſecundæ opin. ¶ Quartò principaliter no. ex ver. at cùm humana fragilitas. aliam formam teſtandi faciliorem, quàm ſit iſta. Declara. quia Imperator in principio dixerat, ꝙ cæcus conuocatis teſtibus, & notario debeat omnia palàm dicere; & poſtea dixerat, quibus omnibus ex ordine vno eodemq; loco, & tempore factis, & ſic vult ꝙ cæcus debeat de omnibus bonis tunc ſimul diſponere, certè iſtud in multis non poſſet obſeruari. Pone, ꝙ ſit cæcus multum diues, habens bona in multis locis, & eo ipſo ꝙ venit ad teſtandum, cogitat de morte, & eius recordatione turbatur, nec poſſet de omnibus vna die recordari, quomodo poterit expedire ſe vno contextu? dicit Imperator, ꝙ debet facere ſicut faciunt alij, quia per aliquos dies ante debet bene cogitare ſuper factis ſuis, & vocare vnum ſcriptorem, & facere ſcribi quicquid vult per multos dies, deinde conuocare notarium, & ſeptem teſtes, & facere exhiberi illam ſcripturam, & ſeruare formam de qua hic, & iſte eſt proprius ſenſus huius l. licèt Ang. in vtraque lectu. dicat ſe dare nouum intellectum ad iſtum verſ. at cùm humana. quem ſecundum eum maiores noſtri non conſiderauerunt, ſcilicet, ꝙ iſte verſ. reſtringatur, quando cæcus laborat in extremis, & licèt ipſe non dicat, certè etiam Odofred. ita intelligit iſtum text. & malè, vt ex prædictis patet. & repræhendunt in ſpecie Saly. & dom. Fran. de Are. & d. Alex. hic, & glo. met in verſ. at cùm humana. facit text. in §. illud. in Auth. de trien. & ſemiſ. ¶ Glo. 1. clara eſt, quam videas per te. ¶ Glo. in verſ. indicia. not. iſtam glo. iuncto text. ad duo, quæ bene ſignabis, & tenebis menti. Primum eſt, quòd licèt in teſtamento cæci requiratur, quòd exprimantur nomina hæredum, dignitates, & alia indicia, tamen vbi adeſſet vnũ nomen valdè ſingulare, quod alteri non congrueret, ſufficeret

11 illud ſolùm ponere, † eo quia rei ſatis demonſtratæ fruſtrà aliquid adijcitur, l. 1. in fi. ff. de dote præleg. & l. 1. in fi. ff. de actio. empti. & ita iſtam gloſſ. pro no. alleg. Barto. in l. libellorum. in princ. in 2. & vltim. colum. ff. de accuſ. & in l. demonſtratio falſa. in princip. in 7. quæſt. ff. de condi. & demonſtra. facit l. cùm ſeruo. §. fin. & ibi Bart. ff. de contrahen. emp. ad hoc vide multa ſimilia per dom. Alex. hic ¶ Secundò vltra Docto. pondera iſtam gloſſ. iuncto text. ad vnum, quod non inuenio ab alio ponderatum, ſcilicet ad confundendum vnam limita. *quæ com-*

12 *muniter tenetur*, nam illud, quod dicitur, † quòd demonſtratio per nomen valdè ſingulare ſufficit, limitatur per Docto. niſi ſtatutum pro forma expreſsè requireret, quòd in inſtrumento debeat apponi nomen proprium contrahentium, & cognomen, item nomen patris, aliàs contractus ſit nullus, tunc dato, quòd nomen eſſet valdè ſingulare, vt Gallopreſſus, non ſufficeret, poſtquam ſtatutum ita requirit pro forma. ita tenet Lu-do. Roma hic, & dom. Alex. in 2. colum. & Bald. Ang. & Imo. in l. quoties. §. ſi quis nomen. ff. de hære. inſtit. Pet. de Anch. in commento. ca. canonum ſtatuta. de conſti. in verſ. quæro etiam ſi ſtatuto caueatur, & ita expreſsè firmat dom. Alex. in conſi. 98. in 4. volum. incip. viſo, & conſiderato themate ſupraſcripto. in vlt. colum. nam ego pondero contra iſtam limit. eſſe hic directo glo. iuncto text. *& iſta gl. approbatur per omnes hic*, quam ſic induco. nam in teſtamento cæci requiritur pro forma, ꝙ exprimantur ſpecialiter nomina heredum, & dignitates, & ſingulorum indicia, quòd iſta requirantur pro forma, probat tex. circa fin. in verſi. antæ latæ formæ, & tamen licèt iſta l. requirat pro forma; tamen quando eſt nomen ſingu. ſufficit, vt hac gl. & eo ipſo, quòd lex requirit pro forma, dato, ꝙ vltra non procedat annullando, tamen perinde eſt acſi vltra procederet annullando, dicit text. in l. non dubium. C. de legibus. Secundò in contrarium pondera. nam in criminalibus requiritur pro forma, & pro ſubſtantia libelli, ꝙ in libello accuſatorio ponat locus loci, vbi commiſſum eſt delictum, & ſi non inſeratur, lex procedit vltra annullando libellum. text. eſt in l. libellorum. in prin. iuncto ver. ꝙ ſi libelli. ff. de accuſ. tamen ſi locus commiſſi delicti ſit valdè inſignis, & notorius, puta palatium Poteſtatis, vel platea magna, ſufficit demonſtratio per ſolùm locum inſignem. Nec requiritur, ꝙ apponatur locus loci, dato quòd lex requirat pro forma. ita tenet Bar. & alij poſt eum in præalleg. l. libellorum. ergo de directò contra prædictam communem limi. & iſta non ponderantur hic, nec in l. 1. ff. de lib. & poſthu. tamen ad ibi plenius dicta me remitto. Ad idem bene facit tex. in l. fi. §. fin. ff. mand.

SVMMARIVM.

1 *Furioſus teſtari non poteſt etiam ad pias cauſas.*
2 *Quæ differentia ſit inter furioſum, & dementem, & fatuum.*
3 *Quando non apparet quo tempore furioſus fecerit teſtamentum, an tempore quo habebat dilucida interualla, an tempore furoris, quo tempore ſit iudicandum.*
4 *Furor non poteſt probari niſi per actus, & ſigna.*
5 *Teſtis, qui deponit de furore, qualiter debeat deponere.*
6 *Teſti deponenti de furore non creditur, niſi aſſignet rationem dicti ſui etiam ſi non interrogetur.*
7 *Delinquens, qui pœnam meretur, non eſt decapitandus, ſi poſt delictum efficiatur furioſus.*
8 *Furioſus æquiparatur mortuo.*
9 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali, niſi in caſibus in iure expreſſis.*
10 *Si animal irrationale aſcendat ſuper mulierem, debet morte puniri, quamuis ſit irrationale.*
11 *Teſtamentum eſt actus indiuiduus.*

LEX IX.

FVrioſum. Furor impedit teſtamentum inchoari, & inchoatum perfici, & valet teſtamentum factum tempore, quo quis habet dilucida interualla. hoc dicit.

1 ¶ † No. ꝙ furioſus teſtari non poteſt. concord. l. qui in poteſtate. §. 1. ff. de teſta. & ratio eſt, quia ad hoc vt quis poſſit teſtari, requiritur, ꝙ habeat ſanam mentem. l. ſenium. ſupra eo. quæ ſanitas non eſt in furioſo, quia furioſus habetur loco abſentis, & quieſcentis. l. 2. §. furioſus ff. de iure codi. Item habetur loco mortui, ſecundũ Bal. in l. humanitatis in 8. colum. verſ. 4. differentia. ĩ. de impub. & ali. ſubſtit. Alibi Barto. æquiparat furioſum dormienti, & vni lapidi in l. 1. §. per eum. ff. de acquiren. poſſ. Item furioſus eſt ſicut dormiens, dicit Bald. in l. ſancimus, in princip. C. ad Trebel.

a & in tantum prohibetur furioſus [a] teſtari, quòd etiam ad pias cauſas teſtari non poteſt, ſecundum Barto. in repet. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. in q. 1. 1. q. prin. imò per ſtatutum non poſſet induci, ꝙ furioſus teſtari valeat, ſecundum Bart. in l. ſi quæramus. ff. de teſta. Adde, ꝙ idem eſt in demente, vel phrenetico, quia donec homines ſunt in phreneſi, nihil poſſunt teſtari, vel diſponere. ita dicit Barto. in l. 2. in 10. q. C. de reſcin. vend. Adde, quòd vult Bald. in l. humanitatis intuitu. C. de impub. & alijs ſubſtit. vbi ponit

A D D I T I O.

a ¶ Furioſus. Adde l. qui teſtamento. in §. nec furioſus. ff. eo. tit. Spe. de inſtru. edi. in §. 12. verſ. item verum, & tex. in c. vlt. & ibi Docto. de ſucce. ab inteſt.

* Et quo remedio vires habeat teſtamentum furioſi habentis dilucida interualla, vide Dilect. de arte teſt. titu. 8. cauſ. 6. quòd autem teſtari non poſſit etiam ad pias cauſas. communem dicit Suarez. lib. ſent. verſ. furioſus declarat, vt per Capr. inter com. opin. verſ. furioſus. Clar. §. teſtamentum qu. 5. verſ. ſeu an furioſus. vbi prædictam communem an probat. MASVER.

vbi ponit, an phrenetico possit fieri substitutio exemplaris, sicut furioso. ¶† Quæ autem sit differẽtia inter furiosum, & dementem, dic, ꝙ propriè dicitur furiosus ille, qui est cum rabie furoris euidentis, sed mentecaptus dr̃, cui mens, & consilium deficit, tñ nullum furorem ostendit. ita declarant Doct. præcipuè Bal. in l. si furiosi. C. de nup. & in l. humanitatis. in 3. col. ver. venio ad quartum notabile. ȷ. de impube. & alijs substi. & in l. sed & milites. §. iam autem. ff. de excus. tuto. d. Alex. in cons. 54. in 1. vol. inci. ad quæsitum breuiter concludo. ¶ Limita primò nisi furiosus habeat dilucida interualla, quia in illis dilucidis interuallis potest testari, & aliam quamcunq; vltimam voluntatem condere, vt dicit tex. hic, & Spec. in tit. de instru. edi. §. cõpendiosè. vers. verum. sicut talis furiosus habens dilucida interualla potest in illis esse iudex, & iudicare. l. cùm furiosus. ff. de iud. dicit tñ ibi gl. mirabilis, ꝙ licèt furiosus habens dilucida interualla possit esse iudex, & iudicare, tñ non potest esse arbiter, per rationem de qua per gl. & Bar. ibi dicit, ꝙ dictum gl. est valdè nouum, est verum ꝙ Ang. ibi, & alij Mod. reprobant illam gl. Item si pater filio furioso fecerit exemplarem substitutionem, deinde furioso superueniant dilucida interualla, potest in illis dilucidis interuallis reuocare substitutionem, ſm Bald. in l. humanitatis. in 9. col. in 8. differentia, imò ſm Bal. ibi reuocatur ipso iure, & an curator datus furioso extinguatur, si superueniant dilucida interualla, est tex. in l. 1. cum alijs. s̄. de cura. fur. ¶ Secundò limita, nisi quis fecerit testamentum, antequam efficeretur furiosus, quia furor ᵃ postea superueniens, testm̃ iam factum non annullat. tex. est in §. furiosi. insti. eo. probat text. in l. 1. §. si quis autem. ff. de bon. pos. secund. tab. & tex. in l. 2. vbi no. Mod. s̄. eo. & facit ratio, quia multa facta tenent, ᵇ quæ de nouo fieri nõ possent. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iur. & c. ad apostolicam. de regu. ¶ Tertio singulariter limita istam. l. non procedere ᶜ in fatuo, quamuis fatuo ita dandus sit curator sicut furioso, & dementi. l. 1. in fi. & l. 2. ff. de postul. ita singulariter determinat Io. Fab. in §. præterea. Insti. eo. & sequitur ibi Ang. de Are. licèt non referat Io. Fab. facit tex. in l. si frater. in secundo dicto, in ver. licèt vigoris nondum emersissent vestigia. s̄. eo. & ibi Pau. & d. Alex. notant ex illo text. ꝙ maior. 14. annis licèt habeat imbecillitatem sensus, tñ potest testari, quia imbecillitatem sensus in maiore. 14. annis lex nõ vr̃ considerare. Nec inuenio contradicentem in hoc, tñ non est sine dubio, cùm parum discrepet à demente, nec ibi adsit sanitas mentis. facit. l. fin. s̄. de test. mil. Item facit, quia glo. in d. l. 2. ff. de postul. exponit fatuum, idest mentecaptum, sed mentecaptus non potest testari, vt s̄. dixi. Tñ tenendo opi. Ioan. Fab. & Ang. de Are ꝙ fatuus possit testari, non obst. ꝙ s̄. dixi, ꝙ fatuo datur curator, sicut & furioso, quia dic, ꝙ datio curatoris sola non est, quæ impediat testamenti factionem, qñ non subest aliud impedimentum. patet, quia adultus hñs curatorem non per hoc impeditur testari. l. Aurelio. § Caius, vbi gl. & Bar. ff. de lib. lega. l. cùm pater. §. curatoris. ff. de lega. 2. & l. si frater. cum gl. s̄. eo. ¶ Quartò limita, nisi furiosus ritè, & rectè in omnib. & per omnia testatus esset, sicut homo sanæ mentis valet, non obst. ꝙ esset furiosus. ita limitat Io. And. in c. fin. de succe. ab intest. referens. ita fuisse obseruatum à Senatorib. Romanis, & ita refert dicere Valerium, ꝙ dictum refert, & commendat Bald. in c. 1. in princi. per quos fiat inuest. & simpliciter sequitur hic Ludo. Rom. & d. Alex. in 1. col. Confirmo per illud, ꝙ dicunt Canonistæ, ꝙ snı̃a lata à furioso, vel insano valet, qñ sententiauit eo modo, quo sententiasset quilibet sanæ mentis. Ita volunt Ioan. And. Pan. & alij in c. 3. de consuetud. dum commendant snı̃am illius Parisiensis insani. Ego dubito, quia si iste furiosus habebat dilucida interualla, potest procedere dictum Io. And. sed si non habebat dilucida interualla, credo, ꝙ non valeat testamentum, & inuenio, ꝙ ipsemet Bal. in §. item furiosi. Instit. eo. ita tenet, vbi multa egregia in proposito scribit, & dicit, ꝙ si furiosus non habens dilucida interualla, dato, ꝙ rectè, & ritè testatus sit, sicut quilibet sapiens, imò plus dato, ꝙ notarius diceret, talis sanus mente, tamen tale testamentum non valet.

3 ¶† Quid autem si non apparet, quo tempore furiosus fecerit testamentum, an tempore quo habebat dilucida interualla, an tempore furoris? licèt Bal. hic post Old. distinguat, ꝙ aut tps testamenti fuit vicinum furori, aut remotum, *tamen hæc distinctio reprobatur per Ang. & omnes. Mod. hic.* ideo Bar. in l. 2. circa fi. ff. de bon. pos. quæ infan. furio. tradidit in hoc doctrinam satis obscuram, de cuius intellectu multum dubitatur in practica, & d. Alexan. hic, & in locis. ȷ. adducendis laborat in declarando. Tu dic, ꝙ intentio Bar. est ista. Aut apparet, vel probatur aliquem fuisse furiosum non semper, sed aliquo momento temporis, puta vna, vel duab. horis, vel vno die, vel duob. & tunc ex tali furore, qui non fuit successiuus, nil probatur, & talis furor non attenditur. l. pretia rerum. ff. ad leg. fal. Aut apparet aliquem habuisse furorem successiuum, licèt aliqua interualla habuisset, & tunc quicquid egit, præsumitur fecisse tempore furoris, prout tenet gl. ᵈ in c. fi. in vers. compotem. quam omnes tenẽt de succe. ab intest. & gl. in c. indicas. 3. quęst. 9. cum infinitis concordantijs traditis per d. Alex. Intellige, nisi ex qualitate actus, vel dispositionis arguatur sanitas mentis, vt quia fecerit actum conuenientem homini sanę mentis, & istud vltimum tenet et Barto. in tracta. de test. in c. ꝙ inci. opposita prudentiæ, tenent Ang. & Mod. Istud est, ꝙ vult ibi Bart. quem prolixius declarat Alex. hic, & in consi. 141. incip. maturè. in 4. col. in 2. vol. & plenius, quàm alibi in consi. 86. in 2. vol. ꝙ incip. viso themate, & dubijs attestationib. per totum illud consilium, & in consi. 86. incip. visis dubitationibus elegantissimè formatis. in 4. & 5. col. & vide per do. Fran. de Are. post Imol. & Paul. de Cast. in l. qui testamento. §. nec furiosus. de test. vbi d. Fran. de Arc. etiam declarat intentionem Bar. in d. l. 2. prout s̄. dixi.

4 ¶† Verùm quia furor non potest probari nisi per actus, & signa, videndum est qualiter probetur quis furiosus, vel mentecaptus, aut demens, & ex quibus cognoscatur, & de hoc habes tex. in l. ob quæ vitia. ff. de ædil. edic. & Ang. dicit, ꝙ ille text. est melior tex. qui sit in corpore iuris. Ita dicit Ang. hic, & in l. si cùm dotem. § si maritus. ff. solu. matrimo. & in illo tex. dicitur furiosus, qui per vicos more insanorum loquitur, vel deridendo vadit. Alibi, qui proijcit lapides per viam. text. in l. 2. C. de Iudæis. gl. in l. si cùm dotem. §. si maritus. in versi. ferendus, & ibi Bal. Ang. & Mod. ff. solu. matrimo. Item qui tenetur in compedibus. l. diuus, & ibi Bal. no. ff. de offic. præsi. Item qui iussit cadauer suum proijci in matre. l. quidam in suo. ff. de condi. instit. Item qui nomen suũ ignorat. l. fi. C. de hæred. instit. Item iudicatur furiosus, qui non respondet ad propositum, ſm Gemi. in c. 1. §. si verò. per illum text. de cle. ægro. in 6. & in c. filij. per illum text. de hæret. in 6. Item si infirmus prohibet, ne aliquę medicinę sibi dentur in infirmitate, præsumitur furiosus, ita gl. in c. prouidendum. in verbis inferas. 83. dist. Item ex sermonibus quis præsumitur furiosus, ſm gl. in l. nec codicillos. in gl. magna ad fi. C. de codi. & est tex. in l. apud Iulianum. §. fin. & ibi Barto. in 1. no. ff. de leg. 1. glo. in c. Gonsaldus. 13. q. 2. & gl. in c. legitimus. 93. dist. & ibi est tex. in prin. ꝙ fatuus est, qui fatua loquitur, & ibidem gl. no. De ista materia vltra prædicta vide per Bar. in l. nec codicillos. ȷ. de codi. & in l. is qui. §. fi. ff. de tuto. & cura. da. ab his. & in l. si quidem. C. solu. matrimo. Bar. & Bal. in l. mutum. ff. de acquir. hær. Alex. in consi. 54. in 1. vol. ad quæsitum breuiter concludo, & in consi. 141. inci. maturè. in 1. volum. Vide etiam in proposito illud, ꝙ decidit Ludo. Roma. in l. 1. in prin. in 6. col. ff. de verb. oblig. vbi ponit de illo Paduano, qui in testamento inter cætera ordinauerat, ꝙ eo mortuo cadauer suum deberet sine planctu deferri ad Ecclesia cum cantibus, & sonis, dicit Ludo. Rom. fuisse iudicatum, ꝙ esset furiosus, ipse tenet contrarium, cùm de iure cadauera debeant deferri ad sepulturam cum sonis, & cantibus psallentium. text. est in ca. qui diuina. 13. q. 2. vbi notabilis tex. & in c. vbicunque. eadem causa, & quæstione. sequitur simpliciter Alex. in d. l. si cum dotem. §. si maritus. in vlt. colu. sed Pau. de Cast. in l. non oportet. ȷ. de his, quibus vt indig. dicit, ꝙ fuit vnus Doctor Paduanus, qui fecit illud testamentum, & fuit eius dispositio bestialis, & minimè seruanda.

5 ¶† No. tamen illud, quod dicit multum signanter Bal. in d. §. item furiosi, ꝙ si testis deponat aliquem esse furiosum, non sufficeret, ꝙ interrogatus diceret, eo quia proijciebat lapides per viam, vel faciebat similia, nisi diceret, ꝙ more insanorum faciebat, quia posset esse, ꝙ quis proijceret lapides, & tamen non esset furiosus, sequitur, & reputat tenendum menti Alexan. in d. l. si cùm dotem. §. si maritus. in penul. colum. in fin. & confirmat. quia etiã sapientes aliquando lapides proijciunt pro tuitione corporis sui, aut alia rationabili causa. Adde, ꝙ pro hoc facit tex. in l. ob quæ vitia. in vers. more insanorum. de ædil. edic. Ego tamen inuenio Ange. in §. si quis de prædictis. in Authen. vt cùm de appel. cogn. vbi ponderat ibi text. in versic. aliquis viderit, & dicit ibi esse text. expressum, quod furor per visum percipitur; ideo secundum eum si quis testis interrogetur, si Titius erat furiosus, dicat quòd sic, eo quia vidit eum furentem, iste testis probat.

6 ¶† Not. etiam, quòd non creditur testi deponenti super furore, si non assignat rationem dicti sui, & si non interrogetur,

ADDITIONES.

a ¶Furor. Adde Bal. in l. humanitatis. in 4. q. C. de impub. & ali. substi. Bald. in l. qui in potestate. in §. surdus. ff. de testam.

b ¶Tenent. Adde l. non dubium. C. de legib. & in c. quemad. de iureiur.

c ¶Non procedere. Philip. Dec. in c. pastor. 3. no. de iud. & consi. 112. 1. dubio. PVRPV.

d ¶Tenet gl. Adde Card. in cle. 1. in 1. q. de hom.

getur.ſm Bal.Fulg.& Pau.de Caſt.hic,& eundem Bal.in l.ſolā.
in 1.colu. C. de teſti.& in l.qui teſtō.§.fin.ff.de teſta.& in l.cùm
hi.§.1.ff.de tranſac.ſequitur Flor.in l. ſed & ſi quemcunq;.§.igi-
7 tur.ff.ad l.Aquil. ¶† Vltimò non omitto vnum , ꝙ examinat
Bal.hic,pone,aliquis commiſit homicidium,vel aliud delictū,
propter ꝙ debeat decapitari,vel ſuſpendi,poſteà realiter effici-
tur furioſus,nunquid iſte ſic effectus furioſus debeat ſuſpendi,
vel decapitari?Bal.hic determinat, ꝙ non poſſit puniri in perſo
a na,ſed bene in bonis,eo quia non debet addi afflictio[a] afflicto,
dicit tex.in l.diuus.ff.de offi.præſid.Idem tenet Bal. in l. huma-
nitatis.in 13.col.verſi.3. quæritur ſi furioſus. ꝟ. de impub. & in
c.1.an ille,qui interfecit fratrem dom. ſui, & ibi ſequitur Iaco.
Aluar.Imol.in l.ex facto.in penul.col.ff.de vulg. & pupil.mul-
ta dicit pro & contra,ſed relinquit indeciſum. Idem Imo. in c.
Rayn.in materia exemplaris ſubſtitutionis, de teſta.tenet cum
b Bal.quia furioſus habetur loco abſentis,vt dixi,& abſens[b] non
poteſt puniri.l.abſentem. ff.de pœnis. imò plus ſit aliquis feciſ-
ſet delictum,dum eſſet ſanæ mentis; & eſſet condemnatus, po-
ſteà efficeretur furioſus, in executione tenet Imol. ꝙ non de-
beret puniri,ſed eſſet conſulendus Princeps d.l. diuus. verſic.ſi
verò.de offi.præſi.quæ nihil facit.Eandem opin.tenet do.Alex.
8 hic,motus,† quia furioſus æquiparatur mortuo,vt dixi in prin.
ſed mortuus puniri non debet in perſona,ſm Cy. in l.2.vbi di-
xi.ſ.eo.Ab iſta ſnīa nemo diſcrepat excepto Ludo. Rom. hic,
qui dicit,ꝙ licèt iſta deciſio ſeruaretur in practica propter au-
ctoritatem Bal.tamen ſm eum non videtur vera , quia quali-
tas ſuperueniens poſt delictum commiſſum non immutat pę
nam.l.1.in prin.in ver. per ꝯrium. ff.de pœnis.Sed ad hoc rñde
ſuſtinendo Bal.ꝙ Bal non vult,ꝙ mutetur pœna,ſed ꝙ impe-
diatur proceſſus,condemnatio, & executio propter furorem,
& ſic per fictam abſentiam,vt prædixi.Adde,ꝙ idem ꝯ Bal.te-
net idem Ludo Rom.in l.pen.ff.ſi ex noxa.cau.aga.Motus per
doctrinam Bar.& Doct.ibi,& in l.1.per illum text. ff.de pœnis,
vbi concludunt,ꝙ in publicis delictis, in quib. eſt determinata
pęna à iure,attenditur tps commiſſi delicti, non obſt.variatio-
ne ſtatus perſonæ,& ſic debet attendi tps cōmiſſi delicti, quo
erat ſanæ mentis. Sed ad hoc etiam rñde, vt proximè dixi. ſ.
¶ *Ego à communi ſententia in actu pract.* non auderem recedere,
præcipuè cùm in pęnis, & in delictis mitior pars ſit tenenda. l.
interpretatione,& l. ſanctio legum.ff.de pęnis.Tamen in pun-
cto iuris arbitror ꝯrium poſſe attentari,ꝙ non obſt.furore,qui
ſuperuenit, debeat corporaliter puniri,per text. clarum in d.l.
diuus.in verſi.ſi verò.ibi,*nec morbo eius danda eſt venia*,& ibi, *ſup-
plicio afficiemus*.Nec obſt.tex.ibi in prin.iuncta ratione, dum di-
cit,ꝙ ſatis furore ipſo punitur,quia loquitur qñ in furore com
miſit delictum,& pro certo tex. ibi hanc dñiam ponit, & ſi cō-
miſit delictum tpe furoris,non debet puniri, ſed ſi commiſit
dum eſſet ſanę mentis,dato,ꝙ furor ſuperuenerit, puniendus
eſt,& ꝙ in illo tex.puniatur,qñ eſt in furore,patet quia text. di-
cit,nec morbo eius dandam veniam.ſi morbo, ergo furori, qa
qualitas adiuncta verbo intelligitur ſm tempus verbi,cui adij-
citur.l.in delictis.§.ſi damnum extraneus. ff.de nox. & Barto.in
ſummario , ꝙ ponit ſub.l.congruit.de offi.præſi.hoc vult. Niſi
dicas ꝙ cùm ille tex. velit,eſſe conſulen.principem, qui pp im-
manitatem criminis,quia ibi matrē occidit, ſupplicio afficiet,
ergo datur intelligi, ꝙ vbi non eſſet tanta immanitas criminis,
non eſſet ſupplicio afficiendus.Ita potes euadere illum tex.Se-
cundò moueor ex deciſione Bar.in fortiorib.terminis in l.nun-
quam.lą 2.§.ſi vi aut clam. ff.de vſucap. per quam dicit decidi
quæſtionem Theologorum.pone, ꝙ aliquis commiſit pecca-
tum mortale dum eſſet ſanæ mentis, poſtea efficiatur furio-
ſus,& moriatur in furore, nunquid damnabitur apud Deum?
Decidit Bar.ꝙ ſic,tamen mitius agitur cum Deo, quàm cùm
homine,dixit gl.in l.ſi quis rem.§.voto. ff. de pollicita. Niſi rñ-
deas,ꝙ illud ibi ſit pp præceptum dñi,cùm dicit,Vigilate,quia
c neſcitis diem neq; horam. Tertiò mouet me, quia ſi filius[c] an-
te furorem verberauit patrem, vel commiſit cām ingratitudi-
nis, pp quam poteſt de iure exhæredari à patre,deinde efficia-
tur furioſus,talis furor non purgat vitium ingratitudinis, imò
poteſt exhæredari,ita tenet Bar.in l.ex facto.in princ. in 7.colu.
verſ.9.requiritur.ff.de vulg.& pupil.facit. l. fin. §. ſed cùm anti-
quitas.C.de cur.furi.& l de creationib.C.de epiſc.aud.Tamen
in hoc vltimo potes dicere,ꝙ ibi agitur de pœna bonorum,&
non corporis,prout in caſu iſto, & Bald. met hic fatetur, quòd
furioſus poteſt puniri in bonis, ſed non in perſona. ¶ Prætereà
in exhęredatione,quam facit pater de filio,non requiritur pro-
ceſſus,nec ſententia condemnatoria , prout requiritur ratione
delicti,vt corporaliter puniatur.Nec obſt fundamenta Imo.&
d.Alex.quòd furioſus habeatur pro abſente, item quod æqui-
paretur mortuo,& mortuus non poſſit corporaliter puniri,ſe-
cundum Cyn.in l.2.ſ.eo.quia dico, quod Cyn. loquitur in eo,
qui naturaliter eſt mortuus,vel abſens,qui naturaliter viuit, vt
9 eſt furioſus patet, qa † mors ciuilis[d] non æquiparatur natura-
d li,niſi in caſib. expreſſis in iure.gl.16.quæſt.1. c.placuit.el 2.pro
ſingulari alleg.Bald.in Authen.ſi qua mulier.in penul. colum.
C.de ſacroſan.eccl.eſt alia ſimilis glo.in c. ſuſpectum.de reſcri.
in 6.Aliàs ſequeretur euidentiſſimum abſurdum, quòd ſeruus
ſi delinqueret,non poſſet corporaliter puniri , eo quia cenſetur
mortuus ciuiliter.l.quod attinet.de regul.iur. quod eſt notoriè
falſum,contra.l.1.ff.de pœn.accedat tex. not.diui Auguſt.in c.
10 mulier.15.quæſt.1. † vbi ſi animal irrationale[e] aſcendat mu-
e lierem , debet morte puniri , quamuis ſit irrationale, & illum
tex.pro ſingu.allegat Ludo.Roma.in l.2.ſ. eo. & in l. ſi verò. §.
de viro.in 17.fal.ff.ſolu.matrimo.Imol.in l.defuncto.ff.de pub.
iud.Tamen in illo text. non potes facere magnum fundamen-
tum,quia eo attento ſequeretur,quòd exiſtens furioſus ſi com
mitteret homicidium,vel aliud delictum, quòd deberet puni-
ri, quod eſt contra tex.in d.l. diuus. in princip. Adde, ꝙ iſtam
opin.contra Bald.tenuit etiam dom.Franc.de Albe.de Are.qui
fuit diſcipulus Bart. Motus, quia furor ſuperueniens non tollit
obligationem præcedentem.l.patre furioſo. ff. de his, qui ſunt
ſui vel alie. iur. & l. ſi à reo.§.ſi à furioſo. ff. de fideiuſſo. ſed iſte
committendo delictum incidit in pœnam, & ita in obligatio-
nem, ergo non debet tolli propter furorem ſuperuenientem,
& ita dicit fuiſſe obſeruatum Bono. per Docto. Bono. Sed ad
iſtud fundamentum reſponde,ꝙ verum eſt , ꝙ furor ſuperue-
niens non tollit obligationem præcedentem , tamen impedit,
ne poſſit fieri proceſſus, aut ſequi cōdemnatoria ꝯ furioſum,
cùm habeatur pro mortuo, & loco abſentis, vt prædixi. non
* recedas conſulendo,aut iudicando ab opin. Bald. *quæ eſt magis*
11 *communis*.¶† Item no.ex hoc tex.ſecundum glo. Cyn. & alios,
ꝙ teſtamentum eſt actus indiuiduus , ideo non poteſt valere
imperfectum.facit.l.ſi is qui.& ibi per Bar.& l.ex ea ſcriptura.ff.
de teſt.& in l.fideicommiſſum.§.quoties.ff.de leg.3.Hinc eſt,ꝙ
teſtamentum debet fieri vno contextu,aliàs vitiatur per inter-
poſitionem actus extranei. l.cùm antiquitas. ꝟ. de teſt. & l.hæ-
redes palàm.§.fi.ff.eod.Tertiò no. ex hoc tex. ſecundum Bart.
& Doct.poſt gl.ꝙ qui partem indiuidui fecit,nihil cenſetur fe-
ciſſe,& ſic nihil dicitur factum, cùm aliquid ſupereſt ad agen-
dum.l.cùm Syllanianum.ꝟ.de his,quibus vt indig.

ADDITIONES.

a ¶Afflictio.Adde tex.in c.cùm percuſſio.8.q.1.& in c.1.de cleri.ægro.
b ¶Abſens.Adde l.ne diu. C.de pęn.& c.quoniam,& c.tuæ. vt lit. non conteſt.
gl.ſum.2.q.9.
c ¶Si filius.Adde Doct.in c.quintauallis.de iureiur.
d ¶Ciuilis.Adde Bar.in l.ex ea.in §.inſulam.ff.de verb.oblig.Bar.& Bal.in l.Gal-
lus.in §.& quid ſi tm.ff.de lib.& poſth.Doct.in c.cùm ſit.de conuer.coniug.
e ¶Si animal irrationale.Adde,quod hoc habetur Exo.22.ca. & Leuit.20.c.&
text.Greg. in ca.reos ſanguinis. in §.item qui eiecit.23.q.1.

SVMMARIVM.

1 *Mutus,& ſurdus ſimul à natura non poteſt teſtari,nec vltimam vo-
luntatem condere,nec etiam donare inter viuos.nu.2.*
3 *Prohibitus teſtari non poteſt etiam legata relinquere, vel facere dona-
tionem cauſa mortis.*
4 *Mutus,& ſurdus ex accidenti ita demum poteſt teſtari,ſi ſciat ſcribere.*
5 *Non reperitur aliquis adeo ſurdus,qui non audiat aliquid,ſi ſuper eius
cerebro proclametur.*
6 *Mutus tantum ita demum poteſt teſtari,ſi ſciat ſcribere manu ſua, &
non aliter.*
7 *Mutus tantum poteſt codicillos nutu facere.*
8 *Mutus an poſſit contrahere matrimonium.*
9 *An mutus poſſit eſſe teſtis.*
10 *An mutus poſſit torqueri.*
11 *Qualiter notarius debeat conficere inſtrumentum de actu geſto per
mutum.*

LEX X.

DIſcretis. Mutus, & ſurdus ſimul à natura nō
poteſt teſtari, nec aliam vltimā vo-
luntatem condere hoc primò.Si verò ex accidenti,
poteſt teſtari, ſi ſciat ſcribere, & ſua manu ſcribat.
hoc ſecundò.Et ſurdus tantùm poteſt indiſtinctè teſtari ſiue ſit
ſurdus à natura,ſiue ex accidenti , ſiue ſciat ſcribere , ſiue non.
hoc tertiò . Mutus autem tantum ita demum poteſt teſtari, ſi
ſciat ſcribere,& ſua manu ſcribat.h.d. quartò, & vlt. vſque ad
finem legis.Et ſic habet iſta lex quatuor partes , quæ patent ex
ſummario. Primo enim loquitur in eo, qui eſt mutus , & ſur-
dus ſimul à natura.Scdo loquitur in eo,q eſt mutus,& ſurdus
ſimul

simul ex accidenti. Tertiò loquitur in eo, qui est surdus tantũ.
1 Quartò, & vlt. loquitur in eo, qui est mutus tantum. ¶† Not. ex prima parte, quòd mutus, & surdus simul à natura non potest testari, nec aliam vltimam voluntatem condere. ¶Ista regula primò fallit in milite, qui si simul, & semel sit surdus, & mutus à natura, tñ potest testari. l. iure militari. ff. de test. mil. §. quinimo. Instit. de testa. mili. & ibi bona glo. Ioann Fab. & alij tenent. Idem tenent Cyn. & Sal. do. Alex. hic, & Bald. & Ang. in d. l. iure militari. Tamen Ioann. Fab. multũ admiratur de hoc, cùm non intelligat idioma, nec quid sit testamentum. tamen respondet, ꝙ istud deprehenditur per signa. Ego semper tenui, & teneo contrarium, & inuenio, ꝙ contrarium tenet Raph. Cum. in l. qui in potestate. §. 1. ff. de test. vbi tenet, ꝙ licèt de iure ffōrum miles mutus, & surdus simul posset testari, tamen hodie non potest per istam. l. Et si dicis, ꝙ ista lex non loquitur in milite, dicit ipse, pondera rationem istius. l. quæ est, quia re vera mens colligi non potest, & ideo propter falsitates euitandas prohibitum est eos testari, & eadem ratio militat in milite. ego etiam pondero, ꝙ text. in d. §. quinimo. probat contrarium, vbi vitia erant separata, p atet, quia text. ibi dicit in plurali, quinimo miles, mutus, & surdus testari possunt, secundum veram literam: nam si essent simul diceret, potest, in singulari. Nec obst. d. l. iure militari, quia intellige, ꝙ ibi vitia erant separata. Et si dicis ita intelligendo, ꝙ dubium haberet ille text. in milite, quia si paganus, qui est mutus de per se, vel surdus potest testari, ꝙ dubium fuisset in milite, & in quo consisteret priuilegium? Respondeo, ꝙ priuilegium est in hoc, quia de iure ffōrum nullus mutus poterat testari nisi impetraret à principe. l. si mutus, & l. qui in potestate. §. surdus, & mutus. ff. de testamentis, & l. octaui. §. fin. ff. vnde cog. & declarat Pau. de Castr. hic, sed miles potest sine impetratione. Et si replicas, ista sol. procedit quantum ad ius ffōrum, sed quantum ad §. quinimo. Instit. de mili. test. nullum esset dubium, nec priuilegium militis. Responde, ꝙ imò priuilegium est, quia miles mutus de per se, vel surdus per se potest, quamuis nesciat scribere, testari, non habita distinctione text. nostri. Tamen fateor, ꝙ gl. & Doct. in illo. §. quinimo. intelligunt in muto. & surdo simul à natura, & idem tenet gl. in §. antepen. in vers. certis. Inst. quib. non est permis. fac. test. Præterea in d. l. iure militari. ptincipale dubiũ erat, an mutus, & surdus milites possint facere testamentum iure militum, & sic iure sing. an vetò de iure communi, & decidiτur, ꝙ antequam missi sunt domum propter necessitatem talis morbi, ꝙ possunt iure militum testari, & sic in illo text. dubium non consistebat, an miles mutus, & surdus possit testari. Sed dubium erat, quo iure posset testari, & sic an sing. priuilegio militum, an iure communi. ¶Secundò limita, quãdo mutus, & surdus simul à natiuitate testatur ad pias causas. Ita vide tur sentire Bald. hic allegando. c. cũ tibi. de test. & istud expresse firmat do. Alex. hic motus, quia hodie in testamentis ad pias causas nõ attẽditur prohibitio iuris ciuil. sed solùm iusgentiũ, vel canonicum. Tene contrarium, ꝙ etiam ad pias causas testari non potest, per istum tex. in vers. neque libertates, cùm libertas sit pia causa, vt dixi in l. captatorias. s̃. tit. 1. & ita per hunc text. tenet Lud. Ro. hic, & expresse Bald in l. 1. in 2. col. C. de sacros. Eccles. ¶Tertiò limita ex dispensatione principis, secundum Cyn. Lud. & dom. Alex. hic, sentit etiam Bald. per. l. si mutus. alleg. in glo. Tene etiam in hoc contrarium, ꝙ Princeps nõ possit in hoc dispensare, qa quodammodo caderet super impossibili, propter carentiam intellectus respectu factionis testamenti, & contrarium tenet Raph. Cum. & Pau. de Cast. in l. qui in potestate. §. 1. ff. eod. & Pau. hic. Tamen pro ista limi. vide text. in l. 1. iuncta gl. ff. qui & à quibus. vbi text. dicit mutum surdum ita natum, & cùm loquitur in sing. natum, non potest dici, ꝙ vitia erant discreta. Sed vt ibi dicit gl. necessarium est dicere, ꝙ impetret à Principe, aliàs mutus, & surdus simul à natura non potest dare libertatem, per istum text. in vers. neque libertas, vt proximè dixi, vel potes tenere aliam sol. glo. ibi, & hic, ꝙ vitia erant distincta. Nec obst. quòd tex. in sing. dicat natum, quia non est inconueniens, ꝙ vnum adiectiuum in sing. iungatur duob. substantiuis diuersis. text. est in l. pater. §. 1. ff. de acquir. hær. ibi, mutus pater, vel dominus, & l. filiusfa. §. diui. el. 1. ff. de lega. 1. Adde, ꝙ istam limitationem etiam impugnat. d. Fran. de Aret. in l. si mutus. ff. de test. viua, (vt ipse dicit) ratione, quia mutus, & surdus à natura nihil intelligit. l. seruo inuito. §. si pupillo, in fin. ff. ad Trebell. Sicut ergo Princeps non posset concedere furioso, & mentecapo, quòd faceret testamentum, quia carent sensu, & ratione, & lex positiua non potest immutare rerum naturam. l. 3. ff. de vsufr. earum rerum, quæ vsu cõsu. ita non potest concedere muto, & surdo vtroque morbo naturaliter laboranti, ꝙ possit testari. Sed tu dic, quòd assumptum suum non est verum, dum dicit, ꝙ mutus, & surdus à natura nihil intelligit, & sic æquiparatur furioso. d. l. seruo inuito. §. si pupillo. in fin. ille text. non dicit hoc, sed dic, vt declarat Bart. in l. 1. in prin. & ibi plenius Imo. & Mod. ff. de verbor. oblig. & Bart. in l. mutum. ff. de acquir. hæred. & secundum dicta per eos intellige istam responsionem. s. quando perdidisset intellectum, tunc. n. æquiparatur infanti: & quòd surdus, & mutus simul non æquiparatur furioso, est text. in l. surdi. ff. de
2 manum. vin. ¶† Itẽ adde, & signa, quod distinctio huius. l. non solùm habet locum in testamento, vel in alia vltima voluntate, sed etiam habet locum in donatione inter viuos, & in alijs contractibus, quia si aliquis sit mutus, & surdus à natura, non posset donare inter viuos. glo. est in l. qui id quod. §. mutus. ff. de dona. quam glo. sequuntur ibi simpliciter Bart. Lud. Rom. & Raph. Cum. ibi, & dicit ibi Raph. ꝙ habuit istum casum de facto. Illam glo. etiam tenet Lud. Rom. vbi reputat sing. in l. 1. in princ. ff. de verb. oblig. & Lud. & do. Alex. hic, idem vult Angel.
a hic in lect. Flor. qui per hoc infert, ꝙ mutus, & surdus [a] à natura non posset ingredi religionem, cùm ipso ingressu se, & sua dedicet religioni, & dicit Angel. quòd istam quæstionem habuit de facto Perusij, & quòd remansit indecisa, de quo infra statim dicetur. contrarium tenet Bald. in d. l. iure militari, quòd imò mutus, & surdus possunt donare inter viuos, & alios contractus facere, qui solo consensu perficiuntur, & dicit, quòd habuit de facto, & istam vltimam tenet Pau. de Cast. hic, qui dicit se de facto habuisse per text. in l. item, quia. ff. de pact. quæ nihil facit, quia non loquitur in muto, & surdo simul à natura. Pro ista secunda opin. facit, quia mutus, & surdus simul po-
b test contrahere matrimonium. [b] text. in cap. cùm apud. de spon. sic inducendo: nam dicit text. vtrum mutus, & surdus possit alicui matrimonialiter copulari, & determinat, ꝙ sic, pondera, quòd dicit in singulari, possit, ergo loquitur in vna persona, in qua vtraque qualitas simul concurrebat, & sic erat simul mutus, & surdus: nam si text. loqueretur, quando vitia erant discreta, & sic de diuersis personis, dixisset in plurali, possint. ¶Tunc arguo sic, si mutus, & surdus simul potest contrahere matrimonium, prout est vinculum spirituale, & sonat in ius, multò fortius debet posse facere quoscunque contractus, qui solo consensu perficiuntur, & sunt facti. l. consilio. in fin. ff. de cura. furi. quia facilius potest ex visu percipere effectum contractus quàm effectum sacramenti matrimonialis, prout sonat in ius. Item minoris præiudicij est contractus, quàm sit vinculũ matrimonij, si ergo potest, quòd est plus, ergo, quod
* est minus. l. quanto magis. ff. de iur. iur. * Præterea in donatio-
c ne est text. quòd mutus, & surdus [c] simul potest donare. dicta. l. qui id quod. §. mutus, & licet gloss. ibi dicat contrarium, per istam. l. tamen ista. l. nihil facit, quia loquitur in vltimis voluntatibus, non autem in contractibus. ¶Tene primam opin. per istam. l. quæ in muto, & surdo simul à natura non solùm prohibet in vltima voluntate disponere, sed etiam inter viuos, etiam in actu fauorabili. ita est text. ibi, *nec libertatem siue per vindictam siue alio modo imponere.* Pondera text. siue per vindictam, ergo non potest manumittere inter viuos, nec alio modo, & sic nec in vltima voluntate, si ergo non potest donare libertatem inter viuos, quæ est fauorabilis, ergo minus poterit aliam rem donare, & sic alios contractus facere. Nisi dupliciter respondeas. Primò, ꝙ text. loquitur de manumissis vindicta celebrata non inter viuos, sed in vltima voluntate, vt patet ex continuatione text. sicut & alij contractus possunt in testamẽto celebrari, vt est glo. in l. hæredes palàm. §. fin. ff. de testa. Secundò responde, ꝙ in talib. personis aliud sit in libertate, quam in alijs reb. nec hoc est inconueniens, cùm & aliàs habeamus, ꝙ minor. 20. annis, vel hodie. 17. non possit manumittere seruum, etiam sit sit miles, & tamen potest de alijs rebus in vltima voluntate disponere. §. 1. Instit. quib. ma. licet vel non. & l. si Ruffinus. s̃. de testa. militis. Non obst. dum dicebatur, ꝙ mutus, & surdus simul potest contrahere matrimonium, vt probat text. in d. c. cùm apud. cùm vtatur verbo singulari, possit. Item potest donare. d. §. mutus, quia respondeo, ꝙ illi text. bene loquuntur, quando erat mutus, & surdus simul, sed non loquuntur quando à natura: nam mutus, & surdus à natura simul, nullum matrimonium contrahere potest nec carnale, nec spirituale, & sic nec religionem intrare, secundum Bald. Ang.

ADDITIONES.

a ¶An mutus, & surdus. Adde Doct. in l. ex facto. ff. de vulg. & pupil. Angel. in l. mutum. ff. de acquir. hær.

b ¶Matrimonium. Adde Card. Alex. in c. contracto. in vlt. col. de cog. spi.

* Voluit fortè allega. Auth. multo magis. C. de sacrosan. Eccles. sed melius. c. cui licet. de reg. iur. in 6.

c ¶Surdus. Adde Card. Alex. in c. cùm apud. de sponsa. in 2. col.

Ang.Fulg.& Lud.hic, vt ſupra retuli, quia non poteſt intelli-
gere ſpirituale vinculum matrimonij, prout ſonat in ius, ſecus
ſi ex accidenti eſſet mutus, & ſurdus ſimul, quia prius potuit
intelligere, ita etiam in ſimili in donatione, dicit glo. in d.l.qui
id q.§.mutus, licèt videatur aliqualiter refragari text.in d.cap.
cùm apud. in ratione ſui, quæ videtur generalis etiam ad mu-
3 tum, & ſurdum ſimul à natura.¶†Secundò not.ibi, neq; mor-
tis cauſa donationem, q prohibitus teſtari non poteſt etiam
legata relinquere, vel facere don. cauſa mort. concordat.l.1.§.
1.ff.de tute. & ratio.diſtra. & l.2.ff.de lega.1.dixi in l. ſenium.ſ.
4 eod.& intellige, & limita, vt ibi dixi.¶† Tertiò not.ex verſ.vbi
autem, quòd mutus, & ſurdus ſimul, ſed non à natura, ſed ex
accidenti propter aliquam infirmitatem, ita demum poteſt te-
ſtari, ſi ſciat ſcribere, & non aliter. Adeo, quòd per ſtatutũ non
poteſt induci, quòd poſſit teſtari, ſi neſciat ſcribere, quia eſt de
reſeruatis Principi. l ſi mutus.ff. de teſta. ſecundum Bart. in l. ſi
quæramus.in vlt.colu. ff.de teſta. ſequuntur Petr. de Anch. &
5 Imo.in c.2.de teſta.¶Deinde† not.text.in verſ.quia ſcimus, q
non reperitur aliquis adeo ſurdus, quod non aliquid audiat, ſi
a ſuper eius cerebrum [a] proclametur, & vide in propoſito de il-
lo mirabili muto, quem refert Bald. in c. 1.§.fin.in tit.Epiſco-
pum, vel Abbatem, & quod dicit Barto. de Domino Lelio de
6 Eugubio in l.1.in prin.ff.de verb.oblig.¶†Vltimo not.ex quar-
b ta parte text. quòd mutus[b] tantum ita demum poteſt teſtari,
ſi ſciat ſcribere manu ſua, & nõ aliter, quia nutu nemini per-
mittitur teſtari etiam patri inter liberos, vt dicam in l.iubemus.
7 j. tit. 1.¶† Nunquid autem talis mutus poſſit nutu codicillos
facere, Bald.hic tenet, quòd ſic per.l.nutu.ff.de leg.3. idem te-
net Imo.in cap.2.de teſta. & idem Imo. in l. ſi mutus.ff.de teſt.
* & ibi d.Fran. de Aret.in vlt.colu. *Contrarium tenent omnes Moder. hic.*& Pau. de Caſtr. in d.l. qui in poteſtate.§.1.per iſtum text.
dum dicit, *nil prohibet eum ſcribentem omnia facere*, ergo à contra-
rio ſenſu ſi neſciat ſcribere, nil poteſt facere. Ad idem facit re-
gula negatiua.l.2.ff.de leg.1. Niſi dicas, quòd illa regula proce-
dat, vbi non eſt diuerſa ratio, vt eſt hic, vbi legata, & fideicom.
poſſunt relinqui nutu, ſed non hæredis inſtitutio. l. iubemus.
C.de teſta. Ad idem facit, quia de mente Imperatoris eſt, quòd
in iſtis perſonis, vbi prohibet ne poſſint teſtari, prohibet etiam
codicillari, & donare cauſa mortis, vt in princ.huius.l.& l.1.§.
1.ff.de tut.& ration.diſtr. Idem tenet Barto.in d.l.nutu. & rñdet
ad illum text.vt ibi per eum, quòd non loquitur de muto om-
nino, ſed in eo, qui propter infirmitatem ad tempus loqui nõ
poterat, & ita etiam reſpondent Mod hic.& Pau. de Caſt.& in
l.ſi mutus.ff.de teſta. Sed obſtat text.ibi in verb.morbus ſuper-
ueniẽs, iuncto iſto tex.in verb.morbus ſuperueniens. Itẽ ſecun
dum d. Fran.de Aret. in d.l.ſi mutus. obſtat text. in l.ſeruo inui-
to.§.ſi pupillo.ff.ad Trebell.vbi videtur æquiparare quo ad po
tentiam gerendi actum eum, qui non poteſt fari ad tempus,
illi, qui non poteſt fari in perpetuum, ergo ſicut vnus poteſt
8 codicillari d.l.nutu.ita & alter.¶†Nunquid autem mutus poſ-
ſit contrahere matrimonium, not. in cap.cùm apud. de ſpon.
& in l.qui id, quod.§.mutus. de don. & in l.1. in princ.de verb.
oblig.& quando eſt mutus, & ſurdus à natura ſimul, nullum
matrimonium poteſt contrahere nec carnale, nec ſpirituale,
& ſic non poteſt religionem profiteri. ſecundum Bald. Angel.
Fulg.& Lud.Rom.hic. Si autem ſint ſeparata, dic vt per Dyn.
in regula vbi non voce.ff.de regu.iur.& Angel.Bald. & Moder.
in l. ex facto. ff.de vulga. & pupil. & in l. mutum. ff.de acquir.
9 hæred. & in d. cap. cùm apud. de ſponſ.¶† An autem mutus
c poſſit eſſe teſtis, [c] & qualiter iurare debeat, & qualiter exami-
nari, eſt glo.3.quæſt.9.cap.teſtes Specu.in titu. de teſte.§.1.verſ.
quid de muto. dom. Ant.in d.cap. cùm apud.de ſpon. Bald.in
rubr.ff.de iureiur. Ioann.Fab.in §.teſtes.inſti.de teſta. Moder.in l.
qui iuraſſe.in princ.ff.de iureiur.per Petr.& Cyn.aliquid in Au-
10 then.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vend.¶† An autem mu
tus poſſit torqueri, & an per confeſſionem factam ſignis poſ-
ſit corporaliter puniri de delicto, tradit Bald.in l.vnica.in 8.co-
lum.C.de confeſ.& in l.humanitatis.in 13.col.verſ. 3.quæritur
11 ſi furioſus j.de impub.& alijs ſubſt.¶† Et qualiter notarius de-
beat conficere inſtrumentum de actu geſto per mutum, po-
nit Bald.hic, & Bart.& alij in l.mutum.ff.de acq.hær.& in l.nu-
tu.in princ.ff.de leg.3.

ADDITIONES.

a ¶Cerebrum. Adde Ioann. Andr.& Card. Alexand. in capitu.cùm apud.de ſponſ.

b ¶Mutus. Limitat in pia cauſa Felyn. in cap.in præſentia. 18.colu.de proba. PVRPV.

c ¶Teſtis. Adde Lud.Rom.in ſuis ſing. in verſic.teſtis. verſic. quæro vtrum mutus, quod eſt ſing.53.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliàs non poteſt etiam in aduentitijs teſtari etiam in his, quorum vſusfructus non quæritur patri.nu.2.*

3 *Adultus habens curatorem legitimum, eo non obſtante poteſt teſtari.*

4 *Filiusfamiliàs poteſt donare cauſa mortis ſine conſenſu patris de bonis aduentitijs, quorum vſusfructus non quæritur patri.*

5 *Quando ll.C. ſunt in eodem titulo, tunc apparet de prioritate, & poſterioritate, ſecus ſi ſub diuerſis titulis.*

6 *Teſtamentum conditum de caſtrenſibus, vel quaſi caſtrenſibus an ſubiaceat hodie querelæ.*

LEX XI.

a NEmo ex lege. Filiusfam. [a] non po-
teſt hodie de aduenti-
tijs teſtari, ſed bene de caſtrenſibus, vel quaſi, in
quib. etiam teſtamentum non ſubiacet quærelæ.h.
d. cum l. fin. ¶In text.ibi, ſiue ſine patris conſenſu bona poſſi-
deant ſecundum noſtræ legis diſtinctionem, aliqui intelligunt,
quod ſit diſtinctio, quæ ponitur in l.fin. poſt princip. in verſ.ſi-
ue èc contrario patre recuſante.j.de bon.quæ liber. Aliqui intel-
ligunt, quod ſit.l.cùm oportet.§.ſin autem res.j.de bon.quę lib.
1 ¶† Not. ergo, quòd filiusfam. etiam in aduentitijs non poteſt
teſtari. Iſta concluſio clarè procedit in bonis aduentitijs, quo-
rum vſusfruct.quæritur patri.idem dicit text.in l.fin.§. filijs au-
2 tem, ibi, *nec de ijſdem rebus teſtari.* j. de bon.quæ liber.¶† Sed du-
bium eſt ſubtile, & diſputabile, quid iuris ſit in bonis aduenti-
tijs, quorum etiam vſusfruct.non quæritur patri, & ſunt decẽ
caſus, quos enumerat glo.magiſtra.in Auth.idem eſt.j.de bon.
quæ liber.& ſic quando ſunt bona aduentitia, quæ ſpectant in
totum pleno iure filiofam.& quo ad proprietatem, & quo ad
* vſumfruct.nunquid in illis poſſit hodie teſtari. *Et in hoc communis opin.*eſt glo.& Doct.nemine diſcrepante, quod non. Ita gloſ.
Barto.& Doct.in l.qui in poteſtate.in princip.ff. de teſt.& in l.1.
§.in filij.ff.ad Trebell. & gloſ. in Auth. vt lice. mat. & auiæ. in
in princip. & in l.fin.§.filijs autem. C.de bon. quæ liber. Ioann.
de Imo.in l.2.§.Titio.ff.de don. & in l.tam is.§.1. de don.cauſa
mort.& in cap. poſt tranſlationem.de renun. latè Lud.in repe.
Authen.ſimiliter.C.ad leg.fal.in 19. ſpeciali piæ cauſæ inter vlt.
volun. Idem tenet Bart.qui non alleg.in l.Imperator.ff.ad Tre-
bell.¶Pro iſta communi ſententia multa adducuntur præcipuè
per dom. Alex.ſed ante eum omnia hæc fundamenta, & quæ-
dam alia adducit Lud. Rom. in repe. Authen. ſimiliter. C. ad
leg.fal.in 19.ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas voluntates. ¶In-
ter cætera ſtringit fortiter tex.noſter, cui non poteſt reſponde-
ri, inducendo eum quadrupliciter. Primò dum dicit, quæ pa-
rentibus acquiri non poſſunt, in generalitate ſui. Secundò, &
fortius facit iſte text.dum dicit, *ſiue ſine patris conſenſu bona poſſideant ſecundum noſtræ.l.diſtinctionem.* nam ſiue referas ad d. l.fin.§.
ſiue èc contrario patre recuſante, ſiue referas ad d. l.cùm opor-
tet.§.ſin autem res, vtrobique ponitur caſus, quo in aduentitijs
vſusfruct.non quæritur patri, & tamen dicit iſte text. quòd te-
ſtari non poteſt. Deinde tertio facit iſte text. dum ſubiungit,
ſed antiqua lex per omnia ſeruetur, pondera vniuerſalem per om-
nia, & quòd nulla lex antiqua in aduentitijs permittat filiosfa.
teſtari. Tamen, qui vellet tenere diſputando contra commu-
nem opin.diceret, quòd verum eſt, quòd ſecundum iſtas leges
filiusfam.non poterat teſtari etiam in aduentitijs, in quibus pa
tri non quæritur vſusfruct. tamen hodie eſt ſecus per iura no-
ua Authenticorum.ſ.per text. in Auth.vt lice.matri, & auiæ.in
fin.princip. de quo text.j. dicetur, vel quod ſecus eſt, per text.
fortem in l. fin.§. filijs autem. j. de bon. quæ liber. de quo text.
etiam infra dicetur. Quarto modo poteſt induci iſte text. qui
in procemio demonſtrat cauſam finalẽ legis. vt.l.fi.& ibi Bart.
not.ff.de hæred.inſtit. cum ſimi. ſed ſi iſta lex loqueretur in ad-
uentitijs, quorum vſusfruct. quæritur patri, certè nemo dubi-
taſſet, quòd non poteſt teſtari, quia text.eſt clarus in dicta.l.fin.
§.filijs autem. C. de bon. quæ liber. ¶Secundò ad idem facere
videtur fundamentum, quod fuit originaliter glo. in Authen.
vt lice.matr. & auiæ in princ. & ſibi aſcribunt Lud. Rom.& d.
Alex. hic. nam quemadmodum filiusfamiliàs quando habet
bona aduentitia, quorum vſusfruct.quæritur patri, tamen non
poteſt de ſola proprietate teſtari, quæ ad eum ſpectat, ita non
debet

ADDITIO.

a ¶Filiusfam. Amplia iſtam l.etiam ſi communis opi.eſſet, quòd pater ſit mortuus, cùm tamen non ſit. Bald. in l.3. C. de ſent.& inter loc. & ita accipitur.ſ. 3.ff.ad Maced.& ita ſequitur Alex.lib.1.conſ.85.Viſo themate.in fin. 5.colu. vide Mod.in l.Barbarius.ff.de offi.prætο. PVRPV.

debet posse testari de proprietate, & vsufr. quando vtrunque ad filium spectat. Et si dicas, quòd ratio diuersitatis sit, quia primo casu pater est legitimus administrator ratione vsusfruct. ad eum spectantis, secundo casu non, quia ad hoc respondetur, & dicitur, quòd legitimus administrator non est impedi-
3 mento factioni testamenti. † Hinc est, quòd adultus habens curatorem legitimum eo non obstante potest testari. l. Aurelio. §. Caius. & ibi glo. & Bart. ff. de liber. leg. secundum d. Alex. hic. Tamen contra hoc ego replico, quia verum est, quòd legitimus administrator, qui solum habet nudam, & simplicem administrationem, non impedit quem testari, ita loquitur. d. §. Caius. Sed pater, qui est legitimus administrator aduentitiorum filij, non solùm habet administrationem, sed etiam ius in talib. bonis, quia ad eum spectat vsusfruct. & vsusfructus censetur pars rerum. l. 4. ff. de vsufr. notatur in l. 1. §. vsufructuarius. ff. de oper. no. nun. ¶ Tertiò facit bon. text. in §. præter hos. Insti. quib. non est permis. fact. testa. ¶ Quartò potest induci text. in l. fin. § filijs autem. j. de bon. quæ libe. in ratione sui propter alimenta, ad quæ tenetur pater, quæ ratio generaliter militat etiã in aduentitijs, in quibus patri non acquiritur vsusfruct. & sic debet attendi ratio generalis legis, quamuis lex postea specialiter loquatur, vt not. Bar. & Bald. in l. regula. §. & licet. per illum text. ff. de iur. & fa. ign. Et si dicas, illa ratio alimentorum non potest ad testamentum referri, cùm mortuo filio, quo tempore testamentum habet effectum, non sit tractandũ de alimentis filij mortui. Dic, quòd imò militat ratio alimentorum etiã mortuo filio, cùm ex eo possint superesse nepotes, quos auus tenebitur alimentare. l. si quis à liberis. §. vtrum. ff. de libe. agno. & l. 1. & 2. C. de alen. lib. secundum Lud. Nisi tu respondeas, ꝙ ex testamento eorum patris isti nepotes saltem debent habere legitimam, ex qua alentur, alias rumperent illud testamentum tanquam præteriti, vel exhæredati indebitè. Quintò potest pro communi addi tale fundamentum, quia si diceremus, quòd filiusfam. posset testari in aduentitijs, quorum vsusfruct. non quæritur patri, certè sequæretur absurdum, quòd si iste filiusfam. habeat alia bona aduentitia, quorum vsusfruct. sit patris, quòd decedet pro parte testatus, & pro parte intestatus, contra. l. ius nostrum. ff. de reg. iur. Et si dicis non esse inconueniens propter diuersitatem patrimoniorum sicut in milite. l. 1. & secunda, vbi dixi. s. de testa. mili. dico, quòd hoc solùm reperitur permissum in milite, duplici ratione, prima, quia in eo solùm attenditur ius gen. l. 1. & l. iure militari. ff. de test. militis. Item, quia propter fauorem publicum reputatur pro patrefa. l. 2. in princ. ff. ad Maced. & statim. j. dicam, sed ambæ rationes cessant isto casu. Sed pulchrè responde, quòd quo ad alia non dicetur intestatus, cùm de eis non possit testari. l. 1. in princ. ff. de suis, & legi. & sic regula d. l. ius nostrum. procedit in eo, qui de omnib. potest testari, & ita alibi not. respondet Bald. in l. 1. in 12. colum. in fin. C. de sum. Tri. facit tex. in l. 1. C. de natu. lib. ¶ Sextò pro communi potest induci text. in c. licet. §. fin. de sepul. in 6. vbi text. esset diminutus, qui solùm excipit peculium castrense vel quasi, si filiusfam. posset etiam testari de aduentitijs, quorum vsusfruct. non quæritur patri, non solùm pro anima, sed etiam aliter. ¶ Septimò facit text. in l. Imperator. ff. ad Trebell. vbi filiusfam. in bonis, quibus nihil acquiritur patri, æquiparatur filiofam. militi, sed filiusfam. miles potest testari, vt l. fin. j. eod. Bart. ibi respondet, quòd illa æquiparatio procedit quo ad agen. & defenden. sed non quo ad testan. vt hoc tex. ¶ *Stat ergo communis omnium sententia*, ꝙ filiusfam. non põt testari etiam de illis bonis aduentitijs, quorum vsusfruct. non quæritur patri. Et si dicis, quæ est ratio diuersitatis, quare filiusfam. potest testari de castrensi, vel quasi, vt hic, & l. fin. & tamen non potest testari de aduentitijs, quorum vsusfruct. non quæritur patri, & sic pleno iure spectant ad filium, cùm tamen habeamus, quòd in istis habet integram person. patet, quia in illis potest agere, conueniri, & esse in iudicio sine consensu patris, tex. est in cap. fin. §. fin. de iud. in 6. ergo cùm in istis sit integra persona, quare non potest ita testari sicut in castrensibus, vel quasi? corroboratur difficultas, quia in talibus bonis æquiparatur filiof. mil. text. in l. Imperator. ff. ad Trebell. in verb. *filio militi comparari debuit*, & ibi Bart. notat, licèt respondeat, ꝙ illa æquiparatio procedat quo ad agendum, & defendendum, sed non quo ad testandum. per istum text. Responde, ꝙ ratio diuersitatis est, q̃a in castrensibus, vel quasi filiusf. habetur pro paterfa. text. est in l. 2. ff. ad Maced. ergo nimirum si in illis potest testari. Sed in aduentitijs dato, ꝙ vsusfr. non quæratur patri, filius tñ non habetur pro patrefa. ergo nimirum si testari non potest. Et si instas, quę est ratio rationis, quare magis in castrẽsib. vel quasi lex habeat eum pro patrefa? Responde fauore publico, & sic fauore publicæ vtilitatis, & publici officij, quia castrensia de publico acquiruntur, eodem modo quasi castrensia acquiruntur ratione publici officij, cùm in quasi castrensibus filius dicatur ita militare sicut in castrensibus. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iud. Sed ista ratio publici officij cessat in aduentitijs, quia iure priuato obueniunt. Et si instas, quare filiusf. in istis aduentitijs, in quibus patri non acquiritur, est magis habilitatus ad contractus, & iudicia. d. c. fin. §. fin. & non quo ad testandum? Responde ad hoc, ꝙ in aduentitijs, quorum vsusfr. non quæritur patri, filiusfa. censetur habere integram personam quo ad contractus, & iudicia, prout loquitur text. in d. c. fi. in fi. de iud. in 6. tamen non sic est quo ad vltimas voluntates, pp maiorẽ excellentiã, & solennitatẽ testamentorum. ¶ Contra tñ communem sententiam multum stringit text. in l. fi. §. filijs autem. j. de bon. quæ lib. in illa taxatiua duntaxat, in quibus vsusf. quęritur patri, si ergo filiusf. prohibetur testari in illis duntaxat, in quib. vsusfru. quæritur patri, ergo in alijs aduentitijs, in quibus pater non habet vsumfruct. debet posse testari. aliàs si in omnibus aduentitijs filiusfa. prohibetur testari, siue in eis quæratur vsusfructus patri, siue non, text. ibi ineptè, & superfluè poneret illam taxatiuam, & diceret, in eis duntaxat casibus, in quibus apud parentes vsusfr. est, testari prohibetur. Durum est respondere ad illum text. d. Alex. rñdet dupliciter, primò, ꝙ taxatiua, ibi fuit apposita ob castrensia, vel quasi: secundo dicit, ꝙ ille text. debet referri ad omnia illa in illo text. posita, præterquam ad actum testandi, sed non bene respondet pp tex. qui expressè dicit, neque de his testari permittimus, & sic expressè loquitur de actu testandi prohibendo. Vel tertiò responde s̃m Fulg. Lud. & do. Alex. ꝙ in d. §. filijs autem. non debet sumi arg. à cõtrario sensu, quia resultaret absurdus intellectus. s. correctio istius. l. vnde qñ inducitur correctio iuris, nunquã sumitur arg. à contrario sensu. c. vnico. de æta. & qualit. in 6. sed ista solutio nõ satisfacit, quia non sumus in correctorijs, vt statim dicam. Præterea ibi non est propter argu. à contrario sensu, sed propter taxatiuam, cuius natura est, vt si appositio affirmatiuè illud ponat, & omne aliud negat, & excludit secundum Barto. & Doct. in l. vnica, in prin. ff. si quis ius dicen. non obtẽp. ibi tamen Bart. subdit verum, nisi causa euitandæ contrarietatis alterius. l. Potes aliter respondere, ꝙ ex dictionibus taxatiuis non est licitum arguere, quando ita arguendo inducitur correctio alicuius statuti, vel iuris, prout sing. determinat Bart. in pulchra quæstione statuti in l. 3. §. Lucius Titius. ff. de alimen. leg. cum concor. Tamen nec hoc satisfacere videtur. Primò, quia in d. §. filijs autem. non sumus in correctione iuris communis, sed in limitatione, quia tantum limitaretur ius commune in aduentitijs, quorum vsusfru. non quæritur patri, vt de illis testari possit. Istud non est corrigere ius commune, sed tantum limitare, isto casu tamen verè esset corrigere istam. l. pen. Prætereà non euaditur arg. superfluitatis, quia superflue dixisset text. in his duntaxat casibus, in quib. patri quæritur vsusfr. Sed responde, ꝙ per hoc text. non est superfluus, propter alia, quę ibi subiungit, prohibendo alienationem inter viuos, & hypothecam, quæ prohibitio alienationis inter viuos non habet locum nisi in illis aduentitijs, quorum vsusfr. acquiritur patri. Cogita, quia fortis est text. ¶ Secundò contra communem opi. facit text. in Auth. vt lice. matri, & auiæ. in fin. princ. in verbo, *quo volunt modo disponere*. Et si dicas, ille textus intelligitur de dispositione inter viuos, *prout glo. ibi, & omnes intelligunt*, & hoc comprobat d. Alex. dupliciter. Primò, quia lex noua generaliter loquens recipit distinctionem, & limitationem per leges antiquas specialiter loquentes. l. sed & posteriores. ff. de legi. glo. in l. sciendum. in princ. ff. qui satisd. cog. Secundò, & fortius pondera text. ibi,
a *si quidem perfectæ sunt ætatis*: nam perfecta ætas [a] dicitur 25. ann. l. fin. C. de his, qui ve. æta. impe. sed ad testandum sufficit 14. annorum ætas. l. qua ætate. ff. de test. Aduerte, hoc modo intelligendo illum text. esset restringere illum text. in verb. disponere, ꝙ propriè refertur ad vltimas voluntates. §. quoniam infirmas, & §. disponat. in Auth. de nup. Item restringerentur illa verba vniuersalia, quo volunt modo, non enim omni modo quo vellent possent disponere, si solùm possent inter viuos. Confirmatur, & fortius: nam ꝙ in aduentitijs, in quib. patri nõ acquiritur vsusfr. filius possit inter viuos disponere, illud erat iam concessum per l. fin. §. siue ècontrario patre recusante. & §. filijs autem. C. de bon. quæ lib. vnde quando lex noua continẽt dispositionem actus iam concessi, tunc non recipit restrictionem, est doctrina Bart. approbata in l. 1. §. nunciatio autẽ. ff. de oper. no. nun. Nec obst. text. in verb. perfectæ, quia aliter, & aliter intelligitur secundum subiectam materiam, vt infra statim

ADDITIO.

a ¶ Perfecta ætas. Adde Ioann. Andr. in c. susceptum. de rescrip. libr. 6. in nouel. glo. in vers. perfectus, & ibi Doct. in proœ. 6.

ſtatim dicam in ſequenti artic. Tertiò eſſet reddere illum text.
de indubitabili, quia clarum eſt, ꝙ in aduentitijs, in quib.non
quæritur vſusfruct. patri, filiusfa. poteſt contrahere. l.fin. §.ſiue
ècontrario patre recuſante, & §.filijs autem. C.de bon.quæ lib.
Et ſi dicis, prout dicebat Lud. Ro. ꝙ ibi inducitur de nouo, ꝙ
poſſit donare cauſa mortis, certè hoc modo corrigitur. l.tam
is.§.1.ff.de dona.cauſa mort.& l.filiusfa.§.pari.ff.de don. Suſti-
nendo communem opin.dic, quòd ille text.principaliter venit
ad decid. an aduentitia poſſint relinqui filiofam. cum hoc, ꝙ
patri non acquiratur vſusfruct.& decidit, quòd ſic. Illud autē,
ꝙ poſſit quo velit modo diſponere, eſt incidenter dictum, &
ſatis eſt, ꝙ text.in principali deciſione operatur, & dubitatio-
nem magnam faciebat text. in d.l.fin.§.filijs autem. in ratione
ſui, quæ ratio videtur generaliter militare etiam in aduētitijs,
in quibus non acquiritur vſusfru.patri. Nec eſt verum, ꝙ cor-
rigatur.d.l.tam is.§.1.ſed limitatur, vt non procedat hodie in
aduentitijs, in quibus patri non acquiritur vſusfr. per text. in d.
Auth.vt lice.matri, & auiæ. Ad quem tex.adde, quæ ſtatim di-
cam in ſeq.artic. ¶Retenta communi ſententia, ꝙ filiusfa.non
poſſit teſtari etiam in aduentitijs, quorum vſusfru.non quæri-
tur patri, ſuccedit dubium, nunquid ſaltem filiusfamiliàs poſ-
ſit hodie de talibus aduentitijs, quorum vſusfru.non quæritur
patri, donare cauſa mortis ſine conſenſu patris? d. Alex. hic di-
cit, ꝙ non reperit iſtum paſſum ab alijs bene diſcuſſum, ſed ip
ſe concludit, ꝙ etiam in talibus aduentitijs non poſſit hodie
donare cauſa mortis niſi cum conſenſu patris, eo q̄a non ha-
bet integram perſonam, ergo debet integrari mediante con-
ſenſu patris, ſicut olim debebat, ſed cum reuerentia errat, &
iſtud ſtringit contra eum, quia imò in talibus aduentitijs, in
quib.non quæritur vſusf.patri, habet integram perſonam, quā-
tum ad contractus, & iudicia, licèt non quantum ad teſtan-
dum.c.fin.in fin.de iud.in 6. & ipſemet do.Alex. ſ.in 2.colum.
expreſsè firmat, ſed donatio cauſa mort.prout in eſſe deduci-
tur, æquiparatur contractui, vt dixi in l.ſenium. ſ.eo.ergo quan
tum ad donandum cau.mor.in talib.aduentitijs, quorū vſusf.
non quæritur patri, habet hodie integram perſonam, ergo ſi-
ne conſenſu patris poteſt hodie donare, nec conſenſus patris
aliud faceret.prout etiam probat text. in Auth. vt liceat matr.
& auiæ.in princ.& ibi glo.firmat, & intellige illum text. prout
facit do Alex.de actib. inter viuos, tamen eſt nimium reſtringe
re text.in verſ.quò velit modo diſponere. item eſſet reddere il
lum text.de indubitabili, niſi reſpondeas, prout reſpondi in pre
cedenti art. Nec refragatur text.in verſ.perfectæ ætatis, quia ſe-
cundum ſubiectam materiam intelligitur de ætate. 14.an.vt l.
cùm filiofa.de leg.3.& ad materiam teſtandi intelligitur de eta
te.14.ann.gl.eſt ord.in c.1.in princ.in gl.3.de pace iur.fir.ſic per
fundamentum quo mouetur d. Alex.teneo cōtra eum. ¶Mo-
uetur etiam per regulam, quia qui non poteſt teſtari, non pōt
donare cauſa mor.l.1.§.1.ff.de tute.& rat.diſtra. Ad hoc reſpō-
de, vt dixi in l.ſenium.ſ.eod. ꝙ illa regula negatiua procedit, qn̄
quis impeditur defectu naturæ, & ſic intellectus, tūc ſicut pro-
hibetur teſtari, ita prohibetur donare cauſa mort.ita propriè
loquitur d.l.1.§.1. ſed filiusf. nō prohibetur teſtari propter de-
fectum intellectus, & ſic naturæ, ſed propter diſpoſitionē lega
lem, & rationes, quæ aſſignantur per gl.& Doct. in d.l.ſenium.
ſ.eod. Mouetur etiam, quia leges noſtræ eſſent ſine effectu, &
ſic eſſent impoſitæ verbis, & non rebus, ſi diceremus, ꝙ filiusf.
in talib. aduentitijs non poſſet teſtari, ſed donare cauſa mort.
cùm in effectu nil referat. Sed eius fundamentum apparet fal-
ſum per l.tam is.§.1.ff.de dona. cauſa mort. vbi filiusfam. non
poteſt teſtari cum conſenſu patris propter magnam ſolenni-
tatem, & obſeruantiā teſtamentorum, tamen pōt donare cau
ſa mort. & tamen ſi iſtud fundamentum eſſet verum, certè cū
filiusfam.poſſet donare cauſa mort. d.l.tam is.§.1. & l.filiusfa.
§.pari.ff.de dona.certè eſſent eluſoriæ, & ſine effectu leges, quæ
dicunt, ꝙ filiusf.non poteſt teſtari etiam cum conſenſu patris.
l.qui in poteſtate. ff. de teſta.& Inſti. quib.non eſt permiſ. face.
teſt.in princip.& l.ſenium.cum glo.ſ.eod. & tamen hoc eſt no
toriè falſum, vt in iurib.præalleg. facilius ergo permittit lex, &
diſpenſat, ꝙ filiusfam.poſſit donare cauſa mort.quæ in ſui or-
dinatione accedit cōtractui, vt dixi in d. l.ſenium. quàm quod
poſſit teſtari, propter maiorem vim, & maiorem ſolennitatē
teſtamentorū, & ſic ne circa teſtamentū nimium derogetur
legib.& quòd ita ſit, patet, quia poſſet etiā donare inter viuos,
qui effectus eſt maior, cùm ſit irreuocabilis, quā donatio cau-
4 ſa mor. † Et ſic concludo contra dom. Alex. quòd in talib.ad-
uentitijs poteſt hodie filiusfam. donare cauſa mort. ſine con-
ſenſu patris, & ita tenet Raph. Cum. licèt alijs medijs moueа-
tur, & nō fundat ſe in his, quæ dixi in d.l.tam is.§.1.& in l.qui in
poteſtate.ff.de teſta. Pau.de Caſtr. in l.ſenium. ſ.eod. & Ludo.
Rom. in repe. d. Auth.ſimiliter. in 19. ſpeciali piæ cauſæ inter
vltrimas voluntates. ¶Limita tamen deciſionem text.noſtri
ſingulariter non procedere in lucris nuptialibus, quæ pater fa-
cit, ex forma ſtatuti diſponentis, quod, maritus decedente
vxore in matrimonio lucretur certam partem dotis, dato, ꝙ
adſint filij, quia ſi poſtea maritus acciperet ſecūdam vxorem,
tranſeundo ad ſecunda vota, priuatur iſto lucro ſtatuti iā que-
ſito, & illud lucrum vadit ad filios prioris matrimonij, qui in
talib.poſſunt teſtari, quamuis ſint in poteſtate patris, ita pro-
bat text.in §.quoniam infirmas.in verſ. diſponant. in Auth. de
nup.& text. in l.in quib. C. de ſecun.nup. per quæ iura ita dicit
Ang.in §.venient.in Auth.de nup.ſequitur do. Alex.hic, & in l.
1.§.hoc autem.ff.ad Trebell. Tamen conſidera, ꝙ illa iura non
ſimpliciter concedunt filijsf. ꝙ poſſint vltimam volun. con-
dere, ſed bene diſponere pro quib. portionib. inter filios ha-
beat fieri diuiſio, ſicut & alias in Auth.ſi qua mulier. C.de ſa-
a croſan.Eccleſ. ¶Secundò limita iſtas leges;[a] quæ prohibent
filiumfam. teſtari, vt non habeant locum in filijs Francigena-
rum, vel Britonum, eo quia ſecundum leges, quas ſeruant Frā-
cigenæ, vel Britones non habent filios in poteſtate.gl. eſt Inſti.
de patr.pote.§.ius autem.in verſ.ciuium Romanorum. quam
pro ſing.allegat Bald. in c.2. circa fi.de fra.de nou. benefi. inue-
ſti.& in c.1.an maritus ſucce.vx. in benefi. ita limitant Lud. &
do.Alex.hic. Sed tu caue, quia limitatio eſt in ſe vera, ſed non
eſt ad propoſitum iſtarum legum, quæ loquuntur de filijsfa.
& ſic de filijs in poteſtate. l. nam ciuium. ff.de his, qui ſunt ſui.
ſed filij Francigenarum, vel Britonum non ſunt in poteſtate
parentum.glo.præalleg.ergo non facit ad propoſitum noſtrū.
5 ¶†Secundò princ.pondera per iſtam l.probari regulam, quæ
alibi traditur, ꝙ quando leges in C.ſunt in eod.tit.tunc apparet
de prioritate, & poſterioritate, ſed quando ſunt ſub diuerſis tit.
C.iſtud non poteſt argui.ſ. ꝙ talis.l.ſit anterior, eo quia ſit in tit.
anterior. ita dicit glo. ſ.in 1.conſtitutione.C.in verbo, primor-
dio, & glo.& Bart.in l.2.in princ.C.de iur.cal. Iſta regula proba
tur hic, nam iſta lex eſt in tit.anteriori, & tamen eſt facta poſt l.
cùm non ſolùm, vel.l.fin.j. de bon.quæ lib. patet, quia eas re-
fert, & ſic quamuis illæ leges ſint in poſteriori tit. non per hoc
ſequitur, ꝙ poſterius ſint factæ.iſtud etiam patet in l.vnica.§.in
nouiſſimo.C.de cad. tollen. vbi text. facit mentionē d.l.vnicæ.
C.de his, qui ante apert.tab.tamen ille tit.eſt inferior. Iſtud etiā
patet in l.fin.§.1. C.de curia. furio. quæ facit mentionem de l.
b fin. C.qui admit. quæ eſt in tit.inferiori. ¶Tertiò not.[b] ex l.fin.
duplex priuilegium, ꝙ habet filiusf. in bonis caſtrēſib. vel qua-
ſi.primum eſt, ꝙ de eis poteſt liberè teſtari. ſecundū, quia eius
teſtamentum non ſubiacet querelæ, vt hic, & l.fin.ſ.de inoffi.
c teſt. Hinc infertur,[c] ꝙ cùm bona donata à Rege, vel impera-
tore filiofam. habeant naturam quaſi caſtrenſis pecu. videtur
eſt text.in l.cùm multa, quem Bald.ibi dicit eſſe ſing. j.de bon.
quæ lib. & dixi in Auth. ex teſtamento. ſ. de coll. ꝙ de talibus
poterit teſtari, & ita firmant Lud.Ro. & do.Alex.hic, & Lud.
in præalleg. Auth.ſimiliter. Hinc, & ſecundò notabilius infer-
tur, ꝙ cùm filijfa.presbyteri cenſeantur habere bona iure quaſi
caſtrenſis peculij. Auth.presbyteros, & l.ſacroſanctæ, & l.cùm
d lege Leoniana. C. de Epiſ. & cler. etiam ſi ſint clerici[d] primæ
tonſuræ, ꝙ poterunt teſtari, prout etiam probatur in cap.quia
nos.& ibi Canoniſtæ de teſta.gl.in c.quia ingredientib. in verſ.
teſtandi. 19.q.vult. & expreſsè not.d.Bart. Veron.in cau.66.de
quo puncto plenius dixi in l.filiæ licet.ſ.de coll. & ibi tetigi, an
iſtud procedat in bonis aduenientib.aliunde, quàm cauſa cle-
ricatus, poſt Bar. in d.l. ſacroſanctæ. Et not. iſtud inter vltima
ſuperius dicta pro limitatione iſtius. l. pen. & aliarum dictarū
legum ſimilium, quia de facili filiusfam. poterit fieri clericus
primæ tonſuræ, & hoc modo poterit teſtari, & ſic vides, ꝙ de
6 facili eluderentur iſtæ leges. ¶† Iſtud tamen, ꝙ ſecundo loco
dixi ex text. ꝙ teſtamentum conditum de caſtrenſib. vel quaſi
non ſubiacet querelæ, eſt hodie correctum per.§. ſed hæc qui-
dem.cum ſeq.in Auth.vt cùm de appel.cog.ſecundum Barto.
& alios in Auth.ex cauſa.in 10.col.j.de liber.præte.vbi dicetur.
Ang.& Mod.hic.qui Ang.ſingulariter limitat hoc vltimum in
filiofa. presbytero, vel cler.quia adhuc hodiè ſi exhæredet pa-
trem, vel matrem in teſtamento, teſtamentum non ſubiacet
querelæ, ſed pater, vel mater agunt ſolùm ad eorum legitimā
con-

ADDITIONES.

a ¶Iſtas leges. Contra vide Dec. in l.qui ſe patris.colu.1.ſ.vnde lib. PVRPV.

b ¶Tertio not. Adde rationem, quia in his habetur loco patris. Iaſ. in l.fin.ſ.de collat.in princ. PVRPV.

c ¶Hinc infertur. Vide ad iſtas illationes latè Monferratum in l. frater à fratre.ff.de cond.indeb.q.24.& 27.

d ¶Clerici. Adde Doct.in c.per venerabilem.qui fil.ſint leg. Doct.in c. indecorum.de æta.& qualita. Abb.in rub.de pecul.cler.

condictione ex lege.ſ.ex.d.Auth.presbyteros.præallegata,& in corpore vnde ſumitur, quæ cùm ſit poſterior poſt. §. ſed hæc quidem. remanet incorrecta, & cum Ang. tenet Lud. hic, & Raph.Fulg.hic tenet contrarium, & ponderat, quòd text.in d. Auth.presbyteros, & in corpore vnde ſumitur, dicit,ita tamẽ, vt parentes habeant legitimam portionem, ꝙ ſi non fecerint, eſt locus præceden. Authen.& ſic in omnib. eſt locus querelæ. per d.§.ſed hæc quidem.Idem tenet Sal.in d. Auth. ex cauſa.ſ. de lib.præte.Tu vltra eos pondera, ꝙ contra Ang. facit, quia cùm æquiparentur hodie à iure teſtamentum presbyteri, & alterius teſtantis de quaſi caſtrenſib. per dictam Auth. presbyteros.ergo,quòd in vno corrigitur per d.§.ſed hæc quidem.intelligitur & in alio correctum eſſe,quia quando duo caſus parificantur à l.antiqua in aliqua materia, certè.l.noua corrigens in vno ex caſib. parificatis, intelligitur & in alio corrigere, ſecundum Bart.in l.2.ff.de leg.1. & in l. Marcellus. in princ.ff.ad Trebell.& in Auth.ſed cùm teſtator.C.ad leg. falc.Suſtinendo Ang.potes dicere,ꝙ parificatio, quæ fit de teſtamento presbyteri, & alterius teſtantis de quaſi caſtrenſibus, fit in materia fauorabili,vt non habeat locum querela, & ſic teſtamenta expugnari non poſſint, ergo non debeat fieri extenſio ad caſum odioſum. d. §. ſed hæc quidem. vbi diſponitur, ꝙ teſtamenta poſſint querelari, & expugnari per regulam.l.cùm quidam.ff. de lib.& poſthu. & vide, quæ dixi in l.ſicut certi. in vlt. colu.ſ. de teſt.mili. Iaſon Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Vbi concurrunt veritas,& communis opinio tanquam diuerſa,præfertur communis opi.veritati.*

2 *Vbicunque requiritur certa qualitas in perſonis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet præcisè probari, quòd illa qualitas limitato tempore interuenit.*

3 *Exceptio ſeu poſitio debet concludere non tantum de veritate, ſed etiã ſimul,& ſemel de communi opin.aliàs nihil operatur.*

4 *Regulariter ſeruus non poteſt eſſe teſtis in teſtamento.*

5 *Error non præſumitur.*

6 *Qui vult repellere aliquem propter inimicitiam,non ſufficit,quòd probet in genere inimicitiam, ſed debet etiam probare in ſpecie eius qualitates.*

7 *An teſtamentum nuncupatiuum redactum in ſcrip.probetur per ſolam ſcripturam.*

8 *Regulariter vbi aliqua res eſt mea,ſed non poſſum probare, licitum eſt mihi recuperare eam furto.*

De teſtamentis. Rubr.

LEX PRIMA.

Teſtes. Diuide in tres partes. In prima ponitur thema,& deciſio.In ſecunda,quę eſt ibi,cum eo tempore,ponitur ratio decidendi. In tertia, quæ eſt ibi, nec quiſquam.reſpondetur tacitę obiectioni.Et in illa tertia reſpondeatur tacitæ obiectioni,dicit Bart.hic in vlt.col.h.d.Inſpicitur cõditio teſtis adhibiti in teſtamento qualis fuerit verè, & putatiuè tempore,quo adhibitus fuerit.h. d.iſta ſolennis lex. ¶1 Not. ex iſta.l.duo generalia, ad quæ vulgò allegatur,primum eſt, ꝙ vbi concurrunt veritas,& communis opin. tanquam diuerſa, præfertur cõmunis opin.veritati, & iſtud eſt fauore teſtamenti, quia cauſa ſuſtinendi teſtamentum reſpicit fauorem publicum,& vbi tractatur de teſtamento ſuſtinendo, dicitur ibi tractari de fauore publico, cùm publicè intereſt, ꝙ teſtamenta ſortiantur effectum.l.vel negare.ff.quemad.teſt.ape.& de hoc eſt glo.valde not.in l.Gallus.§.quid ſi is.in verſ. vtilitatem.ff.de lib.& poſth.aliàs autem ceſſante fauore teſtamenti, & ſic publico,nunquid præferatur opin.veritati,remitto te ad Bart.in l.is, q putat,& in l.gerit.ff.de acq.hær. Aliud generale habes ex hoc a text.prout etiam not.gl.hic, ꝙ communis error [a] facit ius, & habetur pro veritate,concordantes ſunt in gl.vide Bart.& Iac. Butr.in l.Barbarius.ff.de offi.præto.Bald.hic in 4.q.& latè Fulg. hic,per Cyn. in l.decernimus.ſ. de ſacroſan.Eccleſ. aliquid per Bart.in l.2.ff.de ſupel.lega.Sal.in l.Zenodorus.ſ.ad Maced. Bal. omnino in l.2.C.de ſen.Ang.de Aret.in §.ſed cùm aliquis.Inſti. eod.per Canoniſtas in c.ad probandum.de re iud. plenè per d. Ant.de Butr.in commento.c. conſultationis.de iure patr. & tetigi in d.l.Barbarius.ff.de offi.præto.¶2 Secundò diligenter not. ex text.ibi,cùm eo tempore.ſecundum Bart. hic in vlt.colu.& Bald.in 3.not.hic notabiliter probari, ꝙ vbicunque requiritur certa qualitas in perſonis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet præcisè probari, ꝙ illa qualitas limitato tempore interuenit, & non ſufficeret probare, ꝙ interuenerit ante illud tempus, vel poſt, vt dicit hic text.in verſ. cùm eo tempore.ad idem facit tex.in l.ad teſtium.§.1.in verbo tunc.ff.eod. faciunt, quæ notant Bart. & alij in l. non ſolùm. §. ſed vt probari.cum ſuis concor.ff.de ope.nu.nun.& vide,quæ dixi in rub. ſ.qui admit.Limita tamen iſtud not.per text.ſingularem, & ibi Inn.& do.Ant. ad hoc ponderant in c.propoſuit. de cler.excom. miniſtran.ꝙ licèt requiratur certa, & determinata qualitas certo tempore, & requiratur pro forma, certè talis qualitas probatur in eſſe præſumptiuè,non dico concludenter illo tempore, probando,ꝙ olim fuit,& ita illum text.ad hoc not.do.Fran.de Arèt.in conſ.51.inc. videtur dicendum.in 1.col. ¶Tertiò pondera text.in verſ.ſignabatur.hic colligi, ꝙ iſta l.loquitur de teſtamento in ſcriptis, quia teſtamentum nuncupatiuum nõ ſignatur, niſi in teſtamento cæci. l.hac conſultiſſima. vbi dixi.ſ. tit. 1.ſecundum Raph.Fulg.hic, & idem tenet Imo. in l. ad teſtium.§.conditionem.ff.eo.tamen gl.*& communiter Doct.*hic intelligunt,ꝙ iſta lex procedat in teſtamento nuncupatiuo,cùm ſit eadem ratio,de quo dicetur. ſ.in gl.¶Quartò pondera text. ibi, omnium conſenſu, & intellige ſanè non omnium hominum de mundo, ſed omnium, qui veriſimiliter eum cognoſcunt.ſecundum Bart.& alios hic,& eſt gl.not.in l. cùm quidã. §.ꝙ dicitur.in verſ.obſtetrices. quam ibi not. Bart.ff. de acquir. hær.traditur in l.1.§.nunciatio autem.ff.de oper.nou.nun.Imò plus non requiritur, ꝙ omnes cognoſcentes iſtum teſtem reputarent eum liberum,ſed ſufficit, ꝙ maior pars cognoſcentium.l.3.in princ.ff.ad Maced.iuncta l.2.C.eo. ſecundum Ray. & Alb.de Ro.hic,& latè Io.Fab.in §.ſed cùm aliquis. in 7.colu. Inſti.eod.cum concor.de quibus per do.Alex.hic, & idem tenet d. Fran. de Aret. in d.l.ad teſtium.§.1. Quamuis contrariũ tenuerit Imo. in d. l. teſtium.§.1. quem ſequitur Ang. de Aret. 3 in d.l.ſed cum aliquis.in vlt.col.¶Item extẽde iſtam.l.vt procedat non ſolùm quando vnus,vel duo ex ſeptem teſtib.erant ſerui, imò procedit iſta lex etiam ſi omnes ſeptem teſtes teſtamentarij fuiſſent omnes ſerui, vel aliter inhabiles, dummodo communi opin.reputarentur habiles, & ad hoc bene ponderatur iſtum tex.in princ.dum dicit teſtes,& ſic in plurali. Item indefinitè,[b] ergo æquipollet,acſi dixiſſet omnes teſtes,iur.vulgaribus, & quia eſt bonum arg. [c] de parte ad totum, vbi eſt eadem ratio.l.qui ſcit. in princ.cum iuribus ibi alleg. in glo. ff.de vſur.& l.quæ de tota.ff.de rei vend.& c.paſtoralis.in princ.ff.de offi.deleg.bona glo.in cle.ſi vna.in verſ.defenſor. de reb.Eccle. non alienan.& ita tenet Cy. hic in 2. q. & ſequitur Raph. Fulg. & Io.Fab.in d.§.ſed cùm aliquis. ¶Item procedit iſta lex non ſolùm quando in teſtib. teſtamentarijs erat defectus ſeruitutis, ſed etiam qñ interueniſſet alius defectus,puta,ꝙ aliquis in veritate eſſet fœmina,& reputaretur maſculus,vel eſſet infamis, & excommunicatus,& communi opin.reputaretur habilis.ita concludit Cyn.Bar.Bald.*& magis communiter alij*, per gl.reputatam ſing.in l.cùm lege.in glo.fin.in verbo putant.ff.eod. quam gl.communiter ſequuntur Doct.hic, & eam reputat ſing. Bal. in c.ſuper eo.de teſti.cum concor.de quib.per dom. Alex.hic. Quamuis contrarium teneant Ang. & Fulg.hic,ponderando text.in d.§.ſed cùm aliquis.in verb.libertate. Sed reſponde,ꝙ cùm hic tractetur de publico, & ſic teſtõ,vt prædixi, licita eſt extenſio ad ſimiles caſus.¶Item adde,& quartò,ꝙ iſta lex procedit etiam in caſu ècontra, qñ omnes ſeptem teſtes adhibiti in veritate erant liberi,& habiles,tñ communi opin. etiam ipſius teſtatoris reputarentur ſerui, tñ valeret teſtamentum,quia tunc attenderetur veritas,& non opi.l.item ſi cùm putaui. §.fi. ff.de neg.geſt. ſm Fulg. & do.Alex.hic,& Bald. & Sal.in l.2. C. de ſen.& ſi dicis,ꝙ imò teſtamentum tunc non debeat valere, deficiente voluntate teſtatoris,quia videtur teſtatorem noluiſſe teſtari, quia adhibuit ſeptem teſtes, quos omnes credebat inhabiles,& ideo videtur,ꝙ actus non debeat valere etiam eo modo,quo poſſit.per regulã.l.an inutilis.ff. de accepti. in prin. dic,ꝙ ibi actus,qui agebatur expreſsè,erat nullus vtroque modo, & ſecundum veritatem, & ſecundum opi. hic autem valebat

ADDITIONES.

a ¶Communis error.Adde Io.And.in c.cùm dilectus.de conſuetu.

b ¶Indefinitè.Adde glo.in c.vt circa.de elect.lib.6.Fel.in c.auditis.in 14.colu. de reſcrip. Alex.de Imo. conſ. 66. inc. viſo teſtamento dicti Benicaſij quondam Iuliæ.in 2.col.in 2.vol.

c ¶Argumentum.Adde Bart.in l.per fundum.ff.de ſer.ruſt.præd.& in c. meretrices.32.q.4.

lebat ſaltem attenta veritate. Tamen huic refragari aliqualiter
videtur, ꝙ dicam ſtatim in ſecunda limitatione. ¶Quintò ex-
tende iſtam.l. vt procedat etiam ſi iſte ſeruus non eſſet in quaſi
poſſeſſione libertatis, vt infra ſtatim dicam. ¶Iſtam.l.ſic exten
ſam limita duob. mod. primò, quando defectus erat in perſo-
na ipſorum teſtium, ſecus quando defectus fuiſſet in perſona
ipſius teſtantis, vt quia in veritate eſſet filiusf. & ſic inhabilis ad
teſtandum, quia quamuis communi opin. reputaretur habi-
lis, & ſic ſui iuris, vt quia communi opin. reputabatur, ꝙ eſſet
emancipatus à patre, vel quòd pater eius eſſet mortuus, tamē
ſi faceret teſtamentum, non valeret, quia tunc eſſet defectus in
ipſa ſubſtantia teſtamenti. Et quamuis reperiatur, ꝙ commu-
nis opin. attendi debeat quo ad habilitandum teſtes adhibitos
ad teſtamentum, tamen quo ad habilitandum inhabilem ad
teſtandum, nullibi reperitur, & grauior eſt in eo defectus, in
quo ſubſtantia conſiſtit. ita limitat Bald. in l. 2. ad fin. C. de ſen.
& ſimpliciter ſequitur do. Alex. hic. Tu pondera in contrariū
glo. ord. in l. 2. in verb. ſeruus. C. de edi. diui. Adr. quæ approba-
tur per Doct. ibi, niſi reſpondeas, ꝙ loquitur in iudicio poſſeſ-
ſorio, & in ſummario. hic in petitorio, & ſic in ordinario. ¶Vl-
timò limita non procedere iſtam. l. quando teſtes ſerui eſſent
habiti pro liberis ab alijs omnib. eos cognoſcentibus præter-
quam à teſtatore, qui ſciebat eos eſſe ſeruos, quia ſcientia teſta
toris facit, quòd teſtamentum vitietur non obſtante commu
ni opin. aliorum. Ita ſingulariter limitat Ioann. Fab. in d. §. ſed
cùm aliquis. per text. in l. fin. in fin. ff. quib. ad liber. procla. non
lic. & ſequitur ſimpliciter do. Alex. hic in 10. col. Quamuis ali-
qualiter videatur refragari quarta extenſio, quam poſui ad
hunc text. quando teſtes erant verè habiles, ſed ab ipſo teſtato
re inhabiles reputabantur, tunc non attento eo, ꝙ. teſtator cre
deret, teſtamentum valet, quare ergo non valet etiam hic at-
tenta opinione aliorum, & non ipſius teſtatoris? Cogita, quia
bene diuerſitas eſt: nam ibi attenta veritate erant liberi, & ſic
habiles, quod non eſt hic, vbi nec ſecundum veritatem, nec ſe-
cundum opinionem ipſius teſtatoris ſunt habiles. ¶Nunquid
autem iſta. l. habeat locum in eo, qui verè non erat notarius, ta
men communi opinione reputabatur notarius, vt propter
communem errorem inſtrumenta per eum facta valeant, di-
xi & limitaui aliquibus modis in l. Barbaris. ff. de officio præto.
Nec requiritur, quòd iſte ſeruus eſſet in quaſi poſſeſſione liber
tatis, quod dicitur eſſe, quando diu ſe geſſit pro libero. l. 3. §. ſi
ſeruus. de acquir. poſſ. quia ſatis eſt, quòd habeatur pro libero,
quamuis aliter non ſit in quaſi poſſeſ. libertatis, & erit ſexta ex-
tenſio ad hanc legem, ſecundum Bart. & d. Alex. hic; quicquid
teneat Pau. de Caſt. & minus bene. ¶Quintò not. ex text. ibi, li-
berorum loco. mirabilem. l. ad practicam ſecundum Bart. ad
a opponendum exceptionem contra teſtes, vel contra iudicē,[a]
nam non ſufficit opponere, quòd talis teſtis tempore quo de-
poſuit, vel talis iudex erat infamis, vel excommunicatus, ſed
oportet etiam addere, quòd etiam illo tempore reputabatur
pro excommunicato, & idem in poſitionibus, & idem tenet
Bart. in l. ſi arbiter. infra de ſent. & in d. l. ad teſtium. §. 1. & in l.
4 cum lege. ff. eod. † Ex quo not. vt elicias, quòd exceptio, ſeu
poſitio debet concludere non tantum de veritate, ſed etiam
ſimul, & ſemel de communi opinione, aliàs tanquam non cō-
cludens nihil operaretur, quod bene ſigna. Sed iſtud reprobāt
* Bald. hic in 2. quæſtio. *& omnes Mod. hic per text.* in cap. præſen-
tium. §. teſtes. de teſti. in 6. & quia præſumitur, quod ita repu-
taretur, ex quo ita erat. Idem tenent etiam Imo. Raph. Cum.
& Pau. de Caſtr. in dicta. l. ad teſtium. §. 1. Mouetur præcipuè
Raph. Cuman. ibi, quia ſi verum eſſet illud, quod dicit Bartol.
ſequeretur, quòd non admitteretur iſta petitio. peto à te cen-
tum, quia tibi mutuaui, niſi adderem, nec mihi reſtituiſti, cùm
ſit poſſibile, quòd mihi reſtitueris, tamen iſtud eſt notoriè fal-
5 ſum. Item facit, quia † regulariter ſeruus non poteſt [b] eſſe te-
b ſtis in teſtamento. l. qui teſtamento. §. ſeruus. ff. eod. & l. hac
conſultiſſima. in princip. in verbo liberi. infra eod. vnde ſuffi-
c cit, quòd excipiens [c] habeat præſumptionem pro ſe. argum. l.
omnes. § Lucius. ff. de his, quæ in fraud. cred. & in dubio præ-
ſumitur pro regula, vt not. Bartol. in l. quoties. ff. ſi quis cau.
& in l. 2. in princip. in 1. colum. ff. ſi quis in ius voca. non ierit.
vnde fundanti ſe in iure ſpeciali incumbit onus probandi, iux-
ta gloſ. in clemen. 1. de reſcrip. Tu vltra eos conſidera, quòd
iſte text. in quo ſe fundat Bartol. probat contra eum, quia in
iſto text. contra teſtes nil opponebatur, niſi quòd erant ſerui,
ſed ad eorum defenſionem ſiue excipiendo, ſiue replicando
dicebatur, quòd tunc communi opinione reputabantur libe-
ri, & ſic conſidera, quòd in iſto text. iſta ſemper eſt allegatio
defendentis teſtem, non autem contra eum excipientis, vel
opponentis, vt vult Bartol. niſi fortè intentio Bartol. fuerit,
quòd iſte tex. vellet non debere tractari de per ſe, an teſtes fue-
rint liberi, vel ſerui, niſi etiam ſimul copulatiuè tractaretur,
quòd ita ſint habiti, & reputati. Potuit etiam moueri Bart. per
iſtum text. hoc modo: nam ſeruus non prohibetur ſimplici-
ter eſſe teſtis in teſtamento, ſed cum iſta qualitate, ſi ita habe-
tur, & reputatur. text. eſt in hac. l. per quam ſuppletur dicta. l.
qui teſtamento. §. ſeruus, ſed vbicunque requiritur qualitas in
actu, non ſufficit actus ſine qualitate, nec è contra. text. eſt in l.
Fulcinius. §. 2. & ibi not. Barto. ff. ex quib. cau. in poſſ. ea. & in l.
1. §. ait prætor, & ibi not. Barto. ff. ne quid in flumi. publ. & in c.
licet cauſam, & ibi Abb. in 7. not. de proba. & text. in l. Titius.
ff. de teſt. mili. ergo non ſufficit opponere de ſeruitute, vel in-
famia teſtis, aut iudicis non qualificata, & hoc modo iſte text.
6 bene faceret pro opin. Bartol. † Item contra Bartol. facit, quia
cùm error non præſupponatur. l. ſi adulterium cum inceſtu. §.
inceſtum. in verb. vtique ſi error allegatur. ff. de adul. vnde qui
errorem allegat, debet eum probare, vt not. in l. errore. infra
eo. ergo, qui allegat, quòd tempore teſtamenti habebatur pro
libero, debet illud probare. Sed aduerte, quia Ioann. Andr. &
Abbas, & dom. Ant. de Butr. in cap. fraternitatis. de teſti. tenent
idem, quod Bartol. in iudice. ſ. quod opponens exceptionem
contra iudicem, quòd erat excommunicatus, debet etiam pro
bare, quòd habebatur pro excommunicato, per text. vbi di-
cunt eſſe caſum in cap. ad probandum. de re iudic. ſed in teſte
verior ſit contraria opin. ex quo non reperitur cautum in te-
ſte, prout in iudice per d. cap. ad probandum. ita tenet d. Fran.
de Aret. in dicta. l. ad teſtium. in princ. Iſta differentia non pla-
cet, quia facilius repellitur iudex, quàm teſtis, quia facilius po-
teſt haberi alius iudex, ſed non ita poſſunt haberi alij teſtes.
gloſſa eſt in cap. inſinuante, & ibi Imo. & Doct. de offi. deleg.
& gloſ. in cap. vno, & Canoniſtæ in glo. 2. eod. tit. Bald. in cap.
de cauſis. in 9. colu. eod. titu. ſi ergo non ſufficit opponere con-
tra iudicem, quòd erat excommunicatus, niſi etiam probetur,
quòd ita habebatur pro excommunicato, per text. in d. cap. ad
probandum, ergo multominus ſufficiet contra teſtem per ra-
tionem ſupra alleg. & ita ex omnib. ſupra dictis potes tenere
cum Bart. & pro eo facit text. in d. cap. ad probandum. in vtro-
que dicto tam in iudice quàm in teſte, inducendo, vt ſupra
induxi. ¶Aduerte etiam in prædictis, quia dom. Fran. de Aret.
in dicta. l. ad teſtium. in princ. ſi bene inſpicitur in exceptione
excommunicationis non conſtituit differentiam inter iudi-
cem, & teſtem, imò vult, quòd doctrina Barto. procedat, & in
iudice, & in teſte, quantum ad exceptionem excommunica-
tionis, per d. cap. ad probandum. ſed in excep. infamiæ, vel ſer-
uitutis, quæ opponitur contra teſtem, tenet contra Barto. quia
lex non requirit tunc, quòd reputetur, prout in excep. excom-
municationis d. cap. ad probandum. Dicit etiam Barto. hic in
fin. quòd non ſufficit opponere exceptionem in genere, quòd
aliquis ſit infamis, & ita reputabatur, niſi in ſpecie deducantur
cauſæ infamiæ, hoc eſt ex qua cauſa ſit infamis. per text. in ca-
pitu. præſentium. §. teſtes. in verb. ſigillatim. de conſti. in 6. &
idem tenet Bald. hic in 2. quæſtio. & alij, & Lud. Rom. in conſil.
290. inc. in caſu propoſitæ conſultationis breuiter dicendum.
adde glo. in clem. conſtitutionem. in verbo circunſtantiarum.
de elect. Pau. de Caſt. vbi limitat. in conſil. 27. viſa appellatione.
in 2. colum. Facit, quod not. vult Bald. in l. turpia. poſt gloſ. &
Barto. ibi. ff. de leg. 1. quod ſtatutum puniens diffamentem ali-
quem, intelligitur quando deuenit ad ſpecificationem deli-
cti. Facit etiam, quod not. vult Bald. in l. ſi quis teſtib. ad fin. in-
fra de teſtib. quòd ſi quis vult repellere teſtem propter inimi-
citiam, non ſufficit probare inimicitiam in genere, ſed debet
probari in ſpecie eius qualitas. imò fortius voluit Bartol. in l. 3.
§. lege Iulia. ff. de teſtib. & in l. 1. ff. de excep. in 2. colum. in verſ.
pone, quòd aliquis excipiendo opponit. quòd etiam tenetur
exprimere qualitates, & circunſtantias criminis. Item locum,
& tempus, ſicut in libello accuſatorio, de quo vltimo, quia du
bium eſt, vide Bald. qui contrarium tenet, in l. edita. C. de eden.
in rep. Paduana. in 8. colum. & in 10. opp. & in Authen. ſi teſtis.
in fin. C. de teſtib. Canoniſtæ in d. c. præſentium. §. teſtes. & in
cap. fin. de purga. canonica. ¶Vlt. antequam venias ad glo. ad
iſtam. l. adde, quod dicit ſignanter Angel. in conſil. 1. incip. por-
recta

ADDITIONES.

a ¶Contra iudicem. Qualiter ſit formanda oppoſitio contra iudicem, adde Bartol. conſil. 85. viſo puncto & Bartol. ſequitur Alexan. lib. 1. conſil. 24. col. antepe. verſ. non obſtat, quòd dicitur. PVRPV.

b ¶Non poteſt. Adde Spec. tit. de teſte. §. 1. verſ. item, quod eſt ſeruus, & verſ. ſeq. idem Spec. in tit. de excep. in §. poteſt.

c ¶Excipiens. Adde Iaſ. allegan. duos text. pro Bart. in l. fin. 5. colu. j. de edic. diu. Adr. tollen. PVRPV.

recta fuit petitio.in 2.col.ꝙ si sit oppositum cōtra testes, quòd
a non sunt omni exceptione maiores, [a] vel quòd sunt infames.
ista est inepta exceptio.dicit.n.quod non sunt, denotat tempus
præsens,vt l.cùm stipulamur,& l.si à colono.ff. de verb. oblig.
& l.si ita.ff.de auro,& arg.lega.non autem dicit, quòd tempo-
re iuramenti eorum, & depositionis non essent omni exceptio
ne maiores.vnde possibile est,quòd nunc non sint omni exce-
ptione maiores, & tunc fuerint, vnde dicta exceptio est ine-
pta, quia conditio testis inspicitur secundum tempus produ-
ctionis,& iuramenti,per istam.l.& l.si arbiter.C.de sent. Idem,
& notabilius tenet idem Ang.in cons.209.factū tale est. Christ.
vbi plus tenet,quòd etiam si dicatur sunt,& fuerunt,adhuc nō
obst. quia illud verbum fuerunt, potest intelligi post testifica-
tum. Hinc Bartol.in ista.l.quando ponit formam exceptionis
contra testem, dicit, ꝙ tunc temporis, quando tulit testimo-
nium,&c.¶Glo.in vers. adhuc.diuiditur in duas partes princ.
In prima declarat text.& hæc est plana.In secunda, quæ est ibi,
& not. ꝙ licet. glo.per viam notabilis fortiter opponit contra
text.Rursus illa secunda pars diuitur in tres particulas. In pri-
ma, vt dixi, glo.per viam notabilis fortiter opponit, & fatetur
cōtrarium,quòd licèt sufficiat seruos fuisse habitos pro liberis
tempore quo adhibiti sunt in testamento, tamen detecta po-
stea eorum seruitute non poterunt in iudicio examinari, cùm
sint serui.l. quoniam liberi. s̃. de testi. & sic per eos non poterit
tale testamentam probari.In secunda,quæ est ibi,& si dicas,gl.
per viam quæstionis fortiter opponit contra illud,ꝙ tenuit gl.
in parte præcedenti,quia nihil prodesset,ꝙ sufficiat seruos fuis
se habitos pro liberis tempore conditi testamēti, si postea per
eosdem non posset testamentum probari,nec possent in iudi-
cio produci.gl.ad hoc ponit primam responsionem,& sic pri-
mum intellectum, ꝙ ista lex loquatur in testamento nuncu-
patiuo redacto in publicam scripturam per manū publici no-
tarij,in quo aduerte,ꝙ glos.dicit, ꝙ consuetudo sic se habet,ꝙ
per instrumentum publica manu notarij confectum probe-
tur testamentum absque septem testib.& ad istud comprobā-
dum vltra consuetudinem glo.alleg.tres leges,in quib.dicitur,
ꝙ vbi adest publicum documentum, non expedit habere aliā
probationem per testes. Vel dicit gl.quando aduersarius fate-
retur,vt habes in ea.In tertia,& vltima, quæ est ibi,alij dicunt.
gl.ponit secundam sol.& sic s̃m intellectum, q' ista lex loqua-
tur in testamento in scriptis, vt probat text. in vers.signabatur,
ꝙ bene probatur per scripturam publicam notarij,& non per
testes,quia nō stat in auribus testium. Deinde gl.reprobat præ
cedentem intellectum,ꝙ testamentum nuncupatiuum possit
probari per solam scripturam notarij,quę solum obtinet vim
duorum testium,cùm in testameato.7.requirantur. ¶In fi.gl.
habes ex tota ista glo. à princ.vsque ad fin.conclusiuè, ꝙ si te-
stes in testameto adhibiti in veritate sint serui, vel aliter inha-
biles, propter illam communem opinionem sustinetur testa-
mentum,& valet,tamen per tales seruos non poterit probari,
quia detacta corum seruitute, testes serui non possunt in iudi-
cium produci.l.quoniam.alleg.in gl.Et si dicis,quæ vtilitas est,
ꝙ testamentum in se valeat, si non potest probari per testes,
quia in effectu paria sunt aliquid non esse, vel esse, sed nō pos-
se probari.l.duo sunt Titij. ff.de testa.tute.Item paria sunt non
esse, vel non apparere. l.in lege.ff. de contrahen.empt. & c.so-
lennitates.el.1.de conse.distin.1.nam aduersario negante testa-
mentum, prout faciet verisimiliter, si non poterit probari il-
lud,quod valeat,nihil releuabit.¶Gl.ponit tres vtilitates. † Pri-
7 ma subintrat illam difficultatem, nunquid testamentum nun-
cupatiuum redactum in scriptis probetur per solam scriptu-
ram.de quo plenè per glo.& Doct.in l. hæredes palàm.in prin.
ff.eod.& per glos.in l.fin.C.de fideicommiss.& in l.2.vbi dixi.su
pra de bon.poss.secundum tabul.quam prætor. Secunda vti-
litas, si aduersarius fateatur testamentum, non est verisimilis.
Tertia vtilitas, quòd ista lex loquatur in testamento in scriptis
redacto in scripturam publicam, est verissima in se, & ita to-
ta die videmus, quòd sola scriptura notarij publici probat te-
stamentum,& eius defectum, etiā si omnes testes essent mor-
tui,vt dicam statim in l.sequ.¶Aliam vtilitatem vltra glo. tra-
dit Bald.hic in 2.colum. quia quando testamentum valet,licèt
non possit probari propter detectam inhabilitatem testium,
tamen hæres, qui in veritate est hæres, dato, quod in iudicio
obtinere non posset, tamen quocunque ingenio potest, & est
b sibi licitum in foro conscientiæ [b] furari res hęreditarias,& non
peccat, quia regula est, vbi aliqua res in veritate est mea, sed
non possum probare,licitum est mihi recuperare eam etiam
furtiuè, & non pecco, secundum Inn.in cap.olim.el.1.de rest.
spo.& ibi dom. Ant.de Butr. in 7.colum. qui dicit plus, quòd
c non solùm possum rem meam furtiuè recuperare, [c] imò
aliam rem æquiualentem meæ, quando meam habere non
possum, dummodo non sequatur scandalum, & refert ita te-
nere Theologos.sequitur. Flo. in l. ita. ff. ad l.Aquil. & Pau.de
Cast.in cons.35.in 3.colu.& do.Alex.in cons.135.inc. circa pri-
mum dub.in 1.vol.vbi consuluit de famulo, qui non poterat
consequi salarium à patrono!, & ex capsa furtiuè pecuniam
assumpsit,& idem, quod Bald. sequitur simpliciter do. Abb.in
cap.1.in 2.col.de his,quæ vi metusue causa.Istum intellectum
glo.sic declaratum,sequuntur Iacob.Butr.Rayn.Barto. Raph.
Fulg.& Lud.Rom.hic. Iste intellectus est verus in se,sed nō est
tenendus ad hunc text.quia non est præsumendum, quod Im
perator in hac.l. & similibus disposuerit sic solenniter valere te
stamentum,in quo adhibiti sunt testes serui, qui reputabantur
liberi,nisi etiam intellexisset, quòd per eos posset testamtēum
probari, nec est ista lex facta propter casus speciales supra enu-
meratos. ¶Vnde oportet nos tenere, quòd testamentum va-
leat, & possit probari non obstante, quod detecta sit seruitus,
vel inhabilitas testium,& sic oportet nos respondere ad.l.quo-
niam liberi. s̃.de test.& l.3.§.duæ autem sunt causæ.ff.de Carb.
edic.de qua difficultate varij varia dixerunt, & in effectu repe
rio quinque princ.solu.& in primis do.Azo in summa tit.Inst.
de testa.circa fin.dicit non obstare.d.l.quoniam liberi, quia lo-
quitur,quando erant serui verè,& putatiuè,sed hic reputaban
tur liberi.Et si dicis, dato, quòd putarentur liberi tēpore con-
fecti testamenti,tamen nunc tempore quo debent examinari,
detecta est eorum seruitus, & sic debet attendi tempus, quo
producuntur in testes, & si illo tempore reperiuntur inhabi-
les, non admittuntur. dicta. l.3.§.duæ autem sunt causæ.vers.
finge.Respondet ipse,quòd illa lex procedit, quando testis mu
tauit conditionem culpa sua,quia effectus est infamis, vel ex-
communicatus,sed hic non intercessit mutatio culpabilis, sed
solùm detectio inhabilitatis. Istam opin.tenent Cyn.& Barto.
hic.& Bart.in d.l.3.§.duæ autem sunt causæ.Istum intellectum
reprobant Ang.Fulg. & Lud.Ro.hic,& Imo. in d.l.ad testium.
§.conditionem. propter generalitatem. d.l. quoniam liberi, &
d.l.3. §. duæ autem sunt causæ.tamen istam opin. Azo. etiam
tenet Bald.in c.præsentium.circa fi.de testib. lib.6.aliter respon
det Dyn.Iacob.de Are.& Bart. in d.l.ad testium.§.conditionē.
ꝙ aliquando testes adhibentur ad solēnitatem alicuius actus,
vt in testamentis, & satis est, ꝙ illo tp̄e satisfactū sit solennita-
ti legis,quia nil est, ꝙ possit tunc imputari, vt dicit text. not.in
ratione sui in cap.1.an remoueri deb.testes, qui pa. esse desi.in
vsi.feud.& tunc casus superueniens etiam ex sua culpa, vel ex
suo delicto non nocet.Ratio, quia dictum eorum trahitur re-
trò ad tempus,quo adhibiti sunt,& satis est,ꝙ illo tempore sa-
tisfactum sit solennitati legis.& ad hoc vide aliqua similia ad-
ducta per do.Alex.hic:sed vbi testes adhibentur non ad solen-
nitatem actus,sed ad probationem,prout regulariter fit in cō-
tractib.vel similib.vbi testes adhibentur, non quia requirantur
pro solennitate, sed vt possit per eos probari res gesta, & isto
casu requiritur, ꝙ sint habiles,non solùm tempore quo adhi-
biti sunt,sed etiam tempore quo in iudicium producentur,ita
propriè loquuntur contraria. Istam sol.sequitur Bald hic in 2.
colu.& Pau.de Cast.& do.Alex.hic,& Ioann.Fab.in d.§.sed cū
a aliquis.in 7.col.*& magis communiter* tenetur. Sed eam reprehen
dit Imo.in d. §.conditionem. propter generalitatem d. l. quo-
niam liberi,& d.§.duæ autem sunt causæ, vbi non apparet,an
testes erant adhibiti pro solennitate, vel ad probandum. Pro-
ptereà, & fortius,data ista sol.pro vera sequerentur multa ab-
d surda,sequeretur enim, [d] ꝙ in testamento condito à patre in-
ter liberos,vbi duo testes adhibentur non pro solennitate, sed
ad probandum. l.hac consultissima.§.ex imperfecto. j̃.eod.&
& l.fin C.fam.ercis.item in testamento condito ad pias causas.
item

ADDITIONES.

a ¶Omni exceptione maiores. Adde, qui dicuntur testes omni exceptione maiores,vide glo.in vers.maiores.in cap.1.de consan. & affi.glo.in vers.idoneos.Instit.de iniu.stipul.Bart.in l.admonendi.de iureiur.Alex. de Imo.cons.18.incip. viso processu causæ vertentis inter Anto. quondam Ioann. Berini. in 1.vol.

b ¶Conscientiæ.Adde glo.in cap.ius gentium. 1.distin.Abb.in cap. 1.de iniur.17.col.Fely.in c. quoniam.in 2.colu.de simon. Doct. in c.qui cùm furem. de furt.Arch.in cap.dominus noster.23.quæst.2.

c ¶Recuperare.Adde summam Ang.vers.furtum.§.4.& dic, quod licet mihi furari rem meam, vel mihi debitam, aut etiam æquiualentem, quando aliter consequi non possum. Inn. in c. quia plerique.de immun.ecc.in c. olim.el.1. de rest.spol.Alex.cons.135.lib.1.cons.127.nu.8.lib.4.idem Ias.in l.cùm quis.num.14.C.de iur.& fac.ign.Fel.in cap.quoniam.num.13. de simo.glo. in cap.ius gentium.1.dist.cap.dominus noster.23.quæst.2. Hippol.sing.177.Duen.Reg.88.num.5.Rip.in c.1.num.89.vers.tertius casus.de iudi. limitat,nisi oriatur scandalum, & vide, quæ scribit Viui. com. opin. lib.2. concl.133. MASVER.

d ¶Enim.Adde eundem Ias.j̃.eod.tit.in l.dictantibus.nu.2.vers.cont.

[illegible] teſtamento militis, in omnibus iſtis ſi teſtes adhiben[illegible] ſolùm ad probandum, ſequeretur, quòd iſta.l.non haberet [illegible]cum, quod non ſufficeret, quòd teſtes fuerint habiti pro habilibus, quod videtur abſurdum, ſecundum Raph. Cum.in d. §. conditionem, qui per hoc reprehendit iſtum intellectum, cui etiam fortiter refragatur ratio. d. cap. primi, an remoueri debe.teſt.quæ militat etiam quando teſtes non adhibentur ad ſolennitatem. ¶Tertia fuit ſol.Bald.in d.§.conditionem, qui di
a cit, quòd ideo in hac.l.teſtes inhabiles etiam poſt detectam[a] inhabilitatem admittuntur ad probandum, eo quia erant adhi-
b biti in teſtõ,[b] & in teſtõ requiritur, quòd teſtes ſint rogati. Auth. rogati.ſupra de teſtib.& l.hac conſultiſſima.in princip. in verſ. rogatis.infra eod.vnde ſuccedit regula, quòd quando partes rogauerunt aliquos in teſtes, etiam ſi eſſent inhabiles, tamen intelliguntur eos taliter approbare, quòd nõ poſſunt amplius eis opponere de inhabilitate.gloſ. eſt ſi ng. in §. & licet.in verſ. ſupplicijs.in Authen.de teſtib.quam glo. dicit eſſe ordinariam, & ſingula.Bald. in cap. 2.de teſtib. & Angel. hic.de cuius gloſ. veritate vide Bald.in l.parentes. C.de teſt.dom. Ant.de Butr.& Imo.in cap.ex literis. de tranſa. Sed quando teſtes adhibiti non ſunt rogati, tunc detecta eorum ſeruitute, vel inhabilitate bene repelli poſſunt, prout eſt quando adhibentur in contractib. vel in alijs actib. in quibus non requiritur teſtes eſſe rogatos. d. Authen.rogati,& tunc loquuntur contraria, & hanc ſequitur etiam Saly.in l.quoniam.C.de hæret.facit, quòd ſignanter vult Barto.in l.Lucius.ad fin.ff.de fideiuſ. Iſtam ſolutionem reprobant Imo. & Pau.de Caſt.in d.§.conditionem,& Ludo.& do. Alexan. hic aliquibus medijs ſatis fragilibus hic relatis per do. Alexan.Sed ego vltra eos reprehendo, quia ſi verum eſſet, quòd in iſta.l.ideo ſerui poſſunt eſſe teſtes, & poſſent in iudicio produci, eo quia fuerunt in teſtamento adhibiti, in quo teſtamento debent eſſe rogati, & quòd illa rogatio faceret, vt eis non poſſet amplius opponi, ſequerentur duo abſurda. Primò ſequeretur, quòd cùm in omni teſtamento teſtes debeant eſſe rogari, vt dixi, quòd ſemper ſerui,& inhabiles poſſent eſſe teſtes, contra l.qui teſtamento.ff.eod.& in §.ſeruus, & l.hac cõſultiſſima.in princip.j.eod.Secundo, & fortius non eſſet opus, quòd reputarentur pro liberis, ſi ſolus rogatus ſufficeret, quod eſt contra iſtum text.Item teſtes fuerunt rogati à teſtatore, nõ autem à venientibus ab inteſtato. qui nunc opponunt. Præterea, & quartò quando teſtes adhibentur ſolùm ad probandum, vt in contractib.tunc procedit illa gloſ. quòd partes rogando tales teſtes cenſentur eos habilitaſſe, ſed quando teſtes habiles requiruntur pro ſolennitate, vt in teſtamento.l.hac cõſultiſſima, in princip. j.eod. tunc rogatio partium nihil facit.l. nemo poteſt.ff.de leg. 1. & l. ius publicum.ff.de pact. Item illa gloſ. procedit, quando teſtes tempore quo actus geritur ſunt inhabiles, tunc eo ipſo, quod à partibus rogantur, videntur approbari, ſed nos loquimur quando teſtes tempore actus geſti reputabantur habiles, ſed poſteà detecta eſt eorum inhabilitas, vnde partes rogando tales teſtes non poſſunt videri approbaſſe, reſpectu defectus poſtea futuri .cap.nulli. de elect.in 6.& cap.inſinuante.de offic.deleg.ſecundum Imo.& Fran.de Are. in d.§.conditionem,& Lud.hic.facit.l.de ætate.§.ex cauſa.ff.de interrog. act. ¶Quarta fuit ſol.Bald. hic in 3.colu. poſt Nicol. de Mata.quam ſol. ſibi aſcribit Ioann.de Imo. in d.§.conditionem, quòd contraria ſunt vera, quòd detecta inhabilitate teſtium, non per eos poſſit actus probari, ſiue loquamur in contractibus, ſiue in vltimis voluntatibus, ſed ſpeciale ſit in teſtamento in ſcriptis, de quo loquitur iſta.l.vt patet in verbo ſignabatur,& declarat gloſ.in §.teſtes. Inſtit.eod. Et ratio ſpecialitatis eſt, quia teſtamentum nuncupatiuum ſtat in auribus teſtiũ. l.hæredes palàm.in princip.ff.eod.ſed in teſtamento in ſcriptis teſtes nihil ſciunt de his, quæ in teſtamento continentur, ideo nil habent deponere de tenore teſtamenti, quia ſerui non admitterentur ad illud probandum, ſed ſolùm habent cognoſcere ſua ſigna,& ſubſcriptiones, & ſic habent deponere de facto proprio.vnde habes aduertere, quòd licet ſeruus non poſſit eſſe teſtis in iudicio.eſt verum, quãdo deponit de facto alieno, ſecus quando de facto proprio.l.ſeruos. C.de teſtib. & l.interrogati.C. de quæſtio. Adde gloſ. in l. ſerui reſponſo. ff. de teſt. Iſtum intellectum, quod fiat differentia inter teſtamentũ nuncupatiuum,& teſtamentum in ſcriptis, tenet ante omnes gloſ.in d.§. teſtes.Inſti. eod. Item pro iſto intellectu adde bene facere illud, quod ad hanc.l.dicit Bald.in c.ſuper eo. circa medium. de teſtib. vbi dicit, quòd ideo in hac. l. valet depoſitio iſtorum teſtium, poſtquam eſt detecta eorum inhabilitas, quia iſta lex loquitur in teſtamento in ſcriptis, in quo teſtes ſe ſubſcripſerunt, ideo finguntur retrò depoſuiſſe. Itẽ addde, quod dicit Bald.in c.præſentium.in fin.de teſt.lib.6.vbi dicit, quòd in iſta.l.teſtes etiam infames, & ſerui examinantur in iudicio, eo quia deponunt ſuper facto proprio. i. ſuper propria ſubſcriptione teſtamenti, quam fecerunt tempore quo erant legitimæ famæ, ideo valet, vt hic, & l.quæro.§.fin.ff.de ædi.edic.& dicta.l.ſerui reſponſo.ff.de teſti.Sed tu vltra reprobationes Ludo.& dom.Alexan.hic, & dom. Franc.de Aret. in dicta.l.ad teſtium.§. conditionem.aduerte, quia iſta ſolutio licèt videatur congruere huic.l.in ver.ſignabatur.tamen non congruit quantum ad.l.ad teſtium.§.conditionem, quæ non magis loquitur de teſtamento in ſcriptis, quàm de nuncupatiuo. Secundò, quia etiam ſecundum hunc intellectum ideo ſerui poſſunt in iudicio probare, eo quia in teſtamento in ſcriptis ſolùm deponunt de facto proprio, ſolùm recognoſcendo ſigilla, ſi ita eſſet, ergo etiam ſi communi opin.non fuiſſent reputati liberi, admitterentur tanquam deponentes in facto proprio, quod eſt contra hunc text. & §.teſtes. Inſtit.eod. Item iſte intellectus procederet, ſi iſta.l.ſolùm loqueretur, quando inhabilitas teſtis eſt propter ſeruitutem, ſed cùm iſta. l. generaliter habeat locum in quacunque inhabilitate, vt firmaui in text. ſecundum omnes, pone, quòd detegatur inhabilitas, quòd vnus teſtis ſit fœmina, ſolutio non procedit. Præterea ſeruo non creditur de facto ſuo, niſi in ſubſidium, & cum tormentis.l.ſerui reſponſo. vbi gloſ.not.ff.de teſti.& l.cùm probatio.ff.de prob. prout etiã dicit dom.Fran.de Aret.in d.§.conditionem. Præterea, & adhuc fortius non eſt verum, quòd in teſtamento in ſcriptis teſtes habeant ſolùm deponere de facto proprio, imò habent etiam deponere de facto alieno, videlicet an teſtator ſe ſubſcripſit,& quod teſtator dixit, quòd illud, quòd in illa ſcriptura continebatur, volebat eſſe ſuum teſtamentum.l. hac conſultiſſima. in princip. infra eod. item habent deponere de præſentia, & ſubſcriptione aliorum teſtium, vt firmant Iacob. Butr. Bald.& Fulg.infra l.proxi. ¶Vltima fuit ſol.Angel.hic, & in d. §.conditionem, quam dicit eſſe ſuam nouam opin. per quam omnes leges ſecundum eum concordantur, & ad hãc in examinibus ſcholarium recurro, quòd in quocunque actu, vel diſpoſitione mutatio ſtatus teſtis, vel detectio impediat teſtem examinari, & produci in iudicio, iuribus in contrarium adductis, fallit fauore teſtamenti, vt hac. l. quia conſeruatio teſtamenti reſpicit publicam vtilitatem, vt dixi in text. in l. not.& quod ſit ſpeciale, dicit epreſſè text.in §. ſed cùm aliquis. in verſic *ſubuenire ſe ex ſua liberalitate teſtamento*. Inſtit.eod.quem tex.etiam ibi ad hoc ponderat Ioann. Fab. in princip.3.colum. qui idem tenet. facit text. hic in verbo, in hac cauſa, licèt aliqui libri habeant libertate, prout gloſſ. quæ dicit ſcilicet putatiua, ſed vera litera eſt liberalitate, quamuis aliqualiter obſtet d.cap.1.an remoue.debe.teſtes. ſecundum do Ale.hic.in 9.col.
c vnde quamcunque teneas, res non tranſit ſine dubitatione.[c] Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Poſt detectam. Idem videtur tenere do.Abb.in ca.ſuper eo.el.1.in 1.not.de teſt. PVRPV.

b ¶In teſtamento. Adde l.hæres palàm.in §.in teſtamentis.ff.de teſta.Anto.de Butr.in capit.indicante. de teſta. idem Ant. de Butr.in capit.cùm cauſas.eodem tit.

c ¶Dubitatione. Adde, an dici poſſit, quòd quamuis teſtes ingenui in teſtamento requirantur pro forma,& forma ſit ad vnguem obſeruanda.l. cùm hi.§.ſi prætor.de tranſact.l.ſi vnus.j. eo.ſicut videmus in conditione implenda pro forma.l.qui hæredi.de cond. inſti.l.qui hæredi. cum ſimilib.de cond.& dem. tamen fallit in his, quæ pendet ex parte facientis: nam tunc ſufficit aliquem facere, quod in ſe eſt pro implemento, vt in conditione poteſtatiua. l. quæ ſub cond.§. quoties.de cond.inſt.l. fin.de coud.inſer. l.iure ciuili. de cond.& demon. Vnde cùm in teſtamento ſit diſpoſitio in parte facientis, ſufficit ei impleuiſſe, vt potuit, formam, vocaudo eos, qui credebantur ingenui, & nunc non eſt ei detrahendum, vt probari non poſſit teſtamentum per iſtos. Nec obſt.l.quoniam, & §.duæ, quia ibi non fuerant ad aliquem actum antea vocati aut rogati illi teſtes ex neceſſitate aliqua iuris. TROTT.

SVMMARIVM.

1 *Exemplatio inſtrumenti quid ſit.*
2 *Apertura inſtrumenti quid ſit.*
3 *Quid ſit publicatio teſtamenti.*
4 *Inſtrumenta publica,& authentica non publicantur.*
5 *Quando exemplatio teſtamentorum, vel publicatio eſſet de antiquo, tale exemplum factum per manum notarij plenè probat.*
6 *Publicato teſtamento fides perpetuò adhibetur, etiam ſi originale ſit deperditum.*
7 *Teſtamentum non poteſt publicari, nec aperiri viuo teſtatore.*
8 *Quando pater in vita facit legitimari filios, non requiritur alicuius citatio.*
9 *An l.noſtra habeat locum in codicillis ſicut in teſtamento.*

LEX.

LEX II.

PVblicati. Ad euidentiam præmitte, ꝙ
in iure nostro reperiũtur tria,
quæ licèt videantur idem, sunt tamen valde diuer
1 sa. † scilicet exemplatio instrumenti, apertura, &
a publicatio. [a] Exemplatio dicitur, quoties peto, ꝙ
b notarius, qui nõ est rogatus [b] de instrumento principali, sed
alius, det mihi alicuius copiam instrumenti, de ista exemplatio
ne non est materia nostra, sed Authen. si quis in aliquo. C. de
2 eden. & c. fin. de fid. instru. ¶† Secundò reperitur apertura, qñ
petitur testamentum defuncti aperiri, ad hoc, vt videantur, qui
in eo sunt scripti hæredes, & vt possint de iure fieri transactio-
nes inter legatarios, & hæredes, quæ non possunt de iure fieri,
nisi inspectis, visisque verbis testamenti. l. 1. in prin. ff. quemad-
modum testa. ape. & l. de his. vbi dixi. ff. de transa. & in ista aper
tura testamenti non requiritur magna solennitas, quia etiam
non facta recognitione subscriptionis per omnes testes, po-
terit coram iudice aperiri, vel coram idoneis viris de manda-
to ipsius iudicis, secundum l. cùm ab initio, cum seq. ff. quem-
admo. testa. ape. & in ista apertura non requiritur citatio aliarũ
personarum, secundum Bart. & Ang. & ibi plenius Imo. post
Bal. in l. 1. in prin. quemadmo. test. ape. per illud, quòd ibi vult
gl. in versi. alieno. Et quid erit hoc casu, si vnus ex legatarijs va-
dit ad notarium. & petit, quòd permittat sibi videre testamen-
tum, vt videat, an in eo sit sibi aliquid legatum, notarius dicit,
ego nolo ostendere, sed si vis, vt tradam tibi in formam pu-
blicam, præsta mihi mercedem, aliter nolo, quòd videas, nun-
quid cogatur sibi ostẽdere? Ponit not. Pau. de Cast. nec recolo
alibi vidisse, in l. 1. ȷ̃. quemad. test. ape. quẽ ibi simpliciter seqtur
3 d. Alex. & de ista apertura ista. l. nihil loquitur. ¶† Tertiò repe-
ritur publicatio testamẽti, & de ista loquitur ista. l. & hic atten-
de, quòd licèt iste terminus publicare, varijs modis capiatur, ta
men in hac. l. & in ista materia publicare, est aliquid in publica
documẽta redigere, ad istum finem, & effectum, vt tali instru-
mento fides adhibeatur, ẽt si testes moriantur, ita declarat Bar.
in l. gesta, circa prin. C. de re iud. post gl. ibi, & sic publicare idẽ
4 importat hic, quod authenticare. † Hinc est, quòd instrumen-
ta publica, & authentica non publicantur, quia cùm de per
se fidem perpetuam habeant, non expedit in hoc publicatio,
& vt intelligas aduerte, ꝙ aliquando de testamento, vel nuncu
patiuo, vel in scriptis est rogatus notarius publicus in præsen-
tia septem testium, & talis notarius fecit publicum instrumen
tum, tunc non est opus remedio istius. l. nec dispositione. l. 1. §.
eo. quia dato, ꝙ omnes testes sint mortui absque solennitate
huius. l. instrumentum publicum factum manu publici nota-
rij de per se plenam fidem facit, & plenè probat. gl. est sing. &
approbata in l. 2. in princip. vbi Bart. & alij not. & sequuntur. ff.
* queadmo. test. aper. *Tenent Bar. & omnes* in l. 1. §. eod. & ibi Bart.
Sal. & Pau. de Cast. reputant illam gl. esse ad hoc sin. in iure. Et
dicit ibi Ang. in lect. Flo. in fin. ꝙ Bartol. eo audiente multoties
faciebat signanter notari illam gl. sed adde gl. pleniorem in l. fi.
in versi. ostenditur. C. de fideicom. Et ideo quia temporib. no
stris semper notarij publici rogantur, vt conficiant instrumen-
tum publicum testamẽti, ideo dispositio istius. l. & l. 1. §. eo. de
cõsue. rarò, vel nunq̃ locũ hẽt, sed aliqñ euenit, ꝙ testator facit
testamentum nuncupatiuum absque notario in presentia se-
ptem testium, & tunc hæres institutus potest petere ad memo
riam rei æternã, ne contingeret aliquem ex testib. mori, vel ab-
sentari, ꝙ tales testes examinentur citatis citandis, quib. exami-
natis, & redactis in scripturam iudex interlocutoriè pronun-
tiabit haberi pro publica, & perpetuò talis scriptura fidem
faciet sic publicata, dato ꝙ testes moriantur, & de ista publica
tione loquitur ista l. quæ publicatio, vt vides, fit vt perpetuo
fides adhibeatur: eodem modo in testamento in scriptis, pone,
quòd testator manu sua propria scripsit testamentum suum,
vel fecerit scribi per manum alterius priuati, deinde illam scri
pturam testamenti clam in præsentia. 7. testium fecit claudi
& subscribi ac sigillari per testes, qui tamen ignoret quid in
illa contineatur, certè mortuo testatore hæres ibidem scriptus
potest petere, quòd auctoritate iudicis aperiatur, deinde face-
re, quòd citatis citandis testes ibidem scripti veniant ad reco-
gnoscendum sigilla, & subscriptiones, quib. recognitionib. fa-
ctis, & redactis in scriptis iudex pronuntiabit illam scripturam
testamenti, quæ prius erat priuata, haberi pro publicata, & per
petuo fidem facere. De qua publicatione vltra tradita per Bal.
& alios hic recurre latè ad Spe. in tit. de instr. edi. §. ostẽso. versi.
& quoniam de publicatione, vsque ad fin. §. & in §. vt autem.
versi. ad huius. per Inn. & alios in c. fi. de fid. instru. Bart. in l. 1. in
prin. & l. 2. in princip. & §. si dubitetur. ff. quemadm. testamen.
5 ape. ¶† No. tamen diligenter ex predictis, quòd quando exem
c platio testamenti, [c] vel publicatio esset de antiquo, tale exem
plum factum per manum notarij plenè probaret, eo quia pro
pter antiquitatem omnia præsumerentur solenniter acta, &
quod est fortius, ẽt si notarius in tali testamento non enuntia-
ret, vel attestaretur solennitates in exemplando, vel publican-
do à iure requisitas interuenisse, nec posset tunc opponi, quòd
publicatio testamenti non fuerit solenniter facta, & hoc pro-
pter longinquitatem temporis, propter quam esset impossibi-
lis aut valde difficilis probatio, ita colligitur ex dictis Can. in c.
Albe. de testi. & ita in specie consuluit d. Fran. de Are. de testa-
mento cuiusdam Cardinalis, quod erat de antiquo, & oppone
batur, quòd non interuenerant solennitates requisitæ. Ita tenet
in consi. 36. inci. casus talis est, præsupponitur in facto. in 2. du-
bio. Sicut in simili præsumitur pro sententia, quæ fuit lata de
antiquo, etiam si solennitates non sint in sententia enuntiatæ,
secundum d. Car. d. Ant. de But. & alios in c. quoniam contra
falsam. de prob. habetur in c. cùm inter. vbi tex. de re iud. tradi-
6 tur in l. sciendum. ff. de verb. oblig. † Quando autem dicatur
d de antiquo, [d] dicã in l. cùm aliquis. ȷ̃. de iur. delib. ¶ Hoc dicit
ista lex. Publicato testamẽto, fides perpetuò adhibetur, etiam
si originale sit deperditũ. ¶ In tex. ibi, casu qui probetur inter-
cidit innuit litera, quòd publicatum testamentum tunc demũ
fidem faciat, quando originale est perditum, & hoc tenuerunt
Odoff. Alb. & Ang. hic. Tu dic melius, quòd semper plenè pro
bat, & quòd dicitur in text. denotat contingentiam facti, se-
cundum Cyn. hic in 2. q. Bar. & alios, & Bart. in l. 2. in prin. ff.
quemad. test. aper. nisi quis vellet redarguere instrumentum
de falso, tunc posset petere originale exhiberi. l. fi. vbi Bar. & alij.
C. de fid. instru. Io. An. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. postquã.
versi. vbi autem. & gl. in cle. 1. in versi. compellendos. de vsur.
Vnus tamen est casus mirabilis, & singularis, in quo exemplũ
non probaret, nisi probetur originale deperditum, in casu. s.
quando contractus esset celebratus in scriptis, iuxta. l. contra-
ctus. C. de fid. instr. vel testamentum esset conditum in scriptis
per manum notarij, tunc nisi probetur illam originalem scri-
pturam esse casu fortuito deperditam, nõ statur transumpto,
per hanc l. & quòd ista lex loquatur in testamento in scriptis,
patet ex tex. ibi, materia in qua primum à testatore scriptum,
quia in originali cõsistit substantia. ita sing. Bal. in rub C. de fid.
instr. in 6. col. versi. secundo quæro. quod dictum sequitur, &
exclamat Lu. Ro. in l. sciendum. in vlt. char. ff. de verb. oblig in
e consil. 174. incip. amplissime Doct. in 3. colu. [e] Sed hoc dictũ
non est verum, quia instrumẽtum exemplatum manu eiusdẽ
notari, qui fuit rogatus, censetur originale, & non exemplum.
l. vnũ. cum gl. ff. eo. c. dudũ. de conuer. cõiug. firmat Bart. in l. si
quis ex argentarijs. §. pretor. ff. de eden. & in l. in fraudẽ. §. neque
instra. ff. de iure fis. Bar. & alij in Auth. si qs in aliquo. C. de eden.
& ita ẽt reprobat Alex. in d. Auth. si qs in aliquo. in 3. col. ¶ Gl. in
versi. publicati. diuiditur magraliter in quatuor partes. In pri-
ma ponit, corã quo iudice debeat fieri ista publicatio. In secun
da qũo fiat. In tertia qs sit effectus istius publicationis. In quar-
ta, & vltima, an possit fieri viuo testatore. Secũda ibi, vt testũ
aperiatur. Tertia ibi, & proderit Quarta ibi, alij dicunt. ¶ In pri
f ma parte ibi, vt corã iudice ordinario. [f] dic, ꝙ ẽt potest fieri co-
ram delegato. c. fi. in versi. delegato, & ibi Canonistæ ad hoc no
tant. de fid. instru. tenet Spe. in tit. de instr. edi. §. ostenso. versi. &
qñ de pub. & patet clara ratione, quia cũ competat cuilibet
magistra-

ADDITIONES.

a ¶ Et publicatio. Adde, quòd testamentum non publicatum non probat. Bart. limitat in l. cunctos populos. 6. colu. de sum. Trin. Panor. in cap. 2. colum. 4. de proba. PVRPV.

b ¶ Quòd notarius, qui non est rogatus. Adde Ang. in repe. l. sciendum. de verbor. obliga. domin. de Rot. decis. 13. incip. item not. quòd in actibus. in antiquis. Lap. alleg. 77. incip. tabellio. in penul. colum.

c ¶ Testamenti. Adde Lanfran. in repet. capitul. quoniam contra falsam. de probat.

d ¶ De antiquo. Adde Ioan. Andr. in cap. illud. de præsumptio.

e * Tertia colum. Adde, quòd ibi Roman. allegat Bald. in rubric. colum. 6. quæstio. secunda. versic. adde hoc verum nisi contractus. C. de fid. instrum. & doctrinam. Bald. ibi sequitur idem Roman. in l. sciendum. colum. antepenult. de verbor. oblig. Alex. consil. 175. post num. 4. libr. 7. Fely. in cap. sicut. colum. 4. 3. declar, versi. ad quòd exemplum. de re iud. Dec. in c. quoniam contra. colu. penul. versic. 3. conclus. de probat. De quo tamen dicto dubitat Alexand. in Authen. si quis in aliquo. colum. 2. vbi etiam Ias. colum. 3. Dec. numer. 19. & seq. supra de eden. licèt propter Bal. auctoritatem Alexan. dicat hoc menti tenend. qui Alex. d. consi. refert Cast. in quodã consi. ibi alleg. declaran. Bald. in d. rubr. dum dicit, quod regulariter stan. est instrumento scripto in forma publica per notarium, licèt non appareat alia originalis scriptura, vel protocolum, procedit, quando nullo modo reperitur liber protocolorum, secus quando reperitur originalis scriptura, sed vitiosa, vt in casu de quo ibi. MASVER.

f ¶ Ordinario. Adde Doct. c. in cũ in iure. de offi. deleg. & per Inn. in c. fi. de test. Doct. in c. causam. de test. Lanfr. in repe. c. quoniam contra. da proba.

magiſtratui ordinario.§. nulla.in Auth. de defen. ciui. glo.in l. teſtam.omnia.ͅ.eo.ergo poteſt delegari. per l.1.ver.quæ verò. ff.de offic.eius.ſecundum Cy.& Mod.hic,licèt Ful.de hoc dubitet,& eſt ratio d.Alex.tamen huic rationi poſſet reſponderi, ꝙ conceſſum eſt cuilibet magiſtratui propter periculum,quia teſtes poſſent mori,vt dicit Bart.in l.2.in prin. ff.quemad.teſta. ape.per hoc non ſequitur,ꝙ poſſit delegari , ſicut in ſimili in l. 1.& l.4.§.duas.ff.de dam.infec.& in ſimili in l.ius dandi. iuncta. l.nec mandante.in prin.ff.de tu.& cura.da.ab his.Item adde, ꝙ licèt iſtā rationē ſibi aſcribat d. Alex. tñ ante eū ponit ipſemet

7 Ful.hic, & ſuper ea relinquit cogitan. ¶† In vlt.parte habes, ꝙ teſtamentum non poteſt publicari, nec aperiri viuo teſtatore. Hinc dicit ſingulariter Bar.nec alibi legi,in l.fi.§.1.in 5.col.C.de edi.diui. Adri.tollen.quem ſequuntur Saly.& Pau. de Caſt.ibi, ꝙ licèt aliàs difficile ſit probare mortem teſtatoris, tamen ſi hæres oſtendit inſtrumentū teſtamenti , hoc ipſo præſumitur teſtatorē eſſe mortuū,quod valde no.& an ſit verū,ibi dicam. Limita tñ concluſionē gl.niſi de voluntate teſtatoris.l.omniū. ͅ.eo.ſm Cy.& alios hic,& Bar.in l. 2.§.ſi dubitet.in fi.ff. quemad.teſta.ape.tñ tex.in d.l.omnium.nihil facit, quia dicit, publicauit.i.manifeſtauit. ſm glo.ibi. Et ſubdit Fulg.hic (ſub dubio fortè,) ꝙ eo caſu,quo teſtamentum aperitur , vel publicatur viuo teſtatore de eius voluntate , tunc nullius citatio requiritur,puta venientium ab inteſtato:mouetur, quia tunc vr̄ teſtari apud acta,& valet teſtamētū.l.omnium,& l.ſancimus.ͅ. eo. Tu melius confirma,quia d.l.ſancimus.loquitur qñ concurrit lapſus longi temporis , & tres teſtes. Confirma per bonum ſi-

8 mile,quia † qñ pater in vita [a] facit legitimari filios,non requiri

a tur alicuius citatio,ſm Bar.in l. Gallus.§.& qd ſi tantum.in vlt. col. ff.de lib.& poſthu. quem ſequuntur alij ibi.& Bal.in l.ſi.C. quib.res iud.non nocet. & d.Ant.in c.p venerabilē , qui fil.ſint leg.Bar.in l.3.per illum tex.ff.de iur.au.an.Item pater poteſt petere cōfirmationem ſtatus liberorum, nec eſt opus citari agnatos , ēt ſi filij ſint inceſtuoſi. l. qui in prouincia.§.1.cum gl.ff.de ritu nup.qui textus eſt ad hoc ſolitarius , ſm Bal.in c.1.pe.col. de confir.vtil.vel inutil.ad idem bene facit , quia non oportet citari illos, quib.inuitis poteſt actus expediri.l.4.§. illud.in prin. ff. de fideicom.lib. & regula,qui poteſt inuitis. ff. de regul. iur.

9 ¶† Vltimo pro complemento iſtius l. quæritur, vtrum iſta.l. habeat locum in codicillis,vt ſimiliter petantur publicari,ſicut teſtamentum.vide per Bal. in l.nec caſu.ad fin.C.de dicuſ. lib. 10. vbi dicit, ꝙ aliàs obtinuit de facto , quod non tamen aliter determinat,vt ibi per eum. Iaſon Piſis.

ADDITIO.

¶In vita. Adde Ant.de Roſel.in tra.de legitimatione.Bal.in l.nam ita diuus.ff. de adoptio.Bal.in l.reſcripta.C.de præcib.imp.of.Bal.in l.1.C.de iuriſd.om. iud.Bal.in l.eam quam.C.de fideicom.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas inſtituti non facit, vt ex imperfecto teſtamento poſſit hæreditas adiri.*

2 *Donatio,quæ excedit ſummam quingentorum aureorum, non valet ſine inſinuatione,niſi fiat ab Imperatore.*

3 *Lex loquens in Imperatore, an habeat locum in Principe non recognoſcente ſuperiorem.*

LEX III.

EX imperfecto. Nobilitas inſtituti etiam ſi ſit Imperator non facit , vt ex teſtamento imperfecto poſſit

1 hæreditas adiri.h.d. ¶† In tex.ibi,hæreditatem vendicare,iſtud verbum vendicare , eſt multum generale conueniens ad omnes actiones reales,ſiue ſingulares ſint, vt rei vēdicatio,ſiue vniuerſales,vt petitio hæreditatis,ſed rei vendicatio in ſpecie non competit pro vniuerſitate iuris, vt eſt hæreditas. l.vendicatio.ff.de rei ven.l.ſi peculiū.in prin. ff.de pec.leg.& rationem aſſignat Bar. ſubtiliter intuenti in rub.ff. ſol.ma.in vlt. col.¶No. ꝙ etiam Imperator inſtitutus hæres ab aliquo priua

* to in teſtō poteſt * hæreditatem adire per rationē , de qua in text.¶Pro cuius intellegentia conſidera quatuor caſus principales,ſi vis ſcire,qñ Princeps,vel Imperator dicatur ſolutus legib. Aut.n.loqueris de actu, qui fit ab ipſo Principe, vel Imperatore,& confertur in priuatum,& in iſto dic , ꝙ eſt ſolutus il.

a Hinc videmus, ꝙ licèt maritus non poſſit [a] donare vxori , neq; marito vxor,& nihil valet donatio,toto ti.ff.& C.de do.inter vir.& vx.tñ ſi Princeps donat vxori,ſtatim valet,quia in actu, quem ipſe Princeps facit,nō eſt ſubiectus.ll.l. donationes quas parentes.C.de don.inter vi.& vxo.ſicut valet donatio quam facit Princeps filio in ptāte,ſm Bal.in c.1. §.item ſacra. in pe.col.

2 de pac. iur.fir. ſeqtur Lud.vbi dixi in Auth.ex teſtō.ͅ.de collat.

b † Hinc ēt videmus , ꝙ licèt donatio , quæ excedit [b] ſummam quingentorum aureorum, ſine inſinuatione nihil valeat , tñ ſi fiat ab Imperatore,non reqritur inſinuatio. l.ſancimus.in prin. C.de don. & licèt ille text. loquatur in donatione facta ab Imperatore, tñ extenditur, vt ēt habeat locum in Rege in ſuo regno,vel in Principe ſub ſuo principatu,qñ ſuperiorē non recognoſceret,ita extendit Old.in ꝯſ.231.inci.vt eius de quo qritur aliqualis notitia hēatur.Io. And.in addi. Spe.in tit. de inſtr. edi. §.porro.in addi.q̄ inci.hic ſubijcio.Imol. in commento.c.cùm contingat.in pe.char.magna.de iureiur. Lud.Ro.in conſ.59. ꝙ

c inci.ad diſcutiendū.in quinto dubio.[c] & d.Alex.in l. Centurio. in 10 col.ff.de vulg.& pup.& aliquid Bal.in d.l.ſancimus. Benedict.de Plumbi. in l. ſi rogatus. §. conſul. ff.de ma.vin.Adde,ꝙ ſimiliter valeret teſtm̄ conditum à Principe,licèt non adſit numerus.7.teſtium,vel aliæ ſolennitates iuris ciuil.ſicut per ſuam præſentiam facit in alijs valere,ſm Pau.de Caſt.hic,& in l.ſi qs Imperatorem.ͅ.tit.j.licèt Fulg.hic teneat ꝯ,& malè,quia dicit, ꝙ ſolùm loquitur in Principe in donatione , ꝙ non vtatur iure cōi,vt prædixi,ergo ſecus in alijs.facit, ꝙ vult Bal. in d.l.ſancimus. C.de dona. de teſtō condito à quodam dño de Vrſinis.

3 † Sicut in ſimili dixi,ꝙ l.cùm multa. C.de bo.quæ lib. loquens in Imperatore,extenditur ad Regem.ita dixi in Auth. ex teſtō. ͅ.de collat.Aut loqmur in actu, qui fit à priuato, & confertur in Principem,& in iſto ſeruatur ius cōe,& ita propriè loquitur iſta.l.& l.nolumus.ͅ.cod. & l.ſi quis Imperatorem. & l.ſeq.ͅ.tit. 1. Aliquando, & tertiò loquimur de actu , qui fit inter Principem,& priuatum, vt eſt in contractibus,qui celebrantur inter Principem , & priuatum, & in iſtis non eſt magis ſolutus, quàm ſit alius priuatus.l. Cæſar. ff.de publica.capitul. 1. de natura feud.c.1.de prob.Ratio, quia licèt Princeps ſit ſolutus legib.non tamen eſt ſolutus ꝯtibus,dicit Cyn.in l.digna vox.C. de leg. quia licèt Deus ſubijcerit.ll. Imperatori, tamen non ſubiecit ꝯctus,ſm Bal.in l.2.in 9.colu.C.de ſerui.& aqua. Aliquādo, & quarto loquimur de actu, qui fit in præſentia Principis, & tunc loquitur l.omniū. ͅ.eo. habetur in l.fi.de.C.legi.& in c. in cauſis.de re iudic. Iaſon Piſis.

ADDITIONES.

* Ita legendum videbatur in teſta.non ſolenni non poteſt.

a ¶Non poſſit. Adde his omnibus Iaſ.in tracta. de emphyt.colum.15. & in l.ex teſtamento.colum.5.verſic.quintò limita.ͅ de collat. PVRPV.

b ¶Donatio , quæ excedit . Adde Bald.in l.nemo poteſt. in 2.colum.de leg. 1. Cyn.in l.ſi quis.C.de don.Lud.Roman.in ſing.ſuis in verſic.donatio. fallit in cauſa pia,ſecundum Bald.in l.illud.C.de dona.

c * Dubio. Cui adde Bald.conſil.300. num.2.libr.2.Rom.in l.Modeſtinus.num. 12.ff.de don. Mart. Lauden.tracta.de princip. q.14.Imperator.Tiraq.de nobil.c.37.num.53. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Error in nomine proprio,vel pronomine, vel cognomine non vitiat,ſi de corpore conſtat,limita tamen, vt infra num.2.*

3 *Error in nomine regionis,vel cōfinis,vel in patria,vel ſyllaba,an vitiet.*

4 *Si teſtator apponat nomen propriū, & nomen officij, & in altero errauit, an talis error vitiet.*

LEX IIII.

1 SI in nomine. † Error in nomine proprio, [a] vel pronomine,

a vel cognomine nō vitiat , ſi de corpore ꝯſtat. h.d. Iſta regula ſecūdum gl. hic generaliter procedit in omni materia, vt hic, & l.in venditionib. circa med.ff.de contrahen.empt.& l.his verbis.§.fin.ff.de hæred.inſtit. & l.demonſtratio falſa.in princ. ff.de cond.& dem.quia ratio eſt gñalis, & indifferens, ꝙ ex quo conſtat de corpore, error nominis non

2 debet vitiare.¶ Limita, †niſi ſit erratum in nomine proprio ipſius teſtatoris,quia talis error arguit ſtultitiam.l.fi.& ibi Bart. & Doctor. ad hoc notant. C.de hæred. inſtit. Idem quando erratur in nomine propio filij ſui,ſm Bal.& Ange. in d.l.fi.in 2.col. per illum text. ex identitate rationis,ſequitur Lud. hic.¶Scdō limita in teſtamento cæci , quia error in nomine proprio hæredis diſpoſitionem vitiat,ſecundum Ang.& Fran.de Are.hic, per text.in l.hac conſultiſſima.in princ.ͅ.tit.1.¶ Tertiò limita,

b quādo eſt erratum in noīe appellatiuo, [b] quia non imponitur ad beneplacitū,ſicut nomen propriū.l.ſi quis in fundi vocabulo.in

ADDITIONES.

a ¶Nomine proprio. Adde Doctor.in l.ſi quis in fundi.de leg.1. Doctor.in l.in venditionib.de contrahen.empt.Spec.in tit.de libel.conceptio.in §.15. Old.in conſ.256 in ip.ſactum tale eſt. Nicolaus Papa IIII.

b ¶Appellatiuo. Adde Bar.in l.qui extrinſecus.ff.de verbo.oblig.

lo.in prin. vbi glo.& Doct. ff.de leg. 1.& l.quoties. in prin.ff.de
hær.inst.¶Quartò notabiliter limita ex eo, ꝙ tenet Io. And.in
addi.Spe.in tit.de rescr.præsenta. §.ratione causæ.versi. quid si
indubitatè post Io.de Deo.lib.1.quæstionum.q.41.vbi tenet,ꝙ
si impetraui rescriptum super Ecclesia ꝯ præsbyterum, si erra
ui in nomine proprio præsbiteri, licèt constet de Ecclesia, nō
valet rescriptū,quod est stricti iuris.c. significante, &c.Rodul-
phus.de rescr.& dicit Io.And.ꝙ verè ita practicatur,& no.illā
rationem,quia rescripta sunt stricti iuris, & litis restringendæ,
quam etiam assignat gl.in d.c.significante.in gl.magna.circa fi.
a Quid aūt si Papa mandat [a] prouideri de beneficio in diœcesi
Bononiæ B.scholari Bono.& ille.B.sit Paduanus studēs Bono-
niç,an p hoc vitiet̃ rescriptū? Ponūt Io.And.Ant.de Butr.Car.
Imo.& Gem.in d.c.significante,& notabiliter Abb.in consi 93.
in 2.vol. in quæstione, quæ ad præsens vertitur inter capitulū.
in vlt.col.Et limita.d.c.significante,vt per Bar.in d.l.demonstra
tio falsa.in prin.in 6.col.adde ēt,quod dicam.j̃.in fi.¶Quintò
limita in baptismo, nam si baptizans intendit baptizare ma-
sculum, & ei imponit nomen Petrus, cùm sit puella,non est
baptizata ipsa puella,qñ baptizans intendebat masculum, &
non fœminam baptizare.Ratio:quia opportet,quòd intentio
batizantis fundetur super verò.de conse.dist.4.c.quamuis,&c.
solent. secus si de hoc non cogitabat, sed simpliciter bapti-
zabat.Ita determinat Host.in summa de baptismo in §.quæ sit
eius forma.versi.q d ergo si quis putet.¶Sexto limita,vt.j̃.pro
3 ximè dicam. ¶† Quid si erretur in nomine regionis, vel confi
nis,vel in patria,aut parochia,& quid in errore syllabæ,tāgunt
Alb.Pau.de Cast.& Ang.hic, & plenius Docto.in d.l. si quis in
in fundi vocabulo.¶Item vltra s̃.datas limitationes limita istū
tex.non procedere,qñ erratur in cōditione designante causam
finalem,pp quam testator motus est ad instituendum,vt quia
credebat illum,quē instituit,esse filium qui non erat,talis error
bene vitiat,vt dicam in l.seq. & ponit Pau.de de Cast. & Alex.
4 hic in fi.† Quid aūt sit si testator apponat nomen proprium,
& nomen officij, sed in altero erraret, distingue vt habes tex.
sing.in l.pe.& ibi Bar.ff.de reb.dub.Et p illū text.decidit ibi Bar.
dicens se ita dixisse in q.de facto, quòd si Dux ducatus forma-
uit inquisitionem ꝯ Titium Potestatem Assisij,cùm in verita-
te vocetur Sempronius, ꝙ magis inspicimus dignitatem quā
nomen proprium,vt ibi per eum. Et illū tex.Pau.de Castr.hiç
in fi.dicit esse singularem.Et non est alibi secundum Bald. in c.
quoniam Abb.de offi.deleg.& adde, quòd dixi. s̃. in quarta li-
mitatione. Iason.

ADDITIONES.

a ¶Papa mandat.Adde Rotam tit.de rescri.decis.16.in antiquis,& eo.tit.decis.
12.in antiquis:& decis. 15. de concession. præben.in antiquis.Egi. Bellame.
decirptæ.143.

SVMMARIVM.

1 *Sola affirmatio, vel asseueratio non sufficit ad probandum quem esse filium.*
2 *Quasi possessio filiationis non sufficit in decisorijs, sed in præparatorijs iudiciorum sic,nisi coadiuuetur alia probatione.*
3 *Filiatio semper debet probari per asserentem se esse filium, siue agat, siue conueniatur.*
4 *Sola nominato filij quid operatur.*
5 *Relictum alicui, vt filio qui non est,non valet,quia filiatio præsumitur esse causa finalis relicti.*
6 *Nullum est maius mentis nostre testimonium, quàm qualitas inspecta verborum.*
7 *Vbi habemus sonum verborum,non egemus interprete.*
8 *Si ll.Doctor adoptauit aliquem in filium, & adoptio fuit nulla propter defectum iuris,si posteà in testamento dixit,instituo talem filium meum,cùm in veritate non sit,vitiatur institutio.*
9 *Verba enutiatiua non inducunt ademptionem in præiudicium illorum, quos testator grauare non potest.*
10 *Verba enuntiatiua an,& quando disponant.*

LEX V.

a NEque professio. [a] In text.ibi, ne-
que professio,ne
que asseueratio. Quomodo ista inter se differant,
dic,vt per gl.1.in l.non nudis.supra de proba !sta l.
1 haber duo dicta.† Et primò not. quòd pfessio alicuius asserētis
aliquem esse filium suū,non probat eū esse filiū. Et sic sola af-
firmatio, vel asseueratio non sufficit ad probandū quē esse fi-
lium.Facit in simili bon.tex.in l.Caius Seius.ff.de iure pa.Eodē
modo publica fama, quæ est per ciuitatē,non sufficit ad pro-
bandū aliquem esse filium alicuius, puta,ꝙ per ciuitatem pu-
blicè dicitur,ꝙ iste est filius talis, ista fama sola non probat eū
esse filium,nisi sit adiuuata alijs adminiculis. Ita sin.dicit Sal.in
l.1.in prin. in 2.col.ff. de testi.quòd dictum non ignorauit do.
Alex.qui commendat,in consi.25.in 4.vol.inci.in causa verten
te inter Anton. in penult. colum. tamen ista asseueratio licèt
non probet filiationem, inducit aliquam præsumptionem,
vt hic in gloss.prima. & plenius per Cyn. & Bart in l.non epi-
stolis. C. de probationib. cum infinitis concor. de quibus hic
per d.Alex.imò plus talis asseueratio constituit quem in quasi
pos. filiationis, & ideo transfert onus probādi in aduersarium,
vt habes per Bar.in l.1.ff.de lib.agno.in §.idē per ꝯrium. cum
limitatione,de qua ibi per eum. Sequitur Pet.de Anch.in cle.si
summus Pontifex.de sen.exco.Canonistæ in c.transmissæ.qui
filij sint leg.gl.in c.Michael.de fi.presb. Limita tamen singula-
riter,& non obliuiscaris, qñ filiatio venit in iudicio incidenter,
sed si principaliter litigaretur super filiatione, secus esset.Ita li-
mitat Bar. in l.non nudis. in prima lect. qui expresse dicit.in 1.
2 oppo.nec alibi legi. C. de probat. ¶† Not. ēt diligenter pro li-
mitatione prædictorū, ꝙ quasi possessio filiationis non sufficit
in decisorijs,sed in pparatorijs iudiciorū sic, nisi coadiuuetur
alia probatione.ſm Bald. in c.per tuas. in 3.col. de proba.post
3 Cy.in d.l.non nudis.C.de proba.† Illud ēt multum no.ꝙ filia-
tio semper debet probari per asserentem se esse filium, siue
agat,siue cōueniatur.ita no.Ang.in l.liberorum.in prin.post gl.
ibi.ff.de his qui no.infa.¶Inuenio tñ istam l.notabiliter limita-
b tam [b] per d.Ant.de But.in c.trāsmissæ.qui fil.sint legi.post Inn.
ibi.& in c.per tuas.de prob.vt ista l.procedat, eo quia talis asse-
ueratio, vel nominatio fuit facta in legato. Sed si aliquis in
testamēto, & in institutione dixisset, instituo Titiū filiū meū,
ista nominatio facta in institutione probaret eum esse filium.
Ratio diuersitatis est, quia in vniuersali institutione non veri-
similiter appellaret filiū,si non esset,secus in legato. Ad hoc ēt
adducit doct.Bar.in l.1.§. idem per ꝯrium.ff.de lib. agn.Puto,
ꝙ equiuocet, quia doctr.Bart.loquitur,qñ verba sunt prolata
circa actum,qui non pōt conuenire nisi circa filium,vt exhæ-
redatio, quia exhæredatio in extraneo est res inepta.l. quidam
cum filiū.ff. de verb. obl.similiter emancipatio. & ꝙ propter
emancipationē aliquis probetur filius,tenet Bal.in l.non pōt.ff.
de adop. & Pet. de Anch.in d.cle.si summus Pontifex.Sed nos
loquimur in actu,qui ēt conuenit in extraneo.l.extraneum,la
2.C.de hære.inst.videlicet in institutione,vel legato,quæ neces
sariò non probant quem esse filium, vt hic in versi. testō relin-
quuntur,qui tex.pōt loqui non solùm in legato,sed ēt in insti-
tutione,per gl.no.in §.si vero nulla, in verbo relictis. in Auth.
de hær.& fal.& gl.in l.his verbis.in prin.ff.de hære.insti.Tamen
pro opi.d.Ant.adde, quod vult Bal.in c.ex transmissa. in 2.col.
de resti. spo. ꝙ ex institutione probatur filiatio, quia est actus
appropriatus filiationi.l.quidam cum filiū. ff.de verb.oblig. &
idē Bal.in c.per tuas.in vlt.col. de prob. vbi ēt ponit super hoc
qōnem, q̃ dicit pendere tūc de facto, tñ d.l.quidam cum filiū.
hoc non probat,imò potius ꝯrium, vt dixi, cùm ēt de extra-
neo possit fieri institutio.l.parentib.C.de inof.test.Aduerte ēt,
ꝙ vbi posth. nomine baptismali vocat̃ nomine pr̃no, præsu-
mitur filius,tex.est solēnis in l.vxore.de ma.test.quē ad hoc re
putat mirabilē,& alibi nō reperiri in iure Bal.in c.tuā.in pe.col.
de ord.cog.sed certè d.l.vxorē.non probat,quia ibi alia ꝯcurre
bant,præcipuè q a agnitus est vt filius à mr̃e, & auia pr̃na, ex
qua agnitione potius præsumit̃ filius. l. ēt mr̃is. & ibi glo. ff. de
prob.Itē ad id,quod s̃.pximè dixi, an ex instōne pbetur filia-
4 tio,adde tex. in c.p tuas & ibi aliquid p Doct. q filij sint legit.
c ¶† No.tamen, ꝙ licèt sola noīatio, [c] vel asseueratio non pro-
bet

ADDITIONES.

a ¶Neque pfessio.De materia istius l.adde gl.& Inno.in c.Michael.de fil.præ
sby.Bar.in l.j.§.1.ff.de lib.agno.Inn.in c.quoniam contra.de prob.Doct.in c.
per tuas.eod.tit.
b ¶Limitatam.Limitatio, pro qua Fel.in c. per tuas.col.pen. de prob. Soc.lib.
1.consi.89.in causa agitata.col.1.in fi.versi.2. PVRPV.
c ¶Nominatio. Adde Io.And.in c.cùm secundum.de præb.in nouel.Doct. in c.
bonæ.el 1.de electi.Arch.in c.nō omnes.2.q.7.* Et quādo quæstio est de fi-
liatione,an nominatio facta de filio in testamento probet quem esse filium,
dic, quòd in legatis non probat,secus in institutione,teste Rol.consi.22.num.
23.lib.3.& ēt nu.24.vbi,quòd filiatio probatur ex nominatione,& legitima
tione,quæ patris asseueratio,vel confessio de filiatione quando fit principa
liter,& propter se, tunc constituit filium in quasi possessione filiationis,do-
nec probetur contrarium, & quæ sola nominatio constituit quem in quasi
possessione filiationis, quando facta est in actu,qui magis conuenit filio quā
extraneo, Rolan.d.consil.nu.25.& alijs seq. vbi latius declarat, & Didac.in
epit.ad 4.Decretal.par. 2.c.8.§.3. habetur inter commun. opin.lib.6. versi.
filiatio. MASVER.

bet aliquem eſſe filium,qui non eſt,vt hic, alibi tamen ſolùm
nominare aliquem eſſe filium,multum operatur,quia ſi pater
habeat filium naturalem , & in aliquo inſtrumento publico ,
vel priuato ſcripto manu trium teſtium appellet ſimpliciter
filium ſuum,intelligitur eũ legitimare.tex.eſt in Auth. ſi quis.
C.de natura.lib.q̃ ſumit̃ ex.§.ad hæc.in Auth. vt liceat m̃ri,&
auiæ.gl.& Doct. in c.per tuas.qui fil.ſint leg. vbi gl. limitat hoc
verum,quando pater ita nominans non habet alios filios legi-
timos,& naturales.Ratio autem. d.§.ad hæc. eſt ibi in tex.quia
l. præſumit matrimonium. Limita tamen valde ſingul. vt ſit
verum, qñ tales filij naturales ſunt nati ex tali muliere , cum
qua pater potuiſſet honeſtè cõtrahere matrimonium, attenta
eius dignitate,aliàs ſecus eſſet.Ratio eſt,quia tex.in d.§.ad hęc.
dicens cum qua nuptiæ conſiſtere poſſunt , debet intelligi ho-
neſtè, & ſm bonos mores ciuitatis.l.ſi filius.ff. de cond.inſt.Ita
conſuluit Bar.& plures alij ſe ſubſcripſerunt in ꝯſil.120. quod
inci.Neratius Corraducij. ſequitur Bal. in l.2.in 9.opp.C.quib.
res iud.non nocet, & eſt tex. de hoc in §. 1.in verbo neque di-
gnam , & ibi Ang.pulchrè no.in Auth. quib.mo.na.effi. leg.&
idem Ang.in d.§.ad hęc.ſequitur d.Nic.de Peruſio in tractatu
ſucceſſionum ab inteſtato. in 42.col. & ſeq Vide tamen latius
Bal.in d.c.innotuit.in 4.& 5.col.de electio.vbi alio modo limi-
tat dicta iura , vt procedant, qñ pater nominat talem filium.
cum adiectione ſuũ, vbi eſt ius , ſecus ſi ſimpliciter noïat filiũ.
Ratio eſt ſm Bal.quia dicendo ſuum , vult dicere in ſua pote-
ſtate,& per conſequens legitimum,& ſic confitetur eum legi-
timum.§.ſui.Inſt.de hære.quali.& diffe. ponderando ergo qua
litatem importatam per dictionem ſuum,tunc & lex,& pater
5 ſtatim legitimant eum, iurib.præalleg.ſm eum. ¶† Ex ſecun-
a do dicto no.quòd illud, quod relinquitur alicui vt filio, [a] qui
non eſt,nil valet, quia filiatio præſumitur fuiſſe cauſa finalis re
licti,ergo ſi ſit falſa , vitiat relictum , vt hic, & in l.ſi pater.j̃.de
hære. inſti. Et iſtud procedit non ſolùm ſi erretur in filiatione
naturali , ſed etiã ſi erretur in filiatione ciuili, puta,quia aliquis
credat aliquem eſſe filium adoptiuum, qui nõ eſt. l.eam quã.
b j̃.de fideicom. Limita tamen [b] iſtũ text.& prædicta procedere
in caſu dubio,ſed ſi conſtaret, ꝙ teſtator ſciebat eum non eſſe
filium,tunc licèt appellauerit filium,qui non eſt, non vitiatur
relictum, quia præſumitur ex dilectione appellaſſe filium, eo
quia diligit ,vt filium.l.nemo.§.qui frater. alleg.in glo.ſic intel-
lige fortem tex.in l.1.§.Pomponius.ff.de Carbo.edic.vbi ſi in-
ſtituat aliquem vt filium,ſiue ſit filius,ſiue non,valet inſtitutio,
& ita etiam intelligit illum tex.Pau.de Caſt.hic,quod no.quia
aliàs obſtat ad l. ſi pater.j̃. de hære. inſti. ¶Subdit vltimo loco
Bart. quòd in dubio præſumitur quis credere , quod nomine
expreſſit l. Labeo.ff.de ſup.leg.Adde, quod dicit Bal.in rub.ex-
6 tra de teſti.& in c.ſuper literis.in 5.col.de reſcr.† quòd nullum
eſt maius mentis noſtræ teſtimonium,quàm qualitas inſpecta
verborum.Alibi dicit Bal.in l.voluntatis.ad fi. C.de fideicom.
ꝙ non credimus hominem velle niſi illud , quòd dicit. Alibi
dicit Bal.in l.ea quæ.circa prin.C.quomodo,& quando iud.ꝙ
7 vox eſt mentis euidẽtiſſimum arg. † Alibi dicit Bal.in c.1.in 6.
col.de conſti.quòd vbi habemus ſonum verborum, non ege-
mus interprete,vt ibi per eũ.Alibi dicit Bal.in c. ex tranſmiſſa.
de reſt.ſpo. quòd vox eſt inſtrumentum datum homini ad ſi-
gnificandum per labia cor , & voluntatem. Item ſecundum
Philoſophum voces ſunt notę earum,quę ſunt in animo paſ-
ſionum,vt inquit Bald. in c. mandatum.in 1.col. de reſcrip.&
in l.vnica.§.vbi autem.C.de cad.tol.& in conſi.ſchiſmatis. in 8.
col.in verſi.hoc itaque præmiſſo. Item põdera dum Bar.vult,
ꝙ in dubio teſtator pręſumitur credere,quod nomine expreſ-
ſit.loquitur, quando agitur de actu annullando,& ita etiam lo
quitur glo.quam Bart.alleg.in l. nemo.§.1. ff.de hæred. inſti. &
ſic etiam quando reſultat annullatio actus, teſtator præſumi-
tur credere, ꝙ nomine expreſſit,& ita notabiliter limitatur re-
gula, quæ habet , ꝙ in dubio debet capi præſumptio, vt actus
valeat. l. quoties idem ſermo. ff. de regul. iur.& l.quoties.ff.de
8 verbor.oblig.† Facit,quod tenet Ang. in l.eam quam. in 5.col.
C. de fideicom. dicens ſe ita conſuluiſſe in inclyta ciuitate Fer-
rariæ , ꝙ legum Doctor adoptauit aliquem in filium , & ado-
ptio fuit nulla propter defectum iuris, ſi poſteà in teſtamento
dixit, inſtituo talem filium meum, licèt ſit Doct.& præſuma-
tur ſcire iura, & ꝯñr poteſt, ꝙ talis adoptio non valet, tñ præ-
ſumitur crediſſe illud , ꝙ verbo expreſſit. ſ. eum eſſe filium, &
ideo cùm non ſit, vitiatur inſtitutio, & ita conſuluit ipſe Ang.
in conſil.93.incip. viſis, & inſpectis ſupradictis omnib.in 5.& 6.
col. ꝙ not. quia eſt magna extenſio ad concluſionem Bart. vt
9 procedat etiam ſi eſſet præſumptio in cõtrarium. ¶† Ex.l.ver-
ba teſtamenti. not. ꝙ verba enunciatiua non inducunt adem-
ptionem in præiudicium illorum , quos teſtator grauare non
poteſt,& circa hoc Bald.Alber.& Salic.latè examinant de ver-
10 bis enunciatiuis , † an & quando diſponant , quæ materia ple-
nè traditur per Bart.& alios in l. ex hac ſcriptura.cum concor.
ff.de donat.tetigi aliquid in l.ex his verbis. ſ. de teſt.mili.

ADDITIONES.

a ¶Vt filio. De legitimato nulliter, vide Paul.de Caſtr. in l. ſecunda. §.eam quam.infra de fideicommiſ.Dec.conſilio 176. 4.colum. Et conſil. 288. colum.2.verſic.2. PVRPV.

b ¶Limita tamen. Angel. conſilio 92. viſis, & inſpectis omnibus.in colum.2. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Error notarij regulariter non nocet.*

2 *Sententia, in qua omiſſum eſt aliquod verbum ſubſtantiale, non valet.*

3 *In ſententia interlocutoria non requiritur de neceſſitate ſcriptura , tamen bene requiritur verbum condemno, vel abſoluo.*

4 *Sententia,quæ eſt incerta, ſi poteſt certificari ex actis ,bene valet.*

5 *Si in eadem cauſa vterque litigatorum eſſet victor, & victus,& iudex dicat victum victori, &c.& aliter non declaret, neuter erit condemnatus.*

6 *Quando in teſtamento aliquid eſt omiſſum errore notarij , quot teſtes requirantur ad probandum errorem , & ad eum ſupplendum.*

7 *In teſtamento pro ſubſtantia, & forma requiruntur ſeptem teſtes.*

8 *Si teſtator dixit in teſtam. inſtituo Titium filium meum , neceſſe erit probare,quòd Titius filius teſtatoris, aliàs inſtitutio non valet.*

LEX VII.

1 ERrore ſcribẽtis. † Error notarij nõ nocet teſta-
mento.h.d.pone caſum,quando reperitur in teſta-
mẽto , quod teſtator poſt multa legata facta dicit,
in alijs omnib.bonis meis mobilibus, vel immobilibus Titius,
& non reperitur plus , valet, quia ex præcedentibus colligitur,
quòd voluit dicere hæres eſto , quia præſumitur totum fuiſ-
ſe dictum à teſtatore,licèt fuerit omiſſum à notario. Item ex-
tende iſtum text. vt procedat non ſolùm, quando teſtator
totum dixit,& notarius minus ſcripſit,& ſi qñ eſt plus nuncu-
patum, & minus ſcriptũ, ſed etiam procedit,qñ ipſemet teſta-
tor ſcripſiſſet teſtamentũ , & per errorẽ omiſiſſet ſcribere illa
verba,hæres mihi eſto, & ſolùm ſcripſiſſet nomen Titius , qñ
ex præcedentib. vel ſequentib. iſtud neceſſariò ſuppletur , vel
qñ talis error poſſet probari,licèt eſſet difficilius. ita ꝓbat text.
no.in l.quoties.§. 1.ff.de hære.inſti. idemque eſt,ſi ipſe teſtator
minus ſcribat , cùm plus vellet ſcribere , vbi probatur iunctis
præcedentib.idem eſſe ſiue ipſe teſtator errauit minus ſcriben
do,ſiue notarius,quando eſt plus nuncupatum, & minus ſcri-
ptum.Ad hoc ẽt pondera iſtum tex. qui generaliter dicit erro
re ſcribentis teſtamentum , & ſic põt intelligi de notario , vel
teſtatore,vel tertio,qui ſcripſiſſet. Nec refragatur tex.dum di-
cit plus nuncupatum,& minus ſcriptum videtur,quia potuit
eſſe,quòd teſtator nuncupauit hæredẽ coram teſtib.& tñ ſcri-
ptura ſua erat diminuta in hoc.Et procedit iſtud clarius tenen
do,ꝙ iſta l.habet locũ ẽt in teſtamento in ſcriptis,vt per Alex.
2 hic poſt alios Doct. per eum relatos. ¶† Not. ꝙ error notarij
regulariter non nocet, vt hic, & l.ſi librarius.ff.de reg.iu. vbi ẽt
a habes latè per Bar.qualiter notarius [a] poſſit errorem ſuum cor
rigere,& l.Imperator,la 1.vbi Bar.& alij.ff.de ſta.ho.cum mul-
tis concor.per d.Alex. hic.Et no. ꝙ ſi notarius omittat aliquid
in inſtrumento apponere , quòd noceat parti , tenetur parti de
damnis,& intereſſe.text.eſt vnicus,& ſingul.in iure ſecundum
Bar.& alios ibi in l.fi.C.de magiſtra.cõue. Circa quẽ tex.diligẽ
ter aduerte,quòd ſi probetur dolus notarij,hoc eſt,quòd nota
rius dolosè omiſerit , tunc de intereſſe , & de damnis ſtatur
iuramento partis, ſm Bal.& Alex. in l.qui accuſare.C. de eden.
Sed ſi culpa omiſiſſet , intereſſe deberet plenè probari , ſecun-
dum Bald.in l.final.in pen.colum.C.de eden.per text.quem ad
hoc reputat ſingu. in l. argentarius. §. cum autem , vbi etiam
Bald.& Angel. ff.de eden. Eum etiam reputat ſingu. Bald.in c.
cùm venerabilis.in vlt.colu.de except.Sed iſte intellectus ad d.
§.cùm autem , quòd ibi intereſſe debet plenè probari per te-
ſtes , vel inſtrumenta , eo quia non fuit in dolo , ſed in culpa ,
confunditur per illum text.iuncta.l.vbi exigitur , eodem titul.
de eden. Ideo.d.Alex. in d.l.qui accuſare.in fi.dicit, ꝙ ſi dolus
notarij fuit in omittẽdo, tũc damna , & intereſſe debent plenè
ꝓbari.d.§.cùm aũt.Si aũt dolus notarij fuit in faciendo, qui eſt
grauior , iuxta gl. in l.ſi mora.ff. ſol.mat.& l. lege Cornelia. in
prin.

ADDITIO.

a ¶Notarius.Adde Ioan. Andr.in c.inter dilectos. de fid.inſtrum. Anton.Butr. in capit.ex literis. eod.titul.

prin.ff.ad Sena.Syl.tunc interesse probatur contra talem dolosum per solum iuramentum. l. semper.§. in hoc interdicto.ff. quod vi aut clam.l.si qñ.C.vnde vi.& c.fi.quod met.causa, & ẽt tenent Cy.Bal. & Sal. & d.§. cũ aũt. Sed istam dñam reprobat Ang.in d.§.cũ aũt.& ibi d.Alex. sibi contrarius per tex.in l. qui restituere. ff.de rei vend.vbi erat dolus in non restituendo, & sic in ommittendo,& tamen ibi de interesse statur iuramento in litem. Tu responde, ꝙ illud ibi statuitur propter auctoritatem iudicis contemptam. Magis videtur obstare text.in d.§. cùm autem. dum æquiparat casum cautionis surreptæ, vel corruptæ,& sic qñ in faciendo,& quando in omittendo. Nisi dicas, ꝙ ibi æquiparatio illa est quo ad quid , non simpliciter. Dic ergo melius ſm Ang.Pau.de Cast.& Alex.in d.§.cùm aũt, quòd contra dolosum, qui originaliter tenetur iure actionis, interesse probatur solo iuramẽto.d.l.semper.§.hoc interdicto, cũ concor.s.alleg. secus si originaliter tenetur officio iudicis, ita loquitur.d.§. cùm autem.& fuerunt verba Bar.in l. si prius. in 2.q.& ibi Imo.ff.de ope.no.nun.Et dixi in d.§. cùm autem. In dubio autem potius præsumitur error, & non dolus notarij,secundum Bar.in l.quoties.§.1.per illum tex.ff.de hære.insti. Bal.& Ang. in l.iuris gentium.§. quòd ferè.ff.de pact.text.in l. quod adhibitus,in fi.C.de his qui sibi in testa.ascri.quæ.l.est no. ad excusationem simpliciũ tabellionũ,ſm Bal.in l.1. ff.de legi. & in l.2.in 1.not.C.de errore aduo.facit regula.l. quoties.§.qui dolo.ff.de proba.Et quotiescunque instrumentum pòt saluari vel iuuari,debet tolerari quantum potest, secundum Bal. in d. §.quòd ferè,& in l.1.C.de sacros. Eccle. Et potius præsumitur diuersitas temporis, vel loci, quàm quòd instrumentum præsumatur falsum,dicit Bal.in l. Imperator.la 1.in 3. col.ff.de sta. hom.Et si dicas,quomodo possibile est,quòd notarius aliquid omittat, propter quod pars possit prætendere interesse, cùm habeamus regulam, ꝙ si notarius in instrumento omittat aliq̃ clausulã solitam apponi, talis clausula habetur pro apposita, tex.est in l.fi.cum gl.in versi.simplicitas,quã ibi not.Bald.C.de fideius.Bal.& alij in l.huiusmodi.in prin.ff.de leg.1. Responde, quòd potest omitti aliquid præiudiciale parti,quod tamen de consuetudine non soleret apponi. Eo. modo si omittatur in actu aliquid, quod sit de solennitate, puta quòd in testamento nõ adhibeantur nisi sex testes,quamuis sit omissum errore, vel simplicitate notarij,non habet tunc locum gl.in d.l.fi.imò talis solennitas omissa vitiat, gl.est no.in l.ambiguitates.ſ.eod. Pau.de Cast.& d.Alex.hic.De notario autem,qui nimis abbreuiatè scripsit protocollum,an teneatur, ponit Io.And. in addi. Spec.in tit.de instr.edi.in addi. quæ inci.ad intellectum. ¶Gl.in versi.esto, diuiditur in 3.part.In prima ad ꝯrium.l.1.§.finautẽ, ponit tres solutio.In secunda notat.In tertia, & vltima contrat illud opp. Secunda ibi, (no. ergo.) Tertia ibi, (sed contra.ff. de iur.cod.) In prima parte dic, ꝙ prima solutio est contra istum tex.qui dicit,ꝙ deerat totum illud,hæres esto. Aliæ duæ solutiones diuinãt ad text.Item secundum exempla gl. nullus fuisset error, vel defectus,vel in testatore, vel in notario, quia tantũ est dicere,Titius hæreditatis meæ dominus esto,quantũ
* dicere,hæres esto, vnde per Bart.& magis *communiter Doct.* hic tenetur solutio,quam ponit gl.in d.l.1.§.finautem,quam ibi sequuntur ẽt Bar.& communiter Docto.quòd quando testator omisit ista duo, hæres esto,& solùm apponit nomen, vitiatur institutio, ita loquitur d.§.finautẽ, secus si ista duo sint omissa per errorẽ notarij, ita loquitur ista.l. Ista communis sol. mihi non satisfacit ad d.§. finautem, vbi totus text. loquitur continuatiuè prosequendo eundem casum,quando plus est nuncupatum,& minus scriptum, & dicit, ꝙ si sit scriptum, Lucius hæres, valet. postea in versi. & si ita.dicitur, q eodem modo valet,si sit scriptum,Lucius esto, quia creditur plus nuncupatum,& minus scriptum.Deinde sequitur versi.ergo, & si ita, qui dicit,ꝙ si solùm nomen proprium sit appositum,tunc vitiatur.Et sic in d.§.finautem,fuit omissum à notario, & non à testatore,sicut & hic.Vnde puto dicendum, si sit scriptum solùm nomen proprium.s.Lucius, desit illud totum,hæres esto, si illud totum ẽt sit omissum à notario, & non possit suppleri ex præcedentibus,vitiatur institutio.ita loquitur.d.§.finautem. Sed si illud pòt suppleri ex præcedentibus, vel aliter probari possit,bene valet,vt patet in tex.dum dicit, ideo rectè testamẽto facto. puto ſm Fulg.& Pau.de Cast.& dico exempli gratia, si testator multa legata,& fideicom.fecit,posteà dicit in omni bus alijs mobilib.& immobilib.Titius,ex præcedentib.suppletur hæres esto.Et idem tenent in effectu Cyn.& Ang.hic,& ad hoc ẽt tendunt verba Bartol.hic in fin. Saluando tamen communem solutionem gloss.& Docto.in d.§.finautem, & Doct. hic,aduerte quia gloss.& Bartol.& alij in d.§.finautem. intelligunt,quòd ille.§.loquatur in testamento in scriptis, & sic quando ipsemet testator scripsit testamentum suum, tunc totum continuatiuè prosequetur eundem casum,& in versi.ergo,& si ita,loquitur, vt dicunt gl.& Docto.quando ipsemet testator omisit illa duo verba,hæres esto,& solùm posuit nomen proprium Titius,& sic ibi omissio facta fuit à testatore, hic à notario.Et ista fuit intentio gl.& Doct.in d. §. finautem. & Doct.
3 hic. ¶† Quid autem in sententia,quæ de necessitate debet proferri de scripti recitatione. l. 1.& 2.C.de sen.ex breuicu.rec.pone,ꝙ sit omissum verbũ substantiale,condemno,vel absoluo, vt quia reperiatur sententia, in qua sit scriptum,victum victo
* ri,& non est dictum, absoluo vel condemno?magis *communis sententia est*,ꝙ talis sententia non valet, sed vitietur, secundum Bal.hic in vlt.q.Bar.in l.præses. C.de sen. Bald.& Ang.& communiter alij in d.l.1.§.finautẽ. Lud.Ro.in l.1. ff. de re iud.Ang. de Are. in §.curare.in 7.col.Insti.de act.Quamuis aliqui Mod. dicant contra, & non bene. ¶Allegatur tamen Bart.vt sit sibi contrarius in d.l.finautem,& istã contrarietatem Bar.no.Imo. in l.iudex posteàquam,in 4.col.ff.de re iud.& Lu. Ro.in l.1.ff. de re iud.& minus bene, quia Bar.non est sibi contrarius, quia in casu,quem ponit Bar.in d.l.1.§.finautem,erant plura verba, ex quibus necessariò supplebatur verbũ condemno, nam ibi fuerat scriptum, victum victori taxatione expẽsarum nobis,
* & successorib.nostris reseruata.Et ista *opi.est communis*, & seruatur in practica, vt attestatur Imo. in d.§. finautem. ea retenta obstant tres difficultates.¶Primò obst.iste tex.nec placet mihi solutio d.Alex.ad tex.nostrum, quę fuit ante eum Ang.in d.l.1. §. finautem. dum dicit, quòd ista. l. loquitur in vlt. voluntate, quæ est fauorabilis, secus in sententia, quæ est odiosa, & contentiosæ iurisdictionis, nam si ista solutio esset vera,sequeretur,quòd nunquam esset bonum argumentum à sententia ad vltimas volũtates, & è contra, & tamen hoc est falsum.l.non est mirum. in fin.ff.de pignorat. actio. exprefsè Bartol. in l.centesimis. §.final. ff.de verbor. obligat. Ideo aliter respondet domin.Alexand. sequendo solutionem Bartol. in d. l. præses, vbi dicit, quòd in proposito aliud est in vltimis voluntatibus, quàm in sententia, quia vltimæ voluntates fiunt à testatoribus mortis cogitatione turbatis.l.hac consultissima §.at cum humana fragilitas. supra titul. primo. & §. illud. in Authen.de trien. & semis. sed sententiæ debent deliberatè ferri, scribi, & emendari.l.secunda. C. de senten. ex breuicul. recitan. Ideo in illis non suppletur, nec subauditur verbum condemno. Ista ratio Bartol. & domin. Alexand. non est bona, quia quando ipse testator omitteret,non suppletur verbum substantiale.l. final.ff.de iure codicillor. & istud firmant Bartol. & omnes indifferenter hic, sed bene quando omittitur à notario, vt hoc text. & in notario cessat ratio Bartol. de cogitatione mortis, vnde tu in forma aliter responde, & fortè ita potest saluari Bartol.in dict.l.præses, quod imò bonum est argumentum ab vltimis voluntatib.ad sententias, & è contra, nisi sit diuersa ratio,vt in proposito nostro, vbi error scribentis non vitiat testamentum,vt hic, & tamen vitiaret sententiam, eo quia sententia debet ferri cum maxima deliberatione, & maturitate.capi. final.de re iudica. in sexto. ideo error in ea non sic toleratur, prout in vltima voluntate. Secundò contra istam communem sententiam Ioan. de Imol. in l. iudex posteaquam. in 4. colum. ff.de re iudica.mouet difficultatem, & non respondet: nam sententia, quæ fertur super expensis, est interlocutoria. gloss.& Doctor.in l.quod iussit. ff.de re iudic. plenè Imol. post
4 Angel.in l.Paulus.la prima. ff. de re iudic. sed sic est, † quòd in sententia interlocutoria non requiritur de necessitate scriptu-
a ra,[a] gloss.est in l.secunda.ff.de appel.reci.Bartol.in l.2.in fin.C. de senten.ex breuicul.recitan. Dixi præce. anno in l.nec quicquam. §. vbi decretum.ff.de offic.proconsul.& legat. ergo dato, quòd communis sententia procederet in sententia diffinitiua, tamen exemplo Doct. in condemnatione expensarum cùm sit sententia interlocutoria, cessat fundamentum Doctor. quia ista de necessitate non debet in scriptis proferri. Respondet domin.Alexand. hic fatendo argum. Imol. & dicit,ꝙ uerum est, quòd in sententia interlocutoria non requiritur

ADDITIO.

a ¶De necessitate scriptura. Adde Bal.in l.hac consultissima.C.qui test.fa.pos. Bald.in capitul.quoniam contra.de proba.Bald.in addi. Specul. titul.de sen. versi.quid de interlocutoria.

* Et dic, quòd interlocutoria in scriptis necessariò proferenda non est.gloss. 1.in c.vlt.de re iud.in 6.& in cap. quoniam contra. versi.interlo. de proba. Bart.in l.2.in fi. C.de sen. ex breui.recit. in l.3. ff.de appel.recip. & communem dicit idem Ias.in l. nec quicquam, num. 59.ff.de offi.proconf.vbi excipit plures casus,quib.snĩa interlocutoria in scriptis proferri debet, quos vide ibi per Ias. qui post glo. d. c. quoniam contra. dicit, quòd licèt sententia interlocutoria non sit in scriptis proferenda, debet tamen in actis ad scripturam redigi,de quo vide etiam quæ scribit Rober.de ordin. iudic. part. 6. cap.53.nume.10.& 12. MASVER.

quiritur ſcriptura, tamen requiritur ſaltem verbū condemno, vt hic per eum. Sed iſta ſol. Alex. non tollit in aliquo difficultatem, quia bene verum eſt, quòd in ſententia interlocutoria requiritur verbum cōdemno, quod ſit viua voce prolatum, ſed non, quòd de neceſſitate debeat in ſcriptis proferri. vnde aliter & clarè ego reſpondeo in forma, inquantum dicit Imo. ꝙ ſententia expenſarum eſt interlocutoria, fateor, & dum dicit, ꝙ ſententia interlocutoria non requirit de neceſſitate ſcripturã, reſpondeo eſſe verum, quando talis interlocutoria fertur de per ſe, ſed quando fertur ſimul cum diffinitiua, tunc ēt interlocutoria debet de neceſſitate in ſcriptis proferri, quia interlocutoria tanquam ſequela diffinitiuæ cenſetur eiuſdem naturæ. ita no. Ang. & Imo. in l. patris, & filij, in prin. arg. illius tex. & ibi d. Alex. in 2. no. ff. de vulg. & pup. Ang. in d. l. quod iuſſit. ſecus ſi ſeparatim, & de per ſe, per gl. in d. l. 2. & per tex. in d. l. patris, & filij. & in iſtis terminis loquūtur Docto. prælleg. ¶ Tertiò vltra alios contra communem ſententiam poteſt argui, ꝙ ſi iudex in ſententia dicat, victum victori, & non dicat plus, te-
5 nent omnes, quòd ſnīa ſit nulla. † Contra, quia regulam habemus, ꝙ ſnīa, q̄ eſt incerta, debet certificari ex actis, & valet. l. ait prætor. §. ſi iudex. ff. de re iud. & eo. tit. C. de ſen. quę ſine cer. quanti. l. 3. ergo ex actis poterit deprehendi, vtrum victus habuerit iuſtam cām litigandi, & ſic cenſeat abſolutus, aliàs cenſeatur ꝯdemnatus, ergo ſententia debet ſuppleri per relationē ad acta, & non vitiari. Reſpondet ſing. Lud. in l. 1. ff. de re iudi. quòd regula, quæ habet, quòd ſententia incerta debet certificari per relationem ad acta, procedit, qñ ſententia eſt incerta in quantitate, ita loquuntur iura prælleg. ſecus ſi ſit incerta, quia deſit verbum abſoluo, vel condemno, tunc non certificatur per relationem ad acta, ita apparet de mente Docto. in locis prælleg. Quæ ſolutio ex toto non ſatisfacit, quia primò reſtringit iura pręallegata, nec affert rationem diuerſitatis. Niſi dicas, quòd ratio diuerſitatis ſit, quia qñ in ſententia deficit verbum abſoluo, vel condemno, deficit illud, quòd eſt ſubſtantiale, ideo tunc non ſuppletur, ſecus qñ ſolùm incertitudo eſt in
6 quantitate, quia illa bene declaratur ex actis. ¶ † Quid autem eſſet, ſi in eadem cauſa vterque litigatorum eſſet & victor, & victus, puta quia in vno capitulo quis ſuccubuit, in alio vicit, & iudex dicit victum victori condemnamus in expenſis, & aliter non declarat? vide ſing. Bart. in l. legatario. §. fi. ff. de fideic. lib. vbi decidit, quòd neuter intelligitur cōdemnatus. ſequitur Imo. in l. iudex poſteaquam. in 5. col. ff. de re iud. & Lu. in d. l. ſ. eo. tit. Bald. in c. 1. de plus peti. Sal. in l. 1. in vlt. q. C. de plus peti.
* Mathe. in no. 4. ¶ In vltima parte gl. dic, ꝙ *communiter tenetur* ſolutio gl. Vel dic, ꝙ ibi fuit totalis omiſſio, quia nil penitus ſcriptum eſt quantum ad inſtitutionem, & ſic ēt proprium nomen nō fuit deſcriptū. Sed facit ꝑ prima ſolutione gl. & Doc. ꝙ d. l. fi. ff. de iure codi. debeat de neceſſitate ſic intelligi, qñ inſtitutio hæredis fuit omiſſa ab ipſo teſtatore, quia ſi ab ipſo nō fuiſſet omiſſa, ſed à notario, tunc illæ tabulæ non valerent ēt iure codi. vt ibi dicit text. quia ex quo apparet, quòd teſtator voluit facere teſtamentum exprimendo nomen hæredis, & illud teſtamentum non valuiſſet in vim teſtamenti, certè etiā non valuiſſet in vim codicillorum. tex. eſt in l. 1. ff. de iure codi.
* Tamē in ꝯrium multū obſt. tex. in l. fi. qui dicit, *ſi palàm nuncupatus ſit*, & poſteà ſubdit, *tabulas teſtamenti non intelligi. in quib. hæres ſcriptus non eſt*, & ſic apparet, quòd ibi non fuit omiſſio à teſtatore, ſed à notario, vnde plus placet ſecunda ſolu. q̄. ſ. dedi. Nec obſt. d. l. 1. ff. de iur. cod. quia loquitur, qñ apparet, quòd teſtator voluit facere teſtamentū, & noluit valere iure codicil-
7 lorum. ¶ † Extra gl. reſtat neceſſariò videre, qñ in teſtō aliquid
a omiſſum eſt errore notarij, quot teſtes requirantur [a] ad probandum errorem notarij, & ad eum ſupplendum, in quo licèt Cy. & Bal. & ēt Bar. hic ſub dubio fortè dicant duos teſtes ſufficere, per l. quoties. in prin. §. 1. ff. de hære. inſt. quæ parum facit, ſed melius facit regula l. vbi numerus. ff. de teſti. Tamen Ray.
* Fulg. & Pau. de Caſt. tenent, ꝙ requirātur ſeptem *Breuiter vera, & communis eſt* diſtinctio, quā ponit Bart. in l. cùm proponebatur. ff. de leg. 2. quæ eſt vera, & communiter approbata, quam ſequuntur Bal. Ang. & Imo. in l. quoties, in prin. ff. de hęre. inſti. & d. Alex. hic, cum alijs per eum allegatis, ꝙ aut agitur de probanda ſubſtātia, ſeu voluntate teſtatoris omiſſa errore notarij, & hic in teſtamēto requiruntur 7. teſtes, in codicillis quinque. Ita procedit gl. quæ in hoc eſt ſing. in d. l. cùm proponebatur in verbo, ſcriptura, quam gl. reputat ſing. Bal. in c. cū Io. Eremit. in 3. col. de fid. inſt. quia non pōt probari iſte error notarij, quin probetur voluntas teſtatoris, & ſic ſubſtantia ipſius teſtamenti, imò plus non ſufficerent ſimpliciter 7. teſtes quicunque ſint, ſed oportet, ꝙ ſint 7. teſtes de illis, qui fuerunt rogati. ſecundū Bal. in d. l. cum proponebatur. in 2. col. & ibidem ſequitur Io. de Imo. & Bal. in c. 1. §. itē ſi vaſſallus. in 3. col. ſi de inueſti. feud. conte. fue. vbi dicit, ꝙ tales teſtes ſunt ſubſtātiales, ergo debent eſſe rogati, facit quod dicit Bald. in l. 2. ad fi. C. de bon. poſ. ſecūdum tab. quam præto. Aut verò agitur de probanda aliqua qualitate, & tunc duo teſtes ſufficiunt, glo. eſt not. in l. hæredes palàm. §. ſi quid poſt. in ver. poſſe. & ibi Bartol. ff. eod. ¶ Limita tamen primum membrum, quòd ſubſtantiale teſtamenti nō poteſt probari minori numero, quàm ſeptem teſtium rogatorum, eſt verum, quando eſt tale ſubſtātiale, ꝙ conſiſtit in vo-
8 luntate teſtōris. Si autem ſit aliud ſubſtantiale, ſecus eſt. † Hinc eſt, ꝙ cùm in teſtamento pro ſubſtantia, & forma requirantur 7. teſtes, ſed iſtud non pendet à voluntate teſtatoris, pone, ꝙ notarius per errorem non apponit niſi ſex, certè iſte error pōt probari per duos teſtes tm̄, & ſufficiunt, ſm̄ Ang. in l. ambiguitates. ꝗ. eo. faciunt, quæ dixi. in l. 2. poſt alios. ſ. de bon. poſ. ſm̄
9 tab. quam pręt. ¶ † Hinc etiā infero, ꝙ ſi teſtōr dixit, inſtituo Titium filium meum, neceſſe eſt probare, ꝙ Titius ſit filius teſtato. aliàs inſtitutio non valet, vt dixi in l. neq; profeſſio. ſ. eo. certè iſtud ſubſtantiale pōt ꝓbari ꝑ duos teſtes tm̄, ita tenet Paul. de Caſtr. in d. l. cùm proponebatur, & idem Pau. de Caſtr. hic, adde gl. in l. fideicōmiſſum. in ſimili. ꝗ. de fideicom. Iaſon.

ADDITIO.

a ¶ Quot teſtes requirantur. Adde Bald. in c. ſi quis feudum. in titul. ſi de inueſtitu. inter dom. & vaſſal. lis ori. Bald. in l. fin. C. de fidecommiſ. Barba. 1. libri conſil. 29. Illud. 2. dubio. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Propter neceſſitatem diſpoſitio iuris ſuſpenditur ad tempus, ſed non tollitur in totum.*
2 *Si aliquis ſit infectus morbo, poteſt de ciuitate expelli propter publicam vtilitatem.*

LEX VIII.

1 CAſus. † Hoc dicit. Propter neceſſitatem diſpoſitio iuris ſuſpenditur ad tempus, ſed non tollitur in totum. Et poteſt intelligi iſta. l. quòd iſte morbus caducus, qui deterruit teſtes, cōtigit in perſona vnius teſtium: poteſt etiam intelligi, quòd euenerit in perſona teſtatoris, vt per Salic. Paul. de Caſtr. & dom. Alexand. hic. facit l. cùm antiquitas. infra eod. tamen Fulgoſ. in l. furioſum. ſupra titul. 1. tenet contrarium, quòd iſta. l. non haberet locum, quando talis morbus ſuperueniſſet ipſi teſtatori, licèt ſecundum eum quilibet interrogatus diceret contrariū, per iſtam. l. pro hoc ponderat, quod text. in dict. l. cùm antiquitas. infra eod. loquitur de morbo comitiali teſtium, non autem ipſius teſtatoris, ad hoc etiam ponderat text. in d. l. furioſum, in verbo (aduerſa valetudine) Reſponde, ꝙ ibi loquitur de aduerſa valetudine, quæ cauſaret furorē, ſeu dementiam, quam non cauſat morb. caducus, de quo loquitur iſta. l. & d. l. cùm antiquitas. licèt in illo inſtanti durantis morbi mens ſit alienata, prout & in homine dormiente, & ſic iſta l. gñaliter procedit ex identitate rōnis, ſiue iſte morb. euenerit in perſona vnius teſtiū, ſiue teſtōris, vt hic. Et ita illā opi. Fulg. refert ēt & reprobat Alex. hic. Et dic, ꝙ dictio caſus, eſt caſus genitiui, & tūc
2 conſtructio erit clara. ¶ † Ex hoc text. not. Lud & dom. Alex. ꝙ ſi aliquis ſit infectus morbo, poteſt de ciuitate expelli ꝑpter publicam vtilitatem, ne alios inficiat, tamen iſte text. parum probat, tamen idem tenent Guliel. & Bald. in l. nullus. per illum text. circa fin. C. de ſum. Trin.

SVMMARIVM.

1 *An valeat ſtatutum, vel conſuetudo, quòd quis poſſit teſtari cum duobus teſtibus.*
2 *Scriptura facta in loco ſecundum priuilegium loci, probat vbique.*
3 *Conſuetudo, quæ dat robur probatorium ſcripturæ, facit quòd illud robur probandi habeat locum non ſolùm intra territorium, ſed etiam extra.*
4 *Si ſit ſtatutū in curia mercatorū, quòd priuata ſcriptura eorum faciat plenam fidem, tale ſtatutum valet, & debet ſeruari in quolibet foro tam ſeculari, quàm eccleſiaſtico.*
5 *Teſtes debet eſſe in præſentia, & in aſpectu teſtatoris, aliàs teſtamentum non valet.*
6 *Teſtator poteſt teſtari coram teſte non intelligente eius ſermonem, dummodo ſignis intelligat.*
7 *Si teſtes non vident teſtato. propter cortinam, vel aliud aliquid, teſtamentum non valet, ſecus tamen eſt in codicillis, vel dona. cauſa mortis. num. 8.*

6 *In contra-*

9 *In contractibus, ſeu actibus inter viuos non ſolùm cortina, ſed etiam paries medius non vitiat dicta teſtium.*
10 *Teſtes, qui deponunt aliquid vidiſſe de nocte, ſi non dicant, quòd erat lumen accenſum, vel lunæ, poſſunt reprobari tanquam falſarij.*
11 *Quæ dicatur propria terra, & quæ propria patria.*

LEX IX.

SI non ſpeciali. Teſtes debent eſſe in conſpectu teſtatoris, quando ſit teſtamētum, niſi ex ſpeciali priuilegio aliud ſit conceſſum.h.d.ſecundū Bar.& Ang. hic. Vel melius, Teſtes teſtamentarij debent fungi eorū officio in ſubſcribendo, & ſigillando in præſentia teſtatoris, niſi ex priuilegio aliud ſit inductum.h.d.& melius ex mente Sal. & Ful. & Pau.de Caſt.hic. Et eſt de mente Bal.hic in vlt.col.reprehen
1 dentis Cy.quòd non bene intellexit iſtam.l. ¶† No.ex hoc tex.
quòd licèt pro ſolennitate teſtamenti ſit inductū, quòd teſtes fungantur eorum officio in præſentia teſtatoris, & hoc ratione falſitatis euitandæ, tamen iſtud poteſt tolli per ſtatutum ciuitatis. Et ſic facit ſecundum Bal.& Mod.hic, ad illam diſputabilem.q.nunquid valeat ſtatutū, vel conſuetudo.Do. Venetorum, ꝙ cum duob.teſtib.poſſit quis teſtari.nam iſte tex.facit, ꝙ ſic. Tu aduerte, quia punctus eſt in conſtructione huius text. nam ſi intelligis ſpeciali priuilegio patriæ tuæ, quòd illud genitiuum patriæ tuæ, regatur ab illo nomine priuilegio, & ſic, ꝙ patriam et iſtud induxerit, tunc probaret notabile prædictum. poteſt & alitet intelligi iſte text. quòd illud genitiuum patriæ tuæ, referatur ad participium relaxata, hoc modo. Si non ſpe
a cialj [a] priuilegio eſt relaxata obſeruatio iuris patrię tuę, hoc eſt
niſi per priuilegium Imperatoris ſit conceſſum patriæ tuæ, tūc nihil probat, quia Imperator bene poſſet diſponere, ſed non poſſet diſponi per ſtatuta ciuitatum, & locorum, de qua quæſtione plenè dixi in l.1. poſt Bar. ibi.in 3. q.C. de ſum.Trin. hic
b non pono. ¶ Secundò no. [b] ex tex.ibi. (patriæ tuæ.) arg.ſecun
dum Bar.& Ang. Quòd teſtamentum factum in patria ſecundum priuilegium patrię, vbiq; valet, & ſic etiā extra patriam, & conſequenter trahitur ad bona alibi ſita, de quo Bart. ſe remittit ad ea, quæ dixit in l.1.in 3.q. C.dé ſum. Trin.& ibi dixi. Adde, quòd generalius notant ex iſto text.Bald. & Saly.quòd
2 † ſcriptura facta in loco ſecundum priuilegium loci probat
vbique, facit.l.2.C.quemand.teſt.aper.& l.1.C.de eman.lib. Tu adde, qđ ſingulariter tenet Io.And.in addi.Spec. in tit.de inſtr.edi.§.nunc dicendum, in addi.mag.circa fin. quæ incipit priuatorum.quòd ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, quòd priuatæ apochæ mercatorum, vel libri mercatorum plenam fidem faciant pro ſcribēte vſque ad certā ſummā, certè ſtabitur con
* ſuetudini, vel ſtatuto in ſcriptis * in illo loco factis, etiam ſi
alibi agatur, vel alibi producātur, alleg.l.1.C.de eman. lib.& c. cùm dilectus.de conſue.Idē tenet. d.Ant.de But.in c.2.in 3.col.
3 de fi.inſtr. ¶† Secundò adde Bald.in l.exemplo. C.de prob.vbi
per iſtam l.tenet, quòd conſuetudo, quæ dat robur probatorium ſcripturæ, facit quòd illud robur probandi habeat locū non ſolùm intra territorium, ſed etiam extra, vt ibi not.per eū, vbi videtur hoc limitare verum quo ad illos, qui ſunt ſubditi effecti ratione contractus, vel alia quacunque ratione, cùm habeat vim priuilegij.c.ſuper quibuſdam.§.pręterea.de verb.ſig. & idem Bal.in rub.C.de fid.inſtr.in vlt, col.& d.Ant.de Bu.in d.
4 c.2.in 3.col.de fid.inſtr. ¶† Tertiò adde, quod no.vult Bal.in l.
2.in 2.col.C.de conſt.pecu.ꝙ ſi ſit ſtatutum in curia mercatorum, quòd priuata ſcriptura mercatoris faciat plenam fidem, quòd iſtud ſtatutū valet, & debet ſeruari in quolibet foro nedum ſeculari, ſed etiam epiſcopali, per illud, quod vult gl.not. in l.ex ea.ff.de poſtul. niſi ſtatutum referat ſe ſolū ad proprios iudices, puta quia diceret, quòd conſules mercatorum credāt
5 priuatis ſcripturis mercatorum, vt ibi no.per eum. ¶† Tertiò
no.ex iſto tex.ꝙ teſtes debent eſſe in præſentia, & conſpectu teſtatoris, & videre oculata fide ipſum teſtatorem, aliàs teſtamē
c tum non valet, [c] quia poſſet fraus committi, vt hic, & in l.ſi
6 vnus.ꝟ.eo. † Adde tamen tex.no.in l. qui teſtamento.§.fi.ff.eo.
quòd teſtator poteſt teſtari coram teſte non intelligente eius ſermonem, puta latinus coram græco, dummodo ſignis intelligat, vel interpres adhibitus ſit, gl.tamen reſtringit illum text. vt ꝓcedat in teſtamēto in ſcriptis, cùm in illo regulariter teſtes non ſciant quid contineatur.l. hac conſultiſſima. in prin.ꝟ.eo. ſecus in teſtamento nuncipatiuo, quòd ſtat in aurib. teſtium.
7 l.hæredes palàm. in prin.ff.eo. ¶† Item adde, quòd per iſtum
text. probatur quartò, ꝙ ſi cortina eſſet circa lectum teſtatoris, vel linteus, ita quòd teſtes non viderent teſtatorem, non valeret teſtamentum. Et propterea dicunt Cy.& Albe.hic, quòd Bononiæ propter hoc fuit caſſatum teſtamentum, quia aliqui poſſent ſimulare vocem teſtatoris. Et dicit Cy. ſe cognouiſſe hominem, qui ita ſimulabat vocem mariti, ꝙ ſæpè vxor propria credebat eſſe maritum. Et propterea in hoc reprehēditur gl.in l.2.§.idem Labeo.el 1.in verſi.audierit. ff.de aqua plu.arc.
* ſecundum Cy.Bar.*& communiter omnes* hic, & Cy.in l.teſtium.
in 4.q.C.de teſt. ¶ Limitat tamen ſingulariter Bal.hic, vt procedat, qn̄ cortina erat ita concluſa, quod teſtes nullo modo poterant videre teſtatorem, ſecus eſſet ſi poterant videre, ſed cū aliqua difficultate, puta per rimulam, ita ſaluat gl.in d.l.2.§.idē Labeo. Sic in ſimili ſi aliquis fabricabat falſam monetam in camera, & non poterat videri niſi per vnam paruam rimulam oſtij, vel comittebat adulterium, certè ſi teſtes deponant, quòd vnus poſt alium vidit, probant, ſecundum Cy. in l.hac conſultiſſima.in fi.prin.& ibi Ang.& Fulg.ꝟ.eo.Bar.in l.quærebatur.in fi.princ.ff.de teſta.mil.& in l.ſi plures.ff.de iniu.Cy.in l.teſtium. in 5.q.C.de teſti.Imo.in l.ſi pater captus, & in l.ſi is qui.§.1.ff.de vulg.& pup.Bal.in d.l.teſtium.in vlt. col.& in c. cùm dilectus. in 1.col.de cauſ.poſ.& propriet. Alb.de Roſ.in l.ob carmen.§. fi.ad fi.ff.de teſt.& eſt gl.ord.3.q.9.c.nihilominus.in gl.fi.in ver
8 bo, ſimul. † Secundò ſing. limita iſtud procedere in teſtamen
tis tantum, in quib. eſt cortina media, vel paries medius inter teſtatorem, & teſtes, dato millies, ꝙ teſtes habeant notam vocem teſtatoris, vitiatur teſtamentum, ſecus tamen eſt in codicillis, & in donatione cauſa mortis, quia iura ſolū loquuntur in teſtamento, in quo maior ſolēnitas requiritur. ita limitat d.
d Matheſi. [d] in no.124.& ſimpliciter ſequitur do. Alex.hic. ¶ Et
iſtud multum no.in practica propter clauſulam codicillarem, quæ apponitur communiter in teſtamentis, quia cortina media licèt faceret, ꝙ non valeret iure teſtamenti, ſaltem valebit iure codicillorum. Puto, ꝙ illud, quod dicunt de dona. cauſa mor.ſit bene dictum, quia æquiparatur contractib.ſed in codicillis plus dubito, propter regulam.l.2. ff.de leg.1.tamen quia non inuenio contradicentem, ſtaretur huic deciſioni in pra
9 ctica. ¶† Adde etiam, ꝙ licèt prædicta procedāt in vltima vo
luntate, tn̄ ſecus eſt in actib.inter viuos, quia non ſolùm corti
c na media, imò nec paries medius vitiat dictū teſtium, [c] dum
modo habeant notas voces contrahentium, in iſtis terminis ſaluatur gl.d.l.2.§.idem Labeo, ſecūdum Bar.& alios ibi, quicquid ibi teneat Imo.Idem *tenent communiter* Can.in c.ex literis, de conſuetndine, & in c.præterea, de teſti.quicquid ibi teneat d.Abb.& vide per eundem Abb.Pan.in c.cùm cauſam. eo tit. latè Bal.in l.cōuenticulam.in 7.col.C.de epiſ. & cler.d. Alex.in conſi.100.in 3.vol.inci. in caſu prædicto tria ſunt pertingenda. in 2.col.& eſt duplicatum in conſi.39.in 4.vol.& ibi dicitur, ꝙ eſt dictum Alex.Neuij Doct.Vicentini. ¶ Hinc dicit Spe.in ſpecie in tit.de teſte.§.1.verſi quid ergo ſi viro. ꝙ ſi vir, & mulier erant in certa camera clauſi, & teſtes qui erant extra camerā, deponunt, ꝙ audierunt, qualiter vir dixit, deſponſo te in vxorem meā, & vxor dixit, ſum ꝯtenta, probant, licèt eſſet murus in medio, & non viderint. Hinc etiam dicit Pau.de Caſt.hic, in fi.& diligenter no.ꝙ vidit iſtum caſum de facto, dum quidam creditor eſſet infirmus, & non poterat probare creditū aliquo modo, fecit venire duos teſtes, qui poſuerunt ſe in camera vicina, deinde fecit vocari debitorem ad ſe, & interrogauit an deberet ſibi centum, & quia iſte nullos vidit aſtantes, cōfeſſus eſt, ꝙ erat debitor de cētum, certè illi teſtes qui cognouerunt eum per vocem, & viderunt exire de camera, probant, non obſtante, ꝙ eſſet murus medius. Not.quia eſt pulchra cautela, qua poteris ſepius vti. Limita tamen ſingulariter, niſi tales teſtes deponāt ſuper matrimonio ad eius ſeparationē, quia paries medius facit, vt nō plenè probent ſine alijs adminiculis.gl. eſt ſing.in d.c.præterea, de teſti.iunctis verbis clarioribus, Ioan. And.ibi, vbi Imo.ponderat, & ſimplici ſequitur do. Alex.hic.

¶† Not.

ADDITIONES.

a ¶ Si non ſpeciali. Et hoc tenet Fel.in c.2.col.3. verſi. limita ſecundo, de probat.dum alleg. Ang.& Imo.in l.3.de teſta. PVRPV.
b ¶ Secundo no. Adde Pan.in c.cùm olim.de cle.coniug.Iaſ.in l.1. col.5.in lect. Padu, C.de ſum.Tri. PVRPV.
* Scripturis.
c Non valet. Adde, quòd hæc eſt communis opin. quam tenent Docto. vt per Cor.conſi.18.litera.D.nu.6.vol.2, & ibi latè, quid in actibus inter viuos, an impedimentum viſus deſtruat vim teſtimonij. TROT.
d *Matheſ. Adde, quòd contrarium conſuluit Dec.conſi.354. vbi concludit idē eſſe in codicillis, quòd in teſtamentis, ſed vide, quę ſcribit Dile.de atr.teſt.tit. 2.cautel. 8. vbi quo remedio ſuſtineatur voluntas teſtatoris etiam ſi teſtes non fuerint rogati, vel poſſit diſponere de rebus ſuis, qui videri non poteſt. MASVER.
e * Teſtium Adde, quod idem dicit Cicero.6.Topic. verſicul. perſona autem. PANCIR.

10 ¶† No. etiã dictũ Old. qui dũ eſſet aduocatus in curia Rom.
a dicit ſe reprobaſſe multos teſtes, [a] qui depoſuerunt ſe aliquid vidiſſe tempore noctis, nam naturaliter reprobantur tanquã falſarij, niſi deponerent, ꝙ erat lumen accenſum, vel luna ita clarè luceret, vt bene viderent, quod no. qñ homicidium eſt commiſſum de nocte, quod dictum refert, & ſequitur Bald. hic in 1. col. circa medium, qui tamen ſubdit ſub dubio fortè, quòd facerent indicium ad torturam, ſi dicerent ſe cognouiſſe voces. Adde ad iſtam deciſionem Old. Bal. & Ang. in l. ſi cùm exceptione. §. in hac, per gl. ibi. ff. quod me. cauſa, & Bald. in l. Aretuſa. ff. de ſtat. hom. & in repe. l. de quib. ff. de legi. Bal. in c. 1. §. porrò. in 1. col. ad fi. quæ fuerit prima cauſa benefi. amit. & in l. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. & in l. non ignorat. C. qui accuſa. non poſ. Ang. in l. 1. §. interdum. ff. ſi pars hære. pe. Ang. in conſi. 194. quod inci. viſis proceſſib. in 3. col. Ang. de Aret. in tract. maleſi. in verbo comparent inquiſiti. ad fi. Adde etiam Bald. C. de emen. Iuſtinlana. Codi. vbi per iſtum text. in verbo
* *noctis obſcuritate*, colligitũr arg. ad teſtes, quòd propter nimiam
11 obſcuritatem eorum fides vacillet. † Inquantum etiam Bald. hic in pen. & vlt. col. & Pau. de Caſt. tangunt, quæ dicatur propria terra, & quæ dicatur propria patria, adde Spe. in tit. de citatione. §. 1. verſi. quid ſi reus.

ADDITIO.

a ¶Teſtes. Iaſ. in l. cùm minorem. in fi. ſ. de tranſact.
* Et dic, quòd teſti deponenti aliquid factum de nocte, non creditur propter obſcuritatem, niſi probetur, quòd luna lucebat. teſte Rol. conſil. 7. nu. 29. lib. 1. gl. in l. ſi cum exceptione. §. in hac verſi. ignoret. ff. quòd me. cau. de quo vide, quæ ſcribit Alex. conſil. 24. col. 2. lib. 2. Dec. conſi. 429. colum. fi. Cæpol. cautel. 231. Quid de teſtibus deponen. ſe cognouiſſe aliquem de nocte ad vocem, & vide Rol. con. 3. nu. 42. 43. & 44. lib. 3. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum validum non reſcinditur per reſcriptum Principis.*
2 *In dubio in Principe reſcribente, vel præcipiente, an præſumatur cauſa. & num. 3.*
4 *Vbi Papa diſpenſat ſuper prohibitis à ſolo iure poſitiuo, tunc ſufficit eius voluntas.*
5 *Princeps non poteſt priuare vaßallos feudis ſine cauſa legitima.*
6 *Teſtamenta ſunt de iure gentium.*
7 *Teſtamentum non vitiatur, licèt ab alio fuerit furto ſubtractum.*

LEX X. & XI.

SI teſtamentum. Teſtamentum validum nõ reſcinditur per reſcriptum Principis. h. d. Idem in trãſactione. l. cauſas. C. de tranſa. Idem in ſententia. l. ſi. C. ſen. reſcind. non poſ. quamuis ſit de iure ciuili, gl. in l. ex hoc
1 iure. ff. de iuſt. & iur. † Et dicit Fulg. ſe conſuluiſſe in queſtione, quæ fuit de facto in ciuitate Tridentina, quæ eſt Imperatoris, quòd Imperator per reſcriptum non potuit derogare teſtamento, cùm ſit de iure gen. vt hic, & §. pe. Inſti. de iu. na. gen. & ciui. Et dicit Ful. quòd in hanc ſententiam eſt inclinandum, cùm hodie Principes potius moueantur voluntate, quàm ra-
2 tione. ¶† No. probari in hoc tex. vnum, quod eſt cõtra regulã Legiſtarum, & Canoniſtarũ, ꝙ in dubio in Principe reſcribente, vel pæcipiente non præſumitur cauſa, ita ſubtiliter probat iſte tex. hoc modo. nam Princeps per reſcriptum ſuum non ſolùm poteſt tollere ea, quæ ſunt iuris ciuilis, ſed etiam ea, quę ſunt iuris gentium, dum tamen cum cauſa, ita gloſſ. & Docto. in l. fi. C. ſi contra ius, vel vti. pub. & in l. fi. ff. de conſt. prin. gloſſ. & Docto. in c. quæ in eccleſiarum. de conſti. cum ſi. & tamen hic dicitur, quòd Princeps per reſcriptum non poteſt tollere teſtamentum ritè factum, ergo non præſumitur cauſa, quia
3 cum cauſa bene poſſet, vel cum clauſula non obſtante. † Et tñ
* in contrarium ſe habet *communis regula tam Legiſtarum quàm*
a *Canoniſtarum*, quòd ſemper in Principe [a] præſumitur cauſa in dubio, etiam ſi non exprimatur. ita dicunt Cy. & Bal. in l. reſcripta. in 3. & 4. q. C. de preci. impe. off. & d. Ant. de But. & Imo. in c. cùm inter. R. de renun. d. Ant. in c. conſtitutus. de relig. dom. & in c. pleriq; in pe. col. de immu. eccleſ. Pan. in c. cùm olim. in 8. col. & in c. in cauſis. in 2. no. de re iud. & c. quanto. in 4. col. de iureiuran. & in capit. cùm veniſſent. in quarta colum. de iudic. & in capitul. cum inter. de excep. & in c. niſi in 2. col. de offic. leg. Gemi. in c. grandi. in 3. col. de ſup. negli. præla. in 6. Alex. in conſi. 216. in 2. vol. nec arguendi ſumus in 7. col. imò plus dicit gl. ſing. in l. relegati. in gl. fi. quam ibi ſequitur Bar. ff. de pœnis, ꝙ ſola voluntas Principis dr̃ eſſe iuſta cauſa. Item ad iuſtificandum placitum Principis, ſufficit quęcunque occaſio, ſecundũ Bal. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ. in pen. col. vt lite non conteſt. qui refert ita facere Illuſtrem do. Marchionem Montis ferrati nobil lib. Valniachę, quos tenet extra caſtrum eorum, cauſa per eum inuenta, quamuis iniuſta, vt ibi per eum. Sed quomodo reſpondebimus ad hunc tex. qui fortiter probat, quòd in Principe non pręſumatur iuſta cauſa, inducẽdo, vt induxi, non inuenio ab aliquo in ſpecie tactum. ¶Sed puto, & tu cogitabis, ꝙ poteſt dupliciter reſponderi. Primò poteſt dici, ꝙ prædicta communis regula, quę habet, ꝙ in dubio in Principe ſemper præſumitur iuſta cauſa. intelligo verum, quando Princeps aliquid ſcripſit, vel præcepit circa ea, quę ſunt poſitiui iuris, vel quando reſcribit præter ius, vel qñ reſcribit contra ea, quæ ſunt iuris ciuilis. In iſtis omnibus credo, ꝙ præſumatur iuſta cauſa, licèt non ſit expreſſa, & quòd ſola voluntas Princi-
4 pis habeatur tũc pro iuſta cauſa, iſtud probo, quia vbi † Papa
b diſpenſat [b] ſuper prohibitis à ſolo iure poſitiuo, tunc ſufficit eius voluntas pro cauſa. Ita dicit Inn. in c. cùm ad monaſteriũ, circa medium. de ſtat. mon. quem ſequitur Spe. in tit. de leg. §. nunc breuiter. ad fi. ver. 15. in voto. Car. in rep. c. perpendimus, in 9. col. de ſen. excom. Ant. de Butr. in c. 1. in vlt. col. de conſti. & ibi Imo. in 13. col. Abb. in c. fraternitati. de ſchiſma. & ibi Io. de Ana. in 2. col. Mouentur præcipuè per text. in c. cum nr̃is. de conceſ. præben. in verbo ex indulgentia ſpeciali ſedis Apoſtolicæ, vel ex alia iuſta cauſa. de quo etiam per Abb. in c. de multa. in 4. col. de præben. & in c. per venerabilem, poſt alios ibi, qui fil. ſint leg. Secus puto, qñ Princeps reſcribit ꝯ ea, quæ ſunt iuris gentium, ꝯ quæ non poteſt liberè actum facere, tunc teneo, ꝙ non præſumitur cauſa in Principe, nec libera voluntas Principis habetur pro iuſta cauſa. imò teneo, ꝙ requiratur, ꝙ exprimat cauſam, & ꝙ cauſa ſit iuſta. aliàs tunc in dubio non præſumitur. Sic intelligo iſtum text. eo quia teſtm̃ eſt de iure gentium, vt dicam in ſeq. not. Iſtam ſolutionem probo per optimum ſimile, nam qñ Princeps eſt obligatus ex ꝯtu, & ſic de iure gentiũ, certè ſi reſcriberet ꝯ talem ꝯtum, non valeret, nec tunc præſumeretur iuſta cauſa in Principe, ſi non eſſet expreſſa, aliàs de facili Princeps poſſet infringere oẽm ꝯtum cũ eo celebratum, ꝯ l. Cæſar. ff. de publica. & in c. 1. de prob. Ita in
5 hoc vlt. dicit Abb. Pan. in d. c. q̃ in eccleſiarũ. de ꝯſti. † vbi per hoc infert, ꝙ Princeps non poſſet priuare vaſſallos feudis ſine
c cã ltĩma, [c] nec tunc in reſcripto Principis priuante vaſſallũ feudo præſumeretur iuſta cauſa, eo quia dicitur in feudo formari quidam ꝯtus inter Principem, & vaſſallum. c. de forma. 22. q. 5. Iſtud etiam eſt de mente Pan. in clem. 1. de prob. de Principe reſcribente ꝯ ius, vel enunciante contra ius tertij. Hinc dixit Bal. in c. 1. de natura feudi, ꝙ Federicus primus Imperator, qui fecit cõe Papiæ Comitem in certis caſtris, non põt reuocare ſine culpa expreſſa commiſſa per Comitem, & ſic non præſumitur cauſa iuſta in Principe. Et dicit Lud. Rom. in cõſi. 352. incip. Quæritur primò ad fi. ꝯſilij, quòd ſi reſolutio ꝯtus initi cũ Principe eſſet in ptãte Principis, eo quia in dubio pręſumeretur iuſta cauſa, certè non reperiretur aliquis, qui vellet cum Principe contrahere, & ſic Princeps careret commercio hominum, quod eſſet graue. l. hi qui. C. de apoſtatis. Confirmo
d per illud, quod not. dicit Bartol. hic, & pluries allegatur, [d] qđ vbicunque inferior à ſummo Principe poteſt aliquid facere, vel ſcribere cauſa cognita, iſtud idem poteſt Imperator de ordinaria poteſtate abſque clauſula non obſtante, & in hoc ſatis eſt Principem putare cauſam ſubſiſtere, & de ſua opi. mandet. Sed in inferiore à ſummo Principe debet cauſa liquere vocatis his, quorum intereſt. l. legatus. la 1. ff. de admi. re. ad ciui. perti. quod dictum ſequitur, & commendat Pau. de Caſtr. hic. idem tenet Bald. in d. l. reſcripta. in tertia q. & do. Alex. in conſi. 94. quod incip. conſideratis his, quæ in themate narrantur. in penult. colum. in 1. volu. vel aliter plenius reſponde, quòd in Principe bene præſumitur iuſta cauſa, vt in iurib. præallegatis, ſed iſta cauſa præſumpta non ſufficit ad tollendũ ea, quæ ſũt iuris gentium, vt probatur hic inducendo, vt ſ. ſed requiritur cã vera, & iuſta. ¶Scđò intellige, & lita dummodo in Principe poſſit veriſimiliter aliqua cauſa pręſumi, aliàs ſecus, ita limitat Imo. poſt d. Ant. in c. nam ꝯcupiſentiam. in 2. col. de ꝯſti. ¶Limita, ꝙ in Principe p̃ſumitur iuſta cauſa, verũ eſt reſpectu ſubditorum, non aũt reſpectu aliorũ, ſm Pan. in c. cùm à nobis. in 2. col.

ADDITIONES.

a ¶In Principe. Adde Abb. in c. de multa. de præben.
b ¶Vbi Papa diſpenſat. Adde Card. in rep. c. licèt. de elect. conſil. 141. incip. ꝙ ſecundum Theologos.
c ¶Cauſa legitima. Limita, quòd cauſa præſumitur in Principe, verum eſt hñti iura imperialia. Alexan. 2. volum. conſil. 203. & aliam limitationem ponit in ꝯſil. 165. ſequitur Cur. conſil. 49. colum. fin. PVRPV.
d ¶Allegatur. Alex. lib. 1. ꝯſ. 60. viſo. art. col. 6. verſi. rationis. PVRPV.

2.col.de test.& in c.inter quatuor.in 2.col.de maio. & obed. &
in c.ad audientiam. in 2. col. de præscrip. & in c. quæ in eccle-
a siarum.de consti. ¶Vltimò [a] lita, dũmodo Princeps rescribat
motu ꝓprio,secus si ad instantiam, vel supplicationem partis,
ꝗa præsumitur tunc potius ad importunitatem , q̃ ex iusta cã
scribere.Ita lĩtat Lud.Ro.in cons.436.ꝙ incip.ꝙ indultũ Petri.
in 6.col.ꝑ tex.in l.2.C.de pet.bo.subla.lib.10.& idẽ Lud.Rom.
in l.si verò. §.de viro. ff.sol.matr. Et pro hoc ego addo bonum
tex.in c.cũ nr̃is,in ver.nos verò,in verbo,iusta cã & necessaria.
5 de conces.præb.¶† Scd̃ò no.ex eo.text.probari, ꝙ testam.sunt
de iure gentium,ꝙ ꝓbatur sic, ꝗa si essent de iure ciuil, posset
indistinctè tolli ꝑ rescriptum Principis,& ita ad hoc subtiliter
inducunt Fulg.& Lud.Rom.hic, tenet Bar. in l.interdum, vbi
aliqñ dixi. ff.de condi.inde. Veritas est, ꝗa testamenta inuenta
sunt de iure gentiũ,ideo non pñt à Principe tolli,vt hic,sed so-
lennitates requisitæ in testĩs sunt adinuentæ de iure ciuili, vt
Insti.de test.in prin.ideo ꝑ Principem tolli pñt. l.si non specia-
li.s̃.eo.& ꝑꝑ hoc deportatus testari non põt,q̃uis retieneat ea,
quæ sunt iuris gen.l.eius, qui.in princ. ff.de test.eo ꝗa non põt
adhibere solennitates, quæ sunt de iure ciuili, sine quib. testm̃
non potest valere.Ita concludunt Can.in rub. extra de test. &
Mod.in l.1.s̃.eo.dixi in l.ex hoc iure. vbi Bar. in 3. col. aliter te-
7 net, & malè. ff.de iust.& iur. & Fulg.hic. ¶† Ex l. non idcirco.
not. ꝙ testm̃ non vitiatur , licèt ab alio fuerit furto subtractũ ,
nec per hoc inducitur præsumptio falsitatis,facit.l.vnica.§.ille
aũt.C.de lati.lib.tol. l.si de possessione, & l.ad probationem. la
1.C.de proba.& l.argentarius.§.cùm aũt. ff.de eden. tñ legata-
rius occultans instr̃m testamẽti perdit legatum. l.si legatarius.
j.de leg. Item subtrahens tale instrumentum incidit in pęnam
falsi. l.Paulus.ff.de fal. Sicut incidit in falsum notarius rogatus
de instr̃o,si neget se rogatum, ſm Io.Andr.in addi. Spec.in tit.
de instru.edi.§.instrumentum.in prin.& Pau.de Cast. hic.

ADDITIO.

a ¶Vltimò.Barb.lib.2.consil.33.ad fin. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Quid sit cancellare, & quæ differentia sit inter cancellare,inducere,& circunducere.*
2 *An mercator possit vti alienis signis in ballis suis.*
3 *Defectus formæ quantuncunque modicus ipso iure vitiat actum. & nume.4.*
5 *Numerus septem testium in testamento est de forma essentiali.*
6 *Cancellatio, vel subscriptio, quæ reperitur in testam. non vitiat testamentum in totum.*
7 *Testamentum cancellatum præsumitur de voluntate testatoris esse cãcellatum,fallit,vt num.9.*
8 *Bonum est argum.de libertate ad pias causas.*

LEX XII.

SI VNUS. Defectus solennitatis requisitę,ẽt si
vnus solus testis deesset, facit totũ
testm̃ non valere. Interlineatura verò , vel cancel-
latio , vel suprascriptio non dr̃ defectus solennita-
tis, & ideo non facit testm̃ deficere in totum. Sed si quęratur,
an faciat saltem deficere illam partem , quę reperitur cancel-
lata , distinguitur,an sit cancellata ꝓpria voluntate testõris , &
tunc ꝗa præsumitur testõrem pęnituisse, deficit illa pars,si aũt
processit per inaduertentiam , vel facta sit ab aliquo extraneo,
1 tunc non vitiat testm̃.h.d.ſm Pau.de Cast.hic.¶† Et ꝗd sit cã-
a cellare,[a] & quæ dr̃ia sit inter cancellare,& inducere,& circun-
ducere,& similia, declarat gl.in l.si quis libertatem.in versi. in-
ducatur.ff.de pet.hær.¶ In tex.ibi,(suo,vel alieno anulo) con-
2 cordat.l.ad testium.§.si ab ipso.ff.eo. † Et nunquid mercator [b]
b possit licitè vti alienis signis in ballis suis , & ꝗd si aliquis vellet
c portare diuisiam meam , [c] quæ ab antiquo esset domus meæ,
an possim eũ ꝓhibere,tãgit Bar.in tractatu de insignijs,& arm.
vbi determinat,ꝙ sic,sequit̃ Bal.in l.1.C.quę res ven.nõ pos.cũ
d cõcor.de quib.hic ꝑ d. Alex. qui ẽt tãgit,an notarius [d] nouiter
creatus possit assumere signũ alterius notarij, vel suũ mutare,
vt hic ꝑ eũ .¶Not. ꝙ omissio vnius ex septẽ testib. in testõ vi-
tiat ipso iure testm̃.Et ex hoc infert̃, ꝙ defectus formæ quãtũ-
cunq; modicus ipso iure vitiat actũ.Rõ , ꝗa formæ nihil addi,
vel detrahi põt,ſm Bal.in l.fi.in 2.col.C.de suis,& leg.Alibi no.
3 Ant.de Butr.in c.Pisanis. in 7.not. per illũ text.de rest. spol.† ꝙ
omissio formæ in qualibet minima parte vitiat totũ actũ , &
e totũ ꝓcessum.In ꝯ̃riuũ facit, ꝙ omissio leuis solennitatis [e] nõ
vitiat actũ.l.1. §.fi. ff.de vent. inspi.Fulg.in multis locis dat vnũ
intellectum prima frõte coloratum,ad d.l.1.§.fi.ꝙ imò omis-
sio leuis solennitatis vitiat,præterquam in rustico, & si mos re-
gionis aliter se habeat,ita dicit velle illum tex. in fi.& ita refert
tenere ibi Iac.de Are.ita tenet Raph. Fulgo.ꝯ̃ omnes in procœ-
mio.C.in 2.col.& in l.fi.in prin.C.de iure delib. & in l.cum hi.
§.si prætor.ff.de trãsa.Sed certè text.in d.l.1.§.fi.probat ꝯ̃rium,
prout ibi declarat Cy.nam vult, ꝙ si aliquid omittatur à rusti-
co,ꝙ non sit leuis solennitatis,ꝙ non vitiat, sicut qñ omittitur
ab alio id, ꝙ est leuis solennitatis, ergo vult, ꝙ si omittatur ab
4 alio leuis solẽnitas, ꝙ non vitiat,† & *ita tenent cõiter Doct.* ibi,&
* in d.l.fin.in prin.& ibi in specie Alex.C.de iur.delibe.vnde scd̃o
modo põt rñderi,ꝙ leuis solennitas non vitiat.d.l.1. §.fi.nisi sit
inducta causa falsitatis euitandæ,vt hic.iuncta.l.fin.C.de fideic.
& isto casu , quòd non sit leuis solennitatis , imò grauis patet,
quia illa dicitur leuis solennitas , cuius omissio est nullius, vel
modici præiudicij,ſm Bart.& Angel. in d.l.fin. §.sin verò post-
quam. C.de iure delib. vel quando non est ratione munita, vt
not.inquit Bald.in l.hac consultissima. in 2. colum.in fin. s̃.tit.
1.sequitur Alexand.in consil.14.in 2.volum.viso, & considera-
to themate suprascripto. in vlt.colum. Tertio modo respon-
deas ex mente Francis.de Aret.hic,quod illud,quod inducitur
pro solennitate , vel pro forma substantiali actus , si in aliqua
sui parte etiam minima omittatur , semper vitiat,vt hic, & in
alijs.s̃.alleg.sed quando aliquid non esset de forma substantia-
li, sed sui natura esset leuis solennitatis , tunc eius omissio non
5 vitiat.d.l.1.§.fin.† Secundò pondera probari in hoc text. quòd
numerus septem testium in testamento sit de forma essentia-
li,& substantiali ipsius testamenti, & non de forma probatoria
solùm , patet hic , vbi si deficiat vnus testis de septem , testm̃
est ipso iure nullum,& tamen posset probari per sex, maximè
iuncta confessione venientium ab intestato , ergo apparet,
quòd est ex forma substantiali testamenti , & ita tenet Bartol.
in l.nemo potest.in prima oppo.ff.de lega.1.Bal.in l.cùm quis.
in 2.char. C. de iur. & fact. ignor. & confirmatur fortius, quia
text.hic annullat ipso iure testamentum, si vnus testis de septẽ
deficiat. ex quo ergo lex vltra procedit annullando , ergo ap-
paret, quòd est de forma substantiali , quia aliàs non annulla-
ret. l.duo sunt Titij. ff.de testam. tute. de quo puncto dixi ple-
6 nius in l. 2. supra de bon. pos.secundum tabul. ¶† Not. tertiò,
quòd cancellatio,vel suprascriptio,quæ reperitur in testamen-
to,non vitiat testamentum in totum, quia non est defectus in
solennitate.sed illam particulam cancellatam ita demum vi-
tiat,si sit facta de voluntate testatoris,aliàs secus. Limitat Bar-
tol. quod sit verum , quando contenderetur de proprietate. si
autem cõtenderetur de possessione, quia aliquis vellet obtine-
re possessionem vigore talis testamenti , certè cancellatio in
quocunque loco sit, etiam non suspecto , facit , quod quis
non obtineat in possessorio,quia ad hoc, vt quis obtineat pos-
sessionem,debet ostendere instrumentum non abolitum, nec
cancellatum,nec in aliqua sui parte vitiatũ.text. est in l.fi.C.de
edic.diui Adria.tol.Sed Bar. inaduertenter locutus est,& lapsu
linguæ,vt dicit Fulg.hic,quia imò etiam in possessorio iudicio
qñ defectus instrumenti nõ est in loco suspecto ,puta in exor-
dio,quod notarij ad ornatum testamenti præponunt,non im-
pediat etiam in possessorio, gloss. est ordinar. in dict. l. final. in
versic.vitiatum,& ibi ipsemet Barto.in secunda colum.& Bal.
* *& omnes Modern. hic* . Sed quando cancellatio est in loco su-
specto , tunc procedit differentia Bartol. hic , an sumus in
7 iudicio possessorio , an petitorio.† Sed pone , quòd non ap-
pareat, quòd instrumentum testamenti sit cancellatum de
voluntate testatoris, an per inaduertentiam , quid præsume-
mus in dubio? Dicit Bartol. quòd in dubio præsumitur can-
cellatum voluntate testatoris, & sic nihil valet , fallit quando
contineret legatũ libertatis, ꝗa fauore libertatis præsumeretur
inconsultò

ADDITIONES.

a ¶Cancellare.Adde.l.inductum.C.de solut. Doct. in l.1.& 2. ff. de his, quæ in testam.delen.
b ¶Mercator.Adde Innoc.in c. fin. de fid.instrum. Specul. in titu. de cita.in §. iam de citatione.versi.literæ.Paul.de Leaza. in clem.statutum. de elec.Bald. in c.quanto.in 1.colum. de iureiuran.
c ¶Vellet diuisiam meam portare. Adde Anton. de Butr.in c.cùm dilecta. de exces.prælat.glo. in c.post cessionem. de probat. & limitat glo. quando non habet proprium,in c.fi.98.distin.
d ¶An notarius. Adde Bald.in dispu.incip. accusatus de vi turbat.in 3.col.
e * Solennitatis.Adde,& declara, vt per Deci. in c.de appellationibus. 1.not. extra de appellat.& vide eundem Ias.in l.& si pepercerit.§.purè.colum.fina. in fin. ff. de liber.& posthum. & quomodo cognoscatur,quid esse de forma substantiali, vel de forma solennitatis, vide gloss. in l. pacta conuenta. ff.de contrahen.empt.Alexand.in l.de pupillo.§.qui nunciat. colum.3. ff.de oper non.nuncia. BELLAC.

inconſultò cancellatum.l.proximè. in prin.ff.de his, quæ in teſtamen.delen.& dicit Bar. ſe conſuluiſſe, ꝙ idem eſſet in legato ad pias cauſas. Idem tenent in hoc de pia cauſa Ang. & Mod.
8 hic.Bar.Bald.& Imol.tenent in d.l.proximè. §.1. † Et ſic not.ſm
a Bart.ꝙ bonum eſt argum. [a] de libertate ad piam cauſam. idẽ tenet Bar.in d.l.proximè.§.1.& in l.1. circa medium. C.de bon. vac.lib.10.& in l.Titio vſusfructus. §.1. ff.de condi. & demon. Bal.in l.2.& in l.pen.C.de fideicom.liber.& in l.ſi iure.C.de teſt. manu.& in l.vnica.§.1.in vlt.col. C.de cad.tol. Spec.in titul. de inſtru.edi.§.nunc aliqua.ver.& ſcias.el .pro hoc eſt bonus tex. in l.1.ad fi.in verbo rationem pietatis, & ibi Bal.ad hoc not.C. de commu.ſer.ma.& tex.in l. contra voluntaẽt, in verbo, iura pietatis.C.de teſta.manu.per quæ iura impugnatur vna ſingularis limitatio Bar.in l.1.in rep.C.de ſacroſ.Eccleſ.in 3.q.5.quęſtionis principalis, vbi dicit, ꝙ legatum libertatis non cenſetur ad pias cauſas, niſi ſit relictum pro anima: nam in dictis iurib. dr̃ pia cauſa, & tñ non erat pro anima. Et illam limitationem Bar.in ſpecie reprobat Imol.in l.captatoriæ.ff.de leg.1.& ꝙ legatum libertatis dicatur ad pias cauſas ſemper, dicitẽt Spec. in loco præalleg.alibi dicit expreſsè Bal.in d.l.vnica.§.1.in vlt.col. quòd libertas, & Eccleſia, æquiparantur. ſequitur Alexand.in conſil.76. in 3. volum.ponderatis his, de quib.in themate. in 6. colum. Tu conſidera fortius, quòd imo fauorabilius eſt legatum libertatis quàm ſit legatum piæ cauſæ, nam legatum ad pias cauſas non diminuit legitimam filij; quia qui Eccleſiam vult inſtituere, & filium vult exhæredare, &c.17. q.vlt.c.fi.glò. in l.ſi quis ad declinandam.C.de Epiſco. & cler.& in l.Papinia-
b nus.§.1.ff.de inoffi.teſt.& in ſpecie, ꝙ legata ad pias cauſas [b] nõ diminuant legitimam filij, firmat Alex.in conſil. quod non reperitur 503.incip.non minuitur legitima. Dic, quòd imò reperitur in 3.volum. num. 17. & tamen legata libertatum non ſolùm diminuunt legitimam filij, imò in totum priuant. text.eſt in d.l.Papinianus.§.quarta autem.& ibi Raph. Fulgo.in 3. not. expreſsè not.per illum text.ꝙ fauorabilius eſt legatũ libertatis, quàm legatum piæ cauſæ: præterea legata libertatum ſunt fauorabiliora, quàm legatum legitimæ, tex.eſt in d.§.quarta autem.& ibi Fulg. & Paul.de Caſt. in 3.not. ad hoc notant, & ibi Pau.reputat hoc eſſe mirabile, & tamen legitima filij eſt fauorabilior, quàm legatum piæ cauſæ, vt prædixi, & probatur in Auth.ſi qua mulier, & ibi Bald.& Sali.ad hoc not.C.de ſacroſ. Eccleſ. Ex iſtis poſſet nouiter attentari, ꝙ licèt ſit bonum argu. de legato pię cauſæ ad legatũ libertatis, non tamen ècontra, qa eſſet arguere de minus fauorabili ad magis fauorabile, contra Bar.& omnes in locis præalleg.non tamen firmo. Caue tamen, quia gl.& communiter Doct. in d.§.quarta autem.dicũt, quòd hodie legata libertatum non minuunt legitimam filij, per §. prohibemus. in Auth.de tri. & ſemiſ. qui text. verè non loqui-
9 tur in libertatib. & glo. ibi aliter tenet. ¶† Limita doctrinam Barto. in quantum vult, quod cancellatio in dubio præſumitur facta volũtate teſtatoris, vt procedat, qñ inſtrm̃ teſtamenti reperitur penes ipſum teſtatorem, tũc bene preſumitur eius voluntate facta cancellatio, ſecus ſi reperiatur penes tertium, ſm omnes hic, & Bald. Raph. & Pau.de Caſtr. in l. 1. ff. de his, quę in teſtam.delen.arg.l.ſi chirographum.cum l.ſequen.ff. de probat. & l.Labeo. cum l. ſeq. ff. de pact. quicquid diſtinguat Imol.in d.l.proximè. Ratio, quia cancellatio præſumitur facta per eum, penes quem reperitur inſtrumentum. l.maiorem.cũ gl.& ibi Cyn.Bald.& Sal.C.de falſ.ita breuiter tene. ¶ Dicit etiã Bart.hic in fin.ad tollendas dubitationes inoleuiſſe practicam,
c quòd notarij [c] ſolent in fin.ſcribere, & quòd ſuperius additum eſt in tali linea, vel cancellatum in tali loco, fuit cancellatum non errore, ſed per me notarium, & colligitur hæc practica ex l.1.vbi Bart.etiam not.ff.de his, quæ in teſtam. delen. & ille text.eſt ad hoc ſingularis, ſecundum Bald. ibi. facit etiam text. in d.l.diuus.la prima.§.item.Senatus.ff.de fal. Can. in cap.ex literis de fid.inſtru.& quamuis Bald.diſtinguat in hoc, an verba addita ſint in margine, vel in corpore inſtrumẽti ſint ſupraſcripta, quia ſi ſint extrauagantia in margine, cùm non habeant diem, & conſulem, item non habeant ſignum notarij, nihil operantur, circa hoc dom. Alexand. diffusè extendit fimbrias veſtimenti, & idem domin.Alexand. in conſilio 127.in ſecundo volum.incip. viſo proceſſu cauſæ tam principalis. in ſecũda colum. & ſequen. Ego paucis concludo, quòd ſi reperiantur addita aliqua verba, vel in margine inſtrumenti, vel in corpore, vel in princip. vel in fin. ſi notarius in ſua ſubſcriptione nullam mentionem facit, talia verba nihil probant, eo quia ſint ſine die, & conſule, & ſine ſigno, & ſubſcriptione, ita expreſsè, & melius quàm alibi Ioan.Andr.in addi.Spec.in titu.de inſtrum.edi. §. oſtenſo.in addi. quæ incip. dixit Rolandinus. & dicit Paul. de Caſtr. quod ita fuit obtentum in ciuitate Boloniæ. Si autem notarius in ſubſcriptione dicat ſe addidiſſe ſcienter; valent. ¶ Limita tamen, & intellige, quando talia verba addita ſpectant ad factum contrahentium, & ſic quando verba eſſent de facto alterius, quàm notarij. Si autem ſpectant ad ſolum notarium, & tendunt ad cõualidandum inſtrumẽtum, iſtis duobus ſimul iunctis ſtatur verbis notarij, dato, quòd in ſubſcriptione mentionem non fecerit, puta, pone in protocollo notarij reperitur vnum inſtrumentum cancellatum, poſteà notarius in margine ſcribit, talis cancellatio fuit facta per errorem, ſtatur huic notario, qa ſunt verba, quę ſpectant ad tantum notarium, & non ad partes, ita Bart. in l. in fraudem. §.ſicut.ff.de teſtam.mili.qui in iſtis terminis loquitur. Iaſ. Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Bonum eſt argum. Adde Barb.conſil.74.volum.3.dom. Card.in l.1.in 3.ca. j.de inſtitu.& ſubſti. PVRPV.

b ¶Legata ad pias cauſas. Adde Bartol. in l. Papinianus. in §. ſi Imperator.ff. inofficioſ.teſtament.& dic, quòd legitima non minuitur per legata facta ad pias cauſas, teſte Roland.conſil.39.numer. 24. libr. 3. & ibi num.25.quòd ea potentior eſt legatis, cùm debeatur tanquam æs alienum, & æs alienum omnia legata pręcedat. Quòd autem filij nõ ſint priuandi legitima propter piã cauſam, ſcribit idem Rol.d.conſil.nume.27.vbi refert dictum Auguſt.qui vult Eccleſiam inſtituere, vt hic per Iaſ.alleg. de quo vide quæ idem Iaſ.ponit in l.tale pactum.§.fin.poſt num.12.ff.de pact.in l.ſi cui legetur. §.hoc autem.nume.11.& ſequen. ff.de legat.1. Anchar. conſilio 46.num.4. Dec.conſilio 416.num.5.Abb.conſil.162.colum.2.libr.2.idem Iaſ.in l.ſi ita quis promiſerit.§.ea.l.nume.14.de verbor.oblig.& quia Iaſ.in Authen.ſi qua mulier. colum.1.numero 4.& ſequen.ſupra de ſacroſanct.Eccleſ.dicit, quòd in teſtamento condito ad pias cauſas, non poteſt pater priuare filios ſua legitima, quia in legitima magis fauetur filijs quàm piæ cauſæ. MASVER.

c ¶Notarij. Adde idem in ſigillante alieno ſigillo. Fel. in capit. tertio loco.ſecundo not.de probationib. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt bonum argumentum de ſtatuto ad teſtatorem, & numer.2*

3 *Hæc verba teſtatoris poſita in teſtamento. ſ. quòd non vult diſponere cum illa exacta diligentia iuris, ſed bona fide quicquid ſtatuerit, vult pro legitimo haberi, habent vim clauſulæ codicillaris.*

4 *Teſtator tenetur ſeruare leges in ſuo teſtamento.*

LEX XIII.

TEſtandi. Quilibet poteſt liberè de facultatibus ſuis teſtari, ſed non poteſt facere, quòd teſtamentum valeat non ſeruatis debitis ſolennitatibus. hoc dicit. Et dum text. dicit de pecunia ſua, intellige terminum pecunia largiſſimè.l.pecuniæ appellatione.ff.de verbor.ſignific.traditur in l.talis ſcriptu-
1 ra.in principio.ff.de legat.primo. ¶† Not.ex iſta.l.iuncta.l.ſi nõ ſpeciali. ſupra eodem, quòd non eſt bonum argumen. de ſtatutꝰ ad teſtatorem, quia plus poteſt ſtatutum, quia poteſt derogare ſolennitatibus requiſitis à iure ciuili in teſtamento, vt ibi, & tamen teſtator non poteſt, vt hic. Et ſic quantum ad derogandum iuri publico formali, plus poteſt ſtatutum quã
2 teſtator.† Aliàs bonum eſt argum. de teſtatoribus ad ſtatuentes, & ècontra. l.fin. C.de rebus alien. non alien. §.diſponat. in Authent.de nup. Angel. in l.prima. ff.de acquiren. rerum dominio. per text. quem ad hoc reputat ſingular. in l.quarta. C. de omni agro deſer.libr.11.Hinc eſt, quòd prohibitio teſtatoris æquiparatur prohibitioni ſtatutariæ, ſecundum Petr. de Anchar.in conſilio 152. incip. plura ſunt dubia. Item per omnes modos, per quos coniecturatur mens teſtatoris, per eoſdem coniecturatur mens ſtatuti, ita dicit notabiliter Bal. inter conſil.Angel.in conſilio 280. Martinus Ioannis de Florentia.in tertia colum.ad fin. ¶ In text.ibi, non iuriſdictionis. Paul.de Caſtr. & domin.Alexan.exponunt iuriſdictionis, ideſt iuris communis.per l.3. ff. eod. Sed inaduertenter locuti ſunt, & non viderunt, quòd text.eſſet ſuperfluus, quia ſubdit, vel iuri publico, & ſic bis dicetur idem. Tu intellige non iuriſdictionis. i.edicti prætoris, prout etiam capitur in l.poſtquam.§.Imperator. circa fin.verſi.ex forma iuriſdictionis. ff.vt legat.nom. caue.nam debes ſcire, quòd formà teſtandi in ſcriptis cum ſubſcriptionibus & ſigillis teſtium, fuit adinuenta à prætore. text. eſt Inſtitu. eod.in princip. ſed teſtamentum ſine ſcriptis, & ſic nuncupatiuum fuit adinuentum à iure ciuili, vnde voluit iſte text. dicere, quòd licet quilibet liberè poſſit diſponere de bonis ſuis, tamen ſi faciat teſtamentum in ſcriptis, non poteſt mutare formam iuriſdictionis, hoc eſt edicti prætoris, hoc eſt, non poteſt facere, quin ſolennitates requiſitæ à prætore obſeruentur eodem modo; ſi teſtetur ſine ſcriptis, & ſic nuncupatiuè, non poteſt iuri publico, hoc eſt iuri ciuili derogare, & ita comperi poſteà declaratum hunc text. per Oldr. Lauden. &

Alber.

3 Alberic.hic. ¶† No.tamen diligenter, quòd si testator faciens testamentum dicit, quòd non vult disponere cum illa exacta diligentia iuris, sed bona fide quicquid statuerit, vult pro legitimo haberi talia verba, licèt non tollant solennitatem, tamen habent vim clausulæ codicillaris, & est perinde ac si dixisset, si non valebit iure testamenti, valebit iure codicillorum.text.est in l.codicillis.§.fin.ff.de legat.secundo.de qua glo. hic opponit, & soluit. vnde dic, quòd ibi voluntas fuit legitima quo ad codicillos secundum Cyn. & Alberic. & alios hic.

4 ¶† Nota, quòd testator tenetur seruare leges in suo testamento, & secundum Bartol. & Doctor. non potest testator disponere, quòd leges in suo testamento locum non habeant, vt hic.& l.nemo potest.ff.de legat.primo. & l.quidam decedens. ff.de administr.tutor.& capitul.requisisti.& ibi not.Abb. & capitul. tua nos. de testam. intellige verum in legibus aliquid inducentibus pro forma, vel solennitate, vt hic, aliàs secus, ita limitat Bald.in l.secunda.in princip.C.vt in possess.leg.Iuri enim aliquid introducenti pro forma, vel solennitate etiam partes de communi consensu renuntiare non possunt.l.prolatam.C. de senten. gloss. & Doctor.in capitul.de causis. de offic. deleg. Sed alijs multis legibus bene potest testator in testamento derogare aliter disponendo, vnde testator potest disponere, quòd dominium rei legatæ non transeat in legatarium, nisi apprehensa possessione, secundum Bald.in dict.l.secunda.in princip.per gloss.ibi. C.vt in possess.legat. Item potest testator facere, ne datio cohæredis extranei, vel datio vulgaris substituti tollat existentiam sui hæredis. Item, quòd legatum conditionale transmittatur. Item, quòd tacita conditio impediat transmissionem legati, vt est text. singular. in l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.& demonstr. secundum Bald. in capitu.Cumana.in sexta columna.de elect.Item sicut testator potest disponere, quòd legatum conditionale transmittatur, ita ècontra, quòd transmissibile non transmittatur, secundum Bald.in l.si pater. in quarta quæstio. C.de instit. & substit. & in l. vnica. in 2. not.C.vt actio. ab hæred.& contra hæredes. Quinimo ex tacita voluntate testatoris, quod non est transmissibile, efficitur transmissibile, vt notabiliter vult Bald.in l. vnica.C.de his, qui ante apert.tab. Iaf.Pisis.

SVMMARIVM.

1 *Qui instituit, vel exhæredat, intelligitur testari, & non codicillari.*
2 *Appellatione testamenti venit quælibet vltima voluntas.*
3 *Actus non iudicatur secundum denominationem verbalem, sed secundum formam, & effectum.*
4 *Si actus vltimæ voluntatis non valet eo modo quo agitur, non valet etiam eo modo quo valere potest.*

LEX XIIII.

1 Non codicillum. Qui instituit, vel exhæredat, intelligitur testari, & nõ codicillari.hoc dicit.¶† Plus dixit Ioan.Andr.in addi.Specul.in titul.de instrum. edi.§.compendiosè. in addi. quæ incip.ad intellectum. quòd si testator conuocatis septem testibus instituat filios hæredes, & legata faciat, deinde dicat, sitis testes, quia facio codicillos, & volo hanc meam dispositionem valere iure codicillorum, non obstante, ꝙ appellauerit codicillos, valebit vt testamentum,& erit testamentum,& ita refert Dyn.disputasse,& determinasse per hanc. l. facit l.testamentum non ideo, quam Bal. & Salicet. ad hoc not.infra eodem. vbi plus, si testator diceret coram septem testibus, sitis testes huic meo contractui, tamen esset testamentum, cum limitatione, & declaratione, de qua per domin. Alexand. hic post alios per eum relatos. cui adde, quod per hanc. l. dixit Angel. in l.illud.§.tractari. ff.de iure codicillor.quod si testator instituat hæredes, & notarius dicat, talis volens codicillos facere, ista verba notarij enunciatiua non impediunt, quin valeat vt testamentum. sequitur domi. Alex. in consilio 141.incip.maturè. in vltima colum. in primo volu. facit, quod per hunc text. dicit Bald. in l. Imperator.la prima. in secunda colum.ff.de stat.homin.quòd si notarius rusticanus dicat, Martinus volens testatus decedere, fecit hunc codicillum, in quo Titium suum hæredem vniuersalem instituit, nõ obstante, quod ineptè appellauerit codicillum, tamen actus valebit & erit testamentum, quia potius valet, quod aptè sentit, quàm vitietur quod profert ineptè, vt not.in l.si librarius.ff. de regul. iur. Sed èconträ. Quid si aliquis [a] conuocatis septem testib.& notario, eos rogauit, vt essent testes in suo testamento, & notarius scripsit, hoc est testamentum talis, deinde ibi non continetur institutio hæredis, sed varia legata, & fideicommiss. an ista dispositio valebit vt codicillus? Istam quæstionem tangit Pau. de Cast. in l.proximè. ff.de his, quæ in testamen. delen. & refert, quòd in illis diebus fuit interrogatus de hoc,& quòd quidam dicebant, quòd ex eo, quod adhibuit septem testes, ideo legata non valere, per istam. l. ipse determinat contrarium, quia hic sumitur testamentum pro codicillis: nam codicilli largo modo dicuntur testamentum, gloss. est in l.prima.ff.eod.per quam gloss. Bald.ibi in terminis dicit saluari instrumentum notarij, quo cauetur, quòd talis sanus mente suum condidit testamentum, in quo legauit, vel reliquit Titio 10. & aliter hæredem non instituit, quia intelligitur testamentum tanquam vocabulum generale pro vltima voluntate, & sic pro codicillo. Et ad istum textum. respond. Paul. de Castr. quòd loquitur, quando instituit hæredem, & non coram septem testibus, tunc enim propter institutionem bene apparet, quod voluit facere testamentum, ideo si non valet iure testamenti, non valet iure codicillorum, si non fuit dictum.

2 ¶† Adde pro ista decisione Paul. de Castr. quòd appellatione testamenti [b] quælibet vltima voluntas significetur, & sic etiam codicillus. glo. in l.secunda. in princip. & ibi Bald. ad hoc not.C. commun.de leg. & glo. in l.secunda.circa fin. in verb. ita omnes.C.de constit.pecun. & glo. in cap.quamquam.in glo.fi.de vsur. in sexto. & not.Salic.in l.filij.in primo not.per illum text. cum glo. C. fam. ercifcun. vbi dicit se de facto consuluisse in ciuitate Ferrariæ, quòd habens fundum in emphyteusim ab Ecclesia cum potestate relinquendi cui vellet in suo testamento, quòd potuit relinquere in codicillo, quia codicillus largo sumpto vocabulo est testamentum, vt ibi, cùm sit testatio mentis. Secundo pro ista decisione adde bonum text. in l.fin. ff.de iur.codicillor.

3 Tertiò † adde bonam rationem, quia actus non iudicatur secundum denominationem verbalem, sed secundum formam,& effectum, & sic actus non cognoscitur à nomine, sed ab eius essentia, vt not.declarat Bartol.in quæst.per eum disputata, quæ incip. publicanus quidam.in l. cotẽ ferro. §.qui maximos. in 2. quæst. ff.de public. & sic remanet corroborata decisio Paul.de Castr.tribus bonis fundamentis.

4 ¶† Vltimò no.ex isto tex.iuncta gl. ꝙ si actus vltimæ voluntatis non valet eo modo quo agitur, non valet etiam eo modo quo valere põt& ideo si non valet vt testm̃, non valebit etiam vt codicillus, saluo nisi testator apposuisset clausulam codicillarẽ, de qua per Bar.& alios in l. 1.§.si quis ita.ff.de verb.oblig. & ibi Bar.respondet ad l.si tam angusti.ff.de serui.de qua gl.opponit, & non soluit.Sed dic, ꝙ qñ actus habet defectum formæ, tunc si non valet eo modo quo agitur, non valet etiam eo modo quo valeret potest. secus si defectus sit in materia, ita loquitur d.l.si tam angusti. de quo latè per Cyn. Bal. Alb. & Sal. hic,& Canonistas in c.cum super.de offic.deleg.

ADDITIONES.

a ¶Quid si aliquis. Vide Cor.libr.4.consil.202.quamquam. PVRPV.

b ¶Appellatione testamenti. Adde l. si quis in graui. in §.si quis codicillos, & ibi Doct. ff.ad Sen. Syl.

SVMMARIVM.

1 *Verba directa, & verba obliqua, seu inflexa dicuntur altero de duob. modis.*
2 *Verbum volo, est verbum precarium.*
3 *Qui laborat in extremis, dato, quòd lingua ingrossetur, & dato, quòd incipiat balbutire, tamen potest facere testamentum, & notarius potest illud licitè scribere.*
4 *Contractus possunt fieri vsque ad vltimum vitæ spiritum, si memoria non sit læsa.*
5 *Licèt quicquid acquirit filius, acquirat patri, tamen si pater esset constitutus in extremis, si filius tunc acquireret, non acquireret patri.*
6 *Testamentum potest scribi in quacunque materia.*

LEX XV.

1 Quoniam. Sublata antiqua forma verborum hodie non refert qb. verbis testm̃ fiat, ꝙ põt scribi in quacunq; materia. h.d.¶† Et aduerte dum text.dicit, vtrum imperatiuis, & directis verbis fiat, an inflexis: debes scire, ꝙ verba directa,& verba obliqua, seu inflexa dicuntur altero de trib.mod. Primò dñr verba directa, quæ sunt præceptiua, quæ aũt sunt exhortatiua, dñr inflexa. Item scdò, verba directa dñr, quæ sũt per casum nominatiuum, vt sis hæres. inflexa, quæ per accusatiuum, vel genitiuum: olim ergo non valebat testm̃, nisi institutio fieret verbis præceptiuis,& in casu nominatiuo, oportebat dicere, volo, quòd Titius sit hæres meus, hodie est sublatũ. Et istæ duæ differentiæ procedunt, quantum ad primam institutio-

ſtitionem. Sed in ſubſtitutionib. verba dicũtur directa, quãdo important, quod quis poſſit propria auctoritate capere, ſed quãdo importãt, quod ſubſtitutus habeat capere de manu hæredis, appellatur obliqua, vt quia teſtator dicat, volo, quod hæres meus reſtituat tali, certè iſtud reſtituat, eſt obliquum. ita declarat Bar. in l. 2. C. commu. de leg. & Bal. hic, & ſubiungit Bar. hic, quod verbum volo, eſt directum. & d. Alex. reprehendit Bart. niſi ſecundum eum ſalues aliter quàm ad text. noſtrum. Ego aũt puto, quod Bart. optimè dixerit et ad propoſitum text. noſtri, nam dixit, quod verba intelliguntur directa altero de trib. modis, & ego dico, quod verbũ vo-
a lo, [a] aptitudine poteſt eſſe directũ in omni caſu ex trib. & iſta eſt mens Bart. primò enim illud dr̃ verbum directum, quod eſt præceptiuum, & iſtud eſt in verbo volo. Item ſcd̃ò illud dicitur præceptiuũ, quod fit per caſus rectos, & iſtud poteſt eſſe in verb. volo, ſi dicatur, volo, quod ſit hæres, ſecus ſi diceretur volo te eſſe hæredẽ. Item tertiò illa dicuntur verba directa, quæ important, quod ſubſtitutus poſſit propria auctoritate capere, ſecus ſi importãt, vt capiatur de manu hæredis. iſtud poteſt contingere in verbo volo, vt ſi teſtator dicat, ſi contingat filium meum inſtitutum mori, volo, quod talis ſit hæres. iſtud eſt verbũ directum. & ſic vides, quòd verbum volo, aptitudine poteſt eſſe directum in omni ex tribus caſib. ſ. dictis, & ita fuit mens Bart. de quo etiam per eũd. Bar. in l. Centurio. in pen. col. & in l. verb. ciuilib. ff. de vulg. & pup. text. tamen in d. l. 2. in princ. C. commun. de leg. loquens de verbis directis, & de verbis precarijs, ponit verbum volo, inter verba precaria. facit. l. quidam
2 Hiberus. ff. de ſer. vrba. præd. & ſic videtur, quod primo modo verbum volo, non ſit directum, ſed precarium, & quod iſto primo
3 modo Bartol. non bene dicat. ¶† Secundò diligenter not. illa
b verba text. quæ ſeminecis, [b] & balbutiens lingua profudit, quia hic habes text. valde ſolennem, quòd qui laborat in extremis, dato, quod ſibi lingua ingroſſetur, & dato, quod incipiat balbutire, tamen poteſt facere teſtamentum, & notarius poteſt illud licitè ſcribere. Et ad hoc iſte text. eſt vnicus, & ſingularis in iure
* *ſecundum Ang. & omnes Moder. hic.* eum etiam reputat ſingularem Lud. Rom. in conſil. 179. incip. ampliſſimè Doctor. in 3. colum. tamen ad idem facere videtur text. in l. Pamphilo. §. propoſitum. in verſi. in diſcrimine vitę conſtitutum per infirmitatem. ff. de leg. 3. & text. in l. ſi pater. §. fin. in verſi. in extrema eſſet valetudine. ff. de fide fideicommiſ. liber. & text. in c. Raynutius in verſic. in extremis poſitus, & text. in cap. nos quidem. in verſic. de hac luce migrate. de teſt. & text. in c. fin. in verb. agens in extremis. de ſuc. ab inteſta. Intellige tamen ſanè, dummodo talis ſemimortuus habens linguam balbutientem, ſit intelligibilis, & intelligatur illud, quòd dicat, aliàs ſi non bene intelligeretur, & articulatè, non poſſet facere teſtamentum. l. iubemus. in verſi. neque articulatè loqui poteſt, mortuo ſimilis eſt. ſ. eod. vbi Bar. & alij ad hoc multum not. & dicit Bart. quod vidit de facto. Ang. & Imol. in l. in aduerſa. ff. eod. Ang. in l. in fraudẽ. §. ſicut. ff. de teſt. mil. & Lud. Rom. in conſil. 306. quod incip. pro-
c poſita conſultatio hoc ſolũ quærit. & not. dom. Alex. [c] in conſil. 33. in 3. volum. quod incip. ponderatis verbis vltimi teſtamenti. in 3. col. Paul. de Caſtr. in conſil. 366. viſo puncto, & allegatio-
4 nib. & Angel. de Are. Inſti. de teſta. in princip. ¶† Item adde, quod ſimiliter contractus poſſunt fieri vſque ad vltimum vitæ ſpiritum, ſi memoria non ſit læſa, text. in l. Seia. § fin. in verbo in extremis vitæ conſtitutus. ff. de dona. cauſa mortis, quem text. ad hoc not. & reputat ſingul. Bald. in c. quoniam frequenter. in princ. in 5. col. vt lit. non conteſtat. Alibi dicit gloſſ. in cap. 1. in verſi. mutus. in tit. Epiſcopum, vel Abbatem, quòd quilibet in
5 articulo mortis efficitur mutus. ¶† Item licèt quicquid acquirit filius, acquirat patri. l. placet. ff. de acq. hæred. & l. 1. in princip. ff. ſi à pa. quis fue. man. tamen quando pater eſt conſtitutus in extremo vitæ, ſi filius tũc acquireret, non acquireret patri. tex. eſt no. in l. fi. in fi. C. de bon. quæ liber. per quem text. ita dicit Bald. in l. final. ff. de condi. inſti. dom. Franciſc. de Are. in conſil. 160. incip. in præſenti conſultatione dicendum eſt. in 6. colum. circa fin. Alibi tamen tenuit Bal. in l. fi. in prin. in vlt. col. C. de bo. quæ lib. quod ſi ſit delata aliqua hæreditas vel ſucceſſio filio, & talis filius laboret in extremis vitæ, quod tamen pater eius noĩe poteſt in illo inſtanti adire hæreditatem, & etiam agnoſcere bon. poſ. Sed in hoc vlt. malè dicit, & reprehenditur per Fulg. & Mod. ibi. dic tu melius, vt per Bar. in l.
6 fi. in 12. col. ad fi. & ſeq. ff. de cond. inſti. ¶† Vlt. not. ex text. ibi, (in quacunque materia.) quod teſtamentum poteſt ſcribi in quacunque inſtrumenti materia, & ſic non ſolùm in charta bona, ſed etiã in papyro, & concordat. l. 1. in prin. & l. chartę. ff. de bon. poſ. ſecundum tab. & tex. in l. in commodato. § ſicut. & ibi no. Bar. ff. commo. Spec. in titul. de inſtrum. edi. §. inſtrumentum. verſi. item, quod eſt ſcriptum in papyro. plenè d. Ant. & alij in c. 1. de fid. inſtr.

ADDITIONES.

a ¶Verbum volo. Quid importet iſtud verbum. adde l. 1. ff. manda. Barto. in l. ſi poſt dotem. in 6. quæſt. ff. ſolut. matrimo. Ioan. Andr. in capitul. ab excommunicato. de reſcrip. Io. Andr. in c. ex literis. de ſponſ. Io. Andr. in c. ſignificauit. de teſt. * Et vide, quæ ſcribit idem Iaſ. in l. captatorias. col. vlt. ſ. de mili. teſt. in l. ſerui electione. nu. 44. ff. de leg. 1. in l. huiuſmodi. § . Stichum. eo. titul. de legat. 1. & dic, quod hoc verbum eſt fons, & radix omnium diſpoſitionum, & dicitur verbum diſpoſitiuum, teſte Alexand. conſilio 190. num. 32. libr. 6. conſil. 168. colum. 1. circa med. libr. 5. MASVER.

b ¶Seminecis. Exiſtens in articulo mortis, & balbutiens etiam poteſt matrimonium contrahere. Alex. in l. ſi quis poſthumos. ff. de liber. & poſthum. Et examinari in teſtem Bald. in tit. de pace conſtant. in verſicul vaſſalli. colum. final. verſi. quæro vtrum. & iudicare. Dec. in capitul. ſi pro debilitate. colum. prima. de offic. delegat. Et vide Barba. in rep. rubr. ſupra qui admit. colu. 61. verſic. ſed vnum eſt, &c. PVRPV.

c * Alexand. Adde, quòd hoc dictum communiter approbatum refert, & ſequitur idem Alex. conſil. 105. nu. 7. libr. 7. Dec. in l. diſcretis. nume. 7. C. qui teſta. face. poſſ. conſil. 489. num. 4. Rayn. conſil. 12. num. 8. lib. 2. Rom. conſil. 179. nu. 9. vbi dicit caſum not. & ſin. in hac. l. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Bonum eſt argum. de contractibus ad vltimas voluntates.*
2 *Prohibitus contrahere cum certo genere perſonarum, non videtur prohibitus eis in teſta. vel vltima voluntate relinquere.*
3 *Stãte ſtatuto, quòd res ciuium exiſtentes in æſtimo communis non poſſint forenſibus vendi, vel donari, tamen poterunt per viam vltimæ voluntatis legari, vel donari cauſa mortis.*
4 *Hæres duobus modis dicitur approbare relicta in teſta. inutili.*
5 *Si in teſtam. inutili ſunt relicta plura legata, hæres vnum agnoſcendo non intelligitur alia approbare.*
6 *Regulariter ex teſta. inutili, vel minus ſolenni non debentur legata, nec fideicommiſ. nec peti poſſunt efficaciter.*
7 *Coniunctio ſanguinis, vel licita affectio in perſona valde dilecta teſtatori, habet vim clauſulæ codicillaris.*
8 *Si teſtator fecit primum teſtamentum, in quo appoſuit clauſulam derogatoriam voluntatis, & poteſtatis, ſi faciat ſecundum teſta. in quo inſtituat perſonam valde dilectam, videtur reuocaſſe primum teſtamentum.*

LEX XVI.

Non dubium. Dignitas inſtituti nõ nocet teſtamẽto, & approbatio hæredis facit, vt teneatur præſtare legata ex inutili teſtamento relicta. hoc dicit. ¶† Du-
1 bium faciebat in prima parte glo. ſecundum Bartol. & Doct.
a quia bonum eſt argument. [a] de contractibus ad vltimas voluntates. l. ſeruum filij. §. eum qui chirographum. & l. quæ de legato. ff. de legat. primo. ſed prohibitum eſt contrahere cum talibus perſonis in dignitate cõſtitutis. l. prima. C. de contractibus iud. & in l. non licèt. ff. de contrahen. empt. & l. fin. C. de reſcinden. vend. & in l. aufertur. §. quod à præſide. ff. de iur. fiſc. & intellige, vt ibi declarat Bartol. item, quia tales perſonæ in dignitate conſtitutæ prohibentur munera accipere. l. plebiſcito. ff. de offic. præſid. ſecundum Angel. & Salic. hic, & etiam Cyn. & Fulgoſ. hic. vnde ſcribitur Deuter. 15. cap. ſecundum Angel. hic, quod munera excecant oculos ſapientum, & mutant ver-
2 ba iuſtorum. ¶† Ex iſto text. iunctis prædictis not. quod prohibitus contrahere cum certo genere perſonarum, nõn videtur prohibitus eis in teſtamento, vel in vlt. volunta. relinquere, quia teſtamentum non eſt contractus, nec ècontra. l. verba cõtraxerunt, geſſerunt. ff. de verbor. ſignific. l. teſtamentum non ideo, & ibi Bald. & Moder. ad hoc not. infra eod. prohibitio autem de alienando in certas perſonas videtur generalior, quia comprehendit etiam tranſmiſſiones iure hæreditario. l. codicillis. §. matre. ff. de legat. 2. & declarat not. Bartol. in l. peto. §. fratre. eod. titul. & in l. ſi ita quis. la ſecunda. §. ead. l. ff. de verbor.
3 obligat. & in l. ea. l. C. de condi. ob cauſam. † Et ad prædicta adde, quod not. vult Bald. in cap. quia. in vltim. colum. circa fin. de iudic. quòd ſtante ſtatuto, quòd res ciuium exiſtentes in æſtimo communis non poſſint forenſibus vendi, vel donari, tamen poterunt per viam vltimæ volunta. legari, vel donari cauſa mortis, licèt videatur eadem ratio, vt ibi per eum, qui reputat bene notandum, quia ſæpè contingit de facto, tu vide in dict. l. ſi ita quis. §. ea. l. quia ex ibi dictis apparet non eſſe verum. ¶Glo. in verb. (agnouerit.) diuiditur in duas par. princip. In prima timore contrarij ponit duplicem declarationem ad text. In ſecunda, quæ eſt ibi, (ſed nunquid) gloſſ. format quæſtionem.

ADDITIO.

a ¶Bonum eſt argum. Adde l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & in l. iure ciuili. & vtrobique per Doct. ff. de cond. & demon.
* Et dic, quod de contract. ad vlt. volun. arguit, ex text. in l. fi. C. de leg. not. Alex. conſ. 79. num. 7. lib. 4. Euer. libr. Arg. loco à contract. ad vlt. volun. pag. 226. & hanc communem dicit Cur. iun. conſil. 171. num. 3. MASVER.

4 ſtionem.¶† Ex prima parte habes duos modos, quibus hæres
dicitur agnoſcere, & approbare relicta in teſtamento inutili,
& licèt vterque modus ſit in ſe verus, tamen ſolus ſecundus
conuenit huic legi, vt per Bart. & alios hic, & dum gl. ſubdit, ſi
hæres extra iudicium promittat, quòd non aſtringitur, proce-
dit, quando promitteret per errorem facti, ita loquuntur duo
iura alleg. in glo. Si autem ſcienter promitteret præſentibus le-
gatarijs, tunc efficaciter teneretur, quod patet, quia ex inutili
teſtamẽto orta eſt ſaltem naturalis obligatio, ergo ex promiſ-
ſione hæredis etiam facta ex nudis verbis inducitur conſtitu-
tum, ſecus quando in abſentia legatariorum promitteret nu-
dis verbis, quia eſſet pollicitatio, quæ non adſtringit, ita tenet
gloſſ. in l. ſecunda. C. de fideicommiſ. & Sal. Fulgoſ. & domin.
Alexand. hic, quicquid Angel. hic dicat, & Angel. & Paul. de
5 Caſtr. in d. l. ſecunda.¶† In ſecunda parte glo. habes, quòd ſi in
teſtamento inutili ſint relicta plura legata, hæres vnum agno-
ſcendo non intelligitur alia approbare, & licèt gloſſ. hic nihil
alleget, tamen glo. in l. ſecunda. in verb. præſtiterunt. infra de fi-
deicommiſ. allegat bona iura ad hoc, vltra quæ bene facit tex.
in l. Lucius. la ſecunda. §. teſtator, ſecundum intellect. Bartol. ff.
de legat. ſecundo. quem text. alleg. Bald. in 5. oppoſitio. & Pau.
de Caſtr. in fin. Et ad Authen. ſed cum teſtator. vltra gloſſ. &
Barto. hic reſponde, quòd quæſtio gloſſ. hic procedit, quando
defectus erat in forma, & ſolennitate teſta. quia teſtamentum
non valebat: ſed in Authen. ſed cum teſtator. teſtamentum
erat validum, & ſolum erat defectus in materia, qui defectus
* facilius purgatur quàm defectus formæ. *Contra iſtam commu-
nem conclu. glo. & Doct. fortiter vrget text. in l. in teſtamento. ff.
de fideicommiſ. liberta. Salicet. refert quoſdam dicere, quòd
ideo ibi ſit, quia plura legata erant eidem perſonæ relicta, ideo
vnum approbando intelligitur alia approbare, ſed reprobat
per l. credito. C. de vſur. melius facit. l. 1. de fideicom. quam ita
ponderat dom. Mathe. in not. 122. vnde reſpondet Sal. & ſequi-
tur Alex. quòd ibi ſit, quia legatum pecuniarium factum ſer-
uo non poterat valere, niſi valuiſſet legatum libertatis, & effe-
ctum habuiſſet. l. ſeruis. C. de leg. & ideo talia legata habentur
loco vnius ratione connexitatis, & præſtita libertate debet
aliud legatum præſtari, quia legatum libertatis videtur præſti-
tum tanquam neceſſarium antecedens ad legatum pecunia-
rium. Et iſtud eſt, ꝙ in effectu vult etiã Lud. in rep. Auth. ſimili-
ter. C. ad l. Falc. in 18. ſpeciali piæ cauſæ inter vlti. volunta. dum
dicit, quod ibi eſt, quia legatum pecuniarium veniebat in cõ-
ſequentiam legati libertatis, & ſatis apparet in dictione illatiua,
6 ideo, ibi poſita.† Et ſi iſta ſolutio eſt vera, eſt magna limitatio
ad concluſionem ſupra traditam, mihi tamen nõ placet, quia
non eſt verum, quòd legatum pecuniarium habeat connexi-
tatem cum legato libertatis, imò vnum ſeparatum eſt ab al-
tero. bene verum eſt, quòd legatum pecuniarium deberi non
poteſt, niſi præſtita libertate, nec eſt verum, quòd vnius loco
habeantur, & quod legatum libertatis ſit antecedens ad lega-
tum pecuniarium, nam iſta confunduntur, per text. in l. ſi ita
ſcriptum. ff. de man. teſt. vbi valet legatum libertatis, & libertas
debetur, & tamen non debetur aliud legatum pecuniarium,
niſi dicas, quòd in dict. l. ſi ita ſcriptum. text. loquitur, quando
libertas debetur quodam iure ſingulari, & fauorabili, vnde ta-
lis fauor non extenditur ad aliud legatum, vbi ceſſat illa ratio
fauoris, argum. l. eius militis. §. ſi militia miſſus. ff. de teſtam. mi-
li. Sed certè etiam in dicta l. in teſtamento. libertas debetur iu-
re ſingulari, vt patet ex text. ibi, (teſtamento quidam, quod per-
fectum non erat.) Niſi dicas, quòd in d. l. ſi ita ſcriptum, illud
ius ſingulare ſtatuatur ratione rei, & ſic ipſius libertatis, ideo
non extenditur ad aliud legatum, ſed in dicta l. in teſtamento,
fit propter perſonam, vt ſtatim dicam in ſequen. ſolut. Ideo tu
reſpondeas aliter, & dicas, quòd ex teſtamento inutili, vel non
ſolenni regulariter non debentur legata, nec fideicommiſ. nec
peti poſſunt efficaciter, fallit in caſu ſingulari illius legis in te-
ſtamento, quando legata vnum vel plura relinquuntur perſo-
næ valde dilectæ teſtatori, quia illa affectio facit, vt ex teſtamẽ-
to non ſolenni quæcunque legata debeantur, vt dicit glo. not.
* in ſecunda ſol. *quam approbant omnes Doct.* in l. eam quam. C. de
fideicommiſ. vbi eſt gloſ. quæ idem dicit in verbo traditur. in
10. fal. quæ dicit, quòd in d. l. in teſtamento. eſt ſpiciale propter
pietatem, & affectionem. not. bene gloſſ. in d. l. in teſtamento.
7 ¶Ex illa gloſſ. not. iuncto tex. not. ſecundum ſingulare,† quòd
coniunctio ſanguinis, vel licita affectio in perſona valde di-
lecta teſtatori habet vim clauſulæ codicillaris, & tantum ope-
ratur, ac ſi in teſtamento eſſet appoſita clauſula codicillaris. Et
ita illam gloſſ. ad hoc not. & dicit alibi non reperiri in iure
Bal. in l. ſi iure. C. de teſtam. man. & ibi eam reſtringit, & alia re-
licta pietatem concernentia: nam illam gloſſ. etiam intellige
ſanè, quantum ad legata, & fideicommiſ. ſed ſi talis perſona
valde dilecta teſtatori eſſet inſtituta hæres in teſtamento non
ſolenni, certè illa affectio non faceret valere inſtitutionem, cũ
ſpeciale ſit in filijs inſtitutis in teſtamento non ſolenni. l. hac
conſultiſſima. §. ex imperfecto. in fin. infra eod. ita not. decla-
8 rat domin. Matheſ. in not. 42. ¶† Tertiò adhuc ſigularius not.
ex illa glo. iuncto text. quòd ſi teſtator feciſſet primum teſta-
mentum, in quo appoſuiſſet clauſulam derogatoriam volun-
tatis, & poteſtatis, quia dixiſſet, quòd ſi contingat eum facere
aliud teſtamentum, non vult illud valere, niſi apponantur in
eo certa verba, pone, quòd faciat ſecundum teſtamentum, in
quo inſtituat perſonam valde dilectam, dic quòd ſicut affe-
ctio habet vim clauſulæ codicillaris, ita habet vim reuocatio-
nis clauſulæ derogatoriæ in teſtamento primo contentæ, ita
ſignanter extendit illam gloſſ. Lud. Rom. in conſil. 179. incip.
ampliſſime Doctor. in penult. colum. & alleg. Bald. in l. ſi iure.
C. de teſtam. manu. quod eſt valde ſingulare ad l. ſi quis in prin.
teſtamenti. cum his, quæ ibi not. Bartol. ff. de legat. 3. & l. ſanci-
mus. cum his, quæ ibi videbimus. ĩ. eod. ſed certè Bald. ibi nihil
dicit de hoc vltimo, nec credo verum.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione contractus non venit teſta. nec ècontra.*
2 *In nominibus appel. immutatio non pendet à facultate noſtra.*
3 *Abundas cautela non nocet tam in contractibus, quàm in vltimis vo-
luntatibus.*
4 *Ex renuntiacionibus inſolitis præſumitur inſtrumentum ſuſpectum.*
5 *Iuramenta extorta contra antiquam conſuetudinem, præſumuntur im-
preſſiua.*

LEX XVII.

TEſtamentum. Teſtamentum nõ
vitiatur ex ſuper-
flua appoſitione, ſed ſi neceſſaria omittantur, ſicut
etiam tunc vitiantur contractus. hoc dicit. Et põt.
exemplificari prima pars, vt quia dicatur, hoc eſt meum vlti-
mum teſtamentum, mea vltima voluntas, meum elogium,
& mea vltima diſpoſitio, nam primum ſufficiebat, & alia ſunt
ſuperflua, tamen non vitiant teſtamentum. Quod facit ſecun-
dum Paul. de Caſtr. hic ad excuſandum notarios, qui ſæpè ap-
1 ponunt verba ſuperflua.† No. ex iſto tex. in verſ. contractus ſm
Bald. & Pau. de Caſtr. hic, quòd ſi teſtator conuocatis ſeptem
teſtib. & inſtituto hærede, ac alijs diſpoſitis, poſteà dicat, ſitis
teſtes huic meo contractui, licèt teſtamentum appellauerit
contractum, per hoc non vitiatur, & valebit vt teſtamentum.
& idem ſequitur dom. Alex. in l. non codicillum. ſ. eod. Sed tu
aduerte, ꝙ iſta lex ineptè ponderatur ad hoc, quia non dicit
hic tex. ꝙ teſtator appellauerit teſtamentum contractum, ſed
bene dicit text. quòd ſicut neceſſaria omiſſa minuunt contra-
ctum, ita nocent vltimæ voluntati, & ſic Imperator arguit à
contractibus ad vltim. volunta. & ita declarat gloſſ. hic, & ip-
ſemet Bald. & alij Moder. ¶Not. ex iſta gl. ꝙ appellatione cõ-
a tractus [a] nõ venit teſtamentum, nec ècontra. & ideo ſi ſtatutũ
faceret mentionem de contractu, non veniret teſtamentum,
prout etiam not. Bal. in l. 1. C. de l. Fuſ. cani. & ſatis probatur dũ
iſte text. arguit à contractibus ad vltimas volunta. ergo vult,
ꝙ ſint diuerſa. tamen glo. hic alleg. per Bal. in c. 1. §. item ſacra-
menta. in glo. mag. in verb. ſuper ꝯctibus poſt med. de pac. iur.
fir. dicit, quòd teſtamentum enumeratur inter contractus. per
l. eandem. ff. de duob. re. Item aduerte, ꝙ Bald. Salic. & Paul. de
Caſtr. non colligunt primum notabile. ſ. relatum ex hoc text.
immediatè in illo verbo ꝯtus, prout malè refert, & ſequitur
Alexan. in d. l. non codicillum. ſ. eo. vt hic potes per eos vide-
2 re.¶† Secundò iſta. l. facit, ſm Bald. ad dictum Inn. in c. petitio.
de procur. ſed non eſt dictum Inno. ſed Hoſti. ibi, ꝙ ſi in inſtru-
mento procurationis dicatur, ego conſtituo Titium, & vbi de
beret dicere procuratorem meum, dixit aſinum meum, ad
agendum, & defendendum, & c. valeret conſtitutio procura-
toris, tñ iſte tex. non multum facit, & idem tenet Bald. in l. id, ꝙ
pauperib. in pen. col. ſ. de Epiſ. & cler. & in l. neque. in vlt. col. C.
de procur. & licèt iſtud *dictum communiter reprehendatur*, quia in
* nominibus appellatiuis immutatio non pẽdet à facultate no-
ſtra. l. ſi quis in fundi vocabulo. in prin. de legat. 1. vbi d. Alexan.
latè reprobat iſtud dictum, & Fulg. & dom. Alexand. hic, & d.
Anton. & Imol. in d. c. petitio. in prin. tamen alibi do. Alexan.
ſequitur iſtud dictum in conſil. quod non reperitur. 578. incip.
viſis, & ponderatis his, quæ continentur in proceſſu. in 8. col.
& Lud. Rom. in l. ſi quis mihi bona. §. ſed quid ſi mandauit. ff.
de acq.

ADDITIO.

a ¶Appellatione contractus. Adde Sal. in l. ſeruum. in §. eum qui. ff. de legat. 1.

3 de acq. hæred.¶† Vlt. not. ex text. illud, ad ꝙ tota die allegatur
a iſta. l. ꝙ abundans cautela [a] non nocet, tam in ꝯctib. quàm in vltimis volunta. & vltra concord. alleg. in gl. adde text. in l. fi. & ibi Bar. in fi. ad hoc not. C. de præd. tamia. lib. 11. hinc pulchrè dicit text. in l. pediculis. §. Labeo. ff. de aur. & arg. leg. ꝙ non mutat ſubſtantiam rerum non neceſſaria verborum multiplicatio. Adde, ꝙ dicunt Hoſt. & Io. And. in c. nimis. el 1. in fi. de exce. præla. & ibi d. Ant. de But. in 2. oppo. ꝙ in inſtris, & priuilegijs non pñt nimis ſpecificari ſpecificanda, ad tollendum ſophiſticam interpretationem malignorum, ſecundum eos. Intellige tamen, niſi apponantur ꝯ naturam, vel formam actus, ita
b loquuntur iura alleg. in gloſſ. faciunt etiam clauſulæ inſoltæ [b] præſumi fraudem, & dolum, ſecundum gloſſ. in l. ſi qui ſub conditione. in gloſſ. 1. ff. de condi. inſti. ſecundum Bald. Salicet. & Paul. de Caſtr. hic, & illam gl. ad hoc ibi not. Bald. & Angel. idem Bald. in l. 3. C. plus va. quod agitur, & in l. etiam. in 2. col. C. de exec. rei iudic. & in l. cùm de conſuetudine. & in l. nã ad ea. ff. de leg. & in c. 1. ad fin. princip. de feud. dato in vicem legis commiſ. & not. in addi. Specul. in titul. de arbitr. in verſi. nimia cautela. Imo. in cap. ad noſtram. in 12. colum. de empt. & vend. & dicit Bald. in cap. ex literis. in 2. col. ad fi. de conſue. ꝙ vbi abundantior cauillatio, ibi euidentior eſt fraus, & idem Bald. in c. tertio loco. in vlt. colum. de probat. dicit gl. prææalleg eſſe not. dignam. † quòd ex renuntiationib. inſolitis præſumi-
4 tur inſtrumentum ſuſpectum. Et idem Bald. in cap. quia veriſimile. de præſum. dicit, ꝙ illa glo. eſt ſingul. ꝙ præſumitur dolus propter nimias cautelas, & inſolitas clauſulas, quæ potius cauillationes dici debent. Item per illam gloſſ. dicit Bald. in l. rogaſti. §. ſi tibi. in 3. colum. ff. ſi cert. pet. ꝙ nimia cautela, & inſolita clauſula facit aliquando præſumi contra contractum, & contra ſcripturam. Alibi not. Bald. in cap. 1. circa princip. qualiter vaſſallus iur. deb. dom. fide. per illum tex. in verſi. ſicut de-
5 bet eſſe vaſſallus. quem ad hoc reputat aureum.† Quòd iuramenta extorta contra antiquam conſuetudinem præſumuntur impreſſiua, & ita dicit reſpondiſſe cuidam magnifico viro, cum in facto arduo conſulenti. Alibi ſingul. Ang. in l. fin. C. de cano. largit. libr. 10. quòd excuſatur citatus non comparens, quando citatio habebat verba nõ conſueta, puta cùm de ſtylo illius loci diceretur in citationibus ſub pœna decem librarum, & in ea diceretur ſub pœna æris, & perſonæ, & idem dicit de bulla inſolita, & iſtud vltimum not. etiam Bald. in l. fideicommiſſa. §. ſi ſeruo. per illum text. ff. de leg. 3. Alibi dicit d. Anto. de But. in d. c. ad noſtram. de emp. & vend. quòd ſi notarius in inſtrumento venditionis dicit, quòd Titius verè vendidit fundum Caio, & non ſimulatè, ꝙ talis contractus præſumitur ſimulatus. & idem vult Bald. in d. l. emptione. C. plus valere, quod agitur, quod valde not.

ADDITIONES.

a ¶Abundans cautela. Adde glo. in verb. exprimere. in l. ſi cùm dies. in §. plenum. ff. de arbit.
¶Adde etiam, quòd abundans cautela indicat imperitiam. l. legata. ff. de ſupel. leg. PVRPV.
b ¶Clauſulæ inſolitæ. Adde Felyn. in capit. tertio loco. colu. fi. de probat. * Et dic, quòd clauſulæ inſolitæ poſitæ in aliquo inſtrumento inducunt præſumptionem latentis fraudis, glo. in l. ſi ſub conditione. ff. de condit. inſtit. quã ibi comendat Barto. Bald. & alij. Felyn. in c. 2. de reſcrip. in capit. cauſam quę. de teſtib. qua in materia plura not. idem in capit. ſi cautio. numer. 70. de fid. inſtrum. Alexand. conſilio 28. num. 9. libr. 5. Nat. conſil. 166. col. 8. Neuiz. cõſ. 8. nu. 63. Catel. verſi. clauſula inſolita. Rol. conſil. 39. num. 3 r. conſil. 47. num. 57. lib. 2. Quid de cautelis inſolitis, & dic, quod arguunt in tantum fraudem, quòd non admittitur probatio in contrarium, teſte eodem Neuiz. conſilio 34. num. 26. & ſequen. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Illa demum iuriſdictio poteſt prorogari ab his, qui aduenæ ſunt, quam ille iudex habet in ſubditos ſuos.*
2 *Iuriſdictio ſpecialiter conceſſa in certo genere cauſarum, non videtur poſſe prorogari ad alterum iudicem eiuſdem loci.*
3 *Licèt clerici etiam volentes non poſſint ſimpliciter citari coram iudice ſeculari, tamen bene poſſunt cauſaliter, puta, quod compareant ſi ſua putant intereſſe.*
4 *Proclama generale factum per iudicem ſecularem, vt omnes quorum intereſt, talem carceratum non relaxari, compareant, comprehendit etiam clericos.*
5 *Si in publicatione alicuius teſtam. citandus ſit clericus, talis publica. poteſt fieri coram iudice ſeculari, qui non citatbit clericum, ſed cum hortabitur.*
6 *Si defuncto ſucceſſerunt varij hæredes, quorum aliqui ſunt clerici, alij qui ſeculares, coram quo debebit iudicium agitari.*
7 *Simul ſi pronuncietur contra clericum, & laicum, ad quem erit appellandum.*

LEX XVIII.

Teſtamenta omnia. *Publicatio teſtamenti, & inſinuatio debet Romæ fieri coram magiſtro cenſus, & ſi fuerit facta coram alio iudice, vitiatur teſtm̃. h. d. & dum dicit tex. in eodem loco ſeruentur, expone. i. coram. concordat. l. conſulta diualia. ỹ. cod. vt hic in*
1 gl.¶† In tex. in verſi. tranſlatio. not. ſm Cy. Bal. & Sal. & coiter alios hic, ꝙ illa demum iuriſdictio põt prorogari ab his, qui aduenæ ſunt, quam ille iudex habet in ſubditos ſuos, & ideo ꝑ hunc text. dicit Cyn. in l. 1. C. de iuriſd. om. iud. ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ iud. mercatorum non cognoſcat niſi de cauſis mercantialib. certè ſi partes de cõi conſenſu vellent litigare de alia cauſa non mercantili, non poſſent per hunc text. licèt Paul. de Caſtr. hic ꝯrium inaduertenter dixerit, vt per d. Alex. hic, & illam deciſio. Cy. pro valde notabili ſequitur Io. de Imol. in c. P. & G. in 34. col. de offic. deleg. & ibi Pan. in 9. col. ad fin. Bald. in capit. de cauſis. in 13. col. de offic. deleg. & videtur ibidem ſequi d. Ant. Barb. in 27. col. ſed poſteà in 73. colum. & per duas ſequentes reprobat iſtam deciſ. Cy. ſed nihil, ꝙ vrgeat, adducit. pro iſta communi opin. facit, ꝙ vult Bald. in l. certa ratio. C. qñ prouoc. non eſt neceſ. vbi tenet, ꝙ ſi ſtatutum limitat, ꝙ talis ſit iudex vſque ad tantam ſummam, & abinde. s. ſit talis, ꝙ tunc in iudicem minoris ſummæ non poſſet per partes fieri prorogatio
* ad maiorem ſummam. *Iſtam communem opin.* reprobat Fulg. licèt ſe non firmet, & fortè, ꝙ iſta 2. opi. eſt de iure verior. nam iuriſdictio poteſt prorogari de re ad rem. l. de qua re. §. 1. & 2. ff. de iud. Bar. in l. 2. in princip. ff. de iud. Bal. in l. ſi qui ex conſenſu. in 3. col. C. de Epiſco. audien. Scdõ facit. l. 1. C. de iuriſd. omn. iud. vbi iuriſdictio procuratoris Cæſaris prorogatur ad cauſas nõ fiſcales, imò priuatas. Tertiò facit. l. ſi per errorem. ff. de iur. om. iud. iũcta gloſ. quæ dicit puta vrbanus prætor pro peregrino. Quarto, quia etiam iuriſdictio voluntaria põt prorogari ad non ſubditos. l. 1. C. de emanc. lib. & l. emancipari. §. 1. ff. de adop. cuius ꝯrium. dicit Bal. hic, v dicã in ſeq. no. Et ad iſtũ tex. poteſt reſponderi, vt dicam in ſeq. not. tenendo tamen communem opin. vltra s. alleg. adde bene facere, quia prorogatio debet fieri in his, quæ ſunt eiuſdẽ ſpeciei, ſecundum Bart. in l. inter cõuenietes. ff. ad mun. no. in c. hi, qui auctoritate. de præb. in 6.¶ Limita tamen iſtum text. & ſimiles inquantum volunt, ꝙ publicatio, & inſinuatio teſtamenti facta coram alio iudice quàm magiſtro cenſus, nihil valet, niſi tale officium vacaret, puta propter ſuſpicionem peſtis, vel alia cauſa, tunc poſſet fieri coram alio iudice, & valeret per l. vbi abſunt. ff. de tutor. & curator. da ab his, & l. ſi vacantia. C. de bon. vacant. libr. 10. vbi Angel. limitat argum. illius text. in 8. colum. & dicit, ꝙ conſultus de facto ita reſpondit, & ſequitur ſimpliciter Alex. hic. tu confirma per optimum ſimile: nam vbicunque ex forma ſtatuti actus debet celebrari in certo loco, aliàs alibi celebratus non valeret, tamen vbi non poteſt haberi copia illius loci ꝑpter iuſtum metum partium, tunc ſi celebretur in alio loco, valet, & tenet actus. Item per ſeptem principalia media egregiè conſuluit Lud. Rom. in conſil. 433. incip. quo ad primum, quòd ſufficiat publicationem. Item pro iſta limitatio. adde, quod decidit text. not. in §. ex hoc peruenit. in Authen. vt nul. iud. quem tex. alleg. pro ſingul. Bald. in l. prima. C. quando fiſc. vel priua. Accedat, quod not. tenet Bald. in capit. bonæ. el tertio. in octaua colum. de poſtul. prælat. quod vbi in aliqua terra non reperitur alius iudex, quàm ſpiritualis, quod ille habet
2 etiam temporalem iuriſdictionem, vt ibi not. per eum.¶† Secundò not. ex eod. verbo, quòd iuriſdictio ſpecialiter conceſſa alicui in certo genere cauſarum, non videtur poſſe prorogari ad alterum iudicem eiuſdem loci. Et ratio eſt duplex, ſecundum Bald. prima, quia de ſpecie ad aliam diuerſam ſpeciẽ iuriſdictionis non fit prorogatio. l. ſolemus. §. latrunculator. ff. de iud. Secunda ratio, quia iſti ſunt actus voluntariæ iu-
* riſdictionis, in quibus non datur propriè medium, per quod fit prorogatio iuriſdictionis, vt eſt conteſtatio litis, & ſi. ſecundum Cy. in l. vbi abſunt. §. primo. ff. de tutor. & curator. dat. ab his, & Bal. in l. ſi qui ex conſenſu. in 3. colum. C. de Epiſcop. audien. ſubdit Bal. hic idem eſſe de notario deputato ad ſcribendum, quia non poſſunt partes in alium notarium deputatum ad aliud genus actorum prorogare officium ſcribendi non ſuum: vt probatur in l. reperi. & ibidem gloſſ. & Bald. C. de Epiſcop. & cleric. & idem tenet Bald. in l. 1. C. de ſport. vbi alleg. bonum text. in l. in fraudem. §. quoties. in verbo manu cõmētarienſis. ff. de iur. fiſc. quem et alleg. Bal. hic, & ꝑ eundem. Bald.

Bald. in l. 1. ff. de offic. consu. in 17. quæstio. vbi alleg. gl. in §. si verò absunt. in verb. inuentarium. in Authen. de hæred. & falcid.

3 ¶† Vltimò perpetuò teneas menti illud, quod singul. dicit Bald. hic, in vlt. col. pro magna limitatione. c. si diligenti. de for. compe. in Authen. statuimus. C. de Episcop. & cler. quibus iurib. disponitur, quod nullo modo clerici [a] possunt citari coram iudice laico, etiam si consentiant, dicit hic sing. Bald. quod istud est verū si citarentur simpliciter, secus si non citentur præcisè, sed causaliter hoc modo, quod compareant, si sua putant interesse, vel si aliquod ius prætendunt, valet ista citatio, quia potius est quædam admonitio, quàm adstrictio. Ideo infert Bald. quod si statutum ciuitatis disponeret, quod mortuo testatore hæres teneatur facere insinuari testm̄ coram Potestate loci citatis creditorib. pone, quod ex creditorib. aliqui sint clerici, nūquid Potestas corā quo debet insinuari testm̄, poterit facere citari coram se illos clericos, si sua putant interesse, vt compareant? dicit, quod sic, quia ista non est citatio præcisa, sed potius est quædam monitio, & istud dictum multum commendat Paul. de Castr. hic dicens alibi non reperiri, & quod ita aliàs consuluit Florentiæ, licèt ignoraret decisionem Bald. hic, & alij timuerunt consulere. Idem tenet Salic. in l. consulta. infra eod. & domin Alexand. hic, & in simili Angel. in l. 1. §. hæc stipulatio. versic. secundum hoc restat videre. ff. si cui plusquam per l. fal. vbi decidit, quod cùm hæres in inuentarij confectione teneatur facere citari creditores, quòd si aliqui creditorum sunt clerici, possunt per iudicē laicum citari, modo quo supra. Pro ista decisi. Bald. adde bene facere illud, quod vult glo. not. in c. cum causa. in gloss. prima circa medium. de offic. deleg. quæ facit differentiam inter citationem, & monitionē, nam monitio non arguit superioritatē

4 monentis, & ideo potest fieri pari, vt ibi dicit glos. † Adde etiā Pau. de Cast. consilio 44. inc. in causa Egidij laici de Alemania. vbi consuluit, quòd proclama generale factum per iudicem secularem, quòd compareant omnes quorum interest, talem

5 carceratum non relaxari, comprehendit etiam clericos. † Itē adde Bald. not. in capit. fin. de fid. instrum. in prima colum. ad fin. vbi quærit, pone, quod in publicatione alicuius instrumenti citandus est clericus, an talis publicatio poterit fieri coram iudice seculari, tenet, quòd sic, & quòd iudex secularis non citabit clericum, sed hortabitur, & per hoc inducet eius scientiam, quæ sola inducit præiudicium, l. sæpè. ff. de re iudic. Item, & si citatio non valeat vt citatio, valet vt sententia, quia facti est, & nulla iuris constitutione prohiberi potest, putat tamen cautius esse, si per Episcopum faciat citari, sed si Episcopus nō vult citare, procederet decisio præcedens, præsertim si periculum est in mora, ita ibi Bald. similiter putarem tutius esse in contingentia facti in terminis supra dictis, quòd Potestas loci, coram quo debet insinuari testamentum, ipse immediatè non faciat citari clericos coram se, quia putarem periculosum, sed deberet scribere iudici ecclesiastico, quòd iudex ecclesiasticus eos citaret, & moneret, si vellent aliquid opponere tali insinuationi pro eorum interesse. l. omnes. §. executoribus. versic. verum si apparitor. C. de Episcop. & cleric. sicut quando aliquis est in alieno territorio, non debet citari per Potestatem ipsius loci, sed debet bene scribi Potestati alterius territorij, vt citet, & declarat Bartol. in l. 1. ff. de requir. re. ita in proposito ad dictum Bald. dixit, & melius domin. Barthol. Veronen. in cautela 98.

6 ¶† Quid autem sit, quando defuncto successerunt varij hæredes, quorum aliqui sunt clerici, alij seculares, coram quo debeat tunc iudicium agi, ponit Bartol. in l. præcipimus. §. eo obseruando. C. de appel. & dixi in l. si emancipati. supra de col-

7 lat. † Et quando simul pronunciatur contra clericum, & contra laicum, ad quem tunc debeat appellari, ponit Salic. ibi, & plenius Petr. de Anchar. in c. cum. C. laicus. in 2. dubio. de for. compe. not. Lud. Rom. in consil. 295. quod incip. in casu proposito aduertendum, & quod volunt Bartol. & Bald. in l. 2. per illum text. C. vbi, & apud quos.

ADDITIO.

a ¶Nullo modo clerici. Adde glo. in versic clericalis. in capitul. vnico. de cler. coniug. libr. 6. & in capit. contingit, & ibi Doctor. de senten. excom.

* Et dic, quòd clerici non possint conueniri coram iudice seculari. d. Authen. statuimus. hic allega. & not. Nat. consil. 324. vbi quòd etiam si talis iudex pronunciaret se iudicem, talis sententia non faceret eum iudicem, declara, vt per eum ibi, cui adde, quæ scribit Cagnol. in l. eius est nolle. numer. 2. ff. de regul. iur. Dyn. in capit. ea, quæ. de regul. iur. in 6. Ferrat. cautel. 10. Rip. respon. 56. Quæst. autem Ias. hic, quòd clerici non possint conueniri sub iudice laico, & huic priuilegio renunciare, declarat Catel. versic. clerici, vbi plura ponit notab. in materia, & ibi et quid de clericis græcorum. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *In præsentia principis præsumitur adesse copia nobilium.*

2 *De conscientia alicuius videtur factum, quod factum est in eius præsentia, licèt expressè non approbauerit.*

3 *Princeps præsumitur habere omnia iura in scrinio pectoris.*

4 *Quando testa. vel donatio, vel alius actus insinuatur coram iudice, non est necessè, quòd aliquid dicat iudex, sed sufficit, quòd eo presente fiat scriptura in actis.*

5 *Licèt testa. sit factum in præsentia principis, & de eius consensu, tamen potest liberè reuocari per testatorem, absque principis consensu.*

6 *Statuta ciuitatis confirmata per superiorem, possunt reuocari per statuentes absque licentia, & consensu superioris.*

7 *Papa, vel Princeps confirmando priuilegia antiqua, non intelligitur aliquid de nouo dare, sed prout sunt confirmare.*

8 *Vbicunque in aliqua dispositione apponitur clausula annullatiua à superiore, consensus ambarum partium nihil ibi operatur.*

9 *Quando à principio requiritur auctoritas superio. in statuendo, similiter requiritur in reuocando.*

10 *Statuentes si volunt redire ad ius commune, possunt reuocare statutū, licèt sic confirmatum à superiore.*

11 *In correctorijs fit extensio, quando reditur ad ius commune.*

12 *Si primum test. habeat clausulam derogatoriam potestatis ad sequentia testa. condenda, & secundum sit in actis insinuatum per testatorem, licèt in secundo non sit facta mentio de clausula derogatoria contenta in primo, tamen præualebit secundum.*

13 *Dispensationes sunt odiosæ, ideo dispensatio facta circa vnum defectum non porrigitur ad alium, nec fit extensio etiam ob causam habentem maiorem rationem.*

14 *Testa. in dubio præsumitur vltimum, si aliud posterius non ostendatur.*

15 *Si testa. sit conditum in præsentia principis, vel apud acta inferioris, vel superioris iudicis, & in tali testam. non reperiuntur descripti aliqui testes, an tale testam. valeat.*

16 *In casibus, in quibus est specialiter necessaria bonor. posses. in illis si testamentum sit conditum in præsentia principis, non est necessar. bonor. possess.*

17 *Priuilegia Principis non intelliguntur cum præiudicio tertij.*

LEX IX.

OMnium. Diuide in sex partes, vt per Barto. & alios. ¶Testamentum conditum coram Principe, seu Principi per supplicationem insinuatum valet, & tenet, dummodo sit vltimum, & non appareat reuocatum, & potest ex eo bonor. posses. peti, & adiri hæreditas, dummodo saltem per duos testes probetur, quòd Principi fuit insinuatum. hoc dicit secundum communem sensum, saluis infra dicendis. ¶Et aduerte, quia gloss. secunda intelligit, quòd supplicatio porrecta Principi solùm hoc continebat, quòd significabatur Principi, quòd talis volebat testari. Tu melius intellige, quòd in tali supplicatione erat insertus totus tenor testamenti, vt probat iste text. in fin. dum dicit, cùm oblatas preces, secundum voluntatem defuncti, & ita tenent Cyn. & Fulgos. hic. & dum text. dicit, *quod insertum mera fide*, vult dicere, quòd supplicatio debet esse vera, & facta bona fide, quia si per falsitatem, & mendacium fuisset supplicatum Principi, istud haberet infringere testamentum. ¶In secunda parte text. dum dicit

* *actis cuiusque iudicis*. expone. s. maioris, & dum subdit, aut municipum. intellige pro magistratibus villarum, & sic iudicum inferiorum, & dum subdit aut auribus priuatorum, est sensus literæ, quòd si valet testamentum conditum apud acta magistratus villæ, absque, quòd appareat de alia præsentia septem testium. Item si valet testamentum conditum extra iudicium coram auribus septem priuatorum, quanto magis debet valere conditum in præsentia principis, vbi tot nobiles personæ

1 circumstant. ¶† Not. primò [a] ex text. ibi, inter tot nobiles, quod in præsentia principis præsumitur adesse copia nobilium. Et vt dicit Ang. eo ipso, quòd quis adhæsit lateri Principis, nobilitatur, & efficitur nobilior. vt l. prima. C. de præp. laborum. lib. 12. facit. l. 1. C. de mand. princip. & princeps potest nobilitare quem vult, secundum Bald. in l. sacrilegij. C. de diuers. rescrip.

2 ¶† Secundo not. ex text. ibi, conscientiam. iuncto versic. sanè, secundum Bald. quòd de conscientia alicuius videtur factum, quando factum est in eius præsentia, licèt expressè non approbet. Et sic videtur factum cum conscientia iudicis id, quod est factum eo sciente. licèt tacente, nisi quando requiritur, quod iudex loquatur. vt not. in l. 2. supra de bonor. possess. secundum tabul.

ADDITIO.

a ¶No. 1. Primum no. ex quo collige, quod testor pōt consentire, quod in eius vita teneatur copia, Alex. in l. 9. 4. col. vbi Ias. j. de edi. di. Adr. tol. PVRPV.

tab. Adde, quod not. Angel. in §. emphyteusis. per illum text. in Authen. de ali. & emphyt. quòd si statutum disponit, quòd mulier non possit contrahere sine conscientia duorum consanguineorum, sufficit eorum conscientia, nec requiritur eorum consensus, vt ibi not. per eum. & per d. Alex. in l. 2. §. voluntatem. ff. solut. matr. Item adde, ꝙ vult Bald. in rubr. C. de exer. in 3. colum. in fin. versic. quid si verba dicunt, quòd vbi
a aliquid [a] debet fieri cum conscientia alicuius, sufficit notificatio, nec requiritur eius consensus, limitando, vt ibi per eum.
3 ¶† Dum tex. [b] subdit *toto iure, quòd in nostris est scrinijs constitutũ*,
b nota, quia millies allegatur, quòd princeps [c] præsumitur habe-
c re omnia iura in scrinio pectoris, vt expressius dicit text. in cap. 1. in princip. de consti. in 6. & tex. in c. sæpè. de appel. Alibi dicit text. ꝙ Imperator est totus philosophiæ plenus in l. pen. circa med. versi. bellissimum. C. de his quib. vt indig. alibi dr̃ prouidẽtissimus, & iuris religiosissimus. in l. vnum ex familia. §. si. ff. de leg. 2. licèt alibi erret in iure. l. 3. §. fi. cũ gl. ff. de supel. leg. ꝙ intelge, vt per gl. 23. dist. c. præterea. Bald. in l. præscriptione. in 6. col. C. si contra ius, vel vti. publ. Abb. in cap. ex parte. el 1. de offic. deleg. Alibi dicit Bal. in c. 1. in vtl. colum. de confess. ꝙ licèt Papa sit Doctor vtriusq; iuris, eo ipso, ꝙ est Papa, tamen est Doctor authoritate, & nõn scientia. ¶In 3. parte in verb. nec sanè.
4 not. ſm Bart. & alios, † ꝙ quando testamentum, vel donatio,
d vel alius actus [d] insinuatur coram iudice, nõ est necesse, quòd aliquid iudex dicat, vel faciat, sed sufficit, ꝙ eo præsente fiat scriptura in actis. idem dicit Bart. in l. Modestinus. circa mediũ. ff. de don. Bald. in l. illud. in 3. col. C. de sacrosan. Eccles. & in l. 3. C. de diuer. rescrip. & in l. cùm hi. in prin. ff. de transact. & not. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offic. proconf. & lega. in 3. col. vbi limitat, vt statim dicam. Et idem Bal. ẽt in c. cùm accessissent. in 4. col. in fin. & in seq. col. de const. Io. de Imol. in c. cùm contingat. in 10. membro. de iureiuran. d. Alexan. in consil. 20. in 3. vol. ꝙ incip. ponderatis his, quæ in themate narrantur. in 3. col. hinc est, ꝙ in tali insinuatione non requiritur, ꝙ iudex aliquid decernat, & sic non requiritur decretum iudicis. tex. est in l. fi. & ibi Bart. ad hoc not. C. de præd. decur. lib. 11. Limita tamen sing. nisi tempore, quo debet fieri insinuatio, coniuncti compareant, & contradicant, asserentes donationem fieri dolo, vel metu, aut calore iracundiæ, tunc bene requiritur decretum iudicis, aliàs insinuatio non valeret, ita singul. limitat Bald. in d. § tibi decretum. in 3. colum. Alibi etiam Bald. in c. cùm in veteri. in 3. col. de elect. tenet, ꝙ quamuis in insinuationibus nõ requiratur decretũ iudicis, tñ requiritur eius auctoritas, & sic apparet, ꝙ iudex loquatur, quia actoritas desiderat expressionem verborum, vt not. per gl. in l. vbi non voce. ff. de regul. iur. & sic contra illud, ꝙ tenent Bart. & Doctor. hic. Et an sufficiat insinuationem fieri coram notario banchi, & testibus absque præsentia iudicis, dixi in l. fi. š. qui admit. post Cyn. & Bald. ibi cum concordant. ¶In 4. parte text. ibi, ne post sen-
5 tentiam nostram inhibitum videatur. not. solennem text. † ꝙ
e licèt testamentum [e] sit conditũ in præsentia Principis, & de eius consensu, tamen potest liberè reuocari per testatorem absque consensu ipsius Principis. Ideo facit secundum Bartol.
6 † ꝙ statuta ciuitatis confirmata per superiorem, possunt reuocari per statuentes absque licentia, & consensu superioris, & licèt Bald. hic contrarium teneat, quia eadem solennitas requiritur in reuocando, quæ in condendo. l. si vt proponis. 2. C. de nup. & sequitur Lud. Rom. in l. moræ. ff. de iurisd. omn. iudic. in
f 2. colum. Tu vltra [f] scripta aliorum, & concordantias do. Alex. in primis aduerte, ꝙ tex. iste parum probat, imò potius probat contrarium propter duo. primò, quia in testamento de necessitate non requiritur præsentia principis: secundò, & fortius dato, ꝙ interuenerit præsentia principis, tñ Princeps expressè non confirmauit testamentum, sicut confirmauit statuta. Et hoc est, ꝙ propriè dicit tex. in versi. nec sanè. vbi respõdet tacitè obiectioni, ꝙ non nocet testamento, si rescripta nostra nihil de eadem voluntate rñdent, expressè approbando tale testm̃, vt dicit gl. & subdit tex. *voluntates. n. hominũ audire volumus, non iubere*, & rationem assignat, ne post sñiam nostram inhibitum videatur commutationis arbitrium, & sic text. vult clarè, ꝙ si Imperator confirmaret tale testamentum, quòd non posset posteà reuocari per secundum testamentum, & iste tex. de directo probat contra Barto. & Doctor. nisi dicas, ꝙ text. istud clarè non decidit, sed potius vult dicere, ꝙ si testamentũ confirmaretur per rescriptum principis, posset esse dubium, an videtur inhibitum reuocationis arbitrium, & sic, quia posset postea dubitari, an per hoc, ꝙ Princeps confirmauerit testamentum, videat inhibitum ꝯmutationis arbitriũ. Ideo ne de hoc contingat dubitari, Princeps nõn vult confirmare, & sic text. non ponit hoc pro constanti, prout sonant illa verba ibi, *ne post sñiam nostram inhibitum videatur commutationis arbitriũ*, sed h. d. ne detur materia dubitationis, tñ quia non congruit legũlatori ponere dubitationem sine decisione, tenendum est, ꝙd text. ita verè decidat, & sic tex. vrgebit ꝯ Bar. & Doct. cõmuniter. in hoc puncto distingue, vt distinguit Bartol. ad quem ipsemet Bartol. se remittit in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. in tertia quæstio. principal. versicul. circa tertium. cum quo transeunt Bald. & Imol. in l. ex facto. in principio. ff. de vulgari &
* pupillari, *& omnes Moder.* hic, cum concordan. domini Alexan. quòd aut statuentes poterant de per se statuere sine consensu, & auctoritate Principis, tunc dato, quòd sint confirmata à superiore, possunt sine eo liberè reuocari, alleg. text. in capitul. cùm accessissent. de constitut. & ibi Abb. ad hoc not. & sequitur. facit text. in capitul. cum M. Ferrariensis. & ibi Abb. in secunda colum. ad hoc not. eodem titul. Idem not. Abb. in capit. dilecto. per illum textum à contrario sensu. de præbend. vbi dicit probari, quòd statuta collegij, confirmata per superiorem, possunt reuocari per solum collegium, non obstante prædicta confirmatione. Confirmo per ilud, quod vult Bald. in capitul. cum contingat. in tertia colum. de iureiurand. & in l. ex placito. in tertia colum. de rer. permut. quòd si Papa confirmat statuta aliàs valida, quòd per hoc non dicerentur statu-
7 ta papalia. † facit gloss. not. in l. ex verbis. C. de donationib. inter verum & vxorem, quòd Papa, vel Princeps confirmando priuilegia antiqua, non intelligitur aliquid de nouo dare, sed ea cõfirmare, prout sunt. Facit, quia tunc confirmare non est de nouo dare. tex. est not. in l. si donatæ. §. primo. ff. de donationib. inter virum, & vxorem, & l. & quia. vbi gloss. & latius Bartol. & Doctor. ff. de iurisd. omn. iudic. Ad ista etiam facit simile, quia solus prælatus potest reuocare procuratorem constitutum ab eo, vnà cum capitulo, quando est constitutus in his, quæ poterant per solum prælatum geri, & solus habebat exercitium actionis. Ita Innocen. in capitul. secundo. de test. in sexto. & ibi Gemin. in secunda colum. Bartol. not. in l. actor. in vltim. colum. ff. rem ratam haberi. & in l. si per epistolam. per illum textum. ff. de acquirend. hæredi. & ibi Imol. & Moder. Bartol. in l. neque. circa fin. C. de procurator. Abb. in capit. vnico. in tertia colum. de syndico, & not. gloss. in clem. finali. de procurator. Si autem requiritur auctoritas in statuendo, ita requiritur in reuocando, quia eadem auctoritas requiritur in reuocando, quæ requiritur in faciendo. l. ab emptione. ff. de pact. l. prima, & secunda. C. quando lic. ab emptio. discedere.
g & simili distinctione vtitur Bald. quando Episcopus [g] simul cum capitulo aliquid statuit, an possit solus Episcopus statutum reuocare. in capitul. cum omnes. in 16. colum. de constitutionib. ¶Limita tamen prædicta omnia procedere, nisi in confirmatione statutorũ facta per Principem esset adiecta clausula decreti annullatiua, vt quia Princeps diceret in confirmatione, approbamus, & confirmamus, & si secus factum fuerit sit irritũ, & inane, tunc ꝑ talem annullatiuã clausulam non possent statuentes reuocare, etiam dato, ꝙ aliàs haberet facultatem liberè statuendi, & ideo debent esse cautæ cõitates, quando faciunt confirmari statuta à principibus, vt non permittant apponi clausulam decreti annullatiuam. text. est in capitul. dilecto. ad fin. in versic. nisi fortè, & ibi glo. in versicul. clausula. de præbend. quem text. pro singulari ad hoc not. domin. Anton. Imol. & alij ibi, & Ioan. de Imol. in l. ex facto. in principio. ff. de vulgari, & pupillari, & si confirmatio sit facta mero, & puro fauore statuentium, tamen per dictam clausulam annullatiuam videtur superior habere pro illicito, quicquid postea statuentes in oppositum attentarent, ſcd̃m Abb. in d. c. dilecto. in 4. col. & no. Io. de Anna. in c. quia frustra.
8 in 3. colum. de vsur. † Confirmo prædictam regulam, quæ hẽt,
h ꝙ vbicũq; [h] in aliqua dispõne apponit clausula annullatiua à supe-

ADDITIONES.

a ¶Vbi aliquid. Adde Angel. consil. 144. incip. ad primum.
b Dum text. Adde Ias. not. in l. præscriptione. colum. tertia. supra si contra ius. PVRPV.
c ¶Quod princeps. Adde gloss. in verbo insufficienter. in capitul. primo. de renuntiationib. libr 6.
d ¶Actus. Ad hoc istum textum notat Bald. in l. prima. in quinta opposit. supra qui admit.
e ¶Licèt testamentum. Adde, ꝙ ad hoc istum textũ not. Bald. in l. 1. in 5. oppo. š. qui admit. PVRPV.
f ¶Tu vltra. Adde Dec. in capitul. cùm accessissent. colum. prima. extra de constitut.
g ¶Quando Episcopus. Adde Petr. de Anchar. in repetit. capitul. canonum. de constitutionib. in 48. colum. versicul. primo. quæro. & per Cald. in titul. de constitu. consil. 2.
h ¶Quòd vbicunque. Adde Alex. de Imo. in l. cũ lex. ff. de fideiuss. in apostil.

superiore, tunc consensus ambarum partium ibi nihil potest operari.gl.est no.in c.statutum.circa fi.prin.in ver. committantur.de rescrip.in 6.& gl.in c.1.in glo.1.& in c.dispendia. in versi. processus.eod.tit.& lib.no. Guli.post Arch. in c.cum de beneficio.de præben.in 6.& de hoc nos Iuristæ habemus glo.no.in l.à diuo Pio.in gl.2.in ver.actionem.ff.de rit.nup.de qua gl. multoties meminit Bald.præcipuè in l.non dubium.in 10.col.C.de legib.& in l.iubemus.la 2.§.sanè.post prin. C. de sacrosan.eccle.& in l.ea quæ.C.de don.ante nup.& in c.lator.in fi.de re iud.Et puto,ꝙ ratio istius regulæ sit,quia vbicunq; in aliquo iure,vel statuto apponitur clausula decreti annullatiua, tunc illud intelligitur datum pro forma substantiali actus. Istud est,ꝙ notabiliter volunt Bal.& Ang.in l.1.ff.de lib.& posth. Quos refert,& sequitur Pet.de Anch.in cōmento.c.canonum statuta.de consti. ver.quæro statuto cauetur. vbi dicunt, ꝙ si statutum disponat, ꝙ non valeat contractus celebratus,nisi in instrumento apponatur nomen proprium contrahentium, vel agnomen, & nomen partium, nunquid sufficiat si esset vnum nomē singulare, & dicunt referre, aut statutum simpliciter requirit, & tunc nō refert: aut verò statutum requirens apponit clausulam annullatiuam,tūc talis clausula annullatiua actus facit, vt illud adeo censeatur de forma substantiali,ꝙ non sufficeret nomen singulare, quia vt dicunt, tunc etiam non sufficeret consensus partium,& hoc est visus sentire d.Alex.ibi, qui reprobat per l.non dubium.C.de legi.Si ergo clausula annullatoria decreti facit,vt istud censeatur de forma substantiali, ego habeo, ꝙ vbicunque aliquid est datum pro forma substantiali, ibi consensus ambarum partium nihil facit, & illud non potest consensu partium tolli,aut immutari.ita Bar.in l.de his.ff.de transa. Bald.in Auth. iubemus.C.de iud.& in l.fi.§.& hæc quidem. C.de iu. delib.gl.& Doct.in c.de causis.de offic.deleg.& in l.prolatam. C.de senten.
9 † Item dum in secundo membro vult Bar. ꝙ quando à principio requiritur auctoritas superioris in statuendo,ꝙ similiter requiratur in reuocando. In hoc bene dicit, quia vt etiam dicit Bald.hic,eadem solennitas requiritur in reuocando, quæ in faciendo.d.l.si vt proponis.secunda. & ibi Bal.& Sal. C.de nup.§. interim.in Auth.de defen.ciui.& Auth.è contra, si filijsam.C.de repud. Ad idem facit tex.in l.ab emptione ff.de pact. & l.1.& 2. C.quando lic.ab emp.disc.Ad idem facit regula.l.nihil tam na-
a turale.[a] ff.de reg.iur.& l prout.ff.de sol.Per ista apparet nō bene dicere Bar.in l.item eorum.§.ꝙ si actor.ff.ꝙ cuiusc vniuer.vbi ex illo text.iuncta glo.dicit esse diligenter notandum, ꝙ licèt decretum Decurionum requiratur in constituendo syndicū vniuersitatis.l.nulli.cod.tit.tamen non requiritur in reuocando, & malè,& contrarium, & melius tenet Bart.in d.l.actor.in vlt.col.
10 ff.rem rat.hab.quem retuli.s̄.in membro præcedenti Bar.¶†Itē inquantum Bar.ibi dicit, & est notabile verbum, ꝙ statuentes, qui non habent facultatem statuendi, & statutum sit confirmatum à superiore,si volunt illud reuocare, & redire ad ius commune, ꝙ possunt sine consensu principis, alleg.l.hac consultissima.§.fi.s̄.eo. Ad hoc bene facit, quia res de facili reuertitur ad naturam suam,& ad ius commune,& ad hoc multa adduxi in l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pact. vbi text.& c. ab exordio.
11 vbi gl.25.dist.† Facit, quia etiam in correctorijs fit extensio,qn̄ reditur ad ius commune,quasi materia sit fauorabilis.gl.est no. in c.statutum.in ver.numerandum.de præben.in 6.do.Anto.de But.in c.olim tibi.de verb.sig. Alex.in l.si constante. in prin.in 6.
12 col.ff.sol.ma.¶†Item per istam l.dicit notabiliter Bal.in l.sancimus.in vlt.col.post medium,j̄.cod.quòd si primum testamentum habebat clausulam derogatoriam potestatis ad sequentia testamenta condenda,si secundum testamentum sit in actis insinuatum per testatorem, licèt in eo non sit facta mentio de clausula derogatoria contenta in primo, tamen secundum testamentum præualebit vi actorum,per istam l.& d.l.sancimus. versi.sinautem in medio, & cum eo transeunt Fulg. & Pau.de Cast.ibi,& reputant singulare,& confirmat Ful.quia non est verisimile, ꝙ testator velit fallere principem, vel publicas personas, sed hoc parum facit, ex quo non vertitur in eorum præiudicium,nec interesse, secundum Alex.ibi.melius facit, quia nō est verisimile, ꝙ testator insinuasset istud testamentum coram principe, vel publicis personis, nisi voluisset illud præualere, ergo isto modo colligitur mutatio, & reuocatio volūtatis. puto, ꝙ iste tex probet contra Bald.multipliciter inducendo. primò, quia iste tex.nihil disponit circa dependentia à voluntate testatoris.vt patet ex tex.ibi, voluntates enim hominum audire volumus,non iubere,& ex tex.ibi, nec contra iudicium suum defunctus,&c. sed clausula derogatoria est de dependentib. à voluntate testatoris, vbi requiritur expressa reuocatio. l. si quis in prin.testamenti.ff.de leg.3. Secundò inducitur iste text.cùm dicit *dū hoc ipsum, quod per supplicationem nostris aurib. intimatur, ita demum firmum sit, si vltimum comprobatur*, sed non videtur vltimum propter clausulam derogatoriam primi, & sic in effectu non est vltimū,quia in eo videtur abesse voluntas, vt dicit tex. in l.si mihi,& tibi.la 1.§.in legatis.ver.interdum.ff.de leg.1.Tertiò facit iste tex.in fi.ibi,si ei alia nocere non possunt, & ibi gl.ii. Quartò facit,quia iste tex. dispensat in tali testamento circa solennitates requisitas in testamento, puta numerum septem testium,& ꝙ sint rogati,& circa publicationem, vt patet ex serie tex.iuncto prin.ibi,omnium testamentorum solennitatem. ergo in alijs non censetur dispensare, prout dicit text.in fi.vt s̄.retuli.ergo nihil dispensat circa clausulam derogatoriam,vel alia
13 impedimenta.Confirmatur,† quia dispensatio facta circa vnū defectum non porrigitur ad alium. ita not.Bar.in l.4.per illum
b tex.ff.de leg.præs.& est ratio, quia dispensationes[b] sunt odiosæ, & sic restringendæ.c.1.in fi.de fil.presb.in 6.glo.in c.ordinarij.de offi.ordi.in 6. Ideo in dispensationibus non fit extensio ob causam etiam habentem maiorem rationem. secundum Castr.in
14 c.postulasti.de rescrip.Abb.in c.ad aures.eo.tit. ¶†Ita no.ex ea. parte.ibi,si vltimum comprobatur.iuncta glo. ꝙ testamentum in dubio præsumitur vltimum, si aliud posterius non ostendatur.facit.l.fi.& ibi Bal.ad hoc no.C.si cer.pet. ¶In 5.parte text.in ver.ne quid sanè.aduerte,quia sensus huius ver. est obscurus.nā prima inspectione videtur sonare litera, ꝙ quando testamentum est conditum in præsentia principis, non debet fieri cōtrouersia hæredi scripto,& ꝙ non competat bon.pos. de iure prætorio,quia satis est, ꝙ possit adire de iure ciui.& adeundo de iure ciuili, omnia consequeretur.q.d. non est tunc curandum de bon.pos.Et ad istum sensum inclinat gl.pen.sing.in fin.quæ plus vult,ꝙ etiam in casib.specialib. in quib.non admittitur quis de iure ciuili, sed tantum de iure prætorio, tamen quando testamentum est conditum coram principe,in illis casibus specialibus potest acquiri hæreditas de iure ciui. & sic etiam tunc non curatur bo.pos. tamen licèt iste sensus satis congruat literæ,nō est tenendus, quia sic scripto hæredi in testamento condito in præsentia principis minus faueretur,si solùm de iure ciui.posset adire,& non de iure prætorio, cùm bonor.pos.sint valde vtiles, præsertim,quia tempus non currit ignoranti, vt declaraui in l.fi. s̄.vnde legi.& sic minus faueretur huic hæredi,quàm alijs.¶Vnde Fulg. dedit alium intellectum, & dicit, ꝙ Imperator ponit dictum, & rationem tacitè, hoc modo etiam dubium potest esse,nunquid hæredi scripto in testamento condito in præsentia principis competat bon.pos.de iure prætorio.& dubium facit,quia illa non competit,nisi quando testamentum est conditum coram septem testib.l.2.s̄.de bono.pos.secundum tab. sed hic non interuenerunt septem testes, vt dicam in gl. ergo videbatur, ꝙ de iure prætorio bonor.pos.non competit,tamen s̄m eum hic deciditur cōtrarium, quia quotiescunq; testm̄ valet de iure ciui.dato,ꝙ non competat directa bon.pos.tamen competit vtilis.d.l.2.s̄.de bonor.pos.s̄m tab.Isto ergo casu competeret vtilis bon.pos.& iste est sensus huius ver.s̄m eum.Tamen mihi non videtur,ꝙ ista sit mens huius ver.præsertim, quia in eo nihil dicitur de vtili,vel directa.¶Alio,& tertio modo intelligunt Cy.Richar.& Alb.hic,& istum intellectum sibi ascribit Pau.de Cast.hic.Nos habemus regulam, ꝙ quādo testm̄ de rigore iuris non valet, sed sustinetur solùm de æquitate, ibi hęres nō potest succedere de iu.ciui.sed tm̄ admittitur de iure prætorio,per bo. pos.quia prętor sequitur æquitatem.Istud patet in l.filio præterito.& in l.posth.in prin.ff.de iniu.rup. ergo cùm in isto tex.testm̄ dispensatiuè valeat,& sic ex quadā æquitate ꝯ rigorem iuris,cū deficiat solennitas requisita à iure ciui.videbatur,ꝙ isto casu necessaria esset bon.pos.& consequenter, ꝙ scriptus hęres nō posset adire de iure ciuili,sed de iure prætorio tm̄ Imperator tamē hic decidit contrarium, ꝙ imò etiam poterit adire de iure ciui. & sic se gerere pro hærede, quia isto casu testamētum valet de iure ciuili,sicut quando miles facit testamentum cum duob.testib.& iste est magis communis sensus, & minus habet absurditatis.¶In gl.in ver.publicauit.dic,ꝙ iste tex.nullo modo patitur secūdum intellectum gl. qui loquitur de publicatione propriè, de qua loquitur.l.2. & l.testamenta.s̄.cod. patet, quia tex dicit, auribus priuatorum,&c.publicauit, sed coram priuatis non fit illa publicatio, sed coram habentib.iurisdictionem, & ad hoc deputatis. ¶Gl.in verb.testib.q̄ diuide in duas partes. In prima ponit duas opi.circa istū tex. In secunda referta prima opi.format quęstionem.Secūda ibi,quid ergo s̄m primos.¶In 1.parte pro clara intelligentia reassumo in dubium, & est valde necessarium

ADDITIONES.

a ¶Naturale. Vbi videas Decium, & quæ ibi posui.
b ¶Dispensatio. Adde Anto.de But.in c.cùm in cunctis. in §.cùm verò.de elect. Card.Zaba.in c.quia circa.de consan.& affin. Alex.de Imo. in consi.29.incip. viso statuto.in 3.col.in 4.vol.idem Alex.consi.122.incip. viso puncto,& accuratè ponderato.in 6.col.in eod.vol.

15 sarium pro intellectu tex. † pone, qđ testamentum sit cōditum in præsentia principis, vel apud acta inferioris, vel superioris iudicis, & in tali testamento non reperiuntur descripti aliqui testes, nunquid tale testamentum valeat? glo. nostra ponit duas opi. & nullam clarè firmat, in fi. tamen videtur tenere, qđ requirantur testes, sed non aperit quot testes requirantur. Bar. in 1. no. & do. Alex. hic, & in effectu Bal. tenent, quod saltem duo testes
a requirantur.[a] Angel. tenet, ꝙ requirantur septem, & malè, quia expresse contra tex. qui æquiparat paria esse, vel qđ testamentū fiat apud acta, vel quòd fiat coram auri. priuatarum personarum, & sic coram septem testib. ergo in præcedenti casu nō requiruntur septem testes. Sal. tenet, qđ requirantur tres per text. in l. sancimus. j. eod. ibi, *& hoc vel per testes idoneos non minus trib.* sed ille tex. probat contrarium, dum subdit, *vel inter acta manifestauerit.* vbi vult, ꝙ quando fit apud acta, non requirantur testes. mihi autem videtur per d. l. sancimus, inductam, vt induxi, & per hunc tex. esse de mente huius l. ꝙ quando testamentum est conditum in præsentia principis, vel est conditū apud acta maioris iudicis, vel municipalis, quamuis in eo non sint descripti aliqui testes, tamen testamentum valeat. Et ita expresse not. ex hoc tex. Raph. Fulg. & Pau. de Cast. hic in 2. no. Et ratio est, quia quando actus fit apud acta, non requiritur descriptio testium, quia semper præsumitur adesse multitudo personarum. l. in donationib. C. de dona glo. in l. fi. C. de re iud. confirmo, quia alibi per istum tex. decidit Spec. in titu. de instr. edi. §. restat. ver. sed cū literis Episcoporum, ꝙ quando instrumentum publicum fit coram populo, vel in publico parlamento, vel in generali concilio, non est necesse, ꝙ notarius aliquos testes apponat, ergo vult ꝙ in hac l. non requirātur testes. Ad idem facit illud, ꝙ per istum tex. vult Bald. in l. sancimus. in prin. in 2. col. C. de don. vbi refert consuluisse Bart. per hanc l. ꝙ testamentum conditum à quodam domino de Vrsinis, qui habebat merum, & mixtum imperium in multis castris, valuerit, quamuis non fuerit coram superiore insinuatum, vel apud acta. Et ibidem refert Bald. per istam legem fuisse inductum, ꝙ in bullis Papæ non apponātur testes, quia proceres coram eis semper adesse præsumuntur, qa nihil occultè fieri potest coram ipsis, vt hic in prin. cum glo. in ver. inter tot. Item ista opi. confirmantur & tertiò alia ratione, nam ratio quare in testamentis per legem requirantur septem testes, est timore falsitatis euitandæ. l. fin. circa fin. j. de fideicom. Sed iste timor videtur cessare, quando testamentum fit coram principe, vel quando fit publicè apud acta coram iudice, propter interuentum multarum personarum, & istam rationem videtur considerare iste tex. in prin. ¶ Sed contra prædicta facit, quia illud, qđ dr̃, ꝙ qñ actus geritur apud acta iudicis, aut in præsentia principis, ꝙ ibi non requirantur testes, eo quia præsumitur adesse copia personarum, iurib. præalleg. istud procederet, quando in tali actu sufficerent quicunque testes etiam fortuiti,
b prout regulariter sufficiunt, sed cùm in testamento[b] requiratur pro solennitate, & pro forma, ꝙ testes sint rogati. Auth. rogati. s. de test. vt dicam in l. hac consultissima. in prin. j. eo. & sic non sufficiunt quicunq; testes etiā fortuiti, ergo vr̃, ꝙ prædicta
* procedere non possint. Nec dicatur, ꝙ testes non * præsumantur rogati, quia falsum est, vt dicam statim in illa l. hac consultissima. Et propter hoc solus Albe. de Ros. hic reprehendit prædicta, & prima fronte arg. est satis coloratum. Sed respon. ꝙ qñ testamentum fit in præsentia principis, vel apud acta iudicum non requiruntur testes, vt dixi, ergo non requiritur, qđ sint rogati. Præterea dato, ꝙ requirantur testes, tamen in tali testamento testes non debent esse rogati, quia non requiruntur ad essentiam, vel solennitatem, sed ad probationem. ita in terminis te-
16 net in indiuiduo Sal. in d. l. hac consultissima. in prin. j. eo. ¶ † In vltima parte glo. no. perpetuo istam glo. ꝙ in casib. in quib. specialiter est necessaria bon. pos. qui enumerantur per gl. & Doct. in l. fi. s. vnde legi. in illis casib. specialib. si testm̃ sit conditum in præsentia principis, non est necessaria bono. pos. sed poterit de iure ciuili succedi. Et istam gl. reputat ad hoc sin. Ang. hic, & plenius in l. filio præterito. & ibi Imo. in 42. col. ff. de iniust. rup. & Raph. Ful. hic dicit, ꝙ est singularissima. dixi de ea post Bal. ibi in d. l. fi. s. vnde legi. vbi etiā tetigi an dictum gl. procederet, si testm̃ esset conditum apud acta cuiuscunq; iudicis. Tamen aduerte, quia dictum gloss. procedit tenendo primum intellectum ad ver. ne quid sanè. sed illum non tenui, vnde tenendo communē intellectum, quem retuli. s. in tex. dictum gl. non probaretur in tex. nec esset verum. Item iste tex. s̃m Pet. & Cy. nihil ibi facit, & fortè probat contrarium, dum circa finem dicit, si ei alia nocere non possunt. vbi videtur, ꝙ tantum sit dispensatum circa numerum testium, non autem circa alios defectus. Ad idem facit secundum Fulg. tex. dum dicit omnia, quæ scriptis hæredibus competunt, eos habere. facit etiam iste tex. circa fi. ibi, & stabile sciat esse, quod fecerit. & sic loquitur, quando testamentum à principio erat validum, qđ non est, quando filius in potestate est præteritus, vbi à prin. est nullum. & sic in casu l. filio præterito. & l. posthumus. ver. idem & circa. ff. de iniu. rup. alleg. in glo. Nec dicas, ꝙ præsentia principis facit à principio valere testamentum, in quo filius in potestate est præteritus per ea, quæ dixi in tex. Item quia priuilegium principis non intelligitur cum præiudicio tertij. l. nec auus. C. de eman. lib. & l. cùm filiusfam. in fi. ff. de testa. milit. cum similib.

Iason May. Doct. in Pisano ariopago.

ADDITIONES.

a ¶ Duo testes requirantur. Adde hic, an valeat testamentum conditum cum duob. testib. & notario, & parochiano, vide Io. And. in addi. Spec. tit. de instru. edi. in §. compendiosæ. versi. sed nisi quid de consuetudine, & ver. seq. Oldrad. consi. 257. incip. præsupposita consuetudine. Ang. consi. 126. incip. testamenti factio. idem Ang. consi. 133. incip. punctus est.

b ¶ Testamento. Adde l. hæredes palàm, in §. in testamentis. ff. de testam. Anto. de Butr. in c. indicante. de testamen.

* Dispungenda videtur hæc negatio.

LEX XX.

Nolumus. Fortis, & difficilis est intellectus tex. Et secundum intellectum gl. & Bar. hoc dicit. Testamētum primum solenne non tollitur per aliud secundum non solenne, licèt in eo sit scriptus hęres Imperator. h. d. Et dicant alij quātum velint, pro isto intellectu est text. ad literā sumptus ex hac. l. in §. fi. Insti. quib. mod. test. infir. versi. neque tabulas non legitimè factas. & versi. neque ex vlla scriptura, cui iuris authoritas desit. Et si dicis, quod dubium haberet ista l. secūdum hunc intellectum? dic, ꝙ dubium erat, quia ex quo in secundo testamento est scriptus hæres Imperator, licèt aliàs non sit solenne, tamen quia Imperator est solutus. ll. vr̃ ꝙ valeret, & tolleret primum. hoc non obstante deciditur ꝯrium, & istud expresse dicit tex. in d. §. fi. in fi. vbi subdit, *licèt enim inquiunt legibus soluti simus, tamen legibus viuimus.* Et pro certo in illo. §. fi. referendo text. nostrum propriè ponit intellectum glo. & Bart. tamen quia s̃m istum intellectū ista l. nihil de nouo adijceret, cùm istud esset iā decisum in l. ex imperfecto. s. eo. & in l. cùm hr̃des. s. tit. 1. pro-
* pterea *per alios omnes Doct. reprobatur.* nisi dicas, ꝙ ista l. satis operatur, quia deterret testes, instruit iudices, & ēt partes ne timeāt Imperatorem, vel potentes. Ideo alius est intellectus ad hanc l.
* s̃m Cy. Bal. & Sal. *& alios omnes indifferenter*, & istum intellectum etiam sequitur do. Alex. in consi. 105. in 4. vol. inci. viso, ac diligenter considerato themate. in pen. col. s̃m quem intellectum ista l. h. d. Testm̃ in scriptis solenniter conditum nō tollitur per s̃m testamentum sine scriptis conditum in præsentia testium, in quo sit institutus hæres Imperator. h. d. Rō est, quia l. suspicatur, qđ de facili reperirentur testes, qui vt gratificentur Imperatori, vel magistratib. falsum deponerent testimonium, vt ibi dicit tex. astruere, qđ non sic p̃sumitur, qñ interuenit notarius, & testm̃ est in scriptis conditum, quia in notario lex non ita de facili præsumit subornationem. Sed ego in hoc intellectu cōi dubito, quia ratio istius text. quæ est, ꝙ lex suspicatur, qđ contemplatione Imperatoris, vel magistratuum reperirentur de facili testes, qui falsum deponerent, militat siue præcedens testm̃ esset conditum in scriptis, siue in præsentia testium, si bene consideras. Et tamen s̃m istum communem intellectum ista l. solùm procedit, qñ primum testamentum est in scriptis, prout etiā sonant verba tex. Item in cōtrarium viget tex. in d. §. fi. Insti. quib. mod. testa. infir. ibi, *neque ex nuda voce, neque ex vlla scriptura*, & sic loquitur siue s̃m esset nuncupatiuum, siue esset conditum in scriptis tenendo tñ istum communem intellectum sing. limita istum tex. non procedere, qñ in secundo testamento condito coram testib. esset instituta pia causa, tunc tolleretur primum præcedens testamentum, quamuis esset conditum in scriptis, eo quia ista l. cùm sit ciuilis, non debet habere locum in testamentis conditis ad pias causas, vt no. Host. Io. And. & alij in c. fi. de sol. & ita in specie limitat do. Alex. in l. præall. consi. 105. in 4. vol. in pen. col. ¶ Quid autem esset, si nullum præcederet testamentum, sed adessent agnati, vel alij venientes ab intestato, nūquid haberet locum ista l. ꝙ princeps, vel aliquis ex magistratibus non admittatur ex testamento coram testib. facto sine scriptis? Pulchrum, & necessarium dubiū est pro intellectu huius l. in quo Bal. & Saly. hic in discursu tenent, ꝙ tunc ista l. non haberet locū, imò tunc princeps admitteretur ad succedendum,

&

& iſtud expreſsè firmat d.Alex.hic per generalitatem l.non du-
bium.& l.cùm hæredes.ſ.tit.1.Contrarium tenet Fulg. & Pau.
de Caſt.hic per iſtum tex.qui formaliter dicit, nemo itaque re-
lictus hæres,vel.ll. ad ſucceſſionem vocatus. pondera illud ad
ſucceſſionem vocatus ll. quia loquitur de veniente ab inteſta-
to.Reſpondent Bal.& Sal.& do.Alex.quod dictio,vel abundat
in tex.vel ſecundò intelligitur de iure prætorio,& ciuili. Vtraq;
ſol.deſtruit tex.ita tenendus eſt ſenſus Fulgo. & Pau.de Caſtr.ꝙ
etiam iſta l.ad excluſionem Imperatoris, vel magiſtratuum ha
bet locum etiam ſi non præcedat aliud teſtamẽtum in ſcriptis
ſolenne, ſed ſuperſint venientes ab inteſtato, & idem expreſsè
tenent Cyn.Iac.de Are.Richard.Mal.& Alb.hic,& miror,ꝙ de
eis d.Alex.non fecerit mentionem,qui dicunt, quod ita intelli-
gendo iſtum text.iſta l.erit ſancta & optima, & facit ratio, quia
ſi in præiudicium primi teſtamenti, in quo ſunt inſtituti extra-
nei hæredes,non admittuntur Imperator, vel magiſtratus ex te
ſtmento coram teſtibus condito, multò minus admittentur
ad excludendum venientes ab inteſtato. Et ſi iſtud eſt verum,
* prout *magis communiter tenetur*,ex eo habes magnam, & mirabi-
lem limitationem ad d.l.non dubium.& l.cùm hæredes.ſ. tit.1.
quib.iurib.dicitur, quòd Imperator ſcriptus hæres in teſtamen-
to ſuccedit,vt illa iura debeant reſtringi,quando tale teſtamen-
tum eſt in ſcriptis,ſecus ſi eſſet conditum coram teſtib. & præ-
cederet aliud teſtm̃ ſolenne,& in ſcriptis,vel nullum teſtamen-
tum præcederet,ſed adeſſent venientes ab inteſt.tamen pro cer
to ſit nimia reſtrictio, & violentia ad illos tex. Iaſ. Piſis.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ requirantur in confectione teſta.in ſcriptis.*
2 *Tam in teſtam. in ſcriptis quàm nuncupatiuo teſtes debent eſſe rogati, aliàs fortuiti non ſufficiunt.*
3 *Rogatio ſeptem teſtium poteſt probari per duos teſtes.*
4 *In teſta.requiruntur ſeptem teſtes regulariter, fallit tamen in aliquib. caſibus.*
5 *Teſtes teſta. debent eſſe liberi.*
6 *Fratres an poſſint eſſe teſtes in teſtamento.*
7 *Teſtes teſtamentarij debent eſſe puberes, & maſculi.*
8 *Mulier non poteſt eſſe teſtis in teſta.nec in ſcriptura priuata,nec in feudis, ſed benè in codicillis, & in teſta.condito inter liberos, & ad pias cauſas.*
9 *An in terris Eccleſiæ mulier poſſit eſſe teſtis in teſtamento.*
10 *Quando fit teſtamentum in ſcriptis, teſtes non debent ſcire, quæ continentur in eo.*

LEX XXI.

HAc conſultiſſima. Iſta l. habet 4.par. prin-
cipales. In prima tractat de forma teſtandi in ſcri-
ptis. In ſecunda ponitur de teſtamento nuncupati-
uo,& de eius forma.In tertia,quę eſt in §.ſi quis autem.ponitur
dubium ad vtrunq; teſtamentum,& illud remouetur. In quar-
ta & vlt.quę eſt in fi.l.in verb.illud etiam.ponitur dictum,quod
etiam eſt commune ad vtrunq; teſtamentum. Iſtud prin. vſq;
ad §.ex imperfecto,ſubdiuiditur in quatuor particulas.nam pri
mò tradit formam teſtandi in ſcriptis, poſtea remouet tria du-
bia.Secunda ibi,nec ideo infirmari.Tertia ibi,quòd ſi literas te-
ſtator ignoret.Quarta ibi,in omnib.autem teſtamentis. ¶Hoc
dicit. Teſtamentum in ſcriptis debet ordinari ſm formam hic
1 traditam.h.d.& eſt cõmune ſummarium, † & Pau.de Caſt.hic
colligit 13. requiſita, quæ requiruntur in teſtamento in ſcriptis
ex verbis huius principij,ſed eius formam, & practicam ponit
Spec.in tit.de inſtr.edi.§.vt autem. ver.teſtm̃. & Io.Fab.in §.poſ-
ſunt.Inſti.eod.Et qualiter debeant ordinari chordulæ, & ſigilla,
declarat glo.not.in l.1.§. ſi linum. ff.de bon.poſ. ſecundum tab.
¶No.ex tex.ibi,eamq; teſtib. rogatis. iunctis ſequentibus verbis
text.quatuor qualitates, quas debent habere teſtes teſtamenta-
a rij,quæ ponuntur in tex.ſ.vt debeant eſſe rogati,[a] & ſeptem nu-
b mero,[b] & liberi homines,item puberes. ¶Circa primam qua-
litatem,qđ teſtes debeant eſſe rogati,& ſic fortuiti non ſufficiãt.
2 † Adde, ꝙ procedit non ſolùm in teſtamento in ſcriptis, ſed
etiam in teſtamento nuncupatiuo, vt probatur in l.hęredes pa-
làm.§.in teſtamentis.ff.eo.& glo.in §.fi.in ver.adhibitis.Inſti.eo.
& latè Lud.Ro.in repe.Auth.ſimiliter.C.ad l.Falc.in 12.ſpecia-
li piæ cauſæ inter vltimas voluntates, & do.Alex.hic, quamuis
Saly.de hoc dubitauerit. fallit in teſtamento condito à patre in-
ter liberos,in quo teſtes non debent eſſe rogati.glo. eſt no.in l.fi.
ad fi.j.de codi.cum alijs,quæ dicam in §.ex imperfecto.j.eo. Si-
cut quando teſtamentum fit à milite in conflictu belli,ſecus ſi
c fieret in tentorio.l.diuus.ff.de teſtam.milit. Et in dubio teſtes[c]
teſtamentarij non præſumuntur eſſe rogati, quia iſta eſt ſolen-
* nitas extrinſeca,quæ non præſumitur, ſecundum *Cy.Bal. & oẽs
Mod.hic, & Bar.& omnes* in l.ſciendum.ff.de verbo.oblig.Ang.&
Sal.in Auth.rogati.ſ.de teſti.Et ideo dixit ſing.Bart.in l.diuus.ad
fi.per illum tex.ff.de teſta.milit. ꝙ ſi teſtes teſtamentarij produ-
cerentur ad probandum teſtamentum,& deponerent,qualiter
fuerunt præſentes tali teſtamento, & dicerent tenorem, tamen
non dicerent,ꝙ fuerunt rogati à teſtatore, vt eſſent teſtes. dicit
ibi Bar.quod iſti teſtes nihil probarẽt, & ideo debes eſſe cautus,
quòd facias dicere teſtes fuiſſe rogatos,etiam ſi non fuiſſent in-
terrogati: aliàs non probant.Intellige tamen, niſi in inſtrumen
to teſtamenti diceretur,conuocatis talibus teſtibus,quia eſt per-
inde,acſi diceret rogatis.l.diuus.in ver.conuocatis.ff.de teſtam.
milit.& gl.no.in l.nullum.in glo.magna in fi.de diuor.& repu.&
Bal.hic.Item limita ſecundum Bal.poſt Odof.in l.1.ff.de hęred.
inſti.quando notarius eſt peritus in iure, & ſimiliter teſtator, &
ſunt inſtituti hi,de quib.eſt veriſimile,tunc teſtes præſumuntur
* rogati.Quod dictum licèt ſit notabile, *tamen communiter non tene
tur*, ſecundum Franc.de Aret. in l.hæredes palàm.§.fin.ff. eod.
Limita etiam alio modo,vt per Bal.hic, & plenius traditur in l.
ſciendum.præalleg. quando teſtis ſe ſubſcripſit, vel paſſus eſt ſe
ſubſcribi,tunc præſumitur rogatus,arg.l.cùm oſtendimus.§.fin.
ff.de fideiuſ.tu.de quo vltimo vide per Frã.de Are.qui reprobat
in d.l.hæredes palàm.§.fin.ff.eod.& hic. ¶Et debent teſtes teſta-
mentarij eſſe rogati à teſtatore,vel à notario,glo.eſt in d.Auth.
rogati.in glo.1.& ibi Salyc. Bald.in l.parentes.in 2.col.C.de teſti.
Ioan.Fab.in §.fi.inſti.eod.dom.Alexan.in conſi.33. in 3.volum.
quod incip. ponderatis verbis vltimi teſtamenti.in 6. & 7. col.
imò plus dicit Pau. de Caſtr.in l.hęredes palàm.§. in teſtamen-
tis.ff.eod.quòd non ſolùm ſufficit teſtes fuiſſe rogatos, vel à te-
ſtatore, vel à notario, vt prædixi,imò ſufficit eos fuiſſe rogatos
à quocunque extraneo præſente,& patiente teſtatore. refert, &
ſequitur Alexan.in conſi.47.in 2.volum.incip. abundè.in 2.col.
Tu contra prædicta alleg.text.in §.licèt. in verſic. neque igitur.
in Authen.de teſti.ibi, *ſed exigimus,quòd deprecatum ab eo,qui dedu-
xit teſtes*, & ibi glo. per illum text.not.quòd partes ipſæ rogant
teſtes, vt ibidem per illum text.& not. expreſsè Ang.quod non
ſufficit teſtem rogari, niſi rogetur à parte, & quòd vbicunque
teſtis debet eſſe rogatus,neceſſe eſt,quòd rogetur per illum,qui
actum facit, & ideo non ſufficeret,ſi tabellio teſtes rogaret, ſe-
cundum eum. Retenta tamen præcedenti opinione, quæ eſt
* *magis communis*, aduerte diligenter in practica, quòd ſi aliqui te-
ſtes deponunt,teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos à notario, &
aliqui dicunt fuiſſe rogatos à teſtatore, non ſunt contrarij, nec
contradicunt, cùm ſit poſſibile fuiſſe rogatos ab vtroque, cùm
ſit actus reiterabilis,ſecundum Ang.in conſi.275. incip. thema,
ſuper quo conſilium petitur tale eſt.in 5.colum.& per eandem
rationem dixit ibidem Angel. in penult. colum.in duob. locis,
quòd ſi aliqui deponunt,quòd teſtes fuerunt rogati ante publi-
cationem teſtamenti, aliqui poſt,ſimiliter non ſunt contrarij,
quod valde no.Item ſufficit teſtes fuiſſe rogatos ante teſtamen
tum,vel incontinenti poſt,vt pulchrè decidit Bal. in l.fi. in pen.
col.ad fi.C.de fideicom.& pro hoc facit,quia paria ſunt aliquid
fieri ante,vel incontinenti,aut paulò poſt.gl.in l.Pomponius.§.
ratihabitionis.ff.de procu.cum multis ſimilib.quæ aliàs adduxi
3 ad hoc. † Item rogatio ſeptem teſtium poteſt probari ſolùm
per duos teſtes ex.ſ.ſcriptis in teſtamento,ſecundum Bald.in l.
comparationes.in 3.not. C.de fid.inſtru.& l.2.ſ. bono.poſſeſ.ſe-
4 cundum tab.† Circa ſecundum requiſitum dum dixi,quòd re-
quiritur,ꝙ ſint ſeptem teſtes,tamen gl. magiſt.hic colligit mul
tas fallentias, in quibus aliquando plures, aliquando pauciores,
quib. adde, ꝙ in teſtamento condito ad pias cauſas duo teſtes
ſufficiunt.c.cum eſſes.& c.relatum.el 1.de teſt. Item in omnib.
teſtamentis conditis in terris ſubiectis Eccleſiæ, licèt nõ ad pias
cauſas,cum presbytero parochiano,& iſtud nõ habet dubium.
d d.c.cum eſſes.¶Sed dubiũ eſt,an ſufficerẽt quatuor teſtes[d] ſine
parochia-

A D D I T I O N E S.

a ¶Debent eſſe rogati. Adde l.hæredes palàm.in §.in teſtamentis.ff.eodem tit. Ant.de But.in c.indicante.de teſta.

* Et hanc ſequitur Dilect.de arte teſtan. titul. 1. cant.8. in princip. Alexand. conſilio 70.in fin. libr.2. licèt diſſentire videatur Roman. conſilio 306. poſt nume. 3. cuius opinio improbant Docto. in apoſtilla ibi, dicentes contrariam magis communem ex Caſtr.in l.hæredes palàm.§.fin.nume.5.ff.de teſta. Abb. in c. relatum.nu.3.de teſt.Soc.Reg.420.ſecunda fall. Cor.conſi.215.nu. 9. lib. 2. MASVER.

b ¶Et ſeptem num. Adde tex.in c.cùm eſſes. de teſta.Ray. in ſua ſumma in titu. de nume.teſtium.Arch.2.q.4.in ſumma.Bald.in l.ſi quando. C.de inoffic.teſta. Lud.Rom.in Auth.ſimiliter.C.ad l.Falc.

c ¶Teſtes.Cor.lib.3.conſi.308.pro deciſ.

d ¶Quatuor teſtes.Vide Dec.conſi.274. dixi conſi.258. PVRPV.

parochiano.Specu.determinat,quòd ſic in tit.de inſtru.edi.in §.
compendioſè.verſic. Item ſi per ius cano.& ſuadetur ratione,
quia ſi ſufficiunt duo teſtes cum presbytero, multomagis de-
bent ſufficere quatuor, & ita firmant Imo. & Pan.in d.c.cùm
eſſes. Io.Calde.in conſi.8.poſito ſuper rub.de teſtamentis.quod
incip.teſtator in loco de temporali iuriſdictione. Ioã.Fab.in l.ſi
vnus.ſ̃.eo.Ludo.Rom.in repe.Auth.ſimiliter.C.ad l. Falc.in 34.
ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas voluntates. d.Alex.in conſi.17.
in 3.vol.incip.ponderatis his, quæ in themate narrantur.in 6.&
7.col.in conſi.51.in 2.vol.quod incip.viſo ac diligenter conſide-
rato themate.in 5.col.ad fi.& ſeq.licèt Imo. nõ ſit auſus firma-
re in l.nemo poteſt.ff.de leg.1.per fundamentum, cui do.Alex.
reſpondet in loco præalleg.Et d.Anto.de But. dicit in d.c. cùm
eſſes.ꝙ opin.Spec.ſeruatur in practica.Imò plus putat,ꝙ de iu-
re in terris ſubiectis Eccleſiæ,ſi ſolùm adeſſent duo, vel tres te-
ſtes ſine presbytero,valeret,tamen iſtud vltimum nõ pono pro
conſtanti.Item alius caſus ſing.eſt, in quo ſufficiunt duo teſtes,
etiam ad probandum totum tenorem teſtamenti, quando in-
ſtrumentum teſtamenti ſolenniter cõfectum caſu fortuito eſ-
ſet deperditum,& iſtud probaretur per duos teſtes, tunc tenor
talis teſtamenti probaretur per illos duos teſtes,ſi fuerunt teſta-
mentarij,ita in ſimili probat tex.ſing in l.teſtium. C.de teſtib.&
ibi ponderat ad hoc Bal.in 2.col.& ibi dictum Ang. & Saly.ſe-
quitur ſimpliciter.d.Alex.in l.ſi vnus.ſ̃.eod.& plenius in l.2.ſ̃.de
bono.poſ.ſecundum tab.vbi dixi. Item eſt alius caſus in pere-
grinis, qui vadunt Romam pro indulgentijs, quia in itinere in
firmati poſſunt coram duobus teſtib.teſtari, ſicut milites in ex-
peditione degentes,ſecundum Ange.in Auth.omnes perigrini.
C.communia de ſucceſ.per illum tex. in verbo liberam habeãt
facultatem.ſequitur Pau.in l.nutritorib.cod.tit. & Ange. vbi li-
mitat in §.quod autem.in Authen.de non alien. Alex.in l.fin.in
pen.col.j̃.eod. nunquid autem in teſtamento condito tempo-
re peſtis ſufficerent duo teſtes, plenè diſputabo in l.fin. j̃. eod.
5 ¶†Dixi tertiò,quòd teſtes debent eſſe liberi,quia ſerui non poſ-
ſunt eſſe.l.qui teſtamento.§.ſeruus.ff.eod.niſi communi opi.re-
putarentur liberi.l.1.ſ̃.e.adde tamen, ꝙ fratres minores mendi-
cantes poſſunt eſſe teſtes in teſtamentis, quia cle.exiui.de verb.
ſigni.non inhibet eis niſi actus,per quos poſſunt pecuniam cõ-
trectare.ita tenet Bal.in repe.l.1. C.de ſacroſan.eccle.in 6.col.in
ver.ſuper.10.q.de quo vide Fran.de Are.in conſi.160.incip.lon-
6 ga eſt iſta conſultatio.in 13.col.& ſeq.& † quòd fratres minores
poſſint eſſe teſtes,non dico in teſtamento, eſt text.in c.nuper.&
ibi Bal.& alij not.de teſtib.Item fratres ſeruorum. S. Mariæ poſ-
ſunt eſſe teſtes in teſtamento,ſecũdum. d.Signo.de Homodeis.
de Mediolano, vbi arguit ad partes, in conſi.12.incip. factum
ſic ſe habet,quidam fecit teſtamentum.Similiter monachi poſ-
ſunt eſſe teſtes in teſtamento,ſecundum Bald. in Auth.ingreſſi.
in 1.colum.in fi.C.de ſacroſan.eccle.per glo.no.in §.cogitandũ.
in verbo teſtes.in Auth.de mona.videtur no. Ang.in conſi.233.
incip.quædam domina Marga. in 1.colum. & limita, vt ibi not.
per eum. & ꝙ monachi poſſint eſſe teſtes in teſtamento, tenet
Bal.in repe.d.l.1.C.de ſacroſan.eccle.in 16.colum.in verſi.ſuper
7 nono quæſito. ¶ † Item debent eſſe puberes, & ſic maiores.14.
8 ann.¶†Adde quintum requiſitum,quod tex.omittit, quia om-
nes teſtes debent eſſe maſculi, quia mulier non poteſt eſſe te-
a ſtis [a] in teſtamento.l.qui teſtamento.§.mulier.ff.eod.§.teſtes.&
ibi glo.inſti.eo.gl.in c.forus. ad fi. in ver. non fœmina.de verbo.
ſig.Sicut non poteſt eſſe teſtis in ſcriptura priuata à tribus teſti-
bus ſubſcribenda.tex.eſt in l.ſcripturas.in verbo virorum.& ibi
Bald.ad hoc not.C.qui potio.in pig. hab.tamen hoc reprobaui
b in l.1.ff.de leg.ſimiliter non poteſt eſſe teſtis in feudis.[b] c.1.& ibi
no. Bal.in fin.qui teſtes ſint neceſ.ad proban.inueſti.not. Ludo.
Rom.in commen.l.admonendi.in antepe.char.ff. de iureiuran.
c Tamen mulier poteſt eſſe teſtis in codicillis.[c] glo. eſt in l. fi. ad
fi.C.de codicil.& in d.l.qui teſtamento. §.mulier. vbi Bart.eod.
modo poteſt eſſe teſtis in teſtõ condito à patre inter liberos. gl.
eſt in §.ex imperfecto.cum alijs,quæ ibi dicam.j̃.ea.l.& pari ra-
d tione poteſt eſſe teſtis [d] in teſtamento condito ad pias cauſas,
quia ibi non attenditur ius ciuile,ſed iuſgentium, vel diuinum.
ita decidit Bald.in l.1. C.de ſacroſan.eccle.in lectu.in fi.& in re-
pet.eiuſdem.l.1.in 19.col.verſic.ſuper.1.q.Pau.de Caſt.in conſi.
362.incip.dubium facit. & multum latè Ludo. Rom. in repet.
Auth.ſimiliter. C. ad l.Falcid.in 16.ſpeciali piæ cauſæ inter vlti-
mas voluntates.ſequitur do.Alex.in conſi.51. in 2.vol.quod in-
9 cip.viſo ac diligenter conſiderato themate.in 6.col.¶†Quid au
tem eſſet, ſi teſtamentum non eſſet conditum ad pias cauſas,
ſed eſſemus in terris Eccleſiæ, an de iure canonico mulier poſ-
ſit eſſe teſtis in tali teſtamento? Albe.determinat, quòd non,in
1.part.ſtatutorum, in qõ.130.quem ſimpliciter ſequitur dom.
Alex.in conſi.70.in 2.volum.quod incip. viſo teſtamento mihi
exhibito.ad fi.& malè.cum ibi non attendatur ius ciuile,ſed ius
diuinum,vel iuſgentium, quo iure non fit differentia, an teſtes
ſint maſculi,vel fœminæ, & contrarium tenet expreſsè Panor.
in d.c.cum eſſes.in 1.colum.& ibi Pet.de Ancha.in 4.not.& ibi-
* dem Imo. *& alij communiter*, & idem Panor.in d.cap.relatum.
in 1.colum.plus voluit Panor.in d.cap.cùm eſſes. ſi bene inſpi-
cias,in 1.colum. & eſt ſingulare verbum, quòd etiam iſto caſu
ſufficeret, ſi ſolæ mulieres eſſent teſtes abſque aliquo maſculo,
per illum text. vbi Papa ſolùm ſe fundat in ſcriptis ſanctorum
Patrum, & iuregenti. & non curat de iure ciuili.licèt aliqui ſe-
cundum eum conſuluerint contrarium, quia Papa ibi ſolùm
derogat iuri ciuili quo ad numerum teſtiũ,ſed non quo ad alia,
nec quo ad qualitatẽ,& malè conſuluerunt ſm eum,quia eſt ꝯ
gñalitatem illius tex.& dicit hoc velle Bal.in l.1.in fi.C.de ſacro-
ſanct.eccle.ſed errat,quia Bald. ibi loquitur in teſtamento con-
dito ad pias cauſas, vt ſupra retuli. & illo caſu bene dicit. Sed
non loquitur in caſu, quando teſtamentum eſt conditum in
terris Eccleſ. & ſi Papa ſolùm habuiſſet reſpectum ad iuſgen-
tium, non requireret vltra duos teſtes presbyterum parochia-
num, quia illud non eſt de iuregentium, & ita in proprijs ter-
minis eum reprobat dom.Alex.in conſi.177.in 3.volum.incip.
viſo themate mihi exhibito, in 2. colum.nunquid autem mu-
lieres poſſint eſſe teſtes in teſtamento condito tempore peſtis,
10 eſt noua quæſt.quam ponam in l.fi.j̃.eo.¶ † Not.2.in verſi.nec
ideo infirmari, quòd quando fit teſtamentum in ſcriptis, teſtes
non debent ſcire, quæ in eo continentur, tamen iſtud non eſt
de ſolennitate,quia dato,quòd teſtes ſcirent,per hoc non vitia-
retur teſtamentum,ſecundum Fulg.& Pau.de Caſtr.hic, & in
§.per nuncupationem, poſt Cyn.ibi.infra ea.l. & adde ſimilem
tex.in §.igitur.inſti. de pup. ſubſti.

ADDITIONES.

a ¶Mulier non poteſt eſſe teſtis. Adde Anto.de Butr.in c.quoniam aliqua.de teſtib.de quo vide Dec.in l.2. ff.de reg.iur.

* Et quod non poſſit mulier adhiberi teſtis in teſtamento etiam de iure canonico,communem dicit Dilec.de arte teſt.titu.2.caut.2.num.7. vbi dicit ſecus eſſe in codicil. & ibi docet, quo remedio non adhibito ſed ſolenni numero teſtiũ,vel ſi teſtes ſint fœminæ non euaneſcat heredis inſtitutio,de quo principali artic.vide,quæ ſcribit Viui.commu.opin.lib.18.verſi.teſtis.Suarez.lib.ſent.ver. mulieres. MASVER.

b ¶Non poteſt eſſe teſtis in feudis. Adde Spec.titu. de teſte. in §.1. verſic.item quòd eſt talis.

c ¶In codicillis.Adde Bal.in l.fi.C.de codi.Ioan.And.in addi.Spec.tit.de teſte.in §.1.ver.quid de codicillis.

d ¶Teſtis.Adde Ang.conſi.233.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis omiſſæ valet inter liberos.*
2 *Legitimatus dicitur verè legitimus.*
3 *Examinatio teſtis non completa nil probat.*
4 *Si pater fecerit ſcribi voluntatem ſuam inter liberos, & dum notarius vellet eam legere,interim eſt mortuus, & ſic non fuit lecta nec publicata,tamen valet teſtamentum inter liberos.*
5 *Quando in aliqua materia reperiuntur duo iura contraria,attendi debet illud, quod eſt ſpeciale.*
6 *In teſta.inter liberos ſufficiunt duo teſts ſiue ſint maſculi, ſiue fœminæ.*
7 *Magis fauetur parentibus, qui teſtantur inter filios, vbi duo teſtes non debent eſſe rogati, quàm militi teſtanti in expeditione, vbi requiritur, quòd duo teſtes ſint rogati.*
8 *In teſta.condito inter liberos ſemper intelligitur clauſula codicillaris.*
9 *Teſta.imperfectum inter liberos valet,tamen ſi aliquis extraneus inſtituatur,vel ei aliquid relinquatur, tunc quantum ad extra. nihil valet, ſed accreſcit filijs, idem etiam in pia cauſa.nu.10.*
11 *Ad hoc,vt habeat locum ius accreſcendi,requiritur, quòd pars deficiat in totum, & ipſo iure, & tamen ſola naturalis obligatio non impedit ius accreſcendi.*
12 *Perſona non priuilegiata concurrens cum priuilegiata non gaudet eius priuilegio,etiam quantum ad hoc,vt actus ſuſtineatur.*
13 *Quando cauſa eſt indiuidua,reſtitutio competens minori, competit etiã maiori.*
14 *Teſtamentum factũ inter liberos cum duob.teſtib.an valeat vt teſtamẽtum,an verò ſuccedatur ab inteſt.tantum,& an valeat vt teſtamentũ propriè ad hoc,vt caderet in ſtatutum faciens mentionem de teſta.*

a §.Ex imperfecto.

[a] Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis omiſſæ

ADDITIO.

a ¶Ex imperfecto.Ampliat Alex.lib.5.conſi.188.ponderatis, & conſi.176.viſo multipliciter.Dec.conſi.627.in caſu, & quæſtione. Adde Rip.tit.de peſte.2.par.& Barb.lib.1.conſi.4.illud.2.dub.Alex.conſi.105.lib.7.ſuper his. PVRPV-

omissæ,valet inter liberos tantum.h.d. Et continua ad ver.non
1 subscriptum.in fi.prin.huius.l.secundum Cyn. ¶ † Adde,quòd
iste.§.habet locum etiam si in tali testamēto imperfecto pater
faciat substitutionem pupil.filio pupillo,& alium fratrem sub-
stituat,ita sing.Bar.in l.2.in princ.ff.de vulg.& pup.ver.6.dixi,ꝙ
requiritur.sequitur Saly.in l.si test.j̄.de imp.& ali.subst.sequitur
Imo.in c.Ray.in materia pup.subst.de testamentis.dubium ta-
men facere videtur,quia substitutio pupillaris dicitur testamē-
tum filij,& non patris.§.igitur.insti.de pupil.substi.& l.patris &
filij.ff.eo.Item videtur testamentum conditum inter fratres,&
non inter filios, ergo non videtur, ꝙ habeat locum iste.§. Et
istud obiectum facit Sal.in d.l.si testamento. & non soluit: sed
responde prout respondet tex.in l.Papinianus.§. sed nec impu
a beris.ff.de inoffi.testa. ¶Secundò extende[a] istum tex.in spurio
legitimato,quia cùm existimetur legitimè natus,potest institui
hæres à patre coram duobus testibus, secundum Bald. in c.de
2 causis.in pen.col.de offic.deleg. † Confirmatur, quia legitima-
tus dicitur verè legitimus,& non per fictionem, secūdum Bar.
in l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca.in 18.col.dum tāgit, an fi-
ctio fingat circa ea,quæ sunt iuris: idem tenet Bal.in l.nuper.C.
de natu.lib.& in l.eā quam.in 10.col.C.de fideic. Et est rõ,quia
l.etiam loquens per verba fictionis in actu dependente à pote-
state.l.dicitur verè facere,& non fictè,secundum Bar.in l.si ma-
ritus.la 2.§.fi.ff.de adult.do.Ant.de But.in consi.20.æquitas val
de suggerit.Ad idem bene facit,quia legitimatus est suus,secū-
dum Bal.in d.l.eam quam.in 2.col. & dixi in l.qui se patris.s̃.vn
de liberi.& probatur ex rub.in Auth.quib.mo.nat.effi.sui.¶Li-
b mita[b] istum tex.procedere,quando testamentum est imperfe-
ctum ratione solennitatis omissæ,eo quia causa intestati fouet,
& adiuuat causam testati.secus si testamentum patris esset im-
perfectum ratione voluntatis, quia morte præuentus non po-
tuit voluntatem perficere, tunc etiam inter liberos non valet,
gl.in l.si is qui.vbi Bar.& alij.ff.eo.gl.in l.fi.in gl.parua. in ver.ne-
que impletum,& ibi Bar.& Bald.s̃.fam.ercis.Bart. Alb.& Ang.
hic,& Ang.de Are.in §.ex eo autem.insti.quib.mod.test.infir.&
not. Abb.in consi.20.in 2.vol.casus in facto sic proponitur. Et
ratio est, quia in testamento condito à patre inter liberos non
attenduntur dispositiones iur.ciuilis, & consequenter nec so-
lennitates testamentorū,quia illæ sunt adinuētæ de iure ciuili,
sed attendimus solùm iusgen. & per consequens attēdenda est
3 voluntas patris,an sit perfecta, vel ne. † Sicut in simili dicimus
in examinatione testis, quæ si non sit completa,nihil probat.c.
per tuas.de testi.iuncta.l. inciuile.ff.de lega.Et in terminis Guli.
de Cu.& Ang in l.veluti.& ibi Bal.in lect. antiqua. ff.de eden.d.
Alex.in consi.64.in 8.vol.incip. Et si celeberrime Doct.in pen.
4 col.† Et aduerte diligenter, ꝙ si pater fecerit scribi voluntatem
suam inter liberos, & dum notarius vellet eam legere,interim
est mortuus pater,& sic non fuit lecta nec publicata,tamen va-
let testamentum patris inter liberos, quia est defectus solenni-
tatis,& non voluntatis,ideo valet inter liberos.ita decidit Io.de
Ana.in consi.57.quod incip.visis,& consideratis.ad fi.cõsi. Bar.
in d.l.si is qui.Et per prædicta ego alias tenui nouam opi. cõtra
glo.& Doct.& nunc sum in eadem sententia,& puto veram,ꝙ
quando pater facit testamentum inter liberos, quamuis nõ re-
linquat titulo institutionis,teneo tamen,ꝙ testamētum valeat,
quia est defectus solennitatis requisitę à iure ciuili,ergo inter li-
beros non debet attendi.quamuis glo.in Auth.nouissima.C.de
inoffi.test.tenuerit, qđ in patre testante inter liberos requiritur,
ꝙ relinquat titulo institutionis,aliàs testamentum non valet,&
istam sententiam secuti sunt omnes vsque ad mea tempora,
sed credo,ꝙ non sit vera,vt latè probaui,& sustinui in d.Auth.
nouissima.¶Secundò limita,& intellige istum text.procedere,
quando pater testatur inter filios legitimos,& naturales. Si au-
tem haberet filios naturales tantum,& inter eos testaretur, nõ
c haberet locum iste.§.[c] qui cùm loquatur de filijs simpliciter,
debet intelligi de filijs iustis. l. filium cum diffinimus. ff. de his,
qui sunt sui.quod est verum respectu.patris, sed cùm iste.§.ha-
beat locum etiam in matre, certè filij respectu matris dicūtur
legitimi,saluo nisi esset persona illustris, cui esset dedecori tales
filios habere.l.si qua illustris.vbi Bald.j̄.ad Orfic.ita concludunt
Bal.& Ang.hic, & dicit Ang. ꝙ ista quæstio fuit de facto Peru-
sij,& omnes Doct.ita consuluerunt, ꝙ iste.§.non haberet locū
in patre testante inter filios naturales tantum. idem tenet Bald.
Sal.& Pau.de Cast.in l.fi.s̃.fam.ercis.& Bald.& Imo. in l.qui te-
stamento.§.si mulier.ff.eod.Imol.in l.ex facto.§.si quis rogatus.
vlti.chart.ff.ad Treb.& in l.filio præterito.in antepen.char.post
Ang.ibi.ff.de iniust.rup.& ita teneas,quamuis Spec. tenuerit,ꝙ
iste.§.habeat locum in filijs naturalibus tantum,in titu.de instr.
edi.§.compendiosè.in versi.quid si pater naturalis.eius opin.se-
quitur Pau.de Cast.hic ad fi.dicēs,qđ est satis rationabilis, & te-
nuit Bal.in l.humanitatis.C.de natu.lib.& Lud. Rom.in consi.
189.incip.amplissimè Doct.in 9.col. & de isto passu vide latius
Alex.in d.§.si quis rogatus.in 31.col.& seq. d.Fran. de Arc.in d.l.
qui testamento.§.1.ff.e.¶Limita tertiò istum text. non habere
locum,quando pater esset cæcus, & testaretur inter liberos,nõ
haberet locum iste tex.imò deberet seruare formam.l.hac cõ-
sultissima.s̃.tit.1.& de hoc ibi disputaui.¶Quartò limita istum
d tex.non habere[d] locum ècontra, quando filius testaretur inter
patrem, & matrem, & sic non habet locum in descendentib.
qui testantur inter ascendentes, quia ibi non sufficeret solenni-
tas huius tex.& sic duo testes non sufficerent, sed saltem essent
necessarij quinque testes, quia in omnib.alijs succedentibus ab
intesta.exceptis filijs requiruntur quinque testes, text.est in §.si
quis autem.j̄.ea.l.& ibi Bal.& alij.& Spec.in d.§.compendiosè.
in ver.quid si filius.Bal.& Sal.in l.fin.s̃.fam.ercis. & Bald.in d.l.si
qua illustris. ¶Quintò limita in patre manifesto vsurario, quia
etiam si testetur inter liberos, non valet eius testamentum non
præstita cautione. c. quamquam.de vsu.in 6. secundum dom.
Ant.de Butr.istud disputantem in consi.25. ad primum dubiū.
confirmo, quia iste text.dispensat circa testamentum patris in-
ter liberos, quando est defectus in numero testium, vel in alia
simili solennitate testamenti, non quando est defectus in perso
na patris testantis,ne multiplicentur specialia,contra regulam.
l.1.cum gl. C. de dot. promis. & l. cùm post.§. gener.ff.de iure
dot.Secundò facit,quia debet attendi potius dispositio prohib.
d.c.quamquam.quàm permissiua huius tex.per regulam Dyn.
& Bar.in l.3.in prin.ff.de susp.tu.& l.si Ruffinus.vbi Bal.& Mo-
5 der.s̃.de testa.milit. † Tertiò facit, quia quando reperiuntur in
aliqua meteria duo iura contraria,attendi debet illud, quod est
magis speciale, & illud dicitur specialius, in quo est maior, &
euidentior vtilitas,vt not. Bar.in extrauag.ad repri.in versi.non
obstantib.cum concor.quas dedi in d.l. si Ruffinus. ¶Sextò li-
mita,quando testamentum est imperfectum ratione præteri-
tionis alterius filij.l.filio præterito.ff.de iniust.rup.& l.1. in fi.ff.si
tab.test.nul.extab. qa tūc secus de iure naturali. iuxta.l.scripto.
in fi.ff.de vnde lib.ita tenet gl.in l. si filius in potestate. ff. de libe.
& posthu.Bald.Ange.Raph.& Pau.de Cast.hic, Imo.in d.l.filio
6 pręterito.in antepen.char.¶† Item in §.nostro quandò paren-
e tes testantur inter liberos,sufficiunt duo testes, [e] siue sint ma-
sculi,siue fœminæ sufficit, nam hic attendimus solùm iusgen-
tium.gl.in Auth.quod sine,& ibi Bald.& alij.j̄.eo.glo.in §. & ꝙ
sæpè.in Auth.de trien.& semis.& glo.in l.fin.s̃.famil.ercitcund.
& Barto.& alij hic.Item non requiritur,quod illi duo testes sint
rogati,etiam si à fortuna reperiant se,sufficit.glo.est valde not.
in l.fi.ad fi.j̄.de codi. Bal.Sal.& Ful. in Auth.quod sine.j̄.e.Ang.
7 & Pau.de Cast.hic,& Ang.in Auth.de test. imperfe in prin.† &
ex hoc infertur secundum Pau.de Castr.hic,quod magis faue-
tur parentibus, qui testantur inter filios, vbi duo testes non de-
bent esse rogati, quàm faueatur militi testanti in expeditione,
non dico in discrimine belli, vbi requiritur, ꝙ duo testes sint
rogati,text.est in l.diuus.in versic.conuocatis. ff. de testamento
milit.gloss.in l.milites supra de testamento milit.& ratio est,li-
cèt ipse non dicat, quia si in testamento militis sufficerent duo
testes non rogati,de facili posset committi falsitas, vt dicit tex.
in d.l. duus. & est text. in §.1.insti. de testamento militis. quod
periculum cessat inter liberos, quia omninò ab intestato suc-
cederent, & istam rationem tenet,licèt aliam assignet, Bald. in
8 Auth.quod sine.infra eod.¶† Adde,quòd vltra priuilegium,qđ
habet testamentum parentum conditum inter liberos per hūc
tex.aliud priuilegium est, quia in testamento condito inter li-
beros semper intelligitur clausula codicillaris, si non valeat iu-
f re testamenti, [f] valeat iure codicillorùm, dato, quod ista clau-
sula non sit apposita,gl.est solennis,& sing.in l.cohæredi.§.cùm
filiæ.

ADDITIONES.

a ¶Secundo extende. Ampliatio secunda,cui adde Iason.in l.2.in princip.col.5.
de vulg. PVRPV.

b ¶Limita. De defectu voluntatis,Dec.consi.488.in causam. dub. & alias limit.
consi.49.videtur prima facie.1.lib.1.dub. PVRPV.

c ¶Iste.§.Adde Tiraq.in l.si vnquam.ver. susceperit liberos.nu.60. C.de reuoc.
dona. PANCIR.

d ¶Non habere. Adde Iason & Alexand.in l.si emancipati.colum.5.versi.hinc
est.supra de collatio. & Authen.nouissima. column.10.versic. confirmo.s̃.de
inoffic.testam.

e ¶Testes. Adde Imol.in cap.cùm esses.in 8.quæst.de testam. Abb.in cap.cùm.
P.tabe.in 3.col.de fid.inst.Bar.in l.1.col.6.s̃. de summa Trinit. Pan. in c.2.col.
4.de proba. PVRPV.

f ¶Testamenti. Adde gl.in versi. ab intestato.in l.filij.s̃.fam.ercisc.
¶Ias.in l.precibus.10.colum.j̄.de impube.in l.exigendi. supra de procur. sed
nullus amor vincit paternum.l.fi.supra de cura.furio. & adde Decium consi.
242.colum.fin. & faciunt dicta Ias.in l. sancimus.j̄.eod.colum.6. in 6.fal.dixi
consi.220.in fi. PVRPV.

filiæ.in ver.non valuit.ff.de vulg.& pup.quam gl. ibi exclamat
Imol ex ea generalius colligens, q in teſtamento inter liberos
ſemper intelligitur clauſula,ſi non valet, qđ ago vt ago, valeat
omni meliori modo quo poteſt, & idem in c. Rayn.in 29.col.
poſt do.Anto.ibi,de teſtamentis.d.Alex.hic in fin.& in l.fi.in 2.
col.C.de codi.& Rapha. Ful.in l.filij.ſ.fam.ercilc.vbi ponderat
concordantem glo.ibi in ver.ab inteſtato.quæ non ſufficienter
probat. Sed ego in contrarium allego tex.qui vſque adhuc nõ
fuit ponderatus ad hoc in l.ſi frater.in 2.dicto. C. de fideicom.
iuncta.l.Scæuola.ff. ad Treb.ſuper quo tex.volo, q conſideres,
an poſſit reſponderi,nam poſſes dicere,q ibi diſpoſitio nõ erat
inter ſolos liberos,ſed eſſet magna diuinatio ad illum tex.vt di
a xi ibi.[a] ¶†Secundò principaliter no. ex ſecunda parte in verſi.ſi
verò in huiuſmodi,qđ licèt quando pater teſtatur inter liberos
valeat teſtamentum imperfectum cum duob. teſtib. tamen ſi
admiſceretur extranea perſona,quę cum filijs inſtitueretur,vel
ci aliquid relinqueretur,quãtum ad extraneos nil valet, ſed ac-
10 creſcit filijs,concordat l.ſi.ſ.fam.ercil. ¶ † Pro clara intelligen-
tia huius text.forma pulchram,q.nam teſtamentum,in quo eſt
inſtituta pia cauſa,valet cum duob.teſtib.c.cùm eſſes. & c.rela-
tum.el 1.de teſt.dixi in prin.huius.l.pone,aliquis fecit teſtamen
tum, in quo inſtituit hæredem ad piam cauſam, deinde in te-
ſtamento fecit varia legata multis perſonis laicis,nunquid talia
legata valeant,& ſi non valeant,quid fiet de his, & ſic nunquid
habebit tunc locum iſte tex. probat, qđ legata non valerent,&
legata accreſcerent eccl.vel piæ cauſæ.Saly.in Authen.caſſa &
irrita.C.de ſacroſ.eccle.in 4.col.& 9.q.tenuit ſing.q talia relicta
laicis perſonis valeant, & eis debeantur, quamuis in teſtamen-
to non interuenerint niſi duo teſtes, & mouetur per Auth. qđ
ſine.j.ead.l.ad iſtum text.tripliciter reſpondet, vt ſtatim referã,
& ſi hoc eſt verum,eſt magna.& ſing.limitatio ad §. noſtrum.
Idem tenuit ſolus do.Ant. de But.in c.qđ clericis. in antep.col.
de for.compe. ſequitur do.Alex.in conſi.41.in 1.vol.incip.viſo
tenore allegati,& producti inſtrumenti.in 3.col.in princip.& in
conſi.105.in 4.vol.qđ incip.viſo,ac diligenter cõſiderato thema
te.in duob.locis.in 5.col.& etiam in vlti. Et à ſententia iſta non
inuenio aliquem diſcrepare. Ego tamen puto,q prædicta de-
ciſio non ſit vera,imò teneo, q talia legata nihil valeant per
iſtum tex.cui non cadit reſponſum,& quia tex.in Auth.ſine.
non ob.vt dicam nunc.nam Sal.ad iſtum tex. tradit tres ſol.Pri
ma eſt,& ſimul iungo ſecundam,quia ad idẽ tendunt,q quan-
do quis teſtatur ad pias cauſas cum duob. teſtib. valet de iure
communi,& ibi ſuccedıtur ex teſtamẽto, & propterea ibi etiã
legata valent,licèt relicta laicis,ſed in text.noſtro teſtamentum
non valet de iure communi, quando eſt conditum inter libe-
ros,nec ſuccedıtur ex teſtamento,ſed ab inteſt.vt hic tenet glo.
prima,ideo legata alijs facta nihil valent,& licèt Sal. non dicat,
puto,q hæ ſolutiones poſſint colorari, nam teſtamentum con
ditum à patre inter liberos non appellatur teſtamentum ſim-
pliciter,ſed cum illa qualitate imperfectum, ſed teſtamentum
conditum ad pias cauſas,appellatur teſtamentum ſimpliciter,
& non imperfectum, tamen puto, q vtraque ſolutio in vtroq;
membro ſit falſa: nam in primis inquantum dicit Sal. q quan
do quis teſtatur ad pias cauſas valet vt teſtamentum,& dicitur
propriè teſtamentum,illud eſt falſum, prout declarat Bart.qui
contrarium tenet in repe.l.1.C.de ſacroſ.eccle.in pen.col.verſi.
quarto quæro. Item non eſt verum ſecundum membrum, dũ
* dicit,q in iſto.§.ſuccedıtur ab inteſt.*quia contrarium tenent omnes*,
quia ſuccedıtur ex teſtamento, & in hoc reprehenditur gl. no-
ſtra,& contrarium tenet glo.ord.in l.filij.in verſi.ab inteſtato,&
ibi Docto.C.fami.erciſ.non etiam eſt vera ſol. Sal.dum dicit,q
iſte.§.in hoc eſt correctus per Auth.q ſine.j.eo. errat, quia vt
ibi declarabo,& omnes dicunt, illa Auth.loquitur, quando te-
ſtamentum à patre fit in ſcriptis, ſm formam ibi traditam, tũc
legata,vel fideic.in eo relicta valent,ſed qñ pater teſtaretur nũ-
cupatiuè coram duob.teſtib.iſte.§.remanet incorrectus.Opor-
teret ſaluando opi.Sal.& aliorũ reſtringere, quando teſtamen-
tum ad pias cauſas fieret in ſcriptis, non dico tamen, q legata
iſto caſu accreſcant Eccleſiæ, ſicut accreſcunt filijs, quia diuer-
ſum eſt, & rationem diuerſitatis ſtatim dicam. Secundo pro
iſta opi.contra Sal.& alios omnes adduco ſimile non multum
remotum ab iſto propoſito:nam pone,q filiusfa.cum conſen-
* ſu patris faciat teſtamentum ad pias cauſas,qđ *poteſt ſecundum*
b *magis communem opin.*[a] licèt tenuerim cõtrarium in l. ſenium.ſ.
titu. 1.pone,q faciat teſtamentum ad pias cauſas,& legata alijs
perſonis,certè talia legata nihil valent, nec tñ accreſcunt piæ
cauſæ,ſed vadunt ad venientes ab inteſtato.Ita firmat Bald.in l.
ſenium. in fi.& ibi ſequuntur Sal.& Pau. de Caſt.& d. Alex. per
tex.ſing.in l.mulieri.de condi.& dem.Idem Bal. in repe.l.1.in 9.
col.C.de ſacroſ.eccl.& Imo.in l.tam his ff.de don.cauſa mor.in
§.1.& in hoc nemo diſcordat. Et tenendo iſtam partem, quid
reſpondebimus ad iſtum tex.vbi legata, quæ relicta ſunt extra-
neis, accreſcunt ipſis liberis, & tamen legata relicta laicis non
accreſcunt Eccleſiæ? licèt non inueniam tactũ,puto, q poſſet
dici,quod ideo ſit,eo quia quando teſtm̃ fit ad pias cauſas,teſta
tor poſſit decedere pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus,vt
concludit Bar.in repe.l.1.C.de ſacroſan.eccl.in 5.q.quintæ quæ-
ſtionis prin.ſicut vidimus in milite in l.1.& 2.C.de teſt.milit.er-
go nil obſtat,quare venientes ab inteſt. non habeant illa legata,
ſed illud non reperitur in parente teſtante inter liberos, ſed co-
gita,quia non pono pro conſtanti,quia eadem ratio vtrobique
eſt, quia attenditur iuſgen. quo iure non curatur, q quis dece-
dat pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus. In caſu autẽ è con
trario res eſſet expedita, q ſi teſtator cum duob. teſtibus tantũ
faceret teſtamentum, in quo inſtitueret hęredem vnum laicũ,
nihil valeret,ſi in illo teſtamẽto relinqueret legata ad pias cau-
ſas,non valerent illa legata,cùm non valeat caput teſtamenti,
& ſic tunc non haberet locum. d.c.cùm eſſes. ſecundum Bal.in
Auth.caſſa,præalleg.& d.Ant.de But.in d.c.q clericis. ſequitur
d.Alex.in conſi.177.2.vol. incip. viſo themate mihi exhibito.in
3.col.& in conſi.260.in 2.vol.quod incip.ſtatutis.in 7.colum.In
contrarium tamen facere videtur,qđ no.decidit Bar.in l.1.in 5.
q.princ.C.de ſum. Trinit.de cuius veritate vide per do.Anto.&
Imo.in c.Eccleſia S.Mariæ.de conſt.& per Imo.in c. q clericis.
de for.compe.Item vide per iſtum text.qđ decidit Bart.in l.Ti-
tia cum teſtõ.§.ſi.in 2.col.ff.de leg.2.in ver.quæro pone,q teſta
tor inſtituit extraneum,& idẽ Bar.in l.ſi ita ſcriptũ.ff.de manu.
11 teſta.& ſequitur ſimpliciter Imo.in c. fi.in 13.col.de pig ¶†Ter
tiò & vlt.ſubtiliter no.ex iſto text.in fi.in ver.accreſcere. hic eſſe
tex.ſi ſubtiliter inducas, q licèt regula ſit, q ad hoc, vt habeat
locum ius accreſcendi, requiratur, q illa pars deficiat in totũ,
& ipſo iure,iuxta glo.ſing.in l.ſi duo patroni. in prin.vbi dixi.ff.
de iureiur.declaraui in l. vnica.ſ. quando non peten.par. tradi-
tur in l.planè.la.1.§.ſi duob.ff.de leg.1. tamen hic eſt text.q ſola
naturalis obligatio non impedit ius accreſcendi, quod ſic indu
co: nam legata, quæ relinquuntur in teſtamento imperfecto,
debentur ſaltem naturaliter propter voluntatem defuncti, vt
firmant Bar.& alij in l.1.ff.de condi.inde. & in l.cùm quis. C.de
iur.& fac.igno.Cano.in c.fi.de ſol.& per tex.in l. in teſtamento.
ff.de fideic.lib & l.1.in prin.& l.fin. ff de reb.co. & tamen iſta eſt
naturalis oblig.& ſic dato,q legata naturaliter debeantur, hoc
non impedit ius accreſcendi.text.eſt hic, quem ad hoc ponde-
rat Bal.hic in 2.col.& reputat notandum, & Sal.hic in fin.& ad
idem habes tex.in l.fin.ad fin.ſ.fami.erciſ. Quamuis aliter dicat
Fulg.vt hic per eum, & credo melius.nam dicit, q in iſto text.
liberi non habent portionem extranei per ius accreſcendi, ſed
quia efficitur caducum,qđ extraneis relinquitur,ideo remanet
penes filios hæredes.l.vnica.§.in primo.& §.pro ſecundo.C.de
cad.tol.¶ Item no.ex iſto tex.q perſona extranea admixta filijs
non gaudet priuilegio filiorum. Et vide,quod per hunc tex.de-
cidit Bal.in l.Titia cum teſtamẽto.§ fi.in 2.col.ff.de leg.2. prout
12 retuli.ſ.in 2.no.in fi. † Et ſic not.ex iſto tex.q perſona non pri-
uilegiata concurrens cum priuilegiata non gaudet eius priui-
legio,etiam quantum ad hoc,vt actus ſuſtineatur.ad idem tex.
in l.fi.C.fam.erciſ.& per hoc reprobo gl.in l.4.in gl.fi.C.de inoff.
teſt.ex qua colligitur, q vbi in aliqua diſpoſitione concurrunt
perſona priuilegiata, cuius fauore actus inualidus ſuſtineatur,
& perſona non priuilegiata, certè prodeſt etiam non priuile-
giato, vt actus ſuſtineatur. Iſta regula confunditur per iſtum
tex.& illam gl.reprobant Saly Fulg & Pau. de Caſt.ibi, quam-
uis non allegent iſtum text. vide, quæ dixi in l.ſi emancipati.ſ.
de collatio. Dicit glo.not.ſi eſt vera,in l.1. C.ſi in communi,ea-
13 demq; cauſa. † q qñ cauſa eſt indiuidua,reſtitutio competens
minori

ADDITIONES.

a ¶Vltra Iaſ. limita ſeptimò, quando pater inſtituit inæqualiter. Dec. in l.1.2.
no ſ.vnde lib.& conſi.631.caſus.Rom.conſi.385.in caſu præmiſſo.col.2.ver.
2 principaliter.Dec.conſi.105.col.fin.caue, quia Spec. loquitur quando vnũ
præterijt,& Rom.quando adunit iam relicta,ſed ſi inſtituantur omnes quam-
uis inæqualiter,limitatio Dec.j iure non probatur, & eſt contra generalita-
tem huius tex.& l.ſi.ſ.fam.erciſ. & in ſpecie Alex. hic tradit,col.2.dixi in l.vt
liberis.C.de colla.Octauo limitat Soc.lib.3.conſi.2.non procedere reſpectu
ſolennitatis inſtrumenti, quia hic de ſolennitate teſtamenti tractatur. Nono
limita quando præcederet aliud ſecundum.Fulg.hic, maximè ſi habeat clau-
ſulam derogatoriam.Socin.lib.2. conſi.163.non fuerat opus. col.3.
* Et dic, quod priuilegia conceſſa à lege teſtantibus inter liberos, locum ha-
bent quando pater eos æqualiter inſtituit, vel alio modo æqualiter eis pro-
uidit, aliter non.ita hunc text.& text.in l.ſi.C.fam.erciſ.limitat Dec.in l.1.C.
vnde libe. BELLAC.
b ¶Communem opi. De qua vide,quæ ſcribit Villal.inter commun.opin.lib.6.
ver.filiusfam.Clar.§.teſtamentum.q.5.& 18. Dilec.de arte teſt. titu.1.caut.1.
Suarez.lib.ſen. ver. filiusfam. MASVER.

minori competit etiam maiori.¶Item no. ex tex.ibi,quantum
ad illam duntaxat permiſtam perſonam,ꝙ limitata cauſa limi
tatum producit effectum.facit.l.in agris.ff.de acqui.rer.domi.l.
age.vbi no.Bald.& alij.C.de tranſa.vbi dixi,& multa recollegi.
¶Gl.in verſi.liberos.quam diuido in tres partes. In 1.oppo.con
tra tex.& dupliciter ſoluit.In ſecunda,quæ eſt ibi,item ꝙ hic di
cit.alleg.concordantem ad iſtum text. In tertia, & vlt. quæ eſt
ibi,ſed contra.ff.de leg.2.glo. etiam oppo. & tripliciter ſol. tene
ſecundam ſolu. quæ vera eſt in 1.parte. quidam dicunt eſſe co-
a dicillum,& non teſtamentum.[a] † Pro clara intelligentia reaſſu-
14 mo in dubium, pone,pater cum duob.teſtib. tantum facit te-
ſtamentum inter liberos,nunquid valeat vt teſtm̃, an verò ſuc-
cedatur ab inteſt.tantum? Glo.hic tenet,ꝙ non valet vt teſtm̃,
ſed ab inteſta.ſucceditur. Pro qua opi.bene facit text.in l.fin.in
ver.licèt ab inteſt.ad ſucceſſionem liberi vocentur. s̃.fam.erciſ.
Sed reſponde,vt per Cy. in l.quoties.j̃.de hęre.inſti.ꝙ quicquid
eſſet per illam.l. hodie eſt aliud inductum per iſtum. §. vel re-
ſponde,vt per glo. in l.filij.s̃. famil.erciſc.ad idem fortiter facit
tex.in §.ſi quis autem.in verb. *non quaſi teſtamentum, ſed quaſi vo-*
luntatem vlt. inteſtati. j̃.ea.l.& licèt gl.in d.l.filij. multipliciter m̃-
deat, tu reſponde not.ꝙ ibi loquitur in alijs venientib.ab inteſt.
& non in filijs : patet, quia ibi requiruntur. quinque teſtes. & tñ
hic duo ſufficiunt,vt s̃.dixi.Breuiter opi.gl.reprobatur ab om-
nib.& dicunt Bar.& Sal.hic, ꝙ eſt vna truffa, quia truffa eſt,qđ
in codicillis fieret inſtitutio,ſi valeret vt teſtamentum, & cõtra
eum Fulg.alleg.tex.in Auth.de teſta.imperfe.in prin. quem tex.
ante eum alleg.& inducit gl.in §.ex eo.inſti.quib.mod.teſt.infir.
Et iſtam communem opin:tenet glo.in l.filij.in ver. ab inteſt.&
ibi Bal.Sal.& Fulg.s̃.fam.erciſc.& illa eſt ſolennis gl. quam ſing.
reputat Imo.in l.ſi filius qui in poteſtate.in 2.col.ff.de libe.& po
ſthu.& in l.filio præterito.in antepe.char.ff.de iniuſt.rup.& ean-
dem tenent Cy.& Ang.in aliquib.locis,de quib.per d.Alex.hic,
* *& iſta communis concluſio eſt* valde vtilis in practica, qñ extaret
ſtatutum,qđ exiſtentib.filijs maſculis,vel agnatis vſq; ad quar-
gradum filiæ fœminæ non ſuccedant patri.ab inteſt. pone, qđ
pater fecerat teſtamentum imperfectum inter filios maſculos,
& fœminas,nunquid fœminæ admittantur, prædicta cõcluſio
facit,ꝙ ſic,eo quia pater dicatur decedere cum teſtamento, &
non ab inteſt.& ſic non ſumus in caſu ſtatuti loquẽtis ab inteſt.
b & ſuadetur ratione,[b] quia filia,quæ prohibetur ab inteſt.ſucce
dere virtute ſtatuti,tñ quando inſtituitur à patre,licèt teſtamen
tum ſit imperfectum, quia habet voluntatem patris, non tra-
ctatur vt extranea, per text.in ſimili in l.non putauit.§. in ado-
ptionem.ff.de bonor.poſ. contratab. & iſtud in terminis tenet
Raph.Fulg.in §.per nuncupationem.j̃.ea.l. & ſimpliciter ſequi-
tur.d.Alex.hic.adde,ꝙ idem conſuluit Lud.Rom.in cõſi.179.
incip.ampliſſime Doct.in 8.col.& ſeq. vbi inter cætera ponde-
rat ad hoc text.in Auth.de teſt.imperfec.in 2. col. Ex prædictis
habes communem concluſionem eſſe,ꝙ teſtamentum imper
fectum conditum à patre inter liberos habet effectũ teſtamen-
ti,& ibi ſucceditur ex teſtamento. In contrarium vr̃ ſatis ſtrin-
gere.l.fi.s̃.fam.erciſ.inducendò, vt infra induxi. nunquid etiam
dicatur propriè teſtamentum, ita vt caderet in ſtatuto faciente
mentionem de teſtamentis,& ex proximè relata deciſione ſta-
tuti tradita per Fulg.Lud.& d.Alex.videretur colligi arg. ꝙ ſic.
Secundo facit, quia in illo teſtamento condito à patre inter li-
beros attenditur merum ius gentium, non autem ius ciuile ſe-
cundum Bar.& Doct.hic, ſed attento iure gentium debet dici
propriè teſtamẽtum, quia illo iure gen.in ore duorum,vel triũ
ſtat omne verbum.c.cum eſſes.& c.relatum.el 1.de teſt.Tertio
pro iſta parte adde bene facere illud, qđ tenuit Bal. in Auth.ex
cauſa.j̃.de libe.præteri.in vlt.col.in ver.extra quærunt quidam.
vbi quærit Bald.pone,ꝙ in teſtamento prætereantur,vel exhæ-
redentur filij, & fiant legata varijs perſonis, certè hodie per illã
Auth. ex cauſa.rumpitur teſtamentum quãtum ad inſtitutio-
15 nem tantum,cætera legata remanent firma. † Quærit Bal.nun
quid tale teſtamentum valeat vt teſtamentum propriè, ita ꝙ
caderet in ſtatuto faciente mentionem de teſtamento,& con-
cludit no.qđ ſic,licèt ſecundum eum quidam dicant ɔ̃rium,ꝙ
impropriè eſt teſtamentum. ¶Sed prædictis non obſtantibus
contrarium eſt verius.Primò per illud,qđ in fortiorib.terminis
tenet Bar.in repet.l.1.C.de ſacroſan.eccl.in pen.col.in ver.quar
to quæro.vbi tenet, qđ ſi fiat teſtamentum ad pias cauſas ſine
ſolennitate iuris ciuilis cum duobus teſtib. tantum,non dicitur
propriè teſtamentum, ſed largè,inter cætera alleg.iſtum tex.in
§.fi.Pro quo vltra Bar.facit tex. in d.l.2.§.1.ff.quemadmo.teſta.
aper.ibi,Item imperfecta ſolemus teſtamenta dicere;licèt poſ-
ſes reſpondere, ꝙ verum eſt de iure Digeſtorum,aliud hodie
per hunc tex.ad idem ſtringit,quia quando aliquid non profer-
tur ſimpliciter,ſed cum aliquo adiuncto,illud non eſt propriè,
ſed impropriè,doctr.eſt Bar. approbata in l.Lucius.la 2.§.quæ-

ſitum.ff.de leg.2. ergo cùm teſtamentum imperfectum nõ ap-
pelletur teſtm̃ ſimpliciter,ſed cum qualitate,imperfectum, er-
go oſtenditur,qđ non eſt teſtm̃ propriè.Ad idem vide tex.ſuper
quo cogita in l.miles ſi teſtm̃.ff.de teſta.mil. Ad idem facit text.
in l.fi.s̃.fam.erciſ.nec eſt bona ſol.quam ad illum tex.dat Bal.in
l.filij.eo.tit.ꝙ d.l.fi.intelligitur, qñ non apparebat patrẽ voluiſſe
teſtari,quia non fecerat inſtitutiones hęredum,nam confundi-
tur per illum tex.dum dicit,*ſiue cęptum, neque impletum teſtamen-*
tum; ergo apparet,ꝙ volebat teſtari, & ſic,ꝙ fecerat inſtitutio-
nes hæredum,aliàs eſſet ſuperfluum,qđ ibi dicitur de teſtamen
to,& codicillis. Non quoq; vr̃ bona ſol. quam ponunt Cyn.&
Ang.in Auth.qđ ſine.j̃.eo.dum dicunt,ꝙ per d.l.fi.fuit inductũ,
ꝙ valeret vt voluntas ab inteſt.& per iſtum tex.fuit inductum,
ꝙ valeat iure teſtamenti,quia dico,ꝙ per iſtum tex.nihil indu-
citur de nouo,niſi de parentib.vtriuſque ſexus, & ſic de fœmi-
nis,& ita atteſtatur Imperator referens vtrunque tex. in Auth.
de teſt.imperfe.in prin.& gl.hic.Ad idem eſt bonus tex.in l.filij.
eo.tit.C.fam.erciſ.puto concludendum, ꝙ ſi ſtatutum loque-
retur de teſtamento,non comprehenderetur teſtm̃ imperfectũ
inter liberos, per ea quæ vlti.adduxi.eod. modo propriè pater
iſto caſu non dr̃ mori ab inteſt.& ſic in quæſtione ſtatuti s̃.for-
mata teneo deciſionem Fulg. & Lud.quia pater etiam non dr̃
ab inteſta.decedere, & ſic iſta erit mixta ſpecies, vel caſus me-
dius,ita potes ex prædictis per te perpendere; nam quemadmo
dum non dr̃ propriè teſtamentum, ita nec propriè vr̃ inteſta-
tus decedere,non enim dr̃ omnino inteſtatus, qui fecit teſtm̃ li-
cèt imperfectum,patet, quia ei ex teſtamento ſucceditur, ſm
communem opi.Doct.ſuperius relatam. ¶Item prædictis ad-
de,qđ decidit Bal.in l.licèt.ad fi.C.de pac.vbi quærit, an cõuen-
tio de inuicem ſuccedendo,quæ inter milites valet,vt ibi ẽt eſt
text.ſit propriè teſtm̃, refert quoſdam dicere, ꝙ ſic, cùm ex eo
adeatur hæreditas:alij dicunt,ꝙ eſt vlt.voluntas in genere inno
minata,vt ibi eſt tex.fi.qđ facit,ſm Bal.ad ſtatutum diſponens,
ꝙ vlt.voluntates valeant coram duob. teſtib. nam licèt in ſub-
tili diſputatione non ſit teſtm̃ cum duob. teſtib.erit tamen vlti.
voluntas innominata habens vim teſtamenti, ẽt quo ad hr̃dis
inſtitutionem,ex quo ſtatutum non fecit expreſſam mentionẽ
de teſtamento.Ex iſta deciſione Bal.infero in propoſito noſtro,
qđ ſi.ſtatutum loqueretur de vlt.voluntate,tunc bene compre
henderetur teſtm̃ imperfectum, de quo loquitur iſte text.bene
facit,qđ dicit Bar.in repe.l.1.C.de ſacroſ.eccl.in pe.col.in ver.4.
quæro.¶In ea.gl.ibi, tu dic illam.l.qui à patre. corrigi.idẽ tenet
gl.in l.2.C.de confir.tu.ɔ̃rium tenet gl.in l.1.in gl.mag.s̃.eo.Tu
* reſponde,vt per Cy.Bar.*& communiter Docto.* hic,& Alex.in cõſ.
140.ſuper teſtamento ſer Nic. vel melius iunge ſolennem glo.
& doct. ſimul, vt hic per Pau.de Caſtr. Sed aduerte,quia ſolu.
communis videtur impoſita verbis, & non reb. qđ iſtud priui-
legium filiorum non debet redundare in pręiudicium tutorũ,
cùm tutor ſit extranea perſona, nam pro certo ibi non reſul-
tat effectualiter præiudicium aliquod: patet, quia ſi datio tu-
telæ ibi ex teſtamento imperfecto non valet, tamen omnino
confirmandus eſt, vt ibi text.dicit, & ſic non videtur in effectu
referre quantum ad præiudicandum tutori, an ſit tutor ex te-
ſtamento imperfecto, an verò confirmetur. Iaſ. Piſis.

ADDITIONES.

a ¶Teſtamentum. An ſit teſtamentum in caſu huius.§. tangit Iaſ.in l.2.1.col.s̃. de ſecundum tab.& col.3.ver.3.facit,vbi.s̃. quod gl.hic. PVRPV.

b ¶Ratione.Adde,quæ ſcribit Boer.q.241. poſt nu.9. Tiraq.in l.ſi vnquam.ver. ſuſceperit liberos.nu.124.C.de reuoc.don. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Si in capſa patris reperiatur ſchedula ſcripta manu patris, quæ contineat diuiſionem bonorum inter filios, eſt ſtandum tali ſchedulæ, ſecus ſi ſit ſcripta manu alterius ẽt manu notarij ſine ſubſcriptione patris.*

2 *An ſit ſtandũ ſchedulæ ſine teſtib.continenti diſpoſitionẽ ad pias cauſas.*

3 *Regulariter in priuata ſcriptura non requiritur, quòd apponatur dies nec locus, niſi contineat teſtamentum patris.*

AVTHENTICA.

QVod ſine. No.in hac Auth. iũcta Auth. ſi modo.s̃.fami.erciſc.quæ ſimul cum iſta legi debet,qđ ſi reperitur aliqua ſchedula priuata [a] continens voluntatem patris, & ſit ſine teſtibus,quòd ſi eſt ſcripta manu ipſius patris,vel filiorum, vel

ADDITIO.

a ¶Schedula priuata.Adde,quæ ſcribit Clar.§.teſtamentum.q.7.& 14.& habetur inter commun.opin.lib.17.ver. ſchedula.melius per Clar.d.q.14.vbi declarat materiam huius Auth. MASVER.

vel tota ſcripta manu patris, probat voluntatem patris inter li-
a beros. [a] † Et ex hoc infert Bal. ad caſum quotidianum, de quo
1 pluries interrogatus ſum, qđ ſi in capſa patris reperiatur ſche-
dula ſcripta manu patris, quæ contineat diuiſionem bonorum
inter filios, ſtandum eſt tali ſchedulæ; ſecus ſi eſſet ſcripta ma-
nu alterius quàm patris, etiam manu notarij ſine ſubſcriptione
patris, per Auth. ſi modo. prealle. & per hoc reprobat deciſio.
Bar. in l. fideic. §. 1. ff. de leg. 3. vbi Bar. ſub dubio fortè tenuit, qđ
ſi in ſcripturis notarij reperiatur aliqua ſcript. quæ dicat hoc eſt
teſtamentum talis, & non ſit ſubſcripta teſtib. fortè valet, inter
liberos, & malè, cũ quo tenet Pau. de Caſt. hic in fin. Tu autem
b plenius conſidera tres caſus [b] circa talem ſchedulam, quæ re-
peritur in capſa patris, ſi quidem illa ſcriptura apparet, qđ erat
ſcripta manu ipſius patris, tunc Bal. verum dicat, per tex. huius
Auth. & idem tenet Bar. & Pau. de Caſt. in l. ſi is qui. ff. eo. & do.
Alex. in §. ex imperfecto. ſ. ea. l. quicquid ibi teneat Sal. quando
c ergo ſcrip. eſt ſcripta [c] manu propria patris, ibi non requirun-
tur aliqui teſtes, verum eſt quantum ad ipſos filios: ſed ſi in tali
ſcrip. eſſent aliqua relicta etiam ad pias cauſas, vt dicit hic text.
in fi. loquens de legato libertatis, tunc quantum ad hoc, vt talia
legata valeant, de neceſſitate requiruntur duo teſtes, ita decla-
rat hunc text. d. Alex. Imo. in conſi. 76. in 3. vol. incip. ponderatis
his de quib. in themate. in 6. col. poſt Bal. & alios per eum rela-
tos. ſi autem dubium ſit an talis ſcriptura ſit ſcripta manu pro-
pria patris, & negetur ſcript. patris, debet probari per duos te-
ſtes. gl. eſt in §. 1. in ver. diuiſione. in Auth. de teſt. imperfect. ſm
d Bald. & Raph. Fulg. hic. [d] Et an iſto caſu ſufficeret probare ſcri-
pturam patris per comparationem aliarum literarum ipſius
patris, ponit egregiè d. Alex. in præalleg. conſi. 76. in 3. vol. ſi au-
tem talis ſchedula, quæ reperitur in capſa patris ſine teſtib. ſit
ſcripta manu alterius quàm patris, etiam notarij, & tunc ſi eſt
ſubſcripta manu propria ipſius patris, aut ipſorum filiorũ, idẽ
eſt, p̃ d. Auth. ſi modo. vbi caſus clarus. Tertius caſus eſt, & iſte
eſt multum dubitabilis, quãdo talis ſchedula reperitur in capſa
patris ſine teſtibus, & non eſt ſcripta manu eius nec ſubſcripta,
* & in hoc *concluditur magis communiter*, quòd talis ſcrip. etiam in-
ter liberos nihil probat, ſecundum Bald. & Pau. de Caſtr. hic, &
Imo. & Pau. de Caſt. in l. ſi is. ff. eod. Pet. de Anch. & Imo. in c. 2.
in 8. q. de teſta. & in hoc reprehenditur deciſio Bart. in d. l. fidei-
commiſſa. §. 1. ego limito hoc eſſe verum, niſi probaretur, qđ
talis ſchedula eſſet ſcripta à notario, vel tertio de mandato ip-
ſius teſtatoris, quia teneo, qđ valeret tanquam teſtamentum
nuncupatiuum inter liberos, per d. §. ex imperfecto. ſ. ea. l. qui in
hoc non eſt correctus, vt in glo. & ibi dixi, ſed non valeret tan-
e quam teſtamentum in ſcriptis, [e] per hanc Auth. & vtilitas eſt
eſt propter legata relicta extraneis, quæ in teſtamento nuncu-
patiuo imperfecto nihil valent. d. §. ex imperfecto, & tñ vale-
rent ſi eſſet teſtamẽtum patris imperfectum in ſcriptis, vt hoc
tex. in fin. & in iſtis terminis ſaluo Bar. in d. l. fideicommiſſa. § 1.
2 ¶ † Quid autem eſſet, ſi talis ſchedula ſine teſtib. contineret di-
f ſpoſitionem ad pias cauſas, [f] ponit Bar. in l. in teſtamento. ff. de
fideic. liber. Bal. in rep. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. in vlt. char. in 6. q. 3.
partis, in prin. & in l. ſi iure. C. de teſt. manu. Ang. in rep. l. ſi certis
annis. in vlt. char. ff. de pact. Io. de Ana. in conſi. 57. incip. viſis, &
conſideratis. Pau. de Caſt. in conſi. 360. quod incip. ſuper eo, qđ
quæritur. Lud. Rom. in d. Auth. ſimiliter. C. ad leg. Falc. in 18. ſpe
ciali piæ cauſæ inter vlt. vol. & latè Alb. in §. fi. ſ. ea. l. & iſtud idẽ
3 voluit Bar. in l. ſi is qui. in 2. col. circa med. ff. eo. ¶ † Secundò no.
g ex tex. in verbo temporis, qđ licèt regulariter in priuata ſcript. [g]
non requiratur, ꝙ apponatur dies nec locus. l. cùm tabernam.
§. idem quæſijt. vbi Bar. not. ff. de pig. tamen hic eſt ſpecialis ca-
ſus, in quo in priuata ſcriptura continente teſtamentum patris
requiritur tempus, quo facta eſt. ſimile habes in §. quantum. in
* Auth. quib. mod. nat. effic. legi. *ſecundum Bal. Ang. & omnes hic*, &
Ang. in Auth. de teſt. imperfe. in prin. & do. Alex. in conſi. 123.
incip. diſcuſſis hæſitationib. in 4. col. in fi. in 1. vol. & in præalleg.
conſi. 76. in 3. vol. in pen. col. Iaſ. Piſis.

ADDITIONES.

a ¶ Liberos. Ampliat Alex. ad nepotes. lib. 7. conſi. 114. viſa ſcrip. Et ad venien-
ab inteſt. Alex. conſi. 14. viſo teſtamento. PVRPV.
b ¶ Caſus. Contra iſta vide Alex. conſi. 123. diſcuſſis. col. 3. & 4. lib. 1. PVRPV.
c ¶ Scripta. Adde Bal. in l. quæſtionem. in pen. col. de fideicom. verſi. quid de ſcri
ptura manu teſtatoris facta.
d ¶ Ful. hic, & lib. 6. conſi. 114. viſa ſcriptura. PVRPV.
e ¶ In ſcriptis. Quando reperitur teſtamentum tantum ſcriptum, & non prę ſen
tatum, vide Dec. conſi. 159. col. 1. & fin. Alex. lib. 6. conſi. 14. conſideratis his,
quæ in themate. PVRPV.
f ¶ Pias cauſas. Dec. in c. 2. de fid. inſtrum. col. 4. verſi. vlt. & ibi, quòd exigat hęc
ſcriptura diem.
g ¶ Scriptura. Adde glo. in c. quotiens cordis oculus 1. q. 7. Ang. in l. 1. in §. edi-
tiones. ff. de edend. Ioan. de Imol. in l. 2. ff. quemadmod. teſtamen. aper. Abb. in
cap. 1. ad fin. de probatio.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtam. factum inter liberos reuocatur per ſecundam voluntatem ſo-
lennem cum clauſula derogatoria, fallit tamen, vt infra nu. 2.*
3 *Licèt aliàs ſecundum teſtamentum ſolenne factum coram ſeptem teſtib.
tollat ipſo iure pręcedens, tamen quando præcedit teſtamentum condi-
tum inter liberos, requiritur expreſſa derogatio.*
4 *Ad reuo. teſta. conditi inter liberos, requiritur, quòd ſecundum ſit ſolen-
ne, licèt primum fuerit de iure ſpeciali.*
5 *Aliquando tollitur facilius, quod valet de iure communi, quam quod de
iure ſpeciali.*

AVTHENTICA.

1 HOc inter. † Teſtamentum factum inter
liberos reuocatur per ſecundã
voluntatem ſolennem cum clauſula derogatoria.
hoc dicit. vel ſic. Teſtamentum factum inter libe-
ros à patre non reuocatur per aliud, ſecundum teſtamentum,
niſi duo copulatiuè concurrant. Primò, ꝙ pater reuocet ex-
preſsè primum, & ſecundum factum ſit cum ſeptem teſtibus.
hoc dicit, & eſt ſingularis ſecũdum Pau. de Caſt. hic. Et amplia
iſtam Auth. vt procedat non ſolùm quando agitur de reuoca-
tione inſtitutionis, ſed etiam quando agitur de ademptione
prælegati facti filio in primo teſtamento, adeo, ꝙ tale legatum
non poſſet poſtea reuocari à patre in codicillis coram quinq;
teſtibus, ſed requirerentur ſeptem teſtes. ita tenet Ludo. Rom.
vbi plura ſcribit ad materiam iſtius Auth. in conſi. 179. ampliſ-
ſimè Doct. in 8. col. & duab. ſeq. mouetur præcipuè per iſtum
tex. & per §. & ſi quidem Auth. de teſt. imperfe. quib. generali-
ter cauetur, ꝙ ad hoc, vt reuocetur voluntas patris facta inter
filios, ſeptem teſtes requiruntur. Secundò pondera iſtum text.
in ver. infirmatur, qđ verbum ſecundum eum verificatur non
ſolùm in toto teſtamẽto, ſed etiam in qualibet eius parte. alleg.
text. in § quoniam infirmas. iuncto. §. optimè verò. in Auth. de
nup. Secundò pro ampliatione iſtius Auth. aduerte, ꝙ teſtamẽ-
tum conditum à patre inter liberos cum ſolennitate Authen.
quòd ſine. ſupra eodem. non tolleretur nec ipſo iure, nec ope
excep. per inciſionem, ſeu cancellationem teſtamenti, ſed re-
quiritur ſolennitas de qua in iſta Authen. vt patet in text. dum
dicit, & aliam diſponit voluntatem, & ita tenent Ang. & Alex.
in l. noſtram ſ. eo. contra Pau. de Caſtr. ibi per aliam rationem,
de qua ibi per Alex. ¶ Puto, quòd ratio vtriuſque ſit, quamuis
non inueniam declaratum: primò requiritur, ꝙ fiat expreſſio
primi teſtamenti, licèt regulariter ſecundum teſtamẽtum ipſo
iure tollat primum, licèt de primo mentionem non faciat. §.
poſteriore. Inſti. quib. mod. teſt. infir. l. ſi quis priore. in prin. ff. ad
Trebel. ſed requiritur fauore filiorum, qui erant inſtituti in pri-
mo teſtamento. Et ſic eſt caſus ſingularis, quòd licèt ſecundũ
teſtamentum tollat ipſo iure primum, vt iurib. præalleg. tamen
hic requiritur derogatio, vt infra dicam fauore filiorum. Et per
hoc non obſtat ſi diceres, quòd facultas quæ competit in con-
dendo actum, multò magis competit in reuocando illum. l. in
fraudem. §. ſicut, & ibi no. Ang. ff. de teſtam. milit. quia iſtud eſt
verum, quando illa eſſet mero fauore teſtantis, ſed hic eſt fauo
re filiorum. ¶ Ratio autem ſecundi quæſiti quare requiratur,
quòd adſint ſeptem teſtes in ſecundo, cùm in primo aut nulli
interfuerint, aut duo tantum, vt in Auth. præcedenti. Ratio eſt,
quia iſto ſecundo erant inſtituti extranei, & aliquid relictum
filijs, & ideo in teſtamento in quo inſtituuntur extranei ſumus
in regula communi, quòd requirantur ſeptem teſtes, vt hac. l.
a in princip. Et per hoc infero primam [a] limitationem, & decla-
rationem ad hanc Authen. vt procedat, quando in iſto teſta-
mento ſunt inſtituti extranei hæredes, ſi autem in iſto ſecundo
eſſent ita inſtituti filij, ſicut in primo, & ſecundum teſtamen-
tum eſſet magis fauorabile filijs, tunc ſecundum indiſtinctè
tolleret primũ, nec requirerentur tunc iſta duo requiſita huius
tex. & ratio eſt, quia cùm iſta Auth. ſit facta fauore liberorum,
non debet in eorum damnum retorqueri. l. qđ fauore. C. de leg.
ita in terminis limitat, & intelligit iſtam Auth. gl. valde ſing. in
Auth. de teſta. imperfe. in princ. quam glo. ibi ſequitur, & mul-
tum not. Iacob. de Bel. & alij poſt eum; eam approbant Cyn.
& alij communiter hic, & illam glo. exclamat pro ſing. Lud. Ro.
in conſi.

ADDITIO.

a ¶ Primam limit. Adde pro confirmatione huius limit. Mar. Iun. conſi. 124. nu.
33. lib. 1. conſi. 144. nu. 57. lib. 2.

in consi.179.incip.Amplissime Doct:10.col.& no.in consi.385.
quod incip.In casu præmisso,quo quæritur an secundum testa
mentum,& d.Alex.in consi.146.in 2.vol.incip.viso themate.in
pen.col. & in consi.105.in 4. vol. quod incip. viso & diligenter
considerato themate.in 6.col.& vide, quod dicit Ioan.And.in
addi. Specu.tit.de insti.edi.§.compendiosè. versi.quòd si prius.
2.¶ † Secundò limita istam Auth. procedere, quando primum
testamentum conditum à patre inter liberos fuit conditum in
scriptis,hoc est scriptum manu propria patris,aut subscriptum
sua manu,iuxta Auth.præced. tunc secundum perfectum non
tollit primum,nisi de eo faciat specialem mẽtionem, & in istis
terminis loquitur ista Auth. & patet in dictione hoc etiam te-
stamentum,quæ est relatiua similium. Si autem primum testa
mentum patris inter liberos fuisset nuncupatiuum tantum,vt
quia pater in præsentia duorum testium condidisset testamen-
tum nuncupatiuum inter liberos,iuxta §.ex imperfecto. s.ead.
l.tunc indistinctè tolleretur per secundum testamentum con-
ditum coram 7.testib.quamuis in eo non fieret mentio specia-
lis de primo.ita sing.limitat solus Ang.hic dicẽs se in hoc tene-
re contra omnes.Et inuenio,quòd istam limitationem Ang.se-
quitur.d.Alex.in consi.160.in 5. vol. quod incip. viso themate,
in pen.col. Confirmo istam limitationem per optimum simi-
le:quia & alibi video,quòd si primum testamentum sit in scri-
ptis,difficilius reuocatur per secundum,in quo instituatur Im-
perator, vel aliquis de magistratib. & tamen si erat nuncupa-
tiuum,reuocatur.tex.est in l. volumus. *secundum communem in-*
tellectum, vt ibi dixi.s.e.Ad idem facit, quia si ponderas tex.hu-
ius Auth.in fi. dum dicit non referre,an secundum testamentũ
sit sine scrip.vel in scrip.ad denotandum,quòd est differentia in
primo,tamen omnes tenent contra Ang.vt ipsemet fatetur,&
in specie d. Alex. hic sibimet contrarius. ¶ Tertio. limita istam
Auth. procedere, quòd dicta duo requisita debeant concurre-
re, quando ageretur de reuocando testamento, secus quando
ageretur de reuocando codicillos, in quib. pater instituisset fi-
lios æquis portionib.ita limitat.d.Alex.in præall.consi.146.in 2.
vol.in pen.col. quia cùm ista Auth. sit exorbitans à regulis iuris
communis, vt s. declaraui, non debet extendi extra casum,in
quo loquitur.¶† Quartò sing.limita istam Auth. vbicunque in
secundo testamento esset facta institutio ad pias causas, & in
aliqua parte filij essent instituti,tunc ista Auth. non haberet lo-
cum, imò istud secundum testamentum indistinctè tolleret
primum conditum inter liberos, quamuis in isto secundo te-
stamento nõ esset facta specialis mentio de primo: & ratio est,
quia de iure communi secundum testamentum tollit primũ
absque cõmemoratione primi, vt s. declaraui.vnde ista l. quæ
est imperialis,statuens aliquid nõ habet locum in Ecclesijs, vel
Ecclesiasticis personis, quia lex imperialis aliquid statuens, ꝙ
possit afferre præiudicium Ecclesijs,vel pijs locis,non compre
hendit Ecclesias, vel pias causas, nisi talis.l.sit approbata ab Ec-
clesia,vel à summo Pontifice.ita dicunt Host. Io. An. & alij in
c.fi.de sol.& ita in specie limitat istam Auth.d.Alex.in cõsi.105.
in 4. vol. quod inci. viso ac diligenter considerato themate. in
6.col.ad fi.& seq.bene facit,quod dicam in §.fin.in 4.limitatio-
a ne.[a] ¶†Secundò principaliter no.hic esse tex. sing. ꝙ licet aliàs
3 secundum testamentum solenne factum coram 7.testib.tollat
ipso iure præcedens testamentum,vt iurib.s.in prin. alleg.& di
cetur in l.sancimus.j. eo. tamen quãdo præcedit testamentum
conditum inter liberos,requiritur expressa derogatio.Et sic põ
dera hic esse tex. sing. ꝙ testamentum conditum à patre inter
liberos, censetur in effectu habere clausulam derogatiuam ad
sequentia testamenta,quod valde no. ad ea,quæ traduntur per
Bar.in l.si quis in prin.testamenti.ff.de lega.3. & per Mod. in l.si
mihi & tibi.§.in legatis.ff.de leg.1.& hic est fauor filiorum.facit
4 quod dixi.s.in 1.limitatione. ¶† Tertiò no. quòd ad reuocatio
nem testamenti conditi inter liberos requiritur testamentum
solenne, licet primum factum fuerit de iure speciali. Et ex hoc
infertur,ꝙ maior est fauor filiorum, quàm militis, vt patet ex
hoc tex.iuncta.l.eius militis.§.si militia missus. ff.de test.mili.&
quod firmior est dispositio patris inter liberos,quàm militis.Et
sic videtur,quòd non sit bona argumentatio, quam facit Bart.
in §.fi. vbi dicetur. j.eo. dum arguit de milite ad testamentum
factum inter liberos, quia non reuocaretur facilius primum te
stamentum conditum à patre inter liberos de iure speciali,q̃ si
esset conditum de iure cõi.Et sic iste tex.dr̃ facere ꝯ regulam.d.
5 §.si militia missus. vbi dr̃, ꝙ † facilius tollitur, quod valet iure
speciali,quàm quod valet iure communi. Ias. Pisis.

ADDITIO.

a ¶Limitatione. Vide quintam limita. sing. per Cor. lib. 4. consi.21. videtur in
hac.quando secundum non valet vt testamentum, sed vt codicillus.

SVMMARIVM.

1 *Si testator conuocatis septem testib.dicat, sitis testes, quòd illud quod*
ego dimisi in quadam schedula apud Guardianum fratrum minorum,
volo esse, & quòd sit meum test.testes deponãt, quòd Guardianus pro
duxit vnam schedulam,an valebit,vt testa.nuncupatiuum.
2 *In appel.ab interlocutoria debet exprimi causa pro forma.*
3 *Si testator cœpisset facere test.in scriptis, & non adhibuisset omnes so-*
lennitates requisitas,an tale testamen.valebit vt nuncupatiuum.

§.Per nuncupationem.

Testamentum nuncupatiuum debet fieri vno eodemque tempore.7.test. præsen-
tib.& audientib. voluntatem testantis.h. d. Et istud seruatur in
vsu,& formam ponit Spec.in tit.de instr.edi.§.vt autem. versi.
1 instrumentum.¶† Quid ergo esset,si testator conuocatis.7. te-
stib.diceret,sitis testes,ꝙ illud, quod ego dimisi in quadã sche-
dula apud Guardianum fratrum minorum,volo esse,& quòd
sit meum testamentum:& testes deponunt, quòd Guardianus
produxit vnam schedulam,nunquid valebit vt testamentum?
& videtur,ꝙ non à partib.sufficienter enumeratis:nam non po
test valere vt testamentum in scriptis,quia in eo requiritur pro
forma,& solennitate,ꝙ testes manu propria se subscribant, &
sigillent,vt hac l.in prin.non etiam potest valere vt testamentũ
nuncupatiuum,quia dicitur, quando testator expressit volun-
tatem coram testib.& testes sciunt, vt hoc tex. Item posito, ꝙ
esset testamentum,nõ deberet valere, quia esset captatorium,
quia pẽderet à voluntate tertij.s.Guardiani,qui posset captare,
& dare vnam schedulam pro alia:& ideo quando non esset ad
pias causas tanquam captatoria dispositio nihil valeret.l.capta
torias.s.de test.mil.Istis non obstantib.Pau.de Cast.hic determi
nat,ꝙ valebit vt testamentum nuncupatiuum, quia sufficit,ꝙ
testes sciant voluntatem testatoris explicitè, vt hoc tex. vel per
relationem alterius instrumenti,vel schedulæ, dummodo con
stet,quòd illa sit schedula, de qua dixit testator,ita ꝙ nõ posset
sequi captio.per l.asse toto.ff.de hæred.insti.iuncta.l. certum. ff.
a si cer.pet.& ita refert tenere Bar.in l.si ita scripsero.[a] ff.de con-
di.& demon.¶ Sed errat Pau.de Cast.primò,quia Bart.ibi non
loquitur in testamento nec in institutione,sed loquitur in lega
to: nam in testamento & institutione, prout loquitur Pau. de
Cast.est falsa decisio,per tex.in l.iubemus.j.eo. vbi traditur pro
forma & solennitate, ꝙ testator proprio ore expresse debet co
ram testib. nominare nomina hæredum, sed in legato non est
sic,vt ibi propriè loquitur Bar.qui quærit,pone, ꝙ testator gra-
uat hæredem suum ad dandum, & sic relinquit legatum illis
personis, & illam summam,prout continetur in schedula reli-
cta apud Guardianum. Et quòd Bar. ibi loquitur in legato tan-
tum,& non in testamento,hoc ibi expresse declarant Ioan. de
Imo.& Raph.Cuma.Et ita expresse seipsum declarat Bar. in l.
fin.per illum tex. & ibi Saly. C.de fideicom. & ipsemet Pau.de
Cast.in l.vbi autem nõ apparet. §. sed qui vinum.per illum tex.
in arg.ff.de verb.obli.& idem simpliciter sequuntur ibi Imo.&
Rapha.Cu. tamen ꝙ idem etiam sit in institutione hæredis, te-
net Bal.& Ang.in d.l.asse toto.per illum tex.tamen primum est
verius,prout etiam tenet d.Fran.de Are.in l.hæredes palàm. in
prin. ff.eo.quia in legato nõ requiritur formalis expressio,pro-
ut in institutione,vt probatur in l.nutu.ff.de leg.3. iuncta.d.l.iu-
bemus.Secundo contra Pau.de Cast. & eius fundamentum fa
cit, quia vbi aliquid debet exprimi pro forma,non sufficit ex-
pressio per relationem ad aliud, vt est bonus tex.in c.pen.& ibi
Doct.de iureiu.& in specie ibi Abb. dicit, ꝙ ideo in iuramento
non sufficit relatio ad aliud iuramentũ, sed requiritur expressa
iuratio, vt ibi, quia forma iurandi est de substantia, vt ibi per
2 eum.¶† Confirmatur:nam cùm in appellatione ab interlocu-
toria debeat exprimi causa pro forma.cle.appellanti. de appel.
non sufficit expressio per relationem ad acta, secundum Bal.in
l.minorib.C.de his quib.vt indig.Ant.de But. in c.vt debitus. de
appel.sed in testamento requiritur pro forma & solẽnitate, qđ
testator ore proprio nominet nomina hæredum coram testib.
d.l.iubemus.j.eo.igitur &c.potes tamen limitare per tex. no. in
3 l.quoties.§. si quis nomen. ff.de hær.insti.ver.indubitabili signo.
b ¶† Quid autem esset,si testator[b] cœpisset facere testamẽtum
in scriptis,

ADDITIONES.

a [a]Si ita scripsero.Adde pro hac doct. Bar. quæ ponit Clar. §. testamentum. q.
4.& 36.& vide eundem Ias.in l.ait prætor.§.si iudex.nu.3.ff.de re iud. in l. vbi
autem.§.illud.ff.de ver.obl. MASVER.
b ¶Si testator.Ale.in l.quæ dotis.3.col.ff.sol.mat.no.Soc.lib.1.consi.142.reue-
rendissimè pater.
* Et vide,quæ scribit Clar.§.testamentum.q.4.

in ſcriptis,ſed non adhibuit omnes ſolennitates requiſitas, pu-
ta quia omnes teſtes ſe non ſubſcripſerunt,vel ſigillarunt,an va
lebit ſaltem vt teſtamentum nuncupatiuum,quæ non ſunt di-
ſpoſitiones contrariæ, ſed diuerſæ, hoc diſputat latè Cyn. hic
poſt Ia.de Are.& finaliter concluditur,ꝙ ſic,& ſequitur Alb.&
Mod.& Ful.reputantes no.dignum.Idem tenet Bar.in l.fi.ad fi.
ff.de iure codi.Ang.& Imo.in l.j.§.ſinautem. ff.de hære.inſtit.&
Rapha.Cuma.in l.hæredes palàm.in prin.ff.eo.in vtraque lectu
ra,quamuis vnam male referat Cyn.hic,& eſt bonus tex.in l.iij.
ff.de teſta.mili.circa quem tex.vide tamen,quod dicit Bar. in l.
j.in 15.q.ff.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum perfectum non tollitur per ſecundum imperfectum,niſi in eo ſint ſcripti venientes ab inteſtato coram quinque teſtibus. fallit tamen infra, nu.2.*

2 *Si pater filio pupillo in teſtamẽto ſubſtituit pupillariter extraneos, deinde in codicillis reuocauit talem ſubſtitutionem,& ſubſtituit fratres pupilli,valebit reuocatio.*

§. Si quis autem teſtamento.

¶Iſte.§.eſt ſingularis,& mirabilis,ſecundum Pau.de Caſt. hic.
& eſt ſing.ad duo ſecundum omnes,præſertim Mod.hic. ¶Di-
uiditur in quatuor partes.In j.traditur regula, ꝙ ſecundum te-
ſtamentum,quod eſt imperfectum, non tollit primum validũ,
& perfectum.In 2.quæ eſt ibi, [niſi fortè,] ponitur limitatio.d.
regulæ.In 3.quæ eſt ibi,[eo enim caſu,] ponitur declaratio.d.li
mitationis.In 4.& vlt.ibi, [illud etiam.] ponitur alia deciſio, ꝙ
teſtamentum non ſolum latinè, ſed etiam Græcè fieri poteſt.
1 h.d.¶† Teſtamentum [a] perfectum non tollitur per ſecũdum
a imperfectum,niſi in eo ſint ſcripti venientes ab inteſta. coram
quinque teſti.h.d.iſte. §. ſolennis. Et licèt etiam de iure ſtorum
ante illum tex.eſſet deciſum,ꝙ per ſecundum teſt. imperfectũ
in quo eſſent inſtituti venientes ab inteſta. tolleretur primum
perfectum.l.ij.ff.de iniuſt.rup.l.ſi duob. §.ſi prius. ff.de bon.poſ.
contratab.tamen iſte tex.addit duo de nouo, in quib. eſt ſingu.
Primò, ꝙ in tali ſecundo imperfecto requiruntur 5.teſtes.& q̃
ſit ratio,ſtatim declarabo. Secundò additur, ꝙ tale ſecundum
non valeat propriè vt teſtamentum,ſed propriè ab inteſt. ſuc-
ceditur,vt j̃.declarabo in tex.Amplia iſtum tex.vt procedat nõ
ſolum,quãdo in ſecundo teſtamento teſtator inſtituit eos,qui
aliàs erant ab inteſt.ſucceſſuri,eos ſpecialiter exprimendo, ſed
etiam ſi ſolùm corã quinque teſtib. dixiſſet,volo inteſtatus de-
cedere,tolleretur primum teſtamentum & venientes ab inteſt.
ex hac vlt. voluntate venirent,& ita no.tenet Bar. in l.militis co
dicil.§.veteranus.ff.de teſt.mil.ꝙ dictum notat, & dicit ſignan-
dum,& ꝙ eſt magna ampliatio ad hunc text.qui non loquitur
in his terminis,Alex.in l.ſi ita ſcriptum.§.regula. in vlt. col.ff.de
lib.& poſthu.dic vt ibi per eum poſt Raph. Cuma. in repe. l.ſi
filius,qui in poteſtate.in 36.col.eo.tit.idem tenet Pau.de Caſt.in
l.ſancimus.& ibi Alex.in pen.col.j̃.eo.¶Secundò amplia hunc
tex.vt licet in plurib.verbis literæ loquatur,quando iſtud ſecũ-
dum teſtamentum erat in ſcriptis, vt patet in text.ibi,in verbo
ſcribere,& in verbo,ſcrip.poſterior.& in verb.ſcripti, ita etiam
loquitur tex.in l.ij.ff.de iniu.rup.in verbo, vel in eo ſcriptus eſt,
& tex.in d.l.ſi duob.§.ſi prius.tamen iſte tex. generaliter intelli-
gitur per Doct.vt procedat etiam in teſtamento nuncupatiuo,
& ita in ſpecie tenet Raph.hic ex identitate rationis. Confirma
tur,quia prouiſio iſtius.§. licet exorbitans, tamen eſt fauorabi-
lis,quia inducta fauore venientium ab inteſt.& vlt.voluntatis,
ideo eſt extendenda.l.hoc modo. in fi.ff. de condi,& demonſt.
no.Bar.& Doct.in repe.l.ſi conſtante. in 9.q.1. par. prin.ff.ſolut.
2 mat. ¶Limita iſtum.§.ſex notabilib.modis. † Primò, quando
ſecundum teſtamentum non eſt imperfectum ratione nume-
ri requiſiti,vel eſt imperfectum ratione ſubſcriptionis,quia om
nes teſtes non ſe ſubſcripſerunt, tamen ſi ſunt inſtituti venien-
tes ab inteſt.tollitur primũ, & in iſtis terminis loquitur iſte text.
Secus autem ſi ſecundum teſtamentum peccaret ratione præ
teritionis filij.gl.eſt ord.& ibi Doct.in l.ſi filius, qui in poteſtate.
ff.de lib.& poſth.iſta eſt alta difficultas illius terribilis text. in l. ſi
duob.§.ſi prius.præalle.vbi Bar.multa ſingularia ſcribit.Ad ma-
teriam huius.§.multa examinant Ful.& Pau.de Caſt.hic, & ad
d. §.ſi plus.reſponde,ꝙ loquitur in filio emancipato, vt ibi per
Bar.& per Fulgo.& Pau.hic, plenè traditur in d.l.ſi filius,qui in
poteſtate,vt dixi in l.poſthumo.s̃.de bo.poſ.contratab.¶Secũ-
dò ſing.limita iſtum.§. non procedere, quando ſecundum te-
ſtamentum eſſet imperfectum ſolennitatis defectu,vel rogatu
notarij,vel ob defectum perſonæ teſtantis,tunc nõ tolleret pri-
mum,quamuis in iſto ſecundo eſſent ſcripti venientes ab inte-
b ſta.ita limitat Lud.Rom.[b] in conſi.306. quod incip. propoſita
conſultatio hic ſolùm quærit. & ſic pondera,ꝙ Lu. Rom.vult
vnum, ꝙ non inuenio ab alio tactum ad iſtum. §. quòd in eo
requiratur,quòd notarius,& quinque teſtes ſint rogati,iſtud ta
men non probatur in hoc tex. nec alibi vbi legerim. & in §. ex
imperfect.s̃.ea.l.dixi ꝙ ibi.2.teſtes non debent eſſe rogati, quia
ibi non attenditur ius ciuile,ſed merum iuſgen.tamen differen-
tia eſt inter. §. ex imperfecto. & iſtum. §. vt ſtatim declarabo.
¶Tertiò limita iſtum.§.procedere,quando in primo teſtamen
c to perfecto erant inſtituti extranei hæredes, [c] & in ſecundo im
perfecto ſunt inſtituti venientes ab inteſt.quia eorum fauore ſe
cundum imperfectum tollit primum,ita loquitur iſte text. ſe-
cus ergo ſi in primo etiam eſſent inſtituti venientes ab inteſta.
ita expreſsè vult iſte tex. à contrario ſenſu. & firmant Rapha.
Ful.& domi.Alex.hic in vlt.colum.qui pro hoc alleg. gl.quam
dicit eſſe ſing.in l.ſi filius,qui in poteſtate.in prin.in gl. fi.in prin.
in j.ſol.iuncto tex.ff.de libe.& poſthu. quam ad hoc ibi ponde-
rat Raph.Cuma.Sed certè illa glo.parum probat,aut cum ma
gna violentia.Sed ego allego de hoc gl.ordi.& expreſſam in §.
ex eo.in verbo,perfectè.inſtit. quib.mod.teſta.infirm.ita teneas,
quamuis Pau.de Caſt. tenuerit contrarium, ſubaudiens ad iſtũ
d tex.dictionem maximè.[d] in conſi.362.inci.dubium facit in ſu
praſcripto puncto.quem ſequitur & malè.d.Alex.in cõſi.166.
in 2.vol.quod inci.viſo themate.in vlt.col. ¶Quartò ſing.limi
ta iſtum.§.non procedere,quando in primo teſtamento perfe-
e cto condito coram.7.teſtib.eſſet inſtituta pia cauſa, [e] ſeu eccl.
in ſecundo imperfecto condito coram.5. teſtib. eſſent inſtituti
venientes ab inteſt.præſertim ſi non eſſent liberi, tunc ſecundũ
imperfectum non tolleret primum, eo quia fauendum eſt ma
gis piæ cauſæ,& ſic animæ teſtatoris, quã eius agnatis tranſuer-
ſalib.ita limitat.d.Abb.Pan.in conſi.12.inci.in cauſa,quæ verti-
tur inter hoſpitale.S.Mariæ.in pen.col.idem tenet Raph.Cum.
conſi.11.incip.& idem ego Raph. Ray. Ego autem generalius
puto,quòd etiam ſi in ſecundo teſtamento imperfecto condi-
to corã quinque teſtib.eſſent inſtituti liberi,vel filij, quia adhuc
iſto caſu non reuocaretur primum teſtamentum perfectum
conditum coram.7.teſtib.in quo eſſet inſtituta pia cauſa, & fi-
lij in aliqua parte inſtituti.Et moueor duplici fundamento.Pri-
mò,quia iſte tex. cùm ſit lex imperialis,nõ habet locum in Ec-
cleſijs,vel pijs cauſis,quia eſſet ius præiudiciale, ſed attenditur
ius commune,vt declaraui in Auth.hoc inter liberos.in vlt. fal.
s̃.eo.Secundò moueor,quia excepta legitima,hoc eſt dummo
do filij habeant legitimam ſuam,magis fauet pię cauſæ,quàm
filijs.nam qui vellet exhæredare filium, & ſic priuare legitima,
& inſtituere Eccleſiam,alium quærat pro conſilio quam Aug.
vt dicit gl.in l.ſi quis ad declinandam.C.de epiſ.& cle. ſed exce-
pta legitima,vt dixi,magis fauetur Eccleſiæ,vel piæ cauſæ, vbi
tractatur de anima teſtatoris,quàm filijs,ita expreſsè Bar. tenet
in rep.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.in antep.col.in vlt.q.prin. circa prin.
probat tex.in Auth.ſi qua mulier. ad fi. & ibi Bald. & Mod.vbi
plenè dixi.C.de ſac.ſan.eccl.& no.Pet.de Anch. in conſi.46. in-
cip. prima facie videtur. ergo debet ceſſare diſpoſitio huius.§.
qui procedit,quando in ſecundo teſtamẽto ſunt inſtitutæ per-
ſonæ magis dilectæ teſtatori,quàm in primo,ſecus quando è cõ,
vt dixi.s̃.in 3. Fal. ¶Quintò limita iſtum. §.procedere, quando
in ſecundo teſtamento imperfecto eſſent inſtituti venientes ab
inteſt.qui obtinent primum locum,ſecus ſi alij,ita Bar. in d.l.ſi
duob.§. ſi prius. ad fin. *& ſequuntur hic omnes Mod.* ¶Vlt. limita,
quando ſunt inſtituti omnes venientes ab inteſt.ſecus ſi aliqui,
& nõ omnes, per iſtum tex.qui vtitur indefinita,quæ æquipol-
let vniuerſali, vt in iurib. vulg.ita limitat Raph. Cuma.in d.l.ſi
filius,qui in poteſtate.in antep.char.ff.de lib.& poſth. d.Alexan.
hic in 9.col.tamen d.Fran.de Are.in d.l.ſi filius,qui in poteſtate.
tenet contrarium,ſed præcedens opin.plus placet. ¶In tex. ibi,
[non

ADDITIONES.

a Teſtamentum. Nota ergo magis faueri venientib. ab inteſt. in ſtatutis quàm extraneis. Adde Bar.in l.j.§.ſi duob.ff.de ſecundum tab.Iaſo.in l.fi.11.col.j̃.de edi.diu.Adr. tollen. & quid in teſtatore clerico.Bal.lib.1.conſi.448. quæritur an teſtamentum.2.dub. PVRPV.

b ¶Ro.Adde Rui.conſi.1.nu.5.lib.2.

c ¶Extranei hæredes.Soc.2.parte.conſi.229. videtur primo aſpectu. colum. 2. PVRPV.

d ¶Maximè. Adde, ꝙ iſta dictio maximè,quando iungitur cum verbis importantib.cauſam finalem,tunc abundat, nec ſtat implicatiuè, vt eſt text. iuncta gl.in verbo,maximè.in c.ſi quis epiſcopus damnatur.11.q.2. & in c. cũ olim, in verbo maximè ſenes,iuncta gl.fi.de teſti.& in c.cum contingat, iuncta gl. j.de fo.compe.& per Ant.de But.Ioan.de Imo.& alios c.ad abolendam.de fil. presby.Alex.de Imo.conſi.77.incip.viſis hæſitationib.eleganter formatis.in vlt.col.in 3.vol.

e ¶Pia cauſa.Vide Soc.d.conſi.229.par.2. PVRPV.

[non quasi testamentum, sed quasi voluntatem vltimam intestati.] istæ duæ diminutiuæ quasi, videntur habere sensum, quod
non sit propriè testamentum, nec etiam propriè ab intest. succedatur, quasi ista sit media species. sed Bal. & Sal. hic, & Pau. de
Cast. intelligunt istum tex. quod quo ad legata seruetur dispositio testamenti imperfecti, secus est in institutione, quia instituti nō
succedent pro portionibus designatis. idem Raph. Cuma. in d. l. si filius, q in potestate in pen. char. per l. 1. ff. de iniu. rup. Sed tu
teneas, quod imò etiam instituti, quamuis in testamento non perfecto succedant, tamen secundum volun. & dispositionem testatoris. ita tenet Bar. in d. l. si duob. §. si prius. in vlt. colum. circa
med. per illum tex. qui optimè facit. facit. l. filij. cum gl. & l. fi. supra fam. ercis. & tamen Fulg. & d. Alex. hic contra, & ostendetur secundum Ful. quia si verum esset, quòd intestatus decederet, non tolleretur primum testamentum, vt dicit tex. & faciūt,
quæ dixi in §. ex imperfecto. s. e. l. tamen contra istam rationē Fulg. facit, quod dixi. s. circa prin. in prima ampliatione huius
tex. ¶ In tex. ibi, in qua voluntate. 5. testium iuratorum depositiones. opponitur de §. ex imperfecto. s. ea. l. vbi Bar. & omnes
volunt, quod imò duo testes sufficiant. facit. l. fi. in ver. [quibuscunque verbis, vel indicijs.] cum gl. supra fam. ercis. respondet Bal.
hic in j. opp. & Pau. quod. §. ex imperfecto. loquitur, quando testamentum est conditum inter filios, & tunc duo testes sufficiunt, hic autem quando conditum est inter alios venientes ab
intest. exceptis filijs, vbi quinq; requirunt. & idē tenet gl. in l. iiij. in ver. ab intest. in vna sol. s. fam. erci. Ang. in Auth. de testa. imperfectis. in prin. Pau. in Auth. hoc inter liberos. s. eo & d. Alex.
in §. ex imperfecto. in vlt. col. s. ea. l. *& ista est communis sol.* secundum quam multum restringitur generalitas huius text. vt procedat solum in alijs venientib. ab intest. exceptis liberis. Tu aūt
generaliter intelligas istum tex. procedere in quibuscunque venientibus ab intest. etiam computatis liberis. & dic quod ideo in §.
ex imperfecto. duo testes tantum sufficiunt, eo quia illi filij instituti erant omnino ab intest. successuri, & sic ibi causa intesta
ti adiuuat causam testati, vnde nimirum si duo testes sufficiūt, sed in isto tex. non erant ab intest. successuri, quia aderat aliud
testamentum, vnde cùm in hoc secundo oporteat duo facere, idest tollere primum testamentum, deinde vocare istos, ideo
nimirum si. 5. testes requiruntur, arg. l. j. C. de his, qui sibi in testa. adscrib. ita intelligit Raph. Fulg. hic, & in §. ex imperfecto. s. ea.
l. & no. Lud. Rom. in præall. consi. 306. in 2. col. in fi. sentit Oldr. Lau. in consi. 119. quod incip. Titius condidit testamentum.
3 ¶ † Vlt. per istum tex. dicit Barto. hic, & in l. militis codi. in prin.
per illum tex. ff. de mil. test. se obtinuisse in ciuitate Perusij quandam hæreditatem contra omnes aduocatos, cùm pater in testamento filio pupillo substituisset pupillariter quosdam extraneos, deinde in codicilis reuocauit talem substitutionē, & substituit fratres pupilli, vel sororem, & diceretur, quod in codicillis
non poterat directo substitui, nec substitutio directa reuocari, per regulam. l. hæreditatem. j. de codicil. & §. pen. instit. eo. Bart.
dicit se obtinuisse contrarium per hunc tex. vbi quando præcedit testamentum solenne, in quo sunt instituti extranei, certè secunda voluntas, licet sit minus solennis, in qua sint instituti ve
nientes ab inte. vt est in proposito nostro, tamen ipso iure tollit præcedens testamentum solenne, nec est curandum, quod sint codicili, vel testamentum sicut in milite, qui potest directam insti
tutionē & substitutionē facere in codi. l. militis codicil. in prin. de mili. test. Et istam opi. sequuntur Ful. Pau. de Cast. Alex. hic,
Fran. de Are. in Auth. hoc inter liberos. s. e. & in l. cohæredi. § cū filiæ. per gl. ibi in verbo, non valuit. ff. de vulg. & pup. & Rapha.
Cu. in l. 2 post Bar. ibi. ff. de iniust. rup. & in d. l. militis codi. Contrariam opi. tenent omnes alij. Bal. & Ang. in § ex imperfecto. s.
ea. l. Bal & Sal. in l. filij. s. fam. erci. Ange. & Imo. in l. j. ff. de iniust. rup. & Bald. Ang. & Sal. in alijs plerisque locis hic alleg. per do.
a Alex. & Lud. Rom. [a] in consi. 179. incip. amplissimè Doct. in 5. & 6. col. per aliqua non multum vrgentia, de quib. per eos. ego
autem vltra alios pro opi. Bar. pondero bene facere tex. in quo se fundat Bar. in d. l. militis codi. in prin. vbi in milite statutū est
quod possit directò in codi. substituere. Et si dicis prout dicūt Bald. & Ang. quod ibi speciale est in milite, dico quod hoc est falsum,
cùm fiat equiparatio à testamento mili. ad testamentum patris imperfectum inter liberos, tex. est in l. 2. ff. de iniu. rup. sed quia
ad illum tex. potest responderi, quod non fit equiparatio in ista materia, istud comprobatur viua ratione, nam ideo miles potest
directam substitutionem facere in codicillis, eo quia in milite attenditur solùm iusgen. & non ius ciuile: istamet ratio militat
in patre disponente inter liberos, vbi etiam attenditur merum iusgen. vt dixi in § ex imperfecto. s. ea. l. istud mihi multū stringit pro Bar. Sed potest respōderi, quòd istud permittatur in milite propter fauorē pub. ex quo pro repub. pugnat, qui fauor
cessat in patre inter liberos. Hinc est, quòd miles potest decedere cum duob. testamentis: item pro parte testatus, & pro parte
intestatus. l. iure militum. ff. de testa. mil. & tamen ista non reperiuntur in patre testante inter liberos. Potest confirmari ex eo,
quod notatur in Authen. hoc inter liberos. s. eo. per illum text. iuncta. l. eius militis § si militia missus. ff. de test. mili. item in testamento mili. non detrahitur Falcidia nec Trebel. l. in testamē
to. s. de testa. mili. l. in testamento. j. ad l. Fal. & tamen ista prohibitio non reperitur in testamento patris. adde etiam pro Bar. quod
cùm in omni volun. condita à patre inter liberos intelligatur clausula, vt actus valeat omni modo, quo plus potest, iuxta gl.
sing. in l. cohæredi. in §. cum filiæ. & ibi Imo. s. de vulg. & pup. & dixi in d. §. ex imperfecto. satis videtur posse etiam in puncto iu
ris defendi sententia Bar. ¶ Glo. in ver. [sancimus] diuiditur in sex partes prin. In j. quia Imperator non videtur istud de nouo
sentire, quod testamentum imperfectum, in quo sunt instituti venientes ab intest. tollat primum perfectum, cū antea esset statu
tū in l. 2. ff. de iniu. rup. gl. ponit. duas sol. dic vt dixi in tex. ¶ In 2. quæ est ibi, [sunt & alij.] gl. addit. duas sal. in quib. testamentū
imperfectum tollit primum perfectum. postea glo. format 4. oppo. & sol. partes patent in glo. In 4. parte, dum glo. dicit, quod in
l. cùm quidam. secundum testamentum erat perfectum, dicit contra illum tex. in ver. *neque superius testamentum ruptū esset:* ideo
responde melius secundum Bar. ibi, & oēs hic, quod ideo ibi secundū testm̄ non tollit primum, vt ibi dicit tex. eo quia in secundo
erant instituti hæredes indigni, tamen quia faciēdo secundum test. videtur indicasse primos nō esse dignos, nimirum si etiam
primi repellūtur. In vlt. parte gl. quantum ad d. l. Claudius. quia sol. gl. diuinat, ideo dic melius secundum Mod. hic, quòd ibi illa opin. Imperatoris non est approbata per Iuriscon. imò contrarium ibi decidit Iuriscō. licet obscurè, vt ibi per Bar. & alios.
Iason Pisis.

ADDITIO.

a * Rom. pro quo adde, quæ scribit idem Ias. in l. omnimodo. in prin. nu. 9. C. de inoffi. test. sub tr. cō li. 70. lib. 1. in nou. seu idem Ias. hic col. pen. & fi. contrariā opin. in puncto iuris defendi posse arbitratur, quam etiam veriorem & magis sustentabilem dicit Boer. q. 241. col. 2. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Legatarij, & fideicom. possunt esse testes in testa. & nu. 3.*
2 *Fideicom. vniuersalis an possit esse testis in testa.*
4 *Quis est idoneus testis, quando commodum causæ principaliter non spectat ad se, licèt in consequentiam sic.*
5 *Rector vnius Ecclesiæ potest producere Rectorem aliarum Ecclesiarū ad probandum consuetudinem generalem illius ciuitatis, de non soluendis decimis Episcopo.*
6 *Creditor est idoneus testis in causa debitoris.*
7 *Aduocatus, procurator, & proxeneta an sint idonei testes.*
8 *An fideiussor possit esse testis cum alio fideiussore ad probandum, quòd non fideiusserunt principaliter.*

LEX XXII.

Dictantibus. Dictantib. & testib. testamentarijs potest in testa-
mento relinqui. h. d. & habet duo dicta prin. quæ pa-
tent in tex. ¶ Intellige primum dictum procedere in
eo, qui solùm dictat, secus si etiam scriberet testamētum, quia
incideret in pœnam falsi, vt hic in gl. & per glo. & Bar. in l. j. §. ex
1 illa. ff. de fal. cum concor. ¶ † Ex secundo dicto no. quod legatarij, [a]
a & fideic. possunt esse testes in testamento. concordat text. in l.
qui testamento. in prin. ff. eo. in §. legatarijs. institu. eo. & melior
tex. de iure in l. si quis ita. ff. de reb. dub. & ibi no. probatur, quòd
etiam si omnes septem testes testamentarij essent legatarij, adhuc valeret testamentum, secundum Io. Fab. in d. §. legatarijs.
Abb. in c. insuper. in pen. col. de testi. Secus est in hærede, qui nō
potest esse testis testamentarius. § sed neque. instit. eo. & d. l. qui
testamento. in prin. Item secus in fideic. vniuersali, cùm locum
hæredis habeat. l. si necem. §. fi. ff. de bon. lib. secundum Bal. hic,
facit. l. si filiusfa. §. j. ff. quod cum eo. l. item veniunt. §. licet autē.
ff. de pet. hære. facit, quia prouisio legis loquēs de hærede, habet
locum in fideic. vt notant Bar. & Doct. in l. j. §. de ilio. per illum
tex. ff. ad treb. facit. l. si hæres ab eo. in fin. prin. & l. postulante. §.
pen. eo.

ADDITIO.

a ¶ Legatarij. Adde Barto. in l. fin. in 2. colum. C. de fideicom. Ias. in l. si quis nec cautam. col. 3. ff. si cer. pet. dixi in §. legatarijs. inst. de test. Ampliat sing. Alex. 1. lib. consi. 141. col. fi. PVRPV.

pen.eo.ti.ff.ad Treb.Licèt authoritas Bal.sit magna, & non ha-
2 beat contradicentem, † tamen posset attentari contrarium, ꝙ
imò fideicom.vniuersalis possit esse testis in testamento.primò
per generalitatem huius.l.& similium.Secundò facit text. in §.
sed neque.maximè in ratione sui.inst.eo.Tertiò per illud quod
sing.tenet Ang.in consi.275.incip.thema super quo consilium
petitur tale est.in pen.col.vbi tenet,ꝙ etiam substitutus directò
potest esse testis in testamento, quando contenditur non de ip
sa substitutione,sed de virib.testamenti,licèt in consequentiam
posset aliquo tempore commodum consequi,per hoc non re-
pellitur.alle.tex.in §.legatarijs.instit.eo.vbi secundum eum lega
tarij,& fideic.non solùm particulares, sed etiã vniuersales pos-
sunt esse testes in testamento.Confirmatur, quia quando iudi-
cium agitur cum hærede, substitutus non est citandus. text. est
no.in l.j.§.pe.in verbo,non etiam substitutio.ff.de ven.inspi.per
quem ita tenet Bar.in l.in diẽ.ff.de aqua plu.arcẽ. Ang.& Imo.
in l.filiusfam.§.diui.ff.de leg.1.Imo.in l.decem.ff.de verb.oblig.
Alex.in consi.123.discussis hæsitationib.in 4.col.in j.vol. Inn. &
Bald.in c.humilis.de ma.& obe.& est bona gl. in l. de vnoquo-
que.in gl.2.ff.de re iud.quam Ang.& Imo.& Mod.ibi multum
notant.accedit etiam glo.in c.quamuis.in gl fi.de pac. in 6.quã
multum ibi no.Gem.in 6.col.pro prima tamen opin.Bal.potes
ponderare tex.in d.§.legatarijs,in ratione sui,quia non iuris suc
cessores sunt, iũcta gl.vbi ideo legatarij possunt esse testes,quia
in eos non transeunt iura hæreditaria, vnde cùm in fideic. vni-
uersalem transeant iura hæred.§.restituta.instit.de fide. hæredi.
per consequens videtur, ꝙ non possit esse testis in testamento.
Tamen pro alia opi.facit,quia in dubijs opi. &c.l. Gallus.§. qd
si is.ff.de lib.& posth.¶Contra istum tex.fortiter facit,quia regu
la est, ꝙ nemo potest esset testis in causa propria, imò ipso iure
repellitur.l.omnib.C.de testi.& in l.nullus.ff.eo. sed causa testa
menti dicitur esse propria respectu legatariorum, text.est in l.à
sentẽtia.in prin. ff.de appel. In hac difficultate variæ solutiones
afferuntur per Doct.hic, & in d.l. qui testamento.in prin.ff.eo.
per Can.maximè Abb.in c.insuper.de testi.Prima est gl.in l.qui
testamento.præall.ex qua sequitur mirabile quòd in testamẽto
condito à patre inter liberos, & in testamento militis, & in te-
stamento ad pias causas, cùm duo testes adhibeantur non pro
a solennitate,sed solùm ad probandum, ᶜ ꝙ tunc ista.l.non habe
ret locum,& istud firmat Bar.in d.l.omnib.in bona lect. Bar.&
si verum esset, esset magna limitatio ad hunc tex. ¶Vnde alia,
& secunda fuit solutio Bar.in d.l. omnib. in bona lect. & Ioan.
Fab.in d.§.legatarijs, quòd ideo legatarij possunt esse testes, li-
cet in causa propria propter magnum numerum,quia septem
debent interuenire. Et adde, ꝙ si omnes.7. essent legatarij,vale-
ret testamentum.tex.est no.in d.l.si quis. ita tenet expresè Ioã.
Fab.in d.§.legatarijs.Abb.in c.insuper.in pen.col.de testi.vt etiã.
s̃.retuli.pro ista sol.bene facit, quod signãter volũt Sal. & Ang.
& Mod.in l.si quis ex argentarijs.§.coguntur.ff.de eden. vbi vo-
b lunt,ꝙ domesticus ᵇ possit esse testis,quando eius defectus sup
pletur per numerum aliorum.Sic in testib.amicitia coniunctis
numeri defectus suppletur, secundum Iac. But.in l. 3.in prin.ff.
de testi Hinc sequitur secundum Bar. in d.l.omnib. ꝙ ista.l.non
haberet locum in testamentis, in quib.duo tantum testes suffi-
cerent:sed hæc solutio mihi nõ placet, quia tex. in §.legatarijs.
insti.eo.qui disponit idem quod hic, non fundat se in numero,
sed quia legatarij non sunt iuris successores, vt statim dicam.
Nõ obst.no. per Bal.Ang. & Mod.in d.§.cogũtur.per illum tex.
quia loquuntur, vbi reperiuntur plures testes vltra numerum
requisitum,quod non est hic,vbi non erant plures,quàm septẽ
3 testes requisiti in testamento. ¶† *Vnde communis sol.* est gl.in d.§.
legatarijs. & in l.nullus.ff.de test.& in d.l.si quis ita.vbi Barto.ꝙ
ideo legatarij possunt esse testes in testamento, eo quia princi-
paliter non est eorum causa,sed hæredis, licèt in consequentiã
ipsi etiam commodum reportent, quia si non valeret testamẽ
tum,etiam legata corruerent. Et multa in consequentiam con
ceduntur,quæ principaliter non concederentur, text. in l.1.in
prin.ff.de autho.tut.& istam sol.propriè voluit tex.in d.§.legata
rijs.ibi,quia iuris successores non sunt.iuncto.§.sed neque. eod.
tit.ibi,quia totum negotium.Hinc est, ꝙ si principaliter dubite
tur de legato, tũc nõ essent idonei testes.& istam sol.tenet Bar.
& communiter alij in d.l.qui in testamento. in prin. & Docto.
hic.Alex.in consi.187.in 7.vol.viso themate mihi exhibito.in 3.
colum.Hinc dicunt Bald.& Ang.in l.j.§ huius studij. ff.de iusti.
& iu.quòd si legatarius productus in testem interrogatus an ad
eum spectet causa, respondeat, quod non, certè per hoc non
est falsarius,quia intelligitur,quod principaliter non spectat ad
4 eum,sed bene in consequentiam. ¶† Ex ista communi solutio
ne collige notabilem regulã, quod quis est idoneus testis,quan
do commodum causæ principaliter non spectat ad se, licet in
consequentiam sic, eo quia attendimus illud, quod principali-
ter agitur.l.si quis nec causam.ff.si cer.pet. sic in simili dicimus,
c ꝙ illi, qui sunt de vniuersitate,ᶜ possunt esse testes in causa vni-
uersitatis,eo quia principaliter non spectat eos tanquam ad pri
uatos,secundum Bar.in l.in tantum.§.vniuersitatis.ff.de rerum
diui.& in l.sed si hac lege.§. qui manumittitur. ff.de in ius voc.
5 Can.præcipuè Abb.in c.insuper.de testi.† Ad idem facit, quod
decidit Io.An.in regula,sine possessione.in mercu. vbi conclu-
dit, quòd si Episcopus petit decimam cõtra vna Ecclesiam, &
d Rector illius Ecclesiæ ᵈ opponit,quòd generalis consuetudo il
lius ciuitatis est,quod decimæ non soluantur Episcopo, potest
ad probandam istam consuet.producere in testes alios Recto
res aliarum Ecclesiarum, & sequitur d.Alex. in consi. 172.in 2.
6 vol.incip.visis & oportunè discussis.† Ad idem facit,quod sing.
vult Ang.post Ia.But.in l.non solum.§.quæritur. per illum text.
e ff.de procu.vbi tenet,quòd creditor e sit idoneus testis in causa
debitoris sui, licèt creditoris intersit habere debitorem locuple
tem & soluendo,sequitur do. Alex.in consi.77.inci.in causa &
lite vertente inter Bal.in 2.col.in j.vol. ¶Sed aduerte, licèt om-
nes sic transeant, ego semper vehementer dubitaui & dubito,
quomodo ista possint procedere, ꝙ legatarij possunt esse te-
stes in testamento, eo quia principaliter non spectat commo-
dum ad eos,sed ad hæredem: sed quando est principalis causa,
non est idoneus testis.mihi videtur,quod ista conclusio incuita
biliter confundatur ex eo, quod alibi tenetur, quod quamuis
causa principalis non spectet ad aliquem,tamen si verisimiliter
habet animum,vel affectionem ad causam,non est idoneus te
7 stis. † Hinc est,quòd ille,qui fuit procurator ᶠ in vna causa, vel
f fuit aduocatus,vel fuit proxeneta,isti non possunt esse testes;&
tamen causa principalis non spectat ad eos, imò nec commo
dum sperant,sed quia verisimiliter affectionem habent, repel-
luntur,secundum gl.& Bar.in l.deferre. §. idem decreuerunt.ff.
de iu.fil.& Bar.in d.l.omnib.in bona lect.imò qui fuit procura-
tor in causa principali, non potest esse testis in causa appellatio
nis. licet in ea non sit procurator propter præsumptam affe-
ctionem,tex.est in c.Ro.de test.in 6.& ibi glo.Bal. in d.l.omnib.
& in cap.si inter pares.de l.Corra.in vsi feu.Inn.Io.An.& alij in
8 c.insuper.de testi. † Similiter aduocatus, ᵍ vt est gl.in c.statuen-
g dum.in versi.cognitor.2.q.6.Sic etiam proxeneta, ʰ secundum
h Bar.vbi s̃.& do.An.& Imo.in c.cum à nobis. de testi. & Alb.in
l.si tibi.§.de pignore.ff.de pact. & etiam ꝙ est fortius,si proxene
ta nullum commodum,nullum salarium esset habiturus, ad-
huc non posset esse testis,secundum Io. An.d.Ant. & Imò.in c.
dilectorum. de testi. cogen. Imo.in l. si cui legetur.§.si Titio.ff.
de leg. 1. & plenius in c. ex literis.post alios ibi de trans.d. Alex.
in consi. 13. quod incip. ex his, quæ in themate narrata sunt.in
10.col.in j.vol.tex.est arguendo à speciali in c.1. & ibi gl. in ver.
ciuiliter.de testi.in 6.si ergo isti,ad quos non spectat causa prin-
cipalis propter solam affectionem quam in consequentiam ha
bent,repelluntur,ne possint esse testes, quanto magis legatarij,
quib.spectat commodum,& verisimilem affectionem habẽt,
& sic dubito multum,quomodo testis censeatur idoneus,quã-
do commodum causæ non spectat ad eum principaliter, sed
in consequentiam; & propterea Io.An.& d.Anto.in c. insuper.
de testi.tenent expresè contrarium, ꝙ testis,cui siue principali-
ter,siue incidenter spectet commodum, non sit idoneus testis.
Cogita,& contra istud quod Bar.tenet de proxeneta,tenet Bal.
in d.l.omnib.vbi Bal dicit Bar.grauiter errasse in hoc.& in con-
trarium tenet gl.in §.pen.& ibi Iac.de Bel. & Ange. in Auth.de
testi.aliam quartam sol. ad principale contrarium tradidit Bal.
in l.si municipes ff. quod cuius. vniuer. ꝙ duæ qualitates con-
currentes faciunt legatarium esse testem integrum in testamen
to:vna

ADDITIONES.

a * Proban.Adde eundem Ias.s̃.in l.1.col.pen.versi.sed eam reprehendit.eo.tit.
b ¶Domesticus.Adde Albe.Malet.in tract.de test.in §. superest nunc videre. in
7.col.ver.vltra prædicta adde eundem Ias.
c ¶Vniuersitate.Adde Spec.tit.de teste.in §. 1.ver. nunquid in causa vniuersita-
tis.& in ver.quid si omnes.& per Bal.in marga.in verbo,testis.
d ¶Rector Ecclesiæ.Alex.lib 1.consi.77.col.5.reperio.& lib.2.consi.175.& lib.
1.consi.78.col.2. PVRPVR.
e ¶Creditor.Adde Ias.in l.quoties.in vlt.colum.vers.ad idem fa.C.de iud.
f ¶Procurator.Adde Flo.in l.si.ff.de testi.Bal.in Auth.sed nouo iure.in 3. col.C.
si cer.pet.Io.And.in reg.cùm quid vna via.de reg.iur.lib. 6.in mercu. Abb. in
c.fraternitatis.in fin.de cler.non resi.& per Rotam decisio.122.incip.item si
procur.in nouis.
g ¶Aduocatus.Adde gl.in c fi.de test.lib.6.Doct.in c.ex literis.de trans. Ant.de
But.in c.cùm à nobis.de test,Inno.in c.2.de arb.Alex.de Imo. consi.134.inci.
in causa,& lite vertente inter Alb.2.vol.
h ¶Proxeneta.Adde Spe.& ibi Io.An.in addi in tit. de teste.in §. 1. ver.quid de
proxeneta.An.de But.in c.cùm dilecti.in 7.col.de elect.Ant.de But.in c.dile-
ctorum.in 2.col.de test.cog. Albe.Male.in tract.de test. in §. expedita. 3.par-
te.j.prin.in 6.col.versi.sicut dicimus.

to:vna ponitur in d.§.legatarijs, quia loquitur quando quæſtio non eſt ſuper legato,ſed ſuper inſtitutione hæredis, & ſic cùm eo non principaliter agitur de virib. teſtamenti, ſed per quandam conſequentiam.Secunda eſt approbatio teſtatoris, quam facit de perſona,rogando vt ſit teſtis in teſtamento:ad hoc bene facit,quod vult glo.reputata ſin.in §.& licet.in verbo,ſupplicijs.in Auth.de teſti.de qua dixi in l.j.ſ.eod.& quod no.Bar.in l. ſi pater.in prin.ff.de fal.mihi quoque placet, quòd ideo legatarij,& fideic.poſſunt eſſe teſtes in teſtamēto,vt hic cum concor. quia multa copulatiuè concurrunt.primò, quia non ſunt iuris ſucceſſores:& ſic cauſa teſtamenti eos principaliter non tangit, ſed hæredem,vt dicit tex.in d. §. legatarijs. Secundò fauor vlti. vol.Tertiò approbatio teſtatoris,quam facit rogando teſtes,vt ſtatim dixi. Quartò magnus numerus aliorum conteſtium, vt dixi.ſ. in 2. ſol. non ergo vnumquodque de per ſe ſufficit, nec habetur in conſideratione,ſed omnia ſimul iuncta, & credo ꝙ
a iſta ſit veritas. ¶Quid autem in fideiuſſore, [a] an poſſit eſſe teſtis cum alio fideiuſſore ad probandum,quòd non fideiuſſerūt principaliter, *communiter concluditur*,quòd ſic per Cy.Bal Ange. & Sal.hic.& Bar.in l.ſi quis ita.per illum tex. ff.de reb. dub.Bal. in l.fi.§.j.in 2.col.C.de exe.rei iu cū limitatione, de qua ibi per eum.& ſequitur.d.Alex.in præall.conſi.77.in 2.col.in j.vol.quāuis contrarium tenuerit Ang.de Are.in d.§.legatarijs,& in contrarium faciunt,quæ.ſ.adduxi. Iaſ. Piſis.

ADDITIO.

a ¶Fideiuſſore. Adde Spe.tit. de teſte.in §.1. verſi.quid ſi fideiuſſor.Ang.in l.ab executore.in §.j.ff.de appe.Ang.& Io.de Imo. in l.ſi fideiuſſor.in §.fi.ff.de leg. j.Io.de Imo.in l.à ſententia.in prin.ff.de appel.

LEX XXIII. & ſeq.

COnſulta. Pro inſinuatione teſtamenti, q̄ debet fieri coram magiſtro cēſus,nil dēt ei ſolui,niſi hęreditas ſit vltra.100.aure[illegible]s: & inſinuatio facta coram incompetenti iudice eccleſiaſtico,vel ſeculari,eſt ipſo iure nulla,niſi poſteà fiat coram iudice competenti.h.d.Et dum tex.vult,quòd nemo debeat ſe intromittere in facto alieno,prout dicit tex. in l. ſolemus. §.latrunculator.ff.de iud.Adde tex.no.in l.2.C.de exec. & exacto.li. 12. Item verborum ambiguitatis vel ordinis peruerſio, errore tabel.procedens non vitiat teſtamentum.h.d.l.ſequens.& tetigi in l.errore.ſ.eo.vbi multum notaui gl.hic pro ſing.Itē tranſpoſitio verborum non vitiat vlt.volun.ſicut nec contractum.h.d. l.ſeq.& pone exemplum ſecundum.§.ſed & ſi quis ita.inſtit. de inuti.ſtip.& de hoc quando peruerſio vitiet,& quando non,habes per Bar.& omnes in l.2.§.prius.ff.de vulg.& pup.per glo.& Doct.in c.cùm dilecta.de reſcr.plenè per Imo.poſt gl. & Dyn. in l.nec enim.ff.de ſol.& latè Bald.in l.ſi duas, in prin.ff. de excu. tuto. ¶Item teſtamentum valet,licèt non ſit obſeruata forma verborum,de qua in tex.h.d.l.ſequens vſque ad l.ſancimus. Iaſ. Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Solus lapſus decennij poſt teſt. ſolenniter conditum non inducit reuocationem teſtamenti ſolennis.*

2 *Licet don.cauſa mor.facta per conſtitutum in periculo vitæ,vel grauatum graui infirmitate reuocetur,ſi contingat donatorem reconualeſcere,tamen ſi teſtator graui infirmitate grauatus faciat teſtamentum, credens ex illa infirmitate mori,ſi reconualeſcat,non reuocatur eius teſtamentum,imò valet, & tenet.*

3 *Quod non mutatur,cur ſtare prohibetur.*

4 *Procurator licèt expreſsè non reuocetur, tamen ſi ſuperueniat cauſa propter quam veriſimiliter debet reuocari,intelligitur reuocatus.*

5 *Si dedi mandatum expreſſum alicui, quòd Titium occideret, & ille ex interuallo poſt longum tempus occidat, an intelligatur mandato meo occidiſſe.*

6 *Præſumitur quis durare in eadē voluntate etiam poſt longum tempus.*

7 *Teſtamentum ſecundum validum, & perfectum tollit ipſo iure præcedens,fallit tamen aliquibus caſibus,vt infra nu.8.*

9 *Iuramentum habet vim expreſſi.*

10 *In vltimis voluntatibus facilius inducitur reuocatio,quàm conceſſio.*

11 *Vbi actus non valet ex præſumptione defectus conſenſus, ibi iuramentum nihil operatur.*

12 *In generali renuntiatione ſi apponatur iuramentum,regulariter nihil operatur.*

13 *Iuramentum generale nihil operatur in his,quæ debent ſpecificari.*

14 *Vbi non adeſt conſenſus nec in ſpecie,nec in genere, ibi iuramentum nihil operatur.*

15 *Si teſtator facit teſtamētum validum,& ſolenne,& poſtea dicat,nolo teſtamentum valere,an cenſeatur reuocatum.*

LEX XXVII.

SAncimus. Iſta eſt ſolennis,& ſing.l. ſecundum Bar.& Pau. de Ca. & habet tria principalia dicta. h. d. Teſtamentum perfectum non tollitur per ſolum lapſum temporis,ſed bene tollitur per ſequens teſtamentum perfectum, vel per contrariam voluntatem in actis,aut coram trib.teſtib. declaratam ſimul cum tranſcurſu decennij.h.d.& legas ver.quēadm.interrogatiuè,non autē,ꝙ ſtet determinatiuè, quia ſic nō
1 eſt bonus ſenſus.¶† Habes ergo in prima par.ꝙ ſolus lapſus decennij poſt teſtamentum ſolenniter conditum non inducit reuocationem teſtamenti ſolennis, quia ſolum tempus non poteſt eſſe cauſa inducendi,vel tollēdi.l.obligationum ferè.§.placet.& §.tempus. ff. de act. & obli. Hinc ſequitur notabilis effectus,ꝙ ſi teſtamentum ſit conditum ab aliquo paupere,in quo alium pauperem inſtituit hæredem, deinde poſteà ſuperuixit longo tempore,puta.10. vel 20.ann. & eſt effectus valde locuples, nec aliter mutauit teſtamentum, inſtitutus in illo omnia habebit, quamuis veniēs ab inte.dicat, ꝙ non ſit veriſimile, ꝙ voluerit illum pauperem tot bona poſtea acquiſita habere,ſecundum Pau.& Ale.hic.bene facit tex.in l.Lucius.la 2.§.fi.ff.de
2 leg.2.† Sicut in ſimili dicitur,licèt don.cau.mor. facta per conſtitutum in periculo vitæ, vel grauatum graui infirmitate reuocetur, ſi contingat donatorem recōualeſcere,quaſi eſſet cā, propter quam donabat cauſa mor.l.non omnis. cum ſimil.fi.ſi cer.pet.tamen ſi teſtator graui infirmitate grauatus faciat teſtamentum,credens ex illa infirmitate mori, tamen ſi reconualeſcat,non reuocatur eius teſtamentum,imo valet & durat. tex. eſt in l.fi.& ibi Bal.& Mod.ad hoc no.C.de poſth.hęr.inſti.Pau.
3 de Caſt.& Lu.Ro.& alij Mod.in d.l.non omnis.in prin.¶† Secundo no. ex tex. ibi, *quòd enim non mutatur*. illud ad quod tota die allegatur iſta.l.quod non mutatur, quare ſtare prohibetur, vt hic,& l.præcipimus.in fi.C.de appel.& iſtud procedit nō ſo-
4 lùm in vlt.volun.ſed etiam in actibus inter viuos. ¶† Hinc eſt, ꝙ ſi conſtitui aliquem procuratorem meum, ſi cum expreſsè non reuocaui,durat procurator, niſi ei ſuperueniret noua cauſa,propter quam veriſimiliter debet reuocari,puta,quia efficeretur vnus ribaldus.l.ſi cùm Cornelius, & ibi Bar.ad hoc no.de
5 ſol.Bal.& Pau.hic,facit tex.in c.ſi quem.de procu.in 6.¶† Et an
a idem ſit in criminalibus,ſi dedi mādatum expreſſum [a] alicui, quòd vnum occideret, & ille ex interuallo poſt longum tempus occidit,an intelligatur mandato meo occidiſſe,& ſic intelligatur durare mandatū delinquendi, poſtquam alirer expreſſe non reuocaui:ponit Inno.in c.ad audientiam.de homi.Bart. in l.non ſolùm.§.ſi mandato.ver.quæro mandaui delinquere.ff. de iniur. Bald. in l.j.in 4.colum. C.de ſer. fug. & in l.ſi literas.C. manda.Lud.Roma.in l.qui in aliena.§.ſi is,qui.ff.de acq.hæred.
6 & tangit aliquid remiſſiuè Pau. de Ca.hic. ¶† Tertiò no.quòd præſumitur quis durare in eadem voluntate etiam poſt longū tempus,vt hic,& l.3.& l.eum qui volūtatem.ff.de proba. & ad hoc vide,quod notabiliter decidit Bar.in l.Caio.in prin. per illū
7 tex.ff.de adim.leg. ¶† Ex ſecunda parte. tex. quartò principaliter not.in ver. [ſinautem in medio.] ꝙ teſtamentum ſecundū validum,& perfectum tollit ipſo iure teſtamentum præcedēs. concor.§.pen.inſtit.quib.mod.teſtam.infirm. & ideò ſuperflua eſt clauſula notariorum,qui dicunt,caſſans & annullans omne aliud teſtamentum,ſi quod prius fecerat.nam cùm ipſo iure intelligatur annullatum, vt hic, fruſtrà hoc adijcitur. ¶Intellige tamen ſanè niſi primo teſtamentò adeſſet clauſula derogatoria ad ſequentes vltimas voluntates, vt quia teſtator dixiſſet in primo teſtamento,quòd ſi contingeret eum facere aliud teſtamentum,nolebat illud valere,niſi talis clauſula eſſet ſpecialiter adiecta.l.ſi quis in principio teſtamenti.vbi plenè per Bart.ff.de
b lega.3. ¶Iſtud vltimum limitat [b] Bald. hic quatuor ſin. modis, qui alibi traditi non reperiuntur. ſecundum Pau. de Caſt. & d.
8 Alexan. ¶† Primò fallit,niſi in ſecundo teſtamento eſſet appo-
c ſitum iuramentum, [c] quia iuramentum habet vim ſpecialis derogationis ad clauſulam antecedentis teſtamenti. *& ſequuntur*

ADDITIONES.

a ¶Expreſſum.Adde Saly.in l.non ideo minus.C.de accu.Ioan.de Imo. in l. poſt dotē.ff.ſol.mat.Ioan.de Imo.in cle.1.de hom.Bar.in l.non ſolùm.in §.ſi mandato.ff.de iniu.

b ¶Limitat.Iaſ.in l.2.§.quæſitum.ad fin.ff.ſi quis cau.Soc.lib.2. conſi.162.in fin. PVRPV.

c * Iuramentum.Adde Benedi.in rep.c.Raynutius. ver.teſtamentum.el 2.1.par. nu.18.& alijs ſeq.

tur omnes Mod. Pro iſta limitatio.d.Alex.addit, quod vult Ioan.
And.in regula,quod ſemel.in fi.ī mercu.Bar.in l. ſi quis in prin.
teſta.ff.de leg.3.& in l.omnes populi.in 3.q.prin.ad ſi. ff.de iuſti.
& iu.quòd iuramentum appoſitum in teſtamento habet vim
clauſulæ derogatoriæ ad ſequentia:ergo pari ratione,ſi apponi
tur iuramentum in ſequenti teſtamento,debet habere vim de-
rogationis ad clauſulam præcedentis teſtamenti,allegat in arg.
9 l.cùm pater.§. filius matrem.de leg.2. † Tu vltra alios adde be-
ne facere illud,quod ſing.dicit Bal.in l.j.C.commo. vbi dicit,ꝙ
iuramentum habet vim expreſſi. per tex. in d.§. filius matrem.
quamuis contra hoc vltimum faciat,quod volunt Bar.& Do-
cto.ſi ſubtiliter inſpicias,in l.fi.§.defenſionem. C.de admi.tuto.
10 ¶† Secundò confirma arg. d.Alex. quia in vltimis voluntatib.
facilius inducitur reuocatio,quàm conceſſio,vt probat tex.no.
in l.ſi fuerit.ff.de reb.dub.contra iſtam limita. Bal. fortiter facit,
nam ſecundum teſtamentum ſimpliciter factum non tollit pri
a mum,in quo adeſt clauſula derogatoria, [a] eo quia lex præſu-
mit,quòd in ſecundo teſtamento deficiat voluntas teſtatoris,
prout etiam dicit Bal.hic,& Bar.in d.l.ſi quis in prin. teſtamen-
ti.& Mod.in l.ſi mihi & tibi.§.in legatis. ff.de leg. 1.ſed ſic eſt, ꝙ
vbi deficit conſenſus,iuramentum non ſupplet. l.fi. C.de non
num.pec.declarat Bar.in l.ſi quis pro eo.in prin.in vlt.col.in 7.
membr.ff.de fideiuſ.Imo.in c.per tuas.de arb.& in c.2. de iudi.
Ad idem facit,quia vbi deficit conſenſus,tunc non habet locū.
d.§.filius matrem,nec tunc iuramentum aliquid operatur, ſe-
cūdum Lud.in conſi. 517. in caſu propoſitæ conſultationis. in
10.col.ad fin.& prin.ſeq. Fran.de Are. in conſi.24. quatuor du-
bia.in 2.col. Ad idem facit,quod propriè vult Bald.in l.j.in 2.q.
11 C.commo. † quòd vbi actus non valet ex præſumptione defe-
ctus conſenſus, ibi iuramentum nihil operatur, ſecus ſi adeſſet
conſenſus in genere, vt ibi per eum. ¶Tertiò ad idem facit, ꝙ
volunt Bar.& Doct.in l.ſed & ſi quis.§. quæſitum. ad ſi. ff. ſi quis
12 cautio.Ioan.And. & alij in c.1.de commo. † quādo in generali
renuntiatione apponitur iuramentum, quòd regulariter nihil
operatur per d.l.fi. C.de non num.pe. ¶Quartò in contrarium
facit regula,quam tradidit idem Bal.in d.l.ſed & ſi quis.§.quæſi
13 tum.in vlt.col. † quòd iuramentum generale nihil operatur in
his.quæ debent ſpecificari.ita dicit eſſe gl.ord.in Auth.ſacramē
ta puberum. C.ſi aduer. ven. ſed hic in ſecundo teſtamento re-
quiritur ſpecialis expreſſio clauſulæ derogatoriæ,vt dicit tex.in
14 d.l.ſi quis in prin.teſtamenti. † Pro habenda veritate prædicto-
rum conſidera, quòd vbi non adeſt conſenſus nec in genere,
nec in ſpecie,tunc iuramentum nihil operatur.d.l.fi. C.de non
nu.pe.ſecus quando adeſt conſenſus ſaltem in genere.arg.l.qui
iure militari.ff.de teſta.mili.ita declarat Imo. in commento.ca.
cùm contingat.in 38.char. de iureiu. & in c. 1.de commo do.
Alex.in l.j.§.ſi quis ita.in 5.col.ff.de verb.ob.& in effectu Bal. &
Sal.in l.j.in vlt.col.s̃. commo.vnde pro concordia eſt in propo
ſito aduertendum, ꝙ ſi teſtator faciens ſecundum teſtamentū
diceret in genere,ꝙ reuocat omne aliud teſtamentū,iſtud non
ſufficeret propter clauſulam derogatoriam, quæ eſt in præce-
denti teſtamento.d.l.ſi quis in prin.teſtamenti.tamen ſi appone
ret iuramentum, ſufficeret, ex quo adeſt ſaltem conſenſus in
genere.ita intellige Bald.hic. Similiter quando faceret ſecundū
teſtamentum, & diceret, ꝙ vult cæteris teſtamentis, quæ fecit,
præualere, & ita iurat. Secus, quando faceret ſecundum teſta-
mentum ſimpliciter cum iuramento, & non fieret comme-
moratio alterius teſtamenti, nec in genere nec in ſpecie, tunc
procedunt alia in contrarium adducta. Ita concordat prædi-
ctas varietates.Et credo,quòd iſta ſit veritas.¶Secundò limitat
b Bal.niſi ſuperueniſſet noua cauſa [b] ad mutandum primum te-
ſtamentum, puta quia hæres ſcriptus offendiſſet teſtatorem,
iuxta l.ex parte.cum glo.no.ff.de adi.leg. tunc valeret ſecundū
teſtamentum,abſque hoc quòd reuocaretur clauſula deroga-
toria præce.teſtamenti,quod bene no. ¶Tertiò limitat Bal. niſi
ſecundum teſtamentum fieret apud acta, vel in præſentia iudi
cis.ſequuntur Fulg.& Pau.de Caſt. hic. Et licèt Alex. reprobet
per iſtum tex.vbi fit æquiparatio, quòd teſtamentum fiat apud
acta, aut coram tribus teſtib. & tamen ſi ſecunda voluntas re-
uocatoria primæ fieret coram. 5.teſtibus,non diceretur deroga
tum primo teſtamento habenti clauſulam derogatoriam, er-
go nec in alio caſu, quando fit apud acta.ſed reſponde,tex. iſte
non facit,quia æquiparatio huius tex. procedit quo ad proban
dum voluntatem vltimam defuncti, ſed non fit æquiparatio
quantum ad effectum reuocandi,ſicut in ſimili dicit gl. ſin.in l.
ſed & ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero.ff. de iureiu. Ego contrà
hanc limi.adduco tex.qui mihi magis ſtringit in l. omnium.in
fi.in ver. *ſi ei alia nocere non poſſunt.* s̃. eo. vbi præſentia principis,
aut iudicis bene facit, quòd teſtamentum valeat non obſtan.
numero teſtium,& ſic ſupplet quo ad numerum, dummodo
alia non noceant, & ſic præſentia principis aut iudicis nil ope-
ratur quo ad alia impedimenta,quàm numeri teſtium,ergo ni
hil operatur, quando in primo teſtamento adeſſet clauſula de
rogatoria: poteſt & alijs trib. vel quatuor mod.induci.d.l. om-
nium.contra Bal.prout ibi dixi,vbi plenius examinaui iſtam li
mita.& reprobaui,ibi videas. Quartò fallit ſecundum Bald.&
c multum no. quando teſtator [c] condidiſſet primum teſtamen-
tum cum clauſula derogatoria, & poſt tale teſtamentum eſſet
lapſum decennium,quia ſi poſt decennium teſtator faceret ſe-
cundum teſtamentum, valeret, quamuis non derogaret clau-
ſulæ primi teſtamenti, eo quia propter lapſum tanti temporis
præſumitur teſtatorem non ita poſſe recordari de clauſula de-
rogatoria:& quia decennium debet aliquid operari per hanc.l.
& ſequuntur Raph.Ful.& Pau.de Caſt.hic, & dicit Fulg.ꝙ ita
de facto occurrit ſibi tunc in q.ſatis ardua,in qua dicit,quòd ni
tebatur authoritate Bal.& huius legis.Idem ſequitur d.Alexan.
non hic,ſed in conſi.105.in 4.vol.incip. viſo ac diligenter conſi
derato thema.in 3.col.in prin. Iſtam limitationem reprehēdit,
& fortè melius.d.Fran.de Are. hic per iſtum tex. vbi cum cur-
ſu decennij requiritur contraria voluntas,ſed clauſula deroga-
toria appoſita in præcedenti teſtamento, facit videre in ſecun-
d da voluntate conſenſum [d] teſtatoris deficere.d.l.ſi quis in prin.
teſtamenti.l.pacta nouiſſima.C.de pact.cum gl. ibi. Vltra Bald.
adde quintam fal. quando præcederet vnicum tantum teſta-
mentum,habens clauſulam derogatoriam,tunc valeret ſecun-
dum abſque derogatione illius clauſulæ,quia tunc perinde eſt,
acſi illi clauſulæ eſſet ſpecialiter derogatum,ex quo non præce
dit niſi vnum teſtamētum.arg.regulæ.l.2.ff.de lib. & poſth. Ita
ſin.limitat Bar.in d.l.ſi quis in prin.teſtamenti.in 3.col. & ſequi-
tur Lud.Rom.in conſi.185. quod incip. in caſu præmiſſo quo
quærit,an ſecundum teſtamentum.& d.Alex. de quo non me-
diocriter admiror,in conſi.134.incip.præuiſo thema.in 6. col.in
1.vol.ad fi.cum Bar.etiam tenet.d.Car.Flo.in cle.1.in 3.q.de ſe-
pul.latè d.Bened.Capra in conſi.31.incip. punctus, quædam.d.
Magdalena,& d.And.Sicu.in c.cùm eſſes.in 37.col.de teſta.Iſta
limitatio eſt falſa, *& communiter damnata*,quia nunquam poteſt
dici,quòd pręcedat niſi vnum teſtamentum,cùm alia ſemper
ipſo iure reuocentur,vt hic. Sed fortius iſta limitatio eſt contra
text. apertum in d.l.ſi quis in prin. teſtamenti. vbi quod eſt for-
tius, etiam ſi vnomet teſtamento in prin. apponatur clauſula
derogatoria, certè diſpoſita in illomet teſtamento non valent,
niſi illi clauſulæ ſpecialiter derogetur,& ita in ſpecie reprobant
Ang.Imo.& alij Mod.in d.l.2.ff.de lib.& poſthu.Bal.in l.huma-
num.C.de legi.& in Auth.hoc inter liberos.s̃.eo.& Ang.in cōſi.
365.inci.quædam domina Iana vxor.& Raph. Cu.in d.l.ſi quis
in prin.teſta. & ipſemet.d. Alex. ſibi contrarius in conſi.25.in 3.
vol.incip. viſo teſtamento condito per Angelutium. in 2. & 3.
col.& ibi dicit,quòd contra Bar. *eſt communis opin.* Docto.quam
ſemper dicit ſe fuiſſe ſecutum & legendo & conſulendo. ita te
net idem d.Alex.in conſi.7.in 4.vol.quód inci.videretur prima
fronte dicendum,quòd pręcedens teſtamentum.in vlt.colum.
¶Sextò fallit,vbicunque in 2. teſtamento eſſet inſtitura perſo-
na valde dilecta teſtatori,tunc habet vim derogationis ad clau-
ſulam derogatoriam pręcedentis teſtamenti.ita dicit ſignanter
Lud.Rom.in conſi.179.incip.ampliſſimè Doct.in pen. col.per
gl.in l.in teſtamento.ff.de fideic.lib.alleg.etiā Bald.qui hoc non
dicit in l.ſi iure.C.de teſta.man.dixi in l.nō dubium. s̃.eod. ¶Ex
hac fall.infero aliam ſeptimam fal.quando ſecundum teſtamē
tum fieret inter liberos,reuocaretur primum etiam habēs clau
ſulam derogatoriam, quamuis de ea non fieret mentio. & ad
hoc alleg.in ſpecie pro ſing. glo.in §.& ſi quidem. in ver.perfe-
cta.& ibi Ang.in Auth.de teſta.imperfe.Bal.Sal.& alij in Auth.
hoc inter liberos.s̃.eo.cum concor.quas ibi dedi. Licet gl. præ-
dicta

ADDITIONES.

a ¶Derogatoria.De clauſula derogatoria ad ſequentia teſtamenta &c. & quan do eſt geminata eſt fortior.Cor.lib.3.conſi.86.quamuis. col.2. & an tunc ſit neceſſaria duplex derogatio.Pau.conſi.206.in facto præſenti.lib.1.

* Et ad Iaſo.hic nu.10.vide Pariſ.conſi.24.nu.52.lib.2.

b ¶Noua cauſa.Soc.exemplificat no.lib.3.conſi.2. in cauſa teſtamentaria. in 2. fundamento.& ibi aliter limitat.latè lib.2.conſi.163.non fuiſſet opus. col.6. & ibi reſtringit. PVRPV.

c ¶Teſtator. Extendit Soc.d.conſi.2.& ſequitur Bald.Alex.lib.1.conſi.134.præ miſſo themate.col.fi.

* Sed quid in teſtamento mulieris,an ſufficiat minus tēpus decennio,vide Soc. conſi.2.nu.12.lib.3.& pro 4.fall.Iaſ.hic vide,quæ ſcribit Rom.conſi. 179.col. pen.circa fi.ante nu.22.Alex.conſi.105.nu.7.lib.4. MASVER.

d ¶Conſenſum.Limita generaliter,quando apparet quòd teſtator mutauit pri- mam voluntatem:ita collige ex Bal.hic in fi.exempla patent ex quatuor limi tationib.primis,quæ non reſtringunt.Cor.li.2.conſi.174.In præſenti conſul- tatione.col.3.Pro quo vide Soci.in l.ſi mihi & tibi.§.in legatis.ff.de lega.1.d. conſi.2.li.3.col.2.in fi. PVRPV.

dicta mihi non vrgenter hoc probet. Sed ista limitatio potest confirmari pulchra ratione: nam clarum est, quod in testamẽto patris inter liberos inest clausula derogatoria ad sequentia testã. Auth. hoc inter liberos. §. e. ergo similiter debet pari ratione habere vim clausulæ reuocatoriæ derogationis contentę in priori testamento, cùm militet idem fauor filiorum. Item vt contrariorum eadem sit disciplina. l. j. cum si. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iur. Item quia in vltimis voluntatib. facilior est reuocatio, quàm concessio, vt probat tex. no. in d. l. si fuerit. ff. de reb. dub. Item similem inductionem de iuramento facit Alex. hic, vt dixi. §. in 1. limita. ¶Octauò fallit, quando testator in secundo testamento dixit, quòd volebat, quòd secundum omnino valeret, & quòd contenta in eo sortirentur effectum. Ita notabiliter Bald. in consi. quod incip. reperitur, quòd quidam dixit, quia perinde est acsi specialiter expressisset de clausula derogatoria, quæ non requiritur, vbi potest de mente testatoris constare. & dicit, quòd ita voluit Ioan. And. qui fuit vtriusque iuris fons & tuba, in c. 1. de consti. in 6. Sed in contrarium facit, quia etiam non sufficeret, si in secundo testamento diceretur, non obstan. quocunque testamento manu cuiuscunque notarij, sub quibuscunque verbis, & sub quacunque verborum forma concepto, secundum Fran. de Alb. de Are. in d. l. si quis in prin. test. vbi refert ita esse de mente Bar. ibi. idem tenet Pau. de Cast. in cõsi. 361. incip. quædam domina in suo testamento. ¶Nonò fallit, quando testator in secundo testamento dixit, quòd volebat illud esse præcisum: quia dicta verba habent vim clausulæ derogatoriæ, secundum Iac. de Are. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. quem refert, & sequitur Abb. in c. 2. de rescri. Idem tenet Bal. in l. clari. C. de fideic. facit, quod vult Ioan. And. in c. 1. ad fin. de exces. præla. in 6. ¶Decimò fallit, quando in secundo testamento diceretur, cassans & irritans omnem aliam vltimam volun. non obstantib. quibuscunque verbis derogatorijs in ea positis, etiam si de ipsis verbis derogatorijs, & de toto tenore testamẽti esset de verbo ad verbũ facienda specialis mentio; tunc sufficeret. ita no. tenet Fed. de Sen. in consi. 47. habita super casu præ dicto collatione conuenienti. vt ibi no. per eum. facit, quod de dicta clausula no. Bald. & Ange. in l. omnes. C. de præscri. 30. vel 40. ann. per illum tex. ad hoc meliorem de iure, secũdum eos, de quo aliàs plenius dixi. ¶Aliam. 11. fal. collige ex verbis Bart. in l. qui in aliena. §. fi. ff. de acq. hære. ¶Vltra has fal. not. quòd licèt in codicillis nil directò possit testator disponere. l. hæredita tem. C. de cod. §. pen. insti. eo. tamen clausulam derogatoriam appositam in testamento potest testator in codicillis reuocare, adeo quòd si posteà faceret aliud testamentum, valeret absque alia derogatione. Ita sin. tenet Sal. in l. ij. C. de codi. quem refert, & sequitur Ang. in §. pen. instit. de codi. ¶Quintò no. ex 3. parte
25 tex. ibi [sinautem] ꝙ licet regula sit, † ꝙ si testator faciat testamentum validum, & solenne, & postea conuocatis. 7. testib. diceret, ego non volo, ꝙ primum testamentum valeat, vel me pœnitet, tamen non intelligitur reuocatum testamentum, nisi
a incideret illud, vel faceret secundum. tex. est in §. ex eo aũt [a] solo. instit. quib. mod. testa. infir. & ratio, quia cùm prima volũtas fuerit dispositiua & perfecta, secunda autem sit nuda volũtas, non potest tollere primam, quæ firmior est. Istud tamen limitatur per hunc sing. tex. qui non habetur alibi in corpore iuris, nisi post secundam nudam voluntatem transiuisset decennium, quia nuda voluntas nedum expressa coram 7. testib. imò coram trib. tantum, simul cum lapsu decennij inducit reuocationem primi testamenti validi & solennis. casus est vnicus, & solennis in hac. l. & istud decennium incipit currere, (quod videtur mirabile) à tempore conditi primi testamenti, non autẽ à tempore mutatæ voluntatis, secundum vltimam opi. positã hic in glo. fi. sequuntur Cy. hic in fin. Ange. *& magis communiter alij*. Limita tamen istum tex. vt procedat, quando testator ex toto recessit à primo testamento, quia tunc cum lapsu decennij primum reuocatur, secus autem si non ex toto recessisset, sed limitatiuè, puta detrahendo aliquod capitulum, quia non obstãte lapsu decennij, remanebit firmum testamẽtum in alijs capitulis. ita limitat istum tex. Abb. Pan. in consi. 11. inci. in causa, quæ vertitur inter hospitale S. Mariç. in j. col. in 1. vol. & licet ipse non dicat, pro ista limitatione facit text. in l. alumnæ. §. qui filias. ff. de adimen. leg. quem tex. gl. 1. hic in fi. alleg. pro contratio ad text. nostrum, tamen somniauit, quia imò concordat cũ tex. nostro, secundum Cyn. & omnes hic. adde etiam pro ista limita. facere, quod statim dicam. ¶Secundo limita istam. l. nõ procedere, quando testator in præsentia trium, vel quatuor testium diceret se velle suum testamentum mutare, & nolle suũ testamentum aliàs factum valere modo, & forma quo conditum erat, tunc per ista verba etiam cum lapsu decennij non intelligitur testamentum irritatum, quia ista. l. procedit, quando testator simpliciter dixit, quòd non volebat prius testamentũ stare, prout dicit iste tex. in isto ver. sinautem. secus ergo quando testator solùm dixit, quòd volebat mutare, & ꝙ non volebat primum valere modo, & forma quo conditum est, tunc non secuta alia mutatione primum testamẽtum stabit firmũ: quia mutatio testamenti non fit sola volũtate, sed requirit aliã testamenti factionem. l. hæredes palàm. §. si quid post. ff. eo. ibi, omnia ex integro agenda sunt, si quid post testamentum factũ mutare placuerit. Ita egregiè limitat istam legem Rapha. Fulg. in consi. 177. in proposita. q. videtur prima fronte dicendum. & ibidem Raph. Cuma. in consi. seq. quod incip. & idem ego Rapha. Raymundus. ¶Tertiò cogita si potest limitari ista. l. vt nõ habeat locum, quando primum testamentum esset conditum ad pias causas, quia cùm ista. l. sit ciuilis, videtur quòd non debeat habere locum in testamentis cõditis ad pias causas, prout tenent Host. Ioan. And. & alij in cap. fin. de sol. & dixi in Auth. hoc inter liberos. sup. eo. In contrarium fortiter facit: quia cùm hic non simus in materia peccati, nec in materia spirituali, nec contrarium sit statutum de iure can. certè ista. l. debet seruari etiam in foro can. cap. 1. & 2. & ibi no. de ope. nou. nun. Bald. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. no. in cap. per venerabilem. qui fil. sint legi. dom. Abb. in cap. quid per nouale. in 2. no. vbi limitat, de verbo. signi. Accedit etiam regula. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de testam. milit. ¶Glo. in versi. *ipso iure*. ista glo. oppo. contra tex. & sol. quinque modis. & sic habet sex partes prin. quæ patent in glo. ¶In fin. glo. multum laborauit, & bene sentiat veritatem. in 4. & 5. solu. sed nihil aperuit. Vnde aduerte, quòd iste text. in §. testamento. alleg. in glo. ponit duos casus principales. Primus nil facit in proposito. secundus autem, qui ponitur in versi. nõ secus. iuncto ver. ne putauerit quisquã. videtur obstare, sed re vera nihil facit. nam text. ibi præsupponit, quòd testator fecerat primum testamentum, deinde facit secundum, an illud secundum tollat primum, text. nil dicit, & sic non facit nec pro, nec contra. sed postea bene subiungit, ꝙ si testator incidat secundum testamẽtum, vt primum valeret, quòd ex quo primum erat sublatum per secundum, vt hic, nõ resuscitatur ipso iure, sed ope exceptionis tantum, & sic non contradicit, sed concordat cum nostra lege. Ias. Pisis.

ADDITIO.

a ¶Ex eo autem. Amplia illum. §. ex eo autem. vt per Barto. consilio 28. Paul. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Donatio causa mortis debet fieri vno contextu.*
2 *Donatio causa mortis an æquiparetur contractui, an vltimæ voluntati.*
3 *In testamento, vel vltima voluntate an possint celebrari alij contractus.*
4 *In testamento potest constitui pignus.*
5 *In testamento potest fieri pax.*
6 *Pœna, quæ imponitur committenti falsitatem in testamento, habet locũ in committente falsum in contractu, qui fit in testamento.*
7 *Appellatione victus non venit medicina, quinimo nec potio.*
8 *Quando aliqui testes testamentarij ex necessitate remouentur, antequã totum testamentum compleatur, deinde alij testes subrogantur, omnia prius acta debent denuo repeti, & prius recitari.*
9 *Vna pars testamenti non potest probari per septem testes dicentes se illud scire, & non plus, & alia pars per alios septem.*
10 *Testes non sunt contrarij, licèt vnus deponat minus de facto, quàm alter.*
11 *Media pars testamenti non potest probari per septem testes, & alia dimidia per alios septem testes.*
12 *Quamuis in testamento in scriptis requiratur pro forma & solennitate, quòd testator subscribat manu propria, vel adhibeatur pro eo octauus testis, si nesciat scribere, tamen quando testator totum testamentum scripsit, & ita attestatus est in testamento, non requiritur alia qua subscriptio.*
13 *Lex pœnalis loquens in scriptura manu alicuius, vendicat locum in scriptura, quæ fit manu alterius, sed manu sua subscripta.*
14 *Paria sunt, quòd notarius rogatus de principali instrumento ipsemet exemplet sua manu, aut faciat scribi per alium notarium, & postea ipse subscribat.*
15 *Subscribens schedulæ per alium scriptæ, intelligitur omnia contenta in ea approbare, acsi actualiter totam scripsisset.*
16 *Vna subscriptio est sufficiens ad auctorizandum omnes contractus præcedentes.*
17 *Sola subscriptio habet eandem virtutem, acsi tota schedula esset propria manu scripta.*

LEX

LEX XXVIII.

Vm antiquitas. Ista lex hēt tres
partes. In prima
recitat regulam iuris antiqui traditam in l. hæredes
palàm.ff.eo. quæ disponit, quòd testamentum, aut
quælibet vltima voluntas debet fieri simul vno contextu. In 2.
quæ est ibi, [si quid autem.], limitat istam regulam, nisi casus
necessitatis contingeret in persona testatoris, vel testis. In 3.
& vltima quæ est ibi, [cùm autem constitutum.] Imperator
ponit aliam decisio. principalem, per quam limitatur alia regu
la iuris, quæ habet, quòd ad hoc, vt testamentum in scriptis va
leat, requiritur, quòd testator propria manu subscribat, vel si
nescit scribere, adhibeatur pro eo octauus testis. l. hac consul-
tissi. in prin. s̃. eo. istud limitatur, nisi testator totum testamentū
sua manu scripsisset, & hoc attestaretur in scriptura, tunc non
requiritur alia subscriptio. & quia ista. l. est valde prolixa, ideo
eam breuiter summa sic. In testamento & qualibet vltima vo
luntate condenda debent necessaria, & non superflua, nec ex-
tranea vno contextu interuenire. hoc primò, fallit nisi sit inter-
uallum procedens ex necessitate naturæ contingens testatori,
vel alicui ex testib. quia non vitiat testamentum. & si in teste ta
lis necessitas in breui tempore possit expediri, expectandus est
ipse testis, aliàs eius loco alius est subrogandus, cui repeti debēt
omnia prius gesta. hoc secundò. & si testator manu propria te-
stamentum scripserit & hoc in testamento significauerit, non
requiritur alia eius subscriptio. h.d. tertiò & vltimò tota ista. l.
1 ¶† No. ex tex. ibi, [vel vltima quædam dispositio.] quòd cùm
ista verba non possint intelligi nisi in donatione causa mor. qđ
de omni alia specie vltimæ volūta. fecerat specialem mentio-
nem. hic est tex. secundum Ang. in lect. Peru. & do. Alex. quòd
quando fit dona. causa mor. debet fieri vno contextu sine alio
extraneo actu, sicut in testamento. Per hoc ego pondero hic
tex. contra doctri. glo. ab omnib. *communiter approbatæ*, in l. ij. ff.
de do. præle. quā approbant Doct. magis communiter in l. 3. ff.
2 de leg. 1. † quòd donatio causa mortis quando fit & in esse de-
ducitur, æquiparatur contractui, & non vltimæ voluntati, sed
postquam est facta & in esse producta, tunc bene æquiparate-
tur vltimæ voluntati, hic est tex. contra hanc doct. nam dona-
tio quando ordinatur, & sic in esse deducitur, æquiparatur vlti-
mæ voluntati, cùm debeat fieri vno contextu absque aliquo
extraneo actu. & non æquiparatur contractib. super hoc tex. co
gita, quia non credò, quòd vsque adhuc fuerit ponderatus iste
tex. ad hoc. Sed potes respondere, quòd etiam sunt aliqui con-
tractus, qui debent fieri vno contextu, vt est stipulatio. l. j. §. j. &
l. continuus. in prin. ff. de verb. obli. eo. modo duo rei. l. duos. §. j.
ff. de duob. re. Et istud est satis, sicut in simili in don. causa mor.
requiruntur quinque testes. l. fi. ad fi. C. de codi. Per hoc tamen
non desinit æquiparari contractui, cùm etiam aliqui sint con-
ctus, in quib. quinque testes requiruntur. l. fi. cum Auth. ibi posi-
ta. C. si cer. pet. ita in hoc vltimo solet dici per Mod. in d. l. ij. ff.
de leg. j. & quod ista solutio non solùm sit vera, sed etiam sit ne
cessaria, patet, quia dona. causa mor. potest fieri sine stipulatio.
l. inter mortis. in prin. ff. de do. causa mor. glo. in l. cùm pater. §.
Meuio. ff. de leg. 2. sed in stipulatione requiritur, quòd fiat vno
contextu, iurib. præal. aduerte ēt, quòd iste tex. in verb. [vel vlti-
ma quædam dispositio.] non est de necessitate intelligendus
in do. causa mor. vt dicunt Ang. & Ale. quia potest intelligi, vbi
est vltima dispositio in genere, ita quod non sit propriè testm̄,
vt in casu. l. hac consul. §. ex imperfecto. & melius in §. fi. s̃. eo. &
3 in l. fi. s̃. fam. ercis. gl. in l. filij. e. tit. ¶† Scđò pondera tex. ibi, [quæ
superflua,] iunctis præcedentib. hic videri tex. ꝙ in testō, vel in
vltima volun. nō possit celebrari aliquis contractus, quia esset
quid extraneum, & non necessarium. l. verba contraxerunt. ff.
de verb. sig. gl. tamen in l. hæredes palàm. §. fi. in ver. alienum. ff.
eo. tenet, ꝙ valeat contractus celebratus in testamento, sed an
per hoc vitietur testamentum, nil dicit: sed Cyn. Bal. & Sal. hic,
& Bar. in d. l. hæredes palàm. & Pet. de Anch. & Imo. in rubr. ex-
tra de test. tenent, ꝙ etiam non vitietur testamētum, quia illud
quod dr̃ in hoc tex. ꝙ extraneus actus vitiat vltimam volunta-
tem, debet intelligi, qñ est longi spacij, secus si br̃ possit expedi-
ri. sequitur Lu. Ro. in consi. 171. incip. pro decisione ↄsultationis
propositæ aduertendū censeo. & in consi 283. ꝙ inci. præsuppo
sito, ꝙ dictum legatum. & ibi alle. bo. tex. ad hoc in l. ex senten-
4 tia. §. j. cum gl. ff. de testa. tute. † Hinc videmus, ꝙ in testō potest
constitui pignus. l. non est mirum. ff. de pign. act. imò in vltima
voluntate possunt constitui duo rei. l. eadem. ff. de duo. re. l. iij. §.
cùm igitur. iuncta gl. ff. de vi & vi ar. ẜm Ang. in l. hac cōsultissi.
in prin. in lec. Perusina. s̃. eo. vbi dicit se ita de facto Senis cōsul-
5 uisse. † Facit, ꝙ dicit Bal. in l. si tibi. §. 1. ff. de pact. ꝙ pactum pōt
a fieri in testō [a] sicut & ↄctus; similiter ẜm eum iniuria pōt remit
b ti [b] in testō, ẜm Bar. in l. non solū. §. j. ff. de iniur. Adde, ꝙ si in te-
stō fieret ↄctus, irritato testō non irritaret̃ ↄctus. ita no. Bal. in l.
6 fi. per illum tex. de reb. eo. † Adde etiam tex. no. in l. impuberē.
§. qui liberti. ff. de fal. vbi probatur ẜm ꝙ ibi no. Bar. ꝙ pœna, q
imponitur committenti falsitatem in testō, habet locum in cō
mittente falsum in ↄctu, qui fit in testō, tñ iste tex. non multum
facit, quia assignatio liberti, de qua in illo tex. nō est ↄctus imo
est actus, qui ita potest fieri in vlt. voluntate, sicut inter viuos. l. j.
§. assignare. ff. de assi. lib. & l. assignare. cū gl. ff. de verb. sig. Bar. in-
telligit istā conclu. qñ in vlt. volun. celebratur actus, vel ↄctus,
quia aliquo modo pertinet ad vltimā volū. vt quia testator di
cat, lego Titio dimidiam talis fundi, & aliā dimidiam sibi ven-
do pro centum, certè si Titius sit præsens & acceptans, valebit
vtrūque. Similiter si testator dicat, volo ꝙ post mortem meā,
& ita est meæ intentionis, ꝙ talis res sit vendita tali, & nunc vē
do, ita concludunt Bal. Imo. & Pau. de Cast. in d. l. hæredes palā.
§. fi. Ang. & Pau. & d. Alex. hic. Lu. Ro. in l. stipulatio hoc modo
concepta. in 6. char. ff. de ver. obli. cum concor. & d. Alex. in ↄsi.
154. in 2. vol. vr̃. j. consideratione. ad fi. & d. Fran. de Are. vbi ali-
7 qua addit, in d. l. hæredes palàm. in §. fi. ¶† Tertio no. ex text. ibi,
[vel victus necessarij, vel potionis, vel medicaminis.] ꝙ appel-
latione victus non venit medicina, quinimo nec potio, ꝙ est
fortius: de iure tñ in verbo victus ista continent̃. nam de potu
est tex. in l. verbo victus. ff. de verb. sig. de medicinis est text. not.
in l. si cùm dotem. § sin autem in sæuissimo. ff. sol. mat. & ibi Bar.
8 & Mod. & Bar. in l. legatis. ff. de ali. & cib. leg. ¶† Quarto no. ex
c isto tex. ibi [ab eo, vel ab eis.] ꝙ qñ aliqui testes [c] testamentarij
ex necessitate remouentur, anteq̃ totum testm̄ compleatur, de-
inde eorum loco alij testes subrogātur, ꝙ omnia prius acta de-
9 bent denuo repeti, & prius recitari. ¶† Hinc decidit signanter
Bal. & nunq̃ obliuiscaris, ꝙ vna pars testi non potest probari p
septem testes dicentes se illud scire & non plus, & alia pars per
alios septem, quia testes testamentarij nil probant, nisi probent
totum tenorem testī perfectè. Et per hoc infert singulariter idē
Bal. ꝙ si aliqui testes testamentarij probent plus dictum, aliqui
minus, ꝙ illi, qui minus deponunt, totum nesciant, nō vñr esse
testes legitimi, & ꝙ etiam non probant illud, in quo deponūt,
quia non vñr interfuisse toti testō, ex quo totum nesciunt, per
hanc. l. ꝙ dicit esse mirabile & cogitandum relinquit, & cū eo
transit Pau. de Ca. hic. sed d. Alex. hic valde exclamans hoc di-
ctum, limitat illud procedere, qñ ex dicto ipsorum testium nō
apparet, ꝙ fuerunt præsentes toti testō, sed si apparet, ꝙ fuerūt
præsentes in tota ordinatione testī, dummodo recordentur de
eo, de quo contenditur, licet de alijs non recordentur, illud pro
d bant: quia satis est, ꝙ testes [d] teneant in memoria illud, in quo
consistit substantia negotij, de quo contendit̃, licèt de alijs non
recordentur, prout decidit Cyn. in l. si præsidi. in fi. C. de don. an
te nup. & ibi Bal. in fi. dicit multum no. & facias longam manū.
Ad hoc facit, ꝙ no. Bal. & alij in l. si quis ita scripserit hæredem.
per illum tex. in fi. ff. de hære. insti. Tu adde, ꝙ decisionem Bald.
sequitur Lu. Ro. in consi. 80. incip. visis ac procu. actis. d. Ale. in
consi. 187. in 2. vol. incip. viso themate mihi exhibito. in 3. col.
Tu ex decisione Bald. collige pulchrā limitationem ad regulā,
quam tradunt Can. d. Ant. de Bu & Imo. in c. 1. per gl. ibi. de off.
10 deleg. vbi tradunt regulā, † ꝙ testes non sunt ↄrij, licet vnus de
ponat minus de facto, q̃ alter, quia in eo in quo concordāt, ple
nè probant. sequitur d. Alex. consi. 54. in 2. vol. quod incip. visa
consultatione præmissa. in 3. col. & in consi. 205. in 2. vol. inci. vi
sis probationib. in 2. col. quia limita illam regulam procedere
in testibus testamentarijs, vbi si aliqui deponerēt plus dictum,
aliqui minus, non probant etiam in eo, de quo deponunt, cùm
11 non videantur interfuisse toti testamento, vt prædixi. † No. etiā
diligenter ex decisione Bal. ꝙ media pars testī non posset pro-
bari per septem testes, & alia dimidia per alios septem testes:
quia argueretur, ꝙ non fuit vnus contextus in ↄfectione testī:
quia sic apparet, ꝙ primi septem testes solùm fuerunt præsen-
tes vsq; ad dimidiam partē testī, & postea alij septem testes fue
rūt subrogati in alia media parte. & idem tenet Pau. de Ca. hic.
Ego confirmo per aliud, quod decidit Bal. in l. obseruare. in vlti.
col.

ADDITIONES.

a ¶In testamento. Adde Bal. in l. j. in fi. C. commu. de leg.
* Quòd autem possint contrac. fieri in vltimis volun. no. Nat. consi. 73. col. 2.
idem Ias. in l. nemo potest. 2. lect. nu. 32. ff. de leg. 1. Cæpol. Cautel. 129. Rom.
consi. 513. Bar. in l. cùm quis decedens, §. codicil. de leg. 3. & licèt vitietur vlti
ma voluntas, non tamen vitiatur contractus. gl. in l. hæredes palā. ff. de testa.
Rom. consi. 171 col. 2. MASVER.
b ¶Remitti. Adde Bal. in l. j. C. commu. de leg. in lect. antiqua.
c ¶Testes. Cor. li. 4. consi. 238. reperto superiori anno. col. 2. & ibi in 4. amplia.
Idem in terris Ecclesiæ, in quibus loquitur etiam Alex. li. 2. consi. 72, viso the-
ma. col. 3. in fi. Cor. lib. 4. consi. 157. col. 4. PVRPV.
d * Testes. Adde eundem Ias. in l. ij. col. 5. s̃. de bono. pos. contratab.

col.C.quor.app.non recip.ſtante ſtatuto, ꝙ ſi aliquis iuerit de
tali loco ad talē locum, amputetur ſibi pes: pone, duo teſtes de
ponunt, ꝙ viderunt talem ire de tali loco vſque ad mediam
viam, alij duo teſtes dixerunt, ꝙ viderunt ire ab alia media vſ-
que ad locum prohibitum, nunquid iſte debeat puniri, & ſic
nunquid iſta dicta debeant ſimul iungi, & dicatur probatum
eſſe, iuiſſe de tali loco ad talem locum? & determinat, qđ non,
qa teſtes, qui non viderunt iſtum à principio vſq; ad finē, non
probant, imò tales teſtes non probarent acquiſitionem ſerui-
tutis viæ, ꝙ reputat valde no. Nec obſtat, ꝙ dr̃ circa probādos
gradus, ꝙ ſi duo teſtes deponant, qualiter talis maſculis eſt in
tali gradu, alij teſtes deponunt, qđ fœmina eſt in tali gradu, ta
les teſtes plenè probant cōſanguinitatem, & gradus. c. licèt ex
quadam. de teſt. quia illud eſt, eo quia ambo teſtes in ſua ſpe-
cie perfecta deponunt. In ꝯrium tñ pondera facere illud, quod
decidit idem Bal. in l. teſtiū. C. de teſt. in 5. col. verſi. circa primas
interrogationes. vbi quærit Bal. pone, volo probare, ꝙ poſſedi
talem fundum 10. annis, & ꝯñr præſcripſi, pone, duo teſtes de-
ponunt, ꝙ viderunt me poſſidere quinq; annis, alij duo teſtes
deponunt, ꝙ viderunt me poſſidere alijs quinque annis ſequē
tib. nunquid dicta iſtorum coniungantur, vt dicatur probata
præſcriptio? determinat ꝙ ſic, ſicut iūguntur dicta teſtium ad
probandum gradum conſanguinitatis, vt s̃. retuli. & vide mul
ta pulchra dicta p Bal. circa propoſitum in l. 1. 8. q. per totā. s̃.
12 eo. ¶ † Vltimò no. ex 3. par. tex. in verſi. cum autem. ꝙ quamuis
in teſtō in ſcriptis requiratur pro forma, & ſolennitate, ꝙ teſta
tor ſe ſubſcribat manu propria, vel adhibeatur p eo octauus
teſtis, ſi neſciat ſcribere. l. hac conſultiſſima. in prin. s̃. eod. tñ qñ
teſtatormet propria manu totum teſtm̃ ſcripſit, & ita atteſta-
tus eſt in teſtō, non requiritur aliqua ſubſcriptio. Simile dicūt
Bal. & Mod. qñ ſchedula eſt tota ſcripta manu alicuius, tunc
ibi non requiritur aliqua eius ſubſcriptio. Et idē dicit Bart. ſub
bio fortè in l. cū tabernam. §. idem quæſijt. & ibi Ang. & Salyc.
ff. de pig. & Bal. per hunc tex. in prin. fforum. in 10. q. in vlti. col.
& D. Ant. in c. 2. in 2. col. de fide inſtr. Quod fallit in notario, qui
licèt totum inſtrm̃ manu propria ſcripſerit, tamen requiritur,
ꝙ etiam illud ſubſcribat, ſm̃ Pau. de Caſt. & D. Alex. hic, & eſt
tex. in l. 2. in ver. tabularius non ſubnotauit. C. de conuen. fiſ. de-
bi. lib. 10. quem ad hoc alleg. Bal. in l. 2. in 3. col. C. quādo fiſ. vel
priua. tenet gl. ordi. in l. generali. C. de tab. lib. 10. cum cōcor. de
quib. per D. Alex. hic. ¶ Et eodem modo ècontra ſi aliquis ſe
ſubſcribat ſchedulæ, vel ſcripturæ ſcriptæ manu alterius, illa
ſola ſubſcriptio tm̃ operatur, ac ſi totam manu propria ſcripſiſ
ſet, & ſubſcripſiſſet. ſm̃ Pau. de Caſt. & d. l. Alexā. hic. Idem no.
Bar. & alij in l. emptor. §. Lucius. per illum tex. cū gl. in ver. ha-
bebitur. ff. de pac. facit tex. in Auth. quod ſine. s̃. eo. iūcta Auth.
ſi modo. C. fam. ercif. & tex. notabilis. in §. 1. inſti. de ꝯh. emp. &
in l. ſi per epiſtolam. ff. de acqui. hær. & in l. ſicut. §. non vr̃. & ibi
no. Bar. ff. quib. mod. pig. vel hypo. ſol. & in l. 1. ff. de conſti. prin.
& in c. ſi quis presbyterorum. cum glo. in ver. ſubſcripſerit. de
reb. eccl. non alie. gl. in c. ex literis. de tranſac. & in c. quanto. de
13 his, quæ fiunt à præla. ¶ † Hinc dixit ſingulariter Bal. in Auth. ꝯ
qui propriam, in 3. col. C. de non num. pec. quod diſpoſitio il-
lius Authenticæ loquens in negante ſcripturā propriā, habet
locum in eo, qui negat ſcripturam ſcriptam manu alterius, ſed
manu ſua ſubſcriptam, per hunc tex. Et pondera, ꝙ Bal. ibi lo-
quitur in materia pœnali, & ſing. vult, ꝙ lex pœnalis loquens
in ſcriptura manu alicuius, vendicat ſibi locum in ſcriptura, q̄
ſit manu alterius, ſed ſit ſibi ſubſcripta, quamuis Salyc. ibi in 2.
14 col. teneat ꝯ Bal. ¶ † Facit gl. notabilis in § in his verò. in Auth.
de inſtrorum cau. & fi. per quam dicit ſignanter Ang. in l. ſi qs
ex argentarijs. §. prætor ait. & in l. quædam. §. nihil intereſt. ff. de
eden. quod paria ſunt, vel ꝙ notarius rogatus de principali in-
ſtrumento ipſemet exemplet ſua manu, an verò faciat ſcribi p
alium notarium, vt tota die fit, & poſtea ipſe ſubſcribat, quia
ex tali ſubſcriptione eſt perinde, ac ſi inſtrm̃ ppria manu ſcri-
15 pſiſſet, † & quod ſubſcribens ſchedulę per alium ſcriptæ intel-
ligatur omnia in ea contenta approbare, acſi actualiter totam
ſcripſiſſet, adde Ang. in l. plurib. in princ. & in l. ſi ita ſtipulatus
fuero, ſi Titius. §. Chryſogonus. ff. de verb. obl. ¶ Limitat mira-
biliter Bar. in l. diuus. la prima. §. item ſenatus. per illum text. ff.
de fal. quòd ad hoc, vt ſubſcriptio præiudicet, oportet, qđ ſit
ſpecialis, & propterea ſi tu ſcripſiſti ſchedulam, in qua conti-
nentur aliqua ad fauorem tuum, & aliqua in fauorem meum,
ſi ego ſubſcribo ſchedulæ, & dico me approbare omnia in ea
contenta, quæ dico eſſe ſcripta mea voluntate, iſtud non ſuffi-
cit, ſed oportet, ꝙ ſpāliter in ſubſcriptione faciam mentionem
de contractu. Tamen *iſta limitatio communiter reprehenditur* per
Ang. Imo. Pau. de Caſt. & D. Alex. in d. l. ſi ita ſtipulatus fuero, ſi
Titius. §. Chryſogonus. cum multis concord. de quibus ibi per
D. Alex. & contrarium tenet Bal. in Auth. ſi quis in aliquo. C.
de eden. & D. Alex. in conſi. 147. in 2. vol. quod incip. pondera
16 tis. in 2. & 3. col. † & dicit opportunè Bal. in Auth. ſed nouo iu-
re. per illum tex. C. ſi cer. pet. ꝙ vna ſubſcriptio eſt ſufficiens ad
17 authorizandum mille contractus præcedentes. ¶ † Fortius p
prædicta, ꝙ ſola ſubſcriptio habeat eandem virtutem, acſi to-
ta ſchedula eſſet propria manu ſcripta, dixit ſingul. Ang. in d. §.
Chryſogonus. & ibi ſequitur Io. de Imo. in 3. col. Pau. de Caſtr.
& in effectu. D. Alex. ꝙ ſtāte ſtatuto in ciu. Flo. ꝙ ſchedulę ſcri
ptæ manu propria mercatoris, vel artificis habeant exec. ſicut
ſi eſſet ſententia diffinitiua, ꝙ idem erit in ſchedula ſic ſcripta
manu alterius, & ſubſcripta manu artificis approbantis om-
nia in ea contenta, quia virtualiter eſt idem, acſi ipſe manu p-
pria ſcripſiſſet, ſed contrarium in terminis, & fortè melius te-
net Ang. hic in lectu. Floren. eo quia quòd ſubſcribens habea-
tur acſi ſchedulam ſcripſiſſet, iſtud eſt per fictionem l. Diuus
Claudius. in princ. & §. ſcribere. & §. item Senatus. ff. de fal. quæ
fictio non cadit in ſtatutis. l. 3. §. hæc verba. & ibi glo. & Bart. ff.
de nego. geſt. Saluo niſi ille tertius præſente mercatore, & eo
ſpecialiter mandante ſcripſiſſet ſchedulam, & mercator illi
ſubſcripſiſſet, vt hic nota. per eum. Tu pro hoc pondera text.
notabilem. in l. ſi ego. §. dotis. ff. de iure dot. in verſi. [& velut
chirographum eius,] cùm dictio velut, importet fictionem, ſe
cundum Bal. in l. pe. C. de interd. matr.

SVMMARIVM.

1 *Qui non poteſt articulatè loqui, non poteſt facere teſtamentum, quia
mortuo ſimilis eſt.*
2 *Quando dicatur teſtator non articulatè loqui.*
3 *Si teſtator habet linguam ingroſſatam, & incipiat balbutire, eius teſta
mentum valebit, ſi teſtes intelligant eius verba.*
4 *Teſtamentum nō poteſt fieri ſignis aut nutu, ſed oportet, quòd fiat per
vocis expreſſionem, aut per ſolennem ſcripturam.*
5 *Teſtamentum nutu, aut ſignis factum ad pias cauſas, & valet, & te-
net.*
6 *Legata nutu facta, an valeant.*
7 *Valet dictum teſtis, qui interrogatus de facto antiquo deponit, & dicit
ſe ſcire, quia reperitur ſcriptum in quodam ſuo memoriali.*
8 *Natura legis, vel ſtatuti eſt dare formam futuris negotijs, non au-
tem præteritis, etiam ſi effectus actus præteriti conferatur in futu-
rum.*
9 *Notarius non punitur de dolo, niſi in caſibus in iure expreſſis.*
10 *Si notarius, vel alius in præſentia teſtatoris exprimat, vel legat nomina
hæredum, & teſtator expreſsè confirmet, & approbet, videtur ac ſi
teſtator ipſe expreſſiſſet.*
11 *Vbi lex dicit, ꝙ aliquid debeat fieri propria manu, non poteſt fieri per
alium, etiam cum ſpeciali mandato.*
12 *Vbicunque à lege, vel ſtatuto aliquid requiritur ſub certa forma, qua
non ſeruata lex vltra procedit annullando, non ſufficit, quòd illa for-
ma impleatur per æquipollens.*

LEX XXIX.

IVbemus. Teſtator debet propria ma-
nu ſcribere nomina hæredū,
a aut nuncupare coram teſtibus, [a] qui ea debent in
ſubſcriptionibus ſuis notare, ꝙ in teſtamētis poſt
hanc l. condendis locum obtinet, & notarius, qui ꝯ fecerit, fal-
ſi pęna tenetur. h. d. & venit ad limitandum. l. hac conſult. in
prin. s̃. eod. in duob. ¶ Primò, inquantum ibi dicitur, ꝙ in teſtō
in ſcriptis teſtes nil debent ſcire de contentis in eo, limitatur p
hanc. l. quia debent ſaltem ſcire noīa hæredū cum declaratio
ne, de qua in tex. ¶ Scđò, inquantum ibi dicebatur, ꝙ teſtator
antequam teſtes cōuocentur, pōt facere ſcribi teſtm̃ p quem-
cunque voluerit nedum in parte, ſed ēt in totum, iſtud limitat̃
per hanc. l. quia neceſſarium eſt, vel ꝙ ipſe propria manu ſcri-
bat noīa hæredum, vel ꝙ illa nuncupet teſtibus teſtamētarijs,
qui illa in ſubſcriptionib. apponant. Tñ iſtud ſm̃ teſtm̃ eſt mu
tatum per Auth. & non obſeruato eo. & reductum ad primā
1 diſpoſitionem. d. l. hac conſultiſſima. ¶ † In tex. ibi, [neque arti-
culatè loqui poteſt, mortuo ſimilis eſt.] habes pulchrum text.
ꝙ qui non pōt articulatè loqui, nō poteſt facere teſtm̃ qa mor-
tuo ſimilis eſt. per. h. d. Bar. ꝙ ſemel faciebat exceptionē ad im-
pugnandū quoddā teſtm̃, ꝙ erat factum ab homine, qui non
pote-

ADDITIO.

a ¶ Coram teſtibus. Not. rationem, quare teſtamentum exigit ſeptem teſtes. ſ.
vt euitetur falſum. Iaſ. in l. 1. col. 7. in lectura Paduana. C. de ſumma Trinita.
PVRPV.

poterat articulatè loqui,cùm prius fuerat homo rectę linguę, quod reputat tenendum menti,& dicit eſſe melius, quod habeamus in iſta lege.Idem volunt Ang.& Imo.in l. in aduerſa. ff.eo. Ang.in l.in fraudem.§.ſicut.ff.de teſta.mil. Lud.in conſil. 306.inci.propoſita conſultatio hoc ſolū quærit.Ang. de Aret. inſti.eo.in prin.in vlt.col.

2 †Sed pulchrum eſt ſcire, quando dicatur non articulatè loqui,dicit Ang. hic , quando eius verba non poſſunt per teſtes clarè intelligi,& ſequitur D.Alex.in ꝯſi. 33.in 3.vol.inci.ponderatis verbis vltimi teſtamenti.in 4.colu.

3 †Hinc eſt,quòd ſi teſtator [a] haberet linguam ingroſſatam, &
a inciperet balbutire, prout communiter euenit grauatis infirmitate,tamen ſi teſtes intelligunt eius verba,valet teſtm̄.tex.no.in l.qm̄ indignum.vbi multa bona ad hoc dixi.s̄.eod. hinc infero non bene ponderaſſe Ang.Imo.& Mod.in l.mulier.ff.de verb. obl.dum ibi ponderant glo.pro ſolenni in verſicu.non poteſt, & dicunt,ꝙ quamuis ille,qui non poteſt articulatè loqui , ſed eſt balbutiens,non poteſt facere teſtm̄,vt hic, tamen poteſt facere ſtipulationé,vt ibi eſt gl.Et iſtam dn̄am tenet ēt.D.Alexā. in conſi.12.incip.viſo inſtrō donationis.in 3.col.in 1.volu. Sed iſta dn̄a non eſt bona,quia ſicut in ſtipulatione requiritur , qđ verba intelligantur.l.1.in prin.ff.de verb.obl. ita in teſtamento, ſi verba intelligantur,quamuis teſtator ſit balbutiens, tamē po

4 teſt teſtari,vt prædixi.¶†Item ex prædictis habes diligenter no
b tare,qđ teſtm̄ non poſſet fieri nutu, [b] aut ſignis,ſed oportet,ꝙ fiat per vocis expreſſionem,aut per ſolennē ſcripturam etiā ſi eſſet pater,qui teſtaretur inter liberos, prout contigit in ciuitate Peruſij in patre Epi,qui cùm eſſet graui infirmitate depreſſus,Eps̄ ei dixit,ſi me vis inſtituere heredem, ſtringe mihi manum,& ita fecit,fuit iudicatum Peruſij , ꝙ tale teſtm̄ nil valeret,ſm̄ Bal.Ang.& Mod.hic,& Ang.in l.in fraudem.§.1.per illum tex.cum gl.ff.de teſt.mil.Bal.& Pau.de Caſt.in l.& in epiſtola.C.de fideicom.Idem in milite,qui non poteſt nutu teſta

5 ri.l.in fraudem.§.1.cū glo.ff.de teſta.mili.†Tamen ad pias cau-
c ſas [c] valet teſtm̄ conditum nutu,aut ſignis.gl.eſt reputata ſing.
* in c.cū tibi.de teſta.quam *Can.ibi communiter tenent* , eam reputat ſing.& ſequitur Bal.in l.1.in 2.col.C.de ſacroſ.Eccl. Petr.de Anch.& Imo.in c.2.de teſta.Ang.& D.Alex.hic cum concor. de quib hic per eum.Ex iſtis tu collige,quòd magis fauetur teſtamento condito ad pias cauſas,quā faueatur teſtō patris cōdito inter liberos,vel teſtō mili. quia primum factum ēt nutu valet,aliud non,& hoc bene pondera pro dicto Barto. qui alibi tenet,qđ excepta legitima filiorum magis fauetur Eccleſię,

6 & pię cauſæ quā liberis,vt dixi in l.ſancimus.s̄.eo. ¶ †Quid in
7 legatis,vide hic per D. Alex.¶†Secundò no.ex verſi. ſed ne aliqua bonum tex.pro teſte , q̄ interrogatus ſuper facto antiquo deponit,& dicit ſe ideo ſcire,quia reperit ſcriptum in quodam ſuo memoriali,prout faciunt proxenetæ,ſm̄ Bal. in vlti. colu.
* *& omnes Mod.*& ante eos ita ponderat iſtū text.Bar.in l.1.in pe. col.ff.ſi cer.pet.¶Tertiò no.ex ver.pe.ibi,[qn̄ in poſterum,] qđ forma tradita per hanc legem,ſolū habet locum in teſtamētis condendis in futurum , non autem in teſtis retro cōditis in p̄teritum , & rōnem aſſignat text. quid enim peccauit antiquitas &c.

8 ¶†Et ex hoc habes notare ſm̄ Bal.in vlt.col.Ang.& Salyc.quòd vbicunq; lex noua tradit ius alicuius formæ , ſolùm comprehendit actus in futurum expediendos,non aūt præteritos,quia natura legis, vel ſtatuti eſt dare formam futuris negotijs non præteritis.l.leges & conſtitutiones.s̄.de legi. concor dat.l.1.in fi.C.de cur.fu.& l.vnica.in fi.C.de cad.tol.Tu autem collige ex hoc tex.no.qđ regula quæ habet,ꝙ conſtitutio noua,vel ſtatutum nouum reſpicit futura tm̄ , & non præterita. d.l.leges & conſtitutiones.& c.fi.de conſti.gl.ordi.in c.licèt cano.in verſi.de cætero. de elec.in 6.procedit ēt ſi effectus actus præteriti conferatur in futurum , & ſic poſt ſtatutum nouiter conditum.ita nobiliter probatur in hoc tex.vbi forma data in cōfectione teſtamētorū per hanc legem non habet locum in teſtamentis antea conditis,licèt pendeant vſq; ad mortem teſtatoris,& eius effectus cōferatur poſt mortem, & ſic effectus non accidiſſet tempore conditæ huius legis.Ita ad hoc ponderat hunc tex.Ang.in Auth.vt cùm de appel.cog.in prin. verſic. aduerte pro declaratione.& Abb.Pan.in c.fin. de conſti. & ſic habes,quòd ſi tempore quo fuit condita iſta.l.adhuc ſuperuiuebant teſtatores,qui teſtamenta fecerant,& quorum effectus erat poſt conditam hanc legem:tamē talia teſtamenta valent, licèt non ſit ſeruata forma huius legis,& ita multum not. iſtū tex.Pau.de Caſt.hic in 6.col.Adde,ꝙ vult Bal.in l. ſi quis hæredem,circa medium.ſ.de inſti.& ſubſti.vt dicam in l.fina.ſ.eod. Limita ſing.iſtum tex.& prędicta procedere,quando teſtator, qui ſuperuixit poſt legem nouiter conditam,non habuit facultatem mutandi teſtamentum, eo quia mors fuit ſibi repentina,ſed ſi aliquis feciſſet teſtm̄ ante iſtam legem, vel antequam eſſet conditum ſtatutum nouum,in quo diſponeretur,ꝙ in teſtamentis ſeruetur certa forma , aliàs non valeant , &.poſt iſtā legem,vel poſt ſtatutum nouum teſtator ſuperuixit tanto tēpore,ꝙ potuit teſtamentum mutare,& adhibere nouam formam,certè ſi non fecit,teſtamentum eſt nullum,ita ſing. limitat Ang.in §.1.per illum tex.à contrario ſenſu in Auth.vt factæ nouæ conſtitutiones.Item quia ſecundum eum , cū voluntas teſtatoris ſit ambulatoria vſque ad mortem.l. cū hic ſtatus. §. ait oratio.ff.de don.inter vir.& vxo.certè inſpecto tēpore mortis teſtatoris,ꝙ fuit poſt ſtatutum conditum, certè vr̄ quodāmodo teſtm̄ poſtea conditum , quod no. pro limitatione huius legis:ſed aduerte,quia Pau.de Caſt.hic in vlt.col.de Angel. nullam mentionem faciens,tenet expreſsè ꝯrium per iſtū tex. nam dicit,ꝙ hic eſt caſus no. ꝙ ſi hodie fieret ſtatutum in iſta ciuitate,ꝙ in teſtamentis ſeruetur certa noua forma , & aliter facta non valeant,certè ſi aliquis feciſſet teſtm̄ ante iſtud ſtatutum,licèt poſtea ſuperuixerit poſt ſtatutum,& potuerit ſeruare formam ſtatuti,& non fecerit,ꝙ tamen teſtamētum ſuum valet,quia non arctatur ad hoc,quia ambulatoria &c.facit,vt prędixi,illud,ꝙ tenet Bald.in l.ſi quis hęredem.circa medium. ſ.de inſti.& ſubſti.& in ſimili tex.in l.furioſum.in verſi.ſi verò. s̄.tit.1.mihi plus placet limitatio Ang.per rationem q̄ aſſignat iſte tex. quare iſta lex non habeat locum in teſtamentis antea factis,quia nil peccauit , qui huius legis inſcius priſtinam formam,non ſeruauit.ergo ille,qui ſciuit,& ſuperuixit poſt legē nouam non excuſatur,iſtud videtur mihi,ꝙ velit expreſsè iſte tex.In vlti.parte tex.in ver. ſcituris. aduerte pro intellectu text. nam Bal.in vlt.col.poſt Richar.Mal.intelligit illum tex.procedere in duobus caſib. Primus , quando forma huius l.non fuit ſeruata in teſtamēto , & notarius atteſtatur,ꝙ fuit ſeruata,tūc quia falſarius eſt,punitur de falſo. Alius caſus eſt , quando in veritate ſeruata eſt forma huius legis per teſtatorem , tamen notarius vt teſtamentum infriageretur,dolo omiſit ipſam apponere.Iſtis duobus caſib.quia eſt in verò dolo,punitur de falſo.ita loquitur iſta l.aliàs autem licèt fieret teſtamentum non ſeruata forma huius legis,quamuis notarius eſſet in dolo præſumpto,tamen non puniretur de falſo,quia ex dolo præſumpto notarius de falſo puniendus non eſt. l. nec exemplum. C. de fal.& idem tenet Raph.Fulg.hic dicens,quòd iſte eſt humanior ſenſus ad hanc legem .Sed tu intellige text. generaliter,p̄
* ut ſonant verba literæ,& *intelligunt alij omnes hic*,& Barto. in l. ſi librarius.circa medium.ff.de regu.iur.& Barto.Bal.& alij in l.ſi poſt diuiſionem.C.de fur.& fac.ign.& videas Ang. de Are. in-

9 ſti.de teſta.in fi.princ.†& ſic hic eſt vnus caſus ſing. in quo notarius ex dolo præſumpto punitur de falſo , & alium habes in l.nulli.& ibi Bar.no.C.de nu.& actua.lib.12.aliàs autem procedit regula ſupra dicta,ꝙ notarius non punitur de tali falſo,niſi in caſibus ſpecialiter expreſſis in iure.Ita Bar. no.in l.omnes. per illum tex.C.de pe.bo.ſubla.lib.10.Et ratio eſt, quia falſum non committitur ſine dolo.d.l.nec exemplum.& dolus nō prę ſumitur preſertim in notario,ſed potius error,ſm̄ Bar.in l.quoties in prin.cum concor.ff.de hære.inſti.& errare circa ea , quæ ſunt iuris,non eſt dolus,ſed culpa,vt dixi in l.quod te.ff.ſi certū pet.¶Gl.in ver.in eius.in fi.gl. quia gl. ſe inuoluit tradendo tres
* ſolu.quę nihil valent,*reſponde ſecundum omnes*,quòd contrarium loquitur in teſtamento imperfecto ratione voluntatis,quia teſtator mortuus eſt antequam potuerit totam voluntatem exprimere.Sed in caſu noſtro eſt ſecus, quia teſtator perfecit totam ſuam voluntatem , ſed circa nomina quorundam hæredum ſeruauit formam iſtius legis,quia expreſſit,vel ſcripſit,in alijs non,certè valet teſtamentum quo ad illos heredes,in quibus ſeruata eſt forma huius legis, & illi totam hereditatem ha

10 bent.¶†Gl.in ver.quemadm̄.habes ex hac gl.ꝙ ſi notarius, vel
d alius in p̄ntia teſtatoris exprimat, [d] vel legat nōia heredum,& teſta-

ADDITIONES.

a ¶Si teſtator. Adde Pau.de Caſtr.conſil.366. incip. viſo puncto, & allegationibus.Alexan.de Imo.conſi.13.incip.ponderatis verbis vltimi teſtamenti.in 3.volum.

b ¶Fieri nutu. Adde Barto.in l.1.C.de ſacroſan.Eccle.Bar.in l.iure militari. C. de teſtam.mili.Bar.in l.1.§.ſi quis ita.de verb.oblig.Io.de Imo.in l.in eo. circa prin.ff.de teſtam.

c ¶Ad pias cauſas. Adde Bal.in l.diſeretis.ſupra qui teſta.fac.poſſ.& in l. ſi poſt. C.de iur.& fac.igno.Bal.& Io.de Imo.in l.ſi.ff.de teſta.

* Et dic,quòd hanc doc. quòd teſtamentum ad pias cauſas nutu conditum valeat,tenet idem Iaſ.in l.tale pactum.§.fi.nu.12.ff.de pac. in l. licèt inter priuatos.num.7.C.de pac.communem dicit Clar.§.teſtamentum.q.5.ver. quintò infertur. MASVER.

d ¶Exprimat. Vide Cor.conſi.77.viſo dicto themate. 4. lib. & pro teſtamento exiſtentis in articulo mortis,Barb.lib.3.conſi.44 illud quod.

* Et vide Dec.conſi.489.col.2.verſ.& in caſu iſto.Ruy.conſi.12. nu. 9. libro 2. Grammat.deciſ.74.nu.2.

testator expresse confirmet,& approbet, videtur acsi testator
ipse expressisset,& istam opi.tenent omnes hic.& Bar.& Doc.
in l.hæredes palàm.in prin.ff.eo.& ibi Bar. dicit, ꝙ istud obser-
uatur.idem tenet Ang.in l.in fraudem.§.1.ff.de testa. mili. Do.
Ant.& Imo.in c.cùm tibi.de testa.Ludo. Rom. in l.1.§.si quis
item.ff.de verb.oblig.& idem Lud.Ro.in consi.306.incip. pro
posita consultatio hoc solùm quærit. in vlt.col. latè Angel.de
* Are.insti.eo.in prin.& dicit Ang. hic, ꝙ *ista est communis opi.* &
ꝙ approbatur in iudicijs,& in scholis. eam etiam tenet, & di-
cit esse cõem opi.D.Alex.in consi.12.s.alleg.in 3.col.in 1.vol.&
plenius quam alibi in consi.33.incip.ponderatis verbis vltimi
testamenti.in 3.vol.pro ista cõi opi.facit tex.quem gl. alleg. in
l.hac consultissima.§.at cùm humana fragilitas.s̃.tit. 1. ibi, *vbi
tenor eorum cunctis innotuit, elogium ipse suum profiteatur agnoscere.*
Sed responde, ꝙ ille tex. loquitur, qñ testator primò facit per
alium scribi, vt per Cy.& Bal.hic.Secundò facit, quia iste text.
æquiparat in ver. quemad. testm̃ nuncupatiuum testõ in scri-
ptis,& tex.in l.hȩredes palàm.in prin.ff. eo. sicut ergo quis põt
scribere nomen hæredis per alium,vt Auth.& non obseruato
eo.j.eo.ita debet posse nuncupare per alium . Confirmatur,&
fortius ista inductio.nam per legem antiquam æquiparantur
in ista materia testm̃ in scriptis,& testm̃ nuncupatiuum,vt hac
l.ergo.d.Auth.& non obseruato. corrigens in vno intelligitur
corrigere in alio.iuxta gl.in l.si quis seruo alieno suaserit. C. de
fur.Bar.in l.Marcellus.in prin.ff.ad Treb.in l.2.ff.de leg.2.Sed re
sponde dupliciter.primò secundum gloss. in §. quia verò ante
hanc in Auth.vt spon.larg.vnde sumitur ista Authẽ.ꝙ proce-
dit, quando testator prius expressit id,quod erat per aliũ scri-
bendum,vt ibi gl.vel secundò,& melius responde,ꝙ tex. in d.
§.quia verò.vnde sumitur ista Auth.dicit, ꝙ reditur ad priscũ
ius.s.ad l.hac consultissima.in prin.s̃. eod. vbi quando testator
vult facere subscribi per alium,debet adhiberi octauus testis,
quod non est hic in testamento nuncupatiuo.Tertiò facit.l.ne
mo.in prin.ff.de hære.insti.& regula.§.præterea. insti. de inutil.
stip.Quartò Bar.in d.l.hæredes palàm.& Docto.hic,& ibi alle-
gant tex.in l.Pamphilo.§.propositum.ff.de leg.3.Sed ad illum
tex.responde tripliciter.Primò,ꝙ procedebat ante istam legẽ.
Ista sol.non placet,quia sic induceretur legum correctio,con-
tra.l.vnicam.C.de inoffi.doti.& c.cùm expediat.de elect.in 6.se
cundo responde,ꝙ in illo tex.multa concurrebant. vt dicunt
Raph.Cum.& Mod.in l.serui electione,in prin.ff.de leg.1.Ter-
tiò & clarius responde,ꝙ ille tex.nihil facit,quia loquitur in le-
gato,quod potest etiam nutu relinqui.l.nutu.ff.de leg. 3. & hic
per gl.& Mod.sed quæstio nostra est in institutione hr̃dum, in
qua ista.l.introduxit pro forma,ꝙ testator propria voce expri-
mat nomina hȩredum,quȩ forma non est introducta in lega
tis. ¶ Ego tamen ꝯ cõem snĩam disputationis gratia moueo
duas difficultates. Prima est,tex.hic tradit pro forma, ꝙ testa-
tor propria voce exprimat nomina hæredum,& vltra proce-
dit annullando testamentum,casu quo ista forma non seruet̃.
11 †Tunc sic, ego habeo, ꝙ vbi lex dicit, ꝙ aliquid debeat fieri
propria manu,illud non potest fieri per alium etiam cum spe
ciali mandato.tex.est in l.iubemus.per hanc.in ver.*per suam ma
num*.quem Bar.ibi ad hoc multum no.C.de eroga. mil.ann.li-
bro 12.sequitur Lud.Rom.in l.1.§.si quis ita.ff.de verb.obli. &
in consi.252.quod inci.quæritur primò,nunquid Domini Aui
nionenses.in primo dubio.facit tex.in l.1.§.ne autem.in versic.
suis manib.C.de cadu.tol.in l.1.in ver.suis manib.ff.de eo, ꝑ quẽ
fac.erit.& in l.si quis id quod.in prin.in ver.manib.ff.de iurisd.
omn.iud.& in l.1.§.deiecisse.ff.de vi & vi arma. Io. And.& alij
in c.sicut dignum.§.1.de homi.Bald.in c.1. §.iniuria.de pac.iur.
firman.& in c.si quis decesserit.si de feu.defun.conten. sit inter
dom.& agn.cùm ergo tex.hic requirat,ꝙ testator propria vo-
ce exprimat,non sufficeret,ꝙ exprimatur per notarium. Ta-
men responde,quòd hic loquitur, quando notarius exprimit
prȩsente testatore,quo casu est perinde,acsi testator exprime-
ret.Sed contraria loquuntur, qñ quis debet expedire actũ suis
manib.& est absens,& mittit nuncium,nihil facit. ¶ Secundò
12 contra communem snĩam arguitur sic,& fortius, † vbicunq;
aliquid requiritur à lege,vel à statuto sub certa forma,qua nõ
seruata.l.vltra procedit annullando,vt hic,non sufficit, ꝙ illa
forma impleatur per æquipollens.& ita tenet.D.Alex.in l.fi.C.
de procu.idem D.Alex.in l.1.per ibi tradita per Doc.ff.de lib.&
posthu.vbi concludit,ꝙ qñ aliquid est pro forma requisitum,
non sufficit impleri ꝑ æquipollens.& est gl.in c.1.in ver.tertiò.
de vita,& hon.cle.soleo allegare tex.in l.q per salutem.ff.de iu
13 reiu.†Ad idem facit *gl.communiter approbata*,in c.vt circa.de ele
ctio.in 6.quæ dicit,ꝙ vbicunque constitutio exigit in iuramen
to tactum scripturæ,non est constitutioni satisfactum, si præ-
statur iuramentum sine tactu.Facit quod no.gl.in cle.1. de hæ
reticis.In contrarium tamen pondera videri tex.in l.fi.§.fina.ff.
man.iuncta.l.diligenter.in prin.eod.tit. dicetur de ista materia
in l.si mater.j.de insti.& subst.traditur per Bar.& Doc. in l.Gal-
lus.§.& quid si tantum.ff.de lib.& posthum. Et istud arg. mihi
multum stringit contra communem opin.Posset tamen dici,
ꝙ ex quo notarius nominat hȩredes prȩsente testatore, & te-
stator expresse consentit,ꝙ iste testator dicitur nominare,arg.
l.falsus.§.1.ver.sed & si is.ff.de fur.& l.quod meo. §.si vendito-
rem.ff.de acq.pos.& l.si procuratori præsentis.ff.de verb.oblig.
Confirmatur optimè per id,quod notabiliter vult Bal.in l. 2.§.
1.C.quomodo,& quando iud.nam ibi est glo. sing. ꝙ si iudex
ore proprio aliquem citat, talis citatio hẽt vim trinæ citatio-
nis requisitæ ad audiendum snĩam,dicit ibi Bal.idem esset si ci
tatio fiat à nuncio præsente iudice,& eius mandato.Sed ista so
lutio non tollit fundamentum quod feci,nam procederet, qñ
testator prius mandasset notario, ꝙ ipse exprimeret nomina
hȩredum,vt supra proximè retuli dicere Bal. ꝙ non est hic.Se
cundò dico,ꝙ istud quod dictum est, ꝙ quãdo alius exprimit
nomina hȩredum prȩsente testatore ipse testator dicitur expri
mere,istud non est per veritatem,sed per fictionẽ,vt dicit text.
notabilis in l.ꝙ statuliber.in fi. ff. de don.cã mor. habetur in l.
singularia.ff.si cer.pet.ergo non sufficit hic,vbi lex requirit pro
forma.Præterea istud esset implere per æquipollens, cùm ve-
rè non sit idem,ergo nõ sufficit,vt prædixi. Tertiò pro ista par
te ꝯ cõem facit,nam ista.l.ideo introduxit pro forma, ꝙ testa-
tor debeat ore proprio nominare,& exprimere nomina hære
dum,vt euitetur falsitas, quæ aliàs in testamentis posset com-
mitti,quia quando ipse testator exprimit, constat de eius vo-
luntate, ergo si sufficeret alium posse exprimere præsente te-
statore,aperiretur via ad falsitates committendas, cũ testato-
res,quãdo testantur,mortis cogitationȩ turbati facilè decipiã-
tur.§.illud in Auth.de trien. & semis. & l. hac consultissima.§.
at cum humana fragilitas.s̃.titu.1.Considera,quia per ista fun-
damenta potest teneri contra opi.gl.& omnium Doct. & for-
te,ꝙ in puncto iuris ista opi.est verior.¶ Tenẽdo tñ cõem opi.
glo.& Doc.limita istam conclu.communem procedere, qñ
a testator [a] esset talis,qui posset articulatè loqui,si vellet,tunc suf
ficit,ꝙ eo præsente notarius exprimat nomina hȩredũ,aliàs si
* non posset articulatè loqui,secus esset *secundum omnes hic.* ¶ Se-
b cundò limita, [b] & nota,quia multoties fiunt fraudes in hoc,
quando notarius de scientia,& voluntate testatoris scripsit, &
postea prȩsente testatore,& testibus exprimit nomina hr̃dum,
tunc sufficit,& ita tota die obseruat̃ in facto. Sed si aliquis fe-
cit scribi testamentum sine scientia, & sine voluntate testato-
ris,postea conuocatis testib.notarius in præsentia testatoris le-
git illud testamentum,& interrogat testatorem, an sit conten-
tus,& testator respondet,quòd sic,tale testamentum nihil va-
let,maximè quando erat multum grauatus infirmitate.ita ex
c presse tenet Lud.Ro.in prȩalleg.consi.306. in vltimis verbis, [c]
sic intelligit opi.Alb.Papien.relatam per Io.And.in addi.Spec.
in tit.de testa.§.in primis.ver.quid si is.in addi.quæ inci. Pileus.
& licèt Lud.non dicat,ista opi.mihi multum placet,& est val-
de ȩqua,& occurrit fraudibus,quæ multoties committuntur.
Adde, quòd idem expresse ad literam firmant Petr. & Dyn.
hic,& est de mente Bald.in vltima columna. & tenet Paul. de
Cast.in l.hac consultissima.in §.at cùm humana fragilitas. su-
pra titu.primo.& in consilio 366.incip.viso puncto,& allega-
tionibus. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Quando testator.Cor.lib.1.consi.73.visis & diligenter.Soc.lib.4. cons.19.
PVRPV.

b ¶Limita.Istam limita.tenet Soc.par.2.consi.224.col.6.ver.6.Soc.par.3.cons.
92.col.8.ver.postremo.Corn.lib.1.consi.219.Pau.de Cast.hic, Corn. lib. 4.
consi.319.vbi de vxore,quæ maritum instituit.Et vide pro limit. Corn.lib.1.
consi.219.col.3.& ampliat communem dupliciter Are.in l. hæredes palàm.
in prin.ff.eo.col.fi.distinguit Galiaula in l.1.de verb.oblig.§.si quis ita.3.no.
vbi Soc.in 1.col.Et ad limitationem de multum grauato,Soc.lib.3.consi.28.
& quando aliud testamentum præcederet,Guid.consi.64.viso testam.& So-
cin.lib.3.consi.98.colum.4.& quid in legatis,Corn. lib. 4. consi. 1.& secun-
dam limit.in eo,qui morbo pestifero laborat,tradit Cor.lib.3.cons.86.quã-
uis.col.3.

c ¶Verbis.Adde,quòd idem tenet Corne.consi.1.nume.3.consi. 319.colum.3.
versi.nam ex hac.lib.4.Docto.in apostil.ad Alex.consi.12.num.6.lib.1. & est
communis opin.quicquid dixerit Alex.consi.33.num. 11. & sequen. libro 3.
MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Quando testator incidit chordam, vel signa, testamentum non tollitur ipso iure, sed ope exceptionis, quòd an procedat in testamento inter liberos. nu.2.*

LEX XXX.

NOſtram. Quando ſigna,vel chordulæ te
ſtamenti in ſcriptis ſunt inciſæ
voluntate teſtatoris,rumpitur teſtamentum,ſi ſe-
cus non.hoc dicit,& aduerte, ꝙ aliquando char-
ta,in qua eſt deſcriptum teſtamentũ,vitiatur, vt quia ſint can-
cellationes,vel interlineationes,aut aliquid deletum,vel abra-
ſum,& tunc an per hoc vitietur teſtamentum,vidiſtis tex.in l.
ſi vnus.in 2.reſpon.§.eo. vbi dixi.& de hoc loquitur totus tit.
ff.de his,quæ in teſta. delen. ſed de hoc nil ad propoſitũ huius
legis.aliquando reperitur inciſum linum, hoc eſt illa chordu-
la,cum qua teſtamentum in ſcriptis circumligari debet, iuxta
formam quam tradit glo.magiſtra.in l.1.§.ſi linum. ff. de bon.
poſ.ſecundum tabu.item illa chordula, in qua vnuſquiſq; te-
ſtium debet appendere ſigillum ſuum, quia quando fit teſta-
mentum in ſcriptis,debent eſſe tot chordulæ, quibus appen-
dantur ſigilla omnium teſtium, ſi tales chordulæ reperiantur
inciſæ, an teſtamentum reddatur nullum,& de hoc propriè lo
quitur iſta l.¶Gl.in ver.non valere.habet duas partes.In prima
remouet vnum contrarium.In ſecunda,quæ eſt ibi. Item qui-
1 bus applicabitur.gl.bene diſputat vnam qõ.¶†In prima parte
habes,ꝙ quando teſtator incidit ſigna,vel chordulã, teſtamen
tum non tollitur ipſe iure,ſed ope excep.Pro iſta opi.facit,q̃a
quando lex vtitur verbo non valere,intelligitur in effectu,non
ipſo iure.gl.in l.vniuerſa.& ibi Bar.no.vbi dixi.C.de preci. Im-
pe.offe.Contrarium tenet gl.in l.3.§.non ſolùm.in verſi.nuda.
ff.de adim.leg.Tu dic,ꝙ ſi teſtm̃ nondum erat perfectũ, & ab-
ſolutum,ipſo iure reuocatur,aliàs non, ſaluo niſi teſtator ex-
preſſerit ſe ſic feciſſe,quia vult inteſtatus decedere.Ita Bar. di-
ſtinguit in l. 1.§.fi.ff.de his,quæ in teſta.delen. & in effectu Cy.
2 Bal.& Pau.de Caſt.hic.†Et an iſtud procedat,quando teſtamẽ
tum eſſet cõditum à patre inter liberos,remitto te ad D. Alex.
hic poſt Ang.& Pau.de Caſt.¶In vlt.parte habes, ꝙ quãdo eſt
dubium,& non apparet qua intẽtione teſtator inciderit ſigna,
vel chordulas teſtamenti,ꝙ in dubio fiſcus admittitur, quaſi
in dubio p̃ſumatur teſtator ſic feciſſe, eo ꝙ hæredes indignos
reputauerit.idem tenet gl.in l.hæreditas.j̃.de his,quib.vt indig.
& in l.proximè.ff.de his,quæ in teſtamento delen. Cõtrarium
tenent vbiq; Doc.cũ maior ſit fauor venientium ab inteſt.qui
bus eſt magis debita ſucceſſio, & quia in dubio nemo præſu-
mitur indignus.l.peto.§.patre.ff.de leg.2.& l. cancellauerat. in
prin.ff.de his,quæ in teſt.delen.Nec obſt.l.proximè.alleg.in gl.
quia loquitur in terminis valde diuerſis, quando teſtator ſolũ
cancellauit nomina hęredum,& ſic videtur voluiſſe, quòd le-
gata valeant, & iſtud non poſſet eſſe, niſi fiſcus admitteretur
ex teſtamento,ſed hic teſtator fecit actum,per quem totum te
ſtamentum annullatur. ſ. incidendo ſigilla teſtium, per quam
inciſionem in totum perijt fides teſtamenti,& ad hanc.q. om-
nino vide Io.And.in tit.de inſtr.edi.§.compendioſè.ver.quid ſi
prius.Bal.& Saly.hic.¶Glo.in ver. ad hæreditatem. bene dicit,
nam ſi viuo teſtatore ſigna ſunt inciſa per alium, aut fortuito
caſu ſine voluntate teſtatoris,tunc bene poteſt hæreditas adi-
ri de iure ciuili,ſed non poteſt peti bon. poſ. de iure prætorio.
Aut iſtud contingit poſt mortem teſtatoris,& tunc ſi ſemel te
ſtamentum fuit in iudicium productum coram iudi. ſine ali-
quo defectu, tunc ex eo non ſolùm poteſt adiri hæreditas de
iure ciuili,ſed etiam poteſt peti bono.poſſeſ.iurib.alleg. in glo.
ſi autem nunquam fuit præſentatum in iudicio ſine defectu,
& tunc reperiantur inciſa ſigna, bene poteſt adiri hæreditas
hoc iure ciui.ſed non p̃ bon.poſ. Ratio eſt, quia agnitio bon.
poſſ.de neceſſitate oportet, quòd fiat coram iudice. l. fina.ſu-
pra qui admit. vnde ſi iudex videat teſtamentum ſine debita
forma,cui ſigna ſint inciſa,non admittit. Sed aditio hæredita-
tis fit ſolo animo,ideo valet,quando teſtamentum erat perfe-
ctum tempore mor.teſtatoris.Quid ergo eſſet in caſib. in qui-
bus non poteſt ſuccedi de iure ciuili,ſed de iure præt. tantum,
vt in caſu.l.poſthumo.ff.de iniuſ.rup.& in alijs enumeratis per
glo.magiſtram in l.fin.ſupra vnde legi. Quid fieret tunc inciſis
ſignis,ſi ſolùm de iure ciuili ſuccedi poſſet,dicunt Cy.& Ang.
hic,quòd tunc deberemus conſulere Imperatorem,vel ſupe-
riorem,qui ſuper hoc nouam legem conderet. l. cùm de no-
uo.C.de legi. Iaſon Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Ruſticanis exiſtentibus in villa permiſſum eſt coram quinque teſtibus teſtari,& dicuntur ruſticani,ſiue ſint nobiles ſiue ruſtici,qui pro maiori parte anni habitant in villa.*
2 *Qui naſcitur in ciuitate,ſi tamen naſcitur ex patre ruſtico, dicitur ruſticus.*
3 *An tempore peſtis, quo teſtes non poſſunt de facili haberi,ſi fieret teſtamentum cum minori numero ſeptem teſtium, valeret tale teſtamentum.& nu.4.& 5.*
6 *Propter imminentiam peſtis receditur à iure communi.*
7 *Vbi pro forma,& ſolennitate actus aliquid requiritur,tamẽ ſi propter neceſſitatem non ſeruetur,valebit actus.*
8 *Stante ſtatuto,quòd contractus minorum,vel mulierum nõ valeat,niſi interueniant duo notarij rogati, & ſubſcripti, ſi tempore peſtis non poſſit haberi niſi vnus,valebit ille contractus cum illo ſolo.*
9 *Teſtamentum romipetæ valet cum duobus teſtibus.*
10 *An valeat ſtatutum,vel conſuetudo, ꝙ valeat teſtamentum cum duobus teſtibus.*
11 *Ruſticus poteſt teſtari cum quinque teſtibus, licèt in villa reperiantur ſex,& non plures.*
12 *Leges generales intelliguntur tollere conſuetudines ſpeciales loci, & etiam ſtatuta,quando Princeps eſt certioratus de eis.*

LEX XXXI.

ET ab antiquis. Permiſſum eſt ruſti-
cis in rure facere te-
ſtamentum coram quinq; teſtibus,ſi ſeptem habe
ri non poſſunt, ſecundum formam hic traditam.
h.d.& eſt bona.l.ſecundum Bar.Item eſt ſing. l. & non reperi-
1 tur alibi,vt dicit Pau.de Caſt.hic.¶†No.ex hac.l.quòd ruſtica-
canis exiſtentibus in villa permiſſum eſt coram quinque teſti-
a bus [a] teſtari.Et dicuntur ruſticani,ſiue ſint nobiles, ſiue ruſtici,
qui toto tempore,aut maiori parte habitant in villa,ſecũdum
Rayn Ang.Salyc.& Pau.de Caſt.hic.Bar.in l.cõficiuntur. §.co
dicilli.ff.de iure codic.Iacob.de Bel.in §.1.in Auth.quib.mod.
nat.effic.ſui.& in ſua diſputatione quam ibi ponit,quæ incipit,
2 Rex conceſſit.†Item qui naſcitur in ciuitate,ſi tamen naſcitur
ex patre ruſtico,dicitur ruſticus, ſecundum Bar. in conſil.ſuo
incip.ſi filius alicuius comitatenſis. ¶Extende iſtam legẽ qua-
tuor,ſeu quinq; notabilib.modis.¶Primò,vt procedeat etiam
in ciue,qui continuè habitat in villa ſm̃ Ang.hic poſt Cyn.&
per Iac.de Bel.in §.1.in Auth. quib. mod. nat.effic.ſui. & tenet
Ray.& Saly.hic:an iſta prima extenſio ſit vera,patebit ex his,
quæ dicam in ſeq.extenſione.¶Secundò,& fortius extẽde iſtã
legem,vt habeat locum ẽt in ciue inhabitante ciuitatem, ſed
reperitur in villa,& ibi infirmus cõdidit teſtm̃, quia poterit cũ
quinque teſtib.teſtari,per hanc legem.ſm̃ Cy. hic ponderantẽ
ad hoc rõnem in hac lege expreſſam, quia ſi plures haberi nõ
p̃nt,quinque debent ſufficere, & per eandem rõnem idem te-
nent Alb.Bal.& Saly.hic.Ponderant etiam Bal.& Saly. tex.ibi,
ad Dei humanitatem reſpicientes,& ſic iſta l. vr̃ ſe referre ad ius di-
uinum.Tamen hæc vltima põderatio non vr̃ bona,quia ſi ve-
rum eſſet,ꝙ iſta.l.haberet reſpectum ad ius diuinum, certè ſuf
ficeret cum duob.teſtib.teſtari.c.cùm eſſes. & c. relatum. el 1.
de teſta.& tñ hic requirũtur quinq;. Tene ꝯ hanc extenſionẽ,
& ꝯrium tenet Iac.de Are.Bar.& Fulg.& D.Alex.hic. & ẽt D.
Fran.de Are.hic per tex.in l.conficiuntur.§.1.& ibi ẽt Bar. ff.de
iure codi. & quia priuilegium huius legis non eſt conceſſum
loco ſimpliciter,ſed perſonis,hoc eſt ruſticis in loco, & ita te-
net Iac.de Bel.in d.§.1.in Auth.quib.mod.nat.effi.ſui.& Raph.
Cum.in l.fi.ff.de teſta.mili.Item facit, quia iſte tex.multis vici
bus repetit de ruſticanis,ergo non debet eſſe idem in alio non
ruſtico.Nec eſt bonum fundm̃ partis ꝯriæ põderantis iſtũ tex.
qñ plures haberi non poſſunt,quia aduertendum eſt,ꝙ in iſto
tex duplex eſt rõ in ruſticanis,vna eſt per ſimplicitatem,& iſta
colligitur ex proœmio.l.qđ importat cãm finalem,vt eſt text.
in l.fi.& ibi Bar.& Bal.& alij ad hoc no.ff.de hęre. inſti. cum ſi-
mi.& ſic ſola neceſſitas non vr̃ ſufficere. Et per hoc vltimum
redditur ẽt periculoſa prima extenſio quam dedi.¶Tertiò ex-
tende iſtam legem,vt procedat,quando tempore cõditi teſta
menti aliquis erat ruſticus,& morabatur in villa,nam licèt po
b ſtea efficeretur [b] ciuis,tamen valeret teſtm̃ per eum prius con
ditum cum minori nume.ſeptem teſtium per hanc legem,q̃a
ſufficit,ꝙ tempore conditi teſtamenti eſſet ruſticus,& in villa.
Ita tenet Bal.in l.ſi quis hæredem.circa medium.C. de inſti. &
ſubſti.& ſic pondera, ꝙ quo ad ſolennitatẽ teſtamenti attẽdi-
mus

ADDITIONES.

a ¶Teſtibus.Adde Bar.in l.conficiuntur.in §.codicilli.in fi.de iur.codi.Bal.in l.
qui teſtamento.in §.fi.ff.de teſta.
* Et de teſtamento rure,vel in ſuburbijs facto cum quinque teſtib, vide Afflic.
deciſ.25.dicta autem Iaſ.hic declara,vt per Clar.§.teſtamentum.q. 56.verſi.
ſed quid in teſtamentis conditis in rure. Cautel. docet Dilec. de arte teſtandi t.2.cau.5. MASVER.
b ¶Efficeretur.Adde Bal.in §.fi.inſti.de teſtam.

mus tempus conditi testamenti, non autem tempus mortis, li cèt testator mutet qualitatem, quod confert ad ea, quæ dixi in l. iubemus. ver. pen. s. eo. Pro ista extensio. vltra Bal. adde tu rōnem. nā qualitas rusticitatis adiecta verbo dispoſuerit, in hac. l. circa fi. intelligitur ſm tempus verbi cui adijcitur. l. in delictis. §. ſi damnum extraneus. & ibi Bar. ff. de nox. l. Titius. & ibi Bar. no. ff. de testa. mili. & latius Bar. in l. ex facto. in prin. in 2. colu. ff. de vulg. & pup. ¶ Quartò extende istam legem, vt procedat ge
a neraliter, non solùm quando rusticus testaretur in scriptis, [a] sed etiam quando testaretur sine scriptis, & sic nuncupatiuè, secundum Cy. hic, & Bar. qui dicit sic seruari de consuetudine, & sequuntur alij, & Bar. & alij in l. pen. ff. eo. & in d. §. codicilli. ad fi. Licèt gl. in l. qui testamento. §. fi. ff. eo. tenuerit, ꝙ ista. l. solùm habeat locum in testamento in scriptis, & sic approbaue rit opi. Azo. relatam hic in gl. in ver. scriptura. quæ hic nihil cla
* rè firmat. *Pro communi opin.* facit, quia regulariter bonum est argum. de testa. in scriptis ad testamentū nuncupatiuum, & ècōtra. l. iubemus. ver. quemadmodum. & ibi glo. s. eod. ¶ Limita nunc istam legem, & restringe, vt solùm habeat locum in illis villis, & castris, in quibus antea vigebat consuetudo diminutiua solennitatis testamentorum, secus est in alijs villis. ita tenet gl. super ver. ita tamen. per istum tex. in ver. *antiquam eorum consuetudinem*, quam sequitur Fulg. hic, & videtur sequi Bald. licèt non clarè firmet, in d. l. conficiuntur. §. codicilli. Sed ista restrictio est falsa, & reprehēditur per Ang. & Saly. Pau. de Cast. & Dom. Alex. hic, & ante eos plenius Bar. in d. §. codicilli. quia aliàs ista. l. redderetur sine effectu, & esset modicæ, aut nullius vtilitatis, & sic erit quinta extensio ad hanc legem. ¶ Secūdò, & notabiliter limita, ꝙ licèt rusticis testantibus in rure sit dispēsatum per hanc legem in numero testium, qñ non hr̄ copia personarum prout in ciuitatib. s. ꝙ coram quinque testib. possint testari, tamen per hanc legem non est dispensatum quo ad idoneitatem testium, nam illi quinque testes debent saltem esse idonei, & habere quinq; requisita, quæ declaraui in l. hac consultissima. in prin. s. eod. vnde fœminæ non possent esse testes in tali testamento rustici, nec serui, quia quod non mutatur, quare stare prohibetur. l. sancimus. sup. eo. & l. præcipimus. in fi. C. de appel. Ad idem tex. in c. cùm esses. de testa. in versic. idoneis. vbi licèt in aliquo sit diminutus numerus testium, tamen circa idoneitatem nihil est immutatum, vt declaraui in d. l. hac consultissima. in princip. Ad idem facit regula. l. si quando. in prin. supra de inoffic. testam. & ita in specie, quòd fœmi-
b næ [b] non possint esse testes in testamentis rusticorum, determinat D. Alex. in consi. 70. in 2. vol. inci. viso consilio aliàs per me reddito. in 7. col. ¶ † Nunc se offert pulchra, & vtilis. q. nunquid si fieret testamentum tempore pestis, quo tempore non possunt testes de facili haberi, valeret testamentum cū minori numero septem testium. Bald. hic singulariter determinat, ꝙ sic, propter necessitatem, in qua se fundat ista. l. & idem dicit esse in eo, qui tenetur in carceribus à quodam tyranno, nam cùm ibi in carcerib. non habeatur copia testium, valeret testamentum cum minori numero septem testium. Ita tenet Bald. hic, hoc vlt. bis repetens, primò in prin. huius. l. secūdò in fi. & istud vltimum sequitur Saly. hic. Tamen de hoc tex. non potest fieri fundamentum, imò probaret ɔ̄rium, quia sola necessitas nō est sufficiens, nisi concurrat simplicitas rusticana, vt s. declaraui. Sed pro sn̄ia Bal. ꝙ testm̄ conditum tp̄e pestis cum minore numero septem testium valeat, facit tex. in l. fi. ff. de testa. mili. & in l. 1. ff. de bon. pos. ex testa. milit. vbi existens in actu guerræ dato, ꝙ non sit miles, potest testari cum minori nume. testiū, & nos habemus, ꝙ tp̄s guerræ vigentis inter hoīes, & tempus mortalitatis, seu pestis æquiparantur, quia tunc censetur esse bellum & inter Deum, & homines, nam sicut primo tempore non currit præscriptio, ita nec secundo. ita notabiliter æquipa rat Bar. in l. naturaliter. in pen. col. ff. de vsucap. Cano. in cap. ex transmissa. de præscri. tamen huic fundō respondet Alex. hic, ꝙ in illis ll. illud procedit fauore publico in illis, qui præliant̄ pro Repub. dato, ꝙ non sint milites, q̄ rō cessat in priuatis hominibus tempore pestis, & per hoc infert nouiter Dom. Alex.
* † ꝙ si tempore pestis aliqui remansissent in ciuitate pro Repu. puta aliqui officiales, tunc possent testari cum minori numero, quia tunc isto casu militat in eis ratio. d. l. fi. ff. de testa. milit. Ad idem pro sn̄ia Bal. facit illud, ꝙ singulariter decidit Ang. in repe. l. si vacantia. in 10. col. C. de bon. vacā. lib. 10. vbi determinat, ꝙ si sit statutum in ciuitate, ꝙ non possit fieri testm̄, nisi illud scribatur per notarium matriculatum, ꝙ si tempore pestis non reperiatur aliquis notarius matriculatus, poterit fieri testm̄ per alium notarium non matriculatum, & istud opportunè ad propositum adducitur. Tn̄ D. Alex. rn̄dendo dicit, ꝙ illud dictum Ang. est falsum, per tex. in d. l. conficiuntur. §. codicilli. ad quem statim rn̄debo. Præterea ibi saltem adhibuit

* alium notarium loco matriculati. Tu clarius rn̄de, ꝙ in casu Ange. testator dr̄ bene testatus inspectis regulis iuris cōis, quia vbi actus debet fieri coram certo officiali, certè si ille non reperitur in ciuitate, poterit talis actus expediri coram alio. tex. est in l. vbi absunt. ff. de tut. & cura. da. ab his, quod non est in casu nostro. ¶ Contrariam opi. contra Bal. ꝙ imò tempore pestis nihil diminuatur in testamentis circa solennitatem, & ɔ̄nr, ꝙ nō valeat testm̄ tunc conditum cū minori nume. septem testiū, tenent Raph. Fulg. Pau. de Cast. D. Fran. de Are. & D. Alex. hic,
c & propter [c] hoc dicit Raphae. Fulg. in vna lec. ꝙ dn̄a Aquilia vxor D. Signorol. de Homod. Mediol. infecta peste, & propterea non valens hr̄e testes, fecit se portari extra domum in viā publicam, vt ibi testaretur habens audientes suam voluntatē.
d Eandem [d] opi. contra Bal. tenet expressè Ang. in d. l. conficiuntur. §. codicilli. & Lud. Rom. qui latè disputat istum passum, in repe. Auth. similiter. C. ad l. fal. in 34. speciali piæ causæ inter vltimas voluntates, & dicunt esse de mente Bar. in l. 1. ff. de bon. pos. ex testa. mili. ponderando, ꝙ Bart. ibi dicit, ꝙ vtile esset ita statuere, ꝙ tempore pestis valeret testamentum cum minori numero, ergo præsupponit, ꝙ de iure communi non valeret. Eandem opi. tenet Raph. Cum. in l. fi. ff. de testa. mili. & eā consulendo tenuit D. Alex. in consi. 177. in 2. volu. quod incip. viso themate mihi exhibito. in 3. col. & in consi. 70. in 2. volu. quod incip. viso consilio aliàs per me reddito. in 7. col. vbi dicit ma-
* gnum verbum. *Istam esse communem opi.* ꝙ licèt testamentum fiat tempore pestis, tn̄ non est dispensatum circa solennitatem requisitam à iure communi. alleg. Cy. in d. l. conficiuntur. §. codicilli. & ibi etiam tenet fortius, & singulariter Alex. ꝙ tempore pestis non possit mulier esse testis in testō. In ɔ̄rium tamen facit, quia mulieres admittuntur in testes in subsidium, quan-
e do mares haberi non pn̄t. Ideo licèt in criminalibus mulier [e] non possit esse testis in causa capitali. c. forus. ad fi. de verb. sign. 33. q. 5. c. mulierem. tn̄ admittitur, qñ per mares probari nō potest, secundum Io. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. 1. in addi. incip. fertur. Iac. de Are. sequitur Alex. in consi. 24. in 2. volum. animaduersis. in 4. col. facit bonus tex. in simili in c. fi. de testi. cog. iunc. l. quoniam liberi. C. de test. vbi idem decidit de socio criminis. Eandem opi. tenent Lud. Rom. & D. Alex. in l. casus. s. eo. & sentit etiam Pau. de Cast. ibi, non tamen apertè loquitur de tempore pestis, per illum tex. vbi est casus, ꝙ licèt contingat casus necessitatis, non propterea remittit aliquid de numero testium. Et pro ista sn̄ia contra Bal. præcipuè adducitur tex. pro potissimo fundamento in d. l. conficiuntur. §. codicilli. Sed responde, quòd licèt tex. ibi dicat, ꝙ non aderant in p̄sentia nisi quinque testes, & sic non poterat testari, sed bene codicillari, tamen ibi non aderat ista necessitas, quia licèt contingēter esset, ꝙ ibi non adessent nisi quinque testes, tamen non negat litera, quin plures potuissent reperiri, & sic ibi non aderant plures testes actu, sed hic in q̄ō. nostra non aderant nec actu, nec habitu, & sic nec potentia cōsiderabili per verisimile. Nec obst. tex. ibi in ver. facultatem. qui videtur refragari, quia intelligitur. s. commoditatem, vel opportunitatem. Mouetur etiam quia speciale est fauore publico in illis, qui pro Repub. militant. d. l. fin. ff. de testam. mili. ergo secus, vbi cessat iste fauor publi. vt in casu nostro, & sic solus casus necessitatis ibi non sufficit. Pro ista opin. facit vltra Moder. quia cùm regula sit generalis, quòd in testamento requirantur septem testes, & Imperator hic in ver. sancimus, disponat, ꝙ istud seruetur in omnibus ciuitatibus, & castris Romani Imperij, sed ꝙ tempore pestis possit fieri testamentum cum minori numero, nulla lege caueatur, ergo cùm ista exceptio de tempore pestis nulla lege prohibeatur, standū est regulæ, vt dicit tex. in c. ac decimas. in fi. de resti. spo. & in l. suus quoq;. ver. puto. ff. de hær. insti. Bal. in c. j. in 3. col. de alie. iud. mu. cau. fac. & dicit Bal. in l. si tutor. in fi. C. de seruo pig. da. ma. ꝙ regulæ iuris sunt tenaciter obseruandæ,

ADDITIONES.

a ¶ In scriptis. Adde diffusè per Barba. in c. cùm esses. de testa.
b ¶ Fœminæ. Adde Ant. de But. in c. quoniam aliqua. de testa.
c ¶ Et propter. Alex. lib. 2. consi. 60. col. pe. PVRPV.
d ¶ Eandem. Dec. consi. 284. ampliat Cor. lib. 3. consi. 170. in hac. vide dist. Ripæ in trac. pestis. 2. parte 2. partis.
* Pro qua vide quæ scribit Clar. §. testamentum. q. 56. ver. & hæc quidem conclu. Dilec. de arte testa. tit. 2. cau. 2. & quod valeat testamentū factum tempore pestis cum num. quinque testium, magis communem, & magis æquam dicit Rol. consi. 81. nu. 14. 47. 57. lib. 1. de qua disputat Por. lib. 2. concl. 9. Boer. q. 218. nu. 11. Alex. consi. 177. lib. 2. omnium plenius Gabr. com. opi. lib. 4. tit. de testa. conclu. 8. vbi sustinet valere. MASVER.
e ¶ In criminalibus mulier. Adde gl. in §. testes. insti. de testi. Arch. in c. 2. de indi. lib. 6. Doc. in c. tam literis. de testa. fallit, quando proceditur per viam inquisitionis, vt gl. in c. quoniam. de testi.

Ias. super ij. Cod. P

dæ,niſi in contrarium appareat exceptio, vel diſpoſitio ſpecialis,& iſtud eſt,ꝙ in propoſito propriè vult dicere Bar.in d. l.1. ff.de bon.poſ.ex teſta.mili.dum dicit,ꝙ bonum eſſet prouidere,ꝙ teſta.non ſolenniter facta tempore peſtis valeant,nã conſiderauit Bar.ꝙ eſſet æquum,ꝙ de hoc fieret lex,ſed cùm non ſit lex,quæ hoc dicat,Bar. voluit ponere iſtam exceptionẽ ſine lege, cũ regula ſit,ꝙ teſtamentum non valet,ſi ſolùm vnus de ſeptem teſtibus deficiat.l.ſi vnus.ſ.eo. Secundò pro iſta parte vltra alios potes inducere iſtum tex.in quo ſe fundat Bal. ꝯ eum hoc modo inducendo,nam ſi ſola neceſſitas,vbi nõ poteſt haberi copia teſtium,eſſet cauſa ſufficiens , vt quis poſſet teſtari cũ minori numero ſeptem teſtium , certè cũ iſta lex loquatur in locis,in quib.rarò poteſt haberi copia peritorũ, fruſtratoriè requireret aliam qualitatem perſonæ.ſ. ꝙ ſint ruſticani,& tñ,ꝙ ſint ruſticani,eſt alia cauſa finalis, vt patet ex procemio huius legis,quod denotat cauſam finalẽ , & quia pluries repetit de ruſticis,vt ſupra dixi,ergo apertè probat iſte text. ꝙ ſola neceſſitas , & carentia perſonarum non ſufficiat , vt quis poſſit teſtari cum minori numero ſeptem teſtium , niſi etiam aliud concurrat.Item aduerte ad aliud , quod ſupra adductũ fuit,ꝙ ſpeciale eſt fauore publico,in d.l.fi.ff.de teſtam.mili.poteſt dicere verum eſſe,ꝙ ſit ſpeciale.ſ.vt teſtetur iure militum,
5 quod non eſt hic,cũ debeant adeſſe quinque,teſtes.¶†Quid te
a nendum?licèt paſſus ſit valde ambiguus, ᵃ tamen magna ęquitate nititur prima opi.Bal.& ſi caſus contingeret,pro ea conſulerem,qñ tempus peſtis eſſet tale,ꝙ multi teſtes ꝑꝑ ingens periculum veriſimiliter haberi non poſſent,vltra Bal.adde idem tenere Raph.Cum.in d.l.conficiuntur.in §.codicilli.& dicit,ꝙ iſta eſt æquior,& humanior ſententia. Eam multum latè tenet Floria.de S.Petro in l.milites per illum tex.ſ.de teſta.milit. quia ſicut in milite in conflictu belli teſtante remittitur ſolennitas,ita & in teſtante tempore peſtis , cũ illo tempore plures haberi non poſſent.Idem tenet D.Alex.ſibi contrarius in l.ſcriniarios.in vlt.col.per gl.ibi.ſ.de teſtam.mili.& ibi tenet plus,ꝙ etiam tunc tempore peſtis valeret teſtamentum cũ duob.teſtib.prout etiam eſt de mente Flor.in d.l.milites. quamuis Bal. hic loquatur de quinque.¶.Pro iſta ſñia moueor per tex. in d. l.caſus.ſ.eo.quem Mod ponderant pro eorum opi.ſed ego retorqueo contra eos , nam in teſtamentis inter alias ſolennitates duæ requirũtur.Primò requiritur numerus ſeptem teſtiũ. Secundò requiritur,ꝙ teſtamentum fiat vno contextu,pone, ꝙ propter neceſſitatem,puta propter contagionem remoueãtur aliqui teſtes,certè nil diſpenſatur in numerum teſtium, eo quia alij poſſunt haberi,& ſubrogari , ſed bene diſpenſatur in alia ſolennitate,ꝙ teſtamentum fiat vno contextu,ex quo neceſſitas,quæ ſuperuenit,impediuit contextum , vbi ergo neceſſitati prouideri poteſt,non diſpenſatur per d. l. caſus. ſecus quando veriſimiliter prouideri non poteſt, vt in caſu noſtro, & ſi dicatur ibi propter neceſſitatem non tollitur ſolennitas, ſed ſolùm ſuſpenditur ad tempus, dico, quòd imò tollitur,ex quo teſtamentum non eſt factum vno contextu,prout debebat,& ſi iterum inſtas,ibi non tollitur, ſed aliquid relaxatur de ſolennitate,dico ꝙ etiam in caſu noſtro non in totum tollitur ſolennitas numeri teſtium, ſed aliquid diminuitur propter ne
6 ceſſitatem.†Secundò moueor,quia propter imminentiam peſtis recęditur à iure communi.l.de ætate. iuncta l. præcedenti. vbi no.ff.ad Treb.quia vulgatum eſt , ꝙ neceſſitas non habet legem,nec ſubiacet legi.l.1.& ibi Bar.in fi.C.de ope. lib. & ibidem pulchrè Bal.in l.1.ff.de offic.conſu.& c. quod non eſt licitum.de reg.iur.& ibi gl.no.multa iura allegat. Item neceſſitas facit probabile illud ,quod aliàs non eſſet probabile. dixit Bal.
7 in l.ſi teſtamentum.ſ.eo.†Tertiò pro hac parte principaliter, & fortius facit,quia etiam vbi aliquid pro forma, & ſolennitate actus requiritur, tamen propter caſum neceſſitatis valet actus geſtus non ſeruata illa ſolennitate, nam pro ſolennitate ſententiæ requiritur,ꝙ feratur iudice ſedente in loco maiorũ, & aliter lata non valet.l.ſi vt proponis.la ſeconda. C.quomodo, & quando iudex.l.pen.ff.de iuſti.& iur.& tamen metu periculi vitæ alibi lata tenet,puta ſuper turri,ſecundum glo.in l. 1.C.de ſent.ex breui.reci.& licèt Bar.ibi reſtringat illam glo.ta
* men Bal. *& magis communiter alij* ibi intelligunt ſimpliciter illã glo.procedere,vt rei neceſſitas hoc permittat. argum.l. Cæſar. ff.de public.& idem tenet glo.in c.fin.in ver.ſedendo.de regu. iur.in 6.Poſſes tamen dicere,quòd ibi omiſſio illius ſolennitatis non ſit tanti præiudicij , quanti omiſſio ſeptem teſtium in teſtamento.l.fi.C.de fideicommiſ. Sed iſta differentia non eſt bona,ex quo vtrobiquẽ lex vltra procedit annullando , neutro caſu poteſt dici leuis ſolennitas,vt notatur in l.1.ff.de lib.& poſthum.Quartò pro iſta eadem parte in actu practico, & in iudicando ſtringit,quia in dubijs opi.tenenda eſt illa , quæ fauet teſtamento.l.ſi pars.in prin.ff.de inoffi.teſt.c.fi.in arg. de re iud.quia cauſa conſeruationis teſtamenti concernit publicã vtilitatem.l.vel negare.ff.quemad.teſta.aper.glo.in l. Gallus.§.
8 quid ſi.in verbo vtilitatem.ff.de lib.& poſthum.† Quintò moueor,per illud,quod decidit Ang.in §.quod autem. in Authẽ. de non alie.per illum tex.in ver.*aut etiam vno, ſi vnum ſolùm ciuitas habeat*,vbi determinat,ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ nullus ꝯtus minorum,vel mulierum valeat,niſi interueniant duo notarij rogati,& ſubſcripti,certè ſi tpe peſtis non poſſet haberi niſi vnus notarius,valeret cũ illo ſolo,ita decidit per illum tex.& ꝑ tex. noſtrum. Nec huc vadunt ſolutiones traditæ per D. Alex.hic, ad illud,quod vult Ang.in d.l.ſi vacantia.Et iſtam partẽ puto
9 æquiorem,& veriorem.¶†No.ẽt caſum, in quo valeret teſtm̃
b conditum cum duob.teſtib. ᵇ tm̃ , qñ romipeta in aliquo caſtro in itinere infirmaretur,valeret teſtm̃ cum duob.teſtib. ꝑꝑ fauorem cultus diuini,ad ſimilitudinem militum temporalium.ita determinat Ang.in Auth.oẽs peregrini.per illum tex. C.cõia de ſucceſ.Pau.de Caſt.in l.nutritorib.eo. tit.& ibi limitat verum,ſi moriantur,ſecus ſi ſuperuiuant,facit text.in l.milites.ſ.de teſta.mil.Secundò limitat no.Ang.in d.§. quod autẽ. in Auth.de non alie.vt ſit verum , qñ plures teſtes commodẽ
10 haberi non pñt.¶†Scdò principaliter inducitur illa.l.ꝑ Bar.& alios,ꝙ non valet conſuetudo,vel ſtatutum ciuitatis Veneta-
c rum, ᶜ qua diſponitur , ꝙ poſſit fieri teſtm̃ cum duob.teſtib. nam dicit Bar. ꝙ eſt ꝯ hanc. l.vbi conſuetudo ruſticorum diminuens numerum teſtium non valebat,niſi fuiſſet confirmata per Imperatorem hac.l.ſed certè inductio Bar. de hoc text. non multum valet,eo quia iſta.l.loquitur in ruſticis,qui nõ habent poteſtatem condendi legem,vel conſuetudinem,ſed debent vti ſtatutis,& legib.ciuitatis,cui ſubſunt.ita Spec. per illũ tex.in tit.de inſtru.edi.§.compendioſè. ver. ſed nunquid dicemus.quem ſequitur Bal.in Auth.defuncto.ad fi. C. ad Tertul. de quo vltimo per Bar.in l.omnes populi.in 2.col.ff.de iuſti.& iur.& Bal.in l.1.in prin.C.quæ ſit lon.conſue.& in l.de quib. ff. de legi. Tamen dicit Bal.in l.ſi certis annis.in pe.col. C.de pact. ꝙ ẽt conſuetudo ruſticorum eſt ſeruanda. Vel ſecundò rñde ſm Bal.& Pau.de Caſt.hic, ꝙ ideo conſuetudo ruſticorũ fuit hic confirmata ab Imperatore, eo quia fuit inducta à ruſticis legum ignaris,vnde videbatur errore iuris inducta. l. quod nõ ratione.& l. ꝙ verò contra.ff.de legi. Magis facit iſte tex. ponderatus in ver.vſque ad quinque modis omnib. teſtes. & verſi. minus autem nullo modo concedimus,quæ verba geminata multum debent operari.l.Baliſta.cum ſim.ff.ad Treb.Per quę verba vr̃ Imperator derogare conſuetudini futuræ,per ea quę traduntur in l.ſi mihi & tibi.in §.in lega.ff.de lega.1.Item dicta verba nullo modo,ſunt tantæ importantiæ, quòd intelligatur prohibita diſpenſatio.in contrarium gloſſ.eſt ſingu. in clem.2. de æta.& quali.quam pro ſingu.alleg.Imo in cap. cùm eſſes.de teſt.Iſtam queſtio.aliter non diſputo hic,quia plenè examinaui in l.1.C.de ſumma Trin.vbi Bar ponit in 3.q.& ibi Bart. reſpondet ad iſtam legem,quòd hic conſuetudo præterita limitatur,non autem futura prohibetur,ſecundum Cyn. in l. du-
11 dum. C.de contrah empt. ¶†Tertiò principaliter nota vnum mirabile ſecundum Pau.de Caſt.ex hoc tex.in verſi.ſin autem in illo loco, ꝙ ſi in villa non reperiantur ſeptem teſtes,ſed ſex tantum,quinque ſufficiunt,& ratio eſt ſecundum. D.Alexan. quia in vltimis voluntatibus non reperitur,ꝙ in aliquo requirantur ſex,ſed duo aut tres,vel quinque,vel ſeptẽ, tamẽ ſummarium Bar.innuit contrarium, niſi intelligatur ſecundũ iſtũ tex.ad quem referri debet.Item pro iſto notabili facit , q a iſte numerus quinque teſtium in qualibet vltima voluntate requi
12 ritur.l.fi.ad fi.C.de codi.¶†Vltimo iſta.l.facit ſecundum Bart. & alios poſt Pet.& Cy.hic, quòd leges generales intelliguntur tollere conſuetudines ſpeciales loci , & pariter ſtatuta , quan-
* do Princeps eſt de eis certioratus.iuxta.cap.1.in prin.de conſti. in 6.tamen Barto.in l. 3.§.diuus.ff.de ſepul.viol.dicit,quòd iſta l.cum violentia ad iſtud allegatur.De quo puncto vide Bar.in l.de quib.in 3.col.& ibi dixi,& alij ponunt.ff.de legi.& in extrauag.ad reprimen.in verbo non obſtantib.ad fi.& Canoniſtæ in c.fi.de conſue.

ADDITIONES.

a ¶Ambiguus.Facit,quod dicit Bal.Nouel.in tract. dotis. par.6.priuilegio. 11. col.9. PVRPV.

b ¶Teſtibus.Adde Ang.in Auth.quomodo oportet Epiſ. Alex.de Imo.in l.ſcriniarios.C.de teſta.mili.

c ¶Venetiarum.Adde,ꝙ hoc non habet locum in Venetis,quia non recognoſcunt ſuperiorem in temporalib.ſecundum Bar.in l.hoſtes.ff.de capit.Bar.in l.2.C.de bon. vac. & per cõſequens habent vim ſupremi Imperatoris in ſuo territorio,ſed Imperator põt ſtatuere,ꝙ valeat teſtm̃ cum duob.teſtib.ſecũdum Doc.in c.quæ in eccleſiarũ.de conſti.& in l.fi.C.ſi contra ius , vel vtil. pub.ergo idẽ poſſunt Veneti,ex quo non recognoſcunt ſuperiorem,vt in iuribus ſupra alleg.

De

De hæredibus instituendis. Rubr.

¶Continua Rubricam quo ad duas sui partes , vt per Cyn. & Saly.Fulg.& Pau.de Cast.hic.

SVMMARIVM.

1 *Deportatus est incapax hæreditatis, & legati. fallit tamen in multis casibus.*
2 *Dictio tanquam,regulariter est nota improprietatis.*
3 *Quando deportatus est institutus hæres,ad quem pertineat hæreditas, cùm ille sit incapax.*
4 *An banniti nostri temporis æquiparentur deportatis.*
5 *Bannitus,qui potest impunè offendi ex forma statuti,non perdit successiones prouenientes de iure communi, sed bene prouenientes de iure municipali,quando bona illius successionis sunt extra territorium.numero 6.*
7 *Quando bannitus potest offendi, potest non solùm in persona ; sed etiam in bonis.*

LEX PRIMA.

QVi deportantur. Institutio deportati
1 est pro non scripta.hoc dicit. ¶†Not.ꝙ de-
a portatus [a] est incapax hæreditatis, & lega-
ti,& sic non habet testamenti factionẽ pas-
siuam,vt hoc text.hoc est non potest insti-
tui,vt hic. Eodẽ modo non habet testamen
b ti [b] factionem actiuam,hoc est non posset facere testamentũ.
l.eius qui.§.1.ff.de testa.Ratio autem quare deportatus nõ po
test institui,est,quia hæreditas siue ex testamento,siue ab inte-
stato deferatur,semper est de iure ciuili. l. lege obuenire. & l.
verbis legis.ff.de verb.sign.& gl.no.in l.1.ff.de acq.rer.dom. sed
deportatus licèt naturaliter viuat,tñ per l.ciuilem hr̃ pro mor
tuo.l.1.§.pe.ff.de bon.pos.contra tabu.l.si necesse.§. si deporta-
tus.ff.de bon.lib.ideo perdit omnia,quæ sunt iuris ciuilis,& re-
tinet ea,quæ sunt iuris gentium.l.quidam sunt.ff.de pęn.& l.si
mandauero tibi.§.is cuius.ff.manda. & istam rationem ponit
glo.hic.¶Ista regula primò fallit, qñ sñia deportationis statim
effectualiter valet,ita ꝙ non eget confirmatione, secus si ege-
ret confirmatione, & ideo si prætor deportasset aliquẽ in in-
sulam,& quia non habebat insulam sub se, requirebatur con-
firmatio Principis,interim ergo dum confirmaretur sententia
à Principe,valet institutio.l.1.§.deportatos.ff.de leg.3. gl. no.in
l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.præsi.bonus tex.in l.si quis fi-
lio exheredato.§.eius.ff.de iniust.rupt.¶Secundò limita istam
legem procedere in deportato,secus autem est in relegato, rõ
c quia relegatus [c] non perdit bona propria,nec ea , quę sunt iu-
ris ciuilis,sicut deportatus.l.si qua.ff.ex quib.cau. maio.l. rele-
gati.ff.de pęn.l.bona.ff.de iur.fis.¶Tertiò limita istum tex.non
procedere in legatis alimẽtorũ relictis deportato,quorũ est ca
pax,quia si damnatus in metallum,qui efficitur seruus,tamen
est capax legati alimentorum,quia est vnde viuat , & sic iuris
gent.l.legatum.ff.de capi.di.l.si in metallum.ff.de his, quæ pro
non scrip.hab.quanto magis erit capax deportatus? ¶Quartò
limita istã legem non procedere in testamento militis , in quo
deportatus bene potest institui.l.neque.§.1.ff.de testa. milit. l.si
deportati seruo. §. si miles. ff.de leg.3. ¶Et ex hac limitatione
videretur,ꝙ possemus inferre quintam sing. limitationem , ꝙ
idem esset in testõ à quocunque condito ad pias causas, quia
in illo posset relinqui deportato,sicut in testõ militari , cùm in
vtroque attendatur solùm ius gent. & non ius ciuile , de quo
vide per Bal.in repe.l.1.in 12.col.C.de sacr.Eccl.in versi.super.
3.q.de deportato. vbi tenet , ꝙ cùm testamenti factio actiuè,
& passiuè sit de iure ciuili,& sic non competit deportato. l. si
deportati seruo. 1.respon. ff. de leg.3. ꝙ ea quæ sunt necessaria
ad conseruationem naturæ,& necessaria ad victum, & medi-
cinam tempore ægrotationis,ista possunt relinqui , alia nõ ſm
eum.Non tamen respondet rationi,quam supra feci.Item ad-
de,quòd tenet Bar.in repe.d.l.1.in 3.q.primæ.q.prin.C.de sacr.
san.Eccl.¶Sextò limita istam legem , quando quis esset purè,
& simpliciter deportatus,secús autem si esset deportatus sub
conditione,quia interim valeret efficaciter hæredis institutio.
l.interdicit.ff.de condi.& demõ.& l.si deportati seruo. in prin.
ff.de leg.3.¶Septimò limita,ꝙ licèt deportatus sit incapax hæ
reditatis,& legati,tamen testator in testamento potest depor-
tato dare facultatem eligendi,in quas personas velit distribui
bona testatoris,& poterit eligere,& valebit electio,dummodo
ista facultas eligendi fuerit sibi concessa antequam deportetũ,
quia etiam post deportationem poterit eligere.text. est in l. cũ
pater.§.hæreditatem.el primo.& ibi Bart. pulchrè ponit,quid
de fratribus minorib.ff.de leg.2.l.ex facto.ff.ad Treb. & si dicis,
quomodo existens in deportatioue poterit eligere, cùm ha-
d beatur pro mortuo, [d] vt prædixi?Respondeo , ꝙ licèt censea-
tur mortuus ciuiliter,tamen naturaliter viuit , ideo potest eli-
e gere,quia mors ciuilis [e] æquiparatur naturali,quando est eius-
dem effectus, cuius est mors naturalis , secus si non est eius-
dem effectus,secundum Cy.in l. Deo nobis.in prin.C.de Epis.
& cle.& Bar.in l.ex ea parte.§.pe.ff.de verb.obl.vel secundo,&
notabilius responde,quòd mors ciuilis non æquiparatur natu
rali,nisi in casibus expressis in iure.gl.est in c.placuit. 16.q.1. gl.
in c.susceptum.de rescri.in 6.bonus tex.in l.res vxoris.C.de do-
na.inter vir.& vxo.& in l.si mors.in princ. ff.de dona.inter vir.
& vxor.¶Octauò,& vltimò limita hanc legem tenendo opi.
glo.fin.ꝙ quando deportatus instituitur hæres, ꝙ non valet in
stitutio quo ad deportatum,tamen valet quo ad fiscum, quia
fiscus eius loco succedit,vt disputabitur super illa glo.fin.nam
ista lex tunc procedet,quòd deportatus non erit in effectu ca-
pax hæreditatis,& legati,verum est fisco volente ipsam hære
ditatem , sed si fiscus ipsam non vellet, deportatus esset capax
hæreditatis,& legati in effectu, aliter nec alius posset oppone-
re indignitatem nisi fiscus.iuxta gl.in l.his consequenter. §.fin.
ff.famil.erciscun.Et isto casu fisco nolente succedere,ꝙ depor
tatus sit capax effectualiter hæreditatis,& legati,tenet gloss.so-
len.in l.ea sola.ff.de regulis iuris, quam pro singul.ad hoc alleg.
Bald.in l.eam quam.in 6.colum.C.de fideicommiss. Ludou.
Roman.in Rubri.ff.de acquiren. hæredita. & pro illa gloss. est
tex.in l.si seruus plurium.§.si quis ante.& ibi Docto. præsertim
Modern. de lega. 1. Sed contra istam limitationem vltimam
videtur facere ratio,quare deportatus non potest institui,quia
perdit omnia,quæ sunt iuris ciuil. vt supra declaraui , sed ista
ratio militat etiam isto casu , quando fiscus non vult habere.
2 ¶†Gloss.in versicu.tanquam.de ista dictione tanquam , [f] vide
f bonam gloss.in cap. solitæ. in verbo tanquam. de maiorita.&
obedien.gloss.& Barto.in l.si verò.§.item quicquid.ff.solu.ma-
trimon.& in l.tutor.§ quæ tutoribus.ff.de excusa.tuto.Bald.in
l.apud antiquos.in penul.colum. C.de fur. Alber. in dictiona-
rio suo.in versic.tanquam.& text.cum glo fin.in cap.cùm pro
causa.de senten.excommunic.& in cap.ex parte.de spons. Re-
gulariter dictio tanquam,est nota improprietatis*. secundum
Bald.in l.omnes populi.in princip.in vlti.char.ff.de iusti. & iu-
re.per tex.in l.pecuniam.in versicu.tanquam. ff.si certum pet.
Alexan.in consi.15.viso processu inquisitionis. in 9. colum. in
1.volum.accedit,quod dicit Bald.in cap.nonnulli.in 2.colum.
de rescript.& reputat tenendum menti,quòd si statutum sim-
pliciter dicat,quòd aliquis puniatur tanquam falsarius, nõ in-
telligitur de pœna.l.corn. sed de pęna arbitraria,per illum tex.
iuncta expositione Ioan.Andr.ibi,qui dicit illum puniendum
non vt falsarium,sed tanquam falsarium.¶Gloss.in versi. non
possunt.habet duas partes. In prima declarat text. assignando
duas rationes.In secunda oppo.& bene solu. vide eam per te.
3 ¶Gloss.fina.in versi.fuissent.¶†Pro clara intelligentia glos.po-
ne,quòd deportatus sit institutus hæres in testamento, clarum
est,quòd ipse deportatus quantum ad commodum suum nõ
est capax , quæro ad quem spectabit ista hæreditas, nunquid
admittetur fiscus , an verò alij venientes ab intestato ? Vtili-
tas est duplex. Prima,si fiscus succedit, omnia legata ex te-
stamento præstabuntur. l. proximè. ff. de his,quæ in testamen
to delen. sed si succederetur ab intesta. omnia legata corrue-
rent. Secunda vtilitas est, quia si dicimus, quòd hæreditas spe-
ctet ad fiscum , nullus poterit opponere de indignitate nisi
fiscus , quòd si fiscus nollet esse hæres, deportatus effectuali-
ter

ADDITIONES.

a ¶Quod deportatus.Adde Bar.in l.si deportati.§.seruo.de leg. 3. Spe. titu.de instru edi.in §.compendiosè.ver.Secundò deportatus.
b ¶Testamenti.Adde l.eius qui,in §.1.ff.de test.Bal.in l.1.in 2.& 3.q. prin.C.de sacrosan.Eccle.
c ¶Relegatus.Adde Doc.in l.nemo.C.de Epis.& cle.Specu.tit.de cess. act.in §.1.ver.illud.
d ¶Pro mortuo.Adde l.actione.§.in publicatione.ff.pro soc.l.1.in §.qui habebant filium.ff.de bono.poss.contra tabu. & in cap. placuit. & ibi Io. de Fan. 16.q.1.
e ¶Ciuilis.Adde Bal.in Anth.si qua mulier.C.de sacros.Eccl.gl.in ver.competeret.& ibi Abb.in cle.ne Romani.de elec.Arch.in c.presbyter.82. distin.& per Ant.de But.in c.vndique.in pe.col.de offi.deleg.
f ¶De ista dictione tanquam. Adde Bar. in l.si is qui pro emptore. ff. de vsuca. Raph.Cum.in consi.146.incip.Simon Helias.in 3.col.
* Et dic,quòd regulariter est nota improprietatis.Bar.in l.si verò.§.item quicquid.ff.soluto matrimon.Hippo. singul. 236. plura not. Euc. lib. Arg.loco de tanquam.Rolan.consi.60.num.43.lib.1.habetur in c.solitæ.de maio.& obed. MASVER.

ter ſuccederet,vt dixi in tex.in vlti.limitatione. Gl.hic concludit,quòd quando deportatus inſtituitur hæres , mero iure valet inſtitutio,ſed non in effectu,quia fiſcus aufert ab eo , & ad hoc gl.alleg.l.hæreditas.infra de his ,quibus vt indi. quam ſic inducas:nam poſito, quòd venientes ab inteſta. deberent admitti,tamen ex quo teſtator inſtituerat in teſtamento deportatum,apparet,quod venientes ab inteſt. non voluit eſſe ſuos hæredes,& ſic quodammodo eſt viſus reputare eos indi.& ſic fiſcus ab eis auferret,ſed ille tex. loquitur, quando teſtator expreſsè reputauit,& dixit hæredem eſſe indignum. Iſtam opin. licèt aliqui tenuerint.ſ.Gul.de Cun.Iac.But.& Rayn.hic. & licèt dicat Io.de Imo.in l.ſi ſeruus eius.ff.de acqui. hære. & in c. 2.ad fi.de teſt.quòd de iure ſit ſuſtentabilis, & eam teneat Do. Chriſtoph.de Caſtil.per aliqua,ad quæ reſpondeas,vt per Do.

* Alex.hic.Tamen contraria opin. *eſt vera,& communis*,[a] quòd

a imò quando deportatus inſtituitur hæres mero iure , & penitus eſt incapax,& vt dicit tex.noſter,eſt perinde,acſi nullus eſſet ſcriptus hæres,& ideo venientes ab inteſta.ſuccedunt,& ita tenent Bar.& alij omnes hic,& in l.ſi ſeruus eius. ff. de acquir. hæred.cum concor.de quib:per Dom.Alex.Pro iſta opin. Bar. & Antiquorum facit tex.l.ſi in metallum.ff.de his,quæ ꝓ non ſcrip.& l.in metallum.ff.de iur.fiſ.fortificando , vt hic per eũ. Item quia deportatus habetur pro mortuo.l.1.§.pen.ff.de bono. poſſ. contra tabu.ſed reſpondeo verum quo ad commodum ſuum,ne ſibi acquirat.Ad idem facit iſta.l. in fi.ibi,ſi ſcripti non fuiſſent.nam pro non ſcripta non vadunt ad fiſcũ, ſed ad venientes ab inteſta.l.vnic.§.1.C.de cadu.tollen.& l.2. ff. de his,quæ pro non ſcrip.habentur.Sed reſponde, quòd iſte text. intelligitur,quòd habentur pro non ſcrip. quo ad commodũ ſuum,vt non poſſint capere, ſed non quo ad commodum fiſci,vt dicit glo.& hoc modo potes etiam reſpondere ad l.edicto.ff.de bon.poſ.licèt Dom.Alexand.dicat, quòd ibi ſit optimus tex.nam loquitur de bon.poſ.effectuali, ad quam ille,cui aquæ,& igni eſt interdictum,qui eſt ſimilis deportato , nõ admittitur,quia non in effectu admittitur, ſed an ad commodũ fiſci,tex.ibi nihil dicit. Secundò & melius reſpondetur, ꝙ ibi loquitur in ſucceſ.ab inteſt.vbi facilius repellitur, quàm ex teſtamento,vt patet in emancipato,qui de iure ciuili ab inteſta. non ſuccedit.§.emancipatos.inſti.de hære.quæ ab inteſt. & tamen ex teſtamento ſic.§.cæteri.inſti.de hære.quali. & differen. l.ſi ex duob.in princ.ff.de bon.poſſ.contra tab.glo.& Bar.in l.illud.§.fi.eod.tit.Sed vltra alleg.communiter per Doc. pro iſta ſententia communi ſtringit tex. ineuitabilis in l. nam ſi miles. in prin.ff.de iniuſt.rup.quem alleg.Alex. hic in octauo fundamento, ſed non inducit,vbi dicit text. quòd ſi miles inſtituerit in primo gradu eum ,quem poterat inſtituere ſolùm ex priuilegio militis,& ſic deportatum;vt dixi in tex.in quarta fallent. deinde ſecundo loco ſubſtituerit,quem poterat de iure communi,ſi moriatur poſt annum miſſionis, quo tempore ceſsãt priuilegia militis,ſubſtitutus admittit, ergo apparet, quòd inſtitutio deportati eſt penitus,& ipſo iure nulla,quia ſi mero iure valeret,& fiſcus poſſet venire loco deportati, non admitteretur ſubſtitutus.l.ſi ſequens.in prin.ff.ad Syl.l.ex facto.§.Iulius longinus.ff.de vulg.& pup.& non video,quid poſſit reſponderi,niſi dicas,quòd ibi ſpeciale ſit in teſtamento militis,propter hoc,quia ibi à princip.valuit inſtitutio deportati facta per militem , vnde licèt poſt annum miſſionis ceſſet priuilegiũ militis , tamen vt eius volũtas ſeruetur,admittitur ſubſtitutus,& non fiſcus.Tamen ex toto non ſatisfacit. Pro iſta etiam parte communi parum facit tex.in l.neque.§.1.ff.de teſtam. mili.arguendo à ſpeciali,vt inducit Alexan. nam bene ibi eſt ſpeciale,quòd ſi deportatus inſtituitur hæres in teſtamento militis, quòd mero iure ſit capax,& etiam in effectu,quia fiſcus ab eo non poteſt auferre,quod non eſt hic, ſed pro communi opi. facit,quia cùm ſint opi.Docto.in iſto articulo,& iura varia, in dubio iudicandum eſt contra fiſcum.l.non puto. ff. de iure fiſc.no.Matheſi.in no.71.Raph.Cum.in l.1. & ibi Alexã. in 1.& 2.colum ff.ſolu.matrimo. ¶ Contra communem ſententiam ex aduerſo fortiter ſtringit.l.ſi deportati ſeruo. ff.de lega. 3. ad quem tex.poſſet vix reſpõderi,& dantur ſex ſolutiones, quas refert Dom.Alexã.hic,& reprobat, & verè nulla eſt, quæ bene procedat.Bar.hic,& ibi reſpondet,& ſequuntur Bald. & Ang. hic,quòd concluſio Docto. procedit, quando deportatus eſt immediatè inſtitutus,tũc venientes ab inteſt.ſuccedunt, aliud quando inſtitutus eſt ſeruus deportati , tunc fiſcus admittitur. l.ſi deportati ſeruo.præalleg.& ſi dicis , quando ſeruus inſtituitur,non inſpicimus perſonam ſerui,ſed eius capacitas,& incapacitas pendet ex perſona domini.l.ſi mihi & tibi §. regula. ff. de lega.1.& l.debitor.§.ſeruo.ff.de leg 2.l.non minus. ff. de hæredib. inſtitu.& l.neque.infra eodem.reſpondet Barto. quòd illa regula procedit,quando perſona domini aliquando eſt capax,aliquando incapax,ſed quando dominus eſt penitus incapax,vt in deportato,tunc ſeruus non poteſt conſiderari ſecũdum qualitatem domini , quæ nulla eſt , vt pulchrè declarat Bald.hic in penul.colum.& iſtam tenet Pau.de Caſt.hic. & potes confirmare optimo ſimili : nam aliquando valet legatum factum ſeruo,ſed ſi fieret eius domino,non valeret:nam ſi alicui legetur res ſua,legatum non valet. l.proprias.cum ſim. infra de leg.& tamen ſi legetur eius ſeruo,valet d.l.debitor. §.ſeruo.ff.de leg.2.& ibi eſt text.multum not.in materia,quòd ſeruus recipit capacitatem à domino in genere , ſed non in ſpecie,vnde ſi dominus eſt capax in genere, ſed non ad illam ſpeciem,tamen ad eam ſeruus admittitur,& reputatur capax,& iſtud eſt,quod Barto.ibi multum no.Iſtam reprehendunt Fulgoſ.hic,& Ludou.Roman.in d. l.ſi ſeruus eius. ſatis debiliter, præcipuè,quia reſtringat regulam d.l.ſi mihi & tibi. §.regula. & ad eorum fundamenta reſpondet Alex.hic,qui tenet iſtam ſolu. pro minus periculoſa , & aſſignat rationem differentiæ, quòd quando dominus eſt in totum incapax,prout eſt deportatus,tunc quia habetur pro mortuo.l.1.§.penul. ff. de bonor. poſſeſ. contra tabu.ideo eius perſona non poteſt conſiderari , ſed quando in totum non eſt incapax, non habetur pro mortuo,ideo eius perſona conſidarari poteſt. Iſta ratio euidenter confunditur , quia deportatus retinet dominium iſtius ſerui. d.l.ſi deportati.Item deportato poteſt acquiri per contractus iuris gentium.l.ſi mandauero tibi.§.is cuius ff.mand.ergo non poteſt dici,quòd dominus deportatus , ſaltem quo ad ſeruũ, & reſpectu ſerui habeatur ꝓ mortuo. Præterea ſi dicimus, ꝙ deportatus iſto caſu habetur pro mortuo, tunc eius ſeruus eſſet liber & hoc eſt falſum,quia ſibi acquireret,aut eſſet fiſci, & hoc etiam eſt falſum , quia non efficitur ſeruus fiſci , niſi poſt mortem deportati.l.deportati.infra de bon.proſcrip. Paul. de Caſt.hic,& prout etiam dicitur ſupra.Do. Alexan. hic.& per d.l.ſi mandauero tibi.§.is cuius.ergo interim eſt deportati. & illud,quòd dicitur,quòd deportatus habetur pro mortuo, d.l. 1.§.pen.procedit quantum ad hoc,vt deportatus ſibi non acquirat,non quantum ad alia , tu autem reprehende ex verbiſmet Barto.ipſiuſmet Bar.ſolutionem.nam ſi verum eſt, vt dicit Bar.quòd quantum ad ſeruum debet inſpici conditio domini,quando poteſt aliquando eſſe capax, aliquãdo incapax; ego habeo,quòd deportatus eſt huiuſmodi , quia deportatus non eſt ſemper incapax,imò poteſt eſſe capax in fallẽtijs,quas dixi in tex.pręcipuè eſt in teſtamento milita.in teſtamento ad pias cauſas,in relictis alimentorum,ſi ita eſt, ergo ſolutio Bar. ſeipſam confundit,nam ſi verum eſſet, quòd deportatus nullo vnquam caſu poſſet eſſe capax,procederet ſolutio Bar. ſed falſum eſt.Niſi intelligas Barto. loqui,quando dominus eſt in totum incapax in caſibus regularibus , vt eſt deportatus , non ſic in caſibus ſpecialibus,quaſi de caſibus ſpecialib. non curauerit Bar.Item contra Barto.facit text.in l. ſi ſeruus eius. ff. de acquir.hæred.vbi in ſeruo hærede inſtituto conſideratur capacitas ex perſona domini,qui tamen erat in totum incapax.patet,quia poſtea ſubijcitur caſus , quãdo dominus erat incapax in parte.Alias quinque ſolutiones vide & reproba, vt per Domin.Alex.hic.& poſſet in examinibus ſatis defendi gloſ. noſtra per d.l.ſi deportati ſeruo,ſed in iudicando non eſt diſcedendũ à communi.poſſet tamen diſputando defendi ſol.Raph.Fulg. hic,quòd concluſio Docto.hic procedit in hęreditate,& aliud ſit in legato,ita loquitur d.l.ſi deportati ſeruo . & licèt fundamentũ Fulg.non ſit verum,rectè reprobatur per Dom. Alexã. hic,poteſt tamen alia via defendi , nam in hæreditate , vt ipſe dixit,cõſiderantur tertia tempora, & ſi vno tempore erat incapax,inſtitutio erat pro non ſcripta,& irrita.l.ſi alienum.§.in extraneis.ff.de hęred inſtitu. vnde quando deportatus inſtituitur,inſtitutio nunquam habuit exiſtentiam , ſed in legato,in quo non conſideratur niſi vnum tempus.ſ.quo cedit.l.interuenit.ff.de leg. præſtan.interim ergo legatum valet. Et licèt tempore,quo cedit tempus legati,ſi legatarius reperiatur non capax,legatum efficiatur quaſi caducum, & vadat ad venientes ab inteſt.l.vnica.§.1.C.de cadu.tollen.& l.Celſus. ff.de leg.2.tamen fallit,quando eſt caducum , vel quaſi caducum ratione delicti,vt in deportato ,tunc illud quaſi caducum vadit ad fiſcum propter delictum deportati.d.l.ſi deportati ſeruo.tamẽ

nec

A D D I T I O.

a ¶Communis.Adde,quòd hanc ſequitur,& communem dicit Clar.§. teſtamẽtum.q.22.ver.ſi autem quæris.vbi inter alia inquit,hæreditas autem ipſa nõ applicatur fiſco,neque filius illam aufert à deportato,tanquam ab indigno, ſed per inde ſucceditur defuncto per alios inſtitutos, vel alios venien.ab inteſta. acſi deportatus inſtitutus non fuiſſet, & hanc magis communem dicit Alex.conſi.26.nu.1.lib.1. MASVER.

nec ista sol.transit sine dubitatione,& iurium restrictione. Præ
terea etiam in legatis videtur, quòd non solùm attenditur tē-
pus cedentis legati,vt dixi,sed etiam tempus testamenti. §. le-
4 gari.insti.de lega.¶†Extra gl.quærunt Doc. hic, quid de bāni-
a tis [a] nostri temporis, & punctus videtur in eo consistere, an
æquiparentur deportatis,qui perdunt ciuitatem, & bona, q̄a
non possunt habere hęredem.l.2.ꝟ.de bon.proscri.& dicuntur
deportati quasi de ciuitate portati.secundum Bar.in l.relegato
rum.ff.de interd.& releg.aliàs dicũtur apolides.l.1.§.hi quib.&
ibi declarat glo.quare sic dicantur de leg.3.an verò æquiparen
tur relegatis in insulam, qui retinent bona, & ciuitatem, sed
non possunt de insula recedere, & propterea dicuntur quasi
ibi relegati.l.relegati.& l.seq.ff.de ĩterd.& releg. Breuiter aduer
te, quòd temporibus nostris sunt quidam,qui dicuntur confi-
nati,& isti sunt,qui cùm non possint exire de loco eis destina-
to,possunt æquiparari vel deportatis,vel relegatis, secundum
quod ostendet sententia confinationis, & isti largo modo, &
abusiuè appellantur etiam banniti, vt videntur intelligere Do
cto.hic.propriè tamen banniti sunt exules, seu in exiliũ missi.
l.4.ff.de interd. & releg.ita declarat Bar.in q. ꝑ eum disputata,
quæ incip.Statuto ciuitatis Luc.& idem Bar.in trac. suo de bã
nitis,quicquid dicat Bal.hic.in 1.& 4.qõ. Sed capiendo banni-
tos largè,quid iuris sit in eis,communiter tenetur per doctrinã
5 Bar.cum multis coucor.de quibus per D.Alex.hic.¶†Inquan-
tum ergo Bar.& Docto.volunt,quòd bannitus, qui potest im
b punè offendi ex forma statuti, non perdit successiones [b] illi
prouenientes de iure communi,sed bene perdit municipalia
illius ciuitatis,& sic perdit successiones,quæ iure statutario illi
deferuntur,quia sicut hostis Romani Imperij,vel bannitus de
Romano Imperio,qui habetur pro hoste Imperij,vt habetur
in l.2.C. de deser. & occul.lib.12. perdit oĩa iura Romani Im-
perij,vt l.amissione.§.qui deficiunt.& ibi Bar.ff.de cap. di. & l.
certa forma.& ibi Bar.C.de iur.fisc.lib.10. non tamen perdit iu-
ra gen.vel beneficia iuris gen.seu naturalis.l.si mandauero tibi.
§.is cuius.ff.man.quia superiora sunt ad ius ciuile,vel Roma-
norum,ita proportionabiliter iste particularis hostis vnius ci-
uitatis perdit iura municipalia,& singularia illius ciuitatis,non
autem perdit iura communia superiora ad ius municipale,
vnde si ex forma statuti existentib.mascu.fœm.non succedũt,
vel agnati præferuntur cognatis, vel maritus lucratur dotem
vxoris præmortuæ,certè qui est inde bannitus non potest gau
dere beneficio talium statutorum, & vltra alleg. per Modern.
hic,vide no.per D.Nel.de S.Gemi.in tract.bannitorum in pri-
ma parte secundi temporis.q.27.& seq.Similiter talis bannitus
non potest testari secundum formam iuris municipalis, & sta
tuti illius loci,à quo est exbannitus,sed bene poterit testari se-
cundum formam iuris communis.secundum Bar.& alios in l.
eius qui.§.1.ff.de test.de quo vltimo dic,vt ibi plenius per Imo.
6 & Mod.†Intellige verum & teneas cordi,quando bona illius [c]
c successionis sunt extra territo.à quo est bannitus, si autē essent
intra illud territorium,non admitteretur etiam de iure com-
muni,quia cùm sit hostis illius ciuitatis, non debet à iudice il-
lius loci audiri,& licèt commune illius ciuitatis non possit tol
lere bannito ius comme, potest tamen in suo territorio offu-
scare,& obumbrare,taliter quòd effectum non sortiatur.ita li
mitat Pau.de Cast.hic,referens se ita compluribus consuluis-
se in ciuitate Flo.& secundum eum est bene notandum,quia
Bar.hunc casum non tangit.idem ante eum tenet Ray. hic. &
Io.de Imo.in l.Gallus.§.ille casus.ff.de lib.& posth.& in l.ex fa-
cto.§.ex facto.ff.ad Treb.tenet D.Alex.in consi.23.inci.oportu
nè consideratis.in 6.col.ad fi.& seq.in 1.vol.& refert se ita cō-
suluisse apud Mutinam,& ꝙ illi cōsilio se plures solennes Do-
cto. subscripserunt. ita verè consuluit apud Mutinam in alio
consi.75.ꝙ incip.visis,& diligenter perspectis.in 5.col. in 1. vol.
& in l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.& Ludo.hic in 15.colum.
Ang.in q.per eum disputata, quæ incipit, duo adinuicem liti-
gantes.in 9.colum.No.quòd etiam est magna limitatio ad do
* ctri. *Bar.& communem*,quamuis Saly.hic,& D. Alex. sibi cōtra-
rius oppositum teneant.& Pet.de Anch.& Imo.in c.2.de testa
7 men.¶†Item inquantum Bar.in fi.sub dubio fortè tenet, ꝙ cō
mune illius loci, ex quo quis bannitus est, auferret in effectu
successionem huic bannito de iure communi delatam tanq̃
ab indigno,& cum eo tenet D.Alex.hic in fi.& pro Bart. bene
facit,quia quando bannitus potest offendi, potest non solùm
in persona,sed etiam in bonis,& quilibet potest ab eo auferre
bona,si inueniret,vt tenet Bar.in l.vt vim.in 1.col.ff.de iust. &
iur.vbi dixi per gl.sing.in c.1.§.si verò vassallus.in gl.fi. de mili.
vassal.qui contu.est.ergo eodem modo commune poterit ta-
lia bona hæreditaria ab eo auferre.Nam qui possunt in perso-
na offendi,fortius possunt rebus,& bonis spoliari.l.nec in ea.§.
1.ff.de adult.& in l.in suis.in fi.& ibi Ang.& Mod.no.ff.de libe.
& posth.Contra Bar.tenet Bald.hic in pen.col.in 3.q.quia ne-
mo censetur indignus,nisi in casib.expressis in iure. & iste non
est de illis nisi probetur.l.ab ea parte.ff.de proba.idē tenet Nel.
de S.Gem.in trac.bannitorum.in j.par.secundi tp̄is.q.39 ꝑ ista
opi.ↄ̄ Bar.facit fortis rō,quæ sumitur ex fundō prin.Bar.nã si-
cut ab his,qui sunt hostes Imperij Romani, non auferuntur
tanq̃ ab indig.bona postea acquisita ex ↄ̄ctu iuris gen.d.l.si mã
dauero tibi.§.is cuius.ff.man.& d.l.si deportati seruo.in princ.
ff.de lega.3. ita nec à bannitis vnius ciuitatis,qui postea adepti
sunt hæreditatem de iure cōi,debet illa ciuitas posse auferre,
vt ab indignis,quia sicut se habet bannum imperiale ad ius gē.
ꝙ est superius,ita se habet bannum particulare ciuitatis ad ius
cōe,ſm Bar.& Doc.hic,& in locis ↄcor.Non obst. fundm̃ s̃.fa
ctum pro Bar.ꝙ si ex forma statuti pōt impunè offendi in ꝑso
nã,ergo fortius debet posse in bonis derobari, q̄a rn̄de, ꝙ ſm
istud fundm̃ istud vnicuiq; priuato liceret impunè facere,& sic
fiscus non auferret ex capite indignitatis, quia ex capite indi-
gnitatis nemo pōt venire nisi fisc.vt est gl.in l.his ↄn̄r.§. fi. ff.fa-
mi.ercisc.Scđò rn̄deẽ,ꝙ licèt talis derobatio, vel rapina trãseat
impunita,non tn̄ ꝑꝑea est in se licita.longè.n.ista inter se diffe
runt,vtrũ aliquid sit licitũ,vel fiat impunè,vt hr̃ in d.l. vt vim.
ff.de iust.& iur.p̄terea hostis publicus pōt impunè derobari.c.
ab illo.14.q.4.l.hostes.ff.de captiu.& tn̄ fiscus nō aufert ei bona
inuitō,vt ab indigno.l.2.C.de bon.ꝓscr.Pro hn̄da veritate ↄsi-
dera,ꝙ licèt Bar.simpl̄r loquaẽ,& dicat,ꝙ cōe pōt auferre tan
quã ab indig.dēt intelligi,qn̄ talia bona sunt intra territoriũ eo
rum,q̄a si essent extra,ↄfiscatio talis non admittereẽ,ꝑ doctr.
Bar.in l.1.ad fi.C.de sum.Tri.Bar.in l.iurisperitos.§.cũ oriũdus.
ꝑ illũ tex.ff.de excusat.tut.& in l.sed si plures.§.in arrogato. ꝑ il-
lũ tex.ff.de vulg.& pup.Can.in c.postulasti.de fo. cōpe. vn̄ qn̄
bona sunt intra territ.pōt defendi opi.Bar.aliàs secus,ꝑ limita-
tionē Pau.de Ca.s̃.relatã,cũ ↄcor.s̃. proxi. traditis. Ias.Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Bannitus.Adde gl.insti.quib.mod.ius pat.po.sol.in §.relegati. Bar. in l. illi-
citas.§.qui vniuersas.de offi.præsi.Bal.in l.1.in 1.q.de hær.insti.Barto. in l.si
qua.ff.de his,qui sunt sui vel alie.iur.

* Et quæ vtilitas ex hoc resultet,no.idem Bar.in l.ex hoc iure.ff.de iust. & iur.
in l.qui amisisse.§.qui deficiunt.de capi.dimin.Rip.in l.ex facto.num.13.ff.ad
Treb.quod autem bãnum succedat loco deportationis,no. Guid.Pap.q.423.
num.5.sed dic,vt per D.Osas.decis.105. nu. 9. vbi post longam disputationē
concludit stan.esse doc.Bar.q.1.nu.14.& seq.quòd huiusmodi exules siue bã-
niti non omnino æquiparentur deportatis vel relegatis,sed quandam tertiã
speciem constituant,& sic secundum quid dici possint æquiparari deporta-
tis,& secundum quid relegatis respectiuè,declarando vt latius per eum. cui.
adde Iodoc. in Enchirid. simil. iuris. versiculo bannitus. vbi plura notat.
MASVER.

b ¶Successiones.Adde Dynum in l.si quæramus.ff.de testa. Bal. in cap.domino
guerram.in titu.hic finitur lex.in vsi.feu.in extrauag.qui sint rebelles.in ver.
rebellandum.

c ¶Bona illius.Adde Bar.in disp.incip.Lucanæ ciuitatis statuto.

SVMMARIVM.

1 *Residui appel.continetur totum.*
2 *Cæterorum appel.continetur totum.*
3 *Dictio amplius,continet totum.*
4 *Dictio plus,continet totum.*
5 *Appel.partis continetur totum.*
6 *Si testator habens plures filios eos aqualiter instituit hæredes, deinde dispofuit,quòd si aliquis filiorum meorum moriatur, volo hæreditatem meam distribui inter pauperes, si vnus ex liberis moriatur, illa dictio hæreditatem, exponitur pro parte hæreditatis, quæ illi filio obuenit.*
7 *Si debitor in centum soluat.20.& dicat se soluere pro residuo,& creditor recipiat pro residuo,illa dictio,pro residuo,probat quod totũ fuerat solutum.*
8 *Quando testator instituit in parte aliquem,qui est incapax, & in residuo alium,ille habebit totum excluso fisco.*
9 *Quando spurius simpliciter instituitur hæres,an erit locus fisco.*

LEX II.

1 PAter tuus. †No.ex text.ꝙ appellatio-
a ne residui [a] continetur to-
tum.concor.l.quòd si Meuius.ff.eod.& ꝙ hic dici-
tur in verb.residuum. habet locum in verb. super-
fluum.

ADDITIO.

a ¶Residui. Adde l.cæterorum.ff.de verb.sign.& in c.1.de testa.glo.in c.quam-
quam. de vsur.lib.6.

fluum ſecundum Raph.Cum.in conſi.115.incip.Ant.Benedi-
2 cto fili).†Et idem eſt in dictione cæterorum. l. cæterorum. ff.
de verb.ſign.ſic etiam in appellatione reliquorum totum con
tinetur,tex.eſt ad literam in l.cū optio. ff.de opt.leg. & in l.re-
liquorum.de ver.ſignifi.& in l.2.cum glo.C.ſi propter pub.pē.
licèt quandoque non omnia,ſed reliqua tantum contineat. l.
3 prædijs.in prin.& ibi gl.ff.de leg.3.†ſic in dictione amplius, to-
tum continetur.l.1.§.hæc verba.& ibi gloſſ. ff.ſi cui pluſquam
per l.Falc.Sic etiam in dictione virilis,nam ſi teſtator inſtituat
duos hæredes in viriles,licèt ſenſus ſit, ideſt æquales, tamen ſi
vnus eorum capere non poſſit,alius totum habebit.l. virilis ap
4 pellatione.ff.de verb.ſign.†Idem in dictione plus,nam ſi ſtatu-
tum dicat, quòd ſi Poteſtas condemnauerit aliquem in plus
debito,teneatur ad pœnam quadrupli; certè ſi in totum con-
demnabit indebitè,habebit locum ſtatutum,ita Bar. in l.ſi ſer-
uus lega.in princ.per illum text.ff.de leg.1.bon. text. in d.l.1.§
5 hæc verba.†Adde,& fortius, quòd etiam appel. partis totum
continetur,vt eſt tex.hic in ver.in reſidua parte.vnde ſi teſtator
in teſtamento legat illam partem domus vxori,quam ſecum
viuens inhabitare ſolebat;certè ſi totam domum inhabitabat,
& nullam partem ſolitus erat locare,tota domus venit in lega-
to.tex.eſt no.in l.vxori.in princip.& ibi glo.& Barto. ff.de leg.
3.latè Bar.& alij in l.plures.ff.de damno infecto. eodem modo
ècontra quādoque totum ponitur pro parte.l.Titia.& ibi no-
tat D. Alex.ff.ad l.Falc.l.Lucius Titius.cum gl.in verb.hæredi
tatis.ff.de lega.1.& ibi ſing.Bald.inducit ad deciſion.no. quæſt.
6 †Pone,teſtator habens plures filios,eos inſtituit hæredes ęqua
liter,deinde diſpoſuit, quòd ſi aliquis filiorum meorum mo-
riatur,volo hæreditatem meam diſtribui inter pauperes, cer-
tè ſi vnus ex liberis moriatur,illa dictio, hæreditatem, quam-
uis totam importet,tamen exponitur pro illa parte hæredita-
tis,quæ illi filio obuenit,& ſequitur Dom.Alexan.in d.l. Titia.
dicens,quòd eſt perpetuò tenendum menti, quia ſæpè de fa-
7 cto contingit.¶†Item ad iſtum text.qui vult, quòd appellatio
a ne reſidui,[a] totum continetur.no.diligenter,quòd ſi aliquis in
veritate eſt debitor tuus in centum,& det 20.dicens ſe ſoluere
pro reſiduo,& tu accipis pro reſiduo,illa dictio, reſiduo,pro-
bat,quòd totum fuerat ſolutum, & ideò creditor debet eſſe
cautus,quòd non apponat illud verbum pro reſiduo, quia in
totum ſibi præiudicat.tex.eſt in l.ſi ex pluribus,in princ. iuncta
gl.in ver.ſoluiſſe.ff.de accep.per quem tex. ita dicunt ibi Ray.
Ang.& Imo.& Pau.de Caſt.& Dom.Alex.hic.& Bald. & Saly.
in l.ſi quidem.in fi.C.de excep.Bal.in l.ab Anaſtaſio.ad finē. C.
mand.& Dom.Bartho.Veron.in caut. 177. & hoc modo ha-
bes multa bona ſimilia ad text. ¶ Nunc autem limita iſtum
tex.inquantum dicitur,quòd appellatione reſidui totum con
tinetur,iſtud eſt verum,quando poteſt continere, ſed quando
nihil ſupereſt,nil continet,& ideo ſi teſtator inſtituerit aliquē
in aſſe,vel in omnibus.12.vncijs hæreditatis, & alium inſtitue-
ret in reſiduo,ille nihil habebit. l. item quòd Sabinus. §. ſed ſi
aſſe expleto.& l.qui non militabat.cum duab.ll.ſequen.ff.eod.
¶Secundò limita regulam huius tex. quòd appellatione reſi-
dui totum contineatur,vt procedat, quando ſumus in mate-
ria fauorabili,& cuius effectus pendeat à futuro, & vbi poſſet
contingere abſurdum,quòd teſtator decederet pro parte inte
ſtatus,& pro parte teſtatus. in iſtis terminis procedit regula
huius tex.circa quòd vltimū dic,vt ſtatim dicam. ſecus quan-
do eſſemus in materia,in qua debet fieri ſtricta interpretatio,
& ſic extra materiam fauorabilem, in qua fit larga interpreta-
tio,tunc aliàs ſecus eſt;vnde ſi debitor de 30. dedit duos fide-
iuſſor. vnus promittit.10.alius reſiduum, certè ſi primus fide-
iuſſor non poteſt ſoluere,ſecundus fideiuſſor non tenebitur ad
tota.30 ſed ſolùm ad 20. eo quia quando obligatio fideiuſſo-
rum eſt à princip.inter eos diuiſa,certè factum vnius non præ
iudicat alij l.inter fideiuſſores.cum gloſſ. fina. & l. inter eos. in
princip.ff.de fideiuſſo.Ita limitat Guliel.de Cun.hic,quem re-
fert,& ſequitur Domin.Alexan.hic.& Bald.in l.fina.§.1.in 3.co
lum.C.de vſur.rei iudic.¶Tertiò limita ex eo,quod not. deci-
dit Pau.de Caſt.in l.cùm ſtipulamur.per illum tex.ff.de verbo
rum obliga.vbi refert,quòd aliàs conſuluit in tali caſu. Teſta-
b tor [b] iuſſit ſolui omnia debita de pecunijs, quas habebat in
monte Flo.poſteà dixit,quòd illud,quòd reſtaret de dicta pe-
cunia ſolutis debitis,relinquebat cuidam hoſpitali, tempore
teſtamenti ſolutis debitis reſtabant mille, poſtea teſtator ſu-
peruixit per multos annos,& multas alias pecunias in monte
acquiſiuit, ita quòd ſolutis debitis reſtabant tria milia, certè
nō obſtan.verbo reſtaret,quod ad totum poteſt referri,vt hic,
fuit iudicatum,quòd hoſpitali deberentur ſolùm mille, cùm
in illis potuerit tunc operari dicta diſpoſitio tempore teſta-
menti,ſecus ſi tempore teſtamenti nihil reſtaſſet per l. ſi debi-
tor.§.veriſimile.ff.de contrahen.emptio.Item ſecus ſi dixiſſet,
ꝙ reſtiterit,per l.ſolemus.cum ibi not.ff.de condit. & demon
c ita Pau.de Caſt.in d.l.cùm ſtipulamur.[c] ¶Secundò princ. ad-
uertendum eſt pro intellectu huius text. quæ ſit ratio huius
tex.dicunt Bald.& Pau.de Caſtr.ꝙ ratio huius l.eſt,ne contin-
gat,ꝙ teſtator decedat pro parte teſtatus,& pro parte inteſta-
tus.contra l.ius noſtrum.ff.de regu.iur. Sed certè hæc non fuit
ratio,vt patet ex hoc text. in fine.nam reſidui &c. & patet cla-
rius ex l.cæterorum.ff.de verborum ſignific.alleg.in gloſſ. quæ
loquitur in legatarijs,& ibi dicitur,ꝙ cæterorum, vel reliquo-
rum appellatione totum continetur, & tamen ibi non proce-
dit dicta ratio,ne decedat pro parte teſtatus, & pro parte inte-
ſta.vt dixi in l.vnica.ſupra quando non pet.par. dic ergo,ꝙ du
bitatio huius l. erat, quia erat inſtitutus ex reſiduo pro parte,
quàm alter capere non poſſet,& ſic cùm eſſet inſtitutus in par
te,& non in toto,& alius nihil poſſet capere, videbatur, ꝙ ad
totum non poſſet admitti.contrarium hic deciditur,quia cō-
memoratio reſidui totum admittit, ex quo ſumus in materia
fauorabili,vt ſupra dixi.Item poterat eſſe dubitatio,quia cùm
eſſet in parte inſtitutus incapax,vt dicit tex.videbatur,ꝙ fieret
locus fiſco,qui cùm excludat ſubſtitutum.l. ex facto. §. Iulia-
nus Longius.ff.de vulga.& pupill.fortius debet excludere co-
hæredem inſtitutum in reſidua parte,contrarium deciditur in
hoc text.qui loquitur in penitus incapace,puta vt gloſ.exem-
plificat in nato ex nephario coitu.Authen.ex complexu. C.de
inceſt.& inuti. nup.vñ non poteſt fiſcus venire,ſed venit cohæ
8 res,ſeu ſubſtitutus in totum,vt hoc text.¶†Tertiò princip.no.
ex hac l. ꝙ quando teſtator inſtituit in parte aliquem, qui eſt
incapax, & in reſiduo alium, ille totum habet excluſo fiſco.
Quod Barto.hic dicit eſſe vtile, quando quis vult inſtituere fi-
lium ſpurium,vel inceſtuoſum, & vult, ꝙ ſi fiſcus non poſſit
ab eo auferre,debet ſeruare formam huius l.Et debet dare co-
hæredem,de quo confidat,vt latè per Barto.in l.Gallus.§. ꝙ ſi
is.ff.de liber.& poſthum.& in conſi.118.quod incip. Oducius.
& ſequuntur Bald.& alij hic,tu pondera Barto.& Doc.in hoc
9 ſentire,†ꝙ quando ſpurius ſimpliciter inſtituitur hæres, quòd
locus ſit fiſco,quaſi ſpurius reputetur indignus.ergo fiſcus de-
bet auferre.l.Papinianus.§.meminiſſe.ff.de inofficio.teſtamen.
& l.cùm tabulis.§.fina.ff.de his quib.vt indig.veritas eſt in con
trarium, ſecundum Angel.hic, quia ſpurius eſt penitus inca-
pax,ideo inſtitutio eſt pro non ſcripta. §.fina.in Authen. quib.
mod.na.effic.legi. & §.fina.in Authen.quibus mod.na. effi.ſui.
ergo ex quo inſtitutus eſt penitus incapax, non admittitur fi-
ſcus.l.1.C.de ſecun.nupt.& ita in ſpecie tenet Barto.in l.fina.ff.
de his quib.vt indig.Bald.& Doctor.in l.hæreditas. infra de his
quib. vt indig. ideo cautela Barto. & Doctor. eſt bona ad ex-
cludendum venientes ab inteſta. potius quàm fiſcum. aliam
cautelam ponit Angel.hic,ſed periculoſam, circa quam vide
Domin.Alexan.hic,cum concord.de quibus per eum. aliam
nouam cautelā ponit Pau.de Caſt. in l. non minus. §. 1.per il-
lum text.ff.eodem.nec alibi legi.aliam tradit Barto. in l. 3. §. 1.
ff.de liber.& poſthu.aliam Bar.in l.ſi is qui duos. per illum text.
ff.de lib.leg.alios pluresque modos ponit Bar.in l.fina. ff.de his
quib.vt indig.ſed vide D.Bartho.Veron.in cau.44. vbi ex om-
nium ſcriptis recolligit 12.modos,ſeu 12.cautelas,& quaſi om
nes reprobat,vna excepta.

ADDITIONES.

a ¶Reſidui. Adde Fely.in c.ſi cautio.col.antepen.de fide inſtru. Alex.conſi.26.
lib.4.Doc.in l.ſi ex plurib.ver.reliquum.ff.de ſol.Rom. ſing. 706. eundē Iaſ.
in l.ſi tibi homo.§.cùm ſeruus.de leg.1.& conſi.9.lib.1. MASVER.

b ¶Teſtator. Adde eundem Iaſ. in l. cùm ſtipulamur. nume. 3. ff. de verborum
oblig.

c ¶Stipulamur. Adde quartam limitationem Bald.in l.fina.§.1.colum.pen.in-
fra de excep.rei iudi.

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator inſtituat ſeruum hæred.quem credebat liberū, talis error nō
vitiat teſta.idem etiam eſt,ſi inſtituat monachum incedentem in habi
tu ſeculari,cùm eum crederet eſſe ſecularem.nu.2.*

3 *Conditio negatiua, quæ ponitur in ſubſti. vulga. ideſt ſi hæres non erit,
exponitur,ideſt ſi noluerit,vel non potuerit,quæ vltima expoſitio in-
telligitur,ſcilicet quomodocunque,& qualitercunque.nu. 4.fallit ta-
men,vt infra nu.8.*

5 *Subſtitutio exemplaris concepta in vnum caſum furoris, habet locum
in alio caſu furoris.*

6 *Tacita vulgaris contenta ſub expreſſa pup.non tollit ſuitatem.*

7 *De materia vulg.ſubſti.notabilis caſus.nu.8.& 9.*

10 *Subſtitutio facta,ſi filius non eſſet in rerum natura,trahitur ad alium
caſum,quando filius non eſſet in rerum natura,& pup. ætate.*

Subſti.

11 *Substi.vulg.facta sub conditione, si hæres non erit, prolata à testatore non errante,intelligitur siue ipse hæres institutus non erit,siue alium non fecerit.*
12 *Si sit institutus filiusfa.& sibi datus substi.vulg. si pater acceptet,excluditur substitutus.*
13 *De iure fforum. & C.filiusfa.institutus debebat iussu patris hæreditatem adire,& tunc adeundo,vel agnoscendo quærebat patri.*
14 *Si filiusfam.sit institutus hæres in parte hæred. & in alia habet cohęredem,si repudiat,cohęresqui venit per ius atcrescendi,excludit patrem.*
15 *Dispositio correctoria iuris communis non extenditur ex identitate rationis.*
16 *Pater,& filius censetur eadem persona.*
17 *Quicquid acquirit filius,statim acquirit patri,sed non èecontra.*
18 *Si aliquis sit institutus hæres,& si hæres non erit datus sit ei vulg. substi.si hæres institutus moriatur intra annum datum ad deliberandũ, transmittet hære.non aditam beneficio iuris deliber.& ille in quem fit transmissio,excludet substitutum.*
19 *Hæreditas non adita,non transmittitur.*
20 *Si seruus sit institutus hæres,ita demum acquiritur hære.domino, si talis seruus adeat,aliter non.*
21 *An dispositio.l.fi.C.de bon.quæ lib.habeat locum in monacho.*
22 *Si testator instituat hæredem illum,qui verè est seruus,sed credat esse liberum,& si hæres non erit,dedit sibi substitutum,quòd in casu dubio quando non apparet,quæ fuerit voluntas testa.debet hæreditas diuidi in quatuor partes.*
23 *An valeat institutio, quando testator instituit aliquem,quem credebat esse seruum,& verè erat sui iuris,& si hæres non erit,dedit substitutum.*
24 *Quotiescunque testator instituit seruum,præsumitur instituisse domini contemplatione,& non serui.*

LEX III.

CVm proponas. Ista est solennis lex. h. d. Si testator instituit seruum communem existimans proprium libertum, & ei alium vulgariter subst.tuit,
ex testatoris voluntate substitutus in totu admittitur,vel in totum repellitur.hoc dicit,& diuide istam.l.in 4. partes,vt p Bal.
hic,qui etiam figurat casum in hac l.Item aduerte quod ista
l.in decisio.ponit duos casus claros pendentes in facto à volũtate testatoris: nam si constat,ꝙ voluntas testatoris fuit, quod
eo casu,quo seruus,quem credebat libertum, non posset ipse
esse hæres, noluit ꝙ ex eius persona alius admitteretur, tunc
locus est substituto,si autem voluntas testa.fuit, secundum ꝙ
ius disponit de seruo.l.ꝙ siue ipse per se, siue per alium faciat
hæredem,ꝙ substitutus excludatur seruo adeunte, erit substitutus exclusus,isti duo casus loquuntur,quãdo constat de voluntate testatoris.Quid autem in dubio, quando non constat,
qualis fuerit volun.testa.tex omisit hunc casum,sed eius decis.
habes in l.si paterfam.cum l.seq.ff.eo.& in §.fin.insti. de vulga.
1 substi. ¶ †Not.ꝙ si testator instituat hæredem aliquem seruũ,
quem credebat liberum, ꝙ talis error non vitiat institutionē.
¶Sed tunc oppo.contra d.l.si paterfam.& l.nec apud ĩ.eod.&
l.neque professio.s̃.de test.quib.iurib.dicitur,quod si aliquis instituit aliquem hæredem tanquam filium suum,cùm non sit,
ꝙ talis error vitiat institutionem , & sic error circa qualitatem
instituti vitiat institutionem,ergo eodem modo debet hic vitiare.Respon.secundum Cy.hic in 3.opp.Bal.in 3.col.Saly. in
pen.Fulg.& Pau.de Cast.hic,ꝙ contraria loquuntur , quando
testator errauit circa qualitatem sanguinis, vel filiationis, eo
quia præsumitur , quod filiatio fuit causa finalis institutionis,
ergo si erretur,error in causa fin. vitiat institutionem , sed hic
non erratur circa qualitatem sanguinis, per quam hæres institutus coniungatur testatori , sed erratur in alia qualitate. s. an
sit liber , vel seruus, & ista non præsumitur fuisse causa fin. &
2 ideo non vitiat,†& per hoc infert Pau. de Cast. hic in 3.col.ꝙ
si aliquis in veritate sit monachus alicuius monasterij , sed extra monasterium incedat in habitu seculari, & testator instituat eum hæredem ,credens eum laicum , cùm in veritate sit
monachus,iste error non impedit institutionem, imò valebit,
& acquirit monasterio,& idem tenet Pau.de Castr. in l. cùm
aliquis.in 1.colum.per illum tex.ĩ.de iure delibe.Ista solu. non
plenè satisfacere prima fronte videtur , quia videtur, ꝙ etiam
in hoc text. testator instituerit Iulianum , eo quia credebat libertum,& ista potuit esse causa fin. quia si credidisset seruum
fratris,non instituisset , eo quia fratrem non videtur dilexisse,
cum eum in aliquo nec instituerit,nec substituerit. Cogita.Itẽ
adde,ꝙ istam opp.originaliter formât gl.in l.eam quam. in gl.
fi.circa fi.C.de fideicom.& ibi Bar.in pe.col.& alij respondent,
vt supra,ꝙ si sit error in coniunctione personæ, talis error vitiat institutionem,vt ibi est tex.& in alijs iurib.s̃.alleg. aut erratur in alia qualitate,videlicet an sit seruus, vel non, & talis error non vitiat institutionem,vt hac l.Ratio quia inter tales er-
3 rores magna est differentia.l.iusto.in prin.ff.de vsucap. ¶ †Secundò no.ex tex.ibi,noluerit,vel non potuerit.secundũ Bar.&
Bal.& alios hic,ꝙ conditio negatiua, quæ apponitur in substitutione vulg.cùm dicitur,si hæres non erit, talis substitutio habet duas expositiones.s.si hæres non erit.i.si noluerit , vel non
* potuerit,ita ad hoc no.istum tex.Bar.& *alij communiter.* & Bar.
in l.1.in prin.in 2.q.prin.ff.de vulg.& pup.& in l.4.§.fi. ff.de lib.
& posth.& alibi sæpè tamen iste tex.parum facit,eo quia testator expresserat ambos istos duos casus in substitutione, vt patet in tex.ibi,his verbis.secundum Fulg.& Pau.de Cast.hic, &
4 ideo istud no.melius probatur in l.si paterfam.ff.eod. ¶†Item
adde,ꝙ in substitutio. vulg.ille casus impotentię, si hæres esse
non poterit,intelligitur quomodocunque, & qualitercunque
non possit esse hæres,semper admittitur substitutus , siue hoc
contingat incapacitate hæredis , siue errore testatoris, vt hoc
tex.siue contingat,quia testamentum sit nullum à primo gradu institutionis,vt quia ab eo filius in potestate sit pręteritus,
tex.habes,& exemplum in l.3.§.fi.ff.de lib.& posthu. siue istud
contingat occasione naturæ,vt quia testator instituat posthumum,qui nondum sit natus,& non nascatur, vel natus moriatur.l.sed & si in conditione.ff.eo.l.fi.vbi tex.bon.ĩ.de institu. &
substi.ita Bar.hic declarat,& plenius Bal.in 1.col. & primo no.
& adhuc plenius in vlti.col.ver.vltimo scias.Bar.in l.3.§. fi. per
illum tex.ff.de libe.& posthum.imò plus, substi. vulg. facta in
vnum casum expressè etiam comprehendit alium casum , &
generaliter omnes,qui possunt adaptari,eo quia in substitutionibus directis larga interpretatio,& extensio fieri debet.gl. est
ordi.in l.Gallus.§.& quid si tantum.& ibi Bar.& alij.ff.de liber.
& posthum.per quam gl.ita dicit Bal.hic in vlt.col. & sequuntur Pau.de Cast & D.Alex.hic,& facit l.fi.ĩ.tit.1.& Bart.in l.1.
in prin.in 2.q.prin.ff.de vulg.& pup.Ang.& Imo.in l. fi.in prin.
ff.de vulg.& pup.& in l.si paterfa.ff.de hære. insti. & omnes in
5 l.si mater.§.1.ff.de vulg.& pup.†Similiter tenet Bal. in l. humanitatis.ĩ.de impub.& ali.substi. ꝙ substitutio exemplaria concepta in vnum casum furoris,habet locum in alio casu furoris per d.§.& quid si tantum.dicit tamen sing. Bal. hic in 2.col.
in fi.ꝙ si fiat substitutio vulg.in casum impotentiæ , quo casu
tacitè intelligitur,si noluerit,certè iste casus tacitus non impedit transmissionem ex potentia suitatis,sicut ius accrescen.est
similiter casus tacitus,qui non impedit transmissionem.l.si fratris.ĩ.de iu.delib.& dicit Bal. ꝙ ista verba sunt subtilia , & bona,sequitur Imo.in l.si paterfam.& in l.iam dubitari.ff.eodem.
Alex.in l.si filius hæres.in 13.col.ff.de lib.& posthu.licèt in contrarium videatur facere tex. in d. l. iam dubitari. quia cùm sit
in potestate filij,an sit,vel non sit hæres,siue expressè siue tacitè,videtur de necessario fieri voluntarius , & sic videtur tolli
suitas,secundum Fran.de Are.hic,qui tñ dicit,ꝙ dictũ Bald.sit
6 tenendum menti.Puto,ꝙ dictũ Bal.sit verũ †quia licèt per dationem vulg.substitut. tollatur suitas.l. si filius, qui patri. cũ si.
ff.de vulg.& pup.tamen tacita vulg. contenta sub expressa pupil.non tollit suitatem.l.filius qui se paterna.& l. si pupillus. ff.
de acq.hær.no.Bar.in d.l Gallus.§.& quid si tantum.ff.de lib. &
posthum.imò fortius tenet sing.Ang.in l.Papinianus. §.quarta
autem.in vlt.col.ff.de inoff.test. ꝙ vulg. contenta sub breuiloqua,vel compendiosa non facit cessare existentiam suitatis,qa
licèt dicatur verbis generalib.expressa,non tamen specialib. &
specificis,& quia continetur fauore testatoris, ergo non est cõtra eum retorquendum,de cuius veritate vide Raph. Cum.&
Pau.de Cast.in d.l.si filius hæres,& ibi Alex.in vlt.colu. vbi idē
consuluit in compendiosa apud Burgũ.S.Sepulchri,sed in breuiloqua tenet contrarium,& idem Alex.in l.Lucius.in 6.colu.
ff.de vulgar.& pup.& no.multum istam extensionem pp qõ-
7 nes,quas statim dicam.¶†Istam regulam,& istud notabile sic
extensum limita non procedete,qñ substitutio vulg. esset expressè facta in vnum casum,puta si hæres esse noluerit , & esset institutus aliquis verisimiliter dilectus testatori, puta aliqs
ex descendentibus , vel frater ipsius testatoris,& substitutus sit
vnus extraneus,certè isto casu substitutio facta in illũ casum,
si hæres esse noluerit,non comprehendit alios casus, puta impotentiæ,quia si diceremus comprehendi, resultaret absurdũ,
ꝙ persona extranea , & minus dilecta testatori præferretur. de
hoc est gl.no.in l.si mater.§.1.in gl.mag.ad fi.iuncto tex. quam
ibi sic põderat Bar.ff.de vulg.& pup.sequitur simpliciter Alex.
hic.Sed aduerte,quia ista non vr̃ fuisse rõ tex.in d.l.si mater.§.
1.cũ gl.sed rõ est,quia testator voluit, ꝙ ita demum substitutus admitteretur,si ẽt primus non esset hæres, nam per aditionem primi expirant oẽs gradus substitutionum.l. cũ in testõ.
ff.eo.

ff.eo.& ita intellexit Bar.in l.1.in prin.in 5.q.prin.ff.de vulgar.&
pup.& Bar.in d.l.si mater.§.1.in suo summario. tamen tenen-
do istam limitationem pro ea adde, ꝙ alibi idem confirman-
do dixit sing.Pet.de Anch.in consi.356. ꝙ incip. ex serie testa-
menti,ꝙ substitutio vulg. facta à testatore in aliquem casum
non comprehendit alios,vbicunque tractatur de excludendo
personam magis dilectam testatori,quàm sit ipse substitutus,
per tex.in l.fi.ad fi.C.de insti.& substi.qui bene probat.vbi sub-
stitutio vulg.facta in vnum casum, si posthumus non erit hæ-
res,non comprehendit alium casum,qñ mater adest,quia ve-
risimiliter magis dilecta,sed si mater non supersit,comprehen
dit alium.Pro ista limitatione etiam facit limitatio alia,quam
statim dicam.j.in seq.no.¶Secundò limita prędictam regulã,
vt procedat,quando substi.vulg.concepta in vnum casum est
facta in hæreditate, tunc comprehendit alios casus,acsi essent
expressi,secus est autem,qñ substitutio vulg.est facta in aliquo
legato,vel fideic.particulari,tunc non habet nisi vnam exposi
tionem expressam à testatore,& tunc facta in vnũ casum non
comprehendit alios casus.tex.est de hoc sing.in l.pater Seueri
nam.in prin.ſm Ray.ibi.ff.de condi.& demon.& dicit Pau.de
Castr.ibi in lec. Paduana, ꝙ vidit in ciuitate Papiæ fieri de illo
tex.magnam verecundiam vni lectori.nam D. Phil. qui prius
legerat in ciuitate Papiæ,postea legerat Paduæ, vltimo reuer-
sus Papiam,quia erat Doc.aliorũ Doc.fecit quodlibetũ in ma-
teria substitutionum,& Bal. cõcurrens eius interrogauit eum,
vbi esset casus,ꝙ substi.vulg.facta in aliquo legato in vno casu
expresso non comprehenderet alios casus,& non haberet aliã
expositionem,& refert,ꝙ obmutuit.& Bal.aperuit Infortiatũ,
& legit sibi illum tex.& hoc modo remansit confusus cũ ma-
gna verecundia,& pro illa dñia,ꝙ aliud sit in hæreditate, aliud
in legatis,facit similis differentia,quia testator non præsumitur
se incontinenti corrigere quantum ad institutionem.l. non ad
ea.ff.de condi.& demon.secus in legatis.dicit gl.no.in l. si te so
lùm.& l.si quis instituatur.ff. eo. tñ quia non posset reddi con-
grua rõ diuersitatis,ideo ista differentia inter hæreditatem, &
* legata *communiter reprehenditur*, & tenet,quòd substitutio vulg.
facta in hęreditate comprehendit alios casus. Idem in legato.
l.vt hæredib.ff.de leg.2.secundum Bar.& alios Mod.in d.l. pa-
ter Seuerinam.in prin.& Bar.in d.l.Gallus.in §. & quid si tantũ.
& ipsemet Bal.hic multum no. & Imo. in l. ex facto. prima.ff.
eod.Vnde dic melius ad illum text. vt dicam,nunc in seq. fal.
¶Tertio ergo limita prædictam regulam procedere in substi-
tutione,siue hæreditatis,siue legati, secus autem vbi non esset
substitutio, sed translatio legati facta vni in aliam personam
in pœnam huius, qñ non vult parere conditioni adiectæ, vt
quia testator ordinat,ꝙ si filia nolit nubere Elio, quòd legatũ
sibi factum auferatur ei,& transferatur in Elium, isto casu nõ
comprehenderet alium casum,qñ non potest nubere,qa mor
tua sit ante pubertatem,& duplex ratio est, quia cùm talis trã
slatio fiat in pœnam,certè in pœnalib.debet liquidissimè con-
stare.l.in testõ.prima.ff.de ɔdi. & demon. quæ est sing.ad hoc,
ſm Bal.in c.inqualiter dñs prop.in vsi.feu.ponit D.Alex. in l.si
in nomine.s.de test.Secunda rõ,quia vbi non est delictum, ibi
non est pœna.l.aliud est fraus.ff.de verb. sig. & in istis terminis
propriè loquitur.tex.sing.in d.l.pater Seuerinã.ſm Bar.& alios
Mod.ibi.& in d.l.1.in prin.in 2.q.ff.de vulg.& pup.& not. Bald.
hic in vlt.col.& Imo.in d.l.ex facto.prima.ff.eod.¶Quartò sin-
a gulariter limita, [a] & hoc attende, dictam regulam non proce
dere,qñ subst. vulg.est concepta expresè sub vna conditione,
nam non includit sibi ɔriam conditionem, q̃uis vterq; casus
pertineret aliàs ad substi.vulg.simpliciter factam,eo quia sub-
stitutus in defectum alicuius conditionis,non censetur inuita-
tus in casu èˆcontrario,in quo extet talis conditio,quamuis pu
rificetur post mortem hæredis,& sic habeatur,perinde acsi nõ
extitisset,puta testator instituit aliquem purè in media parte
hæreditatis,in alia media parte substituit eundem sub condi-
tione,si Imperator venerit in Italiam,& si non venerit, substi-
tuit Caium,iste hæres mortuo testatore adiuit partem hæredi
tatis,in qua erat purè institutus, deinde mortuus est antequã
purificaretur conditio ea pendente, quo casu qñ hæres morit̃
pendente conditione,non transmittit,sed est perinde acsi defe
cisset.l.vnic.§.sinautem sub conditione.C.de cadu.tollẽ.pone,
ꝙ post mortem hæredis euenerit cõditio, quia Imperator ve
nit in Italiam,certè hæres hęredis ex iure accrescendi totã hæ-
reditatem obtinebit,& substitutus excludetur,quia licèt paria
sint non purificari conditionem, vel purificari mortuo hære-
de,tamen quia substitutus erat substitutus in casum deficiẽtis
conditionis,non admittitur in casu isto, in quo conditio adue
niat,dato ꝙ perinde sit acsi defecisset,text.est in l. qui ex duab.
in prin.ſm primum intellec.gl.ibi.ff.de acq.hær.& ibi Bal. Ang.
& Mod.ad hoc no.& ponderant pro limitatione regulæ, s̃.tra

ditæ.& dicit ibi Imo.quòd ille tex.ad hoc est valde sing. pro li-
mitatione,de qua s̃.& sequitur simpliciter Dom.Alex.in l.1.in
prin.in 8.col.ff.de vulg.& pup.ɔ̃rium tenet Barto.in d.l.qui ex
duab.per tex.in l.liber homo.§.Titius.prima.ff.de hære.institu.
sed responderi potest,ſm Mode.ꝙ ille tex.loquitur in iure ac-
crescendi, quod semper habet locum qualitercunq; pars va-
cet,per regulam.l.1.& 2.ff.de acq.hær.sed non sic in substitutio
ne,per s̃.dicta.In hoc ego puto,ꝙ ista limitatio sit falsa, qa vt
ex prædictis patet,si substi.vulg. sit concepta sub vna conditio
ne,dato ꝙ eueniat contraria conditio,dummodo sit eiusdem
effectus ad exclusionem hæredis, substitutus admittitur,ẽt q̃-
uis sit substitutus in vnum casum,tex.est in l.fi.C.de institut.&
substi.vbi habes exemplum,& quia in substi.vulgar.debet fieri
8 largissima interpretatio ad oẽm casum,vt supra dixi,† & pro-
pterea dicit Raph.Fulg.in d.l.fi.in 2.col. ꝙ habuit consulere in
pulchra qõne. Testator nullos liberos habens, instituit fratrẽ
hæredem vniuersalem,& si contingat fratrem præmori viuo
testatore,substituit vulgariter,& per fideicõ.hospitale magnũ,
quòd voluit in casu isto esse hæredem vniuersalem,euenit qđ
mortuus est testator adhuc viuo fratre, sed quia frater erat in
longinquis partib.& ignorabat testũ fratris præmortui, mor-
tuus est ipse non adita hæreditate, ecce est qõ inter filios fra-
tris mortui,& hospitale,nam filij dicebant, quòd hospitale nõ
poterat succedere,eo quia fideicõ.factum erat in casu, in quo
frater institutus hæres præmoreretur viuo testatore,quia ergo
non est præmortuus,imò vixit post mortẽm,defecit conditio
hospitalis,ergo debet excludi,ɔ̃rium dixit Fulg.se consuluisse,
quia illa substi.vulg.facta de hospitali licèt expresè esset conce
pta in vnum casum,si frater moriatur viuo testatore,tñ conti-
net ẽt casum ɔ̃rium,qñ superuixit post testatorem, sed mor-
tuus est nondum adita hæred.quia licèt iste sit ɔ̃rius casus, tñ
istę spectat ad vulg.substi.sicut præcedens,& dicit Fulgo.ꝙ est
bene notanda illa decis. quia in similib. frequentissimus casus
9 tota die potest contingere.¶†Confirmo per aliam similẽ deci
sio.Pone,testator instituit filios hæredes, & eis substituit Titiũ
fratrem testatoris,& si contingat Titium præmori viuo testa-
tore,substituit filijs suis Caiũ, pone, ꝙ Titius viuat post mor-
tẽ testatoris,sed posteà moriatur repudiata substitutione, vel
aliter non eueniente.Certè Caius secũdo loco substitutus, ad-
mittetur, quia licèt secunda substitutio sit concepta in casum
conditionis,si contingeret Titium mori ante mortem testato
ris,tñ comprehendit ẽt casum ɔ̃rium,qñ ẽt moritur post. s.re-
pudiata conditione,vel aliter non eueniente casu,quia ambo
casus sunt de substi.vulg.Ita no.determinat Imo. in commen
to.c.Ray in materia vulg.substit.de test.sequitur Alex. in l.1.in
prin.in 8.col.ff.de vulg.& pup.vbi reprehendit Angel.qui ɔ̃riũ
tenebat in d.l.1.§.1.& in l.pater filium.§.1.ff.de vulga. & pupil.
10 ¶†Confirmo,& tertiò per id,quod tenet Lud Rom. [b] in ɔsi.
b 56.inci.in casu proposito, vbi consuluit, ꝙ substitutio facta,si
filius non esset in rerum natura, trahitur ad alium casum, qñ
filius esset in rerum natura,& in pupillari æta. decederet. Mo-
uetur per tex.in d.§.& quid si tñ.in arg.alleg.ẽt gl.no.in l.q ha-
bebat.in verbo pubes.ff.de vulg.& pup. quam ibi à ɔ̃rio sensu
ad hoc ponderat Imo.ad idem facit,quod vult Bar.in l.quan-
diu institutus.ff.de acq.hær.cum quo ibi transeunt Ang.& Mo
der.cum concord.ibi signatis.¶ Contra tñ prædictam decisio.
Raph.Fulg.& seq.tenet no.Bal.in l.si mater.§.1.ff.de vulg.& pu
pil.per glo.ibi,vbi concludit,ꝙ vulg.substi. limitata sub ɔditio
ne,si filius viuo patre moriatur, oĩno expirat, si filius superui-
uat post patrem.mouetur ẽt Bal.quia subst.vulg.facta sub vna
conditione non concipit aliam conditionem.Sed ista secunda
rõ est nimium generalis,& non vera,quia ɔ̃.l.fi.vbi Bar. no.C.
de insti.& substi.& l.fi.& ibi Bar.C.de posthu.hær.insti.Sed pro
Bar.magis faceret,ꝙ licèt substitutio facta vno casu extendat̃
ad alium,vt superius dixi, tamen substitutio facta vno tpe, nõ
extendit̃ ad aliud tps.l.si ita quis.ff.de vulg.& pup. Sed respon-
de,ꝙ ibi loquitur,quando tempus est certum, quia vt ibi dicit
Bar.restringendo si testator adijciat tempus certum,vł post tẽ
pus prohibere.l.Imperator.ff.de postul.& pro istis omnib. de-
cisionib.ego addo aliam rõnem,qui substituit in vnũ casum,si
fuisset interrogatus,verisimiliter substituisset in alio,ergo habe
tur perinde ac si illud statuisset.iuxta gl.in l.tale pactum.§.fi.ff.
de pac.& teneas semper cordi has vtiles decisiones, quia ma-
gni

ADDITIONES.

a ¶Limita.Limito quintò,vt per Anch.quem sequitur Philip.Decius consi.63.
colum.1.

b ¶Rom.Pro quo vide,quæ scribit Soc.in l.1.colu.12.vbi etiam idem Ias.ff.de
vulga.Dec.consi.227.nu.6.Cur.iun.cõsi.83.nu.6.Paris.consi.70.nu.19.lib.2.
Mar.Soc.iun.consi.180.nu.8.lib.2.

magni momenti ſunt.¶Quintò,& vlt.limita prædictam regu
lam procedere quantum ad caſus,quia ſubſtitu. vulg. facta in
vnum caſum extenditur ad alios,vt prædixi, ſecus eſt in tem-
pore,quia ſubſti.vulg.facta ad vnum tempus, non extenditur
ad aliud,tex.eſt in l.ſi ita quis.ff.de vulg.& pup.no.Bar.& alij in
l.ſi mater.§.1.ff.de vulg.& pup.Quaſdã alias limitationes vide
per Moder.in d.l.1.in prin.ff.de vulg.& pup.& in d. l. Gallus.§.
11 & quid ſi tantum.¶†Tertiò no.ex iſto tex.ſecundum Bal. Bar.
& alios hic,ꝙ ſubſti.vulgar. facta ſub conditione,ſi hæres non
erit,prolata à teſtatore non errante,intelligitur ſiue ipſe inſtitu
tus hæres non erit,ſiue alium non fecerit.ſiue ergo ipſe ſit hæ-
res,ſiue alium faciat,excluditur ſubſtitutus,vt hic,& melius in
12 l.ſi paterfa.ff.eo.& §.fi.inſti.de vulg.ſubſti.¶†Hinc infertur ſm
Bar.quòd ſi ſit inſtitutus filiusfam. & ſibi datus ſubſtitutus vul
ga.quo caſu debes ſcire,ꝙ hodie per iura noua. C. eſt ſtatutũ,
ꝙ ſi filiusfam.inſtitutus hæres repudiet hæreditatem, pater po
teſt eam acceptare.l.fi.§.1.C.de bon.quæ libe.certè pater acce-
ptans hęreditatem,quam filiusfam. repudiauit,excludet ſubſti
tutum, eo quia licèt filiusfam.inſti. ipſe non ſit hęres,facit ta-
men patrem hæredem beneficio.d.l.fi §.1.ergo ſubſtitutus de-
bet excludi.idẽ tenet Bar.in d.l.1.in prin.in 3.q.princ. vbi Imo.
idem tenet.& Are.ff.de vulg.& pup.Bar.& Imo.in d.l. paterfa.
& gl.no.in d.l.fi.§.1.vbi etiam Bar.& alij.C.de bon. quæ lib. idẽ
tenet Bal.hic in 2.col. per quædam alia leuia fundamenta, &
ſequitur Raph.Fulg.hic,Imo.in c.Ray.in materia vulg. ſubſti.
de teſta.Pro iſta partè bene facit tex.in d.l.fi. §. ſimiliq; modo.
ibi, *quaſi ipſe pater ab initio fuiſſet hæres inſtitutus*, & ſic mutatur
perſona,& non gradus,nec poteſt filius præiudicare patri, vt
ibi.¶Contrariam opi.tenet Ang. hic, quia quando inſtitutus
eſt homo liber,& ſi hæres non erit datus eſt ſubſtitutus vulga.
certè ad hoc,vt ſubſtitutus vulg.excludatur,opus eſt, quòd ip
ſe ſit hæres,& adeat,vt hic,vel mutata conditione alium hære
dem faciat,tex.eſt in l.paterfam.ff.eo. ſed hic non mutauit cõ
ditionem,igitur &c.Et cum Ang.tenet Alex. in puncto iuris,li
* cèt dicat, *quod in practica ſtet cum communi*.in d.l.1.in princi. ff.de
vulg.& pup.Idem etiam tenet Pau.de Caſt.hic in pe.col. dicit
tamen,ꝙ in iudicando non eſt recedendum à cõi, tamen ad
iſtud fundamentum Ang.& ſic ad d.l.ſi paterfam. reſpõdebo
in ſeq.q.Idem tenet Ang.in d.l.ſi paterfam.& in l.fi.in princ.&
ibi Pau.de Caſt.j.de.bon.quæ lib.adde, ꝙ iſtam contrariã opi.
prius tenuerunt Guid.de Suza.Gul.de Cun.Iac.de Belu.& Al-
ber.de Roſ.in d.l.fi.in prin.j.de bon.quæ lib. Moti præcipuè,
quia ſubſtitutus venit ex expreſſa prouiſione teſtatoris, pater
autem venit ſolũ ex prouiſione.l.ſed expreſſa prouiſio teſtato
ris tollit prouiſionem legis.l.ex facto.§.idem quæro.ff.de vulg.
& pup.l.fi.C.de pac.conuen.Secundò moti,quia pater in veri-
tate eſt hæres legalis,quia l. facit eum hæredem,& non defun-
ctus,ſed l. prius vocat ſubſtitutum,quàm hæredem legalem.§.
ſi verò inſtitutio.in Auth.de hær.& falc.Auth.hoc amplius. C.
de fideicom.tamen ad iſta reſpondet Bar.in d.l.1. in 4. q. ꝙ te-
ſtator non vr̃ prouidiſſe hoc caſu de ſubſtituto,ex quo licèt fi-
lius inſtitutus non ſit hæres, fecit tamen patrem hæredem ſuo
myſterio, per d.l.ſi paterfami. quæ ſolu.non videtur ſatisface-
re,vt patet ex his,quæ infra proximè ſubijcio.¶Pro iſta parte,
quæ vr̃ diſputando, & in puncto iuris valde ſuſtentabilis, fa-
ciunt plura,& primò,quia quando teſtator expreſsè prouidit
de ſubſtituto,tunc nunquam vocantur illi, qui aliàs per leges
13 vocarentur,ita dicit tex.in l.fi.C.de neceſ.ſer.hære.inſti.¶†Se-
cundò pondera,quòd d.l.fi.§.1.ponit nouum caſum contra re
gulam iuris ffforum, & iuris antiqui. nam olim de iure fforũ,
& Codicis filiusfam.inſtitutus hæres debebat iuſſu patris hære
ditatem adire,& tunc adeundo, vel agnoſcendo patri quære-
bat,& non aliter.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acq.hær. &
l.1.§.qui admi.hodie eſt aliter ſtatutum per dictum. §. 1. ergo
debet ſtrictè intelligi, ꝙ quando filiusfam.hæres inſti.repudia-
uit hæreditatem,ꝙ pater poſſit eam acceptare,vt procedat,qñ
nullus eſt datus ſubſtitutus ipſi filio,& in iſtis terminis proce-
dit d.l.fi.§.1.Sed quando teſtator inſtituit filiumfam. & ſi hæ-
res non erit,expreſsè inſtituit alium,tunc filio repudiante ſub-
ſtitutus debet admitti, & non pater, per rationem ſupra ſcri-
ptam,quia ſubſtitutus venit ex expreſſa prouiſione teſtatoris,
pater autem venit ſolũ ex prouiſione legis,ſed ſic eſt, qđ pro-
uiſio expreſſa teſtatoris facit ceſſare prouiſionem legis. Hinc
videmus,quòd ſubſtitutus excludit ius accreſcẽdi per rõnem
14 prędictam.tex.eſt in l.2.§.ſi duo.ff.de bon.poſ.ſm tab. †Confir
matur per illud,ꝙ per hanc,& alias no.rationes tenet Bal. in l.
2.C.ad Orfi.vbi concludit,ꝙ ſi filiusfam. ſit inſtitutus hæres in
parte hæreditatis,& in alia habeat cohæredem,pone ꝙ filiusfa
mi.repudiet,tenet Bal.ꝙ cohęres qui venit per ius accreſcẽdi,
excludit patrem,& habeo,ꝙ ſubſtitutus excludit ius accreſc.
d.l.2.§.ſi duo.ergo ſi vinco vincentem te,multo fortius vinco
te l.de acceſſionib.ff.de diuer.& tem.pſcr.De quo vltimo vide
Imo. in d.l.ſi pr̃fa.ff.eo.Lud.Ro.in l.is qui hr̃s.§.fi. ff.de acq.hær.
¶Ad idẽ adducitur, quia qñ filius inſti. repudiat hęreditatẽ,pr̃
admittitur ex priuilegio ꝯ regulas iuris cõis.d.l.fi.§.1.ſed ſubſti
tutus admittitur de iure cõi, & ex voluntate teſtatoris, ergo
debet excludere eum,qui venit ex priuilegio l. antiquæ. circa
prin.C.ad Velleia.Nec obſt.fundm̃ Bar.& Doc.ꝙ filiusfa.inſti
tutus hęres ſi repudiat,q̃uis ipſe non ſit hæres,tñ facit patrẽ hæ
redem,d.l.fi.§.1.quia dico, ꝙ iſtud non poteſt eſſe,qñ habet ex
15 preſsè ſubſtitu.vt declaraui. ¶†Quartò pro iſta parte ꝯ cõem
fortiter facit,quod tenet Bar.in l.is qui hæres.§.fi.ff.de acq. hær.
ꝙ diſpoſitio d.l.fi.§.1.C.de bon.quæ lib. cùm ſit correctoria iu
ris cõis,non extenditur ex identitate rõnis,vt habeat locum in
tacita renuntiatione, ſed.hoc cũ ſit ius correctorium, dẽt re-
ſtringi quantum eſt poſſibile,vt minus lædat ius commune. l.
præcipimus.in fi.C.de appel.& ſic nõ debet extendi ad caſum,
quando adeſt ſubſtitutus,quia ſatis eſt,quòd ille text.multum
operetur,& inducat de nouo,quando filiusfam.nullum habet
ſubſtitutum.¶Quintò facit tex.in l. quidam ita in teſtamento
ſcripſerat.in prin.ff.ad Treb.vbi ſubſtitutus excludit illã tranſ-
miſſionem,quem tex.alleg.Raph.Cum.in d.l.patris.in 6.col.&
ante eum alleg.Bal.in l.Papin.§.quarta.ff.de inoff.teſt. Item ad
proximè dicta, ꝙ d.l.fi.§.1.ſit ius correctorium,& corrigat iu-
ra fforum,& C.firmat expreſsè Angel.in conſi.91.incip.ſancta
* Carmelitarum religio.¶Si tamen vis tenere *communem opi*.Bar.
& aliorum,quòd filio recuſante pater admittitur excluſo ſub-
ſtituto,aduerte,ꝙ pro communi ſententia facit: nam clarum
eſt,quod diſpoſitio d.l.fin.§.1.inducens,ꝙ filiofam.repudiante
hæreditatem ſibi delatam admittitur pater,eſt inducta in fauo
rem patris volentis adire,ſed ſi diceremus,ꝙ exiſtente ſubſtitu
to ſolus filius poſſet repudiare hęreditatem ſibi delatã, & ad-
mitteretur ſubſtitutus excluſo patre,ſequeretur abſurdum, ꝙ
illa l.quæ manifeſtè eſt inducta fauore patris, retorqueretur in
eius odium,contra l.quòd fauore. C. de legib. nam ante illam
l.ſolus filius repudiando non præiudicabat patri.l. is qui hæres.
§.fi.ff.de acq.hære.& ſic per ſolam repudiationem filij non fie
bat locus ſubſti.vulg.ne ergo hoc ſequatur, adhærendum eſt
communi opi.Secundò conſidero,ꝙ punctus ſtat,an tex.in d.
l.fi.§.ſimilique modo.in quo ſe fundat Bar.loquatur, quando
erat ſubſtitutus,dic ꝙ ille tex.loquitur etiam,quando erat ſub-
ſtitutus, cùm dicat perinde acſi pater fuiſſet ab initio inſtitu-
tus,ſed ſi pater fuiſſet inſtitutus,excluderet ſubſtitutum.l.quã-
diu.la prima.ff.de acq.hær.Sed poſſes diſputando dicere,quòd
pater habetur,perinde ac ſi eſſet à prin. ſubſtitutus, eſt verum
vbi non adeſt ſubſtitutus.hoc modo inducendo illum tex.pa-
tet reſponſio ad allegata in oppoſitum,dum dicebatur, quòd
expreſſa prouiſio teſtatoris facit ceſſare prouiſionem.l.& ꝙ pa
ter venit ex prouiſione legis,item venit ex priuile.ſing.iſta fun-
damenta procederent,niſi d.l.fi.§.ſimilique modo.vellet, ꝙ fi-
lio recuſante,pater admittitur quaſi ab initio inſtitutus, ſed ſi
eſſet inſtitutus,clarum eſt,quòd excluderet ſubſtitutum, & ꝙ
prædicta fundamenta ceſſarent. Similiter poteſt reſponderi ad
aliud,ꝙ d.l.fi.§.1.ſit ius correctorium, quia hic non fit extẽſio,
ſed eſt lex ipſa,quæ loquitur.Secundo,& melius dico,ꝙ d. l. fi.
§.1.potius dicitur eſſe ius limitatorium, quàm correctorium,
prout etiam dixi in l.1.§.qui admit.Non obſt.tex. in d.l. quidã
ita in teſtamento, quia reſponde, ꝙ non loquitur in ſimplici
ſubſtitutione,ſed loquitur in translatione, vt patet ex text. ibi
in verbo *translatum eſſe*,& in verbo *ad matrem transferri*, & inter
iſta eſt differentia,vt dixi ſupra in 3.limitatione. Non obſt. ꝙ
ius accreſcendi excludat patrem,ergo fortius ſubſtitutio,vt di
cit Bal.in l.2.per illum text.C. ad Orfi. quia reſponde ſecundũ
Imo.in d.l.ſi paterfam.ꝙ d.l.2.non facit in propoſito,quia non
loquitur,quando filius expreſsè repudiauit,ita ꝙ pater admit-
ti poſſit,ſed loquitur,quando mortuus eſt hęreditate non adi
ta.¶Retenta communi ſententia. ſ. ꝙ iſto caſu pater excludat
ſubſtitutum,eam limita non procedere,quando filius nõ eſſet
inſtitutus contemplatione patris,ſed ſua tantum, vt quia ſit in
ſtitutus à matre,& ipſi filio ſit ſubſtitutus alius coniunctus te-
ſtatoris,puta frater matris,quia tunc non eſt veriſimile cõiun-
ctum debere excludi à patre filij.arg.l.tale pactum.§.fi.cũ glo.
ff.de pac.iſto caſu pater ex coniecturata mente teſtatoris non
excludet ſubſtitutum,ſed ſubſtitutus admittetur,iſta fuit limi
tatio notabilis tradita per Guid.de Suza.hic, quam latè refert,
& ſequitur Bal.hic in 2.col.& idem Bal.in d.l.fi.§.1. & ibi Paul.
de Caſt.j.de bon.quæ lib.& ad hanc limitationẽ bene faciunt,
quæ dixi ſupra in 2.no. in prima limitatione. & cũ iſta limita-
* tione tranſeunt *communiter Doc*.vt dicit Imo.in d. l. ſi paterfa. in
antepe.col.qui idem tenet,& ſequuntur Mod.in d.l.1.ff.de vul
ga.& pupil.Iſta limitatio licèt ſit communis,& ęqua,tamẽ mi
hi in puncto iuris non placet, quia pater admittitur, ac ſi ipſe
fuiſſet

fuiſſet inſtitutus.ita clarè diſponit.l.1.d.§. ſimilique modo. ſed
inſtitutus non attenta affectione præfertur ſubſtituto,& impu
tet ſibi teſtator,qui non prouidit de excludendo patre. ¶ Sed
iterum retenta communi ſententia,occurrit noua quæſtio nō
tacta à Doc.An idem ſit ècontra,ꝙ ſi pater inſtitutus repudiat
hæreditatem ſibi delatam,quòd filius admittitur excluſo ſub-
ſtituto,videtur,quòd ſic ratione correlationis, vt illud, quod
eſt ſtatutum in patre,procedat ècontra in filio.l.fin.cum ſi. vbi
dixi ĩ.de indi.vid.toll.Secundò ſtringit tex.in d.l.fi. §. ſimilique
modo.ĩ.de bon.quæ lib. ibi, *quaſi ipſe pater ab initio fuiſset hæres inſtitutus*.Nam non potes dicere,quòd illud ibi ſit niſi ratione
16 vnitatis,& ibi dicunt Doc.†quia pater,& filius [a] cēſentur vna
a perſona.l.fin.ĩ.de impub.& alijs ſubſti.§. ei verò qui. inſtit. de
inutil.ſtip.ſed iſta ratio militat contra.Nec obſt.ſi dicas, quòd
in d.l.fi.illud ideo ibi ſit ratione vſusfruc.& quia pater eſt legi-
timus adminiſtrator.Et quia ibi illud eſt ſtatutum propter gra
uamen illatum patri,cui iure fforum omnia aduentitia pleno
iure acquirebantur.l.placet.ff.de acqui.hære.ideo in recompē
ſationem grauaminis ibi fuit ſtatutum, quòd filio repudiante
pater admittatur.Quæ rationes ceſſant ècontra, quia dico, ꝙ
omnia iſta tolluntur per tex.in d.§.ſimilique modo. qui loqui
tur cum duplici qualitate,& ſic loquitur in filiofam.milite in-
ſtituto in caſtrenſibus bonis,vbi pater non habet vſumfru.nec
eſt legitimus adminiſtrator, nec iure Codicis fuit pater in ali-
quo grauatus,cùm in caſtrenſibus habeatur pro patrefam. l.2.
ff.ad Macedo.& tamen quamuis ibi ceſſent omnes iſtæ ratio-
nes, tamen filio repudiante admittitur pater, & ſubdit text.
quaſi pater ab initio fuiſſet hæres inſtitutus,ergo iſtud ibi non
fuit ſtatutum,niſi ſola ratione vnitatis perſonarum,quæ ratio
militat ſimiliter èconta in filio.Non obſt. ſi in contrarium al-
legetur tex.in l.vnica.ĩ.de his,qui ante aper.tab.in verbo, ſi ta-
men hæreditatem non recuſant.quia reſponde,ꝙ intelligitur,
ſcilicet illi,in quos fit tranſmiſſio,ad hoc vt relatio fiat ad pro-
xima,de quo tex.iſto anno aliàs plenius dixi.Si iſta opin.eſt ve-
ra,quæ videtur ſuſtentabilis,profectò eſt pulchra,& noua, &
per eam datur magna extenſio ad communem concluſio. Si
velles tenere contrarium,quòd fortè eſſet tutius,poſſes dicere,
ꝙ pater in caſtrenſib. fuit etiam grauatus, nec ſibi acquiritur.
Ideo Imperator in d.l.fi.illud, quod principaliter ſtatuit in ad-
uentitijs,extendit ad caſtrenſia,& ideo dicit,ſimilique modo.
Vnde dicit in alio propoſito Dom. Alex.in l.1.in vlti.colum.ſ.
qui admi.ꝙ ideo in d.§.ſimilique modo. lex ibi in caſtrenſibus
fauet patri, cui præiudicauerat fauore militiæ, vt in eo pater
nihil iuris haberet contra regulas iuris communis.ſ.d.l.placet.
quæ ratio ceſſat ècontra in filio. Tenendo tamen primam opi.
quæ eſt ſubtilior,potes aliter reſpondere ad d.l.vnicam. C. de
his,qui ante aper.tab.quòd ſi filius vellet venire ex iure in eum
tranſmiſſo per patrem,& tunc non poſſet,quando pater repu
diauit,vt ibi,ſicut nec ècontra, ſi pater vellet venire ex iure in
eum tranſmiſſo per filium, puta ex diſpoſitione. l. cùm anti-
quiorib.C.de iure delibe. & ſimiliter non poſſet,quando filius
repudiauit,vt ibi,ſed ſi filius vult venire non ex iure in eum ꝑ
patrem tranſmiſſo,ſed ex diſpoſitione.d.l.fi. & tunc non obſt.
repudiatione patris poteſt filius venire,ſicut ècontra poteſt pa
ter venire non obſt.repudiatione filij. Poſſet etiam in prædi-
ctis conſiderari circa tex.d.§.ſimilique modo.quòd licèt ratio
illius tex.videatur eſſe propter vnitatem, quia pater, & filius
cenſeantur vna perſona,vt prædixi, tamen cùm tractetur de
acquirendo,non eſt licitum arguere à patre ècontra ad filiũ,
17 patet,nam†quicquid acquirit filius,acquirit patri.d.l.placet.&
b tamen iſtud non eſt ècontra, vt quicquid acquirit [b] pater,illud
ſtatim acquirat filio.Tamen ad iſtud poteſt reſponderi, quod
acquiſitio, quæ fit per filium patri,non procedit ratione vnita
tis perſonarum,ſed ratione patriæ poteſtatis. inſti. per quas ꝑ-
ſo.nob.acquir.in prin.quæ patria poteſtas eſt à patre in filium,
ſed non ècontra à filio in patrem. Item ad prædicta vide Bart.
18 in d.§.ſimilique modo.¶†Secundò per iſtum tex. infert Bart.
hic,quòd ſi quis ſit inſtitutus hæres, & ſi hæres non erit,datus
ſit ei vulg.ſubſtitutus.Certè ſi hæres inſtitutus moriatur intra
annum datum ad deliberandum,quo caſu beneficio iuris de-
liber.tranſmittit hr̄ditatem non aditam ad quoſcunque. per l.
cùm antiquiorib.infra de iure delibe.declaraui in l. emancipa
ta.ſupra qui admi. certè ille in quem fit tranſmiſſio excludet
ſubſtitutum vulg.quia licèt ipſe primus non ſit hęres, facit ta-
men alium hæredem beneficio iuris delib.idem tenent Bal. &
omnes Mod.hic,& Bal.in d.l.cū antiquioribus.in 2. qō. & in l.
apud hoſtes in 2.col.C.de ſuis,& legi. Bar.in l.1.in princ.in 4.q.
* prin.ff.de vulg.& pup.vbi *communiter alij*,Bar.& Imo.in d.l.ſi pa
terfam.& eſt glo.in l. quandiu.la prima.in gl.1.iuncto text.quā
ad hoc ibi no.Bal.& Pau.de Caſt.ff.de acquir. hæred. idem te-
net Imo.in d.c Rayn.in materia vulga.ſubſti. & idem videtur

ſequi Ang.in l.ſed ſi plures.§.filio.ff.de vulg. & pup. Quamuis
contrarium tenuerit vbique Ang.hic,& in d.l.ſi paterfamil.&
in l.1.& in l.fi.in prin.ff.de vulg.& pup.& in conſi.132.inci.qui-
dam Nic.Motus illo ſolo fundamento,quia tex.in d.l. ſi pater-
fam.requirit,quòd inſtitutus mutata conditione faciat aliũ hę
redem,ſed quando moritur,non mutat conditionem, ſed ex-
tinguit.Bart. ibi reſpondet, quòd illud de mutatione perſonæ
non excludit caſum noſtrum,vt hic,ſed illud ibi poſuit,vt de-
cideret caſum magis dubitabilem. Eandem contra commu-
nem tenuit Saly.in d.l.cū antiquioribus.motus per tex.in l.vni
ca.§.cùm autem in ſuperiore in vltim.columna.ĩ.de cad.tol-
len.vbi hæreditas non adita tunc tranſmittitur, quando non
erat ſubſtitutus,ſed tex.ibi ponit exceptionem in tranſmiſſio-
ne,quæ fit ex l.Theodoſiana,vt ſtatim inducam.& ſicut in ca-
ſu noſtro,vt patet per tex.in eadem.l.vnica.§.in nouiſſimo.Cō
tra communem ſententiam videntur facere argumenta, &
fundamenta, quæ adduxi in præcedenti quæſtione, & præci-
puè, ꝙ cùm ſubſtitutus veniat ex expreſſa prouiſione homi-
nis,& ſic teſtat.item veniat de iure communi, ille autem ve-
niat ex iure tranſmiſſionis,& ſic ex diſpoſitione legis, & ſic de
iure priuilegiato,ergo prouiſio hominis,& de iure communi
debet facere ceſſare prouiſionem legis,niſi dixeris,quòd teſta-
tor noluit prouidere de ſubſtituto,niſi quando prius hęres nō
eſſet hæres per ſe,nec alium quouis modo hæredem faceret,
dic vt dixi in præcedenti arti.quem,quia plenius diſcuſſi,ideo
in iſto ſecundo breuius tranſeo.pro iſta opi. Bar.& communi
eſt tex.bon.decidens iſtam quęſtionem in l.vnica.§. cū autem
in ſuperiore.iuncto.§.in nouiſſimo.in.verſi.hęreditatem. C.de
19 cadu.tolien.†vbi traditur regula iuris,quòd hęreditas non adi-
ta non tranſmittitur,à qua regula text. excipit duos caſus.pri-
mus,quando tranſmittitur ad deſcendentes beneficio.l.vnicę.
C.de his,qui ante aper. tab. ſecūdus, quando fit tranſmiſſio be
neficio iuris deliberandi per d.l.cū antiquiorib. deinde in §. cū
autem in ſuperiori.traditur doctrina,ad quos deuoluatur hæ-
reditas,quæ non tranſmittitur.& dicit tex.ꝙ exceptuatis perſo
nis,in quas tranſmittitur, poſitis in parte ſuperiori.l. hęreditas
primò deuoluitur ad ſubſtitutum. Secundò ad venientes ab
inteſt.Tertiò ad fiſcum,& ſic ibi eſt tex.rotundus, ꝙ ita demũ
admittitur ſubſtitutus,ſi non ſit in quem tranſmittatur,& illũ
tex.originaliter ita ad hoc ponderauit Bened.de Plumb.in re-
20 pe.l.ſi fratris.C.de iure delib.¶†Quartò no.ex tex.ibi,potuit.n.
duo principaliter,vnum eſt,ꝙ ſi ſeruus inſtitutus eſt hæres, ita
demũ acquiratur hæreditas eius domino, ſi talis ſeruus adeat
hæreditatem, & non aliter, & ſic quando ſeruus eſt inſtitutus
hęres,dominus ſerui ſine voluntate eius, & ſine aditione eius
non poteſt acquirere hęreditatem.Intellige, & limita iſtud ꝓ-
cedere in directa inſtitutione facta de ſeruo, ſecus autem eſt
in fideicommiſ.nam ſi aliquis ſit inſtitutus hęres, & grauatus
reſtituere hęreditatem ſeruo,poteſt illam reſtituere eius domi
no abſque voluntate ſerui.tex.eſt in l.ſeruo inuito.in prin.ff.ad
Treb.& ibi vide Bar.aſſignantem rationem differentiæ,& Nic.
de Neap.in §.alienus quoque.inſti.eod.de hære.inſti. ¶Secun-
dum habes,ꝙ ſi ſeruus ſit inſtitutus hæres,poteſt repudiare hę
reditatem,& præiudicare domino inuito. ita expreſsè ſonant
verba literæ, ibi,potuit enim quamuis iubente domino nolle
adire,& ex hoc reſultat,ꝙ hic erit caſus mirabilis, ſecundum
Sal.contra regulam, quod ille poteſt repudiare hęreditatem,
qui liberè poteſt adire.l.is poteſt.& l.nolle.& l.is qui. ff. de acq.
hære.& ꝙ hic ſit caſus contra iſtam communem regulam,pa
tet,quia ſeruus inſtitutus heres non poteſt liberè adire hęredi-
tatem ſolus,& de per ſe,ſed requiritur, ꝙ pręcedat iuſſus do-
mini.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqu. hære.dictum fuit
in l.1.ſupra qui admi.tamen ſolus ſeruus poteſt inuito domi-
no repudiare,& ſi dicas,ꝙ in contrarium ſit text. quòd ſeruus
inuito domino non poſſit repudiare, imò dominus poteſt eũ
cogere, & facere coactè adire.l.1.§.1.ff.ſi quis omiſ. cau. teſta.
hic alleg.in glo.pen.& l.ſeruus dotalis.ff.ſoluto matrimon. re-
ſpondet Salyc. ꝙ in illis legibus ſeruo inſtituto non erat datus
ſubſtitutus,tunc verum eſt, quòd non poteſt inuito domino
repudiare,ſecus quando ſeruo datus eſt ſubſti. vt in caſu no-
ſtro.iſta ſententia Salyc.& prædictum no.reprehendi ſolet, qa
ſeruus non poteſt præiudicare domino inuito, nec eo inuito
repudiare ſecundum Pau.de Caſt.& Dom.Alex.hic.& Ioã.de
Imo.in l.ſi paterfam.in 4.colum.ff.eod.quia filiusſam. inſtitu-
tus

ADDITIONES.

a ¶Et filius. Adde tex.in §.authoritates.35.q.3.glo.in c. ſuper eo.el 2.de teſtib. Fely.in c.1.in 1.col.de magiſt.

b ¶Acquirit. Adde l.filius.ff.de inoffic.teſtam.Barto.in l.is qui hæres. ff. de acq. hæred.

tus hæres habebat plus iuris etiam tempore fforum, quàm haberet seruus. ita no. glo. & Doc. in l. cùm filiofam. ff. de leg. 1. & tamen filiusfamil. solus institutus hæres non potest repudiare inuito patre. l. is qui hæres. §. fi. ff. de acq. hære. ergo multominus poterit seruus, qui minus iuris habet. Sed aduerte, quia in d. l. is qui hæres. §. fin. filiusfam. non habebat substitutum, vt est in casu isto, & in substituto fundatur principaliter opi. Saly. & sic facilè esset tenere cum Saly. cum grano tamen salis, quandò substitutio est facta expressa conditione, si noluerit, vel non potuerit, prout fuit in hac lege, quia eo nolente adimpleta est cõditio substitutionis, quia tales conditiones, si voluerit, cùm sint facti, possunt cadere in persona serui, & filijsfam. & per eos impleri. l. conditionibus pupillus. ad fi. ff. de condi. & demon. §. sed cum factum. insti. de stip. ser. facit l. fi. in prin. ff. de verb. obl. notant Scribentes in l. Iulianus. ff. de leg. 1. quia tamen confunderetur regula. d. l. is potest. si vis tenere opi. Mod. quòd seruus institutus hæres, & c. quid respondebimus ad hunc tex. in fin? respondent præfati Mod. diuinando, quòd in hoc tex. ad instantiam substituti assignabatur dilatio seruo instituto per iudicẽ, & si intra tempus non adeatur, præiudicabit domino, & substitutus admittetur. per d. l. quandiu. cũ glo. mag. ff. de acquirẽ. hæred. & hoc modo dicunt, quòd practicabitur iste text. & ita intelligunt istum text. & est somniare. Vnde tu responde clarius, ꝙ tex. non dicit, quòd seruus institutus hæres possit expressè repudiare inuito domino, sed bene dicit, quòd potest nolle adire, & sic potest pati, ꝙ labatur tempus ad adeundum, & sic fateor, ꝙ illam tacitam repudiationem per lapsum temporis potest facere in præiudicium domini, sed non expressè repudiare. Tolle optimum simile in filiofam. instituto hærede, qui licèt non possit expressè repudiare in præiudicium patris, tamen bene potest tacitè per lapsum temporis. l. fin. ff. quis or. in bon. poss. ser. l. 1. §. qui admi. & ibi dixi allegando quædam bona similia. declarat Bald. in l. is qui hæres. §. fina. ff. de acquir. hære.

21 ¶†Nunquid autem dispositio præalleg. l. fi. §. 1. C. de bon. quæ libe. quæ vult, quòd si filiusfam. institutus hæres repudiet hereditatem, pater [a] potest eam adire, & sibi acquirere, habeat locum etiam in monacho, cùm in seruo locum non haberet. cõcludit Bar. ꝙ sic, & in hoc monachus sit æquiparandus filio, & non seruo, & ostendit, quia in successionibus quemadmodum filius succedit vt suus, eodem modo monachus [b] efficit suus hæres patri. l. Deo nobis. C. de epis. & cler. quæ suitas non cadit in seruo. idem tenet Saly. & Pau. de Cast. hic, & latius Bal. in l. 1. 4. q. prin. ff. de vulg. & pup. Bal. in l. 1. in 10. q. §. qui admi. Bald. * post Cy. in d. l. Deo nobis. *& communiter* Can. in c. in præsentia. de proba. Lud. in d. l. 1. supra qui admi. & in d. l. is qui hæres. §. fi. ff. de acqui. hære. & ista consueuit esse magis communis sententia: contrarium tamen tenet Ang. & Imo. in d. l. si paterfamil. & Imo. in repe. d. c. Ray. in materia vulgar. substitu. & plenius Dominus Alexand. in d. l. 1. ff. de vulg. & pup. cum concor. de quibus ibi per eum, & vltra eum adde, quòd idem plenius, quam alibi tenet idem Ang. in consi. 91. incip. sancta Carmelitarum religio. & Falg. hic, & Dom. Franc. de Are. in d. c. in præsentia. & Ang. in l. Papinianus. in prin. ff. de inoffi. testamen. Potissimum est fundamentum, quia de iure antiquo, quando erat institutus vnus, qui erat in alterius potestate, nisi ipse vellet adire, & esse hæres, non acquirebatur ei, in cuius potestate erat, vt hic, & d. l. is qui hæres. §. fina. vnde licèt istud sit hodie correctum in filio per d. l. fin. §. 1. non debet extendi ad alium casum, & sic quando monachus est instit. tamen teneas communem opin. quia in dub. opin. [c] tenenda est illa opi. quæ fauet piæ causæ. l. sunt personæ. ff. de relig. & sump. fun. & sic tenenda est opin. quæ fauet monasterio. Et ad obiectum respondeas dupliciter. Primò, quòd d. l. fina. §. 1. non dicitur propriè correctoria iuris antiqui, sed bene limitatoria, & in limitatorijs bene licita est extensio, vt pluries hoc anno dixi. Præterea & secundò, etiam si esset correctoria, tamen vbi tractatur de fauore piæ causæ vel animæ, [d] etiam in correctorijs est licita extensio ex identitate rationis, vt patet ex traditis per Bar. post gl. in Auth. sacramenta pube. in vlti. colum. C. si aduer. vendi. Dom. Anto. in c. fi. de consue. non omittas, quòd pro secunda opin. Dom. Franc. de Aret. in d. c. in præsentia. adducit rationem secundum eum fortissimam. nam aut vis æquiparare monachũ seruo, [e] prout facit Inno. in cap. cùm olim. el primo. de priuile. Bar. in l. 1. in princ. & in §. penul. ff. de stip. ser. & res est clara per istum text. aut vis æquiparare monachum filio, prout facit hic Bar. & tunc aut respectu hæreditatis aduentitiæ, & non potes, quia in ea filiusfam. acquirit sibi proprietatem. d. l. fin. in prin. & l. 1. & 2. C. de bon. mat. sed monachus non est capax alicuius acquisitionis. Auth. ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. & c. religiosus de test. in 6. aut vis æquiparare monachum filio [f] respectu hæreditatis profectitiæ, quam in totum quęrit patri, quòd videtur dicendum, cùm in totum similiter quærat monasterio cap. cùm ad monasterium. de statu monach. & monachus in dubio censetur institutus contemplatione monasterij. cap. requisiti. de test. & tunc d. l. fi. non habet locum in profectitijs, q̃a in profectitijs nil est hodie immutatum, prout tenet gloss. & Bar. in l. 1. §. qui admi. cum concor. quas ibi dedi. & glo. & Bart. in l. si is qui mihi bona. §. iussum. & in l. is qui hæres. §. fi. ff. de acquir. hæred. ergo similiter d. l. fin. pari ratione non habebit locũ in monacho. Tu tenendo communem dic, quòd in isto artic. est euidens æquiuocatio, nam quando dicitur, quòd in profectitijs nihil est hodie immutatum per d. l. fina. vt dicunt gloss. prealleg. est verum, & procedit quo ad duo, scilicet quo ad acquisitionem, vt totum acquiratur patri sicut, & olim. Item si filius non possit hæreditatem profectitiam adire patre contradicente, vel ignorante, & istud similiter hodie non est immutatum per d. l. fin. sed bene est immutatum in hæreditate aduẽtitia, quàm filius ignorante vel contradicente patre potest adire, secundum communem opi. & in istis terminis propriè loquuntur glo. præalleg. & dixi in l. 1. supra qui admi. sed istud non est ad propositum nostrum. aliud est quærere, nunquid sicut hodie hæreditatem aduentitiam delatam filio potest pater solus nolente filio adire. d. l. fin. §. 1. & §. similique modo. an sit possit solus pater hodie adire profectitiam nolente filio, & dico, quòd multofortius potest. prout tenent Cyn. & Bar. in d. §. similique modo. per illum tex. & dicit Pau. de Cast. in d. l. fin. in prin. quòd contrarium dicere, est truffa, quia si solus pater nolente filio, vel recusante potest hodie adire non solũ hæreditatem aduentititam, in qua patri solũ quærit vsumfru. imo etiam hæreditatem castrensem, in qua nihil patri quæritur. d. §. similiq; modo. fortius debet posse pater filio recusante adire hęreditatem profectitiam, quæ sibi in totum semper acquiritur quo ad proprietatem, & vsumfruct. vnde cui licèt, ꝙ est plus, debet licere, quòd est minus, vt in regula cui licèt. de regu. iur. in 6. est tamen dare casum, quo si etiam monachus expressè vellet repudiare non posset, quando naturalis leg. timaretur per ingressum monasterij, vt dixi in l. qui se patris. supra vnde lib. post Lud. in l. necessarijs. vbi Moder. ponunt. ff. de acquiren. hered. ¶Glo. in verb. hereditas. opponit contra text. & dupliciter soluit, postea ponit distinctionem. Secunda ibi, si autem sciuisset. ¶ In 1. parte prima solu. est vera, quòd ibi seruus erat in totum militis testatoris, & ideo si errauit circa personã ipsius serui instituti, quia credebat liberum cùm esset seruus, nil valet institutio, non quidem respectu serui, nec respectu domini, quia nullum alium dominum habet nisi testatorem. Secus quando seruus, circa cuius personam erratur, erat communis, vt hic in tex. tunc valet institutio, quia quæri potest alteri domino. Secunda solutio gloss. potest esse bona quantum ad primum casum huius. l. non quantum ad secundum, quando testator retulit se ad ius, quo casu valet institutio, vt in tex. ¶In vltima parte gloss. distingue clarius faciendo tres casus ex mente glo. in l. sed & si in conditione. §. si seruum. ff. eo. secundum Cyn. Alb. Saly & Pau. de Cast. hic. ¶ Glo. in verb. potuit. diuiditur in tres partes. In prima dupliciter declarat tex. tene secundam. In secunda format quæstionem, & soluit. & dum gl. dicit ibi, adiuit errans, melius dixisset fallens, vel simulans. In tertia per viam notabilis respondet tacitæ questioni, quę omittitur hic in tex. Secunda ibi, sed quid in tertio casu. Tertia ibi, item not. quòd loquitur hæc lex.

22 ¶ †In vltima parte habes ex glo. quòd si testator instituat heredem illum, qui verè est seruus, sed credebat esse liberum, & si hęres non erit, dedit ei substitutum, quòd in casu dubio, quando non apparet, quæ fuerat volũtas testatoris, debet hęreditas diuidi in 4. partes, & tres assignantur domino hęredis instituti, & alia quarta pars substituto, & hęc diuisio fit propter repugnantiam regularum, quia attenta opin. testatoris substitutus deberet totum habere, attẽta autem veritate deberet vtique dominus serui insti. totum habe-

ADDITIONES.

a ¶Pater. Adde, quòd hanc sequitur, & communem dicit Villalo. inter commu. opi. l. b. 6. ver. filiofamilias, vbi ponit limit. no. MASVER.

b ¶Monachus. Adde c. vni. 16. q. 1. & c. fin. 19. q. vlt. Doc. in cap. in præsentia. de proba. Ang. consi. 33. incip. super primo puncto dico.

c ¶In dubijs opi. Adde Mathes. in trac. opi.

d ¶Piæ causæ, vel animæ. Adde gl. in c. sciant cuncti. de elec. lib. 6. & in c. fi. eod. tit. Abb. consi. 114. incip. in q mouenda inter Ant. in 1. vol.

e ¶Aequiparare monachum seruo. Adde gl. in cap. parochianus de senten. excommun. gloss. in l. cùm hæredes. in §. fina. ff. de acquir. poss. & in l. Pedius. ff. de arbitr.

f ¶Monachum filio. Adde glo. in l. si filius. in fin. iuncto tex. ff. de iud. Bart. in l. 1. in 3. q. ff. de vulg. & pup. Spec. in titu. de statu monach. ver. 18. Arch. in c. statu. 18. q. 1.

habere,vnde eligitur via prædicta , & eſt dare tunc caſum , in
quo inſtitutus,& ſubſti.ſimul concurrunt, tex..eſt in l.ſi pater-
f.m cum l.ſeq,ff.eo.& in §.fi.inſti.de vulg. ſubſti. ratio autem,
quare aſſignentur tres partes domino ſerui inſtituti,ſubſtituto
autem non aſſignetur niſi vna quarta pars,eſt, quia in perſona
domini plura concurrunt.ſ.veritas,& iuris diſpoſitio,ſed in p-
ſona ſubſtituti non concurrit niſi opin. teſtatoris, quæ cùm ſit
erronea,facit vt ſubſtituto debeatur quarta pars.¶Item adde,
ꝙ diſtinctio illarum legũ , quæ fit in ſeruo , habet etiam locũ,
quando teſtator inſtituiſſet aliquem, qui verè eſſet filiusfamil.
aut monach.& ſi hæres non erit, dedit ſubſtitutum,nam eodẽ
modo hæreditas debebit diuidi in quatuor partes.gl.eſt no. in
l.ſi quis filiumfam.in princ.in glo. 1.& ibi Bar.ff.de acqui.hære.
& Lud.Rom.ibi,& Raph.Cum.dicunt,ꝙ illa gl. eſt ad hoc ſin
gu.quam etiam tenet Bar.in l.cùm filiofam.nu.6.ver. venio ad
contraria 3.partis.ff.de leg.1. ibi Bal.& Imo.reputant iliam gl.
ad hoc ſing.quam ſequitur Cyn.hic in 3.q. & Ang. & Bar.Illa
gl.in l.filiofam.clarè procedebat attento iure fforum,quo iure
totum acquirebat patri,ſicut ſeruus domino , ſed cùm hodie
filiusfam.hæres inſti.non acquirat patri niſi vſumfruct. & ſibi
proprietatem.l.1.C.de bon.quæ lib.& §.1.inſti.per quas perſo.
nob.acq.dicit Pau.de Caſt.ꝙ illa gl.hodie nõ eſt vera.Dic me-
* lius ſecundum Bal.in d.l.ſi quis filiumfam. quem *ſequuntur om
nes Mod.ibi*,ꝙ quantum ad vſumfruct. ſpectantem patri pro-
cedit diuiſio in quatuor partes,vt prædixi,non in proprietate,
quæ eſt filij,quicquid teneat Fulg. hic, & ſi contingeret filium
inſti.repudiare,quo caſu pater totam hæreditatem poteſt ob-
tinere beneficio d.l.fi.C.de bon.quæ lib.tunc etiam fieret diſtin
ctio inter patrem,& ſubſtitutum,ſecundum formam d.l.ſi pa
23 terfam & ibi Imo.& Fulg.hic.¶†Quid autem eſſet,ſi teſtator
inſtituit aliquem,quem credebat ſeruum , & verè erat ſui iu-
ris,& ſi hæres non erit,dedit ſubſtitutum?glo.in §.fi.inſti.de vul
ga.& pup.ſubſti. dicit, ꝙ inſtitutio valet , & inſtitutus acquirit
totum,excluſo ſubſtituto,quia tunc magis attenditur veritas,
quàm opin.& dicit ibi gl.quòd iſte caſus eſt indubitabilis.idem
tenent Bar.Ang.& Saly.& Fulg.& Barto.in d.l.ſi paterfam.per
tex.in l.1.§.ſi quis filium.ff.de carb.edi.à ſimili.Tamen Iaco.de
Are.Pet.& Cyn.hic in 2.q.& Alber.tenent contrarium , & re-
ſpondent ad d.§.ſi quis filium.quòd ibi error non variabat vo
luntatem teſta. imo augebat, quia ſiue eſſet extraneus, ſiue fi-
lius,ipſe idem erat hæres,vt teſtator volebat, ſecus eſt in quæ-
ſtione noſtra,vbi teſtator credebat eſſe ſeruum , & talis error
24 bene variat volunta.teſtato. ¶ † Confirmatur vltra eos, quia
quotieſcunque teſtator inſtituit ſeruum,præſumitur inſtituiſ-
ſe contemplatione eius domini,& non ſerui.l. filiumfam.ff.de
condi.& demon.& l.cùm aliquis.ʃ.de iure delibe. ſicut etiam
monachus in dubio cenſetur inſtitutus contemplatione mo-
naſterij.cap.requiſiti. de teſt. Si ergo reperiatur, quòd ſit liber,
iſtud variat volun. teſta. & in hoc cogita.Item tenendo iſtam
opin.Vltramon. aduerte, quod fundamentum Barto. non vi-
detur bonum,dum dicit,quod ex quo acquireretur ſibi hære-
ditas,ſi eſſet manumiſſus ante aditionem d.l.ſi paterfam. ergo
multo magis quæritur ſibi exiſtenti libero . Iſta conſequentia
non videtur bona per illam met.l.ſi paterfam.in ver.at qui.iun
cto verſi.fina.ibi enim dicitur , quòd ſi teſtator inſtituit here-
dem eum,quem liberum putabat , intelligitur velle ſignifica-
re,ſi ipſe ſibi hereditatem acquiſierit , vel mutata conditione
alium heredem fecerit,& tamen iſtud nõ procedit vbi ab ini-
tio fuiſſet ſeruus,vt ibi dicit tex.in fi.ſed hereditas diuiditur,vt
ibi,ita in propoſito,quando quis inſtituit ſeruum , qui erat li-
ber tanquam ſeruum,licèt ſi verè fuiſſet ſeruus, ſibi poſtea ef-
fecto libero acquireretur hæreditas,tamen non ſequitur, ſi tẽ-
pore teſtamenti fuit liber,quòd hæreditas ſibi acquiratur,imò
debet diuidi,prout & ibi deciditur in ſeruo.in d.l.ſi paterfam.

LEX IIII.

1 SI pater tuus. †Error in coniunctione naturali vitiat inſtitutio
nem.hoc dicit , & vide quæ dixi in l. neque pro-
2 feſſio.ſupra de teſt.¶†Adde,quòd idem eſt, quan-
do erratur in coniunctione ciuili, ſiue erretur in facto , ſiue in
iure,nedum inter aſcendentes,& deſcendentes,vt hic,ſed etiã
inter tranſuerſales.tex.eſt in l.nec apud.ʃ.eo.& in l. eam quam.
a ʃ.de fideicom.idem eſt in contractu , [a] quando quis donat ali-
cui tanquam vxori,quæ vxor non eſt.l.cùm hic ſtatus.§. fin.ff.
de don.inter vir.& vxo.quem ad hoc reputat ſing.Bal.in l.eam
quam.in 7.col.ʃ.de fideicom.facit l.voluntate. C. de dot. pro-
miſ.ſecundum Bal.in d.l.nec apud.& Alexan.hic,quicquid te-
neant Cy.& Angel. ibi.Item adde,ꝙ ad hanc l.obſt.l. proximè
præcedens,ſed reſponde,vt ibi dixi in 1.no. ¶Et nota bene de-
b ciſionem Cy.& Alb.hic de illa vetula, [b] quæ habebat filiã , &
neptem,ſed ſolam neptem ſolebat filiam appellare,filiam au
tem non appellabat filiam,ſed ſuo nomine proprio , ſi fecerit
teſtamentum,& ſimpliciter dicat inſtituo filiam meam hære-
dem,nunquid intelligetur de nepte,attenta cõſuetudine auię,
c & concludunt,quòd non,ſed intelligitur de filia vera , [c] vt hic
plenius per eos,ſiue loquatur in inſtitutione, ſiue legato , quia
niſi aliud de mente teſtatricis appareat, non eſt præſumendũ,
ꝙ voluerit neptem filiæ præferre.arg.l.cùm acutiſſimi.C.de fi-
deicom.vt hic per eos.nam ſecundum hoc duas collige limi-
ta.Prima limitatio eſt ad regulam , ꝙ præcipuè in teſtamentis
debet attendi communis vſus loquendi, & maximè ipſius te-
ſtatoris.l.librorum.§.quòd tamen Caſſius.cum gl.no.ff.de leg.
3.l.ſi ſeruus plurium.§.fin.ff.de leg.1.nam limitatur per iſtã de-
ciſio.niſi eſſet quidam vſus loquendi particularis ipſius teſta-
toris,quia non attenditur,quando repugnat prioritas gradus,
& præſumpta voluntas teſtatoris ex ordinata charitate, ſed in
contrarium præſumitur. Secundam collige limitationem ad
id,ꝙ decidit Bar.in l.alimenta.in princ.ff.de alim.lega.vbi dicit
3 ſingula.†ꝙ licèt appellatione filij [d] non contineatur nepos , tñ
d ſi ſit nepos,quem auus ſolebat ſemper tractare , & nominare
filium,venit appel.filij.& illud dictum Bar.ſequitur, & reputat
ſing.Rom.in l.ſi vero.§.de viro.in 33.fal.ff.ſol.matr. & in conſi.
438.incip.in caſu præſentis conſultationis,eo quia mihi dubi-
tatiſſima eſt.ad fi.nam dictũ Bar.poſſet procedere,niſi eſſet ca-
ſus,in quo concurreret & filius,& talis nepos,quia tunc appel
latione filij intelligeretur de vero filio potius quàm de tali ne-
4 pote.¶†Item no.ex iſto tex.in verbo oſtenſus eſt.ꝙ aſſertio te
ſtatoris facta in teſtamento , per quam dicit aliquem eſſe filiũ
ſuum,inducit pręſumptionem filiationis, & facit præſumi eſ-
ſe talem , niſi contrarium oſtendatur. videtur enim eſſe facta
nominatio loco cauſę fi.Item ſunt verba enunciatiua,quaſi ꝑ
modum cauſę,quibus ſtatur.l.qui volebat.ff.de hęr.inſti.Bart.
in l.ex hac ſcriptura.ff.de don.& de hoc no.dixi in l.neque pro
5 feſſio.ſ.de teſt.¶Gl.in ver.quaſi filium.ponit tria dicta.†Et pri
mò not. ꝙ ſi pater inſtituat filium non nominando eum filiũ,
imò inſtituat tanquam penitus extraneum , tamen valet talis
e inſtitutio,& filius non dicitur eſſe præteritus. [e] l. 1. §. ſi quis fi-
lium.alleg.in gl.& no.bene,quia inuenio,quòd Angel.in l.1.in
lect. Flo. C.de carb.edic.refert,ꝙ in iſto caſu in ſpecie conſul-
uit in ciuitate Papię,vbi iſta qõ fuit de facto , & ſecundũ eum
fuit multum ruminata, videlicet, ꝙ ſi pater inſtituit aliquem,
licèt non noĩauerit eum filium,valet inſtitutio,nec ille dr̃ præ-
teritus per tex.rotundum in d.l.1.§.ſi quis filiũ.alleg.in gloſſ.ſed
certè poſſet dici,ꝙ tex.in d.§.ſi quis filium.non probet,nam ibi
non

SVMMARIVM.

*1 Error in coniunctione naturali vitiat inſtitutionem,& idem etiam ſi er
ratur in coniunctione ciuili,ſiue in facto,ſiue in iure.nu. 2.*
*3 Appel.filij non continetur nepos,niſi auus tractaſſet,& nominaßet ne-
potem filium,quia tunc venit appel.filij.*
*4 Aſſertio teſtatoris facta in teſta. per quam dicit aliquem eße filium
ſuum,inducit præſumptionem filiationis.*
5 Si pater inſtituat filium non nominando eum filium,valet inſtitutio.
6 Ignominioſa inſtitutio filij valet,niſi deſcenſum ſit ad ſpeciẽ ignominię.
*7 An pater maledicendo filium in teſta. propter talem cauſam dicatur
exhæredare.*
8 Exhæredatio in extraneum nihil valet.
9 Error non excludit culpam delinquentis.
*10 Si teſtator errans inſtituit aliquem tanquam filium, qui non eſt , debet
ſibi auferri ſucceſſio.*

ADDITIONES.

a ¶In contractu.Adde,quòd iſte tex.etiam procedit in matre.Iaſ.in rubr.C. de
ſucceſ.edict. 2.col.
b ¶Illa vetula. *Vide* Soc.in l.ſi cognatis.ff.de reb.dub.col.1.
c ¶Filia vera.Quot teſtib.probetur filiatio in caſu huius legis, Iaſ. ponit in l.
2.col.2.ver.adde etiam. ſupra de ſecun.tab.& limitat,& ampliat hanc l.Bar.
in Auth. nouiſſima.col.7.ver.2.oppo.C.de inoff.teſta. Et quando præteritus,
eſt vel exhæredatus tanquam non filius,cùm tamen eſſet,Cur.iun.conſil.31.
videtur.
d ¶Appellatione filij. Adde glo.in cle.1.de bapt.Bal.in l.liberorum. ff.de verb.
ſign.Io.And.in c.ſtatutum.de hære.lib.6.in nouel.Ant.de But. in c. ad extir-
pandas.de fi.presby.
* Et dic, quòd vera eſt opi. quòd nunquam filiorum appellatione veniunt nepo
tes,niſi de mente loquentis aliter appareat,hoc enim communis vſus loquẽ
tis ſuadet,iuxta tex.in l.quid ſi nepotes.ff.de teſta.tute.Quam conclu.& alia
ad materiam pertinen.plenè,& copioſè examinat Gabr.com.opi.lib. 6.titu.
de verb.ſign.conclu.1. MASVER.
e ¶Præteritus.An filius dicatur præteritus non nominatus,vide Bal.lib.1.cõſi.
134.in 1.col.

non deciditur,an valeat inſtitutio necne, quia non erat de hoc
dubium in illo text. nec faceret ad materiam illius tit. ſed ſolũ
deciditur de quæſtione ſtatus perſonæ , quæ eſt in tempus pu-
6 bertatis differẽda.¶†Scd̃m dictum gl.eſt,ꝙ ignominioſa inſti
tutio filij tamen valet. Intellige ſanè niſi deſcenderet ad ſpeciẽ
ignominiæ.l.quoties.§.ſi qs nomen.ff.eod.ſm Ang.Sal.& Fulg.
7 & Pau.de Caſt.hic,not.in l.turpia.ff. de leg. 1.¶† Nunquid au-
a tem pater maledicendo [a] filio , puta , qa in teſtamento dicat ,
maledictus ſit talis filius meus,& exprimat cauſam , eo qa me
verberauit,nunqd dicatur exhæredatus?Bart.pulchrè in procœ.
Decretalium.in pen.& vlt. col.tenet, ꝙ non, ꝙ patet,quia põt
cum maledictione filius hæres inſtitui.l.his verbis.§.1.hic alleg.
in gl. & ideo ſi teſtator dicat,filium meum maledico expreſſa
cauſa ſufficienti ad exhæredationem , nihilominus patri ſuus
hęres exiſtit,qa nec benedicendo videtur eum inſtituere hr̃dẽ,
quia verba dignationis, vel indignationis non diſponunt,ꝙ ſo
nant,licet ſm eum in veteri teſtõ contrarium ſeruaretur,quia
maledictio patris eradicabat domum filiorum,alleg.etiam, ꝙ
not.Arch.23.q.4.c.quid ergo.pro iſta deciſione Bal.videtur be-
ne facere text.quem Bal.alleg.in d.l.his verbis.§.1.in verſ. cum
maledicto.cum gl.& ſummario Bart.ibi, ꝙ verba maledictio-
nis inſtitutionem nõ vitiant. Sed contra iſtam deciſio.Bal. pon
dera tu videri text.in c.licet vniuerſis. de voto.in verbo *ſub inter
minatione maledictionis paternæ.* iunctis verbis ibi , *hæreditatis emo-
lumento priueris.*Niſi dicas,ꝙ ibi non inducatur priuatio hęredi-
tatis pp interminationem maledictionis , ſed eo quia , vt dicit
text. non impleuit onus ſibi iniunctum à teſtatore circa execu
tionem voti,vnde priuatur emolumẽto ſucceſſionis, ſicut qñ
nõ implet legata, & fideic.Auth.hoc amplius. C.de fideic. Sed
ex alio puto,ꝙ dictum Bal.non ſit verum : nam procederet,qñ
maledictio eſſet in gñe,ſeu ſimpliciter prolata, ita loquitur.d.l.
his verbis.§.1.& ibi Bart.ita ſummat, dum dicit verba maledi-
ctionis vniuerſalia,ſecus qñ deſcendit ad ſpeciem maledictio-
nis exprimendo de meritum in ſpecie, vt in caſu Bal. l.quoties.
§.ſi quis nomen. & ibi in ſpecie gl.not. declarat.ff.eo. & glo.&
Doct. in l.3.in prin.ff.de lib.& poſth. Præterea tex.ille loquitur,
qñ filius eſſet inſtitutus,licèt ſub termino maledictionis , ꝙ nõ
eſt in caſu Bal. vbi non eſt inſtitutio.Item,ꝙ in d.c.licèt.non ſit
exhæredatio, patet , quia nulla cauſa erat inſerta de. 14.§.aliud
8 quoque capitulum.in Auth.vt cùm de appel.cog.¶†In tertio
dicto gl.dic, ꝙ rõ eſt, quia tunc exhr̃daret vt extraneum , ſed
exhr̃datio in extraneum nil valet l. quidam cũ filiũ.ff.de verb.
obl.ſm Sal.hic.¶Gl.in verbo auferendam.diuiditur in tres. In
prima alleg.tres concor.ad tex. & eſt clara. In ſecunda ibi,ſed
arg.ꝯ gl.opp.& non ſoluit.Rñde tu,ꝙ ideo ibi error non excu-
9 ſat,eo quia ille dabat operam rei illicitæ.† Vnde error nõ exclu
dit culpam delinquentis, per illum text. in d.§.ſi iniuria. deter-
minat not.Bart.in l.reſpiciendum.§.delinquunt. in fi.ff.de pœ-
b nis,ꝙ cùm vellem percutere [b] Titium,ſi percuſſi Seium,ꝙ de-
beo puniri,ex quo omnino dabam operam rei illicitæ. ad hoc
etiam alleg. tex.in l.ſcientiam. §.pen.ff.ad l.Aquil.quamuis de
hoc alibi Bart.relinquat cogitandum in l.illud.§.fin. ff.de iniur.
Facit,ꝙ per.d.§.ſi iniuria.decidit idẽ Bart.in l.diuus.ff.ad.l. Cor.
de ſicar.ꝙ cùm vellem ſolùm percutere,vel vulnerare vnũ,eũ
interfeci , vel cùm vellem percutere vnum,percuſſi duos, de-
beo puniri ſm rei euentum,& non ſm animum.facit tex.in c.
fin.de homi.in 6. Item adde pro diſtin.Bar. ꝙ aut dabam ope-
ram rei licitæ,aut illicitæ. bene facit text.in l. ſi cum ſeruo.ff.de
iniur. vbi dicit text. ꝙ cùm vellẽ percutere pugno ſeruũ meũ,
percuſſi te in proximo ſtantem, ꝙ non teneor tibi iniuriarum,
rõ,quia in gñe non habui aĩum committendæ iniuriæ, cũ vel-
lem pugno percutere ſeruum,ꝙ mihi licebat.gl.tñ ibi dicit , ꝙ
licèt non tenear iniuriarum,teneor.l.Aquil.per d.l.ſcientiam.§.
ſed ſi defendendi.Ratio,qa ad hoc, vt qs teneatur.l.Aquil.ſuffi
cit qualiſcunque culpa,ẽt leuiſſima.l.in l.Aquil.ff. ad l.Aquil.&
cum opi.Bar.tenet Io.de Ana.in c.2.in 16.col.de maledi. Idem
tenet Bald.in l. ſi quis non dicam rapere.in pen. col.C.de Epiſ.
c & cler.per d.§.ſi iniuria , & ne delictum [c] remaneat impunitũ,
& quia in delictis ſufficit dolus in genere , licèt ſit erratum in
corpore.alleg.Ioann.And.in regula cũ quis de reg.iur.in merc.
Sed aduerte,quia Ang.in d.l.reſpiciendum.§. delinquunt,& la
tius idem Ang.in d.l.ſi cum ſeruo. ff.de iniur.not.illum tex pro
offendente mediatores rixæ, quos non credebat , nec volebat
offendere,ꝙ non tenetur , & reprehendit opin.Bart. ꝙ ſi dabat
operam rei illicitæ punitur,aliàs ſecus,nam eſt contra d.l.ſcien
tiam.§.ſed ſi defendendi.cum glo.vbi dabat operam rei licitę.
ſ.defenſioni , & tamen percutiens punitur. Reſponde verum,
ꝙ punitur.l.Aquilia ad intereſſe.cùm ibi ſufficiat quælibet cul
pa etiam leuiſſima,vt prædixi,ſed per hoc non ſequitur, quòd
criminaliter puniri debeat.Concludit ergo Ang.in vtroque lo-
co,quòd punietur ſolùm pro culpa arbitrio iud.& ſic extra or-
dinem.pro iſta opin.Ang.quæ eſt mitior,adde, ꝙ tenet Bal.in l.
3.§.quacunque. ff.de iureiur. vbi examinat per plures quæſtio-
nes caſum , qui ſecundum eum vertebatur tunc in facto , qui
eſt talis.Berta rixans cum Seio, volens percutere Seum proie-
cit lapidem , qui in muro proiectus ex caſu fecit vulnus in ca-
pite cuiuſdam puellæ paruæ , an puniri debeat de vulnere ſe-
cundum formam ſtatuti illius loci? determinat in 3.q. ꝙ non ,
quia non præſumitur in dolo,ſed in culpa , de qua non intelli-
gitur ſtatutum loqui,quia in criminalib. non æquiparatur do-
lo , vt not. in l.in actionib.ff.de in lit.iur. & quia in criminalib.
requiritur præciſè dolus,vt ibi per eum.Cyn.in d.l. ſi quis non
dicam rapere.Bene facit,ꝙ ſignanter dicit Bald.in l.fin.per glo.
ibi.ff.ꝙ quiſque iur.ꝙ ſtatuta pœnalia ſemper intelliguntur ha
bere clauſulam in ſe,ſi delicta dolo commiſſa fuerint . Iſta ſe-
d cunda opin. [d] videtur tenenda,quia in criminalib. mitior pars
eſt tenenda.l.interpretatione,& l.ſi præſes.ff.de pœn.Confirma
tur,quia ſtatutum puniẽs homicidium, vel aliquod delictum
corporale,intelligitur ſi dolo ſit commiſſum , nõ ſi caſualiter,
etiam ſi culpa interuenerit.l.cùm autem.§.excipitur.ff.de ędil.
edi.Bart.in l.quid ergo.§.pœna grauior.in 3.col.ff.de infa.cum
multis alijs concor. & bonis deciſionib. quas poſui in l. 3. §. ꝙ
prætor.poſt Bald. & Mod.ibi. ff. ne quis eum , qui in ius voca.
eſt.¶In tertia ibi, & cum auferatur.glo. reſpondet tacitæ quæ-
10 ſtioni , & valde neceſſariæ ad hunc text. vbi dicitur , † quod ſi
teſtator errans inſtituit aliquem tanquam filium ; qui non eſt,
dicit text.ſibi auferendam ſucceſſionem , & non aperit à quo,
quæro ergo,cui applicabitur iſta hæreditas? glo. dicit venienti-
bus ab inteſt. & ſi non ſint venientes ab inteſt. fiſco applicabi-
tur,ſic intelligit. l.auferrur.ff. de iur.fiſ. vbi glo. & Bart. plenius
* quam hic,& idem tenet Cyn.Bar.*& communiter omnes*, & Anti-
qui,& Mod.hic per l.apud.j.eo.Nec obſt.ſi diceretur,ꝙ quan-
do aufertur hæreditas alicui tanquam ab indigno, illa applica-
tur fiſco.l.Papin.§.meminiſſe.ff.de inoffi teſt. Reſpondẽt Doc.
& eſt pulchra limitatio ad illa iura,ꝙ illud eſt verum , quando
indignitas procedit culpa hæredis, ſecus ſi pp errorem teſtato-
ris.caſus eſt hic,ſecundum omnes.idem tenet Bart.in d.l.aufer
tur.in pric.& in l.hæreditas.j.de his quib.vt indig.& ex hoc col
lige aliam limit.ad gl.l.his conſequenter.ff.fam.erciſ.quæ dicit,
ꝙ nemo poteſt opponere de indig.hær.niſi fiſcus , quia eſt ve-
rum,qñ eſt indignitas procedens culpa hęredis,ſecus ſi indigni
tas cauſetur errore teſtatoris , quia venientes ab inteſt. pñt op-
11 ponere,vt hac gl.& adde prædictis.l.1.C.de nat.lib. ¶† Sed ad-
uerte,inquantum gl.& omnes volunt, ꝙ in d.l.aufertur.in prin.
ideo hr̃ditas applicatur fiſco,eo quia nõ erant venientes ab in-
teſt.vr̃ nimia reſtrictio , & diuinatio ad illum tex.præſertim cũ
in dubio nemo præſumatur ſine hr̃de,aut venientib.ab inteſt.
decedere,vt dicit gl.in l.ex facto.§.fin.ff.ad Treb. Pręterea ſi ita
eſſet,tunc fiſcus non veniret tanq̃ auferens ab indigno , vt ibi
dicit text. ſed eo quia nulli ſint venientes ab inteſt.tanq̃ bona
ſint vacantia veniret fiſcus. Ideo aliter rñdet Fulg. ꝙ in d.l.au-
fertur.in princ.& in hac.l.error teſtatoris proceſſit à dolo , ſeu
falſitate:nam vtrobique ideo teſtator putauit filium , quia fuit
ſubdititius,& ſic fuit commiſſum crimen falſi ſubijciendo ta-
lem partum pro vero filio. l.1.ff.ad l.Cor. de fal. ideo vtrobiq;
aufertur,& applicatur fiſco , ſed in l.nec apud. j.eod. error te-
ſtantis non proceſſit à dolo alicuius. contra iſtam opin. Fulg.
facit , quia licèt iſte error procedat à dolo , non tamen proce-
dit à dolo inſtituti , vnde incongruum videtur , ꝙ dolus tertij
præiudicet venientib.ab inteſt.Item aduerte , ꝙ in d.l.aufertur.
non dicit text.ꝙ ſit fiſcus,qui auferat, ſed ibi tex.ita loquitur in
ambiguo ſicut hic:nam ſicut hic dicit text.auferendam hære-
dit.& non dicit à quo , ita dicit ibi text. aufertur ab indigno,&
non dicit à quo. ex quo ergo indignitas non cauſatur facto hæ
redis,ſed errore teſtatoris, ideo vocãtur venientes ab inteſt. vt
ibi,& hic, & qñ nulli exiſterent , tunc veniret fiſcus , per illum
text.licèt aliqualiter videatur repugnare natura tit. ſub qua ſi-
tuata eſt d. l. aufertur. & iſto modo viſus eſt declarare Bart. in
d.l.aufertur.in princ.Item vltra alios conſidera , ꝙ gl. & Doct.
videntur errare in intellectu huius text. & ita aliàs dixi in publi
co examine vnius ſcholaris:nam conſidera,ꝙ tex.dicit,ſi pater
tuus eum quaſi filium,& ſic pondera , ꝙ iſte , qui ſupplicabat
Imperatori,erat filius, dato, quòd alium inſtituiſſet: nam dum
dicit

ADDITIONES.

a ¶Maledicendo.Adde Barb.in c.quintauallis.de iureiur.

b Percutere.Adde , quæ ſcribit idem Iaſ.in l.clam.§. qui ad nundinas.nu. 56.&
57.ff.de acq.poſſ.vbi infert ad plures caſus no.& declara,vt per Boſ.ti.de ho-
mic.nu.73.vbi dicit ſe defendiſſe quendam à magno diſcrimine. MASVER.

c ¶Ne delictum. Adde.l.ſi longius.in gl.in verbo impunita.ff.de iud.tex .in l.ita
vulneratus.ff.ad l.Aquil.text.& gl.in c.vt famæ.de ſen.excommuni.

d ¶Opi. Adde,quæ ſcribit Dec.in l.in actionib.nu.20.ff.de in lit.iur.

dicit pater tuus, vult ꝙ tu, qui ſupplicabas, eſſes filius, & ſic preſupponit tex. ꝙ duo eſſent filij, vnus verus, q. ſupplicabat, alius ſuppoſitus, tunc ego oſtendo, ꝙ dicta gl. & Doc. ad hāc l. ſtare non pñt à partib. ſufficienter enumeratis. Aut enim pater inſtituerat iſtum, qui verè erat filius, aut eum præterierat, aut exhęredauerat, ſi inſtituerat eum filium verum hæredem in aliqua parte, deinde probetur alium filium inſtitutum eſſe ſuppoſitũ, ego habeo, ꝙ portio filij putatiui dēt accreſcere vero filio inſtituto, per l. 1. C. quando non pet. partes, & tunc vanum eſt dicere illud, ꝙ dicunt glo. & Doct. ꝙ ab inteſt. veniant veniētes ab inteſt. cùm hic ſit alius verus filius inſt. Nec dicat quis, quòd ex quo alius filius erat ſubdititius, & ſic indignus, ergo fiſcus debet venire, qui impediet ius accreſcen. l. ſi ſequens. vbi Bart. ad Sena. Sylla. & probatur, quia fiſcus capiens partem indigni, impedit ſubſtitutum venire, vt ibi eſt text. multò magis debet impedire ius accreſcen. §. ſi duo. in l. 2. ff. de bon. poſſ. ſecun. tabul. quia reſpondeo ex doctr. *hic per omnes approbata*, ꝙ arg. procederet, quando eſſet indignitas procedens culpa, & delicto hæredis inſtit. quia illa inuitaret fiſcũ, & impediret ius accreſ. d. l. ſi ſequens. ſed quando iſta indignitas, de qua in hoc text. procederet ſolum culpa teſtatoris, non inuitat fiſcum, vt dicunt omnes hic, ergo non impediet ius accreſcen. ergo hoc caſu verus filius in aliquo inſtitutus haberet totum, nec id, ꝙ dicunt gl. & Doct. ꝙ ſuccederetur ab inteſt. poſſet ſtare: aut volumus dicere, quòd iſte fuit præteritus à patre in teſtamento, & tunc teſtamentum eſſet ipſo iure nullum, & tunc ſiue eſſet alium inſtituturus, ſiue non, ſiue crederet filium ſiue non, teſtamentum eſſet ipſo iure nullum, & non procederet iſta l. aut vis dicere, ꝙ pater exhæredauit in teſtamento illum verum filium, & tunc aut nullum dedit cohęredem, cuius aditione poſſet confirmari exhæredatio, & talis exhæredatio eſt nulla, & teſtamentum nullum. l. filium. §. ſed cùm exhæredatio. ff. de bon. poſ. contra tab. aut dedit cohæredem, qui adiuit, & cuius aditione fuit cõfirmata exhæredatio veri filij, & tunc neceſſarium eſt dicere, quòd portio filij putatiui accreſcat hæredi inſtituto per ius accreſcen. ergo non eſt verum, quod voluit glo. & Doct. quòd ſit locus venientibus ab inteſt. in caſu huius l. Vnde ſi conſideras, aut teſtamentum fuit nullum ex præteritione veri filij, aut ſi valuit, vel ipſe verus filius, vel alius debuit eſſe hæres, & tanto magis, qa ſi verus filius fuiſſet exhæredatus à patre fruſtra ſupplicaſſet Imperatori, vt facit hic. Durum eſt reſpõdere, & aliàs in publico examine poſt multas, variaſque reſponſiones vlt. dicebatur, ꝙ neceſſarium erat dicere, ꝙ in hac. l. bene verum eſt, ꝙ verus filius erat in aliquo inſtitutus, ſed ꝙ iſte verus fil. repudiauit inſtitutionem, & hoc caſu procederent gl. & Doct. Sed certè hic in nihilo ſatisfacit. Primò, quia diuinat. Secũdò, quia ſi verus fil. fuiſſet in aliquo inſtitutus, non eſt in dubio præſumendum, ꝙ repudiauerit, quia nemo præſumitur iactare ſuũ. l. cùm de indebito. §. fin. ff. de proba. Prætereà, & fortius, ſi iſte verus fil. repudiaſſet, fruſtra ſupplicabat Imperatori. Niſi dixeris, ꝙ licèt repudiaſſet ex teſtamento, volebat ab inteſt. venire. ¶ Sed iſtud eſt multiplicare diuinationes ad hunc text. placet mihi verus intell. ad hunc tex. non violando literam, quòd in hoc text. verus filius ſupplicaret Imperatori conſulendo, quid iuris ſit ſuper hæreditate, in qua filius putatiuus eſt inſtitutus hæres, & Imperator reſpondet auferendam ei ſucceſſionē, intelligo. ſ. à fiſco, prout ſonat vis vocabuli auferen. & prout etiam decidit text. in d. l. aufert. in princ. qui text. vt etiam ſupra dixi, quamuis nihil dicat de fiſco, tamen quia debet intelligi ſecundum naturam tituli, ſub quo ſituata eſt l. Imperator. ff. de in diem addic. & quia iſtud importat verbum aufertur, & verbum ab indigno. ideo intelligitur, quòd aufertur à fiſco. Nec obſt. l. nec apud). eod. per quam glo. & Doct. mouentur ad tenendum, quòd admittantur venientes ab inteſt. quia reſpondetur, prout fuit de mente Fulg. hic, & ſupra retuli, quòd in dicta l. nec apud nihil interuenit, quod poſſit ſonare in delictum, & quod poſſit inuitare fiſcum, ex quo ſolus error iuris in teſtatore interuenit, ſed hic, & in dicta l. aufertur. arguitur delictũ, quòd inuitat fiſcum. ſ. ſuppoſitio partus. Iſta videtur eſſe vera mens iſtorum iurium, intelligendo ea ſine violentia, & diuinatione.

LEX V.

NOn ideo. Si vxor inſtituitur tanquam affinis, licet non ſit verè affinis, ſed principium affinitatis, tamen valet, eo quia idẽ iudicamus de eo, quòd eſt cauſa alicuius actus, ꝙ de ipſo actu l. quod ſeru. vbi dixi. ff. de cond. ob cau. & ibi tetigi an veniat in ſtatuto faciente mentionem de affine.

LEX VI.

SI compenſandi. Inſtitutio facta de parte hæreditatis animo compenſandi cum toto debito, totum debitum extinguit. h. d. & intellige ſanè, quando teſtator ita expreſſit: quando autem eſſemus in dubio, ſecus eſſet, per l. ſi ab eo. C. de neg. geſt. Quid autem ſi debitum eſſet maius, tangunt Pau. de Caſt. & plenius Ale. hic, & gl. & omnes ordinariè in l. creditorem. ff. de leg. 2. Alex. in conſ. 132. in 2. vol. inc. viſo inſtrumento diuiſionis, & dum glo. ad illud opponit, & non ſoluit de l. ꝙ de bonis. §. cùm fideicom. ff. ad l. fal. dic, ꝙ ſecundum ſecundam lect. gl. ibi approbatam à Doct. concordat cum iſta l. quia ibi fit compenſatio ſicut hic, ſecundum autem primam lect. quæ vult, ꝙ ibi non fiat compenſatio de illo fideicom. matris, dic, ꝙ ibi ſpeciale eſt fauore filiorum primi gradus, in cuius præiudicium non poterat pater illam compenſationem inducere.

LEX VII.

NEc apud. Expedita eſt in l. ſi pater. s̃. eo. & dum tex. dicit, nec apud peregrinos. ſuper illa dictione peregrinos. gl. ponit varias expoſitiones, ſeu declarationes. Vel dic ex mente Cyn. ꝙ text. voluit dicere, ꝙ nec etiam apud peregrinos. i. Barbaros. nam licèt adoptarem aliquem in fratrem, quia per naturam fieri non poſſet, dato, quòd apud Barbaros leges noſtræ non ſeruentur, ad denotandum, quod multominus apud nos, & circa hoc tangit Fulg. quid de iſtis fratrib. iuratis. dic melius, vt per Imo. in l. ille autem. ff. eod. & Alex. in l. ſi pater. s̃. eo. & dixi in l. 2. s̃. qui teſta. fa. poſſ. Vel potes intelligere text. in illo verbo peregrinos, quòd in ciuitate Rom. erant multi pretores, aliquando num. 16. aliqui dicebantur prætores vrbani, & iſti reddebant iura ciuibus. alij peregrini, & iſti reddebant iura peregrinis, & extraneis. l. 2. §. deinde cum placuiſſet. ff. de origi. iur. & glo. in l. ſi per errorem. in gloſ. 1. ff. de iur. omn. iud, & ita intelligit Sal. hic.

LEX VIII.

a COllegium. Omne collegium [a] cenſetur incapax hæreditatis. h. d. & ratio eſt, quia omne collegium præſumitur illicitum, niſi licitum probetur. dicit gloſ. in l. 1. ff. de colleg. illicitis. cum concor. de quibus per d. Alex. Iaſon.

ADDITIO.

a ¶ Collegium. De materia iſtius l. vide Inn. in cap. dilec. de exceſ. præla. idem Inno. in c. cùm ab eccleſiarum. de offi. ord.

SVMMARIVM.

1 *Si quis inſtituatur hæres cùm hæres morietur, adiectio temporis reijcitur, & non ſuſpendit inſtitutionem, ſecus tamen eſt in legato facto quando ipſe legatarius morietur, & nu. 3.*

2 *Legatum factum alicui quando ipſe lega. morietur, valet, fallit tamen in legato liberta. & vſusfructus.*

4 *Si quis inſtituatur ad diem certam, valet inſtitutio, & adiectio temporis reijcitur.*

5 *Si teſtator relinquat vxori ſuæ vſumfr. omnium bon. & poſt mortem vxoris inſtituat fratrem, vel alium hæredem, an valeat tale legatum.*

6 *Doctori illuſtri atteſtanti de conſuetudine credendum eſt.*

LEX IX.

EXtraneum. Iſta l. & ſi breuis ſit, tñ eſt ſubtilis, & legitur in gloſ. duob. modis, licèt gl. videatur ponere plures intellectus. alio, & tertio modo melius legitur ſecundum Doc. extra gl. ſm intellectum Doct. quem teneo. h. d. Valet inſtitutio facta ſub die incerta mortis tertij, & eius euentus tanquam conditionem inducens expectandus eſt. h. d. ſm verum
1 intellectum Doct. cum neceſſarijs ſuppletionib. ad text. † &
a hoc modo dictio quis, [a] ſtabit propriè ad text. & intelligitur cùm quis. ſ. tertius, & dictio etiam, non eſt referenda ad dictionem

ADDITIO.

a ¶ Dictio, quis. Adde l. 1. & ibi Cy. C. de ſumn. Trin. & in cap. qui rece. de præn. d. ill. 1. Raph. Fulg. conſ. 47. inc. ſer Michael. contra ſer Stephanum.

rem extraneum, qa implicaret, ꝙ eodem modo filius etiam posset institui, ꝙ est falsum, vnde iungi debet cum seq. ¶Glos. vnica, ista gl. videtur ponere varios intellectus ad text. sed reuera non sunt nisi duo, & secundus ponitur in fi. gl. in vlt. verbis: nam alia, quæ præcedunt, tendunt ad declarationem primi intellectus. Vt ergo gl. bene explices, diuide istam gl. in duas partes prin. prout duos principaliter ponit intellectus. Secūda est in fin. gl. ibi, vel cùm moritur. s. testator. ¶Prima prin. subdiuiditur in sex. In prima ponitur primus intellectus, ꝙ aliquis poterit institui sub conditione, cùm ipse hæres morietur. In secunda ponitur vnum dictum. s. ꝙ adiectio illius tpis reijcitur de institutione. In tertia ponitur differentia institutionis, & legati. In quarta ponuntur duæ fal. ad illud, ꝙ dixi de legato, & cauē, qa aliqui libri habent, nisi in libertate sit relicta, quę pro pura habetur, & hoc modo gl. est corrupta, qa expressè dicit cōtra tex. quem alleg. debet ergo dicere gl. quæ pro nulla habet. In quinta ponitur opi. Azo. ꝯria eius, ꝙ dixerat glo. in secūda partic. s. ꝙ, imò adiectio tpis non reijcitur. In sexta, & vlt. aliter exemplificat primum intellectum, & sic ne erres non credas, ꝙ sit intellectus de per se, sed est declaratio primi intellectus. Secūda ibi, quę adiectio. Tertia ibi, licèt in legato distinguatur. Quarta ibi, nisi in libertate. Quinta ibi, alij dicunt. Sexta ibi, alij cùm morietur. Ex prima parte habes plura per ordinem notare. Primò habes primum intellectum ad text. qui est bonus in a se, sed non congruit literæ. l. nostræ. pp dictionem cùm qs, positam in text. quæ necessariò intelligitur de alio q̃ de hærede.

2 ¶† Secundò habes ex gl. differentiam inter institutum, & legatariū, qa si qs instituatur hrs cùm ipse heres morietur, adiectio tpis reijcitur, & non suspendit institutionem: sed qñ alicui est legatum, qñ ipse legatarius morietur, certè adiectio tpis non reijcitur de legato, imò suspendit legatum, & facit, ꝙ interim non debeatur, & ratio diuersitatis est, qa si in institutione reijceretur adiectio tpis, testator postquam est mortuus, decederet pro parte tpis testatus, & pro parte intestatus, ꝙ in pagano. l. non tolerat. l. miles ita. in princ. ff. de testa. mil. & ideo ne hoc contingat, subducitur adiectio tpis, & remanet purè institutus, quæ ratio cessat in legato. ¶Tertio habes ex gl. ꝙ licèt legatū relictum alicui, qñ ipse legatarius morietur, valeat, fallit in legato libertatis, & legato vsusf. Ratio fallentiarum est, qa in alijs legatis, quæ relinquuntur cùm legatarius morietur, certè qñ legatarius est in vlt. vitæ spiritu adimpleta est conditio, & sic trāsmittet legatum ad hæredes, & sic quis legatarius nullum commodum habeat, habent tñ eius hæredes, sed qa legatum libertatis non est transmissibile, similiter nec legatum vsusf. cùm finiatur morte, ideo istis vlt. casib. legatum nil valet. ¶† Quartò

3 habes ex gl. diuersitatem opinionum, qñ qs instituitur sub cōditione cùm morietur, nunquid adiectio tpis reijciatur, & institutio remaneat pura, nam gl. s̃. in princ. tenuit, ꝙ sic, sed do. Azo tenet ꝯriū, & ad. l. hr̃ditas ex die. ff. eod. rn̄det, ꝙ loquitur qñ dies est certa, qa illa bene reijcitur. Sed concorda istas opin. diuersas non ꝯrias. Aut. n. qs instituitur hæres, qñ ipse hr̃s morietur, & procedit prima opi. gl. ꝙ tpis adiectio reijcitur. Ratio, qa certum est omnino hanc conditionem extituram, & purificabitur in vlt. vitæ spiritu hr̃dis. Aut qs instituitur hr̃s, cùm qs tertius morietur, & ista adiectio tps nōn reijcitur, quia posset euenire, ꝙ hr̃s moriatur ante mortem tertij, &, sic non purificata conditione, & sic, qa non est omnino certum istam cond. debere impleri in vita hæredis, qa posset mori post hæredem,

4 ideo tps nō reijcitur, sicut in primo casu. ¶† Et si dicas, quæ est ratio, ꝙ si quis instituatur ad diem certam, puta, ego instituo hr̃dē hinc ad. 10. ann. ita ꝙ non incipias esse heres nisi lapsis. 10. ann. valet institutio, & adiec. tpis reijcitur, acsi purè esses institutus. l. hr̃ditas ex die. ff. eod. & tñ posset euenire, ꝙ tu moriaris ante euentum illius diei, qa non est certum diem venturum te viuo, & tñ reijcitur, quare non sic reijcitur, qñ tertius moriatur, dato, ꝙ sit incertum, an ille tertius moriatur ante, vel post? Responde, & est subtile, qa primo casu est dies certa, an & qñ: in secundo casu dies mortis est certa an, sed non qñ. dies ergo incerta habetur pro cōditione. l. dies incertus. ff. de cond. & dem. & Bart. in d. l. hr̃ditas ex die. & ratio est, qa conditio vr̃ se habere ad esse, & non esse, ideoque cōfertur in præteritum, vel in p̄ns non est propriè conditio. l. cùm ad p̄ns. ff. si cert. pet. Pōt ergo esse, ꝙ veniet hr̃de viuo, & eo mortuo, ideo cùm faciat conditionem, institutio remanet in suspenso, sed dies certa nō pōt censeri conditio. Tñ caue, vt prædixi, qa incertū est an tps. 10. ann. eueniat eo viuo, vel mortuo, & sic in euentu eo viuo, vel mortuo videtur, ꝙ pariformiter sit incertitudo. Ideo est alia ratio, & subtilior quare dies certa ex institutione reijciat, qa si eueniret dies, certè testator diceretur pro parte tpis antecedentis decessisse intestatus, & pro alia parte testatus, ideo ne istud absurdum sequatur, statuit. l. ꝙ adiectio tpis certi subducatur de medio. Idem est, qñ quis est institutus in certo fundo, nam detracta mentione rei remanet hr̃s in totum eadem ratione, ne cōtingat testatorem decedere pro parte testa. puta in illa re, & in alijs intestatum. l. 1. §. si ex fundo. ff. eo. Ista rō cessat, qñ adijcitur tps incertum, qa cùm illud tps habeatur pro conditione, & ꝯdō in institutionib. trahatur retrò qñcunque euenit. l. hr̃s quoq;. ff. de acq. hær. ergo cùm trahatur retro, non potest dici, ꝙ testator pro parte tpis decederet testatus, & pro parte intestatus. Licèt Vltramontani Petr. Cy. & Alb. hic, & Cyn. in l. si pater. in 6. q. ĩ. titu. 1. faciant dr̃iam inter si, & cum, tñ ista *communiter reprehenditur* p Bart. & alios hic, & Bar. in l. quodcunque. ff. de verb. obl. & in l. ita stipulatus. magna in 2. q. prin. vers. iuxta hoc quæro. & in 3. q. prin. ff. de verb. obl. ¶In altera parte gl. dic. ꝙ iste secundus intellectus gl. non valet pp dictionē qs, positam in tex. quæ non pōt referri nec ad hr̃dē, nec ad testatorem, sed referenda est ad tertium. Item, qa iste intellectus esset sine effectu, cùm semper institutiones fiant post mortem testatoris. Teneas ergo cōem intellectum declaratum, vt s. ¶Extra gl. Bal. & Sal. & plenius d. Alex. hic examinant aliquas quæstiones Bart. in l. hr̃ditas ex die. ff. eo. & in aliquib. reprehendūt Bar. vt hic plenius per d. Alex. & Pau. de Cast. in l. q iure militari de

5 test. mil. ¶Vnam non omitto, quæ est valde vtilis, pone † testa-

b tor [b] reliquit vxori suæ vsumfr. oīum bon. & post mortē vxoris instituit fratrem, vel alium hr̃dē, nunqd valeat istud legatū vsusf? Dubium facit, qa tale legatum vsusf. non cedit nisi adita hr̃ditate per hr̃dem. l. vnica. § in nouissimo. C. de cadu. tollen. l. l. 1. §. 1. ff. qñ dies leg. ced. sed hr̃s nō pōt adire hr̃ditatē nisi post mortem vxoris, & sic legatum incipiet deberi illo tpe, qñ finitur, ergo vr̃ nullum. l. Titio cùm morietur. ff. de vsuf. Istam quęstionem disputauit Dyn. in cons. 9. ꝙ incipit, quæstio talis est, quidam testator condidit testm̄, ꝙ consilium refert Bal. hic, dicendo, ꝙ Dyn. in illo cons. nihil firmauit, sed vadit tanq̃ muscipula super prunas. ¶In ista difficultate inuenio. 4. princ. fuisse sn̄ias, & prima fuit Bal. hic, ꝙ legatum valeat, & dato, ꝙ hr̃ditas non possit adiri de facto, qa regula est, ꝙ qñ conditio non pōt de iure impleri, sufficiat eam impleri de facto. l. mulier. §. si qs hr̃ditarium. ff. de cond. insti. & qñcunque hr̃s verè adeat, apparebit vsque retro eum fuisse hr̃dē. l. hr̃s quoque. ff. de acquir. hær. vel cùm non sit qs ex cuius manib. capiat legatum, poterit propria auctori. accipere, vel officio iudi. vt hic plenius per Bal. Idem ēt tenet Sal. hic. idem tenet Bald. & Cu. in d. l. hr̃ditas ex die, & Ang. in l. Gal. §. 1. ff. de lib. & posth. ¶Secūda prin. opi. est Bal. in l. id, ꝙ pauperib in 6. col. in 14. q. C. de Epis. & cle. vbi diffusè examinat istū passum, & plenius q̃ alibi, & dicit, ꝙ quæstio est dubitatissima, & ꝙ Fed. de Senis noluit in ea cōsulere, tñ concludit Bal. ꝙ legatum vsusf. valeat, eo qa testator, q voluit ꝯns. ꝙ vxor haberet vsumfr. vr̃ velle omne ans necessariū ad illud, & ꝯñt velle, ꝙ hr̃s possit adire in vita vxoris, sed non hr̃e commodum hr̃ditatis. Idem tenet Bald. in l. filius à p̄re. in prin. ff. de lib. & posth. & ibi sequitur Pau. q dicit, ꝙ in quæstione de facto ita vidit iudicari, & finaliter idem tenet Ang. in d. l. hr̃ditas ex die. Tñ aduerte, qa non tp est verum præsuppositū Bal. per tex. in l. pen. §. illo. C. de neces. ser. her. inst. Præterea istud fundm̄ procederet, vbi testm̄ vitiaretur in totum, sed hic solū vitiatur legatum vsusf. vnde nō est par rō, s̄m Imo. in d. l. filius à patre. Itē vis verborum testatoris est in ꝯrium, cui in dubio videt̄ standum. l. non aliter. ff. de leg. 3. s̄m eundem Imo. in d. l. hæreditas. ad fin. ¶Tertia fuit prin. opi. Ang. in l. miles ita. ff. de test. mili. quæ prima facie videtur satis colorata; qui dicit, ꝙ licet hæres non possit adire hæreditatem de iure ciuili ante mortem vxoris, potest tñ agnoscere bon. poss. s̄m tab. quæ hæredi scripto etiam pendente conditione competit. l. si qs instituatur

c hæres. ff. eo. & l. 2. §. si sub conditione. ff. de bon. poss. s̄m tab. [c] & agnoscendo bon. poss. de iure præto. confirmabitur legatum vsusf. istam opin. Ang. reprobat Pau. de Cast. & bene in consil. 389. inc. visis dubijs. & Lud. Rom. in consil. 71. incip. visis dubijs propositis, & elegantissime consultis, & dom. Alexan. in consil. 162. in 2. vol. quod incip. circa primum dub. in quo quęritur quo ad dimidiam. in 2. colum. & quia iura prælleg. quæ dicunt

ADDITIONES.

a ¶Cùm quis. Adde Card. in cap. fin. in 1. not. de consuet. Raph. Cum. cons. 46. inc. Petrus hæres.

b ¶Testator. Adde Petr. de Anch. in sua disputat. inc. testator. idem Petr. de Anchar. in cap. fin. de succes. ab intest. PVRPV.

¶Ista dicta, & limitationes ponit Alex. in l. filius à patre. colu. 4. ff. de liber. & posth. & Ang. examinat in §. hæres. col. 2. inst. de hær. inst. de hoc art. remissiuè Rom. cons. 206. tenet Decius cons. 178. non leuis perplexitas. Picus in rep. §. Titia. quæst. 26.

c ¶Secundum tab. Ad illum. §. si sub conditione. limitationem tradit Capra cons. 101. & si excellentissime.

dicunt ſcriptum hæredem ſub conditione, pendente cõditio-
ne poſſe venire de iure ptæto.intelliguntur quo ad adminiſtrã-
dum bona tantum, & ad ſatisfaciendum creditorib. non au-
tem, quod per talem agnitionem confirmetur teſtamentum.
¶Quarta,& vlt.eſt opin. directò contraria omnib.præcedenti-
bus,quòd tale legatum vxoris ſit nullum, & iſtam tenet Ioan.
Andr.in addi.Spec.in titu.de pign.§.fin.verſ.porrò vſufructua-
rius.quàm opin. tenet Angel. in l.qui filio.in princip. ff.eod.&
Imol.in l.filius à patre. in princip. ff.de liber. & poſthum. & in
dicta.l.hæreditas.ff.eo.& dom.Bened.de Plumb. in l.qui duos.
in prin.ff.de manum.teſt. Petr.de Ancha.& Imo. in cap.fin.de
pign.Iſtam tenet latè Alex.hic,qui dicit ſe ita pluries conſuluiſ
ſe,& latius idem dom.Alexan.in dicta.l.filius à patre. in princ.
& in conſil.162.in 2. vol. incip. circa primum dubium. & pro
iſta opin.adducitur text.in l. qui filio.in princip. iuncta glo.ibi.
ff.eod.in quo text.pendet pondus huius quæſtionis.Tu aduer-
te,quòd ille text.nihil facit,ſed bene glo.vnde conſidera, quòd
ille text.ponit duos caſus,primus, quando filio exhæredato te-
ſtator legauit ſeruum,& poſt mortem filij ſeruum inſtituit hæ-
redem,iſte caſus nihil facit, quia vt ibi dicit Bart. neceſſe eſt in-
telligere,quòd ibi erat inſtitutus aliquis in vita filij exhæredati,
cuius aditione confirmaretur exhæredatio:ſecundus caſus eſt,
quando teſtator legauit ſeruum alicui, & poſt mortem illius
inſtituit ſeruum hæredem ſine libertate.gl.ibi concludit, quòd
legatum illius ſerui nihil valet,quia nemo eſt hæres, cuius adi-
tione poſſit confirmari legatum,nec ante,nec poſt. Ita in caſu
noſtro.Sed ego reſpondeo, quòd ideo ibi legatum non valet,
eo quia ſeruus legatus erat inſtitutus poſt mortem legatarij,
vnde ſi poſt mortem legatarij adiret hæreditatem, inſtitutio
non poſſet trahi retrò ad conualidandum legatum, ex quo
idem ſeruus legatus eſt,& inſtitutus,ſed in quæſtio.noſtra non
eſt ſic, quia relictum vſuſf.eſt diuerſum ab inſtitutione, vnde
quandocunque contingat hæredem adire, aditio retrò trahi-
tur.nec eſt,quòd repugnet dicta.l.hæres quoque.¶Quid tenen
dum?paſſus pro certo eſt dubius,& eſt de apicibus iuris,ſecun-
dum dom.Fran. de Aret. hic,quamuis ipſe non examinet, ſed
ſe remittat:in iſto paſſu teneo,quòd legatum valeat, quia ſi be
ne conſideras tres primas opin. omnes reincidunt in idem, ꝙ
legatum valeat,licet aliter, & aliter, & dicit Bald.in dicta.l.id,
quod pauperib. in 14.quæſt. quòd ita de conſuetudine ſerua-
6 tur. † Vnde Doctori illuſtri atteſtanti de conſuetudine ſtandũ
eſt,inquit Barto. in repe.l.de quib.in 16.colum. ff.de legi.quod
vltimum an ſit verum,ibi plenè diſputaui,& iſtam opin.quòd
legatum valeat, vltra præalleg. tenuit Pau. de Caſtr. conſulen-
do in conſil. 339. præalleg. & plenius quam alibi Ro. in præ-
alleg. cõſ.70.& ibi Rom.refert,quòd ita conſuluit ſimul cum
Pau.de Caſt.& do.Flo.de.S.Petro,& dicit.do.Alex. in conſ.58.
in 3.vol.incip. habita ſuper contenta. quòd iſta opin. eſt multũ
æqua, & conſona voluntati teſtatoris, & in illam inclinat: &
a & pro iſta parte multum facit,quia teſtator in teſtamento[a] po
teſt diſponere non ſolùm expreſsè,ſed etiam tacite, quòd va-
leant legata,& debeantur etiam hered itate non adita,ſicut po
teſt dare licentiam legatario,vt apprehendat legatum propria
auctо.l.Titia cum teſtamento.§.fin.cum gl.fin.de leg.2.Iſtam
doctr.tradit Barto.in l.nemo poteſt.in 2.colu.ff.de leg.1.& in l.
eam quam. in 2. colum. ĵ. de fideicom. & in l. 1. in princip. ff.
ſi quis omiſ. cau. teſt. quamuis aliqui in hoc teneant contra
Bart. & pro iſta ſententia multum ſtringeret in contingentia fa
cti, quia in dubijs opin. Doct.tenenda eſt illa, quæ fauet teſta-
menro,& per quam teſtamentum ſuſtinetur.l.ſi pars. in princ.
ff. de inof. teſt. ¶Tenendo tamen opin.aliorum, quam multi
tenent,ꝙ legatum non valeat,limita quatuor notabilib.modis.
¶Primò limita non procedere, quãdo teſtator reliquiſſet vxo
ri vſumfruct. omnium bon. & poſt mortem vxoris inſtituiſſet
filium ſuum hæredem vniuerſalem,quia cùm filius debeat ſal
tem habere legitimam ſine aliquo onere, & dilatione tempo-
ris. l. quoniam in priorib. C. de inoffic. teſt. certè filius ſaltem
quantum ad legitimam poterit ſtatim adire,& per eius aditio
nem confirmabitur legatum,ita limitat Ioann. Andr.in addit.
Spec.in præalleg.tit.de pign.verſ.porrò.in §.fin.Sed tu aduerte,
quòd alibi Bart.multum ſing. tenet in l. Titio centum.§.Titio
genero.in vlt.colum.ff.de cond.& demon.quòd cùm dos ſuc-
b cedat[b] loco legitimæ, ſi pater in teſtamento relinquat dotem
filiæ ſuæ,quando erit nubilis ætatis, nunquid tale tempus reij-
ciatur de dote,& ſic de legitima filiæ,ita quod ſtatim peti poſ-
ſit,per d.l.quoniam priorib. determinat ibi Bart.ꝙ non reijcia-
c tur,quia ſicut per ſtatutum[c] põt diminui legitima,ſed nõ tol-
li in totum,ita põt diminuere in tpe,& ordinare, ꝙ dos,& ſic
legitima filiæ non debeatur medio tempore, & ſic nubilis æta-
tis,& iſtud tanquam grauamen nõ reijcitur,eſt verum,ꝙ mul
ti ex Mod.reprehendunt Bart. in hoc.pro nunc non examino,
dicam fortè in l.ſi pater. ĵ. tit. 1. ¶Secundò limita ſingulariter,
quando teſtator ſimplicitet reliquiſſet vſumf.omnium bono-
rum vxori, ſecus ſi adieciſſet, ꝙ facit eam dominiam, & vſu-
fru.nam per illam dictionem dominiam,valet, quia idem eſt
dicere dominus,ꝙ hæres.§.pen.cum gl. inſt.de hær.qual.& dif.
l.his verbis.in prin.ff.de her.inſt. vxor ergo cenſetur inſtituta hę
res in tempore,vt dicam in l. quoties ĵ.eo. & per eius aditionẽ
confirmabitur,& poterit propria aucto.apprehendere. Ita li-
mitat ſing.Benedic.de Plum. in d.l.qui duos,in princ.ff.de ma-
nu.teſt.& ſequitur d.Alex.hic.Confirmatur, quia vera ſenten-
tia eſt,ꝙ quando teſtator inſtituit vxorem ſuam dñam, & vſu
fructua.poteſt vxor propria aucto.capere vſumf. & apprehen
dere poſſeſ. ita Ang. in l.rerũ amotarum. ff. rerum amo. alleg.
Spe.ſic tenere in tit.qui fil.ſint leg.Idem tenet Alb.in Auth.hoc
locum.in 2.col.C.ſi mul.ſecundo nup.& Bald. in c.fi. in 10.col.
de conſuet. Iſta limit. non videtur vera, quia per illam dictio-
nem dominiam,vxor cẽſeretur inſtituta.d.l.his virbis. in prin.
qñ alius non eſſet inſtitutus,ſed alio inſtituto ſecus. Vnde for-
maliter not.Bald.Imo.& Mod.in l.his verbis.in princ. in 2.not.
per illum text. ꝙ ſi teſtator nullo alio inſtituto dicat, relinquo
vxorem meam dñiam,& vſufr.bon.meorum, ꝙ cẽſeretur hæ
res vniuerſalis, ſecus eſt ſi alius puta filius ſit inſtitutus, ſed hic
eſt alius vniuerſaliter inſtitutus,licèt ſub conditione,quæ impe
dit alium interim fieri hæredem, ſecundum Bart.in l.ſi quis ita
ſcripſerit.ff.eod. Secuudò, quia ſi teſtator in teſtamento relin-
quat vxorem dominam, & vſufructuariam bon.ſuorum,per
illam dictionem dñam,non importatur domininm, ſed quæ-
dam præeminentia in domo,idem tenet Spe. in tit. qui fil.ſint
leg.Bart.in l.Titia.§.Titia.ff.de leg.2.ſi ergo nõ importatur do-
minum,ergo nec hæredis inſtitutio. §.pen.inſti.de hær. qual. &
dif.¶Terio principaliter limita dictam opi.procedere, quãdo
teſtator dixiſſet,relinquo vxori meæ vſumf.omniũ bonorum,
& poſt mortem ſuam inſtituo fratrem meum hæredem vni-
uerſalem, iſto caſu legatum vſuſf.nihil valet, & in iſtis termi-
d nis loquuntur Doct. præalleg. ſecus eſſet,qñ teſtator[d] diceret,
inſtituo vxorem meam in vſuf.omnium bon.& poſt mortem
eius inſtituo fratrem meum hæredem vniuerſalem, tunc vale
bit,& tunc vxor erit heres non ſolùm in vſuf.ſed etiam in pro-
prietate. arg. l. ſi ita quis hæres inſtitutus fuerit excepto fundo.
ff.eo.& inſtitutio fratris reſoluitur in fideicom. & eſt perinde,
ac ſi vxor inſtituta eſſet grauata poſt mortem fratri reſtituere.
Ita limitat Saly. hic ad fi.in vlt.q. Idem in terminis firmat Ang.
in l.filius à patre.ff.de liber.& poſth.& vr̃ velle Bald. in d.l.id,ꝙ
pauperib.in 14.q.& eſt de mente Bal.& Ang.per gl.ibi,in l.2.ff.
ſi pars hær.peta. & ita expreſsè firmat. d.Ale.vbi diffuſè exami
nat hanc limitationem,& tenet in conſ.162. in 2.vol.inc.circa
primum dubium quo queritur,an quo ad dimidiam,& in cõſ.
e 45.in 3.vol.inc.viſo themate ſupraſcrip.[e] ¶Quartò,& vlt.limi-
ta præd.opi.vt procedat in terminis. ſ.ſcrip. ſecus autem eſſet,
qñ teſtator relinqueret vxori vſumfr.omnium bonorũ, & aliũ
inſtitueret hr̃dẽ in certa re,deinde poſt mortem vxoris inſtitue
ret fratrem,vel alium hr̃dem vniuerſalem,tunc legatum bene
valeret,qa licet hæres vniuerſalis non poſſit adire hr̃ditatẽ an-
te mortem vxoris, tñ hæres inſtitutus in certa re purè, põt ſta-
tim adire,& per eius aditionem confirmabitur legatum, & to
tum teſtm̃, qa ad hoc, vt confirmetur teſtm̃,ſufficit vnum ex
ex hæredib.adire, quia cæteris non adeuntib. portiones illi ac-
creſcerent.l.ſi nemo. la.1.ff.de teſt.tute. & l.ſi legato.§.1. & l.te-
ſtamento manumiſſus.ff.de manu teſt.poſtquam inſtitutus in
re certa adiuit,non põt amplius deficere teſtm̃,quia hærede vni
uerſali non adeunte totum ſibi accreſcet, vt dicetur in l.quo-
ties ĵ.eo. & dato, ꝙ inſtitutus in certa re prius decederet ante-
quam hæres vniuerſalis repudiet, tñ illo quandocunque repu-
* diante accreſcet hæredi hæredis. Iſta conſueuit eſſe *magis com-
munis opin.* licèt quidam tenuerint contrarium, ꝙ ſi in re certa
inſtitutus adeat, ſed alij non adeunt, quòd per eius aditionem
* non confirmetur teſtm̃. tñ *prima communior eſt*, vt dicam in d.l.
quo-

ADDITIONES.

a ¶Teſtamento.Adde Petr. de Anch.in c.cùm eſſes.de teſt.Io.de Fantu. in c.vlt.
voluntas.13.quæſt.2.

b ¶Succedat.Adde Doct.in l.quoniam nouel.C.de inof.teſt.

c ¶Statutum.Adde Cyn.& Bald.in l.ſancimus.C.de nup.Bald.in l. cùm lege.C.
de Epiſ.& cle.Fed.de Sen.conſ.225.inc.iudex à quo appellatum eſt. Fed.cõſ.
225.inc.caſus talis eſt,ſtatuto cauetur.Old.conſ.170.inc.ad hoc, vt id,quod
datur.Lud.Ro.conſ.133.inc. vt retulit.ſ.Ant.Pau.de Caſt.conſ.126,inc. in il-
lorum de Gozadinis. idem Pau. de Caſt. conſ. 231. inc.quantum ad primum.
Rot. dec.18.in nouiſ.Alb.de Roſ.in 2 par.ſtatutorum.q.104.

d ¶Teſtator.Alex.lib. 2 conſ.3.viſ.the.vbi addo.

e ¶Supraſcripto.Adde Alex.conſ.111.lib.2. Rui.conſ.51.lib.2.conſ.51. nu.15.
conſ.206.eodem vol. Bald.conſ.273.lib.4.Pau.de monte pico.in l.Titia.§.Ti
tia.quæſt.26.de leg.2. PANCIR.

quoties.j.eod.& ita in terminis nostris in specie, ꝙ tali casu valeat legatum vsusf. quando quis est in re certa institutus purè, licèt hæres vniuersalis sit institutus post mortem vxoris, egregiè consuluit Alc.in cons.58.in 3.vol.inc.habita super narratis in themate opportuna consideratione.in 1.& 2.col. Iason Pisis.

LEX X.

NEque per se. Hoc dicit. Qui nō pōt capere hæreditatem de per se,non potest etiam per alium. h. d. & quæ sint illæ personæ,declarat glo.in §.legari.inst.de leg. & ratio est, quia capacitas, & incapacitas serui pendet à capacitate,& incapacitate domini.l.si mihi,& tibi.§.regula. ff.de leg.1.fuit dictum in l.1.s̃.eod.Tamen cōsequitur quis ex persona alterius id,ꝙ de per se, & suapersona consequi non posset,vt per multabona similia firmaui in l.si emancipati.s̃.de collatio.

LEX XI.

EXtraneum. Extraneus etiam penitus ignotus potest hæres instituì.h.d.& nihil habet vltra. Iason.

LEX XII.

HÆreditatis. Quælibet ciuitas, & quælibet vniuersitas est capax hæreditatis.Item est capax donationis, & legati, & cuiuslibet alterius tit. particularis. h. d. vsque ad l. quoties. Iason.

SVMMARIVM.

1 *Institutus in re certa, vel in certis reb. dato cohærede vniuersali, vel hærede instituto in quota hæreditatis habetur loco legatarij, fallit tamen multis modis, vt infra.*
2 *Si in test. duo reperiantur instituti, vnus in certa re, & alter in quota hæreditatis, si de residuo nihil disposuerit testator, residuum accrescet instituto in quota.*
3 *Institutus in re certa, vel certis rebus, dato cohærede vniuersali non censetur propriè hæres.*
4 *Portio instituti in re certa non minuitur per creditores, vel onera hæreditaria, ad quæ legatarij non tenentur.*
5 *Institutus in re certa non habetur quo ad alia loco legatarij, præter querelam.*
6 *Instuuto in re certa competit ius accrescendi.*
7 *Si institutus in re certa agnouit rem, in qua est institutus, eius aditione taliter confirmatur testa. quòd non potest amplius deficere.*
8 *An instituto in re certa tompetat beneficium. l. fi. C. de edi. di. Adr. tol.*
9 *An in contractibus appel. hæredis veniat institutus in re certa.*

LEX XIII.

QVoties. Ista l.diuiditur in duas partes. In prima ponit cui,& contra quem competant actiones hæreditatiæ , an contra hæredem vniuersalem,an etiam contra institutum in re certa. In secunda ibi , nec aliquam diminutionem.declarat an institutus in re certa teneatur contribuere ad onera hæreditaria.¶H.d.Institutus in re certa, vel reb.certis pro sua institutione iussus esse contentus,habetur loco legatarij,quo ad hoc , vt actionib.hæreditarijs actiuè,vel passiuè vti non possit.Item, vt
a oneribus [a] hæreditarijs non teneatur.h.d.vel sic.Institutus in re certa habetur loco legatarij,quo ad iura, & onera hæreditaria actiuè,& passiuè,si habet cohæredem in quota , vel sine parte institutum.h.d. ista not.lex. ¶Præmitte pro intellectu text.ibi, *vel certis reb. pro sua institutione contenti esse iussi.* legirur altero de duob.mod.vno modo communiter prout iacet.Secūdo modo legitur secundum Fulg. & Pau. de Cast.& Cu.in l.ex facto. mag.ff.eod.ꝙ Imperator ponat duos diuersos casus , & sic secundus sit in isto vers. alij. nam pone testor instituit aliquem in certa parte hæreditatis,puta in tertia vel quarta, deinde reliquit sibi certum fundum,vel certas res,& iussit,ꝙ illis reb.esset contentus pro institutione , quam prius fecerat , effectus eius est, ꝙ per illa verba retentis illis reb.videtur grauatus , vt restituat reliquum per fideicom.l.peto.in princ.ff.de leg.2.vnde retenēs fundum non tenebitur ad aliqua onera hæreditaria. §. si quis vna aliqua re.cum seq.insti.de fideicom.hær.& sic in effectu habetur loco legatarij. Moti sunt pro isto intellectu , nam secundum eos Imperator cùm mysterio dixit ex certa re , vel certis reb.pro sua institutione, vnde aliàs nisi sic intelligeretur text.esset superfluus. Præterea , & fortius nihil importarent illa verba pro sua institutione,nisi institutio præcessisset. Item inanis esset dubitatio huius text. cui.n.dubium , ꝙ institutus in re certa cùm habeatut loco legatarij , quòd in eum non transeunt iura hæreditaria actiuè,nec passiuè , vnde proprium dubium huius.l.fuit propter institutionem certæ partis præcedētem . Sed iste intellectus quamuis sit amicus literæ, & subtilis, tamen teneas communem , quem etiam in specie tenent Sal. & do.Alex.hic,& Imò.in repe.l.1.§. si ex fundo.in pen. colu.ff. eod. quia secundum intellectum Modernorum ante factam restitutionem fideicom .iura hæreditaria actiuè , & passiuè essent penes istum.§.si quis vna.insti. de fideicom. hæred.in l.1.§. fin.cum fin.glo.ad Trebell. quod est contra generalitatem huius text. Tamen ad istud fundamentum potest responderi sustinendo intellectum istorum Mod.ex eorum mente, quòd licèt in hæredem rogatum restituere transeant iura actiua , & passiua ante restitutam hæreditatem, & sic interim possit conueniri à creditorib.hæreditarijs , vt iurib. præalleg.illud est verum , nisi sit institutus in certa quota hæreditatis , & iussus sit certa re,vel certis reb.pro sua institutione esse contentus, quia isto casu sing.iura actiua,& passiua à prin.non transeunt in eū, vt hoc text.& l.filiam fratrib. ff.ad Trebell. quia ex quo à prin. iussus est esse contentus certa re , vel certis reb. pro sua institutione, certè etiam à princ. videtur constitutus legatarius, ideo nimirum si iura actiua,& passiua non transeunt à prin.in eum. Ista sol.confunditur per text.in d.§.si quis vna. vbi à princ. fuit iussus esse contentus certa re pro sua institutione , & tamen à prin.tenetur ad onera hæreditaria ante factam restitutionem ,
* facit.l.si legatus.§.multum interest.ff.ad Trebell. *Vnde tene communem intellectum , qui est verus.* Non obst.iste text.in verbo,pro sua institutione , quia non loquitur de institutione , quæ præcesserat,sed de præsenti , quia non vult in alio instituere nisi in istis reb.Nec obst.quòd iste text.diceretur superfluus,quia non est verum , imò Imperator ita facit , vt poneret casum magis dubitabilem , & eum decideret : nam maius dubium poterat esse de instituto in certis reb. quàm de instituto in vna certa re. Ideo Imperator vtrunque casum decidit ad tollendam suspi-
1 cionem.¶†Not.1.ex text.regulam,ad quam tota die allegatur, quod institutus in re certa,vel in certis reb.dato cohærede vniuersali,vel hærede instituto in quota hæreditatis, habetur loco legatarij , & ideo resultant duo effectus, de quib. in tex. ¶Limita tamen regulam huius text.procedere , quando institutus in re certa habet cohæredem vniuersalem in eo. testamento , secus si in diuerso, quia institutus in re certa,detracta rei mentione haberetur pro hærede vniuersali. l. si hæres priore. ff. ad Trebell.Alb.Sal.Ang.& Fulg.hic.Secundò not. & limita istam
b regulam procedere,quando habet cohæredem [b] vniuersalem in eo. gradu, secus si in diuerso : nam si testator instituisset hæredem vniuersalem primo gradu , deinde si hæres non esset ,
c substituisset aliquem in certa re,substitutus [c] in certa re non haberetur loco legatarij,imò,vt substitutus vniuersalis , cùm ibi cohæredem non habeat , ita probat text. not.in l.cohæredi. §. fin. secundum primam lect. glos. ibi. ff. de vulg. & pupil. & Bald. ibi reputat ad hoc valde not. & esse subtilem considerationem,& Ang.hic in 1.col. & ille text.non est alibi in iure , secundum Dy.ibi,& sic ibi est casus, quòd quemad. institutus in certa re non dato cohærede vniuersali habetur loco hæredis vniuersalis.l.1.§.si ex fundo.ff.eod. idem etiam sit in substituto in certa re non dato alio cohærede vniuersali,in illo gradu substitutionis,qa cùm euenit casus substōnis, testm̄ tunc incipit à secundo gradu substōnis , vnde cùm in illo gradu non habeat cohr̄dem,meritò habet vniuersum. Quod vltimum singulariter intelligitur verum,qn̄ substitutio in re certa esset facta per verba directa ciuilia,& per talia verba,per quæ appareret testatorem dedisse licentiam substituto capiendi bona propria aucto.

ADDITIONES.

a ¶Vt oneribus.Limitat Rom.cons.189.stante. PVRPV.
b ¶Cohæredem . Quærit Bald. hic , quid si testator instituit filium suum hæredem vniuersalem,& fratri legauit mille , & Ecclesiam substituit in quinque libris filio sublato de medio , an si filius moriatur , debeatur tota hæreditas Ecclesiæ in re certa substitutæ alio non dato substituto , & dicit , quod non, quia habebit eam frater testatoris,quem magis dilexit, & ita tenet Barb. inter consilia Alex.lib.4.cons.52.col.7.Sed illa decisio videtur falsa, quia testator tantum videtur habere affectionem ad piam causam,sicut ad filios,legitima excepta,Anch.cons.44.prima facie.secundum Ias. in l.tale pact.§.fin.ff. de pact.Et sic magis fauetur quàm fratri, ergo, &c. PVRPV.
c ¶Substitutus. Adde , quòd substitutus in re certa habetur loco legatarij , vide Alex.in l.licèt.col.3.in fin.de leg.1.

aucto. ſecus ſi ſubſtitutio in certa re eſſet facta per verba non directa, tunc non trahitur ad vniuerſalem ſubſt. puta ſi teſtator diceret, inſtituo Titium hæredem vniuerſalem, & ſi hæres non erit, volo, ꝙ ſemper ſit contentus tali re. Ita not. declarat Bart. in l. centurio. ff. de vulg. & pupil. in 6. col. verſ. quæro vlterius, quid ſi ſubſtitutio compendioſa. cũ concor. de quib. ibi, & ſequitur Ro. in conſ. 58. inc. viſis narratis in puncto, & in cõſ. 200. ꝙ inc. quia Valerinus teſtator. d. Alex. in conſ. 45. inc. habita ſuper his, de quib. dubitari cõtingit. in 6. vol. ¶Tertiò limita iſtam regulam non procedere, qñ aliquis eſſet ſcriptus hæres vniuerſalis, poſtea mortuo teſtatore orta eſſet cõtrouerſia inter ſcriptum hæredem, & venientes ab inteſt. pp quam eſſet facta tranſactio, ꝙ ſcriptus hæres haberet aliquam rem partic. de hæreditate, & vniuerſum daretur venientib. ab inteſt. certè ſcriptus hæres, qui non habet niſi certam ſolam rem, pp hoc non haberetur loco legatarij, imò loco hæredis, & poſſet conueniri à creditoribus, qa regula huius text. procedit, qñ à teſtatore quis eſt inſtitutus in certa re, ſecus quando proceſſit facto hæredis, puta mediante tranſactione, vt dixi, quia factum hæredis non debet præiudicare creditorib. & legatarijs. Ita limitat Pau. de Caſt. in l. controuerſia. in vlt. col. per gl. ibi. ff. de tranſact. ¶Aliam limitati. ponam. ĩ. in gl. 1. ¶† Secundò not. ex tex.
a ibi, alij verò ex certa parte. nil ſupplendo ad text. vt facit gl. hic eſſe text. notabilem, ꝙ ſi in teſtõ duo reperiantur inſtituti, vnus eſt in certa re, & alius in quota hæreditatis, puta in tertia, vel in quarta, & de reſiduo nihil diſpoſuerit teſtator, ꝙ reſiduum accreſcit inſtituto in quota, quia ille eſt, qui cenſetur hæres, non inſtituto in certis reb. ſecũdum Sal. & Mod. hic. & Imo. in rep.
3 d. §. ſi ex fundo. in 15. col. ¶† Tertiò not. ex tex. ibi, actionib. hæ-
a reditarijs vti. ſecundum Bal. hic in princ. ꝙ inſtitutus in re certa, [a] vel certis reb. dato cohr̃de vniuerſali nõ cenſetur propriè
b hæres, patet, quia ille propriè dicitur hæres, [b] qui repræſentat perſonam defuncti. in Auth. de iureiur. à mo. præſti. in princ. & ſic ad quem ſpectant iura hæreditaria actiuè, & paſſiuè. l. cùm à matre. vbi gl. not. C. de rei vend. Sed cùm ad inſtitutum in re certa non pertineant iura hæreditaria actiuè, & paſſiuè, vt dicit text. ergo apparet, ꝙ non ſunt propriè hæredes. Hinc alibi dixit ſignanter Bald. in l. filium quem habentem. in 11. colu. C. fam. ercic. ꝙ quamuis filius inſtitutus grauatus de reſtituendo per fideic. poſſit detrahere duas quartas ex æquitate canonica.
* per c. Rayn. de teſt. & tenet Bart. *& communiter Doct.* in l. quanq̃. C. ad l. fal. Bart. in l. Papin. §. meminiſſe. cum ſim. ff. de inoffi. teſt. tamen quando filius eſſet inſtitutus in certa re, puta in fundo, & grauarus per fideic. reſtituere, non poteſt detrahere duas quartas, ex quo non cenſetur propriè hæres. Item, quia non eſt hæres vniuerſalis, & dicit Bal. ſe pluries ita conſuluiſſe. Similiter inſtitutus in re certa non eſt propriè legatarius, cùm text. dicat legatariorum loco, & aliud eſt eſſe talem, aliud haberi loco talis. l. mercis. la. 2. ff. de verb. ſign. & l. ſi maritus. la. 2. §. 1. & ibi not. Bart. ff. de adul. & ſic ex iſtis not. ꝙ cùm inſtitutus in re certa dato cohærede vniuerſali non ſit propriè hæres, item nõ ſit propriè legatarius, vt prædixi, ergo verificatur opin. Bar. hic,
4 ꝙ eſt tertia ſpecies. de qua opi. ĩ. dicetur. ¶† Vltimò not. ex fin. text. ꝙ portio inſtituti in re certa non minuitur propter creditores, vel onera hæreditaria, ad quæ legatarij non tenentur. l. ſi. C. de hær. act. Intellige ſane, quando hr̃ditas eſt ſoluendo, aliàs ſecus. l. ſi vniuerſæ. C. de leg. ¶Pondera etiam hic eſſe text. con-
c tra doctr. [c] Bart. traditam hic, & communiter approbatam, vt infra inducam. ¶Gl. in verbo legatariorum. ſimpliciter opp. de Auth. nouiſſima. ſ. de inoffi. teſt. nec aliud reſpondet. Tu aduerte, ꝙ illa Auth. nihil facit, ſed debuit allegare not. per glo. ibi in verſ. relicti tit. & pro clara intelligentia opp. fortiter contra tex. qui dicit, ꝙ inſtitutus in re certa habetur loco legatarij. contra, nam ad hoc, vt hodie valeat teſtm̃ patris, oportet, ꝙ in teſtõ aliquid relinquat filio tit. inſtitutionis, nec ſufficeret, ꝙ tit. legati, & tamen ſi filius inſtituatur in certa re, valet teſtamentum, ſic ibi dicit gl. & eſt text. in §. cæterum. in Auth. vt cùm de appel. cog. ergo inſtitutio in certa re non cenſetur loco legati, quia teſtamentum eſſet nullum. ¶In iſta difficultate inuenio quinque princ. ſolutiones. Prima fuit glo. in l. ſi quis priore. ff. ad Trebel. quam Ang. hic, & ibi reputat ſing. quòd filius, vel alius inſtitutus in certa re habetur in omnib. loco legatarij, vt hic, ſaluo niſi quantum ad hoc, vt non dicatur præteritus. Si iſta ſolutio eſt vera, ſequuntur ex ea. 8. not. effectus. Primus, quòd quamuis hæreditas non adita non tranſmittatur, legatum ſic. l. 1. §. in nouiſſimo. C. de cad. tollen. certè ſi inſtitutus in re certa haberetur loco legatarij, tranſmitteret. Secundus effectus, erit, & ratio primi, quia in legatis dominium recta via tranſit in legatarium. l. à Titio. in fin. ff. de furt. Tertius, detrahetur falcidia prout de lega. l. quoties. ſ. fam. ercic. Quartus, ceſſabit remediũ. l. fin. C. de edi. diui. Adr. toll. Quintus, quia aditione huius inſtituti in certa re, ſi haberetur loco legatarij, non confirmaretur teſtamentum. l. teſtamento manumiſſus. ff. de manu. teſtan. Sextus, quia ſi hæres vniuerſalis inſtitutus repudiaret, non accreſceret inſtituto in re certa, ſi haberetur loco legatarij, quia inter ſuccedentes diuerſo iure non habet locum ius accreſcen. l. ſed cùm patro. in princ. ff. de bon. poſſ. Septimus, non poſſet apprehendere illam rem propria aucto. & ſi apprehenderet, incideret in interdictum quorum legatorum. Octauus, quia ſi inſtitutus in re certa haberetur loco legatarij, ſequeretur, quòd cùm hodie ſtatutum ſit, quòd quando teſtamentum annullatur ex cauſa præteritionis, vel exhæred. legata tamen ſuſtinerentur, per Auth. ex cauſa. ĩ. de lib. præt. ſequeretur ergò, quòd inſtitutiones in re certa ſuſtinerentur per illam Auth. ex cauſa.
* ¶Iſtam primam ſolutionem reprobant *Bart. & omnes hic*, & in
5 l. ex facto. mag. ff. eod. quòd imò † inſtitutus in re certa non habetur quo ad alia præter querelam loco legatarij, patet, quia ſi hæres vniuerſalis repudiaret, vel moreretur non adita hæreditate, totum accreſceret inſtituto in re certa, ergo non haberetur in alijs loco legatarij: quod autem ei competeret ius accreſcen. alleg. Doct. in l. 1. §. ſi ex fundo, & l. quoties. §. ſi duo. ff. eod. ¶Sed dicet aliquis ſubtilis, iſta iura alleg. per Bar. & Doct. nil penitus faciunt, quia illa iura non loquuntur, quando quis eſt inſtitutus in re certa, & datus eſt hæres vniuerſalis, prout loquimur nos. Sed illa iura loquuntur, quando aliquis eſt inſtitutus in re certa, & nullus eſt datus cohæres vniuerſalis, tunc illa iura bene dicerent, quòd detracta rei mentione, ille habet totum, ergo nil penitus ad propoſitum noſtrum. Præterea ibi non loquitur aliquid de iure accreſcen. ſed ſolùm dicunt illa iura, quòd detracta rei mentione vniuerſum habet. nil ergo de de iure accreſ. ergo nihil ad propoſitum noſtrum. Credo, ꝙ Bart. & Doct. non ſine cauſa allegauerint illa iura. Vnde inducas illa iura dupliciter. Primò in ratione: nam verum eſt, quòd in illis iurib. non erat cohæres vniuerſalis, ſed ratio illorum iurium, quare inſtitutus in re certa detracta rei mentione, totum habeat, eſt, ne aliàs teſtator decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, vt not. glo. hic, & in l. ſeruus communis ab extraneo. ff. de acquir. hæred. iſta met ratio militat, ꝙ inſtitutus in re certa debeat totũ habere, qñ cohæres repudiauit, quia aliàs teſtator decederet pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, & ſic ratio illorum iurium probat inſtituto in certa re poſſe cõpetere ius accreſ. Tamen ad hoc poſſes dicere, ꝙ ex quo inſtitutus in certa re habetur loco legatarij, videtur ceſſare iſta ratio. Secundò, & ſubtilius illa iura poſſunt induci: nam loquuntur, quando quis eſt inſtitutus in certa re, & nullus eſt datus ſibi cohæres vniuerſalis, ſed ego habeo, ꝙ paria ſunt, vel ꝙ quis nullum habeat cohæredem vniuerſalem, vel habeat, & ille repudiet, vel excludat̃ morte. l. 2. §. ſed ſi ſunt ſui. ff. ad Sena. Tertul. l. 1. §. pen. inc. cùm autem. C. de cad. tollen. Item paria ſunt aliquem à princ. non extitiſſe, vel extitiſſe, ſed non habuiſſe effectum, vt quia repudiauit. l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſt. tut. l. ſi quis in ſenatorio, & l. eos, qui. ff. de ritu nup. & iſta videtur ſubtilior inductio. Tñ inuenio, ꝙ ſubtiliſſimus inter Mod. Raph. Cu. in l. ex facto. mag. ff. eo. dicit, ꝙ in propoſito noſtro iſta nõ ſunt paria, ꝙ quis ſit inſtitutus in certa re, & habeat cohæredem vniuerſalem, qui poſtea repudiet, an verò à princ. nullum cohæredem vniuerſalem habeat; & probat ſic: nam qñ inſtitutus in re certa habuit cohæredẽ vniuerſalem, aſſumpſit naturam legatarij pp cohæredem vniuerſalem, vt hic. vnde licèt poſtea cohæres vniuerſalis repudiet, tñ natura legatarij ſemel aſſumpta in re certa per inſtitutum, non põt poſtea immutari, ſecus eſt quando à princ. inſtitutus in re certa nullum habuit cohæredem vniuerſalem, quia tunc nunquam ſumpſit naturam legatarij. Ita ſubtiliter pro more ſuo dãnat Doc. Comen. vbi. ſ. Sed potes rñdere, ꝙ errat, inquantum dicit, ꝙ inſtitutus in re certa à prin. aſſumit naturã legatarij, qñ hẽt cohæredem

ADDITIONES.

a ¶Inſtitutus in re certa. Adde, quòd inſtitutus in re certa non dato cohærede vniuerſali eſt hæres vniuerſalis; non ſecus ac ſi fuiſſet ſimpliciter inſtitutus abſque mentione certæ rei. l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit. idem in hærede ſolo in re certa inſtituto dicit Boer. quæſt. 33. num. 6. part. 1. idem ſi duo inſtituantur in re certa hæredes. l. quoties. §. ſi duo. eod. titu. Amplia priorem concl. procedere etiam in ſubſtituto in re certa, quia cenſetur in totum ſubſtitutus, ſi non ſit datus alius. l. cohæredi. §. fin. in fin. de vulg. limita pcedere dummodo inſtitutio ſit facta per verba ciuilia directa, ſecus ſi per verba communia vel obliqua, rationem ponit Bart. in l. his verbis, in princ. ff. de hæred. inſtit. & hoc procedit etiam in ſubſtitutione, declarando, vt per Bart. in l. centurio. num. 34. 35. 36. vbi Rip. nu. 155. & ſeq. de vulg. MASVER.

b ¶Hæres. Adde Bald. in l. ſi non ſpeciali. in vlt. col. C. de teſt.

c ¶Doct. Vide Igneum in l. cùm ex cauſa. colu. 98. cum ſeq. ſ. de inoffi. teſtam. PVRPV.

dem vniuersalem, hoc non est verum, nisi cùm hæres vniuersalis adijt. ita loquit ista. l. Sed quando repudiat, & sic, quando institutio vniuersalis est acsi non esset facta, secus est, vt iurib. præ alleg. ¶Vltra Bart. contra istam primam sol. glo. fortius obstat fm Sal. hic, sed in alio proposito, quia si verum esset, ꝙ institutus in re certa in omnib. habeatur loco legatarij præterquam quo ad querelã, in vanum laborassent iura noua, & essent imposita verbis, dum statuunt filium saltem debere institui in re certa, si in omnib. haberetur loco legatarij, qa istud esset sine effectu, & sic illa iura essent imposita verbis, & non reb. contra l. 2. in fi. C. communia de leg. Sed ista prima opi. gl. potest salua ri ab impugnatione Bart. in casu, qñ hæres vniuersalis adiuisset hæreditatem, & sic testm̃ esset confirmatum, tũc institutus in re certa habetur pro legatario quo ad omnia. tunc. n. cessaret ius accresc. in quo se fundat Bart. & ita in specie tenet Ang. hic, & Imo. in d. l. 1. §. si ex fundo. Item ad arg. Sal. potes respondere, ꝙ instit. in re certa quamuis habeat naturam legatarij, habet tñ hanc vtilitatem, ꝙ potest eam propria aucto. capere, ꝙ non est in simplici legato, vt dicã. j. circa fi. huius legis. ¶Duas alias sol. vnam Vltramontanorũ, aliam Mart. Silim. & Iac. But. referunt, & reprobant Bar. & alij hic, & in d. l. ex facto. mag. vbi gl. ff. eo. Sed aduerte inquantum Bar. & Ang. reprobant opi. Mart. Silim. bene dicunt, quia legitima dicitur quota bonorũ, & non quota hæreditatis, quia debetur deducto ære alieno. l. Papin. §. quarta autem. ff. de inoffi. test. & l. subsignatũ. §. bona. ff. de verb. sign. ergo non est ver ũ fundamentũ Mart. Silim. ꝙ quando filius est institutus in re certa habetur loco hæredis, eo qa succedit loco legitimæ, quę est quota hæreditatis. Sed Bal. saluat opi. Mart. Silim. quia differentia Bar. est casualis, & non gñalis: pone. n. ꝙ in hæreditate non sunt debita, tamen est hæreditas. Ista saluatio non satisfacit, cùm à communiter accidentib. in hæreditatib. reperiantur debita, & credita. l. si hęreditatem. in prin. ff. mãd. vnde secundo modo saluat opi. Mart. Silim. qa dato, ꝙ legitima sit quota bonorum, & non hæreditatis, adhuc procedit opi. eius, quia institutio in re certa trahitur ad quotam bonorum, quæ habet similitudinem cum quota hæreditatis, sed in habentib. symbolum facilior est transitus. l. si vnus. §. pactus ne peteret. vers. ꝙ & in specie. ff. de pact. l. in rem. §. quæcunq;. ff. de rei vend. vnde institutio in re certa de filio facilius trahit, vt sic loco hæredis quàm in extraneo, vbi institutio in re certa non est loco alicuius quotę, nec hæreditatis, nec bonorũ. Idem tenet Raph. Cum in l. ex facto. mag. ff. eod. quia non est differẽtia inter quotam bonorum, & quotam hæreditatis, nisi quo ad vexationem. Ista saluatio etiam non videtur tuta, quia non videtur verum, ꝙ quota bonorum habeat similitudinem cũ quota hæreditatis, imò videtur dissimilis, & contraria, patet, qa quota hæreditatis includit iura actiuè, & passiuè. l. si quis seruum. §. fin. ff. de leg. 2. sed quota bonorum excludit omnia iura passiua. d. l. subsignatum. §. bona. & l. Princeps bona. ff. de ver bo. sign. ¶Quartã nouam sol. & nouum intellectum posuit Ang. de Are. in §. sed & si quis priore. in vlt. col. inst. quib. mod. test. infir. qui dicit, ꝙ gl. & Doct. errant circa. §. cæterum. in Authen. vt cùm de appel. cog. dum credunt, ꝙ sufficiat filium institui in certa re à patre, dicit, ꝙ est falsum, quia loco legatarij haberetur. vt hoc text. Nec obst. d. §. cæterum, qa rñdet subtiliter Ang. ꝙ in d. §. cæterum. pater primò instituerat filium simpliciter, & sic testm̃ valebat, postea iussit, ꝙ esset certis reb. contentus pro illa sua institutione prius facta, vt ad literam ibi dicit text. vnde qñ institutio simplex non præcessisset, & solũ esset institutus in reb. certis, testm̃ nullum esset, quia haberetur loco legatarij, vt hic, & dicit, ꝙ iste intellectus est verus, & tenendus, licèt contrariũ *communiter teneatur*, & si diceres, ꝙ hoc modo intelligendo text. ille nihil induceret de nouo, fatetur esse verum, & ostendit, qa Imperator, qui composuit iura Authenticorum, erat totus pompa plenus, qñ aliquid de nouo inducebat, ex verborum pompa ostendebat apertè. Sed tu sustinendo hunc intellectum Ang. dic, ꝙ ille. §. cæterum. inducit de nouo, & singulariter, ꝙ si pater instituit filium simpliciter, deinde iussit eum certis reb. esse contentum pro institutione sua, certè si filius acceptaret illas res, dato, ꝙ esset minus legitima sua, sibi non per hoc præiudicaret, imò posset agere ad supplementum legitimæ. text. est ibi sing. de hoc, fm Bald. in l. si quando. §. & generaliter. C. de inoffi. test. & in l. hac edictali. §. quam obseruationẽ. C. de secun. nup. Ang. in l. iubemus. C. ad Trebell. Imo. in l. quod de bonis. §. cùm fideicom. ff. ad l. falc. do. Alex. in cõs. 49. incip. super primo dubio quo quæritur an dicta Agnes. in 1. vol. Iste intellectus Ang. licet sit subtilis, & peregrinus, & verba illius text. prima fronte applaudere videantur, tamen est falsus: nam si verum esset, quod in d. §. cæterum. filius primò fuisset institutus simpliciter, vt ipse dicit, deinde iussus fuisset certis reb. esse contentus pro sua institutione, certè effectus esset, quia intelligeretur per fideicom. grauatus retentis illis reb. residuum restituere. l. peto. in prin. ff. de leg. 2. vnde si filius inuenirét illas res esse minus legitima sua, certè onus fideicommissi ipso iure reijceretur vsque ad legitimam suam, cùm omne grauamen fideicommissi ipso iure reijciatur. l. quoniam in priorib. s. de inoffi. test. ergo si onus ipso iure reijcitur, malè diceret ibi text. qui dicit, ꝙ si illæ res non sufficiant, debet agere ad supplementum legitimæ, cùm. n. illud ipso iure haberet, cessaret supplementum legitimæ, ergo cùm ibi text. dicat, ꝙ si minus est in illis reb. ꝙ agit ad supplementum legitimæ, ergo nõ est verum, ꝙ ibi præcesserit simplex institutio. Præterea in effectu non videtur esse differentia, an filius à princ. fuerit institutus in certis rebus, an verò fuerit institutus simpliciter, & postea fuerit iussus esse contentus certis rebus, quia paria sunt aliquid à princ. non fuisse, vel fuisse, sed non habuisse effectum: propter reuocationem, vel aliter. l. si quis sub conditione. ff. de test. tut. & l. si quis in Senatorio. ff. de ritu. nup. Cogita, quia sine diuinatione non bene euades primam inductionem. Item iste intellectus esset contra istum text. tenendo intellectum Fulg. & Pau. de Cast. hic, & Raph. Cu. in l. ex facto. mag. ff. eo. istũ tamen intellectum supra reprobaui. Ideo in isto intellect. non facio fundamentum. ¶Quinta, & vlt. fuit opin. & solutio Bart. hic, qui dicit semper veritatem, & idem Bart. in l. ex facto. magna. & ibi Bal. & Imo. ff. eo. sequuntur Ang. Sal. & Pau. de Cast. hic, & Alex. hic, ꝙ institutus in re certa non censetur in totum loco hæredis, nec in totum loco legatarij, vt hic per eum, sed habet mixtam naturam, & idem cum Bart. tenet Bal. in rep. c. si pater. in vers. & plenius. in 10. col. de test. in 6. Imo. in repe. d. §. si ex fundo. ff. eod. & sic in effectu vult Bart. ꝙ quo ad respiciendum ipsam rem habetur loco legatarij, sed quo ad alia extrinseca habetur loco hæredis. Tu cõtra doctrinam Bart. pondera facere istum text. nam dicit Bart. ꝙ in his, quæ non respiciunt ipsam rem, sed veniunt extrinsecus, ꝙ haberetur loco hęredis. istud vr̃ de directo contra hunc text. nam actiones hæreditariæ competentes creditorib. sunt merè personales, & sic non respiciunt ipsam rem. l. 1. §. si hæres percepto fundo. ff. ad Treb. & §. 1. inst. de act. & tamen quo ad illas institutio in re certa non habetur loco hr̃dis, sed loco legatarij quo ad eas, ergo non est vera doctr. Bart. ꝙ in his, quæ non respiciũt rem, sed extrinsecus veniunt, ꝙ habeatur loco hæredis, & non legatarij ꝯ istum text. cogita.

6 ¶†Item inquantum Bart. tenet, instituto in re
a certa [a] competere ius accrescendi. Adde, ꝙ idem tenent Sal. & Mod. hic, & Bart. Bal. Ang. & Imo. in l. ex facto. magna. in prin. ff. cod. & Bart. in l. quoties. §. si duo. ff. eod. & Ioann. And. in addi. Spec. in tit. de teste. §. in primis. in 1. addi. mag. in princ. Ang. & Imo. in d. l. 1. §. si ex fundo. ff. eod. Bal. in rep. c. si pater. in 16. col. de test. in 6. Imo. in c. Ray. super gl. 2. de testa. Pro ista opin. facit text. in l. 1. §. si ex fundo, & in l. quoties. §. si duo. ff. eo. quæ iura inducas, vt dixi. s. in 1. opi. & pręsertim in ratione ibi dicta, ne testator decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus. Quamuis aliqui Antiqui. s. Rayn. Iacob. Butr. Fran. de Rampo. Nic. de Mat. & Fulg. hic, & Cum. in d. l. ex facto. mag. teneant ꝯrium. Sed nil afferunt dignum relatu, & eorum fundamentis respondent Ang. & Imo. in d. §. si ex fundo. præcipuè, inquantum illi Antiqui dicebant, & mouebantur, quia inter succedẽtes diuerso iure non habet locum ius accrescen. l. sed cùm patrono. in princ. ff. de bon. poss. nam potest responderi, secundũ Ang. & Imo. vbi supra, ꝙ satis ambo dicuntur succedere eo. iure, ex quo ambo sunt instituti. Vnde teneas cõmunem opin.

7 ¶†Imò fortius sentit notabiliter Bart. hic in fin. quòd si institutus in certa re agnouit rem, in qua est institutus, quod eius aditione taliter confirmatur testamentum, ꝙ non potest amplius deficere, ergo sentit Bart. subtiliter intuenti, ꝙ si talis institutus in re certa, postquã rem agnouerit, decesserit, deinde post eius mortem cohæres vniuersalis repudiet, quòd ad hæredem primi instituti in re certa transmittitur ius accrescen. idem tenet Barto. in dicta. l. ex facto, & in effectu Saly. hic in 3. quæstio. & plenius dom. Alexan. & dom. Anto. in d. cap. Rayn. per l. si ex plurib. ff. de suis, & leg. & dicit do. Alexan. in consil. 58. in 3. vol. incip.

ADDITIO.

a ¶Institutio in re certa. Adde Barba. in repe. capit. Rayn. de testa. & per Philip. de Perusi. & Bened. Caprã in capit. si pater. de test. lib. 6. & Petr. de Anch. in c. Raynaldus. cod. tit.

• Et dic, quòd institutus in re certa, habet ius accrescen. & rem propria auctoritate capere potest. teste Bartol. in l. ex facto. ff. de hæred. insti. communem dicit Alexan. consil. 138. colum. penul. lib. 1. quòd hæres ex re certa, quo ad ius accrescendi habetur loco veri hæredis. l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæred. instit. Rom. cons. 81. in fin. Rip. in l. re coniuncti. num. 181. de lega. 3. MASVER.

incip. habita super narratis in themate opportuna considera-tione.in 2.colu.quem plenius retuli in l.extraneum.la.1.§.eod. quod istam opi.& legendo,& consulendo sequutus est. Contrarium tenent Angel.& Imo.in d.§.si ex fundo, & in dicta.l.ex facto,& Imo.in d.cap.Rayn. Moti, quia cùm hæres vniuersalis in vita instit. in re certa non repudiasset, per consequens nō erat sibi delata hæreditas.l.delata.ff.de verb.sign.per consequēs non potuit eam transmittere, dom. Alex. respondet sustinendo Barto. & communem, quòd imò instituto in re certa erat delata hæreditas vniuersalis sub tacita conditione, quæ inerat à.l.si ille repudiaret, quæ tacita cōditio non impedit transmissionem.l.conditiones extrinsecus,& l.aliquando.ff.de condi.& demon. Sed aduerte, ista iura loquuntur in legatis, vnde cùm legatum non agnitum transmittatur, nec conditio tacita in legatis non impedit transmissionem, sed in hæreditate non solùm delata sub tacita conditione, sed etiam purè delata, nisi sit agnita non transmittitur.l.vnica.§.in nouissimo. C.de cad. tollen.sustinendo dom. Alex.responde, quòd.§.in nouissimo. procedit, quando hæredditas immediatè defertur ex dispositione testatoris, secus quando principaliter ex dispositione. l. vt in casu nostro ex iure accrescen. quia tunc etiam non agnita transmittitur propter ius accrescen.dicta.l.si ex plurib.ff.de suis,& legi.prout etiam in legato dicitur.Item aduerte, quòd Barto.in hoc vltimo videtur prima fronte sibi contrarius, videlicet nunquid ius accrescen. non agnitum transmittatur: nam primò dicit Bartol. quòd institutus in re certa transmittit illam non agnitam, quia in ea sapit naturam legati particularis, non autem transmittit in eo ius accrescen. sine agni. quia in eo sapit naturam institutionis vniuersalis, sed in fin. Bartol. vult contrarium inducendo,vt supra induxi. vnde Sal. hic tenet,quòd imò ius accrescen. transmittitur per institutum in re certa,qui iam agnouerat rem sibi relictam. per regulam.l.si ex plurib. ff. de suis, & leg. & quia accrescit ipso iure sine noua agnitione, & in hoc reprehenditur Bartol. qui voluit contrarium,scilicet,quòd imò requiritur noua agnitio,& malè secūdum eum.Sed aduerte,quia Barto.non est sibi contrarius, nec meretur reprehendi:nam Barto.primò loquitur,quando institutus in re certa non agnouit rem, & sic non adiuit,quia licèt transmittat illam rem,cùm habeat naturam legati, non tamē transmittit ius accrescen. sine agni. loquitur sine agnitione ipsius rei,quia non adiuit ex institutione,sed in fi. loquitur quando adiuit ex sua institutione, & post eius mortem hæres vniuersalis repudiauit,tunc bene vult, ꝙ ad eius hæredem transmittat, & bene,vt superius proximè dixi.Aduerte etiam,ꝙ Bar.in hac sua doctr.videtur seipsum confundere:nam dicit,ꝙ in his,quę non respiciunt ipsam rem,habetur loco hęredis,& per hoc infert,ꝙ habet ius accres.hoc vr̄ ineptè dictum, cùm ius accres. accrescat portioni, & non personæ.l.si totam.ff.de acq.hær.l.si Titio.§.1.ff.de vsufr.l.hæc scriptura.§.fi.ff.de cond. & demon. hinc est,ꝙ ius acces.quia respicit rem,transmittitur: ius autem substitutionis, qa respicit personam,non transmittitur, prout de vtroque est text.in l.si ex plurib.ff.de suis,& leg. sustinendo, & declarando Bart. aduerte, ꝙ in iure accres.propria, & vera portio accrescit portioni,vt dixi.Sed institutus in re certa non habet portionem hæreditariam, ideo portio nō accrescit portioni,ideo non est dare proprium ius accres.sed qa institutus in re certa cohærede repudiante efficitur hæres vniuersalis, ac si à prin. esset vniuersaliter institutus sine mentione rei. l.1.§. si ex fundo. ff. eod. ideo hoc casu ius illud accres. non respicit rem, qa rei non accrescit,sed respicit personam,quia de hrēde particulari efficitur vniuersalis, hoc respectu dicitur non respicere rē,sed venire extrinsecus,illa fuit intentio Bart.& ꝙ in ista materia dicatur ius accres.proprium, firmat Ang.hic. Tn̄ Imo.in d.§.si ex fundo.in alio proposito dicit, ꝙ sicut in iure accres. proprio,portio trahit ad se residuum,ita in isto iure accres. improprio ipsa res sing. trahit ad se residuū, & si hoc teneremus,
8 esset contra Bart.hic.¶† Item inquantum Bart. incidenter tangit,an instituto in re certa competat beneficium.l.fi.C.de edic. diu.Adr.tollen.quia gl.in illa.l.fin.in vers.ex parte, & ibi Bart.in 2.q.& alij ordinariè ponunt,ibi reseruo. ¶Caue etiam ad doctrinam Bart.inquantum tenet, ꝙ in his,quæ respiciunt rē,in-
a stitutus in certa re habetur loco legatarij. Facit[a] in contrariū, quia institutus in re certa pōt propria authoritate capere, nec incideret in edictum quorum legatorū, vt faceret legatarius. ita inquit Bart.in d.l.ex facto.mag.in 2.colu. & ibidem Imo.& Bald.in c.si pater.in 12.col. de testa.in 6.Imo.in l.1.in repe.§. si ex fundo.in fi.ff.eo.& in c.Ray.super gl.2.de testa. Pau.& Alex. hic.Quamuis contrarium,& malè tenuerit Bald.in l.ex facto. per rationem de qua truffatur Imol.in locis præalleg. Saluando Barto. dic, quòd etiam legatarius potest capere legatum propria autoritate, quando ad id concurrit voluntas testatoris,gl.& Bart.in l.Titia cum testamento.§.Lucius.ff.de lega. 2.Ang.notabiliter in l.hæc si res.per illum text.ff.de rei vend.& non solùm expressa,sed etiam tacita, vnde dicit Bald. in c.1.in pen. col.de confir.vti. vel inuti. ꝙ si testator, qui legat, constituat se præcario possidere pro legatario, licèt nō valeat, vt præcarium,quia nemo rem suam præcario rogare potest, tamen legatarius potest mortuo testatore ingredi posses. propria aucto.quia testator potest præuenire mortem tradēdo.l.Lucius. la 1.ff.de leg.2.dicit Bald.ꝙ hoc est suum nouum dictum. Sic in proposito satis apparet voluntas testatoris, ꝙ institutus in re certa p manus suas capiat propria auctori. ex quo instituit, & institutio directa hoc importare videtur.¶Secundò limita singulariter doctrinam Bart. inquantum vult, ꝙ filius institutus in certa re habeatur loco hæredis,quantum ad hoc,vt non dicatur præteritus,& quantum ad alia, vt per eum,intellige verum,nisi pater instituendo filium in certa re retulisset verba institutionis non ad ipsum filium,sed ad hęredem vniuersalem, quia filius licèt institutus in certa re censeretur pręteritus,& testamentum esset nullum,nec tunc haberet locum.§.cęterum. præalleg. puta si pater in testamento diceret, instituo Titium hæredem vniuersalem,& volo,ꝙ Titius sit contentus,ꝙ filius meus sit institutus in tali domo,& sic in certa re,certè,quia verba institutionis particularis non sunt relata ad filium, filius nō habetur pro instituto, sed pro præterito, & testamentum nihil valet.text.est reputatus sing.in l.pater filium.§.fi.in vers.ex causa fideicom.& ibi ad hoc not.Barto.ff.de leg.3.Idem not. Ang. hic in 1.col.in lect.Flo.& sequitur Alex.in pen.col. reputās nodignum.Adde, ꝙ idem tenet Pau.de Cast. vbi hoc reputat tenendum menti,in Auth.nouissima.in 2.col. C.de inoffi.test. & ibi dicit, ꝙ ita reperitur consultum per d.Io. Pagliarensem de Senis,qui fuit Doctor Bald.nota,quia est sing. limitatio ad d.§. cæterum.Adde concordantem text.in l.Lucius.§.fi.ff.de leg.3. licèt Bart.in d.l.pater.§.fi.dicat,ꝙ ille text. fortè alibi non repe-
9 ritur.¶†Nunquid autem si in aliqua dispositione,puta in contractib.fieret mentio de hærede, puta,quia quis acquireret em-
b phyteusim pro se, & suis hæredib. nunquid appella. hæredis[b] contineretur institutus in re certa, ponit Pau.de Cast.hic,& ante eum Bart. in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.lib.Angel. Pau.& Alex. & alij in l.quædam.§.nihil.ff.de eden. Bald. Ang. & Imo.in l.Gal.§.etiā si parente,& ibi Mod.ff.de lib. & posth. Sal.in l.2.in 20.q.C.de iur.emphy.& Ang.hic in lect.Flo. & latè Alex.in cons.8.in 3.vol.inc.visis subtilissimis dubitationib. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Facit. Adde Rol.cons.4.nu.23.lib.2.Deci.cons.607.col.2.quod institutus in re certa potest propria auctoritate accipere rem,in qua est institutus, sicut hæres vniuersalis. MASVER.

b ¶Hæredis. Adde Doct.in l.si plurib. ff.de leg.1.& Spec. in tit.de test. in §.in primis.vers.pone.A.in fine.

¶ Adde Alex.lib.5.cons.22.Cro.in rub.ff. de leg.1.col.5. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Error in nomine proprio vitiat institutionem.*
3 *Hæres hæredis primi testa.censetur hæres,& nu.2.4.5.*
6 *Testator substituendo alicui,non per hoc videtur eum instituere.*
7 *Substitutio vulgaris fit verbis affirmatiuis.*
8 *Substitutio pupillaris,quæ non potest fieri extraneo, continet in se vulgarem tacitam.*
9 *Non solùm substitutio expressa excludit ius accrescendi, sed etiam tacita.*
10 *Quando verba substitutionis sunt dubia, & sic substitutio potest intelligi,vt sit directa,item vt sit obliqua,in dubio intelligitur,vt sit directa.*

LEX XIIII.

CVm in libris. Ista lex diuiditur in quatuor partes, vt per Bald. & Saly.hic.In prima ponitur thema,ex quo elicitur quæstio.In secunda opi.Antiquorū. In tertia reprobatio. In quarta, & vlt. ponitur vera decisio Imperatoris. Secunda ibi, veteres quidem existimabant. Tertia ibi, sed huiusmodi literam.Quarta ibi,sed si quidem.¶h.d. Si testator in testamento disposuit aliquem esse hæredem tertij, valet institu-
a tio in duob.casib.Si testator[a] illius tertij hæres fuerit,vel illum hæredem

ADDITIO.

a ¶Testator. Adde Bart.in l.fin.q.4.j.de edic.diu.Adr.tollen. PVRPV.

hæredē fecerit, aliàs institutio est nulla, quia erratur in nomine proprio, ꝙ eius fatuitatem ostendit. hoc dicit, & ſm Paul. iſta lex eſt ſing. nec habet parem, aut concordantem, & ex ea multa colliguntur, & iſtum tex. etiam reputat ſing. Bal. in c. iurauit. in penul. colum. de proba. prout referam j. in quarto no. ¶ Preſuppone pro intellectu literæ, ꝙ teſtator vocabatur Titius, ſeu alio nomine quàm Plocius, & dubium faciebat, quia putabant Antiqui, ꝙ licèt teſtator vocaretur Titius, & dixiſſet Plocium,
3 ꝙ iſte error non deberet nocere, per regulam habentem, † ꝙ error in proprio nomine non vitiat. l. ſi in nomine. s. de teſt. l. ſi quis in fundi vocabulo. ff. de leg. 1. hic tamen decidit contra-
2 rium, quia eſt error nimium ſupinus, † & ſic not. ex iſto text.
* ſm Bar. & *communiter Docto.* ꝙ error in nomine proprio [a] vitiat
a institutionem, quia arguit fatuitatem, vt patet ex text. in verbo ſtultus, & ſm hoc limita prædictam reg. non procedere in errore nominis proprij. Idem eſt, ſi quis erraret in nomine filij ſui, ſm Bal. hic in 2. colu. & Alex. & Rom. in d. l. ſi in nomine. Niſi talis filius eſſet natus ante patrem. l. Titius. §. Lucius, & ꝙ ibi no. Bald. ff. de lib. & poſtu. & adde etiam idem eſſe in errore no
b minis patris, [b] ſm Roma. in conſ. 179. quod incip. ampliſſime Doct. in 1. dub. Redeundo ad notabile huius tex. adde, ꝙ contrarium tenent Fulg. & d. Fran. de Are. hic, & Raph. Cum. in l. 4. ff. de leg. 1. ꝙ imo error in nomine proprio ipſius teſtatoris non vitiat institutionem, qn̄ apparet, ꝙ teſtator errauit, licèt in dubio iſta. l. faciat iſtam præſump. ꝙ nemo ſit ita ſupinus, qui nomen ſuum proprium ignoret, tamen ſi conſtaret de errore, & ſic conſtaret de corpore, non vitiaretur institutio, ſm eos. Adde pro iſta opin. bene facere iſtum tex. in fi. ibi, cùm non eſt veriſimile. Item iſte tex. poſt prin. in verbo exiſtimauimus. Itē facit, quia Imperator in hac l. procedit coniecturando, non autem annullando. Facit etiam, ꝙ vult Bal. hic in 1. quæſt. ꝙ ſi teſtator diceret Sempronius mei Plocij, vel mihi Plocio hæres eſto, ꝙ ex quo propter illud pronomen mihi, conſtat de corpore, ꝙ tunc error in nomine proprio non vitiat institutionē. Nec obſt. ꝙ talis error arguat ſtultitiam, vel fatuitatem, quia per hoc non ſequitur, ꝙ inſtitutio vitietur. patet in l. nam & his. ad fi. ff. de inoffi. teſt. Si tamen vis tenere not. Bar. & Docto. hic communiter, potes inducere ſubtiliter iſtum text. iuncta. l. 4. in prin. ff. de leg. 1. hoc modo, dicitur ibi, ꝙ error etiam in nomine appellatiuo vitiat, etiam ſi conſtat de corpore, niſi data
* præſentia rei. ſm glo. Barto. *& magis communiter alios ibi.* Ratio, quia talis error arguit ſtultitiam, vt ibi dicit text. in verbo ſtultus. ergo ibi probatur, ꝙ vbi eſt talis error, qui arguit ſtultitiā, ꝙ vitiat, etiam ſi conſtet de corpore, ſed in caſu noſtro iſte error arguit ſtultitiam, vt dicit iſte text. in verbo ſtultus. ergo debet vitiare institutionem, quamuis cōſtet de errore. Nec obſt. dum dictum fuit, ꝙ iſte tex. procedit coniecturando, non autem annullando, quia eſt contra iſtum tex. circa fin. ibi, nullius
3 eſſe momenti. ¶ † Secundò no. ex tex. ibi, ex antiqua regula, ꝙ
c hæres hæredis [c] primi teſtatoris cenſetur hæres, & facit ad ſuſtinendum libellos, vt per Cy. Bar. & alios hic. Adde tex. in l. paterfam. §. fin. & ibi Bar. & alij ad hoc not. ff. de vulg. & pupil. & tex. in l. 3. & ibi glo. magna circa med. & ibi Barto. ff. de peti. hære. & tex. & ibi Bart. in l. ſi quis filium. §. fin. ff. de acquir. hære. latè Bal. in 17. q. & ſeq. cum concor. adductis per Alex. hic reſpondentem ad l. amitæ. j. co. de ſucce. edic. adductam in oppoſitum per Fulg. hic, & Raph. Cum. in l. paterfam. §. fin. ff. eo. & vltra tex. per eum adductos adde tex. in c. 1. in prin. de homi. in 6. per quem not. ibi Gemi. in 3. not. ꝙ quis poteſt ſe appellare ſucceſſorem alicuius, licèt per infinitos medios ſit ſucceſſor, ſicut ibi Inn. Papa appellat ſe ſucceſſorem Petri, & tñ fuerunt infiniti medij. & ex hoc habes primam ampliationem ad hūc tex. Secundò extende regulam huius tex. vt procedat etiam in eo, qui non eſt hæres hæredis, ſed ei ſuccedit alio titu. vniuerſali quàm hæreditario, tamen dicitur hæres principalis defuncti, quamuis non ſit hæres hæredis, tex. habes, & exemplum in l. 1. ff. de caſt. pecu. quem tex. pro ſing. ad hoc not. Ludo. Roma. in
d ſingu. 610. incip. hæres hæredis. ¶ Tertiò pro alia extenſione [d] adde tex. in l. ſi ſtatulibera. §. non ſolùm in fi. & in §. ſi filiusfam. ff. de ſtatulibe. vbi probatur ꝙ licèt conditiones debeant impleri in forma ſpecifica. l. qui hære. in prin. & l. Meuius. ff. de condi. & demonſtra. tamen dando hæredi hæredis dicuntur impleri. adde text. expreſſiorem in l. cùm ita datur. §. fin. ff. de condi. & demonſtra. vbi etiam plus deciditur, ꝙ etiam ſi adijciatur proprium nomen, quia dicatur, ſi hæredi Titio. 10. dederit, adhuc dando hæredi hæredis impletur conditio. ſecus, quando nomē proprium præceſſiſſet, ſm gl. & Bar. ibi p l. ſi communis ſeruus. ff. de ſtipu. ſeruo. Adde etiam pro hac extenſione text. in l. ſi peculium. §. hæredi. ff. de ſtatulibe. ¶ Quartò extende iſtam reg. ꝙ etiam ſi dicatur ſcriptis hæredib. tñ venit hæres hæredis. text. eſt in l. 1. in verbo ſcriptis hæredib. & ibi Bal. notat. C. quorum leg.

¶ Limita tamen iſtam regulam dupliciter. Primò niſi fieret mentio de hærede cum adiectione. s. ſcriptis, vel infra ſcriptis, tunc non venirent hæredes hæredum. ſm Bar. in l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pupil. & in conſ. incip. Andr. q. Martini, & multum notat Imol. in l. ſi quis filium. §. fi. ff. de acquir. hære. Tu tamen in contrarium pondera tex. in l. cùm filio. in verſic. ſcriptos. ff. de vulg. & pup. & propterea glo. ibi quæ iſtud ſenſit, exponit text. ſcriptos. i. inſtitutos, ſed facit violentiam literæ. ¶ Secundò limita in pœnalibus, nam ſi teſtator grauaſſet hæredem ſub pœna aliquid facere, non compræhenditur hæres hæredis, quia in pœnalibus, & ſic in materia odioſa non procedimus ita per coniecturas, ſed debet in eis liquidiſſimè conſtare. l. in teſtamento. 1. & l. vlt. in prin. ff. de condi. & demonſtra. ſm Bal. hic in 22. q. ſed melius diſtingue vt per Bart. in d. conſ. And. quondam Martini. quem latè refert, & ſequitur d. Alex. hic, & Roma. in l. ſi quis filium. §. fi. de acquir. hære. & vide text. in l. ad
4 idem, & ibi no. ff. de verb. obl. ¶ † Quid autem ſit in prohibitio-
e ne [e] teſtatoris, ſi teſtator rem, puta domum, vel prædium prohibuit alienari ſub pœna priuationis, nunquid illa prohibitio tranſeat ad hæredem hæredis, & ſic ſucceſſiuè? illud quod determinat Bald. quem proximè retuli, facit quod non, cùm iſta
* ſit materia pœnalis; *tamen communiter diſtinguitur* an teſtator fecerit prohibitionem nominatiuè, & tunc non tranſit ad hæredem hæredis, aliàs ſecus ſecundum Bar. & alios in l. filiusfam. §. diui. el 2. in vlt. colu. ff. de leg. 1. & in l. Lucius. §. 1. ff. de leg. 3. ſequitur do. Alex. in conſ. 66. incip. conſideratis verbis teſtamen-
5 ti. in 2. col. ¶ † Not. tamen diligenter, ꝙ ſi teſtator in teſtamento prohibuit ſimpliciter rem alienari, ſubijciens cauſam, eo ꝗ vult eam perpetuò in familia remanere, quamuis iſta prohibitio, cùm non ſit nominatim facta, compræhendat hæredē hæredis, tamen non durat niſi vſque ad quartum gradum, lapſo quarto gradu poteſt fieri alienatio, tex. eſt notabilis, & ſingu. in §. 1. & ibi ad hoc not. Iaco. de Belu. & Ang. in Auth. de reſtit. fideicom. & hoc bene not. quia prima fronte quilibet dixiſſet contrarium, ex quo teſtator dicit, ꝙ volebat perpetuò. ¶ Limi-
f ta tamen [f] ſingulariter, niſi teſtator ꝓhibuerit liberos, vel alios hæredes alienare adiecta cauſa, eo quia vult talem rem perpetuò tranſire ad omnes deſcendentes, tunc iſta prohibitio exten
g deretur vltra quartum gradum, [g] & deinceps in infinitum, propter illum terminum deſcendentes, eo quia nomen deſcendētium in infinitum extenditur. §. 1. in Auth. de hæredi. ab inteſt. & l. fin. C. de ſuis, & legi. ita ſingulariter limitat Iac. de Bel. in d. §. 1. in Aut. de reſti. ficom quem refert, & ſequitur Alex. in præalleg. conſ. 66. inci. conſideratis verbis teſtamenti. in 2. col. in 1. vol. & in conſi. 54. in 3. vol. incip. ponderatis verbis teſtamenti.
6 in 3. col. ¶ † Tertiò no. ex tex. *ibi, niſi prius hærede Plocio ſibi inſtituto.* quòd teſtator ſubſtituendo alicui, non per hoc videtur eum inſtituere. Adde tex. no. in l. ex facto etiam ff. eo. & ſi dicatur ꝯ, quia qui vult conſequens, intelligitur velle omne neceſſarium antecedens ad illud. l. ad rem mobilem, & l. ad legatum. ff. de procur. & l. illud. ff. de acquir. hære. & bonus tex. inſti. eo. in prin. vbi teſtator inſtituendo ſeruum ſuum ſimpliciter, intelligitur illi libertatem reliquiſſe, eo quia iſtud eſt neceſſarium antecedens. Reſpondent Sal. & Alex. hic, ꝙ d. regula procedit, quādo conſequens eſt de per ſe validum. Non aduertunt, ꝙ dicunt ꝯ tex. inſti. eo. in prin. vbi conſequens, ideſt, inſtitutio ſerui nō erat validum de per ſe. Aliter reſpondent Sal. & Alex. hic. ꝙ d. regula procedit, niſi antecedens ſit tale, ꝙ requirat ſpecificationem & expreſſionem, vt eſt, ꝙ ad hoc vt quis intelligatur inſtitutus, requiritur, ꝙ teſtator eum proprio nomine exprimat. l. iubemus. s. de teſta. Aliter, & tertiò reſpondet Bal. hic in 15. oppo. ꝙ qui

ADDITIONES.

a ¶ Proprio. Adde Card. Zab. & Ant. de But. in c. ſignificāte. de reſcri. Abb. conſ. 93. inci. in q. quæ ad præſens vertitur inter capitulum. in 2. vol.

b ¶ Patris. Adde Bal. in l. fi. C. de hære. inſti.

c ¶ Hæredis. Adde Old. conſ. 21. inci. thema tale eſt, teſtator habet fratres. Petr. de Anch. conſi. 122. incip. in Chriſti nomine pro & contra. Ange. conſ. 185. inc. cariſſime frater.
¶ Additio. Adde ſubtilem d. Phil. Deci. & quæ ibi poſui in apoſtil. ad eum in l. qui per ſucce. ff. de reg. iur. PVRPV.

d ¶ Extenſione. Adde. l. ſub diuerſis. §. fi. ff. de condi. & demonſt. & l. cùm ita datur. §. fi. illo eo. tit. vbi ponitur quinta extenſio etiam ſi hæres moreretur. Iaſ. ibi vltra extendit, vt dicatur verè, in l. filius. §. diui. colu. 18. de leg. 1. Alex. vī dicere contra in l. qui liberis. §. hæc verba. 1. no. de vulg. PVRPV.

e ¶ Prohibitione. Prohibitio facta hęredi. Adde latè Rom. cōſ. 357. extra prepoſitam. 3. dubio. Alex. 2. vol. conſ. 23. conſideratis. & 1. vol. conſ. 55. ponderatis. 3. dubio.

f ¶ Limita tamen. Adde tertiam limitationem, quando teſtator prohibet alienari, quia vult prouidere hæredib. quia intelligitur de hærede teſtatoris tantū. Alex. 2. vol. conſ. 13. cōſideratis. d. Parp. in l. filiusfam. §. diui. 4. pagina. de leg. 1. alias limitationes Alex. ponit lib. 5. conſi. 172. viſa facti narratione. PVRP.

g ¶ Vltra quartum gradum. Adde Io. Zoch. in c. non debet. de conſang. & affi.

qui vult conſequens, intelligitur velle omne neceſſarium antecedens ad illud, eſt verum qn̄ poteſt fieri ſine ſubauditione perſonæ. nam perſona nunquam extrinſecus ſubintelligitur. l. ſi ita ſtipulatus fuero ſi Titius. §. Chriſogonus. ff. de verbor. oblig. ¶ Ego propter aliud aliquando dubitaui in iſta regula, & tu cogitabis, ꝙ imò teſtator, qui vult conſequens, non intelligitur velle antecedens. per tex. in l. penul. §. illo. C. de ſeruis neceſ. hære. inſti. nam licèt teſtator inſtituendo ſeruum ſuum proprium intelligatur ſibi relinquere libertatem. inſti. eo. in prin. tamen in d. §. illo. eſt tex. ꝙ ſi teſtator faciat legatum ſeruo ſuo proprio, non per hoc intelligitur ſibi relinquere libertatem, ꝙ tamen eſt neceſſarium antecedens. Sed reperi poſtea Ludouicum in d. l. illud, vbi limitat illam regulam, ꝙ qui vult conſequens, intelligitur velle neceſſarium antecedens ad illud, vt ſit verum niſi antecedens ſit maius. ad hoc alleg. tex. pro notabili in d. l. pen. §. illo. Pro iſta limitatione facit, quod in ſimili vult Bar. in l. 2. in 1. colum. in fi. ff. de iuriſ. omn. iud. Item pro iſta ſolutione Lud. Rom. adde tex. in §. idemque, in verſic. cùm non ſit veriſimile. inſti. ex quibus cau. manu. non licet. ¶ Limita tamen text. &
a prædictum notabile, quòd teſtator [a] ſubſtituendo alicui non per hoc intelligitur eum inſtituere, vt procedat in extraneo. Sed in filio, ex quo teſtator ei ſubſtituit, intelligitur tacitè eum inſtituere. ita videtur text. not. in l. cùm in teſtamento. §. hæc verba. ff. eod. & tex. in l. cohæredi. §. fin. ſecundum vnam lectu. Barto. ff. de vulg. & pupil. quod tamen an ſit verum, dic, vt ibi plenius per Docto. & in l. Gallus. in princip. ff. de libe. & poſtu. Item ad iſtum text. & iſtud notabile vide dom. Franc. de Aret. in l. 1. in princip. ff. de vulg. & pupil. in 4. quæſt. in ſecundo effectu, dum opponit de. l. ex facto etiam. iuncta glo. ibi approbata per Bald. & Imol. ff. eod. & reſponde, vt ibi per eum; nam iſte text. vult quòd ſubſtitutio Sempronij non valeat, niſi præcedat inſtitutio Plocij, & ſic hic eſt text. quòd ſubſtitutio vulgaris, quæ videretur facta primo hæredi ſi eſſet inſtitutus, non valet, quando nulla reperitur præceſſiſſe inſtitutio. Sed in contrarium facit text. in d. l. ex facto, & iuncta glo. *ibi communiter approbata per Docto.* præcipuè per Bald. & Imol. ibi, vbi ſi fiat ſubſtitutio ei, qui nullo modo fuit ſcriptus, valet talis ſubſtitutio, & ſucceditur ex ſecundo gradu ſubſtitutionis, quia ſub conditione fuit ſubſtitutus, quæ extitit, & quia omnis ſubſtitutus dicitur inſtitutus. Confirmatur oppoſitio, quia ſi ſit inſtituta perſona mortua tempore teſtamenti, inſtitutio eſt pro non ſcripta. l. vnica. in princi. C. de cadu. tollen. & tamen qui eſt ei ſubſtitutus, admittitur ex ſubſtitutione, & teſtamentum incipit à ſec̄do gradu. vt l. 3. §. fin. & ibi Doct. ff. de liber. & poſtu. Bar. in l. 1. ff. de vulg. & pupil. in ſecundo effectu. in 4. q. prin. Iſta ſubſtitutio ſi fiat ei, qui nullo modo fuit ſcriptus, debet valere, & teſtamentum incipiet ab illo. 2 gradu ſubſtitutionis. huic difficultati reſpondet dom. Fran. de Are. in d. l. 1. in princip. ff. de vulg. & pupil. in ſecundo effectu quartæ quæſtionis Barto. ꝙ ideo in hac l. non admittitur ſubſtitutus non præcedente inſtitutione, quia ſi diceremus ſubſtitutionem valere, admitteretur duplex ſpecialitas circa idem. Prima eſt, quia in iſta l. verba ex ſui figura non poterant importare vulgarem, niſi impropriarentur. Secunda, quia præter naturam ſubſtitutionis, vbi teſtator non fecit primum gradum, haberet locum ſecundus. contra d. l. 1. in princip. ff. de vulg. & pupil. Tu breuius reſponde, ꝙ ideo in d. l. ex facto etiam. admittitur ſubſtitutus, quia conſtabat, ꝙ teſtator eum ſibi in bonis ſuis ſubſtituerat, ſed in iſta. l. teſtator non ſubſtituerat ſibi, ſed tertiæ perſonæ, ſcilicet Plocio, vnde non poterat ſubſtitutus ſuccedere teſtatori, niſi Plocius fuiſſet inſtitutus à teſtatore, prout hic in text. dicitur. Vel potes dicere, ꝙ in d. l. ex facto etiam. ibi non eſt propriè ſubſtitutio, ſed inſtitutio, vt dicit dom. Alex. in d. l. 1. in princ. in 19. col. ff. de vulgar. & pupil. & ſuccedit, vt conditionaliter inſtitutus. ſecundum Bal. & Imol in d. l. ex facto etiam. bene facit text. in l. quoties. §. ſi quis primum. ff. de hæred. inſti. quem alleg. Aret. in d. l. 1. in antepenul. colum. Tamen iſtud non tollit difficultatem de iſto tex-
7 tu. ideo reſponde, vt ſ. proxi. dixi. ¶† Quartò not. ex tex. ibi, tūc etenim exiſtimandum eſt. hic eſſe tex. ſecundum gl. ꝙ ſubſtitutio vulgaris fit verbis affirmatiuis, hoc modo Sempronius Plocij hæres eſto. cùm tamen regulariter ſubſtitutio vulgaris fiat verbis negatiuis hoc modo, ſi Plocius hæres non erit, Sempronium ſubſtituo. Facit l. Titius. ff. eod. & l. pater impuberes. ff. de vulg. & pup. Bal. in hoc ſe multum inuoluit hic. Alibi Bal. in c. iurauit. in penul. col. de proba. dicit hic eſſe text. ſingularem, ꝙ
b negatiua [b] quandoq; conſiſtit in verbis affirmatiuis, vt cùm dico, Titius Plocij hæres eſto, ꝙ exponitur, & interpretatur hoc modo. i. ſi Plocius hæres non eſt, Titius hæres eſto. & ſic quando affirmatiua exponitur per negatiuam, & in ipſam digredit, & confunditur. Breuiter tu dicas, ꝙ iſte tex. nihil probat, & glo. malè no. ex tex. quia in quacunq; ſubſtitutione duo ſunt conſideranda. Primò perſona cui fit ſubſtitutio. Secundò perſona quæ ſubſtituitur, quantum ad primum, verba ſemper ſunt remotiua, vel priuatiua, & ſi ſemper habeāt effectum negatiuū. Sed conſiderata ſecunda perſona, ſemper ſubſtitutio habet affirmatiuum ſenſum, ſed in hoc text. ponitur ſolùm ſecunda pars, ideo affirmatiuè concipitur. nam in hoc tex. omittitur prima pars. & ita declarat magiſtraliter Bar. in l. 1. in prin. in 3. q. ff. de vulg. & pupil. Alibi tn̄ gl. in l. verbis ciuilib. in §. fin. ff. de vulg. & pupil. appellat ſubſtitutionem, de qua in hoc text. eſſe dubiam, & illam gl. alleg. Bar. hic, ſed non declarat quare iſta ſubſtitutio dicatur dubia. ideo Bar. in d. l. 1. in prin. in 4. q. prin. dicit, ꝙ ideo ſubſtitutio, de qua in hoc tex. dicitur dubia, eo quia cōuenit vulg. & pup. ſubſt. & ſequitur Alex. hic. Sed errat Bart. qa imò ſubſtitutio, de qua in hoc text. non conuenit niſi pupillari ſubſtitutioni, ꝙ patet, quia per vulgarem ſubſtitutionem ſucceditur teſtatori, per pupil. pupillo. Sed cùm hic teſtator dixerit, Sempronius Plocij hæres eſto, voluit ſuccedi hæredi, & non teſtatori, & ita expreſsè tenet Bar. hic in 4. no. & Mod. ſequuntur. Vnde dixit Ange. hic, ꝙ alio reſpectu ſubſtitutio de qua in hoc tex. dr̄ dubia, eo quia poterat conuenire fideicommiſſariæ, & directæ ſubſtitutioni. Dic, vt dicetur in ſeq. notabili, quia iſtud, ꝙ dicit Ang. non etiam vr̄ verum, cùm in hac l. verba ſubſtōnis eſſent directa. ſ. hæres eſto. vt dicetur. ī. in 7. not.
8 ¶† Quintò prin. no. ex eo. tex. ſm̄ Bart. ꝙ ſubſtitutio pupillaris, quæ non poteſt fieri extraneo, continet in ſe vulgarē tacitam, nam in iſto tex. ſubſtitutio erat pupillaris, patet quia per pupillarem ſucceditur hæredi, per vulgarem autem teſtatori, vt dixi in præcedenti notabili, tn̄ quia non poteſt valere, vt pupillaris, valet ſaltem vti tacita vulga. Dicit tn̄ ꝙ quidam tenent ꝯ rium per §. extraneo. inſti. de pup. ſubſti. & non rn̄det. Rn̄de, ꝙ extraneo non poteſt directo ſubſtitui, verum eſt, vt valeat tanquam pupillaris, ſed bene vt valeat tanquam vulga. ſi poteſt. Idem, & plenius tenent Bar. in l. 1. in fi. prin. in vlt. q. & ibi Imol. & Mod. ff. de vulg. & pup. Bal. in l. fi. in vlt. q. ī. tit. 1. & in l. humanitatis. in penul. col. ī. de impub. & alijs ſubſti. Sal. in l. ſi teſtō. e. tit. Imo. in c. Rayn. in materia pupillaris ſubſti. de teſta. Bald. & alij hic. Barto. in conſi. ſuo. 48. incip. Nardus. & Alex. hic, & ibi, quicquid teneat Pau. de Caſt. hic, & in l. iā hoc iure. ff. de vulg. & pup. vt hic per d. Alex. Cogita tn̄, quis reuelauerit Bart. ꝙ in iſta. l. Plocius eſſet pupillus, ad hoc vt poſſet dici pupillaris, & iſtis reſpectibus poſſes dicere, ꝙ ſubſtitutio de qua in tex. dica-
9 tur dubia, vt dixi in præcedenti no. ¶† Sextò not. ex tex. ibi, partemúe. intelligendo tex. ꝙ in alia parte haberet cohæredem, hic eſſe text. meliorem de iure, ꝙ ſubſtitutio expreſſa excludit ius accreſcendi. l. 2. §. ſi duo. ff. de bon. poſ. ſecundum tab. ratio, quia ſubſtitutus venit ex expreſſa diſpoſitione teſtōris, vnde excludit cohæredem, qui vult venire per ius accreſcendi ex ſola diſpoſitione legis. hic habes text. quòd etiam tacita ſubſtitutio excludit ius accreſcendi, & ita ad hoc not. iſtum textum Bald. hic in 23. quæſtio. idem tenet Bald. in l. fin. in prima colum. infra titul. primo. ibi tamen non allegat iſtum text. ſed mouetur per gloſſ. ibi, & licèt Bald. non inducat, declara ſic: nam vt dixi in præcedenti not. tenere Bart. & Doctor. hic. ꝙ iſta ſubſtitutio propriè erat pupil. tamen, quia facta extraneo non potuit valere, vt pupillaris, quæ continet ſub ſe tacitā vulgar. iſta tacita vulga. impedit ius accreſcendi. text. eſt hic. Alibi tamen habes caſum mirabilem, in quo etiam ſubſtitutus expreſsè non impedit eum, qui venit ex diſpoſitione legis. l. 1. & ibi multum ponderat pro ſingula. Paul. de Caſtr. ī. de his, qui ante apert. tabul.
10 Tamen ille tex. non bene probat. ¶† Septimò not. ex iſto text. ſm̄ Saly. Fulg. & do. Franciſc. de Aret. ꝙ qn̄ verba ſubſtitutionis ſunt dubia, & ſic ſubſtitutio pōt intelligi, vt ſit directa, item vt ſit obliqua, in dubio intelligitur, vt ſit directa. Nam hic teſtator, dicendo Sempronius Plocij hæres eſto, poterat videri grauaſſe Plocium inſtitutum, vt reſtitueret hæreditatem Sempronio. l. ex facto. in princip. ff. ad Tebel. & tamen hic Imperator interpretatur, quòd ſubſtituerit directò. Et de hoc eſt tex. clarus in capi. ſi pater. de teſt. in 6. facit, quia verba in dubio debent intelligi in potentiori ſignificatu. l. 1. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager vectig. & cap. pen. de ſenten. excommu. Item adde, ꝙ ante eos iſtum text. ad hoc not. gloſ. in l. verbis ciuilib. in gl. fin. ad fin. ff. de vulga. & pupil. vbi per iſtam. l. not. quòd dubia ſubſtitutio interpretatur, vt ſit directa. Dic melius ſm̄ Bald. hic. in 8. not. ꝙ in hac. l. erat certum, ꝙ verba ſubſtitutionis erant directa, ſed dubium erat de volūtate teſtōris, ad quem ſenſum teſtator talia verba directa expreſſit, & quid ſignificare voluerit, tamen

ADDITIONES.

a [a] Teſtator. Adde eundem Iaſ. in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & poſthu.
b ¶ Quòd negatiua. Adde Doct. in c. cùm in Eccleſia. de cauſa poſ. & proprieta.

tamen notabile supra dictum est in se verum, & approbatur etiam in l. iam hoc iure. in princ. ff. de vulg. & pupil. ¶Vltimò not. ex tota. l. duos casus, in quibus si testator, qui vocabatur, puta Titius, & dicat. Sempronius Plocij hæres esto, valet substitutio. Tres alios casus adde per Ange. Sal. & Mod. hic. Et per hoc sit expedita ista. l. & consequenter iste titulus, quia glo. nihil habet. Iason Pisis.

De instiutionibus, & substi. seu restitutionibus sub conditione factis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Fideicom. substi. non est propriè substitutio, sed impropriè.*

¶Ista rub. habet tres partes principales. De prima parte. s. de institutionib. quæ fiunt sub conditione, loquuntur quasi omnes. ll. huius tit. De secunda verò parte. s. de substitutionib. directis factis sub conditione loquitur solum. l. fin. ĵ. eod. De tertia verò parte. s. de restitunib. sub conditione factis, hoc est dicere, quando primus hæres grauatus est sub aliqua conditione restituere hæreditatem alteri, loquitur solùm. l. generaliter. ĵ. eo. aliæ omnes leges huius titu. loquuntur solùm de prima parte rubricæ. ¶Et aduerte, ꝙ aliquando cōditio adijcitur inst. subst. seu fideicom. vniuersalibus, & tunc loquitur iste titulus, & tit. ff. de cond. inst. Aliquando cōditiones apponuntur legatis, vel fideicom. particularibus, & tunc loquitur. ĵ. ti. de cond. inser. & tit. ff. de cond. & demon. & sic vides, quæ sit differentia inter istum tit. & titu. ff. de cond. inst. ex vna parte, & titulum. ĵ. de
1 cōd. inser. & tit. ff. de cond. & demon. ex alia. ¶† Item no. ex hac rubrica, ꝙ fideicom. nō est propriè substitutio, sed impropriè,
a patet hoc ex dictione seu, [a] posita in vers. ibi substitutio, seu restitutio, & ita tenent Bald. & Sal. ĵ. in rub. tit. seq. & ibi Pau. de Cast. ad hoc expresè not. hanc rub. & dicit esse notandam pro statutis facientibus mentionem de restitut. Adde glo. in rubr. ff. de vulg. & pupil. & ibi Mod. ad hoc not. & glo. in §. qua ratione. inst. de pupil. subst. dum dicunt, ꝙ substitutiones sunt quinque, ergo sentit, ꝙ fideicom. non sit propriè substitutio, patet, quia aliæ quinque sunt directæ, ista verò obliqua, in qua hæres quando restituit detrahit Trebellianicam. toto titu. ff. & C. ad Trebell. quæ detractio non fit in alijs substitutio. directis. Et quòd fideicom. non dicatur propriè substitutio, adde text. in l. generaliter. in princ. in duob. ĵ. eod. licet glo. parua ibi in
b verb. restitutioni. destruendo text. dicat, quòd ibi dictio vel, [b] ponitur prout vt. De quo puncto dic, vt plenius per Ale. in d. rubr. infra titu. 1. Iason.

ADDITIONES.

a ¶Ex dictione, seu. Adde Bart. in l. si ita. ff. de aur. & arg. leg. Cyn. in l. conuenticulam. C. de Epis. & cler. Card. in cle. 1. in §. porrò. de sum. Trin. Arch. in c. statutùm. in §. cùm vero. de rescrip. lib. 6.
b ¶Dictio vel. Adde glo. in c. cumana. de elect. c. extirpandæ. de præb. Arch. in c. 1. de imu. ecc. Io. And. in c. vlt. de consue.

SVMMARIVM.

1 *Quæ differentia, & quotuplex sit inter conditionem, & modum.*
2 *Conditio mixta dicitur multipliciter.*
3 *Quando conditio mixta deficit per factum eius, in cuius persona debet impleri, habetur pro completa.*
4 *Mulier metu pœnæ non potest cogi ad matri. contrahendum, tamen bene potest sub spe hæredita. & quid in matr. spirituali. num. 5.*
6 *An l. nostra habeat locum in contractibus.*
7 *Conditio habetur pro impleta quando stat per implere debentem.*
8 *In conditionibus non admittitur purgatio moræ.*
9 *Quando aliquis instituitur sub aliqua conditione, vel ei sit legatum, & conditio deficit, an & quando debeat valere institutio.*

LEX PRIMA.

C Vm auum. Ad euidentiam præmitte, ꝙ in iure nostro reperiuntur quatuor, quæ inter se differunt. s. conditio, modus, causa, & demonstratio. de quib. habes gl. meliorē de iure in rub. ff. de cond. & demon. glo. in §. longè magis. inst. de leg. & declarat latè Bald. in hac rub. &
1 Saly. † Quæ autem differentia sit, & quotuplex inter conditionem, & modū, declarat glo. in l. 1. ĵ. de his, quæ sub mod. ¶Itē habes præmittere ad euidentiam, secundum Cy. & latius Alb.
a hic in prin. ꝙ conditionum [a] tres, sunt species principales. Quædam est necessaria, & est duplex. Quædam n. est certa an, & quando. Quædam est certa an, sed non quando, vt in illa si morieris l. si pupillus. §. quid sub conditione. ff. de noua. Quædam est conditio impossibilis, & est quadruplex, quia quadrupliciter potest censeri impossibilitas, vt per gl. & ibi Doct. in l. 1. ff. de cōd. inst. Adde gloss. meliorem de iure in §. impossibilis. insti. de hæred. instit. Quædam, & tertiò est conditio possibilis, & vera, & est illa, quæ concipitur in futurum, & ista habet se ad esse, & nō esse, ista est, quæ propriè suspendit actum, vt si iueris Mediolanum: nam, quæ concipiuntur in præsens, vel in præteritum, nō sunt propriè conditiones. l. cùm ad præsens. cum sim. ff. si cert. pet. Et ista species conditionis propriè est triplex. Quædam est merè potestatiua. Quædam merè casualis. Quædam est mixta, vt declarat Iurisconsi. in l. suus quoque. ff. de hær. instit. & est text. in l. vnica. §. sinautem aliquid sub conditione. C. de cad. tollen. dicetur in l. si pater. ĵ. eod. declarat Cyn. & Alber. hic, &
2 aliquid Pau. de Cast. in fin. ¶†Item conditio mixta dicitur multipliciter, aliquando dicitur mixta illa, quæ partim pendet à casu, & à fortuna, & partim à voluntate debentis implere, vt habes casum, & exemplum in d. l. suus quoque, vt si instituo filium meum existētem vltra mare, si venerit in patria, quia partim pendet à voluntate sua, ꝙ velit venire, & etiam à casu, & à fortuna, quia dato, ꝙ vellet venire, fortè non posset, de ista loquitur. l. si pater. ĵ. eod. Alio modo dicitur conditio mixta illa, cuius implementum consistit ex voluntate alterius, & etiam instituti, & sic dicitur mixta alio respectu quàm præcedens, & de hac loquitur ista. l. Dicitur etiam mixta alijs modis, de quib. ĵ. ¶Debes etiam tertiò præmittere pro euidentia id, ꝙ dicit Bart. hic in 1. & 3. oppo. & clarius in l. testamento. secunda. ff. de cond. & demon. per l. quæ sub conditione. §. quoties. ff. de cond. instit. quia ibi iacet fundamentum huius legis, & præsentis materie. ¶Hoc dicit. Conditio mixta consistens ex facto instituti, & alterius tertij, debet impleri, aut impediri per factum illius tertij, ad hoc, vt instit. admittatur. h. d. ¶In text. ibi, cùm
b auum maternum. [b] text. cum mysterio locutus est in auo materno, cuius præteritio habetur pro exhæredatione, quia si non instituit nepotes, vel neptes, ex quo præterijt, intelligitur eos exhæredare, & valet testamentum. §. mater. insti. de exhær. lib. Et quæ sit ratio, traditur plenè per Bart. & alios. in l. in suis. ff. de lib. & posth. in rep. l. pater filium. ff. de inoffi. test. nam iste text. non posset loqui in auo paterno, vel in patre, ratio, quia auus paternus non posset instituere nepotem, vel neptem eius, in potestate constitutos sub conditione mixta, de qua in hoc tex. saluo nisi in defectum conditionis eos expresè exhæredaret, & ratio est, quia aliàs posset contingere casus, in quo præteriti reperirentur, & quotiescunque pater, vel auus paternus præterijt filium, vel nepotem in potestate, testamentum est nullum. l. si pater. vbi dicetur. ĵ. eod. & ideo text. opportunè locutus est de auo materno, qui potuit neptem sub ista cōditione mixta instituere, dato, ꝙ in eius defectum non exhæredetur, & tū valet testamentum, eo quia vt dixi præteritio habetur pro
3 exhæredatione. ¶Secūdò nota, ꝙ† quando cōditio mixta deficit per factum eius, in cuius persona debet impleri, habetur pro impleta. de qua materia habetur per Dyn. in regula imputari. de reg. iur. lib. 6. per Bart. in l. in testamento. secunda. ff. de cond. & dem. per gl. Cyn. & Doct. hic. Istud notabile recipit aliquas limitationes, de quibus dicetur in gl. contra istud notabile Bart. format duas oppo. & respond. vt hic per eum. Dicam
4 in gl. in distinctione, quam ibi ponam. ¶†Vltimò not. ex text. ꝙ
c licèt mulier [c] metu pœnæ non possit cogi ad matrimonium contrahendum. l. Titia. in prin. ff. de verb. oblig. eo, quia matri-
d monia [d] debent esse omnino libera. c. gemma. de spon. tamen mulier bene potest sub spe hæreditatis, & sic sub spe præmij inuitari ad matrimonium, vt hoc tex. & l. seq. & l. Titia centū. in princ. cum multis sim. ff. de cond. & demon. intellige tamen semper, quando inuitatio ad matrimonium spe præmij fieret per tertium, tunc valeret, vt hic, secus si fieret ab altero ipsorum coniugum, quia non valeret, quia. l. suspicaretur, ꝙ illud præmium offeratur ab altero coniugum occasione libidinis, & non

ADDITIONES.

a ¶Quòd conditionum. Adde glos. in rub. ff. de cond. & demon. Barto. in l. 1. ff. eod. tit.
b ¶Auum maternum. Limitatio text. & est intellectus Bart. in cons. 13. ex facto. glo. 1. in l. 2. ĵ. eod.
c ¶Licèt mulier. Adde l. legatum. ĵ. de cond. inser. l. si post. ff. quando dies leg. ced. & in l. in testamento. la. 2. de cond. & dem. Bart. in l. murileguli. de murileg. libr. 10.
d ¶Matrimonia. Adde cap. cùm locu. & cap. requisiuit. de spon. & in c. 2. quod met. causa.

& non aliter.l. ſi ita ſtipulatus fuero te ſiſti.§.fin. & ibi Bart.no.
5 ff.de verb.oblig.& not.Ang.& Fulg.hic.† Quid autē ſit in matrimonio ſpirituali, & an ſpe præmij, & inſtitutionis poſſit ad
6 id,q̄s inuitari,ponit Bar.in l.ſeq.vt ibi dicetur. ¶†Circa iſtam. l. quæro ,nunquid haberet locum in ꝯ̄ctibus, puta promitto mulieri centum , ſi matrimonium ꝯ̄xerit cum Titio,mulier vult nubere,ſed Titius recuſat,an cōditio habeatur pro impleta,& ſic mulier debeat habere illa centum.Iac.de Rauen. & Cy.hic
a in 3.q.tenent,ꝙ non,q̄a dos non poteſt eſſe[a] ſine matrimonio. l.3.ff.de iure dot.aliàs ſequeretur,ꝙ ſi promitto Titio centum pro dote Bertæ, ſi ſecum matrimonium ꝯ̄heret, & ſtaret per Bertam,& non per Titium, ꝙ Titius deberet habere talem dotem,contra d.l.3.Idem tenet Ang.hic in vna lect.& Fulg. per l. ſi ſponſalibus.in prin.ff. de iure dot.Idem tenet Raph. Cum.in d.l.in teſtamento.ſecunda. Iſta ratio Cyn.& Doct. non videtur eſſe bona,prout etiam dicit Imo.in d.l.in teſtō, quia procederet,q̄n aliquid eſſet promiſſum pro dote, prout loquitur. d.l.ſi ſponſalibus. ſed in iſta.q.promiſſio de centum fuit facta ſimpliciter ſine commemoratione dotis, & illa poteſt mulier habere etiam ſi non ſequatur matrimonium. Iſtā opin.Cyn.reprobat Imo in d.l.in teſtō.per tex.in l.iure ciuili. ad fi.ff.de cond. & demon. vbi in iſto propoſito Iuriſcon. æquiparat ꝯ̄ctus vltimis voluntatibus quo ad hoc , vt conditio vtrobiq; habeatur pro impleta,q̄n non ſtat per implere debentem.d.Alex. tenet opin.
* Cyn.quæ *eſt magis communis*,motus , q̄a cùm in dubio maior ſit fauor in vltimis voluntatibus quàm in ꝯ̄ctibus.l. in teſtamentis.ff.de reg.iur.ideo latior fit interpretatio.c.cū dilecti.de don.
b Ideo iſto caſu non procedit argm̄ de vltimis voluntatibus[b] ad ꝯ̄ctus. Et ſic in contractib.requiritur verum implementum,q̄uis in vltimis voluntatib.ſit diſpenſatū per hanc.l. & iſtud ante eum fuit fundm̄ Fulg.hic. Tenendo iſtam partem , non obſt.l. iure ciui.alleg.per Imo.vbi æquiparantur in hoc ꝯ̄ctus,& vltimæ voluntates, q̄a loquitur,q̄n cōditio impeditur impleri per ipſum promiſſorem,qui conditionem appoſuit,ſed nos loquimur,q̄n conditio eſt implenda cū tertio , & ſtat per ipſum tertium,quo caſu nulla eſt culpa promiſſoris,nec eſt,quid ꝙ promittenti imputari poſſit,& ſic ceſſat tūc ratio.d.l.iure ciui.Cōfirmatur iſta ſolutio per tex.ſing.in l.cùm proponas.C.de nau. fœ.vbi eſt text.ꝙ q̄n quis paciſcitur, ꝙ alter ſuſcipiat in ſe periculum caſus fortuiti, nunquam intelligitur de caſu , qui habet originē à facto ipſius ſtipulantis.d. Fran.de Aret. hic tenet opi. Imo.q̄ putat veriorem,& æquiorem.Mouetur duplici fundamento. Primò per text. vbi dicit eſſe caſum in.l. Labeo ſcribit ſi mihi bibliotecam. ff.de contrah.emp. Sed reſpon. ꝙ licèt ibi eſſet conditio,quæ penderet ex facto tertij,tn̄ ibi ſtetit non per illum tertium,ſed per ipſum ꝯ̄hentem , ideo habetur pro impleta:ſed nos loquimur,q̄n ſtetit per illum tertium, & non per promiſſorē,& ſic nihil pōt imputari promiſſori.Secundò mouetur,q̄a ſi conditio in ꝯ̄ctib.fauorabilius ſe habet q̄ in vltimis voluntatibus,vt patet in l. filiusfa.in prin. ff.de verb.oblig. & in l. vnica. C. vt actio. ab hære. & ꝯ̄ hær. facit. §. ex conditionali. inſt.de verb.oblig.ergo ſimiliter debet concedi,vt ille,qui tenetur implere conditio. ex ꝯ̄ctu , ſatis ſit,ſi per eum non ſtet , ſed per tertium,ſicut in vltima voluntate.Tu dic,ꝙ imò conditio in vltimis voluntatibus fauorabilius ſe habet q̄ in contractibus,patet , q̄a conditio impoſſibilis vitiat ꝯ̄ctum.§.impoſſibilis.inſt. de verb. oblig. & tn̄ non vitiat vltimas voluntates. l.1.ff. de condi.inſti.& l.obtinuit.ff.de cond.& dem. Et ſic tene opin. Cyn. quam confirma , quia in vltimis voluntatibus facilius fit extenſio de vno caſu ad alium , vel de vna re ad aliam , quā in contractib. hinc eſt, ꝙ in vltimis voluntatibus conceſſo vno videtur concedi aliud ,ſine quo conceſſum non haberet effectum,puta acceſſio.l.illud.ff.de acq.hær. & l. pro hærede.§.fin. cum gloſ.eod.tit. & tn̄ ſecus eſt in contractibus.l.in vendendo. ff.de contrah.emp.& declarat Bart.in l.1.ad fi.ff. de ſerui.leg.& in l.via conſtitui.§.1.per illum text. ff.de ſerui.ruſti.prædi. ¶Gl. in verb.manifeſtum.diuiditur in duas partes prin. In prima aſſignat rationem ad text.& alleg.concordantes.In ſecunda,que eſt ibi, ſed cōtra.j̄.de cond.inſer.opp.ꝯ̄ tex. Iſta ſecūda pars eſt difficilis,& gl.confusè procedit,ideo vt eam clarè habeas, ſubdiuide eam in nouem particulas. In prima fortiter opp. contra text.de l.legatum.In ſecunda ſolu.vno modo. In tertia alio. In quarta ponit veram diſtinctionem Ioann. & proſequitur primum membrum diſtinctionis.In quinta proſequitur ſecūdum membrum . diſtinctionis Ioann. vbi ponitur vera ſol. In ſexta format tria contraria , quæ non tendunt contra iſtum text. ſed contra deciſionem. d. l. legatum. tamen tertium non poteſt venire contra hanc.l.In ſeptima extendit diſtinctionem ſupra traditam.In octaua limitat hanc.l. ex qua limitatione tollitur tacitum contrarium. In nona,& vltima reaſſumit in vno verbo veram ſolutionem huius text. quæ colligitur ex diſtinctione.Secunda ibi,ſolutio,hic erat aliàs relicturus. Tertia ibi, vel ibi fuit in mora . Quarta ibi , tu diſtingue ſm̄ Hirn. Quinta ibi,ſi verò conſiſtat in facto eius . Sexta ibi, ſed argu.contra. ff.de leg.1.Septima ibi,idem eſt in illa condit.Octaua ibi,item ꝙ dicit hæc.l. Nona,& vltima ibi,plenius dic. ¶Prima pars gl. clara eſt.¶In ſecūda parte principali, ibi,ſolutio hic erat aliàs. iſtam damnant Doct. tanquam diuinatiuam, licèt Fulg. eam ſaluet à diuinatione : nam cùm in iſta. l. iſta eſſet neptis huius aui,præſumitur propter coniunctionem ſanguinis, quòd auus erat aliàs relicturus, dato , ꝙ neptis non adimpleſſet conditionem,ſed in l.contraria legatum fiebat extraneæ ſi nuberet filio ſuo. facit. l. cùm alienam rem.j̄. de lega. Sed tu aduerte , quia etiam in.l.contraria patruus relinquebat nepti, & ibi erat veriſimilitudo propter coniunctionem ſanguinis, & ſic non eſt verum dum dicit Fulg.quòd ibi erat extraneus,quamuis iſte tex. loquatur de coniunctione in linea deſcendenti,ibi in linea tranſuerſali.
7 ¶† Not.tamen ex hac ſol. quæ vera eſt in ſe,magnam
c limi.ad iura, quæ dicunt, quòd conditio[c] habetur pro impleta,quando non ſtat per implere debentem , vt iuribus alleg. in princ.glo.quia.d.iura debent limitari,quando teſtator erat aliàs relicturus,& eſt magna limitatio ad illas ll. & ſequitur Ang.& Fulg. hic.Similem gloſ. habes in l. quæ ſub conditione. §.quoties.ff.de cond. inſtit. facit text. in l.cùm tale legatum.§.falſam conditionem.ff.de cond.& demon.In gl. ibi,vel ibi fuit in mora.hoc etiam diuinat,eſt tamen vera in ſe, & ex ea not. ſecundum Ang.& Fulg.limitationem ad hanc.l.vt procedat,niſi iſta neptis fuerit in mora nubendi . Et ſi mulier ſemel fuit in mora ad implendi iſtam conditionem , licèt poſtea velit purgare moram , ꝙ tamen non admittetur ad relictum, facit text.in l.
8 pen.§.1.ff.de cond.& demon.quem in glo.1.allegabo.¶† Et ex hoc not.concluſionem,ꝙ in conditionibus nō admittitur purgatio moræ.Et poteſt duplex ratio aſſignari.Prima,quia diſpoſitio conditionalis debet formaliter impleri , & ſic in termino ſtatuto , & non vlterius.l.qui hæredi.in princ. & l. Meuius. ff.de
d cond.& demon. Secunda ratio[d] eſt, quia illud,ꝙ eſt in conditione non eſt in obligatione.l. ſi quis ſub conditione. ff. ſi quis omiſ. cau.teſta.& vbi nulla eſt obligatio,ibi nulla eſt mora.l. lecta.ff. ſi cert. pet. & l. ſi pupillus.ff.de verb. oblig.per conſequens ibi non cadit propriè purgatio moræ.Pro iſta cōcluſione eſt text. in l.Thais.§. intra. ff.de fideicom.lib. & text.in l. ſi ſuper poſſeſſione,& ibi Bald.in fin.ad hoc not.C.de tranſ. Limitat tn̄ Bald. in l. ſi plures. in pen. colu. C.de cond. inſer. ꝙ intra modicum tempus poteſt mora purgari,facit text.in l. ſi ita quis promiſerit.§.Seia cauit.ff.de verb.oblig.& in c.potuit.de loca.Ad idem facit tex.in d.l.Thais.§. intra. in verbo poſtea. ꝙ denotat interuallum.l.non erit.in §.fin.ff.de iureiur. Bart.in l.fructus. in fi. ff. ſolu.matr.ergo ſecus, ſi intra modicum tempus , tamen huic limitationi videntur refragari rationes prædictæ præſertim ſecunda. Sed in hoc me non extendo , quia eſt materia.l.ſi inſulam.ff.de verb. oblig. potes & aliter limitare , vt per Imo. in l. hæc conditio.la.2.poſt Bart.ibi.ff.de cond.& dem. Item circa ſecundam rationem ſupra aſſignatam rectius conſidera , quia imò in diſpoſitione conditionali cadit mora , vt eſt text.in d.l. pen.§.fin.ff.de cond.& demon.& hæc allegata in glo. non quidem præciſa,ſed cauſalis,ſi vult ad relictum admitti, & hoc reſpectu poteſt etiam de purgatione moræ tractari, vnde prima ratio videtur eſſe tutior, propriè tn̄ non eſt mora , nec purga-
e tio,vt prędixi. ¶Quid autem[e] eſſet, ſi iſta neptis voluit nubere filio Antilli,ſed ipſe recuſauit,poſtea ipſe eſt contentus contrahere matrimonium, nunc iſta neptis recuſat , nunquid iſta neptis perdat ſucceſſionem?licet Cy.hic in 4.q tenuerit , ꝙ ſic, q̄a vltima mora nocet.l. ſi ſerum.§. ſequitur , & §. de illo. ff.de verb.oblig.& l.illud.ff.de peric.& commo.rei vend. *tamen contrarium communiter tenetur*,quia ſufficit conditionem ſemel impletam,dato, ꝙ non durauerit niſi momento. l.ſi quis hæredē. j̄.eod.ſecundum Bald.hic in vlt.q.& omnes Mod. & Imo. in l. in teſtamento.2.ff.de cond.& demon.vt hic plenius per dom. Alex.

ADDITIONES.

a ¶Dos non poteſt eſſe. Adde tex.in l.ſi.C.de don.ante nupt.tex.in c. noſtrates. 30.q.5.gl.in c.& ſi neceſſe.de donat.inter vir.& vx.Inn.in cap. per veſtras.in gl.ſua eod.tit.Io.And.in regula acceſſorium.de reg. iur.lib.6.in mercurialib.

b ¶Voluntatibus. Adde l.ſi à ſubſtituto.in §.fin.cum l.ſeq.& ibi Doct. ff.de leg. 1.& in l.pactum inter hæredem. C. de pact. & in l.iure ciuili. ff. de cond. & demon.

c ¶Quod conditio. Adde glo.paruam in l.legatum.de cond.inſti. PVRPV.

d ¶Ratio. Iſta ratio conuenit , quando tractaretur de mora dare debentis , ſed hic quærimus de mora eius, cui dari debet. * Et adde,quòd in conditione cadit mora. l.qui concubinam.§. pen.de leg.3.

e ¶Quid autem. Quæſtio prima Alex. Adde pro prima opi.l.ſi peculium.§. quædam.de ſtatulib.

Alex.in consi.103.incip.visis,& ponderatis his , quæ narrantur
in them in 1.& 5. col. ¶Sum in quarta particula ibi , tu distin-
gue. vbi gl. ponit veram solu. quam breuibus verbis in fi.reas-
sumit. Pro clara intelligentia huius partis, & perfecta notitia
totius materiæ,ex mente Barto. hic in 1.& 3.oppo.& eiusdem
Bar.& plenius in d.l.in testamento. 2.ff.de condi.& demonstra.
9 sed ego plenius attingam, si quæratur , † qñ aliquis instituitur
sub aliqua conditione,vel ei fit legatum,& conditio deficit, an
& quando debeat habere institutiones,& qñ non,habes consi-
derare tres casus.Aliqñ enim quis instituitur, vel ei fit legatum
sub conditione merè casuali,aut sub conditione merè potesta
tiua,aut sub conditione mixta.Primo casu fac regulam, ꝙ qñ
quis instituitur sub conditione merè casuali,puta si Titius con
sul factus fuerit,& tunc quomodocunq; deficiat conditio siue
per mortem,siue per factum tertij , siue qualitercunq;,condi-
tio hr̃ pro defecta & consequenter perditur instõ,vel legatum.
tex.est in l.vnica.§.sinautem aliquid sub conditione. C.de cad.
tol. Et ratio est,quia testator qui instituit sub conditione casua-
li considerauit casum , & nullo modo factum instituti , & sic
qualitercunq; deficeret conditio , ēt si per casum mortis , no-
luit institutum admitti. Adde tu,ꝙ istud fallit in casu valde sin-
gulari.l.fi.j.de necel.seru.hære.insti.qñ seruus est institutus pu-
rè,sed libertas est relicta sub conditione casuali, certè si condi-
tio deficit,tñ fauore libertatis consequetur libertatem,sed non
hæreditatem,vt ibi,& ad hoc illa.l.est singu. & peregrina , ſm
Ang.hic in lect.Flor.in 3.col.¶Aliqñ , & secundò quis instituit
sub conditione merè potestatiua,puta si seruum suum manu-
miserit,nam istud pendet à sola voluntate sua,& tunc si impe
diatur per casum mortis,tñ consequitur hæreditatem,vel lega
tum.tex.est in l.quæ sub conditione.§.quoties.alleg in gl.Et rõ
est,quia testator apponendo talem conditionem,considerauit
tñ factum instituti,& eius voluntatem , an per eum staret , an
non,si ergo non stet per eum,sed per casum mortis,consequet
institutionem ,& legatum , saluo nisi mora præcesserit, vt dicit
a gl.Item nisi testõr,[a] qui talem conditionem apposuit,expressè
dixerit,ꝙ volebat illam verè impleri,& sic ꝙ verè manumitte
ret seruum,tunc si staret per mortem,non consequeretur lega-
tum,ita limitat sing.Bal.in l.si pater.in 3.q.ad fi. j.eo. iurib.per
eum alleg p̃sertim.l in his,& l.Iulianus ait.ver. quasi dederit.ff.
de condi.& demonst.¶Aliqñ,& tertiò quis instituitur sub con-
b ditione mixta,[b] & intellige conditionē mixtã,quę pendet à fa
cto debentis implere,& alterius tertij ,vt in exēplo text. nostri,
& l.seq. & in hoc sicut cõditio est mixta inter duas pręcedētes,
ita eligit media via, nam siquidē implementum cõdõnis mr̃i-
monij impediatur per casum mortis , non debetur institutio,
nec legatum, ita propriè loquitur text.in l.legatum. j.de con-
di. insert. Si autem deficiat facto tertij, cùm quo matrimoniũ
deberet contrahi, vt quia ille recuset,tunc habetur pro imple-
ta,casus est hic,& sic, vt dicit ista glo.in fi.in l.contraria imple-
mentũ conditionis deficit per casum mortis , hic per factum
c tertij . Et multò magis istud procedit, quando casus[c] mortis
euenit in persona hæredis,& legatarij,vt si ille, qui erat institu-
tus, si matrimonium contraheret,moriatur,multò fortius cõ-
ditio habetur pro defecta, text. est in l.sub diuersis.§.fin.secun-
* dum tertiam lectur. glo. ibi *communiter approbatam.* & in l si ita
expressum.ff.de condi.& demonstra.secundum Ange. & Pau.
de Castr.hic. Nisi secundum Angel.casus mortis fuisset ita re-
pentinus, quòd fortè ex clausula generali posset consuli hære-
dibus hæredis,vel legatarij, facit in simili text.in l. 3. C de inof.
testamen. Si autem conditio, sub qua aliquis est institutus, vel
factum legatum deficeret facto & culpa testatoris,puta testa-
d tor instituit[d] aliquem hæredem sub conditione, si hæres fece-
tit corpus suum sepeliri in tali Ecclesia, pone,quòd testator sit
mortuus excommunicatus , & Episcopus non vult , quòd in
aliqua Ecclesia sepeliatur,& sic non stat per hæredem, quomi-
nus conditio impleatur , sed facto testatoris , tunc dic , quòd
conditio habetur pro impleta,secundum Bald. hic in 11.quæ-
stio quem sequuntur Salic.& alij Moder.& Bartol in l.miles.§.
final.ff.de adult.Bald.in l.vnica.ad fin.C.de his,quæ pęnæ nom.
Imol.in d.l.in testamento.la secunda.plenius in c.filius.vbi etiã
Petr.de Anchar. de testam. cum alijs concord. alleg per dom.
Alexand. hic in fin. & hoc modo habes perfectè recollectam
hanc materiam. ¶Nunc expediamus aliqua contraria,de qui-
bus glos in discursu opponit. In glos. ibi, sed argum.contra.ff.
de condi & demon.l.Titius.respond. secundum Bart.& alios,
quòd ideo ibi conditio habetur pro impleta, eo quia impedi-
tur facto tertij, & iustè , vnde cùm ibi nulla actio possit com-
petere aduersus tertium impedientem, & sic alio remedio nõ
posset esse consultum ipsi hæredi , ideo nimirum si conditio
habetur pro impleta , secus quando posset haberi regressus
contra tertium iniustè impedientem iurib. supra alleg. in glos.
hinc sequitur ſm Bald. hic in 8. opposit. quòd si testator insti-
tuerit aliquem hæredem sub conditione,si edificauerit Eccle-
siam in tali loco,quòd si Episcopus non vult consentire,quod
Ecclesia ædificetur, & sic impeditur implementum conditio-
nis per factum tertij, contra quem nõ potest haberi regressus,
merito tunc habetur p̱ impleta,d.l.Titius. & idem tenet Bal.
in d.l.deberi.C.de fideicom.lib.& in l.vnica in 9.q C.de his,quę
pęnæ nomine.Limita tamen,qñ illud factum tertij nõ directo,
sed per quandam ↄsequentiam tenderet ad impediendum ↄ-
ditionem impleri,quia non habebitur pro impleta.l.3.§.si quis
seruum,& l.non omne.ff.de statulib. de quo dic vt plenius per
Bar.& Imol.in d.l.in testõ.la 2.& Bal.hic in 3.q.& Alex hic.¶In
sexta particula gl.dum opponit de l. si fundum per fideicom.
e 2.§.si Titio,& rñ. ꝙ ibi non fuit[e] conditio sed modus. Aduer-
te,ꝙ istud ↄ̃rium,& sequens non venit ↄ̃ l. nostram, imo con-
cordaret cum hac.l.sed venit ↄ̃. l. legatum.allegatam pro ↄ̃ria
in gl. vbi qñ conditio mixta pendens à facto debentis implere,
& tertij,impeditur per casum mortis , habetur pro defecta , &
tñ in illo.§.si Titio. conditio manumittendi seruum alienum ,
& sic conditio mixta,si deficit per casum mortis ipsius serui,tñ
habetur pro impleta,& legatum debetur, & cum d. §.si Titio.
vr̃ concordare tex.in l.pater.§. tusculanus.ff.de leg. 3. quem al-
leg.Pau.de Cast.hic,& Bar.in l.Titio centum.§.Titio genero in
1.col.ff.de condi.& demonstra.item ille.§.Titio. obstat in alio,
quia in conditione mixta non fit dr̃ia,an quis impediatur p̱ fa-
ctum tertij ,an verò p̱ casum mortis , imò illi duo casus ęqui-
parantur,ꝙ est ↄ̃ distinctionem Io. approbatã per gl. & Doct.
Gl. respon. ꝙ ibi legatum non fuit relictum sub conditione , si
manumitteret seruum,sed sub modo,vt manumitteret seruũ.
Ratio dr̃ię est ſm omnes Mod.hic, quia conditio pendens im-
pedit ortum,& natiuitatem obligationis, & actionis , sed mo-
dus donec pendet,nõ impedit,ꝙ oriatur actio, imò oritur,sed
impeditur executio.l.quibus dieb.§.Termilius, & ibi latè Bart.
ff.de condi.& demonst. Ideo si deficiat , facilius impedit oriri,
qñ est conditionalis,q̃ impediat iam ortam. per regulam. l.pa-
tre furioso.ff.de his,q̱ sunt sui. Contra.d.§.si Titio.fortiter obst.
tex.in l.Titio centum.§.Titio genero.ver.sed cùm ante nup.ff.
de condi.& demonst. vbi probari vr̃ , ꝙ legatum relictum sub
modo.s.vt matrimonium ↄ̃hatur,non debetur,si morte impe
diatur. Sed rñ. ꝙ ibi reuera erat conditio, & non modus , ſm
Bar.hic,& ibi.& plenius per Bar.& omnes Mod.in d.§.si Titio.
ad quos te remitto,quia Raph.Fulg.hic tenet ↄ̃rium,per tex.in
d.§.Titio genero.ver.sed cùm ante nuptias.vbi tex.dicit tale le-
gatum esse purum.Et ↄ̃ etiam tenet Raph.Cuma. in consi.79.
incip.testator legauit vxori suæ.in vlt.col. ¶In eadem parte gl.
dum opponit de.l.annua.vbi cõditio mixta deficiens per mor-
tem tertij,non facit deficere legatum.gl rñ ꝙ ibi est speciale fa
uore alimētorum.ista sol.sic indistinctè esset ↄ̃ d.l. Seio in prin.
ff.de annu.lega.& l.qui concubinam. §.penul. ff. de leg. 3. ideo
distingue,vt per Bar.& ibi dicam,in l.1.j.de leg.& in l.illis liber
tis.ff.de condi.& demon. & in l.Seio.§.fi.ff.de annu.leg.Paul.de
Cast.& Moder.hic. Sed aduerte, ꝙ d.l.annua.cum sim. vr̃ non
propriè facere ad propositum nostrum, quia ibi non dr̃ defice-
re conditio,sed potius finiri, erat enim conditio habens tractũ
successiuum,si liberi morarentur cum matre testatoris hęrede,
vt dicit Bar.in d.l.in testõ.la 2.in 1.col. & cum ea cęperunt mo
rari,& mortua est,magis adimpleta est conditio q̃ deficiat, fa-
cit tex.in l.Stichus nutricis.§.fin. ff.de ali.leg. Et ita in effectu vr̃
tenere Fulg.hic.Tu dic,ꝙ hęc consideratio stare non põt. nam
qñ aliquid annum relinquitur , plura sunt relicta,prout plures
sunt anni.l.in singulos.ff.de annu.leg. secus in ↄ̃ctibus, seu in sti
pulatione.l.si Stichum.§.stipulatio.ff.de verb. obl. vñ pro annis
præteritis, seu præcedentib. bene dr̃ fuisse impleta conditio,sed
non pro annis futuris,cùm legatum annuum sit conditionale,
vt prædixi,vr̃ ꝙ mortua matre non debeatur,cùm propter ca-
sum mortis conditio deficiat.vnde solu.gl. vr̃ non solùm vera,
sed etiam necessaria,ꝙ speciale sit fauore alimentorum,qñ re-
licta sunt fauore legatarij, vel sumus in casu dubio , quo casu
præsumuntur relicta fauore legatarij. d.l.illis libertis.cum aliis,
s.alleg.¶In eadem parte dum gl.opponit de l.vter ex fratribus
aduer-

ADDITIONES.

a ¶Testator.Limitatio gl.Alex & Ias.in l.4.col.3.circa med.j.eod.
b ¶Mixta. Adde,ꝙ fallit fauore alimentorum , ꝙ conditio mixta deficiens per
casum,non extinguit legatum,vt per Bar.in l.qui concubinam. §.vxori.ff.de
leg.3. BELLAC.
c ¶Casus.Caue,quia 2.lectu facit differentiam in hærede,& legatario, & lex si
ita.nih.l obstat. PVRPV.
d ¶Testator instituit.Adde diffusè per Io. Cald. in sua disputatione incipiente
Rector Ecclesiæ.
e ¶Nõ fuit.Adde,ꝙ solutionem gl.expressè.Bar.sequitur in l. quib. dieb.§.Ter-
milius.col.penul.de condi.& demonst.& in l.in testamẽto.la 2.4.oppo.eo.tit.

aduerte ne gl. te decipiat, iſtud tertium contrarium tendit ad aliud q̃ præcedentia, quia duo præcedentia veniunt ꝯ.d.l.legatum. iſta l. venit contra l.noſtram; vt oſtendit ſol. glo. quia ibi conditio deficit per factum tertij, & non per caſum mortis. Et licèt d.Alex. dicat, ꝙ illa. l. obſtet in duobus contra iſtam.l.tñ ſi conſideras ſecundam inductionem: d. Alex. concordat cum l. noſtra. & ſic ſolum obſt. vno modo. Nam ibi teſtator dixerat vter ex duobus fratribus conſobrinam in vxorem acceperit, habeat octo partes hæreditatis tantùm, & alius quatuor, pone, vnus eorum accepit conſobrinam in vxorem, alius, qui non accepit, debet tñ habere quatuor vncias. ꝯ, imò videtur, ꝙ debeat habere octo, acſi conſobrinam in vxorem accepiſſet, eo quia non ſtat per eum, ſed per factum conſobrinæ, quæ potius voluit alteri nubere, ergo conditio debet haberi pro impleta. Sed rñ. Bar. ibi, Ang. & d. Alex. hic, ꝙ ibi teſtatoris voluntas repugnat, ꝙ conditio habeatur pro impleta. Et iſto modo limitatur iſta.l. per illam. Et in hoc illa.l. eſt ſingularis ſm Ang. hic. Tu reſpon. pulchrius, & ſubtilius, ſm Raph. Cum. in d.l. vter ex fratribus. nam ꝙ conditio habeatur pro impleta, qñ non ſtat per implere debentem, iſtud eſt per fictionem, quia.l. fingit haberi pro impleta, vt in princ. gl. Sed ſic eſt, ꝙ vbi non poteſt habere locum veritas, ibi non poteſt habere locum fictio.l. qui ad certum. ff. loc. l. ſi pater naturalis. ff. de adop. Tunc ſic, in illa. l. vter ex fratribus. illa conſobrina nupſit vni, non ſtat per alium, nunquid habebitur pro impleta? certè non, quia cùm in perſona eius conditio illa amplius non poſſet verè impleri, poſtquam nupſit alteri, ergo etiam per fictionem non poteſt fingi, ꝙ habeatur pro impleta, & idem ſentit Raph. hic in vlt. col. vel adhuc planius reſpon. ꝙ cùm ibi conditio fuiſſet impleta per vnum verè ſm voluntatem teſtatoris, ideo in perſona alterius non poteſt habere locum fictio, ꝙ conditio habeatur pro impleta, quia veritas facit ceſſare fictionem.l. filio quem pater. ff. de libe. & poſthu. ¶In ſeptima particula ibi, idem eſt in illa conditione, ſi decem Titio dederit. habes ex glo. ꝙ ſi aliquis inſtituatur ſub conditione, ſi dederit. 10. Titio, ꝙ iſte dicitur inſtitutus ſub conditione mixta, & non ſub conditione merè poteſtatiua. Ratio, quia implementum dandi non pendet ſolùm à voluntate volentis dare, ſed etiam à facto tertij, ſi voluerit accipere.l.3. ff. de condi. inſti. alleg. in gl. ergo dicitur conditio mixta. Pro iſta gl. fortiter ſtringit, quia conditio mixta deficiens per caſum mortis extinguitur.l. legatum. C. de condi. inſer. & ſ. plenè in glo. Sed quando eſt merè poteſtatiua, & deficit per caſum mortis, non habetur pro defecta imò pro impleta.l. quę ſub conditione.§. quoties. alleg. in gl. Sed iſta conditio ſi Titio dederis. 10 ſi deficiat per caſum mortis illius, cui debet dari, habetur pro defecta, tex. eſt in l. cùm ita datur. ff. de condi. & demonſtra. alleg. in gl. ergo ineuitabiliter oſtenditur, quòd iſta cõditio ſi dederis. 10 eſt mixta, & non merè poteſtatiua. Cum iſta
* glo. *tranſeunt communiter Docto. hic.* & Bart. & Imol. in d.l. in teſtamento. la 2. Bar. & Bal. in l. fin. ꝯ. de condi. inſer. ¶Contra iſtam conclu. glo. approbatam per alios, duo obſtant. Primum eſt, ꝙ filius in poteſtate non poteſt inſtitui à patre ſub conditione mixta, niſi in defectum exhæredetur, ſed bene poteſt inſtitui ſub conditione merè poteſtatiua. tex. eſt de vtroque, & ibi dicetur in l. ſi pater. ꝯ. eo. Et tamen filius in poteſtate poteſt inſtitui à patre ſub iſta conditione ſi. 10. dederit Titio. text. eſt in l. ſuus quoq;. & melius in l. ſeq. & ſeq. ff. eod. & tex. clarus in l. fin. ff. de cond. inſtit. ergo apparet, ꝙ cenſetur merè poteſtatiua, & non mixta. tamen ad hoc reſpondent Bal. hic in 1. q. & Pau. de Caſt. hic in vlt. col. ꝙ licèt conditio dandi ſit mixta, vt dicit gl. tamē quia eſt facilis, ideo filius poteſt ſub ea inſtitui, quia filius poteſt inſtitui non ſolum ſub conditione poteſtatiua, ſed etiam ſub mixta. facit d.l. ſuus quoq;. in prin. in ver. poteſt. Ita etiam in effectu reſpondent Bar. & Imol. in d.l. in teſtamento. 2. vbi tenent cum iſta gl. ꝙ conditio dandi ſit mixta, & dicunt, ꝙ in d.l. ſuus quoq; Iuriſcon. excludit conditiõ. caſualem, ſub quia filius in poteſtate non poteſt inſtitui, ſed non excludit mixtam, quando eſt facilis, vt ibi: ita etiam tenent Bar. & Bal. in l. fi. C. de cond.
a inſer. Tu potes aliter, & notabilius reſpon. nam conditio [a] mixta dupliciter dicitur, vt declaraui in euidentialibus. Quædam dicitur mixta, q̃ pendet à facto debentis implere, & etiã à caſu & fortuna, puta quando filius exiſtens in partibus remotis fuerit inſtitutus, ſi in patriam reuerterit, & ſub iſta inſtitui non poteſt. & in iſtis terminis propriè loquitur. d.l. ſi pater. ꝯ. eo. Quædam eſt conditio mixta alio reſpectu, ſcilicet quæ pendet à facto inſtituti, & alterius tertij, & ſi ſit tale factum, ꝙ ſemper poſſit impleri, & veriſimiliter ille tertius implere poteſt, vt in exēplo glo. inſtituo filium, ſi 10. dederit Titio, & iſta quodammodo cenſetur poteſtatiua, & ſub illa poteſt filius inſtitui. ita loquuntur intra præallegata. ¶Secundò, & fortius contra concluſionem gl. facit, ꝙ iſta conditio ſi dederit. 10. Titio, debeat dici merè poteſtatiua, & non in aliquo mixta, & moueor ꝑ illud, ꝙ *vult Bart. hic in 2. oppo. quem omnes ſequuntur*, vbi vult, quod ſi aliquis inſtituatur hæres ſub conditione, ſi manumiſerit ſeruum ſuum, quòd iſta dicitur conditio merè poteſtatiua, eo quia licèt pendeat etiam à facto ſerui, tamen ſeruus veriſimiliter conſentiet, ita debet eſſe in hac conditione, ſi decem dederit tertio, quia licèt videatur pendere à facto illius tertij, tamen veriſimiliter tertius accipiet pecuniam, ergo debet cenſeri merè poteſtatiua. Et ſi dicas, quòd in primo caſu ſeruus non poteſt refutare libertatem, per l. fin. C. de teſt. manu. alleg. per Barto. & tamen ille tertius bene poſſet refutare accipere pecuniam, quia reſpondeo, ꝙ d.l. ſi pater. eſt.l. noua. C. ſic antequam eſſet illa.l. bene ſeruus poterat refutare libertatem, & ſic de iure. ff. tamen illa conditio, ſi manumiſerit ſeruum ſuum, dicitur merè poteſtatiua. d.l. quæ ſub conditione.§. quoties. Cogita, niſi reſpondeas, ꝙ maior veriſimilitudo verſetur in perſona ſerui, qui magis veriſimiliter accipiet libertatem, quia nihil melius præſtari poteſt.l. planè.§.1. ff. de leg. 1. non ſic eſt, vel tanta veriſimilitudo acceptandi pecuniam. d.l. 3. ff. de condi. inſti. Item pro iſta opin. videtur tertiò facere tex. in l. ſi cui purè.§. fin. ff. ad Treb. non tamen recedas à communi opin. In alijs duabus partibus glo. bene dicit. ¶Quaſdam alias quæſtiones extra gl. examinant Cyn. & alij Doct. hic, & Imol. & Raph. Cum. in l. teſtamento. 2. ff. de condi. & demonſtra. de quibus remitto te ad D. Alex. quia nihil ad rem. Vide etiam in materia duas alias quæſtiones per Bal. in l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſc. & cle. Et an iſta.l. ſit hodie correcta, tangunt Ang. & Fulg. in l. reprehendenda. ꝯ. eo. & per hoc remanet expedita iſta difficillima lex.

A D D I T I O.

a ¶Nam conditio. Adde, quòd iſta fuit declaratio Bar. in l. in teſtamento. la 2. col. 2. ff. de condi. & demonſtra.

S V M M A R I V M.

1 *De iure ciuili non eſt turpe, nec probibitum matrimonium cum conſobrina.*
2 *Spe præmij poteſt mulier inuitari ad matri. contrahendum.*
3 *Si monaſterium inſtituatur hæres ſub conditione, ſi talem filiam acceperit in monialem, talis conditio tanquam turpis reijcitur.*
4 *Statur confeſſioni factæ in libello ſupplic. porrecto principi, ſicut ſtatur confeſſioni factæ in libello conuentionali.*
5 *Narrata in reſcripto pro impetrante faciunt fidem contra eum, etiam ſi reſcriptum appareat ſubreptitium.*
6 *Quando mulieri ſit legatum, vel inſtituitur ſub conditione ſi nupſerit tali, intra quantum tempus debet talem conditionem adimplere.*
7 *Si pater acquireret emphyteuſim pro ſe, & filijs maſcu. & fœminis nubentibus intra territo. concedentis, mortuo patre, filiæ fœminæ puberes debent nubere in territorio intra triennium.*
8 *Extraordinarium auxilium intelligitur officium iudicis.*

LEX II.

COnditioni. Iſta l. diuiditur in tres partes princip. In prima ponitur thema, & deciſio. In ſecunda, quæ eſt ibi, nec enim videri poteſt. reſpondetur tacitæ obiectioni. In tertia ibi, extraordinario. reſpondetur alteri tacitæ quæſtioni. hoc dicit. ¶Si hęres inſtituatur ſub conditione mixta, & non turpi, & eius facto non pareatur conditioni, locus eſt ſubſtituto. ¶In tex. ibi, viduitatem tibi indixiſſe. ſenſus literæ eſt ſecundum quòd declarant Sal. & Pau. de Caſt. quod cùm mater ordinaſſet, quòd filia nuberet conſobrino, per conſequẽs non volebat quòd alteri poſſet nubere. l. cùm ita legatum.§. 1. ff. de condi. & demonſtra. vnde quia turpe videbatur conſobrinam iungi conſobrino, in effectu cogebatur remanere in viduitate ſine matrimonio, ſed ſic eſt, quòd diſpoſitiones inductiuæ viduitatis reprobantur à iure, toto titu. ꝯ. de indic. vid. tol. tamen
1 hoc non obſtan. hic deciditur contrarium. † cùm de iure ciuili non ſit turpe, nec prohibitum matrimonium cum conſobrina. ſecus de iure cano. vt dicit glo. & propterea litera dicit, probabili conſilio, quia matrimonium erat legitimum, & inductũ
2 ad bonum finem, & effectum. ¶† No. quòd ſpe præmij poteſt mulier inuitari ad matrimonium contrahendum, vt hic. & l. præcedenti, & l. Titio centum. in prin. ff. de condi. & demonſtr. licèt non metu pœnæ. l. Titia in prin. alleg. in gl. pro contraria,
a & glo. non ſoluit, eo quia matrimonia [a] debent eſſe libera ab omni

A D D I T I O.

a ¶Matrimonia. Adde c. cùm locum. & in c. requiſiuit. de ſpon. & ca. 2. quod met. cau.

omni pęna.c.gemma.de ſpon. Adde ſecus eſſe in matrimonio
ſpirituali,in quo monaſterium non poteſt inuitari ſpe lucri ad
recipiendum aliquem in monachum,quia eſſet ſimonia.c.nõ
ſatis .de ſimo. Sicut nec ſpe præmij poteſt teſtator inuitari ad
aliquem inſtituendum.l.ille autem.in prin.cum glo. ff.de hære.
inſti.¶Subdit tamen Barto.& aduerte, quia eſt pulcher paſſus,
8 † quia ſi monaſterium inſtituatur hæres ſub conditione, ſi ta-
lem filiam acceperit in monialem, ꝙ iſta conditio tanquam
turpis reijcitur, per regulam.l.reprehenda.ĵ.eo.& inſtitutio va-
let,& remanet pura.Contrarium de directo, ꝙ imò talis con-
a ditio non reijciatur,imò vitiet inſtitutionem,tenet Barto.[a] ſibi
contrarius in d.l.Titio centum.§.1.& ibidem Imol. motus per
d.l.ille autem.in prin.& ibi Ang.& Imol.idem tenent inducen-
* do,vt ibi per eos.Et dicit do.Alex. hic, ꝙ *iſta eſt communis opin.*
contra Bart.hic,quam etiam ſub dubio fortè tenet Io. de Ana.
in d.c.non ſatis.in vlt.col.Sed credo, ꝙ erret do.Alex. & potius
opin.Bar.hic ſit magis communis, ſaltem apud Docto. Nam
b illa cenſetur eſſe communis opin.[b] quæ plurium Docto.teſti-
monio comprobatur.l.1.verſ. *ſanè crebrior apud veteres opinio eſt*,
& ibi ad hoc no.Bald.ff.de off.quæſto.& in c.nonimus.in verb.
opinio à pluribus approbata, & ibi Anto. de Butr. ad hoc not. de
verbor.ſignific.& tex.in c.de inducijs.in verbo, *in quo plurimi*
concordant. 3.quæſt.3.Idem tenet Bar.in l. vxorem.§.hæres.ad fi.
ff.de leg.3.Idem tenet Bal.in l.1.in 1.colu. ſ.eo. quia ſecundum
Bal.iſta non dicitur ſimonia,imò dicitur diſpoſitio pia, & pro
anima teſtatoris.Idem tenet Ang.in d.l.1.in 1.col.ſ. eod. & ibi-
dem Pau.de Caſt. quamuis clarè ſe non firmet. Idem expreſsè
tenet Raph.Fulg.in d.l.1.motus,quia in dubijs opinionibus te-
nenda eſt ſententia,quæ fauet teſtamento, & ſic inſtitutioni.l.ſi
pars. ff.de inoffi.teſt.Idem motus eſt & ſecundò,quia in dubijs
opin.amplectenda eſt illa, quæ fauet religioni.l. ſunt perſonæ.
ff.de relig.& ſump.c.fi. de re iud.Eandem opi. tenet Raph.Cu-
ma.in d.l.Titio centum.§.1.& ibi apertè Pau. de Caſt. in lectu.
Paduana,dicens ꝙ iſta opin. eſt magis in vſu, & magis appro-
batur.facit bene,quod dicit Bar.in l.Titia.ad fin.prin.ff.de verb.
oblig.& in conſ.ſuo.184.quod incipit domina Nuta.Et tenen-
do iſtam ſententiam,facilè eſt reſpondere ad d. l. ille autem.ꝙ
ideo ibi vitietur inſtitutio,eo quia cenſetur captatoria, vt dixi
in l.captatorias.ſ.de teſt.mili.& in l.cùm donationis. poſt gl. &
4 alios.C.de tranſa.¶† Secundò not.ex text.ibi, cùm ex his pre-
c cibus,quæ libello complexa es. quòd ſtatur confeſſioni[c] factæ
in libello ſupplicatorio porrecto principi, ſicut ſtatur confeſ-
ſioni factæ in libello conuentionali. l.cùm precum. C. de libe.
cau.dato,quòd confeſſio ſit facta abſente parte, eo quia facta
eſt in ſcriptura,quæ ſemper loquitur,vt declarat Barto.in l.cer-
tum.§.ſi quis abſente.ff.de confeſ.& in l.2.§.fin.ff.de iure.fiſc.Ca
noniſtæ in c.fin.de confeſ. Adde,quòd idem eſt ex parte rei,nã
ſi reus in exceptionibus ſuis aliquid confiteatur, plenè probat,
tex.eſt in l.1.& ibi Bar.& alij.ad hoc not.C.de his, quæ pœn.no.
Bar.in d.l.ſi quis abſente.in fin.Ludo.Roma. in conſi.59.incip.
ad diſcutiendum.in vlt.dubio,& in conſ.135.quod incipit,quo
5 ad primum,quo quæritur an Stichus.in 8. dubio. ¶† Item ad-
de,quod etiam narrata in reſcripto pro impetrante faciunt fi-
dem contra eum, etiam ſi reſcriptum appareat ſubreptitium,
ita tenet Io.And. & ibi Canoniſtæ in c.cùm in poſitionibus. de
iureiuran.in 6.quem etiam ſequitur Abb.in conſi.38. in 2. vol.
incip.in quæſtione,quæ ad præſens vertitur. Poſſet tamen talis
confeſſio prætextu erroris corrigi,& emendari,iuxta glo. no.in
l.error.& ibi Docto. & ibi ordinariè poſui C.de iur.&.fac.igno.
cum concord.ibi traditis.Dummodo reficiantur expenſæ,iux-
ta glo.in l.rura.& ibi Barto.C.de omn.agr.deſer.lib.11.Et quòd
talis confeſſio prætextu erroris poſſit corrigi, declarat Bart. in l.
2.§.fin.ff.de iur.fiſc.& Bald.in ſpecie in d.l.error. in 6. colum.&
Pau.de Caſt.& dom. Alex. hic. Vltimò circa hanc l. & præce-
6 dentem,& quaſi alias leges huius titu.† quæro, quando mulie
ri ſit legatum,vel inſtituitur ſub conditione,ſi nupſerit tali, in-
tra quantum tempus debeat talem conditionem implere, &
an perpetuò admitti poſſit. Iſtum paſſum tangit ſolus Paul.de
Caſt.hic,alij mentionem non faciunt, & poſt multa in effectu
concludit,quòd niſi mulier fuerit interpellata ab illo,cui debet
nubere, vel niſi limitatum ſit ſibi tempus à iudice ad inſtantiã
creditorum,vel ſubſtituti,vel niſi mortuus ſit ille, cui debebat
nubere, antequam ipſa procuraret matrimonium, quòd ex-
tra iſtos tres caſus poteſt quandocunque conditionem imple-
re, & quandocunque impleat,ſemper admittetur.Nec obſtat
regula.l.hæc conditio ſi in capitolium.ff.de condi.& demonſt.
vbi traditur regula, ꝙ conditio debeat ſtatim impleri, quàm-
primum poteſt,quia reſponde,quòd illa regula procedit in le-
gatis,& in fideicommiſſ.particularibus,ſecus in inſtitutione,in
qua tractatur de maiori præiudicio,ita limitat glo. ord.& ſing.
in l.ſi quis inſtituatur hæres in diem,in princip.in glo. in verſic.
præfinitur tempus.ff.de hæred.inſtitu. Barto. in d.l. hæc condi-
tio.Bald. in l.ſi pater.in 5.quæſt.& ibi Cyn.in 3.quæſt. ĵ.eodem.
Non meminit Paul.de Caſt. quòd contra eum eſt caſus in ter-
minis decidens quæſt.ſuam,in l. 2. §. ad filiorum. quem ibi ex-
preſsè Barto.& alij ad hoc not. C. quando, & quib. quar.pars
deb.lib.10. vbi iſta conditio ſi nupſerit, habet limitatum tem-
pus, quòd mulier poſt pubertatem debet intra triennium nu-
bere,& implere conditionem,& ſic non eſt verum,quod con-
ditio, ſi nupſerit, poſſit ſemper impleri, quia limitatur à iure
vſque ad triennium,Et dicit ibi Ioan. de Plat. ꝙ ille text. eſt de
hoc vnicus,& ſingu.in iure.Et per illum text. infert idem Io.de
Pla. poſt Barto. ibi, ꝙ ſi pater acquireret emphyteuſim pro ſe,
filijs maſculis, & fœminis nubentibus intra territorium conce-
dentis, ꝙ mortuo patre filiæ fœminæ puberes debent nubere
in territorio intra triennium, aliàs non admitterentur ad em-
phyteuſim,per illum tex.quod ſingulariter nota, quia de facili
dixiſſes oppoſitum, & ſic deciſio Paul.de Caſt. non eſt vera in
terminis, in quibus loquitur,ſcilicet in conditione ſi nupſerit,
quia illa habet limitatum tempus triennij,vt prædixi in d. §.ad
filiorum. ſed in alia conditione appoſita in inſtitutione ſatis
poſſet procedere.Niſi dicas,ꝙ ille tex. loquatur in caſu ſpecia-
li. tamen Bar. & Doct. ibi generaliter no.ex illo tex. Limita ta-
men illum text. procedere in iſta conditione ſi nupſerit, quæ
adiecta mulieri debet intra triennium impleri.Secus autem eſt
in conditione inſtitutionis, qñ teſtator inſtitueret filiam, vel
vxorem, ſi continenter vixerit, nam videbatur, ꝙ ſatis eſſet ſi
intra triennium contineret,per d.§.ad filiorum.tñ requiritur,ꝙ
perpetuò contineat,& ſtet in viduitate,ſm Bal. ita limitantem
in c.1.ad fi.de ſum.Trinit.& fid. cath. cõfirmatur iſta limitatio,
quia aliud eſt quærere intra quantum tempus debet impleri
conditio,& tunc loquitur d.§.ad filiorum.& alia quæ ſuperius
ſunt allegata:aliud eſt quærere,an in implemento conditionis
requiratur perſeuerantia, quãdo habet tractum ſucceſſiuum,
& tunc loquitur.l.ſi quis hęredem.cum materia.ĵ.eo. ¶Glo.in
verb. indiges.diuidit in tres.In prima declarat text. In ſecunda
per viam limitationis remouet vnum cõtrarium.In tertia op-
ponit contra tex.& non ſoluit. Secunda ibi, & hoc ſi honeſtè.
Tertia ibi,item arg.contra.¶Ex prima parte gl.no.quòd eo ca-
ſu,in quo conditio inſtitutionis, & legati verè non impletur,tñ
habetur pro impleta,quòd tunc competit officium iudicis,vt
7 hoc tex.in ver.extraordinario auxilio. † nam extraordinarium
auxilium intelligitur officium iudicis.l.ſi cui legatum.in princ.
vbi glo.in verſi.extra ordinem.ff de condi.& demonſtra.l.cùm
filiusfam.viaticum.iuncta gl. ff.ſi certum petatur. ¶Iſtam glo.
ad hoc no.& dicit non eſſe alibi Barb.in rub. extra de offi.iudi.
* in 2.col.ad fin. & cum ea ſimpliciter tranſit.tamen Bar. *& ma-*
gis communiter Docto. in l.in teſtamento.2.in fi.ff.de condi. & de-
monſt.& in hac.l.& in locis.ĵ.allegandis tenet, ꝙ imò iſto ca-
ſu competit actio ex teſtamento, ſicut ſi verè cõditionem im-
pleuiſſet.per tex.in l.ſi peculium. §.is cui ſeruus.in fi.ff.de ſtatu-
lib.qui tñ poſſet induci ad oppoſitum in ver. ex conſtituto po-
tius iure quàm ex teſtõ.allegant etiam.l.cùm pupillus,quæ ma
gis facit in ver.iure cõmuni.ff.de condi.& demonſt. Sed tu ad-
uerte, quia iſta deciſio Doct. non poteſt conuenire hęredis in-
ſtitutioni,de qua loquitur hic tex.quia hæredi impleta condi-
tione nunquam competit actio ex teſtamento, ſed petitio hæ-
reditatis,& rei vend.ſed deciſio Doctorum poſſet habere locũ
in legato impleta conditione,quia tunc competit actio ex te-
ſtamento ad legatum, ſecus qñ haberetur pro impleta aliquo
iure ſingulari.Sed in inſtitutione hęredis, qñ hæres eſt inſtitu-
tus ſub aliqua conditione,quam verè non implet, tñ habetur
pro impleta,nunquid poſſet adire hæreditatẽ, debet diſtingui.
Aut enim conditio habetur pro impleta etiam de iure ciuili,
& tũc poteſt adire hæreditatem de iure ciuili. Sed ſi ſolùm ha-
beatur

ADDITIONES.

a ¶Bar.Adde facere,quæ idem Bar.ſcribit in l.vxorem.§.hæres. de leg.3.vbi ꝙ
grauamen iniunctum legato facto monaſterio,vt aliquẽ recipiat,non valet.
b ¶Communis opin.Adde c.capellanus.de fer.Abb.in c.tua nos. de vſur.in ca.
nouimus.de verb.ſignifi.in c.cùm ſint.de deci.in c.2.de cog.ſpir.in c.veniẽs.
de cenſi.in c.1.de conſti.
* Eundem Iaſ.in l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.nu.14.ff.de acquiren.hære.& quæ
dicatur magis communis opin.no.idem Iaſ.in l.ſi is, qui pro emptore.colu.
7.ff.de vſucap.Alex.conſ.13.col.5.lib.1. & dic, ꝙ non conſtat ex numero,
ſed ex Doct.qualitate,& rationum pondere,vt dicit Catel. verſ.opi.commu-
nis.pulchrè declarat Fich.inter com.opi.lib.3.ver.communis opi.MASVER.
c ¶Confeſſioni.Bart. in l.1.ĵ.de confeſſ. & de confeſſione in poſitionibus not.
Alex.lib.4.conſ.71.Bal.in l.poſtquã liti.5.oppo.C.de pact.vbi dicit,quòd im-
pedit litis ingreſſum.plura Cur.conſi.30.col.23. Et ideo ſolet poni clauſula,
vt aſſerit,&c.de qua plenè Dec.in c.ad hæc.de reſcrip.& in c.iurauit.col.pen.
de proba.Limitat Ang.in §.ſi minus.inſti.de act.col.10.Fely.in c.ex cauſa.de
iud.Limitat Cy.conſi.244.col.pen.

beatur pro impleta de iure prætorio , vt quia ſolus prætor talē
conditionem reijciat,& tunc ſolùm poteſt agnoſcere bon.poſ.
caſum habes,& exemplum in l.facta.§.ſi in danda. ff. ad Treb.
ita vult Bar.in l.in teſtō.la 2.in fi.ff.de condi.& demonſtra.Bald.
in l.1.§.co.Ang in l.ſi mater.j.eo.& plenius,quàm aliquis Paul.
de Caſt.hic.& d.Alex.reprehendens Imol.tenentem aliter in d.
l.in teſtamento.2.per tex.in l.Stichum.§.ſi Stichus Titiæ.in ver
bo ex teſtamento. ff.de ſtatulibe. dic plenius per eum. Tu pro
communi opin.adde bonum ſimile,nam qn̄ iuramentum eſt
remiſſum per partem , quo caſu habetur pro præſtito, ita ori-
tur actio & exceptio,ſicut ſi iuramentum eſſet actualiter præ-
ſtitum.l.nam & poſtea.§.1.ff.de iureiur.ergo quantum ad dan
dum actionem eandem , paria ſunt vel ꝙ actus verè ſit actus,
vel ꝙ habeatur pro facto , eo quia ſteterit ꝑ partem.¶In vlti-
ma parte gl.reſpon.vt dixi in text. ꝙ licèt mulier ſpe inſtitutio-
nis,vel alterius præmij poſſit inuitari ad matrimonium,vt hoc
tex.cum ſi.tamen non poteſt metu pęnæ aſtringi, ita loquitur.
d.l.Titia. quia aliud eſt ſpe præmij inuitari , aliud metu pœnæ
aſtringi.l.Titio centum.in prin.ff.de condi.& demonſtra.

SVMMARIVM.

1 *Si mater inſtituat filios hæredes ſub conditione, ſi emancipati fuerint à patre,etiam ſi non emancipentur,tamen aliter efficiantur ſui iuris,vel per mortem ciuilem patris,conditio habetur pro impleta.*
2 *Si teſtator inſtituit filios hęredes,& relinquit vxori vſumfructum certi fundi pro dote toto tempore vitæ ſuæ,ſi caſtè, & honeſtè vixerit,& vitam vidualem ſeruauerit,& poſt mortem vxoris talem fundum relinquit Titio.ſi vxor contrahat ſecundum matri.an Titius debeat ſtatim habere fundum,an expectare vſquequo vxor moriatur.*
3 *Non refert quid ex æquipollentibus fiat.nu.4.& 6.*
5 *Aditio hæreditatis dicitur ius,& non facultas.*

LEX III.

a SI mater. a Hoc dicit.Inſtitutio collata in
vnum caſum refertur ad alium
ſibi ſimilem. ¶Vel ſic.Non refert quid ex æquipol-
lentib. fiat.hoc dicit.¶Vel ſic , & pinguius. Inſtitu-
tio facta ſub conditione emancipationis purificatur non ſolū
ſequuta emancipatione , ſed etiam per mortem patris natura-
1 lem,vel ciuilem.hoc dicit.¶† No.ex hac.l. quòd ſi mater inſti-
tuat filios hæredes ſub conditione ſi emancipati fuerint à pa-
tre,ꝙ etiam ſi non emancipentur , tn̄ ſi aliter efficiantur ſui iu-
ris,vel per mortem ciuilem patris, & ſic per deportationē,vel
per mortem naturalem,conditio habetur pro impleta, & con
b ſequuntur inſtitutionem.dubium b faciebat ſm Ange.& Paul.
de Caſt.quia conditiones debent impleri in forma ſpecifica,vn̄
ſi inſtituo aliquem hæredem,ſi decem dederit ſeruo Titij,cer-
tè ſi daret iſta.10.Titio dn̄o ſerui,conditio non hr̄ pro impleta,
ſed opus eſt,ꝙ formaliter det ipſi ſeruo,quamuis in effectu in-
telligantur data Titio,cùm per ſeruum Titio acquirātur. l. qui
hæredi.in prin.& l.Meuius.ff.de condi.& demon.hic tamen ꝯ-
rium deciditur,quia magis teſtator conſiderauit effectum quā
formam,ideo enim mater.in hac.l.inſtituerat filios ſub hac ꝯ-
ditione,ſi emanciparentur à patre,eo quia nolebat per filios q̄-
ri hæreditatem patri, ſed idē effectus ſequitur,quomodocūq;
filij efficiātur ſui iuris , & quotieſcunq; idem effectus ſequitur,
non refert quid ex æquipollentib.fiat.Facit tex.in l.fin. ad fin.ff.
māda. ſecus qn̄ teſtator conſiderauit potius formam quàm ef-
fectū.d.l.qui hæredi.in prin.& l.Meuius. ff.de condi. & demon.
Et ſi vis intelligere , qn̄ teſtator dicatur conſideraſſe effectum
potius q̄ formam,& qn̄ èeontra,vide Bar. declarantē in l.Gal-
lus.§.& quid ſi tantum.cum ſuis concord. ff. de lib. & poſthu.
c vel dic,ꝙ conditiones, c quæ conſiſtunt in dando, qa ſunt ma
gis præciſæ, ille debent impleri in forma ſpecifica , ita loquitur
d.l. qui hr̄di.& l.Meuius.ſecus eſt in alijs conditionibus,quę nō
conſiſtunt in dando,quia pn̄t impleri,vel in ſua forma , vel per
2 æquipollens,vt traditur per Barto. in d.§. & quid ſi tm̄. ¶ † Fa-
cit iſta. l.ita declarata ad q̄onem ſæpius occurrentem , de qua
dicit Pau.de Caſt.ſe fuiſſe ſæpius interrogatum;pone,teſtōr in-
d ſtituit d filios hæredes,& reliquit vſumfr. certi fundi vxori pro
toto tempore vitæ ſuæ,ſi caſtè,& honeſtè vixerit , & vitam vi-
dualem ſeruauerit,& poſt mortem vxoris talem fundum reli-
quit Titio.pone,ꝙ talis vxor ꝯhat ſm matrimonium, nūquid
Titius debeat ſtatim habere legatum, an expectare vſquequo
vxor moriatur,ita ꝙ interim filij inſtituti , vel venientes ab in-
teſtato poſſideant?Iſtam.q.diſputauit Ricard. Malum. in qua-
dam q̄one,quę inci.quidam teſtamento ſuo, & ibi adducit ſex
e fundamenta pro parte Titij, e ꝙ ſtatim habere debeat , & alia
ſex ad oppoſitum. finaliter concludit , ꝙ Titius ſtatim debeat
habere fundum , non expectata aliter morte vxoris , eo quia
teſtator qui reliquit fundum Titio poſt mortem vxoris, credi-
dit,quòd vxor deberet durare in viduitate,& ideo donec vxor
haberet,noluit Titium conſequi, ergo quomodocunque deſi-
nat vxor habere ſiue per mortem, ſiue per tranſitum ad ſecun
das nuptias,certè Titius admittetur, per regulam tex.noſtri,&
confirmatur , quia ceſſante cauſa dilationis debet ceſſare ipſa
dilatio.l.à filia.§.alumno. ff. ad Trebel. Mouetur etiam princi-
paliter per tex.notabilem in l.mulieri.in prin. ff.de condi.& de-
monſtra.& in l.ſi ita eſſet.ff.quando dies lega.ced.vbi ſi filij ſint
inſtituti hæredes,ſi efficiantur ſui iuris per mortem patris , cer-
tè conſequuntur inſtitutionem,ſi pater viuus eos emancipet.
Et illam diſputationem Ricard.Malumb.refert,& ſequitur Io.
And.in addit.Specu.in titu.de ſecund.nup. ſuper rubr.& latius
Alb.in Auth.hoc locum. C.ſi mulier ſecūdò nupſ. Et cum illa
deciſione tenet Paul.de Caſt.hic, & dicit ſe ita pluries de facto
conſuluiſſe.Idem tenet Paul.de Caſt. in l. ſi quis hæres ita ſcri-
ptus.& Franc.de Are.ff.de acquiren. hæred. Idem tenet Barto.
in repet. d.Auth. hoc locum.in 6. colum. vbi etiam per alios.
Idem tenet dom.Alex. hic, & ſimpliciter in d.l. mulier.la.1.ad
fin.princip.ff.ad Trebel.& in d.l.Gallus. §. & quid ſi tantum.in
6.colum.vbi dicit,quòd pridie de hoc conſultus ita reſpondit,
& idem dom.Alex.in conſi.130.num.5.in 2. volum. incip.at-
tentis verbis teſtamenti,& in conſi.100.in 4.volum.quod inci.
* viſa prima parte teſtamenti.in 2.colum.ad fin.& ſequen. *Et iſta eſt communis ſententia Scribentium.* Sed in contrarium videtur fa-
cere text.in l.vxori vſumfruct.la.2. ff. de vſu, & vſufruct.lega.
per quem text. contrariam opin. tenet Ludo. Roma. in d.l.ſi
quis hæres ita ſcriptus.Et per illum text.alibi determinat Spec.
in titu.de loca.§.nunc aliqua.verſic.145. quòd ſi aliquis acqui-
ſiuit emphyteuſim pro ſe,& filijs maſculis ſuis vſque ad 40.
annos.Pone,quod talis emphyteuta moriatur ſine filijs intra
10.annos,quid erit de reſiduo temporis, ad quem ſpectabit ta-
lis emphyteuſis,an ſpectabit ſtatim ad dominum ? determinat
Specu.quòd non , & quòd imò nondum tranſactis. 40. annis
tranſmittitur ad alios hæredes per d.l. vxori. Eſt verum, quòd
Ioan.And.ibi tenet contrarium, & reprehendit illam deciſio-
nem Specu.Tenendo communem opin. reſponde ad d.l.vxo-
f ri vſumfructum villæ,quòd dictio tunc, f ibi poſita tollit con-
trarium,cùm denotet extremitatem temporis. l. 4. in fin. ff. de
condi.& demonſtra.ita reſpondet Barto. in l. vxori. Vel ſecun-
dò reſponde,quòd text.in d. l. vxori. loquitur,quando teſtator
appoſuit tempus certum,& determinatum ſcilicet quinquen-
nium, tunc bene expectatur lapſus totius quinquennij , licèt
vxor prius moriatur;ſed in quæſtione iſta fuit appoſitum tem
pus incertum , & ſic non ita limitatum , quod tempus incer-
tum facit condi.l.dies incertus.ff.de condi.& demonſtra. & ſu-
perius dixi.Pro iſta opin. Ludo. Roma. contra communem
facio tria fundamenta.Primum,quia teſtator in dubio pręſu-
mitur minus grauare hęredem,quàm poſſit.l.apud Iulianum.
§.Seio.ff.de leg.1.præſertim quando ſunt filij hæredes inſtituti,
ergo in caſu dubio , quando voluntas teſtatoris eſt ambigua,
vt in caſu iſto , debet fieri interpretatio pro hærede contra le-
gatarium.Scđò,& fortius facit,nam hic legatum eſt factū poſt
mortem vxoris,& ſic tempus incertum.l. hæres meus.in prin.
ff.de condi. & demonſt. & ſic ſub condi. cùm tale tp̄s incertū
habeatur ꝑ conditione.l.dies incertus.ff.de condi. & demonſt.
Item eſt adiecta alia conditio,ſi vitam vidualem ſeruauerit.er-
go cùm hic adſit duplex conditio,non debet ſufficere, ꝙ vna
ſit purificata.l.ſi hr̄di plures.ff.de condi.inſti.& l.ſi ita quis ſtipu
letur.ff.de verb.obl.ergo non ſufficit , ꝙ vxor deſierit caſtè vi-
uere , niſi ēt copulatiuè ſit impleta alia condō mortis, p̄ſertim
cum iſta ſecunda ſit potius relata ad ſm legatū q̄ prima. Niſi
diceres,ꝑut dicit Bal.in c.2.in pen.col. de reſcrip. ꝙ potius eſt
inſpiciēda mēs q̄ copula verborū,qa ꝯiunctiones ac aduerbia
ſæpè ponunt̄ impropriè,& vnū ꝑ altero,vt dicit gl.in l. eas cās.
ff. de

ADDITIONES.

a ¶Si mater.De materia iſtius.l. adde Ange.& Ioan. de Imol.in l.mulier.la 1.in prin.ff.ad Treb.

b ¶Dubium.Adde de regula l.Meuius.Iaſ.in l.filiusfam.§.diui.8.col.de leg.1. PVRPV.

c ¶Conditiones.Adde,ꝙ in contrarium eſt tex.in l.ſi fundus.ff.de condi.& demonſtra.in l.is,qui in poteſtate.§.fi.ff.de leg.præſt.

d* ¶Teſtator inſtituit.Adde Pet.de Vbal.in repe .c.Ray.de teſt.

* Et vide eundem Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.j.lect.nu.32.& in Rep.nu.13.ff.de lib.& poſthu.in l.ſi extraneus.nu.3.ff.de condi.cauſa data,vbi in hac.q. concludit , ꝙ Titius debet ſtatim haberet fundum non expectata morte vxo.idem dicit in l.Titius.§.Lucius.nu.3.ff.de lib.& poſthu.

e ¶Titij.Contra addo tex.in l.peto.§.prædium.de leg.2. PVRPV.

f ¶Dictio tunc.Adde l.vxori.la 1.ff.de vſu,& vſufr.leg.l.1.ad fi. C. de procura. Raph.Fulg.conſi.50.incip.quidam Raymund.

ff.de condi.& dem.Vel dicas, ꝙ cùm istæ copulatiuæ non sint
respectiuæ adinuicem, ideo non requiritur concursus.secundũ
doctr.Bar.in d.l.si hæredi plures.tamen aduerte,quia si Doct.ha
bent respectum ad primam conditionem, & propter eius defe
ctum volunt Titium debere admitti,ergo fortius debet habe-
ri respectus ad proximam conditionem mortis, quæ immedia
tè respicit legatum Titij.Tertiò pro ista parte facit fortius text.
a in l.fideicommissa.§.si cui [a] ita fuerit.ff.de leg.3. secundum quẽ
vr̃,ꝙ intelligi debet tex.in d.l.mulier.in prin.& l.si ita esset.s̃. al-
leg.pro communi, dum volunt deberi fideic. verum est mero
iure, sed non in effectu,donec purificetur realiter conditio per
mortem patris.Nec solutio gl.& Bar. quæ traditur in d.§. si cui
ita fuerit.vr̃ posse stare, quia destruit illum tex. Non tñ per ista
b recedas à communi sententia, [b] quæ iudicando,& consulendo
3 est amplectenda. ¶† Secundò no. ex hac.l.illud,ad quod alleg.
c ista.l.ꝙ non refert,quid ex æquipollentibus [c] fiat. concordantes
habes in glo.Et adde,ꝙ dicit Bar.in l.ab emptione. in vlt.col.ff.
de pact.de qua regula remitto te ad plene scripta per Barto. &
4 alios in d.l.Gallus.§.& quid si tm̃.ff.de lib.& posthu.¶† Adde,ꝙ
ista regula est in tm̃ vera,ꝙ illud, ꝙ est æquipollens,non intelli-
gitur exclusum etiam per dictionem taxatiuam tantum,vel si-
milem , vt pulchrè consuluit Pau. de Cast. in consi. 296.Et ad
hoc vltimum bene faciunt,quæ dixi in l.vnica.in prin. ff.si quis
iusdi.non obten.de statuto loquente per dictionem taxatiuam,
ꝙ tñ non excludit casus æquipollentes,vel similes. ¶Limita tñ
d istam regulam,quãdo aliquid requireretur pro forma [d] à lege,
vel statuto, & vltra procederet annullando, tunc nõ sufficeret
illud impleri per æquipollens. ista limitatio clarè colligitur ex
decisione Bal. Ang.& Alex.in l.j.ff.de lib.& posth.vbi volunt,ꝙ
si statutũ requireret pro forma, ꝙ in contractu apponatur no-
men & cognomen contrahentium & patris,alià contractus sit
nullus,certè non sufficeret ęquipollens, puta si esset nomen ele
gans,vel singulare.& d.Alex.in pen.col.expresse no. istam limi-
tationem.Et ad hoc adducit multa alia, quæ per te videas.facit
tex.in l.qui per salutem.ff.de iureiu. Sed in contrarium ponde-
ra tex.in l.iubemus.s̃. de test. vbi l.expressè requirit pro forma,
& validitate testamenti, ꝙ testator proprio nomine debeat nũ
cupare nomina hæredum. & tñ ibi gl. *approbata per omnes tenet*,
ꝙ sufficeret si notarius coram testatore nuncupauit, ecce ꝙ ibi
illa lex requirit pro forma,& tamen potest impleri per ęquipol
lens,& nihilominus.l.ibi vltra procedit annullando.ibi bene te-
5 tigi,& examinaui,ideo non repeto.¶† Vltimò not.tex.in fin.in
ver.ius adeũdæ hæreditatis.quòd aditio hæreditatis dicitur ius,
non facultas,& ideo cùm sit ius,sequitur,ꝙ possit pręscribi 30.
e ann. [e] per regulam.l.sicut.& l.omnes.C.de præscr.30.ann. nam
si esset facultas,facultati nunquam præscribitur etiam mille an
nis.l.viam publicam.ff.de via pub.no.Bar.post gl.in l.cùm notis
simi.in prin.C.de præscr.30.ann.Et quomodo aditio hæredita-
tis sit ius,vide Bar.declarantem in l.is potest.ff.de acq. hær. & ꝙ
aditioni.30.ann.præscribatur,quia est passus subtilis, & disputa
bilis,disputabo in l.licet.vbi tex.in prin.j̃.de iu.delib. Sicut etiã
f si vendatur [f] res cum pacto,quòd vẽdens,vel eius hæredes pos-
sint quandocunque oblato pretio redimere,certè tale ius redi-
mendi,non obstante,ꝙ sit dictum quandocunque, quia nõ est
mera facultas,tollitur præscrip.30.ann. Ita signanter consuluit
Ang.in consi.55.quod incip.Gul. & Fran.& consuluit, ꝙ istud
procedit etiam si istud pactum sit iuratum, imò fortius etiam
si sit dictum,ꝙ quandocunque, & sine aliqua præscriptione, vt
ibi plenius per eum , & ſm illud consilium pluries de facto in-
terrogatus respondi,& consului.Imò plus tenet Pet.de Ancha.
in consi.432.incip.visis diligenter actis,& actitatis.in 2.col. ꝙ ta
lis facultas redimendi rem venditam tollitur per lapsum decẽ-
nij,& lapso decennio venditor dr̃ constitui in mora ad redimẽ
dum rationibus,de quib.ibi per eum. ¶Glo.in verb.sua causa.
quam diuide in quatuor partes.In j.declarat tex.In secunda no.
ex tex. In 3.alle.ↄcor.In quarta,& vltima format duas opp. &
non soluit.Secũda ibi,& sic no.ex hac l.Tertia ibi , & facit.s̃.de
inoffic. testa. Quarta & vltima ibi, secundum arg.ↄ̃. In vltima
6 parte responde ſm Cyn. & latius Albe. hic, † ꝙ qñ casus æqui-
pollentes sunt eiusdem effectus,& tunc procedit regula,non re
fert,quid ex æquipollentib. fiat. vt in tex.secus autem, quando
non sunt eiusdem effectus, vt apparet in legib. in glo. alleg. de
qua materia recurre ad Barto.& alios in d.l. Gallus.§. & quid si
tantum. Iason Pisis.

ADDITIONES.

a ¶Si cui.Adde respons.ad illum tex.per Galiaul. in §. & quid si tantum. col.10.
de lib.& posth.

b ¶Communi sentẽtia.Adde Pet.de Anch.in cle.ne Romani.de ele. Dominicus
de S.Geminian.in c.si quis nescit.11.dist.Lap.all.48.inci.magister hospitalis.
Raph.Cu.in cõsi.3.inci.domina comitissa.in 2.col.Raph.Fulg.in consi.3.inci.
quidam Antonius minor 15.ann.

c ¶Aequi poll.Adde c.licet ex quadam.de test.Pan.in c. post cessionem.de prob.

d ¶Pro forma.Adde aliam limi.per l.seruo.ff.de condi.inde.aliter limitat Cur.
in tract.iurispat,q.15.ver.constringit.

e ¶30.ann.Quarto no.ꝙ mors naturalis & ciuilis æquiparantur,quando habẽt
eundem effectum.Adde Alex.in l.si decesserit.col.2.ff.qui sat.cog.Quintò no.
quòd dictio alius,potest esse repetitiua similium respectu effectus,licèt non
respectu facti.

f ¶Si vendatur res.Adde Ias.in l.petens.col.4.ver.circa istam. s̃. de pact. plenè
Parp.arg.cõtra in l.nemo.char.19.ver.7.ff.de lega. 1. Limita etiam. l.ij. C.de
pac. inter empt. & vend.ut non procedat,si emptor pendente tempore, quo
promisit venderet alij.Alex.1.vol.consi.10.ad quod faciunt dicta Alex.1.vol,
consi.92.perspectis.& dicta Iaso.in l.filius.§.diui.6.col.ver. aduerte. de leg.1.
Dec.consi.164.in tract.præscriptionum. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Tres reperiuntur species conditionum.*
2 *Filius in potestate potest institui sub cõditione, si fecerit testa.dato quòd in defectum non sit exhæredatus.*
3 *Quæ censeantur facta facilia, & quæ difficilia.*
4 *Filius in potestate non potest institui sub conditione casuali, tamen bene sub potestatiua,nu.5.& sub quacunque conditione, dummodo in defectum exhæredetur.nu.6.& 12.& nu.16.*
7 *Filius emancipatus potest institui sub quacunque conditione casuali, vel mixta, dato quòd in defectum non exhæredetur.& nu.14.*
8 *Mater, vel auus maternus possunt filios, vel nepotes instituere sub quacunque conditione, quamuis in defectum non exhæredentur. & nu. 13.*
9 *Si filius in potestate est institutus sub conditione potestatiua consistente in facto, & non stet per negligentiam suam, sed per casum, vt non impleat, habetur pro impleta, & succedit.*
10 *Institutus sub conditione, si moriatur ea pendente, nihil transmittit.*
11 *Filius posthumus potest institui sub quacunque conditione, dummodo purificetur ante eius natiuitatem.*
15 *Licèt stet per filium quominus impleat cõditionem mixtam, sub qua est institutus, an possit adire ab intestato.*
17 *Si filius in potestate sit institutus sub ista conditione mixta, si in patriã redierit, testamentum est nullum.*
18 *Hodie conditio casualis, vel mixta apposita in institutione filij in potestate non vitiat testamentum, sed reijcitur quantum est legitima filij. & num.19.*
20 *An conditio casualis, vel mixta adiecta in testamento matris reijciatur hodie.*
21 *Stante statuto, ꝙ existentib. filijs masculis filiæ fœminæ non succedant, sed debeant dotari à patre, & esse contentæ dote, si pater in testamento relinquat filiæ pro dote, filia mortuo patre non debebit statim habere relictum pro dote, sed differtur in diem nuptiarum, nec talis dilatio, aut conditio si nuptiæ sequantur, reijcitur.*
22 *Filius institutus sub conditione casuali, vel mixta succedit ab intestato, qui, si non obstante tali conditione approbet testamentum, tunc succedit ex testamento de iure ciuili.nu.23.*

LEX IIII.

SI pater. Ista.l. est repetibilis, & habet mate-
riam de summis apicibus iuris,& in
ea Bar.exorditur,quòd habet materiam, in qua qui
plus scit,plus dubitat,& dicit Raph.Ful.in repe.hu-
ius.l.in 3.char.Bar. veraciter istud dicere, plus intelligentem in
1 hac materia,plus dubitare. ¶† Ad euidentiam habent præmit
tere iuuenes, quòd quatenus pertinet ad propositũ nostrum,
a conditionum [a] tres reperiuntur species.Quædam est merè po-
testatiua, quæ pendet à solo facto, & voluntate debentis im-
plere. Quædam est merè casualis,quæ tota pendet à casu, & à
fortuna. Quædam est mixta,vt dicit text.ad literam in l. vnica.
§.sin autem sub conditione. C.de cad.tollen. & in l. suus quoq.
per totam.ff.de hære.instit. conditio autem potestatiua quædã
consistit in dando, & ista potest quandocunque impleri etiam
in vltimo vitæ spiritu.Item potest impleri per alium, tex. est in
l.fi.ff.de condi.insti.Quædam est, quæ consistit in faciendo,tũc
considera,ꝙ quædam sunt factu facilia, quæ frequenter, & vt
in pluribus de facili possunt impleri, & talia censentur esse con
ditionis merè ptãtiuæ,& sub tali potest ẽt filius institui,dato ẽt
quòd factum sit tale, ꝙ non possit impleri vltimo vitæ spiritu,
2 tex.est ita distinguens in d.l. suus quoque.† Hinc est, ꝙ filius in
potesta-

ADDITIO.

a ¶Conditionum. Adde glo.in rubri. ff.de condit. & demonst. Cyn.in l.j. C. de
condi.instit.

a potestate a potest institui sub conditione, si fecerit testm̃ dato, ꝙ in defectum non sit exhæredatus, tex. est melior de iure ſm d. Alex. hic in l. si libertus. la 1. §. si libertinus. in ver. existimo. ff. de bon. lib. & tamen facere testm̃ est actus, qui non potest vltimo vitæ spiritu adimpleri. l. iubemus. s. de test. & declarat latè Cyn. hic in 1. q. Sed tu aduerte, quòd ille tex. parum facit in proposito, licet etiã allegetur per Doct. hic, quia loquitur in filio emancipato, vt pluries repetit ille. §. si libertinus. sed clarum est filiũ emancipatum posse institui sub conditione casuali, vel mixta, & valet testm̃. l. iij. §. si sub ea. ff. de bon. pos. cõtra tab. & dicetur ꝟ. in 2. no. tex. quia iste tex. l. cùm mysterio loquit̃ de filio in potestate. & ꝙ dictus ver. existimo loquatur in emancipato, tenet etiam Ful. in repe. huius. l. in 1. char. in fi. reprehendens Doct. ꝙ malè allegent illum tex. hic. Et ꝙ loquatur in filio emancipato, vltra ꝙ tex. s. pluries repetat, suadetur, quia etiam text. in §. seq. loquitur de filio emancipato. Nec obst. si subtiliter dicatur, ꝙ imò tex. in d. versi. existimo. in fi. loquatur de filio in potestate, quia dicit, *nisi filius ab eo nominatim exhæredatus fuerit*, ꝙ non põt intelligi in filio emancipato, quia qñ filius emancipatus institui tur sub conditione casuali, vel mixta, non est necesse, ꝙ in eius defectum exhæredetur. d. l. iij. §. si sub ea. aliàs non esset tunc differentia inter emancipatum sic institutum, & filium in potestate. & tñ tex. iste & similes volunt esse differentiam. Et hoc modo est necesse intelligere, ꝙ in d. ver. existimo. mutetur casus, & ibi loquatur de filio in potestate, licet. s. locutus sit de filio emãcipato. & isto modo intelligendo illum ver. existimo. erit bene alleg. per Doct. Tu aduerte, quia dicere, ꝙ in ver. existimo. mutetur casus, istud est diuinare, & destruere illum tex. nam totus procedit prosequendo eundem casum: aliàs decisio Iuriscon. præcedens esset imperfecta. Nec obst. fundamẽtum. s. factum, ꝙ si ille tex. in ver. existimo. in fi. loqueretur de filio emancipato instituto sub conditione casuali, non esset necesse, ꝙ in eius defectum exhæredetur. d. l. 3. §. si sub ea. quia respondetur hoc esse verum, quantum ad validitatem testamenti, vt testamentum valeat. & ad hoc, vt ei detur secundum tab. vt ibi, sed quantum ad hoc, vt deficiente illa conditione admittatur substitutus, benè est necessarium, ꝙ in defectum conditionis fuerit exhæredatus. ita propriè loquitur ille ver. existimo. in fi. Et ꝙ sit verum, patet, quia si filius emancipatus non esset exhæredatus in defectum talis conditionis, certè deficiente conditione nõ admitteretur substitutus, vt clarè ibi dicit tex. in versi. si deficiente conditione. ad cuius declarationem sequitur versi. existimo. Et ista est veritas. ¶Quædam sunt facta difficilia, & ista si apponãtur in conditione institutionis, reddunt conditionem mixtam.
3 & de istis propriè loquitur ista. l. † Quæ autem censeantur facta facilia, & quæ difficilia, non potest tradi certa doctrina, sed relinquitur arbitrio iudicis. d. l. suus quoque. & declarat Azo in summa huius tit. ¶Item secundò pro intelligẽtia tex. debes aduerte, ꝙ si in casu. l. nostræ pater simpliciter instituit filium sub conditione mixta, si in patriam reuertatur, nec aliud disposuit, ista. l. nullam contineret vtilitatem respectu institutionis, quia siue dicamus testm̃ valere, siue non, vtroque casu filius succedet in totum patri. Vt ergo ista. l. vtilitatem contineat non solũ respectu legatorum, sed etiam respectu institutionis, præsuppone, ꝙ filius habebat cohæredem, & tunc vtilitas est, quia si testamentum valet, filius in potestate non obtinebit nisi patrem, in qua est institutus, & cohæres aliam partem. Si autem testm̃ nõ valet, filius ab intestato succedit in totum. Nec dicas, ꝙ sit diuinatio, ꝙ filius habebat in hac. l. cohæredem, nam istud necessarium est præsupponere propter aliud, quia si filius esset institutus sub conditione casuali, vel mixta, & in defectum exhæredatus, certè non sufficeret, vt dicit tex. nisi adesset cohæres, vel substitutus, cuius aditione possit confirmari exhæredatio. Et sic verbum exhæredatum, positum in hac. l. importat dationem cohæredis, quia aliàs non valeret, vt l. filium. §. sed cùm exhæredatio. ff. de bon. pos. contra tab. & l. 3. §. fi. ff. de lib. & posth. & ita in specie ad hunc tex. tenet Cyn. hic in 2. oppo. Bald. in 7. q. *& sequuntur omnes Mod. & Doct.* in l. si filius à patre. in prin. ff. de lib. & posth. ¶Istis sic breuiter præmissis venio ad tex. Ista. l. secundũ gl. in verbo cùm autem. Cyn. Albe. Bal. & Sal. diuiditur in duas partes. Vel ſm Ful. Pau. de Cast. & d. Alex. hic, potest diuidi in tres. In j. ponitur vnum dictum in genere. In 2. ponitur decisio in specie. In 3. ponitur illatio ex decisione. Secunda ibi, cùm aut trans mare. Tertia ibi, & ideo non adire prohiberis. Tu diuide fundamentalius in tres partes. In 1. ponitur vnum dictum in genere, ex quo eliciuntur quinque regulæ, vna expressa, quæ est negatiua: & aliæ quatuor à ɔ̃rio sensu, quæ sunt permissiue, vt dicam statim in 1. no. In 2. ponit exemplum, & decisionem primæ regulæ expressæ, quando filius in potestate est institutus sub conditione mixta, & in effectu non est exhæredatus. In 3. & vlt. ponitur illatio, ꝙ cùm testm̃ sit tũc nullum, perinde est, ac si filius fuisset præteritus, & ꝙ talis filius ab intestato successionẽ obtinebit. per l. j. cum si. ff. de iniu. rup. Vel quartò, & subtilius diuiditur ista. l. in tres partes. In j. ponit maiorem propositionem. In 2. ponit minorem. In 3. ponit conclusionem, & sic erit perfectum argumentum syllogisticum. Partes non mutantur. h. d. Filius in potestate non potest institui sub conditione, quæ nõ sit in eius potestate, puta sub casuali, vel mixta, nisi in eius defectũ sit exhæredatus, aliàs testm̃ est nullum, & potest hæreditas ab intestato adiri. h. d. ¶Casum in terminis figurat Bal. hic, quem vide per te. ¶No. ex 1. parte quinque regulas. vna ponit̃ expresse
4 in tex. aliæ colligũtur tacitè à ɔ̃rio sensu. † Regula expressa est,
b ꝙ filius b in potestate non potest institui sub conditione casuali, vel mixta, nisi in defectum exhæredetur. concor. habes in glo.
5 ¶† Secunda regula tacita est, ꝙ filius in potestate bene potest institui sub conditione potestatiua, dato ꝙ in defectum non exhæredetur, & dato ꝙ talis conditio non possit per alium imple
6 ri, nec in vltimo vitæ spiritu. ¶† Tertia regula est, ꝙ filius in potestate potest institui sub quacunque conditione, dummodo
7 in defectum exhæredetur. ¶† Quarta regula est, ꝙ filius emancipatus potest institui sub quacunque conditione casuali, vel mixta, quamuis in defectum non exhæredetur, & valet tale te
8 stamentum. l. 3. §. si sub ea. ff. de bon. pos. ɔ̃ tab. † Quinta regula est, ꝙ mater, vel auus maternus, ex quo non habent filium, vel nepotem in potestate, possunt eos instituere sub conditione casuali, vel mixta, quamuis in defectũ non exhæredarent. Et istud patet in l. j. ij. & 3. s. de quo dicetur in seq. not. ¶Pro clara intelligentia necessarium est scire, quæ sit ratio prędictarum regularum, & præsertim primæ. gl. parua hic in ver. non vr̃. assignat rationem, quam *secuti sunt communiter Doct.* quia si filius instituitur sub conditione casuali, vel mixta, pone, ꝙ conditio deficiat, certè deficiente conditione filius reperitur præteritus, sed præteritio filij in potestate reddit testm̃ nullum, saluo nisi in defectum conditionis sit exhæredatus, quia tunc omni casu reperitur aut institutus, aut exhęredatus, & sic satisfactum est formæ legis, aliàs verò non, quia posset contingere casus, in quo filius reperiatur pręteritus. Et sic pondera tu prouecte, ꝙ ad hoc, vt testamentum patris sit ipso iure nullum, non est necesse, ꝙ filius omno sit præteritus, imo sufficit, ꝙ potentia possit contingere casus præteritionis, ad hoc, vt testm̃ statim sit nullum. nã sola potentia, ꝙ possit contingere casus præteritionis, annullat testamentum. Et si dicis, attenta ista ratione etiam filius in potestate non posset institui sub conditione potestatiua facili consistente in facto, quia cùm illa nõ possit impleri vltimo vitę spiritu, certè posset dari casus, in quo filius in potestate reperiat se præteritum. Rñdent Antiqui, & *Bar. & omnes*, ꝙ imputãdũ est filio, qui non prius impleuit talem conditionem, q̃ facile implere poterat, sed facto, & culpa sua distulit vsque ad extremum vitæ spiritũ. Pro ista sol. facit tex. no. in l. fi. C. de neces. ser. hr̃d. insti. Cõfirmatur euidentius, quia institutio facta sub conditione ptãtiua, quæ pendet ab arbitrio hęredis pro pura hr̃. ita dicit tex. in l. j. §. qui sub cond̃one. ff. si quis omis. cau. test. vnde filius cũ possit ɔditioni parere, & non paret, vr̃ hęreditatem nolle. In quem casum exhęredare filium. l. si hr̃ditatem nollet, superuacuum, & ineptum esset. l. iam dubitari. in prin. ff. de hęre. insti. Ex ista solutione habes elicere (& est valde necessariũ) ꝙ qñ filius in potestate instituitur sub conditione potestatiua consistente in facto, & factum de facili põt impleri, certè si filius fuit negligens in non adimpendo, & moriat̃ ea non impleta, q̃uis reperiatur pręteritus, & exclusus, tñ valet testm̃, quia talis pręteritio con-
9 tingit culpa, & negligẽtia sua. † Ex hoc ergo sequitur notabile, ꝙ si filius nõ impleſſet talem ɔditionem impeditus aliquo casu, & nõ culpa, ꝙ esset hr̃s, puta si filio superuenit febris, pp̃ q̃ fuit impeditus adimplere factũ, puta eundi, & ita mortuus fit. & istud probat tex. valde notabilis. l. quę sub conditione. §. quoties. ff. de condi. insti. vbi traditur ista limitatio, ꝙ qñ filius in potestate est institutus sub conditione potestatiua consistente in facto, puta si seruum suum manumiserit, & non stet per negligentiam suam, sed per casum mortis serui, vt non impleat, tñ hr̃ pro impleta, & succedit, & ita tenent Cyn. & Alb. hic in 4. q. & Bal. in 3. vbi limitat, nisi pater mandasset conditionem verè impleri, & nõ per fictionem iuris, quia tunc non hr̃ pro impleta. arg. l. Iulianus. & l. in his. ff. de condi. & dem. idem tenet Sal. hic circa fi. in pen. q. Alij nihil tangunt. Sed aduerte, & pondera Bar. qui videtur velle contrarium, si inspexeris in d. l. suus quoque. in princ. ff. de hęred. institu. in vlt. colum. versic. quæro quid si erat

ADDITIONES.

a ¶Filius in potestate. Adde l. Lucius. ff. de condi. & dem. & in d. l. suus quoque. in prin. ff. de hære. insti.

b ¶Filius. Alex. lib. 3. consi. 13. 2. dub. col. 4. PVRPV.

si erat institutus sub conditione potestatiua, vbi Bart. vult, ꝙ si filius in potestate sit institutus sub conditione potestatiua consistente in facto, si eam non implet in vita quomodocunque contingat, erit exclusus, quia satis est, ꝙ verisimiliter fuit conditio potestatiua. all. d. l. suus quoque. ver. sed & si filio. Alij nihil tãgunt de veritate illius dicti Bar. saluo, ꝙ Pau. de Cast. in vlt. col. in prin. nullam faciens de prædictis mentionem tenet ꝯ Bar. & bene, per d. l. quæ sub conditione. §. quoties. distinguendo tñ vt ibi per eum; & ex istis fac conclusionem necessariã in materia, & declarantem. l. nostram, & similes, ꝙ si filius in potestate instituatur sub conditione potestatiua consistente in facto, si tale sit factũ, ꝙ de facili poterat implere, & non impleuit culpa, & negligentia sua, quis reperiatur præteritus, sibi imputet, & remanet exclusus. Si aũt non impleuit, quia impeditus aliquo casu, hr̃ pro impleta, & obtinet successionem. Istam cõem rationẽ sic declaratam reprehendit subtilitatum Princeps. d. Christ. de Cast. Raph. Ful. & Raph. Cuma. in d. l. suus quoq;. in prin. & in l. filius à patre. in prin. vbi etiam aliqui ex Mod. nostris. ff. de lib. & posth. quia attenta ratione cõi si pater instituat filium in potestate sub conditione casuali, vel mixta, & in eius defectum exhæredet, certè tunc nullo casu filius potest reperire se præteritum, ergo tunc testm̃ valeret, & tñ est falsum, quia etiam requiritur aliud. s. ꝙ habeat cohæredem; vel substitutum, vt declaratur in euidentialib. Sed istud argumentum poterat cũ reuerentia taceri, quia quis dubitat, ꝙ non sufficiat exhæredare filium in defectum cõditionis, nisi adsit cohæres, vel substitutus, cuius aditione confirmetur exhæredatio, quia paria sunt, vel non exhæredare, & sic præterire, vel facere exheredationem, quæ non possit habere effectum, nam talis exhæredatio est ẽt præteritio. l. non putauit. §. non quęuis. ff. de bon. pos. ꝯ tab. ideo debet esse cohæres, vel substitutus, vt declaraui. s̃. in euidentialib. ¶Secundò mouentur, quia attenta ratione cõi sequeretur, ꝙ filius in potestate posset institui sub duab. conditionib. casualibus ꝯrijs, hoc modo, Ego instituo filium, si nauis ex Asia venerit, & si nõ venerit, adhuc eum instituo: quia tunc nullo casu filius reperit se præteritum, & tñ est falsum ꝼm eos. ergo ratio cõmunis est falsa, sed respon. dupliciter. Primò fatendo verum esse, ꝙ filius in potestate potest institui sub illis duabus conditionibus ꝯrijs. ita firmat Pau. de Cast. hic. Tñ quia non puto tutum, respondeo aliter, dum dicunt, ꝙ quando filius est institutus sub duabus conditionibus contrarijs, ꝙ tunc non potest dari casus, in quo filius sit præteritus, dico ꝙ errant, imò interim dicitur præteritus, antequam purificetur aliqua ex istis conditionibus, & ideo si in eius vita neutra purificetur, erit præteritus. tex. est in l. huiusmodi. ff. quando dies leg. ced. ¶Mouentur tertiò, & istud fortius est, ꝙ adducunt. pone, ꝙ filius sit institutus sub conditione casuali, & in defectum conditionis sit exhæredatus dato cohærede, certè tunc testm̃ valet, vt hoc text. & tamen attenta ratione gl. & communi, testm̃ non deberet valere: quia potest cõtingere casus, in quo filius reperiatur præteritus. pone enim, ꝙ moriatur antequam conditio aduenerit, vel deficiat, & sic ea pendente, certè filius dr̃ præteritus, quia nec habuit locum institutio, nec exhæredatio. Et si dicis, ꝙ quandocunque eueniat conditio, ꝙ trahitur retrò, dicunt ipsi, ꝙ verum est in ꝯtib. nã in contractib. conditio quandocunque eueniens trahitur retrò vsque ad tempus celebrati ꝯtus. l. filiusfa. vbi Doct. ff. de verb. obl. secus est in vltimis voluntatib. in quib. ꝼm eos conditio nõ trahitur retrò. tex. est in l. j. §. j. ff. ad Syl. l. quæ legata. ff. de reg. iu. Sed grauiter errant, quia bene verum est, ꝙ in legatis, & fideic. conditio non trahitur retrò. sic loquuntur iura per eos alle. sed in institutionib. conditio apposita institutioni, quandocunque eueniat bene trahitur retrò. l. hæres quoque. ff. de acq. hær. & ita in specie declarat Bal. hic. in 8. q. & tenet Pau. de Cast. in 2. col. & ante eos idem firmat Bar. in d. l. suus quoque. in prin. & in d. l. j. a §. j. ff. ad Sylla. Et ratio diuersitatis [a] est in promptu, quia in institutionib. nisi conditio traheretur retrò, testator reperiretur pro parte temporis testatus, & pro parte intestatus, & ideo ne hoc absurdum resultet, trahitur retrò, quæ ratio cessat in legatis, & fideicom. particularib. & ita declarat Bar. in repe. l. si is, qui pro empt. in 5. q. prin. in 16. col. & seq. ff. de vsucap. traditur in d. l. si filiusfa. & ideo in casu. l. nostræ conditio institutionis quandocunque veniat, trahitur retrò, alias filius aliquo tempore reperitur præteritus. ¶Ego vltra eos contra communem rationem facio fundamentum, cui nunquam vidi responsum, ꝙ omisetunt præfati Mod. reassumẽdo fundamentum proximè adductum, ꝙ si filius sit institutus sub conditione casuali, & in defectum exhæredatus, dato cohærede, testm̃ valet, vt hoc text. & tñ ego dico, ꝙ est dare casum, in quo reperitur præteritus. s. si moriatur pendente adhuc conditione, nam ea pendente non habet locum institutio, nec exhæredatio, ergo interim est præteritus. Et si dicis, ꝙ qñcunque eueniat conditio, ꝙ trahetur retrò, vt s̃. declaraui, dico ꝙ hoc est verum si conditio purificaretur in vita filij, tunc bene traheretur retrò, sic procedunt prædicta: sed post mortem filij, quia deficit extremum ad ꝙ, conditio non potest trahi retrò. l. huic scripturæ. ff. ad l. Aquil. & in terminis nostris in indiuiduo declarat Bar. in d. l. si is, qui pro emp. circa 4. vel 5. col. ver. expediti de postliminio. & in d. 5. q. prin. in 16. col. & in trib. seq. ¶† Hinc est, ꝙ institutus sub conditione, si moriatur ea pendente, nihil transmittit, quia conditio tunc si eueniat, non potest trahi retrò, quia deficit extremum ad ꝙ, per mortem. l. vnica. §. sinautem aliquid sub conditione. C. de cad. tol. Per istam rationem, quam etiam ponit Pau. de Cast. hic, cõfirmatur, & verificatur intellectus quem tradunt. d. Christo. de Cast. Ful. & Pau. de Cast. ad illam. l. filius à patre. vbi dicit tex. ꝙ filius à patre erat institutus sub cõditione casuali, & in defectũ exhæredatus, & pendente conditione mortuus est: dicit text. ꝙ testamentum non valet, credo ꝙ non sit ex alio, nisi quia cùm interim mortuus sit, reperitur præteritus, cum conditio non possit amplius trahi retrò. & licet gl. *& communiter Doct.* ibi, & latè d. Alex. hic teneant, ꝙ ideo ibi testamentum sit nullum, eo quia filius ibi non habebat cohæredem, vel substitutum, cuius aditione posset confirmari exhæredatio, & probãt ibi in illa ad uersatiua, hærede autem. nunquam putaui verum. Primò qa tex. ille esset de indubitabili, si nõn habuisset cohæredẽ, vel substitutum. Et patet arguendo à fortiori, per tex. in l. si ita scriptũ. b §. fi. ff. de lib. & posth. vbi dicit tex. ꝙ illa exhęredatio [b] est nulla, & nullius momenti, quæ non nisi post mortẽ filij hæredis aditione confirmari potest, quanto fortius, qñ nullo casu etiã post mortem filij confirmari potest, quia nemo cohæres vel substitutus datus est. Secundò, quia vsque à principio testm̃ fuit nullum, nec ibi diceretur pendere, cùm exhæredatio non confirmabilis censeatur præteritio. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. pos. contra tab. Nec dicatur, ꝙ sit subaudire, intelligere ꝙ ibi habebat cohæredem, quia respondetur, ꝙ etiam in hoc tex. non apparet in litera, ꝙ esset cohæres, & tamẽ per omnes subauditur, ꝙ hic esset cohæres. Nec obst. aduersatiua autem, quæ vt aduersetur præcedentibus in iure, & in facto, dẽt intelligi, ꝙ s̃. in pręcedenti casu non habebat cohęredem, quia respondetur, ꝙ multum aduersatur in facto, dato quòd vtrobique esset cohęres, quia in ver. hęrede autem. loquitur tex. quando cohęres fuit datus filio post mortem filij: sed in prin. quando cohęres fuit datus in vita filij. & sic patet de euidenti diuersitate facti, & quòd in illo tex. esset cohęres, sicut hic, importat verbum exhęredatus, ꝙ intelligitur de exhęredatione valida. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. ergo, quando est cohęres. l. filium. §. sed cùm exhęredatio. ff. de bon. pos. contra tab. l. Papinianus. §. si cõ 11 ditioni. ff. de inoffi. testa. aliàs exhęredatio esset nulla. † Et si ita teneamus, oportet multum limitare regulam tex. nostri, & eã restringere, inquantum dicitur, ꝙ filius in potestate potest institui sub conditione casuali vel mixta, dummodo in defectũ exhęredetur, & valet testamẽtum, debet intelligi verum, dummodo conditio impleatur, vel deficiat viuo filio, aliàs testamẽtum efficitur nullum, ex quo in effectu postea censetur pręteritus. Nec istud videtur absurdum. Nam & aliàs valet testamentum, in quo extraneus est institutus sub quacunque cõditione, & testator dicitur iure testatus, & tamen si moritur penden. cõdi. hęreditatem non transmittit. l. vnica. §. sinautem aliquid sub conditione. C. de cad. tol. Imò adeo valet testamẽtum, in quo est institutus extraneus sub quacunque condi. vt rumpatur testamentum pręcedens, dato ꝙ conditio deficiat. l. cùm in secũdo. ff. de iniu. rup. §. posteriore. insti. quib. mod. testa. infirm. Interim donec moriatur iste extraneus, & donec pendet condit. valet testm̃. Similiter si instituitur filius sub condi. potestatiua, quę non põt vltimo vitę spiritu impleri, interim valet testm̃. & tñ si moriatur non impleta tali condi. patrem intestatum reddit. d. l. suus quoque. in prin. Ita in proposito non est absurdum, ꝙ si instituitur filius sub condi. casuali, vel mixta, & in defectum exhęredetur, ꝙ valet testm̃, tñ si conditio non impleatur, vel deficiat viuo filio, ꝙ postea testm̃ irritetur. tñ ista similia non videntur multum facere, quia loquuntur in extraneo, qui non debet de necessitate institui, vel exhęredari prout filius. Et quando filius instituitur sub cõdi. potestatiua, si reperitur pręteritus, procedit culpa sua, vt superius dictũ est. Volendo sustinere rationem gl. & communem, põt attentari, ꝙ si condi. isti. vel exhęre. eueniat

ADDITIONES.

a ¶Ratio diuersitatis. Adde Pet. Christ. Nico. & Io. Fab. in §. hæres. instit. de hær. instit. PVRPV.

b ¶Illa exhæredatio nihil facit, quia sicut institutio non valet post mortem. gl. & Doct. in l. extraneum. s̃. de hære. insti. ita nec exhæredatio. §. j. institu. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. PVRPV.

eueniat etiam mortuo filio, ꝙ adhuc trahiť retrò, q̃uis ſit mor
tuus filius, nec per hoc vř deficere extremum ad ꝙ, ex quo ſu-
pereſt hæres filij, qui eum repreſentat, vt in Auth. de iureiu.à
mo.pſt.in prin.iūcta.l.vnica.C.vt act.ab hr̄di. & ꝯ hr̄d. pro hoc
a alleg.tex.in l.proponebatur.[a] in ver.quib. ita præmiſſis, & ver.
ſeq.& in l.hæreditate.§.pater.ff.de caſt.pec.Nā in l.proponebať.
dř, ꝙ ſi mortuus ſit filiusfa. miles, de peculio caſtrenſi teſtatus,
& de libertate, ſcripto hærede deliberante pater militis deceſſe
rit, deinde ſcriptus hæres repudiet, deciditur ibi, ꝙ retrò trahiť
tale peculium caſtrenſe ad patrem, & ſic ad patris hæredē per-
tinere, non quaſi nunc aduenerit, ſed quaſi retrò patris bonis ac
ceſſerit. Et ſubdit, nec eſt nouum, vt ex poſt facto aliquis ſucceſ
ſorem habuiſſe videatur, & adducit ſimile de filio capto ab ho
ſtib. Et ſic ibi eſt tex. ꝙ fictio tranſlatiua de tempore ad tempus
trahitur retrò, quamuis deficeret extremum ad quod, per mor
tem patris, cùm ſupereſſet eius hæres. Et per hoc apparet non
obſtare text. in l.huic ſcripturæ. in prin. ff. ad l. Aquil.in quo ſe
principaliter fundat Bar.in d.l. ſi is, qui pro emp. quia loquitur
in ſeruo, qui cùm non poſſit habere hæredem, bene verum eſt,
quòd eo mortuo in totum ceſſat extremum ad quod, ſicut ēt
in l.quoties.ff. de noua. Ideo bene ceſſat fictio tranſlatiua, ſed
aduerte, quia Bar.in d.l.proponebatur. format iſtam oppoſitio
nem, ꝙ mortua perſona patris non debet poſſe fingi retrò quę
ſitum, & reſpondet, ꝙ ibi non fingitur patri quæſitum, ſed ſin-
gulariter in bonis eius ſemper fuiſſe, ideo ſufficit extare bona
patris, licèt perſona ſit extincta. Iſta ſol.licèt colorata, non vř
poſſe ſtare, pp tex.qui dicit, nec eſt nouum, vt ex poſtfacto ali
b quis ſucceſſorem [b] habuiſſe videatur, pōdera illud ſucceſſorē,
ex quo enim dicit ſucceſſorem, hř reſpectus ad perſonā, & ſic
fingit acquiſitum perſonæ patris, & eius hæredi, aliàs non eſſet
bonum ſimile, ꝙ poſtea ſubijcitur ibi in tex.Niſi dicas, ꝙ loqui
tur de ſucceſſione peculij mediātib.bonis patris. ¶Scd̄ò, & for
c tius obſt. ꝯ ſolu.Bar.ſimile, ꝙ vbi ſubiūgit tex. de filio captiui, [c]
qui moritur viuo patre, ſi poſtea moriatur pater in captiuitate,
certè in perſona filij iam mortui fingitur, ꝙ fuit paterfa.& vſq;
retrò habuerit legitimum ſucceſſorem, & in conſequentiā bo-
na ipſi filio quæſita videbuntur.non pono tñ hoc pro conſtan-
ti, ſed relinquo, vt poſteri ſuper hoc habeant cogitare. Et ſic ap-
paret in prædictis omnia eſſe difficillima, & de ſummis apicib.
iuris. Item ad prædicta, quando filius pendente condi. mortuus
eſt, videas etiam tex.in filio eman.in l.ſi libertus.la 1.§. ſi liberti-
nus.in ver.vel adhuc pendente conditione.ff.de bon.lib. Aliam
rationem aſſignant præfati Chri.& Ful.hic.& Rapha. Cuma.in
d.l.ſuus quoque.& ante eos fuit ratio Iac.de Are.vt refert. Alb.
hic, conſeruator antiquitatis.in 2. oppo. eo quia lex ſtatuit pro
forma, filium debere inſtitui, vel exhæredari, & certo iudicio de
bere admitti, vel repelli.l.ſub conditione. ff.de bon. poſ.contra
tab.vnde quando pater inſtituit filium ſub conditione caſuali,
vel mixta ſimpliciter, non dicitur ſatisfactum legi requirenti
filium certo iudicio debere inſtitui, niſi etiam in defectum cō-
ditionis ſit exhæredatus. Tamen ſi conſideras, in effectu hæc ra
tio non diſcrepat à præcedenti, & contra eandem militat diffi-
cultas.ſ.mota, quia quando filius inſtituitur ſub conditione ca
ſuali, vel mixta, & in defectū exhæredatur, certè ſi interim mo-
riatur, non eſt certum iudicium patris, cùm tunc veniat caſus,
in quo nec eſt inſtitutus, nec exhæredatus, & ſic præteritus: ta-
men valet teſtamentum, vt hoc tex. ¶Ex prædicta ratione fun
damentali ad regulas huius tex.redeo iterum ad primam regu
lam, quæ eſt, ꝙ filius in poteſtate non poteſt inſtitui ſub condi-
tione caſuali, vel mixta, niſi in defectum exhæredetur, aliàs te-
ſtamentum eſt nullum, vt patet in hac. l. cùm dicit, iure teſta-
tus non vř, quæ verba oſtendunt eſſe defectum in ſolennitate,
& forma, & ſic teſtamentum eſſe nullum, vt dicit text. in l.j.ff.
de iniuſt. rup.ita etiam probat tex.in l. Lucius.in verbo nullius
eſſe momenti.ff.de condi.& dem.alle.in gl. ¶In contrarium ta-
men dicitur fortiter vrgere tex.in l.ſi quis hæredem. in 2.reſpō.
ĵ.eo.vbi filia fuit inſtituta ſub condi.mixta, ſi nupſerit, & valet
teſtamentum, quamuis in defectum non fuerit exhæredata. in
quo tex.maiores noſtri laborauerunt.Cyn.ibi reſpon. quòd ta-
lis filia erat emācip. & emācipatus filius poteſt inſtitui ſub qua
cunque conditione, etiam caſuali, vel mixta, quamuis in defe-
ctum non exhæredetur, vt dicam in ſeq. no.iſta ſol. eſt vera in
ſe, ſed diuinat ad illum tex. Præterea confunditur, quia filius in
d dubio [d] non debet præſumi, quòd ſit emancipatus, imò quòd
ſit in poteſtate, niſi de emancipatione probetur.l. ſi emancipa-
ti. vbi dixi.ſ.de collat. Pau.de Caſt. ibi dicit, ꝙ ſpeciale eſt in il-
la conditione ſi nupſerit, ſub qua bene filia poteſt inſtitui, dato
quòd in defectum non exhæredetur, quia eſt fauorabilis filiæ,
nec continet grauamē. Iſta ſolutio reprobatur per d.Alex. hic.
aliter dicunt [illegible] Fulg. & Pau. de Caſt. in 1. no. & adſcribit ſibi
Alex.hic, ꝙ [illegible] tex.oportet præſupponere, quòd filia inſtitu
ta ſub condi. ſi nupſerit, erat in defectum conditionis exhære-
data, & licèt tex. non dicat, tamen ſecundum eos oportet ita
præſupponere, ex quo text.præſupponit teſtamentum valere.
Iſta ſol.non placet, quia eſt nimia ſubauditio ad illum tex. Nec
eſt neceſſarium ita præſupponere, vt dicam.ĵ. in vlt.ſol. Tu ali-
e ter rñdeas, ꝙ ibi text. [e] non loquiť in teſtō patris, vnde dico, ꝙ
intelligitur in teſtamento aui materni, vel matris, aut lineæ ma-
ternæ, nam tales perſonæ poſſunt inſtituere filiam ſub quacun-
que conditione caſuali, vel mixta, cùm earum præteritio ha-
beatur pro exhæredatione.l.1.2. & 3.ſ.eod. Et ſi dicatur, ꝙ iſta
f ſol. [f] non poteſt procedere ad illum tex. cū in prin. dicat, ſi qs.
Item loquitur de teſtatore, & non de teſtatrice. Reſponde, ꝙ in
auo materno nihil obſtaret. Secundò & melius dic, ꝙ ille text.
ponit duos caſus. Primus eſt in extraneo, qui inſtituit aliquem
ſub condi. ſi Titius factus fuerit conſul. Et quantum ad iſtum
g caſum loquitur per dictionem ſi quis, [g] & de teſtatore. Secun-
dus caſus eſt de filia inſtituta ſub condi.ſi nupta erit, & quantū
ad iſtum caſum loquitur ſimpliciter abſque dictione, ſi quis,
vel termino teſtatore, niſi ex præcedentib. ſuppleas. Vel aliter
& quartò, & planius reſpondeas, ꝙ quando filius in poteſtate
eſt inſtitutus ſub conditione caſuali, vel mixta, & non eſt in de
fectum exhæredatus, quòd teſtm̄ eſt nullum, vt hic.illud eſt ve
rū, niſi filius ſic inſtitutus agnouerit iudicium patris, & illam
conditionē mixtam impleuerit, tunc valet teſtamentum etiā
de iure ciuili, ex quo eſt approbatum per filium mediante im-
plemento conditionis, prout tenet hic gl.fin.vbi dicetur, & glo.
no.in l.ſuus quoque, in prin.ff.de hær. inſti. in verbo faceret. Et
ita eſt propriè caſus in d.l. ſi quis hæredem. vbi filia fuit inſtitu-
ta ſub condi.mixta, ſi nupta erit, vnde cùm approbauerit teſta-
mentum patris implendo talem conditionem, ideo valet te-
ſtamentum, quamuis non fuerit in defectum conditionis ex-
hæredata. Et iſta eſt vera ſol. ad illum tex. Et ſic habes vnam li-
mitationem ad primam regulam huius tex. Et de eius veritate
12 dicetur inferius ſuper gl.fi. ¶† Limita ſecundò prædictam con
cluſionem, & regulam huius tex.non procedere in filio poſthu
mo, qui bene poteſt ſub quacunque condi.inſtitui, dummodo
talis cōditio purificetur ante eius natiuitatem.l.cùm poſthu.hę
res ſub conditione, & l.poſthuma.cum gl. ff.de lib.& poſthu.&
ratio eſt, quia poſthu.donec eſt in vtero, non rumpit teſtamen
tum, antequam naſcatur.l.j.& 2.ĵ.de poſtu.hære.inſtitu. ſed iſte
poſthumus natus nunquam ſe præteritum reperit, igitur, &c.
Ita expreſsè limitat Bal.hic in 3.oppo.per alias rationes, de q̄b.
hic per eum, & idem Bal.hic in 9.opp.ſequitur Pau.de Caſt.hic
in 3.col.licèt de Bal.mentionem nō faciat, & idem tenet Alex.
hic in pen.col.in prin.nullam de Bal.& Pau.de Caſt.faciens mē
tionem. ¶Tertiò limita, niſi cōditio caſualis vel mixta, ſub qua
inſtitutus eſt filius natus, viuo adhuc teſtatore purificetur, quia
tale teſtm̄ recōualeſcit, ſaltem de æquitate prætoria, ſi ille filius
præteritus moriatur, & in illo teſtamento ſint inſtituti venien-
tes ab inteſtato, arg.l. poſthu. in prin. & in ver. idem & circa.ff.
de iniu.rup.ſecundum Ang.plenius.d.Ale.hic. quicquid teneat
Pau.de Caſt.& tu vide in ſimili tex.in l. etiam. §. ſi patronus.ff.
de bon.lib. ¶Secundò principaliter pondera text. ibi, quem in
13 poteſtate habebat, ex quo elice duo principaliter. † Primū eſt,
ꝙ mater, vel auus maternus bene poſſunt inſtituere filium ſub
conditione caſuali, vel mixta, dato ꝙ in eius defectum non ex-
hæredent. Ratio, quia eorum præteritio habetur pro exhæreda
tione.& ita eſt tex.in l.1.& 2.vbi dixi.ſ.eo.nam mater, vel auus
maternus non habent filios in poteſtate. Et iſtud de matre, vel
linea materna indubitanter procedit conſiderato tempore. C.
& ſtorum, quo iure, vt dixi, præteritio materna hř pro exhære-
datione: verùm q̄a hodie exequata eſt linea paterna & mater-
na de iure Auth.hodieq; præteritio matris annullat etiā teſtm̄.
§.aliud quoq; capitulū.in Auth.vt cū de app. cogn. Ideo Ang.
in l.

ADDITIONES.

a ¶Proponebatur. Reſponde primò ad §.pater. quia ibi pater viuebat, & ita nō facit ad l. proponebatur. reſpon. ꝙ ratio illius fictionis eſt, quia peculiū non videť exijſſe illo caſu, ſed manſiſſe in bonis patris.ita tex.ibi.ver. ſed cū nihil.

b ¶Succeſſorem. Adde, appellatione ſucceſſoris in dubio de quo intelligitur, vide Bar.in l.emptorem.in pen.col.ver.quid ſi inſtrumentum.C.loca.Io.de Imo. in l.quòd dicitur.la 2.in vlti.col.ff.de verb. oblig.

c ¶De filio captiui. Ibi propter fictionem poſtliminij, ita tex. in §. ſi ab hoſtib. inſtit.de pat.pot. PVRPV.

d ¶Filius in dubio. Adde Bal.in l.2.C.de patria pot.

e ¶ibi tex. Limit. prin.regulæ.& adde Iaſ.in l.j.ſ.eo.2.vol. PVRPV.

f ¶iſta ſol. Reſponde planius, quia cùm loquatur in materia indifferenti, quæ competit tam maſculo quàm fœminæ.l.qua æta.ff.de teſta.dictio, ſi quis, pōt etiam fœminam comprehendere.Iaſ.in l.ſi quis maior.ſ.de tranſac. PVRPV.

g ¶Per dictionem ſi quis. Adde Rapha.Fulg.conſi.47.incip.ſer Michael. contra ſer Stephanum.

in l.reprehendenda. ĩ. eo. tenuit, quòd iſtæ.ll.hodiè ſint corre-
ctę. Sed d.Alex.hic in vlt.col.tenet oppoſitũ. eo quia.d.§.aliud
quoque capitulum.loquitur de propria præteritione, quando
filius nullo modo eſt inſtitutus. ſed iſta iura loquuntur, quan-
do eſt inſtitutus ſub conditione caſuali, vel mixta, & iſta non
eſt omnimoda præteritio, vt dicam ſtatim in glo. Et licèt ipſe
non dicat, adde quòd Ange.met hic in vlt.colum.in lectu.Flo.
ſibi de directo contrarius firmat iſtam opin.& alleg.Bald.idem
tenere, & hoc eſt etiam de mente Bar. & aliorum in l. ſi mater.
14 ff. de vulga. & pupil. ¶ † Secundò elice ex eo.tex.quòd pater
põt inſtituere filium emãcipatum ſub quacunque condi.ẽt ca-
ſuali, vel mixta.Ratio eſt, ſecundum Bar. & Doct. quia eman-
cipatus præteritus non habet ius dicendi nullum, ſed ius con-
tratabulandi. Ideo cùm pendente conditione habeat ſecundũ
tab.l.2.§.ſi ſub conditione.& l.ſi ſub conditione.ff.de bon. poſ.
ſm tab.meritò ſibi non competit cõtra tab. Adde ad iſtud no.
tex.in l.3.§.ſi ſub ca.ff.de bon.poſ.contra tab. & ibi dicit text.ꝙ
valet teſtamentum, & quod pendente condi. poteſt agnoſcere
bon.poſ.ſm tab.quæ tribuit ius: ſecus eſt in extraneo inſtituto
ſub condi.quia licèt pendente condi.poſſit agnoſcere ſm tabu.
tamen illa ius nullum tribuit.ratio, quia in extraneo deficiente
condi.nil eſſet habiturus: ſecus in emancipato.l.ſi quis ita hæres
inſtituatur.cum gl. ff.de hær.inſti. ſm Cyn. hic in vlt. q.& Pau.
de Caſt.in 1.col.Et latius Bart.in d.l.2.§. ſi ſub conditione. ff. de
bon.poſ.ſm tab.¶In tex.ibi, *iure teſtatus non videtur*. Adde, & ſic
teſtm̃ vſque ab initio eſt ipſo iure nullum, prout expreſsè dicit
tex.in l.Lucius.ff.de condi.& demon. & in d.l. ſuus quoque. in
prin.& ideo ab inteſtato ſuccedit filius, ſm verum intellectum
15 gl.fi. † Et ſic correlariè no.ex iſto tex.ꝙ licèt ſtet per filiũ, quo-
minus impleat conditionem mixtam, ſub qua eſt inſtitutus, ꝙ
tñ poteſt adire ab inteſtato, ex quo, vt dixi, teſtm̃ à prin.non va-
luit, ꝙ eſt ↄ̃ opi.Bul.relatam in gl.1.& in gl.fi.de quo dicetur.ĩ.
ſuper gl.1.¶Gl.1.in verbo non erat, diuiditur in 6. partes princi
pales.In prima declarat tex.In ſecunda, quæ eſt ibi, & ſic not.gl.
colligit no.ex tex.quod habet tres partes.In tertia, quæ eſt ibi, &
ſic exhæredatio.gl.remouet ↄ̃rium, ꝙ ſtatim inducam.In quar
ta, quæ eſt ibi, quid autem de nepote.gl.format. q.In quinta ibi,
Bul.tñ diſtinxit.gl.reprehendit quandam diſtinctionem Bul. In
ſexta, & vlti.quæ eſt ibi, hodie verò.gl.remouet aliud ↄ̃rium fa
16 tendo illud. ¶† In tertia parte gl. vt dixi remouet contrarium,
nam tex.vult, quòd filius in poteſtate poſſit inſtitui ſub cõditio-
ne caſuali, vel mixta, dummodo in defectum conditionis exhæ
redetur, & ſic pater poteſt inſtituere filium hoc modo, inſtituo
filium, ſi nauis ex Aſia venerit, & ſi non venerit, eum exhære-
do: & vult, ꝙ valeat exhæredatio facta ſub iſta conditione, ſi na
uis ex Aſia venerit. ↄ̃, exhæredatio debet fieri purè, & ſi fit ſub
condi.vitioſa eſt, & non valet.l.3.§.purè.alleg.in gl. & ratio eſt,
quia filij certo iudicio remoueri debent ab hæreditate patris,
non autem conditionaliter.l.ſub conditione.ff.de bon.poſ.con
tra tab.gl.reſpondet, ꝙ ſi exhæredatio fiat de per ſe, non poteſt
conditionaliter fieri.Ita loquitur contrarium, ratio, quia vt dixi
filius tunc non eſſet ſub certo iudicio remotus, ſed ſi præcedat
inſtitutio conditionalis, certè in defectum illius conditionis be-
ne poteſt filius exhæredari.Ita loquitur hic tex.ratio, quia tunc
certum eſt iudicium patris, quia nullo caſu poteſt eſſe præteri
tus.nam ſi conditio eueniat, erit inſtitutus: ſi deficiat, erit exhæ-
redatus.Iſtud eſt, quod voluit dicere gl.hic, & ita declarat Cyn.
in 1.& 2.opp.& Bal.in 8.¶In quarta parte gl.ibi, quid autem de
nepote.pro eius intelligentia reaſſumo in dubium, quia paſſus
a eſt diſputabilis, nunquid nepos,[a] quem nemo præcedit in gra-
du, & ſic eſt ſuus, poſſit inſtitui ſub conditione caſuali, vel mix
ta, dato quòd in defectum non exhæredetur, an vero teſtamen
tum ſit ipſo iure nullum, prout & in filio in poteſtate. gl.hic te
net, ꝙ non poſſit, & idem tenet Cyn.hic in 5.q.Bar.Saly.& Pau.
de Caſt.& gl.& Bar.in l.ſed ſi in conditione. §. nepotes. alleg. in
glo. Et dicunt Fulg.& Rapha.Cuma.quamuis ipſi legendo op-
poſitum teneant, quòd iſta prima opin.eſt tenenda in iudican-
do. ¶Pro *iſta communi ſententia videtur* ſtringere fortiter tex.in d.
§.aliud quoque capitulum. in Auth. vt cùm de appel.cog.quẽ
tex.alleg.originaliter Bal.hic in 6.opp.vbi eſt tex. ꝙ ſicut præte
ritio filij in poteſtate vitiat ipſo iure teſtamentum, ita etiam
præteritio nepotis obtinentis primum locũ; & ſic qui eſt ſuus.
Facit.l.ſi.in ver.ſancimus.C.de lib.præte.Sed reſponde, quòd lo
b quitur, quando nepos eſt[b] omnino præteritus, & ſic loquitur
de mera prętoritione, ſecus eſt, quando nepos eſt inſtitutus ſub
condi.caſuali, vel mixta, quia tunc non eſt mera præteritio, ſed
mixta cum inſtitutione.Ratio eſt, quia.l.magis habet odio om
nimodam præteritionem, quàm iſtam, quæ eſt mixta, patet,
quia ſi filius ſit omnino præteritus, non habet bon. poſ. ſecun-
dum tab. & tamen ſi ſit inſtitutus ſub condi. caſuali, nec in de-
fectum exhæredatus, tamen eà pendente habet bono. poſſeſ.
ſecundum tab.l.3.§.ſi ſub ea.ff.de bon.poſ.ſecundum tabu. Ita
in ſimili reſpondet Bald. hic 5. opp. ¶Secundò pro iſta parte
ſtringit text. in l. poſthumorum. ff. de iniu. rup.circa medium
ibi, ſicut ipſum filium, & ibi probat plus tex. quod ſi tempore
teſtamenti nepos non obtineat primum locum, quia tamen vi
uo teſtatore poſſet pater præmori, ideo etiam tunc debet inſti-
tui, vel nominatim exhæredari, ſicut filius. Et per illum tex. vi-
detur confundi tertia opinio, quam ponit Bald. hic in 6.oppo.
qui conſiderat, quòd aut nepos tempore conditi teſtamenti ob
tinebat primum locum, & tunc non poſſit inſtitui ſub condi.
caſuali, vel mixta, ſicut nec filius: aut non obtinebat primum
locum tempore conditi teſtamenti, licèt poſtea viuo adhuc te
ſtatore cœperit obtinere, & tunc bene poteſt inſtitui ſub con-
di.caſuali, vel mixta: eo quia principium eſt multum conſide-
randum.Et dicit Pau.de Caſt. quòd iſta eſt pulchra conſideratio.
tio.Sed ante Bald.iſta fuit diſtinctio glo. noſtræ. Sed hæc diſtin-
ctio confunditur per illum text.& per text. in d.§.nepotes.ver.
redigantur, non violando literam, vt ibi facit glo.Tamen reſpõ
c de ad d.l.poſthumorum, quòd dictio ſicut,[c] ibi poſita non fa-
cit omnimodam ſimilitudinem quo ad omnem qualitatem
in ſpecie, vt dicit glo. allegans ſcripturam ſanctam in l. ſi cùm
venderet.§.fin.ff.de pign.act. & in l. ſi cum exceptione. §.quòd
ſi homo.ff.quod met.cau.Et patet, cùm tex.ibi loquatur de ne-
pote non tenente primum locum tempore teſtamenti, quem
conſtat ſub quacunque condi.inſtitui poſſe, vt eſt tex.in d.l.ſed
& ſi in conditione.§.nepotes. ergo conſtat, quòd illa dictio ſi-
cut, non poteſt facere omnimodam relationem in qualitate.
¶Tertiò pro iſta parte videtur ſtringere, quia ratio quare ſi fi-
lius in poteſtate inſtituatur ſub conditione caſuali, vel mixta
debet in defectum exhæredari, eſt, quia aliàs deficiente condi-
tione reperiret ſe præteritum, & præteritio annullat teſtamen-
tum, iſtamet ratio militat in nepote, qui obtinet primum lo-
cum, & ſic, qui eſt ſuus: quia etiam ſi reperiatur præteritus, ipſo
iure annullat teſtamentum.d.l.poſthumorum. Aliàs vana fuiſ-
ſet prouiſio Galli, qui inſtituit, quòd nepos ita debeat inſtitui,
vel exhæredari ſicut filius. l. Gallus.ff.de lib. & poſthu. Nec ad
hoc potes reſpondere, prout ſ̃. reſpondi primo argumento, ꝙ
quando nepos, qui obtinet primum locum, reperit ſe præteri-
tum, quòd annullat ipſo iure teſtamentum, verum eſt, quando
reperit ſe omnino præteritum, quòd non eſt hic, cùm hic non
habeatur reſpectus ad tempus futuræ præteritionis. ¶Quartò
pro iſta parte poteſt adduci aliud fundamentum. nam filius
emancipatus ideo poteſt inſtitui ſub conditione caſuali, vel
mixta, quamuis in defectum non exhæredetur, ſecundum Bar.
& Doct.hic, eo quia emancipatus præteritus non habet ius di-
cendi nullum, cum ſit incognitus à iure ciuili, ſed habet ius cõ-
tratabulandi. Ideo cùm pendente condi. habeat ſecundum ta
bu.l.2.§.ſi ſub conditione.& l.ſi ſub conditione. ff.de bon. poſ.
ſecundum tabu.& l.3.§.ſi ſub ea.ff.de bono. poſſeſ. contra tab.
Ideo non poteſt habere contra tab.ſecundum iſtam rationem
Bar.& Doct. ſequitur, quòd nepos ſuus non poſſit inſtitui ſub
condi.caſuali, vel mixta, niſi in defectum exhæredetur, quia ne-
poti ſuo non competit pendente condi. bono. poſ. ſecundum
tab.quia iura præalleg.loquuntur in filio emancipato, & ſic nõ
habent locum in filio, vel in nepote, qui ſunt in poteſtate. Et ſi
dicatur, quòd imò in nepote in poteſtate eſt deciſum, quòd
pendente condi.caſuali, ſub qua eſt inſtitutus, quòd interim ha
bet ſecundum tab.ſcilicet in d. l.3. §. ſi ſub ea. in verſi. ſed & ſi
nepos, vbi dicitur, quòd ſi nepos ſub huiuſmodi condi.ſit ſcri-
ptus hæres, quòd idem erit dicendum. Reſpondetur, quòd lo-
quitur in nepote emancipato.Nec obſt. quod dicunt Fulgo.&
d.Alex.hic, qui adducunt illum tex.pro parte contraria, quòd ſi
ille tex.loqueretur in nepote emancipato, eſſet ſuperfluus, quia
ille caſus ſatis fuiſſet deciſus per id, quod dictum erat. ſ̃.de filio
emancipato, nam certè non eſt incongruum, ꝙ illud, quod
primò fuit deciſum in filio emancipato, decidatur poſtea in ne
pote emancipato, patet in l. Gallus. §. idem credendum. ff.de
lib.& poſthu.Et quòd ille ver.loquatur in nepote emancipato,
probatur per illam aduerſatiuam, ſed & ſi nepos.nam de natu-
ra aduerſatiuæ eſt facere repetitionem qualitatum, quæ ſunt in
præceden-

ADDITIONES.

a ¶Nunquid nepos. Adde Pau.de Caſt.in l.poſthumo.de inoffi.teſt. Bal.inſtit.de exhære.lib.

b ¶Quando nepos eſt. Alex.5.col. ver.in ſpecie.ſed planius rñde, ꝙ ibi loquit de nepote naſcituro, ergo non poteſt tex.intelligi, ꝙ neceſſariò eſſet inſtituẽdus ſub conditione poteſtatiua.nam eſſet contra.l.ſi ſub condi.§.nepotes.de hæ.inſti.vide iſta reſponſa ad arg.ſequens. PVRPV.

c ¶Dictio ſicut.Adde Bal.in l.edita.C.de eden.Abb.in c.inquiſitioni. de accuſa. Ant.de But.in c.Piſanis.de reſt.ſpõ.Lud.Rom.in conſi.130.incipit præſupponitur primò.

pcedenti orone, cũ sit dictio ꝯiunctiua. Ista est doctrina notab. Bal. vbi per hoc pulchrè infert ad statutum, in l. omnes populi. in 15. col. ff. de iust. & iu. per gl. notabilem in §. item lapilli. insti. de rerum diui. sequitur. d. Alex. dicens hanc doctrinam non reperiri alibi, quàm in l. si filius à patre. in prin. in 12. col. ff. de libe. & posth. & Pet. de Anch. in commento. c. canonum statuta. in ver. & quærit etiam Bal. vtrum vnum statutum. de consti. ergo qualitas emancipationis posita in præcedenti oratione intelligitur repetita in illo ver. sed & si nepos. præsertim cùm ibi sit aduersatiua iuncta cum copula, iuxta gl. in l. sed & si lege. in prin. cum si. ff. de peti. hære. Bart. in l. hoc amplius. §. de his autem. ff.
a de dam. infec. Confirmatur, quia clausula sequens[a] simpliciter posita declaratur ſm præcedentem. l. vtrum. ff. de petitio. hære. & l. Seiæ. §. Caio. ff. de fundo instruct. Quintò facit, quia sequeretur maximum absurdum, ꝙ nepos, qui est suus, & sic obtinet primum locum, si instituitur sub conditione casuali, vel mixta, & non est in eius defectũ exhæredatus, esset omni remedio destitutus, nam non haberet ius dicendi nullũ, si vera esset opi. ꝯria. item nec ꝯ tab. quæ non datur instituto sub conditione casuali, vel mixta, sed oĩo præterito. l. sub conditione. ff. de bon. pos. ꝯ tab. Item nec ſm tab. vt s. demonstraui. Et sic in casu isto suitas in nepote esset inanis ꝯ prouisionem Galli, & l. Velleiæ. & oĩa iura mundi. Tñ potes dicere, ꝙ imò competit ſm tabu. per l. 2. §. si sub conditione. in fi. ff. de bon. pos. ſm tab. attento, ꝙ testm̃ de iure ciuili non est nullum, ſm op. ꝯriam, prout in filio in potestate, cui pendente cond. non potest ꝯpetere ſm tab. qa
b testm̃ est nullum. ¶ Sextò pro ista parte pōt adduci tex.[b] in l. et. §. si patronus. ff. de bon. lib. vbi probatur, ꝙ si patronus instituit sub conditione, quæ non pendet ab eius potestate, nisi purificet viuo testatore, vel ante aditam hæreditatem, dr̃ præteritus, & ideo habet bon. pos. ꝯ tab. ergo multo fortius debemus dicere in nepote tenente primum locum, ꝙ si instituitur sub cõditione casuali, & non exhæredetur in defectum, ꝙ possit dicere testamentum nullum, cùm magis sit debita hæreditas aui nepoti existenti suo, & sic obtinenti primum locum, q̃ sit hæreditas liberti patrono. iuxta no. in l. si quis legatum. ff. de fal. ¶ Contrariam opi. ꝙ imò nepos obtinens primum locum, & sic qui est suus, possit institui sub condi. casuali, vel mixta, dato, ꝙ in defectum non exhæredetur, tenet gl. in l. 3. §. si sub ea. in gl. fi. ff. de bo. pos. ꝯ tab. & gl. licèt non sic clarè in l. j. §. sciendum. in glo. parua iuncto tex. ff. de su. & leg. Istam opi. tenent do. Christo. de Cast. Ful. & d. Alex. hic. & Imo. & Raph. Cuma. in d. l. sed & si in conditione. §. nepotes. Imo. in l. fi. ff. de condi. insti. Pro ista sententia
c stringit tex. in d. l. suus[c] quoque. in prin. ff. de hære. inst. quadrupliciter inducendo. dicit ibi tex. ꝙ suus potest institui sub quacunque conditione excepto filio, sed nullus dr̃ esse suus, qui nõ tenet primum locum. §. sui. insti. de hære. quali. & differ. ibi ergo nepos nõ diceretur suus, nisi obtineret primum locum. ibi ergo est tex. clarus, ꝙ nepos, qui est suus, & sic qui obtinet primum locum, potest institui sub quacunque cond. Sed disputã
d do potes respondere, dum dicebant, ꝙ nullus potest dici suus,[d] qui non obtineat primum locum, verum est ab intestato: sed condito testõ nepos potest dici suus, quamuis non obtineat primum locum, tex. est in l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acq. hære. & l. filius patroni. ff. de bo. lib. & declaraui in l. qui se patris. s. vnde lib. ¶ Secundò facit ille tex. quia exceptio, quã ibi facit, dum dicit excepto filio, declarat regulam loqui in eo, qui potentia, & actu erat suus, sicut & filius, aliàs exceptio non esset bona, quia ad hoc, vt exceptio sit congrua, debet esse de regula. l. nam quod liquidæ. §. fi. ff. de penu leg. Dy. in rub. de reg. iur. in 6. & declarat Bar. in l. cum. §. qui iniuriarũ. ff. si quis caut. ¶ Tertiò facit ille tex. quia exceptio ibi de filio debet firmare regulam in non exceptuatis, qñ esset simpliciter facta. l. quæsitum. §. deniq;. ff. de fun. instr. & l. nam quod liquidæ. § fi. ff. de penu leg. glo. in l. in his. ff. de legib. & gl. in l. j. ff. de reg. iu. multo fortius cùm talis exceptio de filio sit facta taliter post regulam, ꝙ exceptio non potest intelligi de alio suo, quàm de filio. ¶ Quartò facit, quia nisi tex. ille intelligeretur de nepote actu obtinente primum locum, esset de indubitabili, ex quo potest præteriri. Et hoc argm̃, ꝙ fuit Ful. ampliat d. Alex. quia similiter si tex. in d. l. sed & si in conditione. §. nepotes. & in d. l. j. §. scienter, intelligerentur de nepote non obtinente primum locum, certè essent de indubitabili, & inanes. quia ex quo possunt in totum præteriri. l. Gallus. §. in omnib. ff. de lib. & posth. fortius debēt posse sub quacunque cõdi. institui arg. l. videamus. § pe. ff. de in lit. iu. Sed istud fundm̃
e tollitur[e] per tex. in §. hæres, & purè. cum simi. insti. de hære. insti. vbi deciditur, ꝙ hæres extraneus pōt institui sub quacunq; ꝯditione. & tñ poterit per testatorem oĩno præteriri. ¶ Secũdò principaliter ad idē stringit tex. in l. j. §. sciendũ. in ver. idē erit dicendũ. ff. de suis & legi. Et dñt Raph. Ful. in rep. huius. l. in 5. char. & Pau. in d. §. nepotes. ꝙ ad illum tex non pōt dari ꝯgruum rñsum. Ad idem facit. d. l. 3. §. si sub ea. s. alle. inducendo, vt per do. Alex. hic, & dictum est. s. ſm istam opi. quæ satis vr̃ consona legib. habes limitare regulã tex. nostri, vt solũ procedat in filio in potestate, prout cum misterio dicit tex. filium. secus est in nepote, vel deinceps, quis suo, & sic obtinente primum locum. Rõ diuersitatis est, ſm Ful. & d. Ale. hic. quia l. magis fauet filio, quã nepoti. patet in l. iubemus. in prin. C. ad Treb. vbi filius grauatus per fideic. restituere, non computat fructus in quartam: & tñ secus est in nepote, vt ibi est tex. in §. fin. Sed caue, ꝙ istud simile non est bonum, quia tex. in d. l. iubemus. §. fin. non loquitur expressè in nepote, qui est suus, & sic qui obtinet primum locũ. ¶ Vnde Ful. hic, & Raph. Cu. in d. §. nepotes. dabãt aliud simile ad ostendendum, ꝙ l. magis fauet filio, q̃ nepoti. nam olim filij debebant institui, aut nominatim exhæredari, non sic erat in nepotib. qui poterant exhæredari inter cæteros. insti. de exhær. lib. in prin. & §. j. Sed caue, cùm istud sit correctum, certè istud simile probaret oppositum. Vnde considerabam directè, ꝙ l. magis fauet filio in isto proposito, q̃ nepoti, eo quia filius semper tenet primum locum, non sic est in nepote, quia contingenter à casu, vel ex accidenti subintrat locum suitatis, qñ. s. filius subducitur de medio; tamen nec ista ratio vr̃ generalis, quia non procederet, qñ nepos à princip. tempore suæ originis nasceretur suus, puta ex filio prædefuncto. Nisi dicas, ꝙ lex considerat id, quod frequenter, & vt plurimum contingit. l. nam ad ea. ff. de legi. Ex prædictis omnib. apparet hunc articulum esse dubium, & disputando posse vtranque partem defendi. Magis tñ placet prima opi. gl. & Bar. hic cum alijs superius relatis, quæ videtur esse *magis communis*, & per fundamenta, q̃ superius vltra Doct. addidi, redditur de iure verior, & est magis æqua, & illam tenc.
17 In 5. parte gl. ibi Bul. tñ distinxit.† Pro intelligentia huius partis gl. opp. fortiter ꝯ tex. q vult, ꝙ si filius in potestate sit institutus sub ista conditione mixta, si in patriam redierit, ꝙ testm̃ est nullum, & filius succedit in totum ab intestato excluso cohærede, & substituto; ꝯ, pone, ꝙ filius potuit implere istam conditionem, si voluit, quia stetit solùm per negligentiam suam, certè debet sibi imputari, sicut dicimus, qñ filius est institutus sub cõditione potestatiua consistente in facto, quia si stetit per eum, ꝙ non impleuit, imputabitur ei, vt dixi in text. & facit. l. fi. j. de necess. ser. hær. inst. alleg. in gl. Propter hoc ꝯrium Bul. limitabat. l. nostram, vt procederet, qñ filius in potestate fuit impeditus implere conditionem per casum, & sic nil sibi potuit imputari, secus si stetit per culpam, & negligentiam suam. Tñ gl. hoc in d. l. suus quoque. in prin. in verbo constat. reprehendit, & bene, eo quia vlt. voluntates non possunt stare in suspenso quantum ad valitudinem. l. fi. ff. communia prędio. sed si deberemus expectare, vtrum conditio deficiat per casum, an per negligentiã filij, staret in suspenso, quod non est dicendum. Tamen caue tu subtilis, quia in conditione potestatiua stat in suspenso, si consideras, quæ dixi in tex. & probatur in d. l. suus quoque. in prin. ff. de hære. insti. Tamen quia sententia gl. ꝯ Bal. ab omnib. approbatur, ad d. l. fi. C. de necess. ser. hære. insti. alle. per Bul. responde ex mẽte Cyn. in 8. q. in si. & sequitur Raph. Ful. ꝙ ibi loquitur text. qñ testamentum non peccat in forma, quia ibi seruus bene potuit institui sub conditione mixta, sed in l. nostra si filius instituatur sub condi. mixta, peccat testamentum in forma, & idem contra Bulg. tenet glo. in l. suus, quoque. in prin. in ver. constat. ff. de
18 hære. insti. ¶ † In vlt. parte gl.[f] ex ista glo. habes, quòd licèt ſm
f ista iura, quando filius in potestate erat institutus sub conditione casuali, vel mixta testamentũ erat nullum, hodie tñ est correctum.

ADDITIONES.

a ¶ Clausula sequens. Adde Bar. in l. fi. ff. de reb. du. Bar. in l. prætor. la 2. ff. vi bon. rap. Bal. in l. j. C. de lib. præte. Spe. ti. de depo. in §. 2. versi. 11. Io. de Imo. in c. 1. de pact. Doct. in c. 1. de post. prela. li. 6. Bar. consi. 5. aliàs. 4 incip. Angl. idē Bar. consi. 83. inci. in facti contingentia. Lu. Ro. consi. 129. inci. licèt magna apud me fuerit dubitatio semper. idem Lu. Ro. consi. 110. incip. qõ consultationis propositæ in causa. PVRPV.

b ¶ Adduci tex. Sed nihil valet, quia hic quærimus, an ab ipso principio testm̃ sit nullum, qñ suus instituitur sub cõditione casuali vel mixta, prout tenet gl. mag. hic. & Ias. s. 4. not. sed caue, quia imò ille tex. extenditur ad filium. Alex. in col. pe. ver. quæ enim alio modo. PVRPV.

c ¶ L. suus. Responde ad l. suus, quod intelligitur de suo largè & impropriè. Ias. in l. qui se patris, col. 1. ver. & sic. s. vnde lib.

d ¶ Nullus potest dici suus. Adde qui dicantur sui. vide gl. 2. in c. studeat. 50. dist. Bar. in l. si ita quis promiserit. in §. ea. de verb. obl. & qui veniant appellatione suorum, vide diffusè per Fel. in c. de cætero. in fi. vl. col. de test.

e ¶ Tollitur. Non tollitur, quia aliud est quærere, an quis vt extraneus, an quis vt suus posset institui sub conditione. Et pondera pro Alex. d. §. sciendum, dũ dicit filiũ sub condõne ptãtiua, vel nepotē sub condõne, dēt intelligi de oĩ ēt nõ ptãtiua, cũ vel, iter diuersa ponat. Alc. in rub. ff. si ag. vec. vel emph. pe.

f ¶ Parte gl. adde Bar. dicentē, ꝙ cõiter reprobatur, ipse aũt non audet recedere consi. 28. in q. Alex. sequ. tur in l. commodissimè. col. j. ff. de lib. & posth.

rectum,quia hodiè conditio casualis,vel mixta apposita in in-
stitutione filij in potestate non vitiat testamentum, imò reijci-
tur quantum est legitima filij. d.l. quoniam in prioribus. alleg.
in gl.& consequenter hodiè testamentum valet, & consequen
ter hodiè ista.l.& similes sunt correctæ.Et dicit Bar. quòd istud
apertius tenet gl.in d.l.suus quoque.in prin.Sed tu caue, quia il
la gl.nil facit,secundum Fulg.& Pau.de Cast.hic,quia relata ad
tex.loquitur de conditione potestatiua,quæ non annullat ipso
iure testamentum,sed reijcit.& quod istud sit verum,patet,qa
posteà quærit ibi gl.quid de conditione casuali,vel mixta,& te
net,quòd annullat testamentum.fortius subdit Fulg.hic,ꝙ etiã
gl.nostra non vult illud,ad quod ponderant eam Doct.eo quia
gl.non refertur ad tex.nostrum,sed ad illud quod gl.in prin. di-
xerat de cond. potestatiua. Et dicit Pau. de Cast. hic, ꝙ ista fuit
declaratio Antiquorum,antequam Ful. in mundo nasceretur.
Et sic ista glo. debet intelligi,prout glo.met se declarauit in d.l.
suus quoque.in prin.¶Sed quæcunque fuerit intentio gl. pun-
19 ctus est videre,† nũquid ista. l. [a] & similes sint hodie correctæ,
a & sic nunquid si pater instituat filium in potestate sub condi-
tione casuali ,vel mixta , & aliter non exhæredet in defectum
conditionis,nunquid testamentum sit nullum,an verò valeat,
& cõditio reijciatur vsque ad legitimam filij,perinde acsi filius
esset in legitima purè institutus.Antiqui omnes vsque ad tem-
pora Bar.tenent,ꝙ adhuc testamentum hodie sit nullum.& sic
ꝙ istæ.ll.non sint correctæ,eo quia tex.in l.quoniam in priorib.
alle.in glo.loquitur quando filius erat exhæredatus,& vocabãt
ad querelam , & sic testamentum valebat , & oportebat illud
querelare,& sic quia dubius erat euentus litis, statutum fuit,ꝙ
legitimam purè haberet, & quòd grauamen & conditio reijce
retur;sed in proposito nostro , cùm testamentum sit ipso iure
nullum,certè nullum est grauamen filij,vnde cùm d.l.quoniã.
& l.quæ nuper.loquantur in terminis diuersis,dicendum est,ꝙ
ista.l.&,d.l.suus quoque.& similes remaneant incorrectæ, præ-
sertum cùm per subauditos intellectus non debeat induci. ll.
correctio.gl.in c.cupientes.§. ꝙ si per 20.de elec.lib.6.Isto enim
casu potius interest filij, ꝙ conditio non reijciatur , & sic testa-
mentum nullum remaneat,& sic ab intestato totam hæredita
tem obtineat , quàm reiecta conditione solam legitimam de
præsenti obtineat. Et istam opi.tenẽt vltra Antiquos Cy.hic,&
Bal.in d.l.quoniam in priorib.Bal.& Ang.in d.l.suus quoque. in
prin.Bal.in repe.l.in suis.in vlt.col.ff.de lib.& posth.Ang. & Ful.
hic.Ang.in l.filius à patre.in prin.ff.de libe.& posthu.& in consi.
160.incip.Domina Catharina quondam Blasij. aliàs est in cõsi.
120.Domina Antonia quondam Blasij.Pro ista opi.etiam pon
derat tex.in l.omnimodo.in ver.sin verò vel præterierint . & in
l.quæ nuper.in fi.C.de inoffi.testa.vbi quando filius est præteri-
tus,iura antiqua remanẽt incorrecta,sed quando filius institui-
tur simpliciter sub conditione non potestatiua, censetur præte
ritus, vt dictum est in tex. Confirmatur, quia si ista.l. & similes
non corriguntur per d.l.omnimodo. & d.l.quæ nuper. vt pro-
baui,certè similiter non corrigentur per d.l.quoniam in priori-
bus,quæ venit ad eorum interpretationem, & l.interpretãs dẽt
intelligi in terminis.l.interpretatę, vt in Auth. de fil. ante dota.
instr.natis.ad fi.Tamen ad istud fundamentum statim.j.respon
debitur. Ad idem adducitur simile de patrono . nam sicut ho-
die de legitima filij detrahitur omne grauamen. d. l. quoniam
in priorib.ita de iure fforum de legitima patroni detrahit om-
ne grauamen.l.cùm patronus.ff.de leg.2. & sicut hodiè quan-
do in testamento erat diminuta legitima filij,non rumpitur te-
stamentum,sed agitur ad supplementum. d.l. omnimodo. ita
erat de iure fforum in legitima patroni.l.siue.§.excluditur.ff.de
iure patro.& tamen patronus institutus sub conditione nõ po-
testatiua dicitur prętelitus,& ideo habet bon.pos.contra tab.l.
etiam.§.si patronus.ver.quid ergo. ff.de bon.lib. Sed ad hoc rñ-
de,ꝙ in patrono bene reijcitur grauamen, sed non reperitur,ꝙ
reijciatur conditio apposita in institutione , & ꝙ institutio re-
maneat pura, prout reperitur in legitima filij , quæ est ei magis
debita , quàm sit legitima patroni.l.si quis legatum. §. si patro-
nus.cum gl.ff.de falsis. Pro ista opi. vltra allegata per Doct. ad
de tex.in l.maximum vitium.in vlt.col.ver. & si secundum no
stræ.j.de lib.præte.quem tex. Ang. ibi in vlt.col. in lect. Floren.
ad hoc notat, & dicit , ꝙ ibi melius probatur , quàm in aliqua
parte iuris contra istam opi.glo.& Bar. hic iungendo glo. ibi in
verbo sentiret. ibi enim text. respondendo tacitæ obiectioni di-
cit,ꝙ filius præteritus non habebat tantum iuris sicut exhęreda
tus,quia exhæredato prouidebatur per d.l.qm̃ in priorib. sed in
præterito non habet locum illa lex. ergo ibi vult Imperator,ꝙ
qñ filius in potestate est institutus sub conditione casuali , vel
mixta,& non est in defectum exhæredatus, quo casu habetur
pro præterito,vt hoc tex.ꝙ in tali filio præterito non habet lo-
cum.d.l.qm̃ in priorib.& sic non reijcitur conditio vsque ad cõ
currentem legitimam suam.Et dicit Ang.ibi,quòd non fuit re-
cordatus de illo tex. dum legeret istam. l. si pater. Sed ꝙ ibi est
fortissimus tex.ꝯ gl.& Bar.& Ful.ibi in vlt.col.licèt de Ang. mẽ
tionem non faciat,etiam notat ad istud idem illum text. & re-
putat no.dignum.Sed puto,ꝙ ille tex.nihil faciat, & ꝙ clara sit
responsio.quia tex.ille iuncta glossella expresse loquitur,quan-
do filius est omnino præteritus,& isto casu bene fateor , ꝙ d.l.
quoniam in priorib.non habet locum, & ꝙ tunc testamẽtum
etiam hodiè est ipso iure nullum, eo quia in filio omnino præ-
terito nil est hodie omnino immutatum. Et pondera, ꝙ istud
est,quod apertè dicit tex.in l.omnimodo.s̃.de inoffic.testa.ver.
sin vero vel præterierint.vbi dicit text. nihil eis penitus relique-
rint.vbi quando filio nihil omnino est relictum, & sic quando
est omnino præteritus,iura antiqua remanent immutata, & in
istis terminis etiam loquitur.d.l.maximum vitium.Sed nos lo-
quimur,quando filius in potestate est institutus sub conditio-
ne casuali,vel mixta,quo casu non dicitur omnino præteritus,
& si est aliqua præteritio,est mixta simul cum institutione , &
ista.l.non habet sic odio,nec ita vitiat institutionem sicut mera
præteritio,vt declaraui.s̃.in quarta parte gl. & ista est vera solu
tio ad illum tex.& similiter ad d.l.omnimodo.& l.qui nuper.s̃.
alleg.Adde etiam vltra alios,ꝙ istam opin.tenet.d. An.de But.
in consi.68.incip.visis actis & iurib.vbi dixit, ꝙ semper sibi pla-
cuit opin.Ray.contra Bald.& sic vidit pluries disputari,& repe
tendo teneri.Motus,quia per d.l.omnimodo.& similes, reijciũ
tur grauamina,quando testamentum erat aliquod,& sic intel-
ligitur tex.ibi,dum dicit inofficiosum,vel alio modo subuertẽ-
dum,intelligitur enim per contra tab.vt dicit gl.quod patet se-
cundum eum,quia si ille tex. prouideret , vbi testamentum est
nullum,certè superflueret prouisio.l.scimus.§. cùm autem.eo.
tit.C.de inoffi.testa.Vnde considerat ipse,quod d. l. quoniam in
priorib. prouidet , quando testamentum subiaceret querelæ.l.
omnimodo.quando aliter potest subuerti,puta per contra tab.
tñ est aliquod.l.scimus.§.cùm autem. loquitur quãdo habebat
quoquo relicti titulo,puta iure fideicommissi,quod sufficiebat
iure.C.tunc bene remouetur conditio. sed quando haberet ti-
tulo institutionis,nihil reperitur hodiè immutatum , ergo iura
antiqua remanent firma in institutione.Et licèt videatur esse ea
b dem ratio,tamen in correctorijs [b] non fit extensio ex identita-
te rationis.l.si verò.§.de viro.ff.sol.mat. no.in Auth. quas actio-
nes.C.de sacrosan.eccle.¶Contrariam opin. quòd imò istæ. ll.
sint hodiè correctæ,& quòd tale testm̃ valeat,in quo filius in po
testate est institutus sub condi.casuali,vel mixta,reiecta tali con
ditione vsque ad legitimam suam,tenet Bar. hic,& latius in d.l.
suus quoque.Et licèt sibi Bar. arrogauerit hanc sententiam , tñ
ante eum fuit opin.Richar.Mal.Cremo.vt refert Bal.hic,quam
tenet Sal.in d.l.quoniam in priorib.per tex.expressum & ineui-
tabilem in l.scimus.in §.cùm autem.s̃.de inoffi.test. quem tex.
ante Bar.originaliter ponderauit ad hoc.Richar. Mal.hic.Ean-
dem opi.tenet Pau.hic.& in d.l.seruus quoque.dicens,quòd to
tus mundus obseruat istam opi.Bar.& quòd omnes nisi sunt rñ
dere ad d.l. scimus. sed quod nullus vnquam bene respondere
sciuit.Eam tenet Imo.in l.fi.ff.de condi.insti. & d.l. suus quoq,.
& dom.Alexan.hic.Et istam tenet per d.§.cùm autem.inducen
do,vt per Barto.hic,& ibi. Et licèt Ray. de Forli. qui primò fuit
præceptor Barto. & postea concurrens Barto. dum consuluis-
set contrarium,& miserit ex Padua Perusium duas responsio-
nes,vt refert Barto.& truffatur in d.l.suus quoque, puto, quòd
bene responderi non possit. Licet Ange.& Fulgo.hic & Raph.
Cuma.in d.l. suus quoque. respondeant, quòd in d. §.cùm au-
tem. filius fuerat expresse exhæredatus. Et istam solutionem,
quæ videtur diuinatio , colligunt extra naturam tituli , & quia
illa.l.se refert ad.l.omnimodo. quæ loquitur isto casu , quando
filius erat exhæredatus. Vel quartò respondent , quòd cùm ille
text. loquatur tempore , quo non requirebatur titulus institu-
tionis in filio , imò sufficiebat filio relinqui quocunque titulo,
certè ibi in fideicommisso non reperitur data forma à lege,
quin fieri possit sub condi.casuali,vel mixta,sicut datur, quan-
do filius instituitur , per istum text. & similes . & istud est,
quod voluit dicere Rayn. in responsione , quam misit Peru-
sium Barto.sed ista solutio non videtur tuta : quia si onus con-
ditionis detrahitur de fideicomm. vsque ad legitimam filij,
vt ibi,

ADDITIONES.

a ¶Nunquid ista.l.Adde Ioan.de Imo.in l.fin.ff.de condi.instit. Doct.in c. fin.de regu. iuris.

b ¶In correctorijs. Adde glo.in verbo can.in cap.statutum.de rescri. lib.6.glo. in versi.eligatur.in cle.1.de elec.Alex.de Imo.in l.si constante.in prin.ff.solu. mat.Ant.de But.in c.olim.de ver.sig.

vt ibi, fortius debet detrahi de inſtitutione, cùm ſit titulus nobilior & vtilior.l.filium.§.ſed & ſi potior.ff.de leg.præſtan.aliter reſpondet Bald. hic in 1.col.in 5. oppoſi.& licèt loquatur inter dentes,vt dicunt Fulg.& Pau. de Caſt. hic, tamen eius intentio fuit,vt reſpondeatur ad l.ſcimus.§.cùm autem,quòd loquatur quando conditio fuit appoſita per dictionem cum,prout ibi loquitur tex. ſecus ſi fuiſſet adiecta per dictionem ſi. Sed iſta ſolutio nil valet, & confunditur per dictam. l. quoniam in priorib.in ver.conditio vel dilatio, vbi textus ſimpliciter loquitur, de conditione, non diſtinguendo, qualiter concipiatur, & ita per illum tex.Saly.reprehendit Bal. Præterea non videtur diffe
a rentia,an conditio apponatur per dictionem ſi, [a] vel cum. l. quodcunque.§.pen.vbi Bar.ff.de verb.ob.Bart.in l.j.ff.de condi. & dem.expreſſius Imo poſt Ang.in l.centeſimis.§. fin.ff.de ver. obli.Sexto modo reſpondetur ꝙ d. §. cùm autem, procedit in conditione,quæ non eſt omnino incerta,quia incerta quando, ſed certa an.l.j.ff.de condi.& demon.quod nihil eſt.Pro iſta parte etiam bene facit tex.in d.l.omnimodo.in prin.in verbo inofficioſum,vel alio modo ſubuertendum.vbi patet,quòd prouidetur non ſolùm, quando querela habet locum contra teſtamentum, ſed etiam quando aliter ſubuerti poteſt, ergo ſimiliter debet intelligi d.l. quoniam in priorib. quæ venit ad eius interpretationem.Tamen iſte tex.non multum ſtringit, vt patet ex relatis.s.maximè ſecundum. d.Ant. de But. ¶Concludo ergo,veram eſſe ſententiam Bar.ꝙ ſi hodie filius in poteſtate inſtituatur ſub cõditione caſuali,vel mixta, nec in defectum exhæredetur,ꝙ hodie valet teſtamentum, quia talis conditio vſque ad concurrentem quantitatem legitimæ reijcitur.Et ſi dicas,quid erit de reſiduo hæreditatis? Ange.hic in vlt.col.in lect. Flo. refert Bar.tenere, quòd in reſiduo expectetur conditio, & malè ſecundum eum,cùm in omnem euentum filius ſit habiturus totum,etiam ſi conditio deficiat,cùm teſtator non poſſit
b decedere pro parte teſtatus, [b] & pro parte inteſtatus, vnde fruſtra expectaretur conditio, cuius euentus nihil poteſt operari. l.aliquando.ff.ad Velleia. Alij nihil tangunt. Tu aduerte, quòd deciſio Ang.procederet, quãdo nullus eſſet datus cohæres, vel ſubſtitutus ipſi filio;ſed quando eſt datus cohæres, vel ſubſtitutus filio,credo quòd tunc Ang. malè dicat, quòd tunc debeat expectari conditio, cùm teſtator non poſſit tunc decedere pro aliqua parte inteſtatus,& ita in ſpecie tenet Pau.de Caſt. in d. l. ſuus quoque.in prin.in pen.col.licèt de Ange.nullam mentio-
20 nem faciat,& ita decidit tex.in d.l.ſcimus.§.cùm autẽ.¶†Quid autem eſſet in conditione caſuali,vel mixta adiecta in teſtamẽto matris,an reijciatur hodie.Et quid in conditione,ſi filius voluerit,remitto te ad d.Alex.hic poſt Bar.& alios in l.ſi mater. in prin.ff.de vulg.& pup.¶Limita concluſionem Bar.*quæ eſt vera, & communis*, vt non procedat, quando filius in poteſtate eſſet inſtitutus ſub conditione turpi,vel reprobata à iure, quia dato etiam quòd eſſet poteſtatiua,tamen hodie non reijcitur, imò vitiat inſtitutionem.quod patet,quia licèt aliàs cõditiones turpes tanquam de iure impoſſibiles reijciantur.l.conditiones.la 2. de condi.inſti.l.obtinuit.ff.de condi.& dem.& l.reprehendenda. ꝗ.eo. tamen quãdo adijciuntur in inſtitutione filij in poteſtate, non reijciuntur,imò vitiant inſtitutionem. text. eſt in l.ſi filius. ff.de condi.inſti.quæ l.hodie remanet immutata, ſecũdum Bal. hic in 2.col.& Pau.de Caſt.in d.l. conditiones, qui reputat hoc no. dignum. ¶Secundò notabiliter limita,ꝙ conditio caſualis, vel mixta hodie reijcitur de inſtitutione filij in poteſtate vſque ad legitimam, iſtud procedit,quando remota conditione diſpoſitio remaneret in ſua eſſentia, ſecus ſi remota conditione etiam remoueretur ſubſtantia diſpoſitionis, tunc conditio non reijcitur etiam hodie de inſtitutione filię:vnde ſi pater relinque
c ret filiæ in poteſtate mille pro dote, quia dos non poteſt eſſe [c] ſine matrimonio.l.fi.C.de do.promiſ.certè filia non poſſet habere illa mille niſi ſecuto matrimonio,nunquid illa cond. matrimonij reijceretur hodie? certè non, imò oporteret eam expectari,ſecundum Ang.hic in vlt.col.in lect.Flo.ſubijcientem idẽ eſſe,ſi pater relinqueret veſtimenta vidualia filiæ, quia remota viduitate corrueret ſubſtantia diſpoſitionis, vt refert Ange. ꝙ dum iſta.q.ſibi de facto occurriſſet,ꝙ Bal.frater ſuus ita conſuluit,nec aliud allegat. Concludit ergo Ang. ꝙ ſi pater relinquat filiæ in poteſtate mille pro dote, quòd illa mille non debeãtur ſtatim,ſed demum ſecuto matrimonio, & quòd illa conditio non reijcitur etiam hodie,& ſic iſto caſu non habet locum. d.l. quoniam in priorib.& d.l.ſcimus. §. cùm autem. Refert, & ſequitur Imo. reputans notabile, in d.l.ſuus quoque. in prin. Iſte eſt pulcher,& vtilis paſſus.Adde licèt Ang.non dicat,quòd tenet ſingulariter Bar.in l.Titio centum.§.Titio genero.in vltim.
21 col.ff.de condi.& demon.vbi tenuit,& multum ſignanter, † ꝙ ſtante ſtatu. ꝙ exiſtentib.filijs maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant,ſed debeant dotari à patre, & eſſe contentæ dote, ſi pater in teſtõ relinquat filiæ pro dote, filia mortuo patre non debebit ſtatim habere relictum pro dote, ſed differtur in diem nuptiarum,nec talis dilatio, aut talis conditio ſi nuptiæ ſequãtur,
* reijciuntur,per d.l.quoniam.in priorib.& mouetur Bar.*quia ſecundum omnes ſtatutum* poteſt diminuere legitimam in quantitate,ſed non in totum tollere,vt ibi per eum. Sicut ergo ſtatutũ poteſt minuere legitimam in quantitate, ita poteſt diminuere in tempore,vt ſic dos,quæ ſuccedit loco legitimæ,non debeãt niſi in diem nuptiarum,& non ante.Idem tenet Io. de Imo. ibi in effectu cum aliquali modificatione.Sequitur.d.Fran.de Arc. in conſi.43. incip. placet mihi concluſio conſultoris. Idẽ tenet Pau.de Caſt.in d.l.qm̃ in priorib.Raph.Cuma.in conſi.175.inci. d.Ant.de Verona.d.Abb.in conſi.92.in 2.vol.inci.illud indubitati iuris eſt.d.Alex.in conſi.68.in 4.vol. incip. circa præmiſſam conſultationem præſuppono.in pen.col.Sed aduerte, quòd licet iſte paſſus ſit dubius,tamen in puncto iuris puto,ꝙ illa deciſio Bar.non ſit vera,nam procederet, quando ſtatutum ita expreſsè diſponeret, ſed ex quo ſtatutum nihil diſponit circa grauamen dilationis temporis,& tale ſtatutum multum operarẽt ꝯ ius commune,quia exiſtentib. maſculis fœminas excludit ꝯ. l.maximum vitium.ꝗ. de libe. præte.certè dicendum eſt,ꝙ iſte caſus tanquam relictus à ſtatuto,relinquatur in diſpoſitione iuris communis.l.cõmodiſſimè.ff.de libe.& poſth.l. ſi cùm dotẽ. ff.ſol.mat.ſed ius commune diſponit, ꝙ omnis conditio reijciatur de legitima.d.l.quoniam in priorib. ſed aduerte, quia Bart. voluit inducere hoc modo.nam ex quo ſtatutum diſpoſuit,ꝙ debeant dotari,& dotatio non poſſit fieri ſine matrimonio.l.2. ff.de iure do.& d.l.fi.C. de dotis promiſ. per conſequens ſtatutum voluit inducere dilationem in tempus nubilis ætatis, & certè ſtatutum potuit diminuere in tempore, ſicut poteſt in quantitate.¶Item contra Bar.tenuit Bald.in l.ſancimus.la 1.C. de nup.motus fortiori, & ſtrictiori fundamento. nam dicit, ꝙ æquiparatio Bar.in propoſito non eſt bona, dum dicit Bart. ꝙ ſicut ſtatutum poteſt diminuere legitimam in quantitate, ita poteſt diminuere in parte temporis,ad hoc,vt dos non debeãt niſi in diem nuptiarum. nam cùm hic dos ſit collata in tẽpus incertum, & poſſet contingere, ꝙ filia moreretur antequam eſſet nubilis ætatis, certè ſi decederet ante iſtud tempus incertum,nihil tranſmitteret,per l. vnicam. §. ſinautem aliquid ſub conditione.C.de cad.toll.& iſto modo priuaretur tota dote,& ſic legitima:vnde hic non agitur de ſola diminutione, imò poteſt agi de priuatione totius.& iſtam opi.ꝯ Bar.tenet latè.dom. Alex.ſibimet contrarius in conſi.55.in 2.vol. quod inci. viſo titulo quæſtionis.in antepe.col.& pen.facit optimè, ꝙ diſputãdo determinauit Richar.Mal.Cremo.cuius diſputationem ſequũtur Bal. & Cy. in l.ſancimus. la 1.C.de nup.vbi quærunt ſtante dicto ſtatuto, ꝙ ſi pater filiæ in poteſtate ætatis infantilis relinquat titulo inſtitutionis mille ſi nupſerit, nunquid talis quantitas mortuo patre debeatur ſtatim filiæ infanti antequã nubat, reiecta illa cond.ſi nupſerit?determinant, ꝙ ſic: quia cùm dos
d ſuccedat [d] loco legitimæ, ſicut de legitima reijceretur illa conditio,ita de dote, & in hoc ius commune interpretatur ius ſtatutariũ, vide ibi plenè per eos. Illam deciſionẽ refert & ſequitᷣ Io.And.in addi.Spe.in tit.de teſtamentis.ſuper Rub.in ver.ſcire debes, ꝙ Ricar. ſequitur Albe.de Roſa. in 2.parte ſtatu. in q. 104.inci.adhuc ex eodem themate.Non omitto etiam,ꝙ ipſemet Ange. in conſi. 160. ꝙ incip. domina Antonia quondam Blaſij.aliàs eſt in conſ.120. tenet, ꝙ ſi pater inſtitutis filijs maſculis relinquat filiæ ſi nupſerit, ꝙ teſtm̃ ſit nullum, & ꝙ conditio nedum non reijciatur,vt dicit Bar.ſed ꝙ filia tanꝗ inſtituta ſub conditione mixta,cùm non ſit exhæredata, tanꝗ præterita dicet teſtm̃ nullum,per hunc tex.& ſic pondera,quia Ange.ibi tenet ꝯ conclu.gl.& Bar.q̃ s.dixi cõem,ꝙ condi.non reijciaᷣ vſq; ad legitimam, & in hoc malè tenet, vt in ſuperiorib. firmaui. ¶Tertiò notabiliter limita concluſionem Bar.& magis cõem, ꝙ ꝯditio caſualis, vel mixta appoſita in inſtitutione filij reijciᷣ ipſo iure vſq; ad q̃titatem legitimæ, iſtud procedit, qñ filius acceptat legitimam ſuam: ſi aũt filius non vult hr̃e legitimã, ſed ei renunciat,& pr̃ ſubſtituiſſet filio in l:ĩma,nam debes ſcire, ꝙ pater non ſolũ põt ſubſtituere pupillariter filio ſuo pupillo, eo quia ſubſtõ pupillaris eſt commodum filij. l. ex trib. cum glo. notabi-

ADDITIONES.

a ¶Per dictionem ſi. Adde Doct.in c.cùm inferior.de maio.& obe.Io.And.in c. ex parte.de reſcr.Car.Zab.in c.verum.de condi.appoſ.

b ¶Pro parte teſtatus.Adde l.ius noſtrum.ff.de reg.iu.Bar.in l.j.in 5.q.prin.C.de ſacroſan.eccle.

c ¶Dos nõ põt eſſe.Adde Inn.in c.per veſtras,in ſua gl.fi.de don.inter vir.& vxo. gl.in c.etſi neceſſariç.eo.ti.Io.And.in regula acceſſorium.de re.iu.li.6.in mer.

d ¶Dos ſuccedat.Adde Bar.in l.Titio centũ.in §.Titio gñ o.ff.de cõd.& dem.Cy. & Bar.in l.ſcimus.C.de nup.Pau.de Ca.in cõſ.108.inci.ſup eo de quo q̃rit. in j.col.idem Pau.de Caſt.conſi.340.inci.in puncto quęritur,in j.col.

notabili C.de inoff.teſt.imò poteſt in legitima filij eo caſu quo non vult ſuccedere, ſubſtituere vulgariter.l. ſi poſthumus.§. ꝙ vulgò.vbi Doct.ff.de libe.& poſthu.Iſto ergo caſu qñ legitima peruenit ad ſubſtitutum, certè conditio non reijcitur de legitima,quia illud,quod concluſum eſt conditionem reijci de legitima,procedit filio acceptãte legitimam,ſecus ſi renuit, & perueniat ad ſubſtitutum,iſtud probatur per optimum ſimile: nã cõditio reijcitur de legitima patroni,verum eſt ſi patronus acceptat, ſed ſi perueniat ad ſubſtitutum patroni, non reijcitur tunc.tex.eſt in l.cùm patronus ff.de lega.2. & ibi in ſpecie ſolus Pau.de Caſtr.in vtraque.l. notat illum text. pro limitatione.d.l. quoniam in priorib.& eorum,quæ traduntur hic,& in lect.Bononienſi reputat eſſe not.dignum.dixi in d.l.quoniam in prioribus,vbi etiam Pau.de Caſt.in vlt.col.idem tenet. Facit bene in ſimili tex.in l.ſi fundum per ſideicom.§. ſi cum l.ſeq. ff.de leg.1. ¶Quartò limita prædictam concluſionem Bart. procedere,qñ perſona filij inſtituti ſub condi. caſuali vel mixta eſt certa,nam talis conditio bene reijcitur vſque ad legitimam ſuam; ſi autẽ perſona filij ſic inſtituta non eſſet certa, ſed certificanda ex aliquo futuro euentu, & ille euentus non contingeret, certè quia tunc filius eſt pręteritus, teſtamentum eſt nullum, & conditio non reijcitur.Ita ſubtiliter collige ex eo, quod dicit Bar.hic in q. quam dicit ſibi eueniſſe de facto, & conſuluiſſe contra Ray.de patre,qui inſtituerat poſthumum ſi naſceretur, & intraret monaſterium,& quamuis illa talis conditio cenſeatur poteſtatiua, ſed non facilis,vt declarat Bar.in l.fi.in fi. ff.de cond.inſti.certè ſi naſcatur filia,ſed non intret monaſterium, conditio non reijcitur,quia conditio reijceretur, quando eſſet adiecta perſona filij certa,ſed hic erat incerta,& certificanda futuro euentu,& tunc non reijcitur,ſed filia tanquam præterita in caſu omiſſo à teſtatore annullat teſtamentum, per l. commodiſſimè. vbi ibidem notant Bar.Ang.& Imo.& d. Alex.ff.de libe.& poſthu.ſequitur ſimpliciter Ang.hic in vlt.col.& do. Alex.hic.quamuis contrarium tenuerint Rapha.Fulg.hic, & Pau.de Caſt.hic, & malè,vt per d.Alex.& cum Bart.videtur etiam tranſire Bal.hic in 4.col. ¶Glo.in verbo,non prohiberis.quam diuido in quatuor partes principales.nam cùm tex.in fi.dicat, & ideo non prohiberis adire,& non declarat vtrum ex teſtamento,an ab inteſtato.gl. in 1. parte refert opin.Hyrnerij,qui tenebat,quòd filius ex teſtamento ſuccederet,& iſta opi.procedit tenendo diſtinctionem Bulg. relatam in prima glo.mag.in vlt.parte, ſed illam diſtinctionem ibi reprobaui, & per conſequens iſta opin.eſt falſa. In ſecunda, quæ eſt ibi,ſed dico tantum ab inteſta.gl.ponit veram opi.In tertia ibi,ſed contra hoc eſt valde.gl.opponit pro prima opi. & reſpondet vno modo.In quarta ibi,vel dic, ꝙ ex teſtamento.glo. ponit aliam ſolu.ſecundum quam ſaluatur opin.Hyrnerij vno caſu. In tertia parte gl.ibi, in emancipato dicit.malè loquitur, qa tex.ille loquitur etiã in filio in poteſtate,vt ibi apparet in tex. & declarat gl.in d.l.ſub conditione. ff.de lib.& poſthum.Bart.& Imo.in d.l.ſuus quoque.in prin.Ray.Fulg.& Alex.hic.In vlt.parte glo.dum dicit,& ſimile notaui.ſ.de bon.poſ.contra tab.in l.2. ibi nihil notat ad propoſitum,ſed debuit allegare notata per gl. in l.filio præterito.in glo.fin.ff.de iniu.rup.& in l.ſi duo.ff.de leg. præſt. ¶Et ſic habes ex iſta vltim. parte glo.duas concluſiones.
22 ¶†Prima eſt, ꝙ filius in poteſtate inſtitutus ſub conditione caſuali,vel mixta ſuccedit ab inteſtato,eo quia teſtamentum erat
23 nullum ipſo iure,& in hoc glo.bene dicit.¶† Secunda concluſio gl.eſt, ꝙ ſi talis filius non obſtante tali conditione approbet teſtamentum, ꝙ tunc ſucceditur ex teſtamento de iure ciuili. Bar.hic in fi.reprehendit per duo fundamenta,& idem Bar.in d. l.ſuus quoque.in prin.Sed tu aduerte, ꝙ Bar.in fundamẽto ſuo omittit caſum, quando conditio fuit impleta, & purificata, & iſto caſu ſi filius vult approbare teſtamentum,ſucceditur ex teſtamento etiam de iure ciuili. Et iſto caſu contra Barto.tenent Doct.Antiqui,& Mod.hic, & in d.l.ſuus quoque.eo quia.d.l.filio præterito.cum ſimil. quæ vult, ꝙ quando teſtamentum eſt nullum præteritione filij in poteſtate, ſi filius præteritus approbat, ſucceditur tantum de iure prætorio, & non de iure ciuili, procedit qñ filius eſt omnino præteritus, quo caſu ſi approbat, non approbat ad vtilitatem ſuam, ſed ad vtilitatem fratrum, vel aliorum qui inſtituti ſunt.ita loquitur.d.l. filio præterito.ſed nos loquimur,quando filius nõ eſt omnino præteritus, imò inſtitutus ſub conditione caſuali, vel mixta,quo caſu filius approbat eam ad vtilitatem ſuãmet,& quia etiam ipſe ſuccedit,ideo nimirum,ſi tunc teſtamentum valeat etiam de iure ciuili.Et ad hoc eſt iſta gl.reputata ſing per Ang.hic,ſed habet conſimilem in d.l.ſuus quoque.in ver.faceret.& ibi glo vult vnum,quod eſt ſingularius,ad quod ponderatur per Doct. præſertim Imo ibi, quod iſta approbatio etiam proſit cohæredi, non ſolùm filio ſubſtituto ſub conditione, quod eſt ſingulare, ſecundum Imo. ibi,& adde Bal.hic in 10.11.& 12.opp.Sal.in 2.q. Iaſ. Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Conditio turpis reijcitur de inſtitutione, & inſti.remanet pura.*
2 *Quamuis filia poſſit ſpe lucri inuitari ad matrimonium, tamen non poteſt tempore inſtitutionis inuitari ad dirimendum.*
3 *Partes poſſunt remittere iuramentum teſtib.*
4 *Confeſſio facta ſacerdoti in foro pœnitentiæ nihil probat in foro iudiciali, niſi ſit in cauſa matrimoniali ad matrimonium confirmandum.*
5 *Magis puniendus eſt,qui committit delictum, vel exequitur, quàm qui præcipit, vel ordinat.*
6 *Honeſtas præferri debet omni lucro.*
7 *Voluntas datur facto intelligi.*
8 *Non debet quis in maleficio perſiſtere.*
9 *Non requiritur perſeuerantia conditionis, quando talis conditio eſt turpis.*
10 *Aliud eſt damnum pati, aliud lucrum amittere.*

LEX V.

REprehendenda. Cõditio turpis, eo quia reputatur impoſſibilis de iure, reijcitur de inſtitutione, & inſtitutio remanet pura, & ſi inſtitutus eam de facto impleuit,non debet in implemento turpi perſeuerare. hoc
1 dicit.† Quomodo autem conditio turpis [a] adiecta inſtitutioni,
a vel legato tanquam ſit impoſſibilis de iure reijciatur, & diſpoſitio remaneat pura,dixi in l.præcedenti.in vlt. parte gl.in prima fall. & ibi limitaui,niſi ſit adiecta filio in poteſtate per l. filius.ff.
2 de condi.inſti. ¶†No.ꝙ quamuis filia poſſit ſpe lucri, & ſic ſpe hæreditatis inuitari ad matrimonium contrahendum.l. 1. & 2. vbi vtrobique dixi.ſ. eo. tñ non poteſt ſpe inſtitutionis inuitari ad dirimẽdum matrimonium,quia iſtud eſt turpe. Et ſic vides, ꝙ cauſa contrahendi matrimonium dicitur licita, cauſa autẽ ſoluendi dicitur turpis,& reprobata à iure. Confirmo per duo
3 bona ſimilia. Primum eſt, † nam regulam habemus,ꝙ partes
b poſſunt [b] remittere iuramentum teſtib. & tunc ita plenè probant,ſicut ſi iuraſſent.tex.eſt in c.tuis.de teſtib.gl.in l.2.§.ſed quia veremur.C.de iura.cal.gl.in l.iuriſiurandi.C.de teſt. gl. in l.1.§.1. & ibi Bar.vbi dixi.ff.de ferijs. tamen iſtud non procedit indiſtinctè in cauſa matrimoniali,ſed diſtinguitur, aut teſtes producũtur ad matrimonium probandum, & confirmandum, & iſto caſu quando agitur de matrimonio confirmando,poteſt remitti iuramentum teſtib. per ipſas partes; ſed vbi teſtes producerentur ad impediendum matrimonium,tunc ambæ partes nõ poſſunt expreſſo conſenſu remittere iuramentum teſtibus. Ita Spec.in tit.de teſte.§.fi.ver.& no. ꝙ non valet teſtimonium.per
4 Pan.in d.c.tuis.in 2.col.& aliquid per Alb.in d.l.1.§.1.† Tolle ſe-
c cundum ſimile. nam confeſſio facta [c] ſacerdoti in foro pœnitentiæ nil probat in foro iudiciali,eo quia cenſetur tanquã Deo facta,imò ſacerdos, qui reuelaret,puniendus eſſet.c.ſi ſacerdos. de offi.ordi.no.Bal.in l.archigerontes,per illum tex.C.de Epiſc. audiẽ. tamen in cauſa matrimoniali ad matrimonium confirmandum confeſſio facta in foro pœnitentiæ probaret in foro iudiciali,ita videtur velle.glo.in c. tua nos.in verſi.conſtiterit.de ſpon.quam gl.ponderat, & reputat ſin.apud Legiſtas Lud.in l. ſi non ſpeciali.C.de teſt.quod vltimum pro nunc aliter nõ con
5 firmo,ſed puto dubitabile. ¶†Secundò no.ex tex.ibi in verſi.reprehendenda.ſecundum Bal. in vlt.not.& Sal. ꝙ magis puniendus eſt,qui committit delictum,vel exequitur, quàm qui præcipit,vel ordinat,quamuis vulgò ſoleat dici,tantum peccat qui pręcipit,quantum qui facit.circa quod vide, quæ dixi poſt Bal. & alios in l.1.ſ.de ſer.fugi.per Bar.in l.non ſolùm.§. ſi mandato. ff.de iniur.& vide tex.in l.ſi amicis.ff.de adult. quandoque enim magis peccat qui ordinat, iuxta illud Saluatoris, maius pecca-
6 tum habent,qui tradiderunt me tibi. ¶† Tertiò not.ex text.ibi, præferre,ꝙ honeſtas præferri debet omni lucro, & ad hoc vide notabilem tex.in l.Iulianus.ff. ſi quis omiſ. cauſa teſt.& text.in l. miles.§.ſocer.ff.de adult.& quod dicit tex. in l. iſti quidem.in fi.
7 ff.quod met.cauſa. ¶ † Quartò habes etiam ex tex.in ver.com-
d probaſti.[d] ſecundum gl.ꝙ facto datur voluntas intelligi.facit.l. ſi auia.ſ.de iur.delib.& l.multum.ff.de acq. hęre.& gl. notabilis. in l.

ADDITIONES.

a ¶Conditio turpis.Nota turpes conditiones reijci.Bar.in l.2.& ibi Alex.vltima col.& Iaſ.col.2.ſ.eo. PVRPV.

b ¶Partes poſſunt.Adde gl.in c.de cauſis.de offi.deleg.in ver.pretium, quæ glo. addit concordantes.

c ¶Confeſſio facta.Adde Abb.in cap.qualiter. el primo.de accuſ. Abb.in c.dilectus.de exceſſ.prælat.Abb.in c.intimauit.de teſti.Abb.in c.omnis vtriuſque ſexus.de pœn. & remiſ.

d ¶Comprobaſti.Adde c.quia omnis.1.q.2. Soc.conſi.102.col.3. PVRPV.

in l.Fulcinius.§.fin.ff.ex quib.cauſ.in poſ.ea.& gl. in l.apud Cel-
ſum.§.Labeo.ff.de excep.doli.& ad hoc poſſent multa alia ad-
a duci.adde, ꝙ fortiora ſunt facta [a] ad declarãdum voluntatem,
quàm verba,quæ ſæpè proferuntur contra intentionem profe-
rentis,vt in c.dilecti.el 2.de app.& in c.exiſtimant. 1.q.3. ſecun-
dum Abb.in conſil.115. in 2. volu.incip. illud de iure quæritur
8 vtrum viſa remiſſione.in pen.col.in prin.¶ † No.etiam in verſi.
redi.ſecundum Bal.aliud notabile, ꝙ non debet quis in malè fa
cto perſiſtere,cùm humanum ſit errare,&c.vt l. Polla.& ibi ſic
9 ſummat Bar.ĩ.de his quib.vt indig. ¶ † Ex eo.ver.no. ꝙ non re-
quiritur perſeuerantia conditionis,quando talis conditio eſt tur
pis,ergo à ↄtrario ſenſu vult iſte tex.ꝙ ſi conditio non eſſet tur-
pis, ꝙ non ſufficeret eam ſemel fuiſſe impletam, ſed eſſet ne-
ceſſarium, ꝙ quis perſeueraret in ea. In contrariũ eſt text.in l.ſi
quis hæredem.ĩ.eo.vbi traditur regula, ꝙ ſufficit conditionem
ſemel fuiſſe impletam,licèt non duret implementum.Iſtud eſt
fortiſſimum contrarium,quod format Bar.ibi,& reliquit cogi-
tandum. Fulg.& Pau.de Caſt.ponunt duas ſolu. & Imo.in l.in
ſubſtitutione.ff.de vulg.& pup.ſed diuinant, prout ibi dicetur;
vnde fortè tutius eſt dicere, ꝙ non eſt licitum in hac. l. ſumere
tale argu. à contrario ſenſu,quia reſultat abſonus intellectus,&
contra regulam.d.l.ſi quis hæredem.ĩ.eod.¶ Vlti.aduerte, quia
text.videtur quandam contrarietatem continere, dum in vno
loco appellat lucrum, poſtea.ĩ. dicit ſine vllo damno. Iſta ad
10 idem non videntur poſſe referri, † quia aliud eſt damnum pa-
ti,aliud lucrum perdere, dicit tex.in l.fi.in verſi.pen.C.de codi.
Pro nunc ſi quæratur,nunquid ille,qui perdit lucrum, dicatur
* pati damnum: *communiter dicitur*, ꝙ ſi lucrum iam erat radica-
tum,vt in iſto caſu,quia iam erat hæreditas adita,& ſic quæſita,
& tunc perdere tale lucrum iam radicatũ,bene dicit̃ pati dam-
num.Si autem lucrum erat nondum quæſitum,ſed quærendũ,
& tunc priuari tali lucro,non dicitur pati damnum.gl.eſt in l.1.
§.ſi quis propter.ff.de iti.actuque pri. ſecundum Fulg.& Pau.de
Caſt.hic, & ponunt omnes in l. non amplius.§.fi.& ibi.d.Alex.
in fi.ff.de leg.1. Pau.de Caſt.& do.Alex.in l.2.§.fin.ff.qui ſatiſda.
cog.& Mod.præſertim dom. Alex.in l.damnum. quæ eſt l.2.ff.
de damn.infect. & Alex.in l.cùm emptor.ff.ad l.Falc.cum con-
cor.de quib. per eum in dictis locis.

ADDITIO.

a ¶Facta.Adde tex.in l.ſi tamen.§.ei qui.ff.de ædil.edi.

SVMMARIVM.

1 *Quando ſubſtitutio directa, vel fideic. fit filio, vel extraneo ſub tribus conditio.alternatiuè poſitis, neceſſe eſt,quòd omnes conditiones copulatiuè deficiant.*
2 *Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati à teſtatore.*
3 *Iſta conditio ſi deceſſerit ſine filijs, poſita cum alijs conditionib. nedum ipſa ſtat propriè, ſed etiam attribuit eundem fauorem filiorum alijs conditionib. alternatiuè poſitis, vt niſi omnes copulatiuè deficiant non ſit locus ſubſtitutioni.*
4 *Filius grauatus poſt mortem reſtituere hæred. non poteſt de iure ciuili detrahere duas quartas.*
5 *Si ſtatutum faciat mentionem de inteſtato, an comprehendat pupillum.*

LEX VI.

GEneraliter. Iſtud prin. vſque ad §.cùm
autẽ. diuiditur in duas par-
tes. In prima ponitur deciſio. In ſecunda extenſio
deciſionis.Secunda ibi,quo exemplo.h.d. Fauore li-
a berorum [a] diſiuncta appoſita inter plures conditiones,reſolui-
tur in coniunctam,quod etiam ad extraneos eſt extenſum. h.d.
Et non habet niſi vnam concordantiam in iure.ſ. l. Lucius.2.ff.
de hære.inſti.quia l.ſi is qui ducenta.§. item ſi paterfa.ff. de reb.
dub.allegata pro concordanti per Bar.hic,non facit,quia illa lo
quitur,quando diſiuncta eſt appoſita inter perſonas, non autẽ
quando eſt appoſita inter plures conditiones,vt hic,ſecundum
Pau.& do.Alex.hic.Et aduerte,quia etiam in d.l.Lucius.ſecun-
da.licèt videantur tres cõditiones, tamen reducuntur ad duas,
quia duæ primæ ſunt impoſſibiles, & adinuicem repugnantes.
ſed in caſu.l.noſtræ erant tres conditiones, inter quas erat po-
1 ſita alternatiua.¶ † Not.ꝙ quando ſubſtitutio directa,vel fidei-
commiſ. fit filio, vel extraneo ſub trib.conditionib.alternatiuè
b poſitis,ꝙ licèt habeamus,ꝙ ad veritatem alternatiuæ [b], vel di-
ſiunctiuæ ſufficit vnam impleri,vel verificari.l.ſi hæredi plures.
ff.de condi.inſti. iſto tamen caſu recedimus à natura diſiuncti-
c uæ, [c] & reſoluitur in coniunctam, & neceſſe eſt, ꝙ omnes con-
ditiones copulatiuè deficiant, ad hoc, vt ſit locus ſubſtituto,vt
hic, & d.l.Lucius.vltima. Diſiunctiua enim capit̃ pro coniun-
cta,vt deſeruiamus præſumptæ voluntati teſtatoris.l.ſæpè.ff.de
verb.ſig.& l.eas cauſas.cum gl.ff.de condi.& demon. Similiter
alternatiua poſita inter perſonas honoratas à teſtatore, reſolui-
tur in coniunctam.l.pen.C.de verbo.ſig & ſic ibi eſt tex.pro eo,
quod voluit Arch.& Gemin.in c.paſto.7.q.1. ꝙ ſi Papa confert
beneficium illi, vel illi, vterque habebit beneficium, & dictio
vel,tunc ponitur ibi copulatiuè. ¶ Operæpretium ergo eſt vi-
dere,quæ ſit ratio,gl.fi.hic dicit,ꝙ ratio eſt, quia alternatiua pa-
rit incertitudinem.l.vbi autem nõ apparet.§. qui illud aut illud.
ff.de verb.obl.ne ergo voluntas teſtatoris remaneat in incerto,
ſtatutum eſt, ꝙ alternatiua in coniunctam reſoluatur, & pon-
dera,ꝙ iſtud eſt viſus dicere tex.noſter, ibi,vt incertus ſucceſſio
nis,&c. Sed iſta ratio eſt falſa,quia ea attenta ſequeretur,ꝙ ſem
per in vlti.voluntatib.diſiunctiua reſolueretur in coniunctam,
qđ eſt contra.d.l.ſi hæredi plures. Item & fortius, quamprimũ
euenit vna ex alternatiuis cõditionib.ſemper ſumus certi,& ſic
non eſt curandum de incertitudine, quæ ex futuro euentu de-
d claratur. Vnde vera ratio eſt, [d] quam aſſignat Bar.hic, & ante
eum Iac.But.& Ray hic,& ſequuntur Mod & Ang. & Imo.in
d.l.Lucius.& Old.in conſi.189.propter præſumptam volunta-
tem teſtatoris, ex quo inter alias conditiones appoſuit illam,ſi
ſine liberis deceſſerit,in qua faciendo mentionem de liberis,col
ligitur ex præſumpta mente,ꝙ niſi omnes conditiones defece-
rint,noluerit ſubſtitutum admitti, quia apparet, ꝙ voluerit fa-
uere liberis inſtituti, etiam extranei, & eos præferre ſubſtituto.
d.l.Lucius.in fi.& no.gl.in l.filiusfa.§.cùm quis.ff.de leg.1. Et ex
hoc habes magnam limitationem ad iſtum text. & ad d.l. Lu-
cius. ꝙ alternatiua poſita inter plures conditiones cum adie-
ctione ſubſtituti reſoluitur in copulam, illud eſt quando inter
illas conditiones apponitur illa, ſi ſine liberis deceſſerit, quæ ſi
2 non eſſet,alternatiua remaneret in ſua natura. ¶ † Secundo ex
* iſta doctrina habes declarationem gl. *communiter approbatam* in
d.l.Lucius, ꝙ filij poſiti in conditione non cenſeantur per hoc
vocati à teſtatore, de qua dixi in l.1.C. de pac. nam operantur
ſaltem alium effectum, ꝙ faciunt alternatiuas conditiones re-
ſolui in coniunctas, & qđ filij poſiti in conditio non cenſeantur
per hoc vocati à teſtatore,probat tex.iſte in verbo fructu pater-
no,ſecundum d.Fran.de Are.nam non dicit auito,q̃a ab auo te
ſtatore non cenſentur vocati, ſed patri ab inteſtato ſuccedunt.
3 ¶ † Tertiò ſingulariter not. ꝙ iſta conditio,ſi deceſſerit ſine libe-
ris,poſita cum alijs conditionibus nedum ipſa ſtat propriè, ſed
etiam attribuit eundem fauorem filiorum alijs conditionibus
alternatiuè poſitis, vt niſi omnes copulatiuè deficiant, non ſit
locus ſubſtituto.Facit, quia vna pars ex alternatiuis alteram al-
ternatiuæ orationis dubiam partem declarat. text.eſt in d.l.1.ff.
de reb.dub. quem ad hoc reputat ſingularem Ludo. Rom. in
conſi.231.incip.præmiſſorum Doct.concluſionem. Aliam ra-
tionem,ꝙ hoc ſit propter dictionem etiam,Bar.hic non ponit
pro conſtanti, bene fecit, propter d.l. Lucius.vbi non eſt dictio
etiam,ſecũdum Ang. & Alex.hic. Aliam rationem Antiquorũ
quam ſequuntur Cy. & Alb.hic, ꝙ procedat propter conditio-
nes multas, cùm hic eſſent plures quàm duæ, & ideo ne hæres
nimium grauetur,alternatiua reſoluitur in coniuncta, reproba
per d.l.Lucius.vbi in effectu erant tñ duæ vt ſ. declaraui. Aliã
4 rationem traditam per Sal.hic reproba,vt per d. Alex. ¶ † Quar
tò no.ex tex.ibi, omni penè fructo paterno defraudari hic cla-
rè probari, ꝙ filius grauatus poſt mortem reſtituere hæredita-
tem, non poteſt de iure ciuili detrahere duas quartas, quia ſic
eius filius haberet dimidiam totius hæreditatis, & ſic non dice-
retur omni penè fructu carere, vt dicit tex. ad idem eſt tex.in l.
iubemus.in verbo dodrans reſtituatur,& ibi Bal.& Pau.de Caſt.
ad hoc notant.C.ad Treb.& probatur in Auth.res quæ.vbi Bal.
& Mod.ad hoc notant.C.communia de leg. & ibi dicit Bal. in
vlti.

ADDITIONES.

a ¶Fauore liberorum.Limitat iſtam.l.tanquã exorbitantem in cõtractib. Alex. ſingulariter lib.3.conſi.28.col.pen. verſi.nec ad hoc obſtat. &c. Secundò declarat Soc.lib.2.conſi.252.quia in præſenti.col.8.

b ¶Ad veritatem alternatiuæ.Adde gl.in cle.1.de conceſſ. præb.Ioan.And.in c. venerabilem.ſuper verbo,vel noluerunt, de ele. dicit hoc eſſe verum in affirmatiua,ſecus in negatiua, in qua debet vtrunque probari, vt in c.inter cæteras,& ibi Doct.de re iudi.

c ¶Diſiunctiuæ. Adde, & cogita ſi dici poſſit,ꝙ hoc caſu locum habeat reg.l.ſi hæredi plures.arguendo à contrario ſenſu l.ſi filius decedat inteſtatus, vel cũ nuptijs,tunc locum non habeat ſubſtitutio.Iſto caſu ſufficit ad excluden. ſubſtitutum,qđ vna alternatiua ſit vera, vel quòd filius decedat teſtatus, vel cum liberis,& hoc modo intelligendo diſiuncta non capitur pro coniuncta, & ita videtur loqui tex.ſi bene inſpiciatur, quia dicit, quòd ſi ſiue filius liberos ſuſtulerit,ſiue nuptias contraxerint,ſiue teſtamentum fecerit, locus non eſt ſubſtitutioni. BELLAC.

d ¶Vera rõ eſt.Adde Alex.lib.3.conſi.22.col.1.ver.& nõ obſt.l.generaliter.&c.

vlti.col. q licèt de iure canonico, & de generali consuetudine detrahantur duæ quartæ, per c.Rayn.de testa. tamen est contra omnem veritatem iuris ciuilis. Et dicit Pau.de Cast.in l.filium quem habentem.in 3.col.C.fam.ercis.& in l. quamquam.C.ad l.Falc.qd iura ciuilia videntur omnino probare, qd non detrahitur duplex quarta, licèt de consuetudine aliud seruetur, & idem tenet Oldr.in consil.205 inci.prima dubitatio est.& est de mente Bar.in l.Papinianus.§.meminisse.ff.de inoffi.test.dixi in d. Auth.res quæ. ¶Glo.1.quæ videtur fateri superfluitatem text. quasi idem sit dicere intestatus, vel sine testamento. dic, quòd istam gl.reprobant do.Christopho. de Cast.Fulg.& Pau.hic, eo quia verbum intestatus, refertur ad personam: sed verbum, sine testamento, refertur ad actum testandi, & istud posset induci
5 ad aliam.q.† de statuto faciente mentionem de intestato, an comprehendat pupillum, quam ponit Barto.in l.1.ff. de suis.& leg.& plenius prosequitur do. Alex.hic, ad quem te remitto, & in consi.115.in 2.vol. incip. Circa dubitationem de qua quæritur.cum concor.de quib.hic,& ibi per eum, & vltra eum adde Lud.Ro.in consi.4.incip. sententiam præfati consultoris. & in consi.32.quod incip.visa municipali cōstitutione, in primo dub. & Pan.in consi.76.incip. primò est videndum de modo succedendi.in 8.col.in 1.vol.Raph.Fulg.in consi.13.incip.In quæstione proposita.in 3.col.& notabiliter, & subtiliter Angel.in consi. 104.incip. statuto communis Burgi cauetur.

SVMMARIVM.

1 *Si pater instituat filium legitimum, & naturalem, & siue etiam naturalem tantum, & grauet eum fideicom. post mortem suam, liberi postea suscepti faciunt cessare hanc substitutionem fideicom. ex præsumpta voluntate testatoris.*

2 *Iuris præsumptio est, quòd nemo velit posteritatem alienam, successioni suæ, aut filiorum præferri.*

3 *Liberi postea suscepti & mortui, an faciant deficere fideicom. & an sit necesse, quod sint instituti.*

4 *Appella. filiorum simpliciter prolata à l. non veniunt filij naturales tantum.*

5 *Filij naturales filij naturalis tantum instituti, non excludunt substitutum.*

6 *Non solùm in successione vniuersali, sed etiam in successione sing. non præsumitur quis alium velle præponere suæ posteritati.*

7 *An filius naturalis, sed legitimatus faciat cessare substitutionem.*

8 *Stante statuto, quòd existentib. filijs masculis, filiæ fœminæ non succedant, si pater habeat filios naturales tantum, & facit eos legitimare, tales filij legitimi excludunt fœminas.*

9 *In emphyteusi ecclesiastica acquisita pro se, & filijs suis, non veniunt naturales etiam legitimati, nisi essent legitimati per subsequens matrimonium, & nu.2.*

10 *Legitimati per subsequens matrimo. admittuntur ad episcopatum sicut verè legitimi.*

a **§.Cùm autem.** [a] Iste.§. erit multum solēnis, & vtilis. Diuiditur in tres partes. In prima refertur, & commendatur decisio Papin.Iuriscon. In secunda ponitur vna extensio. In tertia ponitur alia. Secunda ibi humanitatis intuitu. Tertia ibi, quæ omnia, & in legatis. ¶Hoc dicit. Substitutio fideicommissaria facta filio siue legitimo, & naturali, siue naturali tantum, intelligitur si sine liberis decedat, vnde liberi postea suscepti faciunt cessare substitutionem, siue sit vniuersalis, siue particularis alicuius legati, vel fi-
1 deicom.specialis.h.d.¶† Not.ex isto tex.q si pater instituat filiū legitimum, & naturalem, siue etiam naturalem tantum, & gra-
b uet eum fideicom.post mortem suam, qd liberi [b] postea suscepti faciunt cessare hanc substitutionem fideicom. ex præsumpta voluntate testatoris, vt hic, & l.cùm auus. de condi.& demonstr.& l.cùm acutissimi.Ꝫ.de fideicom. Sicut in simili si carens liberis fecerit donationem, si postea nascantur filij, per natiuitatem filiorum reuocatur donatio prius facta, text.est in l.si vnquam.C de reuo.don.Scribit plenè Bar.in l.Titia Seio.§.Imperator.ff.de leg.2.Bal.in l.1.C.de inoffi.do.Can.in c.fin.de don. Similiter si aliquis stipuletur sibi, & post mortem fratri suo, si stipulator postea suscipiat liberos, illi præferuntur excluso fratre. tex.est reputatus singularis in l. tale pactum.§.fi.ff.de pac.quem tex.ad hoc reputat singularem Bal.in l.cùm acutissimi.in 1.col. C.de fideicom.& in c.1.de duo.fra.à capita.inuesti.& in rub.ex-
2 tra de pac.in pen.col.† Et sic ex isto tex.& prædictis no.quod iuris præsumptio est, qd nemo velit posteritatem alienam præferre successioni suæ, aut filiorum suorum, siue sint filij legitimi & naturales, siue etiam sint naturales tantum, ex quo sunt à patre instituti. Et ratio est, quia sicut testator prætulit filium institutum substituto, ita verisimile est, qd voluerit preferre eius filios.

¶Istam deci.text.nostri tradidit Papin.in d.l.cùm auus. sed Imperator in hac.l.tradidit tria. Primo, quia d.l.cùm auus. solùm loquebatur, quando pater instituerat filium legitimum, & naturalem: Imperator hic addit, idem si instituat filium naturalem tantum. Secundò addit tex.ibi in verbo iusta sobole, quales debent esse liberi, qui faciunt cessare substitutionem., & hic additur, qd debent esse legitimi, & naturales, & qd non solùm filij, sed etiam nepotes, & pronepotes, & deinceps. Tertiò additur in fi.& multum no.qd decis.Papa qui loquebatur in hæreditate, habet locum etiam in legatis, & fidei.particularib. Et istū fi.multum no.Bal.in d.l.cùm acutissimi.& dicit, qd non reperitur alibi in iure, & ego inferius notabo. ¶Vltra tres extensiones positas in hoc tex.adde quinque alias notabiles extensiones. Pri-
c mo amplia, [c] vt ista decisio procedat, nedum quando filius institutus est grauatus restituere alicui extraneo, sed etiam si esset grauatus restituere alij filio testatoris, quamuis ibi videatur paritas fauoris, & sic par affectio, vr̄ facere cessare priuilegium huius text.l.non solùm.§.de vno.ff.de ritu nup. tamen etiam isto casu filij postea suscepti faciunt cessare fideicom. Ita extendit Bal.in d.l.cùm acutissimi.in 1.col.cira fin.& ibidem Sal.& Imo. & Lud.Rom.in l.si cui.aliàs ei cui.ff.de dona. causa mor.per gl. quam ad hoc reputat sing.in l.1. in gl.magna. C.de dona.causa mor.quæ non loquitur isto casu, sed alio, vt statim dicam. Sed non eundo per mendicata suffragia, de hac extensione est tex. in d.l.cùm auus.& ibi Raph.Cuma.ad hoc not. & dicit Pau.de Cast.in d.l.cùm acutissimi.se valde admirari, qd Doct.præalleg. irent per mendicata suffragia, cùm ibi sit tex.de hoc, quem etiā alleg.Lud.Rom.consi.370.incip. in proposita consultatione videtur prima fronte dicendum dictum Lud. ¶Secundo corre-
d larìe [d] ex præcedenti extensione videtur inferri posse, qd idem & multomagis esset in Ecclesia substituta: si pater instituat filium, & eum grauet post mortem suam restituere hæreditatem tali Ecclesiæ, si iste filius postea liberos procreauit, qd liberi postea procreati excludant Ecclesiā, vel aliam piam causam, sicut excludunt alios filiosmet testatoris, quia licèt Ecclesia habeatur loco filij.§.sed & hoc presenti.in Auth.de sanctis. Episc. Auth.nisi rogati, vbi Doct. C.ad Treb.c.in præsentia.de proba. tamen cùm filij postea suscepti excludant filios testatoris substitutos, eo.modo excludēt Ecclesiam, vel aliam piam causam
e substitutam, cùm magis faueamus filijs [e] quàm Ecclesiæ, iuxta auctoritatem Aug. positam 17.q.4.c.quicunq; vult.refert gl.in l.si quis ad declinandam.Ꞩ.de episc.& cleri.& in l.Papinianus.ff.
f de inoffic.testa.præterea, q Ecclesia habeatur [f] loco filij, est per fictionem. Si ergo liberi preterea suscepti excludūt filios veros substitutos, quanto magis fictos, vt est Ecclesia. Et q iste tex.& similes procedant si Ecclesia, vel alia pia causa fuisset substituta filio instituto, q liberi postea suscepti eam excludant, firmat expresse Bald.in d.l.cùm acutissimi.in 1.col.& ibi Pau.circa fin.& Raph.Cu.in d.l.cùm auus. Ego dubito de hac extensione, & puto per infrascripta teneri contrarium. ¶Primò, quia fundamētum Bald.& sequacium est falsum, dum dicunt, q magis fauetur filijs quàm Ecclesiæ, vel piæ causæ per auctoritatem Aug. relatam. Ꞩ. nam illud procedit quantum ad legitimam filiorū tātum, quia qui vult exheredare filium, & sic priuare legitima, vt instituat Ecclesiam, alium quærat pro consilio quàm Aug. sed excepta legitima magis fauetur Ecclesiæ quàm filijs, cùm tractetur de fauore animæ, quæ dilectioni filiorum præferenda est, & ita in specie tenet Bart.in repet.l.1.C.de sacrosan.eccle.in antepen.col.in 6.q.princ.cum concor.quas ibi aliquando dedi. & est text.qui vtrunque probat in Auth. si qua mulier.in verbo excepta legitima.iuncto fi.illius tex.& ibi ad hoc no.Bald.& dixi.Ꞩ.de sacrosan.eccle. Et per istud fundamentum ita in specie consuluit Pet.de Anch.cons.46.quod incipit prima facie videtur, scilicet, q ista.l.& d.l.cùm auus.non habeant locum, quādo Ecclesia est substituta, quia excepta legitima filiorum magis fauetur Ecclesiæ quàm filijs. Et inuenio, qd istam decisio. Pet.de Anch.

ADDITIONES.

a ¶Cùm autem. Ampliationes, & limitationes ponit Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.col.5.& 6.ff.ad Treb. Et hoc extende etiam si ascedens testatoris sit substitutus, arg.l.scripto.ff.vnde lib.4. Alex.lib.consi.91.

b ¶Liberi. Etiam si filius non sit institutus, quia adhuc ratio tex.militat, vbi potest adaptari. Are.consi.vlt.col.2. circa medium.

c ¶Primò amplia. Adde, quòd hanc ampli.sequitur, & communē dicit Mar.Iun. consi.125.nu.12.lib.1. Tiraq.in Rep.l.si vnquam. ver. donatione largitus.nu. 194.Ꝫ.de reuo.don.post Gozad. consi.4.nu.25. Chass.consi.67. MASVER.

d ¶Correlariè. Adde Fel.in c.in præsentia. col.1.de proba.

e ¶Filijs. Adde Arch.in c.non liceat.12.q.2. Doct.in c.si quis presbyterorum.de reb.eccle.non alienan.

f ¶Ecclesia habeatur. Adde Bart.in l.filium.in pen.col.ff.de his, qui sunt sui vel alien.iur.Doct.in c.in præsentia.de proba.

Anch.refert do.Alex. consi.92.in 3.vol. quod incip. super eo de quo quæritur in superiori themate.in 3.col. Et potes corroborare,quia in dubijs opinionib.Docto.tenenda est illa, quæ fauet Ecclesiæ,& piæ causæ.l.sunt personæ.ff.de rel.& sump.fu.Tamẽ pro prima opin.quòd ista iura habeant locum etiam,quando Ecclesia esset substituta,facit optimum simile, quia donatio facta monasterio, vel Ecclesiæ, reuocatur per superuenientiam, & natiuitatem filiorum, iuxta.d.l. si vnquam. saltem vsque ad legitimam filiorum.Ita firmat Bart.in l.Titia Seio.§.Imperator. in pen.col.in duob.locis.ff.de leg.2.motus per gl. in c. quicunq; vult.17.q.4.quam gl.sequitur Ludo.Rom.in repe. Auth.similiter.C.ad l.Falci. in octauo speciali piæ causæ inter contractus. Idem tenet Bal.in l.1.4.col.C.de reuo.don. Pan.in c.fi.& ibi glo. sentit,de dona.imò plus, ꝙ per superuenientiam liberorum talis donatio reuocetur in totum, ausus est firmare Bal.in Auth. si qua mulier.in 1.col.C.de sacrosan.eccle. allegando ad hoc gl. in c.si quis irascitur.in gl.1.13.q.2. Tamen ad istud simile potest responderi, ꝙ loquatur in filijs susceptis,quib.à donatore debetur legitima.Sed in casu nostro liberi postea suscepti sunt tales, quib.non debetur legitima ab auo. Item pro ista opin. contra Bal.& Pau.de Cast.ꝙ ista l.& similes non habent locum,quando Ecclesia, vel pia causa esset substituta, moueor vltra prædicta,quia quando Ecclesia est substituta, certè ista.l.& similes cõ sint ciuiles & imperatoriæ,non habent locum in dispositionib. ad pias causas,prout tenet Hosti.Io.Andr.& alij in c. fi.de sol.& dixi in simili in l.nolumus.& in Authen.hoc inter liberos. C.de test.Nec obst.si dicatur,quòd quando aliquid est clarè decisum de iure ciuili, ꝙ illud debet seruari de iure cano.etiam in ecclesijs,dummodo non simus in materia spirituali, vel in materia peccati.c.1.& 2.& ibi no.Docto.de oper.nou.nun. quia respondeo hoc esse verum,nisi talis lex [a] imperatoria sit præiudicialis, vel damnosa Ecclesijs, quia tunc in eis non est recipienda nisi sit per Romanum Pontif. expressè approbata. ita not. Card.in d.c.fi.de so.& d.Abb.in d.c.1.in 4.not.de ope.nou.nun.¶Tertiò extende istam.l. vt procedat non solùm in patre instituente filium, & grauante fideicom. sed etiam habet locum in matre. ita firmat glo.2.hic in verbo substituit. Odof. & Cyn.hic in 1.q. Ang.& Fulg.hic.Bar.Imo.& Raph.Cu.in d.l.cùm auus. Et bene facit iste tex.dum dicit, quòd ista decisio habet locum etiam, quando instituti sunt filij naturales tantum,ergo apparet,ꝙ nõ curatur de patria potestate. Ad idem facit tex.in d.l.cùm acutissimi.in verbo si quis.nam illa dictio,si quis, [b] ita comprehendit fœminam sicut masculum,vt declarat Bart.in l.1.cum concor.ff.de verb.sig.¶Quarto extende istam.l. & similes,vt procedant etiam in don causa mor.gl.est notabilis in l.1. in gl.mag.in verbo actio.C.de don.causa mor.& bene facit iste tex.in fin.qui vult,ꝙ ista decisio habeat locum in legatis particularib. sed legatum,& don.causa mor.æquiparãtur.l.legatum. la 1.ff.de leg. 2.quando donatio est in esse deducta,iuxta.glo.in l.2. in prin.ff. de dote præleg. ¶Quintò, & vlt.extende istas leges,vt per Pau. de Cast.in d.l.cùm acutissimi.ad fin. in q.quam dicit se habuisse de facto,quando pater habebat filium,& nepotem,& instituto filio grauauit, vt totam hæreditatem restitueret nepoti, certè si post testamentum nati sint alij nepotes, certè alij nepotes postea suscepti reuocant substitutionem, & cum illo admittũtur, vt ibi per eum. Et sic ex istis omnib. habes octo extensiones ad regulam huius tex.¶Nunc assume octo notabiles fallentias.Primò limita [c] singulariter istam regulam Papin.non procedere, qñ testator [d] habebat filium,& ex eo nepotes iam natos,& testator sciebat habere tales liberos, & descendentes, nam si instituat filium,& grauet restituere alij extraneo, tunc certè licèt liberi post testamentum nati facerent deficere fideicom. tamen liberi,qui iam erant nati ante testamentum,& quos testator cognouit,non faciunt desistere fideicom.eo quia cessat tunc ratio assignata in textu, ibi,non esse verisimile patrem si de nepotib. cogitauerit,talem fecisse substitutionem, ergo si de nepotib.cogitauit,cessat pręsumpta mens defuncti, super qua se fundat ista.l.& similes,per quem tex.ita limitat Lud.Rom.in cons.370. incip.proposita consultatione prima fronte dicendum.Facit bene iste text.in prin. in verbo liberorum ex his procreandorum. in ver.pater efficiatur.& in versi.liberos sustulerit. secus ergo si in præteritum habuit, & istam limitationem latè prosequitur, & tenet do. And.Barb.in commento.d.l.cùm acutissimi.in primo artic.licet referat Raph.Cu.cõtrarium [e] consuluisse.Adde, ꝙ contrarium etiam tenet Raph. Cu.in d.l.cùm auus. Motus, quia ista est benignior opin.& quia testator præcipuè Iurisperitus non addidit istam conditionem, quia sciebat eam à iure intelligi.¶Pro ista opin.bene facit iste tex.dum dicit, *& non aliter substitutione locum accipiente, nisi ipsi liberi sine iusta sobole decesserint.* Nisi dicas,ꝙ tex.intelligitur de iusta sobole in futurũ procreanda,vt patet in pluribus partib.text.s.no. ad idem fortiter stringit tex.in d.l.cùm auus.in fi.ibi, *quòd minus scriptum,quàm dictum fuerat,inueniretur*, quæ ratio fortiter militat, quando nepotes erant iam nati,& sic nati ipsi testatori.¶Tertiò facit,quia ista.l.& similes fundantur in præsumpta affectione testatoris. d. l. cùm acutissimi.in fi.& d.l.cùm auus.in verbo coniectura pietatis. modo sic, si ista.l.& similes habent locum in posthumis postea natis, fortius debent habere locum in iam natis, quia maior affectio testatoris præsumitur esse in iam natis, quàm in nascituris.l.qui filiab.in prin.& ibi glo.& Docto.ff.de leg.1. Non obst.iste tex.in verbo non esse verisimile, qui fortiter vrget, quia responde, ꝙ procedit respectu nepotum nasciturorum, de quib. si testator cogitasset, verisimiliter non fecisset talem substitutionem. sed quando sunt nepotes, qui erant nati tempore testamenti, ipsi non admittuntur tunc ex coniectura huius tex.sed ex cõiectura.d.l.cùm auus.in fin. vbi lex præsumit, ꝙ fuerit dictum, licèt nõ inueniatur scriptum. Cogita,quia habeo istum passum pro dubio,& egeret imperatoria decisione. ¶Quartò pro ista parte considera, ꝙ text.in d.l. cùm auus. & in hac.l. videntur inter se contrariari,nam iste tex.fundat se,quia testator verisimiliter nõ cogitauit de talib.liberis.seu nepotib.sed tex.in d.l.cùm auus.in fi.fundat se in ratione,quæ est de directò contraria,quia plus dictum,& minus scriptum,si ergo plus dictum ergo,cogitatum. l.Labeo.§.idem Tubero.ff.de sup.leg.Cogita de ꝯcordia. Nam si dicatur, vt dixi s.in secundo fundamento ista iura reducentur ad concordiam. ¶Secundò limita istam.l. & similes, & est necessaria limitatio, vt procedant, quando filius institutus est grauatus restituere alteri post mortem ipsius filij,tunc liberi postea ex eo suscepti faciunt deficere fideicom. ita loquitur ista.l. secus esset,si filius institutus esset grauatus in vita restituere.glo. in d.l.cùm acutissimi.in gl.2.*quæ ibi approbatur per omnes, & sequitur Bar.* in d.l.cùm auus.& est tex.in l.liberto.§.fi ff. de annu. leg. Et ratio diuersitatis est,quia primo casu, quando grauat filium solùm post mortem,præsumitur magis dilexisse filium, quàm substitutum.Sed secundo casu,quando grauauit in vita, magis dilexit substitutum,quã filium. si ergo magis dilexit substitutũ, ergo liberi postea suscepti non debent posse excludere substitutum, quia tunc cessat præsumpta voluntas testatoris,de qua in hoc tex.si enim exclusit ipsum filium,ergo multo fortius nepotes ex eo,vt l.si viua matre.C.de bon.mater. ¶Tertiò singulariter limita istam. l. & ista etiam est necessaria limitatio, vt procedat,quando testator ipsummet filium institutum grauat restituere fideic. Secus esset,si testator grauaret alium post mortem filij,tunc liberi postea suscepti ex filio non faciunt deficere fideicommis.iniunctum non filio sed tertio. text. est in l.qui filium.§.Sabinus.& ibi Bar.ad hoc not.ff.ad Treb.& ille text.non reperitur alibi secundum Ang.& alios ibi,& Ang.hic.Idem tenent Imo. & Pau.de Castr.ibi, & Pau. in d.l.cùm auus. Licèt Raph.Cu.ibi dubitet de veritate huius limitationis. ¶Puto, ꝙ in d.§. Sabinus.illud procedat ex alio ex quo colligo quartam limitationem ad istam.l.Ibi enim mater debebat restituere hæreditatem filio,cùm esset.20.annorum,& sic ibi hereditas fideicommiss.nunquam peruenerat ad filium,ideo nimirum si liberi ex eo suscepti non ita faciunt deficere,sicut in hac. l. cùm simi. vbi filius erat institutus,& consecutus hæreditatem, quæ ibi iure fideicom. ad filium non peruenerat,licèt post mortem matris iure legitimo succedat, & sic ibi nisi erat facta restitutio ipsi filio,& sic sibi non erat adhuc acquisitum ius de præsenti, ideo nimirum si sic de facili non transit ad eius filios sicut hic. arg.l. fi.ff.vnde liberi.& l.patre furioso.ff de his,qui sunt sui, vel alien. iuris. ¶Quintò limita istã regulam procedere in filio instituto, & grauato restituere hæreditatem, vel certam.quotam.secus si esset grauatus post mortem restituere rem singularem,certè filij postea suscepti non facerent cessare fideicom. rei singularis.

Ita

ADDITIONES.

a ¶Lex.Adde Abb.& Io.de Imo.in c.quod clericis.de for.compe. Cald.in disputatione incip.statuto cauetur.Abb.consi.84.in 1.vol.Alex.de Imo. consi.223. circa primum dubium. in 5. vol.

b ¶Dictio si quis.Adde Raph. Ful. consi.47.

c ¶Primò limita.Adde Soc.in l.cùm auus.nu.78.ff.de condi.& demon.Tiraquel. in Rep.l.si vnquam.versi.filios non habens.nu.18. & sequen.j.de reuoc.don. Dec.in l.generaliter.nu.11. hoc tit.consi.365.num.4.391.581. Tiraq. in præfat.d.l.si vnquam.nu.65.à quib.dissentire videtur Ruyn.consi. 77.nu.14.lib.2. sed dic,vt per Soc.in d.l.cùm auus. MASVER.

d ¶Quãdo testator.Adde,vt procedat tex.in fideicommissaria substitutione,secus in pupillari.Alex.in l.precib.col.fin.& ibi Ias. pen.col.j.titu.1. Et pro ista prima limitatione facit Bart.in d.l.cùm acutissimi. quod si pater habet duos filios,quib.substituit,& vni apponit conditionem si sine liberis, & alteri non, certè non subauditur,& illa non procedit,ex quo patet,quòd de filijs cogitauit.Et refert Soc.in substitutione consi.1.Fran. Curtij. PVRPV.

e ¶Contrarium. Adde Cor.consi.191. lib.3. PVRPV.

Ita limitat singulariter solus Alb.de Ro.post Marti. Siliman.in d.l.cùm acutissimi.motus,quia illa iura solùm loquuntur in hę reditate,vnde non debent extendi ad rem singularē,quia actus purè gesti non accipiunt conditionem, nisi lege caueatur. Mouetur etiam per simile, quia reuocatio donationis , quæ fit per natiuitatem liberorum,non habet locum,quando esset donata res singularis.Et vsque in præsens non inuenio, ꝙ aliquis faciat mentionem de illa limitatione Albe. Sed puto, ꝙ limitatio sit falsa,& de directò contra istum text.in fin,loquentem in legato particulari.Quare mirandum est,ꝙ tantus Doctor non aduerterit ad istū text. Nec est verum simile adductum per eum,dū dicit,ꝙ d.l.si vnquam. nō habet locum in donatione certæ rei. Istud est falsum,quia imò habet locum in certa re. Ita determinat Bar.in l.Titia Seio.§.Imperator.in vlt.col. in prin.ff.de leg.2. qui ad hoc ponderat.d.l.si vnquam in ver.bona omnia,vel partem.cùm ille cui legatur pars certa non sustineat onera hereditaria actiuè , nec passiuè , & sic perinde est, acsi donaretur certa res.l.non amplius.§.1.ff.de leg.1. & idem tenet Io.de Imo.in c. fi.in 8.col.de don.& d.Alex.in consi.71.in 4.vol.incip. consideratis his,quæ narrantur in themate.Confirmatur,quia cū tex.in l.si vnquam. dicat,partem aliquam,propter dictionem aliquā, intelligitur in qualibet minima,iuxta gl.reputatam sin.in clem. 1.in verbo aut earum partem.de for.compe.quam in proposito not.Bald.in d.l.si vnquam.& in l.1.in pen.col.C.de inoffi.don. Imo.in d.c.fi.in 8.col.de don.Gem.in c.2.§.1. de deci.in 6.Cōtra tamen illam glo.soleo ponderare tex.in l.3.§.fin.cum l.seq.ff.de arb.sed bene posset ei responderi,sed nunc nō est præsentis materiæ.Limitat tamen sub dubio fortè Imo.in d.c.fi.nisi esset donata res modici valoris,tunc non haberet locum. d.l.si vnquā.

a ¶Sextò limita istam.l. [a] non habere locum in fratre instituente alium fratrem, & grauante post mortem restituere alteri , quia si frater institutus postea susciperet filios, certè liberi postea suscepti non facerent deficere substitutionem , secundum Iac.de Are.& Cy.hic in 3.q.Sequuntur Alb. & Ang.hic, & Imo.in l.ex facto.§.si quis rogatus,el 1.ff.ad Treb.Facit bonus tex. in l.3.§.1. ff.de leg.prest. Subdit Ang.hic,ꝙ idem, & multo magis,si esset institutus aliquis nullo modo attinens testatori, quia tunc cessaret ratio præsumptionis huius l.& istud expresse firmat glo.hic in ver.filios.& gl.in d.l.cùm acutissimi.& glo. in d.l. ex facto.§.si quis rogatus.1.¶Septimò limita istam.l. & similes procedere, quando pater, & sic ascendens instituit filium, & eundem post mortem grauat , fideicom. secus esset ècontra si filius , & sic descendens faceret testm̄,& institueret patrem,& sic ascendentem,& eum grauaret fideicom.post mortem;quia liberi postea suscepti ab ipso patre non extinguerent fideicom. eo quia non essent de descendentib.nec de posteritate testatoris , vt d.l.cùm auus.sed essent transuersales, & sic fratres testatoris, ita limitant Bar.& Imo.in d.l.cùm auus.Imo.& Mod. in d.l.ex facto.§. si qs rogatus. Raph.Fulg.& d.Fran.de Are.hic. Quamuis cōtrarium tenuerit Cy. hic in 2.q. per identitatem rationis,& arg.l.nam & si parentib.ff.de inoffi.test.sequitur Ang.hic in lect. Flo.& in d.§. si quis rogatus.Limitat tamen Ang. hic istud esse verum,dummodo filij ascēdentium sint ex eodem matrimonio, de quo est ipse testator,secus si ex alia vxore,& sic ex alio matrimonio, qa non est verisimile,filium testatorem de talib.filijs sensisse. Et dicit Ang.ꝙ istud est suum nouum dictum , quia per secundum matrimonium vr̄ intulisse iniuriam filio primo, & sic testatori. §. Gregoria.in Auth.de nō elig. secun.nub. & §.soluto.in Auth.

* de nup.Tene primam,*quæ vera,& communis est*.Non omitto tn̄, quod Raph.Cu.in d.l.cū auus.distinguendo concordat,aut pater institutus reliquit alios ascendētes, puta auum, vel proauū, & illi faciunt cessare fideicom.ex præsumpta dilectione testatoris,secus si reliquisset descendentes, quia illi essent fratres testatoris.Istam opi.reprobat Ful.hic,quia ista iura exorbitantia à regulis iuris communis non debent extendi.l.si vero. §.de viro.ff. sol.matr.maximè cùm ita non sit debita hæreditas descendentium ascendentib.sicut ècontra. Ego puto, ꝙ dist.Raph.vtroq; casu sit falsa,nam qn̄ pater mortuus est,& reliquit alios descendentes,ista iura habere locum non possunt,quia cùm illi essent nati longo tempore ante testm̄ filij, & sic testator eos cognouerit,cessat ista.l.vt dixi in prima limitatione. Nec etiā potest procedere in secundo casu , qn̄ pater reliquit filios, & sic fratres testatoris, prout etiam ipse tenet, eo quia non sunt descendentes testatoris,vt dixi.Item cōtra primum membrum fortiter facit, quia iura non ita fauent ascendentib. sicut descendentib. patet, quia filij grauati fideicom.non computant fructus in quartam. l.iubemus.C.ad Treb.l.filiusfa.& ibi Bar. ff.ad l.Falc.& tn̄ ascendentes sic,ſm Bart.in l.in fideicommissaria.ff.ad Treb. Accedat optimum simile, quia filij grauati fideic. detrahunt duas quartas,iuxta c.Ray.de test.& iuxta gl.in l. quāquam.cum si. C.ad l. Falc.& tn̄ ascendentes grauati fideic.non detrahunt duas quartas,prout decidit Bal.in l.si à milite.§.si.ff.de test.milit.cum concor.additis.per d.Alex.in l.in ratione.la 1.§.ꝙ vulgo.ff.ad l.Falc. ¶Octauo limita istam.l. non habere locum in filijs adoptiuis. attento,ꝙ ista.l.& similes cùm sit exorbitans, non debet extendi,vt dixi. Item quia text.loquitur de naturalib.ergo de solis ciuilib.intelligi nō debet.l.si.C.de his qui ve.æta.impe. Item quia non concurrit eadem præsumpta voluntas in filijs adoptiuis sicut in veris.Ita tenent Pet.& Cyn. hic in 4.q. sequuntur Ray. & Alb.hic.Idem firmat.d.Alex.in d.l.ex facto.§. si quis rogatus. el 1.in 8.col.motus nono fundamento , quia filius adoptiuus non sic succedit sicut filius verus,& legitimus,patet,quia filius adoptiuus si sit præteritus,non succedit contra testamentū. l. cùm in adoptiuis. C.de adopt. secus in filio vero , & legitimo . Sed istud fundamētum.d.Alex.licèt videatur coloratum, posset retorqueri contra eum,nam ista.l.habet locum,quando pater instituit filium naturalem tm̄, & tamen clarum est , ꝙ filius naturalis nunquàm succedit contra voluntatem defuncti, & ideo si sit præteritus,non habet ius dicendi nullum nec ius ꝯtab. gl. est in l.1.in prin.in versi. naturales.ff.de bon.pos. ꝯ tab. quæ glo.est sin.ad hoc ſm Bald.in l.1.C.quo.bo.& facit tex.in l.fin.quem ad hoc ibi no.Bal.C.de natu.libe. ergo fundamentum eius non est verum,cùm naturales liberi faciant deficere cōdi.fideicom. qn̄ conditio si sine liberis decesserit, est apposita à testatore.l.ex facto.§.si quis rogatus.el 1.ff.ad Treb.& dicetur.ꝭ.in gl. Tn̄ ad terminos.l.nostræ fundamentum do.Alex. est verum in liberis susceptis,qui ex dispositione.l.substitutum excludunt.Tn̄ in principali quæstione , ꝙ imò ista.l. habebat locum in filijs adoptiuis,tenet Raph.Fulg.hic , quia filij adoptiui ita succedunt sicut veri,& naturales, imò si pater habeat filium verum , & naturalem , itē habet filium adoptiuum tantum , adoptiuus succedit sicut legitimus.l.si te parentes.C.de suis & leg.Tn̄ illa.l.loquitur ab intestato non condito testamento.Item istud fundm̄ Ful.clarè confunditur ex ratione do.Alex.proxi.præcedenti. Mouetur etiam,quia adoptiui excludunt ascendentes.Et dicit,ꝙ ista opi. est humanior,& sæpe posset de facto contingere.Eandem opi. tenet Raph.Cu.in d.l.cùm auus.motus , quia pater instituendo filium adoptiuum,cum dilexit sicut verum,& naturalem,ergo ista iura debent locum habere.Tu autem ꝯsidera , ꝙ ista q.potest dupliciter intelligi. Primò modo potest intelligi. Pone, ꝙ pater instituat filium verum & naturalem,quem grauet fideic. post mortem, & sic iste filius grauatus postea adoptauit aliquē in filium , nunquid iste filius adoptiuus faciat deficere fideicō. sicut si procreasset filios veros,& naturales,& teneo,ꝙ non contra Fulg.& Raph. Cu.quia filij adoptiui non excludunt substitutum,nec fideicom.tex.est in l.fideic.ff.de condi.& dem.& l.si ita quis.§.is cui.ff.de leg.2.Et expresse firmat Ang.hic in lect. Flor. Quod confirmo,quia l.si vnquam.C.de reuo.don. quæ dicit,ꝙ donatio reuocatur per filios postea susceptos, nō habet locum in filijs adoptiuis post donationem adoptantis , secundum do. Alex.in consi.40.in 4.vol.incip.Super eo dubio quo quęritur.in pen.col.Ad idem facit, quia statutum disponens , ꝙ existentib. masculis filiæ fœminæ non succedant patri , non habet locum in filijs arrogatis,quia nō sunt verè,& propriè filij.iuxta.l. filium eum diffinimus.ff.de his, qui sunt sui, vel ali.iur. de quib.debet intelligi statutum.ita no.tenet Io.de Ana.in consi.27.incip.viso casu mihi proposito. Secundò modo potest intelligi ista quæstio,qn̄ testator adoptauit aliquem filium,& istum filium instituit, & grauauit post mortem de fideic.restituendo , nunquid tunc habeat locum ista.l.cū sim.vt filij veri , & naturales postea suscepti per istum adoptiuum faciant deficere fideic. In hoc satis puto posse teneri, ꝙ sic,quia licèt filij per adoptionē suscepti non faciant deficere fideicom.vt s.tenui sequendo Cy. tn̄ quan ipse adoptiuus est institutus, & grauatus, videretur , ꝙ testator eum instituendo magis dilexerit, quàm substitutum, & consequenter,ꝙ isto casu filij naturales ab eo procreati substitutum debeant excludere,sicut hic filij veri naturales tm̄ postea suscepti non faciunt deficere fideicom.vt hoc tex.in ver. iusta sobole,& si pater instituat filium naturalem tm̄, liberi veri & legitimi postea ab eo procreati faciunt deficere fideicō.vt hoc tex.in secunda parte.ergo idem in proposito. Et super hoc vlt.bene cogitabis.

3 ¶† Quid autem si liberi postea suscepti mortui sint,an tn̄ fideic.deficiat,habes tex.in l.ex facto.§.si quis autē.ff.ad Treb. ponit Ang.hic in lect. Flor.dicam plenè.in l.seq.vbi reseruo. An sit necesse , ꝙ tales liberi suscepti sint etiam hæredes ad hoc , vt faciant deficere fideic.ponit latè Alb.post Antiquos hic, & post Dy.in l.ex facto.§.si.præalle.bonus tex.in l.filiusfa.§.cùm quis.ff. de leg.

ADDITIO.

a ¶Istam.l.las.eam tenet in l.precib. col.11.ꝭ.de impub. Faciunt dicta in l. scripto.ff.vnde lib. PVRPV.

4 a de leg. 1. ¶ † Secundò no. ex hoc tex. ꝙ appellatione filiorum [a] ſimpliciter prolata à lege, non veniunt filij naturales tm̃, aliàs fruſtra Imperator hic humanitatis intuitu iſtud adderet deciſioni Papin. de quo plenè ſcribitur in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad 5 Trebel. ¶ † Tertiò no. ex tex. ibi, ſi quis naturales habuerit filios. iuncto text. ibi, iuſta ſobole, hic eſſe tex. ſin. & mirabilem ſecundum Pau. de Caſt. hic, & ante eum pro ſingulari not. Ang. hic in lect. Peruſina, & dicit, ꝙ alibi non reperit in iure ita clarè, ꝙ ſi teſtator inſtituerit filium naturalē tm̃, quo caſu nõ videtur abhorrere talem ſobolem, tñ filij naturales illius naturalis nõ ex- 6 cludunt ſubſtitutum, qđ j̃. ad finem ad aliud põderabo. ¶ † Vlt. no. ex ver. ſi. ſingularem extenſionem, quæ fit de hæreditate ad legata, & fideic. particularia, & ad hoc iſte tex. eſt ſin. ſm Bal. in l. cùm acutiſſimi. in 2. col. Et ex hoc ſin. not. Fulg. ꝙ non ſolùm in ſucceſſione vniuerſali quis non præſumitur alium velle prępo nere ſuæ poſteritati. d. l. cũ auus. ſed etiam in ſucceſſione, & tit. ſing. vt hic. ¶ Gl. in ver. iuſta ſobole. diuiditur in quatuor partes, prout quatuor ponit ſol. ad contrarium de l. ex facto. Partes patent in gl. ¶ Primam ſol. tenet in effectu Bart. hic, & in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. primo. cum limitatione, niſi filij naturales eſſent ſuſcepti in figura matrimonij, ſic intelligit. l. cũ pater. §. volo. & l. Lucius. alleg. in gl. licèt in hoc vlti. eum reprobet Pan. in c. in præſentia. de proba. Iſtam primam ſol. tenent etiam Cy. Ful. & d. Alex. hic. & dicit d. Alex. ꝙ iſta eſt communis ſol. ſed errat, vt ſtatim dicam. Iſta non placet, quia ſic oporteret reſtringere hunc tex. ꝙ ideo filij naturales non rumpant fideic. eo quia pater eſt in dignitate, ſed ſm Bal. hoc eſt diuinare, & Imo. in d. §. ſi * quis rogatus. Tene ergo tertiam ſol. quæ *eſt vera, & communis*, q̃ tenent Ray. Bald. Sal. Ang. & Pau. de Caſt. hic, & Antiqui. Ang. Imo. & Rapha. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. quòd ſi teſtator expreſſit hanc conditionem, tunc naturales faciunt eam deficere. Ita loquitur. d. §. ex facto. cum diſtinctione tñ, de qua ibi in text. ſecus ſi ſubintelligatur à lege. Ita loquitur iſte tex. & licèt Bar. in d. §. ſi quis rogatus. vtens fundamento Cyn. iſtam impugnet, eo quia non refert ſm eum, an conditio exprimatur à teſtatore, an ſubintelligatur à lege, quia qñ ſubintelligitur à l. ſubintelligitur ex præſumpta mente teſtatoris, vt hoc tex. tu dic, ꝙ iſta non eſt bona conſequentia, qđ oſtendo, quia tacita pupillaris ſubintelligitur ex præſumpta teſtatoris voluntate. l. iam hoc iure. ff. de vulga. & pup. & tñ non eſt eiuſdem effectus, acſi teſtator expreſſerit, quia qñ teſtator exprimit pupi. excludit matrē: ſecus qñ ſubintelligitur. l. precib. j̃. tit. 1. tñ primum membrum, quòd quando conditio exprimitur à teſtatore, ꝙ filij naturales tantum faciant deficere fideicom. recipit plures limitationes, quas colligit do. Alex. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. vbi propriè traditur iſta materia. ¶ Quartam ſol. licèt approbet gl. in d. l. Lucius. §. ſi. ff. de leg. 2. tamē non eſt bona, & eam improbant Imo. & Mod. in d. §. ſi quis rogatus. quia diuinat. Item, quia eſt 7 contra iſtum tex. vt no. s̃. in 3. no. ¶ † Nunquid autē [b] filius natu- b ralis, ſed legitimatus faciat ceſſare ſubſtitutionē, puta teſtator inſtituit filium, & ſi deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituit Caium, pone, ꝙ habuerit filium naturalem tm̃, quem fecit legitimari, an talis legitimatus excludat ſubſtitutum? eſt * alta, & profunda quæſtio, in qua *communis concluſio* eſt, ꝙ ſic, vt traditur per gl. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. & ibi Imo. dicit hanc eſſe communem ſentētiam, cum multis tñ limitationib. de quib. per do. Alex. ibi, & in concor. hic per eum addu. & plenius, quàm alibi per d. Alex. in conſi. 2. quod incipit. Viſis codicillis. in 1. vol. & in conſi. 25. incip. Circa primum dubium quo quæritur, an per exiſtentiam. in 1. vol. & in conſi. 66. incip. Conſideratis his, quæ in themate narrantur. in 5. col. & ſeq. in 1. vol. & in conſi. 94. quod incip. conſideratis, quæ in themate narrantur. in 6. vol. Et pro iſta ſententia bene facit illud, quod ſin. dicit Bar. in l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſuc in 20. col. ver. item quęritur circa prædicta. vbi tenet, ꝙ legitimatus dr̃ verè legitimus, & ꝙ ſit ſm veritatem, & non per fictionem, & ſequitur Bal. in l. nuper. C. de natu. lib. quod dictum an ſit verum, quia multa in oppoſitum ſtringunt, vide latè d. Alex. in præalleg. conſi. 2. in 8. col. & ſeq. in 1. vol. vbi multa pro & contra adducit. Et vltra eñ in contrarium faciunt pulchra verba Bal. in c. 1. in 9. col. de con ſtit. vbi egregiè dicit, ꝙ legitimatio eſt ſimilis alchimiæ, quæ facit apparere illud, qđ non eſt, tranſmutare tñ vnam ſpeciem in aliam non poteſt, ſic legitimatus gerit figuram legitimi, tñ non 8 habet eandem in ſubſtantia, vt ibi per eũ. ¶ † Ex prædictis verifi- c catur notabilis deciſio Bal. ſtante ſtatuto, ꝙ exiſtentib. filijs [c] maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant, ſi pater habeat filios naturales tantum, & facit legitimare, filij legitimati excludunt fœ- d minas, [d] ita determinat Bal. in l. eam quam. in 8. col. C. de fideic. & in l. cùm acutiſſimi. vbi etiam Pau. de Caſt. & ibi dixi. eod. tit. 9 ¶ † Vltimò diligenter ſigna, quia quotidianum eſt illud, quod e tenet Bal. hic, ꝙ in emphyteuſi [e] eccleſiaſtica acquiſita pro ſe, & filijs ſuis, non veniunt naturales etiam legitimati, quia ſm Bal. non ſunt verè legitimi, alle. not. in c. innotuit. de elec. Adde plenius Bal. & melius quàm alibi in c. quæ in eccleſiarum. in 18. col. & ſeq. de conſti. Idem tenet Bal. in addi. Spec. in tit. de loca. in 10. col. in ver. emphyteuſis eccle. & ſequitur Sal. hic, & Imo. in l. qđ dicitur. la 2. in antepe. col. ff. de verbo. oblig. no. Pet. de Anch. in conſi. 427. incip. circa primum quæſitum. ſequitur do. Alex. in conſi. 94. qđ incip. conſideratis. in 4. col. in 1. vol. & in conſi. 60. in 2. vol. incip. Viſa legitimatione in 1. col. ad fi. & ſeq. & plenius in conſi. 128. incipien. Conſideratis verb. in 12. col. & duab. ſeq. in 1. vol. & in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. el 1. in 12. col. ff. ad Treb. & ab iſta conclu. nemo diſcrepat. ¶ Limita iſtam concluſio. niſi f fuiſſent legitimati [f] per ſubſequens matrimonium, quia perinde cenſetur, acſi ab initio matrimonium fuiſſet ꝯtum. §. dubi- 10 tatum. in Auth. de inceſt. nup. ¶ † Hinc eſt, ꝙ legitimati per ſub- g ſequens matrimonium [g] admittuntur ad epiſcopatum, ſicut verè legitimi, eo quia matrimonium ſubſequens abſtergit illā maculam præcedentem. glo. in c. innotuit. in ver. coniugata. de elec. & ꝙ legitimati per ſubſequens matrimonium admittātur ad emphyteuſim eccleſiaſticā, tenet Io. de Imo. in d. l. qđ dicit. in antepe. col. & no. Pet. de Anch. conſi. 241. qđ incip. Ex tenore priuilegij. Confirmo per ſimile, nam licèt naturales legitimati non ſuccedant in feudo. c. naturales. ſi de feu. defun. conten. ſit h inter dom. & agna. tñ legitimati [h] per ſubſequens matrimoniũ bene ſuccedunt. ita tenent Iac. de Belui. & Bald. in d. c. naturales. & Iac. in d. §. dubitatum. Hoſt. & Ioan. And. in c. lator. qui fil. ſint legi. & Alex. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. in 13. col. vbi dicit, * *quòd iſtud communiter tenetur*, quamuis Ang. contrarium conſuluerit, & malè in conſi. 29. caue tñ, & multum ſigna, quia And. de Iſer. ſummus feudiſta in d. c. naturales. quem Bal. ibi ſimpliciter refert, & ſequitur, limitat iſtud vltimum, ꝙ legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt in feudum, ſi non extant filij legitimi, & naturales, ſed ſi exiſterent, legitimati per ſubſequens matrimonium nõ admitterentur. In quo vltimo valde dubito, attenta ratione, ꝙ legitimatus per ſubſequens matrimonium 11 cenſeatur in omnib. pro verè legitimo. ¶ † Item illud, qđ concluditur per Bal. hic eſt indubitatum, ꝙ in emphyteuſi eccleſiaſtica accepta pro ſe, & filijs ſimpliciter non ſuccedunt filij naturales tantum, ſicut nec in feudo, d. c. naturales. quia ſi non ſuccedunt etiam legitimati, quanto minus naturales tantum, iſtud vltimum limitat Bal. in d. c. quæ in eccleſiarum. in pen. col. niſi Eccleſia à prin. conceſſiſſet vni, qui eſſet naturalis tantum, quia tũc omnes naturales inde deſcendentes ſuccederēt in iſta emphyteuſi: ex quo clarum eſt, ꝙ concedens naturali tantum, nõ abhorruit naturalem tantum, conſiderato initio contractus. c. 1. §. ex eadem. de l. Corr. in vſib. feud. cùm ad initium contractus ſemper recurrendum ſit. l. qui id quod. in prin. ff. de don. & quia ab exordio tituli poſterior formatur euentus. l. 1. C. de impo. lucrati. libr. 10. vt ibi plenius per eum. Et hoc diligenter not. quia hoc modo potes ſing. limitare d. c. naturales. Ego licèt non inueniam hāc limita. ab aliquo nedum impugnatam, ſed nec relatam, puto, qđ in contrarium faciat tex. noſter, ponderatus per Ang. & Pau. de Caſt. vt s̃. retuli. in 3. no. vbi licèt teſtator inſtituerit naturalem tantum, ex qua inſtitutione declarat, ꝙ non abhorruit talem ſobolem, tñ alij naturales ab eo deſcendentes nõ faciunt deficere conditionem fideic. Et ſuper hoc tex. cogitabis de reſponſo, niſi dicas, ꝙ iſtud ideo ſit in hac. l. quia hic tractatur de præiudicio ſubſtituti, quod non eſt in caſu Bald. & prædicta omnia teneas cordi, quia frequenter occurrunt.

ADDITIONES.

a ¶ Appellatione filiorum. Adde Bal. in l. filium. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. Abb. in c. in præſentia. de prob. Benedic. de Plumbi. in diſputatione incip. ſtatuto Piſano.

b ¶ Nunquid autem. Adde Ant. de But. in c. per venerabi. qui fil. ſint legi. Ang. in diſputa. incip. nobilis quidam genere. Ancha. conſi. 225. conſi. 218. conſi. 223. conſi. 506. inci. circa primum dubium. Calde. conſi. 1. in tit. qui fil. ſint legi.

c ¶ Filijs. In contrarium vide Iaſ. in l. qui ſe patris. 28. col. s̃. vnde lib. idem, quod hic, tenet Iaſ. in l. 1. 2. no. col. 2. s̃. de contra tabu.

d ¶ Fœminas. Adde Iaſ. in l. ſi is, qui pro emptore. numer. 241. ff. de vſucap. PANCIR.

e ¶ Quod in emphyteu. Adde Azo. in ſumma. C. de infa. Bald. in l. 1. in 2. col. C. de iure emphyt. Ioan. de Imo. in cap. potuit. de loc. in pen. col. verſic. 7. tangit. Rapha. Cu. in l. Gal. in §. etiam ſi parente. ff. de libe. & poſthu. Pau. de Caſtr. in l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. obl.

f ¶ Niſi fuiſſent legitimati. Adde Doct. in c. tanta. qui fil. ſint legit. & ibi eleganter per Card. Alex. & per Fely. in c. in præſentia. de proba. in 8. col. verſi. 5. inquantum do. Abb.

g ¶ Legitimati pro ſubſequens matrimonium. Adde Pet. de Anch. conſi. 220. incip. hæc quæſtio iam vulg. dici poteſt.

h ¶ Legitimati. Adde Oldrad. conſilio 247. incip. præſuppoſita conſuetudine ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Sufficit conditionem semel fuisse impletam, quamuis non duret implemẽtum, limita infra nu.14.*
2 *In conditionib. attendimus principium primæ existentiæ, & nõ curamus posteà successum eius.*
3 *Papa non delegat causas nisi existentib. in dignitate.*
4 *Statutum loquens in creditore, cui virtute statui est assignata possessio debitoris ex primo & secundo decreto, an sufficiat fuisse creditorem tempore assignationis.*
5 *Si testator instituat aliquem hæredem, & eidem substituat alium sub conditione si fuerit mortuus sine filijs, vtrum sufficit eum habuisse filios, licèt mortui sint, vt substitutus excludatur perpetuò, & nu.11.*
6 *Fœmina semel exclusa à masculo semper intelligitur exclusa.*
7 *Ad hoc, vt masculus excludat fœminam virtute statuti, sufficit, quòd tempore successionis extiterit masculus, & nu.8.*
9 *Filia præterita non potest dicere testam. nullum, stante statuto, quòd fœminæ non succedant ab intest. existentib. masculis.*
10 *In dubijs opin. tenenda est illa, quæ fauet causæ testati.*
12 *Si legatum sit factum alicui, si tale monasterium intrauerit, si intret, & postea exeat, an habebit tale legatum.*
13 *Vouens ingredi religionem, in dubio videtur mouere, quòd permanebit in religione.*

LEX VII.

SI quis. Istam l. reddam ex. j. dicendis vtilem.
¶Diuido in tres partes. In prima po-
nitur vna decisio. In secunda extensio. In tertia ra-
tio vtriusque. Secunda ibi, quod in legatis. Tertia &
vlt. ibi, ne dum nimia vtimur. Sufficit conditionem casualem,
vel mixtam fuisse semel impletam etiam in vita testatoris, quã-
a uis non duret [a] implementum, siue talis conditio fuerit adiecta
in institutione vniuersali, siue in legatis, & fideicõ. particularib.
1 hoc dicit tota ista l. ¶†Not. ex ista l. regulam, ad quam allegatur
tota die, qđ sufficit conditionem semel fuisse impletam, quam-
uis non duret implementum, concor. text. in l. cùm vxori. C. qñ
dies legat. ced. ista regula, & istud notabile inducitur per Cyn.
Albe. Bal. & alios hic ad aliquas. q. quæ ordinariè tanguntur per
Bart. & alios in l. si fideiussor. §. meminisse. ff. de legat. 1. ponunt
alij in l. in substitutione. ff. de vulg. & pup. ¶Item facit ista regu-
la ad aliam. q. si legat testator aliquid filiæ suæ, cùm vidua erit,
an si filia sit effecta vidua, & postea nubat, perdat legatum, ha-
bes tex. de hoc notandum, quòd non in l. fi. & ibi Bal. in 2. nota.
& Pau. de Castr. C. de indi. vidui. tol. de quo etiam per Angel. &
Mod. in d. l. in substitutione. & vide omnino latè Ang. in consi.
34. incip. Constantius Herculani. intellige tamen, nisi testator di
ceret lego filiæ, donec & quousque vidua erit, tunc nubendo
perderet legatum. ita limitat Bald. in l. Titius. in prin. ff. de excus.
tut. & dixit Pau. de Castr. in d. l. fin. §. 1. C. de indic. vidui tollen. ꝙ
ad eum, dum legeret Paduæ, fuit transmissa quæstio consulen-
da, nam pater fecerat legatum filiæ de pecunijs, quas habebat
in præstitis Venetiarum, si erit vidua, euenit casus, qđ effecta est
vidua, postea accepit maritum, & dum peteret legatum, dicit
Pau. de Cast. ꝙ illi ciues Venetorum deliberauerant iudicare cõ
eam, ex quo tunc non erat vidua, dicit Pau. de Castr. ꝙ ostendit
eis text. in d. l. fin. §. 1. & dicit, ꝙ illi Veneti viso tex. mutauerunt
propositum, & iudicauerunt pro muliere. Ex quo erat dictum
si vidua, vel cùm vidua erit; secus si fuisset dictum donec, vel
2 quousque. ¶† Item ad regulam tex. adde etiam, ꝙ Bal. in l. pre-
cibus. in 3. col. in 3. opp. j. tit. 1. dicit per istam l. & per alia ibi per
eum allegata, ꝙ in conditionibus attendimus principium pri-
mæ existentiæ, & non curamus posteà successum eius, & istud
3 potest esse aliud summarium huius tex. ¶† Adde etiam bene fa-
cere tex. in c. statutum. in princ. de rescri. in 6. vbi dicitur, ꝙ Papa
non delegat causas, nisi existenti in dignitate, vt ibi, tamen suffi-
cit, ꝙ tempore commissionis sit in aliqua dignitate, licèt posteà
priuetur, & ad idem gl. in cle. & si principalis. de rescr. quam ibi
not. Pan. qđ non est necesse qualitatem requisitam ad actum
semper durare, sed satis est, quòd illa qualitas fuerit in princip.
actus. Item facit prædicta regula ad notabilem quæstio. tradi-
tam per Cy. in Auth sed & si quis. in vlti. q. C. de secun. nup. ꝙ si
Rex concesserit castrum alicui militi, & hæredi ex eius corpo
re nato, & si contingat militem mori sine hærede ex suo corpo-
re nato, qđ castrum reuertatur ad Regem, pone, mortuus est
miles relicto filio ex se nato, deinde posteà mortuus est filius
absque filijs, nunquid castrum debeat reuerti ad Regem? de-
terminat, qđ non, quia ex quo semel fuit purificata conditio,
fuit exclusus Rex, & licèt posteà fuerit mortuus filius, non de-
bet redire ad Regem per regulam nostram, quam sequitur Bal.
ibi, & in l. fi. in 20. q. C. de hæred. insti. est verum, qđ in illa. q. Cyn.
& Salyc. in illa Authen. sed & si quis. tenent contrarium, & con-
trarium consuluit dominus Alex. in consi. 39. in 4. vol. quod in-
cip. visis, & consideratis his, quæ in præscripto themate narran-
tur. in secunda & pen. col. Quod pro nunc aliter non examino,
4 quia tempus non patitur. ¶ † Facit etiam regula huius tex. ad
aliam no. quæst. statuti Senensis loquentis in creditore, cui assi-
gnata sit possessio debitoris ex primo & secundo decreto, an
sufficiat fuisse creditorem tempore assignationis. de qua vide
dom. Abb. Pan. in consi. 70. quod incip. videtur de primo dicen
5 dum, quòd sic. in 1. vol. ¶ † Item facit regula huius text. ad deci-
sionem quæstionis, quam non reperio bene examinatam in ter
minis, & in ea multoties fui de iure interrogatus, ꝙ si testator
instituit aliquem hæredem, & eidem substituit alium sub con-
ditione, si fuerit mortuus sine filijs, regula huius tex. facit, quod
sufficit eum habuisse filios, licèt sint mortui, vt substitutus ex-
cludatur perpetuò, & ita decidit Oldra. Laud. in consi. 2. incip.
thema tale est, testator. & in consi. 141. quod incip. thema tale
est, dom. G. cuius verba refert, & sequitur Ioan. Andr. licèt eum
non alleget, in addi. Spec. in tit. de test. §. in primis. ad fi. Idem te-
net Pau. de Castr. in consi. 170. aliàs 172. quod incip. ne impro-
prijs vtamur vocabulis. in 2. col. & in consi. 179. incip. Casus iste
frequenter contingit. Idem tenet dom. Alex. nullam de prædi-
ctis mentionem faciens, de quo valde admiror, in consi. 30. in
3. volum. quod incipit, ponderatis his, quæ in themate narrant,
in 1. col. ¶Pro ista sententia adde bene facere tex. in l. hæredib.
in princip. ff. ad Trebel. & text. in l. cùm vxori. C. quando di. leg.
ced. Ad idem secundò facit, quod tenuit sin. Bald. in c. 1. §. quin-
etiam. in tit. Episcopum vel Abbatem. in vsib. feud. vbi tenet, ꝙ
b si testator [b] fecerit substitutionem filio, si sine liberis obierit, &
mortuus sit relicto filio, qui non vixit nisi vno momento, ta-
men substitutio fideicom. extinguitur perpetuò, & illud mo-
mentum sufficit, vt ibi per eum. Ad idem tertiò facit, quod no.
idem Bald. in eo. §. quinetiam. in 2. not. per illum text. vbi not.
6 † ꝙ fœmina semel exclusa à masculo semper durat exclusa,
dato etiam, quod masculus moriatur, mors masculi sibi non
patrocinatur, quod est not. dignum, vnde infert ex illo text. ad
statutum disponens, ꝙ existentibus masculis filiæ fœminæ non
succedant patri, quod si moriatur pater relicto masculo, & fœ-
minis, dato, quod masculus moriatur, tamen nunquam fœmi-
næ admittentur ad successionem patris, possent tamen admitti
tanquam ad successionem fratris. Idem tenet Bald. in Auth. sed
& si quis. in 2. col. & in l. in quibus. C. de secun. nup. tamen pon-
dera, ꝙ contra istud vltimum facit illud, quod sin. decidit Bart.
in l. 2. §. sed & si sint sui. per illum tex. ff. ad Tertul. vbi decidit, qđ
c stante dicto statuto, [c] quòd existentibus masculis filiæ fœminæ
non succedant patri. dicit Bar. debet tale statutum intelligi, quã
do masculi effectualiter sunt hæredes patris, nec sufficeret po-
tentia, ad hoc, vt filiæ excludantur, vnde oportet restringere de-
cisionem Bart. quando filius masculus fuit hæres effectualiter
patris, quomodo ergo debeat intelligi illa decis. Bart. in §. sed &
si sint sui. vide Bal. & alios eam declarantes in l. in substitutione.
ff. de vulg. & pup. & omnino dom. Alex. in consi. 20. incip. viso
processu causæ vertentis inter Raymundum. in 8. colum. in 1.
volum. & omnino do. Fran. de Are. in consi. 141. quod incipit,
in præsenti consultatione videndum est. in pen. & vlti. colum.
Quæ non attingo, ne egrediar terminos quæstionis propositæ.
7 ¶† Ad idem pro principali quæstione, & his, quæ proximè dixi,
quartò facit qđ tenet d. Fran. de Are. in consi. 256. inci. viso pun
cto ad me transmisso. in pen. colum. circa finem. vbi determi-
nat, quod stante statuto, quòd filia non possit venire ad succes-
sionem patris, vel ad aliquam diuisionem bonorum paterno-
rum, & hoc si sint masculi, & si remanserunt ex eis hæredes, cer
tè si mortuus sit pater existente masculo, qui hæredem filium
relinquat, licèt posteà moriatur filius sine descendentibus, tamẽ
non

ADDITIONES.

a ¶Duret. Amplia etiam si non duret momento. Alex. in l. 1. col. 3. in 1. quæstio. vbi Ias. 3. col. s. eo.

b ¶Si testator. Adde Ias. in l. non tantum. col. 1. j. de leg. & in l. 2. in fi. j. de postu. hæred. instit.

* Et vide, q̃ scribit Dilec. de arte testa. ti. 5. caut. 25. vbi docet, quo remedio substitutus non excludatur ob filios, qui momento post mortem patris vixerint, de quo plura not. Dec. consi. 635. col. fi. 636. colum. 2. Nat. consi. 191. pulchrè. Zas. tract. substit. ver. conditio sine lib. Pract. Pap. for. lib. substi. ver. decederet sine filijs Rol. consi. 56. lib. 3. MASVER.

c ¶Stante dicto statuto. Adde Ang. in consi. 126. incip. testi. factio. Pet. de Ancha. in consil. 80. incip. retento ordine. Pau. de Cast. consi. 23. incipien. super primo dub. Pau. de Cast. consi. 340. incip. in puncto quæritur de multiplici hæreditate. 1. vlt. col. Lud. Rom. consi. 485. incip. in casu propositæ consultationis. Raph. Cu. consi. 207 incip. Item, quòd quælibet hæreditas. Alex. de Imo. cõsi. 29. incip. quoniam abundè. in 3. col. in 1. vol. Idem Alex. in consil. 128. incip. consideratis ver. instrumenti. in eo. vol. Idem Alexan. in consi. 151. incip. viso the. s. scripto & allegationib. elegantissimis. in 2. vol.

non ſuccedunt fœminæ, eo quia ſufficit ſemel conditionem fuiſſe impletam, ad hoc allegat Bart. in l. 2. ff. ad Tertu. vbi tenet 8 Bart. † ꝙ ſtante ſtatuto, qđ maſculus excludat fœminam à ſucceſſione patris, ſatis eſt, quòd tempore ſucceſſionis extiterit maſculus, ad hoc, vt fœmina excludatur. Ad idem facit quintò, quod decidit Bart. in l. Titia Seio. §. Imperator. in vlti. col. ff. de leg. 1. vbi quærit Bar. donatio reuocatur ipſo iure per ſuperuenientiam liberorum. l. ſi vnquam. C. de reuo. dona. & dixi in l. generaliter. §. fin. s. eod. pone, qđ filij nati, quorum natiuitate fuerit reuocata donatio, incontinenti moriantur, an confirmetur donatio? arguit pro & contra, finaliter concludit, ꝙ non reconualeſcat, quia ſufficit extitiſſe liberos, dato, qđ incontinenti ſint mortui, vt ibi per eum. Et iſtam deciſ. Bart. ſequitur Imo. in c. fi. in vlti. col. de dona. de quo etiam per Bald. in l. 1. in vlt. col. C. de 9 inoffi. do. Pau. de Caſt. in d. l. fi. de poſthu. hæred. inſtit. ¶ † Ad idẽ videtur facere ſextò, ꝙ ſtante dicto ſtatuto, ꝙ exiſtentib. maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant ab inteſtato, certè etiam condito teſtamento filia præterita non poteſt dicere teſtamentũ nullum, nec illud contratabulare, *ſecundum communem ſententiam*, de qua per Bar. & Doct. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſthu. dixi in l. filiæ licèt. s. de colla. iſta concluſio non ſolùm procedit viuente maſculo filio, ſed ſi ſuperfuerit maſculus, qui poſtea mortuus ſit, ſecundum Bal. in l. ſi auus. C. de libe. præte. & in l. ſi quis filium. in prin. C. de inoffi. teſta. Ang. & Imo. in l. ei qui ſoluendo. ff. de hære. inſti. ponunt Moder. in l. ſi quis poſthumos. §. ſi filium. ff. de libe. & poſthu. & do. Franc. de Aret. conſi. 158. incip. longa eſt iſta conſultatio. in 25. col. ad fi. iſta ſunt, quæ principaliter pro hac parte adduci poſſunt. ¶ In contrarium, qđ a ſubſtitutus [a] non excludatur, videtur facere tex. valde clarus in l. ex facto. §. ſi quis autem ſuſceperit. ff. ad Treb. & text. l. filiusfa. §. cùm quis. ff. de leg. 2. & gl. in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. el 1. in ver. ex voluntate, ibi dum glo. dicit, dummodo viuant poſt 10 mortem teſtatoris. † Ad idem facit, quia in dubijs opinionibus tenenda eſt illa, quæ fauet cauſæ teſtati, & ſic ſubſtitutioni. l. ſi pars. in princ. ff. de inoffic. teſtam. facit glo. in l. Gallus. §. quid ſi is. in verbo vtilitatem. vbi Angel. & Mod. not. ff. de libe. & poſthu. ¶ Ad idem facit, quod volunt Cyn. & Albe. hic. in 3. q. vt infra ſtatim referam. ad idem pro parte negatiua facit, quia verbum, ſi deceſſerit, reſpicit terminum inſtantaneum mortis, qui non habet tractum, vel durationem ante, vt dicit Bar. in l. 1. §. creditum. ff. ſi cert. petat. ergo ſolùm debet inſpici tempus inſtantis mortis, an deceſſerit cum liberis, & non tempus præcedens. Ad idem fortiter ſtringit, & illud me ſemper facit dubitare, quia quando teſtator ſubſtituit alicui, ſi deceſſerit ſine filijs, certè licèt antea filios ſuſceperit, tamen ſi deceſſerint, verum eſt dicere eum deceſſiſſe ſine filijs, & conſequenter conditionem fidei- * commiſ. non * eſſe impletam, vt dicit text. in d. §. ſi quis autem ſuſceperit. Ad idem facit. l. in ſubſtitutione. in ſecunda parte. ff. de vulg. & pup. vbi quando agitur de excludendo ſubſtitutum, non ſufficit conditionem ſemel fuiſſe impletam, ſecundum intellectum Bald. ibi, quem ibi ſequuntur Moder. niſi dicas, ꝙ ille tex. loquitur, quando agitur de ſuſtinenda ſubſtitutione pupillari, quæ eſt merè fauorabilis: facit etiam, quia qualitas adiecta verbo intelligitur ſecũdum tempus verbi, cui adijcitur. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de nox. l. ſi Titius. ff. de teſta. milit. Bart. in l. 11 ex facto. in prin. ff. de vulg. & pupil. ¶ † Quid tenendum? placet diſtinctio, quam colligo ex mente Ange. in l. generaliter. §. cùm autem. in lect. Floren. s. eod. ſecundum quam prædicta optimè concordantur. nam puto aduertendum, ſub quib. verbis ſit concepta conditio ſubſtitutionis: aut enim teſtator dixit hoc modo, ſi filius meus liberos non ſuſceperit, vel non habuerit, talem ſubſtituo, & iſto modo amplectetur primam partem, quòd ſi filios habuerit, quamuis ſint mortui etiam eo viuo, quod tamẽ ſubſtitutus excludatur, quia conditio ita concepta, ſi filios non ſuſceperit, deficit ſuſceptis liberis, quamuis mortui ſint, ita loquitur tex. in d. l. hæredibus. in prin. ff. ad Treb. & text. in d. l. cùm vxori vſusfructus. & tex. in d. l. hæredibus. in princ. videtur loqui quando erat appoſita conditio, ſi deceſſerit ſine liberis: tamen dum poſteà verba teſtamenti aliter ſonant, aut conditio ſubſtitutionis fuit concepta hoc modo, ſi deceſſerit ſine filijs, talem ſubſtituo, & iſte caſus eſt magis dubius, in quo licèt Oldrad. & alij ſupra relati conſuluerint, quòd ſi filios habuerit, licèt ſint mortui, ſubſtitutum excludit: ego tamen aliter dico, quod aut tempore mortis filij ſupererant filij, qui ſuperuixerunt, & tunc licèt poſteà mortui ſint, credo ſubſtitutionem penitus euanuiſſe, & in iſtis terminis ſequor, & limito deciſionem Oldrad. cum concor. & iſtud eſt propriè, quod dicit gl. quam ſigna in præalle. l. ex facto §. ſi quis rogatus. el primo. dum dicit glo. dummodo viuant poſt mortem. pro iſto membro bene facit deciſio Cyn. in Auth. ſed & ſi quis. in vlti. quæſt. C. de ſecund. nupt. quam ſupra retuli. Item facit deciſio Bal. in c. 1. §. quinetiam. in ti. Epiſcopum, vel Abba. quam etiam ſupra retuli. Item pro iſto membro eſt tex. in l. filiusfam. §. cùm quis. ff. de lega. 1. aut verò liberi ſuſcepti præmortui ſunt ante filium, & tũc credo ſubſtitutum debere admitti, quia filius antea liberos ſuſceperit, tamen ſi præmortui ſunt, verum eſt dicere eum ſine liberis deceſſiſſe, & conſequenter conditionem ſubſtitutionis eſſe impletam. text. eſt in d. l. ex facto. §. ſi quis autem ſuſceperit. vbi etiam Pau. de Caſt. in vlt. col. in lect. Paduana tenet iſtam diſtin. licèt non ita plenè. ibi enim opponit de iſto tex. ad illum, & pro ſolutione dicit, quòd ſi ſubſtitutio eſſet facta ſub conditione, ſi liberos non habuerit, & tunc procedit iſta. l. quia ſufficit grauatum habuiſſe filios, licèt non durauerint, ſed ſi facta fuit ſubſtitutio, ſi deceſſerit ſine liberis, tunc requiritur, ꝙ habeat tempore quo decedit, vt euaneſcat ſubſtitutio, quia qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. pro iſta concordia adde bene facere illud, quod determinant Cyn. & Alb. hic in 2. q. & Bal. in q. de lucro dotis, vel donationis propter nup. ꝙ ex pacto debet conſequi mulier ſub condi. liberorum, nam dicunt referre, aut conditio pacti eſt concepta primo modo, quo dixi, ſcilicet, ſi liberos ſuſceperit, & tunc quamuis mortui ſint, dicitur impleta conditio, & dicitur liberos ſuſcepiſſe: ſi autem ſit concepta ſecundo modo, ſcilicet, ſi liberos reliquerit, & tunc nil facit, quod habuerit filios, quia ex quo liberi præmortui ſunt, verum eſt dicere eam deceſſiſſe ſine liberis. iſta diſtinctio videtur conſona non ſolùm iuribus præalleg. ſed ratio- 12 ni. ¶ † Vltimò prædicta regula tex. noſtri inducitur per Bart. hic ad quæſt. de relicto facto alicui, ſi tale monaſterium intrauerit, an ſi illud ſit ingreſſus, & poſteà exiuit, legatum conſequatur, & regula huius tex. facit, ꝙ ſic: in 𝔠trium dicit ſtringere. l. reprehendẽda. s. eo. vbi quia ꝯditio fuit turpis, nõ requiritur perſeuerẽtia implementi: ergo ſi conditio non fuiſſet turpis, vt in propoſito, non ſatis fuiſſet cõditionem ſemel impletam, ſed exigeretur perſeuerantia implementi, & ſuper illo tex. relinquit Bart. cogitandum, cum eo quod videtur tenere Bart. ꝙ ingrediendo b monaſterium [b] conſequatur legatum, dato, ꝙ poſteà exeat, tenet ſimpliciter Lud. Rom. in l. permiſceri. §. ſpecies. ff. de acqui. poſſeſ. omiſſa relatione opinionum, quas ſerioſius refert dom. Alex. hic. Tu conſidera, ꝙ iſta quæſtio poteſt dupliciter formari. aut enim formatur, vt facit Bart. in relicto facto alicui, ſi tale monaſterium intrauerit, & tunc concludunt Mod. ſcilicet Ful. Pau. & Alex. hic, & Imo. & Alexan. in d. l. in ſubſtitutione. ꝙ illa conditio intelligatur faciendo profeſſionem in illo monaſterio, & non ante. c. ad apoſtolicam. de regula. declarat Bart. in Auth. ſi qua mulier. in vlti. col. C. de ſacroſan. eccle. & tunc poſtquam fecit profeſſionem in illo monaſterio, relictum eſt acquiſitum illi monaſterio, dato, ꝙ poſteà exeat. c. ſtatutum. 18. q. 1. tangunt c Cano. [c] in c. ꝙ à te. de cle. coniu. facit text. in l. inter antiquam. C. de vſufru. & quod decidit Ludo. in conſi. 268. incip. in caſu propoſito. Bald. in c. in præſentia. de proba. in 6. col. in verſi. ſed quid ſi ingreſſus monaſterium, & remanet in monaſterio. tenet etiã Bal. in l. Deo nobis. per illum text. C. de epiſcop. & cleri. Cano. in c. fi. de regula. & eſt bonus tex. in §. ſi monachus. & ibi Ang. in Auth. de ſanct. epiſ. ſecundum hanc deciſio. non eſt curandum, an duret in monaſterio, vel ne, ex quo per profeſſionem in eo monaſterio factam ſemel legatum fuit plenè acquiſitum illi d monaſterio. aduerte tamen, ꝙ qui vouit [d] intrare religionem, non videtur vouiſſe facere ibi profeſſionem, & ideo ſi intrat, & e exijt [e], dicitur impleuiſſe votum, ita not. Archid. in c. ſancimus. 12. q. 2. & videtur caſus in c. ex tranſmiſſa. de renun. gl. 17. q. 1. in ſumma. Idem tenet. San. Tho. in 2. 2. in q. 189. de ingreſſu religionis, artic. 4. niſi vouiſſet eo animo, vt perpetuò in religione permaneret. tamen Gem. in c. pen. de reg. in 6. refert quoſdam f dicere, ꝙ ille qui vouit [f] ingredi religionem, hoc ipſo, ꝙ ingreditur, etiam ſi ſuſcipiat habitum nouitiorum, cenſetur profite- 13 ri. † Et ſic volunt, ꝙ vouens ingredi religionem, in dubio videtur vouere, ꝙ permanebit in religione, quod non eſt verum, vt ex prædictis patet, & vide text. in d. c. pen. Item aduerte, ꝙ ſuſtinendo opinionem Bart. poſſet dici, quòd intrare religionem, & profiteri

ADDITIONES.

a ¶Subſtitutus. Adde tex. expreſſum in c. Ray. de teſta.

* Diſpungenda videbatur illa negatiua.

b ¶Ingrediendo monaſterium. Adde Doct. in c. in præſentia. de proba.

c ¶Tagunt Canoniſtæ. Adde Inno. in c. ex tranſmiſſa. de renun. Lap. alle. 62. Rotã deciſ. 1. in antiquiorib. Cald. conſi. 23. in titulo de reg. & per eundem Calder. conſi. 27. eo. tit.

d ¶Qui vouit. Contra Fely. in c. in præſentia. col. 13. de proba. & idem Iaſ. in l. ſi arbitrio. col. fi. ff. qui ſatiſd. cog.

PVRPV.

e ¶Si intrat, & exijt. Adde gl. in c. ad noſtram. de regula.

f ¶Qui vouit. Adde Ray. in ſua ſumma in tit. de voto terræ ſanctæ. in §. quæritur circa votum religionis. ver. quid ſi non appareat.

profiteri religionem, distinguuntur tanquam duo diuersa, vt probatur in c.beneficium.de regularib.in 6. & in c.pe.eo. tit.in verbo religionem aliam etiam laxiorem ingreditur,& profitetur in ipsa.de sen.excom.in 6.vnde dicitur quis intrare religionem,etiam antequam profiteatur. Bart.ergo loquitur de simplici conditione,si intrauerit religionem,vbi nõ est dictum,& professionem fecerit,& sic non videtur verum illud, quod dicunt Mod.s̃.relati,quòd illa conditio si intrauerit monasteriũ, intelligitur.s.profitendo,cùm ista sint diuersa,vt prædixi.Et bene facit pro confirmatione illud, quod s̃.dixi de voto intrandi religionẽ. Et si diceretur, quòd testator, qui fecit legatum sub condi.si intrauerit monastrium, intellexit de ingressu effectuali,scilicet cum professione,respondetur,quòd mens testatoris non præsumitur in dubio fuisse alia, quàm eius verba significant.l.Labeo.§.idem Tubero.ff.de supel.lega.dixi not.in l.neque professio.post Bartol.ibi. C.de test.sed simplex conditio si ingrediatur monasterium,non importat,quòd debeat professionem facere,nisi etiam istud exprimat: nam si testator istud volebat,facile erat ei illud exprimere.l.vnica. §.penul.C.de caduc.tol.& in capitul. inter corporalia. circa medium. de translat. prælat. fortè enim testator per ingressum religionis eum voluit inuitare, vt posteà per se induceretur ad profitendum. ¶Secundo modo potest formari ista quæstio, prout formant Bald.& Salic.hic,quando maritus fecit relictum vxori,si habitum tertij ordinis assumpserit, vbi non cadit nec professio, nec acquisitio monasterij,& isto casu concludunt Bald. & Sal. quòd si mulier assumpsit habitum, sed posteà deposuit, quòd ex quo istud procedit sua culpa,debet perdere relictum, tamẽ etiam in ista quæst. Bald. posset idem concludi, quod in casu præcedentis quæstionis Bartol. per generalitatem regulæ huius text. & dict. l. in substitutione, vt dicam infra in prima limitatione. ¶Restat solùm respondere ad l. reprehendenda.s̃. eod. quæ fortiter obstat contra regulam huius text. super ea Bartol.non ab re relinquit cogitandum. Raph.Fulgo.hic.& D. Alexand. dicunt, quòd nihil facit, quia ibi Imperator arguit à maiori.si enim filia ibi habuisset hæreditatem,dato, quòd non diuertisset à marito, fortius habebit,dato, quòd diuerterit, & ad maritum reuertatur. Sed certè istud est referre factum illius.l.sed non respondere difficultati.ibi enim mulier, quæ diuertit à marito,ideo non compellitur durare in diuortio,& sic in conditione impleta,quia ea conditio erat turpis, ergo si cõditio nõ fuisset turpis,fuisset necesse perseuerare in implemento conditionis, & istud est in quo stringitur ille text. Ad quem non potest nisi cum violentia responderi, aut cum diuinatione, vt patebit ex limitationibus,quas statim tradam, nisi dixeris, quòd ibi non potest sumi argum.à contrario sensu, eo qa resultaret absonus intellectus contra regulam text.nostri,iuxta gl.in l.2. C.de condi.inser. vel responde secundum Imol.in d.l. in substitutione, quòd in d. l. reprehendenda, causa propter quam fuit apposita conditio, non erat impleta ex implemento momentaneo,mater enim mandabat ibi filiæ,quòd diuerteret à viro suo, quæ conditio videtur apposita propter odiũ ipsius viri, vnde licèt mulier diuertat à viro, si tamen posteà redeat,non videtur satisfactum causæ, propter quam fuit apposita conditio, scilicet odio ipsius testatricis, propter ꝙ ad vindictam voluit filiã separari à viro, vel secundum do. Francisc.de Are. in d. l.in substitutione. potes subtilius respondere, ꝙ conditio de diuertendo continet duo facta,vnum expressè, & affirmatiuum,aliud implicitè,& negatiuum:affirmatiuum est, ꝙ dissoluat matrimonium: negatiuum est, quod non stet neque cohabitet cum viro, & perpetuò, vt est text.in l.diuortium. ff.de diuor. vbi dicit text. quòd illud dicitur propriè di-
a uortium,[a] quod fit eo animo, vt perpetuò coniuges ab inuicem discedant, licèt ergo diuertẽdo sit impletum factum negatiuum, quod habet tractum, & durationem in futurum, vsque ad mortem alterutrius contrahentium, vnde nimirum si ibi requireretur perseuerantia, nisi conditio contineret turpitudinem. pro ista solutione benè facit, quod dicam infra in quarta limitatio. ¶Ex prædictis omnibus habes bene ampliatam regulam text.nostri, quòd sufficit conditionem semel
14 fuisse impletam,dato,quòd non duret implementum,† nunc limita regulam huius text. quatuor notabilibus modis. ¶Primò limita eam procedere, quando conditio non durat impleta, sed tamen absque culpa eius, qui impleuit, secus si implementum non duraret culpa, & causa eius, qui impleuit. Et propterea ista. l. debet intelligi, quando mulier, quæ semel, contraxit matrimonium, & sic semel conditionem impleuit diuertit culpa non sua, sed mariti, secus si culpa sua processisset,ita limitat Bald.& expressius Salicet.& etiam Angel. in quibusdam lecturis hic,sic concordantes istam.l.cùm l.reprehendenda.supra eo. Contrarium de directò,quòd imò regula huius legis indistinctè procedat siue culpa legatarij, vel hæredis procedat, ne duret implementum, siue non, tenet Angel. in consil. 34. incip. Constantius Herculani, & istud vltimum videtur tutius propter.l.istam, & l.in substitutione. ff. de vulgari, pupillari, quæ indistinctè loquuntur. ¶Secundò limita regulam huius legis non procedere, quando hæres, vel legatarius impleuit conditionem,sed animo non perseuerandi in implemento,sed solùm, vt consequeretur legatum, & tunc quando isto animo impleuit, non sufficit.argumen.l.debitor. ff.de pigno. & præsumeretur istum animũ habuisse, si post consecutum legatum incontinenti cessauerit ab implemento conditionis. argumen.l. si ventri.§. final.cum his, quæ ibi not.Bartol. ff.de priuileg. creditor. Item limitant Fulgos. Paul.de Castr.& domi.Alexand.hic,& Imol.& Alexand. in d.l.in substitutione. bene facit text.in l.plerique.ff.de ritu nup.& l.tertia.ff.de diuor. & sic intelligunt istum text. procedere, quando quis à princip. impleuit conditionem animo perseuerandi in implemento, quod tamen non caret diuinatione, & restrictione ad istum text. ¶Tertiò notabiliter limita regulam huius text. procede-
b re,& est pulchra, & singula.limitatio,[b] quando conditio fuit adiecta simpliciter, non adiecta aliqua persona, vt in exemplo. l.in quo fuit dictum,si filia nupta erit, & non fuit dictum cum qua persona deberet nubere, tunc procedit regula huius text. quòd sufficit semel adimpleuisse conditionem, licèt non duret implementum, ita loquitur iste text. secus quando conditio fuit concepta respectu certæ personæ specificatæ, vt si fuerit dictum,si filia nupserit Sempronio, & tunc quia conditio ista censetur concepta non solùm respectu legatarij, sed etiam illius alterius personæ, & tunc non sufficiat talem conditionem semel fuisse impletam, sed requiritur, quòd duret implementum cum illa persona,saluo, nisi esset turpis, ita loquitur. l. reprehendenda.supra eodem.ita subtiliter limitat Io. de Imol.in dict. l.in substitutione. & licèt non dicat,ante eum ita limitat Angel.in præallegat.consil.14 incip. Constantius.& pro certo mirabilis est ista limitatio ad istum textum, & fortius ad dict. l.in substitutione. tamen caue, quia refragari videtur dicta l. in substitutione. in qua fuit facta conditio respectu certæ personæ, & tamen sufficit conditionem semel fuisse impletam,nisi diceres, quod specificatio certæ personæ nõ fit prouidendo illi, quæ solutio ex toto mihi non satisfacit. ¶Quartò not.limita regulam huius text. cum simil. non procedere, quando esset conditio, vel dispositio habens tractum successiuum, puta si morabitur cum filijs, & tunc non sufficit momentaneum implementum, sed requiritur perseuerã-
c tia.[c] l.si quis ita legauerit. ff.de condi. & demonstra.& l.si à te. ff.si seru. vendi. secundum Bald. in l. hmanitatis. in quinta columna,& sequen.infra de impuber.& alijs. & in l.final.C.de indicta viduita. tollend. & est clarè de mente Imol. & Paul. de Castr.post Bald.ibi, & in dicta l.in substitutione.per illum text. & ita expressè limitat domin.Alexand. in consilio 43. in 3.volum.incip.consideratis his, quæ in præscripto themate narrantur, in vltim. colu. Hinc est, quòd in text. nostro apposita est conditio, si nupserit, quæ momento potest expediri, secus si fuisset dictum, si in matrimonio durauerit, vel si durauerit in consulatu. ¶Secundò princip. pondera text.ibi, *vel ita filiam suam hæredem instituerit*.hic videri tex.contra regulam.l. si pater. cum simil. supra eodem, quòd filius in potestate potest institui sub condi. mixta, dato, quod in eius defectum non exhæredetur. circa quod Cyn. & Fulgos.variè respondent, vt retuli in dicta l. si pater. dic, vt ibi respondi. ibi vltra Doctor. dedi duas solut. ¶Gloss. vnica diuiditur in duas partes principales. In prima timore contrarij. l.3. ff.de condi.& demonstra. gloss. ponit distinctionem,quę est bona.In secunda,quæ est ibi,item not. gloss. colligit vnum notabile ex text. & ista secunda subdiuiditur in duas particulas. In prima colligit notabile. In secunda contra illud opponit, & nihil sol. ibi,sed argumen.contra.ff.de in rem verso. ¶In prima parte dic, ꝙ distinctio

ADDITIONES.

a Illud dicitur propriè diuortium. Adde Doctor.in rubric.de diuor.& in capit.gaudemus. eod.tit.

* Et quæ scribit Coras. Miscell.libr.5.capit.10.Iodoc.in Enchirid.simil. iuris versic. diuortium. & quibus ex causis mulier à viro diuertere possit, & plura in materia ponit Imbert.in Enchirid.iuris Gall.versic.mulier,vbi pulchrè ad praxim, & quid aliàs ab amplissimo Parisien. Senatu decretum fuerit. MASVER.

b ¶Limitatio. Pro qua facit decisio Alexand.in l.prima.colum.quarta.versic. & quæ iunt. PVRPV.

c ¶Perseuerantia. Addo quintam limitationem, quando instituit personam si viuat continenter.Ias.in l.secunda. colum.fina. s̃. eod.& Ias. in l.si ab arbitr. col.fin.ff.qui satisd. cogan. PVRPV.

ctio gloſſ.eſt bona,inquantum tamen concludit,quòd conditio conſiſtens in facto de facili debet impleri poſt mortem teſtatoris, & non ſufficit fuiſſe impletam in vita eius, intellige gloſſ. verum dicere, quando eſt factum reiterabile, ſecus ſi ſit factum nō reiterabile, puta manumittere ſeruum tuum, tunc iſto caſu ſufficit, licèt impleatur in vita teſtatoris, text. eſt in l. quæ ſub conditione. §.quoties.ff.de condi.inſti.gloſſ.in l. ſi iam facta.in verſic.promiſcuas. vbi not.Bartol. ff.de condi. & dem. Imol.in l.ſecunda. eodem titul. & Paul. & Alexand.hic, & facit, quod not. Bartol. in l.tertia. in princip. ff.de adimen.legat. Item aduerte,inquantum iſta gloſſ. ponit exemplum poteſtatiue conditionis non facilis conſiſtentis in faciendo, & dicit,vt ſi Titius conſul fuerit,errat gloſſ.& miror, ꝙ Doctor. non aduerterint, quod imò iſta conditio eſt merè caſualis.poſteà glo. addit aliud exemplum,vt ſi manumiſerit, & iſtud bene eſt bonum exemplum, ſed tunc deciſio eſt falſa, per l.quæ ſub condi.ſupra alleg.alij libri habent, ſi nupſerit illi, & tunc exemplū eſt bonum, & iſta non eſt conditio caſualis, ſed mixta, vt declaraui in l.ſi pater.ſupra eodem.¶In fin.glo. reſponde ad contrarium ſecundum Cyn.& Iacob.But.dupliciter.Primò,quòd ibi immediata cauſa, propter quam pater tenetur ex cōtractu filij, eſt conuerſio in eius vtilitatem, ideo nimirum ſi requiritur, quòd duret verſum, ſed hic immediata cauſa eſt teſtamentum, non implementum conditionis, quia illud procedit mediatè. Et ſimilis diſtinctio traditur in l. conditionibus pupillus.in princip.& ibi declarat Bartol.ff.de condi.& demonſtr. ¶Secundò reſponde, ſm eos, quòd eſt ſpeciale in patre,qui in vno grauatur,ſcilicet,ꝙ tenetur ex alieno facto,ideo nimirum ſi aliud in compenſationem requiritur, ſcilicet quòd duret verſum. ¶Vel tertiò reſponde,ſecundum Iacob. Butr.& Salicet. hic, quòd hic cauſa conſumauerat effectum, ideo non curamus,ſi poſt habitum effectum non duret implementum, ſecus ſi iam nō fuiſſet habitus effectus. De hoc brocardo vide Angel. latè in lectu. Flo. Iaſon Piſis.

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator inſtituat aliquem hæredem ſecūdum conditiones infra ſcriptas,licèt poſtea nullas conditiones ſcribat,nihilominus voluntas teſtatoris eſt perfecta.*

2 *Dictio ſecundum, non facit conditionem, ſicut dictio ſi.*

3 *Receptus in ciuem dummodo ſoluat datia, & collectas, etiam eis non ſolutis eſt ciuis, licèt cogi poſſit ad ſoluendum.*

4 *Si iudex condemnauerit ruſticum ad ſoluendum omni anno decem ſaccos frumenti ſecundum,quòd anteceſſores ſui faciebant,dato,quod anteceſſores ſui nil ſoluerint,tamen ruſticus tenebitur ſoluere.*

5 *Si ſtatutum diſponat, quòd tale quid debeat ſolui intra decem dies ſub pœna quarti pluris,ſecundum,quod continetur in antiquo ſtatuto, licèt antiquum ſtatutum non reperiatur, tamen vendicabit ſibi locum pœna.*

6 *Si Epiſcopus conceſſit in feudum, vel emphyteuſim ius Eccleſiæ decimandi, & percipiendi quoſcunque reditus præſertim fœni,prout anteceſſores ſui ſoliti erat percipere, dato, quòd anteceſſores nunquam de fœno perceperint, tamen licitè poterit percipere.*

7 *Si concedatur fundus in emphyteuſim,vel feudū ſecundū formā,& conſuetudinem quam habebant tui anteceſſores, quamuis non appareat de forma anteceſſorum, tamen iſta conceſſio valebit.*

8 *Vicus, territorium, & ſimilia habent ſuos proprios fines.*

9 *Teſtamentum debet fieri vnico contextu, ideo non refert in qua parte teſtamenti apponatur conditio.*

LEX VIII.

SI teſtamentum. Diuide iſtam. l. in tres partes.In prima ponitur vna deciſ. In ſecunda illa comprobatur per ſimile Papin.ibi, & argumento vtimur. In tertia ibi,ſinautem.ponitur alia deciſio. hoc dicit. Valet teſtamentū, ſi teſtator non inſeruerit conditiones, vel confinia, quæ prius prędixerat ſe velle apponere,& conditio in quacunque parte teſtamenti poſita reddit inſtitutionem conditionalem. ¶† Not. ex iſto text. ſecundum Bartol. Bald. & Salicet.
1 quòd ſi teſtator inſtituat aliquem hæredem non ſimpliciter, ſed ſecundum conditiones infra ſcriptas, licèt poſtea nullas conditiones ſcribat, nihilominus voluntas teſtato. eſt perfecta,quod eſt notabile, quia ſi eſſet impefecta ratione voluntatis non impletæ, teſtamentum non valeret. l.ſi is, qui deſtinauerat.ff.de teſta. & l. furioſum. ſupra qui teſtamen. facere poſſunt. Tu pondera ſingularius text. in verbo, *morte præuentus*, quod licèt aliàs, quando teſtator morte præuentus non potuit perfectè diſponere id, quod intendebat, eius diſpoſitio tanquam imperfecta ipſo iure vitietur, dicta.l.ſi is, qui. iſtud limitatur per hūc tex. ſi teſtator tūc in ipſa ꝯfectione teſtamēti erat dicturus, ſecus ſi reſeruabat in aliud tempus, nam reſeruatio non arguit imperfectionem voluntatis, quin tale teſtamentum dicatur perfectum, ex quo teſtator tunc nihil aliud diſponere intendebat de præſenti, ita eſt text.ſingula. hic, ſecundum domin.Franciſc. de Aret.hic,& probat clarè iſte text. ibi, *alia ſcriptura ſe declaraturum promiſit*, & text. in l. cùm pater.
2 §.final.in verbo *alia ſcriptura*. ff.de legat. ſecundo. ¶† Secundò not. ex iſto text. vnum,ad quod tota die allegatur iſta l.quòd
a dictio ſecundum,[a] non facit conditionem,ſicut dictio ſi.[b] cō
b cor.tex.in cap.Abbate.S.Syluani. de verbor.ſignific. de qua dictione dic,vt per Barto.in extrauagan.ad reprimend.in verbo, prout.Bald. hic in ſecundo notab. Cyn.in l.ſecunda. C.de contrahend. & commit. ſtipula. adde idem eſſe in dictione dum
c modo,[c] quæ non facit conditionem, gloſſ.in capitul.non poteſt.in verbo retinere.de præbend.in 6.Bald.in capitul.dudum.
3 el ſecūdo.in 12.colu.de elec.† Vbi ꝑ hoc decidit not.q.quā dicit fuiſſe de facto,quòd ſi aliquis receptus fuit in ciuem,dummodo ſoluat datia, & collectas, quòd etiam eis non ſolutis eſt ciuis,ſed cogi poteſt ad ſoluendum,per Bartol.in l.prima.in 2.q.
4 principal.ad fin.ff.de condit.& demon. † Iſtud not.text.facit ad
d pulchram deciſio. ſi iudex[d] condemnauerit ruſticum ad ſoluendum omni anno decem ſaccos frumenti, ſecundum, quod anteceſſores ſui faciebant,dato,quòd anteceſſores ſui nil ſoluerint, tamen ruſticus tenebitur ſoluere, quia illa dictio ſecundum,nullam conditionem facit,ſecundum Guliel.de Cu. & Bartol.in l.eum qui.§.Iulian. quoque. ff.de conſtitu. pecun. per illum text. & per iſtum. Idem tenent Ioan. Andr. in addit. Specul.in titul.de feud.in princip. & Franciſc. Tig. Alber.Ang. & Paul.hic,& domin.Alexand.in conſilio 145.in 2. volum.incip. quoniam abundè. Vide ſimilem quæſt. feudalem per di-
e ctionem ſicut,[e] per Oldrad. Lauden. in conſilio 121.quod in-
5 cip.ad 1.quæſtio. in ſecundo dubio. ¶† Similer facit iſte text. quod ſi ſtatutum diſponat, quòd tale quid debeat ſolui intra 15.dies ſub pœna quarti pluris ſecundum, quod continetur in antiquo ſtatuto, licèt ſtatutum non reperiatur, tamen vendicat ſibi locum pœna, ſecundum Bartol. in l.admonendi.in ſecunda colum. ff. de iureiuran. vbi dixi, & ibi mouetur Bartol. per iſtum text. & minus bene, cùm text. iſte loquatur in materia merè fauorabili, ſed illud ſtatutum loquitur in materia pœnali, & ſic odioſa. l. cùm quidam. ff. de liber. & poſthum.
6 † Similiter facit ad quæſtio.de facto,in qua Pau. refert ſe conſuluiſſe in dicta l. admonēdi.in 5.col. de Epiſcopo,qui conceſſit in feudum,vel in emphyt.ius Eccleſiæ decimandi, & percipiendi quoſcunque reditus,præſertim fœni,prout anteceſſores ſui ſoliti erant percipere,dato, quòd anteceſſores nil vnquam de fœno perceperint, iſte tamen licitè percipere poterit, non curando de illa qualitate adiecta per dictionem ſm, imò ſin-
7 gularius,ſi verum eſt, quod decidit Paul. hic? ſi † concedatur fundus in emphyte. vel in feudum, ſecundum formam, & ſecundum conuentionem, quam habebant tui anteceſſores, quamuis non appareat de forma anteceſſorum, tamen iſta conceſſio valebit, quia dictio, ſecundum, non eſt caſualis,ſed exponitur pro quia anteceſſores tui habuerunt, & licèt ipſe non dicat,inuenio, quòd ante eum Angel. idem determinat in lectur.Floren. Alij nihil tangunt: eſſet aduertendum, quòd iſta conceſſio nihil valet, propter incertitudinem penſionis præſtandæ: nam ſicut non valet emptio, vel venditio non cōſtituto pretio,item ſicut nō valet locatio, non conſtituta mercede,ita non valet contractus emphyteuticus ſine penſione.l. 1.vbi Bar.& alij.C.de iure emphy.& l.ſi merces.ff.loc.vnde puto conſiderandum eſſe,aut conceſſio fuit facta ſimpliciter ſm formam

ADDITIONES.

a Dictio ſecundum.Adde Bartol.in l.eum qui.in § Iulianus quoque. de conſtit. pecun.

* Et quæ ſcribit Catel.verſi.ſecundum.

b ¶Dictio ſi. Adde Bartol. in l. prima.ff.de condi. & demonſtratio. Ioan. Andr. in capitul.ex parte.de reſcrip. Cardi.in capit. verum.de condi.appoſi.

c ¶In dictione dummodo. Adde Bartol.in l.quibus diebus. in §.final. de condi. & demonſtr.

* Et dic,quòd hæc dictio, dummodo, modum importat,teſte Bartol. hic alleg. Imò denotat contrarietatem aduerſus præcedentia, vt not.Pariſ. conſil. 47 numer.7.& 8.libr.3. MASVER.

d ¶Si iudex. Adde Iaſ. in l. ſi quis in aliquo. in fin. C. de edend. facit.l. final. cum gloſſ.in verſicul.difficultatibus.& ibi dicitur.infra de edict. diui Adriani tollen. PVRPV.

e ¶Sicut.Adde Ioan.Andr. in cap.damnamus.in §.cùm ergo. de ſumma Trini. Idem in capit.1.de ſacr. vnct.in glo.in verbo ſicut.

formam antecessorum, & de illa forma aliter non apparet, & tunc teneo, quod concessio sit nulla propter omnimodam incertitudinem pensionis, quæ non declaratur de per se, nec per relationem antiquæ formæ, de qua nihil constat. arg. l. certum. ff. si cer. pet. & l. asse toto. ff. de hæred. insti. aut pensio fuit specificata, & alia opportuna declarata, & isto casu posset procedere decisio Angel. & Paul. de Castr. hic, dato, quod de forma antecessorum aliter non appareat, ex quo contractus habet sua requisita expressa, vide tamen ad hoc, quod decidit Bald. in l. cōtractus. C. de fid. instrum. in 4. colu. & secundum eius decisionem intelligo, & singul. limito, quæ proximè dixi. † Nota tertio ex secunda parte text. quod vicus, territorium, & similia habent suos proprios fines. Et ideo facit s̄m Barto. & alios hic, quod si accusas aliquem, quod mouerit exercitum, vel caualcatam contra aliquod castrum, vel aliquam terram, sufficit dicere in libello territorium pro finib. absque eo, quod alius locus specialis apponatur, eo quia tale delictum vniuersum territorium respicit, prout etiam tenet Io. And. in c. cùm ad sedem. de resti.
9 spol. in nouella. ¶† Ex tertia parte text. not. quod cùm testamentum debeat fieri vno contextu. l. cùm antiquitas. s̄. de testam. nō refert in qua parte testamenti apponatur conditio. l. quib. diebus. in princip. & §. quidam Titio. ff. de condi. & dem. secus est in contrib. glo. est not. in l. 2. in princ. in gl. mag. ad fi. ff. de in diem addic. ¶Gl. 1. diuiditur in 5. partes, nam opponit contra tex. & quatuor sol. ponit. partes patent in gl. 1. sol. falsa est, quia continet correctionem. Secunda etiam non placet, quamuis Bart. Ang. Fulg. & Alexan. videantur eam tenere. Tertia solu. ibi, vel aliter hoc dixit. Aduerte, ista sol. gl. habetur duob. modis. Vno modo, quod testator fuit vsus verbo præsentis temporis, quia dicit, Titius hæres esto, s̄m conditiones. j. scriptas, & quia fuit hæres non vitiatur, ideo, quod conditiones non fuerint appositæ, sed in contrario vsus est verbo futuri temporis, si Titius hæres erit. Istam solut. ita intelligit, & sequitur Ange. hic. Sed ista sol. non videtur bona, per l. quoniam indignum. s̄. de testa. vbi dicit text. non referre, an testator dicat hæres esto, an hæres erit, & sic in futurum. Alio modo habetur sol. gl. & ita habuit Bar. qui eam tenet, & similiter sequuntur Ang. Paul. & Alex. hic, quod in hac. l. testator apposuit dictionem secundum, quia dixit, Titius hæres esto, secundum conditiones. j. scriptas, tunc quamuis omittantur conditiones, valet institutio, eo quia dictio secundum, non facit conditionem, vt dixi in text. sed in l. contraria testator apposuit conditionem si, quia dixit, Titius hæres esto, si cōditiones. j. ascripsero, & tunc si conditiones non sunt ascriptæ, & sic conditio non sit impleta, vitiatur institutio. tolle simile, nam falsa causa adiecta legato non vitiat legatum, secus in conditione adiecta legato, quæ bene vitiat. text. est notab. de vtraque in l. demonstratio falsa. §. quod autem. ff. de condi. & demonstra. Tolle secundum simle. pone, lego tibi cētum arbitratu Titij, valet legatum, quamuis Titius non arbitretur, secus si conditionaliter. l. prima. ff. de de legat. secundo. & ex hac solut. collige per te pulchram limitationem ad hunc
* tex. *Contra istam communem solut.* stringit tex. in l. secunda. in princip. ff. de hæred. instit. vbi dicit tex. quod non est differentia, an dicatur, instituo tales hæredes ex partib. quas ascripsero, vel si ascripsero, quia vtroque casu quamuis nihil ascribatur, tamen valet vtrobique institutio. Breuiter omissis multis dictis per Doctor. in dict. l. 2. quos diffusè refert domin. Alexand. hic, vera solu. est, quando conditio immediate apponitur ipsi institutioni, tunc si omittatur, vitiat institutionem, sed dict. l. secunda. proprie loquitur, quando conditio est apposita non institutioni, sed distributioni partium, & ita respondet Barto. in l. Stichum, qui meus erit. ff. de legat. primo. & in effectu Paulus hic. ¶Cōtra istam communem solut. aliqualiter obstat, quia dicere, quod in dict. l. quoties. §. tantundem. ibi testator vsus sit conditione si, non caret diuinatione ad illum textum. & Imo. in l. cùm pater. §. final. ff. de legat. secundo. non tenet istam communem solut. tamen cùm non possit sine difficultate responderi, hanc pro minus periculosa teneas. ¶Quarta solut glos. est falsa, quia sic magis attenderetur scriptura quàm voluntas testatoris, quod non est dicendum. Aliam solutionem ponunt Bartol. & Imol. in d. §. tantundē. quā sequuntur Paul. & Fulg. hic, sed nil est, ideo non refero. quasdam alias ponit Angel. hic in lect. Flor. quæ omnes diuinant. Ias. Pisis.

SVMMARIVM.

1 *Sub expressa vulgari quomodocunque facta siue simpliciter, siue in aliquem casum, semper continetur tacita pupilla. sed non habet effectum contra matrem.*

2 *Vulgar. quantuncunque sit concepta in vnum casum indiuiduum, siue specialem, tamen per hoc non stat exclusiuè, imò omnes casus vulgar. substitu. tacitè continētur, ac si substi. simpliciter fuisset facta.*

3 *Vulga. in casibus tacitis non admittitur contra matrem ea viuente, sed bene ea mortua contra alios.*

4 *Casus substi. tacitus, qui continetur sub expressa vulgari etiam non admittitur contra matrem.*

5 *Substitutio vulgaris tacita, quæ continetur sub expressa pupillari, bene excludit matrem, sed vulgaris tacita, quæ continetur sub vulgari expressa, matrem non excludit.*

6 *Substitutus excludit cohæredem, qui vult venire per ius accrescendi.*

LEX IX.

a CVm quidam. Ista. l. est valde subtilis, & speculatiua in eius intellectu, & est vna ex principalioribus. ll. quæ allegētur in materia substitution. Diuide .ā in tres partes principales. In prima ponitur thema, & elicitur quæstio. In secunda ponitur dubitatio Papin. & Vlpia. & ratio dubitandi ibi, tam Vlpiano. In tertia, & vltima ponitur decisio Imperatoris cum distinctione ibi, nos itaque in hac specie. Le-
* gitur altero de quatuor modis, vno modo secundum glo. *quæ est communis*: secundo modo secundum Bartol. & vterque intellectus est pulcher, subtilis, & valde disputabilis, tertio modo legitur secundum Angel. in vtraque lectur. scilicet Flor. & plenius in Perusina, & dicit Angel. quòd est suus nouus intellectus, secundum quem ista. l. redditur singula. & non habet consociam. ego quarto loco infra subijciam alium intellectū. ¶Primo modo legitur, secundum gloss. & Doctor. tam Antiquos, quàm Modern. indifferenter, excepto Bartol. quod in hac. l. fuit facta expressa vulgaris substitutio, & in hoc nemo dubitat, & ita expressa expirauit, eo quia natus fuit posthumus, prout dicit text. & adiuit hæreditatem, & hic est punctus, cùm litera non exprimat, quo casu per aditionē hęreditatis proculdubio expirat vulgaris. l. quamuis. & l. post aditam. infra titul. primo. solùm ergo erat dubium, quia regula est, quod si testator faciat vulg. substi. expressam, quod sub expressa vulgari continetur tacita pupil. text. est in l. iam hoc iure. in princip. ff. de vulgari & pupillari, & l. quamuis. vbi dicetur. infra titul. primo. dubium ergo erat in hac. l. quamuis expressa vulgaris expirauerat, eo quia natus erat posthumus, & adierat hæreditatem, nunquid saltem substitutus admitteretur ex tacita pupil. contenta sub expressa vulgari, cùm iste posthumus mortuus sit impubes, & consequenter potuit esse locus substitutioni pupil. & in hac. l. deciditur, quod quamuis verum sit, quòd sub expressa vulga. contineatur tacita pupillaris, iurib. præallega. tamen illa tacita pupil. non admittitur contra matrem, nec eam excludit, & secundum istum communem intellectum ista. l. hoc dicit. Substitutus vulgariter non succedit ex tacita pupillari, quæ iuris præsumptione continetur sub expressa vulgari, si mater extat. Sed ea præmortua ante pupillum, bene substitutus admittitur
* ex illa tacita pupil. substitutione. hoc dicit. *secundum communem, & verum intellectum*, vel sic breuius. Tacita pupilla. cōtenta sub vulgari facta in vnum casū specialē non admittitur cōtra matrem. hoc dicit. Et tenendo istum intellectum, oportet præsupponere tria in hoc text. Primò, quòd in hac. l. hæreditas fuit adita per tutores prioris posthumi, & consequenter in quantum text. dicit posthumus natus impubes decessit, & non aperit, vtrum adita hæreditate, debet necessariò intelligi, scilicet post aditam hæreditatem. Secundò oportet præsupponere, quòd cùm hæreditas fuit adita, quòd per aditionem hæreditatis expirauit vulgaris substitutio, & quælibet eius species non solùm in casu expresso, sed etiam in casu tacito, & consequenter oportet te præsupponere, quod in hac. l. nihil tractetur de vulga. substitu. nec in casu expresso, nec in casu tacito, tamen non expirauit pupil. substit. contenta sub expressa vulgari, quia illa durat etiam post aditam hæreditatem, dummodo pupillus moriatur in pupillari ætate, & de ista tacita pupillari dubitatur in hac. l. nunquid ex ea substitutus admittatur, & matrem excludat. tertiò oportet te præsupponere, quod in hac. l. agaẗ de duab. substitutionibus, scilicet de vulgari
1 expressa. Item de pupillari tacita sub ea intellecta. ¶† Ex ista
* lec. *secundum communem intellectum* not. quod sub expressa vulgari quomodocunque facta siue simpliciter, siue in aliquem casum, semper in illa expressa vulgari continetur tacita pupilla. siue mater sit in medio, siue non, nam in ista. l. mater erat. & tamen continetur tacita pupillaris, quod patet ex isto text. in fin.

ADDITIO.

a ¶Et est. Vide Socin. lib. 2. consil. 59. visis. PVRPV.

in fi. vbi dicit, ꝙ ſi mater præmoriatur ante impuberē, ꝙ ſub-
ſtitutus admittitur ex tacita pup. ergo hic eſt text. ꝙ quamuis
mater adſit, tamen ſub expreſſa vulg. cōtinetur tacita pup. ſed
non habet effectum contra matrem, ſed ea bene mortua con
tra alios, & ita ad hoc no. iſtum tex. Bar. nō hic, ſed in l. precib.
j. tit. 1. in 1. colum. Et ex hoc apparet malè dixiſſe gl. in l. Centu
rio. ff. de vulg. & pup. in gl. fi. magna ſuper verbo duntaxat. circa
medium, quæ dicit, quòd ſub expreſſa vulgari non continetur
tacita pupillaris, quando mater eſt in medio, nam dicit de di-
rectò contra iſtum text. niſi ſalues illam glo. quòd non conti-
netur. ſ. cum effectu, eo quia effectum non habet contra ma-
trē, & ita ſaluauit illā gl. Bal. & Pau. hic. ¶ Scđò hēs ex hac. l. ſe-
cundum iſtum communem intellectum vnum, quod Bart.
dicit ſe neſcire alibi, per quod not. declarantur omnes leges
iſtius materiæ. nam nos habemus regulam, quòd quando ſub-
ſtitutio vulg. expreſſa eſt facta ſimpliciter ſub illo caſu indefi-
nito, ſi hæres non erit, tunc bene continetur tacita pupillar. &
contra d. l. iam hoc iure. in prin. & d. l. quamuis. j. tit. 1. illa autē
conditio vulgaris, ſi hæres non erit, habet multos caſus ſpe-
ciales, ſi hæres non erit, eo quia non velit, vel eo quia non
poſſit. l. cùm proponas. vbi caſus in princip. ſupra de hæredib.
inſti. poſteà ille caſus ſi hæres eſſe non poſſit, ſubdiuiditur in
plures caſus, ſi hæres eſſe non poſſit, eo quia non ſit natus, vel
eſt incapax, vel alijs modis. hic habes caſum ſing. quòd ſi ſubſti
tutio pupillaris fiat ſub illo caſu indiuiduo, ſi hæres eſſe non
poſſit, quia non naſcatur, quòd etiam tunc continetur tacita
pupilla. ſicut ſi vulgaris expreſſa facta fuiſſet generaliter, &
indefinitè. caſus eſt in hac. l. & ita etiam not. Bart. in l. 1. in prin.
ff. de vulga. & pupil. in 4. q. prin. in tertio effectu ſubſtitutionis
vulgaris. Et circa hoc vide multos quotidianos caſus in pra-
ctica, quos poſui in d. l. cùm proponas, & bene caderent etiam
hic, & ibi etiam feci mentionem de vna ſing. deciſione Fulg.
hic poſita per eum, in qua dicit, quòd habuit conſulere de
facto. ¶ Iſta lect. licèt ſit *communiter approbata*, tamen Bartol. di-
uini ingenij dicit, quòd quamuis iſta lect. ſit communis, & ve
ra in ſe, tamen putat, quòd non ſit bona ad hanc. l. nam ſecun-
dum eum, qui bis repetit iſtud argu. non eſt veriſimile, quòd
Vlp. & Papin. ſummi legū vertices dubitaſſent de iſto caſu, de
quo eſt tex. legis. ſ. an tacita pupillaris comprehenſa ſub expreſ
ſa vulgari matrem excluderet. text. eſt in d. l. precibus. infra tit.
1. vbi caſus ad literam. Corroboratur iſta inductio, quia ſi taci-
ta pupillaris non admittitur contra matrem, quando mater
non fuit cohęres inſtituta. d. l. precib. ergo minus erat dubitan
dum, qñ mater eſt inſtituta cohæres, quo caſu cenſetur ma-
gis dilecta à teſtatore, vt dicit text. hic in verſicul. ſi enim. Et ſi
dicis, iſtud argu. Bartol. videtur fragile, quia iſti Iuriſconſult.
fuerunt lōgo tempore ante, quàm eſſet facta illa. l. precib. quia
l. præcib. eſt lex Diocletiani Imperatoris, ſed Papin. fuit tempo
re Octauiani, & Vlpia. tempore Alex. qui fuerunt multo tem
pore ante Diocletianum. quid ergo ſcire potuerunt de illa
l? potes dicere omittendo illos Iuriſconſult. vt ipſe dicit, quòd
ex quo iſte caſus erat deciſus clarè ante iſtam. l. certè Iuſtinia-
nus huius. l. auctor, qui fuit longo tēpure poſt Diocle. non de
buit dubitare de hoc, cùm eſſet clarè deciſum in illa. l. precib.
Secundò, & adhuc ſubtilius ſuſtine fundamentum Bartol. in
forma, quòd Iuriſconſulti non debuerunt de hoc dubitare,
quia pondera, quòd Bart. non principaliter allegauit. l. precib.
tanquam. l. Diocletiani, ſed ponderauit, quòd tex. ibi dicit, nam
non eſt incerti iuris, quòd mater per ſubſtitutionem tacitam
non excluditur, ergo cùm text. ibi præſupponat, quòd illud
non erat incerti iuris, ergo illud erat ante. l. precib. ergo iſti
Iuriſconſult. de hoc non dubitaſſent, & quòd in ſpecie ſit me-
lius, & ſubtillius quam hic, inducit ipſam. l. præcib. Bartol. in l.
1. in princip. ff. de vulgar. & pupil. in 5. quæſtio. quartę quæſtio.
princip. & Paul. de Caſtro non hic, ſed in illa. l. precib. in 1.
colum. in fin. ¶ Et propter hoc Bartol. poſuit alium intele-
a ctum, [a] quem ipſe ſolus tenet, nec habet cum eo alium tenen-
tem, & ſecundum intellectum Bartol. hoc dicit. Vulgaris ex-
preſſa in vnum ex multis ſpecialibus caſibus, qui continentur
ſub vulgari, non porrigitur ad alium caſum non expreſſum,
quando mater eſt in medio, quæ ſit cohæres. hoc dicit ſecun-
dum intellectum Bartol. vel ſic. Vulgaris tacita contenta in
vulgari expreſſa facta in vnum caſum tantum, non admittitur
contra matrem impuberis, quæ ſit data cohæres. hoc dicit ſe-
cundum intellectum Bartol. ſecundum quem iſte text. neceſ-
ſariò debet intelligi, quòd pupillus non adiuit hæreditatem
patris, quia ſi adiuiſſet, ea adita, expiraret quæcunque ſubſti.
vulg. in quocunque caſu ſiue expreſſo, ſiue tacito. l. poſt aditā.
j. titul. 1. & ſic tunc non poſſet tractari de aliqua vulgari ſubſti
tutione, an aliquo caſu locum habeat contra matrem, & ſic
dum text. dicit, quòd poſthumus impubes deceſſit, debet intel
ligi, ſcilicet non adita hæreditate. & vltra Bartol. comprobare
potes, quia adire hæreditatem eſt facti, & facta nō præſumun-
tur, niſi ꝓbētur. l. in bello. §. factæ. ff. de captiu. vnde aditio hǣdi-
tatis, ex quo text. non dicit, præſumi non debet, prout declarat
Bartol. in l. is poteſt. ff. de acquiren. hæred. Item ſuadetur alio
fundamento, quia text. in dict. l. precib. dicit, & patris hæres
extitit, quod non dicit in hoc text. Item etiam in ſuo non præ-
ſumitur immixtio, vt declarat Bar. poſt glo. in l. neceſſarijs. ff.
de acq. hær. ſi tu dicas, dato, ꝙ in hoc text. non appareat, ꝙ iſte
adiuerit hæreditatē patris, & ſic ꝑ aditionē fecerit ceſſare vul-
garē ſubſtitutionem, tñ non poteſt negari, quin poſthumus eſ-
ſet hæres vigore ſuitatis patri, quia efficitur ſuus hæres patri,
ſicut ſi ipſe eſſet natus viuente patre. §. poſthumi. inſti. de hæ-
red. quæ ab inteſta. vnde ex potentia ſuitatis tranſmittit hære-
ditatem ad quoſcunque. l. apud hoſtes. infra de ſuis, & legit. di-
cam in l. ſi infanti. j. de iure deliberan. ergo ſubſtitutus debet
excludi, quia ſubſtitutus vulga. excluditur, ſiue inſtitutus ſit ip-
ſe hæres, ſiue alium faciat hæredem. l. cùm proponas. ſ. de hæ-
redib. inſti. reſpondebat Bartol. hic in fin. ꝙ cùm iſte impubes
haberet matrem cohæredem, & ſic extraneam, certè datio co
hæredis extranei ſuſtulit effectum ſuitatis, & ſic potentiam
tranſmittendi. l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. ff. ad Trebel.
& ſic ſecundum iſtum intellectum Barto. in hac. l. nihil tracta-
tur de ſubſti. tacita, ſed ſolùm tractatur de vna ſubſtitutione
vulgar. & patet in text. qui in ſingulari dixit ſubſtitutionem. Et
ſecundum intellectum Bartol. hic eſt text. ſingular. quòd licèt
regulariter ſubſtitutio vulgaris non concepta ſub illo genere,
nec ſub illo indefinito, ſi hæres non erit, ſed concepta in vnum
caſum ſpecialē, & indiuiduum, tacitè tamen comprehendit
omnes alios caſus vulgaris ſubſtitutionis, licèt videretur, ꝙ ex
preſſio vnius caſus alios excluderet, hic non excludit, imò
omnes alios continet, ſed illi caſus taciti vulgar. ſubſti. conten-
ti ſub illo caſu expreſſo, non excludunt matrem, nec faciunt
admitti ſubſtitutum contra matrem donec viuit, ſed ea mor-
tua bene habent effectum, ita eſt caſus in hac. l. melior de iure,
ſecundum intellectum Bart. quem clarius Bartol. repetit in l. 1.
in princip. ff. de vulgar. & pup. in 4. q. princip. verſi. quinto quę-
ro quid de vulgari partim expreſſa. ¶ Tenendo iſtum intel-
lectum Bartol. qui pro certò eſt ſingul. habes ex iſto text. mul-
2 ta ſingu. notare. ¶ † Primò, ꝙ vulgaris quantuncunque ſit cō-
cepta in vnum caſum indiuiduum, ſiue ſpecialem, tamen per
hoc non ſtat excluſiuè, imò omnes caſus vulgar. ſubſti. tacitè
3 ꝯtinent, ac ſi ſubſtitutio ſimpliciter fuiſſet facta. ¶ † Scđò hēs,
ꝙ vulgaris in illis caſibus tacitis non admittitur contra matrē,
nec matrē excludit, donec ipſa viuit, ſed ea mortua bene ad-
4 mittitur cōtra alios. text. eſt hic. ¶ † Tertiò habes notare, quòd
quemadmodum nos habemus text. l. quod tacita pupillaris,
quæ continetur ſub expreſſa vulgari contra alios, tamen con-
tra matrem non admittitur, tex. eſt clarus in l. precib. in verſic.
non eſt incerti iuris. infra titul. primo. ita hic habes text. ſingul.
quòd caſus ſubſtit. tacitus, qui continetur ſub expreſſa vulga-
5 ri, etiam non admittitur contra matrem. ¶ † Quartò habes ex
hoc correlariè notare pulchram limitationem ad id, quod te-
net gloſſ. final. hic ad fin. quæ dicit, quòd ſubſtitutio vulgaris
tacita bene excludit matrem, quia tunc tractatur de ſucceſſio-
ne mariti. illa gloſſ. ſanè intelligitur in ſenſu ſuo, ſcilicet in ta-
cita vulgari, quæ continetur ſub expreſſa pupill. in illa verum
dicit, quod excludit, ſed pupil. tacita, quæ continetur ſub vul-
gari expreſſa, matrem non excludit, text. eſt hic, & cogita tu
prouectè, quæ ſit ratio diuerſitatis, cùm vtroque caſu militet
ratio gloſſ. approbata per omnes, quia vtroque caſu in vulga-
ri ſemper tractatur de ſola ſucceſſione viri, & non impuberis,
& mulier non eſt priuilegiata in hæreditate mariti, ſed ſolùm
6 ipſius filij. ¶ † Quintò principaliter not. ex iſto text. ſecundum
intellectum Bartol. pulchram limitationem ad regulam. l.
ſecundę. §. ſi duo. ff. de bonōr. poſſeſ. ſecundum tabul. vbi tradi-
tur regula, ꝙ ſubſtitutus excludit cohæredem, qui vult venire
per ius accreſcendi: ratio, quia ſubſtitutus venit ex expreſſa ꝓ-
uiſione teſtatoris, & de iure communi, ſed ius accreſcendi eſt
prouiſio. l. ergo prouiſio expreſſa hominis debet facere ceſſare
prouiſionem. l. imò, prout etiam dicit Bal. ſubſtitutio quan-
tuncunque inualida impedit ius accreſcendi. l. pen. ff. de iniuſt.
rup. hic habes ꝯrium. nam in iſta. l. mater fuit data cohęres po-
ſthumo, nato poſthumo, & eo impubere mortuo mater ad
partem impuberis non pōt venire, niſi per ius accreſcendi, ne
teſtator decedat ꝓ parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, & tñ
mater

ADDITIO.

a ¶ Intellectum. Vide Bart. in conſil. 37. quidam. col. j. PVRPV.

mater hic excludit ſubſtitutum , quæ venit per ius accreſcen-
di,ɔ̃ regulam prædict.Et ſi tu ſubtilis diceres, verum eſt, ꝙ ius
accreſcendi non excludit ſubſtitutum expreſſum,& ſic,quan-
do ſubſtitutus venit in caſu expreſſo à teſtatore , quia tunc ve-
rum eſt, ꝙ prouiſio hominis expreſſa facit ceſſare prouiſionē.
l.nam etiam iſtud eſt in iſto text.quia ſi eueniat caſus expreſſus
à teſtatore,& ſic ſi poſthumus non naſcatur,ſubſtitutus exclu-
dit mr̃em , vt dicit text. in fin. Sed qñ ſubſtitutus venit in caſu
tacito,cùm etiam tunc veniat ex prouiſione.l.ex voluntate tñ
defuncti præſumpta , tunc certè ius accreſcendi pōt impedire
illum caſum tacitæ ſubſtōnis, cùm ēt ius accreſcendi ſit tacita
ſubſtitutio.l.ſi Titio, & Męuio. §.Iul. ff.de legat. 2. & ſic nil eſt
ſing.in hoc tex.quia dico,ꝙ aſſūmptū eſt falſum, q̃aq uemad.
ſubſtitutio expreſſa in caſu expreſſo facit ceſſare ius accreſcen-
di.§.ſi duo.eo.modo ſubſtitutio tacita impedit ius accreſcēdi,
tex.eſt in l.fin.in verſi.partemúe.& ibi Bald.in 30. q.& ibi nota-
ui in ſpecie.ſ̃.de hæred. inſti. & tñ hic ſubſtitutio in caſu tacito
non impedit ius accreſcendi,imò eſt hic caſus ſing.in quo ma
ter venit ex iure accreſcendi , q̃uis non impediat ſubſtitutum
in caſu expreſſo ſubſtōnis , tñ excludit in caſu tacito . Et iſtud
ideo eſt ſm̃ Paul.de Caſtr.hic in vlt.col. q̃a tria concurrebant,
primò , q̃a mr̃, ſcđò: q̃a cohæres: tertiò, q̃a ille ſubſtitutus ve-
niebat ex tacita voluntate, ꝑꝑ hæc tria procedit notabile præ-
dictum,ſm̃ intellectum Bar. ſed tu caue, quia in vulgari cùm
non tractetur de hæreditate filij ſed mariti,illud,ꝙ eſſet mater,
parum videtur ad propoſitum,& ſuper hoc vlt.cogita, niſi di-
cas,ꝙ iſtud,ꝙ ſit mater, nō ſit conſiderandum in hr̃ditate ma-
riti, iſtud eſt verum , niſi ſit inſtituta cohæres ſimul cum filio,
q̃a ꝑꝑ hanc inſtitutionem inducitur præſumpta affectio etiā
in hæreditate mariti, vt quemadmodum vxorem plus dilexit
ꝑꝑ filios.l.cùm q̃s.C.de nat. lib. ita voluerit ſubſtitutū excludi.
Et per iſtum modum tollitur vnum fund. Bal. & aliorum hic,
ꝑ ꝙ impugnabant intellectum Bart. q̃a videbatur , ꝙ mr̃ non
poſſet venire per ius accreſcendi, cúm adeſſet ſubſtitutus, qui
impedit ius accreſcendi , ſed dic , vt dixi. ¶Iſtum intellectum
probat Bar.ex quatuor,ex quib.confundit communem intel-
lectum.primò,quia vt dixi, non eſt veriſimile, ꝙ iſti Iuriſcon.
dubitaſſent de caſu.l.ꝑcib.ĩ.tit.1. ꝙ fundm̃ inducas,vt ſ̃.induxi,
tñ potes reſpondere tenendo cōem intellectum,ꝙ dato,ꝙ eſ-
ſet caſus.in dict.l.precib.tñ adhuc non fuit vana deciſio iſtius.l.
eo quia licèt illud eſſet primò deciſum in principio illius. l. ꝙ
tacita pupillaris contenta ſub expreſſa vulgari non excluderet
mr̃em,prout hic,tñ iſta.l.quædam alia decidit, quæ non erant
ibi deciſa.Primò deciditur illud ſingulare, ꝙ Bart. dicit ſe alibi
neſcire,& alij omnes ſequuntur,& ſ̃ retuli, ꝙ nedum vulgaris
plenè concepta in ſuo genere continet ſub ſe tacitam pup.ſed
etiam vna pars vulgaris, & vnus caſus ſpecialis ex multis con-
tinet ſub ſe tacitam pup.& iſtud eſt,ꝙ ſing.decidit iſta. l.Scđò
erat bene deciſum in d.l.precib. ꝙ tacita pup.non excludebat
matrem,qñ mater viuit: quid autem iuris,ſi mater præmoria-
tur,non erat ibi deciſum,nec alibi,ſed in hac.l. deciditur in fin.
Tertiò,vt dicunt Angel.& Imol. & d.Alex. in d.l.1. in princ.ff.
de vulga.& pup.& ſequitur d.Alex.in pen. col.hic in alio pro-
poſito,erat bene deciſum, ꝙ tacita pupil.non excludebat ma-
trem,qñ mater non erat cohæres. d.l.precibus. quid autem,qñ
eſſet cohæres,deciditur in hac.l.ꝙ adhuc idem,ſed ɔ̃rium po-
terat videri, quia ex quo teſtator eam fecerat hæredem, vr̃,ꝙ
voluerit,ꝙ ipſa ſit contenta ea patre,& ſubſtitutus admittatur
in alia parte , ſed contrarium deciditur in hac. l. & ratio ponit̃
in verſi.ſi.n.Sed certè,& iſta fuiſſet friuola dubitatio,quia pro-
uiſio teſtatoris , & ſic hominis tollit tacitam prouiſionem. l.
quæ eſt circa idem.l.ficum ſimilib.C.de pact. conue. ſed circa
ius diuerſum non tollit. vnde per hoc,ꝙ mater fuerit inſtituta
hæres à teſtatore, non vr̃ prohibita ſuccedere filio ſuo impu-
beri in ipſius hæreditate ab inteſtato. Nec dicatur, ꝙ vna cen-
ſeatur hæreditas,arg.l.patris,& filij.ff.de vulgari & pupill. quia
bene vnum dicitur teſtamentum , quando pater in ſuo teſta-
mento ſubſtituit pupillariter filio ſuo impuberi , tamen nō di-
citur vna hæreditas,imò diuerſa, quia hr̃ditas filij eſt luctuoſa
matri,ſed non illa mariti,vt ĩ.proximè dicetur,& ꝙ ſint diuer-
ſæ hæreditates,eſt text. in l.ſed ſi plures. §. filio. ff. de vulgar. &
pupil.Et ſic ex prædictis vides , ꝙ non eſt vana deciſio huius.l.
tñ tu ſubtiliter conſidera, ꝙ principalis dubitatio huius. l.eſſet
vana,quia principaliter hic dubitabatur,nunquid tacita pupil.
contenta ſub expreſſa vulga.matrem excludat, & de principa-
li dubitatione orta inter matrē , & ſubſtitutū caſus erat legis in
d.l.precib.& iſtud & eſt,ꝙ conſiderauit Bar.& principali dubi-
tationi,quæ attendi debet.l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cert.pet.nō
opportunè rñdet.¶Et ideo Ang.hic in vtraque lect.ſed plenius
in Peruſina dicit, ſe ponere nouum intellectum ad hanc.l. per
quem euacuat fundamentum Bar. ſm̃ quem caſus iſtius. l.erit

valde ſing.nec deciſus in d. l. precib.nec alibi: nam dicit aduer-
tendum,ꝙ in hac.l.ſubſtitutio vulg. fuit concepta hoc modo,
ſi poſthumus natus non erit,vnde ſi eueniſſet conditio,inſtitu-
tio fuiſſet pro non ſcripta , quia impoſſibile erat non naſcente
poſthumo, ꝙ aliqua pup.etiam tacita haberet locum,quia nō
naſcente poſthumo verba iſtius ſubſtitutionis per rerum na-
turam erant impoſſibilia , ꝙ comprehenderent ſubſtitutionē
pupillarem, & tamen hic erit caſus ſing. quòd ſubſtitutio vul-
gar. facta in caſu eſſet pro non ſcripta , tamen comprehendit
pupillarem , licèt verba repugnent , ſed non habent effectum
matre viua,ſed mortua ſic,& hoc modo caſus erit ſingular.in
hac.l.nouiter ponderatus , ſecundum Ang. qui non erat deci-
ſus in d.l.precib.& de iſto caſu bene multum dubitauerunt Iu
riſconſul.relati in text. & dicit Angel. iſtud nunquam aliàs au-
diuiſſe, & iſte intellectus Ang. quamuis in ſe poſſet eſſe bonus,
tamen iſta reſponſio non placet , quia ſi tacita pupil.quæ con-
tinetur ſub vulgari expreſſa in eo caſu, quo poteſt pupillarem
comprehendere, tamen non excludit matrem, & hoc eſt iuris
indubitati,vt dicit tex.in l.precib. certè multò minus eſt dubitā
dum , quando vulgaris expreſſa fuit facta in eum caſum , qui
per rerum naturam pupillarem comprehendere non poterat,
vt dicit Ang.nam ſi extendatur, vt tamen pupillarem tacitam
comprehendat , certè longè minus dubium foret, ꝙ matrem
non excluderet , & ſic adhuc per hunc modum magis fuiſſet
ſupina dubitatio illorum Iuriſconſ.& ſic ſi bene conſideras,iſte
intellectus Ang. magis auget, & confirmat arg. Bar.& ſi dice-
res,ꝙ principalis dubitatio huius.l.eſſet ſm̃ Ang. an ſubſtitutio
vulg. facta in caſum , qui ſi eueniat,non pōt per rerum naturā
comprehendere pupillarem , an extendatur ad alium caſum,
qui pupillarem comprehendere pōt, & ſic comprehendat ta-
citam pupillarem , & ſic principalis dubitatio fuerit , an tunc
comprehendatur tacita pupill. quia ſi ſic eſſet tunc principalis
dubitatio non fuiſſet ꝑꝑ matrem exiſtentem in medio, an ſub
ſtitutus ex pup.debuerit admitti. ſed cùm iſta ſit principalis du
bitatio in hoc text.ꝑꝑ matrem exiſtentem in medio,& iſte ca-
ſus eſſet adhuc multò minus indubiatus,ergo intellectus Ang.
ſtare non pōt,vnde credo, ꝙ ad iſtud primum fundm̃ Bart. tu-
tius eſſet rñdere,ꝙ in d.l.precib.in verſi.nam non eſt incerti.nō
eſt clarè deciſum,ꝙ tacita pup. contenta ſub vulgari excludat
matrem, ex quo de pupillari ibi verbum nullum, nec ibi dici-
tur,ꝙ filius,qñ mortuus eſt,eſſet pupillus,ſm̃ ꝙ ibi dicetur ple-
nius poſt Fulg.& Pau.de Caſt.& Moder. & licèt ille tex. poſſit
ad hoc induci,tñ non fuit inconueniens,quòd de hoc ponere-
tur deciſio clara in iſta. l. maximè cùm in ea decidantur multa
alia ſingularia,vt ſuperius retuli.¶Secundò mouetur Bar. quia
tex. ſimpliciter dicit deceſſit , & non dicit poſt aditam hæredi-
tatem.Sed rñde, ꝙ dato,ꝙ tex. nihil dicat de aditione, tñ iſtud
non habet obſtare , quin ſubſtitutio pupillaris locum habeat,
quia ad eſſe pupillaris ſubſtitutionis non requiritur, ꝙ pupillus
adeat,vel non adeat hæreditatem.l.Iul.ff.de acquir.hæred . Bar.
in l.1.in prin.in ver.quartus effectus,& in l.2. verſic.3.quæritur.
ff.de vulg.& pup.Prætereà dato, ꝙ non adiuiſſet, tñ ſuitas ope-
ratur,vt ſtatim deducam.¶Tertiò mouetur Bart. quia text.di-
cit luctuoſam hæreditatē, & non aperit,an loquatur de hære-
ditate impuberis, an mariti, tamen iſtud poteſt retorqueri cō-
tra Bart.ꝙ imò loquatur de ſucceſſione filij,vt patet ex tex.ibi,
ad eius venire ſucceſſionem,iunctis præcedentibus: nam hęreditas
filij eſt illa,quæ dr̃ luctuoſa mr̃i.l.fi.C.cōia de ſucceſ. Et dicere
eius.ſ.mariti,nō eſſet bene dictum , cùm relatio debeat fieri ad
proxima.Item dum tex.loquitur de hæreditate mariti,nō ap-
pellat eā luctuoſam, vt patet ibi,*ſubſtātiæ ſuæ partem*,neq; enim
hæreditas mariti ſemper dicitur luctuoſa. l. pater Seuerinam.
§.ſocius.vbi gloſſ.ff.de condi.& dem. Prætereà ,& fortius ſi tex.
in verbo luctuoſam hæreditatem , loqueretur de hęreditate
teſtatoris , certè non procederet tunc argum à fortiori , quo
argumento vtebatur Papin. vt patet ex text.ibi, multò magis,
ſed eſſet argumētum à pari:ſed ſi intelligimus, quòd loquatur
de luctuoſa hr̃ditate filij impuberis, tunc rectè procedit argm̃
a à maiori a hoc modo , quia ſi teſtator voluit matrem ſucce-
dere ſibi, & in hæreditate ſua , ergo à fortiori videtur voluiſſe,
quòd ſuccedat in hæreditate filij , quæ magis debetur, de quo
argumento,quod fuit Franciſc.de Aret. hic,infra plenius dice-
tur. Sed aduerte defendendo fundamentum Bartol. ſi tu dice-
res,ſi tex. intellexiſſet de luctuoſa hęreditate mariti , & non fi-
lij , certè etiam appellaſſet luctuoſam illam partem , in qua
vxor fuit inſtituta hæres , & tamen illā non appellat luctuoſā.
rñde,quòd ideo iſtam ſecundam portionem appellat luctuo-
ſam, quia eam habet mediante morte filij : alia verò portio,in
qua eſt

ADDITIO.

a ¶Argm̃ à maiori.Adde gl.4.in c.cùm in cunctis.de elect.in c.ſi. in 44.diſtin.

qua eſt inſtituta, acquiritur ſibi etiam viuente filio, ideo non appellatur luctuoſa.¶Vltimò mouetur Bartol. quia text.dicit in ſingulari ſubſtitutione,ergo apparet,ꝙ de vna tantum quęritur,ergo nō de pup.tacita,ſed de vulg.reſpondet Pau. de Caſtr.in pen.col.in fin. quòd attenta conceptione verborum vna dicitur ſubſtitutio expreſſa ,ſicut in breuiloqua,licèt plures cōtineat. d.l. iam hoc iure.vltra Bart. multum ſtringit,quia text. cum myſterio præſupponit matrem fuiſſe cohæredem impuberis,& inde Iuriſconſulti ſumebant argumentum,vt patet in text.ibi,ſi enim & ſuæ ſubſtantiæ. ſed ſecundum communem intellectum iſtud de cohærede nil importaret, & gloſſ. fin.hic apertè fatetur non referre,an mater fuerit cohæres, vel non,& tamen non eſt credendum,ꝙ Imperator iſtud dixerit ſine myſterio iuris, & dicere,quòd importet contingentiam facti, non videtur congruenter reſponſum , niſi diceres , quòd importet illud,quod tenet Ang.in l. 1.in princip.ff.de vulga.& pupilla.& ſ.proximè retuli:vel tertiò potes dicere,quòd licèt illi Iuriſcōſulti facerent in hoc vim,& eſſet eorum allegatio, tamen Imperator de hoc non curat. ¶Iſtum intellectum Bartol. reprobant indifferenter omnes Doctor.hic, & in l. 1. in princip.ff.de vulg.& pupilla.& dicunt Bald.& Paul. de Caſt.hic, quòd propter ambages , & fantaſias Bart. non eſt recedendum à communi intellectu. Et contra intellectum Bartol. tenet Imol.in l. Lucius.ff.de vulgar.& pupillar. & in c. Raynu. in materia pupillaris ſubſtitutionis. de teſtam. & contra intellectum Bartol. facit,quia ſi iſte text.loqueretur tantum de vulga. ſubſtitutione, fruſtra fieret mentio in text. ꝙ deceſſiſſet impub. quia vulgaris ſubſtitutio ita fit maiori ſicut minori.l.2.& l. quamuis ĩ. tit.1.Item fruſtra ponderaret tex.ꝙ eſſet mortuus,quia in vulgari ſubſtitutione non requiritur mors, ſed repudiatio, vel abſtenſio facit eſſe locum vulgari ſubſtitutioni: ſed in pupillari bene requiritur, ꝙ ſit mortuus, ergo oſtendunt, quòd text.loquatur de pupil.& non de vulga.ſubſt.Nec potes,dicere,quòd hic denotetur contingentia facti, ex quo tex. iſtud toties repetit.ſ.trib.vicibus, & maximè cùm iſtud ponat in deciſione per ea,quæ dixi in l.vnica.poſt gl.C.quando non pet.part.¶Tertiò ſtringit contra intellectum Bart.ſecundum Ang.hic, quia impoſſibile eſt tex.loqui de ſubſtitutione vulgari.nam mater præmortuo impubere admittitur per ius accreſcendi, quia cohęres,vt ſ.declaraui.Sed ego habeo, ꝙ ius accreſcendi tranſmittitur,eo quia non accreſcit perſonæ, ſed portio portioni.l.ſi ex pluribus. ff. de ſuis, & leg.ergo quamuis mater moriatur ante impuberem , tamen ſubſtitutus non deberet admitti, eo quia mater mortua tranſmittit ius accreſcendi ſi non adiuit, vt dicit Bar.& iſtud eſt contra iſtum text.in fin. Iſtud argumen.ſatis ſtringit,tamen potes diſputando reſpondere,quòd dato,quod impubes non adiuerit,tamen dico,ꝙ mater non potuit tranſmittere ius accreſcendi in caſu iſto, quia licèt regulariter ius accreſcendi tranſmittatur. d. l. ſi ex pluribus.tu conſidera , ꝙ cum in hac.l.mater admittatur non de iure communi, ſed de iure ſpeciali,quia mater,& ſic ex priuilegio perſonæ, nam alia perſona excluderetur,vt hoc text.in fin.ego habeo,quòd illud, quòd ſpeciali priuilegio perſonæ conceditur, non tranſmittitur.text.eſt in l.ex plurib.ff.de admin.tutor.in l.cùm patronus. ff.de leg.2.in l.priuilegia.ff.de regul.iur.iuncta.l.mulieri, & Titio.ff. de condi. & dem. & ſic ille fauor non militat in hærede matris, prout militabat in ipſa matre viua . ¶Quartò contra Bart.ſtringit fundamentum Fulg.& Paul.hic in pen. colum.ꝙ ſibi aſcribit dom. Alex. & fuit etiam fundamentum Angel. & Imol.in l.1.ff.de vulg.& pupill.nam ſecundum Bart.intellectū oportet præſupponere, ꝙ in hac. l. impubes non fuit hæres, quia adita hæreditate quæcunque vulg. ſubſtitutio expiraſſet, modo ſic,dato,quòd in hac.l.impubes non adiuerit hæreditatem, tamen quia erat ſuus hæres, ex potentia ſuitatis ad alium tranſmittit hæreditatem , ergo cùm alium fecerit hæredem, ceſſat vulga.ſubſti. & ſi dicis,vt dicebat Bar.quòd hic eſt datus cohæres extraneus,& datio cohæredis extranei tollit effectum ſuitatis,quia dico,quòd in hoc errat Bar.quia licèt datio cohęredis extranei tollat ſuitatem quo ad alia,tamen nō tollit quo ad tranſmiſſionem , quia non tollit in his, quæ veniunt extra teſtamentum,vt eſt tranſmittere.text.eſt in l.ſi fratris, vbi Bar. met ita firmat.ĩ.de iure deliber.l.apud hoſtes ĩ.de ſuis, & legit. & latè Bart. & alij in l.ſi filius, qui patri.ff.de vulg. & pupil.& ſi dicis , quòd datio cohæredis extranei non impediat effectum ſuitatis.vt dicit Bart. tñ in hac.l.errat, quia vltra hæredē extraneus erat ſubſtitutus vulgariter , qui tollit ſuitatē.l.ſi filius hæres.ff.de liber.& poſthum.reſpondet notabiliter Paul.de Caſtr. & domin. Alexand. hic , quòd eſt verum, quando ſubſtitutus vulgaris eſt datus ſub conditione , ſi filius noluerit eſſe hæres, ſecus quando eſt datus in caſum impotentiæ,vt hic,ſi poſthumus natus non erit,tunc non tollitur ſuitas, vt declarat Bar.& alij ſequuntur in l.Gallus.§.& quid ſi tantum. in verſi.ſed contra.ff.de lib.& poſthum.Bald. in l.cùm proponas. ſ. de hæredi. inſti.Ego vltra eos aliter reſpondeo,inquantum dicitur,ꝙ vulgaris ſubſtitutio tollit ſuitatem,procedit in vulgari expreſſa,& quando expreſſa locum habet : ſed tacita vulgaris,de qua tractatur in hac.l.ſecundum Bartol. illa non tollit exiſtentiam ſui hæredis,vt probatur in l.ſi filius,qui ſe paterna. ff.de acquiren. hæred. iuncta d. l. ſi filius hæres. & ita declarat Bald. in l. poſt aditam.infra titul.primo.& notabiliter Bal. in l.Papin. §.quarta.ff.de inofficioſ. teſtamen. & ibidem etiam Angel. Bald. in l. apud hoſtes. C.de ſuis, & legit. Imol.in d.l.ſi filius hæres. Sed ſuſtinendo intellectum Bart.potes dicere,quòd licèt neutrum de per ſe potuiſſet tollere exiſtentiam ſuitatis in hac. l. nec datio cohæredis extranei de per ſe , nec datio vulgaris ſubſtituti in caſu tacito , tamen cùm ambo ſint iūcta, hoc eſt datio cohæredis extranei,& vulgaris ſubſtitutio, certè iſta ſimul iuncta debent ſimul poſſe tollere, quia duo vincula [a] ſimul iuncta debent plus operari. in Auth. de conſan.& vter. fratri.in prin. Authen.itaque.C.communia.de ſucceſ. & capit.1. cum gloſſ. de treug.& pac.Item quæ non proſunt ſingula,multa iuuant.l. 2.§.fin.ff.de excu. tutor. Item etiam intellectum Bartol. quòd non adaptetur ad iſtam.l.impugnat.d.Franciſc.de Aret. in l.1. ff.de vulg.& pupil.in 4. quæſt.principali Bartol. in quarto effectu vulgaris ſubſtitutionis,motus vltra Doctor. fortiſſima ratione,vt ipſe dicit: nam text.hic dicit , quòd ſi teſtator reliquit vxori ſubſtantiam ſuam , faciendo eam cohæredem , multò fortius videtur reliquiſſe ſibi luctuoſam hæreditatem , quæ verba de neceſſitate intelliguntur de hæreditate filij, quòd probat , quia ſi intelligerentur de hæreditate teſtatoris , tunc non eſſet fortior ratio , cur mater deberet ſuccedere ex iure accreſcen.excluſo vulgar.ſubſtituto,ſed eſſet par,& eadem ratio,qa totum eſſet ſubſtantia teſtatoris. Quinimo eſſet minor ratio in excludendo ſubſtituto,quia in prima dimidia parte hęreditatis mulier fuiſſet vocata ex iudicio expreſſo teſtatoris, ſed in alia parte filij vocaretur ex tacito, ex iure accreſcendi , vnde nedum non eſſet maior ratio,ſed nec eadem omnino, vt ergo argumentatio Imperatoris, & illorum Iuriſconſultorum non reddatur falſa, neceſſe eſt dicere , quòd hæreditas luctuoſa intelligitur de hæreditate filij , & tunc bene procedit argumentum à fortiori , quia ſi teſtator vocauit vxorem ad bona ſua vnà cum filio , fortius videtur eam vocaſſe ad bona filij , quæ ſunt magis debita matri , quàm bona mariti . Ex hoc manifeſtè apparet ſecundum eum,quòd intellectus communis eſt melior,quòd iſta.l.loquatur in tacita pupill.Iſtud eſt fundamētum contra intellectum Bartol. quem facit Franciſc. de Aret. hic,licèt non ſic plenè.Sunt, qui reſpondeant, quòd imò intelligendo text. totum in hæreditate mariti, text.in verbo multò magis,& ſic argumentum à maiori procedit hoc modo:nam ſi pater filio ſuperexiſtente vòluit vxorem ſuccedere in dimidia hæreditatis,& propriū filium ea priuare,cui iure naturæ deberetur.l.ſcripto.ff.vnde lib.& l.cùm ratio. ff.de bon.dam. fortius voluit eam ſuccedere in alia dimidia , non exiſtente filio, quo caſu non contingit priuatio filij propter vxorem , & ſupereſt maior ratio pietatis propter luctuoſam mortem filij. Iſta ſolut. non videtur ſatisfacere , quia condito teſtamento dummodo filius habeat legitimam ſuam , poteſt pater de reſiduo diſponere,prout vult,& relinquere etiam penitus extraneo.l.parentibus, & l.cùm quæritur.C.de inofficioſ. teſtamen. ex quo ergo pater condito teſtamento reliquit dimidiam hæredit. filio ſuo , certè inſtituendo vxorem in alia dimidia non dicitur priuare filium aliquo debito. Prætereà hæreditas patris non eſt debita filio,ſed quaſi debita.l.& quia.aliàs incip.ſed quia.ff.pro ſocio.l.final. §. ſi autem perpetuus. C. de curator. furioſ.gloſſ.in l.tertia.& ibi Bartol.& Docto.C.de iuris, & fact. ignoran.gloſſ.in l.ſi duo.ff.de acquirend. hæredita.tu potes dupliciter reſpondere. Primò , quòd in verſicul. ſi enim. illa argumentatio à fortiori eſt Papiniani contra Vlpianum. vnde oriebatur dubitatio, ſed Imperator tollens hanc dubitationem non fundat ſe in hac ratione , ideo de ea non eſt curandum, ſed hæc ſolut. non placet. Vnde ſecundò reſponde , ꝙ argumentatio à fortiori non fit in hoc text.reſpectu magis debiti , ſed reſpectu magis præſumptæ voluntatis defuncti, non enim fit argumētū ex eo, quia hæreditas impuberis magis debeatur matri, quàm hrēditas ſui mariti, ſed argumētatio principaliter

ADDITIONES.

a * Duo vincula. Adde.l.final. C. de adoptionib. Bald. in l. nemini. de aduo. diuer.iudic. Abb.in capit.clerici.in prima columna.de iudic. Barba. in capit. 1. de donationib.

cipaliter fit à maiori coniectura præsumptæ voluntatis, vt dicit tex.ibi,cùm opinabatur Pap. ideo testatorem voluisse &c. & ista maior coniectura resultat ex hoc, quia testator magis dilexit vxorem,quàm extraneum substitutum, quòd probat, quia vxori reliquit partem substantiæ suæ,faciens eam æqualiter cohæredem cum filio, & sic eam prætulit extraneo substituto,ergo multo fortius præsumitur voluisse, quòd in alia parte hęreditatis,quæ obuenit mediante morte filij, & sic est luctuosa matri,ratione pietatis, mater præferatur substituto, ita videntur clarè sonare verba huius literæ. ¶Vltra alios contra intellectum Barto. mihi multum stringit, nec video reale responsum,nam si in hac.l.tractaretur solùm de vulga.substit. prout vult intellectus Barto.certè non video,quare mater non deberet excludi per tacitam,sicut alia persona quæcunque esset coniuncta testatori,attento quòd per vulgarem succeditur testatori,& sic marito,non autem impuberi filio. l.coheredi.§. cùm filiæ.ff.de vulg.& pupil. sed quando tractatur de successione mariti,mater nullum habet priuilegium, nam illud solū habet,quando tractatur de luctuosa hęreditate filij.l.precibus. j.tit.1.& firmat glo.hic in fin.approbata per omnes. ego non video quare si tractaretur de vulgari substitutione siue expressa,siue tacita,in hac.l.ista mulier non deberet excludi per substitutum.ergo tenendus *est communis intellectus*,quòd iste tex.loquatur de luctuosa hæreditate filij impuberis,in qua mater est priuilegiata,quia tacita substitutio eam non excludit.d.l.precibus.& istud vltra alios stringit contra Barto. ideo non recedas ab intellectu communi.Nec huic fundamēto obst. si diceres, quòd glo.fin.infra procedit, quando mater non erat data cohæres,tunc vulgaris tacita bene eam excludit,secus,si esset data cohæres,quia dico,quòd imò illa gloss.necessario loquitur, quando erat cohęres, vt ibi statim dicam. ¶ Alium quartum intellectum,& pro certo prima fronte cæteris notabiliorē tradidit insignis Doct.D.Bartho. de Raynerijs de Perusio ad istā l prout eum referunt Doc. Perusini hic, quòd ista lex tractat de tacita pup.vt volunt gloss.& Doctor.Item tractat de tacita vulgari,vt tenet Bar.& decidit vtranque dubitationem,scilicet quod matre existente in medio non admittatur substitutus, neque ex pupillari tacita filio adeunte,neque ex vulgari tacita filio se abstinente, si mater esset data cohæres. istud patet ex hoc tex.in fi.dum dicit, quòd dicta substitutio habet tantum locum in duobus casibus.Primus,si posthumus natus nō fuisset,quia tunc haberet locum vulgaris expressa.Secundus,si impubes decessit post mortem matris,quia tunc habet locum tacita pupil.si ergo impubes mortuus esset superstite matre,non haberet locum tacita pupil.vel si viua matre repudiasset, vel si abstinuisset,non haberet locum tacita vulgaris,sed mater superstes vtroque casu præferretur,quia cohęres, & quia magis prædilecta testatori, vt supra fuit declaratum, secundum istū intellectum hoc dicit generaliter.Tacita substitutio non excludit matrem cohæredem.intellige, quando est omnino tacita, vt excludatur illa,quæ continetur in breuiloqua, vel compendiosa,vt hic in glo.secundum istum intellectum videntur cessare ea, quæ adducebantur contra communem intellectum. Item quæ adducebantur contra intellectum Bartol.Item hoc modo decisio huius tex.& eius dubitatio non erit vana.Item, quòd impubes decesserit.Item ꝙ mater esset cohæres,ista importabunt iuris mysteriū. Item, vt vtraque substitutio posset contineri.tex.nihil dixit de aditione hęreditatis, sed solùm, ꝙ impubes decessit. Sed contra hunc intellectum vnum vrget, quod supra adduxi contra intellectum Barto.quia imò tacita vulgaris debet excludere matrem, quamuis cohæredē, cùm tractetur de successione mariti,vbi non est priuilegiata, vt hic in glo.fin.nisi diceres,quòd illa glo.non dicat verum, sed cùm approbetur per omnes Doctor. istud dicere non esset tutum, vnde teneas intellectum glo.& communem.¶Gloss.in verbo. Prior,diuiditur in tres partes princip. In prima declarat tex. In secunda,quæ est ibi,sic ergo not.glo.colligit ex tex.notabile,& istud notabile postea ampliat,siue mater sit cohęres,siue non, deinde illud limitat, & sic hęc secunda subdiuiditur in tres particulas,quas signa per te.In tertia ibi,sed nunquid tacita.gl.format quæstio.& bene respondet.¶In secunda parte gloss.not.ꝙ nunquam tacita pupil.contenta sub expressa vulgari excludit matrem,siue mater sit cohęres,siue non, puto quod sit ratio, licèt declaratum non inueniam,nam debes scire, quòd lex dispensatiuè permittit patri contra regulas iuris, quòd possit facere testamentum pro filio pupillo,illi substituendo pupillariter,quia substitutio pupillaris est testamentum pup.l.patris, & filij.supra de vulg.& pup.item permittit,quòd possit substituere filio pupillo quemcunque extraneum, & excludere matrē à luctuosa hęreditate filij sui pupilli sine causa,quod ipse filius non posset.l.Papinianus.§.sed nec impuberis. ff.de inofficioso testam.cap.si pater.de test.in 6.vnde cùm istę tales dispensationes a sint contra ius,& sic odiosæ, per consequens sunt restringendę.c.1.in fi.de fil.presbyt.in 6.glo.in cap.ordinarij. de offic. ordin.in 6.ideo sequitur, quòd quando pater facit expressam pupillarem,illa bene excludit matrem, sed non tacita, quia in istis dispensationibus contra ius, & sic odiosis non sufficiunt coniecturę,& interpretationes,vt iuribus pręalle. Ex ista ratione infero tria.primò,quod falsa est opinio Fulg. quę proximè sequitur,*& ista communiter reprobatur.* Secundò infero rationē, quare expressa pupil.excludat matrem, & non tacita. de qua dubitant Bar.& Docto.in l.centurio.ff.de vulg.& pupil. Tertiò infertur,quare secus in tacita vulgari,vltra rationem gloss.hic, est verum,quòd Raph.Fulgos. hic tenet, quòd imò substitutus ex tacita pupillari excludit matrem, nisi mater esset cohęres,vt hoc tex.Sed in contrarium stringit tex.in d. l. precib. vbi mater non erat cohæres,& tamen ex tacita pupil.non excluditur.Fulg.conatur respondere ad illum text.sed diuinat,& ante eum illam sententiam posuit Angel.hic, & istam quęstionem examinant plenè Pau.de Cast.& Alexand.hic.sed quia pendet ab intellectu.l.precibus.infra titu.1.ideo ibi dicam.¶In vltima parte glo.habes duo notare.Primò,quòd tacita vulgaris contenta sub expressa pupilla.matrem excludit, & in hoc omnes approbant gloss.Sed aduerte,quia quęstio gloss.debet necessariò intelligi in terminis.l.nostrę,quando mater erat data cohęres,aliàs esset fatua dubitatio glo.nam quis dubitaret, quòd in successione mariti mulier non debet contendere cum substituto,ex quo mulier non venit ad successionem mariti,nisi vltimo loco,quando non essent agnati,vel cognati,vt l.1.supra vnde vir & vxor,vt ergo.q.gloss.non sit vana,oportet pręsupponere,quòd mater erat cohęres,& sic per ius accrescendi volebat aliam partē,& ita in specie declarat Raph. hic, in 4. col. & bene.¶Secundò habes ex gloss.quòd quemadmodum per vulgarem expressam succeditur testatori, & non in bonis impuberis,nec impuberi,eodem modo per vulgar.tacitam contentam sub expressā pup.succeditur marito,non autem impuberi,& licèt Dyn.& aliqui in hoc tenuerint contra, tamen ista est *vera, & communis sententia*,vt plenè firmat Barto. in d. l. 1. in princ.in 4.q.princ.in versic.item quęro,an tacita vulgaris comprehensa in pupillari expressa.& Bald.& Salyce.hic, & Bald.in l. quidam eulogio.in 7.colum.C.de iure deliberan. & per hęc est expedita ista lex.

ADDITIO.

a ¶Dispensationes.Adde Ant.de But.in c.cùm in cunctis.in §.cū verò.de elec. Alex.de Imo,consi.39.inci.viso statuto.in 3.col.in 4.vol.idem Alex.consilio 122.incip.viso puncto,& accuratè ponderato.in vlti.col.in 4.vol.

De impube.& alijs substitu. Rubr.

¶Capio gl.Rub.quę licèt sit breuis,tamen diuiditur in tres. In prima declarat Rubr.quo ad primam partem, quòd idem sit dicere de impub.substi.ac si dixisset de pupil. prout dicitur in Rub.ff.eod.hic ergo opportunè potest queri, cùm Imperator hic dicat de impuberum,& Iuriscon.in ff.& Imperator in Insti.dicant de pupil.substitutione, quę sit magis propria a Rubr. an cōgruentius dicatur de substitutione impub.an verò de pupil.& puto, ꝙ attenta proprietate vocabuli, melius stat Rubr. ista de impub.substi.per l.pupillus.in princ.ff.de verbo.signi.In 2.glo.declarat 2.partem Rub. ¶In tertia ponit vnum dictum, ꝙ multę sunt substitutiones. adde,vt per glo.in §. qua ratione. insti.de pup.substitu.& in cap.Ray.de test.& in cap.si pater.eodem titu.in 6.& aliqualiter Bald.Saly.& Moder.hic,& tetigi in euidentialibus.l.in testamento.la prima.supra de testa.mili. & quia gl.non continuat Rubr.Barto. continuat vno modo,sed melius Cy.& Saly.hic. Iason Paduę.

ADDITIO.

a ¶Magis propria.Adde,quòd videtur posse dici,quòd in Insti.& in ff.Imperator considerauit substi.pup.prout est in abstracto,non habita ratione ad ipsum pupillum,hic verò habuit respectum ad personam ipsius pupilli. aliam rationem ponit Parpal. in Rub.ff.eo.& aliam Dec.hic,& latius Polit.tracta. substit.1.par.col.3. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Partes adiectæ in institutionib. primis, intelliguntur esse in substitutionibus repetitæ,intellige tamen,vt infra nu.2.*

LEX PRIMA.

a CVm hęredes. [a] Partes adiectę in institutionib. primis inteligūtur etiam in substitutionibus repetitæ. h.d. & glos. ponit casum, & ratio est, quia sicut testator eos dilexit in institutione, ita etiam præsumitur in substitutionibus diligere, & dicunt Bart. & Ang. b hic, ꝙ istud procedit ex interpretatione declaratiua, [b] sicut in l.si seruus.§.fi.de leg.1.non autem ex extēsiua, vt l.talis scriptura. §.fi.eo.tit. volunt dicere, ꝙ qn̄ verba testōris, & mens conueniunt, ibi non fit extensio, sed declaratio, sed si verba repugnat, mens tamen testantis ꝯgruit, ibi fit extensio.l. & illud tūc procedit ex interpretatione extensiua, non declaratiua, & cuius vtilitas sit, declarat Bart. in l.omnes populi. in 6. q.princip. ff.de iusti.& iur.adde etiam, ꝙ regula huius text.non solùm ꝓcedit in substitutionib. directis, sed ēt in fideicom. vt patet in legibus in glo.allega.& est tex.in l.Lucius.§.pater. ff.ad Trebel. intellige tamen sanè, dummodo instituti ex institutione partes suas acceptent, aliàs si non acceptarent ex institutione, non venirent ex substitutione.l.qui plures.prima.vbi glo.ff.eod.vbi tex.not.Pau.& Alex. hic. alias limitationes dicam in glo. Item ad istam.l.adde, ꝙ decidit Bart. in l.fi. ff.ad Treb.& in l.Lucius. in pen.col.in fin.ff.de vulg.& pup.¶Gl.1. diuiditur in quatuor. In prima ponit casum, & exemplum in hac. l.& alleg. concor. In scunda infert ex text. In tertia per viam limitationis remouet ꝯtrarium. In quarta per viam limitationis remouet aliud. Scđa ibi, sic ergo prima voluntas. Tertia ibi, item hoc verū. Quarta ibi, item secus.¶In prima parte dum glo. vtitur verbo accrescent, & sic pręsupponit, ꝙ in hac.l.hæredes admittantur ex iure accrescendi, non substit. ineptè loquitur, aut saltem largè, quia cùm sit hic facta expressa substitutio, & sic expressa prouisio testatoris, cessat ius accrescendi, vt dixi in l.fin. supra titu.primo. vtilitas est, quia ius accrescendi non potest sperni, secus in substitutione. intelligendo tn̄, vt dicam in l.testamento.j. eodem. Item ius accrescendi transmittitur, non substitutio.l.si ex pluribus.ff.de suis, & leg. vbi text.not. improriè, ergo dixit gl. accrescent.¶ Ex alijs partib.gl.habes duas fallē.ad reg. 1 huius.l.¶† Tu autem, vt perfectè habeas istam materiam, fac sex casus, aliquando pluribus institutis substitutio fit nominibus appellatiuis, aliquando proprijs, aliquando mixtim, aliquando fit nominibus indiscretis, aliquando quidam substituuntur nominibus proprijs, & quidam appellatiuis, aliquan-

2 do sumus in dubio.¶† Primò casu, quando substitutio fit nominibus appellatiuis, exemplum, testator pluribus institutis dicit, si contingat aliquem ex hæredibus institutis non esse hæredem, alios hæredes meos ei substituo, ecce ibi hęredes meos, vtitur verbis appellatiuis, & ita procedit regula huius text. ꝙ isti sic simpliciter substituti, facta assignatione partium intelliguntur substituti pro tot partibus, pro quot erant instituti, vt hic, cū concor. in gl. alleg. fallit nisi in substitione esset omnibus æqualiter onus iniunctum, quia ratione oneris æqualiter iuncti præsumuntur æqualiter substituti, non attentis partib. institutionum.l.quoties.ff.ad Treb. ¶Secundò not. limita, nisi ali- c qui [c] ex istis hęredibus essent coniuncti à testatore re, & verbis, vt quia testator in prima institutione duos simul, & ꝯiunctim instituit in vna parte, nam licèt posteà hæredes ad inuicē substituat, tamen si vnus ex istis duob. coniunctis decedat, admittitur primus alius coniunctus, sed si ambo decederent, tunc alij hæredes æqualiter admitterentur. text. est singul. in l.cohæredi.§.qui discretas. vbi Ray. Nicol. de Neapol. Baldus, & alij. ff. * de vulg. & pupil. *& ista est communis*, licèt aliqui contra: de quo vide Bartol. in l.Lucius. in vlt.quæst.ff.de vulg. & pupilla. Bald. Ang. & Salic. in l.in testamento: magna. s. de testa. Rayn. & Bal. in l. iam hoc iure. ff.de vulg. & pupil. vnde regula huius.l procedit, nisi coniunctio aliud inducat, & intellige de coniunctione facta propter dispositionem testatoris, non autem de coniunctione sanguinis, vt quia essent duo fratres.l. Lucius.ff.eod. ¶Tertiò sing.limita, nec hoc ab alio bene tactum inuenies, vt ista.l.non procedat, qn̄ parti hæredum esset facta substitutio directa, vel fideicommis. & non omnibus, ratio, quia tunc testator non videtur habuisse respectum ad partes hæreditarias, ita probat text.in l.Turpia. §.final. ff.de legat.primo. licèt gloss. & * *communiter Doct.* ibi aliter intelligant illum text. sed cum violentia. ¶Secundus casus princip. est, quando substitutio est facta nominibus proprijs, & tunc non habet locum ista. l.quia tunc ex substitutione veniunt æqualiter non attentis portionibus hæreditarijs.l.nōnunquā.alleg.in gl & si dicas, quæ est ratio diuersitatis inter substitutionem factā nominibus appellatiuis, quo casu procedit ista. l. & factam per nomina propria? dicit Bald. hic, quia quando fit per nomina propria, tunc personæ enumerant portiones, & sic non habetur respectus ad portiones, sed ad personas. aliam rationem assignat Fulg. hic, & Cu. in d.l. Turpia. §. final. quia quando substitutio fit nominibus appellatiuis, fit sub vnitate sermonis absque interpositione copulæ, nam dicitur, hæredes meos substituo: sed quando fit per d nomina propria, necesse est, ꝙ interponatur copula, vel [d] pun- e ctus eius loco, sed de natura copulæ [e] est distribuere vim verbi æqualiter inter personas copulatas. l.reos. §. cū in tabulis. ff. de duobus reis.l.1.& 2.C.si plur. vna senten. copula ergo, quæ cadit necessariò inter ista nomina propria, facit vt æqualiter ad substitutionem admittantur. Hinc est, quòd si essent duo hæredes eiusdem nominis proprij & testator diceret, Titios substituo, quia tunc non cadit copula, seruaretur nostra. l.licèt substitutio fieret per nomina propria, ita singular. limitat Cuma. in d.l.Turpia.§.fin. per text.not.in l.si hæredes nominatim.in verbo enumerati, iunctis ibi dictis per Bartol. de leg. 1. Limita tamen istam differentiam, quæ fit inter nomina propria, & appellatiua procedere in institutionibus, & substitu. secus in pluribus legatarijs ad inuicem substitutis, qa semper in viriles æqualiter censentur esse substituti, siue substitutio fiat per nomina appellatiua, siue per propria. text. est sing. in l. vnica.§.sed vt manifestetur, cum glo.not. in verbo pro virili. C.de cad.tol.& ibi Paul. multum notat pro limitatione eorum, quę hic traduntur, & dicit non reperiri alibi. Intellige, tamen secundum glos. ibi, nisi onus intrinsecum de restitutione ipsius rei legatæ aliud inducat. ¶Tertio casu, quando substitutio fit mixtim. s.& nominib. proprijs & appellatiuis, debet attendi, quæ præcedant, quia si nomina propria præponuntur, vt quia dicitur Titium, Caium, & Seium hæredes meos substituo, quia præcedit substitutio per nomina propria, æqualiter substituti censentur, secus si præcedat nomen appellatiuum, vt quia testator dicit. s. scrip. hæredes meos. s. Titium, Seium, & Caium substituo, tunc intelliguntur substituti pro portionib. hæreditarijs, & ꝙ attendi debeat, quòd verba pręcedant, decidit Bald. hic, & probat text.in l.si seruus communis.vlt.ff.de stip.seruor. & est glos.in l.ita liber.§.fin. ff.de statuliber. sentit gl. in d.l. nonnunquam. quam alleg. Cyn. hic, idem tenet Bald. in d.l. Turpia. §.fi. Sic in simili dicitur de delegatione facta alicui sub nomine officij, vel dignitatis, & sub nomine proprio, vt cognoscatur, an talis delegatio transeat ad successorem in officio, nam distinguitur, an præcedat nomen proprium, vel appellatiuum, in capit.quoniam Abb.de offic.delegat.in l.more.& l. & quia. ff. de iur. omn. iud. ¶Quarto casu, quando substitutio fit nominibus indiscretis, puta filios, fratres, vel nepotes substituo, tunc est idem, ac si fieret nominibus appellatiuis, quia omnes sub vnitate comprehenduntur, text. est solennis in l. Lucius.§. Mæuia. secundò, & ibi notat Bartol. & reputat singul. ff.ad Trebel. probatur in l.si hæredes nominatim. & ibi Bartol. not. ff.de leg.primo. intelligo tamen verum, licèt non inueniam tactū, f quando omnes [f] comprehenderentur sub vno nomine ex istis indiscretis, puta, quia omnes essent fratres, vel nepotes, & testator diceret, nepotes substituo, tunc quia omnes veniunt sub vnitate absque copula, crederem, quòd procederet. dict.l.Lucius.§.Meuius, sed vbi ex institutis aliqui existerent filij, aliqui nepotes, aliqui fratres, ita quòd omnes sub vnitate nominis indiscreti comprehendi non possent, sed esset necessè, quòd plura nomina indiscreta mediante copula apponerentur, vt quia diceret fratres meos, & nepotes substiuo, tunc credo, quòd non habet locum dict. §. Meuia. per ea, quæ dixi suprà super copula. Et ita puto debere limitari illum textum nouiter. ¶Quinto casu, quando aliqui ex substitutis essent vocati nominibus proprijs, aliqui appellatiuis, tunc secundum Salicet. post Barto. quo ad illos, qui essent vocati nominib. proprijs, intelligeretur substitutio in viriles, in alijs pro portionib. hæreditarijs. super quo tamen cogita. ¶Sextò, quando essemus in dubio, & pone exemplum, vel qn̄ aliter nō appareret, & quia te-

stes

ADDITIONES.

a ¶Cùm hæredes. Ad materiam istius legis adde Bartol. Bald. & Doct. in l.Turpia. in §.fin. ff.de leg.1.

b ¶Declaratiua. Adde Bart. consil. 54. Ang. PVRPV.

c ¶Nisi aliqui. Pro declaratione. Vide Alexand. in libr.2. consilio 30. viso themate Alber. primo dubio. PVRPV.

d ¶Copula vel. Adde Bald. in l.inter. in §.officium. ff.de aqua plu. arcend. Doct. in c.cùm decorem. de vita, & honest. cler. Raph. Cum. consil. 117. incip. stante dicto stat. idem Raph. Cu. ꝯs. 181. incip. statuto Papiensi cauetur.

e ¶De natura copulæ. Adde Bar. in l.ea tamen adiectio. ff.de leg.3. Barto. in l.vt vim. ff.de iust.& iur. Bar. in l.si is, qui ducenta. in §.vtrum. ff.de reb.dub.

f ¶Quando omnes. Vide Socyn. in l.verum.§.quæsitum. ff.de rebus dub. colum. penult. PVRPV.

stes non recordantur, an testator dum substituit, vsus sit nominib. proprijs, vel appellatiuis, vel quando testator, in superioribus partibus testamenti aliquando nominib. proprijs, aliquando appellatiuis vsus esset, deinde diceret, quos inuicem substituo, & tunc idem est, ac si substitutio esset facta per nomina appellatiua, & sic intelliguntur substituti pro portionibus hæreditarijs, ita probatur in l. plures.ff.eo.quã ad hoc not. Bart.in l.præcedenti, quæ incipit, qui cùm plures.facit text.in l. si pater filio. cum ibi notatis in gloss. ff. eod. tenet Bartol. in l. antepe.ff.de duob.reis.Bald.Saly.& Pau.hic.& Sal.in l.fi.in pen. col.post Cy. & Antiquos ibi.j.eod.& hoc vltimo casu amplia regulam.l. nostræ.& ad istam distin. vide Bald. in d. l.turpia.§. final.& ibi Moder.& Ang.de Aret.in §.& si ex disparibus.insti. eodem. Iason.Papiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Breuiloqua substitutio facta personis imparibus continet vulgarem substitutionem, quæ vtrique conuenit, sed non pupil. quia maiori non congruit.*

2 *Si testator instituat filium impuberem, & alium extraneũ maiorem, deinde eos adinuicem substituat, sub ista breuiloqua facta istis impari bus continetur vulg.tantum.*

LEX II.

HÆreditatem. Diuiditur in tres. In 1. ponitur decisio. In 2. respondet̃ tacitę obiectioni. In 3. ponitur ratio decisionis. Secunda ibi, substitutio enim. Tertia ibi, quia ipso, & alijs. ¶Substitutio breuiloqua facta ꝑ hęc verba, vos inuicem substituo, personis imparibus, quarum vna sit impubes, intelligitur in casu, qui possit vtrique cõuenire, & sic tunc non continetur pup. quæ soli impuberi, & non alij posset
* conuenire. h. d. *secundum communem intellect.* secundum quem quærębatur in hac l.de pup. substitutione, an per eam mater excluderetur, & ita in specie declarant Angel. & Sal. Paul. & Alex.hic, sed duo fortiter vrgent contra istum communem intellectum. Primò tex.ibi ad tempora pubertatis.ergo patet, ꝙ non tractatur de pup. quia per pubertatem excluditur, & exponere text. prout facit Paul.pubertatis. i. impubertatis, est destruere text. & exponere album pro nigro. ideo Odof. & Alex.hic dicunt, ꝙ text. vult denotare tempora pup. ætatis
a vsque ad pubertatetem, & sic subaudienda est dictio vsque.[a] Secũdò obst.quia nullibi in hoc text.dicitur de pup.& per hoc vĩ etiam, ꝙ Ang.in lect.Peru.Pau.& Alex.hic non bene ponderant istum text.in verbo intestati, quòd pup.dicatur intestatus decedere, cum, vt dixi, de pup.in text.verbum nullum.imò text.vult contrarium, in verbo ad tempora pubertatis, & ideo videtur, ꝙ potius tractetur in hac l.de substitutione fideicom. quæ durat quandocunque moriatur filius, & quæratur, an per eam veniat substitutus mortuo filio post tẽpora pubertatis, & istum intellectum innuit Bart. hic in casu notabili, in quo dicit se consuluisse, dum dicit, ꝙ in breuiloqua substitutione tali casu non continetur fideicom.per hunc text.& verè multum me turbat dictio pubertatis.in tex.posita.tamen pro com muni intellectu põdera duo, ꝑ quæ necessariò intelligitur tex. quòd filius decesserit impubes. Primò, quia in hoc tex. dubitatur de hæreditate ipsius filij, vt dicit text.ibi, hæreditatem quidẽ intestati filij. sed si in hac l.tractaretur de substitutione fideic. per eam nõ succeditur filio, sed solùm testatori, & sic in bonis patris.l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.eod.ergo patet, quòd hic filius mortuus est pup.quia solùm in pupil. substitutione tractatur de hæreditate pup. Secundò secundum communem intellectum suadet ratio decidendi in text.ibi, quia ipso, & alijs non eiusdem conditionis, & c.ex quibus verbis patet, ꝙ alter erat pupil. alter maior, & sic non eiusdem conditionis, considera tamen propter dictionem pubertatis, super qua dubito mul
1 tum. ¶† Not. tenendo communem intellectum, quòd bre-
b uiloqua substitutio facta personis imparib.[b] continet vulgarem substitutionem, quę vtrique conuenit, sed non pupil. quia maiori non congruit, & sic vna determinatio respiciens duas personas, debet facere determinationem, quæ æqualiter vtrique possit conuenire, vt hic, & in l.in testamento. la 1. s̃ de testa.mili.& ex hoc habes correlariè, quòd inæqualitas personarum impedit, vt non contineatur substitutio, quæ vni perso sonæ posset conuenire, sed non alij. Adde secus esse in inæqualitate portionum, vt l.1.s̃.eod.l. qui plures.la 1.& l.seq.& l.cohæredi.§.ex his verbis.ff.eod.declarat Bart.in l.Lucius.in 8.col. ff.eod.Similiter nec inæqualitas ætatis impedit ambas substitutiones comprehendi sub breuiloqua.d.l.Lucius, & Angel.hic, & confirmat̃, quia bonum est argum.de re ad tempus, & ècõ-
2 tra.l. miles ita hæredem. ff. de testam. mili. ¶† Secundò not. vnum, ad quod Bartol.multum notat hunc text. & dicit se ita consuluisse, quòd si testator instituat filium impuberem, & alium etiam extraneum maiorem, deinde eos ad inuicem substituat, sub ista breuiloqua facta istis imparibus continetur vulgaris tantum, vt dicitur in text. ibi, vnum casum duntaxat, ergo apparet, quòd non continentur fideic. substitutiones, licèt fideicommis. possit vtrique conuenire, & verba, & persona non repugent.de quo dixi, & dubitaui in d.l.in testamento. la prima.ex quo quantum ad fideicom. sunt personæ æquales, sicut quo ad vulgarem, dic, vt ibi, vbi limitaui verum, quando breuiloqua fit simpliciter, secus si adijciatur quandocunque, puta quandocunque alter vestrum decesserit, vos inuicem substituo, & ibi multa allegaui, sed hoc ideo dixi, vt caueas, ne verba Bartol.hic te decipiant, dum dicit, & quandocunque vnus decesserit, & sic adiecit verbum quandocunque, & tamẽ vult, quòd non contineatur fideicommis. quia Bartol. dum ponit exemplum breuiloquæ, non ponit dictionem quandocunque, licèt posteà.infra ad maiorem declarationem dicat, & quandocunque vnus decesserit, causa ostendendi, quando fideicommis.locum habeat.

ADDITIONES.

a ¶Dictio vsque.Adde de ista dictione Bartol.in l.patronus.§.Sempronio.ff.de legat.3. Bartol. in l.fin.ff.ad Tertul. Archid.in capitul. si gratiosè. de rescrip. libr.6.Raph.Cum.consil.99.in fin.incip. quædam posses.

b ¶Personis imparib.Extende regulam huius text. & similium loquentium de paritate personarum ad paritatem temporum.Bartol.in l.precibus.colum.3. in princip.j.de impub. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Si institutus primo loco veniat ab intestato, cùm deberet ex testa. venire, facit vt substitutus vulg. admittatur.*

2 *Substitutus excludit omnes venientes ab intestato.*

3 *Illa verba si hæres non erit, posita in pup. substitutione, intelliguntur si hæres non erit, scilicet ex testamento.*

4 *Exclusus ex testa. potest tamen agere ad suum creditum.*

5 *Filius, qui renuntiauit hære. patris ex testam. vel ab intesta. potest legitimam suam petere.*

6 *Si pater leget aliquid filiæ pro omni eo, quod consequi posset, & iubens eam esse contentam, & c.licèt filia tale relictum simpliciter acceptet, per hoc non prohibetur petere supplementum legitimæ.*

LEX III.

HÆres instituta. Qui repudiat ex testamẽto, facit locum substituto, tamen creditum non prohibe-
1 tur petere.h.d. ¶† Not, quòd si institutus primo loco veniat ab intest.cùm deberet ex testamento venire, facit vt substitutus vulgaris admittatur. Hinc ꝑ intellectu text. quęro, quid si institutus primo loco repudiat successionem ex testamento de iure prætorio, quo casu potest tamen de iure ciuili vsque ad 30. annos ex testamento succedere, nunquid ista l.habeat locum, vt substitutus admittatur? glo.in l.suum.
* j.de iu.deli.tenet, quòd sic, *sed omnes eam ibi reprobant.* & Bart, in l.1.in pen.col.ff.eod.& in l.nec is.ff.de acqui hęr.& Paul.hic, quia quandiu institutus potest venire ex testamento aliquo iure, vel ciui.vel prætorio, nunquam admittitur substitutus.l. quandiu, la 1.ff.de acqui.hære.& de re.iur. l.quandiu.nec obst. iste text.quia aduerte, quòd hic filia non solum omisit ex testamento venire, sed ab intesta.expresse successit, quo casu intelligitur renuntiasse omni testamentariæ successioni, ideo tunc
2 substitutus admittitur. ¶† Secundò noto, ꝙ substitutus excludit omnes venientes ab intest. quia quandiu potest ex testamento succedi, & sic quandiu potest habere locum expressa dispositio testatoris, nunquam ab intesta.succeditur, & sic nunquam habet locum prouisio l.saluo nisi testator substituerit aliquẽ in casu, in quo legitimi nec ex testamẽto, nec ab intest. succederent, text.est sing.in l.si quis ita hæres instituatur si legi
3 timus.ff.de hær.insti.vbi Doc.& Bal.Ang.& alij hic. ¶† Tertiò not.secundum Bart.quòd illa verba si hæres non erit, posita in pup.substitutione, intelliguntur, si hęres nõ erit.s.ex testamento, patet quia non sufficeret, quòd ab intesta. suucederet, vt hoc textu.credo, quòd Bart.sit corruptus, & debeat dicere in vulgari, vbi magis congruit quàm in pupil. ¶† Quartò not.ex
4 2.par. text. quòd exclusus ex testamento, potest tamen agere ad suum creditum.vnde facit iste text. secundum Cyn.Albe.

Bald.

5 Bal.Saly.& Mod.hic, † ꝙ ſi filius [a] renuntiauit hæreditati pa-
a tris ex teſtamento,vel ab inteſt.tamen poteſt legitimam ſuam
petere,de quo dic,vt per Bar.in l.1.in prin.in 4.q.prin.ff.de vulga.& pup.& in l.gerit.in 3.q.prin.ff.de acqui. hære. cum multis concor.de quibus per Alex.hic,& ponit latè Ludo. in l.1.ff.de acquir.hære.& facit,quia in omni generali renuntiatione nunquam filius intelligitur renuntiaſſe legitimæ, niſi de ea ſpecia-
6 lem mentionem faciat.†Hinc eſt, ꝙ ſi pater leget aliquid filiæ pro omni eo,quòd conſequi poſſet,& iubens eam eſſe contẽtam &c.licèt filia tale relictum ſimpliciter acceptet, per hoc non prohibetur petere ſupplementum legitimæ, quia vt dixi legitimæ per talia verba non cenſetur renuntiatum. text. eſt ſingul.in §.cæterum.in Auth.vt cùm de appel.cog. quem notant Bald.& alij.in l.ſi quando.§.fin.ſ.de inoffi. teſtam.dixi in l. quoties.ſ.de hæred.inſti.

ADDITIO.

a ¶Filius. Adde, & dic, quòd limitatur, quando habet fratres, vel cohæredes, aliàs non poteſt filius repudiare hæreditatem,& petere legitimam, ita limitat Iaſ.in l.filiusfa.§.diui.col.3.2.lec.ff.de leg.1.de quo vide Alex. in l. quia poterat.col.6.ff.ad Trebel.& dic, quòd contrarium eius, quòd ponit Iaſ. hic num.5.videtur dicere ipſe in l.emancipata.num.1.verſi.intellige. ſupra qui admitti. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator faciat vulg.ſubſtitutionem tantum, tamen porrigetur etiã ad pup.tacitè,& ècontra.*

2 *Sub expreſſa vulgari continetur tacita pupilla.& ècontra, ex interpretatione extenſiua.*

3 *Pupil. quæ continetur ſub expreſſa vulgar. dicitur omnino tacita, & ècontra,ſecus tamen eſt in pupil.vel vulgar. quæ continetur ſub breuiloqua.*

4 *Vulgar. tacita ſub expreſſa pupil. licèt excludat matrem impuberis, tamen tacita vulgar. comprehenſa ſub expreſſa pupil. non excludit matrem.*

5 *Tacita pup.contenta ſub expreſſa vulgari excludit etiam matrem, niſi quando eſt mater cohæres.*

6 *Si vulgar.fiat duabus perſonis ſimul,cùm non poßit fieri niſi mediante copula, licèt vnus eorum non ſit hæres, tamen non admittitur ſubſtitutus.*

LEX IIII.

QVamuis placuerit. Diuide in tres.In prima præmittit regulam,antequã veniat ad deciſio. caſus propoſiti.In ſecunda ponit fallen.ab illa regula ibi,ſi modo non contrariam. In tertia ex præmiſſis ponit deciſio.prin.q.ibi,cũ tamen proponas,& ſic in figuratione caſus incipias ab hac tertia.In expreſſa vulg.continetur tacita pupil. niſi voluntas teſtatoris refragetur,quæ colligitur ita eſſe,quando fit perſonis imparibus.hoc dicit,& differt iſta l. à l.2.ſ.eod. quia ibi loquitur de breuiloqua facta perſonis imparibus, ſed hic de vulga.facta perſonis imparib.Et ex hoc colligitur ſecunda differentia,quia ſubſtitutiones, quæ continẽt ſub breuiloqua,non ſunt oĩno tacitæ,licèt non ſint expreſſæ verbis ſpecialibus,tamẽ ſub generalitate verborum cadunt: ſed pupillares, quæ continentur ſub expreſſa vulgari,ſunt omnino tacitæ,nõ ſolũ verbis ſpecialibus,ſed generalibus;quòd patet,quia verba vulgaris,quæ concipiuntur,ſi hæres non erit, de directo repugnant pup quæ regulariter concipitur, ſi hæres erit, & moriatur in pup.ætate,quę omnia plenius declarabo in l.precibus.j.
1 eo.¶†No.reg.magiſtralem in tota materia ſubſtitutionum, ꝙ ſi teſtator facit vulgarem ſubſtitutionem tantum,tamen porrigitur etiam ad pupil.tacitè,& ècontra.Hinc dr̃, ꝙ ſub expreſſa vulgari continetur tacita pupil. & ècontra. concordat. l. iam hoc iure.ff.eo.tradunt Bar.& alij in l.Gallus. §. & quid ſi tantũ. ff.de lib.& poſth.vbi reſpondent obiecto, ꝙ poſſet fieri, ꝙ caſus omiſſus à teſtatore debet haberi pro omiſſo,l.commodiſſimè.ff.de lib.& poſth.l.ſi cùm dotem.in princ. ff. ſolu.matr.dic prout ibi per eos. ¶ Iſta regula fallit quatuor modis,quorum duos habes hic in tex. Primò niſi appareat de voluntate ꝯria teſtantis,prout ẽt dicitur in d.l.iam hoc iure.§.pe.& fi.& no.di-
a ligenter, [a] ꝙ ad probandum contrariam voluntatem teſtãtis. i.ꝙ noluerit ſub expreſſa vulgari contineri tacitã pup.& ècontra,duo teſtes ſufficiunt,licèt videatur agi de probanda voluntate teſtantis,ita Bal.Ang.& Saly.hic.Bar.in l.2.in prin.ver.quæro,& reuoco in dubium quot teſtes.ff.eo.Bal.& ibi Ang.& Salyce.in d.l.præcib.facit gl.no.in l.hæredes palàm.§.ſi quid poſt. in verb.poſſe.ff.de teſt.& quæ dixi in l.2.ſ.de bon. poſ.ſecundũ
b tabu.& ſatis [b] dicitur probari de voluntate teſtantis, quando probatur,ꝙ teſtator poſuit tàxatiuam duntaxat,& ſimiles,ſm Fulg.& Alex.hic,& idem tenet Salyc.in d.l. precib. per illũ tex. in verbo tantummodo, ſed ſecundum Alex.hic ille text.non probat,quia illa ſunt verba Imperatoris non teſtatoris,vnde ſecundum eum iſtud probatur in d.l.iam hoc iure.& ibi hoc põderat Pau.ſed etiam ibi ſunt verba tex.non teſtatoris. ¶Secundò fallit regula in hoc tex.quando vulgaris ſubſtitutio fit perſonis imparibus.¶Tertiò fallit,quando teſtator expreſsè prouidit de ſubſtituto, & in caſu vulgaris,& pupil.ſubſtitutionis.l. cùm ex filio.§.filio.cum glo.not.in verbo,& alius.vbi Barto.&
* Doc.notant.ff.eo.*& glo.& omnes hic.* ¶Quartò ſingulariter fallit,quando adeſſet ſtatutum in ciuitate, ꝙ verba teſtatorũ intelligerentur ad literam,prout iacent, tunc nunquam ſub expreſſa vulgari continetur tacita pup.nec ècontra, ita ſing. Bal. in d.l.precib.in 5.col.& ſequitur Alex.in d.l.iam hoc iure.& in l.poſt aditam.j.eo.ſed Imo.hoc reprobat in c. Ray. in materia pup.de teſt.eo quia per illa verba ſtatuti, ꝙ teſtamenta intelligantur,prout iacent, intelliguntur tantum reiectæ friuolæ interpretationes, non autem legitimæ, & ſic à iure approbatæ, vt in tex.noſtro.& vltra eum facit regula, ꝙ ſtatuta recipiunt interpretationem paſſiuam à iure communi.l.2.cum ſimil.C. de noxa.tene limitationem Bald.quia licèt Bar.in l. omnes populi.ff.de iuſti.& iur.in pen.colum.dicat id,quod dicit Imol. ꝙ friuolæ interpretationes intelliguntur reiectæ,tamen illa doct. Bar.recipit multas limitationes,& inter illas vnam, quam ponit in l.2.in 2.col.C.de patrib. qui filios diſtraxe. niſi ſtatutum diceret,vt proximè retuli, quod verba intelligantur ad literã, prout iacent, nam id dicitur ad literam, quod poteſt oculis corporeis videri.l.1.in prin.ff.de his, quæ in teſtamento delen. ergo non venit hoc,quod non poteſt legi in litera. ¶ Secundò
c diligenter pondera tex. [c] in verbo porrigi,ſecundum Ang.hic,
2 †quod regula,quæ habet, quòd ſub expreſſa vulgari continetur tacita pup.& ècontra, procedit ex interpretatione extenſiua,vt probat illud verbum porrigi,quod eſt idem,quòd extẽdi.& eſt tex.in d.l.iam hoc iure. non autem procedit ex interpretatione declaratiua.ratio eſt,quia illud dicitur venire ex interpretatione declaratiua, quando mens teſtatoris congruit, & verba non repugnant,vt dixi ſupra in l. 1. ſed in propoſito mens teſtatoris præſumpta bene colligitur, quòd ſub expreſſa vulgari contineatur tacita pup.& ècontra,vt hoc text. tamen verba repugnant,quia verba vulgaris repugnant pup.& ècontra.ergo ſtat bene,quòd hoc venit ex interpretatione extẽſiua, non autem ex declaratiua.Et vtilitas ſtat ex verbis Bar. in d.l. omnes populi.in 6.q.prin.quia ſi ſtatutum ciuitatis reijcit omnes interpretationes,intelligeretur reijcere interpretationes extenſiuas,non declaratiuas,quia qui declarat,nihil dat:d.l. hęredes palàm.§.ſi quis poſt.¶Hinc infero,quòd ſubſtitutiones, q̃ continentur ſub breuiloqua,veniunt ex interpretatione decla-
3 ratiua,eo quia mens,& verba patiuntur. ¶†Secundò infero,ꝙ pup.quæ continetur ſub expreſſa vulgari,dr̃ omnino tacita,& ècontra,ſecus eſt in pup.vel vulg. quæ continentur ſub breuiloqua,vt dicam in d.l.precib.intellige,quod dixi,ꝙ vulgaris, q̃ continetur ſub expreſſa pup.dicitur omnino tacita, quia verba pup.repugnant vulgari, vt ſit verum,quando pup.expreſſa eſt facta hoc modo,ſi filius meus pup.hæres erit,& in pup.ętate deceſſerit,ſubſtituo Titium,tunc pup.facta per hęc verba,ſi hęres erit,comprehendendo vulgarem ſubſtitutionẽ,illa vulga.erit omnino tacita: ſed ſi teſtator non poſuiſſet verbum, ſi hæres erit,ſed dixiſſet inſtituo filium meum pup.& ſi deceſſerit in pup.ætate ſubſtituo Caium,tunc continerentur duę ſubſtitutiones,& ambæ eſſent expreſſæ.ſ.expreſſa pup.& expreſſa vulga.quia iſta verba,ſi deceſſerit in pup.ætate,recipiunt ęqualiter vtrunque ſenſum,ſcilicet ſi deceſſerit in pupil. ætate hæreditate non adita,vel ſi deceſſerit adita hęreditate,verba vtrunque patiuntur,& nil repugnat,ergo ambæ ſubſtitutiones, vulgaris,& pupil.ſunt expreſſæ,& iſta non erit pupil.expreſſa,imò erit compendioſa limitata ad tempus pup. ætatis. ita ſingulariter Bal.in l.precibus.in 17.colum.infra eo.& ibi Pau. de Caſt. in 5.colum.ſummè extollit,& dicit, quòd ita conſuluit Florentiæ cum multis Doct.magnæ authoritatis, & illud dictum refert,

ADDITIONES.

a ¶Diligenter.Adde,ꝙ regula eſt,ꝙ ſub expreſſa vulg.continètur tacita pupillaris,niſi probetur aliter ſenſiſſe teſtatorem, ad quod probandum ſufficiunt duo teſtes,vt hic,& infra eo.l precib.col.3. BELLAC.

b ¶Et ſatis. Adde huic, & tertiæ fallen. Dec. conſi. 315.ſuperioribus diebus. PVRPV.

c ¶Pondera tex.Adde Iaſ.in l.precib.2.no.infra eod. PVRPV.

fert, & sequitur Car. Flo. in c. Ray. de test. Et ex hoc habes notare, quòd mentio pup. ætatis habita in substitutione, nō arguit, quòd sit pupil. substitutio, & sic licèt testator dixerit si filius pup. moriatur in pup. ætate, talem substituo, ista verba conueniunt pup. ætati, tamen non sequitur, est pup. cùm etiam conueniant vulgari. ad hoc ergo, vt sit pup. in specie requiruntur duo, ꝙ dicatur, si hæres erit, & moriatur in pup. ætate, talem substituo, isto casu non est nisi pup. expressa, & tamen pup. substitutio potest fieri, licèt pup. non sit hæres, vt dixi in l. fi. s. tit. 1.

¶† Secundò habes ex hac differentia notabilem effectum, quia vulgaris tacita contenta sub expressa pup. licèt excludat matrem impuberis, & sic vxorem testatoris, vt tenet gl. approbata in l. fi. in gl. fin. in fin. vbi dixi. s. tit. 1. tn̄ tacita vulgaris comprehensa sub expressa pup. non excludit matrem testatoris, ita sing. Bart. in l. 1. in prin. ff. de vulg. & pupil. in 3. q. 4. q. princip. in quarto effectu. in fi. tamen si esset expressa vulgaris, excluderet etiam matrem testatoris, & sic videas magnam vtilitatem, an vulgaris sit tacita, vel expressa. tamen decisi. prin. Bald. in d. l. precibus. reprobatur per Alex. ibi, vbi dicam. ¶† Tertiò noto ex tertia parte text. secundum Fulg. & Pau. hic videri text. pro opi. nouissimorum. s. do. Christ. & Fulg. ꝙ imò tacita pup. contenta sub expressa vulgari excludit etiam matrem, nisi quando mater est cohæres, vt in casu. l. fi. s. tit. 1. & induco tex. nam hic fuit facta expressa vulgaris, & dicitur hic, quòd expressa vulgaris non continet tacitam pup. quæ excludat etiam vxorem testatoris, quia substitutio vulgaris simul, & semel fuit facta filio impuberi, & vxori, & sic imparibus, & propter imparitatem personarum, dicit text. quòd sub expressa vulgari non potuit contineri tacita pup. quæ excluderet matrem, ergo si non fuisset imparitas personarum, sub vulgari contineretur tacita pup. quæ habuisset excludere istā Eliam, ergo hic est tex. quòd sub expressa vulgari continetur tacita pup. ad excludendum matrem pup. nisi imparitas prohibuisset. respondent Ful. & Pau. hic, & sibi ascribit Alex. in l. fi. circa fi. s. tit. 1. quòd iste text. non obst. quia non apparet hic, quòd mater esset pup. ista Elia, cùm tex. dicat, quòd erat vxor testatoris, & sic poterat esse nouerca, quæ sol. mihi non satisfacit, primò, quia diuinat, quòd hic testator habuerit duas vxores, & quòd filius esset natus ex alia vxore. Secundò si ista Elia fuisset nouerca, & non mater pupil. defuncti, quomodo contenderet cum substituto? quia nouerca in substitutione priuigni pupil. nunquam admittitur. Et si dicas, quòd hic erat cohæres huius pup. vt dicit text. & sic videbatur, quòd ex iure accrescendi præferretur per d. l. fi. s. tit. 1. quia dico, quòd est error peior priore, quia cùm in isto text. pup. adiuerit hæreditatem patris, sicut expirauit vulgaris substitutio, ita & ius accrescendi, ergo, quòd esset cohæres, nihil facit in proposito, tamen considera, quòd licèt text. in l. 2. s. eo. loquatur, quando erat contentio inter matrem, pup. & substitutum, tamen in hac. l. non dicitur cum quo substitutus haberet controuersiam de hæreditate pup. an cum ipsa Elia, an cum alio, sed dicit text. ꝙ cùm substitutio vulgaris esset simul vtrique facta, comprehēdit tantum vulgarem, non pup. posito ergo, ꝙ substitutus non admittatur ex pup. tacita, non dicit text. ad quem spectet hæreditas pup. & sic si teneremus, ꝙ Elia non esset nouerca, cessaret secundum obiectum. De prin. art. dicam

b in d. l. precibus. ¶† Vltimo not. vnum, quod Bart. exclamat pro multum sing. & est verbum vtile in materia substitutionū,

a quòd si vulgaris fiat [a] duabus personis simul, cùm non possit fieri nisi mediante copula, licèt vnus eorum non sit hęres, non admittitur substitutus, sed ad hoc, vt admittatur substitutus, oportet, quòd vterque eorum sit hæres, tunc substitutus in vtroque admittitur, ergo vult Bartol. quòd si vnus non sit hęres, cùm substitutus non admittatur, ergo necessariò vult, ꝙ alius cohæres veniat ex iure accrescendi, cùm alio iure non possit venire, & dicit ita. velle glo. in verbo in eum. quam sic intelligebat Iac. But. & patet dum glo. alleg. l. cùm quidam. j. eod. & an glo. istud velit, multa dicunt Pau. & Alex. hic, quos vide. Nec obst. regula. l. Lucius. §. Caio. ff. ad Trebel. vbi si fiat substitutio duob. vno excluso admittitur substitutus, nec requiritur, quòd ambo excludantur, responde, quòd not. Bart. procedit solùm in vulgari substitutione facta simul duob. secus in fideicom. vel etiam in pup. d. §. Caio. ratio diuersitatis est, quia vulgaris habet locum si hæres non erit, & sic ante aditā hrditate, quo casu hēt locum ius accrescendi: sed aliæ duę habent locum post aditam hæreditatem, quo casu non potest habere locum ius accrescendi, vt dicit Bart. in l. pen. j. eod. vbi dicetur. Puto, quòd dictum Bart. si est verum, sit valde singulare, & necessarium in materia substitutionum, quòd simpliciter tenet Ang. hic, & cum eo simpliciter videtur transire Ful. hic, tamen caue, quia text. iste non probat, nec not. Bart. potest fundari in hoc text. quia decisio huius text. fundatur in regula proposita in princip. huius. l. quæ non facit ad propositum Bartol. ideo ipsemet Bartol. in l. hoc art. ff. de hæred. insti. dicit, quòd iste tex.

b non probat, tamen, ꝙ dictum est verū ꝓpter copulā, [b] &, quæ reqrit concursum vtriusq; copulati. l. si hrdi plures. ff. de condi. instit. & sic reqrit, ꝙ conditio verificetur in ꝑsona vtriusq; ad hoc, vt substitutus admittatur, & idem ibi simpliciter tenent Imo. & Comen. ergo apparet, ꝙ dictum Bart. sustinetur propter copulam. ergo text. noster nil facit, qui non se fundat super copula, tamen not. Bart. licèt non inueniam bene examinatum, mihi videtur, ꝙ contra illud multum stringat. l. pe. j. eo.

* vbi dicitur, *& omnes tenent*, ꝙ speciale est ibi, quando in substitutione est adiecta dictio collectiua vterque, vt ibi dicit tex. ꝙ tunc nunquam admittatur substitutus, nisi vtroque excluso, ergo quando non est dictio collectiua vterque, vt in dicto Bart. sola copulatiua non facit, ꝙ sit necesse, ꝙ vterque non sit hæres, ad hoc, vt admittatur substitutus, imò quamprimum vnus non sit hæres, substitutus ex vulgari expressa sit hæres, & sic licèt testator propter copulam, &, videatur cogitasse, vt dicit Bart. & text. in d. l. pen. in verbo. cogitasse, tamen punctus

b stat in dictione vterque, [b] quia tamen tex. ille loquitur in pup. substitutione, nos autem in vulgari, inter quas est clara ratio diuersitatis, de qua. s. ideo veritas pendeat ab his, quæ dicam in d. l. pen. ibi dicetur. ¶Glo. in vers. in eum. diuiditur in duas. In 1. declarat text. In 2. opp. & non bene soluit. Pro intelligentia 2. par. oppo. contra text. nam pluralis sermo resoluitur in suas singularitates. l. falsa. §. fi. alleg. in glo. ergo dato, ꝙ substi. vulg. sit facta simul duob. in hoc text. tamen resoluendo pluralitatem in suas singularitates, est perinde ac si pater de per se substituisset pup. sed si de per se substituisset, sub vulgari contineretur tacita pupilla. iuxta. l. iam hoc iure. §. penult. & final. ff. eodem. glo. respondet, quòd illa regula fallit hic, nec assignauit rationem fal. ideo Bartol. in dict. l. falsa. §. fin. & in l. penult. infra eod. & l. si seruus. §. fin. ff. si quis cau. & Sal. in l. in testamento. la prima. s. de testam. mili. respondet, quòd illa regula, quòd pluralis sermo resoluitur in suas singularitates, procedit quando respicit diuersos effectus, quæ solut. videtur confundi per hunc tex. vbi substitutio respicit diuersos effectus. Aliter respondent Bald. & Salicet. hic, quòd illa regula procedit, nisi mens loquētis sit in contrarium, vt hic ratione æqualitatis seruandæ. Sed plenius responde secundum Fulgos. & Paul. hic, quòd pluralitas resoluitur in suas singularitates, verum est eiusdem naturę, & conditionis, prout erat in ipsa pluralitate.

ADDITIONES.

a Si vulgar. fiat. Adde Petr. de Peru. in repe. c. Ray. de testam.

b ¶Propter copulam. Adde Bartol. & Bald. in l. prima. ff. de iustit. & iur. Bald. in l. his verbis. ff. de legat. tertio. Anton. de Butr. in capit. 2. de rescrip. Raph. Fulgos. consil. 8. incip. do. Pet. Longus.

c ¶In dictione vterque. Adde. l. & ideo. in §. item si seruus. ff. rerum amotar. & ibi Doctor.

* Et dic, quòd dictio vtraque, vterque, interdum ponitur complexiuè, seu coniunctiuè, interdum ponitur disiunctiuè, & fac. ad quæst. si quis fecit mandatum Titio, & Seio. & vtrique eorum, nam si diceret, & cuilibet eorum, talis distinctio cuilibet insolidum rem appropriare solet, & videtur, quod hæc dictio vterque, sit coniungere, non diuidere, & ideo inde es procuratores habent mandatum pro parte, quia plures per copulam connexi, sed dictio vterque, ponitur diuisim, ita Bald. in l. final. §. ipsum autem filium. numer. 2. C. de bon. quæ liberis, & ponitur etiam continuatiuè. l. final. de iure fisci. l. si is, qui ducenta. §. vtrum. de reb. dub. quandoque in oratione semel posita habet se diuis. in d. l. final. de bon. quæ liber. l. binas. de seru. vrba. prædior. l. Cellus. §. 1. de contrahen. emp. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Substitutiones vulgares, & sic directæ expirant adita hæreditate.*

2 *Etiam fauore piæ causæ post aditam hæreditatem non potest directò pia causa substitui.*

LEX V.

1 Post aditam. † Not. regulam, quòd substitutiones vulgares, & sic directæ expirant adita hæreditate, & huius est triplex ratio. Prima est plana secundum Odoffred. & Fulg. hic, quia substitutio vulgar. fit sub conditione, si hæres non erit, ergo si sit hæres, & sic adita hęreditate cùm deficiat conditio substitutionis, necessariò substitutio expirat. [a] Sunt, qui aliam dant rationem, eo quia adita hæreditas, bona efficiantur propria hæredis, adeo, quòd censentur proprium patrimonium hæredis. glo. in l. 1. §. veteres. ff. de acquir. possess. sed si testator posset substituere postquam adiuit, & sic postquam est effectus dominus, disponeret de rebus alie. contra Auth.

ADDITIO.

a * Expirat. Adde, quæ scribit Galiau. in repe. l. centurio. col. 6. ff. de vulgar.

tra Auth. ingreſſi.ſ. de ſac.ſan Eccleſ.ſed iſta rōne attenta non poſſet etiam poſt aditam per fideicom. ſubſtitui,ꝯ iſtum text. in verbo. directæ. Tertia fundamentalior ratio eſt, quare poſt aditā hæreditatē non poſſit directò ſubſtitui,ſed per.fideicom. quia adita hæreditate quis efficitur directò hæres,& ſic directò dominus,& poſtquam quis eſt effectus hæres directò,non pōt deſinere eſſe hæres, etiam ſi in integrū reſtitueretur.l.& ſi ſine. §.ſed ꝙ Papinianus.ff.de mino.glo.nota.in l.in ſubſtitutione.ff. de vulg & pup.ſi ergo poſt aditam poſſet directò ſubſtituere, reperirentur duo directi hæredes,& inſolidū,quòd eſt impoſ-
2 ſibile. ¶† Hinc eſt, quòd poſt aditam hæreditatē poteſt ſubſtitui per fideicom. quia vnus poteſt eſſe dominus directò, alius vtiliter,vt patet in toto tit.ad Treb.iſtam rationem ſentit Bart. in rep.l.1.C.de ſac.ſan.Eccl.in 6.q.5.q.prin.vbi per hoc ſin.decidit,ꝙ etiam fauore piæ cauſæ poſt aditam hæreditatem non poſſet directò pia cauſa ſubſtitui, quia regulæ non patiuntur, per d.rationem,quòd aliter nunc non examino.iſtam rationē ponit Ang.hic in lect.Flo.& plenius in l.precib.in j.col.ĵ.eo.Iſta regula fallit in milite,qui poſt aditam poteſt directò ſubſtituere, & appellatur directa mili.l.Centurio.ff.eo. l.in teſtamento. mag.ſ.de teſta. mil.& d.l.præcib. & ratio eſt, quia miles poteſt facere quem hæredem ad tempus, & facere, quòd qui ſemel fuit directò hæres, deſinat in totum eſſe hæres.l.miles ita hæredem.ff.de teſta. mili. & an iſta fallentia extendi debeat ad Car.
a dixi in d.l.Centurio.Secundò fallit [a] in alijs duob. caſib.poſitis in gl.fi.primus eſt,quando hæres adita hæreditate fuit negligēs adimplere voluntatem defuncti intra annum,quia tunc locus eſt ſubſtituto.§.ſi verò inſtituto. in Auth.de hære. & fal. vnde ſumitur Auth.hoc amplius. C. de fideicom. & ratio eſt, quia propter delictum lex priuat primum,acſi nunquam fuiſſet hæres:ſecundus caſus eſt,quòd poſt aditam hæreditatem expirat ſubſtitutio vulg.verum eſt,quādo durat aditio primi hæredis, ſed ſi primus hæres ſit minor,& reſtituitur in integrum, locus eſt ſubſtituto,vt in gl.quia reſtitutio reponit omnia in priſtino ſtatu.l.ꝙ ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mino.& ſic eſt perinde, acſi primus hæres nunquā adiuiſſet.& plenius per glo.in l.& ſi ſine. §.ſed quòd Papinianus.ff.de minoribus.declarat Bart. in l.2.§. 1.ff.eo.& in l.ex contractu.ff.de re iud. ¶Glo.in verbo directæ. diuiditur in tres. In prima exponit tex.& allegat ꝯcordantē,& iſta eſt clara. In ſecunda ibi, ſed etiam in impuberibus. remouet tacitum contrarium, quòd ſic induco: nam text.dicit, ꝙ vulgaris ſubſtitutio facta non impuberibus expirat adita hæreditate,ergo à contrario ſenſu vult, quòd ſi vulgaris eſſet facta impuberi,non expiraret adita hæreditate, quòd eſt falſum, vt patet.ſ.l.proxima.glo.voluit reſpondere, licèt obſcurè, quòd ideo tex.dicit nō impuberibus,quia quando ſubſtitutio vulgaris fit maiori,adita hæreditate in totum expirat,quia aliam ſub ſe continere non poteſt, ſed quando expreſſa vulgaris fieret impuberi,licèt per aditionem tolleretur vulgaris expreſſa, tamen non tollitur tacita pup.in ea contenta, vt ſ.l.proxima, & ſic non in totum expirat, iſta eſt intentio gl. In tertia ibi, illud tamen verum eſt.ponit dictum,quod eſt verum.Iaſon Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Fallit. Adde aliam fal.quam ponit Alex.in l.1.col.17.ff.de vulg.& pup.

SVMMARIVM.

1 *Inter inſtitutos,& inuicem ſubſtitutos eſt locus iuri accreſcendi.*

LEX VI.

TEſtamento. Inter inſtitutos, & inuicem ſubſtitutos eſt locus iuri accreſcendi.h.d.& ratio dubitandi fuit, qa ex quo teſtator iſtos hæredes adinuicem ſubſtituerat, videbatur, quòd inuitis non deberet accreſcre, quia nemo cogitur acceptare ſubſtitutionem. l. nec emere. infra de iure deli.vnde videbatur,quòd propter ſubſtitutionem eſſet in poteſtate hæredum acceptare. contrarium hic deciditur, nam ꝙ dixi, procedit,qñ eſt ſubſtitutio de per ſe,ſed cùm hic ſit iūcta cum iure accreſcendi pp ius accreſcendi inuitis accreſcit, & hr̄ in ſimili.l. qui patri. vbi text. ſing. ſcd̄m Bartol.& omnes ibi.ff.de acq.hær. Collige tria notabilia,vt hic per Bar.quem vide per te. ¶Gl.diuiditur in quatuor. In prima allegat quatuor ꝯcor. In ſcd̄a ibi,& ēt inuitis. ponit vnum dictū; ꝙ hic expſsè habetur in text. In tertia ibi, ſed ſi ſuam partem velint.limitat hunc text. principaliter timore contrarij.l. cùm hæreditate. ff. de acqui. hæred. vbi deciditur directò contra iſtum text. ibi enim dicitur plus,quòd licèt aliàs ille,qui ſemel fuit hæres,non poſſit deſinere eſſe hæres, nec abſtinere, tamen ſi ſunt plures hæredes,& vnus adiuit pro parte ſua, quòd ſi alius cohæres repudiat partem ſuam, quòd nedum portio repudiata non accreſcit hæredi inuito, contra iſtum text. imò illa portio repudiata facit, vt ille,qui primò adiuit, poſſit repudiare partem, quam ſemel adiuit.gloſſ.dicit, quòd iſta lex debet intelligi ſecundum illam, ſi velit retinere partem ſuam,ſecus ſi velit repudiare, dic melius, quòd ibi loquitur,quando erant plures tantum cohæredes, hic autem non ſolùm erant cohæredes, ſed erant adinuicem ſubſtituti, & ſic hic erant duo vincula, quæ magis ſtringunt quàm vnum, & ſic faciunt, vt nedum non poſſit repudiare, ſed etiam inuito accreſcat. Ex quo collige per te pulchram limitationem ad d. l. cùm hæreditate, quam Pau. hic dicit ſingularem, & mirabilem cum concordan. vt hic per Alexand. intellige etiam iſtam gloſſ. & text. noſtrum, vt per Bartol. in l.quidam eulogio. in 2. colum. per illum text. infra de iur. delibe. ¶In quarta parte ibi, ſed nun-
1 quid hoc caſu.gloſſ. format quæſtio.& reſpon. † ex qua nota, quòd cum in hac. l. iſti plures cohæredes eſſent adinuicē ſubſtituti, portio per vnum repudiata competit cohæredi duplici iure,ſclicet iure accreſcēdi, item ſubſtitutionis iure, concludit gloſſ.quòd cohæres poteſt repudiare ius accreſcendi,& venire ad illam partem iure ſubſtitutionis tantum, & effectus eſt,quia quando pars repudiata obuenit iure accreſcendi, certè ius accreſcendi accreſcit cum omnibus oneribus legatorum.l.vnica.§.his ita.ĵ.de cad. tol. non ſic eſt,quando obuenit iure ſubſtitutionis, quia legata relicta ab inſtituto non intelligunlur repetita à ſubſtituto.l.licèt Imperator, vbi notatur.ff. de leg.1.contrarium eius, quod hic, tenet gloſſ.in l.ſi quis hæres inſtitutus. in princip. ff. de acqui. hæred. Bartol. hic, cum quo alij concordant, diſtinguit, quòd aut iſte hæres acceptauit partem ſuam,aut nō per eum.Et ſi dicas,vt hic qūo poteſt cohæres venire iure ſubſtitutionis, niſi primò acceptet partem, quam habet iure inſtitutionis.l.qui complures.§.1. ff. eo? intellige verum,quando ſubſtitutio eſt facta nominibus appellatiuis,quia tunc intelligitur facta contemplatione primæ inſtitutionis, & tunc non admittitur ex ſubſtitutione niſi accepta inſtitutione.d.l.complures,& ibi Bartol.ſecus ſi ſit facta per nomina propria.l.ſi tu ex parte, & ibi Bald.ff. de acquiren.hæred. cum concor.

SVMMARIVM.

1 *Per pupil.ſubſtitutionem ſucceditur pupil.ex teſt. & excluduntur venientes ab inteſtato.*

2 *Mentio pupil.ætatis conditionaliter facta arguit pupillarem ſubſtitutionem.*

LEX VII.

a
1 SI teſtamento. [a] † Per pupillarē ſubſtitutionem ſucceditur pupi.ex teſtamento, & excluduntur venientes ab inteſta. h. d. & cogita, quæ ſit ratio dabitandi in hoc text.niſi dicas, ꝙ de pupil. ſubſtitutione nihil erat tractatū ante hanc. l. & not. bene, ꝙ mentio pupil. ætatis facta demonſtratiuè non arguit pupil.ſubſtitutionem, ſed requiritur, ꝙ fiat conditionaliter,ideo ſi teſtator dicat, ſubſtituo filio meo pupi. per hoc non dicitur ſubſtitutio pupil.ſed ſi dicat,ſi filius meus
2 decedat in pupillar. etate, talem ſubſtituo, tunc † mentio pupil. ætatis conditionaliter facta arguit pupil. ſubſtitutionem, ita Bald.in l.precibus.in pen. col.in fi.ĵ.eod. Iaſ.Pap.

ADDITIO.

a ¶Si teſtamento. De materia iſtius legis adde diffuſè per Barba. in capitul. Rayn.de teſt.

SVMMARIVM.

1 *Tacita pupil.contenta ſub expreſſa vulgar.matrem non excludit.*
2 *Dictio omnino, importat idem quod omni caſu.*
3 *Per datio.vulga.ſubſtitu. pupillo tollitur ſuitas.*
4 *Pupilla. expreſſa matrem excludit, etiam ſi ſit contenta ſub compendioſa.numero 5.*
6 *Sub expreſſa vulgari continetur tacita pupill. dato, quòd mater ſit in medio.*
7 *Licèt ſub expreſſa vulgari contineatur tacita pupill.et iam matre in medio exiſtente, tamen illa pupill. quæ haberet contra alios effectum, contra matrem non admittitur.*

1 Tacita

8 *Tacita pupil. excludit matrem, si probetur de voluntate testatoris volentis à tacita pupil. matrem excludi.*
9 *Miles non potest non solùm filio, sed etiam cuicunque maiori directò substituere post aditam hæreditatem.*
10 *Compendiosa sub compendio, & breuitate verborum continet duas substitutiones pupillarem, & fideicommis.*
11 *Sustitutio compendiosa facta à pagano filio per verba merè directa, an post pubertatem possit valere iure fideicommis.*
12 *Compendiosa facta à pagano per verba communia censetur omni tempore, & post pubertatem, & ante fideicommis.*
13 *Valet argumentum de tempore ad personas, &ècontra.*
14 *Compendiosa facta à pagano per verba communia, pro tempore pupil. ætatis valet iure directò, prout de iure communi potest valere.*
15 *Si paganus substituat filio compendiosè per verbum commune, si contingat filium mori in pupillari ætate, admittitur substitutus ex directa pupillari.*
16 *Compendiosa facta à pagano filio cum adiuncto quandocunque sine liberis decesserit, omni tempore censetur fideicommis.*
17 *Iuspatronatus Ecclesiæ non transit in fideicommis. restituta hæredi.*
18 *Pupil. contenta sub compendiosa, vel breuiloqua dicitur expressa.*
19 *Pupillaris contenta sub breuiloqua matrem excludit, nisi in aliquibus casibus.*
20 *Quando filius testa. est substitutus fratri, & sic filio impuberi testatoris, tunc ex tacita pupillari matrem excludit.*

LEX VIII.

PRecibus. Ista. l. est solennis, & repetibilis, & dicit Paul. quòd est solennior, quæ sit in toto. C. & vtilior in sua materia. ¶Ad euidentiam præmitte, quòd ista. l. secundum Cyn. & Alberic. hic, tractat de tribus substitutionibus. Pau. dicit, quòd de quatuor. Ego puto, quòd imò tractet de quinque, nam in verb. nam non est incerti iuris, secundum cōmunem sensum tractat de vulgar. substitutione expressa. Item de pupill. tacita sub ea comprehensa. deinde in versic. si verò substitutio. tractat de pupil. expressa. item de compendiosa, posteà secundum communem intellectum tractat de fideicommis. principaliter tamen tractatur de compendiosa, & ista erit principalis materia, super qua versatur glos. penult. mag. & fin. in ea plures articuli infra examinabuntur: & quare dicatur compendiosa substitutio, & an sit species substitutionis, declarat Bartol. hic in tertia columna. & in l. Centurio. in secunda quæstio. ff. eodem. vbi plenius. ¶Præmitte secundò proprius ad text. quòd Imperator appellat substitutionem in primum casum vulgarem: in secundum casum, appellatur substitutio pupil. in tertium, appellatur compendisa: & si dicas vnde procedit hæc diuersitas? Bald. hic in tertio notab. post Oldrad. tetigit, sed non clarè, pungit aliquid Pau. hic, dic clarè, vt per Cyn. hic in euidentialibus: nam mortuo testatore primus casus est non aditæ hæreditatis, secundus est aditionis hæreditatis, antequam enim hæres adeat, oportet, quòd præcedat primum tempus, non aditionis per rerum naturam, saluo, nisi esset suus hæres, quia tunc inter mortem testatoris, & aditionem non est dare medium, quia lex ipso iure facit suum hæredem, glos. est notab. & eam ibi not. Bald. & multi reputant singular. in l. cùm hæreditas. C. deposi. sed habet multas concordan. vt per Bald. in l. final. ff. de condi. institu. quia ergo substitutio vulgaris fit sub conditione, si institutus hæres non erit, & istud non esse hæredem est primum tempus, ideo substitutio vulgaris dicitur in primo casu, & sic tantum est dicere substituit in primum casum, ac si diceret substituit vulgariter: pupill. verò substitutio dicitur in secundum casum, quia regulariter fit sub conditione, si pupill. hæres erit, & in pupil. ætate decesserit, & quia hoc esse hæredem, est secundum tempus, ideo stat, quòd tantum est dicere substituit in secundum casum, ac si diceret substituit pupill. verùm, quia compendiosa fit post aditam hæreditatem, & post tempus pubertatis, & sic post duas substitutiones vulgar. & pupill. ideo appellatur in tertium casum. ¶Præmitte tertiò, quod versic. fi-
* nal. legitur duplicitur, vno modo secundum glos. *& communiter Doctor.* quòd licèt miles habeat priuilegium, quòd possit maiori post aditam directò substituere, & appellatur directa mili. tamen si miles substituat compendiosè, & sic directò post aditam filio suo, & supersit mater illius filj, certè priuilegio matris, donec mater viuit, illa directa facta à milite obliquatur, vt non valeat iure directo, sed ex iure fideicommis. tantum, ex quo apparet, quòd magis fauetur matri, quam
* militi, *iste est communis intellectus.* & cuius vtilitatis sit, dicam in glo. alius erit intellectus subtilis, & peregrinus Nouissimorum, & Fulgos. hic, & ante omnes dom. Christophor. quòd imò in hac. l. in fin. etiam matre in medio existente, tamen substitutio valet iure directæ mili. nec obliquatur, quia ponderant, quòd text. dicit, velut ex causa fideicommis. non dicit, quòd sit fideicommis. de quo infra dicetur. ¶His sic præmissis condescendo ad l. quæ communiter diuiditur in duas. In prima reassumit thema muliebriter, & sic imperfectè relatum. In secunda ibi, nam non est incerti iuris. plenius distinguit. Illa secunda subdiuiditur in tres casus principales, quos facit Imperator. ¶Tu dic subtilius, & magis ad intellect. text. quòd Imperator in prima parte, & sic in primo casu loquitur de expressa vulgari, & de pupil. tacita in ea contenta, & decidit, quòd vulgaris expressa expirauit per aditionem factam à filio, tacita autem pupil. quæ admitteretur contra alios, tamen contra matrem non admittitur fauore matris, & ista ponuntur in versic. nam non est incerti iuris. ¶In secunda ibi, si verò substitutio. ponendo secundum casum, loquitur de pupill. expressa, & compediosa simul facta, & determinat, quòd pupil. decedēte in pupil. ætate substitutus ex pupil. expressa admittitur, & matrem omnino excludit. ¶In tertia ibi, si verò post pubertatem, ponitur tertius casus, & loquitur solúm de compendiosa, & deciditur, quòd si pater substituit filio compendiosè quandocunque decesserit, & filius moriatur post pubertatem, & supersit mater, priuilegio matris factum est, vt compendiosa facta à milite, quæ aliàs valeret iure directæ mili. resoluitur, & obliquatur, vt valeat tantum iure fideicommis. ex hoc sequitur, quòd mortuo filio maiore, mater sibi directè succedit,
a & iure fideicōmis. restituit substituto. substitutio vulgaris [a] expressa expirat adita hrditate, & pupill. tacita in ea contenta cōtra matrem non admittitur, ergo cùm neutro casu substitutus venire possit, mater omnino succedit: pupil. verò substitutio expressa facta non de per se, sed contenta sub compendiosa, filio decedente infra pupil. ætatem matrem excludit, post verò pubertatem fauore matris illa compediosa obliquatur, & mater ab intesta. filio succedens tenetur per fideicommis. bona testōris substituto restituere. hoc dicit tota. l. casum figura, vt hic per Bald. ¶Not. quòd Imperator mulieri malè interroganti benignè, & cum distinctione respondet, dic, vt dixi in l. vt responsum, vbi Doct. supra de transactionibus. ¶Secundò not. ex text. nam non est incerti iuris. in verbo omnimodo. hic esse meliorem text. de iure pro communi sententia contra
1 Nouissimos, & Fulgos. hic, quòd † tacita pupil. contenta sub expressa vulgari matrem non excludit, quod sic induco: nam hic substitutio expressa erat facta in primum casum, ergo vulgaris expressa, dicit text. quòd si filius fuit hæres patri, quo casu per aditionem expirauit illa vulgar. expressa, quòd omnino ad matrem spectat successio, ergo tacita pupillar. contenta sub expressa vulgari non excludit matrem. text. dicit omnino, quod est idem, quòd omni casu. gloss. in l. si cum excep. §. quòd si homo. ff. quod metus causa, & capitul. ex parte. primo. de offic. delegat. ergo siue substitutus velit venire ex expressa vulgar. contra matrem, non potest, nec ex tacita pupil. cùm text. dicat, quòd omnino mater admittitur in omni casu. Et si tu dicas, quòd hoc fuit, quia ex quo expressa vulg. extincta est per aditionem hæreditatis, vt dicit text. & sublato expresso tollitur tacitum. l. tertia. §. qui habet. ff. de serui. rusticor. prædior. ergo extincta vulgari expressa, corruit pupil. tacita in ea contenta. responde, quòd non est verum, quòd sublata vulgari expressa extinguitur pupil. tacita, imò durat, quia pupil. non cō-
b tinetur tanquam accessotia, quia tunc sublato principali [b] expresso tolleretur accessorium, sed pupilla. tacita est æquè principa. substitutio, & non propriè dicitur contineri, imò porrigi, & extendi. l. quamuis. in verbo porrigi. supra eodem, ergo non extinguitur extincta vulg. expressa. & ita declarat Bartol. in l. lex Cornel. ff. eodem. & in l. prima. in princip. ff. eodem. ad istum text. respondet Fulgos. quòd ideo in hac. l. tacita pupil. non admittitur contra matrem, quia non apparet, quod iste filius sit mortuus pupil. nam dicit, quòd in isto text. filius mortuus est, dicit ipse, intelligo pubes, quia text. non declarat, ideo non potuit esse locus pupil. tacitæ, & istam solut. simpliciter sic refert, & sequitur Alexand. in l. fin. circa fin. supra eod. titul. sed malè recitat, quia Fulgos. not. respondet, nam dicit in ista. l. verum est,

ADDITIONES.

a ¶Substitutio vulg. Adde, quòd Ias. & Alex. à Bar. discrepant, quia intelligunt versicul. si. quòd compendiosa per pubertatem obliquatur. Bartol. intelligit etiam de pupil. vt obliquetur, & in hoc erit speciale mil. fauore. l. in pupil. cū gloss. ff. eod. PVRPV.

b ¶Sublato principali. Adde regulam. accessorium. de regul. iur. in sexto. l. cùm princip. ff. eodem titul. gloss. in versicul. astringi. in capitul. quia plerique. de offic. ord. libr. 6.

rum eſt, quòd qñ miles fecit teſtamentum, & etiam tempore mortis mil. filius erat pupil. & in poteſtate patris, ideo pater ſibi pupil. ſubſtituit, tamen non apparet in text. quando poſt mortem mili. poſteà mortuus eſt filius, vtrum ſit mortuus pupil. an effectus pubes. Alexan. hic in 1. colum. dicit, quòd iſta ſolu. Fulg. ſtare non poteſt, quia niſi filius fuiſſet mortuus pupil. ſucceſſio omnino, & ſic omni caſu non ſpectaſſet ad matrem, quia pubes potuiſſet facere teſtamentum, & alium
2 inſtituere, ſed potes reſpondere, † quòd dictio omnino, [a] eſt
a præciſa, & importat idem, quòd omni caſu, ſed debet intelligi rebus ſtantibus in eodem gradu. argum. l. quòd ſeruus. ff. de condi. ob cauſam, & l. final. ff. qui ſatiſda. cogan. vnde ſtrictius induco, & probo, quòd filius mortuus ſit pupil. quia aliàs fruſtra requireret text. quòd filius fuiſſet in poteſtate patris, quia quod quis ſit in poteſtate teſtatoris, nunquam eſt neceſſarium niſi in pupil. in omnibus alijs ſubſtitutionibus poteſt fieri ſiue quis ſit in poteſtate, ſiue non, ergo cùm text. requirat quòd filius ſit in poteſtate patris, requirit propter pupil. ſubſtitutionem, ergo apparet, quòd iſte filius mortuus eſt pupil. nec potes dicere, quòd iſta ſit narratio facti, quia ponitur in princ. l. vſque ad verſi. nam non eſt incerti. Reſponde, quòd text. requirit, quòd filius ſit in poteſtate, conſiderato tempore teſtamenti, & mortis patris, quia tunc niſi filius fuiſſet pupil. & in poteſtate, non potuiſſet ſubſtitui pupil. nec expreſsè nec tacitè, vnde fateor, quòd tempore teſtamenti, & mortis patris erat pupil. & in poteſtate, ſed per hoc non ſequitur, ergo quando mortuus eſt filius, erat pupil. quia poterat eſſe effectus pubes, & ſic iſte text. non probat, in qua ætate filius ſit mortuus, & hoc quo ad caſum, qui ponitur in iſto verſicul. nam non eſt incerti iuris. licèt in verſicul. ſequen. vbi mutatur caſus, bene loquatur, quando filius deceſſit in pupil. ætate. Aliam ſolu. ad hunc text. ponit Salicet. hic, quòd ideo in hac l. tacita pupil. non excludit matrem, quia pater ſubſtituerat vulgariter tantũ, adiecta illa dictione taxatiua tantum, vt patet in text. in verſi. tantum quo caſu quãdo pater ſubſtituit vulgariter tantum, adiecta taxatiua, tunc ſub vulgari non continetur tacita pup. ſed nec iſta valet, quia ſunt verba Imperatoris, non teſtatoris, vt dixi in l. quamuis. ſupra eodem. breuiter puto, quod iſte text. probet communem ſententiam, quòd tacita pupil. contenta ſub vulga. non excludit matrem. Primò, quia aliàs Imperator fuiſſet multum defectiuus. nam intendendo ponere omnes caſus, qui poterant contingere in præſenti themate, omiſiſſet caſum cæteris omnibus magis neceſſarium, ſcilicet quid de tacita pupil. contenta ſub vulg. qui caſus ante iſtam. l. non erat calarè deciſus, Imperator nullo modo debuiſſet caſum tam neceſſarium omittere. Secundò poteſt ſuaderi ex verſicul. ſequen. ſi verò. vbi deciditur, quod expreſſa pupil. matrem excludat, ergo innuitur à contrario, quòd tacita pupil. non excludat, aliàs ſi excluderet matrem tacita pupil. indubitata eſſet deciſio illius verſicul. reliqua in hoc paſſu dicam
3 in gloſſ. ¶† Tertiò pondera text. ibi, & patri hæres extitit. hic probari, quòd cùm pup. datus eſſet vulgariter ſubſtitutus, quòd talis datio vulg. ſubſtituti ſuſtulit ſuitatem, quia ſi non fuiſſet ſublata ſuitas, text. non requiſiuiſſet, quòd filius extitiſſet hæres patri, quia ſuitas feciſſet eũ hæredẽ, de quo aliquid
4 dicam in l. ſi fratris. ȷ. de iure delib. ¶† Quartò not. in verſic. ſi
b verò ſubſtitutio, quòd pupil. expreſſa [b] matrem excludit, ita quòd matri tanquam præteritæ non datur querela, licèt talis præteritio habeatur pro exhæredatione. l. cùm filium. ſupra de inofficioſ. teſta. iuncto. §. mater. inſtit. de exhæred. lib. rationem ponit text. in l. Papin. §. ſed nec impuberis. ff. de inofficioſ. teſt. & plenius declarat Bartol. in l. 3. in princip. in tertio effectu ſubſtitutionis pupil. ff. eodem, & eſt text. in capitul. ſi pater. de
5 teſta. in ſexto. ¶† Quintò not. ex text. quòd nedum pupil. expreſsè facta de per ſe matrem excludit, ſed etiam contenta ſub compendioſa, quia non dicitur tacita ſaltem verbis generalibus, vt infra dicetur loco ſuo. ¶ Gloſſ. in verſicul. omnimodo diuiditur in duas. In prima oppo. contra text. & ſolu. In ſecunda format quæſtio. ibi, ſed an poteſt admitti probatio. In gloſſ. in fin. habes ex tota iſta gloſſ. tres princip. conclu. Prima eſt, quòd ſub expreſſa vulg. ſemper continetur tacita pupil. ſiue mater ſit in medio, ſiue non, & ſic mater non obſt. quin ſub vulgari contineatur tacita pupil. idem tenet gloſſ. in l. final. ſupra tit. 1. & in §. qua ratione. inſtit. de pup. ſubſt. & Doct.
* Citramon. & Canoni. in dict. capitul. Rayn. & iſta eſt *vera, & communis ſententia*, pro qua eſt text. ineuitabilis in l. final. in fin. ȿ. tit. 1. vbi matre præmortua ſubſtitutus admittitur ex tacita pup. qui aliàs non admitteretur niſi contineretur, ita teneas, licèt gl. fi. in verſi. duntaxat. in l. Centurio. ff. eod. quam ſequuntur Vltramon. vt refert Cy. hic in 2. opp. teneat cõtra, per duo leuia, quibus reſpondet Bartol. in d. l. Centurio. in 2. colum. & clarius Salycet. hic. nec placet id, quod tenet Bald. hic in 2. col. & 2. opp. & ſibi aſcribit Fulg. in 5. colum. quod non contineatur purè, ſed conditionaliter, ſi mater moriatur, & ita ſaluant
6 gl. in d. l. Centurio. ¶† *Stat ergo vera, & communis ſententia*, quòd ſub expreſſa vulg. continetur tacita pup. non obſt. ꝙ mater ſit in medio. Hinc ex iſta concluſione reſultant tres not. effectus. Primus eſt, ꝙ ſi mater præmoriatur ante filium, ꝙ ſubſtitutus admitteretur ex tacita pup. & alios excludet, de quo eſt tex. indubitatus in d. l. fi. ȿ. tit. 1. in fi. ¶ Secundus no. effectus eſt, ꝙ etiã ſi mater non pręmoriatur, ſed renuntiet ſucceſſioni filij, ſubſtitutus ex tacita pup. veniet, quia non videtur differentia, an mater præmoriatur, an viuat, & renuntiet hæreditati filij. l. 2. §. ſed ſi ſint ſui. & §. ſeq. ff. ad Tertul. ita not. tenet Bar. in d. l. Centurio. in 2. col. & ibi Ang. ſibi contrarius. ff. eo. Bal. in 1. opp. hic, ſed hoc vltimum impugnat Ang. hic, quia ex quo per exiſtentiam matris ſemel fuit aperta via matri ab inteſt. veniendi, ergo non poteſt cauſa teſtati amplius reuiuiſcere, caſus eſt in l. denique. ff. de iniuſt. rupt. nec ſecundum eum. obſt. d. l. fi. in fi. ȿ. tit. j. quia ibi mater non ſuccedit ab inteſt. & ſic non fuit aperta via inteſtati, ſed ibi ſuccedit ex teſtamẽto per ius accreſcendi, quia ibi erat cohæres filij, vt ibi declaraui. Breuiter tene ſententiam Bart. cum quo etiam tenet Pau. hic in 3. col. & ſubtiliter Cu. in d. l. Centurio. in 7. col. eo quia illud, quod dicit Ang. ꝙ ſemel aperta eſt via matri ab inteſt. eſt verũ ſi mater veniat cum effectu, ſecus ſi non acceptet ſucceſſionem filij, vt quia præmoriatur, vt in ſimili eſt text. notab. in l. ſi quis ita hæres inſtituatur ſi legitimus. ff. de hæredib. inſtit. & contra Angel. pondero text. in l. filio præterito. ff. de iniuſt. rup. vbi propter præteritionem filij in ptãte erat aperta via veniendi ab inteſtato, & tamen ſi filius ibi abſtineat, ſucceditur ex teſtamen. ſaltem de iure prætorio, niſi dicas, quod ibi erat aperta via veniendi ab inteſt. ſ. contra voluntatem patris. hic autem præter, tamen ſi cõſideras arg. à maiori, multo magis debet idem eſſe, tamen pro Ang. contra Bart. ſtringit text. in l. filiusfa. §. cùm quis. ff. de leg. 1. vbi datus erat ſubſtitutus alicui ſi deceſſiſſet ſine liberis, pone, ꝙ habuit liberos, ſed nolunt eſſe hæredes, tñ excludunt ſubſtitutum, ergo ſola exiſtentia liberorum, licèt nolint eſſe hę redes, operatur excluſionem ſubſtituti, ergo ita in propoſito ſola exiſtentia matris, licèt noluit eſſe hęres filio, excludit ſubſtitutum, maximè, qui venit ex tacita pup. eſt ſatis difficile contrarium, quòd mouet Cuma. in l. ſi mater. §. 1. ff. eo. & in d. l. Centurio. in 7. col. & ibi valde egregiè reſpondet, quod tex. in d. §. cùm quis. loquitur, quando conditio liberorum fuit expreſsè appoſita à teſtatore, tunc ſufficit ſola exiſtẽtia liberorum, licèt non ſint hæredes, ſed nos loquimur quando iſtud de matre, quòd excludat ſubſtitutum venientem ex tacita pupillari, non eſt quia teſtator diſpoſuerit, ſed ex diſpoſitione. l. quæ facilius tollitur quàm expreſſa diſpoſitio teſtatoris, ideo ſi mater renuntiet ſucceſſioni, ceſſat diſpoſitio. l. ex quo habes colligere per te ſingularem limitationem ad hunc ſecundum effectum, & Alex. in d. l. Centurio. in 31. col. admiratur de iſta limitatione, & reputat ſingularem, licèt non audeat firmare. Tertius effectus eſt ſecundum Pau. hic, quia ſi mater eſſet negligens per annum in acceptando tutelam filij impuberis, vel faciendo ꝓuideri de idoneo tutore, priuatur ſucceſſione filij. l. 2. §. confeſtim. ff. ad Tertul. l. ſciant. C. de legi. hære. & Bal. hic plenius quã alibi ſatis impertinenter examinat hanc materiam de matre quæ ſit negligens in petendo tutorem, certè iſto caſu ſubſtitutus ex tacita pup. admitteretur, & ſic ex iſtis omnibus habes, quod ſiue mater præmoriatur, ſiue excludatur à ſucceſſione filij per renuntiationem, ſiue per negligentiam petendi tutorem, ſubſtitutus admittitur ex tacita pupillari contenta ſub expreſſa vulg. & ſic habes magnam ampliationem ad l. fi. ȷ. tit.
7 1. ¶† Secunda principalis concluſio habetur ex iſta glo. quòd licèt ſub expreſſa vulgari ſemper cõtineatur tacita pupillaris etiam matre in medio exiſtente, tamen illa tacita pup. quę haberet contra alios effectum, contra matrem non admittitur, & ſic donec mater viuit, non habet effectum contra eam. idem tenet glo. ȷ. in verſic. fideicom. in prin. & in l. fi. in gl. fi. ȿ. tit.
* 1. & in d. §. qua ratione. & iſta eſt vera, & *communis concluſio*, quã tenent communiter Doct. hic, & in d. l. fi. vbi Alex. plenè, & Doc. in l. 2. in prin. ff. eo. licèt contrariũ teneat Fulg. hic, & in d. l. fi. & ante eum ponit Ang. in d. l. fin. in 1. col. & dicit, quòd fuit mirabi-

ADDITIONES.

a Dictio omnino. Adde Fel. in c. Rodul. de reſcr. in 21. col. in verſi. oĩno. item adde, ꝙ iſta dictio oĩno, habet duas ſignif. de quibus enumerat Fely. in c. ex parte. el 1. in 1. col. de offi. dele.

b ¶ Pupilla. expreſſa. Vide Bartol. conſilio. 33. præſupponitur, quòd Lippus. P V R P V.

mirabilis opi.gl.in l.Lucius.ff.eo.quę nihil dicit.hanc opi.refert
etiam Alberic.hic in 2.col.pro qua multa adducit,inter alia re
gulam habemus, quòd sub expressa vulgari continetur tacita
pupillaris, etiam si mater sit in medio. l.fi.& l. quamuis.s̃.eod.
& illa tacita excludit etiam venientes ab intestato, sed nullibi
reperitur exceptuatum, quin illa tacita habeat effectum etiam
contra matrem, nisi quando mater est cohæres filij, vt in casu
d.l.fi.ergo quando non est cohæres, debet mater excludi. nec
obst.text.noster, qui solus obst.in versi.nam non est incerti. qa
dicit Fulg.ꝙ Imper. in hac.l.nihil noui inuenit statuendo, sed
solùm recitat omnes casus, qui euenire poterant, & eos decidit
secundum decisionem aliarum legum. Præterea in ista.l. filius
decessit pubes, de quo dixi in 2.no.alleg. etiam.l.2.s̃.eod. vt ibi
& dixi, & respondi. Allegat etiam l.quamuis.vbi dixi, si non
fuisset imparitas, tacita pupillaris fuisset contenta sub expressa
vulg.& exclusisset matrem.Responde, vt ibi dixi, & an mater
excludatur in illo text. verbum nullum.Breuiter tene commu
nem, quia vt dicit Pau.hic, temerarium esset tenere contra cō
munem, & Comensis in l.iam hoc iure.§.fin.in fin.ff.eod.refe-
rens istam opi.Fulg.dicit, quòd non audet recedere à commu
ni, quia ista l. apertè eam probat. Ang. etiam in d.l.fin.in 1.col.
s̃.tit.1.referens d.opi.eam reprobat, quia est contra istam.l.quę
l.probat inducendo, & disputando, vt dixi in 2.not. & sic con-
cludo, quòd tacita pup.contenta sub expressa vulg.non habet
effectum contra matrem. an autem contra alios venientes ab
intest. admittatu,r ponit Bart. in l. 2.in prin.ff.eo.Ang.hic in 3.
col.& latius Fulg. hic in 4.& 5. col. qui in aliquibus contraria-
8 tur Bart. ¶† Tertia not.conclusio [a] glo.est, quòd potest proba
a ri contrarium. s. quòd testator voluerit à tacita pupil.matrem
excludi, & tunc probata voluntate defuncti, tacita pupillaris
excludet matrem defuncti, & in hoc gl.approbatur, & in hoc
potest voluntas probari per duos testes, vt dixi in l.quamuis.s̃.
eod.Adde, quòd talis voluntas non solùm posset probari per
testes sed etiam per coniecturas, quæ colligerentur ex verbis
testatoris, vel ex qualitate matris, quæ fortè erat inimica testa-
tori, vt prosequitur Bart.in l.2.in prin.in pe.& fi.col. ff.eo.Bald.
Ang.& Sal.& Pau.hic.Bal.& Sal.in l.quamuis.s̃.eo.Bald.Ang.
& Saly.in l.fi.s̃.tit.1.inter aliàs coniecturas not. vnam singula-
rem, & quæ est de pane quærendo, quam ponit Angel.hic in
* 2.col.in lect.Perusi.quādo testator instituisset * vulgariter piā
b causam, [b] puta Ecclesiam, quia tunc tacita pupillaris, quę con-
tinetur sub expressa vulgari excluderet matrem, quia verisi-
mile est, quòd testator plus dilexerit animam suam, quàm
vxorem, cùm prima charitas incipiat à seipso.l.præses.cum gl.
C.de serui.& aqua. pro qua limitatione facit, quod tenet gl.fi.
hic in fi.quę tenet, quòd si substitutus fuisset alius filius testato-
ri, ꝙ ille filius ex tacita pupillari matrem excluderet tanquam
magis dilectus.Quod vltimum ibi examinabo.istam decisio.
Ang.sequitur, & reputat nota.Pau.hic, in 4.col. & tenet Alex.
c in consil. 38. [c] in 1. vol. incip. Viso themate de quo. s̃.omisso
longo, &c.in 4.col.& in consil. 12.in 3.vol.inc. Attentis verbis
testamenti.in 8.col. & in consil. 92.in 3. volu.super eo, de quo
quæritur in superiori themate in tertia col. in fi. nec ab ista de-
cisio.Ang.inuenio quenquam discedere.¶Sed inuenio, quòd
in contingentia facti eam dupliciter limitat Fran. de Aret. in
consi.155.incip. Periculosum est.ad fin. Primò limitat, vt de-
cisio Angel.procedat tantum, quando testator substituit pro
anima pro exoneratione conscientiæ malè ablatorum, sine
quorum restitutione anima testatoris non posset saluari, aliàs
non procedit dictum Ang. quòd dicit patere ex verbis Ang.
hic; aduerte, quia Ang. hic verum loquitur, quando testator
habebat conscientiam pollutam ex conscientia malè ablato-
rum incertorum. Et licèt d. Fran. pro ista sua limitatione nil
aliud alleget, ego addo facere, quòd voluit Bald. egregiè in l.
filio præterito.in 2.col.ff.de iniust.rup.vbi tenet, & est solenne
verbum, quòd licèt si testator in testamento præterijt ignoran
ter filium posthumum, natiuitate talis posthu.ignoranter præ
teriti rumpatur testamentum in totum, & omnia legata cor-
ruant, nec sustineantur per Auth. ex causa.j̃. de lib.præte.dicit
Bald.quòd id verum est, quando sunt legata voluntaria, secus
d si sunt necessaria facta pro restitutione vsurarum, [d] vel malè
ablatorum, talia.n.legata sunt necessaria, nō pręcisè, sed causa-
tiuè, si vult animam suam saluari, talia legata sustinetur, per
dict.Authen.ex causa, quia testator præsumitur magis dilexis-
se animam suam quàm filios, & sequuntur Angel. & Imol.
ibi, & Bald. Angel. & Imol.in l.Titius. in princip. ff.de lib. &
posthum.& Ioan.de Anan.in consil.28.incip.Visis, & ponde-
ratis.in penult.colum.& do.Francisc.de Aret.in consil.95.inci.
Viso legato. in 1.col. istud videtur bene facere pro limitatione
d.Franc.de Are.sed puto, ꝙ dictum Angel. generaliter proce-
dat, non restringendo ad terminos limitationis.d.Fran.quia te-
neo, quòd quando testator substituit filio pupillo Ecclesiam,
vel pauperes, licèt non fecerit pro malè ablatis, ꝙ tamen talis
pia causa veniat ex tacita pupillari, & matrem excludat, quia
talis substitutio omni casu censetur ad pias causas, & sic pro
anima testatoris, quia quicquid relinquitur Ecclesijs, vel pau-
peribus, licèt non relinquatur pro malè ablatis, vel pro vsuris
extortis, tamen dicitur ad pias causas, & sic pro anima, vt pa-
tet ex traditis per Bar.in rep.l.1.s̃.de sacrosanct.Eccles.in 2.& 3.
q.2.q.princip. vbi per Bald.& alios, & posset confirmari mul-
tis similib.maximè ex eo, ꝙ dicit Bar. in l.lineam margaritarū.
§.1.ff.ad l.Falci.Ang.in l.1. §.ad municipium.eod.tit. vbi deci-
ditur, quòd si testator relinquat certam pecuniam, vt pingan-
tur figuræ Sanctorum in Ecclesia, dicitur ad pias causas, & sic
pro anima, & tamen non est pro ablatis, si ergo omni casu est
pro anima testatoris, militat fundamentum Ange. quòd testa-
tor magis præsumitur dilexisse animam quàm vxorem, nisi di-
cas, quòd quando substitutio fit in pauperes, vel in piam cau-
sam pro malè ablatis, & vsuris extortis, quòd tunc relictum
pro anima dicitur necessarium causatiuè, vt supra dixi, quia
aliàs periculum esset animæ, quæ ratio cessat, quando non fit
pro malè ablatis, vel vsuris extortis, not.benè istam limitatio-
nem domin.Francisc. quia vtilis est. ¶Secundò limitat idem
dom.Franc.in d.consil.vt decisio Ange.procedat, quando sub-
stitutio pię causæ facta filio, esset facta vniuersitati, quia Eccle-
sia in vniuersum esset substituta, isto casu facilius Ecclesia, vel
pia causa admitteretur iure directò ex tacita pupillari exclu-
dendo matrem, secus si esset facta vniuersitati, vt in casu de
quo ibi per eum, nihil penitus tamen allegat, sed sine l. & ra-
tione procedit, vnde vltra id, quòd vulgò dicitur, erubescimus
cùm sine.l.loquimur.l.illam.supra de colla.occurrit, quod sin-
gular.dicit Bald.in capitul.in Genesi. de elect. quòd paria sunt,
vel quod aliquid fiat contra. l. vel sine lege. ¶Glo. in versi.fi-
deicom. quia difficilis est, ideo vt bene, & explicitè enuclees,
diuido in tres partes principales. In prima tractat de compen-
diosa substitutione facta à milite, & durat vsque ibi, dicitur er-
go compendiosa. ibi est secunda pars, in qua gloss.summatim
tractat materiam compendiosæ, & durat vsque ibi, in pagano
dic.ibi est tertia pars principalis, in qua glo.tractat de substōne
compendiosa facta à pagano, & durat vsq; ad fi. & sic licèt gl.
videatur continuatiuè procedere, tamen oportet intellectua-
liter diuidere, vt dixi. Redeo ad primam partem difficilio-
rem, pro cuius introductione præmittæ, quod tota ista prima
pars est facta principaliter propter vnum contrarium, quod
conatur soluere, quod est, nam dicit text.in fin.quòd si testator
miles substituit compendiosè filio suo, & filius sit mortuus
post puberratem, quòd substitutus habet necesse capere bona,
quę fuerunt militis, ex causa fideicommis.de manibus matris,
& sic, quòd substitutus non potest directò venire, & sic cape-
9 re propria auctor. Contra istud fortissimè facit, † nam miles
habet speciale priuilegium, quòd non solùm filio, sed cuicun-
que instituto maiori post aditam potest directò substituere.
l.Centurio.ff.eodem. l.institutio. la prima. in fin. supra de testa.
milit.& est ratio, quia miles potest facere, quòd qui semel fuit
hæres directò, in totum desinat esse hæres.l.milites etiam. ff.de
testam. milit. & sic post aditam potest miles maiori directò
substituere: si ita est, quare ergo in ista. l.in fin.substitutus non
venit iure directæ substitutionis, & sic non capit iure directo
propria auctor.& tamen hic in fin.dicit, quòd venit iure fidei-
commis.ergo directa substitutio etiam in milite locum non
habet, propter hoc contrarium facta est gloss. in tota prima
parte principa.quæ in effectu ponit tres principa. solut. Prima
est, quòd contrarium procederet, nisi mater esset in medio,
quia fauore matris illa substitutio milit. quæ aliàs valeret iure
directo,

ADDITIONES.

a ¶Tertia no.conclusio.Quam sequitur Bar.ponendo vnam coniecturam cōsi.
15.pater habens filios.circa fi. PVRPV.

* Aliàs substituisset.

b ¶Piam causam.Adde Alex.lib.3.consi.92.super eo.col.1. contrarium est de
mente Bar.in l.Centurio. de vulg.in quęstio.de paup.Christi.dum se fundat
in verbis, & Ange.sequitur Alex.lib.2.consi.66.viso testamento.col.3.versi.
non obst.si dicatur, &c. PVRPV.

c ¶Consil.38.Lib.1.vbi Docto.in apostil. alleg.Ias.hic, & Alex.in l.moribus.in
prin.col.fi.ff.de vulg.eundem cōsi.66.nu.2.lib.2.consi.12.num.25.libr.3.sed
falsam dicunt limi.Ias.hic.& Alex.d.consil.38.nu. 4.quia sicut Ecclesia non
vult succedere in præiudicium filiorum, ita nec in præiudicium parentum.
Archid. in capitul. si pater. detestam. in sexto. & dictum Angel. limi-
tandum est, vt procedat quatenus substitutio esset facta pro restitutione ma
lè ablatorum, vt per Dec.hic numero 14. Guliel. Benedic.repet. capit.Ray-
nutius.versic.si absque liberis. num.98. MASVER.

d ¶Pro restitutione vsurarum. Adde Doctor. in capit. quamquam. de vsur.lib.
6.& in clem.1.eod.tit.& ibi Doct.

directò, obliquat̃ vt valeat iure fideicommis.& istam videtur amplecti glo. sed nihil valet, quia cùm in ista l.in fi.agatur de succedendo non filio, sed militi defuncto, & in eius bonis tantum, vt dicit text.in fi. certè, quando agitur de successione mariti, vxor, quæ non admittitur nisi post omnes.l. vnica.§. vnde vir,& vxor.nullum habet priuilegium, prout tenet gl.approbata in l.fi.in gl.fi.in fi.§.tit.1.ideo ineptè dicitur, ꝙ hoc sit fauore matris, q̃a si ageretur de hrĕditate filij, tunc fauore m̃ris bene ꝓcederet, vt est in simili, ꝙ dicit gl. ꝙ tacita pupil.non excludat matrẽ, q̃a ibi agitur de successione filij, sed cũ hic agat̃ de successione militis, ineptè loq̃tur de matre, sed deberemus loqui de vxore, quæ non habet priuilegiũ, ergo ista solutio non est bona,& nihil valet simile glo. Secunda fuit solutio Py. quæ secundum Pau. deberet abradi de libro, quia dicit contra leges. §.adductas.nam negat Py.oppo. esse verã, & dicit, quòd imò miles non potest puberi directò substituere post aditam, contra text.§.adductos. Tertia sol. ponitur per gl. cum distinctione, sed parum discrepat à prima, nisi quòd primam plenius explicat.¶Ista est in confuso mens totius 1.par.glo.quam nũc ex præmissis subdiuide in 5. parti. In 1.timore d.opp.glo.ponit primam sol. quod in hac.l.sit speciale fauore matris.In 2.istam solu.probat per simile de tacita pup. & est ibi, sic & aliàs fauetur.tamen simile non est bonum, vt prædixi. In tertia ibi, sed ibi fuit vulgaris.ponitur tertia particula, quæ est valde obscura, in qua glo.opp.contra simile proximè adductum, dum fuit dictum, quòd fauore matris tacita substitutio non admittitur contra matrem, nam istud simile est contra istam.l.vbi pupillaris, quæ comprehenditur sub compendiosa, est tacita, & tñ matrem excludit.text.est hic in versi.pen. glo. respondet sustinendo simile, quod loquitur simile de tacita pupillari contenta sub expressa vulg. & illa matrem non excludit, sed ista l.loquitur de pup.quæ continetur sub compendiosa, & illa bene excludit matrem, & bene dicit glo. ratio est, quia primo casu pupil.est omnino tacita. Secunda licèt sit tacita verbis specialibus, tamen est expressa verbis saltẽ generalibus. In quarta ibi, Py.tamen.ponit 2.prin.solu.Py.euidenter falsam.In quinta ibi, vbi ergo puberi. ponit 3.sol. per viã dist.licèt in effectu debeat simul iungi cum 1.quia est amplificatio primæ sol. Rursus 2. pars prin.in qua glo. summat, & breuissimè ponit materiam compendiosæ substitutionis, licèt pauca verba habeat, subdiuiditur in 5.In prima ponit, quare dicat̃ compendiosa.In secunda ponit, quot substitutiones compendiosa sub se contineat. In tertia, quib. verbis fiat.In quarta, quibus personis.In quinta, an substitutiones contentæ sub breuiloqua sint expresè, vel tacitæ.Secunda ibi,& sic duas continet.Tertia ibi,& fit directis verbis.Quarta ibi,& pupillo tantum.Quinta ibi, & sic pupillaris. Rursus tertia pars principalis, in qua gloss.per viam dist. tractat de compendiosa facta à pagano, subdiuiditur in quatuor, prout in effectu via dist.ponit quatuor q. In 1. tractat de compendiosa facta à pagano per verba directa, an & quo iure valeat. In 2. quid quando facta est per verba communia. In tertia, quid quando facta est per verba siue directa, siue communia, sed cum adiectione si sine liberis decesserit.In quarta, quid quando substitutio est facta sub expressa enumeratione tempororum. Secunda ibi, sed si ita substituat. Tertia ibi, si verò ita substituat. Quarta ibi, si verò sic dicat,& ista diuisio est valde necessaria.& enucleat medullam totius glo.¶Redeo ad primam partem princip.gloss.quæ, vt dixi, timore contrarij.§. formati, ponit tres solutiones. tota ergo difficultas stat in hoc,
a quare in hac.l.in fi.compendiosa [a] facta à milite nõ valet post pubertatem iure directo, cùm miles possit maiori post aditã directò substituere, iuribus in gl. alleg. &, est text. clarus in d. l. Centurio.in fi.vbi dicit, quòd compendiosa facta à milite filio impuberi valet post pubertatem speciali militis priuilegio, ergo iure directæ militaris, sed tex.hic in fin.dicit, quod valet iure fideicom.tota ergo difficultas est concordare istum text. in fi.cum d.l.Centurio. in ista summa difficultate inuenio septem sol.& sic septem opi.¶Prima est solutio gloss.quod hic mater erat in medio, & fauore matris obliquatur, vt valeat iure fideicom.tantum, sed in d.l.Centurio, de matre verbum nullum,& verum est.ista solu.nihil valet, nec simile gloss. vt §. ostẽdi, cùm hic tractetur de hæreditate mariti militis, non filij. ¶Secunda sol.Py.est contra leges.§.alleg.¶Tertia sol.est, quod hæc compendiosa non fuit facta maiori, & sic puberi, sed pupillo, quo casu lex satis habuit, quòd pro tempore pupil. ætatis valuerit iure directò, sed post pubertatem fauore matris obliquatur, & sic gloss.reuertitur ad primam solutionem, sed addit, quòd hic fauore matris hoc sit,& quia hic compendiosa fuit facta minori, idem tenet gloss. in dict. l. Centurio. & in capitul.si pater.in gloss. mag. de testam.in 6. & Antiqui, quos refert, & sequitur Cyn.hic, & istam solu. tenet inaduertenter

* Bart.hic in 2.colum.sed ista sententia est falsa, & *communiter reprobatur*, quia quoties compendiosa fit à milite verbis directis, prout loquitur glo.tunc non refert an fiat maiori, vel minori. Item an mater sit in medio, vel non, quia de matre non curatur, cùm non tractetur de hæreditate filij, vt §.dixi.& istud patet ex d.l. Centurio. vbi erat facta impuberi, tamen de matre ibi verbum nullum,& ita tenet Bart.in d.l.Centurio. vbi Bald. Ang. & Pau.Bart. in l. in testamento, magna.in fin. vbi Alex.in pen.colum.§.de testa. mil. & Pau.hic, & ita tene contra gloss. hic, & concor.¶Quarta fuit opi. Bart.in l. Centurio. & in d.l. in testamento.in fi. qui distinguendo tres casus in effectu concordat istam legem cum.l.Centurio.& dicit, quod in d.l.Centurio. ibi substitutio cõpendiosa fuit facta verbis merè directis,& ideo ibi valet iure directo, sed in ista l.substitutio ꝯpendiosa fuit facta à milite verbis communibus non directis, vt est verbum substituo,& sic verbis tam conuenientibus directæ quam fideicommissariæ substitutioni, & tunc quia mater est in medio, fauore matris obliquatur, vt valeat iure tantum fideicom.& hunc dicit esse propriũ huius.l.casum, & sic, quòd in hac l.valet iure fideicom.est propter duo, primo, quia facta est verbis communibus, secundo fauore matris, & istam solu. tenet Car.in d.c.Rayn.& Alex.in d.l.Centurio.dicens, quod licèt in hac difficultate non audeat loqui, tamen, quod tenet istam opi.Bart.tanquam paucioribus spinis carentem, quam etiam tenet Imo.in d.l.Centurio.& in d.c.Ray.si tamen in text. habetur verbum substituit, vt præsupponit Bar.sed dicit Imo. quod, quia communiter libri habent verbum constituit, aliud videtur.Sed caue, quia siue tex.dicat substituit, siue constituit, sunt verba Legislatoris non testatoris. istam nullatenus teneo ex.j.dicend.s,& quia fundamentum Bart.de existentia matris reprobatur, prout reprehenditur glo.hic.¶Quinta fuit sol.Sal. hic, qui tenet contra Bart.quod imò in hac.l. substitutio compendiosa fuit facta verbis directis, non communibus, quia ponderat text. in verbo *hæredem scripsisse*. & in verbo *eos habeat hæredes*, quæ verba sunt directa non communia, vt patet ex doct.Bart.in l.1.C.communia de leg.& istam l.cùm d.l.Centurio.concordat hoc modo.nam dicit, quod ideo in hac l.substitutio compendiosa facta à milite verbis directis nõ valet post pubertatem iure directo, sed fideicom.tantum, quia Impera. præsupponit militem in hac l. non voluisse vti priuilegio militis, sed iure communi,& quod ita sit patet, quia Impe.posuit hanc l.sub hoc titulo, vbi non tractatur de priuilegijs militum, aliàs Impe.posuisset in tit.§.de test.mili. vltra eum potest hoc comprobari euidẽtius, quia si Impe.in hac l.loqueretur, quando miles vtitur priuilegio militis, non requisiuisset text. quod filius esset in potestate patris, prout pluries dicitur in text. quia miles ex priuilegio ita potest substituere filio emancipato sicut filio in potestate.l. miles ita.§. exhæredato. ff.de testa.mili. & tamen paganus non posset.l. secunda.in princip. ff.de vulg. & pupil.hoc est arg. Cyn.hic in penul. colu. sed ad aliud propositum, sed in l.contraria.f.in d.l. Centurio. ibi miles voluit vti priuilegio militis, ideo ibi valet iure directæ mil. & si dicas, vbi apparet, quod in d.l. Centurio.magis voluit vti priuilegio quam hic?responde diuinando, quod ibi miles hoc expressit, vel ibi non adhibuit testes, qui sunt necessarij de iure communi, vnde eam nullatenus tene, quæ euidentissimè cõfunditur, quia si verũ esset, ꝙ in hac l.substitutio cõpendiosa fuisset facta à milite verbis directis, & miles voluisset vti iure cõi, vtendo iure cõi, post pubertatem substitutio euanuisset, nec valuisset iure fideicõ.ꝙ patet, quia ꝯpendiosa facta à pagano verbis directis post pubertatẽ expirat,& est nulla, nec valet iure fideicom.vt dicam in prima particula tertiæ pártis principal. Item non est verum, quod ideo hic miles non vtatur priuilegio, quia ista.l.sit posita sub isto titu.& non sub tit.de testa. mili.falsum est propter. l.Centurio. quæ secundum ipsummet loquitur de priuilegio militis,& tamen ponitur in tit.substitutionũ, sicut ista, & sic opin. Sal.vltra euidentes diuinationes, etiam in seipsa est falsa euidenter.¶Sexta fuit opi.Bal.hic, qui, quod mirum est, in isto artic.in ista.l. sæpè variat, posteà videtur distinguere inter substitutionem factam per directa verba directò, quæ sunt illa, quę sunt inuenta à l. 12.tab. vt est verbum hæres esto,& per verba directa vtiliter inuenta posteà ex vsu gentiũ, quæ fuit distinctio Bart. in alio arti. in d.l.Centurio, quam differentiam tanquã captiosam ex solis verbis reprobant Imol.& * *communiter* Mod.in d.l.Centurio.& Sal.hic.¶Septima fuit opi. verissima

ADDITIO.

a ¶Compendiosa. Quòd hic compendiosa non valeat iure directò post pubertatem,& gl.hic tenet,& Alex.lib.3.consi.12.col.6. PVRPV.

veriſſima Ful.hic in 8.col.& ſeq. quam aliqui putant fuiſſe domini Chriſtoph.de Caſtil. nam Fulg.verum dicit, ꝙ iſta l.ↄcordat cum d.l.Centurio. quia etiam in hac l. compendioſa facta à milite valet poſt pubertatem iure directo, & ſic iure directæ militaris, ſicut in d.l.Centurio.quia pondera, ꝙ text.dicit cum myſterio,velut ex cauſa fideicom.nam dictio velut,Notat ſimilitudinem,ſed nullum ſimile eſt idem.l. ꝙ Nerua.ff.depo.c.capitulum.S.crucis.extra de reſcrip.ergo patet,ꝙ tex.non dicit,ꝙ valeat iure fideic.nec iure directo, ſed ad ſimilitudinem fideic. Et ſimilitudo ſtat in hoc,quia ſicut per fideicom.non ſucceditur filio,ſed teſtatori, item nec in bonis filij,ſed teſtatoris tantũ. l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.eo.ita ad ſimilitudinem fideicom.per hanc directam militarem poſt pubertatem non ſuccedicur filio,nec in bonis filij, ſed militi, & in bonis militis teſtatoris tantum,vt dicit tex.hic in verbo patris eius. & text.in d.l.Centurio. Item ſimilitudo ſtat in alio , quia ſicut in fideic. debent reſtitui bona teſtatoris cum fructibus, niſi fructus ſint percepti iudicio teſtatoris,vel ex negligentia fideicom.l.in fideicom. ff.ad Treb. l.iubemus. C. eo. ita hic in iſta directa militari debent bona teſtatoris reſtitui cum fructib.inuentis in hæreditate, & hoc dicit tex.in d.l.Centurio.in verbo cum fructib.& dixit Ful.hic in pen. col. ꝙ in ſecreto ſuæ cõſcientiæ non poteſt recedere ab iſto intellectu ad hanc l. & idem in 9. col. dicit iſtum eſſe proprium ſenſum huius l.hactenus à cæteris non cogitatum. iſtum intellectum refert, & ſequitur Cuma.in d.l. Centurio.in 5.col.& dicit, ꝙ dum eſſet ſcholaris Bald.ꝙ iſtum intellectum ita cogitauit,antequam vidiſſet ſcripta Fulg. & iſtum teneo , & per eum optimè concordat iſta l.cùm d.l.Centurio.nam aliæ ſolutiones ſunt ineptæ,vel falſæ, vel diuinatiuæ, & tenendo iſtum intellectum ſing.peregrinum & verum, non obſtat vnum,per quod Pau.hic in 8.col. eum reprobat. & Alex.in d. l. Centurio. ſibi aſcribẽs, quia ſi verum eſt,quod dicit Fulg.ꝙ in d.l.poſt pubertatem. ſubſtitutio compendioſa valeret iure directo , certè in hac l.ſubſtitutus caperet bona militis iure directo, nec deberet petere à matre,vt dicit tex.hic in fi. quia iſta eſt propriè differentia inter ſubſtitutionem directam,& fideicom. quia in fideicõ. oportet,ꝙ fiat reſtitutio ſubſtituto, & ſic, ꝙ ſubſtitutus capiat de manu hæredis.l.facta & l. reſtituta.ff.ad Treb. ſed in directa, ſicut ſuccedit hæres iure directo , ita capit bona teſtatoris iure directo,& propria auth.l.cùm hæredit.in prin.ff.de acquir.hær. quia hoc fundamentum non ignorat Fulg. hic , imò ipſe formaliter adducit,& reſpondet no. ſed plenius reſpondebo, nam in hac l.filius adiuit hæreditatem patris , quo caſu bona patris, & bona filij ſunt effecta vnum patrimonium. l. ſed ſi plures.§. filio.ff.eo.deinde mortuo filio mater ab inteſt.apprehendit vniuerſa bona, & ideo ſubſtitutus licèt veniat iure directo,habuit neceſſe petere de manib.matris,& hoc eſt, quod dicit iſte text. ibi, *te eius ſucceſſionem obtinente* , & iſta eſt veritas,omiſſa ſolutio. quadam Fulg.hic,ſecũdum quam iſta l.eſt ſin. vt hic per eum, & ita teneo in hac difficultate,& concordo iſtã l. cum d.l.Centurio. ¶Sum in ſecunda princ.parte glo.ibi,dicitur ergo compendioſa.in qua aduerte , dum tenet gl. † ꝙ compendioſa ſub 20
compendio, & breuitate verborum continet duas ſubſtitutiones, pupillarem, pupillo moriente in pupillari ætate, poſteà fideicom.dic melius , ꝙ ſi eſt facta à milite,continet poſteà directam militarem,vt dixi in præcedenti parte.Item poteſt continere vulgarem poſt pubertatem,vt declarat Bar.in d.l. Centurio.in 14.col.Bal. hic in 12. Item poteſt continere exemplariã, ſi ſit furioſo,vt declarat Bal.in l.Lucius.in 3.q.ff.eo.& dum glo. ſubdit,ꝙ compendioſa ſit verbis directis, prout etiam tenet gl. š.in verbo caſum, dic, ꝙ imò poteſt fieri non ſolùm verbis directis,imò & comunibus.vt prima glo.tangit, & eſt text.in d.c. Ray.de teſt.vbi compendioſa eſt facta per verbum ſuccederet, quod eſt commune, vt probat Bart.in d.l.Centurio.in fin.col. Item dum ſubdit gl.qđ compendioſa ſit pupillo tantum,intellige,quo ad hoc,vt pupillus in ea comprehendatur,aliàs ſit maiori,& minori,vt hic,& d.l.Centurio.item dum glo.dicit,quòd pupillaris contenta ſub compendioſa dicitur tacita : adde , qđ gl.fi.in fi.dicit contra,dicam ibi,licèt Bar.hic ponat in 2. colum. ¶Sum in 3.princip.parte glo.ibi,ſed in pagano. quæ vt dixi,per viam diſtin.ponit quatuor quæſtiones valde diſputabiles, quas aliàs plenè examinaui , nunc autem procedam concluſiuè, & 21
aſſumo primam qõnem gl.quæ eſt , † qñ ſubſtitutio compendioſa ſit à pagano filio per verba merè directa, an poſt pubertatem poſſit valere iure fideic. quia paganus poſt pubertatẽ nulli directò poteſt ſubſtituere.l.poſt aditam.vbi rõnem dixi. š.eo.& licèt in hoc paſſu ſint quinq; opi.tñ,quia fundamenta ſunt valde leuia,& iſtas quinq; opi.recitat Alex.in d.l.Centurio.ideo cõ
* cluſiuè procedendo dico , ꝙ *vera,& cõis ſententia* eſt,quã tenet glo.hic,& magis communiter tenetur, ꝙ adueniente pubertate expiret , ſicque non valet iure directo , nec fideicom. ita firmat glo.hic & ibi , tam apud nos quàm Canoniſtas , & magis communiter,quos refert Alex.in d.l.Centurio.vbi eam ipſe tenet,& ita conſuluit Alex.in conſi.82. in 2.volum.incip. perſpectis his,quæ in themate ſupraſcripto , &c. & tenet Ludo. vltra alios in l.cogi.§.fin.ff.ad Trebel.& ſequitur Fulg. hic in 10. col. pro qua vltra varios text.qui adducuntur , ſed leuiter , reſpondetur , quia dum dicunt poſt pubertatem fruſtra fieri , vel non valere, & reſpondetur ſcilicet , iure directo , tamen valet iure fideicom.inter alios ſtringit text.in l.ſi ſeruus legatus.§.ſi ſeruus alienus.cum glo.de leg.1.quem ad hoc notat glo.in l. ſeruo.C. de teſta.manu.& originaliter alleg. in d.l. Centurio. vbi ſi teſtator relinquit libertatem ſeruo alieno directò , non valet etiam iure fideicom.etiam fauore libertatis , multominus ſubſtitutio compendioſa facta à pagano per verba directa , debet valere poſt pubertatem iure fideicom.durum eſt reſpondere,reſpondet tamen Alexan.in d.l.Centurio.ſed plenius dicam, quod ibi loquitur,quando diſpoſitio ſemper, & omni tempore fuit nulla,ſed in quæſtione noſtra compẽdioſa facta à pagano per verba directa fuit à princip. valida pro tempore pupillaris ætatis, ideo id,quod à prin.fuit aliquod,facilius ſuſtinetur , & reſoluitur, quàm id , quod ſemper fuit nullum , per regulam.l.patre furioſo.ff.de his,qui ſunt ſui.ſed huic ſolutioni fortiter obſtat.l. Scæuola.ff.ad Treb.vbi ſubſtitutio directa in codicillis ſemper fuit nulla,& tamen obliquatur,& valet iure fideicom.ergo id, quod à principio fuit nullum,tamen obliquatur.Aliter reſpondet Alex.in d.l.Centutio. quòd in d.l. ſi ſeruus legatus. illud ibi ideo eſt,quia imputatur teſtatori, qui ſeruo alieno libertatem directam reliquit,quia aut debebat relinquere fideicom. & valuiſſet:aut debuit ipſum redimere, ideo cùm nõ fecerit, relictũ libertatis eſt nullum,& non obliquatur ad fideic. ſed iſta ſol.eſt debilior prima,quia etiam hic imputandum eſt teſtatori pagano,qui fecit ſubſtitutionem directè. nam debebat poſt pubertatem facere verbis obliquis, & ſic teneas iſtam communem, alias.5.vide per te. Limita tamen ſignanter iſtam communem ſententiam, ꝙ compẽdioſa facta à pagano verbis directis poſt pubertatem expirat , nec etiam valet iure fideicom.vt ſit vera, niſi in teſtamento eſſet poſita clauſula codicillaris , quæ communiter ponitur de ſtylo notariorum, tunc trahitur ad fideicõ. ſicut ſi eſſet facta in codicillis,per d.l.Scæuola.ita tenet glo.ord. in §.maſculo.in ver.ſubſtitutio.inſti.de pup.ſubſti.per quam gl. ita tenent Angel. & Moder.hic, & dicit Fulg. ſe ita de facto reſpondiſſe.per tex.optimum in l.ſi frater.C.de fideicom.idem tenet nota.Bal.in l.verbis.vbi alij ſequuntur, & ibi exclamat Imo. ff.eo.idem tenet Ange.in l.1.ff.de iur.codi.vbi Bar. in 16.q. ſi inſpicias.& Ange.in l.in pupillari.ff.eo. Imo.in d.l.Centurio.in 15. colum.in fin.& in d.cap. Rayn. de iſta limitatione facit feſtum Matheſil.in no.140.eam tenet Alex.in conſi. 82.in 2.volu.incip. perſpectis his,quæ in ſupraſcripto themate. Ex iſta limitatione,quæ vera eſt, & bona, nouiter infero , ꝙ idem eſſet,quando
a in teſtamento [a] non eſſet poſita clauſula codicillaris , ſed eſſet poſitum iuramentum, cùm iuramentum habeat vim clauſulæ codicillaris, vt eſt text. in l. cùm pater.§. filius matrem.cum concor.ff.de leg.2.Secundò infero, ꝙ idem eſſet,quando in teſtamento non eſſet poſita clauſula codicillaris , ſed teſtamen-
b tum eſſet conditũ inter liberos,[b] cùm ibi ſubintelligatur clauſula codicillaris,& habeat eundem effectum, ſecũdum gl.in d. l.cohæredi.§.cùm filiæ.in verbo non valuit.ff.eo. quam reputat ſing.Imo.ibi,& in d.c.Ray.in 28.col.de qua, & eius veritate dixi in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.vel in Auth.ꝙ ſine.ſu-
c pra de teſta. ¶Capio ſecundam quæſtionem [c] eiuſdem partis
12 gl.quæ eſt ibi,ſed ſi ita ſubſtituat.habes ex glo. † quòd ſubſtitutio compendioſa facta à pagano per verba communia , vt eſt verbum ſubſtituo, cenſetur omni tempore, & poſt pubertatẽ, & ante eſſe fideic.Et aduerte dum gl.dicit,& eſt alia quàm cõpendioſa,quid velit dicere gl.certè vult dicere, ꝙ cùm non contineat niſi vnam ſubſtitutionem fideicõ. omni tempore, ꝙ eſt alia quàm compendioſa , eo quia natura compendioſæ eſt, ꝙ ſub compendio,ideſt, ſub breuitate multas ſubſtitutiones contineat.cùm ergo iſta non contineat niſi vnam,ergo eſt alia quã compendioſa.Sed iſtud reprobat Bal. & Pau. quia imò dicitur compendioſa, quia ſub compendio multa tempora complectitur,licèt vnam tñ ſubſtitutionem ↄtineat.ſ.fideic. Item iſto caſu ↄtinet non ſolũ fideic. ſed etiam põt vulgarem ↄtinere,ſi ↄtingat filium maiorẽ mori non adita hꝛ̃ditate, tũc nihil repugnat,quin ſit locus vulgari ſubſtitutioni.vt cõcludit Bart.in d.l. Centurio.

ADDITIONES.

a ¶Teſtamento. Adde Iaſ. in Leam quam.col.9.š.de fideic. PVRPV.
b ¶Inter liberos.Infero idem,ſi valde amicus eſſet ſubſtitutus.Iaſ.in l.exigendi. 2.col.š.de procur.
c ¶Secundam quæſtionem.Bar.contra conſi.39.Vannutius.

Centuſio.in 14.col.& Bal.hic.in 12.Item ſecundum fundamentum glo. ꝙ ideo cenſeri debet omni tempore fideicom. vt ſic ſemper valeat, non eſt verum, quia etiam ſi ante pubertatem valeat iure directò,dicitur omni tempore valere.Iſte paſſus eſt diſputabilis,in quo habes.4.opin.quas hic referunt Bart.& om-
a nes, & in d.l.Centurio. Et pro ſententia glo. [a] hic,quam etiam tenet gl.& multi,quos refert Alex.in d.l.Centurio.vnum mul-
13 tum ſtringit,† nam valet arg.de tempore ad perſonas,&ècontra.tex.eſt in materia ſubſtitutionum in l.vel ſingulis.cum l.ſeq. ff.eo.ſed ſic eſt in perſonis, ꝙ ſi ſubſtitutio fiat perſonis imparibus,ſic intelligitur, ꝙ omnib.æqualiter cõueniat.l.2.&l.quamuis.§.eo.l.iam hoc iure.ff.eo. ergo idem in tempore,quando cõpendioſa fit ſub pluralitate temporum,debet ſic intelligi,vt reſultet æqualitas temporum. Imo.in d.l. Centurio. & ibi Alex. multas ſol.afferunt.Tu reſponde, ꝙ arg.habet locum in breuiloqua,vel in vulgari,quæ fit inter plures perſonas, ibi præſumitur, ꝙ æqualiter fiat. ſecus in compendioſa, quæ fit eidem ſub dinumeratione temporum,ideo per tempora debet variari,vt patet hic,& in d.l.Centurio.& in d.c.Ray.& in d.c.ſi pater. Pro iſta parte adde multa argumenta Bart.in repet.l. ſi arrogator.in
* pen.char.ff.de adop.& dicit Bal.in d.l.iam hoc iure.*iſtam eſſe com-*
14 *munem,& ita conſuluiſſe,ſed errat.* ¶ † Breuiter,& concluſiuè tene indubitanter, ꝙ compendioſa facta à pagano per verba communia,pro tempore pupillaris ætatis valeat iure directò,prout de iure cõmuni poteſt valere,poſteà autem obliquatur, vt valeat iure fideicom.tantum,& ita tenet gl.in §. qua ratione.in gl. mag.circa fi.inſt.eo.tenent Ang. Imo.& Pau.Cu.& Alex.in d.l. Centurio.vbi Pau.dicit,ꝙ ita ſæpè conſuluit vltra Cy. Io.And. & Old.ibi alleg.idem tenent Sal.& Mod.hic,& dicit Fulg.ꝙ intrepidè iudicando ſequeretur iſtam partem,quam tenent Car. & Imo.in d.c.Ray.vbi Imo.dicit ſe ita conſuluiſſe, & ita etiam conſuluit Alex.in conſi. 12. in 3.vol.incip. attentis verbis teſtamenti.in 7.col.& ſeq. cum multis concor. ad hoc per eum adductis,& in conſi.196.in 3.vol.incip.ponderatis his,quę in themate, &c. in 5.col.hanc etiam tenet in effectu Franciſ.de Aret. vbi multum diffusè, & multo ſubtilius quàm alius dę mundo, in conſi.155.incip.periculoſum.& pro iſta communi opi.ſtringit.d. c. Ray. vbi ſubſtitutio fuit facta per verbum commune, vt tenui in præcedenti parte glo. & tamen vno tempore valet iure directo,& poſt pubertatem valet iure fideicom. Ad idem tex.in d.c.ſi pater.in ratione,dum dicitur,ꝙ ſubſtitutio,quæ poteſt valere aliquo tempore iure directo,ſemper debet interpretari,vt iure directo valeat,tamen magna altercatio eſt, an ibi ſit facta ſubſtitutio per verbum directum, an per commune, vt traditur in locis alleg. Ad idem, quia hæc interpretatio magis fauet filio,quod pro tempore pupillaris ætatis valeat iure directæ pupillaris,quæ eſt prouiſio,& fauor filij.l.patris & filij.ff.eo. quàm quod valeat iure fideicom.ꝙ eſt onus,& grauamen.l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.eo.l.ex tribus.cum gl.§.de inoffi.teſta. Plura alia pro hac parte vide in dictis locis, maximè per Bar.in d.l. ſi arrogator.in pen.& fin.char.nec placet diſt. Iac.de Are. relata per Bart.hic, & in d.l.Centurio. ꝙ ſubſtitutio eſt facta ſimpliciter, aut adiecto termino quandocunque, quia vltra reprobationem Bart.in d.l.Centurio. & in d.l.ſi arrogator. dum dicit, ꝙ non eſt verum, ꝙ diſtributiuum quandocunque,faciat cenſeri plures ſubſtitutiones,magis moueor, quia non video quomodo poſſit dici compendioſa ſine diſtributiuo quandocunque,
15 vel æquipollenti.† Stat ergo ex prædictis *vera,& communis con-*
* *cluſio*, ꝙ ſi paganus ſubſtituat filio compendioſè per verbum commune ſubſtituo, ſi contingat filium mori in pupillari ætate,admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari, poſt pubertatem autem ſolum habet locum fideicom.ſubſtitutio.Iſtam concluſionem [b] limitat no.Bar.hic,& in d.l.ſi matter. ſi in medio reperitur mater, eius fauore cenſetur talis ſubſtitutio omi tempore fideicom.etiam pupillo decedente in pupillari ætate, quia fauore matris ſic debet interpretari,ſicut in ſimili in l.qui duos.§. 1.cum glo.ff.de reb.dub. Iſte eſt pulcher,& vtilis paſſus. Addo, ꝙ idem,ꝙ Bar.tenet Bal.hic in 18.col.& Ang. in conſi.13.incip. Iacobus habens.& in conſi.192. incip. quidam Nic.idem tenet Io.de Ana.in conſi.79.incip. caſus ſic ſe habet. poſt multos per eum allegatos.Et ibi dicit,ꝙ iſta eſt communis opi. & ꝙ ita Doctores conſulunt.idem tenet do.Fran.de Are. in d.conſi.155. in fi.circa fin.vbi dicit, quòd iſta eſt communis opin. pro qua eſt auctoritas Bar.patris iuris,ſed errant.Tu tene contra Bart.cõtra
c quem [c] *in hoc ſe habet communis ſententia*, quia cum tractemus de
* compendioſa ſubſtitutione, ſub qua pupillaris, quæ continetur, dicitur expreſſa ſaltem verbis generalib. talis pupillaris excludit etiam matrem, tex.eſt hic, & in d.c.ſi pater. Aliud eſt in tacita pupillari,quæ continetur ſub vulgari,vt dixi in l.fi.§.titu. 1.& in d.l.qui duos.§.1.ponitur caſus diuerſus,non aduerſus,& iſtam opin.ꝯtra Bar.tenent Fran.de Rampo.Sal.Ful.& Pau.hic.

& Ang.Imo.Cu.Pau. & Alex.in d.l.centu. & Oldr.in conſi.99. & etiam in conſi. 125.incip. in propoſito themate. & Card.& Imo.in d.c.Ray.& iſta eſt magis communis opi. contra Bar.de matre.Retenta tamen limitatione Bar.ꝙ ſi mater ſit in medio, eius fauore compendioſa facta à pagano per verbum commune cenſeatur omni tempore fideic. etiam ſi pupillus moriatur in pupillari ætate, conſiderabã ſi poſſet limitari opi. Bar. vt nõ procederet,quando mater tranſiret ad ſecundas nuptias,vt per talem tranſitum perderet tale beneficiũ,quia mulier tranſeundo ad ſecunda vota,dicitur contriſtare animam viri, & filiorũ, & eis iniuriam afferre.§.primæ ſiquidem.& §.ſoluto.& §.ſi autem tutelam.in Auth.de nup.& §.prohibemus.in Auth.de non eligendo ſecundo nuben. per quæ iura videtur probabiliter iſtud poſſe dici. Quod confirmo ex eo, ꝙ in fortiorib.terminis dicit Ang.ꝙ licèt tacita pupillaris contenta in expreſſa vulgari matrem non excludat, ſecundum communem opin. de qua tetigi in gl.in verbo commodo.tenet Ang.ꝙ hoc ſit verum,niſi mater ad ſecunda vota tranſiret,quia tunc tacita pupillaris cõtenta ſub expreſſa vulgari matrem excluderet ex coniecturata mente defuncti,& per iura prætalleg.ita tenet Ang. hic in lectu. Peruſi.& in l.2.§.fi.ff.eo. Confirmo tertiò per aliud,nam pone, ꝙ deſcendens, puta filius inſtituat aſcendentem hæredem, puta patrem,vel matrem, & ei ſubſtituat, certè ſi aſcendens procreauit liberos,tales liberi faciunt ceſſare ſubſtitutionem,ſecundum vnam opin.quam non tenui in l.generaliter.§.cùm autẽ. §.tit.1.dicit Ang.in illo.§.cùm autem.in lect. Flo.ꝙ iſtud eſt verum,niſi talis aſcendens tranſeat ad ſecunda vota, cùm per talem tranſitum ꝯtriſtetur anima teſtatoris,vt dixi, & dicit Ang. ꝙ eſt ſuum nouum dictum,& verum,ꝙ etiam tenet in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad Treb.non audeo tamen firmare hãc limitationem,quia licèt mater tranſeat ad ſecunda vota,tamẽ per hoc non perdit ſucceſſionem filij ex primo matrimonio.l. fœminæ.§.fi.C.de ſecun.nup. & ſic ille tranſitus ad ſecunda vota quo ad ſucceſſionem filij nil obſt.& id, ꝙ tenet Ang. in d.locis, ꝙ tacita pupillaris contenta ſub expreſſa vulgari excludit matrem tranſeuntem ad ſecunda vota, communiter reprobatur, & in ſpecie reprobat Imo.in d.l.2. & & ibi Alex.in 25. col. cum alijs per eum alleg.d.Fran.de Aret.in d.conſi.155. in 9.col. Item retento eo, in quo omnes concordant, quia licèt reperiantur quatuor opi.in hoc arti.tamen, ꝙ compendioſa facta à pagano per verba communia poſt pubertatem valeat iure fideicom.in hoc omnes concordant. In iſta cõmuni concluſione occurrit pulchrum,& ſubtile dubium, an tale fideicom. intelligatur relictum ab ipſo filio, an ab hærede filij. vtilitas eſt, quia ſi intelligitur relictum à filio, detrahitur legitima, in qua non poteſt onus iniungi; ſed ſi dicimus onus fideicom. eſſe iniunctum hæredi,vel ſubſtituto filij,non detrahitur legitima, in qua licèt filius non poſſit grauari, poteſt tamen eius hæres, vel ſubſtitutus, text.eſt ſing.in l. ſi fundum per fideicom.§.fin. cum l.ſequen.ff.de lega.1. Facit.l. cùm patronus. à ſimili. ff. de legat. tertio.tetigi in l.ſi arrogator.ff.de adoptio. Iſtum paſſum ponit Bal.in l.ex trib.in fin.col.§.de inoffi. teſtam. referens ſe ita conſuluiſſe apud Viterbium, & non apertè decidit, ſed relinquit ſub dubio. Breuiter aduerte, quòd ſi ſubſtitutio ſit facta nominatim filio, puta quandocunque filius meus morietur, eidem talem ſubſtituo,& tunc fideic.relictum dicitur à filio,& detrahitur ſine dubio legitima, ita etiã ſi eſſet iniunctum hæredi, vel ſubſtituto filij,clarũ eſſet. Sed quid in dubio,an onus fideic.cenſeat̃ iniungi filio,vel eius hæredi, qñ iniungitur poſt mortẽ filij.
d in quo Bar.reperitur ꝯrius,nam in l.cohęredi.§.cùm filiæ. [d] ver. quòd

ADDITIONES.

a ¶Sententia gl.Adde Bar.contra tenentem conſi.30.Vannutius.tenet idem cũ Bar.Ang.conſi.54.Alex.1.vol.conſi.45. & lib.2.conſi.71. ad finem.

b ¶Concluſionem.Bal.in l.fi.j.de codi.col.1.Bar.conſi.20. in fi.

c ¶Quem.Adde Alex.conſi.12.num.20.& conſi.17.col.3. verſi.ideo dico, &c. num.12. & 13.& ſic ſtat communis concluſio, quod ſubſtitutio compendioſa facta à pagano impuberi per verba cõia intra tempora pubertatis valet iure directo indiſtinctè,& mater excluditur, teſte Lanfran.in l. Centurio. col.10. ff.de vulg.Quam opin.tenet Caſtr.in d.l.Centurio.in fin.Aym.conſi.141.nu.8.& magis communem dicit Rolan.conſi.69.num.6. & 23.lib.1. quæ conclu. maximè procedit, ſi teſtator in aliqua parte teſtamenti declarauit velle directò ſubſtituere,Aym.conſi.62.nu.12.non procedit, quando teſtator ſubſtituit pupillo in bonis ipſius teſtatoris, quia tunc non comprehenditur pupillaris,Aym.conſi.98.num.10. Dec.autem hic colum.11. vult matrem habere ſaltem ſuam legitimam,& quod talis ſubſtitutio ſit omni tempore fideicommiſſaria ſiue mater ſit in medio, ſiue non, Caſtr.conſi.142.libr.1. Docto.in apoſtil.ad Alex.d.conſi.17.nume.11.libr.3. vbi plura.not. Dilec. de arte teſt. tit.5. caut.6. MASVER.

d ¶Cùm filiæ. Aliàs in §.quod ſi hæredem.contra Bar.vide gl.iſtam circa fi.dum dicit tantum detracta. PVRPV.

quòd si hæredem.ff.eo.tenet, ꝙ in dubio censetur relictum à filio, per illum tex.& reputat notandum. ita etiam tenet Bar. in l. codicillis.in prin.ff.de vsu & vsufru.leg.per illum text. & Pau.in consi.198.incip.in casu præsenti.Contrarium,& melius, ꝙ quā-
a do iniungitur [a] post mortem filij intelligatur ab hærede filij, tenet ipse Bar.in l.qui duos.in fin.& ibi Imo.& Pau.ff.eo.& Imo.
* & Pau.de Cast.*& communiter alij* in d.l.cohæredi. §. cùm filiæ.& Imo.in d.c.Ray circa fi.in materia vulgaris. Fulg. in l. eam quā. ȷ.de fideicom.& Cu.in l.1.§.fi.ff.de vulg.& pupil.& Alex.in cōsi. 12.in 3.vol.incip.attentis verbis testamenti. in pen. col. & latius quàm alibi do.Fran.de Are. in d.consi.15.in 8. col. & plenius in 11.col.& duab.sequētib.& istud est vtile,& necessarium in præsenti materia, vt scias,an compendiosa facta filio per verba cōmunia,quæ post pubertatem filij valet iure fideicom. an de tali fideicom.veniat detrahenda legitima filij,necne. Limita tamen istam vltimam conclusionem, ꝙ talis compendiosa post pu-
* bertatem valet fideicom.*iure secundum omnes, vt procedat*, nisi testator dixerit, ꝙ volebat totam, vel integrā hæreditatem spectare ad substitutum,nam per talia verba patet testatorē velle, ꝙ valeat iure directò, quia si valeret iure fideicom.esset detrahenda quarta Trebellianica,itē legitima,quæ Trebellianica nō detrahitur in subirutione directa,ita concludit Bar.hic,& in plerisque consilijs alleg.per Alexan.in d.l.Centurio.& cùm Bart.in hoc tenet Lud.in consi.130.incip.viso testamento prædicto, cir
* ca ꝙ quæritur.Breuiter in hoc Bar.malè loquitur,*& communiter reprobatur*, quia per illa verba totam, & integram hæreditatem, bene videtur prohibuisse Trebellianicam, iuxta gl.singularē in l.decem.in prin.ff.de fideicom.lib.cum concor. non autem per hoc videtur voluisse, ꝙ post pubertatem substitutio valeret iure directò,quia sic esset nulla,& ita tenet Bal.hic in 18.col. versi. procedo vlterius,& in Auth.hæc vsus.ȷ.de sacrosan.eccle.Ang. notabiliter in consi.125.incipien.hoc est testamentum.& in d.l. Centurio.vbi plenè Alex.& in l.nam ꝙ.§.fin.ff.ad Trebel.& per hoc habes vtiliter expeditam istam secundam quæstionem gl. cuius practicam vide per Bald.in l.fi.ȷ.de codi.in 1.col.circa fin.
16 ver.modo pone aliud exemplum.¶†Sum in 3.q.glo.ibi,si verò ita substituat. ex qua habes, ꝙ compendiosa facta à pagano filio,cum adiuncto quandocunque sine liberis decesserit, non facta differentia,an fiat directis verbis,vt dicatur, ille sit hæres,vel fiat verbis communibus, vt quia dicat illum substituo, omni tempore,& post pubertatem, & ante censetur fideicom. istud probat gl.quatuor rationib. licèt videatur inculcarè loqui. Prima est,quia fideicom.substitutio de facto,& de iure talib.verbis fieri consueuit, ꝙ nihil est.Secunda ratio est,quia talis substitutio non potest valere post pubertatem iure directò, ergo nec ante,semper ergo valet iure fideic. quæ ratio est contra vltam. l.& expressius contra d.c.Ray & d.c.si pater. vbi post pubertatē non potest valere substitutio, nisi iure fideicom. & tamen ante valet iure directò.Tertia ratio glo.est,quia cùm ista substitutio sit vna, non debet diuerso, sed eodem iure censeri. l. eum qui ædes.cum vulgarib.ff.de vsuca. ergo ne diuerso iure censeatur, debet censeri omni tempore fideicom.qđ etiam est contra iura prædicta. nam compendiosa multas substitutiones sub se continet, vel verius multa tempora, ideo diuersimodè censetur. Quarta ratio gl.est propter verbum sine liberis, ꝙ fundamentū valet, quia eo attento etiam ante pubertatem non valeret iure fideicom.cùm ante non posset liberos procreare. Ideo ista conclusio glo.reprobatur per Bart. & omnes hic,& in d.l. Cen-
b turio. cum concor. vt ibi per Alex.& contra [b] glo.etiam facit, dum vult, ꝙ conditio si decesserit sine liberis, intelligatur post pupillarem ætatem, quia ante impleri non potest, istud procedit à communiter accidentibus,quæ debent haberi in consideratione.l.nam ad ea.ff.de legi.tamen possibile est per rerum naturam, ꝙ fœmina in 11.anno procreet liberos, & si liberos procrearet,faceret cessare substitutionem.ita Bar.in l.in pupillari.in fi.vbi alij sequuntur.ff. eo. & Bald. Imo.& Pau. in l. ex facto.in prin.per illum text.ff.eo.& Bal.hic circa prin. in secunda opp.& in pen.col.& in l.humanitatis.in 11.col.ȷ. cod. & in l.nec ei.ff.de
c adop.tamen licèt conclusio gl. [c] communiter reprobetur, pro ea tamen stringit tex.cui non video solutionem in l. credendū. §.si verò maritus.ff qui pe.tut.vbi substitutio erat facta sub cōditione,si decesserit sine liberis.Item ibi filius erat pupillus, ꝙ patet,quia aliàs ibi frustra tractaretur de tutela, & tamen ibi deciditur, ꝙ substitutus ex causa fideicom. admittitur, ergo multū ibi probatur, ꝙ etiam pro tempore pupillaris ætatis valet iure fideicom.& dicit Pau.hic, ꝙ aliàs vidit Bal.patronum suum allegasse illum text.contra quendam, qui publicè istam.l.repetebat.nec potest responderi, nisi cum violentia intelligendo, vt per Bar.ibi post gl.& sic est expedita ista quæstio gl.¶In quarta ta ibi,si verò sic dicat.in qua dic, ꝙ glo.bene dicit, & reputatur
* singularis, *& ab omnibus approbatur hic*, & pro ea facit tex. in l.si frater. ȷ. de fideic. Reputat etiam singularem Alex.in d.l. Centurio.in 41.col.& sequitur Fulg. hic, licèt aliqua in oppositum adducat,quibus respondet ipse. ¶Glo.fin.diuiditur in quatuor. In prima declarat text. In secunda timore taciti contrarij ponit quatuor vtilitates, an habeat locum directa substitutio, an fideicom. In tertia per viam notabilis ponit aliud contrarium, & ponit in effectu tres solutiones. In quarta de distinctione se remittit.Secunda ibi,restituit ergo mater. Tertia ibi,item notāt hic quidam.Quarta ibi,vltimò distingue. Pro introitu secundæ partis oppono contra tex.qui constituit differentiam,an substitutio valeat iure directo,an iure fideic. contra,nam licèt in alio quàm in milite inter istas substitutiones videatur differentia,tamen in milite non videtur referre: nam in testamento alterius, quando substitutio valet iure directò,nil detrahitur, sed quando valet iure fideicom.detrahitur quarta Treb. sed ista quarta cessat in testamento militari.l.in testamento.la 2.ȷ.de testa.mili. & in l.in testamento.ȷ.ad l.Falc.ergo non videtur referre.Secundò confirmatur, qđ non sit differentia, nam sicut in fideicom. substitutione non veniunt bona filij, sed testatoris tantum.l.cohęredi.§.cùm filiæ.ff. eo. ita in directa militari veniunt tantum bona testatoris.l.miles ita.§.exhæredato.ff.de testa. milit. l. Centurio.ff.de vulg.& pupi. ergo non est differentia in milite,an valeat iure directo, vel iure fideicom. Glo.tradit propter hoc tollendum quatuor vtilitates, sed prima, & tertia non sunt bonæ, & glo.met primam reprobat, quia tenebant aliqui, ꝙ etiam in testamento militis haberet locum quarta Trebe.sed falsum est, vt in iurib.in glo.alleg. intellige tamen gl. vt procedat secundū iura Digestorum, & C. sed per iura Authenticorum videtur correctum,per §.fin.in Auth.de hære.& Falc.examinant Bar.& alij in l.1.§.in filij.ff ad Trebel.dixi in d.l. in testamento. secūda. ȷ.de testa. milit. Secunda vtilitas est propter iura sepulchrorū, quæ non transeunt in fideicom. l. quia perinde.alleg. in glo per
17 quem text.dicit ibi sing.Bart.& reputatur verbum solenne, † ꝙ iura patronatus Ecclesiæ non transeunt in fideicom. restituta hæreditate,sed remanent penes directum hęredem,& sequitur Imo.in l.si patroni.in prin.ff.ad Trebel.vbi reputat singulare, & not.dignissimum,& dicit, ꝙ non meminit esse tactum à Canonistis,sequitur Bal. in l.fin.in pen.col.in prin. C.de edi.diui.Adri. tol.& in l.cùm virum.ȷ.de fideicom.in fi.col.Confirmo per bonum simile, nam simile videmus in iure patronatus, ꝙ habet patronus in libertos suos,illud non transit in fideicom.sed remanet penes directum hęredem,gl.est in l.sciendum.ff.de verb.sig. & in l.si patronus.la 1.in prin.vbi bonus tex. ff.de bo.lib.eo.modo & hoc est etiam vtile in emphyteusi, & in feudo, quia talia iura non transeunt in fideic.secūdum Pau.hic, & Bar.& plenius Modern.in d.l.si patronus.in prin. de quo dixi plenè in procemio feudorum,ideo hic non attingo. ¶Tertia vtilitas gl.est falsa,vt declaraui in oppositionib. ¶Quarta vtilitas gl.est, quia in fideicom.non venit legitima filij,ratio est,quia fideicom.censetur merum grauamen.l.cohęredi.§. cùm filiæ.ff.eo. sed de legitima filij omne grauamen reijcitur. l. quoniam in priorib. ȷ. de inoffi testa.Tu cōsidera, ꝙ ista gl.vult duo,vnum expressè,aliud tacitè à contrario, expressè vult, ꝙ in fideic. substitutione non venit legitima filij.Tu intellige verum,quando onus fideicom. est iniunctum nominatim filio, cùm filius in sua legitima non possit grauari, secus si sit iniunctum hæredi filij, quia substitutus filij post mortem filij potest grauari in legitima, text.est singul.in l.si fundum per fideicommis.§.fi.ff.de leg.1. & optimum simile in l.cùm patronus. ff.de lega.2. Quid autem sit in dubio, dixi in glo.pręcedenti. ¶Secundo subijcit Bart.quòd id, quod dicit

ADDITIONES.

a ¶Quando iniungitur. Oppo. Bar.in l.qui duos.Angel.insti.de nup.in princip. colum.3.Alexan.lib.3.consi.12.col.fin. & libr.4.consi.13. & libr.1. consi.17. alias 67.

* Et vide Doct.ad Alex.dict.consi.13.num.32. libr.3. vbi post plura tandem dicunt falsam doctri. Alex.ibi, concluduntque, quòd in dubio sola bona testatoris subiacebunt fideicommisso etiam si expressè non se restrinxerit ad bona propria,& de eisdem,etiam si filius impubes moriatur, detrahetur legitima,nec non pro more Trebel.& in hac sublimita. stare Rip.in l. Centurio.nu. 128.ff.de vulg.& ideo malè reprobasse Bal.consi.Cast.in l.ex tr b.C.de inoff. testam.& sic concludunt prædicti Docto.contra doctri. Alex. quam ipse dicit communem ex doctr.Bar.in d.l.qui duos.& alijs ibi alle.& qui Rip.in d.l.Centurio.num.129.tenet, quòd fideicommissum censeatur relictum à venien. ab intesta.quam limitat, nisi substitutio facta sit per verbum commune, substituo.Pro quo tamen artic & doctr.Bart. in d.l.qui duos.vide, quæ doctè,& copiosè scribit Clar.§.testamentum.q 72.versi.tertius est casus. vbi dicit magis communem,qđ fideicommissum in dubio censeatur relictum ab eo,à quo relinqui potest,& sic ab hærede filij, vel ab eius substituto pupillari, non autem ab ipso filio. MASVER.

b ¶Et contra.Ang.consi. 47. PVRPV.

c ¶Conclusio gl. Adde contra gl.Bar.consi.53.Ang.in secundo dub. PVRPV.

dicit glo. procedit in alio quàm in milite, caue tamen, quia Bar. loquitur dubitatiuè, quia miles ſecundum iſta iura poterat priuare filium legitima, quod patet, quia ſi miles exhæredauerit filium ſecundum iura Digeſtorum, & C. non competit exhæredato querela. l. fi. ſ. de inoffi. teſta. & id, ꝙ dicit Bar. ſequitur Ful. hic ſine dubitatione. Contrarium tamen, & melius tenet Ange. Pau. & Alex. hic, & originaliter Bald. hic in 12. col. ꝙ licèt miles poſſit priuare filium legitima, quando exprimit, vel quando expreſsè exhæredat, non tamen ſequitur, ergo ſubſtituendo per fideicom. intelligitur grauare in legitima. ſimile in l. ſequens q. in prin. ff. de leg. 2. & pondera, ꝙ Bart. in hoc tenet contrarium, in d. l. Centurio. in 2. col. dum alleg. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. eo. ¶ Secundò vult iſta glo. tacitè à contrario aliud ſingulare, ꝙ ſi ſubſtitutio facta à milite valuiſſet directo, tunc veniret etiam legitima filij, & in hoc iſtam gl. multum notat Imo. in d. l. Centurio. in 2. col. & in commento c. Ray. de teſt. in mate. compendioſæ, & latè ſequitur Alex. hic. ego contrarium teneo, & inuenio, ꝙ contrarium, & melius tenet Cu. in d. l. Centurio. & Pau. hic, eo quia directa militaris ita videtur grauamen, ſicut fideic. ſubſtitutio, quia ſicut per fideicom. ſuccediturſolùm teſtatori, a & in eius bonis tantum, idem in directa militari, vt hoc tex. [a] in fin. vnde aſſumo fundamentum, quo vtebar contra Bar. ſtatim, & Alex. vtitur, & non perpendit, quia licèt miles poſſet grauare filium in legitima, ſi expreſsè vellet, tamen ſubſtituendo fideicom. non præſumitur velle grauare in legitima, ita in directa militari, cùm in illa ſolùm veniant bona teſtatoris, ſicut in fideicom. & iſtud ſtringit. Vltra gl. Bar. hic addit quintam vtilitatem de fructib. in quo *Bar. communiter reprobatur.* vt dixi in l. in teſtamento. la 1. ſ. de teſta. milit. ponunt omnes in d. l. Centurio. & Pau. hic. Subdit Bar. aliam vtilitatem, quando eſſet debitum naturaliter tantum, & bene dicit. Septima vtilitas eſt, ſecundum Ang. & Pau. hic, quia dandum cauſa conditionis implendæ debet præſtari hæredi, non fideicom. Exemplum, teſtator reliquit Titio fundum, ſi dederit decem hæredi, cui debent ſolui iſta decem, an hæredi, an fideicom. facta reſtitutione hæreditatis? dicunt Ang. & Pau. quod directo hæredi. per text. no. in l. qui hæredi. § cùm hæreditas. ff. de condi. & demon. & ratio poteſt eſſe, quia conditiones debent impleri in forma propria, & ſpecifica. d. l. qui hære. & l. Meuius. ſed fideicom. non eſt hæres, ſed loco hæredis. l. poſtulante. §. 1. ff. ad Treb. l. ſi filiusfam. ff. ꝙ cum eo. nec in hoc inuenio contradicentem. Ego tamen in contrarium allego tex. fortem in ratione ſui in l. is qui. §. fi. ff. de leg. præſt. ponderando rationem tex. ibi. Alia eſt vtilitas, quia directo ſubſtitutus poteſt apprehendere bona hæreditaria propria auctoritate, vt dixi. ſ. in 1. parte gl. magnæ. Et ex hoc ſequitur, ꝙ ſibi competit remedium executiuum. l. fin. C. de edi. diui Adr. tollen. ſecus in fideicom. qui non poteſt propria auctoritate apprehendere, niſi reſtituta hæreditate re, aut verbo. l. facta. & l. reſtituta. ff. ad Trebel. ergo fideicom. non competit remedium. d. l. fi. vt tenet glo. in verbo ex parte. vbi Doct. Sum in ter-

18 tia parte glo. ibi, item notant hic quidam. ex qua habes, † ꝙ pupillaris contenta ſub compendioſa, vel breuiloqua, dicitur ex- b preſſa, [b] cuius contrarium voluit glo. mag. ſ. in ſecunda parte prin. quas gl. Bar. hic in 2. col. *cum quo omnes tenent*, concordat, ꝙ quædam eſt pupillaris, quæ nullo modo exprimitur, nec verbis generalibus nec ſpecialibus, vt eſt illa, quæ continetur ſub expreſſa vulgari, & iſta dicitur omnino tacita, & matrem non excludit, patet, quia verba vulgaris non conueniunt pupillari, imò c ſunt contraria. quædam eſt pupillaris, [c] quæ licèt non exprimatur verbis ſpecialib. exprimitur tamen verbis generalib. vt eſt illa, quæ continetur ſub compendioſa, ſcilicet, quandocunque filius meus deceſſerit, talis ſit hæres, vel illa, quæ continetur in breuiloqua, vt vos inuicem ſubſtituo, & iſta excludit matrem.

19 ¶ † Iſtam concluſionem, ꝙ pupillaris ɔtenta ſub breuiloqua matrem excludit, limita ſingulariter, vt ſit vera, quando breuiloqua eſt facta ſimpliciter ſic, vos inuicem ſubſtituo, ſecus ſi eſſet facta verbis negatiuis conuenientib. vulgari, vt quia teſtator inſtitutis duob. filijs dixit, ſi alter veſtrum hæres nõ erit, vos inuicem ſubſtituo, tunc pupillaris cõtenta ſub iſta breuiloqua cenſetur omnino tacita, & matrem nõn excluderet. ita ſingulariter tenet Bar. in l. Lucius. ff. eo. in fin. col. ver. pone, ꝙ inſtituo duos impubes. ꝙ eſt notandum ſecundum Imo. in d. cap. Ray. in materia breuiloquæ. & Alex. in d. l. in teſtamento. in 9. col. ſ. de teſta. mil. & hic in 14. col. Secundò ſingulariter limita id, qđ volunt Bar. & omnes, ꝙ pupillaris, quæ continetur ſub expreſſa vulgari, ſit omnino tacita, eodem modo tacita vulgaris ſub expreſſa pupillari cõtenta, nam hoc limitat multum egregiè Bal. hic, in 17. col. verſic. vnum etiam aduerte, vt procedat, quando ſubſtitutio pupillaris eſſet concepta hoc modo, ſcilicet, ſi pupillus hæres erit, & in pupillari ætate deceſſerit, Titium ſubſtituo, tunc propter id, ſi hæres erit, ꝙ directò repugnat vulgari, quæ ſit, ſi hæres non erit, tunc vulgaris, quæ continetur ſub illa pupillari, dicitur omnino tacita, ſecus ſi non eſſent adiecta illa verba, ſi hæres erit, ſed ſolùm fuiſſet dictum, ſi filius morietur in pupillari ætate, talem ſubſtituo, tunc iſta cenſetur compendiſa limitata ad certum tempus, ſcilicet, vſque ad pubertatem, & tunc contineret pupillarem, & vulgarem, & ambæ eſſent expreſſæ, quia illa verba, ſi filius moriatur in pupillari ætate, ita cõueniunt vulgari ſicut pupillari, quia pupillus poſſet mori in pupillari ætate ante aditam hæreditatem, & poſt aditam, & iſtam deciſionem ſequitur, & commendat Pau. hic in 5. col. dicens, ꝙ ita conſuluit Florentiæ cum pleriſque Doctorib. Peruſi. Tu cõſidera, ꝙ dictum Bal. eſt verum, & ſingulare, ſed ratio non bona, ſed alia ratio quam prædixi. nam ſub illis verbis, ſi filius moriatur in pupillari ætate, talem ſubſtituo, continetur pupillaris, & vulg. & ambæ ſunt expreſſæ verbis generalib. quę verba poſſunt vtrique adaptari, & illud dictum ſequitur Card. in d. cap. Ray. & ibi Imo. in materia compendioſæ. ſed ratio Bal. eſt ma- d la, dum dicit, ꝙ iſta dicitur compendioſa [d] ſubſtitutio limitata ad ætatem certam, ſcilicet pupillarem. iſta ratio falſa eſt euidenter: nam compendioſa dicitur, quę ſub compendio verborum multa tempora complectitur, vt hic per Bart. in 3. col. & dixi. ſ. in magna glo. ſed quando eſt dictum, ſi filius moriatur in pupillari ætate, talem ſubſtituo, iſta non poteſt dici compendioſa, cùm complectatur tantum vnum tempus pupillaris ætatis, & ita per multa Alex. hic, & in conſi. 47. in 2. vol. incip. abundè. in fi. col. reprobat Bal. & caue, quia licèt Alex. videatur reprobare deciſio. Bar. tamen reprobat ſolùm eius rationem. Iſtum paſſum de iſto dicto Bal. an ſit verum, latè examinaui in d. l. Centu-

20 rio. ad ibi dicta me remitto. ¶ † Item pondera dum iſta glo. dicit, ſecus ergo in extraneo vulgariter ſubſtituto. nam eam multum commendat Bar. hic in 2. col. pro limitatione omnium legum dicentium, ꝙ tacita pupillaris contenta ſub expreſſa vulgari non excludit matrem, vt ſupra latè tetigi. nam illa iura debent intelligi, quãdo filio eſſet ſubſtitutus vulgariter extraneus, ſecus ſi eſſet ſubſtitutus alius filius teſtatoris, quia iſte alius filius ex tacita pupillari matrem excludit, quia præſumitur, ꝙ pater plus diligit filios ſuos, quam vxorem matrem filiorum, & idẽ tenet glo. in l. Lucius. in verbo non ad matrem. ff. eo. & pro iſta concluſione facit, ꝙ tenui in glo. in verbo omnimodo. in fi. vbi tenui, ꝙ ex tacita pupillari mater excluditur, quando vulgariter fuiſſet ſubſtituta Eccleſia, vel pia cauſa, & pondera, ꝙ licèt Bar. hic non aperiat de qua tacita pupillari loquatur, an de tacita pupillari, quæ continetur ſub expreſſa vulgari, an de tacita pupillari contenta ſub breuiloqua, vel compendioſa, tamen puto, quòd intentio Barto. ſit loqui de contenta ſub expreſſa vulgari, aliàs, quod not. Bart. non eſſet ſingulare, ſed indubitabile, quia ſi loqueretur de tacita pupillari contenta ſub compendioſa vel breuiloqua, non requireretur, ꝙ eſſet frater pupilli, quia etiam quilibet penitus extraneus ſubſtitutus matrem excludit. debes ergo intelligere Barto. in tacita pupillari contenta ſub expreſſa vulgari, & in hoc erit tunc ſingularis limitatio, quòd alius frater filij inſtituti ex tacita pupillari matrẽ excludit, & iſtud apertè per hanc glo. tenet Bar. in l. 2. in fin. prin. ff. eo. & Cyn. in l. fin. ſ. titu. 1. Ang. in l. in teſtamento. mag. ſ. de teſta. mili. & hoc tenet Pau. in fin. d. l. Lucius. Contrarium tenet Bald. hic in 4. colum. ꝙ imò etiam frater pupilli ex tacita pupillari, quæ continetur ſub expreſſa vulgari, non excludit matrem, & in hoc credo bene, ratio, quia in pupillari tractatur de ſucceſſione filij, ſed ſucceſſio filij magis eſt debita matri, quàm fratri pupilli. patet, quia ſi mater præteretur à filio, habet querelam. l. cùm filium. ſ. de inoffi. teſtam. ſecus in fratre, ſi ab alio fratre præteteatur. l. fratres. ſ. de inoffi. teſta. ideo licèt in fideicom. ſubſtitutione in qua tractatur de ſucceſſione patris, præſumatur, ꝙ voluerit ꝑferre filios vxori. l. cum auus. ff. de cond. & demon. cum ſimi. ſecus in pupillari. & idem tenet Imo. in l. 2. ad fi. prin. ff. e. & in d. c. Ray. in materia pupilla-

ADDITIONES.

a ¶ Vt hoc text. Qui nihil facit, ſed l. miles ita. §. exhæredato. ff. de teſtamen. milit. PVRPV.

b ¶ Expreſſa. Sequitur Alex. lib. 3. conſi. 12. col. 6. PVRPV.

c ¶ Pupillaris. Adde Bar. conſi. 30. Ioannucius. PVRPV.

d ¶ Compendioſa. Reſponde, quòd etiam dicitur compendioſa, quia ſub compendio multas ſubſtitutiones comprehendit. glo. hic in verbo fideicom. ſed iſta eſt huiuſmodi. ergo, &c.

* Et dic, quòd compendioſa ſubſtitutio non requirit expreſſionem dictionis quandocunque, ſed ſufficit dicere, ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis, teſte Barto. in l. Centurio. colum. 3. & 9. verſicu. ſecundo oppono. de vulga. nos Roland. conſilio 25. & 13. numer. 14. libro primo. plura autem in materia ſubſtitu. compendioſæ vide per Neuizan. conſilio 53. & 54. Guido Papæ quæſtio. 534. Practic. Papienſ. forma libe. ſubſtitut. verſic. compendioſæ. vbi dixi. MASVER.

pupillaris substitutionis,& hoc puto melius contra Bar. Subdit posteà Bald.ꝙ gl.hic,& in d.l. Lucius. non loquuntur de tacita pupillari contenta sub expressa vulgari,sed sub breuiloqua: sed errat, vt puto, quia tunc non requireretur, ꝙ esset substitutus frater pupilli, imò quilibet substitutus tunc excludit matrem, quia non est omnino tacita,tamen Alex.sequendo intellectum Bal.ad istam glo.confirmat, quia secundum intellectum Bart. traditum ad gl.hic,& in d.l.Lucius.sequeretur,ꝙ in breuiloqua substitutione ita demum ex pupillari mater excluderetur,quādo esset substitutus alius frater pupilli,& tamē est falsum, quia substitutus penitus extraneus matrem excludit, & isto fundamento cōtra Bar.vtitur Ang.hic in lect. Flor.& sic volunt Ang. & Alex.ꝙ etiam extraneus in breuiloqua substitutione ex tacita pupillari in ea contenta matrem excluderet, sed aut non intelligo,aut errant in terminis.nā ad hoc,vt sit breuiloqua,oportet,ꝙ fiat saltem duab.personis, vnde ponamus, ꝙ sit pupillus filius, & vnus extraneus institutus, & dicat testator,vos inuicē substituo,ista est breuiloqua,& dicunt Ang. & Alex. ꝙ non solùm si alius frater esset substitutus pupillo breuiloquè,sed si etiā sit vnus extraneus, ꝙ ex tacita pupillari contenta sub ista breuiloqua matrem excludet,quia ista pupillaris non est omnino tacita,sed errant, quia quando est extraneus,non potest cōtineri tacita pupillaris sub breuiloqua, quia ad hoc, vt contineatur pupillaris,oporteret, quòd ambo essent pupilli, & filij in potestate testatoris,ita quod vtriq; conueniret pupillaris, sed si præsupponis, qđ vnus sit pupillus, alius extraneus, pupillaris non potest vtriq; conuenire,ergo cùm sit imparitas personarū, non potest pupillaris sub breuiloqua contineri.l.2.§. eod. l. iam hoc iure.ff.eo.vnde dico, qđ ad hoc, vt pupillaris possit contineri sub breuiloqua,& excludere matrem, necesse est, quòd ambo sint pupilli,& in potestate testatoris.vnde quando loquimur de extraneo,tunc sub breuiloqua nunquam continetur tacita pupillaris.vnde nescio,quo vultu dicant Ange.& Alex.hic, ꝙ sub breuiloqua continetur pupillaris, nedum si frater sit substitutus,sed etiam si extraneus, & dicit Alex. ꝙ ita intelligunt omnes d.l. Lucius.Item caue,qđ Bar.ponderat istam gl.in alijs verbis,quàm perpendant Bal.& Alex.hic,nam Bart.ponderat verba glo.ibi,secus ergo in extraneo vulgariter substituto. vbi glo. loquitur de vulg. expressa, non autem ponderat verba præcedentia glo.in quibus loquitur de pupillari contenta sub breuiloqua,vel compendiosa. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirantur ad hoc,vt possit fieri exemplaris substitutio.*
2 *Lex nostra non habet locum in filio phrenetico.*
3 *Quæ differentia sit inter furiosum,& mentecaptum.*
4 *Filio mentecapto de ordine fratrum minorum non potest exemplariter substitui, quia non debetur legitima.*
5 *An si pater relinquat filio mentecapto minus legitima,per hoc vitietur exemplaria substitutio.*
6 *Quemadmodum in pupillari substitutione, quæ quo ad quid censetur testamentum patris, & non filij, non habet locum querela, ita nec in exemplaria.*
7 *Quæ differentiæ sint inter exemplariam substitutionem, & pupillarem.*

LEX IX.

a HVmanitatis. [a] Diuiditur in tres. In prima declarat,quę,psonæ possint facere exemplariam substitutionem, & quib.fieri potest.In secunda,quando finiatur exemplaria substitutio.In tertia, quæ personæ debeant exemplariter substitui.Secunda ibi,ita tamen. Tertia ibi,sed si fili. Parentibus vtriusque sexus permittitur filijs, nepotibus, vel pronepotibus mentecaptis, in legitima tamen institutis, exemplariter substituere,quæ substitutio finitur,si ille mentecaptus ad sanam mentem peruenit,& si mentecaptus habet filios.debet testator eos, aut vnum ex eis substituere,vel non existentib.filijs fratres mentecapti.h.d.ista l.quæ tractat materiam exemplariæ. de qua est tex.in l.ex facto.ff.eo.& in §.qua ratione.insti.eo. & quare dicatur exemplaria,cùm potius deberet dici exemplata,cum exemplar dicatur originale, vnde aliud exemplatum fit, iuxta glo.in l.2.ff.de fid.instru.declarat Bal.hic,in prima oppo.quem vide,&
1 Bar.& alij.in d.l.ex facto.† Et pondera,ꝙ in hoc tex.quatuor requiruntur ad hoc,vt possit fieri exemplaris substitutio. Primò, ꝙ qui eam facit,sit ascendens vt pater,vel mater, vt hic, secus èconttra, quia si filius, vel nepos haberet patrem, vel matrem, aut auum mentecaptos,licèt cura ascendentium ad descendētes pertineat,& sic filius esset curator patris mentecapti.l.is cui. ff.de cura. furio. tamen iste filius non posset substituere exemplariter patri,vel matri,licèt esset emancipatus, & sic posset facere testamentum.ita Bar.in d.l.ex facto. Bal.Ang. Pau.& Alex. hic, & Imo. in d.c. Rayn.in materia exemplariæ. ratio est,quia deberet substituere seipsum patri, quæ ratio non videtur fortis ex infra dicendis. Hinc latè disputat Ioan.Fab.in §.qua ratione. in 6.colum.insti. eo. an pater, qui est in potestate aui, si habeat filium mentecaptum,possit ei exemplariter substituere,& post multa determinat, quòd non potest sibi facere testamentum, ergo minus alij.Secundò requiritur in tex.quòd talis mentecaptus [b] perpetuò morbo laboret, vt dicit text.in verbo perpetuò sit.ratio est, quia si non laboret perpetuo morbo, haberet dilucidia interualla, in istis interuallis ipse sibi posset facere testamentum.l.furioso.§.qui testa.face.pos. ergo pater non posset
2 set sibi in subsidium substituere exemplariter.† Hinc infertur, ꝙ ista lex non haberet locum in filio phrenetico, quia si pater, vel mater habeat filium, vel nepotem phreneticū, non possent ei exemplariter substituere,secundum Bal.hic in fi.quia non laborat perpetuo morbo, vt requirit text.noster. & licèt alij non attingant, ego tamen aliqualiter dubito, quia cū phreneticus non possit testari,secundum Bal.in l.3. in 10.q.§. de rei vendi.& dixi.in l.furiosum.supra qui testam.face.pos. certè eadem ratio humanitatis militat in filio phrenetico sicut in mētecapto, nisi intelligas Bald. in illa.l.2.vt phreneticus non possit testari in illo tempore, quando est in phrenesi.In principali tamen articulo, scilicet in furioso, Ange.in l.ex facto.ff.eo,tenet mirabiliter, ꝙ non,quia lex nostra ponit casum, qui exorbitat à iure communi.regulariter enim maiori non potest substitui. l. 2. in princip. ff.eodem.vnde tenet, quòd furioso non potest mater,vel pater exemplariter substituere, nisi impetraret à principe. Pro quo multum stringit.l.si furioso.supra de nup.vbi iura exorbitantia, quæ loquuntur in mentecaptis, non habent locum in furiosis. Tene contra, ꝙ ista lex multo magis habet locum in furioso, per tex.in l.fin.post princip. vbi glo. in verbo constitutio. C. de cura.furio.& per text.in l.1.§.fin.iuncta.l.seq.ff. de cura.furio.& qa ratio huius l.fundatur in humanitate, vt ex hoc tex.in prin. quæ ratio fortius militat in furioso, quàm in mentecapto. ita Bal.hic in 2.colum. & sequuntur Moder.hic. Bald.& Cu.in d.l.
3 ex facto.in princip. † Quę autem sit differētia inter furiosum, [c]
c & mentecaptum,dixi in d.l.furiosum.nam secundum Ang.hic, ille dicitur mentecaptus,qui habet furorem interius,non tamē facit exteriora, proijciendo lapides,& similia, vt facit furiosus, vt dixi in d.l.furiosum. Adde,ꝙ eodem modo procedit ista l.in muto,& prodigo,vt licèt iure Digestorum pater non posset ei substituere,nisi à principe impetret, tamen per hanc legem indistinctè potest propter rationem humanitatis, quæ hoc casu locum habet.ita Bald. hic in 3. colum.penult.& fin. sequuntur Pau.& Alex.hic,& Bal.in d.l.ex facto.Ioan.And. & alij in d.cap. Ray.licèt Cyn.hic in 4.q.& Abb. teneant contrarium, & malè. Tertiò requiritur,ꝙ tali filio mentecapto relinquatur legitima à patre, ex quo habes, ꝙ exheredato non potest exemplariter substitui.ex quo habes differentiam inter exemplariam, & pupillarem, quia pupillaris potest fieri exhæredato.l.1.§. pen. & l. sed si plures §.ad substitutos ff.eo. §. non solùm. insti. de pupil. substi.& duas rationes diuersitatis persuasiuas ponit Bar.hic,aliā
d subtiliorem assignat Ray. hic, quia pupillus, [d] quando est doli capax,potest committere causam ingratitudinis, per quam potest exheredari,non sic in mentecapto. Sed fallitur in vtroque. primò in pupillo restringeret dicta iura ad pupillum doli capacem.Item etiam mentecaptus, & furiosus possunt exhæredari. l.fi.§.sed cùm antiquitas.§.de cura. fur.l.de creationib. §. de epis. audi.Item per hunc tex.loquentem de legitima videtur confirmari decisio Bart.in d.l. ex facto. in 4.col.ff.eod. vbi tenet, ꝙ pater potest exemplariter substituere filio mentecapto, etiam naturali tantum,eo quia non curatur in ista exemplaria patria potestas,sed solùm humanitas,& idem tenet Bal.hic.in 3.col.& Sal. etiam.Sed obst.iste tex.cùm filio naturali tantum non debeatur legitima.l.vxorem.§.pater naturalis.ff.de leg. 3.l.3.C.de natu.lib. & ita contra Barto.tenent Ange. & Cu. in d.l.ex facto. Confir-
4 mo per id,quod dicit Bar.in l.2.in fin.§.de hęre.insti.† vbi tenet, quod

ADDITIONES.

a ¶Humanitatis. Adde de materia istius legis Pet.de Peru. in repet. cap.Rayn. de testa.

b ¶Mentecaptus.Adde.l.is cui lege.de testa.Spec.tit.de instr.edi.in §.12.ver.verum.Bar.in rep.l.1. C.de sacrosan.eccl.

c ¶Furiosum. Adde Barto. in l. si furiosi. C.de nupt. Bald.in l.sed & si milites, in §.iam autem.ff.de excu.tu.Alex.de Imo.consi.54. incip. quæsitum breuiter conclude.in 1.vol.

d ¶Pupillus.Adde Doct.in cap.pueris. de delictis puer.Io.de Imo. in c.quintaualliss.de iureiur.

a ꝙ ſi pater habeat filium mētecaptum,qui ſit in ordine fratrum minorum [a], ꝙ non poſſit ei exemplariter ſubſtituere, quia ſibi non debetur legitima,& idem dicit Bald. eſſe in alijs ſimilib. In alio autem filio mentecapto, qui eſſet monachus,pater poteſt exemplariter ſubſtituere,licèt ſit in poteſtate Abbatis, & mona ſterium habeatur loco filij.ita egregiè Bal.hic in 14. colum.7.q.
5 ¶†Quid autem ſi tali filio mentecapto pater reliquiſſet minus legitima,an per hoc vitietur exemplaria ſubſtitutio? glo. hic.in ver.legitima.dum dicit ad minus.ſentit,ꝙ ſic, idem tenēt Ang. Imo.& Cu.in d.l.ex facto.& Imo. in d.c.Ray. in materia exemplariæ, & plenius Ioan. Fab.in §.qua ratione. inſti.eo.licèt contrarium teneat Bart.in l.ex facto.ver.ſeptimò requiritur.Angel. Sal.& Pau.hic, quia poteſt agi ad ſupplementum legitimæ per regulam.l.omnimodo.C.de inoff.teſta.licèt Io.Fab.reſpondeat, quòd.l.omnimodo.loquitur in eo,qui teſtatur de iure commu ni,ſecus ſi iure ſingulari,& pro iſta opin. Bart.facit, quia in du-
b bijs opinionib.[b] ſequenda eſt illa,quæ fauet teſtamento.l.ſi pars. ff.de inoffi.teſtam.& ideo Imo.in d.c.Ray.dicit,quòd opi. Bart.
* *eſt communis, & æquior.* ¶Quartò requiritur in hoc text.quòd ſi mentecaptus filios habeat,quòd pater vnum ex his ſubſtituat, & ſuper hoc dicit gl.ſibi videri mirabile, quod alij præteriri debeant.ideo intelligit glo.qđ alijs debet etiam legitima relinqui, vel debent exheredari,& idem tenet Barto.in d.l.ex facto. in 11. colum.ad fi.ver.item quæro,dixi,qđ pater. & Bal.in 3.col. & ibi Ang. Sal.& Alex.& Io.Fab.in d.§.qua ratione.vbi Ang.in 1.col. attento,qđ iſta lex fundatur in humanitate, tamē litera hic expreſsè cantat contrarium, qđ vnum ſufficiat ſubſtituere,& di-
* cit hic Bar.in fi.qđ *communiter tenetur* contra iſtam gl.& contra eam tenent Richard.Cy.Ray.Bar.Fulg.& Pau.hic, & Imo.in d. l.ex facto.in prin.per hunc tex.vbi dixi,& per rationem. l. Papinianus.§.ſed nec impuberis ff.de inoffic.teſta.vbi dicitur, qđ illi præteriti filij conqueri non poſſunt, quia pater hoc ei fecit teſtamentum.tamen reſpondetur, qđ ibi loquitur in pupillari ſubſtitutione, quæ procedit ex rigore iuris, ſecus in iſta exemplari,quæ procedit ex humanitate,& tenendo iſtam gl. reſponde ad hunc tex.in verbo vnum eſt. ꝙ pater debet ſaltem ſubſti tuere vnum ex filijs mentecapti.verum eſt in vniuerſo, alijs tamen debet aliqua res, vel legitima relinqui, aut exhæredari.
6 ¶†Secundò principaliter pondera text.ibi,nulla querela, &c.
c quemadmodum in pupillari [c] ſubſtitutione, quæ quo ad quid cenſetur teſtamentum patris non filij,habet locum querela.d. l.Papinianus.§.ſed nec impuberis.& c.ſi pater.de teſtam.in 6.ita
d nec in iſta exemplaria,& per hoc videtur, ꝙ ſi mater [d] ſit præterita, ꝙ excludetur per exemplarem ſubſtitutionem, nec ſibi competet querela, ſicut nec in ſubſtitutione pupillari, iuribus allegatis.ita tenet Bar.in d.l.ex facto.verſi. quæro vtrum mater. Ang Pau.& Alex.hic,& Io.Fab.in d.§.qua ratione. & Imo.in d. c.Ray.& Bal.met in rep.d.c.ſi pater.in materia exemplariæ.moti per æquiparationem huius tex.quem fortius induco.nā text. dicit, nulla querela contra eorum teſtamentum oriatur. nam pondero à partib.enumeratis, ꝙ iſte text.non poteſt loqui in filijs mentecaptis, quia ipſi præteriti rumperent teſtamentum, vt dixi in præcedēti notabili.ergo neceſſariò videtur, ꝙ iſte tex. intelligatur in matre,& fratrib.mentecaptis. Contrarium tenet Bald.met,qui in hoc eſt ſolus hic in 10 col. in ſecunda differentia,motus fundamento,ꝙ ego ſtringo.nam licèt mater per pupillarem ſubſtitutionem excludatur.d.§.ſed nec impuberis, qa illa fundatur in rigore iuris, tamen non debet excludi per exemplarem fundatam in humanitate, ꝙ oſtenditur,quia ſi mentecaptus habeat fratrem,pater neceſſariò illum fratrem ſubſtituere tenetur,aliàs ſubſtitutio eſt nulla,vt hoc tex.quanto magis ſi mentecaptus habeat matrem,tenebitur illam ſubſtituere, quia in ſucceſſione filij mater ſine dubio præfertur fratri,& alijs collateralib.l.2.§.fin.ff.ad Tertul.& iſta ratio mihi ſatisfacit, licèt in hoc tex.nil ſit dictum de matre.¶Tertiò no.ex verſi. ità tamen. ꝙ ſi mētecaptus reſipiſcat, extinguitur exemplaris ſubſtitutio, quia tunc poteſt ſibi teſtari,vt ſupra dixi. Adde,quòd ita extinguitur,ſi mentecaptus filios ſuſceperit,quia natiuitate filiorum talis ſubſtitutio irritatur.d.l.ex facto. in prin. & glo.hic in verbo ceſſet. Sicut in ſimili ſubſtitutio pupillaris extinguitur, ſi pupillus (quamuis rarò accidat) ſibi filios procrearet. ſecūdum Bar. in l.in pupillari,in fi.ff.eo.cum concor.alleg per Alex.hic,& ibi. Si tamen tales filij nati mentecapto moriantur viuo patre teſtatore, talis ſubſtitutio.exemplaria ſaltem de æquitate reconualeſcet.ſecundum Bald hic in fi.col. & Alex.& Imo. in d.cap. Rayn.in materia exemplariæ,licèt contrarium, & male teneat
7 Saly.hic.¶†Quartò ex tota lege collige quinque differentias inter exemplariam ſubſtitutionem,& pupillarem.Prima eſt,quia exemplaria fundatur in humanitate, pupilla. in rigore, vt dixi. Secunda eſt,quòd exemplaria poteſt fieri etiam à matre,ſecus in pupillari,quam mater facere non poteſt. l. ſi mater.in princ. ff.eo.& rationem diuerſitatis perſuaſiuam vide per Bart.hic,& in d.l.ex facto. Ex hoc colligitur tertia dr̄ia, ꝙ exēplaria poteſt fieri etiam filio non exiſtenti in poteſtate,cùm à matre fiat, & ſic poteſt fieri emancipato, ſecus in pupillari, quæ non poteſt fieri niſi filio in poteſtate.l.1.in prin.ff.eod. ¶Quarta differentia eſt,quia exemplaria non poteſt fieri filio exhæredato,pupillaris ſic,vt dixi in 1.not.Quinta differentia eſt,quia in pupil. quilibet poteſt ſubſtitui,etiam excluſa matre,ſecus in exemplari, vbi filij,vel frater mentecapti debent ſubſtitui. Quaſdam alias dr̄ias ponunt Cy.& Bal.hic, & Ang.hic in lectu.Floren.Bart.& alij in d.l.ex facto. quibus adde notabilem differentiam, quia ſi filio mentecapto ſit facta exemplaris ſubſtitutio, deinde talis mentecaptus procreet filios,etiam naturales tantum, poſtea ſuſcepti faciunt ceſſare exemplariam, ita Barto.in d.l.ex facto. in fin. colum.penul.motus,quia cùm tex.ibi dicat, quòd ſi mentecaptus filios ſuſcipiat,extinguitur ſubſtitutio exemplaris: nam ſecundum eum ille tex.non poteſt intelligi, niſi de filijs naturalibus tantum,quia mentecapti non poſſunt matrimonium contrahere, cùm non habeant conſenſum, qui in matrimonio requiritur.l.nuptias.de regul.iur.& ſequitur Angel.hic, non ſic in pupil.ſubſtitutione,quia licèt verum ſit,quòd ſi pupil.procrearet filios extingueret pupillaris ſubſtitutio, vt ſupra dixi, tamē requiritur,quòd tales filij ſint legitimi, & naturales. nam naturales tantum non facerent extingui pupillarē ſubſtitutionem. ita ſignanter Bald.in l.nec ei.ff.de adoptio.& hic circa. 10. col.in quarta differentia,nec obſt.ſi dicatur,quòd ſi teſtator ſubſtituerit alicui ſi deceſſerit ſine liberis, quòd filij naturales tantum faciant deficere ſubſtitutionem.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Trebel. quia reſpondeo,quòd loquitur in diſpoſitione teſtatoris, ſecus quando filij ex diſpoſitione legis faciunt deficere ſubſtitutum, vt in caſu noſtro, text.eſt in l. generaliter. §. cùm autem. ſupra titu.1. ita reſpondet Bald. in d. locis. & per hoc vltimum ſemper dubitaui,an eſſet vera deciſio Bart.in d.l. ex facto.in penult. colum.& Angel.hic,dum dicit, quòd filij naturales tantum faciunt ceſſare exemplariam ſubſtitutionem,quia cùm illud procedat ex diſpoſitione legis, videtur quòd naturales non ſufficiant,per d.§. cùm autem. nec obſt.fundamentum Bart. quòd mentecapti non poſſunt habere niſi filios naturales tantum,ex quo non poſſunt matrimonium contrahere, nam reſpondeo, quòd licèt nunc non poſſent matrimonium contrahere, tamē poſſent habere vxorem, quia dementia ſuperueniens non tollit prius contractum matrimonium. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui.& inuenio,quòd Cu.in d.l.ex facto.reprobat Bar.in hoc,licèt prædicta non alleg.

ADDITIONES.

a ¶Minorum. Adde Bar.& Ioan.de Lig.in tract.minoricarum.Lanfr.in repe.cle. exiui de Paradiſo. de verb.ſig.

b ¶Opinionib. Adde l.ſunt perſonæ. ff.de relig. ſumpt. fun,

c ¶Pupillari. Et ita no.æquiparari pupillum,& furioſum.gl. in l.1.in fin.infra de ſucceſ. edi. PVRPV.

d ¶Si mater. Illatio de matre. Ange.in d.§.qua ratione.colum.2.videtur tenere cum Bald. Sed communem tenet Bald. & Polit. in tracta.ſubſtitutio. in cap. de exemplaria. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Licèt per pupillarem ſubſtitutionem ſuccedatur ſoli filio pupillo, & in bonis pupilli,non autem teſtatori, tamen ſi teſtator dicat,inſtituo filium pupillum,& ſi moriatur in pupillari ætate,talem mihi ſubſti.per dictionem mihi,non deſinit eſſe pupil.ſubſti. & dictio mihi,reijcitur.*

2 *Si teſtator inſtituat filium pupillum, deinde dicat,ſi filius meus moriatur in pupillari ætate, ſubſtituo Titium mihi, & ſibi, quæ ſubſtitutio cenſebitur iſta.*

3 *Dictio vterque,eſt collectiua, ſed dictio alter,& alteruter, eſt diſtribu.*

4 *Si pater duobus filijs pupillariter ſubſtituit, ſubſtitutus non admittitur, niſi ſubſtitutio in perſona vtriuſque locum habeat.*

5 *Si teſtator ſimpliciter dicat,inſtituo filios meos impuberes, & ſi deceſſerit in pup.ætate, Titium ſubſtituo, ſine dictione vterque, an vno mortuo in pupillari ætate ſtatim admittatur ſubſtitutus, & nu.6.*

7 *Si vir, & vxor carentes liberis intrauerunt religionem,cum pacto,quòd poſt mortem eorum illorum bona ſpectarent Eccleſiæ, an vno ex eis mortuo pars ſua ſtatim Eccleſiæ acquiratur.*

8 *Si teſtator plures ſibi inſtituit hæredes,nec eos aliter adinuicem ſubſtituit, ſed ſolùm dixit,quòd ſi omnes ſui hæredes deceſſerint ſine liberis, quòd bona ſua deueniant ad talem Eccleſiam,an per hæc verba ſi omnes ſine liberis,&c.intelligantur adinuicem ſubſtituti.*

9 *Si fideicommiſ. eſt relictum poſt mortem omnium hæredum, vel ſi omnes hæredes deceſſerint ſine liberis,tale fideicom.intelligitur relictum ab vltimo moriente.*

10 *Pluralis locutio reſoluitur in ſuas ſingularitates.*

LEX

LEX X.

CVm quidam. Bar.exorditur, ꝙ ista.
l.& sequens habēt dif
ficiliora contraria quàm lex, quæ sit in corpore iu-
ris. Diuiditur in quinque. In prima ponitur thema.
In secunda refertur dubitatio Antiquorum. In tertia refertur
opin.Sabini.In quarta assignatur ratio illius opin. In quinta ap-
probatur opin.Sabini.Secunda ibi,dubitatur. Tertia ibi,& pla-
cuit Sabino.Quarta ibi,cogitasse enim patrem. Quinta ibi, nos
eiusdem Sabini.Substitutio facta duob.impuberib.sub nomine
collectiuo,non habet locum nisi conditio purificetur in perso
1 na vtriusque.h.d.ista.l.no.† No.diligenter in tex. in versi.sibi esse
hæredem,hic esse tex.ſm Sal.Pau.& Alex. ꝙ licèt per pupillarē
substi.succedatur soli filio pupillo, & in bonis pupilli, non autē
testatori,tamen si testator dicat,instituo filium pup.& si moria-
tur in pupil.ætate,talem mihi substituo,propter dictionem mi-
a hi,non desinit esse pup.substitutio,& dictio mihi,[a] reijcitur.tex.
est hic,vbi testator dixit,si vterq; impubes decesserit illum sibi
esse hæredem, tamen est pupil.& non succeditur sibi, sed pu-
pillo, ꝙ est valde no.secundum Sal.hic.Aliqui tamen dicunt, ꝙ
hic tex.non probat, quia dictio sibi,ita potest referri ad filium,
sicut ad testatorem,sed errant, quia cùm in hoc text.essent duo
filij impuberes,quibus pater pupillariter substituit, si ad eos fiat
relatio,deberet dicere eis, non sibi. ergo cùm in singulari dicat
b sibi,refertur ad testatorem.dictio,ergò[b] sibi, reijcitur. Adde gl.
in l.1.§.hæredis.in verbo mihi.ff.eod.vbi Ang. Pau.& Alex.in 4.
& 5.col.& habes tex.meliorem de iure in l.si ita scriptum.§. qui
filio.ff.de bon.pos.ſm tab.per quem text.dicit ibi Bar.se consul-
uisse in egregio casu; pone, pater instituit filium pupil.& hoc
modo substituit, si contingat filium mori in pupil. ætate,volo,
qđ bona mea deueniant ad talem.dicebant quidam, ꝙ propter
verbum bona mea,substitutio erat fideicom. quia per fideicō.
succeditur in bonis testatoris.l.cohæredi.§. cùm filiæ.ff.eo.& sic
cùm sit fideicom.nō venirent bona pupilli. Bar.dicit, ꝙ ibi sub-
stitutio est pupil.& ꝙ verbum bona mea,reijcitur,& qđ substi-
tutus omnia habebit, ꝙ reputat no.& multū notat, & ampliat.
Mathesi.in no.151.verum est, qđ Bal.in l.precib.§.eo.in 12.col.
versi.procedo vlterius,quid si testator adiecit. tenet in hoc vlti-
mo contra Bar.quia tex.in d.l.si ita scriptum.§. qui filio. loqui-
tur,quando testator substituit per verba directa,sed in casu Bar.
substitutio est facta per verba communia.s. per verbum perue
niāt,quo casu videtur fideicom. substitutionem fecisse. de quo
vltimo vide plenius Pau.in d.l.1.in princ.ff.eo. vbi Alex. in 4.&
2 5.col.tenet decisionem Bar.contra Bal.† Quid autem si testator
institueret filium pupillum,deinde diceret,si filius meus mori-
tur in pupill.ætate, substituo Titium mihi, & sibi,quæ substitu-
tio censebitur tunc esse ista,an fideicom.& pupil.simul.& certè
sic,si diceremus esse nullam propter contrarietatem,an verò sit
sola pupil.& remaneat dictio sibi,& mihi, reijciatur. nō recolo
legisse hunc casum tactum præterquam à Ludo. in consi. 480.
incip.in quo casu proposito consuletur de duab. substitutioni-
bus.vbi post multa mirabiliter tenet, ꝙ inquantum testator di-
xit substituo mihi, & sibi,copula debet resolui in alternatiuam
vel,cùm sit posita inter incompatibilia, quæ simul stàre nō pos
sunt,acsi dixisset mihi,vel sibi substituo. & quod erit in electio-
ne substituti,an succedat testatori ex fideicom.an pupillo ex di-
3 recta pupil. ¶|†Secundò no.ex hoc tex.secundum Bar. ꝙ dictio
c vterque,[c] est collectiua,sed alter,& alteruter, est distributiua,&
in hoc bene,vt est text.in §.ne autem. cum glo.in versi.parte.in
Auth.de iud.pater in l.si apud.vbi Bal.C.de appel.sed pro nunc
te remitto ad Bart.& alios in l.hoc arti.ff.de hæred.insti. Et adde
tex.in l.fin.§.ipsum autem.cum glo.in ver.ex vtraque. vbi Bal.
4 no.infra de bonis,quæ lib.& Bald.infra l.proxi.¶|†Tertiò not.ex
d tota lege *secundum magis communem* sensum, ꝙ si pater[d] duobus
filijs pupillariter substituit, quòd substitutus nō admittitur,nisi
substitutio in persona vtriusque locum habeat,& sic nisi vterq;
filius in pupil.ætate decesserit, & hoc videtur procedere in hoc
tex.propter duo.Primò propter dictionem vterque,collectiuā,
quia testator dixit, si vterq; impubes decesserit. Secundò istud
videtur procedere propter coniunctionem sanguinis, propter
quam præsumitur, ꝙ mens testantis fuit, ꝙ vno eorum morien
te alius sibi succederet,& præsumitur inter eos prius cōseruasse
ius legitimæ successionis, & sic magis dilexisse, quàm substitu-
tum,& hoc est,quòd dicit text.not.in versic.cogitasse enim,&c.
5 ¶|† Pulchrum est videre, quid si in hoc tex.non esset apposita di-
ctio collectiua vterque,sed testator simpliciter dixisset,instituo
filios meos impuberes, & si decesserint in pupil. ætate, Titium
substituo, hic non est posita dictio vterque, an vno mortuo in
pupil.ætate,statim admittatur substitutus, an verò requiratur,
ꝙ ambo prius decesserint,vt hoc tex. istud est necessarium pro
intellectu tex.& quidem videtur, ꝙ tunc vno mortuo in pupil
ætate admittatur substitutus, cùm non sit dictio vterque, pro
quo videtur facere tex.no.in l.Lucius.§.Caio.ff.ad Treb. & hoc
tenet Bar.in l.hæres mei.§.cùm ita.ff.ad Treb. dū dicit, ꝙ aliud
est in vulgari,vel fideicom.substi.facta duob.institutis,quia tūc
non admittitur substitutus, nisi conditio eueniat in persona
vtriusque, aliud est in pupil. substitutione facta duobus pupil.
simpliciter, quia si conditio eueniat in persona vnius tantum,
e quia vnus eorum moriatur[e] in pupil.ætate, statim admittitur
substitutus,ratio diuersitatis, quia in vulgari, vel fideicom.non
tractatur nisi de vno effectu, quia cùm per tales substitutiones
succedatur solùm testatori.d.l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.eo. certè
cùm tractetur tantum de vno effectu, substitutio non potest
habere effectum nisi in persona vtriusque verificetur conditio.
sed in pup.facta duobus pupil.tractatur de duplici effectu,quia
per pupil. non succeditur testatori, sed pupillo, ergo cùm sint
duo pupilli,tractatur de duplici hæreditate, ergo vno mortuo
substitutus admittetur in hæreditate illius, quia hic non est hæ-
reditas vnius tantum prout in vulgari,& fideicommis.sequitur
* Ang.in d.§.cùm ita.Breuiter illa opin.Bar.*communiter reprobatur*,
& consequenter tene, quòd decisio huius legis procedit etiam
si non esset dictio vterque,& hoc tenet gl.valde sing.in l.si pater
impuberes.in glo.1.ff.eo. sequuntur Saly. Fulg. Pau. & plenius
* Alex.hic, & Imo. *& communiter Mod.* in d.l.hæredes mei.§.cùm
ita.nam pondera, ꝙ licèt tex. in narratione facti ponat dictionē
vterque,tamen in ratione decidendi non fundat se in dictione
vterque,sed in ratione præsumptæ voluntatis testantis,vt patet
in ver.cogitasse enim,&c.& confirmatur euidenter, quia quo-
tiescunque in aliqua dispositione sunt duæ rationes finales,licèt
vna cesset, si tamen alia militat, habet locum decisio glo. in §.
affinitatis.insti.de nup.& in l.si ventri.§.fin.ff.de priui.cred.& iste
tex.est melior de iure secundum Bald. ibi in l. si non lex Aelia
Sentia.ff.de hæred.insti.tunc sic,dato, ꝙ in decisione huius legis
militarent duæ rationes finales, vt supra declaraui, vna earum
cessante, & sic cessante ratione dictionis vterque, tamen cùm
militat alia, scilicet, præsumptio voluntatis defuncti, propter
coniunctionem sanguinis institutorum, militabit dispositio hu
ius legis, & sic cùm militet ratio versi. cogitasse enim.militabit
6 decisio huius legis,& hoc satisfacit mihi.¶|† Et ex his omnibus
no.ampliationem ad hunc text.vt procedat dato, quòd in sub-
stitutione non sit posita dictio collectiua vterque. Limita tamē
f hunc tex.procedere, quando alius frater[f] esset talis conditio-
nis, ꝙ ab intestato succederet alteri fratri, nam tunc non admit
titur substitutus,nisi vtroque defuncto in pupil.ætate, quia tūc
bene pater præsumitur conseruasse ius legitimæ successionis
inter eos, & sic voluisse, quòd vno decedente in pupill. ætate,
alius frater sibi succedat,sed posteà ambobus mortuis in pupil.
ætate,substitutus vtrique succedat,& hoc est, ꝙ dicit tex.in ver.
g cogitasse. secus ergo esset non dico in extraneo,[g] prout aliqui
dicunt,cùm extraneo non possit fieri pupil.substitutio.§.extra-
neo.insti.eo.sed secus dico esse, quando essent tales fratres, qui
adinuicem non succederent ab intestato, vt quia essent fratres
non coniuncti adinuicem ex vtroq; parente, sed ex alio tātum,
quo casu mater eum excludit.iuxta Auth.defuncto. C.ad Tert.
hinc est, ꝙ si pater hr̄et duos filios impuberes natos ex diuersa
matre, & si decederent in pup.ætate aliū substitueret, matre exi
stente,certè si vnus moriatur, substitutus statim admittitur, quia
tunc cessat ratio huius tex.in ver.cogitasse. tunc non potest præ
sumi, ꝙ vno mortuo voluerit cōseruari inter eos ius legitimæ
successio.

ADDITIONES.

a ¶Dictio mihi.An dictio mihi impediat pupil. Ias.in l.1.col.5.de vulg. Alex.in l.precib.§.de impub.col.3.Et quid si dicat mihi,& sibi.Rom.consi.480.primo dubio. PVRPV.

b ¶Dictio ergo. Adde glo.in c.super quæstionum.de offic. deleg. Doct.in c.1.de offi.ord.Car.Zab.in c.damnamus.in 1. opp.de sum.Trin. PVRPV.

c ¶Dictio, vterque. Adde l.si duo.in §.item videamus. ff. vti possidetis.
¶Vide Alexan.vbi limit.per istum text.lib.2.consi.91.colum.3.versi.nec obst. quod successorem,&c.Alex.in l.quamuis.§.eo.in l. pater filium.§.fi.ff. ad l.Fal. in l.Lucius.§.Caio.ff. ad Treb. PVRPV.

d ¶Si pater. An vno institutorum moriente admittatur substitutus. limita quando vn esset facta specialis subst. tutio. Aret.consi.1.in 1.dubio. Amplia etiam si substituti sint pauperes Christi.Rom.consi.131.1.dubio. vbi vide Barb.lib.1.consi.55.Præclarè.col.8. PVRPV.

e ¶Moriatur. Declara secundum Sal.hic colum.penult.quòd filius superueniens non venit ex tacita substitutione, sed ex successione ab intestato, & à patre conseruata. Et sequitur Alexand.libro 1.consil.91. colum.5. versicu. & per hoc,&c.

f ¶Alius frater. Adde Alex.lib.5.consi.67.videre.col.2. Barba. lib.3. consi.167. col.5.& consi.80. col.5. PVRPV.

g ¶Extraneo. Alex.lib.1.consi.91.recepta.libr.3.consi.11. ponderatis.colum.2. versic.6.& colum.6.versi. non obst.5.libr.3. consi.92.colum.pen.libr.5.consi.173.perspectis col.3. PVRPV.

successionis ab intestato, quia ab intestato frater non succederet, sed mater. d. Auth. defuncto. ita Bald. hic in fi. col. post Nico. de Mat. & Pau. Fulg. & Alex. hic. cogita tamen isto vltimo casu, quid iuris esset, quando essent fratres non vtrinq; coniuncti, & sic, qui adinuicem non succederent ab intestato matre existente, quid si esset posita dictio vterque, quo casu licèt cesset vna ratio. s. versic. cogitasse. militat tamen alia. s. dictionis collectiuæ vterque, & si dicas, ꝙ tunc habeat locum iste tex. dicas quo iure vno mortuo alius sibi succedit, nam ab intestato non potest,
a quia est præferenda mater, [a] non etiam potest tractari de iure accrescendi, cùm illud procederet, qñ tractatur de hæreditate testatoris, sed hic tractatur de hæreditate duorum pupillorum, & ideo non habet locum ius accrescendi, propter hoc si cogitas, inuenies, ꝙ prima ratio dictionis vterque, parum facit, nisi cõcurrat ius legitimæ successionis ab intestato, ꝙ pater primo loco videtur conseruare, & sic nisi concurrat. d. ratio. ver. cogitasse. in qua sola consideratione Imperator se solùm fundat, & ista sunt pulchra, & subtilia ad intellectum huius text. Adde ad prædictam limitationem, ꝙ ista. l. non procedat, qñ essent fratres non vtrinque coniuncti, & sic ex diuersa matre. tenet Alex. quem omnino vide, in consi. 92. in 3. vol. incip. super eo de quo quæritur in superiori themate. in 4. col. & in simili Pau. in l. qui
b duos. vers. sed oppono, ꝙ imò. ff. eo. Item prædicta procedunt [b] in substitutione pupi. quid autem in vulgari, & quid in fideicõ. facta plurib. sub nomine collectiuo, proponunt Bar. & alij in d. l. hæredes mei. §. cùm ita. aliquid Bal. hic, multum latè Alex. hic, ad quem te remitto.
7 † Et prædicta faciunt secundum Cy. Albe.
c & alios hic, qđ si vir, & vxor [c] carentes liberis intrauerunt religionem cum pacto, qđ post mortem eorum illorum bona spectarent Ecclesiæ, an vno ex eis mortuo pars sua statim Ecclesiæ acquiratur? & *communis conclusio est*, ꝙ sic, secundum Cyn. Guli. Albe. & Bal. hic in pen. q. & est tex. in l. Lucius. §. Caio. vbi Bar. ff. ad Treb. Imo. & Pau. in l. fi. §. filium. ff. de leg. 2. Alb. in l. si seruus. §. si plurium. in 2. col. ff. si quis cau. Spec. in titu. de loc. §. nunc aliqua. ver. 69. & Io. And. in c. si pater. de testa. in 6. in nouella. Pro pleniori intelligentia prędictorum, & contra istum tex. in versi. cogitasse. opponitur, ꝙ etiam si isti fratres non essent tales, qui ab intestato adinuicem succederent; & sic dato, qđ legitima successio ab intestato non haberet locum inter eos, ꝙ tamen procederet iste tex. quia inteliguntur tacitè adinuicem substituti, & sic venire ex tacita substitutione, qđ ita probo, quia intelligitur substitutio facta vlt. morienti, vt dicit tex. in l. qui duos. in secundo responso. ff. eo. sed quando substitutio fit vlt. morienti, vel post mortem omnium, vel si ambo decesserint, intelligitur tunc vltimus tacitè substitutus, & sic intelligitur facta substitutio. l. Titia. Seia. §. Seia libertis. ff. de leg. 2. qui text. est sing. secundum Bar. ibi. respondet Pau. & Alex. hic, & fuit sol. Bar. post Dy. in d. §. Seia. ꝙ d. §. Seia. loquitur in fideicom. substitutione, quæ si facta sit per hæc verba, si omnes decesserint, intelligitur induci tacita reciproca substitutio. nos autem loquimur in directa pupillari, ratio diuersitatis est secundum Pau. hic, quia fideic. substitutio potest fieri tacitè per coniecturas. l. cùm proponebatur. de leg. 2. secus in directa, quæ non potest ex coniecturis induci, sed debet exprimi. l. iubemus. s̃. de testa. de qua lege opponit gl. in d. §. Seia. & licèt non respondeat, tamen Doct. Antiqui, vt dicit Pau. hic, ita respondent, & istam rationem diuersitatis ponit ante Pau. Bald. in l. vnica. §. pro secundo. in pen. col. j̃. de cad. tol. pro qua allego tex. no. in l. Publius. §. fi. ff. de condi. & demonst. vbi fortius vult tex. ꝙ in substitutione fideicom. propter coniecturas recedimus à verbis testatoris. Istam solu. quam sequitur Alex. hic. ipse Alex. reprobat in l. potest. ff. eo. cùm etiam in directa substitutione sufficiat coniecturata mens testantis. l. iam hoc iure. & l. quidam testamento. ff. eo. & vltra eum istam differentiam inter directam, & fideicom. reprobant Bal. & Imo. in d. §. Seia. vnde Bar. in l. vel singulis. ff. eo. respondet, quòd ideo in d. l. Seia. resultat tacita substitutio, quia facta erat in toto fundo, & ideo nisi alij intelligerentur adinuicem substituti, nõ posset substitutus venire ad totum fundum, & istam sol. tenet Imo. in d. l. Seia. Pau. in l. si pater impuberes. ff. e. & Alex hic, pro qua addo facere, id quod singulariter tenet Bart. in l. quidam testamento. ff. eod. vbi dicit, ꝙ regula, quæ habet, ꝙ si sit facta substitutio fideicom. duobus simpliciter, certè in quocunque eorum, & de per se purificetur conditio fideicom. admittitur substitutus. l. Lucius. §. Caio. ff. ad Treb. & l. fi. §. filium. de leg. 2. dicit singulariter Bar. ꝙ hoc est verum, nisi esset dictum, ꝙ substituit in omnibus bonis, quia tunc illi duo intelliguntur prius adinuicem
* substituti, & idem tenet Bal. hic in pen. colum. *tamen hoc communiter reprobatur* propter text. in d. l. hæredes mei. §. cùm ita. in verbo quicquid. in prin. l. & sic ibi erat signum vniuersale, & ita ibi Ang. Imo. & Mod. reprobant Bart. & Alex. hic, & omnino vide Mathe. in no. 8. & dicit Alex. hic in consi. 91. inci. ponderatis his de quibus in themate. in 2. col. in 1. vol. & in consil. 92. in 3. vol. incip. super eo de quo quæritur in superiori themate. in fin. col. ꝙ communis opin. in hoc est contra Bart. contra quem legendo, & consulendo semper tenui, mihi autem in d. §. Seia. magis placet dicere, quòd ibi duo concurrebant, quia ibi substitutio fuit facta post mortem omnium, & in omnibus bonis, ideo ibi inducitur tacita substitutio. ita dicit ipse Pau. in l. si pater impu-
8 beres. ff. eo. ¶ † Prædicta omnia inducuntur ad vtilem, & quotidianam quæstionē, quæ tota die contingit, quòd si testator plures sibi instituit hæredes, nec eos aliter adinuicem expresè substituit, quia si expresè substituisset, non esset quæstio, sed solùm dixit, ꝙ si omnes sui hæredes decesserint sine liberis, vult quòd bona sua perueniant ad talem Ecclesiam, an per ista verba, si omnes decesserint sine liberis, intelligantur adinuicem substituti? solus Pau. hic dicit, quòd habuit de facto consulere in ardua questione transmissa sibi ex Bononia, an videantur adinuicem substituti, solùm propter verba, si omnes decesserint sine liberis, volo, quod bona mea inter pauperes distribuantur, & dicit, quòd intelliguntur tacitè substituti, & quòd est text. in d. l. Titia Seio. §. Seia libertis. licèt secundum eum Docto. Bonon. multa verba super hoc effundant per istum text. & similes, qui loquuntur in directa substitutione, sed quæstio nostra procedit in fideicommis. inter quas est differentia, vt ex prædictis secundum eum patet, & dicit, quòd illi Doct. hoc non intellexerunt, & quòd est valde not. ita consuluit Pau. in consi. 352. incip. duo videnda sunt, primò vtrum ex tenore testamenti. idem tenet in l. potest. ff. eo. Istam decisionem Pauli refert Alex. in l. si pater impuberes. ff. eod. vbi etiam tenet cum aliquali distinctione, vt per eum. Pro ista egregia decisione stringit vnum, quia quoties fideicommissum est relictum post mortem omnium hęredũ, vel si omnes hęredes decesserint sine liberis, tale fideicommis. intelligitur relictum ab vltimo moriente. tex. est no. in l. codicil. in prin. vbi Bar. ff. de vsufruct. lega. quem tex. ad hoc alleg. Pau. hic in 1. colum. & in consi. 195. incip. in casu præsenti, & Alex. in d. l. si pater impuberes. sed sic est, quòd quoties fideicommissum relinquitur ab vltimo moriente, tunc sumus in casu. d. §. Seia libertis. quod ex quo ab vltimo moriente est relictum, intelligatur facta adinuicem substitutio, & tenendo istam decisionem non obst. regula. l. fi. §. filium. de leg. 2. & l. Lucius. §. Caio. ff. ad Treb. in quib. iuribus dicitur, quòd quando substitutio fideicommis. fit pluribus, vno moriente admittitur substitutus, nec illi hæredes intelliguntur adinuicem substituti, quia respondeo, quòd in illis legibus, non erat posita dictio omnes, vel ambo, vel vterque, idest, non erat dictum, si omnes decederent, quæ dictiones faciunt censeri tacitas substitutiones adinuicem factas, & tenendo istam opinio. Pau. limita, vt limitat ipse in l. qui duos. ver. sed oppono, quòd imò. ff. eo. quam limitationem refert, & sequitur Alex. in consi. 91. infra allegando. in 6. vol. Ista autem sunt, quæ possunt adduci pro corroboratione huius decisionis Pau. quid tenendum? habui sæpè hanc quæstionem de facto, & tribus vicibus consului contra istam decisionem Pau. & prima vice consului Parmæ super magna hereditate dom. Benedicti de Zabolis, quæ vertebatur coram consilio secreto Mediol. & contra istam decisionem tenent Angel. & Imo. in d. l. si pater impuberes. ff. eo. quia per illa verba, si omnes decesserint sine liberis, solùm intelligitur conseruatum ius successionum legitimarum ab intestato, si erant tales, quòd possent ab intestato succedere, non autem, ꝙ intelligantur tacitè substituti, vt l. qui duos. ff. eo. §. vel singulis. insti. eo. & hoc text. versi. cogitasse. qui intelligitur ab intestato. Ad idem text. in l. pater filiam. §. fin. in verbo legitimus. & ibi Angel. not. & tenet. ff. ad leg Falcid. & ibi Imo. ponderans glo. ibi, in verbo substitutum. Idem in terminis tenet ipse Pau. sibi contrarius cum limitatione, quam statim dicam, in d. l. si pater impuberes. idem in terminis, & indiuiduo tenet Petr. de Ancha. in consi. 119. incipien. pro clariori decis. dubij de quo. supra. per duo, vt ibi per eum. Idem ad literam latè consuluit Alex. in consi. 91. incip. ponderatis his, de quibus in themate fit mentio. in 1. vol. & sine dubio tenui, & teneo, quòd ista sit veritas, quæ clarè patebit ex responsionib. dandis ad fundamēta Pau. Non obst. ergo dum dicit de hoc

ADDITIONES.

a ¶ Præferenda mater. Infertur secundum Bald. hic, quando vnus filiorum fecerit testamentum, in quo prætulit extraneum, tunc substitutus admitteretur. Alex. lib. 1. consi. 91. col. 2. versi 6. col. 6. ver. non obstat hic, &c. & idem lib. 3. consi. 92. col. pen. Dec. consi. 383. col. pen. PVRPV.

b ¶ Procedunt. Adde Bart. consi. 53. Picar. & consi. 57. Auunculus. Alexan. lib. 5. consi. 167. PVRPV.

c ¶ Et vxor. Adde Pet. de Anch. consi. 64. incip. subtiliter ad plenum. idem Pet. de Anch. consi. 390. inci. quia Isab. Ang. consi. 350. incip. domino Phili.

hoc esse tex. in d. §. Seia. quia vt patet ex. s̃. dictis ibi concurrebant duo. Primò, quia substitutio erat facta post mortem omnium. & hoc non sufficit. Item erat facta in omnib. bonis, vel in toto fundo. istis duob. concurrentib. bene inducitur substitutio, prout ipse Pau. declarat in d. l. si pater impuberes. ideo debes cō siderare verba testamenti. nō obst. tex. in d. l. codicillis. in prin. de qua fit magnum fundamentum pro decisione Pau. hic, quia
9 respondeo, ꝙ ibi tex. loquitur, † quando fideic. substitutio fuit facta post mortem omnium in vsufr. vel in habitatione, tunc fideic. bene intelligitur relictum ab vlt. moriente. secus si fideic. substitutio esset facta in proprietate post mortem omnium, vt in casu nostro, tunc non intelligitur facta ab vlti. moriente. ita declarat Bar. in d. l. codicillis. & in d. l. hæredes mei. §. cùm ita. & assignat rationem diuersitatis, quia postquam emolumentum proprietatis semel est acquisitum, non habet locum ius accrescendi. secus in vsuf. & habitatione. l. fi. ff. de vsufru. accres. & ita ille tex. ineuitabiliter retorquetur contra decisionem Pau. hic, contra quam etiam videtur facere limitatio, quam nunc dicā. Tene menti prædicta, quia frequenter occurrunt, nec ita inue-
a nies examinata. Vltra prędicta adde etiam pro limitatione [a] solenni huius. l. & prædictorum, quod dicit Bal. in repe. c. si pater. de test. in 6. in 18. col. ver. quæro de vno pro declaratione text. vbi dicit verbum notabile, ꝙ non est necessarius cōcursus omnium decedentium, idest, non est necesse, ꝙ omnes hæredes decedant, quando substituti sunt pauperes Christi, nisi quādo est substitutio vulgaris facta per nomē collectiuum, sed in fideic. substitutione, vel in pupil. vel in cōpendiosa semper tales substituti admittuntur ad partes decedentis, ꝙ mirabile est si verū
10 est. ¶† Quartò ex ista. l. no. limitationem ad regulam. l. falsa. §.
b fi. ff. de condi. & dem. vbi dicitur, ꝙ pluralis locutio [b] resoluitur in suas singularitates, hic non fit ista resolutio, nam si fieret vno decedente admitteretur substitutus, ꝙ ideo hic esset propter prę sumptam voluntatem testatoris, vt hic in ver. cogitasse. Vlt. pondera tex. in fi. dum dicit, nisi vterque eorum in prima ætate decesserit. nam iste tex. videtur velle, ꝙ nisi vterque filiorum decessisset in pupil. ætate, ꝙ substitutus non admitteretur, & sic vr̃ velle tex. ꝙ si primus filius decessisset pubes, & secundus impubes, non admitteretur substitutus, quia vterque non decessit in pup. ætate, vt dicit tex. super quo dubitat Ful. hic in fi. Tu autē tene, ꝙ dummodo vltimus moriens decedat impubes, ꝙ substitutus admittitur, quia de primo non curatur, ex quo primus in quacunque ætate decedat, ei secundus iure sanguinis succedit. d. l. hæredes mei. §. cùm ita. Bald. hic in j. col. & in j. q. & Pau. hic. Nec obst. iste text. quia verum est si incipias à primo, non sufficit, ꝙ primus sit mortuus impubes, nisi secūdus etiam moriatur in pup. ætate. sed si incipias à secundo, sufficit secundum esse mortuum in pup. ætate, tamen ista inceptio est potius verbalis, si bene consideres. ¶ Glo. in ver. cum vterque. diuiditur in tres. In j. allegat duas ꝯcor. ad tex. sed dum gl. allegat. l. Seius. ff. ad Treb. nihil facit. In 2. ibi, sed contra. ff. de iniu. rup. opponit, & dupliciter soluit. In 3. ibi, & hoc secundo modo. ponit quatuor sol. ad aliud difficile contrarium. In 2. parte dic, ꝙ prima sol. vera est, & ꝙ d. l. pen. parum facit, quia ibi substitutio fuit facta nominatim vnicuique, quia vni hæredi substituit vnum, alij substituit alium de per se, vno igitur moriente, substitutus admittitur, sed hic vterque est substitutus. & probat ista sol. in l. posthumus à primo. ver. nam & cum duob. ff. de libe. & posthu. & ista est bona sol. licet Vltramon. vt refert Cyn. dicant, ꝙ ista sol. diuinet, sed malè. In 3. parte, pro intelligētia eius opponitur fortissimè contra istum tex. de hæredes mei. §. cùm ita. alleg. in gl. vbi substitutio fuit facta per nomen collectiuum, sicut hic, nā fuit dictum, si vterque filiorum decesserit sine filijs, bona perueniant ad talem, ibi dicitur, ꝙ si conditio eueniat in persona secundi morientis, & non primi, tamen substitutus admittitur, cuius contrarium hic deciditur, vbi substitutus non admittitur nisi in persona vtriusque filij conditio substituti eueniat. Glo. ponit quatuor sol. Prima est, quòd debet solui, vt secundò modo soluitur præcedens, est fatuitas, quia ibi fuit facta substitutio filijs sicut hic. Secūda sol. ꝙ ibi fideic. conditionalis prędecessit antequam conditio eueniret, nil facit, quo ad sol. contrarij adducti, sed venit ad tollendum aliud contrarium, quod posset fieri, quare in d. §. cùm ita. ex quo primus filius decessit cū filijs, quare secundo filio postea sine liberis moriente non admittit̃ primus, vel eius hæres, ex quo testator disposuit, quòd ille, qui haberet filios, succederet non habenti: & ad hóc gl. respondet, quod ideo est, quia filius primus decessit antequā eueniret conditio in persona secūdi, & sic antequam decederet sine liberis, quo casu fideic. decedens pendente conditione nil transmittit, per regulam. l. vnicæ. §. in nouissimo. j̃. de cad. tol. Tertia sol. ꝙ ibi extitit conditio in persona secundi, qui est mortuus sine liberis, hic autem deficit, & dicitur defecisse, quando secundus non moriatur in pup. ætate: hanc sic declara, nam quoties fit substitutio duob. cum adiectione termini collectiui vterque, secundum rigorem verborum nūquam substitutus admittitur, nisi in persona vtriusque locum habeat, quia quoties oratio sumitur ex vniuerso, vel ex aliquo termino collectiuo, nunquam dicitur verificari oratio nisi vniuersaliter, & in vtroque collectiuo sit verificata. l. si is qui ducenta. §. vtrum. & §. item si paterfa. s̃. de reb. dub. tamen quia in vlti. voluntatib. magis attenditur mens testantis, quàm rigor verborum, certè licèt filius primus sit mortuus cum liberis, tamen si postea secundus sit mortuus sine liberis, cui primus non potest succedere, secundus ex benignitate admittitur. iste est casus. d. §. cùm ita. quia ibi ex quo cō ditio euenit in persona secūdi, satis est, vt substituto locus fiat: sed in casu legis nostræ non est sic, imò est ècontra. licèt enim cōditio euenerit in persona primi, quia primus filius mortuus sit impubes, non sufficit, nisi etiam in persona secundi purificetur conditio, & sic nisi etiam secundus impubes decedat, ita loquitur iste tex. in fi. ita teneo istam sol. glo. omissis infinitis, quæ solent referri in hoc contrario. Quarta sol. quòd hic loquatur in directa substitutione, ibi in fideic. vera est in se, quia ita loquitur vterque tex. & istam sol. videtur tenere glo. in l. pater filiam. §. fi. ff. ad legem Fal. sed *communiter reprobatur*, quia quando substitutio fit cum termino collectiuo, vterque, non est differentia inter directam & fideic. sed bene, quando fit sine collectiuo, vt declarant Bar. & alij in d. §. cùm ita. & latè Alex. hic, ex quib. potes colligere, quid importet collectiua vterque, ad ea quæ dixi in tertio no. licèt Imo. in d. §. cùm ita. videatur defendere istam sol. vt hic per Alex. qui postea videtur tradere nouum intellectum, qui fuit Old. secundum Saly. hic. & de hac materia, quo ad vulgarem & fideic. substitutionem vltra Bart. & Imo. in d. §. cùm ita. & plenius Alex. hic, vide Bal. in l. j. in fi. C. de cōditio. inser. & Pet. de Anch. in consi. 390. incip. quia Isabeta. & in consi. 4. incip. subtiliter, & ad plenum. & Ang. in consi. 306. incip. subtiliter ad plenum.

ADDITIONES.

a ¶Pro limitatione. Limitatio, contra quam facit consi. Bar. 57. dum se fundat in alijs rationib. Et eam bona ratione tenet Alex. li. 3. consi. 92. super eo, de quo. col. pen. ver. nec etiam obstat quartò. PVRPV.

b ¶Locutio. Adde gl. in l. j. in §. initium. ff. de postu. glo. in c. omnes. j. dist. Docto. in l. si seruus. ff. si quis cau.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sint nomina collectiua, distributiua, & propria.*
2 *Pater, & filius censentur vna, eademq; persona.*
3 *Stante statuto, quòd absens à ciuitate non gaudeat priuilegijs, si quis sit absens, & habeat filios in ciuitate, perinde est acsi sit præsens.*
4 *Quando plures vocātur sub nomine collectiuo simul cum aliquo tertio, illi plures reputantur pro vna persona. & nu. 5. limitatur tamen vt infra num. 10.*
6 *Si statutum imponat pœnam, puta decem Ancianis ciuitatis, & Capitaneo, illi Anciani reputatur omnes pro vno, & Capitaneus pro alio.*
7 *Si Rectori, & vniuersitati scholarium datur potestas eligendi notarium, tantam vocem habet Rector solus, quātam tota vniuersitas, nisi aliud appareret de mente statuentium.*
8 *Si Papa condemnat Abbatem, & conuentum in centum, dimidiam soluet Abbas, & aliam dimidiam conuentus.*
9 *Si prælatus, & capitulum incidit in pœnam, capitulum tenetur pro dimidia, & prælatus pro alia.*

LEX XI.

SI quis duobus. Diuiditur in quatuor. In 1. ponitur vna dubitatio. In 2. alia. In 3. respondet primæ dubitationi. In 4. respondetur secundæ. Secunda ibi, alia tñ. Tertia ibi, nobis autem quidem in prima. Quarta ibi, secūda autem specie. Si cum plurib. institutis tertius substituatur cum adiectione nominis distributiui, quilibet vocatur in virilem, & si patri, & filio simul institutis tertius adijciatur in institutione, tunc pater, & filius, quia loco vnius habentur, vnam tantum portionem recipiunt. h. d. Et secundum Bar. est mirabilis lex, & habet fortissima contraria, pro cuius intellectu scias, & hic iacet sensus legis, quòd quando plures vocantur sub nomine collectiuo cum alio, illi plures sic collectiuè vocati non repræsentant nisi vnam personam, & vnam tantum partem habēt. hinc est, quòd si dico substituo fratres, & Titium, etiamsi essent decem fratres, quia tamen omnes sunt simul vocati sub vno termino collectiuo fratres, non repræsentant nisi vnam personā, & vnam

& vnam tantum partem capiunt.l.interdum,vbi tex.principa-
lis.& l.liber homo.§.Titius.el 1.& ibi Ang.& Imo. ff.de hæred.
inſti.videbatur ergo in j.dubitatione tex. quòd ex quo duo hæ-
redes inſtituti erant vocati ſub nomine collectiuo hæredes,q̃a
teſtator dixit hæredes meos,& Titium ſubſtituo filio, videbat̃,
ꝙ duo hæredes vocati ſub vno termino collectiuo hęredes,nõ
haberentur niſi pro vno.& ſic non haberent niſi vnam partem,
& Titius aliam. & tamen hic dicitur, ꝙ habent duas partes, &
Titius tertiam,ratio eſt,quia dicta regula procedit,quando filij
plures ſunt vocati ſub nomine collectiuo ſimpliciter, ſecus ſi
adijciatur terminus æque, vel æqualiter. nam ſi dicatur ſubſti-
tuo fratres meos,& Titium æqualiter,dictio æqualiter facit, ꝙ
quilibet fratrum in viriles admittatur.d.l.interdum. in prin. vel
a niſi adijciatur diſtributiuum quiſquis,[a] vt hoc tex.cuius natu-
ra eſt diſtribuere vnicuique in viriles,nõ obſt. termino collecti-
uo.& iſte eſt caſus propriè huius tex. & ideo Mart. de Fano re-
ſpondit ad contraria gl. ꝙ dictio quiſquis,in tex. poſita tollit ꝯ-
ria regulariter,quando non eſt terminus quiſquis,vel æquipol-
lens, plures vocati ſub nomine collectiuo reputantur pro vna
1 perſona, & vnam tantum partem habent. † Quæ autem ſint
nomina collectiua,diſtributiua, & quæ propria, dic vt per Bal.
hic circa prin.& facit prædicta regula ad multas deciſiones, de
2 quib.dicam in glo. ¶† Secundò no.ex tex. vulgatam regulam,
b ad quam allegatur iſte tex.ꝙ pater [b] & filius cenſentur vna,ean
demque perſona,& ideo vox patris cenſetur vox filij, & èçon-
tra.§.ei qui.inſti.de inuti.ſtip.alias concor.habes in glo.alibi pa-
c ter & filius cenſentur vna caro. [c] c.contradicimus.§.hac autho
ritate.25.q.3.Facit tex.in l.cùm ſcimus.ad fi. C.de agri. & cenſi.
3 lib. 11.& quod ibi ſignanter decidit Bar. per illum tex. † de ſta-
tuto diſponente,ꝙ ſi quis ſtet abſens à ciuitate,quia ſi non por
tet onera ciuium,non gaudeat priuilegijs,ꝙ ſi quis ſit abſens,&
habeat filios in ciuitate,perinde ſit acſi ſit præſens. Facit etiam
ꝙ per iſtam regulam decidit Bald.hic in fin.allegans glo.quam
ſemper habet in ore, in l.ij. C. qui ætate.lib. 10.ꝙ æſtimium pa-
tris cenſetur filij, & èçontra. ꝙ vltimum examinaui plenè in l.
ſciendum.in prin.in pen.q.Bar.ff.qui ſatiſ.cog. cum multis con
cor. ibi allegatis. limita tamen prædictam regulam procedere,
quo ad ea,quæ ſunt iuris,ſecus ſi facti.l.cùm hæredes.in prin.ff.
de acq.poſ.licet contrarium,& malè dicat gl.in l.cùm miles. §.
j.ff.ex quib.cau.ma.Secundò intellige iſtam regulam in filijs in
poteſtate,ſecus in emãcipatis.l.qui in poteſtate.ſ. de in ius voc.
glo.in l.his nulla.ff.de iud. Tertiò limita non procedere, quo ad
ea,quæ ſunt iuris publici.l.nam ꝙ.in prin.ff.ad Trebel. declarat
Bar.qualiter intelligi debet in l.ſenium.ſ. qui teſt. face. poſ.& ſi
dicatur,ſi pater,& filius cenſentur eadem perſona, vt hoc text.
quare ego pater non tenet̃ ad omnes obligationes filij,ſicut vi
dimus in hęrede,qui tenetur ad omnia debita defuncti,quia fin
gitur idem cum defuncto, in Auth. de iureiur. à mor. præſt. in
prin.reſponde, ꝙ de rigore pater tenetur ad omnia debita filij,
& èçontra,ſicut hæres tenetur ad omnia debita defuncti,tamẽ
quia iniquum videtur, quem teneri ex contractu, vel facto al-
terius,ideo in 4.lib.C.ſunt facti tres tituli,qui continuatiuè pro
cedunt.primus eſt tit. vt actio ab hære. vbi ſtatuitur, ꝙ omnes
obligationes actiuè, & paſſiuè tranſeant in hæredẽ. poſtea eſt
tit.ne vxor pro ma. & tit. ne filius pro patre. Quib.ſtatuitur, ꝙ
de benignitate vxor nõ teneatur pro viro, nec èçontra. ita nec
pater ad onera filij,nec èçontra.& ſi dicas quare magis in hære
de? reſpondeo,quia hæres non repræſentat defunctum niſi me
diante facto ſuo voluntario.i. niſi voluntariè adeat hæreditatẽ,
mediante qua aditione cenſetur eadẽ perſona cum defuncto,
ideo ſibi imputet ſi adiuit hæreditatem,qua mediante fingitur
idem cum defuncto:ſed pater,& filius, ꝙ cenſeantur eadẽ per-
ſona,non procedit ex facto voluntario,quia etiam ſi filius nol-
let,non poſſet deſinere eſſe eadem perſona cum patre.ita ſentit
Bal.in rub.j.ne filius pro parte.& glo.in rub.C.ne vxor pro ma.
Tertiò pro aliquali limitatione adde, ꝙ decidit Bart.in l.iij.§.j.
per illum tex. ff.de leg. præſt. ꝙ ſi ſtatutum prohibet contrahi
cum exbannito ſub pœna,poterit contrahi cum eius filio, vel
ſeruo,dato ꝙ ipſi exbãnito acquiratur. Quod vlt.an ſit verum,
examinaui in l.ſi mihi,& tibi.§.regula.ff.de leg. 1. ¶ Gl. in ver.in
triente.diuiditur in tres.In prima allegat concordantes.ſ.tex. in
l.antep.§ Lucius Titius teſtamento.de leg.2.ſed licèt glo. alleg.
pro concor. tamen eſt difficillimum cõtrarium,ꝙ infra ſoluã,
& ille tex turbat præſentem materiam. In 2.ibi, ſed argumen-
tum contra.ff.eo.l.ſi pater.glo.opp.contra tex. & tripliciter ſol-
uit licèt omnes tres ſol.reprobentur.Prima,quæ vult,ꝙ illa cor
rigatur,eſt euidenter falſa, aliæ diuinant, vera ergo & clara ſol.
eſt Mar.de Fano, cùm eſſet effectus de ordine fratrum prædica
torum,ꝙ dictio quiſquis, in tex. poſita tollit contrarium. *& ita
tenent omnes hic.& Bar.& omnes* in d.l.ſi pater, veritas eſt ergo, ꝙ
quando plures vocantur ſub vno nomine collectiuo,puta ſub
ſtituo hæredes, & Titium, omnes hæredes reputantur pro vn
perſona quotquot ſint.& vnam tantum partem habent. ita lo-
quitur.d.l.ſi pater.& regula, quam poſuit in tex. fallit in hac le-
ge propter dictionem quiſquis,diſtributiuam, cuius natura eſt
diſtribuere vim verbi cuilibet in viriles.d.l.interdum.in prin. ff.
de hære.inſti.Et dum poſtea gl.in 3.ſol.dicit, nam & hic habent
virilem,&c.glo.voluit concordare.d.l.ſi pater.cùm l.qui com-
plures.ff.eo.quæ adinuicem contradicunt,ſed diuinat. vera ſol.
eſt,quam ponit gl.in d.l.qui complures.in gl.mag. in verbo hæ
reditarias.in ſecunda ſol.& ibi Bar.& alij tenent,ꝙ ſi ſubſtitutio
nes erant factæ pro partib.hæreditarijs,ideo ibi illi cohæredes in
parte dimidia ad eos ſpectante poſtea veniunt pro partib.hære
ditarijs,ſecus in l.qui complures. In 3. parte gl.ibi,Item contra
huic ſecundo oppo.contra vlt.partem tex.ſoluit,quam ſol. re-
probant Bar.& Pau.hic,quia inquantum iſta gl.intelligit,quòd
in d.l.ſi quis Titio.illi hæredes erant hæredes Titij legatarij non
teſtatoris,nam dicunt,ꝙ gl.fi.j.dicit contrarium. ego ſaluo has
gl.à contrarietate, quia glo. hic loquitur, quo ad caſum poſitũ
in principio illius.l.ſi quis Titio.ſed gl.fi.j.loquitur, quo ad vlti-
mum caſum.Iſtam ſol.glo.reprobat Alex.per alia duo. ego vl-
tra eum reprobo ex alio,quia impoſſibile eſt,ꝙ ille tex.intelliga
tur de hæredib.legatarij, cùm legatarius viueret, nam viuentis
non eſt hæres.l.j.& 2.ff.de hære.vel actio.ven.vera ergo ſolu.eſt,
ꝙ in d.l.ſiquis Titio.in prin.illi hæredes veniunt,& computant̃
pro vno tantum,quia ibi non eſt diſtributiuum quiſquis, pro-
4 ut in hoc tex.vt reſpondi ad præcedens contrarium.¶† Ex om
nib.prædictis ſtat firma regula, ꝙ quando plures vocantur ſub
nomine collectiuo,puta hęredes,vel fratres ſimul cum aliquo
tertio,ꝙ illi plures reputantur pro vna perſona, & vnam tantũ
partem habẽt, Titius aliam,niſi ſit diſtributiuum quiſquis, vel
niſi ſit dictum æqualiter,vt ſ.dixi. contra iſtam regulam fortiſ-
ſimè obſtant duo tex.primò.l.antep.§.Lucius Titius teſtamen-
to.de leg. 2.quem tex.ſ.in prin.glo. allegat pro concordanti, &
confundit dictam regulam, vbi plures liberti ſunt vocati ſub
nomine collectiuo liberti, ſimul cum vno tertio.ſ. cum Seia
alumna,nec ibi aderat diſtributiuum, & tamen illi plures liber
ti non reputantur pro vna perſona, imò veniũt in viriles ſimul
cum Seia.Difficile eſt contrarium, ſuper quo multa dicuntur,
in primis Cy & Bar.hic dicunt, ꝙ ibi plures liberti ideo vocant̃
in viriles propter relatiuum quos, ibi poſitum, quia dictum eſt
libertis libertabuſque,quos hoc teſtamento manumiſi,quaſi re
latiuum quos, faciat relationẽ in viriles,acſi eſſet diſtributiuũ;
ſed malè reſpondent,quia relatiuum quos,nunquam facit vo-
catos ſub nomine collectiuo venire in viriles, text.eſt clarus in
l.ſi pater.la 1.de vulg. & pup. Secundò reſpondent glo. Dyn.&
Bar.ibi,& Pau.hic, ꝙ prædicta regula vera eſt, ꝙ plures vocati
d ſub nomine collectiuo [d] non habent niſi vnam partem,proce
dit niſi coniectura teſtatoris colligatur in oppoſitum, vt ibi, &
coniecturam dicunt eſſe ex eo, ꝙ teſtator ibi prohibuit fundũ
alienari extra familiam.Sed dicant Doct.quid velint, non bene
percipio,quæ coniectura ſit iſta,ꝙ per hoc, ꝙ prohibeatur alie
natio,illi liberti in viriles admittantur.Tertio modo,& debilius
reſpondent Cy.& Alb.hic,ꝙ ideo ibi illi plures liberti ſinguli in
viriles ſuccedunt,quia teſtator ſimul eos in teſtamento manu-
miſit,ꝙ nihil eſt.Vnde inuenio, ꝙ Ludo.in conſi.90.incip.viſo
quæſtionis propoſitæ themate circa id de quo quæritur,&c.ali
ter reſpondet, & ante eum fuit ſol.gl. ibi, nam intelligit, quòd
dicit ibi tex.ꝙ liberti habent virilem,debet intelligi,ideſt,vnam
partem,ꝙ nihil eſt,quia exponit album pro nigro,& contrariũ
pro contrario. Alio modo reſpondet mirabiliter Cuma. in d.
§.Lucius. nam dicit, ꝙ illa Seia alumna erat etiam ipſa liberta
teſtatoris, quo caſu cùm etiam ipſa contineretur ſub nomine
collectiuo,non debet habere maiorem partem,quam alij liber
ti,vel libertæ.ideo omnes viriliter ſuccedunt,& ſic regula ſupra
poſita procedit, quando ille tertius non continetur etiam ſub
nomine collectiuo.tamen non ſatisfacit.Primò,quia non pro-
batur,ꝙ Seia eſſet vtique liberta. Item dato, ꝙ eſſet liberta, ex
quo de ea eſt facta mentio de per ſe, non cõtinebatur amplius
ſub nomine collectiuo præcedenti. l. quæſitum. §. pen. vbi latè
Bar.ff.de fund.inſtru.tradunt Cano.plenè in cap.1.de reſcrip.co
gita

ADDITIONES.

a ¶Quiſquis.Adde Doct.in c.quoniam.de coniug.lepro.Bart.in l. qui liberis.in prin.de vulg.& pup.Bar.in l.j.in 3.col.de condi.& dem. Bal.in l. fi. C. de imp. & a ijs ſubitit.

b ¶Pater.Adde no.d.Bal.in §.fin.vlt.colum.ver.ſed pone.in ti. de prohib. feud. alie.per Fed. D. Parp.in l.licet Imperator.1.no.de leg.1.Fel.latè in c. afferte. 2.no.de præſum.Alex.lib.1.conſi.48.& pulchrè Barb.lib.3.conſi.23.

c ¶Vna caro.Adde gl.in c.ſuper eo.el 2.de teſti.Fel.in c.1.de mag.in 3.col.

d ¶Collectiuo. Vide Bal.in l.j.C.eo.Deci.conſi.122. diligenter conſideratis PVRPV.

gita de meliori solu. quia difficile sine violentia est respondere.
Secundò,& fortius contra dictam regulã obst. tex.fortissimus
in l.quidam.§.fi.cum l.seq.ff.de reb.dub.vbi est tex.ꝙ si testator
relinquat posthumo nascituro, & tertio aliquid, pone, quòd
nascantur tres posthumi, dicit ibi text. ꝙ illi posthu mi habent
tres partes, & tertius vnam partem tantum, & tam en sub illo
nomine collectiuo prolato in singulari,posthu.oẽs tres posthu
mi continentur,& tamen non reputantur pro vno, imò habẽt
tot partes,quot sunt posthumi. Dyn.& Bar. ibi respondent. &
sequuntur Pau.& Alex. ꝙ dicta regula procedit, quòd vocati
sub nomine collectiuo pro vno habentur, verum est,quando
illi plures sunt nati,secus in nascituris, ratio, quia verisimiliter
ignorat testator,quot sint nascituri, & sic nescit eis prouidere.
patet,quia tex.ibi dicit posthu.& tamen tres sunt nati,& tamen
verisimiliter testator ibi non potuit cogitare, quòd tot essent
nascituri.Ista sol.non placet, quia licèt testator non possit cogi
tare,quot posthumi sint nascituri,tamen poterat eis prouidere
disponendo, quòd quotquot posthumi nascerentur,singuli in
virilem admittantur,istud etiam puto valde difficilè contrariũ.
a ¶Ex prædictis omnib.reducendo [a] istam materiam vtilem ad
5 regulam,& fallentiam,fac regulam cum sex fallentijs. † Regu-
la sit,quòd in quacunque materia regulariter plures sunt voca-
ti sub vno nomine collectiuo simul cum alio tertio, illi plures
6 habentur loco vnius tantum. † Ex ista regula decidit Bald. hic
post Iaco.But.Pet.& Cyn. quòd si statutum imponat pœnam,
puta decem, Ancianis ciuitatis,& Capitaneo, certè illi Anciani
reputantur omnes pro vno,& Capitaneus pro alio,& sic quili-
bet soluit dimidiam. Ita si statutum imponat pęnam hominib.
villæ,& syndico,si non denuntiãt malefactorem, quòd etiam
tenet Bal.in Authen.causa, quæ fit cum Monacho.in 2.no s̃.de
Epis. & cle.& in l.si quis Titio.ff.de vsufr.accre. Ang.& Imo.in
l.liber homo.§.Titius primò ff.de hære.instit.lo.de Pla.& Ang.
in §.si plures.insti.de hære.insti.vbi ex prædictis decidunt,quòd
si aliquid committatur Ancianis, & Potestati, tantam vocem
habet Potestas quantam Anciani.& ad hoc allego bo.text.in l.
quoniam iudices.iuncta gl.in ver.soluturo.& ibi no. Bald.C.de
7 appel.& prædicta etiam tenet Ang.hic.† Similiter dicunt Ang.
& Imo.in d.l.liber homo.§.Titius.per illum tex.ꝙ si Rectori,&
vniuersitati scholarium datur potestas eligendi notarium, tan-
tam vocem habet Rector solus,quantam tota vniuersitas.Nisi
secundum Imo. de mente statuentium appareat aliud fuisse,
arg.l.cùm virum.C.de fideic.idem tenet Alex. in l. si pater filio.
per illum text. ff.de vulga. & pup. & ibi limitat alio modo,per
tex.no.in l.quidam relegatus.§.si tibi. cum l. sequẽti.& seq.ff.de
reb.dub.Item adde Bal.in l.si quis Titio,per illum tex.ff.de vsu-
fru.accre. quòd quando imponitur pœna Capitaneo,& Antia
nis, vel datur arbitriũ Capitaneo, & priorib. quęlibet est pro
8 dimidia.† Item adde,quòd dicunt Iac.But.Bal.& Ang.in l.quo
niam iudices.C.de appel. quòd si Papa condemnat Abbatem,
& conuentum in centum,dimidiam soluet Abb. & aliam di-
midiam conuentus, & ibi dicit Sal. ꝙ si Potestas cum suis offi-
cialib. condemnatur in centum, ꝙ Potestas soluet dimidiam.
9 ¶† Similiter dicit Bal.in c.1.de his,qui feu. da.pos. quòd si præ-
latus cum cap.incidit in pœnam.l.si quis in tantam. C.vnde vi.
capitulum tenetur pro dimidia,& pręlatus pro alia.Item adde,
quod no.Bal.in l.si plures.in 2.lect.per illum tex. ff.de pact. ꝙ si
aliquid pertinet ad capitulum,& prælatum,tantum potest so-
lus prælatus,quantum totum capitulum.Item adde,quòd deci
dit.d. Abb. in consi.37. in 2. vol.incip. Casus in effectu talis est.
¶Item ex prædicta regula consuluit Ludo.in d.consi.99.incip.
quæstionis propositæ thema. quòd si testator pro puellis mari-
tandis reliquit certas pecu. & ordinauit executores illarum pe-
cuniarum consules Aromatariæ, & suos hæredes, quòd tãtam
vocem habent hæredes,licèt non essent nisi duo, sicut habent
illi consules etiam si essent decem, & pro prædictis facit text.in
c.postulasti.de conces.præb.& ibi Host.Ioan.And.& alij ad hoc
no.& tex.in cle.si plures.de iurepa. vbi si electio alicuius præla-
b ti [b] spectat ad capitulum certæ Ecclesiæ, & prælatum, tamen
capitulum Ecclesiæ licèt plures Canonicos sub se habebat,non
habet nisi vnam vocem,& prælatus aliam.Accedat glo.in ver.
plures.in c.pastoralis.de rescr.& de qua Pan. ibi facit sestum. ex
quo no. quòd quando plures sunt deputati ad vnum officium
tanquam vnum corpus, & alij plures tanquam aliud corpus,
illi plures habent vnam vocem tantum, & tunc nõ attenditur
regula,quòd fit à plurib.numero.nam tunc numerus non attẽ
ditur,vt ibi per eum.Accedat etiam tex. in c. scriptum.cum ibi
no.per Inn.& alios.de elec.vbi si ad duas Eccl. pertineat electio
personarum, & in vna Ecclesia sint plures canonici, quàm in
alia,non reputantur habere plures voces.¶ Prædicta etiam con
ferũt ad deci.Bar.in l.quidam.§.si tibi.ff.de reb.dub. vbi decidit,
quòd si testator in testamento ordinauit, quòd si cõtingat filiũ
suum mori sine filijs,vult,quòd hæreditas sua veniat ad Titiũ,
& Caium,& eorum liberos.mortuo Titio,vel Caio,liberi licèt
multi numero sint,non habent nisi vnam partem,vt ibi per eũ
plenius.Istam reg.sic ampliatam limita primò procedere,quã-
do illi plures sunt vocati sub nomine collectiuo,& simpliciter,
idest, sine aliquo adiuncto, secus quando esset adiectum distri-
butiuum quisquis, vel quilibet, vt hoc tex. vel quando esset di-
ctum æqualiter.d.l.interdum.in prin.ff.de hære.inst.¶ Secundò
limita not.dictam regu.non procedere,quando aliqua concur-
c rerent, propter quæ verisimiliter disponens [c] vellet recedere à
d.regula.tex.habes,& exemplum in l.qui complures in prin.&
ibi Bar.ff.de vulg.& pup. vbi alij post eum, quando plures per-
sonæ primo loco essent institutæ, sed in diuersis partib. deinde
essent substitutæ sub nomine collectiuo, hæredes, non simpli-
citer,sed pro partibus hæreditarijs,tunc venirent in viriles secũ
dum partes hæreditarias, quia tunc non sunt simpliciter sub
nomine collectiuo vocati,sed est adiecta declaratio.s. pro par-
tib.hæreditarijs,tamen istæ non sunt propriè fallentiæ, cùm re-
gula procedat,quando plures sunt vocati sub nomine collecti
uo. ¶ Tertiò limita.d.reg.non procedere,quando esset alia con
d iectura [d] testatoris, vt quia testator prohibuit rem simpliciter
alienari extra familiam. nam ex tali prohibitione simpliciter fa
cta præsumitur,quòd voluerit alios vocatos sub nomine colle
ctiuo in viriles succedere.l.antepe.§.Lucius.el 1.ff.de leg. 2.secũ
dum intellectum Dyn.& Bar.s̃.relatum. ¶ Quartò sing.limita.
d.reg.procedere, quando plures sunt vocati sub nomine colle
ctiuo cum tertio,qui tertius non contineretur sub illo nomine
collectiuo,secus si etiam ipse contineretur, tunc ne sit melioris
conditionis, quàm alij,omnes æqualiter admittuntur. text.est
singu. in d. §. Lucius.secundum alium intellectum Rapha. ibi.
¶ Quintò limita. d. regu. procedere, quando illi plures vocati
sub nomine collectiuo sunt nati,ita quòd disponens potuit de
eis cogitare,secus si essent nascituri.tex.est sing.in l.quidam.§.si
tibi.iuncto prin.l.seq.& ibi Dyn.& Bar.ff.de reb. dub. ¶ Sextam
fal.collige per te ex sol.Cyn. & Alb. hic, tradita ad d.§. Lucius.
vt s̃.retuli. ¶ Septimo limita no.per Bar.in l.si seruus commu-
nis ita.ff.de stip.ser.in pen.colum.in versi.& ista faciunt ad quæ-
stionem,& sequitur ibi Imo.in 2.colum. ¶ Glo. fi.in ver.filij.di-
uiditur in 5.In 1.opponit contra text.in fin.In 2.soluit vno mo-
dò,& sol.reprobat,& bene,quia dictio vnà, ibi posita, quæ ex-
ponitur pro simul,deberet facere, quòd Titius, & hæredes so-
lùm vnam partem haberẽt. ¶ In 3.ibi,tu dic.soluit alio modo,
& ista est vera sol.& eam tene alijs ambagib.omissis,ꝙ hic testa
tor substituit Titium cum filijs. s. Titij, & tunc bene procedit
tex.hic,ꝙ cùm Titius,& eius filius censeantur eadem persona,
quod omnes simul non habent nisi vnam partem.sed in l.con-
traria relinquitur Titio,& eius hæredib.non Titij,sed disponen
tismet. cũ ibi ergo non essent hæredes Titij, & sic non possint
censeri eadem persona cum Titio,ideo Titius habet vnam par
tem,& hæredes aliam,& ista est clara solu.& aduerte, ꝙ post-
quam gl.posuit istam sol.annectit postea vnam q. pro qua par-
te illi hæredes admittantur,id est in illa parte, quæ eis obuenit,
qualiter inter eos diuidatur,& respondet pro parte hęreditaria.
sed posteà gl.in vlt.parte reassumit eandem.q.distinguendo,an
illi hęredes sint vocati per nomina propria,vel per appellatiua.
¶ In 3.ibi,vel ibi dicit hæredibus.ponit aliam sol.quæ *communi-
ter reprobatur*. & gl.& Doct.reprobãt,licèt Fran.Tigri.& Sal co-
nati sint sustinere, vt hic per Alex. ¶ In 5. ibi, vel refert.videtur
ponere aliam sol.ad contrarium.s̃.formatum,& nõ ponit. ideo
ne decipiat te gl.aduerte,quia gl. hic plenius examinat q. tactã.
s̃. in 3. par. nam cùm in illa. l. si quis Titio.dicatur,quod Titius
habeat vnam partem, & hæredes disponentis aliam,quæritur
qualiter isti hæredes diuidant inter se illam part.ad eos spectan
tem.& glo.distinguit,aut sunt vocati per nomina propria, aut
per appellatiua, & sic vsque ad istam partem sunt positæ solu.
ad contrarium:hic autem ponitur distin. ad quæstionem posi-
tam in 3. par. Extra glo. aliam mirabilem sol. ad d.l. si quis Ti-
tio,ponit Saly.hic,sed reproba,vt hic per Alex.& de intellectu.
d.l.si quis Titio.in j.respons.vide omnino Bar. Imo.& Moder.
in l.huiusmodi.§.si Titio.de leg.1. & in l.Gallus.§.j.ff. de libe.&
posthu.& Bald.latè in l.j.§.vbi autem.j̃. de cad.tol. & Ange.vbi
ponit

ADDITIONES.

a ¶Reducendo. Latè Dec.consi.320.dum essem Papiæ. & consilio 382. verba. PVRPV.
b ¶Electio alicuius prælati.Adde Doct.in c.postu.de concess.præb.
c Disponens.Vide Alex.li.4.consi.55.col.1.
d ¶Alia coniectura.Vide Soci.lib.3.consi.208.casus talis est.ser Franciscus Carauita. PVRPV.

ponit alium intell. ad d.l.si is, qui Titio. in consi. 306. incip.Ca-
rissime frater. Titulum sequ.vide per te, quia facilis est, & nihil
boni habet.

SVMMARIVM.

1 *Quæ,& quot requirantur ad hoc,vt exhæredatio valeat.*

De lib.præte.vel exhære. Rubr.

¶Continua rub.plenius,q̃ glo.Supra in tit. præceden.visum est
de testa. & quomodo conficiantur. Item visum est de institu-
tionib.hæredum, & de substitutionib.tam directis,quàm fidei-
com. verùm,quia in testamentis aliquando filij prætereuntur,
propter quam præteritionem testamentum redditur nullum,
ideo ponitur.j.par.rub.de lib.præte. aliquādo liberi exhæredan
tur,quo casu valet testamentum,quia pater debet,vel institue-
re,vel exhæredare filios.insti.de exhære.lib. in prin.& l.Gal. §.in
omnib.& l.inter cætera.ff.de lib.& posthu.tamen, quia nō suffi
cit filium exhæredare ab vno gradu, sed oportet ab omnib.ex-
hæredari,vt dicetur in l.j.ideo subijcitur,vel exhæredatis. Qua-
re autem ista rub.sit concepta per participium præteritis, vel
exhære.& aliter in Institutionib.dum dicitur per nomen verba
le de exhære.lib.& aliter in Infor.puto, quòd positiuū sit, quic-
1 quid dicánt Mod.in rub.ff.e. † Quæ autem,& quot [a] requiran-
a tur ad hoc,vt exhæredatio valeat,licèt Sal.hic ponat, & Cy. &
Alb.in l.j.C̃.eo.vide gl.in l.3.§.ante hæredes.ff.eo.

ADDITIO.

a ¶Quæ autem,& quot.Adde Io.de Imo.in c.Quintauallis.de iureiu.

SVMMARIVM.

1 *Si exhærrdatio fit ab omnibus gradibus tacitè, vel expresſè valet testa mentum.*

2 *Exhæredatio facta in fin. testa. trahitur ad omnes gradus præcedentes, adeo quòd non admittitur probatio in contrarium.*

3 *Quemadmodum exhæredatio facta in prin.test.ante gradus trahitur ad*
c *omnes sequen.ita quando esset facta in fi. quod procedit etiam in mate. odiosa,infra nu.6.*

4 *Clausula in fin.posita trahitur ad omnia præcedentia cap. limita,vt infra num.9.*

5 *Clausula in prin. posita est maioris potentiæ ad determinandum sequentia,quàm clausula in fi.posita ad determinandum præcedentia.*

7 *Quando finis.l.determinat aliquam pœnam, & præcedunt multa capitula,videntur omnia determinata ea pœna.*

8 *Vbi statutum in impositione pœnę enumerat plura prohibita,& vltimo prohibito adiungit aliquam qualitatem restrictiuam , illa qualitas restringens refertur ad omnia enumerata.*

9 *An testamentum possit aliquando incipere à secundo gradu, & sic à substitu.*

LEX PRIMA.

CVm post omnes. Ista lex
habet tres partes princi. nam antequam re-
spondeat primæ. q. præmittit duos casus in-
dubitatos,posteà quæstioni respondet. Secū
1 da ibi,& ideo etiam. Tertia ibi,proinde. † Si
exhæredatio fit ab omnib. gradibus tacitè,
vel expresè valet testamētum.h.d.vel sic. Clausula in fi.posita
refertur ad omnia capitula pręcedentia,quando non potest ra
tio assignari,quare magis referatur ad vnum , quàm ad aliud.
¶Not. quòd exhæredatio facta post omnes gradus trahitur ad
quoscunq; gradus præcedentes , qn̄ non pōt assignari rō,quare
magis ad vnum gradum,q̃ ad alium referatur.ex quo correla-
a riè no.ꝙ clausula in fi.posita [a] refertur ad oīa cap. præcedentia,
qn̄ non est ratio,quare magis ad vnum capitulum , q̃ ad aliud
referatur,de quo dicam in gl.¶Gl.fi.in ver.nulla.diuidit̄ in tres.
In j.declarat tex. & subijcit dictum. In 2.timore ꝯrij ponit dist.
quæ traditur in l.3.ff.e.In 3.ponit dictum.Secunda ibi, & not.ꝙ
exhæredatio.Tertia in fi.ibi, à re aūt certa.Secunda potest sub-
2 diuidi in tot particu. quot membra gl.ponit,partes patēt.¶† Ex
prima parte no.ꝙ exhæredatio facta in fi.testī,adeo trahitur ad
oēs gradus præcedentes,ꝙ non admittitur probatio in ꝯrium.
alle.l.à Titio.in fi.de ver.obl.& licèt Alex.dicat,ꝙ illa alleg.nihil
facit puto ꝙ gl bene alle.ibi.n. dr̄, ꝙ vbi est eadem ratio,ibi idē
ius.hic est eadem ratio,ergo debet esse idem ius.istam gl.repro
bant Doct.hic,& in l.3.§.filius.ff.eo.per tex.clarum in l.3. §.fi.ff.
eo.item per rationem,quia in his,quæ pendent à voluntate te-
statoris, semper admittit̄ probatio in ꝯrium.l.in testō. magna.
in fi.s̃.de test.mil.l.iam hoc iure.ff.de vul.& pupil.licèt Ful.cone
3 tur saluare gl.in casu huius.l.¶† In 2.parte gl.ibi,qn̄que post,&
tunc idem vt hic.habes, ꝙ quemadmodum exhæredatio facta
in prin.testī ante gradus trahitur ad oēs gradus sequentes,ita ēt
qn̄ est facta in fi.istam conclusionem *tenent Doct.coiter hic,* & in
d.l.3.§.filius.ff.e.excepto Ful. qui multū subtiliter per tria tenet
oppositum.præcipuè,quia iste tex.loquitur,qn̄ ijdem erant in-
stituti,& substituti:fatetur tn̄,ꝙ postq̃ oēs sic tenent , ꝙ non est
à cōi opi.recedendum.Istam partem gl.multū no. Bart. iuncta
4 par.præcedē. † ꝙ sicut clausula in fi. posita trahitur ad oīa cap.
præceden.vt hoc tex.ita ēꝯ clausula posita in prin. trahatur ad
5 oīa cap.sequentia,ꝙ multum no. Bar. † Confirmo per bonam
regulā,quia clausula in prin.posita est maioris efficaciæ , & po-
tentiæ ad determinandum sequentia,q̃ clausula in fi. posita ad
determinandū præcedentia.ita Bar.in l.quisquis. post glo.ibi.de
leg.3.& in l.auia.in prin.ff.de ꝯdi.& dem.Ful.& Pau.hic,& Bar.
in l.siquis ex argētarijs.§.si initium.in j.col.ff. de eden. no. Math.
in no.150.& Lud.in cons.104.incip.Pater reuerende.& in cōsi.
153.incip.diligenter inspec.in j.col. & Alex.in consi.51.in 3. vol.
b inci.Viso themate.s̃.scripto.& ad istas regulas,ꝙ clausula,[b] quę
sit posita in prin.siue in fi.trahat̄ ad oīa cap. p̄ceden. vel sequen
tia,adde tex.in d.l.3.§.filius.ff.eo.& in l.quisquis.& ibi no. Bal.in
prin.s̃.si cer.pet.no.Doct.in c.secundò requiris.& in c.inquisitio
ni.de appel.vbi ponunt aliquas limitatio.ponunt Bart. & alij in
l.talis scriptura.in prin.ff.de leg.j.Mod.in l.si idem cum eodem.
§.fi ff.de iur.om.iu.& vide Lud.in consi.113.incip. Visa p̄missa
dubitatione.& in consi.480. inci. In casu propositæ cōsultatio-
6 nis de duab.substitutionib & † pondera,ꝙ istę reg. procedūt ēt
si materia sit odiosa,ita probat iste tex.iuncta.d.l.3. §.filius. quia
c isti tex.[c] loquuntur in materia exhęredationis,& sic odiosa.l.cū
quidā.ff.de lib.& posth.& ita no. Alex.in consi.93. incip. Super
7 eo de quo quæritur,videlicet an statutum.in 3. vol. † Adde, ꝙ
qn̄ finis.l.determinat aliq̃ pœnam,& præcedunt multa capitu-
la,vīr oīa determinata eadē pœna.Ita no. Bal.in d.l.quisquis.in
8 prin.C.si cer.pet. † Item adde, ꝙ vbi statutū in impositione pœ
næ enumerat plura prohibita,& vltimo prohibito adiungit ali
quam qualitatem restrictiuam,illa qualitas restringens refertur
ad oīa enumerata.Ita not.Gemi. in c. vbi periculum.§.nulli.de
elec.in 6.propter dictum Io.An.ibi dicentis,ꝙ ille text.loquens
de mittente nuncium,vel epistolam,vel loquentē secretè, dēt
intelligi,si illa oīa fiant secretè.Facit,ꝙ no.Bar. in d.l.doli.per il-
lum tex.ff.de ser.cor.¶Istam reg. limita procedere, qn̄ talis cl'a
pōt commodè referri ad oīa præcedentia, aliàs debet referri ad
proxima , vel ad compatibilia, vel ad ea,quæ potest referri,ita
no.Doct.post.gl.in d.l.si idem cum eodem.§.fi.l.j.§.hoc edicto.
vbi Docto.ff.de postu.no. Flo.in l.si seruus seruū.§.inquit lex.ff.
9 ad l.Aquil.& Pan.in c.cùm dilecti. de don. ¶† Secundo limita,
qn̄ ita referendo non infirmaretur aliquod capitulū præcedēs,
vel sequens,secus si induceretur annullatio, vel inualidatio , vt
probat tex.in l.siquis à filio.in prin.vbi.gl.ff.de leg.j.no.Pau.hic.
& facit,ꝙ dixi in præcedenti limit. ¶Tertiò no. limita, & signa,
qn̄ clausula præcedens,vel sequens haberet propriā, & spālem
determinationem de per se, tunc clausula posita in prin. vel in
fi.non refertur ad illam.tex.est solennis in c. cū dilecti. de dona.
vbi Car.no.& Imo.in 2.col.circa fi.& in 4.col.in duob. loc. no.
Sal.& Pau.hic,& vide ad hoc per Bald.pulchram deci.in l.j.C.
de leg.hære.¶Quartò no.limita,ꝙ clausula in fi.posita trahitur
ad oīa præcedentia, verum est , quæ principalitet posita sint in
oratione,non aūt ad ea,quæ accessoriè,& gratia demonstratio-
nis tm̄.tex.est no.in l.pen.§.Titia.versi.fi.& ibi pulchrè no.Bar.ff.
de libera.leg.facit,ꝙ not.Bart.in l.si cui.la 2.§.si à filio.de lega.1.
Alex.in consi.48.incip.Super hæsitatione,de qua quæritur.in 6.
& 7.col. ¶Quintò limita istam reg.non procedere in materia,
in qua debet fieri latissima interpretatio , vt in benefic. princi-
pum,

ADDITIONES.

a ¶Posita.Adde diffusè per Alex.de Imo.in l.talis scriptura. in §. fin.ff.de leg.j.
b ¶Clausula.Clausula posita in fine refertur ad præcedentia. Limita,quādo es-
set diuersa ratio.Bar.vbi plura,consi.54.Ang.& regulam tenet And. Barb.in-
ter consilia Alex.lib.3.consi.52.col.6.Adde Bar.consi.164.vbi dicit, quod nō
refertur ad contraria.idem Alex.lib.1.consi.48.col.3.& idem Alex.lib.j.cōsi.
48.col.antepe.Bar.consi.54.Alex.li.1.consi.48.col.pen. Rursus Ias. in l.fi.col.
5.de const.pe.& l.si idem cū eodē.§.fi.de iur.om.iu.Ale.li.1.consi. 48.col.pe.
Adde ēt qn̄ clausula esset posita in cōione,& nō absolutè.Bal.in l.j. C.de leg.
hære.Alex.lib.1.consi.48.col.pe.in primo dub.& adde,qn̄ præcedentia essent
aduersa sequentibus,velècontra, quia tunc clausula respicit illud,cui proba-
bilius adaptatur.Alex.d.consi.48.col.pe.alleg Bal.in d.l.j. PVRPV.
c * Tex.Adde Abb.in c.extirpandæ.§.qui verò.nu.27.extra de præb.& dig.

a pum,[a] iuxta l.fi.vbi dixi.ff.de consti.prin. vbi si clausula posita in fi.traheretur ad præcedentia, vel econtra, resultaret stricta interpretatio ꝫ naturam beneficij, tunc trahi non debet, ne hoc sequatur: hoc probat tex. in d.c.cùm dilecti.ſm alium intel. Inno.& Doct.ibi.sequitur etiam Alex.in d.consi.48. ¶Sextò limita no.ꝙ clausula posita in fi.vel in prin. &c. qñ illa clausula est posita de per se,& principaliter, secus si sola est posita ad aliquã dispositionem qualificandam.ita sing.Bart. in l.fi. ff. de reb.dub. ¶Septimò limita, vt per gl.in l.si idem cum eo.§.fi.& ibi Bar.& alij.ff.de iur.om.iu. ¶Octauò limita, vt per Bal.in l.talis scriptura.§.j..& ibi dixi.ff.de leg.1. ¶Nonò limita, quia clausula specialis,& discretiua non refertur ad omnia, ſm Bal.in c.secundò requiris.in vlt.col.de appel.Facit, ꝙ vult Bal.in l.in multis. ff. stat. hom. ¶Decimò limita, qñ resultaret absurdum, ſm d. Abb. in c.ecclesia. §. vlt.de elec. per tex. ibi meliorem de corpore iuris canonici, ſm eum, iuncto.c.quia propter.eo. tit.inducendo, vt ibi per eum.facit, ꝙ vult Old.Lau.in consi. 52.incip.factum est, dñs Clemens.facit. c.pen.& ibi. d.Abb. de iurepa. ¶Vndecimò limita, qñ proprietas sermonis hoc patitur, aliàs secus.l.& qui data.§.j.ff.ex quib.cau.ma.ſm Old.in d.cõsi.152. ¶Duodecimò limita, ꝙ clausula in fi.posita non debet referri ad extranea, ita no.Bal.in l.in actionib.in 2.not.ff.de infamib. ¶De alijs, quæ tanguntur in gl.dic, vt hr̃ in d.l.3.§.filius.& seq.ff.eo.circa tñ vnum,
10 ꝙ gl.reputat mirabile, † ꝙ testm̃ aliqñ possit incipere à secũdo gradu,& sic à substit. *dic, ꝙ cõis conclusio glo.& Doct.* in d.l.3.§.fin. est, ꝙ aut præteritus est filius iam natus à primo gradu, tunc testamentum põt incipere à secundo gradu, quia secundus gra. nunquam habuit dependentiam à primo, secus si preteritus sit posthumus, quia interim donec nascatur posthumus, valet primus gradus,& sic secundus incipit habere dependentiam à primo, si nascatur posthumus, sicut rumpit primum gradum, ita & secũdum, & ibi plenius videas, quia hic aliter non examino. Iason Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Principum. Adde Vital.de Camb.in trac.clausularum.in versi. clausula in fi. apposita.

LEX II.

SI auus tuus. Nepos, qui post mortem patris viuo auo incipit tenere primum locum, si reperiatur præteritus, rumpit testm̃.h.d. & cogita de ratione dubitandi, cùm illud esset decisum in mille locis.& pondera tex. dum dicit sine impedimento.l. Velleiæ.nam vr̃ ineptè dicere, cùm lex Velleia non impediat, imò adiuuet nepotes si sint præteriti ab auo, vt testm̃ rumpant.glo.pro sol.multum laborat,& ponit tres solu. quæ non valent. veritas est, ꝙ.imò.l. Velleia habet duo capita: in 2.capite tendit ad impediendum, dicit text.in l.Gal.§.ille casus.ver.posteriore.ff.eo.secundò pondera tex.ibi, succedendo in patris tui locum, ꝙ nepos mortuo patre succedit in loco patris;& si dicas ꝫ, pater si viueret, non rumperet testamentum, ergo etiam nepos, qui succedit eius loco, non debet rumpere, cũ succedens censeatur eiusdem qualitatis, cuius est filius cui succedit.l.qui quadringenta. ver.nam hæres. ff.ad Treb. respondet Bar.ꝙ licèt nepos succedat in loco patris, non tñ venit ex persona patris, sed ex sua.tex.est hic,& ita intellige.§.cùm filius. insti. de hære.quæ ab inte.ita etiam probat tex. in l.j.§.fi. vbi Bar.circa prin.ponderat ff.de colla.bono.Bar.in l.j.§.si sit filius. ff.de cõiun.cùm emanci.lib.dixi in l.qui se patris.s̃.vnde lib.vel respondeo clarius, vt per Bal.hic in 4.oppo.& Saly. ꝙ aliqñ quis succedit loco alterius remotiuè, idest remoto eo, qui erat in j.gradu, alius succedit,& tunc iste, qui succedit, non succedit ex persona primi, sed ex sua.ita loquitur hic.probat text.in c.fi.ne præla. vices suas.vbi remoto canonico succedit alius, sed non ex persona primi, ideo non tenetur ad debita primi: aliqñ quis succedit loco alterius per transmissionem, quia primus transmittat ad secundum,& tũc necesse est, ꝙ succedat ex persona primi.l. qui in alterius.de reg.iur.facit.l.Caius.ff.de man. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas testato.semper est seruanda,& magis attendenda quã verba.*

LEX III.

SI quis filium. Qui iubetur esse alienus à substantia defuncti, exhæredatus intelligitur.h.d. † No.multum vltima verba tex. quæ sunt pulchra, & in consilijs allegantur, ex quibus habes, quòd voluntas testa.[a] semper est seruanda, & magis attendenda, quàm verba, [b] quia voluntas testato.censetur regina, & dominatur verbis.l. in conditionibus primum locum.ff.de condi.& demon.facit.l.cùm virum.C.de fideicõ. & l. cùm proponebatur.de leg.2. & l. cùm quæstio, in fin.j̃.de leg.& l.3.§.conditio.ff.de adim.leg.& l.fideicom.§.itẽ si quis.ff.de lega.3.& text.no.in l.Publius. ff.de condi.& demon.& alibi egregiè dicit tex.in c.sedulo. 38.dist. hic in glo. alle.ita esse præponendas sententias verbis, vt preponitur animus corpori. hinc dicit no.Bal.in l.fin.s̃.tit.1.quòd l.pedetentim sequitur voluntatem testatoris, sicut canis leporem. Alibi Bald.in l.quoniã indignum.s̃.de test. dicit, quòd non est curandum de qualitate verborum, dummodo constet de mente testantis loquentis.alibi Bal.egregiè in c.mandatum.in 1.col.de rescrip. dicit, ꝙ mens est radix verborum,& eius substantia prima, & cor est Imperator linguæ, & habet eam sicut mancipium sub sua iurisdictione,& quod lingua cedit cordi, & quod sub iugo mentis verba consistunt tanquam sub suo proprio originali.ad hoc nota. adde, quod dicit Bar.in l.licèt Imperator.in primo no. ff.de leg. 1. not.Ang.in varijs consi.maximè in consi.163.incip.Testator.& in consi. 170.incip.Item statuimus, quod si quis. Ex ista regu.sequitur in specie inter alios no.effectus, ꝙ licèt substitutus, qui venit ex voluntate expressa testatoris, præferatur hæredi coniuncto ad impediendum ius accrescendi.l.2.§.si duo. ff. de bon. pos.secundum tab.dixi.in l.fi.s̃.de insti.& substi. Fallit nisi aliud sit ex præsumpta mente defuncti, ex qua coniunctus per ius accrescendi præfertur substituto.l. quidam testamento. vbi Bart. & alij no.ff.de vulga.& pupil.hinc dicit Bal.in l.fin. s̃.de impub. ꝙ ex coniecturata mente testatoris recedimus à natura, & vi coniunctionis verbalis: hinc etiam videmus, quod licèt causa testati faciat cessare causam intestati.l. antequam. C. communia de suc. quia donec potest ex testamento succedi, nunquam ab intestato succeditur.l. q̃diu.ff.de reg.iur. cum simi. fallit nisi ex præsumpta mente defuncti aliud appareat, tex.habes, & exẽplum in l.si quis ita hæres instituatur si legitimus. vbi Bart.ff.de hære.insti.Bald.in d.l.antequam.& ille tex.est ad hoc sin. secundum Bald. in d.l.j.in fin. C. de testam. ma. ¶Limita prædictam regu.huius text.cum simi. procedere, quando testator processit ad dispositionem, [c] aliàs non sufficeret testatorem voluisse. tex.habes,& exemplum in l. quidam cùm filium. ff. de hæred. instit.vbi tex.no.& ibi ad hoc not.Bald.& Imo. & dicunt limitari omnia iura, quib.dicitur, quòd magis attenditur voluntas testatoris, quàm verba, vt procedat, quando testator processit ad dispositionem.Facit, quod in simili dicitur, quod propositum in mente retentum nihil operatur.l.si repetendi. C.de condi.ob cau.l.j.§.sin autem ad deficientis.inf.de cadu.tollen. in ver.nam si contrarium testator volebat, non erat difficultas disponere.& ibi not.Bald.quod id, quod testator non loquitur, nec velle præsumitur.facit tex.in c.inter corporalia.post med.de transla.præla. ¶Secundo intellige d.reg.procedere, si verba saltem impropriè possunt conuenire menti testatoris; secundum Bart. in l.in ambiguo.ff.de reb.dub.facit, ꝙ habetur in l. si quis in fundi vocabulo.ff.de leg.1.dum dicitur de testatore, qui volebat appellatione vestis aurum contineri. ¶Tertio intellige.d.regu.procedere, quando de mente testatoris potest constare, in dubio aũt testator præsumitur voluisse, ꝙ verbis expressit, quia verba sunt notæ earum, quæ sunt in animo passionũ.l.Labeo.§. idem Tubero.ff.de sup.lega.ideo dicit Bal.in c.j.de test.& in c.sup literis. in 5.col.de rescrip.alle.Cassiodorum, ꝙ nullum est maius mentis nostræ testimonium, quam qualitas inspecta verborum. & idem Bald.in l.voluntatis. in fi. C.de fideic.dicit, non credimus hominem velle nisi id, ꝙ dicit,& Bal.in c.1.in 6.col.de constitu. dicit, ꝙ vbi habemus verborum sonum, non egemus interprete.& Bal.in rub.circa prin.C.quomodo,& quando Iud. dicit, ꝙ vox est mẽtis euidentissimum arg.& in proposito pulchra verba ponit Bald.in suo diuino consi. schismatis posito post Rub. C.si quis ali.test.prohib.in 11. col.ver. hoc itaque præmisso. vbi inter cætera dicit, ꝙ lingua est organum intellectus, & tuba, & eius preco,& ꝙ verbum voce prolatum, est nũcius intellectus.

¶Et

ADDITIONES.

a ¶Testatoris.Adde Bar.in l.nemo potest.de leg. 1.Bar.in l.j.de testa. fallit j.nisi sit inepta, vt in l.seruo alieno.in §.ineptas.de leg. 1. secundo fallit, si sit cõtra legem, vt in d.l.nemo potest. & per Bar.in l.si quis eum.de condit.& demon.

b ¶Quàm verba. Adde cap.tua nos.& cap. requisiuisti.col.1. de testa.Iaso.pulchrè in l.nemo.septima colum.de lega.1.tex.not.in l.cùm antiquitas.in fin.j̃. de vsu & habit.& in l.si peculium. §. 1.de pen. leg. limita nisi extra iudicium illud videatur.Bar.in l.nemo.ff.de lega.1.adde Ias.in l.si mihi,& tibi.§.si.quinto.no.de leg.1. PVRPV.

a ¶Ad dispositionem. Adde D. Parp.in l.4.in 3.amplia.3.partis.de leg.1.Alex. lib.3.consi.55.ponderatis.in fi.j.dub.

¶Et adde, ꝙ regula hujus tex.quæ dicit magis attendi mentē,
a q̃ verba, [a] & vbi apparet de mente non curamus de verbis,
procedit nedum in vlt.voluntatib.& teſtamentis, in quib.latiſ-
ſima debet fieri interpretatio,ſed etiam in contractib. tex eſt in
l.ſi in venditione.cum gl.pen.ff.com.præd. & in l. ita ſtipulatus.
magna.cum gl.in ver.ex ſententia.ff.de verb.obli. pulcher text.
in l.fi.C.quæ res pig obl.non poſ.& in l.ſed Celſus.§.ſi fundus.ff.
de contrah.emp.¶Gl.in ver.intelligatur.habet duas partes.In j.
pro intellectu tex.dicit, quid ſit præterire, & dicit, ꝙ præterire,
eſt nullam de filio mentionem facere. hoc eſt falſum, quia ſi
pater in teſtamento aliquid legaret filio,facit de eo mentionē,
& tamen eſt præteritus,vt per gl.in Auth.nouiſſima. s̃. de inof.
teſt.ideo Fran.Accur.addit, q̃ præterire, eſt nullam de filio mē
tionem facere.ſ.inſtituendo,pro quo eſt optimus tex.in l.maxi
mum.in ver.inſtitutione præterijt.j̃.eo.dic, vt melius dixit gl.2.
in Auth.non licet.j̃.eo.& latius Bar.in Auth.ex cauſa.in 1. opp.
& in 1.q.j̃.eo.vbi etiam ponit,quid ſi teſtator dicit,prætereo fi-
lium,quia me verberauit,& ſic inſerta iuſta cauſa exhæredatio
nis,an dicatur exhæredatio, vel præteritio, & concludit, quòd
exhæredatio,nō obſt. ꝙ vtatur verbo prætereo, de quo per Cy.
& Alb.hic, & latius Pau. ¶In 2.ibi,ſed his verbis, &c. glo.vult
probare deciſ.tex.per ſimile.nam ſicut quando teſtator dixit,ta
lis hæreditatis meæ,vel ſubſtantiæ dominus eſto,intelligitur eū
inſtituere.l.his verb. allegata in gl. ergo ita ècontra, per illa ver-
ba ſubſtantiæ meæ alienus eſto,debet intelligi exhæredaſſe. iſta
eſt intentio gl.quicquid dicat Ful.¶Gl.in verſi.ſenſu. In 1.alleg.
duas concor.adde alias,quas poſui in 1.no.In 2.opponit contra
text.dupliciter, & non ſoluit.circa primam de l.ſi alij.ff.de vſu-
fru.leg.non poteſt aliud dici,quàm dicant Bar.& Docto.hic,ꝙ
ibi ideo,quia non probatur de contraria volun.teſta.ideo non
recedimus à propria ſigni. Aliud.ſ.in l. in ſum. dic, ꝙ illa con-
cordat.licèt gl.alle.pro contraria. Iaſon Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Mentem quàm verba.Adde Ioan.de Fan.in c.odi,& proieci.24.q.1.
¶Adde tex. qui æquiparat mentem, & verba.l.j.ff.de pen.leg. Cur. conſi.49.
Alex.conſi.55.limita,quando poteſt ſeruari,aliàs non.l. quæ ſub conditione.
§.mortuo.ff.de condi.inſti. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Non debemus eſſe accuſatores eorum,quæ à natura proueniunt.*
2 *De iure communi ita ſuccedunt filiæ patri ſicut filij.*
3 *In ſuccedendo aſcendentibus non eſt differentia inter filios,& nepotes.*
4 *An filius ex primogenito præferatur patruo in ſucceſſione regni.*

LEX IIII.

a MAximum vitium. [a] Iſta lex, vt exordit
Bar.videtur terribilis,quia longo ſermone ordinata
eſt.Sed breuiter.h.d.Hodie tam filij maſculi, quàm
filiæ fœminæ,tam primi gradus,quàm ſequentis,tam nati, quā
poſthumi debent inſtitui, aut nominatim exhæredari, ſublatis
differentijs mediæ iuriſprudentiæ,aliàs eadem remedia compe
tunt tam de iure ciui.quàm præto.& quia difficultas huius tex.
oritur propter vitia antiquæ iuriſprudentiæ, quæ ſatis intricatè
referuntur in tex.ideo præmitte ſecundum Cyn. & latius Pau.
hic,ꝙ hic ponuntur, & emendantur.v. vitia antiquæ iuriſpru-
dentiæ,& ita etiam ſentiunt Bal. & Sal. in diuiſione huius.l.ſed
ego puto,ꝙ in iſta.l.referantur ſex vitia, tria in prin.l. quartum
in ver.& ſi præteritus.quintum in ver. cum etiam centum viri.
ſextum in ver.ſeq.Primum ergo vitium ponitur ibi,ſi ex teſta-
mento veniant in maſculis, & alia fœminis, intelligendo text.
propriè prout intelligo.nam ſecundum mediam iuriſpruden-
tiam forte de parte fœminarum aliquid auferebatur, & dabat
filijs maſculis, vel fortè condito teſtō plus erat relinquendum
filijs maſculis,quàm fœmi.& hoc vr̃ probare tex. in ver.ſanci-
mus.ibi, *& in ſcriptura teſtamentorum eas honorare*, ex quo ibi Im-
perator corrigēdo vitia antiqua ſtatuit, ꝙ in inſtitutione teſta-
mentaria æqualiter honorandæ ſunt fœminæ ſicut maſculi,ex
quo apparet,ꝙ eſſet vitium hic in prin poſitum. licet Doct.nō
videantur id pro vitio numerare. Secundum vitiū ponitur ibi,
& alijs verb. nam antiqua iuriſprudentia diſponebat filium de
bere alijs verbis exhæredari,quàm fœminam, quia filius debe-
bat nominatim exhæredari,fœmina autem inter cæteros. Ter-
tium vitium ponitur in ver.& inter nepotes, quia nepotes ſm̃
mediam iuriſprudentiam non erant neceſſario nominatim ex
hæredandi, quia poterant inter cæteros exhæredari, ſecus erat
in filijs primi gradus.& hoc vitium declarat glo.in l.2. in verbo
impedimento.in 3.ſol.s̃.eo. Quartum vitium ponitur in ver. ſi
præteritus. & erat alia differentia inter filios maſculos præteri-
tos,& filiam præteritam, quia filius præteritus ipſo iure dicit te
ſtamētum nullum de iure ciui. vel ꝯtabulat, filia autē ſolùm
poterat per ius accreſ.certam part.hæreditatis conſequi,ita tn̄,
vt omnib.legata præſtaret.Quintum vitium vide per te. Sextū
vitium ponitur in fi.in ver.quia & aliud.ꝙ vide per te. ꝙ eſt cir
ca filias natas,& filiam poſthumam,& breuiter tene, ꝙ omnes
tales differentiæ ſunt per hanc.l. ſublatæ, & hodie filij maſculi,
ſiue nati ſiue naſcituri,ſiue.j.gradus,ſiue vlterioris,vt ſunt nepo
tes,vel pronepotes, dummodo primum locum obtineant, &
tam filiæ natæ,quàm poſthumæ,debent in teſtō inſtitui,vel no
minatim exhæredari, aliàs tanq̃ præteriti, vel præteritæ habent
de iure ciui.ius dicendi nullum, ꝙ durat perpetuò, vel de iure
prætorio ius ꝯtabulandi,ꝙ durat anno.l.2.& l.ſi emancipata.s̃.
qui admi.¶In tex.ibi,maximum vitium. tex. vr̃ tacitè loqui de
vno vitio,ex quo in ſingulari, & tn̄ ſunt ſex vitia, vt dixi.s̃. ideo
dicunt Cyn.& Alb.ꝙ terminus iſte naturaliter,& indefinitè po
nitur,& poteſtas reſoluitur in ſpecies ſubſequentes.¶In ver.cū
etiam centum viri. quia litera eſt aliqualiter obſcura, aduerte,
ꝙ ibi ponitur quintum vitium,ꝙ correlariè infertur ex eo,ꝙ di
xit in ver.& ſi pręteritus,nam ſm̃ mediam iuriſprudētiam filia
b pręterita erat deterioris conditionis, [b] quàm exhęredata, ꝙ vr̃
abſurdum, ex quo pater magis vr̃ odio habuiſſe filiam exhęre.
nam exhęredata per querelam inofficioſi teſtī conſequębatur
quartam,& nemini legata pręſtare cogebatur.l.Papinianus.§.
fi.& l.Titia.ff.de inoffi.teſt.filia aūt pręterita debebat habere ſe-
miſſem.i.dimidiam hęreditatis, ſed in illo ſemiſſe poterat gra-
uari vſq; ad dodrantem,ideſt vſque ad nouem vncias, & ſic in
effectu apud eam remanebant niſi tres vncię paruę,quę faciūt
vnciam cum dimidia.Poſtea Imperator in ver. & ſi ſm̃ noſtrę
conſtitutionis. rn̄det tacitę obiectioni per verba obſcura & di-
minuta,ſed eſt eius intentio.nam s̃.dictum eſt, ꝙ filia pręterita
erat deterioris conditionis,cùm in effectu pręſtitis leg.non ha-
beret niſi vnciam cum dimidia. exhęredata autē habebat quar
tam ſine onere legatorum.nam vr̃,ꝙ hoc non obſt. quia filius,
qui minus habet legitima, poteſt agere ad ſupplementum legi
timę,per nouam conſtitutio.poſitam in l. quoniam in priorib.
s̃.de inoffi.teſt. Imperator hic rn̄det, ꝙ illud remedium agendi
ad ſupplementum habet locum tn̄ in filia exhęredata, non in
pręterita,de qua loquimur,& ideo dicit Ang.hic in fi.col. ꝙ nō
probat alibi melius,quàm hic,falſam eſſe opin.Bar.in l.ſi pater.
s.de inſti.& ſubſt.dum dixit hodie valere teſtm̄,in quo filius eſt
inſtitutus ſub conditione caſuali,dato ꝙ non ſit in defectū eius
exhęredatus.dato ēt, ꝙ iſta cenſeatur pręteritio,propter d.l.qm̄
in prioribus.& dicit Angę.hic eſſe text.ꝙ illa.l. non habet loc.in
filio pręterito.& ita etiam Ful.hic in fi col.reputat no.Sed rn̄di
in d.l.ſi pater.ꝙ iſte tex loquitur in filio, qui ſit omnino pręteri-
tus,ꝙ non eſt in caſu illo,vt ibi declaraui.¶In tex.ibi, qui enim
1 tales differentias inducunt,&c.nō. † ꝙ non debemus eſſe accu-
ſatores eorum,quę à natura proueniunt,ideo tex.in l. fluminū.
§.quanquam.ff.de dam.infec. dicit parcendum eſſe vitio natu-
rali.& Cy.& Alb.& Ang.hic dicunt per hunc tex. ꝙ in his, quę
beneficio naturę obueniūt, neminem laudare, nec vituperare
2 decet. ¶† Secundò not. ex eo.text. ꝙ de iure cōi ita ſuccedunt
filię patri ſicut filij maſculi,& qui aliter diſponunt,ſunt accuſa-
tores naturę, quia non omnes maſculi progenerantur. & dicit
tex.no.in l.lege.12.tabular.in fi. j̃.de legi.hęre. quòd qn̄ naſcun-
tur fęminæ,procedit potius cauſa patris,quàm matris.& iſtum
tex.inducunt Sal.& Pau.hic,& ante eos Barto.in l.j.2.q. prin. C.
c de ſum.Tri.ꝙ ſtatutum diſponens, [c] ꝙ exiſtentibus maſculis fi-
lię fœminę non ſuccedant,dicitur propter hoc odioſum,*in quo
communiter concluditur*,ꝙ ex parte maſculorum eſt fauorabile,&
ex illa parte ampliandum, ex parte verò fœminarū odioſum,
& ex illa parre reſtringendum,ſm̃ Bal.Sal.& Mod.in l.2.per gl.
ibi.s̃.de in ius voc.cum his,quę ibi dixi.Facit,quod dicit Bart.in
3 l.qui exceptionem.in prin. ff.de condi.indeb. ¶† Tertiò not. in
ver.ſancimus.ibi,& hic non ſolum,&c.ꝙ in ſuccedendo aſcen
d dentib. non eſt differentia [d] inter filios,& nepotes,& iſtud indu
citur

ADDITIONES.

a ¶Maximum vitium.Adde ad iſtum tex.in verſi. & contra tab. quòd bon.poſſ.
contra tab.ita competit ſuo ſicut emancipato.Alex.& Iaſo.in l.vt liberis.col.
fi.C.de colla. PVRPV.
b ¶Deterioris conditionis.Adde,quòd non debet eſſe melioris cōditionis, qui
venit contra voluntatem,quàm qui præter.Alex.in l. filiæ dotem.2. colum.s̃.
de colla. PVRPV.
c ¶Diſponens. Adde Ioan.And.in addi.Spec.in rub.de ſucceſ.ab inteſta. Ange.
conſi.67.incip.Mar.
d ¶Non eſt differentia.Alex.in l.is poteſt.de legi. hære. Fely. in c. prudentia.de
offi.ord.latè Deci.conſi 444.in caſu de Regno Portugaliæ.Iacobin.in inueſti.
feu.char.1.Are.conſi.163.diligenter. PVRPV.

4 citur per Pau. † ad arduam q. quæ in regnis, & in principa-
tu sæpe contingit, stante consuetudine, vt primogenitus succe-
a dat in Regno, vel in Ducatu, ꝙ si moriatur primogenitus, [a] an
secũdogenitus, & sic patruus, an nepos debeat succedere in Re
gno, & sic filius primogeniti, quam quęstionem latè examinat
Io. And. in addi. Spec. in tit. de feu. super rub. vbi decidit pro ne-
pote, & refert multa, quæ aliàs adducit Old. in curia Ro. corã
Rege Roberto, quę ponit Old. in cons. 94. inci. Eleganter circa
negotium, vbi decidit pro nepote. idem tenet Bal. in l. liberti. in
7. col. C. de ope. liber. Pet. de Anch. in c. licet. de voto. & in cõsi.
82. inci. dicta facti narratio. & idem consuluit Pau. de Cast. cõs.
158. incip. in præsenti causa. prout ipse refert in Auth. post fra-
tres. la j. j̃. de legi. hær. idem tenent Cyn. in l. imperialis. C. de se-
cun. nup. & Pan. in consi. 86. inci. in præsenti. q. in 1. vol. per vnã
nouam considerationem, per quam reprobat rationem Bald.
in d. Auth. post fratres. & refert Io. Ber. aduocatus consistoria-
lis in suo repertorio in ver. nepos Regis. vnum, quod dicit esse
communiter incognitum, sed se audiuisse à d. Io. Fran. ex audi
torib. Rotæ, se in annalib. legisse, ꝙ Otho Imperator. s̃. Rhenũ
apud Threuerim existẽs cum Baronibus, dum hæc quæstio de
facto accidisset inter patruum, & nepotem, voluit eam decidi
iudicio gladiatorio, & ꝙ vix nepos vicit, quod cùm æstimaret
iudicio Dei processisse, ordinatum fuit, vt abinde in antea ne-
pos succederet. Contrariam opi. pro patruo, & sic secundoge-
nito tenet Bar. per vnam nouam rationem in d. Auth. post fra-
tres. tenet And. de Iser. in c. j. de natura successionis feudi. & in
c. j. §. præterea. 2. col. de prohi. feu. alie. per Frid. & in c. j. de suc.
feu. & in c. j. de eo qui sibi & hære. suis. Imo. & Gemi. in c. gran-
di. de sup. neg. præl. in 6. Cu. in l. cum ita. § fin. ff. de le. 2. Fran. de
Are. vbi bene examinat, in cons. 163. incip. diligenter & maturè
discussis. Alex. in cons. 54. in 3. vol. incip. Ponderatis verbi testa-
menti. in 3. col. & duab. seq. vbi dicit ꝙ semper sequutus est istã
opin. & pro patruo melioribus rationibus probatam, & magis
* cõmunem, & ita pronunciauit Papa Bonifacius pro Rege Ro
ber. contra Regem Vng. licèt Bal. in d. l. liberti. dicat, ꝙ Papa in
hoc fuit partialis, & ꝙ ita iudicauit propter summam sapien-
tiã Regis Roberti, & quòd ipse Rex Rober. videns pro se inde-
bitè pronunciatum, studuit transferre regnũ in Regem Vnga-
rię, & ꝙ ipse Rex Rober. dum similis causa sibi fuisset commis-
sa in ciui. Auinionensi, iudicauit pro nepote contra patruum:
prout etiam refert Paul. hic, putaui semper esse dubiũ, & ideo
Bal. in l. cum antiquiorib. j̃. de iure delib. arguit & non decidit.
¶ Glo. in ver. substantiæ. diuiditur in tres. In j. declarat tex. In 2.
opponit vno modo & non soluit. In 3. ponit alio modo. Secun
da ibi, hæc tamen iniuria. Tertia ibi, sed hodie iure Auth. ¶ In
2. parte dum alleg. l. non putauit. §. fi. est corrupta, & debuit al-
legare. l. filium. in fi. ff. de bo. poss. contratab. vbi filius emancipa
tus præteritus si contratabulat, tenetur præstare legata coniun-
ctis personis, filius autem in potestate exhæredatus quærelans
testamentum, nemini legata præstat. l. Papinianus. §. fi. de inof.
test. ergo non debet dici vitium, ꝙ exhæredatus sit melioris cõ-
ditionis præterito, contra tex. nostrũ, non respondet Bar. tñ di-
cit fatendo ꝙ est vitium, & ꝙ hoc corrigitur per auth. ex causa.
j̃. eo. & dicetur ibi, vbi nihil dicit. Cy. sentit sol. sed non explicat.
Aliter dicunt Ful. & Alex. ego planius respondeo, quòd iste
tex. considerauit quo ad quartam debitam, in qua exhæreda-
tus non debet esse melioris conditionis quàm præteritus, licèt
forte in alijs sic. & tũc arg. nihil obst. ¶ In 3. par. gl. quia gl. nõ re-
spondet huic 2. opp. vbi filia exhæredata propter legatum sibi
factum est melioris conditionis etiam quàm filius institu. dic
quòd obiectum non valet, quia data paritate nihil obstat. nam
pręsupponit filio instituto ita factum esse legatum sicut exhæ-
redato. argumentum gloss. non obst. Aduerte tamen dum gl.
dubitat, an legatum factum ipsimet filio exhæredato susti-
* neatur per Auth. ex causa. j̃. eo. *& communiter tenetur* quòd non,
quia qui impugnat testamentum, redditur indignus relictorũ
in eo. l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. & l. post lega-
tum. ff. de his quib. vt ind. facit. l. filiũ. §. omnib. ff. de leg. præst.
* & ita tenent Ang. Ful. *& magis communiter alij*. & Bar. in d. Auth.
ex causa. in antepen. col. vbi dicam, licèt Pau. hic contrarium
dicat, vt ibi dicam.

ADDITIO.

a ¶ Possunt. Adde glo. in §. exhæredatos. in Auth. de hære. & fal. gl. in Auth. vt cũ de app. cog. in §. aliud quoque, Ioan. And. in add. Specu. titu. de instrum. edi. in §. nunc autem. versi. si autem.

SVMMARIVM.

1 *Parentes possunt exhæredare filios ex quatuordecim causis. limita vt infra num. 10.*

2 *Pater in testamento maledicendo filium etiam ex causa sufficienti ad exhæredationem, non dicitur eum exhæredare.*

3 *Pater potest per pactum remittere causam ingratitudinis commissam, ex qua non poterit filius amplius exhæredari & nu. 13.*

4 *Per ingreßum religionis non tollitur causa ingratitudinis, propter quã potest filius à patre exhæredari.*

5 *Causa ingratitudinis an tollatur per superuenientem furorem.*

6 *An valeat exhæredatio expressa aliqua causa æquè graui seu grauiori illis: xiiij. propter quas filius potest exhæredari.*

7 *Etiam in identitate rationis non est licita extensio, propter taxatiuam in l. positam.*

8 *De iure Digestorum & C. si filius contrahebat turpes nuptias contra voluntatem patris, poterat pater ex hac causa eum exhæredare. & nume. 9.*

11 *Si pater expressit in testa. plures causas, quarum aliquæ sunt veræ, aliæ non, sufficit vnam eße veram.*

12 *Quando pater exhæredat filiũ licèt debeat inserere causam legitimã, nõ tamen tenetur inserere. locum & tempus commissæ ingratitudinis, licèt hæres teneatur locum & tempus probare.*

14 *Si pater in testamento exhæredauit filium ex iusta causa, deinde filius se reconciliauerit cum patre, ex hoc ipsa exhæredatio intelligitur adempta.*

AVTHENTICA.

NOn licet. Ista auth. venit correctiuè ad l.
C. in quantum in l. C. dicebatur,
quòd filius sine causa potest exhæredari, patet, quia
posthumus poterat exhæredari, & tamen non po-
terat causam ingratitudinis committere, hodie est correctum
per istam Auth. per quam filius non potest sine causa exhære-
1 dari, vel præteriri cum alijs, vt in tex. † No. ꝙ parẽtes possunt [a]
a exhæredare filios ex 14. causis, de quib. in §. aliud quoque. vers.
causas. in Auth. vt cùm de app. cog. gl. in c. quintauallis. de iu-
reiu. ècontra autem descendentes vt filij possunt exhæredare
ascendentes ex 6. causis. vt in d. tex. transuersales autem solùm
ex trib. possunt exhæredari. vt dicit tex. in §. ingratitudinem. in
Auth. de nup. in antepen. col. & si dicatur, quæ sit ratio diuersi.
quare filij ex pluribus causis possunt exhæredari quàm ascen-
dentes, dicunt Cy. Alb. & Ful. ꝙ ratio est, quia vbi maior cadit
affectio, ibi maiór ingratitudo, & iniuria. ergo cùm parentes
magis afficiatur à filijs quàm econtra, certè maiores causas in-
2 gratitudinis filij possunt committere. ¶ † Not. tamen diligen-
b ter, quòd pater in testamento maledicẽdo filium etiã [b] ex cau
sa sufficienti ad exhæredationem, puta si dicat maledico filiũ,
quia me verberauit, per hoc non dicitur exhæredare. sicut
nec benedicendo dicitur eum instituere, quia verba dignatio-
nis vel indignationis non disponunt illud, quod sonant, licèt in
veteri testamẽto contrarium esset, quia maledictio patris euer
tebat domum filiorum. ita sin. Bald. in proœ. Decre. in vlt. col.
uerum est, ꝙ si pater in testamento aliquid relinquat pro sua
benedictione, est perinde ac si diceret pro sua institutione. ita
Alex. in l. nam quòd. §. non omnis. in 4. colum. ff. ad Tre. & in
cons. 70. in 2. volum. inci. Viso cons. aliàs per me reddito. & c. in
3. col. & seq. & dixi in Auth. nouissi. s̃. de inoffi. testa. ¶ Item dili-
genter aduerte ad aliud, quod videtur mirabile in practica, ꝙ
si filius commiserit causam ingratitudinis contra patrem, per
quam possit exhæredari, si pęnitentiam viuo patre agat, vel an-
te conditum testamentum, non potest ex illa causa exhæreda-
ri à patre. Istud probatur per simile. nam si filia peccauerit in
corpus suum, est iusta causa, per quam potest eam pater priua
re dote & negare alimenta, secũdum Spec. in tit. qui fi. sint leg.
ver. sed quid si filia tua. Bal. in l. fi. C. de do. promi. tamen si filia
agat pęnitentiam, non potest amplius priuari dote, vel alimẽ-
tis. ita Spe. in loco alle. ver. quid si ipsa pœnitet. Doc. in d. c. quin
tauallis. vbi inter alios. d. Ant. in 3. col. de iureiu. Bal. in l. si filiã. ꝑ
illũ tex. s̃. de inof. test. Facit l. Imperialis. s̃. de nup. & tex. in c. fer-
rum. 50. dist. & hoc in terminis, ꝙ filius qui pœnitentiã egit vi-
uo patre, vel ante conditũ testamẽtum non possit ex illa causa
exhæredari, tenet sing. Alex. in l. j. in 17. col. ff. so. ma. ¶ † Item &
tertiò aduerte, ꝙ pater põt per pactum remittere causam in-
gtat.

ADDITIONES.

a ¶ Possunt. Adde gl. in §. exhæredatos. in Auth. de hære. & fal. glos. in Auth. vt cum de app. cog. in §. aliud quoque. Io. And. in add. Specu. titu. de instru. edi. in §. nunc autem. versi. si autem.

b ¶ Filium. Adde quid dicendum est de Papa, an maledicendo excommunicet. vide Bal. in proœ. Grego. in fin. 12. col. vbi concludit quòd non.

gratitudinis commiſſam,& ex ea non poteſt filius amplius ex-
hæredari,ſecundum Ang.& Paul.in l.fin.ſ. de pac.& colligitur
4 ex doc. Bart.ibi in 2.colum.circa fi. ¶ † Item,& quartò aduer-
a te,ꝙ ſi filius commiſit[a] cauſam ingratitudinis, per quam po-
teſt à patre exhæredari,deinde ingrediatur monaſterium,non
abſoluitur ab illa cauſa ingratitudinis. gloſſ.eſt not. in Auth.de
mon.in prin.in verbo maculam.ponũt Cy.& Bal in l. Deo no-
bis.ſ.de epiſc.& cle.licèt per ingreſſum monaſterij filius natu-
b ralis[b] tantum legitimetur,vt dicit ſing. Gul. in l. j. ſ. de ſacroſ.
eccle.vbi refert & ſequitur Bald.in 5. col.ad ſimilitudinem eo-
rum,qui olim dabantur curiæ.vt eſt gl.inſt.de hære.quæ ab in-
5 teſt. in §. quib. in verbo curijs. ¶ † An autem per furorem ſu-
peruenientem tollatur cauſa ingratitudinis commiſſa, ponit
Bart.in l.ex facto.ver.7.requiritur.ff.de vulg.& pupil. tetigi in l.
6 furioſum.ſ. qui teſt.fac poſ. ¶ † Iuxta prædicta,& hanc Auth.
occurrit pulchrum dubium,quid ſi pater in teſtamento exhæ-
c redet filium expreſſa vna cauſa,[c] quæ non ſit de illis. 14.ſed ſit
æque grauis, vel grauior, an exhæredatio valeret, puta quia fi-
lius fuit rebellis, vel proditor patriæ, quo caſu licet patri eum
occidere.l.minimè.ff.de reli.tangit Gul. hic,& tenet ꝙ poſſit.&
ſic tenet ꝙ ad illas 14.cauſas,de quib.in d. ver. cauſas. licèt ad-
dere ſimiles,vel grauiores. mouetur per tex. optimum in c.j.§.
porrò. vſq; ad.§.pe.in tit.q̃ fuit. prima cã benefi.amit. maximè
in §.ſed quia natura nouas.& ibi Bal.multum notat illum tex.
ꝙ etiam in materia pœnali licèt odioſa licita eſt extenſio ex
ſimili, vel maiori cauſa.Quod cõfirma ex eo,ꝙ ęquiparat Bal.
in l.ſolo.C.de lib.cau.vbi æquiparat,ꝙ ex quib.cauſis filius põt
exhæredari,ex eiſdem poteſt vaſſallus feudo priuari.Facit glo.
ſolennis in l.fi.in ver.voluerit.C.de reuoc. dona.q̃ ſequitur Cy.
& Sal.ibi reputat ſing.nec melius poteſt ad hoc alle. nam licet
tex.ibi in materia pœnali taxatiuè dicat, ex his tantummodo
cauſis poſſe donationem reuocari,tamen gl.extendit ad alium
caſum ſimilem,vnde licet tex.in d.c. aliud quoque.velit ex 14.
cauſis tantum exhæredari, poterit tamen ex alia ſimili. iſtam
opin.tenet Nic.de Neap.in d.c.j. §.prædictis. qui ſequitur.d.§.
porro.idem ſequitur ibi Alua. col. 2.referens genitorem ſuum
in repe.Auth.ex cauſa.j̃.co.idem tenere, & idem tenet Ang.in
l.lex Cornelia.in prin.ff.de iniu.per illum tex.in verſi.proprior.
per quem probatur,ꝙ illud, quòd dicitur in remotioribus, in-
telligitur.l.ſtatuere in proximiorib.& per hoc dicit,ꝙ aliqui di-
cunt,ꝙ filius poteſt exhæredari ex cauſa duriori,quàm ſint illę
14. expreſſæ. idem videtur tenere Alex. in l. ſi quis id, quòd. in
prin.in 6.col.ff.de iur.om.iud.per id ꝙ ibi colligit Bal.ex glo.1.
ꝙ in pœnalib. licita eſt extenſio. & dicit, ꝙ iſta eſt cauſa ſatis
ponderoſa,in qua conſuluit,& ita conſuluit Alex. pro iſta par-
te in conſi.23.in 2.vol.incip.ſuper themate, & præſcriptis.in 4.
col.& ſeq. *& iſta eſt vera,& communis ſententia.* Cõtrarium tenet
Alex.hic, per tex.in d. §. aliud quoque. vbi non poſſet eſſe text.
clarior ad propoſitum, dum dicit præter ipſas nulli liceat ex
alia.l.ingratitudinis cauſas opponere, niſi quæ huius conſtitu-
tionis ſerie.& pondera dum tex.dicit ex aliqua alia lege.Secun-
dò,quia tex.ille eſt correctorius,vt dicunt Cyn.Alb.Sal.Pau.&
d Alex.hic, ſed in correctorijs[d] etiam ex maioritate rationis nõ
eſt licita extenſio, ſecundum *communem ſententiam*, de qua in
Auth. quas actio.ſ. de ſacroſ.eccl. & per hæc patet non obſt. ſ.
adducta contra.quia d.§.aliud.& iſti tex.loquuntur non ſolum
in materia pœnali,ſed etiam correctoria, ideo licèt aliàs licita
ſit extenſio in pœnalib.d.iuribus,iſtud tamen non eſt in corre-
ctorijs,&.per hoc patet non obſt.gl.in d.l.fi.nec in d.§. porrò.di
cit tamen Alex. ꝙ conſulendo & iudicando non eſt receden.
à præceden.opi.quæ neminem contradicentem habet. Addo,
ꝙ Mar.Lau.in l.j.§.fi.ff.de iuſt.& iu.formans q. in filio prodito-
re patriæ,an propter hanc cauſam poſſit exhæredari,dicit vide
ri,ꝙ ſic,quia filius offendit patrem & patriam, tamen tenet ɔ̃-
rium,& ſic ɔ̃ primam opi.per d.§.aliud quoque.vbi non eſt in
ſerta illa cauſa inter illas 14.nec ſm eum recedendum eſt à for
ma.l.maximè cũ ſit odioſa. & fortius,quia illæ cauſæ, ꝑꝑ quas
pater poteſt exhæredare filium principaliter & immediatè cõ
mittuntur ɔ̃ patrem, ſed qñ quis eſt proditor patriæ, non ſic
principaliter & immediatè patrem offendit, quid tenendum?
paſſus eſt diſputabilis,& pro parte ɔ̃ communem, ꝙ filius nõ
poſſit exhæredari ex iſta cauſa proditionis patriæ vel ſimili, vr̃
ſtringere,quia licet in correctorijs licita ſit extenſio ex identita
te rationis,qñ ratio eſt expreſſa in l.corrigente, quia non dr̃ ex-
tenſio,ſed eſt lex,quæ loquitur,vt dixi in Auth.quas actio. ſ.de
ſacroſ.Eccleſ.tñ qñ conſtitutio eſt correctoria,& pœnalis,vt in
propoſito,tunc ẽt ſi ratio eſſet expreſſa, nõ eſſet licita extenſio
ex identitate illius rationis expreſſæ.gl. eſt ſing.in cle. vt hi, qui.
in verbo diſtributionum.de æta.& quali. quam ſic alleg. Lu.in
conſi. 119. incip. licèt magna apud me fuerit dubitatio. ſm d.
Ant.in ca.fi.in j.& 12.fal.de conſue.ergo dato,ꝙ in illo.§.aliud,
eſſet expreſſa ratio, tñ attento, ꝙ illa deciſio eſt correctoria &
pœnalis,non poſſet extendi ex identitate rationis ſcriptæ,quan
tominus poterit extendi ſimpliciter,& hoc vr̃ ſtringere ɔ̃ com
7 munem.† Secũdò ad idem moueor,quia licèt in correctorijs
licita ſit extẽſio,qñ ratio eſt expreſſa in l.corrigẽte,vt dixi, iſtud
eſt verum, niſi.l.corrigens taxatiuè loquatur,quia etiam ex idẽ
titate rationis ſcriptæ propter taxatiuam nõ eſt licita extenſio.
ita ſing.Bal.in d.Auth.quas actio.poſt Gul.& Cyn.cum cõcor.
quas ibi poſui.ergo cùm d.§.aliud.loquatur per taxatiuam ſæ-
pè replicatam,ergo non eſt licita extenſio, quæ non permitte-
retur etiam ſi ratio eſſet expreſſa.& tenendo iſtam opi.nõ obſt.
d.§.porrò.ſuper quo Doct.magnum faciunt capitale, quia vl-
tra.ſ.dic.ſol.ille tex.nihil facit, quia vt ibi ſignant Iac. de Bel. &
Iac.Alua.tex.ibi bene arguit à priuatione legitimæ ad priuatio
nem feudi, quia iſto modo eſt arguere ab eo, ꝙ eſt grauius ad
minus graue, quia ſi filius põt priuari legitima, ꝙ eſt grauius,
cùm ſit naturaliter,& ciuiliter ei debita, multo fortius ex eiſdẽ
cauſis poteſt vaſſallus priuari feudo, ſed ècontra non licet ar-
guere,ꝙ ex cauſis,ex quib.vaſſallus poteſt priuari feudo,ex eiſ-
dem filius poſſit priuari legitima,nec valeret argumentum,q̃a
eſſet arguere à minori ad maius affirmatiuè,ꝙ non licet:prędi
ctis tñ non obſt. teneo primã opi. *quia communis eſt penes* Doct.
nec ɔ̃ eam aliquis tenet, niſi Mar. vbi ſ. qui nullam de Docto.
mentionem facit,& pro iſta opin. me multum vnum mouet,
in quo viſi ſunt Doct.errare. nam teneo, ꝙ d. §.aliud quoque.
& iſta Auth. licèt quo ad aliquid dicantur iura correctoria, tñ
quo ad cauſas exhæredationis vr̃ mihi, ꝙ ſint potius limitato-
ria,nam licèt olim etiam, qui non poterat committere cauſas
ingratitudinis,poſſet exhæredari,vt eſt poſthu. hodie tñ ſecus.
in hoc credo,ꝙ ſint iura correctoria, ſed dum enumerãtur 14.
e cauſæ,[e] ex quib. ſoli filij poſſunt exhæredari, credo, ꝙ in hoc
non ſint correctoria iura,ſed limitatoria.nam cùm in l.C. & ff.
variæ ponerent cauſæ exhæreda. certè per iſta iura cauſæ ſunt
reductæ ad 14.mihi vr̃,ꝙ quo ad 14.cauſas iura ſint tm̃ limita-
toria. probo per id, ꝙ in ſimili tenent Docto. in l. ſi conſtante.
in prin.ff.ſol.mat.vbi tex.dicit,ꝙ conſtante matri. dos non põt
repeti niſi ex cauſis ibi poſitis in tex.quærunt ibi Bart. & Doct.
an illa.l. ſi conſtante. ſit correctoria, an limitatoria, & conclu-
dunt,ꝙ eſt limitatoria,licèt ibi reſtringat cauſas. ita in propoſi-
to,& hoc funda.ſic ſtãte,ſuper quo tñ cogita;patet reſponſum
ad oĩa. ſ. dicta,quia licèt in correctorijs non ſit licita extenſio,
maximè,qñ eſt lex correctoria & pœnalis,vel taxatiuè loquẽs,
tñ in limitatorijs licita eſt extenſio,prout firmant Bar. & Doct.
in d.l.ſi conſtante.in 9.q.primæ patris prin.& eſt bo.tex. in c.cũ
dilecta.ver.nos igitur.vbi Pan. de confirmatione vtili vel inuti.
cum concor. Secundò me mouet pro communi ſentẽtia reg.
gl.ſing.in l.tale pactum.§.fi.cum cõcor.quas ibi dedi.ff.de pact.
nam ſi Imperator,qui fecit.d.§.aliud quoque.fuiſſet interroga-
tus de iſta cauſa, veriſimiliter idẽ ſtatuiſſet, ergo habetur ac ſi
eam expreſſiſſet,iuncto eo,ꝙ dicit tex.in d.c.j. §.j. verſi. ſed q̃a
natura.vbi dr̃,ꝙ nõ eſt poſſibile,ꝙ Legiſlator poſſit omnes cau
ſas cõplecti. ideo iudex debet de ſimilib. ad ſimiles cauſas pro-
cedere:tñ poſſes reſpondere, ꝙ imò Imperator non ſtatuiſſet
idem in hac cauſa, quia illa non immediatè, & principaliter
committitur ɔ̃ patrem,ſed ɔ̃ patriam, prout ſunt illæ 14. enu-
meratæ in d.§.aliud quoque.ɔclude ergo ex prædictis, ꝙ filius
poteſt hodiè exhæredari à patre ex iſta cauſa, q̃a fuit proditor
patriæ,& ex quacunq; grauiori, q̃ ſint illæ 14. enumeratæ in d.
§. cauſas. Caue tñ dum dixi, ꝙ per ingreſſum monaſterij non
purgant̃ cauſæ ingratitudinis ante ɔmiſſæ, nã in ɔ̃rium eſt tex.
in c.non licet.vbi gl.19.q.3.licèt gl.in d.Auth.de mona. in prin.
8 dicat,ꝙ ille tex.procedit de iure can.¶ † Iuxta prædictam ɔclu.
ſubijcio aliam nouã quæſtionem, clarũ eſt, ꝙ de iure fforum,
& C. ſi filius ɔ̃hat turpes nuptias ɔ̃ voluntatem patris,poterit
pater

ADDITIONES.

a ¶Commiſit.Adde tex.iuncta gl.mag.in c.fi.18.q.j.in gl.in verſi.quaſi ingratũ.
Bal.in l.Deo nob.col.6.C.de epi.& cle.Card.Zab.in cle.fi.de reg. in pen.col.
&vlt.q.Card.Alex.in c.cùm haberet.de eo,qui dux.in matr.quã pol.per adu.
* Iaſ.hic col.ſeq.verſi.caue. tex.in ca.non liceat.19.q.3. PANCIR.
b ¶Naturalis.Adde Lu.Ro.in l.neceſſarijs.ff.de acq.hær.idem Lud. Ro.in Auth.
ſimiliter.in 7.priuil.C.ad leg.falc.Barb.in c.quia nos.in 2.no.de teſta.
c ¶Expreſſa vna cauſa.An ex alijs quàm expreſſis liceat exhęredare.Bar.ſentit,
quòd non.conſi.20.factum.2. col.circa fi. vide Fel. in ca. Rodulphus. de re-
ſcrip.col.85.Fely.in c.paſtor.col.2.de reſcrip. PVRPV.
d ¶Correctorijs. Adde glo. in verſi.numerandi. in c.ſtatutum. de reſcrip.lib.6.
Anto.de But.in c.olim.de verb. ſigni,Alex. de Imo.in l.ſi conſtante.in prin.ff.
ſolut. matri.
e ¶Cauſæ. Adde 15.cauſam,in qua pater poteſt exhæredare filium.ſ.qñ eſt hæ-
reticus.ſecundum P.& Abb.antiquum in c.quintauallis.de iureiu.

pater exhæredare filium ex hac causa. l.3. §. si emancipatus. el
1.ff.de bon.pos.contra tabu. & dicuntur turpes, & odiosæ nu-
ptiæ, quando filius caperet in vxorem famulam suam, vel eius
filiam vel ancillam.l.humilem.C.de incest.nup. not. Bart.in l.si
rogatus.§.1.per illum tex.cum glo.ff.de manum.vin.l. si liber-
9 tam. vbi Bar. C.de nup. † An hodie possit pater exhæredare fi-
lium ex illa causa, ex quo non numeratur in d.§.causas. Imol.
in c.accedens.de procu.tener, ꝙ non, cùm posita non sit in d.§.
causas, & eum refert, & simpliciter sequitur Alex. ad aliud ta-
men propositum, in l.1.in 16.colum. ff.solu.matrimo. & idem
10 potes tenere in similibus causis.¶† Nunc limita reg. huius text.
quæ habet, ꝙ non licèt parentibus præterire vel exhæredare fi-
lios nisi expressa vna de 14.causis vel grauiori, limita procede-
re in exhæredatione facta mala mente animo priuandi filium
hæreditate, & sic in exhæredatione odiosa, secus in exhæreda-
tione facta bona mente ad prouisionem filij.l.multi non notę.
ff.de lib.& posth. & l.filijs matrem.C.de inoffi.test. & l. in fidei-
com.§.cum Pollidius.ff.de vsur.& l.si ita relictum. §. Pegasus.
de leg. 2.ita tenent Gul.& Alex.hic.Bar.Ang.& Imol.& alij in l.
cùm ex filio.in princ.per illum text. ff. de vulg.& pupil. Bald.in
Authen.ex causa.in 9.colum.versic.4. oppo. ꝙ exhæredatus.j.
eo.Ange.in d.l.multi non notæ. quicquid teneat Sal.hic. ¶Se-
a cundò limita [a] non procedere in exhæredatione, quæ fit volun
tate filij, vt quia pater dicit, exhæredo filium volentem, & con-
tentum exhæredari, vel quia filius scribat testamentum, in quo
sit exhæredatus.iuxta l.non putauit.§.si quis sua.ff.de bon.poss.
contra tab.quia omnes causæ, quæ ponuntur in d. §. causas. p
cedunt inuito filio.ita Gul.& Alex.hic, Bar. *& communiter alij* in
l.si quando. §.fin. s. de inoffic. testa.licèt glo.ibi latè disputans
contrarium teneat, sicut in simili dicit Cyn.in l. si pater. in vlt.
quæst.s.de insti.& substitu. quando filius instituitur sub condi-
tione potestatiua, & in defectum exhæredatur, valet exhæreda
tio sine causa, quia procedit voluntate filij. Intellige tamen,
quando filius consentit exhæredationi ante factum testamen-
tum, vel tempore testamenti, si autem pater exhæredasset filiũ
sine causa, quo casu testamentum non valet, vt hoc tex.licèt fi-
lius postea consentiret, nihil tamen operaretur eius consensus.
ita no.Ang.& Imol.in l.si quis posthumos. §.1. & ibi Alex.in fi.
simpliciter sequitur.ff.de lib.& posthu. ¶Tertiò mirabiliter li-
b mita istum tex.procedere solùm in filijs obtinentibus [b] primũ
locum, secus in nepotibus, & alijs, quia licèt secundum consi-
lium.l.Velleiæ debeant exhæredari, quia possent mortuo patre
subintrare primum locum, talis exhæredatio potest fieri sine
insertione causæ.ita Bald.in repe.l.pater filium.in 11. colu.ff.de
inoffi.test.dicens esse suum dictum, ꝙ Antiqui non viderunt.
idem tenet Bal.in repe.l.in suis.in 20.colu. ff.de lib.& posthu. &
in l.posthumorum.in fi.de iniust.rup.licèt de hoc dubitet in l.si
quis filium.s.de inoffi.test. & verè est multum dubitabile, & in
ꝯrium fortiter facit iste text. dum dicit, non liceat parenti ali-
quem ex liberis.¶Quartò limita istam reg.procedere in ascen
dentib.vel descendentib.secus in transuersalib.cùm text.solùm
dicat de parentib.ita tenent Gul.& Bar. in l.fratres.s.de inoffic.
test.& ibi Bal.in 5.q.& seq.& Saly.& Imol.in l. filio præterito.in
7.char.ff.de iniust.rup.& Alex.hic, licèt ꝯrium, & malè sentiat
Cyn.in Auth.ex causa.in 2.q.j.eo.in discursu.¶Quintò multũ
singulariter limita istã reg. non procedere in testatore volente
ingredi monasterium, vel cogitante de ingressu tempore quo
testatur, nam iste potest exhæredare, vel præterire filios, licèt
non inserat causam legitimam, tñ filij possunt petere legitimã
cõdictione ex l. istud est, ꝙ sing.vult Bar.in Auth.si qua mulier.
in 4.col.in prin.vbi dixi.s.de sacros.eccl.per §.primum.in versi.
quoquo modo.in Auth.de monach. Item si licèt militi tempo
ralis militiæ, quanto magis militi cęlestis, & sequuntur Bal.Ful.
& Pau.ibi, qui dicunt testatorem cogitasse de ingressu, quando
post paucos dies post testamentum est ingressus. idem ꝙ Bart.
tenet Panor.in c.in præsentia.in 15.col. de proba. verum est, ꝙ
decis.Bar.reprobat no.Ludo.Roma.in consi. 227.incip. opin.
hanc.& ante eum Sal.in d.Auth.si qua mulier.vbi etiam tenui
ego contra Bar.¶Sextò limita istum tex. nõ procedere in filia,
quæ prohibetur per statutum succedere ab intest.patri, existen
tib.masculis, quia si exhæredet, vel prætereatur sine causa, valet
testamentum, quia si patrem intestatum faceret, omnino non
succedit.secundum Bald. in l. posthumus. §.si quis ex his. ff.de
inoffi.test.vbi dicit ita consuluisse.sequitur Lud.Rom.in cons.
13.inci.idem videtur mihi de iure concludendum. Pau.in Au-
then.ex causa.in 9.col.j.eo.faciunt, quæ not.Bart.in l.fi.§.1.ff.ad
c Tertul.¶Septimò limita, & attende, ꝙ pater non potest [c] exhę
redare filium, nisi expressa vna ex 14.causis, vel duriori, verum
est quo ad hoc, vt valeat testamentum, quia si sit facta exhære-
datio sine causa, testamentum non valet quo ad exhæredatio-
nem, tamen si probatur per hæredem, ꝙ filius commisit cau-
sam ingratitudinis, p quam potuit exhęredari, licèt pater eam
non expresserit in testamento, tamen ea probata filius repelli-
tur, vt non possit etiam ab intestato succedere, ita sing. Ang in
§.ingratitudinem.in 1.no.in Auth.de nup. per illum tex.secun-
dum primum intellectum gl.ibi, & ideo dicit ipse, ꝙ aduoca-
tus hęredis scripti debet esse cautus, vt semper probet causam
ingratitudinis filij, licèt in testamento non sit expressa, quia ea
probata repelletur filius ab intestato, pro qua limitatione
faciunt quæ dicam in Auth.ex causa, vbi tenebo, ꝙ si filius sit
pręteritus cum insertione causæ, licèt testamentum sit nullum
quo ad institutionem, tamen si causa probatur per scriptum
hęredem, repellitur filius.¶Octauò not. limita in patre præte-
reunte filium bannitum in ære, & in persona, quia cùm talis
filius habeatur pro mortuo, testamentum valet, licèt talis filius
sit præteritus, nec fiscus potest rumpere, secundum Bald. in l.si
11 qua pœna.ff.de his, qui sunt sui. ¶† Adde etiam, ꝙ si pater in
testamento expressit plures causas, quarum aliquæ sunt veræ,
aliæ non, sufficit vnam esse veram, ita Bald.hic per l. auxilium.
in fi.ff.de mino.& §.qui autem.insti. de excus. tuto. sed debuit
alleg. text. in §. siue igitur omnes, & in §.si tales.in Authen. vt
cum de appel.cogn.facit dictum sing.Innocen.in c. in præsen-
tia.de renun.ꝙ sententia lata expressa duplici causa, si vna sit
vera, alia falsa, valet sententia ex cã vera, ꝙ dictum refert pro
singu.Imol.in mille locis, in l.si is ad quem.ff.de acq uir.hęre.in
l.si plagij.ff.de verbor.oblig.& alibi sæpè, sed idem dicit Bald.in
12 l.2.§.ignominiæ ff.de infa. ¶† Adde etiam, quòd quando pa-
d ter exhęredat [d] filium, licèt debeat inserere causam legitimam,
vt hoc tex.non tamen tenetur inserere locum, & tempus com
missæ ingratitudinis, tamen hæres tenetur probare locum, &
tempus.l.item exigit. ff. de dolo. l. prætor edixit. ff. de iniur.ita
Bald.in cons.incip.proposito, quòd Zacharellus.quod refert, &
simpliciter sequitur Alexan.hic, & in cons.203.2.volum. incip.
13 super thema.& dubijs sup. scriptis. in penul. colum. ¶† Adde
etiam dum s.dixi, quòd pater per pactum potest remittere fi-
lio causam ingratitudinis commissam.Item quòd etiam filius
si viuo patre, vel ante testamentum pœnitentiam egerit, non
14 potest ex illa causa exhæredari. † Adde, quòd si pater in testa-
mento exhæredauit filium ex iusta causa, deinde filius se recon
ciliauerit cum patre, hoc ipso exhæredatio intelligitur adem-
pta.ita not.Barto.in l.3.§.non solùm.ante fin. ff.de adi.leg.per il
lum tex.iuncta.l.ꝙ si iterum.quæ omnia no.bene & diligenter.
Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶Limita.Adde, quòd præteritio de consen.filij facta non valet, teste eodem Ias.in l.posthumo.col.8.s.de bon.pos.contra tabu. BELLAC.

b ¶In filijs obtinentibus.Adde in contrarium Io.Fab.in §.posthumorum.versi. sed quo ad exhæredationẽ.insti.de exhæred. lib.idem ꝙ hic tenet in l. si quis filium.col.3.vers.2.& fortius.j.de inoffi. test. vide melius Ange. de Perig. in repet.l.in suis.col.35.vers.non obst.7.arg. PVRPV.

c ¶Pater non potest.Adde Iaso.in l.cùm mota. 5.colu. s. de transa. contra vide Alex.hic, & Cors.in Auth.ex causa. PVRPV.

d ¶Exhæredat.Adde Doct.in c.præsentium.de test.lib. 6. & in c. pia.de excep. eod.lib.

SVMMARIVM.

1 *An hæc Auth.habeat locum in præteritione paterna.*
2 *An l.nostra habeat locum in præteritione posthumi.*
3 *An l.nostra, quę habet locum in præteritione filij tam nati quàm posthumi, procedat etiam in præteritione facta à patre ignorante.*
4 *Auth.nostra non habet locum quo ad conseruationem legatorum, quando filius siue natus, siue posthumus est ignoranter præteritus, quod amplia, vt inf.nu.5.& limita eam sex modis, vt infra nu.6.*
7 *An Auth.nostra habeat locum in filio emancipato præterito, & nu.8.*
9 *Multæ sunt species institutionum.*
10 *An substitutiones sustineantur per hanc Auth.*
11 *An fideicom.vniuersale sustineatur per hanc Authen.*
12 *An dandum causa conditionis implendæ sit soluendum hæredi instituto, cuius institutio rumpitur, an filio, qui propter præteritionem institutum excludit.*
13 *An institutio coniunctæ personæ conseruetur, quando præteritus est emãcipatus.*
14 *Sub appellatione cætera, quid veniat.*
15 *Legatum relictum filio præterito, vel exhæredato infringenti testa. non sustinetur per hanc Authen.*
16 *Legata, & alia disposita in test.hodie sustinentur per hanc Authen.non obstante, ꝙ filius sit præteritus, vel exhæredatus.fallit tamen in multis casibus, vt infra per totum.*
17 *Verbum irritum, importat ipso iure.*
18 *An hodie correcti sint tituli de inoffi.test.*
19 *Testa.filijfam.conditum in castrensibus, vel quasi non subiacet hodie*

querelæ, ſed an ſi ſit miles, & prætereat patrem cum cauſa, competat patri ius dicendi nullum.

20 *Qua actione petantur legata conſeruata per hanc Auth. & nu. 21.*

22 *An filius præteritus, vel exhæredatus, qui ab inteſt. ſuccedit, intelligatur grauatus ad fideicom. retentis duobus quartis, virtute clauſulæ codicillaris poſitæ per patrem in teſtamento.*

23 *Clauſula codicillaris habet vim fideicom. vniuerſalis.*

24 *An clauſula codicillaris operetur fideicom. quando poſthumus eſt ignoranter præteritus à patre, qui poſteà eſt natus, vt virtute dictæ clauſulæ ſit obligatus reſtituere hæreditatem per fideicom. & nu. 25.*

AVTHENTICA.

EX cauſa. Famoſa, & repetibilis eſt, & eſt materia intricata, in qua Doct. æquiuocant, & venit ad l. C. correctiuè. dum dicebatur in l. maximum vitium, ꝙ filia præterita tenebatur præſtare legata vſque ad dodrantem. ſed filia exhæredata non, prout etiam habetur in l. cum duobus. ſ̃. de inoffi. teſta. per iſtam Authen. corriguntur illi text. cum ſimil. & ſtatuitur generaliter, quòd legata omnibus præſtentur, & omnia in teſtamento diſpoſita valent, licèt filius ſit præteri. vel exhæredatus, & hac ratione Irne. bene poſuit hanc Authē. ſuper hac l. licèt Fulgo. hic, & in Authen. non licèt. ſ̃. eo. arguat Irne. & dicat, ꝙ malè poſuit hic iſtam Authen. ꝙ melius ſtaret in titu. ſ̃. de inoffic. teſta. maximè ſuper d. l. cùm duobus. & malè, quia cùm ille titu. ſolùm loquatur de filijs exhæredatis, & Authen. loquatur etiam de præteritis, ideo melius hic ſita eſt. ¶ Præmittit ad euidentiam Bald. hic multa, quæ per te vide. Inter alia illud præmitte, quod nedum iure ſſorum, ſed etiam. C. inſtitutio hæredis cenſebatur caput, & fundamentum teſtamenti. §. ante hæredis. inſtit. de leg. hinc eſt, quòd non adita hæred. per inſtitutum hæredem, omnia legata, & diſpoſita in teſtamento corruebant. l. ſi nemo. ff. de teſta. tutel. & ff. de regul. iur. l. ſi nemo, quia deficiente fundamento,[a] omnia neceſſario corruebant: hinc eueniebat, quòd ſi filius erat præteritus vel exhæredatus indebitè, quo caſu annullabatur inſtitutio hæredis ſcripti, per conſequens omnia legata, & diſpoſita in teſtamento corruebant. l. 1. j̃. de codicil. & l. Papinianus. §. fin. ff. de inoffic. teſta. Iſtud conſiderans Iuſtinianus auctor huius Authen. ſeu in corpore vnde ſumitur, videns quòd quando filius in poteſtate erat præteritus, vel exhæredatus in teſtamento patris ſine cauſa, filio ſolùm fiebat iniuria quo ad inſtitutionem, quia ſi filius fuiſſet inſtitutus, non potuiſſet conqueri de patre; ideo ſcripta ratione ſtatuit, quando quòd filius in poteſtate eſt præteritus vel exhęredatus ſine cauſa, quòd teſtamentum ſolùm rumpatur quo ad inſtitutionem, & ſic in illo ſolo in quo facta eſt iniuria filio, per conſequens omnia legata, & alia diſpoſita in teſtamento valent, & ſuſtinentur, quia etiam ſi filius fuiſſet inſtitutus, talia legata, & alia diſpoſita fieri potuiſſent. & iſta eſt viua ratio huius tex. ex qua ſequitur, quòd ſi teſtamentum vitiatur ex alia cauſa, ſubſtitutio annullatur ex alia cauſa, puta propter errorem teſtatoris, tunc omnia diſpoſita in teſtamento annullantur. l. eam quam. j̃. de fideicom. ſecundum Bald. & Paul. hic. verum eſt, quòd Barto. hic in 8. colum. ad fin. aſſignat aliam rationem ad hanc Authen. quæ non eſt bona. hoc expedito venio ad Authen. ipſam, quæ licèt breuiſſima ſit in ſe, diuide tamen eam in tres. In prima ponitur dictum. In ſecunda eius modificatio. In tertia ex modificatione ponitur limitatio. Secūda ibi, quantum ad inſtitutiones. Tertia ibi, cætera namque firma permanent. & figura caſum in nube, vt faciunt Cyn. & Albe. hic. ¶ In text. ibi, ex cauſa. glo. 1. & 2. intellexerunt, quod dictio ex cauſa,[b] importet, quòd præteritio, vel exhæredatio debet fieri cum cauſa, & cauſa omiſſa teſtamentum ſit irritum ipſo iure, ſed dic melius, quòd dictio ex cauſa, capitur pro dictione propter, acſi diceret propter præteritionem, vel exhærę. filij, &c. & ſic ponitur intranſitiuè, ſicut in l. 1. ſ̃. de condi. indebi. & ita Barto. hic in 5. colum. in princip. Paul. & Alexan. circa princip. ¶ Ego ſic procedam, iuxta ordinem ſingulorum verborum text. expediam totum apparatum Barto. & Docto. exceptis his, quæ tanguntur in glo. Expediui dictionem ex cauſa. ſequitur in text. præteritionis. ſuper iſto verſicu. præteritionis. examinanda ſunt quatuor dubia prin. diſputabili[a] & neceſſaria ad intellectum text. quæ Barto. expedit per quatuor oppo.

1 † Primò habemus videre, an iſta Authen. etiam habeat locum in præteritione materna. Secundò, an iſta Authen. quæ loquitur in præteritione vel exhæredatione filij nati, habeat locum in præteritione, vel exhæredatione poſthumi. Tertiò, an iſta Authen. habeat locum in præteritione ignoranter facta à patre, qui ignorabat ſe habere filium. Quarto, an iſta Authen. habeat locum in præteritione filij emancip. ¶ Redeo ad primum, pro cuius introductione ſcias, quòd iſta Authen. ſine dubio habet locum in præteritione matris, vel lineæ maternæ, cuius præteritio habetur pro exhæredatione. §. mater. inſti. de exhæred. lib. ſed dubium eſt, an iſta Authen. habeat locum in præteritione patris, vel lineæ paternæ facta de filio in poteſtate, quia talis præteritio non habetur pro exhæredatione, ſed annullat teſtamentum ipſo iure. dubium facit. l. filio præterito. ff. de iniuſt. rup. quæ dicit, quòd ſi filius in poteſtate ſit præteritus, teſtamētum ipſo iure eſt nullum, & omnia legata corruunt. ſi ergo diceremus, quòd iſta Authen. habet locum in præteritione patris, ſequitur, quòd illa l. ſit correcta, & glo. in §. aliud quoque. in Authen. vt cùm de appel. cogn. & Antiqui quos refert Bart. hic tenent, quòd iſta Authen. ſolùm debeat intelligi de præteritione matris, vel lineæ maternæ, quia cùm iſta Authen. ſit inducta fauore filiorum. d. §. ſi autem hæc obſeruata. in verſi. ne liberi falſis accuſationibus in corpore huius Auth. certè ſi intelligimus, quòd loquitur etiam in filijs præteritis, eſſet in eorum dānum, quia quando filius in poteſtate eſt præteritus, teſtamentum eſt ipſo iure nullum, & nemini tenetur legata præſtare. Item quia text. ibi ſolùm dicit exhæredatis, de præteritis verbum nullum. *Breuiter communis ſententia eſt*, quòd iſta Authen. habet locum generaliter non ſolùm in pręteritione matris, vel eius linea, ſed etiam in præteritione paterna facta de filio in poteſtate, & iſtam tenent glo. hic alleg. per Barto. per aliqua vt per Barto. hic, præcipuè ponderantem text. in d. §. ſi autem hęc obſeruata. per eius rationem, & in verſic. circumſcriptionem, vt hic per eum. Iſtam conclu. limitat in effectu Barto. per verba multa, vt ꝑcedat in præteritione facta ſcienter à patre, q ſciebat ſe habere filium; quæ largè dicitur exhæredatio, & hoc dicit comprehendi in d. §. ſi autem hæc obſeruata. in verbo exhęredatus. nam ſub verbo exhæredatus, dicit Barto. compręhendi præteritionem factam à ſciente, quæ largè dicitur exhæredatio. pro cuius intelligentia dicit Barto. per verba diffuſa, quòd exhæredatio dicitur tribus modis, quod tu clarius, & breuius ſic explica: quædam eſt exhæredatio propriè, & ſtrictè, quando ex verbis, & ex mente filius exhæredatur, vt quando pater dicit, exhæredo talem filium meum; quædam eſt exhæredatio largè, quæ fit non ex verbis, ſed ex mente teſtatoris, quando pater non expreſsè exhæredat, ſed ſciens ſe habere filium eum præterit, certè ex mente teſtatoris eſt exhæredatus. tex. eſt in l. ſi patronus. in princip. la. 2. in verb. ſilentio exhæredauerit. ff. de bon. quæ lib. quædam eſt exhæredatio largiſſimè, quando nec ex verbis, nec ex mente patris filius exhęredatur in effectu, tamen reperitur priuatus, vt eſt quando pater ignorat ſe habere filium, & ideo eum in teſtamento præterit, iſte filius non eſt exhæredatus verbis, nec ex mente patris, ex quo pater eū ignorat, & ſic non dicitur exhæredatus propriè primò modo, nec largè, & ſic ſecundo modo, tamen largiſſimè dicitur exhæredatus. l. ſi inſtitura. §. fin. cum l. ſequen. ff. de inoffic. teſta. & in hoc tertio caſu non habet locum iſta Auth. & ad iſtam triplicem exhæredationem adde latius per Bal. in repe. l. in ſuis. in 13. colum. & quatuor ſeq. ff. de lib. & poſthu. & text. in l. ſi ita ſcriptū. §. fin. & ibi Alex. in 3. not. ad hoc not. ff. de lib. & poſthu. & text. in l. ex facto. in princip. & ibi Imol. & dom. Alexan. in vlt. no. ad hoc not. ff. de vulg. & pupil. Item adde, quòd filius inſtitutus in teſtamento patris aliquando in effectu cenſetur exhæredatus, & ſibi competit quærela. tex. eſt in l. Papinianus. §. quarta autē, & ibi Bald. in 3. not. ff. de inoffic. teſta. quando inſtitutio erat ita grauata, quod habebatur pro exhæredatione. Facit, quod not. in l. qui volebat. ff. de hæred. inſtit. Fulg. hic in 4. colum. & ſeq. dicit, quòd iſte paſſus egeret deci. Imperatoris, & quòd dum aliàs eſſet in ciuitate Conſtantiæ, dum aliàs ibi concilium celebraretur per Papam, deliberauit hoc proponere, vt decideret, ſed tempus non habuit ad hoc, vt dicit, poſtea dicit, quòd iſta fuit ſemper ſua ſententia, quòd iſta Authen. habet locum in præteritione paterna, & dicit, quòd putat iſtam opi. ita eſſe veram, ſicut Deus eſt in cœlis, per aliqua leuia; per quæ eandem opi. tenet Cum. in repe. l. filio ꝑterito in 3. col. & ſeq. ff. de iniuſt. rup. ad quæ rn̄det Alex. in Auth. non licèt. ſ̃. eo. fortius fundm̄ eſt, cui Alex. non bene rn̄det, vt ipſe dicit, nam ponderat tex. in §. ſiue igitur. in Auth. vt cùm de appel. cogn. dū tex. dicit teſtm̄ ſuam habere firmitatē, quæ verba non pn̄t ꝯuenire, qn̄ filius in poteſtate

ADDITIONES.

a ¶ Deficiente fundamento. Adde c. cùm Paulus. 1. q. 1. c. fi. de presby. non bapt. glo. fin. in c. vbi ſana fides. 24. quæſt. 1. & ſunt verba originalia Apoſtoli primæ ad Cor. 3.

b ¶ Ex cauſa Adde Bar. in l. 1. in §. ex incendio. ff. de incen. rui. nau. Bal. in l. de pecoribus. C. de l. Aquil. Io. And. in c. auditis. de procu. Abb. in c. fi. de rerum permuta. Old. conſ. 94. incip. conſueuit dubitari.

potestate est præteritus cum causa, quia testamentum à principio est omni iure nullum, & nullam à princ. habet firmitatē. Sed aduerte, quia Fulg. equiuocat, nec intellexit articulum Bar. & Doct. & de eo trufat Pau. hic in 3. col. dicens, ꝙ locutus est sine intellectu, & eum etiam damnat Imol. in d. l. filio præterito. in 8. col. & seq. nam aduertendum est, ꝙ Docto. loquuntur, qñ filius in potestate est præteritus, & sine insertione causæ, quo casu nemo dubitat, ꝙ testamentum est ipso iure nullum, & sic non dubitant Doct. qñ filius in potestate est preteritus, an testamentum valeat, quia ꝙ testamētum sit nullum, patet, sed difficultas est dato, ꝙ testamentum sit nullum, an legata conseruentur per hanc Auth. annullata institutione propter preteritionem filij in potestate, & sic punctus stat in conseruatione legatorum, *& communis sententia est*, vt dixi, ꝙ legata conseruentur, sed Imol. in repe. d. l. filio præterito. in 7. col. & seq. vbi latè examinat istum passum, veniens directò ad difficultatem arti. tenet, ꝙ etiam quo ad conseruationem lega. ista Authen. & in corpore vnde sumitur non habeat locum, quando filius in potestate est præteritus, eo quia aduertendum est, ꝙ. §. aliud quoque. multa disponit, in quib. etiam loquitur, quando filius in potestate præteritur. nam disponit, ꝙ præteritio, vel exhæredatio fiat cum causa, deinde numerat causas. Posteà decidit alias incidentes quæstiones, sed in d. §. si autem hæc obseruata. vbi tractatur de conseruatione legatorum, solùm loquitur, quando filius erat exhæredatus, & tñ in omnibus superioribus loquitur in præteritis, & exhæredatis, ergo ostendit, ꝙ in filijs præteritis est secus, & sic ꝙ filio in potestate præterito legata non conseruentur. Nec obst. Auth. nostra, quia ſm eum fuerunt verba Ir. de quib. non est curandum, & multa alia adducit, & cōcludit, ꝙ fortè de iure ista opin. est verior, tamen iudicando, & consulendo dicit non esse recedendum à communi, & istam opin. tenet do. Bened. de Plumb. in l. vxorem. ff. de manum. test. & consulendo tenet Oldr. in consi. 138. incip. thema tale. & tene communem per vnum art. cui totus mundus non respondet, & dicit Alexan. hic, ꝙ non potest responderi. in 16. col. Clarum est ꝙ ista Auth. habet locum, quando filius in potestate fuit exhæredatus sine insertione causæ, ꝙ tunc legata conseruentur per §. si autem obseruata. in versic. exhæredationis, & hic in verbo exhæredatis. sed quando filius in potestate exheredatur sine insertione causæ, clarum est, ꝙ dicitur præteritus. tex. est in l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bono. pos. contra tabu. quia paria sunt aliquid non fieri, vel non legitimè fieri. l. 2. C. de succe. edic. & ꝙ filius. quando est exhæredatus, sed non legitimè, ꝙ dicatur præteritus, est tex. melior de iure in §. eadem. insti. de hæred. quæ ab intest. ergo patet, ꝙ ista Authen. quo ad conseruationem legatorum habet locum etiam in filio in potestate præterito, cùm habeat locum in exhæredato sine causa ſm omnes, & talis exhæredatio sine causa cùm nō sit legitima, est propriè præteritio. & sic est defensata cōmunis sententia, ꝙ ista Auth. habet locum generaliter etiam in preteritione filij in potestate. ¶ Circa hoc tamen vnum, ꝙ tetigit Fulg. incidenter non omitto, quia valdè substantiale est, & necessarium: pone, ꝙ filius preteréatur cum insertione causæ legitimæ, puta, pater in testamēto dicit, filius meus me verberauit, eum prætereo, ista dicitur præteritio non exhæredatio, & effectus est, ꝙ si est exhæredatio, cùm causa sit legitima, testamentum valet, sed si est præteritio, licèt sit inserta causa, testamentum est nullum quo ad institutionem, iuxta glo. 1. §. exhæredatos. in Authen. de hæred. & fal. declarat Bar. hic in 10. col. versi. ex prædictis patet, ꝙ gl. & c. pone tunc, ꝙ stante præteritione filij in potestate cum insertione causæ legitimæ, ꝙ hæres probet illam causam esse veram, an filius præteritus repelletur, & hæres institutus admittetur in effectu? Dubium facit, quia cùm sit testamentum nullum, videtur, ꝙ ex eo hæres institutus non admittatur. Breuiter quicquid teneat Fulg. hic, licèt passus sit mihi dubius, tamen puto, ꝙ si probatur causa vera, ꝙ filius præteritus repelletur, & institutus effectualiter remanebit hæres. ita tenet Ang. in Auth. nō licèt. s. eo. & Pau. hic in 3. col. & latius in 7. in prin. & seq. & in l. 3. s. eod. idem tenet Saly. hic in 6. col. & istud mihi dicit text. ad literam si non violatur. in d. §. aliud quoq;. facit, quod no. Ang. in §. ingratitudinem. in Auth. de nup. vt retuli in Auth. non licèt. in 7. fal. vbi tenet, ꝙ si filius in potestate sit exhęredatus non expressa causa, testamentum est nullum, & tamen si postea probatur causa ingratitudinis, filius etiam ab intestato repellitur, & hæres scriptus remanet in effectu hæres. verum est, ꝙ contrarium in discursu tenet Barto. hic in 10. colum. versi. ex prædictis patet, ꝙ glo. Imol. in d. l. filio præterito. in 20. colum. vbiconatur respondere ad d. §. aliud quoq;. tenet Alexan. in d. Auth. non licèt. vbi multa dicit, & mouetur principaliter per d. §. siue igitur. in versi. suam habere firmitatem. ergo non potest loqui hoc casu, vbi testamentum nullam habet firmitatem, tamen magis placet præcedens sententia, quia in dubijs tenenda est sententia, quæ fauet testamento. l. si pars. ff. de inoffic. test. cùm tractetur de pub. vtilitate. l. vel negare. ff. quemadmodum test. aper. glo. not. in l. si à primo. in princip. & ibi Ange. & Imol. not. ff. de libe. & posthu. cogita tamen, quia passus est ambiguus, & summè vtilis, si accideret in facto.

2 a ¶ † Secundum [a] dubium est, an ista Authen. habeat locum in præteritione posthumi, & sic an sint correcta iura, quibus cauetur, ꝙ natiuitate posthumi rumpitur testamentum, & legata corruunt. l. 1. s. de codi. l. si pater, in prin. ff. de fideicom. liber. & l. si quis testamento facto. de leg. 2. *vera, & communis sententia est*, ꝙ sic, quam tenent glo. in dictis locis. Barto. & communiter Docto. hic, & in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. Saly. in l. 1. s. de codi. Ludo. Rom. in consi. 123. incip. circa id, quod principaliter quæritur, an codicillaris clausula. in 2. dubio, & latè Imol. in d. l. filio preterito. in 18. col. & tribus sequen. & Ioan. de Ana. in consi. 28. incip. visis, & ponderatis. eo quia licèt iura non loquantur de posthumo, tamen cùm generaliter loquantur de filijs, veniunt etiam posthumi. l. etiam, & l. nomen filiarum. ff. de verborum significa. & in l. si quis filiabus. ff. de testa. tutel. facit. l. 3. §. 1. versi. nam diuus. ff. de iniust. rup. *& ista est vera, & communis*, & sic intellige hanc conclusionem nedum in posthumo propriè, vt declarat glo. & ibi dicam in Rub. titu. sequen. sed etiam in eo, qui impropriè dicitur posthumus, vt est quando auus habet filium, & nepotem vtrosque in potestate, si moriatur filius viuo auo, nepos tanquam posthumus subintrat locum patris, & si reperitur preteritus, rumpit testamentum, & olim omnia legata corruebant, sed hodie sustinentur per hanc Auth. ita tenet gloss. in l. 1. ff. de test. tut. & Bar. hic in 5. colum. in 3. oppo. princ. quia si testator grauauit filium existentem in primo gradu legatis, quanto magis voluit esse grauatum nepotem, limita tamen vt dicam in sequen. quæst. Et ad istum articulum vide latè Fran. de Are. qui in hoc ponit suam opin. consi. 95. incip. viso legato facto. in 3. colum. ad fin. & tribus sequentibus. Item adde, ꝙ opin. Azo. tenet do. Signo. de Homod. in cons. 2. incip. si quæratur nunquid autem. ex causa & in consi. sequen. incip. quæstio est, an rupto testamento, & ibi in fin. dicit, ꝙ pro ista parte consuluit in quadam quæstione Neapolitana cum cons. quamplurium Doct.

3 b ¶ † Tertium dubium [b] est, & in hoc est difficultas, an ista Authen. quæ locum habet in præteritione filij tam nati quàm posthumi, procedat etiam in præteritione facta à patre ignorante, quando pater ideo præterijt filium, quia ignorabat eum habere, an tamen sustineantur legata per hanc Authen. Istud est maius dubium, quod sit in ista Authen. in quo. Barto. hic in duabus primis oppo. tenet, ꝙ non habet locum ista Authen. & idem tenet in d. l. filio præterito, & in cons. 235. incip. quidam nomine Lapus. motus ex pluribus pręcipuè, quia fortior est donatio inter viuos, quæ regulariter reuocari non potest, quàm legatum, quod potest reuocari, scilicet voluntate testatoris, sed donatio inter viuos reuocatur per superuenientiam filiorum. l. si vnquam. C. de reuoca. dona. multo magis reuocantur legata, & licèt Bal. Saly. Fulg. & Alexan. hic, & Imol. in d. l. filio præterito. conentur multipliciter respondere, tamen eorum solutiones parum valent, nam dicunt, ꝙ ideo ibi est, ne filius legitima priuetur, nisi donatio reuocaretur, quod nō est in casu nostro, vbi filius in institutione succedit. sed ista solu. non valet, cùm illa. l. habeat locum etiam si donata sit res particularis, vt tenet Barto. in l. Titia Seio. §. Imperator. de leg. 2. & dixi in l. generaliter. §. fin. s. de instit. & substit. Præterea obst. d. l. si vnquā, in verbo aliquam partem, nam licèt partis appellatione simpliciter facta intelligatur de dimidia. l. nomen filiarum. §. portionis. ff. de verb. signifi. tamen vbi adijcitur dictio aliquam, vt ibi facit tex. intelligitur de qualibet minima particula, glo. est singu. in clem. 1. in verbo aut earum partem. de foro compet. per quam ita dicit Bald. in l. 1. C. de inoffi. don. & Ludo. Rom. in l. sicut certi. s. de testa. milit. Et istam opin. Barto. tenent Bal. & Ang. in multis locis, vt hic per Alex. eam tenent Pau. & Alex. hic, & Alex. in cons. 41. incip. viso tenore alleg. & producti instrumenti. in penúl. col. in 1. vol. & in cōs. 42 in 2. vol. inci. abundè. vbi dicit, ꝙ periculosum esset tenere ꝯrium, pp auctoritatem

ADDITIONES.

a ¶ Secundum. Adde Barto. consi. 52. vbi de nepote post mortem aui. & Roma. consi. 181. latissimè Corn. lib. 1. consi. 195. in hac. PVRPV.

b ¶ Tertium dubium. Tertia quæstio, & limitatio Bar. tertiæ reg. latè Io. de Ana. & Bolog. cons. 28. 3. dubio. vbi quid de factis ad pias causas. latissimè Corn. lib. 1. consi. 195. & lib. 2. cons. 214. 1. dub. colum. 4. & lib. 3. consi. 105. colu. 2. & quæ Barto. tenet, & eum limitat latè Corn. lib. 3. consi. 235. antequam. contra Barb. cons. 244. lib. 3. Curt. Senior consi. 1. circa primum. colum. 4. PVRPV.

tem tenentium cum Bart.fortius tenet Bart.met in repe. l.1.ſu-
pra de ſacroſan.Eccleſ.in verſ.2.quæro an relicta ad pias cauſas
vitientur ex cauſa præteritionis.vbi tenet, quod etiam ſi eſſent
relicta ad pias cauſas, & filius eſſet ignoranter præteritus, talia
legata non ſuſtinerentur per iſtam Auth.& ibi alleg.iura, quæ
hic. Nec obſt.l.fin. ff.de hær. inſt.quia vltra ſol. Bart. hic,melius
reſpondet Bart.in illa.l.fin.quod ibi cauſa fuit inſerta in inſtitu-
tione,quia dictum eſt, ꝙ relatum fuit patri defunctam eſſe fi-
liam,&c. Sed totum è contra contra Bart. conſuluerunt Sign.
de Homod.& collegium Mediol, vt refert Bal.in d.l.filio præ-
terito,& ibi Imo.in 2.colum.quod imò quando pater ſcienter
præterijt filiam,non habeat locum iſta Auth. nec tunc conſer
uentur legata per hanc Auth. ſed tunc habet locum, quando
pater ignoranter præterijt filium. eorum conſideratio prima
facie videtur multum ęqua.nam cùm iſta Auth.ſit inuenta fa
uore teſtamentorum,ne teſtamenta in totum corruant, quan-
do pater ſcienter præterijt filium,plus delinquit pater, nã tunc
peccat in duobus,primò,quia non ſeruat formam legis. ſecun
dò peccat circa pietatem, cùm ſciat ſe habere filium, quem
præterijt,ergo in patre ſciente non eſt æquum, quod diſpoſita
per eum ſeruentur, ſed quando pater ignoranter præterijt fi-
lium, peccat in vno tantum, ideo ſibi fuit ſubuenendum per
hanc Auth.& licet Imo.in d.l.filio præterito.in 20.colum.hoc
reprobet, tamen nil adducit, quod vrgeat. adde etiam contra
Bart. quòd imò iſta Auth. habeat locum in præteritione facta
ab ignorante, vt tunc etiam conſeruentur legata per iſtã Au-
then.tenent Bal.& Sal.Fulg. & poſt multa etiam videtur incli-
nare Alex.hic,ſaltem diſputando.tenet Saly.in l.1.j.tit.1. & la-
tè Imo.in d.l.filio præterito.in 13.colum. & 7.ſeq.poſt Fran. de
Ramp.ibi,& dicit,ꝙ hoc tenet gl.ſing.in l.vxorem.in gl.fi.iun-
cto text. in verſ. ignoranter. ff.de man.teſta. & idem in effectu
tenet Bald.in repe.l.1.in vlt.char.ſ.de ſacroſan. Eccleſ. & omiſ-
ſis multis, quæ non multum vrgent contra Bart. pro iſta ſen-
tentia contra Bart.ſtringit text.quem Bar.pro ſe alleg.in §.ſi au-
tem hæc obſeruata.in verſ. aliquam circunſcriptionem: nam
ponderat Bartol. quòd circunſciptio, & ſic deceptio dicatur,
quando pater doloſè præterijt.Tu pondera, quòd circunſcri-
ptio dicitur etiam re ipſa ſine dolo, & ſic ab ignorante. gloſ.eſt
ſing.in l.item ſi pretio.§. fin.ff. loc.quam ad hoc alleg. Imo. in
dicta.l.filio præterito.in 16.colum.Tu ſtrictius pondera, quòd
text.dicit aliquam circunſcriptionem: nam dictio aliquam,fa-
cit, vt largiſſimè intelligatur de omni circunſcriptione, quæ
fiat re,etiam abſque ſcientia,iuxta glo.in d.cle.1.de foro com-
pe.cum concor.Ad idem contra Barto. ſtringit.l.ab inteſt. & l.
ſi quis cùm teſtamentum.in princ.ff.de iure codi. & licèt ad l.ſi
quis cùm teſtamentum.poſſet dici,quòd ſaltem in genere co-
gitauit, tamen ad l.ab inteſta.non cadit congrua ſol. & tenen-
do iſtam partem contra Barto.quæ diſputando eſt ſuſtentabi-
lis,non obſt.l.ſicut certi.& l.ſi cùm vel in vtero.ſ.de teſta.milit.
de quib.Bart.facit capitale:nam ibi ideo eſt in prẹteritione mi-
litis ignorantis, ne filij priuentur legitima, quod præiudicium
non cadit hic, quia dato, quòd filius ignoranter præteritus te-
neatur ad legata,tamen cùm ſuccedat vitiata inſtitutione,ſem
4 per habet legitimam ſuam.¶† Tenendo tamen opin.Bart.quæ
* eſt æquior, *& magis communiter approbata*, & à qua non recede-
rem in iudicio, quòd iſta Auth. quo ad conſeruationem lega-
torum non habeat locum, quando filius ſiue natus ſiue poſt-
5 humus eſt ignoranter præteritus à patre. † Amplia eam pro-
cedere etiam ſi poſtea nato poſthumo teſtator poſt eius na-
tiuitatem aliquot annis ſuperuixit:nam licèt videretur tunc di
cendum, quòd ex quo nato poſthumo, & ſic habita ſcientia
filij pater tamen non mutauerit teſtamentum, quòd videatur
in eadem voluntate perſeuerare, & ſic velle,quòd legata præ
ſtentur etiam à poſthumo,tamen tene,quod etiam tunc lega-
ta non conſeruentur,per hanc Authen. quia ſemper præſumi-
tur patrem prædilexiſſe filium legatarijs, ideo non mutauit
voluntatem,quia ſciebat pater, quòd erat prouiſum per reme
dium iuris aduerſus teſtamentum,ſicut dicimus de creditore,
qui tacet,quia ſcit iuus ſuum durare,vt dicit text.not.in l.ſicut.
§.non videtur.ff. quib. mod. pign.vel hypo. ſol.ita ſing. tenet
Fran.de Aret.in conſil.93.incip. viſo legato. in 4.colu. vbi mo-
uetur per text.quem dicit ſingu. & à nemine ad hoc pondera-
tum,in l.ſi filiusfam. miles.in verſic. ſi verò milite adhuc. ff.de
teſt.mili.& hoc dicit tenere Angel. in conſil. incip. iſta quæſtio
princip.habet tria puncta.per l.idemque erit.ff.de teſtam .mili.
¶ Pro iſta amplia. facit text. quem ipſe alleg. in l. filio. §. Seia.
vbi Bart.not.ff.de adim.lega.vbi eſt text.ſolennis,quòd ſi teſta-
tor in teſtamento fecit legata alicui, & poſtea ſuperuenerint
inimicitiæ inter teſtatorem, & legatarium, per quas reuocatur
tacitè legatum,pone, quòd poſt idem legatum idem teſtator
fecerit codicillos, quib. non reuocauit legata facta illi, prout
poterat ſi volebat, quòd eſſent reuocata,an per hanc præſum-
tionem deſinant eſſe reuoca. dicitur ibi, quòd non, & iſtam
6 ampliationem not.quia multi dicerent oppoſitum. ¶† Iſtam
conclu.Bart.limita ſex notab.modis. Primò,vt procedat quan
a do ſunt legata merè voluntaria,[a] quæ teſtator ex mera volun
tate fecerat, quia ſi præteritus ſit ignoranter filius natus, vel
poſthumus, talia legata non ſuſtinentur per iſtam Auth,ſecus
ſi eſſent legata neceſſaria facta pro malè ablatis, vel pro reſtitu
tione vſurarum,vel aliter pro eius anima, quæ teſtator veriſi-
militer feciſſet,etiam ſi cogitaſſet de filio:nam talia conſeruan-
tur non obſt.præteritione filij facta ignoranter, quia præſumi-
tur, quòd pater plus dilexeret animam ſuam quàm filios.arg.
l.Præſes.de ſerui.& aqua.Ita Bal.egregiè in dicta.l. filio præteri-
to,& ibi ſequuntur Ang. & Imo. in 10.colu. & Bald. Angel.&
Imol.in l.Titius.in princ. ff.de lib. & poſth. & Ang. in l.militis
codicillis.§.miles in ſupremis.ff de teſta.mili. Ioann.de Ana.in
conſ.28.incip.viſis, & ponderatis in pen.colu. Fran. de Aret.in
conſ.93.incip.viſo legato.in 1.colu. vbi ponderat Bald. in d.l.fi-
lio præterito. velle aliud ſingularius, quòd legata relicta pro
malè ablatis, vel exoneratione conſcientiæ, non irritentur ex
præteritione filij ignoranter facta, ſiue poſthumi, ſiue nati,
imò ſuſtineantur per hanc Authen.non tantum, quia teſtator
poterat cogi ad illa reſtituenda per remedium eccleſiaſticum,
ſed etiam ſi ad ea tenebatur in foro tantum conſcientię, & ad
hoc faciunt,quæ dixi in l.precib.in gloſ.in verſ. omnino,in fin.
ſupra de impub.dum retuli limitationem Angel.ibi, quòd ta-
cita pupillaris excludit matrem, vbi ſucceſſio ſpectat ad fauo-
rem animæ teſtatoris,quia ſit facta pro malè ablatis,vel reſtitu
tione vſurarum, vt ibi dixi. ¶ Secundò limita concluſionem
b Barto. procedere, quando teſtator,[b] qui ignoranter præterijt
filium,& legata fecit,non cogitauit de filio, nec in ſpecie, nec
in genere,ſecus ſi ſaltem in genere, & fuit illius propoſiti,quòd
etiam ſi filium ſe habere ſciret,tamen volebat legata deberi,
iuxta.l.qui iure militari.ff.de teſtam. mili.ſecundum Ang. Pau.
& Alexan.hic, & Angel.in l.militis codicillis.§. miles in ſupre-
mis.ff.de teſtam.mili. ¶ Tertiò limita conclu. Barto. vt proce-
dat, quando teſtator nullum alium filium inſtituit, ſed ſi ali-
quem filium inſtituit, & legata reliquit, licèt alium filium
ignoranter præterierit,tamen legata debebuntur per iſtam Au
then. quia ſicut vnum filium quem inſtituit grauauit leg. ita
veriſimile eſt, quòd ſi cogitaſſet de alio filio, quòd etiam lega
ta reliquiſſet.argum.l.Titius.§.1.ff.de liber. & poſthum.ſecun-
dum Bald.in dicta.l. filio præterito. quem ſimpliciter ſequitur
Alexan. hic, tamen iſta coniectura eſt periculoſa ſi cogites.
¶ Quartò iſtam conclu. limitat ſignanter dom. Fran. de Aret.
c in d.conſil.93.in 6.colum. vt procedat in legatis,[c] quæ de per
ſe, vel iuncta cum alijs non exhauriunt totum patrimonium
teſtatoris, vel maiorem partem ſaltem vſque ad dimidiam,
in iſtis, quæ ſunt intra dimidiam,non procddit ſententia Bar-
to.nam talia legata ſuſtinentur non obſtante præteritione fi-
lij ignoranter facta.Ita ponderat velle Barto.in dicta.l.filio prę
terito.verſ.præterea hoc ſuadet æquitas. & idem vult Bart. hic
in 4.col. verſ. præterea hoc tenere eſſet contra voluntatem te-
ſtatoris,vbi dicit Bart.inter ea,quæ adducit pro ſua opin. quòd
quando teſtator fecit multa, & magna legata, non eſt veriſi-
mile,quòd illa feciſſet ſi cogitaſſet de filijs, nam æquitas dictat
ſecundum Barto. quod opi.ſua non ſit vera,ergo ſentit, quòd
ſi talia eſſent legata, quæ non eſſent magna, & ſic vſque ad
dimidiam patrimonij, de quibus etiam ſi teſtator cogitaſ-
ſet de filijs, veriſimiliter etiam legata reliquiſſet, quòd adhuc
iſta Authen.locum haberet, & dicit dom.Fran.quod iſta con-
ſideratio,quòd legata magna aſcendentia ſaltem vſque ad di-
midiam patrimonij, reuocentur propter præteritionem filij
ignoranter factam ſecundum Bart.& alia legata, quæ ſunt mi
nora,non, ſemper ſibi placuit, & quod ita iudicaret, nihil ta-
men alleg.niſi ponderationem Bar.adde, ꝙ hoc firmat Ang.in
l.vxorẽ. ff.de manum.teſt. vbi limitat concluſionem Bart pro-
cedere, niſi legata eſſent talia, quæ veriſimiliter teſtator re-
liquiſſet, etiam ſi de filio cogitaſſet, quod dicit commit-
tendum eſſe iudicis arbitrio inſpecta quantitate, & quali-
tate relictorum, & perſonis quib. relinquuntur, & idem tenet
[illegible]
Pau.

ADDITIONES.

a ¶ Legata merè voluntaria. Limitatio.1.quam tenet Iaſ.in l.præcibus. colum.
5.C.de impub.Rom.conſ.122.circa id,quod effectualiter.2.dub. PVRPV.

b ¶ Quando teſtator.Adde Rom.conſ.122.id, quod.2.dub. Corn.libr.3.conſil.
225.antequam.1.col. PVRPV.

c ¶ In legatis.Iſtam limit.not.Aret.conſ.vlt.col.2.Corn.lib.3.conſ. 194.videtur
in præſenti.vbi poſt Bald. de legitimato facto. PVRPV.

Pau.hic,licèt de Ang.non faciat mentionem. Illud tamen, ꝙ dicit dom.Fran.de Aret.lgata censeri magna, quando sunt saltem vsque ad dimidiam patrimonij, non inuenio in specie ab alio dictum,nec ipse probat.l.aut ratione,nisi motus sit per simile.l.2.C.de rescin.vend.¶Quinto limita concl. Bartol.dum vult,quòd si filius scienter sit præteritus, quod tunc legata per hanc Auth.conseruentur, vt procedat in legatis, & fideicom. patricularib.secus in fideicom.vniuersali, ꝙ non conseruatur per hanc Auth.sicut nec institutio, imò rumpitur, vt hoc in text.in verbo quantum,ad institutiones.cùm fideicom. vniuersalis sit loco hæred.l. si filiusfa. §.1.ff. ꝙ cum eo. l.quærebatur. vers.sed mihi.ff.de test.mil.ita mirabiliter Bart.in l si cùm, vel in vtero.§.de testa.mil.& malè,quia imò per istam Auth. ita su
* stinetur fideicom. vniuersale sicut legata particularia, *secundum magis communem opin.* de qua. j.& ita Alex. reprobat in 20. colu. alias limitationes per Bart.Ang. & alios vide in d.l. Titio, & in d.l.militis codicillis.§. miles in supræmis.per Angel.in l.1.ff.de iur. cod.& in §.fin.in Auth. vt cùm de appel.cog. per Ludo.in
7 cons.181.incip.pro deci.propositi them.tria.&c.¶†Quartò restat videre, an ista Auth. locū habeat in filio emancip. præteri. dubium facit, quia habemus titulum super hoc. s.tit. de lega. præstan.& l.1.§.de bon. poss.contra tab. vbi disponitur, quod qn̄ filius emancip. est præteritus, & beneficio prætoris contratabulat testamentum,tenetur conseruare legata coniunctis personis in testamento relicta, ex quo ergo in filio emancip. p̄teri.quo ad conseruationem legatorum erat prouisum per illum tit.nō videtur,quòd hęc Auth.locum habeat. Nec dicas, quòd sit sublata differentia emancipa. & patriæ potestatis, quia verum est ab intest. sed nos loquimur condito testamento, quo casu ēt hodie durat differentia emancip. & patriæ potestatis, vt tenet glo.fin.hic, & in l.si emancipati.§.de coll. & ꝙ ista Auth. non habeat locū in filio emancip. præterito videtur velle glo.in l.si filius.in glo.fin.in fin.ff.de mino. dum dicit aliud esse in iure querelandi per hanc Auth. aliud in iure contratab. & pro ista opin.facit regula, quia.l.noua generaliter corrigens, vel aliquid generaliter de nouo inducens, nunquam intelligitur loqui in casu, in quo per.ll.antiquas erat specialiter prouisum,glo.est in l.sciendum.in princ.ff.qui satisd.cog. Facit.l.do-
8 li clausula.ff.de verb. oblig. ¶† Istis non obst. *communis sententia*
* est, quòd ista Auth. habet locum ēt in filio emancip. præteri. ex quo sequitur,quòd licèt de iure ff.orum.& C.quando emancipatus erat præteri. non conseruarentur legata nisi coniunctis perso.tamen per istam Auth.omnia relicta conseruantur. Ita tenet glo. in l.1.§.de bon.poss. contra tab. & in l. si extraneo.in princ.ff.de vsufr.firmant Bart.& Doct.hic, & in d.l. filio præteri. vbi ponit Imo.in 25.colu.& seq.& vltra rationem Bar. quæ friuola est, facit text. in §.casus.vers. si quemlibet de prædictis, in Auth.vt cùm de appel. cog. in vers.ab intest. ad eius successionem.Facit etiam viua ratio, quia aliàs melioris conditionis essent filij emancip. pręte.à patre, q̃ filij in potestate,si emanc. solū tenerentur pręstare legata coniunctis personis,cùm filij in potestate omnib.præstare tenerentur per hanc Auth. quòd nō est dicen.& ita etiam tenet Bald. in l. 1. §. de bon. poss. contra tab.tamen potes ad hoc colligere sol.ex eo, quod nunc dico, stat ergo communis sententia, quòd ista Auth. habet locum ēt in filio emancip. præteri. vt omnib. legata conseruare teneatur, & si dicas, ergo ita tenendo erit correctus, vel superfluus tit.ff.de leg.præstan.Pau.hic in 6.colu. illud fatetur, & Imo.in d.l.filio præte.in 26. colum. Tu dic melius, quod imo etiam hodie ille tit.est incorrectus,& vtilis: nam in casib. in quib. legata non sustinerentur per hanc Auth. vt quando præteritio esset facta à patre,& ignorante, vt firmaui in præced. q.ille tit. est vtilis, qa saltem emanc. præstaret coniun.personis. Secundò per illum tit.conseruantur non tm̄ legata,sed etiam institutio facta de coniuncta persona.l.filium.§. sed & si portio. ff.de leg.præstan.quæ.l.non est correcta per istam Auth.vt dicam in 4.no.& istas duas vtilitates ponunt Fulg. & Ale.in l.1. §.de bon. poss.contra tab.an autem qn̄ filius emanc.est præte.hodie testamentum sit ipso iure nullum,dic, ꝙ si est præteritus sine insertione causæ,ꝙ sic.sed si sit præteritus cum insertione causæ, in hoc est hodie differentia inter filium in potestate, & emancipatum, qa si filius in potestate sit præteritus etiam cum insertione causæ, tn̄ est ipso iure nullum hodie quo ad institutionē, sed si emanc.sit præte.cum insertione causę,valet testa.ita tenet
* glo.sing.*communiter approbata* in §.exhæredatos.in Auth. de hęr. & fal.q̃ tenet Bal.in d.l.filio præteri.& in l. Gal.§.in omnib. ff.de lib.& posth.¶Ex his habes expeditas.4.q.ad hunc tex.in vers. præteritionis.ex quib. habes colligere magnam extensionē ad hunc text. in vers. præteritionis, vt gn̄aliter procedat in omni præteritione nedum matris, vel lineæ maternæ, sed patris etiā, & lineæ paternæ.Item habet locum in præteritione filij non solùm nati,sed etiam posthumi.Item, & tertiò habet locum nedum in præteritione filij in potestate,sed etiā filij emanc. & sic habes tres extensiones ad hūc tex. qui solùm limitatur vno casu,quando præteritio est facta ignoranter,ista est summa omnium,quæ supra habuisti. ¶Sequitur in text. exhæredationis, ex quo habes,ꝙ quando filius est exhęredatus,licèt de iure ff.orum,& C.filius exhær.intentata querela si in ea obtinebat,testamentum euertebat in totum, nec aliquib. præstabat legata. l. Papi.§.fin. & l.seq.ff.de inof.test. hodie per hanc Auth. legata, & omnia disposita conseruantur, necessarium ergo est intelligere,an ista Auth.loquatur, quando exhæredatio est facta inserta causa, quo casu testamentum valet, sed potest subuerti per querelam,si causa non probatur, an generaliter procedat etiā quando exhæredatio est facta sine causa, & licèt Bart.in 6. col. & duab.seq.hic,& in d.l.filio præteri.referat tres opi.tamen veritas est, *& ita communiter tenetur*, ꝙ ista Auth. locū habeat omni casu siue exhæredatio sit facta sine causa, siue cum causa, quæ non probetur per hæredem,vt hic per Barto.& Pau.in 5. col.nec obst.tex.alleg.per Dyn.hic,per quem tenet, ꝙ quando causa non est inserta in exhæredatione, legata non conseruentur per istam Auth.& Cyn.vt refert Bart.in 8.colu.dicit, ꝙ nesciuit colligere in illo text. sed ex text.in d. §. aliud quoque.in pen. col.vers. in aliquo autem negotio. vbi Imperator videtur pronunciasse pro illa filia pulcherrima exhæredata sine causa,ꝙ non tenetur ad legata.Bart.hic respondet primò, ꝙ ibi testamentum nō fuit redditum nullum propter præteritionem, vel exhæredationem, sed per dolum quorundam fratrum extraneorum, propter quem fuit pronunciatum contra testm̄, ideo non debentur legata:vel respondet Bart.& secundo, ꝙ ille text.loquitur,antequàm esset facta hæc Auth.& sic antequā fuisset statutum,ꝙ legata conseruarentur:ego respondeo,ꝙ ille text.nihil facit:nam bene dicit text.ꝙ ex eo,ꝙ illa filia fuit exhæredata sine causa, fuit pronunciatum testm̄ esse nullum, de legatis autem an conseruarentur,ibi nihil, vnde intelligam illū text.secundum hanc Auth.& d.§.si autem hæc obseruata.ꝙ testamentum annullatur quo ad institutionem,tn̄ legata conseruarent,& hoc est,ꝙ puto voluisse dicere Cyn.quem Bart. non intellexit,dum dicit Cyn.ꝙ nihil inuenit in illo tex.i.ꝙ ille tex, nihil dicit de leg.conseruandis, necne.¶Sequitur in tex. quantum ad institutiones,ex quo habes,ꝙ qn̄ filius est prete.vel exhær.alio instituto viciatur testamentum, quo ad institutionem
9 tantum, verùm,† quia institutionum multæ sunt species, quidam enim sunt instituti in primo gradu, quidam in secundo, vt sunt substituti per quinque species substitutionum.Itē quædam sunt institutiones directæ,quædam obliquę,seu fideicommissariæ.Item quædam sunt,per quas directò succeditur testatori; & in eius bonis solum: quædam sunt per quas succeditur alijs quàm testatori, vt in pupillari, & exemplaria substitutione. Item quædam sunt institutiones vniuersales,quando quis est vniuersaliter, vel in parte hæreditatis institutus: quædam sunt institutiones particulares, quando quis est institutus in certa re, & iste text. non aperit de qua institutione loquitur, ideo erit videndum,an in omnib. istis institutionib.locum habeat,& in quib.solùm locum habeat, vt habes per Bart.hic.in 11.colu. & seq.& quantum est de directa vniuersali institutione non est dubitandum, ꝙ illa infringitur: de illa institutione autem in re certa dato cohærede vniuersali, quatenus habet vim legati,iuxta.l.quoties, & quæ ibi dixi.§.de hæred. insti.clarum est, quod sustinetur per hanc Auth. sicut & alia legata.secundum Bart. & alios hic in 11. colu. cum concor. vt hic per
10 Alex.¶† Secundò videndum est de substitutionib. [a] an susti-
a neantur p̄ hanc Auth. & primò videndū est de substitutionib. directis, & si quidem loquimur de directis, per quas succeditur testatori,vt est substitutio vulg.& clarum est, quod infringuntur ex præteritione,vel exhær.filij,sed pupillaris, & exemplaria substitutio sustinentur per hanc Auth. ita tenet Bartol. hic in 11.& 12.col.vbi ad hoc ponderat hunc text.in vers. *cæte-*
* *ra namque firma permanent*, & vult,ꝙ sub dictione cætera, [b] etiā
b substitutiones exemplariæ, vel pupillares continentur, & ita tenet glo.in l.1. & ibi Bart.ff.de vulg. & pupil. cum concor. de quib.ibi,quicquid teneat Dyn. vt refert Cyn. hic in 1. quæst.& ad prædicta adde text. in l. qui plures.2.§. 1.ff. de vulga. & pupilla.vbi Bald.not.ad hoc dicens, quòd est melior text.de iure. Limita

ADDITIONES.

a ¶De substitionib. An directa substitutio sustineatur. Adde Bart. vbi de pupil. cons.44.super prædictis.cons.52. &Rom. cons.156. 2.dub. Alex.lib. 1.cons. 47.abunde.6.dub.vbi limitat.Bart.cons.137.ex facto.2.dub.prin.& de pupil. Ro.cons.81.Adde Ang.cons.99. PVRPV.

b ¶Sub dictione cętera:Adde Bar.in l.Gal.in §.idē credendū.ff.de lib.& posth. Bar.in l.argētarius.in prin.ff.de edē.Ant.de But.in c.suspicionis.de off.deleg

Limita *iſtam communem ſententiam*, niſi ipſe filius præte. fuiſſet
ſubſtitutus pupillariter, vel exemplariter, tunc talis ſubſtitutio
non ſuſtinetur per hanc Authen. ſicut nec legata facta ipſimet
præterito, ita Ang. hic in lect. Flor. & ſequitur Ludo. Roma. in
conſ. 406. incip. in caſu propoſitæ conſultationis, in quo primo
quæritur. in 2. dub. Contrarium tenet Pau. hic in fi. colu. Imol.
Cuma. & Alex. in l. 1. §. fi. ff. de vulgar. & pupil. Bal. in l. humani-
tatis. in 8. col. in 5. differentia. ſ. de impub. veritas pendet ab eo,
ꝙ nunc dicam, an legata relicta filio præte. per hanc Auth. ſu-
11 ſtineantur. ¶ † Tertio quæro quid de fideic. vniuerſali, [a] an ſu-
a ſtineatur per hanc Auth? Bart. & *alij communiter tenent*, ꝙ ſuſti-
neatur per hanc Auth. per text. in d. §. ſi autem hæc obſeruata,
in ver. legata, vel fideicom. firmat glo. in l. ita tñ. §. quoties. ff. ad
Treb. & in l. eam quam. ſ. de fideicom. Bart. in d. l. filio præteri-
to. vbi Imol. in 28. col. Bal. in l. 1. ſ. de inoffic. teſt. Ioan. de Ana. in
conſi. 28. incip. viſis, & ponderatis, in fi. col. Ant. de But. in conſ.
15. incip. viſo thema. prolato in fi. ¶ Iuxta hanc conclu. dubitat
Bar. opportunè, pone, ꝙ fideicom. vniuerſale ſit iniunctum hæ
redi, ſi deceſſerit ſine filijs, inſtitutio hæredis propter præteritio
nem filij. rumpitur, tñ fideicom. vniuerſale ſuſtinetur per iſtam
Auth. verùm, quia habet cõditionem ſi hęres deceſſerit ſine fi-
lijs, an attendemus in hoc perſonam hæredis, an filij, & ſic an
ſpectabimus filium mori ſine filijs, an primum hæredem, & ↄ-
cludit ꝙ expectanda eſt conditio in perſona primi hæredis, li-
cèt ab inſtitutione depulſi. inter cætera motus per l. neceſſariò.
§ fi. ff. de peri. & cõm. rei vẽd. In ↄ̃riũ tñ dicit facere tex. in l. ſi qs
vſumfru. ff. de vſufr. leg. tñ dicit patere reſponſum, ſi conſidera
bis, dic ꝙ ideo eſt, quia vſusfru. peruenit ad fideic. ex expreſſa
diſpoſitione teſtatoris, & in perſona fideicommiſſarij cępit eſſe
nouus vſusfru. ideo eius perſona attenditur, ꝙ non eſt hic. &
idem ꝙ Bar. hic, tenet Bar. in l. ſi peculium. §. fi. per illum tex. ff.
pecu. lega. & in l. fundum per illum tex. ff. de act. emp. ſequitur
Bal. in l. multũ. in 5. colum. C. ſi quis alteri. vel ſibi. Ang. in §. fi. in
Auth. vt cum de appel. cog. ſed Ant. de But. in conſi. 25. incip.
primum dubium. ad fi. dicit, ꝙ hæc deciſio eſt ſibi dubia, aliter
tamen non inſiſtit, ¶ Huic deciſioni applicatur alia q. quam for
12 mat Bar. hic in 12. col. dum quærit, † an dandum cauſa condi-
tionis implendæ ſit ſoluendum hæredi inſtituto, cuius inſtitu-
tio rumpitur, an verò filio, qui propter præteritionem inſtitu-
tum excludit, Bar. hic non clarè reſpondet, ſed dicit, ꝙ reſpon-
ſio colligitur ex l. is cui. ff. de condi. indeb. & l. qui hæredi. § 1. ff.
de condi. & demonſt. licèt Moder. dicant, ꝙ iſtæ ll. Bar. nihil fa-
ciant, puto Bar. ſenſiſſe, ꝙ conditio dandi, ex quo conſiſtit in fa-
cto, debeat impleri in perſona hæredis ſcripti, & non filij. Breui
ter tene ↄ̃rium, ꝙ imò illa conditio debet impleri in perſona
filij, & ſic filio debet dari, non autem hæredi. per tex. ſing. in l. is,
qui in poteſtate. § fi. ff. de leg. præſtan. per quàm tex. ita determi
nant Sal. & Alex. hic, & Imol. in d. l. filio præteri. in 34. col. repu-
tat ad hoc ſing. & põderat rationem illius text. quem ſtringit in
propoſito, & pondera, ꝙ ille tex. ſing. probat, ꝙ iſta concluſio
procedat non ſolùm qñ dandum cauſa conditionis implendę
eſſet relictũ ſub nomine appellatiuo, puta relinquo tibi fun-
dũ ſi. 10. dederis hęredi, & ſic per nomen appellatiuum hęredis,
ſed etiam ſi teſtator vſus eſſet nomine proprio, vt quia dixit ſi
dederis. 10. Titio hæredi meo, adhuc debet ſolui illi, ad quem
hæreditas peruenerit, & per illum tex. in l. precib. ſ. de impube.
reprobaui opi. Ang. & aliorum ibi, qui tenent ꝙ dandum gra-
tia conditionis implendæ debeat ſolui directo hæredi non fi-
deicom. iſtud vr̃ contra rationem tex. in d. l. is qui in poteſtate.
§. fi. ad iſta etiam adde notabilem deciſio. Bart. & aliorum in l.
qui filio. §. ſi quis ſeruum. ff. de hæred. inſti. regula eſt, ꝙ condi-
tiones adiectæ inſtitutioni hęredis intelliguntur repetitæ in le-
gatis l. ſi Titio. §. 1. ff. quando dies leg. ced cum ſim. pone, ꝙ in-
ſtitutio vitietur propter præteritionem filij, & ſic hæreditas va
dat ad filium per hanc, Auth. quid erit de conditionib. adiectis
inſtitutioni reſpectu legatorum, & determinat Bar. ꝙ illę peni-
tus ceſſabunt, tamen potuiſſet dubitari, ex quo filius vr̃ ſucce-
dere in loco inſtituti, cùm ab eo debeantur legata, ſicut ab in-
13 teſt. per hanc Auth. ¶ † Quartò circa eundem tex. quæro, cùm
in eo dicatur teſtamentum rumpi quo ad inſtitutionem, quid
ſi in aliqua parte hæreditatis fuiſſet inſtituta coniuncta perſo.
teſtatoris, & præteritus fil. emancip. nam de iure ffforum antę
iſtam Auth. emancipatus contratabulans teſtamentum tene-
batur conſeruarę illã inſtitutionem factam coniunctæ perſo-
næ. l. filium. §. ſed & ſi portio. ff. de leg. præſtan. an hoc ẽt hodie
procedat, an erit immutatum per hanc Auth. generaliter di-
ſponentem vitiari inſtitutiones. Fulg. in l. 1. ſ. de bon. poſ. con-
tra tabu. tenet ꝙ d. §. & ſi portio. non corrigatur per hãc Auth.
imò ꝙ talis inſtitutio coniunctæ perſonæ conſeruetur, quan-
do prę̈teritus eſt emancip. & ita ſolenniter limitabit iſta Auth.
& licèt ipſe non dicat, pro eius opin. ſtringit regula, ꝙ l. noua
aliquid generaliter diſponens, etiam ſi in ea dicatur non obſt.
quibuſcunq;. ll. nunquam tamen intelligitur loqui in caſu ſpe-
ciali, in quo lex antiqua aliquid ſpecialiter diſponebat, niſi de
illo caſu ſpeciali particularem mentionem faceret. glo. eſt ap-
probata in l. ſciendum. in prin. in gl. magna. ff. qui ſatiſd. cog. fir-
mat Bar. not. in extrauag. ad repri. in verbo non obſt. & ita pu-
to poſſe teneri, licèt Alex. hic in penul. col. contrarium teneat,
motus, quia ſi emancipatus ſit prę̈teritus ſine cauſa, teſtamen-
tum eſt ipſo iure nullum hodie, & in hoc bene dicit, vt dixi in
ſecundo no. in fi. aut eſt præteritus, cum cauſa, tunc opin. Fulg.
eſt falſa ſecundum eum, per text. in §. ſi autem hæc obſeruata.
& in §. ſi tales. vbi tex. vult filijs præteritis, vel exhæredatis hæ-
reditatem ad eos æquis portionibus deuenire: ſed certè iſta ge-
neralitas verborum non derogabit deciſioni particulari d. §.
b ſed & ſi portio. vt patet ex prædictis. ¶ Sequitur tex. *ibi, cætera* [b]
14 *namque firma permanent*, pro cuius intellectu videndum eſt † qd
veniat ſub appellatione cætera. reſpondet Bar. hic in 12. colu. &
in d. l. filio præterito, ꝙ continentur etiam ſubſtitutiones pupil
lares, & exemplariæ, per quas non ſucceditur defuncto, vt dixi
c in præcedenti parte tex. Item continentur dationes tutelarũ, [c]
quæ ſuſtinentur per hanc Auth. vt dicit tex. in §. ſi autem hæc
obſeruata. in verbo tutorum dationes. Item ſuſtinentur inſtitu
tiones particulares certæ rei, vt ſ. dixi in præcedenti parte text.
Item relicta in vim modi, vel conditionis, vt hic per Bar. Hinc
d dubitat Bar. in 12. colu. & eſt paſſus diſputabilis, an legatum [d]
relict. ipſi filio præterito, vel exhæredato ſuſtineatur per hanc
Auth. & glo. in l. maximum, in verbo ſubſtantiæ. ſ. co. exami-
nat, & inclinat quod tale legatum ſuſtineatur per hanc Auth.
idem tenet latè Cyn hic in 5. quæſt. & Dyn. in l. codicillis. §. vlt.
ff. de leg. 2. quia nihil eſt, ꝙ repugnet quare filius ſit capax talis
legati, quare etiam illud non ſuſtineatur per hanc Auth. & re-
ſpondent ad aliqua, quæ poſſent oppo. idem firmat Paul. de
quo miror, in d. l. maximum. in fin. motus, quia fundamentum
tenẽtium contrarium eſt falſum, dum dicunt, ꝙ aut filius prę
teritus acceptauit tale legatum, antequam impugnaret teſta-
mentum, & tunc acceptando legatum, intelligitur tacitè teſta-
mentum approbare. dicit Paul. ꝙ hoc eſt falſum, nam proce-
deret, quando legatum aliàs valere non poſſet, niſi approbato
teſtamento, tunc qui vult legatum, & ſic iſtud conſequens, in-
telligitur velle omne neceſſarium antecedens ad illud, & ſic ap
probationem teſtamenti, ſed non ſic in propoſito, in quo lega
ta ſuſtinentur licèt teſtamentum infringatur quo ad inſtitutio
nem. caſus eſt hic. eandem opin. tenet Franc. de Rampo. in d. l.
filio præterito. vt ibi refert Imo. in 33. colum. per tex. hic, & vn-
de ſumitur, qui ſimpliciter fauore relictorum ſic diſponunt.
idem ſimpliciter tenet Ange. in §. fin. in fin. colum. in Auth. vt
cùm de appel. cogn. nihil alleg. præter dictam Auth. Dyn. idem
tenent Imol. Rapha. & dom. Alexan. quem vide, in l. 1. in §. fin.
* ff. de vulg. & pupil. Breuiter *communis ſententia* eſt in oppoſitũ,
15 † ꝙ legatum relictum ipſi filio præterito vel exhæred. infrin-
genti teſtamentum non ſuſtinetur per hanc Authen. idem te-
net Barto. hic in penul. colum. & in d. l. filio præteri. poſt Mar.
Sil. & pro iſta ſententia facit text. quem alleg. Bart. in l. filium. §.
omnibus. quem etiam ibi Barto. not. ff. de leg. præſt. Mouetur
etiam Barto. quia filius, veniendo contra teſtamentum, reddi-
tur indignus legati. tamen potes reſpondere vt per Bald. hic in
penul. colum. vt ſit verum, quando filius in totum impugna-
ret teſtamentum, tunc bene redderet ſe indignum legatorum,
ita loquuntur iura Barto. ſed hic non rumpit teſtamentum in
totum, ſed eandem opin. cum Barto. tenet Bal. hic in penul. co
lum. dicens quia miratur, quod Docto. teneant oppo. idem te
nent Ange. Fulgo. & Alexan. in d. l. maximum. & Ange. hic in
fin. colum. & Imol. in d. l. filio præterito. in 30. colum. & Ludo.
Roma. qui dicit hanc eſſe communem in conſi. 406. incip. in
caſu propoſitæ conſultationis, in quo primo quæritur. in 2.
dubio. ¶ Et per hæc habes declarata ſingula verba text. ante-
16 quam tamen veniam ad glo. † limito principalem deciſio. hu-
ius text. vltra limitationes quas. ſ. incidenter tetigi, dum iſta
Authen. decidit, quòd legata, & alia diſpoſita in teſtamento ho
die ſuſtinentur p̱ hanc Auth. non obſt. ꝙ filius ſit p̃te. vel exhęr.

¶ Primò

ADDITIONES.

a ¶ Fideicom. vniuerſali. An fideic. vniuerſale ſuſtineatur. Phil. Dec. conſ. 86. 1. dubio. vide Rom. conſ. 181. PVRPV.

b ¶ Cætera. Ampliat Bal. in l. fratres. 3. q. ſ. de inoffi. teſt. PVRPV.

c ¶ Dationes tutelarum. Vide gl. in l. 1. in verſi. ruptum. ff. de teſta. mili. vbi not. Bar. PVRPV.

d ¶ An legatum. Quæſtio de legato facto ipſi præterito. Adde Barto. in conſi. 49. Nicolutius, vbi dicit de clauſula co. l. Roma. conſilio 516. 1. dubio. PVRPV.

¶Primò limitã, nisi sint legata relicta ipsimet filio prę te. vel exhęred. vt firmaui in pręcedenti. q. & pondera, ꝙ licèt quo ad legatum relictum ipsi filio, *cõis conclu.* sic se habeat, tñ in substõne pupillari, qñ ipsemet filius præte. vel exhæred. fuisset substitutus pupillariter fratri vel exemplariter, communiter Imol. & Mod. in l. 1. §. fin. ff. de vulg. & pupil. firmant, ꝙ talis substitutio sustinetur per hanc Auth. & non legatum. cogita de ratione diuersitatis. ¶Secundò limita istam Auth. procedere, qñ pater scienter præterijt filium, secus si ignoranter, tunc legata non sustinentur per hanc Auth. vt tenet Bar. in duab. primis oppo. & dixi in 2. no. in 3. q. prin. ¶Tertiò limita istam Auth. vt procedat in ascenden.[a] vel descenden. præteritis, aut exhæredatis, secus in transuersalib. hinc est, ꝙ si frater præteriret, vel exhæredaret fratrem instituta turpi persona, quo casu fratri competit quærela, iuxta. l. fratres. s̄. de inoffi. test. certè non solùm vitiaretur institutio, sed ẽt legata corruerent, nec legata sustinerentur per hanc Auth. quia cùm ista Auth. sit correctoria, & loquatur in ascenden. vel descen. non potest extendi ad transuersales ẽt ex maioritate rationis. ita Ang. in §. fin. in Auth. vt cùm de appel. cog. & Alex. hic in 22. col. in fin. & seq. vbi reprobat Bald. & Sal. in d. l. fratres. in 3. q. idem tenet Imo. in d. l. filio præte. in 33. col. & ex hac limitatione infertur vnum, quod vr̃ mirabile, ꝙ frater, quando succedit fratri ꝯ eius voluntatem, est melioris conditionis, quàm filius qui succedit patri contra volunta. patris, patet, nam qñ filius præteritus, vel exhæredatus à patre succedit patri ꝯ eius volũtatẽ, tenetur omnib. legata ꝯseruare per istam Auth. & tñ frater succedens fratri contra eius voluntatem nemini legata præstare tenetur, ergo frater in hoc est melioris conditionis, quàm filius, & ita ponderat Imol. in d. l. filio præter. in 33. col. ¶Quartò no. limita hanc Auth. non procedere,[b] quando pater nominatim reliquisset legata ab ipso filio præte. vel exhæred. nam cum à præterito, vel exhæredato nihil legari possit, quia quem non honoro, grauare non possum, & sic cùm talia legata sint penitus nulla. l. penul. j̄. de fideicom. l. 2. ff. de leg. 3. certè talia legata non sustinentur per hanc Auth. quia ista Auth. loquitur, qñ legata erant talia, quę potuissent relinqui, si non fuisset defectus præteritionis, vel exhæred. sed hic erat alius defectus. ita limitat Bart. si inspicias hic in 6. colu. & Imol. in d. l. filio præte. in 35. colum. vbi hoc confirmat ratione, quia sicut legata relicta ipsimet filio præte. vel exhęred. non sustinentur per hanc Authen. vt s̄. dixi, ita nec sustineri debent, & multominus, qñ nominatim relicta sunt ab ipsomet filio præteri. vel exhæred. faciunt, quæ dixi in euidentialib. vbi dixi, ꝙ ista Auth. solùm procedit, vbi adest impedimentum præteritionis vel exhæred. nam super hoc impedimento prouidet ista Auth. secus si aliud obstaculum concurrat, vt ibi dixi. ¶Quintò limita sing. istam Auth. in qua dicitur, ꝙ legata sustinentur ꝑ istam Auth. vt sit verum, dummodo talia legata non excedant institutionẽ filij, quatenus enim essent vltra quàm sit illa pars, quæ obuenit filio præte. vel exhæred. legata non sustinerentur.[c] Sicut in simili in legatis relictis coniunctis perso. quæ sustinentur per tit. de leg. præst. nam sustinentur eatenus, quatenus non excedunt partem, quæ obuenit filio præte. l. Saluius, & l. filium. §. sed & si portio. ff. de lega. præstan. & Bart. in d. l. Saluius dubitat, an hæc Auth. debeat ita limitari per illum tex. & pro ista limitatione facit, quia non est absurdum, ꝙ ll. nouæ licèt generales, tñ limitentur, & declarentur per antiquas. l. non est nouũ, & l. sed & posteriores. ff. de legi. ad idem facit regula, quam. s̄. retuli, quia ll. nouæ, quæ aliquid generaliter disponunt, non intelliguntur derogare. ll. antiquis aliquid specialiter disponentib. vt facit d. l. Saluius. iuxta gl. in d. l. sciendum, & ista limitatio vr̃ habere satis æquitatis, tamen Bald. hic in 13. colu. in 3. oppo. & Ale. in 25. col. tenet opp. ꝙ imò legata per hanc Auth. gn̄aliter sustineantur quantacunq; sint, etiam si excedant partem obuenientem filio præte. & ꝙ in hoc corrigatur. d. l. Saluius, & idem tenent Bal. Ang. & Alex. in l. 1. s̄. de bon. pos. contra tabu. puto disputando, ꝙ posset faciliter teneri ꝯrium, & pręcipuè, ꝙ hodie non sit correcta. d. l. Saluius, ex fundamentis. s̄. dictis. Quatuor alias limitationes ponit hic Alex. in 25. col. & seq. vide per te, & si consideras, non omnino bene accommodantur. ¶Gl. 1. in ver. ex causa, diuiditur in duas, prout timore contrarij dupliciter intelligit tex. Secũda ibi, vel ratio. ꝯrium autem quo mouetur gl. est, tex. enim in duobus verbis non videtur posse stare, imò continere ꝯrietatem, dum dicit ex causa præteritionis, postea dicit irritum est, nam si præteritio vel exhæred. fiat inserta causa, licèt non sit vera, vel non probetur per hæredem, tamen ex quo testator ritè, idest seruata forma. l. fecit testamentum, licèt non rectè quo ad factum, vt declarat gl. in l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. pos. contra tabu. & in l. hoc colore. ff. de inoffic. testa. certè testamentum non debet esse irritum ipso iure, prout innuit tex. dum dicit, irritum est. nam quoties. l. vtitur verbo pręsentis temporis, intelligitur ipso iure, iuxta glo. in l. in criminali. s̄. de iur. om. iud. cum si. ꝑp hoc gl. exponit tex. dum dicit ex causa. quòd debet intelligi, quando causa fuit omissa, & tunc bene stat text. irritum est ipso iure. si autem intelligas tex. ex causa, scilicet inserta, tunc exponi debet irritum, idest, irritandum. sed glo. decipitur, quia dum text. dicit ex causa. non loquitur de causa exprimenda in præteritione, vel exhęred. sed terminus ex causa, vt dixi apostillando tex. stat intransitiuè, & idem importat, acsi diceret propter. ¶Glo. magna in versi. irritum. est difficilis, & intricata, nec sufficienter per Docto. declaratur, ideo vt eam bene extrices, diuide in quatuor. In prima pro intellectu tex. glo. disputat, an quærela inoffic. test. sit hodie sublata, & refert opi. & ista durat vsque ibi, vnde dic generaliter. In secunda glo. declarat, quo remedio prouideatur descẽ. puta filijs præteritis, vel exhæred. & durat vsque ibi, si autem ècontra. In illa. 3. glo. declarat, quid ècontra, quando ascendentes sunt præteriti, vel exhęred. in testamento descendentiũ, quo remedio eis prouideatur, & quo casu possit esse locus quærelæ. In quarta oppo. contra tex. dum vult legata sustineri, & est ibi, item oppo. s̄. de test. Redeo ad primam partem, & quia in illa residet tota difficultas glo. ideo pro eius intellectu subdiuido eam in 4. particulas. In 1. timore vnius contrarij, ꝙ nunc formabo, recitat opin. M. tenentis, ꝙ hodie sit sublata quærela, nisi quo ad transuersales. In secunda ibi, tu dic secundum Io. ponit secundam opin. Ioan. tenentis contrarium, ꝙ quęrela nõ sit hodie sublata. In tertia ibi, nec obst. ꝙ alibi dicitur. respondet vni tacitæ oppo. ne glo. te fallat, non est contra opin. Ioan. sed contra vnum, quod. s̄. dixit, dum dixerat, ꝙ §. si quis de prædictis, & §. siue igitur. debent intelligi, quando filius emancipa. fuit præteritus, non autem filius in potestate. nam contra illam incidentem solu. videbatur facere, quia per iura Authent. sublata est differentia emancipationis, & patrię potestatis, & glo. dupliciter respondet, vt in ea. clarior est. 2. solu. quam potes iungere cum prima, vt faciunt Fulg. & Alexan. hic. In quarta ibi. item si prædictum verbum. glo. est obscura, & difficilis, sed intendit in ea formare vnum fundamentum pro opin. Ioan. licèt videatur respondere contrario, & non est verum, imò adducit fundamentum, quod adducam statim, quia aliàs non intelligeres gl. ¶Nunc pro introitu totius primę partis glo. oppo. contra text. nam dicit text. ex causa exhæredationis, ꝙ est irri-
17 tum testamentum.† pondera verbum irritum[d] est, quod intelligitur ipso iure, ita probat apertè. l. 1. in fi. ff. de iniust. rup. & comprobatur vt proximè dixi in glo. præced. quia cùm tex. vtatur verbo pręsentis temporis, intelligitur ipso iure, si ergo filio exhære. à patre, vel matre testamentum est ipso iure nullum, ergo impossibile est, ꝙ hodie possit habere locum quęrela inoff. testa. nam cùm quærela detur ad rescindendum. l. vt liberis. in versi. resciso. s̄. de collat. certè illud, quod est ipso iure nullum, rescindi non potest. l. nam & si sub conditione. versi. post defectum. ff. de iniust. rup. ergo si ita est, sequitur, ꝙ quęrela hodie sit sublata, quando filij vel descendentes sunt exhęredati ab ascendentibus vel ècontra, & sic hoc modo sublati erunt tit. ff. C. & instit. de inoffic. testa. propter verbum irritum est, quod denotat ipso iure nullum testamentum. propter hoc contrarium facta est glo. in tota prima parte, quę disputat, an quęrela sit hodie sublata, ꝙ autẽ quęrela ad hoc vt possit competere, prę supponat testamentum valere, & ꝙ non possit habere locum, quando testamentum est ipso iure nullum, patet. nam cũ exhęredatio locum non habeat nisi adita hereditate per scriptum hęredem, nec quęrela possit intentari nisi adita hęredit. per scriptum hęredem, contra quem debet intentari. l. filium. §. sed cùm exhęredatio. ff. de bono. pos. contratabu. rationem ponit Bar. in l. illud. §. fin. ff. de bono. pos. contratab. ergo patet, ꝙ quando testamentum est nullum, prout videtur dicere text. hic, cessat quęrela, quia ex testamento nullo non posset adiri hereditas per hęredem scriptum. aduerte etiam in quarta particula glo. ibi, item si prędictum verbum. quia glo. obscura est, & in ea intendit adducere fundamentum pro Ioan. ad probandum, ꝙ quęrela non sit sublata, & vult dicere glo. ꝙ sola pręteritio vel exhęredatio non est causa, quę ipso iure annullet testamentum, sed istud totum pendet ab hoc, an exhęredatio sit ritè facta, quia si exhęredationis legitima cã non est inserta, testamentum est ipso iurę nullum, aliàs non. ergo omissio causę legitimæ

ADDITIONES.

a ¶In ascendentib. Contra vide Ias. in d. l. fratres, & Alex. in l. si patroni. §. fin. ff. ad Treb. Deci. in l. 1. C. de bon. pos. contra tab. PVRPV.

b ¶Procedere. Sublimitat Bar. confi. 13. col. 4. PVRPV.

c ¶Sustinerentur. Sextò limita, quando posthumus est præteritus. Bal. in l. post rem. ff. de transac. col. fin.

d ¶Verbum irritum. Adde Spec. in tit. de testa. in §. 3. ver. est alia.

legitimæ est illa sola, quæ testamentum annullat, ergo si inseratur causa legitima, non potest dici testm̃ nullum, ergo opus est quærela, sed hoc parum vrget, q̃a imò an testamẽtum sit ipso iure nullum, pendet non solùm ab insertione causę, vt dicit gl. sed etiam an causa inserta probetur per hæredem. ita probat tex. in d. §. si autem hæc obseruata. vbi ista duo æquiparantur.

18 ¶† Disputat ergo gl. an hodie querela inoffi. sit sublata, vel ne, & sic an correcti sint tit. de inoffi. test. pro cuius intelligentia ne æquiuoces considera tres casus principales: aliq̃n exhæredatio fit sine insertione alicuius causę, & ista licèt valeret iure ffor ũ, & C. hodie tamen exhæredatio est ipso iure nulla. vt hoc text. nec hic est opus querela, & hoc casu bene sublata est, & nemo in hoc contradicit. Aliquando exhæredatio fit cum insertione causæ legitimę, & quæ causa probata est per hęredem, & tunc querela est sine effectu. Aliquando, & tertiò exhæredatio fit cũ insertione causæ, sed illa causa non probatur per hæredem, & hic est punctus, an querela hoc casu competat, in quo M. tenet ꝙ non, & putat, ꝙ tunc testamentum sit ipso iure nullum, vt probat iste tex. in verbo irritum est, vt s̃. induxi, & pro M. fortius stringit, quia quando exhæredatio fit sine expressione causæ, sine dubio testamentum est ipso iure nullum, nec potest habere locum querela, ergo multo fortius testamentum erit nullum, quando in exhæredatione est inserta falsa causa, quia expressio falsæ causæ magis est potens ad vitiandum quàm omissio. patet in sententia, in qua si exprimatur causa, quæ sit ꝯ̃ ius, sententia est ipso iure nulla, nec est opus appellatione. aliàs sic. l. 1. §. fi. ff. quæ sent. sine appel. rescin. l. 2. C. quando prouo. nõ est necess. & l. si exp̃ssis, vbi Bar. latè. ff. de appel. Breuiter tene, &

* ita se habet *communis sententia*, [a] ꝙ querela non est hodie sublata

a ta, imò est necessaria isto casu, prout latè firmãt Bart. & omnes in l. 1. ff. de test. & in l. si posthumus à primò. §. fin. ff. de libe. & posthu. Bal. in Auth. non licèt. s̃. eo. & in repe. l. in suis. in 22. col. ff. de lib. & posthu. & alij omnes hic, & aliud est in sententia, in qua necessariò non est exprimenda causa. c. sicut. de re iud. gl. & Doct. in l. 2. §. ignominiæ. ff. de infa. & aliud in exhæredatione, in qua debet exprimi causa, vt hac Auth. ita communiter respondetur, tamen subtiliter intuenti videtur, ꝙ ista responsio faciat ad oppositum, quia in sententia, in qua non requiritur causæ expressio, minus deberet officere expressio causæ. Tene tamen opi. Ioan. communem, ꝙ querela non sit sublata hodie. Inuenio tamen, ꝙ Bal. in l. omnimodo. in prin. in 2. col. s̃. de inoffic. test. saluat opi. M. vno casu, quando testator sciens causam exhæredationis esse falsam, tamen scienter, & sic dolosè exhæredat filium expressa illa causa, tunc bene exhæredatio esset ipso iure nulla. §. in aliquo. qui est. §. penu. in Auth. vt cùm de appel. cog. quem tex. in alio proposito sic ponderat Bart. hic in 8. col. & sequitur simpliciter Alex. hic in 3. col. in prin. pro qua facit, quia testamenta æquiparantur contractibus bonæ fidei. l. in minorum. C. in quib. cau. resti. in integ. non est necess. licèt in contractib. bonæ fidei dolus annullet ipso iure contractum. l. elegãter. in prin. ff. de dolo. Caue tamen, & cogita de responso, quia ꝙ dicitur, testamenta æquiparari contractibus bonæ fidei, habet locum tantùm quo ad duo, scilicet quo ad fructus, & vt re non perfectè tradita possit agi prima actione, quo ad alia ęquiparatio non procedit. ita declarat Bart. cuius doctri. est approbata in l. si hæres. ff. de eo, quod cer. loco. non omitto etiam, ꝙ licèt communis sententia sit, ꝙ hodie quando exhæredatio fit sine insertione causæ legitimæ, ꝙ fit ipso iure nulla, quia inductum est hodie pro forma, ꝙ in exhæredatione inseratur causa Auth. non licèt. s̃. eo. ergo forma non seruata exhæredatio est ipso iure nulla. l. cùm hi. §. si prætor. ff. de transact. tamen Fulg. hic, & Imol. in l. 1. ff. de testa. tenent nouam opin. contra omnes, ꝙ etiam tunc exhæredatio valet ipso iure, & locus est quærelæ, sicut olim valebat, cùm non reperiantur iura antiqua in hoc correcta, & ad hoc ponderat d. §. aliud. maximè in verbo euacuato, & in verbo rescisso, quæ necessariò innuunt validitatem actus. Ad obiectum scilicet, ꝙ l. requirit hodie pro forma in exhæredatione insertionem causæ, ergo forma non seruata, exhæredatio erit ipso iure nulla, respondent ad hoc, ꝙ argum. procederet, quando l. induceret aliquid pro forma simpliciter, sed in proposito lex forma non seruata procedit vltra prouidendo de remedio rescissiuo. ergo recedit à nullitate actus. Breuiter tene communem per vnum, cui non bene responderi potest, per quod confunditur opi. Nouissimorum, & adduxi s̃. in text. in 2. not. & in 1. quæst. nam talis exhæredatio, quæ fit sine insertione causæ, est minus legitimè facta, ergo est præteritio. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bono. posses. contra tabu. & glo. expressa in l. si posthumus. in glo. 1. ff. de lib. & postu. quam Docto. ibi sequuntur, & Imol. met reputat sing. & est text. melior de iure. in §. eadem. insti. de hære. quæ ab intest. sed præteritio sine causa annullat ipso iure testamentum, nec aliquis inficiatur. igitur, &c. ¶Sum in secunda parte glo. ibi, vnde dic generaliter. in qua glo. intendit declarare, quibus remedijs prouideatur, quando descendentes, puta filij, vel nepotes sunt exhęhæredati, vel præteriti in testamento ascendentim, & glo. loquitur confusè, & Bar. hic in 2. quæst. & in d. l. filio præteri. contra morẽ suum fuit nimium diffusus. Tu clarius dic ex mente Pau. hic in 7. col. & sequen. & fac tres species liberorum: quidam sunt sui, & in potestate: quidam emancip. quidam nec in potestate, nec emancipati, vt sunt filij respectu matris, vel lineę maternæ, vt dicit glo. in l. vt liberis. s̃. de colla. & sicut sunt considerandæ tres species filiorum, ita sunt considerandi tres casus. Aliquando filij exhæredantur cum insertione causæ legitimæ, & hoc casu par est omnium conditio, quia eis competit solùm remedium quærelæ, quod cùm sit subsidiarium, non cõpeteret, si aliud remedium competeret, vt dicit text. in l. maximum. in versi. nam cùm vltimum. s̃. eo. Aliquando filij exhęredantur sine insertione alicuius causæ, & tunc etiam hodie par est omnium conditio, quia testamentum est nullum, vt dixi in præce. parte glo. Aliquando, & tertiò filij prætereuntur non dico exhære. à paren. & hic est differentia, quia si sint filij in potestate, siue prætereantur cum causa, siue sine causa, semper testamentum ęst ipso iure nullum, si autem sit filius emancip. & sit præte. cum causa, valet testamentum hodie, sicut olim de iure ciuili, & solùm de iure præto. potest contra tab. ita tenet glo. singu. & approbata in §. exhęredatos. in Auth. de hęred. & fal. si autem loquimur in tertia spęcie filiorum, & sic in linea materna, dic ꝙ adhuc hodie pręteritio eorum si fit cum causa, habetur pro exhæredatione, & valet sicut olim, alias secus, vt per glo. in

19 d. §. exhæred. ¶† In 3. parte princip. gl. dum tenet, ꝙ testamen-

b tum filijfam. [b] conditum in castrensi, vel quasi non subiacet quærelæ, verum dicit secundum iura. C. hodie autẽ bene subiacet quærelæ, vt dixi in l. penul. & fin. s̃. qui testa. fac. poss. quid autem si filiusfamil. miles prætereat patrem in testamento cum causa, an hodie patri competat ius dicendi nullum? Bar. hic. in

* 6. colum. tenet, ꝙ sic. & ante eum Cyn. hic in 1. & 2. quęst. *communiter reprobatur* per Moder. hic, & originaliter Imol. in d. l. filio præte. vt ibi per Alex. in 4. & 5. colum. ¶Glo. fin. in ver. cætera. diuiditur in tres, prout tres format quęstio. Prima quæst. est, dicitur in text. ꝙ si filius sit præteri. vel exhæred. testamentum rumpitur quo ad institutionem, sed legata remanent firma.

20 Quæro † ergo, qua actione petantur talia legata, & vt intelligas: scias, ꝙ pro legatis relictis in testamento competit directa actio ex testamento, si autem sint relicta in codicillis, competit vtilis actio ex testamento. glo. est approbata in l. 1. in ver. fieri velit. ff. de test. & in l. 2. in ver. personales. ĩ. communia de leg. in casu nostro neutra videtur posse competere, non quidem directa actio ex testamento, quia cùm hic deficiat institutio, & sic caput testamenti, non potest directa intentari contra hæredẽ. non etiam potest competere vtilis, quia illa competit pro legatis factis in codicillis, sed hic nulli sunt codicilli. Breuiter omis-

* sa relatione opin. *communis sententia* est, quòd competit actio ex testamento, per text. in §. siue igitur. & in §. si autem hæc obseruata, in ver. tanquam in hoc non rescissum. in Auth. vt cùm de appel. cog. & per tex. in l. fin. ff. de hęre. insti. ita concludunt Bar. & alij communiter, maximè Bal. quem vide in 13. col. & Bal. in d. l. filio præte. & in l. 1. in 8. quæst. ff. de iu. codi. ad idem adducit simile Bar. de contracti. bonęfid. qui cõfirmantur à l. vbi nõ competit condictio ex l. sed ex pacto propter l. legitima. ff. de pact. in hoc Bar. loquitur inaduertẽter, quia quo ad l. legitima. nihil facit de contracti. bon. fi. vel stricti iuris, & ideo Barto. qui de hoc perpendit in d. l. filio præte. mutauit hæc verba. vtilitas autem huius inuestigationis est propter statutum, quod disponeret, ꝙ testamentum habeat executionem para. secundum Bar. & Bal. hic in pen. col. & in d. l. filio præte. ¶Secũda quęstio

21 gl. est † ibi, sed pone, quòd testator. in qua quærit, quid si in casu huius Authen. esset clausula codicillaris posita, an tunc pro legatis competat directa actio ex testamento, prout tenui in præceden. quæst. an vtilis, propter clausulam codicillarem, sicut competeret, quando legata essent facta in codicillis, vt declaraui? Gloss. videtur dicere, quòd non possit competere directa actio ex testamento, per hanc Authen. quia ista Auth.

locum

ADDITIONES.

a ¶Communis sententia. Adde, quid hodie mutatum sit circa quærelam inofficiosi, & vide Olden. lib. actio. forens. classe 4. Act. 2. pag. 817. & quomodo differant quærela inoffic. testa. & quærela inoffic. donationis, not. Euer. lib. Argum. loco à legitima patr. ad legitimam filij. De quærela autem inoffi. test. vide quæ scribit Dilect. de arte testan. tit. 3. caut. 16. Afflict. Dec. 125. & 204. Mathes. singu. 49. & cui competat, & quomodo, ponit Pract. Pap. forma. lib. ex testa. §. ac etiam. nu. 19. vbi dixi. MASVER.

b ¶Testamentum filijfam. Adde Doct. in rub. ff. si à pa. quis fuer. manum.

loçum habet,quando legata aliter valere non possunt,nisi vir-
tute huius Auth. sed hic possunt aliter valere virtute clausulæ
codi.posteà gl.in fi.tenet contrarium, & obscurè, ꝙ imò com-
petat actio directa ex testamento,quia legata non possent va-
lere virtute clausulæ codicillaris , ergo non possent valere nisi
a vigore huius Auth.ꝙ autem legata [a] nõ possint valere ex clau
sula codi.vult probare gl.obscurè, & ex ll.quas allegat perpen-
dimus: nam quando pater exhæredat filium,censetur exhære-
dare calore dementiæ.l.Titia.ff.de inoffi.testa.& l.patronus al-
legata in ea.ergo talis dementia debet pariter annullare clausu
lam codicillarem. Breuiter opin.glos. vera est , sed eius funda-
mentum falsum , ꝙ isto casu legata petantur directa actione
ex testamento,quia clausula codic.concipitur ita, si non valet
vt testamẽtum,dictio,si,exponitur.i.quatenus.l.Stichum , qui
meus erit. ff.de leg. 1. sed cùm hic testamentum valeat quo ad
legata,vt hoc tex.ergo quo ad ea,clausula nihil operatur,secũ-
dum Bart.& omnes hic , & in d.l.filio præteri.& in l.1.ff.de iur.
cod.Bald.in l. controuersia.ff. de trans.& in l.fin.Ɉ.de codi. fun-
damentum autem gl.est falsum de dementia: nam solùm mi-
litaret in exhæredatione si esset verum , sed iste text. loquitur
etiam in præteritione. Prætereà cùm exhæredatio hodie de-
beat fieri cum causa,non haberet locum causa dementiæ ho-
die.¶†Tertia quæstio glo. est & attende , quia est materia vti-
22 lis,& lucrosa: pone,pater in testamento præterit , vel exhære-
dat filium cum causa , vel sine non curo , instituto extraneo ,
certè institutio penitus vitiatur per istam Auth. Pone,ꝙ pater
b posuisset in fin.testamenti clausulam codicillarem, [b] quę clau
sula codicillaris est huius effectus,quia si testamentum non va
let,venientes ab intest.succedunt,sed virtute illis clausulę tenẽ-
tur per fideicom.restituere hæreditatem hæredi retenta quar-
ta Treb. & sic quando institutio vitiatur,illa clausula operatur
fideicom.vniuersale,vt dicunt text.allegandi.An verò in casu
nostro filius præteritus, vel exhæ.qui ab intest. succedit intelli-
gatur virtute clausulæ codic. grauatus ad fideicom.& sic ad re
stituendum per fideicom. totam hær. detracta tamen quarta
c Trebell.& quarta legitimæ,quia filius [c] est,iuxta.c.Ray.de test.
ista gl.sing.tenet , ꝙ non, quia clausula codic. tunc operatur fi-
deicom. quando testamentum est nullum ex defectu solenni-
tatis omissæ,secus si propter præteritionem,vel exher.filij nul-
lum est,tunc nullum fideicom.operatur. istam gl. *omnes repro-
bant*, quia quomodocunque irritetur testamentum siue ratio-
ne solennitatis omissæ,siue ratione exhæredationis , vel præte-
d ri.filij in potestate,semper clausula codic. [d] habet vim fideic.
23 vniuersalis,vt est text. melior † de iure inter cæteros allegatos
per Bart.& alios in l.generaliter.§.ex testamẽto.ff.de fideicom.
lib.cum alijs alleg.per Bart.& glo. & Doct.in l. ex ea.ff.de testa.
& sic venientes ab intest. vel filius ex causa fideicom. tenentur
restituere, vt plenè per Bart.in l.1. in 5 quæst.ff. de iure cod. &
in l.2.ff.de leg.2.& latè Bald. & Imo. in d.l.ex ea. cum alijs , vt
hic per Alex.& dicit Ang. in cons.99.incip.Petr. de vrbe vete-
ri.se ita pluries consuluisse, & ita fuit iudicatum de cons. om-
24 nium Doct.Peru.& ista decisio nõ habet dubium.¶†Sed suc-
cedit alta , & profunda quæstio , in qua sæpè requisitus nolui
consulere,prædicta enim procedunt, quando filius esset scien-
ter preteritus à patre,sed an dicta clausula operetur fideicom.
e quando posthumus est ignoranter præteritus à [e] patre,qui po-
steà natus est,vt virtute clausulæ codicillaris sit etiam ipse ob-
ligatus restituere totam hær.per fideicom.& Antiqui dicebãt,
ꝙ si in clausula codi.tantum poneretur verbum præsens, si nõ
valet , & tunc nato posthumo clausula codicillaris concepta
per verbum præsens non comprehendit posthumum natum
posteà,sed si clausula codi. esset cõcepta per verbum præsens,
& futurum,puta,si testamentum non valet, & valebit, &c. &
tunc comprehendatur filius posth. postea natus , quia ex quo
testator dixit si non valebit , considerauit etiam tempus futu-
rum, & sic saltem in genere cogitauit de natiuitate posthumi,
ergo posthumus comprehenderetur. ita tenebant Antiqui.po
stea Bar. hic, & plenius in l.1.in 6. q.ff.de iur.cod. & plenius in
cons.65.lib.2. aliàs 235. incip. Lapus fecit.tenet , ꝙ quomodo-
cunque concipiatur clausula codi. nunquam comprehenda-
tur posthumus postea natus,nisi in specie de eo alter cogitaue
rit.per l.si vnquam.C.de reuo. don.& alia , vt ibi per eum. ¶Si
quis vellet omnia referre, esset opus latissimo fol. sed breuiter
f dico , [f] *quòd magis communis conclu.* videtur esse contra Bart. quã
tenet Fulg,hic, & latissimè Alex. in 11.col.& 4.seq. cum multis
auctoritatib.vt per eum , & dicit Imo.in d.l.filio præteri.in 14.
colu.ꝙ consuleret cõtra Bart.contra quem dicit Ang.de Aret,
se sæpè consuluisse.inst.de cod.in princ.& Lud.in cons. 122.in-
cip. circa , ꝙ effectualiter quæritur an codicillaris clausula. &
contra Bart.consuluit Alex.dicens , ꝙ est communis sententia
contra Bart.in cons.124.inc.discussis hæsitationib. in pen.colu.
in 1.vol.& plenius in cons.162.in 2.vol.inc. circa primam du-
bitationem .in 3.col.& trib.seq. & in cons.30.in 3.vol.inc.pon-
deratis his,quæ in themate narrãtur.vbi etiam dicit, ꝙ ista opi.
contra Bart.est communis,& in cons.28.in 4.vol.inc.etiã pon-
deratis.¶ Ego autem puto,ꝙ sententia Bart.sit æqua, & tenen-
da,& de facto propter æquitatem fuit ita iudicatum per duos
Senatores Principis nostri,& cum Bart.tenet Bald. in l. si totas.
C.de inoffi.don.dicens se ita consuluisse,& Bald.in l.fi.Ɉ. de co-
di.& in l.qui filiab. in prin.de leg. 1,Ang.in l. idemque erit.ff.de
iure codi.& sequitur ipse Alex.in cons.41.incip.viso tenore al-
legati,& producti instrumenti.in fin.colu. in 1.vol.& pro ea fa-
cit.l.ex facto,in princ. ibi neque enim verisimile est.ff.de vulg.
& pupil.l.tale pactum.§.fin.ff.de pact.secundum do.Franc.de
Aret. qui tenet cum Bartol. in cons. 24. incip. quatuor dubia.
Istam opin.latè defendit idem do.Fran.& bene , vt puto in cõ-
sil.vlt.incip.eleganter,& subtiliter. præcipuè per vnum funda-
mentum,ꝙ mihi placet:nam dicunt, qui tenent contra Bar.ꝙ
propter verbum non valebit , futuri temporis saltem in gene-
re testator cogitauit de posthumo,falsum est,quia id si non va
lebit,potest aliter euenire quàm natiuitate posthumi , puta,si
hæres moriatur in vita testatoris,vel post mortem nolit adire,
vel efficiatur incapax,& dicit do.Fran.in fin.ꝙ communis opi.
est cum Bar. & ꝙ vnusquisque debet conscientiam suam con-
siderare secundum rationem naturalem , & videre an sit veri-
simile patrem extraneum filio præferre : nam si de hoc fuisset
interrogatus,non est verisimile , ꝙ hoc voluisset. ita etiam do.
Fran.in cons.93.inc.viso legato.in 3.colu.& trib.seq.colu.& ista
25 opin.Bart. mihi plus placet. ¶† Quam tamen sing. limita,nisi
g post natiuitatem posthumi pater [g] testator tanto tempore su-
peruixisset,ꝙ commodè potuisset mutare testamentum,tunc
si non mutauit, videtur velle decedere cum illo testamento,&
velle,ꝙ clausula codicil.operetur fideicom.in persona posthu
mi iam nati, postquam tanto tempore superuixit , ita probat
text.not.in l.athletæ.§.dat remissionem. ff.de excu.tut. & ibi gl.
not.dicit , ꝙ si testator diu stetit,& potuit mutare testamentũ,
h & non mutauit,vt in ea.facit etiam [h] text.not.in l.tractabatur.
vbi glo.not.ff.de test.mil.per quæ iura ita tenet,& limitat Pau.
in l.1. C.de posth. hære.insti. vbi dicit se ita consuluisse in quo-
dam casu ad eum misso de Bononia , in quo in vita testatoris
posthuma nata erat præterita de testamento, sed testator post
eius natiuitatem habuit tempus mutandi testamentum, & nõ
mutauit,certè per causulam codi.tenebitur ad fideicom. vni-
uersale,& ita consuluit in cons.59.incip. præclarus, & egregius
Doct.& cons.58.inc.Bart.de Peru.& ante eum istud tenet Iac.
de Bel.in dispu.inc.quæritur quare pater, vel mater.quam po-
nit in l.3.s̃.eod. & istam limitationem simpliciter sequitur Ale.
in cons.30.in 3.vol.incip.ponderatis his,quę in themate narran
tur.in 3.colu.¶In contrarium,ꝙ nil faciat id , ꝙ pater superui-
i xerit post natiuitatem posthumi , [i] facit l.filio §. Seia. vbi not.
Bart.ff.de adi.leg. cum alijs , quæ allegaui.s̃.in 2.not. in 3. q.per
quæ contrarium in indiuiduo nullam de prædictis mentionẽ
faciens tenet do.Fran.de Aret.in l.Titius.ff.de liber.& posth.&
in cons.49.incip.viso legato.in col.4.& multum pulchrè in d.
cons.vlt.in 4.& 5.col.vbi ad hoc multa allegat , & inter alia di-
cit de hoc text. esse , cui non potest responderi sine cauillatio-
ne,in Auth.vt factæ nouæ const.col.5.in 2.col.vers.ne igitur,&
in

ADDITIONES.

a ¶Quod autem legata.Adde Bald.in l.pen.C.de fideicom.

b ¶Clausulam codic.Contra gloss. tenet Bart. & ampliat communem cons.20.
colu.11.factum sic se habet,quidam.& cons.49. Nicolutius.latè Corn. lib. 1.
in cons.105.col.pen.& in cons.23.lib.4.circa primum.Ang.cons.136.Bolog.
consil.173. PVRPV.

c ¶Quia filius.Contrarium tenet Alex.lib.1.cons.16.circa primum,&c.2.dub.
Barb.lib.3.cons.6.vbi Christus,&c. in primo dub. & cons.54.illud in mediũ.
in vlt.dub.Ang.cons.99.viso the.col.1.& communiter glo.reprehendit Soc.
lib.3.cons.245.licet in hac. PVRPV.

d ¶Clausula codicil.Adde Bart.in l.si frater.C.de fideicom.in lect. antiqua.Vi-
tal.de Camb.in tract.clausularum.Oldr.cons.140.& 59.incip.super 1.quæst.
de qua quæritur.

e ¶Ignoranter præteritus.Quando quis dicatur ignoranter præterit.Rom.cõ-
sil.122.circa id, quod effectualiter,&c.1.dub. & pro limitatione Alex. lib.1.
cons.41.viso tenore.col.fin. & latè Cor.lib.1.cons.218.col. pen.& cons.144.
col.6.& 7.& lib.3.cons.150.col. 2.Adde Ang. cons.364. Et latè Paul.de Cast.
lib.2. cons.105.inc.secundò quæritur. PVRPV.

f ¶Breuiter dico.Barb.cons.6.lib.3.Aret.cons.13. PVRPV.

g ¶Pater. Adde Rom. cons.122.1.dub. vide Aret.consil.94.2.dub.contra vide
Alexan.hic. PVRPV.

h ¶Facit etiam. Adde Ang.cons.99.colum. pen.Barb.consil.54. libr.3.vlt. dub.
Aret.libr.1. consil.195.colum.pen. Alex.lib.1.cons.123.colum.pen.1.dubio.
PVRPV.

i ¶Posthumi.Ang.cons.364.Pierus.per.l.1.Ɉ.de codi. PVRPV.

in verſ. ſeq. v° ſol ex text. ꝙ ſi teſtator fecit teſtamentum ſecundũ formam. l. antiquæ, deinde viuo teſtatore fiat noua. l. in qua ſtatuatur, ꝙ non valeat teſtamentum ſine illa noua forma, teſtator ſuperuixit poſt illam. l. nouam, & potuit mutare teſtamentum, & facere ſecundum l. nouam, & non fecit, tamen primum teſtamentum valebit, & pondera ſecundum eum rationem illius tex. nã dicit, ꝙ ratio eſt, q̃a licèt teſtator deliberauerit mutare, non ſemper eſt in arbitrio ſuo mutare. tamen ſi videbis illum text. non facit multum, quia loquitur, quando teſtator breui tempore poſteà mortuus eſt, & nõ habuit commodã facul. mutandi, vt in caſu noſtro præſupponimus. allegat etiam bonum text. in l. ſi filiusfa. la. 1. ff. de teſta. mil. qui loquitur in filiof. teſtante, qui præterijt poſthumum, qui deinde natus eſt viuo teſtatore, ſi voluit miles prius teſtamentum valere valebit, quia in milite ſola voluntas ſufficit ad mutandum, ergo cùm in pagano ſola voluntas nil operetur, vt eſt text. melior de iure in §. ex eo autem. inſti. quib. mod. teſt. infir. ergo minus attendi debet iſta voluntas coniecturata teſtatoris, quæ nil poteſt operari circa immutandum teſtamentum, ergo nec circa confirmandum, & ibi reſpondent ad l. tractabatur. ff. de teſt. mil. vt ibi per eum. Et ſic vides hanc limitationẽ vltimam eſſe ambiguam, ad quam facit, ꝙ decidit Bart. in l. 1. in princ. ff. de vulg. & pupil. in 9. colu. verſ. vlterius quæro pupil. cui facta eſt ſubſt. pupil. vbi de pupillo habente pupillariter ſubſtitutũ tractat, ſi moriatur viuo patre, & poſt eius mortem pater longo tempore ſuperuiuens poſtea moritur, an ſubſtit. pupil. quia ſubſtitutio extincta eſt morte pupilli, ſuccedet teſtatori ex tacita vulgari, & tenet, ꝙ ſi pater potuit mutare teſtamentum, & non mutauit, ſubſtitutus non admittitur, quia ex quo pater potuit prouidere, ceſſat prouiſio. l. per d. l. tractabatur, aliàs ſecus, tamen illa opin. Bart. reprobatur per Imo. & Alex. ibi, quos vide per te. ¶Pro prima opin. etiam facit, ꝙ decidit Bald. in d. l. 1. in fin. colu. circa med. C. de inof. don. vbi tenet, ꝙ id, ꝙ vult Bart. in l. Titia Seio. §. Imperator. in fin. colu. ff. de leg. 2. ꝙ donatio reuocata per ſuperuenientiam filiorum iuxta. l. ſi vnquam. C. de reu. don. non reconualeſcat, licèt poſthumi nati mortui ſint, dicit Bald. hoc eſſe verum, niſi poſt mortem poſthumorum pater ſuperuixerit tanto tempore, ꝙ potuiſſet voluntatem mutare ſi voluiſſet: nam ex quo aliter non mutauit, præſumitur voluiſſe donationem eſſe tacitè reconualidatam, & refert, & ſequitur Pau. in l. 2. in fin. colu. j. tit. 1. & iſta adde his, quæ dixi in 3. quæſt. 2. not. & ex his habes primam limitationem ad concluſionem Doct. contra glo. hic. ¶Quam etiam ſecundò limita, ꝙ per clauſulam codi. venientes ab inteſt. intelligantur grauati ad fideicom. nam requiritur, ꝙ tales venientes ab inteſt. adeant effectualiter ab inteſt. aliàs niſi ab inteſt. adirent nil deberetur, aut poſſet peti, & tunc ſequitur, mirabile, ꝙ ſi ipſi adirent ab inteſt. confirmentur diſpoſita in teſtamento. glo. eſt ſing. in l. qui filio. §. 1. in verſ. codicillis. ff. de hær. inſti. quam Bald. hic in 9. colu. reputat ſing. & etiam pro mirabili alleg. Pau. hic. ¶Tertiò limita, & not. multum ſi verum
a eſt, vt d. concl. procedat in venientib. ab inteſt. [a] qui tempore teſtamenti primum gradum tenebant, illi ſoli virtute clauſulæ codicillaris intelliguntur grauati fideicommiſſo, ideo ſi illi eſſent etiam mortui, vel aliter excluſi, alij ſequentes ex venientib. ab inteſta. non intelligerentur grauati virtute illius clauſulæ. Ita glo. no. in l. non iuſtam. C. ad Trebell. in glo. pen. verſ. coacta. circa fin. quam ibi Ang. exclamat, & eam in terminis noſtris alleg. Ang. de Are. inſti. de codi. in prin. qui dicit ſe ita ſæpè practicaſſe. Iaſon Piſis.

ADDITIO.

a ¶Venientibus ab inteſt. Adde Iaſ. in l. 1. §. hoc autem. col. 1. ff. ad Trebell. Soc. conſ. 152. col. 4. PVRPV.

De poſthu. hæredi. inſtitu. vel exhære. vel præterit. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Poſthumi qui dicantur, & num. 3. 4. & 5.*
2 *Donatio an per legitimationem filij naturalis reuocetur.*
5 *Statutum loquens de poſthumo, de quo intelligatur.*

¶Capio. glo. rubr. quæ multum magiſtralis eſt. adde vltra gloſ.
1 ſextam ſpeciem poſthumi, † quando poſt teſtamentum conditum à patre filius naturalis tantum ſit legitimatus à patre,
a nam iſte ad ſimilitudinem filij arrogati cenſetur poſthumus, [a] ideo videtur, ꝙ ſi ſit legitimatus viuo patre, & reperiatur præteritus, ꝙ rumpat teſtamentum, vt probat text. in §. generaliter. in Auth. quib. mod. nat. effi. ſui. iuncta. l. filius à patre. §. 1. & ibi not. Bald. ff. de lib. & poſth. de quo, quia non eſt ſine ſcrupulo, vide plenius Bald. in l. cùm in adoptiuis. C. de adop. in c. innotuit. in fin. colu. de elect. do. Ant. in c. per. vene. in 32. col. qui fil. ſint leg. Sal. in Auth. ſi quis. C. de nat. lib. Pan. in conſ. 86. inc. in quæſt. quæ vertitur inter Iulia. in 2. & 3. colu. in 1. vol. Pau. in conſ. 229. inc. ſuper puncto iſto plures ſubtilitates, & in conſil. 223. inc. ſuper eo, q, primo loco quæritur, q̃s ſuccedat do. Ant. Ale. cõſ. 139. in 1. vol. inc. eleganter fuit conſultũ. Ang. in cõſ. 75.
2 inc. per reformationẽ. & melius in conſ. ſeq. & adde ſimile, † an
b ſicut donatio reuocatur [b] per ſuperuenientiam filiorum. l. ſi vnquam. C. de reuo. dona. an etiam reuocetur per legitimationem filij naturalis. in quo vltimo Bal. tenet, quòd non in l. 1. in pen. colu. C. de inof. don. & l. fin. circa fin. C. ſi quid in fra. patr.
3 Sal. in l. ſi totas. C. de inof. don. † Adde etiam ſeptimam ſpeciẽ
c poſthumi, quando teſtator poſt conditum teſtamentum [c] ingreditur monaſterium: nam monaſterium habetur loco poſthumi, & rumpit teſtamentum. probat tex. in Auth. ſi qua mulier, vbi not. Cy. & Bal. s. de ſac. ſan. Eccl. & iſtũ appellat poſthumum Bald. in l. filius à patre. §. 1. & ibi Imo. ff. de liber. & poſth.
4 Can. in c. in præſentia. de proba. & Imo. in l. 1. de teſt. † Not. ta-
d men, ꝙ propriè dicitur poſthumus [d] ſolùm primo modo poſito in glo. ille, qui eſt natus poſt mortem patris, vel aſcendentis, de cuius ſucceſſione agitur, quaſi poſt humationem natus. gloſ. in l. Gal. in prin. in verſ. poſthumos. ff. de lib. & poſth. & in l. ſi quis poſthumus. §. fin. in verſ. ſed ſi ea. eod. tit. & in §. poſthumorum. in verbo agnaſcendo. inſti. de exhær. lib. pro quib. allego. text. in l. 3. in prin. verſ. poſthumos. ff. de iniu. rup. vbi glo. & Bart. & text. in l. nomen filiarum. in princ. ff. de verb. ſign. ideo ſi
5 ſtatutum faceret mentionem de poſthumo, † intelligeretur de poſthumo propriè ſecundum primum modum, ſecundum Bart. in d. l. Gal. in princ. tamen ſi teſtator in teſtamento faceret mentionem de poſthumo ſimpliciter, intelligitur de omnib. poſthumis, dummodo materia congrueret. text. eſt in l. ſi quis ita. §. fin. quem ibi not. Bald. ff. de teſt. tut. facit. §. fin. inſt. qui dar. tut. poſſ. & l. fin. j. eod. & l. ſi quis filiab. cum. l. ſeq. ff. de teſta. tut. imò plus etiam in exhæreda. & ſic in materia odioſa appel. poſthumi nedum intelligitur de poſthumo propriè primo modo, ſed etiam alijs modis, ita eſt text. mirabilis in l. 3. §. nominatim. in fin. ff. de iniu. rup. Niſi dicas, q, ibi non cẽſeatur materia odioſa, quia principaliter attenditur teſtamenti validitas. Hinc eſt, ꝙ in exhæredatione, vt teſtamentum ſuſtineatur, ſub ſimplicib. continetur caſus mixtus, tex. eſt no. in l. ſi ita facta. ff. de iniu. rup. & tamen ſi eſſet materia odioſa, non contineretur.

ADDITIONES.

a ¶Poſthum. Adde Soc. conſil. 126. colum. 2. Cuman. conſil. 73. & conſil. 35. PVRPV.
b ¶Donatio reuocatur. Adde Bal. in l. cùm acutiſſimi. C. de fideic. Pau. de Caſt. in l. tale pact. §. fin. ff. de pact.
c ¶Poſt conditum teſt. Adde Doct. in c. in præſentia. de prob.
d ¶Quod propriè dicitur poſth. Adde Bart. in l. conficiuntur. in §. ſi poſt. de iure codi. Doct. in l. filius à patre. in §. 1. de lib. & poſt.

SVMMARIVM.

1 *Natiuitate poſthumi præteriti rumpitur teſtamentum, & omnia in eo diſpoſita corruunt, quæ etiam non debentur naturaliter, num. 2. ſed an in foro conſcientiæ. num. 3.*

LEX PRIMA.

SI poſt teſtamentum.
1 † Natiuitate poſthumi præteriti rumpitur teſtamentum, & omnia in eo diſpoſita corruunt. hoc dicit. iſta. l. Et pondera text. in fin.
a in illis verbis geminatis [a] nihil deberi, nec pe-
2 ti poſſe, ꝙ † quando teſtamentum rumpitur natiuitate filij præteriti, relicta in teſtamento non debentur etiam naturaliter, & ideo non poſſet pro eis haberi recurſus ad forum eccleſiaſticum, & ita no. Ang. hic in lect. Flo. & idem tenet Bald. in l. cùm quis. in 5. col. C. de iur. & fac. igno. in rep. l. 1. in 15. col. s. de ſac. ſan. Eccleſ. & in l. ſi veritas. j. de fideicom. & in quæſtione diſputata, quæ incipit, ſtatuto cauetur, ꝙ fœnerator. in 3. char. Ang in quæſt. inc. Aſtenſis miles. in 7. colum. & habes

ADDITIO.

a ¶Verbis geminatis. Adde Ant. Corſe auditorem ſacri pala. in tracta. de verb. geminatis.

3 habes text.not.in l.militis.ſ.de religio.& sumpti.fu.¶Quid autem sit in foro conscien.habes gl.& ibi Bal.& Mod. in l.si post diuisionem. supra de iur. & fac. igno. cum concordan. quas ibi dedi.Intellige tamen istum textum procedere, quãdo posthumus fuit ignoranter præteritus, si autem scienter, correcta est ista.l. quia legata sustinerentur per Auth. ex causa. ſ.titu. 1. vbi dixi. Iason Paduæ.

SVMMARIVM.

1 *Abortiuus partus non rumpit testamentum, secus si nascatur viuus, licèt decedat statim etiam non emissa voce, nisi sit prodigiosus, vel monstruosus.*

2 *Quæ differentia sit inter monstruosum, & prodigiosum, & an occidens tales teneatur pœna homicidij, & an tales sint baptizandi.*

LEX II.

a VXoris abortu. [a] Abortiuus partus non rumpit testa-
b mentum, secus si nascatur viuus, [b] licèt decedat statim, etiam non emissa voce, nisi sit prodigiosus, vel monstruo.hoc dicit cùm.l.seq.& materiam posui in l.post-
1 humo.ſ.de bon.poss.contra tab.quam pręt.¶†Not.ꝙ posthumus nat. & illico mortuus rumpit testamentum, nec per eius mortem subitam reconualidatur testamentum, intellige nisi
c talis posthu.mortuus[c] sit viuo testatore, quia licèt testamẽtum semel ruptum non reconualidetur de iure ciuil. tamen sustinetur de æquitate prætoria.ita loquitur text.in l. posthumus.in prin.ff.de iniu.rup.de qua glos.oppo.intellige tamen secus esse in filio iam nato præterito, quia licèt viuo adhuc testatore moriatur, tamen non reconualescit testamentum etiam de iure præto.l.si filius, qui in potestate.ff. de lib.& posth. ratio diuersitatis inter posthumum, & filiũ præteritũ iam natum est, secundum Cyn. & Alb.hic, quia quando præteritus est posth.testamentum à prin.valet, donec nascatur, nato posth.bene rumpitur.ideo si posth.natus moriať, testamẽtum sustinetur de ęquitate prætoria, quia à prin.valuit, quasi res de facili reuertatur ad primum exordiũ.l. si vnus.ſ. pactus ne pete. ff. de pact. sed quando iam natus est præteri.statim testamentum fuit nullũ,
d ideo licet moriatur[d] talis filius, testamentum nõ reconualida-
2 tur etiam de iure præto.d.l.si filius, qui in potestate.¶† In text. l.ꝙ certarum.in verb.totus.dum Bart.dicit Can.tenere, ꝙ sufficiat baptizari vnum membrum.adde, ꝙ est text.in cap.debitum.vbi Doct.de baptis.glo.in l.3. in princ.vbi Doct.ff.de acq. poss.Ang.in l.vulgaris.in princ.ff.de fur. ¶In fin. text. ibi, monstrum, vel prodigium.Quid ista differant, vide text.in l.ostentum.& in l.quæret aliquis.ff.de verb.sign. glo.in l.non sunt liberi.ff.de stat.ho.& an occidens tales monstruosos teneatur pœna homicidij, ponunt Bald.Ang.& Imo.in l.ꝙ dicitur.de lib.&
f posth. & Ang.hic, & vtrobique tradunt, an tales [f] monstruosi debeant batizari, & ponit Ang.hic exemplum de minotauro.
g Item ad istum text.quando viuus [g] nascitur licèt statim decedat, vide, ꝙ dicit Bald.in c.1.ſ.quinetiam.in tit.Epis.vel Abb.in vsib.feu.& rationem huius text.in isto.2.respon.vide per Bal.in c.sciscitatus.in pen.colu.de rescrip.Item ad istum text.de momento, adde, quod decidit Ant.de Butr.in consil.20.inc. æquitas valde suggerit.

ADDITIONES.

a ¶Abortu. Adde hic qualiter puniatur abortum faciens, vide per Bart. in l.diuus, & in l. si quis.la.3.in ſ. qui abortionis.ff.de pœn.glos.1.in l.necare.ff. de lib.agn.Doct.in c.si aliquis.de homic.

b ¶Nascatur viuus.Barto.lib.1.consil. 128.ad intelligentiam. dixi consil. 133. PVRPV.

c ¶Mortuus. An morte præteriti conualidetur testamentum.Adde Bart.vbi de mortuo in ætate pupillari, cons.49.Nicolutius. PVRPV.

d ¶Moriatur.Et quid si instituatur nasciturus ex ventre, vide Bald.1.libr.consil.121. PVRPV.

e ¶Sufficiat baptizari.Adde Pet.de Palu.in 4.sen.dist.6.quæst. 1.art.1. Step.de Gaieta in suo sacramentali, in ſ.de sacramento baptismi.in 31.q.

f ¶An tales.Adde Arch.in cap.propriè.de consecr.dist.4.S.Tho.in 4.sen.distin. 4.art.2.in respõsione ad 2.q.contrar.

g ¶Quando viuus. Adde plura per Ias. in l.non enim.1.colum. infra pec. lega. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Testator, qui prouidit in vno casu, quia cogitans mori non aduertit nisi ad illum casum, intelligitur tamen idem prouidisse in alio casu, in quo verisimiliter idem prouidisset, si cogitasset.*

LEX IIII.

QVidam. Institutio facta de posthumo in vnum casum extenditur ad aliũ, in quo testator verisimiliter idẽ statuisset, si de eo cogitasset.hoc dicit secundum intellectum glo. primum *magis communiter approbatum*, infra aliter tenebo, & cogita, quid differat vers.vel ita dixit, à vers.præce.Item dum text. in quæst.dicit, *an videantur non contineri*.habes supplere ad text.l.
1 qui nati sunt in vita testatoris.¶†Not.secundum communem intellectum, quòd testator, qui prouidit in vno casu, quia cogitas mori non aduertit nisi ad illum casum, intelligitur tamen idem prouidisse in alio casu, in quo verisimiliter idem prouidisset, si cogitasset, facit text.not. in l. Titius.ſ. 1.ff. eod. ponens casum ècontra.facit, quod vult.glo.in l.tale pact.ſ.fi.ff.de pact. & de hoc quando prouisio testatoris facta in vno casu extendatur ad alium, ponit latè Sal.hic, & Bar.& alij in l.Gallus.ſ.& quid si tantum.ff.eod.¶Glo.in vers.non preterijt.In prima declarat text.In secunda ibi, nisi apparet.per viam fal. fortiter opponit contra tex.& quadrupliciter sol.In tertia ibi, item contra. opponit contra text.& bene soluit, quia facilis est sol.In secunda parte pro intelligentia, & sol.terribilis contrarij.l. commodissimè.ff.eo.vbi de directo deciditur contra.l. nostram, in qua difficultate inuenio tot sol.quot penè capita. primam sol.glo. tenent Bart.Bald.Angel.Sal.& Alexan.hic, & Barto.Bald.Ang. & Alexan. in dicta.l. commodissimè, & Bald.in dicta.l.si cùm dotem.in princip.quod in hac.l.testator quando fecit testamẽtum, erat graui infirmitate oppressus, & cogitabat ex illa infirmitate mori, & ideo instituit posthumum in casu mort.nam etiam instituisset, si natus esset in vita, si credidisset se victurum, ista sol.est bona in se, sed mihi non placet, quia nimium diuinat.duæ seq.sol.in glo.sunt falsæ, & glo.met reprobat.¶Quartã sol.gl.approbant Fulg.& Pau.hic, & Cu.in d.l.commodissimè, & quod verbum post mortem, non determinat verbum fuerint editi, aut nascerentur, sed determinat verbum decem mensium, vt sit sensus, si testator voluerit posthumum natum esse hæredem, si fuerit natus intra decem menses à tempore mort.suæ, quia possibile est, quod fuerit ab eo conceptus, illud ergo verbum post mortem, non facit conditionem ad verbũ editi, vt noluerit instituere nisi post mortem, sed bene facit cõditionem ad verbum decem mensium, vt demum voluerit esse hæredem, si natus fuerit intra decem menses mortis suæ, & tunc dictio intra, capitur pro circa.¶Quinto modo respondet Cyn.hic, & sequitur Bart.in d.l. si cùm dotem.in prin. & Imo.in d.l.commodissimè, quòd hic verba testatoris erant ambigua, ibi clara.¶Sextò modo respondet Pau.in l.Titius.ſ. Lucius Titius.vers.vlt.scias.ff.eod.quòd in hac.l. testator cogitauit de certo posthumo in specie, ibi non, sed istæ sol. omnes diuinant.¶Ideo septimo loco subtilitatum Princeps do.Christo. de Castil. in d.l. commodissimè. cuius sol. sibi scribit Fulg. hic, posuit verã sol. nam in ista. l.testator fuit vsus plurib. verb. quàm in l.commodissimè, vbi testator solum dicit, si posthumus nascetur post mortem meam, eum instituo. Ista verba non possunt censeri apposita, nisi vt faciant conditionem instituti, ergo nisi conditio purificetur in vita, posth. non erit hæres, sed hic testator dixit, si filius infra decem mensium spaciũ post mor.meam fuerit editus, quæ verba non sunt posita, vt faceret conditionem institutioni, cùm aliud possint operari, sed fuerunt posita ad declarandum, ꝙ voluntas testatoris nõ erat, ꝙ quilibet posthumus esset hæres, sed ille, qui nasceretur post mortem intra decem menses, & intelligitur istud tacitè. l.intestato.ſ.post.10.ff.de suis, & leg.ideo quo ad institutionem non curamus, an nascatur post mortem, an viuo testatore, & si cõsideras, ista est eadem sol.cum 1.sol.glo. licèt eam apertius declaret. Iason Papiæ.

De iure delib. & adeunda, vel acq. hæreditate. Rubr.

¶Continua istam rub.& declara partes rubricæ, vt Cyn.Bart. & Dom.Alex.hic.

SVMMARIVM.

1 *Qui non potest esse hæres nisi de iure præto, & consequenter nisi præsente iudice, per actum extraordi. non potest agnoscere, secus si poterat esse hæres de iure ciuili nam tunc soluendo debita defuncti intelligatur hære.adiuisse.*

2 *Hæres soluendo debita defuncti intelligitur hæreditatem adiuisse, nisi protestatus fuerit contrarium.*

LEX

LEX PRIMA.

1 SI à patre. † Qui non poteſt eſſe hæres niſi de iure præto. & cõſequenter niſi præſente iudice, per actum extraordinarium non poteſt agnoſcere, ſecus ſi poterat eſſe hęres de iure ciui. nam tũc etiam ſoluendo debita defuncti intelligitur hæreditatem adiuiſſe. h. d. cum l. ſeq. Pro intellectu huius. l. 1. præſuppone duo. Primo, ꝙ text. cum myſterio loquitur in filia emancip. qa filia in poteſtate manumittẽdo ſeruum hæreditarium bene intelligitur adiuiſſe. l. ſi pupillus. alias Iul. §. ſi ſeruum. ff. eod. de qua glo. opp. & ita ſol. & bene, ratio diuer. eſt, quia cùm filia emãci. de iure. C. eſſet penitus incognita quantum ad ſuccedendum de iure ciui. non poterat adire hæreditatem de iure ciuili, quæ fit ſolo animo, ſed habebat neceſſe de iure præto. agnoſcere bon. poſſ. in præſentia iud. ergo per actum extraiudicialem manumiſſionis non poteſt cenſeri induci agnitio bon. poſ. Hinc infero, ꝙ iſta. l. debeat intelligi, ꝙ pr̃ filiæ emancip. mortuus ſit ab inteſt. licèt tex. non dicat: nam ſi teſtamentum feciſſet, in quo eſſet inſtituta filia emancip. certè ex teſtamẽto potuiſſet ſuccedere de iure ciuili, qa ex teſtamento non ſolùm filia emancip. ſed etiam quilibet extraneus poteſt ſuccedere de iure ciui. l. illud. §. fin. ff. de bon. poſſ. contra tab. facit. l. ſi ani. ſ. cod. ideo tunc cùm filia inſtituta potuiſſet adire de iur. ciu. certè per actum extraiudicialem manumiſſionis ſerui bene fuiſſet inducta agnitio. hinc infero, ꝙ cùm hodie per iura Authenticorum quantum ad ſuccedendum ab inteſt. ſit ſublata differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis, quia hodie emancipati de iure ciu. ſuccedunt ab inteſt. vt vidiſtis in glo. l. ſi emancipati, & ibi dixi. ſ. de coll. & in Auth. ex cauſa. in glo. magna. ſ. tit. 2. ſequitur, ꝙ iſta. l. hodie nõ
2 procedit, ſecundum Cyn. & Bart. hic. ¶ † Secundò not. ex l. 2. ꝙ hæres ſoluendo debita defuncti intelligitur hæreditatem adiuiſſe, ꝙ multum not. & dicit Bart. ꝙ ſæpè de hac. l. interrogat ruſticos. ſ. faciendo eis poſitiones, ſi ſoluerunt aliquod debitũ hęreditarium, & dicit Sal. ꝙ iſtud contingit de facto, niſi fieret proteſtatio in contrarium, & dicit Ang. ꝙ iſte text. eſt not. pro filijs mercatorũ. D. Math. in not. 35. dicit, ꝙ iſte text. eſt ſing. ſed non aduertit, ꝙ alium habemus in l. parentib. alleg. in glo. & ratio dubitandi in hac. l. fuit maxima: nam per actum, qui fit ab hærede, nunquam inducitur aditio hr̃ditatis, niſi ſit talis actus, qui non poſſit fieri citrà ius, & nomen hæredis. l. pro hr̃de, & l. gerit. ff. de acq. hær. ſed ſoluere debita hr̃ditaria eſt actus, qui poteſt fieri citrà ius, & nomen hr̃dis, quia quilibet extraneus põt ſoluere pro alio etiam inuito. l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. & ideo videbatur per talem actum ſol. non induci aditionem, contrarium deciditur hic, & ratio eſt, qa in dubio qñ quis ſoluit, magis quidem præſumitur ſoluere illud, ꝙ ipſe debet, quàm nomine alterius. l. magis. de ſol. & ideo iſte hæres in dubio præſumitur ſoluiſſe, quia illud erat effectum debitum ſuum mediãte beneficio aditionis ſm Ang. & Mod. hic, & Bal. in l. potuit. in 10 q. ſ. eo. facit. l. duo fratres. cum ibi not. ff. de acq. hær. ¶ Glo. 1. diuidit in quatuor partes. In prima declarat tex. In 2. not. ex text. In 3. opponit contra text. & bene ſoluit, declarando, vt dixi in tex. In 4. & vlt. etiam opp. & dupliciter ſoluit. Secũda ibi, & ſic not. Tertia ibi, ſed ꝯ. ff. eod. Quarta, & vlt. ibi, fallit tñ in filio. ¶ In prima parte Bar. tenet vlt. ſol. ꝗ Ang. & Pau. multũ exclamant hic: nam ex iſta ſolutione habes magnam declarationem, & ſing. ad l. fin. C. de rep. hær. vbi dicitur, ꝙ filius ſuus, q hære. patris repudiauit, poteſt tñ abſtenſionem ſuam reuocare, quia per illos actus, per quos inducitur aditio, per illos non inducitur reuocatio repudiationis, ita vult gl. fin. hic. ſed iſtud eſt contra. l. pro hęrede. §. Pap. ff. eo. & in l. 1. ſ. tit. 1. ideo reiecta hac ſol. reſpon. clarè ſm Dyn. & Bart. hic, ꝙ in d. l. ſi pupil. §. fin. ibi illi ſerui manumiſſi non erant hæreditarij, ſed erant filijfa. manumittentis, ideo quia filius potuit proprio iure manumittere cùm eſſent ſui, nimirum ſi nõ intelligitur adiuiſſe, ſecus ſi fuiſſent teſtatoris, quia eos non potuiſſet de iure manumittere, niſi effectus eſſet hæres per aditionem.

SVMMARIVM.

1 *Filius in poteſtate ex potẽtia ſuitatis ipſo iure hęres conſtitutus tranſmittit hær. patris non aditam ad quoſcunque, & excludit fratrem teſtatoris, & alios venientes ab inteſt. ſecus in filio emancipato.*

2 *Hodiæ quilibet hæres etiam extraneus poteſt adire hæredi. adhuc clauſis tabulis.*

LEX III.

1 SI fratris. † Filius in poteſtate ex potentia ſuitatis ipſo iure hæres conſtitutus tranſmittit hæreditatem patris non aditam ad quoſcunque, & excludit fratrem teſtatoris, & alios venientes ab inteſt. ſecus in filio emancip. h. d. ſecundũ verum intellectum, & habet duas partes, ſecundum ꝙ patet in ſummario: nam in prima loquitur de filio in poteſtate. In ſecunda de filio emancip. Secunda ibi, ꝙ ſi cùm iuris ſui eſſet. & licèt gl. dixerit, ꝙ in primo caſu iſta tranſmiſſio fiat, eò quia filius poſteros habebat, tamen iſte ſenſus ſtare non poteſt, per ea de quib. hic per Bart. Item nec ſecundus intellectus gloſ. ſtare poteſt, ꝙ in primo caſu filius adiuerit hęreditatem, quia tunc etiã ſi fuiſſet emancip. cùm adita fuiſſet hr̃ditas, excluderetur frater primi defuncti. Veritas ergo eſt, ꝙ ideo iſte frater, & ſic tranſuerſalis excluditur, eo quia filius in poteſtate ex potentia ſuitatis tranſmiſit hæreditatem patris non aditam ad quoſcunque, de qua tranſmiſſione dixi multa in l. emãcipata. ſ. qui admi. & dicam in l. ſi infanti. ſ. eod. nec obſt. iſte text. in veri. ſiue ex parte, qui loquitur etiam, quando filius non eſt hæres patris in totum, ſed habuit cohæredem, vnde per dationem cohæredis extranei debuit cenſeri ſublata ſuitas, quia reſpondent
a Doct. hoc verum [a] quo ad ea, in quib. teſtator potuit in teſtamento prouidere: nam teſtator dando cohæredem noluit cõfidere de prouiſione. l. quæ ex ſuitate confirmat teſtamentum, & ideo tunc datio cohæredis facit, vt ſuitas non confirmet aditionem, ſed in tranſmiſſione ita non eſt, circa quam teſtator in teſtamento prouidere habet, & ideo illa habet effectum non obſt. datione cohæredis extranei. l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. ſecundum communem ſenſum. ff. ad Trebell. ꝙ vltimum varijs modis limitatur in d. §. Iul. Nunquid autem filius emancip. in quo ceſſat ſuitas, & cõſequenter, q non potuit trãſmittere in ſecunda parte text. hodie tranſmitteret, ex quo eſt ſublata differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis. licèt
* Bart. in l. ventre. ff. eo. reliquerit cogitandum, *tamen communis ſententia* eſt, ꝙ non, vt firmant Doct. in d. l ventre, & Ang. & Mod. in l. ſi emancipati. ſ. de colla. cum concor. quas dedi in d. l. emancip. & ex his habes declaratum verũ ſenſum huius. l. in qua figura caſum, vt per Bald. hic in 2. col. Sal. & Pau. de Caſt.
2 hic. ¶ In text. ibi, etiam clauſis tab. dicit glo. & bene, † ꝙ hodie quilibet etiam extraneus hæres poteſt adire hæreditatem adhuc clauſis tab. teſtamẽti. de quo vide latè Bart. vbi locus ſuus, in l. eius, qui in prouincia. in 1. colu. ff. ſi cert. pet. & ſi dicatur, ꝙ quis non poteſt adire hæreditatem, niſi ſit certus qualiter, & quomodo ſit inſtitutus. l. quòd ſi dubitet, & l. ſed ſi de ſua. ff. de acquir. hær. quæ certitudo non poteſt haberi niſi inſpecto tenore teſtamenti, reſponde, ꝙ quo ad hoc, vt hæres poſſit adire, non requiritur, ꝙ certitudo procedat ex inſpectione teſtamenti, ſed ſatis eſt, ꝙ etiam per relationem aliorum habeatur, ita declarat Bart. in l. is poteſt. ff. eod.

ADDITIO.

a ¶ Hoc verum. Adde text. in l. 1. §. ibidem. ff. de colla. bon. Alex. in l. apud Iulianum. §. idem Iul. col. 4. ff. ad Trebell. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Mater poteſt adire hæreditatem delatam filio de voluntate filij.*

LEX IIII.

1 FIliofam. † Poteſt pater adire hęreditatem delatam filio de voluntate filij. h. d & aſſignat duplicem rationem dubitandi, vt per Barto. & alios hic. & Moder. in l. qui in aliena. ſuper veric. ſed ſi non adiuerit. ff. eod. materiam poſui in l. 1. ſupra, qui admi.

SVMMARIVM.

1 *Solus pupillus ſine aucto. ſui tutoris non poteſt hæred. adire.*

2 *In contractibus vltro citroq; obligator. ſi pupillus faciat aliquem contractum, valet quo ad commodum, & vtilitatem eius, ſed non quantum ad damnum, & ſic quantum ad obligandum eum alteri, non tamen ſic in aditione hæreditæ. facta per pupillum ſine auctor. tuto. & quæ ſit huius ratio.*

3 *Si hær. delata pupillo ſit merè opulenta, an poterit ſolus pupillus eam adire.*

4 *Pupillus doli capax, quia proximus pubertati, poteſt ſolus ſine aucto. tuto. adire hæreditatem.*

5 *Voluntas infantis, vel eius, qui eſſet duorum, vel trium ann. requiritur in adeunda hæred. per tutorem, ſecus ſi eſſet quinque annorum, & haberet aliquem intellectum.*

6 *Quæ differentia ſit inter adultum, & pupillum reſpectu aditionis hæ. fienda per tutorem, & curatorem.*

LEX

L E X V.

POtuit. Diuide in tres partes. In prima po-
nitur deciſio. In ſecunda limitatio
deciſi. In tertia ponitur declaratio illius limitatio-
nis.Secunda ibi,ſed ipſius actus. Tertia ibi, nam ſi
quid neſciente eo. h. d. Pupillus poteſt adire hær. cum aucto.
tut.ſui,tutor autem ſolus non poteſt,& dum text.dicit,ſed ip-
ſius actus,& voluntas eſt,acſi diceret, ꝙ opus eſt pupil.conten
a tire a opere,& ſic actu,vel verbo, & materiā huius.l.plenè exa
minaui in l.bonorum quide.n.ſ.q admi. vbi varijs modis limi
taui regulam huius text. ibi etiam poſui rationem diuerſi.inter
1 aditionem hær.& bon.poſſ.¶†No.ꝙ ſolus pupil. ſine auth.tut.
2 ſui non pōt hær. adire. † Hic occurrit pulchra dubitatio, qua-
re in ↄ̃ctib. vltro citroque obligatorijs ſi pupil.faciat aliquem
ↄ̃ctum,valet quo ad commodū,& vtilitatem pupilli,ſed non,
quantum ad damnum, & ſic quantum ad obligandum eum,
alteri.l.obligari.in prin.& l. pupillus.§.pup.ff.de aucto.tut. quo
caſu dr̃ ↄ̃ctus claudicare, q̃a valet in fauorem pup.ſed non in
eius damnum.l.Iul.§. ſi q̃s à pupillo. ff.de act. emp.quare non
ſic dicimus in aditione hr̄ditaria facta per pupillū ſine aucto.
tut. quæ aditio dr̃ quaſi ↄ̃ctus.l. apud Iul.§.fin.ff. ex quib. cau.in
poſ.ea.l.ex maleficijs.§.hr̄s. de act. & oblig.§.hr̄s.inſt.de oblig.
quę ex quaſi ↄ̃ct.vt pupillus adeundo,& ſic quaſi ↄ̃hendo ob-
liget ſibi debitores hr̄ditarios, ſed ipſe è ↄ̃ non obligetur credi-
torib.hr̄ditarijs, attento, ꝙ aditio eſt quaſi ↄ̃ctus vltrò citroq;
obligatorius? Nic.de Neap.in §.neq;. inſtit.de auct.tut.ſequen-
do Petr.de Bel.& Iacob.de Aren.ibi dicit,ꝙ ratio eſt clara ſi.ll.
ſanè intelliguntur:nam qñ pupil.ſine tutore facit ↄ̃ctum cum
aliquo, valet in eius fauorem, hoc eſt ſi ipſe vult, aduerſarius
cogitur ſtare ↄ̃ctui:ſi non vult,poteſt recedere,è ↄ̃ non in hoc
bene ↄ̃ctus claudicat, tñ ſi pupil. vellet agere ex illo ↄ̃ctu,ille,
qui ſecum ↄ̃xit,repellet eum exceptione, ſi etiam ipſe non ad-
impleret pro parte ſua.l.ſi id,ꝙ.in prin.ff.de reſcin.vēd. & ideo
iſto caſu procedunt iura in ↄ̃rium adducta,ſed in aditione hæ
reditatis iſtud non poſſet ſtare,ſi claudicaret: nam ſi aditio va-
leret in fauorē pupilli, & ageret ↄ̃ debitores hær. ipſi non poſ-
ſent excipere,& allegare iura aliorum. Aliam rationē aſſignat
Bart. in d. l.obligari. in princ. & ibi ſimpliciter ſequitur Raph.
Cum. ſequitur Sal.in l. ꝙ fauore.C.de legi.nam ideo in ↄ̃ctib.
vltrò citroque obligatorijs valet ↄ̃ctus ex parte vnius ſ. pupil-
li,ſed non in præiudicium ſuum,& ſic in fauorem alterius, eò
q̃a in ↄ̃ctib.interueniunt diuerſæ perſonæ, & pp diuerſitatem
perſonarum ↄ̃ctus cenſētur diuerſo iure, ſed aditio hr̄ditatis
fit per ſolum pup.& ideo non pōt diuerſo iure cenſeri. per re-
gulam.l.eum,qui ædes.ff.de vſucap. cùm aditio her.ſit q̃d indi
uiduum.l.1.& 2.ff.eod.quia aliàs ſequeretur abſurdum,ꝙ pup.
quo ad quid cenſeretur hr̄s,& quo ad quid non.Aliam, & ter-
tiam rationem aſſignat Io Fab.in d.§.neq;.quare in ↄ̃ctib. clau
dicatio admittitur, eò q̃a in ↄ̃ctib. eſt quid imputetur ↄ̃henti,
quare ↄ̃xerit cum pupillo ſine auth. tut. l.cū mandato.in prin.
ff.de mino.cum ſciat,vel ſcire debeat pupil. ↄ̃hendo non obli-
gari, & ideo in odium ↄ̃hentis cum pupillo ſine auth. tut.cui
imperari poteſt. l. vult, ꝙ valeat in damnum ↄ̃hentis, & non
pup.quę ratio ceſſat in hr̄ditate adeunda,& hęc eſt vera.¶Ad-
de,ꝙ regula text.noſtri procedit, qñ hr̄ditas delata pupillo eſ-
ſet damnoſa,& etiam lucroſa:nam ſolus pupil.adire non pōt,
ne aliquo damno,vel obligatione afficiatur.d.l.obligari,& d.§.
3 neque.ff.de auct.tut.& d.§.neque.inſt.de auct. tut.¶†Hinc pul
chrum exoritur dubium, quid ſi eſſet hr̄ditas merè opulenta,
in qua nullum penitus debitū ineſſet, de qua habes gl. quæ de-
clarat in l.ſi is,qui mihi bona.§.ſi ſeruus fiſci.C.de acq.hær.cer-
tè videretur tunc,ꝙ ſolus pupil.ſine auct.tut.poſſet adire, ne il
lud,ꝙ eſt inductum in fauorem pupil. in eius damnum retor-
queatur,ↄ̃ l.ꝙ fauore.C.de leg.& q̃a non ſubeſt periculum, ꝙ
pupil.aliquo incommodo afficiatur,iur.pręalleg.à ↄ̃rio ſenſu,
& ad hoc facit bonum ſimile in l.1.§.fin. ff.de offi.proc. Cæſ.&
iſtam opin.ſequitur Dyn.in regula,ꝙ ob gratiam. de reg.iur.in
6.tenet expreſſè Pau.hic,& Raph.Cum.in l.pup.ſi fari.in prin.
ff.de acq.hær.& in l.more.per gl.ff.eo.pro iſta opi.addo bene fa
cere illud,ꝙ vult gl.reputata ſing.in l.2.ff.de accept. quā Bart.
& Ang. ibi multum notant.vbi vult,ꝙ pupil. ſine auct.tut.po-
teſt efficaciter obligari,qñ talis obligatio ſpectat ſolùm ad ſuū
commodum, multò magis in caſu nr̄o,vbi nulla penitus ca-
dit obligatio, ſic etiam dicimus in Eccleſia ↄ̃hente ſine debi-
tis ſolennitatib.requiſitis à iure,iuxta c. ſine exceptione. 12.q.2.
nam ſi ↄ̃ctus ſit euidenter vtilis Eccleſiæ,valet, q̃uis celebratus
ſine debita ſolennitate,vt tenēt Bar.& Bald. in l.cùm hi.§.eam.
ff.de tranſ.quamuis aliter Bal.teneat in l.ↄ̃ iuris.ff.de pact.de Ec
cleſia concedente in emphy.vltra tp̄s ſtatutum à iure, qñ talis
conceſſio eſt euidenter vtilis Eccleſiæ, ſed iſtis non obſt. tene
ↄ̃rium,ꝙ imò etiā ſi hr̄ditas ſit opulenta,ſolus pupil.ſine auct.
tut.non poteſt adire,prout tenet Bald.hic,& Cyn.in d.l.ꝙ fauo
re.in 2.oppo.& ibi Bal.& Sal.& Ang.in l.mutū.ff.de acq.hær.&
Doct.communiter in d.§.neque.inſt.de aucto.tut. & pro iſta parte
licèt multa adduci ſoleant, vnum eſt, ꝙ valde ſtringit, & cui
non facile reſpondetur.ſ.text.& ratio Iuriſc.in l. pupillus ſi fari.
in princ.ff.de acq.hær.nam ad hoc,vt quis poſſit adire,requiri-
tur,ꝙ perfectè intelligat cauſam ſuæ aditionis, ſed cùm pupil.
nō poſſit cognoſcere.l.1.C.de fal.moneta. iſta ergo rō militat
in quacunque hæreditate etiam ſi ſit opulenta. Hinc infero,&
4 erit bona limitatio ad text. † ꝙ ſi aliquis eſſet pupil. tñ doli ca-
pax,puta,q̃a proximus pubertati, tunc poſſet ſolus adire, quia
tunc intelligeret cauſam ſuæ aditionis,ita expreſſè firmat Bar.
in d. l. pupillus ſi fari., & per hoc fundamentum patet rñſio ad
adducta in oppoſitum, præcipuè ad ſimile.l. 1.§.fin.ff.de offi.
proc. Cæſ. q̃a ibi non aderat impedimentum perfectæ intelli-
gentię,prout hic in pup.¶Item adde pro alia limitatione hu-
ius text. ꝙ qñ hæreditas defertur pup. carenti tutore, poſſunt
eius amici agnoſcere bon.poſſ.de iure ciu. prout declarat Bar.
in l. 1.§.qui admi. per gl.in tutor.& l.pen.ff.de bon. poſſ.reliqua
vide in d.l.bonorum. vbi dixi.¶Venio nunc ad gl. in quib.ad-
uertendum eſt, ſecundum Bart.& alios, ꝙ 1.gl.huius.l.eſt no-
ua,ideo repetit aliqua,quæ tanguntur in gl.antiquis, ideo ſuffi-
cit expedire gl. 1.quam diuide in ſeptem prin.partes. In prima
reſpondet tacitæ quæſtioni. In 2. declarat text. In tertia remo-
uet tacitum ↄ̃rium. In quarta extendit text. In alijs tribus ſeq.
remouet alia tria ↄ̃ria.Secunda ibi, item ꝙ dicit ibi pro hære-
de.Tertia ibi,itē ꝙ dicit tut.auctore. Quarta ibi,ſic & hr̄ditas.
Quinta ibi,idem in bonorum. Sexta ibi, aliud in poſſeſſione.
Septima,& vlt.ibi,curatoris autē.In prima parte diſputat gl.an
iſta.l.loquens in pupillo habeat locum in infante, vt etiam ſo-
lus tutor infantis non poſſit adire ſine volun.infantis,in quo vi
detur dicendum,ꝙ ſolus tutor poſſit,per regulam.d.l.pupillus.
dum dicit pup.ſi fari, nam cùm infans nō habeat intellectum,
non debet requiri,nec ibi cadit ſuppletio,attento, ꝙ infans, &
furioſus æquiparantur.l.in negotijs. ff.de reg.iur. & glo.in l.do-
natarium.C.de acq. poſ.quā ſequitur Ang.ibi, & in l.ſeruo in-
5 uito.§.ſi pupillo.ff.ad Trebell. breuiter tene, ꝙ † ſi eſſet infans,
vel trium, vel duorum ann.quia penitus caret intellectu, non
requiretur eius voluntas, ſed ſi eſſet quinq; ann. & haberet ali-
quem intellectum,tunc requiritur conſenſus.text. eſt in d.l.ſer
uo inuito.ſecundum gloſ.& Mod.hic, & in d.l.pupillus ſi fari.
Iſtud tñ de infante eſt immutatum,quia ſolus tutor etiam pu-
pillo abſente poteſt petere,& agnoſcere.l.ſi infanti.verſ.paren-
te,& ibi Fulg.& Ang.not.ĩ.eod. niſi intelligeres illum tex.ſecū-
6 dum prædictam diſtin. † In vlt. parte glo.not. differentiam in-
ter pupillum, & adultum reſpectu curatoris, quia adultus cū
aucto.cur.poteſt hr̄ditatem adire, ſecus in pupillo.iurib.alleg.
in gl.ratio diuer.eſt, quia curator datur adulto iure ordinario,
ſed pup.dēt dari tutor. ſed ſi aliquando datur currator,daẽ ex-
traordinariè,& in ſubſidium,ſed potentiora ſunt, quæ iure or-
dinario competunt, quam quæ extra ordinem.l.in cauſæ. 2.in
princ.ff.de minorib.ſm Bald.in 3.q.& Saly.in 5.opp.& Doct.in
d.§. neq;. Aliam etiam rationem differentiæ aſſignat Fulg. hic.
nam ideo pupil.debet adire cum auct.tut.eo quia tutor debet
ſupplere defectum intellectus,quem ſupplet cùm datur prin-
cipaliter perſonæ,vnde non poteſt ſupplere curator,qui datur
principaliter reb.l.in copulandis.C.de nup.ſed ratio quare adul
tus ſolus adire nō poſſit, non eſt propter defectum intellectus,
ſed quia cū habeat curatorē cenſeẽ interdicta adminiſtratio,
iedo requiritur,quòd habeat licentiam à ſuo curatore, tamen
præcedēs ratio plus placet.

A D D I T I O.

a ¶Conſentire.Limitat in bon.poſſ.Bald.in rub.ſ.qui admi. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditas animo ſolo etiam per actum vltimæ voluntatis declarato aditur, quæ tamen non adita non tranſmittitur.*

2 *Conſanguineus præſumitur ſcire facta conſanguinei quo ad ætatem, ſecus quo ad ea, quæ ſunt facti.*

L E X VI.

1 **S**I auia. †Hæreditas ſolo animo etiam per
actum vltimæ volun.declaratū adi-
tur, & hæreditas non adita non tranſmittitur. h. d.
2 cum l. ſeq. ¶Not. quòd ſi inſtitutus hæres a in ali-
qua parte hereditatis,de illa parte diſpoſuit in teſtamento po-
ſtea per eum facto, illa diſpoſitio habetur pro aditione heredi
tatis, & dicit Bart. ꝙ practicauit iſtud tempore mortalitatis,ex

quo

A D D I T I O.

a ¶Inſtitutus hæres.Limitat Corn.lib. 2.conſ. 29.videtur prima facie, & conſ. 117 eod.lib. PVRPV.

quo habes, ꝙ idem actus operatur duos effectus, operatur vlt. volūta. item operatur aditionem hæreditatis, & ſic contractū, & licèt teſtamentum poſſit reuocari, tamen aditio per tale teſtamentum facta remanet irreuocabilis, ſecundum Bald. Sal. & Mod. hic, idem ſi teſtator faceret confeſſionem, nam illa cōfeſſio ſemper remanet firma. ita Bart. in l. cùm quis decedens. ff. de leg. 3. Cyn. in l. generaliter. C. de non num. pec. † Ex l. ſeq. nōt. ꝙ cùm dicitur, ꝙ conſanguineus præſumitur [a] ſcire facta conſanguinei, procedit quo ad ætatem, & quo ad alia, quæ veriſimiliter ſcire debet. l. octaui. ff. vnde cog. ſecus quo ad ea, q̃ ſunt facti, ſecundùm Bart. Ang. & Mod. hic, & caue dum gloſ. hic dicit, fallit in ſuis hæredib. per l. vnicam. C. de his, qui ante aper. tab. Sal. & do. Alex. reprobant gl. eo quia d. l. vnica procedit etiam in his, qui non ſunt ſui, patet, quia loquitur etiam in ſucceſſione matris, ſed tu dic, ꝙ glo. non capit ſuos hæredes propriè pro ſuitate, ſed illo modo quo capit text. hic in fin. in verſ. ad ſuos hæredes. Tamen ad d. l. vnicam. reſponde melius quàm glo. quòd loquitur in hæred. aſcendentium, vel deſcen. quæ bene tranſmittitur non adita, beneficio. l. vnicæ. ſed iſta. l. loquitur in hæreditate tranſuerſalium.

A D D I T I O.

a ¶Conſanguineus præſumitur. Adde Bart. in l. quicunque. in 1. colu. C. de ſer. fug. Bart. in l. minor 25. annis. in fin. ff. de min.

S V M M A R I V M.

1 *Iuri adeundi, quod eſt extraneorum, præſcribitur 30. ann. & nu. 4.*
2 *An ſui hæredes excludantur à iure immiſcendi. 30. ann.*
3 *Beneficium abſtinendi datum à prætore non habet locum niſi vbi eſt vtile filio.*
5 *Quoties. l. facit mentionem de præſcriptione longi temporis, & ſumus in præſcriptione iurium, cùm ibi non cadat præſcriptio illa 10. vel 20. ann. intelligitur de præſcrip. 30. ann.*

L E X VIII.

LIcèt. Quamuis glo. nil dicat, & Doct. tranſeat, tamen habeo iſtam l. pro difficili, & intricata. Ad euidentiam præmitte, ꝙ iſta l. ſecundum Cyn. Bart. Bald. Ang. & omnes Mod. determinat, ꝙ iuri immiſcendi non præſcribatur longo tempore, & iſtud innuit text. ibi in verſ. ſi ſe paternis non immiſcuerint, & propterea ita allegatur tota die, ꝙ iuri immiſcendi non præſcribitur longo tempore. Secundò modo legitur ſecundum vtrunque Sal. hic, ꝙ in hac l. non tractatur, an facultati immiſcēdi poſſit præſcribi, vel ne, ſed bene tractatur, an peti. hær. præſcribatur, nam poſtquam hæres adiuerit, ſibi competit petitio hæreditatis aduerſus poſſeſſores rerum hær. ad vendicandum res hæreditatis, & dubitatur in hac l. ſi filius ſteterit longo tempore, ꝙ non egerit pet. hęr. ad vendicandum res, nunquid excludatur præſcrip. long. temp. & iſtud probat neceſſariò text. in verſ. hanc, & in verſ. vendicent neceſſariò. ergo loquitur tex. de pet. hær. per quam vendicatur hæreditas, & iſtud non videtur voluiſſe glo. dum dicit, ſecus ſi longiſſimo, quia omnis actio tanto tēpore tollitur, & ſic gl. intelligit text. in præſcriptione actionis, non iuris immiſcendi, & iſto modo malè allegaretur iſte text. ad probādum, ꝙ iuri immiſcendi non præſcribatur long. temp. nam de illo non loquitur, ſed de pet. hær. Mihi tamen * magis placet præcedens ſenſus *qui eſt communis*, quia ll. debent intelligi ſecundum tit. ſub quo ſunt poſitæ. l. Imperator. ff. de in di. addic. ſed ſi iſte tex. loqueretur de pet. hær. præſcrip. non cōgrueret huic tit. ſed melius fuiſſet poſita ſub tit. de pet. hær. eo maximè cùm habeamus caſum, ꝙ pet. hær. long. tempore nō præſcribitur. l. hær. ff. de pet. hær. Nec obſt. iſte text. in verb. vendicent, eo quia hæres agendo dicitur immiſcere, vel adire, vt eſt gl. in l. qui de inoſf. ff. de inoff. teſt. & in ſimili glo. no. in c. conſtitutus. & ibi d. Ant. & Imo. ad hoc not. de reli. dom. Tene erga go, ꝙ in hac l. deciditur, ꝙ iuri immiſcendi [a] non præſcr. long. tempore, ſed aduerte, ꝙ licèt iſta l. loquatur in ſuo hærede proprio, & conſequenter in iure immiſcendi, vt expreſſe dicit tex. in verſ. ſui hæredes, & in verſ. non immiſcuerit, tamen idem eſt in extraneo, & conſequenter in iure adeundi, & conſequenter illud, ꝙ dicit text. de ſuo hærede, denotat contingentiam facti, non myſterium iuris, ex quo idem eſt in extraneo, ſecundū Cy. hic. in 1. q. & Alb. quia vtrobique militat identitas rationis, nā cùm aditio hær. fit de iure ciu. ergo debet durare. 30. ann. ſicut durant remedia iuris ciu. inſti. de perpe. & temp. act. & ſic vides, ꝙ deſtruitur illud, ꝙ dicit text. in ſuo. Secundò deſtruitur text. in alio, dum dicit ignorantes, & iſtud ignorantes eſt ſuperfluè poſitum: nam ſecundum omnes, idem eſt ſi hæredes fuiſſent ſcientes: nam ꝗ ſcientes iuri immiſcendi non præſcribitur longo tempore, & ita tranſierunt omnes Antiqui, & Mod. vſque ad hæc tempora, & ſic in effectu reprenditur iſte text. in duob. ꝙ mihi nullo modo pōt placere. & ideo ex. ꝟ. dicendis ſaluabo text. ꝙ cum miſterio loquatur in ſuis hær. & nō in ex-
1 traneis. Pro cuius rei euidentia habes ſcire, † ꝙ iuri adeundi, ꝙ
* eſt extraneorū, præſcrip. 30. ann. ita ſe habet *communis ſententia*, q̃ latè firmat Bal. hic, & gl. & Doct. in l. 3. ff. de acq. hær. & gl. & Doct. in l. vnica. §. qn̄ non peten. par. & Bart. in l. vnica. in 3. col. ff. de cond. ex l. & in l. ſi filio præte. in pen. col. vbi Mod. ff. de iniu. rup. Pau. de Caſt. in l. ſi qs ſuus. ff. de iur. delib. & hoc patet, q̃a adire hr̄ditatem eſt ius, nō autem facultas facti. ita probat tex. in l. ſi mater. in verſ. ius adeundæ hær. in fin. & ibi Pau. ad hoc not. ſ. de inſt. & ſubſt. & declarat Bart. in l. is pōt. ff. de acq. hær. & per hoc ceſſant omnia fundamenta Sal. qui cū patruo ſuo tenebat contrarium. & Raph. Cu. in l. quandiu. 1. ff. de acq. hær. dubitat multum, tn̄ communis ſententia eſt, quam dixi, ꝙ iuri
2 adeundi præſcribitur. 30. ann. ſicut & alijs iurib. ¶† Sed dubiū eſt, quid in iure immiſcendi, ꝙ competit ſuis hær. an 30. annis excludantur. gl. & Doct. hic tenent, ꝙ ſic, dum dn̄t ſecus ſi lon
b giſſimo. ego ſemper tenui, & teneo [b] oppoſitum, ꝙ iuri immiſcendi nullo tpe vnquam præſcribatur, etiam 30. ann. per vnū fundamentum, cui non cadit rn̄ſum, quo in ſimili vtitur Bart. dum dicit, non poſſe reſponderi, in l. ſi infanti. ꝟ. eod. nam filius ſuus attento iure ciui. eſt neceſſarius hæres velit nolit. §. 1. inſt. de hær. qual. & diff. ergo attento iur. ciui. non poteſt quæri de præſcriptione, cùm ſit hæres, ſed attento iure prętо. videtur ſecus, q̃a à iure præto. habet beneficium abſtinendi. §. ſed his prætor permittit. inſti. de hære. qual. & differentia. cum ſimi. ¶ Sed
3 aduerte, q̃a ego habeo, ꝙ beneficium abſtinendi datum à prætore non habet locum, niſi vbi eſt vtile filio, ſed vbi poteſt ei eſſe damnoſum, ceſſat beneficium prætoris, iſtud dicit tex. in l. ſi filius, qui patri. ff. de vulg. & pupil. ſed ſi poſſet præſcribi, eſſet damnoſum filio, ergo quo ad hoc ceſſat beneficium abſtinendi datum à prætore, ergo non eſt neceſſarium, ergo impoſſibile eſt, ꝙ præſcribatur. idem tenuit Ang. in l. vnica. ſ. quando nō peten. par. & ibi do. Alex. in 4. col. & ſeq. & Pau. de Caſt. in l. fi. C. de repu. hær. † & ita teneo indubitanter contra communē, ꝙ iuri immiſcendi etiam. 30. ann. non præſcribatur, imò nunquam, & hoc pondero ego voluiſſe tex. hic, qui cum myſterio loquitur in ſuis hær. & decidit, ꝙ iuri immiſcendi non præſcribitur longo tpe: nam pondera, ꝙ dum text. dicit, non præſcribi longo tpe, non poteſt intelligi prout vr̄ ſonare de præſcrip. 10. vel 20. ann. quare, quia præſcrip. longi temporis. 10. vel 20. ann. non pōt conuenire, vbi agitur de præſcribendis iuribus, quia præſcr. longi tpis requirit titulum, & poſſ. & bonam fidem, illa ergo procedit in præſcr. rerum immobi. ſed in iuribus præſcribendis, puta in iure immiſcendi, non conuenit pręſcrip. 10. vel. 20. ann. ſed bene conuenit præſcrip. 30. ann. eo q̃a præſcrip. 30. ann. procedit ſine aliqua poſſ. & tit. ſed ſola negligentia nō vtētis iure ſuo, ita declarat Bart. in l. fi. §. 1. poſt gl. ibi. C. de edi. diui Adr. tol. in l. fin. in prin. ff. de eo per quem fac. erit. & eſt text. ad literam in c. placuit. ſecūdo. in §. poteſt. 16. q. 3. cùm ergo in hac. l. agatur de præſcribendo iure, nō poteſt intelligere tex. de præſcrip. longi temporis. ſ. 20. ann. vel. 10. annorū, quia inepta fuiſſet deciſio, cùm illa præſcriptio non conueniat, ſicut fatuum eſſet dubitare, vtrum res immobiles poſſint vſucapi per triennium, cùm non conueniat vſucapio. neceſſariò ergo oportet intelligere text. de præſcrip. 30. ann. quæ congruit, & tunc erit text. hic ſing. ꝙ in ſuis hæredib. iuri immiſcendi non præſcribatur longiſſimo tempore, & tunc tex. cum myſterio congruè loquetur de ſuo hærede, & de iure immiſcendi, & aliud erit in extraneis, in quibus bene iuri adeundi præſcribitur. 30. ann. & puto, ꝙ neceſſe ſit ita intelligere iſtum text. quamuis aliqualiter impropriari videantur illa verba longi temporis, ſed non poteſt procedere ſine violentia, & teneas quem intellectum
4 vis † Confirma iſtam inductionem, quia quotieſcunque. l. facit mentionem de præſcrip. longi temporis, & ſumus in præſcrip. iurium, certè cùm ibi non cadat præſcriptio illa. 10. vel. 20. ann. intelligitur de præſcrip. 30. annorum. Iſtud ſatis patet ex doctr. Bald. in c. 1. §. 1. verſ. quid ergo ſi hæc verba proferantur à ſtatuto. de cap. Corra. in vſib. feu. ergo iſta. l. excludens præſcrip. long. temp. intelligitur de præſcrip. 30. ann. quia præſcrip. 10. ann. non conuenit, vbi agitur de iurib. pręſcribendis, & verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, etiam impropriando ea. l. ſi vno. in princ. ff. loca. in l. inſulam. ff. de præſc. verb.

A D D I T I O N E S.

a ¶Immiſcen. Adde Alex. lib. 2. conſ. 4. verſ. pater. PVRPV.
b ¶Teneo. Adde Dec. in l. vnic. col. 4. quando non pet. par. & in l. quandiu. la. 1. col. 3. & 4. ff. de acq. hær.

verb. Considera si posset dici, ꝙ cùm præscrip.30. ann. nō esset cognita de iure fforum, sed fuerit inuenta de iure.C. vt inquit glo. in l. qui occiderit. §. 1.ff.ad l. Aquil.& in l.Iul.ff.ex quibus caus.mai Bart.in l.fin.in princ. ff.de eo per quem fac.erit. & sic præscip.30.ann.fuerit inuenta per.l.sicut,& l.omnes. C.de præscrip.30.annorum, ꝙ ista.l. prius facta habuerit respectum ad iura fforum, sed hoc nihil est dicere, & non tollit inductionē. supra factam,& ista lex est etiam ipsa de iure.C.vnde non obst. glo.præallegatæ.¶Retenta tamen communi sententia, ꝙ nedum iuri adeundi, sed etiam iuri immiscendi præscribatur.30.
a annis, limita eam non procedere [a] in casu notabili, quem not. Bald.hic, vbi iuri adeundi non prescribitur vsque ad annos.60. quando filia sola esset instituta in testamento matris, ita ꝙ aliū cohæredem non haberet: nam si talis filia steterit per. 30.ann. ꝙ non adiuerit ex testamento, poterit intra alios.30. annos ab
b intestato succedere, imò plus refert Bal.consuluisse[b] Bar.quod etiam si ab intestato steterit per. 30. ann. & sit exclusa à primo capite, potest adhuc ex alio capite intra.30.annos admitti, quia sicut se habet annus de iure prætorio.l.1.§.sed videndum.ff.de succes.edi. ita se habent.30.anni de iure ciui. & ita Bart. defendit quandam mulierem, quæ steterat.30.annis, quæ non petierat hæreditatem matris, nec dotem suam. Ista est vtilis decisio, quam recolo sepius vidisse in facto, & idē sequuntur Ang. & Pau.hic, Pau.& Raph. Cum.in l.quandiu. prima.ff. de acq. hær.& ibi Pau. reputat hanc decisionem esse mirabilem, & se habuisse de facto, in qua refert consuluisse, & ita consuluit in consi.221.incip.Viso puncto.in 2.& 3.col.& in consi.222.quod incip.In causa,& lite vertente coram arbitris. in 2. colu. Intellige tamen sanè istam decisionem procedere, quando filia fuisset exclusa per lapsum temporis, & sic per tacitam renuntiationem, tunc solùm intelligeretur exclusa ab vno capite, si autem expressè, & simpliciter renuntiasset, tunc intelligeretur renuntiare iuri ex omni capite competenti, glo. est ord. in l.1.§. sed videndum.in verb.succedebat.ff.de succes.edic.de qua plenè dixi in l.1.§.qui admit, ponit primò Ang.ibi, latè do.Alex.in l.fiuum.§.eod.Et ita teneas in prædictis, quamuis solus Sal.in 2. decisione Bald.debiliter contradicat. plus voluit Bald.hic, ꝙ si lapsus sit primus annus datus filiæ ad deliberandum, intra quē si decessisset, transmisisset hæreditatem non aditam beneficio. l.cum antiquioribus.§.eod. certè transmittet idem ius deliberandi ex secundo capite.de quo dic, vt per do.Alex.hic, qui sustinet decisionem Baldi.

ADDITIONES.

a ¶Non procedere. Adde Alex.in l.in suis.col.3.ff.de lib. & posth. secus ergo si cohæredem haberet, qui adijsset. Ang.consi.242.ad hæreditatem. Adde Corn. lib.1.consi.165.ad euidentiam. PVRPV.

b ¶Consuluisse. Adde, quòd est consi.129. & limita nisi in isto 2.capite, essent alij in eodem gradu, nam filius, vel filia non possunt succedere ex secundo capite, nisi alij sint in remotioribus gradib. ita limitat.§. sed videndum. gl.1. in princ.in l.vni.C.quando non par.part.vbi Dec. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Is, cui defertur hæreditas, potest quandocunque adire, & si non constat de aditione, debet interrogari à iudice; & statuitur tempus moderatum ad deliberandum.*

2 *Quando non apparet, quis sit hæres, debet fieri proclama generale, vt quicunque prætendit se esse hæredem, quòd intra tale tempus compareat.*

3 *Iudex vtrum possit statuere minus tempus quàm statuatur à prætore ad succedendum, quando statuit alicui tempus ad instantiam creditorum, vel legatariorum, an velit esse hæres, vel ne.*

LEX IX.

1 SI curatoris. †Is, cui defertur hæreditas, potest quandocunq; adire, & si non cōstat de aditione, debet interrogari à iudice, & statuitur tempus moderatum ad deliber.
2 h.d.† Quid autem sit, quando non apparet, quis sit hæres, vnde fit proclama generale, ꝙ quicunq; prætendit se hæredem, intra certum tempus compareat, & si intra tale tempus compareat aliquis, qui non sit hæres, & dicat se hæredem, & ita respondeat iudici interroganti, an per talem responsionem teneatur satisfacere creditorib. habes text. ꝙ non, sed solùm tenetur illis creditorib. ad quorum specialem instantiam factum est proclama, text.est in l.fin.ff.de interrog.act.& cum hæreditas solo animo adeatur.l.si auia.§. eod. nunquid teneatur quis respondere, an in animo suo adiuerit, dicit Ang.hic se obtinuisse de facto Flo.quòd sic, quia quis fuit coactus respondere, an in animo suo adiuerit, vel ne, quam decisionem reprehendit Pau. in l. potuit.§.eod. & in contrarium tenet Lud. Rom.in l.
3 gerit.ff.de acquir.hæred.¶†Vltimò diligenter not.text.in fin.in vers.moderatum. hic videri text.contra practicam Barto. per quam dicit se destruxisse mille processus: nam quando petitur ab hærede, ad instantiam creditorum, vel legatariorum, an velit esse hæres, iudex sibi petenti debet statuere annum ad deliberandum, dicit Bart. ꝙ iudex non potest statuere minus tempus, quàm statuatur à præore ad succedendum, ideo si sit de descendentib. vel ascenden. debet statuere annum, alijs autem centum dies, certè si minus statueret, processus esset nullus, secundum Bart.in l.si quis instituatur hæres.§.1. per illum text.ff. de hæred.instit.& in l.ait prætor.in princ.ff. de iure deliber.& in l.si diu.ff.quib.ex cau.in poss. ea.& sequitur Ang. de Aret. in §. extraneis.Instit. de hæred.quali. & dis. dicunt Ang. & Pau.hic, quòd contra Bart.est text.expressus hic, vbi tempus ad deliberandum non est limitatum, sed debet statui moderatum arbi. iud.& dicit Ang.se valde admirari de Bart.in hoc, quia verum est, quòd ad hoc, vt hæres in totum excludatur per lapsum termini, non excludetur nisi elapso tempore statuto à prætore, sed tempus, quod datur ad delibe.datur ad alium finem.s.vt constituatur curator bonis, qui satisfaciat creditoribus, & quātum ad constituendum talem curatorem non requiritur tempus, ex quo non excluditur. Sed tu dic, quòd iste text.nihil facit contra Bart. quamuis dicat iudicem debere statuere tempus moderatum, nam tex. habes ad literam in l.1.§.fi.ff.de iure delib. vbi dicit text. quòd tempus ad deliberandum statui debet arbi.iud.sicut hic, & tamen dicit ibi.l.2.quæ sequitur, dummodo iudex non statuat minus tēpus centum dierū, vel ann. de quo puncto tetigi, & ibi ponit Alexan. in rub. supra de succes.edi.

SVMMARIVM.

1 *Inopia defuncti, vel iniuria tertij non excusant hæredem, quominus non teneatur satisfacere creditoribus.*

2 *Spoliatus de maiori parte bonorum non potest conueniri, nisi prius sibi facta resti.*

LEX X.

1 ITe. †Inopia defuncti, vel iniuria tertij non excusant hæredem, quominus non teneatur satisfacere creditorib. hæditarijs.h.d. Nam iure isto hæres tenebatur satisfacere creditori in totum etiā vltra vires hæreditarias.l.1.§.si is, qui quadringenta.ff. ad Treb. legatarijs autem non. l. si vniuersæ. §. de leg. hodie autem facto, vel non facto inuentario aliud est, vt hic per Bart. subdit tamen inaduertenter Bart. & eius errorem secuti sunt Bald. & Ange.hic, quòd secundum dictum non procedat de iure can.
2 per. c.1. de resti. spol. in 6. vbi spoliatus † de maiori parte bon. non potest conueniri nisi prius facta sibi restitutione, & idem tenet Bartol.in l.si quis ad se. C.ad l.Iul. de vi.errat Bartol. quia text.d.c.1.loquitur, quando quis conueniretur ab illomet, qui eum spoliauit. Sed in hoc text. fuerat spoliatus à tertio, & ita reprobant Mod.& dom.Matesil.in not.194.Vltimò no.ex hoc text.cum glo. quòd licèt passus sis iniuriam ab aliquo, tamen non est tibi licitum iniuriam alij inferre, quod facit ad aliqua notabi.de quibus per Pau.& Sal.hic.

SVMMARIVM.

1 *Pater non potest repudiare hæreditatem filio delatam, neque seruos hæreditarios manumittere.*

LEX XI.

1 REnitente. † Pater non potest repudiare hæditatem delatam filio, neque seruos hæreditarios manumittere.h.d. De hoc tetigi in l. 1. §. qui admit.& ibi tenui, quòd ista lex etiam procedit in hæreditate profectitia.s.si filius esset institutus contemplatione patris, vt per Pau. de Cast.hic, tamen ista videretur limitanda, & non procedere hodie in hæreditate delata infanti, quia videretur, quòd solus pater potest adire hereditatem delatam infanti.l. si infanti. §.eod. per consequens solus debet posse repudiare per regulam. l.is potest. ff. de acquir. hæred.Breuiter contrarium determinat Angel. in l.is, qui hær. §.fin.ff.de acquir. hæred. per istum text. & per illum, qui indistinctè negan t patrem posse repudiare hæreditatem delatam filio,

filio, & dicit Ang. quòd ita fuit de facto iudicatum Flo. & obtentum per Bald. & ante illam decisionem Bald. omnes aduocati tenebant contrarium, & illam decisio. sequuntur Imo. & dom. Alex. ibi, quam bene not. pro ampliatione huius tex. nec obst. argum. in contrarium factum per regulam dictę. l. is potest, quia respondet, quod procedit in his, qui suo nomine possunt adire, secus si nomine alieno. probat text. in l. tutor. ff. de bon. poss.

SVMMARIVM.

1 *Agnoscens bon. poss. de iure prætorio quantum ad effectum consequitur illud, quod consequeretur hæres de iure ciuili, non tamen efficitur hæres de iure ciuili, & sic non habet iura directa, sed vtilia.*

LEX XII.

PVberem. Ista. l. licèt sit breuis, tamen inuenio, quòd legitur altero de tribus modis. Vno per glo. hic in fin. ꝙ † agnoscens bon. poss. de iure præto. quantum ad effectum cōsequitur illud, quod consequeretur hæres succedens de iure ciuil. & sic non habet iura directa, sed vtilia tantum, aliàs sequeretur mirabile, & absurdum, vt in glo. idem tenet glo. in l. sed cum patrono. §. 1. in glos. 3. & ibi Bartol. videtur simpliciter transire. ff. de bon. poss. idem tenent Old. Lauden. Bal. Ang. Sal. & dom. Alex. hic, Bald. Imo. & dom. Alex. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit. per illum tex. ff. de acquir. hær. idem & plenius tenet Bald. in rub. C. qui admi. in 6. quæst. & ibi Lud. Rom. ad fin. & idem Bal. in l. 1. in 10. opp. eod. tit. & Ioann. Fab. in §. quos autem. insti. de bon. poss. & sic, secundum glo. *& omnes hos Doct.* ille, qui venit ad successionem per bon. poss. & sic per remedium iuris prætorij, non efficitur hæres de iure ciui. quia sic haberet iura directa, sed tantum de iure prætorio, eo quia via quam quis elegit, sibi debet patere. l. si mulier. ff. quod me. cau. & quia actus agentum non debent operari vltra eorum voluntates. contra istum intellectum fortiter obstat iste text. in vers. pro hærede gerere, quod idem est, quod effici hæredem de iure ciui. glos. dupliciter respondet, sed violat text. Primo dicit, quod dicitur gerere pro hærede, verum est in effectu: vel secundo respondet, ꝙ dicitur gerere pro hærede, verum est de iure præto. ¶ Alio, & secundo modo legitur secundum Bart. sine violentia literæ, & istum tene, quòd qui agnoscit bon. poss. de iure prætorio, dicitur adire hæreditatem de iure ciui & efficitur hæres iure ciui. ac si adiuisset, & cum Bart tenent Fulg. & Pau. de Cast. hic, & Lud. Rom. & Raph. Cum. in d. l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit, & diffusè Andr. Barb. in rub. C. qui admit. in 85. col. & seq. & pro isto intellectu facit text. d. §. sed quid si. vbi si pater mandauerit filio, quòd agnosceret bon. poss. potest virtute huius mandari adire, ergo istud non est diuersum à mandato agnoscendi de iure prætoris, cùm forma sit seruanda. l. diligenter. ff. mand. nisi dixeris, ꝙ qui pinguius mandatum adimplet, dicitur seruare formam mandati. text. est in dicta. l. si quis mihi bona. §. pen. & ibi notāt Scrib. pro limitatione dictę l. diligenter. facit. l. si. §. fin. & ibi Bar. ff. mand. contra istum intellectum Barto. dum in princ. huius anni sustineretur in circulis, moui difficultatem, cui non fuit responsum, ego habeo, quod ars, & natura nihil debent frustra operari. l. qui bis idem. ff. de verb. oblig. sed ego habeo, ꝙ qui succedit de iure præto. quando alius non est successurus de iure ciui. consequitur iura directa, ita tenet Dyn. & Bart. in l. 2. quam legi pro prima. ff. de bon. poss. Imo. & Mod. in l. ex asse. in princip. ff. ad Trebell. & est doctr. approbata, ergo cùm succedendo de iure præto. consequatur iura directa, frustra est dicere, quòd consequatur de iure ciui. ex quo de iure ciui. nihil additur. Nisi fortè diceres, quòd posset esse vtile habere iura directa, & iura præt. & ciui. quia si renunciaret ad instantiam creditorum, vel legatariorum vni iuri, posset ex alio admitti. cogita tamen in hoc. Tertium intellectum tradit Bart. in l. gerit. in pen. colu. ff. de acquir. hæred. vbi dicit, quòd quando, quis non errat circa factum, sed dubitat quo iure sibi deferatur successio, talis error nō impedit aditionem, & ponit exemplum in eo, qui putabat se non posse succedere de iure ciui. sed solùm de iure præt. certè petendo bon. poss. efficeretur tamen hæres de iure ciui. ita intelligit istam. l. & sic pondera, ꝙ Bart. vult, quòd si non interuenisset error, petendo bon. poss. non esset effectus hæres de iure ciui. Cuius contrarium de directo tenet hic, tamen iste intellectus de errore diuinat, quia de errore in text. verbum nullum. ¶ Quartum intellectum ponit Bald. hic, & in cap. 1. in 5. colum. in titu. an agna. vel filius. in vsib. feud. sequuntur Ange. & Sal. hic, quod si filius per lapsum anni sit exclusus à facultate succedendi de iure prætorio iuxta. l. emancip. supra, qui admi. tamen si agnoscat de iure præto. certè efficeretur hæres de iure ciuili, & hunc dicit esse casum huius. l. & sic actus, qui non potest valere vt fit, valebit eo modo quo potest, qui intellectus est pulcher in se, sed diuinat. In contrarium videtur facere text. in d. §. sed quid si mandauit. iuncta glo. in vers. petitam.

SVMMARIVM.

1 *Qui repudiat vno iure, & sic de iure præto. potest alio, & sic de iure ciuili adire.*

LEX XIII.

a 1 SVum. a † Qui repudiat vno iure, & sic de iure præto. potest alio, & sic de iure ciui. adire. hoc dicit, & potest intelligi text. in vers. omissa. de repudiatione tacita per lapsum anni, & tunc esset hic text. contra hæreticam opin. Bartol. in l. filio præterito. in pen. colum. ff. de iniu. rup. vbi tenuit, quòd qui excluditur per lapsum anni à facultate succedendi de iure præto. intelligitur etiam excludi à succes. de iure ciuili, per text. terribilem in l. si impubes. §. quæsitum. ff. de carb. edi. & eum reprobant Ful. & Paul. hic, & Mod. in l. posthumo. presertim do. Alexan. C. de bon. poss. contra tab. & licèt glo. intelligat istum text. procedere, quando institutus non habebat substitutum, aliàs secus, per. l. 3. supra de impub. & alijs subst. tamen glos. *reprehenditur per omnes* hic, & per Bartol. in l. nec is. §. 1. ff. eod. per generalitatem huius. l. nec aliquid facit dicta. l. 3. quia loquitur, quando institutus renuntiauit ex testamento, & volebat ab intest. succedere, certè si sit substitutus, non pōt ab intest. venire, quia quandiu potest ex testamento succedi per institutum, vel substitutum, nunquam est locus successioni ab intest. l. quandiu. ff. de reg. iur.

ADDITIO.

a ¶ Suum. Limitat Bald. in rubr. C. qui admitti. in princ. 7. q. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Absque aliqua apprehensione possessio. rerum hæredi. acquiritur hæreditas, & sic dominium, non tamen possessio.*

2 *In contractibus nunquam ex solo contractu, & sic ex solo titulo transfertur dominium rei in aliquem, nisi interueniente traditione, vel quasi.*

3 *Licèt in contractibus attendamus tempus celebrati contractus, & tempus purificatæ conditionis, tamen in hæred. quærenda inspi cimus tempus aditionis, non tempus delatæ hæreditatis.*

LEX XIIII.

SI sorori. Potest hęreditas queri tam de iure ciuili, quàm pręt. licèt bona hęreditaria non possideantur, quæ posteà à possessorib. vendicantur, & in hæreditate cui sit quærenda, tempus aditio. inspicitur. hoc dicit cum l. sequen. † Not. ex. l. si sorori, quod absque aliqua apprehensione possess. rerum hæreditariarum, acquiritur hæreditas, & sic dominium, tamen possessio non acquiritur nisi mediante apprehensione. facit. l. cùm hæredes. in princ. ff. de acquir. poss. l. 1. §. Scæuola. ff. si quis testamento liber. esse iuss. fue. † & hæc est differentia inter contractus, a & vltimas voluntates, quia in contractibus nunquā ex solo contractu, & sic ex solo titulo transfertur dominium rei in aliquem, nisi interueniente traditione, vel quasi. l. traditionib. C. de pact. §. per traditionem. instit. de rerum diui. etiam si sit contractus omnium bon. & sic contractus vniuersalis, puta si venderem vniuersam hæreditatem. l. qui tibi hæreditatem vendidit. C. de hæred. vel actio. vend. l. qui tibi. C. de his, qui à non domino man. licèt contrarium, & malè tenuerit glo. quæ reputatur singu. in l. 1. super verbo vniuersæ. ff. de vsucap. pro dote. saluo nisi titulus vniuersalis accederet personæ. Auth. ingressi. C. de sacrosan. Eccles. & l. 1. cum glos. ff. pro socio.

ADDITIO.

a ¶ Inter contractus. Adde Bartol. in l. cùm quis. ff. de verb. oblig.

cio.& si dicis,quæ est rõ diuersitatis inter ꝯctus,& vltimas vo
luntates,quare in vltima voluntate dñium rerum legatarum
transeat ipso iure in legatarium.l.à Titio.in fin.ff.de fur. Item
in hæredem dominium rerum hæreditariarum transit ex sola
aditione,quæ fit animo solo,absq; apprehensione rerum hęre
ditariarum,in ꝯctib.est secus?dic quod rõ est, quia aditio hæ-
reditatis habet multum iuris,& parum facti, patet quia fit so-
a lo animo,& ideo appellatur actus legitimus.[a] l.actus legitimi.
ff.de reg.iur.ideo ius concedit ei magnum effectũ,vt sola adi-
tione efficiatur dñs,& hæres. ꝯctus autem dñr esse facti.l.con-
silio.in fi ff.de cura.furio.& ideo parum iuris hr̃e dicunt,ideo
nimirum si ibi requiritur magis actus facti.s.traditio. & ita de
clarat Fulg.hic.¶Limita tñ,quod dixi,in hæredem non transi
re poss.rerum hæreditariarum,nisi actualiter possessionem ap
prehendat,iurib.alleg.vt sit verũ,nisi adsit statutũ,vel decretũ,
ꝙ est in vniuerso Ducali dominio, quo cauetur, ꝙ possessio
defuncti ipso iure continuetur in hæredem,acsi esset apprehẽ
sa,& dicunt Pau.de Cast.& D.Alex.hic,ꝙ stante prædicto sta-
tuto,non per hoc intelliguntur sublata remedia adipiscendæ
possessionis executiua,& ideo licet possessio ipso iure conti-
nuetur in hæredem,tñ quia ista est solũ possessio iuris,certè ꝓ
adipiscenda actuali pos.poterit intentare remedium.l.fi.C.de
edic.diui Adria.tol.ꝙ est remedium adipiscendi rem,& inter-
dictum quorum bonorum.& fuit deci.Cy.in l.ea lege.vbi etiã
Bal.in 6.q. C. de condi.ob causam.& multum plenè,& singu-
lariter de illo statuto ponit Bal.vbi multa videas in rub.de cau
sa pos.& propric.& in rub.de consue.& in c.item cum quis.de
resti.spo.D.Alex.in d.l.cũ hæredes.in princ.& in consil.82.in 2.
vol.inci.perspectis his,quę in themate.s̃.narrant.& in cons.83.
in 2.vol.q̃uod incip.Visa facti narratione.in 6.col.¶Limita tñ
valde singulariter,& ita habeo nunc in facto, vt dictum statu
tum locum habeat,nisi mortuo defuncto poss. ab alio fuerit
apprehensa,quia illa actualis apprehensio impedit illam con
tinuationem fictam inductam à statuto,ita limitat Raph.Cu
man.in l.Pomponius.§.quæsitum.per illum tex.ff.de acq. pos.
quam limita.pro valde no.refert D.Alex.sed eam non firmat,
in d.l.cũ hæredes.in prin.sed ego allego Do.Alex. consulendo
expresè firmantem in d.consi.83.in 2.vol.in 2. col. & ego pro
hoc allego gl.ord.& miror,ꝙ prædicti Doct.non allegauerint,
in l.cũ miles.in prin.in gl.mag.ad fi.ff.ex quib. cau. ma. & no.
bene hanc limit.pro exclusione illius statuti , quia valde vtilis
est.¶Secundò limita,& signa, ꝙ virtute illius statuti non pos-
set hæres intentare remedium recuperãdæ pos.nam si aliquis
verè habuisset pos.potuisset tanq̃ spoliatus eam recuperare,&
ante omnia deberet restitui,certè si vigore statuti hæres inten
taret remedium recuperandæ,malè ageret, & deberet succũ-
bere.ita dicit Bal.in Auth.defuncto.in 3.q.C.ad Tertul.& in si
mili Bal.in l.1.ad fi.C.de appel.Io.Fab.in §.sui.insti.de her. qua-
li.& diffe.& in specie consuluit.D.Alex.in consi.37.incip. in cã
mota per Ang.Simonis.in 3.col.in 1.vol.& in præalleg. consil.
83.in 2.vol.in 7.col.¶Tertiò limita principaliter illud,quod di
xi de pos.quæ non continuatur in hæredem , nisi sequuta ap-
prehensione,vt non habeat locum in bonis feudalib.quorum
pos.sine apprehensione transit ad filium.ita sing.dicit Bald.in l.
cùm antiquiorib.in 6.col.in ver. 10.sic.s̃. eo. Tu tamen vide in
hoc Bal.qui videtur refragari,& fortè melius in c.1.in vlt.colu.
3 in tit.an mutus,vel aliàs imperfectus.in vsib.feudo.¶†Vlti.no.
b ex l.seq.ꝙ quamuis in ꝯctibus[b] attendamus tempus celebrati
contractus,& non tempus purificatæ conditionis , eo quia in
contractib.conditio trahitur retrò.l.si vxorem. vbi notatur.C.
de condi.inser.ponunt omnes in l.si filiusfam.ff.de verb.oblig.
tamen in vlt.vol.in hæreditate quærenda inspicimus tp̃s adi-
tionis,& non tempus delatæ hæreditatis, & quæ sit rõ diuersi-
tatis,dic vt per Bar.& omnes in d.l.filiusfam.& per Saly.hic.&
istud no. s̃m Pau.de Ca.facit ad duas q.vt hic per eum.cũ con
cor.de quib.per D.Alex.& per hæc remanet expedita ista. l.

ADDITIONES.

a ¶Actus legitimus.Adde regulam actus legiti.de reg.iur.lib.6.
b ¶In contractib.Adde gl.2.& ibi Doc.in l.Rutilia.ff.de contrah.emp.gl.in l.2.
in vers.venisse.ff.de hære.vel act.ven.

SVMMARIVM.

1 *Nemo cogitur contrahere, nec quasi contrahere,nec donatio. accept a-
re.fallit, vt infra nu.3.*
2 *Contractus à princ.sunt voluntatis,ex postfacto necessitatis.*
4 *Valet statutum,vt quis inuitus cogatur vendere suam rem.*
5 *Nemo inuitus cogitur adire hæredit. nisi sit seruus,vel hæres grauatus
restituere hæreditatem.*

LEX XVI.

NEc emere. Hoc dicit. Nemo cogitur ꝯ-
here,nec quasi ꝯhere,nec ac
ceptare donationem. h.d.& ponit tria dicta,q̃ pa-
1 tent in tex.†primò no.ꝙ sicut inuitus non cogitur
ꝯhere,ita nec quasi contrahere,vt probat tex.in ver.adire , cũ
aditio sit quasi contractus.l.apud Iulianum.§.1.ff.quib.ex cau.
in pos.eatur.facit.l.fi.& ibi no.Bal.& Pau.de Cast.ff.de neg.gest.
2 †Hinc dicimus,ꝙ contractus à prin.sunt voluntatis, ex post fa
cto necessitatis.l.in commodato.§.sicut.ff commod.& l.sicut.
3 C.de act.& obl.¶†Ista regula fallit in aliquib.[a] casib.positis in
a gl.& plenius per Gul.& Alb.hic.Quosdam alios casus no.Bar.
in l.fi.C.de fideicom.lib.Bal.& Ang.in l.si pendentes.§.si quid
cloacarij.ff.de vsufruct.& vltra fallentias traditas in his locis,
adde , quòd etiam fallit tempore caristiæ, quo tempore no-
b bilis habens annonam potest compelli inuitus ad vendendũ,[b]
& viliori pretio,vt per Barto.in l.annonam ff.de extraord. cri.
& in l.1.§.cura carnis.ff.de off.p̃fe.vrb.Cy.& Bal.in l.1.C.de epi
sco.audien.¶Secundò fallit fauore religionis,quando testator
mandat construi Ecclesiam in loco, qui est communis cum
alio,nam cogitur socius inuitus vendere partem suam, vt Ec
clesia construatur.l.fin.§.1.quam ad hoc ibi no.Bal. C.de com
muni seruo ma.facit.l.si quis sepulchrum. vbi alius similis ca-
sus.ff.de relig.& sump.fune.¶Tertiò fallit in casu no.l. 2. ff. de
nundi.vbi Iurisc. opportunè adducit authoritatem Platonis.
¶Quartò fallit in l.si locus.§.fin.cum gloss.ff.quemadmo.seru.
amit.¶Quintò fallit in casu singu. l. si fundum.ff.mand.quem
Bar.ibi reputat valde sing.& dicit se de facto practicasse in pa-
latio syndicatus.Eum etiam pro sing.alleg.Bal.in l.1.in 6. q. C.
si seruus exte.¶Sextò sing.fallit,quotiescunque quis exposuis-
set rem suam ad vẽdendum,puta scholaris posuit librum suũ
penes bidellum ad vendendum , isto casu potest cogi inuitus
ad vendendum,& si sit differentia in pretio,recurritur ad arbi
trium iudi.Ita probat gl.in l.non enim.ff.rer.amo.quam gloss.
Dyn.& Bar. ibi ad hoc expresè notant, & sequuntur,& hic est
ibi specialis casus,in quo non est locus pœnitentiæ, sicut & in
simili propter expositionem rei venalis in contractu innomi
nato non est locus pœnitentiæ.tex.est secundum Bart.& om-
nes ibi in l.1.C.de rer.permu.cum concor.quas dedi in l.si pe-
cuniam.in prin.ff.de condi.ob causam.& si casus iste est verus,
est multum notabilis,tamen non puto verum , & in contra-
rium in terminis tenent Per.Cy.& Bal.in l.1.C. de epis.audi. &
4 no.Alb.in d.l.non enim. † Septimò fallit[c] vbicunque statuto
c caueretur,ꝙ quis inuitus cogatur vendere suam rem,nam va
leret tale statutum,dummodo sit generale.ita no.Bar.in l.ven
ditor.§.si constat.per illum tex.ff.cõia prædiorum. & in l. An-
tiochensium.ff.de priuil.cred.probat tex.in l. si in emptione.§.
omnium.ff.de contrahẽ. empt. Hinc alibi pulchrè determinat
Bar.in l.2.in ver.ab eo autem.C.de debi.ciui.lib.11. valere sta-
tutum,ꝙ habens rem paruam apud cõfinia habentis magnã
compellatur vendere pretio moderando arbi.iud. ¶ Vltimò
fallit prędicta regula in ciuib.qui compelli possunt inuiti ad lo
candum domum scholarib.vt notant Moder.præcipuè Imo.
post Bal.& Ang.ibi,in l.1.ad fi.ff.sol.mat.post Io.And. ibi ꝑ eos
5 alleg.¶†No.secundò ex tex.ibi,nec damnosam quisquam hæ
reditatem.ꝙ nemo inuitus compellitur adire hæred. & si inui
tus adeat,dummodo protestetur,aditio nihil valet.l.qui in alie
na.§.fi.ff.de acq.hære.Fallit in seruo,in quo coacta aditio ꝑ do
minum valet.l.1.§.1.ff.si quis omis.causa test. gl.in l. cùm pro-
ponas.& ibi dixi.s̃.de hære.insti.Secundò fallit in hærede gra-
uato resti.hæreditatem,qui potest cogi adire, & restituere.eo.
tit.ff.& C.ad Treb.

ADDITIONES.

a ¶Fallit in aliquibus. Adde Spe.tit.de execu.sen.in rub.Host.& Doct.in c.1.
de rer.permu.
b ¶Vendendum.Adde,ꝙ quando fiscus habet multum frumenti,potest impo-
nere subditis necessitatem emendi secundũ Bar.in l.quoties.C.vt nem.lic. in
empt.spe.se excus.& Cors.sing.121. BELLAC.
c ¶Fallit.Adde alium casum,quo quis cogitur promittere in l.2.in prin.ff.solu.
mat.vbi idem Ias.5.no. PANCIR.

LEX XVII.

CRetionum. Sublata solennitate die-
rum creticorũ potest hæ-
reditas qualibet die adiri.hoc dicit. & dicit Isido.in
c.24.in lib.5. etimologiarum. quem gl. voluit alle-
ga,hic in fin. dum videtur velle allegare Irneri. ꝙ cretio idem

eſt, ꝙ decretio temporis, intra quod hæres debebat adire hære
ditatem, aliàs excludebatur.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſolus poteſt adire hæreditatem delatam infanti nomine ipſius in-
fantis.*
2 *Hæred. delata infanti transmittitur ad ipſius patrem, quamuis ſit mor
tuus, antequam per patrem adiretur. nu. 11.*
3 *Hæreditas infantis emancipati, an tranſmittatur ad matrem.*
4 *Hæreditas infantis non adita tranſmiſſa ad patrem, tranſmittitur tan
quam adita, & non tanquam adeunda.*
5 *Solus tutor poteſt adire hęreditatem pro infante.*
6 *Iudex ſupplet defectum tutoris in aditione hæreditatis.*
7 *Hæreditas patris non adita tranſmittitur ad quoſcunque ratione ſui-
tatis.*
8 *Pater tunc demum dicitur legitimis adminiſtrator, quãdo habet vſum-
fructum in bonis filij, ſecus aliàs.*
9 *Furioſus an tranſmittat hæreditatem non aditam.*
10 *Curator furioſi non poteſt effectualiter ſuccedere nomine furioſi, ſed ſi
eſſet pater, an poſſit.*
12 *Qui poteſt nomine proprio adire, poteſt repudiare, ſecus ſi non proprio,
ſed alieno, vt in tutore, & patre.*
13 *Si deferatur hęreditas pupillo non infanti, cum hoc quòd patri nõ quæ
ratur vſusfructus, tunc authoritas patris non ſufficeret pupillo ad
adeundum talem hęreditatem.*
14 *An filius ex potentia ſuitatis tranſmittat hæred. patris non aditam ad
quoſcunque hæredes. & nu. 15.*
16 *An quemad. hæreditatem patris ab intesta. defuncti tranſmittit filius
etiam non aditã ex potentia ſuitatis, an eodem modo ex potentia ſui-
tatis tranſmittat ius dicendi nullum.*
17 *Si minor deceſſerit hæreditate non adita, cùm propter mortem, & æta-
tem dicatur lædi, tranſmittet ad hæredem, vt hæres ex perſona mino-
ris poſſit reſtitui in integ. aduerſus aditionem hæredi. omiſſam.*

LEX XVIII.

SI infanti. Iſta. l. eſt valde ſing. nec hẽt con-
cordantem in iure, in qua Im-
perator quinq; inducit de nouo, q̃ ante iſtam. l. nõ
erant diſpoſita, nec iure. ff. nec iur. C. Primò ſtatuit
1 de nouo, ꝙ †pater ſolus poſſit adire hæreditatem delatam in-
fanti nomine ipſius infantis, & dicunt Bar. & Saly. ꝙ pater de-
bet in hoc eſſe cautus, vt dicat ſe adire nomine infantis, aliàs
vitiaretur aditio. vnde de iure. ff. erat ſtatutum, quod pater ſo-
lus poſſet agnoſcere bon. poſ. nomine infantis. l. 1. ff. de bo. poſ.
furio. infan. ſed non poterat adire hæreditatem, iſtud ergo in-
ducitur de nouo per hanc l. & hoc habet locum non ſolùm
in hære. matris delata infanti, ſed in hæreditate cuiuſcunq; ẽt
extranei. ita eſt tex. hic. ibi, vel alijs quibuſcunque. Secundũ in-
ducitur de nouo in ver. ſed ſi hoc parens, contra regulam, quę
habet, ꝙ hæreditas non adita, non tranſmittitur regulariter. l.
quoniam ſororem. s̃. eo. & l. vnica. § in nouiſſimo. C. de cadu.
tollen. hic tamen ſing. diſponit contra hanc reg. ꝙ ſi hæreditas
2 †delata ſit infanti, & infans ſit mortuus, antequam pater eius
nomine adierit, tamen talis hæreditas tranſmittitur ad ipſum
patrem, & ſic reſultat aliud ſing. ꝙ licèt pater fuerit in negligẽ
tia in adeundo, tamen talis negligentia ſibi patri non nocet,
quominus hæreditas delata infanti, quam ipſe pater adire de-
buerat, ad ipſum patrem tranſmittatur, & fortius dicit text. in
ver. ea verò. ꝙ iſtud hẽt locum nedum in infante, qui ſit in po
teſtate patris, ſed ẽt habet locum in infante emancipato, ꝙ lõ
gè ſingularius eſt, & ex his inferas, hic eſſe tex. pro limitatione,
& intellectu. l. vnicæ. C. de his, qui ante aper. tab. vbi hæreditas
non adita propter coniunctionem ſanguinis tranſmittitur. de
quo dixi in lege, emancipata. s̃. qui admi. nam illa. l. debet intel
ligi, vt procedat in hæredi. aſcendentium tam ex linea pater-
na quàm materna, nam illæ tranſmittuntur ad deſcendentes,
ſecus eſt èconttra, ſi moriatur deſcẽdens, puta filius vel nepos,
quia hæreditas eius non adita non tranſmitteretur ad aſcendẽ
tes; & ſic illa. l. vnica. non habet locum èconttra, quia ſpeciale
eſt in hac hęreditate infantis, vt tranſmittatur ad patrem, ergo
in alio caſu, q̃ in infante non haberet locum tranſmiſſio, & ita
ante oẽs iſtum tex. ad hoc originaliter no. Bal. in l. 2. C. ad Orfi.
& ita etiam no. Alex. hic, licèt de Bal. mentionem non faciat.
Sed mihi vr̃, ꝙ termini ſint valde diuerſi, quaſi. l. vnica. quæ lo
quitur in hæreditate aſcendentis, non loqueretur in hæredita-
te, quæ eſſet delata aſcendenti, ſed quæ erat ipſius aſcẽdentis.
Ita hic in hæreditate delata infanti. Nam ſi conſideras, caſus
iſte eſt valde diuerſus. Tamen pro eadem ſententia, ꝙ d. l. vni
ca non habeat locum èconttra in hæreditate deſcendentis non
adita, ꝙ illa non tranſmittatur, alleg. D. Alex. hic alium tex. in
l. 2. § ſi quis ex liberis. ff. ad Tertul. ſed ante eum ad hoc alle-
gat Bar. de quo ipſe mentionem non facit, in l. vnica. C. de his,
qui ante ape. tab. Sed mihi videtur, ꝙ ineptè allegetur tex. ille,
cùm ſit de iure ff orum, quo iure non tranſmittebatur anteq̃
fieret. l. noua. C. ad idem. D. Alex. hic alleg. tex. in l. 2. C. ad Orfi.
& eſt de iure. C. Sed caue, quia etiam illa. l. nihil facit. & Bal. ibi
dupliciter reſpondet ad illum tex. Primò, ꝙ d. l. 2. loquatur, an
tequam eſſet facta. d. l. vnica. tamẽ eſt aliqualiter diuinare. Ideo
ſecundò, & clarè reſpondet, ꝙ ibi ſupererant alij filij, quib. illo
iure erat magis debita hæreditas, q̃ aſcendenti. illi ergo impe-
diunt tranſmiſſionem ad aſcendentes, & ex his poſſet diſputã
do attentari concluſio ↄ̃ omnes, ꝙ d. l. vnica. C. de his, q ante.
quæ loquitur in hæreditate aſcendentium non adita, vt proce
dat ẽt èconttra in hæreditate deſcendentium, & hoc tenuit gl.
* ibi in verbo liberos, tñ illa gl. *communiter reprehenditur*, per Bart.
& alios omnes ibi, & Bal. in l. cũ antiquiorib. in pe. col. in princ.
j̃. eo. & in l. 2. j̃. ad Orfi. & per omnes in l. ventre. vbi latè Angę.
& Imo. ff. de acq. hęre. Saly. in l. apud hoſtes. j̃. de ſuis, & legi. tñ
3 legendo non diſcedo à cõi ſnĩa. †Nunquid autem iſte text. lo-
quens in patre, & diſponens, ꝙ hęreditas delata infanti, & non
adita tranſmittatur ad patrem, procedat etiam in matre, vt hę
reditas infantis emancipati tranſmittatur ad matrem? Alb. hic
in pe. & vlt. col. diffusè examinat, referens, ꝙ aliàs fuit de facto
in ciuitate Bononiæ in valde magna hæreditate, & refert, ꝙ
Antiqui Doc. fuerunt aduocati hinc atq; hinc. Cyn. hic in 4. q.
multa dicit, ſed nihil decidit, eo quia periculoſum eſt extende
re hanc. l. loquentem in patre ad matrem. & Bal. in l. vnica. ad
* fi. præalleg. tenet ↄ̃rium. *Communis ſententia* eſt, ꝙ iſta. l. non ha-
beat locum in matre. ita firmat Ray. & Saly. hic in 3. no. Pau.
4 de Caſt. in vlt. col. & D. Alex. & in effectu Alb. hic. ¶†Tertium
prin. quod inducit de nouo iſta. l. ponitur in tex. ibi, quaſi infan
ti quæſita. nam talis hæreditas delata infanti tranſmittitur ad
patrem, tanquam adita, & quæſita, non tanquàm adeunda, &
ſic non erit opus, quòd pater adeat duas hæreditates, ſatis eſt,
ꝙ adeat hæreditatem infantis, in qua inuenit hæreditatem al
terius ſibi quæſitam, quod eſt ſing. & ita intelligunt Ang. Pau.
de Caſt. & D. Alex. hic, tamen ſi ſubtiliter inſpexeris Bar. hic in
3. no. vult oppoſitum, imò plus non requiritur, ꝙ pater adeat
hæreditatem infantis, ſed illam ipſo iure occupat iure peculij.
5 ¶†Quartum inducit de nouo hæc. l. in verſic. parente. ꝙ ſolus
tutor poteſt adire hęreditatem pro infante, licèt ante hanc. l.
iſtud non potuiſſet. l. ſeruo inuito. § ſi pupillo. ver. neque pupil.
ipſe. ff. ad Treb. firmat expreſsè gl. in l. potuit. vbi dixi. s̃. eod. &
ibi addidi, quòd illud, quod ibi tenent glo. & Docto. eſt hodie
immutatum per hanc. l. prout expreſsè firmat Fulgoſ. & Pau.
6 hic. ¶†Quintò inducit de nouo aliud in verſic. fina. quòd licèt
olim pupillus maior infante ſi carebat tutore, poterat bene
agnoſcere bono. poſſ. cum authoritate iudicis ſupplentis defe
ctum tutoris. l. tutor. ff. de bono. poſſ. & l. bonorum quidẽ. vbi
dixi, ſupra qui admit. tamen non poterat pupil. carens tutore
cum authoritate iudicis adire hęreditatem, certè iſtud de no
uo inducit, quòd etiam iudex ſupplet defectum tutoris in adi
tione hæreditatis, quod eſt ſingul. ſecundum Salyce. hic, & di-
cunt Salyc. hic in fin. & Pau. de Caſt. in vlti. not. quòd quando
iudex ſupplet defectum tutoris, debet facere expreſsè ſcribe-
re in actis, quia iudex ſciens talem pup. non habere tutorem,
aliàs actus non valeret, ſicut requiritur, quod exprimat, quan-
do ſupplet in agnitione bon. poſſ. vt dicit tex. in d. l. bonorum
quidem. in ver. ſciens. & ibi Barto. & alij ad hoc notant. tamen
Raph. Fulg. ibi dicit, quòd licèt in bon. poſ. quando iudex ſup-
let defectum tutoris, debeat illud neceſſario dici. d. l. bonorũ.
ſecus tamen putat in aditione hæreditatis, per hunc text. ſed
credo, ꝙ erret, cùm tex. iſte loquatur in vtroque, ibi, adire hæ-
reditatem, vel bon. poſ. petere, iuncta. d. l. bonorum. ¶His pro
enucleatione text. ſic excuſſis, ex quibus intelligis, quæ de no-
uo induxerit Theodoſius in hac. l. per quæ redditur ſingu-
lar. omiſſa diuiſione Barto. & Bald. diuide iſtam. l. in duas par-
tes, ſecundum Cyn. Alber. & Pau. hic. In prima loquitur de
infante, & durat vſque ad verſ. fina. ibi, ſinautem. ibi loquitur
de maiore. Prima ſubdiuiditur in quatuor particulas. In pri-
ma ponitur de infante exiſtente ſub patria poteſtate. In ſecun
da loquitur de infante, qui non habet patrem, ſed tutorem. In
tertia loquitur de infante, qui non habet patrem, nec tutorem,
qui neglexerit. In quarta, & vlti. ponit extenſionem ad prædi-
cta, vt procedãt etiam in infante emãcipato, vel aliter effecto
ſui iuris. Scđa ibi, parente verò. Tertia ibi, ſit vero, vel non ſit.
Quarta, & vlti. ibi, ea verò, quę de infãte. Rurſus ſecũda pars
prin. quæ loquitur in maiore infante, ſubdiuiditur in duas par-
ticu. In prima loquitur, qñ tutorẽ habet. In ſecunda, qñ caret
tutore ibi, vel ſi non habeat tutorem. Summa hanc. l. vt per
Bar.

Bar.In tex.ibi,si infanti.de ista ætate infantiæ,& alijs remitto te
ad Cy.Alb.& alios hic,& gl.in l.hæreditatem.in gloss. 2.ff.ad l.
falc.& gl.in procem.6.cum alijs concor.de quib.per Do.Alex.
7 hic.¶†No.ex tertia particula primæ partis in verbo omnes hæ
a reditates.[a] hic videri terribilē tex. ꝑ quem confundi debeant
tres doc.Bar.& Doc.dum tex.dicit,omnes hęreditates.ponde
ra illam vniuersalem omnes, & subdit non sint agnitæ nomi-
ne infantis,intelligi ac si ab initio non essent ad eum delatæ.In
* primis confundi videtur *sententia communis*,quæ habet,ꝙ hære
ditas patris non adita transmittitur ad quoscunque ratione
suitatis,vt.ĩ.tangam in loco suo.iste tex.fortiter probat oppo-
situm,dum dicit,omnes hæreditates,& sic in illa vniuersali po
test comprehendi etiam hæreditas patris,ꝙ patet,quia tex.lo-
quitur,quando pater erat præmortuus, & infans erat sub au-
thoritate tutoris,& tamen hic dr̄,ꝙ si non sit agnita, non trāſ-
mittitur,cùm habeatur,ac si nunquam fuisset delata, nisi dixe
ris,ꝙ tex.iste loquatur de omni alia hæreditate,quàm de hære
ditate patris,patet dum dicit tex.*omnes hæreditates deuolutas*. pō
dera illud deuolutas,nam hæred patris non dr̄ proprie deuo-
lui ipsi filio.l.in suis.ff.de lib.& posthu.§.sui.insti.de hær. quali.
& diffe.licèt Ang hic in 3.col.dicat se ponderare tex.vbi hære.
patris dr̄ deuolui filio in l.fi.in ver.sinaūt perpetuus. & in ver.
*paterna quidem hæreditate,quæ quasi debita ad posteritatem suam de-
uoluitur*.C.de cur.fur.sed tu caue,ꝙ in illo text.verbum deuo-
luitur,non ponitur respectu filij,sed respectu posteritatis post
* filium.Secundò confundit iste tex. aliam opi. *& communem*, q̄
habetur,ꝙ si minor decesserit hæreditate non adita,cū in hoc
possit dici minor fuisse læsus,hæres minoris ex persona mino-
ris habet restitutionem in integrum , qua mediante ex perso-
na minoris poterit adire,vt firmat Bar.hic in vlt.col. vbi dice-
tur.istud est contra hunc tex.nam quando minor decessit hæ-
reditate non adita,dicit tex.ꝙ est perinde,ac si ab initio non es-
set ad eum delata,sed ad alias personas,quæ vocantur:sed si hę
res minoris posset per in integr.restit. hæreditatem adire , non
posset iste tex.stare,de quo dicetur inferius. Tertiò iste tex.con
* fundit aliam opin.Bar.*& communem*, quam ponit in l.cū anti-
quiorib.ver.fi.ĩ.eo.vbi tenet,ꝙ si hæreditas sit delata minori,q̄
habet tutorem,& tutor neglexerit eam adire,& dicitur negli-
gere,qn̄ scit,& non adit,ꝙ talis hæreditas, quamuis non sit adi
ta,transmitteretur ad hæredem minoris beneficio. d.l.cū anti-
quiorib.istud videtur contra istum tex. nam non bene diceret
tex.ibi,ac si non esset delata,nisi dicas,ꝙ ista.l.sit facta ante.l.cū
8 antiquiorib.& ꝙ sit in hoc huic.l.derogatū per illam.l.¶†Vlt.
no.in ver.sin verò.hic esse text.sing.ſm Bart.& omnes ad duo.
* Primum sing.est,vt no.Bar.hic in 4.coln. *& omnes sequuntur*,ꝙ
licèt pater tunc demum dicat̄ legitimus administrator, quan-
do habet vsumfr.hinc est , ꝙ pater dicitur legitimus admini-
strator bonorū aduentitiorū filij,eo quia habet in illis vsumfr.
l.4.C.de bon.ma.tamen vbi non habet vsumfr.non dicitur le-
gitimus administrator.gl.in Auth.excipitur.C.de bon.quę lib.
hic est tex.sing.ꝙ pater pro filio infante emancipato habet le-
gitimam admi.& tamen non habet vsumfr. ꝙ autem habeat
legitimam admi.patet,quia potest eius noīe adire hęreditatē,
& infantem obligare.& dicit Fulg.hic,ꝙ istud est mirabile. se-
quitur etiam D.Alex.hic in 6.no.sed ego aut non intelligo, q̄d
voluerunt Bar.& Doc.aut grauiter errant, & miror alios non
aduertere , nam istud non est in aliquo sing. imò est regulare,
ꝙ filijs emancipatis pater ipso iure sit eorum legitimus tutor,
vt disponit tit. insti.de leg.paren.tut.& l.3.§.fi. cum l. seq.ff. de
legi.tut.& quod dictum est de vsufr. procederet quantum ad
filium in ptāte.Bar.hic in 3.col.vt opinor sentit obiectum , &
dicit,ꝙ pater,vel auus non est legitimus tutor , nisi detur , sed
hoc puto adhuc peius dictum , quia legitimos tutores nemo
dat,sed.l.ipso iure creat , & ideo appellantur legitimi. l. legiti-
mos.in prin.ff.de legi.tut.& ibi Bar.secus est in tuto. datiuis.cū
ergo pater sit legitimus tutor filij emanc.nō requiritur, ꝙ de-
tur,vt dicit Bar.nisi saluares Bar.in vno casu spāli, quem Bart.
nouiter attentauit in l.ventre.ff.de acq.hær.in pe. col. in fi. vel
prin.vltimæ,in ver.sed certè hic dubitatur qūo potest esse.vbi
attentauit Bar.ꝙ licèt pater sit legitimus tutor,secus tamen sit
in auo,vel in alijs,quod mihi videtur ꝯ̃ ea, quæ dicit ipse Bar.
in l.3.§.fi.ff.de legi.tuto.& in l.frater.C.de legiti. tuto. Conside-
rabam secundò,an Bar.posset aliter saluari , dum dicit, ꝙ pa-
ter,vel auus non est legitimus tutor,nisi detur, hoc est nisi cō-
cedatur illi administratio per iudicem,quia dato,ꝙ quis sit tu-
tor legitimus,tamen non potest propria authoritate accede-
re ad administrandum,sed cum authoritate iudicis , interue-
nientib.his,quæ declarat Bar.in l.legitimam.per totam.ff.de le
gi.tuto.& sequitur Pet.de Anch.in cle.2.de iure patr.& sic Bar.
qui dicit nisi detur,est intelligendus, hoc est,nisi concedat̄ ad-
ministratio,& si dicis,ꝙ hæc saluatio stare non possit,quia tu-
tor ante decretam administrationem à iudice potest tn̄ admi
nistrare omnia illa,quæ sunt tempore peritura, in quib. mora
afferret periculum,hinc est,ꝙ ante decretam administrationē
potest agnoscere bon.pos.ita ad literam ponit tex.in l. fi. & ibi
Bar.& alij declarant.C.de tut.& cura. qui non satisd. declarat
Bar.in l.tutor.qui repertorium.in vlti.col.in prin. ff.de admin.
tuto. quia dico, ꝙ licèt tutor ante decretam administrationē
à iudice possit agnoscere bon.pos. illud ideo est, q̄a bo.pos.nō
potest agnosci nisi intra centum dies,vel annum.l.2.& l.emā-
cipata.supra qui admit.ideo quia periculum est,ſm tamen,ꝙ
declarat gl.no.in l.seruus.§.fi.ff.de bon.pos.committitur tuto-
ri,sed cum aditio hæreditatis duret perpetuò,hoc est 30. ann.
vt vidisti in l.licèt.s̃.eo.certè tutor ante decretam administra-
tionem à iudice non posset adire hęreditatem,licèt agnoscere
bon.pos. possit.& sic pro certo illud, quod Bar.& Mod. repu-
tant sing.in hoc tex.non puto,ꝙ sit sing.in aliquo. Sed ad illud
bene est sing.iste tex.in versi.ea verò quæ.& est ſm,ꝙ prædixi,
ꝙ quemadm.hæreditas delata infanti existenti in potestate pa
tris non adita transmittitur ad patrem , ꝙ idem sit in filio in-
fante emancipato,est bene sing. & patebit ex dicēdis inferius.
Adde,ꝙ illud,quod.s̃.proximè dixi tenere Bar.& Modern. ad
hunc tex.ꝙ esset hic sing.quia pater non habens vsumfru. cen
seatur legitimus administrator,tenet etiam Ang.hic in lectura
Flo.& dicit,ꝙ est mirum,nec aliquo casu inuenies ſm eum,ta
men mihi magis placet illud,quod supra tenui. ¶ Gl.in verbo
quęsita.diuiditur in sex partes prin.In prima ſm Bar.respondet
oppositioni,vel potes dicere, ꝙ respondet q̄ōni. In secunda ꝑ
viam q̄ōnis remouet vnum ꝯ̃rium,licèt Bart.expediat ꝑ duo
ꝯ̃ria.In tertia remouet aliud ꝯ̃rium . In quarta per q̄ōnis viā
opp.& sol.In quinta idem facit.In sexta,& vlt.format aliā op-
po.quæ tendit ad aliud,q̄ tendant præcedentia ꝯ̃ria. Scd̄a ibi,
sed qualiter.Tertia ibi,sed hodie per hanc.l. Quarta ibi, itē vr̄
hæc regula.Quinta ibi,item quæritur.Sexta,& vlti. ibi,item ꝯ̃.
ĩ.ad Orfi.& quia gl.est aliqualiter intricata,ideo expedio eam
per partes,& assumo primā partem,& quæro,dr̄ in text. ꝙ pr̄
capit iure patrio , quæro ergo an capiat tanq̄ hæres filij , & sic
iure hr̄ditario,an verò occupet iure peculij , & vtilitas est eui-
dens , quia si occupat iure peculij , non est opus alia aditio-
ne,& transmitteret,secus si caperet tanq̄ hæres filij.Secūda eui
dentior vtilitas est,quia si pater veniret tanq̄ hæres filij,teneret̄
creditorib.insolidum ēt vltra vires hęreditarias.l.1.§.si is,q̄ qua
dringenta.ff.ad Treb.hodie aūt non confecto inuentario tene
tur oīb.creditorib.hęreditarijs vltra vires hæreditarias.§. si ve-
rò non fecerit.in Auth.de hęr.& fal. si verò pater occupet iure
peculij,nunq̄ tenetur in plus,quàm sit in peculio, & rō est ſm
Bald. hic in 5. opp. quia isto vlt.casu pater est magis successor
bon.q̄ filij.Tertia vtilitas est,& not.quia si pater veniat tanquā
hæres filij , tenebit̄ ꝑpetuò creditorib.si aūt veniat tanq̄ occu-
pator pecul. nō tenebitur nisi vsq; ad annum post mortem fi-
lij,ꝑ tit.ff.qn̄ act.de pecul.est anna. Alia ēt vtilitas est, quia pr̄ q̄
succedit vt hæres, tenetur conficere inuentarium, aliàs insoli-
dum obligatur,vt dicetur in l.fi.ĩ.co. secus si veniat iure pecu-
lij.Veritas est,vt tenet gl.ꝙ de iure.C. cùm filiusfam.ēt habens
bona castrensia,vel quasi non posset hr̄e hæredem,pater occu
pabat iure peculij,& ideo tex. iste optimè dicit patrem venire
iure patrio.sed hodie per iura Authenticorum est immutatū,
quia hodie filiusfa.habet ab intestato hr̄dem , ideoq; hodie pr̄
* venit tanq̄ hæres,& iure hæreditario.*& ita tenent omnes*.& dicit
Bar.hic in 2.coln. ꝙ cùm casus iste ita de facto euenisset, ꝙ ita
ꝯsuluit iuxta hanc partem.¶Bar.hic in 3.col.quærit de vna. q.
quam dicit se habuisse de facto,q̄ ego reputo dubitabilem, di
citur in hoc tex.patrem solū obtinere hęreditatem filij infan-
tis,q̄ in ætate infanti decesserat,verùm quia hodie statutū est,
ꝙ filio mortuo nō succedit solus pater,imò æqualiter admit
tuntur pater,& mater,& fratres ipsius filij.Auth. defuncto.C.
ad Tertul. nunquid ergo hodie procedet iste text.ita ꝙ solus
pater succedat,an verò æqualiter veniant & mater,& fratres?
dicit Bar.se habere hūc casum pro difficili, & suꝑ eo relinquit
cogitandū.Sed Bal.hic in 4.& 5.opp.tenet,ꝙ oēs succedant, &
ꝙ æqualiter succedatur inter eos, & ante eum idem tenet Bal.
in l.ventre.ff.de acq.hære.in pe.col.quē sequitur Ang. & Imo.
ibi,& inuenio Alb.de Ros.hic in 8.col. idem expresè tenentē,
* & dicentem,ꝙ ita *Doc.communiter tenent*. Contrariū tenēt Ang.
Saly.& Pau.& D.Alex. hic, ꝙ imò ēt hodie solus pater succe-
dat,eo quia istud de transmissione hæreditatis nō aditæ solùm
reperit̄ in ꝑsona patris statutū , vel linea paterna, vt dicit text.
hic

A D D I T I O.

a ¶ Hæreditates.Barto.consi.22.homo.in 2.columna. vbi de pupillo , qui no
adiuit.

hic in ver.ſed ſi hoc parens. ergo tanq̃ perſonale nõ debet ex-
tendi ad matrem,neq; ad fratres.facit etiam text. hic in verbo
ea verò. qui loquitur in caſu,in quo infans erat emãcipatus,&
ſic in caſu,in quo parens veniebat ſolùm iure hæreditario, &
non peculij,& tamẽ ſuccedit ſolus.Non obſt. Auth.defuncto.
quia illud procedit,quando tractatur de bonis, & hæreditate
filij,ſecus ſi de hæreditate alterius,quamuis huic ſolu. refrage-
tur iſte tex.in verbo quaſi quæſita. Raph. Fulg. dicit,quòd vi-
det hunc artic.tam dubium,ꝙ non audet eligere aliquam par
tem,tamen dicit,ꝙ opi.Bal.eſt humanior.Breuiter teneas pri-
mam opi.Bal.ꝙ omnes æqualiter ſuccedant.nec obſt.verſi.ea
verò.quia reſpondet Bal.hic in 5.opp.ꝙ iſte ver.qui dicit,ꝙ ea
quæ dicta ſunt in infante filiofamil. habeant locum in infante
emancipato,debent intelligi,quo ad tranſmiſſionem, ſed non
quo ad modum tranſmittendi,ego aliter reſpondeo, & hic fa
cio magnum fundm̃,& dico,ꝙ totus iſte tex.nihil facit, quia
loquitur attento iure. ff. & C. quo iure mortuo filio ſolus pa-
ter ſuccedebat excluſa matre,& excluſis fratribus.l. 2.§.obijci-
tur.ff.ad Tertul.cùm ergo iſto iure ſolus pater admitteretur,
nimirum ſi in hac.l.fuit deciſum, quòd ſi infans emancipatus
moriatur, ꝙ pater ſolus ex trãſmiſſione facta beneficio huius
legis ſuccedit tanq̃ hæreditas ſit quæſita infanti, ſed cũ hodie
per Auth.defuncto.ſit immutatum,& ſtatutum,ꝙ filio æqua
liter ſuccedant pater,mater,& fratres,certè nõ erit nouum,ꝙ
ll.antiquæ declarentur, & diſtinguantur per ll. nouas. l.ſed &
poſteriores.ff.de leg.ergo iſta.l.C.debebit diſtingui per l.nouã.
ſ.per Auth.defuncto.Non obſt.quòd priuilegium tranſmittẽ
d'i ſit perſonale,quia ſoli patri indulgetur per hanc.l.poteſt re-
ſponderi ex fundõ ſtatim adducto,quòd verum ſit attento iu
re.C.vel ſecundò reſponde,ſecundum Bald.hic in 4.opp. per
fundamentum Bal.in d.l.ventre.in vlt.col. quòd pater cui ſoli
competit,tamen aperit ex perſona ſua viam alijs. Sicut dici-
mus in filio præterito, qui ex perſona ſua aperit viam contra-
tabulandi inſtitutis.l.ſi poſt mortem.§,fi.ff.de bon.poſ.contra-
tab.facit.l.Ariſt.in fi.quæ res pig.obl.non poſ.¶In ſecũda par-
te gl.ibi,ſed qualiter.quam Bar.expedit per duo contraria,quę
dicit formari per glo.Ego autem expedio tm̃ per vnum ꝯriũ.
hoc modo,dicit tex. quòd ſi moriatur infans hæreditate non
adita,ꝙ tranſmittit ad patrem,quaſi quæſitam infanti:ꝯ,hęre
ditas delata infanti nõ poſſet ſibi verè acquiri, vt ꝓbabo nũc,
ergo multominus põt fingi quæſita infanti, quia vbi non põt
habere locum veritas,ibi multominus fictio.l.qui ad certum.
ff.loca.l.Gallus.§.ſi eius.ff.de libe.& poſthu.ꝙ autem hæreditas
delata infanti non poſſit ſibi verè quæri,probo ſic:nam infans,
a & furioſus [a] æquiparantur.l.in negotijs.ff.de reg.iu. ſed habeo,
ꝙ ſi aliqua hæreditas ſit delata furioſo, curator furioſi nõ põt
pro eo acquirere bon.poſ.quæ ſit iuris,ſed bene poteſt acqui-
9 rere tenutam.l.1.ff.de bon.poſ.fur.infan.† Hinc eſt, ꝙ ſi furio-
ſus moriatur,non tranſmittit talem hæreditatem, imò vadit
ad alias perſonas,ac ſi furioſo nõ fuiſſet delata, ergo idem in
hæreditate delata infanti, ꝙ ſibi non poſſit verè acquiri ꝑ pa-
trem,& ſi dicis ꝯ,ego habeo.l.qđ ſi hęreditas ſit delata infanti,
cedit tempus patri ad agnoſcendum bon.poſ.l.ſeruus.§.impu
bes.& §.fi.ff.de bon.poſ. ſi ergo cedit dies,ergo apparet, ꝙ pa-
ter põt ſuccedere noĩe filij infantis.Rñdet gl.quod verum eſt,
quod cedit tempus ad præiudicium ipſius patris,ſed non quo
ad præiudicandum filio infanti,iſta eſt opp. quam format gl.
cui gl. reſpõdet, quòd licèt curator furioſi non poſſit verè ac-
quirere nec agnoſcere bon.poſ.pro furioſo.d.l. 1.tamen ſecus
in patre infantis,qui bene poteſt adire nomine infantis. ſi ergo
poteſt verè quæri,poteſt ẽt fingi quæſita,& ratio eſt,quia ma-
ior eſt poteſtas patris in filium,q̃ curatoris in furioſum. Sicut
in ſimili tutor infantis põt adire,ſed nõ curator furioſi.rõnem
10 aſſignaui in l.infantis.s̃.qui admit.†Hinc dubitat Bar.dictũ eſt,
quòd curator furioſi non põt effectualiter ſuccedere noĩe fu-
rioſi,quid eſſet ſi pater haberet filium furioſum, cui data eſſet
hæreditas,an pater qui habet maiorem ptãtem,q̃ curator poſ
ſit adire effectualiter noĩe furioſi,q̃uis curator non poſſit? & re
ſpondet Bar.ꝙ nõ,qui cõiter habetur corruptus, eo quia iſto
caſu ageretur de acquirendo ipſi patri,& nõ furioſo, & ſequũ
tur Fulg.& D.Alex.hic,quamuis Ang.in lec.Flor.in 2.col. con
trarium teneat.¶In tertia,quæ eſt ibi,ſed hodie.gl. vt dixi in di
11 uiſione remouet aliam opp.quæ eſt,vt dr̃ in tex.†ꝙ hæreditas
delata infanti non adita tranſmittitur ad patrem: contra, quià
habemus,ꝙ hæreditas non adita non tranſmittitur. l. vnica. §.
in nouiſſimo.j̃.de cad.toll.glo.reſpondet,ꝙ illa regula fallit in
caſu huius.l.duob.concurrentib.ſ.ꝙ hæreditas ſit delata infan-
ti.Item ꝙ moriatur patre ſuperſtite, ad quem ſolũ trãſmittit,
vt declaraui in tex.¶In quarta parte gl.quæ eſt ibi, item vr̃. gl.
pp.ꝯ tex.in alio,inquantum tex.dicit, ꝙ pater ſolus põt adi-
re hæreditatem delatam infanti:ꝯ,ſi poſſet adire, ergo poſſet
repudiare,per regulam.l.is poteſt.ff.de acqui.hær.& tamen pa
ter ſolus non põt repudiare hæreditatem delatam filio.l. reni-
tente.s̃.eo.ergò videtur,quod deciſio tex.non ſit bona.glò. re-
12 ſpon.quod regula.d.l.is poteſt.fallit iſto caſu:dic melius, † qđ
regula d.l.is poteſt.procedit in his, qui poſſunt adire noĩe pro-
prio,illi poſſunt repudiare,ſecus in his,qui alieno, vt pater, &
tutor,quia iſti repudiare non poſſunt.Rõ eſt, quia eorum offi
cium eſt acquirere,& non perdere.l.tutor.& l. ſi pupillo. ff. de
bono.poſ.iuncta.l.bonorum quidem.s̃.qui admit. ¶In quinta
parte,quæ eſt ibi.Item quæritur. etiam gl.opponit contra tex.
ꝙ pater ſolus non debeat poſſe adire hæreditatem pro filio in
fante,cùm habeamus regulam, quòd filius cum authoritate
patris non poteſt obligari.l.fi.in prin.ff.de verb.oblig. ſed bene
poteſt obligari cum authoritate tutoris, eo quia contra tuto-
rem poterit habere regreſſum. quomodo ergo ſolus pater po
terit poſſe adire hæreditatem,cũ filius obligaretur?gl.voluit re
ſpondere,ꝙ contrarium loquitur, vbi ageretur de merè obli-
gando filium,ſed adeundo hęreditatem non eſt mera obliga-
tio,imò potius commodum,quæ ſolutio non valet, quando
præſupponeremus hæreditatem eſſe damnoſam. ideo aliter
reſpondet Bar.hic,& in l.fi.§.1.ff.de verb.obl.Bal.hic in 9. opp.
& Bal.in l.1.in 16.opp.s̃.qui admit. ꝙ vbi agitur de merè obli-
gando filium,tunc authoritas patris nihil facit,ita loquitur. d.
l.fi.§.1.Ratio,quia cùm tunc nihil poſſit quæri patri, nec ratio
ne vſusfr.nec aliter, non poteſt dici legitimus adminiſtrator,
ſicut nec in ſpiritualib.Secundò, qñ ſumus in materia mixta,
vt eſt in aditione hæreditatis,vbi dato,ꝙ filius obligetur,tamẽ
13 ẽt quęritur,& iſto caſu authoritas patris ſufficit,vt hic. ¶† Ex
iſta doc. Bar. *& communi ſi rectè* cõſideres, infertur vnum,ꝙ eſt
ſolenne,ꝙ ſi deferatur hæreditas pup.nõ dico infanti, cũ hoc
ꝙ patri nõ quęratur vſusfr.iuxta Auth.excipitur.j̃.de bon.quę
lib.ꝙ tunc authoritas patris nõ ſufficeret pup. ad adeundum
talem hęreditatem,quia ex quo nihil põt quæri patri, nõ dice
retur legitima adminiſtratio ad eum ſpectare. Tñ ſolus Pau.
de Caſt.in hoc vlt.tenet oppoſitum,eo quia debet attẽdi ordi
naria: nam quæ eſt ratio,ꝙ cuiuſcunque hæreditatis delatæ fi-
lio hodie pater habeat vſumfr. iſtud accidentale nõ eſt curan-
dum.arg.l.2.ff.de iuriſ.omn.iud. Vnde dummodo in potẽtia
poſſibile fuerit quæri patri,ſatis eſt,qñ nec potentia, nec actu
poſſet quæri patri,vt in exemplis Bar.in ſpiritualib. vel in me-
ra obligatione nõ procedit dictum Bar.Tamen ꝯ hoc vltimũ
vrget iſte tex.in ver.ea verò.vbi eſt ſpeciale in infante emanci-
pato,ꝙ quamuis patri nil quæratur, qđ tñ ſit legitimus admi-
niſtrator ad adeundum pro filio.ergo in alijs eſt ſecus. Dic tñ
in hoc de intellectu ver.ea verò.prout dixi in tex. in vlti. not.
¶Sum in ſexta,& vlti.parte glo. ibi.Item contra.j̃.ad Orfi. vbi
gl.opp.de leg.2.quæ venit contra illum tex.in verſic.ſed ſi hoc
parens.nam ibi hæreditas delata infanti,& nõ adita, non trãſ-
mittitur ad patrem,ꝙ eſt contra hunc tex.gl.reſpondet,quòd
ideo ibi eſt, quia ibi infans nõ deceſſit in ætate infantili, ſicut
hic,tu melius reſponde,ꝙ ibi erant alij filij matri,quib.eſt ma-
gis debita hæreditas,quàm marito,tractatur ènim ibi de hære
ditate matris,& ſic vxoris,& ad hoc vide Bar.in l.fi in princ. j̃.
de bo.quæ lib.¶Gl.in verbo hæreditates.diuiditur in duas par-
tes princi.prout duas ponit opin.Secũda ibi, vel dic. Pro clara
intelligentia huius gl.reaſſumo articulum in dubium, nũquid
filius in ptãte patris, & ſuus, hęreditatem patris nõ aditam ex
14 potentia ſuitatis tranſmittat†ad quoſcunque hęredes? [b] glo.
b hic in vlt.opi.videtur tenuiſſe,ꝙ non,quia gl.vr̃ vlt.opi.quàm
refert,approbare.& idem voluit gl.in l.ſi fratris.in gloſ.fi.ſuper
verbo ſucceſſionem.s̃.eo.ſentit gl.in l.ventre.ff.de acqui.hære.
& hanc opi.ſecuti ſunt multi Antiquorum,quos refert Barto.
hic.eam tenet vterque Saly.in l.apud hoſtes.j̃.de ſuis,& legi.&
dicit Fulg.hic in 8.col.vnum magnum verbum,quòd in incly
ta,& Illuſtriſſima ciuitate Mediolani,per Collegium Mediola
ni fuit ſic iudicatum pro iſtis gl. & dicit, quòd ibi ſeruatur iſta
opi.quòd non tranſmittatur, in quo paſſu multa iura hincin-
de adducuntur,vt habes per Bar.& Mod.hic,plenius. Salyc.in
d.l.apud hoſtes.inter alios multum fortiter vrget tex.in l. cùm
antiquiorib.j̃.eo.in verbo,& in ſuam poſteritatem hanc trãſ-
mittere. vbi dicit tex.quòd filius hęreditatem patris nõ aditam
tranſmittit ad ſuam poſteritatem, & ſic ad ſuos deſcendẽtes,
ergo nõ ad extraneos,& dicere prout dicit Fulg.hic, & Raph.
Cum.in d.l. ventre. quòd dictio poſteritatem,comprehẽdit ẽt
extraneos,fatuũ eſt dicere,ſed dicit Pau. in d.l. cũ antiquiorib.
quòd

ADDITIONES.

a Nam infans,& furioſus.Adde Iaſ.ſupra qui admi.ad bon.poſ.l.infantis.
b ¶Quoſcunque hæredes. An tranſmittatur ex potentia ſuitatis hæreditas ad
omnes.vide Alex.lib.1.conſi.10.col.2.

quod difficile est ad illum tex. respondere. sed Bar. in d. l. vētre. dupliciter respondet, & primò propter dictionem, & in suam posteritatem, quæ dictio implicatiua implicat, quòd etiam ad extraneos. quam sol. reprehendunt Saly. & Fulg. & Pau. in d. l. cùm antiquioribus. & Saly. in d. l. apud hostes. quia sic dictio, &, implicaret casum magis dubitabilem, tamen Bal. in d. l. ventre. in 7. col. ante eos format obiectum, & respōdet, quòd imò dictio, &, non implicat casum magis dubitabilem, vt ibi per eum. posses aliter dicere ad illum tex. quòd quamuis à Paulo Iurisconsulto quem ibi refert tex. non esset hoc inductum de trāsmissione ad quoscunque, tamen fuit inductum per alias. ll. Ad idem stringit tex. in l. 2. §. si quis ex liberis. ff. ad Tertul. in versi. si non suus hæres patri agnascitur. quem corruptè voluit alleg. Bar. hic in 5. col. ego vltra alios pondero text. qui fortiter contra communem stringit, in l. vnica. ī. de his, qui ante aper. tabu. vbi tex. loquitur de hæred. patris delata filio suo, & in potestate, & ibi deciditur, quòd filius eam transmittit ad suos descendentes tantum. Vnde si vera esset cōis sniā, ꝙ hæreditas patris ex potentia suitatis transmitteretur ad quoscunque, certè vana, & fatua esset decisio illius tex. quòd filius transmitteret solùm ad descendentes. Bar. in d. l. ventre. in pen. col. in ver. Secūdus casus. fatetur ingenuè, quòd vana, & inanis est decisio illius. l. vnicæ. quatenus loquitur in hæreditate patris, sed quia facit iniuriam illi. l. cogita de honestiore responso. Bal. hoc examinat in 4. & 5. col. & dicit, quòd egeret imperatoria decisione pro quacunque parte, & fatetur, quòd sententia non diceretur continere iuris errorem expressum. †*Breuiter communis opin.*

15 * est in oppositum, quàm tenuit Bart. & Doc. hic, qui dicunt, ꝙ ita iudicatur, & quod ita in Collegio Perusino fuit determinatum. & plenius quam alibi Bar. in d. l. ventre. in 6. colu. & quatuor seq. & ibidem alij Mod. & communiter nouissimi. & Bar. & alij in locis signatis per D. Alex. & tenet Lud. Rom. in consilio 58. quod incip. Visis narratis in puncto. Pro ista communi sententia allegantur multi tex. per Bar. & alios Mod. præsertim D. Alex. hic, inter alia Bar. hic, & in d. l. ventre. & in l. ex militari. §. fi. ff. de testa. mil. adducit rationem, cui dicit non posse responderi, sed puto, quòd huic rationi possit optimè responderi, licèt nemo vsque adhuc tentauerit dare responsum, & in primis dico, ꝙ ista ratio Bar. non est generalis, dicit enim Bart. quòd beneficium abstinendi datum à prætore esset filio damnosum, si non transmitteret hæreditatem patris, eo quia non ita de facili reperiet hæredem, pone etiam quòd hæreditas patris sit damnosa, & filius habeat alia bona propria, quàm hæreditatem patris, certè isto casu, quòd non transmittit hæreditatem patris non aditam, non est sibi damnosum; probo, quia cùm filius habeat aliunde bona propria, certè habebit hæredē in illis, nec enim hereditas patris cùm sit damnosa faciet eum difficilius habere hæredem. ergo ratio Bart. isto casu non esset generaliter vera. Secundò & fortius, & hoc, vt puto non inuenies tactum, quando filius transmittit hæreditatem patris ex potentia suitatis, non transmittit eam vt aditam, sed bene vt adeundam. l. si quis filiusfam. ff. de acqui. hære. transmittit ergo ad hæredem extraneum facultatem, quòd possit adire hæreditatem patris, si ita est, ille extraneus ex transmissione filij adeūdo hæreditatem patris, non succedet filio, sed patri, ergo filius per hoc non habebit hæredem, ergo istud non est vtile, nec damnosum filio, sed in hoc deficit Bar. & eius fundamentum. Conclude tamen cum communi sententia, quòd filius suus, & in potestate transmittit hæreditatem patris non aditam ad

16 quoscunque, etiam extraneos hæredes. ¶ †Hinc subijcio nouā quæstionem, nec ab alio Legistarum hactenus tactam, nunquid quemadmo. hær. patris ab intestato defuncti transmittit filius etiam non aditam, ex potentia suitatis, nunquid eodem modo ex potentia suitatis transmittat ius dicendi nullum ad quoscunque hæredes, si pater fecerit testamentum, in quo præterierit filium in potestate. certè ipsi filio competit ius dicendi nullum, per quod rumpitur testamentū ipso iure, & filius succedit tanquam ab intest. nunquid istud ius dicendi nullū transmittat ad quoscunque extraneos, ita quòd si filius instituisset extraneum hæredem, possit extraneus dicere testamentū nullum, & succedere in totum ex persona filij, propter transmissionem virtute suitatis? non memini legisse tactum ab aliquo præterquam à solo Bal. in loco admodum solitario. in c. scisci tatus. in pen. col. de rescri. & ibi sing. decidit, quòd eodem modo ius dicendi nullum transmittitur à filio ex potentia suitatis, nil allegat nisi l. vxoris abortu. supra titu. 1. vltra Bald. confirmo bono simili: nam ius dicendi nullum transmittitur beneficio l. vnicæ. C. de his, qui ante aper. tabu. ita firmat Bal. in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. & ibi refert, & sequitur Imo. in pen. char. & ego secutus sum in l. emancipata. ī. qui admit. quāuis. Dom. Alex. ibi in vlti. colum. tenuerit oppositum, sed ego ibi impugnaui, & respondi fundamento suo, tamen ita in proposito nostro, saluo semper saniori iudicio, puto quòd decisio Bal. in d. l. non sit bona. Primò, quia lege non probatur, nec illa l. aliquid facit. Secundò, & istud me magis mouet, nam ratio Bar. & Doc. per quam tenent hæreditatem patris ab intest. non aditam transmitti ex potentia suitatis, eo quia l. ciuilis facit filium ab intest. suum, & necessarium, ita quod dicitur continuari à patre in filium. l. 1. §. fi. ff. si quis omissa causa test. & l. in suis. ff. de lib. & posth. non potest habere locum in filio præterito, qui antequam ab intesta. possit succedere, oportet, ꝙ dicat testamentum nullum, vnde non video quomodo ex potētia suitatis possit ius dicendi nullum transmittere. Limita istā cōclu. procedere quantum ad ius succedendi de iure ciuili. Illud enim bene transmittitur ex potentia suitatis ad quoscunque, ita procedit communis conclusio ī. relata, secus autem est in

* bon. pos. quia bon. pos. non aditam * ab intest. in successione patris filius ex potentia suitatis ad neminem transmittit. ita limitat Do. Alex. in l. emancipata. in pen. col. ī. qui admit. dicens hoc esse subtile, & non tactum ab aliquo Doc. motus, qa trāsmissio in successione de iure ciuili fit, eo quia filius de iure ciuili propter suitatem statim ipso iure censetur hęres, quæ nō non potest habere locum in bon. pos. quæ non potest agnosci nisi interueniat præsentia iudicis. l. si. supra qui admit. ergo propter præsentiam iudicis, quæ in ea requiritur, sola suitas non potest istum effectū operari, tamen in illa l. emancipata. istud reprobaui, quia quando loquitur de transmissione, non dicemus, ꝙ ex potentia suitatis transmittatur bonorum possessio tanq̃ agnita coram iudice: sed nos quærimus nunquid transmittatur potestas possēdi agnoscere de iure ꝑtorio, sicut transmittitur potestas de iure ciuili, sicut etiam filius transmittit hęreditatem non vt aditam, sed vt adeundam, de quo plenius scripsi in l. emancipata. ¶ Secundò limita prędictam communem conclusionem procedere in filio maiore infante, qui bene transmittit hæreditatem patris non aditam ad quoscunq; ex potentia suitatis, secus est in infante, qui non transmittit per hunc tex. in quarta particula primæ partis in verbo omnes hæreditates. ita limitat Bal. hic, & dicit, quòd ad hunc tex. responderi non potest, qui vult, quòd in maiore infante seruentur. ll. veteres, sed in infante vult seruari decisionem huius text. ista limitatio non habet saporem, & eam reprobant Dom. Alexā. & Fulg. hic, & Imo. in d. l. ventre. eo quia maior ratio transmittendi militat in infante, cui aliquid negligentiæ imputari non pōt, quare nō adierit, q̃ in maiore. Scdo, quia vtrobiq; militat fundām Bar. quare ex potentia transmittitur: illa rō, cui Bar. dicit non posse rñderi, ita militat in infante, sicut in maiore. Nec obst. iste tex. in verbo oēs, quia debet intelligi aliorū q̃ patris, vt innuit tex. hic in verbo deuolutas, vt hic per Bar. & dixi. ī. in 1. no. tex. & ꝑpea ipsemet Bald. se correxit istā limi. reprehēdens. in l. apud hostes. ī. de suis, & legi. ¶ Tertiò limita, nisi filius expressè repudiasset, quia isto casu non posset transmittere, ne plus iuris in alium transferat quàm in se habeat. ita Bar. in l. vē-

* tre. vbi Ang. *& communiter Doc.* ff. de acq. hęr. & Bar. in l fin. ff. de testa. mil. cū alijs concor. quas posui in l. qui se patris. ī. vnde libe. & ibi examinaui, an saltem transmitteret facultatem reuocandi repudiationē, q̃ ipse filius hēt, & est subtilis passus, quē ibi videas. ¶ Vltimò no. limitat Ang. in d. l. cū antiquiorib. ꝑ illū tex. & in repe. l. qui se patris. ī. vñ libe. qñ filius hęreditate patris non adita moritur intra tps anni dati ad delib. illo. n. tēpore cēsetur tanq̃ extraneus, & licèt trāsmitteret ex beneficio. d. l. cū antiquiorib. tñ non transmitteret ex potentia suitatis. fatetur tamen Ang. ꝙ licèt istud sit pulchrum referre in cathedra, tñ non est bona limitatio, & ꝯrium tenet ipsemet Ang in l. filius qui patri. in fi. ff. de vulg. & pup. & Lud. Ro. in l. q se patris. in 11. col. C. vñ lib. & ibi D. Alex. in 16. col. ad quē te remitto. & vide oīno Bar. in d. l. ex militia. §. fi. ad fi. in pe. col. ff. de test. mili. Adde ēt circa rōnem Bar. cui dicit nō posse rñderi, bonū simile de legatario, cui ignorāti, & absenti ipso iure acquiritur legatum, & ꝑpea illud ēt transmittit. l. cū pater. §. surdo. ff. de leg. 2. iuncta. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. toll. tñ legatarius hēt ptātem repudiādi legatum, & si illud repudiat, hr̄ perinde acsi fuisset nunq̃ delatum. l. legatarius. ff. de lega. 1. tñ per hoc, ꝙ habeat potestatem repudiandi, si nihil expressè repudiauerit, legatum trāsmittitur: idem vr̄ dicēdum in filio, qui licèt habeat beneficium abstinendi, nisi tñ expressè abstinuerit, debeat trāsmittere ex potētia suitatis. ¶ Gl. in verbo ad illas. diuiditur in duas partes. In prima opp. ꝯ tex. & solu. In secūda parte ꝑ viam qōnis opp ꝯ sol. & eam reprobat, & bñ, vt hic ꝑ eā. Scđa ibi. Item quid si nullum. ¶ Extra gl. ponderat iste tex. ꝑ Bar. in vlti. col. ꝯ vnam opi. q̃ tenet in l. Pantonius. ff. de acq. hęr. in prin. & in l. 1. C. de

* Agnitam.

C.de reſti.mi.& in l.non ſolùm.vbi etiam Ang. ff. de in integr. reſti.& in conſi.9.quod incip.Quidam Peruſinus.in 2.colum.
17 in quibus locis tenet Bar.quòd† ſi minor deceſſerit hæreditate non adita, cùm propter mortem, & ætatem dicatur lædi, ꝙ tranſmittit ad hærede͂, vt hæres ex perſona minoris poſſit
a reſtitui [a] in integr. aduerſus aditionem hæreditatis omiſſam, nam in contrarium facit iſte tex. vbi ſi moriatur infans hæreditate non adita, habetur ac ſi à princip. nunquam fuiſſet delata infanti, ergo non eſt verum, quòd fiat tranſmiſſio, ſed ad hunc text.vltra Barto.infra aliter reſpondebo, & quòd tranſmittatur, dicit Barto.eſt tex.in l.qui duos.vbi etiam Barto.ff.de reb dub.vbi ſecundum cum hæreditas fratris impuberis prædefuncti non potuit ad alium fratrem ſuperſtitem perueniſſe alio modo, quàm beneficio reſtitutionis in integrum. Sed tu dic, quod illa.l.qui duos.nihil facit, quia ſicut hæreditas patris non adita tranſmittitur ex potentia ſuitatis, ita hæreditas fratris pupilli, cui alius frater eſt pupillariter ſubſtitu. quamuis videatur mirabile, tamen tranſmittitur. l. ſed ſi plures.§. quos poſſum.& ibi adhoc no.Barto.ff.de vulg & pup. Idem Bar. in l.2.in fin.principij.& in l. ſi filius.qui patri.ff.eod. Item eodem modo in caſu.d.l.qui duos. quando pater inſtituit duos filios impuberes, & ei, qui vltimus moritur, pupillariter ſubſtituit, certè quia ex tacita voluntate teſtatoris hæreditas primi filij impuberis tranſmittitur ad ſecundum, ideo nimirum, ſi illa ex potentia ſuitatis tranſmittitur.ita illu͂ text.intelligunt Ang. Imo.& Pau.de Caſt.in l.qui duos.ff.de vulg.& pup. Angel. & Dom.Alexand.in l.quoniam ſororem ſupra eod. ita quod de d.l.qui duos. non poteſt fieri fundamentum pro Bar. Item adde, quod contra Bartol. in hærede infantis, quòd ad eum non
* tranſmittitur etiam medium * reſtitutionis in integr. tenent Bar.hic in 2.q.Ang.& Saly.& dicit Ang. quòd vidit conſilium Bal.fratris ſui, & duorum illuſtrium Doc.contra Barto.contra quem etiam tenet Saly.in l.1.C. de reſti. mi.& inueni, ꝙ co͂tra Bar.tenet.D.Franc.de Are.in conſi.161.quod incip.in præſenti conſultatione videndum eſt.in 4. col. & in 5. & quinque ſeq. inter cætera principaliter ponderatur iſte tex.dum dicit, *quòd hæreditates ad illas perſonas perueniant.* pondera perueniant, quod denotat cum effectu.l.2.§ perueniſſe.ff.de hære.vel act. vendi. propter illam dictionem per, quæ denotat perfectione͂ actus. l. vrbana.la prima.§.pernoctare.ff.de verb.ſig.quod no͂ eſſet, ſi hæres infantis haberet reſtitutionem in integr. & licèt Pau. & D.Alex.hic dicant, ꝙ hæc opi.ſit ſine ſapore veritatis, quia ſic infans eſſet deterioris condi.quã pupillus, ſi ipſe non tranſmitteret ad hæredem beneficium reſtitutionis in integrum, prout facit pupillus. Sed ad hoc reſpondet Angel. quòd non eſt abſurdum, quòd infans in hoc ſit deterioris condi.cùm in alijs efficiatur melioris, eo quia infans tranſmittit hæreditatem no͂ aditam, & pupillus non, & etiam pro eo ſolus pater, & ſolus tutor poſſunt adire, & ſi ſit pupillus, non. Breuiter tene ſenten-
* tiam Bar.*quæ eſt communis*, ſiue in pupillo, ſiue in infante, quòd tranſmittat ad heredes beneficium reſtitutionis in integr. aduerſus aditionem hæreditatis omiſſam, prout tenuit ipſemet Bal.in l.vnica.§.in nouiſſimo.ꝟ.de cad.tolle.& in l.2.C.ad Orfi. & Imo.in d.l.ventre.& ad iſtum tex.qui genereliter dicit hęreditates, ita generaliter intellige͂do, acſi ab initio non eſſent delatę, & ꝙ debeant peruenire ad illas perſonas, reſpondeo not. ꝙ tex. iſte ꝓcedit conſiderato iure co͂i, quia regulam habes, ꝙ per verba quantuncunque generaliſsima.l.vel ſtatuti, nunquã intelligitur derogatio beneficij reſti.in integ.niſi de eo fiat me͂tio ſpecialis ita probat tex.in c.coram.iuncta gl.fi.de in integr. reſti.gl.in l.poſtquam liti.in gl.fi.C.de pac.

A D D I T I O.

a ¶Poſſit reſtitui. An reſtitutio concedadatur hæredi minoris, qui hæreditate non adita mortuus eſt, & iſtam oppoſitionem ponit Bald. in rubr. ſupra qui admit.in 4.opp.vide Ang.conſi.291.ad hæreditatem.latiſſimè no. Ang.co͂ſ. 161.in præſenti conſultatione &c. & affirmatiuam communem tenet Cor. lib.4.conſi.312.videtur in hac.col.fi.latè Socin.2.parte conſi. 1. pulchra 3. dub. PVRPV.

* Remedium, aliàs beneficium.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditas patris non adita tranſmittitur ad quoſcunque hæredes, etiã extraneos.*

2 *Tranſmiſſio, quæ fit beneficio huius.l.habet locum non ſolùm in extraneis, ſed etiam in filijs.*

3 *Quæ requirantur ad hoc, vt l.noſtra procedat.*

4 *L.noſtra procedit non ſolùm in ſuccedentibus de iure ciuili, ſed etiam de iure prætorio.& nu. 5.*

6 *Lucrum, quod acquiritur marito poſt mortem vxoris, quãuis non agnitum, tranſmittitur ad hæredes.*

7 *Scientia tuto. vel patris ſufficit pro pupillo ad hoc, vt hæreditas tranſmittatur beneficio huius.l.*

L E X. XIX.

CVm antiquioribus. Iſta eſt noua deciſio Iuſtiniani, de qua facit mentionem tex.in l. vnica.ꝟ.de his, qui ante aper. tab.& per hanc.l. Imperator inducit nouam ſpeciem tranſmittendi hæreditatem non aditam, quæ non erat cognita ante iſtam. l. nam quando aliquis poteſt eſſe hæres defuncti, vel ex teſtamento, vel ab inteſt.non eſt ad inſtantiam creditorum, vel legatariorum præcipitandus, vt inconſultò adeat hereditatem.dicit tex.in l.1.§ ſæpè.ff.de ſucceſſedi.imo lex dat conſilium heredi, vt petat tempus ad deliberandum.l.ſi curatoris.§.eo.& tot. tit.ff.eo.ex hoc eueniebat, ꝙ heres vtens conſilio.l.& ſic deliberans, an debeat adire, vel ne, interim moriebatur hæreditate aliter non adita, & propterea eam non tranſmittebat, dato ꝙ eſſet lucroſa, & iſto modo hæres ſub co͂ſil.legis reperiebatur defraudari, & priuari hæreditate.Ideo Pau. hoc conſiderans ſtatuit in filijsfam. ꝙ ſi decedant intra tale tempus, ꝙ tamen tranſmitterent ad ſuos poſteros.Iuſtinianus hodie plenius prouidit, ꝙ non ſolu͂ filius, ſed quicunque heres ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſta. decedens intra tempus delibera͂di, ſiue illud petierit, ſiue non, tranſmittat hereditatem beneficio iuris deliberandi non ſolu͂ ad ſuos poſteros, ſed etiam ad quoſcunque, concurrenti tñ quatuor, de quib.ſtatim dicam.¶His præmiſſis co͂is diuiſio Bart.& aliorum eſt, ꝙ hæc.l.diuidatur in tres partes, quæ de per ſe patent.hoc dicit. Sciens hæreditatem ſibi delatam tranſmittit iure deliberandi potentiam adeundi ad quoſcunque intra annu͂ à die ſcientiæ ſuæ, vt intra illum annum poſſit quandocunque hęres adire.hoc dicit.In tex.ibi, delib. Intellige vel à iudice, vel à principe, & dum ſubdit, vel ſi hoc quidem non fecerit, vult dicere tex.quòd ſiue hęres impetrauerit à iudice, ſiue à principe tempus ad delib. ſiue nullum tempus petierit, dummodo ſit intra ſpacium anni à die ſcientiæ delatæ hereditatis, intra quem habet ſpacium ad delibe. vt declarat gloſſ. hic in verbo meruerit.& gl.in l.fi.§.fi.ꝟ.eod.in glo.vlti.& ſic iſta.l.habet locu͂ generaliter, ſiue impetrato tempore ad deliberandu͂, ſiue non,
1 dummodo ſit intra tempus, quod peti poſſet ad delib. ¶†No. ex tex.ibi, & in ſuam poſteritatem. hic videri tex. contra *com-*
* *munem ſententiam*, quæ habet, quòd hereditas patris non adita tranſmittitur ad quoſcunque etiam extraneos, vt tetigi in l. p̄ced.nam iſte tex.dicit, quòd tranſmittit ad ſuam poſteritate͂, ergo non ad extraneos.Reſponde, vt dixi in l.ſuperiori.& con-
a ſidera, quòd licet dictio etiam, [a] implicet extraneos, & videatur implicare caſum magis dubitabilem, tamen niſi iſta dictio etiam, implicet extraneos, non video quid aliud implicet, ma-
2 ximè cùm text.dicat infra, & alijs quibuſdam adiectis. ¶†No. ſecundò ex tex.ibi, & in omnes ſucceſſores protelandã. quòd tranſmiſſio, quæ fit beneficio huius. l. habet locum non ſolùm in extraneis, ſed etiam in filijs, & dato, quòd filij poſſint tranſmittere hereditatem patris non aditam ex pote͂tia ſuitatis, vt dixi in l.præced.tamen vtile eſt, quòd etiam poſſint tra͂ſmittere beneficio huius.l.& vtilitas eſt, quia tranſmittendo beneficio huius.l.non eſt neceſſe probare eum filium, vel in poteſtate, quod eſt difficile.l.Lucius.ff.de condi.& demon.q̄ probatio requiritur in tranſmiſſione ex potentia ſuitatis, & ita declarat Bar.hic in 1.col.& Mod.ſequuntur, quam vtilitatem intelligas procedere condito teſtamento, ſed ab inteſt. non admitteretur, niſi probaret ſe filium, & ad prædictam vtilitatem vide Bar.in l.ex militari.§.fina.ff.de teſta.mili. Bal.hic in 2.colu.
3 ¶†Tertiò no.in ver.& ſi quidem.& hic attende quatuor, quæ requiruntur copulatiuè ad hoc, vt iſta.l.locum habeat. ¶ Pri-
b mò requiritur, ꝙ hereditas [b] ſit alicui delata, vt dicit tex.hic, in verbo delatam.hinc dicit Bar. in l.ventre.in 2.col. ff.de acquir. hęre.limitando iſtam.l.ꝙ ſi moriatur aliquis proximior agnatus prædefuncti, pendente dubio, an vxor illius defuncti ſit prægnans, vel ne, & ſic an poſſit naſci poſthu. quòd non tranſmittit hereditatem non aditam beneficio huius.l.eo quia non dicitur ſibi delata propter dependentiam dubij. l. & ita dicit ibi eſſe tex.rotundum pro limitatione huius.l. & ſequitur Raphael Cuman.ibi in 1.columna.in fine. ¶ Secundò requiritur, quòd

A D D I T I O N E S.

a ¶Dictio etiam. Adde Bar.in l.ſi tertius.in §.officium.ff.de aqua plu.arc.Bar.in l.etiam.C.ſi tuto.vel cur.cle.diſpendioſam.in fi.de rud.

b ¶Hæreditas. Limitatio Iaſ.in l.8.colum.2.C.qui admit. PVRPV.

ꝙ iſte,cui delata eſt hæreditas,ſciat eam ſibi eſſe delatam , vt
expreſsè dicit ibi tex.in verbo ſciens.& in verbo cognitum. &
patet ad ſenſum, quia ſi ignoraret,non poſſet dici deliberare,
a &iuxta hoc [a] moueo dubium valde neceſſarium,nec ꝑ alios
tactum hic,pone,quòd hæres ignorans delatam ſibi hæredita
tem,deceſſerit intra annum, clarum eſt,ꝙ hæreditatē nō adi-
tam non tranſmittit,nec tunc habet locum tranſmiſſio bene-
ficio huius.l.quæ fit propter deliberationem , quæ non cadit
in ignorante,nunquid ſaltem occaſione talis ignorantiæ hære
di cōceditur reſti.in integ.ex clauſula generali, ſi qua mihi &c.
ex perſona defuncti,ita vt hæres hæredis beneficio reſti. in in-
teg.conſequatur beneficium huius.l.in effectu?in hoc Bald. in
terminis in l.1.in 23.opp.C.qui admit.tenuit, ꝙ cùm iſta.l. re-
quirat ſcientiam hæredis, non tranſmitteret hæreditatem non
aditam,ſi ignoraret,ſequitur Raph.Cum.in l.cū filiusfam.§ in
hac.ff.de verb.obl.& Pet.de Anch.in conſi.70 incip.principali-
ter contra iſtos legatarios.& D.Alex.in conſi.143.in 2. vol. qđ
incip.viſo proceſſu cauſæ vertentis inter D.Franc. vbi dicit, ꝙ
b non reperit in hoc aliquem ↄ̃dicentem idoneum,ſed ego [b] re
perio ↄ̃dicentes magnæ authoritatis,ꝙ imò in caſu huius.l.&
in omnib. ſimi.in quib. quis ignorans delatam ſibi hæreditatē
deceſſerit ea non adita , ꝙ hæres eius ex perſona defuncti poſ-
ſet,non de iure communi,ſed impetrata reſti.in integ. à iudi-
ce ex clauſula generali,idem in effectu conſequi , ac ſi primus
hæres fuiſſet ſciens.ita in terminis tenent Ang.& Pau.de Caſ.
in d.l.ventre.& Imo.& Pau.in l.Pantonius.ff.de acq.hære.per
illum tex.cum ibi no.per Bar.& eos refert,& ſequitur ipſemet
D.Alex.ſibi contrarius in conſi.169.in 2.vol.inci.viſo thema.s̄.
ſcripto.in pe.col.& ſi hoc vltimum eſt verum, eſt magna am-
pliatio ad hanc.l.¶Tertiò requiritur,ꝙ hæres non adiuerit hę
reditatem ſibi delatam,nec etiam repudiauerit, ſed ſit in deli-
beratione,vtrum facturus ſit , ſi enim adiuiſſet,non eſſet opus
iſta.l.ſi etiam repudiaſſet,priuaretur beneficio huius.l. ¶Quar
tò requiritur,ꝙ talis hæres deceſſerit intra annum ad deliberā
dum,nam reſiduum talis anni tranſmittit.Sed inuenio,ꝙ iſtā.
l.in hoc mirabiliter declarat Ang.in repe.l.qui ſe patris.C.vnde
lib.in 5.col.vt procedat in aſcenden. vel deſcenden. quib. dať
annus de iure præto.ad ſuccedendum.l.2.& l.emancipata.s̄. q
admit.& l.1.§.largius.ff.de ſucceſ.edic.Sed in tranſuerſalib. &
alijs extraneis,quibus dantur tm̄ centum dies,iurib. prælleg.
dicit,ꝙ in eis tranſmittentib.ex iure delib. non haberet locum
tranſmiſſio,quæ fit beneficio huius legis.ſ. vt intra annum poſ
ſit hæres adire,ſed intra centum dies tm̄, quæ declaratio vř mi
hi ↄ̃ iſtum tex.qui loquitur in quocunq; extraneo,& tñ indif-
ferenter indulget annale tp̄s.Tu autem declara iſtam.l.ſingula
riter in caſu,in quo non ſolùm quis tranſmitteret intra annū,
ſed ēt quando intra duos,vel qñ intra tres,vt ſi filia eſſet exclu
ſa à primo capite per lapſum vnius anni,& veniat ex ſecundo
capite intra ſequentem annum; certè ēt illo ſecundo anno fie
ret tranſmiſſio beneficio huius.l.ita ſing.limitat Bal.in l.licèt.s̄.
eo.& ex iſtis habes quatuor requiſita neceſſaria,vt hæc. l.pro-
4 cedat.¶Nunc extende iſtam legem duobus modis . † Primò,
vt procedat non ſolùm in ſuccedentib.de iure ciui. ſed etiam
in ſuccedentibus de iure præto.ſecundum Cy.in 1.q.& Mode.
* *communiter cum* concor.de quibus hic per Do. Alex.licèt aliqui
tenuerint contrarium,vt hic per eum. Secundò amplia iſtā. l.
vt procedat non ſolū in hærede directo, ſed ēt in fideicō. vni-
uerſali,cui per fideicō.hæreditas eſt reſtituenda,quia talis fidei
com.decedens intra annum,tranſmittit beneficio huius.l.ita te
net gl.in l.cū filiofa.in gl.fi.ſuper verbo retenturum.ff.de lega.
1.quam Bar.ibi ſimpliciter ſequitur,& Ang.ibi reputat ſing.ꝑ
ampliatione huius tex.eam ēt ſequūtur Ang.& Imo.in l.1.§.ſi
is qui quadringenta.ff.ad Treb.Bald.in l.filium quem habentē.
circa pen.col.C.famil.erciſ.& latè Alb.& Ang.hic.& Ang. in l.
1.§.hæc ſtipulatio.& ibi Imo.in 6.col. ff. ſi cui pluſquam per l.
Falc.quamuis Cy.hic.in 2.q.poſt Pet.tenuerit contrarium , nō
recordatus de doc.gl.prælleg.¶Nunc limita iſtam.l.non pro
cedere in ſeruo hærede inſtituto,q ſi moriatur deliberans hæ-
reditate non adita,eam non tranſmittit.glo.eſt in l.pretia rerū.
in gl.in ver.meipſum.in fi.ff.ad l.fal. quam ibi ſolus Raph. Cu.
ponderat.& dicit eſſe notabilem pro limit.huius. l. & eam ſe-
quitur ibi, Alex.per iſtum text.qui dicit , tranſmitti ad hære-
des,ſeruus autem non habet hæredem.Sed tu aduerte , quòd
Raph.Cum.ibi reprobat illam gl.per regulam.l.quæ legata.ff.
de regu.iur. quæ l. non videtur facere,quia in ea nil dicitur de
tranſmiſſione.¶Vltimò circa iſtam.l.occurrit pro eius intelle-
5 ctu neceſſarium dubium, † pone, ꝙ aliquis ſciat hæreditatem
ſibi delatam, & ſteterit per decem menſes, quibus nec adiuit,
nec repudiauit,tamen reſtant alij duo menſes ad complemē-
tum anni,intra quem poteſt trāſmittere beneficio huius. l.po-
ne,quòd elapſis decem menſibus iſte ſupplicauerit Principi,&
obtinuerit à Principe ſpacium anni ad deliberandum,vel à iu
dice impetrauerit alios nouem menſes ad deliberandum,iux-
ta.l.fi.§.& hęc quidem.ĵ.eo. nunquid intra iſtum nouum an-
num datum à Principe,vel intra iſtos nouem menſes habitos
nunc à iudice tranſmittet,an ſolùm intra duos menſes,q reſta
bant?Bal.hic in 3.q.determinat,ꝙ tranſmittet intra totum no
uum annum , vel intra nouem menſes de nouo impetratos,
& idem tenet Pan.de Caſt.hic.& in l.fi.§.fin.ĵ. eo.idem vř eſſe
de mente Cy.in l.fi.§.ſed quia quidam.ĵ.eodē.dum quærit,ex
quo quis habet annum à.l.ad deliberā. fruſtra illum impetrat
ēt à Principe,& reſpon.Cy.ꝙ vtilitas eſt, quia quādo lapſa eſt
maior pars anni legalis , poteſt impetrare alium nouū annū,
tamen de tranſmiſſione intra illum nouum nouum Cy. ver-
bum nullum facit,bř teneas ↄ̃rium,per tex.in hac. l. clarum,
& apertum,ibi,ita tñ vt vnius anni ſpacio eadem tranſmiſſio
fuerit concluſa.iunctis præce. in quib. Imperator loquitur, ēt
qñ nouum ſpacium eſt impetratum à princ.vel à iudice,& li-
cèt verum ſit , ꝙ vltra tempus legale poſſit impetrari ſ'm tp̄s,
iurib.præal.tñ non eſt verū,ꝙ intra illud tp̄s fiat tranſmiſſio,&
ita expreſsè tenet Raph.Fulg.& D.Ale.in l.fi.§.fi.ꝑ gl. ibi ſuper
verbo minimè.ĵ.eo.¶Glo.in ver.fuiſſet.timore ↄ̃rij tripliciter
intelligit,ↄ̃rium autem eſt tale,dicit tex. ꝙ ſi hæreditas ſit dela
ta ex teſtō,vel ab inteſtato,vel aliter,malè vř dicere tex. dum
dicit,vel aliter,quia omnis hæredi.defertur aut ex teſtō,vel ab
inteſta. aliter eſt impoſſibile, ꝙ deferatur , & tñ iſte text.dicit
ex teſtamento,vel ab inteſt.vel aliter. Propter hoc gl.tripliciter in-
telligit tex.& ponit tres caſus,in quib.hæreditas defertur aliter
q̃ ex teſtō,vel ab inteſt.& in illis verificatur iſte tex.in verbo ali
ter.Primus eſt,qñ moritur ēt filiusfam.quia pater non ſucce-
debat filio de iure fforum,vel C.nec ex teſtō, vel ab inteſt. ſed
iure peculij occupabat,& quadruplicem vtilitatem declaraui
in l.præce.iſtud exemplū eſt falſum, & illud reprobant Fulg.
& Alex.hic,eo quia qñ occupat iure peculij, ibi non eſt hære-
ditas,& ideo non tenetur creditorib.vel legatarijs, vt declara-
c ui in l.præced.Secundum exemplum gl.eſt in filio arrogato, [c]
cui defertur quarta pars bonorum patris arrogatoris,& iſtud
etiam non eſt bonum eadem rōne,quia ibi non eſt hęreditas,
nec dicitur hæres,ſecundum Bal.& Mod.hic.præterea & ſecū
do caſu,cū filius arrogatus non ſit vniuerſalis ſucceſſor , ſed
particularis , abſque diſpoſitione huius. l. tranſmitteret, ſicut
tranſmittitur legatum non agnitum.l.vnic.§.cū igitur.ĵ.de ca
6 du.tol.l.1.§.ſi impuberi.ff.de colla. bo.Hinc infertur,† ꝙ lucrū,
quod acquiritur marito poſt mortem vxoris, certè tale lucrū
quāuis non agnitum tranſmittiť ad hæredes,ſ'm Pau.& Alex.
hic,& Bal.in l.ſi arrogator.in 2.col.poſt Cy.ibi.ff.de adop.& ibi
dem Bal.in quadam repet.quæ aſcribitur Bar.in 2.no. in 5.op-
po.vbi etiam Ang.& ibi examinaui hunc paſſum,ad ibi dicta
me remitto.Tertium exemplum glo.vř magis tolerabile.Ad-
dit Fulg.aliud exemplū.in quo quis ſuccedit nec ex teſtō, nec
ab inteſt in caſu Authenticæ hoc amplius.C.de fideic.vbi ſuc-
ceditur ſolū ex diſpoſitione illius.l. Adde tu alium caſum In-
ſti.de eo,cui lib.cau.§.in primis,& ibi gl.dicit,ꝙ ille nō eſt hæ-
res,nec ex teſtō,nec ab inteſt.& ideo eſt anomalus, & multos
alios caſus enumerat gl.in l.eam quā.ĵ.de fideicō. Conſidera
tñ,licèt in illis. ll. verum ſit, ꝙ ſuccedatur aliter, q̃ ex teſtō,vel
ab inteſt.an in illis legib.poſſit adaptari deciſio. l.noſtræ q̃tum
ad effectum trāſmiſſionis.Vel dic planius ad hunc tex.ſ'm Cy.
Bar.& alios hic,ꝙ tex.iſte non dicit illud,ꝙ gl.præſupponit,ꝙ
quis poſſit eſſe hæres ex teſtō,vel ab inteſt.vel aliter,ſed bñ di-
cit,ꝙ poſtq̃ fuerit cognitum,& inſinuatum hr̄di,& iſtud reco
d gnouerit,vel ex teſtō,vel ab inteſt.vel aliter,& ſic dictio [d] ali-
ter,refertur ad participium cognitum,& hoc modo intelligē
do non ſunt neceſſaria exempla.s̄.enumerata.¶Glo. in verbo
beneficio.licèt ſit prolixa,tñ nihil habet,& iſta gl. principaliter
fuit facta ꝑꝑ ↄ̃rium regulæ traditæ in l.licèt.cū gl.s̄.eo.licèt gl.
noſtra non alleget illum text. nam videtur iſta.l.dicere,elapſo
anno indulto hęredi ad deliberandum , ꝙ hæres ſit excluſus à
facultate adeundi:ↄ̃,facultas adeundi durat perpetuò,hoc eſt
30.ann.d.l.licèt. qūo pōt ergo procedere iſte text. ꝙ ꝑ lapſum
anni excludatur?Breuiter vera ſol.eſt,q̃ glo. dilatat multis ver-
bis,

ADDITIONES.

a ¶Et iuxta hoc.Vide Soc.in conſi.154.col. 2.Are.conſi.161.col.fi.Capra.cōſ.
107.col.fi. PVRPV.

b ¶Sed ego.Contra Alex.no.lib. 1.cōſ.171.videtur prima conſideratione. col.
4.vbi declarat.no.Pau.de Caſt.lib.1.conſi.406.non eſt dubium. PVRPV

c ¶In filio arrogato.Adde Bal.de Vbal.in repe.c.Ray.de teſt.

d ¶Dictio . Adde Bal. in l.iter.in §.officium.ff.de aqua plu.arc.Doc. in c. cū
decorem. de vi.& hone.cle.Raph.Cu. conſi.97.incip.ſtante dicto ſtatuto,&
per eundem conſi.176.incip.ſtatuto Papienſe cauetur.

bis, ꝙ ſi primus hæres viueret, ꝙ poſſet ipſe perpetuò adire vſque ad annos.30.ita loquitur contrarium:ſed ſi ipſe ſit mortuus ea non adita,non tranſmittit niſi vſque ad annum,& hæres hæredis excluditur.¶Glo.fin.clara eſt, quæ opponit contra tex.de l.fi.§.fi. C. ſi pend. appel.mors interue.& dupliciter ſol. poſtea primam ſolu.approbat.& ſic habet quatuor partes,dic quòd illa prima ſolu.eſt vera, quam approbant gloſſ. Bartol.
* *& communiter alij*, & bene facit ratio ibi aſſignata in text. & ita teneas,reiecta alia ſolutione Petr. & Cyni hic, & ibi.Item reiecta alia ſolutione Angel.in dicta lege ventre. quæ eſt eadem cum ſolutione Cyni,& eam reprobat in d.l. ventre. & Domi.
7 Alex.hic.¶†Extra glo.Bar.circa finem concludit, quòd ſcientia iudicis,vel patris ſufficit pro pupillo, ad hoc, vt hæreditas tranſmittatur bñficio huius legis,allegat.l.ſequitur.§.ſi pup.ſupra de vſucapionib. q̃ nihil facit, melius allegaſſet tex.expreſſum in l.ſed & ſi ſeruus.§.fi.cum l.ſeq.ff.de trib.& tex.in l. nõ ſolùm.§.in eum.ff.de lib.cau.imò plus tenet Bart. quòd etiam ſi tutor nondum ſatiſdediſſet,vel feciſſet inuentarium, quib.caſibus adminiſtrare non poteſt.l.tutor qui repertorium. in prin. ff.de admin.tut.tamen eius ſcientia ſufficeret, prout etiam tenent Bar.& Bal.in l.fin.C.de tut.& cura. qui non ſatiſde. & idẽ Bar.in d.l.tutor qui reper.ad fi.prin.& in l.1.in princ.ff.de tute. & in l.qui duos.ff.de reb.dub.& ad tex.l.præcedentis, reſpondet Bar.quòd illa.l.fuit adita ante iſtam. Potes reſpondere, ꝙ ibi in tex.l. præcedentis non apparet, ꝙ pupil.deceſſerit intra annum ad delib.& ſic non concludenter facit contra deciſionem Bar.cum qua tenent Fulg.& D.Alex.hic, & Pau. de Caſt. ſupra l.proxi.& ita teneas,quamuis contrarium tenuerit Bald. in l.ſi infanti.in 3.col.5.q.& ibi Saly.& Ang.s̃.eod. & mouetur Bal.per aliqua,quibus reſpondent Fulg.& D.Alex.hic.Quaſdã alias q.ad materiam huius.l.traditas per Angel.hic, habes ante eum per Bar.in l.qui duos.in princ. ff. de reb. dub.quarum aliquas reprobat Bal.& Saly.in l.ſi infanti.s̃. eo. Et per hæc remanet expedita iſta.l. Iaſon Papiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtitutus ab eo teſt.in pluribus partibus hæredita.non poteſt vnam acceptare,& aliam repudiare.*
2 *Qui acceptat hæreditatem paternam, cogitur inuitus etiam acceptare pupillarem ſubſtitutionem,quòd extende quatuor modis.nu. 3.*
4 *Regulariter etiam ſi vni à principio non ſit delata niſi vna pars hære. à teſta.ſi poſtea cohæres repudiat, ſibi inuito accreſcit, fallit vt infra num.5.*

LEX XX.

QVidam. Diuiditur in duas partes, prout duas ponit dubitationes, & poſtea vtrique ſimul reſpondet.Secunda ibi, ſimiliq; modo.Tertia ibi,vtranque igitur dubitationẽ.hoc dicit.Inſtitutus in pluribus partibus eiuſdem hæreditatis,vnã agnoſcendo cogitur omnes agnoſcere, & acceptans paternã inſtitutionem cogitur agnoſcere pup. ſubſtitutionem.hoc dicit,& dum tex.in prin.dicit,quidam eulogio,clarum eſt,quòd illa dictio eulogio,ponitur pro teſtamento, licèt aliqui aliter capiant,& varias ſignificationes habet,vt in c. de eulogijs. 18. diſt. Quemadmodum in hac. l. ſunt duæ principales deciſio-
1 nes,faciam duo notabilia. ¶ † Primò not.ex prima deciſione, quòd inſtitutus ab eodem teſtatore in pluribus partibus hæreditatis,non poteſt vnam partem acceptare, & aliam repudiare,imò vna acceptata aliæ ſibi inuito accreſcunt. Pulchrũ eſt videre,quæ ſit ratio huius deciſionis, dic ſecundum Bald. in 1. col.in verſi. tertio ratione euitandæ contradictionis. quem ſequitur Pau.in 1.col.ꝙ ratio eſt, quia ſi poſſet vnam tantũ partem hęreditatis acceptare,certè poſſet contingere, ꝙ teſtator decederet pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus,contra regulam.l.ius noſtrum.ff.de reg.iur.Contra tamen hanc rationẽ videtur facere tex.mirabilis in l.ſi ſolus.in prin.& ibi gl. 1. quæ hoc expreſsè vult.ff.de acqui.hær.vbi eſt tex.ꝙ ſi aliquis eſt inſtitutus in pluribus partib. hęreditatis, & in vna parte habeat ſubſtitutum, quòd acceptando alias partes, non poteſt repudiare illam,in qua habet ſubſtitutum. Et tamen videtur tunc ceſſare ratio Bal.quia tunc pro illa parte repudiata teſtator nõ decederet inteſtatus,ex quo habet ſubſtitutum.Tamen reſpõde,ꝙ tex.ille non obſt. quia etiam qñ in illa parte habet ſubſtitutum,certè ſi etiam ipſe ſubſtitutus repudiaret, militaret rõ Bal.& ꝓpterea per illum text. optimè limitatur,& declaratur regula,quæ habet,ꝙ per dationem ſubſtituti vr̃ data licentia abſtinendi,ſeu repudiandi,quia procedit, qñ in tota hęreditate habet ſubſtitutum,quia tunc nunquam põt dari caſus,in quo quis non decedat,aut in totum teſtatus, aut in totum inteſtatus. Secus ſi haberet ſubſtitutũ in parte tantum. Aliam rõnẽ ad hanc deciſionem tex.aſſignat Bar.in l.1.ff.de acq.hæred.ꝑꝑ vnitatem hæreditatis,quæ cenſetur indiuidua, quia.l. habet ꝑ abſurdo,ꝙ perſona defuncti repræſentata ꝑ hęredẽ,in Authẽ. de iureiu.à mo.præſt.in gl.in prin.l.cũ à matre.C.de rei ven.re præſentetur in parte,& in parte non,& idem in effectu vult dicere Bald.hic in 1.colum.circa fin.dum dicit,ꝙ prima deciſio tex.procedit ratione indiuiduæ confirmationis teſtamenti, & ratione indiuiſibilis acquiſitionis. ¶ Limita nunc iſtud primum notabile duob.modis.Primò,vt procedat, quando aditio vnius partis fit ſimpliciter, ſecus autem ſi quis adiret partem hæreditatis cum expreſſa proteſtatione, ꝙ nullo modo vult aliàs ſibi accreſcere, nam illa aditio eſſet in totum nulla, vt declarat Bar.in l.1.ff.de acq.hęr.& ibidem per Ang.Imo.& Mod.& Lud.Rom.in l.vnica.in 12.col.C.qñ non pe.par.Secũdò limita iſtam.l.non procedere in caſu ꝯrio, quia licèt inſtitutus in plurib. partib. hęreditatis vnam ſimpliciter acceptando intelligatur oẽs acceptare,vt per hunc text. èꝯ tamen vnã repudiando,non intelligitur alias repudiare,ita tenet gl.in l. 2. ff.de acq.hęre.& rõ diuerſitatis eſt duplex. Primò, quia aditio eſt fauorabilis, repudiatio autem non; ſecunda & melior rõ eſt,quia aditio eſt habitus,qui bene recipit incrementum, ſed repudiatio eſt priuatio,ſ͠m Bar.in l.1.ff.de acq.hęre.& hic in 1.
2 col.circa fi.¶†Secundò no.ex hoc tex.ſecundam principalem deciſionem, ꝙ qui acceptat hæreditatem paternam,cogitur inuitus ẽt acceptare pup.ſubſtitutionem,& ratio traditur per Bar.poſt Dy.in l.fi.ff.de acq.hær.quæ ſumitur ex deciſione tex. l.ſed ſi plures.§.quos poſſum.ff.de vulg. & pup. quia quos pater poteſt ſibi facere neceſſarios hæredes,eoſdem facit filio pu-
3 pil.¶†Extende,& amplia iſtam deciſionem tex.quatuor modis.Primò extende iſtam.l.vt procedat non ſolũ, qñ pup. fuit inſtitutus ſimul cum extraneo hęrede,prout loquitur tex.hic, ſed etiam procedit, qñ pup. fuiſſet exhęredatus à patre, & extraneus in totum inſtitutus,quia tunc acceptando paternã hæreditatem,cogitur etiam acceptare pup. ſubſtitutionem factã filio exhęredato.iſtud eſt, quod voluit gl. magna hic circa fin. vbi dicit,ſi autem pup.inſtitutus non erat,quamuis ꝯrium tenuerit expreſsè gl.reputata ſing.in l.quod s̃.quadrantem. ff. ad l.fal.quam gl.reprobat Imo.ibi,& in l.qui patri.ff.de acq. hære. Do. Alex.hic, eo quia rõ d.§.quos poſſum.etiam militat hoc caſu.¶Secundò amplia iſtum tex.vt procedat non ſolum, qñ pater fecit expreſſam ſubſtitutionem pup. ſed etiam ſi ſubſtitueret vulg.quo caſu ſub vulg. expreſſa,per quam ſucceditur teſtatori,continetur tacita pup.l.iam hoc iure.ff.de vulgar. & pup.& l.quamuis.s̃.de impub. certè acceptans hæreditatẽ patris cogitur ex tacita pup. ſuccedere pup. eo quia vt dixi etiã tunc militat ratio d.§.quos poſſum. & iſtud etiam probat tex. in l.qui patri.ff.de acq. hęr.dum tex. generaliter dicit impuberi ſubſtitutus,& ibi Lud.Ro.& D.Ale.in 7.col.& iſtud firmat D. Alex.hic in vlti. col.quamuis Io.de Imo.in d.l. qui patri. dicat ꝙ Doc.iſtud non tangunt,& relinquit cogitandum. ¶ Tertiò extende iſtum tex.notabiliter,vt procedat,qñ extraneus cohęres pup.acceptauit hęreditatem patris, & poſtea moritur pupil.viuo adhuc ipſo extraneo,tunc proculdubio procedit iſte tex.ꝙ extraneus iſto caſu cogitur etiam acceptare pup.ſubſtitutionem,& in iſtis terminis loquitur iſta.l.Sed extende, vt ꝓcedat,ẽt ſi extraneus adita hęreditate patris eſſet mortuus ante ipſum pup.& ſic mortuus anteq̃ eſſet locus pup. ſubſtitutioni,quia licèt regula ſit,ꝙ ſubſtitutio non tranſmittatur ad hęredes,prout tranſmittitur ius accre.l.ſi ex plurib. ff. de ſuis, & legi.& l.ſed ſi plures.ff.de vulg.& pup. iſto tamen caſu hęres il-
* lius hęredis pręmortui fingitur * acceptare illam ſubſtitutionem,ſicut coactus fuiſſet ipſe hęres,ſi vixiſſet poſt mortẽ pup. tex.eſt de hoc ſingul.& valde difficilis in l. qui patri hęres. ff.de acq.hęre.& dicit Bar. in l.vnica.§.ſin autem aliquid ſub conditione.j.de cad.tol.qđ caſus.d.l.qui patri.eſt mirabilis, & ſingu. An tñ in caſu. d. l. qui patri. hęres hęredis pręfunċti veniat ad bona pup.ex iure accreſcendi,vel ex ſubſtitutione pupil.ad eum tranſmiſſa ꝯ regulas iur.tex.ibi vr̃ ſonare, ꝙ veniat ꝑ ius accreſ.de quo quia valde eſt dubium,remitto me ad Bart. ibi, tangit aliquid Pau.hic in 2.colu.¶Quarto notabiliter extende iſtam l.vt procedat,& eſt mirabilis extenſio,non ſolùm, quando iſte extraneus fuit ſimpliciter inſtitutus in teſtõ patris, & ſubſtitutus pupil.pup.ſed ẽt procedit, qñ iſte extraneus fuiſſet inſtitutus hęres à patre,ſed grauatus per fideicõ. reſtituere hæreditatem alteri,nam ſi iſte extraneus ad inſtantiam fideicom. vniuerſalis cogitur adire hęreditatem patris, & ſibi reſtituere, quamuis coactus adierit hæreditatem patris,qñ tamen adiuit,

cogi-

* Cogitur.

cogitur acceptare pup. substitutionem. ita vr̄ velle Bar. in l. ita tñ. §. qui suspectam. ad fi. ff. ad Treb. & ibi expressius Raph. Cuma. & D. Alex. eo quia tunc ēt militat ratio. d. l. sed si plures. §. quos possum. quamuis Ang. ibi, & plus Imo. se inuoluant, & pro certo non est sine magna dubitatione. ¶ Nunc limita istū tex. sic ampliatum, vt procedat, qñ ipse extraneus sit vniuersaliter institutus in hæreditate patris, aut saltem in aliqua quota; secus si fuisset institutus in re certa, quia tunc, licèt illā rem certam acceptaret, non cogeretur acceptare pup. substitutionem, eo quia tunc censetur loco legatarij. l. quoties. §. de hære. insti. & l. ex facto. mag. ff. eo. & sic tunc non essemus in casu huius. l. quæ loquitur, qñ extraneus habet paternam hæreditatē, ita limitant Ang & Pau. in d. l. qui patri. vbi ēt Imo. quos refert, & simpliciter sequitur. D. Alex. hic in 1. col. Sed miror, ꝙ non viderit Bal. hic in 1. col. Tu tñ intellige istam limitationē procedere, qñ institutus in re certa habuit cohæredem vniuersalem, qui re, & effectu adiuerit, eo quia cùm tunc habeat loco legatarij, vt prædixi, clarum est, ꝙ legatarius pōt vnum legatum acceptare, & aliud repudiare, vt hic expresse in gl. vbi dicetur. Si aūt non haberet cohæredem vniuersalem, vel cohæres repudiasset, quo casu instituto in re certa accresceret tota hæreditas patris, vt declaraui in d. l. quoties. quia esset hæres vniuersalis in paterna hęreditate, tūc puto, ꝙ ēt cogeretur acceptare pupil. ¶ Gl. in verbo admittantur. multum inordinatè procedit, & ideo vr̄ obscura scholarib. vnde præmitte, ꝙ cùm in ista. l. ponantur duæ princi. decis. gl. in secunda parte format duo ꝯria, & simul vr̄ expedire, & malè inculcat, eo qa illa duo ꝯria tendunt ad diuersa. Nam primum ꝯrium venit ꝯ primā decisionem tex. Secundum autem venit ꝯ secundam decisionem tex. hoc præmisso diuide istam gl. in 5. partes prin. In prima gl. allegat quatuor concor. In secunda glos. vr̄ solùm velle opponere ꝯ secundam decisionem tex. dicit enim glo. sed certè imò vr̄, ꝙ licèt paternam acceperit, non tñ cogatur pup. accipere, & sic vr̄ solùm opponere ꝯ secundam decisionē text. & inculcat simul duo ꝯria. Quorum primum. s. de l. si tu ex parte. § fi. non venit contra secundam decisionem tex. sed contra primam. Secundum autem ꝯrium. s. de l. quæsitum. bñ venit ꝯ secundam decisionem tex. & postea gloss. vr̄ permixtim ponere eorum solutionem, & tñ non est verum, quia solū expedit fm̄ ꝯrium. l. quæsitum. primum aūt omittit, & illa secūda incipit ibi, sed certè imò. In tertia parte principali, quæ est ibi. item cùm vnus ex heredib. gl. remouet aliud ꝯrium, quod venit ꝯ primam decisionem tex. In quarta, quæ est ibi, & hoc in hæreditatibus, secus in legatis. gl. idem facit. In quinta, & vltima, quæ est ibi, vt autem sit tibi certum. gl. ponit vnam distinctionem, repilogando totam materiam tam primæ, quàm secundæ decisionis tex. & ibi soluit ꝯrium. l. si tu ex parte. § fina. omissum. s. in secunda parte, ꝙ respiciebat primam partem tex. & cogita quare gl. in ista quinta parte dixerit, vt autem sit tibi certum de hęreditate hoīs, cū viuentis nulla sit hæreditas, nec illud potuit dici pp̄ hęreditatem pup. cū etiam de ea non tractetur nisi mortuo pup. quia pup. substitutio non verificat, nisi per mortem pup. ¶ Rursus secunda pars principalis subdiuiditur in quatuor parti. In prima, vt dixi, simul incultat duo ꝯria tendentia ad diuersa. In secunda expediendo fm̄ ꝯrium tantum, illi rn̄det vno modo. In tertia alio. In quarta alio. Secunda ibi, solutio quidam. Tertia ibi, alij ꝙ hęc corrigit. Quarta, & vltima ibi. Tu dic si substitutus. ¶ Rursus quinta pars principalis subdiuiditur in tres, prout tria principalia membra facit in hac distin. Primum est, qñ quis est institutus in plurib hęreditatibus ex testamentis diuersarum personarum, & istud membrum est indubitatum, vt glo. dicit. Secundum est, qñ qs est institutus in plurib. portionib. eiusdem hęreditatis in vno testō, siue in omnib. purè, siue in aliqua purè, & in aliqua sub conditione, siue per se immediatè, siue p̄ filios, vel seruos suos, & incipit ibi, si aūt ex testō vnius. Tertium membrum glo. est, qñ plures hæreditates deferuntur vni ex testō vnius, vt hæreditas patris, & pup. & inci p. ibi, vbi autem ex testō. Redeo ad secundam partem principalem, & quia gl. vt dixi inculcat duo ꝯria, assumo fm̄ ꝯrium respiciens secundam decisionem tex. quod gl. prosequitur, quod est de. l. quæsitum. in fi. ff. de acqui. here. vbi distinguit, ꝙ si aliquis fuit institutus ex asse, & sic in totum, non potest separare pup. à paterna hęreditate: si autē fuit institutus in parte, potest separare, & acceptare solū pup. & repudiare paternam, ꝙ est de directo ꝯ secundam decisionem tex. gl. tripliciter respondet. Et primò, ꝙ ibi speciale est in fratre pup. quod etiam repetit gl. inferius in secunda solu. Istā primam sol. reprobat simpliciter Bar. hic in pen. col. Tu dic, ꝙ est contra l. si filius, qui patri. ff. de vulg. & pup. in dictione implicatiua, præsertim, quæ implicat idem esse non solùm in filio, sed etiam in extraneo instituto. Præterea, & fortius text. in d. l. quæsitum. non potest loqui in fratre pupil. substituto, quia tunc etiam si esset institutus hæres patris in solidum, posset separare hereditatem, eo quia per suitatem esset confirmatū testamentum patris, vt declarabo in vlt. par. Secunda sol glo. est falsa. Tertia sol. glo. est vera, fm̄ quam habes per te facere tres casus principales. Tertium tamen casum limitat glo. quæ dupliciter habetur, vt declarat Bar. hic. in 1. col. in prin. nisi substitutus sit frater impuberis; aliquæ. gl. habent, tunc. n. si pup. non abstinuit, ipse tamen substitutus abstinere poterit, & gl. verum dicit, intelligendo mediante beneficio resti. in integ. aliquę gl. habent, tunc. n. si pupil. non abstinuit, ipse abstinere poterit, & hoc modo gl. falsum dicit, quia ex quo effectum est vnum patrimonium, non potest fieri separatio, & ad istam partem debet addi, & simul legi vltima particula quintæ partis principalis ibi, vbi autem ex testō vnius. vbi gl. idem repilogat, & ppea Bar. simul expedit. ¶ Sum modo in tertia parte principali glo. ibi, item cùm vnus ex heredib. vbi gl. fortiter opp. ꝯ primam decisionem tex. ꝙ imò ille, cui obueniunt plures partes hæreditatis, debeat posse aliquam repudiare, opp. de illo terribili tex. l. cùm hereditate. ff. de acq. hær. vbi ponitur mirabilis decisio, quæ non reperitur alibi in iure, fm̄ Bar. in l. vnica. §. his ita. C. de cad. toll. & gl. respondet per viam fallentiæ, vel limitationis, & eius mens est, vt declarat Bar. ꝙ ista. l. in prima decisione procedat, quando vni deferuntur plures portiones hæreditatis ex dispositione testatoris, tunc vna parte acceptata cogitur inuitus etiam alias partes acceptare, sed in d. l. cùm hereditate. cū ex dispositione testatoris non habet nisi vnam partem hæreditatis, quam iam adiuerat, tamen quia cohæres repudiauit, certè ex dispositione. l. alia pars sibi obuenit, & tunc ista alia pars, quæ obuenit non à testatore, sed à l. non accrescit sibi inuito, imò operatur mirabiliter, ꝙ propter istam partem, quæ sibi obuenit à l. possit repudiare partem suam, quā semel acceptauit, & istam sol. gl. sequitur Bar. limitando eam nisi primus, qui adiuit iure speciali in integrum restitutionis reuocaret, per l. si minor. ff. de acq. hær. hic attende diligenter, quia locus periculosus est. Ista doc. Bar. vult vnum, ꝙ quando alicui à principio ex dispositione testatoris nō est delata nisi vna pars hereditatis, ꝙ si postea alia deficiat, ꝙ sibi inuito non accrescit, hoc est contra tex. expressum in l. qui ex duab. §. fi. ff. de ac-
4 qui. here. quæ precedit d. l. cùm hereditate. † ideo fac regulam de directo contra Barto. quòd etiam si vni à principio non sit delata nisi vna pars hęreditatis à testatore, si postea cohęres repudiat, sibi inuito accrescit. d. l. qui ex duabus. §. fina. iuncta. l. si duo. ff. de acquiren. hęred. Ista regula fallit in duobus casibus.
5 † Primò, quando cohęres adiuit partem suam, sed quia minor erat, restitutus fuit in integrum, nam eius pars non accrescit alij inuito. d. l. si minor. Ratio fallentiæ est, quia qui semel fuit hęres, nunquam desinit esse hęres ipso iure, dato ꝙ in integrū restituatur, sed bene in effectu. l. & sine. §. sed quod Papinianus. ff. de min. gl. in l. in substitutione. ff. de vulga. & pup. ex quo ergo eius portio non deficit omnino, ideo non potest esse locus iuri accrescēdi. Secundò per eandem rationem fallit in casu. d. l. cùm hęreditate. quando quis primò fuit necessarius hęres, postea iure speciali pretoris se abstinuit, ita propriè loquitur d. l. cū hęreditate, & declarat Bar. hic in 2. opp. & Fulg. in 5. col. de cuius. l. intellectu vltra ea, quę dixi in l. ex testamento. §. de impub. vide Bar. & Mod. in l. si. ff. de acqui. here. ¶ Sum in quarta principali parte gl. ibi, & hoc in hęreditatib. in qua gloss. per viam limitationis remouet aliud contrarium, quod est contra primam decisionem huius legis, ex qua habes, quòd regula huius. l. procedit in institutione, vt quando quis est institutus in plurib. partib. vnius hęreditatis, non possit vnam acceptare, & aliam repudiare, ratio est, vt dixi in princip. quia aliàs posset decedere testator pro parte testatus, & pro parte intesta
a tus, [a] secus est in pluribus legatis factis eidem, quia legatarius potest vnum legatum acceptare, & alia repudiare, quia cessat ratio prędicta, quia tunc non decedit testator in aliquo intestatus, intellige tamen gloss. sanè, quando plura sunt legata re, & nomine, secus si nomine, & non re, vt hic per Bar. ¶ In vltima parte glo. facit tria membra, vt supra dixi. Primum est clarum. In secundo membro soluit contrarium. l. si tu ex parte. §. fi. qđ supra omiserat, & dicit, quòd ista. l. procedit, quando plures portiones deferuntur eodem gradu institutionis, tunc non potest vnam acceptare, & aliam repudiare, sed d. l. si tu ex parte. procedit, quando plures portiones eiusdem hęreditatis deferuntur diuersis gradibus, quia vna defertur titulo, & gradu institu-

ADDITIO.

a ¶ Pro parte intestatus. Adde. l. ius nostrum. ff. de reg. iur. Bar. in l. 1. q. j. prin. C. de sacrosl. Eccl.

ſtitutionis, alia ex ſubſtitutione, tunc poteſt acceptare illam, quæ defertur ex ſubſtitutione, & aliam repudiare. Cum iſta ſo lu. tranſeunt Bar. *& alij communiter*, & Bar. in d. l. ſi tu ex parte. §. fi. quicquid dicat Alex. hic. iſtam ſolu. quam Bart. expedit in pen. col. idem Bar. limitat in 1. col. vt procedat, quando plures portiones eiuſdem hæreditatis deferuntur omnes eidem gradui, & purè. ita dicit procedere iſtum text. ſi autem iſtæ plures portiones in eodem gradu delatæ aliquæ ſint purè, aliquę ſub conditione delatæ, tenet Barto. quòd illas poſſit repudiare per ſubſtitutum, per l. liber homo. §. Titius. el ſecondo. iuncto. §. ſequen. & l. cùm hæres. §. fi. ff. de acq. hære. Ego in hoc valde dubito propter tex. mirabilem in l. ſi ſolus. ff. de acqui. hæred. iunctis, quæ dixi in 1. no. vbi per hoc, ꝙ habeat ſubſtitutum in ali quibus partibus, hoc non conceditur, nec video rationem diuerſitatis, ideoq; cogita. ¶ In fi. gl. vult dicere glo. quòd quãdo ſolus pupil. eſt inſtitutus hæres vniuerſalis à patre, & abſtinuit ab hæreditate patris, videtur quòd ſubſtitutus pupil. non debeat venire ex pup. cùm non ſit adita hæreditas patris, eo quia licèt ſuus etiam ſe abſtineat, tamen propter ſuitatem dicatur confirmare teſtamentum patris, quo ad hoc vt libertates relictæ in teſtamento valeant, acſi eſſet adita hæreditas patris. l. cū quaſi. §. ſed & ſi quis ſuus. allegata in gloſſ. tamen quia illa lex videtur ſolùm procedere fauore libertatis, gloſſ. dubitat, & dicit, quòd propter hoc iſte caſus non eſt clarus, & expeditus. Tu dic, quòd eſt clarus, & ſola ſuitas filij etiam ſe abſtinentis confirmat tabulas pup. perinde acſi eſſet adita, ꝑ tex. in l. filius qui ſe paterna. ff. de acquiren. hæredita. & in l. ſi filius, qui patri. ff. de vulga. & pupillar. Reliqua quo ad primum caſum vltra Docto. vide per Barto. in l. 1. & latius in l. fina. ff. de acquir. hæred. Iaſon Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Si inſtituatur hæres ille, de cuius ſtatu litigatur, & inſtituatur tanquã ſeruus, præſumitur inſtitutus contemplatione domini, ideo cogitur officio iudicis adire, & nu. 2.*

3 *Si feudum ſit conceſſum filio, an præſumatur contemplatione patris.*

4 *Inſtrumenta facientia mentionem de confinibus non probant confinia eſſe illorum, qui nominantur.*

5 *Sola fama non probat magis quàm ſemiplena probatio, niſi ſit de antiquo, quia tunc plenè probaret.*

6 *Apocha priuata, nullo adminiculo nec teſtium, nec comparationis literarum ſuffulta, nihil probat, niſi eſſet antiqua, quia tunc ſemiplenè probaret.*

7 *Sententia lata de antiquo bene probat acta præceſſiſſe, licèt de eis non appareat, & quando dicatur de antiquo, vide infra nu. 8.*

LEX XXI.

CVm aliquis. In prima ponitur thema. In ſecunda dubitatio Antiquorū. In tertia deciſio bimembris. Secunda ibi, dubitatio veteribus. Tertia ibi, ſed nos eorū diſcordiam. Si ille, qui litigat ſuper ſtatu ſuo, inſtituatur hæres tanquam ſeruus illius, cum quo litigat, compellitur ſine præiudicio cauſæ adire, ſi verò inſtituatur tanquam liber, vel ſimpliciter expectatur finis litis, & ſi pronunciatur ſeruus, acquirit domino, ſi pronuntiatur liber, acquirit ſibi, hoc dicit. conſidera multum hunc text. quia in ſecunda parte Antiqui dubitabant de vno, & Imperator hic licèt dicat ſe decidere Antiquorum dubitationem, tamen videtur ponere deciſionē de alio, nam Antiqui, vt dicit tex. in ſecunda par. dubitabant, quę pęna eſſet imponenda inſolentiæ huius ſerui, & poſtea Imperator decidit de alio. ſ. cui acquiritur hæreditas, ergo videtur inepta reſponſio Imperatoris, quia non congruit interrogationi. l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. actio. §. præterea inſti. de inutil. ſtipul. & alibi no. Gemin. in c. 1. §. ſi verò. per illum tex. de cle. ægro. in 6. & in c. filij. per illum tex. de her. in 6. ꝙ fatuus eſt, qui non reſpondet ad propoſitum interrogationis, vel quæſtionis ſibi factę. cogita. ¶ †Not. quòd ſi inſtituatur

1 hęres ille, de cuius ſtatu litigatur, & inſtituatur tanquam ſeruus, quia per hoc præſumitur inſtitutus contemplatione domini, cogitur officio iudicis adire, & idem eſt in libero homine bona fide poſſeſſo. l. aditio. §. fina. ff. eod. vt hic per Paul. & Alex. limita tamen iſtam legem non procedere in eo, qui putabatur filius, quia talis filius putatiuus inſtitutus non poteſt compelli ſiue pręiudicio litis adire, ita ſing. Bal. in l. 1. in 9. q. C. qui admit. per l. iuſto. in princ. ff. de vſucap. ¶ †Secundò no. ex

2 tex. ibi, intuitu domini. ꝙ inſtitutus tanquam ſeruus cenſetur inſtitutus contemplatione domini. Adde ſecus eſſe in filio, q a licèt inſtituatur quis tanquam filius, non cenſetur inſtitutus contemplatione patris, niſi patriæ poteſtatis mētio fiat. ita ꝓbat tex. in l. fi. in ver. cum plerunque. & ibi Bar. C. de vſufr. Bar. & alij hic cum concor. de quib. per Alex. ratio diuerſitatis eſt inter ſeruum & filium, quia non poteſt eſſe ſeruus, quin ſit in poteſtate domini, tamen poteſt eſſe filius, & non in poteſtate patris, puta quia emancipatus, aut naturalis tantum. Si tamen conceſſum ſit priuilegium patri, & filijs, & reuocentur priuilegia aliorum excepto priuilegio tali conceſſo, & non fiat mentio de priuilegijs conceſſis filijs, tamen intelligitur etiam conſeruatum priuilegium filiorum, vt determinat Bal. in l. nō plures. C. de ſacroſanc. Eccl. ſicut ècontra reuocato priuilegio patris intelligitur reuocatum priuilegium filiorum, vt ibi ꝑ Bal. & in l. 2. in fi. ſ. de Epiſ. & cler. in l. quicquid. per illum text. C. de

3 aduoc. diuerſ. iudi. † Quid autem ſit in feudo [a] conceſſo filio,

a an præſumatur conceſſum contemplatione patris, & ſic cenſeatur profectitium. ponit And. de Iſer. in c. 1. de alien. feu. pat. & in c. 1. in prin. de ſucceſ. feu. Alia notabilia vide per te. ¶ Gl. in ver. adire. diuiditur in quatuor, prout quatuor ponit ſol. ad ꝯrium in ea formatum, tu reſponde clarius ſm̄ Bar. hic, & in l. 1. §. 1. ff. ſi quis omiſ. cauſa teſt. ꝙ iſta lex loquitur, quãdo erat qō de ſtatu dn̄i, aliàs ſerui, vnde tunc poteſtas domini nō ſufficiebat, ideo recurritur ad iudicem, cuius iuſſu adire compellitur, ſed in contrario clarum erat, quòd erat ſeruus domini, ideo dominica poteſtas ſufficit. ¶ Gl. in verbo ex hoc, diuidit in quatuor. In prima declarat tex. In ſecunda colligit argu. ex tex. & ad illud allegat concord. In tertia contra illud notabile opponit, & non ſoluit. In quarta allegat concor. ad tex. Secunda ibi, & ſic. Tertia ibi, argu. contra. ꝗ. de contrahē. ſtip. Quarta

4 ibi, & facit. ff. de fideiu. ¶ †No. ex gl. quæ millies allegatur, ꝙ in-

b ſtrumenta facientia mentionem de confinibus, [b] puta in inſtrumento dicitur, vendo tibi domum, qui cohęret domui Titij, vel fatientia mentionem de plebanatu, vel diœceſi, vel de territorio, puta dicit inſtrumentum, actum in tali villa, quę eſt de diœceſi, vel Epiſcopatu Placentię, talia inſtrumenta nō probant illa confinia eſſe illorum, qui nominantur, & idē not. gl. in l. optimam. in verbo ſi ſeruus C. de contrah. ſtip. & glo. in l. prędijs. §. Titio. ff. de leg 2 Hęc *communis concluſio* eſt, quod inter illas perſonas, inter quas conficitur inſtrumentum, & quo ad earum pręiudicium tãtum probant, dummodo notarius de earum conſenſu poſuerit, ita loquitur. d. l. optimam. de qua gl. opponit, & non ſolu. ſed quo ad alias perſonas nil pręiudicant, & ad hoc vide deciſionem Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. 57. & ſing. vult, ꝙ etiam ſi de hoc eſſent plura inſtrumenta, nil omnino probant, licèt Pau. de Caſtr. non faciens de Spec. mentionem, teneat quod quando eſſent plura inſtrumēta de iſtis confinibus, licèt non probarent, tamen facerent vehementem pręſumptionem, etiam inter alias perſonas. Cy. & Alb. dicunt hic ſolùm facere nunc aliquam pręſumptionem.

c Limitat ſing. Bal. hic, niſi eſſet inſtrumentum de antiquo, [c] faciens talem mentionem de cōfinibus, vel de plebe, vel de territorio, quia tunc plenè probat, quia ſecundum eum inſtrumēta, quando ſunt de antiquo, probant communem opin. quę pręſumitur vera. & iſtam deciſio. Bal. ſequuntur Saly. & Mod. hic, & Iac. But. in d. l. optimam. Flori. in l. in finalib. ff. fin regun. Fran. de Are. in conſi. 24. incip. viſo conſi. elegantiſſimo. & pro iſta limitatione eſt bonus tex. in c. cū cauſam. de prob. glo. in c. cū olim. gl. 2. in verbo inſtrumentis. de cenſi. pro iſta limitatione facit optimè, nec poteſt ſimile congruentius adduci, nam licèt verba enunciatiua incidenter prolata nihil diſponant. l. ex his verbis. vbi dixi. ſupra de teſta. mili. fallit in antiquis, quia plenè diſponunt, ſecundum D. Ant. in c. cū dilectus. de ſucceſ. ab inteſt. & in cle. ſi ſummus Pontifex. per illum tex. de ſen. excom. & hoc tenet Alex. expreſsè in conſi. 85. in 4. vol. incip. Viſis & ponderatis narratis in thema. in 3. colu. vbi ſolùm allegat

5 ad hoc Bal. & Saly. hic. ¶ †Confirmo, & tertiò per aliud bonū ſimile: nam licèt fama ſola non poſſit plus operari, quã ſemiplenam probationem, ſecundum gl. in l. admonendi. vbi dixi copioſè. ff. de iureiu. cum concor. quas ibi dedi, tamen hoc fallit, quando eſſet fama de antiquo, quia tūc plenè probarēt. ita originaliter Inno. in c. veniens. de verb. ſign. Bald. in Auth. quas actiones. in fi. colum. ſ. de ſacroſanc. Eccl. & in l. cū ſuper. C. de rei

ADDITIONES.

a ¶ Quid autem ſit in feudo. Adde Nic. de Neap. in l. non dubitamus. ff. de con. ca. & demonſt.

b ¶ Confinibus. Tu limita tertiò, quando eſſet inſtrumentum principis, vt in glo. in c. ſi propter. ver. probata. de priuileg. lib. 6. Alex. lib. 5. conſi. 15. col. 2. ver. ſufficit. PVRPV.

c ¶ Antiquo. Adde Doc. in c. ſi Papa. de priuileg. Ant. de But. in c. cū dilectus. de ſucceſ. ab inteſt. per Alex. in conſi. 55. 4. vol.

rei ven. & in alijs concor. vt hic per Alex. & ita saluatur glo. in l. at. qui natura. §. cū me absente. ff. de neg. gest. quam ad hoc reputat sing. Ang. in l. quidam in suo. ff. de condi. insti. & in l. Titius. ff. quib. mod. pig. vel hypot. solu. & vltra concord. Alex. ꝙ in antiquis fama plenè probet, adde, ꝙ idem tenet Alexan. in consi. 75. in 4. vol. & D. Fran. de Are. in consi. 27. incip. Sequendo ordinem quæsitorum. & Lud. in l. 2. §. idem Labeo, el primo. in 2. col. ff. de aqua plu. arcen. vbi per hanc limitationem infert, quòd Papa potest probare ciuitates esse de dominio Ecclesiæ, eo quia de hoc est fama, quæ cùm sit de antiquo,[a] plenè probat.
6 ¶†Confirmo, & quartò per id, quod signanter decidit D. Ant. in c. 2. de fide instru. in 4. col. ver. tertius casus est, ibi decidit, quòd apocha priuata nullo adminiculo nec testium, nec comparationis literarum suffulta, nihil probat, vt dixi in d. l. admonendi. fallit secundum eum, nisi talis apocha esset antiqua, quia tunc semiplenè probaret. alleg. Io. And. post Nico. de Mutina in tit. de instr. edi. §. nunc dicendum. super ver. quid
7 si producens. ¶†Confirmo, & quintò per id, qnod dicimus, ꝙ si reperitur sententia, quæ sit lata de antiquo, licèt non appareant aliqua acta præcessisse, tamen talis sententia, in qua enuntiatiuè dicitur, viso libello, visa litis contest. & visa probatione. &c. propter antiquitatem probat acta præcessisse. ita probat tex. in c. bonæ memoriæ. el primo. de elect. firmat. D. Anto. in c. in præsentia. de renunt. Bar. in d. l. admonendi. in 12. colu. vbi dixi. Bal. in l. emancipatione. C. de fide instru. facit, quod vult Bal. in c. 1. in fi. si de feu. defun. conten. sit inter domin. & agna. ¶Sed circa ista occurrit necessarium & vtile dubium, in quo habui sæpe consulere, quando dicatur esse de antiquo,[b] & in hoc D. Ant. in c. veniens. primo. de testi. & in c. quid per nouale. de verb. sig. tenet mirabiliter, quòd elapsis. 40. annis dicimus esse in antiquis. idem tenet Gemin. in c. 1. de rescrip. in 6. sequitur Alex. in consi. 4. in 2. vol. incip. Videtur in Spec. in 9. colum. vbi firmat hoc de 40. ann. tamen subdit, vel relinquitur arbitrio iudicis, & adducit verba Cyn. & Bar. in l. si quidem. C. sol. mat. idem tenet Alex. in consi. 187. in 2. vol. inci. In causa, & lite. in 3. col. & consi. 76. in 2. vol. incip. In causa vertente inter dictum Bal. Breuiter istis non obstantibus teneas, & ita consului, * *& ista est communis opi.* quod requiratur, ꝙ sit lapsum tps centum annorum ad hoc, vt dicatur res esse in antiquis,[c] ita Panormit. & Imo. in dicto cap. veniens. Imo. in l. 2. §. idem Labeo. el primo. ff. de aqua plu. arcen. & est finalis conclusio Inn. licèt multas opi. referat in c. veniens. de verb. sign. & quòd ista sit communis opi. attestatur Do. Alex. hic sibi contrarius, qui istam tenet. Idem & plenius firmat Alex. vbi dicit, quòd istud communiter tenetur in consi. inci. Viso summario. in 5. col. ꝙ non reperitur. & in consi. 45. in 4. volu. incip. Viso themate suprascripto, & his quæ copiosè. in 3. col. in fi. & in consi. 12. in 4. vol. incip. Viso processu iuxta probabilem consuetudinem. ad fi. & in consil. 75. in 4. volu. incip. visis & ponderatis in themate. in 2. & in 3. col. in duobus locis. quando autem dicatur exē-
8 platio instrumenti esse de antiquo, †item & quando sententia dicatur de antiquo, vide multum subtiliter, & eleganter Fran. de Are. in consi. 26. incip. Casus talis est, præsupponitur in facto. 2. col. per totum.

ADDITIONES.

a ¶De antiquo. Adde Cy. & Bar. in l. si quidem. C. sol. mat. Bal. in Authent. quas actiones. ad fi. C. de sacrosc. Eccl. Inn. in c. veniens. el 1. de testi.

b ¶Esse de antiquo. Adde Lud. Rom. in l. sciendum. in 26. col. de verb. obli. Spe. tit. de proba. in §. 1. ver. & adde, quòd præscr. Ant. de But. in c. quoniam contra. de proba. in 27. col. per Alex. in consi. 4. 2. vol.

¶Limitatio de antiquis. Plenè Soc. consi. 86. aliàs 166. in causa communitatis & c. in 1. conclusione. Are. consi. 15. reueren. 1. sub. Dec. 161. Barb. lib. 2. consi. 18. col. 18. cum seq. Dec. consi. 92. PVRPV.

c ¶Antiquis. Adde Tiraq. da consue. picta. de præscri. §. 1. in præfa. de iure primoge. nu. 107. Aym. de antiq. temp. par. 1. nu. 2. PANCIR.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus nunquam tenetur facere inuentarium.*
2 *Minor, mulier, & rusticus adeuntes sine innentario, an teneantur vltra vires hęreditarias.*
3 *Quæ forma sit seruanda in confectione inuentarij.*
4 *In confectione inuentarij sufficit vna citatio creditorū, & legatariorū.*
5 *Quando testes deponunt super homicidio ad conuincendum negligentiā syndici, qui non denuntiauit maleficium, non est necesse, ꝙ testes cognoscant neque interfectorem, neque interfectum.*
6 *An hæres, qui non conficit inuentarium, perdat detractionem falcidiæ de legatis.*
7 *Hæc verba, puto hæreditatem repudiandam, vel mihi non expedire cum lapsu trium mensium, an inducant repudiationem.*

LEX XXII.

SCimus iam. Ista lex tota communi diuisione Bart. & aliorū diuiditur in 5. partes. Ad euidentiam, & introductionem præmitte ex mente Bal. & Pau. hic de iure Digestorum, & C. ante istam. l. hęres adeundo[a] hęreditatem tenebatur satisfacere omnibus creditoribus hæreditari.s & dato, quòd in hæreditate parum, vel nihil esset, tamen tenebatur hęres de suo proprio satisfacere. ratio est secundum doc. Bald. & Ang. & Moder. in Rubr. ff. de acquir. hære. quia hæres adeundo subrogatur in omnibus loco defuncti, & censetur eadem persona cum defuncto, in Auth. de iureiu. à mo. præsti. in prin. gl. in l. cùm à matre. supra de rei vendi. sicut ergo defunctus si viueret, esset obligatus omnibus suis creditoribus, & licèt non esset soluendo, posset poni in carceribus, ita eodem modo hæres repræsentans eius personam, tenetur creditoribus insolidū de suo proprio: legatarijs autem non tenetur hęres vltra vires hæredita. l. si vniuersę. ff. de leg. ratio est, quia si defunctus viueret, non teneretur, ita nec hæres. Sed aduerte, quia licèt defunctus non teneretur in aliquo ad legata, obligatio tamen incipit in persona hæredis mediante aditione, sed ista obligatio limitatur quatenus sunt vires hæreditatis, & hoc debet sufficere legatarijs, cùm tractetur de lucro. l. si. ante fin. ff. de cod. quia ergo imminebat maximum periculum hęredib. adeuntibus aliorum hęreditates, ne inuoluerent oneribus hereditarijs, ideo iura ffonum. & C. quæ precedunt, dabant consilium hæredib. ne præcipitanter adirent, sed prius se informarent de virib. hæred. & ita declarant tot. tit. ff. de iure delib. & l. si curatoris. ff. eo. & posteaquam deliberauerant, quòd adirent: sed istud consilium legis antiquę non erat sufficiens, quia sæpè creditores hęreditarij nihil petebant, donec hæres adiuisset, & sic dato, ꝙ hęres in tempore ad deliberandum inuestigasset, postea tamen qn̄ adiuerat, cōfluebant creditores, & sic apparebat magnum æs alienum, & sic hæres repiebatur deceptus sub consilio legis, ideo diuus Pius Imperator fecit constitutionem, qua prouidit hęredi, qui cum deliberatione adiuerat, ne teneretur vltra vires hęreditarias, quando postea emergebat magnum ęs alienum, de quo prius notitiam non habuerat, & de ista constitutione facit tex. iste in princ. mentionem. Item Imperator Gordia. aliam constitutionem fecit, in qua solùm prouidit militibus adeuntibus hęreditatem, vt non teneantur vltra vires hereditarias, sed quia istę prouisiones nō erant gn̄ales, ideoq; Imperator fecit hanc generalē legem valde vtilem, cuius forma seruata quicunque hæres potest intrepidè adire hæreditatem, taliter ꝙ non tenebitur vltra vires hæreditarias. s. ꝙ prius faciat fieri inuentarium de omnib. bonis defuncti s̄m formā traditam in §. 1. huius legis. An autem illa constitutio Gordiani, de qua in princ. huius legis priuilegians milites,[b] vt qualitercunq; adeant non teneantur vltra vires hęreditarias, an hodie sit correcta. licèt Bald. hic in 1. q. ponat, quia tamen habes tex. gl. & Bar. in §. fi. ff. ea. l. ibi dicam. vbi etiam ponit Bar. de pronis ecclesiasticis adeuntibus sine inuentario. de quo Bal. hic in
1 5. q. tangit. ¶†Dicit etiam Bal. hic in 4. q. quod fiscus[c] non tenetur vnquam facere inuentarium, siue occupet bona vacantia defuncti, quia alium hęredem non habeat, quo casu vltimo loco fiscus est hęres, vt dicit gl. in l. ex facto. §. si. ff. ad Treb. siue capiat bona ex delicto alicuius, tunc etiam non confecto inuētario nunquam tenetur vltra vires hęreditarias, sequitur Pau. hic. tenet Bar. in l. 1. §. an bona. per illum tex. ff. de iure fisc. & in Auth. sed cùm testator. circa fi. ff. ad l. Fal. expressè Cy. in l. 3. in fi. C. ad l. Iul. de vi. Angel. in §. & si præfatam. in 1. colum. ff. ea. l. * *& ista est communis sententia* Doc. Sed tu in contrarium pondera tex. in §. pen. in Auth. de hęr. & fal. dum dicit, ꝙ illa constitutio de non cōficientib. inuentarium, vt teneantur insolidum, habeat locum in omni persona, & subdit rationem, namque omnibus hominib. & c. nam appellatione hominis cum illa vniuersalitate omnib. ēt venit fiscus. glo. est in l. cos. circa medium, in verbo vsurarum iuncto tex. in verbo homines. C. de vsur. & ibi ad hoc ponderat Bal. in 2. col. vers. 3. no. facit etiam idem

ADDITIONES.

a ¶Hæres adeundo. Cessionarius, seu emptor hæreditatis non potest facere inuentarium, quia est beneficium personale. Cald. consi. 18. pro parte hospitalis. in fi. & an testator possit remittere, Dec. consi. 408. visa, & lecta. 4. dub.

b ¶Milites. Adde Doc. in §. fi. in Auth. de hære. & falc. Bar. in consi. inci. Martinus fecit hæredem vxorem.

c ¶Quod fiscus. Adde Bar. in l. 1. §. an bona. ff. de iure fis. Vide Are. in rubr. ff. de acq. hær. & de clericis, vt teneantur, Anch. in c. 1. de consti. in 1. q. prin. Bar. in repe. rub. supra qui admit. col. 6. & lib. 1. consi. 28. Ang. in §. extraneis. inst. de hære. quæ ab intes. defe. PVRPV.

idem tex.in d. §.pen ibi, siue imperiali, vbi dicit tex. ꝙ etiam si
Imperator adiret sine inuentario, teneretur vltra vires hæred.
confirmatur etiam, quia nunquam præsumitur speciale in fi-
sco potius quàm in alijs, nisi quatenus specialiter sit determi-
natum. l. item veniunt. §. petitam. ff. de peti. hær. gl. in l. 1. in ver
bo pertinet. C. de peti. hær. Breuiter puto distinguendum, aut
Princeps, vel fiscus succedit, eo quia sit institutus, vel qa Prin-
ceps sit proximior agnatus, & tunc non confecto inuentario
tenetur vltra vires hęre. d. §. penul. in verbo siue imperiali, quia
tunc venit tanquam priuatus, aliàs secus, & ita loquuntur di-
2 ctę authoritates. sic no. Bar. in rub. ff. de acq. hęr. in j. q. ¶†Quid
a autem sit in minore, muliere, & rustico [a] adeuntibus sine in-
uentario, dic ꝙ etiam ipsi tenerentur vltra vires hære. cùm ista
sint inducta ad rigorem seruandum, & sic mulierem, & rusti-
cum non excusat. l. iuris ignorantiam. §. qui admi. dic vt hic ꝑ
Bal. in 2. & 3. q. & per Bar. in consi. 134. incip. Maritus fecit hæ-
redem vxo. vbi multa dicit. ¶In ver. eum igitur hæreditas. hic
ponitur secunda pars, quæ durat vsque ad §. & si præfatam. &
habet tres partes, prout ponit tres casus, vt patet in tex. Certus
de virib. hære. debet adire, vel repudiare, prout libet. dubius au
tem, si vult esse securus, ne damna hęreditaria sustineat, debet
facere confici inuentarium intra tempus, & secundum for-
mam hic traditam. hoc dicit, & quia iste text. ponit formam
inuentarij, in qua notarij errant, ideo considera, quòd in hoc
3 tex. †nouem requiruntur secundum ordinem tex. ¶ Primò, ꝙ
b inuentarium [b] inchoetur intra triginta dies. an autem isti. 30.
dies incipiant currere, quamprimum hæres sciuit hęreditatē
ad se spectare, an tempore aditæ hæreditatis, est magnum du-
bium, quod ponit gl. hic in verbo delatam, vbi dicam, & non
diceretur inchoatum intra 30. dies ex hoc solo, ꝙ hæres vo-
casset notarium, & testes, & in princ. in charta posuisset signū
crucis, secundum Bal. hic, in 4. colu. & Pau. & quid si inuenta-
rium non esset inchoatum intra 30. dies, vt requirit tex. hic, ta-
men esset inchoatum, & perfectū intra alios triginta? tangunt
Bal. & Pau. hic, sed dicam in §. sin verò postquam. vbi Cy. j. ea.
l. ¶ Secundò requiritur, quòd inuentarium perficiatur intra
60. dies, quando res sunt in eodem loco, & sic in effectu sunt
tres menses ad inchoandum, & perficiendum inuentariū. An
ergo iudex ex causa posset hoc tempus abbreuiare, vel proro
gare, licèt videatur, quòd sic, quia dilationes legales potest iu-
dex ex causa abbreuiare, & prorogare; secundum Bar. & alios
in l. 2. ff. de re iud. tamen contrarium tenet Bal. hic in 4. col. post
Nic. & Odof. per tex. in §. donec. j. ea. l. & quia illa regula pro-
cedit in actu per iudicem expediendo. ¶Tertiò requiritur, ꝙ
in inuentario describantur omnes res mobiles, & immobiles
testatoris: quid ergo si omitterentur vna, vel duę res, an vitia-
retur in totum inuentarium, ita vt creditoribus hęreditarijs hę
res teneatur in totum? in hoc Doctor. multum variant. & licèt
Bald. Saly. & Pau. ponant hic, dicam in §. licentiam. j. ea. l. vbi
Barto. & an in inuentario debeant describi res alienæ, puta res
depositæ penes testatorem, vel commodatæ? dic ꝙ sic, secun-
dum Bal. hic in 6. colu. & Paul. quia potest agere, & conueniri
petitione hæreditatis ad tales res. l. non tantum. in princi. ff. de
peti. hær. & si perfecto inuentario aliæ res deuenerint ad noti
tiam hęredis, debet de nouo facere addi inuentario. Ideo cau-
tela est, ꝙ hęres faciat poni protestationem, ꝙ in inuentario fe
cit describi omnes res, quas sciuit esse defuncti, ꝙ si aliæ deue-
nerint, ꝙ faciet addi in inuentario, secundum Bal. hic in 2. col.
in ver. pone, ꝙ hæres. & Ang in l. 1. §. hęc stipulatio. in fi. ff. si cui
plusquam per l. fal. fructus tamen, & accessiones etiam perce-
pti ante aditam hęreditatem, non debēt poni in inuentario,
qa satis est, quòd in libro rationum scribant, vt probat iste tex.
in ver. super his reb. quas defunctus mortis tempore habebat,
s*m* Ang. & sequitur Alex. hic, licèt contrarium teneat Ang. in
d. §. hæc stipulatio. ad fi. ¶Quartò requiritur, ꝙ inuentariū scri
batur manu publici notarij, & licèt text. hic dicat sub pręsen-
tia tabellionum, & sic videatur plures notarios requirere, per
regulam. l. vbi numerus. ff. de testi. tamen gl. & Doc. hic tenent,
ꝙ sufficit vnus notarius. Et licèt in testō quo ad eius validita-
tem, nō dico quo ad probationem, non sit dr̄ia, an sit scriptū
manu publici notarij, an priuati hoīs, vt dixi in l. publicati. §.
de testa. tamen hic pro forma requiritur, ꝙ inuentarium scri-
batur manu publici notarij, aliàs non valeret, adeo quòd dicit
Bal hic in pe. col. in prin. in ver. sed audi nouam quæstionem,
quòd est sua decisio noua, ꝙ etiam si defunctus dum viueret,
sua propria manu scripsisset omnes res suas in inuentario, non
sufficeret hęre. & sequitur Pau. hic reputans esse pulchrum ca
sum, & dicit, ꝙ de facili, quisque ꝯtrium dixisset, maximè quā-
do defunctus per paucos dies ante mortem suam fecisset in-
uentarium, ꝙ bene no. ¶Quintò requiritur, ꝙ creditores hæ-
reditarij sint citati ad videndum fieri inuentarium certo die, &
loco, & tpe, ita probat iste tex. in verbo cæterorum. iuncta gl.
super illo verbo, quàm Doc. multum no. quia quatenus leges
disponunt, ꝙ legatarij sint citandi. §. si verò absunt. in Authēt.
de hęre. & falc. tamen non reperitur tex. qui dicat, ꝙ credito-
res sint citandi, sed bene dicit gl. hic, & in §. sancimus, in verbo
fideicom. in Auth. de hęre. & fal. & suadetur ratione, quia si ci
tandi sunt legatarij, qui tractant de lucro, multomagis cre-
ditores, qui de damno tractant, & idem tenet Bal. hic in 4. col.
& in 4. & 5. q. & si creditores, & legatarij sunt certi, debet vnus-
quisque eorum citari specialiter, aliàs sufficit generalis citatio
per proclama. l. si eo tempore. C. de remis. pig. secundum Bar.
Bal. & Saly. & Mod. hic, & Bal. in Auth. sed cū testator. in 4. co-
lum. j. ad l. fal. & Ang. in d. l. si eo tempore, licèt contrarium, ꝙ
imò generalis citatio semper sufficiat, teneat Bar. & non bene
in d. l. si eo tempore. & plenius in d. consi. 154. Maritus fecit hæ-
redem. Nota tamen diligenter, ꝙ id, quod dixi sufficere gene-
ralem citationem, quando aduersarius non est certus. d. l. si eo
tempore, intellige verum, nisi de facili posset certificari, ita so-
lenniter Pet de Anch. & Gemi. in c. fi. in fi. de elec. in 6. vbi per
hoc inferunt, quòd tenuta data per iudicem non citato specia
cialiter detentore, semper est ipso iure nulla, quia de facili po-
test inuestigari, quis sit detentor, quod bene no. pro licentijs
de ingrediendo possessionem, quas iudices faciunt, & ante eos
idem tenet Bar. in consi. incip. Missus in possessionem. & Bal. in
l. fi. in 3. col. C. de edic. diu. Adr. tollen. & Pet de Anch. in consi.
270 incip. In primo dubio quæritur. & in consi. 292. incip. Vi-
4 deretur prima facie. & Alex. in multis consilijs. ¶†Item adde,
quòd in tali confectione inuentarij sufficit vna citatio credi-
torum, & legatariorum, secundum Bal. hic in 6. col. per not. ꝑ
glo. in clem. 1. de heret. & si aliqui creditorū sint citati, aliqui
non, valet inuentarium quo ad citatos, non quo ad alios, secū
dum Bal. hic in 4. col. ¶Sextò requiritur, ꝙ hęres se subscribat
in inuentario, & eius subscriptio secundum Bart. hic debet es-
se, ꝙ omnia legaliter fecerit sine dolo, de quo ponit Bar. hic in
pen. colum. & fi. & casu quo hęres nesciret subscribere, debet
adhiberi pro eo alius notarius vltra notarium assumptū pro
scriptura inuentarij, vt habes in tex. & tenet Bal. hic in 4. colu.
post Odoff. quòd hęres posset illam subscriptionem facere fie
ri per procuratorem specialem, maximè quando ipse nescit
scribere, mouetur per hunc tex. in fin. vbi datur facultas hęre-
di conficiendi totum inuentarium per procuratorem, ergo
multomagis subscribendi, sed errat Bal. quia tex. iste in fi. loqr
tur, quando res hęreditarię sunt absentes, & in partibus remo
tis, tunc bene potest per procuratorem, ergo in contrariū pro
bat tex. quando res sunt pręsentes, & ita Pau. hic. ¶ Septimò
requiritur, quod in principio inuentarij ponatur signum cru-
cis, tamen aduerte, quòd eius omissio tanquam leuis solenni-
tas non vitiat inuentarium, secundum Cy. hic in 2. q. Bart. Bal.
* Ang. *& communiter Mod. hic*, cum concor. vt hic per Alexan. &
quod ista sit leuis solennitas, patet ex his, quę dixi in l. hac con-
sultissima. §. qui testa. fac. pos. & ita teneas, & licèt contrarium,
& malè teneant Salyce. & Fulg. hic. tu etiam considera, ꝙ text.
iste videtur velle, ꝙ tunc debeat apponi signum crucis, quan-
do hęres nescit scribere, & sic loco subscri. ponitur. ita intelli-
gunt Cy. & Fulg. hic, & Spe. in tit. de instr. edi. §. fi. versi. in huius.
& prima fronte ita videtur sonare litera. contrarium tamē est
de mente Bar. Bal. & Ang. hic, & expresse Pau. & Alexan. hic, &
ad istum tex. in verbo venerabili signo &c. dic, quòd ista ver-
ba debent construi cum sequen. vt patet intuenti rectè. ¶Octa
c uò requiritur pręsentia testium, [c] & not. diligenter, & bene si-
gna, quia Bar. plus dicit, nec inuenio ab alio tactum, quòd nō
sufficit testes esse pręsentes ad videndum scribi inuentarium,
sed etiam debent res hæreditarię offerri inspiciendę in præsen
tia

ADDITIONES.

a ¶Minore, muliere, & rustico. Restituitur tamē minor. gl. in l. auxilium. de mi.
& Balb. in trac. præscr. 6. parte. col. 16. ver. 2. fallit. PVRPV.
b ¶Quod inuentarium. Adde Spe. tit. de instr. edi. in §. fi.
¶Adde Pan. lib. 2. consi. 73. circa prin. 12. dub. vide Bertac. in ver. inuentariū.
Gui. in trac. de forma inuentarij. Ang. in l. 1. §. stipulatio. ff. si plus, quàm per l.
fal. & in §. si verò non fecerint. de hære. & fal. Bal. lib. 3. consi. 365 inuenta-
rium hæredis multa requirit. & lib. 4. consi. 147. inuentarium hæredis scru-
pulosa res est. Angel. in §. extraneis. de hæred. quali. & diffe. Limita non pro
cedere quo ad illud, quod fit pro interesse fideicom. pendente conditione.
Alex. in l. in ratione. §. quod vulgò. ff. ad leg. falc. col. 8. de quo vide Galiau. in
l. centurio. ff. de vulg. Vide Rolandinum nuper impress. fol. 88. Ang. consi. 183.
Bert. Abb. lib. 2. consil. 23. & de supplemento defectus vide Brun. in tract. de
forma inuenta. char. 6. ver. 27. PVRPV.
c ¶Testium. Adde Bal. in Auth. sed cum testator. in fi. C. ad l. fal.
¶Et quod tales testes debent esse idonei, & non pauperes, gl. in §. si vero ab-
sunt. de hære. & fal. per illum tex. in ver. substantiam. Dec. in Auth. præterea.
col. 10. C. vnde vir & vxor. PVRPV.

tia testium,vt magis constet de legalitate hæredis,& licèt glo.
hic in verbo cæterorum. dicat , quòd requiruntur tres testes,
dic ꝙ duo sufficiunt. per regulam.l.vbi numerus.ff.de testi. ve
rum est,ꝙ quando creditores,& legatarij essent absentes,tunc
vltra duos testes debent loco legatariorum, & creditorũ adhi
beri tres alij testes bonæ opi.& famæ,iurib.in gl.alleg.secundũ
a Doc.hic. ¶ Nonò requiritur,quòd testes cognoscant [a] hære-
dem,& in hoc est speciale in inuentario, in alijs autem instru
mentis,quando testes adhibentur,non requiritur, quòd aliter
cognoscant partes,vt.hic in gl.in verbo cognoscant. & est gl.
notabilior in c.cùm causam,quæ inter Archiep̃m.in verbo de
causis.de testi.gl.& Doc.in l.3.§.1.ff. de testi. & plenè Io. And.
in addi.Spe.in tit.de teste.§.1.in addi.incip.quid voluit. Bal. in
l.executorem.in 4.& 5.col.C.de execu.rei iud.& in rubr. C.de
fide instr.in 6.col.vbi ponit de ipso notario,an debeat cogno-
scere contrahentes,& res,de quib.fit instrumentum , ꝙ etiam
tangit Io. And.vbi supra in tit.de instr. edi. super rubr. & dicit
5 Bal.in l.solam.in 5.col.C.de testi. † quòd quando testes depo-
nunt super homicidio,ad conuincendum negligentiam syn-
dici,qui non denuntiauit maleficium,non est necesse, quod
testes cognoscant neque interfectorem,neque interfectum,sa
tis est,ꝙ sciant vnum hominem esse occisum,alleg.glo. singu
larem. 2.q.8.ver.libellorum.in c.fi.quam gl. etiam reputat sin-
gul.Flo.in l.ob carmen.§.fi.in fi.ff.de testi. & ibi per illam gloss.
vult,ꝙ non sit necesse testem deponentem super homicidio,
vel vulnere cognoscere interfectum,vel vulneratum,sed suffi
cit,ꝙ cognoscat,ꝙ sit corpus hominis , ècontra autem nõ est
necesse,ꝙ aliqua ex partibus agnoscãt testes,qui producũtur,
secundum Spec.in titu.de testi.§.1. ver. item opponitur exce-
ptio.Subdit etiam ad propositum Bal.hic in pen. col.in princ.
quòd si testes adhibiti ad inuentarium sint vicini,præsumitur
quòd cognoscant ipsum hæredem,per no.in l.1.ff.si cer.peta.
Ex istis nouem supra relatis , & requisitis in tex. liquet, qualis
debeat esse forma inuentarij,quam formam ponunt Barto.&
Bal.hic,plenius Bar.in d.consi.154.maritus fecit hæredem.vbi
plura scribit,quàm hic,circa materiam inuentarij formam ẽt
ponit Spe.in titu.de instr.edi.§.fi.ver.nunc dicamus de inuenta
rio hæredis,vsque ad fin.Angel.in l.1.§.hæc stipulatio. ff. si cui
plusquam per l.fal.¶ Sed licèt prædicta de iure requirantur,ta
b men de consuetudine in confectione inuentarij [b] non seruan
tur tot solennitates,aliàs vix posset fieri inuẽtarium , ideo suf-
ficit inuentarium fieri secundum consuetudinem notariorũ
in loco,quo fit.ita notabiliter Bald.in princ.huius legis in vlti-
mis verbis,quem sequitur Pau.hic in 3.col.quod not.& si es-
sent plures hæredes,requirerentur plura inuentaria,nisi omnes
vni committerent,vt probat tex.in verbo, siue ex asse. secun-
dum Cy.Alber.& Saly.hic.& Io.And.in addi.Spe. in tit.de in-
stru.edi.§.fi.ver.in huius.in addi.incip.sic habet. ¶ Gl.in verbo
creditoribus,diuiditur in tres,prout tres videtur ponere opin.
6 quæstio gl.est,†nunquid hæres,qui non conficit inuentarium,
perdat detractionem fal.de legatis,in quo ex mente glo.consi
dera tria tempora,nam de iure antiquo fforum non perdebat
falcidiam.tempore autem huius legis secundum gloss.& Pau.
distinguitur,aut hæres petijt dilationem ad faciendum inuen-
tarium,& postea non fecit,& tunc priuatur falcidia , aliàs se-
* cus.*tu dic contra gl.cum qua omnes hic transeunt, quod* imò tempo
re huius legis,si hæres non faciebat inuentarium,perdebat fal.
per tex.in §.sin verò postquam.infra eadem.l.quem tex.ibi ita
summant Bar.& Pau.& Alex.sed ibi quo ad intellectum illius
tex.aliter dicam,& ita etiam tenet Pau.in §.pe.j.eadem.l.& ad
hanc contrarietatem nemo aduertit. tertium tempus est secũ
dum iura Authenticorum.s.secundum Authẽ.sed cum testa-
tor.j.ad l.fal.& isto iure nouo non perditur falc. Adde, quòd
eodem modo propter non factum inuentarium filius hæres
non perdit legitimam,glo.Bar.& alij in Auth.hoc amplius. j.
de fideicom.& in d.Auth.sed cùm testator.gl.& Docto.in c.si
hæredes.de test.glo.in §.pe.j.ead.l.vbi dicam. ¶ Gloss. in verbo
trium mensium, licèt tota continuatiuè procedat,tamen sol-
uit duo diuersa contraria.Primum clarum est.Secundum au
tem contrarium gloss. est, quia quomodo hæres debet exclu-
di per lapsum trium mensium,cùm hæreditas possit adiri vs-
que ad 30. annos l.licèt.s.eodem glo.licèt obscurè,considerat
pro responsione tres casus. Aliquando enim hæres vult adire,
& ista facultas durat perpetuò. Aliquando repudiat expresse,
& hic est casus clarus. Aliquando neque adit, neque repudiat,
sed dicit,ꝙ credit hæreditatem esse respuendam , tunc proce-
7 dat hic tex.†Ex qua gl.no.Bar.iuncto tex. quòd ista verba pu-
to hæreditatem respuendam , vel mihi non expedire, cùm la-
psu trium mensium,inducunt repudiationem , & malè dicit
Bar.& malè tex.probat,vt expediui in l.qui se patris. super gl.
mag.s.vnde lib.dic vt hic in gl.in verbo delatam , supplendo

ad tex.q̃ tenet,ꝙ tẽpus triginta dierum præfixũ à.l.ad inchoa
tionem inuentarij, non incipit currere, nisi postquam hæres
* adiuerit,& cum ista suppletione *gl. magis communiter tenent Doc.*
hic,cum limitatione tamen Bart. nisi hæres malitiosè differret
adire,per tex.sing.secundum Barto.in l. statuliberos. la prima.
§.si quis hære.ff.de statuliber.adde tex.in l.si hæreditas. in prin,
eodem titulo.mihi tamen non videntur isti text. probare, qui
loquuntur in actu manumittendi seruos hæreditarios , qui
actus non potest expediri nisi ab eo , qui iam hæres sit, sed in
proposito nostro inuentarium potest fieri etiam ab eo , qui
non sit hæres,tamen pro limitatione Barto. facit l. in diem. in
princ.& ibi no.Bar.ff.de condi.indeb.& ita etiam tenet Ludo.
in consilio 92. incip. Circa id , quod quæritur, an validum sit
inuentarium,&c. Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶Quod testes cognoscant.Adde Bal.in rub.C.de fide instru.
¶ Et tamen non requiritur , ꝙ cognouerint defunctum , vel se subscribant,
Pau.de Cast.consi.325,non multum videtur. PVRPV.
b ¶Inuentarij.Caue tamen,quòd talis inscriptio non probatur ex visu multo-
rum inuentariorum Abb.consi.73.in q.vertente inter D.Flo.lib. 2.Rom. in
c.fi.de consue.in 6.q.Et quod probauit Bal.lib.3 consi.63.in confectione in
uentarij vide Guid.Pap.consi.42.in forma generali.Ang.hic,& Bal.libro 4.
consi.147.inuentaria hæredis scrupulosa.Abb.consi.78.circa princi.2.dub.
2.lib.

SVMMARIVM.

1 *Hærcs confecto innentario non tenetur vltra vires hæreditarias, limi-*
ta vt infra nu.2.
3 *An succedens de iure prætorio tantum teneatur etiam conficere inuen*
tarium.

§.Et si præfatam. Habet quatuor partes se-
cundum Bar.& alios iste.
§.Hæres, qui solenniter inuentarium fecit,nõ tenetur vltra vi-
res hæred.& beneficio falcidiæ vtitur,& potest satisfacere cre-
ditoribus,& legatarijs,qui primò venerint,de pecunia, vel de
rebus hæreditarijs,seruantur tamen creditoribus priorib. con
tra posteriores,& contra legatarios opportuna remedia , sed
contra hæredem,vel eum qui ab eo emit,non datur regressus,
hoc dicit vsque ad §.in computatione.in §. præcedenti Impe
rator posuit formam inuentarij conficiendi,in qua vt ibi dixi,
nouem requiruntur.In præsenti.§.Imperator declarat effectũ
inuentarij confecti,& si consideras iste tex.enumerat quinque
1 vtilitates,quæ resultant ex confectione inuentarij.† Prima vti
litas est,quòd licèt de iure fforum,& C.ante hanc.l.hæres tene
retur creditoribus hæreditarijs insolidum vltra vires hæredita
rias.l.si te bonis.supra eodem.l.quæ dotis.ff.soluto matrimon.
tamen confecto inuentario per hanc.l.non tenetur vltra vires
hæreditarias , sed si inuentarium non fecit,nedum tenebitur
creditoribus insolidum,sicut olim,imò & legatarijs insolidũ,
quod olim non erat.§.si verò non fecerint.in Authent.de hæ-
red.& falc.vnde sumitur Authen.sed cùm testator. infra ad l.
falc.¶ Secunda vtilitas est,quia potest falci. detrahere de lega-
tis,tamen eam etiam olim detrahebat.¶ Tertia vtilitas est ma
gna,quia potest hæres satisfacere vnicuique vel creditori , vel
legatario primo venienti,donec superest de bonis hæred. nec
alij postea venientes possunt hæredem molestare, de iure au-
tem fforum aliud erat,quia hæres soluens primo venienti,cui
erant anteriores creditores,fuisset hæres obligatus,nisi satisda-
tionem ab illo recepisset,per l.dolo.ff.ad l.falc. ¶ Quarta vtili-
a tas [a] est,quia hæres facto inuentario potest creditoribus inui-
tis tm̃ dare de bonis hære.in solutum,quando pecunia non est
in hæreditate,etiam si inueniat emptores talium rerum,quan
do illi nolunt emere,nisi hæres se obliget de euictione ; & sic
est casus specialis,in quo aliud pro alio inuito creditore solui-
tur.contra regulam.l.2.ff.si cert.peta. & pro hoc potes fortius
inferre vnum nouum,ꝙ fortè tactum in specie non inuenies,
quòd qui fecit inuentarium, potest creditori inuito assignare
tot

ADDITIO.

a ¶Quarta vtilitas.Adde Ang.trac.testa.gl.112.uer.quæro quas vtilitates. nu.
9.& Franc.Porcel.trac.inuentar.q.7.nu.3.vbi ponunt hanc,& aliàs vtilit.sed
limita hoc procedere,vbi hæreditas non esset soluendo.l.si pecunia.vbi Bal.
de lega.2.& pondera hunc tex.qui hoc beneficium soluendi in corporib.tan
tum contulit hæredi in odium legatariorum,non autem creditorum , vt in
ver.sed & si legatarij.maximè iuncto principio,vbi mandat satisfieri credi-
toribus inquantum res valent. BELLOT.

tot nomina debitorum in solutum, nec ea hæres tenetur exi-
gere, ita probat iste tex. in verbo, vel ex ipsis rebus, cùm appel-
latione rerum contineantur nomina debitorum, vt declarat
Barto. in l. quintus, la seconda. §. argento. ff. de auro, & argen. le
ga. & in l. 1. vbi omnes. ff. de statu homin. & ad hoc accedit so-
lenne verbum Bald. hic in vltim. not. dum dicit, quòd inuen-
tarium nedum excusat hæredem ab obligationibus hæredita
rijs, ne teneatur vltra vires hæredi. sed etiam excusat à vexatio
nib. facti. Accedat regula l. quòd debetur. ff. de pecul. ¶ Quin-
ta vtilitas est, quia si hæres confecto inuentario vendidit rem
hæreditariam, vt satisfaceret creditoribus, vel legatarijs, si sint
postea alij creditores habentes illam rem hæreditariam spe-
cialiter hypothecatam, tamen non possunt agere, nec contra
hæredem, nec contra emptorem, & certè mirabile est, quòd
inuentarium operetur exclusionem hypothecæ, quàm credi-
tor specialiter habebat, potest tamen agere contra illos credi-
tores, vel legatarios, quibus soluta est pecunia. intellige tamen
tex. secundum Barto. & Pau. duobus concurrentibus; primò,
quòd hæres vendiderit illam rem non vt propriam, sed vt hæ
reditariam: secundò quando vendidit pro satisfaciendo credi
toribus hæreditarijs, aliàs secus, & dicit Barto. hic in fin. quòd
probatur hæredem propter hæc vendidisse, quando reperitur
satisfactum creditori, facit quod in simili decidit Barto. in l. fi.
per illum tex. C. de ali. pup. præstan. & in l. fina. §. sinautem. C.
ad Macedon. ¶ Vltra tex. adde sextam vtilitatem inuentarij,
quia de iure ffiorum, si tempore mortis testatoris hæreditas
erat soluendo, sed posteà fortuito casu, puta per mortem ser-
uorum, vel animalium hæreditariorum efficiebatur non sol-
uendo, tale periculum pertinebat ad hęredem. l. in ratione. la
seconda, in prin. & §. diligenter. ff. ad l. fal. hodiè tamen facto
inuentario periculum mortis, vel alterius casus fortuiti non
spectat ad hęredem, secundum Bar. hic in 2. opp. Pau. & Bart.
in d. l. in ratione, in princip. & latius in §. diligenter. ¶ Adde se-
ptimam vtilitatem, & mirabilem, quia inuentarium non solū
excusat hęredem ab obligationibus hæreditarijs defuncti, sed
etiam ab obligationibus mixtis tam hæredis, quàm defuncti
causatis in persona ipsius hæredis tantum, glo. est sing. in l. quę
dotis in gl. pe. in verbo cæteris. ff. sol. matr. & ibi no. Bal. & Imo.
reputat singularem, & sequitur Mod. ibi, & Alex. hic in fi. Tu
considera super quo verbo posita est illa gl. & videbis, ꝙ non
2 probat, & ita semper dixi præceptoribus meis. ¶ † Limita ta-
men id, quòd dixi, ꝙ hæres qui adit sine inuentario hodie te-
neatur non solùm creditoribus, sed etiam legatarijs vltra vi-
res hæreditarias. §. si verò non fecerit. in Auth. de hære. & falc.
vt procedat nisi creditores, & legatarij faterentur plura bona
non esse in hæreditate, quàm ipse hæres attestetur, ratio est, nā
hodie quando hæres non facit inuentarium, ideo tenetur om
nibus ēt legatarijs in solidum, quia lex præsumit, ꝙ hæres oc-
cultauerit res hæreditarias; sed quando ista esset præsumptio
iuris & de iure, contra eam admittitur probatio per confessio
nem partis, vt dicunt Doc. per gl. in Auth. sed iam necesse. s̃.
de don. ante nup. cum concor. ergo si creditor met; & legata-
rij fateantur plura bona non esse in hęreditate; talis confessio
facit, vt hæres non teneatur vltra vires hæreditarias, ita singul.
Bal. in l. filium quem habentem, in antepe. col. s̃. fam. ercis. quē
simpliciter sequitur Alex. hic in 1. col. idem tenet Pau. in l. in
ratione. la prima. §. quòd vulgò. ff. ad l. falc. & multum notabi-
liter Barth. Vero. in cau. 22. & seq. quæ multum facit ad huius
confirmationem. ¶ Secundò limita in hærede eius, qui dū vi-
ueret cessit bonis, rō est in promptu, nam cū hæres teneat cre
ditorib. defuncti, quia subrogetur defuncti loco, quem repræ-
sentat, vt dixi in euidentialib. huius. l. ergo cùm defunctus non
teneretur, quia cessit bonis similiter, nec eius hr̃s, licèt inuenta
rium non fecerit, s̃m Bal. in l. fi. C. qui bon. ced. pos. Adde gene
ralius idem esse in hærede eius, qui habebat priuilegium, ne te
neretur vltra quàm facere posset, iuxta. l. sunt qui in id. ff. de re
gu. iur. secundum Ang. & Imo. in l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui
plusquam per l. fal. sed errant, quia tale priuilegium est merè
personale, & non transit ad hæredem. l. sciendum. ff. de re iudi.
& l. maritum. cum l. seq. ff solu. matr. quod etiam tenet Alexā.
hic. ¶ Tertiò singulariter fallit in eo, cui libertatis causa bona
adijciuntur, iuxta titu. insti. de eo cui lib. causa bo. adi. nam iste
licèt inuentarium non fecerit, tamen non tenetur vltra vires
hæred. nec creditorib. nec legatarijs, quia iura illud disponētia
loquuntur in hærede, sed iste est anomalus successor, vt dicit
gl. sing in §. 1. in verbo successor. insti de eo cui lib. causa. ita li-
mitat sing. Ang. in d. §. hæc stipulatio. & hoc idem est dicendū
a in monasterio, cui bona monachi [a] per ingressum adijciun-
tur, quia non tenetur monasterium vltra vires hæred. secundū
Bald. in l. iubemus. infra ad Trebel. Sed de primo dubito, & pu
to totumècontra, quod ille, cui libertatis causa bona adijciun
tur, etiam si faceret inuentarium, videtur quòd teneatur vltra
vires hęred. ita videtur probare tex. in §. 1. in verbo idoneę. in-
sti. de eo cui lib. causa. super quo considera. ¶ Quartò limita,
quando testator in testamento reliquisset alicui alimenta, vel
dotem, vel rem taxandam arbitrio iudicis, isto casu non est
differentia, an hęres faciat inuentarium, vel non, quia bonus
vir semper taxabit secundum vires patrimonij, ita singulariter
Bal. in l. voluntatis. in 3. colum. infra de fideicommis. ego ta-
men dubito, cùm arbitrium boni viri debeat regulari secun-
dum leges, & leges disponunt, quòd quando hæres nón facit
inuentarium, quia præsumitur furto occultasse res hæred. ꝙ
teneatur insolidum. ¶ Quintò limita non procedere in exe-
cutoribus testamenti, qui licèt non faciant inuentarium, non
tamen possunt molestari vltra vires hęred. ita notat Bald. in d.
Auth. sed cum testator. in fin. & Spec. in titu. de instr. edi. §. fina.
ver. quid de executore. & in §. nunc verò aliqua. versicu. sed an
teneatur. cum sequen. & Imo. in d. §. hæc stipulatio. in 5. &
8. colum. licèt contrarium malè teneat. Ang. ibi. ¶ Sextò limi-
ta in fisco, qui licèt inuentarium non fecerit, tamen non tene-
retur vltra vires hæred. secundum Bar. in l. 1. §. an bona. per il-
lum tex. ff. de iure fisc. & Bald. supra in princ. huius. l. cum con-
cor. quas ibi dedi. dic tamen, vt ibi dixi. ¶ Glo. in verbo, accō-
modare, diuiditur in tres. In prima colligitur vnum ex text. &
ad illud allegat concord. In secunda contra illud collectū op-
ponit, & solu. In tertia opponit contra tex. de directo. Secun-
da ibi, sed argum. contra. ff. de transact. Tertia ibi, item contra
supra de hæred. actio. circa primum contrarium, quia gl. non
respondet. Responde, quod quo ad transigendum super ali-
mentis verum est, quòd magis fauetur alimentis debitis ex
vltima voluntate, quàm ex contractu, sed quantum ad exigē
dum ea, quæ soluerit hæres, magis subuenitur creditorib. tra-
ctantibus de damno, quàm legatarijs, qui tractant de lucro.
3 ita loquitur. tex. hic. ¶ † Extra glo. non omitto quærere, an ille
qui succedit de iure prętorio tantum per bono. possess. siue ex
testamento, siue ab intestato teneatur etiam ipse cōficere in-
uentarium, secundum formam huius. l. & sic an ista iura lo-
quentia in hærede de iur. ciu. quo ad inuentarium, procedant
etiam in successore de iure prętorio, & istam quæstionem tan
git Barba. in repe rubr. supra qui admi. in 93. colum. & duabus
sequen. & ibi dicit hanc esse suam nouam qō. in qua arguit ad
partes, postea per 11. arg. concludit, quòd sic, sed non curo re-
ferre, quia apud me ista quæstio parum dubitationis habet,
nec video quare ista. l. non ita procedat in succedente de iure
prętorio, sicut de iure ciuili.... Iason Papiæ.

ADDITIO.

a ¶ Cùi bona monachi. Adde Doc. in c. in præsentia. de proba.

SVMMARIVM.

1 *Quas expensas teneatur hæres deducere, antequam teneatur soluere aliquid vel creditoribus, vel legatarijs. & nu. 2.*

3 *Hæres, qui expendit aliquid litigando cum aliquo, qui se prætendebat hæredem, an deducet tales expensas litigij.*

4 *Hæres non potest deducere prius, quòd sibi à defuncto debebatur, sed par erit in hoc cum alijs creditoribus.*

5 *An per solùm iuramentum poterit hæres probare expensas necessarias.*

6 *Reus contumax non debet audiri nisi solutis prius expensis actori, quæ si sunt paruæ, statur eius iuramento.*

7 *Statur iuramento executorum testamentorum circa expensas per eos factas si sint paruæ.*

8 *Si actio, quæ competebat contra defunctum, competebat ad duplum, an confecto inuentario seruabitur illa actio hæredi ad duplum, vel an ad simplum.*

9 *Si pater vendidit fundum aduentitium filij, qui postea sit hęres patris, & vendicet ab emptore, an emptor repellet eum exceptione, & num. 10. & quid in extraneo, nu. 11.*

12 *Statutum aliquid disponens, debet tamen intelligi secundum ius commune, etiam si ita intelligendo statutum nihil addat iuri communi, quando alias quis indebitè damnum pateretur, & nu. 13.*

§. In computatione.

Expensa funeris, & testamenti, & inuentarij, & aliarum expensarum necessariarum ante omnia deduci debet, prius quàm soluatur creditoribus, vel legatarijs: quod autem ipsimet hæredi debetur, qui inuentarium fecerit, consequitur concurrendo cum alijs creditoribus. hoc dicit.

¶ Nota

1 ¶†Nota diligenter ex hoc tex. quas expenſas [a] prius deducat
a hęres,antequam teneatur ſoluere aliquid vel creditoribus,vel
legatarijs.prius enim præfertur expenſa facta in funere defun-
cti.Adde,quòd ſicut expenſa funeris eſt priuilegiata , vt ante
omnia deducatur .idem eſt in expenſa facta in infirmitate de-
functi,tex.eſt no.in l.in reſtituenda.C. de peti. hæred. quem ad
hoc ibi not. Bald. vbi ponit etiam,quando mercator infirma-
tur in hoſpitio,& hoſpes facit expenſam in infirmitate, & qñ
ſunt plures ſocij ſcholares.Adde ſimilem tex.de expenſa infir
mitatis in l.legatum.C.de relig.& ſump.fune. ¶ Secundò po-
teſt hæres ante omnia deducere expēſam, quam fecit pro in-
b ſinuatione teſtamenti, [b] per hoc decidit Bar. illud,quod dicit
ſe pluries vidiſſe in facto , quando hærés facit expenſam in re-
colligendo teſtamento à notario,ꝙ ſi hæreditas non ſit ſoluē
do,tenentur legatarij contribuere pro parte,per hunc text. *&*
* *ſequuntur omnes hic*,& iſtam deciſ.refert,& ſequitur Panorm.in
conſi.107.incip.Hæres,qui recolligit teſtamentum. in 1.volu.
¶Tertiò poteſt hæres deducere quaſcunque neceſſarias expē.
2 factas in hæreditate.Et† per hoc infert Bar.quòd ſi hęres in vē
dendis rebus hæreditarijs aliquid ſoluit proxenetis vel ſimili-
bus,ante omnia repetit,& ita etiam dicit Barto. in l. vbi purè.
§.fi.ff.ad Treb.& in l.quantitas patrimonij.ff.ad legem fal.per
3 illum tex.†Sed pulchrum dubium eſt,quid ſi hæres [c] expēdit
c litigando cum alio,qui æquè ſe hæredem prætendebat , an ta-
les expenſas huius litigij ante omnia deducet?Bal.hic determi
nat,quòd non,quia talem expenſam facit ſua cauſa principa-
liter.Sed dic melius,quòd ſi hæreditas non eſſet ſoluendo , ꝙ
d iſtam expenſam [d] ante omnia deduceret,ſicut deducit expen
ſam,quam fecit in confectione inuentarij , & tamen eius vti-
litas principaliter ſpectat hæred.ſicut prælatus quando litigat
de beneficio,licèt principaliter litiget ſua cauſa, tamen expen
ſas facit de reditibus beneficij.c.vt præteritæ.cum ibi no.de ele
4 ctio.ſecundum Angel.Pau.& Alexan.hic.¶†Secundò not. ex
e ſecunda parte tex.in ver.ſi verò,& ipſe.quòd licèt hæres, [e] qui
inuentariū facit, poſſit ante omnia deducere,quæ dicta ſunt,
tamen non prius deducit illud , quod ſibi debebatur à defun-
cto,ſed par eſt in hoc cum alijs creditoribus ; ratio patet,quia
inuentarium conſtituit hæredem in eo gradu & ſtatu,acſi hæ
reditatem non adiuiſſet.hinc pulchrè dicit Bal.hic in 1. oppo.
& in l.debitori.circa principium.C. de pac. quòd cōfectio in-
uentarij facit cenſeri hæreditatem iacentem , ſed ſi hæres non
fuiſſet hæres,in credito ſuo non habuiſſet prærogatiuam , er-
go nec hoc caſu habebit.¶Glo.in verbo approbauerit.multū
ſigna,quam multum no.Bar. Raph. dicit, ꝙ eſt pulcherrima,
5 & ſing.nam gl.vult,ꝙ hæres†per ſolùm ſuum iuramentū pro
f bet [f] expenſas neceſſarias.Sed Cyn.hic in prima quæſtione re-
probat gl.quia duæ primæ leges glo.nil probant de iuramen-
to,lex autem fi.C.de fide inſtr.bene loquitur de iuramēto,ſed
ibi eſt caſus ſpecialis, valde diuerſus à pſenti propoſito , ideo
concludit Cy.ꝙ expenſæ debent probari per inſtrumenta,vel
teſtes,ſolùm autem iuramentum hæredis non ſufficeret. Sed
pro gl.facit.l.fi.C.de iu.domi.impe.ver.ſinautem tempore ſta-
tuto,ibi,quorum quantitatem creditor debet ſuo iuramento
manifeſtare.Ad idem facit, ꝙ pulchrè per hanc gloſſ. decidit
Bal.in l.in familiæ.in fi.s̃.fam.erciſc.& ſequitur Ludo. Roma.
in l.in illa.la 2.in 13.col.ff.de verb.obl per d.l.vnicam.§.ſinaūt
tempore.vbi decidunt,pone,ſunt plures ſocij vnius rei, q dāt
licentiam vni,quòd illam rem vendat,oritur poſtea qō, quia
ſocij dicunt,ꝙ talem rem vendidit plus,decidunt,ꝙ ceſſantib.
alijs probationib. & coniecturis in dubio ſtabitur iuramento
ſocij,qui vendidit,ꝙ bene no.Breuiter intellige concluſionem
gl.procedere concurrentib.duab.limitationib. Primò, qñ ta-
les expenſæ ſunt paruæ habito reſpectu ad hęreditatem , tunc
bene tales expenſæ ſolo iuramento probantur:rō ,quia nō de-
bet hæres de omni parua expenſa ſemper facere fieri inſtru-
menta.Confirmo per id,quod volunt Doc.in l.ſancimus.s̃.de
6 iud.ibi.n.dicit tex.†ꝙ reus ꝯtumax non debet audiri,niſi prius
ſoluat expenſas actori,qualiter probabit actor tales expēſas?
dicunt Doc. quòd ſi expenſæ ſunt paruæ,ſtatur eius iuramen-
7 to.†Similiter dicit Cy.in l.id quod pauperib.s̃.de epiſ.& cle.in
executorib.teſtamentorum,qui dicunt ſe expenſas feciſſe , nā
ſi ſunt paruæ,probantur per ſolum iuramentum executorū.
l.ſi quis pro redemptione.ver.pe.C.de don. Secundò intellige
concluſionem gl.procedere,quando tales expenſæ ſunt ratio-
nabiles,quas quilibet paterfam.veriſimiliter feciſſet,aliàs nedū
non probantur per ſolū iuramentum,imò ſi probarentur per
teſtes vel inſtrumenta,non deberentur,ſecundum Bart.in l. q̄
ſub conditione.per illum tex.ff.de condi.& demon.quem ſim
pliciter ſequitur Pau.hic.¶Gl in verbo confundatur.ſecundū
Bart.& alios reputatur difficilis,& dicit Fulg. ꝙ adeo difficilis
eſt,ꝙ vix tradi poteſt,& difficultas ſtat in 3.& 4.partib. princi-
palibus,& iſta gl.format ſimul duo contraria , poſtea format
quatuor qō. & ſic diuide eam in quinque. In prima remouet
duo contraria,ſed gl. videtur tantum vnum formare.In ſecun
da ibi,ſed quid ſi defunctus.format vnam qōnem , & decidit.
In tertia ibi,item quid ſi defunctus , vbi eſt difficultas ,format
aliam.q.& incipit ponere ſol.ſed antequam perficiat ſol.inter-
miſcet aliam.q.quæ eſt quarta pars, poſtea proſequitur præce
dentem ſol.quam inchoauit,ideo legam totam ſimul.In quar
ta ibi,item quid ſi eſt extraneus,gl.vt dixi format tertiam quæ
ſtionem.In quinta ibi , ſed quid ſi ſtatutum . format quartam
q.legam gl.per partes.Redeo ad primam,in qua gloſſ. format
duo contraria,vt dixi.Primum contrarium eſt, dicit text. ꝙ ſi
hæredi debebatur à defuncto, & inuentarium fecit , actiones
ſuæ non confunduntur:contra,iſtud videtur impoſſibile,quia
iſto modo hæres reperiretur debitor,& creditor, creditor pro
pter antiquam actionem ſuam:debitor,quia eſt hæres defun-
cti,ꝙ videtur impoſſibile,quia actio, & paſſio non poſſunt ſi-
mul concurrere in eodem ſubiecto. hinc eſt , ꝙ ſi creditor ſit
hęres debitoris ſui,actio confunditur , & tollitur , ne idem ſit
debitor,& creditor.l.Vranius.ff.de fideiuſſ.l.creditori.s̃.de pac.
hoc contrarium voluit ſoluere glo.in illis verbis, non cōfun-
dantur,quantum ad effectum,quaſi dicat,ꝙ verum eſt, quòd
actio hęredis ipſo iure confunditur per dictam rationem, ta-
men durat in effectu.Sed melius potuit reſpondere gl.ꝙ con-
trarium procederet,niſi hæres feciſſet inuentarium,quia inuē
tarium facit hæredem cenſeri in eo ſtatu, in quo eſſet,ſi hære-
ditatem non adiuiſſet, & ſic facit cenſeri hæreditatem vt iacē
tem,vt dixi in tex.ideo actiones ſuæ non confunduntur,ēt ip-
ſo iure,iuxta gl.in l.debitori. vbi Doc.s̃.de pac.Secundum cō
trarium gl.eſt ibi,niſi ſint tales,quæ morte pereant,vbi per viā
fallentiæ gl.ſoluit aliud contrarium, nam quod dixit tex.actio
nes quæ competebant hæredi contra defunctum non confun
di,ſi cum inuentario adiuerit,gl.intelligit, & bene, vt ſit verū,
niſi ſint actiones,quę oriuntur ex delictis,vt actio iniuriarum,
vel furti,illæ enim morte extinguuntur,niſi ſit lis conteſt.cum
defuncto.l.1.ff.de priua.delic.& l.vnica.C.ne ex delic. defunc.
in illis inuentarium nil prodeſt hęred. ratio,quia etiam ſi non
fuiſſet hæres,tales actiones omnino fuiſſent extinctæ per mor
tem.¶Sum in ſecunda parte gl.ibi,ſed quid ſi defunctus , vbi
8 ad declarationem text.quærit gl.†Pone, ꝙ actio,quæ compe-
tebat contra defunctum,competebat ad duplum , an confe-
cto inuentario cōſeruabitur illa actio hæredi ad duplum, vel
ad ſimplum?& gl.tenet,ꝙ ad duplum,& ſequitur Cy.hic in 1.
q.pro qua facit ratio,quam toties adduxit,quia cùm inuenta-
rium conſeruet hęredem in gradu,in quo erat ante aditā hæ-
reditatem,ante actio competebat ſibi ad duplum, ergo & fa-
cto inuentario debet competere ad duplum Bart. hic , & in l.
cùm emptor,vbi Imo.ff.ad l:fal.tenet contrarium , quia ratio
quam dixi , ꝙ inuentarium ſeruet hęredem in primo gradu,
verum eſt,quo ad hoc,vt non patiatur damnum , ſed nō quo
ad hoc,vt etiam lucrum conſequatur , quia lex noluit ſibi lu-
crum conſeruare,ſed lucrum eſſet habere duplum, ſatis ergo
eſt,ꝙ facto inuentario conſeruetur actio ad ſimplum, & hoc
probat tex.in d.l.cùm emptor.allegata in gl. nam iure ſſorum
hæres quo ad legata idem conſequebatur, ꝙ hodie conſequi-
tur in creditorib.facto inuentario,& tamen tex. in d. l. cū em-
ptor.dicit,ꝙ actio,quæ competijſſet hęredi ad duplum reſpe-
ctu

ADDITIONES.

a ¶Quas expenſas.Adde gl.in l.priuilegia.ff.de priuileg.cred.Doc.in l.impen
ſa.ff.de relig.
* Franc.Porcel.de inuen.c.4.q.7.nu.7.& 8.lib.7.pag.178.& dic,quòd detrahit
id,quod ſibi debetur ab hæreditate teſtatoris.Nat.conſi.323.nu.2.item an-
te omnia deducit de hæreditate impenſam funeris,& reſiduum,quod debe-
batur hæredi à defuncto,non detrahitur,ſed parem conditionem habet ipſe
hæres cum cæteris creditoribus,ſeruata temporum prærogatiua.Rolan.qui
plura no conſi.15.nu.23.lib.1. MASVER,
b ¶Pro inſinuatione teſtamenti.Adde Bar.in l.2.ſupra de eden.Barto.in l. non
ignorat.C.de fruc.& lit. expen.& not.Anton.de Butr.in cap. 1.in 2.colum.
de proba.
c ¶Quid ſi hæres.Limita in expenſis culpa ſua factis,ita Franc. de Rampo. &
Bal.lib.3.conſi.73.Loyſius. PVRPV.
d ¶Iſtam expenſam.Regula colligitur à contrario ſenſu iſtius tex. quòd hæres,
qui inuentarium non fecit,non poteſt deducere , ꝙ ſibi debebatur à defun-
cto,limita eam reſpectu legatariorum, & fideicommiſ.particularium,& cre
ditorum,non quo ad fideicom.vniuerſalem. Alex.in l.ita tamen.§.ſi ex Treb.
col.1.ff.ad Treb.dixi in l.ſi debitoris.ſupra de pac. PVRPV.
e ¶Licèt hæres.Et iſtam exceptionem opponit in executione.Cor.lib.4.conſi.
140.in hac.col.pe. PVRPV.
f ¶Solū ſuum iuramentum probet.Adde Bar.& Bal.in Auth.contra qui. C.de
non num.pec.Flo.in l.quoniam.in fin.ff.de vſufr.

ctu legatariorum, non compenſatur niſi pro ſimplo, & ſm hoc habes ſing. notare ſm Fulg. ꝙ nulla actio, quæ competebat ad pœnam meram, conſeruatur hæredi facto inuentario, quia mera pęna lucrum eſt. Bñ intellige concluſionem Bar. vt ſit vera ſanè, qñ euictio non erat ſequuta ante aditam hæreditatem; ſed ſi prius fuiſſet facta euictio, & ſic pœna dupli fuiſſet actualiter quæſita hæredi, anteq̃ adiret hęreditatem, & tũc facto inuentario reſeruaretur ſibi tota actio ad duplum, probo per rõnem Bar. nam inuentarium debet ſeruare hæredem à damno, licèt non debeat afferre lucrum. Sed qñ lucrum eſt quęſitum, & radicatum, perdere tale lucrum eſt pati dãnum, gl. eſt in l. 1. §. ſi quis pp inundationem. ſuper verbo in integrũ reſti. ff. de iti. actuq; priua. & gl. in l. ſi cùm dotem. §. eo aũt tpe. in gl. 1. ff. ſol. mat. cũ multis cõcor. hinc videmus, qđ ſicut iuris
a error [a] excuſat in damnis. l. regula. & l. error. ff. de iu. & fac. ign. ita ẽt excuſat in lucro iam radicato, quia tunc cenſetur tractari de damno. gl. eſt in l. quæ fideicommiſſum. ff. de leg. 2. & ita
* in terminis noſtris limitant Bal. & Saly. *& omnes Mod. hic.* Ang. & Mod. in d. l. cùm emptor. iſta eſt veritas. ¶Sum in 3. par. glo. ibi, item quid ſi defunctus. quæ eſt difficilis, & obſcura, & Bar. ẽt confuſè loquitur, adeo quod dicit Fulg. hic, ꝙ alta ingenia ẽt Doctorum deficiunt in intellectu huius gl. & iſtam partem legam ſimul omiſſa. q. quam gl. intermiſcet, & proſequar ponendo totam diſtinctionem glo. pro cuius introductione for-
9 mo. q. gl. † pone, filius habebat aduentitia, puta hæreditatẽ matris præmortuæ, in quibus bonis erat fundus, pone pater ven-
b didit [b] talem fundum, clarum eſt, ꝙ venditio valet, quia res aliena vendi poteſt, ſed non põtuit transferre dominium, ideo mortuo patre filius poteſt vendicare talem fundum ab emptore. l. cùm à matre. ṡ. de rei vendi. Iſtud procedit, ſi filius non eſſet hæres patris. Pone ergo, ꝙ iſte filius ſit hæres patris, & vẽdicet ab emptore talem fundum, quem pater ſibi vendidit, an emptor repellet filium exceptione? & videtur, ꝙ ſic, quia cùm filius ſit hæres patris qui vendidit, certè ſi alius tertius vẽdicaret hunc fundum ab emptore, filius tanquam hæres patris teneretur emptori de euictione, ſed regula eſt, ꝙ quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio. l. vendicantem. ff. de euic. Item alia regula eſt, ꝙ ex qua perſona q̃s lucrum ſentit, eius factum impugnare non poteſt, vt in regula ex qua pſona. ff. de regu. iur. ſed iſte filius cũ ſit hęres patris, ſentit lucrum. ſ. hæreditatem, ergo patris factum impugnare non poteſt, & ſic venditionem patris, iſta duo valde faciunt ꝯ filiũ. Pro filio autem, ꝙ poſſit vendicare ſuum fundum, quẽ pater vendidit, licèt ſit hæres patris, ſtringit, quia inuentarium conſtituit hæredem in gradu, in quo eſſet. ſi hæres non eſſet, quo ad damnum euitandum, ſi ita eſt, certè ſi filius non adiuiſſet hæreditatem patris, poſſet liberè fundum vendicare. d. l. cũ à matre. ergo ita poterit nunc facto inuentario, dato ꝙ ſit hæres patris, iſta ſunt, quæ reddunt hanc. q. ambiguam. gl. multũ confuſè reſpondet, ſed vt eam clarè habeas, conſidera, ꝙ gl. facit duo caſus principales, aut hæreditas eſt ſoluendo, & hic eſt difficultas, & ſuper hoc gl. laborat, aut nõ eſt ſoluendo, & hoc
10 gl. clarè expedit. † Propria ergo materia eſt, qñ hęreditas eſt ſoluendo. & in hoc gl. facit tres caſus. Primus eſt, qñ hæreditas eſt ſoluendo, & filius fecit inuentarium, & nihil habet ex teſtõ patris vltra legitimam ſuam, & iſtis tribus concurrentib. tenet gl. ꝙ iſte filius hæres patris põt vendicare totum fundum, nec aliqua obſtabit exceptio. fundm̃ glo. eſt, quia ex quo filius nil hẽt ex teſtõ patris præter legitimam ſuam, certè legitimam debet habere deducto oĩ onere, cũ omne grauamen de legitima ipſo iure reijciatur. l. qm̃ in priorib. ṡ. de inoff. teſt. ergo pp ſolam legitimam non impediretur vendicare fundum ſuum, quia ſi impediretur, haberet legitimam cum onere, ꝙ eſſe non debet, hinc dubitauit gl. immiſcendo qõnem, quid ſi eſſet extraneus, q̃ eſſet inſtitutus in quarta tm̃ debita iure inſtitutionis, in qua põt grauari, ſed illam. q. de per ſe reſeruo. Bñ determinatio glo. in iſto primo caſu eſt euidenter falſa, & ꝯrium tenet gl. in d. l.
* cum à matre, *quam omnes ſequuntur*, & fundamentum gl. eſt falſum, nam dum dicit gl. filius debet habere legitimã ſine onere, intelligitur ſine onere. ſ. conditionum, vel dilationũ, quas teſtator in teſtõ appoſuit, ſed alia onera diminuunt legitimã, patet, quia legitima intelligitur deducto ære alieno, & impenſa funeris. l. Papinianus. §. qm̃ autem quarta. ff. de inoff. teſt. cum ſim. ergo quatenus habet in legitima, repelletur à vẽdicando, ꝙ ẽt oſtenditur euidẽtius, quia legitima dicitur lucrum, vt eſt gl. approbata in l. 3. ṡ. de iur. & fac. ign. cũ alijs, quæ ibi allegaui. ergo cùm filius ſentiat lucrum ex perſona patris, quia legitimam habet, ergo ꝯ factum patris, & ſic contra venditionem factam à patre venire non poteſt, & ſic in iſto primo caſu deciſio gl. eſt falſa. tñ gl. ſaluat Iac. de Belu. vno caſu, qñ pater vendidiſſet fundum filij, pacto appoſito, ꝙ nolebat teneri de euictione, iſto caſu filius poſſet vendicare, quia tũc ceſſaret ratio prædicta, quia non veniret ꝯ factum patris, à quo lucrum ſentit, & cum iſta ſolutione trãſit Bar. hic, qui habetur corruptus, & ſequuntur Ang. & Pau. hic. & Pet. de Ancha. & Imo. in c. 1. de teſt. ſed iſta limitatio falſa eſt per text. clarum in d. l. cùm à matre. in ver. ſciente. nam ibi emptor ſciebat fundum eſſe filij, quo caſu pater venditor non tenetur emptori ſcienti de euictione. l. ſi fundum ſciens. C. de euic. & ita ponderat Bal. in d. l. cũ à matre. in 3. col. & Fulg. hic. aliam ſaluationem Bar. omitto, quia non facit ad propoſitum, & eſt falſa ex prædictis. ¶Secundus caſus gl. eſt, qñ hæreditas eſt ſoluendo, & filius in teſtõ patris habuit ſolam legitimam, vt in caſu præcedenti, ſed non fecit inuentarium, tunc licèt Bar. dicat, ꝙ gl. dupliciter habeatur, & ponat ipſe diſtinctionẽ, tu ſine dubio tene indiſtinctè, ꝙ iſto caſu filius vendicans fundum repellatur, quia ſi in præcedẽti caſu, in quo fecerat inuentarium, repellitur, quatenus eſt in legitima, quia legitima dr̃ lucrum, multo magis debet repelli, qñ inuentarium nõ fecit. ¶Tertius caſus eſt, qñ filius habet ex teſtõ patris vltra legitimã ſuam, & in hoc differt à duobus præcedentib. in quib. ſolam legitimam habebat, & in hoc caſu aduerte, quia gl. vult facere drĩam, an fecerit inuentariũ, an non, quia primo caſu in tm̃ repellitur, quantũ eſt in hæreditate habito reſpectu ad valorem rei, vel quantitatem. In ſecũdo caſu indiſtinctè repellitur in totum, ꝙ an ſit verum, ſtatim patebit, & ex iſtis habes expeditum totũ primum caſum glo. Secundus caſus principalis gl. eſt, qñ hæreditas non eſt ſoluendo, & in hoc clarum eſt, ꝙ ſi inuentarium non fecit, repellitur in totum. Habes relatam intentionem glo. prout iacet, verũ vt confuſionem gl. extrices, conſidera quatuor caſus ſm Bal. & Pau. hic, in q. qñ pater vẽdidit fundum filij, & ſiquidem filius mortuo patre non vult hæres patris eſſe. Iſte primus caſus eſt indubitatus, ꝙ fundum ſuum põt vendicare. d. l. cùm à matre. ¶Secundus caſus eſt, qñ filius fuit inſtitutus à patre in certa re dato cohærede vl̃i, & tunc licèt filius acceptet illam inſtitutionem particularem, põt proculdubio fundum vendicare, quia actio de euictione, ſi res euinceretur à tertio, daretur emptori ꝯ hæredem vl̃em, non ꝯ filium, qui cũ ſit inſtitutus in re certa, hr̃ loco legatarij. l. quoties. ṡ. de hær. inſti. & dato, ꝙ filius ſentiat lucrũ ex perſona patris, ꝙ tñ debet poſſe venire ꝯ factum patris, ꝙ illa regula procedit, qñ ſentit lucrum tit. vl̃i, non particulari, & licèt hoc videat̃ reſtringere illam regulam, tñ oportet ita dicere, quia aliàs legatum ſemper intelligetur factũ aĩo compenſandi. ¶Tertius caſus eſt, qñ filius fuit hęres vl̃is, & hęreditas eſt ſoluendo, & inuentarium fecit, vel habuit legitimã titulo vl̃i, & iſto caſu quicquid gl. teneat, tene, ꝙ non obſtante inuentario eatenus repellitur, quatenus cõſequitur ex teſtõ patris. ¶Quartus caſus eſt, qñ hęreditas non eſt ſoluendo, & tunc diſtingue, vt in caſu vltimo huius gl. quę bene loquitur. ¶Sum in quarta parte gl. ibi, item quid ſi eſt extraneus, in qua quærit gl. quia præcedens qõ loquitur in filio, quid in extraneo, cuius rem teſtator prius vendiderat, & poſtea eum hæredem inſti-
11 tuit, † an ſi iſte extraneus adiuerit hęreditatem, & poſtea velit vendicare fundum, repellatur exceptione? gl. concludit, ꝙ q̃cquid dictum ſit in q. præced. in hac ſemper repelletur, quia extraneus in ſua inſtitutione põt grauari, licèt non filius in legiti-
* ma, & licèt gl. alleget tex. pro ꝯrio. *concordat ſecundum omnes.* Breuiter dic, ꝙ iſta drĩa gl. inter filium, & extraneũ non eſt bona, cũ ẽt grauamen debiti abſorbeat legitimam filij ſicut inſtitutionẽ extranei. & l. ſi debitor. ff. ad l. fal. alleg. in gl. procedit, qñ teſtator expreſſiſſet iſtud onus in inſtitutione extranei, quia dum eum inſtituit, expreſſit, ꝙ eũ inſtituit cũ hoc, ne fundum venditum vendicaret: bñ quicquid teneat Bar. tene, ꝙ indiſtinctè iſte extraneus repelletur, quatenus ꝯſequit̃ aliquid lucri ex
12 inſtitutione. ¶In vlt. par. gl. ibi, ſed q̃d ſi ſtatutũ. not. perpetuò iſtam

ADDITIONES.

a ¶Iuris error. Adde Pau. de Caſt. in conſi. 147. incip. ſuper primo quæſito.

b ¶Pater vendidit. An poſſit impugnari venditio facta à patre. Dec. in l. ex qua perſona. ff. de regu. iur. pulchrè limitat Pau. libro 2. conſilio 263. circa prin. col. pen.

* Et quid au, & quando hæres facto defuncti contraueniat, vide Nat. conſilio 470. & dic, quando ius habet aliunde quàm à defuncto. item quando factum defuncti tendit ad fraudan. hæredem. idem Iaſ. conſi. 64. col. 2. ver. nec obſtãte. nu. 2. lib. 3. & non poteſt hæres cum beneficio inuentarij contrauenire facto defuncti, quatenus hæreditas eſt ſoluendo, Aym. conſi. 225. num. 12. bene poteſt contrauenire facto defuncti in his, quæ diſpoſuit contra prohibitionẽ legis, Aymo conſi. 200. no. 5. tex. in l. dotale. §. ſi. de fundo dot. & per hoc limitatur regu. l. cũ à matre. ad dicta autem Iaſ. hic, an reuocet alienata, vide Caſt. conſi. 263. nu. 3. lib. 2. & quid quando mater alienauit fundum filij, poſtmodum illum hæredem inſtituit, adita hæreditate, an filius fundum vendicare poſſit, & dic, vt per Tarz. inter. commun. opin. libro 11. verſiculo mater. MASVER.

istam partem gl. quam Bar. summè exclamat, ex qua habes, quod statutum [a] aliquid simpliciter disponẽs, debet tamen intelligi secundum ius commune, etiam si ita intelligendo statutum nil addat iuri communi, & hoc, quando aliàs quis indebitè damnũ pateretur. nam in q. gl. [b] statutũ nihil videtur addere iuri communi, quia etiam de iure communi nemo potest venire contra instrumentum à se factum, nec hæres eius, & tamen istud de hærede in statuto limitatur secundum ius commune, nisi inuentarium fecerit, ratio, quia hæres indebitè pateretur damnũ, & priuaretur re sua, & ideo dicit Bart. practicari, quod executio instrumentorum non potest fieri contra hæredem, qui inuentarium fecerit, & cũ ista gl. transeunt Bart. *& alij communiter hic*, excepto Cy. & Ray. & Bal. in l. cùm à matre. C. de rei ven. Pet. de Anch. & Imo. in c. 1. de test. & habent Cano. bonum tex. in c. cùm dilectus, & in c. ad audientiam, & vtrobique d. Ant. & Imol. de cle. non resi. & text. in c. ex parte. vltimo. vbi etiam Doct. no. de verb. sign. & ex hoc habes magnam limitationem ad regulã, quæ habet, quòd statuta semper debent intelligi, vt addant iuri communi, ne aliàs sint frustratoria, vt dicit Bald. in l. 2. ff. de vsucap. & in l. 4. §. prætor ait. ff. de dam. infec. nam illa regula procedit, nisi ita intelligendo quis indebitè damnum pateretur, potius enim debemus tenere, quod statutum nil addat iuri communi, quàm quod faciamus interpretationẽ, qua mediante quis indebitè damnũ patiatur, & ex ista limitatione bene infertur, quod si sit statutum, quod victus victori [c] condemnetur in expensis, istud etiam est de iure cõmuni, nunquid vt statutum aliquid addat iuri communi, intelligetur ne et si victus habuit iustam causam litigandi? certè non, quia ita intelligendo quis indebitè damnum pateretur, vt hac gl. & ita tenet Bal. in l. terminato. in fi. col. C. de fru. & lit. expẽ. & in l. eos. la 1. §. cautione. ĵ. de appel. & ista vera, licèt in hoc vltimo contrariũ teneat Ang. in Auth. de exhib. re. in prin. & in l. non solùm. de rei vend. Vide etiam ad regulam huius gl. quæ dixi in l. 1. in prin. ff. de officius. in statuto Florentino, quod disponit, quod non existentib. masculis

13 fœminæ succedant. ¶† Secundo ex hac. gl. no. ampliationẽ regulæ, quæ habet, quòd statuta recipiunt [d] interpretationem à iure communi. l. cum sim. C. de noxa illa regula ampliatur vt procedat, et si intelligendo statutum secundum ius commune, nil vltra operaretur, sic. n. intelligi debet, potius quàm quod quis indebitè damnum patiatur, vt hac gl. summè notabili ad hoc. istud tamen vltimum, quòd statuta debeant intelligi secundum ius cõmune, limitat Pau. & Alex. hic dupliciter, sed quia aliàs tetigi, & probaui, præcipuè in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. ideo hic non refero.

ADDITIONES.

a Statutum. Adde Bal. in l. maximum vitium. C. de libe. præt. Lud. Ro. in l. si quis priore. ff. ad Treb.

b Q. gloss. Limitat Anch. istam gloss. de inuentario consil. 97. column. tertia. PVRPV.

c Victus victori. Adde l. eum quem temere. ff. de iudi. c. finem litibus. de dol. & contum. c. calumniam. de poen.

d ¶Statuta recipiunt. Adde l. fi. in §. in computatione. de iu. delib. Pau. de Cast. in consi. 102. inci. non est dubium. in 5. col.

SVMMARIVM.

1 Negatiua qualiter probetur.
2 Iuramentum dicitur legitima probatio.
3 Si hæres occultat rem hæreditariam, punitur ad duplum.
4 Hæres debet in inuentario ponere omnes res hæreditarias.
5 Hæres intra tempus trium mensium ad conficiendum inuentarium non potest conueniri à creditoribus, nec à legatarijs.
6 Ista exceptio hæredis, ego sum intra tempus conficiendi inuentarium, impedit litis contesta.
7 Donec hæres conficit inuentarium, præsciptio contra creditores, & legatarios dormit.

§.Licentia. [a] Creditores, & legatarij possunt probare maiorem esse substantiam, quã sit in inuenrario posita, ad quod probandum etiam de domo hæredis probatio sumitur. Et si hæres dolo fecerit, duplum refundit, & intra tempus conficiendi inuentarium non potest hæres conueniri à creditoribus, vel legatarijs, sed interim contra eos non currit tempus, hoc dicit vsque ad §. sin verò post-

1 quam. ¶† Not. Bartol. hic esse casum pro eo, quòd tenet gloss. mirabilis, quam Bartol. millies allegat in l. cùm de lege. ff. de proba. vbi gloss. ponit mirabilem modum probandi negatiuam. [b] pone, quòd volo probare facultates defuncti non esse soluendo, qualiter probabo hanc negatiuam? gloss. tradit modum, qui est facilis, & expeditus, hoc modo, dico tot bona esse in hæreditate, & non plura, qui vult dicere contrarium, probet, sicut hic hæres ostendit inuentarium de bonis defuncti, & si creditores, vel legatarij volunt dicere plura bona esse in hæreditate, sufficit dicere heredi, dico, quod non sunt plura, qui vult dicere plura, probet, & ita transeunt Bald. Angel. Salicet. & Moderni hic. Bald. & Salicet. in dicta l. cùm de lege. & Angel. & Imol. in l. cùm ex causa. ff. de re iudica. Pau. in l. maritus dotem. ff. soluto matrimo. Ludo. Roma. in consi. 276. incip. Visis dubijs propositi thematis. in fi. Alex. in consi. 42. inci. Viso puncto. in fin. & consil. 71. in 2. volum. inci. Consideratis his, quæ narrantur in themate. in fi. colum. Franc. de Aret. in consi. 120. incip. Procedendo breuiter. Similem modum probandi tradit Bart. in l. is potest. in pen. col. in versi. 5. dicit gl. ff. de acq. hære. licèt ibi Bartol. corruptè alleget glo. in l. cùm probatio, debet alleg. in l. cùm de lege. si volo probare quem non fecisse testamẽtum, sufficit, quod dicam talis nullum fecit testamentum, qui vult dicere contrarium, probet. Similem modum ponit Bart. in l. si constante, in prin. in 2. quæstio. primæ partis prin. ff. solu. matr. ad probandum facultates mariti non sufficere ad exactionem dotis. Similem modum tradit etiam Bart. in l. conficiuntur. §. codicil. in fi. ff. de iure cod. ad probandum tẽpore conditi testamenti plures testes non fuisse repertos in villa. Similem modum tradit idem Bartol. in Rubric. ff. de oper. nou. nunc. in fi. colum. in versi. sed quæro, an illa particula. ad probãdum, quòd statutum non est plus. Similem ponit idem Bar. in l. decem. in prin. ff. de verb. oblig. nam creditor [c] non potest habere regressum contra fideiussorem, nisi prius excusso principali, qui sit repertus nõ soluẽdo. Authenti. præsente. C. de fideiuss. quomodo probabit creditor, quòd principalis non sit soluendo? dicit Bart. quòd modo supradicto, & in simili Ang. & Imo. in l. multum. §. 1. ff. de acquirend. hæreditat. si volo probare hanc negatiuam, nullos creditores esse in hæreditate, & ego in contingentia facti vsus sum ista practica, & obtinui, ad probandum, quòd defunctus erat aliquis nullis relictis filijs, verũ, quia regala est, quòd ad hoc, vt aliqua dicatur sufficiens probatio, quod debet necessariò concludere. l. non hoc. vbi dixi. supra vnde legitimi, & ista necessariò non concludit, vt patet ad sensum, & propter hoc Imo. & Lud. in d. l. si constante. in prin. & Pau. in l. Meuia. §. fi. ff. sol. mat. reprobant istum modum probandi, & conantur rñdere ad d. l. cùm de lege. Ego omissa disputatione dico, quòd ista doctr. est vera, quando præsumptio concurrit cum isto sic asserente, vt propriè contingit in hoc text. ex quo enim hæres fecit fieri solenniter inuentarium, est præsumptio pro eo, quòd plura bona non sint in hæreditate, & tunc sufficit probatio per modum prædictum; ad hoc facit. l. si is qui. ff. de testamen. aliàs non puto, quòd illa esset sufficiens probatio negatiuę, & ita in effectu concludunt Imol. & Modern. in d. l. si constante. in princip. & secundum hanc limitationem puto aliquas ex decisionibus supra relatis esse

2 veras, aliquas non. ¶† Secundò diligenter not. ex text. ibi, legitimis modis. iuncto text. ibi, vel per sacramentum. hic esse text. expressum, quòd iuramentum [d] dicitur legitima probatio, licèt contrarium teneat gloss. in l. cùm de indebito. in princip. in verb. legitimis. ff. de probatio. & est similis gloss. in §. sed furti. in verb. duplicantur. institu. de actio. & in capitul. si clerici. in princip. in verb. legitima probatione. de iudi. Ad hoc facit gloss. magistra. in l. proprietatis. in verbo. legitimis. C. de probatio. quæ enumerat, quæ dicantur legitimæ probationes, & istam non enumerat. In contrarium est text. hic, & in capitul. secundo. vbi domin. Francisc. de Aret. in secundo notab. not. de probatio. & gl. in cap. statutum. §. cum verò. in versic. per proprium iuamentum. de rescript. in 6. & Ludoui. in l. admonendi. ff. de iureiuran. tamen tenere hoc vltimum, videtur difficile, & sic iuramentũ non est propriè probatio, sed releuatio ab onere probandi. l. non erit. §. dato. ff. de iureiu. si ergo iuramentum non est propriè species proba. quomodo dicitur legitima

ADDITIONES.

a Licentia. Adde, quòd compellitur hæres inuentarium exhibere. Fely. in c. 1 col. 10. de proba. PVRPV.

b ¶Negatiuam. No. Bar. de modo probãdi negatiuam Pau. de Cast. lib. 1. consi. 212. s. dicta omnia quesita. Et ibi quid si bona inuentarizata non reperiantur. PVRPV.

c ¶Nam creditor. Adde Bar. in l. decẽ. ff. de verbor. oblig. Bar. in l. fi. ff. si cer. pet. Bar. in l. Marce ll. circa fi. ff. de fideiuss.

d ¶Iuramentum. An iuramentum sit legitima probatio. dum text. vult hæredem teneri iurare, declarat Socyn. consilio. 184. difficilis. columna quarta PVRPV.

3 gitima probatio cogita. ¶† Tertiò no. ex text. ꝙ si hæres [a] oc-
a cultat rem hæreditariam, punitur ad duplum. addit Bar. ꝙ etiã talis occultans perdit Falcidiam, & Trebellianicam, & ita dicit se consuluisse. prout & tenet Bar. in l. beneficio. per illum text. ff. ad l. Fal. & in l. rescriptum, per illũ tex. ff. de his, quib. vt indig.
* *& sequuntur omnes*, hic, & Fulg. reputat no. quia frequentissimè
4 occurrit. ¶† Quartò no. ꝙ hæres debet in inuentario ponere omnes res hæredita. & probat iste tex. no. ꝙ etiam si hæres do-
b losè [b] omitteret ponere in inuentario vnã, vel plures, ꝙ tamen valeret inuentariũ, quia punitur ad duplum illius rei q̃ omisit, ergo inuentariũ valet, ergo nõ tenetur creditorib. insolidũ, put teneretur si inuentarium non valeret, ita Cy. & Mod. & refert Saly. quòd aliàs fuit magna quæstio de hoc Bononiæ, & quòd
* ita iudicauit ipse, & hoc *communiter tenetur*, vt patet ex concor. Alex. hic, licèt Bal. teneat contrarium, & malè, vt hic per eum.
5 ¶† Quintò no. in versi. donec, quòd hæres intra tempus trium
c mensium [c] ad conficiendum inuentarium non potest conueniri à creditorib. nec à legatarijs, quòd limita dupliciter, vt per
6 Pau. & Alex. hic. ¶† Sextò no. in verb. ad iudicium, quòd ista exceptio hæredis, ego sum intra tempus cõficiendi inuentariũ, impedit lit. cõtest. s̃m Bar. & alios hic, qui per. h. d. quòd practicatur, ꝙ executio instrumentorum ex forma statuti non pòt fieri ꝯ hęredẽ, donec est intra tps conficiendi inuentariũ, ꝙ & tenet Bal. in §. & si prępatã. s̃. ea. l. ¶† Septimò not. in versi. fi. ca-
7 sum, in quo præscriptio dormit de iur. ci. nã donec hĩs ꝯficit inuentariũ, præscriptio ꝯ creditores, & legatarios dormit. & ideo Bar. in l. naturaliter. in pe. col. ff. de vsuca. non fuit recordatus de hoc tex. dũ dicit, ꝙ non est nisi vnus casus de iure ciuili, in quo dormit p̄scripto. l. in pupillo, sed hic est alius casus. Ias. Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶Quòd si hæres. Adde Rom. cõsi. 226. visis dubijs. col. fi. Ang. cõsi. 329. beneficium inuentarij. PVRPV.

b Hæres dolosè. Declarat dupliciter, & etiam singulariter Fulgos. consilio 24. humanis. & ampl. & de negante rem hæreditariam, vt careat commodo inuentarij, Bal. lib. 5. consi. 144. in causa. versi. 4. & intellige secus dolo cessante. Abb. lib. 2. consi. 63. circa prin. 2. dub. ibi, quomodo presumatur. PVRPV.

c Trium mensium. Intra quòd non potest conueniri, vt hac. l. §. donec, licèt alios ipse conuenire possit, & sic est limitatio ad l. fi. C. de fruc. & lit. expen. & est casus, in quo dormit prescriptio, vt per Ias. hic, Boer. quæstio. 53. vbi ponit lita. maximè, quòd non possit conueniri ante tempus deliberãdi. Boer. d. q. nu. 6. & qui hæres intra tempus inuentarij cogitur reassumere, vel repudiare processum defuncti. d. q. nu. 7. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *De iure. C. hæres non conficiens inuentarium an perdat falcidiam.*

2 *Sufficit, quòd hæres inchoet, & perficiat inuentarium infra. 60. dies post. 30.*

3 *Beneficium abstinendi, quod originaliter fuit concessum de iure prætorio, indulgetur etiam de iure ciuili.*

§. Sin verò postquam.

Qui inuentariũ solenniter non fecit, tenetur creditorib. insolidum, & falci. perdit. Itẽ perdit omnia priuilegia tradita in §. & si prefatam. s̃. hac ea. l. & hæres, qui non vult vti beneficio inuentarij, sed adire, & habere tempus ad deliberãdum, consequitur à principe annum, & ab alijs iudicib. nouem menses, quæ dilatio non potest nisi semel indulgeri. h. d. vsque. ad §. fi. ¶In tex. ibi, nec legis nostræ beneficio perfruantur, Bar. in summario, Ang. Pau. & Alex. hic
1 intelligunt, † ꝙ iste text. loquitur de beneficio. l. Falc. & sic illa verba legis nostræ. intelliguntur. i. legis Falc. & sic volũt, ꝙ isto iure C. hæres non faciens inuentarium, perderet falcidiã. Contrarium tenet gl. in §. 1. in versi. creditorib. & ibi Bart. met, Pau. & Alex. tenent contrarium eius, quod hic, & ad hanc contrarietatem nemo aduertit. Ego non puto, quòd sensus Bar. Ang. & Mod. ad istũ tex. sit bonus, dũ intelligunt legis nostrę. l. falcidiæ, est ineptus sensus, sed intelligi debet beneficio legis nr̃æ. s. præsentis legis. nam Imperator in §. & si præfatã. s̃. ea. l. posuit quinque beneficia, quæ consequitur hęres ex confectione inuẽtarij, nũc dicit, quod si hæres adit non facto inuentario, quòd non gaudet beneficio legis nostræ, intelligo præsentis legis, tamen, quia inter alia beneficia posita in illo. §. & si prefatam. vnum est, quòd hæres, qui facit inuentarium, vtitur beneficio. l. Falcidiæ, credo etiam, quòd iste tex. voluerit dicere, quòd si nõ facit inuentariũ, perdit beneficia huius legis, inter q̃ est benefi-
2 cium. l. Falcidiæ. ¶† Secundò no. ex tex. ibi, ad inuentarij confectionem, quod si hæres non incohauerit inuentarium intra 30. dies, dummodo inchoet, & perficiat intra alios. 60. quod sufficit, secundum Bar. & Doct. hic, quia leuis solennitas esset prius inchoare, & posteà perficere, licèt aliqui in hoc teneãnt
3 contra, vt hic per Alex. ¶† Tertiò no. ex versi. & hæc quidem, ibi, ex pręsentis legis auctoritate. hic probari, quòd beneficium abstinendi, quod originaliter fuit concessum de iure prætorio, indulgetur etiã de iure ciuili, per hũc tex. & dicit Bal. in l. si paterna. C. de his, quæ in fraud. credi. quòd ipse solus ad hoc ponderat hũc tex. & simpliciter sequitur Alex. hic. Sed caue, quòd iste tex. non probat, si ista verba referantur ad illud adire hæretatem. de quo tetigi in l. qui se patris. s̃. vnde liber. ¶Gl. in verb. sæpius. diuiditur in tres. In 1. alleg. cõcor. ad tex. In 2. opp. & nõ soluit. respon. ꝙ ideo ibi sæpè præstatur deliberatio, quia sic testator disposuit. In 3. gl. oppo. & dupliciter soluit. tene secundã solutio. quæ clara est. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, qui petit tempus ad deliberandum, & tamen, facit inuentarium, non obst. quòd inuentariũ. fecerit, nihilominus tenetur creditoribus insolidum, sed detrahit falci.*

2 *Hæres, qui petito tempore ad deliberandum posteà adiuit sine inuentario, non solum tenetur creditoribus insolidum, sed etiam perdit falcidiam.*

3 *Per confectionem inuentarij quis non dicitur adire hæreditatem.*

4 *Hæres, qui petijt tempus ad deliberandum, debet interim habere res hæred. penes se.*

5 *Miles an si non confecit inuentarium, teneatur vltra vires hæredit.*

6 *Bonum est arg. à milite sæculari, ad militem cælestis militiæ.*

§. Sin autem hoc aliquis.

Qui petit tempus ad deliberandum, licèt inuentarium faciat, & hæreditatẽ adeat, vel intra terminum sibi indultum non repudiet, quo casu adire videtur, tenetur creditoribus insolidum, licèt inuentarium fecerit, sed habet detractionem fal. sicut olim. Inuentario aũt non facto falcid. perdit. si verò repudiauit hr̃ditatem, res hæreditarias restituit, de quarum quantitate statur iuramẽto debentis recipere, taxatione iudicis tamen, & licèt omnes constitutiones sint redactæ ad vnam consonantiam per hãc l. tamen miles nõ faciens inuentariũ, adhuc per hanc. l. retinet priuilegium suum, vt non teneatur vltra vires hære. h. d. vsque
1 ad fi. legis. ¶† No. ex tex. duos casus ne erres. Primus est, quòd hæres, qui petit tempus ad deliberandum, & tamen facit inuentarium, non obstante, quòd inuentarium fecerit, nihilomi. tenetur creditorib. insolidũ, sed falcidiam detrahit: sed vbi fecisset inuentarium non petita deliberatione, gauderet tunc per omnia beneficio huius. l. & sic Imperator vult, quòd hæres debet adire cum inuentario sine alia deliberatione, & si dicas, quæ potest esse ratio diuersitatis? dic potest esse ratio persuasiua ex mente huius tex. quia primo casu quando hæres petijt tempus ad deliberandum, lex suspicatur, quòd petierit tempus, vt non deliberaret, quia non expedit, sed vt expilaret, & subtraheret res hæredita. ideo licèt inuentarium fecerit, tamen creditorib. insolidum tenetur, cùm contemnat huius. l. remedium, tamen non perdit Falcidiam, sicut nec olim, & sic relinquitur in terminis iuris antiqui, secus quando adit simpliciter hæreditatem cum inuentario sine tempore ad deliberandum, tunc in
2 totum gaudet beneficio huius legis. ¶† Secundò ex eo. tex. no.
a quòd hæres, qui [a] petito tempore ad deliberandum postea adiuit sine inuentario, non solùm tenetur creditorib. insolidum, imò etiam perdit falcidã, & sicut omissio inuentarij facit hæredem priuari beneficio falcidię, ita priuatur beneficio Trebellianicę, vt dixi in §. licentia. s̃. ead. l. tamen si est filius, per hoc nõ priuatur legitima sua, [b] vt tenet gloss. in verbo sacramen-
b to. in fin. & gloss. in Authen. hoc amplius. vbi Doctor. C. de fideicommis. & in §. si verò non fecerit. in verbo. lucrari. in Authen. de hæred. & falcid. *& ista est communis sententia*, quam tenent Doctor. hic, maximè Saly. latè examinans, & Doctor. in Auth. sed cùm testator. ĵ. ad legem Fal. & plenè Pau. in cõsil. 90. licèt pauci teneant ꝯ, vt hic per Alexan. & pro ista cõi sñia stringit tex. in §. pe. in Auth. de hære. & Fal. vbi si patronus hæ-
c res liberti omisit facere inuentarium, [c] nõ perdit legitimã, quæ sibi

ADDITIONES.

a ¶Hæres, qui. Vide ad declarationem Cor. libro tertio. consilio 80. colum. 7. PVRPV.

b ¶Legitima sua. Vide Fabr. in Auth. nouissima. 14. q. C. de inoffic. test. Comen. consil. 125. Cor. lib. 3. consil. 168. in hac.

c ¶Omisit facere inuentarium. Adde Doct. in Auth. sed cùm testator. C. ad l. Falcid. Io. de Imol. in l. 1. §. hæc stipulatio. si cui plusquam per l. Fal.

sibi debetur in bonis liberti, ergo multominus filius propter
omissionem inuentarij debet priuari legitima, cùm legitima
sit magis debita filio in bonis patris, quam patrono in bonis li-
berti, quia illa, quæ debetur filio, debetur iure ciuili, & iure na-
turæ, patrono verò solùm iure ciu. Sed licèt ita se habeat com
munis sententia, vnum tñ contra eam stringit, super quo du-
bito, clarum est, ꝙ si quis sit creditor defuncti ex causa merè
onerosa, si sit hæres debitoris, & adeat hæreditatem non facto
inuẽtario, perdit illud suum creditum. §. in computatione. s̃.
ea.l. vbi dixi, si ergo per non confectionẽ inuentarij creditores
perdunt credita sua, quę habebãt ex causa merè onerosa, q̃to
magis alius debet perdere creditũ legitimæ, ꝙ non est verè de
bitum, sed quasi, & in quo habet causam lucratiuã, iuxta gl. ap
probatã in l.3. s̃. de iur. & fac. ign. & tenui in §. in cõputatione. s̃.
ea.l. eo magis, quia lex magis fauet alijs creditorib. q̃ legitimæ
filij, probo, q̃a prius debet solui æs alienũ quã legitima, & id, ꝙ
debetur creditorib. absorbet legitimã, dubiũ ergo non est, ꝙ
illa credita sunt magis priuilegiata, imò extingunt legitimã. si
ergo illa perduntur per non confectionem inuentarij, quanto
magis legitima filij debet cessare ꝑ nõ confectionẽ inuentarij.
Nunquam vidi bonũ responsum ad hoc. Posset fortè dici, ꝙ
cùm talia credita essent contracta cum defuncto, necessario
aditione ꝑꝑ confusionem extinguuntur, quando creditor suc
cedit debitori: legitima aũt, quæ debetur filio, non debetur ex
* contractu defuncti, sed ex l. dispositione, ergo videtur, * quòd
aditione ita confundatur, & tollatur sicut alia credita. itẽ hoc
3 non satisfacit. cogita de solutione, quia vix inuenies. ¶† Tertiò
noto in vers. non intra datum tempus recusauerit hæreditatẽ.
hic esse tex. notab. secundum Sal. & Alex. hic, & plenius Sal. in
§. sinautem dubius. s̃. ea.l. ꝙ per confectionem inuentarij quis
non dicitur adire hæreditatem, & ratio est, quia est tale quid,
quod potest fieri citra ius, & nomen hæredis, quia etiam, qui
non sunt hæredes, faciunt fieri inuentarium. licèt contrarium,
& bene teneat Cy. in §. sin verò postquam. per illum text. qui
4 nil facit s̃. ea l. ¶† Quartò no. in versi. quòd si post deliberatio-
nem. hic esse text. singularem secundum Ful. & Alex. hic, quòd
hæres, qui petit tempus ad deliberandum, interim debet ha-
5 bere res hæredi. penes se. † Quintò not. in versi. fi. ꝙ milites ne-
dum ex cõstitutione Gordiani relata in prin. huius l. sed etiam
ex constitutione præsentis legis habent beneficium, vt licèt
adeant hæreditatem non facto inuentario, tamen non tenen-
tur vnquam vltra vires hæreditarias, quòd hodie est correctũ
6 per §. fi. in Auth. de hære. & fal. in gl. allegatum. † Verùm quia
a bonum est arg. [a] à milite seculari ad militem cælestis militiæ,
& sic ad personas ecclesiasticas, gloss. & Doctor. in l. miles. in
prin. ff. de re iud. Pulchrum esset videre, quid in personis eccle-
b siasticis. [b] Bart. dicit se dicturum in Auth. sed cùm testator. ĩ. ad
l. falc. sed nihil dicit. Sed in rep. l.1. in 4. quæstio. quartæ partis
prin. C. de sac. san. Eccl. distinguit, ꝙ si persona ecclesiastica sit
instituta contemplatione religionis, nunquam tenetur vltra
* vires hæredita. licèt inuentarium nõ fecerit, aliàs secus. *Breuiter*
communis conclusio est, ꝙ idem sit in ecclesiastica persona, quòd
in milite, vt si inuentarium non fecerit, teneatur creditorib. in-
c solidum, sed habeat restitutionem in integ. sicut pupillus. [c] ita
gl. & Doct. in c.1. de testa. Card. & Imo. in c.1. de solu. Angel. &
Alex. hic, vbi latè per eum cum concor. suis, & per Lud. plenè
in rub. ff. de acqui. hære. ¶ Gl. in verb. recusauerit. vitio scripto-
rum est malè situata, communiter habetur in prin. huius. §. &
debet esse in versi. & si non intra. opp. contra tex. & dupliciter
soluit, & tenet ꝙ. l. quandiu institutus. ff. de acquiren. hære. cor
rigatur per istam. & ista est falsa notoriè. alia sol. ꝙ in tempore
dato ad deliberandum fuisset expressum, diuinat. ideo dic, vt
respon. gl. in d.l. quandiu institutus. quòd contumacia semper
debet interpretari in deteriorẽ partem. si ergo terminus sit da-
tus hæredi ad deliberandum ad instantiam creditorum vel le-
gatarorũ, elapso termino censetur adiuisse, quia est sibi dete-
rius, quòd intellige, quando hæreditas est damnosa, ita no-
tab. limittat Bal. in l.1. in 26. oppo. s̃. qui admit. si autem termi-
nus sit assignatus hæredi ad instantiam substituti, vel venien-
tium ab intestato, tunc lapso termino hæres censetur repudias
se, quia tunc ista interpretatio est ei magis dãnosa. Si autẽ ter-
minus non sit assignatus nec ad instantiam creditorum, nec
substituti, sed ipse hæres motu proprio petijt tempus ad deli
berandum, tunc propriè procedit iste text. vt lapso termino
censeatur adiuisse, ƒm Cy. & Mod. hic. intellige tamen qñ statu
tus est hr̃di integrè terminus, aliàs secus ƒm Paul. & Alex. hic,
Ang. in l. si quis ita heres scriptus. ff. de acqu. hęr. Item intellige,
nisi hæres intra modicũ tempus re integra morã purgaret, ƒm
Bal. Ang. & Imo. in d.l. si quis ita hæres scriptus. licèt contrariũ,
& melius teneat idem Imol. in l. quandiu. vltima. ff. de acqui.
hær. vt per Alex. qui alio modo limitat.

ADDITIONES.

* Ergo non videtur legendum.
a ¶Bonum est arg. Adde l. sancimus, & ibi Doct. C. de sac. san. Eccl.
b ¶In ꝑsonis ecclesiasticis. Vide Ana. in c. in literis. de rapt. Tetigi in prin. hu-
ius. l. latè Pau. lib. 2. consi. 73. circa prin. 2. dub. PVRPV.
c ¶Sicut pup. Pupillo currit ergo hoc casu tp̃s. vide Balb. in trac. præscr. par. 6.
col. 16. versi. 2. fallit. Et quòd minor restituatur ad tp̃a, Alex. libr. 4. consil.
1. col. 3. PVRPV.

De repudianda, & abstinenda hære- ditate. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Filius habitando domum paternam præsumitur adiuisse hær. patris, nisi probet, quòd ex alia causa habitauit.*
2 *Filius surripiendo vnam rem hære. beneficium abstinendi perdit.*
3 *Si filius primò abstinuit ab hære. patris, & posteà emit omnes res hære. non simul, & semel, sed diuersis temporib. & titulis, an inducatur per hoc reuocatio abstensionis, & quid si non emit, sed surripuit. nu. 4.*

LEX PRIMA.

SI paterna. Filius, qui abstinuit ab hæreditate patris,
licèt in domo ex aliqua causa iusta moret̃,
non tamen intelligitur suam abstensionem
reuocasse, & qui post abstensionem res pa-
ternas bona fide emerit, similiter non intelli-
gitur suam abstensionẽ reuocasse. hoc dicit
cum l. seq. Et pondera, ꝙ licèt in hac. l.1. præsupponantur duo,
tamen non puto, quòd ambo sint necessaria, quicquid teneat
Cy. hic, illud n. ꝙ filius primò abstinuerit, non puto, quòd sit
necessarium quo ad mynisterium iuris, sed punctus stat in eo,
1 an filius habitando domum patris dicatur adiuisse. † & no. ex
a hoc tex. ƒm Bar. & alios, ꝙ filius habitãdo domum [a] paternã,
præsumitur adiuisse hæreditatem patris, nisi probet, quòd ex
alia causa habitauit, de quo plenius. Bart. in l. gerit. versi. circa
tertium principale. ff. de acqui. hęre. Bal. & Mod. in l. non hoc.
s̃. vnde legi. Bal. in l.1. C. si vt se ab hær. absti. Hinc pondera hic
videri text. ꝯ illud, ꝙ not. Bal. in c.1. in tit. an agna. vel fi. in vsib.
feu. vbi quærit, pone ꝙ fiat positio alicui, qualiter possedit res
paternas, vel hæreditarias, iste simpliciter respon. positioni con
fitendo, quòd possedit res paternas, vel hæreditarias, an per istã
responsionem probetur eum adiuisse, concludit, quod non,
quia ista responsio est discreta. ideo ƒm eum positio debuit
formari, ꝙ iste possedit res hr̃ditarias, vel paternas tanq̃ hæres.
& pro isto videt̃ facere tex. iste in verb. non vt hæredem, in con
trarium facit iste text. & notabile Doctorũ in alio, quia in du-
bio qui possidet res paternas, intelligitur adiuisse, nisi probet,
ꝙ ex alia causa possedit, & sic sola possessio dubia facit quem
præsumi adiuisse hæreditatem. ¶ Gl. in verb. probatum, diuidi-
tur in tres. In 1. declarat tex. In 2. remouet vnum contrarium.
In 3. per viam notabilis ponit dictum. Secunda ibi, secus in
emancipato. Tertia ibi, Item nota. & dum gl. in secunda parte
dicit, aliud esset in filio emancipato quàm in filio in potestate.
gl. simpliciter malè diceret contra. l. cũ bonis. ff. de acqui. hære.
ideo gl. debet intelligi secundum. l. quam allegat. s. secundum.
l.1. s̃. tit.1. vbi filius in potestate manumittẽdo seruos paternos
intelligitur aduisse, secus in emancipato, quia illo iure C. eman
cipatus non poterat succedere, nisi de iure prætorio, & nisi
mediante præsentia iudicis, ergo per illum actum extraiudi-
cialem non potuit induci agnitio bon. pos. vt ibi dixi. hodie
autem idem in vtroque, vt dixi ibi. In tertia parte gl. habes, ꝙ
filius surripiendo vnam rem hæreditariam, perdit beneficium
2 abstinendi, & dicit Ang. † ꝙ est multum notabile in practica,
quòd per surreptionem vnius rei tantum, filius cogatur esse
hæres, & teneri omnibus creditorib. hæreditarijs, secus in extra
neo secundum gloss. quia extraneus surripiendo vnam rem
hæreditariam, non perdit facultatem repudiandi. ratio diuer-
sitatis inter filium, & extraneum, omissa illa solutio. hæc
est, quia beneficium abstinendi est indultum à prætore be-
neficio

ADDITIO.

a ¶Habitando domum. Limita, nisi quis possideat res viles, quæ communiter primò non apprehenduntur, sed prętiosiores. Alexan. in l. non hoc. colum. 1. & ibi Ias. colum. 3. versicul. 2. limita. s̃. vnde cog. alias limit. ponit Cor. lib. 4. consil. 153. PVRPV.

neficio ſpeciali contra ius ciuile §.ſed his prætor permittit.inſtitu de hæred. qualita. extraneo autem competit facultas repudiandi de iure communi.vnde facilius tolliter ius ſingulare quàm commune.l.eius militis.§.ſi militia minus.ff.de teſt.mil. ſecundum glo. in l.ſi quis extraneus.in prin ff.de acqui.hæred. Subdit tamen gl. ꝙ ſi filius prius ſe abſtinuiſſet, licèt poſteà ſurripiat aliquam rem hæreditariam,non per hoc obligaretur hæreditati, nec reuocaretur abſtenſio facta, quia multa facta tenent,&c,l.patre furioſo.ff. de his,qui ſunt ſui. ¶Glo.in l.2.in verſi bona fide.diuiditur in duas, prout in effectu ponit duas ſolu. ad contrarium in ea formatum. Dic clarius ſecundum Bart. & Docto. ꝙ ſi filius poſt abſtenſionem aliquas res patris bona fide emerit, non intelligitur abſtenſionem reuocare, vt hoc text.ſecus ſi mala fide, & in dubio præſumitur bona fide emiſſe,niſi mala fides ex contrarijs cõiecturis deprehendatur, vt quia emerit omnia bona patris.Secundò,quia emit per procuratorem, & ſic per interpoſitam perſonam, ita propriè loquitur.l.ſi is qui bonis.allegata in gl. & l.pupillus.in verſic.pen. vbi no.Bart. ff.de autho. tut. Eodem modo ſi emiſſet incontinenti poſt abſtenſionem.l.ſi ventri.§. fi.ff.de priuileg.credi.bonus text.in l.3.in fi.ff.de reb.dub.Item ſi clam emiſſet.l.non exiſtimo.ff.de admi.tut.l.cùm ipſe.C.de contrahen.emp.& ex pleriſque alijs coniecturis,de quib. per Bart. & alios.in l.poſt con-
3 tractum.ff.de donatio.Cy. Bald. & Alex. hic. ¶† Sed circa iſta moueo pulchrum dubium, quid ſi filius primò abſtinuit ab hæreditate patris, poſteà emit omnes res hæreditarias non ſimul,& ſemel,ſed diuerſis temporibus, & titulis, an inducatur per hoc fides mala, ita vt inducatur reuocatio abſtenſionis. Bal.in l.1.in fi.col. C.qui bon. ce.poſ. & l.1.C.ſi quid in frau.pa. & Bal.& Alex.hic tenent,ꝙ idem eſſet,nec ad hoc inuenio diſcrepantem.In contrarium alleg.tex.in l.ſi peculium.parua.ff. de pe.leg.quem Bart.ibi multum notat ad ſtatutum,quod dicit eſſe in ſua ciuitate, quòd qui emit bona omnia alicuius,teneatur ad debita, & credita. quærit Bart. an poſſet dari remedium contra illud ſtatutum,ita ꝙ emens bona alicuius non teneretur ad eius debita, & determinat, quòd ſic,emendo non ſimul,ſed diuerſis temporibus, ſuper quo cogita bene.Stat ergo,ꝙ ſi filius,primò abſtinuit ab hereditate patris,deinde emit res paternas mala fide, ꝙ dicitur abſtenſionem ſuam reuocare,vt hac glo. & probat iſte text. in verb.bona fide,à contrario ſenſu. contra hoc multum facit, nam grauius delinquit,qui ſurripit furto res hæreditarias, quã qui emit mala fide,ex quo pretium exburſat, ſed filius,qui abſtinuit ab hæreditate patris, licèt poſteà furto ſurripiat res hæreditarias, tamen per tale furtum non intelligitur abſtenſionem reuocaſſe.l.ſi ſeruum.§.pretor.ff.eo.& gloſ.ſ.in l.proxi. quomodo poſt abſtenſionẽ emendo mala fide res hære.dicitur abſtenſionem reuocaſſe?Reſpondet gl. in l.ſi is qui bonis.ff.eo.q̃ ibi ſequitur Bart.& ſequuntur Cy.& Mod.hic,quòd ideo filius poſtquam abſtinuit ab hæreditate patris,ſi emat mala fide res paternas, ideo videtur abſtẽſionem reuocaſſe,quia lex præſumit,quòd abſtenſionem non mala fide fecerit,ideo habetur abſtenſio,acſi non fuiſſet facta, ſed quando quis abſtinuit, & poſteà furto ſurripit rem, iſtud furtum rei hæreditariæ non facit præſumi abſtenſionem factã
4 fuiſſe mala fide.† Et per hoc inferunt Bart. & Doct. prædicti, quòd ſi filius primò abſtinuiſſet, deinde ſurriperet omnes res hæreditarias,aut precioſiores, tunc præſumitur abſtenſio facta mala fide,& quòd filius ideo abſtinuerit,quia intẽdebat furto ſubtrahere res hæreditarias, & tunc cum abſtenſio præcedens præſumatur mala fide, reuocaretur per tale furtum, quod eſt no.pro limitatione, d.l. ſi ſeruum.§. prætor.& gl. precedentis. ¶Gl.fi.in verb.conueniris diuiditur in duas.In 1.alleg.duas concord.ad tex.In 2.format quæſt. & aduerte, quòd iſta quæſtio
* gl.intelligitur dupliciter. vno modo ſecundũ Bart.*& communiter*, quod filius emerit vnam rem hæreditariam hypothecatã plurib.creditorib.& emit ab antiquiore creditore,& qui præferebatur alijs, deinde poſt talẽ emptionem immiſcuit ſe patris hæreditati,& vult gl.quòd licèt talem rem emerit ab illo creditore anteriore,tamen poteſt ad eandem conueniri ab alijs cretorib. quia emptio rei propriæ nihil valuit, & licèt tempore, quo filius emit, nondum fuiſſet hæres, & ſic illo tempore emptio valebat,quia non emit rem propriam,ſed hæreditariam, tamen ſecundum Bartol. & Doctor. communiter, quia poſtea adeundo hæreditatem, fingitur vſque retrò fuiſſe dominus illius rei. l. hæres quoque.ff.de acquirend. hæred. certè attenta iſta fictione dicitur emptionem non valuiſſe, tanquam rei ſuæ.ſic intelligunt Doctor. gloſſ. mihi videtur, quòd gloſſ. non loquatur in iſtis terminis, ſed quando filius primò ſe immiſcuit hæreditati patris,deinde poſt immixtionem vnam hæreditariam rem emit, & tunc abſque fictione dicit gloſſ. quòd iſta non eſt emptio,quia rei ſuę non poteſt eſſe emptio; ſed potius cenſetur reluitio,& ita etiam hanc gl.intelligit Fulg. hic,& eſt proprius gl.ſenſus,& ex iſtis omnibus habes, quòd ſi aliqua res defuncti erat hypothecata pluribus, quod hæres redimendo talem rem à primo creditore, licèt videatur acquirere ius, quod habebat ille primus creditor, & ille præferebatur alijs, & alios excluſiſſet, per hoc tamen hæres non conſequitur,quin poſſit ab alijs creditoribus conueniri, vt hac gloſſ. not.quam Paul.dicit perpetuo not.& de facili quilibet diceret oppoſitum. Iaſon Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Qui dicit teſta.nullum videtur adire, vnde poſteà abſtinere non poteſt.*
2 *Inutilis tranſactio non valet etiam in vim pacti nudi.*
3 *Filius ſuus poſtquam ſemel adiuit, vel ſe immiſcuit hæreditati patris, non poteſt amplius reſpuere.*

LEX III.

1 SVus hæres. † Qui dicit teſtamentum nullũ,videtur adire,vnde
2 poſteà abſtinere non poteſt. † Et inutilis tranſactio non valet etiam in vim pacti nudi.hoc dicit.Et aduerte,ꝙ ſecũdum Cy.iſte ſuus hæres primò adiuerat hæreditatem.Tu dic melius ſm omnes,quòd in iſto text.filius non adiuerat expreſsè hæreditatem patris,ſed cùm eſſet præteritus in teſtamento dicebat teſtamentum patris nullum, & iniuſtum, vnde filius dicendo teſtamentum nullum,intelligitur adire ab inteſtato.l.cùm quidam.ff.de bon.poſ.allegata in gl.vbi videas Bar.& in l.gerit.verſi.circa tertium principale.ff.de acqui.here. & plenè Sal.& Ful.hic,& Bal.& Imo.in l.filio præterito. in 25. col.ff.de iniuſt.rup.caſum figurant Cy.Bal.& Sal.& Pau.hic.& breuiter tu ſic pone.Filius ſuus præteritus in teſtamento patris egit contra hæredem ſcriptum,dicens,ꝙ teſtamentum patris erat iniuſtum,quia filium præterijt inſtituto extraneo,& ſic ꝙ hæreditas patris ſpectabat ad eum ab inteſtato, certè per hoc intelligitur adiuiſſe hæreditatem patris,quia iſta intentare non poteſt citra ius,& nomen hæredis,poſteà interuentu amicorũ repudiauit hæreditatem patris facta tranſactione cum ſcripto hærede,iſtis non obſtantib.filius volebat procedere, & obtinere hæreditatem patris, quæritur an poſſit.contra filium opponebatur repudiatio, item tranſactio, quib. non obſtantibus Imperator determinat pro filio contra heredem, quia neutrũ ex prædictis nocet,nõ quidem repudiatio, quia poſtquam filius ſemel adiuit,amplius repudiare non poteſt. non obſtat trãſactio, quia tranſac. fuit inutilis, ex quo non poteſt fieri niſi aliquo dato.l.tranſ.ſ.de tranſac. ſed ſcriptus hæres nil dedit filio,ergo tranſac.eſt inutilis, & ſi dicas, fortè ſcriptus hæres nil dedit filio,quia filius liberaliter fecit tranſactionem,& ſic dato quòd tranſactio non valeat vt trãſactio, debuit valere ſaltem vt pactum nudum,& ſic vt pactum gratuitum.Reſpon.quòd in iſta.l.non agebatur,quòd filius donaret,ſed quòd aliter rece-
3 deret quàm inchoauerat contra ſcriptum heredem. ¶† Not. in verſi. cùm reſpuere quæſitam. quòd filius ſuus poſtquam ſemel adiuit,vel ſe immiſcuit hæreditati patris,non poteſt amplius reſpuere,licèt Bartol.& Docto.in l.ſeq.aliter dicant,& ſic pondera,quòd licèt dicatur, quòd aditio, & repudiatio parib. paſſibus ambulant. l.is poteſt.ff.de acquirend hered.tamen in filio ſuo non idem iuris eſt in repudiatione,prout in aditione, quod oſtendo, quia filius ſuus poſtquam repudiauit hæreditatem patris,adhuc poteſt reuocare abſtenſionem, olim perpetuò.l.ſi quis ſuus.ff. de iure deliberan. hodie vſque ad triennium.l.final. infra eodem, & tamen filius poſtquam adiuit, vel ſe immiſcuit,non eſt locus pœnitentiæ, quia immixtionẽ non poteſt reuocare, caſus eſt hic, ratio diuerſitatis eſt ſecundum Sal.hic in 1.no.quia vnus actus eſt fauorabilis filio.ſ.poſſe reuocare abſtenſionem,alius non.ſ.repudiare poſſe;quæ ratio non ſatisfacit. quid.n. ſi filius immiſcuit ſe hæreditati damnoſæ, fauorabile ſibi eſſet poſſe immixtionem reuocare. Aliam rationem ſentit Bald. in l.final. in princip. vbi Paul. & Fulgoſ. j.eod.& notabilius Cu.in l.ſi quis ſuus ff.de iure delib.licèt non ſic clarè:nam filius ſuus de iur.ciui.velit nolit eſt hæres,& licèt à pretore habeat beneficium abſtinendi,& ſe abſtineat,tamen remanent reliquię antiqui iuris, quę ſufficiunt ad confirmandum teſtamentum,acſi eſſet adita hereditas.l. cùm quaſi.§.ſed & ſi ſuus.ff.de fideicom.lib gloſſ. in l.quidam eulogio. in gloſſ. mag.in fin.ſupra titul.1.& propter illas reliquias mediante ſuitate, quę durat non obſtante abſtenſione, lex permittit in filio ſuo tantum, quod poſſit abſtenſionẽ reuocare, & quia res de facili reuertitur ad naturã ſuã.l.ſi vnus.§. pactus ne peteret. ff.de pac.iſta eſt ratio.l.ſi.j.eo.quæ ratio ceſſat ècontra,vt patet.

¶Gloſſ.

¶Gl.fi.in verb. non potest.timore contrarij. l. postquam liti.§. de pac.ponit quatuor sol.posteà in fi.alleg.tres cõcor.ad hunc tex.& sic diuide in quinque. Dic clarius secundũ Bart.& Doct. quod in contrario renuntiatio fuit facta gratis animo donandi,ideo statim præiudicat, sed hic fuit facta ex causa transa. & quia transactio fuit inutilis, non præiudicat, ita loquitur hic, ante Bart.ista est propriè solutio.gl.hic in 1.sol.

SVMMARIVM.

1 *Confessus se non esse hæredem, an videatur repudiare.*
2 *Repudiatio facta per filiam, quæ prius adiuerat hæred.patris, vel aui non valet.& nu.3.*
4 *Hæreditas semel adita repudiari non potest,nisi in duob.casibus.*
5 *Aliud est confiteri,aliud repudiare hæredtatem.*
6 *Confessus in iudicio habetur pro iudicato.*
7 *Instrumenta guarensigiata etiam si sint sine causa, mandantur executioni,stante statuto, quòd dicta instrumenta mandentur executioni.*

LEX IIII.

SIcut maior. Secundum Bartol.subtilis, & vtilis est, & valde difficilis in tex. & diuiditur in duas. In prima præmittit duas regulas,in quib.resultat decisio quæstionis propositæ.In secunda ibi,nec quòd confessos,respon.obiectioni. Inutilis repudiatio facta lite pendente non habet vim vtilis cõfessionis,nec præiudicat repudianti.hoc dicit.& casum figurant notabiliter Cyn.Bald. & Pau. hic. Tu aduerte , quod ista lex legitur dupliciter. Primò secundum Cy. Bal. & Pau. ꝙ qui repudiauit successionem sibi delatam in iudicio, ille erat, qui non obstante repudiatione volebat adhuc esse hæres, & agere, ac si repudiatio sibi non præiudicasset. alius est sensus Bartol.ex mente gloss.hic,quòd iste maior.25.ann. primo adiuit hæredit. & dum à creditoribus hæreditarijs in iudicio conueniretur, ipse in iudicio repudiauit, & semper durauit in hoc proposito, ne esset hæres, & sic ista repudiatio fuit facta creditorib.ideo non excludit repudiantem,secus si facta esset ei,qui prætendit se hæredem,quia sibi præiudicaret, secundũ Bart.& Alex.hic.Sed pondera,quòd contra istum intellectum Bart.& Alex.obstat multum tex.in l.præcedenti. ad quem nemo aduertit in ratione sui, dum dicit cum respuere,&c.vbi filius præteritus, qui dixit testm̃ nullum ꝯ scriptum hæredem, & ex hoc dicitur adiuisse,vt ibi dixi,posteà repudiauit hæreditatem ipsemet scripto hæredi , tamen dicit ibi text. quòd non potest repudiare,postquam semel adiuit,licèt repudiet in manibus scripti hæredis,ergo intellectus Barto.& Alexan.videtur contra illum tex. nam volunt, ꝙ postquam iste semel adiuit, & posteà repudiauit, quòd ista renũtiatio sibi non præiudicat, quia eam fecit creditorib.sed si fecisset eam ei,qui se prætendit hæredem,sibi præiudicaret, per d.l.postquam liti,quæ gl.hic in verbo hæreditatem alle. non video qualiter sustineatur. Nec dicas,quòd in l.præcedenti sit propter transa.inutilem. quia vt ibi dixi,contra filium duo opponebantur,repudiatio,& transactio,& Imperator ad vtranque de ꝑ se respond. & primò,ꝙ repudiatio filij non nocet, licèt sit facta scripto hæredi , quia semel aditam repudiare non potest, etiam si repudiet in manibus hæredis. ergo ibi est tex. contra intellectum Bart. & Alex.

1 ¶† Item aduerte ad versi.nec quòd confessus. vbi oppo.contra tex.decisio.ꝙ imò repudiatio facta in iudicio debeat præiudicare,quia confessus in iudicio habetur pro iudicato,acsi lata esset sentẽtia, & Imperator respondet,ꝙ illa regula non pertinet ad vocem repudiantis,sed ad confitentem se debere certã quantitatem,dicit Pau.quòd tex.vult dicere,ꝙ hæres confitendo se non esse hæredem , non per hoc repudiat hæreditatem, quia aliud est repudiare,aliud ꝯfiteri.ratio,qa primũ dispositiuum est. s.repudiare,s̃m autem est enuntiatiuum tm̃, & hanc dicit esse intentionem huius legis.Cy.aliter exponit tex.ꝙ vox repudiantis hæreditatem non continet confessionem,quia qui confitetur,dicit sic esse,vel non esse,sed qui repudiat,non dicit se non esse hæredem,& ita etiam declarat tex.Bal.hic.Puto, ꝙ alius sit sensus,quòd si maior primò adiuerit, posteà repudiauerit in iudicio,quòd ista repudiatio non valeat. Nõ obst.si dicatur,nonne confessus in iudicio habetur acsi esset iudicatum? respon. text. quem ego sic declaro , quòd verum est,quando confitetur certam quantitatem debere,sed ratio est, quia tunc confessio fit contra ipsum confitentem, & dato, quòd sit sine causa,tamen, quia est facta in iudicio,valet,& sibi præiudicat, hoc autem non potest conuenire ei, qui repudiat hæreditatem semel aditam , quia postquam semel adiuit,est effectus obligatus omnibus creditoribus hæreditatis,si posteà repudiatio sua facta in iudicio haberet vim iudicati , ista repudiatio esset in fauorem suum contra creditores, ideo ei non statur,

2 & ita declarat hic gl.in fi.in pe.parte. ¶† Nota ergo secundum Pau.hic esse tex.notabilem pro puellis, quæ maritantur in locis, in quibus fœminæ succedunt sicut masculi. Nam fratres masculi faciunt eas repudiare hæreditatem patris,vel aui.nam si talis filia prius adiuisset hæreditatem patris,illa repudiatio nõ valet, vt hoc text. Ideo fratres debent facere repudiari, non dico hæreditatem quam adiuerat,sed faciant renuntiare omni iuri, quòd habet in hæreditate patris, & tunc excludetur.d.l. postquam liti.& dicit Pau.hoc esse notandum, vt filia non dicat repudio , sed dicat renuntio , & dono omne ius, ꝙ habeo in tali hæreditate, & dicit , quòd notarij facile in hoc decipentur, & licèt Alex. reprobet sequendo intellectum Bart. ad hunc tex.tamen,vt mihi videtur,intellectus Bart.sustineri non

3 potest propter l.præcedentem: vides ergo , † ꝙ est differentia, an filia nondum adiuerit hæreditatem patris, & illam potest repudiare, si autẽ iam adiuisset, tunc simplex repudiatio nihil valet, vt hoc text. Sic in simili dicitur de statuto ciuitatis Mediolani,quo cauetur , quòd nubens extra territorium Mediolani priuetur hæreditate patris, debet intelligi de hæreditate in futurum deferenda: sed si filia patris adiuisset hæreditatem patris,& posteà nuberet extra territorium , non haberet locũ. d.statutum.ita in terminis Bald. in l.si matre superstite. in fi.C. de suis,& leg.alleg.tex.solennem, qui non posset magis facere, in l.fi. ff.vnde lib.& illam decisio. Bal.refert,& sequitur Petr.de Anch.in commen.c.canonum statuta.versic.sed pone,statutũ est. extra de constitutio. eam etiã refert , & sequitur Cum.in l. hæres per seruum.ff.de acqui.hæred.vbi dicit,quòd ita consuluit in ista ciuitate Papiæ. Et confirmatur viua ratione, quia filia postquam adiuit hæreditatem patris,non dicitur amplius hæreditas patris,sed patrimonium filiæ. gl.est in d.l. hæres per seruũ.& in l.1. §.veteres. vbi Lud. Raph.& Alex.ff.de acq.pos. decidunt per hoc aliquas bonas decisiones. ergo cũ hoc statutum Mediolani priuet filiam nubentem extra territoriũ hæreditate pr̃is , & statutũ sit odiosum, non habebit locũ isto casu, vbi post aditã hæreditatẽ à filia non est amplius hæreditas patris.Sed inuenio Bal. in statuto propriè Mediolanensi tenentẽ contrarium,quod etiam si filia adiuerit hæreditatem patris, & postea nubat extra territorium , quòd etiam habebit locum d.statutum.ita Bal. in c. consultationib. in fin. colu. de offic

a deleg.& mouetur,quia statuta debent intelligi [a] s̃m cõem vsũ loquendi , sed s̃m cõem vsum intelligitur statutũ. i.de illis bonis,quæ fuerunt patris, & sic etiam habebit locum, licèt hæreditas sit adita, quia s̃m cõem vsum loquendi appellatur hæreditas, licèt sit adita, vt cùm dicimus,iste habuit magnam hæreditatem, licèt adiuerit , tamen appellamus hæreditatem , & quando probaretur de isto cõi vsu loquendi , passus esset ambiguus,& fortè tunc melior est opi. Bal.in d. c.consultationib. & tanto magis, qa etiam hæreditas postquam est adita,adhuc tñ appellatur hæreditas,text. est in l.fin. §.si autem.in secunda, & ibi not. Bal.s̃. de bon. quæ lib.primam tñ opi.in statuto Mediolanensi sequitur Lud.consil.10. incip. visis ac discussis puncto, & constitutionib. & in consil.442.incip. vt decisionem ac-

* cipiat præsens consultatio. *& Moder.communiter* in d. §. veteres.

4 ¶† Secundo noto regulam ex text. quod hæreditas semel adita amplius repudiari non potest. Fallit in duob. casibus , vt in glo. 1.addit Bartol. tertiam fallen. mediante restitutione in integrum. l. vnica. C. si vt se ab hæred. abstin. quæ fallentia est vera,sed non facit ad propositum.cùm regula huius text.sit in maiore.Adde aliam notabilem fallen.in l.si certarum.§. Iul. ff. de testa. mili. Adde etiam aliam in l. cum hæreditate. ff.de acquir.hæredit.de cuius intellectu dixi in l.quidam eulogio. s̃.de

5 iure delib.¶† Tertiò noto,ꝙ aliud est confiteri, aliud repudiare hæreditatem.Adde text. in l.si te. C.de ingen. & ma. quem ibi Bald. dicit esse singul. quod qui renuntiat liti, non fatetur,

6 licèt sibi præiudicet. ¶† Quartò noto , quòd confessus in iu-

b dicio [b] habetur pro iudicato, intelligit Bald. etiam si sit confessio informis , idest sine causa , de quo habes gloss. not. in l.

7 prima. in fin. ff. de interrogat. actio. † Et per hoc infert Bald. ad instru-

ADDITIONES.

a Statuta debent intelligi.Adde gl.in verb. non continebuntur.in l. librorum. in §.quòd tamen,& ibi Bartol.ff.de lega.2. Bartol.in l.Labeo. ff.de supellect. lega.Bartol.in l. prima.ff.de suis,& legit.Bart.in l. prima.C.de iuram.calum. Mathes.not.116.

b ¶Confessus in iudicio.Adde.l.1.C.d confes.gloss.& Bartol.in l.de ætate. in §. qui interrogatus. ff.de interrog. act.Spec.in tit.de act.in §.1.ver. confes. per Rotam decis.425.incip.fuit dubitatum.in nouis.

ad inſtrumenta guarentigionata, quæ ex forma ſtatuti habent executionem paratam, vt procedat etiam ſi tale inſtrumentum ſit ſine cauſa, quod etiam tenet Bal.in l.2.in 3.col.C. de exe.rei iudi. Sed contrarium tenet ipſe Bald. in l.ſi non ſortem.§.1.ff.de condi.indeb.ſed concorda, vt per Imol.in l.fina. verſicul.3.limita. ff.à quibus appella. non licet. ¶Gloſſ. final.in verbo pertinet. diuiditur in 5. In prima allegat concord. ad tex. In ſecunda notat.In tertia remouet tacitum contrarium. In quarta ibi,item eſt alia.oppo.contra text. & dupliciter ſoluit,& quia obſcura eſt,declaro.nam videtur, quòd licèt repudiatio hæreditatis facta extra iudicium non noceat, tamen facta in iudicio nocet, ſicut in ſimili dicitur de confeſſione, quæ facta extra iudicium nihil nocet, ſi ſit ſine cauſa.l.cùm de indebito. §. final. ff. de probat. & tamen ſi fiat in iudicio etiam ſine cauſa præiudicat.l. 1. in fin. ff. de interrog. act. glo. dupliciter reſpondet, primò quòd licèt in confeſſione adhibeatur dicta differentia,tamen in repudiatione non reperitur hæc diſtinctio, & ad hoc iſtam gloſſ.reputat ſingu.Bald.in capitul. quòd in dubijs.de renun.& ſic gloſſ.vult, quòd in repudiatione non refert,an fiat iudicio,vel extra,in cõfeſſione ſecus: tamen iſta ſolu.ſolùm diuerſificat factum, tene ergo ſecundam ſolutio. quæ vera eſt. In quinta gloſſ. opponit contra text. & bene ſoluit. Iaſon Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus ſine tutore non poteſt repudiare hæreditatem ſibi delatam.*
2 *An ſolus Prælatus, ſeu Rector poſſit repudiare hæreditatem delatam Eccleſiæ.*

LEX V.

1 PVpillorum. † Pupillus ſine tutore non poteſt repudiare hæreditatem ſibi delatam. hoc dicit, & ſi tutorem haberet,adhuc non poſſet cum eius auctoritate repudiare, niſi interuenientibus conſanguineis, & amicis. gloſſ. eſt ſingu. in l. tutor. ff. de bonor. poſſeſſio. ſed ſi tutorem non haberet, poſſet tamen autho. iudicis. l.ſi infanti. ſupra de iur. delib.ſecundum Cy.& Bald. & Modern. hic. ¶† Quid autem
2 in Prælato, a & Rectore Eccleſiæ, an ſolus poſſit repudiare hæreditatem delatam Eccleſiæ, ponit Bald.hic, & in locis alle. per Alexan.Adde Ludouic. Roman.in conſil. 182.incip. Viſis quæ narrantur in facto. & per Pan. in conſil. 22. in prima columna in 1.volum. Iaſon Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Quid autem in Prælato. Adde diffusè per Fely.in capitul.in præſentia. de proba.in vltima col.

SVMMARIVM.

1 *Regulariter qui ſemel repudiauit,hæreditatem nõ poteſt amplius adire, fallit tamen in ſuo hærede,quod amplia duob.modis, vt infra nu.2.& limita decem modis,vt infra nu.3.*
4 *Minor de omnibus his,quę geſta ſunt per eum in minori ętate à 20.an. infra, donec eſt minor, habet reſtitutionem in integrum. Item etiam vſque ad 29.ann.*
5 *Non ſolum ſi ſuus repudiaret hæredi.patris infra 25. ann. ſed etiam ſi poſt, 25.ann. repudiaret, intra alios quatuor ann.adhuc poteſt reuocare,ſicut ſi repudiaret intra. 25.ann.*
6 *Aliquid conceditur rebus integris, quòd non concederetur, quando res deſineret eſſe integra.*

LEX VI.

SI quis ſuus. Iſta.l. eſt vnica, & ſing.in pluribus partibus, vt ſtatim dicam.ẏ. & diuiditur in quatuor partes princip.In prima refert diſpoſitionem iuris antiqui, ſcilicet ſiorum.in l. ſi quis ſuus. ff.de iure deliberan. quæ l. duo diſponebat.primò, quòd ſuus hæres, qui abſtinuerat ab hæreditate patris, poterat abſtenſionem perpetuò reuocare.ſecundò illud limitabat verum,donec res eſſet integra, & ſic antequam res hæreditariæ eſſent alinatæ. In ſecunda corrigit illam.l. antiquam in maiore quo ad tempus, vt licèt olim quilibet ſuus etiam maior poſſet perpetuò abſtenſionem reuocare, hodie non poteſt,niſi vſque ad triennium.In tertia corrigit in minore,vt etiam non poſſit perpetuò reuocare, ſed vſque ad 7.ann. poſt 25. ſi bene conſideras. In quarta corrigit ius antiquũm in alio, inquantum iure antiquo non præmittebatur reuocatio reb.alienatis,iſtud corrigitur, vel limitatur in minore, vt non obſtante rerum alienatione poſſit reuocare abſtenſionem, & res recuperare.Secunda ibi,hoc corrigentes.Tertia ibi,ſin autẽ, vel minor.Quarta ibi, niſi adhuc fortè. Suus hæres maior. 25. ann.hodie ſuam abſtenſionem intra triennium poteſt reuocare,ſi bona non ſunt alienata,ſed minor, vel cõſtitutus in tempore vtili, quod eſt quadriennium poſt 25. ann. poteſt intra illud quadrienium, & intra tres ann.reuocare, quod procedit in minore etiam ſequuta alienatione.h.d.ſecũdum verum intellectum omiſſo ſummario Bart. quod in vltima parte non
1 eſt verum, vt ſtatim dicam. ¶† Nota ex iſta.l.ſingulari, quòd licèt regulariter,qui ſemel repudiauit hæreditatem,non poſſit amplius eam adire.l.ſicut. ẏ.eo. fallit in ſuo hærede, qui olim poterat perpetuò abſtenſionem reuocare reb.integris, hodie poteſt cum diſtinctione de qua in iſta.l.& ſic dicas, quæ eſt ratio huius fallentiæ in ſuo hærede? dic,quòd ratio eſt propter reliquis ſuitatis,quæ durant,licèt ſuus ſe abſtineat ab hæreditate,& illæ reliquiæ operantur plures effectus,vt patet in l. cùm quaſi.§.ſed & ſi quis.ff.de fideicom.liber. Item operatur hunc effectum, vt poſſit abſtenſionem ſuam reuocare, ſecundum quod declaraui in l.ſuus.ẏ.eo.& vt pulchro ordine recolligam materiã huius. l. & omnia dicta gl.& Doct.extendam iſtam.l.
2 duob. modis,deinde ponam. 11. vel 12. fallentias. ¶† Primò ergo pondera,quòd tex.hic,& in d.l.ſi quis ſuus.generaliter dicunt,ſi quis ſuus,ergo pater, ꝙ iſta iura habent locum in quolibet ſuo, & ſic nedum quando tractatur de hæreditate patris, ſed etiam aui, vel proaui, cuius nepos in poteſtate poteſt eſſe ſuus,ſubducto patre de medio.ſecundum Bar.hic in fi.& in d. l.ſi quis ſuus, & gl.& Bart. in l.nonnũquam. ff.de colla. bono. ¶Secundò amplia, & extende hanc.l. etiam ſi iſte ſuus hæres haberet coniunctum, ſeu cohæredem extraneum ſibi datum in teſtamento patris, dummodo coheres nõ adiuerit,antequã reuocet filius abſtenſionem,& ſic res ſit integra;ratio eſt, quia per dationem cohæredis extranei non tollitur ſuitas quo ad
* ea, quæ teſtator in teſtamento diſpoſuit, *ſecundum communem ſententiam in* l.apud Iulianum.§.idem Iul.ff.ad Treb.& dixi aliquid in l.ſi fratri.ẏ.de iure deli.ita concludit notabiliter Bart.in l.pro hærede.§.Papi.ff.de acq.hære.per illum tex.in verb.& cohæres adijt.à cõtrario ſenſu, & ita concludũt Ang.& Mod.hic
3 reprobata gl.2.hic in verb. reſeruetur. ¶† Nunc limita primo iſtam.l. procedere in hæreditate patris, vel aui, & ſimilium, dummodo ibi adſit ſuitas.ſecus in hæreditate matris, vel lineæ maternæ, quia ibi ceſſat ſuitas in qua fundatur iſta lex. poteſt tamen,licèt non per hanc.l.vſque ad triennium, tamen vſque ad annum reuocari per l.filij mater.ff.ad Tertu. allegata.in gl. 1.de cuius legis intellectu,quia varia dicuntur propter.l.2.ẏ.de iur.& fac.ign.dic, vt dixi in l.qui ſe patris. ẏ.vnde lib. Secundò limita iſtam l. non procedere in filio emancipato, quia in eo ceſſat ſuitas,& licèt hodie ſublata ſit differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis ſolùm quo ad ſuccedẽdum ab inteſta. tamen vbi aliquid fundatur in ſuitate,illud cadere non poteſt in emancipato,& video hodie, quòd emancipatus non tranſmitteret hæreditatem patris non aditam ex potentia ſuitatis, quia in eo etiam hodie non eſt ſuitas, vt concludunt Doct. in l.ventre.ff. de acq. hære. & quòd iſta lex non habeat locum in emancipato,concludunt Bart.& alij hic,reprobata glo.prima, quæ contrarium tenebat,per l.nunquam.ff.de colla.bono.quę nihil facit,quia ibi filius emancipatus non repudiauerat hæreditatem patris, ſed negauerat ſe velle conferre, inter quæ eſt differentia,vt dixi in l.qui ſe patris.ẏ.vnde lib.Iſtud idem firmãt Bar.& alij in multis locis relatis per Ale.hic.Dñt tñ Cy.Ray. & Ale. hic, ꝙ emancipatus poteſt intra annum reuocare per d.l. filij mater,quæ non fundatur in ſuitate.& tenet ẽt Bald.in l.ij.ẏ. de iuris & fac. igno.licèt contrarium velint Saly.& Ful.& non
a bene. ¶Tertiò notabiliter limita iſtam. l. a habere locum in filij ſuis, qui repudiant hreæditatem patris, vel alterius aſcendentis. ſecus autem eſt ècontra, quia ſi aſcendens puta pater, vel auus repudiaret hæreditatem filij, vel nepotis, non poſſet reuocare abſtenſionem factam in hæreditate deſcendentium intra triennium, quia ceſſat ratio huius legis, quæ fundatur in ſuitate. ita gloſſ. in l. non iuſtam.in gloſſ. final. quam ibi ſequitur Bald.C. ad Trebel. de qua non fuit recordatus Bald. hic idem tenens. Poſſet tamen aſcendens intra annum reuocare per d. l.filij mater. ſecundum Bald. in l.2.ẏ. de iur.& fact.igno.

ADDITIO.

a ¶Iſtam.l.Comprobat in l.qui ſe patris.in vltim.char.ẏ.vnde lib. PVRPV.

fac. ign. ¶Quartò limita istam. l. procedere in repudiatione, vel abstensione, quam facit suus hæres extra iudicium, illam potest reuocare secundum tempus hic limitatum, secus si talē repudiationem facit in iudicio, quia propter rigorem iudiciorum non potest abstensionem reuocare. ita sing. Bald. in d.l. 2. sed ista limitatio est falsa, per id, quòd dicit glo. in l. sicut. §. eod. vbi notaui, vbi dicit glo. non referre, an repudiatio hæreditatis fiat in iudicio, vel extra. ergo rigor iudiciorum nil operatur. l. siue apud acta. §. de transac. & ideo contrarium, & melius tenuit idem Bald. hic in fin. & sequuntur Fulg. & Alex. hic. ¶Quintò limita no. istam. l. non procedere, quando filius suus renuntiasset legitimæ, & sic debito bonorum subsidio, vel supplemento legitimæ, tunc non posset talem renuntiationem reuocare, sicut nec quãdo renuntiauit querelæ. l. si quis filium. §. de inoffi. testa. nec obst. ista lex, quia loquitur in suo, qui est hæres vniuersalis patris, non quando habet legitimam tantū, sicut videmus in legatario, quia si renūtiat legato, non potest renuntiationem reuocare. l. proinde. in fin. ff. si cert. pet. ita sing. Bal. hic. licèt Imo. in l. quia poterat. vbi ponitur materia huius legis. ff. ad Treb. teneat contrarium, non faciens mentionem de Bald. hic. motus per l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad Treb. quæ nil facit, primò, quia ibi non loquitur de legitima, sed de Treb. secundò, & fortius, quia vt ibi declarat Bart. ibi non interuenit renuntiatio hæreditatis, sed fuerunt prolata quædam verba ambigua, & no. istam limita. ¶Sextò limita istam l. procedere in repudiatione, seu abstensione expressa, secus in tacita. nam * si filius stat per 30. annos, excluditur à iure immiscendi, *secundum communem*. l. licèt. §. de iure delib. certè istam tacitam repudiationem non potest suus intra triennium reuocare. ita expressè tenet Bart. si inspicias in l. 2. post gl. ibi in 1. opp. §. de iur. & fac. ign. vbi ponderaui, dum respon. ad hunc text. quòd loquitur in repudiatione expressa, secus in tacita per lapsum temporis, & ideo Bal. ibi dicit not. quòd maioris efficaciæ est repudiatio tacita, quæ inducitur per lapsum temporis, quam expressa, quia prima reuocari non potest, secunda sic per hanc l. & idem tenent Pau. & Alex. hic. Bal. & Pau. in l. si quis suus. ff. de iur. deli. ¶Septimò limita istam. l. procedere, quando suus non haberet substitutum. nam si substitutum haberet, & repudiaret, vel abstineret, non posset abstensionem reuocare. ita gl. hic. in gl. 2. & in gl. vlt. Et pro ista limitatione facit ratio, quia * per dationem vulgaris substituti *secundum communem* tollitur suitas, vt traditur in d. l. apud Iulianum. §. idem Iul. ff. ad Treb. tetigi in l. fi. §. de insti. & substi. sequuntur Bal. Ang. & Alex. hic, & Bart. in d. l. si quis suus, & in l. quandiu. prima. ff. de acqui. hær. & ita teneas, licèt contrarium teneat Fulg. & Pau. hic. & in d. l. si quis suus. quia fieret nimia restrictio huic text. sed hoc nil valet, quia cessante ratione. l. non dicitur fieri restrictio, imò cessat. l. ipsa, cùm per dationem vulgaris substituti cesset suitas. & ratio huius legis fundatur in suitate. certè cessante ratione legis cessat ipsa lex. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. & facit, quòd dicam in sequen. limitatione. ¶Octauò limita istā. l. non pocedere in filio, quem pater instituit sub conditione si voluerit, quia cùm talis conditio suspendat suitatem. l. Cornelius. & l. iam dubitari. ff. de heredib. instituen. si repudiaret, non posset reuocare, quia cessat suitas, quæ saltem interim est suspensa. ita not. Imol. in dicta l. iam dubitari, vbi reprobat in hoc Angel. tenentem contrarium. ¶Nonò limita, & declara istā. l. vt licèt filius, qui abstinuit ab hæreditate, possit ipse si viuat vsque ad triennium reuocare, tamen non transmittit istam facultatem reuocandi ad hæredes, secundum Angel. & Imol. & Ludo. in l. ventre. ff. de acquiredn. hæred. vbi Bartol. in 9. colum. & Bart. in l. ex militari. §. 1. in fin. ff. de testam. milit. licèt in contrarium fortiter faciat text. in ratione sui in l. si quis filiumfamil. §. 1. ff. de acquirend. hæred. & contrarium tenet Fulgos. vbi disputaui, in l. qui se patris. supra vnde liber. tamen prima opinio videtur comprobari, quia in filio dum vult, adest suitas, in qua fundatur ista lex, quę suitas cessat in hærede, ad quem non trāsit. ¶Decimò limita istam. l. dum vult, ꝙ filius possit suam abstensionem reuocare solùm intra trienniū, vt procedat, q̄n abstensio fuit valida, quia in ea nullus error iuris, aut facti interuenit: si autem suus hæres abstinuit, dum putat non esse suum, sed voluntarium, q̄a tunc talis repudiatio est inefficax, pōt ꝑpe tuò reuocare. l. is q̄ putat. cum l. seq. iuncta gl. q̄ ad hoc ibi not. Bart. pro limitatione huius legis. ff. de acq. hær. & ex his hēs re-
4 collecta oīa dicta gl. & Doct. super hac. l. ¶† Scdò noto in ver. si autem, vel minor est. hic esse text. valde singul. s̄m Bartol. & *communiter Doctor.* hic ꝙ gl. quarta hic reputat mirabile, quòd minor de omnibus his, quæ gesta sunt per eum in minori ætate à 25. ann. ĩ. donec est minor, habet restitutionem in integr. Item postquam est effectus maior. 25. ann. olim intra annum adhuc vtilem, hodie intra quadriennium, & sic vsque ad 29. an. habet in integr. rest. l. ea quæ. cum. l. seq. C. de temp. in integ. rest. pet. & l. doli mali. versi. diuersum. ff. de noua. tamen elapsis 25. ann. si aliquid facit intra illos quatuor annos, non restituitur in integ. d. l. doli. versicul. diuersus. ff. de noua. ¶† Hic
5 tamen est vnus casus sing. secundum Doct. hic, quòd non solùm si suus repudiauerit hæreditatem patris intra. 25. annos, sed etiā si post 20. annos repudiaret intra illos quatuor, quòd adhuc potest reuocare, sicut si repudiasset intra 25. annos. & sic hic est casus, in quo quis est priuilegiatus in eo, quod fecit post 25. annos intra quadriennium, quòd in alio casu nunquā reperitur nisi hic, tamen si velles tenere contrarium, & adhære regulæ. d. l. doli mali. versi. diuersum. posses dicere, quòd iste tex. nil probat saltem necessariò, & concludenter, prout etiam sentit Pau. hic. quia text. iste non dicit, quòd filius fecit abstensionem intra quatuor annos, sed vbi loquitur de quadriēnio, loquitur de reuocatione tātum. ¶Tertiò noto ex ver. tunc. n. quod dicit Barto. solus in suo summario, & in hoc bene est solus, quòd quando res hæreditariæ sunt alienatæ, non obstante alienatione non solùm minor habet priuilegium, vt etiam tūc possit abstensionem reuocare, & recuperare res venditas, sed etiam maior 25. annis cōstitutus in vtili tempore, seu intra quadriennium, potest etiam si res sint alienatæ, reuocare suam abstensionem, vt dicit Bartol. in summario. Et credo, quòd Barto. sit deceptus per equiparationem text. vel quòd quis sit minor, vel in tempore vtili constitutus. Sed certè non posset plus errare, quia text. dicit contrarium, dum in versi. sinautem, vel minor est, dicit aliud triennium indulgere reb. in suo statu manentib. & subijcit nisi fortè in minore. ideo dicit Angel. in lect. Peru. quòd putat Bart. corruptum vitio scriptoris, quia
6 dicit contra istum text. ¶† Vlt. potes per te notare, ꝙ aliquid conceditur rebus integris, quòd non concederetur quando res desineret esse integra, sicut in simili in contractibus innominatis re integra est locus pœnitentiæ, aliàs non. l. si pecuniā, in prin. ff. de condi. ob causam. sic etiam dominus potest reuocare mandatum procuratoris re integra, aliàs non. l. mandatum. la secunda. ff. mandati. & hoc inducit Paul. ad aliam. q. an * filius possit legitimari post aditam hæreditatem, *& communis conclusio est*, quòd non, vt ponitur in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthum. cum concordan. vt hic, & ibi per Alexand. ¶Expeditæ sunt omnes gloss. excepta fin. quæ oppo. contra si. text. & dat tres solut. tene secundam, quòd ibi habebat substitutum, qui adiuerat, & suo labore recuperauerat hæreditatem distractam, ita quòd defunctus non afficitur iniuria, prout hic, quando bona distrahuntur per creditores, vt respon. glo. in contrario. d. §. Scæuola. in pen. col. quam sequuntur Cyn. Salic. Fulg. & Alexand. hic. Potes etiam aliter respondere, vt per Angel. & Fulg. hic. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum petitur aperiri per officium iudicis.*
2 *An notarius teneatur dare copiam testa. legatario suis expensis.*
3 *Testa. viuo patre potest de eius consensu aperiri.*
4 *In respicientibus solennitatem actus attendimus statutum loci, in quo actus celebratur.*
5 *Dicta in testamento habent locum in codicillis.*

Quemadmodum testamenta aperiantur, describantur, & inspiciantur. Rub.

LEX PRIMA.

1 VT testamentum. † Testamētum petitur aperiri per officium iudicis. hoc primò, & debet aperiri secundum consuetudinem illius loci, in quo petitur fieri apertura, & absentib. testib. testamentarijs fit loco eorum coram honestis personis, hoc secundò, & petenti copiam testamenti si iurat de calumnia, facienda est copia eius partis, quæ ad eum pertinet sine die, & consule, nisi sint talia, quæ testator prohibuerit aperiri, aut pertineant ad alterius infamiam. hoc dicit tertiò, & codicilli debent aperiri ea forma, qua testamentum. hoc dicit totus titulus. Et considera, quare hic titulus sit positus post præcedentes, cùm post repudiatam hæreditatem frustra petatur apertura testamenti. congruentius videbatur continuari ante duos titul. præcedent. tamen paruæ est vtilitatis, ideo non in-
2 sisto. ¶† Et not. diligenter decisionem Paul. & Alex. hic, quādo notarius

a notarius denegat [a] velle oſtendere teſtamentum legatario, niſi ſibi det copiam ſuis expenſis. pondera etiam, quod in l. 2. in verbo a patre datas. tex. ſecundũ Ang. ꝙ † teſtamentũ viuo patre põt de eius conſenſu aperiri. Sed tu dic, ꝙ nihil probat concludenter ſm Pau. hic, quia licèt pater dederit tabulas teſtamenti filio, vt in patriã deferret, tamen quãdo venit ad patriam, & petijt aperiri, an pater tunc viueret, text. non dicit. tñ notabile eſt verum, vt habes tex. cũ gl. in l. omnium. ſ. de teſta. Bar. in l. 2. §. ſi dubitetur. ff. eo. cum ſi. ¶† Item no. tex. ibi, ſm le
b ges moreſque, [b] & c. ꝙ in reſpicientib. ſolennitatem actus attẽdimus ſtatutum loci, in quo actus celebratur, ſed quia iſtam materiam examinat Bar. in l. 1. in 1. q. prin. ſ. de ſum. Tri. & ibi dixi, non tango hic. ponunt Doct. in c. ꝙ clericis. de fo. comp. & ibi feci mentionem de deciſione Pau. de Caſt. an inſtrumenta alibi facta haberent executionem in loco, vbi eſt ſtatutum,
5 ꝙ inſtrumenta mandentur executioni, & ècontra. ¶† Itẽ no. ꝙ dicta in teſtamento habent locum in codicillis, & iſta dicitur extenſio paſſiua, quæ fit à l. vnde videtur, ꝙ ſtatutum aliquid diſponens ſuper teſtamento, intelligatur ẽt diſponere de codicillis. quam materiam vidiſtis in l. 2. obi omnes. ff. de leg. 1. ideo non pono hic, & ſic eſt expeditus iſte titulus. Iaſ. Papię.

ADDITIONES.

a ¶Quando notarius denegat. Adde Bar. in l. fi. ff. de tab. exhi. Bar. in l. theſaurus. ff. ad exhi.
b Leges moreſque. No. ampliationem, quòd conſtitutio in totũ tollit publicatione. Bar. in l. 1. col. 6. de ſum. Tri. Pan. in d. c. 2. col. 4. de proba. PVRPV.

De edicto diui Adr. tol. & quemadmodum ſcriptus hæres in poſſeſſionem mittatur. Rub.

LEX PRIMA.

CVm inter. In cauſa adipiſcendæ poſſeſſionis inſtitutus prefertur ſubſtituto. h. d. Et ꝓbat iſte tex. ꝙ etiã ſubſtituto competat beneficiũ. l. fi. ſ. eo. nam ideo hic nõ poteſt competere, quia inſtitutus prçcedebat, & ita iſtum tex. allegat gl. in l. fi. in verb. ex vna parte. ſ. eo. vbi Bal. in 5. col. & Ang. hic. ¶Gl. 1. diuiditur in quatuor, prout ponit quatuor rationes dubitandi ad tex. & pro eius introductione ita oppono ꝯ tex. nam lex debet eſſe de dubitabili. l. ꝙ Labeo. ff. de Carb. edi. l. ancillæ. C. de fur. ſed iſta lex non vr̃ hr̃e dubium, quis. n. dubitat, ꝙ inſtitutus, qui eſt primi gradus debeat preferri ſubſtituto, q̃ eſt in ſecundo gradu? gl. ꝑp hoc ponit quatuor rationes dubitandi ad tex. prima eſt, quia ſubſtitutus dr̃ ſub conditione inſtitutus, ſed pendente conditione cõpetit bon. poſ. ſecundum tab. multò fortius debet competere remedium iſtud adipiſcendę poſ. ſed nil valet, quia, ꝙ inſtituto ſub conditione ea pendente competat bon. poſ. ſecundum tab. procederet, quando alius eum non prçcederet in gradu. tertiam rationem reprobant Doct. quia vitium prçteritionis cùm non ſit apparens, non poteſt opponi in hoc iudicio, ſaluo niſi de eo euidenter appareret, & ita ẽt dicit Bar. in l. fi. §. 1. in 1. col. ſ. eod. tit. Præterea, & fortius ſm Sal. hic, non eſt licitum opponere de iure tertij, q̃ñ illud non eſt omnino excluſiuum intentionis agentis. l. cùm ſeruum quiſpiam. ſ. de ſer. fug. ſed ita eſt in propoſito. quid. n. ſi filius præteritus taceat, qui teſtamentum approbet. l. filio. ff. de iniuſt. rup. & propter hoc dubito de eo, ꝙ volunt Bart. & Doct. hic, ꝙ etiam ſi vitium prçteritionis appareat, non debeat licere ſubſtituto opponere, quia de iure tertij non licèt opponere, q̃ñ non eſt omnino excluſiuum, vt dixi. ¶Gl. fi. in verſi. oportet. diuiditur in 5. partes, nam ponit tres extenſiones ad tex. Quartò per viam fallentiæ remouet vnum contrarium. Quintò idem facit. Secunda ibi, idem de ipſa Tertia ibi, idem in legato. Quarta ibi, quandoque tamen vterque admittitur. Quinta ibi, item, ꝙ hic dicit. ¶In quarta parte, in qua gl. per viam fallentiæ dicit, ꝙ ſubſtitutus ſimul cũ inſtituto admittitur, q̃ñ teſtator primo loco inſtituit ſeruum hæredem credens eum eſſe liberum, & ſi hæres non eſſet, aliũ ſubſtituit, iſto caſu vterque ſimul admittitur, vt vidiſtis in l. cũ proponas. in gl. ſ. de hære. inſtit. Iſta gl. clarè procedit quo ad hæreditatem, & ſic quo ad proprietatem. Pulchrum dubium eſt, quid in poſſeſſorio, an vterque ſimul pro rata mittendus ſit in poſ. Bar. hic ſing. determinat, quòd nõ, & Ful. ſequitur, & reputat pulchrum. Puto contrarium, ꝙ ex quo clarè conſtat in iure libris apertis, ꝙ æqualiter ſubſtitutus ſimul concurrat cũ inſtituto iurib. allegatis, non video quare vterque non debeat pro rata in poſ. mitti, & ita etiam Pau. hic. Iaſon Papię.

SVMMARIVM.

1 *In iudicijs poſ. licèt ſint executiua, tamen contra agentem poteſt opponi exceptio dolo petis, quod incontinenti reſtituturus es.*
2 *Cauſa dicitur requirere altiorem indaginem, quando non poteſt incontinenti probari.*
3 *Exceptio falſitatis oppoſita in iudicio poſ. reijcitur, & reſeruatur in iudicio ordinario.*
4 *In omni iudicio quatuncunque ſummario, & executiuo, debet perſona cum qua litigatur plenè legitimari.*
5 *Etiam in caſibus ſummarijs, & executiuis filiusfam. non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris.*
6 *Stante ſtatuto, quod in cauſis damnorum datorum credatur iuramento damnum paſſi, ſi aliqui articuli incidant, vel emergant, debent etiã decidi per iuramentum, ſicut cauſa principalis.*
7 *Eo modo quo proceditur in cauſa principali. proceditur & in cauſis ſummarijs eius.*

LEX II.

QVamuis. Vitium teſtamenti inuiſibile, quod requirit altiorem indaginem, non impedit ſcriptum hæredem in poſ. mitti. h. d. ¶Gl. 1. diuitur in duas. In prima declarat text. In ſecunda pro declaratione text. format. q. in qua arguit ad partes. & bene decidit. Secunda ibi, ſed circa. ¶† Ex ſecunda
1 parte no. duo in effectu. primum eſt, ꝙ in iudicijs poſ. licèt ſint executiua, tamen ꝯ agentem poteſt opponi exceptio dolo petis, quia petis ꝙ reſtituturus eſt, quando incontinenti poteſt
* exceptio probari. Breuiter dic, ꝙ gl. verum dicit * in iudicio poſſ. recuperandæ poſſ. propriè ſumpto, ꝙ competit ei qui verè ſpoliatus eſt, quia cum ſpoliatus ſit ante omnia reſtituendus in poſ. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iuliam. de vi. cap. 1. & toto tit. de reſti. ſpol. certè tunc nunquam poſſet opponi iſta exceptio dolo facis, etiam ſi opponens offerret ſe incontinenti pro
a baturum, ſed in iudicio [a] adipiſcendæ poſ. de nouo, prout eſt verè remedium huius titul. & tunc procedit diſtinctio gl. ꝙ ſi incontinenti poteſt excipiens probare, admittitur, alias ſecus,
b vt declarant Cy. & Pau. hic, & de hoc, quando in iudicijs poſ. [b] admittatur exceptio, eſt glo. magiſtra. in l. ſi de vi. ff. de iud. glo. & Doct. in l. 2. C. quorum bonorum. illa tamen regula, quam
c dedi, quòd in iudicio recuperandæ poſ. [c] ꝙ competit ſpoliato, non admittatur aliqua exceptio ad impediendum reſtitutionem poſ. variè limitatur per Angel. & Paul. hic. & plenius per Lud. & Alex. vbi materia in l. naturaliter. §. nihil. commune. ff. de acquir. poſſeſ. vnam teneas cordi, quam ponit Paul. hic in fi. de qua poteris multum lucrari: nam id, quod dicitur, ꝙ ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus in poſ. limitatur, vt non ſit verum, quando ex tali reſtitutione poſſet vniuerſaliter oriri ſcandalum, & licèt ipſe non dicat, vide dom. Anton. qui notabiliter ponit, & deducit ad practicam, in c. ex parte. in vlt. colu. de reſtit. ſpol. poſt Fede. de Sen. in conſil. 273. item, (& hoc eſt, quòd volo te multum notare) quotieſcunque ageretur de reſtitutione alicuius caſtri, ſeu fortilicij, qua facta reſtitutione ſi ille poſteà ſuccumberet, non eſſet facilis recuperatio talis fortilicij. allegat. capitul. literas. vbi text. facit. de reſtitu. ſpoliator. & ſequitur ſimpliciter Alexand. in dict. §. nihil commune. in 17. colum. nec inuenio ab alio tactum, & facit, quod ibi dicit
2 Bald. in ſexta fallen. & ibi Alexand. refert. ¶† Secundò habes ex gloſſ. quòd cauſa dicitur requirere altiorem indaginem, quando non poteſt incontinenti probari, quando autem dicatur poſſe incontinenti probari, eſt text. in l. ſi is à quo. in princip. quem ibi Bartol. dicit ſingulariſſimum. ff. vt in poſſeſ. legat. cum concordan. vt hic per Alexand. ¶Gloſſ. in verb. falſum. diuiditur in quatuor. In prima colligit vnum ex text. In ſecunda contra illud oppo. In tertia ſoluit vno modo. In quarta de alia ſolut. ſe remittit. Secunda ibi, ſed videtur. Tertia ibi,
3 ſolu. illud. Quarta ibi, vel ſolue, vt ibi. ¶† Not. ex glo. ꝙ exceptio falſitatis oppoſita in iudicio poſ. reijcitur, & reſeruatur in iudicio ordinario. iſtã gl. intelligit Cyn. hic in 5. oppoſitione vt procedat, q̃ñ ſcriptus hr̃s iam adiuerat hæreditatẽ, antequã opponeretur iſta exceptio falſi, ſed ſi iſta exceptio prius fuiſſet

ADDITIONES.

* Verum non dicit, legendum videbatur.
a ¶In iudicio. Gloſſ. ſequitur Car. iunior conſilio 21. Præſupponitur. in fi. PVRPV.
b ¶Quando in iudicijs poſ. Adde gl. & Doc. in l. ſi non in iudice. ff. de iudi.
c ¶Recuperandæ poſ. iſtum text. in verſic. vel inofficioſum. ſingulariter limitat Fulgoſ. in Authen. ex cauſa. colum. 3. de lib. præte. PVRPV.

set opposita, tunc scriptus hæres nõ potuisset adire hrdiiatem, quia fuisset dubius de viribus testa. l. cũ falsum. ff. de acq. hære. ergo si non potuisset adire, & sic effici hrs, non potuisset mitti in pos. ex hoc edicto, quia talis missio in posses. competit hæredi. & hoc sequitur Imol. in d. l. cùm falsum. Teneas glo. indistinctè, ꝙ etiam si exceptio falsi esset opposita antequam hæres adiret, licèt hoc impediuisset eum adire, tamen cùm requirat altiorem indaginem, non impedit eum mitti in posses. quia ad hoc, vt quis possit mitti in pos. ex hoc titul. non requiritur, ꝙ adierit, sed sufficit, ꝙ sit scriptus hæres, secundum Barto. in l. fin. in 7. colum. j. eod. & ibi glo. in verbo legitimo. ante fin. & istam vlimam opin. videtur velle gl. in d. l. cùm falsum. in glo. fin. in vlti. solut. cum qua simpliciter transeunt Bart. & Ange. & magis in specie Paul. ibi, qui reputat hoc singul. & Fulgos. & Alexan. hic, cum concor. per eum adductis. Glo. in verbo seruus. diuiditur in tres. In prima declarat text. timore taciti contrarij. In secunda oppo. contra text. & dupliciter soluit. In tertia etiam oppon. & soluit. Secunda ibi, sed contra, supra de petit. hæredi. Tertia ibi, item ad idem contra. In prima parte ego nouiter pondero hic esse gl. quam reputo singularem, nec audiui ab alio ponderatam ꝯ id, quod singulariter tenet Bal. in l. 2. in fi. C. de senten. & interloc. om. iud. vbi dicit, ꝙ l. 1. §. de testa. & §. testes. institut. eod. non habent locum, quando communis error caderet in persona testatoris, & sic in eo, in quo est substantia testamenti, & illa iura procedunt, quando cõmunis error cadit circa personas testium, & sequitur Alex. vbi dixi, in l. 1. §. de testam. hic est gloss. in contrarium, quæ loquitur in persona testatoris, & dicit, quòd pro libero habetur tempore mortis, & ita intelligitur. §. testes. insti. de test. ¶In vlt. parte. Bar. hic in fin. multum not. istam partem gl. & ex ea colligit vnum
4 notabile, & signandum, † ꝙ in omni iudicio quantuncunque summario & executiuo, debet persona cum qua litigatur ple-
a nè legitimari, [a] & singularitas huius est, quòd licèt causa principalis sit summaria, & sic summariæ probationes sufficiant, si tamen opponantur contra personas litigantium, debet plenè constare de legitimitate personarum, & idem tenent simpliciter Salic. Fulg. & Alexand. hic, alij non tangunt. idem tenet Bartol. in extrauag. ad reprimendũ. in verb. sine figura. in 2. col. Bald. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & in l. fi. in 14. colum. in 5. q. j.
5 eod. † Pro isto dicto facit optimè, quia etiam in causis sum-
b marijs, [b] & executiuis filiusfam. non potest esse in iudicio sine consensu patris, & sic tunc requiritur legitimatio personæ, vt notabiliter probat Bald. in l. nec quicquam. §. de plano. ff. de offic. procons. in versi. sed nunquid sibi potest. refert, & sequitur d. Alex. in consil. 59. in 2. volu. incip. Viso processu causæ tam principalis, & c. in 1. colum. & ab ista doctr. non inuenio discordantem. Ego tamen multum dubito, & puto, ꝙ ista decisio non sit vera, quia habeo regulam, quod quando causa principalis debet summariè tractari, certè omnes articuli, qui in illa causa incidunt, similiter summariè tractandi sunt. istam doctr. tradit Bar. in extrauagan. ad reprimendum. in verb. summariè. in 6. colum. sequuntur Docto. in clem. sæpè. de verbor.
6 signific. ¶† Pro ista regula optimè facit, quòd singul. decidit Bartol. in l. solent. in fin. colum. ff. de alim. & cibar. leg. vbi tenet, quòd stante statu. quod in causis damnorum datorum credatur iuramento damnum passi, certè quicunque articuli incidant, vel emergant debent similiter decedi per iuramentum, sicut causa principalis. & illam decisio. Barto. sequitur not. Bal. in l. 1. in secunda colu. ff. de reb. creditoris. Paul. in l. cùm hi. in princip. ff. de transact. Francisc. de Are. in consil. 83. incip. Quia multa. in 2. colum. in fin. Facit etiam, quod decidit Bald. in l. 1. in 1. colum. in fin. per illum text. j. communia de leg. vbi determinat, quòd stante statuto, quòd in causis, quæ vertuntur super instrumentis guarentigionatis, debeat summariè procedi, certè super hypothecaria, quæ mouetur ratione debiti cõ-
7 tenti in instrumẽto, etiam proceditur summariè. † Vera ergo ista regula est, quod eo modo quo proceditur in causa principali, illo proceditur in causis summarijs eius, ergo eod. modo in casu Barto. si causa principalis erat summaria, & executiua, quare ergo si incidenter emergat dubitatio de legitimatione personæ, non debet sufficere summaria cognitio? & tamen Barto. dicit plena, nec gloss. nostra per quam Bartol. mouetur, aliquid probat. Considera tamen, quòd Bar. in d. l. solent. in 1. colum. si inspicias, facit differentiam, an statutum loquatur in plurali, an in singulari: nam si in plurali. s. quòd in causis damnorum datorum stetur iuramento damnum passi, quia tunc statutũ dicit in plurali in causis, certè quæcunque causa incidat, vel emergat, debet iuramento decidi, sed si statutum loqueretur in singulari, & diceret, quòd in causa damnorũ, &c. tunc dicit Bart. quòd si aliqua causa incideret, non posset decidi iuramento. l. si quando. C. vnde vi. & l. fin. quod metus causa. isto modo illa decisio non faceret contra Bartol. imò pro eo: alia tamen, quæ dixi, stringunt contra Bartol. tenendo dictùm Bartol. intellige dummodo opponatur à parte, aliàs iudex non debet petere legitimationem personarum, per ea, quæ not. Bartol. in l. inter quos. §. alieno. circa finem. ff. de damno. infect. & ista not. quia valde not. sunt.

ADDITIONES.

a ¶Legitimari. Adde Ias. in rubr. C. qui admit. col. 2. PVRPV.
b ¶In causis summarijs. Adde. l. fi. in §. necessitate. C. de bon. quæ liber. Doct. in capit. fin. de iudic. libr. 6.

SVMMARIVM.

1 *Tres sunt species præscriptionum.*
2 *Correcta vna l. intelliguntur etiam correctæ aliæ. ll. tendentes ad interpretationem, & declarationem eius.*
3 *Pro relictis in vltima voluntate, vel pro hæreditate de iure communi non debet solui gabella.*
4 *Quæ requirantur ad hoc, vt competat remedium huius legis.*
5 *Iu executiuis ad hoc, vt instrumentum aliquod habeat executionem, requiritur, quòd sit nõ abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua sui parte vitiatum.*
6 *De iure communi instrumenta publica facta manu notarij publici non habent executionem paratam, sed requiritur solennis libellus, & alius processus iudiciarius, fallit tamen in multis casibus.*
7 *Instrumentum testa. habet paratam executionem, si non sit abolitum, nec cancellatum, nisi originale seu protocollum reperiatur cancellatum, seu cum aliquibus interlineationibus, seu additionibus.*
8 *Fideicommis. vniuersali non competit beneficium huius legis, sed directè instituto.*
9 *Hæredi, qui semel cecidit à posses. rer. hæred. non competit amplius petitio hæred. nec bonor. pos.*
10 *Stante statuto, quòd pos. defuncti continuetur in hæredem, non propter hoc impeditur, quin scripto hæredi competat remedium huius legis.*
11 *Si fideicom. vniuersali fuit facta restitutio rerum, ex quo semel est adeptus posses. realem, licèt caderet à posses. non tamen comepeteret amplius remedium huius legis.*
12 *Substituto pupillari, vel vulgari competit remedium huius legis.*
13 *Quando hæres petit se mitti in posses. & ostendit testamentum iudici, non habet necesse probare de morte testatoris.*
14 *Quilibet præsumitur viuere vsque ad centum annos.*
15 *Episcopo competit beneficium. l. nostræ pro pauperibus.*
16 *Quot requirantur ad hoc, vt iudex dicatur competens ad mittendum hæredem in posses. & numer. 17. & an requiratur citatio alicuius. nume. 19.*
18 *Rasura instrumenti regulariter vitiat instrumentum, fallit tamen in multis casibus.*
20 *Dicta testium redacta ad scripturam non habent executionem paratam, sicut instrumentum public. quod virtute statuti habet executionem paratam.*
21 *An. l. nostra. habeat locum in testam. quòd valet tantum de iure prætorio, & non ciuili.*
22 *Largo modo hæredis appellatione venit bonor. pos.*
23 *An venientes ab intestato possint implorare remedium huius legis.*
24 *Quando facio citari, quem simpliciter, eo ipso intelligitur eius persona habilitata.*
25 *Citatus elapso tempore sibi præiudicat, quando aduersarius habebat ius, secus si nullum ius haberet.*
26 *Si filia sit instituta hæres in testamento patris, & in eius hæredit. reperiantur feuda; licèt regulariter fœmina non succedat in feudo, tamen si filia petat se mitti in posses. omnium bonorum defuncti, agnati non possunt impedire istam missionem.*
27 *Si aliquis petat à iudice reuocari tenutam bonorum concessam alicui propter suum interesse, & alleget titulum, qualiter emit, nisi probet, ꝙ sibi fuerit tradita, solus titulus non præstat probabile interesse.*
28 *Fideic. vniuersalis, cui purè debet restitui hæreditas, si sit in posses. rerum hæred. est legitimus contradictor ad impediendum directum hæredem mitti in posses. rerum hæred. secus autem esset si non possideret.*
29 *A mero executore non appellatur.*
30 *Quando apparent duo testamenta eodem die confecta, nec apparet de prioritate, nec de posterioritate, & in vno est institutus vnus, & in alio alius, quis eorum præferetur.*
31 *In dubio iudicandum est contra fiscum.*
32 *In duabus contrarijs, vel in diuersis sententijs eiusdem iudicis, & in similibus scripturis contrarijs cui erit standum, & quid in duobus codicillis contrarijs, & duobus instrumentis. numero 33. quid in duobus rescriptis sub eadem data inuicem contrarijs 34. & quid in duobus instrumentis procur. in quorum vno Titius constituitur procurator in alio Caius, num. 35.*

36 *Licèt*

36 Licèt titulus putatiuus ſit aliàs ſufficiens ad præſcribendum, non tamen eſt ſufficiens ad excludendum petitionem hæredita. ante completam præſcriptionem.

LEX III.

a EDicto. [a] Iſta l. eſt ſing. & ſecundum Bald.
Alb. Ang. & Fulg. materia huius.l.
non eſt alibi, ideo erit aduertendum, licèt Bald. in
quatuor primis col. multa præmittat, quæ non vi-
dentur neceſſaria. Tu præmitte duo, vt hic per Bart. & diuide
iſtã l. in duas partes princ. In prima corrigit edictum diui Adr.
& alias ll. circa illud editas. In ſecunda ibi, ſancimus. ponit no-
uam deciſio. Et iſta ſecunda ſubdiuiditur in quatuor particu-
las. In prima loquitur, quando ſcriptus hæres petit ſe mitti in
poſ. & nullus contradictor apparet. In ſecunda loquitur, quan
do cõtradictor apparet. In tertia Imperator decidit, ꝙ contra
hanc miſſionem in poſ. non poteſt opponi exceptio de curſu
temporis. In quarta limitat, niſi legitima præſcriptio tranſiuiſ-
ſet. Secunda ibi, ſinautem aliquis cõtradictor. Tertia ibi, nullis
anguſtijs. Quarta ibi, niſi tantum temporis effluxerit. Edictum
diui Adr. cum ſua viceſima eſt ſublatum, & hodie ſcriptus hę-
res ex ſola inſpectione teſtamenti mittitur in poſ. rerum de-
functi, ſi non appareat legitimus. ꝯdictor, & ſi apparet, mit-
titur cauſa cognita, & anguſtiæ temporis ſunt ſublatæ. niſi res
legitimo tempore ſint præſcriptæ. h. d. ¶ In vlt. parte text. dum
dicitur, ſi. n. vel ex vna parte pręſcriptio, ſiue ex vtroque latere.
1 Præmitte, † quòd ſunt tres ſpecies [b] præſcriptionum, vt hic
b in gl. antepen. & Pet. & Bart. hic in 1. col. & eſt tex. 16. q. 3. c. pla-
cuit. el 2. in §. poteſt. & dixi poſt Bart. in l. fi. in princip. ff. de eo
2 per quem fac. erit. ¶ † Not. ex 1. parte, quòd correcta vna. l. [c] in
c telliguntur etiam correctæ aliæ leges pendentes ad interpreta
tionem, & declarationem eius, & ita not. Cyn. in l. tranſigere.
ante fi. C. de tranſac. & refert Bal. hic in 2. not. Pau. hic in 1. vide
tamen. quod dicit gloſſ. in rubr. vel in l. 1. in prin. ff. de coniun.
cum eman. lib. cuius deciſio videtur contradicere, ſed non
3 contradicit. ¶ † Secundò not. ex eodem prin. ꝙ pro relictis [d] in
d vlt. voluntate, vel pro hęreditate de iure communi nulla ſolui
debet gabella, ideo ſecundum Bald. & Pau. hic, ſtatuta, quæ
diſponunt ꝯrium, cenſentur iniqua. Adde tex. in l. 1. ĩ. de im-
po. lucra. deſc. lib. 10. & dicit Sal. hic, quòd Veronenſes hoc
obſeruauerunt, qui noluerunt pati, quòd gabella ponere-
4 tur ſuper hæreditatib. per hanc. l. ¶ † Tertiò not. in verſi. ſanci-
mus. quinque, quæ copulatiuè requiruntur ad hoc, vt compe-
tat remedium huius legis, & in hoc reſidet ſubſtantia ex men-
te Pau. licèt Cyn. hic in ſecunda quæſtio. principal. aliter dicat.
Primo requiritur ſcriptura teſtamenti, quòd intellige ſecun-
dum ea, quæ dixi in l. publicati. ſ. de teſtam. & iſtud intantum
eſt verum, quòd alibi dixit ſingul. Bartol. in l. 1. §. ſi quis in duo-
bus. ff. de bonor. poſſeſ. ſecundum tabul. quòd ad hoc, vt com-
petat beneficium huius legis, requiritur, quòd præſentetur iu-
dici originale teſtamenti, adeo, quòd non ſufficeret exemplũ,
ſeu tranſumptum illius teſtamenti, & ſequitur Paul. hic. & in
Authen. ſi quis in aliquo, vbi examinaui. ſ. de eden. ſequitur
Ange. de Aret. in §. nihil autem. inſti. de teſta. ſed intellige ſanè,
e quando tale exemplum [e] eſſet ſumptum manu alterius nota-
rij, quàm illius, qui eſt rogatus de inſtrumẽto, aliàs ſi idem no-
tarius, qui fuit rogatus, tradidiſſet etiam illud, cenſetur ęquè
originale, vt declarat Bartol. in ſi quis ex argentarijs. §. prætor.
de edend Bart. & alij in d. Authen. ſi quis in aliquo. Secundò
requiritur, quòd illud inſtrumentum originale, & auth. oſten-
datur per hęredem iudici, ex qua oſtenſione, vt dicunt Cyn. &
Pau. hic, res dicitur in notorium deduci, & per hoc infert An-
gel. in lectur. Floren. in 6. colum. quòd non valet generalis li-
centia conceſſa per iudicem alicui de faciendo capi quoſcun-
que debitores, ſed requiritur ſpecialis licentia, quæ debet con-
cedi viſo inſtrumento debiti, & idem dicit Bartol. in l. fina. per
illum text. C. de exhib. reis. & Bald. poſt Barto. in l. 1. C. de iure
domi. impetr. Secundò per hoc infert Angel. quòd inſtrumẽ-
f tum [f] dicitur productum in iudicio, quando eſt oſtenſum iu-
dici, quòd reputat quotidianum. Et per hoc, ꝙ dixi, quòd de-
bet inſtrumentum teſtamenti authenticum oſtendi iudici,
patet, ꝙ viua voce poteſt à iudice peti hæc miſſio in poſ. abſq;
libelli oblatione. quod ponit Bartol. hic in 6. colum. & ĩ. dicã
loco ſuo. Tertiò requiritur, ꝙ tale inſtrumentum teſtamenti
non ſit abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua parte vitiatũ,
intellige, quando vitium eſt viſibile, aliàs ſecus, vt ſupra. l. pro-
xima. Item, quando eſt in parte ſubſtantiali, aliàs ſecus. Item
requiritur, quòd miſſio in poſſeſ. fiat. Quartò requiritur in tex.
ibi, cum teſtificatione publicarum perſonarum, quòd fiat ſcri-
ptura publica de tali licentia. ex hoc ponderat Bart. hic in fin.
eſſe text. quòd licentia de intrando poſ. bon. defuncti non po-
teſt probari per teſtes, & ſic hoc caſu non habent parem vim
inſtrumenta, & teſtes. iuxta. l. in exercendis. C. de fid. inſtru. &
ſequitur Paul. hic in quarta colum. & Lud. in ſing. 7. Sed tu cõ-
ſidera, ꝙ alius poſſit eſſe ſenſus literæ, dum dicit cũ publica-
rum perſonarum teſtificatione. hoc eſt dicere, quòd iudex nõ
debet dare licentiam hæredi, quòd propria auctoritate ingre-
diatur, ſed debet miſſio fieri per perſonas publicas, puta nun-
cios iudicis, vel executores, ſecundum Spec. in tit. de primo,
& ſecundo dereto. in §. ſinautem venerit. ita Angel. Salic. &
Modern. hic volunt. Quintò debet fieri miſſio in poſ. bon. quę
per defunctum tenebãtur, intellige ſiue iure dominij, vel poſ-
ſeſſionis tantum, ſiue tenutæ etiam, vt hic in gloſſ. in verb. fue-
5 runt. ¶ † Quartò not. ex text. ibi, non cancellatum, neque abo-
litum. [g] quòd in executiuis ad hoc, vt inſtrumentum aliquod
habeat executionem, requiritur, quòd ſit non abolitum, nec
cancellatum, nec aliqua ſui parte vitiatum, ideo ſtante ſtatu-
to, quòd inſtrumenta publica habeant executionem paratam,
tale ſtatutum recipit interpretationem per hanc. l. ſi ſit non
abolitum, nec cancellatum, nec aliqua parte vitiatum. ita per
hunc text. Bald. in l. 1. C. vt in poſſ. legat. refert, & ſequitur Pau.
hic. & in l. noſtram. C. de teſta. & voluit Barto. in l. 1. §. fi. in fi. ff.
de his, quæ in teſta. delen. intellige tamen, quando talis cancel-
latio, vel abolitio eſſet in loco ſubſtantiali, & ſic in loco ſuſpe-
cto, aliàs ſecus, per id, quod dicit glo. hic in verbo vitiatum, &
6 in ſpecie ſic limitat Paul. hic in 3. colum. ¶ † Quintò not. ex
tex. in verſic. mittatur. ſecundum Bald. hic in 3. notab. quòd li-
h cèt de iure communi inſtrumenta publica [h] confecta manu
notarij publici non habeant executionem paratam, ſed requi-
ritur ſolennis libellus, & alius proceſſus iudiciarius, vt eſt text.
melior de iure in l. minor 25. ann. cui fideicommiſ. ff. de minor.
in princip. in verſic. ad initium alterius petitionis redegerat. ta-
men hic eſt vnus caſus ſpecialis, in quo inſtrumentum teſta-
menti habet executionem paratam de iure communi, & ita
per hunc text. dicit Bartol. hic in ſexta colum. ¶ Adde ſecun-
dum caſum in inſtrumento depoſiti, ita probat text. in l. pen.
in verbo illico, & in verb. modis omnibus. C. depoſit. & ibi Bar.
& Angel. notant, ſequitur Alexand. hic, & in l. ſi prætor. §. 1. ff.
de iudic. contrarium tenent Bal. & Sali. in d. l. pe. C. depoſi. quia
ex quo intentatur actio, debet dari libellus, iuxta regulam. l. 1.
in princip. ff. de edend. ¶ Tertius notabilis caſus eſt, & ſigna, q̃n
legatarius, vel fideicommiſ. agit contra hæredem pro legato,
vel fideicommiſ. ſibi relicto. nam de iure communi habet exe-
cutionem teſtamenti abſque libello, ita probat text. in §. illud.
cum glo. in verb decreto, & ibi not. Angel. in Authen. de hære.
& falc. & not. hunc caſum, quia quotidianus, nec alibi in ſpe-
cie inuenies. ¶ Quartus caſus eſt, quando in inſtrumento eſ-
ſet poſitum iuramentum, tale iuramentum facit, quòd inſtru-
mentum habet de iure communi executionem, ſecundum
Bartol. in l. 2. in fin. ff. de iureiur. vbi dixi, an ſit verum. ¶ Quin-
tus caſus eſt, quando quis produceret inſtrumentum, vel ſcri-
pturam, vel exceptionem in iudicio, & eſſet pœna producen-
ti talem ſcripturam, vel de iure communi, vel ſtatuto, nam eo
ipſo, quod producit in iudicio ſine alio proceſſu, debet de iure
communi fieri executio pœnæ abſque libello, vel alio proceſ-
ſu, ita probat text. not. in l. 2. in verbo protinus. C. vt lit. penden.
vbi Bald. not. in 3. not. ¶ Sextus caſus eſt, quando partes vadũt
ad notarium, & vna pars confitetur ſe debere, nam ſi notarius
promiſſori volenti, & conſentienti faciat præceptum, quòd
intra tantum tempus ſoluat, tale inſtrumentum continens ta-
le præceptum, habet de iure communi executionem, ſicut
ſententia, ſecundum Imol. & Paul. & Alexand. in l. ait prætor.
§. 1. ff. de re iud. Paul. in l. poſt rem. eod. titul. & Alexand. hic, ſed
ego allego Bald. qui in terminis tenet contrarium, & ipſi non
faciunt

ADDITIONES.

a ¶ Edicto. An poſſit appellari, Bald. in libr. 1. conſil. 141. præmiſſis verbis ſtatuti Mediol. PVRPV.

b ¶ Tres ſunt ſpecies. Adde Doct. in rub. de diuerſis, & tempo. præſcrip.

c ¶ Correcta vna. l. Adde Bartol. in l. 1. ff. de legit. tutor. Innocen. in capit. à multis. de æta. & qual.

d ¶ Pro relictis. Adde Bertac. in tract. de gabellis.

e ¶ Quando tale exemplum. Vide Docto. in capit. inter dilectos. de fid. inſtrm.

* Contra facit, quia hic requiritur ſcriptura, ſed in requirente ſcripturam non ſufficit exemplum, niſi producatur originale. Bald. in rubric. de fid. inſtrum. 21. quæſtio. & ita in terminis conſul. tenet Barto. in l. prima. §. ſi quis duobus. ff. de bon. poſ. ſecundum tabul. PVRPV.

f * Inſtrumentum. Adde Hippol. ſing. 170. incip. animaduertant.

g ¶ Non cancellatum, neq; abolitum. Adde Bartol. & Bald. in l. ſi vnus. C. de teſt. Bart. in l. in fraudem. in §. nent. ff. de teſt. milit.

h ¶ Inſtrumenta publica. Adde Cum. poſt Alexand. in l. cùm dotem. §. eo autẽ tempore. in 3. not. ff. ſolut. matr. PVRPV.

faciunt mentionem, in c. dudum. el secundo. in 7. col. de elect. vbi notabiliter loquitur, & voluit etiam Bald. in l. adoptatum. C. de adop. Plura alia notabilia colligit Bald. hic in 4. colum. &
7 Cyn. in 1. col. vide per te. ¶† Sed audi circa hanc. l. quæ tota die practicatur, nouum dubium, quòd hic communiter non tangitur: nam text. dicit, quòd instrumentum testamenti habet de iure communi executionem paratam, si non sit abolitum, nec cancellatum, nec aliqua parte vitiatum, pone, quòd notarius, qui fuit rogatus de testamento, dat formam testamenti non abolitam, nec cancellatam, nec in aliqua parte vitiatam, tamen originale, seu protocollum, vt sæpè contingit, reperitur cancellatum, & habere interlineationes, vel additiones, an illud instrumentum habebit executionem paratam? istũ casum tangit singulariter Bal. in consil. incip. in Christi nomine. punctus in quæstione Laurentij, &c. & ibi determinat, quòd non, per hanc. l. quando protocollum est in aliqua parte suspectum, & ex sola inspectione. & vltra eum facit, quia quoties reperitur, quod protocollum cõtradicit instrumento tradito, & explicato per notarium eundem, statur potius protocollo tanquam originali, quàm instrumẽto explicato per notarium eundem, secundum Bar. in l. Sempronius Proculo, per glo. ibi. ff. de legat. 2. & in l. si quis ex argentarijs. §. pen. cum cõcord. ff. de eden. Intelligo tamen istam decis. Bald. quando appareret contradictor, sed si non esset contradictor, iudex cui præsentatur testamentum non vitiatum, debet illud exequi per hanc. l. absque, quod inquirat de protocollo, vt patebit ex. j. dicendis. ¶Gloss. in verbo ex parte. diuiditur in tres, prout in effectu ponit tres quæstion. partes patent. Ex prima parte
a habes, quòd instituto [a] in re particulari, vel certa, quando alius est cohæres vniuersalis, non competit remedium executiuum huius legis, quia habetur loco legatarij non hæredis. l. quoties. supra de hæred. instit. limitant Cyn. & Bartol. hic, vt procedat, quando hæres vniuersalis adiuisset, sed si non adiuisset, interim institutus in re certa posset intentare remedium huius legis, propter spem, quia possibile est, quòd hærede vniuersali repudiante sibi totum accrescat, vt dixi in d. l. quoties, & ibi Cyn. firmat, & Bartol. licèt non clarè. & Barto. sub dubio tamen fortè in l. ex facto. magna. ff. de hæredib. instituen. & expressè tenet Bald. hic in prima quæstio. & Paul. Breuiter veritas est, quòd si cohæres vniuersalis actualiter prius repudiauit, quòd instituto tunc in re certa competit remedium huius. l. quia vniuersum sibi accrescit, sed si non repudiasset, illa sola spes de futuro, ex quo de præsenti ius non habet vniuersale, non sufficeret ad obtinendum executionem huius legis. l. non quemad. ff. de iud. ſm Ang. & Ful. hic, & Ang. Sal. & Ful. & Alex. in d. l. quoties. cum concor. ibi per eũ signatis, & Ang. & Imo. *& communiter Mod.* in d. l. ex facto, sed licèt ita se habeat *communis sen-*
b *tentia*, [b] à qua non esset recedendum, tamen ꝙ instituto in re certa non competat huius legis remedium, etiam si cohæres vniuersalis repudiasset, & totum accreuisset sibi, arguo sic, nam ad hoc, vt alicui competat remedium huius legis, requiritur, quòd sit scriptus in testamento, vt dicit tex. hic, & in l. 2. in verb. scriptus. s. eod. & ita rub. huius tit. quæ dicit, & quemad. scriptus hæres in posses. mittatur. sed ille dicitur scriptus, qui oculis corporeis sine interpretatione legitur in testo. l. 1. ff. de his, quę in test. delen. iũcta l. 1. ff. si tab. test. nul. extab. sed iste nõ reperitur scriptus in testamento vniuersaliter, sed particulariter tm̃, ergo iudex ex sola testamenti inspectione non debet eum posse mittere in pos. per istam. l. & isto arg. vtunt in simili Spec. Io. And. & Bald. in tit. de test. §. sequitur. versi. sed nunquid
c venientes ab intestato. [c] dum quærunt, an venientib. ab intestato competat remedium huius. l. & dicunt, ꝙ non, quia non sunt scripti. de quo. j. dicam. imò fortius per idem argũ tenet Angel. in §. sed si instituto. insti. de vulga. substit. quòd si quis instituat hr̃dem filium fa. vel seruum, quib. casib. ex persona filij pr̃ sit hr̃s, vel ex persona serui dñs, an pater, & dñs habeant remedium executiuũ huius. l. dicit, ꝙ non, quia non sunt scripti. facit. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pup. tñ licèt Ang. non fuerit memor, ꝯrium in hoc vlt. tenet Bal. hic, in 1. q. in 11. col. & in l. fi. §. 1. C. de bon. quæ lib. in qb. locis multum no. loquitur, & dicit, ꝙ isti hñr pro scriptis. Br̃ puto concludendum, prout concludunt Bar. & Doct. j. in 3. q. huius gl. dum quærũt, an substituto vulgari, vel pup, competat beneficium huius. l. & concludũt, ꝙ ex sola productione testamenti non haberent executionem huius. l. rõ, quia iudex ex inspectione testamenti videt, ꝙ alius est primo loco institutus, qui eos præcedit, vnde dicunt Bar. & Doct. ꝙ ad hoc, vt substituto competat beneficium huius. l. non sufficeret hæredi ostendere iudici testm̃, sed oporteret probare, qualiter scriptus hæres est exclusus, vel aliter repudiauit, ita dico in instituto in re certa, quia non sufficeret ostẽdere testamentum iudici, sed oporteret, quòd probaret vniuersalem hæredem exclusum. istam puto esse veritatem.
d An autem filio [d] quo ad legitimam tantum competat reme-
8 dium huius. l. remitto te ad Alexand. hic. ¶† Ex secunda parte
e gl. habes, ꝙ fideicommissario [e] vniuersali non competit beneficium huius. l. quia illud competit directè instituto. l. fin. j. de codi. intellige glo. verum dicere, qñ fideicommissario vniuersali non esset facta restitutio, quia ante restitutionem nullum ius habet. ¶Secundò intellige procedere, quando fideicommissario vniuersali esset realiter facta restitutio omnium rerũ, tunc etiam verum dicit gl. ꝙ sibi non competit huius. l. remedium. ratio est, quia remedium huius. l. est adipiscendę pos. sed postquam est adeptus possessionem, si cadat à tali possessione, non competit sibi amplius remedium possessorium, vt dicit glo. solennis in c. 1. in gl. 1. mag. ad fi. de confes. in 6. quam mul-
9 tum no. quia multoties erratur in practica. † sicut in simili hęredi, postquam semel est adeptus possessionem rerum hæreditariarum, si cadat à possessione, non competeret amplius petitio hæreditatis, nec bonor. pos. hære. pet. vt est gl. not. in l. fin. vbi magistraliter Bart. ff. de bon. pos. hære. pet. sed si fideicom. vniuersali esset facta restitutio verbo tantum. l. restituta, in princ. ff. ad Trebel. isto casu, licèt consequatur dominium hæred. rerum, & pos. iuris, tamen pro consequẽda corporali, & actuali pos. rerum hæredi. competit sibi remedium huius legis, ſm Cyn. Bar. & alios hic, & Bar. in consil. 91. incip. in q. vertente in curia domini Capitanei, & in cons. incip. Missus in possessionẽ. & ſm hanc distinct. intellige Bart. qui aliàs esset sibi ꝯrius in l. fi.
10 in 2. col. j. de codi. & ibi Bald. vt prædixi. † Sic in simili stante statu. vel decreto principis, ꝙ possessio defuncti continuetur in hæredem, ista non impedit, quin scripto hæredi competat remedium huius legis, quia licèt hæres, vigore statuti habeat pos. iuris, tamen pro consequenda corporali possessione potest intentare remedium huius legis, ſm Cyn. in l. si ea lege. vbi Bal. in 6. colum. s. de condi. ob causam. & Paul. & Alex. in l. si soro-
11 ri. s. de iure delibe. cum cõcor. quas ibi signaui. ¶† Aduerte tñ, dum tenui, ꝙ si fideicom. vniuersali fuisset facta restitutio re, quod ex quo semel est adeptus pos. realem, licèt caderet à possione, non competeret amplius remedium huius. l. cùm sit adipiscendæ possessionis, quod fortius voluit Cyn. hic in fin. post Antiquos, quos secundum eum referunt Fulg. & Alex. hic in fi. col, tñ in lect. mea Cy. nõ dicit, ꝙ si hæres scriptus adeptus est possessionem aliquarum rerum hęr. ꝙ pro alijs rebus, quarum possessionem non fuit adeptus, non competeret remedium huius legis, quia sic intentaret remedium adipiscendæ possessionis etiam pro his rebus, quarum possessionem habet, vel habuit. & si esset verum, esset mirabilis limitatio ad hãc l. sed nõn est verum, quòd hæres petat se confirmari in possessione pro illis rebus, quas habuit. l. prima. supra de Carb. edict. pro alijs autem petet se mitti in possessionem secundum præfatos Mod. & bene. adde etiam, quod dicit singular. Salyc. hic, quòd si hæres grauatus de restituendo hæreditatem per fideicommis. est primò adeptus possessionem rerum hæredi. quòd fideicommissario amplius non posset competere remedium huius legis, facta restitutione verbo, licèt ſm eum quilibet diceret ꝯ attenta dicta Bart. hic, & pro Sal. vr̃ facere, quia postquam hæres directus semel fuit adeptus possessionem rerum hæred. talia bona non dicuntur amplius hæreditaria sed hæredis, vt est text. melior de iure in §. 1. insti. de hæred. insti. iunctis glo. quas allegaui in l. sicut maior, & his, quæ ibi dixi. s. de repu. hæred. Breuiter Sal. verum dicit quo ad directum hęredẽ. cui, postquam est adeptus possessionem rerum hæredi. non competeret amplius remedium huius legis, sed fideicommis. sic, qui nunquam est adeptus possessionem realem, vt est gloss. in l. ita tamen. §. qui ex Trebe. in verbo actiones, ad fi. iuncto text. & ibi in terminis Bal. ff. ad Treb. Nec obst, quod dixi, ꝙ ex quo hæres semel est adeptus, non dicuntur amplius bona hæred. est verum, quando hęres est simpliciter institutus, tunc adeundo efficitur vnum patrimonium, secus quando est grauatus
12 restituere, vt in proposito. ¶† Ex tertia parte gloss. habes, qđ substituto pupillari, vel vulgari competit remedium huius legis, dicit gloss. secundum quod colligitur ex l. 1. supra eodem. quando substitutus ostenderet institutum repudiasse, vel aliàs exclusum, vel aliter esse locum substituto, secundum Bartol. *& omnes*

ADDITIONES.

a ¶Instituto. Contra probat, quia tali non datur petitio hæreditatis. Ias. in §. actionum. in 31. col. de actio.

b ¶Sentẽtia. Adde tex. in l. quisquis. infra quor. appel. non recip. PVRPV.

c ¶Nunquid venientes ab intestato. Adde Barba. in capitul. final. de succes. ab intestato.

d ¶An autem filio. Adde Petr. de Anch. in c. filius. de test.

e ¶Fideicommissario. Adde Ias. in l. precibus. colum. 14. s. de impuber. & adde Angel. consil. 25. statuts Massinoli. PVRPV.

& omnes hic,& in conſil.incip. Viſa quadam pet. Iſta concluſio procedit in ſubſtitutione vulga. vel pupil. expreſſè ſcripta in teſtamento: quid autem ſi ſubſtitutus veniret ex tacita pupil.contenta ſub expreſſa vulg. iuxta.l.iam hoc. ff.de vulga.& pupil. & l.quamuis. ſ.de impub. videretur, quòd non,ex quo remedium huius.l.competit ſcripto,vt dixi in prima parte huius gl. ſed tacita ſubſtitutio non eſt ſcripta in teſtamento,imò venit ex coniectura,iurib.alleg.tamen Bald.hic in 1. q.& in l.1. in princip.ff.de his,quæ in teſtamen.delen.determinauit ſignãter, quòd etiam venienti ex tacita ſubſtitutione competit remedium huius.l.quia ſcriptura plus ſign. quam loquitur,& qa tex.qui dicit,quòd ſcripti habent beneficium huius.l. debet intelligi,ſcripti,vel locum eorum tenentes,ſed ſunt leuia funda-
13 menta, tamen non inuenio contradicentem in hoc. ¶† Succeſſiuè iuxta hanc glo. ſubdit Bartol. vnum ſingulariſſimum, quòd quando hæres petit ſe mitti in poſſeſſionem,oſtendit teſtamentum iudici; non habet neceſſe probare de morte teſta. imò nec faceret fidem per ſolum ſuum iuramentum, quia ex quo habet inſtrumentum teſtamenti, habet præſumptionem pro ſe,quòd teſtator ſit mortuus, quia viuo teſtatore notarius non debet dare copiam teſtamenti hæredi alleg.l.2.§.fin. cum l.ſequen ff.quemad. teſtam.aper. eſt corrupta allegatio,debuit allegare. §. ſi dubitetur. Not. quia dictum eſt magni ponderis ad notata per omnes in l.ſi quidẽ.ſupra ſolut.matrim.& in d.l.
a ſecunda. §. ſi dubitetur. qualiter, & per quos modos [a] poſſit probari quem eſſe mortuum, maximè, quando nauigauit, vel ad partes remotiſſimas profectus eſt, difficile eſt probare.
14 † Ex quo quilibet præſumitur viuere [b] vſque ad centum an-
b nos.l.fi.ſupra de.ſacroſanct.Eccleſ.hic habes ſing. modum per Bar. cum quo tenet Sal.hic, idem tenet expreſsè Paul.hic in 5. colum. Sed hoc dictum reprobat Fulgoſ.& Alex.hic, eo quia. §.ſi dubitetur,nihil aut parum facit. Secundò contra Barto.facit ſecundum Alexan. quia iſta nedum non eſt ſufficiens probatio mortis,imò nec concludens præſumptio, quòd teſtator ſit mortuus per hoc, quòd hæres habeat teſtamentum, nam pone, quòd aliquis nauigaturus relinquat in domo teſtamentum,& aliam copiam teſtamenti ſecum deferat. l.vnum.ff.de teſta. item pone, pater dat filio copiam teſtamenti, vt eam in patriam portet,vt dicit.l.2.ſupra quemad. teſta. aper.item pone,teſtator fuit contentus, quòd eo viuo daretur copia teſtamenti, quod poteſt.l.omnium. vbi dixi.ſupra de teſtam. ecce, quod multis caſibus hæres habet teſtamentum, & tamen teſtator non eſt mortuus, vnde ſecundum eum requiritur ſaltẽ ſemiplena probatio mortis, quæ in ſummarijs,vel in iſtis executiuis ſufficit,vt declarat Bar.in l.fi.§.fi.C.vbi in rem actio. vel ſaltem requiritur iuramentum hæredis,iuxta.l.2.ſ.tit.j.& l.theſaurus.ff.ad exhi. Ego indiſtinctè teneo dicta Bart. & credo, ꝙ ex quo tenet cum eo Salic. & Paul.ꝙ ſeruaretur in practica in terminis Bart. ſ.in iudicio poſſeſſorio, quod eſt modici præiudicij, vt infra dicã,& ſufficit,quòd hęres habeat teſtamẽtum, ex hoc oriatur præſũptio, ꝙ teſtator ſit mortuus: ſed ſi vellet facere declarari ſe hæredem,& ſic in petitorio,deberet probare teſtatorem eſſe mortuum,& moueor,quia regula eſt,ꝙ regulariter inſtrumentum teſtamenti non debet tradi per notarium viuo teſtatore, & licèt ſint aliquæ fallentiæ, vt per Alex. tamen ſufficit habere regulam pro ſe, qui poſteà alleg. fallentiam,debet eam probare ſecundum Bart. in l. 1. in 1. col.circa fin.ff.ſi quis in ius voca.non ierit. facit.l.ſuus. quoque.in verſic. puto. ff.de hære. inſtit.& tex.in c.venerab. ver.poteſt quoque. de ſen.excom.in 6. Hinc dixit Bal.in l.ſi tutor.in fin. C.de ſeruo
c pign.dato man. quòd regulæ ſunt [c] tenaciter attendendæ, niſi appareat in contrarium diſpoſitio ſpecialis.ſufficit ergo hæredi habere regulam pro ſe, ꝙ teſtamentum non datur viuo te-
15 ſtatore.¶† Subdit Bar.ꝙ etiam Epiſcopo pro pauperib.competit huius.l.beneficium.idem tenet Bald.hic in 1.q.& in l.ſi qs ad declinandã.in 3.colum.ſ.de epiſ.& cleric. & in addi. Spec.in
d tit. de teſtam. in fin. Et idem ſecundum Bart. [d] in executore, maximè pauperum,& tenent Inno.& alij in c.cùm tibi.de teſt. Barto. & omnes in l. hæreditas ad Statium.ff.de hære.inſti.& in l.Centurio.ff.de vulgar.& pupil. dum tractat de compendioſa facta pauperib. & ibi Bartol. multas quæſtiones addit. & in q. incip. Filium adultum. Eod. modo ſi delata eſſet hæreditas filiofam.qui repudiat,quo caſu pater admittitur.l. fi. §.1. & §.ſimilique modo.j.de bonis,quæ lib. certè patri competet beneficium huius.l. ſecundum Bald. hic in 1.q.& in d.l.fin. §.1.j. de bon.quæ lib.licèt contrarium teneat Ang. in §. ſubſtituitur.inſti.de pupil.ſubſti.eo.modo in caſu.l.3.ſ.de inoffic.teſt.ſm Bal. ibi. ¶Gl.in verbo competenti.ponit duo,q̃ requirũtur ad hoc, vt iudex dicatur competens ad mittendum hæredem in poſ-
16 ſeſſionem. † Primò, ꝙ talis iudex habeat merum, & mixtum imperium,& ideo miſſio nõ poſſet fieri per delegatum, nec magiſtratum villarum.l.iubere.ff.de iuriſd.om.iud.Bar.hic mirabiliter diſtinguit, quòd aut comparet legitimus cõtradictor, quando hæres petit ſe mitti in poſ.& quia tunc intentari debet condictio ex hac.l.certè ea, quæ expediunt iure actionis, poſſũt expediri etiam per infimũ magiſtratum, & iſto caſu ordinarius poſſet delegare; aut vero non apparet contradictor, & tunc iſta miſſio in poſſeſ. expeditur officio nobili, per conſequens non poteſt expediri, niſi per habentem merum, & mixtum imperium,& tunc non poteſt delegari executio, ſed cognitio ſic,& ſic Bar. tenet glo. quando contradictor non apparet,& idem tenet Paul.hic in 5.col.& Alexan. in 8.licèt Sal. dicat,ꝙ ſiue appareat ꝯdictor, ſiue non,ſemper expediatur officio nobili.¶Ego miror,ꝙ Bart.& Mod. ſteterint in tanto errore;nam ſm iſtam doctr. ſequitur vnum abſurdum, quòd qñ nullus penitus contradictor apparet, qui ſe ponat ad impediendum hæredẽ ſcriptum, ne mittatur in poſ. ꝙ tunc requiratur maior iuriſdictio. ſ.ꝙ iudex habeat merum, & mixtum
e imperium, & delegari non poſſit, [e] ſed quando apparet contradictor, tũc quilibet ſit iudex idoneus, & poſſit delegari, hoc habeo pro abſurdo, ꝙ nemine ꝯdicente maior iudex requiratur,quàm vbi eſt ꝯdictor, nam quando nullus eſt ꝯdictor, & ſic eſt nullus in poſ.hær. rerum, tunc hæres abſque ꝙ impetret licentiam à iudice,poteſt propria aucto. apprehendere poſſeſ. l.cùm hæredes.in princip. ff. de acquir.poſſ. & ad literam Bart. met hic in 7. col. ſi ergo poteſt propria aucto. apprehendere, ergo quilibet iudex,qui aliàs eſſet incompetẽs, erit competẽs, tunc,quia quando aliquid poteſt expediri ſine iudice, quilibet eſt idoneus iudex. gl.eſt ſing in §. ſerui. in verbo in tranſitu. inſti. de liberti. quã Bal.millies allegat pro ſingulari maximè in l. conſentaneum.in 5.col.C.quõ,& qñ iudex. & ad hoc facit regula, quando aliquid de neceſſitate non requiritur, ſi interueniat illud,& inutiliter,non vitiat actum.l.1.in princip. C.de rei vxor.actio.Facit gl.in l.vinum.in gl.magna in fin. ff.ſi cert. pet. niſi dicas, & bene,ꝙ licèt Barto. loquatur, quando nullus erat ꝯdictor,non ſequitur,ergo nullus erat in poſſeſſione, quia ſtat ſimul,ꝙ quis eſſet in poſſeſſione rerum hæredi. tamen noluerit ꝯdicere,quo caſu prædicta ratio ceſſaret. Sed fortius ſtringit contra Bartol. & Modern. & Sal. inquantum dicunt, ꝙ qñ miſſio in poſſeſsionem fit non comparente contradictore, & ſic expeditur offic. iudic. nobili, quod non poteſt fieri per iudicem inferiorem,nec delegari poſſit,cùm ea,quæ officio nobili expediunt, regulariter delegari non poſſint, quia videntur mihi in hoc errare, quia verum eſt, quòd ea, quæ expediunt officio iudicis nobili, requirunt plenam cauſæ cognitionem, iſta delegari non poſſunt, ſed quæ non requirunt plenam, ſed ſummariã cognitionem, vt in propoſito quo ad miſſionem in poſſeſ. dico, quòd poſſunt delegari, & expediri per omnes,
* *ita glo. & omnes indifferenter in* l. nec quicquam. §.vbi decretum, iunctis his,quæ ibi dixi. ff.de offic.proconſul. & legat.Bartol.& Doctor. malè loquuntur, & hoc vltimum perpendit etiam Fulgoſ. hic, tamen ad hoc vltimum dicas, ſecundum ipſum Bartol.in d.l.nec quicquam.§.vbi decretum.in fin. colum. q̃d etiam in his cauſis, quæ requirunt ſummariam, & ſemiplenã cognitionem,tamen nunquam poteſt fieri delegatio, niſi quo ad cognitionem,vt dicit Bartol. ſed realis executio nunquam poteſt committi, vel delegari, verum eſt,quod idem Barto.in l.iubere. in 1.colum.in fin. ff.de iuriſd. omn.iud.aliter tenet, &
17 quia ibi dixi,non pono hic.¶† Secundum requiſitum glo. eſt, quòd bona ſint in territorio iudicis, aliàs ſolùm poteſt pronũciare,& ſcribere iudici illius loci,in quo ſita ſunt, quod vltimũ intelli-

ADDITIONES.

a ¶Per quos modos. Adde Bartol. in l.ſecunda. in §.ſi dubitetur.quemad. teſta. ape.in l.ſi quidẽ.C.ſol.mat. Doct. in c.quoniã frequenter, vt lit.non conteſt. * & in addit.ad Spec. tit.de actore. poſt nu.44. vbi quomodo probetur mors, & dic,quod probatur per teſtes deponen.de viſu cadaueris,de anno,menſe, die.Dec.cõſ.83.col.peu.nume.5. & cui incumbat onus probandi mortem alicuius, diſtingue, aut quis fundat intentionem ſuam ſuper morte, aut ſuper vita.Bar.& Doct. in d. l. ſi quidem. probatur etiam per famam, quando non eſt de recenti, & quando quis habitus eſt pro mortuo inter affines, & conſangui. qui tulerunt veſtes lugubres, & mortuus præſumitur ille, qui abfuit per 10.annos.teſte Aym. conſil. 127.colum.fi.& vide quæ ſcribit Pract. Pap. tor.poſ. actoris.verſi.fin.nun.5.vbi dixi. MASVER.

b ¶Viuere. Adde Spec. tit. de proba.in §.1. verſi.quid ſi teſtes. Card. Zabar.in clem.1.in 3.not.de reb. eccleſ. non alien.

c ¶Regulæ ſunt. Adde.l.ſeruus quoque.in verb.puto.ff.de hæred.inſti.Bald.in l.1.in colu.3.de ali.iud.mut.cauſa fact.

d ¶Secundum Bartol. Hoc non dicit Bartol. in illis locis, ſed loquitur in alijs terminis PVRPV.

e ¶Delega. non poſſit.Adde Bartol. in l.imperium.ff.de iuriſd.omn. iud. Doct. in capit.quod ſedem.de offic.ord.

intelligit Bar.comparente contradictore, aliàs cùm nec bona,
nec persona cum qua litigatur, non sit subiecta, iste iudex pro-
nunciare non posset, & cum eo transit Bald.in 7.q. Sal. Paul.&
Alexan.tamen text. in l.1. C.vbi de hæred. agitur. allegatus in
gl.vlt.dicit, ꝙ talis pronunciatio pertinet ad iudicē loci, in quo
bona sunt sita, prout etiam dicit Fulg. hic in 5. colum. Subdit
Bar.ꝙ in hac cā non requiritur libellus, & dicit, ꝙ ita obserua-
* tur, *& ꝙ omnes Doct.ita tenent.* pro quo facit, quia in executiuis
a maximè in quib.imploratur offic.iud.non requiritur libellus,[a]
secundum Bar.in l.intra vtile.in princ. ff.de mino. & est text.in
l.minor 25.annis cui fideicommis.ff.de minorib.ꝙ dic verum,
quando nullus apparet contradictor, si autem esset contradi-
ctor, & peteret libellum sibi dari, iuxta theoricam glo.in clem.
sæpè.in verbo necessariò. de verb.sign.tunc requiritur libellus,
* secundum Innocen.in c.1.de libel.obla. & Cyn. Ange.*& Mod.*
omnes hic, & Spec.in tit.de lib.concep.§.nunc dicendum. versic.
28.& plenè Bald.hic in 6.q. ponentem, quid si sunt plures con-
tradictores, an plures libelli requirantur. Pro ista opinio. facit,
quia in alijs iudicijs possessorijs etiam requiritur libellis, vt no.
determinat Bart.in l.si coloni.ↄ.de agri.& censi.lib.11. & glo.&
Doct.in l.momentariæ.C.vnde vi. Bal.in l.quisquis. C.quorum
18 appel. non recip. † An autem requiratur citatio [b] alicuius, cō-
b cludit Bart. ꝙ si nemo possideat, ex quo hæres potest propria
auctoritate apprehendere.l.cùm hæredes.in prin. ff.de acquir.
poss.non requiritur citatio alicuius: sed si aliquis possideret, vel
iustè, vel iniustè, tunc requiritur citatio. per d.l.momentariæ.
tunc & ad hoc voluit allegare Innoc. in c. proposuit. de con-
cess.præben.cum alijs, vt hic per Alex.nota tamen, ꝙ si licentia
concederetur à iudice parte non citata, eo casu quo requiritur
citatio, si aduersatius petat, quòd reuocetur à iudice, cautela
est, ꝙ petas eam confirmari, illa ratione, quia si iudex non con-
cessisset, deberet eam de nouo cōcedere. Istam practicam po-
nunt Ang.& Imo.in l.si finita.in prin.per glo.ibi in verbo, vt li-
beretur.ff.de dam.infect.Bar.in l.3.§.missum. ff.ad Carb.Angel.
de Are.in §.quadrupli.insti.de act.dixi in l.7.s̃.de Carbo. edict.
¶Glo.in verbo vitiatum. lego simul cum glo.in versic.in figu-
19 ram.pro intelligentia istarum glo. fac regulam, † ꝙ rasura in-
c strumenti, [c] vel vitium non solùm impedit executionem, vt
hac.l. imò regulariter vitiat instrumentum ipsum, vt habetur
in c.cùm olim.el secundo.de priuileg. in c.ex literis. in c.acce-
pimus. de fid. instru. Sicut etiam talis rasura vitiat rescriptum,
c.licèt.de crim.falsi. & est bona glo. in d. c.cùm olim.in verbo
subscriptiones.¶Istam reg. limita primò, vt procedat, qñ talis
rasura reperitur in parte substantiali instrumenti, secus si esset
in exordio, vel in pręfatione notarij, vt tenet gl.hic in verbo vi-
tiatum.& in d.c.ex literis.& in l.si vnus.s̃.de testa. & in l.1. § fin.
ff.de bon.pos.secundum tab. ¶Secundo not.limita, nisi scriptu-
ra instrumenti esset abrasa in loco substantiali, sed ita benè re-
scripta, ꝙ videatur manu eiusdem notarij, tunc non vitiat, ita
gloss.hic nota. quam signa in verbo prima figura. in fin.quam
Bart.not.multum, & Ang.dicit singularem, sed habes similem
in cap.cum venerabilis.in gl. fin. de relig.domib. quam debuit
allegare Bar. hic, qui in hoc habetur corruptus. ¶Tertio limi-
ta, nisi notarius in sua publicatione, & subscriptione instrumē-
ti attestetur qualiter fecit talem abrasionem in tali linea, sicut
fit, tunc nil nocet, secundum Bart.in l.1. §.fin. ff.de bon.pos.ſm
tab.& in l.si vnus vbi dixi.s̃.de test.¶Quartò limita, nisi ex pre-
cedentib.& seq.verbis instrumenti appareat, ꝙ illa verba abra-
sa conueniant, & quasi necessariò sic esse debeant, tunc abrasio
non nocet, & hoc est, quod dicit gloss. in terminis in d.c.cùm
venerabilis.in gl. fin.vnde Bart.sumpsit omnia verba, quæ po-
nit hic.¶Vltra Bar. & Doct. hic tu quintò not. limita, quando
d instrumentum [d] reperitur penes suum aduersarium, & iudex
cogit eum exhibere tale instrumentum in iudicio, quia si re-
peritur abrasum etiam in loco substantiali, tamen non vitiat
instrumentum, imò ei præstatur fides in omnibus, in quib.po-
test sumi sensus ex instrumento, quia pręsumitur, quod aduer-
sarius dolosè abraserit.ita not.Bald.in l.1.C.de fid.instr.referens
Host.& Io. And.in c. accepimus. de fid.inst.& dicit, quòd istud
etiam habet locum in rescriptis Papæ.¶Sextò no.limita, & si-
gna, quod rasura vitiet instrumentum, nisi tale instrumentum
corroboretur per viuā vocē testiū, & isto casu vnus testis suf-
ficeret.ita singulariter Bald. in l. si veritas.circa princip. C.de fi-
deicom.ego tñ teneo contra, & alleg.ipsummet Bal.contradi-
cententem in l.1. C.vt in pos. leg. vbi formaliter dicit, quòd si
instrumentum habet maculam, non potest testibus validari.
Alibi Bald.in l. fi. in 2.colum. ↄ. de fidecommis.quærit, quid si
scriptura instrumenti est vituperata, vtrum si sit confirmata
per vocem viuam vnius testis, sit exequibilis, & dicit, quòd nō,
vbi agiť de executione instrumēti, vt hac.l.secus si ꝯtenderetur
in negocio principali in iudicio petitorio, vt ibi per eum. Istud
idem vult Bart. hic in 7. col. dum ponit differentiam inter re-
medium huius.l. ex vna parte, & interdictum quorum bono-
rum, vel petitionem hæreditatis ex alia, nam dicit Bart. quòd
in hoc iudicio si instrumentū sit in aliqua parte vitiatum, non
potest appobari, nisi per eandem scripturam, sed in alijs iudi-
cijs vitium instrumenti potest adiuuari per probationes extrin-
secus sumptas. ¶Septimo limita procedere, nisi de eadem re,
siue de eo. contractu sunt confecta duo instrumenta, vt dicit
text.in l. vnum. ff.de testa. quia rasura in loco substantiali, quæ
reperitur in vno ex istis instrumentis, non vitiat aliud instru-
mentum.ita Bald.in l.falsus.in 7.colum.s̃.de fur.per l.fi.vbi bo-
nus text.ff.de his, quæ in testam.delen. ¶Octauò limita prædi-
ctam regulam, vt procedat, quando post perfectum instru-
mentum reperitur rasura facta in aliqua parte substantiali, sed
si tota charta erat prius scripta, & notarius abrasit totam illam
veterem scripturam, & in charta abrasa scripsit nouum instru-
mentum, illa abrasio non nocet secundum Bal. hic in 4.oppo.
ratio est, quia in chartis abrasis potest notarius instrumentum
scribere.l.chartæ.vbi not.Bartol.ff.de bon. pos.ſm tabul.& isto
modo habes collectam istam materiam. ¶Gl. in verbo depo-
sitionib.est notabilis, & necessaria, & approbatur, quam diuide
in quinque. In prima declarando text. remouet vnum contra-
rium. In secunda ponit dictum. In tertia format vnam quæ-
stionem. In quarta ponit aliud dictum. In quinta format aliam
quæstio. Secunda ibi, item per hoc, ꝙ dicit. Tertia ibi, quid er-
go in nuncupatiuo. Quarta ibi, & idem Al.dicit. Quinta ibi, sed
20 quid si nuncupatiuum. † Et vltimam partem multum not.
Angel.pro sing.ad statuta disponentia, ꝙ instrumenta habeāt
executionem paratam, quòd si de debito non fit instrumentū,
sed examinētur testes, & eorum dicta redigantur ad scripturā,
talia dicta testium habent executionem paratam, sicut instru-
mentum publicum. Sed istud est falsum, quia Bartol. & alij in
21 multis locis tenent contra, vt hic per Alexand. ¶† Successiuè
iuxta hanc glo. quærit Bartol. an ista. l. habeat locum in testa-
mento, quod valet tantum de iure prætorio, sed non ciuili, vt
in casu legis, posthumus. ff.de iniust. rup. & in alijs casibus, vt
per gloss. in l. fin. supra vnde legit. & concludit, quòd sic, quia
iste, qui succedit de iure prætorio tantum, & sic bon. poss.con-
tinetur appellatione hæredis.l.1.§.bonorum.ff.ad Ttrebel.per
quem text. ibi not. Bartol. quòd statuta loquentia de hærede
habent locum in bono.pos.Item, quòd ista.l. habeat locum in
bon.pos.sequitur Sal.hic, & etiam Fulg.in 7.colum.& tenet gl.
magistra in verbo legitimo. infra in tertia parte. alij non tan-
gunt. Pro ista conclusione facit, quia remedium huius legis
competit fideicom.vniuersali, qui solùm habet vtile ius, sicut
bon. pos.& non venit appellatione hæredis propriè, ita firmat
glo.s̃ in verbo ex parte.vbi dixi. multum etiam facit, quia bon.
pos.in omnibus æquiparatur hæredi de iure ciuili. l. in omnib.
ff.de bon.pos.Facit.l.hæredis appellatione.ff de verb. signifi. er-
go succedit regula, quòd quando duo casus per omnia, & in
oībus æquiparātur à lege antiqua, lex noua, quæ statuit aliqd
in vno, intelligitur idem in alio statuisse, secundum gloss. in l. si-
quis seruo alieno suaserit.supra de furtis. & in l.quod verò cō-
22 tra. ff. de legib. † maximè attento, quòd largo sumpto voca-
e bulo appellatione hæredis, [e] venit bon.pos. §.quos autem. in-
f stitu.de bon.pos.vnde licita est extensio [f] de stricta significatio-
ne vocabuli ad latam, concurrente rationis identitate glo. est
in clemen.1.in verbo eligatur.de elect.& in Auth.vt hi, qui ob-
li.se perhi.in prin.in verbo ad curationē, quā ibi Ang. ad hoc
no.& sine dubio credo istam partē verā, solus Barb in rep.rub.
supra qui admit.in 1.colum.& sex seq. tenet contra istam opi.
Bart.à qua nemo vnquam discrepauit, & licèt multa videatur
dicere, tamen in effectu omnia eius dicta reducentur ad hoc,
quia dicit, ꝙ ista lex est correctoria, vt dicit probare istum tex.
in verbo quiescente. sed in correctorijs non est licita extensio
ad casus improprios, & hoc modo conatur respondere ad
omnia

ADDITIONES.

a [a] Libellus. Adde, quòd de hoc latè disputat, & tandem pro negatiua conclu-
dit Neuiz.consil.4.de quo vide etiam quæ scribit Alexand. in l.a diuo Pio.§.
sententia.colum.4.3. limita.de re iud. MASVER.

b An autem requiratur citatio. Adde Cyn.in l.1.C.qui admit.Bart.in l.3. in §.si
causa cognita.ff.de bon.pos.Bal.in l.2.C.de his, qui ven.æta.impe.

c ¶Rasura instrumenti. Adde Specul. titul. de rescrip. præsentati. in §. dicto.
versi.item excipitur.Doct.in c. cùm inter dilectos.de fid.instru. Abb. in cap.
cùm venerabilem.de relig.domib.

d ¶Quando instrumentum. Adde Ant.de But.in c.peruenit.el 2. de test.

e ¶Appellatione hæredis. Adde Bart.in l.1. §.bonorum.ff.ad Trebellian. Doct.
in l.si filius.ff.quod cum eo.

* Et quid de statuto loquen.de hærede, an locum habeat in bonorum posses-
sore, & vide eundē Ias.in l.1 §.bonorū.in fi.ff.ad Treb. MASVER.

f Licita est extensio. Adde Io. de Imo.in l.sotalem. in 11. colum.ff.solut.matr.

omnia adducta contra. Mouetur etiam, quia iura loquentia de hærede, non habent locum in bon. poſſeſ. quod eſt *contra communem ſententiam*, de qua per Bart. & alios in d.l.1.§.bonor. cum concor. quas dedi in l.fin. §.qui admit. Sed non recedo à communi, quia iſta lex eſt ſolùm exorbitans non correctoria, vt de ſe patet.

23 ¶† An autem venientes ab inteſta. poſſint implorare remediū huius.l.Bal.hic in 3.q.tenet, quod ſic, licèt nō audeat firmare, quia nulla.l.ſit cautum. Pro eo facit illud, qđ tenet ipſe Bald.in l.3.de inoffic. teſta.vbi tenet, ꝙ filius præterit. à matre intelligitࠡ inſtitutus ex diſpoſitione illius legis, & hēt remediū huius.l.ad idē facit, qa in legib. exorbitātibus à iure cōi vbi tractatur de fauore publico, ſemper licita eſt extenſio, ſm Bart.in in l.ſi conſtante.in prin.in 9.q.1.par.prin.ff.ſol.mat. glo. & Doct.in l.illud.§.de ſacroſan.Eccleſ.per iſtam reg. quòd vbi tractatur de fauore publico, ſemper licita eſt extenſio, conſuluit Paul.de Caſtr.in conſil.24. incip.Viſo puncto. in 3.colu. ꝙ ſtatutum Brixiæ, quo cauetur, ꝙ Poteſtas poſſit committere cauſas appellationū à ſententijs diffinitiuis, quia eſt inductum fauore publico, ne ciues Brixiani habeant neceſſe ire Venetias pro impterandis commiſſionibus, extendetur etiam ad cauſas appellationū à ſentētijs interlocutorijs, & ideo ſtatutū ſolum fecit mentionē de appel.à diffinitiuis rōne maioris dubij, non tamen intelligitur excludere appellationem à ſententijs interlocutorijs, ſi ergo licita eſt extenſio vbi tractatur de fauore publico, certè, quòd defuncti habeant hæredes, reſpicit fauorem publicum, ideo tractatur de vltima volunta. quia vbi tractatur de fauore public.licita eſt extenſio, vt dicit gl. not.in l.Gallus.§.ſi eius.ff.de lib.& poſthum. Teneas tamen, quòd iſta.l.ſolùm habeat locum in hæredib. vel ſucceſſorib.ex teſtamento, ✱ ſecus in venientibus ab inteſta. ita ſe habet *communis ſententia*, quam tenet Cy.hic in 3.& 4.q.Sali.Fulg.& Alex. hic cum concor.vt per Alexan.& miror, quòd non allegauerit Bald.qui tenet contrarium eius, quod hic in c.1.in tit.de contro. inter maſcul.& fœm.de benef.in vſib.feud.

a ¶Gl.in verb.fuerunt.[a] tene eius cōcluſionem, nec obſt.l.in teſtamento milit. alleg.in gl.ad quam non reſpondet, quia clara eſt ſolut.ibi enim quo ad dominium rerum, id eſt quantum valet hæreditas defuncti, non computantur res alienæ, quas defunctus poſſidebat, ſed nos loquimur reſpectu nudæ poſſeſſionis tantum. ¶Glo. in verbo legitimo modo.format quatuor principales quæſtiones, & ita diuiditur in quatuor. ¶Aſſumo primam quæſt.gl.quæ eſt ſubtilior, & difficilior, & in qua ſecundum Bar. ſtat virtus huius.l. nam cùm tex.dicat, quòd oſtenſo inſtrumento teſtamenti iudici, debeat mitti in poſſeſſionem omnium rerum defuncti, niſi quę legitimo modo ab alijs detinentur, oportet intelligere, quando res dicantur legitimo modo poſſideri, ita quòd hęres impediatur mitti in poſſeſ.illarum rerum. Gloſſ. in effectu ponit duas opin. Prima fuit Al.Glo. quòd res intelligatur legitimo modo poſſideri in propoſito, quando poſſeſſor habet in talib.bonis ſimilem titulum, ſicut habet hæres, id eſt quia etiam ipſe oſtendit, qualiter eſt inſtitutus in iſtis bonis, ſi autem habeat alium titulum, vt quia emit, vel aliter acquiſiuit, & tunc ſi defunctus tempore mortis ſuæ poſſidebat iſta bona, hæres ſuus tanquam ſpoliatus debet mitti in poſſeſ. talium bonorum, aliàs ſecus. Secunda fuit opin. Azo. quòd quando poſſeſſor habuit titulum ante mortem defuncti, qualemcunque habeat titulum, ſiue habuit à defuncto, ſiue ab alio, & tunc iſte cenſetur legitimus contradictor, & poteſt impedire hæredem, ne conſequatur remedium huius. l. ſi autem acquiſiuit titulū poſt mortem defuncti, ſecus. Tota ergo virtus huius legis, & huius materiæ eſt ad inueſtigandum, quia hæres oſtendendo teſtamentum iudici, debet ſtatim mitti in poſſeſ. omnium rerum defuncti, niſi appareat legitimus contradictor, & text. dicit, quòd ille, qui legitimo modo poſſidet aliquas res defuncti, & in intellectu horum verb.audiuiſti duas opin. in gl. Bart.hic tradit doctrinam per tres colum.de qua Raph.& Pau.truffantur, & Fulg.eam omittit. Pau.dicit formaliter, quòd ex iſta lōgiſſima diſtin.Bartol. vix poteſt extrahi ſanus intellectus, quia Bart. vadit per tot ambages, & diuerticula, & Bartol.certè habetur corruptus ſic, vt vix poſſit intelligi, ſed emendando Bar. lecturam, vt colligi pôteſt ex præcedentibus, & ſeq.videt, ꝙ ſit bona. ¶Si quæritur, ergo ſi quis in iſta materia ſit legitimus cōtradictor, conſidera tres caſus principales. Aliquando comparet contradictor ante conceſſam licentiam à iudice ad impediendum, ne licentia concedatur, & ſic ne fiat miſſio in poſſeſſionem ex iſta.l. aliquando comparet contradictor poſt licentiam conceſſam à iudice, ante tamen quàm ſit ingreſſus poſſeſſionem. Aliquando comparet contradictor poſt licentiam conceſſam, & factam executionem, ad fin. vt faciat reuocari licentiam, & executionem. Circa primum caſum conſidera, quòd Bart.eſt corruptus, & dicit, aût quis comparet ad impediendum licentiam, & executio. & iſto modo malè ſtat Bart. quia illud de executione ponitur in ſecundo membro, ideo debet dicere, quòd aliquando comparet quis ad impediendū licentiam, non executionem, per hanc.l.quia illud de executione ponitur in ſecundo membro. Item conſidera circa hoc membrum principale, dum Barto.circa fi.dicit, quòd aut poſſeſſor probat poſſeſſionem, & titulum ſolum, aliqui non intelligentes quid vellet Bart.deprauarunt lectur.Bart.vt diceret, quòd ſi aliquis probat poſſeſſionem, & titulum non, ſed ſenſus Bartol. eſt iſte, pone, quis eſt in poſſeſſione huius domus, hæres vigore teſtamenti, quia eſt inſtitutus in omnibus bonis, præcipuè in iſta domo, petit concedi ſibi licentiam de intrando poſſeſſionem huius domus, & ſic petit de intrando poſſeſ. illius domus, tunc dicit Bartol. quòd ſi poſſeſſor probat poſſeſſionem, & titulum ſolùm, quid vult dicere titulum ſolum, id eſt probat qualiter emit iſtam domum à Titio, quare dicitur probare titulum, quia nō probat, quod Titius à quo emit, eſſet dominus illius domus, nam ſi probaret de dominio ſui authoris, tūc haberet poſſeſſionem, titulum, & dominium, & excluderet hæredem, dicit Bartol.quòd quando poſſeſſor probat ſolum titulum, quòd non eſt legitimus contradictor ad impediendum hæredem, quin obtineat licentiam, & miſſionē in poſſeſſio. illius rei, quam defunctus tempore mortis poſſidebat, caſus iſte frequēs eſt, in quo Pet. & Cy.hic in eorum diſtinct.tenent contra Bart.& fortè melius, quia etiam hæres ꝓbat poſſeſſionem defuncti, & ſolum titul.id eſt probat titulum hæreditatis, quòd eſt hæres, ſed non probat, quòd ille, cuius ſit hæres, fuerit dominus, ergo cùm ipſe ſolum titulum probet, & non dominium defuncti, certè cùm ſit paritas tituli, debet præferri exiſtens in poſſeſſione, niſi fortè dicas ſuſtinendo Bartol. quòd in iſto iudicio poſſeſſorio ſit priuilegiatus hæres in hoc, vt præferatur ex ſolo titul. & poſ.defuncti, tamen cùm nulla.l. probetur, non eſt tutum dicere, vnde conſidera, quòd Bartol. in iſto membro loquatur, quando defunctus poſſidebat vſque ad tempus eius mortis, vt patet ex ſequentibus verbis Bartol. & tunc præſumetur pro hęrede, potius quàm pro iſto, qui poſtea cępit poſſidere, ita vt præferri debeat, & ad hoc vide omnino Bald.hic in 16.colum.verſic.ſed contra hoc ponitur.nam in hoc paſſu, quē alij non tangunt, non quieſcit animus.

24 ¶† Item inquantum Barto.in ſecundo membro diſtinguit, aut quis fuit citatus aut non. Not. diligenter, quòd quando facio citari quem ſimpliciter, eo ipſo intelligitur eius perſona habilitata, ita quòd ſi eſſet filiusfamil. qui non poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris, vel ſi eſſet ſeruus, vel aliter inhabilis, cenſetur eius perſona habilitata, ideo caue ne facias quem ſimpliciter citari, iſta eſt doct. Innocen. in c.cùm inter. de excep. quam notab. tenet Bart. in l.cum mulier.in ſecunda colum.ff.ſolut.matrimo.& hic in quinta quæſtio.princi. Imol. & Modern.in l.ſi perluſorio.§.fin.ff.de appel. facit, quod dicit Bartol.in l.de pupillo.§.primo. ff.de oper.nou.nunc. cum concord.vt ibi traditur, & iſto caſu ſic ſimpliciter citatus intelligitur legitimus contradictor, & admittitur ad opponēndas exceptiones iudicij poſſeſſorij, vt not.declarat Bald.hic in ſecunda, & tertia col.& not.in 13.col. verſi.5. quæritur.& Alex.in 16. columna.& ſequen. quòd limita tamen ſingulariter, quando quis eſt ſimpliciter citatus, ſecus ſi adiecta cauſula, ſi ſua putauerit intereſſe,

b [b] ſecundum formam.l.ea quidem. C.ſi mancip. ita fuę.alie.ita ſingu. Bar.hic in quinta quæſtio. & practici procuratores obſeruant, & ſequitur Ludouic.in dict.l.de pupillo. in princip. vbi reputat eſſe ſingular.ſequitur Paul.in l.libertus aduerſus.ff.de in ius vocan.& idem tenet ipſe Bald. in l. ſecunda. in fin. ſupra de pact.

25 ¶† Not.etiam ad fin.doctr.Barto.bonam limitationem, quam tradit Bartol. ad l. ſi eo tempore. C. de remiſſio.pign.quod citatus elapſo tempore ſibi preiudicet, quando aduerſarius habebat ius, ſecus ſi nullum haberet, vt hic pulchrè per eum.

26 ¶† Not.etiam vltra Bartol. quòd ſi filia ſit inſtituta hæres in teſtō patris, & in eius hæreditate reperiantur

ADDITIONES.

a ¶Fuerunt.Et iſtam glo.tenet Alexand.conſil.24. attentis.in princip. & colu fin, verſ.ex quibus, &c. PVRPV.

b Putauerit intereſſe. Adde, quòd hæc forma obſeruatur, quando aliquis dubitat, an tertius poſſit prætendere intereſſe, vt ſententia deinde ferenda ei præiudicare poſſit, neque ille cauſari ſe non fuiſſe euocatum, gloſſ.in l. ea quidem, in gloſſ. final. C. ſi mancip. ita fuerit alien.not. Nat. conſilio 99.colum.ſecunda. in princip. & colum. penult.circa fin. vbi quòd talis citatio eſt facultatis non præcepti. declara tamen vt latius per eum ibi, cui adde, quòd citatio eorum quorum intereſt, facienda eſt tam in actibus iudicial. quàm extraiudiciaib. l.nam ita diuus.ff.de adoptio. l. in concedenda.ff.de aqua plu.arc.Nat.conſil.142.col.fi. MASVER.

a tur feuda, licèt regulariter fœmina [a] non succedat in feudo, tamen si filia petat se mitti in pos. omnium bonorum defuncti, per hanc l. decidit mirabiliter Ioan. Andr. quòd agnati respectu feudi non sunt legitimi contradictores quo ad impediendum istam missionem, per capitul. 2. si de feud. defunct. conten. sit inter dom. & agna. & sequitur simpliciter Alexand. hic in vlt. colum. Tu tamen vide ad hoc, quod tenet Paul. in consilio 56. incip. quamquam multa scripta fuerint. circa fin.
27 ¶† Not. etiam diligenter, quòd si aliquis petat à iudice renocari tenutam bonorum concessam alicui propter suum interesse, & alleget titulum, idest qualiter emit, certè nisi probet, quòd sibi fuerit tradita, solus titulus non præstat probabile interesse. Fuit elegans decisio Iacob. Butr. in l. manifestissimi. in princip. & ibi sequitur Bald. supra de fur. & per hæc est expedi-
28 ta prima quæstio gloss. ¶† In secunda quæst. gloss. vera est cõclusio gloss. quòd fideicommissarius vniuersalis, cui purè debet restitui hæreditas, si sit in possessione rerum hæred. est legitimus contradictor ad impediendum directum hæred. mitti in pos. rerum hæred. si autem fideicommis. non possideret, secus esset, ita propriè loquitur. l. filiam fratribus. allegata in glo. pro contraria. ¶ In tertia quæstio. glos. magistraliter ponit glo. quinque differentias inter remedium huius legis, quod est possessorium, & interdictum quorum bonor. quod etiam est adipiscendæ posses. & reprobat duas differentias, scilicet secundam, & vltim. Battol. hic in tertia columna ponit 6. differentiam, quam sequuntur Angel. hic in quinta columna. & Fulgos. in 12. & alij non tangunt, nam remedium huius. l. competit hæredi, dato, quòd nemo possideret res hæredi. sed interdictum quorũ bono. non competit, nisi alius possideat res hęred. nihil allegat, sed debuit moueri, quia interdictum dicitur quasi inter duos dictum. gl. est in l. prætor. in princi. ff. de oper. nou. nunc. ad hoc ergo vt competat interdictum, opus est, quòd sit controuersia inter duos, ergo est necesse alium possidere: ipsemet Bartol. in sexta colum. addit duas alias notabil. differentias. Prima est, quia in hoc remedio huius legis procceditur summariè, & sic non requiritur libellus, nec lit. contesta. prout requiritur, quando intentatur interdictum quorum bonorum, vel pet. hæred. tamen ista est parua differentia, quia etiam in remedio huius. l. quando apparet contradictor, requiritur libellus, vt dixi supra. Septima differentia est, quia quando intentatur remedium huius legis, & testamentum est in aliqua parte vitiatum, illud vitium non potest suppleri ex dictis testium, secus quando intentatur interdictum quorum bonorum, vel petitio hæredttatis, de quo dixi in glo. in verbo vitiatum.. Octauam differentiam tradunt Fulgos. & Pau. hic, quia interdictum quorum bonotum competit ei, qui est successor ex testamento, vel ab intesta. remedium huius legis non competit nisi scripto in testamento, & istas quatuor differentias vltimas glo. pone ad vltimam quæstion. glo. inter remedium huius legis, & petitionem hæreditatis. Gloss. in verbo missus. diuiditur in quatuor. In prima timore vnius contrarij dupliciter exponit text. In secunda ibi, & quod dicit pos. timore alterius contrarij aliter exponit tex. In tertia ibi, & quòd subijcit. gl. remouet aliud contrarium. In quarta ibi, sed quid si talia. glos. format quæstionem sabbatinam. ¶ Venio ad primam, & oppo. contra text. nam videtur continere text. contradictionem, dum dicit, quòd erat controuersia, quia hæres volebat mitti in posses. & alius contradicebat, & dicit postea text. siue quis missus est. propter hoc gloss. exponit missus, idest mitti desiderans. ¶ In secunda parte, quia text. dicit, quòd in iudicio ordinario ei, qui potiora iura habuerit, adiudicabitur pos. contra, imò debet adiudicari proprietas, & dominium, gloss. fatetur, & exponit text. pos. idest proprietas, nam vltra gloss. possessio pro dominio accipitur. l. interdum. ff. de verbor. significatio.
29 ¶† In 3. parte oppponitur contra text. nam remedium huius legis cùm sit possessorium, est executiuuum, sed in executiuis
b non admittitur appellatio, quia à mero executore [b] non appellatur. l. quisquis. infra quorum appella. non recip. & tamen text. dicit, quòd si quis putauerit contradicendum, & sic appella. ergo malè. glo. dicit, quòd verum est, quòd in isto remedio executiuo non admittitur appellatio, sed hic iste ꝯdictor non appellabat, sed conquerebatur dolens de tali executione, & sic vult glos. quòd licèt in executiuis non admittatur appellatio, potest tamen esse querela, differentia est, quia appellatio deuoluit causam ad superiorem, & sic proponitur coram alio: querela autem proponitur coram eod. iuxta glo. not. in cle. prima. de iure patr. & vltimum prosequere, vt per Paul. &
30 Alexand. hic. ¶† In vltima parte glo. format quæstio. sabbatinam. i. dubiam, quando apparent duo testamenta eod. die cõfecta, nec apparet de prioritate, nec de posterioritate, & in vno est institutus vnus, in alio alius, quis eorum præferatur, de quo est glo. plenior in l. prima. §. si quis in duobus, & ibi Bartol. ff. de bon. pos. secundum tabul. & gl. in l. eum, qui duobus. vbi Angel. & Imol. ff. de acquirend. hęred. & in capitul. si duobus. in gl. prima. de rescrip. in sexto. Cyn. in l. hac consultissima. §. si quis autem. supra de testam. Ang. in l. si is, qui nepotem. ff. de adop. & latè Ang. de Aret. in §. final. institut. de adopt. & latè hic Alb.
✠ *& communis conclusio* vera est, quod nemo eorum [c] erit hæres
c propter nimiam incertitudinem, saluo nisi vnus eorum possideret, alius non, vel nisi in vno testamento essent instituti venientes ab intesta. in alio extranei, nam præfertur illud, in quo sunt instituti venientes ab intestato, secundum Bartol. in d. l. prima. §. si quis in duobus. ¶ Tertio singula. limita vltra alios, nisi in vno ex istis testamentis esset aliquid relictum piæ causæ, in alio non, quia illud testamentum, in quo est aliquid relictũ piæ causæ, præsumitur vltimum, & præualet, ita sing. Lud. nec alibi legi, in rep. Auth. similiter. j. ad l. fal. in 12. speciali piæ causæ inter vltimas volun. & ita consului Brixiæ in causa hospitalis magni, & pro ista limitatione, quia non reperio aliã auctoritatem, consulendo monebar, quia in dubijs iudicandum est pro pia causa. l. sunt personæ. ff. de relig. c. fin. de re iud. c. in his. circa prin. de priuilegijs. Facit optimè, quia si reperiantur duo instr̃a eo. die facta, nec apparet, ꝙ sit prius factũ, & in vno cõtineatur, qualiter talis res fuit donata Ecclesiæ, in alio contineatur, ꝙ illa res fuit hypothecata Titio, certè fauore Eccle. in dubio præsumitur prius factum instr̃m donationis, ita sing. idem Lud. in rep. d. Auth. similiter. in d. 3. spãli piæ causæ inter ꝯctus. motus, quia simile dicitur in fisco. per text. sing. in l. 1. C. de iure fisc. lib. 10. si ergo in ꝯctib. qñ instr̃a sunt dubia, præsumitur in fauorem Ecclesiæ, ergo idem in vltimis voluntatib. ita consul-
31 ui. † De intellectu tñ l. 1. C. de iure fisci, quia est dubius, cùm in dubio sit iudicandum ꝯ̃ fiscum. l. non puto. ff. de iure fisci. vide
32 plenè Alex. in l. 1. ff. sol. matr. ¶† Quid autem in duabus ꝯ̃rijs, vel diuersis sententijs eiusdem iudicis, & de similibus scripturis ꝯ̃rijs, ponit Bar. in l. scripturæ. in fi. C. de fid. instru. Bald. in l. 1. in
33 pe. col. C. qñ prouoc. non est necesse. ¶† Quid in duob. codicillis eadem die factis, & ꝯ̃rijs, est gl. in l. cùm proponas. j. de codi. & de duob. instr̃is eadem die factis sibi ꝯ̃rijs, ponit not. Bal. in l. de reb. C. de dona. ante nup. glo. & Doct. in d. l. cùm proponas, Bald. & Imol. in l. cùm proponebatur. in fin. ff. de leg. 2. Bal. in l.
34 const. C. in §. quib. ¶† Quid in duob. rescriptis sub eadem data inuicem ꝯ̃rijs, est text. in c. si à sede. de præben. in 6. ponit Ioan.
35 And. in d. c. si duobus. ¶† Et quid in duob. instr̃is procurato. in quorum vno Titius constituitur procurator, alio Caius, ponit Bal. in l. falsus. in 14. col. s̃. de furt. ¶ Not. tñ in prædictis, & simillib. vtilem regulam, ꝙ qñ aqparent duo instr̃a eo. die facta, nec constat de prioritate, semper præsumitur, quòd illud instrumentũ præcesserit, in quo continetur ille actus, qui facit vtrunque valere, & ideo si sunt duo instrumenta, vnum testamenti filij, alind instrumentum emancipationis eiusdem filij, præsumitur, quòd instrumentum emancip. præcesserit, quia aliter non valeret testamentum, istam regulam ponunt Cy. & Bald. in l. cùm in testamento. §. hæc verba. ff. de hæredib. insti. (per illum text. & est vtilis ad infinita, de qua facit festum Alexand. in d. l. diuortio. in princip. in 4. colum. ff. solut. matrim. & in consi. 81. in 3. volu. incip. Lecto, & discusso laborioso processu. in 5. colum. facit, quod decidit Bart. in l. vt iurisiurandi. in fin. princ. per gloss. ibi. ff. de oper. liberto. ¶ Glo. fin. in verbo princip. facta est principaliter, eo quia text. in fin. dicit, nisi principa. causa sit extincta per præscrip. 10. vel 30. annor. contra, principalis causa est pet. hæred. sed petit. hæred. non præscribitur minori tempore 30. ann. l. hæreditatis. C. de pet. hære. ergo malè dicit tex. in prin. causam posse extingui præscriptione 10. ann. glo. & Doct. laborant, & principaliter dicit gl. ꝙ text. in verbo principalem cãm. põt dupliciter intelligi. Primò, ꝙ princ. causa sit pet. hære.

& tunc

ADDITIONES.

a ¶ Regulariter fœmina. Adde Spec. titul. de feud. in §. quoniam. versi. 25. Raph. Cum. consil. 137. incip. consultis, & j. scriptis. Raph. Fulgos. consilio 120. incip. nobiles fortiatè Lud. Roman. consilio. 34. incip. viso inuestituræ. tenore. Angel. consilio 242. incip. punctus talis est. Petr. de Anch. consilio 123. incip. dominus Lazarus. Cald. consilio 3. in titul. de feud. Alexand. de Imol. consilio 30. incip. omnè datum. in 3. colum. in primo volum. idem Alexand. consil. 1. ponderatis. q. 8. versi. nec prædictis obit. in 5. colum.

b ¶ Mero executore. Adde c. pastoral. in §. quia verò. de offi. deleg. c. de cætero. de re iud. & in cap. nouit. de appellat.

c ¶ Nemo eorum. Adde Barba. lib. primo. consilio 23. in vlt. dub. Fel. in in c. pasto. in prin. 5. colum. de rescrip. Soc. in l. 1. ff. solut. matr. colum. 2. idem in l. 2. C. de instit. & substit. * Et dic, ꝙ hanc sequitur, & communẽ dicit, & esse quæst. sabbatinam Clar. §. testamentum. q. vlt. vers. quæro pone, pro qua vide quæ scribit Pract. Pap. for. libel. ex testamento. versic. iniustè occupauit. Villa. inter com. opi. lib. 18. ver. testamenta. vbi ponit declarationem notabil. Suarez. lib. senten. versi. testamenta. MASVER.

& tunc obſtat contrarium , gloſſ. tamen dupliciter reſpondet,
ſed ambæ ſol.ad idem tendunt. nam dicit glo.obſcurè, ꝙ peti.
hæredi. non datur contra titul. poſſidentem.l. hæreditatis. vbi
Doctor.aſſignant rationem. C.de petit. hæredita. & tunc petit.
hæred.non præſcribitur niſi 30. annis.ita loquitur contrarium,
ſed in iſtis terminis non poteſt intelligi iſta. l. quia ſi ille poſſe-
diſſet ſine titul. non præſcripſiſſet 10. ann. quia in præſcrip.10.
anno.tria copulatiuè requiruntur titulus, poſſeſſio,& bona fi-
des,vt declarat Bartol. in l. Celſus. ff.de vſucap. oportet ergò
intelligere text.quando iſte poſſidebat cum titul.Itē in caſibus
ſpecialibus,in quib.peti. hære. datur contra titul. poſſidentem,
de quib.per glo. quæ iſta declarat in l. hæreditatem. C.in quib.
caſib.ceſ.long. temp.præſcri. & in l. 2. C.de pet. hæred. & tunc
non competit directa,ſed vtilis pet.hęred.l.etiam.§.1.ff.de pet.
hæred.in verbo vtilem,& ideo dixi, quòd prima ſolut. glo.di-
centis,quòd hic loquitur de vtili,eſt eadem cum 2. ſolū.& iſto
caſu,quando peti.hæred.excedit ſuam naturam, & datur con-
tra titul.poſſidentem,bene pręſcribitur. 10.ann.ita loquitur iſte
text.Iſta ſolut. eſt in ſe vera. & not. & ſequuntur Cyn. & Bart.
hic,tamen nimium reſtringit text.ad illos caſus ſpeciales, ideo
Bal.hic in 9.& in 11.oppo.aliter, & ſingularius ſolu. & reputat
not.nam regula,ꝙ pet.hęred.non competit contra titul.poſſi-
dentem,debet intelligi,quando talem titul. habebat tempore
vitę defuncti,ita loquitur.l.regulariter.ff.de peti.hęred.ſed ſi ti-
tul.ſit acquiſitus poſt mortem defuuncti,non obſt.quin com-
petat petit.hæredit. Certè ſolennis eſt limitatio ad dict. l.regu-
lariter.ſed eam reprobant Salicet.& diffusè Alexan.hic , vt per
eum,& per multa reprobat Angel.de Aret.in §. ſed iſtę. in fin.
inſtit. de actio. Tutior ergo videtur ſecunda ſolu. gloſſ. quòd
text.in verbo principalem cauſam,intelligatur de rei vend.ſed
iungendo ambas ſolu. text. procedit ſine ſcrupulo , nam dum
loquitur de præſcrip. 30.ann. tex. in ver. principalem cauſam,
poteſt exemplific.in petit.hęredi. ſed dum loquitur de præſcr.
10.ann.poteſt exemplificari in rei vendi.& hoc modo tex. erit
36 clarus. ¶† Vltimò dum iſta glo. reſpondet ad l.4. & ad l.fin.
ff.de vſucap.pro legato,nam multum ſignanter vult, quòd li-
cet titul. putatiuus aliàs ſit ſufficiens ad præſcribendum , ta-
men non eſt ſufficiens ad excludendum petit.hęred.ante com
pletam pręſcriptionem, & iſta erit ſecunda limitatio notabilis
ad dict.l.regulariter.vbi dicitur,quod pet.hæredita. non datur
contra titul. poſſidentem, verum eſt ſi poſſideat cum titulo
vero, ſecus ſi cum putatiuo , quia habens titulum putatiuum
poteſt conueniri,peti.hęred.vt hac gl.no.habes glo.conſociam
in l.prima.in princip.& ibi ſubtiliter ponderat,& ſequitur Bar-
tol.ff.quorum bonor.cum concordan. vt hic per Alexand.ſed
contrarium tenet gl.in l.fina.in ver.poſt.ff.de vſucap. pro lega-
to.& gloſſ.not. in l.nec vllam. §. omnibus.in verbo ſciens. ff.de
petit.hęre. vbi eſt bonus text. à contrario ſenſu , & *iſta eſt com-
munior*, vt hic per Alexan.

a Si quis aliquem teſtari prohibuerit,[a] vel coegerit. Rubr.

A D D I T I O.

a ¶Prohibuerit. Iudex poteſt concedere,ne prohibeatur impubes.Ludouic.in c.per veſtras.col.131.de don.inter virum,& vxor. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Quando quis impedit quem ne teſtetur,hæreditas ei aufertur tanquam ab indigno,& applicatur fiſco.*
2 *Prohibens aliquem teſtari tenetur in duplum illi, quem teſtator volebat inſtituere.*
3 *Quando proximior coegit metu teſtatorem,vt eum inſtitueret, tunc talis inſtitutio eſt ipſo iure nulla, nec tamen fiſcus poterit eam auferre ab inſtituto tanquam ab indigno.*
4 *Licitum eſt vxori blandis verbis prouocare virū , vt eā inſtituat , & econtra,& idem in quocunque alio,quod intellige,vt infra num. 5.*

L E X P R I M A.

a C Iuili diſceptationi.
¶Compellens [a] aliquem teſtari, punitur
b criminaliter.hoc primo.& ei,qui prohibuit,
ne aliquis teſtaretur, aufertur hæreditas, [b] vt
ab indigno.hoc 2.& blāditijs licet prouoca-
re teſtatorem.hoc dicit vſque ad fin.tutul. 1.
1 ¶† Not. ex iſta.l.ꝙ quando quis impedit quē ne teſtetur,quod
hæreditas ei aufertur tanquam ab indigno,& applicatur fiſco,
ꝙ intellige,qn̄ erat proximior,ita ꝙ ad eum ab inteſta.ſpectaſ-
ſet ſucceſſio,aliàs ſi eſſet remotior,tenetur lęſo ad duplum, vt
hic per Bart.gl.in l.1.in prin.in verbo fiſco.ff.eod.& in l.hæredi-
2 tas.in gl.mag.circa med.ꝭ.tit.1. † Sed eſt magnum dubium,in-
quantum text.in §.pen.in Auth.vt nulli iudi. allegatus in gl.di-
cit, ꝙ prohibens aliquem teſtari tenetur illi, quem volebat in-
ſtituere, & ſic læſo ad duplum, an ille text. ſolùm procedat in
adminiſtratore ciuitatis, qui prohibuit aliquem teſtari , prout
ſonat ille text. an verò intelligatur in quocunque prohibente
teſtari , vidi aliàs magnam controuerſiam in ciuitate Cremo-
næ,& ꝙ non competat pęna dupli,niſi ꝯ adminiſtratorem ci-
uitatis prohibentem teſtari,tenent Petr.Cyn.& Bal.in l.Lucius.
la 2.§.Sempronia.ff.de leg.2.& ibi Ray.& Commenſis,& Cyn.
in l.quicquid.C.arb.tute.Contrarium,ꝙ imò habeat locum in
quocunq;, tenent gl.Bar.& Imo.in d.§.Sēpronia. Ang. & Fulg.
* in iſta.l.2.& iſta eſt *vera , & communis*, licèt pro 1.facere videa-
3 tur,ꝙ in dubijs opi. mitior ſit tenenda.¶† Item diligenter cō-
ſidera, ꝙ licèt qn̄ aliquis proximior prohibuit aliquem teſtari,
auferatur ab eo hęreditas,& applicetur fiſco,vt dicit tex.in iſta
l.2.tn̄ qn̄ quis metu cogit teſtatorem , vt eum inſtitueret,certè
inſtitutio tunc eſt ipſo iure nulla,nec valet inſtitutio, ita quòd
hæreditas auferatur ab inſtituto,tanquam ab indigno, nec ve-
nit fiſcus,& ita teneo,licèt gl.& Doct.in l.fin.ꝭ.eo. teneant,ꝙ ſi-
ue teſtator ſit impeditus facere teſtamentum , ſiue coactus ſit
metu ad teſtandum,ꝙ vtroque caſu valeat teſtm̄, ſed hæredi-
tas auferatur tāquam ab indigno , quia iſta.l.2. loquitur ſolùm
de eo,q impediuit quem teſtari, & tunc verum eſt, ꝙ auferat
tanquā ab indigno,ſed de eo,qui coegit ad teſtandum,text.ni-
hil dicit, vnde placet iſta ſententia , ꝙ imò teſtm̄ reddatur nul-
lum , nam ſicut metus vitiat ipſo iure matrimonium. ca.
Abbas.ꝙ met.cau.c.cum locum. & cap.veniens.el 2.de ſpon-
ſa.ita debet ipſo iure vitiare inſtōnem.Item,quia ſi metus adhi
bitus teſtibus teſtamentarijs, qui metu ſunt coacti,vt eſſent te
ſtes,annullat ipſo iure teſtamentum.l.qui teſtō.§.fin.in fin.ff.de
teſta.multò fortius metus adhibi. teſtōri, & hoc tenet Imol.in
l.1.in 1.col. ff.de teſt.per glo. primam ibi, quam ad hoc reputat
ſing. Prædicta etiam procedunt, qn̄ ipſemet inſtitutus eſt, qui
metu coegit teſtatorem, vt eum inſtitueret : quid ſi fuit alius,
qui coegit teſtatorem, an factum alterius noceat inſtituto? gl.
hic dicit,ꝙ eſt quæſtio ſabbatina.i.argumentabilis,tn̄ determi-
nat, ꝙ nō nocet , & bene, qn̄ inſtitutus fuit ignorās,ſecus ſi eo
volente,vel ſciēte.gl.in rub.ff.eo. & oēs hic, & Cy.in rub.ꝭ.eo.
4 & eſt bonus tex.in l.non intereſt.C. quod met. cau.¶† Ex l.fin.
c not. ꝙ licitum eſt vxori blandis verbis prouocare [c] virum, vt
eam inſtituat, & ēꝯ, & idem in quocunque alio, ſed intellige
5 iſtum text.qn̄ ſolæ blāditiæ interueniunt,† ſecus ſi immiſcean-
tur minæ,vel verbera.ita ſing.Bart.in l.fi.ff.eo.ſequuntur Sali.&
Paul.hic in fin. Secundò ſingulariter limita, & hic attende, ꝙ
d blandis verbis licitum eſt inducere teſtatorem , verum eſt, [d]
niſi teſtator prius feciſſet teſtm̄, & alium inſtituiſſet hæredem,
quia tunc ſi quis blandis verbis , vel adulationib. induceret te-
ſtatorē, vt eum inſtitueret,licèt teſtm̄ valeat,tn̄ primus inſtitu-
tus reuocabit à ſecundò per actionem de dolo, vel in factum,
ita not.Ang.hic,& in l.non. n. per illum text.cum gl. ff.de inof.
teſta. & ſequitur Bart. Vero. in cautela 62. ſed in contrarium
eſt gl.quam.ibi Cy.ſequitur in l.qcquid.C.arb.tute. niſi ꝓbaret
dolus malus ſecundi , & hoc puto verius , dicit tamen Angel.
hic,& in d.l.non.n. ꝙ aliàs fuit iudicatum Peruſij, dum ipſe eſ-
ſet Vicarius Epiſcopi , & aliquis teſtator primò feciſſet teſtm̄,
in quo inſtituerat hr̄des quoſdam religioſos , ſeu conuentum,
& quidam agnati ſibi tantum perſuaſerunt dicentes , quod
erat malè factum inſtituere tales religioſos , quia talem hære-
ditatem conuertent ad malum , ita fecerunt , quod eos inſti-
tuit , fuit iudicatū, quod illi religioſi obtinerent ſucceſſionem,
per prædicta,nōt.quia vtilis eſt deciſio. ¶Glo.in iſta.l.final. for-
mat quatuor contraria contra text.quib.non reſpondet.Primū
eſt de leg.non enim.ff.de inoffic.teſta.Bart.& Sal.reſpondent,ꝙ
illæ blanditiæ verſabantur circa prohibita , dic clarius , vt ibi
apertè dicit text. quòd ibi blanditiæ tendebant in perniciem
alterius inſtituti. Secundum cōtrarium de lege 1.& 2. de don.
inter vir.& vxo. tolle, ꝙ ibi prohibitio eſt in vita, nam maritus
prohibetur prouocare in vita vxorem ad donandum ſibi, qa
mutuis

A D D I T I O N E S.

a ¶Compellens.Not.pro fiſco Cor.libr.4.conſil.210. licèt prohibens.
b ¶Aufertur hæreditas.Limitat Cor.libr.4.conſil.150.circa præſentem.in vl-
tim.dub. PVRPV.
c ¶Prouocare.Adde Iaſ.in l. cùm donationis. ſupra de tranſact. Scar.in l.1.nu
2.ꝭ.de inſtit.& ſubſti. PVRPV.
d ¶Verum eſt. Lup.in repe.rubr.de don.inter vir.& vxor. fol.49. * Et vide,quæ
ſcribit Catel.verſi.teſtatorem inducere,vbi plura ponit nota.

mutuis affectionib.ſe ſpoliarent, ſed ſit hic prouocatio in vlt. volun.cuius effectus confertur poſt mortem. Tertium cõtrarium de l.1. de ſtatuis, & imagi. ſimiliter tolle, quòd ibi blanditiæ verſabantur circa id, quod lex prohibebat. circa vltimũ contrarium.l.captatorias,dic,quòd illle text.cum glo.facit,ſed reſponde, quòd prohibitio ibi fit propter captionem, & fraudem,quæ ibi inducitur.

De his, quib. vt indig.auſe. hær.& ad Syll. Rubr.

¶Iſte titulus eſt difficilis, vt atteſtatur Bart.in l.1.J.eod.& præmitte,quod dicam in l.1.J.eod.in prin. Iaſon Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Titulus iſte in quib.caſib.locum habeat.*
2 *Quando cenſeatur quis indiguus ad hoc, vt poſſit priuari hæreditate.*
3 *Vaſſallus,qui commiſit cauſam, propter quam meretur priuari feudo, licèt non ſit ipſo iure priuatus, tamen quamprimum commiſit cauſam,efficitur indignus, & ſic malæ fidei poßeßor, & ſic à tempore commiſſæ cauſæ tenetur ad fructus.*
4 *Hæres,qui adiuit hære.teſtato.occiſi,inulta eius nece,tanquam indignus priuatur ſucceſſione,& applicatur fiſco.*
5 *Verbum vlciſci,quot modis poteſt intelligi.*
6 *Regulariter quotieſcunque aliquid aufertur alicui tanquam ab indigno,applicatur fiſco.*
7 *Hæres quamprimum potuit vindicare necem defuncti, & non fecit, incidit in pœnam.*
8 *Diſpoſitio. l. vel ſtatuti magis æquiparatur vltimis voluntatibus quã contractibus.*
9 *Quando propter negatiuam imponitur alicui pœna ſine determinatione temporis,nunquam quis incurrit pœnam, niſi præcedat monitio iudicis.*
10 *In actionibus bonæ fidei veniunt vſuræ à tempore moræ, quando competunt contra eum,qui nullum ius habet, ſecus ſi aliquod, quia tunc à tempore motæ litis.*
11 *Fiſco competit vtilis petitio hær.contra hæredem indignum.*

LEX PRIMA.

HÆredes. Diuide iſtã.l. in duas. In prima loquitur de fructib.q ſunt acceſſiones naturales. In ſecũda loquit de vſuris, quæ ſunt acceſſiones ciuiles.Secunda ibi,ex hæreditate autem.Prima ſubdiuiditur in duas. In prima ponitur deciſ.In ſecunda rñdetur tacitæ obiectioni.Secunda ibi,neq;.n.bonæ fid.poſ.Rurſus ſecunda ſubdiuiditur in tres. In prima loqtur de reb.hær.diſtractis.In ſecũda loqtur de fructib.In tertia declarat quas vſuras præſtare neceſſe ſit.Secunda ibi,ꝙ in fructib.Tertia ibi, vſuras autem. ¶Hæres, qui non vindicauit necem defuncti,tenetur reſtituere hæreditatem fiſco vnà cum fructibus integris, & etiam tenetur ad vſuras ſe- miſſes rerum diſtractarum à die motæ lit.h.d. ſecundum Bart. totus iſte titulus eſt difficilis, & pro eius introductione, & intelligentia omnium legum huius tituli præmitte ſecundum
1 Pau.in rubr.ſ.eod. † ꝙ iſte titulus habet locum in trib. caſibus, ad quos reducuntur omnes leges huius tit. Primus caſus eſt, quando hæres neglexit vindicare necem defuncti, ſiue occiſus ſit ab extraneo,prout loquitut iſta.l.1.ſiue à familia, prout loquitur.l.3. J.eod. & propter hunc caſum, quando dominus occiditur à familia, factum eſt Senatuſconſ. Syllanianum, de quo loquitur.l.minorib.J.eod.tamen pœnam huius tit. limita dupliciter. Primò vr̃ vt procedat, quando hæres ſcit occiſores,ſecus ſi ignorat,ita loquitur.l.ſi ideo,& l.cùm fratrem.J.eo. Secundo limitatur,niſi ſit preuentus ab alio in accuſando, ita loquitur.l.ſororem.J.eo.verùm,quia poteſt contingere, ꝙ hæres, quia vult prius vendicare necem defuncti, differt propter hoc adire hæreditatem,& interim moritur ea non adita,& ſic videtur ſibi præiudicari, ideo facta eſt oratio diui Marci, quæ quia perfectè non prouidebat, facta eſt.l. cùm Syllanianum.J. eod. Secundus caſus princ. in quo habet locum pœna huius tituli eſt,quando hæres inſtitutus in teſtamento vnà cum alijs, accuſat teſtamentum de falſo, ad hoc, vt alios cohæredes excludat, qui non poſſunt niſi ex teſtamento ſuccedere, vt ſolus ab inteſt.ſuccedat,nam ſi ſuccumbat in tali accuſatione, priuatur ſucceſſione tanquam indignus, & ita loquitur.l.2.J.eod.tamen ſi medio tempore tranſigeret, antequam deueniatur ad ſententiam, excuſaretur à tali pœna, ita loquitur.l.alia.J.eod. Tertius caſus eſt,quando teſtator poſtea in codicillis, vel epiſtola reputauit hæredes prius ſcriptos indignos, ita loquitur.l. hæreditas. cum gloſ. magiſtra.J.eod.vltima verò.l. huius tituli tractat,quando dominus fuit occiſus à familia propria, & aliqui ſerui potuerunt eum defendere,& neglexerunt, qua pœna puniantur,& hoc modo habes ſummam huius tit. & omnium legum in eo poſitarum.¶In text.ibi, fructus integros.intellige.i. perceptos, ſeu qui percipi potuerunt, & hoc ſiue extent ſiue non, & ſiue ex eis ſit effectus locupletior ſiue non. ¶In text.ibi, neque.n.reſpondetur tacitæ obiec. nam videtur, quòd iſte hæres ante motam litem fiſco debeat cenſeri bonæ fidei poſſ.& ſic debeat facere fructus ſuos,quia malę fidei poſſeſſor dicitur, qui inuadit rem ſine titulo, & iſte tanquam purus inuaſor tenetur ad omnes fructus; ſed cùm iſte ſit hæres mero iure, & habeat tit.certè non videtur malæ fid. poſſeſſor, cùm ipſo iure non priuetur, ergo antequam fiſcus moueat litem,propter ius, & titu. quem habet, debet cenſeri bonæ fid. poſſeſſor.Imperator tamen reſpondendo dicit,quòd imò etiã antequam moueatur lis à fiſco, ex quo ſcit teſtatorem occiſum, item ſcit, quòd ſi adeat antequam vlciſcatur, quòd redditur indignus, certè adeundo ante vltionem, facit contra of-
2 ficium pietatis,& redditur malæ fid. poſſeſſor. † Et ideo habes
hic text. ſing. quòd indignus cenſetur vſque à princ. malæ fid.
etiam ante motam litem indignitatis.vnde hic eſt text.ſing.ſe-
3 cundum Gul.& Ang. † quòd vaſſallus,qui commiſit cauſam,
propter quam meretur priuari feudo, vel clericus, qui commiſit cauſam, propter quam meretur priuari beneficio eccleſiaſtico, quòd licèt nõ ſit ipſo iure priuatus antequam feratur
a ſententia,[a] tamen quamprimum commiſit cauſam, efficitur indignus,& ſic malæ fid.poſſe.& ſic à tempore commiſſæ cauſæ tenetur ad omnes fructus reſtituendos, & dicit Pau. quòd iſta. l. eſt ad hoc valde ſing. nec alibi reperitur. l. quæ ita poſſit allegari, licèt contrarium videatur probari ex gl. not.in Auth. de inceſt. nup. in princ. in verbo imminere.in fin. de cuius veritate dic,vt per Cyn.& Bald.in Auth.inceſtas. ſ.de inceſt.nup.
4 ¶†Not.ergo ex iſta prima parte text.quòd hr̃s, qui adiuit hæ-
reditatem teſtatoris occiſi inulta eius nece,tanquam indignus
b priuatur ſucceſſione,[b] & applicatur fiſco:nam tenet prius accuare o cciſorem,& facere,quod puniatur. Adde, quòd hoc procedit etiam in filio exhæredato in teſtamento patris, quia intentata querela contra teſtamentum patris, antequam poſteà ſuccedat ab inteſta. tenetur prius vlciſci mortem defuncti, aliàs repellitur tanquam indignus. gl.eſt ſing. in verbo prohibetur.in l. ex inofficioſo. ff. ad Sena. Sylla. Limita iſtud non procedere in filio inſtituto hærede,quia ſi pater eius occidit teſtatorem, filius inſtitutus non debet accuſare patrem, nec vlciſci necem defuncti contra patrem proprium, & ſi adeat ea inulta,non redditur indignus, ita ſing.Alb. nec ab alio decidi- tur in rubr.ſ. eod. poſt.Pyl. per eum allegatum, per text. not. in d.l.ſi adulterium cum inceſt.§.liberto.ff.de adul.& idem pu to ècontra,ſi filius occidiſſet teſtatorem,pater inſtitutus ab illo teſtatore non debet filium accuſare, per rationem.d.l.liberto. in fin. Imò alibi dicunt text. not. ꝙ ſi filius commiſit homicidium, propter ꝙ mori debet, ſi pater eum deferret iudici, non poteſt iudex facere eum mori, ſed debet mutare in aliam pœnam,puta deportationis,vel exilij,ne pater videatur filium ad ſupplicium deduxiſſe,& eſt cautela euadendi filiũ à morte. l.milites agrum. §. deſertorem.l. qui cum vno.§. qui filium. ff. de re mil.ſecundum Rayn. Sal.& Pau.in l. propter inſidias.C. qui accuſa. non poſſ. vbi referunt ita practicaſſe, prout ponit Bar.Vero.in 1.caut. Secundo limita,ꝙ licèt hæres teneatur vlciſci necem defuncti anteq̃ adeat,aliàs fiſcus ſuccedit, tñ fiſcus non tenetur vlciſci.glo. eſt, quæ reputatur ſingularis in l. recuſare.§.fiſco.in verbo vindicauerint, *& ibi ſequuntur omnes*. ff. ad Trebell.¶Secundo not. ex ſecunda parte text. in verſ.ex hæreditate autem.differentiam inter fructus, & vſuras, quia hæres indignus tenetur ad fructus etiam ante litem motã, ſed ad vſuras non incipit tenerini,ſi poſt motam litem, ratio quia vſuræ ſunt

ADDITIONES.

a ¶Antequam feratur ſententia.Adde Inn.in ca.cùm noſtris. de conceſ.præb. Inn.in c.ex parte.de feud.Bald.in c.quæ in Eccleſiarum.de conſti. ¶Sententia.Declarat Bald.conſ.81.Martinus. Et dic, quo ad conclu.de vaſſallo,quòd hanc ſequitur,& communem dicit Clar. §.feudum.q.62.glo.communiter approbata in cap.1.in princip.verſ. iure feudi.quib. mod. feu.amit. Alex.conſ.124.colu.1.vbi Doct.in apoſti.plura not.& fac.Cepol. cautel.94. MASVER.

b ¶Priuatur ſucceſſione.Amplia ad clericos. Anch. in c.1.de conſt.Barb.lib.1. conſ.28.Fel.in c.irrefr agabili.§. cæterum.de of.ordi. PVRPV.

ſunt magis odioſæ,vt habetur in l.1.ſ.de cond. indeb.¶Gloſ.1.
in verbo inultam. diuiditur in duas. In prima timore contrarij
declarat tex.In ſecunda ponit dictum,per ꝙ reſpondetur taci-
5 tæ quæſtioni.Secunda ibi, & hæc accuſatio.† Nota ex prima
parte,ꝙ verbum vlciſci, poteſt intelligi dupliciter, vlciſci.ſ.de
facto,item mediante via iuris.ſ.accuſando, & in dubio cenſet
via iuris,vt hac gl.per q̈ inferūt Gul.Ang.& Mod. ꝙ ſi ille,qui
recipit iniuriam,minatus eſt ei,ꝙ vlciſceretur, & ille reperitur
mortuus,& neſciatur à quo,pp talia verba, quæ dixit,de vlci-
ſcendo, non poteſt capi ſufficiens probatio, quia dum ille di-
xit,ꝙ vlciſceretur,intelligitur.ſ.accuſando,tñ dicit Ang.ꝙ bo-
nus iudex per hæc verba eum torturæ ſubijceret, licèt Pau.di
cat, ꝙ relinquitur arbitrio iudicis inſpecta qualitate perſonarū.
Et ex hac glo. colligitur limitatio ad id, ꝙ dicit Bart.de milite
Florentino in l.ſi quis mihi bona.§. ſed quid ſi mandauit.ff.de
acq.hær.prout tetigi in l.1.ſ.de ſer.fug. vbi etiam poſui alias li-
mitationes.¶Gl.in verbo reddere.diuiditur in quatuor. In pri-
ma declarat text. In ſecunda per viam fallentiæ remouet duo
contraria.In tertia format quæſtionem In quarta ponit dictū,
per ꝙ reſpondetur tacitę quæſtioni.Secunda ibi,excipe tamē.
Tertia ibi,ſed per quantum tempus. Quarta ibi, & intra quin-
quennium. Ex prima, & ſecunda parte habes regulam cum
6 duab.fallen. ¶† Regula eſt, ꝙ quoties aliquid auferē ab aliquo
tanquam ab indigno,applicatur fiſco,iuribus alleg. in gl.& ne-
mo pōt opponere de indignitate niſi fiſcus.gl.eſt, quæ reputa-
tur ſing. in l.his conſequenter.§.1.ff.fam. erciſ. & circa hanc re-
gulam vide text.in l.1.C.de natu.lib.de cuius intellectu dicam
in l.hæreditas. ȷ̃.eod.iſta regula limitatur, vt procedat, qñ talis
indignitas procedit culpa,vel delicto eius,qui priuādus eſt,be-
ne tunc admittitur fiſcus, ſecus ſi ſine culpa, ſed propter erro-
rem teſtatoris,tunc non venit fiſcus,ſed venientes ab inteſt.ita
loquitur.l.ſi pater. alleg.in gl.¶Secundo no.limita, niſi quis ſit
priuandus pp delictum ſuum, ꝙ reſpicit certam perſonam,
nam tunc applicatur illi perſonæ non fiſco.l. pen. C.de leg. al-
leg.in glo.concordat.l.poſt legatum.§.admittere.ff.eod.& tex.
in l.2.§.fi.vbi Bart.ff.de coll.bonorum.vbi per hoc infert,ꝙ ſtā-
te ſtatuto, ꝙ exiſtentibus maſculis filiæ non ſuccedant, licèt
ſtatutum non dicat,quis ſuccedat in parte filiarum,quia tamē
ſtatutum eſt factum fauore filiorum, intelligitur, ꝙ maſculi
ſuccedant.prout tenet Bart.in l.1.§. quidam filium. ff. de bon.
poſſ.contra tab.& in l.2.§.fin.ff.ad Tert.& in l.ſeruo.la.1.§.ſi te-
ſtator.de leg.1.cum ſuis concor.¶Limita tamen iſtam vlt. fal
lentiam,ꝙ quando delictum,propter ꝙ quis eſt priuandus,re-
ſpicit certam perſonam, ꝙ applicatur illi perſonæ,verum eſt,
quando talis priuatio fit ex diſpoſitione.l.vel ſtatuti,ita loquun
tur. ſ.allegata, ſed ſi priuatio fieret ex diſpoſitione teſtatoris,
tunc non applicaretur perſonæ, ſed alijs venientib. ab inteſt.
aut alijs cohæredibus,& ibi ſi teſtator in teſtamento relinquat
vxori victum,& veſtitum in domo,& grauet ſuos hæredes, ꝙ
ſi malè tractauerint vxorem,ꝙ priuentur hæreditate,certè hæ-
redes malè tractando vxorem, licèt priuatio hæreditatis fiat
propter offenſam,quæ reſpicit vxorem, hæreditas tamen non
applicatur vxori,ſed venientib.ab inteſt.vel ſubſtituto,quia ta
lis priuatio non fit ex diſpoſitione legis, ſed teſtatoris, ita not.
Bart.in l.vxorem.§.hæres.per illum text.cum glo.ff.de leg.3.&
in l.paterfa.vbi Ang.Imo.& alij.ff.de hær.inſti. & Bald.in l.1.in
12.col.C.de his,quæ pœ.nomine. Petr.& Imo. in c.ſi hæredes.
de teſt.Alex.in conſ.30. in 2.vol.inc.oportunè conſideratis.Tu
tamen conſidera,quæ ſit ratio diuerſitatis,quando priuatio fit
7 ex diſpoſitione.l.vel ſtatuti,& quādo teſtatoris.¶†In tertia par-
te glo.habes diligenter notare,ꝙ hæres, quamprimum potuit
vindicare necem defuncti, & non vindicauit, incidit in pęnā,
ſicut dicimus in conditionibus negatiuis poſitis in vltimis vo-
lun.licèt ſecus in contractib.text.habes exemplum in l.ſi ita ſti
pulatus eſſem abs te domum.de verb oblig.& ex hoc no.Bar.
8 † ꝙ diſpoſitio. l. vel ſtatuti [a] magis æquiparatur vltimis volun.
a quàm contractibus, & ſic diſpoſitiones. l. & ſtatuti debent re-
gulari ſecundum regulas vltimarum volun.ita Barto. in l.non
ſolùm.§.morte circa fin.pen.colu.vbi Imo.& Mod. ff.de oper.
no.nun.& in l.fin.circa fin.ff.de regu.cato.& in l.in cognitione.
ff.ad Sena Sylla.Bald.in c.1.in 8.col.de conſt.& in titu.de pace
conſtat.in verbo.in criminalib. & in l. ſi poſt tres. in 9.colu.ff.ſi
quis cau.& in l.pen. in 2.colu. ȷ̃.de verb. ſign.& Bald. & Fulgo.
hic, & iſta eſt veritas,licèt Barto. dubitauerit de hoc in l. ſuus
quoque.§.ſed & ſi filio.in 2.colu circa princ.ff.de hæred. inſtit.
& in l.1.ff.de in diem addi.licèt contrarium tenuerit Bald. in l.
omnes populi. in fin. ff.de inſtit. & iure.quem reprobant Lud.
& Moder.in l 4.§.Cato ff.de verb.oblig.& in l.vnica.in 4.quæ-
ſtio.ſ.quando non peten.par.Intellige tamen iſtam æquipara-
tionem de vltimis volun.ad ſtatuta procedere, niſi quo ad ex-
tenſionem, quia in vltimis volun.fit latiſſima interpretatio. c.
cùm dilecti.de don.ſecus in ſtatutis, cùm ſint ſtricti iuris.l.quic
quid aſtringendæ.in princip.& ibi Barto ff.de verb.oblig.Con-
tra tamen concluſionem glo. videtur facere doct. Inn. in cap.
extirpandæ.de præben.quam referunt Bart.& alij hic,cum cō-
9 cor.Alex.vbi ponit regulam, quòd † quando per negatiuam
imponitur alicui pœna ſine determinatione temporis, quan-
do quis neglexit aliquid facere, nunquam quis incurrit talem
b pœnam,niſi præcedat monitio iudicis, [b] vt ſi ſtatutum dicit,
quicunque canonicus non fecerit reſidentiam in Eccleſia, ſit
excommunicatus, quomodo ergo hæres ex iſta negatiua, &
iſta negligentia vindicandi necem defuncti, incidit in pœnam
priuatæ hæreditatis abſque monitione iudicis? reſpondet Bal.
quòd ſpeciale eſt in fiſco,cui mora fit re ipſa abſque interpel-
latione,& ſequitur Ioann.de Ana. in cap.excommunicationis.
in vlt.colum.de rapto. nihil tamen allegant, ſed gloſ. expreſſa
in l.cùm quidam.§.fiſcus.in verſ.inferunt.ff.de vſur. quam ad-
hoc reputat ſing. Ludo.in l.ſi ex legati cauſa. de verbo. obliga.
ſicut Eccleſiæ,& minori fit mora re ipſa.gloſ.eſt ſing.in §.item
mixta. in verb. iudicium. inſtit. de actio. de qua non meminit
Bald.idem tenens in Auth.hoc.amplius.in 2.colum.ȷ̃.de fidei-
com.¶Gloſ.in verbo poſt motam litem. diuiditur in quatuor.
nam opponit, & dat quartam ſolutionem, & oppoſitionem
ſic forma:nam dicit text. ꝙ vſuræ non veniunt niſi à tempore
motæ lit.& ſic lit.conteſt.contra, in actione bonæ fidei veniūt
vſuræ à tempore moræ ſtatim abſque eo, ꝙ lis conteſtetur. l.
videamus.in prin.ff.de vſur. ſed fiſco competit pet. hær.l.item
veniunt.§.petitam.el.2. de pet.hær. & hic in gloſ. ſed pet.hære.
eſt actio bonæ fidei.§.actionum.inſt.de act. ergo deberent vſu
ræ venire à tempore moræ.glo.tripliciter reſpondet.Primò fa-
tendo contrarium,& quod hic ſubaudiatur maximè, iſte text.
deſtruitur.Secundo reſpondet,ꝙ hoc eſt ſpeciale, & non aſſi-
gnat rationem ſpecialitatis,ideo nil valet, tamen iſta poteſt eſ-
ſe bona, vt nunc dicam. Tertiò glo.diſtinguit,& non facit ad
10 propoſitum, † dic ergo,ꝙ regula,quæ habet, ꝙ in actionibus
bonæ fid. veniunt vſuræ à tempore moræ, verum eſt,quando
competunt contra eum, qui nullum ius habet, ſed ſi compe-
tant contra eum, qui mero iure habet ius, licèt poſſit priuari,
tunc vſuræ tantum veniunt à tempore motæ lit. ita loquitur
hic.& hoc voluit dicere glo.dum dicit, ꝙ hoc eſt ſpeciale, &
declarat Pau.in 2.& in fin.colu. Not.tamen diligenter glo.quę
11 vult,ꝙ † pet.hęr competat fiſco contra hæredem indignum, [c]
c ſed fiſcus non ſit propriè hæres.l.inter eos.§.fin.& ibi gl. ff.de fi-
deiuſ.l.quoties.ff.de noua.ideo refert Pau.hic in fin. ſe audiuiſ-
ſe Bald.dicentem, ꝙ Bart.mirabatur de iſta gl. ſed dic, ꝙ fiſco
non competit directa pet.hær.cùm non ſit propriè hæres, ſed
vtilis tantum,vt hic per Alex.& Fulg. Iaſon Papiæ.

A D D I T I O N E S.

a ¶Legis,vel ſtatuti.Adde Iaſ.in l.cùm mota.colum.6.ſ.de tranſact.& in l.ſicut certi.col.2.ſ.de mil.teſt. PVRPV.

b ¶Monitio iudicis. Adde facere,quæ idem Iaſ.ſcribit in l. ſi ita ſtipulatus. nume. 17.ff. de verbo. obliga. Alexan.in l. ſi mora. num.12.ff.ſolu.matr.& dic, quò d quotieſcunque ob ceſſationem,vel non factum,debet quis incidere in pęnam, nunquam pœna committitur niſi monitione, vel interpellatione præmiſſa,communem dicit Dec.conſ.37.colu.5.in fin.not.Villal.inter com. opin.lib.11.verſ.monitio. MASVER.

c ¶Indignum.Corn.libr.4.conſil.258.col.4.Dec.conſ.235. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Accuſans teſtamentum de falſo, ſi ſuccumbit, priuatur hæreditate, ſecus ſi diceret non iure factum, vt infra num.2.*

2 *Ex perſona hæredis non poſſunt reuocari lites per tranſactionem ſopitæ.*

3 *Factum tutoris nocet pupillo.*

4 *Filius accuſando teſtamentum patris de falſo, ſi ſuccumbat, perdit etiam legitimam, ſecus quando adit hæred. ſine inuentario.*

5 *Patronus laicus habet tempus quatuor menſium ad præſentandum, antequam Epiſcopus ſe poſſit intromittere, ſi autem ſit eccleſiaſticus, habet ſex menſes.*

6 *Tutor poteſt criminaliter accuſare nomine pupilli.*

7 *Quando tutor aliquid facit cum conſilio matris, & agnatorum pupilli, præſumitur abeſſe dolus, & culpa totoris, & nu.9.*

8 *Iudex, qui tulit iniquam ſententiam etiam per imperitiam, tenetur parti in ſyndicatu ad intereſſe, niſi tulerit de conſilio peritorum, quia tunc excuſatur.*

10 *Quando Poteſtas aſſumpſit aſſeſ. ex ordinatione Reip. non tenetur in ſyndicatu ex malo conſilio, vel imperitia aſſeſſo. ſui, ſecus tamen ſi accepit ex ſua voluntate.*

LEX

LEX II.

Polla. Factum defuncti nō retractatur ex persona hæredis minoris, & si tutor in accusatione falsi testamenti succumbat, facit pupillum perdere hæreditatem, quæ applicatur fisco, & illo casu tutor tenetur pupillo, & de calumnia punitur. h. d. Et ad declarationem huius. l. vide. l. alia. j. eod. vbi traditur regula, ꝙ si hæres accuset testamentum de falso, vt excludat alios, & ipse solus ab intest. succedat, si succumbat in tali accusatione, tāquam indig. priuatur successione, nisi medio tempore transignat ante latam sententiam, & de ista transactione loquitur
1 prima pars, & ꝙ † accusans testamentum de falso si succumbat priuetur hæreditate, extendit text. hic etiam in pupillo, cuius nomine tutor accusat de falso, nam si tutor accusat, facit pupillo perdere hæreditatem, & loquitur secunda pars text. & pone casum secundum glo. hic primam, & clarius Pau. & licet glo. 1. præsupponat, ꝙ testator instituit quatuor. s. Pollam, filiam eius, & fratrem Pollæ pupillum, & duos extraneos, tamen de duob. extraneis in text. nihil, ideo pone casum solum in extraneo. In text. ibi, *liberam habuit administrandi patrimonij sui potestatem, est* perinde, acsi diceret, ꝙ quilibet in re propria est moderator, & arbiter. l. in re mandata. C. mand. quia iustum est vnicuique sua committere. l. nemo exterus. s̄. de iudæis, & hoc procedit etiā si quis abutitur reb. l. sed & si. lege. §. consuluit. in vers. *cum re sua se abuti putant.* ff. de pet. hær. ergo vult dicere Imperator, ꝙ ista Polla potuit liberè transigere, & valuit transactio facta cum cohærede, & licèt pupillus sit persona priuilegiata, tamen in parte, in qua est hæres Pollæ, non potest venire contra transactionem ab ea factam, quia nec ipsa Polla si viueret posset venire, vnde ex persona hæredis etiam priuilegiati non debet mutari cōditio transactionis, & hoc vult text.
2 in verbo nec idcirco. ¶† Not. ex prima parte, ꝙ ex persona hæredis non possunt reuocari lites per transactionem sopitæ. cō-
3 cordat. l. ea, quæ à patre. C. de test. mil. ¶† Secundò not. ex text. illud, ad ꝙ allegatur, ꝙ factum tutoris nocet pupillo, & sic cul pa, vel delictum in administrando, illud multipliciter limitatur vltra Ang. & Pau. hic, vt per Bart. & alios in l. 1. §. si procura tor. ff. si quis ius dicen. non obtem. vbi ponitur de intellectu. l. meminerint. C. vnde vi. & est glo. not. in l. si dolo. ff. si quis omi.
4 cau. test. & in l. neque interdicto. ff. de re iudi. ¶† Tertio not. ex text ibi, quam adimi pupillo. hic esse text. valde not. secundū Gul. & Mod. hic, ꝙ filius accusando testamentum patris de fal. si succumbat, perdit etiam legitimam suam, secus est, quando adit hæreditatem sine inuentario, vt dixi post glo. in l. fin. s̄. de iure delib. ratio diuersi. est, quia accusando delinquit faciendo, sed grauius est delictum, ꝙ committitur faciendo, quàm ꝙ committitur omittendo inuentarium, iuxta glo. in l. si mora. ff. sol. matri. Alia not. per te collige. ¶Glo. in verbo, illi hæres. diuiditur in quatuor. In prima declarat text. assignando rationem dubitandi, & decidendi. In secunda ibi, & est hic arg. con-
5 tra Abbatem colligitur ex text. arg. ad decisio. quæstionis, † nā
a scias, ꝙ patronus laicus [a] habet tempus quatuor mensium ad præsentandum, antequam Episcopus se possit intromittere, si autem ius patronatus sit personæ ecclesiasticæ, habet sex menses. c. 1. de iure patr. in 6. vbi text. de vtroque dicit, ergo glo. not. ex hoc text. ꝙ si Abb. succedat in iure patr. laico, ꝙ non vtitur iure suo, & sic tempore sex mensium, & licèt cum gl. inaduertenter transeant Cyn. Bal. & Ang. hic, tamen in contrarium est text. in d. c. 1. per quem Iac. Butr. & Mod. reprobant hanc gl. & bene. In tertia, quæ est ibi, & est simile. glo. alleg. quatuor text. concordantes. In quarta ibi, sed arg. contra. oppo. & non sol. sed responde, ꝙ iste text. loquitur in iure iam quæsito, & firmato in præteritum, ꝙ non mutatur ex persona hęredis minoris, ibi loquitur in præscriptione inchoata, sed non perfecta, sed perficienda in futurum. ¶Glo. in vers. pupilli nomine. diuiditur in quatuor. In prima opp. contra text. In secunda sol. vno modo. In tertia illam sol. reprobat. In quarta sol. alio modo, & illam tenet. Secunda ibi, solu. hic ciuiliter. Tertia ibi, hæc non placet. Quarta ibi, dic ergo. Responde melius secundum Bart.
* *& communiter*, † ꝙ tutor criminaliter agendo potest accusare
6 nomine pupilli, ita loquitur iste text. nam hic nisi tutor accusasset nomine pup. non fecisset eum perdere hæreditatem, sed qn̄ inscribit se ad pœnam talionis, talem inscriptionem debet facere tutorio nomine, non pupilli, ita loquitur contrarium. ¶Glo. in verbo pupillo. diuiditur in quinq;. In prima declarat text. In secunda ibi, sed ibi legata. ponit vnum dictum. In tertia ibi, sed certè imò videtur. multum fortiter opp. ꝯ text. & videtur quatuor sol. ponere, tn̄ non sunt nisi duæ, vt declarat Bart. & non potest rnderi ad hoc ꝯrium, nisi cum diuinatione, inter alias sol. not. multum illam, quæ est ibi, vel tertio potest es-
7 se. ex quo habes quatuor valde signare. ¶† Primò ex ea not. secundum Bal. & Sal. hic, ꝙ quando tutor aliquid facit cū cons. matris, & agnatorum pupilli, præsumitur abesse dolus, & culpa tutoris, ꝙ est not. secundum Bal. hic. & in c. 1. in princ. in 2.
8 col. de his, qui feu. dare poss. ¶† Secūdo habes ex gl. notare s̄m Saly. hic in fin. ꝙ iudex, qui tulit iniquam sententiam, etiam si per imperitiam, tn̄ tenetur parti in syndi. ad interesse. l. fin. cum sim. ff. de varijs, & extraord. cog. insti. de oblig. quę ex quasi delicto. in prin. tn̄ ex hac gl. habes, ꝙ si iudex tulit sententiā de consilio peritorum, excusatur, & sic consilia habita à Doctorib. excusant iudicem, de quo vide tamen Bart. in l. in bonorum. in fi. ff. de bon. poss. Bal. & Sal. in l. iuris ignorantiam. s̄. qui admi. vbi
9 dixi. ¶† Tertio per hāc gl. dicit Pau. hic colligi singularem cautelam ad excusationem tutorum, nam quando tutor vult aliquid facere, & est dubium, an possit nocere pupillo, dēt illud facere de consilio matris, & agnatorum pupilli, & hoc modo excusat tutor à dolo, & culpa, & dicit Pau. ꝙ ad hoc ista gl. est sing. & not. licèt Fulg. in hoc teneat contrarium, cùm tutor etiam de leui culpa teneatur. Tamen pro præcedenti cautela facit, ꝙ dicimus, ꝙ interuentus agnatorum in contractib. minorum, vel mulierum facit cessare omnem præsumptionem doli, vel metus, vt notant Bart. & alij in l. transactione. per illū
10 text. vbi dixi. s̄. de trans. ¶† Quartò ista glo. facit secundū Bald. in rub. C. de pęna iudicis, qui malè iud. in vers. quæro nunquid
b Potestas. & Sal. in l. fin. eo. tit. ꝙ licet Potestas [b] teneatur in syndicatu ex malo consilio, vel imperitia assessoris sui. glo. & Bar. in l. 2. ff. ꝙ quisque iur. illud limitatur per hanc gl. vt sit verum, quando Potestas assumpsit assessorem sua voluntate, secus si ex ordinatione Reip. tunc excusatur per hanc glo. ¶In quarta parte, quæ est ibi, item not. glo. per viam not. respondet. q. Tene primam opin. ꝙ pupillus non perdat nisi partem, quam habet hæreditario iure patris, non aliam, in qua sorori successit, per tex. clarum in l. qui Titij testamentum. ff. eo. & ad iura, quæ gl. alleg. in oppositum, responde, ꝙ loquuntur in hæreditate delata filio, vel seruo, in qua est perinde, acsi pater, vel domi-
11 nus essent instituti, & illam bene perdunt. ¶† In quinta ibi, itē not. gl. per viam notabilis remouet contrarium, ex qua parte habes, ꝙ licèt hæres accusando testamentum de falso, si succumbat, perdat hæreditatem, tamen si dicat testamentum nō iure factum, licèt succumbat, non perdit, ratio diuersi. est secundum Alb. & Fulg. hic, quia primo casu impugnat iudicium, & volun. testa. secūdo verò casu solùm denegat solennitatem iuris interuenisse.

ADDITIONES.

a ¶Patronus laicus. Adde Abb. in c. ex literis. in 2. col. de iure patr. Abb. in cap. eam te. in vlt. col. eod. tit.

b ¶Licèt Potestas. Adde glos. in c. hoc quippe. 3. q. 6 quam sequitur Io. de Imo. in l. 3. in §. in eum. ff. damno. infect. & ad materiam vide Ang. in l. 1. C. de his, qui lat. occu. Bald. in l. mancipia. C. de ser. fug.

LEX III.

Si ea quæstio. Si ante habitā quæstionem de seruis sup mor te testatoris occisi ab eius familia, tabulæ testamenti apertę sint, hęreditas adita aufertur à fisco, nisi sit pupil. h. d. & hoc procedit etiam si testator clàm fuisset occisus à sua familia, si autem clàm fuisset occisus ab extraneo, ista mors clandestina excusaret hæredem adeuntem inulta nece, ita declarat gl. magistra in l. cùm fratrem. j. eod. & sicut pup. in fin. huius. l. excusatur ab hac pęna, idē est in adulto minore 25.
* ann. secundum Alb. & Bald. *& communiter* Mod. hic, per l. minorib. j. eod. licèt illa. l. videatur in alio casu loqui secundū Fulg. hic, & ꝙ idem sit in adulto, firmat etiam Pau. in d. l. minorib. in fin. not. Idem etiam in rustico, & muliere. l. 3. § si quis ignorans. in vers. imperitiam, vel rusticitatem. ff. ad Sena. Syll. secundum Alex. in l. 1. in fi. s̄. eod. licèt in hoc vltimo contrariū dicat Pau. hic, & malè. ¶Gl. in vers. haberetur. intelligit, quòd quæstio seruorum debet haberi in domo, non in iudicio, est corrupta, & debet dicere contra, quia tortura seruorum non potest fieri in domo priuata, nec per eum, qui nondum est hæres, vt hic per Bar. & alios.

SVMMARIVM.

1 *Eo ipso, quòd testator dicit hæredem non mereri hæreditatem suam, redditur indignus, absque eo, quòd testator exprimat in specie causam indignitatis.*
2 *Libertates possunt in codicillis relinqui.*
3 *Institutio hæredis non reuocatur per inimicitias superuenientes inter testa. & hære. secus tamen est in legatis.*
4 *Testis propter graues inimicitias repellitur à testimonio.*
5 *Quando hæreditas aufertur ab hærede instituto, cui applicetur.*
6 *Presbyter vtrum possit instituere nepotem siue legitimum siue non ex filio spurio, dum tamen eum in filium adoptet.*

7 *Auus an poſſit inſtituere nepotem legitimum ex filio baſtardo, & nume.9.*
8 *Habens filium hæreticum,vel iudæum non poteſt eum inſtituere,& tamen ſi habeat ex eo nepotem chriſtianum, poterit nepotem inſtituere.*
9 *Quando relinquitur aliquid filio ſpurio, ex quo non eſt penitus incapax,non admittitur fiſcus.*
10 *Quando hæres non poteſt capere propter delictum ſuum, admittitur fiſcus.*
11 *Quando deficit teſtamentum,hæreditas cui debet applicari.*

LEX IIII.

a HÆreditas. Hæreditas a non pōt in codicil.directò adimi. hoc primo, ſed bene in eis poſſunt hæredes indigni appel-
b lari,& reputari, ita ꝙ hæreditas b ab eis per fiſcum
tanquā ab indi.aufertur. hoc ſecundo, & libertates in codic.re
lictæ poſſunt à fiſco peti hoc tertio,& vlt.& ſic iſta.l.hābet tres
partes,vt ex ſummario patet.Figura caſum,vt per Bald.hic,&
inquantum tex. in ſecunda parte.dicit, eius portio non iure ad
alium tranſlata, vult dicere text. ꝙ cùm teſtator in teſtamento duos hęredes inſtituiſſet,deinde in codi. proteſtatus fuiſſet,
qualiter vnus eorum eſt indignus,in parte huius indigni eſt orta controuerſia inter hæredem, & fiſcum, nam cohæres dicebat,ꝙ portio illius indigni debeat in eum transferri per ius accreſcen. imò ipſo iure, quia ius accreſcen. competit ipſo iure
etiam inuito.l.1.ſ.quando non pet.part.l.teſtamento.ſ.de impub.tex.tamen hic determinat contrarium, ꝙ fiſcus aufert partem illius indigni, & ꝙ ad cohæredem non potuit transferri,
quia ad hoc,vt habeat locum ius accreſcen.requiritur, ꝙ portio ipſo iure deficiat.glo.eſt in l.ſi duo patroni.in princ. ff.de iureiur.ſed hic portio cohæredis non deficit ipſo iure,quia cùm
ſit inſtitutus in teſtamento,& ſic in voluntate fortiori,non potuit ipſo iure adimi in codi. & ſic in voluntate minus forti. ſolùm ergo ope excep.excluditur, ergo ad cohæredem non poteſt transferri, mero ergo iure adibit, & fiſcus ab eo aufert
tanquam ab indigno, quia ad hoc, vt fiſcus poſſit auferre,requiritur, ꝙ inſtitutio ipſo iure valeat. l. ſi ſequens. ff. ad Senat.
Sylla.l.ex facto.§.Iul.ff.de vulg.& pupil.iſtud eſt, ꝙ vult dicere
1 text.in verbo,portio non iure ad alium tranſlata. ¶† Not.diligenter ex hoc text. ꝙ eo ipſo, ꝙ teſtator dicit hæredem non
mereri hæreditatem ſuam,redditur hæres indig. abſque eo, ꝙ
teſtator in ſpecie exprimat cauſam indignitatis, ꝙ eſt not. ſecundum Bald.Sal.& Alex.hic.Si autem teſtator condito teſtamento diceret in codi.ꝙ non vult hæredem habere aliquid de
bonis ſuis,talia verba non nocent hæredi,text.eſt not.in l.milit.
codi.§ veteranus.ff.de teſta.mil.firmat Pau.hic.¶Secundo no.
in fi.ꝙ libertates poſſunt in codic.relinqui, & fiſcus auferēs hæreditatem ab hærede indigno tenetur eas præſtare,& hoc procedit non ſolùm in legato libertatis, ſed in omnibus legatis,vt
ī.l.proxima,& l.cùm quidam.ff.eod.& l.dicitur.ff.de iure fiſci.
¶Gl.magna in verbo peti poterunt, format tres oppo.contra
text.ꝙ imo hæreditas non applicetur fiſco, ſed remaneat eidē
inſtituto non obſtantibus verbis teſtatoris,vel vadat ad venientes ab inteſt. Poſtea magiſtraliter tradit trimembrē diſtinctionem,iſte eſt effectus gl.quam diuide in ſex partes princ. In prima declarat text.& plana eſt.In ſecunda ibi,item ad id,ꝙ dicit.
opp.contra tex & ponit duas ſol.In tertia ibi,item contra vt.ff.
ſi tab.teſta. nul.extab. opponit etiam contra, tex. & dupliciter
ſol.In quarta ibi,item contra. ſ.de teſt.oppo.& ſe remittit. In
quinta ibi, & vt plene ſcias. magiſtraliter ponit trimembrem
diſtin.in iſta materia.In 6.quæ eſt in fi.gl.ibi, & facit ad hanc legem.alleg.5.concor.ad text.Redeo ad primam, quæ eſt clara,
& capio ſecundam,& reiectis ſol.gl.quas Bart. & Doct. reprobant, reſpondeo,ꝙ text.in d.l.ex parte.in gl.alleg.non obſt.cō-
2 tra iſtum text.nam ſcitis, † ꝙ per ſolas inimicitias etiam capitales,quæ poſt factum teſtm̄ interuenerunt inter teſtatorem &
hęredem,non reuocatur inſtitutio nec ipſo iure,nec in effectu,
c ſed bene reuocantur legata c ope excep. vtrunq; dicit ibi text.
& ratio diuerſit.perſuaſiua pōt reddi, quia legatum nō poteſt
afferre niſi vtilitatem, ideo pp inimicitias facilius reuocatur q̄
inſtitutio, quæ etiam pōt damnum afferre.l.ſi hr̄ditatē.in prin.
ff.mand.fin Ang.hic.ibi ergo per ſolas inimicitias capitales nō
reuocatur inſtitutio,quia teſtator, qui volebat per aliud teſtm̄
reuocare,non perficit, ſed in l.noſtra perfecit ſecundam volū.
3 ſ.codi.¶†Not.tamē,ꝙ licet leg.per ſolas inimi.reuocentur.d.l.
ex parte.in fi.tamen illę inimicitiæ debent probari per 5. auth.
7.teſtes, ꝙ videtur mirabile,quaſi duo teſtes non ſufficiant, ita
ſing Barto. poſt Dyn. in l.hæredes.§.ſi quid poſt.,ff.de teſt. licèt
contrarium teneat Bald.hic,alij non tangunt. ¶Secundo limita illam conclu.quam feci, ꝙ legata propter ſolas inimicit.reuocantur in effectu, vt ſit vera,quando inimicitiæ proceſſerint
facto,& culpa legatarij,puta,qa occidit filium teſtatoris legatarius,ſecus autem ècontra, ſi inimicitiæ proceſſiſſent culpa teſtatoris,tunc nullo modo reuocantur legata.ita ſing.ſolus Bar.
nec alibi legi,in l.cùm tab.§.quoniam.per illum text.ff.eod.nec
inuenio, ꝙ aliquis mentionem de eo faciat approbando, vel
reprobando. Ego tn̄ puto, ꝙ iſtud dictum ſit falſum,& in contrarium pondero text.expreſſum in l.4.ff.de adi.leg.& in verbo
pœnituit teſtatorem prioris offenſæ.vbi legatum fuit reuocatum,quia teſtator offenderat legatarium,& ſic immicitia pro
ceſſit culpa teſtatoris,dicit ibi tex.ꝙ ſi teſtatorem pœniteat offenſæ,reconualidatur legatum. Ad idē ꝯ Bart. facit text.in d.l.
ex parte hæres inſti.hic alleg. in gloſ. in verbo teſtator grauiſſimis inimicitijs perſecutus, & licet iſta verba neceſſariò non inferant,ꝙ teſtator fuerit,qui dederit cauſam inimicitijs, tamē
pondero,ꝙ Barto.ibi in fin. ſi inſpiciatur,dum facit differentiā
inter inſtitutionem,& legatum,& primò caſu diſtinguit cuius
culpa proceſſerit,in legatis ergo vult,ꝙ quo ad reuocationem
legatorum non ſit differentia. Tamen in hoc ſecundo non ita
me fundo ſicut in præcedenti fundamento.Tertiò contra Bar.
moueor per gl.not.in l.athletæ.§.dat remiſſionem.in verbo facta.ff.de excu.tut. vbi dicit glo.non referre,cuius culpa inimicitiæ proceſſerint,quam glo.ibi Bald. not.& dicit non alibi re-
4 periri.†Quartò,quia teſtis propter graues,& capitales inimic. d
d repellitur à teſtimonio. l. 5. in princ. vbi glo. & Bart. ff. de teſt.
cum ſim. hoc procedit,nedum ſi inimicitiæ proceſſerunt culpa teſtatoris, ſed etiam illius, contra quem teſtis producitur.
ita not.do.Ant.in.c.veniens.el.2. de teſt.quem refert, & ſequitur Alex.in conſ.99.incip.In cauſa inquiſi.formatæ contra Iac.
in 1.vol.per hoc tenui,& teneo contra deciſi.illam Bart.conſidera,quia ſi caſus contingeret,eſſet caſus pro amico.¶Sum in
tertia part.gl.ibi.Item contra.in qua gloſ.probat, ꝙ licet hæres
inſti. non habeat voluntatem defuncti, tn̄ non debet admitti
fiſcus,ſed venientes ab inteſt. & reſpondet ineptè, vt per Bart.
& alios.veritas eſt,ꝙ ibi eſt caſus valde diuerſus, ibi.n.teſtator
deuenit ad actum facti.ſ.ad cancella.per q̄ teſtm̄ in totum tollitur,& res deducitur ad cauſam inteſtati, ideo tunc veniūnt
ab inteſt.veniunt, non autem fiſcus. hic autem teſtator ſolùm
deuenit ad actum verbi, & talia verba, per quæ inſtitutio non
tollitur ipſo iure.¶In quarta parte gl.ibi, item contra.ſ.de teſt.
gl.format tertium contrarium, ꝙ eſt diuerſum à duob præce.
in quo hr̄ditas non vadit ad fiſcū, nec ad venien. ab inteſt. ſed
remanet ad inſtitutum in primo teſtō. & glo.ſe remittit ad ibi
dicta,ſed ibi nil dicit.Sed vera ſol. eſt, ꝙ ibi teſtator non reputauit inſtitutos in primo indignos,vt hic. ¶In quinta parte gl.
ponit trimembrem diſtinctionē,vt concordet iura,quæ in iſta
materia diuerſimodè loquuntur,adeo, ꝙ dixit glo.in l.4.§.fin.
in verbo nuda. ff. de adi. leg. ꝙ leges in iſta materia ſunt adeo
contrariæ, ꝙ vix poſſunt concordari, & gloſ. noſtra melior de
5 iure facit tres caſus princ. † ſi quæritur, quando hæreditas aufertur ab hærede inſtituto,cui applicetur, primus caſus eſt, qn̄
hæres inſtitutus non poteſt capere propter delictum teſtatoris,& gl.dicit, quòd non ſtatim admittitur fiſcus,niſi poſt alios
agnatos.Tu in hoc primo caſu plenius diſtingue faciendo tres
caſus,vt hic per Bart.& inter cæteros not. quòd ſi teſtator inſtituat penitus incapacem,vt quia inſtituat filium ſpurium, iſto
caſu non admittitur fiſcus, ſed alij venientes ab inteſt. vt hic
per Barto.& in l.fin.ff.eod.cum multis concor. vt per Alexan.
inter quas vide not. Bald. in l.ſi quis presb. ſ.de Epiſ.& cler.vbi
tradit, ꝙ ſi ſacerdos habeat filium,quem inſtituat hæredem,
ſine dubio eſt penitus incapax, an ſuccedat Princeps ſecula-
6 ris,an Eccleſia.¶† Not.tamen,ꝙ ſi presbyter habeat filium ſpurium,cui ſine dub. nihil poteſt relinquere, ſi habeat nepotem
ex eo ſiue legitimum ſiue non, poteſt cum effectu relinquere
hæreditatem illi nepoti, adoptando nepotem in filium ſi ſit
legitimus,vel eum arrogando,nam adoptione, vel arrogafacta,poteſt eum inſtituere,ita ſing. Angel.in l.& qui vxores.ff.de
adopt. ꝙ valde quotidianum eſt, & illud exclamat Alex. licèt
de

ADDITIONES.

a ¶Hæreditas.Adde, quòd nuda voluntate libertas non adimitur.Barto. conſ. 36.teſtator in teſtamento. PVRPV.
b ¶Hæreditas. Adde Doct.in l.Lucius.ff.de iure fiſc. Bald.in l.codicilli.in.§.matre.ff.de leg.1.Bald.in l.fin.ff.ſi quis aliq.teſt prohib.
c ¶Legata.Adde, quæ idem Iaſ.ſcribit in l.filiam tuam.nu. 2.ſ.de inoffi.teſta.& dic, quòd inimicitiæ capitales, vel grauiſſimæ ſuperuenientes inter teſtatorem, & legatarium,tollunt legatum, vel fideicommiſſum. l.4. §. vlt. ff.de adimen. leg. etiam ſi poſt inimicitiam teſtator, qui legauerat,codicillando non ademerit.Amplia hanc concl.& declara, vt per Catel.verſ.inimicitiæ. vbi totam materiam examinat. MASVER.
d ¶Et capitales inimicitias.Adde Bald.in Auth.ſi dicatur.in 3.colu. C.de teſta. in.c.cùm P.manconella.de accuſa.

de eo dubitet in l.Gal.§.quid si is.in fin.colu.ff.de liber. & post-
7 hum.† Hinc posset dubitari,pone, ꝙ auus habeat filium spu-
rium, ille proculdubio est penitus incapax, nec illi posset ali-
quid relinquere.Auth.licet.C.de natu.lib.Auth. ex complexu.
C.de incest.nup.pone, quod ex illo filio spurio habeat nepotē
legitimum,& naturalem,an nepoti legitimo, & naturali pos-
sit auus aliquid relinquere,videtur,quod sic per simile: nam si
quis habeat filium deportatum, est penitus incapax de iure
ciui. secundum ius commune, nec eum posset instituere.§l.
1.s̃.de hær. insti. tamen nepotem ex eo potest instituere. l. 1.§.
8 pen.ff.de bon.poss.contra tab.†Similiter habens filium iudæū,
vel hæreticum non potest eum instituere, & tamen si habeat
nepotem ex eo christianum, potest instituere, text.est in l.co-
gnouimus.s̃.de hæret. ita in proposito, defectus patris non de-
bet nocere nepoti,in quo non est talis defectus, maxime, quia
cessat ratio,quare pater prohibetur instituere filium spurium,
quia sibi imputatur, quòd talem sobolem procreauerit, quæ
ratio cessat in auo respectu nepotis, ideo videmus à cessante
ratione,ꝙ naturalis, vel spurius, qui non potest succedere pa-
tri ab intest. nec ex testamento potest succede fratri. l.si is, qui
ex bonis.vbi Bart.ff.de vulg.& pupil.glo.in §.fin. in Auth.quib.
mod.nat.effi.sui.breuiter omissis multis pro,& contra, veritas,
* *& communis sententia est*, ꝙ si auus habeat legitimam sobolem,
sicut prohibetur aliquid relinquere filio spurio, ita nil penitus
potest relinquere nepoti,quamuis legitimo, & naturali.l.fin.&
ibi expressius gl. & Antiqui ad hoc notant.C. de nat.libr.Bald.
in l.Gallus.§.quidam rectè.in antepen.col. & expressius Pau.in
§.quid si is.ff.de libe.& posth.& not. Alex.in cons.74.in 3.vol.
9 inc. Circa primum dubiū.vbi plenè videas. ¶† Redeundo ad
conclusionem Bart. ꝙ quando relinquitur aliquid filio spurio,
ꝙ ex quo est penitus incapax,nō admittitur fiscus, aliàs secus,
huic distinctioni non obst. text. in l.1.s̃.de ince.nup. & in l.1.s̃.
de nat.lib.quia licèt Bartol.respondeat, ꝙ illi text.loquuntur in
casib.specialib.sed non assignat rationem specialitatis, ideo re-
spondet melius,quòd ibi transire ad secundas nup.non est pro
priè delictum,vt respondet Bald.in l.3.vbi Imo.ff.de test.Ang.
10 hic,& in l.Papin. §. meminisse. ff. de inof. test. ¶† Secundum
princ.membrum gl.est,quando.hæres non potest capere pro-
pter delictum suum,& in hoc glo.se bene expedit, quòd tunc
admittitur fiscus,intellige verum,quando hæres non est omni
no incapax, sed est indignus culpa sua, & illa culpa non respi-
cit offensam certæ personę, nam si respiceret certam personā,
illa admitteretur,vt dixi, & limitaui in l.1.s̃.eod. si autem hæ-
res esset omnino incapax,admitterentur venientes ab intest. vt
in casu.l.1.*secundum communem opin.*s̃.de hær.insti. est tamen da-
re casum, in quo hæres priuatur hæreditate culpa sua, & ta-
men non admittitur fiscus, sed alium casum habes, & exem-
plum in Auth. hoc amplius, & in corpore vnde sumitur.j̃. de
11 fideicom. ¶† Tertium membrum glo. est, quando deficit te-
stamentum,in quo glo.multum confusè procedit. Sed consi-
dera,quòd in hoc glo. facit quatuor casus. Aliquando. n.testa-
mentum redditur nullum propter errorem testatoris,qui cre-
debat eum quem instituit, suum esse filium cùm non esset,
tunc testamentum redditur nullum, & succedunt veniētes ab
intest. vt in glo. Adde idem esse, quando testamentum reddi-
tur nullum natiuitate posthumi, vel quia testator se in arroga-
tionem dedit.§.non tamen.insti.quib.mod.test.infir.Secundus
casus est,quando testamentum redditur nullum, quia testator
non seruauit iuris solennitatem, & idem est, ꝙ in præceden.
Tertius casus est, quando testator post conditum testamentū
deuenit ad actum verbi,& tūc aut dixit hæredes esse indignos,
& procedit.l.nostra, si autem non dixit indignos, sed fecit se-
cundam voluntatem solennem, reuocatur prima, & in ea
instituti excluduntur, secus si secunda non fuit solennis, nisi
cū lapsu decennij,vt est text.sing.in l.sancimus.s̃.de test. Quar-
tus casus glo.est,quando testamentum redditur nullum, quia
testator deuenit ad actum facti, vt quia incidit testamentum,
vel cancellauit,& in hoc dic,vt in l.nostram. vbi dixi.s̃.de test.
quando autem testamentum esset nullum mixta considera-
tione hæredis,& testato licèt glo.omittat hunc casum, est tex.
in l.Claudius,& in l.mulierem.ff.eod.

LEX V.

NOn oportet. Qui expensas funeris non fecit,vt iussit testa-
tor, non per hoc priuatur hęreditate vt indignus.
h.d. & ad hoc vide text.solennem in l.fi. §.si.quem
ibi Barto. dicit esse valde sing. ff.de aur. & arg. lega. & intellige
istum tex.nisi testator expressè posuit pœnam priuationis, eo
casu quo hæres non fecit talem impensam.l. fin.in fin. C.de fi-
* deicom.ſm 1.sol.positam hic in glo.quam *communiter Doct. ap-
probant*. Item amplia istam legem procedere,siue talis volun-
tas defuncti fuerit minus legitima, quo casu indubitatum est,
siue etiam fuerit solennis,& legitima, vt ostendit glo.in prima
parte,& bene. ¶Gl.in verbo fuisset.diuiditur in tres. In prima
extendit text.In secunda ponit dictum, per ꝙ respondetur ta-
citæ obiectioni.In tertia opponit,& tripliciter soluit. Secunda
ibi,& in hoc casu tamen.Tertia ibi,item contra huic. Iason
Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Mandans,& mandatarius possunt in eodem libello accusari.*
2 *Qui tenetur accusare malefactorem,non excusatur accusando principalem,sed debet accusare omnes participes, & mandatores, quod facit ad statutum puniens Syndicos,vel Antianos villarum non denuntiantes malefactores.nu.3.*
4 *Appellatio interposita per vnum ex condemnatis non suspendit quo ad alios,nisi omnium eadem esset causa defensionis.*
5 *Appellans à diffinitiua non tenetur in appellatione inserere causam, quare appellat.*
6 *Tempus minoris ætatis attenditur tempore quo actus celebratur, & non quo maior superuenerit, ideo mater minor, quæ intra annum non petijt tuto.filijs, vtrum excusetur si intra annum efficiatur maior. num:7.*

LEX VI.

MInoribus. Minoribus non nocet crimen inultæ necis, nec ꝙ appellatio
nem non sunt prosequuti, quam maior bene pro-
sequi tenet.h.d.¶Not.ibi,licèt is, qui mandasse ce-
1 dere dicitur,&c.hic esse text.not.ad tria.† Primo, ꝙ in eodem
a libello [a] possunt mandans,& mandatarius accusari,ita probat
iste text.iunctis præcedentib.ibi,accusationem pertulisse,& sic
text.loquitur in sing.& sic vult,ꝙ sub vna accusatione mandās
homicidium,& mādatarius fuerant accusati.facit.l.1.C.si reus,
vel accu.& l.nihil.ff.de adul.in quo dic, vt plenè per Barto.in l.
hos accu.§.lege.ff.de accu.& in l.1. §.accusationē ff.ad Turpil.
2 cum concor.¶†Secundò ex eisdem verbis not. ꝙ qui tenetur
accusare malefactorem, non excusatur accusando principa-
lem,sed debet accusare etiam omnes participes, & mandato-
res,aliàs punitur,ac si nullum accusasset, ita probat iste tex.vbi
minor propter ætatem excusatur, qui, vt vindicaret necē de-
functi,fecerat puniri reos principales, sed non mandatores, si
ergo non fuisset minor, non fuisset excusatus, ideo facit iste
3 text.ſm Bal.Sal. & Mod. † ad syndicos villarum, qui ex forma
statuti tenentur malefactores denuntiare sub pęna: nam si de-
nuntiarent principales,& non participes, & mandatores,inci-
derent in pœnam statuti, & si plures commisissent delictum,
& omnes denuntiarent vno excepto, inciderent in totalē pœ-
nam,acsi neminem denuntiassent, prout etiā determinat Bart.
in l.cùm si exhibuissent.§.fi.in fin.ff.de publi.& in l.fin.in 2.col.
4 ff.ad l.cor.de sica.¶† Tertio habes notare ex eisdem verbis ſm
Bal.& Saly.hic, ꝙ appellatio interposita per vnum ex condem
natis,non suspendit quo ad alios, & ita etiam not.Bal.istam.l.
in rub.C.si vnus ex plurib. intellige, nisi omnium eadem esset
causa defensionis. per l.1.& 2. C. si vnus ex plu. secundū Mod.
hic.alia notabilia collige per te.¶Gl.in vers.respondere.diuidi-
tur. in tres. In prima supplet ad tex.& clara est. In secūda col-
ligit ex text.notabile,ꝙ reprobat.In tertia format notab.q.Se-
cunda ibi,& not.hic, ꝙ qui appellat. Tertia ibi, sed quid si eo
5 tempore.¶†Ex secunda parte habes,ꝙ qui appellat [b] à senten
b tia diffinitiua,non tenetur in appellatione inserere causam,qua
c re appellat, sed quando appellat ab interlocutoria,[c] sic, ratio
diuersitatis est,qa potest quis appellare à diffinitiua,licèt sit iu-
stissima, & iudex in sententia non grauauerit in aliquo condē-
natum,qa licet sñia sit iusta, tamen appellatio interponitur,vt
id, ꝙ est omissum in cā principali,probetur in causa appellatio
nis.l.per hanc.C.de temp.appel. ergo patet, ꝙ in appellatione
à diffinitiua non debet inseri causa, sed quando appellatur ab
interloc. quia de iure ciu. non licet appellare nisi in certis casi-
bus,ideo tunc debet inseri causa,vt declarat Bar.in l.fi.in 1.col.
ff.de appel.recipien.Can.in cle.appellanti.vbi text.princ.de ap-
pel. tamen glos. ineptè notat ex tex. nostro, dum dicit *causam
appellationis reddenti*, quia text.non vult dicere illud, quod not.
glos. sed hic illa dictio causam appellationis, intelligitur pro
instan-

ADDITIONES.

a ¶In eo.libello.Adde Bart.in l.1.in §.incidit.ff.ad Turpi.Bar.in l.athletas.ff.ad l.Corn.de fal.
b ¶Qui appellat.Adde.c.1.de appel.lib.6. & per Bart.& Sal.in l.cos.la.1.in §.si autem.de appel.
c ¶Ab interlocuto. Adde Spec. in tit.de appel. in §.quib.vers. sed nunquid ad hoc.Io.And.in c.peruenit.el.2.de appel. Ant.de Butr. in c.tua nobis. eod.tit. Fed.de Senis in cons.199 inc.casus talis est,lata fuit sententia.

inſtantia appellationis. Et ideo omitto quædam notabilia di-
cta Bart. circa appellationem ab interlocutoria, qualiter cau-
ſa debeat inſeri, ad quæ dicta ſecundum Pau. ſemper habetur
recurſus, & habes glo. not. in c. fin. in verſ. inanes. de elect. in 6.
6 cum concor. vt hic per Alex. ¶† Ex tertia parte glo. not. diligen
ter, conſiderari tempus minoris ætatis, ꝙ erat tempore, quo
actus fieri debuit, nec attendi, ꝙ maior ætas superuenerit, pro-
ut etiam tenet glo. in l. 1. C. in quib. cau. in integ. reſt. ſequuntur
* *communiter Doct.* hic, reprobata opin. Petr. & Cyn. † Et facit ad
quæſtionem quotidianam, & in qua conſului de matre, quæ
ſi non vult acceptare tutelam filij, tenetur petere tutorem in-
tra annum filio pupillo, aliàs priuatur ſucceſſione filij, niſi ma
ter ſit minor. iuxta l. ſciant. ſ. de legi. hære. & l. 2. §. confeſtim. ff.
ad Tert. quod eod. modo mater excuſetur, quæ erat minor, li-
* cet ſit effecta maior anteq̃ totus annus trãſiret, *iſta eſt communior*
a *conclu.* [a] per hanc glo. quicquid teneat Pau. hic, tenet Bald. di-
cens ſe ita conſuluiſſe, in Auth. ſi captiui. ſ. de Epiſ. & cler. & in
l. præcibus. in 5. colu. & duab. ſeq. ſ. de impub. & in l. 2. vbi Saly.
C. ſi aduer. delictum. cum concor. vt per Ale. hic. & dicit Fulg.
hic, ꝙ ita conſuluit, & ꝙ eſt frequens caſus. ita etiam conſuluit
Lud. in conſ. 379. inc. Viſa thematis narratione, &c.

ADDITIO.

a ¶Communior conclu. Pro qua vide, quæ ſcribit Gabriel. com. opi. lib. 6. con-
clu. 1. num. 49. Ro. ſing. 224. vbi conſuluit pro matre. plura not. Alexan. in l.
ſciendum. §. poſſeſſor, qui eſt. §. pen. nu. 2. ff. qui ſatiſd. cogan. Rob. Marc. in re-
pe. l. is poteſt. nu. 215. & alijs ſeq. de acq. hær. Por. libr. 5. conclu. 4. D. Oſaſc.
Deciſ. 58. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, qui mortem defuncti non eſt vltus, excuſatur, ſi occiſores non re
periuntur.*
2 *Syndicus, qui ex forma ſtatuti tenetur denuntiare malefactores, excu
ſatur, ſi non reperiantur, tamen ſi poſtea ſciuit, tenetur denuntiare,
ſed ſi ſciuerit tempore quo eius officium eſt finitum, an teneatur de-
nuntiare ipſe, vel an eius ſucceſſor.*
3 *Si maleficium ſit commiſſum vltima die, qua expirat officium ſyndici,
qui ex forma ſtatuti tenetur denuntiare maleficia, an tunc tenebitur
denuntiare.*
4 *Si quis emit reditus iuris fiſcalis pro primo anno, & alius pro ſecun-
do, & circa finem primi anni ſit commiſſum maleficium, ſed condem
natio fuit facta ſecundo anno, ad quem ſpectabit talis condemnatio.*

LEX VII.

SI ideo. Si occiſores non reperiantur, excu-
ſantur hæredes ab inluta nece defun
cti. Et accuſans teſtamentum de falſo ita demum
perdit ſucceſſionem, ſi vſque ad ſententiam perſe-
uerauit, & ſuccubuit in accuſatione, ſecus ſi ante deſtitit, quia
vt ſummant Cyn & Bart. humanũ eſt peccare, &c. & ſi defun-
ctus occiſus fuit clam, poteſt hæreditas adiri, ſed debet poſtea
1 vindicare. h. d. vſque ad d. l. ſororem. ¶† Not. ex l. ſi ideo, ꝙ ex-
cuſatur hæres, qui non eſt vltus necem defuncti, quia occiſo-
res non reperiuntur, quia homicidium fuit clam perpetratũ,
2 † vt dicit. l. cùm fratrem. ſ. eod. vnde facit iſte text. ſecundum
a Bar. & Doct. ad excuſandum ſyndicos, [a] qui non denuntiaue
runt malefactores ex forma ſtatuti, eo quia non ſunt reperti,
prout etiam probat bonus text. in l. 1. vbi etiam Bart. C. de pri-
ua. carce. Barto. in l. vnica. C. de ſtrato. lib. 11. cum concordant.
vt hic per Alex. tenetur tamen ſyndicus, ſi poſtea ſciuit, de-
nuntiare, licet intra tempus à ſtatuto præfixum ignorauerit, ita
probat text. not. in l. 1. vbi Bal. not. C. de fal. moneta. facit. l. cùm
fratrem. in ſecundo reſponſo. ſ. eod. hinc offertur pulchrum
dubiũ, quid ſi tempore quo ſciuit ſyndicus finitum eſſet, eius
offic. an ipſe teneatur denuntiare, attento, quòd eius tempore
delictum fuit commiſſum, an vero tenebitur eius ſucceſſor
denuntiare, & quod non teneatur ſucceſſor, facit, quia ex for-
ma ſtatuti ſyndicus tenetur denuntiare delicta commiſſa ſuo
tempore, ſed iſtud non eſt commiſſum ſuo tempore. Item, ꝙ
primus non teneatur, facit, quia licèt ſuo tempore ſit commiſ-
ſum, tamen ignorauerit, & poſtquam ſciuit, erat finitum eius
officium, iſtum paſſum tangit Bald. in l. cùm ancillis. in 2. col.
ſ. de inceſt. nup. vbi dicit videri, quòd primus denuntiare non
teneatur, quia finitum eſt eius officium. contrarium dicit face
re, quia habet dependentiam ab eo, quod retro commiſſum
eſt. alleg. text. ſolennem in l. nam & ſeruus. §. ſi viuo. ff. ne neg.
geſt. & aliter non determinat. iſtam quæſtio. habeo pro diffici-
li, & fundamenta ſunt hincinde, tamen quòd ſecundus tenea-
tur, & non primus, facit text. not. nec ſcio, quid melius allega-
re, in l. ſuſceptores. C. de ſuſp. & archa. lib. 10. vbi ponĩ nouus,
& ſing. caſus ſecundum Bart. ibi, qui dicit habuiſſe de facto, po
ne, quod quis tenetur ſoluere communitati tali tempore, & il-
lo tempore Titius erat Theſaurarius communitatis, cui ſolui
debeat, pone, quod antequam iſte ſolueret, finitum eſt officiũ
Titij Theſaurarij, an iſte debeat ſoluere primo Theſaurario,
an ſecundo, poſſunt poni argumenta pro, & contra, ibi tamen
deciditur, quod ſecundo, qui nunc habet officium, licèt debi-
tum eſſet contractum tempore primi, & illo tempore debe-
3 ret ſolui, † & ille text. videtur à ſimili decidere iſtam quæſtio.
& vide in ſimili aliam quæſtio. ſi maleficium ſit commiſſum
vltima die, qua expirabat officium iſtius ſyndici, an ipſe tenea-
tur denuntiare, an eius ſucceſſor, attento, quod ſyndicus habet
fortè menſem ad denuntiandum, ideo non fuit curatus denũ-
tiare vltima die. Bald. in l. fin. ff. de iuriſd. omn. iud. tenet ſing.
4 quod ad primum ſpectat denuntiare, non ad ſecundum, † ſic
b etiam in ſimili alibi traditur quæſtio, ſi quis emit reditus [b] iu-
riſdi. fiſcalis pro primo anno. & alius pro ſecundo, & circa fi-
nem anni ſit commiſſum maleficium, ſed condemnatio fuit
facta ſecundo anno, ad quem ſpectabit talis condemnatio, per
Bald. Imo. & Mod. in l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſol. matr. Bald.
in l. fin. circa fin. præalleg. & in l. fin. C. de fruct. & lit. expe. Alex.
in conſ. 6. in 3. vol. inc. viſo the. & ſtatuto. alia notabilia colli-
ge per te. ¶ Glo. in l. alia cauſa. in verbo, non perdat, diuiditur
in quatuor. In prima allegat concor. ad tex. In ſecũda ibi, & ac-
cipiens relictum. ponit vnum dictum. In tertia ibi, ſed videtur.
contra illud dictum opponit. In quinta ibi, item contra. ff. de
his quibus, vt indi. opponit contra text. noſtrum, & bene ſol-
uit. ¶ Gl. in l. cùm fratre. in verb. non vetantur. diuiditur in tres.
In prima declarat text. In ſecunda timore contrarij agredi-
* tur diſtinctionem, & refert opin. ſed *communiter tenetur* illa opi.
ꝙ ſi homicidium ſit commiſſum à familia propria defuncti
clam, ſiue palàm, debent ſerui, & familia prius torqueri, ante-
quam hæreditas adeatur, ſi autem ſit occiſus ab extraneo, di-
ſtinguitur, an palàm, an clam. ita in effectu Docto. hic, & iſto
modo debet intelligi text. in l. 1. §. planè. verſ. quid ergo. ff. ad Se
na. Silla. vbi gloſ. & Mod. In tertia per viam not. ponit aliqua
dicta vera. partes patent.

ADDITIONES.

a ¶Ad excuſandum ſyndicos. Adde Bart. in l. diuus. la. 2. ff. de cuſt. reo. Albe. de
Roſ. in ſecunda parte ſtatutorum. q. 82.
b ¶Si quis emit reditus. Adde Petr. de Anch. in c. 1. ne præla. vi. ſuas.
* Eundem Iaſ. in l. moræ. num. 22. in fi. de iur. omn. iud. Alex. conſ. 7. lib. 3. Boer.
quæſt. 5. part. 1. Guid. Pap. q. 535.

SVMMARIVM.

1 *Hęredi non imputatur, ſi non fuit in mora accuſandi occiſores defuncti,
eo quia ab alio fuit præuentus.*
2 *Ad hic, vt quis teneatur de maleficio, requiritur, quòd arguatur eius
dolus, quod facit ad ſtatuta punientia homicidia.*
3 *Stante ſtatuto, quòd ſi quis percuſſerit aliquem, puniatur certa pœna,
ex quo ſtatutum ſimpliciter dicit percuſſerit, intelligitur indiſtinctè, ſi
ue dolo ſiue culpa.*
4 *Qui occidit teſtatorem, vel mortis cauſam præbuit, non poteſt eſſe hæ-
res teſtatoris.*
5 *Hæres redditur indignus ex tacita inimicitia commiſſa poſt mortem de-
functi.*
6 *Præſumptus inimicus repellitur à teſtificando.*

LEX X.

SOrorem. Non imputatur hęredi, ſi non
vindicauit necem defuncti, eo
quia fuit ab alio præuentus, anteq̃ eſſet in mora. h.
d. Vel propius ad text. Soror, quę vindicauit necem
defuncti, non per hoc poteſt auferre hęreditatem ab vxore hę
rede ſcripta. h. d. & conſidera, ꝙ in iſto text. contra vxorem ſcri
ptam hæredem à viro, duo opponebantur. Primò, ꝙ vxor nõ
vindicauerat necem defuncti, ſed hoc non obſt. ꝙ non vindi-
cauit, quia ſoror pręuenit. Item ſoror non poteſt opponere de
indignitate, ſed hic ſolus fiſcus, vt dicit glo. 1. hic. Secundo op-
ponebatur vxori, quòd eius dolo vir fuit necatus ab alio, & ſic
vxor fuit cauſa, hoc etiam non obſt. dicit text. niſi expreſsè pro
1 betur, quòd dolo vxoris vir ſit occiſus. ¶† Not. ergo ex prima
parte text. quòd non imputatur hæredi, ſi non fuit in mora
a accuſandi occiſores defuncti, [a] eo quia ſit ab alio præ-
uentus,

ADDITIO.

a ¶Defuncti. Adde Alex. lib. 5. conſ. 64. & 51. col. ſecunda. PVRPV.

uentus, & hoc facit ſecundum Bart. & alios ad ſyndicos villa-
a rum[a] excuſandum, qui non denuntiauerunt maleficium, quia
alius præuenit. prout etiam not. Bart. in l. 1. §. eleganter. per iſtũ
tex. ff. de lib. agn. & in l. diuus. ſecunda, in fi. col. ff. de cuſt. reo. Et
alibi decidit Bald. ꝙ ſi quis denuntiauit maleficium commiſ-
ſum antequam eſſet ſyndicus, ꝙ ſi poſtea creetur ſyndicus, nõ
tenetur denuntiare. l. ſi quis hrs. la. 1. per illum tex. ff. de acq. hær.
2 ¶† Secundò not. text. ibi, & neque dolo malo tuo maritum ne
catum, &c. quòd ad hoc, vt quis teneatur de maleficio, requiri
tur, ꝙ arguatur eius dolus, & in criminalib. lata culpa nõ æqui
paratur dolo. gloſ. in l. in actionib. vbi dixi. ff. de in litem iuran.
& ideo lex, vel ſtatutum puniens ſimpliciter homici. pœna ca
pitis, debet intelligi ſi ſit commiſſum dolo, ſecus ſi culpa, & ita
not. Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. in 3. col. in fin. ff. de in-
fa. Bald. in l. omnes populi. in 17. colu. ff. de iuſt. & iur. & in l. & ſi
ſeuerior. vbi Saly. & Moder. C. de infa. Ang. in l. 1. vbi dixi. ff. de
legi. Alex. in conſ. 140. in 2. vol. incip. videtur in caſu propoſi-
to. & in conſ. 144. in 2. vol. inc. poſt redditum conſilium. hinc
dixit Pau. in d. l. & ſi ſeuerior, ꝙ aliàs in ciuitate Flo. contingit
ſibi caſus, dum quis ludendo proijceret lapidem, & caſu occi-
dit vnum, an puniatur de occiſo, dicit Pau. quòd iudex vole-
bat eum facere decapitare, propter ſtatutum dicens, quod oc-
cidens aliquem decapitetur, & alio ſtatuto cauebatur, ꝙ ſtatu
ta intelligantur prout iacent, dicit Pau. quòd ſi non oſtendiſ-
ſet Bald. ibi, quòd ille fuiſſet in magno periculo, & iſtam deciſ.
Pau. refert, & ſequitur Alexan. in d. conſilijs, & retuli in l. 1. ff. de
leg. in contrarium facit, quod not. Bart. in l. 2. §. quod prætor.
per illum text. in verbo, eſſet. ff. ne quis eum, qui. vbi Alex. idem
ſequitur, & alleg. Bart. & alios, vt ibi per eum. ibi. n. formaliter
3 determinat, † quòd ſtante ſtat. quòd ſi quis percuſſerit aliquẽ,
puniatur certa pœna, quòd ex quo ſtatu. ſimpliciter dicit per-
cuſſerit, & non dicit dolo, vel culpa, debet intelligi indiſtinctè,
etiam ſi percuſſerit ſine culpa, cogita de concordia iſtarum
4 deciſionum. ¶† Tertiò not. ex eiſdem verbis, neque dolo ma-
lo. quòd ille, qui occidit teſtarorem, vel cauſam mort. præ-
buit, non poteſt eſſe hæres teſtatori, prout etiam eſt text. not.
in l. cùm ratio. §. fin. vbi not. Barto. ff. de bon. dam. & in l. Lucius.
ff. de iure fiſ. vbi text. not. vult, quòd occidens teſtatorem ne-
dum non poteſt ipſi teſtatori ſuccedere, ſed nec etiam hæredi
teſtatoris, intellige tamen iſtum text. & prædicta procedere in
effectu, nam ipſo iure bene ſuccedit, ſed fiſcus aufert, vt ab in-
digno, & ſolus fiſcus poteſt hoc opponere, vt dicit gloſ. not.
hic, & in l. his conſequenter. §. fin. ff. fam. erciſ. & dum text. vult,
quòd ſoror, & ſic mulier, quæ regulariter non admittitur ad
accuſandum, poſſit accuſare de morte fratris. adde l. vxor. C.
qui accuſa. non poſ. plenè traditur in l. 2. ĩ. de accuſ. & Cyn. hic.
tamen licèt hæres poſſit priuari ex cauſa, de qua in text. dicit
5 tamen glo. fin. hic, quam multum not. † quòd ex tacita inimi-
citia, quæ commiſſa ſit poſt mortem defuncti, hæres redditur
indignus, puta ſi concubuit cum vxore teſtatoris. prout etiam
a tenent glo. Bartol. & omnes in l. fideicom. ĩ. de fideicom. *& ſe-
quuntur hic omnes*. facit text. in l. 1. vbi Bart. ff. eod. per quem text.
6 ibi Bart. in fin. ſing. not. † quòd ad hoc, vt dicamus aliquem te-
b ſtem repelli[b] tanquam inimicum, ſufficit, quòd commiſerit
cauſas inimicitiæ capitalis, dato, quòd alius ignoret, & ſequi-
tur Imo. in cap. Rayn. de teſta. & ideo dixit opportunè Inn. in
c. cum I. & A. de re iud. quem refert, & ſequitur Bald. in l. præ-
ſcriptione. in antepen. colu. ſ̃. ſi contra ius. quòd inimicus præ-
ſumptus tantum, repellitur à teſtimonio, ſicut ſi eſſet verus
inimicus, & ſequitur Sal. in Auth. ſi teſtis productus dicatur. ſ̃.
de teſtib. & in l. 1. in princ. ff. de teſtib. & Lud. in repe. rub. ff. de
arbi. in 11. colum. & Alex. in conſil. 99. incip. in cauſa inquiſitio
nis formatæ contra Iacob. in 1. col. in 1. vol. hinc dixit pulchrè
Imno. in cap. cùm P. ad fin. de accu. quòd ſatis eſt, quòd aliquis
ſit ſuſpectus de inimicitijs, ad hoc, vt repellatur à teſtimonio,
& facit text. in cap. inquiſitionibus. de accuſ. quæ omnia bene
not. ad extenſionem regulæ, quæ habet, quòd teſtis propter ini-
micitias graues repellitur à teſtimonio. cap. repellantur, & cap.
cùm oporteat. de accu. & l. 3. vbi gloſ. & Barto. ff. de teſtib. cum
ſim. inuenio tamen, quòd Bal. in cap. conſtitutus. de reſcrip. ad
fin. dicit, quòd ad hoc, vt teſtis propter inimicitias repellatur,
debet inimicitia eſſe euidens, non dubia, ergo præſumpta non
ſufficeret. Adde, qnòd licèt cum hac gloſ. tranſeant hic Doct.
& Bart. in l. ſi mulier. in fin. C. de adul. & in l. 1. ff. eod. & Bald. in
l. Titius. in princip. ff. de excu. tut. tamen contra concluſionem
gloſ. facere videtur, quia ſi hæres inſtitutus viuo teſtatore com
miſiſſet talem iniuriam, non reuocaretur inſtitutio, nec fiſcus
auferret, niſi teſtator eum dixiſſet indignum, & in hoc eſt dif-
ferentia inter inſtitutionem, & legata, quia inſtitutio non reuo
catur propter ſolas inimicitias, legatum ſic. l. ex parte. ff. de
adim. leg. & gl. in l. hæreditas. in 1. opp. ſupra eod. quanto mi-
nus debet reuocari inſtitutio propter iniuriam commiſſam
mortuo teſtatore, & tamen iſta gló. loquitur de reuocatione
hæreditatis, potes dicere, quòd quandó iniuria committitur
per hæredem viuo teſtatore, lex nihil vult diſponere, ex quo ſu
pereſt ipſe teſtator, ergo niſi teſtator dicat indignum expreſsè,
fiſcus ab eo non aufert; ſed quando iniuria committitur mor-
tuo teſtatore, lex præſumit, quòd teſtator eum dixiſſet indi-
gnum ſi ſciuiſſet, & ita per hanc glo. limitatur d. l. ex parte, &
ſecundum iſta etiam intellige text. in c. 2. in verbo viuente, &
ibi Bald. de feudo ſine culpa non amit. circa quem text. dic, vt
per Alex. hic vltra Doct. ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Ad ſyndicos villarum. Adde Bart. in l. diuus. la. 2. ff. de cuſt. reo. Bal. in l. ea qui-
dem. C. de accuſa. Alb. de Roſ. in ſecunda parte ſtatu. q. 73.
b ¶ Teſtem repelli. Adde Ant. de Butr. in c. veniens. el 2. de teſt.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis timore pœnæ legalis differet hæreditatem adire, interim moriens tranſmittit ac ſi eſſet adita.*
2 *Princeps dicitur totus philoſophiæ plenus, & dicitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris.*
3 *Nihil dicitur actum, cùm quid ſupereſt agendum, & quid in delictis.*

LEX XI.

CVm Syllanianum. Dilatio ad vindicandum necem. defuncti ſicut non nocet hæredi inte-
rim morienti, ita nec ſeruis libertate donatis, nec
alijs legatarijs. h. d. & licèt gl. 1. hic dicat, ꝙ iſta l. inducat quinq;
de nouo, tamen principaliter fuit facta, eo quia Senatuſcon.
Sylla. & oratio diui Marci ſolùm prouidebant circa hæredẽ,
nam eueniebat ſępe, quòd hæres differebat adire hæreditatem,
donec vlciſceretur mortem defuncti, & ſic aliquando morie-
batur hæreditate non adita, ſtatuit Senatuſcon. ꝙ cùm hæres
diſtulerit iuſta cauſa, ita tranſmittat ac ſi hæreditatem adiuiſ-
ſet. circa legata autem nihil erat diſpoſitum, quia legata quo
ad tranſmiſſionem cedunt ipſo iure à morte teſtatoris, ideo li-
cet legatarius moriatur ante aditã hæred. tamen legatum tran-
ſmittit, tamen quia ſunt aliqua legata, quæ etiam non cedunt
niſi ab adita hæreditate, vt eſt legatum libertatis, & vſuſfr. l. vni
ca. §. in nouiſſimo. ĩ. de cad. tollen. Item dato, ꝙ legata cedant
à morte teſtatoris quo ad tranſmiſſionem, tamen fructus rei le
gatæ non debentur legatario niſi adita hęreditate, vt decla. Bar.
in l. fin. C. de vſufruct. lega. ideo Imperator volens in omnibus
plenè prouidere, edidit iſtam. l. per quam generaliter prouidit,
non tantum hæredibus, ſed legatarijs, & fideicom. vt ſi hære-
ditas nõ adeatur propter vlciſcendam necem defuncti, quòd
tamen legata debeantur, & quod ſeruus interim moriens, cui
debebat præſtari libertas, habeat hæredem, & ex hoc vltimo
reſultant tria ſpecialia in iſta. l. primum, quòd filius natus ex
ancilla, cui erat relicta libertas, naſcatur liber non ſeruus, pro-
ut etiam in ſimili eſt text. in l. fin. infra ad Orfi. & in l. cùm inter.
C. de fideic. lib. & in l. fi. C. de lib. cau. & habes ècõtra caſum no-
tabilem in l. manumiſſus. C. de lib. & eo. lib. quamuis gl. & Bar.
ibi violent illum text. Secundum ſpeciale eſt, quia illud, ꝙ ac-
quirit interim iſte ſeruus, ſibi acquirit non dño. Tertium ſpe-
ciale eſt, ꝙ ſeruus moriens interim habet hæredem, & ratio ho
rum eſt, qa cùm differatur libertas propter vindicandam ne-
cem defuncti, iſta dilatio non debet nocere ſeruo, cui libertas
eſt relicta, interim ergo habetur pro libero, & ideo allegatur
iſte text. qꝫ dilatio legalis nemini debet eſſe nociua. concordat.
l. fin. §. donec. ſ̃. de iure delib. & l. 2. §. legatis. ff. de iudi. In con-
trarium ſtringit text. cui non video bonũ reſponſum, in l. cùm
filius. §. ſeruus. ff. de leg. 2. Barto. ibi reſpondet, ꝙ ſpeciale eſt in
iſta. l. per rationem huius text. & aliud non dicit, alij non tan-
gunt. Comen. ibi reſpondet, ꝙ iſte text. loquitur in legatis re-
lictis per ipſum dominum ſeruo, quæ non valerent, niſi liber-
tas ſuſtineretur, ideo hęc dilatio legalis non nocet quo ad liber
tatem, nec quo ad legata, ſed ibi legata erant facta per alium,
q̃ poterant valere abſq; eo, ꝙ ſeruus haberet libertatem, & pñt
acquiri dño, ꝙ non eſt, qñ dñs legat, ideo ibi ſuſpenditur liber-
tas, ſed non legata ſi interim moriatur, ſed non tollit difficul-
1 tatem, vltra hoc, ꝙ diuinat. ¶† Not. ꝙ qñ quis timore pœnæ
legalis differt adire hæreditatem, interim moriens tranſmittitur,
ac ſi eſſet adita. concordat. l. 3. §. eleganter. vbi Lud. ff. ad Sena.
Sylla. & iſta eſt alia ſpecies tranſmittendi hęreditatem nõ adi-
tam, quam not. Bartol. in l. ventre. in 5. colum. verſ. 3. caſus. ff.

de acq.hær.vbi per hoc not.infert ad ſtatutum,vt ibi per eum,
2 & ſequitur Ang.hic.¶† Not.etiam ex text.in verſ.belliſſimum,
ꝙ Princeps dicitur totus philoſophiæ plenus, & alibi dicitur,
a iura in ſcrinio pectoris [a] habere,in l.omnium. ſ.de teſt. & in c.
1.de conſt.in 6.Alibi Princeps dicitur prouidentiſſimus,& religioſiſſimus, in l.vnum ex familia. §.fin.ff. de leg.2.alibi dicitur ſanctiſſimus, & nobiliſſimus, in l.quæris.ff.de nata.reſtitu.
3 ¶† Vltimo no.in fi.quòd nihil dicitur actum, cùm quid ſupereſt
b ad agendum, [b] concor. habes. in glo.fin. de quo brocardo dic,vt per Cyn.Alb.& Sal.hic,intellige in his,quæ ſunt licita.in delictis autem,qui inchoauit,punitur pro inchoato,licèt non perfecerit.l.furti.ff.arb.fur.cęſ.de qua gl.opp.& non ſoluit.

ADDITIONES.

a ¶Pectoris.Adde gl.in verbo quæſtio.in c. ſæpe contingit.de appel. in verſ.in iuris.in c.dicei.ti.§.præſcriptione. 25.quæſt. 2.in verb. inſufficientem.in c.1. de renun.lib. 6.Abb.in c.ex parte.el.1.de offi.deleg.

b ¶Agendum.Adde Curt.conſ.71.ſuper controuerſia.vltimo dubio. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Serui dicuntur eſſe ſub eodem tecto, qui vocem domini clamantis exaudire poßunt.*

2 *Quæ dicantur ciuitates vicinæ,& prædia vicina.*

3 *Stante ſtatuto,quòd qui committit delictum poſt ſonum campanæ, duplicetur pœna, talis pœna habet locum, licèt quis eſſet in loco, in quo non poſſet campanam audire,dummodo eſſet nox.& nu.4.*

5 *Nemo cogitur alium iuuare,quando eſt inſultatus.*

6 *Licèt in criminalibus impuberes non ſint idonei teſtes ad probandum delictum,tamen bene facient indicium ad torturam, ſed ſi aliæ prob. non poſſunt haberi,an tunc facient plenam proba.nu.7.*

8 *Minus idonei teſtes reputantur idonei in ſubſidium.*

9 *Laici in criminalibus non admittuntur in teſtes contra clericos.*

LEX XII.

TAlis. Serui præſentes, vel exiſtentes ſub eodem tecto, ſi non iuuerunt domi-
a num periclitantem, puniuntur, [a] & dicuntur præſentes,& ſub eodem tecto, qui clamorem domini exaudire potuerũt,etiam ſi in via,vel in agro,vel in quouis alio loco exiſterent .h. d. & conſiccra circa ſuperfluitatem huius text. nam Imperator dicit ſe decidere de nouo, quando ſerui dicãtur ſub eo.tecto, ꝙ dicit non fuiſſe per Antiquos deciſum,& tamen hoc idem formaliter deciditur in l.1.§.eodem autem tecto. ff. ad Senatuſcon.Silla. ad quem text. difficilè eſt
1 reſpondere,quicquid dicat Pau. hic.¶† Not. ergo, ꝙ ſerui dicuntur eſſe ſub eo.tecto, qui vocem domini clamantis exaudire poſſunt, prout etiã in d.§.eodem autem tecto. & hoc fa-
* cit,ꝙ vicini * cenſeantur illi, qui poſſunt vocem clamantis exaudire,vt per Bart.plenius in l ſi Titius.in princ. ff.de aqua plu. arcen.cum multis concor.vt hic per Alex.& eſt bona glo.in c.
2 fœlicis. §.præſenti.in verbo vicinarum.de pœ.in 6. † & quæ di cantur prædia vicina, & vicinæ ciuitates,ponit Bart. in l. 4. §.ſi
3 tam vininum.ff.de damn. infect. † Item facit iſta. l. ſecundum Bart. ad quæſt. ſtatuti duplicantis pœnam, quando delictum committitur poſt primum ſonum campanæ,ꝙ eadem pœna habeat locum, licèt quis eſſet in loco,in quo non poſſet campanam audire,dummodo eſſet nox,& talis hora in qua debuiſſe campana ſonare,prout expreſſius tenet Bart.in l.1.§.hoc autem Senatus.in prin.ff. ad Sena.Silla.& ſequunt̃ Sal.& Ful.hic, Pro iſta deci.addo facere,quod decidit Bald. in l.liberorum.in princip.in 1.not.ff.de infa.vbi quærit ſtante d.ſtatuto duplicante pœnum,ſi delictum committatur poſt ſonum campanæ, pone,quòd ſit dies,in quo non pulſantur campanæ, vt in die veneris ſancti,decidit,quod tamen punitur pœna ſtatuti, quia conſiderandum eſt tempus quo veriſimiliter pulſatur campana, & ſequitur Lud. Rom.in d.§.hoc autem Senatus.idem renet Alb.in ſecunda parte ſtatutorum.in quæſt. 8.inc.Item quæ
4 ro retentis eiſdem terminis. ¶† Confirmo etiam per id, quod in ſimili tenet Bald.in cap.cùm in veteri.in fin.de elect.vbi quęrit, pone factum eſt præceptum pœnale ſtipendiarijs, ꝙ ante conſumptionem candelæ ardentis,debeant exiuiſſe portas ciuitatis,pone, quòd candela vento extinguatur,dicit, quòd in pœnam incidit, quia debet conſiderari tempus,quo veriſimiliter fuiſſet conſumpta candela. tamen contra primam deciſio.tenent Bald.& Alex.hic,& Sal.in l non minorem.C.de tranſact. eo quia caſus iſte eſt omiſſus à ſtatuto, ſed facilè eſt re-
5 ſpondere. ¶† Vltimò pondera hic probari, ꝙ nemo cogitur alium iuuare,quando eſt inſultatus, licèt eum poterit iuuare, cùm ſit ſpeciale in ſeruis domini, ita inducit Bart. l. 1. §. ſed in eo.ff.ad Sena.Silla.& Mod. hic.dixi in l.vt vim.vbi Bart.& alij. ff.de iuſt.& iur. ¶ Glo. in verbo ſeruos.multum notant Barto.
6 & Doct.† hic, quod licèt in criminalibus impuberes non ſint idonei teſtes ad probandum delictum. l. in teſtimonium. ff.de teſti.iſtud eſt verum quo ad probandum,tamen tales impuberes faciunt indicium ad torturam, & Bald.dicit iſtam glo.not quam etiam not.ſequitur Bald.in l.1.§.impubes.ff.ad Sena.Silla.tamen dicant Doct.quicquid velint,iſta glo.neceſſariò hoc non probat;nam eius ſenſus eſt, quòd ſerui torqueantur, vt veritas inquiratur,impuberes tamen non torquentur, ſed ferula ceduntur,quando ſuſpecti ſunt, vt veritatem dicant,tamen illud,quod dicunt Doct.hic, dixit glo.notabilis., & expreſſa in l.inuiti.la.2.in glo.fin.in verbo pupil.ff.de teſtib.Spec. & Ioann. Andr.in titu.de teſte.§.1.verſ.item excipitur, qui eſt impubes.
7 & vide no.Bar.in l.maritus.ff.de quæſt.† Sed audi pulchrum,&
b vtile dubium, clarum eſt, quod minor.20.annis [b] in criminalibus non eſt idoneus teſtis ad probandum. dicta. l. in teſtimonium. pone, quòd aliæ probationes haberi non poſſint, an in defectu duo minores.20.annis, qui viderunt delictum, & alij non viderunt,an in ſubſidium plenè probent.Alexan.in dicta. l.in teſtimonium.tenet, quòd ſic, & ita limitat illum text.idem tenet Ioann. Andr. in d .titu.de teſte. ſuper illo verſ. item excipitur,quod eſt impubes.vbi ſubdit, quòd idem in fœmina, & licèt in criminalibus fœminæ non admittantur. c. forus. cum gloſ. de verb. ſign. tamen ſi aliæ probationes haberi non poſſint,duæ fœminæ in criminalib.plenè probabunt delictum, & ſequitur Alexan. in conſil. 24.in 2. vol. incip. animaduerſis. in
8 4. colu. † hic attende, quomodo intelligatur illa regula, quòd illi, qui aliàs non ſunt idonei teſtes, in ſubſidium reputantur
c idonei, quando aliæ perſonæ haberi non poſſunt, [c] nam do. Ant. in cap. 3. loco.de proba. & in conſil.24.incip.quæſtio iſta dubia vulgaria habet.mirabiliter limitat iſtam regulam,vt procedat, quando ex natura illius actus,vel negotij alij teſtes actu nec habitu veriſimiliter haberi non poſſunt, tunc qui aliàs eſſent minus idonei,reputantur omnino idonei,ſed quãdo potentia potuiſſent plures interueniſſe, licèt actu non interuenerint niſi iſti inhabiles, tunc non habet locum prædicta regula, & pro iſta limitatione facit optimè, quod dicit Pan. in cap.de
9 cætero.de teſtib. † vbi traditur regula, quòd in cauſa crimina-
d li [d] non admittuntur laici contra clericos, dicit Pan. quòd ille text.debet intelligi, quando ſumus in loco,in quo plures clerici reperiuntur in ciuitatibus,& tunc pone,quòd clericus commiſerit homicidium, & non fuerint reperti niſi duo laici, an illi laici poſſunt deponere contra clericum in ſubſidium, videtur, quòd ſic, quia delictum clerici non poteſt probari niſi per iſtos duos laicos, tamen determinat contrarium, quia licèt à caſu euenerit, ꝙ non interfuerint niſi duo laici,tñ quia poterant etiam interuenire clerici, licèt non interuenerint,tunc laici non ſunt idonei:ſed quando eſſemus in vna villa, in qua non reperiretur niſi vnus clericus, tunc quia nec habitu nec actu delictum poſſet probari per alios clericos, tunc laici ſunt idonei teſtes in ſubſidium. ita etiam vr̃ probare text. not.cum gl. fin.in c.fin. & ibi Pan. in 2.not.ad hoc not.de teſt. cog.vbi pone,ꝙ duo fecerunt coniurationem,& iſtam coniurationem manifeſtauerunt duob.aliis,qui ſunt infames,criminoſi,& reprobati,tñ per illos duos,licèt aliàs omnino reprobatos, plenè probatur coniuratio, quia impoſſibile eſt per alios probari,& veriſimiliter à cõmuniter contingentib. nec habitu nec actu, quia coniurationes, quæ fiunt occultè, probari non poſſunt

ADDITIONES.

a ¶Puniuntur.Vide excuſationem pro illo, qui non cepit malefactorem delinquentem in loco remoto.Bart.conſ.101.in fin.1.col. PVRPV.

* Vicini. Adde Bart. ad l.pen.in §. hoc autem.in prin. ff.ad Silla. P.de Anchar. in c.1.de conſtit.in repe.Bal.in rub.ff.de rer.diuiſ.in 15. quæſt. Fely.diffuſe in c.quoſdam.in col.3.de præſumpt.

b ¶Minor.20.ann.Adde c.ſi teſtes.§.in teſtimonium.4.q.3.

c ¶Non poſſunt.Adde Iaſ.in l.4.§.ſi tibi.not.3.ff.de cond.ob cau. PVRPV.

d ¶Criminali.Adde c.laicos,& cap.laici.2.quæſt.7. Fran.de Aret.in c. de cætero.de teſtib.& ibi Fel.

* Et dic, quòd laicus contra clericum non admittitur in teſtem in cauſa crim. quod verum eſt, quo ad plenam probationam facien.ſecus quo ad indiciũ, quia tunc dictum laici facit indicium ad torturam contra clericum. Hippol. ſing. 98.vbi, quòd licèt laici non admittanur contra clericos in crimi. admittuntur tamen ad proban. famam, & quorum laicorum teſtimonium in ciuil.contra clericum bene probat. Hippol.d.ſing. de quo vide Rolan.conſ. 24.num.15.lib.1.Quid econuerſo, & dic, quòd clericus in cauſa crim. non eſt idoneus teſtis contra laicum.cap.teſtimonium.9.quæſt.1.not.Aymo, qui etiam decidit,quid in cauſa ciuili.conſ.2.colum. 1.Alex.conſ. 65.nu.7.lib.2. MASVER.

possunt per alios, & istam limit. in præsenti materia, quo ad duos minores. 20. anno. qui soli viderant homicidium præparari, ꝙ tamen in subsidium non sunt idonei testes, cum plures habitu potuerint interuenire, licèt à casu soli interuenerint, tenet Alex. in cons. 64. incip. Viso thema. & dubijs, de quibus quæritur. ꝙ bene not. quia maxima est limitatio, per quam facilè repelles eos, qui aliàs in subsidium admittuntur.

De codicillis. Rub.

¶ Glo. Rubricę diuiditur in tres. In prima continuat rubricam. In secunda respondet tacitæ quęst. an in codicillis necessariò requiratur scriptura. In tertia declarat an terminus codicillus, habeat aliam significationem quàm illam, de qua loquitur iste titulus. Secunda ibi, qui & sine scriptis. Tertia ibi, quandoque ponuntur. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Rupto testamento etiam intelliguntur rupti codicilli, qui sunt accessorij, & dependent ex testamento.*
2 *Hæreditas nec dari directo nec adimi potest in codicillis.*
3 *Sicut rupto testamento intelliguntur etiam rupti codicilli, ita etiam & confirmato testamento intelliguntur confirmati codicilli.*
4 *Hæc verba, ex nunc prout ex tunc, quid importent.*

LEX PRIMA.

RVpto. Natiuitate posthumi rumpitur testamentum, & codicilli etiam ab eo dependentes: sed si postea testamentum ruptum confirmet testator coram quinque testibus, intelligitur etiam codicillos confirmasse. hoc primo, & hereditas non potest directò dari in codicil. nec adimi, sed bene per fideicom. hoc secundo cum l. sequen. ¶† Not. ꝙ rupto testamento etiam intelligentur rupti codicilli. ratio est, quia rupto principali, etiam intelliguntur rupti codicilli, qui sunt accessorij, & dependent ex testamento. hinc si testator nullum testamentum fecisset, sed tantum codicillos, tunc natiuitate posthumi codicilli non rumperentur, vt dicit gl. hic, in verbo, non venit. ¶ Secundo limita regulam huius tex. procedere in terminis suis, quando testator fecerat testamentum, & codicillos, & præterierat posthumum. nam cùm interim donec nascatur posthumus, testamentum valeat l. 1. s. de hæred. insti. certè cum testamentum valeat, codicilli dicuntur dependere à testamento, tunc rupto testamento natiuita. posthu. rumpuntur codi. ita loquitur iste tex. sed si testator, qui fecit testamentum, & codicillos, præterijsset in testamento filium iam natum, certè quia propter talem præteritionem testamentum statim ipso iure est nullum, rumpuntur codicilli, quia nunquam habuerunt dependentiam à testamento, cùm semper fuerit nullum, l. 3. §. fin. ff. de lib. & posthu. secundum Bar. in l. legata inutiliter. ff. de adi. leg. Cyn. & Moder. hic. ¶ Tertio notabiliter limita text. nostrum procedere, quando codicilli sunt simpliciter facti, secus si facti sunt ad hunc finem, vt valerent, si contingeret testamentum annullari per natiuitatem posthumi, vel aliter, tunc est perinde, ac si esset dictum, si non valet iure testamenti, valeat iure codicil. text. est singu. in l. qui filio. §. 1. iuncta glo. fi. ff. de hære. insti. secundum verum intellectum Bal. & Imol. ibi reprobato intellectu, qui diuinat. idem tenet Pau. hic, licèt sine l. & ratione. ¶† Ex l. seq. not. regulam, ꝙ hæreditas non potest di-
2 rectò dari, nec adimi in codicillis. concord. sunt in glo. eo. modo non potest directò dari per dona. causa mortis. l. licèt, vbi Bar. & alij. s. de pact. ista regula fallit in milite l. militis codicil. in princ. ff. de test. milit. Secundò fallit in patre disponente inter liberos, vel venientes ab intest. qui potest in codicillis directò substitutionem adimere, & dare. secundum Barto. in d. l. militis codicil. in prin. per illum text. & in l. hac consulti. §. fin. s. de test. vbi dixi, ideo hic non tangam. Tertio à paritate rationis idem videtur in codicillis relictis ad pias causas, secundum Bal. in repe. l. 1. in antepenul. colu. C. de sacros. Eccl. Ange. & Imo. in l. 2. in fin. ff. de in ius vocan. & ratio potest esse huius limitationis, & præcedentis, quia cùm inter liberos, & ad pias causas valeat testamentum cum duobus testibus, certè licèt testator appellauerit codicillos, ex quo tamen testator instituit directò hæredem, erit testamentum. l. non codicillum. s. de testa. vbi dixi. Quarto limita istam regulam, vt procedat in institutione vniuersali, vel certæ quotæ, quæ non potest directò fieri in codicil. secus in institutione directa certæ rei, quæ potest fieri in codicil. quando datus est cohæres vniuersalis in testa. quia tunc institutus in re certa, habetur loco legatarij. l. quoties. s. de hæred. instit. ita Bald. in l. non codicillum. circa fi. s. de test. intellige istā limita. quando institutio certæ rei esset facta in codicillis extraneo, aut ei adempta. secus est in filio, quia institutio rei certæ non posset directò fieri filio in codicil. nec adimi, licèt in testamento esset datus cohæres vniuersalis: ratio diuersitatis est, quia in extraneo institutio rei certæ habet omnino naturam legati, sed in filio saltem respectu querelæ habetur loco institutionis, vt dixi in d. l. quoties. ita not. limitat Bald. & est solennis limitatio in l. omnimodo. in prin. in 3. q. s. de inoffi. test. post Iac. de Beluis. per eum alleg & Bal. in Authen. ex causa. in 6. q. C. de lib. præteri. Quintò limita, ꝙ licèt in codicil. non possit hæres directò institui, tamen potest declarari hoc modo, instituo illū hæredem, quem in codicil. declarauero. l. asse toto. vbi Imol. ff. de hæred. insti. intellige, quando testator in testamento fecit expressam mentionem de illa futura declaratione in codicil. ſm Bal. & Sal. in d. l. non codicillum. aduerte etiam, ꝙ clausula derogatoria apposita in testamento, potest in codicil. reuocari, adeo ꝙ si postea testator faceret ſm testamētum, valeret absq; alia derogatione. ſm Saly. & Alex. & sequitur Ang. de Are. in §. codicil. instit. eo. ¶ Glo. in versi. iudicium. In prima declarat tex. in secunda per viam quęstionis opponit, & soluit. Secunda ibi, sed quomodo poterit. In prima parte dic, ꝙ eam multum ex-
3 clamant Fulg. & Pau. hic, † ꝙ quemadmodum rupto testamēto intelliguntur etiam rupti codicilli, vt hoc tex. ita postea confirmato testamento intelliguntur confirmati codicilli etiam, & tamen non videtur eadem ratio: nam in primo casu ideo rupto testamento intelliguntur rupti codicilli, quia sunt dependentes à testamēto, & sic accessorij, ideo rupto principali, rumpitur accessorium, sed non sic ècontra, ꝙ confirmato principali, & sic testamento, ꝙ debeant confirmari codicilli, cùm testamentum possit stare sine codicil. nisi dicas ſm Pau, ꝙ cùm ex vna radice dependeant, ꝙ vnius confirmatio totum confirmet. tu dic vt dicit tex. in l. ab intestato. in fine, & in l. si quis cū
4 nullum. ff. eodem. ¶† Ex 2. parte no. dum dicit gl. vt ex nunc, non vt ex tunc. quid iuris sit, quando ista duo iunguntur simul,
a nam si dicitur ex nunc prout ex tunc, [a] sensus est, ꝙ effectus, qui nunc fit; conferatur retro in illud tempus. l. huiusmodi. vbi Ange. & Imo. notant. ff. de verb. oblig. notat Bar. in l. si ita stipulatus fuero si Titius. ff. de verb. obl. in prin. per illum tex. & Ang. hic no. aut ècontra dicitur ex tunc prout ex nunc, & pariformiter sensus est, vt effectus actus tunc gesti trahatur ad tempus præsens. cle. 1. cum glo. super ver. ex tunc. de concel. præb. & vide omnino Bald. in c. 1. de milit. vassal. qui contum. est. in vsib. feud. vbi ponit, quid operentur verba, quæ cōmuniter iudices ecclesiastici in sententijs ponunt, dum condemnant ad soluen. intra tantum tempus, quo elapso ex nunc prout ex tūc sententiam excommu. proferimus, & c. de quo etiam Bald. & Ludo. Roma. in l. lecta. ff. si certum petatur. Cano. in c. præterea requisiti. el 1. de appe. & in proposito nostro vtilitas magna est, an codicil. confirmati valeant vt ex tunc, & sic retrotrahantur, an vt ex nunc. si ponas testatorem militem fuisse tempore quo fecit testamentum, & codicillos, nunc autem tempore confirmationis desijsse esse militem, nam si codicil. confirmati valent vt ex tunc, & sic vt ex retro, valebunt iure militari, quo iure Falci. vel Trebel. non poterit detrahi. l. in testamento, secunda, & ibi dixi, s. de test. milit. secus si valeant vt ex nunc, secundum Cyn. & Albe. hic.

ADDITIO.

a ¶ Prout ex tunc. Adde, ꝙ hæc dictio refert, & trahit effectum præsentis actionis ad tempus præteritum. idem & ècontra si dicatur ex tunc, prout in l. huiusmodi. de verb. oblig. Ias. hic, & operatur effectum tempore congruo, Pauli. consi. 22. nu. 44. lib. 1. ꝙ autem dictiones ex nunc prout ex tunc, faciant extremitatem temporis trahi ad initium, scribit Neuiz. consi. 87. nu. 7.
MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Per sequentes codicillos non derogatur præcedentibus, nisi quatenus sunt inuicem contrarij.*
2 *Testator potest decedere cum pluribus codicillis, & omnes valent.*
3 *Si reperiantur duo codicilli, nec apparet de prioritate, & in vno certa res alicui legetur, & in alio adimatur, quis eorum valebit.*
4 *Si reperiantur duo codicilli eadem die facti, & in vno legetur vna res Titio, & in alio eadem res Caio, ambo concurrent, & admittentur simul ad tale legatum.*

LEX

LEX III.

1 CVm proponatis. † Per ſequentes codicillos
non derogatur præcedentibus. niſi quatenus ſint
inuicem contrarij. hoc dicit. ¶Gloſſ.in verbo contraria.primò declarat text.Secundò, ibi, ſecus autem in teſtamentis,remouet vnum cõtrarium. Tertiò ibi, ſed quid ſi duo.
2 format notabilem quæſtionem.¶ † Ex prima,& ſecunda parte habes, ꝙ teſtator poteſt decedere cum pluribus codicillis,& omnes valent,non autem cum pluribus teſtamentis,quia ſemper ſecundum teſtamentum ipſo iure tollit primum, etiam ſi ſecundum teſtamentum non ſit contrarium primo,ſed contineat illummet hæredem primum.tex.eſt no.in l.3.§.item ſi ipſe.ff.ſi cui pluſquam per l.fal.& in l.ſi iure.in prin. ff.de leg.3.ratio diuerſitatis patet, quia teſtamentum debet continere vniuerſalem diſpoſitionem, codicilli autem particularem continent,ideo plures tollerantur. ¶Ex tertia parte habes duas con-
3 cluſiones.† Prima eſt, ꝙ ſi reperiantur duo codicilli, a nec ap-
a paret quis ſit prior vel poſterior,& in vno certa res alicui legetur,in alio adimatur,neuter valet ratione incertitudinis, & iſtã conclu.ſimpliciter tenent Bar.& Ang. hic,alij reprobant,quia codicilli,in quibus continetur ademptio,prẹſumuntur vltimi, cùm dubio priuatio præſupponat habitum præcedere. l. manumiſſiones.ff.de iuſti. & iur.tamen codicilli ꝯtinentes ademptionem poſſent præcedere,vt ſi dicatur, ſi quid tali legauero, nolo deberi.toto tit.inſtit.de adi.leg. Secunda concluſio eſt, ꝙ
4 † ſi reperiantur duo codicil.eadem die facti, & in vno legetur res Titio, & in alio legetur eadem res Caio, ꝙ ambo concurrunt,& admittuntur ſimul ad tale legatum, & dum gl. alleg.l. vnicam. §. penul. debet allegare §. ſinautem diſiunctim. ratio eſt, quia præſumuntur coniuncti re.l. ſi fortidianum. inf. de leg.vbi dicam.

ADDITIO.

a ¶Duo codicil.Adde Alex.& Iaſ.in l.2.C.de edict.diui Adria.toll.

SVMMARIVM.

1 *Mulier poteſt facere codicillos abſente eo,quem grauauit.*
2 *Non valet ſtatutum,quòd mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu mariti ſui.*

LEX IIII.

NOn idcirco. Codicilli facti abſente grauato, & ignorante, valent. hoc primo. Et ei,qui negat quem eſſe ſanæ mentis, incumbit onus probandi. hoc ſecundo,ratio,quia habet præſumptionem contra ſe,cùm quilibet prẹſumatur ſanæ mentis,vt dixi.in l.furioſum. §.qui teſt.fac. poſſ. Et codicil.poſſunt in teſtamento confirmari, & ante & poſt.hoc
1 dicit cum duabus.ll.ſeq.ex l.non idcirco.no.† ꝙ mulier poteſt facere codicil.abſente eo,quem grauat.ratio eſt,quia hoc pendet à ſola eius voluntate.l.inter veſtem.ff.de aur.& arg.leg.eod. modo idem eſt in donatione inter viuos.l.velles. C.de reuoca. dona. dicit tamen Bar. quod in multis locis ſtatuta prouident, ne mulieres poſſint teſtari,vel diſponere ſine conſilio aut con-
2 ſenſu propinquorum.¶† Et circa hoc no.diligenter, ꝙ non valet ſtatutum, ꝙ mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu mariti ſui.nam tale ſtatutum eſt iniquum,& non valet.ita ſingu. Pau. in l.ex facto.in prin.per illum tex.ff.de vulg. & pupil. & dicit, ꝙ illo anno ita conſuluit,& ſequitur Alex.in conſi. 156. in 2. vol. incip.viſis,& accuratè conſideratis.in fi.colum.Aduerte etiam dum glo.hic dicit,quòd non refert,cum quo teſtator de ſupremis loquatur.nam intellige in verbis diſpoſitiuis.l. miles ad ſororem.§.pro parte.ff.de leg.2.& l.ſi ſeruus.la.3. §. qui margaritam.de leg. 1. ſed in verbis enunciatiuè prolatis eſt magna differentia,an referantur ad hæredem, an ad honoratum. glo. eſt in l.peto.in princip.in verbo,ſi his. ff. de leg. 2. ſecundum Saly. & Moder.hic.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione inſtrumenti venit teſtamentum,& codicillus.*
2 *Appellatione contractus non venit teſtamentum,aut codicillus.*
3 *Appellatione teſtamenti largo modo continentur codicilli.*

LEX VII.

SI idem codicilli. Diuerſitas nominum, & contractuum, diueſitatem in potentia, & effectu inducit.hoc dicit, & ad hoc allegatur, & habes rationem,quare in codicil. non poteſt hẹreditas directò relinqui, & aſſignat etiam §. fina. inſtitu. eod. & text. in l. quòd
1 per manus.ff.eo.† Not.etiam text. in verbo his inſtrumentis. ꝙ appellatione inſtrumenti veniunt teſtamentum, & codicil.& ita amplia.l.2.ſ.de eden. & facit ad declarationẽ.l.notionem.
2 §.inſtrumentorum.ff.de verb.oblig.† tamen appellatione contractus non veniunt teſtamentum aut codicilli. l. teſtamentũ non ideo. vbi glo.& Docto. ſ. de teſt.& l.verba. contraxerunt,
3 geſſerunt.ff.de verb.ſignifi.† Adde, ꝙ appellatione teſtamenti a
a largo modo continentur etiam codicilli.ita no. gl.in l.2.in verbo perſonales.vbi Doct.ĩ.communia de leg. facitque vltra gl. l.fi.in verbo agnationis.ĩ.eo.

ADDITIO.

a ¶Quod appellatione teſtamenti.Adde glo.in verbo.omnes.in l.2.C.de conſti.pecun.gl.fin.in c.quamquam.de vſur.lib.6.Sal.in l.ſi filiusfam.in 1.not.per illum tex.C.fam.erci.vbi dicit ſe de facto conſuluiſſe in ciuitate Ferra.

SVMMARIVM.

1 *Eodem teſtamento non licèt vti contrarijs remedijs,nedum eodem tempore,ſed etiam diuerſis.*
2 *Licèt quis miſerit libellum tanquam hæres directus, & partem fecerit citari,tamen per ſolam productionem libelli,& partis citationem, ſibi non præiudicat,quin poſſit variare ante lit.conteſt.*
3 *Iſta exceptio tu elegiſti viam veniendi iure directo ex teſtam. impedit litis ingreſſum, & quæ exceptiones impediant litis ingreſſum,eod. nu.remiſ.*
4 *Qui intentat bono.poſ.ſecundum tabu.an debeat à prin. declarare propoſitum ſuæ intentionis.*
5 *In teſta.imperfecto nunquam intelligitur clauſula codicillaris,niſi teſtator eam apponat.*
6 *Regula noſtri tex.non habet locum in deſcendentibus vel aſcendentibus, quibus licitum eſt variare etiam lata ſententia, ſed an habeat locum in pia cauſa,infra nu.7.*
8 *In extraneo hæreditas dicitur titulus lucratiuus.*
9 *Qui perdit lucrum,non dicitur damnum pati.*
10 *Non dicitur nocere fiſco vel eum damnificare,qui quærit auertere lucrum cum alterius iniuria.*
11 *In omni voluntate ſiue in ſcriptis ſiue ſine ſcriptis requiruntur quinque teſtes.*
12 *In codicillis, & donatione cauſa mortis,quando fiunt in ſcriptis, requiritur ſubſcriptio quinque teſtium.*
13 *Sicut teſtamentum debet fieri vnico contextu,ita etiam & donatio cauſa mortis.*
14 *Petitio hæreditatis merẹ realis.*
15 *Qui egit ex teſtamento,& ſuccubuit, poterit ex alia ſcriptura codicillorum ab inteſtato agere.*
16 *Qui petit hæred.ex teſtamento in ſcriptis, etiam ſi petat iure fideicommiſ.habet remedium.l fina.ſupra de edic.diui Adria. tamen qui petit hæreditatem ex codicillis in ſcriptis factis, non habet dictum remedium.*
17 *Mulier non poteſt eſſe teſtis in teſtamen. tamen in codicillis, & in omni alia vltima voluntate poterit eſſe teſtis.*
18 *Mulier poteſt eſſe teſtis in teſt.condito à patre inter liberos.*
19 *In cauſis ciuilibus poteſt eſſe mulier teſtis ſicut maſculus.*

LEX VIII.

SIquis agere. Iſta l.eſt vnica, & ſingu. in iure ſ'm Barto.Ange. & Moder.& inducit aliqua de nouo,quẹ alibi non reperiuntur,& deciſio huius tex.eſt ad multa vtilis & quotidiana,& diuide.eam in quinq;, ſed aliter quàm Doct. In prima ponitur vna deciſio.In ſecunda, quæ eſt in verſi. tantum enim.ponitur ampliatio huius deciſionis.In tertia,quẹ eſt in verſi.illud quoq;.reſpondetur tacito quæſito. In quarta quæ eſt in verſicu.ſi quis vero. ponitur ſingularis limitatio à prima deciſio.tex. In quinta,quæ eſt in verſi. in omni autem. ponitur dictum generale in omni materia vltimarum voluntatum, Non poteſt quis ex ea ſcriptura petere hæreditatem vt ex teſtamento,& vt ex codicil.ſed poſtquam vnam viam elegerit, nõ poteſt mutare,& ad aliam redire.hoc dicit prima pars, & iſta deciſio procedit ſiue iſtæ viæ non concurrant,ſiue concurrant origine,quia dictum ſit, ꝙ valeat iure teſtamenti, & codicillorum,adhuc iſtæ viæ electione tolluntur. hoc dicit ſecũda pars, & in teſtamento quod eſt imperfectum,non intelligitur clauſula codicillaris, niſi teſtator expreſsè eam poſuerit. hoc dicit tertia pars.item prima regula fallit in agnatis vſq; ad quartum gradum, & in cognatis vſque ad tertium, qui poſſunt vna via electa variare. hoc dicit quarta pars.Et ideo in vltima voluntate excepto teſtamento,ſufficiunt quinque teſtes etiam non rogati,

gati,sed fortuiti: hoc dicit tota l.& multi dicerent oppositum, qui non vidissent istam legẽ.& casum figurant Bal.Sal.& Pau. hic,tu dic vno verbo. quidam testator fecit vltimam voluntatem,in qua dixit,relinquo omnia bona mea Titio, iste Titius considerauit,ꝙ verbum relinquo, adiectum vniuersitati bonorum trahitur ad directam institutionem, ac si dixisset instituo. l.nam quod.§.fin.ff.ad Treb.glo.in l.his verbis,in prin. vbi Bar. ff.de hæred.instit.& glo. in l.quoties s̃.fam.ercis.& dixi in Auth. nouiss.s̃.de inoffi.test.cœpit agere contra fratrem testatoris,qui possidebat omnia bona,& egit tanquam directo hæres,postea in processu cognouit, ꝙ illa vltima voluntas non potest valere vt testamentum, quia non interuenerant 7. testes, vel non fuerant rogati,sed tantum 5.& sic voluit mutare, & vbi egerat tanquam directò hæres,nunc vult agere iure fideicom. quæritur an possit.respondet.in prima parte, ꝙ non,nam à prin.eligere debet, an agat iure fideicom. an iure directo, & postquam vnam viam elegit,variare non potest.subdit tex.in 2.parte ampliando,ꝙ hoc procedit,etiam si sit adiecta clausula codicil.vt quia etiam dictum est,si non valeat iure testamenti, valeat iure codicillorum, adhuc iste qui cœpit agere ex testamento vt directò hæres,non poterit agere vt ex codicil. subdit text. in 3. par.ꝙ in testamento non intelligitur esse clausula codicil.nisi testator eam exprimat.postea in 4.parte ponitur solennis, & singu.limitatio in ascendentibus, & descendentib. & in omnibus agnatis vsque ad quartum gradum, & cognatis vsque ad tertium.istis enim datur singulare priuilegium per hanc l. ꝙ vna via electa possint mutare, & aliam eligere,nec hoc alibi inue-

1 nies. ¶† Not. ergo ex tota l. ꝙ ex eo. testamento non licèt vti contrarijs remedijs nedum eo.tempore sed etiam diuersis,qui. ergo à princip.agit tanquam directus hæres,& sic tanquam testamentum valeat,non potest postea iure codicillorum,vel iure fideicom.si fortè non potest obtinere vt testamentum, nec ècontra,vt dixi in casu.ratio l.est,quia in remedijs contrarijs regula est,ꝙ quando ab initio competunt alicui plura remedia, quæ non sunt inuicem compassibilia, sed contraria,electione tolluntur.nam vno electo cessant alia.l.quod in hærede.§.eligere alia.ff.de tribut.cum mille similibus. l. cum filius §.varijs. de leg.2.Item & ratio est, quia postquam quis cœpit agere ex testamento,acquisitum est ius venientib. ab intest. casu quo testamentum non valet, ergo postquam est ius acquisitum alicui,non licèt variare,& ei præiudicare l.1.§.1.ff.de pact.istas rationes assignat notab.Ludo.Rom. vbi multa bona dicit,in ꝯs. 125.incip.Mater & soror prædictæ.¶Ista decisio limitatur sing. ꝑ in 4.parte tex.in ascen. & descen. & agnatis vsq; ad quartum gradũ, & cogna.vsq; ad tertium,quibus per hanc l. datur singulare priuilegium variandi.Secundo limita,& hic attende,istam l.non procedere, quando ex ignorantia probabili,& iusta quis elegisset viam incompetentem, posset tunc ipso iure variare, & aliam viam eligere,puta si probabilem, & iustam ignorantiã habuit codicillorũ,ratio est,quia tunc cessat rõ huius l.quæ est, ꝙ electa vna ex vijs contrarijs, alijs intelligatur renuntiatum,cùm sit ꝙ iuri,ꝙ quis ignorat,nunquam intelligitur renũtiare l. mater decedens.de inoffi.test.& sic probabilis error facti facit cessare dispositionem huius l.ita Bal. hic in 2.col.post Iac. But.& sequuntur Ang.& Fulg.& plenius Alex.in 4. & 5.col. & in effectu Sal.licèt relinquat cogitandum.sed Bar. hic in 2. col. in fin. tenet ꝯrium expresse, ꝙ imò ipso iure etiam ignorans præiudicet sibi,& vt tollat fundamentum proximè dictum,dicit ꝙ in ista l.fit præiudiciũ non iure electionis,quia tunc ignorans sibi non præiudicaret,sed ex dispositione,& rigore huius l. & hoc firmat aperte Pau.in 3.col.hic,& in l. Clodius.ff.de acq. hære.qui dicit non obstare regulam d. l. mater decedens. quia fallit hic, vbi est singulare propter rigorem huius l. ꝙ etiam ignorans ipso iure præiudicet sibi.fatentur tamen Bar.& Paul. ꝙ licèt probabiliter ignoranti non succurratur ipso iure propter rigorem huius l.tamen succurritur per restitutionem in integr.ex clausula generali si qua mihi,&c.& vtilitas est, quia si propter probabilem errorem permitteretur variatio ipso iure, posset q̃rcunq; fieri, sed si est necessaria restitutio in integr.debet peti intra quadriennium per l. fi.C.de temp.in integ. restit. quo elapso præiudicaretur,& istam secundam opi. ꝙ non ipso iure sed mediante restitione,tenet Ludo. Roma.in d. consi. 125.posset in puncto iuris vtraq; teneri, quia nil vrgens allegat, tamen secunda opi.est tutior.¶Tertiò singulariter limita hanc l.per l.cõtrouersia. ff.de trãs.cum gl.mag. circa med.& ibi Bar. in 1.col.in fi.ad hoc not. & reputat mirabilẽ limit. ad istam l.& sequitur ibi Ang.in 2.col.& reputat sing.seqtur etiam Pau. ibi, & Alex.in fi.col.hic.nam ibi permittitur,ꝙ creditores, & legatarij,qui cœperunt agere ꝯ scriptum hæredem,& sic intentarunt viam testamenti,vt possint variare,& agere contra legitimum,& sic intentare viam intestati, quãdo est incertũ,ad quẽ spectat successio vel ad hæredem scriptum, vel ad legitimũ,& ratione incertitudinis inuicem transegerunt, isto casu propter incertitudinem licèt transigere, & permittitur ei, ꝙ eligat viã testamenti,vt possit ab intesta. venire, & ècontra, casus est ibi cum gl.singulari. *sed licèt omnes ita transeant*, & limitatio sit in se vera,tamen nihil facit ad propositum huius l.quia ista l. loquitur in diuersis terminis,quàm d.l.cõtrouersia,cum gl. nam ista lex loquitur in hærede principali,qui primò elegit vnam viam succedendi,puta iure directo,postea vult venire ab intesta.vel ècontra,vel iure fideicom.non permittitur,per hanc l.& iste casus non limitatur per d.l.controuersia.in hærede, sed illa l. loquitur in alijs terminis,scilicet non in hærede,sed in creditorib. vel legatarijs,qui cœperant agere ꝯ legitimum, & sic ab intestato,vt possint agere postea contra scriptum,vel ècontra data incertitudine successionis,vt ibi,& sic limitatio est bona in suis terminis, sed non facit ad casum l.nostræ, & ista est veritas. ¶Quartò limita deci.huius l.procedere, qñ ista diuersa remedia descenderent ex eadem scriptura, & dispositione eiusdem testatoris,secus si ex diuersa.tex.habes,& exemplum in l. Aurelius.§.fi.ff.de lib.leg.& Bar.declarat hic in 1.col.qui hoc no. dicit pro magno fundamẽto huius l.& isto modo habes enucleatum verum sensum huius l.¶Nunc aliqua in specie no.ex tex. & primò dum tex.circa prin.dicit voluerit.innuit litera, quod ex sola voluntate quis sibi præiudicat, & quia hoc esset absurdum,gl. parua addit.& elegerit,sed quia istud esset arguere tex. Pau.melius intelligit tex.voluerit,idest,voluntariè elegerit . sic in simili gl.exponit in l.fi.ff.de rerum diui.dum tex. dicit, *si quis voluerit transcendere muros ciuitatis,capite puniatur.* exponit gl. voluerit,idest,voluntariè transcenderit, & illud inducit ibi Bar.ad statutum disponens, quòd si quis voluerit corrumpere testes, exponitur,idest voluntariè corrupuerit, & sequuntur Bald. & Imol.in l.si quis Sempronium.ff.de hæred.insti.similem expositionem facit gl.in l.ꝙ si ab initio. ff.si cert.pet.& in l. 1. in verbo

2 voluerit.vbi Pau.no.de leg.2.¶† Secundo ex eo.verbo iuncta glo.no.dum glo. supplet, elegerit.ꝙ licèt quis miserit libellum tanquam hæres directus,& partem fecerit citari,tamen per solam productionem libelli,& citationem partis sibi non præiudicat,quin possit variare ante lit.contest. quia ante litẽ contest. non dr̃ egisse,vt dicit gl.sed agere voluisse. l.amplius non petitũ.ff.rem rat.hab.gl.sing.no.in l.si postea. in gl.1.ff.de pecu.tene ꝯ,prout est de mente tex.non cauillando,in verbo,voluerit,& ꝑ. dum dicit *ab ipsis intentionis exordijs.* vbi patet, ꝙ in exordio debet eligere,& postquam elegerit,non potest variare, sed sibi præiudicat.ita Bal.hic in 3.col. & plenius Alex. ¶Pondera etiã tex. in secunda parte diligenter.in verbo vt aditum.hic.esse tex.

3 no.ſm Ang.Sal.& Mod.hic,† ꝙ ista exceptio, tu elegisti viam veniẽdi iure directo ex testamento,impedit litis ingressum,ne audiaris volens mutare,ita vult tex.ibi, tãtum enim abest,&c. quæ autem sint aliæ exceptiones impedientes litis ingressum, enumerant Doct.in c.1.de litis contest.in 6. Bar.in l. cum quærebatur.ff.iud.sol.Bal.in l.postquam liti.s̃.de pac.Alex.in l.nam

4 & postea,in prin.ff.de iureiur.¶† Pondera etiam text.in 3.part. dum dicit,ꝙ ille,qui intentat bon.pos.ſm tab. debet à princ.declarare propositum suæ intentionis,nam iste text. non vr̃ posse procedere,imò continere contradictionem expressam,nam q intentat bon.pos.ſm tab.quid opus est,ꝙ aliud declaret, nonne apparet,ꝙ egit ex testamento?propter hoc gl. in verbo postulauerit,& in verbo petierit,exponunt.i.postulare vel petere proposuerit,nec aliter tex.saluari potest, & ex ista parte in verbo.ex more.habes duo. Primò, ꝙ qui intentat solùm possessorium,& sic petit solùm se mitti in pos.tanquam directum hæredem,& sic qui intentat præambulum,ita sibi præiudicat, sicut si petitorium intentasset,vt non possit variare,quod no.Secundo pondera ex eo.verbo,ſm Bar.ꝙ fideicom.vniuersali nõ competit remedium possessorium.l.fi.C.de edi.diui.Adria.tol. ita probat tex.iste melior de iure,dum præsupponit, ꝙ ille, qui venit iure directo, bene possit petere se mitti in pos. ergo non fideicom.Breuiter intellige hoc verum,qñ fideicom.vellet venire solùm ex codicil.tunc expeditum est,ꝙ fideicom. vniuersali ex codicillis venienti,non competit remedium d.l.fi. secus quando veniret ex testamento, quia facta restitutione verbo, bene competeret remedium d.l.fin. vt ibi dixi, per quod patet inaduertenter loqui Bal.hic in 4.col.in fin. ponderantem istum tex.pro meliori de iure,vt hic per eum. ¶In tertia parte text. in

5 versi.illud quoq;.no. † ꝙ in testamento imperfecto nunquam

a intelligitur adesse clausula codicil. [a] nisi testator apponat eam concor.

ADDITIO.

a ¶Clausula codicil. Adde,an clausula codicil.hẽat vim fideic.vniuersalis,vide tex.in l.gñaliter. in §.ex testõ.ff.de fideic. lib.Bar.& Doct.in l.ex ea.ff.de test. Ang.cons.99.inci.Pet. de vrbe veteri, qui dicit, se ita pluries consuluisse.

concor.l.1.ff.eo. & ſic ſi non valet teſtamentum vti teſtamentum, non valet etiam vt poteſt valere, & ſic vti codicillus, & ſic licèt teſtamenta ſint multum fauorabilia, l.in teſtamentis.ff.de regu.iur.& c.cùm dilecti.de dona.tamen videtur, ꝙ hoc caſu magis faueamus contractibus, quàm teſtamentis. cùm in contractibus diſtinguamus, an ſit defectus in materia, an in forma, & primo caſu, ſi non valet, ꝙ ago vt ago valet vti poteſt valere, l.an inutilis.in prin. ff. de accep. limita tamen iſtud notabile non procedere in teſtamento condito inter liberos, in quo intelligitur clauſula codicillaris, & clauſula ſi non valet, quod ago, &c. vt eſt gl. reputata ſing.in l.cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulg.& pupil.de cuius gl. veritate dixi in l.hac conſultiſſi. in §.

6 ex imperfecto.ſ.de teſt.¶† Ex 4.parte in verſi. ſi quis vero.not. tex.valde ſing. per quem limitatur prima regula huius text. vt non habeat locum in aſcen.vel deſcen.vtriuſq; ſexus, vt in tex. quia eis permittitur variatio etiam lata ſententia. iſte ver. clarè procedit, quando in teſtamento eſſet adiecta clauſula codicil. vt expreſsè dicit tex. ibi, in eo videlicet teſtamento, ꝙ teſtator vicem quoq; codicil.&c.ſed adde, & amplia, vt procedat etiã ſi in teſtamento non eſſet clauſula codicil. quia cùm ratio ſit expreſſa in tex.ibi, non enim, &c.& militet ſiue ſit clauſula codicil. ſiue non, ergo idem ius vtrobiq; eſſe debet, & ita firmat Fulg.& Alex.hic in fi.colum. & ſi conſideras, idem vult Barto. in diuiſione huius l. dum dicit, ꝙ in iſta quarta parte ponitur exceptio à prima regula tex.ſed in prima regula non erat clauſula codicil.¶Secundò limita quicquid ſ. dixerim in diſcurſu, ꝙ iſte verſi. ſolùm habet locum in aſcenden. & deſcen.liberis, qui ſi ſunt ex linea maſculina, ſunt agnati, & veniunt vſq; ad quartum gradum. aliàs ſi per lineam fœmini.& ſic cognati, nõ habent hoc priuilegium niſi vſque ad tertium gradum, ſed in alijs tranſuerſalibus, etiam ſi ſint fratres, qui de iure ciuili ſunt in 2.gradu, non procedit in eis iſte verſi. ita firmat glo.hic in verbo, agnationis, quæ eſt valde ſing pro limitatione huius verſic. & illam gl *ſequuntur omnes* hic.& Ludo.Roma.in d.conſi. 125. & facit à ſimili ratio, quia collateralib.non competit regulariter querela.l.fratres.ſ.de inoff.teſt.& tamen aſcen.& liberis ſic, l.nam & ſi parentibus.ff.de inoffi.teſt. & ſic patet, ꝙ non tantũ fauetur collateralibus, ſi ſint fratres, quantum aſcen.& deſcen. ¶Tertio ſing.limita iſtum ver. procedere in talib.aſcen.vel deſcen.qui ab inteſt. tanquam proximiores ſuccederent, ſecus ſi eſſent tales deſcen.qui à ſtatuto prohiberentur ab inteſt. ſuccedere, nam iſti ſi ſunt inſtituti, & intentauerint viam teſtamenti, non poſſent intentare viam fideicom.vel ècontra, vnde ſtante ſtatuto, ꝙ exiſtente patruo mater non ſuccedat filio ab inteſta. mater non haberet beneficium, de quo in iſto verſic. quia tunc ceſſat ratio huius text. quia mater tunc non dicitur pati damnum, ex quo ab inteſta. non ſuccedebat ex forma ſtatuti, cùm patruus eam excluderet. ita ſing. Ludo. Roma. in d.conſi. 125.in fi.col. Sed non aduertit, ꝙ gl. hic in verbo conualere, dicit contrarium, dum dicit, ꝙ in hoc verſi. alius erat præcedebat in gradu. tamen Fulg. hic in fi. dicit, ꝙ illud, ꝙ vult gl. eſt mirabile. & ꝙ ſibi videtur, ꝙ ſit contra iſtum tex. per quem etiam Alex. hic in penul.col. reprobat illam gl.& contra eam facit, q̃a quando ſunt inſtituti, qui non obtinent primum gradum, hæreditas non diceretur eis quaſi debita, & ſic ceſſaret ratio huius text. ¶Quartò limita iſtum verſi. procedere in his, qui verè ſunt de liberis, vt expreſsè dicit text. in verbo cognationis nexu. ex quo infertur, ꝙ iſte verſi. non haberet locum in filijs adoptiuis vel arrogatis, quia verè filij non dicunt, ſed filiorum imaginem habent. l.filio quem pater ff. de lib. & poſtu. iuncto. §. 1. inſti. de adop. facit tex. in l. fideicom. ff. de condi. & demonſt.& ita etiam limitat Ang. hic in lectu. Peru. & ad hanc limita. adde quæ dixi in l.generaliter.§.cùm autem.ſ.de inſti.& ſubſti. dum tetigi an ille tex.& ſimiles habeant locum in filijs adoptiuis vel arrogatis.¶Quintò iſte ver. videtur limitandus per tex. fortiſſimum in l.filium emancipatum.ff.de acquir.hæred. qui tex. fortiter contradicit huic l. vbi filius inſtitutus, qui omiſit adire ex teſtamento, & ſucceſſit ab inteſt. non poteſt poſtea variare, dicit Fulg. hic in fi. ꝙ ibi loquitur, quando conſtabat filio delatã eſſe hæreditatem ex teſtamento, & licèt iſtud conſtaret, tamen voluit ab inteſt. venire, vbi non erat dubium, tunc non habet locum iſte text. imò tunc non admittitur variatio, ſed ſuccedit ſubſtitutus vt ibi, & ſi hoc eſt verum, eſt magna limitatio ad hunc tex. tamen ſi conſideras d.l. filium emancipatum. ſatis re-

7 fragatur huic limitationi. ¶† Vltimo circa iſtum ver. occurrit dubium, quod non inuenio ab alio cogitatum, an iſte verſiculus, qui dat priuilegium variandi liberis, idem priuilegium habeat locum in pia cauſa, & prima cõſidera. videtur ꝙ ſic, cùm excepta legitima magis faueatur piæ cauſæ, quàm filijs, probat tex. in Auth. ſi qua mulier. iuncto prin.& ſi.& ibi not. Bal. & ibi dixi. ſ. de ſacroſan. eccl.& Bar. in repe. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. in

5.q.prin. circa prin. cum concord. quas ibi dedi. ſi ergo filijs indultum eſt priuilegium huius verſic. multo fortius piæ cauſæ. Secundò videtur cõfirmari ex eo, quod dicit ſin. Pet.de Anch. in conſi. 46. incip. Prima facie videretur. dum concludit, ꝙ regula l.cùm auus.ff.de condi.& demonſt.& l.generaliter.§.cùm autem.ſ.de inſti.& ſubſti. quæ vult, ꝙ per ſuperuenientiam deſcendentium reuocetur ſubſtitutio, non habeat locum, quando ſubſtituitur Eccleſia vel pia cauſa, quia magis fauetur piæ cauſæ quàm deſcen. Cõtrarium tñ puto verius, eo quia in Eccleſia vel pia cauſa ceſſat ratio huius text. q̃a Eccleſia non dicitur amittere debitum, cùm Eccleſiæ ab inteſt. nil debeatur, ꝑut deſcen, & ſic cùm ceſſat ratio hic in text. poſita, non poſſumus dicere, ꝙ in Eccleſia, vel pia cauſa habeat locum iſte verſi. Secundò mouet me multum, quia qñ dicimus, ꝙ excepta legitima magis fauetur piæ cauſæ, quàm filijs, ideo dicimus, quia tractatur de fauore animæ teſtatoris, quæ præferenda eſt filijs, vt dicit Bar. in d.l. 1. in 6.q.prin. circa prin. ſed iſta ratio non videtur militare in caſu huius ver. ꝙ Eccleſia, quæ intentauit vnã viam, poſſit variare, & aliam eligere, hic non videtur conſiſtere fauor animæ teſtatoris, niſi dicas, ꝙ imò conſiſtat, ad hoc vt Eccleſia habeat bona defuncti. cogita, quia noua eſt quæſtio, nec aliter pro nunc firmo.¶Item no. ex eod. verſi. ꝙ hæreditas aſcen. dicitur debita deſcen.& ècontra, & ideo qui eam perdit, dicitur perdere debitum, verè tñ non eſt debita ſed quaſi, vt e.t. gl. in l. 3. ſ. de iuris, & fac. igno. cũ concor. quas ibi dedi, & dicitur regulariter tractari de lucro non de damno. vt ibi dixi.¶Itẽ

8 no. ex eo. ver.† ꝙ in extraneo inſtituto hæreditas dicitur titulus lucratiuus.& ſi eam perdit, dicitur lucrum perdere, non damnum pati. concordat. l. 1. C. de impon. lucr. deſcri. lib. 10. intellige tamen ſanè, quando hæreditas eſt ſoluendo, aliàs dicitur titulus onoroſus. l.inter ſtipulantem.§.ſi rem. vbi Ang.& Imo. ff. de verb.obl. quia cum trahit originem à lucro, licèt aliquãdo damnum inferat, iudicatur vt de cauſa lucratiua. glo. eſt ſolennis in l.ſi duo.ff.de acquiren. hæred. quam ad hoc ibi not. Imol.

9 pro ſing.¶† Item not. ex tex. ibi, non. enim par. ꝙ qui perdit lucrum, non dicitur damnum pati. concord. l. 1. §. licentia. el 1. ſ. de iure delib.& ad hoc vide tex. ſolẽnem in l.ſi is cui.§.eius rei. ſ. de fur. vbi dicitur no. ꝙ qui perdit lucrum, nec damnum nec

10 intereſſe aliquod prætendit.† Ad vltimum adde gl. in l. ſi quis vxori.§.penu. eo. tit. hinc dixit no. Bal. in l.parentes. in prin. ſ. de teſti. ꝙ non dicitur nocere fiſco, vel eum damnificare, qui quęrit auertere lucrum cum alterius iniuria. hinc etiam dicit Bal. in l. milites. in fi. C. de teſt. milit. ꝙ priuare fiſcum pena ſibi debita, non dr̃ læſio fiſci, ſed ſola diminutio. limita tñ iſtum tex.& prædicta, niſi lucrum iam eſſet radicatum, quia iudicamus ſicut de damno. gl. eſt in l. 1. §. ſi quis propter. in verbo. in integrũ reſt. ff. de itin. act. priuato. & in l. ſi cùm dotem.§. eo autẽ tp̃e. in gl. 1. ff. ſolu. matrimo. hinc no. Bar. Ang.& alij in l.non amplius. §. 1. per illum tex. de leg. 1. ꝙ perdere lucrum radicatum, eſt facere deteriorem conditionem. cum concor. vt ibi per Alex. & in l. 2. §. fi. poſt Pau. ff. qui ſatiſd. cog. hinc videmus, ꝙ quemadmo. error iuris non nocet, qñ tractatur de damno, ita qñ tractatur de lucro iam radicato. glo. eſt in l. quæ fideicom. de leg. 2.

11 ¶† Ex quinta parte tex. ſcilicet in ver. in omni. no. ꝙ in omni vltima voluntate ſiue in ſcriptis ſiue ſine ſcrip. requiruntur 5. teſtes. an autem in codicil. cæci requirantur plures, eſt gl. in l. hac conſultiſſima. in ver. codicil. vbi dixi. ſ. qui teſta. face. poſſ. Item

a no. ex eo. tex. ꝙ in codicil.[a] & donatione cauſa mortis non requiritur ſcriptura. nam põt ſine ſcriptis fieri. concor. l. 3. in prin.

12 ſ. de bon lib.& no in rub ſ. eo.¶† Præterea no. ex tex. in verbo

b ſubnotationem, ꝙ in codicil.& dona.[b] cauſa mortis qñ fiunt in ſcriptis, requiritur ſubſcriptio 5. teſtium, & hoc no. quia multi crederent ꝯrium, non tñ requiruntur ſigilla. ita probat text. in illo verbo ſubnotationem. iuncta l. in donationib. cum glo. in verbo ſubnotationem. C. de dona.¶Item not. ex eo. verſic. ibi,

13 vno eodemq; tempore,† ꝙ ſicut teſtamentum debet fieri vno contextu. l. hæredes palàm.§. ſi. ff. de teſt. & l. cùm antiquitas. C. eo. idemꝗ eſt in dona. cauſa mor. ꝙ vr̃ aliqualiter facere ꝯ doct. gl. approbatæ in l. 2. in prin ff. de dona. præleg.& dixi. in d.l. cùm antiquitas. ¶Gl. 1. in verbo. ſi quis. aliqui libri habent ſi quis, ſcilicet ſuus vel extraneus, vtraq; expoſitio eſt mala, quia ꝯ tex. in verſi. ſi quis vero, qui loquitur in filijs ex linea fœmini. vbi non cadit ſuitas, & ideo alij habent ſi quis, ſcilicet extraneus, & iſta vera.¶Gl. in verbo cupiẽs. diuiditur in 5. In prima declarat tex. In ſecũda oppo.& ſol. In tertia per viã q̃onis etiam opponit, & ſoluit. In quarta opponit ꝯ ſol. præcedentem. In quinta extendit hoc principium. Secunda ibi, ſed nonne egit. Tertia ibi, itẽ ſi egit.

ADDITIONES.

a ¶Quod in codicil. Adde inſti. de codi. §. fin.

b ¶In codicillis, & donatione. Adde Doc.& Barb. poſt alios i c. cũ eſſes. de teſt.

si egit. Quinta ibi, sed adhuc quare. Sexta ibi, item intelligitur.
In secunda parte ibi, sed nonne egit actione personali. dicunt
Fulg. & Alex. ꝙ glo. debuit dicere, ꝙ hæres egit actione mixta
14 scilicet peti. here. l. hæreditatis. s̃. de peti. hæred. dic melius, † ꝙ
imò petitio hære. est actio merè realis. l. sinautem. §. sed & is. ff.
de rei ven. & hoc firmat gl. hic in verbo preclusisse, & examino
in rub. ff. de reb. cred. & hoc modo cessat ꝯ̃rium glo. & est me-
lior solu. quàm illa, quam ponit gl. dum dicit, ꝙ hoc facit ratio
ꝯ̃riorum. vult dicere, ꝙ res iudicata non est illa, quæ impediat
variationem hic, quia iste tex. procedit siue res sit iudicata siue
non, vt est tex. hic in ver. pen. sed hoc est quia remedia sunt ꝯ̃-
ria, & quando duæ viæ sunt ꝯ̃riæ ex eadem scriptura, vna ele-
cta alteri intelligitur renuntiatum, vt dixi in tex. ¶ Glo. in verbo
potestatem. diuiditur in quatuor. In prima vult remouere taci-
tum ꝯ̃rium. nam litera videtur ꝯ̃riari sibi, dum ponit in pote-
state, & sic in arbitrio, postea in inferiorib. videtur ponere in ne
cessitate. gl. bene respondet, ꝙ à prin. est in arbitrio, an agere ve
lit, sed si deliberauerit agere, est bene necessitatis vnum eligere.
In secunda ibi, & super hoc interrogabitur. glo. ponit dictũ cla-
rum. In tertia ibi, itẽ hoc intelligo. gl. extendit tex. bene. In quar
ta ibi, sed vr̃ non compelli. oppo. ꝯ̃ tex. & tripliciter soluit, tene
primam, vt dixi in l. prima. s̃. de furt. ¶ Glo. in verbo præclusisse.
diuiditur in quinq; partes. In prima assignat rationem ad text.
& est clara. In secunda, quæ longa est, opponit ꝯ̃ text. & in effe-
ctu dupliciter sol. tñ ambæ solu. tendunt ad idem, & bene sol-
uit. In tertia ibi, si verò petij. ponit magnam limitationem ad
text. & erit quinta limitatio vltra quatuor, quas s̃. posui in pri-
15 mo notabili, vt iste tex. non procedat, † qñ codicilli essent facti
separatim à testõ, quia qui egit ex testamento, & succubuit, po
test ex alia scriptura codicillorum ab intesta. agere. vnde ista l.
intelligitur necessariò, qñ agitur ex eadem scriptura, vt dixi in
1. nota. & sequuntur Saly. Alex. & in effectu Ful. hic. Imo. & Lu
do. Rom. in l. Clodius, vbi Bar. in effectu. ff. de acquir. hære. licèt
ꝯ̃rium teneat Bal. hic in 3. col. & cum eo Paul. sed concor. aut
agens ignorabat probabiliter codicillos postea factos, & pro-
cedit prima sententia, secus si scienter, vt dixi in primo not. In
tertia limitat. In quarta ibi, alij tamen vt Pla. refert quandã opi.
Pla. quæ ex prædictis reprobatur. In quinta ibi, & caue. exten-
dit tex. & bene, vt procedat siue clausula codicilla. sit copulati-
uè concepta, siue conditionaliter, quo casu non propriè cadit
electio. est tamen dr̃ia, an clausula codicillaris copulatiuè con-
cipiatur, an conditionaliter, vt hic per Bar. & plenius in l. 1. in 2.
q. ff. eo. ¶ Gl. in verbo. ex more. diuiditur in tres. In prima decla
rat tex. In secunda ibi, sed quomodo possessorium. opponit ꝯ̃
tex. & oppositionem clârius sic forma, nam qui intentauit re-
medium possessorium, & succubuit, potest non obstante re iu
dicata intentare petitorium, quia possessorium non preiudicat
petitorio etiam lata sententia. l. & an eadem. §. fi. ff. de excep. rei
iudi. quomodo ergo hic, qui intentat possessorium, sibi præiudi
cat, ac si petitorium intentasset? glo. r̃ndet, sed dic clarius, ꝙ hîc
possessorium non præiudicat ratione rei iudicatæ, sed ratione
electionis inter remedia ꝯ̃ria. In tertia ibi, an ergo poterit. ha-
16 bes ex gl. notabilem conclusionem, † ꝙ licèt ille, qui petit hr̃di-
tatem ex testõ in scriptis, etiam si petat iure fideic. tñ habet re-
medium. l. fi. s̃. de edi. diui Adria. tñ qui petit hr̃ditatem ex co-
dicillis in scriptis factis, non habet remedium. d. l. fi. & cum glo.
tenent Ang. Saly. & Fulg. hic. & dicit Ang. ꝙ est ad hoc sing. idẽ
tenet Cy. in d. l. fi. in 4. q. ꝯ̃rium tenet Bal. in d. l. fi. in 2. q. vbi ple-
a nius Alex. in 4. & 5. col. eo quia appellatione testĩ [a] largè veniũt
codicilli, vt dixi in l. si idem. s̃. eo idem tenet Bal. in addi. Spec.
in tit. de testa. in vlt. col. & Pau. hic in fi. col. Tu concorda istas
opi. ꝙ si nullum sit cõditum testm̃, sed soli codicilli siue in scri-
ptis siue sine scriptis, tunc procedit prima opin. ꝙ d. l. fi. locum
non habeat: sed condito testõ, & codicillis, secus, quia tunc co-
dicilli pendent ex testõ. vt dixi in l. 1. s̃. eo. & tunc procedit scd̃a
opi. ¶ Gl. in verbo agnationis diuidit̃ in tres. In prima ponit sin-
gularem restrictionem ad verb. si quis verò. vt sup eo dixi. In
secunda ibi, sed licèt differant. gl. remouet vnum ꝯ̃rium, dum
tex. facit dr̃iam inter agnatos, & cognatos, cũ sit sublata dr̃ia,
& bene r̃ndet. In tertia ibi, sed q̃ actionem. querit & r̃ndet, & ex
ea habes, ꝙ qñ petitur hereditas ex codi. ꝙ tunc competit vtilis
actio ex testõ. idem tenet gl. in l. 2. in verbo personales. j̃. cõia
de leg. & in l. 1. in gl. fi. de test. & in §. fi. in verbo relinquitur, vbi
latè Io. Fab. insti. eo. gl. & concor. verum dicunt, qñ testator so-
los codicillos fecisset, si autem vtrunq; fecisset, quia codicilli
sunt accessorium testĩ, competeret directa actio ex testõ. ita
17 Bar. in l. 1. in 5. col. ff. de leg. 1. & Fulg. & Pau. hic. ¶ † Gl. in verbo
b quinq; testes. no. ꝙ licèt mulier[b] non possit esse testis in testõ. l.
c hac consultis. vbi dixi s̃. de test. potest tñ in codicil,[c] & in omni
alia vltima volunta. præter testm̃. similem gl. habes in l. qui te-
stõ. §. mulier. ff. de test. & ita tenent oẽs excepto Fulg. hic. & in 1.
* & vlt. col. per duo leuia, & ipsemet fatetur, ꝙ. *communiter tenetur*
cum gl. & ita obseruatur, & per hoc sequitur, ꝙ cùm hodie de
cõsuetudine in testĩs ponatur clausula codic. si adhibitæ essent
mulieres ꝓ testib. valeret saltem in vim codicillorum, s̃m Io.
18 Fab. & Ang. in §. testes. insti. de test. † Similiter pñt mulieres esse
testes in testõ inter liberos condito à patre, s̃m glo. in Auth. ꝙ
sine. cum concor. quas ibi dixi. s̃. de test. Quid autem sit in foro
d cano. & q̃d in testõ ad pias cãs,[d] an mulieres possint esse testes?
19 dixi. in d. l. hac ꝯsultis s̃. de test. † In causis aũt ciuilib. mulier põt
esse testis sicut masculus. c. forus. de verb. sign. l. ex eo. ff. de testi.
33. q. 6. in c. mulierem. ponunt Cano. in c. super eo. & in c. lite-
ris. de testib. & præterq̃ in feudis. tex. est in c. 1. in verbo, præter
fœminas, vbi Bal. in fin. no. qui testes sint necessarij ad proban.
nouam inuesti. & per hoc infert sing. Ludo. Roma. in l. admo.
in penu. char. mag. vbi dixi. ff. de iureiuran. ꝙ in causa feudali si
mulier probaret per vnum testem omni excep. maiorem, non
deferretur iuramentum in supplementum probationis, quia
illi defertur, qui potest esse testis. Secundus casus est in priuata
e scriptura,[e] quæ si sit scripta manu trium testium, habet vim pu
blici documenti, ibi mulieres non admitterentur l. scripturas, in
verbo trium vel amplius, vbi no. Bal. C. qui pot. in pign. hab. ꝙ
vltimum reprobaui in l. 1. ff. de leg. vbi vide.

ADDITIONES.

a ¶ Appellatione testamenti. Adde l. si quis in graui. in §. si quis codicil. & ibi Doct. ff. ad Senatusucon. Sylla.

b ¶ Licèt mulier. Adde gl. in §. testes. insti. de testam. gl. in verbo. non fœmina. in c. forus. de verb. sign. Ant. de But. in ca. quoniam aliqua. de testib.

c ¶ Potest tamen in codicil. Adde Ioan. An. in addi. Spec. in tit. de teste. §. 1. vers. quid de codicil. Bal. in l. fi. C. de codicil.

d ¶ Et quid in testamento ad pias causas. Adde Ludo. Rom. in repe. Auth. similiter. in 16. colu. C. ad l. fal. Ange. consi. 223. inci. punctus est, quædam domina Margarita.

e ¶ In priuata scriptu. Adde Ias. in l. 1. ff. de leg.

De legatis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Si alicui relinquantur alimenta quoad cum aliquo morabitur in domo, etiam illo mortuo durat legatum alimentorum, & talis legatarius nõ tenetur præstare aliqua seruitia in domo, nec aliquid operari.*

2 *Quando debentur alimenta vxori per virum, vxor tenetur operari in domo, & lucrum erit viri.*

3 *Quando legatarius, cui sunt relicta alimenta, non potest morari in domo cum hærede, propter eius malos mores aut sæuitiam, debet habere legatum relictum extra domum.*

4 *Si maritus verberaret vxorem, & propter hoc fugiat, vir tenetur præstare alimenta extra domum.*

5 *Si maritus relinquat vxori alimenta, si cum filijs moraretur, nec aliter expressit, ꝙ stet in habitu viduali, si mulier cœperit maritum, quem induxit in domum, filij possunt expellere matrem, & eius maritum, & ipsa perdet legatum.*

6 *Si alicui legantur alimenta, & testator non expressit, ꝙ magis debeantur in domo quàm alibi, an hæres possit dicere, volo præstare domi, & non alibi.*

7 *Si testator in testa. mandet vxorem honorificè debere tractari eo modo, & forma, qua ipse faciebat dum viueret, quid importet hoc legatum.*

8 *Si maritus relinquit vxori alimenta vel fructus fundi, quandiu dotem non petierit, si ipsa non petat, tamen hæredes sibi vltrò præstent, an perdat legatum.*

9 *Dictiones quoad, vel quousque, an faciant legatum conditionale vel modale.*

LEX PRIMA.

a QVamuis. [a] Conditio mixta deficiens per casum, non facit deficere legatum alimentorum. hoc dicit s̃m glo. Bar. & Ang. & Saly. quod non videtur congruere, quia hic conditio non dicitur deficere, sed potius finire. vñ clarius summa. Legatum alimẽtorum relictum quoad legatarius cum aliquo morabitur, debetur etiã post illius mortem. hoc dicit, & istum textum habes in l. Caio. §. Imperator. ff.
1 de lega. ¶ † Not. ꝙ si alicui relinquantur alimenta, quoad cum aliquo morabitur in domo, etiam illo mortuo durat legatum alimento-

ADDITIO.

a ¶ Quamuis. Adde Bal. lib. 4. consi. 247. quod domina Matheola, & lib. 1. consi. 67. lo. magister Fran. & consi. seq. viso eleganti consi. PVRPV.

alimentorum, & not. ꝙ isto casu quando alicui relinquuntur alimenta, quoad steterit in domo alicuius, iste legatarius nō tenetur præstare aliqua seruitia in domo, nec aliquid operari. secundum Albe. Ang. & Saly. hic, & Bar. in d. l. Caio. §. 1. & Bald. in l. si donaturus. §. 1. ff. de condi. ob cau. Bart. Pau. & Moder. in d. l. diuortio. in prin. ff. solu. matrimo. & hoc ideo est, quia talia alimenta debentur ex dispositione testatoris, secus est si debe-
1 rentur ex dispositione l. sicut in alimentis, quæ debentur per
2 vir. vxori: † nam vxor tenetur operari in domo, & operando si lucretur, est viri, gl. est ordin. in l. sicut. ff. de oper. lib. not. Bal. in l. si vxor, j. de condi. inser. & si legatarius non posset morari in do
3 mo † cum hærede ꝑpter eius mores malos, aut sæuitiam, aut propter suspicionem honoris, debet tamen habere legatum re lictum extra domum secundum Docto. hic in locis alleg. & Bal. in Auth. hoc locum. in fi. colu. C. si mul. secun. nup. & Paul.
4 in consi. 187. incip. Quod vxor quondam. circa fi. † Sicut quādo maritus verberaret vxorem, & propter hoc fugiat, vir tenetur præstare alimenta extra domum, secundum præfatos Docto. hic, & Cyn. in d. l. si vxor. spectat tamen onus probandi ad legatarium, non ad hæredem, quando legatarius non posset stare in domo ex culpa hæredis: secundum Petr. de Ancha. in consi. 254. incip. super primo quęsito non multum instando. in 1. colu. vbi consuluit legatario, quia difficilis est probatio talis culpæ, ꝙ caueat, ne moueat iudicium, quia de facili succum-
5 beret, † Quid autem esset, si maritus in testamento relinquat alimenta vxori, si cum filijs morabitur, nec aliter expressit, ꝙ stet in habitu viduali, & ipsa mulier cœperit maritum, quem induxit in domum, determinat Bald. Ange. & Saly. hic, ꝙ filij possunt vxorem, & sic matrem, & virum expellere, & ꝙ ipsa perdit legatum alimentorum. Quod confirmo ex eo, quod dicit Bal. in l. voluntatis. in fi. colum. j. de fideicom. ꝙ relictum factum à viro vxori, donec steterit in domo viri, intelligitur si ste
6 terit in habitu viduali, aliàs secus, quod no. † Quid autem sit, a
a quando alicui simpliciter reliquuntur alimenta, & testator nō exprimit, ꝙ magis debeantur in domo, quàm alibi, an hæres possit dicere, volo præstare in domo, quia præstando extra domum nimium grauaretur. ponut Pau. & Alex. hic, & est quæstio Barto. in l. 4. §. fi. per illum text. de ali. leg. & in l. diuortio. in
7 prin. ff. solu. matri. cum concor. vt per Alex. hic & ibi. ¶ † Quid autem importet legatum, si testator in testamento mandet vxorem honorificè debere tractari, eo modo & forma quo ipse faciebat dum viueret, quales vestes sibi debeantur, & quid si requirat culcitram sericam, qua vtebatur vir, ponit Bald. hic, & in l. plenum. §. equitij. per illum text. ff. de vsu & hab. & est tex. no. in l. qui concubinam. §. vxori. vbi not. Barr. ff. de leg. 3. &
8 in l. liberorum. §. fi. eo. tit. † & quid si maritus reliquit alimenta vxori, vel fructus fundi, quandiu dotem non repetierit, pone, ꝙ ipsa non petat dotem, sed hæredes vltrò præstent, an vxor acceptando perdat legatum. Barto. singulariter in l. amplius non peti. in fin. colum. ff. rem rat. hab. tenet singulariter, ꝙ sibi præiudicat. pro quo facit, quod pulchrè not. idem Barto. in l. munitus §. quod cuique. per glo. ibi. ff. de regu. iur. vbi determinat, ꝙ stante statu. ꝙ notarius certo casu non possit accipere salariū sub certa pœna, quòd etiam si salarium sponte offeratur à partibus, & ipse acceptet, similiter incidit in pœnam, tamen contra Barto. in d. l. amplius. tenet Bald. hic, de quo dic vt per Ang. & Moder. in d. l. amplius, & Bald. in l. 1. in 10. colum. C. de his, quæ pœnæ nomine, & in Authen. hoc locum. in fi. in aliquibus lect. C. si mulier secundò nup. ¶ Glo. in verbo post mortem, diuiditur in duas. In prima format simul duo contria, & vtrique simul respondet distinguendo. In secunda, quæ est ibi, item adhuc, contraformat aliud contrarium, cui dupliciter respondet. circa primam partem aduerte, ꝙ ad l. Seio. in princip. de qua glo. primò opponit. bene respondet distinguendo, vt facit glo. sed ad l. si ea. j. de condi. inser. distinctio glo. nihil valet, vnde responde, ꝙ ideo ibi perdit legatum, quia stetit per legatarium, quominus moraretur cum Focaria, prout glo. met hic soluit, & clarius Saly. ¶ In secunda parte princip. gl. tene primam sol. quæ vera est, ꝙ hic sit speciale fauore alimetorum, ꝙ tale legatum in dubio censeatur perpetuum, nisi appareret expressè, ꝙ esset factum contemplatione eius, in cuius persona debet impleri, & istam tene reiectis alijs solu. de quibus per Docto. maximè Moder. hic, & Imo, in l. illis libertis. ff. de condi. & demon.
9 nec est vera sequens solu. glo. † ꝙ istę dictiones quoad, b vel
b quousque c non faciunt legatum conditionale, sed modale,
c quia in contrarium est tex. in l. qui concubinam. §. vxori. de leg. 3. & in l. pater Seuerinam. §. 1. ff. de condi. & demonstra. & licèt Bald. allegет l. pen. ff. de excus. tuto. illa l. facit contra. de ea dubitat Bar. vbi vide solu. in l. 1. in 7. & 8. colu. ff. de condi. & demon. & idem Bar. in d. l. penul.

ADDITIONES.

a ¶ Quid autem sit. A de Dy. in regula imputari, de reg. iur. lib. 6.
b ¶ Dictio quoad. Adde Bar. in l. si Titius. ff. de verb. obl.
c ¶ Quousq;. Adde Doct. in l. 2. C. de lib. præte. Doct. in l. Imperator. ff. de postul. Bar. in l. fi. ff. de crim. falsi.

SVMMARIVM.

1 *Venditio hæred. non liberat hæredem à legatis, licèt contra emptorem, & eius fideiusso. habeat regressum.*
2 *In emptorem hæred. transeunt iura vtilia actiuè, non tamen passiuè.*
3 *Emptor hæred. licèt non sit obligatus credito. vel lega. nec ab eis conueniri possit, tamen tenetur venditori.*

LEX II.

Qvamuis hæres. Venditio hæreditatis non liberat hæredem à legatis, licèt contra emptorem, & eius fideiusso. regressum habeat. hoc dicit. † Not. ex 1.
1 parte, ꝙ licèt hæres vendat vniuersalem hæreditatē cum omnibus commodis, & oneribus alteri, tamen legatarij, & creditores hæreditarij possunt, & debēt conuenire hæredem. ratio est, quia ex quo hæres adeundo hæreditatem simul fuit obligatus creditoribus, & legatarijs, eis inuitis non potest mutare hanc obli. etiam si loco sui poneret alium idoneiorem se, quia creditores, qui habent vnum obligatum, non coguntur alium accipere, etiam qui sit magis idoneus. l. si mandato meo, in fi. princip. vbi text. not. ff. manda. fallit tamen iste tex. in fisco, si vendat hæreditatem alteri, non tenetur creditoribus, & legatarijs, sed
2 emptor. l. 1. vbi Bald. latè. s. de hæred. vel actio. vend. ¶ † Secundo not. ex text. ꝙ licèt in emptorem hæreditatis transeant iura vtilia actiuè, tamen non transeunt passiuè, & ideo licèt emptor hæreditatis possit conuenire debitores hereditatis vtili actione. l. 2. s. de hæred. vel actio. vend. tamen passiuè ipse conueniri nō potest à legatarijs vel creditoribus, vt hoc tex. rōem diuersitatis assignat glo. in d. l. 2. vbi sequuntur Cy. & Sal. s. de hæred. vel actio. vend. quia hæres de eo, quod sibi debetur, potest disponere transferendo in alium, sed de eo, quod ipse debet alijs non. d.
3 l. si mand. meo, in prin. ¶ † Tertiò not. ꝙ licèt emptor hær. non sit obligatus creditoribus, vel legatarijs, nec ab eis conueniri possit, tamen tenetur venditori, quia emendo hæreditatem, & sic vniuersalitatem, intelligitur emere cum omnibus commodis, & incommodis. l. 2. & per totum. ff. de hæred. vel act. ven. si tamen creditores vel legatarij cōuenirent emptorem, & empt. non exciperet, non possent agere contra hæredem, quia tacitè intelligerentur fecisse pactum de non petendo ab hærede. l. 2. s. de pact. vbi dixi. Si tamen hæreditas non erat soluendo, quo casu hæres simpliciter adeundo non tenebatur iure ffорum legatarijs vltra vires hæred. vt dixi in l. fi. in princ. s. de iur. delibe. tamen si hæres reperiat empt. qui fortè emat hæreditatem pro mille, & verè hæreditas non valet nisi centum, per hoc non tenetur hæres legatarijs nisi in centum, quia illud plus non habet ex hæreditate, sed ex fortuna, & fatuitate emptoris, text. est not. in l. 3. ff. ad l. falcid. hic alleg. in glo. Quid si hæres soluisset aliqua legata, antequam venderet hæred. dic vt per Alexan. hic contra Pau. de Cast.

SVMMARIVM.

1 *Testator pignorando vel hypothecando rem legatam, nō intelligitur per hoc legatum reuocare, limita vt infra nu. 2.*
3 *Mulier testatrix, quæ legauit domum vel fundum alicui, & post test. nupsit & dedit omnia bona in dotem viro, an per istam dona. generalem in dotem intelligatur reuocatum legatum.*
4 *Hæres tenetur luere rem legatam, quam testator pignorauit, quod limita vt infra nu. 5.*
6 *Per alienationem partis an reuocetur totum legatum.*

LEX III.

Vi post. Testator pignorando rem legatam, non dicitur legatum reuocasse, imò hæres eam tenetur liberare. hoc dicit, & considera multum in text. dum dicit, etiam in personam actio electa est, tamen hæres tenetur liberare rem pignoratam. nam pro legatis cōpetunt legatario tres actiones, actio ex testamento, quæ est personalis. item rei vendi. & hypoth. vt no. per glo. & omnes in l. 1. de leg. 1. & in l. 2. C. communia de leg. innuit iste tex. imò vult, quòd si legatarius egisset actione reali

contra

contra hæredem, quod hæres fuisset obligatus liberare rem pignoratam legatam, tamen etiam si agit actione personali, hæres tenetur liberare, cogita cur diversū, quare magis agendo actione reali, quàm personali, quare magis debuit dubitare Iurisconsultus an hæres teneretur liberare pignus, quando legatarius agit actione personali, quàm quando agit actione reali. Cōsiderabam, non tamen pono pro firmo, nā qui agit actione reali, præsupponit rē esse suā, & se dñm. §. sic itaq; insti. de act. & sic præsupponit, quod non pōt pignorari. l. rem aliam. ff. de pig. actio. ideo tunc hæres tenetur redimere, sed quando agit actione personali, præsupponit rem sibi deberi, & non esse suam, ideo nimirum si text. dubitauit, quòd legatarius etiam agendo actione personali tamen consequitur, quod hæres teneatur redimere rem pignoratam, & nisi iste sit sensus text. melior non occurrit. ¶ † Not. quòd testator pignorando vel hypothecando rem legatam, non intelligitur per hoc legatum reuocare, vt hic, & §. si rem. instit. eo. dubium faciebat. nam testator si voluntariè alienat rem legatam, intelligitur reuocare legatum, secus si ex necessitate. l. rem lega. vbi plenè Barto. in materia huius. l. ff. de adi. leg. & l. fideicom. §. si rem. ff. de leg. 3. sed qui pignorat vel hypothecat, dicitur aliena re. l. fi. C. de reb. alie. non alien. contrarium tamen hic deciditur, quia licèt verum sit, quod testator alienando rem legatam intelligatur reuocare legatum, tamen pignorando vel hypothecando non intelligitur reuocare, vt hic. ratio diuersitatis est secundum Pau. hic, & ante eum Petr. & Nicol. de Neapol. in §. si rem suam. instit. eo. de legatis, quia pignoratio licèt dicatur alienatio. d. l. fin. quia per pignorationem constituitur ius reale in pignorata re, propter quod creditor potest actione reali agere contra quemcunq;. §. item seruiana. instit. de actio. tamen non est tanta alienatio, sicut quando venditur, quia quando venditur, transfertur omne ius, & dominium in emptorem, sed quādo pignoratur, dominium remanet domini, licèt transferatur ius hypothecæ, ideo pignorando non reuocatur legatum sicut vendendo. ista ratio est pulchra, sed non placet, quia licèt verum sit, quòd pignoratio non sit tanta alienatio sicut venditio, tamen in eo, quod alienat, deberet præiudicare legatario. sicut enim si transferret dominium in totum, vt vendendo in totū præiudicatur legatario, ita cùm transferatur ius hypothecæ, saltem in hoc deberet præiudicare legatario, saltem vt hæres non redimat, cuius contrarium dicit hic text. vnde melior est ratio diuersitatis, [a] quam assignat Cyn. hic, quam multum signa ad decis. quam. j. dicam, quare alienando rem legatam reuocetur legatum, sed non pignorando, quia natura venditionis est, vt res vendita perpetuò remaneat penes emptorem, & non reuertatur ad testatorem, sed natura pignorationis est, quod redimatur, & reuertatur ad testatorem, ideo non reuocatur sicut venditio. ¶ † Ex ista ratione sequitur prima limitatio notabilis ad istam legem, vt ista lex non habeat locum, quando testator rem legatam pignorasset pro tanto vel pluri, quàm valeat, quia verisimile est, quod noluit redimere, tunc reuocatur legatum, quia perinde est, acsi penitus alienaret. l. qui habebat, vbi pulchrè Bar. ff. de leg. 3. istam limitationem ponunt Cyn. Fulg. & Paul. hic, & Bar. in l. rem legatam. in fin. ff. de adi. leg. & quod pignorare rem pro tanto quanti valet, censeatur totalis alienatio, adduxi multa alia bona similia, maximè dicta Bart. in l. in rem. ff. de pigno. actio. l. manumissiones. ff. de iust. & iur. ideo hic non repeto. limitat tamen Paul. hanc limitationem veram esse, nisi quis pignoraret rem, quæ fuerit maiorum suorū, quia licèt pignorauerit pro quanto valet, tamen non est verisimile, quin eam debeat redimere. l. si in emptionem. ff. de mino. tunc non reuocatur legatum. ¶ Secundo no. limita istam legem nō procedere in re, quam maritus constan. matrim. donasset vxori velècontra, & tradidisset, quia pignorando talem rem, intelligitur reuocare donationem, ita vt morte non confirmetur, vt iurib. alle. hic in gl. in ver. non videtur, & l. Meuius. §. fundo. vbi tex. not. ff. de leg. 2. & sic donatio inter vir. & vxo. facta constan. matrim. reuocatur per solam pignorationem vel obligationem, ita vt non confirmetur morte. Ratio, quia de iure communi non valet, licèt iure sing. confirmetur morte. l. Pap. cum sim. ff. de don. inter vir. & vxor. vnde facilius reuocat, quod valet iure sing. quàm communi. l. eius militis. §. militia missus. ff. de test. milit. limita tamen sing. hoc multum, vt procedat, quando maritus specialiter obligasset rem, quam donasset vxori, ita reuocatur donatio, vt non confirmet morte, sed si maritus obligaret generaliter omnia bona, tunc non reuocat donatio vxori facta, ratio diuersitatis est, quia plus operatur pignoratio, & obligatio specialis, quàm generalis. l. est differentia. ff. in quib. cau. pign. tac. contraha. ita sing. Bar. in d. l. rem legatam, circa fi. ff. de adi. leg. sequitur Bal. in l. si non verum. C. de dona. inter vir. & vxo. quod no. bene, & confert ad id, quod. j. subijciam. ¶ Item inquantum dixi, quod testator vendendo vel alienando rem legatam, si alienauit voluntariè, intelligitur reuocare legatū, secus si ex necessitate, quia saltem debetur æstimatio, dictis iurib. & tāgit. gl. 2. hic, in verbo dedit. adde, quod ista distinctio, an voluntariè vel ex necessitate, habet locum in dona. causa mortis, quæ licèt sola pęnitentia reuocetur. l. non omnis. in princ. ff. si cert. pet. si tamen aliquis donat rem causa mortis, deinde alienaret eam, intelligitur reuocare donationem, si voluntariè alienat, secus si ex necessitate, & sic eadem distinctio habet locum in dona. cā mortis. dictum fuit Dy. in l. Stichum, qui meus erit. ff. de leg. 1. quod ibi reputat aureum Bal. cum multis concor. de quib. ibi per Mod. & facit, quia don. causa mortis censetur legatum. l. Marcellus. §. 1. ff. de dona. causa mor. l. legatum est. de leg. 2. Et postquam testator semel alienauit voluntariè rem legatam, licèt redimeret, tamen non reconualidatur legatum semel reuocatum. tex. est not. in l. cùm seruus, vbi no. Bar. ff. de adi. leg. nisi sit legatum libertatis, vt ibi. & sequuntur Bal. Ang. & Pau. hic. limita tamen pdicta procedere, quando testator voluntariè alienauit, sed si dedit hæredi licentiam alienandi, tunc secus. l. postq. §. fi. ff. vt leg. no. cauea. fm Bal. Sal. Ang. & Pau. hic. ¶ Secundo
b notab. limita, quando testator [b] voluntariè vendidit, & tradidit, & pretium recepit, istis tribus concurrentibus bene reuocatur legatum, secus si non tradidisset, vel pretium non recepisset. l. prædia. §. liberto. de fund. instru. fm Ang. & Pau. hic, & Bal. in 2. q. sed contrarium, & melius tenent gl. & Bar. in d. §. liberto. Sal. & do. Alex. hic, & stringit, quia etiam si alienatio testatoris non tenuit, tamen reuocatur legatum. l. legatū. la 2. §. pater hortos. ff. de adi. leg. multo fortius reuocabitur isto casu. ¶ Tertiò no. limita dictam regulam procedere, quando testator legasset rem simpliciter, secus si alternatiuè rem vel æstimationem, quia alienando tunc rem voluntariè, non intelligitur reuocatum legatum, quin æstimatio debeatur. l. Lucius. la 1. ff. de leg. 2. fm Ange. Saly. & Paul. hic. ¶ Quartò limita vt prædicta distinctio inter alienationem voluntariam, & necessariam procedat, quādo legatum fuit factum purè, si autem sit factum sub conditione, tunc indistinctè reuocaretur, etiam per alienationem necessariam, fm Bal. hic in 4. q. Ang. Sal. & Pau. per tex. in l. Stichum, qui meus. in fi. ff. de leg. 1. qui nihil facit. sed alleg. tex. sing. in l. scribit. aliàs quintus. §. fin. in fin. vbi not. Bal. ff. de aur. & argen. leg. & reputāt sin. Imo. & Mod. in d. l. Stichum, qui meus erit. ¶ Iuxta prædicta occurrit pulchrum dubium, quod hic nec in locis com-
3 munibus tangitur, † an mulier testatrix, quæ legauit domum vel fundum alicui, & post testamentū nupsit, & dedit omnia bona in dotem viro, an per istam dationem generalem in dotem intelligatur reuocatum legatum? videtur quod sic, quia ista est alienatio voluntaria, patet, quia mulier, quæ nubit, non tenetur dare omnia bona in dotem, ergo cùm sit alienatio voluntaria, intelligitur reuocatum, dictis iuribus. Breuiter in contingentia facti contrarium consuluit Alex. & est noua decisio, in consi. 31. in 3. volu. incip. ponderatis his, quæ in themate narrantur. in fi. col. mouetur subtiliter per rationem Cy. ad istum tex. & s. retuli. nam testator pignorando rem legatam non intelligitur reuocare legatum, sicut vendēdo, vt hoc tex. quia natura pignoris non est, quod res debeat perpetuò remanere pęnes creditorem, sicut est natura venditi. sed sic est, quod quando res datur in dotē eius natura non est, quod res debeat perpetuò stare penes virum, quia saltem eo mortuo reuertitur ad vxorem, vel ad eius hęredes, vt traditur in l. post dotem ff. solu. matrimo. in l. dos à patre. C. eod. ergo cùm sit eadem ratio vt in pignore, non reuocabitur legatum sicut in pignore, tamen ista ratio est periculosa. Secundò mouetur: nam vir in re dotali dicitur habere titulū onerosum. l. pro onerib. s. de iure dot. l. fin. §. si à socero, vbi no. Bar. ff. de his, quæ in fra. cred. sed sic est, quod quando res alienatur titulo oneroso, dicitur alienatio fieri ex causa necessaria, vt not. tenet Iaco. Butr. hic, & glo. in §. si rem. credo. in verbo alienauerit. instit. de leg. facit. d. l. fideicommissa. §. si rem. sed per alienationem necessariam non reuocatur legatum, sed hoc non videtur tutum, quando omnia bona dantur in dotem. Mihi placet sua decisio, sed non rationes. nam placet, quod mulier dando omnia bona in dotem, non intelligitur reuocasse legatum, ad quod moueor alio fundamento. nam per alienationem volūtariam credo ita demum reuocari legatum, quando alienatio est facta in specie de illa re legata, ita loquuntur prædicta iura, sed quando fit alienatio in genere omnium bonorum, non reuocatur legatum speciale, quod probo per simile optimum, quod adduxi.

ADDITIONES.

a ¶ Diuersitatis. Adde Alexan. lib. 3. consi. 31. colum. fin. versi. confirmatur. PVRPV.

b ¶ Quando testator. Limitatio de donatione facta filio. Monser. in l. frater à fratre. col. fi. ff. de condi. inde.

adduxi.nam donatio inter vir. & vxo. quæ ſolùm valet de iure ſing. ita demum reuocatur per pignorationem, ſi facta eſt pignoratio illius rei in ſpecie, ſecus in genere obligando omnia bona, vt ſing. determinat Barto. in d. l. rem legatam. circa fin. vt dixi. ſ. & dedit Bal. concordantem. ita in propoſito, licèt teſtator alienando in ſpecie rem legatam intelligatur legatum reuocaſſe, tamen dando omnia bona in dotem, & ſic alienando generaliter, non credo, ꝙ intelligatur reuocaſſe legatum rei in ſpecie legatæ, imò eiùs mens ſit, vt illi generi per ſpeciem derogetur, iuribus vulgaribus, & ſic in terminis in quibus conſuluit Alex. credo, ꝙ bene conſuluerit per hoc fundamentum, non per rationes ſuas. Sed pondera ſubtilius, ꝙ rationes Alex. probant ſingularius, ꝙ etiam ſi mulier dediſſet in ſpecie in dotem illam rem quam prius legauit, adhuc non reuocaretur legatum, quod multum not. Iſtud concludit primum fundamentum ſuum, quia datio in dotem non fit, vt perpetuò ſit penes virum, ergo non reuocatur legatum per rationem Cyn. ad iſtam legem. iſtud limitat etiam ſi daretur in ſpecie res particulariter in dotem. Secundum fundamentum eius adhuc magis militat, quia vir in dote habet titulum oneroſum, ergo alienatio cenſetur neceſſaria. iſtud militat, quando ipſamet res legata particulariter daretur in dotem, & ſic ſi conſideras fundamenta Alex. deciſio ſua procedit non ſolùm in terminis occurrentibus, quando mulier generaliter dedit omnia bona in dotem, ꝙ tunc non intelligatur reuocatum legatum ſpeciale, quo caſu cum eo teneo. ſed etiam ſi in ſpecie dediſſet in dotem rem legatam, quòd adhuc non reuocetur legatum, quod ſi eſt verum, eſt ſuprema limitatio ad dicta iura, quam nunquam audiuiſti. ſed nullatenus iſtam firmo. Poſſunt prædicta limitari, & quintò, per id quod decidit Barto. in conſi. 26. incip. teſtator in teſtamento diſpoſuit. vbi conſuluit, pone, ꝙ teſtator in teſtamento ordinauit conſtrui Eccleſiam ſub vocabulo alicuius Sancti, quam Eccleſiam hæredem inſtituit, deinde tales domos alienauit, an reuocetur inſtitutio vel legatum, cùm fuerit alienatio voluntaria, & determinat ſing. ꝙ non. faciunt
4 notata per Barto. etiam in l. ſeruos. ff. de alim. & cib. leg. ¶ † Secundò principaliter not. in fin. text. ꝙ hæres tenetur luere rem
5 legatam, quam teſtator pignorauit. † Limita, niſi teſtator promiſiſſet hæredi, ꝙ poſſet pro ſuis neceſſitatibus talem rem obligare, quia ſi eam obligaret, non tenetur luere eam. tex. eſt not. in l. deducta. §. fin. ff. ad Trebel. probatur in l. 3. in fin. ſ. de fideicom. Facit text. ſing. quem Bald. ibi multum notat in l. tribus. ff. de vſufru. earum rerum, quæ vſu conſumun. Secundo limita iſtum text. procedere, quando teſtator primò legauit rem, poſtea eam pignorat, tunc hæres tenetur eam luere, vt hoc text. ſi autem erat prius pignorata, & poſtea teſtator eam legauit, tūc ſi ſciebat eam obligatam, hæres tenetur luere, aliàs ſecus, vt hic in glo. 1. quod limitat valde ſingu. Bart. in l. ſi res. de leg. 1. quando erat obligata pro debito alterius, quàm teſtatoris. ſi autem fuiſſet obligata pro debito teſtatoris, tunc hæres diſtinctè tene-
6 tur eam luere, quod multum not. pro magna limitat. ¶ † Vltimò inquantum glo. in ver. dedit. in fin. dicit, aliud ſi vſuſfru. alienetur. licèt cum glo. tranſeat Barto. in d. l. rem legatam. ff. de adi. leg. Petr. de Anch. & Imo. in c. filius. de teſt. tu intellige glo. ꝙ ſi alicui legaretur proprietas vel fundus, licèt teſtator voluntariè alienaret vſumfru. non per hoc reuocaretur proprietas, in iſtis terminis glo. bene loquitur, dum dicit, aliud ſi vſuſfru. alienetur, & ratio eſt, quia per alienationem voluntariam partis, non reuocatur totum, ſed ſi teſtator ſolùm legaſſet vſumfru. & poſtea eum vſumfru. alienaret, bene reuocaretur legatum vſuſfru. nec hoc caſu aliud eſſet ſecundum Cyn. hic, & Bald. in prin. & in fin. & Imo. in d. c. filius. licet non ita clarè.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum ſeruo ſine libertate non valet, nec reconualeſcit, licèt poſt mortem teſtatoris efficiatur liber, quod limita vt infra eo. nu.*

2 *Regula Catoniana tunc demum habet locum, quādo eſt impedimentum, cui teſtator potuiſſet prouidere.*

3 *Regula Catoniana non habet locum in legibus nouis.*

LEX IIII.

1 SEruis. † Legatum factum ſeruo ſine libertate non valet nec reconualeſcit, licèt poſt mortem teſtatoris efficiatur liber. hoc dicit. Contra primam partem facit tex. inſtit. de hęre. inſti. in prin. vbi dominus inſtituendo ſeruum ſuum ſimpliciter, ideo valet inſtitutio, quia intelligitur ſibi tacitè libertatem reliquiſſe, ratio eſt, quia qui vult conſequens, intelligitur velle omne neceſſarium antecedens ad illud. l. illud cum ſim. ff. de acquiren. hæred. ergo in propoſito ex quo dominus reliquit legatum ſeruo, debet intelligi velle neceſſarium antecedens, ſcilicet, ꝙ ſeruus habeat libertatem. Sed reſponde, quòd aliud eſt, quando dominus inſtituit ſeruum ſuum hæredem, vt tunc intelligatur tacitè libertatem relinquere, aliud quando facit legatum, quia intereſt domini potius dabere hęredem quàm legatarium, quia dato, ꝙ legatum non valeat, tamen teſtamentum in omnibus ſuſtinetur, ſecus ſi non valeret inſtitutio ſerui, & ſic habes primam limitationem ad hunc text. ¶ Secundò limita, niſi teſtator ſeruum proprium ipſiuſmet ſeruo legaret, tunc eſt perinde acſi libertatem relinqueret. text. eſt ſing. ſecundum Ange. & Moder. ibi, in l. Senatus. §. fin. de lega. 1. & vide text. not. in l. 1. C. de communi ſeruo manum. qui probat plus, quòd ſi ſit vnus ſeruus plurium dominorum, & vnus ex dominis leget partem ſuam ipſi ſeruo, ꝙ alij domini recepta eorum partis æſtimatione tenentur ſeruum liberare. ¶ Tertiò limita iſtum tex. niſi poſtea teſtator in codicillis relinqueret libertatem ſeruo, quia tunc vltima volūtas codicillaris purgaret omne vitium præcedens. l. conficiuntur. §. penul. ff. de iure codicil. quam ad hoc pro notabili allegat Barto. in l. 1. in fin. colum. ff. de regul. Cato. ¶ Quartò limita, & declara per text. in l. quædam. §. illo. ſ. de neceſ. ſeru. hæred. inſtitu. de quo glo. 1. oppo. licèt corruptè alleget. §. 1. vbi dicit, ꝙ licèt legatum non valeat, tamen hæredes non debent eſſe impij, vt ibi in in text. ¶ Glo. in verſic. non valet. diuiditur in quatuor. In prima oppo. de d. l. quidam. §. 1. ſed melius dicit in §. illo. In ſecunda ibi, nec libertatem. ponit dictum, quod probatur in hoc text. In 3. ibi, niſi ſit, miles ponit fal. ad text. pro qua alleg. l. ex his verbis. ſ. de teſt. mil. quæ nihil facit, quia loquitur in alijs terminis, quando miles enunciatiuè facit mentionem de libertate. melius allegaſſet. l. Lucius. §. 1. ff. de teſta. milit. In quarta, quæ eſt ibi, vel niſi, ponit duas alias fal. ad tex. & dum glo. dicit niſi ſeruus manumittatur. ſupple teſtamento, aliàs non ſufficit propter impedimentum regulæ Catonianæ. de qua nunc dicam. ¶ Glo. in ver. poſt mortem. limitat tex. non procedere, quando ſeruus viuo teſtatore eſſet conſequutus libertatem, quia tunc legatum reconualeſceret, ſed reprobatur per omnes propter regulam Cato. quę habet, ꝙ quando legatum vitiatur propter aliquam cauſam, non valet, ſi teſtator tempore teſtamenti fuiſſet mortuus, certè legatum non reconualidatur per hoc, ꝙ teſtator ſuperuixerit, & ceſſauerit impedimentum. l. 1. ff. de reg. Cato. & per totum. circa quam regulam Bald. hic ponit multas fal. de quibus per Barto. in l. 1. ff. de reg. Cato. ponunt Docto. maximè Mod. in l. cætera. in princ. de leg. 1. & contra glo. noſtram habes tex. in §. an ſeruo. inſtitu. de leg. Inter alias limitationes vnam not. per-
2 petuò. † ꝙ reg. Cato. tunc demum locum habet, quando eſt impedimētum, cui teſtator potuiſſet prouidere, vt in hoc text. vbi teſtator potuiſſet relinquere libertatem ſeruo, ſed quando eſt impedimentum, cui teſtator prouidere non potuiſſet, non habet locum reg. Cato. hinc eſt, ꝙ ſi teſtator in teſtamento faceret legatum filio ſpurio vel naturali, legatum non valet, & ſi teſtator deceſſiſſet, legatum fuiſſet penitus nullum, pone, ꝙ teſtator ſuperuiuat, & interim filius legitimetur, reconualidabitur legatum non obſt. reg. Cato. quia impedimētum erat tale, cui teſtator prouidere non poterat. ita not. & plenius Barto. in l. 1. in penul. colum. ff. de reg. Cato. ſequitur Bal. & Pau. hic. Pau. in d. l. cætera. in prin. licèt cōtrarium teneat Bal. in l. eam quam. ſ. de fideicom. in 15. colum. verſic. quæro, nunquid in eo, quod relinquitur furioſo. ¶ Et ex prædicta limi. Bar. decidit Alexan. vnum caſum conſulendo in conſi. 40. incip. viſo themate. & dubitatione, de qua quæritur, an dicta dom. Catherina. in penul. & fin. colum. in 1. volum. vbi decidit ꝙ ſtante ſtatu. ꝙ vir exiſtentibus filijs non poſſit relinquere vxori vſumfru. bono. pone, maritus habet filios, relinquit vxori vſumfru. ſi ſtatim fuiſſet mortuus, non valuiſſet legatum, pone, ꝙ teſtator ſuperuixit, & interim ſint mortui filij, an reconualidetur legatum? tenet, ꝙ ſic, & ꝙ iſto caſu non habeat locum reg. Cato. quia tali impedimento non poterat teſtator prouidere. melius facit l. fin. & quod ibi
3 ſignanter decidit Barto. ff. de reg. Cato. dum dicitur ibi, † ꝙ regula Cato. non habet locum in ll. nouis. ideo infert. Bar. ꝙ cùm hodie ſit diſpoſitum, ꝙ mulier quæ habet filios ex primo marito, non poſſit relinquere plus ſecundo marito, quàm vni filiorum. l. fœminæ. ſ. de ſecun. nup. pone, ꝙ vxor reliquerit plus, ſed ſuperuixit tantum, ꝙ mortui ſint filij, reconualidatur relictum. eo. modo ſecundum Bar. ſi ſtatutum diſponat, ꝙ forenſis nil poſſit acquirere in territorio, ſi fiat relictum forenſi, & teſtator poſtea ſuperuiuat tantum, ꝙ forenſis efficiatur ciuis, reconualidatur legatum non obſt. reg. Cato. quæ non habet locum in ll. nouis, & ſic in ſtatutis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Si legatarius rem legatam occupat cum vitio, perdit legati petitionem, & legato priuatur. limita vt infra num. 2.*
3 *Testator potest dare licentiam tutori in testamento, ꝙ tutor possit administrare propria autho. absque hoc, ꝙ decernatur per iudicem.*
4 *Iudex potest dare licentiam parti de ingrediendo possessionem propria authoritate.*

LEX V.

NOn est dubium. Ista lex legitur in glo. dupliciter, sed tene secundum intellectum, quod loquatur in legatario, & secundum istum intellectum. h. d.
1 † Si legatarius [a] rem legatam occupat cum vitio, perdit legati
a petitionem, & legato priuatur. hoc dicit. & est tex. singu. in iure secundum Pau. de Cast. hic, & aliàs de facto consului Parmæ. & secundum verum intellectum gl. & Doct. dicitur legatarius occupare rem legatam cum vitio, quando hæreditas erat adita per hæredem, & apprehensa possessio, ita loquitur ista lex. sed si hæreditas non fuisset adita, vel non esset apprehensa possessio, quo casu bona essent vacantia, tunc si legatarius apprehenderet possessionem talium bonorum vacantium, non dicitur apprehendere cum vitio, tunc non priuaretur legato, sed bene hæres posset reuocare possessionem per interdictū quorum legatorum, quando immineret falc. vt eam possit retinere, ita loquitur. l. 1. ff. quo. leg. de qua gl. oppo. & ad istum tex. sic declara. vide Lud. in consi. 312. incip. circa propositam consultationem inquantum primò quæritur. in 1. dub. vide glo. no. in c. fin. in glo. pe. de suc. ab inte. contra tamen istum communem intellectum refragatur iste tex. in ver. subtraxisse de hæreditate. nam si hæreditas esset adita, & bona apprehensa, non diceretur amplius hæreditas, pluries dixi in hoc anno, & est gl. in l. 1. §. veteres. vbi Mod. ff. de acqui. pos. & in l. hæres per seruum. ff. de acqui. hær. & melior tex. de iure. insti. de hær. instit. in princ. licèt etiam hæreditas adita aliquando tamen appelletur hæreditas. l. fin. §. 1. & ibi not. Bald. ꝭ. de bono. quæ lib. & ita potes dicere hic.
2 ¶ † Limita istum tex. non procedere in legatario, [b] cui testator
b in testamento dedit licentiam apprehendendi posses. propria autho. tunc si apprehendit, non priuatur legato, quia tūc non dicitur apprehendere cum vitio, vt dicit tex. & ꝙ testator possit talem licentiam dare legatario, probat text. not. in l. Titia cum testamēto. §. 1. secundum vnum intellectum. gl. & ibi no. Bar. ff. de leg. 2. Bal. Sal. & Pau. hic, & Ang. ꝭ. l. proxi. & no. Bar. in repe. l. 3. in 2. q. prin. C. de pig. Bal. in l. 1. in 4. col. ꝭ. communia de legat. & in l. legis Iuliæ. C. qui bo. ces. pos. & multum no. Bar. in
3 l. legitimos. in prin. in 1. col. ff. de leg. tu. † vbi per hoc no. infert, ꝙ licèt ad hoc, vt tutor possit administrare, requiratur, ꝙ administratio decernatur per iudicem, tamen potest testator in testamēto disponere, ꝙ tutor propria administret autho. absque hoc, ꝙ decernatur per iudicem, & idē tenet Bar. in l. tutor, qui repretorium. ff. de admi. tut. & in l. & si pluribus, & in l. si tutor.
4 ff. de autho. tu. ¶ † Similiter potest dare licētiam parti de ingrediēdo pos. propria author. quod est indubitatum. l. 4. C. de pig. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. & l. minus instructus. C. eo. similiter iudex potest dare licentiam parti vincenti de ingrediendo pos. propria author. glos. & Doc. in l. iustè possidet. ff. de acqui. pos. glos. Ang. & Mod. in l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iu. in l. 1. vbi Bar. C. vt nemini li. si. iud. se vin. cum multis concor. & limitationibus, quæ ponuntur in d. l. iustè possidet. ¶ Sed redeundo ad limitationem nostram, ꝙ testator possit dare licentiam legatario de ingrediendo pos. propria author. extende vt sing. not. Ang. in l. hæc si res. per illum tex. ff. de rei vend. nam testator non solùm potest expressè dare hanc licentiam legatarijs, sed etiam tacitè, hoc modo, nam si testator legat vxori, vel alteri puta domum, & iubet hæredibus, ne eam molestent in posses. prout mille testamenta disponunt, certè per ista verba intelligitur testator dedisse licentiā legatario, vt possit propria autho. pos. apprehendere, & apprehendendo non incidit in aliquam pœnam, nec tenetur quorum legatorum. & dicit Ang. ibi esse text. clariorem de iure. ¶ Secundo limita istam legem non procedere in legatario, qui etiam esset testamenti executor, quia iste potest propria autho. pos. rei legatæ apprehendere. l. fistulas. §. fundum. ff. de contrahen. emptio. secundum Bald. Ang. Sal. & Mod. hic. & fuit decisio Iacob. de Aret. quam refert Ioan. And. in addit. Spec. in tit. de instr. edi. §. nunc vero aliqua. in addit. incip. supple & commissarij. ¶ Tertiò no. limita istam.
c l. non procedere in instituto in re certa, [c] quia licèt institutus in re certa, dato cohærede vniuersali, censeatur legatarius. l. quoties. ꝭ. de hær. instit. tamen potest illam rem propria autho. apprehendere, nec incidit in pœnam priuationis, & sic huius legis, nec tenetur interdicto quo. leg. ita sing. Bartol. in l. ex facto, magna. in 2. colum. ff. de hæred. instit. cum multis concor. quas dedi in d. l. quoties. cod. modo filius institutus in legitima tantum, dato cohærede vniuersali, potest propria author. apprehendere, vt not. decidit Bald. in l. si quis in suo. in princ. ꝭ. de in-
d offic. testa. ¶ Quartò fal. in eo, cui relicti sunt fructus [d] annui certi fundi, nam licèt hæres teneatur facere coli, & seminari fundum, non autem legatarius, vt est tex. sing. in l. fundi Trebatiani. in princ. ff. de vsu, & vsuf. leg. tamen si hæres negligeret, posset legatarius propria autho. apprehendere posses. talis fundi, nec incidit in pœnam huius legis, quia non tam facit causa adipiscendæ pos. quàm iuris sui conseruandi. l. 1. C. vti possi. ita not. Bald. in l. vnica. §. exceptio. ꝭ. de cad. tol. consuluit tamen ibi Bald. ꝙ tutius sit in hoc protestari. & ex his habes enucleatum
e tex. cum his, quæ in effectu etiam tanguntur in gloss. [e] Gl. diuiditur in quatuor. In 1. ponit primum intellectum ad text. ꝙ loquatur in hærede, qui intellectus stare non potest, quia litera destruitur. In 2. ibi, idem in legatario. ponit alium intellectum, ꝙ ista lex loquitur in legatario. & iste est verus, & eum tenui. In 3. ibi, sed prout in legatario. gloss. opp. contra istum secundum intellectum, & ponit tres sol. tamen non sunt nisi duæ, quia prima, & tertia debent iungi, sed tene secundam sol. prout cā declaraui in text. In 4. ibi, item videtur contra. opponit etiam cōtra secundum intellectum, & bene soluit. & vide gl. per te.

ADDITIONES.

a ¶ Si legatarius. Faciunt dicta Alex. in l. cùm hæreditas. ff. de acqui. pos. quia hic ponitur de materia titu. ff. quo. leg. Amplia primò ad filium institutum in legitima. Bartol. in l. 2. C. quando, & qui. quar. pars. lib. 10. not. 3. secus tamē si in re certa instit. PVRPV.

b ¶ In legatario. Ias. in l. nemo potest. de leg. 1. Dec. consi. 244. vt clarior. in 2. dub. & consi. 423. colum. 3. viso. 2. dub. Compo. consi. 61. Pet. hæres. Et ibi an possit reuocari per falcidiam. & decide ex l. 1. §. si legatarius. ff. ad l. falc. PVRPV.

c ¶ In re certa. Adde Dec. in consi. 243. & 418. viso. 2. dub. PVRPV.

d ¶ Fructus ann. Bru. in trac. statut. exclu. fœmi. art. 11. quæst. 4. latè Pichus in repe. l. in quartam char. 16. ff. ad l. fal. Rip. in c. sæpe. de res. spol. PVRPV.

e ¶ In glos. Quintò limita, quando vacat possessio, & falc. locus non est. Cor. lib. 1. consi. 540. circa hanc conclusionem. Sextò limita in legato nominis debitoris. Anch. consi. 3. non est dubium. & quid in ecclesia legataria, tradit Bene. Capra consi. 3. casus super quo. in fi. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio vulg. potest fieri nō solùm in hæreditate, sed etiam in legatis, & in dona. causa mortis.*
2 *Si in legato sit facta substitutio fideic. & legatarius noluerit, vel non potuerit acceptare, an extinguatur fideicom.*

LEX VI.

SI legata. Substitutio vulg. facta ī legato, extinguitur per acceptationem primi, & coniuncti faciunt sibi partes per concursum, & error in nomine non vitiat legatum, dum-
1 modo constet de corpore. hoc dicit lex ista cum l. seq. † Not. ꝙ substit. vulg. potest fieri nō solùm in hæreditate, sed etiam in legatis, & in don. causa mor. vt hic. & l. vt hæredibus. ff. de leg. 2. & sic in hæredib. vulg. expirat adita hæreditate. l. post aditam. ꝭ. de impub. ita etiam in legatarijs. & si moriatur legatarius nō aliter agnito legato, licèt aliàs legatū cedat à morte testatoris, & acquiratur etiam ignoranti. l. cùm pater. §. surdo. de legat. 2. quantum ad effectum transmittendi, tamen quādo adest substitutus, præfertur substitutus, & impedit transmissionem, vt per Barto. in l. 3. §. 1. & in l. si legatum. §. 1. ff. de adi. leg. Imo. in l.
2 quidam ita. in prin. ff. ad Treb. & Mod. hic. ¶ † Quid autem si in legato sit facta substitutio nō vulg. sed fideicom. vt quia testator grauauit legatarium restituere rem legatā alteri, & legatarius noluerit, vel non potuerit acceptare, an fideicō. extinguatur? dic, ꝙ non, imò reuertitur ad hæredem cum onere suo, qui hæres tenetur restituere, gloss. & Docto. in l. Imperator, in prin. de legat. 2. Barto. & alij in l. fideicom. vbi text. ff. de legat. 1. & Mod. hic. ¶ Circa l. si Fortidianum. dum dicit, ꝙ error in nomine non vitiat legatum, dixi in l. si in nomine. ꝭ. de testa. hic non repeto. ¶ Glo. in verb. mox. diuiditur in quatuor. In 1. remouet contrarium. In 2. ponit dictum, ex quo respondetur tacitæ quæst. In 3. assignatur ratio illius dicti. In 4. allegat concor. ad hunc tex. Secūda ibi, & tu semissem. Tertia ibi, nam coniuncti loco vnius. Quarta ibi, & facit. In 1. parte gl. tu plenius fac tres

casus,aut testator legat secundo , animo adimendi à primo,&
clarum est,ꝙ secundus admittitur, aut èontra legat secundo,
animo adimendi à primo,& istud apparet,& tunc vterque ad-
mittitur,aut sumus in dubio,& tunc non præsumitur testator.
adimere à primo,sed ambo per concursum admittuntur. glo
in l.1.ff.de his quæ pę.no.Istud vltimum limitat Dyn.in l.quod
traditum.ff.de cond. & demon. nisi secũdum legatum fiat sub
commemoratione primi,vt quia dicitur,illud quod legaui Ti
tio,lego Caio,tunc intelligitur ademptum à primo.& pro ista
limitatione stringit tex. in l. sicut.ff.de adi.leg.si non cauilletur.
licèt glo. ibi respondeat destruendo tex. & tex. in §. transferri.
* instit.eo.& Cy.hic.contrarium *tenent communiter Doct.* vt Barto.
hic,& in d.l.quod traditum. & in d. l.sicut. & in l. re coniuncti.
in 3.col.de leg.2.& communiter Mod. hic.& in locis alleg. per
tex.in l.Iulianus.ff.de hære.insti.& l.si pluribus.in ver.euidentis-
simè.ff.de leg.1.quod prosequere,vt per Alex.hic.

SVMMARIVM.

1 *Conditio impossibilis non vitiat legatum , sed vitiatur , secus est in contractibus.*
2 *Miles non potest esse nec legitimus nec testamentarius tutor.*
3 *Non dicitur nolle,qui non potest velle.*

LEX VIII.

1 AB administratione. †Cõditio impossibilis de iure, non vitiat legatum , sed vitiatur,
quod procedit in vltimis voluntatib.fauore vltimę
voluntatis,secus in contractib.l.si militem. s̃. de cond. ob cau.
de qua glo.opp.& tripliciter sol.sed ista est vera sol.& vide tex.
in l.militiæ.s̃.qui da. tu.pos. qui declarat istam.l.ibi enim dicit,
2 † quòd miles non potest esse nec legitimus tutor,nec testamẽ-
tarius,nec aliter, quamprimũ ergo est miles, & iurauit ea,quæ
requirũtur in creando milite,de quib.est gl.in l.pen. ff.ex quib.
cau.ma.excu.a tut.adeo,vt si vellet,non posset esse tutor,ergo
debet habere legatum factum sub condi.si tutelam acceptaue
rit,licèt eam non acceptet,quia etiam si vellet acceptare , non
3 posset.vnde no.ex isto tex.† ꝙ ille non dicitur nolle,qui nõ po
test velle,vnde facit secundum Iac.de Butr. Bal. & alios ad sta-
tutum puniens declinantem iurisdictionem iudicis , vt possit
impunè offendi,etiam si sit clericus , vel si non facit mentionẽ
a de clerico,sed simpliciter loquitur si clericus declinat,ᶜ non in-
cidit in pęnam statuti, quia non posset consentire in laicum. c.
si diligenti.de fo.comp.Auth.statuimus.s̃.de epis.& cler. vnde
cùm clericus non possit expresse velle , non dicitur etiam nol-
le,per hunc tex.& sic non incidit in pęnam statuti, quam mate
riam prosequitur hic Alex.diffusè,vt hic per eum,tutius tamẽ
est,ꝙ iudex ecclesiasticus inhibeat iudici sæculari sub pęna ex-
communicationis,ne se impediat de clericis.secundum Bal.in
d.Auth.statuimus.in fi.& no.diligenter , & est pulchra, & sing.
limitatio,ꝙ licèt Episcopus, vel iudex ecclesiasticus non pos-
sint mittere tales inhibitorias iudicibus sæcularibus nisi parte
citata,vt ponunt Can.in cap.tua.de ord.cog. cum multis con-
cor.quas dedi in l.nec quicquam.§.vbi decretum. ff.de officio.
procon.& Alex.in l.4.§.condemnatum.in 8. col.ff.de re iud. &
in consi.233.inci.visis actis mihi transmissis.& in consi.494.in-
cip.præstantissime do. cum multis concor. per eum adduc. &
Fran.de Aret.in consi.75.incip.diligenter,& maturè.ista regula
sing.fallit,quando esset statutum de quo supra , & iudex eccle-
siasticus inhiberet Potestati , tunc in tali inhibitoria non requi-
ritur alicuius citatio.ita singu.Arch.31.quæst. 2. in cap. pen. &
in cap.Lotharius.quem refert,& sequitur Bal.in l.presbyteri in
2.col.s̃.de epis.& cle.quod bene no.Reliqua vide per Alex.hic.
¶Gl.in ver. prohibeatur , primò declarat tex.Secundò per viã
no.assignat rationem tex.Tertiò oppo.contra tex.& tripliciter
sol.sed sol.vt dixi in tex. Ias.Papiæ.

ADDITIO.

c ¶Declinat.Adde Ang.l.emptor.C.de præscri.long.temp. Doct.in c. si iudex laicus.de sent.excom.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Hæres tenetur soluere legata,si quæstio de hæreditate moueatur præstita cautione de restituendo legatum,si hæreditas euincatur.*

LEX IX.

1 SI in fraudem. † Hęres tenetur soluere legata,si quęstio de hæreditate moueatur præstita cautione de restituẽdo legatum,si hęreditas euinçatur.hoc primo.Cautio autem de reddendo id,quod vltra fal. acceperit , præstatur etiam,vbi non est quæstio de hæreditate.h.d.& sic vides,ꝙ iste tex.loquitur de duplici cautione,prima præstatur solùm quando est quæstio hæreditatis, secunda siue sit quæstio siue non, præstatur. De prima dic ergo,quòd aliquando hæres ne soluat legata,sumit aliquem , qui accuset testamentum de falso , ad hoc vt si legatarij petãt legata,possit eos repellere, don eclis finiatur , certè ad occurrendum huic malitiæ, inuenta est prima cautio,de qua in text.quòd legatarij caueant de restituendo legata,si euincãtur.& non obst.lite mota,tũc hæres tenetur pręstare legata.& de ista loquitur.l.si testamentum.cum glo.& ibi, vide per Bar.& tex.in l.diuus.§.fin.ff.de pet, hære. & tex.in l.3.§. si legatarius.ff.si cui plusquã per leg.fal.& distingue,vt per Bar. in l.hoc autem.§.1.ff.si cui plusquam per l.fal. cuius distinctionem sibi ascribit Pau.hic.Alia est cautio, de qua loquitur secũda pars tex.in vers.quamuis aliàs. & ista præstatur,siue sit quæstio hæreditatis,siue non,quando hæres recusat soluere legata, quia dicit,ꝙ hæreditas non est soluendo, & sic opportet detrahere quartam de leg.certè pręstatur ista cautio,per quam promittitur de reddendo , quod erat defalcandum ab hærede , & sic quod vltra fal. legatarij acceperint. l. hæc autem satisdatio. in prin.ff.si cui plusquam per l.fal. Ias.Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Legatum rei alienæ factum a testatore sciente,valet,quod amplia quatuor modis,vt infra nu.2.& limita tribus modis, vt infra nu.3.*
4 *Legatum rei alienæ factum a testatore ignorante,& sic errante,non valet.limita,vt infra num.5.*
6 *Filiusfa. an possit testari ad pias causas de re propria patris cum eius consensu.*
7 *An in testatore pręsumatur scientia vel ignorantia in re aliena legata,*
8 *Si res esset testatoris,& testator quando legauit credebat rem esse alienam,non per hoc annullatur legatum.*
9 *Vxor an veniat appellatione proximorum.*
10 *Valet legatum rei hęredis , siue ignoranter siue scienter testator legauerit.*
11 *De iure cano.non valet legatum rei alienæ factum a testatore sciente.*
12 *Quæ dicantur coniunctæ personæ.*

LEX X.

CVm alienam rem. Ista erit no.& vtilis.l.hoc dicit. Legatum rei alienę valet , si sit factũ
à testatore sciente,vel etiam ab ignorante , & sit fa-
1 ctum personæ coniunctæ. ¶† No.ex prima parte regulã,quòd
legatũ rei alienæ factũ à testatore sciente valet.Istã regulã am-
2 plia quatuor modis,deinde limita tribus.† Primo amplia,vt ꝓ-
cedat,ẽt si testõr sciẽs rẽ alienã diceret,lego talẽ fundũ meum,
quia licèt dixerit meũ,tñ si sciebat alienũ,valet legatũ, & debe
tur æstimatio.tex.est no.in l.nuper.in prin.cũ gl.in verbo. cõdi-
tionẽ.ff.de leg.3.Cum.in l.serui electione.§.fi.de leg.1. ¶Secun
dò amplia istã regulã procedere nõ tñ qñ res legata esset alie-
na,sed ẽt si vltra hoc esset alteri obligata,qa si testator vtrunq;
sciebat,hęres ad vtrũq; tenet.ita no.Bar.in l.si tibi homo.ĩ prin.
cũ cõcor.de leg.1.¶Tertiò amplia ꝓcedere nõ solũ si res lega-
ta sit aliena,sed ẽt si sit furtiua, qa valet tale legatũ factũ à testa
tore sciente.ita Bal.in l.1.C.de vsuc.pro emp. ¶Quartò amplia
istã regulã procedere, nõ solũ si res legata sit ipsiusmet legata-
rij,sed reuocabiliter,vt quia in euentũ cõditionis habeat alij da
re,valet legatũ.tex.est no.in l.nõ quocunq;.§.1.iuncta gl.2.ff.de
leg.1.secus qñ irreuocabiliter,vt dicã nunc.¶Limita nũc istã re
3 gulã sic ampliatã,trib.no.modis.† Primò vt procedat,qñ res le
gata erat aliena.i.alterius tertij, secus si esset aliena quo ad testa
torẽ,sed esset ipsius legatarij,legatũ non valet, nec debetur æsti
matio.l.propriã.C.eo.quã ibi Bal.ad hoc no.qđ intellige,vt dixi,
qñ esset legatarij irreuocabiliter. ¶Secundò limita istã regulã
procedere,qñ res erat penitus aliena, secus si testator tpe cõditi
testamenti erat dñs talis rei legatæ, sed conferebat legatũ in tẽ-
pus,quo res desinebat esse sua,certè legatũ non valet, nec debe
tur ęstimatio.tex.est sing.ĩ l.Stichus seruus.ff.de manũ.test.ver.
at qđ in legato.iũcto prin.in ver.inutiliter. ꝑm intellectũ Ange.
ibi,qui tenet,ꝙ in illo tex.legatum sit inutile,licèt Ioan.vt ibi in
gl.aliter

glos. aliter intelligat, ꝙ imò legatum sit validum, prout etiam probat. l. 3. §. si quis ita. ff. de adi. leg. & Alex. hic circa fi. & tunc non esset limitatio, sed quinta ampliatio ad hunc tex. ¶ Tertio limita istam. l. procedere in reb. alienis particulariter legatis a testatore sciēte, secus in hæreditate aliena, in qua non valeret institutio a sciente facta, secundum Bal. in l. si. per illum tex. in 18. oppo. s. de hær. inst. & ibi assignat rationē. quia legatum principaliter respicit rem legatam, & cùm illa, licèt sit aliena, possit redimi, ideo valet legatum: sed hæredis institutio principaliter respicit personam, vt ibi per eum. Item adde, ꝙ si testator emit rem, quæ erat aliena, & eam legauit, sed nō soluerat precium, vel in totum, vel in parte, certè hæres tenetur soluere, non legatarius. secundum Bart. in l. apud Iulianum. §. si Titius. ff. de leg. j.

4 & Bal. hic. & sic habes expeditam primam regulam tex. ¶ † Secundò not. ex text. aliam regulam negatiuam, ꝙ legatum rei alienæ factum à testatore ignorante, & sic errante, non valet, vt quia credebat testator rem esse suam, cùm esset aliena, propter errorem vitiatur legatum, ratio etiam est, quia testatores proniores sunt ad legandum res verè suas, quàm ad grauandū hæredes, vt res alienas redimant. l. vnum ex fami. §. si rē. de leg. 2.

5 ¶ Istam regulam limita octo modis notabilib. † Primo, vt habes in tex. quando legatum rei alienæ est factnm cōiunctæ personæ, licèt testator errauerit, vt hoc tex. quem mirabiliter intellige, quando testator penitus errauit, secus quando putasset talem rem esse suam respectu alicuius causæ, & non esset, tunc legatum talis rei etiam factum coniunctæ personæ non valet. tex. est no. in l. Sticho. §. fi. vbi no. ff. de vsu. & vsufr. leg. glos. in l. si domus. §. 1. vbi Bart. in fi. col. Imo. & Mod. de leg. 1. quam gloss. Pau. hic reputat sin. dic, vt habetur ibi. ¶ Secundò limita, nisi legatum rei alienæ ignoranter esset factū vxori testatoris, vt hoc tex. ¶ Tertiò limita, vt tex. dicit, ibi, vel alij tali personæ, & potest exemplificari secundum Pau. in familiari dilecto testatori, qui longo tempore testatori seruiuisset. ¶ Item secundū Fulg. potest intelligi text. in amico valde dilecto, cui testator sæpe plus afficitur quàm coniunctis personis, & sequitur Alex. hic post Guil. pro quo facit, quod voluit Cyn. in l. exigendi. C. de proc. Bart. in l. non solum. §. qui alieno. in 1. col. ff. de proc. vbi tenent, ꝙ iura quæ volunt, ꝙ coniunctus admittitur ad agendum pro coniuncto etiam sine cautione rati, habeat locum in amico magna amicitia coniuncto. de quo vide plenius Doct. maximè Mod. in d. l. exigendi. Can. in c. ex parte decani. de resc. & in c. coram dilecto. de offic. deleg. vbi Pan. tenet contra. Facit gl. in c. requisisti. in ver. nec est. de test. ex qua glo. colligit ibi Pan. iuncta gl. in c. 2. de test. in 6. ꝙ illud, quod disponitur in iure ratione proximitatis personarum, intelligitur dispositum ratione magnæ amicitiæ. facit, quod videtur velle glo. sing. in l. in testamento. ff. de fideicō. lib. & expressius Bal. qui inducit illā gl. in l. si iure. C. de test. ma. & Lud. in consi. 179. inci. amplissimè Doct. vbi volunt, ꝙ vehemens amor, & vehemens amicitia

a habeat vim clausulæ [a] codi. ¶ Quartò vltra tex. limita no. istam regulam, vt non procedat, quando testator ignorans legauit rem alienam præsente domino ipsius rei, qui sciebat rem esse suam, nam de re aliena potest testator disponere legando cum consen. domini. tex. est not. in l. sicut. §. venditionis. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. eo, quia tunc secundum Bald. hic in pen. col. accedit potentia ad actum, etiam ignoranti causam suæ potētiæ. & idem tenet Salic. hic. & illum tex. in d. §. venditionis reputat sing. Bal. in c. 1. §. præterea. quib. mo. feu. amit. & in l. venditioni. C. de vsuc. pro empto. & in c. 1. §. donare. in 2. col. qualiter olim feu. po. alie. in l. fi. in 9. col. s. vnde leg. & in l. quoties ab omnib. j. de fideic. & in l. si tibi. §. de pignore. ff. de pact. Sed adde tex. con cor. in c. j. in prin. de prohi. feu. alie. per Frid. quem Bald. ibi in pen. col. ad hoc no. amplia, & extende ista duo iura procedere, nedum quando testator legans rem alienam præsente domino, sciebat alienam, sed & si ignorasset, & credidisset suam esse, ita no. Bal. & Sal. hic. Nunc limita hęc duo iura valde not. primo intellige, & multi in hoc deciperentur, quia sola præsentia cum taciturnitate illius domini, ad quem res spectat, & de qua testator disponat, non sufficit ad inducendum cōsensum illius domini præsentis, & tacentis, nec per hoc sibi pręiudicat, sed requiritur, ꝙ expresse consentiat, per regulam. l. Caius. ff. de pig. act. & l. fideiussor. 2. §. pater. ff. de pig. & latè Bart. & alij. in l. quę dotis. ff. sol. mat. ita limitat. d. §. vēditionis Alex. nec alibi in specie legi, in consi. 20. in 3. vol. incip. ponderatis his, quę in themate narrantur. in 6. col. & licèt ipse non dicat, ego isto modo, & cum ista limitatione intelligo, quod dicit Bald. in c. 1. in prin. de prohi. feu. ali. per Lotha. vbi quęrit, quid si patior te de re mea testari, an videar consentire, & mihi pręiudicem, tenet, ꝙ non, per l. si quando. §. fin. s. de inoffi. test. Secundò limita d. §. venditionis cum concor. vt not. per Bald. in l. 1. supra de sac. san. eccl. in lect. no. in rep. in 3. col. ver. deinde quæro, nunquid filiusf. ibi

b enim quærit, clarum est, ꝙ filiusf. [b] potest de re sua, puta aductitia, testari cum cōsen. patris. ad pias causas. cap. licèt. de sepul.

6 in 6. quærit ibi Bald. † an eod. modo filiusf. poterit ad pias causas testari de re propria patris cum consen. ipsius patris, & dicit, ꝙ videtur, ꝙ sic per d. §. venditionis. contrarium ibi determinat sing. quia d. §. venditionis, procedit quò ad excipiendum, non quo ad agendum ex nudo consensu domini, cogita, quid velint ista verba, quæ puto corrupta, sed voluit fortè dicere, ꝙ d. §. venditionis. loquatur de persona, quæ regulariter, & de iure communi potest testari, non de ea, quæ speciali priuileg. & ista esset not. limitatio ad illum text. sed bene considera verba Bal. ¶ Quintò limita istum text. non procedere in filio, cui testator ignoranter rem alienam legauit pro sua legitima, quia fauore testamenti, vt sustineatur, ne filius dicatur præteritus, valebit tale relictum. ita sing. Bald. post Guil. in l. scimus. in prin. s. de inoffi. testa. & in 3. not. & pen. colum. vers. extra quærit Gul. sed certè mirandum est de istis, qui dixerunt hoc esse speciale in legitima filij, quia cùm filius sit coniuncta persona testatoris, casus est hic, ꝙ legatum rei alienæ factum à testatore ignorante, coniunctę personæ, extra legitimam valet. Nisi dicas eos saluando, ꝙ in filio respectu legitimæ procedat relictum rei alienæ, quam etiam si testator sciuisset non fuisset relicturus, & in alia coniuncta persona esset secus, vt dicit hic tex. in fi. ¶ Sextò not. limita, nisi testator ignoranter legaret rem alienā, quam pręscribebat, quia finita pręscriptione, vel eo viuo, vel tempore hęredis: valebit legatum. glo. est no. in l. 1. §. fi. in ver. lucretur. ff. de eo per quem factum erit. quam gloss. Bald. ibi in lect. antiqua, Angel. & Mod. reputat not. Sed caue, propter regulam Cato. quæ disponit, ꝙ quando legatum non valeret, si testator tempore conditi testamenti fuisset mortuus, licèt superuiuat, & cesset impedimentum, legatum non reconualidatur. l. 1. & per totum. ff. de regul. Cat. & dixi in l. seruis. s. eo. cogita de solu. ¶ Septimò sing limita istam regulam, vt procedat, quando rēs esset penitus aliena, tunc legatum illius rei factum à testatore ignorante, est nullum: secus si res esset aliena, sed dominus non posset eam reuocare, vel vendicare, nisi pro illa re quid pręstaret, vel pretij, vel alterius rei, tunc valet legatum in eo, quod dominus euincens habet præstare. gloss. est not. in l. qui solidū. §. 1. vbi Bald. & Imo. not. ad hoc. ff. de legat. 2. ¶ Octauò limita istam regulam non procedere, quando testator ignoranter legaret rem alienam alicui, sed illi cui legatur talis res, saltem naturaliter debebatur, illa naturalis obligatio faciet legatum valere. l. heres percepto fundo. cum glo. ff. ad Treb. secundū Pau. ibi, qui ad hoc not. & dicit non esse ab alio tactum. & Pau. hic. & Alex. hic in fi. licèt non ex toto firmet. adde, ꝙ illud, quod dicitur in hoc tex. in re aliena, habet etiam locum, quando esset res propria testatoris, sed aliquo iure speciali euinceretur. glos.

c est no. in d. l. qui solidum. §. 1. de leg. 2. [c] ¶ † An autem in testa-

7 tore præsumatur scientia, vel ignorantia, in hoc residet fundamentum huius legis, quia si pręsumitur scientia, in dubio valet legatum rei alienæ, aliàs secus, & videtur, ꝙ pręsumatur ignorantia, per regulam. l. verius. ff. de prob. per quam. l. ita dixit glo. in cap. filius. de testa. in vers. alieni. in fin. veritas est, ꝙ hoc procederet, quando res peruenisset ad manus testatoris ex facto, vel ex contractu alterius quàm testatoris, tūc pręsumitur ignorantia, nisi talem rem longo tempore pertractasset. per l. 3. in prin. ff. ad Maced. si autē testator eā acquisiuisset ex suo facto, vel contractu, in dubio pręsumitur scientia. secundū Cy. hic in 5. q. & in effectu Bal. in fi. col. *& alios communiter.* Bart. & Doc. in

8 l. si res obligata. in princip. de legat. 1. † Et quòd possidens rem in dubio pręsumatur credere se dominum, not. Bald. in l. 1. in 1. col. C. si de mo. poss. fue. appel. Et quid ècontra, si res erat testatoris, & testator, quando legauit, credebat rem alienam esse, an legatum valeat, an vero annulletur propter errorem testatoris,

ADDITIONES.

a ¶ Clausulæ. Adde eundem Ias. in l. si exigendi. num. 13. C. de procur. Soc. in l. cum auus. num. 11. ff. de cond. & demon. Tiraquel. in l. si vnquam. in gloss. in vers. libertis. nu. 104. C. de reuoca. don. PANCIR.

b ¶ Filiusfam. Adde, quòd hęc quæstio variatur inter Doct. aliqui tenent quòd potest de consen. patris, vt hic. Et ista est magis communis opin. quā sequuntur Sali. in l. Senium quidem ætatis. C. qui test. fac. poss. Fed. de Sen. consil. 194. incip. habuisti. & per eundem consil, 298. incip. quoniam veritas. vbi dicis quòd quamuis ista opin. sit æquā, tamen non auderet pro ea consulere. contrariam opi. tenet Ioan. And. lumen iuris in c. licèt. de regu. idem in c. si pater. de testa. lib. 6. vbi tenet Pet. de Anch. in d. c. licèt. Pet. de Anch. in c. 1. de test. Bal. in l. j. in §. sed si filiusfa. ff. de leg. 3. Io. de Imo. in l. qui in potestate, in prin. ff. de test. Io. de Imo. in l. tā is. in §. 1. ff. de dona. cau. mor. Cal. cōs. 10. in tit. de test. tn̄ in cōsulēdo & iudicādo nō est recedēdū à. j. opi. quæ est magis cōis.

c ¶ Leg. 2. Nono, & decimò limita in libertate, & in legato ad piam causam. Ro. sing. consil. 235. in 4. dub. PVRPV.

teſtatoris,& concludit quòd legatum valet,cùm plus ſit in ve-
ritate quàm in opinio.ſed miror,quòd non alleget text. in §.ſi
quis rem ſuam. inſti. de lega. Intellige tamen,quando res eſſet
irreuocabiliter teſtatoris,aliàs ſecus.vt videbis per Doc.& Bar.
in l.ſeruum filij.§.j.ff.de lega.j.& quid ſi legatarius rem alienam
legatam redemiſſet,dic vt per Bartol.& alios in l. planè.j.§. ꝙ ſi
rem.de leg.j.& in l.Titia Seio.in prin. de leg. 2. & in l. Lucius.j.
9 vbi Bal.ff.de leg. 2.¶ † Item not.Sal.& Mod.hic,ꝙ vxor non ve
nit appel. proximorũ , patet dum tex. ponit alternatiuam, ibi,
coniunctæ perſonæ, vel vxori , ſed ſi habeatur text. prout ego
a habeo,coniunctæ perſonæ [a],vt vxori.tex. probaret cõtrarium,
de quo dixi in l.j.§.vnde vir,& vxor.¶ Glo.in ver.cùm rem alie
nam. diuiditur in tres partes princ. prout in effectu format 3.
10 oppo.& ſoluit,quas inducas,vt per Bar.& alios hic.¶ † In j.par
te habes, ꝙ quemad.quando teſtator legat rem propriam, va-
let indiſtinctè legatum , ita etiam quando rem hæredis ſui le-
gat, indiſtinctè valet legatum , ſiue ſcienter, ſiue ignoranter le-
gauit,quia teſtator ita poteſt diſponere de re hæredis , ſicut de
ſua propria.l.vnum ex fam.§.ſi rem.de leg. 2.alleg. in gl. eſt ta-
men differentia,quia quando teſtator legat rem propriam, do
minium tranſit ipſo iure in legatarium.l. a Titio. in fi. ff.de fur.
ſecus quando legat rem hæredis , tunc dominium non tranſit
ipſo iure in legatarium.gl.eſt ord.in l.Papi.ff.de ſer.Doct. plenè
in l.j.de leg.j.Item intellige id , quod dicit gloſſ. quando eſt res
hæredis,ideſt,quia hæres habeat ius dominij, vel quaſi,ſeu vti-
lis,ſeu directi,ſi autem hæres haberet ſolùm ius reale , puta pi-
gnoris,vel ſeruitutis,ſecus eſſet.ita not.limitat Bar. in l.ſi ſeruus
Titij.ff.de leg.j.Item adde ad iſtam.j.partem gl. ꝙ ſicut teſtator
b poteſt legare [b] rem hæredis ſicut ſuam propriam,ita etiam po
teſt obligare rem expreſsè hæredis, licèt videretur oppoſitum,
cùm res aliena obligari,vel pignorari non poſſit , eo quia con-
ſtituitur ius. l.rẽ alienã.ff.de pig.act. & ꝙ teſtator poſſit obliga
re rem propriã hæredis,expreſsè tenent Pet.& Cy. in l. aſſiduis.
C. qui. po.in pig.ha.& ſequitur ibi Bald. dicens , ꝙ iſtę punctus
non eſt alibi in iure.idem tenet Bal.in l.j.in fin.col.ff.ſol.matr.&
Alex.in cõſi.173.in 2.vol.incip.viſo.the. & ſcripturis in iij. col.
¶ In 2.parte glo. habes magnam limitationem ad hunc text.ꝙ
licèt legatum rei alienæ factum a teſtatore ſciẽte, valeat de iu.
ciui.ſecus tamen de iu.cano.per c.filius.de teſt.illud. c. habet in
propoſito ſex varios intellectus. Iſte intellectus gloſſ.noſtræ, ꝙ
aliud ſit de iu. ciui. aliud de iur. cano. prout expreſsè ſonat. d.
cap.filius,inter alios magis placet.& illum tenet glo.ibi, ſecun-
dum Inno.& Panor.& Ludo.in rep.Auth.ſimiliter.j.ad l. fal.in
10. ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas volun. & in effectu Alex.
hic Secundus eſt intellectus Pet.Cyn.Sal.& Pau.hic,ꝙ ille tex.
concor.cum iſta.l.nam quando res aliena legatur,non valet le-
gatum,verum eſt quo ad præiudicium domini illius rei,ita lo-
quitur.d.cap.filius. ſed bene valet legatum in præiudicium hæ
redis,vt teneatur ad æſtimationem,ſi rem habere nõ poſſit. ita
loquitur regula huius tex.Sed nihil valet, quia hoc modo non
eſſet differentia inter.ll.ciuiles,& ius can.in hoc , cuius contra-
rium dicit. d.cap.filius. & tertium intellectum ponunt Innoc.
* *& communiter Cano.* in d.cap.filius.Bart.in l.apud Iulianum.§. fi.
de leg.j.& originaliter gl.in cap.ſi epiſcopus.12.q.5.ꝙ in d.cap.
filius. ideo non valet legatum , quia factum fuit de re eccleſia-
ſtica,quæ cùm non poſſit alienari ſine magna ſolennitate,cen-
ſetur quodammodo non eſſe in noſtro commercio , adeo ꝙ
etiam de iu.ciui.ſi legaretur ſcienter res eccleſiæ , non debere-
* tur etiam æſtimatio, ſed hoc vltimum *communiter reprobatur*,&
eſt falſum,quia imò de iu. ciui. ſi res eccleſiæ ſciẽter legaretur,
* ſaltem deberetur æſtimatio,prout firmat Bal.hic.Imo. *& com-*
* *muniter Mod.* in d.l.apud Iulianum.§.fi. *vbi communiter Bar.in hoc*
reprobatur,quem & Alex.reprobat in conſi.9.in 2.vol. inci. viſis
dicto the. &c. in 6. col.in fin.& duab.ſeq.Præterea ſibi non pla
cet,ꝙ illa res aliena eſſet eccleſiæ.& per hæc apparet, ꝙ non va
let quartus intellectus Car. ibi,dum intelligit illum tex. proce-
dere,quando res vnius eccleſiæ legabatur alij eccleſiæ,nam di-
uinat. Quintũ intellectũ ponit Bal. in l.1.§. de ſacr. ſan. eccl.in
lect.& plenius in rep.in 18.colum.in 3.q.3.partis prin. vbi dicit,
ꝙ licèt de iu.ci.legatum rei alienæ factum a teſtatore ignoran-
te non valeat, niſi factum coniunctæ perſonæ,aliud eſt de iure
can. quia ſi teſtator legat rem alienam ignoranter eccleſiæ , li-
cèt eccleſia cenſeatur coniuncta perſona , tamen eccleſia non
vult admittere tale legatum.iſtum dicit eſſe proprium intelle-
ctum. d. c.filius. quem dicit ſimplices Can. cõmuniter ignora
re,ſed nec iſtę valet.primò,quia tex.ibi nõ dicit,ꝙ legatum fue
rit factum a teſtatore ignorante. Item text.noſter,qui loquitur
de perſonis coniunctis,intelligitur de coniunctione naturæ,nõ
de illa ſpeciali eccleſiæ,ſecundum Panor.in d.cap.filius. Sextũ
intellectum ponit Fulg.ꝙ licèt de iure ciui. quando teſtator le-
gat rem alienam , ſiue ſcienter , ſiue ignoranter, ſi habeat poſ-
ſeſ.rei,valet legatum, quo ad hoc vt hęres teneatur tradere illã
poſ.licèt non teneatur de euictione.l.ſi is qui.ff. de euic. firmat
gl.mag.hic in fi.tamen aliud eſt de iur.can.quia ſi teſtator poſ-
ſidebat rem alienam, quam legauit eccleſiæ , hæres non tene-
tur de iu. can. etiam tradere talem poſſeſ. & licèt ipſe non di-
cat,ꝙ in d.cap.filius.hæres poſſideret,tenent ibi gl.& Hoſt. Mi-
hi tamen non placet iſte intellectus, quia litera d.cap.filius.re-
fragatur,quæ præſupponit , ꝙ illę prelatus eccleſiæ habeat rẽ
alienam legatam,& fuerat legata a patre illius, qui ibi ſupplica
uerat.vnde puto aliud non poſſe dici , ꝙ regula huius legis nõ
procedat de iu.can.vt ibi cantat illa litera illius tex.¶ In vlt.par
te no. limitationem ad hanc legem , quæ vult , ꝙ legatum rei
alienæ factum a teſtatore ignorante non valeat , vt procedat,
quando res eſt penitus aliena , ſecus quando teſtator habet in
re aliena ius aliquod,vel partem aliquam,tunc valet legatum,
c & intelligitur teſtator [c] legaſſe partẽ quam habet. Limita not.
niſi teſtator haberet rem communem cum hęrede ſuo , quia
tunc legando rem ſimpliciter, intelligitur etiam partem hęre-
dis ſui legaſſe,& ſic totã,text.eſt no.in l.cùm filius. §. dominus.
& ibi not.Bar.de leg.2.& eum ad hoc reputat ſing. Ang. hic.&
in l.ſerui electione.§.fi.de leg.1.vbi Barto.& omnes,vbi limitat
Bart.niſi teſtator legando dixiſſet,talem rẽ meam, tunc ſolùm
partem,quam habet , intelligitur legaſſe. & ſequuntur Pet. de
Anch.& Imo.in d.c.filius.¶ Gloſſ.in ver.vxori.diuiditur in ſex.
In prima allegat concor.ad tex.In 2.ibi,& æſtimat iudex.ponit
11 vnum dictum pro intellectu tex. ſcilicet †,quæ dicantur cõiun
ctæ perſonæ. & dicit , quòd relinquitur arbitrio iudicis,& hoc
* *communiter tenetur* per Bart.Angel.Sal.& Mod.hic,quicquid te-
neant hic Vltramon.In tertia ibi,ſed hoc fallit.gl. per viã fal.po
nit aliam limitationem ad hunc text. vt non procedat in liber-
tate,eius fauore, & arguendo à libertate ad piã cauſam , quod
arg. procedit ſecundum Bartol.in l.ſi vnus. ſupra de teſta.cum
concor. certè videtur , ꝙ idem fit in legato ad pias cauſas , vel
eccleſiæ facto,de re aliena,quam ignoranter teſtator legauit.&
facit ratio huius tex.in fi. quia etiam ſi teſtator ſciuiſſet alienã,
veriſimiliter legaſſet. ſecundum Mod. hic cum concor. vt hic
per Alex.& latè Lud.in repe.d.Auth.ſimiliter.in 10.ſpeciali pię
cauſæ inter vltimas volun.& in cõſ.235. inci. quo ad primum
quo quæritur.in 4.dub.prin. In quarta ibi, item ſi vni filiorum.
per viam quæſtionis fortiter opponit contra text. & dupliciter
ſoluit. Tu dic,ꝙ vera ſol.eſt,non propter filiationem , quia idẽ
in extraneis,ſed quia idem legatarius,& cohæres,vnde propter
partem hęreditatis debet contentari,nec propter legatũ,quod
euincitur,de euictione agit ſecundum Doct.hic, & ibi. gloſſ.in
§.non ſolùm.in ver.ignorabat.inſt. eo. In quinta ibi , ſed certè.
imò videtur opponere contra ſol. quæ præcedit , & tamen eſt
quæſtio de per ſe:nam voluit quærere gloſ. quando teſtator rẽ
legauit alienam , quæ euincitur per dominum à legatario , an
hæres teneatur de euictione, ita vt contra eum agi poſſit ex te-
ſtamento.& gloſ.obſcurè reſpondet,ſed eius mens eſt , quòd ſi
teſtator legat rem alienam certi hominis,certè poſt quam hæ-
res ſemel redemit,& ſoluit legatario , ſi euinceretur,non tene-
retur amplius:ſi autem ſit legatum rei alienæ in genere,tũc hę-
res tenetur de euictione,cùm teneatur rem dare,quæ non poſ-
ſit euinci , quia habet latas habenas. ita Docto.hic.& in l.ſi do-
mus.§.j.de leg. 1.In ſexta ibi,item quid ſi teſtator rem alienam.
no. aliam limitationem ad regulam huius legis , dum dicitur,
quod legatum rei alienæ factum à teſtatore ignorante valet ,
verum eſt,quando eſt pęnitus aliena , & in ea teſtator nullum
ius habet , vt dixi.§. nec etiam eam poſſidet , ſi autem haberet
poſſeſſionem , hæres tenetur tradere illam poſſeſ. licèt poſtea
ſibi non teneatur de euictione.& ita tranſeunt Doct. hic , & in
d.l.ſi domus.§.1.& aduerte, quia caſu quo teſtator haberet ſo-
lam poſſeſ.tamen ſi res euinceretur , poſſet teſtator habere re-
greſſum de euictione contra tertium, certè tunc hæres non ſo-
lùm tenetur tradere poſ. legatario , ſed etiam ibi cedere actio-
nem de euictione.l.in creditore ff. de euic. quia tunc ceſſat ra-
tio.l.vnum ex fam.§.ſi rem.de leg.2.licèt in hoc vlt.cõtrarium,
& non bene teneat glo.2.in l.ſi res.ff.de euic.& ex omnibus ta-
ctis in glo.collige per te alias limitationes ad tex.vltra eas,quas
poſui in notab. Iaſ. Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶ Coniunctæ perſonæ. Adde,quòd in coniunctis teſtator præſumitur aliàs relicturus.Iaſo.poſt glo.in l.1.col.3.§.de inſti. & ſubſt.

b * Legare. Adde, quòd teſtator poteſt pignorare rem hæredis,ſi exprimat illam rem : aliàs poterit hæres illam deducere etiam ſi ſit tantummodo ſibi debita,per tex.in l.Lucius.§.maritus.ff.ad Treb.iuncta.l.ſi debitor. ff. ad l.fal. & vide Soc.in l.debitori.circa fin.C.de pac. BELLAC.

c ¶ Intelligitur teſtator.Limitatio tex.de iu.can.contra latè Cor.lib.1.conſ.33. licèt prima facie. PVRPV.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator legat aliquid filiæ, & poſteà ſuperuiuens illud ſibi det in dotem, filia mortuo patre non poteſt legatum petere, quod limita vt infra nu. 2.*

2 *Si pater legauit.400. filiæ, & poſtea maritauit eam cùm.200. an patre mortuo poſſit filia petere reſiduum.*

3 *Pater ſicut non poteſt minuere dotem traditam filiæ, ita nec promiſſam.*

4 *Filia tenetur dotem conferre, ſi velit ſuccedere patri cum fratribus, niſi primo ſimpliciter legaſſet pater ei, quod poſtea dedit in dotem, nam talem dotem non tenetur conferre, cùm veniat ad implementum legati.*

LEX XI.

FIlia legatorum. Breuius ſummari nõ pŏt. ¶ † No.
1 quòd ſi teſtator legat aliquid filiæ, poſtea ſuperuiuens illud ſibi det in dotem, filia mortuo patre non
poteſt legatum petere. contra hoc facit, quia quando teſtator
illud quod legauit alienat ex cauſa neceſſaria, legatum non extinguitur. l.rem legatam.ff.de adi.leg.l.fideicom.§.ſi rem. ff.de
leg.3.dixi in l.qui poſt.s̃.eo.ſed pater dãdo in dotem filiæ quod
legauit, dicĩ alienare.l.ſicut.§.ſed ſi permiſerit.ff.quib. mo.pig.
vel hypo.ſol.ſed iſta dicitur cauſa neceſſaria, quia pater neceſſitatur dotare filiam.l.fin.C.de do.pro.l.obligamur.§.lege. ff.de
act.& obl.& l.qui liberos. ff. de ritu nup. ergo iſta alienatio neceſſaria non debet legatum extinguere. ad hoc reſpondet mirabiliter ſolus Albe. hic, & dicit ſe intelligere iura, quæ volunt
per alienationem neceſſariam non extingui legatum, quę proximè allegaui, vt procedant quãdo alienatio eſt neceſſaria propter res familiares, ſecus quando propter neceſſitatẽ legis, quia
de tali neceſſitate inducta à lege, non loquuntur prædicta iu-
a ra.vel reſponde [a], ꝙ dicta iura loquuntur, quando alienatio neceſſariò fit in alium quàm in ipſum legatarium, tunc legatum
non extinguitur, ſed quando fit in legatarium, vel pro eo, intelligitur facta animo compenſandi, quia quando debitor neceſſarius aliquid dat, intelligitur dare animo compenſandi. Auth.
præterea.in fi.s̃.vnde vir, & vxor. Intellige tamen ſecundum diſtinctio.quam ibi dixi, per l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.ff.ſol. mat.
2 ¶ † Limita, & intellige iſtam.l.in duob.caſibus. Primus eſt, quãdo teſtator legauit ſpeciem, vel rem filiæ ſimpliciter, quia ſi poſteà dat illam rem in dotem filię, extinguitur legatum. ratio eſt,
quia ſpecies non recipit duplicationem.l. Lucius.ij.§. impuberem.hic alleg.in glo.bo.tex.in l.legatum.in §.pater hortos.ff.de
adi.leg. Secundò intellige iſtam. l. procedere, quando pater legaſſet quantitatem filiæ, non ſimpliciter, ſed expreſsè pro dote, tunc ſi illam quantitatem det poſtea in dotem filiæ, quia
cauſa primi legati eſt extincta, extinguitur etiam legatum: ſed
ſi teſtator legaſſet filiæ quantitatem ſimpliciter, certè licèt illã
quantitatem daret in dotem filiæ, non extinguitur legatum,
imò duplicaretur, ſecũdum Bar.hic.per l.quingenta. ff. de proba.& tenet Bart.in l.huiuſmodi.§.cùm pater.de leg.j. & iſto caſu limitat non habere locum iſtam legem, ſed hoc vltimum
reprobant Doc. hic.& in d.§.cùm pater.& cõtrarium tenet ipſe Bart.in l.Lucius.2.verſi.ſed contra hoc videtur. de leg.2.quia
non dicitur eſſe differentia, an pater, qui relinquit quantitatem
filiæ, exprimat ſe relinquere pro dote, ãn ſimpliciter relinquat,
quia ſemper intelligitur pro dote relinquere.l. quod autem. &
ibi Bar.& l.tali.in prin.ff.de iu.do.& ſic habes, ꝙ omni caſu poteſt exemplificari iſta.l.Prædicta, & iſti tex. procedunt, quando
pater illam quantitatem quam legauit, dedit in dotem, ſed po-
3 ne, ꝙ † pater legauit.400.filię, poſtea maritauit filiam cum.200.
an reſiduum poſſit petere filia mortuo patre. fuit controuerſia
inter Old.& Dy.Old.tenuit, ꝙ reſiduum poteſt peti.& Dy. contra, quia cauſa legati fuit extincta. Bart.autem in l. Lucius.j. de
leg. 2. concordando diſtinguit, aut pater quando fecit primũ
legatum, fecit pro dote filiæ, & tunc quia legatum recipit augmentum, licèt pater eam maritauerit cùm.200.poterit filia reſiduum petere: ſi autem pater legauit filiæ illa. 400. nõ pro dote, ſed pro ea maritanda, ſi eam maritauit cum.200.quia extincta eſt cauſa legati, extinguitur legatum in reſiduo. ſed contra
Bar.& melius, tenent indiſtinctè Bald.Saly. & Pau. hic. & Bald.
& communiter Mod. in d.l.huiuſmodi.§.cùm pater.de leg. j. Im.
& Pet.de Aneh.in c.filius.de teſt.& Alex.in conſ.7. in 2.vol. incip. viſis, & diligẽter animaduerſis.in 5.col.& Ang.hic, quia attenta opi. Bar. ſequitur, ꝙ ſi pater reliquiſſet. 400. filiæ pro ea
maritanda, & poſtea eam maritaſſet pro nihilo, ꝙ nihil poſſet
petere de legato, quod eſt abſurdum, & dicit Pau.ſe conſuluiſſe & obtinuiſſe contra Bar.in quadam cauſa, in qua pater in teſtamento reliquerat mille pro filia maritanda, deinde patruus,
vel mater puellæ huius eam maritauit, ꝙ non obſt. ꝙ ſit mari-
* tata, poterit petere legatum relictum à patre. *licèt omnes ſic teneant*, ego tamen pro Bar.facio fundamentum.nam regula eſt,
ꝙ quando pater ſemel dedit dotem pro filia, licèt non poſſit
pater amplius diminuere filiæ illam quantitatem dotis, Auth.
ſed quãuis.& in corpore, vnde ſumitur, ſupra de rei vxo.act.
tamen quando pater ſolùm promiſit dotem pro filia, poteſt
quantitatem dotis minuere.ita tenet gl.j.in d.Auth.ſed quãuis,
modo quando pater ſolùm legauit dotem filiæ, hic non interuenit traditio, certè quantitatem dotis prælegatæ, & non traditæ debet poſſe diminuere, ergo poſtea eam maritando cum
minori quantitate, debet intelligi quantitatem dotis minuiſſe.
4 Breuiter conſului Genuæ contra gl.in d.Auth. ſed quamuis. †
ꝙ ſicut pater nõ poteſt minuere dotem traditam filię, ita nec
promiſſam.& Cy.& Sal.in d.Auth. ſed quamuis.reprobant gl.
ibi, alij non tangunt, quia illa gloſ.mouetur per.l.quoties.ff.ſol.
matr.quę nihil facit, qa nõ loquiĩ in diminutione dotis, ſed bene dicit, ꝙ pater qui dat dotem poteſt ante, vel incontinenti
poſt ſtipulari ſibi reddi.& ita tenendo deci.Doct. hic, facit pro
opi.quam tenui conſulendo contra.d.glo.licèt non fuerim re-
5 cordatus de Doct. hic. ¶ † Secũdò no. caſum pro limitatione
omniũ legum dicentiũ, ꝙ filia quæ vult ſuccedere patri cum
fratribus tenetur dotem conferre, nam non habet locum in caſu huius legis, quando pater primò ſimpliciter legaſſet filiæ, ꝙ
poſtea dedit, nam iſta datio cùm veniat ad implementum legati.l.Lucius.2.de leg.2.& legata non conferantur. l. nec codicillos.s̃.de codi. iſto caſu dos propter legatum quod impletur
non debet conferri.ita no.Bal.hic, & reputat valde no. & Fulg.
dicit, ꝙ eſt ſingulariſſimum dictum.tamen Sal.hic in fi. & Ful.
in ſtricta diſputatione, vt ipſe dicit, reprobant, ego retuli, & reprobaui in l.filiæ dotem.s̃.de colla.vide ibi. Iaſ. Papiæ.

ADDITIO.

a ¶ Reſponde. Not. ex præcedenti ſol. duas limitationes ad l. rem legatam. ff. de adi.leg. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Hæres conſequitur legatum, licèt repudiauerit partem hæreditatis.*

2 *Non valet legatum rei propriæ.*

3 *Si res non erat legatarij, ſed alterius tertij, cui poſteà ſucceſſit legatarius, an vitietur legatum talis rei.*

4 *Monumentum non poteſt legari.*

5 *Ius patronatus eccleſiæ an poſſit legari vel donari.*

6 *Quis non poteſt legare vltra facultates patrimonij ſui, ſecundum ius Codi.ſecus de iure Authenticorum.*

LEX XII.

1 CVm reſponſo. † Hæres, qui repudiat partem hæreditatis, tamen legatum cõſequitur, hoc primo. & res
propriæ non poſſunt domino legari. hoc ſecundo.
& res religioſæ relinqui non poſſunt, ſed bene ius quod habet in eis. hoc tertio. & non valent legata etiam libertatum,
ſi æs alienum totam hæreditatem abſorbeat, ſed in eo quod
reſtat, valet legatum ſalua falc. hoc dicit vſque ad l. creditor.
Intellige.j.partem ſummarij, cum qua concordat.l. qui filiab.
§.fin.& l.ſeq.ff.de legat.j.vbi materia per Doct.ponitur.& text.
in l.miles.§.pro parte.de legat.2. alleg. in gl.quando hæres, qui
repudiauit partem hæreditatis, habebat alios cohæredes, qui
adiuerunt, aliàs legatum non valet, ſic intellige tex. not. in l. ſi
patron.§.quid ergo. ver. cur enim non videatur indignum. ff.
ad Treb.ſecũdum Alb.hic.& vide Barto.in l. filio quem pater.
de legat.j.Bald.& Mod.in l.& quidem totum.vbi gloſſ. opp. &
& non ſol.de leg.j.Quando autem nullus hæredum adiret, iſtę
cohæres non haberet legatum. text. eſt no. in l. hæredes. C de
2 omni agro. deſe. lib. 11. ¶ † In ij. parte ſummarij, & ſic in l.
proprias.dubium faciebat.l.cùm rem alienam.s̃.eo.vbi quando teſtator legat rem alienam ſcienter, valet legatum, & illi
debetur æſtimatio, ergo quando teſtator legabat legatario rem
legatarij ſcienter, certè cùm legaret rem alienam, videbatur,
quòd deberetur æſtimatio.cõtrarium deciditur hic. per quam
l. limitatur. d. l. cùm rem alienam. vt ibi dixi. Item dubium
faciebat, quia quando teſtator legat rem, quæ in nullius

penitus commercio eſt, legatum non valet, ſed ſi ſit in commercio aliorum, ſed non legatarij, valet legatum, & ei debetur æſtimatio.l.apud Iulianum.§.fin. cum l.ſeq. ff.de lega. 1.ſed ita videbatur hic, quando teſtator legabat rem propriam legatarij ipſi legatario, talis res cùm ſit legatarij, non videtur eſſe in eius commercio, ſed aliorum, ideo videbatur, ꝙ ibi deberetur æſtimatio. contrarium hic deciditur, quia cùm legatarius habeat rem, non debet etiam æſtimationem habere, & intellige iſtam. l. procedere, & ita amplia, quando teſtator legat alicui rem legatarij, ꝙ legatum non valet, etiam ſi res deſinat eſſe legatarij, propter reg.caton.quia quando legatū eſt à prin. nullū, ſi teſtator tunc moriatur, non reconualeſcit, ſi ex eo, ꝙ teſtator viuit, impedimentum ceſſat, vt dixi in l.ſeruus.ſ.eo.limita ergo iſtam regulam procedere, quando legatum rei propriæ fieret legatario purè, & ſimpliciter, ſecus ſi ſub conditione, ſi res ſua eſſe deſierit.tex.eſt no.in l.cætera.§.j.de leg.j.quia cùm tunc legatum à prin.nō ſit nullum, & ſic non habeat locū reg.caton. valet legatum ſi res deſinat eſſe legatarij ante mortem teſtatoris. Secundo limita, quando teſtator nullum ius haberet in tali re legatarij, ſed ſi haberet aliquod ius, puta pignoris, illud intelligitur legaſſe, iurib. alle.in gl. dummodo nō ſit tale ius, quòd morte finiatur, & per ꝙ poſſit res vēdicari, vt in iure hypothe. ſecus ſi teſtator haberet iura ſeruitutum, vel vſumfr.illa non intelligitur legaſſe.tex.eſt no.in l.Meuius.§.pe.ff.de leg.2.alle.in gl. Tertiò fallit, qñ res legatarij eſſet pignorata, quia ſi teſtator legaret illam rem legatario, valeret legatum, & hæres teneretur re-

3 dimere.l.ſi tibi.in prin.de leg.1.¶† Quid autem ſi res legata nō erat legatarij, ſed alterius tertij, cui legatarius ſucceſſit poſteà, vel ècontra, an vitietur legatum? ponit Bar.in l.ſi res. in prin. ff.

4 ad Treb.& Pau.hic in fi. ¶Ex l.monumenta. † no. monumentum legari non poſſe, quia ſacrum cenſetur. in contrarium tñ facit, quia monumentum dr̄, antequam cadauer inferatur.l.ſi quis ſepulchrū. cum gl.ff.de relig. & in hoc differt à ſepulchro, propter hoc gl.exponit monumenta.i.ſepulchra. tñ, qui legat ſepulchrum, licèt non valeat, quo ad proprietatem ipſam, valet tñ quo ad ius vtendi ſepulchro, ꝙ habet teſtator.l.cùm tabernas.ff.de contrahen.emp. alle.in gl. ſicut ſi patronus Eccleſiæ legaret ipſam Eccleſiam, intelligitur legaſſe iuſpatronatus, quod in ea habet, non Eccleſiam, ſecundum Bald. & Pau. hic.

5 † An autem ius patronatus [a] Eccleſiæ poſſit legari, vel donari.

a habes per Cyn.& Alb.hic.Pan & Cano.in c.cùm ſecundum.de

6 iur.patro.per do.Ant.pulchrè in c.illud.eo.tit. ¶† Ex l.ſi vniuerſæ.no.ꝙ quis non poteſt legare vltra facultates patrimonij ſui, cōcor.l.ſi ante.C.de do.ante nup. ſicut nec donare cauſa mor. l.j.§.j.cum gl.ff.ſi quid in frau.pat. intellige ſecundum illa tempora.hodie verò iure Authenticorum ſecus eſſet.nam ſi hæres adiret ſine inuentario, teneretur ſatiſfacere non ſolùm creditoribus, ſed etiam legatarijs vltra vires hæreditatis.§. ſi vero non fecerit.in Authen.de hære.& fal.dixi in l.fin. in prin.ſupra de iu. delibe.Limita etiam dupliciter, vt per Pau. & Alexan.hic. Iaſon Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Ius patronatus. Adde Hoſti.in ſum.ti.de iu.pa.in §.qualiter transferatur.ver. donatio.Rotam deci.155.in nouiſſi.Abb.in diſput.incip.Augerio.

SVMMARIVM.

1 *Creditor, cui legata eſt res pignorata, non tenetur eam reſtituere hæredi debitoris, etiam pretio oblato.*

2 *Debitor non præſumitur legaſſe animo compenſandi cum debito principaliter, niſi exprimat.*

LEX XVI.

1 CReditor. † Creditor, cui legata eſt res pignorata, non tenetur eam reſtituere hæredi debitoris, etiam pretio oblato. h. d. ſecundum Ang.Fulg.& Alex.ſed ſecūdum hoc ſummarium iſta.l. eſſet de indubitabili, ideo adde, ſed tunc poteſt creditor rem retinere virtute legati, & etiam debitum prin.petere, & ita ſummat Bald.hic, & ſequuntur Sal. & Pau. & ratio

2 eſt, † quia debitor non præſumitur legaſſe animo compenſandi cum debito prin.ſi non expreſſit. l. creditorem.de leg. 2.dixi in Auth.præterea.ſ.vnde vir & vxo.

SVMMARIVM.

1 *Sicut poteſt legari, ita & adimi.*

2 *Ademptio legati an fiat ipſo iure, vel ope exceptionis.*

LEX XVII.

1 DAtum. † Sicut poteſt legari, ita & adimi.h.

2 d.& † an ademptio fiat ipſo iure, vel ope except.dic, vt hic per gl.& Doct.in l.ſi ita ſit ſcriptum.de leg.1.Bar.& alios in l.hæredes palàm.§. ſi quid poſt.ff.de teſtam.& in l.fideicommiſſum.ſ.de fideicom.

SVMMARIVM.

1 *Directæ actiones non tranſeunt de ſubiecto in ſubiectum.*

2 *Quæ differentia ſit inter directas actiones, & vtiles.*

3 *Ex contractu, vel quaſi non tranſeunt in aliquem directæ actiones, niſi cedantur, præterquàm in ſex caſibus.*

LEX XVIII.

EX legato. Cui legatur nomen debitoris, habet actionem vtilem ſuo nomine, non directam, niſi ab hærede cedatur ſibi.h.

1 h. † Nam directæ actiones ita ſunt affixæ oſſib.noſtris, vt auelli non poſſint à nobis, nec tranſeunt de ſubiecto ad ſubiectum.glo.no.in l.3.ff. pro ſoc.imò non tranſirent in hæredem, niſi quia fictione iuris fingitur hæres eadem perſona cū defuncto.in Authen.de iureiu.à mo.præſti.in prin. gl. in l. cùm à matre.ſ. de rei vend. & ideo dantur vtiles. tamen per vtilem actionem idem cenſetur in effectu, quòd per directam.l.actio. ff.de neg. geſt. alleg. in glo. ſed in libello debet intentare vtiles actiones ſuo nomine cedentis.l. qui ſtipendia. vbi omnes.ſ. de procu. ¶Opponitur contra tex. clarum eſt, quòd in legatariū tranſit ipſo iure dominium directum rei legatæ.l.à Titio.in fin. ff.de fur.ergo ſicut tranſit dominium directum ipſo iure, quare non ſic tranſeunt directæ actiones? reſponde, quòd ſicut directum dominium tranſit ipſo iure in legatarium, ita etiā actiones reales directæ tranſeunt ipſo iure in legatarium.l.ſed nec legatarius.ff.de condi.fur.quia iura realia non cohærent oſſib.noſtris, vt declarant Bar.& Bal.in l.fi.ſ.eo.& Bar.in l.nemo poteſt. in 3. col. vbi Imo. ff.de leg. 1.ſed iſta.l.loquitur, quando alicui non legatur res, ſed illud, ꝙ debetur teſtatori, in quo caſu tractamus de iuribus, & actionib.perſonalib. ſed iura, & actiones perſonales ſic dicuntur, quia cohærent perſonæ, vt latè dixi in §.omnium.inſti.de act. & ideo in iſtis bene dicit tex. ꝙ directæ tranſeunt ad hæredem, non ad legatarium, & ſic ad particularem, ideo opus eſt, ꝙ hæres directas cedat legatario, cui vtiles tantum dantur à lege, prout declarat Bald hic in 3. opp.& in l. per diuerſas.in 18.q.C.man.ſequitur Sal.& Mod. hic, ideo glo.

2 noſtra dum quærit † de differentia inter actiones directas, [a] &

a vtiles, non ab re dixit, quòd actiones directæ ſunt propriæ & natiuæ actiones, quia habent naturam contractus, vel obligationis, ex quo naſcuntur, ſed datiuę dantur à l.ei, qui non ꝯxit, nec eſt hæres ꝯhentis, vt declarat Bar.in l.curatoris.ſ.de neg.geſt.& in l.j.ff.de act.& obl.& in l.j.C.eo.in bonis lect.¶† Item dum gl.

3 no.ex contractu, vel quaſi non tranſire in aliquē directas actiones niſi cedantur, præterquam in ſex caſib. quos glo. remiſſiuè no.non examino in ſpecie, quia habes glo. pleniorem, vbi latè Doct.in l.j.C.de act.& obl.& multum plenè Bar.in l.j.in pen.& fi.col.ff.de act.& obl.

ADDITIO.

a ¶Directas.Adde gl.in l.ſi quis id, quod.ff.de iur.om.iu.Cy.in l.ſi quis ſeruo.C. de fur.Doct in l.qui ſtipendia.C.de procu.Raph.Ful.in l.ſinautem. in §.ſed & hic.ff. de rei vendi.

SVMMARIVM.

1 *Stante ſtatuto, quòd decedente vxore in matrimonio ſine filijs, vir lucretur dotem, an ſufficiat matrimonium momentaneum.*

2 *Infans, qui poſt mortem patris vixit per horam, tranſmittit hæreditatē patris ex potentia ſuitatis.*

3 *Quod dicatur momentum.*

LEX XIX.

NOn tantum. Breuitas temporis, quo matrimoniū durauit, non impedit ab altero coniugum alteri legari. hoc dicit. Dubium faciebat, quia cū maritus reliquiſſet vxori, videbatur, quòd legatum feciſſet propter affectionem coniugij, ideo cùm matrimonium fuiſſet inſtantaneum, & breui momento duraſſet, videbatur defeciſſe cauſam fin. contrarium tamen hic deciditur, quia ſufficit fuiſſe matrimonium etiam momentaneum, & per hoc infert ſingu. Bald. nec

1 alibi vidi tactum, facere † ad ſtatutū diſponens, quòd decedente vxo-

a vxore [a] in matrimonio vir lucretur dotem, ꝙ sufficiat matrimonium momentaneum, vt vir lucretur dotem virtute talis statuti, ꝙ etiam bene no. secundum eum, & idem tenet Ange. hic in lect. Flor. alij non tangunt, & quia decisio est pulchra, & vtilis, intendo eam plenius examinare. ¶Addo ergo pro ista decis. facere tex. in l. 2. §. de posthu. hær. insti. vbi sufficit posthumũ vixisse momento, ad hoc, vt tanquam præteritus rumpat testamentum. facit, qđ signanter decidit Bald. in c. 1. §. quinetiam. in tit. Epis. vel Abb. in vsib. feud. vbi decidit, ꝙ si testator fecit substitutionem filio, si decesserit sine liberis, ꝙ si filius moriatur cum filio, qui non vixerit nisi momento, tamen substitutio fideicom. est extincta. l. ex facto. §. si. ff. ad Treb. l. ꝙ de pariter. ff. de reb. dub. & licet gl. in d. c. 1. §. cùm etiam. dicat non obstare filiũ ita natum, qui tã citò moritur, tamen Bal. ibi pulchrè ostendit,
2 ꝙ imò momentum multum operatur, vt ibi per eum. † ad idẽ accedat, qđ not. decidit Bal. in §. in nouissimo. in 2. col. j. de cadu. tol. vbi quęrit retenta communi opin. ꝙ filius suus transmittat ex potentia suitatis hæreditatem patris non aditam ad quoscunque, vt vidistis in l. si infanti. s. de iure delibe. an istud procedat in filio infante, qui post mortem patris non vixit nisi per horam, an & ipse transmittat, & determinat, ꝙ sic, quia momentum sufficit, vt ibi per eum. ¶Sed redeũdo ad principalem decisio Bal. quæ est fin. licèt non habeat contradicentem, tamen valde dubito, ꝙ non sufficiat momentaneum matrimonium ad lucrandum dotem vigore statuti: nam in isto statuto, ꝙ decedente vxore in matrimonio vir lucretur dotem, non potest assignari nisi vna ratio, scilicet, propter onera matrimonij. l. pro onerib. C. de iure dot. propter quæ onera vir dicitur habere in dote titulum onerosum. l. 1. C. de impo. lu. descri. lib. 10. no. Bar. in l. fi. §. si à socero. de his, quæ in fra. cre. & non solùm maritus dicitur habere titulum onerosum in dote, sed etiam in lucro dotis, qđ ex forma statuti defertur, ideo si statutum dicat, ꝙ decedente vxore in matrimonio, vir lucretur dotem, licèt statutum dicat lucretur, tamen lucrum habet titulo oneroso. gl. est valde sin. si malè non memini, in l. si donaturus. §. fi. credo in ver. duntaxat. vbi Bald. & Mod. not. vbi dixi. ff. de cond. ob cau. cùm ergo in isto statuto lucrandæ dotis nõ possit assignari nisi ista ratio propter onera matrimonij, ista ratio habetur pro expressa in statuto. gl. est in l. quamuis. vbi Bald. & Pau. j. de fideic. Bal. in l. maximum vitium. in 4. col. s. de libe. præte. ergo quando matrimonium non durauit nisi momento, non potuerunt sustineri onera matrimonij, & sic cessat ratio statuti, ergo videtur, ꝙ isto casu statutum locum non habeat, & ista ratio mihi realiter stringit contra Bal. & si dicas, ꝙ imò stante dicto statu-
b to, ꝙ decedente vxore [b] in matrimonio vir lucretur dotem, ꝙ tale lucrum statuti consequatur vir etiam, qui non sustinuit onera matrimonij, & sic fundamentum, quod feci, non est verum, & hoc probo ex eo, quod sin. dicit Bar. in l. nihil. ff. rerum amot. vbi decidit, ꝙ stante dicto statuto maritus lucratur dotem, licèt vxorem nunquam traduxerit in domum, & sic dũmodo sit contractum matrimonium per verba de præsenti. dicit Bart. ꝙ vir lucratur dotem absque traductione vxoris in domum, & sic absque, ꝙ onera matrimonij sustinuerit, & cum illa decis. tenent Bal. & Ang. in l. solet. ff. de infa. & Pau. in l. si donaturus. §. 1. ff. de condi. ob cau. vbi dicit, ꝙ pro opin. Bart. vidit consultum per omnes Docto. cum multis concor. vt ibi per Alex. vltra quas allego gl. quæ adhuc non fuit allegata ad hoc, in §. nuptias. in 4. col. in Auth. de nup. quia posset responderi, ꝙ illa decisio Bar. sit falsa, per fundamentum, qđ feci, quia ex quo vir non traduxit vxorem in domum, & sic non sustinuit onera matrimonij, & sic cessat ratio statuti, non debet habere locum dictum statutum, & ita per hanc, & alias rationes tenet Bald. contra Bar. in plurib. locis, maximè in l. non sine. j. de bon. quæ libe. & in l. Deo nobis. vbi per Cy. & alios. s. de Epis. & cler. & latè Sal. in l. cùm te. vbi tenet contra Barto. intrepidè. C. de don. ante nup. de cuius vltimi veritate aliter nunc non disputo, sed vide Pan. in c. tertio loco. de prob. do. Anr. & alij. in c. 1. de spon. & latè Ang. de Aret. in §. fuerat. insti. de act. Secundo, & no. mẽdeo, tenendo, ꝙ decis. Bar. in d. l. nihil. sit vera, prout respondent, qui tenent opi. Bar. ꝙ dato, ꝙ vir non traduxerit vxorem in domũ propriã, tamen potuit sustinuisse onera matrimonij circa expensas in vestimentis, & iocalibus, & similib. sed non potest hoc verisimiliter dici in q. nostra, quando matrimonium non durauit nisi momento. non obst. fundamentum Bald. de ista. l. quia tex. loquitur, quando matrimonium durauit duob. mensibus, aut minori tempore, sed non loquitur, quando momento, vel hora. non obst. etiam, ꝙ momentum multum operetur, quia in contrarium facit tex. no. in l. fin. §. fin. C. de bon. quæ libe. vbi in acquisitione momentanea quam facit filiusfa. pater non acquirit vsumfru. & ideo ex illo tex. no. ibi Bald. ꝙ de momento non curamus. licèt posses dicere, quòd ideo ibi sit, quia vsusfr. eo. tpe inciperet, & finiret, & sic non posset hr̃e effectũ. l. Titio cum morietur. ff. de vsuf. ad idem facit formalis tex. in l. si quis ita legauerit, dum vxor. ff. de conditio. & demon. vbi dicitur, ꝙ non omne momentum temporis curandum est. quẽ tex. multũ no. ad hoc Bal. in l. si pater. in 8. q. C. de insti. & substi. sub condi. fac. cogita, quia apud me deci. Bal. & Ang. est valde
3 dubia. † Quod aũt dicatur momentũ, declarat gl. in l. ij. in ver. momento. C. quæ sit lon. consue. & dicit Bar. in l. si fundus. §. si duo. circa fi. ff. de pig. ꝙ illud dicitur fieri momento, quòd vna verborum conceptione fit, secus si duab. vt ibi per eum.

ADDITIONES.

a ¶Vxore. Adde Iac. de Zoch. in c. per vestras. de do. īter vi. & vxo. Additio. Vide eundẽ Ias. in l. inter stipulantem. §. sacrã. ff. de ver. obl. & in l. q̃uis. s̃. de inoffic. test. & quæ ibi posui in apostil ad eum. & Abb. in c. ex publico. de õuer. coniug. Hip. de Marsi. in sing. 106. incip. qui de proximo &c. vbi concludit secundum cõem opi. ꝙ si vxor decedat ante copulã, ꝙ maritus non lucrabit̃ dotẽ, nisi sit ducta ad domũ viri, vt viro coniungeretur, dato ꝙ ante copulã decederet. veritas huius qõnis vr̃ mihi, ꝙ ẽt dependeat ab illa, an solus consensus faciat matri. an requiratur copula, de qua latè subtilis do. Phil. Dec. in l. nuptias. ff. de reg. iu. vbi remissiuè per me in apost. ad eũ super ver. essentiã, &c.
b ¶Qđ decedẽ. vxore. Adde Abb. in c. tertio loco. de p̃sump. Abb. in c. ex publico. de cõuer. cõiug. Abb. in rub. de spon. Car. Zab. in c. ex tenore. de testi. Car. in c. cũ dilectus. de cõsue. Abb. in c. si inter virũ. de spon. Pet. de Anch. in rep. c. canonũ. de const. idẽ Pet. de Anch. in c. queãd. de iureiu. Sig. de Homod. cõs. 146. inci. in q. vertẽte inter do. Viuianũ. Abb. cons. j. in j. vol. idem Abb. cons. 75. nu. 2. vol. 2.

SVMMARIVM.

1 *Habens ius emphy. finiturum morte, vel ius vsusfr. legando illas res, intelligitur legare ius finiturum, & sic facere legatum inefficax.*

LEX XX.

VXor patrui. H d. secundum intellectũ gl. & communem, tã Antiquorum, quam Mod. Vsufr. qui legat res, in quib. habet tm̃ vsumfru. cùm intelligatur legare ius, ꝙ habet, licet finiturum morte, facit ꝙ legatum in effectu sit nullum. h. d. cum gl. & dictis Doct. & vt facias casum magis dubitabilem, cum figura ex mente Pau. ꝙ patruus tuus te instituit hæredem vniuersalem, & eius vxorem relinquit vsufr. vxor autem postea etiam instituit te hæredem, & vsumfr. quem habebat in reb. patrui, legauit alij, quæritur an legatum valeat, vr̃, ꝙ sic, quia ex quo vxor patrui instituit te hæredem, ita potuit legare, & disponere de reb. suis sicut de proprijs. l. vnum ex fami. §. si rem. de leg. 2. dixi in l. cùm rem alienam. s. eo. hic deciditur ɔ̃rium, quia licet potuisset, tñ ex quo in illis rebus habebat aliquod ius. s. vsumfr. illud ius tñ præsumitur legasse, licèt finiturum morte. Iste intellectus glo. *& communis* in se est verus, pro quo est tex. in l. quod in rerum. §. j. vbi Doct. ff. de leg. 1. l. Sticho. ff. de vsu & vsufr. & ideo per h. d. Bar. hic, & ibi, se dixisse in q. de facto, ꝙ cùm aliquis haberet in emphy. res Ecclesiæ, & finiebatur emphy. in eius persona, & tales res legauit simpliciter alteri, ꝙ hæres non tenetur eas redimere, vel soluere æstimationẽ. iuxta. l. cùm rem alienam. s. e. quia vr̃ legasse ius emphy. quod habebat, licèt finiturum morte, per istam. l. & d. l. quòd in rerũ. §. j. cum multis concor. hic, & ibi, traditis, maximè per Alex. licet in hoc vlt. Imo. & Cu. ibi & Ful. hic, teneant ɔ̃, sed non examino hic, ex quo vidistis in d. l. quod in rerum. §. j. ponunt Can. in c. pastoralis. de don. tñ iste sensus non vr̃ congruere ad hunc tex. qui dicit non potuit, & sic non fuit defectu voluntatis, sed potentiæ. Item non apparet hic, ꝙ ista vxor legauerit vsumfr. alij tertio, imò multi libri habent ibi, prout habuit Albe. hic. & ideo Imo. in l. cùm pater. §. pater filiæ. aliàs in §. cùm pater. de leg. 2. intelligit istũ tex. ꝙ loquatur, quando vxor habens vsum fru. legauit res ipsi proprietario, & sic tibi nepoti, & ita intelligit
1 Alb. hic, tenendo tamen communem intellectum, † ꝙ habens ius emphy. finiturum morte, vel ius vsusf. in aliquibus reb. legãdo illas res, potius intelligatur legare ius finiturum, & sic facere legatum inefficax potius, q̃ grauare hęredem onere redimendi illas res, prout dicit d. l. quòd in rerum. §. j. ¶Limita, nisi ex coniecturis, vel aliter constet de mente testatoris volentis legatum sortiri effectum etiam post mortem ipsius testatoris, tũc intelligitur relicta æstimatio legatario, prout fit, qñ rem alienam testator sciẽter legat, iste est tex. cum gl. no. secundum intellectũ Ray. in l. vnum ex fami. §. sed & si fundũ. vbi vide Imo. de leg. 2. sequitur Alex. in consi. 151. incip. visis dicto the. in fi. col. ¶Secundò limita, vt per Bar. in l. Sticho. ff. de vsu, & vsuf. leg. distinguentẽ tres casus, ꝙ ista. l. p̃cedat in duob. casib. Primo, qñ hñs vsumfr. tñ in certis reb. legat ipsum vsumfr. & res est plana. Secundò, qñ leg. res simpliciter, secus si legaret proprietatẽ, quia

tunc recurrendum eſt ad diſtinctionem. l. cùm rem alienam. ſ. eo. ꝯ tñ communem intellectum, & concl. quam feci, ſtringit tex. cui non poteſt reſponderi ſine violentia, in d. l. vnũ ex fam. §. ꝙ ſi talia. vbi teſtator habens rem cum onere, & ſic dominiũ duraturum tm̃ in eius vita, tñ legando talem rem intelligitur grauare hæredes ad præſtandum æſtimationem. Bart. ibi inducit, & conatur reſpondere, ſed nihil eſt. Pau. hic dicit non poſſe reſponderi. videas in d. l. quòd in rerum. §. j. Iaſ. Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Legata poſſunt fieri quibuſcunque verbis, dummodo intentio teſtatoris deprehendatur.*

LEX XXI.

1 IN legatis. † Nõ refert per quæ verba teſtator faciat legata, dummodo eius intentio deprahendatur. h. d. & gl. intelligit, ꝙ non ſit differentia, an legatum fiat per verba directa, aut per obliqua, vel inflexa, & quæ ſint verba directa, & quæ obliqua, dixi in l. quoniam indignum. ſupra de teſtam. vel planius poteſt exemplificari iſta. l. ſ͠m Bal. & Pau. ꝙ non ſit differentia, an teſtator faciat legatum per verba inducta à iure, an per inducta à conſtitutione, vel à communi vſu loquendi, & qñ teſtator vtitur verbis inuentis ex vſu hominum, debet etiã voluntas eius intelligi, ſ͠m ꝙ in vſu hominum communiter intelligitur. l. librorum. §. ꝙ tamen. de leg. 3. gl. in l. ꝙ ſi nepotes. cũ ſimi. ff. de teſta. tut. l. j. in prin. ff. de ſuis & leg. puta ſ͠m eos ſi teſtator legat podere ſuum, de quo termino vide Bart. quid contineatur, qñ quis legat podere. in l. ſi ita. ff. de aur. & arg. leg. in l. j. ff. de reb. dub. in l. Seiæ. §. tyrannide. ff. de fun. inſtru. Bal. in l. ſi plures. in 2. col. C. de condi. inſer. & in rub. ĩ. tit. 1. vbi de alijs ſimilib. dictionib. eodem mo. ſecundum Bal. hic, ſi teſtator legaret maſſaritias, non eſt terminus iuris, ſed ex vſu hominum, & quid cõtineatur in tali legato, declarat Bar. in l. j. & 2. ff. de ſup. leg. Ang. in l. 3. ff. de leg. 1. & idem in ſimilibus. ¶ Item quòd legatum poteſt relinqui quibuſcunque verbis. imò ſine verbis, ſed nutu ſolo. l. nutu. de leg. 3. & per hoc infert Ang. ſing. hic in lect. Flo. nec alibi legi, & ponit pulchram limitationem ad gl. *communiter approbatam* in l. Lucius. la 2. in fi. char. vbi clarius Bart. ff. de hære. inſti. cum concor. quas dedi in l. j. ſ. de pact. nam tenet illa glo. *& eſt magis communis conclu.* ꝙ ſi teſtator inſtituat filium hæredem, & ſi deceſſerit ſine liberis, ſubſtituat Caium, pone, ꝙ habeat filios, an filij intelligantur tacitè ſubſtituti. gl. tenet, ꝙ non, & filij in conditione poſiti, non intelligantur inſtituti, nec ibi ſumatur arg. à contrario, ergo ſi deceſſerit cum filijs, filij admittatur, vt dixi. in l. j. in prin. ff. de offi. eius, dicit Ang. ꝙ illa con
a clu. procedit in hæreditatib. ſecus in legatis. [a] nam pone, ꝙ teſtator legat rem alicui, & ſi deceſſerit ſine filijs, ſubſtituit in illa re Caium, iuxta. l. ſi legata. ſ. eo. pone, ꝙ moriatur cum filijs, certè ſumitur arg. à ꝯrio ſenſu, & filij intelliguntur ſubſtituti ex diſpoſitione teſtatoris. ratio diuerſitatis eſt inter hæreditatem, & legatum ſ͠m Ang. quia hęreditas non poteſt relinqui nutu, ſed legatum ſic. d. l. nutu. ideo in legatis ſufficit nominatio filiorũ conditionalis, in qua bene ſumetur arg. à cõtrario ſenſu, ergo ſi habeat filios, filij admittentur excluſo ſubſti. & dicit Ang. ſe ita conſuluiſſe. no. quia pulchra, & notab. & vtilis eſt limitatio ad communem conclu. glo. d. l. Lucius. & multum mihi placet, licet de ea nemo mentionem faciat.

ADDITIO.

a [*] Legatis. Adde, ꝙ idem vult Iaſ. conſi. 1. nu. 5. lib. 1. Corn. conſi. 146. lib. 2. ſed contrarium vult Gal. au. in l. centurio. nu. 45 1. ff. de vulg. Cur. Iun. in l. 1. nu. 8. C. de pact. Catel. verſi. memoria. & ver. filij in conditione poſiti. limita hoc in l. cùm filius. col. pe. verſi. & per illum tex. ff. de condi. PANCIR.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione hæredis in materia tranſitoria ad hæredes, intelligitur de primo hærede tantum.*
2 *Vſusfruct. ſimpliciter relictus ciuitati, durat centum annis tantum.*
3 *Relictum factum Eccleſiæ de decem ſaccis frumenti in perpetuum, intelligitur vſque ad centum annos, & non vltra.*

LEX XXII.

IN annalibus. In legato annuo appellatione hęredis veniunt hæredes in infinitum. h. d. & in ſpecie non reperitur alibi iſte caſus. contra iſtum tex. opponitur.
1 † nam appel. hæredũ prolata in materia, quæ non eſt trãſitoria ad hęredes, intelligitur de primo hęrede tm̃, ſicut videmus in vſufr. qui non eſt tranſitorius ad hęredes, quòd ſi quis acquirat vſumfr. pro ſe, & hæredib. ſuis, intelligitur de primo hęrede tm̃. l. antiquitas. ſ. de vſuf. alle. in gl. ſed ſic eſt, ꝙ legatum annuum, ꝙ æquiparatur vſufru. non tranſit ad hęredes. l. in ſingulos. ff. de ann. leg. ratio eſt, quia cùm legatum annuum pro primo anno cenſeatur purum, pro ſeq. verò conditionale. l. Stichũ aut Pamphilum. §. ſtipulatio. ff. de verb. obl. ergo cùm ſit conditionã. nõ tranſmittitur ad hęredes. l. vnica. §. ſinautem aliquid ſub conditione. C. de cad. tol. ergo appel. hęredis in iſta materia nõ tranſmiſſibili, debet intelligi de primo hęrede, non autem de hæredib. in infinitum. huic reſpondet Bal. in l. Gallus. §. etiam ſi parente. ff. de lib. & poſthu. & in d. l. antiquitas, ꝙ qñ appellatio
a hæredum [a] profertur in materia, quæ ſui natura non eſt tranſmiſſibilis ad hæredes, etiam volentib. partib. tũc intelligitur de primo hærede tm̃. ita loquitur. d. l. antiquitas. nam vſuſf. ſui natura non eſt tranſmiſſibilis ad hæredes. l. corruptionem. C. de vſuf. & §. finitur. inſti. eo. etiam ſi parentes agerent, quia alius eſt vſuſfr. in perſona primi, alius in perſona hęredis. l. ſtipulatio iſta habere. §. cum qui ita. de verb. obl. ſed legatum annuum ſui natura eſt tranſmiſſibile, niſi eſſet ꝯditionale, ideo appell. hęredũ non reſtringitur ad primos hæredes, ſed intelligitur in infinitũ, vt hoc tex. iſtam rationem reprobant Bal. Ang. Sal. & Pau. hic, Bal. & Sal. in d. l. antiquitas. Bal. in l. fi. in 5. & 6. opp. ſ. de hæred. inſti. ꝙ regulariter legatum annuum cenſetur ad alimenta legatum. l. cùm hi. §. ſi in annos ff. de tranſ. licèt legatum alimentorum, ſicut vſufr. ſui natura non ſit tranſmiſſibile ad hęredes. l. in ſingulos. ff. de ann. leg. vera ergo ratio eſt ſ͠m Bal. Sal. & Ful. hic, quam ponit gl. hic, & in d. l. antiquitas. in ver. neque ad ſuã. nam in vſufru. ſiquis acquirat vſumf. pro ſe, & hæredib ideo intelligitur de primis tm̃ hæredib. non in infinitum, quia ſi intelligeretur de hæredib. in infinitum, proprietas eſſet penitus inutilis, ex quo vſusfr. non eſſet vnquam ad eum reuerſurus ad hoc alleg. gl. tex. ff. de condi. & dem. in l. Titio cẽtum. §. Titio. & dic, ꝙ eſt ſecundus. §. qui incipit Titio. vbi non valet legatum factum libero homini, cum hoc, ne vnquã recedat à ſepulchro, quia libertas eſſet inutilis, prout inducit glo. in d. l. antiquitas. in ver. neque ad ſuam. melius allegaſſet glo. l. 3. §. ne tamen. ff. de vſu. quæ ratio ceſſat in legato annuo, etiam quod relinqueret
2 in certo fundo, vt de ſe patet. † Sic etiam videmus in vſufr. ciuitati relicto, quia cùm ciuitas nunquam moriatur. l. proponebatur. ff. de iud. certè ne proprietas ſit inutilis, ſtatutum eſt, ꝙ vſufr. relicto ciuitati, non intelligiť in perpetuum, ſed ꝙ duret centum ann. tantum. l. an vſufr. ff. de vſufr. l. ſi vſufr. municipi. ff.
3 ff. de vſufr. leg. † Ad idem facit, quod ſing. decidit Bart. in l. an-
b nua. §. fin. in fin. ff. de ann. lega. quòd relictum [b] Eccleſiæ, hoc expreſſo, quòd ei perpetuò debeatur, nõ intelligitur in infinitum, ſicut in infinitum Eccleſia eſt duratura, ſed intelligitur vſque ad centum ann. tm̃. ſicut in vſufr. non obſt. dictione perpetuò. & per hoc refert Alex. in l. ij. in prin. in j. col. ff. ſol. matri. ſe obtinuiſſe, & conſuluiſſe Bon. ꝙ relictũ impoſitum hæredi de præſtando certum quid, puta decem ſaccos frumenti tali Eccleſiæ in perpetuum, nõ obſt. ver. perpetuum, intelligitur vſque ad annos centum, non vltra. licèt quidam ſ͠m eum ꝯrium conſuluerint, & ſuccubuerint. Sed caue, quia ſimile per ꝙ mouetur Bar. in d. l. annua. §. fi. non eſt bonum, dum arguit de vſufr. ad legatũ annuum, imò magna eſt differentia, vt hoc tex. iuncta. d. l. antiquitas, & iũctã ratione diuerſitatis proximè relata. cogita, quia dubia eſt apud me illa deciſ. Bar. Itẽ ex prædicta ratione infert Gul. hic, & in d. l. antiquitas, ꝙ diſpoſitio. d. l. antiquitas. non haberet locũ in vſufr. acquiſito pro ſe, & hęredibus, quia bene intelligeretur de hęredibus in infinitum, quia licèt vſus nunquã extingueretur, per hoc tñ proprietas non eſſet inutilis ſicut in vſuf. q̃a vſuf. percipit oẽs fructus fundi, vſuarius fructus tm̃ ſibi neceſſarios, alij remanent proprietario. l. plenum. §. idẽ Nerua. ff. de vſu, & hab. & ſequitur Alex. hic, & in d. l. Gallus. §. ẽt ſi parẽte. licèt Bal. & Sal. in d. l. antiquitas. debiliter teneant ꝯrium. Itẽ per iſtam rationem mihi videtur, ꝙ falſa ſit ſingu. extenſio Bal. in l. fi. in 6. opp. ſ. de hęr. inſti. vbi ſing. extendit. d. l. antiquitas, vt habeat locum etiam in emphy. & in feudo. & ideo ſi quis acquireret feudum, vel emphy. pro ſe & hæredib. intelligitur, de primis tm̃ hæredib. non in infinitum, quod ſi eſt verum, eſt no. ſed non puto verum, quia in feudo, & in emphy. ceſſat ratio, q̃ aſſignatur ad d. l. antiquitas. quia proprietas non eſt penitus inutilis,

ADDITIONES.

a ¶ Hæredũ. Adde gl. in c. in pñtia. de ꝓb. Bar. in l. Gal. in §. ẽt. ff. de lib. & poſth.
b ¶ Relictũ. Adde Parpal. in l. 2. in prin. col. 3. ff. ſol. mat. eundẽ Iaſ. in l. j. in prin. j. no. eo. ti. & in l. videamus. §. defert. nu. 8. & ſeq. ſ. de in lit. iur. in l. Stichũ aut Pamphilum. §. ſtipulatio. nu. 5. ff. de verb. ob. MASVER.

inutilis, licèt feudum vel emphyt. nunquam reuertatur ad dominum sicut in vsufr. prout videtur concludere Imo. in l. ex facto. §. si. ff. ad Treb. extende etiam d. l. antiquitas. vt per Bart. in l. Sempronius Attalus. ff. de vsu, & vsufr. lega.

SVMMARIVM.

1 *Quando vni totum relinquitur, alteri pars, illa de toto adempta intelligitur, sed non ècontra.*

LEX XXIII.

Cvm quæstio. Ista. l. non videtur in tex. difficilis, sed habet glo. valde difficilem, & intricatam, & eget multa declaratione. hoc dicit. † Quando vni totum relinquitur, alteri pars, illa pars de toto adempta intelligitur, sed nō sic est contra, quia si alicui relinqueretur pars, postea alij totū, impossibile est, quod totum adimatur de parte, & hoc est, qđ dicit glo. mag. circa medium, ibi, & est ratio. licèt non alleget bonas rationes ad hoc, sed patet ad sensum naturalem. ¶In text. ibi, cūque computationes multæ. licèt text. non declaret, quia alij dicebant, qđ quando testator relinquit vni fundum insolidum, alij vero reliquit partem eiusdem fundi, ꝙ debeant fieri tres partes, & ille, cui erat relictum in duplo plus quàm secundo, debebat habere duas partes, & alius vnam, sicut in simili deciditur in l. si ita scriptum. in §. 1. & in l. Clemens patronus. ff. de hære. insti. Alij vero existimabant, quòd deberent fieri quatuor partes huius fundi, & primus deberet habere tres partes, alius vnam quartam, quia testator legando vni fundum insolidum, intelligitur sibi legare duas dimidias huius fundi, si postea alij legat dimidiam, primus habet vnam dimidiam, in alia verò dimidia cùm ambo sint vocati, debent sibi facere partes per concursum, & ambo debent habere dimidiam illius dimidiæ. l. si fortidianum. §. eo. l. si plurib. de leg. 1. sed reiectis istis computationib. Imperator decidit, ꝙ fiant duæ partes tantum, & quilibet habeat dimidiam integram, & sic tantum habet ille, cui secundo loco legata est pars fundi, sicut ille, cui primò legatus est fundus insolidum, & pondera, ꝙ tex. ad ita decidēdum mouetur simili, qđ dicit esse indubitatissimum, & sic præsupponit fuisse etiam de iure veteri, quòd si testator primò reliquit alcui. 12. vncias. & a sic totū assem, & sic hæreditatem insolidum, deinde alij relinquat sex vncias, quod vterq; habet semissem, & sic dimidiam hæreditatis. nam hoc simile est contra casum. l. interdum. §. sed si excesserit. ff. de hære. insti. allegata in gl. vbi deciditur oppositum, ꝙ imò ille, cui relictæ sunt. 12. vnciæ, habebit duas partes hereditatis, & ille, cui sunt relictæ sex vnciæ, habet tertiam partem tantum, & sic hæreditas diuiditur in 18. vncias minutas, de quib. primus habet 12. secundus sex tantum, & sic primus habet duas partes, secundus tertiam tantum. hoc est contra tex. hoc opus hic labor est, de quo dicam in gl. ¶No. ergo ex ista. l. vnum in genere, ꝙ si alicui relinquitur fundus insolidum, vel totus as hæreditatis, qui consistit ex 12. vncijs, postea alteri relinquitur pars illius fundi, vel pars hæreditatis, illa pars intelligitur adempta de toto, & sic adempta dimidia parte, primo non remanet nisi alia dimidia, ergo vterq; æqualiter pro dimidia succedit. Contra istum tex. obit. l. si alij. ff. de vsu, & vsufr. leg. vbi testator legauit vni fundum, & sic totum integrale, ꝙ consistit ex proprietate, & vsufr. postea alij legauit vsum eiusdem fundi, & sic partem integralem illius rei, certè illa pars integralis non intelligitur adempta à toto, vt dicit text. hic, & sic ibi primus non habet proprietatem nudam, secundus verò nō vsumfru. sed ambo simul æqualiter admittuntur in vsufr. ergo contra istum text. quia ibi pars non adimitur à toto, & adde similem tex. illi in l. si proprietas. ff. de vsufr. accres. vbi deciditur, ꝙ si fundus primò duobus legetur, deinde vsusfr. vni soli, proprietas non adimitur à proprietarijs, sed omnes concurrunt in vsufru. tamen duo primi proprietarij non habent nisi dimidiā vsusfru. & aliam secundus. respondet subtiliter Bal. in d. l. si alij. & in l. re coniuncti. ff. de lega. 3. & Pau. hic, ex cuius sol. habes limitationē ad hunc tex. ꝙ ista l. procedat, qn̄ vni relinquitur totum integrale, alij verò relinquitur non pars integralis, sed pars quotitatiua. sed in ꝯrio vni relinquitur totum integrale, alij vero pars integralis. ratio est, & subtilis secundum eum, sed mihi periculosa: nam quando vni relinquitur totum integrale. s. fundus, qui integratur ex proprietate, & vsufr. si postea alij relinquitur vsusfruct. & sic vna pars integralis, si illa pars intelligeretur adempta ex toto, totum non posset durare in esse, quia nō potest dici in esse illud, ꝙ non habet partes suas integrales, & sic non potest dici fundus, qui nō habet proprietatem, & vsumfr. ideo necesse est, ꝙ ambo in vsufr. concurrant. ita loquitur d. l. si alij. sed in l. nostra. quādo vni est relictum totum integrale, puta totus fundus, tota hereditas, deinde adimitur non pars integralis, sed quotitatiua, puta tertia vel dimidia, adempta illa parte adhuc remanet totum licèt diminutum, ideo pars intelligitur adempta à toto. ita loquitur ista. l. Limita b tamen d. l. si alij. ex notabi. decis. Bal. in qua dicit se consuluisse, in l. quoties. in fin. §. fam. erciscun. vt d. l. si alij. procedat, quando fundus fuit relictus vni, deinde vsusfru. illius fundi fuit alij in specie relictus, c tunc bene ambo concurrunt in vsufru. secus quando esset in specie relictus vni, deinde alij esset relictus vsusfr. nō specialis, sed vniuersalis omnium bonorum, prout dicit sibi euenisse de facto in testatore, qui reliquit vsufructuariam vxorem omnium bonorum, & si filius moriatur in pupillari ætate, legauerat fundū Titio, certè in vsufr. illius fundi vxor non concurret cum legatario, cùm vxori non sit relictus vsufr. particulariter illius fundi. vnde illi vniuersalitati per speciem intelligitur derogatum. l. si fideicommissorum. ff. vt in pos. leg. not. quia pulchra est limitatio ad d. l. si alij. nec ratio Bart. s. alleg. refragatur, si considerabis. ¶Gl. mag. in ver. migrare. summè difficilis est, quia inordinatè procedit, multa inculcando, & colligendo, pro cuius introductione aduerte quòd gl. simul opponit de quinque legib. & simul sol. & tamen istæ quinque leges tendunt ad diuersa: nam duæ primæ. s. q. quadringenta, & l. Marcel. tendunt ad vnū. l. interdum. §. sed si excesserit. & l. si ita scriptum. 1. §. quidam. primo responso. tendunt ad aliud. l. verò si ita scriptum. de libe. & posthū. & d. §. quidam. in secundo responso, tendunt ad alind, & sic sunt tria princi. contraria, quorum vnumquodque habet duas leges, & glo. in distin. sua simul inculcat, simulque videtur soluere. Sed aduerte, quia contrarium. §. sed si excesserit. & §. quidam. soluit in prima parte dist. Aliud vero ꝯrium. l. qui quadringenta. & l. Marcel. soluit gl. in verbo, si vero contulit primo minus. aliud autem contrarium. l. si ita scriptum. sol. glo. in verbo, vbi autem noluit excedere, & ineptè soluit. hoc præmisso diuide totam istā gl. magistraliter in duas. In prima oppo. cōtra tex. & soluit, & durat quasi vsq; ad fi. in ver. item quid si primo. vbi ponitur secunda pars prin. in qua glo. format. q. & sol. difficultas ergo est in 1. par. gl. quam subdiuide in tres. In prima cōtra tex. simul opponit de quinque legib. quæ non debuerunt simul formari, cùm tendant ad diuersa, vt dixi. In secunda respōdet simul omnibus. ll. ꝙ ista corrigit illas. In tertia ponit aliam sol. per viam distinctionis, in qua licèt videatur simul confundere, tamen sicut sunt tria prin. contraria, ita in trib. memb. ponit tres solu. vt dixi. Secunda ibi, ad hoc dico. Tertia ibi, vel verius distingue. cùm ergo difficultas sit in ista tertia parte, in qua ponitur distinctio, quam gl. diffusè recitat, subdiuide istam tertiam in septem. In prima ponit solu. ad l. interdū. §. sed si excesserit. & l. si ita scriptum. 1. §. quidam. & debet facere tres casus, & in princ. ponit duos, postea tertiū casum supplet in sexta partic. In quarta ibi, si vero ꝯtulit primo. ponit sol. ad l. qui quadringenta, & ad l. Marcel. In tertia ibi, & est rō, assignat rōnem diuersitatis ad præceden. sol. In quarta ibi, & his duob. vlt. casib. remouet aliud ꝯrium, qđ forma, vt hic per Bart. In quinta ibi, aut noluit. R̄ndet ad aliud contrarium. l. si ita scriptum. ff. de libe. & posth. cum qua concordat. d. §. quidam. secundo rn̄so, & est inepta sol. In sexta ibi, tertio casu. s. cùm dubitatur. supplet tertium casum, quem debebat ponere in 1. solu. vnde ista sex debent iungi cùm illa prima, vt statim faciam. In septima ibi, item & vbi constitit noluisse, licèt videatur continuatiuè loqui, tamē format necessariam q. ad intellectum tex. quam tex. omisit. ex prędictis ergo habes, quod gl. format tria principalia contraria, quæ tn̄ in effectu tendunt ad diuersa. expedio vnūquodque. ¶Primum ꝯrium est de l. interdum. §. sed si excesserit. & l. si ita scriptum. 1. §. quidam. primo responso. ff. de hæred. insti. & hoc contrarium est de directò contra versic. cùm enim pro cuius intelligentia scias, ꝙ omne totum in omni materia penes nos diuisione legali diuiditur in 12. partes seu vncias, & illud tōtū appellatur trib. nominib. quæ sinomnia sunt, as, libra, & pondus, as. n. constat ex 12. vncijs, similiter libra, & pondus, vt est gl. in §. hæreditas. in ver. sextans. vbi dixi. insti. de hær. insti. & in l. seruum. §. hereditas. ff. eo. vbi tex. declarat nomina vnciarum ab vna vsq; ad assem, & si qs in libello d petat simpliciter duas

ADDITIONES.

a ¶Duodecim vncias. Adde Doct. in c. cùm esses. de test.

b ¶Limita. Adde, quòd limitatio Bal. est falsa per l. Sempronio. vbi Bar. in prin. ff. de vsufruct. lega. & eam reprobat Ias. in Repet. l. re coniuncti. colum. 18. de leg. 3. BELLAC.

c ¶Relictus. Adde eundem Ias. in l. re coniuncti. nume. 69. ff. de lega. 3. Paul. de Monte Pico in l. Titia. §. Titia cùm nuberet. nu. 88. q. 22. ff. de leg. 2. PANCIR.

d ¶In libello. Adde, ꝙ contrarium vr̄ verius, qđ imò qui petit simpliciter duas partes rei, intelligitur de tribus, non de 12. text. est in c. indemnitatibus. §. si verò. de elect. in 6. per quem cont. Bart. tenet Corset. versic. pars. in singularibus. BELLAC.

duas partes alicuius rei,intelligitur duas partes de 12.nisi exprimat,quod petit duas ex trib.Bar.in l.interdum.in princ.per illũ tex.& in l.qui non militabat.§.1.per illum text.ff.de hæred.insti. cum multis concor.vt hic per Alex.referentem Ang.vt hic per eum. Tamen licet omne totum legali diuisione diuidatur in 12. partes vel vncias, potest tamen testator transire ad dipondium,scilicet,ad duos asses, seu ad duo pondera. Item etiam ad tria, nam potest quis hereditatem suam diuidere in 24. vel 36.vncias,& sic successiuè.l.item,ꝙ Sabinus.ff. de hære.insti.§.si plures.insti.eo. per hoc tamen nõ augetur quantitas hæreditatis,sed vnciæ redduntur minores, vt declarat Bart.hic, per solidos,& hoc est de quo opponit glo.in quinta particula, & magna differentia est hic, & est punctus, an testator voluerit transire ad dipondium, & sic duo pondera, vel ne: nam si testator primò legauit vni 12.vncias,& sic totum assem hæreditatis,postea alij legauit sex vncias, si noluit transire ad dipondium, est magna vtilitas,quia secundus habebit sex vncias,& sic dimidiã hæreditatis,& hoc est,ꝙ decidit iste tex. in ver.cùm enim:si autem voluit transire ad dipondium,& sic diuidere hæreditatem in 18.vncias,primus habebit duas, & sic duas partes hæreditarias,alius sex de 18.& sic habebit tertiam partem.modo isto casu quando testator primo reliquit vni. 12. vncias hæreditatis, deinde alij sex,reperiuntur iura,quæ non possent esse magis cõtraria,nam ista.l.dicit,ꝙ testator noluit transire ad dipondium, sed voluit sex vncias adimere à primis. 12. quibus ademptis, primus non habet nisi sex restantes, & quilibet habet mediam partem hereditatis,& hoc præsupponit tex. indubitatum fuisse de iure etiam veteri, & tamen contrarium in eodem casu decidit tex.in d.l.interdum.§.sed si excesserit.& in d.l.si ita scriptũ. in §.quidam. ꝙ imò testator voluit transire ad dipondium, & hereditatem diuidere in 18.vncias,& primum habere.12. & sic duas partes hæreditatis, alium sex de 18. & sic tertiam partem hæred.contra istum tex. quia est magna differentia habere sex vncias de 12. quia est habere dimidiam hereditatis, & habere sex de 18.vt dicunt contraria, quia non est habere nisi tertiam hæreditatis,gl.huic terribili contrario respondet primò, ꝙ ista corrigit illam, & ita etiam respondet in l. qui non militabat.§. antepen.in ver.portionem.ff.de her.inst. & sequitur Fulg.hic,& fortè oportet ita dicere, quia non video quomodo minus malè respondeatur,licet tex.refragetur, qui præsupponit hoc esse manifestissimum iure veteri,& sic Digestorum.Secundo respõdet gl. ꝙ quando testator primò reliquit vni.12.vncias, & postea alij sex,aut constat,ꝙ voluit excedere assem,& tunc hæreditas diuiditur in 18.vncias,ita procedit cõtrarium.§. sed si excesserit.aut constat,ꝙ noluit excedere,& tunc procedit iste tex.

* Sed certè licet Bart. *& communiter Doct.*hic,& ibi teneant istam sol.ego dico, qđ ista sol. est vera in se, sed non valet ad istam.l. nec ad illam, quia nec ibi nec hic aliquid constat. Item si hic constaret de voluntate testatoris,non esset dubia voluntas. Itẽ est contra tex.in l.qui non militabat.§.pen. ff.de hære.insti.ideo gl.ĩ.in sexta partic.quæ debet iungi cum ista, vt dixi in diuisione,melius dicit, ꝙ hic loquitur, quando sumus in dubio, sed certè etiam in dubio casu loquitur contrarium, ideo Pau.respondet, & dicit, ꝙ aut testator in vnamet vltima volun.& in vna scriptura reliquit vni 12.vncias,& alij sex,& procedit contrarium.nam videtur testator transire ad dipondium,ne in vna voluntate intelligatur se corrigere.contra.l. ad ea. ff. de condi. & demon. sed bene in diuersis voluntatib. loquitur ista.l. & ꝙ hic essemus in diuersis voluntat. probat tex.in ver.postea, & in ver.deinde.& ita etiam respondet Cu.in d.l.interdum.§.1.pondera istum tex.in dictione postea, & licet secundum eum ista sol.diuinet, tamen oportet ita dicere, vt iura iurib.concordentur.Aliter respondet Ful. & est satis tollerabile.s.ꝙ testator, qui legauit vni.12. vnc. deinde antequam aliud disponeret,statim legauit alij sex vnc.& tunc ne videatur adimere à primo, & sic ne incontinenti se corrigat, fit transitus ad dipondium, ita loquitur contrarium: sed si primò legauerit vni. 12. vnc. deinde multa alia disposuit, postea legauit alteri sex, tunc intelligitur adimere à primo illo sex.ita loquitur hic, quia dato interuallo non est ita absurdum, ꝙ testator ademerit à primo, & sic se correxerit.ita loquitur text.hic in versi.postea. & fuit sol. Guli. hic, quam etiam tenet Pau.in d.l. interdum.§.1, licet Alex.reprobet,quia dictio posteà, [a] non semper denotat interuallum, iurib.per eum allegatis, sed satis est, ꝙ interuallum regulariter denotet,& satis est habere regulam pro se,vt dicit Bart.in l.2.ff. si quis in ius voca. non ie. & sic quamcunque solu.teneas, vix bonam reperies. ¶Secundum prin.contrarium gl.est de l.qui quadringenta.& l.Marcel.ff.ad Trebe.& licet alleget ambas.ll. pro contrarijs,tamen prima concordat cum hac l.ibi enim testator habens.400.in bonis,legauit vni. 300. postea alium hæredem vniuersalem instituit,& grauauit per fideicom.restituere,& sic vni legauit partem.s.300.alij vero totum,dicitur ibi,ꝙ illa pars intelligatur à toto adempta,& sic concordat cum ista. l.sed in cõtrarium fortiter obstat d.l.Marcellus.vbi testator qui habebat 400.in bonis,reliquit 300.nominatim ab hærede, quẽ grauauit restituere hæreditatem Titio,certè ille cui relicta sunt. 300.& sic pars, non adimit illam partem de toto, imò decidit text.ibi, ꝙ illa.300.legata,diuiduntur in septem partes, & legatarius habet quatuor partes,fideicom.tres. gl. voluit responderè in duas partic.ibi,si verò contulit primò, ꝙ hic loquitur, qñ testator primò contulit totum,deinde partem,sed in legib.contrarijs fuit contra,quia testator primò contulit partem, deinde totum,sed ista solu. confunditur per d.l. qui quadringenta.vbi primò legauit partem,deinde totum, & tamẽ deciditur idem, ꝙ in ista.l.scilicet, ꝙ pars intelligitur adempta à toto. vnde re-

* spondent *communiter Doct.*ꝙ ista l.debet intelligi,quando testator legauit vni totum,deinde alij partem per quotam,ita ꝙ nõ potest cadere error.sed in l.Marcel. fuit factum relictum quantitatis,& sic trecentorum,postea facta institutio vniuersalis, ibi potest cadere error,quia testator reliquit.300. forte credens plura esse in hereditate,quæ solutio mihi nõ implet animum, nec ex toto tollit difficultatem,& si dicas quare igitur in l.qui quadringenta.ille cui legata sunt.300.habet plus, quàm ille, qui est relictus hæres,& sic cui relicta est tota hereditas, sed in l. Marcel.ille cui relicta sunt.300. facta diuisione de illis. 300. in septẽ partes, ex illis septem non habet nisi quatuor? responde ideo esse, quia in primò casu. l.qui quadringenta. onus legatorũ fuit simpliciter iniunctum, ita ꝙ restituta hereditate onus transit ad fideicommissarium, sed in l. Marcel. onus legatorum erat nominatim iniunctum hæredi.de quo tamen dic, vt plenius habetur in illis.ll.quæ sunt valde horribiles secundum Doct. hic.

¶Venio ad tertium prin.contrarium gl. de l. si ita scriptum.ff. de liber.& posthu. ꝙ venit hoc modo. nam ibi ille, cui est plus relictum,habet plus, ergo ita hic ille,cui relictæ sunt. 12. vnciæ, deberet habere plus illo,cui sunt relictæ sex.glo.respondere voluit in quinta partic.ibi,vbi autem, & nihil dicit, veritas est, ꝙ ille tex.non facit in proposito huius.l.nam ibi relictum non fuit totum,& postea pars. Item ibi super toto testator nihil disposuit, sed loquitur text.quando euenit casus improuisus à testatore,cùm testator prouidisset solùm quando masculus nasceretur,vel quando fœmina, & ibi contingit vtrunque simul nasci.prout est tex.etiam in l.Clemens patronus.ff.de hæred. insti. & in l.si ita scriptum.1.§.quidam.2.respon. ff.eo.ad quem text. dic vt per Sal.& Fulg.& plenius per Alex.hic. ¶In septima par. gl.ibi,item & vbi constitit. format necessariam quæstionem ad istum tex.iste loquitur,quando vni fuit relictum totum, postea alij pars. quærit ergo glo.quid iuris sit, si testator primò reliquit vni totum, deinde etiam alij totum, an arguendo de parte ad totum, sicut pars relicta intelligitur adempta à toto, ita etiam sit,quãdo totum secundo relinquitur. Breuiter gl. determinat, ꝙ non, sed ꝙ vterque admittetur per concursum. per regulã, ꝙ quando vni relinquitur aliquid,puta totum,deinde alij relinquitur illud idem,ambo admittuntur, & faciunt partes per cõcursum.l.si Fortidianum.š.eo.l.si plurib.de leg.1. & pro hoc facit tex.in l.interdum.§. sed si excesserit.ver. sed si duos.ff.de her. insti.nisi appareat,ꝙ testator relinquendo secundo, totum voluerit adimere à primo.vel nisi appareat, ꝙ voluerit vtrũq; in solidum admitti ad legatum, tunc vnus habet rem, alius æstimationem.d.l.si plurib.ita gl.determinat,& bene,& ita est expedita tota prima pars gl. ¶Sum in secunda parte prin.quæ est ad fi.gl.ibi,item quid si primò.vbi gl.format aliam q. in tex. omissam.pone,ꝙ testator primò reliquit vni assem,& totam hæreditatem,deinde secundo reliquit semissem, & dimidiam hæreditatis, & sic sex vncias, hucusque sumus in casu huius.l. pone postea,ꝙ tertio reliquit sextantem, & sic sextam partem hæreditatis,quæ sunt duæ vnciæ, quomodo faciet iste tertius? gl.respondet,ꝙ æqualiter diminuet ab vtroque,& sic duo primi habebunt quilibet quinque vncias,& tertius duas.ita fuit intentio gl.& Bar.& sequuntur Ful.& Alex.sed Pet.Cy.Guli. & Pau.hic aliter tenent in ista.q.gl.nam dicunt, ꝙ ista.l. procedit,quando testator reliquit duabus personis tantum, vni totum,alij partẽ, sed quando relinquitur tribus personis, non habet locum decisio.

ADDITIO.

[a] ¶Dictio posteà.Adde.l.fructus.ff.solut.matr.Doct.in l.quoties.1.§.fi.ff.de hær. insti.Docto.in l.illud.ff.de acquir.hæred.Raph.Fulg.consi.32. ad fi.incip.visis quatuor lega. Raph. Cu.consi.99.incip. quædam possessio.

Et vide eundem Ias.in l.si ante nup.ff.solut.matri.in l. si quis ante.num.7.ff.de acq.poss.& dic,quod dicitur de ea, vt de dictione præter, quæ ponitur quandoque inclusiuè,quandoque exclusiuè, teste pract. Bald. in fin.tract.de fig.dictionum. MASVER.

cisio.l.nostræ,sed debet fieri computatio secundum.l.si quis testamento.§.1.ff.de leg.1.quia ille cui duplum plus relictum est quàm secundo, habebit etiam plus in duplo, & secundus cui etiam relictum est duplum plus tertio, habebit etiam duplum plus,sic in q.nostra debet hædítas diuidi in 20.partes, & primus habet.12.secūdus sex,tertius duas,& si verum esset, esset singularis limitatio ad istam l. sed magis placet prima opin. quia.l. si quis testamento.loquitur quando legata sunt facta per nomina quantitatiua.ibi enim tantum testator habens 30.reliquit primo.30.secundo.15. tertio.10. & sic ibi distributio fuit facta per quantitates, ideo seruatúr illa decisio illius tex. sed quæstio glo. est quando distributio fuit facta per quotas, & inter ista est differentia,vt supra respondent Bar.& alij circa contrarium.l.Marcellus. secundo loco formatum. Ias. Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Plures nominationes de eodem vniformiter factæ, non faciunt eum ad plures portiones vocari.*

2 *Si testator relinqueret omnibus fratribus cappam, & priori bibliam, prior consequitur cappam, & bibliam.*

1 §.Sed & aliam. † Plures nominationes de eo. vniformiter factæ, non faciūt eum ad plures portiones vocari.h.d. Et dum litera dicit,ꝙ hæc quæstio non est absimilis præcedenti,dic ꝙ similitudo stat,quia sicut in præcedenti videbatur, ꝙ ille cui primò relictum erat totum,deberet habere plus quàm ille,cui relicta erat pars,ita in hoc casu videbatur, ꝙ ille qui pluries fuerat nominatus ad aliquam rem,deberet habere plus quā ille,qui semel tantum fuit nominatus,contrarium tamen hic deciditur sicut in præced.q. ¶Glo.in verb.vocari,diuiditur in tres partes. In prima allegat concor.ad tex.& assignat rationem. In secunda ibi, sed contra. ff.de stipul.ser.oppo.contra tex.& quadrùpliciter soluit. In tertia ibi,item contra. ff. de pecu. legat. etiam oppo.contra text & bene soluit.In secunda parte,quia sol.glo.nihil valent.responde clarius secundum Doct. ad d.l.4.de stipula.ser. ꝙ hic loquitur, quando pluries fuit nominatus,sed semper vniformiter, sed in contrario alter ex dominis fuit bis nominatus,sed difformiter, primò in genere,postea in specie.in genere sub termino domi-

2 nis,postea in specie per nomen proprium.¶†Ex hoc per illam. l.4.decidunt hic Doct. ꝙ si testator relinqueret omnib.fratrib. cappam,& priori bibliam, ꝙ prior debet vtrunque consequi, ex quo est difformiter nominatus,primò in genere sub termino fratrib.deinde in specie,per d.l.4.& idem tenet Bart.in l.quæsitum.§.fi.ff.de fun. instruc. in 5.col.& in d.l.4.vbi Imo. & in l.si consul.ff.de adop.cūm concor.vt per Alex.hic. Sed caue, quia quæstio Doct non videtur apertè formata,prout etiam pungit Fulg.hic, quia in q. Doctorum nedum fuit difformitas nominationum,sed rerum etiam relictarum,cùm alijs fratrib.cappa sit relicta, & priori biblia. sed in l.4.& hic, erat vna eademque res,& quantitas,vnde vt quæstio Doctorum congruat ad d.l.4. debet formari,quando testator reliquit omnib fratrib.& priori. 10.inter eos distribuenda, nam tunc prior debet habere duas partes tanquam bis difformiter nominatus. per dict.l.4. Limita tamen dictam decisionem secundum Bal.& Sal. hic, nisi prior fuisset vocatus per aduersatiuam, puta lego fratribus cappam, priori vero bibliam, quia aduersatiua facit, vt tantum bibliam haberet, non plus. Secundò limita dictam decisionem nō procedere in legato alimentorum relicto fratribus, & priori, quia cùm tale legatum non sit multiplicabile, non admittetur nisi semel.l.alimenta.§. basilicæ.& l. Stichus.ff. de alim.leg. secundum.Ang. Sal. & Pau. hic.

SVMMARIVM.

1 *Si pater filium exhæredauit alijs institutis, & filio exhæredato dederit substitutum pupilla.non poterit à substit.alteri legari, limita, vt infra. nume. 3.*

2 *Libertus non potest iniungere onus lega.vel fideicom.patrono in eius legitima, tamen substituto patroni bene potest.*

LEX XXIIII.

Vm quidam. A substituto impuberis exhæredati,non potest legatum vel fideicom.relinqui, etiam si impuberi aliquid relictum sit.hoc dicit, & diuide in quatuor.In prima ponitur quæstio,quæ non est multum dubitabilis, quando pupillus est exhæredatus, & pater nihil ei reliquit.In secunda ponitur quæstio,quādo filio exhæredato pater fecit legatum. In tertia Imperator respondet primæ quæstioni. In quarta respondet secundæ. Secunda ibi, sed si & legatum. Tertia ibi,cùm igitur antiquitas. Quarta ibi, nec si ipsam rem. & cùm tex.dicit maximam ostendens ad filium suum affectio-

a nem.licèt gl.dicat per antiphrasim, [a] idest, per contrarium,dic melius secundum Odof.Cy. & Pau. ꝙ pater substituendo filio, & sic illi prouidendo de hærede, in hoc actu ostendit affectionem erga filium, sed quia exhæredat, postea ostendit affectionem fuisse simulatam. ¶† Not.ex ista.l.ꝙ si pater filium impu-

1 b berem exhæredauit [b] alijs institutis,& filio exhæredato dederit pupillarem substi.ꝙ à substituto non potest alteri legari. ¶Dubium faciebat, quia ex quo testator honorauit substitutū substituendo filio,cùm posset quemcunque alium substituere, ꝙ per consequens quem honorauit, & affecit commodo, debet posse grauare legato,per regulam.l.ab co.§. de fideicom.contrarium deciditur hic, & decisio procedit etiam quando filio exhæredato pater fecit legatum. in hoc ista. l. est sing secundum Sal.Bar.etiam in l.cùm filiosa.de leg.1. in 1.col.in 2. oppo.dicit, ꝙ iste casus est sing.& specialis, sed habet consimilem in l. qui fundum.§.qui filios.ff.ad leg. Falc. ¶Pro clara intelligentia huius tex.fortiter opponitur,nam clarum est,ꝙ quando pater exhæredat filium,& ei facit legatum,ꝙ à filio exhæredato potest legare alij.l.cohæredi.§.cùm filiæ.de vulg. & pup.si ergo potest legare ab ipsomet filio exhære.quem affecit iniuria exhæredando, multo magis debet posse legare ab eius substituto, quem nulla affecit iniuria,sed commodo,& honore, substituendo eū filio,cùm posset alium substituere,& tamen in hoc tex. deciditur contra,ꝙ ab eius substituto legare non potest, & tamen regula est,ꝙ quando possumus ab aliquo legare, eodem modo possumus ab eius substituto. l. si fuerit.§.1.de lega.3. imò plus, dato, ꝙ non posset legari à filio exhæredato, tñ deberet posse legari ab eius substituto,sicut videmus,ꝙ filio non potest iniungi onus legati,vel fideicom.in legitima,& tamen eius substituto,ad quem peruenit legitima,potest.l. si fundum per fideicō.

2 cùm l seq.§.fi.iuncto prin.l.seq.de lega.1.† Sicut in simili libertus non potest iniungere onus legati,vel fideic.patrono.in eius legitima, & tamen substituto patroni potest.l. cùm patronus. de leg.2.& per ista iura tenui in l.si arrogator.ff.de adop.ꝙ licèt filius arrogatus impubes non possit grauari in legitima, tamen eius substi.pupil.potest. ecce qualiter facilius relinquitur à substituto alicuius, quàm ab eius principali,multo fortius in l.nostra facilius deberet posse legari à substituto filij exhæredati,quā à filio,cùm filius sit affectus iniuria,exhæredatus,substitutus autem non,sed affectus commodo,& tamen contrarium hic deciditur, ꝙ à substituto filij exhæredati nil potest legari, licèt ab ipso filio exhæredato possit,quādo est relictum legatum, & ista decisio erat etiam de iure Digestorum.l.antepe.quæ incipit, ab exhæredati,de leg.1.& d.l.qui fundum.§.qui filios. Imò fortius hoc habet locum etiam in testa.milit.l.miles ita. §.si miles.ff.de testa.milit.in gl.alleg. operæpretium est videre, quæ sit ratio, q a ista decisio est mirabilis,& contra communes regulas. gl.fi. hic nesciuit aliter dicere,nisi ꝙ est speciale. Sed punctus est, quę est ratio specialitatis: nam dicere, ꝙ sit speciale, nec assignare rationem,est refugium miserorum.l.filium quem.§.famil.ercisc. ad hoc dicunt Cy Bar.Alb.Pau.& Alex. hic,ꝙ non potest reddi ratio specialitatis, & dicit Comen. in d.l. qui fundum.§. qui filios.in fi.quòd ad istum text. nunquam vidit rationem euidentem. Plus dicit Pau. hic, ꝙ si sibi liceret, diceret,ꝙ Imperator hic loquutus est ex suo capite, nec considerauit rationem, sed malè dicit Pau.ꝙ Imperator dixit ex capite suo, cùm hoc esset de iure Digestorum,etiam in testa. milit. vt in d. l. miles ita.§.si miles.Tu autem considera,ꝙ text.ibi, sed post exhæredationis iniuriam,videtur assignare rationem, quòd hoc sit propter iniuriam exhæreda.quæ est odiosa.l.cùm quidam. ff.de lib.& posthu.& istam rationem sequitur Ioan.Fab.in §.non solùm. insti. de pupil.substi. Istam rationem sequuntur Imo.& Alex. in d.l. qui fundum.§.qui filios. & Imo.in l.cohæredi.§. cùm filiæ.ff.de vulg.& pup.Alex.hic,ꝙ ideo sit,quia exhæredatio est odiosa.Et pro ista ratione facit limitatio,quam nunc dicam.Sed considera,quòd ista ratio non tantum non est bona, imò probat totū oppo.& est illa, quæ magis difficultatem auget, quia si hoc est propter

ADDITIONES.

a ¶Per antiphrasim. Adde glo. in verbo parte oblata.in cap. forus.de verbo. significatio.

b ¶Exhæredauit. Adde hic,an infans possit exhæredari. vide Doct. in l.si quis in suo.in §.legis autem.C.de inoffi.testam. Oldr.in l.precibus. C.de impub. Sal. in l.testamento.eo.titu.Ioan.de Imo.in l. filio præterito.ff.de iniu.ru.testa.regulariter dic,quòd non. Limita tamen,nisi sit impubes proximus pubertati, & sit doli capax,quia etiam hodie potest exhæredari,secundum Bar.in l.2.in prin.ff.de vulg.& pup.

propter odium exhæred.deberet eſſe totum contrarium eius, ꝙ dicit tex. nam cùm filius exhæreda.ſit ille,qui immediatè patitur iniuriam exhæredationis,ipſe eſt à quo non deberet poſſe legari,attenta iniuria exhæredationis,& tamen ab ipſo exhære. cui legatum eſt, poteſt legari,non ab eius ſubſtitutio, qui nulla iniuria afficitur,ſed commodo,& ſic iſta ratio ineuitabiliter facit in oppoſitum.vnde Bart.in d.l.qui fundum. §. qui filios.aſſignat aliam rationem,& dicit ibi Comen.in fi. ꝙ aliud dici non poteſt,nam quando pater filio exhæred.fecit legatum, filius eſt legatarius,ſed à legatario alij legari poteſt.l. cohæredi.§.cùm filiæ.præallegata: quia quem honoro grauare poſſum.d.l.ab eo. ſed ſubſtitutus filij exhæredati non eſt legatarius, ideo ab eo legari non poteſt,& ſi dicas contra, à quo poteſt legari, poteſt ẽt legari ab eius hærede, vel ſubſtituto.l. ſi fuerit.§.1. de lega.3.reſpondet Bar.ꝙ illud procedit, quando à ſubſtituto ſimpliciter, & abſolutè relinquitur,ſecus ſi nominatim.l.ſi.§ſic.cum l.præcedenti.ff.de leg.3.& ſic Bar.vult,ꝙ in iſta l.cum concor.ideo non valuit legatum relictum à ſubſtituto impuberis exhæredati,qa fuit ſubſtituto nominatim iniunctum,ſecus ſi ſimpliciter,ꝙ eſt
a reſtringere iſtum tex.cum ſimi.Item ratio Bar.reprobatur [a] per Imo.in d.l.cohæredi.§. cùm filiæ. & Alex. hic , quia illa attenta ſequitur , ꝙ etiam à ſubſtituto exhæredati non poſſet legari in duabus fallentijs quas dicam ad tex.& tamen falſum eſt. Item ratio Bar.ſi conſideras,non eneruat difficultatem ſtatim propoſitam,vnde vltimo loco Sal.hic reddit aliam rationem , quam dicit ſubtilem eſſe:nam quando pater exhæredat filium, & nullam quotam hęreditatis filio relinquit, licèt faciat legatum particulare,ſi poſtea faciat ſubſtitutionem pupill talis ſubſtitutio dicitur teſtamentum filij nõ patris, ex quo à patre nullam quotam hæreditatis habet,ideo tunc pater non poteſt legare à ſubſtituto,quia legaret in teſtamento penitus alieno,ſed ab ipſo filio exhæredato poteſt legare,quia illud legatum facit in ſuo teſtamento.ſed quando pater non exhæredaſſet filium,tunc ſubſtitutio pupil. dr̃ teſtamentum vtriuſque , ſic poteſt intelligi.l. Papin.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi. teſta.& l.patris & filij.ff. de vulg.& pup.Sed eſt reſtrictio ad illa iura,vt dicit Alex.hic,& in d.l.qui fundum.§.qui filios. qui etiam per alia leuia reprobat Saly.contra quem etiam facit,quia ſicut in ſuo teſtamento poteſt legare ab exhæredato,ita à ſubſtituto,aliàs à neutro, credo, ꝙ non poſſit reddi ſufficiens ratio ſpecialitatis, tamen tenenda eſt concluſio huius tex. ꝙ pater à filio exhæredato,cui legauit, poſſit legare,non ab eius ſubſtituto,etiam in teſta.militis, vt dixi.
3 ¶.† Limita iſtum tex.& ſimiles procedere,qñ filio exhæredato pater legaſſet titulo legati , ſecus ſi titulo hæreditario. nam pone,ꝙ pater filium impuberem exhæredauit, & extraneum inſtituit, deinde filium exhæredatum ſubſtituit primo hæredi, deinde filio ſubſtituit pupillariter,iſto caſu poſſet legari non ſolùm à filio , ſed etiam ab eius ſubſtituto.tex. eſt ſolennis in d.l. qui fundum.§.qui filios.& eſt ſing. ſecundum Ang.& Mod.hic omnes,& dicit Pau.ibi,ꝙ non reperitur melior tex.illo. ¶Secũdò limita,niſi ipſe ſubſtitutus impuberis exhæredati fuiſſet etiã inſtitutus à patre in eius teſtamento, quia tunc talis ſubſtitutus tenetur ad legata relicta in tabulis pupillarib text. eſt not.in l.in ratione.1.§.fi.ff.ad leg.Falc.ſecundum Bal.Sal.& Fulg.hic,etiam ſi talis ſubſtitutus repudiaſſet inſtitutionem patris, text.eſt ſing. ſecundum Doct.ibi,in l.ſi filius qui patri.in vltimò reſponſo.ff. de vulg.& pup.intelligẽdo,ꝙ ibi filius eſſet exhæredatus,prout intelligit Bart. poſt. Iaco.de Are.circa fi.ſecundæ ſol.& ibi Imo. in 2.col.reputat ſingulare,& no.latius Imo.in 12.col.in d.l.in ratione.§.quod vulgo.& §.fi.ff.ad leg. Falc.quod tu intellige ſecũdum.l.fi.ff.de leg.3.¶Tertiò limita iſtam l.in exhæredatione facta mala mente,prout ſonant verba tex. ibi , *exhæredationis iniuriam.* ſecus ſi bona mente , & ad prouiſionem filij,iuxta l. multi non notæ.ff.de libe.& poſth.quia poſſet legari ab eius inſtituto, quia ceſſat ratio huius tex.ita Io.Fab.in d.§. non ſolùm.vbi expreſſius Ang.de Aret. ſed dubito, quia illa ratio iniuriæ non eſt bona ratio,vt dixi in tex.cogita. Iaſ. Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Reprobatur. Adde, quòd iſta reprobatio Alex.videtur leuis,quia quamuis poſſit legari à ſubſtituto exhæredati in duobus caſibus , non ſequitur , quod poſſit in alijs caſibus , quia exceptio firmat reg.in non exceptis.l.nam quod. ff.de penu leg. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Legatarius ſi occupat cum vitio rem legatam , vel occultat, aut ſurripit teſtamentum , perdit legatum.*
2 *Pœna l.quæ imponitur propter iniuriam , vel offenſam alicuius , debet applicari illi,cuius offenſam reſpicit.*
3 *Ille,cui ſit relictum,vt pupilli tutelam gerat, perdit legatum, ſi recuſet onus tutelæ.*

LEX XXV.

SI legatarius. Legatarius ſurripiens, & occultans teſtamentum, cadit à legato tanquam indignus , & quando indignitas reſpicit fauorem certæ perſonæ,ꝙ ſibi aufertur,illi applicatur.hoc dicit, & diuiditur in tres. In prima ponit cauſam,propter quam legatarius priuatur legato. In ſecunda declarat,cui applicetur.In tertia adducit ſimile. Secunda ibi,maneat autem. Tertia ibi, quemadmo.ſi legatarius.
1 ¶ † No.ꝙ ſicut legatarius occupans cùm vitio rem legatã perdit legatum.l.non dubium.ſ.eod.eodem modo ſi occultat, vel ſurripit teſtamentum,& glo. 1.dicit idem eſſe in hærede,per l.1. §.cùm hęreditatis.ff.de his , quæ in teſta. delen. quæ non loquitur in hærede occultante teſtamentum,ſed cancellante,vel delente teſtamentum. Poſteà oppo.de.l.ſi in fraudem.ſ.eod.Bar. intelligit , ꝙ oppo. contra text.& non bene, imò oppo. contra determinationem,dum tenuerat , ꝙ idem ſit in hærede occultante,ſed reſponde,ꝙ in d.l.ſi in fraudem, non apparet de fraude hęredis.tamen *magis communiter tenetur* exteſio gl. vt per Sal.
2 & plenius Alex.hic. ¶†Secundò no.ex ſecunda parte, ꝙ pœna legis,quæ imponitur propter iniuriam , vel offenſam alicuius, debet applicari illi,cuius offenſam reſpicit. de quo dixi in l.hæreditas.ſ.de his quib.vt indi.vbi limitaui.
3 ¶† Tertiò not.ex vlti. parte text.ꝙ ille, cui ſit relictum, vt pupilli tutelam gerat,ſi recuſat onus tutelæ,perdit legatum. concor.alleg.glo.quæ etiam ponit tres fallẽ.not. ſecundã,quando teſtator aliàs erat legaturus.tamen dicit Bar.quòd hodie eſt correctum,quia ſi non impleat voluntatem defuncti,perdit legatum,etiam quando teſtator erat aliàs relicturus, quod intellige, quando monitus fuit à iudice, vt impleret voluntatem defuncti , ſecundum formam Auth.hoc amplius.ſ.de fideicommiſ. & ſequuntur Bal. Ange. & Pau. hic , cum concord. vt hic per Alex. & vltra eum adde, quòd cùm Bar.tenet ſimpliciter Lud.in conſi.207.incip.ſi volumus hanc ſubſtitu. & plenius in conſi.235. incip. quo ad primum quo quæritur. in primo dubio.

SVMMARIVM.

1 *Valet arg. à contractib. ad vltimas voluntates,& ècontra.*
2 *Sicut ex contractu poteſt transferri dominium ad tempus , ita in vltima voluntate poteſt relinqui legatum , vel fideicom. ad tempus.*
3 *Si teſtator legat fundum alicui , quoad vixerit, & ſic ad tempus incertum,an intelligetur reliquiſſe propriet. an vſumfr.*
4 *Si teſtator legat alicui fundum in gaudimentum , an intelligatur reliquiſſe vſumfr.illius fundi,vel proprietatem.*
5 *Si teſtator fecit legatum ad tempus, & tempore quo finitur tempus legati, hęres ſit præmortuus, an legatum tranſeat ad hęredem hęredis, an remanebit penes hęredem legatarij.*
6 *Sicut dominium rei legatę tranſit ipſo iure in legatarium, ita finito tempore legati dominium reuertitur ipſo iure ad hæredem.*
7 *Legatarius, cui factum eſt legatum ad tempus , tenetur pręſtare cautionem, quòd finito tempore reſtituet hæredi talem rem legatam deterioratam.*

LEX XXVI.

ILlud. Valet legatum factum ad tempus certum,vel incertum,quo finito ad hæredem reuertitur,cui de reſtituendo, finito tempore,debet à legatario caueri.hoc dicit.
1 Not. † in verſi. cùm enim. quòd Imperator arguit à contractibus ad vltimas volun.alibi ècontra ab vltimis volun. ad contractus.l.ita ſtipulatus.magna.ver.idque defendebat exemplo. ff. de verb.oblig. & in l.fi.ſ.tit.1.& proſequitur Sal.hic. eſt materia.l. ſeruum filij.
2 §.eum qui chirographum.ff.de leg.1.¶†Secundò not.ex tex.ꝙ ſicut ex contractu poteſt transferri dominium ad tempus , ita in vlti.volun.poreſt relinqui legatum,vel fideicom.ad tempus.
3 † Hinc dubitat Paul. hic , quid ſi teſtator legat fundum alicui, quoad vixerit, & ſic ad tempus incertum, an intelligatur reliquiſſe proprietatem,an vſumfru.& determinat,quòd proprietatem per l.donationes.la 2.§.ſpecies.vbi pulchrè Bar.poſt Antiquos.ff.de dona. Adde Bart.in l.libertus.1.ff.de adimen.leg.gl. & Bar.in l.Titia.1.§.fi.circa princ.de leg.2. Bar.in l.2.ſ.de inoffic. dona.& not.in l.1.in 2.col.C.de fruct.& lit. expen.§.1.& in rub. ſ.de iure emphy.& no.in l.ſi mulier.poſt gl.& Cyn.ibi,ſupra de iure dot.vbi determinat,ꝙ ſi teſtator legat,vel concedat talem rem talib.religioſis ad vſum,non obſt.termino ad vſum, venit

proprietas.

proprietas,sequitur Alex.in consi.223.in 2.vol.incip.visis verbis
dictis testamẽti. Ego iuxta prędicta moueo pulchrum dubiũ,
4 in quo consului, † pone, qđ testator legat alicui domum, vel
a fundum in gaudimentum,[a] an intelligatur relinquere vsumfr.
illius domus, vel proprietatem? & quidem prima facie dictio
in gaudimentum,nõ videtur aliud importare quàm ad fruendum.
Itẽ vtilitas est euidens,quia si intelligitur reliquisse vsumfru.eo mortuo finitur, & non transit ad eius hęredem. secus si
reliquisset proprietatem. Bald. fin.in l.si habitatio.§.sed si.ff.de
vsu.& hab.determinat,qđ intelligitur proprietatem reliquisse,
& sic, ꝙ transeat ad hæredes, & qđ ille censeatur modus adiectus fauore legatarij.idem in terminis tenet Ang. in Auth. hoc
locum.circa fi.C.si mulier secũdò nup. Sed Flor.in l.Proculus.
ff.de vsufru.refert,ꝙ multi Bonon.ita consuluerunt, sed ꝙ ipse
noluit subscribere illi consi.quia est contra propriam naturam
verbi gaudimentum.vnde distinguit, qui hęredes sunt instituti, nam si extranei,vera sit opin.Bald.qđ proprietas intelligatur
relicta, secus si erant instituti filij testatoris, qui à patre magis
sunt dilecti quàm legatarij,& istam opi.vltimam dicit æquam,
& sequitur Bar.Veron.in tract. seruitutum vrba.in c.4. de vsufruct.in 3.col.
5 † Quid autem quando testator fecit legatum ad
tempus, & tempore quo finitur tempus legati,hæres sit p̄mortuus,an legatum trãseat ad hæredem hęredis,an remanebit penes hęredem legatarij? ponit Pau. hic, & in l.Titia.1.§.fin. post
Bart.& alios ibi,de leg.2.& plenius per Alex.hic, ad quem te remitto.
6 ¶† Tertiò no.in verbo remanentib. secundum Sal. Fulg.
& Alex.qđ sicut dominium rei lègatæ transit ipso iure in legatarium.l.à Titio.in fi.ff.de fur.ita finito tempore legati dominiũ
reuertitur ipso iure ad hæredem. pro quo melius facit text. in
Auth.cui relictum.in fi.j̃. de indi.vid.tol. & de hoc est gl.magistra.in fi.quã ibi multum no.Bal. & in l. fi.s̃.de inoffi.don.ponit
7 Bar.in l.& ideo.ff.de cond.fur.¶ † Quartò not.in fi.tex.quod legatarius,cui factum est legatum ad tempus, tenetur præstare
caut.qđ finito tempore restituet rem legatam non deterioratã.
Cogita,an tex.possit in hoc sing.limitari,vt non habeat locum
in filijs testatoris,vel alijs descendentibus, vt non teneantur ipsi
hanc satisdat.præstare.sicut in simili est text.no. in l.iubemus.§.
1.j̃.ad Treb.vbi filij non tenentur præstare caut.de restituendo,
quam alij tenerentur pręstare,& ita per illum tex.limitat istã.l.
solus Ioan.Fab. hic.¶Gl.in verbo confirmari.diuiditur in quatuor.
In prima infert vnum ex tex.In secunda ibi,& est contra.
contra illud opponit,& dupliciter soluit. In tertia ibi,item not.
hic,qđ ex voluntate.notat aliud ex text. In quarta ibi,& sic est
ècontra.ff.de leg.1.contra illud opponit,& sol. Sed aduerte,licèt glo.formet de per se ista duo contraria, tamen debent iungi,& omissis sol.glo.quæ nihil valent, responde secundum Bar.
* Bal.& Mod.hic,& Bar. *& magis communiter alios* in d.l.nemo potest.qđ quando testator fecit legatum alicui,obligatio,& actio
semel acquisita legatario, cùm sit affixa eius ossib. non finitur
ipso iure finito tempore, qđ testator legato apposuit, sed exceptione tantum ita loquitur d.l.obligationum.§.placet.& d.l.
nemo potest.Sed dominium rei legatæ sicut ipso iure transit in
legatarium, ita finito tempore à dicto legato, ipso iure bene
transfertur in hæredem.ita proprie loquitur ista.l.& dixi in tex.
* ita teneas,quicquid teneat Imo. in l. nemo potest. *quem communiter reprobant* Mod.ibi, & Alex.hic.

ADDITIO.

a ¶Gaudimentum.Adde,quæ idem Ias.scribit in l.beneficium. col.2.post.num.
14.ff.de consti.princip.& dic, ꝙ legatum domus ad gaudimentum est perpetuum,quia modus,vel causa de futuro adiecta legato in fauorem legatarij,nõ
restringit ipsum legatum,l.4.ff.de alim.leg. Bal.d.in l. si habitatio.ff. de vsu,&
hab.not.Cre.sing.34.vbi artic.latè explicat. Adde aliqua per eundem Ias. in
l.cùm hi.§.si vni.nu.4.& 5.ff.de trans.vbi,ꝙ ille, cui relinquitur fundus ad alimenta,vel ad gaudimentum,vel ad vsumfru. habet plenum dominium, & nõ
finitur morte.rationem vide ibi,& etiam not. Dilect. de arte test. tit.6.caut.
23.nu.2.vbi inquit,caueat testator,qui legatario non proprietatem,sed vsum
fundi legare velit,ne vtatur his verbis,videlicet lego fundum ad vsum,vel ad
alimenta,vel ad gaudimentum, quia his verbis intelligitur legata proprietas.
l.donationes.§.species.ff.de don. MASVER.

De verborum, & rerum signific. Rubr.

¶Capio gl.Rubr.quam diuido in duas partes. In prima continuat rub.& bene.In secunda ibi,sed generalib.tacitè ponit differentiam inter istum tit.& ff.& dicit,ꝙ ille est generalior,& plenior isto Quomodo autem capiantur ista duo, verborum, &
rerum,vide gl. magistraliter declarantem in rub.ff.eo.

SVMMARIVM.

1 *In legato fundi instructi non veniunt res venales in eo posita.*
2 *Quæ sunt in loco ad tempus, non censentur ibi esse.*
3 *Quid significetur nomine fundi instructi.*
4 *Si testator legat equum suum armatum, quid veniat in tali legato.*
5 *Si testator habebat equum pretiosiorem altero,& legauit vni simpliciter equum,& alteri simpliciter equum, quis istorum eliget.*
6 *Qui emit à communi fructus lacus, censetur vsufructuarius.*

LEX PRIMA.

PRædijs. In legato fundi instructi nõ veniunt venalia, vel ad tempus parata, sed quæ causa perpetui vsus ibi
sunt.hoc primò. & in legato fundi instru. veniunt,quæ in eo parata sunt,siue gratia ipsius
patrisfa.siue ipsius p̄dij.hoc secundò cũ l.seq.
1 ¶† No.ex tex.ibi,tamen si id venale fuerit.qđ
in legato fundi instru. non veniunt res venales in eo repositæ.
Adde tex.notabilem in l.generali.§.vxori.in secundo responso.
ff.de vsufruc.leg. per quem not.ibi Bart. ꝙ si testator relinquat
vxori omnia,quę habet in domo,ꝙ in tali legato nõ venit frumentum venale, qđ testator in domo habebat, quia illud, qđ
est venale,non censetur esse in domo.sequitur Bal. in rub.s̃.eo.
in 4.qõ. Adde etiam, qđ per illum text.decidit pulchrè Bar.in l.
diuus.ff.de bon.dam.vbi dicit se illo anno de facto respondisse,
cùm quidam testator legasset alicui omnes pannos lini, & lanæ,cùm testator haberet quasdam petias telæ lineæ venales, ꝙ
illæ non veniebant in legato, sed illæ solùm, quæ erant paratæ
ad vsum patrisfa. & domus, & est magna decisio propter vniuersalitatem,omnes.Adde etiam tex.no. in l.seruos.§.fi. de leg.
3.vbi si testator legat omnes seruos suos, non intelligitur legare seruos venalitios, & per illum tex.decidit Pau.hic, ꝙ si mercator equorum legaret equos suos alicui, intelligitur solùm legasse equos,quib.vtebatur ad suum vsum,non autem venales,
quod no. Similiter si quis obligat alicui omnia bona sua, non
veniunt merces venales l.cùm tabernam.in prin. vbi Bart.ff.de
pigno.de quo vltimo dic,vt per Cy.in l.vbi adhuc. vbi Bald.in
8.col.s̃.de iure dot. Ponunt plenè Mod.in l.si constante.in prin.
post Bart.ff.solut.matri.ex his habes regulam huius text. valde
ampliatam,ꝙ res venales non veniunt in legato.¶Limita prędicta procedere,quando testator haberet alias quàm res venales,sed si haberet tantum venales,tunc bene veniunt in legato.
ita probat tex.no.in l.fundus qui locatus. ff.de fundo instru.in l.
pediculis.§.item cum quæreretur.& ibi gl.valde no.quam multum signat.Bar.ff.de aur.& argen.leg.Bart.in rub.s̃.eo. in 4.q.&
Pau.hic.Cõsidera etiam de alia limitatione, quam voluit Bar.
in d.l.generali.§.vxori.ff.de vsu,& vsufr.leg.vide quomodo saluetur intẽtio Bar.ibi,nam 1.no. ꝙ si testator legat vxori omnia
quæ habet in domo,licèt vtatur termino vniuersali,omnia,tamen non venit frumentum venale, postea subdit, ꝙ istud est
verum nisi testator vteretur termino vniuersali; vt quia relinquat vxori vsumfru.omnium rerum, quia propter vniuersali-
a tatem intelligitur tam de reb.venalib.[a] quã non venalib.¶† Se-
2 cundò no.ex tex.ibi,item ea, quæ ad tempus. ꝙ ea quæ sunt in
loco ad tempus, non censentur ibi esse, ideo si testator legaret
alicui res,quas habet in tali loco, non veniunt res positæ in illo
loco ad tempus,prout etiam dicit.l.sequens.Sic ècõtra illa,quę
consueuerunt adesse, licèt ad tempus adsint,habentur perinde,
acsi essent in loco.tex.est no.in l.quæsitum.§.fi.de leg.3.per quẽ
tex.decidit not. Pau.hic, si testator legat alicui massaritias,quas
habet in ciuitate,& aliquas misit in villam,vt tamen in ciuitate
reducerentur,qđ illæ veniunt in legato,quia habentur, acsi essent in ciuitate,& dicit,ꝙ vidit ita obseruari Florentiæ.facit secundum eum.l.ex facto.magna.ff.de hæred.insti. Limita tamẽ
istum tex.procedere, quando testator simpliciter fecit legatũ,
secus si apposuisset signum vniuersale, omnes. secũdum Bar.in
3 d.l.generali.§.vxori.& Pau.hic, & statim dixi. ¶† Ex.l.2.no.quid
significetur nomine fundi instructi, quia veniunt non solùm
instrumenta necessaria ad culturam fundi,sed etiam patrisfa.&
non solùm instrumenta,quib.paterfa.habet necesse vti, sed etiã
quæ sunt ad solam delectationem, puta libri morales, canes
ad venandum,& similia.l.quæsitum.§.sed si fundus.per totam
* legem.ff.de fundo instruct.& vide etiam l. prædia maritima.§.
fi.&

ADDITIO.

a ¶De rebus venalibus.Venalia si veniunt in legato,de hoc,& de pecunia Cor.
lib.3.consi.49. in præsenti.
* Et vide,quæ scribit Gabriel.commu.opin.lib.6.titu.de reg.iur.conclu.12. nu.
5.& duob.seq.& nu.30.Turz.inter commun.opi.lib.13.versi.obligatio generaliter.& quomodo legatum etiam venalia comprehendat, docet Dilec.de
arte test.tit.6.vbi pulchrè. MASVER.

4 ſi.& l.Seiæ.§.tyrannidæ.ff.de fun.inſtr. † & no.ꝙ idem importat legare rem integro ſtatu,aut vendere,ꝙ legare fundum inſtructum.tex.eſt no.in l.ſi quando.prima,vbi gl.& Doct.C.de bon. vacan.lib.10.& Bald.hic. ſi autem legaretur fundus ſimpliciter, & non adijceretur inſtructus, vel legatur domus ſimpliciter, non venirent niſi quæ ſunt affixa.l.fundi nihil.ff.de act.emp.l.2. §.dotes.ff.de fundo inſtru.l.dolia.l.qui fundum.1.§.pen.ff.de cõtrah.emp.ſecundum Bal.Ange.& Pau.hic,tangit etiam Bal.in l. 1.s̃.eo. ſi teſtator legat equum ſuum armatum, quid veniat in tali legato, & quid ſi diuerſimodè ſe armabat, & quid ſi habebat plures equos, & equum ſimpliciter reliquit. dic, vt ibi per
5 eum.† & quid ſi teſtator habebat equum pretioſiorem altero, & legauit vni ſimpliciter equum, & ſecundo deinde legauit equum ſimpliciter,quis eliget ? tangunt Bar.Albe.Bald.Imo.& Mod.in l.qui duos. de leg.1.vbi determinat Bart.ꝙ primus habet optionem.contrarium tenet Bald.Ange. & Imo.in l.ſi quis ita.primo.per illum tex.ff.de here.inſti. de quo etiam per Albe.
6 Bal.& Imo.in l.ſi ita ſcriptum.de leg.1.¶†Vltimò no.diligenter illud,ꝙ dicit Bal.in iſta.l.in fin. quod raro alibi reperitur, ꝙ qui emit à communi fructus lacus,cẽſetur vſusfr.ideo ſi communitas habebat naues piſcatorias in tali lacu,licèt ſimpliciter vẽdiderit fructus lacus, debet bene habere commoditatem nauium,ſicut haberet vſufructuarius.l.ſed addes.§.illud.ff.loc.l.itẽ ſi fundi.ff.de vſufr.not.iſtam æquiparationem,quam not.& ſequitur referendo Bal.hic, Ioan.de Anan.in conſi.73.incip.viſis, & ponderatis his, quæ in facti narratione.circa fin. ꝙ multum confert ad no.per Bar.in l.cotem ferro.§.maximos. ff.de publi. & in quæſtione, quę incipit publicanus. vbi plenè diſputat de eo,qui emit fructus lacus à communi, an cenſeatur verè emptor,an conductor,vtilitas eſt, quia ſi conductor cenſetur, fieret remiſſio propter ſterilitatem, & damnum propter guerras non ſpectaret ad eum, ſecus ſi eſſet emptor, qđ facit ad datiarios,ſeu publicanos, qui emerunt pedagia, vel datia, an eis fiat remiſſio propter guerram,vel peſtem. ad illam materiam multum confert æquiparatio Bald.hic.¶Glo.in verbo fuit.reſpondet ad §.ſi defunctus.ſecundum Bar.& Doct. ꝙ attendimus,an res ſint venales,quo ad hoc,vt non veniant in legato,ita loquitur hic, ſed non in præiudicium pupilli.ita loquitur contrariũ. Vel ibi eſt caſus diuiſus non aduerſus. ¶Gl.in verbo,legato.diuiditur in tres partes. In prima per viam quæſtionis oppo.contra tex.In ſecunda ſoluit vno modo.In tertia alio.Secunda ibi, ſed reſpon.Tertia ibi,vel dic,illam intelligi ſecundum iſtam.In fi.tene ſecundam ſol.ꝙ §.domo.intelligitur ſecundum iſtam.l. ꝙ ſi vinum erat ad inſtructionem neceſſariã domus, puta turris,vel fortalitij,& tunc veniat in legato domus inſtructæ,ſicut fundi inſtructi,vt hic,aliàs ſecus. ¶Glo.in verbo inſtructus.in l. 2.diuiditur in duas.In prima declarat tex.In ſecunda per viam notabilis declarat, an ſit differentia,ſi teſtator legat fundum cũ inſtrumento,vel fundum inſtructum,vel fundũ, & inſtrumentum,an inter iſtos modos ſit differentia,& quia glo.malè dicit. vt hic, per glo. & Barto. in d.l.cui. ff.de fundo inſtructo. & per
* Bart.hic,cum quo *alij communiter tenent*, & per Bart.in l.Titio.§. 1.ff.de vſu,& vſufruct.leg.

SVMMARIVM.

1 *Terminus cautio prolatus à l.vel ab homine,intelligitur de nuda cautione,limita,vt infra nu.3.*
2 *Qui tenetur cauere,licèt non teneatur dare fideiuſſo. vel pig.tenetur tamen per ſolennem ſtipula.ſe obligare.*
4 *Quando partes conuenerunt,quòd cautio præſtetur ad conſilium ſapientis, qualiter debeat ſapiens declarare.*
5 *Si in ſtatuto dicatur alternatiuè,quod caueat, aut ſatiſdet, ſi eſt perſona ſuſpecta,tenetur cauere cum fideiuſſorib.*
6 *Si promiſi aliquem ſecurum facere, an intelligatur cum fideiuſſore.*
7 *Si verbum cautio, proferatur à l.ciuili,intelligitur de nuda, ſi verò à l. prætoria,intelligitur cum fideiuſſorib.*
8 *Si ſtatutum requirat cautionem, an intelligatur de nuda, vel de pigno. vel fideiuſſoribus.*

LEX III.

1 Sancimus. † Terminus cautio, prolatus ab homine, vel à lege, intelligitũ de nuda cautione,niſi aliter ſit expreſſum. h.d.¶Glo.1.quærit in quib.terminis intelligi debeat iſta.l.reſpondet glo. ꝙ quando profertur à teſtatore, & hoc eſt planum.idem quando à l.intellige,quando profertur à l.ciuili. l 4.ff.de euic.ſecus ſi à l.prætoria, nam preto. cautio intelligitur mediante pignore, vel fideiuſ.l.1.§.ſtipulationum. ff.de præto. ſtip.l.1.§.caueri.ff.de colla.bon.de qua oppo.gl.ſeq.& quod terminus cautio prolatus à l.ciuili intelligatur de nuda promiſſione,firmant Bar.Bal.Ang.Ful.& Pau.hic,& Dy.Bal.Ang.& Imo. in l.diuortio.§.interdum.ff.ſolut.matr.gl. in l.habere.§.cautum. ff.eo.de verb.ſign.dum intelligit illum tex.in prętoria cautione. idem tenet Bal.in l.1.in princip.s̃.de procu.& in l.vniuerſa s̃.de precib.Impe.offer. & in l.executorum. in 5.col. C. de execu.rei iud.Bar.in l.pluſquam.in 4.q.de ope.no.nun.gl.in l.1.§. cum au-
* tem.ĵ.de cad.tol.*& iſta eſt vera,& communis* ſententia,licèt contrarium teneant Pet.Cy.& Alb.hic,& in l.1.in prin.s̃. de procu. Bar.& Lud.in d.l.diuortio.§.interdum,ꝙ imò verbum, cautio, prolatum à l.ciuili non intelligitur de nuda promiſſione, per l. in omnibus.ff.de iudi.vbi terminis cautio profertur à l.ciuili. & tamen ſecundum verum intellectum intelligitur de cautione cum fideiuſſore.l.ſi creditores.ff.de ſepara. ſed ad illum tex.dupliciter reſponde.Primo, quòd vbi lex ciuilis non mandat ſimpliciter caueri, ſed cauſa cognita, meritò intelligitur cum fideiuſſore.l.pen.cum gl.mag.ff.de peti.hære.Secundò reſponde,ꝙ loquitur in perſona ſuſpecta, & propter ſuſpicionem exigitur cautio. nam niſi intelligeretur cum fideiuſſore, ſola promiſſio non tolleret ſuſpicionem,ſecundum Old.& Bal.& Sal.hic allegantes ad hoc d.l.pen.cum gl.& fuit ſententia Bar.in d.l.ſi pluſquam.in 3.q.¶Glo.fi.in verbo nudam, diuiditur in quatuor. In prima declarat tex.poſtea format tres oppo.& ſol.Secunda ibi, ſed contra.ff.man.Tertia ibi,idem contra.ff.de col.bon.Quarta
2 ibi,eodem modo reſponde.† Ex prima habes notabilem declarationem ad text.quod ille,qui tenetur cauere, licèt non teneatur dare fideiuſſores, vel pignora, tenetur tamen per ſolennem ſtipu.ſe obligare. Adde, ꝙ etiam non ſufficit ſtipulatio, ſed requiritur, ꝙ etiam obliget omnia bona ſua, & ſic obligatus ad cauendum, promittet per ſolam ſtipulationem cum obligatione omnium bonorum. Ita Bart.pulchrè in d.l.ſi priuſquam. in 13.col.ver.3.quæro,nunquid cautio. ff. de oper.no.nun.Bart. & Ang.in l.prætoriæ.3.ff.de præto. ſtipu. & in l.1. vbi dixi.ff.qui ſatiſd.cog.Imo.& Pau.in l.diuortio.§.interdum.licèt contrariũ teneat Imo.in d.l.prætoriæ.Adde fortius, ꝙ cautio ſimplex nedum non debet eſſe nuda à ſtipu.& obligatione omnium bon. vt dixi,ſed etiam non debet eſſe nuda à promiſſione pœnæ,ꝗa tenetur etiam certam pœnam promittere,glo.eſt not.& magiſtra.in l.2.§.ſed ſi dubitetur.in verbo ſola promiſſione.ff.de iud. quam ad hoc reputat Ange.ſingularem in d.l.diuortio.§.interdum, & ibi ſequuntur Imo. & Pau. ſed eſt ſimilis glo. in l. 2. §. quamuis.ff.ſi cui pluſquam per l.Falc.& alia gl.in l.3. §. fin.ff.de
* alien.iud.mutan.cau.fac.& idem tenet Ang.in lect. Flor. Sed in hoc vltimo contrarium tenet Bar.& alij poſt eum,*& eſt communior opi.* ꝙ pœna non requiratur in l.fi.ff.de præt.ſtip. firmat Bal. hic,& in l.3.in prin.ff.de cond.ob cau.& in l.vniuerſa.s̃.dę prec. imper.offer.& in d.l.executorem. ꝗ plenius dixi in l.1.ff. qui ſa-
3 tiſd.cog.¶†Ex ſecunda parte gl.habes pulchram limitationem ad legem iſtam,vt procedat,quando terminus cautio ſimpliciter profertur, ſecus ſi cũ adiuncto proferatur, vt quia quis promiſit idoneè,aut ſufficienter cauere,tunc intelligitur mediante, pig.vel fideiuſ.d.l.ſi mandato Titij.§.fi.vbi etiam gl.& Bar.& gl. in c.ad noſtram. de iureiur.& gloſſ.in c. quamquam. in verbo, idoneè.de vſur.in 6.& gl.in c.fi.de pign.& in c.fi.de ſenten.excõ. & in c.fęlicis.in verbo idonea.vbi bon.text. de pœnis.in 6.& in l.quicunque.la 1.C.de omni agro deſer.lib.11. Ang. in Auth.de execu.in princip.colla.7.& habes textum meliorem de iur.in l. 4.§.addici.ff.de fideic.liber. Ex quib.omnib. patet nõ bene loqui glo.ſolennem in c.prima igitur.de conſecr.diſt.4.in verbo cautione.quæ mirabiliter vult, ꝙ ſimplex cautio intelligatur, ſcilicet, idonea. nam ex prędictis glo. illa malè loquitur, cùm ſimplex cautio non intelligatur cum pignorib. vel fideiuſſoribus, & tamen cautio idonea ſic. Amplia iſtam limita. procedere, vbi etiam requiritur plena cautio.gl.eſt in d.l. ſi mandato Titij. §.fi.idem ſi debet competenter caueri.l.ſi debitori.vbi gl.& Bal. ff.de iud.Bal.in d.l.executorem. Idem ſi debet præſtari ſufficiẽs cautio.ſecundum Bal.Fulg.& Pau hic, & pro hoc allegat Pau. text.in c.1.cum gl. de ſequeſtr. poſſeſ.& fruct.Adde glo.in cap. quoniam.§.in alijs.vt lite non conteſt.& in c.fin. de pign.& in c. qua fronte.de appel. & in c.ex tranſmiſſa. de reſtitu.ſpol. Adde idem eſſe,quando debet rectè caueri. l.1.§. iubet. vbi Bart.ff.de colla.bono.& Fulg.hic. Adde etiam pro ampliatione huius limitatio.gl.noſtræ, quando quis tenetur idoneè cauere,aut ſufficienter,quòd tunc non ſufficeret promiſſio ſolennis cum hypotheca omnium bonorum,ſecundum Bar. Ang. & Imo.in d. l.prætoriæ.tertio & multum notabiliter Ioan. And. in additio. Spec.in titu.de pigno.ſuper rubr. Imol. & Pau. in d.l. diuortio. §.interdum.& Gem.in d.cap.quamquam.de vſur.libr.6. & hoc oſtenditur ratione euidenti, quia vbi requiritur cautio ſimpliciter,ibi debet interuenire hypothe.omnium bonorum,vt dixi in præ-

in præce.parte gl.ergo qn̄ quis debet idoneè cauere,sola hypot. non sufficit, nisi etiam interueniant pignora, vel fideiussores. ¶Istam limitationem sic ampliatam limita aliquibus modis no. Primò notabiliter limita, vbi essemus in materia,in qua nō requiritur aliqua cautio,quia si ibi sit dictum,ꝙ præstetur idonea,vel sufficiens cautio, tunc ratione subiectæ materiæ, quæ cautionem non requirebat, intelligeretur sine fideiussoribus, vel pigno.ita solu.dom.Anto.in c.fi.de restitu. spolia. quem sequitur Alex.de quo admiror,in consi.35. in 4.vol.inci.viso processu causæ vertentis inter communitatem.in 5. colum.quæ limitatio mihi non placet,& est contra omnia supra dicta, cùm in contractib.regulariter non requiratur cautio.¶Secundò mirabiliter limita conclusionem gl.nostræ, & prędictarum, vt nō procedat in statuto loquente de idonea cautione, quia quamuis statutum dicat idonea, tamen non intelligitur cum pignore, vel fideiussoribus, sed arbit.iudi.intelligitur. Ista fuit singul. decisio Bald.in l.vniuersa.in 2.colum.in fin.ȷ̃.de precib.Impera. offerend. vbi per hoc refert se consuluisse Bal. dum statuto Pistorij caueretur, ꝙ quādo petitur compromissum,debeat idoneè caueri,ꝙ petens non teneatur præcisè dare fideiussores,vel pignora, sed intelligatur arbit.iudi.ex quo in statuto non exprimitur qualitas cautionis. pro certo debilis est ratio Bald. quia imò exprimitur in statuto dicente, idoneè. ¶ Tertiò limita, quando actum esset, ꝙ debeat mediocriter cauere, tunc non requiruntur pignora, vel fideiussores, sed sufficit hypothe.bonorum,ita probat text.sing.in l.filio.in fin.ff.vt leg.no.caueatur. ¶Quartò mirabiliter limita,& cogita,quando requireretur solennis cautio,seu actum esset, quod quis debeat solenniter cauere,tunc non requiritur, ꝙ præstet fideiussorem, vel pignora, sed sufficit,ꝙ promittat per stipulationem solennem. ita Bald. in d.l.executorem.allegat glo.in l.huiusmodi.in prin.de lega.1. & hoc suadet dictio solennis, per quod videtur actum,dummodo solennitas interueniat, & sic solennis stipulatio,ꝙ sufficiat. cogita tamen. ¶Quintò limita quoties lex, vel statutum requireret congruam cautionem, referendo tamen ad arbitr. iudi.quia cùm qs sit honestæ vitæ,& probatæ fidei, sufficit sola cautio nuda absque pignore,vel fideiusso. secundum Bald.in l. abstinendum. C. quorum appel.non recip.imò fortius decidit sing.Bart.in l.quicunque.secundo in fin.C.de fun.patri.lib.11.ꝙ etiam si lex, vel statutum ad literam expresse diceret, quòd qs tenetur cum fideiussoribus cauere, vt quia dicat statutum, ꝙ nullus possit eligi in Potestate, nisi caueat cum fideiussoribus, tn̄ si est euidenter idoneus non tenetur cauere. de quo,quia est pulcher passus, dixi latè in l. 1. ff. qui satisdare cogan. vide ibi.
a ¶Sextò a pro limitatione prædictorum generaliter aduerte,ꝙ vbi quis tenetur cauere cum fideiussoribus, & propter impotentiam,vel paupertatem,vel quia sit peregrinus,non inueniat fideiussorem,statur iuratoriæ eius cautioni.tex. est not.in l.omnes.versic.hac autem inclyta vrbe.vbi Bald.in 1.colum. not.C. de Epis.& cler.& multū pulchrè Bal.in Auth.cui relictum.in 2. colum.per illum text.C.de indi.vi.tol. & ibi dicit Pau.de Castr. in fin.colum. ꝙ ille est melior tex.de iure, ad declarationem,&
4 limitationem.l.nostræ.vt ibi per eum. ¶ † Ex prædictis liquet, quando partes conuenerunt, ꝙ cautio præstetur ad consilium sapientis, qualiter debeat sapiens declarare, quam quæstio. sequuntur Odof.Albe.& Bald.hic,& est glo.ordi.in l.si mandato Titij.§.fi.vbi Bar.& alij.ff.man. *& est communis conclusio*,quòd sapiens non possit declarare præstandos esse fideiussores, aut danda pignora, nisi in promissione sit adiectum idoneè, sufficienter,vel simile,vt supra dixi. De quo vlti.etiam habes Barto.in l. ex ea.in princip.ff.de verbo.oblig.& in l. illa institutio.ff.de hær. insti.Ang.in Auth.de excep.in princip.collat.7. & licèt Bald.in l. executorem.in 9.col.in 2.qō.C.de execu. rei iudic. tenuerit, ꝙ hoc casu sapiens debeat declarare, ꝙ apponi debeat pœna cū obligatione omnium bonorum,an bene dicat,ex prędictis pa-
5 tet. ¶ † Quid si in l.vel statuto alternatiuè dicatur, ꝙ caueat, vel satisdet? dic, ꝙ si est persona suspecta, tenetur cauere cum fideiussorib.glo.est mihi singu.valde,in l.pen. versi. cùm & res,
6 iuncto text.ff.de peti.hæredit.¶ † Quid autem sit,quando promitto quem securum facere,est materia Bart. vbi dixi in l.1. ff. qui satisda.cogan.& in l.fin.ff.de stipu.seru. & an tunc intelligatur cum fideiussore, ponit Bart.not.in l.illicitas.§. ne potentiores.ff.de offic.præsid. & quid sit securitas, ponit Bald.in Auth.
7 agricultores.C.quæ res pig.oblig.poss. ¶†Vltimò pro complemento huius legis,dum super gloss.1.feci differentiam, an verbum cautio,proferatur à l.ciuili,& tunc intelligatur de nuda,si autem proferatur à l. prætoria, tunc intelligitur cum pignore,
8 vel fideiussoribus, † quid in statuto requirente cautionem, an intelligatur de nuda,an de pignore, vel fideiussoribus? & punctus est,an statuta æquiparentur iuri ciuili, an prætorio, quem passum ponunt Bart.& alij in l.2.in prin. ff.de verbo.oblig.ideo hic non pono. sed ad propositum ponit in specie Bal.in Auth. generaliter.in 1.col.ȷ̃.de episco. & cler.in l.1. ff.qui satisd.cog.& hoc de cautione Mutiana qualis esse debeat, & an ibi requirantur pignora, vel fideiussores, ponit Bart. in Auth.cui relictum. in 2.colum.ȷ̃.de indi.vidu.tol. Adde etiam prædictis, ꝙ si promisi simpliciter dare fideiussorem,intelligitur de idoneo.secundum Bald.in l.filiusfam. C. de fideiusso. tamen qui promisit se obligare pro te, non tenetur se obligare, nisi te obliges, quia aliàs non esset fideiussor. secundum Bald. hic, qui etiam not. subdit, ꝙ si promisi pro te fideiubere, non teneor fideiubere, nisi promittas me indemnem seruare, secundum formam hic traditam per eum.

ADDITIO.

a ¶Sextò. Adde,& intellige istam limitationem, nisi iste non reperiret fideiusso res propter dolum, vel propter suos malos mores, quia tunc nō staretur eius iuratoriæ cautioni,ita Iac.& Bal.in Auth.cui relictum.col.2.4.not.ȷ̃. de indic. vid.tol.& ista difficultas non inuenien.fideiussores probatur per solum iuramentum,secundum Bal.in l.1.§.1.C. de asser.tol. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *An sit differentia inter istas disiunctiuas, vel,& aut.*
2 *Disiunctiua posita inter personas,resoluitur in coniunctam,limita tamē multis modis,vt infra per totum.*
3 *Bonum est argum.à dispositione legali ad interpretationem vltimæ voluntatis.*
4 *Quando duo sunt alternatiuè constituti tutores à testatore, ambo copulatiuè admittuntur.*
5 *Alternatiua posita inter res,non resoluitur in coniunctam.*
6 *Licita est extensio, & arg.ab vltimis voluntatib.ad contractus.*
7 *Si testator legauit Titio domum aut fundum,cuius erit electio,an hæredis,an legatarij.*
8 *De materia disiunctiuę videas hic remissiuè.*
9 *De alternatiua,quæ ponitur inter summas, & dilationes temporum,videas hic remissiuè.*
10 *Alternatiua negatiuè posita,an requirat concursum vtriusque.*

LEX IIII.

CVm quidam. Ista est bona, & vtilis. l.hoc dicit. Disiunctiua posita inter personas honoratas,resoluitur in cōiunctam,secus si inter res, tam in vltimis volūtatib. quàm in contractibus. hoc dicit tota l. Et licèt Docto.vt Cyn. Albe.Bar.Sal.& Ful.hic diuidant istam.l.in 4. Ego particularius in septem diuido,quæ separatim in tex.apparent. In prima ponitur thema.In secunda ibi, dubitabatur. eliciuntur dubitationes ex themate.In tertia ibi,cùm alij.referuntur opin. Antiquorum.In quarta ibi,melius itaque.ponitur vera decisio Imperatoris.In quinta ibi,quemad.enim.adducitur simile.In sexta ibi, sed hæc quidem.ponitur limitatio,vt decisio Imperatoris procedat, quando disiunctiua est posita inter personas,secus si inter res.In septima in fi. ibi, quod etiam in contractibus.ponitur extensio,& illa intelligitur in gl.dupliciter.Primò, vt illa extensio referatur ad ver.proximum. Secundò, & melius, ꝙ ad totam.l.dubium ergo huius. l. est,quando disiunctiua ponitur inter personas in quatuor casib. In institutionib. In legatis,vel fideicom.In libertate.In tutela.Quādo ergo testator instituit heredem Titium aut Seium, vel facit legatū Titio aut Seio, &c. iungendo tertiam,& quartam partem text.pondero, ꝙ in hoc tex.sunt sex prin.opin.variæ,& contrariæ,in tantum,ꝙ nisi esset facta ista.l. vix credo, ꝙ potuisset haberi firma decisio. Prima opin.ponitur ibi,dubitabatur,vtrum ne inutilis sit,& verè videtur institutionem, vel legatum reddi inutilē, ratione dubij, per l.duo sunt Titij.ff.de testa.tut.& l.si fuerit. ff.de reb.dub. & magis in specie, ꝙ ista alternatiua propter incertitudinem deberet vitiare,probatur in l. item si seruus.§.fin. cum l.seq. & seq. ff.de stip.ser.licèt Bar.alleget.l.proinde, vbi seruus duorum dominorum si stipulatur alternatiuè,propter incertitudinem stipulatio est inutilis, & per illum text.si non esset ista.l. fortè idem dixissemus.ideo dicunt Cy.Bar.& alij hic, & Bar.in l.Caius.ff.sol.mat. & Bal.in c.inter cæteras.in 2.col.de rescr. quòd illa lex.item si seruus cum sequen. corrigitur per istam,& hoc *communiter tenetur.* quicquid teneat Sal.hic. Secunda opi.ponitur in tex.ibi, an occupantis melior conditio sit, vt qui esset magis vigilans, & magis solicitus in habendo legatum, haberet legatum. sicut in simili in l.plurib. ff.de procur. vbi quando sunt constituti plures procuratores insolidum,melior est conditio accipientis.in l.inter cos.ff.de re iudi. Tertia opin.ponitur ibi,an ambo ad huius-

modi

modi lucra, & hoc videtur tenendum, quaſi diſiunctiua reſolueretur in coniunctam. ſæpè enim alternatiua pro coniuncta ponitur, & ècontra. l. ſæpè. ff. eo. & iſtam tenet hic Imperator. ¶Quarta ponitur ibi, & an ſecundum aliquem ordinem. videbatur enim, ꝙ q. primò ſcriptus erat, præferretur. l. quoties. ff. de vſufru. & §. quibus. s. in 1. conſtit. Quinta opin. ponit ibi, cũ alij primum. & iſta eſt diuerſa à pcedenti, ſed in effectu non diſcrepat, ꝙ primo loco vocatus intelligatur inſtitutus, & ſic præferatur, ſecundus autem intelligatur ſubſtitutus, & ad hoc facit. l. 1. in fi. s. de edi. diui Adri. tol. & l. fin. ff. de hær. inſti. tamen ibi text. non loquuntur, quando diuerſæ perſonæ diſiunctiuè inſtituuntur. Sexta opi. ponitur ibi, & alij in fideicom. & pro iſta faciebat, quia vltima voluntas deroget priorib. hinc eſt, ꝙ vlt. teſtamentum ſemper ipſo iure derogat præcedentibus, ſi non habeant clauſulam derogato. l. ſancimus. in verbo, ipſo iure. s. de teſta. §. pen. inſti. quib. mod. teſt. infir. l. ſi quis priore. ff. ad Treb. iuncta. l. ſi quis in princ. ff. de leg. 3. hinc eſt, ꝙ in vlti. teſtamento ſemper intelligitur tacitè clauſula, caſſans, & annullans omne antecedens teſtamentum, dicit Bal. in l. fi. in 5. q. s. de edi. di. Adr. tollen. Sic etiam in contractib. vltimi derogant prioribus. l. pacta nouiſſima. vbi multas dedi extenſiones. s. de pact. imò etiam in cõtractib. non eſt neceſſe ponere clauſulam, caſſantes, & irritantes omnes alios cõtractus præcedentes, quia in vltimo ꝯtractu ſemper intelligitur tacitè, niſi præcedens ꝯtractus haberet clauſulam obſtatiuam ad ſequentes. tex. eſt, quem ibi Bal. dicit ſing. in c. 1. de tranſac. & ſic vides ex diuerſitate iſtarum opi. qualiter caſus huius. l. fuiſſet valde ambiguus, niſi eſſet edita iſta lex, quæ propterea redditur valde vtilis, & neceſſaria. ¶In primis pondera multum text. in prima parte, & ſeq. †
1 qui non facit differentiam inter dictionem vel, & dictionem aut, imò vtitur promiſcuè dum dicit ille, vel ille. poſtea dicit illi, aut illi. quòd iam hic eſt tex. contra id, quod dicit hic Cy. in 7. oppo. & ſequitur Albe. nam dicunt aduertendum, qđ eſt duplex diſiunctiua, quædam eſt ſimplex, vt eſt aut: alia eſt non ſimplex, ſed quę ampliationem inducit, vt dictio vel, & ſeu, & per hoc infert Dyn. hic in 1. q. & ſequitur Albe. ꝙ ſi teſtator legat alicui pecuniam, quam habet in burſa, vel in arca, ꝙ vtraque pecunia debetur, quia dictio, vel [a],
a non eſt ſimplex diſiunctiua, ſicut aut, ſed eſt ampliatiua ſicut dictio ſeu. l. ſi quis ita. ff. de auro, & argen. leg. certè iſta differentia eſt contra hunc text. qui promiſcuè vtitur, nec facit differentiam inter vel, & aut, & ita reprobat Fulg. Cyn. hic, in prin. & in fi. & Bart. in l. ſi quis ita. ff. de aur. & argen. leg. vbi omnino vide, verum eſt, ꝙ dictio ſeu, [b]
b ſtat augmentatiuè, & facit vtrunque deberi. d. l. ſi quis ita. ideo ſi teſtator legat libros, quos habet Paduæ, ſeu Bononiæ, omnes veniunt, ſecundum Bald. hic in 8. oppo. & Pau. & eſt glo. not. 63. diſtin. c. ego Lud. ꝙ vltimum limitat [c]
c mirabiliter, & ſingulariter Bal. nec alibi legi in c. inter cæteras. in fin. col. de reſcrip. vbi quærit, pone, ꝙ teſtator legat mihi equum ſuum album, ſeu nigrum, an debeam habere vtrunque equum, videtur, quòd ſic per dictionem ſeu, quæ ſtat ampliatiuè. d. l. ſi quis ita. Contrarium determinat Bald. ex quo teſtator vſus eſt ſingu. numero, equum, ex quo apparet me noluiſſe habere niſi vnum: nam licèt arguere à numero. l. Iulius Phæbus. quę eſt l. fi. ff. ad Treb. & ſingulariter vult, ꝙ dictio, ſeu, tunc demum ſtet ampliatiuè, quando ponitur inter dictiones pluralis numeri, ſecus ſi ſing. numeri. Cogita, quia apud me periculoſa eſt limitatio. Secundo limitat ſing. Archid. in d. c. ego Lud. vbi eſt gl. magiſtra, quam allegaui, & idem Archi. in c. ſtatutum. §. cùm vero. in 1. col. de reſcri. in 6. ꝙ dictio ſeu, ſtat augmentatiuè, ſeu ampliatiuè, & ſic debet augere, ſed non immoderatè. ſicut in ſimili dictio plures, ad modicam ſummam debet referri. l. & ſi poſt tres. vbi dixi. ff. ſi quis cau. iuncta. l. hæc adiectio. ff. de verbo. ſignifica. certè magnum dictum eſt, & ſuprema limitatio, nec inuenio referentem, vel impugnantem, tamen apud me dubium eſt propter præcedentia exempla, in quibus fit magnum augmentum per dictionem ſeu. & ſimile
2 de dictione plures, eſt ſatis à remotis. Cogita. ¶ † Secundò not. ex tota. l. quòd diſiunctiua poſita inter perſonas, reſoluitur in coniunctam. Intellige, quando alternatiua eſt poſita inter perſonas honoratas, ſecus ſi inter grauatas. vnde ſi teſtator grauat Titium aut Seium hæredes dare decem Caio, iſta alternatiua poſita inter perſonas grauatas, non reſoluitur in coniunctam, imò quilibet tenetur inſolidum, & à quocunque totum peti poteſt. l. ſi ex toto. §. 1. de leg. 1. Nec obſt. tex. noſter, vbi alternatiua ponitur inter tutores, & ſic inter perſonas grauatas, & tamen reſoluitur in coniunctam. reſpondet Barto. hic, quòd ſpeciale eſt fauore pupillorum, vel reſponde ſecundum Cyn. hic, in 1. oppo. Bald. in 2. & Fulg. & Imo. in d. l. ſi ex toto. §. 1. quòd tutela principaliter eſt honor, licèt habeat onus connexum. ¶Secundò limita iſtam. l. quando alternatiua ponitur inter perſonas honoratas non data electione alteri, ſecus ſi electio ſit data hæredi aut alteri, vt quia dicatur, lego Titio aut Seio, quem hæres elegerit, tunc alternatiua non reſoluitur in coniunctam, quia ſic tolleretur electio hæredi. l. ſi Titio, aut Seio. de legat. 2. l. vtrum. §. cùm quidam. ff. de rebus dubijs. ¶Tertiò limita iſtam. l. procedere, quando diſiunctiua ponitur inter perſonas honoratas, inter quas non cadit affectio, tunc bene reſoluitur in coniunctam, aliàs ſi cadit affectio, attenditur ordo affectionis, nec alternatiua tunc reſoluitur in coniunctam. l. cùm pater. §. penult. ff. de lega. 2. licèt aliter, & malè dicat hic glo. in verbo in perſonas. Facit, quod vult gloſſ. not. in l. Gallus. §. 1. cum ſuis concord. ff. de libe. & poſthum. quæ loquitur, quando copula ponitur inter perſonas, inter quas cadit affectio, & ordo charitatis. Simile eſt ècontra, quando alternatiua ponitur inter perſonas, inter quas caderet ordo odij, puta ſi ſtatutum diſponat, quod damnum robariæ teneantur emendare conſanguinei, aut homines de diſtrictu, tunc alternatiua non reſoluitur in coniunctam, ſed attenderetur ordo odij, vt prius conſanguinei teneantur ſecundum Nicol. de Mutin. hic, & Angel. in lectura Peruſina. ¶ Quartò limita iſtam. l. non procedere, quando alternatiua ponitur inter perſonas, inter quas non poteſt actus valere iure nominatim, tunc valet in perſona alterius tanquam adiuncti, & non reſoluitur in coniunctam. vnde ſi quis ſtipulatur ſibi aut extraneo abſenti, ſi extraneo ſtipulari non potuit, cenſetur ergo ille extraneus adiectus ſolutioni, vt illi poſſit ſolui, & tunc diſiunctiua non reſoluitur in coniunctam. ita proprie loquitur text. in l. eum qui ita. §. qui ſibi. ff. de verbo. oblig. & hoc eſt, quod vult dicere glo. fin. hic in fin. not. Bar. & alij in l. Caius. ff. ſoluto matrimo. ¶Quintò limita iſtam. l. non procedere, quando diſiunctiua eſſet poſita inter perſonas electas ad aliquod officium, ad quod non poſſit eligi niſi vnus, tunc alternatiua non reſoluitur in coniunctam, imo neutrius electio valet, propter incertitudinem, vt quia populus Romanus eligeret Titium, aut Seium in Senatorem Romæ, vbi ſolus vnus poteſt eſſe Senator, vel populus eligeret Titiũ, aut Seium in Poteſtatem. ſicut ſi Canonici eligerent Titium, aut Seium in prælatum. text. eſt in cap. in electionibus. de elect. in ſexto. ſecundum Ange. hic in lectura Peruſina, & in effectu Paul. hic, qui corruptè allegat cap. cùm Vintonienſis. de elect. quod parum facit. ¶Sextò limita notabiliter iſtam. l. non procedere fauore nunptiarum & dotis, vnde ſi auus maternus, vel alius extraneus, qui dedit dotem, ſtipulatus ſit illam reddi mulieri aut ſibi, tunc alternatiua non reſoluitur in coniunctam, quia ſic vtrique acquireretur actio de dote, imo mulier præfertur, cui ſoli acquiritur, etiam ſi ex ordine ſcripturæ præpoſitus ſit ille, qui dedit dotem. tex. eſt in d. l. Caius. ff. ſoluto matrimonio. vbi Barto. & Docto. notant pro limitatione huius l. & Bald. hic in quinta oppo. Ange. & Salycet. Bald. in l. fin. C. communia vtriuſque iudi. & vide, quod dicit Bar. ſe per hoc dixiſſe in facto in d. l. Caius. ¶Septimò limita iſtam. l. procedere, quando inter perſonas eſt ſolùm poſita diſiunctiua, ſecus ſi ſit coniunctiua, & diſiunctiua, tunc diſiunctiua non poteſt reſolui in coniunctam, quia eſſet ſuperflua, vt ſi teſtator legat fundum Titio, & Seio, vel alteri eorum, tunc alternatiua vel, non reſoluitur, ſed intelligitur ſimul vtrique legare, & altero mortuo, vt alter ſuperſtes totum habeat, & ſi dicas, quòd omnino habuiſſet ex iure accreſcendi, dic, quòd vtilitas eſt, quia ſi habuiſſet per ius accreſcendi, teneretur ad onera collegatario iniuncta, ſed quia habet ex iudicio defuncti, non teneretur, text. eſt ſing. in l. ſi fundum ſub conditione. §. his verbis, vbi Bart. & alij. ff. de leg. 1. vbi in ſpecie Bald. not. pro limitatione huius. l. & dicit ſe neſcire alibi, *& ſequuntur ibi omnes Modern.* & Cum. etiã reputat ſingul. licèt Paul. ibi in vtraque lectura alleget pro concordanti text. in l. hæredes mei. §. fin. ff. ad Trebel. & facit ſecundum Pau. ibi, quòd ſi duo deponunt rem cum pacto, quòd eis, vel alteri eorum reſtituatur, vt ibi per eum. Facit etiam ſecundum Bar. & Pau. ad compromiſſum, quod fit in tres cum clauſula, quòd omnes, vel alter eorum, &c. Sicut fit in delegationibus Papæ, vt in c. prudentiam. de offic. delega. & cap. cùm plures. eod. titu. in ſexto. Barto. Angel. & alij in d. l. hæredes mei. §. fin. & in l. duo ex tribus. ff. de regulis iuris. Bald. in l. 1. in quinta q. ff.

ADDITIONES.

a ¶Dictio vel. Adde Raphael. Cuman. conſilio 176. incipien. ſtatuto Papienſi cauetur.

b ¶Dictio ſeu. Adde Cyn. in l. conuenticulam. C. de Epiſc. & cler. glo. fin. & ibi Doct. in c. bonæ. el. 1. de poſtu. præl. at. Archid. in c. 1. de ſtat. reg. libr. 6. Card. in cle. 1. in §. porrò. de ſum. Trin.

c ¶Limitat. Adde, quòd iſtam limitationem firmat Socin. in l. ſi is qui. §. vtrum. col. 2. verſi. ex his. ff. de rebus dub. & vide Dec. in c. inter cæteras. extra de reſcrip. BELLAC.

q.ff.de offic.consul. & in l.2. in 7. colum. C. de liber.& eorum liber.¶Octauò limita istam.l.non procedere, quando intentio loquẽtis refragatur, tunc alternatiua nõ resoluitur in coniunctam, puta aliquis volẽs peregrinari deponit libros suos apud fratres Predicatores, & dicit, quòd elapso anno restituant libros sibi, aut Titio, aut Caio, tunc alternatiua non resoluitur in coniunctam, quia sic rrquireretur, quòd omnes venirent ad capiendum, sed ista non fuit intentio sua, ideo alternatiua stat propriè.l.donationes.2.§.penult.ff.de donat.l.Publia.§.fin. ff.deposi.l.creditor.§.duob.ff.mand.secundum Alber.hic in pe-
3 nult.colum.¶† Tertiò not.ex 5.parte tex.quod bonum est argum.à dispositione legali ad interpretationem vltimæ voluntatis,& vltima voluntas censetur lex.§.disponat. cum sim.in Au-
4 then.de nup. ¶† Quartò not.ex text.ibi, *tutoris ambo fungantur officio*, quòd quando duo sunt alternatiuè constituti tutores à testatore, quòd ambo copulatiuè admittuntur. Limita istum text. procedere, quando alternatiua est posita inter personas tutorum, tunc resoluitur in coniunctam, secus si esset posita inter personas pupillorum data electione tutori, tunc vitiaretur.text.est notabilis in l.tutor ita.vbi Bartol.declarat.ff.de test. tut.& Ange.hic in lectur.Perusina, quicquid in alia minus cor-
5 rectè dicat.¶† Quintò not.ex sexta parte text. quòd differentia est, quando disiunctiua ponitur inter personas, tunc resoluitur in coniunctam, secus si ponatur inter res, ratio diuersitatis est secundum Odofred.& Alberi.hic in prima colum. in fin. nam disiunctiua personarum ideo accipitur pro coniuncta, quia verisimile est testatorem sic sensisse, & hoc non nocet hæredi, sed in alternatiua rerum noceret heredi si resolueretur in coniunctam. nihil enim interest hæredis dare vnam rem potius vni quàm duobus, sed bene interest, si vtranque rem præstare cogeretur. Ista ratio non est generalis, quando alternatiua ponitur inter institutiones. melior ergo ratio est secundum Bald. hic in 1. notab. quia quando alternatiua ponitur in personas, nisi resolueretur in coniunctam, dispositio esset inutilis propter personæ incertitudinem, vt ṡ.dixi.in princip.secus quando ponitur inter res.cùm in dubio electio sit legatarij, vt dicam in
6 gloss.¶† Sextò not. ex vltima parte text. quod licita est exten-
a sio, a & argumentatio ab vltimis voluntatib. ad contractus. facit.l.final.vbi remissiuè dixi.s̄.de legat.¶Glo.in verbo incorrupta.diuiditur in tres. In prima ad declarationem tex. respondet tacitæ quæstioni.In secunda opponit, & malè soluit.In tertia etiam opponit, & dupliciter soluit. Secunda ibi, sed certè imò in reb.Tertia ibi, item contra in l.si quis ita.Redeo ad primam partem, & quæro, si testator legauit Titio domum, aut fundum, certè alternatiua posita inter res stat propriè, vt hoc text.Quæro cuius erit electio, an hæredis, an legatarij? gl. dicit, quod hæredis, & debuit moueri per regulam, quæ habet, ꝙ in alternatiuis electio est debitoris.iurib.in ea allegatis, sed illa iura loquuntur in contractib. In legatis autem distinguit, aut verba executiua referuntur ad hæredem, & tunc electio est hæredis, aut ad legatarium, & electio est legatarij. l.planè. §.penult. ff.de legat.1.& est glo.magistra. in l. Lucio. ff. de legat.2. & istis duob.calib.idem in contractib. est.l.si sic parua. ff.de verb.oblig. Aut sumus in dubio, tunc est differentia inter contractus, & vltimas volunta. quia in contractib. electio est debitoris. l. plerunque.in fin.alleg.in gl. sed in vltimis voluntatib. in dubio electio est legatarij, secundum glo.in d.l.Lucio. declarant Angel.Salic.& Fulgos.hic. Ratio diuersitatis est, quia in vlti.volun. largior fit interpretatio.c.cùm dilecti.de dona.potest etiam ratio colligi ex.l.si seruus legatus.§.cùm homo.de legat.1. vt hic
7 subtiliter per Fulgos.¶† In secunda parte glos.cùm respondet ad d.l.quintus.§.fi. quòd ibi sit speciale. Respondent Doct.hic,
b quod ibi loquitur in alternatiua, b quæ resoluitur in coniunctam, ne nos sub in certo reliquat, vt declarat Bart.in l.si si, qui ducenta. §.vtrum. ff.de reb.dub. Responde melius secundum Bartol.in d.l.quintus, quòd ibi alternatiua ponitur inter genus, & speciem, ideo resoluitur in coniunctam.l.sæpè. ff.de verbor. signific.¶In tertia parte glo.tene secundam solu. quam sic declara, quia quædam est disiunctiua propriè, & simplex, quæ tã verba, quàm sensum disiungit, vt in dictione, vel & aut.& de ista loquitur ista.l.quędam est disiunctiua non simplex, sed augmẽtatiua, vt seu, & de ista loquit contrarium, & dixi in l.1.no. text. ¶Glo. fin. in verbo contractib. aliter intelligendo quàm visus sit intelligere Bartol. diuiditur in quatuor partes. In prima declarat text.in fin. dum dicit, quòd etiam in contractibus locum habet, vt referatur ad versic. proximè præcedentem, quando alternatiua posita est inter res, quòd stet propriè, vt hoc procedat non solũ in vltimis voluntatib. sed ẽt in contractibus. In secunda ibi, sed certè meo iudicio, quærit gloss. an etiam id, quod dictum est in tota ista. l. habeat locum in contractibus, vt sic versi.iste fin.referatur ad totam. l. & gloss. bene determinat, quòd sic. In tertia ibi, nec obst.opp. contra istam secundam extensionem. In quarta ibi, item nec obst. oppo. contra text.& respondet: declara, vt ibi dixi in text.in 4. fallent.
8 ¶† Et de materia disiunctiuæ vltra Cyn. & plenius Alberic. & Salicet.hic, recurre ad Bartol.in l.si is, qui ducenta. §.vtrum.ff. de rebus dubijs. ponunt Doctor. vbi est text. in capitul. inter cæteras.de rescrip. vbi etiam ponunt de alternatiua posita in statutis,& in rescrip.Papæ,& in specie Bald. hic in pen.colum.
9 ¶† Et de alternatiua, quæ ponitur inter summas, & dilationes temporum, est tex.in l.si ita stipulatus fuero decem, aut quindecim.ff.de verbor. oblig.vbi dicitur, quòd minor summa intelligitur,& maior dilatio temporis, quia semper, quod minimum est sequimur.l.semper in obscuris.ff.de regul. iur. declarat Bal.in d.c.inter cęteras.vide etiam ad materiam tex. solennem in l.2.C.de castr.& ministe.libr. 12. quem allegat Bald.ad pulchram quæstionem in l.1.in prin.ff.de consti. prin. vide etiã de alternatiua text.notabilem in c.1.de eo, qui sibi, & hæredib.
10 suis.in vsib.feud. ¶† Not.etiam, ꝙ alternatiua negatiue posita semper requirit concursum, puta si Stichum, aut Pamphilum non dederis, promittis tale quid, vnum dando non liberatur secundum.d.Anto.& Panor.in d.cap. inter cęteras. licèt Imol. ibi contrarium,& malè teneat, quia est text.in d.l.si is, qui ducenta.§.cùm ita.vbi pulchrè Bar.assignat rationem logicalem, & hoc vltimum nota pro limitatione ad omnia supra dicta.

ADDITIONES.

a ¶Licita est extensio.Adde Imol.in l.si constante.ff.solut.matr.Barba.in repe. rubr.C.qui admit.

b ¶In alternatiua.Adde Christophor.in §.si.plures.instit.de hæredib. instituen. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Relictum familiæ continet propinquos, & coniunctos testatoris, non omnes simul, sed gradatim.& num.25.*

2 *Quid sit suggestio.& quæ differencia sit inter suggestionem, & relationem.*

3 *Appellatione familiæ qui veniant in relicto ei facto.*

4 *Qui dicantur de prosapia, & qui dicantur de cippo, vel de stipite, vel de agnatione.*

5 *An appella. familiæ contineantur filij nati tempore dispositionis, vel contractus, vsque ad num.13.*

13 *An filij naturales tantum dicantur de familia, seu de domo.& nu.14.*

15 *Mulier popularis, quæ nubit viro nobili, efficitur nobilis, cùm efficiatur de familia viri.*

16 *Mulier non solum durante matrimonio dicitur de familia viri, sed etiã solut.matri.durante viduitate.*

17 *Si maritus plebeius accipiat vxorem nobilem, non per hoc efficitur nobilis.*

18 *Populari accipienti nobilem vxorem non competit exceptio non numerata dotis, ex confessione quam fecit de receptione dotis, idem etiam est in sene accipiente puellam in vxorem.*

19 *Qui constituunt familiam, & sic sunt caput familiæ, comprehenduntur appella. familiæ.*

20 *Appella.Curiæ Romanæ veniunt Cardinales.*

21 *Appella.familiæ veniunt indistinctè omnes propinqui.*

22 *Appella.propinquorum non veniunt affines.*

23 *Soluto matrimonio an soluatur affinitas, & num.24.*

26 *Ad legatum factum fratribus, admittuntur tantum fratres vtrinque coniuncti, licèt testator habeat quosdam ex parte matris, & quosdã ex parte patris, & matris.*

27 *Stante statu.quòd contractus minorum, vel mulierum non valeant, nisi interueniat consensus duorum propinquorum, non sufficit ad hoc habere duos ex remotis.sed de proximiorib. & sic gradatim.*

28 *Si appella. familiæ referatur ad res, intelligitur de facultatib. seu reb. & quomodo cognoscatur, an referatur ad personas, vel ad res.*

LEX V.

SVggestioni. Relictum familiæ alicuius continet propinquos s̄m ordinem, & ẽt generum, & nurum, aliàs ad res porrigitur.h.d.vel sic, & pinguius, & clarius. Terminus familiæ trib.mod. ponitur pro familia coniunctorũ,& sic pro eadẽ prosapia, seu parentela. Item pro familia liberorum, vel libertorũ, seu seruorum. Tertiò pro substantia bonorum.h.d.prima pars vsque ibi,& si quis.Et si legatur fami
1 liç alicuius, puta, † quia testator dicat relinquo talẽ fundũ familiæ meæ, tunc veniunt ꝓpinqui, & ꝯiuncti testõris, nõ omnes simul, sed gradatim s̄m ordinem coniunctionis, & succes-

ſionis,& in defectum coniunctorum, veniunt affines,nõ oẽs,
ſed illi tantum,qui habentur loco filiorum,vt gener, & nurus
mortuis filijsfam.& filiab.h.d.ſcdò vſque ad verſ.ſi.qui incipit
in alijs autem & quando teſtator diſpoſuit de familia,intelligi-
tur diſponere de ſubſtãntia, & bonis ſuis.h.d.tertiò, & vltimò,
& hoc ſummarium ſit loco diuiſionis, & caſus, & vide,l.pro-
2 nunciatio. §. familiæ. ff. eod.¶† In text.ibi,ſuggeſtioni.quid ſit
ſuggeſtio, & quæ ſit differentia inter ſuggeſtionẽ, & relationẽ,
eſt glo.ord.in l.2.ſupra de legib.facit ca.ſuggeſtum. cum ſimil.
de deci.¶In text.ibi, nulla ſpecialia adiectione. hoc ideo dixit
text. quia ſi aliqui de familia fuiſſent ſpecialiter nominati, illi
prius admitterentur.l.cùm ita.§.fin.vbi notabiliter Barto. ff.de
3 leg.2.& glo.hic in verbo nulla.¶† Not. ex tota.l.maximè in ſe-
cunda parte princip. quòd ſi fiat relictum familiæ, qui veniant
a & contineantur [a] appellatione familiæ,& quo ordine dic, vt ha-
bes in text. Et vide ad materiam Angel. notabiliter in conſil.
16.incip.non ſeruato ordine quæſitorum.in 1.volum. & in cõ-
4 ſil.88.cum duob.ſeq. in eo. vol. † Qui autem dicantur de pro-
ſapia,eſt glo.in l.ſi quis ex corpore. in verbo proſapiam. C.de
b murilegulis.lib. 11. Qui autem dicantur de cippo, [b] quod eſt
vocabulum ruſticum, vel de ſtipite, vel de agnatione, ponit
Angel.hic in lect.& Pau.hic.& de iſtis multis ſimlib. ponit ple-
nè Bal.in repe.c.ſi pater.de teſt. in 6,& latè Barba.in commen-
to.l.cùm acutiſſimi. j. de fideicommiſ. ¶Sed iuxta iſtum text.
qui dicit, quòd appellatione familiæ continentur filij filiæ, &
5 alij propinqui. ¶† Quæro,an appellatione familię contineã-
tur filij nati tempore diſpoſitionis, vel contractus, an conti-
neãtur etiam omnes in poſterum naſcituri? & pro intelligen-
6 tia ſubijcio rem in terminis. ¶† Pone,aliquis paterfami. facit
pactum cum furnario, quòd teneatur coquere panem pro
ſe,& familia ſua,pro decem ſingulo anno. Pone,quòd fami-
lia augeatur poſtea, quia tempore cõtractus habet duos filios,
poſtea nati ſunt plures alij, an piſtor erit obligatus pro eod.
c pretio ad coquendũ panem pro tota familia? [c] Iſtã qõſtionem
format Iac.But.in l.fi.circa fi.§.de ſacroſ.Eccle. vbi p illũ tex.de
terminat,ꝙ non, qa aliàs familia poſſet creſcere in infinitũ,vn
de illa cõuentio, quæ facta eſt de familia,dẽt intelligi de fami-
lia, quæ eſt de præſenti, non quę poſteà augeatur. l. ſi ita.ff. de
auro,& argen.leg.& iſtam deciſionem refert,& ſequitur Imol.
in clem.literas.in 15. colum.de reſcrip. vbi latè examinat hanc
materiam, & ponit multas ſimiles quæſtiones, & refert idem
tenere Ioan.Andr.in c.quanto. de conſtitu.vbi de materia per
Canoniſtas Pro iſta deciſione facit.l.cui fundus.in fi.ff.de con-
di.& demonſtr.vbi Dyn.Albe. & alij inducunt ad multas ſimi-
les quæſtiones,& in ſpecie, pone,quod alicui ſit conceſſum, ꝙ
poſſit in aliquo nemore incidere ligna pro ſe, & familia ſua.
Mortuus eſt relictis filijs pluribus,vnuſquiſque filiorum habet,
tantam familiam de per ſe, ſicut habebat ille ſolus, an vnuſ-
quiſque filiorum poſſit incidere ligna pro ſe, & familia ſua?di-
cunt,quod non,quia intelligitur de familia præſenti, non de ea
quæ augebitur, vnde illi filij ſimul poſſunt incidere tot ligna,
7 quot potuiſſet pater ſuus tunc cum tota familia. † eodem
modo determinat, quis habebat prædium iuxta molendinum
monaſterij, dedit illud prædium monaſterio cum hoc, quod
monaſterium teneatur perpetuo ad molendum pro ſe, & filijs
ſuis,certè ſi alij filij ſuperueniant,nõ tenetur monaſterium, qa
8 intelligitur de filijs natis non de naſcituris. ¶† Ad idem facit,
quod determinant Cyn. & Alberic.in l. non modus in fin. per
illum textum. C. de ſerui.& aqua, quòd ſi aliquis ruſticus pro-
miſit cuilibet canonico talis Eccęſię dare 10 pro anniuerſario,
vt tempore promiſſionis non erant niſi decem canonici,
poſtea effecti ſunt 20. non tenebitur dare. 10. omnibus 20.
ſed 10.tantum, prout erant tempore conuentionis, & iſtam
vlti.deciſio.ſequitur etiam Imol.in d. clem.literas.circa 17.co-
9 lum.de reſcrip.† Faceret etiam,quòd determinant Hoſtien. &
alij in d.c.quanto.de cenſi.de eo, qui promiſit præſtare procur.
fratribus,quòd ſi excreuerunt in numero,non teneatur ad nu-
merum auctum, & ad hoc poſſes addere multa ſimilia. In
contrarium videtur facere, quod decidit Alber. in pulchra
quęſtio.in Authen.hoc ius porrectum.ſupra de ſacroſanct.Ec-
cleſ.in 10.colum. vnam aliam pulchram quæſtion.ſubijcio,&
etiam refert in l.in lege. in fin.ff.de contrahen.empt.& in dicta
10 l.non modus C.de ſerui.& aqua.vbi quærit, † pone paterfam.
conuenit cum Abbate, & conuentu monaſterij,quòd molen-
dinum monaſtrij teneatur ſibi molere, & familiæ pro certa
annua præſtatione, & tempore celebrari pacti præſuppone,
quod monaſterium non ſit læſum,dende iſte pater procreauit
multos filios, & eo mortuo vnuſquiſque filiorum habet tan-
tam familiam, ſicut pater, omnes iſti filij volunt, quod mo-
naſterium molat omnibus illis pro illo ſolo pretio,in quo cõ-
uenerat pater,decidit Alberic.quòd de ſtricto iure monaſteriũ
tenetur cuilibet filiorum cum familia.per l.ſi ſeruitus.ff.de ſer-
11 ui.vrban. prædior. † Breuiter circa primam quæſtio.princip.
quid tenendum? vide Barthol. Vero.in tracta.ſerui. vrba.in ca-
pitul.primo,quod eſt de furno.vbi latè examinat arguendo ad
partes, poſteà determinat diſtinguendo, vt ibi per eum,& de-
clarat quid de alia familia aucta capiendo familiam pro ſeruis.
12 † Et vltra eum, quod appellatione familiæ veniant etiam filij
naſcituri,tenet Paul.de Caſtr.in conſil. 27.inter cætera.per op-
timum text.in l.penult.vel fin.cum gloſſ.ff.de fund.inſtruct.Ad
prædicta faciunt tradita per Bartol. & plenius Imol.& Moder.
in l. damni.§.ſi is, qui vuas.in fin.colum. ff.de damn.infect.vbi
inter multa tangitur de priuilegio exemptio. conceſſo Eccle-
cleſiæ certi loci, an extenderetur ad Eccleſias poſteà auctas. de
quo eſt gloſ.ordinar.& ibi Doctor.in capitul.cum capella Du-
cis. de priuileg & multa ſimilia coaceruauit Alexand.in con-
ſilio 177. incip. in occurrenti. in ſecundo volum. Intellige ta-
men appellatione familiæ contineri filios, verum eſt, quando
ſunt filij, qui habitant ſimul cum patre, ſecus ſi ſeorſum habi-
tarent,quia illa propriè dicitur familia, quãdo ſimul habitant.
l.tria onera. ff. de excuſa. tutor.vnde in piſtore, & monaſterio
promittentibus coquere, vel molere pro aliquo de familia
ſua,non comprehenderentur filij ſeorſum habitantes à patre,
ſic limita prædictam deciſio. in relicto autem, quod teſtator
faceret familiæ ſuæ, non refert,an filij habitarent ſeorſum, vel
ne,patet in hoc text. vbi appellatione familiæ veniunt propin-
qui,& cognati, & tamen omnes non habitant ſimul. Strictius
ergo capitur familia in contractibus, & ſic in quæſtione pro-
poſita, & aliter in relicto familiæ. Ita not. Petr. de Anchar.in
dicto c.quãto.de cenſi.refert,& ſequitur d.Barth.in loco præal-
legat.in penul.columna.¶Iuxta prædictum not.quærit Bartol.
13 de tribus quæſtio. quas concluſiuè expedio. † Prima eſt,an fi-
d lij naturales [d] tantum dicantur de domo, ſeu de familia, &
concludit in effectu, quòd non, niſi aliud ſit ex communi vſu
loquendi, vel alia coniectura ex ſtatuto colligatur, vel niſi ſta-
tutum loquatur per nomina naturæ, non iuris, vt hic per eũ,
& in l.pronunciatio.§.familię.ff.de verbor.ſignifica.& in l.tute-
las.ff.de capit. diminut.Idem tenent Bal. & Angel. hic, & refe-
runt ita fuiſſe iudicatum aliàs. Ita etiam tenet Bald. in capitu.
innotuit in fin. columnę de elect.& in l.generaliter.§.cùm au-
tem.ſupra de inſti. & ſubſtitu.Imol. & Modern. in l.ex facto.§.
ſi quis rogatus. el primo. ff. ad Trebellian. & eſt bona gloſſ. in
clemen.prima.de baptiſmo.ita teneas, quicquid teneant Salic.
14 & Fulgoſ. hic. † Hinc infertur, quod ſtante ſtatuto, prout eſt
Florentiæ,quòd ſi clericus delinquat,omnes de familia,vel do-
mo ſua teneatur,illi,qui eſſent naturales tantum,non teneren-
tur,ſecundum Cy. in l. quiſquis. infra ad l. Iuliam maieſt.Bal.
l.cùm acutiſſimi. infra de fideicommiſ. & in l. lege Iul. ff.de ri-
tu nup.& not. Angel.in conſil. 200.aliàs.211. & multa pulchra
ponit Bald.in capitul.per tuas.de maior.& obedien.& dicta per
Bartol. hic, ſequitur Petr. de Anch.in commen. capitul.cano-
num ſtatuta.de conſtitu.in verſic.dubitat alibi Bartol. & an ad
eos tranſeat nobilitas,ponit Bartol.in repe.l.primę.ſi eſt repeti-
tio Bartol. in ſexta columna. infra de digni. libro 11. Flor. in l.
15 qui teſtamentum.in fin. ff. de probatio. ¶† In tertia quæſtione
e concludit Barto. quòd mulier popularis, [e] quæ nubit viro no-
bili,efficitur nobilis,cùm efficiatur de familia viri, vt hic,& de-
beat mulier fulgere radijs mariti.l.fœminę.ff.de Senat.l.prima.
C.de digni. libr. 11. & ſequuntur Fulgoſ. & Paul.hic, & quòd
f vxor dicatur de familia [f] mariti, & veniat appellatione fa-
miliæ mariti, eſt text.in l. quicunque. vbi nota.Bartol.C.de re
mili. libr. 12. & in Authen. de reſti. fideicommiſ. in princip.
16 † imò fortius probat iſte text. in verb. ſi matrimonium mor
te filij, &c. quòd non ſolum vxor durante matrimonio di-
citur de familia viri, ſed etiam vidua donec durat in vidui-
tate, ſecundum Bartol. & alios hic. facit. l. filij. §. vidua. ff. ad
munic.& l.quoties.C.de priuileg.ſchol. libr. 12. & l. final. C. de
17 bon.mater.¶† Econtra autem concludit Bartol.in 3.q.quòd ſi
maritus popularis,vel plebeius accipiat vxorem nobilem, non
per

ADDITIONES.

a ¶Et contineantur. Adde Bartol.& Bald.in l.fin.de verbor.ſignific.Petr.de Anchar.in cap.quanto.de cenſi.

b ¶De cippo.Iaſ.tangit in l.1.col.3.§.vnde vir,& vxor. PVRPV.

c Familia. Adde eundem Iaſ.in l.quamuis. numero 136.quæſtio.22.ff.de flumi. PANCIR.

d ¶An filij naturales. Adde Doctor. in capitul. per venerabil. qui filij ſint legit.

e ¶Mulier popularis. Adde Doct.in l.fœminæ.ff.de Sena.

f De familia. Adde Doctor.& Bartol.in l.etiam. C.de teſtam. Doctor. in capit. hæc imago.33. q.5.

per hoc efficitur nobilis, quia vxor bene radiat radijs viri, vt
18 dixi, non econtra. §. hoc itaque. in Authen. de consulib. † Alibi tamen dicit Bart. post glo. in l. si voluntate. C. de dot. promis. ꝙ si aliquis popularis acciperet nobilem in vxorem, & confiteretur se recepisse dotem, quam verè non recepit, ꝙ sibi non cōpetit exceptio non numeratæ pecuniæ dotis, iuxta titul. C. de dot. cau. non num. propter recōpensationem, & dicit Bar. quòd est suum dictum, & quod consuetudo illud seruat. Et idem dicit Bart. in d. l. diuortio. vbi Moder. ff. solut. matr. in l. si ita stipulatus fuero te sisti. de verbor. oblig. Bald. in l. 1. C. de don. ante nup. in l. pen. §. mulier. ff. solut. matri. & in l. 2. §. fin. ff. si cer. peta. vbi dicit idem esse, quando senex acciperet puellam in vxorē, & faceret instrumentum confessionis, non haberet exceptio-
19 nem non numeratæ dotis. ¶† Secundò not. ex text. in verb. parentes, quòd illi, qui constituunt familiam, & sunt caput familiæ, tamen comprehenduntur, & veniunt appellatione fa-
20 miliæ, & ex hoc text. inferunt Old. & Pau. hic, † quòd appellatione curiæ Romanæ veniunt Cardinales. Facit. l. peculium. §. quadrigæ. de leg. 2. & l. ad subeunda. cum glo. C. de decur. libr. 10. & l. 1. ff. de testam. mili. vbi etiam Imperator se militem appellat. Alibi notat Bald. in l. non ideo minus. ꝟ. de hæred. insti. ꝙ id, quod iudicamus de numero, iudicamus de principio nu-
21 meri. † Tertiò nota ex text. in verbo non solùm propinquos, quòd appellatione familiæ indistinctè veniunt omnes propinqui, & ex generalitate huius text. sequitur, quòd veniunt omnes, siue sint agnati, & sic iuncti per lineam masculi. siue sint cognati. secundum Old. Bald. & Paul. hic, quia sumus in materia fauorabili. s. in legatis, & fideicommis. tamen licèt ipsi non dicant, Bar. & melius in l. cùm ita. §. fin. ff. de legat. 2. dicit, ꝙ appellatione familię, non veniunt cognati, saltem attento communi vsu loquendi, quia cognati non dicuntur de nostra familia, nec agnatione, vnde dato, quòd ista l. procederet attenta dispositione iuris, non tamen procederet ex communi vsu loquendi, secundum quem verba testatoris essent hodie intelli-
22 genda. l. librorum. §. quod tamen. de lega. 3. ¶† Quarto not. ex text. ibi, his deficientibus, quòd appellatione propinquorum nō veniunt affines, etiā si vicem filij obtineant, vt sunt gener, & nurus, vnde secundum Bart. si statutum faceret mentionem de propinquis, vt quia dicat non valere contractus minorum, vel mulierum, nisi interueniat consensus duorum propinquorum, non sufficeret duos affines interuenire, de quo dixi in l. 1. ꝟ. vnde vir, & vxor. vbi tetigi, qui veniant appellatione coniun-
23 ctorum, & de similibus. ¶† Quintò not. ex text. in verb. si matrimonium morte filij. secundum Bald. & Paul. hic, ꝙ sol. mat. non soluitur affinitas. In contrarium est text. in l. cui eorum. §. affinitates. ff. de postulan. & glo. solennis in l. sed hoc ita. in prin. in verb. succurrendum. ff. de re iud. Intellige ergo istum text. procedere in materia fauorabili vlt. volu. Item quo ad matrimonium impediendum. capit. non debet. de consangui. & affi.
24 † Et ideo stante statu. quòd affines compellantur ad compromissum, certè dissoluto matrim. illi tanquam affines compelli non pñt, ratio, quia compromissum est grauamen. patet, quia
a iure communi nemo cogitur [a] compromittere, secundum Bartol. in l. furti. §. qui iussu. ff. de infam. Bal. in l. hæc sententia. ꝟ. de senten. quæ sine cert. quanti. & ꝙ solut. matr. non habeat locum statutum cogens affines ad compromissum, firmat Bald. hic, dicens practicari Perusij, & sequitur Paul. hic, qui reputat not. Adde, quòd idem tenent Bart. & Bald. in d. l. cui eorum. §. affinitates. Bald. in l. affinitates. C. communia de successio. Paul. in l. rei iudicatæ. §. fin. ff. solut. matrimo. Petr. de Anch. in commen. d. cap. canonum statuta. de constitu. versi. quid iuris si statuto caueatur, quod causæ, &c. Ita teneas reiecta distinctione Salic. hic, in fin. facit, quod tenet Bald. in l. 1. circa 20. colum. C. qui accusa. non poss. vbi concludit, quòd si fiat iniuria affini, ꝙ soluta affinitate non competat amplius actio iniuriarum.
25 ¶† Sextò not. ex eod. text. ibi, & hoc videlicet gradatim, quòd quando fit relictum familiæ simpliciter, quod ad tale legatum
b non admittuntur simul omnes de familia, sed gradatim, [b] qui sunt proximiores, & ab intest. successissent, illi primò veniunt, & sic successiuè de gradu in gradum, & ex hoc not. Bald. hic, in secundo notabili, quod quando sub vno nomine collectiuo, puta familia, fit nominatio pluriū personarū, inter quas cadit prælatio ordinis, & coniunctionis, quòd non omnes simul veniunt, sed gradatim, vt hic, & l. cùm ita. §. fina. & l. peto. §. fra-
26 tre. de legat. secundo. † Ideo dicit Paul. [c] hic, quòd semel alle-
c gauit hunc text. ad pulchram quæstio. quidam testator legauit prædium fratribus suis simpliciter, & iste habebat multos fratres, quosdam ex parte patris, & matris, quosdam consanguineos tantum, & sic ex parte patris, quosdam vterinos, & sic ex parte matris, dicit, quod ex quo testator legauit fratribus simpliciter, tamen venient, & præferentur tantū fratres vtrinq; coniuncti, quia illi etiam præferentur in successione intestati. Authen. defuncto. C. ad Tert. & est de mente Bar. in l. Lucius. §. quæsitum. de leg. 3. Bald. in capitul. quæ in ecclesiarum. in 15.
27 colum. de constitu. ¶† Secundò per eundem text. infert singulariter Bald. hic, & si est verum, est vtile dictum, quòd stante statu. quòd non valeant contractus minorum, vel mulierum, nisi interueniat consensus duorum propinquorum, quòd non sufficeret adhibere duos ex remotis, sed statutū debet intelligi gradatim, vt dicit text. & sic proximiores debent adhiberi non remoti, & ita tenet Angel. hic in lectur. Perusin. & Salicet. hic, & in l. fin. per illum text. vbi etiam Alexand. ꝟ. de testam. milit. Salicet. in l. viduæ. ꝟ. de nup. Paul. in l. si cùm dotem. §. si patri. ff. solut. matrimo. facit. l. 1. in prin. ff. de leg. tuto. & text. in d. l. peto. §. fratre. Fulg. etiam hic in 4. notab. non faciens mentionem de Bald. not. ex hoc text. quòd optimum est adhibere proximiores propinquos, quod dicit esse tutissimum, & consultissimum, sed pondera, quòd contrarium tenent Bartol. Bald. & Alexand. in l. transactione. C. de transact. dum volunt, quòd si statutum expresse requirat, quòd proximiores propinqui adhibeantur, & tunc quia statutum expresse dicit proximiorib. illi adhiberi debent, secus si statutum simpliciter dicat propinquos, & idem videtur tenere Angel. in consi. 157. incip. domina Catharina, & in consil. 167. incip. Item statuimus. & dicunt Iacob. Butr. & Salicet. in l. 1. C. vnde vir & vxor, quod consuetudine non seruatur, quia consuetudo non curat, quòd propinqui, qui adhibentur in ꝯctibus minorum, vel mulierum
28 sint proximiores, qui dūmodo sint propinqui, sufficit. ¶† Septimò not. ex fi. text. quòd si appellatio familiæ referatur ad res, intelligitur de facultatibus, seu rebus. quomodo autem cognoscatur, an referatur ad personas, vel ad res, dic, vt per Barto. hic ad fin. in vltima quæstione.

ADDITIONES.

a ¶Nemo cogitur. Adde Bal. in c. 1. in §. si quis quinque. de pace iura. firm. in vsib. feu. Bal. in procе. Decr. in 5. col. Bal. in c. fi. de rescr.

b ¶Gradatim. Habes hic quomodo proximiores vocentur ad successionem. de quo Dec. consil. 321. PVRPV.

c ¶Dicit Paul. Illatio Paul. quam comprobat Dec. consil. 33. colum. final. & aliam Dec. ponit consilio 299. in causa militis commissa. colum. 4. in quinta conclusione. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *In quib. casib. habeat locum istud edictum, & num. 3. 4. 5.*

2 *Licèt testator dispsuerit expresse, quod legata, vel fideicommis. quæ reliquit ex testam. debeantur etiam ab intesta. non tamen intelligitur dedisse licentiam hæredi, vt possit ab intesta. succedere.*

Si omissa sit causa testa. Rubr.

¶Glo. rubricæ diuiditur in duas. In prima declarat rubr. In se-
1 cunda ibi, & no. † declarat in quot casib. hēat locū istud edictū. Tu dic clarius pro intelligentia glo. & titul. ꝙ si hæreditas non adeatur ex testamēto, legata relicta in illo testamēto corruūt. l. si nemo. ff. de re iudic. & l. si nemo. 1. ff. de testa. tute. saluo nisi esset clausula codic. iuxta. l. eam quam. ꝟ. de fideic. l. fi. ꝟ. de cod. eueniebat ergo sæpè, ꝙ cùm in testamento esset instit. aliquis ex proximiorib. qui etiam ab intesta. erat successurus, vnde iste ne teneretur præstare legata relicta in testamento, omittebat adire ex test. & adibat ab intesta. propter hoc principaliter factus est tit. ff. eo. & iste, per quem prætor prouidit, ꝙ iste hæres institutus, qui adiuit ab intesta. perinde teneatur ad legata, & fideicom. ac si adiuisset ex testa. Intellige tñ, nisi iste habuisset iustam causam omittendi ex testō, & ideo ab intesta. venisset. l. quia autem. §. si simpliciter. ff. eo. Et de hoc habes pulchrum text. & exemplum, quando testator aliquem instituisset in fraudem, & grauasset multum legatis. in l. cùm pater. §. Titio. in fin. quem omnino vide. de legat. 2. Intellige, nisi testator dedisset expressam licentiam hæredi, quòd posset ab intest. venire, tūc si veniat ab intest. non tenetur ad legata, etiam si testator non dedit licentiam expressam, sed tacitam, ꝙ est, qñ testator ipsummet hæredem sibi substituit. l. 1. §. si proponatur. ff. eod.
2 ¶† Not. tñ diligenter, ꝙ licèt testator expresse disposuerit, ꝙ legata, vel fideicom. quæ reliquit ex testō, et debebantur ab intest. tñ per hoc non intelligitur dedisse licentiam hr̄di, vt possit ab intesta. succedere. cod. modo licèt testator in testō posuisset clausulam codicil. per quā legata, & fidecom. intelliguntur ab intesta. repetita, per hoc tamen non intelligitur data licentia hæredi, vt possit venire ab intest. quin incidat in hoc edictum. text. est not. in l. quia autem. ibi, nec enim vtiq; ff. eo. ad fi. princ.

& ibi Bar.& Ange.ad hoc notant.Pro h d.ibi Bar.ſalua tñ meliori ratione, ꝙ licèt in teſtõ ſit poſita clauſula codicil.per quã intelligitur à prin. data licentia hæredi, vt poſſit ab inteſt.venire.l.fi.ſ.de codic.tñ ſi veniret ab inteſt. in fraudem legatorum, dicit Bar.ꝙ incideret in hoc edictũ,& ſequitur Ang.ibi,& Bal.
3 hic, licèt Sal. in l.1.in 1.oppo.ſ.eo. reprobet.† Stat ergo, ꝙ hoc edictum principaliter fuit inuentum propter ſcriptum hæredem,qui cùm ſit ex proximiorib.teſtatoris,etiam ab inteſt.ſuccederet.tñ ſm Bar.& Ang.& Pau.hic,& Bar.in rubr. ff.eo.iſtud edictum fuit extenſum à princip. ad alios duos caſus,de quib. hic in gl.qñ aliquis eſſet ſcriptus hæres, & datus ſibi ſubſtit. ſed legata, & fideicom. eſſent ab hærede ſcripto nominatim relicta,quo caſu non intelliguntur repetita à ſubſtituto.l.Celſus.§. quod alicuius de leg.2.l. licèt Imperator.vbi Bar.& alij. de leg. 1.iſto caſu ſi inſtitutus per fraudem , vel pecun.omittat, vt locus eſſet ſubſtituto, & ſic, vt legata extinguerentur,locum haberet etiam iſtud edictum.l.1.ſ.eo.nam vt dicit Bal.in prin.huius rub.omnia fiunt aut odio,aut mercede,aut amore.Ita oĩa, quæ fiunt,fiunt vel per defeſectum, vel per ſuſpectum,vel per reſpectum. Item extẽditur hoc edictum ad alium tertiũ caſũ, qñ hæres inſtitutus per vnum ex trib. caſib. prædictis , omittit adire,vt hæreditas vadat ad venientes ab inteſt.& ſic legata extinguantur.l.1.in prin.ff.eo. iſti duo caſus fuerunt additi à prin. vt dixi.ſ.& tenet Bart.in l.1.in prin.§.fi.ff.eo. licèt Fulg. hic dicat neſcire,vbi Doct. hoc cogitauerint , ſed omitto , qa paucæ eſt
4 vtilitatis.¶† Aduerte , ꝙ hoc edictũ non ſolùm hẽt locum in hẽde,ſed etiã in legatario grauato fideicõmiſſo,quia ſi omittit legatum in perniciem fideicommiſſarij , teneretur hoc edicto. l.ſi quis pecuniam.§.quamquam.ff.eo. quæ eſt ad hoc ſing. ſm Angel.in l.1.in fin.in lectura Peruſina.ſ.eod.& hoc ſentit tex.&
a glo.in d. §.quanquam. a aduerte etiam pro ampliatione huius
5 titul. & ff. eod. † ꝙ iſte titul. locum habet non ſolùm quando hærede inſtituto omittente adire ex teſtamento, legata, vel fideicommiſ. in totum extinguũtur, ſed etiam quando per hoc in aliquo ſolùm defalcarentur,vel minuerentur.ita dom.Fran. de Are.in conſil.160. longa eſt iſta conſultatio. in pen. col. vbi ponderat ad hoc verba Bartol.in l.fin. in fin.colum. in princ. ff. eod. allegat etiam text. in l. quia autem.§.quid deinde.ff.eo.reliqua quo ad iſtum titul.vide per Bal hic ſuper iſta rubr.& Bar. in rub.& l.1.ff.eod.& per Fran.de Are. in d.conſil.160.

ADDITIO.

a a §.quanquam. Adde, quia hic. §.quamquam.non dicit, quod legatarius,ſi omittat legatum , teneatur hoc edicto , ſed tantum ſi legatarius curauerit, ne adeatur hæreditas.

SVMMARIVM.

1 *Si hæres bona fide repudiat , eo quia non vult eſſe hæres, & hæreditas perueniat ad ſubſtitutum, neuter eorum tenetur ad legata.*
2 *An autem præſumatur bona fides, vel fraus in hærede repudiante,& qualiter probetur fraus, & ad quem ſpectat eam probare.*
3 *Per dationem vulg. ſubſtitu. tollitur ſuitas , niſi tenderet in perniciem legatorum , vt quia legata non eſſent repetita à ſubſtitu. quia tunc non tollitur.*
4 *Si filius ſuus ſit inſtitutus ſub aliqua forma , & ipſe ſubſtitutus ſub alia, etiam ſi eueniat caſus,inſtitutus tamen erit ſuus,& neceſſarius, nec talis ſubſtitu. tollit ſuitatem.*

LEX PRIMA.

SI in fraudem. Legata relicta ab inſtituto dũtaxat, eo repudiante hæreditatem in fraudẽ legatariorum , vt hæreditas vadat ad ſubſtitutum, debentur à ſubſtituto per actionem vtilem ex teſtamento.hoc primò. Et ſi hæres repudians, pecuniam recepit ad hoc, vt repudiaret , ipſe tenetur ad legata , & fideicom. ac ſi adiuiſſet. hoc ſecundo, & ſic vides, quod iſta.l.habet duas partes. ¶In prima loquitur,qñ hæres inſtitutus , à quo ſolo debentur legata fortè , quia ab eo erant nominatim relicta, vt dixi in rubr.l. Celſus. §. quòd alicuius. de legat.2. repudiauit hæreditatem in fraudem,vt legata extinguerentur, & hæreditas iret ad ſubſtitutum, & iſto caſu ſolus ſubſtitu. tenetur ad legata non autem hæres.¶In ſecunda loquitur,quando hæres accepit pecuniam pro tali repudiatione, quo caſu ipſe hæres tenetur ad legata perinde, ac ſi adiuiſſet, ſubſtitutus verò non tenetur, ratio diuerſi.inter primum, & ſecundum caſum eſt, vt declarat ſolus Iac.Butr. hic. Nam primo caſu ideo ſubſtitutus ſolus tenetur præſtare legata propter duo. Primò, quia participauit fraudem. Secundò, quia ad eum peruenit tota hæreditas. l.cũ in plures. §. veſtimenta. ff. loca. In ſecundo autem caſu ideo tenetur hæres inſtitutus , quia hæres ipſe non ſolùm repudiauit in fraudem , ſed etiam pecuniam accepit , & illa pecunia tanquam pretium hæreditatis. l. ſi rem,& pretium. ff. de petit. hæredit. l. Imperator. §.cùm quidam. de legat.ſecundo.facit, vt teneatur perinde , ac ſi hæreditatem adiuiſſet, & eam haberet,& in hoc tex.erat quædam mulier legataria, quæ ſupplicabat, vt probat tex. in verb. probatura, & narrabat Imperatori fraudem , quæ erat commiſſa inter hæredem, & ſubſtitutum, vt ipſa cum alijs legatarijs ſimul excluderentur . ¶In text. ibi, tranſmiſſam hereditatem.dic,ſcilicet impropriè.non enim iure hæreditario poteſt dici tranſmiſſa hæreditas , cùm eam repudiauerit, & ſic aperuit locum ſubſtituto, non autem tran-
1 ſmiſerit. ¶† In text. ibi, vtilis actio. dic, quòd ideo directa actio ex teſtamento non poteſt competere legatario contra ſubſtitutum , quia legata erant ſolùm relicta ab inſtituto , vt dixi ſupra , ſi ergo hæreditas bona fide , & ſine fraude peruenisset ad ſubſtitutum, ſubſtitutus non tenebatur ad legata , tamen propter fraudem participatam , vt dicit text. actio vtilis ex teſtamento propter hoc edictum competit contra ſubſtitutum , perinde ac ſi legata eſſent relicta etiam à ſubſtituto. ¶Ex hoc not.à contrario ſenſu, quòd ſi hæres bona fide repudiaſſet, eo quia non vult eſſe hæres,& hæreditas perueniret ad ſubſtitutum, neuter eorum teneretur ad legata. l.ſi quis omiſſa.ff.eod.ſecundum Bald.hic in primo not.& Pau. ſed fraus ex vtraque parte commiſſa, facit ſubſtitutum, ad quem hæreditas peruenit, teneri ad legata,intantum,quòd ſi alia legata fuiſſent relicta ab ipſo ſubſtituto nominatim, tenetur tamen ſubſtitutus prius præſtare legata relicta à primo hærede , propter participationem fraudis ſuæ,antequam teneatur præſtare alia legata à ſe ſubſtituto relicta.text.eſt not. in l. Neſennius.§.pen. ff.ad leg.Falc.& Paul.hic,& pondera,quòd tex dicit probatura es, quod onus probandi commiſſionem fraudis inter ſubſtitutum,& inſtitutum,ſpectat ad legatarios,ratio,quia alleganti fraudem incumbit onus probandi. l. quoties. §.qui dolo. ff.de
2 probat. ¶† An autem in dubio præſumatur bona fides , vel
a fraus,& quib.modis, a aut indicijs pbetur fraus, ponit Bald. & Sal.hic,vterque in vltim.quæſtio.Bal.in l.fin.in fi.infra eod.Bartol.in l.prima.in princip.& in l.Iulianus. in vltimo notab. ff.eo. & probatur fraus per coniecturas , vt declarat glo. notab. in l. apud Iulianum. §. fi.ex quib.cau. in poſſ.eatur.cum dolus non poſſit verè probari.l. dolum. C.de dolo. ¶Glo.in verb.legatorum.diuiditur in duas partes. In prima declarat tex. & eſt clara.In ſecunda ibi , ſed non ne ſubſtituendo. per viam quæſtionis oppon.contra text. quam oppoſitionem ſic forma: nam quoties hæres omittit ex teſtamento ex ſententia teſtatoris tacita,vel expreſſa, nunquam incidit in hoc edictum. l.quia autẽ. §.planè,& §.non ſimpliciter.ff.eo.ſed ſic eſt,quòd teſtator dando ſubſtitutum intelligitur dediſſe hæredi licentiam omittendi.l.prima.§.ſi proponatur. ff.eod. ergo tunc hæres omittendo non debet incidere in hoc edictũ gl.reſpon.aduertendum,qua intentione hæres omittat,aut enim omittit , vt euitet damnũ propriũ. & non incidit in edictũ,ſecus ſi principaliter iniuriam inferat in alium, & cum iſta ſolutio. tranſeunt ſimpliciter Bartol. Angel. & in effectu Bald. hic , ſed non valet , quia etiam ſi hæres omittat , vt alteri noceat , ſi tamen non commiſit fraudem , vel pecuniam non accepit , non incidit in edictum , vt hoc text. iuncta. l. ſi quis omiſſa.in princip. ff.eod. reſpon.ergo ſecundum Petr.Cyn. Fulgoſ.& Paul.hic,quòd minor eſt falſa, dum dixit teſtator dando hæredi ſubſtitutum videtur ei dediſſe licentiam omittendi : nam falſum eſt, niſi ſit expreſſum à teſtatore. l. quia autem. in fin. princip.& §. planè, & expreſſius in l. Iulianus. vbi notabiliter Bartol. ff.eodem. & l.ſi ſolus.ff.de acquirend. hæredita. Bartol. in l. final.in tertio membro. ff. eodem. nec obſt. dict. §. ſi proponatur. quia loquitur, quando ipſemet erat inſtitutus,& ſubſtitutus, & ſi dicas , quæ eſt vtili-

ADDITIO.

a ¶Quibus modis. Adde gloſſ.in l.fraudis.ff.de regul.iur.gloſ.in capitul.plerique.14.quæſtion. 3. Dyn.in regula nullus. de re iudic.libr.6. * Et pract.proban.fraudem,vide per Aym.conſil. 44.Practic. Papien. foro libel. act. real. verſi. veris. nume. 53. & alijs ſequen.Catel,verſi.fraus, & dic, quod in dubio fraus non præſumitur.teſte Dec.conſil. 313.numero quinto. quando autem, & quo caſu præſumatur,not. Neuiz.conſil.34.num.29. quia in dubio præſumi non dẽt,niſi ex coniecturis.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probatio.facilius tamen in contract.quam in vlt.volum, Bartol.in l.fi is, qui ex bonis.circa fin. ff. de vulgar. qua in materia vide, quæ ſcribit Cagnol. in l. generaliter cùm de fraude.ff.de regulis iuris.Bald.in l.non dubium.C.de leg. MASVER.

est vtilitas, ꝙ idē sit institutus, & substitutus, declarat Bart. in d. §. si proponatur. ꝙ vtilitas est, qñ sub alia forma fieret substitutio, vt quia esset institutus sub conditione, & substitutus purè. l. fin. ȷ. de vulg. & pupil. Non omitto tñ illud, ꝙ nouiter dicit
3 Bald. hic. † regula est, ꝙ per dationem vulgaris substituti tolli-
a tur suitas, *secundum communem opi.* [a] l. si filius hæres. ff. de liber. & posthu. traditur in l. apud Iulianum. §. idem Iulia. ff. ad Trebel. dicit sing. Bald. ꝙ hoc non habet locum, qñ tenderet in perniciem legatorum, vt quia legata non essent repetita à substituto, tunc per dationem vulgaris substituti non tollitur suitas fi-
4 lij. ¶† Secundò dicit sing. Bald. ꝙ si filius suus sit institutus sub aliqua forma, & ipsemet substitutus sit sub alia forma, ꝙ etiā si eueniat casus, substitutus tamen erit suus, & necessarius, nec talis substitutio tollit suitatem, & est singul. limitatio secunda ad regulam, ꝙ per dationem vulgaris substituti tollatur suitas, quia pcedit, qñ datus est alius substitutus quàm ipsemet filius, tene menti, quia singularia dicta sunt, quæ tenet simpliciter Cum. in d. l. si filius hæres. ff. de libe. & posthum. & Alexand. vbi plenius vide in l. apud Iulianum. §. idem Iulianus. in 7. & 8. col. ¶Glo. in verb. eum. diuiditur in tres. In prima declarat text. In secūda opponit, & soluit. In tertia format quæst. & ponit duas opin. Secunda est vera. Secunda ibi, sed videtur directa dari. Tertia ibi, an autem institutus. In secunda parte, quia glo. diuinat dicere, quòd testator expressè disposuerat, quòd legata nō repeterentur à substituto, ideo dic melius, secundum Barto. & Ange. hic, licèt etiam non sit sine diuinatione, quòd legata erāt hic ab instituto nominatim relicta, ideo non intelliguntur repetita à substituto, vt not. in l. licèt. ff. de legat. 1. ¶In vltima parte tene secundam opin glo. ꝙ hæres non posset conueniri etiā in subsidium, quia quando agitur de acquirendo, & sic de lucro, nunquam habetur regressus in subsidium. l. quia autem. in princip. ff. eod. & quia speciale est, quādo hæres pecuniam accipit, vt repudiaret. ita Bar. & Angel. Fulg. & Paul. hic. & glo. in l. mater. § fin. ff. eod. licèt contrarium teneat Iacob. Butr. quem latè sequitur Bald. hic in 3. opposi. & ante eos glo. in l. 1. §. final. ff. eod. per text. in l. fin. in princip. ff. de eo, per quem fact. erit. ꝙ nihil facit in proposito, quia ibi agitur contra illum, ad quem lucrum peruenit ex dolo alterius, nam etiam hic esset idem, quando pecunia, & sic lucrum peruenisset ad hæredem, alias secus. tene ergo secundam opin. glo. reiecta distinctione Salic. hic in 3. opposi. & vide gloss. notabilem in l. non fraudantur. ff. de regul. iur. ¶Glo. fin. in verbo cogitur. diuiditur in quatuor. In prima declarat text. In secunda ibi, sed dicitur. oppo. & bene sol. In tertia ibi, secus in duob. hæredib. ponit dictum, per ꝙ respondetur tacitæ quæstioni. In quarta ibi, item adhuc videtur. oppo. contra text. & bene sol. vide gloss. per te, & adde in materia huius titul. distinctionem plenam Cyn. Alber. & Paul. hic, & Sal. ȷ. l. proxima, & repetit Bart. in l. fin. ff. eo. Ias. Papię.

ADDITIO.

a [a] Communem opin. De qua vide, quæ idem Ias. scribit in l. si quis filiumfam.
§. si filius. & in l. pro hærede. nu. 11. ff. de acquir. hæred. Catel. versi. actus nul-
lus. vbi refert duas opin. quod autem non tollatur, not. Doctor. in apostil. ad
Alexand. consil 4. colum. 6. lib. 2. & consil. 17. num. 6. libr. 3. cuius contrarium
verius secundum magis communem dixit idem Alexan. in l. apud Iulianum.
§. idem Iulianus. col. quinta. numero quinto. ff. ad Treb. ꝙ scilicet per dationē
substituti vulgar. sublata sit existentia suitatis, ex quo art. plura not. idem
Alexand. in l. si filius. colum. 6. nume. 20. ff. de vulg. & in l. si filius. colum. 4. de
liber. & posthum. habetur inter commun. opin. libr. 17. versic. substitu. vulg.
MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, qui omittit adire ex testam. in fraudem legatorum, & adit ab intesta. licèt incidat in hoc edictum, tamen poterit detrahere falcidiam de legatis.*
2 *Actio in factum competens ex hoc edicto, transit actiuè, & passiuè in hæredes.*

LEX II.

Cum, qui. Tunc habet locum iste titul. quando hæres, qui omisit ex testamento, potuit ex testamento adire, quia erat validū, & ab intesta. successit, secus si non poterat ex testamento succedi, quia erat nullum, vel irritum. hoc primò, & quando legata debentur ex hoc titulo, hæres potest detrahere falcidiam, quam non perdit ex eo, quod incidit in hoc edictum. hoc dicit cum l. sequen. ¶In text. ibi, iudicium defuncti non vsurpabitur. licèt aliquando terminus vsurpatur, capiatur in bonam partem. l. prima, & secunda. ff. de vsucapion. tamen hic sonat vitium, & est sensus non vsurpatus, idest non fraudatus iudicium defuncti, quia exquo testamentum est nullum, non potuisset adire hæres ex testamento, etiam si
1 voluisset, & hoc modo cessant aliæ oppositiones gloss. ¶† Ex l. 2. not. quòd hæres, qui omittit adire ex testamento in fraudem legatorum, & adit ab intesta. licèt incidat in hoc edictum, & teneatur præstare legata, ac si adiuisset ex testamento, & tamen falcidiam potest de legat. detrahere, ratio est, quia legatarius non debet plus consequi, nec plus iuris habere per hoc, quòd hæres successerit ab intesta. quàm si ex testamento successisset, sed si successisset ex testamento, falcidiam detraxisset hæres, ergo etiam detrahet hoc casu, sicut videmus, quòd hæres, qui omittit adire ex testamento, & venit ab intesta. tenetur præstare libertates relictas seruis, tamen non perdit ius patronatus. l. penult. ff. eod. & sic licèt hæres scriptus dolum commiserit, veniendo ab intestato, tamen non perdit falcidiā, nec ius patronatus, licèt hæres subtrahens rem legatam priuetur falcidia. l. Paulus. ff. ad legem Falcidiam. l. non est dubium.
2 cum gloss. supra de legat. ¶† Secundò not. quòd actio in factum ex hoc edicto transit ad hæredes non solum actiuè, vt hic, sed etiam passiuè. l. libertatibus. §. hæredem. ff. eodem. facit. l. itaque, & l. in hæredem. ff. de dolo. & est glo. in l. 1. in verbo eum. s. eod.

De indicta vidui. & l. Iulia Miscella tollen. Rubr.

¶Ista rub. habet duas partes. Et 1. quæ dicit de indicta viduitate, vult dcere. i. de conditionib. quæ ponuntur in legatis, propter quas inducitur viduitas, vt si sit legatum mulieri sub conditione si non nupserit: nam vt mulier consequatur legatum, cogitur non nubere, & sic stare in viduitate, verùm quia hoc est contra publicam vtilita. quia publicè interest matrimonia contrahi, vt procreentur filij, & ciuitas liberis hominib. impleatur. l. 1. ff. sol. matr. l. 2. infra eod. ideo statutum est, ꝙ tales conditiones, quæ inducunt viduitatem tanquam de iure turpes, reijciuntur de leg. & mulier purè consequitur legatum, & de hoc loquuntur multæ leges tituli. ff. de condi. & demon. & totus iste titul. quia ergo legata sæpenumero fiunt mulierib. sub conditione si non nupserint, per quas mulieres inducuntur, vt stent viduæ, ad hoc, vt legatum consequantur, tales conditiones reputantur à iure turpes, quia contra publicam vtilitatem, ideo subijcitur prima pars rubricæ de indicta viduitate, cuius sensus est, quòd tales conditiones, quæ adijciuntur in legatis, abijciuntur, & legata remanent pura. verū, quia sub istis conditionib. erat facta quædam lex Iulia Miscella, sic dicta à nomine auctoris, & eam sustulit Imperator infra in l. 2. ideo subijcitur secunda pars rubricæ, & de l. Iulia Miscella tollenda.

SVMMARIVM.

1 *Si legatū factū sit sub conditione viduitatis, valet, & conditio reijcitur.*
2 *Paria sunt aliquid fieri contra personam alicuius, vel contra aliquos de sanguine.*
3 *Par dicitur esse metus, qui committitur in se, vel suis.*
4 *Iniuria facta vni domestico meo, mei occasione, dicitur esse facta mihi.*
5 *Si aliquis facit insultum cum armis contra consanguineum, vel affinem meū, licitum erit mihi insultantē impunè occidere, sicut si contra me.*
6 *Potestas, qui infert metum affinibus, vel cōsanguineis, si appellauit cōdemnatus, ita est iustus metus, ac si immediatè caderet in condemnatum.*
7 *Si aliquis fecit pacem cum Titio, & promisit eum non offendere sub certa pęna, si offendat consanguineum eius, ita incidit in pœnam, ac si offendisset Titium.*
8 *An valeat statutum, quòd clerico declinante iurisdictionem Potestatis, consanguinei teneantur ad certam pœnam, & numer. 9.*
10 *Statuta, vt coloni clericorum teneantur soluere datia, vel collectas pro clericis, sunt nulla.*
11 *Coloni clericorum non possunt capi propter clericos.*
12 *Licèt coloni Ecclesiarum, vel habentes prædia Ecclesiæ ad fictum, vel emphyt. non sint exempti à parte, quæ pertinet colonis à collectis, pro ut sunt Ecclesiæ, tamen si coloni multum grauerentur taliter, quòd ab eis exigeretur quātum à clericis, & colonis, tunc potest resisti per Episcopum contra laicos talia exigentes.*
13 *Sicut quando clericus renuntiat benefic. propter metū periculi sibi imminentis, talis renuntiatio annullatur, ita eodem modo si tale periculum inferatur parentibus, vel consanguineis clerici.*
14 *Quando legatum fit non soli mulieri, sed mulieri, & Titio sub conditione si non nupserit, an conditio reijciatur pro parte vtriusque.*

LEX PRIMA.

LEgatum. Legatum ſub conditio
ne vduitatis,qñ condi-
tio non opponitur in perſonam legatarij,
ſed alterius tertij, remanet conditionale, &
conditio non reijcitur de legato. h. d. iſta.l.
notabilis. Et conſidera, quia text.videtur fa-
cere falſam grammaticam,dum dicit lega-
tum, & poſteà dicit conditione defici. Nã debet dicere legati.
a Fulgoſ.fatetur,& dicit,ꝙ ponitur caſus pro caſu,& eſt figura [a]
antiptoſis, vt in illo exemplo, ſermonem quem audiſtis non
eſt meus,ſed poteſt ſaluari text. ſ. vt ſubaudiatur eſt, hoc mo-
do, legatum eſt ſub conditione alij relictum , & iſto modo di-
ctio legatum in princ. non refertur ad fin. vbi conditio deficit.
1 ¶† Et iſta.l.eſt valde not.per quam limitatur iſte titul.& leges,
quæ dicunt, ꝙ ſi ſit factum lega. mulieri ſub conditione ſi non
nupſerit,& ſic viduitatis, ꝙ talis conditio reijcitur,& leagtũ re-
manet purum,& mulier,licèt nubat,conſequitur legatum: nã
iſte tit. & oẽs leges de iſta materia loquentes, debent intelligi,
qñ conditio eſt adiecta illimet mulieri, cui factum eſt legatũ,
ſecus ſi legatum ſit relictum vni tertio ſub conditione, ſi quæ-
dam mulier non nupſerit, tunc conditio non reijcitur, vt in
iſta.l. vbi maritus fecit legatum vni tertio, ſi vxor ſua non nu-
beret, & ſic teſtatoris, iſta conditio non reijcitur, imò ſi vxor
nubat,ille perdit legatum.ratio eſt,nam ideo leges ſtatuerunt,
ꝙ conditio inducens viduitatem ipſo iure tollat legatum, qa
mulier cui factum eſt lega. ſub conditione viduitatis timore,
ne legatum perdat,inducitur ad ſeruandum viduitatem,ꝙ eſt
ↄ vtilitatem public. quæ ratio ceſſat, qñ legatum eſt factum
tertio, non ipſi mulieri, quia tunc mulier non habet curare, ꝙ
ille tertius perdat legatum. hinc eſt ſm gl.noſtram, & bene, ꝙ
ſi ille tertius eſſet pater, vel frater, vel propinquus mulieris,ob
cuius reuerentiam præſumptio eſt, ꝙ mulier abſtinere debeat
à matrimonio,ne propinquus ſuus perdat legatum,tunc con-
ditio reijcitur, ac ſi legatum eſſet ipſi mulieri factum. text. eſt
notab.in l.hæres meus.§.fin.ff.de condi.& dem.alleg. in gl. idẽ
ſi legatum eſſet fact. tertio, ſed ille tertius eſſet grauatus reſti-
tuere ipſimet mulieri, tunc conditio reijcitur, ac ſi legatum
fuiſſet factum immediatè ipſi mulieri.l.auia.§.fi.alleg. in gl. qa
tunc vtroque caſu mulier inuitatur ad viduitatem, ne propin-
quus perdat legatum, vel ne ipſa cui reſtitui debet in effectu
2 careat legato. † Paria.n. ſunt aliquid fieri contra perſonam ali-
cuius,vel ↄ aliquos de ſanguine ſuo.l.lex Cor. in princip.& ibi
Bar.ff.de iniu.& Bart.in l.3.§.ſi tutor inimicus. ff.de ſuſpect.tut.
quia nemo vnquam præſumitur odio hẽre ſanguinem,vel car
3 nem ſuam, gl.in l.1.ff.in ius voc.vt eant. ¶† Hinc eſt,ꝙ par di-
citur eſſe metus,q ↄmittitur in ſe,vel in ſuis.l.iſti quidem. in fi.
4 ff.ꝙ met.cau.¶† Facit,ꝙ not.Car.in cle.1.in prin.in 13.not.per
b illum tex.de exceſ.præla.vbi fortius not.ꝙ ẽt iniuria facta [b] vni
5 domeſtico meo, mei occaſione, vr̃ facta mihi. ¶† Facit, &
quartò illud,ꝙ multum ſignanter not.Bal.in l.raptores.in 2.no.
per illum tex.C.de Epiſ.& cler. & in l.vt vim.ff.de iuſt. & iur.ꝙ
ſi aliquis fecit inſultum cũ armis ↄ conſanguineum,vel affinẽ
meum, licitum eſt mihi inſultantẽ impunè occidere pro de-
fenſione conſanguinei,vel affinis mei,ſicut ſi feciſſet inſultum
6 ↄ me,ꝙ no.¶† Ad idem,& quintò facit,ꝙ not.Bar. & Doct.in
l.de pupil.§.ſi quis ipſi prætori.in 9.q.ff.de ope.no.nun.cũ con-
cor.ibi,vbi dicitur,ꝙ Poteſtas, qui intert metum affinibus, vel
conſanguineis, ſi appellauerit condemnatus, ꝙ eſt ita iuſtus
metus ac ſi immediatè caderet in condemnatum, & de hoc
7 eſt tex.melior de iure in c.ſciant.de elect. in 6. ¶† Sextò ad idẽ
facit bonus tex.in c.quicunque.in verb.bonis ſuis,vel ſuorum.
de ſen.excom.in 6.per quem dicit formaliter Petr. de Anch.in
d.c.ſciant.ꝙ ſi aliquis fecit pacem cum Titio,& promiſit eum
non offendere ſub certa pœna,ꝙ ſi non offendit eum,ſed con-
ſanguineum ſuum, ita incidit in pœnam, ac ſi Titium offen-
diſſet.put ẽt no.Io.And.in regula fruſtra,in mercu.intellige tñ
niſi appareat,ꝙ conſanguineum offendat ex alia cauſa, quam
ex illa, pp quam eſt facta pax,vt not.d.Ant.Imol. & alij in c.2.
8 de renun.¶† Item per s.dictam.l.hæres meus.§.fi.inferunt not.
Bal.& Ang. hic non valere ſtatutum Flor. ꝙ clerico declinan-
te iuriſdi.Poteſtatis,conſanguinei teneantur ad certam pœnã,
quia eſt perinde ac ſi pœna imponeretur ipſis clericis, ex quo
apponitur eorum conſanguineis, & ſicut non valeret ſtatutũ
c quo ad clericos, [c] ita nec pœna impoſita conſanguineis, licèt
laicis,quia ſi non valet principale ſtatutum, nec ẽt adiectio pę
næ valet.l.Seius,& Augerius.ff.ad leg Fal. & de hoc vltimo eſt
glo.not.in l.ſi patronus.§.patronum.ff.ſi quid in fraud.patro.de
qua gl facit feſtum Bal.in l.Imperator.ff.de ſtat. ho.in l.1.in pe.
vel fi.col.s.de inoffi.don.Addo,ꝙ principalem deciſio. Bald.&
Ang.refert,& ſequitur Pet.de Anch.in commen.c.can.ſtatuta.
ver.adde,ꝙ not Bal.de conſti.& ante eos no.Bart.in l.1. per illũ
tex.ff.de his,quæ pę.nom. Bald.& Ange.in l.1. ff.in ius voca.vt
9 eant.† vbi dicunt, ꝙ tale ſtat. diſponens, ꝙ clerico declinante
iuriſd. Ptãtis ↄſanguinei teneantur ad pęnam,dr̃ ↄ libertatem
Eccleſiæ, & ſic ipſo iure eſt nullum.per text.meliorem de iure
in d.c.ſciant.de elect.in 6.ita ẽt tenet Imol.in d.l.hęres meus.§.
fi.vbi ẽt decidit, ꝙ ſicut non põt imponi pœna ↄhenti matri-
monium cum certis perſonis,vt in exemplo Bar.in l.edicimus.
C.de murige.lib.11. ita etiam non põt imponi pœna patri, vel
conſanguineo, cuius timore mulier deſiſtat à matrimonio.
¶Item pro deciſ.Bald.& Angel.hic de clerico adde text.in cle.
10 2.cũ gl. not.in verſi. quolibet.de ſen.excom. facit, ꝙ † decidit
Bar.in l.hi pęnes.C.de agri.& cenſi.lib.11.vbi per illum tex.ſing.
dicit, ꝙ cùm laici non poſſint ſtatuere ↄ clericos, nec ↄ eorũ
d bona,nec imponere datia, [d] vel collectas clericis, vel perſon.
eccleſ. ſi per indirectum ſtatuunt,ꝙ coloni clericorum teneã-
11 tur pro eis ſoluere,talia ſtatuta ſunt nulla, & iniqua. ¶† Facit,
& tertio illud,quod not.Bald.in l.1.in prin.s.de Epiſcop.& cler.
vbi not. illum tex. ↄ executores Poteſtatum, vel Rectorum,ꝗ
cùm non poſſit capere clericos, capiunt eorum colonos, &
eos incarcerant: nam eſt perinde ac ſi executio fiat contra cle-
12 ricos.¶† Quintò facit, ꝙ multum ſingulariter decidit Fed. de
Sen.in conſil.111.incip.quæſtio talis eſt,an diœceſanus.in pen.
col. vbi conſuluit, ꝙ licèt coloni Eccleſiarum, vel hñtes præ-
dia Eccleſiæ ad fictum, vel emphyt.non ſint exempti à parte,
quæ pertinet colonis à collectis, prout ſunt Eccleſiæ, tñ ſi in
parte colonorum laici nimis grauarent colonos, vt per indi-
rectum in effectu conſequerentur à colonis, quantum exi-
gerent à clericis,certè Epiſcopus debet eis reſiſtere,quia veniũt
13 ↄ c.fi.de immun.Eccleſ.in 6.ꝙ not.¶† Ad idem, & quintò fa-
cit nota.deciſ.Dominorum de Rota in concluſione 361. & in
deciſionib.nouiter compillatis,& ſub tit.de renunc.concluſio-
ne.7.incip.Item dubitatur. vbi determinat, & vtiliter, ꝙ ſicut
qñ clericus renuntiat beneficio pp metũ periculi ſibi imminẽ
tis,talis renun.annullatur. c.ſuper hoc.de renun.ita eo.modo ſi
periculũ vitæ, vel ſimile inferatur parentib. vel conſanguineis
clerici, fortè, quia ponuntur in carcerib. vt ibi moriantur, niſi
clericus renuntiet benefiicio, certè renun.ceſſat per d.c. ſciant.
& prædicta omnia bene no. Ex quib.hẽs lĩtationem ad totum
iſtum tit.quam tradidit hic tex.noſter. ¶Scdò limita iſtum tit.
& iſtam materiam per tex.valde not.in l. Titio vſuſfr. §. ſerui.
ff.de condi.& demonſtr. vbi eſt text. ꝙ ſi maritus legat vxori
ſeruum, ſi non nupſerit, & ſic ſub conditione viduitatis, & ſi
nupſerit, reliquit libertatem tali ſeruo, an conditio inducens
viduitatem reijciatur de tali lega. adeo, quòd mulier nubens
conſequatur legatum ſerui,determinat ibi,quòd non,ratio,qa
legatum libertatis eſt magis fauorabile quàm fauor matrimo-
nij,& vbi legatum eſt magis fauorabile, conditio viduitatis nõ
reijcitur, ideo per illum text. dicunt ibi Gul.& Bart. ſub dubio
tamen,ꝙ quando tale leg.eſſet ad pias cauſas,non reijcitur cõ-
14 ditio viduitatis,quod eſt not.ad limitationem totius tit. † Ad-
de etiam text.in l.mulieri,& Titio.ff.de condi. & demonſt.vbi
ponitur caſus mixtus, quid ſi fieret legatum non ſoli mulieri,
ſed mulieri,& Titio,ſub conditione ſi nõ nupſerint, & ſic ſub
conditione viduitatis, an reijciatur conditio pro parte vtriuſ-
que? decidit text. ꝙ non, ſed pro parte mulieris tantum, & ſi
Titius repudiaret partem ſuam, iſto caſu non accreſceret ipſi
mulieri, ex quo mulier non admittitur de iure communi, ſed
ſingulari tantum. Et ad hoc ille tex.reputatur valde ſing.in ma
teria iur.accr.& in hoc tres rationes ad illum text. aſſignat Bal.
hic, ſed non refero, quia non ſunt ad propoſitum.

ADDITIONES.

a ¶Et eſt figura. Adde glo.in verb. parte ablata. in capitul. forus. de verbor. ſignifica.

b ¶iniuria facta. Adde gl.& Bar.in l.2.in §.ſi tutor inimicus.ff.de ſuſpe.tut. Bal. in l.1.in 1.col.C.ſi quacunque prædi. pot. * Et quòd iniuria facta vni de domo videatur facta omnib.not.Dec. conſil.686.num.17. & reſpcit omnes de eius familia,& cognatione,vt ſcribit Aym. cõſil.41.nu.3. Alex.cõſil.2. col.3. in princip.libr.7. quid de iniuria illata ſocio, & dic, ꝙ cenſetur communis. text.in l.item apud.§.tenetur.ff.de iniur.not.Iacob.Nouel.Pract.crimi.capit. primo.num 81. MASVER.

c ¶Ad clericos. Adde Doct.in c.Eccleſia.S.Mariæ.de conſtitu. Doctor.in c.bene quidem.96.diſt.nct.

d ¶Datia. Adde c.quamquam.de cenſib.lib.6.& in cle.præſenti. eod.tit.

SVMMARIVM.

1 *An,& quando valeat legatum ia‹m› de iure antiquo, quàm nouiſſimo, quando ſit mulieri ſub conditione viduitatis.*

Mulier

2 *Mulier transiens ad secunda vota intra annum luctus, perdit legatum*
sibi factum simpliciter à marito.
3 *Mulier secundò nubens infert iniuriam priori viro.*
4 *Mulier transiens ad secunda vota de licentia filiorum, non perdit pro-*
prietatem legati relicto à viro.
5 *Non debet aperiri via iniurijs.*
6 *Iudex non debet deferre iuramentum illi, quem vidit velle de facili per-*
iurare.

LEX II.

AMbiguitates. Ad euidentiam hu-
ius legis, & Auth. se-
quentis, & totius titul. clarius, quàm gl. hic præmit-
te, quòd in ista materia quatuor iura fuerunt in cō
1 sideratione. ¶† Primum fuit ius ffor ū, quo cauebatur, ꝙ si fie-
ret legatum mulieri, siue virgini, siue viduæ, sub conditione si
non nupserit, & consequenter sub conditione viduitatis, quòd
talis conditio reijciebatur, & legatum remanebat purum, nec
illud perdebat mulier dato, ꝙ nuberet. l. cùm tale. in princi. &
in multis leg. illius tit. ff. de condi. & dem. ratio erat, quia licèt
publicè intersit, ꝙ testam. & vltimæ volūta. sortiantur effectū.
l. vel negare. ff. quemad. test. aper. & dicatur tractari de vtilitate
publ. vbi tractatur de seruatione testamenti. gl. not. est in l. Gal.
§. quid si is. in verb. vtilitatem. ff. de lib. & posthum. tñ magis in-
terest reipubl. ꝙ mulieres liberè matrimonia contrahant, libe-
rosque procreent, vt ciuitas liberis hominib. repleatur, vt dicit
text. hic, & in l. 1. ff. solu. matr. ideo statutum est, ꝙ conditio vi-
duitatem inducens de legat. tollatur, & ex hoc derogatur vo-
luntati testatoris, & hoc fuit primum ius. ¶ Secundum fuit ius
l. Iuliæ Miscellæ, quæ sic dicitur ab auctoris nomine, qui Iulius
Miscel. vocabatur. nam considerauit, ꝙ ratio quare conditio
inducens viduitatem reijciatur de lega. fuit, vt mulieres possēt
libere nubere, & liberos procreare, verùm, quia non omnes
mulieres nubunt propter procreationem liberorum, vt sunt
mulieres steriles, & decrepitæ, sed nubunt vel propter incon-
tinentiam, vel alia ratione, vel etiam quia alia sunt bona ma-
a trimonij [a] præter sobolem, ideo considerauit iste Iulius Misce,
ꝙ ita demū conditio viduitatis deberet remitti mulieri, quan-
do nuberet ad fin. procreandæ sobolis, ideo statuit, ꝙ mulier
iuret se nubere causa sobolis procreandæ. Item quod præsta-
ret cautionem s̄m ꝙ Mutius induxit sub conditionib. negati-
uis, ꝙ si apparuerit eam nupsisse, sed non propter sobolem, ꝙ
teneatur restituere hæredi rem legatam simul cum fruct. per-
ceptis, sed quia Imperator considerauit, ꝙ istud esset aperire
viam periurijs in mulierib. ideo per istam. l. sustulit. d. l. Iuliam
Mil. & formam iuramenti, & cauit, disposuitque, ꝙ indistin-
ctè, qñ fit legatū mulieri si non nupserit, talis conditio inducēs
viduitatem reijciatur de legato, & legatum remaneat purū, &
mulier illud purè consequatur, ac si nulla conditio esset adie-
cta, & istud est tertium ius. l. nostræ, ꝙ extenditur per l. final.
j. eo. vt habeat locum ēt in masculis, quib. fit legatum sub cō-
ditione, si matrimonium non contrahant. ¶ Quartum fuit ius
nouissimū Auth. cui relictum. j. eo. ꝙ hodie viget, ꝙ in virgine,
seu in muliere, quæ nunquam nupserit, verum est, ꝙ conditio
viduitatis reijcitur de legato, secus in vidua, vt statim in ea di-
cetur, vbi ponam rōnem diuer. & ibi recolligam plenè mate-
riam tit. huius, & quid hodie obseruetur. His præmissis venio
ad tex. & h. d. Cōditio viduitatem inducens in legato reijcitur,
& lex Iulia Miscel. cum cautione, & iur̃o per eam indu. rema-
net hodie sublata per istam. l. ita ꝙ mulier purè consequatur
legatū, ac si in eo non esset apposita conditio negatiuè si non
nupserit, tñ si ista mulier ex priore mr̃imonio liberos habuerit,
solùm habet vsumfr. talis legati, proprietas verò spectat ad fi-
lios ex dispōne. l. 1. & tit. s̃. de sec. nup. h. d. ¶ In tex. ibi, cū. n. mu-
lieres ad hoc natura progenuerit, vt partus ederent. Adde, ꝙ
alibi dicit text. in l. quærit. §. 1. ff. de edil. edict. ꝙ præcipuum est
2 mulierum, &c. ¶† Not. ex text. in ver. liberis existentib. habere
vsumfr. &c. ꝙ maritus, qui habet filios ex vxore, si fecerit lega-
tum vxori, & nulla conditione adiecta, & mulier postea tran-
seat ad secundas nup. si quidem transit intra annum mortis vi
ri, & sic intra annum luctus, in totum priuatur legato, si autem
nubat post annum luctus, perdit proprietatem rei legatæ, quæ
acquiritur filijs primi matrimonii, & habet tantum vsumfruc.
hoc est, ꝙ vult dicere tex. hic, & clarius in l. 1. & l. fœminæ. & in l.
gñaliter. s̃. de secund. nup. ¶ Limita tñ, & intellige ista iura, qñ
maritus fecit legatum vxori simpliciter, secus si legaret vxori,
etiam si ad secundas nup. cōuolauerit, prout vidi multa testa-
menta, isto casu, qñ maritus fecit legatum vxori, etiam si se-
cundo nubat, & tunc dummodo nubat post annum luctus,
habebit legatum quo ad proprietatem, & vsumfruct. non ob-
stantib. filijs primi matrimonij, ita dicit glo. multum sing. in §.
vnum itaque. in verb. siue vir. in Auth. de nup. & est in 3. col. il-
lius titu. & hoc expresse tenet Bal. in l. 1. in 3. col. vers. sed pone
prior maritus. s̃. de secund. nup. vbi refert se ita obtinuisse pro
quadā muliere, cui erāt relicta multa castella ēt si nuberet, ita
etiam tenet Bald. in l. filium quem habentem. in 2. col. s̃. famil.
ercis. & Lud. in consil. 219. incip. ex themate consultationis præ
3 missæ. & ratio est clara. † nam mulier secundò nubendo in-
b fert iniuriam priori viro, cuius anima [b] dicitur contristari. §
quæ verò. in Auth. de nup. & propter hoc est imposita pœna
mulieri secundò nub. qñ ergo nubit de voluntate viri, certè vo-
lenti non fit iniuria. l. 1. §. vsque adeo. ff. de iniu. l. cùm dona-
4 tionis. s̃. de trās. † Similiter si mulier trāsit ad sec. nup. de licen-
tia filiorum, non perdit proprietatem legati relicti à viro. glo.
est sing. in Authen. de non eligendo secundo nuben. collat. 1. &
est in 2. col. in ver. copulatur, quam Ang. dicit ibi esse singul. &
Angel. in l. mater. C. ad Tertul. & Lud. in d. consil. 219. ideo s̄m
Angel. debet esse cautus aduocatus, quando consulit mulieri
5 volenti nubere filios habenti, ꝙ faciat filios consentire. ¶† Se-
cundò not. ex text. quòd non debet aperiri via periurijs, prout
etiam dicit. l. 1. s̃. si aduer. vend. c. 1. quòd met. cau. c. verum. de
iureiur. ideo iuramentum non est deferendum illi, quem veri-
simile est velle periurare. c. clericos. vbi glo. in versic. redeūtes.
de cohabi. cler. & mul. vbi glo. alleg. istum tex. & text. expressius
in §. nos igitur videntes. in Auth de nup. in 23 colum. illius tit.
& in specie ita no. Bal. hic in secūdo no. & magis in specie. Pau.
6 hic, † quòd si iudex videt, & perpendit aliquem velle de facili
periurare, licèt sit in casu in quo debeat sibi iuramentum de-
ferre, tamen non licèt ei iur̃m deferre, & est sibi arbitrarium. d.
c. clericos. adde Bal. in l. quæ sub conditione. in prin. ff. de condi.
insti. & quòd suspecto de periuro non debeat iudex iuramen-
tum deferre, est tex. & ibi Doct. in c. 2. qui clerici vel vouen. glo.
in cap. quamuis. 22. q. 1. Glo. 1. in verbo quiescente. habet duas
partes. In prima declarat text. & dic, vt dixi in euidentialib. In
secunda quærit, an cautio Mutiana sit etiam in alijs omnibus
sublata, & tenet, ꝙ non, & bene. vide per te gl. Ias. Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶ Matrimonij. Adde Doct. in rubr. de sponsa.
b ¶ Cuius anima. Adde Bald. in Authen. cui relictum. in 4. colum. versic. not.
quòd anima. C. de indict. viduit. tol.

SVMMARIVM.

1 *In vidua non reijcitur conditio viduitatem inducens timore perdendi le-*
gati. secus est in virgine. num. 2. limita, vt infra. nu. 3.
4 *Si fiat legatum mulieri virgini sub conditione si monasterium intraue-*
rit, an talis conditio reijciatur.
5 *Mulier vidua, cui fit legatum sub conditione si non nupserit intra an-*
num luctus, non potest petere tale legatum.
6 *De quo anno intelligatur Auth. nostra, & quando incipiat currere.*
7 *Non seruans conditionem appositam in legato, fingitur vsque retro*
fuisse prædo, & malæ fidei possessor, ideo tenetur ad fructus perceptos
& qui percipi potuerunt.
8 *Quando in aliqua materia est præstanda cautio, qualiter præstari de-*
bet.
9 *An difficultas, quòd quis non potest dare fideiussorem, possit probari*
per iuramentum.
10 *Si vxor, vel alius relinquat marito sub conditione si matri. non contra-*
xerit, an conditio reijciatur.

AVTHENTICA.

CVi relictum. Hodie cōditio si non
nupserit, & sic cōditio
viduitatē inducens timore legati perdendi, in vi-
dua non reijcitur, sed debet cautionem præstare,
& intra annum luctus legatum petere non potest, etiam si
vellet iurare, & cautionem præstare, nisi spes nuptiarum de-
ficiat, quibus contractis res legata, vendicari potest cum fru-
ctibus. Post verò annum luctus debet præstare cautionem,
& si sit res immobilis legata, sufficit iuratoria cautio cum hy-
potheca bonorum, si verò sit res mobilis, debet præ-
stare fideiussorem, & non si potest, staturiuratoriæ cautioni
cum hypoth. bonorum, hoc dicit. vides ergo quòd licèt p iu-
ra fforum, & Codicis quotiescunque fiebat legatum mu-
lieri siue virgini, siue viduæ sub conditione si non nuberet,
talis conditio reijciebatur, & legatum remanebat purum,
certè conditio de non nubendo apposita mulieri viduæ
per istam Authentic. debet impleri interposito iuramento,

& cautione,& non reijcitur,& ſic per iſtam Auth.quo ad quid
reditur ad l.Iuliam miſ.quam ſuſtulerat in l.pręcedenti,ſed nõ
quo ad omnia. Nam ſicut ibi non remittebatur conditio vi-
duitatis, qñ mulier nubebat, licèt non pp prolem ſuſcipiendã
ſed alia ratione, puta incontinentiæ, ita hic non remittitur in
vidua.ſed caue, quia iſta Auth. ſolùm habet locum in vidua,
non in virgine,prout tenuit Ioan.vt hic in glo.cuius opinio ve-
* ra eſt *& communis*,ſecundum quam dicit Bartol. ſe ita conſul-
uiſſe poſt mortalitatem,& idem tenent Doct.hic, & Bar.in l.ſi
vir vxo,§.fi.in fi.ff.de cond.& dem.Item caue,ꝙ iſta Auth. hẽt
locum, qualitercunque vidua velit nubere, ſiue pp ſobolẽ ſu-
ſcipidendam ſiue non, cùm tamen l. Iulia. miſc.ſecundo caſu
tantum locum hr̃et, vt dixi.s̃.in l.2.Et ſi dicas, quæ eſt ratio di-
1 uerſi.quare iſta Auth.hẽat locum † ſolùm in vidua non in vir-
a gine,& ſi ſic fiat legatum mulieri, [a] quæ habuit virum, & ſic
viduæ ſub ꝯditione ſi non nupſerit, ſed vitã vidualẽ ſeruaue-
rit, conditio non reijcitur, imò non põt habere legatum, niſi
iuret de non nubendo,& præſtet cautionem,ꝙ ſi vllo tp̃e nu-
beret, reddet rem legatam cum fruct. & tñ hodie in virgine,
quæ non habuit maritum, conditio ſi non nupſerit, reijcitur
de legato.dic, ꝙ ratio motiua Imperatoris in iſta Authen.fuit
ſm̃ Bal.hic in 1.oppo. Sal. & Pau.quia in viduis ex quo ſemel
maritum habuerunt, eſt honeſtius eis amplius non nubere.§.
optimum. in Auth. de non alie. ſec.nuben. ideo in viduis con-
ditio non reijcitur. non ſic in virgine. hinc dicit text. in c. hac
ratione.31.q.1.ꝙ ſecundam vxorem accipere, vel ſm̃ maritũ,
ſm̃ Apoſtoli ſententiam fornicatio eſt,ꝙ tñ ſi fit.l. permittẽte,
honeſta fornicatio eſt, ideo magis expedit reipub. viduas per-
ſeuerare in viduitate ſm̃ ꝙ bonis morib. congruit, q̃ nubere,
2 tñ perſuaſiua ratio eſt non concludens. ¶† Not. tñ, & amplia
illud, ꝙ dixi de muliere virgine, in qua non habet locum iſta
Auth.ꝙ procedit etiam in muliere,quæ habuit virum,& cum
eo contraxit matrimonium per verba de præſenti, & non eſt
ſequuta copula carnalis,fortè quia nunquam fuit traducta ad
domum, ꝙ ſi maritus moriatur, & ipſe, vel alius faciat ei le-
gatum ſub conditione ſi non nupſerit, idem iudicamus, put
de virgine, non prout de vidua, & ſic conditio reijcitur,& le-
gatum habet purè,ita not. Bal,& Ang.hic,& ſequitur Paul. re-
putans not. ¶ Pro clara tñ intelligentia, vt habeat totam ma-
teriam huius tit.& ſcias quid hodie ſeruandum ſit, fac regulã,
3 † ꝙ ſi fiat legatum mulieri ſub conditione ſi non nupſerit,ad-
huc conditio hodie reijcitur, & legatum remanet purum, &
ſic mulier debet habere legatũ, ſiue nubat ſiue non. ¶ Iſta re-
gula procedit in muliere virgine, quæ nunquam habuit virũ,
vel habuit, ſed non eſt ſequuta copula carnalis, ſecus eſt in vi-
dua,in qua non reijcitur conditio, ſed debet impleri, & debet
abſtinere à ſecundo matrimonio,aliàs perdit legatum, & pro
hoc debet iurare, & præſtare cautionem, de qua in hoc text.
noſtro.¶ Secundò limita prædictam regulam, qñ legatũ factũ
eſt ipſimet mulieri virgini, ſecus ſi ſit factum tertio, quia con-
ditio non reijcitur. l.1. vbi limitaui. s̃. eod. ¶ Tertiò limitá per
text.not in l.ſi Titio vſufr.§.ſerui.vbi text.notabilis.ff.de cond.
& dem.cũ extenſione Bart.ibi, & dixi.s̃.l.1.¶ Quartò no.limita
dictam regulam, quòd conditio viduitatis hodie reijcitur de
leg.virginum, vt procedat, qũ talis conditio viduitatis adiecta
legato eſſet perpetua, vel indefinita, vt quia teſtator dixit,lego
tali puellæ 10. ſi non nupſerit, ſecus ſi eſſet temporalis,vt quia
pater, vel alius reliquiſſet domum puellæ, ſi non nupſerit vſq;
ad ætatem 20 ann.tunc talis conditio debet impleri,aliàs mu-
lier perdit legatum. text. eſt ſolennis in l.ſi vir vxori. §. fina.vbi
Bart,& alij.ff.de condi.& dem.¶ Intellige tamen,niſi tp̃s ita lõ-
gum adijceretur,vt eſſet in fraudem,ne matrimonium in effe-
ctu ſequeretur, & in hoc ſtatur arbitrio iudicis, text. eſt not.in
l.cùm tale.in prin.ff.de condi. & dem.ita not. conſuluit Franc.
de Are.in conſil.67.incip.diligenter, & maturè. in 2.col.confir-
mo per bonum ſimile,nam teſtator in teſtõ bene poteſt diſpo
nere,ꝙ hæredes ſui teneãtur ſtare in cõione vſque ad tempus,
& non poſſint diuidere ſub pęna. tex. eſt not.in l.4. in princip.
vbi Bald.& Ang.ff.de condi.inſti.& dicit ibi Ang.ꝙ ſemper ſic
reſpondit per illum text.tñ non poſſet teſtator ordinare,ꝙ hę-
redes perpetuò teneantur ſtare in cõione per text.not.in l.hoc
iudicio.§.ſi conueniat.ff.commu.diui. Paul.in l. ſi non ſortem.
§.ſi centum.vbi dixi.ff.de condi.inde. de quo vide etiam Bar.in
l.ſi conuenerit.in fi. ff. pro ſocio. & in l.quintus. ff.de annu.leg.
gl.in l.fin.ff.cõi diui.Alex. in conſil.103. in 3. vol.incip.circa pri-
mũ. in 3. col. ¶ Quintò liſta prædictã regulã procedere, qñ le-
gatũ fit muleri virgini ſub ꝯditione,ſi nõ nupſerit cum aliquo
de mundo, vel indefinitè,ſecus ſi fiat legatum ſub conditione
ſi mulier nõ nupſerit certè pſonę,puta Titio,vel ẽt multis per
ſonis puta ſi non nupſerit alicui de tali parentela, quia ex quo
põt nubere oĩbus alijs, conditio non reijcitur, imò debet im-
pleri, & ſi contrafaciat, perdit legatum. text. notab. in l.cùm
4 ita.ff.de condi.& demon.¶† Quid autem ſi fiat legatum mu-
lieri virgini ſub conditione ſi monaſterium intrauerit, an talis
conditio reijciatur tanquam viduitatem inducens? Bart. ſing.
tenet,ꝙ ſic, in conſil.184.incip. domina Nuta quondam Pau-
li.motus etiam, quia hoc legatum contineret ſimoniam re-
ſpectu monaſterij, ꝙ eſſet ingreſſa mulier.Bald. hic in ſecunda
colum. reprobat iſtam deciſ. quia ſi fiat legatum mulieri ſub
ꝯditione nõ dico negatiua,ſed affirmatiua,puta, lego mulieri
10.ſi nupſerit Titio, talis conditio non reijcitur, imo oportet,
ꝙ nubat,vel per eam non ſtet ſi vult legatum cõſequi.l.1.& 2.
s̃.de inſti. & ſubſti. quanto magis tenetur implere conditionẽ,
quando fit legatum ſi monaſterium intrauerit. idem contra
Bar.ſequitur Paul.hic,motus, quia ingreſſio monaſterij, & ſic
vita contemplatiua eſt maioris perfectionis, quàm matrimo-
nium contrahere.§.ſed & hoc præſenti.in Auth.de ſanct. Epiſ.
& dicit, ꝙ ratio Bartol.non eſt vera, ꝙ tale legatum reſpectu
monaſterij contineat ſimoniam, imò pietatem, de quo pun-
cto.vide Bald.& alios in l.1. C.de inſtitu. & ſubſtitu.vbi etiam
5 Angel.¶† Secundò not. ex text. ibi, intra annum quidem. qđ
mulier vidua, cui fit legatum ſub conditione ſi nupſerit, intra
annum luctus non poteſt petere tale legatum, intellige etiam
ſi velit iurare de non nubendo, & præſtare cautionem de red-
dendo legatum cum fructib.ſi nubat, & ratio eſt, quia dato,
quòd teſtator,qui fecit legatum vxori ſuæ, vel alij mulieri,nul
lam appoſuiſſet conditionem, tamen ſi talis mulier nubat in-
tra annum luctus, inter alias pœnas legales iſtam habet, quia
perdit legatum, ſed poſt annum bene poteſt petere legatum
mediante iuramento & cautione,de quibus in iſto text.In tan-
tum, quòd ipſemet maritus teſtator non poſſet permittere
vxori,quòd nubat intra annum luctus, poſt annum ſic, vt de-
clarat notab.Bald.in l.prima.in tertia colum.verſicul. ſed pone
6 prior maritus. ſupra de ſecund. nup. † De quo autem anno in-
telligatur iſte tex.& quando incipiat currere,declarat Bald.hic
in quarta colum. verſic. quæro de quo anno intelligatur hæc
Authent.ad hoc vide,quod not.Bald.in l.prima in nona quæſt.
ſupra de inſti. & ſubſti. & in l.quandiu. s̃. qui admit. limitat,tñ
text.id,quod dixi,ꝙ intra annum luct., vidua non poteſt petere
legatum, quia poſſet eſſe, quòd nuberet, & priuaretur legato,
niſi eſſet talis mulier, in qua deficiat ſpes nuptiarum, & gloſſ.
exemplificat, vt ſi ſit facta monacha,vel cõuerſa,& ſi dicis nõ-
ne monacha poſſet de facto exire monaſterium, & capere vi-
rum? vide ſecundum Bald. & Paul.hic, quòd iſtud non debet
eſſe in conſideratione: tamen ſi eueniret,priuaretur relicto. ad
hoc adde text.in l.hæc conditio filiæ. ff. de condi. & demonſtr.
7 ¶† Tertiò not.ex text.ibi, de reſtituenda re cum fructib. & in-
tellige perceptis,vel percipiendis,vel q percipi poterũt,nam li-
cèt talis vidua,quæ conſecuta eſt legatum,habeat dominium,
& ſic ius illa re legata, tamen ex quo contrafacit conditioni,
vſque retro declaratur priuata, per l. primã. vbi dixi. ſupra de
his quib.vt indig.& ex hoc not.Bald. hic in tertia colum. quòd
non ſeruans conditionem appoſi. in lega. fingitur vſque retro
fuiſſe prædo, & malæ fidei poſ.ideo tenetur ad fructus percep-
tos, & qui percipi potuerunt, nec ſibi patrocinatur præſtare
cautio. de qua hic, quia non ſeruando conditio.in odiũ ſui eſt,
perinde ac ſi cautionem non præſtitiſſet, quod reputat not.di-
8 gnum. ¶† Quartò not. in verb. iuratoria cautio.text.qui me-
lius dat intelligere quàm alius de iure ſecundum Paul. hic,
quando in aliqua materia præſtanda eſt cautio, qualiter præ-
ſtari debet, & eſt not. declaratio ad l. ſancimus. ſupra de ver-
borum ſignifica.vbi fecit mentionem de iſto text.nam ſi quæ-
ſtio ſit de re immobili, puta domo, ſatis eſt pręſtare cautio.
iuratoriam cum hypotheca bonorum, ſi autem quæſtio ſit
de re mobili, quæ poteſt de facili occultari, & transferri, te-
netur præſtare idoneos fideiuſſor.tamen ſi ſit ita pauper, quòd
fideiuſſores non inueniat, vel quia ſit peregrinus, tunc ſta-
tur ſoli iuratoriæ cautioni, quod vltimum limitat ſingu. Bald.
hic in 3.colum.nec alibi melius inuenies,vt procedat, qñ pro-
pter paupertatem, vel abſentiam à patria quis nõ reperit fide-
iuſſores, tunc in omni materia vbi fideiuſſores dandi ſunt,ſta-
tur eius iuratoriæ cautioni,ſed ſi propter dolum, vel propter
malos

ADDITIO.

a Legatum mulieri. Adde hic, an ſi maritus legat centum mulieri, ſi duxerit vitam vidualem, an talis ingrediendo religionem debeat habere illud legatum.vide Bald.in l.Deo nobis.C.de Epiſcop.& cleri. * Quid de legato facto filiæ ſi nupſerit, & dic, quòd debetur eidem,ſi intrauerit religionem, teſte Euer.libr. argum. loco à matri carn. ad ſpiritual. pro qua concluſ. fac. quæ ſcribit Dilect. de arte teſtand.titul. ſexto. caut. 64. D. Oſaſc. deciſion. 126. numer. 22. Alexand.conſil.35.colum.2. libr.3. Carel. verſi. conditio adiecta. Roland.conſilio 35.numero 17. libr.tertio. & in terminis Iaſo.hic.Hippolit. ſingular.215. MASVER.

malos mores suos non reperit fideiussores, non habet tūc hoc beneficium, vt stetur iuratoriæ eius cautioni, quia tunc non debet credi eius dicto cum iuramento. l. non omnes §. à Barbaris. de re militari. c. per vestras. de don. inter vir. & vxor. & text. not. in l. hac edictali. §. is illud. s. de sec. nup. vbi dicit tex. non nullarum person. dictum, & iuramentum nullum pondus penitus habere. not. istam sing. limitationem Bald. de qua nullus Mod. facit mentionem, sed referunt Cano. in c. qua fronte.
9 de appella. † Et not. quòd ista difficultas. s. quòd quis non potest dare fideiussorem, & sic quòd stetur iuratoriæ cautioni suæ, certè ista difficultas probatur per solum iuramentum suum, ita sing. Bald. in l. 1. §. 1. C. de asser. tol. tamen ego pluries dixi, & dico, quòd ista vlt. decisio est contra illum tex. in d. l. 1. §. 1. versi. omnes verò. vbi formaliter dicitur, *sin verò datio fideiussoris sit impossibilis, hocque iudici manifestè ostendatur, tunc iuratoriæ cautioni committi.* ergo primū, quòd non possit præstare fideiussores, non probatur per suum iuramentū. cogita tamen super illo text. ex quo Bald. ibidem mouetur, quòd si aliquis sit ordinatus tutor, & non possit dare fideiussores, excusatur à tutela. l. si quis inter. §. Imperator. ff. de excu. tut. l. si. in fi. ff. de susp. tut. & sic tunc non sufficit iuratoria cautio, secundum Bald. in l. 1. in fi. C. quòd cum eo. & plures alios casus in quib. non habet locū iuratoria cautio, enumeraui in l. 1. ff. qui satisd. cogā. ideo
10 hic non pono. ¶† Vltimò quæro pro complemento huius Auth. an ista Auth. habeat locum in masculo sicut in vidua, pone, quòd vxor, vel alius relinquat marito sub condi. si secundum matrimonium non contraxerit, an conditio reijciatur, an verò debeat impleri præstita cautione sicut in vidua, videtur, quòd sic per l. fina. in princip. infra eodem. vbi dispositum in fœmina, intelligitur dispositum in masculo. Paul. in illa l. final. in fin. princip. tenet contrarium, quia diuersa ratio est, eo quia mulieri viduæ magis conuenit abstinere à secūdo matrimonio, & facilius est quàm viro, qui cùm habeat vacare negotijs domus, necesse quodammodo habet secundā vxorem ducere, prout docet experientia. ideo secundum eum ista Authen. fuit posita post l. 2. supra eodem. non post l. final. ad significandum, quòd corrigit illam l. 2. non l. final. & si hoc est verum, habes. 6. nota. limitatio. ad istam Auth. tamen ratio Paul. fragilis est, & in contrarium facit, quod decidit Bald. in Authen. hoc locum. in fin. C. si mulier secundo nup. prout referam in l. sequen.

SVMMARIVM.

1 *Lex noua corrigens in vno ex correlatiuis, intelligitur corrigere in alio.*
2 *Iura correctoria, quæ non extenduntur etiam ex maioritate rationis, extenduntur tamen in correlatiuis, & vide plura exempla vsque ad nume. 17.*
17 *Etiam in pœnalib. correlatiuis fit extensio de vno ad aliud.*
18 *In correlatiuis quando est diuersa ratio, dispositum in vno non intelligitur dispositum in alio.*
19 *Statutum prohibens forensem emere bona immobilia in territorio, non intelligitur prohibere ne vendat.*
20 *Statutum excludens sororem à successione fratris, non habet locum ècontra.*
21 *Accipiens ad vsuram ex causa necessitatis non peccat.*
22 *Pœna capit. 1. de locato. non habet locum in dominis alijs locantibus hospitia.*
23 *Pœna l. properandum. §. 1. C. de iudic. non habet locum in reo.*
24 *Tex. in c. fi. de testi. non habet locum in accusatore.*
25 *Iniuria facta viro, non censetur facta vxori.*
26 *Vbi vnum correlatiuū proportionatur alteri, dispositum in vno, nō habet locum in alio.*
27 *Statutum compellens aliquem vendere, non intelligitur aliquem compellere, quòd emat.*
28 *Auth. cui relictum. supra eo. loquens in muliere vidua, non habet locum ècontra.*
29 *Vnum correlatiuorum dat intelligere aliud.*
30 *Si relinquatur aliquid mulieri, vel masculo si peruenerit ad viduitatem, vel cùm peruenerit, si perueniat licèt non perseueret, vt quia transeat ad secūda vota, nihilominus debet habere legatum, numero. 31.*
32 *Si pater legaret filiæ, donec vel quousque castè, & honestè vixerit, si nubat dicitur castè, & honestè viuere.*
33 *An relictum mulieri donec, vel quousque castè, & honestè vixerit, debeatur mulieri, quæ ingreditur monasterium.*

LEX III.

Legem Iuliam. Conditio, quæ viduitatem in fœmina, vel cælibatum in masculo inducit, sicut reijcitur in fœmina, ita in masculo, & in vtroque cessat. l. Iulia Mis. & Senatusconsul. super eodem fact. hoc dicit. Prima pars, & si, si fiat relictum mulieri, vel masculo, si, vel cùm ad viduitatem, vel cælibatū peruenerit, quia ista conditio non inducit perpetuam viduitatem, cùm perseuerantiam non requirat, sed sufficit semel fuisse impletam, licèt non duret, ideo non rejicitur. hoc dicit, secunda pars legis, & sic ista lex habet duas principal. conclusiones. Secunda ibi, sed quia apud Vulpianum. In prima parte ibi, pertinere quidem ad sensum nostræ legis, quasi dicat, non expediat aliam l. facere super hoc, sed qa simplices animi q̄ sublata sunt in fœminis, nesciunt ad masculos extendere, & ècontra, ideo ad tollendam omnem dubitationem Imperator declarat. quòd sicut. l. Iulia est correcta in fœminis, ita etiam intelligitur correcta in
a masculis, quia sunt correlatiua [a] Et ex hoc no. secundum Bar.
b & alios vnum, ad quod allegatur ista. l. quòd l. noua [b] corri-
1 gens in vno ex correlatiuis intelligitur corrigere in alio, † &
c licèt in correctorijs [c] non sit licita extensio. l. præcipimus. in fin.
* infra de appellat. etiā ex maioritate rationis, vt *communiter conclud.* in Auth. quas actiones. supra de sacrosanct. Eccles. tamen fallit in correlatiuis, in quibus iura correctoria extenduntur de vno correlatiuo ad aliud, imò plus dicit Bartol. quòd etiam in materia pœnali fit extensio de vno correlatiuo ad aliud, & ꝓpterea dicit se consuluisse Pisis, vbi statutum puniebat certa pęna vendentem frumentum extra plateam, quòd licèt statutum loquatur de vendente, tamen habeat locum etiam in emente. per l. vnicam. vbi etiam not. Bart. de cupres. lib. 11. subdit vltimò Bartol. quòd prædicta procedunt, nisi diuersa ratio sit in altero ex correlatiuis, text. in l. fina. C. de rescind. vendi. Ex omnib. dictis per Bartol. hic tres principa. conclu. elicio, quas
2 separatim intendo eximinare. ¶† Prima conclusio est, quòd iura correctoria, quæ non extenduntur etiam ex maioritate rationis, extenduntur tamen in correlatiuis, & ideo lex noua corrigens in vno ex correlatiuis, intelligitur etiam corrigere in alio. Adde Bartol. in l. fin. per illum text. ff. de accep. & in l. prima. per illum text. C. de cupres. lib. 11. & in l. prima. per illum text. ff. quod met. cau. & in l. prima. §. hæc actio. ff. ne vis fiat ei. text. in l. si ab eo. & ibi not. Bald. C. de legit. hæred. Bald. in Authen. quas act. in secunda colum. s. de sacrosan. Eccles. & in l. si conuenerit. ff. de pact. & in l. nemo martyres. in fin. supra de sacrosanct. Eccles. Petr. de Anchar. in commen. in capit. cano. statuta. de constitu. in versi. vlterius quæro, vtrum ista correctio. licèt idem Petr. in clemen. prima. de hęret. dicat se dubi-
3 tare, † an statut. in vno ex correlatiuis in materia correcto-
* ria, extendatur ad aliud, sed non expedit dubitare, quia *communior conclu.* est, quòd sic vt dixi, pro qua facit, quod not. Geminia. in capitul. cupientes. §. denique. per gloss. ibi in verb. decreto. de elect. in 6. quòd l. disponens de vno ex correlatiuis, extenditur ad aliud correlatiuum, etiam si de eo nil di-
4 cat. ¶† Ad idem secundò facit, quod volunt gloss. & Docto. in Authen. qui semel. C. quomodo, & quando iud. quòd lex noua corrigens in reo, intelligitur etiam corrigere in actore,
5 & ècontra, ratione correlatiui. † Facit tertiò, quod decidit Gemin. in capitul. 1. de tempo. ordi. in 6. quòd eo ipso, quòd lex facit exemptum mona. quando vendit, ita intelligitur facere exemptum ipsum emptorem, ideo ibidē not. Imo. in illo. capitul. 1. §. 1. in 1. colum. de tempo. ord. quòd si statutum permittit quem emere sine solutione gabellæ, intelligitur etiam permittere vendenti illi personæ, ne soluat gabellam. Istud tamen habeo pro dubitabili, cùm diuersa ratio sit, vt dicam
6 in tertia conclusione. ¶† Ad idem, & quartò facit id, quod decidit Bald. in rubr. s. de reb. cred. quòd si statutum disponat, quòd præscriptione certi temporis tollatur debitum, intelligitur etiam statuere, quòd tollatur etiam creditum ratione
7 correlationis, vt ibi per eum. ¶† Quintò facit, quod not. de-
d cidit Bartol. in l. inuitus. [d] §. 1. per gloss. ibi. ff. de regul. iur. quòd si per statutum notarius priorum prohibeatur accipere pecuniā, intelligitur ēt prohibere, quòd si aliquis vellet sibi vltro dare pecuniam, non possit, & est gl. not. in capitul. 1. in verbo,
8 vendere. in fin. de simo. ¶† Sextò facit, quod multum signanter determinat Bald. in Auth. hoc locum. in fin. C. si secundò nup. mulier. vbi quærit, si maritus relinquat vxorem suam dominam,

ADDITIONES.

a ¶Correlatiua. Adde Doctores in l. qui se patris. columna fin. supra vnde libe. PVRPV.
b ¶L. noua. Vide Ias. in l. sancimus. col. 2. versi. 6. s. de iud. PVRPV.
c ¶In correctorijs. Adde gloss. in verbo moderandum. in c. statutum. de rescri. lib. 6. in verbo, eligitur. in clem. 1. de elect. Ant. de But. in capitul. licèt. de verb. signi.
d ¶Inuitus. Adde secus, si statutum prohiberet petere, quia nō prohiberetur accipere à dante sponte, ita limit. Dec. in d. §. fi. l. inuitus.

dominam,maſſariam, & vſuſr.omnium bon. certè exiſtentib,
filijs,conſuetudo Bulga.interpræ:tatur, quòd habeat alimenta
tantum,gl.& Doct.in d.Auth.hoc locum.Bart.& alij in l.Titia
9 cum teſtamento.§.fi.ff.de leg.2. quid erit èçontra.† Pone, ꝙ
vxor facit teſtamentum,& relinquit maritũ dominum,maſſa
rium , & vſuſr.omnium bon.ſuorum, an exiſtentib.liberis ha-
beat locum dicta conſuetudo, vt ſolùm habeat alimenta? vi-
detur,quòd non,quia conſuetudo eſt ſtricti iuris,& nõ exten-
ditur l. 1.§. ſi quis hoc inrerdicto , & ibi notat pulchrè Bart.ff.
de itine.actuque priua.cum concord.contrarium ibi determi-
nat ſingulariter Bal.quòd conſuetudo, quæ loquitur in vxore,
10 habeat locum èçontra in viro. ¶† Septimò facit,quòd deci-
dit Bald.in Auth.dos data.in 1.colũ.C. de don.ante nup.quòd
ſicut mulier non lucratur don.propter nup.quando non ſuſti-
nuit onera matrimonij,vt dicit ille text.ita nec maritus vigore
pacti,vel ſtatuti debet lucrari,quando non ſuſtinuit onera ma
11 trimonij. ¶† Octauò facit text. not. in l. non tantum. ff. de re
iud.quem Cum.multùm notat,& reputat ſin.quod priuilegiũ
ſingulariter, & diſpenſatiuè vni conceſſum extenditur ad aliũ
12 ratione correlationis.† Et per hoc dicit ſe aliàs dixiſſe, quòd
ſtante ſtatuto,quòd de quacunque re,& de quocunque cõtra-
ctu ſolueretur gabella, & maritus haberet priuilegium, ne te-
neretur ſoluere gabellam , quòd eo. modo nec pater mulieris
ſecum contrahens tenetur ſoluere, tamen mihi non placet ,
13 cùm diuerſa ratio ſit,vt dicam in tertia cõcluſione. ¶† Nonò
facit id,quòd latè examinat Gem. in c.1.de dolo , & contum.
in 6.& cõcludit,ꝙ ſi actor obtinuit à Papa , vel à Principe ſpe-
cialem commiſſionem , quòd in cauſa ciuili reus debeat in
iudicio perſonaliter comparere non per procuratorẽ,ꝙ etiam
ipſe actor tenetur perſonaliter cõparere.facit gl.ad hoc in cle.
ſæpe,in verbo,voluerit.de verb. ſig.confirmatur ex tit.ff.quod
14 quiſque iur.¶† Decimò facit, quod no.Pan.in c.dilectus. pri-
mo. de ſimo. & in c. quia clerici. de iure patro. & per iſta non
ſunt multi dies , quòd ita conſului Parmæ in noua quæſtio-
a ne,[a] de qua non reperitur in terminis deciſio, & ſe ſubſcripſe-
runt alij Doct.huius ciuitatis. nam ſtatutum Parmæ diſponit,
quòd maritus in vltima volun. non poſſit titulo inſtitutionis,
nec legati,nec alio quouis ti.nec directò , nec per indirectum
relinquere vxori vltra 100. libras Parmẽſes,& ſi qd vltra relin-
15 quat, ſit ipſo iure nullum. † Dubitatũ fuit èçõtra: nam q̃dam
mulier inſtituit virum hæredem vniuerſalem , proximiores
illius vxoris petunt talem hæreditatem,& dicunt, quòd etiam
vxor nõ poteſt relinquere marito vltra 100. libras Parmẽſes,
noua fuit q.an illud ſtatutum prohibitoriũ loquẽs in marito
habeat locum èçontra ex parte vxoris,& prima facie videba-
tur , quòd non , quia caſus omiſſus in ſtatuto habetur pro
omiſſo , & remanet in diſpoſitione iuris communis l. ſi extra-
neus. de condi. ob cauſa.l. ſi cùm dotem.in princ. ff. ſol. matr.
16 cum ſim. ¶† Item ex quo ſtatutum non dicit de vxore , certè
nec nos dicere debemus. l. ſi ſeruum. §. non dixit prætor. ff.de
acq.here. nam ſi ſtatuentes voluiſſent idem iuris eſſe in vxore,
facile erat exprimere de vxore. l. vnica. §.pen. j.de cad.tol.c.in-
ter corporalia,poſt med.de tranſl.Epiſcopi.facit, ꝙ pulchrè di-
cit Bald.in l.teſtamentum non ideo. in vltimis verbis. ſ.de teſt.
quòd ſtatuta tantum diſponunt quantum loquuntur nõ plus:
ſed iſtis,& multis ſimilibus non obſt.conſului contrarium per
ſex aut ſeptem principalia fundamenta,præcipuè , quòd cùm
vir , & vxor ſint correllatiua , vt dixi , certè ſtatutum etiam ſi
eſſet correctorium loquens in viro,ratione correlationis,intel-
ligitur loqui etiam in vxore,& hoc confirmabam in conuinci
bili fundamento. nam ſtatutum prohibens ne maritus poſſit
relinquere vxori in vltima volun.dicitur continere prohibitio
nem fauorabilem.ita dicit Bart.in l.1.C.de ſum.Trin.in 10.col.
in 6. q. prin. vbi per hoc infert not. quod cùm tale ſtatutum
diſponens ne vir poſſit relinquere vxori, ↄtineat prohibitionẽ
fauorabilẽ, comprehendit maritum etiam exiſtentem extra
territorium ſtatuentium,& ſequitur ibi Salycet.in 7.colum.&
Ludouic. in conſil. 39. inci.in propoſita quæſtione nobilis , &
excelſi viri.ſi ergo ſtatutum eſt fauorabile,quis dubitat, quòd
in fauorabilib.licita eſt extenſio de vno caſu ad alium,vt not.
Bart.& alij in l.ſi conſtante.in princip.9.q. 1.partis prin.ff. ſolu.
17 matri.Bartol.in l.2.§.exercitium.ff.de infam. cum ſi.¶† Secun
b da princip. concluſio. Bartol. eſt,quòd etiam in pœnalibus[b]
correlatiuis fit extenſio de vno ad aliud,ideo ſtatutum pœnale
loquens in vno ex correlatiuis, puta in venditore extenditur ,
vt illamet pœna habeat locũ etiam in empt. & ſic in corelati-
uo, licèt pęnæ ſint reſtringendę.l. cùm quidam. cum ſim.ff.de
liber.& poſthum. idem not. Bartol. in l.final. per illum text. ff.
de accep.& in l.1.per illum text.C.de cupreſ. libr. 11.facit gloſſ.
not. in capitul. 1. de confeſ. in 6. & in l. per interuallum. ff. de
iudi.ibi gl.tenet,quòd pœna impoſita actori, & ſic vni ex cor-
relatiuis,intelligitur etiam impoſita reo,& èçontra.idem quòd
in pœnalibus diſpoſitum in vno ex correlatiuis extendatur
ad reliquũ ẽt reſpectu pęnę , qñ vniformis ratio militat,tenet
Pan,in proę.Decret.vbi alleg.Bar.in d.Auth.q ſemel idẽ tenet
* Pan. in c. quia clerici. de iure pat. vbi dicit eſſe *iſtam communem opi*.Bar.& Legiſtarum,& idem Pan.in c.fi.in 3. col.de reſcr.fir-
mat etiam Gemi.in c.1.de tempo.ord.in 6.in 4.col.in 2.fal.vbi
alleg.ad hoc Bar.in l.liberorum.per illum tex. ff.de infa.tenen-
tem, quòd ex identitate rationis ſtatutum pœnale loquens de
c vxore extendatur ad maritum, & èçontra , & ita teneas,[c] licèt
fortè videatur dura deciſio ,& ↄ̃rium tenuerit Pau.ſibi contra-
rius in c.1. col.pe. extra de loca. motus , quia pœna tanquam
odioſa non egreditur proprium caſum , & per alia , vt ibi per
eum,licèt etiam in contrarium videatur facere, quod vult gl.
no.in cle.1.de conſang.& affin.quæ vult,quòd pœna ibi impo-
ſita contrahenti matrimonium cum moniali, non intelligitur
18 èçonta impoſita ipſi moniali. ¶† Tertia concluſio[d] Barto.eſt
d in correlatiuis,qñ eſt diuerſa ratio,qa diſpoſitũ in vno non in-
19 telligit̃ diſpoſitũ in alio,p l.fi.C.de reſcin.vend. ¶† Addo face
re illud,ꝙ decidit idem Bar. in l.multũ intereſt circa med.ff.de
verb.oblig.vbi determinat Bar. ꝙ ſi ſtatutũ ꝓhibeat forenſem
emere bona immobilia in territorio, nõ tñ intelligitur ꝓhibe-
re ne vendat,quia diuerſa ratio eſt,& ibi Lud. ad hoc no.& ibi
20 alij poſt eum.¶† Secundò ad idem facit,quod no.decidit Bal.
in l.lege 12.tab.in fi.C.de legi.her.vbi determinat,quod ſtatutũ
excludens ſororem à ſucceſſione fratris,non habet locũ èçon
tra,quia diuerſa ratio eſt fauore agnationis,& familiæ:nam ſo-
ror non poteſt ſuccedere fratri , quia bona exirent familiam ,
21 quæ ratio ceſſat èçontra.¶† Tertiò facit text.in c.ſuper eo. de
vſur.& ibi in ſpecie Io.de Ana. in 3.& 4.col. latè examinans ad
hoc not. vbi licèt mutuare pecuniam ad vſuram ſemper ſit
peccatum , tamen non ſemper eſt peccatum ex parte reci-
e pientis[e] ad vſuram,vt quando capit ex cauſa neceſſitatis,quia
diuerſa ratio eſt,& idem tenet Pet.de Anch.in cle.1.in prin.in
3.q.de vſu.facit gl.no.in c.debitores.in fi.col.quam ad hoc no.
Imo.de iureiu.vbi ſi debitor iurauit ſoluere vſuras , debet illas
ſoluere, & ſoluendo non peccat , & tamen recipiens peccat.
22 ¶† Quartò facit , quod vult gl.in c.1.in gl.3.de loc.quæ vult ,
quòd pœna illius c.1. impoſita conducentib. hoſpitia alijs lo-
cata,non habet locum in dominis locantib. propter diuerſita-
23 tem rationis. ¶† Quintò facit.quod volunt Cy. Angel.& Sal.
expreſſius,in l.properãdum.§.1.ſuper gl. in verb. euacuabitur.
ſ.de iudic.vbi volunt,quòd pœna illius text.loquentis in acto-
24 re,nõ procedit in reo propter diuerſitatem rationis. ¶† Sextò
facit,quod volũt Io.And.& alij in c.fi.de teſti. nam ille text. di-
ſponit,quòd accuſatus de aliquo crimine non poteſt eſſe teſtis
contra alium in alia cauſa criminali,donec primò ſe purgaue
rit de illo crimine,de quo ipſe eſt accuſatus.determinant,quòd
ille text. non habet locum èçontra in accuſatore , quia diuer-
25 ſa eſt ratio. ¶† Septimò facit text. in l.ſecunda. ff.de iniu. iun-
cta l. prima in fin. eodem titul. vbi licèt maritus , & vxor ſint
f correlatiua, vt dixi, & iniuria facta vxori[f] cenſeatur facta vi-
ro,& pro ea vir poſſit agere actione iniuriarum , tamen èçon-
tra iniuria facta viro , non cenſetur facta vxori , quia diuerſa
eſt ratio , vt ibi in text. quia vxores debent defendi à viris, non
26 èçontra . ¶† Octauò[g] facit , quod not. domi.Anto. in cap.
g vniuerſitatis.in 2. colum. de ſenten. excommun. vbi ex dictis
Innocen. not. quòd vbi vnum correlatiuum non proportio-
natur alteri, diſpoſitum tunc in vno ex iſtis correlatiuis , non
habet locum in alio . Hinc videmus, quòd lex ciuilis , quæ
diſponit, quòd vir habet filium in poteſtate ſua , non extendi-
tur èçontra ad vxorem , nam vxor non habet filios in pote-
ſtate , ſicut maritus , quia iſta materia non proportionatur
adinuicem,

ADDITIONES.

a * Quęſtione.Adde Soci.Senen.conſi.75.lib.3.Cur.ſen.conſi.11.Doct.in rub.
ff.de acq.poſſ. PANCIR.
b ¶In pœnalib. Adde Marſilium in l.ſi quis viduam. colum.5. vſque ad fin.ff.de
quæſtio. PVRPV.
c *Teneas. ¶Adde, quæ ſcribit Abb. in locis hic alleg. & vide Aquen.in l.ſi ita
quis.§.ea lege.col.pen.ff.de verbo.obliga.Dec.in l.1.col.2.C.de in ius vocan.
BELLAC.
d ¶Concluſio.Pro qua eſt tex.in l.2.ff.de his,quib.vt indig. † Et dic,vt per Bal.
in c.1.in princi.qualiter dominus propr.feud.priue. Dec.in l.1.col.3.C.de in
ius voc.& in c.translato.2.lect.col.pen.in fi.extra de conſti. BELLAC.
e ¶Recipientis. Adde Arch.in c.ſi quis vſurarum. 14.q.2. in c.monet.22.quæſt.
1.Abb.in c.cùm in Eccleſia,circa fin.de inſtit.Laur.de Rodul.in tract.de vſur.
q.9. & per S.Thom.2,2.q.88.art.6.
f ¶Vxori. Adde tex.inſtit.de iniur.§.patitur.tex.in l.item apud. §.ſponſum. ff.de
iniurijs.
g ¶Octauò. Idem Iaſ.in l.2. 5.not.fi.de in ius voc. PVRPV.

37 adinuicem, & sic diuersa subest ratio. ¶† Nonò facit, quod not. Bald. in l. 1. per illum text. cum gloss. C. de seruo communi manu. vbi not. quod statutum compellens aliquem vendere, non propterea intelligitur, quòd compellat aliquem emere, vel ècontra, puta stat. est Ferrariæ, ꝙ habens domum paruam iuxta habentē domum amplam teneatur illam sibi vendere, certè tale statutum non intelligitur compellere illum emere, & si dicis hoc esse contra. d. l. 1. C. de cupres. vbi sicut quis prohibetur vendere, ita intelligitur alius prohibitus emere, & ècōtra, respon. no. Bald. in loco præalleg. quòd hoc ideo ibi fit, quia prohibitio fit respectu rei, ideo vtrunque comprehendit tam emptorem quàm venditorem, secus si statutum respiciat personam, quia tunc egreditur de vna persona ad aliam tanquam sit personale. l. 1. ff. de consti. prin. quæ sol. non placet, quia est quasi contra omnia. s. dicta. vbi statutum, vel lex loquens per-
38 sonaliter de viro, extenditur ad vxorē. & ècontra. ¶† Decimò facit id, quòd vult Pau. hic in fi. prin. dum tenet, quod Auth. cui relictum. s. eo. loquens in vidua, non habet locum in viro, quia est diuersa ratio, prout retuli in d. Authen. cui relictum,
39 in fi. ¶† Secundò principaliter no. ex isto text. quòd vnum cor relatiuorum, dat intelligere aliud. facit, ꝙ determināt Iac. But. Sal. & Alex. in l. generaliter. §. cum autem. s. de insti. & substi. vbi per illum text. in versi. pater efficiatur. determinant, quòd si sit stat. ꝙ si quis per vim rapuerit filium nō suum, capite puniatur, quòd si quis rapuerit filium carentem patre, quod non incidit in statutum, nec ibi debet subaudiri dictio quondam, quia licèt iste arripiens sit pater respectu filiorum quos habet, iste tamen non dicitur filius, quia non habet patrem. Facit, ꝙ vult gloss. in l. eius, qui in prouincia. in versi. defun. ff. si cert. pet. iunctis ibi dictis per Bart. in 2. opp. dum dicit, ꝙ quandoque subauditur quondam, vt quando dicitur, Titius filius Caij, & pater est mortuus, oportet subaudire quondam, dicit Bart. ꝙ hoc est impropriè, ergo non habet locum in statuto. ponit etiā
30 Bart. in l. 1. in prin. cum concord. ff. de ope. nou. nun. ¶† Ex 2. parte huius tex. in versi. sed quia. no. casum valde sing. & bene nota, quòd si relinquatur aliquid mulieri, vel masculo si perueniat ad viduitatem, vel cùm peruenerit, pone, quòd moriatur maritus, & sic mulier efficiatur vidua, tamen non durat vidua, quia capit secundum virum, tamen debet habere legatū, quia sufficit conditionem semel fuisse impletam, licèt non duret impleta. l. si quis hæredem, vbi dixi not. s. de institu. & substi.
31 † Et dicit Pau. hic, quòd habuit istum casum de facto Venetijs in manib. magnifi. Dominorum, qui iam deliberauerant cōtrarium in quodam magno legato pecuniarum, quæ erant super impræstitis Venetijs, quod erat factum mulieri cùm vidua erit. nam mortuus erat maritus huius mulieris, tñ mulier acceperat secundum maritum, & volebat consequi illud legatum pecuniarum, dicit Pau. quòd illi Veneti deliberauerant ferre sentētiam contra mulie. quia mens testatoris fuit, quòd si mulier permaneat in viduitate, quia erat sine marito, quòd tunc habeat legatum, ergo si accepit secundum maritum, cessat ratio motiua testatoris. dicit Pau. quòd consuluit contrarium, & quòd illi domini, quando viderunt consilium suum, & istum text. quòd valde mirati sunt, & tulerunt sententiam pro ista muliere, quia in illo legato erat dictum, si vidua erit. sufficit ergo fuisse viduā, licèt nō durauerit vidua, vt hoc tex. secus tamen secundum Pau. si dictum fuisset, quòd mulier habeat legatum donec, vel quousque sit vidua, quia istæ dictiones sunt limitatiuæ temporis, Et iuxta hoc dubitat Pau. quòd si fiat legatum sub conditione si vidua remanebit, vel permanebit, an sufficiat, quòd semel fuerit vidua, dicit, quòd vidit consilia valentium Doct. de Florentia, quòd ea maritata non habeat legatum, ipse tenet contrarium communi vsu loquendi attento, secundum quem idem est dicere si remanebit vidua, perinde acsi diceret, si erit vidua. ista sunt dicta Pau. ¶ Ad de circa primam decis. de illa q. agitata Venetijs, quòd idem satis apertè decidit Bald. hic in secundo not. per istum text. & facit. d. l. si quis hæredem. ¶ Istud idem in specie, quod sufficiat mulierem fuisse viduam, & si postea virum acceperit, tenet Imol. & Modern. in l. substitutione. per istum text. ff. de vulg. & pup. licèt Ang. ibi tradat longam dist. ¶ Adde etiam not. Bald. in l. Titius. in prin. ff. de excus. tut. vbi vult, quòd si dictum esset donec, vel quousque remanserit vidua, tunc non sufficit conditionem semel fuisse impletam, & ad hoc, vt possit pro futuro tempore habere legatum. ¶ Item ad decisi. Pau. quando est factum legatum mulieri si remanebit vidua, an ea posteà maritata perdat legatum, quia Pau. loquitur sine l. & sine ratione, vide de isto verbo, remanebit, Ang. in cons. 34. incip. Constantinus Herculani, & in consil. 159. incip. Conradus, &c. ¶ Gloss. in verbo. persecutio. diuiditur in tres. In 1. declarat. In 2. per viā sal. remouet vnum contrarium. In 3. quærit de not. q. & non clarè respon. Secunda ibi, *nisi vir vxori.* Tertia ibi, *quid ergo dices.* In ult. parte, in qua gl. format quæst. & non clarè soluit, pro intelligentia considera tres casus, aliquando mulieri fit legatum sub conditione negatiua indefinitè prolata, scilicet si non nupserit, & ista conditio cùm viduitatem inducat in virgine, reijcitur, & legatum remanet purum, ita propriè loquitur Auth. cui relictum. s. eod. aliquando, & secundò relinquitur mulieri sub conditione si vidua erit, vel dum vidua erit, & ista cōditio non reijcitur, quia viduitatem nō inducit, ex quo sufficit eam semel impleri, licèt non duret implementum, ita loquitur ista l. in 2. parte iuncta l. si quis hęredem. s. de insti. & subst. Aliquando, & tertio fit legatū mulieri, puta de victu, & vestitu, donec vel quosque in domo castè vixerit, & iste est propriè casus, qui tangitur in gl. & licèt gl. dicat, quòd etiam isto casu inducitur viduitas, tamen Bart. & Doct. eam reprobant, quia tale legatū pro primo anno est purum, pro sequenti vero tandiū mulier habebit legatum, quandiu perseuerauerit in castitate. l. filiæ. ff. de ann. leg. l. pater Seuerinam. ff. de condi. & dem. de quo vide gl. in l. cùm tale. in prin. ff. de cond. & dem. Iac. de Bel. in §. quia verò. in fi. in Auth. de nup. Bal. in l. cùm filius. §. qui Mutianam. ff. de leg. 2. & Bal. hic in plurib. q. subdit tñ Bart. aduertendum esse, quòd gl. non rectè format, quæstionem, eo quia qñ testator reliquit mulieri donec castè, & honestè vixerit, certè nubendo, & sic contrahendo secundum matrimonium, dicitur castè, & honestè viuere, ideo cautela est fm eum, quòd in testamento adijciatur donec castè, & honestè vixerit, & vitam vidualem seruauerit. Ita etiam tenet Bart. in Auth. hoc locū. C. si sec. nup. mul. & in §. cùm proponeretur. hic alleg. per eum, & simpliciter Fulg. hic. Sed aduerte licèt Bal. hic in 2. q. aliter videatur distinguere, & aliter dicat Sal. hic, Bart. grauiter errat, dum dicit, quòd mulier secundò nubēs dicatur castè, & honestè viuere, nam illud, quod dicit Bart. bene procederet in filia te-
32 statoris, nam † si pater faceret legatum filiæ donec, vel quousque castè, & honestè vixerit, tunc filia nubendo bene dicitur castè, & honestè viuere, & ita propriè loquitur. §. cùm proponeretur. alleg. per Bar. sed qñ maritus legat vxori suæ victum, & vestitum, donec vel quousque castè, & honestè in domo vixerit, melius dicit glo. nostra quàm Bart. nam non est verum tunc, quòd capiendo secundū virum dicatur in domo castè, & honestè viuere, ex quo primi viri anima per secundas nu-
a ptias dicitur tristari.[a] §. si autem in tutelam, & in §. hinc nos alia. in Auth. de nup. & ita tenet contra Bar. Ang. hic, Bal. & expressius Imol. in l. cùm filius. §. quæ Mutianam. ff. de leg. 2. Ang. Imol. *& communiter* Mod. in d. §. cùm proponeretur. Bal. in l. 1. in 5. no. C. de rap. vir. Pet. de Anch. & Imol. in c. quod à te. de cle. coniug. & ista est veritas contra Bar. qui in hoc verè æquiuocauit. de quo etiam vide Ang. in §. soluto. & in §. quia igitur. per illos text. in Auth. de nup. & in §. hoc autē Deo amabilius. per illū tex. in Auth. quomodo oport. Episcopos. & plenius in
33 uenies in d. l. mulier. §. cū proponeretur. ff. ad Treb. † An autē
b relictū factum mulieri[b] donec, vel quosque castè, & honestè vixerit, debeat mulieri, quæ ingreditur monasteriū, ponit Bart. hic, in 2. q. & in l. Deo nobis. in 5. col. s. & Episc. & cle. adde etiā quod decidit no. Bal. in l. decreto. C. de infa. vbi declarat, quid habeat facere mulier in tali casu, vt dicatur castè, & honestè viuere, & quib. vestib. uti debeat, vt ibi per eum.

ADDITIONES.

a ¶ Dicitur tristari. Adde Bald. in Auth. cui relictum. in 4. col. ver. no. quòd anima. C. de indi. vidu. toll.

b ¶ Mulieri. Adde Belenzi. in c. vir autem. in prima col. de secun. nup. & apostils.

De his, quæ pœnæ nomine in testamentis, vel in codicillis reliquuntur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Relictum pœnæ nomine, valet. limita, vt infra nu. 2.*
3 *An libertati relictæ possit onus imponi, quo non impleto adimatur libertas.*

LEX PRIMA.

SVperuacuam. Diuiditur in tres partes. In 1. refert ius antiquū, ꝙ dedit causam huius legi. In 2. ponit Imperator suā deci. In 3. eam limitat. Secunda ibi, præcipientis. Tertia ibi, ꝙ si aliquid facere. Quod pœnæ nomine à testatore relinquitur, ualet, nisi turpis, uel impossibilis dispositio

ſpoſitio pręcedat.h.d.Concordat inter alias ll. §.fin.inſti.de leg. vbi Io.Fab.& d. Chriſtoph. multa ponunt de materia huius l. & ad intellectum huius legis vide omnino, quæ ſcribit Bart.in l.paterfa.teſtamento.ff.de hære.inſti. vbi aliqua neceſſaria ſcribit pro intellectu huius tex.In tex. ibi, (præcipientes nullū valere) iſte modus loquendi ſatis videtur ineptus, ſed ſenſus vř eſſe,nullum Iuriſcōſultum, vel alium valere.i.poſſe affirmare, vel debere audiri,qui dicat, quòd relicta pœnæ nomine, &c.

3 ¶† Not.ex tota.l.vnum generale,quòd illud,quod relinquitur pœnæ nomine, valet. Et conſidera, quòd Imperator in iſta l. ponit tres modos imponendi pœnam. ¶Primus eſt,quando teſtator priuat hæredem hæreditate,pœnæ nomine, caſu quo non implet,quod teſtator præcepit,ſed non transfert hæreditatem in alium.Et ſic non dicit cui velit,quòd applicetur hæreditas,quando primus hęres erit priuatus,& hoc licèt tex.aliter non declaret,dic quòd aut loquimur in legatario, aut in hærede.Primo caſu puta teſtator grauat legatarium aliquid facere, & caſu quo non faciat, priuat eum legato, ſed non dicit cui velit applicari illud legatum, & tunc legatum habetur acſi nō eſſet ſcriptum,& remanet penes hæredem.l.vnica.§. pro ſecūdo.& §.ſeq.Ꝭ.de cad.tol.Si autem loquimur in hærede, quem teſtator ſimpliciter priuat, & non dicit cui velit applicari, & tunc dic, quòd ſi habeat cohæredem, eius portio applicatur cohæredi,aliàs ſi ipſe ſolus ſit hæres inſtitutus,hæreditas applicabitur venientib.ab inteſtato, quorum fauore in dubio intelligitur priuatus.l.peto.in prin. de leg. 2. & dato, quod teſtator priuat hæredem contemplatione tertij,tamen adhuc iſto caſu hæreditas applicabitur venientib. ab inteſtato, non autem illi tertio, cuius contemplatione priuat hæredem contrafacientē. Exemplum pone, teſtator grauat hæredem,quòd vxorem teſtatoris tractet honorificè,prout ipſe faciebat,& ſi malè tractauerit,priuat hæredem hæreditate, tunc licèt hæres priuetur contemplatione vxoris malè tractatæ, tamen hæreditas non applicatur vxori,ſed venientib.ab inteſtato.ſecundum Bart.in l.vxorem.§.hæres.de leg.3.& in l.paterfa. teſtamento. in fi. vbi alij.ff.de hære.inſt.cum multis concord.quas dedi in l.hæreditas.Ꝭ.de his quib.vt indig. & hoc quando priuatio fit ex diſpoſitione teſtatoris, ſi autem fieret ex diſpoſitione legis, tunc bene acquiritur iſti,cuius contemplatione quis priuatur.l.pe.Ꝭ.de leg.cum multis quæ allegaui ad hoc in d.l.hæreditas. ¶Secun-
a dus modus priuandi traditus in tex.eſt, quando teſtator a priuat hæredem,vel legatarium, & diſponit,quod transferatur in aliū,vt dicit tex.*præcipiendo ad alias perſonas transferri*, ꝓut etiam loquitur titulus inſti. de ademp. legatorum. in iſto caſu non transfertur ipſo iure à primo hærede in iſtum ſecundum,quia impoſſibile eſt, quòd ille,qui ſemel fuit hæres, deſinat eſſe hæres.l.& ſi ſine.§.ſed quod Papin.ff.de minor. gloſſ. in l. in ſubſtitutione. ff. de vulgari & pupillari. ſed primus hæres in caſu in obſeruantiæ, iure fideicōmiſſ. tenetur illi ſecundo reſtituere, vt declarat Bar.in d.l.paterfa.teſtamento.ff.de hære.inſti.¶Tertius modus poſitus in tex. eſt,quando teſtator non immediatè directò priuat hæredem,vel legatarium,ſed grauat hæredem, vel legatarium eo caſu,quo non fecerint,quod teſtator pręcepit, quòd det quid tertio,& iſte modus ponitur in tex.ibi, vel aliquid alijs ab eo dari, nunc habes enucleatum ſenſum texti.
b Amplia b nunc deciſionem huius tex.vt pœna priuationis hęreditatis in pœnam hæredis contrafacientis ordinationi teſtatoris non ſolùm poſſit fieri in teſtamento,ſed etiam in codicil. intellige tamen non directò, ſed per fideicom.ſecundū Alex. in conſi.57.in 2.vol.inc.proſpectis.in 1.col. vbi adhoc alle. l.2. ff.de cond.inſt.quæ nihil facit, & §.fi.inſt.eod. neſcio ſi vult allegare inſt.de leg.,vel inſti. de cod. ſed debuit allegare propriè rubricam hic,quę dicit de his,quæ pœnæ nomine in teſtamento,vel codicil. ¶†
2 Limita iſtam l.& ſimiles procedere,quando teſtator pręcipit aliquid fieri,quod ſpectat ad rem familiarem, & caſu quo non fiat,pœnæ nomine priuat hæredem,vel legatariū,tunc bene valet,& ita propriè loquitur iſta l. cum cōcor. ſi autem teſtator præciperet aliquid fieri,quod ſit de mero,vel mixto imperio, vel iuriſdictionis voluntariæ, & caſu quo non fiat, addit pęnam priuationis,tunc hr̄s, vel legatarius ꝯfaciendo nō incidūt in pęnā,nec habet locū iſta l. vt ſi teſtōr inſtituit aliquem hæredem, & eum grauet,vt adoptet Titium, & ſi nō adoptet, priuat hæreditate, certè licèt hæres poſſet adoptare, tamen ſi non adoptet,non priuatur hæreditate, text.eſt ſolennis,& neceſſarius in propoſito in l. vxorem. §.hæres.de leg. 3. & ibi dicit Bartol. quòd ille caſus eſt ſingularis, quem etiam ad hoc mulum notat Bald. hic, in 7. oppo. ¶Secundò limita iſtam l.& ſimiles, vt procedant, quando pœna de dando certam rem, vel quantitatem, prout eſt tertius modus, quem. Ꝭ. declaraui, adijcitur alicui facto: ſi autem adijceretur dationi quantitatis, & eſſet vltra debitum modum vſurarum, de iure ciui.non valeret.l. Iul.§. idem Papin. ff. de act.empt. & l.cùm allegas. C.de vſur. & cum hodie de iure canon. quod attendi debet vſura ad quamcunque quantitatem ſit prohibita,vt examinaui in l.1.poſt gloſſ.Ꝭ.de ſum. Trin. certè talis adiectio pęnæ conſiſtentis in datione quantitatis,quia eſſet vſura,non valet,ſecundum Bart.hic, & notabilius in l.2.ff.eod. vbi per hoc notabiliter infert Bar. quòd teſtator in teſtamēto poteſt inducere vſuras,puta ſi teſtator diſponat,quòd ſi hæres non ſoluat mille Titio intra tantum tempus, quod teneatur ſoluere tantum nomine vſurarum,attento,quòd vſuræ ſecundum ius canonicum ſint in totum prohibitæ, mouetur per text. not. in l. 3.§.fi.vbi Bart.& Cum.idē tenent. ff.de ann. lega. firmat Ange. hic in vtraque lect.& Bart.in d.l.Iul.§.idē Papin. & Cum.in d.l. 2.ff.eo. Pau. hic ſimpliciter ſe remittit de iſta q. ad Bart. in d.l. 2.ff.eod.& ſic videtur cum eo ſimpliciter tranſire, ſed ipſemet Pau.in l.1.Ꝭ.de ſum. Trin. & in l. apud Iulianum.§. fructus. in lectu.Bonon. ff.de lega.1. dicit ſe mirari de iſta deciſione Bart. eo quia teſtator poterat pręcipere in teſtamento,quòd darentur mille Titio intra tantum tempus, caſu quo non dentur, præcipere, quòd aliud vltra illud erogetur etiam conſiſtens in quantitate, quia non eſt vſura, ſed relictum nomine pęnæ, vt hoc tex.quod valet, vt hic, ſed errat, quia quotieſcunque relinquit capitale, & caſu quo non ſoluatur, mandatur ſolui quantitas per dinumerationem temporum, etiam ſi dicatur, quòd præſtetur nomine pœnæ,tamen re vera eſt vſura,ſecundum Bartol.in l.qui ſine.ff.de nego.geſt.& in l.cùm ſtipulati.in fi.ff.de verbor.oblig.Bal.in l. rogaſti. §.ſi tibi.ff.ſi cer. pet.& in l. cùm allegas.in fi.C.de vſur.& ideo tene deciſio.Bart. quam ēt ſequitur Lu.in l.ſtipulatio iſta habere.§.alteri. de verbor.oblig. vbi plenius Alex.in 9.col. & ſeq.nec aliquid facit, quòd dicatur relictum nomine pœnę,quia vt dicit tex.iſte in fi.relictum nomine pœnæ valet, niſi ſit legibus interdictum, vt iſto caſu iure cano. attento, quod ſeruandum eſt per prędicta: patet etiam non bene dixiſſe Bal.hic in 9.col.in 3.q. vbi etiam ipſe in effectu tenet contra Bar.nam quærit,pone, quòd teſtator grauauit hæredem, quod daret mille Titio, aut centum quolibet mēſe,quęritur an iſta dicatur vſura, & determinat ſingulariter,ꝙ non,ꝙ ſi eſt verum,eſſet magnum verbum in materia vſurarum,vnde tenet,quòd non ſit vſura ſed alternatiuum legatum, quia illa centū non poſſunt peti ſimul cum illis mille, ſed alternatiuè, ſed natura vſuræ eſt, quòd multiplicetur, & accumuletur obligatio, non autem eſt alternatio. Ita Bald. in l.cū allegas.in pen.col.in 9.& 10. opp.de vſu. ſed iſtam deci. Bald.& eius rationem latè reprobat.d.Franc. de Arc. in conſil. 152.incip.viſo themate ad me tranſmiſſo.vbi maximè mouetur per ea,quæ notantur in c. ſalubriter. de vſur. & ideo conſuluit in pulchro caſu contra Bald. hic, ꝙ ſi teſtator in teſtamento reliquit alicui quingentos aureos,aut 40.ducatos quolibet anno,donec hæredes diſtulerint ſoluere ſummam prædictam, ꝙ licèt ille legatarius non poſſit conſequi vtrunque, & quingentos, & 40. quolibet anno, & ſic licèt ſit alternatiua, tamen conſuluit,ꝙ eſt vſura,eo quia illa 40.quæ ſoluuntur quolibet anno, ſoluuntur habito reſpectu ad capitale, & ad aliam quantitatem pecuniæ,& ſic,quia vna pecunia parit aliam, eſt vſura,vt ibi per eum, qui etiam plus conſuluit, ꝙ etiam dato, quòd ille legatarius eſſet mercator, & ſi habuiſſet illos quingentos aureos,cum eis veriſimiliter. 40.lucratus eſſet, adhuc tamen illa 40. non debentur, quia cenſetur vſura, quod aliter non examino, quod not. quia ſæpè in teſtamentis hoc reperitur.¶Tertiò limita iſtam l. & ſimiles procedere, quando teſtator in teſtamento pręcepit hæredi, vel legatario aliquid facere ſub pœna priuationis, & pręcepto teſtatoris poterat formaliter pareri, tunc ſi non pareatur, ſuccedit priuatio, ita loquitur iſta l.cum ſimilibus, ſecus ſi teſtator præcepiſſet fieri ſub pœna priuationis id, in quo non poterat formaliter pareri, tunc non parendo excuſatur à pœna, puta teſtator præcepit hæredi, qđ faciat fieri ſepulchrum ad ſimilitudinem ſepulchri Titij, pone,quòd non reperit illud ſepulchrum,ad cuius ſimilitudinem mandat fieri, vel pone, teſtator præcepit hæredi ſub pœna priua.hæreditatis,quòd tale quid faciat arbitrio Caij, pone, quòd Caius nolit arbitrari, hæres excuſatur, quia pœna non committitur, niſi contra pręceptum formaliter deueniatur.l. in teſtamento quidam.ff.de condi.& demonſtr. & l.mulcta.eod.tit. ſecundum Bald. hic in tertia oppoſi. & Paul. & licèt hæres te-
neatur

ADDITIONES.

a ¶Quando teſtator. Vide Alexand.latè lib.ſecundo. conſilio 57. viſo teſtamento,& codicillis.& conſilio 52.viſo.repet. lib.5. conſilio 177. viſo teſtamento. PVRPV.

b Amplia.Vide Cor.lib.4.conſil.258.videtur in hac, col.4. PVRPV.

neasur facere arbitrio boni viri, quando non reperitur illud exemplar, quod refert testator, tamen non faciendo, non incidit in pœnā priuationis per l. allegatā & l. cùm in plures. §. lege. ff. loca. ideo Bald. in c. 1. qualiter do. propri. feu. priuetur. dicit quòd in d. l. in testamento quidam. est text. sing. quod in pœnis debet liquidissimè constare. Et per hoc infert Bal. hic in 3. opp. quòd in pœnis nunquam defertur iuramentum in supplemētum probationis, quod aliàs deferri debet in dubijs causis, data semiplena probatione, quod reputat notabile, quod vltimum examinaui in l. admonendi. ff. de iureiu. & ibidem Lud. in commento illius. l. quasi circa medium, dic vt ibi. ¶ Quartò limita istam l. vt in fin. eius, nisi testator sub pęna mandasset aliquid pbrosum, & sic turpe, vt quia testōr mādauit se sepeliri cum vestib. sericies, vel simlib. aliàs priuat hrēdem hrēditate, isto casu non obtemperans non priuatur. l. seruo alieno. §. fi. de leg. 1. l. quidam. in suo. ff. de cond. inst. ¶ Gl. in verbo, libertatibus. opponit contra text. qui dicit,
3 † quòd libertas relicta potest adimi, si ille cui relicta est libertas non impleat onus à testatore iniunctum, & sic præsupponit text. quòd pro libertate, quam testator reliquit, potest onus iniungere, quo non impleto adimitur libertas, cùm pro libertate relicta nullū onus possit iniungi. l. planè si filium. §. fi. ff. de leg. 1. gl. fatetur contrarium, quòd illud relictum propter libertatem nihil valet, tamen potest auferri libertas, si non pręstetur relictum, & si dicas, quòd hoc sit contra fi. huius. l. quòd quando præcedit dispositio inualida, certè non valet tunc ademptio, vel impositio pœnæ. Responde, quòd verum est, quando illud inualidum est impossibile de natura, vel de iure, secus si alio modo, non quia à iure sit reprobatum, sed quia aliàs ius sibi non assistat, vt in proposito nostro. Non obst. si diceres, libertas semel præstita amplius reuocari non potest. § semel autē. inst. quib. ex cau. ma. licet. Responde, quòd verum est, sed in l. nostra quando libertas relinquitur, seruo cum aliquo onere faciendi, licèt libertas relicta sit seruo purè, tamen dies talis libertatis non cedit nisi onere impleto, ideo si onus non implet, non est verum, quòd libertas dicatur sibi competijsse, secundum Fulg. & clarius Pau. hic: responde melius ad cōtrarium gl. & dic, quòd pro libertate relicta seruo non potest onus iniungi, verum est, quod constat in pecunia. ita propriè loquitur l. planè. 2. §. fi. allegata per gl. ratio, quia cū libertas sit res inæstimabilis quo ad pecuniam, non potest propter libertatem etiam imponi onus pecuniarum, sed pro libertate relicta potest bene imponi onus, quod consistat in facto, nam potest testator propter libertatem quam reliquit seruo grauare libertum ne discedat ab eius monumento, sed alium liberum grauare non posset, quia est species seruitutis. l. Titio centum. §. 2. ff. de condi. & dem. & casu quo illud factū non impleat, potest adimere libertatem, & ita potest intelligi & exemplificari text. noster. ¶ Gl. in verbo, (si minus) diuiditur in duas partes. In prima declarat text. in verbo, (si minus.) nam intelligitur. i. si non. In secunda ibi, [sed videtur contra] opponit contra text. de duabus legibus & dupliciter sol. prout etiam facit in l. 1. ff. eod. Prima solu. vadit ad vtrunque contrarium. Secunda verò vadit solùm ad contrarium. l. mulcta. non. l. 1. ff. eodem. In quantum ergo gloss. hic, & ibi volunt, quòd iura ftorum sint correcta per istam. l. dicunt Bartol. & Doctor. hic, & in l. 1. ff. eodem, quod imo etiam de iure ftorum relictum nomine pęnæ valet. l. 1. ff. de pen. leg. l. 1. §. item si ita ff. ad leg. Falcid. l. si ita. ff. quando dies leg. ced. l. 3. § final. ff. de annu. leg. sed considera, quòd ista iura Bartol. & Doctor. loquuntur propriè secundum tertium modum traditum in text. vt ibi in text. nostro declaraui, & dicunt Bartol. & Doctor. quòd debent considerari tria iura, vt hic, & in l. 1. ff. eodem, vt per eum, non puto curandum: vnde responde ad contraria gloss. quod l. 1. ff. eodem allegata pro contratio concordat cum ista l. in fi. ideo enim ibi relictum nomine pœnæ non valet, quia erat turpe, vel probrosum, vel à lege improbatum ad contrarium. l. mulcta, & l. in testamento ita quidam. responde, vt per gloss. & dixi in text. in 3. limitatione. ¶ Gloss. in verbo, [seruabitur] diuiditur in quatuor. In prima declara text. In secunda oppo. contra text. & soluit. In tertia idem facit. In quarta idem. Secunda ibi, [sed videtur valere] Tertia ibi, [eodem modo responde.] Quarta ibi [item contra. ff. de legat. 1.] In secunda, & tertia parte, quia ista duo contraria tendunt ad idem, habes solu. quòd si conditio impossibilis adijcitur hæredi, vel legatario grauato, & tunc vitiat dispositionem, ita loquitur text. noster. si autem adijcitur honorato, vt quia aliquid relinquatur hæredi, vel legatario sub conditione impossibili, & talis conditio reijcitur, & relictum tanquam purum valet. d. §. impossibilis. Adde, quòd ista solu. tenent Odof. & Iac. But. hic, & gloss. in §. final. insti. de leg. in rubr. & in l. obtinuit. ff. de condi. & demonstra. quod conatur defendere Imo in l. prima. ff. de condi. institu. & tenendo istam solu. pulchrum est videre, quæ sit ratio diuersitatis. gloss. in d. l. 1. ff. de condi. insti. assignat vnam rationē, aliam assignat Bal. hic in 9. opp. q̄ dicit subtilē. Sed illis omissis aliā clariorem assignat Nic. de Neap. post Iac. de Ra. in §. fi. inst. de leg quia qn̄ conditio impossibilis adijcitur honorato, est verisimile, ꝙ posset talē cōditionē implere, ergo cū non stet per eū, ɔditio habetur pro impleta, p regulā l. iure ciuili. ff. de cond. & dem. sed qn̄ conditio impossibilis adijcitur ipsi grauato, lex præsumit totum ɔ̄rium. Istam solu. reprobat Bar. hic, & in l. 1. ff. de cond. inst. per generalitatem huius. l. in fi. & d. §. impossibilis, vnde sequendo responsionē Vltramon. dicit, ꝙ in ista. l. non fuit relictū sub cond. impossibili, sed necessaria, nam hic præcedebat dispositio turpis, nā testator præcepit hæredi, ꝙ patrem occideret, & si non occideret, grauauit eum nomine pęnæ, vt daret Titio. 10. Titius ergo debet habere illa 10. sub conditione, si hæres nō occidat patrē, sed occidere, vel non occidere, censetur necessarium à iure, ergo succedit regula, ꝙ qn̄ pęna adijcitur ɔditioni necessariæ, talis pęna non nocet. l. si homo mortuus. ff. de verb. oblig. d. Ant. in c. fi. ad fin. de cōd. appel. & rō est, qa nō dēt pati pęnā, qui non implet, ꝙ implere non pōt, & si dicat, ista ɔditio censetur necessaria, eo quia eius ɔ̄rium est necessariū, ergo non debet vitiari relictū, imò legatarius debet statim habere, qa paria sunt, vel quòd aliquid relinquat purè, vel sub conditione necessaria. l. si pup. §. qui sub conditione. ff. de noua. responde, ꝙ verum est nisi relinquatur in pęnā alterius, vt hic, sed istā sol. ēt tenent Alb. Ang. Sal. hic. ¶ In quarta, & vltima parte gl. dum gl. respondet ad l. si mihi, & tibi. §. si quis seruos ꝙ ibi pręceptū testatoris de præstando Romæ seruos intra triduum, qui erāt Gadibus in partib. remotis, ideo nō censetur impossibile, quia testator poterat post testm̄
* superuiuere, quæ sol. reprobatur per Bar. *& omnes hic*, propter regulā catonianam, quia debet considerari tempus testamenti cōditi, ꝙ si tunc testator esset mortuus, legatum pp impossibilitatem non valuisset, certè non debet valere, quia testator superuixit, vnde respondet Bar. hic, & ibi, ꝙ angustiæ temporis sicut non vitiant ɔ̄ctus bon. fid. l. insulam. §. fi. ff. loc. ita non vitiant vltimā volun. quæ habet instar ɔ̄ctuum bonæ fidei. l. in minorū. C. in qb. cau. in integ. rest. non est neces. istā sol. tenent
* Ang. & Sal. & Pau. hic, *& communiter Doc.* ēt Mod. in d. l. si mihi,
* & tibi. §. si quis seruos. vbi Alex. ēt eam tenet, & est *communis.* quicquid dicat Fulg. hic, licèt Imo. in l. continuus. §. illud. ff. de verb. oblig. reprobet, per l. non solum. ff. de act. & oblig. quæ nihil facit, quia loquitur de cōditione impossibili, nō aūt de difficili pp angustias temporis, vt hic, licèt communiter Doct. ēt Mod. sequantur istam cōem sol. ego tn̄ dubito, nam ista solu. vult, ꝙ angustiæ temporis non vitient vltimā volunt. eo quia vlima volun. habet naturā ɔ̄ctuum bon. fid. sed in contractib. bo. fid. angustiæ nō vitiant. Mihi videtur, ꝙ assumptum sit falsum, nam illud, ꝙ dicitur, ꝙ testamentum, seu vltima volun. habet instar ɔ̄ctuum bon. fid. procedit tm̄ quo ad duo. s. quo ad fructus, vt fructus in vltima volun. veniant à tempore moræ, sicut in ɔ̄ctib. bon. fid. Secundò, ꝙ re soluta, sed non integrè possit agi prima actione, sicut in contractib. bo. fid. quo ad ista duo vltima vlountas sapit naturam ɔ̄ctuum bon. fid. aliàs se-
* cus, *ita Bar. quem omnes indifferenter sequuntur*, in l. si hęres. ff. de eo, quod cer. loco. ergo sol. communis stare nō potest. cogita de responso. Iason Papiæ.

De fideicommissis. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Præstatio triennalis quid operatur concurrente duplici fauore s. alimentorum, & vltimæ voluntatis, quòd ex vltima voluntate inualida in futurum possint legata peti, acsi fuissent relicta in testam. valido, & solenni, quod extende, vt infra nume. 2. & 3. & limita, vt infra nume. 4.*

5 *Stante statuto, quòd in maleficijs reus debeat citari ter, non sufficit vna pro tribus etiam peremptoria.*

6 *Multum tempus appellatur triennium.*

7 *Quis modus sit seruandus in conclus. libelli, quando agitur pro annuis, & menstruis præstationibus.*

LEX PRIMA.

SI probaueris. Ista lex est singularis, & nō reperitur alibi secundum Cyn. Bartol. Ang. & Pau. hic. dicit Bartol. in l. 2. ī. eod. circa princip. quòd est notabilissima, & tenenda mēti perpetuo, & dicit Fulg. ꝙ istā l. habuit in puncto in examine priuato. Ad cuius euidentiā pręmitte, ꝙ ipsa in solutionib. gl. magnæ hic, & in l. seq. legitur

legitur tripliciter.¶Primo,ꝙ loquatur in hærede ignorante,& ſic in matre, quæ ignorabat voluntatem filij eſſe inualidam. ¶Secundò modo legitur, vt loquatur in hærede dubitante. ¶Tertiò,& melius,vt loquat in hærede ſciente,& iſta eſt vera, quam tene, & quod in iſta.l.mater ſciens fuerit, patet,quia textus in verſi. eamque ſequutam voluntatẽ,fundat ſe in hoc, ꝙ ſoluens agnouit voluntatem defuncti, ergo requiritur, quòd fuerit ſciens, nam ignorans non videtur agnoſcere aut ſequi, quod ignorat.l.Clodius.ff.de acqui. hære. l.mater decedens.in prin.ff.de inoffi.teſta.in iſta ergo,l.mater, quæ ſciebat voluntatem Demetrij filij eſſe inualidam, ſoluendo ſcienter præiudicabit ſibi in eo, quod ſoluit, & hoc de iure communi.l.1. ff.de cond.inde.In eo autem, ꝙ in futurum præſtari debet,ſibi præiudicauit iure ſpeciali,fauore vltimæ voluntatis,& alimentorum,in quo duplici fauore fundat deciſio ſingularis huius l. & ſi alterum ceſſaret, non haberet locum iſta l. & per hunc modum in effectu tolluntur quaſi omnia contraria gl. & iſta eſt huius l.medulla.¶Quartò modo intelligit iſtam l. Ang. hic in gl.in lect.Florentina,ꝙ cùm in iſta l.non appareat,nec dicatur,an iſta mater fuerit ſciens,vel ignorans, certè dicere,prout dicunt Doct.quòd in iſta l.mater fuerit ſciens,eſt diuinare,& reſtringere iſtum text. vnde ſecundum eum iſta l. debet intelligi ſine violentia,vt loquatur ſimpliciter,& in caſu dubio,quãdo aliter non apparet,an mater fuerit ſciens,vel ignorans, & licèt regula ſit,ꝙ in dubio præſumitur ignorantia.l.verius.ff.de pb. tamen in iſta l. eſt caſus ſingularis, ꝙ duplici fauore.ſ. vltimæ voluntatis, & alimentorum præſumatur ſcientia, & licèt iſte
* intellectus ſit peregrinus,*teneas communem*, quòd in iſta l. mater ſit ſciens, quia aliàs non diceretur agnouiſſe voluntatem defuncti, vt dicit text. ex quo patet, quòd non eſt diuinatio, nec
1 reſtrictio ab hac.l.¶† Præſtatio triennalis,qñ concurrit duplex fauor alimentorũ,& vltimæ volũtatis,facit, vt ex minus ſolenni voluntate fideic.debeatur, & non tm̃ pro præterito tpe, ſed vt pro futuro tpe peti poſſit.h.d.iſta l.potes ponere caſũ dupliciter. Primò, quod mater fuit inſtituta hæres à Demetrio filio
a in teſtamento valido,& ſolenni,ſed ꝙ in codicillis [a] factis ſolũ cum duob.teſtibus cũ 5.requirantur.l. fi.§.de codicil.in fi.& ſic in iſta vltima voluntate non ſolenni reliquit filius fideicom. alimentorum,vel etiam,ꝙ teſtamentum,quo mater fuit inſtituta, & relictum, fideicommiſ.erat minus ſolenne. Secundo modo poteſt poni caſus,quod mater ab inteſtato ſucceſſit filio, ſed ꝙ filius grauauit venientes ab inteſtato per fideicommiſſum ad præſtandum alimenta menſtrua, & fideicommiſſum erat inualidum, quia factum coram duobus teſtibus tantum,in effectu non eſt vis. ¶In text.ibi, petijſſe de matre,ideſt à matre,ſicut in l ſi vt certo.§. ſi de me petiſſes. ff. cõmo. & l.ſi
2 de meis. ff. de arbitr. ¶† Not. 1. ex iſta. l. notabilem effectum, quem operatur præſtatio triennalis,concurrente duplici fauore alimentorum, & vltimæ volun.nam facit, quòd ex vltima volun. inualida in futurum poſſint legata peti, acſi fuiſſent re-
3 licta in teſtõ valido,& ſolenni.¶† Extende iſtam l. vt procedat non ſolùm in legato alimẽtorum,ſed etiam in alijs legatis habentib ſimilem fauorem,puta ex cauſa dotis, vel ad refectionem viæ publicæ,l. quidam in teſtamento. de leg. 2.l.ſi cui annuum.ff.de annu.leg.ita Bart.in l.ſi certis annis.declarando, vt
* ibi per eum.§.de pact. & *ibi omnes ſequuntur*, excepto Sal.idem tenet Bartol.in l.cùm de in rem verſo. in 1.colum. vbi Fulg.ff. de vſur. & Bartol. in quæſtio. per eum diſputata inci. mulier habens amplum patrimonium. in penult. colum. Imol.in l.ſi vero.§.de viro.in 12. colum.ff.ſol.mat. Matheſ. in trac. extenſionum.in 5.colum.& domin.Anto. in repet.capitul.peruenit. in 6. colum. de cenſi. Secundò extende iſtam l. vt procedat & in legato annuo facto pro redemptione captiuorũ, vel facto Eccleſijs, & alijs pijs cauſis, cùm militet idem fauor, ſecundum Angel. in repet. d. l.ſi certis annis. ¶Tertiò mirabiliter extende iſtam.l. vt procedat non ſolùm quando hæres in iſtis tribus annis completè perſoluit legatum alimentorum & veſtimentorum, ſed etiam procedit,quando hæres primo anno ſoluit frumentum tantum, ſecundo anno præſtitit vinum tantum,tertio autem anno præſtitit tantum veſtes, cùm totum referatur ad voluntatem teſtatoris, & naſcatur ex eadem radice.l.nec refert.ff.quando dies leg. ced. ita Bald. hic in tertia col. nec ab alio tactum inuenio. eſt ſolennis extenſio, ſi eſt vera, ſed cogita, quia non pono pro conſtanti. ¶Quartò ad ampliationem huius l. adde, quòd ſicut triennium ſiue præſtatio triennalis ſufficit ad inducendam obligationem in futurum in caſu fauorabili alimentorum, vt hac l. ita ſufficit ad inducendam liberationem in caſu odioſo vſurarum. l.aduerſus. iuncta gloſſ. ſecunda in vltim. opinio. ſupra de vſur. vbi not. Bald. ad hoc. ¶Alium notabilem effectum, quem inducit præſtatio triennalis, habes, quia ille, qui oſtendit tribus annis proximis ſoluiſſe, præſumitur ſemper retro actis temporib.ſoluiſſe integrè.l.quicunque.& ibi Bar. dicit ſingulare.§.de apo.pub.libr.10.glo.in l.2.in glo.magna.vbi plenius dixi.§.de iure emph.vbi Sal.in 2.colum. etiam reputat. d. l.quicunque.ſingularem,& dicit auream Bald in c.literæ.in fin. de dila.& illam legem extende generaliter,vt procedat in quocunque,qui debebat ſoluere,ſiue ſit emphy. ſiue vaſſallus,ſiue cenſualis,ſiue quicunque,vt per ſe,& not.Io.And. in tit.de loc. §.nunc aliqua.verſi.27.& eſt glo.in c.cum Eccleſia Sutrina. de cau. poſ. & propri. habet etiam locum in ſimplici colono ſm Angel. in §.ſcire autem.in Authen. de non alien. ¶Item ad iſtã legem de præſtatione triennij, adde text.in cap.1. §.ſi verò vaſſalus.in tit.quid ſit inueſti.in vſib.feud. ¶Iſtam.l.ſic ampliatam
4 limita nunc aliquib. notabilib.modis. ¶† Primò, vt procedat, quando teſtamentum erat inutile ex defectu ſolennitatis non ſeruatæ,ſecus ſi ſit inutile,quia teſtator erat inhabilis ad teſtandum ex defectu iuris naturalis,vel gentium,vel quia pupil.l.fi. §.de teſta.mili.l. qua ætate. ff.de teſta. tunc quia lex reſiſtit huic voluntati, ita vt in ea non oriatur etiam naturalis obligatio, certè licèt hæres triennio præſtitiſſet, non tamen obligatur in futurum.¶Secundo limita, quando teſtamentum erat inualidum pp imperfectionem voluntatis teſtatoris, qui nõ potuiſſet perficere teſtm̃,certè cùm non habeatur pro vltima volun ta.l.ſi is,qui.ff.de teſt.tunc non habet locum iſta. l. iſtas duas limitationes ponit Ang.in repe.l.ſi certis.C.de pact. & ibidẽ etiã Alexand. ¶Tertiò ſingulariter limita iſtam. l. procedere in legato annuo alimentorum facto pauperi, ſecus ſi legatum alimentorum eſſet relictum diuiti, tunc non habet locum iſta.l. quia tunc ceſſat fauor, & cauſa pietatis, in qua fundatur iſta.l. vt not.glo.in l.illud.in ver.aliam cauſam.§.de ſacroſanct.Eccl. & legatum alimentorum factum diuiti, non cenſetur pium, vt declarat Bar.in repe.l.1.§.de ſacroſ.Eccl.in 2.q.ſecundæ partis princip.& iſtas tres limitationes ponit Floria. in l.cùm de in rem verſo. ff.vſur. licèt de Angel. mentionem non faciat. Sed tertiam limitationem reprobat Alexand. in d. l. ſi certis annis. vbi tenet,ꝙ iſta.l. pcedat ſiue legatum annuũ alimentorum ſit factum pauperi,ſiue diuiti, vt ibi per eum.& iſta erit 6.no.ampliatio ad iſtam.l.ſed miror,ꝙ Alexand. non viderit Salicet.hic in fin.qui referens Ang.licèt non nomine proprio,dicit,ꝙ quidam Peruſi.limitauit iſtam.l. non procedere in legato alimentorum relicto diuiti.Sal.eum reprobat,per l.cum hi.§. nihil.ff. de tranſact.vbi nihil refert,an fiat diuiti,an pauperi.tamen Angel. conatur reſpondere ad illum text. ſed non bene. Mouetur etiam,quia quando alimenta relinquuntur diuiti, teſtator cogitauit, ꝙ iſte diues poteſt fieri pauper, & hoc reſpectu dicitur pium. ¶Quartò limita iſtam. l. procedere, quando teſtamentum eſt inualidum ratione ſolennitatis, quæ concernit teſtamentum,vt quia non ſunt adhibiti ſeptem teſtes, vel non ſunt rogati.l.hac conſultiſſima.in prin.§.de teſta.ſecus aũt ſi teſtamentum ſit nullum ratione ſolennitatis reſpicientis merũ fauorem alicuius, puta filij præteriti, quia tunc non requiritur triennium, ſed ex ſola præſtatione expreſſa, vel tacita filij præteriti omnia legata ſine vlteriori præſtatione reconualidantur. l.filio præterito.ff.de iniuſt.rup.ſecundum Angel.in lectu. Flor. & res eſt clara. ¶Quintò limita iſtam. l. habere locum,quando teſtamentum eſſet nullum,vel inualidum, ſecus ſi eſſet falſum iuxta.l.2.ſupra de edict. diui Adria. & l.cùm falſum.ff. de acquirend.hæredit.puta,quia teſtator non fecit teſtamentum, ſed ribaldus notarius fecit inſtrumentum publicum de tali teſtamento, tunc licèt hæres præſtitiſſet legatum annuum alimentorum triennio, etiam ſcienter, non per hoc tenetur in futurum, quia teſtamentum falſum non poteſt approbari tacitè,nec expreſſè, quia deficit ſubſtantia. l.voluntas teſtatoris.l. Paulus.ff.de verbor.ſignifica.l.alia.C.de his,quib.vt indig.niſi ſit ſuper falſo tranſactum,vel iudicatum.l.Polla.§.de his quib. vt indig.l.fi.C.de fid.inſtru.iſta litatio colligitur ex verbis Ang.hic in lectur. Peruſina circa princip. licèt apertè non ponat. ¶Sextò conceperam limitare iſtam.l.procedere,quando ſol.triennalis fuit facta de per ſe ſingulariter tribus annis, ſecus ſi hæres ſimul ſoluiſſet pro tribus, tunc non haberet locum iſta l. ſed inueni,quòd Io.Fabr.hic in fi. ponit iſtam limitationem,& refert idem tenere Iacob.de Are. in dict.l. ſi certis annis.ſupra de pact.Mouetur etiam, quia plures actus ſeparatim facti plus ligant.l.iubemus.C.ad Velleia. Sed vltra eum moueor per alias notabiles limitationes in optimo ſimli. ¶Primò per id, quod volunt Cyn.& Bald.in l.2.C.de dot. promiſ. vbi dicunt, quòd

l.qu icun-

ADDITIO.

a ¶Quod in codicil. Adde Petr.de Ancharan. & Barba.in capitul.cùm offic.de teſtam.

l. quicunque. C. de apo. pub. quam s. pro singulari allegaui, quę
vult, quòd qui ostendit se soluisse tribus annis vltimis, præsu-
mitur semper soluisse integrè retro, procedit quando illæ tres
solutiones fuerunt factæ separatim singulo anno de per se, se-
cus si fuisset vna solutio pro trib. annis, ita etiam limitat Bald.
in d. l. quicunque. ¶ Secundò moueor ex eo, ꝙ in simili vult
Bart. in l. eum qui. aliàs Iabolenus, circa medium. ff. de ann. leg.
vbi limitat Bal. & in l. si certis annis. s. de pact. & l. cùm de in rē
verso. ff. de vsur. quib. dicitur, ex præstatione longi temporis
præsumi causam, & obligationem subesse, vt procedat quan-
do talis solutio fuit facta separatim singulo anno, secus si vna
vice pro multis annis, vt probat text. in illa. l. cùm de in rem
verso, in versi. longo tempore, vbi not. Bald. facit etiam, quod
vult glo. in l. si conuenerit. ff. de pig. act. vbi quando requiritur
trina interpellatio, vel trina præstatio, non potest vna vice si-
mul fieri, dicendo ter, solue. facit, quod vult Bald. in c. ex literis,
5 in fi. col. de const. vbi tenet, quòd stante statuto, † quod in ma-
a leficijs reus debeat ter citari, [a] non sufficit vna citatio pro trib.
etiam peremptoria. ¶ Septimò sin. limita istam. l. vt procedat,
dum requirit præstationem per triennium ad minus, eo quia
hic legata erant plura. s. menstrua, vel annua, non cēsentur plu
ra legata, pro primo anno purum, pro alijs conditionale. l. si in
singulos. ff. de ann. leg. l. cū in annos. ff. quādo dies leg. ced. not.
in l. Stichum aut Pamphilum. §. stipulatio. ff. de verb. oblig. se-
cus si legatum esset vnum, & semel cederet dies, tunc vna solu.
sufficit respectu futurarum præstationū, quæ à testatore sunt
diuisa per tempora. l. Firmio. in fi. ff. quando di. leg. ced. ita not.
solus Ang. hic in lect. Peru. in vlt. colu. in prin. ¶ Octauò limita
istam l. non procedere, quando approbatio voluntatis inua-
lidæ fuisset expressè facta per hæredem, quia illud, quod opera
tur hic pręstatio triennalis, cum cursu trienij, & alibi præstatio
per decenniū, in d. l. si certis annis, & in d. l. cùm de in rem verso.
tantum operatur approbatio expressa, nisi vno momento fa-
cta. text. est, quem Bart. & omnes ibi reputant sing. in l. 2. C. de
dot. promis. nec credas, quòd idem decidatur in l. 2. j. & in l.
non dubiū. in fi. s. de test. quas gl. mag. hic in prima parte alleg.
& hoc vult, quia illę leges pcedunt quo ad id, quod est iam so-
lutum, sed quo ad inducendum obligationem in futurum ex
expressa aprobatione cum solutione vnius momenti, reddi-
6 tur ad hoc singularis. d. l. 2. C. de dot. promis. ¶ † Secundo no.
ex text. in versi. per multum tempus. quod multum tempus
appellatur triennium, vnde facit, secundum Alb. hic ad statu-
tum Bon. quo cauetur, quòd nullus possit esse Potestas Bono.
qui non exercuerit multa officia, vel regimina, nam si tria exer
cuisset, dicitur satisfactum per istam. l. tamen multum tem-
pus hic accipitur pro triennio, secundum subiectam materiā,
& hoc est, quod dicit text. hic in versi. in tali causa. Alibi accipi
tur pro quinquennio, & biennio. §. multum. vbi gl. inst. de lit.
oblig. l. in contractib. in prin. cum gl. C. de non nu. pec. declarat
Alb. in l. constitutionem. C. de admi. tut. & quòd multum tem
pus capiatur pro quinquennio, est text. in l. 1. §. quod dictum
est. ff. de separa. not. Ang. in Auth. hodie. per illum text. C. de
b de repu. & quomodo intelligitur multum tempus, [b] vide glo.
in c. ad nostram. de reb. ecc. non alie. & in c. latores. de cle. excō.
Quæ autem dicantur multa, est text. in l. 1. §. hoc rescri-
mini. Quæ autem dicantur multa, est text. in l. 1. §. hoc rescri-
ptum. & ibi not. Bar. ff. ad Sena. Sylla. & text. in §. multis autem.
insti. de libert. & glo. in § si. in versi. multæ. insti. de iur. perso. &
not. Bald. in l. hac consultissima. in fi. s. qui test. fa. pos. vbi etiam
per eum. ibi, quæ dicatur multitudo. Qui autem dicantur mul
ti dies, ponit Ange. not. in §. omnē verò. in Auth. de litig. Quòd
autem dicatur tempus non modicum, declarat gloss. in l. fin. ff.
7 si ager vecti. vel emph. pet. ¶ † Tertiò no. ex tex. ibi, vt in futu-
rum quoque ea præstentur, & ex text. ibi, & si qua in preteri-
c tum, &c. modum cōcludendi [c] in libello, quē docet hic Im-
perator, qñ agitur pro annuis, vel menstruis pæstationibus, nā
in conclusione debet peti, quod soluatur, quod restat pro tē-
pore præterito, deinde, quòd pro futuro tempore conde-
mnetur ad præstandum veniente tempore, & ista conclusio
ex equitate conceditur, ne aliàs actor cogatur singulis annis,
vel mensib. de suo iure agere, vel protestari. l. malè agitur. C. de
præscr. 30. ann. & dicetur in glo. mag. in vltima parte eius. ¶ Gl.
magna diuiditur in sex partes, prout sex opp. format ꝯ tex. par
tes patent. Circa primum contrarium gloss. dic, quod prima
& secunda solu. nil valent, dum gloss. intelligit, quod ista. l. lo-
quitur in hærede ignorante, qui ignorabat voluntatem defun-
cti esse inualidam. Imò text. iste loquitur in sciente, vt dixi in
text. & est veritas. Secundo ex alio Bartol. reprobat solu. gloss.
nam legatum libertatis est ita fauorabile sicut legatum ali-
mentorum, nihil alleg. Barto. potuit allegare. l. primo gradu.
ff. de his, quæ in fraud. cred. capitul. causam matrimonij, vbi
not. de offic. deleg. sed in relicto libertatis facto in minus solen
ni testamento, agnitio hæredis ignorantis, & errantis nil nocet.
l. cùm testm̄ C. de iur. & fact. ign. tamen ille tex. non vrget ꝯ gl.
cùm ibi intercesserit tm̄ vnus actus, non aūt præstatio trienna-
lis, vt hoc tex. & sic illa. l. multū facit à remotis. Tertiò sol. gl. ꝙ
in ista. l. testm̄ fuerat solenne, & fideic. validū, & ꝙ debeat lu-
baudiri maximè, ad tex. & destruit text. ideo nil valet. ¶ Vera
ergo sol. vt dixi in tex. est, ꝙ in ista. l. p̄statio fuit facta ab hęrede
sciēte, & ꝑ eo, ꝙ præstitit in ꝑpetuū statim sibi p̄iudicauit de
iure communi, ēt si nō esset legatū alimentorū, sed quodcun-
que legatum. ita loquitur. l. sequens, & l. non dubiū. § fi. s. de
test. & tunc absque alio adminiculo temporis hæres scienter
soluens, statim sibi præiudicat, sed pro futuro tempore de iure
communi sibi non præiudicaret, sed in hac. l. sibi præiudicat
iurę speciali fauore alimentorum, & vltimæ volun. vt dixi in
tex. circa s̄m contrarium gl. Bar. simpliciter tenet sol. gl. quā sic
declara, nam ista l. loquitur in materia fauorabili alimentorū,
& vltimę volun. ibi in materia odiosa. s. vsurarū, & inter viuos.
¶ In tertio contrario dic, ꝙ prima sol. gl. est vera, ꝙ in contra-
rio hæres soluit legatū annuum sine detractione Falcidiæ per
vnum, vel duos annos solū, hic triennio, tamen ista sol. non est
necessaria, quia ēt si ibi præstitisset. 10. annis, per hoc hæres non
præiudicaret sibi pro futuro tempore, vt in futurum cogeret
soluere absque detractione Falcidię, quia ex pręstatione præte
rita nunquam sibi hæres præiudicat pro futuro tempore, nisi
ꝯcurrente duplici fauore, de quo in tex. sequens sol. gl. ꝙ ibi sit
contra. l. non est tuta, quia, ꝙ voluntas testatoris relinquentis
legata vltra dodantem sit contra. l. non est verum, quia. l. Falci-
dia non resistit, prout dicunt Bar. & alij in l. cùm quis. s. de iu. &
fact. ign. & in l. 1. ff. de cond. indeb. in illo art. an illud, ꝙ defalcari
potest per l. fal. de leg. sit debitum saltem naturaliter. ¶ In quar
* to contrario dic, ꝙ sol. gl. *communiter reprobatur*, dum intelligit,
ꝙ ista. l. loquatur, quando erat dubium, an voluntas testatoris
esset valida, sed in contrario erat clarum, ꝙ obligatio erat inef-
ficax, quia pacto nudo. nam si in ista. l. hæres fuisset dubitans,
nos habemus, quòd dubitans, & ignorans æquiparantur. l. fi. §.
sin autem nescius. C. de fur. cū concor. quas dedi in l. quandiu.
s. qui admi. licèt ista. l. non possit loqui in hærede ignorante,
vel dubitante, sed loquitur in sciente, vt dixi. s. pluries. Ang. tm̄
hic in lect. Peru. reputat istam sol. gl. valde sing. & dicit se admi
rari, quòd Doct. aliter non ponderent istam gl. secundum quā
concluditur, quod in ista l. nō apparet, an voluntas fuerit inuti-
lis, vel ne, licèt hæres à quo petebatur legatum, confiteatur vo
luntatem testatoris, sed negabat solennitatem, legatarius autē
probat solēnitatem ex solutione trienniali, quam hæres fecit,
certè in ista. l. deciditur, quòd talis præstatio sufficit ad præsu-
mendam solennitatem, & dicit Ang. quòd intelligendo istam
l. isto modo, quòd ista. l. non habet sociam in iure. Tu conside-
ra, quòd dato, quòd sol. quo ad istam. l. posset esse in se vera, &
singularis, vt dicit Ang. tamen non est necessaria quo ad con-
trariū. d. l. si certis annis. quæ loquitur in dispositione inter vi-
uos, quæ non validatur per solam pręstationem triennij, sicut
hic in vlt. voluntatę propter fauorem legati alimentorum.
¶ In quinto contrario gl. dum gl. respondet, quòd in ista. l. agi-
tur pro futuro tempore ex iure, ꝙ habetur de præsenti Bartol.
& Doct. reprobant gl. hic, & similes, licèt in contractib. & sic
in stipulatione annua, quæ censetur vna de præsenti, dicatur
debitum ratione annorū futurorum. l. Stichum aut Pamphi-
lum. §. stipulatio. ff. de verb. oblig. tamen secus est in vltimis vo
luntatib. in legato annuo, vbi censentur tot legata, quot sunt
anni, & pro primo anno censet̄ purū, & ꝑ sequentib. ꝯditio-
nale. l. Senatus. §. fi. ff. de don. cau. mor. l. si in singulos annos. ff.
de ann. leg. ergo pro futuro tp̄e cùm sit conditionale, non pōt
dici, vt dicit gl. ꝙ habeatur ius agendi de p̄nti, vt dicit gl. l. ce-
dere. ff. de verbor. signific. nisi saluando gloss. dicas secundum
Bartol. quòd in ista. l. potest dici, quòd habeatur ius de præ-
senti, non ratione legati, sed illius quasi contractus celebrati
propter præstationem triennalem, ex quo competit non actio
ex testamento, sed condictio ex ista. l. hoc reprobat Barto. quia
præstatio triennalis bene facit, vt magis sit cautum legetario,
non

ADDITIONES.

a ¶ Debeat ter citari. Adde gloss. summæ. 5. quæst. 2. Spec. tit. de cita. in §. viso. versi. si ergo.

b ¶ Multum tempus. Adde gloss. & Card. in clemen. prima. de rebus Eccles. non alienan. Bald. in l. iubemus. in princip. la seconda. C. de sacrosanct. Eccles. Angel. Ioan. de Imol. & Ludouic. Roman. in l. si filiofamil. §. fina. ff. soluto matrimo. Barbat. in repetitio. rubri. de rebus Eccles. non alienand. Petr. de Anchara. consilio 57. incip. quædam ex prædictis.

c * Concludendi. Adde, quòd hunc modum conclu. tenent gloss. & Docto. vbi Bartol. in l. non quemadmodum. ff. de iudic. & vide quæ scribit Practic. Papiens. forma libelli in actione reali. versiculo deducendo, nume. 5. Roma. consi. 136. MASVER.

non vt magis debeatur quàm ante. nec. n. debetur pluſquam
naturaliter ſicut ante, allegat ex mendicato ſuffragio tex.in l.
Titius rogatus. ff. ad Treb.qui nihil facit. debuit allegare.l. 1.§.
ſub conditione.ff.vt leg.no.ca. vnde reſpondet Bar.hic, & la-
tius in l.vbi autem non apparet.§.pen.vbi videas.ff.de verbor.
oblig.quod quando debitum conditionale, & ſic in futurum,
eſt debitum de per ſe ſolum, non poteſt de præſenti peti, ita lo
quuntur ꝯria alleg. in gl. aut debitũ cõditionale eſt adiũctum
debito de præſenti, vt in caſu noſtro, & tunc ſicut debitum de
præſenti poteſt ſtatim peti, ita poteſt peti pro futuro tempore,
ne cogatur agere ſingulo anno. Fulg. aliter reſpondet ad hunc
text.& dicit, quòd iſte tex.non vult id, quod gl.& Doct.preſup
ponunt, quòd legatarius poſſit agere pro futuro tempore, nec
quòd ſequi debeat cõdemnatio iudicis pro futuris annis, quia
eſſet contra.ll.alleg.in gl.quas deſtruit ſol.Bart. & cõtra.l.quòd
ſi in diem.§.1.ff.de pet.hære.ſed iſte text.bene dicit *impetrabis, quòd in futurum ea præſtentur.* quando impetrabis, verum eſt ſuo
tempore, non autem dicit tex.quòd debet condemnari, quòd
in futurum præſtentur.& nulla alia.l.hoc dicit, & refert, quòd
* ita reſpondit in ſuo examine. Breuiter *communis concluſio* eſt, ꝙ
in legato annuo, cùm non ſit in poteſtate creditoris exigere to
tum pro futuro tempore, ſtatim procedit libellus, in quo pe-
titur fieri condemnatio ſtatim ratione temporis præſentis, &
præteriti, pro futuro autem tempore petitur fieri condemna-
tio ad ſoluendum ſuo tempore, ne legatarius habeat neceſſe
agere, & petere quolibet anno, contra.l.malè agitur.in fin. vbi
not.Bart.ꝭ.de præſcr.30.anno.& licèt Fulg.dicat, quòd nec iſta
l.nec alia probat, quòd pro futuro tempore poſſit agi, & ſequi
cõdemnatio, dic, quòd imò hoc probat tex.in l.libertis quos.§.
1.& ibi Bart.in fi.no.ff. de ali.& cib.leg.Bar.in l.pecuniæ.eo.tit.
Bart.& Doct.in l.non quemadmo.ff.de iud. Bart.& Bald.in l.1.
per gl.ibi.C.de ſen.quæ ſi.cer quanti.latè Ang.in rep.l.1.in 26.q.
ſ.de iud.& iſta eſt veritas. ¶In ſexto contrario gloſſ. tene ſolu.
gloſſ.licèt Angel.hic in lectu.Peru. ponat duos nouos, vt ipſe
dicit, & ſingulares intellectus ad d.l.cùm de in rem verſo, quos
vide per te.

SVMMARIVM.

1 *Hæres ſoluens ſcienter fideicom.relictum in minus ſolenni voluntate, facit, vt nec eius hæredes poſſint ſolutum repetere.*

2 *Vbi aliquid fit ex conſequentia, ibi non conuenit de iuris apicib. diſputari.*

3 *Stante ſtatuto, quòd in contractu mulieris debeat interuenire conſenſus duorum propinquorum, aliàs contractus non valeat, ſi talis contractus factus ſit ſine fraude, licèt conſenſus propinquorum non interueniat, valet tamen talis contractus in foro conſcientiæ.*

4 *Profeſſio religionis facta non ſeruata forma, quæ traditur à regula religioſis, ligat quo ad Deum, & in foro conſcientiæ.*

5 *Electus ad dignitatem aliquam eſt tutus in foro conſcientiæ, ſi electio ſua tenuit de iure gentium, licèt non ſit ſeruata forma iuris poſitiui.*

6 *Quando aliquid eſt commiſſum ad conſcientiam alicuius, videtur commiſſum ad veritatem.*

7 *Qui habet poteſtatem diſponendi, & prouidendi ſecundum conſciantiã ſuam, non debet propriam conſcientiam ſequi, ſed legum & cano.*

8 *Terminus conſcientię non importat liberam voluntatem, ſed arbitrium boni viri.*

9 *Hæres, qui ſcienter ſoluit vnum legatum ex inutili teſtam. licèt ſibi præiudicet quo ad illud legatum, quod præſtitit, non tamen ſibi præiudicat quo ad alia.*

10 *Valet argumentum de tempore ad locum.*

LEX II.

a ET ſi inutiliter [a] † Hæres ſoluens
1 ſcienter fideicom. re
lictum in minus ſolenni volũtate, facit, vt nec ipſe,
nec eius hæredes poſſint ſolutum repetere. Exten-
de iſtam.l.vt procedat etiam in ruſtico, quia ex quo non errat
in facto, imò factum ſcit, & in tali præſtatione vertatur ius na-
turale.l.legatum.ff.de capit.dim.certè etiã ruſticus comprehẽ-
ditur, ſm Bal.alij non tangunt. Adde Bar.idem tenentem in d.l.
cùm de in rem verſo.in 3.col.ff.de vſu.per tex cum gl.in l.litib.
C.de agri.& cenſi.lib.11.Rayn.& Bal.in l.ſi certis ann.in pe.col.
& ibi Cy.in 5.q.ſ.de pact.d.Ant.in c.peruenit.de cenſi.ſequitur
Alex.in conſi.123.in 3. vol.inc. ſuper primo quæſito. in 1.col.
licèt ꝯrium teneat Spe.in tit.de reſti.ſpo.§.nunc dicendũ.verſi.
quid dices de ruſtico. quem ſimpliciter refert Bald. in l.ſolent.
ff.de offi.procon.& Lud.in l.qui in aliena.in prin.ff.de acq.hær.
¶In tex.ibi, ſi hæredes comperta volũtate. Nam reperit heres,
ꝙ defunctus voluit fideicom. præſtari ab auo, licèt in minus
ſolenni voluntate, quo caſu ſi hers ſciebat factũ, & ius.i.ꝙ vo-
luntas erat inutilis, quia tunc ſcienter preſtando cenſetur dona
re.l.1.ff.de cond.inde.clarũ eſt, ꝙ repeti non poteſt: ſi aũt ſcie-
bat factum, ſed errabat in iure, quia credebat voluntatem eſſe
ſolennẽ cùm eſſet inualida, & tunc ex minus ſolẽni voluntate
relictum, ſaltem debẽ naturaliter, vt no.in l.cùm quis.ſ.de iu.
& fact.igno.certè debitum naturale ſolutum errore iuris, non
2 poteſt repeti.d.l. cùm error.ff.de iur.& fact.ignoran. ¶† Nor.
ex text.ibi, ex conſcientia.ſecundum Bal.alij nõ tangunt, ꝙ vbi
b aliquid fit ex conſcientia, [b] ibi non conuenit de iuris apicibus
diſputari.vnde ſecundum eum ſi aliquid ſit cõmiſſum ad cõ-
ſcientiam alicuius, videtur cõmiſſum ad veritatem, & eſt ſatis,
quòd ſit munita iure gentium, nihil allegat. Adde ad primum
tex.in l.militis.C.de relig.& in l.in teſtamẽto.ff.de fideicom.lib.
3 ¶† Adde etiam facere, quod ſingulariter decidit Panor.in c.re
latum.el 1.in 6.col.de teſt.ꝙ ſtante ſtatuto, prout cõmuniter
viget, ꝙ in contractu mulierũ debeat interuenire conſenſus
duorum propinquorum, aliàs contractus non valeat, certè
ꝯctus mulieris factus ſine fraude, licèt non interuenerit con-
ſenſus propinquorum, & ſic non ſeruata forma ſtatuti, valet
in foro conſcientiæ, in quo ſolùm attenditur ius gentium, vt
dicit Bal.hic. ¶Ad idem, & tertiò facit, ꝙ tenet Pan.in c.porre-
ctũ.in 2.col.de regularib.per gl.ſecundã ibi, quòd profeſſio reli
c gionis [c] facta non ſeruata forma, quæ traditur in regula religio
4 ſis, tamen ligat quo ad Deum, & in foro conſcientiæ. ¶† Facit
quarto, quòd pulchrè vult Imo.in c. quia propter. de elect. ꝙ
5 electus † ad dignitatem aliquam, eſt tutus in foro conſcientię,
ſi electio ſua tenuit de iure gentium, licèt non ſit ſeruata for-
ma iuris poſitiui, quod dictum ſequitur, & de eo facit feſtum
Panor. in capitul. primo. in fin.de in integr.reſtitu. vbi ex hoc
dicto gneraliter notatur, quòd in omni actu, in quo eſt præ-
termiſſa forma iuris poſitiui, canonici, vel ciuilis, tamen in
foro animæ valet, & non tenetur ſibi facere conſcientiam, ex
quo non interuenit deceptio, & affuit conſenſus habentium
actum explicare de iure naturali, vel gentum, quod ſufficit in
foro conſcientiæ, prout etiam dicit Bald. hic. Idem tenet Ge-
min. in capitul. primo.in princip. per illum text.de ſponſa. in
ſexto.Petr. de Anchar.in regula. beneficium. in ſexta quæſtio.
de regul.iur. in ſexto.not.bene prædicta, in quibus multi deci-
6 perentur credentes contrarium. ¶† Circa ſecundum, quod
vult Bald. quòd quando aliquid eſt commiſſum ad conſcien-
tiam alicuius, quòd videtur commiſſum ad vreitatem, & ſa-
tis eſt, quod ſit munita iure gentium, licèt nemo hic, nec alibi
tangat, tñ puto, ꝙ dictum Bald. ſit falſum.& not.quia ſæpè fit
commiſſio ad conſcientiam alicuius, & in ꝯrium allego, quod
vult ſignanter ipſe Bald. in q. per eum diſputata incip. ſtatuto
cauetur, quod fœnerator.in fin.colum. vbi dicit, quòd ille, cu-
ius conſcientiæ aliquid committitur, non poteſt leges tranſ-
gredi, quia intelligit de conſcientia à legibus munita, non de
ea, quam pars ſibi fabricat.argum.l.codicil.§.fina.de legat.2.&
ſequitur Alexan.conſil.218.in 2.volum.incip. viſis verbis. in 3.
7 colu. ¶† Secundò contra Bald. mouеor. nam qui habet pote-
d ſtatem [d] diſponendi, & prouidendi ſecundum conſcientiam
ſuam, non debet conſcientiam ſequi, ſed legum, & canon.
text.eſt iuncta glo.in capit.iudicet. 3. q.7. Cyn. in l.quiſquis.C.
8 ad leg.Iul.maieſt.Bal.in l. 1.C. qui accuſa. non poſ. ¶† Tertiò,
& fortius contra Bald.ſtringit, quia terminus, conſcientia, non
importat liberam voluntatem, ſed arbitrium boni viri.ita no.
Bald.in l.fina.in fin. C.de iur do. impe. patet ex notatis per glo.
e & Doct.ibi, & in cle. 1.verſ.oneramus. [e] de iure patr.cũ ſi.ergo
importat

ADDITIONES.

a * Adde Iaſon.in l. ſi poſt diuiſionem. columna ſecunda.ſupra de iur. & fact. ignor.

b ¶Ex conſcientia. Adde Angel.conſi.144.incip.ad primum.

* Et dic, quòd conſcientia eſt verus iudex, vt not.in l.cùm falſum.ff.de acquirend. hæred. Idem Iaſon.in rubric. eodem titul. de acq.hered & eſt Angelus humanæ vitæ, teſte Bald.hic in princip.& dicitur animi paſſio, ſuggerens bona, & mala diſſuadens, cuius ſolus Deus ſcrutator eſt, vt not. Ana. conſil.34. & duo ſunt neceſſaria, conſcientia tibi, fama proximo, & qui confidens conſcientiæ negligit famam, crudelis eſt. capitul.nolo. 12.quæſtio. 11. gloſſ. in capitul.ſenti. 11.quæſtio. tertia. vbi, quòd non ſufficit ſola conſcientia, ſed fama requiritur, declara, vt per dict.gloſſ. ibi, & capitul.ſequen. incip.in cunctis. Quid de honore & fama, vide Aym.conſil.2.col.fi. MASVER.

c Profeſſio religionis. Adde Spe.ti.de ſtat.mo.verſi.19.Hoſt. in ſumma tit. qui cle.vel vou.in §.ſi quis vouens.

d ¶Qui habet poteſtatem. Adde Barb.in c.1.de offi.ord.in 9.col.

e ¶Verſic. oneramus. Adde ad intellectum, d. glo. in d. cle.1. glo.ſing.in verſi. relinquatur.in c. ſtatutum.in §.aſſeſſorẽ.de reſc.lib.6.quam alleg.ſin.Pau.de Caſt.in l.de pupillo.in §.qui opus.ff.de no.ope.nun.Ang.de Are.in §.ſed iſtæ. inſti.de act.Bal.in c.ſi ſacerdos.de offi.ord.Io.de Ana.cõſi.34.inci.viſis, & diligenter conſideratis.

importat arbitrium boni viri, certè bonus vir debet obseruare leges ciuiles. l. vir bonus. ff. iud. solu. ¶ Glo. in versi. comperta, quærit in quo differat ista. l. à præcedenti, quæ inuicem contrariantur, & dupliciter respondet. tene secundam, quam declaraui in l. præcedenti. ¶ Glo. in versi. præstiterunt. diuiditur in tres. In prima extendit text. dupliciter, & bene. In secunda ibi, sed an in alia. format quæst. & bene solu. In tertia ibi, sed argu. contra. oppo. contra text. & bene solu. & sol. declaraui in l. non dubium. in fin. s. de test. vbi est similis glo. ¶ In secunda parte
9 habes,† quod hæres scienter soluens vnum legatum ex inutili testamento, licèt sibi præiudicet quo ad legatum, quod præstitit, tamen non præiudicat quo ad alia legata. dic vt dixi in d. l. non dubium. vbi limitaui, & adde, quòd sicut hoc procedit in re, quod præstatio vnius legati non præiudicet quo ad alia, idem est in tempore, nam si hæres non tenebatur soluere legata nisi vsque ad certum tempus, & aliqua soluerit ante illud tempus, non tamen sibi præiudicat quo ad alia, vt & alia teneatur ante tempus soluere. text. est not. in l. Lucius. la 2. §. testator. secundum vnum intellectum gl. de leg. 2. Adde tamen, quod secus est in loco, quia si hæres habebat exceptionem, ne teneretur soluere legata in certo loco, & vnum legatum soluerit in illo loco, sibi præiudicat quo ad alia, vt etiam possit cogi alia legata in illo loco soluere. text. est not. in l. fideicom. §. fin. ff. de iudi. per quem ita expressè dicit Ange. in l. 1. in vltimis verbis, in lectu. Peruf. s. eod. & vltra eum potest reddi ratio huius vltimi, nam in d. l. fideicom. §. fin. hæres habebat exceptionem, ne posset cogi soluere in certo loco, ex quodam priuilegio, & iure singulari, sed ius singulare facilius tollitur, quàm commune. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de test. milit. nimirum ergo, si soluendo vnum sibi præiudicat in alijs, secus in casibus præcedentibus in quibus hæres erat tutus de iure communi. considera tamen text. in d. l. fideicom. §. fin. qui non concludenter probat illud, quod dicit Ange. de alijs legatis, & valet arg. de re ad locum. l. si quis ita. ff. de aur. & argen. leg. sicut ergo in re,
10 ita & in loco.† Item bonum est argumentum de tempore ad locum. l. vinum. ff. si cert. pet. l. fin. ff. de condi. triti. sicut ergo in alijs legatis non fit præiudicium in tempore. d. l. Lucius. §. testator. ita nec in loco, nisi vt dixi quis solus esset tutus iure singulari, tunc subesset ratio diuersitatis, & dicta arg. non procederent, vt dixi. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Fideicom. vniuersale transmittitur ad hæredes fideicommissa. licèt fideicommissarius sit mortuus ante restitutionem fideicommissi sibi verbo factam, & nu. 2. & 3.*

4 *Hæreditas libertæ defertur ab intest. patronis, & manumissoribus, licèt ex necessitate manumiserint.*

LEX III.

CVm secundum. Fideicom. vniuersale trāsmittitur ad hæredes etiam ante restitutionem fideicō. hoc primo. Et si debitor succedat creditori, extinguitur actio ex testamento, iure confusionis. hoc secundò, & ex summario patet, ꝙ habet duas partes, & ita diuide in duas
a per te. ¶† Not. ex prima parte text. *secundum Barto. & alios omnes hic*, quòd fideicom. vniuersale transmittitur ad hæredes fideicom. licèt fideicommissa. sit mortuus ante restitutionem fideicom. sibi verbo factam. Et ad hoc allegatur ista l. tamen hoc non probat tex. iste in sensu directè, sed innuit à contrario sensu, quia si alius successisset huic libertæ, quàm ipsi manumissores, ꝙ actio ex testamento competens puellę ad fideicom. vniuersale, contra istos hæredes non fuisset extincta, licèt ipsa decessisset ante restitutionem fideicommissi, si ipsa actio fuisset transmissa, quod etiam patet ex alio in isto text. quia si actio mortuo fideicom. non transmitteretur, non confunderetur, vt dicit text. sed fideicom. efficeretur caducum. Et sic habes, ꝙ licèt hæreditas non adita non transmittatur. l. vnica. §. in nouissimo. s. de cad. tol. l. quoniam sororem. s. de iure delib. & licèt fideicom. vniuersalis habeatur loco hæredis. l. si filiusfam. §. 1. ff. quod cum eo. tamen fideicommissum vniuersale bene transmittitur ad quoscunque hæredes, licèt fideicommissarius moriatur ante restitu. Facit. l. si in personam. s. eo. l. apud Iulianum. §. Antistia, & l. cogi. §. idem Metianus. ff. ad Treb. licèt gl. teneat contrarium in l. cum filiofam. de leg. 1. & in l. à testatore. ff. de
* condi. & demonst. sed illæ gl. *communiter reprobantur* in d. l. cùm filio. vbi videas cum suis concor. Imò plus etiam si fideicom. moriatur, antequam hæres directus adeat hęreditatem, tamen adhuc transmittit. l. quidam. in prin. ff. ad Treb. quicquid ibi gl.
* teneat, & ita *communiter tenetur* in d. l. cum filiofa. vbi videas, &
a ratio diuersitatis,[a] quare hæreditas non adita non transmittatur, at fideicom. vniuersale sic, potest persuasiua assignari, quia hæres directus antequam adeat hæreditatem, non habet ius formatum in esse, quia hæredi directo contra aliquem non competit actio pro aditione hæreditatis, sed ipse per se potest extraiudicialiter adire, ante ergo quàm adeat, non habet ius formatum inesse, licèt habeat potentiam acquirendi: hinc est, quod hæreditas non adita non dicitur in bonis nostris. l. pretia rerum. in princip. ff. ad l. Fal. quam pro singulari ad hoc allegat Bal. in l. 2. in fi. C. de iur. & fac. igno. ergo nimirum si hæres directus decedat, antequam adeat, non transmittit ad hæredes, sed fideicom. vniuersalis ante restitutionem hæreditatis sibi factam, habet actionem ex testamento contra hæredem, imò antequam hæres adeat, habet officium iudicis, quo mediante potest cogere hæredem adire. l. restituta. in prin. ff. ad Trebel. ergo cùm ante restitutionem fideicom. & ante aditionem hæredis scripti habeat ius formatum in esse, ergo nimirum si fideic. transmittit, etiam ante restitutionem fideicom. vide tamen ad hanc restitutionem, quæ dixi in l. emancipata. s. qui admi. nam ex ibi dictis apparebit, ꝙ ista ratio potest confundi. Fortior tamen ratio reddi non potest, vt hic per Docto. & plenius in d. l.
2 cum filiofa.† Stat ergo ex prædictis conclusio, ꝙ fideicom. vniuersalis, qui decedit ante restitutionem fideicom. tamen illud transmittit ad quoscunq; hæredes, ex quo sequitur, ꝙ mortuo fideicom. directus hæres tenetur illud fideicommissum vniuersale restituere hæredi fideicommissarij. Contra istud opponitur, nam restitutio fideicommissi vniuersalis nō debet fieri nisi illi, de quo testator disposuit: hinc est, ꝙ fideicom. vniuersale non potest cedi, ita ꝙ in cessionarium transeant vtiles: hinc est ꝙ etiam procuratori in rem suam non cogitur hæres fideicōmissum vniuersale restituere. tex. est not. in l. si mulier ita. §. ex asse. ff. de iur. dot. q. l. non est alibi in iure ſm Bal. in c. non nulli. in 6. col. de rescrip. tangunt gl. & Docto. in l. apud Iulianum. §. vtrum, & in l. seruo inuito. ff. ad Treb. rñde verum esse, ꝙ hęres non tenetur restituere fideicōmissum vniuersale ei, q succedit tit. singulari vel particulari, vt est cessionarius vel donatarius, & ita propriè loquitur. d. §. ex asse. secus si succedat tit. vniuersali, quia cùm in totum tunc repręsentet fideic. & censeatur eadē persona cū eo. in Auth. de iureiur. à mor. præsti. in prin. glo. in l. cū à matre. C. de rei vēd. certè hęres directus sicut tenetur restituere fideic. fideicommissario, de quo testator expressè disposuit, ita ēt eius hęredi, sed non successori particulari, & ista est veritas. Non obst. ēt vnum, de quo dubitauit Bar. & reliquit cogitandum, in d. l. si mulier ita. § ex asse. ꝙ quicquid est transmissibile, est cessibile. l. ex plurib. ff. de adminisst. tu. sed fideic. vniuersale transmittitur ad quoscunq; hr̄des, vt hic cū alijs alleg. ergo ēt debet posse cedi. & super hoc Bar. reliquit cogitandū. Tu inde, ꝙ illa regula procedit negatiuè tm̄, nā illud, ꝙ non pōt trāsmitti, non pōt cedi: ita ꝓpriè loquitur tex. in d. l. ex plurib. & ita ibi negatiuè no. ex illo tex. Bart. sed affirmatiuè nō ꝓcedit dicta regula, & puto, ꝙ rō diuersitatis sit, quia fortior est transmissio q̄ sit cessio, patet quia multa pn̄t transmitti ad hr̄des, quę tn̄ nō pn̄t cedi, ꝙ ostendo, nā actiones directæ transmittuntur ad hęredes, tn̄ cedi non pn̄t. vt est gl. no. in l. 1. ff. pro socio, & patet in proposito, vbi fideicom. vniuersale transmittitur, & tamen nō potest cedi, arguere ergo à maiori ad minus negatiuè, bonum est argumentum, non potest transmitti, ꝙ est plus, ergo minus poterit cedi, sed affirmatiuè à maiore ad minus non est bonū argumentum. nam non sequitur, potest transmitti, ꝙ est for-
3 tius, ergo etiam debet posse cedi.† Stat ergo conclusio, ꝙ fideicom. vniuersale transmittitur ad quoscunq; hęredes, licèt fideicom. moriatur ante restitutam hęreditatem. ¶ Intellige, quando istud fideicom. vniuersale erat relictum purè, secus si sub conditione, vel in diem incertum, quia si fideicom. vniuersalis decedat ante euentum conditionis, vel diei incerti, non transmitteret, per regulam. l. vnicæ. §. si autem aliquid sub conditione. s. de cad. tol. Ludo. Rom. in ꝯſ. 17. inci. viso puncto mihi ꝓposito. & in cons. 152. inci. super puncto ꝑmisso breuiter dicēdū. & in ꝯſ. 480. incip. in casu propositę cōsultationis de duab.
b substitutionib. Imò fortius ēt fideic.[b] vniuersale relictū ab ascēdente descendenti sub ꝯdōne, non transmittitur si decedit ante purificatam conditionem, ſm gl. Bar. & alios in l. vnica. C. de his, qui ante aper. tab. & gl. in l. hæredes mei. §. cùm ita. in versi. suscepisset.

ADDITIONES.

a ¶ Diuersitatis. Adde alias rationes per eundem Ias. in l. emancipata. colum. 4. cum. duab. seq. s. qui admitt. PANCIR.

b ¶ Fideicom. Vide Alex. in l. cùm hęredes mei. §. cùm ita. 4. no. vbi limitat. col. 3. & 4. ff. ad Treb.

ſuſcepiſſet.ff.ad Treb.bonus tex.in l.ſi in perſona.§. eo.licèt gl.
ſolitaria teneat contra,in l.is cui ſub conditione.§.fi.ff.de act.&
* obli.ſed illa glo.*communiter reprobatur* in locis præalleg.& Bal.in
l.ſi auus.in 2.col.C.de lib.præte.& in c.1.qui ſucce.ten.in vſib.
feud.in l.ſi pater.in 4.q.C.de inſti.& ſubſt.d.Anto.in c. Raynal-
dus.in 1.col.in fi.de teſt.Old.in conſi.131.incip.quidam habens
tres filias.Lud.Rom.in conſ.19.incip. viſo puncto,& in conſi.
133.incip.ſuper puncto præmiſſo.Alex.in conſ.92.in 3.volum.
incip.ſuper eo de quo quæritur in ſuperiori themate.in 2.col.
4 ¶† Secundò not. hæreditatem libertæ ab inteſtato deferri pa-
tronis, & manumiſſoribus,licèt ex neceſſitate manumiſerint.
concordat.l.1.§.de bon.lib.& l.1.§.de bon.poſ.contra tabu.lib.
¶Glo.1.inordinatè procedit,& ꝙ dicit in fin. debet iungi cum
princip.ideo quæro,vt eam ordinem,text.dicit, ꝙ ancillæ per
fideicom.fuit relicta libertas,& hæreditas,quæro an iſta ancilla
poſſit cogere hæredes directos,vt adeant,& reſtituant? gl.dicit,
& bene ꝙ ſi ab eod.hærede eſt relicta libertas,& hæreditas, po-
teſt cogi adire,& reſtituere, ſecus ſi ab vno hærede eſſet relicta
libertas,ab alio hæreditas.l.ſi res aliena.§.fi.vbi ponitur ratio.ff.
ad Treb.Fallit tamen in caſu ſingulari.l.apud Iulianum.§.An-
tiſtia.ff.ad Trebel. propter duplicem fauorem libertatis, & du-
ram ſeparationem patris à filio, ſecundum Ange. hic in lectu.
Peruſ.¶Prædicta procedunt, quando iſta erat ancilla teſtato-
ris,ſi autem erat ancilla hæredum,tunc indiſtinctè non poſſunt
cogi adire,ſed ſi ſponte adeant,coguntur reſtituere,iuribus al-
legatis in glo.¶Glo.in ver.confuſis.diuiditur in duas.In prima
declarat text. In ſecunda format quæſtionem. Secunda ibi, ſed
pono.¶In ſecunda parte dic ſecundum antiquos,Bar.& alios
hic,quòd glo.non poſſet procedere, quando iſta fuiſſet ancilla
teſtatoris,quia pro illa parte pro qua eſſent hæredes inſtituti à
teſtatore,pro illa etiam parte haberent iuſpatrona.in ea ma-
numiſſa,& conſequenter ius ſuccedendi ad fideicom.ſed quæ-
ſtio glo.procedit, quando fuiſſet ancilla hæredum æqualiter,
ad ꝙ vltimum vide tex.no.in l.vnica,in fi.C.de communi ſer-
uo manumiſſo.   Iaſ.Papię.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitus vendere,intelligitur prohibitus donare.*
2 *Emphy.qui non poteſt vendere ius emphy.irrequiſito domino,an poterit donare ſine eius conſenſu.*
3 *Epiſcopus,qui iurauit non alienare bona Eccleſiæ ſine licentia Papæ,poteſt donare capitulo ſuæ Eccleſiæ cathedralis inconſulto Papa.*
4 *Epiſcopus poteſt emere bona à capitulo ſuo ſine decreto ſuperioris.*
5 *Laicus vaſſallus Epiſcopi poteſt alienare feudum in capitulum ipſius Epiſcopi ſine conſenſu Epiſcopi.*
6 *Si ſint plures vaſſalli eiuſdem rei,poteſt alter alteri vendere, aut donare ſine conſenſu domini.*
7 *Si ſint plures emphyteutæ eiuſdem rei, vnus poteſt partem ſuam alteri alienare irrequiſito domino.*
8 *Si ſint duo vel plures patroni laici vnius Eccleſiæ, poteſt vnus alteri cedere partem ſuam ſine conſenſu Epiſcopi.*
9 *Prohibitus alienare extra familiam,an & quando poterit alienare.*
10 *Prohibitus alienare extra familiam,intelligitur prohibitus etiam alienare illam partem,quam habuit ex iudicio teſtatoris, & partem quã habuit à cohærede.nu.11.*
12 *Res ſemel effecta alienabilis,poteſt perpetuò alieri.*

LEX IIII.

VOluntas. Prohibitus vendere extra fa-
miliam,poteſt donare ſorori.
hoc dicit. Et ſi dicatur, ꝙ iſta.l. nullum habet du-
bium,quòd frater poſſit donare ſorori, quia etiam
ſoror eſt de familia,dicunt Doct.quòd dubium erat,quia cùm
iſta ſoror eſſet nupta extra familiam,& ſic ſequeretur domici-
a lium,originem,& forum viri.[a] l.cùm quædam puella.ff.de iu-
riſdi.omn.iud. l. exigere dotem. ff. de iud. videbatur alienare
extra familiam: cõtrarium hic dicitur,quia mulier quo ad ob-
b ſequia præſtanda viro cenſet̃ de familia viri, non quo ad alia,[b]
ſecundum Barto.in l.fin.§.item reſcripſerunt mulierem. ff. ad
1 municip.¶† *Not. ex iſta l.ſecundum omues*,quòd prohibitus ven-
* dere,[c] intelligitur etiam prohibitus donare.nam in iſta.l. ideo
c frater prohibitus vendere extra familiam, potuit donare ſoro-
ri,quia ſoror erat de eadem familia,ergo ſi hic fuiſſet prohibi-
tus vendere,intelligeretur prohibitus donare, & hoc tenet glo.
in l.2.C.de vſucap.pro emp.quæ non eſt alibi,ſecundum Bald.
in rub.extra de pact.in 3.colum.& habes meliorem tex. de iure
in l.ſtatuliberi à cæteris.§.fin.ff.de ſtatulibe.& tex.in c.1.in prin.
iuncto.§.donare.qualiter olim feu.pote.alien. ¶Intellige d.no-
tabile procedere,quando ſubeſt eadem ratio,prout in iſto tex.
quia teſtator noluit, ꝙ res iret extra familiam, certè iſta ratio
prohibendi ita militat in donatione, ſicut in venditione, ſecus
2 vbi eſſet diuerſa rõ.l.fi.C.de præd.curia. lib. 10. ¶† Hinc eſt,ꝙ
d emphy.qui non poteſt vendere[d] ius emphy.alij,niſi prius do-
minum requirat,an dominus velit habere pro eo.precio, aliàs
caderet à iure ſuo.l.fi.§.de iure emphy.c.potuit.de loca.tamen
poteſt alij donare irrequiſito domino, quia diuerſa ratio eſt,vt
not. & ibi dixi in d. l. fin. & de iſto puncto,an prohibita vendi-
tione intelligatur prohibita etiam donatio, vide etiam Bald.in
l.1.C.de rer.permuta.Cyn.in l.fin.in 3.quæſt.C.de reb.alien.non
alie.& latè Panor.in c.1.de his, quæ fi. à præla. ſine conſen.cap.
3 ¶† Item per iſtam.l.dixit Bal.in l.dudum. in penu. quæſt. C.de
e contrah. empt. ꝙ Epiſcopus,qui iurauit[e] non alienare bona
Eccleſiæ ſine licentia Papæ.c.nulli.de reb.Eccl. non alie. poteſt
tamen ea dare cap.ſuæ Eccleſiæ cathedralis inconſulto Papa.
ſicut hic frater prohibitus alienare poteſt dare ſorori ſuę idem
dicit Bald.hic,& Pau.& gl.in cle.fi.de reb.eccl.non alie.Faciunt
not.in clem.2.§.1.in ver. menſæ ſue.de rebus.Eccle.non alien.
4 ¶† Similiter per iſtum text.dicit Bal.hic in fin.ꝙ iſta.l. eſt argu-
mentum, ꝙ Epiſcopus poſſit emere bona à cap.ſuo ſine decre
to ſuperioris.alleg.Io.And.in reg.q tacet.in mercurialib.debuit
allegare Hoſt.cuius fuit originale dictum in c.poſ. de reb.eccl.
non alien.vbi per iſtum text. dicit, ꝙ ſi Epiſcopus eget domo,
quæ ſit capituli ſui,poteſt eam emere ſine decreto ſuperioris.
Fortius voluit Cal.in conſ.11.poſito in titu.de feu.incip.an feu
5 datarius,† ꝙ laicus vaſſallus Epiſpopi poteſt alienare feudum
in capitulũ ipſius Epiſcopi ſine conſenſu Epiſcopi, etiam ꝙ eſt
fortius,ſi inter Epiſcopum,& capitulum bona ſint ſeparata,&
hoc propter maximam coniunctionem,quæ eſt inter Epiſco-
pum,& capitulum.c.nouit.de his, quæ fiunt à præla. ſine con-
ſen. cap. c.requiſiſti.de teſt. ꝙ vltimũ non firmo,q̃a ſi vaſſallus
laicus poſſet feudũ alienare in tale capitulum fieret deterior
cõditio Eccleſiæ,quia cùm capitulũ nunquam moriatur,cle.ſi
gratioſæ.de reſcrip.l.proponebatur. de iud. certè feudum non
poſſet reuerti ad Eccleſiam,prout poterat, quando erat feudũ
laici,ideo contrarium,& melius tenet idem Cald. in conſ. 37.
incip.caſus,feudum quondam.Imol.in cle. 2.in 10.col.de reb.
6 eccle. non alie. ¶† Item facit iſta.l.ꝙ ſi ſunt plures[f] feudatarij,
f vel vaſſalli eiuſdem rei, poteſt alter alteri vendere, vel donare
ſine conſenſu domini,ſecundum Alb.Bal.& Pau.hic.ꝙ intelli-
git verum Bald. hic, in feudo antiquo,in quo inuicem ſucce-
dũt.c.1.de alie.feu. paterni.vbi feudatarius poteſt alienare feu-
dum in agnatum ſine conſenſu domini, quando talis agnatus
erat proximior,& ab inteſtato ſucceſſurus,ſecus ſi feudum eſ-
ſet nouum, & eſt pulchra limitatio ſecundum Paul. hic.adde
Bald.latè diſputantem,vbi dicit ſe vidiſſe conſilia collegij Me-
diolanenſis,& collegij Bononi. inuicem contraria, in c. 1. in 4.
colum.& ſequen.de alie.feud.& in c.1.§.1.per quos fiat inueſt.
& in c.1.§.hoc quoque.verſi.7.conclu.de ſucce. feudi.& in l.fi.
C.de ſuis,& leg.& in c.quæ in Eccleſiarum.in 6.colu.de conſti.
& in c.ſanæ.in 8.& 4.colum.de renun. Andr. de Iſern. & Bald.
in c.1.de alien.feud.paterni. Saly.in l.fin.in 5.col.C.de iur.em-
7 phyteu. ¶† Similiter facit iſta.l. ꝙ ſi ſint plures emphyteutæ
eiuſdem rei,ꝙ vnus poſſit alienare partem ſuam alteri,irrequi
ſito domino,licèt Barto.in l.pater.§.quindecim.da leg. 3. inde-
ciſum relinquat.ponit in l.cùm hi.§.ſi vni.ff.de tranſact.vbi di-
xi,& in l.ſi domus.§ fin.de leg.1.cum concord. Bal. hic tetigit.
in l.fin.§.de iur.emphyt.hinc eſt, quòd mortuo patre emphyt.
relictis pluribus filijs,vnus poteſt vni vendere,vel aliter aliena-
re irrequiſito domino,ſecundum Barto. in l. 1. C.de impo.lu.
deſcrip.lib.10.& in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 10.quæſt.cum
concordan.

ADDITIONES.

a ¶Et forum viri.Adde l.quicunque.C.de re mili.lib.12. Bal.in l.etiam.C.de teſti.Doct.in c.hæc imago.30.q.5.
* Et an mulier cenſeatur de familia mariti,vide eundem Iaſ.in l.fi.colu.penul.§.de verb.ſign.   BELLAC.
b ¶Ad alia.Adde,ꝙ idem tenet Pariſ.conſi.35.lib.3.ſed contrarium voluit Rui.conſi.24.nu.12.lib.2.& cum Iaſ.ſtat Dec.in l.2.nu.95.ff.de regu.iur.Soc. Iun.conſi.2.nu.14.& ſeq.lib.2.qui contraria dixit conſ.168. nu. 56.& ſeq. lib. 2. fac.Alex.conſi.188.ad fi.lib.6.Arc.conſ.143.in fi.Aym.conſi.250.nu.3. idem Iaſ.in l.cùm quidam,nu.3.de iur,om.iud.   PANCIR.
c ¶Prohibitus vendere. Adde Cy.in l.2.C.de vſucap.pro emp. Doct.in l.codic.in §.inſtituto.ff.de leg.2.
* Et vide Galiaul.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.col.7.nu.25.ff.de lib.& poſth.
d ¶Emphy.qui non poteſt vendere.Adde Alex. de Neuo de Vincentia in repe.c.potuit.de loca.
e ¶Epiſcopus qui iurauit.Adde Lau.de Rodulp.in repe.c.ſine excepti.12.q.*
f ¶Si ſunt plures.Adde Bar.conſi.199.in 2.dubio.   PVRPV.

8 concordan. ff. de verborum obliga. ¶† Similiter etiam facit.
ista. l. ꝙ si sint duo vel plures. patroni laici vnius Ecclesiæ, ꝙ
vnus potest alteri cedere partem suam sine consensu Episco-
pi, vbi aliàs non posset cedere extraneo, nisi cum consensu Epi
9 scopi. vt not. in cap. ex insinuatione, de iure patro. ¶† Vltimò
quia ista. l. loquitur de prohibitis alienare certos fundos, vel res
extra familiam testatoris, not. 3. not. limitationes, in quibus
prohibitus alienare extra familiam potest tamen alienare. ¶ Pri
ma fallentia est, quando prohibitus alienare extra familiam, ex
testamento transferret rem in eum, qui esset sibi ab intestato
successurus, quia potest ex testamento instituere sibi proximio
rem, licèt non sit illius familiæ, tene menti; quia multi in hoc
errarent glo. est valdè sing. in l. pater. §. Iulius Agrippa. de leg. 3.
quam glo. vt singu. & veram sequitur Imol. in l. si ita quis. §. ea
* lege. de verborum oblig. *& est communiter approbata* secundum
Imol. & Comen. in l. cùm pater. §. cùm inter. ff. de leg. 2. dom.
Alex. in consi. 55. in 3. volum. incip. ponderatis his, quæ in thema
te narrantur. in 3. colum. & in consi. 50. in 3. volum. incip. atten-
tis verbis testamenti. in 5. col. in fin. & seq. ¶ Secunda notabilis
fallentia est, quia prohibitio alienationis extra familiam facta
simpliciter vel etiã in perpetuum, non extenditur vltra quartũ
gradum, vnde finito quarto gradu, qui deinceps succedunt, pñt
alienare. gl. est sing. in Auth. de resti. fidei. vbi Iac. de Beluis. &
Ang. ad hoc no. & limitant sing. vt ibidem per Iac. de Bel. quẽ
refert, & sequitur Alex. in consi. 56. incip. consideratis verbis te-
stamenti. in 1. col. in 1. vol. & in consi. 59. in 3. vol. incip. attentis
a verbis test. in 3. col. ¶ Tertia not. fallen.[a] est, quia filiusfamli. in-
stitutus hæres à patre, & prohibitus alienare res extra familiã,
tñ potest alienare, quatenus capit sua legitima, cùm talis prohi-
bitio censeatur esse grauamen; ideoque de legitima ipso iure
reijcitur. l. qm̃ in priorib. s̃. de inoffi. test. & latè d. Fran. de Aret.
in consi. 19. inci. ex facto præsupponitur, ꝙ quidam Ant. in 2. &
3. col. ¶ Quartam limitationem habes ex dictis in glo. per l. pa-
ter. §. quindecim. de leg. 3. Reliqua ad istam materiam vide per
Bar. & alios in l. filiusfam. §. Diui. ff. de leg. j. ¶ Gl. in versi. non vr̃.
diuiditur in quinq; In prima ponit dictum. per ꝙ rñdetur taci-
tæ qõni. In secunda ponit aliud dictum, ꝙ vr̃ refragari primæ
conclu. gl. in 3. idem facit gl. In quarta allegat concordantes ad
tex. In quinta opp. & non sol. Secũda ibi, secus est vbi quis. Ter-
tia ibi, vel cũ eligitur. Quarta ibi, & facit. Quinta ibi, sed arg. 3.
ff. de transac. Ex prima parte gl. iunctis duab. seq. quæ ad idem
10 tendunt, no. duas pulchras conclusiones. ¶† Prima conclusio
est, ꝙ prohibitus alienare extra familiam, intelligitur prohibi-
tus tñ alienare illam partem, quam habuit ex iudicio testõris,
sed partem q̃ habuit à fratre vel coherede, põt alienare. l. pater.
11 §. quindecim. de leg. 3. ¶† Secunda conclusio est, & est præce-
dentis limitatio, ꝙ prohibitus alienare extra familiam, nedum
intelligitur prohibitus alienare partem suam, sed ẽt partem so
cij, vel cohæredis, qñ illam aliam partem habet ẽt ex iudicio
testõris, sicut primam, & ad hoc vltimum tendunt. ll. allegatæ.
in 2. & 3. parte gl. & sic si quæris an prohibitus alienare extra fa-
miliam, possit alienare partem cohære. considera, aut ẽt eam
habuit ex voluntate testõris, & similiter intelligitur ꝓhibitus,
aut eam habuit ex voluntate cohæredis, qui sibi donauit vel
vendidit, tunc quia semel est effecta alienabilis, semper potest
alienari extra familiam. d. §. quindecim. ex quo habes quar-
tam fallen. ad regulam tex. vltra tres, quas ibi dedi. Sed conside-
ra, ꝙ in d. §. quindecim. prohibitio fuit personalis, quia quilibet
liberorum fuit prohibitus alienare partem suam, & sic cùm
ibi prohibitio esset limitata de parte sibi data à testatore, non
de ea quam ab alio haberet, ideò partem alterius põt alienare,
quia limitata cã limitatum producit effectum. l. in agris. ff. de
acquir. rer. do. l. age. C. de trãsac. sed si vnus fundus esset relictus
plurib. simpliciter, & testõr prohibuisset simpliciter alienatio-
nem extra familiam, tunc ẽt si pars vnius obueniret alteri, non
posset eam alienare, sicut nec primus, ita limita dict. §. quinde-
cim. s̃m Bar. hic, licèt non bene explicet, & Pau. hic, qui dicit, ita
de facto rñdisse, quicquid teneat Ang. hic, & adde Bar. in l. pe-
to. § fratre. & in l. si ita quis. §. ea lege. cum concord. ibi signatis.
ff. de verb. obl. Imo. in l. filiusfam. §. Diui. in 3. col. vbi etiam alij
12 Mod. de leg. 1. ¶ Item per illum. §. quindecim. dum dicit, † ꝙ
res semel effecta alienabilis potest perpetuò alienari, vide, ꝙ de-
cidit Bal. in l. si vt proponis. j. in 3. col. post Arch. per eum rela-
tum. C. quomodo, & qñ iudex, ꝙ si Papa semel delegauit cãm
extra curiam Roma. quæ debebat agitari in curia Roma. licèt
delegatio non habuerit effectum, quia delega. mortuus sit, tñ
ex quo semel commisit extra curiam Roma. poterit amodo
ordinarius de illa causa cognoscere cessante delegato, ꝙ not. si
verum est. ¶ In quarta parte glo. dum oppo. de l. cum hi. §. sed
si plurib. ff. de transi. & non respondet, rñde s̃m Doct. ꝙ ibi mi-
litat eadem ratio prohibendi, etiam si quis velit alienare inter

consortes, nam alimentarius non potest transigere super reli-
ctis alimentis inconsulto prætore fauore alimentorum, & vlti-
mæ volunta. ista ratio militat siue alimentarius transigat cum
extraneo, siue cum vno ex alijs alimentarijs, ideo cùm vtrobi-
que militet eadem ratio, ergo & c. ita loquitur d. §. sed si pluri-
bus. sed in l. nostra est diuersa ratio. nam frater ideo prohibetur
alienare in extraneos, quia tunc res iret extra familiam, contra
prohibitionem expressam testatoris, vnde potest donare soro-
ri suæ, quia cùm etiam ipsa sit de familia, cessat ratio prohibi.
testatoris.

ADDITIO.

a ¶ Fall. Adde, nisi prohibitio esset facta vsq; ad certum tempus, secundum eun-
dem Ias. in l. filiusfam. §. Diui. 2. lect. col. 3. nu. 142. de leg. 1. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Frater non potest succedere fratri puberi ex substitutione pupillari, sed*
bene ex fideicommißaria.
2 *Licèt pater fecerit testamentum inter filios, nunquam tamen inter eos*
intelligitur esse locus fideicom. nisi testator fideicommissum expressè
adiecerit.

LEX V.

1 SI frater. † Frater non potest succedere fra-
tri puberi ex substitutione pupilla-
ri, sed bene ex fideicom. hoc dicit. cogita de ratio-
ne diuersitatis, & habet ista. l. duas partes, quæ pa-
2 tent ex summario. † Et pondera hic esse text. quòd licèt pater
fecerit testamentum inter filios, nunquam tamen inter eos in-
telligitur esse locus fideicommis. nisi testator fideicommis. ex-
pressè adiecerit, vnde facere videtur contra glo. in l. cohæredi.
§ cùm filiæ. quam ibi Imol. reputat singu. ff. de vulg. & pupil.
quòd in testamento condito à patre inter liberos intelligitur
esse clausula codicil. vt dixi in Auth. ꝙ sine, vel in l. hac con-
sultissima. §. ex imperfecto. s̃. de test. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Clausula in fine apposita debet si potest ad omnia referri.*
2 *Si testator legat rem, quæ prius erat obligata, hæres tenetur eam redime*
re, ꝙ limita, vt infra nu. 3.
4 *Si sit consuetudo, ꝙ mortuo parrochiano sacerdos parrochiæ debeat ha-*
bere omnes illius vestes, si aliquæ ex illis vestibus essent pignoratæ, hæ-
res non tenetur eas luere.

LEX VI.

PRædia. Quando testator relinquit titu. le-
gati vel fideicommis. res pignora-
tas scienter, tenetur hæres luere, secus si ignoranter:
& si tales res sint à creditore distractæ, tenetur hæ-
res soluere pretium legatario, nisi appareat de contraria vo-
lũtate testatoris. hoc dicit, & habet tres partes, vt patet ex sum-
mario, & materiam posui in l. qui post testamentum. s̃. de leg.
vbi vide. ¶ In text. ibi, nisi contraria defuncti voluntas. ista ter-
tia pars potest referri, & debet non solùm ad versi. præceden-
1 tem, sed ad totam. l. † quia clausula in fi. posita, [a] debet ad om-
a nia referri, qñ potest. l. talis scrip. in prin. de leg. 1. c. scdo requi-
ris. de appel. & l. 1. in fin. vbi notabiliter dixi, & limitaui. s̃. de lib.
2 præte. ¶† Not. ex ista. l. ꝙ si testator legat rem, quæ prius erat
obligata, hæres tenetur redimere, nec obst. si dicatur, ꝙ res de-
bet præstari talis qualis est, eo quia testator in dubio intelligitur
legasse ius, ꝙ habet. l. si domus. §. fi. de leg. 1. l. vxor patrui. s̃. de
leg. quia verum est, nisi ex tali qualitate insurgeret ipsius rei eui-
ctio. d. l. si domus. §. de euictione, vbi Barto. declarat, & l. Me-
uius. §. fina. de leg. 2. ¶† Limita, & intellige istam, l. procedere,
3 quando res fuit obligata ante conditum testamentum, si au-
tem prius fuisset testamentum conditum, & postea testator
obligasset, tunc indistinctè tenetur hæres talem rem luere. l. 3.
vbi dixi. C. de leg. ¶ Secundò limitat Barto. hic, & dicit, ꝙ est
suum dictum nouum, vt ista. l. procedat, quando res fuit obli-
gata pro debito alterius, quàm testatoris vel hæredis, nam si
esset obligata pro debito testatoris vel heredis, indistinctè tene-
tur hæres luere, secus si testõr ignoraret, & legatarius non esset
coniuncta

ADDITIONES.

a ¶ Clausula in fi. posita. Adde Bal. in l. in actionibus. in 2. no. ff. de infam.
Ias. super ij. Cod.

coniuncta persona, quia si legatarius habeat talem rem, non potest ab eo euinci, nisi hæres primò fuerit in mora. l. debitores, & Authen. hoc si debitor. C. de pigno. cùm ergo procedat culpa hæredis, debet hæres indistinctè teneri. & hoc dicit sentire glo. in l. qui solidum. §. fin. vbi Barto. tenet idem. de lega. 2. & Barto. in l. si res obligata. de leg. 1. Istam limitationem reprobat Bald. Ange. Saly. Fulgo. & Pau. hic, & Bald. Ange. & Moder. in d. l. si res obligata. Item quia hæres non dicitur esse in mora, imò nec in aliqua culpa, quando ad eum non spectat onus luendi, sed ad legatarium. ¶ Tertiò limita istam. l. secundum gl. hic, & in §. si rem. institu. de leg. quando res legata fuisset obligata pro tanto, quantum valet ipsa res, tunc indistinctè tenetur hæres luere. ratio est, quia si ad legatarium pertineret tunc onus luendi legatum esset sine vtilitate, & hoc videtur sonare litera primo aspectu in d. l. si res obligata. per quam glo. alleg. mouetur. Istam limitationem reprobat, & bene Fulgo. hic, & Ange. & Moder. in d. l. si res obligata. per text. in l. & si equo. de leg. 1. Item quia quando res est obligata pro tanto quantum valet, quia non est verisimile, quòd amplius redimatur, certè censetur alienata. l. qui habebat. in princip. vbi not. Barto. de leg. 3. dixi in l. cùm rem alienam. §. de leg. sed sic est, quòd quando testator legat rem alienam ignoranter, ita demum valet si relinquitur coniunctæ personæ, non aliter. d. l. cùm rem alienam. ergo isto casu non potest ista. l. indistinctè locum habere. Et ad d. l. si res obligata. respondet Fulgo. hic, & Ange. & Moder. ibi, dando alium intellectum, quem ibi Alexan. dicit sibi placuisse semper. ¶ Quartò limita istam. l. vt procedat, quando legatur res particularis, secus si legatur aliquid vniuersale, vt dos vel peculium, si in illa vniuersalitate reperiantur aliquæ res obligatæ, hæres non tenetur eas luere. l. licèt. secundo responso. ff. de dote prælega. eo quia legatum vniuersale semper transit cum onere suo. l. cùm pater. §. mensæ. de leg. 2. secundum Bald. hic, qui per hoc infert, quòd si mercator habens apothecam, puta pannorum, legat alicui simpliciter talem apothecam, intelligitur legare cum omnibus creditis, & etiam debitis talis apothecæ. prout etiam dicit Bald. in l. in legatis. supra de leg. Ang. & Paul. in l. certo generi. ff. de serui. rusti. prædio. Petr. de Anch. & Imol. in cap. indicante. de testa. Alexan. in consi. 47. incip. circa primum de quo quæritur. in 2. colum. in 1. volum. & ꝙ ista lex non procedat, quando legatur quid vniuersale, tenent
4 Petr. & Cyn. in d. l. si res obligata, vbi per hoc inferunt, † quòd si sit patriæ consuetudo, quòd mortuo parrochiano sacer-
a dos parrochiæ [a] habeat omnes illius vestes, si aliquæ ex illis vestibus essent pignoratæ, hæres non tenetur eas luere.
Iason Papiæ.

ADDITIO.

a ¶ Sacerdos parrochiæ. Adde gl. & Doct. in cle. dudum. de sepul.

SVMMARIVM.

1 *Stante statuto, ꝙ existentibus masculis, filiæ fœminæ non succedant patri ab intestato, sed ꝙ debeant dotari arbitrio propinquorum, propinqui non poterunt arbitrari minorem dotem quàm sit legitima.*

2 *Filia dotata à patre dum viueret, & in vltima voluntate præsumitur congruè dotata, adeo ꝙ filia non poterit conqueri de modicitate, propter præsumptionem, quæ est pro patre, nisi esset magnus excessus.*

LEX VII.

VOluntatis. Breuius summari non potest, & secundum Bald. potest poni exemplum, secundum. l. si filiæ pater. de leg. 3. quando testator legauit filiæ dotem simpliciter, & non dixit, quanta debeat esse dos. nam iudex debet declarare attenta dignitate, qualitate, & facultate testatoris, vt ibi. & l. quæro, vbi etiam Barto. ff. de iure dot. & circa hoc adde text. not. in Auth. res quæ. C. communia de leg. per quem Saly.
1 ibi in secundo not. & Fulg. notant, † ꝙ stante statuto, ꝙ existentibus masculis filiæ fœminæ non succedant patri ab intestato, sed debeant dotari arbitrio propinquorum, certè propinqui non possunt arbitrari minorem dotem, quàm sit legitima, ꝙ not. perpetuò, & ad hoc dabo multas concordan. & ex multis confirmabo in d. Authen. res quæ, & suadetur ratione, quia dos succedit loco legitimæ, vt not. Barto. in l. Titio centum. §. Titio genero, in penul. colum. ff. de condi. & demonstra. Bald. in l.
2 non sine. ↄ. de bon. quæ lib. ¶ † No. etiam, ꝙ filia dotata à patre, dum pater viueret, & in vltima volunta. præsumitur congruè dotata, ita ꝙ filia non potest conqueri de modicitate propter præsumptionem, quæ est pro patre, nisi esset magnus excessus,

ita singulariter Pau. de Cast. in consi. 108. incip. sub anno. 40. quem refert, & sequitur Alexan. in consi. 33. in 4. volum. incip. super dicto quæsito. in fina. colum. ¶ Item intellige istam. l. vt procedat, quando non apparet de voluntate testatoris, aliàs semper illi standum est. l. 3. in fin. vbi multa bona dixi ad hoc. C. de libe. præte. Item intellige istam. l. nisi testator ordinasset, ꝙ stetur declarationi hæredis, tunc non recurritur ad iudicem. l. hæredes. §. si incerto. ff. fam. ercis. ¶ Secundò not. limita istum tex. non procedere, quando testator non sensit de certo, & est dubium de quo senserit, tunc declaratio spectat ad hæredem, non ad iudicem. l. si quis à filio. §. fina. ff. de lega. 1. & ibi not. Barto. ad finem pro limitatione huius. l. nam ista. l. procedit, quando non constat, & aliquod verbum, vel aliud ambiguum reperitur.

SVMMARIVM.

1 *Valet legatum vel fideicommissum relictum seruo proprio, cui fideicommissaria libertas relicta est.*

2 *Quando sunt duo actus, nec apparet quis prior vel posterior fuerit, præsumitur præcessisse actus, qui facit vtrunque valere.*

LEX VIII.

QVi fideicommissariam.
1 † Valet legatum vel fideicom. relictum seruo proprio, cui fideicom. libertas relicta est. hoc dicit. Et considera, quia si libertas fuisset relicta directò ipsi seruo, tunc ista. l. non haberet dubium, quia cùm tunc vtrunque legatum sit relictum purè seruo, & vtrunque eodem tempore cedat, præsumitur prius cessisse legatum libertatis, & postea aliud le-
2 gatum, per regulam no. quę habet, † ꝙ quando sunt duo actus, nec apparet quis prior, vel posterior fuerit, semper præsumitur præcessisse actus, qui facit vtrunque valere. text. est no. in l. cùm in testamento, quem ibi Bald. not. ff. de hæred. insti. cum alijs concordan. quas dedi in l. fin. §. de edi. diui Adria. toll. in illa q. glo. quando reperiuntur duo testamenta, nec apparet, quod prius, nec quod posterius, sed ista. l. procedit, quando testator fecit legata seruo purè, & libertatem per fideicom. reliquit, ꝙa ergo legata cedunt statim à morte testatoris, vel ab adita hæreditate, videbantur cedere tempore quo iste erat seruus, ex quo libertas non erat relicta purè, sed per fideicom. ideo videbatur, quod legata tanquam relicta seruo non valerent. l. seruus. sup. de lega. Contrarium deciditur hic, & ratio secundum Paul. est, quia legatum fingitur cedere tempore quo libertas erit præstita. Tu dic, quòd etiam in isto casu vtrunque legatum cedit eodem tempore non seruata natura aliorum legatorum, text. est in l. vnica. §. in nouissimo. ↄ. de cadu. tol. vbi dicitur, quòd licèt alia legata cedant à morte testatoris, tamen relicta seruis non cedunt nisi præstita libertate, vt ibi, & l. si quis seruo. de leg. 2. alleg. in glo.

SVMMARIVM.

1 *Quem non honoro, grauare non possum.*

LEX IX.

ABeo. Ista. l. allegatur, quem non honoro gra-
1 uare † non possum, & sic quem honoraui, non possum in plus grauare, quàm apud illum remanere debeat deducto onere. l. ciuitatibus. §. fin. vbi Barto. de leg. 1. Idem Barto. in l. non amplius. in princ. de leg. 1. & in l. Pamphilo. §. fin. de leg. 3. Saly. in l. fin. C. quando dies leg. ced. Intellige, & limita istam. l. ꝙ qui est honoratus, potest grauari legatis, vel fideicom. verum est, quando est honoratus commodo pecuniario, secus si esset honoratus commodo non pecuniario, puta, quia testator reliquisset libertatem seruo suo, licèt enim libertas sit res maxima, quia tamen non continet commodum pecuniarium, non potest grauari legatis. l. planè. §. si. de leg. 1. l. Titius, vbi not. Doct. C. de oper. lib. l. si mulier. §. si. ff. de leg. 3. Secundo limita, nisi persona non honorata fictione iuris censeatur eadem cum illa, quam testator honorauit, quia potest eam grauare sicut personam honoratam; hinc est, quòd hæres legatarij potest ita grauari sicut legatarius, licèt hæredi nil reliquerit. l. si fuerit, cum l. sequen. ff. de leg. 3. eodem modo si testator instituat seruum vel filium, potest grauare patrem vel dominum, licèt patri, vel domino nihil reliquerit, cùm censeatur eadem persona. l. à patre. de leg. 3. not.

no.Bar.& Imol.& Mod.in l.cum filio. ff.de leg. 1.cum concor. ibi positis.Eodem modo si testator instituit minorem, potest grauare tutorem, vel eius administratorem legatis,licèt tutori nil reliquerit,& censetur relictum à pup.l.peto.§.mater.de leg. 2.traditur in d.l. cum filio. Eodem modo si testator ordinauit executorem vltimæ volunta.licèt ipse executori nil reliquerit, potest tamen à tali executori legare, vel fideicommittere, quia censetur ab ipsa hæreditate relinquere. l. si pluribus de leg. 1. Barto.in l.Firmio.§.1.ff.quando dies leg. ced. & in l. si Titio, & Meuio.de leg.2.¶Tertiò limita istam. l. non procedere in filio exhæredato à patre, cui pater fecit legatum, & dedit substitutum pupillarem,quia licèt ad substitutum perueniat commodum legati testatoris, tamen à tali substituto legare non potest,licèt à filio sic,text.est mirabilis in l.cùm quidam. §. de leg. cum concordan.ibi per me alleg.vbi vidistis,si qua ratio potest reddi.¶Quartò limita istam regulam procedere, quando testator separatim,& de per se legauit ab illo, quem non honorauit,tunc legatum non valet hic, secus si testator mixtim legauit à duobus, scilicet ab illo quem non honorauit, & ab illo,
a quē honorauit, [a] nam legatum in totum valet, & honoratus tenetur ad legatum totum,text.est no.in l.si duob.§.1.de leg.1. ¶Quintò limita istam regulam non procedere, quando testator vni hæredum aliquid prælegauit ante partem, nam vltra quàm valeat illud prælegatum,potest eum grauare, quia licèt non sentiat commodum vt legatarius, sentit tamen vt hæres, & hoc sufficit,cùm idem sit legatarius,& hæres.l.Nelennius. ff. ad legem Fal.Bar.in l.Pamphilo.§.fi.ff.de leg. 3. & remanet expedita ista regula,& ista lex.

ADDITIO.

a ¶Quem honorauit. Adde latè Alexan.in l.Centurio.colum. 28. de vulgar. & pupil. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Verbum,quod orationem perficit,licèt à notario sit omissum,est tamen supplendum.*

LEX X.

a 1 VErbum volo. [a] † Verbum, quod orationem perficit, licèt à notario sit omissum,supplendum est, & declara vt in glo. 1. Dubium erat, quia cùm deesset verbum substantiale, per quod substantiatur tota oratio, videbatur dispositionem vitiari.contrarium deciditur, ratio; quia verbum volo,præsumitur omissum errore, vel pigritia notarij,vnde si in institutionibus directis non vitiat.l. errorem. §. de test.vbi dixi.l.1.§.1.ff.de hæred. instit. quanto minus in fideicō. in quibus magis sensum,quàm verba spectamus. Facit. l cùm pater.§.cum imperfecta. de leg. 2. Et si dicatur, quare in ista.l. non ita subauditur verbum negatiuum,nolo, sicut affirmatiuum,volo? Respondent Doct. quia in dubio debet capi præsumptio, vt res valeat. l. quoties. ff. de rebus dub. & quia non est verisimile,quòd ademptio fiat ab eo,cui nihil relictum est, vnde potius præsumitur relinquere,quàm adimere,quia ademptio, quæ dicitur quædam priuatio,presupponit habitum.l.reptio. mittit.ff.de iureiuran.l.decem.ff.de verbo.oblig.l.manumissiones.ff.de iust.& iur.

ADDITIO.

a ¶Verbum volo. Adde glo.in cle.1.de offi.vica.glo.in ver.volumus.in cle.vni. de rerum permut. Cardin. in ca. 1. de confes. Card. in c. ad audientiam.de rescrip. Abb. in cap. sedes. in 6. colum. de rescrip.Abb. in ca.ex ratione.de appel.
¶Vide pro limitatione Fely.in c.ad audientiam,el 1. de rescrip. in 1. & 3. limitatione.Et Barto.quem ibi sequitur Alex.in l. fin. 2. colum. §. de edi. diui Adr.tol. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Prohibita alienatione,possunt res alienari,interueniente consensu eorū, quorum fauorem prohibitio continet,limita vt infra nu.2.*
3 *Paria sunt vel alienare vel alienationi consentire.*
4 *Si filius alienat rem immobilem simul cum patre, vel è contra, non requiritur aliter authoritas,vel consensus patris.*
5 *Licèt filiusfam.non possit agere in iudicio, vel conueniri sine licentia patris,tamen si pater,& filius simul agant,valet iuditium ex parte filij,licèt aliter non appareat de licentia patris.*

LEX XI.

1 QVoties. † Prohibita alienatione, pñt res alienari interueniente consensu eorum,quorum fauorem prohibitio continet.hoc dicit. Et pone casum, quando testator reliquit domum vel fundum plurib.& grauauit ne possent alienare,adiecta causa,& si aliquis eorum alienauerit partem suam, ꝙ pars alienata ipso iure accrescat non alienantibus, prout fit in testamentis, si omnes alienant vel consentiant, valet alienatio, & ideo dicit Ange.hic in lectu. Perusiæ multoties practicasse istā l.Perusij,vbi inoleuit consuetudo,quod parentes, quando habent filios dissolutos,prohibent in testamento, ne possint aliquā rem aliena.donec peruenerint ad 30 annos,& si alienauerint, volunt ꝙ priuentur hæreditate, & ꝙ hæreditas perueniat ad hospitale, pone ꝙ aliquis velit emere ab isto filio prohibito,modus est vt facit hospitale consentire, vel cum hospitali faciat transact.inspectis cognitisque verbis testamenti. Intellige istam.l.procedere,vt dicit glo. quando prohibitio testatoris fieret cum causa,aliàs censeretur præceptum nudum, quod non haberet obstare.l.filiusfamil.§.Diui.el 2.ff.de leg. 1.& dicitur prohibitio de non alienando fieri cum causa, & sic valere, tripliciter.Primò,quando fit contemplatione rei, & glo. ponit exemplum,quando testator relinquit turrim, vel palatium,ꝙ semper fuit maiorum suorum,& similiter prohibuit alienari, ex quo exemplo colligit hic Bald.notabiliter,quòd ex qualitate rei relictæ, ad quam testator verisimiliter habuit affectionem,præsumitur,ꝙ testator prohibuerit, quia voluit talem rē in agnatione manere, & sic præsumitur tacitum fideicom. ꝙ est not.secundum eum.Tu allega glo.in l.codicillis.§.instituto. in versi.filijs meis.de leg.2.Secūdo, quando testator prohibuit fauore prohibiti,vt quia erat pupil.glo.in l.2. C.de vsucap.pro empto. Tertiò, quando prohibuit fauore tertij, ad quem vult rem peruenire.si iste alienauerit.d.l.filiusfamil.§.diui. 2. vbi plenè tangitur,& l.pater. §. Iulianus Agrippa.de leg. 3. l. Lucius.in
2 princip.de leg.2.¶† Limita istam l.non procedere, quando testator reliquit domum vel fundum pluribus, & prohibuit ne talem domum possent alienare,& si quis partem suam alienauerit,ꝙ accrescat non alienantibus Pone, quòd vnus istorum vult alienare partem suam,& requirit hæredes,ꝙ emant,si ipsi recusant emere, potest cuicunque velit extraneo impunè vendere.tex.est no.in l.qui Romæ.§.cohæredes.ff.de verb. obl. vbi no.Bar.& dicit,ꝙ est tex.sing.cum limitatione,vt ibi per eum, & ēt per Bar.in l.peto.§.fi.ff.de leg. 2. de quo vide omnino Io. de Ana.dantem mirabiles restrictiones ad illam.l. in consi. 47. inci.illud præsupponitur.¶Secundo limita no.istā.l.dum vult,
a ꝙ res prohibita [a] alienari extra familiam,cōsentientib. omnib. de familia alienari pōt,verum est,quo ad hoc,vt illi de familia, qui consenserunt,reuocare non possint,sed nati ex istis pñt reuocare posteà, cùm intelligantur oēs de familia non solùm psentes sed nasciturí.l.si cognatis ff.de reb dub.Fulg hic,per l.peto.§.fi.de leg. 2.cū gl.sed nihil probat.ibi.n.dr,ꝙ in reuocatione veniunt illi,qui nunc sunt emancipati,quia tpe testamenti fuerant in familia.melius facit.d.l.si cognatis, & hoc est de mente Io.de Ana.in d.consi.47.not. & liga digito, quia quotidianum
3 est.¶† Secundò no. ꝑm Ange.in lectu.Flor. & Fulg.hic,ꝙ paria
b sunt, [b] vel alienare vel alienanti consentire, ꝙ dic verū quo ad impediendum reuocationem, quia ꝙ semel placuit,amplius displicere non pōt.l. Pōponius. ff. de neg.gest.secus quo ad obligationem,quia qui vendit se obligat,non qui consentit,& sic primus tenetur de euictione,secundus non.l inter stipulantem.
4 in princip.ff.de verborum obligat † Et facit iste tex.secundum Ang.hic in lectu.Flor.ꝙ si filius alienat rem immobilem simul cum patre, vel è contra, ꝙ non requiritur aliter consensus vel auctoritas patris,iuxta l.fi.§.filijs autem. ℐ.de bonis, quæ lib.ade Bald.in l.fin.in 2.colum. C.ad Macedo. vbi deci. quod stante statuto,ꝙ filius non possit se obligare sine licentia patris, si in eodem instrumento reperiantur obligati pater,& filius,non
5 requiritur alia licentia patris.† Facit,quod not. Barto. in l. cùm pater.§.libertis.per illum text.ff.de leg. 2. nam licèt filiusfamil. non possit in iudicio agere vel conueniri sine licentia patris. l. fi.§.necessitate. ℐ.de bon. quæ lib. tamen si pater, & filius simul agant,

ADDITIONES.

a ¶Res prohibita.Limitatio,pro qua vide elegans consi.Barto. 72. Ex facto,in vlt.dubio. PVRPV.
b ¶Paria sunt.Vide no.cautelam Ang.per istum tex.relatam per Ias.in l. filiusfam.§.diui.in fi.ff.de leg. 1. PVRPV.

agant, valet iudicium ex parte filij, licèt non appareat aliter de licentia patris, ſequuntur Bal. Ang. & Mod. maximè Alc. in l. is, qui hæres. §. fi. ff. de acquir. hęr. Bal. in l. ſi filiusfam. in fi. ff. de iud. Imol. & Mod. in l. ſi cùm dotem. § tranſgrediamur. ff. ſol. matrimo. cum concor. ibi ſignatis. Ang. in §. pupillus. inſtit. de inutil. ſtipu. Panor. in c. cùm dilectus. in 1. no. de conſuetud. Iaſ. Pap.

SVMMARIVM.

1 *Fideicom. relictum ad diem incertum, poteſt ante illam diem ſtatim reſtitui, quod limita, vt infra nu. 3.*

2 *Si vxor inſtituit maritum hæredem, & eum grauauit, ꝙ poſt mortem ſuam reſtitueret hære. communi filio, an creditores patris poſſint petere, ꝙ donec pater viuit, mittantur in poſ. bonorum.*

4 *Hæres grauatus fideicom. vniuerſali ſi reſtituat totam hæred. ſine detractione quartæ, dicitur plenius exequi voluntatem defuncti.*

5 *Quando hæres directus non inſtituitur contemplatione ſui, ſed fideicom. tenetur reſtituere hæreditatem abſq; detractione quartæ Trebel.*

6 *Si teſtator aliquem inſtituit, & mandauit, ꝙ poſt eius mortem bona diſtribuerentur inter pauperes eligendos per ſuum executorem, an executor poterit eligere in vita hæredis, an teneatur expectare eius mortem, & nu. 7.*

LEX XII.

Poſt mortem. Grauatus per fideicommiſſum reſtituere hæreditatem poſt mortem, & ſic ad tempus incertum, poteſt ante reſtituere, & omittere detractionem quartæ Trebellianicę. hoc dicit. Dubiũ faciebat, quia cùm hoc fideicommiſſum ſit conditionale. l. hæres meus. in prin. ff. de condi. & demonſt. l. 4. ff. quando di. leg. ced. & conditiones debeant impleri in forma ſpecifica. l. qui hęredi. & l. Meuius. ff. de condi. & demonſt. & per conſequens videbatur, ꝙ ante mortem non poſſet hæreditas reſtitui, contrarium tamen deciditur, ex quo nemini præiudicatur niſi ipſi hæredi, cuius fauore tempus eſt adiectum. hic enim teſtator appoſuit tempus mortis hæredis non vti formam, ſed tanquam dilationem fauorabilem ipſius hæredis, cui debet poſſe hæres renunciare.

1 ¶ † Not. quod fideicommiſſum vel relictum ad diem incertam, poteſt ante illam diem ſtatim reſtitui. Intellige interueniẽte voluntate fideicommiſſarij, aliàs eo inuito non poteſt ſtatim reſtitui, quia cùm ſit fideicom. conditionale, vt dixi, & debitum conditionale non poteſt creditori inuito ſtatim ſolui, ſed ipſi volẽti. l. ſtipulatio iſta habere. §. inter certam. ff. de verb. obl. ſecundum Pau. hic circa prin. qui dicit ſe mirari, ꝙ Docto. hic non tangunt. Tu adde Bar. & omnes tangentes in d. §. inter

2 certam. † Et pro ampliatione huius. l. adde text. ſolennem in l. patrem. ff. de his, quæ in frau. credi. in glo. alleg. quam reputat ſing. Bald. in rub. C. de his, quæ in frau. cred. in fi. col. & per eum no. decidit, ꝙ ſi vxor inſtituit maritum hæredem, & eum grauauit poſt mortem ſuam reſtituere hæreditatem communi filio, an creditores patris poſſint petere, ꝙ donec pater viuit, mittantur in poſſeſſionem illorum bonorum, dicit Bal. ꝙ non, imò pater ſtatim poteſt reſtituere hæreditatem filio emancipato, non detracta Trebel. nec per hoc dicitur fraudare creditores, quia illud tempus mortis non eſt poſitum, vt faciat realem conditionem, ſed ad beneplacitum patris. Intellige regulam huius text. procere, quando per reſtitutionem hæreditatis factam ante tempus incertum nemini præiudicatur præterquã ipſi hæredi, tunc hæres poteſt ſibi præiudicare, & ſic renuntiare fauori ſuo, ſed quando fieret præiudicium tertio non ex ordinatione teſtatoris, ſed aliter, & tunc illud præiudicium nõ curatur. tex. eſt ſing. in d. l. patrem. ſi autem ſit præiudicium ex diſpoſitione teſtatoris, non poteſt hęres ante tempus incertum reſtituere. Iſtud autem, ꝙ fiat præiudiciũ tertio ex ordinatione teſtatoris, poteſt contingere altero de quatuor modis, quos colliges per te. ex quatuor limitationibus, quas ſtatim ponam.

3 ¶ † Limita ergo primò iſtam. l. procedere, quando hæres poſt mortem ſuam eſt grauatus reſtituere perſonæ certæ, & ſpeciali, ſecus ſi incertæ perſonæ, vt in iuribus in gl. alleg. vbi nunc dicam. ¶ Secundò limita iſtam. l. non procedere, quando hæres poſt mortem ſuam fuiſſet grauatus reſtituere certæ perſonæ, & ſi illa perſona moriatur, teſtator ei dedit ſubſtitutum, tunc non poteſt ei ſtatim reſtituere, propter præiudicium, quod fieri poſſet ſubſtituto. text. eſt not. in l. vxorem. §. Seia. de lega. 3. ¶ Tertiò limita iſtam. l. procedere, quando hæres eſt grauatus reſtituere certæ perſonę, ſecus ſi pluribus certis, quia cùm tunc poſſet contingere, ꝙ aliqui ex eis moriantur ante mortem hæredis, & ſic fieret pręiudicium illis, qui ſupereſſent, non poſſet hæres ante illud tempus incertum reſtituere, ſecundum Bar. & alios hic, per l. filiusfamil. §. Diui. 1. de leg. 1. quæ tamen non propriè loquitur iſto caſu, quando fideicommiſ. fuit relictum in tempus incertum mortis hæredis, ſed ſub alia conditione. ¶ Quartò limita iſtam. l. procedere, quando hæres fuit grauatus reſtituere certæ perſonæ, quæ ſit ſui iuris, ſecus ſi eſſet alieni iuris. Ratio, quia ſtatim reſtituendo fit ei præiudicium, quia ſi expectaretur tempus mortis, poſſet interim fieri ſui iuris, & ſibi fideicom. acquiri, ſecundum Bald. hic, qui dicit aliud non dicere, & eſt veriſſimum dictum, per rationem de qua. ſ.

4 ¶ † Secundò not. ex fin. text. quòd hæres grauatus fideicom. vniuerſali, licèt in reſtitutione talis fideicommiſ. vniuerſalis poſſit detrahere Trebel. toto titu. ff. & C. ad Trebel. tamen ſi vult, poteſt reſtituere, abſque ꝙ detrahat aliquam quartam, quia detractio quartæ reſpicit merum hæredis fauorem, cui poteſt renuntiare, per regulam. l. penul. ſ. de pact. & tunc dicitur plenius exequi voluntatem defuncti. l. patrem. ff. de his, quæ in fraud. cred. & text. eſt valde not. in l. ſi ſponſus. §. vlt. ff. de dona. inter vir. & vxo. Subdit Bald. hic in penul. colum. ꝙ eſt dare caſum mirabilem, in quo hæres grauatus reſtituere hæredita-

5 tatem, † etiam ſi vellet non poſſet detrahere quartam [a] Trebel. ſed debet reſtituere abſque detractione quartæ, quando hæres directus non eſt inſtitutus contemplatione ſua ſed fideicommiſ. & ſic quando ſolùm eſt inſtitutus, vt prouideatur fideicommiſ. & potes ponere exemplum in caſu. l. multi non notæ. ff. de lib. & poſthu. tunc non poteſt quartam detrahere. alleg. l. quidam cùm filium. ff. de hæred. inſti. quæ loquitur in alio caſu, allegat etiam text. vbi eſt caſus ſing. de hoc. in l. in fideicom. §. cùm Pollidius, vbi Cyn. & Bar. in lect. antiqu. not. ff. de vſur. & dicit Bald. in rubr. C. de reuoca. his, quæ in fraud. cred. in fin. ꝙ d. §. cùm Pollidius, eſt ad hoc not. & ſing. & tenendus fixus cordi. eum reputat ad hoc ſing. Bald. in c. bonæ. 1. ad fin. de poſtu. præla. & in l. iubemus. in princip. in 5. colum. C. ad Trebel. & eſt glo. quæ hoc tenet per d. §. cum Pollidius. in l. in fideicommiſſariam. §. fin. ff. ad Trebel. quam Imol. & Ludo. Roma. ibi ad hoc reputãt ſing. & Imol. in l. cum filio. in penult. colum. de leg. 1. & hunc caſum bene not. pro limitatione totius titu. ff. & C. ad Trebel. alius caſus eſt, quando hæres vniuerſalis eſt grauatus reſtituere hæreditatem, non per viam vltimæ voluntatis ſed contractus. text. eſt ad hoc ſingu. in l. quidam cùm filium. ff. de hæred. inſti. quem etiam ad hoc not. Bald. in rub. de his, quæ in fraud. cred. ad fin. ¶ Glo. fin. in verſic. reſtituere. diuiditur in quatuor. In prima alleg. tres concord. ad tex. Prima bene facit, & eſt ſing. aliæ tres parum faciunt. In ſecunda ibi, ſed videtur ante tempus. oppo. contra tex. & format duas oppo. & duas ſolu. ponit. Prima ſolu. vadit ad primum contrarium. Secunda ad ſecundum & vtraq; eſt bona. In tertia ibi, item ad idem contra. etiam oppo. contra text. & reſpondet, ſed male. In quarta ibi, in fideicommiſſo autem ſpeciali. remouet aliud contrarium, & in effectu glo. format tres oppoſi. contra text. ex ſecunda parte habes duo contraria, & duas ſolu. ¶ Prima vadit ad primum contrarium, ꝙ hæres grauatus poſt mortem ſuam reſtituere, poteſt ſtatim reſtituere ſi velit, ita loquitur hic, ſed cogi non poteſt, ita loquitur. d. §. hæreditatem. vide tamen ad hoc text. in d. l. vxorem. §. Scæuola. de leg. 3. ¶ Secunda ſolu. vadit ad ſecundum contrarium, ex qua habes, ꝙ iſta. l. debet intelligi, ꝙ quando fideicom. fuit relictum certæ perſonæ particulari, tunc ſtatim poteſt ſolui, ſecus ſi ſit relictum perſonis incertis, tunc ante mortem non poteſt reſtitui, quia iſtæ perſonæ, quibus nunc reſtituitur, potuiſſent mori ante hæredem, & ſic fieret præiudicium illis, qui fuiſſent tempore mortis hęredis, ergo cùm iſta reſtitutio ante mortem poſſit augere præiudicium aliorum, quàm hęredis, ergo ante mortem fieri non poteſt, ita loquitur. d. §. à filia, & per hoc dicit Barto. hic,

6 & in d. §. à filia. per illum text. ſe pluries dixiſſe, † cùm teſtator aliquem inſtituit hæredem, & poſt eius mortem vult, quòd eius bona diſtribuantur in pauperes eligendos per ſuum executorem, quòd executor non poteſt eligere pauperes in vita hæredis, ſed poſt mortem, & ſi ante eligeret, non valeret electio. d. §. à filia, quod verum eſt, niſi pſeueraret in electione poſt mortem hæredis, tunc valet, non vi electionis, ſed tacitæ confirma-

7 tionis. l. vnum ex familia. in princip. ff. de lega. 2. † Adde, quòd idem tenet Ange. in lectu. Peruſ. qui dicit ſe infinitis vicibus practicaſſe, & obtinuiſſe, quòd ſi teſtator carens filijs inſtituit vxorem hæredem, & poſt mortem ſuam voluit bona ſua diſtribui in pauperes eligendos per vxorem vel executores,

ADDITIO.

a ¶ Detrahere quartam. Adde Petr. de Vbal. & Barba. in repet. cap. Raynutius de teſta.

cutores, si uxor, vel executores elegerint pauperes ante mortē, non valet elect. per hoc tñ electio non deuoluitur ad diœcesanum.iuxta.l.nulli.& l.si quis ad declinandam. C. de episco.& cler.quia si perseuerant vsq; ad mortem, valet electio saltem ex tacita confirmatione.d.l.vnum ex familia.Idem tenet Ang. in l.stipulatio ista habere.§.inter certum.vbi Imo. & Moder.ff.de verb.obl.Bald.Ang.Imol.& alij in l.filiusfam. §. diui.ff.de leg.1. Ang.Imol.Ludoui.Roma. & Moder.in l.sed & si alio.§.si quis sub conditione.ff.ad Treb.Saly.in l.1.in 3.col. C. de hæred.instit. & *ista est communis sententia*, licèt contrarium teneant Bal.Fulg. & Pau.hic,& mouetur Bald.quia fideicom. de distribuendo in pauperes, relictum dicitur Deo potius, quam pauperibus. §. si quis in nomine.in Auth. de eccl.titu.sed Deus non variatur.Facit etiam,quia licèt ante mortem restituat, vel declaret,non tamen fit contra mentem defuncti, imò secundum eius voluntatem,vt hic in versi. defuncti iudicio, & cum hoc tempus sit positum fauore hæredis,ei potest renuntiare. Nec obst.text.in in d.l.cum pater. §.à filia, quia loquitur in diuersis teminis à q. nostra,ibi enim loquitur,quando fideicom.post mortem hæredis est relictum incertis personis, sed de certis, & sic in genere subalterno ,nam grauauit filiam, vt restitueret post mortem vni ex filijs,quem vellet,& sic incerto de certis.sed in q. nostra loquimur, quando est restituendum fideicom. post mortem hæredis incertis de incertis, nec ibi fit restrictio ad certum genus pauperum,quo casu testator nō videtur habuisse affectionem magis ad pauperes , qui essent vno tempore quàm alio, & dicit Paul. q primo annō, quo venit Paduam ad legendum,vidit super hoc magnam quæst. quia quædam domina hæres instituta post mortem suam,grauata erat distribuere bona inter pauperes,quos ipsa eligeret.Ista domina volens bona sua peruenire ad coniunctos suos tanquam pauperes , statim elegit,Episcopus post mortem suam dicebat electionem non valere tanquam factam ante tempus,& q electio ad eum spectabat per decis.Bar.dicit Pau. q in contrarium allegauit Bald. hic.Secundò,& fortius,quia dato, q electio ante tempus facta non valuerit,fuit tamen confirmata ex perseuerantia voluntatis.d.l.vnum ex familia,& per Ange.& alios hic.Tene primam opin.communem,quia cùm fideicom.sit restituendum incertis,tale tempus non respicit merum fauorem hæredis , sed illorum pauperum,qui erant viui tempore mortis hæredis , ergo in eorum præiudicium non potest ante fieri electio per hæredem.Adde etiam pro confirmatione prædictorum illud , q per tex.in d.l.cùm pater.§.à filia decidit no. Bar.in l.omnes populi.in 5.q.1.quæstionis princi.ff.de iust.& iure vbi quærit Ptās habet arbitrium in pœnis, quæ non sunt limitatæ à iure communi,vel à statutis.l.1.§.expillatores.ff.de effracto. & expil.l. sancimus.C.de pœnis.an Potestas in principio officij poterit declarare pœnas,dicit,q non,quia declaratio,quæ potest variari per tempora,si fiat ante tempus non valet.d. §.à filia. sed bene possunt pœnę variari ex tempore.l.Pedius.ff.de incen.rui.nau.l.respiciendum.ff.de pen.sequitur Petr.de Anch.in commento.c. canonum statuta. de consti.versic. quærit. ¶Circa secundum contrarium glo.& sic in tertia eius parte, illud contrarium sic inducas,nam quando fideic. relinquitur alicui post mortē hæredis,censetur conditionale.l.hæres meus,in prin.ff.de condi.& demonst.l.4.ff.quando dies leg.ced.& facit ratio,quia cùm dies incertus se habeat ad esse,& non esse, meritò habetur pro conditione. l. dies incertus. ff. de condi.& demonstra. sed sic est, q quando fideicom. vniuersale relinquitur sub conditione , hæres non potest ante purificatam conditionem illi restituere , quia non restitueret,vt voluit testator.l.sed & si ante. ff.ad Trebel.allegata in gl. ergo nec in ista. l. debet posse hæres añ mortem suam restituere, respondet glo. q contrarium procedit, quando fideicom. vniuersale relictum est sub conditione casuali,quæ se habet & ad esse & non esse,sed in l. nostra fideicō. vniuersale est relictum in tempus incertum mortis,quod tempus est necessarium,sed relictum sub conditione necessaria habetur pro purè relicto,vt in glo.istam *solu.reprobant Bar.& omnes.* nam procederet, quando fideicom. esset relictum,cùm fideicom.morietur,illud esset bene tempus conditionis necessariæ.sed hic fuit relictum post mortem hæredis,ideo posset euenire,q fideicom.ante moreretur,& sic ille dies habet se ad esse, & non esse,& sic habetur pro conditione.vnde respōdent Bart. Bal.& alij,q hæres grauatus restituere post mortem, potest restituere ante mortem , vt hic, sed in præiudicium suum,nam licèt ipse restituerit , ipse tamen conueniri poterit à creditorib. & legatarijs,quia cùm non restituerit,vt voluit testator, actiones ex Trebel.actiuè,& passiuè non transeunt in fideicom. d.l. sed & si ante.ita tene,quicquid teneat Fulg.hic, & vide Bald.in addi.ad Spec.in tit.de instru.edi.in 18.colum.versi. merus executor.¶Circa tertium contrarium quod glo.format in vlt.parte,illud sic inducas ,nam videtur , q hæres grauatus restituere post mortem suam non possit indistinctè restituere ante, imò distinguatur,an tale tempus mortis sit adiectum fauore hæredis,an fideicom.qui fortè minor erat,iuribus in glo. alleg. glo. respondet,q illa iura loquuntur in fideicom. particulari, secus in vniuersali totius hæreditatis, & potuit esse ratio diuersitatis, licèt glo.non dicat,quia cùm in fideicom.vniuersali sit onus legatorum & creditorum, creditores & legatarij non possent cōuenire fideicom. vniuersalem, nisi restitutio fieret tempore limitato à testatore,ideo non curamus,cuius fauore tempus sit appositum,sed in fideicom.particulari non potest onus esse.l.si hæreditatem.in princip. ff.manda. ibi ergo consideratur,cuius contemplatione tempus sit appositum.Ista solu.glo. reprobatur per Docto.quia imò in fideicom.vniuersali sicut in particulari debet distingui,cuius fauore tempus sit positum , vt patet ex generalitate legum , quas gloss.allegat,maximè l. si ita relictum.§.Pegasus.de leg.2.secundum Cyn. Rayn. Albe. & alios hic,vnde responde aliter quàm glo.q text.hic loquitur in tempore incerto,sed contraria loquuntur in tempore certo, vbi bene distinguitur , quando aliquis est grauatus restituere in fine huius anni,& sic ad tempus certum , nam si fauore hæredis est appositum,potest statim soluere , secus si fauore fideicom. & q in hoc sit differentia inter tempus incertum , & certum , est text.in l.stipulatio ista habere licere.§.inter certam. vbi Docto. de verborum oblig.In dubio autem tempus præsumitur adiectum fauore debitoris,d.§.inter certam,& d. §. Pegasus,& l.cū in testamento. ff.de verb.& rer. signi. si autem tempus sit positum mixta consideratione debitoris,& creditoris , non potest debitor ante illum diem inuito creditore soluere.l.qui Romæ, in prin.vbi Bar.& alij ff.de verb.obl.nisi fauore libertatis. l. si ita fuerit libertas §.Labeo.ff.de manu.test.l.statuliberos.§.Stichus annua.ff.de stat.lib. Ias.Pap.

SVMMARIVM.

1 *Per aditionem hæredi. expirat vulg.substitutio.*
2 *Legata relicta ab instituto , regulariter intelliguntur repetita à substituto.*

LEX XIII.

Quoties. Institutus non præstat legata à substituto relicta. hoc dicit, & rationem dubitandi collige ex secundo nota. quod nūc ponam. ¶† Not. quod per aditionem hæreditatis
1 expirat vulga.substitutio.l.post aditam , vbi rationem assignaui.supra de impub. eod. modo extinguntur legata à substituto relicta,& hoc vltimum intantum est verum, quod etiam si institu.primo loco repudiaret hæreditatem,& substitutus adiret hæreditatem,deinde primus qui semel repudiauit,restitueretur in integrum aduersus talem repudiationem , quia esset
a minor vel Ecclesia, [a] iuxta.l.fin.C. de repe. hær.isto casu legata relicta à substitu.non deberentur,ratio est,quia licèt substit. semel adiuerit,& postquam adiuit non potest desinere esse hæres de iure ciuili, vt l. & si sinc.§.sed q Papinianus. ff.de mino. glo.in l.in substitutione. ff. de vulgar. & pupil. tamen quia per restitu.in integrum impetratam à primo , substitu. desinit esse hæs de iure prætorio , legata non debentur. ita tenet Bal.hic,licèt nō sic declaret,alleg.l.1.& 2.ff.de condi.indeb.quæ nihil faciunt.debuit allegare.l.nec nouum est.ff.de condi.indeb.quem text. ibi Barto. multum notat , & declarat , vt dixi cum alijs , quæ ibi addidi.ita teneas,licèt Bald. in l.libertas. per illum text. C.de testa.manum.inaduertenter teneat contrarium. ¶ † Se-
2 cundò not.ex ista.l.quòd licèt legata relicta ab instituto regulariter intelligantur repetita à substituto.casu quo institutus non sit hæres l.Celsus.§.q alicuius.de leg.2.l.licèt.ff.de leg.1. vbi Docto.tamen non sic est ècontra,quòd legata relicta à substituto, relicta intelligantur ab instituto in primo gradu , casu quo primus institu.sit hæres.vt hic , ratio diuersitatis est , quia testator præsumitur magis diligere institutum primo gradu,quàm substitutum,ergo si onerauit legatis primum institu. quem magis dilexit , multo magis substitutum oneribus grauare præsumitur,quem minus dilexit,quæ ratio ècontra locum habere non potest,vel secundum Bal.subtilior ratio potest reddi, quia antecedens non sapit naturam consequentis, sed ècontra. l. non iustam.C.ad Treb. Ias.Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Vel.Ecclesia.Adde Io.de Imo.in c.fin.de pecu.cleri.

SVMMARIVM.

1 *Si quis habet filium naturalem tantum, vel ſpurium, & faciat eum legitimari, & legitimatio non valeat, ſi poſtea inſtituat talem filium credens legitimat. valere, inſtitutio redditur nulla, & hæreditas vadit ad venientes ab inteſtato, non ad fiſcum.*

3 *Quando hæreditas non poteſt adiri ex teſtamento errore teſtatoris errantis in coniunctione perſonæ inſtitutæ, legata & fideicom. debentur à venientibus ab inteſtato, à quibus cenſentur repetita, licèt verè non ſint, quod limita, vt infra nu. 4.*

5 *Fideicom. relictum à legitimis hæredibus impuberis, habet locum etiam ſi ex teſta. patris non adeatur hæreditas.*

6 *Si aliquis promiſit reſpondere in omni loco in quo fuerit inuentus, intelligitur promiſiſſe ſoluere.*

7 *Impubes, & etiam infans poſſunt adoptari, & arrogari.*

8 *An infans poſſit legitimari.*

9 *Infans poteſt emancipari.*

10 *Si ex teſtamento non adeatur hæreditas per hæred. ſcriptum, lega. vel fideicom. relicta in dicto teſtamento irritantur, niſi expreſſè eſſent repetita à venientibus ab inteſtato, vel ſi teſtator poſuiſſet clauſulam codicillarem. nu. 11.*

12 *Tripliciter intelliguntur repetita legata, & fideicom. à venientib. ab inteſtato, & in omnib. caſib. requiritur neceſſaria aditio hæreditatis per tales venientes ab inteſtato, aliàs conueniri non poſſent. nu. 13.*

14 *Si teſtator inſtituit filium adoptiuum credens adoptionem valere, ſi poſtea reperitur, quòd adoptio non valeat, inſtitutio redditur nulla ipſo iure.*

15 *Doctor minor. 25. annis non habet reſtitu. in integrum.*

16 *Donatio facta vxori putatiuæ, redditur ipſo iure nulla propter talē errorem.*

17 *Iuramentum poſitum in teſtamento habet vim clauſulæ codicil.*

18 *Diſpoſitio teſtator facta verbis directis, & iura. firmata, ſi non valet iure directo, ſemper valet iure obliquo, & ſic iure fideicom.*

19 *Relicta ad pias cauſas debentur hæred. non adita, quod limita, vt infra numero 20.*

21 *Si hæres inſtitutus, & grauatus per fideicom. reſtituere totam hæreditatem, decedat antequam adiuerit hæred. fideic. vitiatur, & hæres talis hæredis non poteſt cogi adire, & reſtituere; quod limita vt infra. nu. 22.*

23 *An penitus incapax hęres inſtitutus cogatur adire, vt capaci reſtituat.*

LEX XIIII.

EAm, quam. Ad euidētiam præmitte, quod iſta lex legit̄ altero de
quatuor modis, duo ponuntur in gl. alij duo extra
glo. & diuerſitas lecturarum proceſſit ſuper eo, quod
decidit tex. quod fideicom. vniuerſale debeatur etiam à venientib.
ab inteſt. dato, quod inſtitutio reddatur nulla, cum tñ regula ſit, quod
legata, & fideicom. ex teſtamento relicta non debentur, qñ ex
teſtamento non aditur hæreditas. l. ſi veritas. j. eo. Imperator
hic in 2. parte in ver. tunc enim. rñdet per verba multum implicata, & ambigua, circa quorum intelligentiam verſantur di
cti quatuor intellectus, nam dicit Imperator, quod dicta regula
tunc locum habet, qñ facta ſunt relicta verbis directis, & adiri
potuit hæreditas, quaſi dicat, ſi adiri potuit hæreditas ex teſtamento, & non ſit adita, tunc legata, & fideicom. non debentur,
ſecus qñ fideicom. ſic ſunt relicta, vt etiam ſint à venientib. ab
inteſt. poſtulanda. ita dicit text. ¶ Primus ergo fuit intellectus
Antiquorū, quem plenè refert gl. 1. in caſus poſitione, & ſequi
tur ēt gl. 3. in verbo ſimpliciter, & in verbo hęreditas, & in verbo poſtulanda, & ſm iſtum intellectum ideo fideic. vniuerſale
debetur etiam à venientib. ab inteſt. Et pro intellectu iſto multum faciunt verba tex. in 2. parte ibi, *non cum ipſa ſic data eſt, vt
etiam eſſet ab inteſt. ſucceſſoribus poſtulanda*, quæ verba clarè ſonare
videntur, quod ideo fideicom. in iſta. l. debeatur, quia repetitum
erat etiam à venientib. ab inteſt. & ſm iſtum primum intellectum hoc dicit. Legata, & fideicom. etiam ab inteſt. ſuccedentibus relicta, debentur in primis ab inſtit. ſi inſtitutio valuit, &
adiuit ex teſtamento, aliàs debentur à venientib. ab inteſta. Iſte
intellectus veriſſimus in ſe eſt, ſed indubitatus, quia cùm iſte caſus ſit deciſus per multas leges, quod qñ legata vel fideicom. ſunt
a repetita à venientib. ab inteſt. vel eſt adiecta clauſula codicil. [a]
quod ēt debentur per ſuccedentes ab inteſt. l. 1. & l. fi. s. de codicil.
l. ex teſtō. j. eo. l. ſi iure. C. de manu. teſt. cum mille ſimilib. certè
non eſt præſumendum, quod Imperator fuiſſet ꝯſultus, aut rñdiſſet de caſu per tot. ll. deciſo, quia ſic ēt deciſio huius. l. de nihilo
ſeruiret. Præterea refragatur tex. in verbo ſimpliciter, qui vult,
quod ſubſtitutio fideic. ſit facta ſimpliciter, & ſic vno caſu tm̄, ſed
ſm iſtum intellectum eſſet facta nō ſimpliciter, ſed dupliciter,
ſiue hæres ex teſtō adierit, ſiue veniens ab inteſta. ſucceſſerit.
¶ Secundus principalis intellectus fuit Azo. qui tãgitur in gl. 3.
in verbo ſimpliciter, ſed ibi gl. non firmat eum, & in gl. in verbo traditur. in fi. vbi gl. firmat, & in gl. in verbo, hæreditas, & in
verbo relicta, & in gl. in verbo, directis, & in verbo, poſtulanda,
quod qñ inſtitutio annullatur propter errorem teſtatoris, qui errauit in coniunctione perſonæ quam inſtituit, & ſic errauit in
cauſa finali, quia error ipſo iure vitiat inſtōnem, ſm communia. l.
ſi pater, & l. nec apud. s. de hære. inſt. quo caſu ex teſtō non pōt
adiri hæreditas, tunc legata, & fideicom. debentur à venientib.
ab inteſt. Iſte intellectus fundatur ex verbis literæ, ibi, cùm adiri
potuit hæreditas, quaſi dicat, ſecus ſi non potuit adiri propter
errorem teſtatoris, tunc relicta intelligunt̄ repetita à venien-
1 tib. ab inteſt. & ſm iſtum intellectum. h. d. † Si inſtitutio nō valet pp errorem teſtatoris errantis in coniunctione perſonæ inſtitutæ, & ſic in cauſa finali, & ppea non pōt adiri ex teſtō, legata tñ & fideicom. debent̄ à ſuccedentib. ab inteſtato, perinde
acſi eſſent repetita ab ipſis venientib. ab inteſt. dato, quod repetita
non ſint; ſi aũt inſtō valeret, & hæreditas fuiſſet ex teſtō adita,
tunc legata, & fideic. debentur ab hęredib. inſtituti. h. d. ſm in-
* tellectum Azo. *communiter approbatum*, ſm quem iſta. l. eſt ſing.
& alibi nō reperitur, ſm omnes hic, & ratio ſuperficialiter reddi pōt, quia cū teſtator ſolùm errauerit circa coniunctionem
perſonæ inſtitutæ, non autem errauerit circa legata, & fideicō.
nimirum ſi talis error vitiat ſolū inſtitutionem, non autem legata, & fideic. Et hoc modo concordat tex. in l. fin. ff. de hęred.
inſti. vbi ēt interuenit error circa perſonam inſtituti in primo
teſtamento, qui propalato rumore credebatur mortuus, non
aũt interuenit error circa relicta in ſecundo teſtamento, ideo
vitiata ſolùm inſtitutione, circa quam eſt erratum, legata & fideic. relicta in 2. teſtō valent, ſatis ēt concor. l. fi. ff. de teſt. tutel.
¶ Contra iſtam lect. oppo. de l. ſi veritas, & l. ex teſtō. j. eod. vbi
legata vel fideicom. relicta in teſtō non debentur, niſi ex teſtamento adeatur hæreditas, vel niſi ſint repetita à venientibus ab
inteſt. ſed in iſta. l. neutrum interuenit, igitur, &c. Reſponde ſm
Doct. quod l. ſi veritas. loquitur, qñ inſtitutio non valuit propter
defectum ſolennitatis, quæ in teſtamento non interuenit, &
ideo non potuit adiri hæreditas ex teſtamento, nec tunc legata, & fideicom. intelliguntur repetita à venientibus ab inteſta.
ſed iſta lex loquitur, qñ inſtitutio non valuit propter errorem
teſtatoris errantis in cōiunctione perſonæ, quam inſtituit, quo
caſu legata, & fideicommiſſa debentur à venientibus ab inteſt.
licèt ab eis non ſint repetita. ita eſt text. ſingu. in iſta. l. Ratio diuerſitatis eſt ſecundum Docto. quia quando teſtator errat in
coniunctione perſonæ eius quam inſtituit, vt quia credebat in
iſta. l. adoptionem filiæ adoptatæ, quam inſtituerat, tenuiſſe, vel
credebat eum, quem inſtituit, eſſe filium, certè lex præſumit, quod
ſi teſtator ſciuiſſet veritatem, non inſtituiſſet, talem perſonam,
quia ceſſaſſet cauſa finalis inſtitu. & ſic reliquiſſet hæreditatem
venientibus ab inteſta. ſi ergo error talis depræhendatur, propter quem inſtitutus repellitur, & admittuntur ab inteſt. veniētes, certè qui admittuntur ex pręſumpta volūtate defuncti, nimirum ſi tenentur ad legata, & fideicommiſſa, ſicut ſi teſtator
eos inſtituiſſet, caſus eſt ſing. hic: ſed quando inſtitutio non valuit propter defectum ſolennitatis, lex præſumit, quod ſi teſtator
ſciuiſſet talem defectum, quod ei prouidiſſet adhibendo ſolennitatem debitam, & ſic voluiſſet omni caſu excludere venientes
ab inteſt. ſi ergo teſtator hoc non prouidit, & per hoc inſtitutio vitiaretur, tunc venientes ab inteſt. non admittuntur ex iudicio præſumpto teſtatoris, ſed caſu fortuito, & quando quis nō
ſuccedit ex iudicio teſtatoris expreſſo vel præſumpto, ſed caſu
fortuito, non tenetur ad legata vel fideicommiſſa. alleg. Bar. in
l. ſi fuerit. §. fi. quæ eſt. l. 5. ff. de leg. 3. quæ nihil facit, debuit allegare. l. 6. quæ incipit, ſed & ſi ſic. §. fi. per illum tex. ſm iſtam lectu.
decidit Pau. de Caſt. caſum, quem nunc habeo præ manib. in
2 iſta ciuitate, & in eo ſum aduocatus, ſm quod decidit hic Pau. † quod
b ſi quis habeat filium naturalem [b] tantùm, vel ſpurium, quem
faciat legitimari, & legitimatio non valuit, poſtea inſtituit talem filium credens legitimationem valere, certè inſtitutio redditur nulla, & hæreditas vadit ad venientes ab inteſtato, non ad
fiſcum, cùm ſit pro non ſcripta. ſm Bald. in l. hęreditas. s. de his,
quibus vt indig. & l. 1. ff. eo. certè legata, & fideicom. debentur
à venientib. ab inteſt. licèt non ſint repetita, nec ſit clauſula codicil. quia inſtitutio eſt inualida errore teſtatoris. text. eſt ſingu.
* hic ſcđm iſtum intellectum *communiter approbatum*. idem dicit
Corne. hic, nume. 1. & dicit Paul. quod ita de facto reſpondit, licèt quidam dubitarent non recordantes de iſta. l. Stat ergo ex
prædictis,

ADDITIONES.

a ¶ Codicil. Adde Bar. & Doct. in l. ex ea. ff. de teſt. Ang. in conſi. 99. incip. Petrus de vrbe veteri.

b ¶ Naturalem. Adde Iac. de Zo. de Ferraria in repe. c. per venerabilem. qui fil. ſunt legi.

3 prædictis, † quòd in ista.l.est singularis casus, ꝙ quando hæreditas non potest adiri ex testamento errore testatoris errantis in coniunctione personæ institutæ, ꝙ tamen legata, & fideicõmissa debentur à venientibus ab intesta. à quibus censentur re
4 petita, licèt verè non sint. † Istum text. sic declaratum limitat mirabi, liter Bart. hic in fin. post medium, vt procedat, quando talia legata fuissent tacitè relicta, non autem nominatim expresso nomine hæredis, quia si essent nominatim relicta ab hærede, & quòd testator dixisset à Berta filia mea adoptiua, quã institui, relinquo fideicom. Titio, tunc si institutio non valet, legata sic nominatim relicta ab instituto non deberentur à venientibus ab intestato. l. Celsus. §. quod alicuius. ff. de leg. 2. vbi in simili deciditur, quòd legata nominatim relicta ab instituto, non intelliguntur à substituto tacitè repetita, quæ si fuissent simpliciter relicta, intelligerentur repetita. l. licèt Imperator. vbi Doct. de leg. 1. debet ergo ista lex secundum Bart. intelligi, non quando legata, vel fideicom. fuissent nominatim relicta à puella adoptata quam instituit, sed quando simpliciter, vt dicit text. ibi, cùm tamen simpliciter. Confirmo per id, quod in optimo simili tenet Bald. hic in 5. colu. vers. est & alius casus. vbi sing. intelligit. l. fin. ff. de hær. instit. quæ vult, quòd quando testator errauit circa personam institutam in primo testamento, quam credit mortuam, & fecit aliud testamentum, in quo alium instituit, & plura legata, & fideicom. reliquit, comperto errore, si primus institutus viuit, ille succedit, sed tenetur ad legata, & fideicom. relicta in secundo testamento. dicit Bald. ꝙ illa. l. fin. procedit, quando talia legata sunt simpliciter relicta, vel à quocunque hærede, secus si nominatim essent relicta ab instituto in secundo testamento, per dictam. l. Celsus. §. quod alicuius. Breuiter ista limitatio Bart. ad l. nostram non est vera, contrarium tenet Bald. hic in 7. colu. vers. quæro nunquid lex nostra habeat locum, vbi quærit, pone, quòd in ista. l. testator nominatim reliquisset fideicom. à Berta filia adoptiua, quam instituerat, an vitiata institutione per errorem, venientes ab intest. teneantur ad fideicom. & refert Iac. de Aren. tenentem, quòd non, & sic tenere id, quod tenet Bart. eo quia cùm fideicom. fit relictum nominatim, & sic nomine proprio, nomen proprium non est communicabile cum alia persona. d. l. Celsus. §. quòd alicuius. sed Bald. refert Cyn. tenere contrarium, quem sequitur, quia nomen proprium censetur adiectum gratia demonstrationis, appellatiuum autem tacitè subintelligitur, quia ab hærede in dubio præsumitur relinqui. l. si seruus legatus. §. qui margaritam. de leg. 1. Nec obst. d. §. quòd alicuius, quia loquitur in diuersis terminis. s. quando testator fecit plures diuersos gradus institutorum, & substitutorum, hic autem non fecit nisi vnum gradum. tamen ista sol. solùm diuersificat casum. & Bart. mouetur à simili, sicut. n. ibi legata, & fideicom. nominatim relicta ab instituto, & sic à primo gradu, propter nominationem non debentur à substituto, & sic secundo gradu, ita in ista. l. licèt concurrat præsumpta voluntas testatoris circa venientes ab intest. qui censentur tacitè vocari à testatore, vt proximè dixi, tamen quando fideicom. est nominatim iniunctum puellæ adoptatæ primo loco institutæ, propter nominationem à paritate, onus fideicom. non debet transire ad venientes ab intesta. & ita potes defendere Barto. realiter. Pau. de Cast. hic in 4. colu. in fin. & princ. sequentis, licèt de Bald. nõ faciat mentionem, tamen reprobat limitationem Bart. motus debili ratione, nam in ista. l. fuit relictum fideicom. & debetur à venientib. ab intest. vtrunque patet in text. & tamen, quando est fideicom. relictum, oporteret, quòd verba nominatim dirigantur ad grauatum, & sic ad hæredem, quia fideicom. fit
a verbis præcarijs,[a] vt patet in tex. ibi, verbis precarijs, quia opus est, quòd testator dicat, rogo te hæres mi, quòd fideicom. præstes, vnde dicit se non videre, quomodo fideicom. possit relinqui ab hærede, quin relinquatur nominatim, vel si relinquitur appellatiuè, vt dicat rogo te hæres, illud appellatiuum non potest verificari nisi in nomine proprio hæredis, ergo est perinde, acsi nomen hæredis esset expressum, per regulam. l. 2. ff. de lib. & posth. nec obst. d. §. quod alicuius, quia respon. quòd corrigitur per rescriptum. de quo in. l. si Titio, & Meuio. §. Iul. ff. de leg. 2. certè eius ratio est debilis, & debilior sol. propter vitandam correctionem, iurib. vulgarib. & sic potes tueri limitationem Bart. licèt non sit sine scrupulo. ¶Tertius intellectus fuit Iacob. de Aren. Parmensis, quem referunt Cyn. Alb. & alij hic, quòd ideo in ista. l. vitiata institutione venientes ab intestato tenentur ad fideicom. eo quia in ista. l. fideicommissum fuit relictum simpliciter, vt in text. ibi, cùm tamen simpliciter, & non intelligitur simpliciter. i. nominatim. prout Azo intelligebat, sed simpliciter. i. indefinitè, nam indefinito sermone dixerat testator rogo, vel volo, quòd hæreditas mea perueniat ad Seium, quo casu indefinitus sermo cùm æquipolleat vniuersali. l. si plures. ff. de leg. 3. l. si pluribus. vbi latè Bart. de leg. 2. ergo pertinet non solùm ad institutum, sed ad omnes successores, ergo etiam ad venientes ab intest. l. si pater. §. fi. ff. de fideicom. lib. & hoc procedit secundum eum, quando testamentum est nullum: si autem valeret, tunc fideicom. deberetur solùm ab instituto, qui si non adiret, deberetur tunc à venientib. ab intest. & hoc colligitur ex fin. tex. ibi, alioquin si in familia, à contrario sensu. Istum intellectum reprobat Cyn. per multas. ll. in quib. fideicom. erat indistinctè relictum, & tamen non debetur à venientibus ab intest. sed quia leges suæ necessariò non vrgent, alleg. l. cùm pater. §. filius matrem. ff. de leg. 2. arguendo à speciali propter iuramentum, vt dicit gl. hic in verbo, traditur. ad idem. l. si plures. de leg. 3. & l. si quis cùm nullum. à contrario sensu. ff. de iur. codic. ¶Quartus intellectus traditur per Fulg. hic in 4. colu. & seq. quòd in ista. l. fideicom. erat relictum simpliciter, sed non nominatim. Item erat relictum post mortem filiæ, quo casu post mortem filiæ potest relinqui fideicõ. à legitimis hæredib. minoris, etiam in legitima, licèt minor in legitima grauari non posset. l. si fundum per fideicom. §. fin. & l. seq. de leg. 1. sic etiam potest à substituto pupil. iniungi onus fideicom. etiam in legitima, vt dixi in l. si arrogator. ff. de adopt. certè in ista. l. non fuit facta aliqua substitutio pupil. vt in text. patet, ergo cùm fideicom. sit relictum non ab ipsa puella impubere, sed simpliciter post eius mortem, ergo non intelligitur relictum ab eius legitimo successore, qui ab intest. puellæ succedit, quia legitimus potest grauari etiam in legitima impuberis. d. l. si fundum. §. fin. cum l. seq. nimirum si legitimus, qui ab intest. succedit, ista lege tenetur ad fideicommissum, & istum dicit esse sing. & nouum casum huius. l. per eum cogitatum, & ex hoc infert vnum, ꝙ fideicom. relictum à legitimis hæredib. impuberis, de quo loquitur. d. l. si fundum. §. fin. cum. l. seq. habeat locum etiam si ex testamento patris non adeatur hæreditas. per istam. l. & per hoc infert ad quæst. quam dicit fuisse commissam tribus excellentiorib. Italiæ, vt hic per eum. Iste intellectus licèt prima facie sit coloratus, mihi nõ placet, quia ista. l. secundum eum, quando loquitur de succedentibus ab intest. & sic de legitimis hæredib. loquitur de succedentib. ab intest. ipsi puellæ, quod est falsum, quia loquitur de succedentib. ab intest. testatori, patet in alternatiua text. dum dicit, vel ab ipsius. s. puellæ hæredib. vel ab ipsis hæredibus, qui bona defuncti ab intest. tenent. Istud etiam dicit text. circa fin. ibi, & consequenter ipsius hæredes. vbi si institutio valet, hæredes puellæ, & sic legitimi successores tenentur ad fideicom. si verò non valet institutio, legitimi successores defuncti non tenentur ad fideicom. & sic ista. l. non potest intelligi secundum. d. l.
* si fundum per fideicom. §. fin. cum l. seq. de leg. 1. ¶*Tene ergo secundum intellectum Azo. communiter approbatum*, secundum quem ista. l. vt dixi est sing. & peregrina. Istis sic præmissis diuide istã. l. in tres partes, vt per Antiquos, & Bar. hic, & licèt gl. 1. & communiter Antiqui figurent casum, tu clarius sic forma. Erant duo fratres, quorum vnus adoptauit puellam impuberem in filiam, quam in testamento hæredem vniuersalem instituit, & si decederet antequam impleret duodecimum annum, verbis præcarijs dedit substitutos. i. rogauit eam, vt hæreditatem restitueret Seio. eo mortuo, & puella mortua, frater testatoris occupauit ista bona tanquam veniens ab intest. proximior, quia vt asserebat, secundum quod dicit text. in fin. ibi rescripsimus sequentes asseuerationem tuam. adoptio fuit nulla, & sic institutio erronea, & sic inualida, cùm ab isto fratre Seius per fideicommissum peteret vniuersam hæreditatem, frater respondebat, quòd fideicom. erat nullum, quia relictum fideicommissum ex testamento non debetur, si non adeatur ex testamento hæreditas, vel nisi sit repetitum tacitè, vel expressè à venientib. ab intest. quorum neutrum fuit in hoc casu. Imperator determinat contra fratrem, & decidit, quòd omni casu fideicom. debetur Seio, siue institutio valeat, siue non, & sic siue fuerit quæsita hæreditas ex testamento, siue non, & debetur vel ab hæredib. puellæ, vel à legitimis hæredibus defuncti, qui eius bona ab intest. tenent, prout tu frater facis, ista est prima pars tex. ¶In secunda ibi, tunc. n. respondet ad regulam, quam frater adducebat ad excludẽdum fideicommissarium, & quia responsio est obscura, ideo dic, quòd illa regula procedit, quãdo fideicommissum relictum verbis directis ab instituto, & substituto est tale, quòd hæres si voluisset potuisset adire ex testamento, & non adiuit, tunc fideicommissa non debentur. Supple, vel si non potuit adire propter defectum solennitatis testamenti, tunc fideicommissa non debentur. l. si veritas. & l.

ex

ADDITIO.

a ¶Verbis præcarijs. Adde text. in c. 1. & 2. & ibi Doct. de preca.

ex teſtamento.ĵ.eod.licèt in caſu noſtro ſit aliud,nam in iſta.l.
hæreditas fuit taliter relicta, ꝙ apparet ex errore teſtatoris vi-
tiari inſtitutionem, quo errore comperto cùm ex præſumpta
voluntate ſucceſſores legitimi ſint vocati tacitè, propter hoc
intelliguntur tacitè à ſucceſſoribus ab inteſt.repetita. Iſte eſt ca
ſus in ſecunda parte, cum neceſſarijs ſuppletionibus ſecundũ
intellectum Azonis communiter approbatum. ¶In tertia par
te ibi,quòd reſcripſimus.ſic figura caſum: nam in prima parte
text.Imperator dedit reſponſum alternatiuum, & ſic incertũ,
nam dicit,quòd fideicommiſ.poteſt peti,vel ab hęredib.puel-
læ,vel ab alijs, qui bona inteſtati tenent, & ſic à legitimis ſuc-
ceſſoribus defuncti, vellem modo ſcire, quando petatur ab
hæredibus puellæ, & quando à ſucceſſoribus defuncti. Re-
ſpondet,quòd ſi adoptio valuit, quo caſu ipſo iure ſine aditio-
ne facta eſt hæres, vt nunc dicam apoſtillando text. certè
hæredes puellæ tenentur ſatisfacere fideicom. ſi autem ado-
ptio non tenuit, prout tu frater aſſeueras, tunc fideicom.
debet petit à venientib.ab inteſt.ſicque à te fratre, qui bona in-
teſtati tanquam proximior tenes,iſte eſt caſus lucidus,& aper-
tus.¶In text.ibi,*antequam. 12. annum ætatis impleſſet*, iſta verba ſi
bene inſpicias poſſunt dupliciter intelligi,& primò,vt litera ve
lit, quòd iſta puella inſtituta à patre adoptiuo deceſſerit,ante-
quam duodecimum annum attigerit, quaſi denotans factum,
& hoc modo fideicommiſſum ei iniunctum non fuit limita-
tum,ſi puella decederet intra 12.ann.Secundo modo,& nota-
bilius poſſunt intelligi hæc verba,quòd fideicommiſſum iniun
ctum puellæ ſit limitatum tempore, vt teſtator voluerit pre-
carijs verbis ſubſtituto fideicommiſſario, puella decedente in
pup.ætate, reſtitui hæreditatem, & ſic filia grauari potuit per
fideicommiſſum uniuerſale limitatum tempore, ſi decedat in
pupillari ætate,intellige tamen niſi in legitima, in qua grauari
non poteſt,cùm illam habeat à.l.nō atteſtatore. l. ſi arrogator.
ff.de adop.& quia de legitima omne grauamen reijcitur.l.quo
niam in priorib.ſ.de inoffi.teſt. ſed fideicom. cenſetur merum
onus.l.cohæredi.§. cùm filiæ.ff.de vulga. & pupil. intellige do-
nec ipſa viuit, ſed ea mortua ab eius ſubſtituto pupil. vel eius
legitimo ſucceſſore poſſet nominatim onus iniungi etiam in
legitima. d.l.ſi fundum per fideicom.§. fin.cum.l.ſeq. & dixi.ĵ.
in quarto intellectu, ſed hic caſus non ponitur hic. ¶In text.
ibi,ſiue quæſita ſiue non quæſita hæreditate. dic, quòd ſi ado-
ptio valuit, ipſo iure ex potentia ſuitatis abſque alia aditione
fuit quæſita hæreditas,ita intelligitur text.ĵ.circa fin.ibi, hæres
facta.ſ.per exiſtentiam ſuitatis,& ita apoſtillat text.Bald.hic in.
1.colu.dicens, quòd exiſtentia ſui hæredis habet locum in filijs
adoptiuis,& licèt nihil alleget,eſt text.in l. cùm in adoptiuis,&
ibidem Bald.in 4.col.ad hoc not.C.de adop.dixi in.l.qui ſe pa-
tris.ſ.vnde lib.Subdit Bald.nec alibi legi, quòd idem eſt in filijs
legitimatis,ad quod facit, ꝙ dicit Bart.in.l.ſi is, qui pro empt.
circa.14.colu.ff.de vſucap.vbi tenet, ꝙ legitimati dicantur ve-
rè legitimi,non per fictionem. ¶In text.ibi, nonnullos ei vo-
luit ſubſtitutos. iuncto text.ibi, verbis precarijs,dic, quòd ter-
minus ſubſtitutos, & ſic verbum ſubſtituo, eſt commune ad
directas, & fideicom. ſubſtitutiones. l.generaliter.§.1.ſ.de inſt.
& ſubſt.& ibi glo.& text.in l. iam hoc iure.in verbo hoc com-
muni verbo.ff.de vulg. & pupil. & ideo fideic. in iſta.l.cōgruè
dicitur ſubſtitut. ¶In text.ibi,tunc.n. locum habet.declara iſtā
partem,vt dixi in euiden. & hic iacet difficultas. ¶In text.ibi,
non fuerit iure adoptata.glo.intelligit trib.mod.Primo ratio-
ne perſonæ adoptatæ,vt quia erat liberta aliena. Secundo ex
incompetentia iudicis.Tertio adoptantis, vt quia fœmina, &
per hoc vltimum dicit Ang.hic in rep.in 5.col. ꝙ Princeps.D.
Andegauenſis,vt licitè poſſet obtinere regnum Siciliæ, & Hie
ruſalem,fecit ſe legitimari per Reginam Ioannam, mediante
auctoritate Clementis Papæ. VI. ¶In fin.text.ibi, reſpondere.
intellige.i.ſoluere,vel ſatisfacere.vnde facit iſte text.ſecundum
6 Bald. hic in. 2.colu. & Pau. in 5. † quòd ſi aliquis promittit re-
ſpondere in omni loco, in quo fuerit inuentus, quòd non in-
telligitur de reſponſione verbali vel iudiciali, per quam dice-
retur prorogari iuriſdictio, ſed eſſet locus pœnitentiæ vſq; ad
lit.conteſt.l.ſi conuenerit.ff.de iur.omn.iud. & in cap.1.de iud.
ſed intelligitur reſpondere.i.ſoluere,ita quod ratione deſtinatę
ſolutionis,per quam intelligitur tacitè contraxiſſe.l.contraxiſ-
ſe.ff.de act.& oblig. poſſet in quocunque loco in quo inuenire
tur effectualiter conueniri,ſicut ſi promiſiſſet ſoluere.Adde gl.
& Bartol.in l.3.in verbo, reſpondere.C.de procu.Bald.in l.1.in
princip.ff.de in ius vocan. & in.l. ſi quis in conſcribendo. C. de
Epiſ.& cler.Mod.in dicta.l. ſi conuenerit. & bonum text. in c.
7 ſi diligenti.vbi Doct.de for.compe.¶†Primo not. ex prin. hu-
ius.l.etiam impuberem poſſe adoptari, & etiam arrogari. l.2.
C.de adop.l.nec ei.§. eorum.ff. de adop.Imò etiam infans po-
8 teſt adoptari.l.etiam. cum ſim. ff. de adop. † Pulchrum dubiũ
a eſt,& ſæpe vidi de facto, & habui conſulere, an infans [a] poſſit
legitimari,& paſſus eſt ambiguus. ponit Bart. in l. iubemus.C.
de eman. libe.vbi dicit, quòd ſemel fuit de hoc interrogatus.
Dubium facit,quia in legitimatione requiritur eius conſenſus,
vnde inuitus legitimari non poteſt.§.1.in Authen. quib.mod.
nat.effi. legi. ſed infans non poteſt conſentire.Barto. dicit ſe re-
ſpondiſſe contrarium, quòd poſſit, per d.l.iubemus. vbi licèt
b aliàs inuitus emancipari non poſſit, [b] tamen ibi, eſt text. † ꝙ
9 infans poteſt emancipari,licèt conſentire non poſſit, ita etiam
poterit legitimari,idem tenet Bart.in l.inuiti.in fin.ff.de his,qui
ſunt ſui,ſequitur Lud.in conſ. 194.incip. in propoſita conſul-
tatione primò videndum occurit. in quarto dubio. de quo.ĵ.
quia non eſt ſine dubio.vide Bald. in Auth.præterea.C.de nat.
lib.& in d.l.iubemus. vbi alij. Ang.in quæſt. quæ incipit, nobi-
lis quidam genere,& per Fulg. qui latè tenet contra Bart. in d.
l.inuiti.ff.de his, qui ſunt ſui, & plene per.do. Ant. Roſ.in tract.
legitimationum,in duobus locis, & tenendo opin.Bart.aduer-
te,quia mouetur per d. l.iubemus.vbi infans poteſt emancipa
ri per reſcriptum principis: nam ſecundum hoc ſequitur, &
bene not. quòd dato,quòd infans poſſit legitimari,tamen non
poſſet legitimari niſi à Principe,non autem ab inferiore, & ſic
à Comite palatino, qui aliàs haberet poteſtatem legitimandi.
10 ¶† Secundo not.ex ſecunda parte huius.l.regulam,quòd ſi ex
c teſtamento non adeatur hæreditas [c] per hæredem ſcriptum,
legata,vel fideicom.relicta in illo teſtamento irritantur,vt hic.
& l.ex teſtamento.ĵ.eod.& l.ſi nemo.ff.de reg.iur. cum ſim.ra-
tio eſt,quia talia legata,vel fideicom.non debentur ab ipſo hæ
rede inſtituto, eo quia cùm non adiuerit hæreditatem,non di-
citur quaſi contraxiſſe cum legatarijs, vel fideic. ex quo quaſi
contractu hæres obligatur.l. apud Iulian. §.ſi pupil. hæres.ff.ex
quib. cau. in poſſ. eatur. §.hæres. inſtit. de oblig. quæ ex quaſi
contractu.Item talia legata,vel fideicom.non debentur ab hæ
redibus venientib. ab inteſt. cùm non ſint de hoc grauati ex-
preſsè nec tacitè,nec veniunt ex prouiſione teſtatoris,imò cō-
tra eius voluntatem, vel ſaltem pręter,ex diſpoſitione.l.eo.mo
do ſi non adeatur ex teſtamento hæreditas,aliàs diſpoſita cor-
ruunt,vt ſubſtitutiones pupil.l. 2.§. adeo.ff. de vulga. & pupil.
item dationes tutelæ.l.ſi nemo.la.1.ff.de teſt.tut. Item dationes
tutorum.l.ſi is,qui tres.§.idem venire.ff.de excu. tut.omnia.n.
iſta requirunt aditionem hær.per hæredem.l.ex teſtamento.ĵ.
eod.quia aditio eſt,quæ confirmat, & corroborat diſpoſita in
teſtamento.imò etiam in caſib. in quibus legata, & fideicom.
debentur à venientibus ab inteſt. eſt neceſſarium, quòd tales
venientes ab inteſt.etiam ipſi adeant,vt dicā in ſeq.not. ¶Ter-
tiò no.ex eadem ſecunda parte duas fall. ad regulam proximè
relatam ſecundũ duos primos intellectus, qui dantur ad hunc
text. quos retuli in euidentialib. Prima fall. eſt ſecundum pri-
mum intellectum,quando legata, & fideicom. eſſent repetita
expreſsè à venientib.ab inteſt.tunc licèt ex teſtamento nō adi-
retur hæreditas, legata tamen deberentur. l. ſi iure. C. de teſt.
11 man.cum alijs,quæ allegaui in euidentialib.† Adde idem eſſe,
quando teſtator poſuiſſet clauſulam codic. l.fin. ſ.de codic.&
not. quòd in teſtamento condito à patre inter liberos, intelli-
gitur clauſula cod. licèt appoſita non ſit.glo. eſt in.l.cohæredi.
§.cùm filiæ.ff.de vulg.& pupil.quam Imo.ibi ad hoc notat, &
reputat ſing. & in c. Ray. in materia compendioſæ.de teſtam.
eo.modo vehemens dilectio teſtatoris ergà legatarium, vel
fideicom.importat,acſi eſſet appoſita clauſula codic. l.in teſta
mento.cum glo. ff.de fideicom.lib. per quam ita dicit Bald.in
l.ſi iure.C.de teſt.man.Lud. in conſ.179.inc. ampliſſime Doct.
in pen.colu. eo.modo, quando teſtator faciens teſtamentum
dicit ſe nolle ſequi miſeram ſubtilitatem, ll. ſed ꝙ diſpoſue-
rit,vult haberi pro iure legitimo, iſta verba habēt vim clau-
ſulæ

ADDITIONES.

a ¶Infans.Adde, quòd inter opin.Doct. verior illa eſt,principem ſolum poſſe legitimare infantem, inferiorem verò ita demum, vel ſi ipſe infans maior factus id ratum habeat,vel hoc ſibi,quod ſcilicet infantes legitimare poſſit,expreſſim,vel per verba generalia concedatur,& dic, quòd licèt communis opin.ſit, quòd niſi detur expreſſa facultas, infans legitimari non poſſit, fallit tamen vbi eſſent verba generalia,quoſcunq;, quę verificantur in infantib.vel adeſſet ratificatio,vt per Deci.cōſ.55.& 314.Cur.Iun.conſ. 32.Pariſ. conſil.15.lib.3.Mar.Iun.conſ.97.& 154. lib.2.Ruyn.conſi. 100.nu.6.& 7.lib. 3.pro opin.autem,quòd ſecuta ratihabitione ſufficeret, vide Rom.conſ.194. num.10.Alex.conſ.139.lib.1.conſ.11.num. 15.lib.7. eundem Iaſ.conſ. 156. lib.4.& quod dicitur,vt fieri poſſit legitimatio infantis,requiri ſpeciale mandatum,dic,quòd contrarium ſcribit Rol.conſ.61.nu.33.lib.1. MASVER.

b ¶Emancipari non poſſit.Adde Bald.in l.pen. C. de emancip. lib. Spec. tit.de nat.ex lib.ventre.& ibi Bald.in addi.

c ¶Non adeatur hæreditas. Limita, & erit limitatio in don. cauſa mort.Alex. in l.illud.col.2.ſ.de coll. PVRPV.

sulæ codi. & idem important text. est sing. in l. codicillis. §. fin. ff. de leg. 2. & non solùm procedit hæc fallentia, quando testator expresse repetijt à venientib. ab intest. sed etiam, quando taci-
12 tè, † tacitè autem intelliguntur repetita legata, & fideicom. à venientibus ab intest. tripliciter. Primo secundum casum mirabilem, & singularem huius. l. quem nunc referam in secunda fall. Secundo, quando testator relinqueret in defectum testamenti, text. est not. in l. Lucius, la. 2. §. filiam. ff. de leg. 2. secundũ Bald. & Pau. hic. Tertio, quando testator est vsus illis verbis, quisquis mihi hæres erit, &c. nam per ista verba intelligitur testatorem dixisse non solùm de hær. institutis, sed etiam de venientib. ab intest. glo. est, & ibi Bart. in l. ex duob. §. 1. ff. de vulg. & pupil. cum concor. ibi signatis. ¶ Secunda fall. colligitur ex isto text. secundum alium intellectum Azo. *communiter approbatum*, quando testator errat in coniunctione personæ institutæ, quam credebat esse filiam suam, cùm non esset, quia si sciuisset non filiam, eam non instituisset, sed dimisisset bona venientib. ab intest. isto casu, quia venientes ab intest. saltem veniunt ex tacito, & præsumpto iudicio testantis, certè ab eis legata, & fideicom. intelliguntur repetita, text. est hic secundum communem intellectum, cum alijs. ll. quas. s̃. pro concor. allegaui.
13 † Aduerte tamen in omnibus casib. s̃. dictis, & in omnib. similib. qui numerantur hic per glo. in verbo traditis, in quib. legata, vel fideicom. intelliguntur repetita à venientib. ab intest. expresse, vel tacitè, requiritur necessariò aditio hæreditatis per tales venientes ab intest. aliàs conueniri non possent, nisi adeundo, quasi contraherent cum legatarijs, & fideicom. l. 2. & 3. ff. de fideicom. lib. & hoc tenet gl. reputata sing. & approbata in l. qui filio. §. seruus. quam ibi sequitur Bart. ff. de hær. inst. Alber. Bald. & Pau. hic, & illam glo. reputat sing. Bald. in Auth. ex causa. in 9. colu. in 2. opp. s̃. de lib. præte. & si nemo esset ex venientibus ab intest. qui adiret hæreditatem, tunc ex quo non reperitur, qui vellet esse hæres, bona tanquam vacantia deuoluuntur ad fiscum, qui tenebitur ad talia legata, & fideicom. secundum Bald. hic in. 3. colu. in 2. quæstio. per text. vbi videtur expressum, in l. recusare. §. si fisco. ff. ad Trebel. Sed hoc vltimum, quod fiscus successor in talibus bonis teneatur ad legata, & fideicom. reprobat Pau. hic in. 3. col. quia si verum esset dictum Bald. nunquam haberet locum regula text. quòd quando hæreditas non aditur ex testamento, quòd legata, & fideicom. nõ debeantur, quia cùm nemo ferè possit decedere sine herede, ex quo fiscus est hæres omnibus deficientibus, secundum glo. l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebell. & fiscus teneretur ad legata, & fideicom. nunquam legata corruerent. vnde dicit Paul. quòd text. in d. l. recusare. §. fisco. loquitur, quando hæres institutus erat indignus ex delicto suo, vel aliqua culpa, quo casu poterat adire, & mero iure esse hæres, & sic per suam aditionem potuit confirmare legata, vel fideicom. & si omisit adire, persumitur, quòd fecerit, ne fiscus ab eo auferret, & hoc non debet nocere legatarijs, vel fideicommissarijs, & tunc siue hrs indignus adeat siue non, fiscus tenetur. ita loquitur dictus. §. si fisco, & l. Marcellus. §. fin. ff. ad Trebell. sed quando hæres non esset indignus, & omitteret adire voluntariè, vel quia testamentum non valeret, eodem modo venientes ab intest. etiam nolunt adire, tunc dato nullo hærede, nec ex testamento nec ab intest. cùm legata irritentur, fiscus occupans talia bona tanquam vacantia, non tenetur ad legata, nec fideicom. quia irrita sunt, & ad hoc dicit non aduertisse Bald. Tu considera, quòd text. in d. l. recusare. §. si fisco. simpliciter loquitur, quando bona vacantia deuoluuntur ad fiscum, & sic ibi videtur pro Bald. text. quia ibi non dicitur, quòd hæres sit indignus ex aliqua culpa, tamẽ ille text. intelligitur *communiter ibi*, non sine diuinatione, quòd loquitur, quando bona confiscantur propter culpam, & defectum hæredis, & illo casu per rationem quam supradixi, fiscus tenetur ad legata, & fideicommissa, vt ibi, & d. l. Marcellus. §. fin. & l. cùm fisco. ff. ad Sena. Sylla. si autem bona vacent, quia nullus velit esse hæres nec ex testamẽto, nec ab intest. tũc, quia irrita fiunt, licèt fiscus illa bona tanquam vacantia occupet, tamen non tenetur tunc ad legata, vel fideicom. l. 4 §. eadem, & ibi gl. in verbo, alia ratione. ff. de fideicom. lib. & l. quod Diuo. ff. de man. test. Cyn. in l. vnica. §. pen. j̃. de cad. tollen. & ibi respondet ad text. d. §. pen. qui cum glo. videtur obstare. Idem tenet Imo. & Alex. in l. quidam testamento. §. quoties. ff. de lega. 1. vbi etiam respondet ad illam. l. quæ videtur obstare. & Io. Fab. in §. 1. instit. de eo cui lib. causa bon. addi. & Math. in not. 163 faciunt, quæ habentur in l. si seruus plurium. §. si quis ante. de leg. 1. & per Bartol. in l. non intelligitur. §. cùm ex causa. ff. de
14 iur. fis. ¶ † Quartò not. ex vltima parte. l. quòd si testator instituit filium adoptiuum, credens adoptionem valere, si postea reperitur, quòd adoptio non valuit altero ex trib. mod. quos dixi in apostillatione text. institutio redditur ipso iure nulla, co quia præsumitur testatorem errasse in tali qualitate personæ, quæ præsumitur fuisse causa finalis insti. facit. l. nec apud. s̃. de hær. instit. sicut quando testator errat in filiatione hæredis instituti, & sic in coniunctione sanguinis naturalis. l. si pater. s̃. de heret. insti. non sic, quando errat circa qualitatem seruitutis hæredis instituti. l. cùm proponas. s̃. de hær. instit. eo. modo si quis instituat filiam legitimatam credens legitimationem valere, prout retuli tenere Pau. hic, & dictum eius tenet Bald. hic in. 7. colu. vers. denuo quæro. Idem est, quando testator instituit aliquem tanquam sacerdotem, cùm non esset, cùm hoc, quod diceret missas pro anima testatoris, nam si non est sacerdos, talis error vitiat institutionem, quia cessat voluntas testatoris, quæ censetur causa finalis, saluo, nisi talis sacerdos fuisset institu. non sua contemplatione, sed Ecclesiæ. l. annua. §. fi. ff. de annu. leg. quia etiam per sacerdotem putatiuum acquiritur Ecclesiæ. l. peto. §. matre. de lega. 2. & not. Bart. in l. si vrbana. ff. de cond. indeb. ita concludit Bald. hic in fin. colu. secundum vnã lect. aliquæ habent in 2. col. & Pau. in 4. Et pondera diligenter, quod iste text. procedit non solùm, quando talis institutio erronea processit errore facti, qui est probabilis, & sapientissimos fallit. l. 2. ff. de iur. & fac. ign. sed etiam quando processit errore iuris, & ita loquitur ista. l. & l. nec apud. s̃. de hære. inst. in tantum, quod Ang. in repet. in 4. colu. tenet, quòd ista. l. etiam procedit in Doctore legũ, vel Aduocato, quia licèt in Doctore legum non præsumatur error. l. professio. C. de mune. patri-
15 mo. lib. 10. † hinc est, quòd Doctor minor. 25. annis [a] non habet restitutionem in integr. secundum glos. Bart. & Doct. in l. 1. C. qui, & apud quos. cum sim. tamen si Doctor legum institueret filiam suam tanquam adoptiuam, licèt præsumatur scire, quòd adoptio non teneret, quia in eo non cadit iuris ignorantia, tamen ex quo instituit eam vt adoptiuam, & dicit instituo talem filiam meam adoptiuam, cùm nemo presumatur dicere, nisi quæ mente concepit. l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de sup. leg. dixi in l. 3. C. de lib. præt. certè prima præsumptio tollitur per istam secundam, adeo, quòd si reperiatur adoptionem nõ valuisse, irritabitur institutio, dato, quod sit facta à Doct. legũ, & dicit Ang. se ita consuluisse in ciui. Ferrariæ. & ita consuluit in consil. 93. incip. visis, & inspectis suprascriptis omnib. in 5. & 6. col. & per totum consilium multa dicit ad propositum huius. l. not. quia bona, & magna est extensio ad istam. l. ¶ Secundo extende istam. l. & istud not. vt procedat non solùm in vltima voluntate, sed etiam in contractib. vnde si pater adoptaret filium credens adoptionem valere, cùm sit inualida, deinde talem filium adoptiuum de facto emanciparet, & aliquid ei donaret in præmium emancip. donatio esset ipso iure nulla propter errorem, per quem remouetur voluntas, & sic finalis causa donandi. l. cùm hic status. §. si quis sponsam. in fin. ff. de don. inter vi. & vxo. vbi donatio facta vxori putatiuæ non cõfirmatur morte, imò per errorem in persona donatarij redditur ipso iure nulla, & illum text. reputat sing. Bald. hic in. 7. colu. pro extensione huius. l. quam dicit notandam. idem tenet Sal. in l. nec apud. ff. de hær. instit. sequitur Lud. in l. si cùm dotem. §. fin ff. sol. matr. & in. l. si donatione. C. de coll. Alex. in. l. si pater tuus. circa princ. s̃. de hær. instit. Contrarium, & malè tenent Petr. & Cyn. in d. l. nec apud. per text. d. §. si quis sponsam, quem reprobat Bald. in d. l. nec apud. non recordatus de d. §. si quis sponsam, sed mouetur, quia ita vitiatur contractus ex defectu causæ finalis, sicut & vltima volun. l. 1. C. de cõd. ob cau. Tu aduerte licèt Bald. & præfati Doct. allegent ad hoc, quòd etiam in contractibus error in coniunctione personæ tãquam in finali causa. vitiat ipso iure contractum sicut vltimam voluntatem, allegant text. in d. l. cùm hic status. §. si quis sponsam, adde tñ multos text. similes, text. in l. si ex voluntate. C. de don. inter vi. & vx. & in. l. ea, quæ. C. de don. ante nup. & in l. cũ, qui. in fin. C. de adul. Sed aduerte circa istas. ll. ad vnum, ad quod non inuenio animaduersum nec hic, nec in locis alleg. nam dictæ ll. mihi videntur adinuicem contrariæ, nam text. in l. cùm
16 hic status. §. si quis sponsam, in fin. dicit, † quòd donatio facta vxori putatiuæ propter talem errorem redditur ipso iure nulla, sed in trib. ll. dicitur contrarium, quòd imò donatio mero iure valet, sed obstat exceptio, nec video, quid possit congruè responderi, verum est, quòd glos. in d. §. si quis sponsam. bene allegat. d. l. si ex voluntate. pro contraria, sed alius ad hoc non aduertit, & vt dixi, non inuenio aliquem tangere, verum est, ꝙ Fulg. hic in 2. col. in alio proposito dum tenet contra communem

ADDITIO.

a ¶ Doctor minor. 25. ann. Adde Bart. in l. fin. & in l. sed & reprobari. ff. de excu. tut. Bart. in l. professio. C. de mun. patri. lib. 10.

nem ſententiam, vt nūc referam, reſpondet ad d.§. ſi quis ſponſam. dum dicitur, quod donatio facta vxori putatiuæ eſt nulla, verum eſt in effectu, quia obſt. exceptio, tamen ipſo iure valet, per aliquas ex legib. prææalleg. quæ ſol. multum violat. d.§. ſi quis ſponſam. in fin. ideo cogita de meliori ſolut. ¶ Item aduerte in prædictis, quòd *licèt omnes ita teneant*, ꝙ error in coniunctione perſonæ hæredis inſtituti tanquam in cauſa finali, vitiet inſtitutionem, tamen Fulg. hic. in prima, & 2. col. tenet contra omnes, quòd imò error in cauſa finali inſtit. nòn vitiet ipſo iure inſtitutionem, quia facilius reuocantur legata quàm inſtitutio. l. 3. §. non ſolùm, & l. ex parte. ff. de adi. leg. ſed error in cauſa fin. non vitiat ipſo iure legatum. l. cùm tale. §. falſam cauſam. ff. de cond. & demon. multominus debet ipſo iure vitiare inſtitutionem, ſed ſolū ope exceptionis, vt ibi in legato, & ad hoc alleg. l. nec apud. ſ. de hęr. inſtit. & l. cùm mater. ff. de inoffic. teſt. nec obſt. l. cùm hic ſtatus. §. ſi quis ſponſam. in fin. ff. de don. inter vi. & vx. vbi propter errorem perſonæ donatio eſt nulla, quia reſponde, quòd eſt nulla, eſt verum in effectu, per iura, quæ ad hoc adduxi, vel ſubtilius, & ſubſtantialius ſecundum eum dic, quòd aliud in donatione, nam cùm donatio propriè ſit, quæ nullo modo poteſt reuocari. l. 1. ff. de don. l. non omnis. ff. ſi cer. pet. in princ. certè error facit, vt donatio cenſeatur ipſo iure nulla, ſecus in inſtitutione. *Teneo communem ſententiam*, quòd per talem errorem inſtitutio ſit ipſo iure nulla, & allego text. per quem Fulg. mouetur in l. nec apud. ſ. de hær. inſtit. in verbo irritum ſit, vbi quia lex vtitur verbo præſentis temporis, patet, quòd inſtitutio ipſo iure eſt nulla, vt per glo. in l. in criminali, cum ſim. C. de iur. omn. iud. non obſt. fundamentum Fulg. ſ. ꝙ legata facilius annullantur quàm inſtitutio, poſſum negare aſſumptum, & dare inſtantiam per Auth. ex cauſa. ſ. de lib. præt. ſed fatendo, quòd ſit verum, non obſt. quòd error in cauſa fin. non vitiat ipſo iure legatum. d. §. falſam cauſam. vbi falſa cauſa non vitiat ipſo iure legatum, quia reſpondeo, quòd ille tex. non loquitur, quando fuerit erratum circa perſonam, quia ſicut in inſtitutione, ita in legatis error circa coniunctionē perſonæ vitiat ipſo iure vtrunque. ita declarat Bart. in l. demonſtratio falſa. §. quòd autem. ff. de cond. & demon. in pen. col. verſ. quartò quæro. ¶ Gl. 1. ponit caſum tenendo intellectum Antiquorum, dic vt dixi in euiden. & dum pluries repetit exponendo eam. i. ab ea. falſum eſt, quia cùm fideicom. ſubſtitutio facta ſit poſt mortem filiæ, hic non agitur de fideicom. petendo ab ea, ſed ab eius hæredibus, vel à legitimis ſucceſſorib. teſtatoris. ¶ Glo. in verb. traditur. diuiditur in duas. In prima declarat text. In ſecunda ibi, fallit ergo. magiſtraliter enumerat. 13. fal. ad regulam poſitam in tex. Tu aduerte, quòd primus, ſecundus, & ſextus caſus glo. ad idem tendunt, quando legata ſunt repetita à venientibus ab inteſt. expreſsè, ſiue per appoſitionē

17 clauſulæ codi. ſeu iuramenti, † nam iuramentum [a] inter alios

a habet hunc notabilem effectum, quia poſitum in teſtamento habet vim clauſulæ codi. adeo, quòd venientes ab inteſt. intelliguntur rogari, quia iuramentum facit vt actus valeat omni modo quo poſſit. §. filius matrem. alleg. in glo. & notat Bart. in l. ſi quis in princip. teſtamenti. circa fin. princ. de lega. 3. & in l. ſi quis pro eo. in 7. & 8. memb. ff. de fideiuſ. & in l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. Bald. in 4. colu. ad fi. hic, qui dicit, quod eſt mirabilis virtus iuramenti. & Bald. in l. ſi iure. C. de teſt. man. facit, quod per d. §. filius matrem. dicunt Bart. & alij in l. ſi quis maior. vbi dixi. ſ. de tranſ. quòd vbi in tranſactione apponitur iuramentum, talè iuramentum operatur, quòd ſi tranſactio nō poſſit valere vti tranſactio, valet in vim pacti nudi, & tamen ſi nō eſſet iuramentum, tranſactio, quę non valet vti tranſactio, non valet etiam vti pactum nudum. l. ſi cauſa cognita. C. de tranſ. Item per d. § filius matrem, dicit Bald. in l. verbis ciuilib.

18 ff. de vulg. & pupil. † quòd diſpoſitio teſtatoris facta verbis directis iuramento firmata, ſi non valet iure directo, ſemper valet iure obliquo, & ſic iure fideicom. licèt regulariter ſecus, vt ibi, & l. Centurio. ff. de vulga. & pupilla. varias, & ſimiles deci. Doct. refert Lud. in l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. ¶ Limita tamen. d. §. filius matrem, & ſic fallentiam gloſ. noſtræ, vt procedat in iuramento teſtatoris, ſecus in iuramento delato per teſtatorem hæredi. ita ſingu. Barto. in l. 2. per illum text. cum gloſ. infra communia de leg. verum eſt, quòd dicit ipſe contrarium in d. § filius matrem. vbi formaliter ſummando text. dicit iuramentum teſtatoris, vel hæredis. dicam in dicta. l. 2. infra communia de leg. ¶ Secūdò limita. d. §. filius matrem, vt procedat, quando teſtamentum deficit ratione ſolennitatis omiſſæ, tunc iuramentum bene habet vim clauſulæ codicil. ſecus, quando teſtamentum deficeret ex defectu ſubſtantiæ in perſona teſtatoris, vel ratione deficientis conſenſus. ita limitat Lud. in conſil. 517. incip. in caſu propoſitæ conſultationis archæ celeberrimorum Doctorum conſilia. in 9. col. in fin. & ſequitur dom. Fran. de Aret. conſil. 24. incip. quatuor dubia. in 2. colu. Facit. l. fin. ſ. de non num. pecu. vbi iuramentum nihil facit, quia deficiebat conſenſus. Circa tertium caſum glo. in quo legata, & fideic. debentur, qñ hīs ommittit ex teſtō. Intellige ſanè, quando ipſemet ſcriptus hæres eſt ab inteſta. ſucceſſurus, & omiſit ex teſtamento, & idem ab inteſtato ſuccedit, tunc procedit fallentia gloſ. nam tenetur ad legata, & fideicommiſ. ſicut ſi ex teſtamento adiuiſſet, ſi autem hæres ſcriptus omiſiſſet adire ex teſtamento, vt faceret locum ſubſtituto, à quo legata, & fideicommiſſa non erunt repetita, eo quia ab ipſo hærede nominatim fuerant relicta, vel vt faceret locum alij venienti ab inteſtat. tunc an hæres, qui omiſſit, teneatur ad legata, & fideicommiſſa, an ſubſtitutus, vel legitimus propter participationem fraudis, debet diſtingui, an repudiauit accepta pecunia, vel ne. l. 2. vbi dixi. ſupra ſi quis omiſ. cauſa teſtamenti. ¶ Circa octauum caſum gloſ. de l. fin. ff. de hære. inſtit. vbi vitiatur inſtitutio ſecundi teſtamenti propter errorem teſtatoris, & tamen legata, & fideicom. debentur. Adde gloſ. notabilē in §. ſed & ſi quis in priore. inſt. quib. mod. teſtam. infir. quæ vult, quòd in caſu dictę. l. fi. legata præſtentur non tantum, quæ fuerunt relicta in ſecundo teſtamento, ſed quæ etiam in primo, & idem videtur velle Barto. ſi inſpicias, in l. demonſtratio falſa. §. 1. in pen. colu. circa med. ff. de cond. & demon. Sed iſta extenſio non placet, & contrarium vult text. in dicta. l. fin. in fi. ff. de hær. inſtit. qui vult clare legata relicta in ſecundo teſtamento deberi, & hoc tenet ipſe Bar. in l. ſi iure. ff. de leg. 3. ¶ Circa decimum caſum gl. propter affectionem, & pietatem, adde, quòd iſtam gloſſ. in hoc reputat ſing. Bald. in repe. l. 1. ſ. de ſacroſan. Eccleſ. in 8. colum. verſ. ſuper. 9. quæſt. tamen intellectus. l. in teſtamento. ff. de fideicom. lib. valde ambiguus eſt, dic, vt dixi in l. non dubium. ſ. de teſt. vbi per illum text. aliqua ſingularia dixi, præcipuè, quod vehemens amor licitus habet vim clauſulæ codic. prout etiam dixi in text. ¶ Circa vndecimum caſum gloſ. quando hæreditas appplicatur fiſco, dic ſecundum Doct. quòd non eſt bona fal. cùm requiratur, quòd hæreditas ſit adita per hæredem indignum, qui ipſo iure eſt capax, vel quod adeatur per fiſcum. l. ex facto. §. Iul. Longinus. ff. de vulg. & pupil. iuncta. l. ſi ſequens. ff. ad Sena. Syila. ¶ Extra glo. Odoſ. hic addit alios tres caſus relatos per Bart. & alios hic. Vnus eſt in Auth. ſi capti. ſ. de Epiſ. & cler. Secundus eſt in Authen. liberi. ſ. de epiſ. audien. & in iſtis duob. caſib. bene dicit. Tertius eſt in Auth. idem de Neſtorianis. ſ. de hęret. q mihi nō ſatisfacit. Addit Bart. alium quartum notabilem caſum, quando teſtator in teſtamento prohibuit detractionem fal. & propter hoc hæres, quia nullum commodum ſperat, voluit adire. Auth. ſed cùm teſtator. j. ad l. fal. iſto caſu hæreditas cadit ad fideicom. vel ſubſti. qui tenentur ſoluere omnia legata, & fideicom. licèt hæreditas non ſit adita per ſcriptum hæredem. §. ſi verò expreſſim. vbi bonus text. in Auth. de hær. & fal. idem tenet Barto. in d. Auth. ſed cùm teſtator. in 1. colu. & in l. nemo poteſt. de lega. 1. & in l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & in. l. 1. in princip. ff. ſi quis ali. teſt. prohi. & latius in repe. l. 1. in 3. quæſtio. 5 quæſtio. princ. ſ. de ſacroſan. Eccleſ. Bald. in l. filium quem habētem. ſ. fam. erciſ. 14. col. verſ. iuxta hoc quæro, vbi teſtator prohibet. vbi refert, ꝙ idem tenet Iac. de Bel. in. §. hinc nobis. in 21. q. in Auth. de hær. & fal. idem tenēt Ang. hic in lect. Flo. & Pau. idem tenet Lud. in repe. Auth. ſimiliter. j. ad l. fal. in 20. ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas voluntates, in 3. col. verſ. 2. principaliter. & in 21. ſpeciali eiuſdem piæ cauſæ inter vltimas voluntates. in fin. col. illius ſpecialis, & in conſ. 71. incipien. viſis dubijs propoſitis. intellige tamen ſanè, ꝙ tales perſonæ quib. à lege defertur hęreditas, quando hæres non vult adire propter prohibitionem detractionis falc. ita demum tenentur ad legata, & fideicom. ſi talem hæreditatem adiuerint, ſemper. n. requiritur aliqua aditio, ſicut quando debentur legata, vel fideicom. à venientib. ab inteſt. requiritur, ꝙ per eos adeatur hæreditas, vt dixi in notabilib. Iſtam opi. Bart. teneas, quicquid teneat Bald. hic in. 5. col. per generalitatem huius. l. & in l. 1. C. ſi quis omiſ. cauſa teſt. licèt etiam cōtrarium teneat Ang. in repe. huius. l. in 8. col. & malè. Limita tamen iſtam fal. Bar. vt procedat quo ad legata, & fideic. particularia, ſecus in fideicom. vniuerſali, quia cùm fideicom. vniuerſalis poſſit cogere hæredem inuitum adire, & reſtituere, ſi non fecit, ſibi imputet, quæ ratio ceſſat in legatarijs, & fideicom. particularib. qui non poſſunt cogere hæredem adire, ita notabiliter Bal. in d. l. filium quem habentem. in loco. ſ. alleg. vbi dicit, ꝙ hoc eſt nouum, & ſingulare dictum Iac. de Bel. in d. §. hic nobis. quod ſibi aſcripſit

Lud.

ADDITIO.

¶ Nam iuramentum. Adde Iaſ. in l. precib. col. 10. ſ. de impub. PVRPV.

Lud.in d.repe. Auth.ſimiliter.in d.21.ſpeciali.Quintum caſum addit Bart. hic poſt Spec. per eum relatum.ſ. in legatis ad pias cauſas, quæ debentur etiam non adita hæreditate per hæredē ſcriptum. Iſtud probat Bart. ratione, & lege: primo ratione, nam quando hæres non adit, quia prohibita ſit detractio falc. legata ſuſtinentur.d. §. ſi verò expreſſim, & dixi in caſu proximè præcedenti, ſed in relictis ad pias cauſas non habet locum detractio fal. Authen.ſimiliter.ĵ.ad l.fal.Secundo mouetur per text. in l. 1. ꝯ. de ſacroſan. Eccleſ. in verbo liber ſit ſtylus. q.d.ꝙ in relictis ad pias cauſas non attendimus ſolennitates,nec ſubtilitates iuris ciuilis, & ſic an adeatur hæreditas per hæredem ſcriptum, vel ne,dicit tamen Bart.tutius eſt, ꝙ bona addicantur tertio, vt ſuſtineantur legata ad pias cauſas, ſicut ſuſtinentur legata libertatum,per titulum inſt.de eo,cui lib.cauſa bon. addi.& in.l.4.ff.de fideic.lib.ita dicit Bartol.cum quo in effectu tenent Bart.Fulg.& Pau. de Caſt. hic,licèt Bald. in vna lect. videatur aliter dicere. Tu aduerte circa primum fundamentū Bart.nam ſi eſſet verum,Bart.hic vult vnum,ꝙ eſt pulchrum, & ſingulare,prout etiam ponderat aliqualiter Fulg. hic, quòd

a ſicut quando teſtator prohibuit detractionem falc. [a] de omnibus legatis, & propterea hæres noluit adire, vnde hæreditas vadit ad perſonas enumeratas in Auth.hoc amplius. ĵ.eod.legata, & fideicom. ſuſtinentur. d.§.ſi vero expreſſim .ita ex hoc ſolo, quòd falc. non poſſit detrahi de aliquo legato, puta ad pias cauſas,iſta particularis prohibitio facit,vt illa iura locum habeant,quod ſi eſt verum,eſt magna extenſio,ſed eſt falſum, quia licèt hæres non poſſit detrahere falc. de legato ad piam cauſam,tamen cùm poſſit detrahere de omnibus alijs, tamen non ſumus in caſu illarum legum, quæ loquuntur,quando teſtator prohibuit fal.in omnib. legatis. vnde Bart. hic non bene conſiderauit,quia non eſt bonum argumentum à prohibitione falci. de vno legato, ad caſum, quando teſtator prohibuit generaliter falc.detrahi de omnib.legatis,& in hoc videtur defeciſſe Bart.nec potes dicere, quòd tunc ſit bonum argum. de parte ad totum.l.quæ de tota.ff.de rei vend.l. qui ſcit.in princ. cum gloſ.ff.de vſur.ex quo diuerſa eſt ratio, vt prædixi.¶Item dum Bart. ſecundo loco ponderat text.in l.1. in verbo liber ſit ſtylus. ꝯ.de ſacroſan.Eccleſ. pondera, quod in contrarium facit text.in.l. generali, in verbo, quòd tamen omni alia ratione iuris munitum ſit.eod.tit.de ſacroſan.Eccleſ.vt plenè dixi in d. l.1.¶Item inquantum,& tertiò dicit Bart. tutius eſſe,quòd bona alicui addicantur,&c.& idem dicit Bar.in.l.1.ĵ.de bon. vacan.lib.10.& in.l.1.in lect.in fin.colu. ꝯ.de ſacroſan. Eccleſ.dic, quòd iſte,cui bona addicuntur,non dicitur hæres ex teſtamento nec ab inteſt.ſed anomalus.gl.inſti.de eo,cui liber. cau.bon. addi.quam reputat ſing.Bald.hic in 3.colu.& in fin.& in.l.ex teſtamento.C.de teſt.man.& in.l.pro hæreditarijs.C. de hær.act. & in.l.hac edictali.§.3.ꝯ.de ſec.nup. & alibi ſæpè, ¶Item conſidera, & hic eſt punctus, quòd licèt Bart.hic non aperiat clarè,

29† ꝙ relicta ad pias cauſas debeantur etiam hæreditate nō adita,dum tamen dicit tutius eſſe bona addici alicui tanquam hęredidi,vult,ꝙ non debeantur hæreditate non adita,& bene facit,quia libertas dicitur eſſe pia cauſa, vt not.Bart.in. l.ſi vnus. in fin.ꝯ.de teſt.cum legibus,& addi.quas ibi feci, & valet argu. de vno ad reliquum, & ècontra, & tamen legatum libertatis non debetur,niſi adeatur hæreditas per hær.ſcriptum. l. 2.vbi. text.ꝯ.ſi quis omiſ.cauſa.teſt.vel niſi bona addicantur alicui, vt hæredi fauore libertatum, idem ergo in relictis ad pias cauſas,

* *& iſta eſt vera, & communis* [b] *ſententia* Legiſtarum,& Can. quòd

b relicta ad pias cauſas non debentur, niſi adeatur hæreditas per ſcriptum hæredem,vel eum cui bona addicūtur,& licèt Bart. in repe.l.1.ꝯ.de ſacroſan. Eccleſ. in 4. quæſt.5. quæſtionis princ. diffusè examinans teneat contrarium, quòd in relictis ad pias cauſas non requiratur aditio hæreditatis,nec de iure ciuili, nec canonico,tamen eius opin'eſt falſa,& reprobat Sal.hic reſpondens ad eius fundamenta.in.13.quæſt.in.15.col.& trib.ſeq. ſed prima eſt vera,quam etiam tenuit Bart. vbi ſupra, & Fulg. in d.l.1.Ang.Imo.& Cum.in.l.qui filio.§.1.ff.de hæred.inſtit.& ibi refert Angel. quòd ita fuit de facto Bononiæ determinatum, & latè Lud.in d.repe.d.Auth.ſimiliter.in.20. ſpeciali piæ cauſæ, inter vlt.voluntates, & ita conſuluit Alex. dicens iſtam communem ſententiam in conſ.109.in.2.vol.incip. ſtatutis.in pen. colu.cum alijs concor. vt ibi per eum, & dicit Flo.hic, quòd ita ſeruatur in practica,de quo etiam per Lud.in conſi.428.incip.in terminis propoſitæ conſultationis.col.1. & in conſ.493. incip.In caſu conſultationis propoſitæ aduertēdum. per Pan. in cap.relatum.ſecundo. de teſt.per illum text. Bald. in.l.fin.C.

30 de teſt.manu.¶†Stat ergo communis concluſio, quòd etiam relicta ad pias cauſas non debentur hæreditate non adita. Intellige ſanè,vel per hæredem ſcriptum, vel venientes ab inteſt. propter decimam fallentiam gloſ.hic,dum dicit pietatem,uel affectionem. ¶Secundo limita,niſi eſſet inſtitutus filius teſtatoris,quia licèt abſtineat, tamen propter exiſtentiam ſuitatis ſuſtinetur libertas.l.cùm quaſi.§.ſed & ſi quis. ff.de fideicom.lib. eod.modo ſuſtinentur relicta ad pias cauſas, perinde acſi hæreditas fuiſſet adita. ita limitat Bald. in Authen. hoc amplius. in 2.colum.infra eod.& ita ſaluat opin.Specu. & aliorum, qui tenent,quòd in relictis ad pias cauſas non requiritur aditio, vt ſit verum,quando filius eſt inſtitutus.idem tenet Ang.& Imo. in.l.ſi filius,qui patri.in princip. ff.de vulga. & pupilla. & Alex. in d. conſil. 109. Tertio not. limita,niſi relictum ad pias cauſas eſſet tale,quòd non reciperet dilationem temporis, vt quia eſt relictum pro ſepultura teſtatoris, vel pro ſuſtentatione infirmorum,tunc non requiritur aditio, imò talia legata debentur etiam non adita hæreditate, ſecundum Bald. hic in 4.colum. allegat Cyn. in l. fin. §. donec. ſupra de iure deliber. ſed corruptè,quia Cyn. non loquitur iſto caſu,ſed in alio, qui ſatisfacit à ſimili, nam dicit Cyn. quòd donec hæres eſt conſtitutus intra tempus conficiendi inuentarium, interim non poteſt conueniri à legatarijs, vel fideicommiſſarijs, & ſi interim conueniatur,habet exceptionem impedientem litis ingreſſum, quæ eſt, quòd donec eſt intra tempus conficiendi inuentarij, moleſtari non poteſt.d.§.donec.dicit Cy.quòd fallit in relictis pro anima teſtatoris, vel reſtitutione vſurarum, vel pro impenſa funeris: nam talia legata cùm non recipiant dilationem temporis,ſtatim debentur,& peti poſſunt,licèt hæres ſit intra tempus conficiendi inuentarij, & ita refert, & ſequitur Bald.in d.§. donec,& commendat in.l.nulli.in.2.colum.C.de Epiſ. & cleri. Ang.& Imo.in l.1. & in l. hæc ſtipulatio.ff.vt lega.nomi.ca.tamen in terminis noſtris, quòd in legatis ad pias cauſas, in quibus periculum eſſet in mora,vt quando ſunt legata pro anima teſtatoris, vel propter reſtitutionem vſurarum, quòd legata debeantur etiam hæreditate non adita, & ſic, quòd in illis non requiratur aditio,iſtud idem firmat Bald. in d. Auth. hoc amplius.in.2.colum.& in repe.l.1. ſupra de ſacroſan. Eccleſ. in 18. colum.verſic.ſuper.9.quæſt.vbi omnino vide not.iſtud idem tenet Angel.hic in repe.in 9.colum. licèt nullam de prædictis, vel de Bald.mentionem faciat,ſed mouetur alia ratione, quia quando teſtator relinquit pro funeralibus ſuis, vel ad ſimiles caſus,videtur teſtator preces ad quoſcunque hæredes protuliſſe.l.hæreditas.ff.de pet. hære.l.ſeruos. ff.de alimen.leg. Sed tu conſidera,quia ratio Angel.præſupponit, quòd ſaltem hæredes ab inteſt. ad quoſcunque teſtator præſumitur etiam pręces retuliſſe,debeant adire ſecundum Bald.hic, & in locis pręalleg.vel & melius,quòd etiam ſi nullus adiret, tamen legata, & fideicom. debeantur propter periculum. ¶Vltra Barto. adde ſextum caſum,in quo legata, & fideicom. debentur hæreditate non adita,quando teſtator,qui reliquit legatum, vel fideicom.in teſtamento,idem legatum ſoluit in vita ſua,qui aut ſoluit ſine commemoratione legati, & tunc tranſit in donationem.l.filia legatorum, vbi dixi.ſupra de lega. aut ſoluit ſub commemoratione legati, & tunc tale legatum ſolutum per teſtatorem in vita,dato, quod hæreditas non adeatur, à nullo poteſt euinci.l. 3.aliàs. 4.ff.de liber.lega. ſecundum Angel. hic in lectu.Peruſ. & in repe.in 10. colum.adde, quòd idem tenet Bald.ſub dubio tamen fortè,in.l.1.in fin.colum.in princip.C.ſi quis omiſ.cauſa teſtam.morus,quia tale legatum per traditionem factam à teſtatore in eius vita,aſſumit naturam don.cauſa mort.l. legatum. la.1. ff.de lega.2.quæ donatio cauſa mort. non requirit aditionem hæreditatis, vt nunc dicam. ¶Septimus caſus eſt,in quo fideicom. debetur hæreditate non adita per hæredem,quando hæres fuit iuſſus à iudice adire, & mortuus eſt,antequam adeat,certè fideicom. tanquam repetitum, debetur à quocunque. text. eſt ſingu. in.l. non iuſtam. infra ad Trebell.& ibi Barto.dicit eſſe ſing.& quod neſcit illi dare concordantem.facit.l.2.§. fin.ff.de ſuis,& legi.¶Octuus caſus eſt in don.

ADDITIONES.

a ¶Detractionem falc. Adde Doct.in c,Raynu.de teſt.

b ¶Vera,& communis. Adde,quòd hanc ſequitur,& communem dicit Alexan. conſil.109.colum.pen.num.16.libr.2.idem Iaſ. in l.1.1.lectu. num.30. & ſequen.& 2.lectu.ante fin.ꝯ.de ſacroſan.Eccleſ.Grat.reſponſ.140. num.4.libr. 2.pro qua vide,quæ ſcribit Dec,in l.ſi nemo ſubijt.4. fallen.de reg. iur.Soci. Reg.12.Tiraquel.de priuileg. piæ cauſæ. priuileg.33. Capel.Tolo. quæſt.89. & 214.Boer.quæſt.41.nu.2.& 4.quæſtio.93.num.11.Math.ſing.162.quod autem non debeantur legata hæreditate non adita, neque conſeruentur per Auth.ex cauſa.C.de libe.præter,not.Bart,in.l,ſi nemo,circa fin.ff.de teſta.tut. quæ concl. procedit etiam ſi in teſtamento appoſita ſit clauſula codicil. teſte Natt.conſil.132.num.6.Idem dic in legato vſusfru. quia ante aditam hæreditatem non debetur.l.1.quando dies leg.ced.l.vnic.§.in nouiſſ. C.de cad. tollen.fallit autem prior concl.vt per Capr.inter com.opin.verſ. legata.Di lec.de arte teſt.tit.6,caut.2.

MASVER.

don.cauſa mort.quæ licèt dicatur relictum,& vltima volun.l. legatum.1.ff.de leg.2.iuncta.l.fin.C de don.cauſa mort.tamen non requiritur aditio hæreditatis ex teſtamento, nec ab inteſt. gloſſ.eſt in.l.filiæ.in glo.1.in fin.C.fam.erciſ.& in.l.filium quem habentem. ſupra fam. erciſ. in gloſ. fin. magna, & in. l.2 §.fin. vbi Angel.ff.de vſucap.pro hærede.Barto.in l.in mortis.in fin. ff.de don.cauſa mortis, & in.l.qui Romæ.§.Flauius.in fin.ff.de verb.oblig.Angel. & Imo. in.l. 2. ff.de leg.1. cum alijs concor. de quibus ibi per Alexan. & idem dicit Angel. hic in repe. in 10.colu.& pro hoc Imo.in dicta.l.2.ff.de leg.1.alleg.glo.quam ad hoc reputat ſing. in.l.poſt legatum. §.pen.ff.de his, quib.vt indi.Stat ergo,quòd in don. cauſa mort. non requiritur aditio hæred.nec ex teſtamento nec ab inteſt. limita iſtam concluſionem procedere,quando don. cauſa mortis fit à præſente præſenti, quia cùm tunc non poſſit valere niſi vt don. cauſa mortis ſtrictè ſumpta, tunc non requiritur aditio hæreditatis, ſed ſi talis don.cauſa mortis fieret abſenti, quia tunc tranſit in vim fideicom. l. miles ad ſororem. in princip. ff. de lega. 2. tunc requireret aditionem hæreditatis ſicut fideicom.ita not.Bald.in. l.ſi mortis.C. ad l. falc. ¶Nonus caſus eſt in donatione facta [a] inter coniuges,vel inter patrem,& filium in poteſtate,nam talis donatio non valet in vita, ſed morte confirmatur ex tacito iudicio l.Papinianus.cum glo.ff.de don.inter vi.& vxo.& conſequenter aſſumit naturam relicti.gl.& Doct. in Auth.ex teſtamento.ſupra de collat. vbi dixi,tamen non requirit aditio hæreditatis nec ex teſtamento nec ab inteſt. text. eſt in. l. 1. & ibi Bald.& alij ff.de don.inter vi.& vx.Barto.in.l.ſequens quæſt.in princip.de leg.2.¶Decimus caſus eſt,quando teſtator in teſtamento diſpoſuit,quòd legata,& fideicom. debeantur hæreditate nō adita per hæredem ſcriptum. argum.§. ſi verò expreſſum. in Authen. de hæred. & fal. vt retuli ſupra in primo caſu Barto.extra gloſ.& ita tenet Lud. in repe. Authen. ſimiliter. infra ad l.falc. in 21. ſpeciali piæ cauſæ inter vltimas voluntates. & in conſi.70.incip.viſis dubijs propoſitis.Pau. de Caſt.in conſil.3 89.incip.viſis dubijs.licèt contrarium teneat Oldr.in conſil. 108.incip. Titius veniens ad mortem. & Ioann. Andr. in addi. Specu.in titu.de inſtr.edi.§. nunc verò aliqua.in pen. colu.moti per regulam huius text.iuncta regula.l. nemo poteſt.ff. de lega.1. & ibi Alexan. in 4. colum. tenet iſtam vltimam opin. motus fundamento Imo.in.l.qui filio.§.1.ff.de hæred.inſt.quia diſpoſitio d. §.ſi verò expreſſim.cùm ſit exorbitans,non debet extendi extra terminos,in quibus loquitur iuxta vulgarib. Teneo primam ſententiam,& dico,quod cùm d.§.ſi verò expreſſim.ſit ius limitatorium ponens exceptionem à regula tex.noſtri, ego habeo, quòd iura limitatoria, vel potentia fallentias, extenduntur ex identitate,vel maioritate rationis.cap. cum dilecta. §. nos igitur. vbi melior text. de iure. & ibi Pan. notat. de confir.vtili,vel inuti.& idem Pan. in cap.ad audientiam.il primo,de cler.non reſi.Secundo,& fortius, nam publicè intereſt, quòd vltimæ voluntates teſtatorum ſortiantur effectum.l. vel negare. ff.quemad. teſt. ape. & vbi agitur de ſuſtinenda vltima. voluntate teſtatoris,agitur de fauore publico.gloſ.eſt not.in l. Gallus. §. quid ſi is.in verbo vtilitatem.ff.de liber. & poſthum. ſed ego habeo, quòd vbi agitur de fauore publico,iura exorbitantia debent extendi.ſecundum Bart. & alios in.l.ſi conſtante.in princip.ff. ſolu.matr. in 9.quæſt. primæ partis principalis, & in.l.2.§.exercitum.ff. de infa.& ſic concludo verum eſſe iſtud decimum caſum,quando teſtator diſpoſuiſſet,quòd legata,& fideicom.debeantur hæreditate non adita, & hoc etiam eſt de mente Bald.in l.1.in fi.colum.ſupra ſi quis omiſſ. cauſa teſtam. ¶Vndecimus caſus eſt, quando adeſſet ſtatutum in ciuitate,ſi quòd legata,vel fideicom.debeantur hæreditate non adita, & quòd hæres teneatur ad legata, vel fideicom. licèt hæreditatem non adiuerit, nam tunc virtute ſtatuti ſi hæres non adit hæreditatem,ſic non quaſi contrahit,tamen contra eum competit condictio ex ſtatuto.l.vnica.ff.de condict.ex.l.ſecundum Alexan.in. l. 1.in 7.colum. & ſequen.ff.de leg.1. & ibi etiam tenet, quòd talè ſtatutum valeat, per id, quod egregiè decidit Bald.in.l.dotis.ſupra de iur.dot.vbi tenet valere ſtatutum,quo diſponitur,quod filius teneatur ad debita patris, licèt eius hæreditatem repudiauerit.per gloſſ.in rubr. C. de decre.decu.lib. 10.ſequitur Petr.de Anchar. in commento cap.canonum ſtatuta.de conſti.in verſic.vlterius quæro.not.Inno. in cap.pen.de conſue.¶Duodecimum caſum, & vltimum pro nunc ponit Bald.& Fulg. hic in filiofam. qui non poteſt teſtari etiam cum conſenſu patris. l. ſenium. in fin. vbi dixi. ſupra qui teſta. fac. poſſ. nam ſi faceret teſtamentum patre præſente, & conſentiente,& poneret clauſulam codicil.ſi non valet iure teſtamenti, &c. nam relicta per eum valerent vt dona. cauſa mortis ſine aditione, vt hic per eos.¶Vltimo vnum nota pro concluſione ad omnes caſus ſupra notatos tam per gloſ. quam vltra

gloſſ.quod ponit Angel.in.l.ſi ſecundum.ff.de teſtam. mili.vbi ſingulariter dicit ex illo text. limitari omnes caſus, qui enumerantur in iſta.l. in quibus legata, vel fideicom. relicta in teſtamento etiam hæreditate nōn adita per hæredem ſcriptum debentur à venientibus ab inteſta. licèt non ab eis fuerint repetita.dicit ſingu. Angel.quòd eſt verum,ſi tamen ex teſtamento adiri potuiſſet hæreditas,licèt non ſit adita,aliàs ſecus,quod ſi eſt verum,eſt commendabile verbum, ſed periculoſum eſt, ſi tranſcurras caſus ſupra enumeratos. ¶Gloſſ. fin. in verbo coguntur,quia alias gloſſ.declaraui in euidentialibus, diuiditur in quinque.In prima declarat text.In ſecunda ibi, ſed ſi ipſa nō adiuerat.format tacitè quæſtionem.In tertia ibi,item quæritur ſecundum Ioann format aliam quæſtionem, quam plenè diſputat adducendo tria fundamenta pro parte affirmatiua, & tria pro parte contraria,quam tenet, & reſpondet primis fundamentis,deinde refert diſtinctionem quorundam. In quarta ibi,item videtur hæc filia.opp.contra text.& bene ſol. In quinta ibi,imò & ſi non ſit legitimè.oppo. contra text. & ſimpliciter ſoluit,& ſic in effectu glo.format duas quæſtiones, & duas oppo.prima pars clara,& indubitata eſt, vt gloſſ.met dicit. In

21 ſecunda parte conclude, † quòd ſi hæres inſtitutus, & grauatus per fideicom.reſtituere totam hæreditatem, decedat antequam adiuerit hæreditatem, & fideicommiſſum vitiatur, & hæres talis hæredis nōn poteſt cogi adire, & reſtituere, text.eſt clarus in. l.ille à quo. §. ſi de teſtamento.in fin.ff. ad Trebell. alleg.in glo.& patet ratione clara,quia cùm primus hæres deceſſerit hæredita non aditam, certè hæreditas non adita non tranſmittitur.l.1.§.in nouiſſimo.infra de cadu. tollen.l. quoniā ſororem. ſupra de iure deliber. ideo hæredes hæredis etiam ſi

22 vellent,non poſſent adire. ¶† Limita tamen ex hac ratione, niſi eſſemus in caſibus,in quibus hæreditas non adita tranſmittitur.de quibus per Bartol. in.l. qui ventre.ff. de acquir. hæred. & dixi in l.emancipata. ſupra qui admit. ¶Secundo fallit, vt dicit gloſſ.niſi hæres primus deceſſerit intra tempus datum ad deliberandum, intra quod tranſmittit hæreditatem non aditam ad quoſcunque,vt hic in gloſſ.¶Tertio fallit,quando primus hæres,qui non adiuit fuiſſet minor, quia cùm ad eius hæredē tranſmiſerit reſtitutionem in integr.ex perſona ſua, qua mediante poteſt reſtitui aduerſus omiſſam aditionem. l. Pantonius.ff.de acquir.hæred. dixi in.l.ſi infanti. ſupra de iure deliberan. tunc hæres poteſt cogi adire, & reſtituere. Iſtas fallen. probat Bartol.per text.in.l. cùm plures.§.meſſem.ff.loca.& l.2. §.idem Labeo. ff.ne quid in loco publi. in quibus iuribus dicitur, quòd quis poteſt cogi adire propter alium, poterat melius allegare.l. quòd ſi minor. in princip. ff.de mino. & l.ſi minoris nomine actum. ff. de admi. tut. ¶Quarto notabiliter limita dictam concluſionem procedere, quando hæres directus deceſſit hæreditate non adita ante iuſſum ſibi factum à iudice,vt adiret,ſecus ſi poſt iuſſum, nam tunc habetur perinde,acſi hæreditas fuiſſet adita, & ſic fideicommiſſum debetur à quocunque ſucceſſore. text. eſt not. in.l. non iuſtam. C. ad. Trebell.quam ibi dicit Bartol. ſingularem, & ſupra dixi. ¶In tertia parte gloſſ.circa ſecundam quæſtionem, glo.latè diſpu-

23 tat, † an penitus incapax hæres inſtitutus, cogatur adire, vt capaci reſtituat, conſiderata potius perſona fideicommiſſarij quam hæredis.conclude ſecundum Doct. quod ſi hæres directus, à quo fideicommiſſum vniuerſale relinquitur, eſt capax à principio, & ex poſtfacto, ſed efficitur indignus culpa, vel delicto ſuo,vt quia adiuit non vindicata nece defuncti, & tūc ipſo iure eſt capax,licèt fiſcus poſſit ab eo auferre, & iſte cogitur adire, & reſtituere, ita loquitur text. vbi gloſſ. dicit eſſe expreſſum,in l.Marcellus.§.fin.ff.ad Trebell.ſed ſi hæres,à quo relictum eſt fideicommiſſum vniuerſale à princip. eſt incapax in totum, tunc inſtitutio habetur pro non ſcripta, & non facta, & tunc non poteſt cogi adire,& reſtituere,iuribus pro ſecunda parte in gloſ. alleg. adeo, quòd etiam non tenentur ad onus fideicom. illi, ad quos vadit talis hæreditas ab inteſtato, nec ipſe fiſcus.l.ſi in metallum.ff.de his, quib.vt indig.Fallit niſi quis ſit incapax à princ. propter delictum à ſe commiſſum circa teſtamentum,& ita loquitur.l. filius. §.fin. ff.de fal.& l.fin.ff. de his,quæ pro non ſcripto,allega.in gloſſ. ¶Secundo fallit niſi inſtitutio ab initio ſit inualida propter errorem teſtatoris circa coniunctionem perſonæ inſtitutę,caſus eſt hic cum alijs in text. alleg. ¶Tertio not. fallit niſi fideicom. ſit relictum ad piam cauſam.l.pater filium.§.Iulia.de leg.3.not.in.l.codicil. de leg.2.

ADDITIO.

[a] In donatione facta. Adde Doct. in capitu. per veſtras. de dona. inter vi. & vx.

leg.2.¶Quarto limitat mirabiliter Bald. in l.ab eo.in pen colu. supra eod.vt procedat prædicta conclusio,instituto vniuersali penitus incapaci,secus esset, quando testator legauit incapaci,& grauauit,vt illud legatum alteri restitueret, nam licèt ipse incapax non possit capere, tamen tanquam nudus executor restituere poterit.argum.l.si quis quos.de leg.2.Ista limitatio non est vera,quia vt expresse dicit Bartol.hic in fin.colum. non est differentia inter fideicom. vniuersale, & particulare, quo ad incapacem, & eadem ratio, quòd tanquam nudus executor possit restituere,videtur vtroque casu militare, licèt posset dici, quòd in fideicom. vniuersali non præstetur nudũ my nisterium executoris prout in particulari,& istam limitatio nem putat indubitanter falsam , & reprobat Alexan. in.l.cogi. §.hi,qui solidum.in pen. colum. ff.ad Trebell. & de ista materia etiam vide per Angel.& Imo.in.l.in tempus. ff.de hær.insti. In quarta parte gloss.dum oppo. de l. cùm proponas. supra de hær.insti. dic , quòd ibi non fuit erratum in coniunctione sanguinis,ex qua inducitur causa finalis institutionis,sed ibi fuit erratum in alia qualitate instituti , qui putabatur liber,cùm esset seruus,vt declarat ibi Cyn.in quarta opp.& alij,vbi dixi. ¶Inquantum verò oppo. gloss. de l. 1.in fin. est in.§. Pomponius. ff.de carbo.edi.vbi admittitur institutus vt filius,siue sit filius siue non, & sic ibi error in filiatione instituti non vitiat institutionem.Responde,quòd ibi est propter Carb.quo disponitur, quòd impuberi non possit moueri quæstio status, donec est impubes, sed talis quæstio differtur in tempus pubertatis. l.2. vbi dixi.supra de Carb. edi. si ergo institutus impubes sit vti filius,text.ibi dicit, quòd siue sit filius siue non , admittitur propter Carb. quod interim impedit moueri quæstionem de filiatione, sed post pubertatem comperto errore testatoris, qui credebat institutum esse filium , qui non erat, talis error ipso iure vitiat institutionem,vt hic,& l.si pater.vbi etiam dixi.s.de hære.insti.

SVMMARIVM.

1 *Pater à testatore rogatus de emancipando filios institutos, videtur grauatus illis hæreditatem restituere.*

2 *In fideicom.non minus attendimus mentem quàm verba.*

3 *Testator,qui vult consequens,intelligitur velle antecedens.*

4 *Testator potest grauare eum,qui sentit commodum hæredita tis non immediatè,sed mediante.l.dispositione.*

5 *An pater iure actionis possit cogi ad emancipandum filium.*

6 *Vbi vna sola causa, vel ratio reddi potest,illa habetur pro expresse apposita, quod procedit tam in contractibus quàm in vltimis voluntatibus num.7.*

8 *In dubio non præsumitur , quòd vna tantum ratio possit assignari in.l. vel statuto.sed quod plures assignari possunt.*

LEX XV.

1 QVamuis. † Testator,qui rogauit patrem, vt emanciparet liberos institutos, videtur per quoddam quasi necessarium consequens grauasse patrem , vt restitueret hæreditatem illis liberis. h. d. & ista est multum singularis.l. secundum Bald. hic, & credo , quòd non habeat concordantem in iure. Dubium faciebat in ista lege, nam cùm filij essent simpliciter instituti à testatore, & ex dispositione iuris secundum ista tempora talis hæreditas in totum acquireretur patri , dato , quòd eorum pater esset grauatus , vt emanciparet istos filios , quia tamen de fideicommisso nullum verbum factum fuit à testatore,certè videbatur , quòd pater non intelligeretur grauatus fideicom. quia si testator voluisset grauare fideicommisso patrem istorum filiorum,expressisset.l.vnica.§. pen.supra de cad. tollen.ca. inter corporalia.post med. de translatio Epis. quia vt dicit Bald.in.l.voluntatis in fin. supra eod.non credimus homi nem velle nisi id, quod dicit : contrarium tamen deciditur in ista.l.quam alibi non habes,quòd imò pater, qui ex dispositione.l.consequitur hæreditatem,in qua filij sunt instituti.l.placet. ff.de acquir.hæred.l.1.in princ.ff.si quis à pa.fuc.manum.intelligitur in ista.l. grauatus per fideicommissum restituere hære-

2 ditatem ipsis filijs , † quia in fideicom. non minus attendimus mentem quàm verba.l.cùm virum,quæ sequitur. infra eod.in ista ergo. l. resultat præsumptio taciti fideicommissi propter duo. Primò , quia ipsi filij erant à testatore instituti,licèt hæreditatem quæsiuerint patri ex dispositione.l. vt dixi. Secundo,

a quia pater fuit grauatus,vt emanciparet [a] tales filios,certè per hoc,quòd testator ordinat, quòd tales filij emanciparentur ab eorum patre,intelligitur ordinasse ad finem , vt tales filij in effectu haberent talem hæreditatem , & sic, vt pater per fideicommissum eis restitueret talem hæreditatem , ideo Bartol.

3 † Bald.& alij summant istum text. quòd testator , qui vult cõsequens,intelligitur velle antecedens , & sic licèt institutio fuerit simpliciter facta , vt dicit text.ibi, simpliciter , & sic absque commemoratione fideicom. tamen resultat tacitum , & præsumptum fideicom.ex duab.causis proximè recitatis, vt est casus singularis in ista.l.Limita istam.l.dupliciter. Prima limitatio est , quòd ista. l. non habet locum ècontra , quando pater fuisset hæres institutus,& grauatus de emancipando filios, nõ propterea intelligeretur grauatus de restituendo hæreditatem filijs, quam propter seipsum acquirit , non per filios. ita not. Bartol.in.l.si cui legatum.ff.de cond. & demon.Fulg. & Paul. hic,licèt contrarium teneat gloss.in dicta.l.si cui legatum, quæ

* *communiter reprobatur* , & notatur etiam in. l. cogi.§.pater. ff.ad Trebell. Secundo limita istam. l. non procedere , quando filij fuissent instituti patris tantum contemplatione , quia in effectu esset perinde , acsi pater fuisset institutus , vt hic per Paul.

4 ¶† Secundo not. ex text. quòd testator potest grauare eum , qui sentit commodum non immediatè , sed mediante.l.dispo sitione , secundum Sal. hic , & isto modo amplia regulam. l.ab eo.supra eod. not.Barto. in l.cùm filio.ff.de lega.1. quod an sit verum,pendet ab his, quæ dicam in gloss. vbi ponam intellectum huius.l. ¶Gloss. in verb.curauit.diuiditur in tres. In prima declarat text. & est clara. In secunda format quæstio. necessariam ad text. quam latè disputat. In tertia alleg. concor. ad tex.Secunda ibi, an autem emancipare teneatur.Tertia ibi,

5 & facit.ff.de lega.1. In secunda parte gloss. † nunquid in terminis huius.l.pater inuitus cogatur filios emancipare, dic melius quàm gloss. aut quæris,nunquid pater iure actionis possit cogi ad emancipandum filium,& dic , quòd non , ita loquitur.l.filiusfam.§.secundum vulgarem.de leg. 1.alleg.in glo. Aut quæris,an pater possit cogi officio iudicis emancipare filios in casu huius legis , & dic tunc , quòd aut filij adiuerunt hæreditatem , aut non , si non adiuerunt,ex quo nihil quæritur adhuc patri,non potuit certè grauari, vt filios emanciparet,nec à iudice cogi poterit : aut quæris postquam filij adiuerunt hæreditatem,& tunc si commoditas hæreditatis esset permansura penes patrem,pater posset cogi officio iudi. emancipare filium, sed quia in casu huius legis pater censetur grauatus restituere hæreditatem filijs,& sic in effectu nullum commodum remanebit penes patrem,certè videtur,quòd pater cogi non possit, cùm aliud commodum non sentiat,nec credas,quòd isto ca-

b su pater possit detrahere Trebell. [b] quæ regulariter detrahitur de fideicom.vniuersalibus,& sic, quòd pater sit habiturus cõmodum quartæ Trebell. dic hoc non esse verum , quia pater non rogatus vt hæres,sed vt pater, vt not. Bartol. & alij post gl. in.l. cùm filio. ff.de leg. 1.Bald. tamen sequendo gloss. nostram tenet, quòd etiam in isto casu vltimo pater inuitus cogi possit emancipare filios , eo quia licèt non habeat commodum hæreditatis,cùm illam restituere teneatur , vt dixi, item non habeat commodum Trebell. vt prædixi, habet tamen commodum, quia retinet fructus medio tempore perceptos ex hæreditate,& cum eo tenet Sal.hic,facit. l.epistolam. §.fin. & quod ibi Barto.ff.ad Trebell.Sed ista opin.Bald.est falsa,nam cùm in ista.l. non sit appositum tempus medium , vsque ad quod pater possit differre hæreditatem restituere,vnde intelligitur grauatus statim,ergo apparet, quòd non potest sentire commodum respectu fructuum.Item contra Bald.obst.l.in fideicommissi.§.cùm Pollidius. ff.de vsucap. per quam Bartol. expresse in dicta.l.cùm filio,tenet,quod in casu huius.l.& similium,pater non possit retinere fructus , prout etiam tenet Fulgo. hic, vnde necessario videtur text.iste intelligendus secundum Cy. Fulg.& Pau.hic,licèt non sit sine diuinatione, quòd in ista.l.aliquid aliud erat legatum , vel relictum patri , quod erat penes eum remansurum,aliàs iniquum esset, quòd pater priuaretur patria potestate erga filios , & perderet hæreditatem,quam tenetur filijs restituere absque eo , quod commodum sentiret.

6 ¶† Vltimò not.diligenter gloss.dum dicit, nam ob aliam cau-

c sam de emancipatione, [c] &c. quòd vbi vna sola causa , vel ratio reddi potest, illa habetur pro expresse apposita , & ad hoc allegatur ista gloss. quæ verè istud non clarè dicit , sed expressius per istam gloss.istud notat Bald.Fulgo. & Paul.hic , ad hoc etiam not.istam gloss.Bald.in.l.quoties ab omnibus. supra eod. istam

ADDITIONES.

a ¶Vt emanciparet.Adde Doct.in c.quintauallis.de iureiur. PVRPV.

b ¶Detrahere Treb.Adde Doc.in c.Rayn.de test.

c ¶De emancipatione.vide Alex.lib.5.consi.84.col.fin.

iſtam regulam tradit Bald. in l. maximum vitium. in 4. colum. ſupra de liber. præter. vbi allegat multa iura, non iſtam gloſ. idem not. Bald. in l. fin. vbi Imo. in 3. colum. ff. de hær. inſt. Bald. in Authen. quas actiones. in 2. colum. in 3. quæſtio. C. de ſacroſan. Eccleſ. Cuman. & Pau. in l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolut. matr.
7 Alexan. † vbi ampliat iſtam regulam procedere in contractibus, & in vltimis voluntatibus, prout etiam dicit Bald. hic, in conſil. 582. incip. viſa parte teſtamenti. in 3. colum. facit, quod vult gloſſ. in Authen. ſacramenta puberum, in gloſſ. fin. in ver. cuſtodiatur. ſupra ſi aduerſus venditionem, & in clementi. 1. in verbo, eligatur. de elect. Secundò multum amplia prædictam regulam, vt etiam locum habeat in correctorijs, & recolo, ꝙ aliàs allegando fui in magna contentione ſuper hoc, quia negabatur, quòd in correctorijs iſta regula locum habeat, ego autem dico, quòd locum habet, vnde ſicut in correctorijs iuribus, quando ratio eſt expreſſa in l. corrigente, licita eſt extenſio ex identitate illius rationis expreſſæ. l. his ſolis, in verbo *ſatis etiam tacitè cautum putamus*. C. de reu. don. expreſsè Bald. in Authenti. quas actiones in 2. colum. vbi dixi, & addidi concor. ſupra de ſacroſan. Eccleſ. ita eodem modo, quando in l. vel in ſtatuto correctorijs nõ poteſt aſſignari niſi vna ratio, cùm habeatur pro expreſſa, licita eſt extenſio etiam in correctorijs ex identitate illius rationis, acſi eſſet expreſſa, ita in terminis tenet Alexan. in l. ſi conſtante. in princip. in 6. colu. ff. ſol. matr. & in conſil. 50. in 2. vol. incip. viſis actis cauſæ. in 5. colum. & vtrobique alleg. Doct. quos addidi ad iſtam gloſ. qui tamen loquuntur in indiuiduo in correctorijs, & vltra eam adde, quòd in correctoris idem firmat Brixienſis in ſuo repertorio in verbo, lex. in 4. colum. in fin. vbi dicit, quòd hæc gloſ. ad hoc fecit ſibi honorem, & quod per eam obtinuit ſententiam in vna magna cau-
8 ſa. † Aduerte tamen, quòd in dubio non præſumitur, quòd vna ratio tantum poſſit aſſignari in l. vel in ſtatuto, imò præſumitur, quòd plures aſſignari poſſint, niſi probetur, quòd vna tantum ratio poſſit reddi. ita ſing. Sal. in l. ſerui veſtri. in 9. colu. C. de noxa. quod verbum multum not. Alex. in dicta l. ſi conſtante. in princip. in 6. colum. & ad hoc facit, quod ſing. tenet
* Barto. contra Cyn. Ioann. And. & communiter Doct. *nam communiter tenetur*, quòd in ſtatuto diſponente, quòd exiſtentibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant, quòd in iſto ſtatuto correctorio iuris communis non poſſit aſſignari ratio niſi fauore agnationis, ita dicunt Cyn. & alij in l. 1. C. de adul. Ioann. Andr. in addi. Spec. in titu. de ſucceſ. ab inteſta. ſuper rubr. cum multis concor. nam Bartol. ſing. in l. liberorum. in 9. colu. ff. de verb. ſign. dicit hoc eſſe falſum, quòd iſta ſola ſit ratio illius ſtatuti. ſ. fauor agnationis, & cum Bart. tenet do. Franc. de Aret. in conſ. 27. inc. proponitur ex facto. in 3. colu. in fin. quod vltimum pro nunc aliter non diſcutio.

SVMMARIVM.

1 *In fideicom. vniuerſali facto verbis generalibus, non ſolùm venit hæreditas, ſed etiam veniunt prælegata, quod limita quatuor modis, ſed an veniat, quod eſt datum hæredi gratia conditionis implendæ, & an in alijs ſubſtitutionib. per ius acceſcendi veniat legata, & quid in fiſco. num. 2.*

3 *In fideicom. magis attendimus mentem quàm verba.*

4 *Licèt intentio alicuius ſit ipſo iure fundata ex diſpoſitione legis, tamen ſi adhuc vult probare per teſtes, vel inſtrumenta, eſt admittendus.*

5 *In fideicom. vniuerſali facto verbis generalibus, licèt veniant prælegata, non tamen veniunt donationes etiam inutiles.*

6 *Si prius ſint facta prælegata hæredi, & poſtea grauatus ſit fideicom. ſimpliciter, vt reſtituat portionem, veniunt prælegata, ſecus ſi ſit grauatus reſtituere hæreditatem, vel portionem hæreditatis, quod limita, vt infra num. 7.*

LEX XVI.

Cvm virum. In fideicom. vniuerſali verbis generalibus relicto veniunt prælegata. hoc dicit. ¶ In tex. ibi, quicquid ex hæreditate ad eum peruenerit, iſtud eſt, quod faciebat dubium in iſta. l. nam per talia verba non videtur hæres grauatus reſtituere, niſi portionem hæreditatis, non ergo videbitur grauatus ad prælegata, contrarium deciditur in iſta. l. quia magna differentia eſt, an quis ſimpliciter grauetur reſtituere portionem hereditatis, an adijciantur verba vniuerſalia, vt dicit Barto. in ſummario, vt quia dicatur, quicquid ex
1 hæreditate, vt hic in text. ¶ † Nota regulam, quòd in fideicom. vniuerſali facto verbis generalibus non ſolùm venit hæreditas, ſed etiam veniunt prælegata. limita niſi teſtator prohibuiſſet res prælegatas alienari. text. eſt ad hoc not. in l. Lucius. §. pluribus. vbi Bart. & alij ad hoc not. ff. ad Trebell. & Pau. hic. ¶ Secundò fallit in dote filiæ prelegata, & in alio debito prælegato, nam non veniunt in fideicom. vniuerſali, text. eſt in dicta l. Lucius. §. maritus. ſecundum Bald. & Pau. hic. ¶ Tertiò limita iſtam regulam, quòd licèt in tali fideicom. vniuerſali veniant prælegata, non tamen veniunt fructus percepti medio tempore ex reb. prælegatis, text. eſt in l. fideicom. ff. ad Trebell. niſi dictum eſſet, quòd reſtituatur quantacunque pecunia, quia iſta verba geminata operantur, quòd etiam veniant fructus. text. eſt ſing. in l. Baliſta. ff. ad Trebell. quem tex. ibi Bart. dicit non reperiri alibi. eum etiã ad h. d. eſſe ſing. Ang. hic in lec. Flo. ¶ Quarto limita iſtam regulam procedere in ſubſtitutione obliqua, & ſic fideicom. ſecus in vulgari, in qua non veniunt prælegata. text. eſt in l. Sextiliam. in fin. de lega. 3. notatur in l. miles ad
2 ſororem. §. pro parte. ff. de leg. 2. ¶ † Quid autem ſit in alijs conſtitutionibus, & an per ius accreſcendi veniant prælegata, & quid in fiſco, & an in fideicom. vniuerſali veniat etiam id, quod eſt datum hæredi gratia conditionis implendæ, ponunt Bald. & Angel. hic, & Barto. & Mod. in l. Marcellus. §. quidam.
3 ff. ad Trebell. ¶ † Secundò not. in verſ. ſanè. verba notabilia, quæ
a millies allegantur, quod in fideicommiſſis [a] magis attendimus
4 mentem quàm verba, dixi in l. 4. ſupra de liber. præte. ¶ † Tertiò not. ex fin. text. ſecundum Bartol. Angel. & Sal Fulg. & Pau. hic tradi not. reg. quòd licèt intentio alicuius ſit ipſo iure fundata ex diſpoſitione. l. tamen ſi adhuc vult probare per teſtes, vel per inſtrumenta, admittendus eſt. Adde text. not. in l. circa. verſ. fin. ff. de proba. dicit tamen Sal. hic, quòd licèt iſte non probaret, tamen deberet obtinere. Ex iſto dicto Sal. ego elicio limitationem ad regulam Barto. quæ millies allegatur in. l. 1. §. item quæſitum. ff. de aqua quo. & æſti. vbi not. quòd ſi aliquis aſtrinxit ſe ad aliquid probandum, & non probet, perdit cauſam. facit. l. denunciaſſe. §. quid tamen. ff. de adul. cum alijs allega. per Barto. in illo. §. item quæſitum. Illa regula venit limitanda ex dicto Saly. hic, vt ſit vera, niſi quis habeat fundatam intentionem ex diſpoſitione. l. quia licèt aſſumat onus probãdi per teſtes, vel inſtrumenta, & non probet, non tamen perdit cauſam, eo quia illa probatio aliter non requirebatur. Et pro iſta limitatione confirmanda facit trita regula, quia quoties aliquid de neceſſitate non requiritur, ſi illud interponatur, & ineptè, non nocet. l. vnica in princip. C. de rei vxo. act. facit, quod vult gloſ. mag. in fin. in l. vinum. ff. ſi cert. pet. cum alijs, quæ ibi allegaui. Contra tamen iſtam limitationem pondero facere id, quod ſignanter vult Barto. in l. is, qui reus. in 8. colu. ff. de pub. iud. nam in libello accuſatorio non requiritur, quòd ponatur dies commiſſi delicti, ſed ſatis eſt, quòd ponatur annus, & menſis. l. libellorum. in princ. ff. de accuſa. pone, quòd in libello accuſatorio quis poſuit diem, deinde capitulauit, vt probaret diem, & non probauit, debet ſuccumbere, quia ex quo non probat, quod aſſumpſit probare, licèt non teneretur, debet ſuccumbere, per regulam. l. denunciaſſe. §. quid tamen. ff. de adul. l. pen. §. hæc autem actio. ff. vi bon. rep. Cogita, & conſidera verba Bart. in d. l. is, qui reus intellige etiam, & ſecundò regulam huius text. vt procedat ex voluntate non ex neceſſitate, nam qui habet fundatam intentionem ex diſpoſitione iuris, certè ſi vult, poteſt voluntariè adhuc probare per teſtes, vel per inſtrumenta, tamen non neceſſitatur, in tantum, quòd poſtquam quis fundauit, vel probauit intentionem ſuã, & aduerſarius vellet ſtare iuramento ſuo, non cogitur iurare, nec valet conſuetudo, quæ eſt. Venetijs in contrarium, quòd poſtquam quis fundauit, vel probauit intentionem ſuam, ꝙ teneatur iurare. text. eſt ſing. reprobans conſuetudinem contrariam in c. 2. de probatio. per quem Bald. ibi aliqua bona dicit, quæ retuli in l. admonendi. ff. de iureiur. vbi videas ad illũ text. ¶ Gloſ. in verbo comprehenſum. diuiditur in tres. In prima per viam fallentiæ remouet contrarium. In ſecunda ibi, item hoc intellige. per viam fal. remouet aliud contrarium. In
5 tertia ibi, vel dic latius aggreditur diſtinctionem. ¶ † Ex prima habes primam fallentiam ad text. noſtrum, ꝙ licèt in fideicõ. vniuerſali facto verbis generalib. veniant prælegata, tamen nõ veniunt donationes inutiles, puta factæ inter coniuges, vel in-
b ter patrem, & filium [b] in poteſtate, tamen contrarium videbatur,

ADDITIONES.

a ¶ In fideicom. Adde idem in contractibus. §. 1. & ibi Ang. inſti. de verb. oblig. PVRPV.

b ¶ Filium. Adde Bal. in l. ſi don. C. de coll. Ang. in l. donationes. la. 1. C. de don. inter vir. & vxo.

batur, quia cùm tales donationes sint inutiles, & confirmentur morte, & sic assumant naturam relictorum, vt no. in Authen. ex testamento. s. de collat. certè videbatur, quòd venirent in fideicom. vniuersali, sicut & prælegata, contrarium determinant tex. allegati in glo. ratio est, quia in fideicom. vniuersali non veniunt nisi illa, quæ grauatus habet ex vltima voluntate. l. vxorem. §. testamento. ff. de leg. 3. sed talem donationẽ nõ habet ex vlt. volun. sed per contractum inter viuos. igitur &c. & quòd non habeat ex vlt. volun. patet secundum Pau. quia donationes tales, quæ erant inutiles in vita, confirmantur ex sola morte absque ꝙ adeat hæred. l. 1. vbi Bar. & Bal. s. de dona. inter vir. & vxo. dixi in l. eam quam. in gl. in verbo, traditur. s. eo. Sed illa, quæ quis habet ex vlt. volun. requirunt aditionem hæreditatis, vt in l. sequens qō. de leg. 2. ego dubito de ista ratione Pau. nam habeo, quòd donatio causa mortis non requirit aditionem hæreditatis, vt dixi in d. l. eam quam. & tamen donata causa mor. veniunt in fideicom. vniuersali. l. post legatum. §. pe. ff. de his, quib. vt indig. & firmat Cuman. in d. l. Marcellus. §. quidam. licèt dicat Bal. hic sentire contrarium, cogita tamen super vtroque. ¶ Circa tertiam partem glos. dum dicit, duodecimam partem hæreditatis computari in Trebel. quæ detrahitur ex voluntate testatoris, secus si contra voluntatem, ꝙ est semper, quando testator non expressè permittit. nã hoc quod dicit gl. de duodecima parte, fuit casuale, in d. l. Titia. ibi enim frater fuit institutus in tertia parte hæreditatis, quæ facit quatuor vncias, ibi deciditur, quòd si falcidiã detrahit ex volũtate testatoris, ꝙ in falcidiam computat quartam partem, quæ est vna vncia, & est duodecima pars totius hæreditatis, sed congruentius dixisset gl. ꝙ si Falcidia, vel Treb. detrahitur ex voluntate testatoris, tunc computatur solùm quarta pars partis, quam hæres habuit à testatore, aliàs computat oẽs vncias, quas habuit, rõ diuersitatis, quia fauorabilior est Treb. vel Falcid. quæ detrahitur ex voluntate testatoris, quã quæ cõtra, vel præter voluntatem. d. l. Titia. ff. ad leg. falc. ¶ Item dum gl.
6 concludit, † ꝙ si prius sint facta prælegata hæredi, & postea grauatus sit fideicom. ꝙ si grauatus est simpliciter, vt restituat portionem, veniunt ẽt prælegata, secus si sit grauatus restituere hæreditatem vel portionem hæreditatis. iurib. alleg. in gl. quia
7 aliud est prælegatum, aliud hæreditas. † intellige nisi esset positum signum vniuersale quicquid vel simile, ita tex. iste in verbo quicquid ex hæreditate. Secundò limita, nisi hæres esset grauatus restituere filio testatoris, quia indistinctè veniunt prælegata, quibuscunque verbis vtatur testator, tex. est ad hoc notan. perpetuò secundum Bart. ibi, in l. liberto. §. filium. ff. de annu. leg. Tertiò limita, nisi talia prælegata absorberent quasi totum patrimonium, ita ꝙ restitutio fideicommis. esset quodãmodo inanis, nisi prælegata venirent. tex. est singularis in d. l. quid ergo. la seconda. in fi. cum glo. vbi Bar. & Mod. notant. & Bal. ff. de leg. 1. & Bal. hic, quia tamen cõtra istud vltimum videtur fortiter obstare tex. in d. l. Marcellus. §. quidam. in verbo, maximam partem. ff. ad Treb. ideo intellige & declara, prout intelligit Bar. in d. §. quidam. vbi alij post eum.

SVMMARIVM.

1 *Si sit factum statutum, quòd banniti debeant rebanniri per quosdam, an poterunt impunè offendi, antequam bannum sit cancellatum. & nu. 5. 6. 7. & 8.*

2 *Si statuto caueatur, quòd condemnati in pœnam pro maleficio possint ante solutionem pœnæ impunè offendi, an poterit impunè offendi, qui soluit pœnam, sed tamen adhuc non est cancellatus.*

3 *Si capitulis pacis actum sit, quòd banniti rebanniantur, & eorum condemnationes, & banna cassentur, non requiritur, quòd de facto cancellentur ex libris, sed satis est, quòd declarentur habiti pro cancellatis.*

8 *Rebannitus potest impunè occidi, donec actualiter sit cancellatus, fallit tamen tribus modis.*

9 *Ex fideicom. liberationis relicto debitori in minus solenni voluntate, an quæratur debitori exceptio.*

10 *Ex testamento non solenni oritur naturalis obligatio.*

11 *Debitor, cui relicta est liberatio à testatore, potest cogere hæredem creditoris, vt eum per acceptilationem liberet.*

LEX XII.

SI creditoris. Ex legato liberationis facto per creditorem debitori paratur exceptio reo, etiam ante liberationem concessam. h. d. Dubium faciebat, cũ debitor nondum esset liberatus, videbatur, ꝙ cũ reo posset in effectu agi, contrarium tamen deciditur hic, quia licèt mero iure sit obligatus, tamen quia de proximo liberandus est, habetur pro liberato. l. pe. ff. de testa. milit. Adde, quod habetur in l. si non sortem. §. adeo. ff. de condi. indeb. & in l. si intra. ff. de pac. ¶ Et facit iste tex. secundum Bal. ad decisionem. q. si sit factum statu-
1 tum, † ꝙ banniti debeant rebanniri per quosdam, an antequã bannum sit cancellatum, poterunt impunè offendi ex forma statuti, & determinat, ꝙ non, eo quia tale bannum reputatur inefficax, nam si ageretur ex eo, obstaret exceptio, per istum text. idem sequitur Paul. hic, qui dicit, ꝙ si deliberatum sit, ꝙ banniti rebanniantur, ꝙ etiam antequam de banno cancellẽtur, non tamen poterunt ex forma statuti impunè offendi, qa ex quo de proximo sunt rebanniendi, habentur pro rebanni-
2 tis. l. pen. de test. mili. † Adde pro ista decis. bene facere, ꝙ decidit Io. And. in addi. Spe. in tit. de oblig. & solu. super rub. in fin. vbi quærit, statuto ciuitatis cauetur, quòd condemnati in pœna pro maleficio possint ante solutionem pœnæ impunè offendi, contingit, ꝙ aliquis condemnatus pro pœna maleficij soluit talem pœnam, & de solutione constat per publicũ instrumentum, condemnatio tamen adhuc vigebat, nõ cancellata nec subscripta, an talem offendens sit puniendus? refert quendam Doctorem determinasse, ꝙ ipse offendens non puniatur pęna ordinaria, quæ requirit dolum. l. in l. Cornelia. ff. ad l. Corn. de Sica. sed bene puniri debet alia pœna arbitrio iu-
3 dicis. † Ad idem facit, quod decidit Bart. in l. emptor. §. Lucius. in fi. ff. de pact. quòd si in capitulis pacis actum sit, ꝙ bãniti rebanniantur, & eorum condemnationes, & banna cassentur, quòd non requiritur, ꝙ de facto cancellentur ex libris, satis est, quòd declarentur habiti pro cancellatis, per illum tex. in verbo pro cancellato habebitur, & per l. nihil interest. ff. de adim. leg. & licèt Bar. in d. l. Lucius. non clarè determinet, tamen hoc expressè firmant Ang. & Imo. in l. 1. in fi. ff. de his, quæ in testa.
4 delen. † Istis omnibus non obstantibus teneo, quòd stante statuto in ciuitate, quòd communiter vbique viget, quòd bannitus possit impunè occidi, quod si quis sit bannitus, dato quòd posteà sit rebannitus, si non sit actualiter cancellatus de banno, quòd adhuc possit impunè occidi, nisi probaret de scientia occisoris, qui sciret bannum fuisse remissum, & ita istis diebus allegaui in defensionem duorum nobilium scholarium, contra quos inquirebatur de occiso, ita in terminis decidunt Iacob. But. & Bald. in l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrog. actio. vbi dicit Bald. quòd ille tex. allegatur pro offendente rebannitum, sed nondum cancellatum de banno, quòd ille sit excusatus propter authoritatem scripturæ, & subdit Bal. quòd ista
5 est ipsa veritas. Idem tenet Bald. † in l. Labeo. §. 1. in fi. ff. de pactis. vbi decidit, ꝙ licèt quis soluerit bannum, tamen nisi sit cancellatus de libro bannitorum, potest adhuc impunè offendi, & occidi. Ideo secundum eum sis cautus, vt statim facta so-
6 lutione facias eum cancellari de lib. bannito, † vt ibi plenius ꝑ eum. Idem decidit Pau. in l. si duo. ff. de acquiren. hæredita. vbi formaliter decidit, quòd si quis occidat bannitum, qui in ciuitate erat rebannitus, non tamen adhuc erat cancellatus de bãno, quòd iste occidens non possit, nec debeat puniri, quia sufficit, ꝙ ille esset descriptus in lib. bannitorũ, nam tunc excusatur occidens authoritate publicæ scripturæ, vt ibi per eum
7 plenè. † Idem tenet Alber. in tracta. suo statu. in vltim. par. vbi tractat materiam bannitorum. in quæstio. 34. incip. transeundo ad 2. quæstio. vbi refert se de facto obtinuisse in quæstione, in qua quidam bannitus fuerat affidatus ad certum tempus per magnificum Dom. Azo. dominum Pergami, cuius fidentia non erat scripta iuxta bannum, nec erat notoria, nec publicata, nec proclamata, contigit, quòd talis bannitus sic affidatus fuit occisus, & occisor fuit captus, dicit Alber. se obtinuisse liberationem talis occisoris per plura, vt ibi per eum, & istam partem contra Bald. & Pau. hic tenent Imo. & Alexan. in l. huiusmodi. §. si ita legatum cui. de leg. 1. & notabilius Alexand. in consi. 65. in 3. volum. incip. attenta dispositione statuti. in 3. colum. & sequen. vbi respondet ad authoritatem Bald. hic, quòd Bal. loquatur, quando ex dispositione statuti fuerat ordinatũ, quòd banniti debeant rebanniri, vnde dispositio statuti non potuit probabiliter ignorari per subditos, vt notat Barto. in l. quòd Nerua. ff. depos. dum quærit, an lata culpa sit ignorare leges vel statuta. & Bar. & Bald. in l. 1. vbi dixi. supra de summa
8 Trin. & in l. antepen. supra de legib. † Et ex ista solutione habes primam limitationem ad conclusionem quam feci, quòd rebannitus possit impunè occidi, donec actualiter sit cancellatus, propter probabilem ignorantiam, quia istud limitatur, nisi per statutum loci ordinatum sit de rebanniendo bãnitos. ¶ Secundò limita dictam conclusionem non procedere, quando rebannitus, dato, quòd non sit actualiter cancellatus de banno, tamen per solenne instrumentum positum in archiuo publico apparet per eum fuisse actualiter solutam tantam pecu-

niam, per quam erat in banno poſitus, & qua ſoluta eximitur à banno, quia tunc non dicitur amplius figuraliter, nec ſubſtãtialiter bannitus, ſecundum Bal. & Cuman. in d.l. huiuſmodi. §. ſi ita legatum cui. iſtud tamen vltimum limitat Imo. ibi, vt procedat, ſi iuxta bannum facta ſit mentio de ſolutione, aliàs tenet, quòd adhuc occidens non veniat puniendus, cùm adhuc poſſit probabiliter ignorare, dato, quòd inſtrumentum ſit poſitum in archiuo pub. quod vltimum bene no. quia maximi momenti eſt, ſi verum eſt. ¶ Tertiò ſing. limita ſecundum Saly. in l. nullus. ꝰ. de iudæ. vbi per illum text. ad literam decidit, ꝙ ſi quis ſit bannitus, ſed tolleratur in ciuitate, vt maneat, dato, ꝙ nõ ſit cancellatus de banno, tamen iſte non poſſit impunè occidi, quia iſta tollerantia, vt permaneat in ciuitate, ſecuritatem ei præſtat, per illum tex. & iſtam deciſionem Salyc. ſequitur Io. de Ana. in c. ſicut. in 5. col. de iudæis. dicens eſſe ſingulare dictum, & quod vidit ſeruare Bono. idẽ ſequitur Alex. in conſi. 1. in 2. vol. incip. circa primum dubium primo arguitur. in vlt. col. nec legi contradicentem in hoc.

9 ¶ † Quartò not. ex iſto tex. dum dicit de liberatione relicta debitori in teſtamẽto, & requirit, ꝙ tale teſtamentum ſit ſolenne, ibi, ſolenniter. nam vult iſte text. à contrario vnum, quod videtur mirabile, quòd ex fideicommiſſ. liberationis relicto debitori in minus ſolenni voluntate, non quæratur debitori exceptio, nam exceptio quæritur, quando liberatio eſt relicta in ſolenni volũ

10 tate. contra iſtum tex. opponitur. † nam *ſecundum magis communem* [a] *ſententiam* ex teſtamento non ſolẽni oritur naturalis obligatio. l. fi. ff. de reb. dub. l. in teſt. ff. de fideicommiſſ. liber. & l. fi. inducendo, vt per Bal. & Ang. hic. ſ. ad l. falc. ita tenent Bart. & Citramontani in l. cũ quis. ꝰ. de iur. & fac. ign. & in l. eleganter. ff. de condi. indeb. Cano. in c. fi. de ſol. ſi ita eſt, ergo facilius ex teſtamento non ſolenni debet induci naturalis obligatio ad liberandum, per regulam l. fauorabiliores. ff. de regu. iur. & l. Arrianus. ff. de act. & oblig. Item cùm ex teſtamento minus ſolẽni oriatur naturalis obligatio, & naturalis obligatio de per ſe eſt potens ad excipiendum, & ad retinendum. l. Stichum, aut Pamphilum. §. naturalis ff. de ſolu. no. in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. dixi in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. quare ergo in iſto tex. ex vltima voluntate non ſolenni non debet ſaltem exceptio parari debitori virtute naturalis obligationis de non petendo, cauſata ex inutili teſtamento? cogita, quia licèt videatur dubitabile, poteſt tamen reſponderi, ſi cogitabis, &

11 aliqualiter pungit Fulgo. hic. ¶ † Vltimò no. ex iſto text. iuncta gl. quòd debitor, cui relicta eſt liberatio à teſtatore, poteſt cogere hæredem creditoris, vt eum per accep. liberet. l. 4. §. nũc de effectu. alleg. in gl. ſecus eſt in contractib. ſecundum Salyc. hic, in quib. ſi creditor promiſit liberare debitorem, non cogitur eum per accepti. liberare, ſed ſolùm cogitur facere ſibi inſtrumentum liberationis. l. plures apochis. C. de fide inſtru. Ratio diuerſ. eſt, quia in contractibus imputandum eſt contrahẽti, quare l. apertius non dixit. l. veterib. ff. de pac. ſed in vlt. volũ. præſumitur teſtatorem mortis cogitatione turbatum per obliuionem omiſiſſe. l. hac conſultiſſima. §. at cum humana fragilitas. ꝰ. qui teſta. fac. poſſ.

ADDITIO.

a ¶ Magis communem. Adde, ꝙ hanc ſequitur, & communem dicit Clar. §. teſtamentum. q. 90. ver. ſi præterea. & vide, quæ idem Iaſ. ſcribit in l. fideicommiſſum. ff. de condi. indebi. in l. lecta. col. 8. in princ. ff. ſi cer. pe ta. in l. interdũ. colum. 4. ff. de condi. indebi. Didac. & alij in c. cùm eſſes. de teſta. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Liberatio de ratione reddenda poteſt relinqui altero de tribus modis.*
2 *Licèt teſtator poſſit remittere tutori confectionem inuentarij, non tamen poteſt eam remittere hæredi.*

LEX XVIII.

CVm neceſſitatem. Teſtator poteſt remittere onus rationis reddendæ de adminiſtratione præterita. hoc dicit. Dubium faciebat, ſi ponas caſum in adulto ſine authoritate curatoris, & decreto iudicis non poſſet talem liberationem inter viuos facere. l. ſi curatorem habens. C. de in integ. reſti. minorum. quo tamen nõ obſtante contrarium hic deciditur, & ratio decidendi eſt, quia licèt adultus habens curatorem non poſſit inter viuos diſponere ſolus, tamen in vlt. voluntate poteſt teſtari ſolus, & diſponere, prout vult. l. Aurelio. §. Caius. ff. de lib. leg. nec poteſt dici læſus, ita ꝙ in integrum reſtituatur, cũ poſſit vltimam voluntatem facere, & reuocare, vt dixi in l. ſi frater. ꝰ. qui teſta. fac. poſſ.

1 ¶ † Adde ad tex. ꝙ liberatio de ratione reddẽda poteſt relinqui altero de trib. modis. Primò poteſt relinqui à præteritis. i. pro adminiſtratione iam præterita, & de iſta loquitur iſta. l. & quid veniat in tali legato remiſſionis, tangit gl. hic aliquid, ſed vide Bar. in l. Aurelio. §. Caius. ff. de lib. leg. dixi poſt Bal. & alios in l. ſub prætextu ſpecierum. ꝰ. de tranſac. no. tamen ꝙ in tutorib. vel cura. minorum licèt poſſit relinqui liberatio [a] rõnis reddẽdæ à tutela præterita, tamen de futura nõ poſſit legari talis remiſſio per patrem directò, quia inuitaret tutorem ad delinquendum. ꝯ l. conuenire. ff. de pac. do. Dy. tamen conſuluit, ꝙ etiam de tutela futura poſſit liberatio per indirectũ relinqui, hoc modo, quia pater pupilli dicit in teſtõ ſe relinquere remiſſionem reddendæ rõnis tutori, & ſi apparuerit aliquid in futurum ſibi debere, illud totum ſibi legat, per l. ſi quis rõnes. ff. de lib. leg. Saly. hic determinat contrarium, & no. eius deciſionẽ, quia non inuenio tactam per alium, q̃ per Saly. hic, refert ſe cõſuluiſſe contrarium per d. l. quidam decedens. de admi. tuto. & ne inuitetur de futuro tutor ad delinquendum, & ꝑ quatuor alias rõnes, vt hic per eum, & ſi dicas, quid operabuntur talia verba teſtatoris? Rñdet Saly. ꝙ operabuntur, vt ſolũ ſcrupuloſa inquiſitio rõnis intelligatur tali tutori remiſſa, ſm glo. in d. l. quidam decedens. in verbo, ſenſerit. & per iſta ſuccurritur pupillis ꝯ fraudes tutorum. Adde Alex. in conſi. 62. in 4. vol. inci. sereniſſimus. Secundò principaliter poteſt legari liberatio ſuꝑ futuris, nam licèt tutor inuentarium conficere teneatur, tamẽ põt teſtator in teſtõ remittere tutori confectionem inuentarij, & talis tutor appellaт analogiſta, ab à, ꝙ eſt ſine, & logos, ꝙ eſt rõ. d. l. quidam decedens. ff. de admin. tut. l. fina. §. illo. vbi Bar. & alij. C. arbi. tut. & l. cùm tale. §. Titius. & ibi Bal. de cond. & demon. hoc limitat Ang. in conſi. 144. inci. reuocatur in dubium. in fi. vbi dicit, ꝙ licèt pater in teſtõ remiſerit tutori confectionem inuentarij, ſi tñ tutor videat aliqua rõne ſuſpectus, põt iudex cogere tutorem, vt inuentarium conficiat, per l. vti-

2 litatem. de confir. tut. Adde tñ, † ꝙ licèt teſtator poſſit remittere tutori confectionem inuentarij, tñ hæredi non põt. l. fi. §. cũ igitur. vbi Bal. ꝰ. de iure delib. notant Bar. & alij in l. nemo põt. ff. de leg. 1. vbi rõnem diuerſitatis aſſignant. Quod vltimum limita, ꝙ teſtator non poſſit remittere hæredi confectionẽ inuentarij, verum eſt quo ad præiudicium creditorum hæreditariorum, qui tractant de damno. l. fi. ver. pen. ꝰ. de codicil. ſed in præiudicium legatariorum, vel fideicom. qui tractant de lucro, bene poſſet teſtator hæredi remittere confectionem inuẽtarij, ſicut eis potuiſſet tantominus legare. l. videamus. §. iurare. ff. de in litem iuran. ſm Pau. in d. l. nemo põt. quem ſequitur Alex. in conſi. 124. inci. proſpectis his, quæ in themate & c. in 1. vol. ¶ Tertiò põt legari liberatio à præteritis, & futuris ſimul. l. at qui natura. §. Scæuola. ff. de neg. geſt. & operatur nunc talis remiſſio reſpectu futurorum. dic, vt per Bar. hic.

ADDITIO.

a ¶ Liberatio. Adde, quòd ſi tutori legetur omne id, in quo tutelæ occaſione illum condemnari contigerit, per l. ſi quis rationes. ff. de libe. leg. ta e remediũ non defendet tutorem ab his, quę dolo fecerit, quia dolus futurus remitti non poteſt. l. ſi vnus. §. illud. ff. de pac. & qđ tale remedium non proſit quantum ad geſta per dolum, & reſtitutionem reliquorum, cõmunem dicit Barb. conſi. 48. col. 3. lib. 2. Dec. conſi. 178. nu. 3. proderit tamen. d. remedium tutori, ne poſſit ex culpa conuenıri, vel ex dolo præſumpto. Dec. d. conſi. Quod autem nec directè, nec indirectè. in vlt. vol. dolus futurus remitti poſſit, no. Bar. in l. Aurelio. §. Caius. col. vlt. ff. de lib. leg. refert, & declarat Dilec. de arte teſt. tit. 7. cau. 2. nu. 3. de quo vide, quæ ſcribit Aym. conſi. 193. num. 9. Alciat. tract. præſump. regu. 1. præſump. 6. Ferat. caut. 51. Alex. conſi. 45. col. 1. lib. 1. conſi. 54. libro 2. Rol. conſi. 49. lib. 1. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Vltima volun. teſtatoris ſolennis præualet, & derogat præcedentib.*
2 *Relictum ab adminiſtratore intelligitur relictum ab eo, quem adminiſtrat.*

LEX XIX.

CLari. Poſterior, & vltima voluntas præualet. hoc primò. & relictum à tutore videtur relictum à pupillo. hoc ſecundò. cum l. ſequenti. & iſtas. ll. non legunt Alber. nec Pau. hic. ¶ † Ex l. clari.

1 no. quòd vltima voluntas teſtatoris ſolennis præualet, & derogat præcedentibus. Idem eſt in contractibus, & in vltimis volun. & in quacunque materia, vt dixi in l. pacta nouiſſima. ꝰ. de pact. vbi ad iſtam regu. addidi multa ſimilia, de quibus etiam

per Bald.hic.intellige tamen,nisi precedens vlti.volun.haberet clausulam derogatoriam.l.si quis in principio testamenti.ff.de leg. 3.& ibi dedi quinque intellectus ad l.sancimus.s̃.de test.qñ verò præcedentes vltimæ volun.sunt simpliciter factæ,regula est,quòd vltima attenditur,& illa omnibus derogat,ideo in testamentis posterior,& vlt.volun. habet clausulam derogatoriam.s.reuocans,& cassans omne aliud testamentum, & ideo secundum Docto.superflua est illa clausula notariorum,quia notarij semper ponunt in testamẽtis cassans,& annullans omne aliud testamentum.l.sancimus.in verbo ipso iure. s̃. de testa.& §.pe.insti.quib.mod.test.infir.& Bal.in l. fina. in 5. q.s̃.de edi.diui Adr.tollen.eodem modo , & fortius idem est in contractib.in quib.non est necesse apponere clausulam reuocantem,& cassantem omnes alios contractus præcedentes, nã eo ipso,ꝙ partes faciunt vltimum contractum, intelliguntur ipso iure annullare,& cassare super illa re celebrata.text. est quẽ ad hoc ibi Bald.dicit singu.in c. 1.de transact.¶Ex l. etiam.no.
2 † quòd quãdo quid relinquitur ab administratore,intelligitur relictum ab eo quem administr.Dubium faciebat in hac. l.nã videbatur,ꝙ testator non poterat à tutore fideicom.relinquere,quia quem non honoro,grauare non possum.l.ab eo. s̃.eo. sed testator non honorauit tutorem aliquo commodo pecuniario,imò potius grauauit onere tutelæ.l.tria onera. cũ simil. ff.de excus. tuto. contrarium deciditur in hac.l.nam obiectũ procederet,quando fideicom.esset præstandum ab ipso tutore in effectu,sed hic licèt fideicom.sit relictum à tutore, debet tamen à pupillo præstari,à quo intelligitur relictum , sicut qñ fideicommissum relinquitur ab executore vlt.volun.nam intelligitur relictum , vt executor possit ex reb. hæredi. soluere, quia repræsentans alium ratione officij, continet suum repræsentatum in onere.l.peto.§.mater de leg. 2.& l.ossa.in fin. ff.de relig.& sump.fune. Iason Papiæ.

LEX XXI.

SI in persona. Fideicõmis. vniuersale post diem cedentẽ nõ agnitum,transmittitur in quemlibet successorem, quod peti non potuit,si idem fuerit hæres fideicõ. & eius à quo relictum est.h.d.Et vltra gloss. clarius dic. Casus. Auus cuiusdam posthumi nepotes instituit hæredes,& grauauit reciprocè fideicom.ꝙ altero eorum decedente sine liberis portio deueniat ad alium superstitem,mortuus est patruus sine liberis,& sic venit dies fideicom.iste patruus vxorem suam hæredem instituit, nunc posthumus mortuo patre petit ab vxore patrui fideicom.quæ opponit,ꝙ sibi deberi non potest, cũ non esset in rerum natura tempore cedentis fideicom.contrarium deciditur,quia satis est,quòd dies fideicom. purificatus sit in vita patris,nam tunc pater transmittit non solùm ad filium posthumum,sed etiam ad quoscunque. Subdit tamen tex.ꝙ si posthumus sit hæres patrui sui,intellige ab intesta. vel etiam ex testamento,tunc transmittitur fideicomm. & debet hæreditas vendicari ab vxore,si illa possidet.

LEX XXII.

ET in epistola. Fideicõmissum potest relinqui in quacunque scriptura,& etiam nutu.h.d.& pro hoc ꝙ nutu possit relinqui,est etiam tex.in l.nutu.ff.de lega.3 per quam Ang.singul.in l.pe.s̃.de leg.& in lect.Floren.ponit sing.limitationem ad glo.in l.Lucius.ff.de hære.insti. vt retuli in d.l.pen. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio naturalis an oriatur ex testamento non solenni.*

LEX XXIII.

SI veritas. Ex vltima volun.non solẽni hæres non cogitur legata soluere, nisi transigendo,vel promittendo se astrinxerit, fallit in casu.l.1.vbi dixi.s̃.eo. & in casu. l.fi.vbi dicet. j.eo.nota diligenter tex.in verbo,stipulantib.promisisti. hic esse
1 fortem textum subtiliter intuenti, † ꝙ ex testõ non solenni
* non oritur naturalis obligatio , ꝙ est contra *magis communem sententiam* Bar.& Doc.in l.cùm quis.s̃.de iu.& fac. igno. & in l. 1.ff.de condi.indeb.Imo.in c.fi.de solu.quod iste text.probet ꝯ communem sñiam , ꝙ ex testõ minus solenni non inducitur naturalis obligatio,sic induco, quia si legatum vel fideicõmis. relictum in vlti.volun.non solenni, esset debitum naturaliter, sufficeret pactum nudum hæredis,per quod induceretur constitutum.l.1.§.debitum.ff.de consti.pecu.& tamen iste text. in verbo,stipulantib.dum requirit stipulationem , probat contrarium,nec dicas hic denotari contingentiam facti, quia fieret violentia ad text. vnde per istum text. aut destruitur communis opin. Docto. quam prædixi , quòd ex testamento non solenni non oriatur naturalis obligatio , aut si illa opi. est vera,destruitur per istum tex.¶Alia regula,quæ habet,ꝙ vbi precedit debitum naturaliter tantum , si illud idem pacto nudo promittatur à debitore,vel ab alio,inducitur constitutum, ex
a quo pacto nudo oritur actio [a] de constituta. istam regulam tradunt Host.& Cano.in c.Quintauallis. de iureiur.& in c.per tuas.de arbi.Raph.in rubr.ff.de verb.obl.Alex.in l.legem. s̃. de pac.Mathes.in no.26.contra illam regulam est tex.hic, quia si ex inutili testamento legatum relictum saltem naturaliter deberetur,certè sufficere deberet promissio hæredis facta pacto nudo,& tamen tex.requirit stipulationem, prout etiam requirit tex.in l.si pacto quo pœnam , quẽ ibi ad hoc soleo ponderare contra prædictam regulam. supra de pact. cogita de responso. ¶Item pondera, quòd per eundem text.confunditur alia regula,quam not.Bald.& Ang.in l.fin.per illum tex. C. ad legem falc. vbi dicunt , ꝙ quando præcedit naturalis obligatio tantum , secunda naturalis obligatio sine stipulatione est potens ad agendum , & propterea intelligunt illum textum in verbo , promiserit , etiam pacto nudo , refragatur iste text. in verbo stipulantibus promisisti. inducendo vt supra. Iason Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Actio. Adde Bar.in l. fideiussor obligari.in §.qui certo. ff. de fideius. in l. iurisgen.in § quinimo.ff.de pac.Bal.in Auth.ad hoc.C.de vsur. Ang.in repe.l.si certis annis.C.de pact.Salyc.in l.legem.C.de pact.Inno.in c.nouit.de iudic. Archid.in cap.sunt nonnulli.1.q. 1. Dyn. in regula non est obligatorium. de reg.iur.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, qui tenetur exhibere legatario instrumentum acquisitionis rei legatæ,intelligitur si illud habeat.*

2 *Mercator,qui fecit mihi literas cambij , si in itinere illas perdidi ,an teneatur mihi reddere pecuniam ,etiam non restitutis literis cambij.*

3 *Creditor,qui tenetur reddere debitori instrumentum debiti, si illud perdidit ,sufficit,quòd faciat ei instrumentum liberationis.*

4 *Instrumentum liberationis factum debitori per creditorem est in totum ipsius debitoris ,ideo notarius non poßet illud restituere creditori, nisi debitore requirente.*

LEX XXIIII.

INstrumenta. Hæres non tenetur legatarijs,vel fideicom. præstare instrumentum originale rei legatæ, sed bene debet cauere de exhibendo, qñ opus fuerit.
1 hoc dicit.& no.istum casum.¶†In tex.ibi,in fi.si habeant.à cõtrario sensu probat iste tex.quòd hæres , qui tenetur exhibere legatario,vel fideicom. instrumentum acquisitionis , quando expedit legatario,intelligitur,si tale instrumentum habeat,sed si non habeat,quia perdidit,non tenetur exhibere , vnde facit iste text.ꝙ si creditor promiserit debitori,quòd quãdo soluet, ostendet sibi instrumentum debiti cancellatum,pone,debitor pecuniam exhibet,sed vult instrumentum cancellatum , sed creditor non potest,quia perdidit,non tenetur,& satis est,ꝙ faciat sibi instrm̃ cautionis , & liberationis. text. est in l. huius-
2 modi.§.si ita legatum cui.ff.de leg. 1.¶†Item facit iste tex. secũdum Bal.& multum no. quia fortè non habes alibi in specie, ꝙ si mercator fecit mihi literas cambij,pone, ꝙ in itinere perdidi literas,peto à mercatore pecunias meas , ille recusat,nisi reddam literas cãbij,ego dico eas perdidisse,determinat Bald. ꝙ mercator tenetur mihi reddere pecuniam , & satis est,ꝙ sibi faciam instrm̃ cautionis per hanc.l.& hoc sequitur Pau. de
3 Cast.hic in fi.qui dicit hoc esse quotidianum.† Adde Bald.in l. pecuniæ.per illum tex.quem ad hoc no.C. de sol. vbi decidit, ꝙ si creditor debitori soluenti teneatur reddere instrm̃ cancellatum,ꝙ si perdidit,sufficit,ꝙ reddat equipollens,& sic faciat instrm̃ liberationis,& dicit de hoc esse text. in d. l. huiusmodi. §. si ita legatum cui. & dicit hoc facere contra fraudes , quæ quotidie occurrunt in debitorib.obligatis p̃ apodissam,q non tenentur soluere,nisi apodissa restituatur,quia ea perdita sufficit æq pollens,ꝙ dicit esse valde quotidianũ. ¶Gl.in verbo,in-

ſtrumenta, quia timore taciti contrarij reſtringit tex. opponit, nam inſtrumenta debent eſſe penes illum, ad quem pertinent. l. ſi quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. ſed iſta prædia ꝑtinent ad fideicommiſ. ergo inſtrumenta debent eſſe penes fideicommiſ. ſeu legatarium, non penes hæredem. glo. vt euitet iſtud contrarium, reſtringit tex. vt loquatur, quãdo prædia fuerunt ſolùm relicta in parte, vnde cùm alia pars ſpectet ad hæredem, tanq̃ penes digniorem inſtrumenta ſtare debent. l. procurator. ſ. de eden. Iſta ſol. diuinat, & reſtringit iſtum text. Item videtur contra verba literæ ibi, prædiorum. nam tex. indefinitè loquendo æquipollet vniuerſali. l. ſi plurib. vbi Bar. ff. de leg. 2. vnde reſpondent Doc. ꝙ ideo inſtrumenta debent remanere penes hæredem, quia eius intereſt in omnib. caſib. in quib. hæres tenetur legatarijs, vel fideicom. de euictione, qui caſus notantur in l. ſi domus §. de euictione. ff. de lega. 1. vel ẽt ſi hæres non tenetur de euictione, vt poſſit per inſrã oſtendere, qualiter teſtator credebat tales res legatas eſſe ſuas, ita ꝙ hęres non tenebitur ad æſtimationem iuxta. l. cùm rem alienam. vbi dixi. ſ. de leg. ¶ Glo. in verbo non habent. diuiditur in duas partes prin. In prima aſſignat duplicem rationem ad tex. In ſecunda oppo. contra tex. & dupliciter ſol. Secunda ibi, ſed contra. ĩ. de lib. cau. In fin. gl. Iſta vlt. ſol. inquantum reſpondendo ad l. ſicut datam. dicit ꝙ inſtrumẽtum manumiſſionis, & manumiſſi, poteſt dupliciter intelligi, ꝙ ibi inſtrumentum erat omnino manumiſſi, quia manumiſſus illud redemit à notario ſuis expenſis, & iſto modo tex. ille paru am dubitationem haberet. Secundò modo poteſt intelligi, ꝙ inſtrumentũ erat in totum manumiſſi, & ſic ſerui, quia hæres vel alius non poterat prætendere intereſſe in tali inſtrumento, & iſto modo intelligunt Barto. *& communiter alij Doc.* † Et iſto modo intelligendo no. Bar. ꝙ inſtrumentum cautionis, ſeu liberationis factum debitori per creditorem, in totum dicitur ſpectare ad debitorẽ, ideo notarius non poſſet creditori dare in formam publicã, niſi debitore requirente, & cum deciſione Bar. tranſeunt Fulg. & Pau. de Caſt. & intellige deciſionem Bart. quando creditor ex tali inſtrumento quitationis, ſeu liberationis facto debitori, non poſſet prætendere intereſſe probabile, aliàs eo cuius intereſt iurante de calumnia, tenetur ille exhibere, ſecundũ Ang. hic. idem no. Bar. & Bal. in l. plures apochis. per illum tex. C. de fide inſtrũ. & gl. & Bar. in l. prætor. §. 1. ff. de eden. & Bar. in l. 1. §. editiones, eod. tit. Iaſon Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator poteſt legare res hæredum, ſicut ſuas proprias, tamen dominium earum non tranſit ipſo iure in lega. ſicut tranſit dominium rerum teſtatoris. nu. 2.*

LEX XXV.

1 HÆredum. † Teſtator poteſt legare res hęredũ ſicut ſuas proprias. h. d. & cogita rationem dubitandi, cũ iſta ſit trita regula. l. vnum ex familia. §. ſi rem. ff. de leg. 2. no. in l. ſerui electione. §. 1. & 2. & in l. ſi ſeruus Titij. vbi Barto. ff. de leg. 1. ideo iſte tex. in fi. dicit non ambigitur. Iſtam regulam amplia, vt procedat non ſolùm de iure ciuili, ſed ẽt de iure cano. Ita ampliat Inn. in c. filius. in vltimo no. de teſta. nam licèt ius can. diſcrepet à iure ciui. quando teſtator legat rem tertij. d. c. filius. & dixi in l. cũ rem alienam. ſ. de leg. tamen quando legatur res propria hæredis, non eſt diſcrepantia inter ius canonicum, & ius ciuile. ¶ Secundò amplia iſtam regulam, ꝙ quemadm. teſtator poteſt legare rem hæredis ſicut ſuam, ita etiam poteſt alteri obligare, ſecundum Pet. & Cy. in l. aſſiduis. ſ. qui potio. in pig. hab. & ibi no. Bal. qui dicit, ꝙ iſte punctus non eſt alibi, & idem Bal. in l. 1. in vlt. col. ff. ſolu. matr. Alex. in conſi. 34. incip. viſo themate, & ſcripturis. in 3. col. in 6. vol. ¶ † Nunc pro limitatione aduerte, quia differentia eſt, an teſtator leget rem propriam, an rem hæredis, quia primo caſu tranſit ipſo iure dominium rei legatæ in legatarium. l. à Titio. in fi. ff. de fur. Secundò caſu, quando legatur res hæredis non tranſit ipſo iure dñium in legatarium, ſed quando traditur res. ita tenet gl. approbata in l. Papinianus. ff. de ſeru. tit. generali. cum ſuis cõcor. quamuis gl. contrarium tenuerit. in l. 2. ĩ. tit. 1.

2 (margin number beside "viſo themate")

SVMMARIVM.

1 *Repudiatione legatarij, vel fideicom. perditur legatum.*
2 *Repudiatione patris, cuius filio factum eſt legatum, an perdatur legatum.*
3 *An legatum factum monacho poſſit per ſolum Abbatem repudiari.*

LEX XXVI.

1 EX repudiatione. † Repudiatione legatarij, vel fideicommiſ. perditur legatum, † ſed repudiatione patris, cuius filio factum ſit legatum, non. Contra ſecundam partem tex. facit: nam legatum relictum filiofa. iſto iure Codi. acquirebatur in totum patri, ergo videtur, ꝙ repudiatio patris, cui acquiritur legatum, debeat præiudicare, ſicut, quando factum eſt ſeruo, domini repudiatio præiudicat. l. legatum ſeruo. ff. de leg. 1. ideo gl. fi. intelligit iſtum tex. vt procedat altero de trib. mod. ¶ Primò, quando filius erat emancipatus, tunc legatum quæritur emancipato, iſte intellectus diuinat ad tex. præſertim cùm filius præſumatur in poteſtate. l. ſi emancipati. ſ. de colla. ¶ Secundò modo intelligit gl. ꝙ legatũ fuerit factum filio in caſtrenſib. [a] vel quaſi, in quibus patri nihil quæritur, ſed iſtud etiam diuinat. ¶ Tertiò modo intelligit gl. ꝙ hic fuit factum legatum ſub conditione caſuali, & pendẽte conditione pater repudiauit, nam ſi tempore conditionis filius reperitur ſui iuris, quo caſu acquiritur filio. l. ſi filius. ff. de verb. obl. tunc procedit tex. ꝙ repudiatio non præiudicabit filio, ꝙ etiam diuinatione non caret, quia de conditione in text. verbum nullum, & ad hoc, ꝙ repudiatio patris [b] præiudicet filio, eſt tex. in l. fi. ſ. vbi autem puerilis. ĩ. de bon. quæ lib. & tex. in l. renitente. ſ. de iure delib. & in l. is, qui hæres. §. neque filiusfam. vbi gl. & Doc. ff. de acq. hær. Bar. in l. tutor. in fi. ff. de bono. poſ. dixi in l. 1. ſ. qui admit. ¶ † Quid autem ſit in legato relicto monacho, [c] an poſſit per Abbatem ſolum repudiari? ꝙ autem per ſolum Abbatem poſſit quæri, ſicut in hæreditate ſine conſenſu monachi, eſt tex. in c. in præſentia. & ibi Doc. de proba. licèt ſecus ſit in filio, vel in ſeruo, ſine quorum conſenſu nõ poſſet repudiari. l. cùm proponas. ſ. de hær. inſti. Bal. & Pau. hic tenent, ꝙ ſolus Abbas poteſt repudiare legatum relictum monacho ſine eius conſenſu. habes per Bar. in l. tutor. ff. de bonor. poſſ. per Bar. & alios in d. l. is qui hæres. §. fi. Bal. in l. bonorũ quidem. ſ. qui admit. & l. pupillorum. C. de repud. hære. D. Ant. & Pan. in d. c. in præſentia. Pau. & Moder. in l. legatum ſeruo. ff. de lega. 1. faciunt quæ not. Barto. & alij in l. cùm proponas. ſupra de hæred. in ſtit.

a (margin, line "fuerit factum filio")
b (margin, line "verbum nullum")
3 c (margin, line "monacho")

ADDITIONES.

a ¶ In caſtrenſibus. Adde Barba. in rub. de pecu. cler.
b ¶ Patris. Adde Ant. de Roſ. in arbore conſang.
c ¶ Monacho. Adde Bal. in l. 1. in 10. q. & in l. bonorum quidem. in 10. q. C. qui admit. Pau. de Caſt. in l. legatum ſeruo. ff. de leg. 1. Lap. alleg. 26. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Fideicom. per ſolam pœnitentiam teſta. reuocatur.*
2 *Defuncto fit iniuria ex ſtupro commiſſo per vxorem in viduitate.*
3 *An ſicut vxor perdit dotem, & bona paraphernalia propter adulteriũ commiſſum conſtante matrimon. perdat etiam propter adulteriũ commiſſum in viduitate.*
4 *Vaſſallus priuatur feudo propter offenſam commiſſam domino viuente, ſecus ſi mortuo domino, & ideo ſi adulterauit vxorem domini poſt eius mortem, non poteſt priuari feudo.*

LEX XXVII.

1 FIdeicommiſſum. † Fideicom. ꝑ ſolam pœnitentiam teſtatoris reuocatur. hoc dicit primò, & fideicom. relictum ſeruo ſine libertate nõ valet. h. d. cum l. ſeq. de quo vltimo dixi in l. ſeruis. ſ. de leg. Cõtra primã partem oppo. ꝙ non ſufficiat ſola penitentia, quia teſtator ex ſola pœnitentia vltimam volun. non reuocat. l. hæredes palã. §. ſi quid poſt. ff. de teſta. vbi dicitur, quòd ſi teſtator vult aliq̃d immutare de primo teſtamento, debet adhibere voluntatem ſolennem de nouo. facit tex. in §. ex eo autem ſolo. inſti. quibus mod. teſt. infir. & ideo dic, quòd iſte text. poteſt intelligi de duplici pœnitentia, primò de expreſſa, & tunc procedit contrarium, quia oportet, ꝙ reuocet per teſtamentum coram quinque teſtibus, vt in contrario: poteſt etiam intelligi de tacita pęnitentia, quæ inducitur à lege, nam ſi poſt legatum factum, ſit orta inimicitia capitalis inter hæredem, & legata. reuocatur legatum. l. 3. §. non ſolùm. & l. ex parte. ff. de adim. lega. & dixi in l. ſororem. ſupra de his, quibus vt indig. & tunc ad tales inimicitias duo teſtes ſufficiunt. ſecundum Barto. & alios hic, quicquid teneat Barto. in d. l. hæredes palàm. §. ſi quid poſt. & ibi Pau. & hic cum reprehendit. poteſt etiã exẽplificari tex. de tacita

cita pœnitentia, quòd legatum reuocatur, secundum gl. quando legatarius adulteraret vxorem testatoris, vel etiã eo mortuo, saltem reddetur indignus, & etiam tenet glo. in d. l. sororẽ. supra de his, quib. vt indig. vbi dixi. Et ex ista glo. not. † φ defunctus offenditur, & ei fit iniuria ex stupro commisso per vxorem in viduitate. Item facit ista gl. secundum Pau. hic in fi. † φ sicut vxor, quæ commisit adulterium viuo marito, & sic durante matrimonio perdit dotem. [a] cap. plerunque. de donat. inter vir. & vxo. & l. consensu. š. de repu. & perdit etiam paraphernalia bona, vt per gl. in d. c. plerunque. eodem modo vidua debet perdere ex stupro commisso in viduitate. & dicit Pau. quòd ita semel allegauit istam gl. contra vnam viduam, ita dicit Pau. in d. l. sororem. Ista exten. Pau. falsa est, contrariũ consulerem, quia iura loquentia de priuatione, loquuntur, q̃n mulier committit adulterium constan. matrimo. d. l. consensu. & d. c. plerunque. vnde cùm ista iura sint pœnalia, non debent extendi, maximè quando non est eadẽ ratio. l. cùm quidam. ff. de lib. & posthu. & regula, in pœnis. de reg. iur. in 6. Facit tex. no. in c. 2. in verbo, domino viuente. à contrario sensu,
4 & ibi Bal. in titu. de feudo sine culpa, &c. † vbi in casibus, in quibus propter offensam vassallus priuatur feudo, intelligitur, id est eo viuente. Hinc dicitur, quòd si vassallus adulterauit vxorem domini sui, vel cum ea turpiter ludat, debet priuari feudo, verum est viuente domino, secus si eo mortuo adulterauit eius quondam vxorem existentem in viduitate, & ita etiam reprobat decisionem Pau. D. Alex. in d. l. sororem.

ADDITIO.

a ¶Dotem. Adde Doc. in l. dos à patre. C. sol. mat. Cast. in l. 2. in §. item si voluntate. ff. sol. mat. Lud. Rom. sing. 315. incip. propter adulterium.
* Et vide Neuiz. in Sylua. nup. lib. 1. nu. 158. & lib. 2. nu. 42. & seq.

SVMMARIVM.

1 *Si non valet contractus principalis, non valet precarium, aut constitutum in eo appositum, nec confessio accessoria, nec alia pacta accessoria.*
2 *Rescisso principali, intelligitur etiam rescissa promissio pœnæ, & quodlibet accessorium etiam iuramentum.*

LEX XXIX.

a EX testamento. [a] Ex inutili testamento non debentur legata, nisi sint repetita à venientibus ab intest. hoc dicit. & materiam posui in l. eam quam. š. eo. vide ibi, vbi declaraui, quãdo dicantur expressè, vel tacitè repetita à venientib. ab intest. & aliud non habes in ista. l. non omitto tamen vnum, quod dicit solus Bald. hic, & nullus ad hoc allegat, & plures allegando, & consulendo solent magnificare istud dictum, † quòd si non valet contractus principalis,
1 non valet etiam precarium, aut constitutum in instrumento appositum. Idem dicit Bald. sub dubio tamen fortè, in cap. 2. de feudo dato in vicem. l. commis. sequitur Domin. Alexand. Imo. in consi. 81. in 4. vol. incip. lecto, & discusso longo, & laborioso processu. in 7. col. & seq. no. quia valde vtile est, & pro eo facit tex. in l. fin. de constitu. pecu. quem pro singulari allegat Bald. in l. si absentis. circa fi. supra si certum peta. & in rubr. C. de consti. pecu. in 2. colu. quòd si in instrumento non valet principale, non valet etiam confessio accessoria super eo, neq; præceptum guarentigiæ. Adde facere ad idem glo. no. & solẽnem in l. si patronus. §. 1. in gloss. in verbo, Fauiana. ff. si quid in frau. patr. quæ glo. expressè dicit, quòd si non tenet contractus principalis, non tenent etiam alia pacta accessoria. per quam glo. dicit Bald. in l. Imperator. in pen. colum. ff. de stat. homin. quod cassato principali, ipso iure intelliguntur esse cassata omnia alia capitula. Item per dictam gloss. dicit Bald. in l. 1. supra eodem. de inoffic. don. in 5. colum. in versi. quæro vtrum iura-
2 mentum donatio. &c. † quòd rescisso contractu principali, intellitur etiam rescissa promissio pœnæ, & quodlibet accessorium, & etiam iuramentum, quòd vltimum de iuramento an sit verum, quia in contrarium videtur esse tex. in cap. debitores. vbi Hostien. & alij Docto. Canonistæ. de iureiuran. vide Dom. Alex. in consi. 43. incip. visa petitione Anto. in 4. colu. in 1. volu. ad eum te remitto. Ad prædicta adde illud, quod vult Innocen. in cap. cùm venerabilis. de excep. quem refert, & sequitur Barto. in l. post legatum. in princip. in 2. colum. in fin. ff. de his, quib. vt indig. quod quando quis ex productione instrumenti intelligitur confiteri contenta in instrumento, si postea appareat tale instrumentum esse nullum, an duret confessio, & ibi videtur innuere, quòd sic, quod faceret contra prædicta. Item contra prædicta omnia videtur stringere tex. in cuius solutione cogitabis, in l. 1. §. si vir. ff. de acquir. posses. vbi si sit donatio facta per virum vxori, vel ècontra, & res tradita, licèt cõtractus principalis sit inutilis, tamen ex inutili contractu transfertur possessio. & ad illum tex. vide varias solutiones per Bar. sed non in totum ad propositum hic, in l. quòd meo. in 1. col. ff. de acquir. poss. Iason Papiæ.

ADDITIO.

a ¶Ex testamento. No. quòd paria sunt à venientib. ab intest. repetere legata, vel clausulam codicillarem in testamento apponere. Barto. consi. 20. factum sic se habet, quidam. PVRPV.

SVMMARIVM.

1 *Nemo præsumitur alienam successionem posteritati suæ velle anteponere.*
2 *Donatio bonorum facta à non habente liberos, reuocatur ipso iure ipsis susceptis.*
3 *Filij legitimati an excludant filias legitimas, & naturales, & nu. 6.*
4 *Legitimati an dicantur verè legitimi, & an comprehendantur sub statuto loquente de filijs legitimis. & nu. 5.*

LEX XXX.

CVm acutissimi. Diuiditur in tres partes. In prima Imperator refert decisionem Papiniani. In secunda ibi, nos huiusmodi. extendit decisionem Papiniani, vt locum habeat non solùm in filijs, & nepotib. sed etiã in quibuscunque descendentibus masculis, & fœminis. In tertia ibi, ne videatur testator. assignat rationem huius decisio-
a nis. Descendentes [a] rogati restituere per fideicommissum, intelliguntur rogati, si decesserint sine liberis masculis siue fœminis, hoc dicit, & materiam huius. l. posui in l. generaliter. §. cùm autem. š. de insti. & substi. vbi tex. similis. & ibi posui multas extensiones, & singulares limitationes ad hanc. l. & feci mentionem de aliquibus traditis per Pau. hic, & considera, quia Imperator hic videtur de solis verbis seruire, & blandiri, cùm etiam tex. Papinia. in l. cùm auus. ff. de condi. & demonst. loqueretur non solùm de filio grauato fideicommisso, sed etiam de nepote, etiam in casu magis dubitabili, vt ibi in text. nisi dicas, φ licèt. d. l. cũ auus. loquatur de filio, & nepote grauatis fideicõmisso, tamen ista. l. adhuc ponit extẽsionem, cũ velit idem esse in omni descendente. Item. d. l. cũ auus, loquitur, quando testator decessit cum filijs masculis, ista etiam quando cum fœminis, tamen in effectu modica est ampliatio, quia ex regu. iu-
1 ris istæ ampliationes patebunt satis. ¶ † No. ex fine legis, quòd nemo præsumitur alienam successionem posteritati suæ vel-
b le anteponere, [b] & ad hoc allegatur ista. l. hinc est, quòd si aliquis stipulatur emphyteusim, vel aliam rem sibi, & post mortem suam fratri suo, si talis stipulator procreet filias, illæ præferuntur, & excludunt fratrem. text. est in l. tale pactum. §. fin. ff. de pact. quem dicit esse singul. Bald. hic in 1. colum. & idem Bald. in cap. 1. de duob. fratrib. à cap. inuesti. & in rubr. extra de pact. in pen. colum. quem tex. extende, vt etiam per Bald. hic
2 in fine. † Eodem modo, si quis non habens liberos [c] donet bo-
c bona, vel partem aliquam alicui, susceptis postea liberis, ipso iure reuocatur donatio. l. si vnquã. C. de reuo. donation. quæ lex est ad hoc singul. secundum Imo. in l. filio præterito. ff. de iniusto rup. in 20. colum. & latè examinat Barto. in l. Titia Seio. §. Imperator. de lega. 2. Bal. in l. prima. supra de inoffic. don. Adde text. etiam in proposito in dicto capitu. 1. de duob. fra-
3 trib. à capi. inuesti. In isto tex. & in glo. aliud non habes. ¶ † Non omitto tamen, illud, quod signanter decidit Bald. hic, φ stante statuto, quòd existentibus filijs masculis, filiæ fœminæ nõ succedant, φ etiam filij legitimati excludant filias legitimas, & naturales,

ADDITIONES.

a ¶Descendentes. Ex hoc tex. no. quòd appellatione posteritatis, veniunt filij, de quo vide Alex. lib. 2. cõs. 160. Butr. consi. 110. 1. dub. Dec. in l. fœminę. col. 8. & 9. ff. de regu. iur. Bar. in l. item prætor. ff. de suis, & leg. Alex. in l. quia tale. col. pe. ff. solu. mat. Parpal. in l. placet. circa fi. supra de sacros. Eccl. PVRPV.
b ¶Anteponere. Amplia etiam in posthumo secundo, & ex hoc præsumitur vna præsumptio filiationis. Bar. consi. 68. præponitur. PVRPV.
c ¶Liberos. Adde c. fi. & ibi Doc. 17. q. 4. gl. in c. si quis irascitur. 13. q. 2. Io. And. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. in §. porro. in addi. incip. hoc certum est. Old. consi. 173. Lud. consi. 172. incip. non est dub.

turales, eo quia legitimatio se extendit ad statutum, cùm in legitimato sit verus status legitimorum, licèt non sit verũ principium, secundum Bal. Pau. hic tenet contrarium, alij non tan
a gunt, motus, quia verba statuti [a] debent intelligi in potentiori significatu, de illo, qui verè est legitimus, & naturalis origine, non ex accidenti. l. fi. C. de his, qui ve. æta. impe. idem simpliciter tenet Pau. in illa. l. fi. per illum tex. Istam opin. in terminis contra Bal. tenet Lud. referens se pluries consuluisse contrarium, in l. si is, qui pro emptore. in 14. colu. & seq. ff. de vsu-
4 cap. † vbi per per multa generalia ostendit, quòd legitimati non dicantur legitimi, & non comprehendantur sub statuto loquente de filijs legitimis, vt ibi per eum. idem tenet D. Ant. in c. tanta. circa princ. & in c. per venerabilem. in 92. col. qui fil.
5 sint legi. vbi fortius dicit, † ꝙ si statutum loquitur de filijs legitimis, non extendit ad filios legitimatos etiam per subsequens matrimonium, quod est fortius, quia cùm statutum loquatur in filio legitimo, debet intelligi in legitimo naturaliter sic genito, & sic in legitimè nato, quia statutum non extenditur ad casum fictum, secus secundum eum, si hoc verbum legitimo, proferatur à iure communi, per glo. in c. innotuit. in verbo coniugata. de electio. & plus non dicit. Eandem opin. contra Bal. videtur tenere Ang. in consi. 75. incip. reformationem. & in consi. seq. Et quia passus est vtilis, & quotidianus, nec inuenio alicubi bene examinatum, ideo bene excutiam. ¶ Pro ista opin. contra Bal. hic, ꝙ in statuto excludente filias fœminas existentib. filijs masculis legitimis, non comprehendatur legitimatus, facit quia licèt donatio reuocetur ꝑ superuenientiam liberorum. d. l. si vnquam. tamen illa. l. non habet locum
b in filio legitimato [b] post donationem, secundũ Bal. in l. 2. in fi. C. si quid in frau. patro. & in l. 1. in pe. col. s. de inoffi. don. Saly c. in l. si totas. C. de inoffi. dona. Ad idem contra Bal. hic facit glo. in d. cap. innotuit. in verbo coniugata, quæ dicit, ꝙ legitimatus non dicitur legitimus, sed tanquam legitimus, & ibi Bal. in penul. colu. dicit, ꝙ non dicitur decedere cum filijs legitimè natis, qui decedit cum filijs legitimatis. Alibi Bal. in l. etiam. C. de appel. dicit, quòd legitimatus dicitur imago legitimorũ, ideo differt à legitimo tanquam imago, seu similitudo ab eo, cuius imaginem repræsentat. Alibi Bal. idem in c. fi. in 2. col. de translat. Episco. dicit, ꝙ legitimus assimilatur homini medicato à morbo, in quo semper remanent aliquæ cicatrices. Alibi idẽ Bal. in c. 1. in 9. col. de constit. dicit, ꝙ legitimatio est similis alchymiæ, quæ facit apparere, quod non est, & ideo legitimatus figuram legitimi gerit, sed non habet eandem substantiã. Breuiter istis non obstantib. teneo decisionem Bal. ꝙ etiam filius legitimatus excludat filias fœminas, & naturales virtute statuti
6 supradicti, & ita bis consului, & ita iudicatum fuit. † Et addo, ꝙ idem. ꝙ Bal. hic, tenet idem Bal. in l. eam quã. in duob. locis. s. eo. s. in 9. col. ver. item quæsitum fuit à me. & in 13. colu. vers. sed pone statutum dicit, ꝙ filia. idem tenet ipsemet Paul. in l. sed si ha c. §. patronum. in fi. ff. de in ius voc. vbi per illum text. in ver. sed si ius. dicit aliàs se allegasse in quęstione statuti dispo nentis, ꝙ extante filio masculo legitimo, & naturali, filia fœmina non succedat, nisi in eo, quod sibi relinquitur à patre, & aliquis fuerat legitimatus à Comite Palatino non simpliciter, vel in totum, sed cũ hoc, ꝙ non succederet patri ab intest. sed solùm ex testamento, motus, quia ista non dicitur legitimatio, quia legitimatio debet in totũ fieri, nec potest fieri in parte, & in parte non, sed dicitur quædam dispensatio. alleg. gl. in c. cùm inhibitio. de clandesti. despons. secus est secundum eũ, si fuisset legitimatus in totum, vel quo ad alia, quia excluderet filias fœminas stante dicto statuto, ꝙ existentib. masculis filiæ fœminæ non succedant, allegat Bar. in d. l. eam quam. in vno loco, & aliud non dicit. Pro ista opi. etiam in contingentia facti consuluit ipse Pau. in consi. 221. & in consi. 224. & pro ista sententia facit vnum, quo nihil melius adduci potest. s. illud, ꝙ dicit Bar. singulariter in l. si is, qui pro emptore. ff. de vsucap. in 20. col. ver. item quæritur circa prædicta, vtrum ista fictio fingat circa ea, quæ sunt meri iuris &c. vbi cõcludit, ꝙ legitimatus dicitur verè legitimus, & non per fictionem, vt ibi per eũ, ergo debet cadere in statuto. Idem tenet Bal. in l. nup. C. de natu. lib. & sequitur latè Alex. in consi. 2. incip. visis codicillis. in 2. col. & in 8. & seq. in 1. vol. vbi respondet ad contraria, & ad aliqua, quæ. s. in oppositum adduxi, vide ibi omnino, & latè Bened. de Plum. in quarta disputatione, quæ incipit, cum stat tuto Pisano. & prædicta no. quia vtilia sunt, & ad multa conferent. Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶Statuti. Adde Docto. in c. in nostra. de iniur. Cardin. in cap. cùm dilectus. in 13. q. de consuetu.

b ¶Et an prædictum statutum habeat locum in filijs legitimatis, vide Ias. in l. si is, qui pro emptore. col. 68. ff. de vsucap. BELLAC.

SVMMARIVM.

1 *Legata vel fideicom. non possunt relinqui ab emancipato, vel præterito, etiam si contratabulato per eum testamento, ad eum perueniat hæreditas paterna ab intestato.*

2 *Hæc lex non corrigitur per Authen. ex causa. quæ est supra, de liber. præter.*

3 *Pater licèt faciat mentionem filij in testamento, si tamen non fuerit institutus nec exhæredatus, dicitur præteritus.*

LEX XXXI.

1 QVidam filium. †A filio emãcipato vel alio descendente præterito, nõ possunt legata, vel fideic. relinqui, etiam si contratabulato per eum testõ, ad eũ perueniat hæreditas paterna ab intest. h. d. cum gl. concordat. l. 2. ff. de leg. 3. & ratio huius tex. est, quia iste filius emancipatus non fuit in aliquo honoratus à patre, imò affectus iniuria, vt in tex. in verbo, vt pote iniuria. ergo quem non honoro, grauare non possum. l. ab eo. s. eo. & si dicas contra, dato ꝙ filius nõ fuerit honoratus à patre, eo quia pater eum præterierit, & nihil sibi reliquit, tamen contratabulato testamento ex prouisione. l. ad eũ deuoluitur hæreditas, ergo propter hoc debet posse grauari, per l. quamuis. s. eo. vbi pater quorũdam filiorum, cui nihil erat relictum, potuit grauari fideicommis. eo quia filij sui erant instituti, ideo licèt ex iudicio testatoris pater nullũ commodum haberet, tamen quia habet ex dispositione. l. potest grauari, responde, quòd ibi pater habet ex dispositione. l. & ex tacita voluntate testatoris, vel saltem præter voluntatẽ, sed in ista. l. emancipatus præteritus habet à l. contra voluntatem testatoris, ideo fideicommis. non potest grauari. ¶ Itẽ ad-
2 de pro ampliatione huius. l. † quòd etiam ista lex hodie procedit, & non corrigitur per Auth. ex causa. s. de lib. pręteri. vbi rupto testamento ex causa præteritionis, vel exhæredationis, tamen omnia legata, & fideicom. sustinentur, quia illa Authen. procedit, quando legata, vel fideic. sunt relicta ab instituto, secus si ab ipso filio præterito, vel exhæred. secundum Bar. & Salyc. hic, & Bar. in l. 2. de leg. 3. & Bal. & Ang. in l. 1. C. de bo. pos. contra tab. & dixi in d. Auth. ex causa. ¶ Secũdò amplia istã. l. vt habeat locum, etiam si in testõ fuisset adiecta clausula codicil. quia licèt aliàs per clausulam codicil. si rumpatur testm̃, & ab intest. succedatur, intelligantur repetita legata à venientib. ab intest. tamen in casu huius legis, quando fuerunt nominatim relicta à filio pręteri. vt ista. l. vt dicit tex. ibi, ipsum, & ibi, à sua persona, & sic legata fuerint nominatim relicta à persona, quæ non potest grauari, cùm in nihilo fuerit honorata, clausula codic. nihil operatur, secus quando filio præterito legata, & fideicommis. essent simpliciter, vel generaliter relicta, & esset adiecta clausula codicillaris, quia cùm tunc filius præteritus sit etiam ipse de venientib. ab intest. per talem clausulam teneretur ad legata, & fideicom. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicom. liber. iuncta. l. si quis cùm nullum. ff. de iure codicillo. ita notab. & melius quàm alibi Bar. in l. 1. in 5. q. ff. de iu. codicil. & in l. 2. de leg. 3. idem tenet Bal. & no. Ang. hic in lectu. Floren. & ita teneas, licèt Pau. hic, & in l. filio præterito. ff. de iniusto rup. & in Auth. ex causa. in fin. col. s. de lib. præter. nullam de prędictis authoritatib. faciens mentionem, teneat, quòd si legatum relictum à filio præterito sit collatum in tempus, in casu in quo ad præteritum perueniat hæreditas, & sit posita clausula codic. ꝙ virtute talis cl'æ filius pręteritus tenebitur ad legata, & fideicom. per dictam. l. generaliter. §. ex testamento. nam istud, quod dicit Paul. procederet, quando legata, vel fideicommissa fuissent simpliciter, vel generaliter relicta, secus si nominatim, & specialiter ab ipso præterito, vt Pau. præsup
3 ponit. ¶ † Secundò not. ibi, neq; hæredem neq; exhęredatum, quòd licèt in testamento sit facta mentio filij, tamen si non fuit institutus, nec exhæredatus, dicitur præteritus, quia opus est, quòd fiat mentio de filio in institutione, vel exhæredatione, ad hoc, vt non dicatur præteritus, nec curamus, quòd in alia parte sit facta mentio, text. est hic. & text. melior de iure in §. ea. instit. de hæred. quæ ab intest. & dixi in d. Authent. ex causa. Iason Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *Etiam si actor nihil probauit, nec habeat aliquam præsumptionem pro se, potest in casu nostro compellere reum ad iurandum.*

Iura-

2 *Iuramentum alicui delatum poteſt regulariter referri,fallit in caſu noſtræ legis.*

3 *Hæres qui negauit relictum à teſt.ſi delato ſibi iura.per leg.vel fideic. recuſet illud ſubire,habetur pro conuicto,& perdit beneficium, vt nõ poſſit poſteà allegare teſtamentum fuiſſe minus ſolenne.*

4 *Vaſſallus,qui negauit rem feudalem,ſi conuincatur de mendacio, vtrũ perdat rem feudalem .Idem & in filiofam.nam perdit beneficium tit. C.quod cum eo.nu.5.Idem etiam eſt in fideiuſſore,nam perdit beneficium diuiſionis.nume.6. Idem etiam in ſocio, nam perdit beneficium, ne exigatur vltra quam facere poteſt.num.7. & in marito, qui negauit matri.num.8.Idem in liberto , qui impetrauit ius aureorum anullorum.num.9.Et idem in hærede ,qui negauit rem eſſe hære. nam perdit falcidiam in tali re.nume.10.Idem etiam eſt in eo, qui per mendacium negat ſe poſſidere,nam perdit commodum , & beneficium poſſeſſionis.nu.11.*

12 *Adurrſatiua poſita ſine copula,denotat diuerſum caſum , & diuerſum ius.*

13 *Relicta in teſtamento minus ſolenni non debentur,niſi teſtator voluerit ſolenniter teſtari.& voluerit ponere in fide hæredis.*

14 *Vbi à teſtare eſt electa fides hæredis,ibi non eſt opus teſtib. nec alia teſtamentaria ſolennitate.*

15 *Si teſtator iuſſit præſtari omnia,quæ continentur in quadam ſchedula, ſcripta manu ſua,quam depoſuit penes guardianum fratrum minorũ, ſi conſtet de illa ſchedula,vel per compara.literarum, vel alias coniecturas,licèt non probetur alijs teſtibus, erit ſtandum dictæ ſchedulæ, ex quo teſtator voluit illi adhibere fidem.*

16 *Teſtator poteſt committere legatum vel fideicommiſſ. in fide hæredis abſque alia ſolennitate teſtat.& abſque alijs teſtibus, limita vt infra nu.17.*

18 *Si teſtator faciat hæredem promittere de præſtando legatum , cùm tale legatum tranſeat in vim contractus,tunc poterit probari tale legatũ per duos teſtes.*

19 *An per inſtrumentum pub.teſt.in quo ſint deſcripti numero ſeptem teſtes,probetur teſtamentum.*

LEX XXXII.

QVæſtionem. Iſta.l.legitur in gl. duobus princi.modis.extra
gl.legitur per alios Doct.in diuerſis locis alijs modis,quos nunc referam,ſecundum ergo gloſſ.mag.
hic in verbo,ſubire,iſta.l.habet duas lecturas princ.& ſecundũ
vtranque eſt vnica,& ſing.ſecundum omnes hic.licèt verè cõ
cordet.§.fin.inſti.de fideicom.hæred. qui tex. fuit ſumptus ex
iſta.l.& licèt gl.prędicta in verbo ſubire.videatur ponere quatuor
lectu.tamen non ſunt niſi duæ princip.Prima fuit Ioan.
quem intellectum ſequitur.d.glo.mag.ver.tu dic quarto modo
ſecundum Ioan.tenet etiam gloſſ.in l.ſi veritas. ſupra eod.
& in d.§.fi.& ſecundum iſtum intellectum Ioan. licèt iſta.l.ſit
longa,tamen breuiter hoc dicit.Hæres,qui primo negauit reli
ctum,non poteſt poſteà confiteri relictum eſſe, & ſe tueri ex
minus ſolenni voluntate;vel pinguius,vt totum tex.complectaris.
Si hæres grauatus legato,vel fideicommiſ.neget grauamen,
& ſic relictum , eſt in poteſtate fideicommiſſarij deferre
hæredi iuramentum,vel probare per teſtes , & ſi primam viã
eligat de ſtando iuramento hæredis , debet hæres iurare non
fuiſſe relictum,& præſtito iuramento debet abſolui , ſed ſi recuſat
iurare , non poteſt iuramentum referre fideicommiſſario,
ſed tunc habetur pro confeſſo,& debet condemnari , nec
tunc poteſt hæres excipere , & allegare defectum ſolennitatis
teſtamenti,nec iſto caſu hæres dicitur grauari per legẽ;ex quo
conſtituitur iudex,& teſtis in cauſa propria,hoc primo vſque
ad medium legis.Si verò fideicommiſ. elegerit ſecundam viã
probandi per teſtes,debet probare per ſeptem teſtes,qui requi
runtur in teſtamento, vel ſaltem per quinque , qui requiruntur
in omni alia vltima voluntate:iſte numerus teſtium inuẽtus
eſt ,ne committi poſſit falſitas in præſentia tot teſtium.hoc
dicit ſecundum intellectum Ioan. ſecundum iſtam primam
1 lecturam collige ex hoc tex.tria ſpecialia. ¶ †Et primum eſt,
ꝙ etiam ſi actor nihil probauit etiam ſemiplenè , neque etiã
habeat aliquam præſumptionem pro ſe, tamen poteſt compellere
reum ad iurandum, regulariter autem actore nihil penitus
probante,debet reus abſolui , etiam ſi nihil præſtiterit. l.
2 qui accuſare.ſ.de eden.c.fi.de iureiu. ¶ †Secundum ſpeciale,
quia regulariter iuramentum alicui delatum,poteſt per eum
referri.l.delata.in fi.ſ.de reb.credi.l.manifeſtæ. ff.de iureiur. tamen
in hac.l.hæres cui defertur iuramentum à legatario , vel
fideicommiſ.non poteſt illud referre,vt probat iſte tex.in verbo,
omnimodo exactioni fideicommiſſi, & ita expreſsè tenet gl. magna
in verbo,ſubire.in primis verbis,& Ang.in lect.Floren. &
Pau.licèt contrarium teneant Saly.& Fulg.hic, per l.iuſiuran-
3 dum,& ad pecunias.§.ait prætor.ff.de iureiu. ¶†Tertium ſpeciale
eſt,quia hæres,qui negauit fuiſſe relictum ſi delato ſibi iuramento
per legatarium vel fideicommiſ. illud recuſet ſubire,
cũ per hoc habeatur pro conuicto , perdit beneficium , vt
non poſſit poſtea allegare teſtamentum fuiſſe minus ſolenne,
& ideo ſecundum iſtam lectu. erit ibi caſus nota. in quo vltima
voluntas nuda,& non ſolennis, veſtitur.l.auxilio, propter
mendacium hæredis.facit.l.eleganter.§.ſeruus pactionis. ff. de
dolo.& ſic in iſta.l.pœna hæredis negantis, & conuicti de mẽdacio
propter recuſationem iuramenti eſt, vt non poſſit alle-
4 gare amplius teſtamentum non eſſe ſolenne. † ſimile in vaſallo
negante rem feudalem per mendacium,nam conuictus pdit
feudum.c.vaſallus.primo. ſi de feu. defun. conten. ſit inter
5 dominum & agna.¶†Similiter, qui per mendacium negat ſe
filium fam.ſi conuincatur de mendacio,perdit beneficium tituli.
C.quod cum eo.tex.eſt in l. ſed ſi ex parte. §. interdum. ff.
6 quod cum eo. ¶ † Simile in eo,qui negat ſe fideiuſſorem per
mendacium,nam perdit beneficium diuiſionis.l.ſi dubitetur.
§.ita demum.ff.de fideiuſſ. item perdit beneficium executionis,
& cedendarum. ita no.Bal.in Auth.contra qui propriam.
in 3.col.C.de non num.pecu.& ibi eſt tex. ad præſens propoſi
7 tum.¶†Simile in eo,qui per mendacium negat ſe eſſe ſociũ,
quia perdit beneficium ,ne exigatur vltra quam facere poteſt.
l.ſi vnus.§.fi.ff.pro ſoc.l.ſed hoc ita,in fi.ff.de re iudic. Bar.in d.
8 l.ſi dubitetur.§.ita demum.¶†Sic etiam in marito,qui primò
per mendacium negauit matrimonium,quia etiam ipſe conuictus
de mendacio, perdit beneficium,ne exigatur vltra quã
facere poſſit,ita no.Bar.in l.etiam.§.1.circa fi.ff. ſolu. matrim.
9 ¶†Simile in liberto , qui impetrauit ius aureorum anullorũ,
& ſic genus ingenuitatis, nam perdit,ſi per mendacium neget
ſe libertum.l.fin.ſupra de iure aureorum anu. Barto.in d.l.etiã.
10 §.1.circa fi.¶†Simile in hærede, qui negat rem eſſe hæreditariam,
quia conuictus de mendacio,perdit falcidiam in tali re.
11 l.hæreditatem.§.fina.ff.ad l.Falc.¶†Simile in eo, qui per mendacium
negat ſe poſſidere , nam perdit commodum beneficij
poſſeſſionis l.fina. ff. de rei vendic. ¶ Iſtam primam lectu.
Ioan.ſic declaratam Barto.hic reprobat,quia contra text.in §.
fina.inſti.de fideicom.hæred. & non inducit illum text.aliter.
Credo,quòd ſic induci debeat.nam ille.§. fina. eſt ſumptus ex
iſta.l.vnde ſecundum iſtum primum intellectum, in iſta. l. &
in illo.§ fina.poneretur ſolus vnus caſus,odio hæredis negantis
per mendacium fuiſſe relictum,& tamen tex.in dicto §.fin.
a in aduerſatiua , quod ſi,[a] denotat duos diuerſos caſus, † cùm
12 de natura aduerſatiuæ poſitæ ſine copula, ſit denotare diuerſum
factum , & diuerſum ius.l.hoc amplius. §. de his autem.
vbi Barto.ff.de damno infect. ergo iſte intellectus non poteſt
procedere ad totum illum text.niſi dicas,vt dicam nunc.¶ Se
cunda lectura principalis eſt,quòd iſte loquitur in cauſa ſpeciali,
quando teſtator noluit ſolenniter teſtari,ſed ponere in fide
hæredis,nam iſtis duobus concurrentibus cogitur hæres iu
rare,an teſtator relinquerit, & ſi noluerit iurare, habẽt pro cõ
demnato,& cogitur ſoluere,nec tunc poteſt opponere,quòd
voluntas teſtatoris non fuerit ſolennis.licèt gloſſ. hoc non teneat,
tamen teneas cum glo.in §.fina.vbi latè Ioan.Fab.inſti.de
* fideicommiſ.hæredita. & iſtum intellectum *tenent communiter
Doct.*hic.& ibi , ſecũdum quem no.ex iſta.l.duo principaliter.
13 ¶†Primò nota limita.ad l.ſi veritas. & l. ſi ex teſtamento. ſupra
eod.quibus iuribus dicitur,quòd relicta in teſtamento mi
nus ſolenni non debentur, quia verum eſt , niſi duo concurrant
, per hunc text. quòd teſtator voluerit ſolenniter teſtari.
14 item quòd voluerit ponere in fide hæredis.¶†Secundò no.ſe
cundum iſtum intellectum , ꝙ vbi à teſtatore eſt electa fides
hæredis,ibi non eſt opus teſtibus,nec alia teſtamentaria ſolen
nitate.Et facit iſta.l.ſecundum iſtum intellectum communẽ,
15 ſecundum Barto.hic in fine, Salyce. & Angel. †ad nota.q. de
teſtatore , qui iuſſit præſtari omnia , quæ continẽtur in qua-
b dam ſcedula [b] ſcripta manu ſua,quam depoſuit penes Guar
dianum fratrum minorum,nam dummodo conſtet, vel per
comparationem literarum,vel per alias coniecturas, quòd illa
ſit ſchedula,quam teſtator aſſeruit ſcriptam manu ſua,licèt
non probetur alijs teſtibus , ſtandum eſt, ex quo teſtator voluit
adhibere fidem illi ſchedulæ,& ita per hac.l. iuncta declaratione
prædicta,tenet Bar.melius quàm alibi in l.ſi ita ſcripſero.
ff.de condit. & demonſtr. vbi allegat etiam.l. Theopompus.

ADDITIONES.

a ¶Aduerſatiua,quòd ſi.Adde Raph.Cuman.conſi.79.incip.ſuper. q. quæ agitata eſt.

b ¶Schedula.Adde,quæ ſcribit Clar.§.teſtamentum.q.4.ver.ſed pone.& q.36. ver.ſed quid ſi teſtator. MASVER.

pus.ff. de dote præleg. & reſpondet ad aliqua, quæ videntur in contrarium facere.idem tenet Pau. in l. vbi autem non apparet.§.ſed qui vinum.per illum tex.ff.de verbo.oblig. & in l.hac conſultiſſima.§.per nuncupationem.ſ. de teſta. vbi fortius tenet quàm Bar.quòd etiam ſi illa ſchedula non eſſet ſcripta manu teſtatoris,dummodo conſtet illam eſſe ſchedulam, de qua teſtator dixit,ei omnino ſtandum eſt,de quo etiam vide Bal. & Mod.in Auth.quod ſine.ſ.de teſtam. & Bald. in l. captatorias.ſ.de teſta.mili.Imo.in c.cùm tibi.de teſt.& tenendo iſtum
16 ſecundum intellectum communem,† ꝙ teſtator poſſit committere legatum, vel fideicom.in fide hæredis, abſque alia ſo
17 lennitate teſtatoris,& abſque alijs teſtib. ¶ †Limita ſingulariter niſi ſtatutum eſſet in ciuitate,prout eſt apud nos, ꝙ maritus non poſſit vxorem hæredem inſtituere,nec ei aliquo titulo relinquere vltra centum libras, nam teſtator non põt tunc ponere aliquid in fide vxoris,dato quòd diceret, ꝙ ordinauit ſecretè cum vxore,qualiter debeat talem pecuniam diſtribuere pro anima teſtatoris,nam iſtud præſumeretur actũ in fraudem ſtatuti,& ſic non valet.Ita Io. And.in addi.Spec.in titu.de inſtrum. edi. §. nunc verò aliqua. poſt medium.in addi.incip. ad iſtum finem.Alb.in 2.parte ſtatutorum, in q. 112.incip. ſtatuto cauetur, ꝙ nullus poſſit relinquere vxori &c. & in quæſt. ſeq.& Alex.in conſi.57.in 2.volum.incip.proſpectis. in 2. col. & ſeq.& in l.cogi.§.hi qui ſolidum.ff.ad Treb.quicquid ibi teneat Pau.de Caſt.¶Extra glo.& Doc.hic,adde ꝙ tertio modo intelligit iſtam.l.Bar.in l.nemo poteſt.in 1.col.ff.de leg.1.& eſt limitatio præcedentis communis intellectus,quòd in iſta.l.teſtator non ſimpliciter poſuit in fide hæredis,ſed fecit,quòd hęres ſibi promitteret de præſtando legatum , vel fideicommiſ. iuxta.l.quidam.ff.de hære.inſti. & in l. ſpadonem.§. 1.ff.de excuſ.tuto.& plus non dicit,ſed Imo.in d.l.nemo poteſt. in 2.colum.quem ſimpliciter ſequitur Alex.ibi in 4.colu.dicit, ꝙ verba Bar.ſupra proximè relata ſunt ponderanda,quia ex eis colligitur tertius intellectus ad hanc.l.quòd hic teſtator fecit ſibi promitti per hæredem, ꝙ legatario vel fideicommiſ. dabit legata , & ſic videtur hæc diſpoſitio tranſire in vim contractus, & ſufficit tunc apparere de tali promiſſione per duos teſtes, vt habetur in l.hæredes palàm.§.fi.ff.de teſtam. & potuit teſtator in effectu ſtipulari legatario,qui quo ad legatum repræſentat defunctum.l.id tempus.§.1.ff.de vſucapio. & iſtum intellectum etiam tenet Bal.in quæſtione per eum diſputata inci.ſta
18 tuto cauetur, ꝙ fœnerator.in 3.char. ¶ † Ex iſto tertio intellectu ſic declarato,Barth.Veron.in caute.177.colligit pulchram cautelam,nam cùm ſit magnum dubium, quot teſtes requirantur ad probandum vltimam volunta.vt per glo.& Docto. in l.2.ſupra de bonorum poſſeſſione ſecundum tabu. cautela eſt , quòd teſtator faciat hæredem promittere de præſtando legatum,vel fideicommiſ. nam cùm tale legatum tranſeat in vim contractus,qui contractus poteſt etiam in teſtamento,& in vltim.voluntate celebrari, vt per gl.& Docto. in l. hæredes palàm.§.fin.cum ſimil.ff.de teſt.& duo teſtes in contractib. regulariter ſufficiant.l.vbi numerus. ff. de teſt.certè iſto caſu ad probandum tale legatum , vel fideicommiſ. duo teſtes ſufficiunt, & ſecuudum eum ſecurior modus erit, quòd teſtator faciat promittere non ſolùm ſibi,ſed etiam notario recipienti,& ſtipulanti nomine legatarij,vel fideicommiſ.abſentis,vel ſi legatarius ſit præſens,faciat hæredem promittere per ſtipulationem,non ſolùm ipſi teſtatori,ſed etiam legatario,vel fidei-
* commiſ.præſenti.Sed aduerte,*licèt omnes vſque ad iſtos dies* in d. l.nemo poteſt. teneant iſtum intellectum Barto. ego dubito tamen per tex.no.ſuper quo cogita,in l.1.§. ſi quis ſub conditione.ff.vt leg.no.ca.vbi ſtipulatio interpoſita in teſtamento, vel in vltima voluntate,non ſeruat naturam ſtipulationis, & ſic contractus,ſed in totum aſſumit naturam vltimæ voluntatis,vt ibi in text. ¶Inuenio, ꝙ quartum intellectum ad hunc tex.ponit Dom.Chriſtopho.in §.fina.in vltim.colum.inſtit. de fideicommiſ.hæred.nam intelligit tex.iſtum, ita quòd in iſta.l. teſtator prius fecerit teſtamentum ſolenne,& validum,in quo aliquem hæredem inſtituit,deinde in alia vltima volunta.minus ſolenni fecit legata vel fideicommiſſa aliquibus,certè hæres tenetur ad legata,vel fideicommiſſa relicta in minus ſolenni volun.ratio eſt ſecundum Bald.quia iſta vltima voluntas licèt non ſolennis ſuſtinetur propter teſtamentum ſolenne, ꝙ præcedit. Iſte intellectus nullatenus placet ad iſtum text. qui non fundat ſe ſuper teſtamento ſolenni,quod præceſſerit, ſed aut ſuper negatione hæredis, aut quia teſtator hæredis fidem ſit ſecutus.¶Ego conſidero quinto loco,quod tex.in d.§.fina. inſti.de fideicommiſ.hæred. ſumptus ex iſta. l. ponit duos caſus,in quibus debet eſſe diuerſitas in iure, & in facto, vt patet ex aduerſatiua in verſicu.quòd ſi.vnde puto, quòd debemus iungere primum,& ſecundum intellectum glo. ſupra relatos, & hoc modo habebitur veritas,vnde conſidera duos caſus,aliquando teſtator voluit ſolenniter teſtari, ſed non fecit, & ſic non adhibuit ſolennia in teſtamento , hæres conuictus negauit aliquid fuiſſe relictum,& cùm legatarius,vel fideicommiſ. offerrent ſtare eius iuramento, recuſauit, quo caſu per talem recuſationem habetur pro conuicto,vnde hæres tunc videns ſe conuictum,vult dicere teſtamentum non fuiſſe ſolẽne, certè non auditur propter eius mendacium, ita loquitur primus caſus poſitus in d.§.fi.ſecundus caſus eſt, quando teſtator noluit ſolenniter teſtari,ſed ponere in fide hæredis,& tunc loquitur dictus.§.fin.in ver. quòd ſi.& differt iſte caſus non ſolùm in facto,vt patet,ſed etiam in iure,quia primo caſu niſi hæres negaſſet per mendacium,potuiſſet opponere, quòd teſtamentũ non erat ſolenne . In ſecundo caſu iſtud vnquam opponere nõ potuiſſet,& ex iſtis habes expeditos intellectus ad tex.multa notabilia literalia colligit Saly.vide per eum.¶Gloſ.magna in ver.ſubire.quæ opponit, quòd ex vlt. voluntate non ſoleni non debeantur legata, videtur ponere quatuor ſolutiones,dic vt dixi in tex.vbi expediui effectum huius gl. ¶Glo.in verſicu.
19 oſtenditur.latè diſputat, † an per ſcripturam publicam [a] no-
a tarij,ſeu per inſtrumentum publicum teſtamenti,in quo ſunt deſcripti ſeptem teſtes,probetur teſtamentum , & vltima voluntas,abſque quod alij teſtes producãtur,ſed quia iſta diſputatio eſt ſine vtilitate,nõn eſt inſiſtendum,nam opi.Io. de conſuetudine obſeruatur, quòd ſic,& ita tota die videmus, quòd per inſtrumentum publicum teſtamenti, in quo ſunt deſcripti ſeptem teſtes,probatur teſtamentum,abſque hoc,quòd teſtes examinentur,& licèt gloſſ. dicat,quòd pro opinione contraria Azo.ſint validiora argumenta,tamen glo.met.in l. 2. in prin.vbi Bar.& alij.ff.quemad.teſta.aper.dicit,quòd imò opin. Io.eſt etiam de iure verior,& idem tenet Bar. & alij in l. hæredes palàm.in prin.ff.de teſt.Bar.in l.1.vbi Bald. in 9.q.ſ. de teſt. ¶Glo.fi.in ver.lucrum.opponit contra text. ad fi.qui dicit, ꝙ hæredes non ſeruantes diſpoſitionem teſtatorum,perdunt lucrum hæreditatis: contra, quòd imò hæres,qui non ſoluit legatum,non perdat lucrum hæreditatis,ſed teneatur ſoluere legatum duplicatum,opponit de l.ſi quis ſuo. ſupra de inoffic. teſta.& gloſſ.varijs modis reſpondet, vera ſolutio eſt, ꝙ ibi eſt caſus ſpecialis,& ſingularis, quando teſtator filio proprio aliquid modicum reliquit, deinde extraneo totum patrimoniũ reliquit,& iſte extraneus recuſat præſtare illud modicum filio,ibi cogitur præſtare legatum duplicatum.

ADDITIO.

a ¶An per ſcripturam publicam. Adde Petr. de Ancha. in capitu. cùm eſſes. de teſtam.

SVMMARIVM.

1 *Dictio,hoc amplius,non eſt ſemper extenſiua.*
2 *Iudicium defuncti quando dicatur lege repræſentari.*
3 *Hæres,qui non implet voluntatem defuncti priuatur hæred. tribus concurrentibus.quod amplia,vt nu.5.& limi.nu.6.*
4 *Vbi agitur de priuando aliquem iure ſuo, non ſtatim, ſed poſt lapſum anni ſufficit vnica monitio,aliàs verò bina requiritur.*
7 *Hæres negligens implere volun.teſta.intra annum eſt priuatus ipſo iure,& non requiritur ſententia declaratoria.*
8 *Excluſo hærede per eius negligentiam,& etiam ſubſtitutis, & alijs ſimilibus,tamen nunquam admittitur exhæredatus.*
9 *Licèt hæres,qui monitus à iudice,intra annum non impleat volun. teſt. priuetur hæreditate, non tamen perdit legitimam ſuam.*
10 *Legitima,an perdatur per non confectionem inuentarij.*
11 *An liber nouellarum ſit authenticus.*
12 *An liber Longobar.ſit authenticus.*

AVTHENTICA.

HOc amplius. Iſta Auth. eſt notabilis, & menti tenenda ſecundum Bart. & habet materiam & vtilem, & quotidianam, & venit ad ſuppletionem , & ad declarationem.l.fi.ſupra eod.dum ibi dicebatur in fi.quòd iure veteri hæredes,qui non implent voluntatem teſt. priuabantur lucro hæreditatis,& dicunt Bart.& Doc. in illa.l.fina. quòd illæ leges veteres nõ reperiuntur in iure, nec eſt verum,quòd per leges, quas habemus ante illam.l.fi. ꝙ hęres non implens,& non ſoluens legata perderet hęreditatem,cùm ſolùm haberemus caſum,quando lucrum legati eſſet relictum propter onus tutelæ,vel aliud onus , nam ille , qui recuſabat onus implere, propter quod erat factum legatum,bene priuabatur legato.l Ne-

sennius.§.fin.ff.de excus.tuto.l.cũ quidam.§. de leg. nisi appareret, quòd legatum fuisset potius relictum propter aliam affectionem, quàm propter onus tutelæ. l. tuto. §. quæ tutorib. vbi habes exemplum.ff.de excus.tuto. vnde per istam Authẽ. & vnde sumitur, generaliter statutum est, ꝙ hæres, qui fuit negligens per annum adimplendo voluntatem defuncti cõcurrentibus his, quæ dicam in tex. priuatur hæreditate, & hic declaratur ad quos vadit tunc illa hæreditas, quæ duo latius, & verbosius prosequitur tex. Authenticorum vnde iste sumitur, & iste tex. in paucis verbis summat. 4. vel 5. colum. illius Authenticæ. & plures quæstiones circa præsentem Auth. formantur per glo. & Iac. de Belu. in corpore, vnde sumitur ista Auth. & per Barto. in consi. incip. statuto castri plebis. & in consi. 137. incip. statu. communis Gualdi. & vide gl. & Arch. 11. q. 1. c. Siluester. & no. in c. nos quidem. de test. & in c. licèt. de voto. tangitur aliquid per Ang. de Are. in §. ex maleficijs. in fin. institu. de act. Et licèt ista Auth. & aliæ Auth. non veniant breuius summandæ, cum sit breue summarium Authenticorum, & ista, vt dixi, summat quatuor col. tamen hoc dicit in summa. Hæres negligens adimplere iudicium defuncti intra annum à die monitionis sibi per iudicem factæ, priuatur omnino commodo hæreditatis, excepta legitima, quæ hæreditas applicatur personis hic enumeratis, cum eo onere, & ideo coguntur præstare cautionem de implendo, nisi tale sit onus, quòd per. l. repræsentetur. i. quod ipso iure per. l. habeẽ pro impleto, & istud summarium sit etiam pro figuratione casus. ¶In tex. ibi, hoc

1 amplius, †dic ꝙ dictio hoc amplius, [a] non est semper extensiua. l. verbum amplius, & ibi gl. ff. de verb. sign. l. 1. §. hæc verba. vbi no. Bar. ff. si cui plusquam per. l. fal. interdum est excessiua, & habet vim repetitionis excessi. l. si sic. & l. si tibi purè. ff. de leg. 3. l. qui ita. & ibi gl. & Bar. ff. de do. præle. no. in l. diuortio. §. qđ in anno. ff. solu. matr. & in c. cùm inter. de verbo. sig. Bart. in l. si seruus lega. §. si ita scriptum. ff. de leg. 1. ¶In tex. ibi. l. non repræ

2 sentatum, †dic quòd iudiciũ defuncti dicitur lege repræsentari, quando testator grauat hæredem ad aliquid faciendum intra certum tempus, quod si non faciat. l. exequitur, & implet volũtatem defuncti ipso iure, & facto, & tunc cum. l. impleat, ista Authen. locum non habet, quia cùm executio sit facta à l. alia non expectatur, & tunc implementum. l. habetur pro implemento hominis. l. si pecuniam. §. 1. ff. de condi. ob cau. vt si fuerit grauatus hæres manumittere seruũ testatoris intra certum tempus, nam transacto tempore si non manumisit. l. facit ipso iure eum liberum. l. cùm verò. §. subuentum. ff. de fi-

3 deicom. lib. ¶†No. ex ista Auth. ad hoc, vt hæres, qui non implet voluntatem defuncti, priuetur hæreditate, tria requiruntur in hoc tex. & in corpore vnde sumitur. Primò, quòd illud onus, quod hæres implere neglexit, non sit repræsentatum à l. idest non sit habitum pro impleto à. l. vt s. declaraui. Secundò requiritur, quòd hæres sit monitus [b] à iudice, & glo. in §. illud. in verbo decreto. in Auth. de hære. & fal. quam Ang. hic in lectu. Perusi. dicit se nescire alibi, vult quòd sufficiat monitionẽ factam hæredi per nuncium, vel epistolam, vel ad eius domũ, non autem requiritur, ꝙ ipsemet iudex moneat, sed ipse Ang. qui dicit se vidisse de facto magnam qõ. de hoc, tenet contrarium, ꝙ ad hoc, vt habeat locũ pœna priuationis, de qua hic, requiritur, ꝙ ipsemet iudex personaliter hęredem moneat. idem tenet Pau. hic sub dubio tamen, quia cũ ista sit magna pœna, requiritur personalis monitio facta à iudice, sicut requiritur ad faciendum quem haberi pro confesso, si non respondeatur positionibus, nam ibi requiritur, quòd sit personaliter monitus per iudicem. c. si post præstitum. de confes. in 6. idem tenet Ang. in §. si quis autem non implens. in 1. col. in Auth. de hære. & fal. aduerte, ꝙ vna monitio sufficit, cùm hæres fuerit negligens vltra annum, aliàs quando non arguitur negligentia tanti temporis, requiritur bina monitio. §. si quis autem ꝓ redemptione. in Auth. de eccl. tit. & l. nulli. cũ Auth. licèt. s. de

* episc. & cle. secundum Bar. Saly. *& communiter alios* hic, & Bal.

4 plenius in l. qui crimen. in 8. q. C. qui accus. non pos. ¶†No. diligenter ex ista doc. Bar. quòd vbi agitur de priuando aliquem iure suo non statim, sed post lapsum anni, tunc sufficit vna monitio, aliàs bina monitio requiritur. de quo vide Ang. qui super hoc ponit notabilem regulam in §. si quis autem nõ implens. in 2. colum. in Auth. de hære. & fal. & in §. si quis autem pro redemptione. in Auth. de eccl. tit. latè Lud. in l. quandiu. J. de acqui. hære. Ang. de Are. in trac. maleficiorum. in ver. nec non ad querelam. in 3. col. Bartho. Veron. in cau. 152. Alex. in consi. 108. in 1. volum. incip. viso themate. in fin. & quod dicit Bal. in c. ex literis. in 3. col. de consti. quicquid teneat Alex. in l. si in 1. colu. ff. de fer. tamen hoc requisitum tex. de monitione iudicis, limitat Bal. hic in 1. col. aliqui libri habent in pen. nisi essent legata vel fideicom. relicta venerabilibus Ecclesijs, aut pijs locis, ibi non requiritur alia interpellatio, vel monitio iudicis, sed ibi ipso iure committitur mora extraiudicialis. l. Titia Seio. §. vsuras. ff. de leg. 2. non meminit Bal. allegare de hoc gl. in §. item mixta. in ver. in iudicium. insti. de act. tenet Lud. in l. si ex legati causa. ff. de verbo. oblig. idem est & in relictis factis fisco, nam fisco etiam fit mora ipso iure. secundum Bal. in l. 1. C. de his quib. vt indig. qui etiam non meminit allegare glo. in l. cùm quidam. §. fiscus. in ver inferunt. de vsur. Sed in istis omnibus dicit contrarium, quòd licèt verum sit, ꝙ in legatis Ecclesiarum, aut fisci committatur mora ipso iure, tamẽ illa mora non sufficit quo ad priuandum hæredem hæreditate, secũdum Ang. hic in lectu. Peru. no. loquentem. ¶ Tertiò requiritur lapsus anni, & incipit currere talis annus à die monitionis factæ per iudicem, vt hic, & in corpore vnde sumitur, & ibi gl.

5 ¶Istum tex. sic declaratum †amplio duobus modis, postea limitabo octo modis. ¶Primò amplia istam Auth. inquantum dicit, ꝙ hæres negligens implere voluntatem defuncti perdit hæreditatem, amplia ꝙ non solùm perdit hæreditatem, sed ẽt prælega. sibi facta, dictum fuit solenne Dy. & Bal. in l. qui filiab. §. fin. de leg. 1. quod dictum Cuma. & Moder. ibi multum extollunt, per tex. in l. si patroni. §. quid ergo. ff. ad Treb. sed aduerte, ꝙ Bal. in pe. col. in fi. hic tenet contrarium expresse, nam dicit, ꝙ licèt hæres, qui non implet voluntatem defuncti, priuetur hæreditate, non tamen priuatur prælega. nec substitutione pupillari ei nondum delata, nihil tamen allegat. Adde etiam in contrarium facere tex. in l. eũ qui. §. pro parte. ff. de his, quibus, vt indig. vbi si hęreditas aufertur ab hęrede, vt ab indigno, tamen prælegata ei non auferuntur etiam pro illa parte, pro qua est indignus, nisi dicas secundum Bart. ibi, quòd ibi sit ca-

* sus specialis, tamen præcedens *opin. communior est*. ¶ Secundò ampliat dispositionem huius Auth. ꝙ perdat etiam illa, quæ omnino testator eidem fuisset relicturus, secundum Iacob. de Belui. in §. & hæc quidem. in vlti. q. in Auth. de hær. & falc. quẽ refert, & sequitur Bar. licèt corruptè eum alleget, in l. pen. s. de leg. & quia ibi dixi, hic non repeto. ¶Istam Auth. sic ampliatã

6 limita octo notabilibus modis. †Primò limita, vt procedat, qñ hæres negligentia, seu contumacia distulit vltra annum implere disposita à testatore, tunc bene priuatur hæreditate, vt hac Auth. ita probat text. notabilis in c. nos quidam. in verbo neglexerit. ff. de test. secus ergo si hæres iusta causa sit impeditus, tunc lapso anno non priuatur hæreditate, ita no. Panor. in consi. 11. incip. venio ad primum dubium &c. in 3. dubio. in 1. vol. post Feder. de Sen. in consil. 133. per eum alleg. idem tenet Panor. in consi. 60. incip. viso testamento. in vlt. col. in eod. vol. & ibi tenet idem esse in anno, qui datur à lege executorib. testamenti, antequam executio deuoluatur Epo. iuxta. l. nulli. C. de episc. & cler. & quia non currit nisi negligentib. non si fuerint impediti, vel si commodè facere nequiuerint, vt ibi ꝑ eũ. ¶Secundò limita istam Auth. quòd hæres non implens priuatur hęreditate, verum est, quando illud implementum respicit commodum pecuniarium alterius, secus si non respiceret commodum pecuniarium alterius, vt quia testator in testamento instituit Titium hæredem, & ordinauit, quòd faceret talem impensam in funere, pone, quòd hæres neglexerit talem impensam facere post monitionem iudicis, an lapso anno priuetur hęreditate, dico quòd non. l. non oportet. supra de his quib. vt indig. & ibi gl. valde sing. in fi. dum dicit, vel hic nõ fuit pecuniarium præceptum. & glo. illam sequuntur ibi Doct. & in specie Iac. But. Fulg. & Pau. & ibi Pau. limitat hoc vltimum, nisi concerneret animam testatoris, & nihil allegat, debuit enim allegare tex. in c. licèt. de voto. & in §. si quis autem hæc facere. iunctis §. præcedentib. in Auth. de eccl. tit. & Auth. licèt. s. de episc. & cler. ¶Tertiò limita istam Auth. vt procedat,

c quando personæ, [c] quæ vocantur à l. ad talem hæreditatẽ, volunt eam habere, si autem eam nollent, tunc primus hęres, remanet hæres, quia id, quod constitutum est per hanc Auth. in pœnam, & odium hæredis negligentis, non debet ad eius fauorem reduci, & hoc tenet glo. vnde ista Auth. sumitur. facit. l. si seruus plurium. §. si quis ante. de leg. 1. ita Cyn. Albe. Bart. & alij hic. adde optimum tex. in l. si quis solidum. vbi no. Bar. & Imo. ff. de hęred insti. quem Bar. hic, qui est corruptus, voluit allegare. facit quod vult glo. reputata sing. in l. ea sola. ff. de regu. iuris. quæ dicit, ꝙ fisco volente hęreditatem deportati, institutus hęres

ADDITIONES.

a ¶Hoc amplius. Adde Ang. in consi. 270. PVRPV.

b ¶Monitus. Adde quartam limitationem, nisi hæres sit mortuus, postquam potuit implere. Bar. consi. 29. proponitur, quòd in testamento.

c ¶Quando personæ. Adde Bar. consi. 20. col. fi. Ias. in rub. ff. de iusti. & iur. in q. de iudæo tutore. PVRPV.

hæres in effectu non habet fiſco volente, ſed ſi fiſcus nolit, deportatus eſt hæres, quam gl. reputat ſing. Bald. in l. eam quam. in 7. col. ſupra eod. dixi in l. 1. ſ. de hære. inſti. Facit, quod dicam in ſeq. limitatio. quæ quaſi erit exemplum huius limitationis. ¶Quartò limita iſtam Authē. quæ diſponit, quòd hæres non implens voluntatem defuncti, priuatur ipſo iure hæreditate defuncti, iſtud eſt verum, niſi hæreditas eſſet damnoſa, ita Pet. de Anch. in c. intelleximus. de iudi. facit, quod dixi in præſenti limita. & tex. in d. l. ſi quis ſolidum. vbi Bar. & Imo. Sicut in ſimili, quando propter delictum ex forma ſtatuti aliquis perdit nobilitatem, intelligitur niſi in eo, in quo eſt damnoſum cenſeri nobilem, puta in grauaminibus. ſecundum Bar. in l. vnica. C. de infa. lib. 10. & in repe. l. 1. in pe. col. C. de dig. lib. 12. ſicut in ſimili decidunt Bal. & Ang. poſt Dy. ibi, in l. qui ſoluendo. 1. ff. de hæred. inſtit. ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ Guelfi non poſſint habere officia in ciuitate, intelligitur ſtatutum de officijs honorabilibus & vtilibus, ſecus ſi ſint damnoſa, & vituperabilia officia.
a ¶Quintò limita iſtam Auth. non procedere, quādo teſtator [b] dedit ſpecialem executorem, tunc ſi hæres negligat per annū, non priuatur hæreditate ſecundum Bar. hic. qui dicit eſſe tex. in l. mulcta. ff. de condi. & demon. ſed ille tex. loquitur, quando hæres non poterat facere ſine vllo executore, vt nunc dicam. Mouetur etiam, quia teſtator dando ſpecialem executorem, receſſit à diſpoſitione huius text. §. ſi quis autem pro redemptione. in Auth. de eccle. tit. ſaluo niſi mortuo, vel remoto executore, teſtator admonuit hæredem, tunc elapſo anno priuatur hæreditate. l. fi. §. ſed & ſi quis. ꝫ. communia de lega. Breuiter intellige iſtam limitationem Barto. ſanè, vt procedat, quando teſtator nihil poterat ſine executore, vt quia declaratio vel taxatio ſpectabat ad executorem, tunc quia non poteſt imputari hæredi, non incidit in hanc pœnam. ita propriè loquitur d. l. mulcta. in princ. ſecus quando hæres poterat ſine executore adimplere, ſed teſtator dedit executorem tanquam incitatorem, ſeu inſtigatorem hæredis, ſicut dicimus in eo, qui dedit famulum, vel cuſtodem rei commodatæ, per hoc non facit, quin commodatarius teneatur de dolo, & culpa. l. ſi vt certo. §. pe. ff. commo. ita Bal. hic in 2. col. ver. item quæro vtrū iſta Auth. & Salyc. hic in 4. q. & Pau. ¶Sextò limita iſtam Authen. non habere locum, quando teſtator impoſuiſſet aliam pœnam ſpecialem, caſu quo hæres eſſet negligens in adimplēdo vltra annum, quia ſi ei ſatisfactum ſit, non habet locū iſta Auth. quaſi per pœnam teſtatoris, & ſic hominis dicamus, ꝙ ceſſet iſta pœna legis. l. 1. §. 1. cum ſim. ff. de pen. leg. ſecundum Bal. hic in 3. colu. pro quo addo facere text. in l. ſi fundum ſub conditione. §. Stichum Sempronio. ff. de leg. 1. ¶Septimò limita iſtam Auth. non habere locum in Regno, vel in Baronia, nam ſi Rex in teſtamento ſuo inſtituat filium hæredem vniuerſalem, & relinquat legata vel fideicommiſ. certè filius Regis negligens implere vltra annum monitus à iudice, tamen nō priuaretur Regno, nec filius Baronis Baronia, quæ nō ſunt corpus hæreditarium, ſecundum Bal. hic, & adde Pan. in c. in-
b tellecto. de iureiu. Dicit etiam Bar. [b] hic in fi. quòd ſi hæredes diuiſerunt hæreditatem inter ſe, & renuntiauerunt omni iuri, quod habent, vel in futurum habere ſperant, ꝙ ſi contingat vnum ex hæredibus fore negligentem in adimplendo per annum, eius portio hæreditatis vadit ad alios hæredes non obſt. renuntiatione, quia in generali renuntiatione nunquam intelligitur excludi, quòd quis habet ex facto alterius. alleg. l. damni. 1. §. 1. ff. de dam. infect. Adde Bar. in l. quæ cum tutoribus. in prin. ff. de tranſac. & in l. inter quos circa fi. princ. ff. de damno infect. & in l. poſt emancipationem. §. illud. ff. de lib. leg. & ordinariè in l. qui Romæ. § duo fratres. ff. de verb. obl. in 1. col. & in
7 6. q. ¶†Secundò no. ex hoc tex. in ver. excluditur. ꝙ cùm text.
c hic loquatur per verbum præſentis temporis [c] non futuri, ꝙ hic eſt tex. quòd hæres negligens implere diſpoſitionem teſtatoris intra annum, eſt priuatus ipſo iure, & ſic non requiritur alia ſententia iudicis priuatoria, cùm regula ſit, ꝙ quando lex vtitur verbo præſentis temporis, vel præteriti intelligitur ipſo iure. glo. in l. in criminali. cum ſim. C. de iuriſd. omn. iudic. & ꝙ in iſta Auth. hæres priuetur ipſo iure abſque alia ſententia, tenet glo. in §. ſi quis autem non implens. in prin. glo. magnæ. in Auth. de hær. & fal. facit tex. in §. in omnib. eod. tit. expreſsè firmat Bal. hic, in 1. col. & Saly. in 3. q. quicquid dicat inaduertenter Pau. hic qui nullam de prędictis mentionem faciens, tenet ꝙ imò requiritur ſententia, ſed errat, cùm. l. vtatur verbo præſentis temporis, excluditur, verum eſt, ꝙ ſi in tex. habetur prout ego habeo, quia habeo verbum, priuetur, non autem verbum excluditur de præſenti, ſecus fortè eſſet, quædam alia lite-
8 ralia notabilia vide ꝑ Sal. & Fulg. hic. ¶†Vlt. no. in ver. exhæredatis, ꝙ excluſo hęrede per eius negligentiam, & etiam ſubſtitutis, & alijs ſimilib. nunquam tamen exhæredatus admittitur. ¶Et gl. hic in ver. reſpectis. quæ habet quatuor partes prin. intelligit text. quando fuerunt iuſtè exhæredati, & in ſecunda declarat quare exhęredati non veniunt inter nominatos in teſtamento, & reſpondet quia priuati ſunt. In tertia ampliat iſtū tex. ꝙ exhæredati non admittantur inter venientes ab inteſtato. In quarta limitat iſtum text. quòd exhæredati ſaltē veniant vltimo loco, vt quilibet extraneus excluſo fiſco, ſed hoc vlti-
* mum reprobant *Bar. & omnes hic*, quia ex quo teſtator voluit filium eſſe priuatum hęreditate, ergo nullo modo admitti po-
9 teſt, vt hic per Bar. & alios. ¶†No. etiam in ver. præter natura-
d le debitum, [d] iuncta glo. ꝙ hæres, qui intra annum monitus à iudice non implet voluntatem teſtatoris, licèt priuetur hæreditate, tamen non perdit legitimam ſuam. ratio eſt, quia legitima ſibi defertur à l. non à teſtatore, vel ex diſpoſitione teſtato-
10 ris, ſicut in ſimili dicitur in l. ſi arrogator. ff. de adop. † An autē perdat legitimam per non cōfectionem inuentarij, tangit gl.
11 hic, & in l. fi. §. fi. de iure delib. ¶†In iſta Auth. & in gl. aliud nō habetis. Dum tamen glo. in ver. intra annum. facit mentionem de libro Nouellarum, de quo facit etiam mentionem glo. in Auth. ſed nouò iure. ſ. de ſer. fug. an talis liber ſit authenticus,
12 diſputat latè Alber. ſupra de emen. Iuſt. C. ¶†Quid ſit de Lon-
e gobarda [e] an ſit authenticus, declarat Bald. poſt Odoffred. in Authen. dos data. C. de don. ante nup. Andr. de Iſern. in proœmio feudorum, & plenius Alexan. in l. pro hærede. §. fina. ff. de acquir. hęre. & quis compilauerit Longobardam, eſt gloſſ. 33. q. 1. cap. 1. in glo. parua.

ADDITIONES.

a ¶Quando teſtator. Adde Bar. conſi. 137. 3. dub. PVRPV.

b ¶Dicit etiam Bar. Ampliatio tex. in ver. ad cohæredes. quem ſecundō ampliat, etiam ſi tantum eſſent hæredes in re certa. Barto. conſilio 29. proponitur.

c ¶Verbum præſentis temporis. Adde Bar. in l. Celſus. ff. de vſuc. Ant. de But. in c. accedentib. in pen. col. de priuileg. Io. de Imo. in proœ. Decre. Abb. in c. cū Eccleſia Sutrina. de cau. po. & propri.

d ¶Naturale debitum. Idem tenet Barto. conſilio 28. in fine. proponitur. PVRPV.

e ¶De Longobarda. Adde glo. in c. cùm deuotiſſimam. 12. q. 2. Io. And. & Doct. in c. ex parte. de reſcrip. & per Doc. in cap. 2. de feu. Anto. de But. in c. Raynutius. in 3. colum. de teſta.

SVMMARIVM.

1 *Hodie pro legatis, & fideicom. competunt tres actiones, ſcilicet actio ex teſta. rei vendi. & hypo. nu. 4. quod amplia duob. modis. vt nu. 5. limita ſeptem modis, vt nu. 6.*

2 *Olim erant quatuor ſpecies legatorum. & nu. 3.*

7 *An l. vel ſtatutum poſſit transferre poßeſſionem ſine actu corporeo in legatis, & fideicom. ſicut transfertur dominium ſine traditione.*

8 *Legatar. agens hypothec. ratione legati ſibi facti, non habet neceße probare rem fuiſſe in dominio teſtatoris, ſed ſatis eſt, quòd probet illā rem proceſſiſſe à teſtatore.*

9 *An legatarius particularis, à quo ſunt relicta legata, poſſit detrahere falcidiam.*

10 *Si teſtator mortiferè vulneratus ab aliquo eum exculpauerit, dicens, ꝙ non fuerit ab eo vulneratus, iſte non poterit ex legitimis indicijs per iudicem torqueri, quia habet indicium innocentiæ pro ſe.*

11 *Probatio bonæ vitæ, & famæ facit quòd malefactor non poſſit ex indicijs torqueri.*

Communia de legatis, & fideicommiſſis, & de in rem miſſione tollenda. Rubr.

LEX PRIMA.

CVm hi, qui. ¶Iſta. l. communi diuiſione diuiditur in quinque partes, In prima tollit quatuor ſpecies legandi ſub diuerſis formis, ſecundum quas diuerſæ actiones competebant. In ſecūda ibi, rectius igitur. ſtatuit pro omnib. lega. & fideicommi. tres actiones cōpetere. In tertia ibi, cùm enim. aſſignat rationes, quare ſtatuerit hypothecariam cōpetere pro legatis. In quarta ibi, & hoc diſpoſuimus. extendit quod dixit de hypothecaria. In quinta ibi, in omnibus autem huiuſmodi. limitat iſtud, quod dixit de de hypothecaria, reiectis quatuor legandi varietatibus, cū etiā illi modi antiqui diſplicerent, hodie pro legatis, & fideicommiſ. competunt tres actiones, ſ. actio perſonalis ex teſtamēto,

&

& rei vendicatio, si fuit relicta certa res testatoris. Item hypothec. quo ad alias res testatoris, nam res testatoris intelligũtur per. l. tacitè hypothec. pro leg. soluendis, & talis hypothecaria datur contra quemlibet ex hæredib. pro hæreditaria portione, & in bonis, quæ à testatore ad grauatum proueniunt, & in alijs. hoc dicit tota. l. de istis trib. actionib. & de forma libellorũ vide Spe. in tit. de test. §. in primis. ver. in actione autem ex testamento. & §. sequitur. ver. item no. dignum. cum quatuor seq.
1 versiculis. †Et ibi etiam, quando pro legatis competat condictio ex canone, vel officium Episcopi, & per Spe. in ti. de act. & obl. §. sequitur. ver. sed quid in specie. cum duob. ver. præcedẽtib. & duob. seq. per Bal. in l. in reb. circa. 7. col. ≈. de iure dot. &
2 præmitte pro intellectu literæ, †ꝙ olim erant quatuor species legatorum, de quibus text. hic facit mentionem. & in §. 1. vbi
3 gl. insti. de leg. †Primus modus erat per vendicationem, quando testator dicebat lego Titio vendicationem talis rei, & tali legatario non competebat actio ex testamento, nec etiam rei vendicatio, nisi primo adepta possessione. Alij duo modi erãt per condemnationem, & per præceptionem, & istis duob. casibus solùm competebat actio personalis ex testamẽto. Quartus modus erat sinendi modo, quia testator dicebat, grauo hæredem, ꝙ talem rem, quam commodaui Titio, sinat eum habere, & pro tali legato nulla actio competebat, sed solùm exceptio. Item post tale ius antiquum etiam de iure fforũ pro legatis competebat actio ex testamento personalis. Itẽ rei vendicatio, sed non simul, sed diuerso modo. l. cùm filius. §. varijs. ff. de leg. 2. hodie Imperator per istam. l. reiectis talib. modis, & formis legandi, statuit, ꝙ pro omnib. legatis competant sicut de iure ffòrum illæ duæ actiones. s. personalis ex testamento, item rei vendicatio, & addidit tertiam actionem. s. hypothec. quo ad aliàs res testatoris, vt dicit gl. & ꝙ hypothecariam de nouo inducat, patet in tex. ibi, nos in præsenti. & in §. 1. insti. de leg. & hoc tenet gl. in l. is cui. §. postquam. ff. vt in pos. leg. licèt videatur esse tex. ꝙ etiam de iure ffòrum pro legatis competeret hypothecaria, in l. creditorib. in fi. ff. de sepa. bon. per quem dicit Cy. hic, ꝙ Imperator non inuenit hypotheca pro leg. sed
* tene præcedentem opin. *quam alij omnes tenent.* Ad d. l. creditorib. responde, ꝙ non loquitur de hypothecaria generali, quæ inducitur per istam. l. in omnib. reb. testatoris, sed loquitur de hypothecaria inducta à prætore mediante missione in possess. prout loquitur titulus præcedens. ff. ex quibus cau. in poss. eat.
4 ¶†No. istam. l. ꝙ hodie pro omnibus leg. & fideicom. compe-
a tunt tres actiones,[a] vt in tex. Opp. nam videtur impossibile, ꝙ actio personalis, & rei vendicatio possint ad idem competere, cũ sint ꝯriæ, nam rei vendicatio præsupponit dominium in agente. l. in rem. & l. officium. ff. de rei vend. actio aũt personalis competit ad dandum. §. sic itaque. insti. de act. ergo præsupponit agentem non esse dñm. Rñdet hic Bar. ꝙ in l. nemo rem. 2. ff. de verb. obl. & in l. in bello. §. si quis seruum. ff. de cap. per illum tex. & in l. fi. ≈. de sacros. Eccl. & in l. cũ filius. §. varijs. de leg. 2. ꝙ cùm in legatarium, & fideicom. transeat ipso iure dominium à morte testatoris. l. à Titio. in fi. ff. de fur. & hic in gl. certè rõne illius dñij sibi competit rei vendi. verùm quia legatarius non est consecutus verum, & proprium dñium per actum iuris gentium mediante traditione, ideo non obstante dñio ciuili agit actione personali ad dandum ꝯ hæredem, vt consequatur verum, & directum dñium iure gentium, sicut in simili in d. l. in bello. §. si quis seruum. vbi qui habet dñium, ꝙ ab eo potest auferri, potest vsucapere, & sic cõsequi dñium irreuocabile, hinc est, ꝙ ista rei vendi. quæ datur pro leg. nõ est directa, sed vtilis, vt tenet gl. in l. fi. in ver. in rẽ. ≈. de sacros. Eccl. Imo. in l. 1. ff. de dona. causa mor. & Mod. in l. 1. ff. de leg. 1. licèt Cy. in illa. l. fi. in fi. q. reprobet illam gl. & ibi plenius Bal. in 5. q. & Fulg. in 8. col. est verum, ꝙ sol. Bar. præallegatam reprobat hic Bald. & Imo. in l. si grege. vbi plenè traditur. ff. de lega. 1. sed quia parui momenti est, non extendo, sed vide plenius omnib. Io. Fab. in §. sed olim. institu. de lega. ¶Secundò opponitur contra tex. ꝙ imò pro legatis non possit competere hypothecaria. Nam dominium rei legatæ ipso iure à lege transfertur in legatarium, vt dixi, sed res propria nemini potest esse obligata. l. neque pignus. ff. de reg. iu. propter hoc glo. & Bar. hic, & Bar. in d. l. fi. ≈. de sacros. Eccl. vbi plenius Bal. fatetur contrariũ, & tenet, quòd hypothecaria competit legatario contra alias res testatoris, non autem pro ipsa re legata, vel potes tenere, ꝙ imò etiam pro ipsa re legata competat hypothecaria per solutio. quam nunc dixi, quia si legatarius haberet verum dominium de iure gen. procederet ꝯrium, ꝙ in re verè propria non haberet locum hypothecaria, sed cùm habeat iure spãlĩ per l. sibi competit hypothecaria, secundum Bar. in d. l. 1. ff. de leg. 1.
5 quod an sit verum, ibi examinatur. ¶†Nunc amplia primò regulam huius tex. dupliciter, deinde eam limita septem modis.

¶Primò amplia istam procedere, qñ ruptum est testm̃ ex causa præteritionis, vel exhæredationis filij, quo casu adhuc sustinentur legata, & fideicom. per Authẽ. ex causa. ≈. de lib. præte. certè pro talib. legatis competunt ẽt actiones, de quib. hic, maximè actio ex testõ, & rei vendicatio. ẜm Bar. in l. 1. in 8. q. ff. de iure codi. & in d. Auth. ex causa. & in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. Secundò amplia, vt ista remedia competant etiã pro leg. priuilegiatis. i. quæ ex iure priuilegiato sustinentur, vt est quando filius eman. præt. contra tabulat testm̃, quo casu sustinentur legata reli. coniunctis personis, per tit. ff. de leg. præstan. & l. 1. ≈. de bonorum possess. contra tabul. certè pro talib. legatis conseruatis ex priuilegio, competunt istæ tres actiones, ita Bal. in l. 1. in vltimis verbis. ≈. de bon. pos. contra tab. vbi ad hoc no. istum tex. circa medium ibi, *& præcipuè cùm talia sint legata,*
6 & sequitur ibi Ang. & hoc in lect. Flo. ¶†Limita nunc istam. l. & prædictum no. 7. modis. Primò intellige, ꝙ pro reb. legatis tres actiones competant, vt sit verum secundum Bar. hic, qñ natura rei hoc patitur, aliàs secus, vt est videre in legato libertatis, vbi non potest adaptari rei vendi. nec hypothecaria, sed solùm competit actio ex testõ. secundum gl. & Bar. hic. Imo. & plenius Mod. in l. 1. ff. de leg. 1. licèt Cy. hic teneat contra, & aliqui quos referunt Mod. in l. 1. ff. de leg. 1. ¶ Secundò limita istam legem, vt procedat, quando legantur res testatoris, si autem legaretur res hæredis, vel legatariorum, non competeret rei vendi. quia tunc non transfertur dominium, nisi res tradat per hæredem. gl. in l. Papin. ff. de serui. & in l. si hæredis seruus. ff. de leg. 1. & in l. per diuersas. in ver. seu res, vbi Bar. in fi. colu. C. manda. licèt contrarium, & malè teneat gl. in l. 2. ≈. eod. quam ibi reprobãt Bar. & alij, & Bal. hic in 6. colum. & in l. hæredum. ≈. de fideicom. ¶Tertiò limita non procedere istam legem, qñ filius institutus in fraudem repudiat ex testõ, & venit ab intesta. quo casu legata sustinentur per tit. si quis omiss. cau. testa. & sic ex edicto prætoris, tunc pro talib. legatis non competunt istæ actiones, sed actio in factum prætoria. secundum Bar. in l. si pecuniam. ff. si quis omiss. cau. test. Bal. & Salyc. in l. fin. C. eod. Vtilitas maxima est, quia cùm actio ex testamento sit bonæ fidei, vel eius naturam habeat, saltem quo ad hoc, vt fructus, & accessiones veniant à tempore moræ tantum. l. in minorũ. C. de integ. resti. mi. declarat Bar. in l. si hæres. ff. de eo, quod certo loco. actio autem in factum, quia est stricti iuris, in ea non veniunt fructus, nec accessiones, nisi à tempore litis contesta. l. cùm fundus. in prin. ff. si cer. pet. cum simil. tamen si velles instare, posses sustinere, quòd etiam isto casu competant actiones, de quib. in hoc tex. sed non insisto, ex quo alij non contradicunt. ¶Quartò limita istam. l. non procedere, quando conditio adiecta legatis habetur pro impleta, quod est quando stat per hæredem, ne impleatur. l. iure ciui. ff. de cõdi. & demon. nã si habetur pro impleta de iure ciui. communi, tunc bene competit actio ex testõ, & rei vendicatio. Si autem habetur pro impleta iure speciali, puta fauore libertatis, vt in l. cùm ita datur. ff. de condi. & demon. tunc non competunt istæ actiones, sed actio in factum, vel officium iudicis. l. si peculium. §. is cui. seruus. ff. de statulib. secundum Bar. Imo. & Raph. in l. in testamẽto. 1. ff. de condi. & demon. & Ang. in l. 3. C. de insti. & substi. q cquid ibi teneat Salyc. ¶Quintò limita istam. l. non procedere, quando testator in testamento disposuisset, vel statuto caueretur ita, ꝙ legata vel fideicom. debeantur ẽt hæreditate nõ adita, tunc pro talibus legatis non competerent istæ actiones, sed condictio ex leg. seu ex statuto, vel officium iudicis, si verba ad eum dirigantur, ita sing. Bal. in l. 1. ≈. si quis omiss. cau. test. in fi. col. ver. item dico vnum quod est nouum. & disputat eius veritatem Alex. in l. 1. ff. de leg. 1. dixi in l. eam quam. ≈. de fideicom. ¶Sextò limita istam legem, ꝙ actio ex testõ competat ꝯ hæredem vel legatarium, à quo sit legatum, non autem contra singularem successorem defuncti, cùm sit personalis. l. 1. §. hæres. vbi Bar. Ang. Imo. & Mod. ff. ad Trebel. Facit, quod vult Bal. hic in 1. col. in fi. de statuto disponente, ꝙ in causis guarentigiatis procedatur summariè etiam hypothecaria inde depẽdenti, quod intelligitur contra prin. debitorem, non contra singulares successores, quod etiam tenet Angel. in l. 2. C. si aduer. cred. de quo plenè Imo. in l. fi. ff. à quib. appel. non licet. in antepen. char. ver. aduerte. ¶Septimò intellige istam. l. & tres actiones de quib. in tex. competere pro legatis, & fideicom. particularib. an autem ista tria remedia competant pro fideicom. vniuersalib. non inuenio tactum in specie, nec hic, nec in leg. 1. ff. de leg. 1. nec vnquam audiui, dicam quid cogitaui, vt saltem præstem

ADDITIO.

a ¶Tres actiones. Adde, quæ scribit Guid. Pap. quæstio. 483. Alexan. consilio 4. lib. 2.

præſtem materiam alijs ad inueſtigandũ,& procedã aſſumen
do vnumquemq; caſum, qui poſſit eſſe in conſideratione, &
in primis,ſi quærebatur an fideic. vtĩ competant iſta remedia
ad cogendum hęredem,vt adeat,& clarum eſt, ꝙ non , quia
ſolũ competit officium iudicis.inſti.de fideic.hęr.in prin. gl.in
l.ſi teſtõ.ĩ.ad leg.fal.cũ ſim. Aut quæritur poſtq̃ hæres adiuit,
an vt poſſit cogi ad reſtituendum hæreditatem fideic.compe
tant iſta remedia , & dico, ꝙ pro certo cõpetit actio ex teſtõ,
vt declarat Bar.in l.ſi legatus.ff.ad Treb.cũ limitatione , vt ibi
per eum,& iſto caſu competit ẽt hypothecaria ſ̃m Bal. hic,in
1.col.per Auth.ꝯ cùm rogatus.ĩ.ad Treb.& loquitur Bal. an-
te factam reſtitutionem realem,rei vend.aũt nullo modo põt
competere,& rõnem ponam in glo.in ver.oĩb. Aut quæritur,
poſtq̃ realiter , & actualiter eſt reſtituta hæreditas per hęredẽ
fideic.an iſte actiones ſibi competant,& ſine dubio competit
rei vẽd.pro reb.ſingularib.quia eſt effectus dñs de iure gentiũ,
hypothecaria aũt non põt competere, nec actio ex teſtõ , cũ
ſit cõſequutus verum dñium,& ſic ceſſat rõ huius tex. de qua
vt ſ̃.Aut quæritur,qñ hæreditas eſt reſtituta per hæredem ver
bo tm̃.iuxta.l.reſtituta.in prin.ff.ad Treb. an iſto caſu compe-
tat fideic.rei vendi.vel hypothecaria?dubium facit,nam ante
reſtitutionem re,aut verbo,fideic. non habet aliquod dñium,
nec ius,vt declarat Bar.vbi dixi in l.fi.ſ̃.de edic.diui Adr.tol.&
tunc fruſtra quæritur de rei vendi.attento ẽt,ꝙ rei vendi. non
competit ad vtĩtatem iuris.l.vendicatio.ff. de rei vendic. ſi aũt
reſtitutio ſit facta realiter,& iſte caſus eſt ẽt clarus , quia tunc
dñium verum , & de iure gentium tranſit ad fideic. non vtile
tm̃:punctus ergo eſt , quid qñ eſt facta reſtitutio tm̃ verbo , &
difficultas eſt videre,an ex verbali reſtitutione tranſeat domi-
nium in fideic.quo mediante ſibi poſſet cõpetere ſaltem vti-
lis vendi.ꝯ ſingulares ſucceſſores,& vr̃,ꝙ non,quia facta reſti-
tutione verbo tm̃,fideic.competit fideicommiſſaria hæredita
tis petitio,quę eſt ad ſimilitudinem petitionis hæreditatis,quę
datur hæredi.l.fi.ff.de fideic.hęr.pet.vbi Barto. dicit,ꝙ iſta ſola
actio competit fideic.ſi ergo cõpetit fideicommiſſaria hæredi
tatis petitio,ergo nõ habet dñium.Nam ſi haberet,poſſet age
re ꝯ tit.poſſidentem,ꝙ non põt,vt declarat Bar.& rõnem po-
nit in l.hæreditatis.C.de pet.hær. Idem patet , quia agit ẽt pro
reb.commodatis,& depoſitis teſtatoris.l. & non tm̃. in prin. ff.
de pet.hær.In ꝯrium,ꝙ imò facta reſtitutione verbo tm̃, in fi-
deic.tranſeat dominium,eſt tex.in l.facta.in princ. vbi glo. fir-
mat.ff.ad Treb.ergo non debet competere vtilis rei vendica-
tio,& tamen Bar.in d.l.fi.ff.de fideic.hær.pet.dicit,ꝙ ſibi ſolùm
competit illa actio,tamen hoc non videtur tutum, quia licèt
hæres adita hæreditate ſolo animo conſequatur dominiũ re-
rum hæreditariarum,non poſſeſſionem.l.cũ hæredes. in prin.
ff.de acq poſ.tamen antequam nanciſcatur poſ.qua median-
te nanciſcatur verum dñium de iure gentium , ſibi non cõpe-
tit vendicatio,quæ ſibi non competit pro vtilitate, vt declarat
Bar.in rub.ff.ſol.matr.in fi.col.circa medium, ſed ſibi compe-
tit ſolũ petitio hær. Idem in fideic. cui eſt facta ſolũ reſtitutio
verbalis per hæredem.Cogita tñ,an fideic.cui facta eſt reſtitu-
tio verbo tm̃ , dato ꝙ ex perſona ſua non habeat rei vendica-
tionem,an habeat ex perſona hæredis directi,fortè poſſet attẽ
tari,ꝙ ſic,per id quod no.Bar.in ſimili in l.cũ ſponſus.§.fi.ff.de
public.in rem act.cum concor.quas dedi in §.ſed iſtæ.inſti.de
act.cogita in prædictis,quia nunquam fui bene clarus.An aũt
pro legatis relictis Eccleſijs, vel pijs locis publicis, competant
alia remedia q̃ prædicta,ponit Bar.in l.ciuitatib.in princ. ff. de
leg.1.& in l.obſeruare.ff.de offic.procon.& Spe.in loco quem
7 in prin.ſ̃.allegaui.¶†Secundo nota ex iſta.l.in ver.cum.n.& in
ver.ſeq.ꝙ in legatis,& fideicom.particularib.l.inducit tacitam
hypothecam.Item,ꝙ transferatur dominium ſine traditione,
iurib.in glo.alleg. An autem lex vel ſtatutum poſſit eo modo
transferre poſſeſſionem ſine aliquo actu corporeo. Bal. hic in
1.no.determinat ſingulariter,ꝙ non.per l.cũ duob. aliàs.l.ſi fra
tres.§.idem reſpondet ſocius.ff.pro ſocio.niſi ſecundum eum
interueniat fictio,vel ficta traditio.l.quod meo.in princ. ff. de
acq.poſ.l.quiſquis.C.de don. licèt lex, vel ſtatutũ inducat,ꝙ p
inueſtituram transferatur ficta poſſeſſio.c.ex parte.vbi tex.no.
de conſuet.ita Bal.reſidet,alij non tangunt. Breuiter Bal. malè
loquitur,quia imò.l.vel ſtatutum poteſt abſque vlla apprehẽ
ſione vel abſque alio facto ipſo iure transferre poſſeſ.ſicut do
minium.tex.eſt in l.raptores.& ibi Bar.exclamat.C.de Epiſ. &
cle.in c.2.de conſue.& in multis.ll.quas allegaui in l.fi. ſ̃.de ſa-
croſ.Eccl.& quod ita ſit,no. Cy. & ibi Bal. ſibi contrarius in l.
ea.l.ſ̃.de condi.ob cauſam.& Bal.in l.fi.in 4.col.ſ̃. de ſacroſan.
Eccl.& in l.traditionib.in fi.ſ̃.de pac.& in l.1.C.ſi plu.vna ſent.
& in rub.extra de conſue.& in rub.de cau.poſ.& propr. Ang.
in l.licèt.C.de acqui.poſ.& in l.1.ff.de diſtr.pig. & in l. ſi is , qui
pro emptore.ff.de vſur. & in l. qui vniuerſas. §. 1. vbi Imol. &
Moder. ff. de acqui. poſ. Alex.in conſi.21.in 3.col. incip.atten-
✻ tis.in 1.col.vbi reprobat Bal.hic,& dicit,ꝙ *in contrarium eſt com-
munis opi.*& iſta appellatur poſſeſſio artificialis, ſecundum Bal.
in rubr.extra de cau.poſ. & proprieta. Alibi appellat̃ ciuiliſſi-
ma poſſeſſio,cũ nihil facti habeat,ſecundum Bal.in d.l.fi. C.de
ſacroſ.Eccl.& Ang.in d.l.1.de diſtra. pign. cum ſuis concord.
8 ¶†Tertiò noto ex quarta parte tex.ibi,*in reb.quas à teſtatore con-
ſecutus eſt.*& in vlti.parte,ibi,*ſed tantummodo earum,quæ à teſtatore
ad eum peruenerunt*,hic eſt tex.no. quem ſolus Ang.in lectu. Flo.
ponderat , ꝙ legatarius agens hypothecaria ratione legati ſibi
facti , non habet neceſſe probare rem fuiſſe in dominio teſta-
toris,ſed ſatis eſt,ꝙ probet illam rem proceſſiſſe à teſtatore,&
licèt Dy.intelligat verum quo ad hoc , vt conſequatur ſolùm
miſſionem in poſ.non quo ad hoc,vt per hypothecariam poſ
ſit vendicare,niſi probet illam rem fuiſſe in bonis teſtatoris. l.
fundus.ff.de ann.leg.cũ in re aliena non poſſit cadere pignus,
tamen tenet Ang.hic contrarium,cùm in reb.alienis poſſit in-
duci.l.ſatis tacitè.ff.in quib.cau.pig.taci.contraha.¶Gl.in verſi.
omnibus.diuiditur in tres par. In prima remouet vnum con-
trarium.In ſecunda aliud.In tertia ponit vnum dictum.Secun
da ibi,item ꝙ aſſimilat.Tertia ibi,ſed & generale.In prima par
te oppone ſic,dicitur in tex.ꝙ oĩbus legatis vna eſt natura:con
tra,quia legata relicta pijs locis per negationem hæredis du-
plicantur. Item ſi ſoluantur per errorem non repetuntur , in
alijs legatis ſecus,ergo omnium legatorum non eſt vna natu
ra,gl.reſpondet & bene,quòd quatuor genera legatorum,quę
olim differebant inter ſe,hodie habent eandem naturam,non
autem ꝙ ſingula legata in particulari eiuſdem naturæ ſint. In
ſecunda parte habes,ꝙ licèt in legatis,vel fideicommiſſis par-
ticularib.dominium tranſeat ipſo iure in legatarium , ſecus tñ
eſt in fideicommiſſo vniuerſali,in quo requiritur reſtõ. l.reſti-
tuta.in prin.ff.ad Treb.& puto,ꝙ rõ diuerſ. ſit, nam legatum,
vel fideicommiſſum particulare non poteſt afferre niſi com-
modum,& non damnum.l.ſi hęreditatem.in prin.ff.mã. ideo.
l.ſtatuit,ꝙ eius dñium ipſo iure in legatarium tranſeat, ſed cũ
fideic.vlẽ habeat annexa onera hr̃ditaria, lex noluit ipſo iure
fieri translationem,ne quis inuitus obligetur onerib.hær. ideo
oportet , ꝙ reſtitutio fiat ſaltem verbo, & ipſe eam acceptet.
Intellige tñ,niſi facta ſit alienatio rerum hær. quia fideicõ.pro
eis occupandis competit rei vẽdicatio ẽt ante reſtitutionem.
glo.eſt in l.2.§.fin.vbi no.Bar.ĩ.eod.vbi dicetur.¶Glo. in ver.in
multis.diuiditur in quatuor. In prima exemplificat text.In ſe-
cunda ad declarationem tex.no.qñ,& quib.caſib. actiones po
ſitæ in tex.competunt,& concurrant,dic vt dixi in textu,& il-
la ſecunda eſt ibi,& nota hic.In tertia ibi,hoc tñ ita.ponit pul-
chram limitationem ad tex.In quantũ dicit text.legatario cõ-
petere hypothecariam,quo ad aliàs res teſtatoris,vt non pro-
cedat,qñ vni eſſet legata quantitas , & poſtea alteri ſpẽs , puta
fundus,nam ille fundus nõ dr̃ hypothecatus pro legato quã-
titatis,ex quo alteri legatus eſt,adde tex.no.in l.ſi fideicommiſ
ſorum.ff.vt in poſ.leg.facit.l.procuratoris.§.pe.ff. de tribu.act.
intellige,qñ ſuperſunt alia bona teſtatoris,& ſic legata nõ ſunt
vltra vires hęreditarias,aliàs qñ non eſſet niſi illa ſpecies, vr̃ ꝙ
vtraque deberetur præparata,per tex.no.in l.quærebatur. ff.ad
l.fal.ſ̃m Ang.hic,ꝙ Pau.hic reputat perpetuò not.ego tñ non
pono pro conſtanti.In quarta par.ibi, aliæ aũt res, ponit dictũ
clarum.¶Gl.in verbo aliquid lucri.diuiditur in duas. In prima
declarat tex.qui dicit,ꝙ ab eo põt legari, qui aliquid lucri hẽt,
vt intelligatur de lucro pecuniario, dixi & limitaui in l. ab eo.
9 ſ̃.de fideicom.† In ſecũda ibi,& ex hoc colligit Bulg.diſputat,
a an legatarius [a] particularis,à quo ſunt relicta legata , poſſit de-
trahere falc.& concludit,ꝙ ex perſona ſua non põt,ſed ex per
ſona hæredis ſibi detrahentis ſic , vt hr̃ in l.lex falcidia ſi inter-
10 ueniat.§.nunquam.vbi plenè.ff.ad l.falc.¶†Extra gl. teneas p-
petuò menti illud,quod ſing.dicit Bal.hic, in fin. col.poſt me-
b dium,nec alibi legi,ꝙ ſi teſtator mortiferè vulneratus [b] ab ali-
quo,

ADDITIONES.

a ¶Legatarius.Adde Pet.de Vbal.& Barb.in repe.c.Ray.de teſta.

b ¶Vulneratus.Adde,quòd ea exculpatio minuit indicia cõtra inquiſitũ,adeo quòd torqueri non poteſt,teſte Nat. conſi.298.col.fi.nu.14.de quo vide,quæ ſcribit Catel.ver.teſtator lætaliter vulneratus. idem Iaſ.in l.de die. 1.reſpon. col.fi.ff.qui ſatiſd.cog.in l.1.nu.7. & ſeq.ff.de eo,per quem fac.erit. Quid in nominatione vel aſſertione vulnerati,an faciat indicium,& dic,ꝙ non.teſte eodẽ Nat.cõſ.354.col.1.in prin.licèt Dec.videatur diſſentire cõſ.365.col.1. bene verum eſt,ꝙ facit præſumptionem, gl.in l.2.ver.cauit.C.de calum.Nat. conſi.240.col.7.num.8.poſt Alex.conſi.14.col.2.lib.3.vbi dicit,quòd ea leuis præſumptio prodeſt ſolùm ad euadendum pœnam calumniæ ei,qui prætextu dictæ aſſertionis accuſaſſet,de quo vide,quæ ponit Bald. & ibi apoſtil. in l.mater.C.de calum.vbi inter alia, quòd excuſat à calum. ex neceſſitate, non ex voluntate. MASVER.

quo,eum exculpauerit, dicens, quòd non fuerit ab eo vulne.
certè iste non potest ex legitimis indicijs per iudicem torque-
ri,quia habet indicium innocentiæ pro se.alleg.l.Paulus. la se-
conda.§.1.ff.de bon.libe. nunquam obliuiscaris, quia vtile est
ad euadendum aliquem à tortura: èc ontra autem assertio,seu
inculpatio vulnerati etiam in extremis constituti, & asserens,
q fuit à Titio lętaliter vulneratus, nedum non probat contra
inculpatum,vt est tex.sing.in l.si quis in graui.§.si quis moriēs.
ff.ad Sena.Syllan.imò nec facit indicium ad torturam contra
eum,ita innuit gl.in l.mater.in gl.pe.C.de calum.& ibi expres-
sè Ang.per illam gl.quem refert,& sequitur Alex.in consi.14.
in 3.vol.incip.ponderatis narratis in themate, licèt cōtrarium
11 teneat ipse Ang.in d.l.si quis in graui.§.si quis moriens.† Nota
etiam ex dicto Bal.hic,q reus inculpatus habens indicium in-
nocentię pro se,tollit alia indicia,quibus aliàs potuisset torque
ri.Facit,quod no.sing.Bar.in l.1.§.pe.per illum tex.ff.de re mili.
quòd probatio bonæ vitæ & famæ facit, ne malefactor ex in-
dicijs possit torqueri,sequitur Bal.in l.fina.C.de proba.in fi.co-
lum.& in l.1.C.loca.in l.ea quidem circa antepen.col.C.de ac
cus.Ang.in l.mil.C.de quæst.plene Iac.de Bel.in l.omnimodo.
C.de inoff.testa.Alex.in d.consi.379.

SVMMARIVM.

1 *Verbum mando,non est præceptiuum,sicut iubeo,vel præcipio.*
2 *Præceptum magis arctat quam mandatum.*
3 *In vnitis ad inuicem dignius trahit ad se minus dignum.*
4 *Leges debent esse impositæ rebus,& non verbis.*
5 *Si res propria hæredis,vel legatarij relinquatur alicui tertio,non competit sibi rei vendi.sicut si esset relicta res propria testa.*
6 *An sit sublata in effectu differentia directæ libertatis, & fideicom.*
7 *Pro legato quantitatis non competit rei vendi.quia non potest ipso iure transferri dominium in legatarium.*
8 *An pro legatis relictis in codicillis,competat actio ex testamento.*

LEX II.

OMne verbum. Reiecta verborum varietate exęquata
sunt legata,& fideicom.ad inuicem, adeo q effe-
cta sunt quasi synonyma. hoc dicit, & materiam
ponunt gl.& Doc.in l.1.ff.de lega.1.& in ista. l. Imperator duo
facit principaliter. Primò tollit differentiam verborum, quæ
a fiebat olim,an legata [a] relinquerētur per verba directa, & tūc
essent efficaciora,an relinquerentur per verba obliqua.Secun
dò tollit differentiam,quæ erat inter legata,& fideicom. & di-
sponit,quòd in omnibus,& per omnia ęquiparentur,& dispo
nit,q si aliqua legata erant efficaciora,vt declarat glo. in ver-
bo,legatis.attribuatur fideicom.& èc ontra,vt in glo. in verbo
1 legatorum.¶†No.ex prima parte secundum Bart.q verbum,
b mando, [b] non est præceptiuum,sicut iubeo,vel præcipio. Fa-
cit secundum Bar.quod vult gl.no.in l.sæpe.ff.de offi. procur.
Cæsa.quæ singulariter vult, q licèt delegatus à principe possit
alteri subdelegare.l.à iudice.S.de iudi.l.more.& l.quia. ff.de iu
risd.omn.iud.dicit illa gl.q verum est, quando princeps com-
mittit per verbum mandamus,secus si per verbum, præcipi-
mus,vel iubemus,tunc subdelegare non potest, & est magna
limitatio ad dicta iura,& illa gl.non est alibi, secundum Bal.in
d.l.sæpe.eam etiam reputat sing.Imo.in cle.sæpe.in 6. colu.de
verb.sig.& in cle.procuratorem.in 2.col.vbi etiam Cardin. de
procu.illam glo.sequitur etiam Bal.nota.in l.1.in 3.col. C.quō,
& quando iudex. & in l. legis virtus. ff.de legi. Imol.in l.qui in
aliena.§.si is,qui putabat.ff.de acqui.hære.& eam approbat to
2 ius mundus,secundum Alex.in d.l.more.in pe.col.†Facit, qd
dicit gl.in c.cùm aliquib.in verbo concedimus. de rescrip. in
6.& q præceptum magis arctet quàm mandatum,no.Cardi.
Flor.in cle.fin.in 1.q.ad fi.de procur.& in cle.1.8 no.de iudicijs.
& in c.quoniam Abb.de offi.deleg.alibi dicit Arch.in c. quòd
præcipitur.14.q.1.q mandatum est vltra consi.& citra præce-
ptum,& sic habet se in plus quàm consi.& in minus quā præ
ceptum.¶Quid autem si ambo ista verba iungantur manda-
tum,& præceptum?est tex.in c.eam te.vbi no.Bald. de rescrip.
3 ¶†Secundò no.secundum Bal. q in vnitis adinuicem dignius
c trahit ad se minus dignum, [c] adde glo.c.quod in dubijs.de cō-
secra. Ecclesiæ, vel altaris.& gl.in c.de ieiunio.76.dist. & tex.in
4 c.1.de consecra Eccl. vel alta. in 6.¶†Vltimo no.in fin.text.il-
lud,ad quod allegatur ista lex,q leges non debent esse impositæ verbis,sed rebus,& vltra concor.glo.adde tex.no.in l.fin.C.
de vsuris.& in c.commissa.§.1.& ibi per Io.And.de elect. in 6.
Glo.ad declarationem tex.dicit, quòd verba directa dicuntur
altero de trib.mod.dic melius,vt p Bar.& alios hic,& in l.cē-
turio.ff.de vulg.& pup.dixi in l.quoniam indignum.S.de testa.
5 ¶Gl.in verbo,in rem actiones.diuiditur in tres partes. † In pri-
ma extendendo tex.vult,q etiam si res propria hæredis,vel le
gatarij relinquatur alicui tertio,q illi tertio competit rei ven.
ipso iure, secus si esset relicta res propria testatoris, & in hoc
glo.malè loquitur,& alibi.gl.& Doc.tenent contrarium, dixi
6 in l.1.S.co.¶†In secunda,quæ est ibi,sed quid si rogauit. dispu-
tat,an in effectu sit sublata differentia directæ libertatis, & fi-
deicom.& concludit,quòd non & bene,quia quando testator
directò relinquit libertatem seruo suo,seruus dicitur orcinus,
quasi libertus testatoris tendentis ad orcum, seu ad inferos. §.
fi.insti.de singu.reb.per fideicom.reli.sed quādo libertas relin-
quitur seruo testatoris per fideicom. tunc quia hæres tenetur
illis præstare libertatem,non efficitur libertus ipsius testatoris.
7 ¶†In tertia ibi,item quòd hic dicit.gl.ponit duas limitationes
ad tex.qui vult,quòd pro legatis competat rei vendic. vt non
procedat in legato quantitatis,quia in legato quantitatis non
potest transferri dominium ipso iure in legatarium,vt p Bart.
& alios in l.1.ff.de leg.1.Secundò fallit in legato libertatis, dixi
in l.1.supra eod.vbi addidi alias limitationes.¶Gl.in vers.perso
8 nales. tangit,† an pro leg.reli.in codi. competat actio ex testa-
mento,& refert opi.vera opi.est,q competit vtilis actio ex te
stamento,vt per Bar.& alios hic. Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶An legata.Declarat Bar.hoc procedere in legatis,& fideicom.particularibus.consi.37.quidam 2. dub. PVRPV.
b ¶Verbum mando.Adde l.1.& ibi Doc.ff.mand.
c ¶Trahit ad se minus dignum. Adde. l.hæreditas.ff.de pet. hære.Fely.in rub. de offi.deleg.in 1.col.
* Et eundem Ias.in l.Imperium.col.3.in prin.ff.de iuris.om.iud.Cors.sing.ver. legatum.& dic,quòd regula procedit,quando minus dignum, & magis dignum veniunt æque principaliter,exemplum ponit Corset. ibi, & notatur in c.ex literis.de consti. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Quid sit fortuna.*
2 *Si aliquis suscipiat rem suo risigo & fortuna, quid importent hæc verba.*
3 *Quando pluribus legatur seruus,vel alia species, vni debetur res,& alteri æstimatio,sed si inter eos oriatur controuersia,quia vterque eorū velit rem,vel seruum,dirimetur sorte,quo casu non est peccatum mittere sortem.nu.4.*
5 *Electio Papæ non potest committi sortib.nec etiam Episcopus,seu alius prælatus potest eligi sorte.nu.6.*
7 *Diuisio inter fratres an debeat fieri sorte.*
8 *Res nunquam dirimitur sorte, nisi quando dubium est de iure, secus si dubium verteretur circa factum.*
9 *Nunquam sorte dirimitur,nisi in casibus à iure expressis.*
10 *A sententia sortis,& sic fortunæ appellari non potest.*

LEX III.

SI duobus. Incertitudo, seu varietas inter plures legatarios, vel hæ-
redes vnius legatarij,cùm respiciat solùm eorum
commodum, sorte dirimenda est,& si vni contin-
gat res,alij debet præstari æstimatio pro parte, & quanto pre-
tio serui æstimandi sint,distinguitur,an artifices sint, & an no-
tarij, vel medici, & an eunuchi.h.d.vsque ad §.sed & si quis.
¶In tex.ibi,ipse autem moriens plures sibi reliquerit hæredes.
no.secundum Ang.& latius Pau.quòd legatum optionis non
est conditionale,patet,quia transmittitur ad hæredes, licèt le-
gatarius sit mortuus antequam optauerit,sed si esset legatum
conditionale non transmitteretur,per regulam.l.vnicę.§.in no
uissimo.j.de cadu.tol.& dicit Pan. q ideo est, quia substantia
legati non est conditionalis,licèt electio rerum sic. Ideo me-
dia via eligitur,vt dicit no.in l.si Pamphylo.ff.de opt. lega. Se-
cus dicit esse in electione personarum.l.quidam.in fi.vbi Bart.
de leg.2.Miror,q non allegauerit tex. in §.optionis.insti. de le-
ga vbi dicitur, quòd olim legatum opti.erat cōditionale,ideo
si legatarius moriebatur ante optionem,non transmittebatur
legatum,hodie secus, vt ibi in tex.¶In tex.ibi,rei iudicem for-
1 tunam esse.†quid sit fortuna,declarat hic no. Bal. est in exora-
bilis,surda,& muta,varias quotidie mutationes inducens, &
2 vide Bal.in l.fi.in 3.col.C.de temp.app.† Et quid si aliquis susci
piat rem suo risigo,& fortuna,quid importent ista verba, de-
clarat Bar in l.si is,qui ff.de acqui. rer. domi.quem sequit sim-
pliciter Alex.in l.sed & si quis.§.quæsitum.in vlt. col. vbi dixi.
3 ff.si quis cau.¶†No.ex isto tex. q quādo plurib.legatur seruus,
vel

vel alia species, vni debet res, alij æstimatio. l. si pluri. ff. de leg. 1. cum sim. certè si inter eos oriatur controuersia, quia vterq; eorum velit rem, dirimitur sorte, sicut in l. 1. C. de his, qui se de fe. lib. 10. & in l. 2. vbi Bar. & Bal. C. quādo, & quib. quarta pars deb. lib. 10. & gl. in c. quoniam Abb. in gl. 3. ad fi. de offi. dele. &
4 in c. nostra. in gl. 1. de test. dicit Bal. hic, † q̄ isto casu mittere sor
a tes ª non est peccatum, tu vide gl. no. in c. fi. §. fi. de sortile. Fallit, quando quis vult inuenire fures, vel similia per sortes, est
5 peccatū, vt in c. 1. de sortile. † Dicit ēt Bal. hic, q̄ electio Papę ᵇ
b non potest committi sortib. quia non est de forma in cap. quia
6 propter. de elec. Adde, q̄ nedum Papa, † sed nec Eps, nec alius prælatus possit eligi sorte. c. fi. de sortile. dicit Ang. hic in lectu.
c Flo. q̄ sæpe fuit interrogatus, quando sunt plures fratres, ᶜ qui
7 volunt venire ad diuisionem, † an diuisio debeat fieri sorte. an
d frater minor ᵈ eligat, prout vulga. credunt. Breuiter dic, quod de iure frater maior non tenetur facere partes, & minor eligere, sed electio debet fieri sorte, vel officio iudicis, & ita pluries respondi. Ita expresse Bar. in l. 1. C. de his, qui se defe. lib. 10. & aliquid in l. 2. C. quando, & quibus quarta pars debe. libro 10.
* *& ista est magis communis*, & idem tenet Bal. in l. 1. in 1. col. C. de pac. & in l. pen. in prin. C. communi diuid. & vide tex. qui videtur probare contrarium, in c. 1. de paro. vbi Pan. & latius Io. de Imo. Ludo. in consi. 471. incip. lucrum autem ex dote prouenìens. in 2. dubio. de quo aliàs dixi in l. 1. ff. si cer. per. allegando
8 aliqua in oppositum, quæ nunc omitto. † Item adde, q̄ nunq̄ res sorte dirimitur, nisi quādo dubium est de iure, secus si verteretur dubium circa factum. gl. est sing. in l. 1. in ver. prohibebit. C. vti pos. quam pro singulari allegāt Imo. & Mod. in l. huiusmodi. §. fi. de leg. 1. sequit Bar. in l. si duo. in 4. col. ff. vti pos.
9 quod nota. quia multi dicerent contrarium. † Teneas etiā perpetuo fixum cordi, quod singulariter dicit Bald. in l. meminimus. C. quando, & quib. quarta pars deb. lib. 10. q̄ nūquam res sorte dirimitur, nisi in casib. à iure expressis, subdit etiam Bald.
10 hic, † q̄ à sententia sortis, & sic fortunæ appellari non potest, quia fortuna non habet superiorem in hoc mundo. Tu limita ex eo, quod vult Bald. in l. 3. C. communia vtriusque iudic. ¶ Gl. in ver. fortunam. diuiditur in quatuor. In prima alle. quatuor concor. ad tex. In secunda ibi, sed quid si vni, per viā not. ponit pulchram limitationem ad tex. dum vult, q̄ inter plures legatarios controuersia sorte dirimatur, vt procedat, quando omnes sunt æquales, secus si portio vnius sit maior alterius, tunc præfertur ille, cuius portio est maior tanquam sit dignior. Facit Auth. hoc amplius. ꝰ. tit. 1. & l. maiorem. ff. de pac.
* & ista limitatio *communiter tenetur*, licèt aliqui supra, & Fulg. dubitent. ¶ In tertia ibi, item est arg. contra opp. contra tex. & postea in sequenti parte rñdet, q̄ ibi loquitur alio casu, q̄ nihil est, rñde ergo, q̄ in d. l. huiusmodi. §. fina. si sunt plures hæredes vnius legatarij, qui velint directum hæredem pro legato conuenire, & vnus velit intentare vnam actionem, alius aliam, coguntur per iudicem concordare: ratio, quia tractatur de præiudicio tertij. s. hæredis conuenti, cuius interest, vt oēs vna actione conueniat, aliàs grauaretur hæres conuentus multis actionib. cū varias defensiones afferre deberet. l. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iur. sed in ista. l. vbi sorte dirimitur, non tractat de præiudicio tertij sm Bart. Cy. & alios in d. l. huiusmodi. §. 1. q̄ quid ibi teneat Imo. ¶ In quarta ibi, item aliud arg. ꝯ. ēt opp. ꝯ tex. q̄ imò legatum pp incertitudinem vitietur per l. 2. §. fi. in gl. alleg. & rñdet, q̄ ibi loquitur alio casu, sed nihil est. vñ rñde, q̄ qñ incertitudo, & varietas est inter plures legatarios eiusdē rei, talis incertitudo potest vitiare relictum, vt in contrario. nisi petant, q̄ varietas dirimatur sorte, vt hac. l. Iason Papiæ.

ADDITIONES.

a ¶ Sortes. Adde cap. quod autem. c. non statim. cap. hi qui. cap. si exemplo. 16. quæstio. 2.
* Et vide, quæ idem Ias. scribit in l. huiusmodi. §. si is cui. ff. de leg. 1. in l. 2. §. ex ex his. nu. 12. ff. de verb. obl. vbi aliquid dixi, & not. Catel. ver. sortis. vbi plura notat ad Ias. hic. MASVER.
b ¶ Electio Papæ. Adde Card. in repe. cap licèt. de elec. Pet. de Monte in tract. de potestate Papæ. in 31. colum. Cardin. consil. 150. incip. quæsitum fuit sæpe a me.
c ¶ Plures fratres. Adde Io. And. in addi. Spe. in rub. de parroch.
d ¶ An frater minor. Adde Ang. in l. qui erat. ff. fam. ercis.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum seu vltima volūtas non fit irrita, licèt ille cuius arbitrio est commissa electio, non arbitretur, secus autem in contractibus.*
2 *Legatarius potest eligere non eligente tertio.*
3 *Eligendi potestas, vel declarandi durat in vltimis voluntatibus per annum.*
4 *Arbitrandi potestas vtrum duret vltra annum.*
5 *Legatarius debet eligere mediocrem, quando in ipsum est translata potestas eligendi.*
6 *Quod est positum in beneplacito alicuius, intelligitur arbitrio boni viri.*

§ Sed & si quis. Si relinquitur res eligenda p̄ tertium, illo non eligente, vel negligente per annum, transfertur electio in legatarium, dummodo eligat mediocrem. h. d. & est singu. casus secundū
1 Bar. ¶ † No. 1. ex hoc tex. q̄ vlt. volun. non irritatur, licèt ille, cuius arbitrio commissa est electio, non arbitretur, secus est in ꝯctib. in quib. à persona electa non receditur, sed illo non arbitrante irritatur contractus. l. si quis arbitratu. ff. de verb. obl. l. fi. C. de contrah. empt. hinc dubitat Bar. in l. si merces. in princ. ff. loc. pone, locaui domum p̄ illo pretio, q̄ arbitrabitur Titius, pone, conductor habitauit domum per annum, deinde mortuus est Titius, antequam declauerit pretium, quid erit hoc casu? & relinquit cogitandum. Breuiter puto, q̄ regula supra dicta, q̄ in contractib. à persona non recedatur, procedit nisi altera pars prætendat verum interesse, quia tunc recurritur ad arbitrium iudicis, ita colligitur ex verbis Bal. in l. contractus. in ver. modo hic quæro. C. de fide instr. Intellige tamen regulam huius tex. q̄ in vlti. volun. receditur à persona tertij debentis eligere, vel declarare, verum est quo ad substantiam, & validitatem dispositionis, vt nō irritetur vlt. volun. non quo ad hoc, vt committatur pœna adiecta per testatorem, si non fieret aliquid arbitrio tertij: tex est no. in l. mulcta. ff. de condi. & demō. Secundò limita regulam huius tex. procedere, nisi conditionaliter fieret commissio in arbitrio tertij per l. 1. ff. de leg. secūdo.
2 ¶ † Secundò no. ex tex. aliam regulam, quod in vlt. volun. non eligente tertio transfertur electio in ipsum legatarium. Intellige sanè istum tex. procedere, quando committitur electio rerum consistentium in specie, si autem committeretur electio quantitatis incertæ, quam Titius arbitrabitur, tunc Titio non arbitrante, non transfertur electio ad legatarium, sed recurrit ad iudicem, qui habeat arbitrari, per l. 1. ff. de leg. 2. ratio est, q̄a Titio non arbitrante si electio quantitatis incertæ transfertur in legatarium, posset legatarius nimium grauare hæredē. Aduerte etiam, quòd iste tex. cum sim. procedit, quando electio commissa est vni: si autem duob. & vnus negligat eligere, vel latitet, alius potest eligere. l. si legatario. §. 1. & ibi Barto. ad hoc no. ff. de fideicō. lib. & no. Bal. in l. vnica. in 12. q. C. quando non
3 pen. par. ¶ † Tertio no. ex tex. illam regulam, quod in vlti. volū. potestas eligendi, vel declarandi durat anno. Intellige sanè, qñ relinquitur electio rerum, si autē committatur alicui electio personarum, tunc facultas eligendi non durat anno, sed quousque fuerit per litem contest. interpellatum. l. cùm quidam. ff. de leg. 2. ratio diuers. est secūdum Bar. & Imo. in d. l. cū quidam. quia qñ alicui committitur electio personarum, quāprimum interpellatur, debet eligere, quia periculum est in mora, quia persona, quæ potuit eligi, si interim moriatur, non transmittit. d. l. cùm quidam. & l. pe. vbi Bal. C. de fideic. lib. & p̄ hoc dicit Barto. hic, & plenius in d. l. cùm quidam. se pluries dixisse de facto, q̄ cùm testator iussisset bona sua distribui in pauperes eligendos per Titium, q̄ elapso anno Titius non priuatur facultate eligendi, nec tunc electio deuoluitur ad Episcopū, iuxta. l. nulli. ꝰ. de Episc. & cler. sed tunc priuatur, qñ monitus, vel interpellatus fuit mediante lit. contest. & idem tenet Bart. in l. executorem. ꝯ. de execu. rei iudic. Petr. de Anch. & Imo. & Pan. in c. nos quidem. de test. D. Ant. in c. literas de suppel. neg. præla. Bal. in l. captatorias. C. de test. mil. in fi. col. Lud. in consi.
* 228. Ang. hic in vtraque lec. tenet contrarium, & dicit, q̄ *communiter tenetur* ꝯrium, & ꝯrium sm eum seruatur de consuetudine, q̄ imò isto casu per lapsum anni, vel tpis præfixi per constitutiones synodales, electio deuoluitur ad Epm, licèt debens eligere non sit interpellatus, de quo ēt aliquid per Bald. hic, & in l. fin. C. de contrahen. empt. qui vr̄ etiam contrariari.
4 ¶ † Quartò no. Bar. per istum tex. in l. si quis arbitratu. in pe. col. ff. de verb. obl. q̄ ptās arbitrandi non durat vltra annū, & ideo si sit factum compromissum in aliquem de iure, & de facto tanquam in arbitratorem, vel in amicabilem compositorem, iste arbitrator potest vsque ad annum arbitrari, lapso anno expirat eius potestas, sed Bal. hic in locis no. per Alex. in d. l. si quis arbitratu. reprobat Bar. quia cū iste tex. loquatur in vlt. volun. non est trahendus ad aliam materiam, vnde sm eum potestas arbitrandi durabit perpetuò, quousque partes compromittentes voluerint. Pau. hic ēt tenet ꝯ Bar. sed non in totum adhæret Bal. sed tenet, q̄ ptās arbitrandi duret triennio tm̄, sicut durat instantia compromissi facti in arbitrum. l. item si vnus. §. si multo post. ff. de arbi. vnde ptātem arbitratoris assimilabimus arbitrio, cui magis assimilatur, sicut dicimus in ꝯctib. innoīatis,

tis,qui regulantur secundum materiam illius contractus nominati,cui magis assimilantur.l.1.§.si conueniat.ff.deposi.l.naturalis.§.1.ff.de præscr.verb.Istum articulum, qui solet disputari,aliter non discutio,sed me remitto ad Mod.in d.l.si quis arbitratu.& vltra Doc.qui per eos ibi referuntur, vide omnino Io.de Ana.qui etiam tenet contra Bar.in consi.19. inci.visis in
5 strumentis.in 2.col.¶†Quintò no.ex hoc tex.ꝙ quando facultas eligendi transfertur in legatarium, debet legatarius eligere mediocrem.concor.l.generaliter.ff.de leg. 1. Intellige tamen, quando erat electio trium,vel plurium, secus si duorum puta seruorum,nam si alter sit melior, potest legatarius eligere meliorem,aliàs non diceretur legatum optionis, sed diceretur legatum illius deterioris.secundum Bal.& Pau.hic. Adde, ꝙ idem tenet Cy.Imo.Pau.& Mod. in d. l. legato generaliter,
6 & isto modo intellige.l.qui duos.ff.de leg. 1.¶Sexto no. secundum Bal. ꝙ illud, quod est positum in beneplacito alicuius, intelligitur arbitrio boni viri. Adde Abb.in c.verum.in 2. col. de foro compe.

S V M M A R I V M.

1 *Res subiectæ restitutio. leg. vel fideicom. purè vel ad diem certum non possunt alienari,etiam si iste,qui tenetur restituere, committeret delictum,propter quod omnia bona sua transirent in fiscum, quod limita,vt infra nu.4.*
2 *Bona,in quibus quis habet substitutum,non possunt alienari.*
3 *Res subiectæ restitutioni in diem incertum, vel sub conditione interim possunt alienari,& transfertur dominium,sed conditione eueniente ipso iure annihilatur,& nu.7.*
5 *Res subiectę restitutioni, si alienantur non possunt vsucapi, nec præscribi.*
6 *Quatuor casus,in quib.fideicom.ipso iure transit in fideicom.absque restitutione verbali,vel reali.*
8 *An si res subiecta restitutioni pendente conditione alienetur, interim valeat alienatio.*
9 *Stante statuto,quòd de quolibet contractu soluatur gabella,debet intelligi de contractu valido.*
10 *In vltimis voluntatibus conditio non trahitur retro, fallit in casu nostri text.*

§.Sed quia nostra. ¶.Iste. §. habet vtilem, & quotidianam materiam.h.d.Res legatæ,vel per fideicō. relictæ purè, vel in diem certum,non pn̄t vendi,vel aliquo modo alienari,hoc primò. Res verò,quæ subiacent restitutioni fideicō.in euentum conditionis,vel diei incerti pn̄t interim alienari,si alienentur,trāsfertur dn̄ium,sed eueniente conditione annihilatur alienatio, & fingitur vsq; retro nulla non obstante vsucapione,vel p̄scri. h.d.secundò.iste solennis.§.habet duas partes.In prima loquitur,qn̄ res fuit relicta purè vel ad diem certum,& tunc alienari non pōt.In secunda loquitur,qn̄ res fuit relicta sub cōditione,vel in diem incertum,rō est,quia pendente conditione dominium est penes hæredem,ideo nimirum; si interim potest alienare,& transferre dn̄ium, sed veniente cōditione fingitur vsq; retro fideicommissarij, & pp istam fictionem alienatio irritatur,qūo autem in vlt. volun. conditio trahatur retro per
1 fictionem legis,tangit gl.& j̃.dicam.¶†No.ꝙ res subiectæ [a] re
a stitutioni legati,vel fideicō.puri, vel ad diem certum nō pn̄t alienari,& ista regula adeo est vera, ꝙ si iste,qui tenetur restituere,committeret delictum,pp ꝙ oīa bona sua transirent in fiscum,res istæ subiectæ restitutioni nō deuenirent interim in fiscum.l.Imperator.ff.de fideic.liber.& ibi singulariter Bart. & Ang.Io.And.in addi.Spe.in tit.de feu.§.qm̄.ver.40.Lud.in l. si finita.§.si de vectigalib.ff. de damn.infec. & ad hoc vide oīno Alex.qui plenè disputat,& tenet cum Bart. in consi. 23.incip. oportunè consideratis.post multos Doc. ibi per eum relatos, licèt ꝯrium teneat Lud.sibi ꝯrius in l.si constante.§. fi.per illū
2 tex.sol.matr.vbi ēt vide Alex.& Mod.¶†Secundò no.ex text. ibi,vel substitutioni.ꝙ bona in quib.quis habet substitutū non pn̄t alienari,& licèt iste tex.loquatur indefinitè,& sic videatur loqui in omni institutione,tm̄ limita singul. non procedere in substitutione pupil.quia pupillus cui pater dedit in testō substitutum pupil. poterit alienare cū tutore, & decreto iudicis, ita ꝙ eueniente cā substi. non poterunt bona alienata p substitutum reuocari,rō est,quia sicut ipsimet testatori non interdicitur alienatio bonorum suorum, licèt fecerit testamentum, & alium hæredem instituerit,ita cùm substitutio pup.dicatur testm̄ pup.l.Papin.§.sed nec impuberis.ff.de inoff.testa.l.patris & filij.in princ.ff.de vulgi & pup.certè non obstante testō potest pupillus alienare,nec pōt alienatio per substitutum reuocari,& ita tenent Angel.& Imo.in l.Marcellus.§.res quæ.ff.ad Treb.Bal.& Imo.in l.sed & si in conditione.§. si seruum communem.ff.de hære.insti.Fulg.in l.si arrogator.in 2.col. ff.adop. vbi Bar.in repe.quæ Bar.attribuitur.in 3.colu. in 4. opp. ita teneas,quicquid teneat Bal.limitando,in l.nec ei.§.eorum. ff.de
3 adop.¶†Tertiò no.ex 2.parte tex.ver. sinautem sub conditione. quòd res subiectæ restitutioni in diem incertum, vel sub conditione,interim possunt alienari, & transfertur dominiū, sed adueniente conditione ipso iure annihilatur,& millies pra
4 cticatur iste.§.rationem dixi supra.¶†Limita istū tex. & istud no.procedere in alienatione merè voluntaria, secus in necessaria, puta quæ fieret per hæredem pro exoluendo æs alienum, in quo si erat æs alienum testatoris, valet irreuocabiliter alienatio,nec eueniente conditione potest retractari.l.filiusfam.§. Diui.el 2.in fi.ff.de leg.1.si autem erat æs alienum ipsius hæredis, valet alienatio quousque res erat permansura penes hæredem,posteà reuocatur.tex.est no.in l.peto.§.prædium.ff. de lega.2.per quem tex.dicunt ibi.Bar. Bal. & Imo. quòd res subiectæ fideicom. possunt per creditorem ex primo, & secundo decreto haberi,propter quod posset colligi fraus,vt ibi p Bar. & alios,per Bal.in l.fi.§.& si præfatam.in 4.q.s̃.de iure deliber. & in Auth.ei qui.15.col.C.de bon.auth.iud.pos.¶Seūcdò not. & limita, quando bona erant subiecta fideicommis.in euentum condi. casualis vel mixtæ, secus si sub conditione potestatiua,quia tunc imputatur implenti, cùm semper habuerit facultatem implendi.l.qui hæredi.§.si pars. iuncta gl. in versic. vsucapta.ff.de condi.& demon.quam ibi multum no.Imo. p limitatione huius tex.& dicit, quòd fortè alibi non reperitur. ¶Tertiò no.limita prædictum no.& hunc tex.procedere in rebus,quæ subiacent restitutioni ex vlti.volūtate,secus in rebus, quæ subiacent restitutioni ex contractu sub conditione,vel in diem incertum,quia possunt irreuocabiliter alienari, & inter viuos,& in vltima voluntate.l.& si dotis.vbi no.ad hoc Bar.& Bal.supra de iure dotium.¶Quartò no. limita, & bene signa,
b vt iste tex.procedat,quando alienatio [b] fuit facta per scientē, vel scienti rem subiacere restitutioni fideicommis. in euentū conditi.vel diei incerti,si autem fieret per ignorantē, vel ignoranti,prout millies contingit,attento quòd in dubio præsumitur ignorantia,maximè in acquirente,per regulam.l.verius.ff. de proba.tunc valet alienatio irreuocabiliter, quo ad hoc, vt eueniente die,vel conditione non possit retractari per legatarium,vel fideicom.sed ei succurritur ad æstimationem,vel p̄tium rei alienatæ contra alienantem. text. est singularissimus
c in l.fi.§.fi. [c] ff.de leg.2.allegatus hic in glo.magna,in verbo,celebrata.& dicit Bar.hic,quòd ille tex.est sing. & not. per illum tex.dicit Ang.hic,& in l.Marcellus.§.res quæ.ff.ad Treb.quòd aduocatus actoris sit cautus, vt deducat scientiam alienātis, & acquirentis,aliàs succumberet.Pau.hic limitat.d.l.fin.in §.fi. vt procedat,quando bona hæreditaria subiacebant restitutioni fideicommis.vniuersalis,vel particularis in diem,vel sub cōditione,ita quòd pendente conditione interim dominiū erat penes alienantem,tunc non obstante prohibitione legis propter iustam ignorantiam transfertur dominium, secus si fideicommis.fuisset purum,vel legatum purum, quia tunc etiā interueniente ignorantia non procederet ille tex.Sed aduertendum Pau.intelligit.d.l.fi.§.fi.procedere non solùm in fideicōmisso vniuersali,sed etiam in particulari,nam Imo.in d.l. fi. §. fi.& in l.qnidam ita.§.si quis filium.ff.ad Treb.tenet contrariū de directo,& vult,ꝙ ille tex.solū procedat in fideicom.vniuersali,propriè loquitur ille text. secus in fideicommis. particulari,

A D D I T I O N E S.

a ¶Res subiectæ.Adde Bar.in l.amplius. ff. rem rat. hab.Ang.in Auth. res quæ. infra eo.Io.de Imo.in l.cùm filio.ff.de leg.1.
* Et ad Ias.hic fac.concl. ꝙ bona subiecta restitutioni fideicommissi confiscari non possunt,præsertim acceden. prohibitione testatoris de eis non alienan.tex.in l.Statius.§.Cornelio fœlici.ff.de iure fisc.Alex.cons.23.col.1.lib.1.Dec.consi.442.col.3.Rolan.cons.31.num.25.lib.1.nam iura,quæ non possunt in extraneum hæredem transire,ergo nec in fiscum, & qui habetur loco extranei successoris.l.4.vbi Barto.ff.pe iure patron.Roland.d.consi.num.26.& qui plura etiam notab.ponit consilio 98.num.14. & alijs seq. libro 2. MASVER.
b ¶Quando alienatio.Declarat Soc.1.parte,consi.75. circa præsentem.colu. pen.Alex.lib.5.consi.118 col.fi.Pau.de Cast.lib.2.consi.94. clarum est in iure.& ibi ponit formam libellandi,& ad sententiam probandam, Pau. lib. 2. consi.263.circa princ.vlti.dub.Sublimitat idem Pau. quando alienatio expresè esset prohibita,consi.221.causa,quæ vertitur per me.Alex.in l. Marcellus.§.res quæ.ad Treb.Roman.in §.Diui. colum. 23. versicu. & prædicta. PVRPV.
c ¶L.fi.§. fi.Pro quo vide Alex.consi.3.lib.3.consi.184.col.fin.lib.2.consi.178. 186.col.fi.lib.5.Dec.consi.236.num.7.325.in prin.Rol.consi. 85. nume. 18. lib.2.consi.81.in prin.lib.2.Aym.consi.37.nume.18.Dom.Osasc.decisi. 73. MASVER.

ri, quando talis res fuiſſet alicui particulariter relicta, mouetur ex notatis per gl. in l. ſeruum. ff. de manu. tit. generali. Item cùm illa deciſio. §. fin. ſit exorbitans à iure communi, non eſt trahenda extra caſum ſuum. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. matr. cũ ſim. ¶Secundò limitat ſing. & mirabiliter Bal. in Auth. res quę. in r. no. ꝭ. eo. d. l. ſi. §. ſi. vt procedat, quando ignorantia proceſſit facto teſtatoris, qui prohibuit viuo hærede aperiri codicillos, in quib. continebatur fideicom. & ideo pp prohibitionem teſtatoris, & ſic eius factum non potuit fideicom. peruenire ad notitiam hæredis, & ſic vult Bal. ſecus eſſe, ſi ignorantia proceſſiſſet aliunde, q̃ facto teſtatoris, pro certo admirabilis eſt limitatio, & reſtrictio ad d. §. ſi. qui tamen videtur loqui in iſtis terminis, & eam ſimpliciter tenet Cum. in d. l. Marcellus. §. res q. tamen de mente Doctorum allegantium. d. l. ſi. §. fin. aliud eſt, vt patet ex prædictis, ideo Alex. in conſi. 3. in 3. vol. incip. viſo proceſſu cauſæ prin. & in d. l. Marcellus. §. res quæ. declarat, ꝙ intentio Bal. fuit, quòd ſi fideicom. fuiſſet relictum in teſtõ, tũc hæres non potuiſſet dici illud ignoraſſe; quia in dubio præſumitur ſcientia, per no. per gl. & Doc. in l. cũ hæres. ff. de acquir. hær. per Bar. in l. eius qui in prouincia. per illum tex. ff. ſi cer. pet. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obli. ſed q̃n fideicõ. fuit relictum in codic. põt hæres prætendere probabilẽ ignorantiam, maximè q̃n teſtator prohibuit viuo hærede codicillos aperiri, tamen verba Bal. non habent iſtum ſenſum, niſi cũ magna violentia. ¶Quatuor alias limitationes ad d. l. ſi. §. ſi. ponunt ibidem Imo. & Pau. in l. quidam ita. §. ſi quis filium. ff. ad Trebel. quas recollegit Alex. in d. l. Marcellus. §. res quæ. vbi videas. ¶Sed redeundo ad principale no. tex. Quintò illud limita, vt non procedat, quando hæres fuit grauatus reſtituere alicui quicquid ex hæreditate ſupererit, quia tunc poteſt irreuocabiliter alienare, dummodo non in totum euertatur fideicõ. l. Titius. ff. ad Treb. l. ſed & ſi lege. §. quod aũt quis ex hæreditate. ff. de pet. hær. quæ iura allegantur hic in gl. 2. licèt gl. dicat, ꝙ corrigantur per iſtam. l. malè dicit, *& communiter hic reprobatur*, quia illa iura non loquuntur in terminis tex. noſtri, q̃n fideicõ. vniuerſale eſt relictum ſimpliciter ſub cõditione, ſed q̃n fideicom. fuit relictum quicquid ex hæreditate ſupererit, verũ eſt, ꝙ illa iura limitãtur per Auth. ꝯ cùm rogati. ꝭ. ad Treb. ¶Sexto limita iſtum text. nõ procedere in ſeruo relicto alicui in diẽ certam, vel ſub condi. quia interim poteſt manumitti fauore libertatis his concurrentib. Primò, ꝙ talis ſeruus ſit ſubiectus fideicom. non quidem particulari, ſed ſub vniuerſitate, & ꝙ in diem incertum, vel ſub conditione, & ꝙ in vltima voluntate manumittatur, ſecus ſi inter viuos. l. quidam ita. §. ſi quis filium. ff. ad Treb. quicquid dicat gl. hic in verbo manumittere. q̃ varias ſol. ad illum tex. refert. ¶Septimò limita iſtum tex. nã bona ſubiecta [a] reſtitutioni ſub ꝯdõne, interim põt alienari vſq; ad quartam, q̃ vigore Trebellianicę quilibet hæres eſt detracturus. l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb. & gl. hic in ver. poſſe transferre. multomagis põt alienari vſq; ad legitimam filij. d. Auth. res quæ. ꝭ. eo. nam cũ fideicõ. ſit onus. l. cohæredi. §. cũ filiæ. ff. de vulg. & pup. certè ipſo iure detrahitur de legitima. l. qm̃ in priorib. ꝭ. de inoff. teſt. ¶Octauò limita iſtum text. non procedere, q̃n bona ſubiecta reſtitutioni alienarentur ex cauſa dotis, vel don. pp nup. filiorum ẽt vltra legitimã. d. Auth. res quæ. quæ pp hoc fuit poſita, & ibi Bar. & Doc. dicunt idẽ eſſe, q̃n alienatio fieret ex cã alimentorum filij, vt ibi dicam plenè. Iſtas limitationes, & quaſdam alias plenius ponã in Authẽ. res q. ꝭ. eo. ¶Tertiò principaliter no. ex text. ibi, vt nec vſucapio, [b]

b nec longi tp̃is pſcriptio. † ꝙ res ſubiectæ reſtitutioni, ſi alienen-

5 tur, non põt vſucapi nec pſcribi, ꝙ limitat no. Pau. hic, in 4. col. referens ſe ita conſuluiſſe, q̃n alienatio fieret per prohibitum alienare, ſi aũt tertius extraneus, qui talem rem tenebat, & fortè ſuam putabat, eam alienaret, tunc emens poſſet vſucapere, vel præſcribere, non obſtante fideicõ. ſm Bal. in l. 2. de vſuc. pro empt. Pet. & Cy. in l. fin. in 6. oppo. C. in quib. cau. in integ.

6 reſt. non eſt neceſ. no. quia bona, & vtilis eſt limitatio. ¶†Quartò no. ex tex. ibi, rem vendicare. iunctis præcedẽtib. verbis tex. hic eſſe caſum ſpecialem, in quo fideicõ. vñ ante factam reſtitutionem re, aut verbo, cõpetit rei vend. & ſic ipſo iure transfertur in eum dñiũ. ſ. q̃n hæres alienat, licèt gl. hic pen. & fi. in hoc laborent. Sunt ẽt alij tres caſus, in quib. ipſo iure fideicõ. tranſit in fideicõmiſſarium abſq; reſtitutione verbali, vel reali, vt in l. pe. ꝭ. ad Treb. & ibi gl. & Doc. addunt alios caſus, regulariter autem ſecus. l. reſtituta. in prin. ff. ad Treb. & rõnem dixi in l. 1. in gl. in ver. omnib. ꝭ. eo. & ex iſtis ſunt oĩa expedita. ¶Gl. in verb. celebrata. diuiditur in duas, prout duas format opp. & varijs modis reſpondet. Secunda ibi, item & hæres de reſtituẽdo. Ex prima parte habes notare duas principales concluſio-

7 nes. †Prima eſt, ꝙ ſi pendente conditione fideicommiſſi alienetur res ſubiecta reſtitutioni, iſto medio tp̃e valet alienatio, & transfertur dominium in emptorem, ſm primam ſol. glo. hic, quæ eſt vera, licèt in ſequenti ſoluti. ꝯrium teneat, & malè, & rationem dixi in tex. & quòd interim conditione pendẽte ex quo interim hæres eſt dñs, valeat alienatio. tenet glo. in l. cùm pater. §. libertis. ff. de leg. 2. & in §. quamobrem. vbi bonus

8 tex. in Auth. de reſti. fideicom. Vtilitas † eſt videre, an interim medio tempore valeat alienatio ſm Bar. hic, quia ſtante ſtatuto, ꝙ de qualibet re alienata ſoluatur gabella, aliàs qui nõ ſoluit, perdat rem, vel incidat in aliam pœnam pecuniariam, certè ſi dicimus, ꝙ res ſubiectæ fideicom. poſſunt alienari, & ꝙ valeat alienatio, ſolui debebit gabella; & non ſoluens incideret in pœnam ſtatuti, ſecus ſi dicimus alienationem ẽt pendente tp̃e eſſe nullam, & cum Bar. tranſeunt Bald. *& communiter alij.*

9 Tu pondera Bar. hic velle, † ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ de quolibet ꝯtu ſoluatur gabella, debet intelligi de quocunque ꝯtu, ſ. valido. nã ſi contractus ſit nullus, non erit ſoluenda gabella. adde, ꝙ de hoc eſt tex. in l. 2. & ibi no. Bal. in fi. C. de eunu. Bal. in l. nõ dubium. in prin. ꝭ. de legi. Ang. in d. l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb. Eſt verum, ꝙ Fulg. in d. l. non dubium. in 10. col. tenet ꝯrium, quia imò quando contractus eſt nullus, licèt cenſeatur nullus fauore contractus, tamen in eius damnum non cenſe-

10 tur nullus, vt eſt in propoſito, ꝙ gabella ſoluatur. ¶†Secundò habes ex iſta gl. notare limitationem ad regulam, quæ habet, ꝙ in vltimis volun. conditio non retrotrahitur. l. 1. §. ſerui. ff. ad Sena. Sylla. notatur per gl. in l. ſub conditione. ff. de ſolu. quia verum eſt, niſi res prohibitã alienari, alienetur, quia tunc conditio exiſtens trahitur retro, quo ad hoc, vt reſcindatur contractus, & etiam quo ad fructus. ſm gl. & licèt Bar. ſimpliciter tranſeat cum gl. quo ad fructus, tamen per alios reprobatur, quia ſi hæres non alienaſſet rem ſubiectam fideicom. certè cũ pendente conditione res eſſent hæredis, per conſequens fructus ſunt ſui, maximè quia eos percipit iudicio teſtatoris. l. mulier. §. 1. l. in fideicom. ff. ad Treb. l. iubemus. C. eod. ergo alienatio non debet facere, ꝙ fructus pertineant ad fideicom. qui ex tali alienatione non debet lucrari, ſed ſibi ſufficit, quòd conſulatur circa acquiſitionem rei, & ita contra glo. hic tenet etiam Bald. in l. in fundo. in 3. col. ff. de rei vend. & in l. in inſulam. §. 1. & ibi Imo. ff. ſol. mat. & in l. domus. ff. de leg. 1. Facit glo. quæ reputatur ad hoc ſing. in l. emptor. ff. de rei ven. In ſecunda parte gl. dic, vt dixi in tex. in vltimo not.

ADDITIONES.

a ¶Bona ſubiecta. Vide Are. aliter tenentem conſi. 18. circa fi. Pau. de Caſt. lib. 2. conſi. 273. circa princ. 2. dub. PVRPV.

b ¶Nec vſucapio. Dic melius, vt per Corn. lib. 3. conſi. 303. aliàs 364. colu. 14. ver. vlt. habetur in tract. præſcriptionum. par. 5. col. fi.

* Et dic, quòd res prohibita alienari per teſtatorem, poteſt præſcribi, quando interuenit cõſenſus eorũ, in quorum fauorem facta fuit prohibitio, & tunc poſſet fieri alienatio. Rol. conſi. 3. nu. 82. lib. 1. & nu. 86. vbi quod res ſubiecta reſtitutioni præſcribitur, de quo principali artic. an res prohibita alienari, præſcribi poſſit, plenè diſputat Gabr. commu. opi. lib. 5. tit. de pręſcrip. conclu. 13. vbi dicit opi. negatiuam magis communem, quòd ea quæ prohibita ſunt alienari, vſucapi, vel præſcribi non poſſunt, quam amplia, limita, & declara, vt ibi per eum. MASVER.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, qui ſciebat rem ſubiacere reſtitut: fideicommiſ. recuperat pretium re euicta, etiam ſi illud non ſit ſtipulatus, qui etiam ſi ſtipulatus ſit duplum re euicta, tamen non conſequetur niſi pretium tantum. nu. 2.*

3 *Emens ſcienter rem ſubiectam fideicom. non recuperat melioramenta, niſi eſſent neceſſaria.*

4 *Qui non poteſt alienare, poteſt ſe perſonaliter obligare.*

§. Emptor autem.

Emptor rei, quæ ſubiacet reſtitutioni, ſciens re euicta habet actionem ad pretium tantum, non autem ad intereſſe, vel ad duplam etiam ſi ſit ſtipulatus duplam, ſecus ſi

a ſit bon. fid. emp. quia tũc contra vẽditorem agit de euictione [a] ẽt ad intereſſe, & ſi creditor bona fide accepit in pignus à debitore rem ſubiectam fideicom. ea euicta habet pignoratitiã actionem ꝯ debitorem. h. d. & ſcias, ꝙ pignoratitia directa cõpetit debitori, poſtquam ſatisfecit contra creditorem, pignoratitia autem ꝯria competit creditori, vt per gl. in ver. æmula. & ſeq. §. tertij. in proœ. ffοrum. & dixi in §. item Seruiana. inſtit. de actio. ¶No. duo ſpecialia contra regulas cõmunes, & ſic expedio,

ADDITIO.

a ¶De euictione. Vide Cur. in 4. par. feudo. fol. 45. PVRPV.

1 dio, quæ tanguntur in glo. ¶† Primum ſpeciale eſt, male fidæi
emptor,qui ſciebat rem ſubiacere reſtitutioni fideic. recuperat
pretium re euicta , etiam ſi illud non ſit ſtipulatus , regulariter
2 contra.l.ſi fundum.C.de euic.l.ſi fratres.C.com.vtriuſ.iu.¶†Se-
a cũdum ſpeciale eſt,ꝙ licèt regulariter male fid.emptor. [a] & ſic
ſciens,ſi ſit ſtipulatus duplam,eam cõſequi debeat.d.l.ſi fundũ.
tamen hoc eſt hic ſpeciale,quia emens ſcienter rem ſubiectam
fideic.etiam ſi ſit ſtipulatus duplam in caſu euictionis , tamen
re euicta conſequitur tantum pretium non duplum , ratio eſt
in vtroque , quia cũ in primo caſu in vno alleuietur,quia ſi ſcit
rem eſſe alienam,& non ſit ſtipulatus pretium , tamẽ pretium
conſequitur,contra.d.l.ſi fundum. ratio eſt,quia interim tenuit
alienatio,certe in alio grauaretur per hanc.l.vt nũquam conſe-
quatur duplum,etiam ſi fuerit expreſsè ſtipulatus. Iſtum tamẽ
b tex.limitat ſing.Bar.in l.qui Romæ.§. duo fratres.[b] in 11.q.ff.de
verb.oblig.vt procedat in ſcienter emente rem ſubiectam reſti-
tutioni,ſecus eſt in diuidentib.hęreditatem,quia ſi vnus eorum
ſciat partem ſuam ſubiacere fideic.tamen ea euicta non conſe-
quitur etiam pretium, quia tales ſic diuidentes videntur vnuſ-
quiſque ſuſcepiſſe periculum pro parte ſua.l.ſi familiæ. C.fam.
3 ercis.declara tamen,vt per Bar.ibi,& in ſeq.quæſtione.¶†Secun
dò no.ex tex.ibi,neque melioratione locum habente.ꝙ emens
ſcienter rem ſubiectam fideicõ. non recuperat melioramenta,
ſed ea perdit propter eius malam fidem , qđ intellige, niſi me-
lioramenta fuiſſent neceſſaria,quib.non factis res perijſſet, non
obſtante eius mala fide recuperat. per l.domum. circa fin.C.de
4 rei ven.† Tertiò no.ex iſta litera ſecundum Bald.ꝙ ille,qui non
poteſt alienare,poteſt ſe perſonaliter obligare. Et ſic perſonalis
obligatio non dicitur alienatio.l.alienatum. ff.de verb. ſig.& l.ſi
pro fundo.C.de tranſac. Et hoc dicit facere ad quæſtionem de
c emphyteuta [c] compromittente,nam non dicitur alienare,licèt
arbiter adiudicet,quia per ſententiam arbitri non perdit domi-
nium. c.Ryna.de teſta. Adde ad primam regulam huius text.
Alex.in conſi. 18.5. vol. incip. attentis narratis in themate.in 2.
col.facit,quod vult Bar.in l.fi.§.filijs autem. C. de bon.quæ lib.
ad ſecundum de emphyteuta , adde Alex.in conſi.1.5.vol.in 2.
col.cum concor.ibi per eum ſignatis, & in l.filiusfam.§. Diui.el
2.ff.de leg.1.dixi in l.ex hoc iure.ff. de iuſti.& iure.

ADDITIONES.

a ¶Malæ fidei.Limitat Cor.quando iuratum fuiſſet.lib.3.conſi.2.col.3.
b ¶Caue,quia hic.§.habet locum etiam ſi dies,vel conditio fideicommiſſi eue-
niſſet.Bar.& Sal.hic. PVRPV.
c ¶De emphyt.Adde Io.de Imo.& Barb.in c.potuit.de loca.

SVMMARIVM.

1 *Res ſubiectæ reſtitutioni titulo lega.vel fideicom. particularis, vel vni-
uerſalis, puta in diem,vel ſub conditione,in quibus habet ſubſtit.vul-
garem,vel fideicommiſ.alienari non poßunt,quod limita.12. modis in-
fra nu.2.*
3 *Filius grauatus fideicom. detrahit duas quartas, quod limita, vt infra
eo.nu.ver.& tenendo.*
4 *Subiecta reſtitutioni poſſunt alienari vſque ad legitimam.*
5 *Res ſubiectæ reſtitutioni poſſunt alienari ex cauſa dotis, & don.propter
nup. ſed an habeat locum , quando quis vellet conſtituere dotem pro
alio, item & quando mater diues tenetur dotare filiam,quando pater
eſt pauper,infra nu.6.*
7 *Denegare alimenta eſt necare.*
8 *Pater naturalis tenetur alere filiam naturalem , de iure cano.& ciuili.*
9 *Filius tenetur alere matrem.*
10 *Frater tenetur alere ſororem etiam vterinam.*
11 *Pater non tenetur alere filium,vel filiam,quando habent aliunde,vnde
ſe alant.*
12 *In quib.perſonis habeat locum hæc Auth.*
13 *Si pater viuens non dotauit filiam,an poterit in teſta.eam dotare de bo-
nis ſubiectis reſtitutioni.*
14 *Si pater habeat filiam maritatam,& non dotatam , an poterit eam do-
tare de bonis ſubiectis reſtitutioni.*
15 *Filia,quæ ſine patris conſenſu eſt nupta ,debet etiam per patrem dotari.*
16 *An ſit bonum arg. de alimentis ad dotem.& nu.17.*
18 *Noſtra Auth.habet locum in dote pro matri. ſpirituali.*
19 *Statutum,quòd Poteſtas poſſit committere appella.à diffinitiua , habet
locum etiam in appel. ab interlocutoria.*
20 *Quando filius eſſet condemnatus ex ſuo delicto, an poterit pro redem-
ptione ſuæ perſonæ alienare res ſubiectas reſtitutioni.*
21 *Bannitus etiam ex ſuo delicto ſi citetur, non tenetur comparere,nec mit-
tere procuratorem.*
22 *Qui propter maleficia commiſſa deducti ſunt ad inopiam , perdunt be-
neficium aliàs indultum paupertati.*
23 *Pater non tenetur dotare iterum filiam,quæ dolo,vel culpa ſua,aut de-
licto dotem conſumpſit, & diſſipauit.*
24 *Res prohibitæ alienari poßunt tamen ex cau.dot.vel dona. propter nup.
alienari,ſed an tunc Auth.noſtra procedat,quando teſtator expreſſè
prohibuit alienationem.*
25 *Res prohibitæ alienari etiam per ſtatutum iuramẽto firmatum, poſſunt
alienari cauſa dotis , & don. propter nup.*
26 *An feudum poſſit alienari cauſa dotis ſine conſenſu domini.*
27 *Mulier poteſt ſe congruè dotare ſecundum qualitatem , & dignitatem
perſonæ, de bonis ſubiectis reſtitutioni.*
28 *Quando ſtatutum repellit filias fœminas à ſucceſſione, & mandat eas
dotari arbitrio propinquorum , propinqui non poſſunt arbitrari minus
legitima.*
29 *Pub.vtilitas præferenda eſt priuatæ.*
30 *Dos recuperata per filiam viuo patre , nõ venit in vniuerſali fideicom-
miſſo iniuncto per patrem.*
31 *Res ſubiectæ reſtitutioni poſſunt alienari ex cauſa dotis, vel don. pro-
pter nup.ſed an poſſint alienari ex cauſa alimentorum.*
32 *Res ſubiectæ reſtitutioni poſſunt alienari ex cauſa dotis , vel dona. pro-
pter nup.quod extende.17. principalibus modis , & limita.15. modis,
vt infra nume.33.*

AVTHENTICA.

RES , quæ. ¶Iſta Authen.habet materiam
vtilem,& quotidianam. Diui-
ditur in tres partes. In prima ponitur regula prohi-
bitiua.In ſecunda ponitur duplex fallentia. In tertia
aſſignatur ratio ad illas fallen. Secunda ibi, ſed ſi liberis. Tertia
ibi,ea enim quæ communiter omnibus proſunt. hoc dicit. Li-
beri fideicommiſ. grauati non prohibentur vſque ad eorum
legitimam alienare, quæ legitima ſi non ſufficiat ad dotem, &
dona. propter nupt. poſſunt diminuere bona ſubiecta reſtitu-
tioni, quia iſtud concernit publica vtilitas,vt matrimonia con-
1 trahantur,ideo præfertur priuatæ vtilitati.hoc dicit.¶ † Not.ex
prima parte regulam prohibitiuam , quòd res ſubiectę reſtitu-
tioni,intellige titu.leg.vel fideicommiſ.particularis,vel vniuer-
ſalis,puta,vel in diem,vel ſub condi.vel in quib.habet ſubſtitu-
tionem vulg.vel fideicommiſ.alienari non poſſunt, vt hic, & l.
Marcel.§.res quæ.ff.ad Trebel. & in l.3.§.pen.& fi.per Bar.ſupra
eod.tit.in tantum, quod ſi alienentur,non poſſunt vſucapi, vel
præſcribi.d.l.3.§.pen.& eſt ratio, quia cenſetur per l.nulla. & ſic
hr̃ pro non tit.vide ibi , iuncta.l.nullo.s̃. de rei vendi.Item vbi-
cunque per l.vel teſta.prohibetur alienatio,ibidem prohibetur
vſucapio.l.vbi lex.& ibi Bart.not.ff.de vſucap.& Bart. in l.fin.in
pen.col.s̃.in quib.cauſis in integ.reſti.non eſt neceſſaria.Ange.in
2 l.1.poſt glo.C.de pręſcrip.longi.temp.¶†Intellige ſanè,quando
alienatio fieret per perſonam prohibitam alienare , ſecus ſi fie-
ret per tertium,ad cuius manus res perueniſſet, vt colligitur ex
verbis Bal.in l.2.j.de vſuc.pro emp.Pet.& Cy.in l.fi.in 7. oppo.
s̃.in quib.cauſ.in integr.reſtit.non eſt neceſ. & in ſpecie Pau.de
Caſt.in l.3.§.pen. in 4.col.s̃.eod. & refert ſe ita proximis diebus
conſuluiſſe. Iſta regula limitatur in tex.quando alienatio fieret
ex cã dotis, vel donationis propter nuptias, de quo infra plenè
dicam. ¶Secundò limitatur not. ſecundum Cyn.& Albe.hic,
quando alienatio fit per ſciẽtem , & ſcienti rem ſubijcere fidei-
commiſ.aut per ignorantem ignoranti,valet alienatio quãtum
ad hoc,vt retractari non poſſit alienata, ſed alienans tenetur ad
æſtimationem,ſeu ad pretium.tex.eſt valde not.in l.fin.§.fin.de
leg.2.de quo facit feſtum Bart. in l.3.§.pen.s̃.eod. & dicit,ꝙ ille
caſus eſt ſin.& multum notandus ad hoc. alibi etiam dicit Bal.
in c.quoniam freuenter.§.in alijs.extra vt lit. non conteſt.quòd
ille tex.gloſſat omnes leges loquentes de materia prohibitionis
alienationis. Hinc dicit Ange.in d.l.Marcellus.§.res quæ.& in l.
a 3.§.ſed quia . ſupra eo.quòd aduocatus [a] rei debet eſſe cautus,
vt deducat ſcientiam eius,qui alienauit , & eius in quem facta
eſt alienatio,aliàs ſuccumberet. Limitat mirabiliter illum text.
Bal.hic in 1.no.quando ignorantia proceſſit ex facto teſtatoris,
qui prohibuit aperiri codicillos,in quib.continebatur fideic. ita
propriè eſt caſus in d.l.fin.ſecus,quando ignorantia teſtamenti
aliunde proceſſit,vt no.gl.in l.cùm hæres.de lib.leg. Iſtam limi-
tationem ſequitur Raph.Cu.in d.l.fin.§.fi. Sed quia iſta limita-
tio eſt

ADDITIO.

a ¶Aduocatus.Adde pro aduocato actoris,quæ ponit Hippol.ſing.31.Alex.cõſ.
3.nu.3.lib. 3. vbi Doct.in apoſtil.Rol.conſi.85.num.18. libr.1. & dum dicunt
Doct.quòd aduocatus actoris debet eſſe cautus, vt deducat ſcientiã alienan-
tis,dic,quod debet etiam deducere ſcientiam ementis, quia ille.§.fin. requirit
ignoranti ã vtriuſque.ita no. Corſet.in ſing.ver.alienatio.ſecũdo.& vide eun-
dem Iaſ. in l.illam.C.de colla.in l.Gallus.§.quid ſi is.col.5.ff. de libe. & poſth.
in l.ſancimus.col.4.C.de iudi.in l.licèt. col.2. C.de pac. MASVER.

tio eſt contra mentem omnium Doct.in l.locis præallg. ideo
d.Alex.in conſi.268.inci.viſo proceſſu cauſæ prin.& in d.l.Mar
cellus §.res,quæ.declarat mentem Bal. fuiſſe non quidem limi
tandi d.l.fi.§.fi.ſed declarandi,qñ dicatur iuſta ignorantia, & ꝙ
ſit,qñ teſtator prohibuit aperiri codicillos,in quib. fideic.conti
nebatur,aliàs ſit ſecus.Tu autem pōdera,ꝙ ratio aſſignata per
Iuriſc in d l.fi.eſt generalis propter iuſtam ignorantiam empto
ris,& vendi.vnde, qñ ratio legis eſt generalis, licèt dictū ſit ſpe-
ciale,nō reſtringitur ad caſum ſpeciale in ea poſitū,vt no. Bar.
& Bal.in l.regula.§ ſi quis,per illū tex.ff.de iu.& fac. igno.Bal.in
c.ſecundò requiris. de appel. ¶Quinq; alias limitationes ponit
Imo.& Pau.de Caſt.in d.l.fi.in fin.& in l.quidam ita.in §. ſi quis
filium ff.ad Treb.quos refert.d. Alex.in §. res quæ. Vltra quos
aduerte , ꝙ qñ hæres ignoranter alienauit , quo caſu retractari
non poteſt propter ignorantiam , vt prædixi, tñ hæres tenetur
ad pretium,vt ibi eſt tex.Adde,ꝙ etiam tenetur ad omne aliud
lucrum , ꝙ abeſt legatario ꝑꝑ talem alienationem , ita probat
tex.no.in l.quidam ita in teſtō.§.fi.ff.ad Treb.Item intellige, qñ
hæres eſt ſoluendo,alias retractatur alienatio.l.planè.la 2.§.qui
rogatus.ff.de leg. 1. quia iſta ignorantia non debet præiudicare
tertio.l.qui autem.§.ſi quid cum pupillo.ff.de his,quæ in fraud.
cred.& l.iniquiſſimum.ff.de iu.& fac.igno. Pau.de Caſt. decla-
rat,referens ſic ſe pluries conſuluiſſe in conſi.10.incip.clarū eſt
in iure.Secundò limitatur prædicta regula, qñ bona ſubiacent
reſtitutioni vigore ſubſtitutionis vulgaris , vel fideicommiſſa-
riæ,ſecus autem ſi pupillaris, quia illa nō impedit alienationē.
l.j.§.ſed nonnullos.in verbo , ſubſtitutum eius quærentes. ff.de
tut.& ra.diſtra.ſm Pau.de Caſt.hic in 1.col.Bal.& Imo.in l. ſed
& ſi in conditione.§.ſi ſeruum.ff.de hær.inſti.& Ang.& Imo.&
Moder. in d.§.res, quæ. Bald. declarat in l.nec ei.§.eorum.ff.de
adop.idem tenet Bar.in repe.l.ſi arrogator.in 4.not.ſi eſt Bar.ff.
de adop.& ibi Raph. & Fulg. Huius limitationis duplex eſt ra-
tio prima,quia ſubſtitutio pupillaris dicitur teſtm̄ ipſius pupil-
li.l.Papin.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſta.l. patris,& filij.in
prin.ff.de vulg.& pup. ſed teſtm̄ non prohibet quem alienare.
l. cū hic ſtatus.§. ait oratio.ff.de don.inter vir.& vxo. Secunda
ratio eſt,quia ſubſtitutio vulg.vel fideic.dr̄ verè onus, & graua
men hæredis.l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.de vulg.& pup.ſed ſub-
ſtitutio pupi.dr̄ merus fauor,& prouiſio filij , iurib.præal.vnde
ſi impediretur alienatio,efficeretur onus,& grauamen.¶Quar
tò limita prædictam regulam procedere in reb. quæ ſubiacent
reſtitutioni ex vlti.volun.ſecus ſi per viam contractus.Ita Pau.
de Caſt.hic circa prin.nihil ad hoc allegans.tu alle.tex. in l.& ſi
dotis exactio.& adde ibi no.per Bar.& Bal.s̄.de iure dotium.&
in l.dotalè.ff.ſol.mat.& tex.in l.ſi ſocius.& ibi ad hoc not. Ang.
ff.ſi cer.pet.Facit.l.quoties.C.de rei vend. Item facit ratio, quia
potentior eſt prohibitio alienandi , quæ fit per teſtm̄ , quia illa
impedit tranſlationem dominij,ſecus in prohibitione, quæ fit
per viam ꝯctus, vt not.glo. & Doct.in l.ea.lege.C.de condi.ob
cau.& in l.ſi ita,quis promiſerit.§.ea.l.ff.de verb.obli.¶Quintò
a limita ſingulariter, qñ alienatio [a] fieret ex cauſa remuneratio-
nis,ita innuunt verba Bart. in proœ. ffōrum. in vlt.col.eo quia
aliàs prohibita alienari,poſſunt in caſu remunerationis aliena-
ri.l.iubemus nulli.in prin.cum gl.C.de ſacroſ.eccle.not.Bart.in
l.iuſta.per illum tex.ff.de manumiſ.vind.& pulchrè Io. And.in
addi.ad Spec.in ti.de reb.eccl.non alie.ſuper rub.facit tex.in ca.
relatum.el 2.in verbo,iuxta ſeruitij meritum.de teſta.cogita tñ
ſuper hac limitatione. ¶Sextò limita prædictam regulam in
alienatione merè voluntaria , ſecus in neceſſaria,cùm fit pro
exoluendo æs alienum teſtatoris non hæredis.l.filiusfa.§. Diui.
el 2.in fi.ff.de leg.1.l.peto.§.prædium.ff.de leg.2.& ibi vide Bald.
Bar.& Imo.qui ex hoc dicunt poſſe colligi fraudem ad regulā
huius Auth.vbi vide ꝑ eos.& Bal.in l.fi.§.& ſi præfatā.in 4.q.C.
de iure delib.in Auth.ei qui.C.de bon.poſ.¶Septimò limita in
ſeruitute relicta ſub fideicommiſſo vniuerſali.l.quidam ita.§.ſi
quis filium.ff.ad Treb.gl.& Doct.in l.2.§.pen.s̄.eo.¶Octauò li-
mita iſtam regulam , vt procedat , qñ res ſubiectæ reſtitutioni
prohibentur alienari , verū eſt inter viuos, ſed bene poſſunt le-
gari,& in teſtamento relinqui,ſicut poſſunt relinqui res alienę,
& hæres cogitur eas redimere ſi poteſt,ſm Bar.in l. cùm pater.
§. pater. ff.de leg. 2. ¶Nonò limita niſi conſentiant illi,in quos
debet fieri reſtitutio.l.quoties.C.de fideic.l. ab omnib.ff. de leg.
1,vel niſi ratificent,ſm Bal.hic in vlt.col. quo caſu debet tamē
eis pretium reſtitui , quod eſt not. ſecundum eum. ¶Decimò
limita,quando hæres eſſet grauatus reſtituere quicquid ex hæ-
reditate ſupererit, tunc poteſt alienare,dummodo non in totū
minuatur fideicom.l.Titius.ff.ad Treb.l. ſed & ſi.& ibi Bart. ff.
de peti.hęr.Auth.ꝯ rogatus.& ibi gl.& Doct.C.ad Treb.¶Vn-
decimò quādo alienatio fieret ob neceſſitatem imminentem,
puta propter famem,vel redemptionem perſonæ , ſecundum
Bar.in l.quemadmodum.C.de agri.& cenſi.lib.11.Bar. & alios
hic.¶Duodecimò,& vltimò limita vſque ad legitimam debi-
tam filio,vt hac Auth.& j̄.in loco ſuo latius dicetur,& amplè.
3 ¶† Secundò principaliter no.ex tex.in 2.parte,ꝙ hic probatur,
ꝙ filius grauatus fideic.non detrahit niſi vnā quartam.ſ.legiti-
mam,quia ſi filius poſſet detrahere duas quartas, tex.eſſet defe
ctiuus,dum dicit,ſi legitima non ſufficit quia debuiſſet , dicere,
ſi legitimę,vel Treb.non ſufficiūt ſm Iac.But. Bal.& Mod. hic.
Idem probatur in corpore vnde ſumitur hæc Auth. ad idē eſt
tex.in l.iubemus.in prin.in verbo,dodrās reſtituatur. & ibi Bal.
& Pau. de Caſt. ad hoc not. C. ad Treb. & ſm leges iſtud clarè
probatur ſm Bar.in l.Papin.§.meminiſſe.ff.de inoffi. teſt.& Do
cto.in l.quanquam.poſt gl.C. ad legem Fal. & ita latè diſputat,
& concludit Old. Lau. conſi. 205.incip. ſecunda dubitatio eſt.
Sed attento iure canonico , ꝙ ex generali conſuetudine totius
mundi obſeruatur etiam in foro ciuili,filius, qui non debet ſta
tim reſtituere,detrahit duas quartas,& conſequenter habet di-
midiam totius hæreditatis.c. Ray.& c.Raynal.extra de teſta.c.ſi
pater.de teſt.in 6.& dicunt Ange. & Imo. in l.cohæredi.§.cùm
filię.ff.de vulg.& pup.ꝙ iſta opin.ſeruatur in iudicijs,& in ſcho
lis,quam latè diſputant,& tenent Imo. & Mod. in l. in ratione.
la j.§.quòd vulgo.ff.ad legem Falci.& etiam d.Alex.in 6.col. &
duab.ſeq.& latè d.Alex.in conſi.142.in 2. vol.inci. circa primū
dubium.in 7.col.& duab.ſeq.declarando,vt no.per Bar.& alios
in d.§.meminiſſe.& in d.l.quanquam,& in l.j.§. interdum. poſt
gl.ibi.ff.ſi cui pluſquam per legem Fal.& per Bal.in l.filiū quem
habentem. in 11. col. C.fam. erciſ. & ibi Paul. de Caſt.& alios.
b ¶Et tenendo *communem* ſententiā, quòd duæ quartæ [b] poſſunt
detrahi , eam limita in filio inſtituto in re certa,quia cùm verè
non ſit hæres vniuerſalis, non poteſt detrahere niſi vnam quar
tam.ſecundum Bald.qui refert ſe ita ſæpius conſuluiſſe, in l. fi-
lium quem habentem.in 11.col.C.fam.erciſ. ¶Secundò limi-
ta,niſi teſtator in teſtamento diſpoſuiſſet , quòd debitum iure
naturæ computetur in Trebel. ita not. Bald. in l. quoniam in
prioribus.in fin.ff.de inoffic.teſtam.Dyn. & Rayn.Albe. Nico.
de Neapo.Imo.& Raph.Cum.in l.Lucius.§.maritus.ff.ad Tre-
bel.Dyn.& Nico.de Neap.& dom.Alex.in l.ſi debitor. ff. ad le-
gem Falc.d.Alex.in l.Marcellus.in prin.in 3. colum.ff. ad Treb.
Adde, ꝙ etiam retento,quòd opin.Can.ſeruetur de iure ciuili,
prout *eſt communis ſententia*,adhuc habet locum iſta Auth.quia
ſi legitima,& Treb. non ſufficiant ad dotem ſecundum digni-
tatem perſonæ, poſſent capi bona prædicta ſubiecta reſtitutio-
ni : imo ſi mulier non poſſet honeſtè nubere,niſi omnia bona
ſubiecta reſtitutioni daret in dotem,poſſet omnia dare, ſecun-
dum Bald.& Pau.de Caſt.hic,& Pau.de Caſt.in l. mulier.§. cū
proponeretur.ff.ad Trebe.Quod tamen intellige,niſi filia aliun
de haberet,vnde ſe dotare poſſet,per illum text.præalleg.Idem
vult Rapha. Cuma. ibidem, qui dicit, quòd iſta Authen. vult,
quòd poſſit alienari vltra legitimam. de quo vide in d. §. cùm
proponeretur. & Iacob.de Belui. in Auth. de reſtit. & ea, quæ
parit.in §.quamobrem.in 11. quæſt.quod bene no.pro amplia
4 tione huius Authen. ¶† Tertiò not.ꝙ ſubiecta reſtitutioni pn̄t
alienari vſque ad legitimā.ratio,quia omne grauamen,& om-
ne impedimentum ipſo iure reijcitur de legitima . l. quoniam
5 in prioribus.& l.ſancimus.§.j.C.de inoffi.teſta. ¶† Quartò not.
ꝙ res ſubiectæ reſtitutioni poſſunt alienari ex cauſa dotis , &
donationis propter nup. rationem aſſignat tex. in 3. parte. aliā
rationem aſſignat tex.in d.§.cùm proponeret. in fin.quam de-
clara,vt per Fulg.& Pau.de Caſt.hic.Iuxta hoc nota,in quo cō
ſiſtit principalis materia huius Auth.Barto.hic, & alij formant
6 quinq; aut ſex quæſtiones. † Prima eſt,nunquid iſta Auth. pro
cedat,quando quis velit conſtituere dotem pro alio: in quo di
ſtingue,vt per eum hic.Aduerte inquantum Bart.tenet, quòd
c mater diues [c] tenetur dotare filiam,quādo pater eſt pauper, &
tunc

ADDITIONES.

a ¶Quando alienatio. Adde Barba.in rep.rub.de rebus Eccl.non alien.in anti-
quis.
b * Duæ quartæ. Adde hoc procedere in filio grauato ſub conditione,teſte An
ge.in l.cohæredi.§. cum filiæ.de vulg. Dec.conſi.236. col.5.num.8. detrahet
enim legitimam , ſtatim ; Treb. verò poſteaquam euenerit conditio , vt vult
Sal.in l.ſancimus.in prin. C.de inoffi.teſt.neque filio tantum hoc conceditur,
verumetiam eius hæredi.c.Raynutius, & c.Raynal.de teſta.Dec.d.conſi.356.
Quā concl.declara,vt per Pariſ.conſi.30.lib.3.Dile.de arte teſta.tit.3.caut.1.
nu.5.Rol.conſi.85.nu.12.conſi.25.nu.9.lib.1.& hr̄ inter com.op.lib.6.verſic.
filius.Prac.Pap.for.lib.ex ſubſti.ver.ac per fideic.nu.4.& ſeq.& vide,quæ po
nit idem Iaſ.in l.filium,quem.nu.6.& 10.s̄.fam.erciſ. MASVER.
c ¶Mater diues. Adde Doct.in l.fi.C.de do.promi.Ang. in l.à filia.ad Treb. Pau.
de Caſt.conſi.118.inci.viſis,& conſideratis omnib.de quib.
* Et dic,quòd idem comprobat.Alex.in l.à filia.nu.5.ff.ad Trebel.de cuius veri
tate diſputat.Boer.q.129.nu.3.par.1. & vide tex. in l. neque mater.C. de iur.
dot. MASVER.

tunc non habet locum hęc Auth.idem tenet Cyn.Albe.Bar.&
Fulg.hic.Cyn.& Bal.in l.neque mater. C.de iure dot.contrariũ
tenet Ang.in l.à filia.in prin.ff.ad Treb.& in l.fin. C.de dot.pro-
miſ.Lud.Rom.in l.1.ff.ſol.mat.& ibidem d.Alex.in 12.col.quia
non eſt bonum fundamentum Bart. dum arguit de alimentis
7 ad dotem,vt ſtatim dicetur.† Et hoc etiam patet, quia denega-
re alimenta eſt necare.l.vel necare.ff.de lib.agnoſ.l. ſi victum.ff.
de re iudic.non ſic,quando denegatur dos. Fatentur tamen,ꝙ
in caſu,in quo mater de iure tenetur dotare filiam, qđ quando
ſit,traditur in l.neq; mater.C.de iure dot. tunc procederet hæc
Auth. puta, quando mater eſt hæretica,tenetur dotare filiam
chriſtianam. Auth.cognouimus. C.de hære.gl.in l.fi. C.de dot.
promiſ.licèt Cyn.dubitet in d.l.neque mater. Tu duo conſide-
ra.¶Primò,qđ Bar.ſeipſum confundit,prout etiam dicit Saly.
in 4.qō. dum præſupponit, ꝙ mater ſit diues, ergo non debet
poſſe capere de iſtis bonis ſubiectis reſtitutioni,cũ in ſubſidium
permittatur,quando bona ſua, vel legitima non ſufficiunt ad
dotis reſtitutionem. ¶Secundò conſidera,ꝙ Bar. ſe fundat ar-
guendo de alimentis ad dotem, quo arg.etiam vtitur Bart.in l.
fi.ff.de his,quib.vt indi.& in l.fi. C.de dot.promiſ.& in l.non om
ni.C.de admi.tuto.vbi plus dicit,ꝙ fauorabilior eſt cauſa dotis.
hoc etiam argumento vtitur Pan.in c. peruenit. extra de arbit.
Iſta argumentatio non eſt bona,& confunditur per plura exẽ-
pla per Imo.& Mod.in l.1.ff.ſol.mat.Et in contrarium adducũ-
8 tur multæ inſtantiæ. ¶ † Prima,quia pater naturalis [a] cogitur
a alere filiam naturalem de iure ciuili, & cano. Auth.licèt.C.de
natu.lib.c.cũ haberet. extra de eo,qui dux.in matri. quam pol-
luit per adulte.& tamen non cogitur eam dotare.l. vxorem.§.
9 pater naturalis.ff.de lega.3. ¶ † Secunda eſt, filius tenetur alere
matrem.l.ſi quis à liberis.in prin.in verbo,matrem.ff.de lib.agn.
b & tamen non tenetur eam dotare.[b] l.tutor ſecundum.§.fi.ff.de
admi.tut.l.1.§. p̄terea.ff.de tute.& rat.diſtra.Bal.& Ang.in l.3.C.
10 de pręſcr.long.tempo.¶†Tertia eſt,frater tenetur [c] alere ſoro-
c rem etiam ſolùm veterinam, cùm iura hoc non diſtinguant.l.
qui filium.§.fi.& ibi Bal.ad hoc not.ff.vbi pupil.educa.deb.Cy.
in l.ſi patrem. C. de alend.liber.& tamen non tenetur eam do-
11 tare,vt ſtatim dicam. ¶†Quarta eſt,ꝙ pater [d] non tenetur prę
d ſtare alimenta filio, vel filiæ, quando habent aliunde vnde ſe
alant.d.l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi filius.no. Bar. in l.cunctis.per il-
lum.tex.C.de mendican.vali.libr.11.tamen pater tenetur dota-
e re [e] filiam diuitem.tex.eſt cum glo.4.in l.fi. C.de dot.promiſ.&
ibidem Bald.& Ange. ¶Item inquantum Barto.vult, quòd iſta
Auth.procedat in fratre, eo caſu quo tenetur dotare ſororem
inopem,in quo dic, ꝙ ſi ſit ex eodem patre, teneatur eam do-
tare,ſecus ſi eſt vterina tantum, & ſic ſolùm ex parte matris.l.
cùm plures.§.cùm tutor.in verbo,alio patre. ff.de admini.tuto.
glo.in verbo,nulla,in l.non omnis.C.eo.Bal.in c. ſuper literis.in
3.col.extra de reſcrip. & iſtud procedit etiam in clericis, qui cũ
f bona conſcientia [f] poſſunt dotare ſororem ex eo. patre geni-
tam,ex reditibus beneficiorum ſuorum, ſecundum Pan. poſt.
do.Ant.de Butr.in c.peruenit.extra de arbi.adde, ꝙ Ange.in d.l.
à filia.in prin.dicit Bar.hic velle, ꝙ frater teneatur dotare ſoro-
rem vterinam tantum, ꝙ reprobat, quia eſt contra text.in d.§.
pen.Sed do.Alex.in d.l.à filia.& in l.1. in 12. col.ff.ſol.mat. dicit
Bar.hoc non velle,& malè reprehendi per Ange. Ego puto,ꝙ
Bar.hoc non velit,quia non poſſet loqui in ſorore ex eodem pa
tre teſtatore, quia ipſa debet habere legitimam ex teſtamento
patris,aliàs tanquam præterita rumpit teſtamentum, & ſi ſua
legitima non ſibi ſufficit ad dotem, poteſt ipſa capere de bonis
ſubiectis reſtitutioni, vt hic eſt tex. ergo non eſſemus in caſu,in
quo frater tenetur dotare ſororem, non ergo loquitur Bart. de
ſorore vterina,cũ non dicatur habere legitimam in bonis vitri
ci,quo caſu Bar.malè loqueretur, & diceret contra caſum d.l.
cùm plures.§.penult.Cogita,quia ſubtile eſt. Niſi ſaluares Bar.
quando filius eſſet ex teſtamento vniuerſaliter inſtitutus, & fi-
lia in re particulari,quo caſu habet neceſſe capere de manu fra
tris,vt declarat Bart.in l. ex facto. magna. ff. de hæred. inſti. & l.
12 quoties.C.eo. ¶ † Septimò quærit Bart.in quibus perſonis ha-
beat locum hæc Authen.& concludit,ꝙ ſolùm in liberis teſta-
toris,& non in alijs, & idem tenent cæteri Docto. & Raph.Cu.
in l.filiusfa.§.Diui.el 2.ad fi.ff.de leg.1. Adde contrarium, ꝙ hęc
Authen.etiam locum habeat in extraneo, tenet gl. in §.quam-
obrem.in glo.magna,in verbo,ſufficeret.ad fi. in Auth.de reſti.
& ea quæ parit.quam Iaco.de Beluiſ.ibi in 4. oppo.& alij repro
bant,imò fortius vult ſing.Ange. circa princip.quòd iſta Auth.
non habeat locum in parentibus,nec in tranſuerſalibus,ſed ſo-
lùm in deſcendentibus.ſequitur do.Franciſ. de Are.in conſi.37.
incip.ſequendo ordinem.in ſecundo dūb.Et ad hoc ſpecialiter
ponderat text. in l.3.§. liberis.ff.de leg. præſtan. qui text.probat
13 contrarium in parentibus. ¶ † Tertiò quærit Bart. quid ſi pater
viuens non dotauit, an in teſtamento poſſit dotare filiam de
bonis ſubiectis reſtitutioni? & concludit, quòd ſic, & bene, &
ſequitur Angel.hic,& Bar.in l.à filia.in princip.vbi etiam ratio-
14 nem adducit,& in l.quæſitum.§.1.ff.de priui.cred.¶ † Quartò
quærit Bar.quid ſi pater habeat filiam maritatam, ſed non do-
tatam,an hæc Auth.locum habeat? & concludit, ꝙ non,quia
pater non tenetur dotare filiam, poſtquam iam eſt maritata.
idem tenent Sal.& Fulg.hic.Bal.in l. obligamur.§.1.ff.de act. &
oblig.Saly.in l.qui liberos.ff.de ritu.nup.& ibidem Bald.in lect.
antiqua. do.Matheſil.in no.105.Pan.in c.2.de adult.& in c.pen.
extra de rapto.& in c.accedens.extra de procura. Contrarium
de directo tenet glo. in d. §. 1. quam ſequuntur Bald. Ange. &
Pau.de Caſt.hic, quia mulier indotata contemnitur à viro, &
dicit Pau.de Caſt.quòd ita aliàs de facto conſuluit contra opi.
Bar.tene hanc vltimam,quam tenet glo. in d.l. obligamur.§.1.
quam ſequitur,& reputat ſing. Bald.in c.iurauit.in 2.col. extra
de proba.& in rubric.de offi.iud.in 6.colum. & in l.fi.C.de ſen-
ten.quæ ſine cer.quant.Bald.Imol.& Lud.Rom. & alij Mod.in
l.1.ff.ſol.matr.Raph.Cu.in conſi.132.incip. duo fratres habent
bona communia.eo quia pater tenetur ad duo copulatiuè, ſci
licet ad maritandam filiam, & ad dotandam eam.d.l. qui libe-
ros. vnde quando filia eſt maritata,pater liberatur ab vno, ſed
15 non ab alio.¶ † Secundò facit,quod in fortiorib. terminis vult
glo.in c.hoc factum. 32.q. 2. & in c.de raptoribus.36. q.1.quòd
g etiam filia, quæ ſine patris conſenſu [g] iam nupta eſt, debet ta-
men per patrem dotari. ¶Non obſt.fundamentum Bart.nam
ad illud reſpondeo dupliciter. Primò, quòd non eſt bonum
16 argu.Bar.de alimentis ad dotem,vt firmaui.s.in 1.quęſt.¶† Se-
cundò dato,quòd bonum eſſet argum. Bart.non bene format
prædictam argumentationem,quam debuit ſic formare, ſicut
filius non debet ali à patre,quando aliunde habet,vnde ſe alat,
ita filia, quæ habet aliunde, vnde ſe dotet, non debet à patre
dotari.hoc modo termini eſſent,pares, quòd non eſt in funda-
17 mento Bart.quòd ſi eſſet,eſſet falſum. ¶ † Tertiò fortius dico,
quòd eſt falſum fundamentum Bart. in iſta argumentatione in
terminis noſtris, nam filius, vel filia quando habent aliunde,
vnde ſe alant,non ſunt alendi à patre, vt dicit Bart.& tamen fi-
lia diues, quæ habet aliunde, vnde ſe poſſit dotare, eſt do-
tanda à patre.l. fin. cum gloſſ. quarta. C. de dot.promiſ. & ibi
Bal.& Ang.in l.à filia.in prin.ff.ad Treb. Lud.& alij Mod.in l.1.
18 ff.ſol.mat.& adde hic,quæ poſui infra in fi.ſequen.q. ¶†Quin-
tò tenet Barto.cum quo alij tranſeunt, quòd iſta Authen.quæ
loquitur de dote pro matrimonio temporali, habeat etiam lo
cum in dote pro matrimonio ſpirituali, & ſic per ingreſſum
monaſterij. Quod not.pro ampliatione huius Auth. & adde
Bald.in l.fi. C.de dot.promi.declarando, vt per eum ibi,& hic.
An cõmittatur ſimonia iuxta.c.non ſatis. cum gl. extra de ſim.
Confirmo,quia hæc Auth. procedit pp vtilitatem publi.prout
hic in tex.ſed quando tractatur de fauore publico,iura exorbi-
tantia extendi debent ex identitate, vel maioritate rationis ſm
Bar.& alios in repe.l.ſi conſtante.in prin.in 9.q.1.par.prin.ff. ſol.
mat.

ADDITIONES.

a ¶Pater naturalis.Adde Cy.in Auth.ex complexu.C. de inceſt.nupt.Bart.in l.ſi
quis à liberis.in §.2.ff.de lib.agn.Spec.in tit.qui filij ſint leg.ver.quid de natis.
Bar.in tract.de alimentis. * Et dic,qđ filia naturalis,& ſi alenda nõ ſit à patre,
nec dotanda,quando habet aliquam artem,quã exercendo poſſet viuere,fal-
lit tamen,quãdo eſſet filia alicuius nobilis, cui dedecus eſſet artem exercere,
teſte Rol.conſ.54.nu.79.li.2.conſi.14.nu.51.lib.5.qđ autem non teneat̃ dota-
re,communem dicit Viui.inter commun.opin.lib.14.ver.pater. vbi declarat,
quid de ſpuria,an teneatur dotare, & dic, vt per Boer.q.127.nu.7.Rol.conſi.
74.lib.1.& fac. Rol.conſi.85.lib. 3. MASVER.

b ¶Dotare.Adde Boer.q.127. nu.10.

c ¶Frater tenet̃. Adde Doc.in l.quoties.ff.ſol.mat.Bar.in tract.de alimẽ.in 2.col.

d ¶Pater.Adde,ꝙ hãc cõem dicit Cur.Iun.cõſ.148.nu.5. qđ & in filio legitimo
& naturali,qui aliter viuere poteſt,ſcribit Rol.conſi.54.nu.49.li.2.MASVER.

e ¶Dotare.Adde facere,quæ ſcribit Rol.conſi.91.nu.42.lib.1. vbi qđ qui tene-
tur alere; tenetur etiã dotare,& de vno ad aliud valet arg.l.fi.ff.de his, q.b.vt
indi.de quo vide Boer.q.127.nu.11.12.& 18.par.1. qđ autem teneatur dota-
re filiam etiam diuitem,no.Alex.in l. à filia.nu 9.ff.ad Treb.Quo in art.diſtin
vt per Aufr.ad Capel.Toloſ.q.289.& ſeq. Boer.q.130.par.1. vbi ẽt quærit, an
pro filia maritanda poſſit pater taleare ſubditos,& ibi nu.8. quando teneatur
dotare filiam ſine eius conſenſu nuben. MASVER.

f ¶Conſcientia.Adde Abb.in c.relatum.el 2.in 2.col.de teſt.in diſputa.incip. Ti
tius.* Et dic,qđ clericus,qui non habet alia bona, poteſt dotare,& alere con
ſang.inopem de redditib.Eccleſiæ, dummodo conſtituat ad neceſſitatem nõ
ad pompã.ita concludit Aufr. ad Capel.Toloſ.q.289.& vide, quæ ponit Di-
lec.de arte teſt.tit.1.cautel.3. MASVER.

g ¶Conſenſu.Adde Bal.in l.fi.C.de ſen.q̃ ſi.cer.quant.in l.1.ff.ſol.mat. Caſt.in l.
ſi ſocer.in prin.ff.ſol.mat.Abb.in c.1.de adult.Alex.de Imo.cõſi.239.in 2.vol.
* Et dic,vt per Aufr.ad Capel.Toloſ.q.289.Pariſ.conſi.29.nu.60.lib.3.ad illud
aũt,qđ dr̃ patrem teneri præſtare dotem filiæ etiam nuptæ,& cogi poſſe offi-
cio iudicis, adde,qđ hanc ſequitur,& cõem dicit Villal.inter com.opin.lib.4.
verſi.dotẽ.vbi ponit ampl.ad reg.& ibi quid in matre,& auo paterno,& quid
in fratre,de quo prin.art.plura not.Suarez. lib.ſent.ver. dotem. MASVER.

mat.& in l.2.§.exercitum.ff.de infam.& ſing.Bart.in l.quemad-
19 modum. circa medium.C.de agric. & cenſi.libr.11.¶ † Vnde conſuluit per hanc regulam egregiè Pau.de Caſtr. in conſi. 33. inci,viſo puncto. in 3.col.ꝙ ſtatutū ciuitatis Brixiæ diſponens, quòd Poteſtas poſſit committere appellationem interpoſitam à ſententia diffinitiua, extendatur ad appellatio.ab interlocutoria ratione fauoris publici, quia in hoc verſatur publica vtilitas, ne cogantur ire Venetias pro impetratione commiſſarij, & ſtatuens ſecundum eum fecit mentionem de ſententia diffinitiua, non vt excludatur interlocutoria,ſed quia maioris eſt præiudicij.Item adde circa.4. quæſtionē ſupra tactam pro opi. quam tenui contra Bar.& ſequaces,facere illud, qđ determinat Bald.in l.fi.circa fin.in antepe.q.C.de ſent. quę ſine certa quanti. qđ ſi teſtator relinquit in teſtamento centum Bertæ pro ea maritanda,quæ erat maritata tempore conditi teſtamenti,quamuis cauſa relicti videatur ceſſare, tamen debet legatum habere. per l.ſi iam facta.de conditionibus,& demonſtrationib. Ad qđ vltimum vide tamen, quod decidit Bar.in l.Lucius.prima.ff.de lega.2.Bald.Ang.Saly.& Moder.in l.filia legatorum. C.de lega.
20 ¶†Sextò,& vlti.quærit Bar.nunquid iſta Auth.habeat locum, quando filius eſſet condemnatus ex ſuo delicto, vt poſſit pro redemptione ſuæ perſonæ alienare res ſubiectas reſtitutioni, & relinquit cogitandum.Saly c.determinat, ꝙ non : quia cū iſtud prouenerit ſua culpa,non debet alij grauamen afferre.l.ſiue hæreditaria.ff.de nego.geſt.idem tenent Ange.& Pau.de Caſt.hic circa fi.quia cū culpa,vel dolus filij delictum præceſſerit,debet pœna eum tenere,non autem tertium,cui eſt reſtituenda hæreditas.Idem tenet Bal.in Auth.contra rogatus.ꝗ.ad Treb.in duobus locis ſuper tex.in verbo captiuorum.& in verſi.glo.quærit. Idem tenent Ang.& Imo.& Ludo.Rom.in d.l.Marcellus.§.res, quæ *Et iſta eſt communis ſententia* Doct.pro qua facit,quia delinquens debet perdere priuilegium ſibi à l.indultum.l.ſed & ſi ex parte.§.quamquam.ff.qđ cū eo.l.relegatorum.in fi. ff. de interdictis,& relegatis. Contrarium tenet ſolus Ful.ex veriſimili mēte patris,& communi voto parentum.l.iſti quidem.in fin.ff.qđ met.cauſa,& quia iſta opi.eſt humanior.l. vtilitatem.& l.in cōfirmando.ff.de confir.tut. Iſtam opin. tenet, & in puncto iuris reputat veriorem do.Alex.in l.quamuis.ff.ſolut.matri.& in d.l. Marcellus.§.res,quæ.motus per illud,qđ no.Bald. & Imo.in d.l. quamuis.per illum tex.cū l.ſeq.ꝙ executores deputati ad diſtribuendum bona in pios vſus, poſſunt diſtribuere pro redemptione condemnatorum ex ſuo delicto, ſed dic, ideo ibi eſſe, quia non agitur de præiudicio alicuius ibi in ſpecie, prout hic, vbi agitur de preiudicio fideicom.ad idem alleg.glo.no.in c.ſacrorum.12.qō.2.quæ vult,ꝙ diſpoſitio huius c.& l.ſancimus.C. de ſacroſan..eccle.quæ permittunt res Eccleſiæ alienari pro redemptione captiuorum,habent locum etiam,quando quis eſſet captus ex ſuo delicto,per bonos tex.alleg.in gl.quam ſequit Bal. in l.illud. in prin.C.de ſacroſ. eccl.& Io.de Ana.in c.ſignificauerunt. in 4.col.de iud. Adde tu primò illud, qđ vult Arch. & Io.And.in c.ſtatutum.§.1.& ibi Gemi.in 2.col.de reſcr.in 6.
21 † ꝙ bannitus etiam ſi pro ſuo delicto citetur, non tenetur cōparere,vel mittere procuratorem. ſecundum Angel.in q. per eum diſputata,quæ incip. Bonon. à ſua ciuitate bannitus. in q. 4.Nec obſt.ſi diceres,ꝙ culpa non debet eſſe alicui proficua,vt per glo.alleg.concor.in c.mora.de reg.iur.lib.6. quia verum eſt, quando eſſet ad hoc ordinata,vt declarat Bar.in l.2.§.fi.ff.ſi quis cau. facit bene text.in c.quia diuerſitatē.in verbo, ex culpa ſua, & ibi Pan.ad fi.extra de conceſ.pręben.Tene communem ſententiam, quamuis paſſus ſit diſputabilis, pro qua adde text.in l. pen.ff.de iur.dot.per quem no.Bald.in c.ex parte.in 1. col. extra de conſue.& c.ſedes.extra de reſcrip.ꝙ beneficium indultum à lege, ne quis teneatur vltra quàm facere poſſit, non competit ei,qui propter maleficium ſuum deductus eſt ad inopiam.melius facit tex.in l.etiam.§.1.ff.ſol.mat.per tex.in d.l.pen.quam ad hoc reputat valde not.Bal.in c.quę in eccleſiarum. in 7.col.ex-
22 tra de conſti.† q colligit generaliter,ꝙ illi,qui ꝑpter maleficia cōmiſſa deducti ſunt ad inopiam,perdunt beneficium aliàs indultum paupertati.Ad idem facit, qđ not.Bar.& Doct.in l.ſi cū dotem.§.ſi poſt.ff.ſol.mat.Bal.in Auth.qđ locum. C.de colla.& in l.ſcimus.& in l.omnimodo.§.imputari. C. de inoffi.teſt.& in
23 Auth.ſi captiui.ad fi.C.de Epiſ.& cleri. † ꝙ pater non teneatur iterum dotare filiam,quæ dolo,vel culpa,aut delicto dotē conſumpſit,& diſſipauit,& idem dicunt de filio,qui eius culpa,vel
24 delicto perdidit bona ſibi per patrē data pro legitima.¶†Quinto no.ꝙ res ſubiectę reſtitutioni, quę per hoc tm̄ intelliguntur prohibitæ alienari,poſſunt tm̄ alienari ex cauſa dot.vel don.pro pter nup.¶Nunc ſuccedit pulchrum dubium, an iſta Auth.locum habeat, q̄n teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem, & & vr̄,ꝙ non, quia fortior eſt expreſſa prohibitio hominis, quā tacita, patet, quia expreſſa prohibitio teſtatoris reddit alienationem ipſo iure nullam,& alienantem tanquam indignum repellit à reuocatione rei alienatę,ſed vtraq; ceſſat in prohibitione tacita.gl.eſt not.in l.cū pater.§.libertis.in gl.1. & ibi Bart.ff.de leg.2.iunctis no.in l.ſeruo legato.in prin.ff.de leg.1.pręterea nulla lex permittit alienationem ex cauſa dotis, q̄n alienatio eſt expreſsè prohibita per teſtato.nec dicatis,ꝙ iſta Auth.cū ſit inducta fauore publico,debeat extendi ad hunc caſum,vt dixi in pręceden.no,quia hic fieret extēſio à minori ad maius, à tacita prohibitione ad expreſſam prohibitionem. Iſtā partem tenet ſolus Bal.in c.1.§.donare.qualiter olim feud.poterat alienari.dicens, ꝙ hęc Auth.non habet locum in reb. expreſsè prohibitis per teſtatorem alienari, quia cū ſit exorbitans à regula iuris cōmunis,non debet extendi extra caſum ſuū,tn̄ iſtud fundamentum de per ſe parum faceret,per id, qđ dixi in pręceden.not.in
a vlt.q.Contrarium tenent [a] Bar.& alij omnes indifferenter, in l. filiusfa.§.Diui.el 2.in 3.col.in 2.q.ff.de leg.1.per iſtum tex.& cōcor.qui tn̄ non loquūtur in expreſſa ꝓhibitione.Idē tenent Iac. de Are.Cy.Bal.& Sal.in l.volūtas.ꝗ.de fideic.Sal.in l.fi.in pen.q. C.de reb.eccl.non alie.& Pau.de Caſt.vbi pro hoc adducit perſuaſiuam rationem in conſi. 13.incip. quia per ſupraſcriptum eximium conſultorem.& tenet d.Alex.in conſi.56.incip.conſideratis verbis teſtamēti,in 1.vol.qđ conſilium eſt errore dupli-
b catum in conſi.23.in 2.vol.& ibi limitat,niſi in indiuiduo [b] erat
* facta prohitio etiam ex cauſa dotis. *iſta eſt communis ſententia,* quam bene not.pro ampliatione huius Auth. pro qua facit in fortioribus terminis,qđ decidit Alb.de Roſ.in prima parte ſtatutorum.in q.148.incip.ſtatuto Regis,& Regni Aragoniæ, &c. vbi refert de facto fuiſſe aliam quæſtionē longo tempore ven-
25 tilatam in curia Romana. † Statuto inclyti Regni Aragoniæ iurato per ipſum Regem,qđ eſt fortius,cauebatur,ꝙ Rex non poſſet alienare aliqua immobilia Regni, niſi pro inclytis filijs noſtris infantib.vel niſi ex cauſa neceſſitatis Regni. Rex autem pro matrimonio cōtrahendo multa bona immobilia donauit Reginæ, fuit dubitatum, an potuerit, & quantum ad præſens propoſitum pertinet,determinat Albe. per hanc Auth.ꝙ ſic,& ſic vult, ꝙ iſta Authen. locum habeat in expreſſa prohibitione alienationis à ſtatuto etiam iurato,qđ eſt no. digniſſimum pro ampliatione huius Auth. ¶Sed contra communem ſententiā
c ego adduco forte fundamentum,[c] & præſuppono,ꝙ prohibitio alienationis facta per teſtatorem in in vlti. voluntate eſt potentior,quàm prohibitio facta inter viuos,patet, quia prohibitio teſtatoris impedit tranſlationem dominij, ſecus in prohibitione inter viuos. Item res prohibita alienari inter viuos per viam contractus, poteſt tamen alienari, ſecus ſi fuit prohibita in vltima voluntate, prout de vtroque dixi ſ. in 1. not. ſed ego habeo, quòd res ꝓhibita expreſsè alienari inter viuos tali prohibitione, quæ impediat tranſlationem dominij, non poteſt alienari etiam ex cauſa dotis.glo.eſt ord.& approbata in l.nulla. C.de iure dot.quam ibi ſequitur Cyn. & Bal. & dicit Bald.ꝙ illa gl.eſt multum ſignanda,quia vult, quòd contractus geſti inter viuos non recipiant interpretationem à iure.illam gl. etiam ſequitur do.Alex.& dicit,quòd fortè non eſt alibi in iure, in d.§. Diui.in 6.col.& in conſi.3.in 3. volu.incip. viſis ſcripturis mihi tranſmi.in 8.col. ergo multo fortius prohibitio expreſſa teſtatoris debet impedire alienationem ex cauſa dotis,& fortè in puncto iuris poſſet iſta opi.teneri contra communem ſententiam. ¶Secundò tu conſidera ſi iſta Auth. procedit ex defectu poteſtatis prout tenet Pau.de Caſt.in d.conſ.13. inci. quia per ſ.ſcriptum

ADDITIONES.

a ¶Contrarium tenent.Adde pro Bar.Rom.conſi.457. circa propoſitum. Aret. conſi.19.ex facto.Iaſ.in l.quæ de legato.ver.3.ff.de leg. 3.

* Et dic,qđ teſtatoris prohibitio nō extenditur ad alienationem neceſſariam, qualis eſt cauſa dotis, maximè quando mulier alia bona non habet, vnde ſe congruè dotare poſſit. Rom.d.conſi.457.poſt nu.3.conſi.219.nu.8. qđ autem res reſtitutioni fideicom.ſubiecta, & alienari prohibita,in cauſa dotis conſtituendæ alienari poſſit, tenet idem Rom.dict.conſi.457.poſt num.3. Cur.Sen. conſi.63.col.vlt.ver.6.dubitari.ſic etiam pro dote reſtituenda obligari poſſe ſcribit idē Rom conſ 267.Gozad.conſ.92.nu.10.Et in q.Iaſ.hic, adde, qđ diſpoſitio huius Auth.locum nō habet,vbi teſtator expreſsè prohibuit alienationem bonorum, teſte Rol.conſi.85.nu.7.lib.1. Deci.conſi.519.col.2.Pariſ. conſ.63.nu.38.lib.2.Item quando teſtator expreſsè prohibuit bona ſua alienari ex cauſa dotis.Rol.d.conſi.nu.23. vbi dicit reprobari Iaſ. hic.13.limit. & quod ipſe Iaſ.contrarium tenuit in §.Diui.l.filiusfa.ff.de leg.1.non tamē procedit diſpoſitio huius Auth. quando filia habet vnde ſe poſſit congruè dotare,ſecundum communem per Rol.d.conſi.85.nu.9. Pariſ.d.conſi.63. col.pen. circa fi.lib.2. MASVER.

b ¶Indiuiduo.Idē Iaſ.in §.Diui.col.9.& 10.ſed arg.cōtra ſic, ſtatutum magis eſt quàm pactum etiam iuratum,Bar.in l.fi.col.2.C.de pact.ſed quando alienatio eſſet prohibita in pacto prohiberetur etiam ex cauſa dot.glo.in l.nulla.C.de iure dot.ergo, &c. quod autem ſtatutum poſſit impedire tranſlationem dominij,vult Bar.in d.§.Diui.q.3.Adde Corn.conſi.38.lib.1. PVRPV.

c ¶Fundamentum.Adde Soc.li.1.cōſ.75.circa ꝑdicta.col.3.ver.accedat. PVRP.

ptum eximium consultorem. tunc ista opin. contra commu-
nem non posset procedere, quia siue tacitè siue expresse testa-
tor non posset prohibere.Sed contrarium, ꝙ imò testator pos-
sit expressè prohibere dispositionem istius Auth.tenet Alex.in
consi.56.incip.consideratis verbis testamenti.in 3.col. in 1. vol.
Item,ꝙ non sit ex defectu potestatis,patet, quia per viam con-
tractus potest tolli dispositio huius Authen. vt est gl.in d.l.nul-
la.Facit,qđ ibi dicit Bal.dum dicit ex illa glo.esse notandum, ꝙ
contractus inter viuos non recipiunt interpretationem huius
Auth.ergò vult, ꝙ sit fundata in præsumpta mente testatoris.
Item,ꝙ non sit ex defectu potestatis,patet,nam dummodo pa
ter relinquat filio legitimam,potest de residuo disponere prout
vult,& exhæredare filium.l.parentib.C.de inoffi.testa.§.cæterũ.
in Auth.vt cũ de appel.cog. Et sic pater potuisset istum fundũ
alicui relinquere, & dare ei potestatem apprehendendi posses-
sionem propria authoritate.l.Titia cũ testamento.§.1.ff.de leg.
2.& ista Auth.non habet locum in fideicom. particulari, & pu-
ro,vt in Auth.contra rogatus.C. ad Treb.licèt in hoc vlti.Bald.
hic,in quarta q.teneat cõtrarium bona ratione.Cogita,quia ab
hoc fundamento pẽdet veritas vnius subtilis passus, vtrum ista
Auth.procedat ex defectu potestatis,vel voluntatis.¶Tertiò fa
cit,quia rationes huius Auth.quæ fundantur in præsumpta vo-
luntate defuncti,non habent locum, quando expressè apparet
de voluntate testatoris,quia in claris non est opus coniecturis.l.
continuus.§.cũ ita.ff.de verb.oblig.¶Quartò facit,quia nulla.l.
permittit quando alienatio est expressè prohibita, & sic non
obst.leges alleg.per Bart.quia propriè loquuntur in tacita pro-
hibitione,non autem in expressa. Accedat etiam tex.in §.san-
ctissimas.in Auth.de ali.& emphy.& ita aliàs tentaui consulen-
* do in ciuitate Bonon. ¶Tamen pro opi. Bar.quæ est *communis*,
potes sic arguere, ꝙ in quacunq; generali prohibitione facta à
testatore, non præsumitur eum cogitasse de isto casu speciali
dotis, argu.l.obligatione generali.ff.de pig.iuncta.l. mulier.§.cũ
proponeretur.ff.ad Treb. Secundò,& fortius facit, quia dos est
specialiter priuilegiata à iure,per istam Auth.& in corpore vn-
de sumitur.vnde per quæcunque verba generalia prolata, aut
per legem,aut per testatorem nõ intelligitur tali priuilegio de-
rogatum.gl.& Bar.in l.hęres absens.in prin.ff.de iud.cũ concor.
Facit tex.& glo.in l.decurionib.C.de silen.lib.12. quam reputat
sing. Bal.in c.1.§.fi.quo tempore miles. Tertiò arguendo à l.ad
testatorem,iuxta.§.disponat.in Auth.de nup.ꝙ leges quantun-
cunq; generaliter loquentes, vel generaliter prohibentes, nun-
quam intelliguntur loqui in casu speciali dotis, vt sin.not.Sal.in
l.fi.in prin.per illum tex. C.de iure dot. De quo vltimo latè dixi
26 in l.1.ff.sol.mat. ¶†An autem res prohibita per l.alienari, vt in
a feudo, possit alienari ex causa dotis,concluditur, ꝙ vasallus [a]
non potest feudum dare in dotem pro filia sine consensu do-
mini.tex.est in c.1.§.donare.vbi Doct.præcipuè Iac.Alua. qua-
liter olim feudum poterat alienari.& per illũ tex. dicit ibi Bald.
ꝙ ista Auth.non habet locum in re feudali. Tamen aduerte,ꝙ
ille tex.non aperit, qñ pater non haberet alia bona præter feu-
dum,ex quib.possit filiam dotare,quid iuris tunc esset.Idem,ꝙ
pater non possit feud.dare in dotem filiæ,tenet gl.no. quam vi-
de in c.Imperialem.in prin.de prohi.feud.ali. per Federic.in gl.
2.in ver.alienare.& ibi Iac.de Bel.Bald.& Nic.de Neapo.gl.in c.
quæ in Eccle.in verbo,feudum.extra de consti. Io.And.in addi.
Spec.in tit.de emphyt.§.nunc aliqua.ver.98. Imo.in c.ex parte.
in 3.col.de feu.Iac de Bel.Bal. & Nic.de Neap. in c.1.de inuesti.
quam accepit Titius à Sempronio.in vsib.feu.imò clarè Bal.in
d.c.Imperialem.in princi.in 3.col.in fi.quærit,an vassallus possit
dare feudum in dotem pro filia, cũ fortè non habeat aliunde
bona,ex quibus possit filiam dotare. ¶Primò dicit videri, ꝙ sic
fauore dotis,per istam Auth. Contrarium determinat per text.
in d.§.donare.Et ad hanc Auth.respondet,ꝙ non loquitur,quã
do prohibitio alienationis procedebat ratione rei, vt est in feu-
do, sed ratione personæ. ¶Limita istam communem senten-
tiam,nisi ipsa mulier sit feudataria,tunc potest etiam sine licen
tia domini dare pro seipsa feudum in dotem, dummodo non
det æstimatum, nec aliquod pactum de lucrando apponatur.
ita sing.tenent Bal.hic,& probatur in c.1.de eo, qui sibi, & hær.
suis.Ita tenet And.de Iser.Bal.& Iaco.Alua.in d.c.1.§.donare.&
in c.1.an maritus succedat.vxo in beneficium.¶Secundò limi-
ta, nisi pater concederet feudum in dotem vsque ad vitam ip-
sius patris vassalli.c.nuper, vbi Inno. & alij.extra de dona. inter
vir.& vxo.glo.in c.ex parte.in glo.1.vbi Doct.de feu.Spec.in tit.
de feud.§.2.in versi.19.Cyn.in l.voluntas. C.de fideicom.Ludo.
Rom.in consi. 357. incip. circa propositam consult. de trib.in
vlti.col.& quod not.Bald.in c.1.an vir succedat vxori in benefi-
27 cium. ¶†Sextò no.ex hoc tex. ꝙ mulier potest se congruè do-
tare secundum qualitatem, & dignitatem personæ, de bonis
subiectis restitutioni, & iste tex. procedit, etiam si fuit dotata
tempore incongruo. Intellige,nisi inspecto tempore dotatio-
nis fuisset congruè dotata,quamuis de præsenti reperiantur fa-
cultates paternæ posteà augmentatæ,nam talis casus superue-
niens non debet inspici,secundum Iaco. But. in l.pactum.& ibi
Bal.in 5.opposi.C.de colla.Bal.in l.fi. in 2.col. C.de dot.promis.
Bal.& Pau.de Cast.hic,& dicit Pau.de Cast.quòd est singulare,
& menti tenendum.Dixi plenius in Auth.nouissima.s̃.de inoff.
28 testa.¶†Septimò no.diligenter ex hoc tex. secundum Sal. in 2.
b not.bonum arg. ꝙ quando statutum repellit filias fœminas [b] à
successione, & mandat eas dotari arbitrio propinquorum, ꝙ
propinqui non possunt arbitrari minus legitima,sed plus,secũ-
dum statum,& qualitatem personæ.tex.est hic no.& in corpo-
re vnde sumitur.similiter dicit Fulg. & ex hoc text.colligit vnũ
præcipuè no.dignum,ꝙ pater cogitur dare magnam dotem fi-
liæ,nisi excedat legitimam.Adde Ang.in consi.357.incip.dom.
Greg.Bal.in consi.398.in 3.vol.incip.punctus talis est, Ant.plu-
res liberos habens, &c. do.Alex.in consi.69.incip.super.1. dub.
quo quæritur,an dicta assigna.& in consi.150.incip.visis,ac dili-
genter animaduersis.in 3.col.& in consi.456.inci.viso statu. sub
rub.qualiter mulier.& hoc modo declaratur in specie illud,qđ
dicit Bar.in l.si filiæ pater.per illum tex.ff.de leg.3.& in l.quęro.
ff.de iure dot.Ang.in §.quamobrem.in Auth.de resti. & ea quæ
29 parit.¶† Octauò, & vlti.not.ꝙ vtilitas publica pręferenda est
priuatæ,concordantes sunt in gl.de quo per Bart.& Doct. latè
in l.1.ff.sol.mat.glo.no.in c.bonæ. el 1.in ver.communem vti-
litatem,& ibi Doct.extra de postu.præla.Venio ad gl. ¶Glo.in
ver. [obligationem,] diuiditur in 4.par. In prima,& secũda de-
clarat tex.In tertia quærit.In quarta idem facit.Secunda ibi, [&
intellige.] Tertia ibi,[item quid si.] Quarta ibi,[item nũquid.]
Prima pars est clara. Ex secunda habetis extensionem ad hanc
Auth. ꝙ procedat nedum in dote de nouo constituenda, sed
c etiam in dote restituenda [c] post onus fideicom.& cum glo.tę-
nent Docto.& glo. in corpore vnde sumitur ista Auth. Pau.de
Cast.in consi.14.inci.visis,& consideratis, quæ supra narrantur.
istam gl.inuenio not.ampliatam per solùm Io.de Ana. in cõsi.
61.incip.visis & pondera.his,quę in facti narratione proponun
tur.in 2.col.& est ex errore positum inter consi. do.Alex.in con
sil.452.vbi intelligit istam gl. & istam Auth. procedere etiam si
filius prius fuisset grauatus fideicom. deinde post mortem pa-
tris dotem recepisset. mouetur propter paritatem fauoris do-
tis,& per tex.vnde sumitur hæc Auth.qui dicit,ꝙ mulieres frau
dabantur ignorantia fideicom.& sic innuit,ꝙ fideicõ.erat prius
factum.ego dubito, quia ratio fundamentalis huius Auth. quę
est, quia pater est obligatus pro filia ad dotem, & pro filio ad
donationem propter nuptias, ideo de fideicõ. deducitur istud
debitum patris,vt in specie declarat Pau,de Cast. in d.l.mulier.
§.cũ proponeretur.per illum text.& in consi.13. incip.quia per
suprascriptum eximium consultorem.cessat isto casu,qñ pater
prius cõdito testamento mortuus est,& ipse filius posteà vxo-
rem accepit, & dotem habuit, nã pro tali dote posteà recepta
non potest dici,ꝙ bona patris deberent obligari,sicut deberent
obligari,quando filius viuo patre vxorem duceret, vt per Bart.
& alios,in l.si cũ dotem.§.transgrediamur.ff.solut.matr.cogita,
quia alij non tangunt,& adde, ꝙ statim.j̃.proximè sequitur.di-
cunt etiam Bal.& Pau.de Castr.hic,ꝙ etiam post mortem filij,
vel filiæ eius hæredes possunt fideic.diminuere occasione eorũ
dotis, vel dona.propter nupt.quia sicut eorum legitima trans-
mittitur ad hæredes,ita beneficium huius Auth. vt hic per eos.
Adde bene facere illud, quod consuluit Pau.de Castr.in consi.
132.incip.circa ea,quæ superius plenissimè tacta sunt,&c.quòd
prouisio huius Auth.transeat in cessionarium mulieris, de quo
vlt.j̃.latius dicã. Item adde,qđ prædictam opi.quam tenui con
tra Io.de An.tenet expressè Ang.in Auth.de resti.& ea quæ pa-
rit.in 11.mense.col.4.vbi per illum tex.in ver.iam. & §.hoc igit.
eo.tit.tenet,qđ ad hoc,vt habeat locum ista Auth.requiritur,ꝙ
obligatio ad donationem propter nupt. fuerit causata in vita
patris,vnde post mortem patris,& onus fideic. non posset filius
constituere dona. propter nupt. de bonis subiectis restitutioni
30 fideicommis. ¶† Ex tertia parte glo.habes, quòd dos recupe-
rata

ADDITIONES.

a ¶Quod vassallus.Adde Cyn.in l.voluntas.C.de fideicom. Inno. in c.nuper.de dona.inter vir.& vxo.dom.de Rota decis.199.incip.pater potest dare feud.in nouis.Spec.tit.de feud. in §.1.ver.19.

b ¶Filias fœminas.Adde Ias.in Authen.nouissima.C.de inoffic.testam. Socin.in consi.18.Alex.lib.2.consi.7.col.3.Cur.Senior cons.74.col.3.Dec.consi.181. satis no.& consi.180. & consi.29. Lap.in d.c.per vestras. de dona.inter vir.& vxor.Cor.lib.1.consi.316.Bru.in statu.exclu.fœmi.arti.9.q.1.col.10.vsque ad versi.illud. PVRPV.

c ¶Restituenda.Adde,ꝙ hanc sequitur,& communem dicit Rol.consi.85.nu.29. lib.1.post Dec.consi.378.& 519. Nat.consi.61. MASVER.

a rata a per filiā viuo patre,nō venit in vniuerſali fideic. iniuncto
per patrem,& licèt gl.nihil alleget, tamē Bar.& Doct.alleg.tres
31 tex.vt hic per eos.¶In fi.gl.habetis per gl. † qđ res ſubiectæ re-
ſtitutioni quamuis poſſint alienari ex cauſa dot. vel dona.pro-
b pter nup.tamen non poſſunt alienari ex cauſa alimentorum. b
cū gl.tenet ſolus Saly.hic per tria fundamenta,quę parum ſtrin
gunt. *Alij omnes hic* tenent contrarium per æquiparationem gl.
in l.ob æs.C.de prædi.minorum. Idem tenet Nico.de Neap. &
omnes Mod.in d.l.mulier §.cū proponeretur. Ang.in d.l.Mar-
cellus.§.res, quæ. Ludo. Rom.in conſi.267.incip.circa id,quo
quæritur,an res domini Pan.tu tene, qđ fundamentum Doct.
inquantum arguunt ab æquiparatione dotis, & alimentorum,
non vr̃ tutum,per ea quæ dixi in tex. in 4.not.tutius eſt arguere
à dona.propter nup.de qua in tex.ad alimenta, præcipuè, quia
licitum eſt vendere filium in cauſa famis.l.2.C.de patrib.qui fil.
diſtraxerunt,& ſic ex cauſa alimētorum,ſed non ex cauſa don.
propter nup.Pro hac parte etiam bene facit,quia cū hęc Auth.
ſit inducta fauore publico,debet extendi, vt dixi in tex.in 4.no.
Item pro communi ſententia contra gloſſ.adde in ſimili,quòd
res ad petitionem iudicis ſequeſtrata,tamen propter neceſſita-
tem alimentorum poteſt vendi.tex.eſt in l.fi.C.de ord.cog.per
32 quem tex.ita dicit Bar.in tract.alimentorum.in pen.col. ¶†Ex-
tra glo.reaſſume materiam princ.huius Auth.quæ eſt , ꝙ bona
ſubiecta reſtitutioni poſſunt alienari ex cauſa dotis, vel dona.
propter nup.Et repetendo breuiter,quæ dixi in text. & glo.am-
plia.17.prin.modis. ¶Primò, vt habeat locum nedum in dote
c de nouo c conſtituta, ſed etiam in dote, quam filius accepit vi-
uo patre,reſtituenda.ſecundum gl.magnam hic in ſecunda par
te,vbi dixi. ¶Secundò extende,& amplia non ſolùm, quando
d filia vellet conſtituere dotem pro ſe ipſa,ſed etiam pro liberis d
in cauſa,qua mater tenetur dotare filiam , & ſimiliter in fratre,
& multo clarius in patre,vt probatur hic in 1.q.vbi tetigi.¶Ter
tiò extende, vt procedat non ſolùm, quando pater vellet con-
ſtituere dotem pro filia inter viuos, ſed etiam in vlt.voluntate,
vel teſtamento , vt probatur hic,& tetigi.s̃.in 4. not. ¶Quartò
extende nedum pro dote matrimonij temporalis, ſed etiā pro
dote matrimonij ſpiritualis, & ſic ingreſſus monaſterij , ſecun-
dum Bar.& alios hic, & dixi in text. ¶Quintò extende etiam ſi
filia iam eſſet maritata cū nulla , aut quaſi nulla dote , vt tenui
in text.contra Bart. ¶Sextò extende non ſolùm ex cauſa dotis,
vel dona.propter nup.ſed etiam alimentorum,vel redemptio-
ne captiuorum,aut alia ſimili cauſa,ſecundum dictam glo.ap-
probatam hic in vlt.parte,vbi dixi. ¶Septimò amplia,vt pro-
cedat etiam,quando mulier nō inueniret maritum condignū,
niſi omnia bona ſubiecta reſtitutioni daret in dotem, tunc poſ
ſet ſecundum Bal.& Pau.de Caſt.hic,& dixi s̃. ¶Octauò exten-
de,ꝙ hæc Authen.procedit non ſolùm donec filius,vel filia vi-
uunt,imò beneficium huius tranſmittitur ad eorum hæredes,
ſm̃ Bal.& Pau.de Caſt.hic.¶Nonò extende non ſolùm ſi fidei
com.eſſet vniuerſale , ſed etiam ſi eſſet particulare , & purum,
per rationem literæ,ſm̃ Bal.hic. ¶Decimò extende etiam ſi te-
ſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem,vt dixi in tex.in 5.no-
tab.& ibi addidi.¶Vndecimam extenſionem notabilem adde,
vt procedat hæc Auth. etiā ſi alienatio eſſet prohibita expreſsè
per ſtatutum,etiam iuramento firmatum. Item amplia vltra
iſtos,vt per Ang. in l.quidā ita in teſtō. §.fi.ff.ad Treb. vbi dicit,
ꝙ hæc Auth. non ſolū habet locū in cauſa dotis,vel dona.pro-
pter nup.ſed in cauſa pia , quia poteſt alienari . ¶Duodecimò
extende etiam ſi talia bona ſubiecta reſtitutioni venirent reſti-
tuenda Eccleſiæ,vel ad alias pias cauſas,ſecundum Bald.hic in
1.col.& Lud.Rom.in conſi.267.incip.circa id, de quo quæritur,
an res d.Pau.&c. ¶Tertiodecimò extende, vt procedat etiam
in muliere ſterili,ſecundū Bal. hic in 1.col. quia ſubſtantia ma-
trimonij non pendet ex liberis, quia habere , vel non habere li-
beros,eſt quid accidentale,qđ non vitiat. Confirmo, quia mu-
lier licèt ſit ſterilis, vel ſexagenaria , tñ habet etiā priuilegia do-
tis,per tex.expreſſum in l.aſſiduis.C.qui pot.in pig.ha.ibi, vel ab
initio,quem ad hoc no.ibi Bal. & dicit non eſſe alibi in iure, idē
no.Bar.in l.ſi quis poſthu.in prin.per illum tex.ff.de lib.& poſth.
Bar.& alij in l.1.ff.ſol.mat.Bal.in l.1.in 1.col.in fi.C.de priuil.do.
& in l.2.C.de iur.dot.¶Decimoquartò no.amplia iſtam Auth.
e vt procedat nedum in muliere, ſed etiam in eius ceſſionario e,
cui mulier ceſſit iura dotalia,quamuis iſtud videatur beneficiū
perſonale,& diuerſa ſit inter ea ratio, ita ſin.tenet Pau.de Caſt.
nec alibi legi,in conſi.130.incip. circa ea , quæ ſuperius plenius
tacta ſunt.in vlti.dub.vbi aſſignantur tres rationes, ex quib.vna
facit ad præſens propoſitum, quia ea , quæ ſunt tranſmiſſibilia
ad hæredes,ſunt ceſſibilia.l.ex plurib. ff.de admi.tut. ſed benefi-
cium huius Auth.tranſmittitur ad hæredes, ſecundum Bald.&
Pau.hic,& s̃.dixi in 8. extenſione, igitur , &c. Tu caue licèt ab
alio non inueniam declaratum,ꝙ iſtud argu.à fortiori non eſt
bonum,nam multa tranſmittuntur, quæ non ceduntur,nec ce
di poſſunt,patet clarè, nam actiones directæ bene tranſmittun
tur ad hæredes.l.1.C.vt act.ab hære.& contra hæredes. quia hę
res fingitur eadem perſona cū defuncto.in Auth.de iureiurand.à
mo.præſt.in prin. & tamen actiones directæ non poſſunt cedi.
l.quis ergo.ff.de pecu.& declarat gl.no.in l.3.ff.pro ſoc.& Doc.
in l.1.,poſt gl.C.de act.& oblig.item fideicom. vniuerſale tranſ-
mittitur ad hęredes.l.cogi.§.idem Metianus. ff.ad Trebel.& ta-
men non poteſt cedi.l.ſi mulier ita.§.ex aſſe.de iur.dot.bene ve-
rum eſt,ꝙ negatiuè procedit arg. ita clarè arguit Iuriſcon.in d.
l.ex plurib.& ibi Bar.ff.de admi.tut.& puto,ꝙ ratio ſit in prom
ptu,quia cū multa tranſmittantur,quæ non poſſunt cedi,certè
negatiuè bonum eſt arg.à maiori ad minus:ſed ſi arguatur affir
matiuè,eſt arguere à minori ad maius,qđ arg.non tenet hic,er
go non eſt bonum arg.affirmatiuè,ſed bene negatiuè,hoc mo-
do reſpōdeo ad difficultatem, quam mouet Bar. & indeciſam
relinquit in d.l.ſi mulier ita.§.ex aſſe.quicquid ſupra dicāt Imo.
& Mod.in l.apud Iulia.§.vlt.ff.ad Treb.Cogita tamen, quia nō
reperio ab aliquo hoc tactum. ¶Decimoquintò extēde etiam
in dote, in qua mulier habet fideiuſſorem obligatum,quo me-
diante eſt ſibi conſultum , nam licèt iſta Auth. ſit in ſubſidium
adinuenta,ne mulieres indotatæ remaneant, & ſic videatur, ꝙ
prouiſio ordinaria , & prouiſio hominis debeat facere ceſſare
prouiſionem extraordinariam huius Auth.& ſic legis , tamen,
ꝙ etiam iſto caſu locum habeat iſta Auth. tenet Pau. in conſi.
13.incip.quia per ſupra ſcriptum eximium conſultorem,ad fi.
& plenius in conſi.131.incip.circa ea , quæ ſuperius tacta ſunt.
Vbi pro hoc adducit.6.prin.rationes,pręcipuè, quia fideiuſſor
eſt adhibitus , vt magis ſit cautum mulieri , ergo inductad ad
augmentum,non debent operari diminutionem.l.legata inuti-
liter.ff.de adi.leg. Item , quia interuentus fideiuſſoris non tollit
beneficium indultum à lege.l.4.§. pen. ff.de manu.tit. generali.
idem tenet Ludo. Rom.in ſing.ſuis in ſing.249. aliàs.252.incip.
ego habui caſum mirabilem. ¶Decimoſextò, & vlti.extende
hanc Auth.vt eius effectus perpetuò duret, adeo , ꝙ bona de-
f tracta ex fideicom.cauſa dotis f vel dona. propter nup.nunquā
ad fideicom.reuertantur ſecundum Pau. de Caſtr.hic in 2.col.
qui de hoc dicit eſſe caſum ſin. ſi bene inſpiciatur,in d.l.mulier.
§.cū proponeretur.quem ſic inducas:nam ibi dicitur,ꝙ debitū
dotis,vel dona.propter nup. cenſetur non eſſe in fideic.ergo ad
g fideic.peruenire non poteſt.¶Decimoſeptimò g extende iſtam
Auth.vt habeat locum in re emphy.quā pater poteſt dare filiæ
in dotem , vel filiæ in dona.propter nup. ſine conſenſu domini
ſm̃ Spe.& Io.And.tit.de loca.§.nunc aliqua.in verſ.109.vbi mo
uentur per plura,per hanc Auth. vbi res aliàs prohibitæ aliena-
ri,poſſunt tamen alienari ex cauſa dotis, vel dona.propter nup.
idem tenet Hoſt.in ſum.ſua in tit.de loca.§.fi.in verſi. nunquid
ergo res emphyt.poſſit dari in dotem ,& c.Io. An.in c.potuit.&
ibi Imo.in 4.col.extra de loc.Albe.& Sal.in l.fin.& ibi dixi C.de
iure emphy.Pau.de Caſt.in l.vſufructu ad fi.ff.ſol. mat. d.Alex.
in conſi.172.in 2.vol.incip.viſo themate,& ſcripturis.& idem in
fratre,ſecundum Bal.in l.voluntas.in 2.col.C.de fideicom. Vn-
de pondera,ꝙ prędicti Docto. dum alleg. iſtam Auth.ad hoc,
innuunt,ꝙ etiam habeat locum in re emphyt. Intellige tamen
de fratre, ſecundum qđ dixi in 4.not. ¶Nunc iſtam concluſio.
33.tex.ſic ampliatam limita quindecim modis. † Primò limita,vt
h ſolùm locum habeat in liberis teſtatoris, h vt hoc tex.in ver.li-
beris.ſecus in alijs,vt per Bar.& Doct.hic,& in §.quamobrē.re-
probata gl.ibi in corpore huius Auth.imò non habet locum in
parentib.teſtatoris,vel tranſuerſalib.ſm̃ Ang.hic,& dixi in text.
i in 4.not.¶Secundò limita i iſtā Auth.in lib.& ſic nedū in filia ,
ſed

ADDITIONES.

a ¶Dos recuperata.Soc.libr.3.conſi.23. in præſenti conſultatione. Dec.conſi.
276.viſo caſu. & conſi.529.viſis his. Iaſ.lib.2. conſ.226.iſtæ duæ.PVRPV.

b ¶Alimentorum.Adde,quæ ſcribit Soc.reg.12.13.ampliā.& regu.38. 4. fallen.
Tiraq.tract.piæ cauſæ,priuile.102.Cur.Iun.hic nu.27. MASVER.

c ¶De nouo. Alex.lib.4.conſi.67.viſis,& ponderatis.

d ¶Liberis.Alex.lib.3. conſi.3. viſo paſſu. PVRPV.

e ¶Ceſſionario.Adde Pau.de Caſt.lib.1.conſi.15. contra faciunt. dicta Soc.lib.
1.conſi.55.circa præſentem. col. 6. PVRPV.

f ¶Cauſa dotis.Limita,quando eſſent alia bona,ex quib. filia poſſet dotari. Ita
eſt de mente literæ hic, & ita Alex.lib.1.conſi.56. 1.dub. PVRPV.

g ¶Decimoſeptimò. Amplia vltra iſtum text.18. etiam in lucro dona. propter
nup.ſiue ex ſtatuto, Bal.hic,ſiue ex pacto.Soc.libr.3.conſi.23. in præſenti, in
2.dub. PVRPV.

h ¶Liberis teſtatoris.Adde,vt procedat nullis alijs bonis extantib. Alex.in l.fi-
lius.§.Diui.col.3.vbi Iaſ.de leg.1.in 2. q. PVRPV.

i ¶Secundò limita.Adde Rub.Alex.conſ.124.nu.3.vbi declarat qualiter,& quo
caſu poſſint res ſubiectæ fideic.alienari ex cauſa dotis,& inquit,licèt res ſub-
iectæ fideic.ex cauſa dotis alienari poſſint per tex. huius Auth.cū ſimili.iſtud
procedere videtur,vbi deſcēdens illius,qui fideic. impoſuit, de bonis ꝓprijs
filias ſuas dotare non pōt,de quo vide ēt,q̃ ponit Alex.cōſ.640.li,1.MASVER.

ſed etiam in nepte, vel pronepte teſtatoris, quæ ab auo, vel de
bonis aui debeat dotari.l.dedit dotem. & ibi gl.& Bar. & Doct.
ff.de colla.bon.l.& ideo.§.ſi ff.de in rem verſo.quando eſt auus
paternus,ſecus in materno,ſic procedit glo.in l.fin. & ibi Bar.&
Doct.C.de dot.promiſ. Bart.& alij in l.1.ff.ſolut.mat. Intellige,
quando pater nō haberet bona,ex quibus poſſet dotare filiam
ſuam,tunc bene ſpectat ad auum onus dotandi,ſed quādo pa-
ter haberet, vnde dotaret filiam,auus non tenetur,ſed pater,ſe-
cundum Bal.hic,per id,qđ in ſimili voluit Iac.de Are.& Bar.in
l.non quemad.ff.de lib.agno.Idem voluit Bal. & Sal.in l.fi.C.de
dot. promiſ.Bal.in l.pater.per illum tex.cum glo.ff.de euict.Sal.
in l.filiusfa.in id.ff.ad Maced.Iſtam deciſ.Bald.refert. & ſequitur
d.Fran.de Are.in conſi.17.incip.viſis, & conſideratis diligentiſ-
ſimè.in 13.col.vbi addit tex.quem reputat ad hoc ſing.in l.pro-
fectitia.§.ſi filiusfa.el 2.ff.de iur. dot. reprobato intellectu gl.ibi,
vnde iſto caſu ſi neptis inſtitueretur ab auo, nō haberet locum
hęc Auth. cū in auo non fuiſſet obligatio dotandi, & per con-
ſequens ceſſat ratio huius Auth.¶Tertiò limita iſtam Auth.nō
a habere locum pro redimendo [a] filio condemnato ex ſuo deli-
cto,ſm Sal.Ang.& Pau.de Caſt.hic cū alijs alleg.ſ.in vlt.par.gl.
vbi plenè tetigi. ¶Quartò limita iſtam Auth.non habere locū,
quando res eſſet expreſsè prohibita alienari ex contractu inter
viuos tali prohibitione, quæ impedit tranſlationem dominij,
tunc non poteſt alienari etiam ex cauſa dotis.gl. eſt no.in l.nul-
la.& ibi Cy.& Bal.C.de iur.dot.& ibi Bal.in fi.dicit,ꝙ illa glo.eſt
valde ſignanda, ꝙ actus inter viuos nō recipiunt interpretatio-
nem huius Auth.dixi.ſ.in 5. not. ¶Quintò limita iſtam Auth.
vt ita demum locum habeat in donatione propter nup.quādo
b filius [b] adhuc patre viuente duxiſſet vxorē, & ſic donatio pro-
pter nup.erat cōſtituta in vita patris, & pater tenebat bona ob-
ligata, ſecus ſi poſt iniunctum onus fideicom. & poſt mortem
patris filius vxorem caperet, quia non poſſet in bonis ſubiectis
reſtitutioni conſtituere donationem propter nupt. ſecundum
Ang.in Auth.vnde ſumitur hęc Auth.in prin.in vlt.col.tetigi.ſ.
in 2.parte glo.reprobata opni.Io.de Ana.in conſi.61.de quo ſu-
pra.¶Sextò limita iſtam Auth.non habere locum in bonis feu-
dalib.c.1.§.donare.vbi Doct.qualiter olim feud.poterat aliena.
& ibi Bal.expreſsè not.ꝙ iſta Auth. non habet locum in re feu-
dali.cū concor.quas dedi.ſ.in text.in 5. not. vbi limitaui duob.
notab.mod. ¶Septimò limita iſtam Auth. non habere locum
in filia naturali,quia pater nō tenetur eam dotare,nec legitima
debetur filijs naturalib.l.vxorem.§.pater naturalis.ff.de leg 3.ſe-
cundum Bal.hic in 1.col.& ꝙ pater non teneatur dotare filiam
naturalem,firmat Bar.in l.1.ff.ſol.mat.Bal.in l.fi.3.col.C.de dot.
promiſ.& in l.qui liberos.ff.de rit.nup.Tu autem conſidera duo
circa hanc limitationem.Primò,ꝙ idem Bal.in l.neq; mater.C.
de iur.do.intelligit.d.§. pater naturalis.de filia naturali, quæ nō
eſt inops,vt patet,quia ibi habebat fideic.aliàs ſm eum ſicut pa
ter naturalis tenetur alere filiam naturalem inopem, Auth. li-
cèt.C.de nat.lib. ita tenetur eam dotare vſq; ad congruā quan-
titatem,ex qua poſſit alimentari, ita Lud. in l.1.ff.ſol.mat.nam
ſi ita eſt,ſequitur, ꝙ iſta Auth. poſſit etiam habere locum in fi-
lia naturali,vt patet ex text.ibi, *pro modo, & honeſtate perſonarum.*
Secundò conſidera,ꝙ aliud eſt de iure cano. quo iure ſicut pa-
ter tenetur alere filiam naturalem.c.cū haberet.in fin.de eo,qui
duxit in matri.quam polluit per adult. ita tenetur eam dotare,
ita firmat Bar.& Imo.in l.Meuius.§.duob.in 3.q.ff.de leg.2. Bar.
in l.fin.§.ſi à ſocero.ff.de his, quæ in frau.cred.& in l.fin.ff.de his
quib.vt indi.& in Auth.ex complexu. C. de inceſt. & nefa.nup.
& illud.c.ſeruatur etiam in foro ciui.in terris Eccle.in quib.ius
canonicum eſt ſeruandum.ſm Imo.in l.ex facto.§.ſi quis roga-
tus.in 2.col.ff.ad Treb.vbi etiam. d.Alex.idem. d.Alex.in l.1.in
10.col.ff.ſol.mat.& in conſi.74.in 3.vol.incip.circa primum du
bium vr̄ prima conſideratione.in 2.& vlti.col.& d.Frā.de Are.
in conſi.84.incip.reuocatur in dubium.in 1. colū. quicquid te-
neat Ang.de Are.in §.ius naturale.inſtit. de iur.natu.gen.& ciui.
¶Octauò limita iſtam Auth.non habere locum in filia hæreti-
ca,ſeu filijs hæreti.ſecundum Bal.hic,in fi.dicentem, ſecus eſſe
in filijs iudæi,qn̄ tam pater quàm filius ſunt iudæi, alleg.gl.in l.
& nihil.quæ eſt in l.ſeq.ff.de in rem verſo. ſequitur Lud. Rom.
in l.1.ff.ſol.mat.bene facit,ꝙ vult Bal.in rub. C.de priui.do.in 2.
col.ꝙ mulier hæretica non habet priuilegia dotis, mater tamē
iudæa,& non ſolùm pater,tenetur dotare filiam orthodoxam,
ſicut alere.l.cognouimus.C.de hær.gl.in l.neq; mater.C.de iure
dot.& in l.fi.C.de dot.promiſ.Spec.in tit. qui fil.ſint legi.in ver.
quid ſi pater.¶Nonò limita iſtam Auth. non habere locum in
dote,vel don.propter nup.cōfeſſata.ita ſin.tenet Ang. in Auth.
de reſti.& ea quæ parit.in 1.& 2.col. per gl.ibi dum dicit,dotem
quā acceperit,per quam infert ibi Ange. ꝙ ſi maritus fuit con-
feſſus habuiſſe dotem ab ipſa muliere, & mulier fuit confeſſata
habuiſſe donationem propter nuptias, & euenerit caſus reſti-
tuendæ dotis, vel donationis ꝓpter nup.non habebit locū hæc
Auth. quia pro tali dote confeſſata reſtituenda non poterunt
alienari res ſubiectæ reſtitutioni. Facit,qđ vult glo.not in l.aſſi-
duis.cū gl.ſua in ver.tota.C.qui potio.in pigno.hab.quæ vult,ꝙ
priuilegia dotis non habeant locum in dote confeſſata,& illam
gl.reputat ſin.ad hoc Bald.in c.contingit.in 5.col. extra de dolo
& contu.no.Bal.in rub.C.de priuil.dot.in 3.col.& in l.aliquis.in
2.col.C.de iur.delib. Cogita tamen,an hoc intelligi debeat ſm
qđ limitat Bar.in d.l.aſſiduis.& diffusè Mod. & ꝑſertim.d.Alex.
in l.1.ff.ſol.mat. ¶Decimò limita iſtam Auth. non habere locū
in cauſa ſtudij ſui, vel filiorum ſuorum, quia pro expenſis ſtu-
dij nō eſt licitum alienare de rebus ſubiectis reſtitutioni, vt ſin.
limitat Ang.hic,in vlt.col.motus pręcipuè, quia pater ab initio
nulla lege coarctatur ad ſubminiſtrandum filio expenſas ſtu-
dij,ſicut tenetur ad dotem,vel donationem propter nuptias,&
nihil aliud alleg.mouetur, quia ſumptus ſtudij non eſt ita ne-
ceſſarius ſicut ſumptus dotis, quia ordinatur ad ſobolem pro-
creandam.l.1.ff.ſolut.mat. & ꝙ pater non teneatur ab initio ad
expenſas ſtudij pro filio,firmat not.Bart.in l.de bonis.§.non ſo-
lùm.ff.de carb.edi.Ang.& Lud.Rom.in l.1.C.eo.facit, qđ vult
Bar.in l.quidam cū filium.ff.de verbo.obl. & dicit Pau.de Caſt.
hic,qđ eſt ſpeciale,vt poſſit alienare fideic.qn̄ eſt factum de eo,
qđ ſupereſt,alleg.ad hoc gl.noſtram hic,& tex.in l.Lucius.ff.ad
Treb. ¶Vndecimò limita non habere locum in ſumptibus ex
cauſa militiæ,nam filius inſtitutus hæres cū onere fideicō. vni-
uerſalis, non poteſt alienare de bonis ſubiectis reſtitutioni pro
ſuſtinendo militiam,ſm Ang.& Pau.de Caſt.hic, & dicit Pau.
de Caſt.ꝙ idem eſt in expenſa Doctoratus, & ratio, quia ad ta-
les expenſas pater ab initio non tenebatur,vt per Barto.in l.1.§.
nec caſtrenſe.ff.de colla.bon.Bald.in Auth.ex teſtamento. C.de
colla.¶Duodecimò limita hanc Auth.quæ permittit alienare
de bonis ſubiectis reſtitutioni, ex cauſa dotis vel dona.propter
nup.niſi filius percepiſſet ex hæreditate fructus cōgruentes illis
cauſis.tex.eſt not.in d.l.mulier.§.cū proponeretur.in fi.in ver.ꝙ
ſi fructus.quem ad hoc ibi pōderat per rationem huius Auth.
Raph.Cum.circa fi.& d.Alex.in 2.col. & ad hoc reputat illum
tex.ſin.Ludo.Rom.in conſi.232.inci.quamquam.Intellige tn̄,
quando fructus extent, ita ꝙ poſſunt in dotem conuerti, aliàs
ſecus.ſm Ang.& Raph.& Mod.in d.§.cū proponeretur. ſic etiā
eſt de mente Bar.¶Decimotertiò limita iſtam Auth.non habe
c re locum, qn̄ pater in teſtamento [c] prohibuiſſet in indiuiduo
alienationem etiam ex cauſa dotis,vel dona.propter nup.ita te
net in diſcurſu.d.Alex.in conſil.6.inci. conſideratis verbis teſta-
menti.in 3.col.in prin.qđ eſt duplicatum in conſi.115. incip.vt
ſ.nil alleg. ſed puto non eſſe verum, quia pater non poſſet ex-
preſsè prohibere,ne iſta Auth.locum habeat, quia cū ſit debi-
tor dotis,vel dona.propter nup. non debet eſſe in poteſtate te-
ſtatoris tollere obligationem.l.ſicut.C.de act.& oblig.& ſic iſta
Auth.procedit ex defectu poteſtatis.ita in ſpecie declarat Pau.
de Caſt.in conſi.13.incip. quia per ſupra ſcriptum eximium cō
ſultorem,&c. Præterea ea, quæ ſunt inducta fauore publico,vt
hic,non poſſunt mutari, vel tolli ex diſpoſitione teſtatoris.l.ꝙ
de bonis.§.fin.ff.ad l.Falc.not.Bar.& Doct.in Auth.ſed cū teſta-
tor.C.eo.& in l.nemo poteſt.ff.de leg.1. ¶Decimoquartò limi-
ta iſtam Auth.niſi filius, vel filia conſumpſiſſent dimidiam hæ-
redita.quam pro legitima, & Trebel.poterant detrahere, quia
tunc de alia dimidia hæreditatis ſubiecta fideicommiſ.non poſ
ſet filius euellere dotem, vel donationem propter nuptias, pro
ſe aut filijs ſuis,cùm ex illa conſumptione ſibi præiudicauerit,
ſecus tamen eſſet,ſi filius viuo patre dotem recepiſſet, pro qua
cùm vniuerſa bona patris veniant obliganda, vt per Barto. &
Docto.in l.cùm dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſolut.matrim.cer-
tè ſi mortuo parte filius conſumeret duas partes hæreditatis,
dehinc eueniret caſus dotis reſtituendæ, poſſet mulier capere
de alia dimidia hæreditate pro ſua dote, excluſo fideic. ex quo
omnia bona patris debent obligari pro dote mulieris, & mari-
tus conſumendo, licèt ſibi, & filijs ſuis præiudicet, tamen non
poſſet in altera præiudicare,ita determinat Pau.qui ſecundum
hoc obtinuit, & plures alij ſecum,& conſuluit in conſi. 14.ſu-
pra alleg in 2.dub.& in conſi.ſeq.& plenius in conſi.131.inci.cir
ca ea,quę ſuperius pleniſſimè tacta ſunt. qđ intellige ſanè, niſi
mulieri

ADDITIONES.

a ¶Redimendo. Adde Scar.in Authen. quod locum.char. ſecunda. C.de colla-
tionib. PVRPV.

b ¶Quando filius.Contra latè Soc.3.lib.conſi.23. & Decius conſi.376.videtur
prima facie.Soc.d.conſi.23.in pręſenti.Iaſ.lib.2.conſi.157.In cauſa. PVRPV.

c ¶Pater in teſtamento.Iſtam limitationem tenet Iaſ.ſibi contrarius in l.Titius.
§.Diui.col.9. & 11. de leg.1.

* Et dic,ꝙ Iaſ.hic reprobari dicit Rol.conſi.85.nū.23.lib.1.contraque eum eſſe
communem. MASVER.

mulieri poſſet culpa imputari, dum videret maritum ſuum bona dilapidare,& incipere malè vti ſubſtantia ſua,ſi non prouiderit,iuxta.l.ſi conſtante.in prin.& ibi Docto.ff.ſol.matrimo.

a Decimoquintò limita,quando filius pro ſuis delictis [a] eſſet detruſus in carcerem, tunc non habet locum iſta Authen.ſecundum Pau.de Caſt.hic,in fi.Adde Pau.in conſi.17.incip.in cauſa, quæ vertitur Parmæ. in 10.col.alleg.l.pater. in prin. & ꝙ ibi Bar.ff.de leg.3. & ita conſului in ciuitate Bono. Per iſta cū laude omnipotentis Dei ſit impoſitus finis huic Auth. quæ commentata fuit in ſtudio Patauino die 20.Octobr. 1485.

A D D I T I O.

a ¶Filius pro ſuis delictis.Extende iſtas limita.etiam ſi mulier rem prohibitam alienari,vellet pro ſe dari in dotem,quia dando dotem alienat. Alexan.lib.1.conſi.56.repe.lib.2.conſi.23.in fi.1.dub. PVRPV.

S V M M A R I V M.

1 *Quinque ſunt ſpecies violentiarum,quædam eſt vis expulſiua, & quædam ablatiua,nu.3.alia eſt compulſiua, nu.4.alia turbatiua, num.5. alia verò eſt inquietatiua.nu.6.*

2 *An remedium.c.reintegranda.3.q.1.competat tantum pro rebus eccleſiaſticis,vel etiam pro rebus profanis.*

7 *Quæ requirantur ad hoc,vt diſpo.noſtri tex.habeat locum.*

8 *Violentia an poßit probari per iuramentum.*

9 *Iuramentum an ſit liquida,vel etiam legitima probatio, & nu.10.*

10 *Quæ dicantur legitimæ probationes.*

11 *In interdicto vnde vi non ſufficit ſummaria,vel ſemiplena probatio.*

12 *Vbicunque.l.vel ſtatutum aliquid inducit contra delinquentem, requiritur,quòd plene conſtet de tali delicto, ad hoc, vt tale ſtatutum locū habeat,& nu.13.*

14 *Dictio deinde,quid denotet.*

15 *In odium violenti admittitur libellus incertus.*

16 *Probato plene delicto violentiæ, ſtatur de acceſſorijs iuramento damnū paßi.*

17 *Iuramentum patris præſtitum parte aduerſa inuita, probat plenè in duobus caſibus.*

18 *Intereße,vel damnum inſurgens ex aliquo delicto,vel maleficio, probatur per ſolum iuramentum damnum paßi.*

19 *Si petatur damnum non ex delicto, ſed ex contractu, an ſtabitur iuramento partis.*

20 *Ad hoc, vt iuramentum poßit præſtari à damnum paſſo, requiritur, quòd primo præcedat taxatio iudicis, adeo, quòd non ſufficit taxationem poſteà ſequi.*

21 *Iudex in taxandis damnis,& intereſſe,debet cōſiderare qualitatem perſonæ,& negotij.*

22 *Quæ practica erit ſeruanda, quando proceditur ad æſtimationem rerum, quæ abreptæ dicuntur tempore violentiæ, & an requiratur partis citatio,ſcilicet tempore iuramen. prſt.& tempore condemnationis fiendæ.nu.23.*

24 *Non eſt citandus ille,quo inuito actus poteſt expediri.*

25 *Dictio oportet, eſt dictio neceßitatiua.*

26 *Iudex debet condemnare ſecundum taxationem iuratam, nec poteſt augere,nec minuere,niſi vellet reuocare taxationem,quam prius fecerat, ſed an poterit reuocare.nu.31. & 32.*

27 *Si damnum paſſus iurauit æſtimationem rerum ſuarum,an pars aduerſa poterit probare contra eum.*

28 *Si ſtatuto caueatur,quòd in aliquo caſu ſtetur iuramento alicuius, poteſt tamen probari contra.*

29 *Licèt ſtetur iuramento ignorantis de ignorantia, tamen poteſt probari contrarium.*

30 *Ex iuramento neceſſariò an oriatur actio, ſicut ex iuramento voluntario,vel iudiciali pſtito à parte in iudicio.*

31 *Iudex poteſt reuocare interlocutoriam,quæ procedit ex mera voluntate iudicis, ſecus ſi neceßitetur ex diſpoſitione legis.*

33 *Si ſeruata forma huius.l.iudex protulit ſententiam,an poterit retractari ex veris, & iuſtis probationib.de nouo repertis.*

34 *Iuramentum in litem non præſtatur, niſi in actionib. bonæ fidei, & in actionib ſtricti iuris,quæ ſunt arbitrariæ.*

35 *Ad hoc,vt deferatur iuramentum damnum paſſo,requiruntur duo difficultas probationis, & delictum precedens.*

36 *Stante ſtatuto, quòd de furto facto ſcholari ſtetur eius iuramento de damno,non ſtabitur,ſi non conſtet de furto.*

37 *Stante ſtatuto,quòd ſi aliquis fuerit derobatus in villa, quòd pro damno dato commune,& homines teneantur emendare damnum,ſi aliquis fuerit derobatus,non ſtabitur eius iuramento de damno ſibi dato. nu. 38. & 41.*

39 *Si fiat furtum alicui de nocte, eſt pſumendum,quòd fuerint vicini,& poterunt torqueri.*

40 *Si reperiatur aliquis occiſus de nocte, pſumitur, quòd vicini fuerunt illi, qui interfecerunt.*

42 *De iure communi an homines ville, vel dominus caſtri teneantur emendare damnum datum intra villam, vel caſtrum.*

43 *Quando agitur contra tertium,& non contra delinquentem, non ſtatur iuramento damnum paßi, ſed debet probari damnum.*

44 *Diſpoſitio huius.l.an habeat locum in omni violētia, & in omni damno, nu.46. & 47.*

45 *Si aliquis dominus infert bellum vaſſallo ſuo indebitè,aut eum banniret indebitè,& pro iſto actu res mobiles iſtius,& ſupellectilia ſubijcerentur ſacco, an ſtaretur iuramento damnum paßi.*

48 *An iſta lex habeat locum in contractib.& nu.49.*

50 *An & quando intereſſe probetur per ſolum iuramentum.*

51 *An facultas iurandi de qua in hac.l.tranſeat ad hredem damnum paßi,& nu.52.*

53 *Stante ſtatuto,quòd de damno ſtetur iuramento damnum paßi, tale iuramentum competeret hredi.*

54 *An facultas iurandi tranſeat contra hæredes damnum dantis.*

55 *An à taxatione iudicis poßit in caſu iſto appellari.*

56 *An à iuramento pſtito per partem poßit appellari.*

57 *An.l.noſtra procedat ſiue agatur ciuiliter, ſiue etiam criminaliter.*

58 *Stante ſtatuto,quòd ſi fiat furtum in villa,omnes teneantur, non habebit locum,quando delinquerunt omittendo.*

59 *Ad hoc,vt diſpoſitio.l.noſtræ procedat,requiritur, quòd interueniat dolus, & non ſufficeret culpa, vel dolus præſumptus.*

Vnde vi. Rubrica.

LEX IX.

SI quando. Iſta lex eſt vtilis,& primò expediam text. & eliciam ex tex.quæcunque no.colligi potuerint, dehinc veniam ad materiam, & apparatum, qui erit amenus. Iſta lex continuatur ſecundum Bar.& Fulg.ad leges præcedentes hoc modo.Supra in legibus pceden.viſum eſt de modo procedendi,& quibus pœnis afficiantur inuaſores violenti. Nunc Imperator intendit declarare,qualiter probetur violentia, & qualiter probetur de damnis,& intereſſe cōtra inuaſores. Nec per hoc intro illum articulum, an legis ad legem
* neceſſaria ſit continuatio, quia *communiter tenetur*, quod non, ſed eſt ad bene eſſe. Summarium dic, vt per Bar.hic,vel ſic,& plenius.Si de violentia commiſſa reus conuincatur, & damnū illatum tempore inuaſionis probari non poſſit,tunc iudicis taxatione præcedente ſtatur iuramento damnum paſſi de damnis,& intereſſe.hoc dicit plenius quàm Bar. Vel & tertiò. Violentia probata de rebus ablatis, ſtatur iuramento actoris taxatione iudicis præcedente.hoc dicit & tertiò, & concord.text.in cap.fin.extra,quod metus cauſa. vbi eſt idem text.qui hic,& ibi Can.poſt gl.plenius attingunt materiam,concord. etiam tex.in c.in primis.in verſi.glorioſus 2.q.1. & pone caſum in violentia expulſiua,vel in violentia ablatauiua, vt probat text.ibi, ſuper rebus abreptis,vel inuaſis.An autem poſſit intelligi in violentia compulſiua, vel in violentia inquietatiua, vel in violentia tur-
1 batiua,dicetur infra,& erit pulcher paſſus. ¶Præmitto,† ꝙ habemus in iure ciuili, & in iure cano. quinque ſpecies violentiarum, quædam eſt expulſiua, & iſta propriè cadit in rebus ſoli, & pro tali violentia proditum eſt interdictum vnde vi, com-
2 petit etiam remedium ex.l.ſi quis in tantam.C.eo.† Item competit remedium condictionis ex canone reintegranda.3.quæſt.1.de cuius remedij veritate, quia in practica ſæpe occurrit, an competat tantum pro rebus eccleſiaſticis, vel etiam laicis, eſt deciſio Cano.in c.cùm ad ſedem.extra de reſti.ſpol.ponit ſing. Bar.in l.ſi coloni.C.de agr.& cen. & plenius quam alibi Ludo.
3 Rom.vbi alij poſt eum,in l.rem quæ nobis.ff.de acq.poſ.† Alia eſt violentia ablatiua, & iſta habet locum in rebus mobilibus, & pro iſta competit actio vi bono.rapt. de qua in titu. vi bono. rap.& de iſta etiam loquitur iſta lex, ibi, *ſuper rebus abreptis, vel*
4 *inuaſis*,& in iſtis duabus nemo dubitat.† Quædam eſt violentia compulſiua, quando compellitur aliquis aliquid dare, vel tradere,& tunc competit actio quod metus cauſa, aliquando directa,aliquando vtilis, & an iſto caſu habeat locum iſta lex,erit
5 pulcher articulus,& dicam infra.† Alia eſt violentia turbatiua, & iſta dicitur committi, quando duo, pluresue prætendunt ſe poſſeſſores eiuſdem rei,& vnus turbat alium,& ſi iſta violentia cadit in rebus immobilib. proditum eſt interdictum vti poſſid. vt toto tit.vti poſſ.ſi autem in reb.mobilib.competit interdictū
6 vtrobi,& iſta eſt differentia inter iſtos tit.¶ † Vltima eſt violentia inquietatiua,quando aliquis, qui non eſt poſſeſſor, nec prætendit ſe poſſeſſorem, inquietat tñ me in meo ædificare, vel clam,

clam, vel apertè, & tunc competit interdictum quod vi aut
clam. & de iſtis quinque ſpeciebus interdictorum eſt gloſſ. in l.
1.C.quod met.cauſa.& gl.plenior,& ibi Bart.in l.extat. ff. quod
met.cauſa.& gloſſ.magiſtra.in cap.ad audientiam.in glo. 2.ex-
tra quod me.cauſa.Et omitto, ꝙ Bart.dicit, ꝙ non ſunt ſpecies
ſeparatæ,ſed ſunt qualitates. & de iſtis videbitis. j̃. nunquid er-
go intelligatur in furto iſta. l.j̃. dicam. ¶ Pone caſum. Aliquis
per violentiam expulit me de domo, egi contra eum interdi-
cto vnde vi,vt s̃.dixi,vel condictione ex.l.ſi quis in tantam.vel
condictione.d.cap. reintegranda. & petij reſtitu. illius domus.
Item quia in illa expulſione multas res perdidi, & paſſus ſum
alia damna,pro quibus peto mihi ſatisfieri,& æquum eſt, ꝙ ſa-
tisfiat,vt dicit tex.in l.1.in prin.& melius in §.illud.ff.de vi, & vi
arma.& ſic ſequor primam lect. Bald. his ſic ſtantibus probaui
plenè per teſtes, vel per confeſſionem partis de violentia com-
miſſa,ſed de rebus ſubreptis non poſſum probare per teſtes, re
ſpondetur,vt in text. quia ſecreta patrimonij noſtri debent eſſe
occulta.tex.eſt in l.2.C.quando, & quibus debe.4.pars.quomo
do probabo æſtimationem rerum perditarum, dicendum eſt,
7 vt in tex.hic eſt caſus.¶† No. ex tota iſta. l. quæ copulatiuè re-
quiruntur ad hoc,vt locum habeat iſta lex.Primò, ꝙ violentia
plenè prob. Secundò, ꝙ taxatio fiat à iudice ſuper damnis, &
intereſſe. Tertiò, quòd iuretur ſecundum formam taxatam.
Quartò,quòd ſequatur condemnatio, ſecundum iuramentũ,
8 vt in tex.hic,& in d.cap.fi.& ibi.d.Ant.& ibi alij poſt eũ. ¶ † Se-
cundò not.ex prin.iſtius.l. ꝙ violẽtia commiſſa, & ſic delictum
principale debet plenè probari, vt probat tex. in verbo patefa-
cta, & gloſſ.exponit.i.liquidè probata,& ſic requiritur liquida
probatio,ergo non ſufficit probatio per iuramentum, quia il-
la probatio ſolùm ſufficit quãtum ad probandum damnum,
9 & intereſſe,ſed violentia debet plenè probari ¶ † Et ex hoc in-
fert ſolus Sal.hic probari in tex.iuncta iſta gl.1.quòd iuramen-
tum non eſt liquida probatio,& ſic vbi à lege,vel ſtatuto in ali-
quo caſu requireretur liquida probatio, per iuramentum non
ſufficeret. An autem iuramentum ſit legitima probatio, poſi-
to, ꝙ non ſit liquida, ita vt veniret appell. legitimæ probatio-
nis,habemus gl.reputatam ſing.quæ tenet, ꝙ non, in l.cùm de
indebito.in prin.gl.paruæ,in verſ.legitimis.ff.de proba.& glo.in
§.quadrupli.in ver.duplicantur.inſtit.de act. & gl. in c. ſtatutũ.
§.cùm vero.in verſ.per proprium iuramentum. de reſcr. in 6.
& bonum tex.in l.fin.§.licentia.el.2.vbi dixi.s̃.de iure delibe. &
tex.in cap.2.extra de proba.ponit in ſpecie Lud.Ro.in l.admo.
ff.de iureiur.vbi ipſe tenet oppoſitum,& malè.vt dixi in d.§.li-
10 centia. ¶ † Quæ autem dicantur legitimæ probationes,eſt gl.
ord.in l.proprietatis.in verſ.legitimis.C.de proba.Teneo,& cõ-
cludo,quòd iuramẽtum non ſit nec liquida,nec legitima pro-
batio,imo nec ſpecies probationis, ſed releuatio ab onere pro
bandi.vt eſt gloſſ.In rub.de iureiu.& gloſ.in cap.ſi quis.in glo.in
verſ.abſoluendi.ſi de inue.int.do.& vaſ.lis oria.& ibi Bal.not.&
plenè Bald.in cap.1.§.conuenticulas.de pa.iur.fir.& idem Bald.
in rub.C.ſi cert.pet.& in l.actor. C.de proba.& alibi ſępe, ꝙ iu-
a ramentum[a] non ſit propriè probatio,eſt tex.in l.non erit.§.da-
to.ibi,quaſi & c.ff.de iureiu.& ita no.ibi Saly.& Ludo.Rom. &
Bald.in rub.ff.de iureiu.ad idem bo.text.in l. ſed & ſi poſſeſſori.
§.fi.ibi *perindeque haberi,quod iuratum eſt, atque ſi probatum eſſet*.ff.
de iureiu.& iſte eſt bon.tex.facit etiam tex.not.in cap.forus.cir
ca med.extra de ver.ſig.& ibi no.Pan.& dixit, ꝙ ibi eſt tex.quòd
illa dicitur propria probatio, quæ ſit per teſtes, vel per inſtru-
mentum,ſed illa quæ fit per iuramentum,non dicitur propria
11 probatio.¶† Tertiò no.in prin.ibi,patefacta.hic eſſe tex. ſecun
b dum Sal. ꝙ in interdicto vnde vi[b] non ſufficit ſummaria, vel
ſemiplena probatio, imò plena requiritur probatio, quam-
uis illa ſufficiat in interdictis poſſeſſorijs,quomodo iſtud intel-
ligi debeat,non attingo hic, remitto vos ad gloſ. ord. & magn.
in l.1.vbi latè Bart.& Doct.s̃.quo.bo.& Bar.in l. 1.ff.quo. bo. &
12 l.2.§.fin.cum ſi.C.vbi in rem actio.¶† Quarto prin.not.ex eo.
c tex.in verſ.patefacta,[c] eſſe hic tex.ſecundum Bal. quòd vbicun
que lex,vel ſtatutum aliquid diſponit,vel inducit contra delin
quentẽ,vt habeat locum diſpoſitio illius legis,vel ſtatuti,opor
13 tet, ꝙ de illo delicto plenè probetur,tex.eſt hic.† & per hoc in-
fert Bald.hic eſſe tex. ꝙ ſi ſtatuto cauetur, ꝙ contra homicidas
poſſit iudex certo modo procedere,puta ſine indicijs,oportet
ſtatim conſtare plenè, ꝙ homicidium ſit factum, & ꝙ homo
ſit occiſus.& iſta deci.Bald.ſatis cõfirmatur,& deciſio no. Bar.
in l.Diuus.per illum text.ff.de re mili.vbi dicit,ſi ſtatuto caue-
tur, ꝙ contra inſtrumentum nihil poſſit opponi,opportet con
ſtare, ꝙ ſit inſtrumentum,vnde poſſet opponi, ꝙ non erat no-
tarius ille,qui confecit.illud poteſt probari per q.Bart.& Doct.
hic, dum loquitur de villa & caſtro, ſi quis ſit derobatus &c.
14 vbi oportet, quòd plenè ſit probatum de delicto. ¶ † Quintò
d no.ibi,deinde. ꝙ dictio deinde[d] cùm ſit denominatiua cuiuſdã
ordinis,videtur probare, ꝙ primò iudicatum fuerit ſuper vio-
lentia, deinde actum ſit ad damna, & intereſſe de per ſe. Iſtud
non videtur poſſe procedere,per.l.4.C.depoſi. quia lata ſenten
tia ſuper principali,non poſſunt amplius peti expenſæ,quia de
bentur officio iudicis,quod expirat lata ſententia,ideo Bar. ſal
uat exemplificando duobus modis, vt hic per eum, & *cum eo
omnes tranſeunt*,tenendo primum ſenſum, qui magis conuenit
15 literæ. ¶ † Vnum tamen perpetuò no.ad intellectum iſtius le
e gis, ꝙ quando damnum paſſus[e] agit ad damnum & intereſſe,
non eſt neceſſe, ꝙ in libello exprimat, quas res amiſerit, etiam
parte opponente, ſed opus eſt, quòd poſtea in proceſſu liqui-
dentur,ſecundum iſtam legem,ita in effectu concludit Inn. li-
cet multum ſe inuoluat,in c.2.vltra prin.in glo. 2.ſua. extra de
ordi.cogni.quem referunt,& ſequuntur Alb.de Ro. Io. Fab.&
Ang.hic,& reſpõdet Io.Fab.ad l.in actione.ff.de furt.quæ vult,
quòd exprimantur res furto ſubtractæ, quia reſpondetur ex
mente Inn. quòd iſte libellus incertus ſpecialiter procedit hic
in odium violenti, & iſta concluſio poteſt optimè comproba
ri vltra eos ex eo,quod in ſimili dicimus, ꝙ quando incertitu-
do procedit culpa conuenti,tunc libellus incertus vagus & ob
ſcurus admittitur etiam parte oppo.l.j.§. quia autem.ff.quorũ
legato.ſed iſta incertitudo procedit culpa conuenti.ergo,&c.
16 ¶ † Sextò no.ex tex. ꝙ probato plenè delicto principali,[f] de ac
f ceſſorijs poſteà ſtatur iuramento damnum paſſi,& ſecundum
hoc habetis in hac.l. caſum no. & dicit Cyn. quòd eſt miracu-
lum, in quo iuramentum non in defectum ſemiplenæ proba-
tionis præſtatur,imò obtinet vim plenæ probationis, etiã non
voluntariè præſtito iuramento,imò inuita parte,de hoc etiam
eſt glo.in c.dilecti.in glo.fi.de fò.compe.& ſic eſt hic tex.in quo
quis eſt teſtis in cauſa propria, & in quo quis in cauſa propria
plenè probat,& ſic eſt cõtra duas regulas ſpeciales. Prima reg.
g eſt, ꝙ vnus teſtis[g] nunquam plenè probat, etiam ſi eſſet Sena-
tor.l.vbi.ff.de teſt.& in c in nomine domini.eo.tit. Secũda reg.
h eſt, ꝙ in cauſa propria[h] non poteſt quis eſſe teſtis. l. omnib.s̃.
de teſt.imo nec iudicium facere.iux.gl.& Bar.in l.deferre.§.idẽ
decreuerunt.ff.de iur.fiſc. tamen eſt hic text. in quo vnus teſtis
etiam in facto proprio plenè probat in odium violenti, vt di-
17 cetur in glo. † Et licèt dicat Cyn.iſtum caſum eſſe mirabilem,
tamen ſimilem caſum habetis, in quo ſumitur iuramentum
partis,& plenè probat,tex.eſt in §.ſancimus. in Auth. de admi.
col.7.vbi finito offic.iudi.debet ſtare in ſindicatu per 50.dies,&
reſarcire damna iniuſtè illata.Pone, ꝙ Poteſtas ante recedit,ſta-
tur iuramento eorum,qui paſſi fuerunt damnum, & multum
no.Io.de Imo.& Io. And.in c.fi.quod me.cau. de quo dixi in l.
vnica.C.vt omnes iud.tã ciui.quàm mili.&c. & ratio eſt, quia
ibi fuga officialis facit,vt ſtetur iuramento damnũ paſſi. mul-
tos alios caſus ponit Lud.Rom.in repe.l.admonendi. ff.de iu-
reiu.in 16.& in vlt.colum. qui non faciunt ad propoſitum, vbi
ignorantia,& ſimilis probatur per iuramentum, de quo ponit
18 Bar.in l.ſi cui.§ eiſdem.ff.de accu.¶† Septimò not. ꝙ intereſſe,
vel damnum inſurgens ex aliquo delicto, vel maleficio proba
tur per ſolum iuramentum damnum paſſi.de quo.j̃. latè dice-
19 tur.¶† Quid autem ſi peteretur damnum non ex delicto, ſed
ex contractu,an ſtetur iuramento?eſt glo.in l. ſemper.§. in hoc
interdicto.ff.quod vi aut clam. quæ alleg. pro ſin. ſed j̃. allega.
20 bo concor. ¶† Octauò no.ibi,taxationem à iudice factam.hic
eſſe tex.quòd ad hoc vt iuramentum poſſit præſtari damnum
paſſo,requiritur, ꝙ primò præcedat taxatio iudicis,adeo quòd
non ſufficeret taxationem poſtea ſequi. & ita conſului in ciui.
Mediolani, nec iuramentũ conualidaretur ex taxatione poſt-
cà ſequuta,& ita in ſpecie nota.Sal.hic.& Can.in d.c. fin.vbi in
ſpecie.d.Ant.in 4.& 5.not.& Imo.in 4. no.& eſt glo. in l.videa-
mus.§.pen.in verſi.ex magna cauſa.ff. de in lit. iur. ſic etiam eſt
in iuramento expenſarum, quia requiritur, ꝙ præcedat taxa-
tio.tex.eſt in §.oportet.in Auth.de iud.& in Auth. hodie. C.de
iudi.

ADDITIONES.

a ¶Quòd iuramentum.Adde Lud.Rom.in l.admo.ff.de iureiur. Fran. de Are.in c.2.in 2.no.de proba.
b ¶Vnde vi.Adde Lanfran.in rep.c.quoniam contra falſam.de proba.
c ¶Patefacta.Adde Fel.in c.quoniam contra.col.10.de proba. PVRPV.
d ¶Dictio deinde.Adde.l.ſi quis arbitratu.ff.de verb.obl.Card. in c. fi.in j.not. de conſue. Idem Car.in cle.2 in 3.not.de reſcr.Rapha.Cuma.conſi.61.incip. Petrus hæres. PVRPV.
e ¶Damnum paſſus.Adde Pan.in c.cùm dilectus.23.col.in fi.de ord.cog.
f ¶Delicto principali.Vide 4.limitationes Curtij in l. admonendi.col.93.ff. de iureiuran.
g ¶Vnus teſtis.Adde plures caſus,in quibus creditur vni teſti.de quib.per Fely. in c.veniens.in 7.col.de teſti.
h ¶In cauſa propria.Adde.l.nullus.de teſti.

a iudi.ſecus eſt in iuramento[a] affectionis, in quo taxatio iudicis poteſt præcedere,& ſequi.d.l.videamus.§.iurare.& §.ſequ.& ratio diuer.eſt,quia vt dicit Bar.hic,iuramentum de quo hic, eſt
21 veritatis,&c. ¶† Nonò no.ibi, pro perſonarum, atque negotij qualitate,ꝙ iudex in taxandis damnis,& intereſſe debet conſiderare qualitatem perſonæ,& negotij,& ſic multum relinquitur arbi.iudi.& ita declarant etiam Can.in d.c.fin.quia non eſt credendum,ſi pauper dicat ſibi ſubreptas margaritas.dicunt ẽt Hoſt.& Pan.in fin.illius.c. ꝙ in iſta taxatione debet iudex non ſolùm conſiderare qualitatem perſonæ damnum paſſæ, ſed ẽt debet conſiderare qualitatem perſonæ, quæ dedit damnum, an ſit ſolita dare damnum,& ita probat text. ibi, pro qualitate
22 perſonarum. † Item no. practicam procedendi ad æſtimationem rerum, quæ abreptæ dicuntur tempore violentiæ, quia primò dicitur iudex taxare,poſteà præſtare iuramentum,poſt-
23 eà facere condemnationem,vt hic in tex. ¶† Nunc operæpretium eſt,videre,an pro iſtis omnibus expediendis requiratur citatio partis.ſ.tempore iuramenti præſtiti, & tempore condemnationis fiendæ:omiſſis verbis, iſta eſt veritas, ꝙ tutius eſſet ad omnes iſtos actus partem citare,ſed neceſſitatis eſt,ꝙ pars citetur,quando iudex vult facere taxationem,per reg.l. ita Diuus. cũ ſim. ff. de adop. tempore autem iuramenti non requiritur, ꝙ pars citetur,licèt eſſet bonum facere, quia etiam ſi pars eſſet præſens,non poſſet obuiare diſpoſitioni, eo quia lex ſic mandat, ſecus tamen eſſet in iuramento neceſſario, quia ſemper pars debet citari,quia eſt dubiũ,an debeat referri reo,vel actori,vt dicã ĩ l.admo.ff.de iureiu. iſta oĩa tradũt dñi de Ro.in deci.287.ſecundum ordinem nouum.aliàs in deciſi. 91.ſecundũ ordinem antiquum.& ita ſequitur Imo.in d.c.fin.in 10.col.extra quod met.cauſa.& ita conſuluit.d.Alex.in conſi.130.incip. difficultas huius negotij.in j.vol. & pro iſta deci. ratio eſt, licèt
24 ipſi non dicant, nos habemus reg. † ꝙ nunquam oportet citare eum,quo inuito poteſt actus expediri.tex. eſt not. in l. j.§.illud.ff.de fideicõ. lib.& facit regula, qui poteſt inuitis.ff.de reg. iur. ergo cùm iuramentum de quo hic poſſit præſtari inuita parte,non requiritur citatio,& iſtud eſt, quòd in pulchro ſimili dicit Pau. de Caſt. à quo didici, in conſi. 225.incip.in Chriſti nomine,ſuper j.dub.videtur dicendum,ꝙ legitimatio,&c.vbi Pau.confirmando vnam deciſi.Bar.in l.Gallus §.& quid ſi tantum.in vlt.col.ff.de lib.& poſthu.aſſignat rationem,dum dicit Bar. ꝙ in legitimatione requiratur citatio eorum,de quorum præiudicio agitur, tamen princeps poteſt legitimare ſine citatione de plenitudine poteſtatis,ratio eſt,quia etiam ſi pars eſſet præſens,non poſſet contradicere, quando princeps ita deliberauit de plenitudine poteſtatis.ſtat ergo regula,ꝙ non oportet
25 citare eum, quo inuito poteſt actus expediri. ¶† Vltimo not. ibi,& ꝙ huiuſmodi iureiu. dato, &c. ponderando dictionem,
b oportet,[b] quæ eſt neceſſitatiua.gl.eſt in d.l.admo.ff.de iureiu.& glo.in l.j.ff.de iuſti.& iur.ꝙ quando præceſſit taxatio iudicis, & detulit iuramentum damnum paſſo,teneatur in tantum condemnare,quantum fuit iuratum,nec in plus aut minus,aliàs dicit Bal.ꝙ faceret litem ſuam,& eſt glo.in d.c.fi. & vltra hoc,ꝙ teneatur parti,dicit ibi Inn.ꝙ talis ſententia eſſet ipſo iure nul-
26 la, & ibi *omnes ſequuntur*. ¶† Limitat tamen ſing. iſtum text. & iſtud no.Inn.ibi,& eſt ſing. limitatio ſecundum Pan. ibi in vlt. col. ꝙ iudex debet condemnare ſecundum taxationem iuratam,nec poſſet augere vel minuere, dicit Inn. ꝙ eſt verum,niſi iudex vellet reuocare taxationem,quam prius fecit,quia poteſt in illa ſententia, antequam deueniat ad condemnationem tanquam non legitimè factam ab eo, & ratio, qua mouetur eſt,quia illa taxatio iudicis dicitur ſententia interlocutoria,ſed iudex poteſt tollere, & reuocare eius ſententiam interlocutoriam.l.ꝙ iuſſit.ff.de reg.iur.cap.cùm ceſſante.extra de appe. ergo poterit reuocare iſtam taxationem, & per conſequens iuramentum,& ſi dicis,quomodo poteſt procedere dictum Inno. nonne eſt cõtra tex. in §.oportet.in Auth.de iureiu.& in Auth. hodie.C.de iud.vbi nullo modo poteſt reuocare iuramentum præſtitum,quia non debet iudex eſſe mitior,quàm ſit ipſa lex, quia reſpondet Imo.ꝙ iſta iura procedunt, quando iudex vellet reuocare iuramentum ſtante tamen taxatione ſua,non poteſt,ſed ſi vellet reuocare taxationem poſſet,ita procedit dictũ ſuum,& ſi dicatur,iſta deciſio eſt contra tex. in l.non erit.§. dato.ff.de iureiu.quia reſpondet Inn.& bene in hoc,ꝙ illa regula procedit in iuramento voluntario,ꝙ defertur à parte parti, ex
c quo oritur poſteà[c] in factum actio,tunc iudex non poteſt amplius reuocare, ſed nos loquimur in iuramento neceſſitatis, ꝙ ſuccedit in locum probatio.ꝙ poteſt reuocare,per regu.l.proprietatis.C.de proba.Iſtam opi.Inno.tenet Io.And.in d. c.fin.& ibi.d.Ant. in pen.col.iſtam eandem limita. tenet Io.de Imo.in l.quod iuſſit.in 3.col.ff.de re iud.& idem Io.de Imo.in l.ait prætor.§.1.circa fin.ff.eo. Eandem ſequitur.d. Alex.ſimpliciter in l. qui bona.§.qui damni.in pen.col.ff.de dam.infec. Pro iſta opi.
27 † adde multum bene facere vnum, quod ſin. dixit alibi Ang.
d ad intellectum iſtius legis,in l.qui vas.[d] in prin. ff.de fur. per illum tex.in ver.fur vas protulit.vbi dicit Ang.ꝙ cùm de iure cõmuni per iſtum tex.diſpoſitum ſit, ꝙ de damno,vel de robaria ſtetur iuramento damnum paſſi, pone ꝙ damnum paſſus iurauit æſtimationem rerum ſuarum tantum valere,an aduerſarius, qui damnum dedit, poſſit probare contra eum. Et dicit Ang.ꝙ ſic,& dicit,ꝙ probat hoc modo,quia ibi erat cõtentio, ex quo dominus dicebat rem tantum valere, fur obtulit rem, per eius exhibitionem conſtitit de valore,ergo patet,ꝙ admittitur probatio in contrarium. Sic etiam in ſimili dicit Ange. in Auth.de exhi.re.in prin.per illum tex.ſtatutum eſt,ꝙ pro damno dato ſtetur iuramento damnum paſſi vſque ad 10. libras, an iudex poſſit non ſtare iuramento?& dicit,ꝙ poteſt diminuere condemnationem.imò plus Ang in l.qui reſtituere. ff.de rei ven.per illum tex.in ver.vlla taxatione.cum glo. dicit, ꝙ ſtante dicto ſtatuto, poſſet iudex recedere in totum à dicto iuramento,quando videret, ꝙ eſt calumnioſum, quia maleficijs hominum eſt obuiandum.l.in fundo. ff.de rei ven. Pro hoc facit regula Io. And.in c.ſtatutum.§.cùm verò.de reſcriptis.in 6. in no-
28 uella.† Et idem Io.And.in addi.Spec.in tit.de offi. iud.§. fin.in ver.6.vbi dicit,licèt ſtatuto caueatur,ꝙ in aliquo caſu ſtetur iuramento alicuius,tamen poteſt probari contrarium. ſic in ſimili plenè Iac.de Are.Ang.Imo.Pau.de Caſt.& Lud.Ro.& dom. Alex.in l.qui bona.§.qui damni.ff.de dam.infec. latè examinãt, tamen *communiter* concluditur,ꝙ ſic.Et in ſimili Bal. in l.j.C.ſi aduer.lib.in l.j.C.de reb.cre.& in l.cõtra negantẽ.C.de l. Aquil.
29 † ſicut etiam in ſimili dicit Bar.in l.ſi cui.§.eiſdẽ.ff.de accuſ. rectè ponderans, vbi dicit, licèt de ignorantia ſtetur iuramento ignorantis,dicit,ꝙ poſſet probari contrarium,ꝙ imò ſciuit, & eſt glo.in c.2.in glo.j.ver.affecta.de tempo.ord.in 6. tamen iſta
30 ſimilia non ex toto veniunt directò ad dictum Inn.¶† Not.ex iſta doctri.Inn.quòd quamuis ex iuramento voluntario, vel iudiciali præſtito à parte parti oriatur actio.l.actori. C.de reb.cre. tamen ex iuramento neceſſario, ꝙ defertur in defectum totalis probationis, vt hic, & in iuramento in litem de affect. non oritur actio. de quo tamen fuit quæſtio, & controuerſia inter Glo.antiquos,vt eſt gl.in l.nam & poſtea.in prin.& ibi latè Bar. ff.de iureiu.vltra Inn.habemus gl. fi.in §. præterea quaſdam. in ver.ex arbitrio.inſti.de actio.per quam glo.ita tenent Ange. & Lud.Rom.in l.2.ff.de iureiu.& Bar.& Sal.in d.l. nam & poſtea. §.fin.& in terminis Bar.in l.in actionibus.ad fin.ff.de in lit.iur.& Bal.in Auth.hodie. C.de iud. ¶ Videamus nunc,an iſta limitatio Inn.ſit vera,quia ſi eſt vera,mirabiliter limitat iſtum tex. Ad do,ꝙ contrarium tenet ſub dubio tamen fortè Io. de Imo. in d.l.qui bona.§.qui damni.& multum latè Io.de Imo. in d.c. fi. in 7.9.& 10.col. idem tenet ibi contra Inno. d. Abb. Pan.in vlti. col.idem tenet do. Alex.Imo.contra morem ſuum ſibi contrarius in l.admonendi.34.col.ff.de iureiu.Et contra Inno. primò facit ſecũdum Imo.in d.§.qui damni.& d.§. oportet.in Auth. de iudi. ꝙ in odium contumacis poſtquam iuramentum eſt præſtitum,non poteſt iudex amplius mutare,ita hic in odium inuaſoris non debet poſſe iudex nec iuramentum, nec taxationem reuocare,& reſponſio Imo.ad illum tex.non multum facit. Et licèt Imo. fundet ſe in illo tex.quia illud ſit in odium cõtumaciæ,eſt reſtringere illum tex. qui loquitur indiſtinctè etiã in non contumace.Secundò cõtra Inn.mouetur Imo. in d.c.fi. nã tradita eſt forma hac.l.in d.c.fi.ꝙ probata violẽtia debet fieri taxatio à iudice,poſtea damnum paſſus debet iurare,tũc ſic, ſi aduerſarius tempore factæ taxationis per iudicem non appellauit,certè poſt iuramentum præſtitum, cùm lex neceſſitet iudicem ei iubendo, vt hic in litera, certè iudex nõ debet poſſe mutare taxationem, quia imputandum eſt parti, quæ non appellauit, maximè ſtantib.ſupra dictis,quia dixi,quòd tempore taxationis debet pars citari, ergo iudex non debet poſſe reuocare taxationem, maximè cùm lex mandet condemnationem ita debere fieri, vnde iudex non debet eſſe mitior ipſa lege,vt

ADDITIONES.

a ¶Iuramento.Adde Alex.lib.1.conſi.213.col.3. PVRPV.

b ¶Dictionem oportet.Adde gl.in ver.oportebit.in c.2.de lit.conteſt.lib.6.Bal. in 1.conſt.C.Arch.in c.nõ oportet.3.q.9.Ant.de But.in c.nam concupiſcentiam.de conſt.Abb.in c.1.de lib.obla. Abb.in c.ſuper inordinata.de præben. Abb.in c.ſi qui teſtium.de teſt.Abb.in c.fi.de iureiur.

c ¶Oritur poſteà. Adde Bar.in l.fideiuſſor obligari.in §. qui certo. ff.de fideiuſ. Bald.in Auth.ad hoc.C.de vſu.Inn.in c.nouit.de iud.Arch.in c.ſunt nonnulli. 1.quæſt.1. PVRPV.

d ¶L.qui vas. Adde Pan.in c.cùm dilectus.col.24.de ord.cog.Fely.in c.pro præſenti.3.col.ver.3.limita.de proba. PVRPV.

ge, vt dicit tex. in illo §. oportet. ergo sententia in contrarium non debet valere, quia esset cōtra ius. l. j. & ij. §. quando prouo. non est necess. l. j. ff. quæ sen. sine app. rescin. tamen ista iura loquuntur, quando sententia est contra ius, & error iuris est expressus in sententia. Tertiò contra Inn. Pan. in d. c. fin. in vlt. col. facit duo fundamenta, primò ponderando dictionem oportet, ergo, &c. secundò mouetur, quia in iuramento in litem eo quia est affectionis, bene verum est, ꝙ potest mutare, quia non detegitur periurium, sed nimia affectio. l. videamus. §. pen. ff. de iureiur. tñ in proposito nostro detegeretur periuriū, ergo, &c. vt sup. dixi. & tenendo istam opi. contra Inno. ad fundamenta
31 Inn. facile est respondere. † Et ad primum dum dicebat, ꝙ talis taxatio est sententia interlocutoria, quam potest iudex reuocare, quia respondeo illud est verum, quando est interlocutoria, quæ procedit ex voluntate iudicis, sed quando necessitatur ex dispositione. l. tunc non potest reuocare. Non obst. aliud, ꝙ licet. l. mandet stari iuramento alicuius, tamen potest probari contrarium, quia est magnum dubium, vt latè scribunt Imo. Lud. Rom. & d. Alex. in d. l. qui bona. §. qui damni. sed dato, ꝙ reg. sit vera, respondet ibi Imo. ꝙ est vera, quando tale iuramētum est delatum ex dispositione. l. vel statuti, absente, & ignorāte parte, sed in casu nostro pars debuit citari, vnde si non appellauit à taxatione, sibi imputet, ego respondeo aliter vltra Imo. ꝙ illa reg. procedit, quādo. l. simpliciter disponit debere stari iuramento alicuius, secus quando lex, vel statutum disponeret debere stari iuramento alicuius, & procederet vltra disponendo, necessitando debere stari illi iuramento, vt in casu. l. nostræ, tunc non habet locum illa reg. ita no. limitat Bal. in c. 1. in prin. si de inue. inter dom. & vasslis oria. & sentit idem Bal. in l. 1. in 1.
32 col. §. de reb. cred. & sic retorqueretur arg. contra Inn. ¶† Quid tenendum? puto in tanta difficultate posse sic concludi, saluo semper saniori iudicio, aut quærimus an iudex possit reuocare talem taxationem ex officio suo parte non instante nec requirente, & dico ꝙ non: aut quærimus an post taxationem iudicis, & iuramentum partis possit iudex diminuere taxationem per eum factam, parte requirente, & adducente bonas probationes, quòd taxatio sit iniusta, & isto casu teneo sententiam Inn. ꝙ sic, imò debeat, & vltra Inn. & vltra. §. relatos addo, quòd istud idem tenet Spec. in tit. de expen. §. postremo. ad fi. prin. ita etiā tenet Pet. de Anch. in c. finem litib. extra de dol. & contu. Ita etiam tenet. d. Alex. in d. l. videamus. §. fi. in pen. & vlt. col. & pro ista sentētia facit deci. Ang. §. relata in d. l. qui vas. & in alijs locis præallega. & pro ista sententia disputationis gratia facio fundamentum retorquendo contra Pan. id, quod ipse dicit ad ducēdo. d. l. videamus. §. pen. iuncta. l. fi. ff. de in lit. iur. nā postquam præstitum est iuramentum in litem de affectione, dicit. l. fi. non *facile quæritur de periurio eius, qui in litem iurauit*, cum ergo tex. in d. §. pen. dicit, ꝙ postquam quis iurauit in litem, iudex nō potest de facili retractare, vel diminuere iuramentum, sed bene ex causa, puta ex probationib. nouiter repertis, ergo per illū tex. limitabitur lex nostra, vt iudex teneatur sequi iuramentū, verum est nisi ex causa, puta propter probationes nouiter repertas, quia non est nouum, ꝙ vna per aliam declaretur. l. non est nouum. & l. sed & posteriores. ff. de leg. Et si tu respondes, vt respondet Pan. ꝙ ibi loquitur in iuramento affectionis, in quo non detegitur periurium, sed inordinata affectio, sed in casu nostro detegeretur periurium, ergo, &c. & ista est ratio Barto. ibi. in d. §. pen. & Can. in d. c. fin. & glo. in c. 1. super verbo docuerit. de elec. lib. 6. quæ assignat istam eandem rationem, & ita transit vniuersa schola Legistarum & Cano. quia ego respōdeo, ꝙ ista ratio est falsa, nam dicunt Doct. præalle. ꝙ dictus. §. pen. habet locum in iuramento affectionis, ꝙ arguit inordinatā affectionem, quia istud procederet, si post tale iuramentum iudex solùm posset diminuere, sed tex. ibi dicit, ꝙ in totum potest recedere à iuramento, ergo etiam illo casu ita arguitur periuriū, sicut & in casu nostro, maximè quia ibi præcessit taxatio iudicis, sm ꝙ ibi ordinariè dicetur reprobata glo. ibi, quæ videtur tenere contrarium. Et sic concludo veram esse sentētiam Inn. ꝙ in casu. l. nostræ, si afferantur probationes ad instantiam partis, iudex diminuere potest taxationem, & facit, ꝙ dicā in seq.
33 ¶† Quid autem esset si seruata esset forma istius. l. quia probata violentia iudex taxat, pars iurauit, & iudex lata sententia secutus est taxationem & iuramentum, an talis sententia possit retractari ex veris, & iustis probationibus de nouo repertis. iux ta. l. admonendi. §. de iureiu. & l. Imperatores. cum ibi not. ff. de re iud. ista q. differt à præcedenti, quia ibi non erat lata sententia, intelligas tamen istam quæstionem, quando sententia transierat in rem iudicatam, an retractaretur. Bar. sing. in d. l. admonendi. in 3. col. ad fi. in 2. opp. prin. tenet, ꝙ non, & dicit, ꝙ in decisione istius. l. si sit lata sententia secundum iuramentum præstitum, quæ transierit in rem iudicatam, non potest retractari per nouas probationes, & idem dicit in iuramento in litem de affectione, & respondet ad regulam. l. admonēdi, vt procedat, quando sententia est lata prætextu iuramenti solùm præstiti ex inopia probationum, tunc bene talis sententia potest retractari per nouas probationes, sed in casu nostro iuramentum est præstitum non solùm propter defectum probationis, sed etiā propter delictum violenti inuasoris, & sic propter duo. & istā opi. Bar. tenet ibi Ang. & d. Alex. in 34. col. & d. Ant. in c. fi. extra de iureiu. & Bal. in l. videamus. §. 1. in lect. antiqua. ff. de in lit. iur. & pro ista opi. adde gl. in d. l. videamus. §. pen. in gl. mag. in ver. ex magna causa. in pen. parte. ff. de in lit. iuran. quam ad hoc ibi no. Ang. & d. Alex. in fin. an tamen illa glo. istud probet, vel ne, erit locus suus ibi. Et ista opi. Bart. est sing. declaratio ad istam l. si vera est, tamen non probatur aliqua. l. & contrarium probat. d. l. videamus. §. pen. ideo Fulg. in d. l. admonen. & ibi Lud. Ro. in 15. col. tenent contrarium, nihil tamen sufficienter alleg. ideo parum proderit eorum auctoritas, ibi dicetur: an autem à tali sententia possit appellari, tangam. ĵ. saltem remissiuè. & ex istis remanent expediti text. ¶ Venio ad glo. & in primis opponit Barto. contra istam legem de. l. in actionib. ff. de in lit. iuran. vbi
34 ponitur regula, † quòd iuramentum in litem non præstatur nisi in actionibus bonæ fidei, & in actionibus stricti iuris, q̃ sunt arbitrariæ. respondet Bar. vt hic per eum. Saly. hic in 3. q. tenet, ꝙ imò iuramentum, de quo hic, est iuramentum affectionis, non veritatis, & dicit ita tenere Cyn. hic. nihil aliud alleg. in lect. mea. Cyn. nihil dicit, puto ꝙ Bar. bene dicat, *vt communiter etiam tenent* Canoni. in d. c. fi. intelligas tamen sanè Bart. quia visus est sentire, quòd actio, vel interdictum vnde vi, de quo hic, non sit arbitrarium, & si istud voluisset Bar. malè diceret, quia interdictum vnde vi est arbitrarium, quia tex. est in l. qui restituere. in fi. ff. de rei vend. imò quælibet actio stricti iuris potest effici arbitraria, saltem aptitudine, vt declarat Bart. in l. si cùm dos. §. j. ff. rerum amot. & melius Io. Fab. in §. præterea quasdam. instit. de acti. & Bar. in d. l. in actionibus. 3. col. debet ergo intelligi Bartol. quòd ista lex loquitur in alio iuramento, quàm in iuramento de affectione. & non voluit dicere, ꝙ interdictū vnde vi nō possit esse arbitrarium, posteà Bar. etiam opponit, & respondet distinguendo, aut petita est res, aut æstimatio, vide hic per eū. tenet tamen Bar. ꝙ ista lex potest procedere omni casu, siue ad rem, siue ad æstimationem agatur, vt dixi. §. in 6. not. & quòd hic est casus, ꝙ illi, qui nihil probauit, creditur virtute iuramenti, & addo bo. glo. in c. dilecti. de fō. compe. ¶ Glo. in ver. manifestet. diuiditur in duas. Primò colligit ex tex. regulam, ad quā allegat plures concord. In secunda remouet vnum contrariū.
35 Secunda ibi, regulariter autem contra. ¶† In eadem glo. ibi, in fi. no. ex glo. ꝙ ad hoc vt locum habeat decisio huius. l. & sic vt præstetur iuramentum damnum passo, requiruntur duo copulatiuè. Primò difficultas probationis. Secundò delictum præcedens, quo casu odio delinquentis præstatur tale iuramentū. Sed dicet aliquis, quādo dicetur adesse difficultas probationis, & quando non, vt sciatur, quando habeat locum iuramētum, de quo hic? Bar. sing. in l. in actionibus. ff. de in lit. iur. in prin. vltì. colūm. dicit, quòd vbicunque res non possunt ad oculum demonstrari, vel quia sint peremptę, vel quia non extent, semper dicitur adesse difficultas probationis, allega. ad hoc. l. cùm res. §. pen. ff. de leg. 1. & l. in actionibus, & l. nummis. ff. de in lit. iur. & est istud multum no. & in practica iudices solent multum errare, & illam doct. refert, & sequitur simpliciter solus Io. Fab. hic, & apud Canon. in isto proposito nostro refert, & simpliciter sequitur Io. de Imo. in d. c. fi. in 6. col. extra quod metus causa. ¶ Ex ista glo. nostra inquantum dicit in odium delinquentis, dicit Bar. pondera, quia oportet prius constare de delicto, &
36 per hoc inducit Bar. † ad quæstionem de statuto disponente, quòd si sit factum furtum scholari, quòd de damno statur iuramento suo, vt est Bononiæ, pone, ꝙ non constet de furto, an habebit locum statutum, certè non, vt hic per eum. addo, ꝙ istud idem per hanc legem tenet ipse Bar. in l. Diuus. ff. de testa. mili. & not. Bald. in l. j. in j. colum. C. de reb. cred. & facit, ꝙ not. Bald. in ista. l. & retuli. §. in tex. adde etiam, quòd no. Bar. in l. fi. in
37 fin. ff. de in lit. iur. & dicetur ĵ. & erit pulcher passus. ¶† Successiuè pro intellectu glo. huius. l. quærunt Doct. omnes de tali quæstione. Statutū est, ꝙ si aliquis fuerit derobatus in ciuitate, vel in villa, vel in castro, quòd pro damno dato in tali villa, commune, & homines teneantur emendare damnum, pone, quòd aliquis fuit derobatus in villa, & istud plenè probat, sed res sibi derobatas non potest probare, nec quantum fuerit sibi derobatum, nunquid de damno stabitur iuramento damnū passi? per istam. l. Bart. hic dicit, quòd glo. in d. l. in actionib. & in l. in bonæ fidei. §. de reb. cred. videtur dicere, ꝙ sic. Iaco. de Are. qui fuit Doct. Parmen. quem referunt Cyn. Alex. & Canonistæ in d. c. fi. tenet, ꝙ isto casu debet stari iuramento damnum passi: mouebatur,

mouebatur,quia non eſt dubium,quòd contra malefactorem
probato maleficio de æſti. rerum ſtaretur iuramento damnũ
paſſi,tũc ſic, villa tenetur ex quaſi maleficio.l.j.§. ſumma cum
vtilitate.ff.de his,qui deic.vel effu.l.ex maleficijs. in prin. ff. act.
& obli.ergo probato maleficio, debet contra eam iurari,ſicut
iuraretur contra malefactorem.ſecundò allegabat text. in l.ne
quid.in ver.teſtari.ff.de incen.rui.nau. intelligendo verbum te-
ſtari pro ſimplici atteſtatione damnum paſſi , contrarium te-
nent omnes Doct. hic,& Antiqui, & Nouiſſimi, & cõtrarium
tenent omnes Can.in d.c.fi. extra ꝙ met. cau. ꝙ imò, quando
villa tenetur ad maleficium commiſſum,ꝙ de damno non ſte
tur iuramento damnum paſſi,quia in l.noſtra requiritur, ꝙ cõ
ſtet de delicto,ſed villa non tenetur de delicto,ſed de quaſi de-
licto,ergo,&c.& dicunt Doct.hoc probari in l.quæ requirit dif
ficultatem probandi, & odium delinquentis , ſed villa non eſt
illa,quæ deliquit,ergo,&c.alle.l.j.ff.quando ex fal.tu. ex quo ap
paret non obſt.arg.Iac.de Are.quia dato,ꝙ villa ſit in culpa,ſo
la tamen culpa nõ ſufficit,ſed requiritur verus dolus.l.in actio-
nibus.ver.planè.ff.de in lit.iur.Ange. pulchre in Auth. ſi quis in
aliquo.C.de eden.Non obſt.etiam.d.l.ne quid.quia gl.ibi intel-
ligit teſtari,ideſt per teſtes idoneos,& tunc contra Iac. de Are.
facit, & etiam contra eum probat ille tex. in verſi. probauerit.
38 † Et *communis ſententia* eſt contra Iac.de Are. ꝙ non ſtatur iura
mento damnum paſſi,quando villa tenetur ex ſtatuto, & ſub-
dit Alb.hic,ꝙ iudiciorum vſus approbat iſtam opin. & ꝙ ipſe
ſic de facto obtinuit.ita etiam tenet Bar.in l.ne quid.ff.de incẽ.
rui.nau.& in l.1.ff.fur.aduer.nau.& Bar.poſt Dyn.in d.l.j.ff.quã-
do ex fact.tut.& Bar. in l.ſemper. §. in hoc interdicto. qui eſt.§.
fi.ff.quod vi aut clam.& Bald.in c.1.§.conuenticulas.de pa.iur.
fir.in vſi.feu.etiam tenet in terminis Io.And.in addi. Spec.in ti.
de rap.circa prin.Ex iſta communi doctri.Bar.& Docto.habes
ſin.limitationem ad iſtam.l.& ad c.fi.vt ſit verum, quando agi
tur immediatè contra ipſum delinquentem , ſecus ſi ageretur
contra tertium,qui teneretur pro delinquente, etiam non ha-
bet locum iſta lex,ita in ſpecie limitat Bar.in d.l.ſemper. §.fi. &
in l.j.quando ex fac.tu.alleg.per Bar.hic,& Ang.& Io.Fab.hic;
puto aduertendum, & imò videtur, ꝙ tenetur ex delicto pro-
prio,& non ex quaſi delicto,& ſic, ꝙ habeat locum iſta. l.quia
regula eſt,quam tradit Bar.poſt Iac.de Are. in l. ſi ita teſtamen-
to.§.fi.per illum tex.ff.de fun.inſtr.vbi fit mentio de vicinis, di-
cit, ꝙ vbicunque robaria ſeu damnum committitur in aliquo
territorio villæ,ꝙ tunc illi de villa dicuntur commiſiſſe tale de
lictum, quia tunc niſi aliud appareat,præſumuntur ipſi de vil-
la, & poſſent torqueri,ſi procederetur in criminalibus , vt dicit
Bar.in l.fi.ff.de quæſtio.& in ſimili facit,quod dicit Bar. in l.do-
minus horreorum.circa fin.per illum tex.ff.loc. vbi dicit Bart.
39 † ꝙ ſi fiat furtum alicui de nocte,eſt pręſumendum,ꝙ fuerint
vicini,& poſſunt torqueri,& ita etiam dicit Bar. in l.1.ff.fur.ad
ue.nau.& no.Bal.in l.1.in prin.in bona lect.C.loc.vbi dicit, ꝙ il
li vicini debent torqueri,de quibus magis ſuſpicatur.Idem Bal.
40 in l.pignus.C.de pign.act.¶† Et ad hoc comprobandum facit,
ꝙ vult in l.1.in vlt.no.per illum tex. ff.de vi pub. vbi dicit, ꝙ ſi
reperiatur aliquis occiſus de nocte,ꝙ præſumptio eſt,ꝙ vicini
fuerint illi,qui interfecerũt,& eſt præſumptio,ꝙ ſit ille vicinus,
qui habet cadauer apud oſtium ſuum, ꝙ eſt not. ſing. ſic ergo
in propoſito illi de villa dicuntur commiſiſſe delictum, ideo
ſi conueniantur , videntur conueniri ex proprio delicto , non
autem ex quaſi delicto , & ꝙ contra eam debeat iurari in for-
ma iſtius.l.poſtquam eſt probatum delictum, alij non tangũt,
poſſet reſponderi,ꝙ Doct.præſupponunt, ꝙ delictum ſit com
miſſum per alios,quàm per homines ipſius villæ,& tunc ceſſat
argumentum, ſed iſtud eſt reſtringere deciſionem Docto. qui
41 generaliter loquuntur. † Ideo dico ſic, quando non conſtat,q̄
ſint illę perſonæ,quæ fecerint talem robariam,homines de vil
la dicuntur feciſſe delictum,eſt verum præſumptiuè,& eſt ve-
hemens coniectura,ſed ad hoc, vt poſſit contra aliquem iura-
ri,requiritur,ꝙ ſit vere delinquens,& ꝙ ſit in vero dolo,ſed iſte
eſt dolus præſumptus , ergo non debet habere locum iſta lex,
quia non ſufficit dolus præſumptus,vt dixi s̃.ad hoc,vt habeat
locum iſta lex,& iſta ſol.ſatisfacit:vel aliter & tertiò reſponden
do dico,ꝙ licèt præſumptio ſit,non tamen eſt præſumptio, ꝙ
omnes deliquerint,& tamen omnes tenentur,ergo contra om
nes non poteſt habere locum iſtud iuramentum , & ſic habes
aliam limita.ad iſtam.l.ꝙ ad hoc,vt habeat locũ iſta lex,requiri
42 tur,ꝙ arguatur verus dolus. ¶† An autem de iure communi,
quando non adeſſet aliquod ſtatutum,vt pręſupponũt,an ho-
mines villæ tenerentur emendare damnum , vel dominus ca-
ſtri,vide Bar.poſt gl.in l.nequid.ff.de incen.rui.nau. vbi etiam al
leg.gl.& tex.in §.quoniam verò.in Auth.vt nulli iudi.lic.& Bal.
in l.ſi quis non dicam rapere.in 4.col.C.de epiſ.& clę. & Bal. in
d.c.2.§.conuenticulas.de pac.iur.fir.& Bald.in l.fin.C.de cap.&
Io.And.in reg.non debet.in mer.lib.6.& latè d.Ant.de But. vbi
mare magnum,in c.1.extra de reſtitu. ſpo. & eſt expedita gl. &
43 per conſequens dicta Doctorum.¶† Retenta communi ſentẽ
tia,& vera,quando agitur contra tertium,& non contra delin-
quentem, ꝙ non ſtetur iuramento damnum paſſi , ſed debeat
probari,videndum eſt,quomodo debeat probari.Cy. hic in fi.
dicit,ꝙ poterit probari per ſocios,& domeſticos , ꝗa licet aliàs
repellantur,tamen iſto caſu in ſubſidium admittũtur, per tex.
in l.conſenſu. verſi. ſuper plagijs. s̃. de repu.& l.quoties.& l.de
ſubmerſis.C.de nauf.lib.11. *& cum Cyn. tenent omnes Doct. hic,* &
Can.in d.c.fi.ſubiungit etiam Bar. ꝙ tali caſu ſufficeret proba-
tio per coniecturas,niſi viſum fuerit per aliquos,qualiter in ho
ſpitium aliquis detulit res in valiſia, iuxta l.3.§. idem Diuus. ff.
de teſt.quia propter tales coniecturas deferretur ſibi iuramen-
tum,ex regula legis admonendi.ff.de iureiur.& in l.in bonæ fi-
dei.C.eo.vide Bar.hic in fi.Adde Bar.idem concludentem in l.
quoties.per illum tex.C.de nau.lib.11.& Spe.in tit.de fur.ad fin.
& in tit.de pig.§.j.in ver.& no.cum ver.ſeq.facit,quod no. Bar.
Ang.& Mod.in l.ſi quis ex argentarijs.§.pen.ff.de eden.& quod
44 no.Bal.in l.j.& in l.certi iuris.C.loc.& in rub.C.depoſi.¶†Quæ
ro ſucceſſiuè,an diſpoſitio iſtius.l. habeat locum in omni violẽ
tia,& in omni damno. Cyn. hic in j. q. & expreſſius Alber. de
Roſ.qui cum eo tenet,videtur diſtinguere,aut agitur ad inter-
eſſe,ꝙ factum ſit aliquid indebitè,quod fieri non debuit,& tũc
dicunt , quòd probato dolo ſtatur iuramento damnum paſſi,
per.l.ſemper.§.in hoc interdicto.ff.quod vi aut clam.& gl.con
ſimilis in §.fin.inſtit.de verb.obl.aliàs ſi cõueniatur ad intereſſe,
non quia fecerit,ſed quia omiſerit,& tunc ſit ſecus,non reſpon
dent tamen directò quæſtioni formatæ , ideo ego dico, ꝙ iſta
lex.& d.c.fi. proculdubio locum habent in violẽtia expulſiua,
vt probat iſte tex.in verſi.inuaſis.Item in violentia ablatiua , vt
eſt tex.in ver.abreptis.& in iſtis duabus nemo dubitat.item ha
bet locum in violentia compulſiua, vt probatur in d.c. fi.iun-
cta rub.ſub qua ponitur,ſecundum Inno. Hoſt. & alios Cano.
ibi, & ſecundum eoſdem habet etiam locum in omnibus alijs
violentijs tam inquietatiuis,quàm in turbatiuis,dummodo ar
guatur verus dolus : & idem quòd iſta lex habeat locũ in om-
ni genere violentiarum,firmat apertè Sal.hic,in 5.q.Ang.Ioan.
Fab.& Fulg.hic, & quod habeat locum in omni genere violen
tiæ,& clãdeſtinitatis,tenet expreſsè Bal.in l.vnica.C.de ſen. quę
pro eo, quod intereſt. in 13. vel 14. col. ver.modo contra hoc
oppo.quintodecimò, & eſt vltima oppo. quam faciat ibi Bal.
¶ Subijciunt etiam in ſpecie Inno.& Hoſt.in d.c. fin.ꝙ haberet
45 locum iſta.l. & ille tex. † ſi aliquis dominus terræ inferret bellũ
ſubdito ſuo,vel vaſſallo ſuo indebitè,aut eum banniret indebi
tè,& pro iſto actu res mobiles iſtius,& ſupellectilia ſubijceren-
tur ſacco , quia ſtaretur iuramento damnum paſſi , & dicit ibi
Pan.ꝙ iſta ſunt no.ſolus do.Ant.de But.ibi contradicit in hoc,
46 &† conſiderat in hac materia duplex iuramentum,quoddam
eſt , ꝙ præſtatur ſuper quantitate rerum perditarum , hoc eſt,
quot aut quantæ res perditæ fuerint,& tunc tenet dom.Ant.ꝙ
tale iuramentum non præſtetur damnum paſſo , niſi in vi ex-
pulſiua,& cõſequenter in interdicto vnde vi, & vi ablatiua, &
cõſequenter in actione vi bonorum raptorum , in alijs autem
violentijs concludit,ꝙ non habeat locum iſta lex. Quoddam
47 † eſt iuramentum, ꝙ præſtatur ſuper æſtimatione rerum per-
ditarum , & tunc habet locum in omni genere violentiarum,
tamen in hac ſua differentia dom. Ant.loquitur ſine ratione,&
propterea Ioan.de Imo.in d.c.fi.in 4.col.& d. Pan.in 5.col.ini-
dentes reprobant iſtam opi.d.Ant.& tenent , ꝙ iſta lex habeat
locum in omni ſpecie violentiarum,vt s̃.dixi.¶An autem iſta
a lex habeat locum in furto, a videretur,ꝙ non,quia iſta iura lo-
quuntur,vbi ſit violentia,q̄ non cadit in furto, vnde ꝗa exorbi-
tant à regulis communibus,vt prædixi, viderentur non exten-
denda,tamen Inno.& Hoſt.in d.c.fi concludunt,ꝙ iſta iura etiã
habeant locum in furto,per identitatem rationis,cùm præce-
dat delictum,& difficultas probatur,& iſtud fuit de mente gl.
in d.c.fin. ponderando ibi verbum ex maleficio, ergo in furto,
idem tenent ibi alij Cano. & concludit ibi Imo. ꝙ ſiue agatur
actione furti,ſiue condictione furtiua ad rem. iuxta.l. ſi pro fu-
re.in prin.ff.de condi.fur.vtroque caſu habent locum iſta iura.
item,ꝙ habeant locum in furto, firmat expreſsè Bald.in c.1.§.
iniuria. in 4.col.de pa.iur.fir.in vſi.feu.& idem Bal. in l.ſi res.C.
de ord.cog.& expreſsè Ang.hic,& expreſsè do.Alex.in l.ij.ff.de
dam.infect.poſt Lud.Rom.ibi,qui nihil decidit, quia tunc ha-
bebat de facto,& bene facit,quod decidit Bald.in l.j. C.ꝙ met.
cau.

ADDITIO.

a ¶In furto.Limita in furto præſumpto.Fel.in c. ſicut.col.5.verſi. quarta decla-
ratio.de re iud. PVRPV.

cau.& optimè facit.l.cùm furti.cum gl.ff.de in lit.iur. bene facit tex.noster in ver.damno.iuncta regula, quæ habet, ꝙ vbi fit mentio de damno,sub tali dictione etiam continetur furtum, vt no.Lud.Rom.in illa.l.ij.per illum tex. ff.de dam.infect. quãuis contrarium teneat Bal.in l. nauta. §.fi. per illum tex. ff. nau. cau.sta.vbi tex.ponit copulam inter damnum,& furtum,qu ę cadit inter diuersa.de veritate videatur Lud.Rom.& d.Alex.in
48 d.l.2. ff.de dam. infect. ¶† An autem ista iura habeant locum in contractib.si ex cõtractu argueretur dolus & perfidia,& adesset inopia probationis. Exemplum , si aliquis intraret hospitium, & deponeret penes hospitem valisiam [a] suam clausam, & sigillatam,in qua haberet res suas,& forte pecunias, vel si aliquis scholaris,quando recedit,poneret capsam suam in domo alicuius, & tempore reuersionis redditur valisia dissigilata , & capsa aperta, scholaris arguit dolum, difficile est probare æstimationem, & quantitatem rerum , an isto casu staretur iuramento damnum passi præcedente taxatione,vt dicit tex.Inno. Host.& alij Can.in d.c.fi.concludunt,ꝙ sic,& expressè sequitur Bar.in l.in actionib.in vlt.col.& ibi Bal.in lect.antiqua. & Lud. Rom.ff.de in lit.iur.idem tenet Ful.in l.cùm furti.eo.tit.& Spe. in tit.de fur.§ j.in ver.quid si reus.est verum,ꝙ Bar. variauit, & contrarium tenuit in l.j.§.j.ff.fur.aduer.nau. & fortè melius, &
49 ibi inter cætera adducit Bar.†quia hospes tenetur ex quasi maleficio, ideo dicit, ꝙ faceret poni ad torturam hospitem & famulos,de quo etiã vide Bar.in l.j. §.si cista. per illum tex. ff.de-
50 po.Bal.in rub.C.depo.& in l.j.C.loc.¶† Extra autem casus prę dictos an,& qñ interesse probetur per solum iuramentum,[b]& quando non,recurratis ad gl.in d.l.semper.§.in hoc interdicto. & in d.§.si insti.de verb.obl.ponit Ioan.Fab. & Bal.in l.vnica.in 14.col.C.de sen.quæ pro eo,quod interest. Spec.in tit. de fruct. & interesse.in §.viso.ad fin.Can.in c.dilecti.post glo.ibi,extra de for.compet.& quod no. Barto.in l.j.in prin. & alij post eum.ff.
51 quemad.testa. aper. ¶† Quæro successiuè,an facultas iurandi, de qua in ista.l.& in d.c.fi.transeat ad hæredem damnum passi, si mortuus est damnum passus antequam iuret, tãgit solus Io. Fab.& nihil decidit.solùm alleg.l.generaliter. in prin. C.de reb. cred.& illa.l.probaret,ꝙ non,ibi,*cùm multum discrepet iuramentũ hæred.à principali sacramento*,& Bal.ibi no.ex illo tex. quod facultas iurandi non transit ad hæredem,quia sæpenumero legali viro succedit perfidus,& iniquus hæres, istis non obstãtib. teneo, ꝙ indistinctè facultas iurandi transit ad hæredem damnum passi.ita expressè determinat Pau.de Cast.Lud.Ro. & d. Alex. in l.pen.§.fi.per gl.ibi no.ff.ne quis eum,qui in ius voc.est,vi exi mat.& bene facit regula,quam ex illa gl.ibi no.Bal.& Ang.ꝙ licet facultas iurandi non transeat contra hæredem illius, qui dãnum dedit.l.pen.& fi.s̃.de in lit.iuran.& dicam nunc,tamen facultas iurãdi bene transit ad hæredes damnum passi.& pro ista sententia facit optima ratio,in qua fundatur veritas istius decisionis, quia quando iuramentum debet de necessitate præstari per iudicem,eo quia.l.ita disponat, vt hic, & d.c.fin.& sic iuramentum defertur ex dispositione.l.nos habemus regulam,ꝙ l. semper loquitur,& est in viridi obseruantia l.Arriani. C.de hæreti. ergo dispositio talis legis ita loquitur tempore hæredis,sicut tempore primi damnum passi , ergo omni casu habet lo-
52 cum,† secus in iuramento,quòd non defertur à lege,sed ex cõsensu partium,& sic in iuramento iudiciali, vel voluntario, quia tunc non transit ad hæredes,quia si ego fui confisus de legalitate defuncti,non tamen ero contentus de hærede eius,ita loquitur d.l.generaliter,& quod ibi no. Bal.& ita in proposito nostro etiam tenuit melius,quàm alibi Lud.Rom.in consi.290. incip. in casu propositæ consultationis breuiter dicendum dictum Fran.& c.& idem Lud in l.qui bona.§. qui damni.in additionibus nouis.ff.de dam.infect.idem tenet Bal.in loco statim allegãdo. ¶Et per fundamentum,ꝙ feci,ꝙ quando facultas iurandi conceditur à l.transeat ad hæredem,quia.l.semper loquitur,in
53 fero,† ꝙ stante statuto,ꝙ de damno stetur iuramento damnũ passi,quòd competeret tale iuramentum hæredi, ita in terminis Lud.Rom.in consi.proximè alleg.& in l.4.§.fin.ff.de iureiu. & in d.l.pen.§.fi.ff.ne quis eum, qui.quamuis in hoc vltimo cõtrarium expressè tenuerit Bal.& malè in l.3. in prin.ff.de iureiu. motus per doct. gl. no.in l.idem Pomponius scribit si frumentum.§.fi.in ver.appareat.ff.de rei vend. vbi dicit glo. ꝙ facultas declarandi libellum non transit ad hæredes, & ad ista adde, ꝙ no.Bal.in l.2. ff.de condi. indeb. ¶Limita tamen sing.prædictã conclu.secundum Bal.in cap.1.in 1.col.per illum tex.si de inuestit.inter do.& vasal.lis ori. & est dictum multum rationabile, etiam si millies non esset authoritatis Bal.vbi dicit Bal. formaliter,nota , ꝙ licet ius probandi per sacramentum transeat ad hæredes,illud est verum,quando hæredes sunt in tali conditione,qui possint iurare,eo quia sint bene informati,aliàs nõ,ideo oportet,ꝙ essent tales hæredes , qui morati essent in domo defuncti,& gessissent negotia defuncti, quia quis anceps non de-
54 bet subire iuramentum.¶† Quid autem ècontra,an ista facultas iurandi transeat contra hæredes damnum dantis.licèt Ioan. Fab.hic loquatur sub dubio fortè,veritas est,ꝙ si lis erat cõtest. contra defunctum,qui damnum dedit,tunc transit, aliàs secus per regulam.l.vnicæ.C.ne ex deli.defun.quia etiam dolus dicitur crimen.gl.in l.j.ff.de fideius.tu.& ibi Bar.facit.l.pe.& fi.C.de in lit.iur.& ita determinat Bar.in l. in actionib. ff. de in lit.iur.in duob.locis in pen. & vlti. col. & quantum ad hoc alij ibi idem
55 tenent.¶† An autem in casu istorum iurium possit appellari, & sic an taxatione iudicis præcedente possit appellari,secundò nunquid à iuramento partis,vel saltem à sententia,quę postea fertur secundum iuramentum,breuiter à taxatione iudicis potest appellari, ratio, quia taxatio, quæ fit à iudice,committitur arbi.iudi.tanquam boni viri,qui habeat taxare secundum qualitatem personarum,sed regula est,quando aliquid committitur iudici tãquam bono viro, à tali ordinatione iudicis potest appellari.gl.est approbata in l.si qua pœna.in glo.magna, circa fi.ff.de verb.sig. Can.& gl. in c.super his.extra de accu.& ita te-
56 nent Can. in d. c.fin. † A iuramento autem præstito per partẽ appellari non potest, quia licèt à iuramento voluntario vel iudiciali,ex quo oritur actio,possit appellari,vt no.Bart.in d. l.generaliter.§.j.s̃.de reb.cre.tamen à iuramento, quod defertur in defectum totalis probationis,quod defertur parte inuita, & ex quo non oritur actio,non potest appellari,ita no. Anto.in vlti. colum.in d.c.fi.& Bar.in d.l.in actionib.in vlt.col.& ibi Saly.& alij Mod. ff.de in lit. iur. intellige semper dictum de iure ciuili, sed de iure Cano.potest appellari ab omni grauamine.c.vt debitus.extra de appel. à sententia autem *communiter firmant Can.* in d.c.fi.quòd potest appellari,excepto Io.de Imo.in 9.col.qui tenet,ꝙ non possit appellari,quia imputet sibi pars,quæ à taxatione non appellauit.¶Vlti.no.limita ista iura,vt s̃. dixi procedere, quando agitur contra damnum dantem immediatè , se-
57 cus si contra tertium, vt s̃. dixi. ¶† Nunquid autem possit limitari,vt ista procedant,quando agitur ciuiliter, secus si ageretur criminaliter.Bar.alibi dicit,ꝙ sic,ita limitat Bar. in l. fi.ff.de in lit.iur.& mouetur,quia in criminalibus debent probationes esse luce meridiana clariores.l.sciant.C.de proba.& idem simpliciter tenet Ang.hic,& Fulg.in l.cùm furti.ff. de in lit.iur. & d. Alex.in d.l.fi.ff.de in lit iur.Subdit tamen Bar.in d.l. fi.in fin.sub dubio fortè,quod licet in criminalib.ista.l. non haberet locum ad condemnandum, tamen haberet locum ad indicium faciẽdum. Puto contrarium , ꝙ ista.l.procedat indistinctè, etiam si agatur criminaliter,vt probat ista.l.& d.c. fi.in generalitate sui, & istam opi.contra Bar.tenet expressè Ang.sibi contrarius in l. cùm furti.per illum tex.ff.de in lit.iur.& Lud.Rom.in d.l. fin.ff. eo.Non obst.arg.Bar. ꝙ in criminalib. debent probationes esse luce meridiana clariores, quia fateor, ideo plenè probabit furtum, sed de damno statur iuramento , vt hic. Non obst. aliud fundamentum.d.Alex.dum ponderat tex.nostrum in ver.agere.in tex. nostro positum, quia de verbo agere, verbum nullũ, & ita contra Bar.est de mente Io.de Imo.in d.c.fi.s̃.alle.¶Limita etiam,vt procedant,quando violentia, vel aliud delictũ perpetraretur committendo, & sic faciendo , secus autem si delictum fieret omittendo, quia tunc non haberet locum ista.l.q. grauius est delictum , quod committitur faciendo, quàm in omittendo.glo.est in l.semel mora.ff.sol.mat.ita limitat Ludo. Rom.in l.admonendi.in 17. col. ff.de iureiu. *& ita volunt omnes*
58 *Doct.* hic in q. de statuto disponente , † quòd si fiat furtum in tali villa, quòd omnes de villa teneantur , nam si deliquerunt omittendo,non incurrunt pœnam , puta quòd debuerunt tenere vias securas.ita etiam tenet Cyn. in 2. q. & Albe. de Ros.
59 post eum. ¶† Ex ista decisi.infero, quòd ad hoc, vt habeat locum ista.l.requiritur dolus,[c] secus si esset culpa,puta omittendo,de quo videatis glo.in d.l. semper. §. in hoc interdicto. & in l.vnica.C.de senten. quæ pro eo, quod interest. Imò nec dolus præsumptus sufficeret , vt supra dixi. ¶Quasdam alias limita. potestis colligere ex his,quæ supra dicta sunt,& istam.l.habetis expeditam.

ADDITIONES.

a *Valisiam. Adde,quæ scribit Plot.qui in materia huius.l.elegantem,& copiosum tractatum cõposuit,in d.trac.de in lit.iur.§.10. vbi doctè omnes q.huic. l.infer.examinat,& in specie no.per Ias.hic. MASVER.

b ¶Per solùm iuramentum. Adde Doct.in l.ij.& in l.in actionib.ff.de in lit.iur.

c ¶Requiritur dolus. Vide melius Alex.1.lib.consi.103.col.3. PVRPV.

Finis commentariorum D.Iasonis Mayni in Secundam partem Codicis.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee.

Omnes sunt quaterniones.

AVGVSTÆ TAVRINORVM.
M. D. XCII.

Ason. Mayn
in 2ᵃᵐ. Codic. par
Comentaria.

.8.

colorchecker CLASSIC
mm
calibrite